VALTIOPÄIVÄT

1970

ASIAKIRJAT

KOLMAS OSA

HELSINKI 1971
VALTION PAINATUSKESKUS

SISÄLLYS

Kolmas osa

I

Hallituksen esitys n:o 69 valtioneuvoston *lainanottovaltuuksista.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 45.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 163.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 70 laiksi eräiden *virkojen* ja toimien perustamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 31.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 110.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 71 laiksi eräiden sopimuspalkkaisten *virkojen* täyttämisestä.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 26.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 75.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 72 Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä *ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta* huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 6.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 73 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan *lisenssiviraston* virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 18.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 55.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 74 laiksi *matkustajaverosta* annetun lain kumoamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 38.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 131.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 75 laeiksi *tulo- ja omaisuusverolain* ja eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 25.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 74.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 76 laiksi *postisäästöpankin* varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 24.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 66.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 77 laiksi eräiden elintarviketuotteiden *valmisteverosta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 17.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 54.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 78 laiksi nestemäisten polttoaineiden *valmisteverosta* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 56.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 177.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 79 laiksi *tilastokeskuksesta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 29.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 95.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 80 laiksi *terveyden- ja sairaanhoidon* piirihallinnosta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 133.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 81 laeiksi *kansaneläkkeeseen* suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 11 (Mietinnön liitteenä Valtiovarainvaliokunnan lausunto n:o 3).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 89.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 82 laiksi *sairausvakuutuslain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 7.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 47.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 83 laiksi valtion *koulutuskeskuksesta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 30.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 96.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 84 laiksi lapsiperheiden *asumistuesta* annetun lain muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 8.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 48.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 85 *lisäyksistä ja muutoksista* vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 20.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 86 laiksi rahalaitosten *erityistalletuksista* Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta.
Pankkivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 2.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 59.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 87 Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen valtion *takauksista.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 21.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 88 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä *verolakeihin.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 27.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 85.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 89 laiksi eräistä *omaisuuden luovutuksista* saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 19.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 56.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 90 laiksi *yksityisoppikoulujen* valtionavusta annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 70.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 91 laiksi *korkeakoulustipendeistä* annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 61.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 92 laiksi *merimieseläkelain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 87.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 93 laiksi *avioliittolain* voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 17.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 170.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 94 laeiksi *sotaväen rikoslain* sekä sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 95 laiksi *rangaistusten* täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 96 *holhouksen* järjestämistä eräissä tapauksissa koskevaksi lainsäädännöksi.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 15.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 120.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 97 laiksi huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta *luovuttamisesta* Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 90.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 98 laiksi ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden *opintolainojen* valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 76.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 99 laiksi työnantajan *työttömyysvakuutusmaksun* suuruudesta vuonna 1971.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 62.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 100 *radiovastuulaiksi* ja laiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 16 (Mietinnön liitteenä Lakivaliokunnan lausunto n:o 2).

Hallituksen esitys n:o 101 laiksi *rakennuslain* muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 9.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 69.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 102 laiksi puolustusministeriön ja *puolustuslaitoksen* viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 23.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 65.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 103 laiksi *Suomen Pankin* ohjesäännön muuttamisesta.
Pankkivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 3.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 97.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 104 laiksi valtion *viljavarastosta* annetun lain muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 5.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 77.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 105 laiksi väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja *koulujärjestelmän* perusteista annettuun lakiin.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 98.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 106 laiksi valtion *opetuselokuvatoimikunnan* toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 34.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 116.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 107 laiksi *maataloushallinnosta* ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 29 (Mietinnön liitteenä Laki- ja talousvaliokunnan lausunto n:o 5).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 145.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 108 laiksi *vuokra-alueiden* järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 138.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 109 Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä *maantiekuljetuksia* koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 106.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 110 Sveitsin Valaliiton kanssa tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen *verotuksen* ehkäisemiseksi tuloja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 13 (Mietinnön liitteenä Valtiovarainvaliokunnan lausunto n:o 4).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 141.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 111 laiksi *asutuslainsäädännön* kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 24.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 114.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 112 laiksi *ilmailulain* muuttamisesta.

Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 16 (Mietinnön liitteinä Lakivaliokunnan lausunto n:o 1 sekä rikoksia ja eräitä muita tekoja ilma-aluksissa koskevan yleissopimuksen teksti).

Hallituksen esitys n:o 113 *mallioikeuslaiksi.*
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 16.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 156.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 114 laiksi *vakuutusyhtiölain* muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 94.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 115 laiksi maatalousyrittäjien *eläkelain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 16.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 121.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 116 laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi *eläkeoikeuden* valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 118.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 117 laiksi *kansaneläkelain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 15.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 119.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 118 eräiksi muutoksiksi eduskunnan *oikeusasiamiestä* koskevaan lainsäädäntöön.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 30.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 125.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 119 *kihlakunnantuomarien* palkkausjärjestelmää koskevien säännösten muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 120 laiksi *asiakirjain* lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 13.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 108.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 121 laiksi *voin* hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 35.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 126.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 122 laiksi *ammattikasvatushallituksesta* annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 32.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 111.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 123 laiksi *kansakoululaitoksen* viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta sekä laiksi kansakoululaitoksen vi-

ranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 13.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 117.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 124 laiksi eräiden uusien *luonnonsuojelualueiden* perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 17.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 158.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 125 laiksi *kaavoitusalueiden* jakolain sekä yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 126 laiksi *maankäyttölain* muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 127 laeiksi eräiden *asutusluottojen* korkoa koskevien lakien soveltamisajan pitentämisestä.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 91.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 128 *huumausainelaiksi.*

Hallituksen esitys n:o 129 Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista *työmarkkinoista* tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 123.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 130 Belgian kanssa kaksinkertaisen *verotuksen* estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.
Ulkoasiainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 14. (Mietinnön liitteenä Valtiovarainvaliokunnan lausunto n:o 5).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 142.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 131 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista *sotatuomioistuimista* ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 109.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 132 laiksi *maataloustuotteiden* tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 33.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 112.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 133 laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, *tulo- ja omaisuusverolain* muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 57 (Mietinnön liitteenä Laki- ja talousvaliokunnan lausunto n:o 6).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 174.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 134 laiksi *tulo- ja omaisuusverolain* väliaikaisesta muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 43.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 157.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 135 laeiksi *kunnallishallituksesta* kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 11.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 137.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 136 laiksi eräistä palkkatuloista *verotuksessa* tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 42.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 162.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 137 laiksi Kuopion *korkeakoulusta.*
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 15.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 169.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 138 laiksi *maatalouden* hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 10.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 113.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 139 laiksi valtion *varmuusvarastoista* annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 36.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 127.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 140 laeiksi *sosiaalihallituksesta* annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 17.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 147.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 141 laiksi kehitysalueiden *matkailuyritystoiminnan* edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 37.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 128.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 142 laiksi *kansakoululain* muuttamisesta.
Sivistysvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 139.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 143 laiksi yhteismetsäosuuksien lunastamisesta ja laiksi *yhteismetsälain* muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 144 laiksi *eläinlääkintähuoltolain* muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 12.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 134.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 145 laiksi *käyttöpuun* mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 29.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 122.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 146 laiksi valtioneuvoston *ministeriöiden* lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 32.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 140.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 147 laiksi lainojen myöntämisestä *vientimaksuna* kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 40.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 152.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 148 laiksi laivanrakennus- ja muun *metalliteollisuuden* tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 39.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 151.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 149 laeiksi *merenkulun* edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja leimaverolain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 52.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 172.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 150 laiksi helposti leviävien *eläintautien* vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 15.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 143.
Eduskunnan vastaus.

II

Hallituksen esitys n:o 151 laiksi *kehitysalueiden* kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 41.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 153.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 152 laiksi yleisestä *lääkärinhoidosta* annetun lain muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 13.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 135.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 153 Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen *verotuksen* estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Hallituksen esitys n:o 154 laeiksi *liikevaihtoverooikeudesta* ja Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettujen lakien muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 19.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 171.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 155 laiksi *henkikirjoittajista.*
Laki- ja talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 13.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 144.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 156 laiksi *aluevaihdon* suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 50.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 167.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 157 laiksi toimenpiteistä *lentoliikenteen* turvaamiseksi eräissä tapauksissa.

Hallituksen esitys n:o 158 laiksi yliopistollisista *keskussairaaloista* annetun lain 3 §:n muuttamisesta.
Talousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 14.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 136.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 159 eräiksi *sotilasvammalainsäädäntöä* koskeviksi muutoksiksi.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 18.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 148.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 160 laiksi *taloudellisen kasvun* turvaamisesta vuonna 1971 sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.
Hallituksen kirjelmä esityksen peruuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 161 laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain *eläkkeiden* sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä.

Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 19.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 154.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 162 laiksi maatalous-, kotitalous- ja *kotiteollisuusoppilaitoksista* annetun lain 9 §:n muuttamisesta.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 30.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 146.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 163 *kasvatusneuvolalaiksi.*

Hallituksen esitys n:o 164 *kotiuttamisrahalaiksi.*
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 22 (Mietinnön liitteenä Puolustusasiainvaliokunnan lausunto n:o 2).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 178.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 165 laiksi *huoneenvuokrien* sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 34.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 150.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 166 Tanskan kanssa tehdyn tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen *verotuksen* sekä veron kiertämisen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Hallituksen esitys n:o 167 Espanjan kanssa tehdyn tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen *verotuksen* estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Hallituksen esitys n:o 168 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 *tulo- ja menoarvioon.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 44.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 169 Finnair Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion *takauksista.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 46.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 170 laiksi *valuutan* säännöstelystä annetun lain muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 33.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 149.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 171 laiksi *sairausvakuutuslain* muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 20.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 160.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 172 laeiksi *huoltoapulain* sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.
Sosiaalivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 21.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 161.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 173 laiksi *Kehitysaluerahasto Oy* — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 47.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 164.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 174 laiksi *kehitysalueluottolain* muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 48.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 165.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 175 Alankomaiden Kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen *verotuksen* ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä.

Hallituksen esitys n:o 176 laiksi vaarallisten *rikoksenuusijain* eristämisestä annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 177 laiksi *shekkilain* 54 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 178 laiksi lapsiperheiden *asumistuesta* annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 179 laeiksi valtion eläkelain, valtion perhe-eläkelain ja eräiden muiden *eläkelakien* muuttamisesta sekä laiksi ennakkotiedosta, oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta eräissä eläkeasioissa.

Hallituksen esitys n:o 180 laiksi *määräalan* rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 51.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 168.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 181 laiksi *pienteollisuuden* ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 49.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 166.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 182 Kansainvälisen työkonferenssin 52. istuntokaudellaan vuonna 1968 hyväksymästä vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien *maataloustyöntekijäin* ryhmien elin- ja työehtojen parantamista koskevasta suosituksesta.

Hallituksen esitys n:o 183 laiksi *taloudellisen kasvun* turvaamisesta sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 35.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 155.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 184 laiksi *huoneenvuokralain* muuttamisesta.
Lakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 18.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 175.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 185 *suhdanneverolaiksi.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 54 (Mietinnön liitteenä Perustuslakivaliokunnan lausunto n:o 6).
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 176.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 186 laiksi *rintamasotilaseläkkeestä* sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esitys n:o 187 laiksi eräiden *margariinien* valmisteverosta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 53.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 173.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 188 laiksi eräistä poikkeuksista *maataloustulon* vakaannuttamisesta annettuun lakiin.
Maa- ja metsätalousvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 32.
Suuren valiokunnan siitä antama mietintö n:o 159.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 189 valtion *tulo- ja menoarvion* voimassaoloajan väliaikaisesta jatkamisesta.
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 55.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 190 Ranskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen *verotuksen* ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Hallituksen esitys n:o 191 Israelin kanssa tehdyn tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen *verotuksen* ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Hallituksen esitys n:o 192 laiksi säännöllisen, yleisen *väestölaskennan* toimittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 193 laiksi *metsästyslain* 69 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 194 laiksi *leimaverolain* muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 195 laiksi *auto- ja moottoripyöräverosta* annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 196 laiksi *tullitariffin* muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 197 Mortgage Bank of Finland Oy:n ulkomaisen lainan vakuudeksi annettavasta valtion *takauksesta.*
Valtiovarainvaliokunnan siitä antama mietintö n:o 59.
Eduskunnan vastaus.

Hallituksen esitys n:o 198 laiksi *asevelvollisuuslain* muuttamisesta.

Hallituksen esitys n:o 199 laiksi *hammaslääkärintoimen* harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta.

III

Asetus 20 päivältä helmikuuta 1970 maan *ulkomaankaupan* turvaamisesta annetun asetuksen muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 1.
Eduskunnan kirjelmä.

Asetus 27 päivältä marraskuuta 1970 Romanian Sosialistisen Tasavallan kanssa tehdyn pitkäaikaisen *kauppasopimuksen* voimaansaattamisesta.

Valtioneuvoston päätös 4 päivältä maaliskuuta 1970 *huoneenvuokrien* valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 4.
Eduskunnan kirjelmä.

Valtioneuvoston päätös 18 päivältä maaliskuuta 1970 *valuutan* säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 3.
Eduskunnan kirjelmä.

Valtioneuvoston päätös 14 päivältä heinäkuuta 1970 paahtamattoman *kahvin* tullimäärän alentamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 13.
Eduskunnan kirjelmä.

Valtioneuvoston päätös 11 päivältä syyskuuta 1970 paahtamattoman *kahvin* tullimäärän alentamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 17.
Eduskunnan kirjelmä.

Valtioneuvoston päätös 8 päivältä lokakuuta 1970 *omenan ja päärynän* tuontimaksun alentamisesta.
Perustuslakivaliokunnan siitä antama mietintö n:o 25.
Eduskunnan kirjelmä.

Valtioneuvoston päätös 30 päivältä joulukuuta 1970 *valuutan* säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Valtioneuvoston päätös 30 päivältä joulukuuta 1970 eräiden urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien *hintojen* tarkistamisesta.

Valtioneuvoston päätös 30 päivältä joulukuuta 1970 *huoneenvuokrien* valvonnasta ja säännöstelystä.

Valtioneuvoston päätös 30 päivältä joulukuuta 1970 *meijerivoin* hinnoista.

Valtioneuvoston päätös 30 päivältä joulukuuta 1970 *hintaneuvostosta.*

Valtioneuvoston päätös 30 päivältä joulukuuta 1970 hyödykkeiden *hintavalvonnasta* annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

KOLMAS OSA

I

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Hallituksen esitykseen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 on merkitty tuloa vuoden 1971 aikana otettavista valtionlainoista 800 000 000 markkaa. Tähän lainanottoon tarvittavan valtuuden lisäksi valtioneuvostolle olisi myönnettävä valtuus lyhytaikaisen luoton käyttämiseen harkintansa mukaan. Tämän vuoksi ehdotetaan,

että Eduskunta oikeuttaisi valtioneuvoston vuonna 1971 ottamaan lähemmin määrättävillään ehdoilla 800 000 000 markan nimellismäärään asti pitkäaikaista lainaa; sekä

että Eduskunta oikeuttaisi valtioneuvoston vuoden 1971 aikana käyttämään lyhytaikaista luottoa harkintansa mukaan.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45 hallituksen esityksen johdosta valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Eduskunta on 5 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 69 valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Vuoden 1971 tulo- ja menoarvioesityksen käsittelyä ei eduskunnassa saada päätökseen kuluvan vuoden aikana. Hallituksen taholta on kuitenkin valiokunnalle ilmoitettu, että valtion lainanottotoiminnan tehostamiseksi on uusia valtion obligaatioita suunniteltu laskettavaksi liikkeeseen heti ensi vuoden alusta lukien. Kun valtioneuvoston asianomaisten valtuuksien nojalla tekemien lainanottopäätösten aiheuttamat teknilliset valmistelut vaativat määrätyn ajan ja kun valtioneuvosto myös vuoden alussa voi tarvita valtuudet lyhytaikaisen luoton käyttämiseen, valiokunta katsoo oikeaksi jo tässä vaiheessa ehdottaa,

että Eduskunta oikeuttaisi valtioneuvoston vuonna 1971 ottamaan lähemmin määrättävillään ehdoilla 800 miljoonan markan nimellismäärään asti pitkäaikaista lainaa; sekä

että Eduskunta oikeuttaisi valtioneuvoston vuoden 1971 aikana käyttämään lyhytaikaista luottoa harkintansa mukaan.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sillantaus, Tamminen, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Kaarlonen, Kainulainen, Kurppa ja Lintilä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 163 hallituksen esityksen johdosta valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 45 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta oikeuttaisi valtioneuvoston vuonna 1971 ottamaan lähemmin määrättävillään ehdoilla 800 miljoonan markan nimellismäärään asti pitkäaikaista lainaa; sekä

että Eduskunta oikeuttaisi valtioneuvoston vuoden 1971 aikana käyttämään lyhytaikaista luottoa harkintansa mukaan.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen valtioneuvoston lainanottovaltuuksista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 69 valtioneuvoston lainanottovaltuuksista, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 45 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 163, on päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston vuonna 1971 ottamaan lähemmin määrättävillään ehdoilla 800 miljoonan markan nimellismäärään asti pitkäaikaista lainaa; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston vuoden 1971 aikana käyttämään lyhytaikaista luottoa harkintansa mukaan.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Hallituksen esitykseen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 sisältyy sellaisia peruspalkkaisten ja sopimuspalkkaisten virkojen ja toimien perustamista tarkoittavia ehdotuksia, joiden hyväksyminen merkitsisi uuden virka- tai toimityypin käyttöönottoa asianomaisessa virastossa tai laitoksessa. Tämä puolestaan muuttaisi viraston tai laitoksen menosäännön perusteita. Kun tällaisesta muuttamisesta hallitusmuodon 65 §:n mukaan on säädettävä lailla, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Muuttaen jäljempänä mainittujen virastojen ja laitosten menosääntöjen perusteita säädetään Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

1 §.

Jäljempänä mainittuihin virastoihin ja laitoksiin voidaan perustaa seuraavat peruspalkkaiset ja sopimuspalkkaiset virat ja toimet:

virasto tai laitos	virka (v) tai toimi (t)
1) peruspalkkaiset	
tasavallan presidentin kanslia:	
	konekirjoittaja (t)
ulkoasiainministeriö:	
	toimistopäällikkö (v)
	kamreeri (v)
edustustot:	
	toimistosihteeri (t)
oikeusministeriö:	
	osastosihteeri (t)
kihlakunnanoikeudet:	
	käräjätuomari (v)
sisäasiainministeriö:	
	kaavoitus- ja rakennustoimen ylitarkastaja (v)
	tiedotussihteeri (t)
asuntohallitus:	
	apulaiskirjaaja (t)
kaupunkien poliisilaitokset:	
	väestökirjaosaston johtaja (v)
	väestökirjatoimiston johtaja (v)
väestönsuojelukoulu:	
	johtaja (v)
valtiovarainministeriö:	
	hallitusneuvos, apulaisosastopäällikkönä (v)
liikevaihtovero-oikeus:	
	ylitarkastaja (v)
tullilaitos:	
	tullijohtaja (v)
	tullivalvoja (t)
rakennushallitus:	
	toimistopäällikkö (v)
	yli-insinööri (v)
	rakennuslakimies (v)
	sosiaalitarkastaja (v)
	kamreeri (v)
	ylivahtimestari (t)
	kanslisti (t)
	vahtimestari (t)
piirirakennustoimistot:	
	piirirakennuspäällikkö (v)
	insinööri (v)

piirirakennusmestari (t)
kanslisti (t)
konekirjoittaja (t)

ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallitus:
museonhoitaja (v)

Helsingin yliopisto:
yliassistentti (v)
apulaiskonservaattori (t)
laboratorioteknikko (t)
apulaiskanslisti (t)

Oulun yliopisto:
ylikirjastonhoitaja (v)
laboratorioinsinööri (v)

Joensuun korkeakoulu:
vanhempi tutkija (v)

valtion opintotukikeskus:
johtaja (v)

ammattikasvatushallitus:
kanslisti (t)
apulaiskanslisti (t)
toimistoapulainen (t)

valtionarkisto:
tutkimusmestari (t)

maatalousministeriö:
maatalousylitarkastaja (v)
ylitarkastaja (v)
tarkastaja (v)

maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos:
tutkimusapulainen (t)

eläinlääkintötoimi:
läänineläinlääkäri (v)

merenkulkulaitoksen alukset ja muut kulkuvälineet:
sähkömestari (t)

teknillinen korkeakoulu:
ylikirjastonhoitaja (v)
toimistopäällikkö (v)

Tampereen teknillinen korkeakoulu:
kirjastonhoitaja (v)

valtion teknillinen tutkimuslaitos:
kirjastoamanuenssi (t)

sosiaali- ja terveystoimen piirihallinto:
ammattientarkastaja (v)
lääninlääkäri (v)
apulaislääninlääkäri (v)
läänin sosiaalitarkastaja (v)
tarkastaja (v)
tarkastaja (t)
lääninkätilö (t)
lääninterveyssisar (t)
toimistoapulainen (t)

työtuomioistuin:
työtuomioistuimen puheenjohtaja (v)
työtuomioistuimen sihteeri (v)
toimistosihteeri (t)

sosiaalihallitus:
suunnittelusihteeri (v)
asuntosihteeri (v)
tilastonhoitaja (v)
tilastonpitäjä (t)
kanslisti (t)

posti- ja lennätinlaitos:
postipiirin päällikkö (v)
sosiaalipäällikkö (v)

2) sopimuspalkkaiset

ulkoasiainministeriö:
valtiosihteeri (v)
neuvotteleva virkamies (v)

oikeusministeriö:
kansliapäällikkö (v)
apulaisosastopäällikkö, lainsäädäntöjohtajana (v)

sisäasiainministeriö:
tutkija (v)

valtiovarainministeriö:
hallinnontutkija (v)

verohallitus:
toimistopäällikkö (v)

rakennushallitus:
osastopäällikkö (v)
toimistopäällikkö (v)
maanmittausinsinööri (v)

valtion koulutuskeskus:
johtaja (v)

opetusministeriö:
suunnittelupäällikkö (v)

maatalousministeriö:
kansliapäällikkö (v)
osastopäällikkö (v)

ylitarkastaja (v)
erikoistutkija (v)

kauppa- ja teollisuusministeriö:
toimistopäällikkö (v)
erikoistutkija (v)
tutkija (v)

pienteollisuuspiiritoimistot ja pienteollisuuden edistäminen:
piiripäällikkö (v)

sosiaali- ja terveystoimen piirihallinto:
osastopäällikkö (v)

sosiaalihallitus:
toimistopäällikkö (v)

posti- ja lennätinlaitos:
ylijohtaja (v)
toimistopäällikkö (v)

valtion tietokonekeskus:
ylijohtaja (v)

2 §.

Asetuksella voidaan 1 §:ssä mainittuja virkoja tai toimia tulo- ja menoarvion rajoissa perustaa asianomaiseen virastoon tai laitokseen myös siten, että kussakin virastossa tai laitoksessa jo olemassa olevia virkoja tai toimia, niiden varsinaisen palkkauksen vähentymättä, vain nimeltään muutetaan 1 §:ssä mainituiksi viroiksi ja toimiksi, jolloin entisen nimisen viran tai toimen haltija siirtyy nimeltään muutetun viran tai toimen haltijaksi.

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Eduskunta on viime syyskuun 15 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokuonnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 70 laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Valiokunta kunnioittaa ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Kaarlonen, Kainulainen, Karpola, Kurppa, Lintilä, Mykkänen, Nieminen, Turunen ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 110 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 31 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 70 laiksi eräiden virkojen ja toimien perustamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 31 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 110, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden virkojen ja toimien perustamisesta.

Muuttaen jäljempänä mainittujen virastojen ja laitosten menosääntöjen perusteita säädetään Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

1 §.

Jäljempänä mainittuihin virastoihin ja laitoksiin voidaan perustaa seuraavat peruspalkkaiset ja sopimuspalkkaiset virat ja toimet:

virasto tai laitos	virka (v) tai toimi (t)
1) peruspalkkaiset	
tasavallan presidentin kanslia:	
	konekirjoittaja (t)
ulkoasiainministeriö:	
	toimistopäällikkö (v)
	kamreeri (v)
edustustot:	
	toimistosihteeri (t)
oikeusministeriö:	
	osastosihteeri (t)
kihlakunnanoikeudet:	
	käräjätuomari (v)
sisäasiainministeriö:	
	kaavoitus- ja rakennustoimen ylitarkastaja (v)
	tiedotussihteeri (t)
asuntohallitus:	
	apulaiskirjaaja (t)
kaupunkien poliisilaitokset:	
	väestökirjaosaston johtaja (v)
	väestökirjatoimiston johtaja (v)
väestönsuojelukoulu:	
	johtaja (v)
valtiovarainministeriö:	
	hallitusneuvos, apulaisosastopäällikkönä (v)
liikevaihtovero-oikeus:	
	ylitarkastaja (v)
tullilaitos:	
	tullijohtaja (v)
	tullivalvoja (t)
rakennushallitus:	
	toimistopäällikkö (v)
	yli-insinööri (v)
	rakennuslakimies (v)
	sosiaalitarkastaja (v)
	kamreeri (v)
	ylivahtimestari (t)
	kanslisti (t)
	vahtimestari (t)
piirirakennustoimistot:	
	piirirakennuspäällikkö (v)
	insinööri (v)

piirirakennusmestari (t)
kanslisti (t)
konekirjoittaja (t)

ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallitus:
museonhoitaja (v)

Helsingin yliopisto:
yliassistentti (v)
apulaiskonservaattori (t)
laboratorioteknikko (t)
apulaiskanslisti (t)

Oulun yliopisto:
ylikirjastonhoitaja (v)
laboratorioinsinööri (v)

Joensuun korkeakoulu:
vanhempi tutkija (v)

valtion opintotukikeskus:
johtaja (v)

ammattikasvatushallitus:
kanslisti (t)
apulaiskanslisti (t)
toimistoapulainen (t)

valtionarkisto:
tutkimusmestari (t)

maatalousministeriö:
maatalousylitarkastaja (v)
ylitarkastaja (v)
tarkastaja (v)

maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos:
tutkimusapulainen (t)

eläinlääkintötoimi:
läänineläinlääkäri (v)

merenkulkulaitoksen alukset ja muut kulkuvälineet:
sähkömestari (t)

teknillinen korkeakoulu:
ylikirjastonhoitaja (v)
toimistopäällikkö (v)

Tampereen teknillinen korkeakoulu:
kirjastonhoitaja (v)

valtion teknillinen tutkimuslaitos:
kirjastoamanuenssi (t)

sosiaali- ja terveystoimen piirihallinto:
ammattientarkastaja (v)
lääninlääkäri (v)
apulaislääninlääkäri (v)
läänin sosiaalitarkastaja (v)
tarkastaja (v)
tarkastaja (t)
lääninkätilö (t)
läänin terveyssisar (t)
toimistoapulainen (t)

työtuomioistuin:
työtuomioistuimen puheenjohtaja (v)
työtuomioistuimen sihteeri (v)
toimistosihteeri (t)

sosiaalihallitus:
suunnittelusihteeri (v)
asuntosihteeri (v)
tilastonhoitaja (v)
tilastonpitäjä (t)
kanslisti (t)

posti- ja lennätinlaitos:
postipiirin päällikkö (v)
sosiaalipäällikkö (v)

2) sopimuspalkkaiset

ulkoasiainministeriö:
valtiosihteeri (v)
neuvotteleva virkamies (v)

oikeusministeriö:
kansliapäällikkö (v)
apulaisosastopäällikkö, lainsäädäntöjohtajana (v)

sisäasiainministeriö:
tutkija (v)

valtiovarainministeriö:
hallinnontutkija (v)

verohallitus:
toimistopäällikkö (v)

rakennushallitus:
osastopäällikkö (v)
toimistopäällikkö (v)
maanmittausinsinööri (v)

valtion koulutuskeskus:
johtaja (v)

opetusministeriö:
suunnittelupäällikkö (v)

maatalousministeriö:
kansliapäällikkö (v)
osastopäällikkö (v)

ylitarkastaja (v)
erikoistutkija (v)

kauppa- ja teollisuusministeriö:
toimistopäällikkö (v)
erikoistutkija (v)
tutkija (v)

pienteollisuuspiiritoimistot ja pienteollisuuden edistäminen:
piiripäällikkö (v)

sosiaali- ja terveystoimen piirihallinto:
osastopäällikkö (v)

sosiaalihallitus:
toimistopäällikkö (v)

posti- ja lennätinlaitos:
ylijohtaja (v)
toimistopäällikkö (v)

valtion tietokonekeskus:
ylijohtaja (v)

2 §.

Asetuksella voidaan 1 §:ssä mainittuja virkoja tai toimia tulo- ja menoarvion rajoissa perustaa asianomaiseen virastoon tai laitokseen myös siten, että kussakin virastossa tai laitoksessa jo olemassa olevia virkoja tai toimia, niiden varsinaisen palkkauksen vähentymättä, vain nimeltään muutetaan 1 §:ssä mainituiksi viroiksi ja toimiksi, jolloin entisen nimisen viran tai toimen haltija siirtyy nimeltään muutetun viran tai toimen haltijaksi.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä 7 päivänä huhtikuuta 1967 annetussa laissa (143/67) on lueteltu eräitä sellaisia sopimuspalkkaisia virkoja, jotka täytetään määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Lain perusteella vapautuu virkaan nimitetty, joka ennestään on valtion virassa tai toimessa sen viran tai toimen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa. Näihin virkoihin on tällä tavoin ollut mahdollisuus saada päteviä henkilöitä, joilla on viran hoidon kannalta arvokasta kokemusta. Valtiosihteerin asema ministeriönsä korkeimpana virkamiehenä on lisäksi sen laatuinen, että virka on asianmukaista täyttää määräajaksi.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle vuoden 1971 tulo- ja menoarvioksi on ulkoasiainministeriön ja oikeusministeriön organisaation uudelleen järjestelyhyn liittyen ehdotettu ulkoasiainministeriöön perustettavaksi valtiosihteerin sopimuspalkkainen virka sekä oikeusministeriöön kansliapäällikön ja ministeriön lainsäädäntöosastoon kaksi apulaisosastopäällikön, lainsäädäntöjohtajana, sopimuspalkkaista virkaa. Jotta mainittuihin virkoihin voitaisiin saada mahdollisimman pätevät henkilöt, olisi asianmukaista, että virat voitaisiin täyttää määräajaksi enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Huomioon ottaen kuitenkin, että ministeriöiden kansliapäällikön sopimuspalkkaiset virat täytetään toistaiseksi, on asianmukaista, että myös oikeusministeriön kansliapäällikön virka voidaan tarvittaessa täyttää myös toistaiseksi. Milloin sanotun kansliapäällikön viran täyttäminen tapahtuisi määräajaksi ja nimitettävä jo ennestään olisi valtion viran tai toimen haltija, hän myös vapautuisi lakiehdotuksen mukaan tämän viran tai toimen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

Valtiovarainministeriön vero-osaston sopimuspalkkaista osastopäällikön virkaa ei enää ole otettu määräajaksi täytettävien virkojen luetteloon.

Aikaisempi laki eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä olisi tässä yhteydessä kumottava.

Sen perusteella mitä edellä on esitetty, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki
eräden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jäljempänä 2 §:ssä mainitut sopimuspalkkaiset virat täytetään määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Jos virkaan nimitetty ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

2 §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja virkoja ovat, sen lisäksi mitä muissa laeissa on säädetty, seuraavat virat:

ulkoasiainministeriön valtiosihteerin sopimuspalkkainen virka;

oikeusministeriön lainsäädäntöosaston apulaisosastopäällikön, lainsäädäntöjohtajana, sopimuspalkkaiset virat;

valtiovarainministeriön valtiosihteerin sopimuspalkkainen virka; ja

opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston osastopäällikön sopimuspalkkainen virka.

3 §.

Oikeusministeriön kansliapäällikön sopimuspalkkainen virka voidaan täyttää toistaiseksi tai määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Jos virkaan määräajaksi nimitetty ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

4 §.

Tämä laki kumoaa 7 päivänä huhtikuuta 1967 annetun lain eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä (143/67) sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla (757/68).

Helsingissä 8 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 26 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunta on viime syyskuun 15 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 71 laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Esityksessään hallitus ehdottaa ulkoasiainministeriön valtiosihteerin viran, oikeusministeriön lainsäädäntöosaston kaksi apulaisosastopäällikön virkaa, lainsäädäntöjohtajana, valtiovarainministeriön valtiosihteerin viran sekä opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston osastopäällikön viran, sen lisäksi mitä muissa laissa on säädetty, määräaikaisiksi, niin että virat voitaisiin täyttää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Kaikki mainitut virat ovat sopimuspalkkaisia ja näistä valtiovarainministeriön valtiosihteerin sekä opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston osastopäällikön sopimuspalkkaisista viroista on jo säädetty nyt kumottavaksi ehdotetussa eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä 7 päivänä huhtikuuta 1967 annetussa laissa sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla. Sen sijaan valtiovarainministeriön vero-osaston sopimuspalkkaista osastopäällikön virkaa ei enää ole ehdotettu määräajaksi täytettävien virkojen luetteloon.

Huomioon ottaen sen, että ministeriöiden kansliapäällikön sopimuspalkkaiset virat täytetään toistaiseksi, ehdotetaan lisäksi, että oikeusministeriön kansliapäällikön sopimuspalkkainen virka voidaan tarvittaessa täyttää myös toistaiseksi. Milloin sanotun kansliapäällikön viran täyttäminen tapahtuisi määräajaksi ja nimitettävä jo ennestään olisi valtion viran tai toimen haltija, hän myös vapautuisi lakiehdotuksen mukaan tämän viran tai toimen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella katsonut voivansa asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttumattomana.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Isomursu, Koppanen, Mäkihakola, E. Niemelä, Rosnell, Sandelin, Sillantaus sekä varajäsenet Kaarlonen, Karpola, Koskenniemi, Kurppa, Nieminen, Procopé, Tutunen ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 75 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 26 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 71 laiksi eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 26 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 75, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jäljempänä 2 §:ssä mainitut sopimuspalkkaiset virat täytetään määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Jos virkaan nimitetty ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

2 §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja virkoja ovat, sen lisäksi mitä muissa laeissa on säädetty, seuraavat virat:

ulkoasiainministeriön valtiosihteerin sopimuspalkkainen virka;

oikeusministeriön lainsäädäntöosaston apulaisosastopäällikön, lainsäädäntöjohtajana, sopimuspalkkaiset virat;

valtiovarainministeriön valtiosihteerin sopimuspalkkainen virka; ja

opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeosaston osastopäällikön sopimuspalkkainen virka.

3 §.

Oikeusministeriön kansliapäällikön sopimuspalkkainen virka voidaan täyttää toistaiseksi tai määräajaksi, enintään kuitenkin viideksi vuodeksi kerrallaan. Jos virkaan määräajaksi nimitetty ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii ensiksi mainitussa virassa.

4 §.

Tämä laki kumoaa 7 päivänä huhtikuuta 1967 annetun lain eräiden sopimuspalkkaisten virkojen täyttämisestä (143/67) sellaisena kuin se on muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1968 annetulla lailla (757/68).

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä.

Tasavallan presidentti suoritti Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallituksen kutsusta valtiovierailun Neuvostoliittoon 17.—20. 7. 1970. Vierailun aikana tasavallan presidentti tapasi ja kävi keskusteluja SNTL:n Korkeimman Neuvoston Puhemiehistön puheenjohtajan N. V. Podgornyin ja SNTL:n ministerineuvoston puhenjohtajan A. N. Kosyginin kanssa. Tasavallan presidentti tapasi myös Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen keskuskomitean pääsihteerin L. I. Breshnevin.

Käytyjen keskustelujen aikana todettiin Suomen ja Neuvostoliiton taholta, että näiden välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen pohjalla ovat muodostuneet ja kehittyneet hyvät naapuruussuhteet Suomen ja Neuvostoliiton välille, jotka ovat kansainvälisen politiikan vaihteluista riippumattomia. Haluten vilpittömästi edelleen kehittää ja lujittaa näitä ystävyyteen, hyvään naapuruuteen ja molemminpuoliseen luottamukseen perustuvia suhteita molemmat osapuolet sopivat nyt käytyjen keskustelujen aikana ennen määräaikaa tapahtuvasta Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävyys-, yhteistoiminta- ja keskinäisen avunantosopimuksen pidentämisestä 20 vuodeksi eteenpäin. Tasavallan presidentti totesi, että sopimuksen pidentämistä koskevasta asiasta oli informoitu Eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa, jolloin kaikkien Eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden taholta oli ilmoitettu kannatettavan sopimuksen voimassaoloajan pidentämistä. Pidentämispöytäkirjan allekirjoittamista varten oli 16. 7. 1970 annettu tasavallan presidentin esittelyssä allekirjoitusvaltuudet ulkoasiainministeri Väinö Leskiselle.

Edellä olevan perusteella allekirjoitettiin Moskovassa heinäkuun 20 päivänä 1970 pöytäkirja Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämisestä. Pöytäkirjan allekirjoitti Suomen puolesta ulkoasiainministeri Väinö Leskinen sekä Neuvostoliiton puolesta SNTL:n ulkoministeri A. A. Gromyko.

Vuonna 1948 solmittu sopimus ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta Suomen ja Neuvostoliiton välillä tehtiin vuonna 1948 kymmeneksi vuodeksi, kuitenkin siten, että ellei sopimusta sanottu irti vuotta ennen sen voimassaoloajan päättymistä, sopimuksen voimassaolo olisi ilman muuta jatkunut viisivuotiskausittain. Neuvostoliiton ehdotettua vuonna 1955, että sopimuksen voimassaoloaikaa jatkettaisiin 20 vuodella, Suomen taholta katsottiin voitavan suostua tähän ehdotukseen. Syyskuun 19 päivänä 1955 allekirjoitettiin Moskovassa tätä koskeva pöytäkirja. Sen mukaan sopimuksen voimassaoloaikaa jatkettiin 20 vuodella, kuitenkin siten, että ellei sopimusta sanottu irti vuotta ennen sen voimassaoloajan päättymistä, sen voimassaolo olisi ilman muuta jatkunut viisivuotiskausittain. Jatkopöytäkirja astui voimaan lokakuun 28 päivänä 1955 ratifioimiskirjojen vaihdon tapahduttua Helsingissä.

Heinäkuun 20 päivänä 1970 allekirjoitettu uusi jatkopöytäkirja pidentää Suomen ja Neuvostoliiton välisen ystävyys-, yhteistoiminta- ja keskinäisen avunantosopimuksen voimassaoloaikaa 20 vuodella pöytäkirjan voimaantulosta lukien. Mikäli jompikumpi sopimuspuolista yhtä vuotta ennen tämän määräajan päättymistä ei irtisano sopimusta, niin se pysyy voimassa seuraavien viiden vuoden ajan ja näin tapahtuu joka kerran, mikäli jompikumpi sopimuspuo-

lista ei yhtä vuotta ennen voimassa olevan viisivuotiskauden päättymistä kirjallisesti ilmoita aikomuksestaan irtisanoa sopimus.

Jatkopöytäkirjan teksti liitetään tämän oheen. Pöytäkirja on allekirjoitettu ratifioimisehdoin. Ratifioimiskirjojen vaihdosta on sovittu, että se tapahtuu Helsingissä mahdollisimman pian.

Eduskunta on hyväksynyt Suomen ja Neuvostoliiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen samoin kuin tämän sopimuksen voimassaoloajan pidentämisestä syyskuun 19 päivänä 1955 allekirjoitetun jatkopöytäkirjan, joten myös sopimuksen voimassaoloajan pidentämisen nyt tehdyssä pöytäkirjassa esitetyllä tavalla on katsottava vaativan Eduskunnan suostumuksen.

Hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään näin ollen:

että Eduskunta hyväksyisi Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämisestä Moskovassa heinäkuun 20 päivänä 1970 allekirjoitetun pöytäkirjan.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. ulkoasiainministeri,
pääministeri *Ahti Karjalainen*

PÖYTÄKIRJA

Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämisestä

Suomen Tasavallan Presidentti ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Korkeimman Neuvoston Puhemiehistö,

haluten vilpittömästi edelleen kehittää ja lujittaa ystävyyteen, hyvään naapuruuteen ja molemminpuoliseen luottamukseen perustuvia suhteita molempien maiden välillä,

ovat päättäneet allekirjoittaa tämän pöytäkirjan Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämisestä ja ovat tätä tarkoitusta varten määränneet valtuutetuikseen:

Suomen Tasavallan Presidentti Suomen ulkoasiainministerin Väinö Leskisen,

Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Korkeimman Neuvoston Puhemiehistö SNTL:n ulkoasiainministerin A. A. Gromykon,

jotka, vaihdettuaan oikein ja asianmukaisesti laadituiksi havaitut valtakirjansa, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta 6 päivänä huhtikuuta 1948 tehty sopimus pysyy voimassa seuraavien 20 vuoden ajan tämän pöytäkirjan voimaantulosta lukien.

Ellei jompikumpi korkeista sopimuspuolista yhtä vuotta ennen mainitun määräajan päättymistä irtisano sopimusta, se pysyy voimassa

ПРОТОКОЛ

между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик о продлении срока действия Договора о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи от 6 апреля 1948 года

Президент Финляндской Республики и Президиум Верховного Совета Союза Советских Социалистических Республик,

воодушевляемые искренним желанием и дальше развивать и укреплять отношения дружбы, добрососедства и взаимного доверия между обеими странами,

решили подписать настоящий Протокол о продлении срока действия Договора о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик от 6 апреля 1948 года и с этой целью назначили в качестве своих Уполномоченных:

Президент Финляндской Республики — Министра Иностранных Дел Финляндии Вяйне Лескинена,

Президиум Верховного Совета Союза Советских Социалистических Республик — Министра Иностранных Дел СССР А. А. Громыко,

которые после обмена своими полномочиями, найденными в должной форме и полном порядке, согласились о нижеследующем:

Статья 1

Договор о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи между Финляндской Республикой и Союзом Советских Социалистических Республик от 6 апреля 1948 года останется в силе на следующие двадцать лет с момента вступления в силу настоящего Протокола.

Если одна из Высоких Договаривающихся Сторон не откажется за один год до истечения указанного срока от

seuraavien viiden vuoden ajan, ja näin tapahtuu joka kerran, ellei jompikumpi korkeista sopimuspuolista yhtä vuotta ennen voimassa olevan viisivuotiskauden päättymistä kirjallisesti ilmoita aikomuksestaan irtisanoa sopimus.

2 artikla

Tämä pöytäkirja on ratifioitava ja tulee voimaan ratifioimisasiakirjojen vaihtamispäivästä lukien. Ratifioimisasiakirjojen vaihto tapahtuu Helsingissä mahdollisimman lyhyen ajan kuluessa.

Edellä esitetyn vakuudeksi ovat valtuutetut allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan ja sen sinetillään vahvistaneet.

Laadittiin Moskovassa 20 päivänä heinäkuuta 1970 kahtena suomen- ja venäjänkielisenä kappaleena molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

Suomen Tasavallan
Presidentin
valtuuttamana

Väinö Leskinen

SNTL:n Korkeimman Neuvoston
Puhemiehistön
valtuuttamana

A. Gromyko

Договора, он останется в силе на следующие пять лет и так каждый раз, пока одна из Высоких Договаривающихся Сторон не сделает за один год до окончания текущего пятилетия письменного предупреждения о своем намерении прекратить действие Договора.

Статья 2

Настоящий Протокол подлежит ратификации и вступит в силу со дня обмена ратификационными грамотами, который будет произведен в г. Хельсинки в возможно короткий срок.

В удостоверение чего Уполномоченные подписали настоящий Протокол и приложили к нему свои печати.

Составлен в г. Москве 20 июля 1970 года, в двух экземплярах, каждый на финском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

По уполномочию
Президента Финляндской
Республики

Вяйне Лескинен

По уполномочию
Президиума Верховного
Совета СССР

А. Громыко

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 15 päivältä kuluvaa syyskuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 72. Kuultuaan esityksestä pääministeri Ahti Karjalaista, ulkoasiainministeri Väinö Leskistä, ministeri Risto Hyväristä ja osastopäällikkö Henrik Blomstedtia ulkoasiainministeriöstä sekä professori Bengt Bromsia valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Suomen ja Neuvostoliiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta vuonna 1948 solmittu sopimus tehtiin kymmeneksi vuodeksi, kuitenkin siten, että ellei sopimusta sanottu irti vuotta ennen sen voimassaoloajan päättymistä, sopimuksen voimassaolo olisi ilman muuta jatkunut viisivuotiskausittain. Maitten välillä vuonna 1955 tehdyllä pöytäkirjalla sopimuksen voimassaoloaikaa jatkettiin 20 vuodella vastaavin määräyksin sen voimassaolon edelleen jatkumisesta kuin edellä on esitetty. Käsiteltävänä oleva pöytäkirja pidentää sopimuksen voimassaoloaikaa 20 vuodella pöytäkirjan voimaantulosta lukien. Sanotun määräajan jälkeen sopimus pysyy voimassa aina viisivuotiskauden, ellei sitä irtisanota pöytäkirjassa esitetyllä tavalla.

Valiokunta yhtyy hallituksen esityksen perusteluissa esitettyyn toteamukseen, että Suomen ja Neuvostoliiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta vuonna 1948 tehdyn sopimuksen pohjalla ovat muodostuneet ja kehittyneet Suomen ja Neuvostoliiton välille hyvät naapuruussuhteet, jotka ovat kansainvälisen politiikan vaihteluista riippumattomia. Esitykseen sisältyvän pöytäkirjan mukainen sopimuksen jatkaminen perustuu, niinkuin pöytäkirjan johdannossa lausutaan, haluun vilpittömästi edelleen kehittää ja lujittaa näitä ystävyyteen, hyvään naapuruuteen ja molemminpuoliseen luottamukseen pohjautuvia suhteita. Kun sopimus on Suomen ulkopolitiikalle perustavan tärkeä, on Suomen edun mukaista pidentää sen voimassaoloa jo tässä vaiheessa. Sanotun perusteella valiokunta, joka jo neuvottelujen kestäessä on myönteisesti käsitellyt sopimuksen jatkamista koskevaa asiaa hallituksen selontekojen pohjalta, on asettunut kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen hyväksymistä.

Edellä esitetyn johdosta ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämisestä Moskovassa heinäkuun 20 päivänä 1970 allekirjoitetun pöytäkirjan.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Sorsa, varapuheenjohtaja Melin, jäsenet Flinck, Haarla, Holkeri, Honkonen, Kuusinen, Lindeman, Lähteenmäki, Rönkkö, Sinisalo, Tarjanne, Tuomioja, Uusitalo ja Vennamo sekä varajäsenet Rihtniemi ja Sundqvist.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 72 Suomen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämistä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 6, on päättänyt

hyväksyä Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välillä ystävyydestä, yhteistoiminnasta ja keskinäisestä avunannosta huhtikuun 6 päivänä 1948 tehdyn sopimuksen voimassaoloajan pidentämisestä Moskovassa heinäkuun 20 päivänä 1970 allekirjoitetun pöytäkirjan.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, 11 päivänä joulukuuta 1953 annetussa laissa (474/53) säädetään, että lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, jotka määrätään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan, ja että tarkemmat määräykset näistä maksuista annetaan asetuksella. Edellä mainittujen maksujen määrät on viimeksi vahvistettu 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetulla asetuksella (257/67). Edellä mainittu laki, jonka voimassaoloaikaa pitennettiin 30 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (867/69), on voimassa vuoden 1970 loppuun. Koska hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että laki säädetään myös ensi vuotta varten, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, 11 päivänä joulukuuta 1953 annettu laki (474/53) on edelleen voimassa vuoden 1971 loppuun.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

13558/70/22

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunta on 17 päivänä viime syyskuuta ähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltaaksi hallituksen esityksen n:o 73 laiksi niistä leisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiiraston virkatoimista ja toimituskirjoista on uoritettava maksuja, annetun lain voimassaloajan pitentämisestä.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen aliokunta pitää kysymyksessä olevan lain voimassaoloajan pitentämistä tarpeellisena ja on sen vuoksi asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat otta- ieet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Isomursu, Koivu- ien, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Hara, Koskenniemi ja Lintilä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 55 hallituksen esityksen johdosta laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 18 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 73 laiksi niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 18 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 55, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Niistä yleisistä perusteista, joiden mukaan lisenssiviraston virkatoimista ja toimituskirjoista on suoritettava maksuja, 11 päivänä joulukuuta 1953 annettu laki (474/53) on edelleen voimassa vuoden 1971 loppuun.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta.

Matkustajaverosta 12 päivänä tammikuuta 968 annetun lain (26/68) nojalla on valtiolle annettu matkustajaveroa vuoden 1968 helmiuun alusta lukien. Matkustajaveron on velollinen suorittamaan maasta lähtiessään jokaien Suomesta ulkomaille kauppa-aluksella meitse matkustava Suomessa asuva henkilö. Matustajaveron suuruus on 5 markkaa matkalta, onka pituus on enintään 90 meripeninkulmaa, a 10 markkaa matkalta, jonka pituus on yli 0 meripeninkulmaa.

Matkustajaveroa kannettiin vuonna 1968 ,8 miljoonaa markkaa ja vuonna 1969 3,8 iiljoonaa markkaa. Vuoden 1970 tulo- ja meoarviossa on matkustajaveroa arvioitu kertyän 4 miljoonaa markkaa. Vuonna 1969 makettiin matkatoimistoille ja muille matkalippuja ayyville provisiota matkustajaveron kannosta 61 330 markkaa. Verolippujen painatuksesta iheutui vuonna 1969 kustannuksia 7 304 markkaa. Matkustajaveron kantamisen valvonta aiheutti lisäksi jossain määrin välillisiä menoja.

Meritse ulkomaille tapahtuvan matkustajaliikenteen verotuksella on pyritty rajoittamaan matkustajien suorittamaa valuutan maastavientiä ja myös osaltaan ehkäisemään väkijuomien, tupakan ja eräiden muiden tavaroiden aluksilla tapahtuvasta verottomasta myynnistä johtuvia haittavaikutuksia. Edellä mainitut päämäärät on hallituksen käsityksen mukaan nykyisin paremmin hoidettavissa muulla tavalla kuin matkustajaveron perimisellä. Tästä syystä hallitus, viitaten myös OECD:n neuvoston vuonna 1968 antamaan, matkailun edistämistä koskevaan suositukseen, ehdottaa matkustajaverosta annetun lain kumottavaksi 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan päivästä tammikuuta 1971 lukien matkustajaverosta 12 päivänä tammikuuta 1968 annettu laki (26/68), jota kuitenkin on edelleen sovellettava ennen vuotta 1971 kannettuihin matkustajaveroihin.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38 hallituksen esityksen johdosta laiksi matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunta on viime syyskuun 17 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 74 laiksi matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Niinikosken ym. lakialoitteen n:o 118, joka sisältää ehdotuksen laiksi matkustajaverosta annetun lain muuttamisesta ja ed. Häggblomin ym. lakialoitteen n:o 119, joka sisältää ehdotuksen laiksi matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta sekä ed. Kurpan ym. toivomusaloitteen n:o 279 laituriveron poistamisesta. Eduskunta on lähettänyt edellä mainitut lakialoitteet valiokuntaan viime toukokuun 5 päivänä sekä toivomusaloitteen saman toukokuun 29 päivänä.

Hallituksen esityksessä todetaan meritse ulkomaille tapahtuvan matkustajaliikenteen verotuksella pyrityn rajoittamaan matkustajien suorittamaa valuutan maastavientiä ja myös osaltaan ehkäisemään väkijuomien, tupakan ja eräiden muiden tavaroiden aluksilla tapahtuvasta verottomasta myynnistä johtuvia haittavaikutuksia. Koska edellä mainitut päämäärät on hallituksen käsityksen mukaan nykyisin paremmin hoidettavissa muulla tavalla kuin matkustajaveron perimisellä, hallitus, viitaten myös OECD:n neuvoston vuonna 1968 antamaan matkailun edistämistä koskevaan suositukseen, ehdottaa matkustajaverosta annetun lain kumottavaksi 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien.

Ed. Niinikosken ym. lakialoitteessa n:o 118 ehdotetaan matkustajaverosta annettua lakia muutettavaksi siten, että matkustajaverosta olisivat vapaat myös ulkomaanliikenteen kuormaautojen kuljettajat työmatkoillaan.

Ed. Häggblomin ym. lakialoitteessa n:o 119 ehdotetaan matkustajaverosta 12 päivänä tammikuuta 1968 annettu laki kumottavaksi.

Ed. Kurpan ym. toivomusaloitteessa n:o 279 ehdotetaan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin laituriveron poistamiseksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Aloitteeseen nähden valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Niinikosken ym. lakialoitteeseen n:o 118 ja ed. Häggblomin ym. lakialoitteeseen n:o 119 sisältyvät lakiehdotukset.

Valiokunta edelleen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Kurpan ym. toivomusaloitteen n:o 279.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Kurppa, Lintilä ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 131 hallituksen esityksen johdosta laiksi matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä lakialoitteet, ed. Niinikosken ym. n:o 118 ja ed. Häggblomin ym. n:o 119, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 38 tehtyjä ehdotuksia, kuitenkin jäljempänä näkyvin muodollisin muutoksin ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *säädetään:*

Täten kumotaan 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien matkustajaverosta 12 päivänä tammikuuta 1968 annettu laki (26/68), jota kuitenkin on edelleen sovellettava ennen vuotta 1971 kannettuihin matkustajaveroihin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 118 ja 119 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 74 laiksi matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovaraintenkin on edelleen sovellettava ennen vuotta valiokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 38 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 131, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
matkustajaverosta annetun lain kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien matkustajaverosta 12 päivänä tammikuuta 1968 annettu laki (26/68), jota kui- 1971 kannettuihin matkustajaveroihin.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Työntekijäin erorahasta 6 päivänä maaliskuuta 1970 annetun lain (169/70) mukaan maksetaan työntekijälle työsuhteen päättymisen johdosta eräissä tapauksissa erorahaa. Erorahan maksaminen edellyttää, että työntekijä on menettänyt työpaikkansa sen vuoksi, että työnantaja on taloudellisista tai tuotannollisista syistä joutunut supistamaan työvoimaa tai lopettanut toimintansa ja että työntekijän uudelleen työhön sijoittuminen on iän tai muun syyn vuoksi ilmeisen vaikeaa. Erorahan myöntämisen muista edellytyksistä ja sen suuruudesta määrätään tarkemmin eroraharahaston säännöissä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut maaliskuun 6 päivänä 1970. Eroraharahaston sääntöjen mukaan erityisenä edellytyksenä erorahan saamiseen on yleensä, että edunsaaja on työttömäksi joutuessaan täyttänyt 50 mutta ei 65 vuotta ja että hän on ollut työsuhteessa samaan työnantajaan tai kysymyksen ollessa aloista, joille on ominaista lyhyet työsuhteet, ollut alalla työttömäksi joutumista välittömästi edeltäneen kahden vuoden ajan. Lisäksi edellytetään vielä, että edunsaaja on työttömäksi joutumisestaan lukien ollut työttömänä työnhakijana työnvälityksessä kaksi kuukautta. Eroraha myönnetään hakemuksesta. Erorahan suuruus määräytyy eroraharahaston johtokunnan harkinnan mukaan kussakin yksityistapauksessa ottaen huomioon muun muassa edunsaajan ikä, työsuhteen jatkumisaika taikka alalla oloaika ja uudelleen sijoittumismahdollisuudet. Erorahan keskimääräiseksi suuruudeksi on arvioitu muodostuvan 1 500 markkaa.

Työntekijän erorahaa koskeva laki on tarkoitettu täydentämään työntekijäin irtisanomissuojaa. Eroraha on vahingonkorvauksen luonteinen suoritus vakinaisen työpaikan menettämisestä. Erorahan tarkoituksen ja luonteen huomioon ottaen on asianmukaista, ettei sitä pidetä valtion- ja kunnallisverotuksessa saajansa veronalaisena tulona. Tämän vuoksi ehdotetaan kuluvalta vuodelta toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa sovellettavaa lakia eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin muutettavaksi siten, että lain 2 §:ään sisältyvän verosta vapaiden tulojen luettelon 7 kohtaan lisätään maininta työntekijän erorahan verovapaudesta.

Työntekijän erorahan maksamisesta huolehtii eroraharahasto, jolle työttömyyskassojen keskuskassa suorittaa varoistaan eroraharahaston menoja varten vuosittain määrän, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä työnantajain asianomaisena vuotena maksamista työpalkoista. Lisäksi valtio suorittaa edellä tarkoitetun maksun erikseen eroraharahastolle. Eroraharahaston sääntöjen mukaan rahaston varat käytetään vuosittain erorahojen maksamiseen paitsi erää, jonka säilyttämistä tasausrahastona pidetään tarpeellisena. Kun ei ole tarkoituksenmukaista, että eroraharahastoa pidettäisiin valtionverotuksessa verovelvollisena yhteisönä, hallitus ehdottaa eroraharahaston vapautettavaksi valtionverotuksessa sekä tulon että omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta. Asiasta ehdotetaan otettavaksi säännös tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 1 momentin 3 kohtaan. Mainittua kohtaa ehdotetaan lisäksi vielä siten tarkistettavaksi, että nykyisen verotuskäytännön mukaisesti työttömyyskassojen tukirahasto nimenomaisesti säädettäisiin verovapaaksi.

Tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan on omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa säästöpankkien vakuusrahasto. Säännökset säästöpankkien vakuusrahastosta sisältyvät nykyisin 29 päivänä elokuuta 1969 annetun säästöpankkilain (541/69) 6 lukuun, jossa muun muassa säädetään, että kunkin säästöpankin on säästöpankkien vakavaraisuuden ja tallettajien saatavien turvaamiseksi kuuluttava yhteiseen, säästöpankkien omistamaan säästöpankkien vakuusrahastoon. Vastaavanlaiset säännökset kuin säästöpankkien vakuusrahastosta sisältyvät liikepankkien vakuusrahastosta liikepankkilain (540/69) 6 lukuun ja osuuspankkien vakuusrahastosta osuuspankkilain (542/69) 6 lukuun. Kun on pidettävä asianmukaisena, että kaikkia pankkien vakuusrahastoja kohdellaan verotuksessa samalla tavalla, hallitus vakuusrahastojen tarkoituksen huomioon ottaen ehdottaa tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 2 momentin 1 kohdan niin muutettavaksi, että myös liikepankkien vakuusrahasto ja osuuspankkien vakuusrahasto ovat omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaita.

Säännöksiä olisi edellä selostetulla tavalla muutettuina sovellettava ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 10 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (340/61), ja 2 momentin 1 kohta näin kuuluviksi:

10 §.

Sekä tulon että omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) sellainen eläkelaitos tai eläkesäätiö taikka leski- ja orpokassa, joka saa avustusta yleisistä varoista tahi joka on perustettu valtion, kunnan, kuntayhtymän tai kuntainliiton taikka seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa olevia varten, samoin kuin valtakunnallinen työttömyyskassa, työttömyyskassojen keskuskassa ja tukirahasto ja työntekijäin erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitettu eroraharahasto; sekä

— — — — — — — — — — — — — — — —

Omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

1) säästöpankki sekä säästöpankkien, liikepankkien ja osuuspankkien vakuusrahasto samoin kuin hypoteekkiyhdistys ja asuntohypoteekkiyhdistys;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa.

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain 2 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on 11 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (187/70), näin kuuluvaksi:

2 §.

Veronalaista tuloa eivät ole:

— — — — — — — — — — — — — — — —

7) työttömyyskorvauksesta annetussa laissa (645/67) tarkoitettu työttömyyskorvaus tai valtakunnallisista työttömyyskassoista annetussa laissa (125/34) tarkoitettu työttömyysavustus taikka erilläänasumisrahan maksamisesta annetussa laissa (90/70) tarkoitettu erilläänasumisraha tahi työntekijän erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitettu eroraha;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 25 hallituksen esityksen johdosta laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 17 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 75 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Esityksessään hallitus toteaa työntekijäin erorahasta annetussa laissa tarkoitetun erorahan olevan vahingonkorvauksen luonteisen suorituksen työpaikan menettämisestä ja erorahan tarkoituksen sekä luonteen huomioon ottaen olevan asianmukaista, ettei sitä pidetä valtion- ja kunnallisverotuksessa saajansa veronalaisena tulona. Hallitus ehdottaakin vuodelta 1970 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa sovellettavaa lakia eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin muutettavaksi siten, että lain 2 §:ään sisältyvän verosta vapaiden tulojen luettelon 7 kohtaan lisätään maininta työntekijän erorahan verovapaudesta.

Edelleen hallitus ehdottaa tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa muutettavaksi niin, että työntekijäin erorahasta annetussa laissa tarkoitettu erorahasto ja työttömyyskassojen tukirahasto olisivat tulon ja omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaat, sekä saman pykälän 2 momentin 2 kohtaa muutettavaksi niin, että liikepankkien vakuutusrahasto ja osuuspankkien vakuutusrahasto olisivat omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaita.

Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella todennut ehdotetut lainmuutokset kohtuullisiksi ja asianmukaisiksi ja on siten, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, katsonut voivansa asettua puoltamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen ehdotukseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Isomursu, Koppanen, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Rosnell, Sandelin, Sillantaus sekä varajäsenet Kaarlonen, Karpola, Koskenniemi, Kurppa, Nieminen, Procopé, Turunen ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 74 hallituksen esityksen johdosta laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 25 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksy hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 75 laeiksi tulo- ja omaisuusverolain ja eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 25 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 74, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 10 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (340/61), ja 2 momentin 1 kohta näin kuuluviksi:

10 §.

Sekä tulon että omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) sellainen eläkelaitos tai eläkesäätiö taikka leski- ja orpokassa, joka saa avustusta yleisistä varoista tahi joka on perustettu valtion, kunnan, kuntayhtymän tai kuntainliiton taikka seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa olevia varten, samoin kuin valtakunnallinen työttömyyskassa, työttömyyskassojen keskuskassa ja tukirahasto ja työntekijäin erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitettu eroraharahasto; sekä

— — — — — — — — — — — — — — — —

Omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

1) säästöpankki sekä säästöpankkien, liikepankkien ja osuuspankkien vakuusrahasto samoin kuin hypoteekkiyhdistys ja asuntohypoteekkiyhdistys;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa.

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain 2 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on 11 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (187/70), näin kuuluvaksi:

2 §.

Veronalaista tuloa eivät ole:

— — — — — — — — — — — — — — — —

7) työttömyyskorvauksesta annetussa laissa (645/67) tarkoitettu työttömyyskorvaus tai valtakunnallisista työttömyyskassoista annetussa

laissa (125/34) tarkoitettu työttömyysavustus taikka erillääänasumisrahan maksamisesta annetussa laissa (90/70) tarkoitettu erillääänasumisraha tahi työntekijän erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitettu eroraha;
— — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 971 on momentin 31.46.41 (Kunnallisten ientisatamien rakentamisen korkotuki) kohalla ehdotettu, että vuonna 1971 Postipankin aroista voitaisiin antaa enintään 1 500 000 arkan määrään halpakorkoisia lainoja kunallisten vientisatamien rakentamista varten. Menoarvioesityksessä on samalla edellytetty, että dellä tarkoitettujen lainojen osalta valtio makaisi Postipankille korkohyvitystä, ja ehdotettu itä varten tarpeellinen määräraha. Määrältään orkohyvitys vastaisi Postipankin antolainaukestaan yleisesti perimän koron ja vähintään iiden prosentin koron erotusta.

Jotta selostettu järjestely olisi mahdollista, on tarpeen muuttaa postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun lain 2 §:n 1 momenttia lisäämällä siihen 6 kohta sekä 3 §:n 2 momenttia siten, että puheena olevien lainojen hyväksyminen korkotukilainoiksi ja korkohyvityksen suorittaminen on liikenneministeriön asiana.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun lain 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (714/69), näin kuuluviksi:

2 §.

Korkotukilainoja voidaan antaa:

1) yksityisoppikoulujen, kansanopistojen, ansalais- ja työväenopistojen sekä kunnallisten ı yksityisten ammatti-, teknillisten-, kauppa-, otitalous-, kotiteollisuus-, maatalous- ja metsäppilaitosten rakentamiseen samoin kuin raentamisesta aiheutuneiden velkojen vakauttaiiseen;

2) vedenhankinta- ja viemäröintilaitteiden akentamiseen;

3) teollisuuden tuotantolaitosten rakentamieen;

4) lääkärien ja hammaslääkärien koulutaiiseksi ulkomailla;

5) viljavarastojen, perunavarastojen ja puutarhatuotevarastojen rakentamiseen sekä viljankuivureiden ja varastoinnissa tarvittavien laitteiden rakentamista ja hankkimista varten; sekä

6) kunnallisten vientisatamien rakentamiseen.

— — — — — — — — — — — — — —

3 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Lainan hyväksyminen korkotukilainaksi ja korkohyvityksen suorittaminen on 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen lainojen osalta kauppa- ja teollisuusministeriön, saman mo-

mentin 6 kohdassa tarkoitettujen lainojen osalta liikenneministeriön sekä muiden lainojen osalta asianomaisen keskusviraston asiana. Edellä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittujen lainojen hyväksyminen korkotukilainoiks on kuitenkin valtion viljavaraston ja korko hyvityksen suorittaminen maatalousministeriöi asiana.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 17 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 76 laiksi postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksesä viitataan esitykseen valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971, jossa on edellytetty, että Postipankin varoista voitaisiin antaa enintään 1 500 000 markan määrään halpakorkoisia lainoja kunnallisten vientisatamien rakentamista varten. Tulo- ja menoarvioesityksessä on samalla edellytetty, että mainittujen lainojen osalta valtio maksaisi Postipankille korkohyvitystä, minkä vuoksi esitykseen on otettu määräraha tätä varten. Jotta edellä selostettu järjestely olisi mahdollista, on postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista 31 päivänä joulukuuta 1968 annettua lakia vastaavasti muutettava. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi siten, että mainitun lain 2 §:n 1 momenttiin lisätään uusi 6 kohta, jossa on mainittu korkotukilainojen uutena kohteena kunnallisten vientisatamien rakentaminen, ja 3 §:n 2 momenttiin säännös siitä, että puheena olevien lainojen hyväksyminen korkotukilainoiksi ja korkohyvityksen suorittaminen on liikeministeriön asiana.

Valiokunta on käsitellyt hallituksen esityksen ja todennut esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen asianmukaiseksi ja tarpeelliseksi, minkä vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Haukipuro, Isomursu, Koppanen, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Hara, Kaarlonen, Knuuti, Procopé ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 66 hallituksen esityksen johdosta laiksi postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössään n:o 24 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 76 laiksi postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 24 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 66, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan postisäästöpankin varoista myönnettävistä korkotukilainoista 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun lain 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (714/69), näin kuuluviksi:

2 §.

Korkotukilainoja voidaan antaa:

1) yksityisoppikoulujen, kansanopistojen, kansalais- ja työväenopistojen sekä kunnallisten ja yksityisten ammatti-, teknillisten-, kauppa-, kotitalous-, kotiteollisuus-, maatalous- ja metsäoppilaitosten rakentamiseen samoin kuin rakentamisesta aiheutuneiden velkojen vakauttamiseen;

2) vedenhankinta- ja viemäröintilaitteiden rakentamiseen;

3) teollisuuden tuotantolaitosten rakentamiseen;

4) lääkärien ja hammaslääkärien kouluttamiseksi ulkomailla;

5) viljavarastojen, perunavarastojen ja puutarhatuotevarastojen rakentamiseen sekä viljankuivureiden ja varastoinnissa tarvittavien laitteiden rakentamista ja hankkimista varten; sekä

6) kunnallisten vientisatamien rakentamiseen.

— — — — — — — — — — — — — — —

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lainan hyväksyminen korkotukilainaksi ja korkohyvityksen suorittaminen on 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen lainojen osalta kauppa- ja teollisuusministeriön, saman momentin 6 kohdassa tarkoitettujen lainojen osalta liikenneministeriön sekä muiden lainojen osalta asianomaisen keskusviraston asiana. Edellä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittujen lainojen hyväksyminen korkotukilainoiksi on kuitenkin valtion viljavaraston ja korkohyvityksen suorittaminen maatalousministeriön asiana.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Voimassa olevaa lakia eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta (836/69) sovelletaan elintarviketuotteisiin, jotka viedään valmistuspaikalta tai luovutetaan tullivalvonnasta vuoden 1970 aikana. Lain piiriin kuuluvat ensinnäkin eräät leipomotuotteet, suklaajäätelö, makeutettu kaakaojauhe, tullitariffin nimikkeeseen 18.06 kuuluvat jäätelö- ja vanukasjauheet sekä niiden kaltaiset valmisteet samoin kuin eräät muut mainittuun nimikkeeseen kuuluvat kaakaota sisältävät ravintovalmisteet. Verollisia elintarviketuotteita ovat edelleen tullitariffin nimikkeeseen 17.04 kohdistettavat makeuttamisainetta sisältävät tahnat ja tahtaat sekä jauhetuista manteleista ja muista pähkinöistä tai hedelmänsiemenistä sokerin tai hunajan kanssa tehty massa ynnä nimikkeisiin 19.02 ja 21.07 kuuluvat jäätelö- ja vanukasjauheet sekä niiden kaltaiset valmisteet. Verollisia ovat niin ikään tullitariffin nimikkeen 21.04 mukaan tullattavat kastikkeet, paitsi tomaattivalmisteet, sekä nimikkeeseen 21.05 kohdistettavat keitot ja liemet.

Laki eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta sisältää yhdistetyn valmisteverotus- ja raaka-aineiden hinnanerojen tasausjärjestelmän, jonka avulla on voitu hoitaa kotimaisen elintarviketeollisuuden EFTA-konvention mukaan tullivapaisiin tuotteisiinsa käyttämien, maataloudesta saatavien raaka-aineiden kotimaisten ja maailmanmarkkinahintojen erosta aiheutuva ongelma. Edellä mainittujen leipomotuotteiden, suklaajäätelön, jäätelö- ja vanukasjauheiden sekä niiden kaltaisten valmisteiden, kastikkeiden sekä keittojen ja liemien osalta valmisteverojen määrät ovat olleet yhtä suuret kuin näiden tuotteiden raaka-aineiden hinnanerovähennykset. Muiden tuotteiden valmisteverot ovat taas olleet hinnanerovähennyksiä suuremmat.

Kotimaisen elintarviketeollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi ja nyt kyseessä olevien elintarviketuotteiden hintatason vakaana säilyttämiseksi sekä niiden viennin mahdollistamiseksi hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että näihin tuotteisiin sovellettavaa yhdistettyä valmisteverotus- ja raaka-aineiden hinnanerojen tasausjärjestelmää jatketaan myös vuonna 1971.

EFTA-konvention mukaan tullivapaa nimike 21.04 sisältää kastikkeiden lisäksi myös maustamisvalmisteet. Koska tullivapaus koskee koko nimikettä, on tarpeen, että valmisteverolain asianomainen kohta laajennetaan käsittämään myös nimikkeeseen kuuluvat maustamisvalmisteet.

Kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi on voimassa olevassa elintarviketuotteiden valmisteverolaissa säännös, jonka mukaan verosta vapautettuja ovat elintarviketuotteet, jotka valmisteverovalvonnassa siirretään käytettäviksi sellaisten tuotteiden valmistukseen, joista maksetaan veroa sanotun lain mukaan. Kun tällaisia elintarviketuotteita käytetään myös makeisvalmisteverolain (801/69) mukaan verotettavien valmisteiden raaka-aineina, olisi vapauttamissäännös laajennettava koskemaan myös makeisvalmisteverolain mukaan verotetuiksi tulevien tuotteiden raaka-aineina käytettäviä elintarviketuotteita. Makeisvalmisteverolain mukaan ei verollisina valmisteina pidetä makeisvalmisteita, jotka on katsottava lääkkeiksi ja joita saadaan myydä ainoastaan apteekeissa. Yhdenmukaisesti tämän kanssa on lakiehdotukseen sisällytetty säännös, jonka mukaan verosta vapautettuja ovat elintarviketuotteet, joita on pidettävä apteekkitavaralain mukaisina apteekkitavaroina.

Niiden edellä mainittujen verollisten elintarviketuotteiden, joiden valmisteverot ovat olleet suuremmat kuin niistä tehtävät raaka-aineiden hinnanerovähennykset, osuus kaikista verollisista tuotteista on pieni ja myös niistä kertyvän veron määrä on vähäinen, kotimaisista valmisteista kertyvän vuotuisen nettotuoton noustessa noin 0,4 miljoonaan markkaan ja maahantuonnin yhteydessä kannettavien vastaavien verojen yhteismäärän ollessa samaa suuruusluokkaa. Jotta näidenkin tuotteiden osalta vältyttäisiin kotimaisen tuotannon kysymyksessä ollessa maksuliikkeeltä verovelvollisten ja verotusviranomaisen välillä, hallitus esittää, että

valmistevero myös näissä tapauksissa määrättäisiin yhtä suureksi kuin vastaava raaka-aineiden hinnanerovähennys. Maahantuonnin osalta valmisteverot kannettaisiin kaikista veronkohteista nykyiseen tapaan.

Lakiehdotuksessa olevat veromäärät sekä raaka-aineiden kotimaisten ja maailmanmarkkinahintojen väliset erot perustuvat vuoden 1970 elokuun tasoon.

Eräiden elintarviketuotteiden valmisteveron arvioidaan vuonna 1971 tuottavan 33 000 000 markkaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Eräistä maassa valmistetuista ja maahan tuoduista elintarviketuotteista on suoritettava valtiolle eräiden elintarviketuotteiden valmisteveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Velvollinen suorittamaan eräiden elintarviketuotteiden valmisteveroa on jokainen, joka maassa ansiotarkoituksessa valmistaa tai maahan tuo tässä laissa tarkoitettuja elintarviketuotteita.

3 §.

Veroa on suoritettava seuraavista elintarviketuotteista, laskettuna nettopainon mukaan:

1) vehnäkorpuista ja vehnäkorppujauhosta, joissa ei ole sokeri-, hunaja-, muna-, rasva-, juusto- tai hedelmälisäyksiä, 0,95 markkaa kilolta;

2) muista kuin 1 kohdassa mainituista vehnäkorpuista 1,01 markkaa kilolta;

3) ruiskorpuista ja ruiskorppujauhosta, joissa ei ole sokeri-, hunaja-, muna-, rasva-, juusto- tai hedelmälisäyksiä, 0,39 markkaa kilolta;

4) kaakuista ja tanskalaisista wienerleivistä 1,03 markkaa kilolta;

5) kekseistä ja vohveleista 1,03 markkaa kilolta;

6) suklaajäätelöstä 0,78 markkaa kilolta;

7) makeutetusta kaakaojauheesta 0,23 markkaa kilolta;

8) tullitariffin nimikkeeseen 18.06 kuuluvista, kaakaota, mutta ei kuivamaitoa, maitoa, kuivakermaa tai kermaa sisältävistä tahnoista, tahtaista ja pastoista 0,21 markkaa kilolta;

9) tullitariffin nimikkeeseen 18.06 kuuluvista jäätelö- ja vanukasjauheista sekä niiden kaltaisista valmisteista seuraavat määrät:

valmisteen rasvapitoisuus	
— alle 1.5 prosenttia	1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia ..... sekä	2,25 markkaa kilolta;
— vähintään 26 prosenttia	2,75 markkaa kilolta;

10) muista kuin edellä 6, 7, 8 ja 9 kohdassa sekä makeisvalmisteverosta annetun lain (801/69) 3 §:n 1 ja 2 momentissa mainituista, tullitariffin nimikkeeseen 18.06 kuuluvista, kaakaota sisältävistä ravintovalmisteista 2,60 markkaa kilolta;

11) tullitariffin nimikkeeseen 17.04 kuuluvista, vähemmän kuin 80 painoprosenttia lisättyä makeuttamisainetta sisältävistä fondanteista, tahnoista, tahtaista ja niiden kaltaisista välivalmisteista 0,43 markkaa kilolta;

12) seuraavista leipomoille valmisteverovalvonnassa myytävistä valmisteista 0,59 markkaa kilolta:

a) tullitariffin nimikkeeseen 17.04 kuuluvista, vähemmän kuin 80 painoprosenttia lisättyä makeuttamisainetta sisältävistä fondanteista, tahnoista, tahtaista ja niiden kaltaisista välivalmisteista; sekä

b) jauhetuista manteleista ja muista pähkinöistä tai hedelmänsiemenistä sokerin tahi hunajan kera tehdystä massasta;

13) tullitariffin nimikkeisiin 19.02 ja 21.07 kuuluvista jäätelö- ja vanukasjauheista sekä niiden kaltaisista valmisteista seuraavat määrät:

valmisteen rasvapitoisuus
— alle 1.5 prosenttia 1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia ..... 2,25 markkaa kilolta; ja
— vähintään 26 prosenttia ..... 2,75 markkaa kilolta; sekä

14) tullitariffin nimikkeeseen 21.04 kuuluvista kastikkeista ja maustamisvalmisteista, ei kuitenkaan tomaattivalmisteista, sekä tullitariffin nimikkeeseen 21.05 kuuluvista keitoista ja liemistä 0,34 markkaa kilolta.

4 §.

Vapautettuja verosta ovat:

1) elintarviketuotteet, jotka tullivalvonnassa viedään maasta tai siirretään vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottomaan myymälään;

2) elintarviketuotteet, jotka tuodaan maahan, jos ne maahan tuotaessa muun lain, asetuksen tai määräyksen kuin tullitariffilain nojalla ovat tullivapaat;

3) elintarviketuotteet, jotka valmisteverovalvonnassa siirretään käytettäviksi sellaisten tuotteiden valmistukseen, joista maksetaan veroa tämän lain tai makeisvalmisteverosta annetun lain (801/69) mukaan; sekä

4) elintarviketuotteet, joita on pidettävä apteekkitavaralain mukaisina apteekkitavaroina.

5 §.

Milloin tuotteista 4 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on vero jo suoritettu, on viejällä tai siirtäjällä oikeus saada takaisin kutakin maasta vietyjen tai vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottomaan myymälään siirrettyjen tuotteiden kiloa kohti 3 §:ssä mainitut veron määrät. Takaisinmaksua on haettava tullihallitukselta vuoden kuluessa siitä, kun vero on suoritettu.

6 §.

Kotimaisella valmistajalla on oikeus saada valtion varoista edellä 3 §:ssä mainittuihin tuotteisiin käyttämiensä raaka-aineiden kotimaisen ja maailmanmarkkinahinnan erotuksena seuraavat määrät:

1 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 0,95 markkaa kilolta;

2 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 1,01 markkaa kilolta;

3 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 0,39 markkaa kilolta;

4 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 1,03 markkaa kilolta;

5 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 1,03 markkaa kilolta;

6 kohdassa tarkoitetusta tuotteesta 0,78 markkaa kilolta;

7 kohdassa tarkoitetusta tuotteesta 0,23 markkaa kilolta;

8 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 0,21 markkaa kilolta;

9 kohdassa tarkoitettujen jäätelö- ja vanukasjauheiden sekä niiden kaltaisten valmisteiden osalta seuraavasti:

valmisteen rasvapitoisuus
— alle 1.5 prosenttia 1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia ..... 2,25 markkaa kilolta; sekä
— vähintään 26 prosenttia ..... 2,75 markkaa kilolta;

10 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 2,60 markkaa kilolta;

11 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 0,43 markkaa kilolta;

12 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 0,59 markkaa kilolta;

13 kohdassa tarkoitettujen jäätelö- ja vanukasjauheiden sekä niiden kaltaisten valmisteiden osalta seuraavasti:

valmisteen rasvapitoisuus
— alle 1.5 prosenttia 1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia ..... 2,25 markkaa kilolta; ja
— vähintään 26 prosenttia ..... 2,75 markkaa kilolta; sekä

14 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 0,34 markkaa kilolta.

Valmistaja on oikeutettu vähentämään kultakin kalenterikuukaudelta suoritettavasta verosta edellä 1 momentissa mainittujen hintojen erotusta vastaavan määrän kaikkien valmistuspaikalta vietyjen elintarviketuotteiden osalta. Mikäli mainitun vähennyksen määrä on suurempi kuin valmistajan kalenterikuukaudelta suoritettava vero, maksaa tullihallitus hakemuksesta näiden erotuksen valmistajalle.

Milloin 1 momentissa tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineiden kotimaisen ja maailmanmarkkinahinnan erotus on yhden kalenterikuukauden pituisena aikana ollut keskimäärin ainakin kymmenen prosenttia korkeampi tai alempi kuin vuoden 1970 elokuun tasoon perustuva edellä mainittu erotus, valtioneuvosto voi tullihallituksen esityksestä muuttaa 1 momentissa mainittuja määriä vastaavasti. Sama oikeus valtioneuvostolla on, milloin erotuksessa on tapahtunut 1 momentissa mainittujen määrien muuttamisen jälkeen ainakin edellä sanotun suuruinen muutos.

7 §.

Verotuksen yleinen valvonta kuuluu tullihallitukselle.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista suoritettavan veron ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun vähennyksen määrää sekä maksuunpanon ja kannon toimittaa tullihallitus valmistajan antaman veroilmoituksen ja saadun selvityksen perusteella. Tarkemmat määräykset veroilmoituksen muodosta ja antamisajasta antaa valtioneuvosto.

Maahan tuoduista elintarviketuotteista suoritettavasta verosta sekä viennin ja tuonnin yhteydessä tapahtuvasta veron palauttamisesta on, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai määrätty.

8 §.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista on vero maksettava kalenterikuukausittain viimeistään sen kalenterikuukauden viimeisenä arkipäivänä, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka aikana tuotteet on viety valmistuspaikalta.

9 §.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista suoritettavalle verolle, jota ei ole maksettu määräaikana, on suoritettava veron lisäystä kultakin markalta yksi penni jokaiselta kalenterikuukaudelta tai sen osalta luettuna sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana vero viimeistään olisi ollut maksettava, maksupäivään.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä, että veron lisäystä on suoritettava edellä 1 momentissa säädettyä myöhemmästä ajankohdasta lukien.

10 §.

Jos valmistajalle ilman hänen syytään on jäänyt vero kokonaan tai osaksi määräämättä laskuvirheen tahi siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, että tullihallitus ei ole asiaa joltakin osalta tutkinut, tai jos valmistajalle on samanlaisesta syystä määrätty palautettavaksi liikaa veroa, on tullihallituksen oikaistava verotus vuoden kuluessa sen kalenterikuukauden päättymisestä lukien, jolta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi jolta päätös veron palauttamisesta tehtiin (*veronoikaisu*). Niin ikään on verotus saman ajan kuluessa oikaistava, jos tullihallitus havaitsee mainitusta syystä kannetun liikaa veroa tai palautetun sitä liian vähän, eikä asia ole muutoin vireillä tai valitukseen annetulla lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

11 §.

Jos vero on jäänyt kokonaan tai osaksi määräämättä tahi veroa on palautettu liikaa sen johdosta, että valmistaja on kokonaan taikka osittain laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tahi väärän veroilmoituksen taikka muun tiedon tai asiakirjan, on tullihallituksen määrättävä valmistajan suoritettavaksi se vero, joka mainitusta syystä on jäänyt määräämättä tahi joka on palautettu liikaa (*jälkiverotus*). Jälkiverotus on toimitettava kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä lukien, johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta palautus määrättiin suoritettavaksi.

12 §.

Jos veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei oikaistunakaan voida panna verotuksen perusteeksi, on verotus, sen jälkeen kun valmistajalle on mikäli mahdollista annettu tilaisuus selvitysten esittämiseen, toimitettava arvion mukaan.

13 §.

Veroa voidaan korottaa:

1) jos veroilmoituksessa tahi muussa tiedossa tai asiakirjassa on vähäinen puutteelli-

suus eikä valmistaja ole noudattanut saamaansa kehotusta sen korjaamiseen, enintään 10 prosentilla;

2) jos valmistaja ilman pätevää syytä on laiminlyönyt veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan oikeassa ajassa antamisen taikka antanut sen olennaisesti vaillinaisena, enintään 20 prosentilla ja, jos hän säädetyn kehotuksen saatuaankin on ilman hyväksyttävää estettä jättänyt velvollisuutensa kokonaan tai osaksi täyttämättä, enintään kaksinkertaiseksi; sekä

3) jos valmistaja on törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut olennaisesti väärän veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan, enintään kaksinkertaiseksi.

Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laiminlyönti tai väärän veroilmoituksen, tiedon tahi asiakirjan antaminen on tapahtunut veron kavaltamisen tarkoituksessa, veroa on korotettava vähintään 50 prosentilla ja enintään kaksinkertaiseksi.

Milloin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai vaillinaisuus on koskenut vain tiettyä osaa valmistuspaikalta viedyistä tuotteista, on veronkorotus määrättävä vain tätä osaa vastaavasta verosta.

14 §.

Jos tarkastuksessa havaitaan vajausta, eikä voida tyydyttävästi selvittää, etteivät puuttuvat määrät ole joutuneet tai voineet joutua kulutukseen, on valmistajan suoritettava puuttuvista määristä vero sen mukaan kuin tullihallitus, ottaen huomioon asianhaarat, harkitsee oikeaksi määrätä.

15 §.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista maksettava vero, veronkorotus ja veron lisäys määrätään ja palautetaan täysin markoin jättämällä yli menevät pennit lukuun ottamatta.

16 §.

Muutoksenhausta tullihallituksen tai muun tulliviranomaisen valmisteverotusta koskevaan päätökseen on noudatettava, mitä muutoksenhausta on laissa muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50) ja tullilaissa säädetty.

Verovelvollinen voi sillä perusteella, että maassa valmistettujen tuotteiden verotus on toimitettu lakia virheellisesti soveltaen taikka että asiaa käsiteltäessä tullihallituksessa on tapahtunut erehdys tai menettelyvirhe, jonka voidaan otaksua vaikuttaneen asian ratkaisuun, vaatia tullihallitukselta verotukseen oikaisua kolmen vuoden kuluessa veron määräämistä seuranneen kalenterivuoden alusta lukien (*oikaisuvaatimus*).

Muutoksenhausta huolimatta on vero maksettava säädetyssä ajassa ja järjestyksessä.

17 §.

Valmistaja on velvollinen pitämään kirjaa valmistettujen ja valmistuspaikalta vietyjen elintarviketuotteiden määristä, viimeksi mainituista suoritettavasta verosta sekä valmistuksessa syntyneiden, elintarviketuotteisiin kelpaamattomien jätteiden määrästä.

Jos tullihallitus katsoo olevan erityisiä syitä, se voi määrätä, että valmistajan on pidettävä kirjaa myös raaka-aineista ja puolivalmisteista.

18 §.

Valmistaja on velvollinen asianomaiselle viranomaiselle tarkastusta varten vaadittaessa esittämään liikekirjat, kirjeenvaihdon ja kauppalaskut, näyttämään hallussaan olevat raaka-aine- ja valmistevarastot sekä antamaan muut tarpeelliset tiedot samoin kuin asettamaan käytettäviksi tarkastuksessa tarvittavat välineet.

19 §.

Jokaisen, joka harjoittaa tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden kauppaa tai myy valmisteitaan tämän lain tarkoittamien tuotteiden valmistajalle, on tullihallituksen tai valtiovarainministeriön kehotuksesta määräajassa annettava toisen verotusta tai siitä aiheutunutta valitusasiaa varten tietoja ostamistaan tai myymistään tuotteista, mikäli vaaditut tiedot eivät koske sellaista asiaa, josta hänellä lain mukaan on oikeus kieltäytyä todistamasta.

20 §.

Jokaisen, joka ryhtyy valmistamaan tässä laissa tarkoitettuja elintarviketuotteita, on viimeistään 15 päivää ennen valmistuksen alkamista toimitettava tullihallitukselle asiasta kirjallinen ilmoitus. Toiminnan keskeyttämisestä, jos se kestää kuukautta kauemmin, sekä toiminnan lopettamisesta on niin ikään tehtävä viipymättä ilmoitus.

21 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvonta on tulliviranomaisten ja poliisin asiana.

Ulosotonhaltija ja poliisi ovat velvollisia antamaan verotusviranomaisille tarpeellista virka-apua tässä laissa tarkoitettua veroa koskevissa asioissa.

22 §.

Tämän lain noudattamista valvova virkamies älköön muulle kuin asianomaiselle viranomaiselle luvatta ilmaisko, mitä hänen tietoonsa on tässä toimessa tullut.

23 §.

Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä, antamalla väärän veroilmoituksen tai muun verotuksen ohjeeksi tarkoitetun asiakirjan tai tiedon taikka muulla vilpillä pidättää tai yrittää pidättää valtiolta veroa, rangaistakoon niin kuin rikoslaissa säädetään.

Joka ilman sanottua tarkoitusta jättää antamatta ilmoituksen, tiedon tai asiakirjan, joka tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten mukaan on viranomaiselle annettava, taikka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, tuomittakoon, jollei siitä muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

24 §.

Jos verotusta toimittava tai muu virkamies hänelle tämän lain mukaan kuuluvassa tehtävässä menettelee lainvastaisesti tai laiminlyö hänelle tässä laissa säädetyn velvollisuuden taikka ilmaisee saamansa, salassa pidettävän tiedon, rangaistakoon niin kuin rikoslain 40 luvussa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuna virkamiehenä pidetään myös sitä, joka on määrätty tilapäisesti olemaan apuna verotuksessa.

25 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa valtioneuvosto.

26 §.

Tätä lakia sovelletaan elintarviketuotteisiin, jotka viedään valmistuspaikalta tai luovutetaan tullivalvonnasta vuoden 1971 aikana.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Eduskunta on 17 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 77 laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus eräiden elintarvikkeiden valmisteverosta, jolla korvattaisiin kuluvalta vuodelta sovellettava eräiden elintarviketuotteiden valmistusverosta annettu laki (836/69), on sisällöltään ja rakenteeltaan samanlainen kuin voimassa oleva laki. Kotimaisen elintarviketeollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi ja lakiehdotuksessa tarkoitettujen elintarviketuotteiden hintatason vakaana säilyttämiseksi sekä niiden viennin mahdollistamiseksi hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että näihin tuotteisiin sovellettavaa yhdistettyä valmisteverotus- ja raaka-aineiden hinnanerojen tasausjärjestelmää jatketaan myös vuonna 1971.

Eräiden elintarviketuotteiden valmisteveron hallitus arvioi vuonna 1971 tuottavan 33 milj. markkaa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen asianmukaiseksi ja siinä omaksutun yhdistetyn valmisteverotus- ja raaka-aineiden hinnanerojen tasausjärjestelmän tarkoituksenmukaiseksi, minkä vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä, kuitenkin eräin muutoksin.

Valiokunnan valtiovarainministeriöstä saaman selvityksen mukaan hallituksen lakiehdotuksen 3 §:n 11 kohdassa ja 6 §:n 11 kohdassa on virhe. Koska 3 §:n 11 kohdassa mainitut tuotteet ovat täysin samanlaisia kuin saman pykälän 12 kohdassa mainitut tuotteet, pitää veron myös olla sama eli 0,59 markkaa kilolta eikä 0,43 markkaa kilolta, kuten lakiehdotuksessa virheellisesti mainitaan. Tästä seuraa myös, että 6 §:n 11 kohdassa tarkoitettu raaka-ainevähennys pitää olla vastaavasti 0,59 markkaa kilolta. Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen mukaan nyt kysymyksessä oleva muutos ei kuitenkaan sanottavasti tule vaikuttamaan veron tuottoon.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

3 §.

Veroa on suoritettava seuraavista elintarviketuotteista, laskettuna nettopainon mukaan:

(1—10 kohdat kuten hallituksen esityksessä.)

11) tullitariffin nimikkeeseen 17.04 kuuluvista, vähemmän kuin 80 painoprosenttia lisättyä makeuttamisainetta sisältävistä fondanteista, tahnoista, tahtaista ja niiden kaltaisista välivalmisteista *0,59* markkaa kilolta;

(12—14 kohdat kuten hallituksen esityksessä.)

4 ja 5 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

Kotimaisella valmistajalla on oikeus saada valtion varoista edellä 3 §:ssä mainittuihin tuotteisiin käyttämiensä raaka-aineiden kotimaisen ja maailmanmarkkinahinnan erotuksena seuraavat määrät:

(1—10 kohdat kuten hallituksen esityksessä.)

11 kohdassa tarkoitetuista valmisteista *0,59* markkaa kilolta;

(12—14 kohdat, 2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

7—26 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Isomursu, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Hara, Koskenniemi ja Lintilä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 54 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 17 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 77 laiksi eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 17 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 54, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden elintarviketuotteiden valmisteverosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Eräistä maassa valmistetuista ja maahan tuoduista elintarviketuotteista on suoritettava valtiolle eräiden elintarviketuotteiden valmisteveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Velvollinen suorittamaan eräiden elintarviketuotteiden valmisteveroa on jokainen, joka maassa ansiotarkoituksessa valmistaa tai maahan tuo tässä laissa tarkoitettuja elintarviketuotteita.

3 §.

Veroa on suoritettava seuraavista elintarviketuotteista, laskettuna nettopainon mukaan:

1) vehnäkorpuista ja vehnäkorppujauhosta, joissa ei ole sokeri-, hunaja-, muna-, rasva-, juusto- tai hedelmälisäyksiä, 0,95 markkaa kilolta;

2) muista kuin 1 kohdassa mainituista vehnäkorpuista 1,01 markkaa kilolta;

3) ruiskorpuista ja ruiskorppujauhosta, joissa ei ole sokeri-, hunaja-, muna-, rasva-, juusto- tai hedelmälisäyksiä, 0,39 markkaa kilolta;

4) kaakuista ja tanskalaisista wienerleivistä 1,03 markkaa kilolta;

5) kekseistä ja vohveleista 1,03 markkaa kilolta;

6) suklaajäätelöstä 0,78 markkaa kilolta;

7) makeutetusta kaakaojauheesta 0,23 markkaa kilolta;

8) tullitariffin nimikkeeseen 18.06 kuuluvista, kaakaota, mutta ei kuivamaitoa, maitoa, kuivakermaa tai kermaa sisältävistä tahnoista, tahtaista ja pastoista 0,21 markkaa kilolta;

9) tullitariffin nimikkeeseen 18.06 kuuluvista jäätelö- ja vanukasjauheista sekä niiden kaltaisista valmisteista seuraavat määrät:

valmisteen rasvapitoisuus	
— alle 1.5 prosenttia	1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia	2,25 markkaa kilolta; sekä
— vähintään 26 prosenttia	2,75 markkaa kilolta;

10) muista kuin edellä 6, 7, 8 ja 9 kohdassa sekä makeisvalmisteverosta annetun lain (801/69) 3 §:n 1 ja 2 momentissa mainituista, tullitariffin nimikkeeseen 18.06 kuuluvista, kaakaota sisältävistä ravintovalmisteista 2,60 markkaa kilolta;

11) tullitariffin nimikkeeseen 17.04 kuuluvista, vähemmän kuin 80 painoprosenttia lisättyä makeuttamisainetta sisältävistä fondanteista, tahnoista, tahtaista ja niiden kaltaisista välivalmisteista 0,59 markkaa kilolta;

12) seuraavista leipomoille valmisteverovalvonnassa myytävistä valmisteista 0,59 markkaa kilolta:

a) tullitariffin nimikkeeseen 17.04 kuuluvista, vähemmän kuin 80 painoprosenttia lisättyä makeuttamisainetta sisältävistä fondanteista, tahnoista, tahtaista ja niiden kaltaisista välivalmisteista; sekä

b) jauhetuista manteleista ja muista pähkinöistä tai hedelmänsiemenistä sokerin tahi hunajan kera tehdystä massasta;

13) tullitariffin nimikkeisiin 19.02 ja 21.07 kuuluvista jäätelö- ja vanukasjauheista sekä niiden kaltaisista valmisteista seuraavat määrät:

valmisteen rasvapitoisuus
— alle 1.5 prosenttia 1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia ..... 2,25 markkaa kilolta; ja
— vähintään 26 prosenttia ..... 2,75 markkaa kilolta; sekä

14) tullitariffin nimikkeeseen 21.04 kuuluvista kastikkeista ja maustamisvalmisteista, ei kuitenkaan tomaattivalmisteista, sekä tullitariffin nimikkeeseen 21.05 kuuluvista keitoista ja liemistä 0,34 markkaa kilolta.

4 §.

Vapautettuja verosta ovat:

1) elintarviketuotteet, jotka tullivalvonnassa viedään maasta tai siirretään vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottomaan myymälään;

2) elintarviketuotteet, jotka tuodaan maahan, jos ne maahan tuotaessa muun lain, asetuksen tai määräyksen kuin tullitariffilain nojalla ovat tullivapaat;

3) elintarviketuotteet, jotka valmisteverovalvonnassa siirretään käytettäviksi sellaisten tuotteiden valmistukseen, joista maksetaan veroa tämän lain tai makeisvalmisteverosta annetun lain (801/69) mukaan; sekä

4) elintarviketuotteet, joita on pidettävä apteekkitavaralain mukaisina apteekkitavaroina.

5 §.

Milloin tuotteista 4 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on vero jo suoritettu, on viejällä tai siirtäjällä oikeus saada takaisin kutakin maasta vietyjen tai vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottomaan myymälään siirrettyjen tuotteiden kiloa kohti 3 §:ssä mainitut veron määrät. Takaisinmaksua on haettava tullihallitukselta vuoden kuluessa siitä, kun vero on suoritettu.

6 §.

Kotimaisella valmistajalla on oikeus saada valtion varoista edellä 3 §:ssä mainittuihin tuotteisiin käyttämiensä raaka-aineiden kotimaisen ja maailmanmarkkinahinnan erotuksena seuraavat määrät:

1 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 0,95 markkaa kilolta;

2 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 1,01 markkaa kilolta;

3 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 0,39 markkaa kilolta;

4 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 1,03 markkaa kilolta;

5 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 1,03 markkaa kilolta;

6 kohdassa tarkoitetusta tuotteesta 0,78 markkaa kilolta;

7 kohdassa tarkoitetusta tuotteesta 0,23 markkaa kilolta;

8 kohdassa tarkoitetuista tuotteista 0,21 markkaa kilolta;

9 kohdassa tarkoitettujen jäätelö- ja vanukasjauheiden sekä niiden kaltaisten valmisteiden osalta seuraavasti:

valmisteen rasvapitoisuus
— alle 1.5 prosenttia 1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia ..... 2,25 markkaa kilolta; sekä
— vähintään 26 prosenttia ..... 2,75 markkaa kilolta;

10 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 2,60 markkaa kilolta;

11 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 0,59 markkaa kilolta;

12 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 0,59 markkaa kilolta;

13 kohdassa tarkoitettujen jäätelö- ja vanukasjauheiden sekä niiden kaltaisten valmisteiden osalta seuraavasti:

valmisteen rasvapitoisuus
— alle 1.5 prosenttia 1,00 markkaa kilolta;
— vähintään 1.5, mutta alle 26 prosenttia ..... 2,25 markkaa kilolta; ja
— vähintään 26 prosenttia ..... 2,75 markkaa kilolta; sekä

14 kohdassa tarkoitetuista valmisteista 0,34 markkaa kilolta.

Valmistaja on oikeutettu vähentämään kultakin kalenterikuukaudelta suoritettavasta verosta edellä 1 momentissa mainittujen hintojen erotusta vastaavan määrän kaikkien valmistuspaikalta vietyjen elintarviketuotteiden osalta. Mikäli mainitun vähennyksen määrä on suurempi kuin valmistajan kalenterikuukaudelta suoritettava vero, maksaa tullihallitus hakemuksesta näiden erotuksen valmistajalle.

Milloin 1 momentissa tarkoitettujen tuotteiden raaka-aineiden kotimaisen ja maailmanmarkkinahinnan erotus on yhden kalenterikuukauden pituisena aikana ollut keskimäärin ainakin kymmenen prosenttia korkeampi tai alempi kuin vuoden 1970 elokuun tasoon perustuva edellä mainittu erotus, valtioneuvosto voi tullihallituksen esityksestä muuttaa 1 momentissa mainittuja määriä vastaavasti. Sama oikeus valtioneuvostolla on, milloin erotuksessa on tapahtunut 1 momentissa mainittujen määrien muuttamisen jälkeen ainakin edellä sanotun suuruinen muutos.

7 §.

Verotuksen yleinen valvonta kuuluu tullihallitukselle.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista suoritettavan veron ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun vähennyksen määrää sekä maksuunpanon ja kannon toimittaa tullihallitus valmistajan antaman veroilmoituksen ja saadun selvityksen perusteella. Tarkemmat määräykset veroilmoituksen muodosta ja antamisajasta antaa valtioneuvosto.

Maahan tuoduista elintarviketuotteista suoritettavasta verosta sekä viennin ja tuonnin yhteydessä tapahtuvasta veron palauttamisesta on, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai määrätty.

8 §.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista on vero maksettava kalenterikuukausittain viimeistään sen kalenterikuukauden viimeisenä arkipäivänä, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka aikana tuotteet on viety valmistuspaikalta.

9 §.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista suoritettavalle verolle, jota ei ole maksettu määräaikana, on suoritettava veron lisäystä kultakin markalta yksi penni jokaiselta kalenterikuukaudelta tai sen osalta luettuna sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana vero viimeistään olisi ollut maksettava, maksupäivään.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä, että veron lisäystä on suoritettava edellä 1 momentissa säädettyä myöhemmästä ajankohdasta lukien.

10 §.

Jos valmistajalle ilman hänen syytään on jäänyt vero kokonaan tai osaksi määräämättä laskuvirheen tahi siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, että tullihallitus ei ole asiaa joltakin osalta tutkinut, tai jos valmistajalle on samanlaisesta syystä määrätty palautettavaksi liikaa veroa, on tullihallituksen oikaistava verotus vuoden kuluessa sen kalenterikuukauden päättymisestä lukien, jolta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi jolta päätös veron palauttamisesta tehtiin (*veronoikaisu*). Niin ikään on verotus saman ajan kuluessa oikaistava, jos tullihallitus havaitsee mainitusta syystä kannetun liikaa veroa tai palautetun sitä liian vähän, eikä asia ole muutoin vireillä tai valitukseen annetulla lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

11 §.

Jos vero on jäänyt kokonaan tai osaksi määräämättä tahi veroa on palautettu liikaa sen johdosta, että valmistaja on kokonaan taikka osittain laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tahi väärän veroilmoituksen taikka muun tiedon tai asiakirjan, on tullihallituksen määrättävä valmistajan suoritettavaksi se vero, joka mainitusta syystä on jäänyt määräämättä tahi joka on palautettu liikaa (*jälkiverotus*). Jälkiverotus on toimitettava kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä lukien, johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta palautus määrättiin suoritettavaksi.

12 §.

Jos veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei oikaistunakaan voida panna verotuksen perusteeksi, on verotus, sen jälkeen kun valmistajalle on mikäli mahdollista annettu tilaisuus selvitysten esittämiseen, toimitettava arvion mukaan.

13 §.

Veroa voidaan korottaa:

1) jos veroilmoituksessa tahi muussa tiedossa tai asiakirjassa on vähäinen puutteelli-

suus eikä valmistaja ole noudattanut saamaansa kehotusta sen korjaamiseen, enintään 10 prosentilla;

2) jos valmistaja ilman pätevää syytä on laiminlyönyt veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan oikeassa ajassa antamisen taikka antanut sen olennaisesti vaillinaisena, enintään 20 prosentilla ja, jos hän säädetyn kehotuksen saatuaankin on ilman hyväksyttävää estettä jättänyt velvollisuutensa kokonaan tai osaksi täyttämättä, enintään kaksinkertaiseksi; sekä

3) jos valmistaja on törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut olennaisesti väärän veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan, enintään kaksinkertaiseksi.

Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laiminlyönti tai väärän veroilmoituksen, tiedon tahi asiakirjan antaminen on tapahtunut veron kavaltamisen tarkoituksessa, veroa on korotettava vähintään 50 prosentilla ja enintään kaksinkertaiseksi.

Milloin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai vaillinaisuus on koskenut vain tiettyä osaa valmistuspaikalta viedyistä tuotteista, on veronkorotus määrättävä vain tätä osaa vastaavasta verosta.

14 §.

Jos tarkastuksessa havaitaan vajausta, eikä voida tyydyttävästi selvittää, etteivät puuttuvat määrät ole joutuneet tai voineet joutua kulutukseen, on valmistajan suoritettava puuttuvista määristä vero sen mukaan kuin tullihallitus, ottaen huomioon asianhaarat, harkitsee oikeaksi määrätä.

15 §.

Maassa valmistetuista elintarviketuotteista maksettava vero, veronkorotus ja veron lisäys määrätään ja palautetaan täysin markoin jättämällä yli menevät pennit lukuun ottamatta.

16 §.

Muutoksenhausta tullihallituksen tai muun tulliviranomaisen valmisteverotusta koskevaan päätökseen on noudatettava, mitä muutoksenhausta on laissa muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50) ja tullilaissa säädetty.

Verovelvollinen voi sillä perusteella, että maassa valmistettujen tuotteiden verotus on toimitettu lakia virheellisesti soveltaen taikka että asiaa käsiteltäessä tullihallituksessa on tapahtunut erehdys tai menettelyvirhe, jonka voidaan otaksua vaikuttaneen asian ratkaisuun, vaatia tullihallitukselta verotukseen oikaisua kolmen vuoden kuluessa veron määräämistä seuranneen kalenterivuoden alusta lukien (*oikaisuvaatimus*).

Muutoksenhausta huolimatta on vero maksettava säädetyssä ajassa ja järjestyksessä.

17 §.

Valmistaja on velvollinen pitämään kirjaa valmistettujen ja valmistuspaikalta vietyjen elintarviketuotteiden määristä, viimeksi mainituista suoritettavasta verosta sekä valmistuksessa syntyneiden, elintarviketuotteisiin kelpaamattomien jätteiden määrästä.

Jos tullihallitus katsoo olevan erityisiä syitä, se voi määrätä, että valmistajan on pidettävä kirjaa myös raaka-aineista ja puolivalmisteista.

18 §.

Valmistaja on velvollinen asianomaiselle viranomaiselle tarkastusta varten vaadittaessa esittämään liikekirjat, kirjeenvaihdon ja kauppalaskut, näyttämään hallussaan olevat raaka-aine- ja valmistevarastot sekä antamaan muut tarpeelliset tiedot samoin kuin asettamaan käytettäviksi tarkastuksessa tarvittavat välineet.

19 §.

Jokaisen, joka harjoittaa tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden kauppaa tai myy valmisteitaan tämän lain tarkoittamien tuotteiden valmistajalle, on tullihallituksen tai valtiovarainministeriön kehotuksesta määräajassa annettava toisen verotusta tai siitä aiheutunutta valitusasiaa varten tietoja ostamistaan tai myymistään tuotteista, mikäli vaaditut tiedot eivät koske sellaista asiaa, josta hänellä lain mukaan on oikeus kieltäytyä todistamasta.

20 §.

Jokaisen, joka ryhtyy valmistamaan tässä laissa tarkoitettuja elintarviketuotteita, on viimeistään 15 päivää ennen valmistuksen alkamista toimitettava tullihallitukselle asiasta kirjallinen ilmoitus. Toiminnan keskeyttämisestä, jos se kestää kuukautta kauemmin, sekä toiminnan lopettamisesta on niin ikään tehtävä viipymättä ilmoitus.

21 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvonta on tulliviranomaisten ja poliisin asiana.

Ulosotonhaltija ja poliisi ovat velvollisia antamaan verotusviranomaisille tarpeellista virka-apua tässä laissa tarkoitettua veroa koskevissa asioissa.

22 §.

Tämän lain noudattamista valvova virkamies älköön muulle kuin asianomaiselle viranomaiselle luvatta ilmaisko, mitä hänen tietoonsa on tässä toimessa tullut.

23 §.

Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä, antamalla väärän veroilmoituksen tai muun verotuksen ohjeeksi tarkoitetun asiakirjan tai tiedon taikka muulla vilpillä pidättää tai yrittää pidättää valtiolta veroa, rangaistakoon niin kuin rikoslaissa säädetään.

Joka ilman sanottua tarkoitusta jättää antamatta ilmoituksen, tiedon tai asiakirjan, joka tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten mukaan on viranomaiselle annettava, taikka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, tuomittakoon, jollei siitä muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

24 §.

Jos verotusta toimittava tai muu virkamies hänelle tämän lain mukaan kuuluvassa tehtävässä menettelee lainvastaisesti tai laiminlyö hänelle tässä laissa säädetyn velvollisuuden taikka ilmaisee saamansa, salassa pidettävän tiedon, rangaistakoon niin kuin rikoslain 40 luvussa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuna virkamiehenä pidetään myös sitä, joka on määrätty tilapäisesti olemaan apuna verotuksessa.

25 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa valtioneuvosto.

26 §.

Tätä lakia sovelletaan elintarviketuotteisiin, jotka viedään valmistuspaikalta tai luovutetaan tullivalvonnasta vuoden 1971 aikana.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (372/66) nojalla kannetaan maassa valmistetuista nestemäisistä polttoaineista perusverona 95 prosenttia vastaavan maahan tuotavan tavaran kulloinkin voimassa olevasta tullista sekä lisäverona moottoribensiinistä 15,69 penniä ja dieselöljystä 17,07—17,57 penniä normaalilitralta. Maahan tuoduista polttoaineista kannetaan mahdollisen tullin lisäksi ainoastaan edellä sanotut lisäverot. Lisäverosta ovat kokonaan vapautettuja polttoöljy, lentobensiini ja teollisuusbensiini.

Valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1971 on nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa valtion rahoitustarpeen kattamiseksi edellytetty korotettavaksi. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon myös liikennetaloudelliset näkökohdat ehdotetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteveron lisäveroa korotettavaksi kolmella pennillä litralta siten, että moottoribensiinin lisäveroksi tulisi 18,69 penniä normaalilitralta ja dieselöljyn lisäveroksi 20,07—20,57 penniä normaalilitralta riippuen dieselindeksin suuruudesta. Tämänsuuruisten korotusten puitteissa vältyttäisiin veronkohteiden laajentamisesta nykyisestään.

Sanontaa nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n 6 momentissa ehdotetaan samalla käytännössä esiintyneiden tulkintavaikeuksien vuoksi täsmennettäväksi siten, että apuaineista olisi aina suoritettava korkein kysymykseen tuleva lisävero. Asialla ei ole merkitystä valtion tulojen kannalta.

Nestemäisten polttoaineiden valmisteveron arvioidaan vuonna 1971 tuottavan 690 000 000 markkaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetun lain (372/66) 2 §:n 3 ja 6 momentti näin kuuluviksi:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Lisäveroa on suoritettava:

1) moottoribensiinistä 18,69 penniä normaalilitralta;

2) dieselöljystä 20,57 penniä normaalilitralta, milloin dieselindeksi on enintään 56, ja 20,07 penniä normaalilitralta, milloin dieselindeksi on yli 56.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Nestemäisten polttoaineiden kauppaa harjoittavan liikkeen on suoritettava nestemäisiin polttoaineisiin lisätyistä apuaineista sama perusvero ja korkein lisävero, joka on suoritettava edellä 2 ja 3 momentin mukaan sen lajisesta nestemäisestä polttoaineesta, johon lisäys on tapahtunut.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 56 hallituksen esityksen johdosta laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on viime syyskuun 5 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 78 laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1971 on nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa valtion rahoitustarpeen kattamiseksi edellytetty korotettavaksi. Tämän vuoksi ja ottaen huomioon myös liikennetaloudelliset näkökohdat hallitus ehdottaa nestemäisten polttoaineiden valmisteveron lisäveroa korotettavaksi kolmella pennillä litralta siten, että moottoribensiinin lisäveroksi tulisi 18,69 penniä normaalilitralta ja dieselöljyn lisäveroksi 20,07—20,57 penniä normaalilitralta riippuen dieselindeksi suuruudesta. Lakia ehdotetaan myös täsmennettäväksi siten, että apuaineista olisi aina suoritettava korkein kysymykseen tuleva lisävero.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä sekä saamansa selvityksen perusteella katsonut voivansa asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä mainittavin muutoksin.

Nestemäisten polttoaineiden valmisteveron lisäveroa olisi valiokunnan käsityksen mukaan korotettava neljällä pennillä litralta siten, että moottoribensiinin lisäveroksi tulisi 19,69 penniä normaalilitralta. Sen sijaan valiokunta ei ole katsonut voivansa asettua kannattamaan dieselöljyn lisäveron korottamista kolmella pennillä litralta, joten dieselöljyn lisäveroksi tulisi siis edelleenkin 17,07—17,57 penniä normaalilitralta riippuen dieselindeksin suuruudesta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nestemäisten polttoaineiden valmisteveron arvioidaan valiokunnan tekemän muutoksen huomioon ottaen vuonna 1971 tuottavan 680 000 000 markkaa.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetun lain (372/66) 2 §:n 3 ja 6 momentti näin kuuluvaksi:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lisäveroa on suoritettava:

1) moottoribensiinistä *19,69* penniä normaalilitralta;

2) dieselöljystä *17,57* penniä normaalilitralta, milloin dieselindeksi on enintään 56, ja *17,07* penniä normaalilitralta, milloin dieselindeksi on yli 56.

— — — — — — — — — — — — — — —

(6 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee voimaan *(poist.)* päivänä *(poist.)* kuuta 1971.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Hara, Koskenniemi, Kurppa, Lintilä ja Nieminen.

Vastalauseita.

I.

Nestemäisten polttoaineiden hintoja on kuluvana vuonna korotettu jo kolme kertaa. Hallitus esittää kuitenkin moottoribensiinin ja dieselöljyn valmisteveron lisäveroa korotettavaksi nykyisestään kolmella pennillä litralta, mikä käytännössä johtaisi yhdessä maailmanmarkkinahintojen nousun kanssa vähintään seitsemän pennin nousuun litralta.

Ammattiautoilijat ovat joutuneet ankarasti kohonneen kustannuspaineen alaisiksi ja heidän koko toimintansa on suuresti vaikeutunut. Mitään hyvityksiä ei pienyrittäjä-autoilijoille ole kustannusten laajasta noususta huolimatta annettu. Ottaen huomioon samalla ammattiautoilijoiden jälkeen jääneet taksat ja laajalla alueella vallitsevan heikon työllisyyden kuljetustoimen alalla, on mielestämme esityksistä polttoaineiden hintojen korotuksiksi ehdottomasti luovuttava.

Lisäksi korotuksista seuraa huomattava kuljetuskustannusten nousu, mikä rasittaa erityisesti kehitysalueita, olisi kohtuullista, että Neste Oy tinkisi suurista voitoistaan ja poistoistaan korotusten estämiseksi.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Mauno Kurppa. Mikko Vainio.

II.

Koska katsomme, että moottoribensiinin valmisteveroon liittyvän lisäveron korottaminen on omiaan nostamaan elinkustannuksia ja alentamaan elintasoa erityisesti pitkien kulkuyhteyksien takana asuville, ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Erkki Hara. P. Mäki-Hakola.
Esko J. Koppanen. Erkki Huurtamo.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 177 hallituksen esityksen johdosta laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 56 ehdotetun muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 78 laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 56 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 177, on valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissa säädetyin määräenemmistöin hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä kesäkuuta 1966 annetun lain (372/66) 2 §:n 3 ja 6 momentti näin kuuluviksi:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Lisäveroa on suoritettava:

1) moottoribensiinistä 19,69 penniä normaalilitralta;

2) dieselöljystä 17,57 penniä normaalilitralta, milloin dieselindeksi on enintään 56, ja 7,07 penniä normaalilitralta, milloin dieselindeksi on yli 56.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Nestemäisten polttoaineiden kauppaa harjoittavan liikkeen on suoritettava nestemäisiin polttoaineisiin lisätyistä apuaineista sama perusvero ja korkein lisävero, joka on suoritettava edellä 2 ja 3 momentin mukaan sen lajisesta nestemäisestä polttoaineesta, johon lisäys on tapahtunut.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1971.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tilastokeskuksesta.

Tilastojen käyttö yhteiskunnallisten ratkaisujen perustana on tuntuvasti lisääntymässä. Tämä seikka sekä tilastotuotannossa tapahtunut tekninen kehitys edellyttävät valtion tilastotuotannon uudelleen järjestämistä.

Kun nykyään voimassa olevat säännökset eivät muodosta riittävää oikeudellista perustetta tilastollisen päätoimiston toiminnan kehittämiselle nykyaikaiseksi tilastojen tuottajaksi, on hallituksen toimesta selvitetty tilastotuotannon suuntaviivat sekä laadittu lakiehdotus näiden suuntaviivojen mukaisesti.

Hallituksen esityksessä on lähdetty siitä, että valtion koko tilastotoimi tulisi entistä paremmin saattaa yhtenäisen ja tehokkaan johdon alaiseksi. Tästä syystä tulisi tilastolliselle päätoimistolle, jonka nimi ehdotetaan samalla muutettavaksi tilastokeskukseksi, keskittää valtion koko tilastotoimen kehittäminen ja valvonta.

Lakiehdotuksen 1 §:ssä on määritelty tilastokeskuksen tehtävät. Tärkeimmän tehtäväryhmän muodostaisi yhteiskuntaoloja koskevien tilastojen laatiminen ja julkaiseminen. Toisena merkittävänä tehtäväryhmänä olisi valtion tilastotuotannon valvominen ja valtion koko tilastotoimen kehittäminen sekä yhtenäistäminen.

Valtion tilastotoimen kehittämis- ja valvontatyön tehostamiseksi lakiehdotuksen 2 §:ssä ehdotetaan tilastokeskukselle myönnettäväksi oikeus saada työn suorittamista varten tarpeelliset tiedot tilastoja laativilta valtion viranomaisilta. Tilastojen yhtenäistämiseksi 2 §:ssä ehdotetaan lisäksi, että tilastokeskukselle annettaisiin oikeus vahvistaa valtion tilastotoimessa sovellettavat käsitteet, luokittelut ja tunnusjärjestelmät, jotta voitaisiin taata kaikkien valtion viranomaisten toimesta laadittujen tilastojen tehokas hyväksikäyttö.

Lakiehdotuksen 3 §:ään on sijoitettu säännös tilastokeskuksen oikeudesta saada käyttöönsä salassa pidettäviä tietoja tilastojen laatimista varten. Säännöksen tarkoituksena on turvata valtion viranomaisten hallussa olevien tietoaineistojen tilastollinen hyväksikäyttö, mihin nykyään voimassa olevien salassapitomääräysten johdosta ei aina ole ollut mahdollisuutta. Säännöksellä ei ole tarkoitettu kajota muihin kuin valtion viranomaisten hallussa oleviin tietoaineistoihin.

Lakiehdotuksen 4 §:ssä luetellaan ne virat ja toimet, joita tilastokeskuksessa voi olla. Tarkoituksena on, kuten Eduskunnalle annetusta vuoden 1971 tulo- ja menoarvioesityksestä käy tarkemmin selville, uudistaa tilastokeskuksen organisaatio nykyajan vaatimuksia vastaavaksi. Täten tilastokeskukseen tulisi osastojaon lisäksi myös toimistojako.

Tilastotointa koskevien säädösten kokoamiseksi on hallituksen esitykseen sisällytetty säännös maksuista, joita tilastokeskuksella on oikeus kantaa muille kuin valtion viranomaisille suoritettavista palveluksista. Tämä säännös on samansisältöinen kuin tilastolliselle päätoimistolle suoritettavista maksuista annettu laki (715/68).

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
tilastokeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia ja julkaista yhteiskuntaoloja koskevaa tilastoa, mikäli tätä tehtävää ei ole joiltakin osin annettu muulle viranomaiselle, sekä kehittää ja valvoa valtion koko tilastotointa. Asetuksella voidaan tilastokeskukselle antaa muitakin tehtäviä.

Tilastokeskus on valtiovarainministeriön alainen.

2 §.

Tilastokeskus on oikeutettu saamaan tilastoja laativilta valtion viranomaisilta valtion tilastotoimen kehittämistä ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Tilastokeskus vahvistaa valtion toimesta laadittavissa tilastoissa sovellettavat käsitteet, luokittelut ja tunnusjärjestelmät sekä antaa tarvittaessa muitakin tilastojen yhtenäistämistä koskevia ohjeita.

3 §.

Tilastokeskus on oikeutettu valtion viranomaisilta saamaan niiden hallussa olevat tilastojen laatimista varten tarvittavat tiedot. Jos nämä tiedot on säädetty tai määrätty salassa pidettäviksi, tilastokeskuksella on sama velvollisuus salassapitoon kuin tietoja antaneella viranomaisella.

Tilastokeskuksen oikeudesta saada tietoja muilta viranomaisilta sekä yksityisiltä henkilöiltä ja yhteisöiltä samoin kuin velvollisuudesta pitää nämä tiedot salaisina on erikseen säädetty.

4 §.

Tilastokeskukseen voidaan perustaa ylijohtajan, osastopäällikön, apulaisosastopäällikön, toimistopäällikön, suunnittelijan, kirjastonhoitajan ja aktuaarin virkoja sekä tilastonlaatijan, tilastonpitäjän, tilastoapulaisen, apulaiskanslistin ja vahtimestarin toimia. Ylijohtajan, apulaisosastopäällikön, toimistopäällikön ja suunnittelijan virat voivat olla myös sopimuspalkkaisia.

Tilastokeskuksessa voi olla tulo- ja menoarvion rajoissa ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

5 §.

Muiden kuin valtion virastojen ja laitosten pyynnöstä suoritetuista selvityksistä, tutkimuksista ja lausunnoista sekä muista palveluksista on tilastokeskuksella oikeus periä maksuja sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaisesti.

6 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

7 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sillä kumotaan tilastollisen päätoimiston viroista ja toimista 1 päivänä kesäkuuta 1928 annettu laki (181/28) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä tilastolliselle päätoimistolle suoritettavista maksuista 27 päivänä joulukuuta 1968 annettu laki (715/68). Niiden nojalla annetut asetukset jäävät kuitenkin edelleen voimaan, jollei niistä asetuksella toisin säädetä.

Mitä tilastollisesta päätoimistosta on muualla säädetty, koskee tämän lain tultua voimaan tilastokeskusta.

Tämän lain voimaan tullessa siirretään tilastollisesta päätoimistosta lakkautettavan viran tai pysyväisen toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan uuteen virkaan tai toimeen tilastokeskuksessa taikka, mikäli häntä ei siirretä edellä tarkoitettuun tai muuhunkaan hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle. Muut tilastollisen päätoimiston viran tai pysyväisen toimen haltijat tulevat tämän lain tullessa voimaan ilman eri toimenpiteitä vastaavien tilas-

tokeskuksen virkojen ja pysyväisten tointen haltijoiksi.

Valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarvion määrärahoilla tilastokeskukseen perustettavat virat ja pysyväiset toimet sekä ylimääräiset toimet voidaan täyttää asianmukaisessa järjestyksessä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Valto Käkelä*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksen johdosta laiksi tilastokeskuksesta.

Eduskunta on viime syyskuun 17 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 79 laiksi tilastokeskuksesta.

Hallituksen esityksessä todetaan tilastojen käytön yhteiskunnallisten ratkaisujen perustana olevan lisääntymässä, mikä samoin kuin tilastotuotannossa tapahtunut tekninen kehitys edellyttävät valtion tilastotuotannon uudelleen järjestämistä. Nykyään voimassa olevat säännökset eivät muodosta riittävää oikeudellista perustetta tilastollisen päätoimiston toiminnan kehittämiselle nykyaikaiseksi tilastojen tuottajaksi.

Hallituksen esitys tarkoittaa valtion koko tilastotoimen saattamista yhtenäisen ja tehokkaan johdon alaiseksi niin, että tilastolliselle päätoimistolle, jonka nimi samalla ehdotetaan muutettavaksi tilastokeskukseksi, keskitetään koko valtion tilastotoimen kehittäminen ja valvonta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut ehdotetun uudelleenjärjestelyn tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Hyväksyessään hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valiokunta edellyttää hallituksen kuitenkin kiireellisesti selvityttävän, minkä ministeriön hallinnon alaisuuteen tilastotoimi kokonaisuudessaan luonteensa ja toimipiirinsä perusteella olisi tarkoituksenmukaisinta sijoittaa huomioonotaen samalla, että yhteiskunnan kannalta tärkeät päätökset voitaisiin jo niitä tehtäessä perustaa riittävään ja tarkoitusta vastaavaan tilastomateriaaliin. Edelleen valiokunta edellyttää hallituksen kiinnittävän huomiota siihen, ettei salassa pidettäväksi määrättyihin tietoihin liittyvä salassapitosuoja heikenny tilastotointa uudelleen järjestettäessä ja edelleen kehitettäessä sekä ettei tilastotietoja myöskään vastaisuudessa käytetä siten, että niillä vaarannettaisiin tai loukattaisiin kansalaisen oikeusturvaa. Edellä lausuttuun viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Isomursu, Koppanen, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir sekä varajäsenet Hara, Kainulainen, Knuuti, Koskenniemi, Kurppa, Lintilä ja Nieminen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 95 hallituksen esityksen johdosta laiksi tilastokeskuksesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 29 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi tilastokeskuksesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 79 laiksi tilastokeskuksesta, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 29 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 95.

Hyväksyessään Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen Eduskunta edellyttää Hallituksen kiireellisesti selvityttävän, minkä ministeriön hallinnon alaisuuteen tilastotoimi kokonaisuudessaan luonteensa ja toimipiirinsä perusteella olisi tarkoituksenmukaisinta sijoittaa huomioonottaen samalla, että yhteiskunnan kannalta tärkeät päätökset voitaisiin jo niitä tehtäessä perustaa riittävään ja tarkoitusta vastaavaan tilastomateriaaliin. Edelleen Eduskunta edellyttää Hallituksen kiinnittävän huomiota siihen, ettei salassa pidettäväksi määrättyihin tietoihin liittyvä salassapitosuoja heikenny tilastotointa uudelleen järjestettäessä ja edelleen kehitettäessä sekä ettei tilastotietoja myöskään vastaisuudessa käytetä siten että niillä vaarannettaisiin tai loukattaisiin, kansalaisten oikeusturvaa.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
tilastokeskuksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia ja julkaista yhteiskuntaoloja koskevaa tilastoa, mikäli tätä tehtävää ei ole joiltakin osin annettu muulle viranomaiselle, sekä kehittää ja valvoa valtion koko tilastotointa. Asetuksella voidaan tilastokeskukselle antaa muitakin tehtäviä.

Tilastokeskus on valtiovarainministeriön alainen.

2 §.

Tilastokeskus on oikeutettu saamaan tilastoja laativilta valtion viranomaisilta valtion tilastotoimen kehittämistä ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Tilastokeskus vahvistaa valtion toimesta laadittavissa tilastoissa sovellettavat käsitteet, luokittelut ja tunnusjärjestelmät sekä antaa tarvittaessa muitakin tilastojen yhtenäistämistä koskevia ohjeita.

3 §.

Tilastokeskus on oikeutettu valtion viranomaisilta saamaan niiden hallussa olevat tilastojen laatimista varten tarvittavat tiedot. Jos nämä tiedot on säädetty tai määrätty salassa pidettäviksi, tilastokeskuksella on sama velvollisuus salassapitoon kuin tietoja antaneella viranomaisella.

Tilastokeskuksen oikeudesta saada tietoja muilta viranomaisilta sekä yksityisiltä henkilöiltä ja yhteisöiltä samoin kuin velvollisuudesta pitää nämä tiedot salaisina on erikseen säädetty.

4 §.

Tilastokeskukseen voidaan perustaa ylijohtajan, osastopäällikön, apulaisosastopäällikön, toimistopäällikön, suunnittelijan, kirjastonhoitajan ja aktuaarin virkoja sekä tilastonlaatijan, tilastonpitäjän, tilastoapulaisen, apulaiskanslistin ja vahtimestarin toimia. Ylijohtajan, apulaisosastopäällikön, toimistopäällikön ja suunnittelijan virat voivat olla myös sopimuspalkkaisia.

Tilastokeskuksessa voi olla tulo- ja menoarvion rajoissa ylimääräisiä toimenhaltijoita,

tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

5 §.

Muiden kuin valtion virastojen ja laitosten pyynnöstä suoritetuista selvityksistä, tutkimuksista ja lausunnoista sekä muista palveluksista on tilastokeskuksella oikeus periä maksuja sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaisesti.

6 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

7 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja sillä kumotaan tilastollisen päätoimiston viroista ja toimista 1 päivänä kesäkuuta 1928 annettu laki (181/28) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä tilastolliselle päätoimistolle suoritettavista maksuista 27 päivänä joulukuuta 1968 annettu laki (715/68). Niiden nojalla annetut asetukset jäävät kuitenkin edelleen voimaan, jollei niistä asetuksella toisin säädetä.

Mitä tilastollisesta päätoimistosta on muualla säädetty, koskee tämän lain tultua voimaan tilastokeskusta.

Tämän lain voimaan tullessa siirretään tilastollisesta päätoimistosta lakkautettavan viran tai pysyväisen toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan uuteen virkaan tai toimeen tilastokeskuksessa taikka, mikäli häntä ei siirretä edellä tarkoitettuun tai muuhunkaan hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle. Muut tilastollisen päätoimiston viran tai pysyväisen toimen haltijat tulevat tämän lain tullessa voimaan ilman eri toimenpiteitä vastaavien tilastokeskuksen virkojen ja pysyväisten tointen haltijoiksi.

Valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarvion määrärahoilla tilastokeskukseen perustettavat virat ja pysyväiset toimet sekä ylimääräiset toimet voidaan täyttää asianmukaisessa järjestyksessä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta.

Yleisestä lääkärinhoidosta annetussa laissa (141/51) säädetään, että yleistä lääkärinhoitoa varten on valtion viranhaltijoina jokaisessa läänissä lääninlääkäri ja Ahvenanmaan maakunnassa maakunnanlääkäri. Tarvittaessa on yksi tai useampia apulaislääninlääkäreitä, joiden virkapaikka voi sosiaali- ja terveysministeriön määräyksestä olla muualla läänissä kuin lääninhallituksen sijaitsemispaikassa. Lääninlääkärien toimistot sijaitsevat samoissa kaupungeissa kuin lääninhallitukset, minkä lisäksi Turun ja Porin läänissä on toimisto myös Porissa.

Lääninlääkäri on lääkintöhallituksen ja lääninhallituksen alainen. Hänen tehtävänään on yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain 4 §:n mukaan:

1) valvoa yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa, tarkoin seurata asukkaiden terveydentilaan vaikuttavia olosuhteita, ryhtyä toimenpiteisiin yleisen terveydenhoidon edistämiseksi sekä valvoa yleisestä terveyden- ja sairaanhoidosta annettujen säännösten noudattamista;

2) avustaa asiantuntijana lääninhallitusta sellaisten asiain käsittelyssä, jotka koskevat läänin terveyden- ja sairaanhoitoa;

3) antaa viranomaisille lausuntoja sekä kunnille ja yleisölle neuvoja ja ohjeita yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa koskevissa kysymyksissä;

4) toimia erityisesti tarttuvien tautien ehkäisemiseksi ja vastustamiseksi;

5) toimittaa ne oikeuslääkeopilliset ruumiinavaukset ja muut tutkimukset sekä ne tarkastukset ja muut virkatoimitukset, jotka erikseen on hänen tehtäväkseen säädetty ja määrätty;

6) valvoa lääkinnällisessä suhteessa sairaanhoito-, huolto-, opetus-, kasvatus- ja muita sellaisia laitoksia, ei kuitenkaan valtion sairaaloita, ellei niitä ole erityisesti asetettu hänen valvontansa alaiseksi; sekä

7) valvoa alaistensa kaupungin-, kauppalan- ja kunnanlääkärien sekä muiden lääkärin- ja hammaslääkärintointa harjoittavien, apteekkarien ja muun apteekkihenkilökunnan, kuntien sairaanhoitajien, terveyssisarien ja kätilöiden, niin myös muidenkin terveyden- ja sairaanhoidon palveluksessa olevien henkilöiden toimintaa.

Terveydenhoitolain (469/65) mukaan lääninlääkärin tehtävänä on virka-alueellaan johtaa ja valvoa yleistä terveydenhoitoa.

Apulaislääninlääkärin tehtävänä on suorittaa ne lääninlääkärin toimialaan kuuluvat tehtävät, jotka lääkintöhallituksen kutakin eri lääniä varten vahvistaman työnjaon mukaan kuuluvat hänelle.

Lääninlääkärin apuna kunnallisten terveyssisarten toiminnan valvontatyötä varten on lääninterveysssisaria ja kunnankätilöiden valvontatyötä varten lääninkätilöitä. Heidän asemansa ja tehtävänsä on määritelty lähemmin lääkintöhallituksen antamissa johtosäännöissä. Terveydenhoitolain mukaan lääninlääkärien toimistossa on myös lääninterveystarkastaja. Tämän lisäksi lääninlääkärille, apulaislääninlääkärille, lääninterveystarkastajalle, lääninterveyssisarelle ja lääninkätilölle kuuluvista tehtävistä on säädetty myös lukuisissa muissa säädöksissä, joista voidaan mainita laki kunnan kätilöistä (223/44), laki lääkärintoimen harjoittamisesta (20/25) ja laki hammaslääkärintoimen harjoittamisesta (219/34). Samoin useissa asetuksissa on vastaavia säännöksiä.

Tarkoitus on nyt siirtää edellä mainittujen tehtävien hoito lääninhallituksille, joihin perustetaan erityinen sosiaali- ja terveysosasto. Tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa kaikkia näitä erillissäännöksiä, vaan tehtävien siirtäminen lääninhallituksen hoidettavaksi voisi parhaiten tapahtua säätämällä yleisluontoinen laki terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta, missä säädetään toisaalta, että lääkintöhallituksen alaisia piirihallintoviranomaisia ovat lääninhallitukset sekä toisaalta, että lääninlääkärille, apulaislääninlääkärille, lääninterveystarkastajalle, lääninterveyssisarelle ja lääninkätilölle kuuluvat asiat siirtyvät lääninhallituksen käsiteltäviksi.

Kun nykyisen lääkintöhallituksen piirihallinnon virat on tarkoitus eri lainsäädännöllä siir-

tää lääninhallituksen viroiksi muiden lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston virkojen yhteyteen, on nyt käsiteltävänä olevassa laissa todettava, että tästä säädetään erikseen.

Lääninhallitukseen perustettava sosiaali- ja terveysosasto antaa entistä paremmat edellytykset läänintason sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen, jolloin lääninhallitus vastaisuudessa saattaisi hoitaa myös joitakin nyt lääkintöhallitukselle kuuluvia tehtäviä. Tämän johdosta on pidetty asianmukaisena tässä yhteydessä sisällyttää lakiehdotukseen säännös, minkä mukaan lääkintöhallitukselle kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallitukselle.

Kun lain voimaantulo on riippuvainen siitä, mistä ajankohdasta lukien lääninhallituksen uusi sosiaali- ja terveysosasto muun muassa tulo- ja menoarviomenettelyyn liittyvistä syistä johtuen voidaan perustaa, ehdotetaan lain voimaan tulon osalta, että siitä säädetään erikseen asetuksella.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Lääkintöhallituksen alaisina piirihallintoviranomaisina terveyden- ja sairaanhoidon alalla ovat lääninhallitukset kukin läänissään.

Lääninhallituksessa terveyden- ja sairaanhoidon hallinnon tehtäviä varten olevista viroista säädetään erikseen.

2 §.

Lääninlääkärille, apulaislääninlääkärille, lääninterveystarkastajalle, lääninkätilölle ja lääninterveyssisarelle kuuluvat asiat siirtyvät lääninhallituksen käsiteltäviksi. Mitä näiden tehtävistä on säädetty tai määrätty, sovelletaan vastaavasti lääninhallituksen tehtäviin, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä.

Lääkintöhallitukselle kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallitukselle.

3 §.

Mitä muutoksenhausta lääninlääkärin päätökseen on säädetty, on vastaavasti sovellettava lääninhallituksen päätöksen osalta.

4 §.

Tämä laki kumoaa ne muissa laeissa olevat säännökset, jotka ovat ristiriidassa tämän lain kanssa.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Talousvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 17 päivältä viime syyskuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 80. Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina sosiaali- ja terveysministeri Anna-Liisa Tiekso, sosiaali- ja terveysministeriöstä kansliapäällikkö Aarne Tarasti ja hallitusneuvos Uuno Nevala, sisäasiainministeriöstä kansliapäällikkö Arno Hannus, valtioneuvoston kansliasta kansliapäällikkö Kauko Sipponen, valtiovarainministeriöstä osastopäällikkö Seppo Salminen, lääkintöhallituksesta lääkintöneuvos Aimo Ojala, maaherrat Kaarlo Pitsinki ja Esa Timonen, Suomen Lääkäriliitosta lääninlääkäri Birger Holmstén ja liiton asiamies, varatuomari Aarno Schrey, Suomen Terveyssisaryhdistyksestä puheenjohtaja, lääninterveyssisar Anni Tukia ja lääninterveyssisar Sylvi Lindholm sekä Suomen Kätilöliitosta puheenjohtaja, lääninkätilö Leena Valvanne. Käsiteltyään asian valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys pohjautuu valtioneuvoston 30 päivänä marraskuuta 1967 tekemään periaatepäätökseen lääninhallinnon järjestysmuodon kehittämisestä muun muassa siten, että eri alojen piirihallintoa siltä osin kuin se katsotaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi, sijoitetaan lääninhallinnon yhteyteen. Lääninhallinnon yhteyteen järjestetyn piirihallinnon osalta lääninhallitus tulisi kuitenkin olemaan sanotun päätöksen mukaan asianomaisen hallinnonalan keskushallinnon alainen. Käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa on ehdotettu säädettäväksi yleisluontoinen laki terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta, jonka mukaan lääninlääkärille, apulaislääninlääkärille, lääninterveystarkastajalle, lääninterveyssisarelle ja lääninkätilölle kuuluvat tehtävät siirrettäisiin lääninhallituksen käsiteltäviksi. Lääninhallitukset olisivat lääkintöhallituksen alaisia piirihallintoviranomaisia terveyden- ja sairaanhoidon alalla kukin läänissään. Puheena oleva esitys puolestaan liittyy valiokunnassa parhaillaan käsiteltävänä olevaan esitykseen n:o 144 laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta, joka niin ikään perustuu edellä mainittuun periaatepäätökseen. Sanotussa esityksessä maatalousministeriön alainen eläinlääkintähuollon piirihallinto onkin ehdotettu järjestettäväksi lääninhallitusten toimesta hoidettavaksi. Eduskunnalle on sitä paitsi annettu sosiaalihallituksesta annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamista tarkoittava esitys n:o 140, joka on lähetetty sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi. Tämänkin esityksen mukaan sosiaalihuoltoa ja ammattientarkastusta koskevien piirihallinnon tehtävien hoito siirtyisi lääninhallituksille. Edellä mainittujen esitysten tarkoituksena on niissä mainittujen valtion piirihallintoviranomaisten tehtävien siirtäminen lääninhallitusten käsiteltäviksi ja siten hallinnon keskittämisellä pyrkiä läänin hallinnossa vallitsevan hajanaisuuden vähentämiseen sekä järjestämään välittömän yhteistyön edellytykset läheisesti toisiinsa liittyville lääkintätoimen, eläinlääkintätoimen ja sosiaalihuollon hallinnon aloille läänin hallinnon tasolla. Edellä mainittuun periaatepäätökseen perustuva uudistus, joka on tarkoitus toteuttaa tarpeen mukaan vaiheittain, on jo suoritettu opetushallinnon alalla.

Läänin hallinnon kehittäminen ehdotetulla tavalla loisi valiokunnan saaman selvityksen mukaan hyvät edellytykset läänikokonaisuuden huomioon ottavalle suunnittelulle. Lääninhallitukset saisivat keskityksen seurauksena myös lisää erityisasiantuntemusta, samalla kun sosiaali- ja terveysministeriön alaisen piirihallinnon käyttöön tulisi lääninhallitusten asiantuntemus läänin yleisestä tilasta ja tarpeista sekä hallintoasioiden hoidosta. Hallinnon keskittäminen olisi omiaan parantamaan läänin asukkaiden sekä kuntien ja muiden elimien asemaa, sillä mitä harvempien viranomaisten kanssa

näiden on oltava tekemisissä, sitä helpompaa on asioiden hoitaminen virastoissa. Merkittävänä keskittämisen etuna voidaan pitää myös hallintomenoissa odotettavissa olevia säästöjä, koska eri viranomaisten taloushallinto voitaisiin tällöin yhdistää, konttorikoneiden, autojen ja muiden teknisten laitteiden sekä työskentelytilojen käyttö olisi mahdollista järjestää tarkoituksenmukaisemmaksi. Samaan virastoon keskitetyn henkilökunnan työskentely voitaisiin niin ikään saada joustavammaksi.

Mitä erityisesti käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen tulee, on siinä tarkoitettujen piirihallintoviranomaisten tehtäväkenttä sellainen, joka varsin hyvin olisi yhdistettävissä lääninhallitukseen. Lääninlääkärin, apulaislääninlääkärin, lääninterveystarkastajan, lääninterveyssisaren ja lääninkätilön toiminta liittyy lääninhallituksen suorittamaan kuntien toiminnan valvontaan ja terveydenhoitolain säätämään terveydenhoito-olojen seuraamiseen sekä moniin muihin lääninhallituksen tehtäviin. Kun näiden piirihallintoviranomaisten toimialueet jo nykyisinkin pohjautuvat läänijakoon, ei tehtävien siirtäminen merkitsisi piirijaon osalta muutosta nykytilanteeseen. Tämän piirihallinnon siirtämistä lääninhallitukseen on ehdottanut myös kansanterveyskomitea. Käsiteltävänä oleva esitys onkin valiokunnan saaman tiedon mukaan sopusoinnussa kansanterveystyöstä lähiaikoina annettavan lakiehdotuksen kanssa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan lääninhallituksiin perustettaisiin erityinen sosiaali- ja terveysosasto, jonka tehtävänä olisi muun muassa edellä mainittujen terveyden- ja sairaanhoidon alalla työskentelevien valtion piirihallintoviranomaisten tehtävien hoitaminen. Lääkintöhallituksen alaiset piirihallinnon nykyiset virat on käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaan tarkoitus eri lainsäädännöllä siirtää lääninhallituksen viroiksi muiden lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston virkojen yhteyteen.

Edellä sanotun perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja on näin ollen päättänyt asettua kannattamaan sen hyväksymistä. Lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut olevan syytä seuraaviin huomautuksiin ja lisäysehdotukseen.

Valiokunnassa on tässä yhteydessä kiinnitetty huomiota siihen, että työn määrä ja luonne ovat varsin erilaisia eri lääninhallituksissa, mikä johtuu muun muassa läänien erilaisesta alueellisesta koosta ja rakenteesta, erilaisista tarpeista, asutuskeskusten suuruudesta ja niiden sijainnista ja läänien erilaisesta väestön määrästä sekä kielisuhteista. Edellä olevaan viitaten valiokunta edellyttää, että lääkintöhallituksen alaisia terveyden- ja sairaanhoidon piirihallintotehtäviä lääninhallituksiin siirrettäessä otetaan huomioon läänien erilaiset tarpeet kussakin tapauksessa erikseen ja että tästä johtuen terveyden- ja sairaanhoitotehtäviä hoitavien virkamiesten siirtämistä koskeviin säännöksiin sisällytetään mahdollisuus sijoittaa heitä edelleen myös muulle paikkakunnalle kuin missä lääninhallitus sijaitsee, milloin se läänin olosuhteet huomioon ottaen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Valiokunnan mielestä on puheena olevaa hallinnon uudistusta kaksikielisissä lääneissä toteutettaessa kiinnitettävä erityisesti huomiota siihen, että molempiin kieliryhmiin kuuluvien väestönosien tarpeet tulevat kielilainsäädännön edellyttämällä tavalla asianmukaisesti tyydytetyiksi. Jottei syntyisi epäilyksiä terveyden- ja sairaanhoidon tarpeiden ja näkökohtien riittävästä huomioon ottamisesta, lääkintöhallituksen tulisi valiokunnan mielestä voida antaa uudessakin järjestelmässä yhteiselle piirihallintoviranomaiselle, lääninhallitukselle ohjeet ja määräykset samalla tavoin kuin se on ne tähänkin asti antanut erillisille piirihallintoviranomaisilleen. Toisaalta valiokunta kitkattoman ja tarkoituksenmukaisen asioiden käsittelyn aikaansaamiseksi edellyttää, että lääninhallitusta koskevassa asetuksessa ja työjärjestyksessä turvataan terveyden- ja sairaanhoitotehtäviä hoitaville lääninhallituksen virkamiehille joustava mahdollisuus pitää ammattiasioissa yhteyttä sekä keskus- että paikallishallintoon.

Terveyden- ja sairaanhoidon hallinnosta Ahvenanmaalla 8 päivänä helmikuuta 1945 annetulla asetuksella (143/45) on järjestetty sanotun hallinnon alueellinen organisaatio. Tämän vuoksi ja kun Ahvenanmaan läänin olosuhteet huomioon ottaen Ahvenanmaan lääninhallitukseen ei valiokunnan saaman tiedon mukaan ole tarkoitus perustaa sosiaali- ja terveysosastoa, ei terveyden- ja sairaanhoidon piirihallintoa Ahvenanmaan läänissä ole syytä eikä tarkoituksenmukaistakaan järjestää käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaisesti, vaan puheena oleva piirihallinto olisi siellä säilytettävä tässä vaiheessa ennallaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käsiteltävänä olevassa laki-

ehdotuksessa voitaisiin antaa valtuutus säätää kysymyksessä olevasta piirihallinnosta asetuksella, jolloin voitaisiin edellä mainittu asetus jättää toistaiseksi voimaan ja vastaisuudessakin joustavasti järjestää asetusteitse mainittu piirihallinto valtakunnan lainsäädäntöön kuuluvien terveyden- ja sairaanhoitotehtävien osalta. Lisäksi on otettava huomioon Ahvenanmaan itsehallintolain 20 §:ssä tarkoitettu mahdollisuus ns. sopimusasetuksella järjestellä valtion ja maakunnan viranomaisten tehtäväjakoa terveyden- ja sairaanhoidon alalla siten kuin tarkoituksenmukaiseksi nähdään. Edellä sanotun perusteella valiokunta on päättänyt ehdottaa lakiehdotuksen 4 §:n loppuun lisättäväksi uuden 3 momentin, jonka mukaan valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paananen, varapuheenjohtaja Ruokola, jäsenet Aitio, Hemmi, Kaipainen, Kauppi, Myyryläinen, Paasivuori, Penttinen, Räsänen, Sigfrids, Sutinen, Tiilikainen ja Vaittinen sekä varajäsen Männistö.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 133 hallituksen esityksen johdosta laiksi terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 11 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 80 laiksi terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta ja Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 11 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 133.

Eduskunta edellyttää, että lääkintöhallituksen alaisia terveyden- ja sairaanhoidon piirihallintotehtäviä lääninhallituksiin siirrettäessä otetaan huomioon läänien erilaiset tarpeet kussakin tapauksessa erikseen ja että tästä johtuen terveyden- ja sairaanhoitotehtäviä hoitavien virkamiesten siirtämistä koskeviin säännöksiin sisällytetään mahdollisuus sijoittaa heitä edelleen myös muulle paikkakunnalle kuin missä lääninhallitus sijaitsee, milloin se läänin olosuhteet huomioon ottaen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Lääkintöhallituksen alaisina piirihallintoviranomaisina terveyden- ja sairaanhoidon alalla ovat lääninhallitukset kukin läänissään.

Lääninhallituksessa terveyden- ja sairaanhoidon hallinnon tehtäviä varten olevista viroista säädetään erikseen.

2 §.

Lääninlääkärille, apulaislääninlääkärille, lääninterveystarkastajalle, lääninkätilölle ja lääninterveyssisarelle kuuluvat asiat siirtyvät lääninhallituksen käsiteltäviksi. Mitä näiden tehtävistä on säädetty tai määrätty, sovelletaan vastaavasti lääninhallituksen tehtäviin, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä.

Lääkintöhallitukselle kuuluvia asioita voidaan asetuksella siirtää lääninhallitukselle.

3 §.

Mitä muutoksenhausta lääninlääkärin päätökseen on säädetty, on vastaavasti sovellettava lääninhallituksen päätöksen osalta.

4 §.

Tämä laki kumoaa ne muissa laeissa olevat säännökset, jotka ovat ristiriidassa tämän lain kanssa.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta.

Kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annettua lakia muutettiin 20 päivänä maaliskuuta 1970 annetulla lailla (208/70) siten, että tukilisän enimmäismäärä korotettiin 50 markasta 75 markkaan kuukaudessa. Sanottu korotus tulisi voimaan vuoden 1971 alusta lukien. Kansaneläkkeen varassa elävien vähimmäistoimeentulon turvaamiseksi ehdotetaan tukilisän enimmäismäärää kuitenkin korotettavaksi 100 markaksi kuukaudessa samasta ajankohdasta lukien. Tukilisän enimmäismäärän korottaminen 100 markaksi kuukaudessa on lausuttu tavoitteena hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta (123/1968 vp.). Tukilisän enimmäismäärän korottamisesta aiheutuisi ensi vuonna kustannuksia noin 130 miljoonaa markkaa. Korotuksen rahoittamiseksi ehdotetaan työnantajan kansaneläkemaksua korotettavaksi puoli prosenttiyksikköä. Samalla ehdotetaan oikaistavaksi sosiaaliturvamaksun epäsuhteinen jakaantuminen lapsilisä-, sairausvakuutus- ja kansaneläkemaksuksi siten, että lapsilisämaksu alennetaan puoleen ja kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksua korotetaan edellä sanotun lisäksi yhteensä alennusta vastaavalla määrällä.

Edellä esitetyn mukaisesti työnantajan lapsilisämaksu alenisi nykyisestä 3.5 %:sta 1.75 %:iin, työnantajan sairausvakuutusmaksu nousisi 1.25 %:sta, minkä suuruisena se on ollut vuodesta 1967 lukien kutakin vuotta varten erikseen säädetyllä lailla, 1.5 %:iin, työnantajan kansaneläkemaksu nousisi nykyisestä 2 %:sta 4 %:iin ja kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden tukiosakustannusten rahoituksesta muuttuisi 19 %:sta 66 %:iin 1 päivästä helmikuuta 1971 lukien. Ehdotettujen toimenpiteiden johdosta työnantajan sosiaaliturvamaksu tulisi olemaan 7.25 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Valtion osuus kansaneläkkeiden tukiosakustannusten rahoituksesta muuttuisi vastaavasti nykyisestä noin 62 %:sta noin 15 %:iin, kun taas kuntien osuus säilyisi nykyisellään eli noin 19 %:na.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu ehdotetaan säädettäväksi 1,25 pennin suuruiseksi veroäyriltä, minkä suuruisena se on ollut vuodesta 1967 lukien kutakin vuotta varten erikseen säädetyllä lailla. Vastaava muutos sisältyy ehdotukseen laiksi merimiesverolain muuttamisesta.

Jakosäännön muutoksen vaikutuksen poistamiseksi kansaneläkelaitoksen rahastojen määrään on kansaneläkelain 59 §:ään tehtävä tarvittava muutos.

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 20 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vielä niin, että kansaneläkelaitokselle vuosilta 1971—1973 suoritettavien työnantajan kansaneläkemaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun etumaksujen määrän vahvistaisi valtiovarainministeriö kansaneläkelaitoksen esityksestä. Muutos johtuu työnantajan kansaneläkemaksun ja sairausvakuutusmaksun korottamisesta vuoden 1971 alusta lukien.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 20 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (208/70), näin kuuluvaksi:

2 §.

Tukilisä on täysimääräisenä 1 200 markkaa vuodessa.

Jos molemmille puolisoille on myönnetty kansaneläke, määrätään heille yhteinen tukilisä, joka täysimääräisenä on 1 920 markkaa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain mukaiset etuudet muutetaan tämän lain mukaisiksi 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien.

Tukilisä tai asumistuki, joka myönnetään ennen 1 päivää tammikuuta 1972 tehdyn hakemuksen perusteella, suoritetaan sen saajalle 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien, mikäli hän silloin oli siihen oikeutettu.

Tässä laissa säädettyjen markkamäärien katsotaan vastaavan kansaneläkkeiden määriä 1 päivänä tammikuuta 1970.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 3 §:n 2 momentti, 59 §:n 1 momentti ja 62 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (448/69), näin kuuluviksi:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna neljä prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

59 §.

Eläkelaitoksen varat, 2 momentissa tarkoitettuja varoja lukuunottamatta, muodostavat eläkerahaston ja lisärahaston. Eläkerahasto on tilivuoden päättyessä korkeintaan yhtä suuri kuin eläkelaitoksen osuus tilivuonna maksetuista tämän lain mukaisista eläkkeistä 10 prosentilla korotettuna. Lisärahastosta siirretään eläkerahastoon määrä, joka tarvitaan viimeksi mainitun rahaston kartuttamiseksi enimmäismäärään-sä.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

62 §.

Valtio, kunnat ja eläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden tukiosien kustannuksista. Kunnan osuus määräytyy sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (665/67) mukaiseen kantokykyluokkaan se kuuluu, ja on

1	luokassa	.....	7.5 prosenttia
2	„	.....	10.6 „
3	„	.....	13.3 „
4	„	.....	16.0 „
5	„	.....	18.7 „
6	„	.....	21.4 „
7	„	.....	24.1 „
8	„	.....	26.8 „
9	„	.....	29.5 „
10	„	.....	32.6 „

kunnan 2 momentissa sanotulla tavalla lasketusta kustannusosuusperusteesta, kuitenkin niin, ettei osuus jaettuna kunnassa edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien luvulla nouse valtioneuvoston vahvistamaa enimmäismäärää suuremmaksi. Eläkelaitoksen osuus kustannuksista on 66 prosenttia maksettujen tukiosien yhteismäärästä, ja valtio vastaa tukiosien kustannuksista muulta kuin edellä mainitulta osalta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, kuitenkin niin, että lain 62 §:n 1 momenttia sovelletaan 1 päivästä helmikuuta 1971 lukien. Lain 3 §:n 2 momenttia sovelletetaan niihin palkkoihin, jotka suoritetaan 1 päivänä tammikuuta 1971 tai sen jälkeen.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

33 §.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyriltä.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä vakuutetun sairausvakuutusmaksua vuodelta 1971 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien perusteella.

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentti sekä 20 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 7 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (679/69), näin kuuluviksi:

1 §.

Työnantaja on velvollinen maksamiensa palkkojen perusteella suorittamaan valtiolle työnantajan lapsilisämaksua yksi ja kolmeneljäsosaa prosenttia sekä kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua puolitoista prosenttia työntekijälle suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

---

20 §.

Kansaneläkelaitokselle vuosilta 1971—1973 suoritettavien työnantajan kansaneläkemaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun etumaksujen määrän vahvistaa valtiovarainministeriö kansaneläkelaitoksen esityksestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Lain 1 §:n 1 momenttia sovelletaan niihin palkkoihin, jotka suoritetaan sanottuna päivänä tai sen jälkeen.

Laki

merimiesverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä toukokuuta 1958 annetun merimiesverolain 6 §:n 3 momentti ja 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (716/69), näin kuuluviksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Kansaneläkevakuutusmaksu otetaan jokaisessa taulukossa huomioon laskettuna 1,75 pennin mukaan veroäyriltä sekä vakuutetun sairausvakuutusmaksu laskettuna 1,25 pennin mukaan veroäyriltä. Mikäli jonkin tulosta tehtävän vähennyksen suuruus riippuu verovelvollisen perheenjäsenten lukumäärästä, ei merimiehen aviopuolisoa oteta tällöin huomioon perheenjäsenenä.

— — — — — — — — — — — — — — —

13 §.

Merimiesvero, minkä merimies on tämän lain mukaan verovuonna suorittanut, on jaettava valtion, sen kunnan, jossa merimiehellä on verovuoden alussa ollut asunto ja kotipaikka, kansaneläkelaitoksen sekä, milloin suoritettuun merimiesveroon sisältyy 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu kirkollisvero, seurakunnan kesken. Tämä jako on toimitettava siten, että kunnalle suoritetaan 8 prosenttia, kansaneläkelaitokselle 1.4 prosenttia kansaneläkevakuutusmaksuna ja yksi prosentti vakuutetun sairausvakuutusmaksuna sekä, milloin merimiesveroon sisältyy myös kirkollisvero, seurakunnalle 0.8 prosenttia merimiestulosta, muun osan jäädessä valtiolle. Jos merimiesvero on pienempi kuin 11.2 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero kunnan, kansaneläkelaitoksen ja seurakunnan kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle kymmenen osaa, kansaneläkelaitokselle kolme osaa ja seurakunnalle yksi osa. Mikäli suoritettuun merimiesveroon ei sisälly edellä tarkoitettu kirkollisvero ja merimiesvero tällöin on pienempi kuin 10.4 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero kunnan ja kansaneläkelaitoksen kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle kymmenen osaa ja kansaneläkelaitokselle kolme osaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1971 tai sen jälkeen suoritettavaan merimiesveroon.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 17 päivältä syyskuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 81. Tämän johdosta sosiaalivaliokunta on saanut valtiovarainvaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä. Valiokunta on hallituksen esityksen yhteydessä käsitellyt samaa asiaa koskevina ed. Tuomisen ym. lakialoitteen n:o 304 laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain ja kansaneläkelain muuttamisesta, ed. Siltasen ym. lakialoitteen n:o 307 laiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta, ed. Kainulaisen ym. toivomusaloitteen n:o 1438 kansaneläkkeiden korottamisesta, ed. Suokkaan ym. toivomusaloitteen n:o 1670 vanhusten ja työkyvyttömien eläketurvan parantamisesta, ed. Vaittisen ym. toivomusaloitteen n:o 1722 kansaneläkkeen varassa elävien aseman parantamisesta sekä ed. Weckmanin ym. toivomusaloitteen n:o 1727 vähimmäiseläkkeiden korottamisesta.

Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina sosiaali- ja terveysministeri A-L. Tieksoa, osastopäällikkö Erkki Pesosta ja hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaali- ja terveysministeriöstä, pääjohtaja V. J. Sukselaista sekä osastopäälliköitä Altti Aurelaa ja Mauno Saalastia kansaneläkelaitoksesta, varatuomari Tapani Kahria Suomen Työnantajain Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihteeri Kauno Liukkosta Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, toimitusjohtaja Pentti Cederbergiä Teollisuudenharjoittajain Liitosta sekä lainopin kandidaatti Raimo Lahtista Pienteollisuuden Keskusliitosta, valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Lailla kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta (208/70) korotettiin täysimääräinen yksinäisen henkilön tukilisä nykyisestä 50 markasta 75 markkaan kuukaudessa 1. 1. 1971 lukien. Hallituksen esityksen tarkoituksena on samasta ajankohdasta ehdottaa yksinäisen henkilön tukilisän enimmäismäärää korotettavaksi 100 markkaan kuukaudessa. Molempien puolisoiden saadessa kansaneläkettä nousisi kummankin saama täysimääräinen tukilisä 40 markasta 80 markkaan kuukaudessa. Myös tulojen takia vähennettyä tukilisää saavien tukilisät nousevat edellä mainituilla määrillä. Käsiteltävänä oleva lakiehdotus merkitsee jo maksettavien tukilisien korotuksen lisäksi sitä, että tukilisään ja asumistukeen oikeutettujen piiri entisestään laajenee, parantaen kaikkiaan yli 200 000 heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevan eläkkeensaajan eläketurvaa. Yksinäisen henkilön kansaneläke täysimääräisine tukilisineen tulisi 1. 11. 1970 tapahtuvan indeksikorotuksen huomioon ottaen olemaan ensi vuoden alussa asianomaisen asuinkunnan kalleusryhmästä riippuen 314—279 markkaa kuukaudessa. Valiokunta pitää ehdotettua eläketurvan parantamista perusteltuna ja ehdottoman välttämättömänä.

Tukilisien korottamisesta on arvioitu aiheutuvan ensi vuonna kustannuksia 130 miljoonaa markkaa. Hallituksen esitykseen sisältyy tämän vuoksi myös ehdotus kansaneläkevakuutuksen rahoituksen uudelleen järjestelyksi. Niinpä esityksen mukaan työnantajan lapsilisämaksu alenisi nykyisestä 3.5 %:sta 1.75 %:iin, työnantajan sairausvakuutusmaksu nousisi 1.25 %:sta, minkä suuruisena se on ollut vuodesta 1967 lukien kutakin vuotta varten säädetyllä lailla, 1.5 %:iin, työnantajan kansaneläkemaksu nousisi nykyisestä 2 %:sta 4 %:iin ja kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden tukiosakustannusten rahoituksesta muuttuisi 19 %:sta 66 %:iin. Sanottujen toimen-

piteiden johdosta työnantajan sosiaaliturvamaksu tulisi olemaan 7.25 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä eli puoli prosenttiyksikköä nykyistä suurempi. Valtion osuus kansaneläkkeiden tukiosakustannusten rahoituksesta muuttuisi vastaavasti nykyisestä 62 %:sta 15 %:iin, kuntien vastaavan osuuden pysyessä ennallaan eli noin 19 %:na.

Edellä mainittujen rahoitusjärjestelyjen osalta valiokunta toteaa ensiksi, että tukilisien korottamisesta aiheutuvat lisäkustannukset, jotka ensi vuonna ovat noin 130 miljoonaa markkaa, eivät tule valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetulla tavalla kokonaan rahoitetuksi. Tämän rahoitusalijäämän seurauksena kansaneläkelaitoksen sijoitusomaisuus alenee vuoteen 1978 saakka, jonka jälkeen eläkerahasto kasvaa varsin pian enimmäismääräänsä.

Työnantajan lapsilisämaksun alentaminen 3.5 %:sta 1.75 %:iin aiheuttaa seurausilmiönä kunnille eräissä tapauksissa valtionavun vähenemisen. Kansakoululain 79 §:n mukaan valtio korvaa kunnille 90 % niistä lapsilisämaksuista, jotka on maksettu viranhaltijain palkkauksesta. Tämä on voimassa maalaiskuntien, kauppaloiden ja ns. uusien kaupunkien osalta. Yksityisoppikoulusta annetun lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan yksityisoppikoulun pitäjälle syntyneet lapsilisämaksut korvataan kokonaan valtion varoista. Samoin on asia myös kirjastojen suhteen, joiden valtionapua määrättäessä lapsilisämaksut otetaan huomioon kirjastolain 6 §:n mukaan. Hallituksen esityksen hyväksyminen merkitsisi valiokunnan saamien tietojen mukaan valtionavun vähenemistä maalaiskunnille kansakoululain mukaan yli 5 miljoonaa markkaa vuodessa ja yksityiskoulujen valtionavusta annetun lain perusteella yli 400 000 markkaa vuodessa. Kun valiokunta ei voi pitää tätä oikeana, valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin edellä mainitun tulonvähennyksen korvaamiseksi kunnille.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia kansaneläkkeen tukiosakustannusten jakoon. Niinpä valtion osuus alenisi 62 %:sta 15 %:iin, kansaneläkelaitoksen osuus nousisi 19 %:sta 66 %:iin ja kuntien osuus pysyisi ennallaan eli 19 %:na. Valiokunta joutuu näin ollen toteamaan, että valtion osuus tukiosakustannuksista muodostuisi ehdotuksen mukaan kuntien osuutta pienemmäksi. Valiokunta haluaa tämän johdosta kiinnittää huomiota niiden toimenpiteiden kiireellisyyteen, joiden tarkoituksena on selvittää kysymys valtion ja kuntien välisestä kustannusten jaosta koko laajuudessaan.

Kuten edellä on jo todettu, hallituksen esitykseen sisältyvien toimenpiteiden johdosta työnantajan sosiaaliturvamaksu tulisi nousemaan nykyisestä 6.75 %:sta 7.25 %:iin ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Kun sanottu maksun korotus kohdistuu muita raskaammin työvaltaisiin pienyrittäjiin, olisi valiokunnan mielestä aiheellista harkita, olisiko mahdollista edellä mainitun seikan huomioon ottaen porrastaa sosiaaliturvamaksua.

Mitä tulee muihin hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten kohtiin, ei valiokunnalla ole huomautettavaa niiden suhteen.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja on sen vuoksi asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Ed. Tuomisen ym. lakialoitteessa n:o 304 samoin kuin ed. Siltasen ym. lakialoitteessa n:o 307 ehdotetaan molemmissa muun ohessa, että tukilisiä korotettaisiin hallituksen esittämällä määrällä. Kun valiokunta on ottanut käsittelyn pohjaksi hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset, valiokunta ehdottaa mainittuihin lakialoitteisiin sisältyvät lakiehdotukset hylättäviksi.

Ed. Kainulaisen ym. toivomusaloitteessa n:o 1438 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin kansaneläkkeiden korottamiseksi 300 markkaan kuukaudessa. Ed. Suokkaan ym. toivomusaloitteessa n:o 1670 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti tutkimaan kansaneläkkeiden tukiosien sekä tukilisien perusteita niiden muuttamiseksi siten, että vanhusten ja kansaneläkettä saavien työkyvyttömien eläketurvaa nykyisestään riittävästi parannetaan. Ed. Vaittisen ym. toivomusaloitteessa n:o 1722 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin kansaneläkkeen varassa elävien toimeentulon parantamiseksi. Ed. Weckmanin ym. toivomusaloitteessa n:o 1727 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin eläkelainsäädännön muuttamiseksi mm. siten, että vähimmäiseläkkeet määrättäisiin riittävän toimeentulon turvaavalle tasolle. Toivomusaloitteiden johdosta valiokunta toteaa, että niissä ehdotetaan sellaisiin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin ryhtymistä, jotka sisältyvät pääasiallisesti jo käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen,

minkä vuoksi valiokunnan mielestä ei ole syytä ehdotettujen toivomusten esittämiseen hallitukselle.

Edellä lausuttuun viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 304 ja 307 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Lopuksi valiokunta vielä ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 1438, 1670, 1722 ja 1727 hylättäisiin.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Aro, Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, Lankinen, H. Linna, Luja, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsen Pursiainen (osittain).

Vastalauseita.

I.

Asiantuntijoiden käsityksen mukaan hallituksen esitykseen sisältyvä työnantajain sosiaaliturvamaksun nostaminen 0.5 % kohdistuu työvoimaveron kaltaisena erityisesti työvoimavaltaisiin aloihin. Tämä merkitsee sitä, että erityisesti pieni- ja keskisuuri teollisuus, joka on usein kehitysalueiden ainoata teollisuutta, joutuisi kärsimään korotuksen seurauksista eniten. Tämän johdosta korostamme, että vaikka hyväksymme hallituksen esitykseen liittyvän sosiaaliturvan laajentamisen erityisen mieluisana, emme voi hyväksyä sen tapahtumista tavalla, joka merkitsee työllisyyden edellytysten heikentämistä ja yrittäjien aseman vaikeuttamista.

Työnantajain sosiaaliturvamaksu on siis säilytettävä ennallaan 6.75 %. Tähän päästään siten, että työnantajain kansaneläkemaksuosuus, joka hallituksen esityksessä ehdotetaan nostettavaksi 4 % nostetaankin vain 3.5 %, mikä merkitsee kansaneläkelaitokselle kertyvien tulojen vähenemistä n. 100 milj. mk. Aiheutuva tulojen väheneminen korvataan pienentämällä sosiaaliturvamaksusta valtiolle momentille 33.20.60 koituvaa 277 milj. mk säästöä vastaavasti 100 milj. mk, eli alentamalla valtion kansaneläkemaksuosuutta 62 %:sta vain n. 32 %:iin.

Tulo- ja menoarvioon tästä aiheutuva tasapainottomuus voidaan peittää korottamalla vastaavasti arviota tulo- ja omaisuusveron tuotosta, jonka lisäykseksi tälle vuodelle on esityksessä arvioitu vain n. 4 %, vaikka lisäys ilmeisestikin tulee olemaan vähintäin 10 %.

Edellä mainittuun viitaten ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen 3 § hyväksyttäisiin seuraavan sisältöisenä:

Laki
kansaneläkelain muuttamisesta.

3 §.

Työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajain kansaneläkemaksuna *3.5 %* ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Pertti Salolainen. Sirkka Lankinen.

II.

Lasten hoitaminen, kasvattaminen ja kouluuttaminen ammattiin on suuriarvoista työtä, jonka tulokset myöhemmin koituvat koko yhteiskunnan ja sen tuotantoelämän hyödyksi. Tämän on valtiovalta ja tuotantovälineitten omistajat myöntäneet. On säädetty lapsilisälaki, jonka kustannuksien maksamista varten työnantajat on velvoitettu maksamaan työnantajan lapsilisämaksua.

Lapsiperheitten vaikeaan taloudelliseen asemaan on kuitenkin jouduttu viime vuosien aikana kiinnittämään toistuvasti huomiota. Yksityiset tutkijat, tutkimuslaitokset ja valtion komiteat ovat yksimielisesti todenneet, että lapsia huoltavien perheitten taloudelliset mahdollisuudet ovat vähäisemmät kuin lapsettomien perheitten. Lapsilisät nykyisellä arvollaan eivät poista eroa lapsiperheiden ja lapsettomien väliltä. Lapsilisiä olisi tämän vuoksi tuntuvasti korotettava.

Hallituksen esitys laiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta tekee käsityksemme mukaan lapsilisien riittävän korottamisen entistä vaikeammaksi. Työnantajain lapsilisämaksun alentaminen 1.75 %:iin vähentää lapsilisämaksuvarojen kertymisen noin 350 miljoonaan markkaan vuodessa. Se riittänee lapsilisien jälkeenjääneisyyden poistamiseen, mutta tuskin lapsilisien ansiotasoindeksiin sitomiseen ja riittävän tasokorotuksen aikaansaamiseen. Lisäksi on olemassa tarve pienten lasten hoidosta aiheutuvien lisärasitusten korvaamiseen lapsiperheille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvän neljännen lakiehdotuksen 1 § hyväksyttäisiin seuraavan sisältöisenä:

Laki
työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta.

1 §.

Työnantaja on velvollinen maksamiensa palkkojen perusteella suorittamaan valtiolle työnantajan lapsilisämaksua *kaksi ja yksineljäsosaa prosenttia* sekä kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua puolitoista prosenttia työntekijälle suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

— — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Lauha Männistö. Ensio Laine.
Aulis Juvela. Terho Pursiainen.

III.

Yhdymme täysin valiokunnan mietintöön iltä osin, että kansaneläkkeiden tukilisä koro-etaan 1. 1. 1971 lähtien 100 markkaan. Esi-imme eriävän mielipiteemme niihin valiokun-an enemmistön tekemiin päätöksiin, jotka äätelevät sen, että työnantajain sosiaaliturva-ıaksujen kokonaismäärä kohoaa 6.75 prosen-ista 7.25 prosenttiin, joten työnantajain rasi-ıkset tältä osin kohoavat 0.50 prosentilla. 'ämä ei vastaa hallituksen ja puolueiden anta-ıia lupauksia siitä, että pienille ja keskisuu-ille yrityksille ei enää rasituksia lisätä. Kaikki ýönantajan sosiaaliturvamaksut niin lapsilisiin ootavat kuin sairausvakuutusmaksut sekä ansaneläkemaksun olisimme halunneet pidet-iväksi entisensuuruisina.

Mielestämme tukilisien korotukseen tarvittava, noin 130 miljoonan markan määrä olisi pitänyt koota siten, että noin 65 miljoonalla olisi lisätty valtion osuutta ottamalla tarvittava lisämääräraha vuoden 1971 tulo- ja meno-arvioon asianomaiselle momentille, noin 65 miljoonaa markkaa olisi pitänyt ottaa kansaneläkelaitoksen lisättynä rahoitusosuutena käyttämällä tähän noin 1 400 miljoonaa markkaa käsittävän rahaston varoja. Näemme vakavia seurauksia siinä, että kuntien rasitukset lisääntyvät mm. siten, että lapsilisämaksuissa tapahtuvien muutosten takia kunnat menettävät koulukustannuksiin tulevia valtionapuja. Mielestämme olisi kansaneläkkeiden tukiosakustannukset valtion ja kuntien kesken tarkistettava kiireellisesti vähentämällä merkittävästi kuntien maksamia tukiosakustannuksia.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Heikki Kainulainen. Arttur Niemelä.

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Helsingissä,
8 päivänä lokakuuta 1970.
Lausunto n:o 3.

Sosiaalivaliokunnalle.

Sosiaalivaliokunta on viime syyskuun 22 päivänä päivätyssä kirjelmässään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 81 laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on kansaneläkkeen tukilisän enimmäismäärän korottaminen 100 markaksi kuukaudessa vuoden 1971 alusta lukien, mistä korotuksesta aiheutuisi ensi vuonna kustannuksia noin 130 miljoonaa markkaa. Korotus ehdotetaan rahoitettavaksi korottamalla puoli prosenttiyksikköä työnantajan kansaneläkemaksua. Samalla ehdotetaan oikaistavaksi sosiaaliturvamaksun epäsuhteinen jakaantuminen lapsilisä-, sairausvakuutus- ja kansaneläkemaksuksi siten, että lapsilisämaksu alennetaan puoleen ja kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksua korotetaan edellä sanotun lisäksi yhteensä alennusta vastaavalla määrällä.

Hallitus ehdottaa muun ohella sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että vakuu tetun sairausvakuutusmaksu säädettäisiin 1,2 pennin suuruiseksi veroäyriltä, minkä suuru sena se on ollut vuodesta 1967 lähtien air kutakin vuotta varten erikseen säädetyllä laill Kun merimiestulon perusteella suoritettavas vakuutetun sairausvakuutusmaksusta sisältyv säännökset merimiesverolakiin, ehdotetaan myö sairausvakuutuslain sanotusta muutoksesta jol tuen merimiesverolain 6 §:n 3 momentti sek 13 §:n 1 momentti vastaavasti muutettavaks

Valtiovarainvaliokunta, joka on katsonu tehtäväkseen lausunnon antamisen vain mer miesverolain muuttamista koskevasta lakiehd tuksesta, lausuu kunnioittaen asiasta seuraava

Valiokunta on katsonut voivansa asettu puoltamaan esitykseen sisältyvää ehdotus laiksi merimiesverolain muuttamisesta. Vali kunta siten lausuntonaan esittää,

että merimiesverolain muuttamis koskeva lakiehdotus olisi, mikäli hal tuksen esitys muutoin hyväksytää myös hyväksyttävä.

Valiokunnan puolesta:

Erkki Huurtamo.

Tarmo Kivilaakso.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 89 hallituksen esityksen johdosta laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä maitun asian ja sen yhteydessä ed. Tuomisen n. lakialoitteen n:o 304 ja ed. Siltasen ym. kialoitteen n:o 307, päättänyt yhtyä kannatmaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 11 htyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioitten,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 304 ja 307 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 81 laeiksi kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain, työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain ja merimiesverolain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 11 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 89, on hyväksynyt seuraavat lait, niistä toisen, kolmannen, neljännen ja viidennen valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissä säädetyin määräenemmistöin:

Laki

kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 20 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (208/70), näin kuuluvaksi:

2 §.

Tukilisä on täysimääräisenä 1 200 markkaa vuodessa.

Jos molemmille puolisoille on myönnetty kansaneläke, määrätään heille yhteinen tukilisä, joka täysimääräisenä on 1 920 markkaa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain mukaiset etuudet muutetaan tämän lain mukaisiksi 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien.

Tukilisä tai asumistuki, joka myönnetään ennen 1 päivää tammikuuta 1972 tehdyn hakemuksen perusteella, suoritetaan sen saajalle 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien, mikäli hän silloin oli siihen oikeutettu.

Tässä laissa säädettyjen markkamäärien katsotaan vastaavan kansaneläkkeiden määriä 1 päivänä tammikuuta 1970.

Laki
kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 3 §:n 2 momentti, 59 §:n 1 momentti ja 62 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (448/69), näin kuuluviksi:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna neljä prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

59 §.

Eläkelaitoksen varat, 2 momentissa tarkoitettuja varoja lukuunottamatta, muodostavat eläkerahaston ja lisärahaston. Eläkerahasto on tilivuoden päättyessä korkeintaan yhtä suuri kuin eläkelaitoksen osuus tilivuonna maksetuista tämän lain mukaisista eläkkeistä 10 prosentilla korotettuna. Lisärahastosta siirretään eläkerahastoon määrä, joka tarvitaan viimeksi mainitun rahaston kartuttamiseksi enimmäismäärään-sä.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

62 §.

Valtio, kunnat ja eläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden tukiosien kustannuksista. Kunnan osuus määräytyy sen mukaan, mihin kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (665/67) mukaiseen kantokykyluokkaan se kuuluu, ja on

1	luokassa	.....	7.5 prosenttia
2	„	.....	10.6 „
3	„	.....	13.3 „
4	„	.....	16.0 „
5	„	.....	18.7 „
6	„	.....	21.4 „
7	„	.....	24.1 „
8	„	.....	26.8 „
9	„	.....	29.5 „
10	„	.....	32.6 „

kunnan 2 momentissa sanotulla tavalla lasketusta kustannusosuusperusteesta, kuitenkin niin, ettei osuus jaettuna kunnassa edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien luvulla nouse valtioneuvoston vahvistamaa enimmäismäärää suuremmaksi. Eläkelaitoksen osuus kustannuksista on 66 prosenttia maksettujen tukiosien yhteismäärästä, ja valtio vastaa tukiosien kustannuksista muulta kuin edellä mainitulta osalta.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, kuitenkin niin, että lain 62 §:n 1 momenttia sovelletaan 1 päivästä helmikuuta 1971 lukien. Lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan niihin palkkoihin, jotka suoritetaan 1 päivänä tammikuuta 1971 tai sen jälkeen.

Laki
sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 33 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

33 §.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrätyltä veroäyriltä.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran määrättäessä vakuutetun sairausvakuutusmaksua vuodelta 1971 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyjen veroäyrien perusteella.

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentti sekä 20 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 7 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (679/69), näin kuuluviksi:

1 §.

Työnantaja on velvollinen maksamiensa palkkojen perusteella suorittamaan valtiolle työnantajan lapsilisämaksua yksi ja kolmeneljäsosaa prosenttia sekä kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua puolitoista prosenttia työntekijälle suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

— — — — — — — — — — — — — — —

20 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Kansaneläkelaitokselle vuosilta 1971—1973 suoritettavien työnantajan kansaneläkemaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun etumaksujen määrän vahvistaa valtiovarainministeriö kansaneläkelaitoksen esityksestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Lain 1 §:n 1 momenttia sovelletaan niihin palkkoihin, jotka suoritetaan sanottuna päivänä tai sen jälkeen.

Laki

merimiesverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä toukokuuta 1958 annetun merimiesverolain 6 §:n 3 momentti ja 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (716/69), näin kuuluviksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Kansaneläkevakuutusmaksu otetaan jokaisessa taulukossa huomioon laskettuna 1,75 pennin mukaan veroäyriltä sekä vakuutetun sairausvakuutusmaksu laskettuna 1,25 pennin mukaan veroäyriltä. Mikäli jonkin tulosta tehtävän vähennyksen suuruus riippuu verovelvollisen perheenjäsenten lukumäärästä, ei merimiehen aviopuolisoa oteta tällöin huomioon perheenjäsenenä.

— — — — — — — — — — — — — — —

13 §.

Merimiesvero, minkä merimies on tämän lain mukaan verovuonna suorittanut, on jaettava valtion, sen kunnan, jossa merimiehellä on verovuoden alussa ollut asunto ja kotipaikka, kansaneläkelaitoksen sekä, milloin suoritettuun merimiesveroon sisältyy 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu kirkollisvero, seurakunnan kesken. Tämä jako on toimitettava siten, että kunnalle suoritetaan 8 prosenttia, kansaneläkelaitokselle 1.4 prosenttia kansaneläkevakuutusmaksuna ja yksi prosentti vakuutetun sairausvakuutusmaksuna sekä, milloin merimiesveroon sisältyy myös kirkollisvero, seurakunnalle 0.8 prosenttia merimiestulosta, muun osan jäädessä valtiolle. Jos merimiesvero on pienempi kuin 11.2 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero kunnan, kansaneläkelaitoksen ja seurakunnan kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle kymmenen osaa, kansaneläkelaitokselle kolme osaa ja seurakunnalle yksi osa. Mikäli suoritettuun merimiesveroon ei sisälly edellä tarkoitettu kirkollisvero ja merimiesvero tällöin on pienempi kuin 10.4 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero kunnan ja kansaneläkelaitoksen kesken siten, että siitä

suoritetaan kunnalle kymmenen osaa ja kansaneläkelaitokselle kolme osaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1971 tai sen jälkeen suoritettavaan merimiesveroon.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Sairausvakuutuslain (364/63) 23 §:n mukaan äitiysrahaa suoritetaan yhteensä 54 arkipäivältä siten, että kolmannes siitä kohdistuu laskettua synnytysaikaa välittömästi edeltäneeseen ja kaksi kolmannesta sitä välittömästi seuraavaan aikaan. Hallitus on katsonut kohtuulliseksi ehdottaa, että äitiysrahaa suoritettaisiin yhteensä 72 arkipäivältä jakautuman pysyessä ennallaan. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Sanotusta muutoksesta aiheutuisi kustannuksia noin 13 miljoonaa markkaa vuonna 1971.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 23 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä tammikuuta 1966 annetussa laissa (5/66), näin kuuluvaksi:

23 §.

Äitiysrahaa suoritetaan yhteensä 72 arkipäivältä siten, että kolmannes siitä kohdistuu laskettua synnytysaikaa välittömästi edeltäneeseen ja kaksi kolmannesta sitä välittömästi seuraavaan aikaan. Jos raskaus on keskeytynyt huomattavasti ennen laskettua synnytysaikaa, sairausvakuutustoimikunnalla on oikeus, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää äitiysraha viipymättä, jolloin sen katsotaan kohdistuvan raskauden keskeytymispäivää välittömästi seuraavaan 72 arkipäivään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sitä sovelletaan vakuutettuun, jonka laskettu synnytysaika on 18 päivä marraskuuta 1970 tai myöhäisempi. Ajalta ennen lain voimaantuloa suoritetaan äitiysrahaa kuitenkin sen mukaan kuin sairausvakuutuslain 23 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 14 päivänä tammikuuta 1966 annetussa laissa, on säädetty.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksen johdosta laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 17 päivänä syyskuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 82. Valiokunta on samaa asiaa koskevina käsitellyt ed. Linkolan ym. lakialoitteen n:o 337 ja ed. Rosnellin ym. lakialoitteen n:o 345, jotka molemmat sisältävät ehdotuksen laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, sekä ed. Saimon ym. toivomusaloitteen n:o 1 629 sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahan suorittamisesta nykyistä pitemmältä ajalta.

Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina sosiaali- ja terveysministeri Anna-Liisa Tieksoa, hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä osastopäällikkö Olavi Suihkoa Kansaneläkelaitoksesta valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys sisältää ehdotuksen laiksi sairausvakuutuslain muuttamiseksi siten, että sanotun lain mukaisen äitiysrahan suoritusaika pitenisi nykyisestä 54 arkipäivästä 72 arkipäivään eli 12 viikkoon.

Esityksen johdosta valiokunta toteaa tyydytyksellä, että lakiehdotus merkitsee huomattavaa parannusta äitiyssuojaan, täyttäen samalla Kansainvälisen työkonferenssin jo vuonna 1952 hyväkymän sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen äitiysloman pituudelle asettaman vähimmäisvaatimuksen. Sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahakauden pitentämisen tarpeellisuuteen nähden valiokunta viittaa lisäksi Kansaneläkelaitoksen Sosiaaliturvan tutkimuslaitoksen ns. sairausvakuutustutkimuksen toisen vaiheen yhteydessä, keväällä 1968 hankitun aineiston pohjalta, suorittamaan äitysloman pituutta koskevaan tutkimukseen. Valiokunnassa kuullun asiantuntijan ilmoituksen mukaan sanottu tutkimus osoitti, että ansiotyössä käyvistä äideistä oli noin 60 prosenttia pitänyt äitiyslomaa enemmän kuin 54 arkipäivää.

Samalla kun valiokunta asettuu kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä, valiokunta toteaa, että nyt käsiteltävänä oleva asia muodostaa vain osan vielä monilta osin täydentämisen ja korjaamisen tarpeessa olevasta äitiyssuojeluun liittyvästä lainsäädännöstä.

Ed. Linkolan ym. lakialoitteessa n:o 337 samoin kuin ed. Rosnellin ym. lakialoitteessa n:o 345 ehdotetaan sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahakauden pitentämistä 72 arkipäivään, kuten hallituskin on esittänyt. Sen johdosta, että valiokunta on ottanut käsittelyn pohjaksi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen, valiokunta on asettunut samaan päämäärään tähtääviin lakialoitteisiin nähden hylkäävälle kannalle.

Ed. Saimon ym. toivomusaloitteessa n:o 1 629 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin sairausvakuutuslain muuttamiseksi siten, että äitysrahaa suoritettaisiin sanotun lain nojalla 72 arkipäivältä nykyisen 54 arkipäivän sijasta. Kun hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus tarkoittaa samaa, mihin toivomusaloitteella pyritään, ei toivomusaloite enää anna aihetta ehdotetun toivomuksen esittämiseen hallitukselle.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 337 ja 345 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Lopuksi valiokunta vielä ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 1 629 hylättäisiin.

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Kainulainen, Lankinen, Luja, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Saimo, Terästö sekä varajäsenet Kaipainen, Pursiainen, Tiilikainen ja Vaittinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 47 hallituksen esityksen johdosta laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. Linkolan ym. lakialoitteen n:o 337 ja ed. Rosnellin ym. lakialoitteen n:o 345, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 7 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 337 ja 345 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 82 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 7 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 47, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 23 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä tammikuuta 1966 annetussa laissa (5/66), näin kuuluvaksi:

23 §.

Äitiysrahaa suoritetaan yhteensä 72 arkipäivältä siten, että kolmannes siitä kohdistuu laskettua synnytysaikaa välittömästi edeltäneeseen ja kaksi kolmannesta sitä välittömästi seuraavaan aikaan. Jos raskaus on keskeytynyt huomattavasti ennen laskettua synnytysaikaa, sairausvakuutustoimikunnalla on oikeus, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, myöntää äitiysraha viipymättä, jolloin sen katsotaan kohdistuvan raskauden keskeytymispäivää välittömästi seuraavaan 72 arkipäivään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sitä sovelletaan vakuutettuun, jonka laskettu synnytysaika on 18 päivä marraskuuta 1970 tai myöhäisempi. Ajalta ennen lain voimaantuloa suoritetaan äitiysrahaa kuitenkin sen mukaan kuin sairausvakuutuslain 23 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 14 päivänä tammikuuta 1966 annetussa laissa, on säädetty.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion koulutuskeskuksesta.

Valtion velvollisuuksien ja sen itselleen omaksumien tehtävien lukumäärän ja niiden hoitamisen vaatiman työmäärän viime vuosina jatkuvasti kasvaessa on valtion palveluksessa olevan henkilökunnan kasvua samanaikaisesti voimakkaasti rajoitettu. Tarkoituksena on ollut estää valtion hallintomenojen kasvaminen. Tällaisessa tilanteessa korostuu erityisesti valtion palveluksessa olevalle henkilöstölle asetettavien vaatimusten merkitys. Jotta lisääntyvät tehtävät voitaisiin tyydyttävästi hoitaa, on henkilökunnan suorituskykyä ja työhalukkuutta suunnitelmallisella koulutuksella määrätietoisesti kehitettävä. Koulutuksella voidaan samalla tyydyttää valtion palveluksessa olevien henkilöiden yksilöllisiä kehittymistarpeita.

Valtion hallinnossa ei ole asianmukaista virkamiesten koulutusjärjestelmää. Eri ministeriöt ja niiden alaiset virastot ja laitokset huolehtivat varsin eri tavoin omien alojensa koulutuksesta, jota annetaan tällä hetkellä lyhyiden kurssien ja luento- ja neuvottelupäivien muodossa joko tutkintojen tai toimialojen ja tehtävien mukaan muodostuneille ammattikohtaisille ryhmille. Huolellisestikin suunniteltuina nämä koulutusmuodot tyydyttävät vain osan koulutustarpeesta. Yleishallinnollisen koulutuksen kuten rationalisointi-, organisointi- ja johtamistaidollisen koulutuksen osuus on valtion palveluksessa olevan henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksessa riittämätön. Tällaisesta koulutuksesta huolehtivana viranomaisena toimii nykyisin valtiovarainministeriön järjestelyosasto. Järjestelyosaston antama koulutus käsittää jatko- ja täydennyskoulutuksen ohella myös eräiden tehtäväryhmien peruskoulutusta.

Suoritetun selvityksen mukaan eri hallinnonaloilla järjestetään säännöllisesti vähintäinkin neuvottelupäivien tai suppeiden kurssien muotoisia tilaisuuksia. Koulutustilaisuuksien runsaus on osoituksena koulutuksen merkityksen tiedostamisesta. Tilaisuuksien määrä voidaan tulkita pyrkimykseksi tyydyttää suurta koulutustarvetta mahdollisimman monella tavalla.

Syksyllä 1968 ministeriöissä, keskusvirastoissa, lääninhallituksissa ja eräissä muissa virastoissa suoritetun koulutustarvekyselyn vastauksista voitiin todeta, että vain neljäsosa kyselyn kohteena olevasta henkilökunnasta oli viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana osallistunut jonkinlaiseen koulutustilaisuuteen. Vastauksista voitiin myös päätellä, että koulutus oli ollut luonteeltaan ensi sijassa ammatillista ja se oli toteutettu työaikana. Esimiesasemassa olevien vastaajien antamien tietojen mukaan puuttuu jatko- ja täydennyskoulutusjärjestelmä kolmessa tapauksessa neljästä. Vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta lähes kaikki esimiehet arvioivat tehtäviin kouluttamisen tarvetta esiintyvän. He katsoivat myös, että vain vajaalla puolella heidän alaisistaan oli ajan vaatimukset täyttävä koulutustaso.

Selvitykset ovat osoittaneet huomattavaa virkamiesten koulutushalukkuuden ja -tarpeen olemassaoloa. Valtion henkilökunnan rakenne muuttuu tehtävien monipuolistuessa ja tullessa samalla yhä enemmän erityistaitoja vaativiksi. Tämä edellyttää koulutustoiminnan tehostamista. Koulutustarvetta aiheuttaa myös se, että valtion virkamiesten viranhoidossaan tarvitsemat tiedot vanhenevat yhä nopeammin. Pyrkimykset hallinnon tehokkuuden ja taloudellisuuden sekä palvelusten laatutason parantamiseen vaativat erityisesti johtamisen ja muun yleishallinnollisen koulutuksen lisäämistä.

Valtion hallinnossa todetun koulutustarpeen tyydyttäminen edellyttää virkamiesten jatko- ja täydennyskoulutuksen pikaista laajentamista. Riittävän laajana ja monipuolisena toteutettu koulutustoiminta on erityistehtävä, joka ei sovellu ministeriötasolla jatkuvasti hoidettavaksi. Sen vuoksi on tarpeellista, että virkamiesten kouluttamista varten perustetaan valtion koulutuskeskus. Koulutuskeskuksen tulisi toimia valtiovarainministeriön alaisena laitoksena. Valtion henkilöhallinnon keskuselimenä valtiovarainministeriö huolehtisi edelleen virkamieskoulutuksen koordinoinnista. Koulutuskeskuksen tehtävänä olisi keskitetysti suunnitella ja järjestää yleishallinnollista ja tarpeen mukaan muutakin virkamiesten jatko- ja täydennyskoulutusta, josta eri virastot ja laitokset

eivät erikoisaloillaan itse huolehdi. Koulutuskeskuksen hallinnosta vastaisivat lähinnä johtokunta ja johtaja.

Koulutuskeskuksen palvelu olisi valtion virastoille ja laitoksille sekä niiden henkilökunnalle maksutonta. Virastojen ja laitosten huolehdittaviksi jäisivät vain matkoista ja päivärahoista aiheutuvat menot. Koulutuskeskuksen palveluksia tarjottaisiin yleensä vain valtion palveluksessa oleville. Toiminnan vakiinnuttua koulutuskeskus saattaisi kuitenkin järjestää tilaisuuksia, joihin voisi osallistua valtion virkamiesten ohella myös kuntien tai yksityisten paveluksessa olevia henkilöitä. Lisäksi koulutuskeskus saattaisi toimeenpanna erilaisia koulutuksen kokeilutilaisuuksia varsinaisen ohjelmansa ulkopuolella. Koulutuskeskukselle annettaisiin mahdollisuus poikkeustapauksessa periä maksuja koulutettaviltaan. Maksujen perimisen perusteista ja suuruudesta määrättäisiin tarkemmin asetuksella.

Edellä lausutun nojalla annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion koulutuskeskuksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Valtion palveluksessa olevan henkilökunnan kouluttamista varten on valtiovarainministeriön alainen valtion koulutuskeskus.

2 §.

Valtion koulutuskeskuksessa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

3 §.

Valtion koulutuskeskukseen voidaan perustaa sopimuspalkkainen johtajan virka.

Lisäksi voi koulutuskeskuksessa olla ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä ja työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §.

Valtion koulutuskeskuksen palveluksista perittävistä maksuista säädetään asetuksella.

Maksut määrätään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin valtion koulutuskeskuksen johtajan viran täyttämiseksi sekä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen valtion koulutuskeskuksen toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Valto Käkelä*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion koulutuskeskuksesta.

Eduskunta on viime syyskuun 17 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 83 laiksi valtion koulutuskeskuksesta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että valtion hallinnossa ei ole asianmukaista virkamiesten koulutusjärjestelmää. Ministeriöiden ja niiden alaisten virastojen ja laitosten suunnittelemat koulutusmuodot tyydyttävät tällä hetkellä vain osan koulutustarpeesta. Valtiovarainministeriön järjestelyosaston huolehtiman rationalisointi-, organisointi- ja johtamistaidollisen koulutuksen osuus on valtion palveluksessa olevan henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksessa rittiämätön. Järjestelyosasto on antanut jatko- ja täydennyskoulutuksen ohella myös eräiden tehtäväryhmien peruskoulutusta. Valtion hallinnossa todetun koulutustarpeen tyydyttäminen edellyttää virkamiesten jatko- ja täydennyskoulutuksen pikaista laajentamista. Riittävän laajana ja monipuolisena toteutettu koulutustoiminta on erityistehtävä, joka ei sovellu ministeriötasolla jatkuvasti hoidettavaksi.

Hallituksen esitys tarkoittaa, että virkamiesten kouluttamista varten perustetaan valtiovarainministeriön alaisena toimiva valtion koulutuskeskus, jonka tehtävänä olisi keskitetysti suunnitella ja järjestää yleishallinnollista ja tarpeen mukaan muutakin virkamiesten jatko- ja täydennyskoulutusta, josta eri virastot ja laitokset eivät itse huolehdi. Koulutuskeskuksen hallinnosta vastaisivat johtokunta ja johtaja.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut valtion palveluksessa olevan henkilökunnan kouluttamista varten valtion koulutuskeskuksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Tämän vuoksi valiokunta on katsonut voivansa asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Isomursu, Koppanen, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir sekä varajäsenet Hara, Kainulainen, Knuuti, Koskenniemi, Kurppa, Lintilä ja Nieminen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 96 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion koulutuskeskuksesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 30 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion koulutuskeskuksesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 83 laiksi valtion koulutuskeskuksesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 30 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 96, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
valtion koulutuskeskuksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Valtion palveluksessa olevan henkilökunnan kouluttamista varten on valtiovarainministeriön alainen valtion koulutuskeskus.

2 §.

Valtion koulutuskeskuksessa voi olla johtokunta, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään asetuksella.

3 §.

Valtion koulutuskeskukseen voidaan perustaa sopimuspalkkainen johtajan virka.

Lisäksi voi koulutuskeskuksessa olla ylimääräisiä toimenhaltijoita, tilapäisiä toimihenkilöitä ja työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §.

Valtion koulutuskeskuksen palveluksista perittävistä maksuista säädetään asetuksella.

Maksut määrätään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin valtion koulutuskeskuksen johtajan viran täyttämiseksi sekä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen valtion koulutuskeskuksen toiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle valtion ılo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 on ehdo- ettu lapsiperheiden asumistukiasioiden johdon ı valvonnan siirtämistä sisäasiainministeriöstä ɔsiaali- ja terveysministeriöön 1 päivästä maaskuuta 1971 lukien. Tämän vuoksi ehdotetaan ıpsiperheiden asumistuesta annettua lakia muutettavaksi niin, että näiden asioiden hoito siirtyy edellä mainitusta päivästä lukien asuntohallitukselta sosiaalihallitukselle.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lapsiperheiden asumistuesta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetussa laissa (439/70), näin kuuluvaksi:

2 §.

Asumistuen myöntää ja muita tämän lain ıukaisia tehtäviä hoitaa sosiaalihallitus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Sisäasiainministeri *Artturi Jämsén.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksen johdosta laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivänä syyskuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 84. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijana hallitussihteeri Pekka Liakkaa sisäasiainministeriöstä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lapsiperheiden asumistuesta annetun lain mukaisten tehtävien hoito siirrettäväksi asuntohallitukselta sosiaalihallitukselle. Kun sanotussa laissa tarkoitettua asumistukea on pidettävä luonteeltaan lähinnä sosiaaliavustuksen kaltaisena, valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja on sen vuoksi asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä olevaan viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, jäsenet Granvik, Juvela, Kainulainen, H. Linna, Luja, Männistö, A. Niemelä, Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsenet Pursiainen, Stenbäck ja Vaittinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 48 hallituksen esityksen johdosta laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 8 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 7 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 84 laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 8 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 48, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lapsiperheiden asumistuesta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetussa laissa (439/70), näin kuuluvaksi:

2 §.

Asumistuen myöntää ja muita tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaa sosiaalihallitus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle annetaan esitys vuoden 1970 neljänneksi lisämenoarvioksi.

Kansainvälisen Valuuttarahaston hallintoneuvosto on hyväksynyt rahaston jäsenosuuksien viidettä yleistarkistusta koskeneen rahaston johtokunnan esityksen ja alistanut sen jäsenvaltioiden käsiteltäväksi. Edellyttäen että kaikki jäsenvaltiot suostuvat esitettyihin korotuksiin nousee rahaston jäsenosuuksien yhteismäärä nykyisestä 21.4 miljardista Yhdysvaltain dollarista 28.9 miljardiin dollariin. Tarkistuksessa on otettu huomioon jäsenvaltioiden taloudellisessa asemassa tapahtuneet muutokset sekä pyritty samalla säilyttämään jäsenosuuksien mahdollisimman tasapuolinen jakaantuminen.

Esityksen mukaan on Suomella mahdollisuus keskimääräistä suurempaan korotukseen, joka nostaisi sen jäsenosuuden 125 miljoonasta dollarista 190 miljoonaan dollariin. Koska rahaston välityksellä saatavien erityisten nostooikeuksien jako-osuudet samoin kuin rahastolta maksutasevaikeuksien selvittämiseen ns. valmiusluottojen muodossa saatava merkittävä valuuttatuki ovat riippuvaisia jäsenosuuden suuruudesta, pitää Suomen Pankki erittäin tärkeänä, että valuuttavarannolle edellä mainituilla tavoilla rahaston kautta saatavissa olevaa tukea lisätään suorittamalla jäsenosuuden korotus täysimääräisenä. Suomen jäsenosuuden Valuuttarahastossa siirryttyä valtioneuvoston 18. 12. 1969 antamalla päätöksellä kokonaisuudessaan Suomen Pankin kirjoihin, ei siihen liittyvistä maksuista ole koitunut rasitusta valtion kassalle. Suomen Pankki on ilmoittanut olevansa valmis jatkamaan tätä menettelyä ja suorittamaan valtion puolesta edellä mainitun jäsenosuuden korotuksen, 65 miljoonaa dollaria vastaavan 273 000 000 markkaa. Suomen Pankki edellyttää tällöin, että valtio ulottaisi pankille aikaisemmissa yhteyksissä antamansa jäsenosuuden käyttöoikeuden sekä vahingonkorvaussitoumuksen koskemaan korotettua jäsenosuutta kokonaisuudessaan.

Edellä selostettu erityiskorotus edellyttää, että Suomi vastaavasti korottaa osakeosuuttaan Kansainvälisessä Jälleenrakennuspankissa, jotta jäsenmaiden keskinäiset äänimääräsuhteet molemmissa järjestöissä pysyisivät muuttumattomina. Samaa käytäntöä noudatettiin myös Suomen suostuessa jäsenosuutensa erityiskorotukseen Valuuttarahastossa vuonna 1965.

Tämän mukaisesti tulisi Suomen, Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin hallintoneuvoston 31. 7. 1970 hyväksymän pankin johtokunnan esityksen mukaisesti merkitä nykyisen 133.3 milj. dollarin osakemerkintänsä lisäksi uusia Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin 100 000 dollarin nimellisarvoisia osakkeita 28.8 milj. dollarin arvosta, joten osakemerkinnän kokonaismääräksi muodostuisi 162.1 milj. dollaria. Osakemerkinnän korotuksen vasta-arvo parikurssiin on 120 959 136 markkaa. Uudet osakkeet tulisivat merkittäviksi aikaisintaan lokakuun 30 päivänä 1970 ja viimeistään 17 päivänä marraskuuta 1971. Uusien osakemerkintöjen voimaantulon edellytyksenä on lisäksi vielä se, että pankin hallintoneuvosto hyväksyy jäsenvaltioiden osakeosuuksien korotusta vastaavan johtokunnan esityksen pankin osakepääoman korottamisesta nykyisestä 24 000 miljoonasta dollarista 27 000 miljoonaan dollariin.

Uudesta osakemerkinnästä on hallintoneuvoston päätöksen mukaisesti suoritettava 1 % eli 288 000 dollaria, vasta-arvoltaan 1 209 591,36 markkaa, kultana tai Yhdysvaltain dollareina ja 9 % eli 2 592 000 dollaria, vasta-arvoltaan 10 886 322,24 markkaa, markkoina Jälleenrakennuspankin tilille Suomen Pankkiin. Osakemerkinnän jäljelle jäävää 90 % osaa ei tarvitse maksaa, vaan sanottu osuus jää yksinomaan pankin takuupohjan laajentamiseen. Tämä osa on suoritettava vain, mikäli pankin omien sitoumusten täyttäminen sitä vaatii.

Hallitus tulee myöhemmin Eduskunnalle tekemään erillisen esityksen Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin osakeosuuden korottamiseen tarvittavasta määrärahasta.

Kun Suomen hallitus on katsonut tarkoituksenmukaiseksi suostua Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin esittämään pyyntöön valvontajoukkojen käyttöön asettamisen jatkamisesta rauhanturvaamistehtävissä Kyproksella tulevan joulukuun 15 päivään saakka, ehdotetaan myönnettäväksi suomalaisen valvontajoukon toimikauden pidentämisestä kolmella kuukaudella tulevan lokakuun alusta kuluvan vuoden loppuun saakka aiheutuviin ylläpito- ja varustamismenoihin sekä vaihtohenkilöstön kokoamis- ja kotiuttamismenoihin aikaisemmin myönnettyjen määrärahojen lisäksi 1 520 000 mk. Suomen avustusosuudeksi rauhanturvaamistoiminnan menoista ehdotetaan hyväksyttäväksi aikaisemmin myönnettyjen erien lisäksi 50 000 Yhdysvaltain dollaria, mikä vähennettäisiin Yhdistyneiden Kansakuntien seuraavasta korvaussuorituksesta. Hallitus tulee edelleen jatkamaan toimenpiteitä, jotta suomalaisen valvontajoukon menot korvattaisiin maallemme aikaisempina toimikausina noudatetun käytännön mukaisesti.

Edellä lausutun nojalla ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi

hyväksyä Suomen jäsenosuutta Kansainvälisessä Valuuttarahastossa korotettavaksi 125 miljoonasta Yhdysvaltain dollarista 190 miljoonaan Yhdysvaltain dollariin;

hyväksyä lisäyksenä vuoden 1970 menoarvioon momentille 27.30.22 "YK:n suomalaisen valvontajoukon menot" siirtomäärärahana 1 520 000 markkaa; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston viimeksi mainitun menon suorittamiseen käyttämään valtiolle kuluvan vuoden aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunta on 23 päivänä viimeksi kulunutta syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 85 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Esityksessään (neljännessä lisämenoarvioesityksessä) hallitus toteaa, että Kansainvälisen Valuuttarahaston johtokunnan tekemän ja sanotun rahaston hallintoneuvoston jäsenvaltioiden käsiteltäväksi alistaman esityksen mukaan Suomella on rahaston jäsenoikeuksien viidennessä yleistarkistuksessa mahdollisuus keskimääräistä suurempaan jäsenosuuden korotukseen. Esityksen mukaan jäsenosuuden korotuksen avulla voidaan lisätä kyseisen rahaston kautta erityisten nosto-oikeuksien jako-osuuksien ja ns. valmiusluottojen muodossa valuuttavarannolle saatavissa olevaa tukea. Tämä korotus nostaisi jäsenosuuden 125 miljoonasta dollarista 190 miljoonaan dollariin. Suomen Pankki on esityksen mukaan valmis jatkamaan aikaisempaa menettelyä ja suorittamaan valtion puolesta jäsenosuuden 65 miljoonan dollarin korotusta vastaavan 273 000 000 markkaa.

Esityksessä todetaan edellä selostetun erityiskorotuksen edellyttävän, että Suomi vastaavasti korottaa osakeosuuttaan Kansainvälisessä Jälleenrakennuspankissa, jotta jäsenmaiden keskinäiset äänimääräsuhteet pysyisivät Kansainvälisessä Valuuttarahastossa ja Kansainvälisessä Jälleenrakennuspankissa muuttumattomina. Tämän mukaisesti tulisi Suomen merkitä nykyisen 133.3 miljoonan dollarin osakemerkintänsä lisäksi Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin uusia osakkeita 28.8 miljoonan dollarin arvosta, jolloin osakemerkinnän kokonaismääräksi muodostuisi 162.1 miljoonaa dollaria. Uudesta osakemerkinnästä on Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin hallintoneuvoston päätöksen mukaisesti suoritettava 1 prosenttia vastaava osuus kultana tai Yhdysvaltain dollareina ja 9 prosenttia vastaava osuus markkoina Jälleenrakennuspankin tilille Suomen Pankkiin. Näistä osuuksista edellisen vasta-arvo on 1 209 591,36 markkaa ja jälkimmäisen vasta-arvo 10 886 322,24 markkaa. Jäljelle jäävää 90 prosentin osuutta osakemerkinnästä ei tarvitse maksaa, vaan se jää yksinomaan Kansainvälisen Jälleenrakennuspankin takuupohjan laajentamiseen. Samalla hallitus ilmoittaa tekevänsä Eduskunnalle myöhemmin erillisen esityksen mainitun osakeosuuden korottamiseen tarvittavasta määrärahasta.

Esityksessään hallitus ehdottaa lisäksi, että YK:n suomalaisen valvontajoukon menoihin rauhanturvaamistoiminnan jatkamiseksi Kyproksella myönnettäisiin 1 520 000 markkaa.

Hyväksyessään tämän ehdotuksen valiokunta samalla toteaa, että suomalainen valvontajoukko joutuu suorittamaan tehtäväänsä sellaisissa erikoisolosuhteissa, joissa päivittäiset henkilökohtaiset kulutusmenot muodostuvat poikkeuksellisiksi ja että valvontajoukkoon kuuluville maksettava päiväraha ei vastaa määrältään muille vastaavissa valvontatehtävissä oleville maksettavaa päivärahaa. Valiokunta edellyttää hallituksen selvittävän mahdollisuudet valvontajoukkoon kuuluville maksettavan päivärahan tarkistamiseksi.

Edellä lausuttuun viitaten ja muissa kohdin esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä Suomen jäsenosuutta Kansainvälisessä Valuuttarahastossa korotettavaksi 125 miljoonasta Yhdysvaltain dollarista 190 miljoonaan Yhdysvaltain dollariin;

hyväksyä lisäyksenä vuoden 1970 menoarvioon momentille 27.30.22 "YK:n suomalaisen valvontajoukon menot" siirtomäärärahana 1 520 000 markkaa; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston viimeksi mainitun menon suorittamiseen käyttämään valtiolle kuluvan vuoden aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat otta-neet osaa puheenjohtaja Huurtamo, jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Isomursu, Koivu-nen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir ja Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Koskenniemi, Kurppa ja Lintilä.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 85 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 20.

Hyväksyessään Hallituksen esityksen Eduskunta samalla toteaa, että suomalainen valvontajoukko joutuu suorittamaan tehtäväänsä sellaisissa erikoisolosuhteissa, joissa päivittäiset henkilökohtaiset kulutusmenot muodostuvat poikkeuksellisiksi ja että valvontajoukkoon kuuluville maksettava päiväraha ei vastaa määrältään muille vastaavissa valvontatehtävissä oleville maksettavaa päivärahaa. Eduskunta edellyttää Hallituksen selvittävän mahdollisuudet valvontajoukkoon kuuluville maksettavan päivärahan tarkistamiseksi.

Edellä lausuttuun viitaten ja muissa kohdin Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen Eduskunta on päättänyt

hyväksyä Suomen jäsenosuutta Kansainvälisessä Valuuttarahastossa korotettavaksi 125 miljoonasta Yhdysvaltain dollarista 190 miljoonaan Yhdysvaltain dollariin;

hyväksyä lisäyksenä vuoden 1970 menoarvioon momentille 27.30.22 "YK:n suomalaisen valvontajoukon menot" siirtomäärärahana 1 520 000 markkaa; sekä

oikeuttaa valtioneuvoston viimeksi mainitun menon suorittamiseen käyttämään valtiolle kuluvan vuoden aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta.

Laki rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa (745/65) on uusien pankkilakien tultua voimaan kuluvan vuoden alusta muodollisesti vanhentunut 2 §:n 1 momentin, 5 §:n, 6 §:n 2 momentin ja 10 §:n osalta.

Lain muutosehdotusta laadittaessa ei ole pidetty tarpeellisena lain asiasisällön muuttamista, vaan on katsottu muodollisten korjausten riittävän. Näin ollen on lähinnä tyydytty saattamaan laissa esiintyvien pankkien nimet uutta pankkilainsäädäntöä vastaaviksi. Pientä asiallista muutosta merkitsee kuitenkin osuuskassa-nimityksen muuttaminen osuuspankki-nimitykseksi sikäli, että osuuskuntalain muuttamisesta annetun lain (549/69) 18 a §:ssä tarkoitetut osuuskunnat, jotka myös ovat käyttäneet ja käyttävät osuuskassa-nimitystä, tulisivat nyt jäämään erityistalletuslain ulkopuolelle. Tätä voidaankin pitää tarkoituksenmukaisena muutoksena.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa 30 päivänä joulukuuta 1965 annetun lain (745/65) 2 §:n 1 momentti, 5 § ja 6 §:n 2 momentti sekä 10 § näin kuuluviksi:

2 §.

Rahalaitoksella tarkoitetaan tässä laissa liikepankkia, säästöpankkia, osuuspankkia sekä Postipankkia.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §.

Erityistalletuksen Suomen Pankkiin tekee säästöpankki ja osuuspankki keskusrahalaitoksenaan toimivan liikepankin välityksellä.

6 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa mainitun koron maksaa Suomen Pankki kullekin säästöpankille ja osuuspankille tämän keskusrahalaitoksena toimivan liikepankin välityksellä.

10 §.

Tämän lain nojalla Suomen Pankissa talletettuina olevia varoja ei lueta sellaisiksi kassavarantovaroiksi, joita tarkoitetaan 29 päivänä elokuuta 1969 annetun liikepankkilain (540/69) 45 §:ssä, samana päivänä annetun säästöpankkilain (541/69) 57 §:ssä ja edelleen samana päivänä annetun osuuspankkilain (542/69) 49 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1970.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Pankkivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein syyskuun 23 päivältä 1970 lähettänyt pankkivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 86. Kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Osmo Kallialaa valtiovarainministeriöstä, Suomen Pankin johtokunnan jäsentä pankinjohtaja Heikki Valvannetta ja ylijohtaja Jussi Linnamoa pankkitarkastusvirastosta valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa:

Valiokunta pitää tarpeellisena, että hallituksen esityksessä tarkoitetut lain kohdat saatetaan muodollisesti vuonna 1969 uudistetun pankkilainsäädännön mukaisiksi. Valiokunnan käsityksen mukaan on myös perusteltua, ettei muutettavaksi ehdotetussa laissa säädettyä velvollisuutta erityistalletusten tekemiseen enää uloteta koskemaan osuuskuntalain muuttamisesta 29 päivänä elokuuta 1969 annetun lain (549/69) 18 a §:ssä tarkoitettuja osuuskuntia.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä puheena olevaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Rytkönen, varapuheenjohtaja Vainio sekä jäsenet Alenius, Ilaskivi, Jaatinen, Korsbäck, Laatio, Maijala, Myyryläinen ja Virtanen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 59 hallituksen esityksen johdosta laiksi rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan pankkivaliokunnan mietinnössä n:o 2 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 86 laiksi rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Pankkivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 2 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 59, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa 30 päivänä joulukuuta 1965 annetun lain (745/65) 2 §:n 1 momentti, 5 § ja 6 §:n 2 momentti sekä 10 § näin kuuluviksi:

2 §.

Rahalaitoksella tarkoitetaan tässä laissa liikepankkia, säästöpankkia, osuuspankkia sekä Postipankkia.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §.

Erityistalletuksen Suomen Pankkiin tekee säästöpankki ja osuuspankki keskusrahalaitoksenaan toimivan liikepankin välityksellä.

6 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa mainitun koron maksaa Suomen Pankki kullekin säästöpankille ja osuuspankille tämän keskusrahalaitoksena toimivan liikepankin välityksellä.

10 §.

Tämän lain nojalla Suomen Pankissa talletettuina olevia varoja ei lueta sellaisiksi kassavarantovaroiksi, joita tarkoitetaan 29 päivänä elokuuta 1969 annetun liikepankkilain (540/69) 45 §:ssä, samana päivänä annetun säästöpankkilain (541/69) 57 §:ssä ja edelleen samana päivänä annetun osuuspankkilain (542/69) 49 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1970.

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen valtion takauksista.

Sähkövoiman lisääntyvän kysynnän tyydyttämiseksi siihen saakka, kunnes maamme ensimmäinen kesällä 1976 valmistuva atomivoimalaitos pääsee aloittamaan sähkövoiman tuotannon, on Imatran Voima Osakeyhtiö aloittanut Naantalin höyryvoimalaitoksen laajentamisen kolmannella koneistolla, joka vuonna 1972 valmistuttuaan nostaa laitoksen tehoa 133 000 kilowatilla eli 400 000 kilowattiin. Tämän lisäksi yhtiö rakentaa Inkooseen noin 600 000 kilowatin tehoisen tavanmukaisen höyryvoimalaitoksen, jonka ensimmäinen koneisto saadaan käyttöön vuonna 1973 ja toinen suunnitelmien mukaan vuonna 1975. Varavoiman saannin turvaamiseksi yhtiö hankkii kaasuturbiinikoneistoja, joista kuluvan vuoden alussa valmistui ensimmäinen, Vanajan höyryvoimalaitoksen yhteyteen rakennettu 50 000 kilowatin tehoinen koneisto. Edellä selostetut investoinnit tulevat vuosina 1970—1972 vaatimaan varoja noin 230 miljoonaa markkaa. Sähköenergian kulutuksen kasvu edellyttää sähköntuotannon lisäämisen ohella Imatran Voima Osakeyhtiön jo lähes koko maan kattavan voimansiirtoverkon laajentamista ja siirtotehon lisäämistä. Kun yhtiö tarvitsee vuosina 1970—1972 näihin ja muihin investointiluontoisiin menoihinsa, joihin mm. kuuluu uusien höyryvoimakoneistojen vaatimat kivihiilen varmuusvarastojen lisähankinnat, varoja noin 185 miljoonaa markkaa, nousevat yhtiön investointiluontoiset menot po. kolmivuotiskautena siten yhteensä noin 415 miljoonaan markkaan. Päästä näistä menoista yhtiö joutuu rahoittamaan lainavaroilla, joita se pyrkii hankkimaan ulkomaisilta pääomamarkkinoilta ja mahdollisuuksien mukaan myös kotimaisista rahoituslähteistä.

Yhtiön ilmoituksen mukaan ulkomaisten lainojen saamisen edellytyksenä on Suomen valtion omavelkainen takaus, jonka saanti myös kotimaisten lainojen vakuudeksi saattaa muodostua tarpeelliseksi. Tämän vuoksi yhtiö on pyytänyt hallituksen toimenpidettä takausten järjestämiseksi vielä enintään 300 000 000 markkaan nousevien lainojen määrälle. Samalla yhtiö on esittänyt, että valtion takaukset annettaisiin, aikaisempaa käytäntöä noudattaen, vastavakuuksia vaatimatta. Hallituksen mielestä yhtiön pyyntöön olisi suostuttava, sillä siten helpotetaan yhtiön suurten investointien lainarahoituksen järjestelyjä.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Imatran Voima Osakeyhtiö nimisen yhtiön ottamien, yhteensä enintään 300 000 000 markkaan nousevien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen maksamisen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä että takauksia voidaan antaa vuoden 1974 loppuun saakka.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen johdosta Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen valtion takauksista.

Eduskunta on 23 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan hallituksen esityksen n:o 87 Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen valtion takauksista.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitettyjen takausvaltuuksien myöntämistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määrää-millään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Imatran Voima Osakeyhtiö nimisen yhtiön ottamien, yhteensä enintään 300 000 000 markkaan nousevien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen maksamisen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä että takauksia voidaan antaa vuoden 1974 loppuun saakka.

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Isomursu, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir, Vainio sekä varajäsenet Ahonen, Hara, Kaarlonen, Koskenniemi, Kurppa, Lintilä ja Weckman.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen valtion takauksista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys
› 87 Imatran Voima Osakeyhtiön lainojen
ltion takauksista, ja Eduskunta, jolle Valtio-
rainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä
› 21, on päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Imatran Voima Osakeyhtiö nimisen yhtiön ottamien, yhteensä enintään 300 000 000 markkaan nousevien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen maksamisen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä että takauksia voidaan antaa vuoden 1974 loppuun saakka.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin.

Usean vuoden aikana on kultakin verovuodelta toimitettavaa verotusta varten annettu laki eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin. Tähän lakiin on otettu sellaiset verotusta koskevat säännökset, jotka ovat luonteeltaan olleet väliaikaisia tai joita ei ole muuten sopivasti voitu sisällyttää varsinaisiin verolakeihin. Viimeksi annettua lakia eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin (885/69) sovelletaan vuodelta 1970 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa. Kun olosuhteet edelleen vaativat tällaisia erityissäännöksiä, hallitus on valmistanut ehdotuksen uudeksi laiksi, jota olisi noudatettava vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa.

Hallitus on 11 päivänä syyskuuta 1970 Eduskunnalle antamassaan esityksessä n:o 75 ehdottanut kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa sovellettavaa väliaikaislakia siten muutettavaksi, että veronalaisena tulona ei pidettäisi työntekijäin erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitettua erorahaa. Mainitussa lakiehdotuksessa esitetyillä perusteilla ehdotetaan, että erorahan verovapautta koskeva säännös sisällytetään myös ensi vuodelta toimitettavassa verotuksessa sovellettavaan väliaikaislakiin.

Lakiehdotus vastaa muutoin sisällöltään vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa noudatettavaa väliaikaislakia.

Edellä lausutuilla perusteilla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Vuoden 1971 tulojen ja omaisuuden perusteella toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä sanotun vuoden tulojen perusteella toimitettavassa kunnallisverotuksessa on sen estämättä, mitä voimassa olevassa verolainsäädännössä on säädetty, noudatettava tämän lain säännöksiä.

2 §.

Veronalaista tuloa eivät ole:

1) vuonna 1971 nostettu 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun maanhankintalain (396/45) ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisten valtion velkasitoumusten korko vuosilta 1945–1969;

2) korko, joka on saatu Rovaniemen kauppalan oikeudesta pakkolunastaa kauppalan alueeseen kuuluvaa maata 27 päivänä huhtikuuta 1945 annetussa laissa (381/45) tarkoitetusta valtion obligaatiosta, jonka, jos se on sidottu indeksiin, sanottu sidonnaisuus on rajoitettu indeksin nousun puoleen määrään, eikä tällaisen obligaation koron maksamisen tai lunastuksen yhteydessä suoritettu indeksin nousuun perustuva hyvitys;

3) stipendi tai muu apuraha, joka on saatu opintoja tai tutkimuksia varten, niihin luettuina Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi 3 päivänä lokakuuta 1947 annetun lain (732/47) mukaiset apurahat sekä tieteellisessä tutkimuslaitoksessa toimivalle tieteenharjoittajalle tieteellistä työtä varten annetut apurahat;

4) tieteellisen tai taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettu palkkio tai valtion samanluontoinen taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta antama eläke eikä kansainvälinen rauhanpalkinto;

5) palkka tai palkkio, jonka Yhdistyneet Kansakunnat tai jokin sen erityisjärjestö maksaa asiantuntijatehtävästä muualla kuin Suomessa;

6) liikennevakuutusta koskevien eri lakien, liikennevakuutuskorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain (391/65) tai työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla ja niissä säädettyjen perusteiden mukaisesti moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuneen vahingon tai työtapaturman alaiseksi joutuneelle tai hänen omaiselleen suoritettu päivä-

raha, henkilövahingon johdosta suoritettu jatkuva korvaus, elinkorko tai eläke taikka niihin liittyvät lisät, myös silloin, kun liikennevahingon tai työtapaturman alaiseksi joutunut on saanut edellä mainitun korvauksen työnantajaltaan palkkana tai ennakkona;

7) työttömyyskorvauksesta annetussa laissa (645/67) tarkoitettu työttömyyskorvaus tai valtakunnallisista työttömyyskassoista annetussa laissa (125/34) tarkoitettu työttömyysavustus taikka erilläänasumisrahan maksamisesta annetussa laissa (90/70) tarkoitettu erilläänasumisraha tahi työntekijäin erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitettu eroraha;

8) työnvälityslain (246/59) mukaan työntekijälle valtion varoista suoritettu korvaus;

9) työn tai tehtävän suorittamiseksi saatu matkakustannusten korvaus ja päiväraha, siltä osin kuin niiden on katsottava kuluneen työstä tai tehtävästä aiheutuneiden erityisten kustannusten peittämiseen; eikä

10) metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) nojalla myönnetty avustus.

Edellä 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetusta matkakustannusten korvauksesta ja päivärahasta, joka on saatu työn tai tehtävän suorittamiseksi vieraalla paikkakunnalla, katsotaan muun selvityksen puuttuessa kuluneen siitä aiheutuneiden erityisten kustannusten peittämiseen määrä, joka maksuperusteeltaan ja suuruudeltaan vastaa valtion kulloinkin virka- tai työmatkasta suoritettavaa matkakustannusten korvausta ja päivärahaa.

3 §.

Kesäkuun 28 päivänä 1940 annetun siirtoväen pika-asutuslain (346/40) sekä maanhankintalain (396/45) ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisen valtion velkasitoumuksen saajalla on oikeus näistä velkasitoumuksista saamistaan korkotuloista verovapaana vähentää niiden yhteinen määrä 300 markkaan saakka sekä mainitun määrän ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan enempää kuin kaikkiaan 1 50(markkaa.

4 §.

Verovelvollisen sitä vaatiessa vähennetää hänen tulostaan tulon hankkimiskustannuksen elinkeinotoiminnasta johtuneen velan Suome markan kansainvälisen perusarvon muuttami sesta aiheutunut pääomanlisäys, sen mukaa kuin hän on pääomanlisäyksen kirjanpidossaa vähentänyt.

5 §.

Milloin Suomen rahan määräisestä velast on vuonna 1956 tai sen jälkeen tapahtunee hinta- tahi kustannusindeksin taikka muun vas taavan vertailuperusteen muuttumisen johdost suoritettava koron lisäksi hyvitystä, jota muu alla verolainsäädännössä olevien säännösten nc jalla ei voida vähentää veronalaisesta tulosta saadaan tämä hyvitys vähentää verovelvollise tulojen kokonaismäärästä.

6 §.

Veronalaisia varoja eivät ole:

1) maanhankintalain (396/45) 98 §:n momentissa ja maankäyttölain (353/58) 6 §:ssä tarkoitettuun hallintasopimukseen perus tuva oikeus; eikä

2) edellä 2 §:n 1 momentin 2 kohdass tarkoitettu obligaatio.

7 §.

Edellä 3 §:ssä tarkoitetun velkasitoumukse saajalla on oikeus omaisuuden perusteella to mitettavassa verotuksessa velkasitoumustens arvosta verovapaana vähentää niiden yhteine arvo 5 000 markkaan asti sekä tämän määrä ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan enem pää kuin kaikkiaan 20 000 markkaa.

8 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytär töönpanosta ja soveltamisesta antaa tarvitt essa valtiovarainministeriö.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 27 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin.

Eduskunta on 23 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 88 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Juvelan ym. lakialoitteen n:o 69, ed. Katajavuoren ym. lakialoitteen n:o 70, ed. Ensio Laineen ym. lakialoitteen n:o 71, ed. Puhakan ym. lakialoitteen n:o 72 ja ed. Vartian ym. lakialoitteen n:o 74, jotka kaikki sisältävät ehdotuksen laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin. Edellä mainitut lakialoitteet eduskunta on lähettänyt valiokuntaan 5 päivänä viime toukokuuta.

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus vastaa sisällöltään vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa noudatettavaa väliaikaislakia, sen jälkeen kun työntekijäin erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitetun erorahan verovapautta koskeva esitys hyväksytään noudatettavaksi myös mainitulta vuodelta toimitettavassa verotuksessa.

Ed. Juvelan ym. lakialoitteeseen n:o 69 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan veronalaiseksi tuloksi ei katsottaisi sitä etua, joka verovelvollisella on ollut oman tai perheen tarpeeseen käytetystä omasta asunnosta, ei kuitenkaan siltä osin, kuin tämä etu rahaksi arvioituna ylittää 1 500 markkaa vuodessa. Tuloistaan verovelvollinen saisi vähentää lakiehdotuksen mukaan omana ja perheensä asuntona käytetystä huoneistosta maksetut vuokrat siltä osin, kuin ne ylittävät 10 % verovelvollisen tai yhteisverotettavien aviopuolisoiden yhteisestä veronalaisesta tulosta, ei kuitenkaan enempää kuin 1 500 markkaa vuodessa. Lakialoitteeseen sisältyvää lakia sovellettaisiin vuodelta 1971 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa.

Ed. Katajavuoren ym. lakialoitteeseen n:o 70 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan veronalaisena tulona ei pidettäisi liikennevakuutusta koskevien eri lakien, liikennevakuutuskorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain, rautatienkäytöstä johtuvan vahingon vastuusta annetun lain tai työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla ja niissä säädettyjen perusteiden mukaisesti moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä tai rautatienkäytöstä aiheutuneen vahingon taikka työtapaturman alaiseksi joutuneelle tai hänen omaiselleen suoritettua päivärahaa, henkilövahingon johdosta suoritettua jatkuvaa korvausta, elinkorkoa tai eläkettä taikka niihin liittyviä lisiä myös silloin, kun tapaturman alaiseksi joutunut on saanut edellä mainitun korvauksen työnantajaltaan palkkana tai ennakkona. Lakialoitteeseen sisältyvää lakia sovellettaisiin vuodelta 1971 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa.

Ed. Ensio Laineen ym. lakialoitteeseen n:o 71 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan veronalaiseksi tuloksi ei katsottaisi työn tai tehtävän suorittamiseksi saatua matkakustannusten korvausta ja päivärahaa siltä osin, kuin niiden on katsottava kuluneen työstä tai tehtävästä aiheutuneiden erityisten kustannusten peittämiseen. Erityisten kustannusten peittämiseen katsottaisiin muun selvityksen puuttuessa kuluneen määrän, joka maksuperusteeltaan ja suuruudeltaan vastaa valtion kulloinkin virka- ja työmatkasta suoritettavaa matkakustannusten korvausta ja päivärahaa. Lakialoitteeseen sisältyvää lakia sovellettaisiin vuosilta 1971—1973 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa.

Ed. Puhakan ym. lakialoitteeseen n:o 72 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan verovelvollinen saisi tulostaan vähentää ne erityiset kustannukset, jotka ovat aiheutuneet työn tai tehtävän suorittamisesta sellaisissa olosuhteissa, ettei verovelvollinen ole voinut asua kotonaan eikä hänelle näiden kustannusten korvaamiseksi ole suoritettu päivärahaa. Muun selvityksen puuttuessa näihin erityisiin kustannuk-

siin olisi katsottava kuluneen puolet valtion III luokan matkustussäännön mukaisesta päivärahasta. Lakialoitteeseen sisältyvää lakia sovellettaisiin vuodelta 1971 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa.

Ed. Vartian ym. lakialoitteeseen n:o 74 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan verovelvollinen saisi maatalouden veronalaisesta tulostaan vähentää sen määrän, mikä hänelle vuodelta 1967 toimitetussa tulo- ja omaisuusverotuksessa on määrätty kotieläinten verotusarvoksi. Sanottu vähennys tehtäisiin vuosilta 1970—1972 suoritettavissa verotuksissa kolmannes kunakin vuonna. Lakialoitteeseen sisältyvää lakia sovellettaisiin vuosilta 1970—1972 toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa.

Valiokunta on käsiteltyään asian todennut olosuhteiden edelleen vaativan lakiehdotuksessa tarkoitettuja, verotusta koskevia poikkeussäännöksiä, minkä vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on katsonut oikeaksi asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Aloitteisiin nähden valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Aloitteita käsitellessään valiokunta on kuitenkin todennut, että eduskunnan aikaisemman kannan mukaisesti on aihetta korostaa hallituksen kiireellisten toimenpiteiden tarvetta asuntoetuun kohdistuvan verotuksen helpottamiseksi sekä asunnon vuokrakulujen kohtuullisen vähennysoikeuden sallimiseksi verotuksessa. Tällöin tulisi huojennuksen määräytyä verovelvollisen tulojen määrän perusteella siten, että vähennys kohdistuisi lähinnä alemmissa tuloluokissa verotettavien asuntokustannuksiin.

Valiokunta edellä sanottuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Juvelan ym. lakialoitteeseen n:o 69, ed. Katajavuoren ym. lakialoitteeseen n:o 70, ed. Ensio Laineen ym. lakialoitteeseen n:o 71, ed. Puhakan ym. lakialoitteeseen n:o 72 ja ed. Vartian ym. lakialoitteeseen n:o 74 sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Isomursu, Koppanen, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Hara, Kaarlonen, Karpola, Knuuti, Kurppa ja Procopé.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 85 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä seuraavat lakialoitteet: ed. Juvelan ym. n:o 69, ed. Katajavuoren ym. n:o 70, ed. Ensio Laineen ym. n:o 71, ed. Puhakan ym. n:o 72 ja ed. Vartian ym. n:o 74, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 27 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 1970.

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 69—72 ja 74 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 88 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 27 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 85, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Vuoden 1971 tulojen ja omaisuuden perusteella toimitettavassa tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä sanotun vuoden tulojen perusteella toimitettavassa kunnallisverotuksessa on sen estämättä, mitä voimassa olevassa verolainsäädännössä on säädetty, noudatettava tämän lain säännöksiä.

2 §.

Veronalaista tuloa eivät ole:

1) vuonna 1971 nostettu 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun maanhankintalain (396/45) ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisten valtion velkasitoumusten korko vuosilta 1945—1969;

2) korko, joka on saatu Rovaniemen kauppalan oikeudesta pakkolunastaa kauppalan alueeseen kuuluvaa maata 27 päivänä huhtikuuta 1945 annetussa laissa (381/45) tarkoitetusta valtion obligaatiosta, jonka, jos se on sidottu indeksiin, sanottu sidonnaisuus on rajoitettu indeksin nousun puoleen määrään, eikä tällaisen obligaation koron maksamisen tai lunastuksen yhteydessä suoritettu indeksin nousuun perustuva hyvitys;

3) stipendi tai muu apuraha, joka on saatu opintoja tai tutkimuksia varten, niihin luettuina Suomen Akatemiasta ja valtion apurahoista korkeimman hengenviljelyn edistämiseksi 3 päivänä lokakuuta 1947 annetun lain (732/47) mukaiset apurahat sekä tieteellisessä tutkimuslaitoksessa toimivalle tieteenharjoittajalle tieteellistä työtä varten annetut apurahat;

4) tieteellisen tai taiteellisen toiminnan tunnustukseksi annettu palkkio tai valtion samanluontoinen taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta antama eläke eikä kansainvälinen rauhanpalkinto;

5) palkka tai palkkio, jonka Yhdistyneet Kansakunnat tai jokin sen erityisjärjestö maksaa asiantuntijatehtävästä muualla kuin Suomessa;

6) liikennevakuutusta koskevien eri lakien, liikennevakuutuskorvausta saavien invaliidihuollosta annetun lain (391/65) tai työntekijäin eri tapaturmavakuutuslakien nojalla ja niissä säädettyjen perusteiden mukaisesti moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuneen vahingon tai työtapaturman alaiseksi joutuneelle tai hänen omaiselleen suoritettu päiväraha, henkilövahingon johdosta suoritettu jatkuva korvaus, elinkorko tai eläke taikka niihin liittyvät lisät, myös silloin, kun liikennevahingon tai työtapaturman alaiseksi joutunut on saanut edellä mainitun korvauksen työnantajaltaan palkkana tai ennakkona;

7) työttömyyskorvauksesta annetussa laissa (645/67) tarkoitettu työttömyyskorvaus tai valtakunnallisista työttömyyskassoista annetussa laissa (125/34) tarkoitettu työttömyysavustus taikka erilläänasumisrahan maksamisesta annetussa laissa (90/70) tarkoitettu erilläänasumisraha tahi työntekijäin erorahasta annetussa laissa (169/70) tarkoitettu eroraha;

8) työnvälityslain (246/59) mukaan työntekijälle valtion varoista suoritettu korvaus;

9) työn tai tehtävän suorittamiseksi saatu matkakustannusten korvaus ja päiväraha, siltä osin kuin niiden on katsottava kuluneen työstä tai tehtävästä aiheutuneiden erityisten kustannusten peittämiseen; eikä

10) metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) nojalla myönnetty avustus.

Edellä 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetusta matkakustannusten korvauksesta ja päivärahasta, joka on saatu työn tai tehtävän suorittamiseksi vieraalla paikkakunnalla, katsotaan muun selvityksen puuttuessa kuluneen siitä aiheutuneiden erityisten kustannusten peittämiseen määrä, joka maksuperusteeltaan ja suuruudeltaan vastaa valtion kulloinkin virka- tai työmatkasta suoritettavaa matkakustannusten korvausta ja päivärahaa.

3 §.

Kesäkuun 28 päivänä 1940 annetun siirtoväen pika-asutuslain (346/40) sekä maanhankintalain (396/45) ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisen valtion velkasitoumuksen saajalla on oikeus näistä velkasitoumuksista saamistaan korkotuloista verovapaana vähentää niiden yhteinen määrä 300 markkaan saakka sekä mainitun määrän ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan enempää kuin kaikkiaan 1 500 markkaa.

4 §.

Verovelvollisen sitä vaatiessa vähennetään hänen tulostaan tulon hankkimiskustannuksena elinkeinotoiminnasta johtuneen velan Suomen markan kansainvälisen perusarvon muuttamisesta aiheutunut pääomanlisäys, sen mukaan kuin hän on pääomanlisäyksen kirjanpidossaan vähentänyt.

5 §.

Milloin Suomen rahan määräisestä velasta on vuonna 1956 tai sen jälkeen tapahtuneen hinta- tahi kustannusindeksin taikka muun vastaavan vertailuperusteen muuttumisen johdosta suoritettava koron lisäksi hyvitystä, jota muualla verolainsäädännössä olevien säännösten nojalla ei voida vähentää veronalaisesta tulosta, saadaan tämä hyvitys vähentää verovelvollisen tulojen kokonaismäärästä.

6 §.

Veronalaisia varoja eivät ole:

1) maanhankintalain (396/45) 98 §:n 1 momentissa ja maankäyttölain (353/58) 68 §:ssä tarkoitettuun hallintasopimukseen perustuva oikeus; eikä

2) edellä 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu obligaatio.

7 §.

Edellä 3 §:ssä tarkoitetun velkasitoumuksen saajalla on oikeus omaisuuden perusteella toimitettavassa verotuksessa velkasitoumustensa arvosta verovapaana vähentää niiden yhteinen arvo 5 000 markkaan asti sekä tämän määrän ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan enempää kuin kaikkiaan 20 000 markkaa.

8 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa tarvittaessa valtiovarainministeriö.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa (342/61) on säädetty, että veronalaisena satunnaisen luovutuksen tuottamana voittona ei ole pidettävä sitä voittoa, joka on saatu, kun kiinteä omaisuus, toisen maalla oleva rakennus tai niiden pysyvä käyttöoikeus otetaan verovelvolliselta pakkolunastuksella tai muulla siihen rinnastettavalla menettelyllä. Laki on sama, milloin sanottu omaisuus tai pysyvä käyttöoikeus ilman, että edellä tarkoitettuun menettelyyn on ryhdytty, tai menettelyn alettua on kaupoin tai muutoin vapaaehtoisesti luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottaja on oikeutettu lunastamaan kysymyksessä olevan laatuista omaisuutta tai saamaan sen pysyvän käyttöoikeuden mainitulla menettelyllä. Samat säännökset ovat voimassa, milloin verovelvollinen, kysymyksen ollessa vesistön patoamisesta tai säännöstelystä, on vapaaehtoisesti luovuttanut omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden mainituista toimenpiteistä hyötyä saavalle voimalaitoksen omistajalle sellaiseen tarkoitukseen, johon valtiolle on annettu pakkolunastusoikeus.

Puheena olevan lain muuttamisesta 5 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (749/69) mukaan sovelletaan mainittuja säännöksiä vuosilta 1960—1970 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Kun kysymyksessä olevan lain säätämiseen johtaneet syyt ovat yhä olemassa, hallitus pitää tarpeellisena lain voimassaoloajan jatkamista siten, että sitä sovellettaisiin edelleen vuodelta 1971 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain 4 §, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (749/69) näin kuuluvaksi:

4 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosien 1960—1971 tulojen perusteella toimitettavissa verotuksissa, kuitenkin niin, että 1 a §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Milloin vuosilta 1958—1959 on määrätty maksettavaksi veroa 1 §:ssä tarkoitetusta sellaisesta omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden lunastamisesta tai luovuttamisesta, joka on tapahtunut vesistön patoamista tai säännöstelyä välittömästi palveleviin tarkoituksiin, on verotus hakemuksesta oikaistava tämän lain mukaiseksi ja liiaksi kannettu määrä suoritettava takaisin. Verotuksen oikaisemista ja veron pa-

lauttamista on, verotuksen saatua lainvoiman, haettava asianomaiselta lääninhallitukselta 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain 94 §:ssä säädetyssä ajassa ja järjestyksessä. Korkoa ei palautettavalle määrälle tällöin makseta.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on 23 päivänä viime syyskuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 89 laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta 5 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (749/69) mukaan sovelletaan mainittuja säännöksiä vuosilta 1960—1970 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Kun kysymyksessä olevan lain säätämiseen johtaneet syyt ovat yhä olemassa, hallitus pitää tarpeellisena lain voimassaoloajan jatkamista siten, että sitä sovellettaisiin edelleen vuodelta 1971 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Valiokunta on käsitellyt hallituksen esityksen ja todennut siihen sisältyvän lakiehdotuksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Tämän vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on katsonut voivansa asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Isomursu, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Hara, Koskenniemi ja Lintilä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 56 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 19 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 89 laiksi eräistä omaisuuden luvutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 19 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 56, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä omaisuuden luovutuksista saadun voiton väliaikaisesta verovapaudesta 29 päivänä kesäkuuta 1961 annetun lain 4 §, sellaisena kuin se on 5 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (749/69), näin kuuluvaksi:

4 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosien 1960—1971 ulojen perusteella toimitettavissa verotuksissa, :uitenkin niin, että 1 a §:ää sovelletaan enimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Milloin vuosilta 1958—1959 on määrätty makettavaksi veroa 1 §:ssä tarkoitetusta sellaisesta omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden unastamisesta tai luovuttamisesta, joka on tapahtunut vesistön patoamista tai säännöstelyä välittömästi palveleviin tarkoituksiin, on verotus hakemuksesta oikaistava tämän lain mukaiseksi ja liiaksi kannettu määrä suoritettava takaisin. Verotuksen oikaisemista ja veron palauttamista on, verotuksen saatua lainvoiman, haettava asianomaiselta lääninhallitukselta 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain 94 §:ssä säädetyssä ajassa ja järjestyksessä. Korkoa ei palautettavalle määrälle tällöin makseta.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Valtionapu yksityisille iltaoppikouluille ja yksityisoppikoulujen iltalinjoille on tähän asti myönnetty yksityisoppikoulujen valtionavusta 6 päivänä lokakuuta 1950 annetun lain (493/50) 1 §:n 2 momentin nojalla, koska mainitun pykälän 1 momentin edellyttämiä vakinaisella kannalla olevia valtion iltaoppikouluja tai iltalinjoja ei ole ollut. Syyskuun 1 päivästä 1970 lukien on vakinaistettu Valtion iltaoppikoulu sekä perustettu toinen valtion iltaoppikoulu ja lisäksi kolme valtion oppikoulun iltalinjaa. Tämän johdosta heinäkuun 1 päivänä 1970 alkaneesta tilivuodesta lähtien yksityisten iltaoppikoulujen ja yksityisoppikoulujen iltalinjojen valtionapu on myönnettävä alussa mainitun lain 1 §:n 1 momentin nojalla.

Luokkakohtaisen valtionavun suuruutta määrättäessä on otettu huomioon päiväoppikoulun olosuhteet. Koska oppituntien määrä iltaoppikoulussa on pienempi kuin päiväoppikoulussa, on perusteltua määrätä iltaoppikoulun ja iltalinjan luokkakohtainen valtionapu päiväoppikoulun vastaavaa valtionapua pienemmäksi. Yksityisen iltaoppikoulun ja oppikoulun iltalinjan luokkakohtainen valtionapu on viime vuosina myönnetty 70 prosentin mukaan edellä mainitun lain 4 §:n 1 kohdassa mainituista markkamääristä, jotka viimeksi on korotettu opetusministeriön 11 päivänä helmikuuta 1970 tekemällä päätöksellä (115/70). Päiväoppikoulujen tavoin iltaoppikoulutkin poikkeavat toisistaan toimintaolosuhteisiinsa, tasoonsa ja taloudelliseen asemaansa nähden. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista myös iltaoppikoulujen osalta määrätä laissa valtionavun enimmäis- ja vähimmäismäärät, minkä jälkeen opetusministeriö vahvistaa valtionapuluokat ääriarvojen rajoissa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yksityisoppikoulujen valtionavusta 6 päivänä lokakuuta 1950 annetun lain 4 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 1 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (472/63), näin kuuluvaksi:

4 §.

Valtionapua myöntää opetusministeriö:

1) 24 200—25 820 markkaa vuodessa kutakin toiminnassa olevaa vakinaista luokkaa ja rinnakkaisluokkaa kohti ja 16 940—18 080 markkaa vuodessa kutakin toiminnassa olevaa iltaoppikoulun tai oppikoulun iltalinjan vakinaista luokkaa ja rinnakkaisluokkaa kohti; sekä

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 1970 lukien.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Opetusministeri *Jaakko Itälä.*

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 23 päivältä syyskuuta 1970 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 90. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut asiantuntijoina Oppikoulunopettajien Keskusjärjestön toiminnanjohtajaa, rehtori M. Alasaarta, opetusministeri J. Itälää, osastopäällikkö S. Kalliota Suomen Kaupunkiliitosta, opiskelija A. Koivua Iltaopiskelijain Liitosta, ylitarkastaja R. Mattilaa kouluhallituksesta, osastopäällikkö J. Nummista opetusministeriöstä, apulaisrehtori R. Paakkunaista ja rehtori R. Pelkosta Oppikoulunopettajain Keskusjärjestöstä, hallitussihteeri Z. Pohjanvirtaa opetusministeriöstä sekä budjettisihteeri H. Seppälää valtiovarainministeriöstä, esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta.

Valiokunta on kuitenkin katsonut tässä yhteydessä aiheelliseksi kiinnittää huomiota siihen, että iltaoppikoulut, jotka kuuluvat lähinnä aikuiskasvatuksen alaan, poikkeavat monessa suhteessa päiväoppikouluista. Tämän vuoksi näyttää siltä, ettei yksityisten iltaoppikoulujen eikä yksityisoppikoulujen iltalinjojen valtionapukysymystä voida järjestää yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain puitteissa niin, että tämä erityisluonne tulisi otetuksi asianmukaisella tavalla huomioon. Valiokunnan mielestä olisikin iltaoppikoululaitoksen jatkuvan kehittämisen kannalta tärkeää saada aikaan yhtenäinen iltaoppikouluja koskeva lainsäädäntö, joka turvaisi myös yksityisten iltaoppikoulujen ja yksityisoppikoulujen iltalinjojen tehokasta toimintaa varten tarvittavan riittävän valtionavun.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Honkonen, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Ahde, Häggblom, Häkämies, O. Kangas, Karhuvaara (osittain), Kortesalmi, Pursiainen (osittain), Salama, Sundqvist (osittain), Suomi (osittain), Toivanen (osittain), Tuomioja, Westerholm, Ääri (osittain) sekä varajäsenet Melin (osittain), Räsänen (osittain) ja Vikatmaa (osittain).

Vastalause.

Iltaoppikoulut ja oppikoulujen iltalinjat ovat saaneet luokkakohtaista valtionapua 70 prosenttia päiväkouluille vahvistetun valtionavun määristä. Tätä on perusteltu sillä, että oppi-

tuntien määrä iltaoppikoulussa on pienempi kuin päiväoppikoulussa. Kuitenkin iltaoppikoulut ja iltalinjat vievät lävitse joko samassa tai lyhyemmässä ajassa ja pienemmillä oppituntimäärillä samat oppiennätykset kuin päiväoppikoulutkin. Siksi iltaoppikoulujen ja iltalinjojen opetuksen tulee olla tehokkaampaa. Tällainen tehokkaampi opetus tulee monipuolisten opetusvälineiden, yksityiskohtaisen suunnittelun ja opettajien järjestelmällisen valmistumisen vuoksi luokkakohtaisesti huomattavasti kalliimmaksi.

Hallituksen esittämällä valtionavulla, jonka valiokunnan enemmistö on hyväksynyt, jäisivät iltakoulujen opetusvälineet olemattomiksi, opetuksen suunnittelu sattumanvaraiseksi ja opettajien palkkataso alhaiseksi.

Valtionavulla on ratkaiseva vaikutus lukukausimaksujen suuruuteen. Lukukausimaksunsa puolesta jakaantuvat iltaoppikoulut selvästi kolmeen ryhmään: valtion iltaoppikoulut ja valtion koulujen iltalinjat, joiden lukukausimaksu on 50 mk, kunnan voimakkaasti avustamat yksityiset iltaoppikoulut, joiden lukukausimaksut ovat silti selvästi korkeammat kuin edellisen ryhmän koulujen, sekä yksityiset iltaoppikoulut, joita kunta ei tue ja joiden lukukausimaksut ovat noin 3—4 kertaa niin korkeat kuin valtion iltaoppikoulujen lukukausimaksut. Edellä esitettyä epätasaisuutta korostaa vielä se, että valtion iltakouluissa voidaan myöntää vapautuksia lukukausimaksuista ilman rajoituksia, kun taasen kouluissa, joissa lukukausimaksut ovat korkeimmat, ei alennuksia voida myöntää kuin vain lain määräämät 10 prosenttia. Vapautusten suurempi määrä johtaisi lukukausimaksun nousemiseen, joten enemmät vapautukset jouduttaisiin antamaan toisten oppilaiden kustannuksella.

Iltaoppikoulujen oppilaat ovat yleensä varattomia, usein maalta muuttaneita sekä kuuluvat alimmin palkattuihin ryhmiin, eikä heillä ole mitään mahdollisuuksia saada vanhemmiltaan tukea opintojensa rahoittamiseen, ja monet ovat lisäksi perheellisiä. Tämä sosiaalinen epäoikeudenmukaisuus näyttää vieläkin räikeämmältä, jos iltaoppikoululaisten asemaa verrataan kansalais- ja työväenopistojen opiskelijoiden asemaan. On erittäin vaikeata ymmärtää, millä perusteella samassa sosiaalisessa asemassa olevat, samanlaista, pääosaltaan valtion kustantamaa opetusta nauttivat aikuisopiskelijat asetetaan niin erilaiseen asemaan tämän opiskelun aiheuttamien kustannusten suorittamisessa kuin ovat yksityisten ja valtion koulujen oppilaat.

Iltaoppikoulujen luokkakohtainen valtionapu olisi edellä mainituista syistä korotettava 85 prosentiksi päiväkoulujen vastaavasta valtionavusta, jolloin lukukausimaksut voitaisiin alentaa lähes valtion koulujen tasalle.

Edellä sanotun perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yksityisoppikoulujen valtionavusta 6 päivänä lokakuuta 1950 annetun lain 4 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 1 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (472/63), näin kuuluvaksi:

4 §.

Valtionapua myöntää opetusministeriö:

1) 24 200—25 820 markkaa vuodessa kutakin toiminnassa olevaa vakinaista luokkaa ja rinnakkaisluokkaa kohti ja *20 570—21 950* markkaa vuodessa kutakin toiminnassa olevaa iltaoppikoulun tai oppikoulun iltalinjan vakinaista luokkaa ja rinnakkaisluokkaa kohti; sekä

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 1970 lukien.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1970.

Anna-Liisa Linkola. Erkki Häkämies. J. Juhani Kortesalmi.
Sinikka Karhuvaara. Raino Westerholm. Juha Vikatmaa.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 70 hallituksen esityksen johdosta laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 90 laiksi yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 70, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yksityisoppikoulujen valtionavusta 6 päivänä lokakuuta 1950 annetun lain 4 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on 1 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (472/63), näin kuuluvaksi:

4 §.

Valtionapua myöntää opetusministeriö:

1) 24 200—25 820 markkaa vuodessa kutakin toiminnassa olevaa vakinaista luokkaa ja rinnakkaisluokkaa kohti ja 16 940—18 080 markkaa vuodessa kutakin toiminnassa olevaa iltaoppikoulun tai oppikoulun iltalinjan vakinaista luokkaa ja rinnakkaisluokkaa kohti; sekä

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 1970 lukien.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi korkeakoulustipendeistä annetun lain muuttamisesta.

Opintotukijärjestelmää on vuodesta 1969 lähtien kehitetty erityisesti opintolainojen osalta. Opintolainojen valtiontakaus koskee tällä hetkellä korkeakouluissa opiskelevia sekä kaikissa määrätyt vähimmäisvaatimukset täyttävissä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevia henkilöitä. Valtiontakaukseen liittyvä korkotuki, mikä tällä hetkellä koskee korkeakouluasteen ja opistoasteen opiskelijoiden valtiontakaamia opintolainoja, on ehdotettu 1. 7. 1971 lukien laajennettavaksi koskemaan myös alemmanasteisissa ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien henkilöiden opintolainoja.

Hallitus katsoo, että opintolainojen ohella tulee opintotukena voida myöntää myös stipendejä ja apurahoja. Korkeakoulustipendeistä annetun lain (252/53) mukaisten stipendien lukumääriä on lisätty säännöllisesti vuodesta 1967 lukien. Vuoden 1970 tulo- ja menoarvion perustelujen mukaan tulisi stipendien lukumääriä lisätä siten, että vuoteen 1972 mennessä noin 20 prosentilla lain piiriin kuuluvista opiskelijoista olisi mahdollisuus saada stipendi.

Hallitus pitää tarpeellisena opintotukea koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä siten, että opintolainoja ja stipendejä sekä apurahoja koskevat säännökset sisällytettäisiin samaan lakiin. Opintotukilainsäädännön yhtenäistämistä koskeva lakiesitys on valmisteilla ja se on tarkoitus antaa Eduskunnalle lähiaikoina. Vuoden 1971 aikana tulee järjestelmä kuitenkin toimimaan erillislakien pohjalta. Hallitus on esittänyt korkeakoulustipendilain mukaisten stipendien lukumäärän lisäyksen ohella lisäystä myös ammattiopintojen avustuslain (796/44) mukaisiin apurahamenoihin ja oppikoulun oppilaiden koulunkäynnin avustamisesta annetun lain (439/49) mukaisiin menoihin.

Eri korkeakoulustipendien lukumäärät sekä niistä koituvat kustannukset olisivat, verrattuna suluissa mainittuihin nykyisen stipendijärjestelmän mukaisiin stipendien lukumääriin ja kustannuksiin, lainmuutoksen jälkeen vuodessa seuraavat:

			v. 1970 mk	ehdotus mk
Ensimmäisen opiskeluvuoden kokostipendi 1 040 mk	(300)	300	312 000	312 000
Toisen opiskeluvuoden kokostipendi 1 040 mk	(3 500)	4 000	3 380 000	3 900 000
Toisen opiskeluvuoden puolistipendi 720 mk	(4 000)	5 500	2 470 000	3 420 000
Opiskeluvälinestipendi 170 mk	(1 000)	1 000	170 000	170 000
Vieraspaikkakuntalaisen lisä 300 mk	(214)	214	64 200	64 200
Tutkimusstipendi 1 500 mk	(500)	700	750 000	1 050 000
			7 146 200	8 916 200

Stipendien lukumäärien korotukset esitetään toteutettaviksi tutkimusstipendien osalta 1. 1. 1971 ja muiden stipendien osalta 1. 9. 1971.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

korkeakoulustipendeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan korkeakoulustipendeistä 5 päivänä kesäkuuta 1953 annetun lain (252/53) 4 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 19 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (820/69) ja 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 27 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (817/68), näin kuuluviksi:

4 §.

Toisesta opiskeluvuodesta alkaen korkeakoulussa opiskeleville jaettaviksi asetetaan vuosittain neljätuhatta yhdentuhannenneljänkymmenen markan suuruista kokostipendiä, viisituhattaviisisataa seitsemänsadankahdenkymmenen markan suuruista puolistipendiä sekä tuhat sadanseitsemänkymmenen markan suuruista opiskeluvälinestipendiä.

— — — — — — — — — — — — — —

6 §.

Kandidaatin tai vastaavan tutkinnon suorittaneille opiskelijoille, jotka korkeakoulussa harjoittavat tieteellistä tutkimustyötä lisensiaatin tutkintoa tai tohtorin arvoa varten, jaettavaksi asetetaan vuosittain seitsemänsataa tuhannenviidensadan markan suuruista tutkimusstipendiä.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, kuitenkin niin, että 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen stipendien lukumäärissä tapahtuvien muutosten osalta se tulee voimaan vasta 1 päivänä syyskuuta 1971.

Lain soveltamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin voidaan kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Opetusministeri *Jaakko Itälä.*

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi korkeakoulustipendeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 23 päivältä syyskuuta 1970 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 91. Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä ed. Linkolan ym. toivomusaloitteen n:o 1033 yhtenäisen opintotukilain säätämisestä. Kuultuaan asiantuntijoina opetusministeri J. Itälää, osastopäällikkö J. Nummista ja hallitussihteeri Z. Pohjanvirtaa opetusministeriöstä, budjettisihteeri H. Seppälää valtiovarainministeriöstä sekä puheenjohtaja P. Puskaa, pääsihteeri S. Naumasta, sosiaalivaliokunnan puheenjohtajaa J. Klemolaa ja sosiaalisihteeri A. Mäkelää Suomen Ylioppilaskuntien Liitosta valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta.

Hallituksen esityksen perusteluissa on lausuttu, että hallitus pitää tarpeellisena opintotukea koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä siten, että opintolainoja ja stipendejä sekä apurahoja koskevat säännökset sisällytettäisiin samaan lakiin, ja että opintotukilainsäädännön yhtenäistämistä koskeva lakiesitys on valmisteilla ja on tarkoitus antaa eduskunnalle lähiaikoina. Myös valiokunta on aikaisemmin kiirehtinyt tällaisen kokonaisuudistuksen aikaansaamista. Kun puheena olevan lakiesityksen valmistelu on valiokunnan saaman tiedon mukaan saatu nyttemmin loppuun suoritetuksi, valiokunta katsoo, että esitys olisi saatettava viipymättä eduskunnan käsiteltäväksi.

Toivomusaloitteessa n:o 1033 on esitetty eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin nykyiset erillislait korvaavan yhtenäisen opintotukilain säätämiseksi. Huomioon ottaen, mitä käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen perusteluissa on tästä asiasta lausuttu, ehdotetaan toivomusaloite hylättäväksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi toivomusaloitteen n:o 1033.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Honkonen, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Ahde, Häggblom, Häkämies, O. Kangas, Karhuvaara, Kortesalmi, Pursiainen, Salama, Suomi, Toivanen, Tuomioja, Westerholm ja Ääri sekä varajäsen Melin.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 61 hallituksen esityksen johdosta laiksi korkeakoulustipendeistä annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi korkeakoulustipendeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 91 laiksi korkeakoulustipendeistä annetun lain muuttamisesta, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 61.

Hallituksen esityksen perusteluissa on lausuttu, että Hallitus pitää tarpeellisena opintotukea koskevan lainsäädännön yhtenäistämistä siten, että opintolainoja ja stipendejä sekä apurahoja koskevat säännökset sisällytettäisiin samaan lakiin, ja että opintotukilainsäädännön yhtenäistämistä koskeva lakiesitys on valmisteilla ja on tarkoitus antaa Eduskunnalle lähiaikoina. Myös Eduskunta on aikaisemmin kiirehtinyt tällaisen kokonaisuudistuksen aikaansaamista. Kun puheena olevan lakiesityksen valmistelu on Eduskunnan saaman tiedon mukaan saatu nyttemmin loppuun suoritetuksi, Eduskunta katsoo, että esitys olisi saatettava viipymättä Eduskunnan käsiteltäväksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

korkeakoulustipendeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan korkeakoulustipendeistä 5 päivänä kesäkuuta 1953 annetun lain (252/53) 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 19 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (820/69), ja 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 27 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (817/68), näin kuuluviksi:

4 §.

Toisesta opiskeluvuodesta alkaen korkeakoulussa opiskeleville jaettaviksi asetetaan vuosittain neljätuhatta yhdentuhannenneljänkymmenen markan suuruista kokostipendiä, viisituhattaviisisataa seitsemänsadankahdenkymmenen markan suuruista puolistipendiä sekä tuhat sadanseitsemänkymmenen markan suuruista opiskeluvälinestipendiä.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 §.

Kandidaatin tai vastaavan tutkinnon suorittaneille opiskelijoille, jotka korkeakoulussa harjoittavat tieteellistä tutkimustyötä lisensiaatin tutkintoa tai tohtorin arvoa varten, jaettavaksi asetetaan vuosittain seitsemänsataa tuhannenviidensadan markan suuruista tutkimusstipendiä.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, kuitenkin niin, että 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen stipendien lukumäärissä tapahtuvien muutosten osalta se tulee voimaan vasta 1 päivänä syyskuuta 1971.

Lain soveltamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin voidaan kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi merimieseläkelain muuttamisesta.

Merimieseläkelain 3 §:n 2 momentin mukaan säädetään asetuksella, mitkä rahana suoritetut eri tuloerät otetaan huomioon vakuutetun palkkana merimieseläkelakia sovellettaessa. Merimieseläkelain soveltamisesta 28 päivänä maaliskuuta 1956 annetun asetuksen (191/56) 1 §:n mukaan tarkoitetaan sanotulla palkalla vakuutetun rahana merimiestoimen perusteella ansaitsemaa peruspalkkaa ja ikälisiä. Edellä mainittujen tuloerien lisäksi otetaan matkustajien palvelua varten aluksella olevan siivooja- ja tarjoilijahenkilökunnan palkkaa laskettaessa huomioon vuoderaha ja tarjoilupalkkio edellyttäen, että laivanvarustaja on ne suorittanut. Vuosiloman ajalta saatu palkka otetaan huomioon palkkana vain siltä osin kuin se vastaa edellä mainittuja tuloeriä.

Merimiestoimessa olevien alempipalkkaisten palkkatasoa on yleisen korotuksen ohella pyritty parantamaan erilaisilla lisillä, joita ei ole voitu ottaa huomioon eläkettä määrättäessä. Kun muissa eläkejärjestelmissä on jo luovuttu ns. säännöllisen ansiotulon periaatteesta kokonaisansion ollessa eläkkeen perusteena olisi merimieseläkejärjestelmässä myös siirryttävä tähän. Kokonaisansion huomioon ottaminen eläkkeen perusteena edellyttää kuitenkin merimieseläkelain 3 §:n 2 momentin muuttamista, sillä sanotun lainkohdan mukaan ei luontoisetuja voitaisi ottaa huomioon palkkaa laskettaessa. Ehdotuksen mukaan palkan määräämisperusteet sisällytettäisiin kokonaisuudessaan lakiin. Myös aikaa, jolta eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan, olisi pitennettävä. Merimiestoimen erikoisluonteesta johtuen olisi palvelusajaksi laskettava myös aika, jolta on suoritettu vuosiloman korvausta, sekä aika, jolta vapaaajan pitämisen sijasta on suoritettu rahakorvaus. Mikäli tällöin palvelusaikaa kertyisi enemmän kuin 12 maksukuukautta kalenterivuodessa, ei eläkkeen suuruutta ja eläkeikää laskettaessa kuitenkaan otettaisi huomioon enempää kuin 12 maksukuukautta, vaan tällainen seikka vaikuttaisi kalenterivuoteen kohdistuvaan palkkaan korottavasti.

Merimieseläkelaissa on joukko vähäisempiä puutteita, jotka pääasiallisesti johtuvat siitä, että merimieseläkejärjestelmässä toteutettiin perhe-eläke aikaisemmin kuin muissa työeläkejärjestelmissä. Tällöin asetettiin perhe-eläkkeen saamiselle eräitä rajoituksia, joita ei voida pitää tarkoituksenmukaisina. Tämän vuoksi ehdotetaan perhe-eläkkeen saamisen ehdot muutettaviksi pääasiallisesti vastaamaan muuta työeläkelainsäädäntöä. Toisaalta puuttuu merimieseläkelaista perhe-eläkkeen jatkuvuus, joka ehdotetaan lakiin lisättäväksi siten, että vapaakirjaan perustuvaa perhe-eläkettä määrättäessä otettaisiin huomioon vain edunjättäjän 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen saamat maksukuukaudet yhdenmukaisesti muun työeläkelainsäädännön kanssa.

Hautausavustuksesta ehdotetaan poistettavaksi alaikäraja, joka on ollut 21 vuotta. Muussa suhteessa on hautausavustusetu tarkoitettu pidettäväksi ennallaan, joten hautausavustus esim. suoritetaan edelleen siten korotettuna kuin mitä merimieseläkelain soveltamisesta annetun asetuksen 7 §:ssä (742/66) on säädetty. Perhe-eläkkeen vapaakirja ei koske hautausavustusta, mikä edelleenkin myönnettäisiin vain sellaisen edunsaajan jälkeen, joka oli oikeutettu varsinaiseen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Merimieseläkkeen yhdistäminen muihin eläkkeisiin muodostuu vaikeaksi kysymykseksi sen vuoksi, että vakuutettu itse osallistuu eläketurvan kustantamiseen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että eläkkeitä yhdistettäessä edelleenkin otettaisiin huomioon vain kansaneläkelain, tapaturmavakuutuslain, sotilasvammalain ja liikennevakuutuslain perusteella maksettavat korvaukset todellisen suuruisina. Yhteensovitusrajaksi ehdotetaan 66 % eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Perhe-eläkkeen yhteensovi-

tuksessa sovellettaisiin muutoin työeläkejärjestelmän periaatteita.

Merimieseläkevakuutusmaksun suorituksen myöhästyessä ehdotetaan viivästymiskorko nostettavaksi 10 %:iin.

Suoritetut laskelmat osoittavat, että muutos ei aiheuttaisi vakuutusmaksun korottamisen tarvetta, vaan nykyinen 12 %:n suuruinen maksu riittäisi edelleen eläkevastuun peittämiseen. Eläkemenon nousu muutoksen jälkeen olisi ylimenokausi huomioon ottaen varsin hidasta, ja toisaalta vasta n. 5—10 vuoden kuluttua voidaan arvioida sellaisten henkilöiden suuremmassa määrin siirtyvän eläkkeelle, joiden eläkkeen suuruuteen muutos voimakkaasti vaikuttaisi. Sen sijaan parin vuoden ylimenokauden jälkeen olisivat uudet työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeet jo tarkoitetun suuruisia ja täysimääräisiä. Niiden osuus kokonaiseläkemenosta olisi kuitenkin pitkän aikaa vähäinen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 3 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 11 §:n 1 momentti, 15 a, 15 b, 15 c, 16, 16 a ja 17 §, 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti sekä 28 §:n 2 momentti, näistä 15 a § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä kesäkuuta 1961 ja 30 päivänä joulukuuta 1966 annetuissa laeissa (303/61 ja 739/66), 15 b § sellaisena kuin se on 9 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa, 15 c § sellaisena kuin se on 17 päivänä huhtikuuta 1964 annetussa laissa (184/64), 16, 16 a ja 17 §, 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti ja 28 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa, sekä *lisätään* lakiin siitä 30 päivänä joulukuuta 1966 annetulla lailla kumotun 21 §:n tilalle uusi 21 § sekä uusi 26 a ja 28 a § seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Palkalla tarkoitetaan tässä laissa vakuutetun merimiestoimen perusteella saamaa tuloa ja muuta hyvitystä. Palkkaan luetaan tällöin myös asunto, ruoka ja muut luontoisedut, jotka arvioidaan merimiesverolaissa (208/58) säädetyllä tavalla. Vakuutetulle työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena maksettua hyvitystä ei pidetä palkkana.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Määräajassa suorittamatta jääneelle määrälle on laivanvarustajan maksettava korkoa kymmenen sadalta vuodessa myöhästymisajalta.

11 §.

Eläkeoikeuden ja eläkkeen suuruuden määräämistä varten muunnetaan se aika, jolta ansaitusta palkasta vakuutusmaksu on suoritettava, maksukuukausiksi siten, että se kalenterivuosittain päivissä laskettuna jaetaan kolmellakymmenellä. Jos tällöin jää jäljelle vähintään 15 päivää, katsotaan niiden vastaavan yhtä maksukuukautta. Maksukuukausiksi muunnetaan myös vuosiloma sekä aika, jonka perusteella vuosiloman, vastikkeen tai viikkolevon korvaus työsuhteen päättyessä suoritetaan. Kalenterivuotta kohden lasketaan kuitenkin enintään 12 maksukuukautta.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

15 a §.

Jos edunjättäjä on kuollut ollessaan oikeutettu saamaan 14 §:n mukaista vanhuuseläkettä tai 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä, suoritetaan jäljempänä säädetyin poikkeuksin perhe-eläkettä edunjättäjän:

1) leskelle, jonka avioliitto edunjättäjän kanssa oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, mikäli

a) edunjättäjän jälkeen on jäänyt tässä pykälässä tarkoitettu lapsi, jonka elatuksesta edunjättäjä ja leski ovat yhteisesti huolehtineet; tai

b) leski edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 35 vuotta ja avioliitto oli jatkunut vähintään kolme vuotta; taikka

c) leski sairauden, vian tai vamman takia on pysyvästi kykenemätön huolehtimaan itsestään voimaan tai kykyään vastaavalla työllä;

2) 18 vuotta nuoremmalle lapselle; sekä

3) 18 vuotta, mutta ei 21 vuotta täyttäneelle lapselle, jos hän sairauden, vian tai vamman johdosta on kykenemätön suorittamaan työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin hän täytti 18 vuotta sekä työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, voidaan arvioida jatkuvan vähintään vuoden ajan.

Lapsella tarkoitetaan tässä laissa myös edunjättäjän ottolasta sekä avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, jonka edunjättäjä on laillisesti tunnustanut tai jota koskeva edunjättäjän elatusvelvollisuus on asianmukaisella sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu.

Mitä edellä on säädetty edunjättäjän lapsesta, on vastaavasti voimassa edunjättäjän aviopuolison lapsesta tai ottolapsesta, jonka elatuksesta edunjättäjä ja leski ovat yhteisesti huolehtineet.

Leskimiehelle suoritetaan perhe-eläkettä vain, jos vaimo miehen työkyvyttömyyden takia on ollut tämän pääasiallinen elättäjä.

15 b §.

Perhe-eläkettä ei suoriteta lapselle, joka on annettu ottolapseksi.

Perhe-eläkettä ei suoriteta henkilölle, joka rikollisella teollaan tahallisesti on aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

15 c §.

Jos 15 a §:n 1 momentissa tarkoitettu edunjättäjä ei kuollessaan ollut täyttänyt 67 vuotta, suoritetaan hänen leskelleen tai, mikäli hän kuollessaan ei ollut avioliitossa, hänen kuolinpesälleen jäljempänä säädetyin poikkeuksin hautausavustusta alla olevan taulukon mukaisesti:

Edunjättäjän ikä kuollessa		Hautausavustuksen määrä mk
—50	.....	4 000,—
51—55	.....	3 000,—
56—60	.....	2 000,—
61—66	.....	1 000,—

Kuolinpesälle suoritetaan hautausavustusta kuitenkin vain, jos kuolinpesän osakkaana on edunjättäjälle suoraan etenevässä polvessa sukua oleva henkilö, edunjättäjän ottolapsi tai jompikumpi vanhemmista.

16 §.

Kuukaudelta suoritettava vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke on maksukuukausien kuudesosan osoittama prosenttimäärä vakuutetun siitä palkasta, minkä hän keskimäärin maksukuukautta kohti on ansainnut sinä kalenterivuonna, jona hän siirtyi vanhuuseläkkeelle tai tuli työkyvyttömäksi, ja kolmena sitä edeltäneenä kalenterivuonna taikka, jos vakuutettu on ollut merimiestoimessa lyhyemmän ajan, koko palvelusaikanaan.

Jos eläkkeen perusteena oleva palkka on ollut olennaisesti alhaisempi tai korkeampi kuin vakuutetun merimiestoimesta saama palkka niin pitkänä aikana, että korkeampaa tai alhaisempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, pidetään eläkkeen perusteena olevana palkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei muutosta olisi esiintynyt.

Työkyvyttömyyseläke lasketaan 1 momentin mukaisesti, jos vakuutetun ansiomahdollisuudet ovat alentuneet enemmän kuin kahdella kolmanneksella. Jos ansiomahdollisuuksien aleneminen on vähintään kolmannes ja enintään kaksi kolmannesta, suoritetaan työkyvyttömyyseläkkeenä viisikymmentä sadalta edellä tarkoitetusta määrästä.

16 a §.

Perhe-eläke on, jos edunsaajia on vähintään neljä, yhtä suuri kuin se 16 §:n 1 momentin mukainen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke, jota edunjättäjä kuollessaan sai tai olisi oikeutettu saamaan. Jos edunsaajia on kolme, suoritetaan edellä mainitusta eläkkeestä neljä viidesosaa, jos edunsaajia on kaksi, kolme viidesosaa ja jos edunsaajia on yksi, kaksi viidesosaa.

Perhe-eläke jaetaan edunsaajien kesken siten, että leski saa siitä kaksi ja kukin lapsi yhden yhtä suuren osan.

Jos edunsaajien lukumäärässä tapahtuu muutoksia, perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen tarkistetaan muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

17 §.

Jos vakuutetulla tai tämän lain alaisuuteen kuuluneella henkilöllä ei ole oikeutta saada 14 §:n mukaista vanhuuseläkettä tai 15 §:n

mukaista työkyvyttömyyseläkettä, suoritetaan hänelle hänen täytettyään 65 vuotta tai hänen tultuaan sairauden, vian tai vamman takia kykenemättömäksi suorittamaan entistä työtään tai muuta työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, ja työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika huomioon ottaen, voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan, vapaakirjan perusteella vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, ja hänen kuoltuaan hänen jälkeensä 15 a §:ssä tarkoitetuille henkilöille vapaakirjan perusteella perhe-eläkettä.

Vapaakirjan perusteella kuukaudelta suoritettava vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke on 11 §:n, 12 §:n 2 momentin ensimmäisen lauseen ja 13 §:n mukaisten maksukuukausien kuudesosan osoittama prosenttimäärä vakuutetun 16 §:n 1 momentissa säädetystä ja 18 §:n mukaisesti korotetusta palkasta.

Vapaakirjan perusteella kuukaudelta suoritettava perhe-eläke on 16 a §:ssä säädetyllä tavalla laskettu määrä 2 momentin mukaisesta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeestä, kuitenkin siten, että maksukuukausina otetaan huomioon vain edunjättäjän 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen saamat maksukuukaudet.

21 §.

Jos edunsaaja on alaikäinen taikka jos hän sairauden tai muun syyn takia ei pysty itse hakemaan eläkettä ja jos hänellä ei ole holhoojaa tai tätä tarkoitusta varten määrättyä uskottua miestä, hallituksen hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hänestä, voi edunvalvojana käyttää hänen puhevaltaansa tämän lain mukaista eläkettä koskevassa asiassa. Henkilö, joka on täyttänyt 18 vuotta, voi myös, jollei erityistä estettä ole, itse tehdä eläkettään koskevan hakemuksen.

Edellä 1 momentissa säädetyin edellytyksin eläkekassa voi myös suorittaa eläkkeen sen saajan lähiomaiselle tai muulle henkilölle taikka 18 vuotta täyttäneelle eläkkeensaajalle itselleen.

22 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos eläke on pienempi kuin 20 markkaa kuukaudessa, eläkekassalla on oikeus eläkkeensaajan suostumuksella suorittaa eläke kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

26 a §.

Jos selvitystä edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää, mutta on ilmeisen todennäköistä, että edunjättäjä on kuollut, perhe-eläke voidaan myöntää joko määräajaksi tai pysyvästi.

Oikeus perhe-eläkkeeseen alkaa edunjättäjän kuolinkuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta, kuitenkin edunjättäjän kuoleman jälkeen syntyneen lapsen osalta syntymää seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä.

Perhe-eläkettä suoritetaan sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana oikeus perhe-eläkkeen saamiseen on lakannut.

27 §.

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeensaajalla on oikeus saada myös kansaneläkettä, elinkorkoa tapaturmavakuutuslain tai sotilasvammalain perusteella tai jatkuvaa korvausta työansion menetyksestä liikennevakuutuslain perusteella, vähennetään, milloin eläkkeiden ja korvausten yhteismäärä ylittää 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta, ylittävä osa tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Jos saman edunjättäjän kuoleman johdosta edunsaajille myönnetyt tämän lain mukainen perhe-eläke sekä tapaturmavakuutuslain tai sotilasvammalain mukainen huoltoeläke tahi liikennevakuutuslain mukainen jatkuva korvaus yhteensä ylittävät jäljempänä säädetyn yhteensovitusrajan, vähennetään ylittävä osa tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä. Yhteensovitusraja on, milloin edunsaajia on yksi, 30 prosenttia, milloin edunsaajia on kaksi, 45 prosenttia, milloin edunsaajia on kolme, 60 prosenttia, tai milloin edunsaajia on neljä tai useampia, 66 prosenttia edunjättäjän eläkkeen perusteena olevasta palkasta vähennettynä edunsaajina oleville 16 vuotta nuoremmille lapsille saman edunjättäjän jälkeen perhe-eläkelain mukaan maksettavan yhteenlasketun eläkkeen kansaneläkelain 27 §:ssä tarkoitettua kolmatta kuntaryhmää vastaavalla määrällä, sekä, jos tämän lain mukaisena edunsaajana on myös leski, perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen perusosan määrällä, kuitenkin siten, että perhe-eläkelain mukaisena vähennyksenä ei oteta huomioon enempää kuin 30 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

— — — — — — — — — — — — — — —

23 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Eläkkeensaajan kuollessa lakkaa oikeus eläkkeen saamiseen kuolinpäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumisen vuoksi tai jos eläke muusta syystä lakkautetaan tai sitä vähennetään, päättyy sen maksaminen tai suoritetaan vähennettyä eläkettä lähinnä seuraavasta mahdollisesta erääntymispäivästä.

— — — — — — — — — — — — — — —

28 a §.

Lesken oikeus perhe-eläkkeeseen lakkaa, kun hän on solminut uuden avioliiton.

Lapsen oikeus perhe-eläkkeeseen lakkaa, kun hän on täyttänyt 18 vuotta tai, milloin on kysymys edunjättäjän kuollessa 18 vuotta täyttäneelle lapselle myönnetystä eläkkeestä, kun hänen työkykynsä on palautunut.

Jos 18 vuotta täyttänyt lapsi on 15 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla työkyvytön, jatketaan perhe-eläkkeen suorittamista sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, eri hakemuksesta niin kauan kuin työkyvyttömyys yhdenjaksoisesti jatkuu.

Leskelle, jonka oikeus perhe-eläkkeen saamiseen 1 momentin mukaan lakkaa, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin perhe-eläke kahden vuoden ajalta olisi ollut, jos hän yksin olisi ollut edunsaajana.

Jos perhe-eläkkeensaaja ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy eläkekassan kustannettavasta hänen työkykynsä palauttamista tarkoittavasta lääkintähuollosta, koulutuksesta tai työhuollosta, hengenvaarallisena pidettävää hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, eläkkeen maksaminen keskeytetään tai maksettava määrä alennetaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Jos vakuutettu on siirtynyt vanhuuseläkkeelle tai tullut työkyvyttömäksi tammikuun 1 päivän 1971 ja joulukuun 31 päivän 1973 välisenä aikana, otetaan palkan suuruutta 16 §:n mukaisesti laskettaessa huomioon lisäksi myös keskimääräinen palkka tammikuun 1 päivää 1971 edeltäneeltä ajalta siten laskettuna kuin 3 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 26 päivänä tammikuuta 1956 annetussa laissa (72/56), ja 16 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (739/66), on säädetty, kuitenkin niin, että vuoden 1973 aikana vanhuuseläkkeelle siirtyneen tai työkyvyttömäksi tulleen osalta otetaan tällainen palkka huomioon vain siltä osin kuin se kohdistuu vuonna 1970 ansaittuihin maksukuukausiin.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso.*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi merimieseläkelain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivältä syyskuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 92. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaali- ja terveysministeriöstä, toimitusjohtaja Jaakko Oravistoa Merimieseläkekassasta, oikeustieteen kandidaatti Per Forsskåhlia Merenkulun Työnantajaliitosta, sihteeri Berndt Johanssonia Suomen Merimies-Unionista sekä kansanedustaja Evald Häggblomia, joka ilmoitti edustavansa Ålandskretsen av Finlands Skeppsbefälsförbund-nimistä yhdistystä, valiokunta lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on parantaa eräiltä osin merimiestoimessa olevien eläketurvaa. Niinpä ehdotetaan toisten eläkejärjestelmien tapaan siirtymistä ns. säännöllisen ansiotulon periaatteesta kokonaisansion pohjalle eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä. Muita esitykseen sisältyviä keskeisimpiä ehdotuksia ovat eräiden merimieseläkelain mukaisen perhe-eläkkeen saamisen esteenä olevien rajoitusten poistaminen sekä jatkuvuusperiaatteen toteuttaminen perhe-eläkejärjestelmässä. Edelleen ehdotetaan muiden eläkkeiden kanssa tapahtuvassa yhdistämisessä käytettävä yhteensovitusraja nostettavaksi 60 prosentista 66 prosenttiin eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja on sen vuoksi asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä eräin muodollisin korjauksin, jotka valiokunta on tehnyt lakiehdotuksen johtolauseeseen.

Ehdottaessaan lain hyväksyttäväksi valiokunta kuitenkin toteaa, että eläkkeelle jo siirtyneet jäävät lain muutoksesta johtuvien lisäetujen ulkopuolelle ja edellyttää, että hallitus tutkii mahdollisuuksia näin syntyvän eriarvoisuuden poistamiseksi. Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että kysymyksessä olevaa eriarvoisuutta on olemassa myös mm. eläkkeen karttumiseen nähden, laissa olevien, eläkkeeseen oikeuttavan ajan laskemista koskevien eräiden rajoitussäännösten vuoksi.

Edellä olevaan viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 3 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 11 §:n 1 momentti, 15 a, 15 b, 15 c, 16, 16 a ja 17 §, 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti sekä 28 §:n 2 momentti, näistä 15 a § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä kesäkuuta 1961 ja 30 päivänä joulukuuta 1966 annetuissa laeissa (303/61 ja 739/66), 15 b § sellaisena kuin se on 9 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa, 15 c § sellaisena kuin se on 17 päivänä huhtikuuta 1964 annetussa laissa (184/64), 16, 16 a ja 17 §, 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 1 *(poist.)* momentti ja 28 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa, *ja 27 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa* (443/69), sekä lisätään lakiin siitä 30 päivänä joulukuuta 1966 annetulla lailla kumotun 21 §:n tilalle uusi 21 § sekä uusi 26 a ja 28 a § seuraavasti:

3, 8, 11, 15 a, 15 b, 15 c, 16, 16 a, 17, 21, 22, 26 a, 27, 28 ja 28 a §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Granvik, Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, Lankinen, H. Linna, Luja, Mäkelä, A. Niemelä, Partanen, Saimo, Salo, Terästö sekä varajäsen Pursiainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 87 hallituksen esityksen johdosta laiksi merimieseläkelain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 12 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi merimieseläkelain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 92 laiksi merimieseläkelain muuttamisesta, ja Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 87.

Hyväksyessään lain Eduskunta toteaa, että eläkkeelle jo siirtyneet jäävät lain muutoksesta johtuvien lisäetujen ulkopuolelle. Eduskunta edellyttää, että Hallitus tutkii mahdollisuuksia näin syntyvän eriarvoisuuden poistamiseksi. Tässä yhteydessä Eduskunta kiinnittää myös vakavaa huomiota siihen, että kysymyksessä olevaa eriarvoisuutta on olemassa myös mm. eläkkeen karttumiseen nähden, laissa olevien eläkkeeseen oikeuttavan ajan laskemista koskevien eräiden rajoitussäännösten vuoksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 3 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 11 §:n 1 momentti, 15 a, 15 b, 15 c, 16, 16 a ja 17 §, 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 1 ja 2 momentti sekä 28 §:n 2 momentti, näistä 15 a § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä kesäkuuta 1961 ja 30 päivänä joulukuuta 1966 annetuissa laeissa (303/61 ja 739/66), 15 b § sellaisena kuin se on 9 päivänä kesäkuuta 1961 annetussa laissa, 15 c § sellaisena kuin se on 17 päivänä huhtikuuta 1964 annetussa laissa (184/64), 16, 16 a ja 17 §, 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 1 momentti ja 28 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa, ja 27 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (443/69), sekä *lisätään* lakiin siitä 30 päivänä joulukuuta 1966 annetulla lailla kumotun 21 §:n tilalle uusi 21 § sekä uusi 26 a ja 28 a § seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Palkalla tarkoitetaan tässä laissa vakuutetun merimiestoimen perusteella saamaa tuloa ja muuta hyvitystä. Palkkaan luetaan tällöin myös asunto, ruoka ja muut luontoisedut, jotka arvioidaan merimiesverolaissa (208/58) säädetyllä tavalla. Vakuutetulle työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena maksettua hyvitystä ei pidetä palkkana.

— — — — — — — — — — — — — —

8 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Määräajassa suorittamatta jääneelle määrälle on laivanvarustajan maksettava korkoa kymmenen sadalta vuodessa myöhästymisajalta.

11 §.

Eläkeoikeuden ja eläkkeen suuruuden määräämistä varten muunnetaan se aika, jolta ansaitusta palkasta vakuutusmaksu on suoritettava, maksukuukausiksi siten, että se kalenterivuosittain päivissä laskettuna jaetaan kolmellakymmenellä. Jos tällöin jää jäljelle vähintään 15 päivää, katsotaan niiden vastaavan yhtä maksukuukautta. Maksukuukausiksi muunnetaan myös vuosiloma sekä aika, jonka perusteella vuosiloman, vastikkeen tai viikkolevon korvaus työsuhteen päättyessä suoritetaan. Kalenterivuotta kohden lasketaan kuitenkin enintään 12 maksukuukautta.

— — — — — — — — — — — — — —

15 a §.

Jos edunjättäjä on kuollut ollessaan oikeutettu saamaan 14 §:n mukaista vanhuuseläkettä tai 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä, suoritetaan jäljempänä säädetyin poikkeuksin perhe-eläkettä edunjättäjän:

1) leskelle, jonka avioliitto edunjättäjän kanssa oli solmittu ennen kuin edunjättäjä oli täyttänyt 65 vuotta, mikäli

a) edunjättäjän jälkeen on jäänyt tässä pykälässä tarkoitettu lapsi, jonka elatuksesta edunjättäjä ja leski ovat yhteisesti huolehtineet; tai

b) leski edunjättäjän kuollessa oli täyttänyt 35 vuotta ja avioliitto oli jatkunut vähintään kolme vuotta; taikka

c) leski sairauden, vian tai vamman takia on pysyvästi kykenemätön huolehtimaan itsestään voimaan tai kykyään vastaavalla työllä;

2) 18 vuotta nuoremmalle lapselle; sekä

3) 18 vuotta, mutta ei 21 vuotta täyttäneelle lapselle, jos hän sairauden, vian tai vamman johdosta on kykenemätön suorittamaan työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin hän täytti 18 vuotta sekä työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna, voidaan arvioida jatkuvan vähintään vuoden ajan.

Lapsella tarkoitetaan tässä laissa myös edunjättäjän ottolasta sekä avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, jonka edunjättäjä on laillisesti tunnustanut tai jota koskeva edunjättäjän elatusvelvollisuus on asianmukaisella sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu.

Mitä edellä on säädetty edunjättäjän lapsesta, on vastaavasti voimassa edunjättäjän aviopuolison lapsesta tai ottolapsesta, jonka elatuksesta edunjättäjä ja leski ovat yhteisesti huolehtineet.

Leskimiehelle suoritetaan perhe-eläkettä vain, jos vaimo miehen työkyvyttömyyden takia on ollut tämän pääasiallinen elättäjä.

15 b §.

Perhe-eläkettä ei suoriteta lapselle, joka on annettu ottolapseksi.

Perhe-eläkettä ei suoriteta henkilölle, joka rikollisella teollaan tahallisesti on aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

15 c §.

Jos 15 a §:n 1 momentissa tarkoitettu edunjättäjä ei kuollessaan ollut täyttänyt 67 vuotta, suoritetaan hänen leskelleen tai, mikäli hän kuollessaan ei ollut avioliitossa, hänen kuolinpesälleen jäljempänä säädetyin poikkeuksin hautausavustusta alla olevan taulukon mukaisesti:

Edunjättäjän ikä kuollessa	Hautausavustuksen määrä mk
—50	4 000,—
51—55	3 000,—
56—60	2 000,—
61—66	1 000,—

Kuolinpesälle suoritetaan hautausavustusta kuitenkin vain, jos kuolinpesän osakkaana on edunjättäjälle suoraan etenevässä polvessa sukua oleva henkilö, edunjättäjän ottolapsi tai jompikumpi vanhemmista.

16 §.

Kuukaudelta suoritettava vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke on maksukuukausien kuudesosan osoittama prosenttimäärä vakuutetun siitä palkasta, minkä hän keskimäärin maksukuukautta kohti on ansainnut sinä kalenterivuonna, jona hän siirtyi vanhuuseläkkeelle tai tuli työkyvyttömäksi, ja kolmena sitä edeltäneenä kalenterivuonna taikka, jos vakuutettu on ollut merimiestoimessa lyhyemmän ajan, koko palvelusaikanaan.

Jos eläkkeen perusteena oleva palkka on ollut olennaisesti alhaisempi tai korkeampi kuin vakuutetun merimiestoimesta saama palkka niin pitkänä aikana, että korkeampaa tai alhaisempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, pidetään eläkkeen perusteena olevana palkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei muutosta olisi esiintynyt.

Työkyvyttömyyseläke lasketaan 1 momentin mukaisesti, jos vakuutetun ansiomahdollisuudet ovat alentuneet enemmän kuin kahdella kolmanneksella. Jos ansiomahdollisuuksien aleneminen on vähintään kolmannes ja enintään kaksi kolmannesta, suoritetaan työkyvyttömyyseläkkeenä viisikymmentä sadalta edellä tarkoitetusta määrästä.

16 a §.

Perhe-eläke on, jos edunsaajia on vähintään neljä, yhtä suuri kuin se 16 §:n 1 momentin mukainen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke, jota

edunjättäjä kuollessaan sai tai olisi oikeutettu saamaan. Jos edunsaajia on kolme, suoritetaan edellä mainitusta eläkkeestä neljä viidesosaa, jos edunsaajia on kaksi, kolme viidesosaa ja jos edunsaajia on yksi, kaksi viidesosaa.

Perhe-eläke jaetaan edunsaajien kesken siten, että leski saa siitä kaksi ja kukin lapsi yhden yhtä suuren osan.

Jos edunsaajien lukumäärässä tapahtuu muutoksia, perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen tarkistetaan muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

17 §.

Jos vakuutetulla tai tämän lain alaisuuteen kuuluneella henkilöllä ei ole oikeutta saada 14 §:n mukaista vanhuuseläkettä tai 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä, suoritetaan hänelle hänen täytettyään 65 vuotta tai hänen tultuaan sairauden, vian tai vamman takia kykenemättömäksi suorittamaan entistä työtään tai muuta työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana, ja työkyvyttömyyden, sen alkamisesta kulunut aika huomioon ottaen, voidaan arvioida jatkuvan yhdenjaksoisesti vähintään vuoden ajan, vapaakirjan perusteella vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, ja hänen kuoltuaan hänen jälkeensä 15 a §:ssä tarkoitetuille henkilöille vapaakirjan perusteella perhe-eläkettä.

Vapaakirjan perusteella kuukaudelta suoritettava vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke on 11 §:n, 12 §:n 2 momentin ensimmäisen lauseen ja 13 §:n mukaisten maksukuukausien kuudesosan osoittama prosenttimäärä vakuutetun 16 §:n 1 momentissa säädetystä ja 18 §:n mukaisesti korotetusta palkasta.

Vapaakirjan perusteella kuukaudelta suoritettava perhe-eläke on 16 a §:ssä säädetyllä tavalla laskettu määrä 2 momentin mukaisesta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeestä, kuitenkin siten, että maksukuukausina otetaan huomioon vain edunjättäjän 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen saamat maksukuukaudet.

21 §.

Jos edunsaaja on alaikäinen taikka jos hän sairauden tai muun syyn takia ei pysty itse hakemaan eläkettä ja jos hänellä ei ole holhoojaa tai tätä tarkoitusta varten määrättyä uskottua miestä, hallituksen hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hänestä, voi edunvalvojana käyttää hänen puhevaltaansa tämän lain mukaista eläkettä koskevassa asiassa. Henkilö, joka on täyttänyt 18 vuotta, voi myös, jollei erityistä estettä ole, itse tehdä eläkettään koskevan hakemuksen.

Edellä 1 momentissa säädetyin edellytyksin eläkekassa voi myös suorittaa eläkkeen sen saajan lähiomaiselle tai muulle henkilölle taikka 18 vuotta täyttäneelle eläkkeensaajalle itselleen.

22 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos eläke on pienempi kuin 20 markkaa kuukaudessa, eläkekassalla on oikeus eläkkeensaajan suostumuksella suorittaa eläke kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

26 a §.

Jos selvitystä edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää, mutta on ilmeisen todennäköistä, että edunjättäjä on kuollut, perhe-eläke voidaan myöntää joko määräajaksi tai pysyvästi.

Oikeus perhe-eläkkeeseen alkaa edunjättäjän kuolinkuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta, kuitenkin edunjättäjän kuoleman jälkeen syntyneen lapsen osalta syntymää seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkettä ei ilman pätevää syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta ennen eläkehakemuksen tekemistä.

Perhe-eläkettä suoritetaan sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana oikeus perhe-eläkkeen saamiseen on lakannut.

27 §.

Jos vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeensaajalla on oikeus saada myös kansaneläkettä, elinkorkoa tapaturmavakuutuslain tai sotilasvammalain perusteella tai jatkuvaa korvausta työansion menetyksestä liikennevakuutuslain perusteella, vähennetään, milloin eläkkeiden ja korvausten yhteismäärä ylittää 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta, ylittävä osa tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Jos saman edunjättäjän kuoleman johdosta edunsaajille myönnetyt tämän lain mukainen perhe-eläke sekä tapaturmavakuutuslain tai sotilasvammalain mukainen huoltoeläke tahi liikennevakuutuslain mukainen jatkuva korvaus yhteensä ylittävät jäljempänä säädetyn yhteensovitusrajan, vähennetään ylittävä osa tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä. Yhteensovi-

tusraja on, milloin edunsaajia on yksi, 30 prosenttia, milloin edunsaajia on kaksi, 45 prosenttia, milloin edunsaajia on kolme, 60 prosenttia, tai milloin edunsaajia on neljä tai useampia, 66 prosenttia edunjättäjän eläkkeen perusteena olevasta palkasta vähennettynä edunsaajina oleville 16 vuotta nuoremmille lapsille saman edunjättäjän jälkeen perhe-eläkelain mukaan maksettavan yhteenlasketun eläkkeen kansaneläkelain 27 §:ssä tarkoitettua kolmatta kuntaryhmää vastaavalla määrällä, sekä, jos tämän lain mukaisena edunsaajana on myös leski, perhe-eläkelain mukaisen leskeneläkkeen perusosan määrällä, kuitenkin siten, että perhe-eläkelain mukaisena vähennyksenä ei oteta huomioon enempää kuin 30 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

— — — — — — — — — — — — — — —

28 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Eläkkeensaajan kuollessa lakkaa oikeus eläkkeen saamiseen kuolinpäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumisen vuoksi tai jos eläke muusta syystä lakkautetaan tai sitä vähennetään, päättyy sen maksaminen tai suoritetaan vähennettyä eläkettä lähinnä seuraavasta mahdollisesta erääntymispäivästä.

— — — — — — — — — — — — — — —

28 a §.

Lesken oikeus perhe-eläkkeeseen lakkaa, kun hän on solminut uuden avioliiton.

Lapsen oikeus perhe-eläkkeeseen lakkaa, kun hän on täyttänyt 18 vuotta tai, milloin on kysymys edunjättäjän kuollessa 18 vuotta täyttäneelle lapselle myönnetystä eläkkeestä, kun hänen työkykynsä on palautunut.

Jos 18 vuotta täyttänyt lapsi on 15 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla työkyvytön, jatketaan perhe-eläkkeen suorittamista sen estämättä, mitä 2 momentissa on säädetty, eri hakemuksesta niin kauan kuin työkyvyttömyys yhdenjaksoisesti jatkuu.

Leskelle, jonka oikeus perhe-eläkkeen saamiseen 1 momentin mukaan lakkaa, maksetaan kertasuorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin perhe-eläke kahden vuoden ajalta olisi ollut, jos hän yksin olisi ollut edunsaajana.

Jos perhe-eläkkeensaaja ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy eläkekassan kustannettavasta hänen työkykynsä palauttamista tarkoittavasta lääkintähuollosta, koulutuksesta tai työhuollosta, hengenvaarallisena pidettävää hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, eläkkeen maksaminen keskeytetään tai maksettava määrä alennetaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Jos vakuutettu on siirtynyt vanhuuseläkkeelle tai tullut työkyvyttömäksi tammikuun 1 päivän 1971 ja joulukuun 31 päivän 1973 välisenä aikana, otetaan palkan suuruutta 16 §:n mukaisesti laskettaessa huomioon lisäksi myös keskimääräinen palkka tammikuun 1 päivää 1971 edeltäneeltä ajalta siten laskettuna kuin 3 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 26 päivänä tammikuuta 1956 annetussa laissa (72/56), ja 16 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (739/66), on säädetty, kuitenkin niin, että vuoden 1973 aikana vanhuuseläkkeelle siirtyneen tai työkyvyttömäksi tulleen osalta otetaan tällainen palkka huomioon vain siltä osin kuin se kohdistuu vuonna 1970 ansaittuihin maksukuukausiin.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Avioliittolain voimaanpanosta annetun lain (235/29) 6 §:n 1 momentin mukaan, sellaisena kuin se oli ennen uuden perintökaaren (40/65) voimaantuloa eli tammikuun 1 päivää 1966, lapsella, joka oli kihlakumppanien siittämä tai jonka vanhemmat sittemmin olivat kihlautuneet (jäljempänä *kihlalapsi*), sekä väkisin maaten siitetyllä lapsella oli samanlainen oikeudellinen asema kuin sellaisella avioliiton ulkopuolella syntyneellä lapsella, jonka lapsen isä oli asianmukaisessa järjestyksessä tunnustanut omakseen.

Perintökaaren voimaanpanosta annetulla lailla (41/65) kumottiin kuitenkin mainittu lainkohta, minkä jälkeen laissa ei ole enää ollut yleissäännöstä kihlalapsen ja väkisin maaten siitetyn lapsen oikeudellisesta asemasta. Tällaisen lapsen perintöoikeudellinen asema tosin on järjestetty perintökaareen otetuilla säännöksillä. — Perintökaaren 2 luvussa säädetään ensiksikin kihlalapsen osalta, että lapsi ja tämän jälkeläiset perivät lapsen isän ja isänpuoliset sukulaiset sekä nämä lapsen ja tämän jälkeläiset, sekä väkisin maaten siitetyn lapsen osalta, että tämä perii isän ja isänpuoliset sukulaiset (4 §). Perintökaaren 8 luvussa taas myönnetään mainitunlaisille lapsille oikeus avustukseen isän kuolinpesän säästöstä ja isän testamentin saajalta (8 § verr. 1 ja 3 §). — Muissa kuin perintöoikeudellisissa suhteissa tällaisten lasten oikeudellinen asema ei kuitenkaan enää poikkea muun avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen oikeusasemasta.

Mainitun yleissäännöksen kumoamisen johdosta kihlalapsi ja väkisin maaten siitetty lapsi jäivät vaille eräitä oikeuksia, jotka aikaisemmin olivat kuuluneet sellaisille lapsille näiden aseman ollessa samanlainen kuin tunnustetun lapsen. Niinpä tällaisella lapsella ei enää ollut hänellä avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain (173/22) nojalla aikaisemmin olleita oikeuksia isän sukunimeen ja elatukseen isän olojen mukaan, jos isä oli lapsen huoltaja (2 §:n 3 momentti ja 6 §:n 1 momentti). Tällaisen lapsen isä ei myöskään enää saanut mainittuun lakiin perustuvaa oikeutta tavata lasta, jollei hän ollut sen huoltaja (37 §).

Sitäpaitsi on huomattava, että tunnustetulle lapselle on sittemmin eläkelainsäädännössä myönnetty eräitä oikeuksia, joita muulla avioliiton ulkopuolella syntyneellä lapsella ei ilman muuta ole. Niinpä työntekijäin eläkelaissa (395/61) on tunnustetulle lapselle myönnetty oikeus saada perhe-eläkettä isänsä jälkeen riippumatta siitä, onko edunjättäjän elatusvelvollisuus ollut sopimuksella vai tuomioistuimen tuomiolla vahvistettu (4 §:n 5 momentti). Vastaavanlainen säännös sisältyy myös eräisiin muihin eläkelakeihin.

Eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista annetun lain (665/63) 1 §:n mukaan oikeus voi määrätä laissa tarkoitetun tutkimuksen tehtäväksi muun muassa avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetun lapsen oikeudellisen aseman vahvistamista koskevassa jutussa. Kun viimeksi mainittuun lainkohtaan sisältynyt kihlalapsen ja väkisin maaten siitetyn lapsen oikeudellista asemaa koskeva yleissäännös on kumottu, on ollut epäselvää, millaisissa tapauksissa tällaisen lapsen asemaa koskevassa jutussa on voitu määrätä tehtäväksi laissa tarkoitettu tutkimus. Kuitenkin saattaa mainitunlainen tutkimus edelleen olla tarpeen tällaisen lapsen oikeudellisen aseman toteamiseksi.

Kihlalapsi on siitetty avioliiton solmimista tarkoittavassa ja sikäli muusta avioliiton ulkopuolisesta suhteesta poikkeavassa suhteessa. — Lapsen vanhempien avioliitto on tosin myöhemmin syystä tai toisesta, usein kihlautuneen kuoleman johdosta jäänyt päättämättä. — Kun perintökaaren säätämisen yhteydessä ei ollut tarkoitus muuttaa kihlalapsen oikeudellista asemaa, on tällä kohden syntynyt epäkohta saatava korjatuksi. Avioliittolaki on tosin tarkoitus lähitulevaisuudessa ottaa kokonaisuudessaan perusteellisen tarkastelun kohteeksi, mutta syntyneen epäkohdan korjaaminen olisi hallituksen mielestä suoritettava erillisenä ensi tilassa. Lakiteknilliseltä kannalta tämä tapahtuisi sopivimmin siten, että avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:ään otettaisiin uudelleen kihlalapsen oikeudellista asemaa koskeva säännös asiallisesti saman sisältöisenä kuin se oli ennen sen kumoamista.

Väkisin maaten siitetyn lapsen osalta ei kuitenkaan ole syytä palata siihen oikeustilaan, joka vallitsi ennen tammikuun 1 päivää 1966. On nimittäin huomattava, että raskauden keskeyttämisestä annetun lain (239/70) mukaan raskaus voidaan keskeyttää, jos nainen on maattu olosuhteissa, joita tarkoitetaan rikoslain väkisinmakaamista koskevassa säännöksessä. Tästä johtuu, että väkisin maaten siitettyjä lapsia syntyy varsin harvoin ja vain niissä tapauksissa, joissa nainen syystä tai toisesta nimenomaan haluaa saattaa lapsen maailmaan. Tämän henkilöryhmän asettamiselle muista avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista poikkeavaan asemaan muutoin kuin perintöoikeudellisessa suhteessa on niin ollen vaikeata löytää perusteita.

Avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n 1 momentin kumoamisen jälkeen on, syntymäajankohdasta riippuen olemassa toisistaan poikkeavassa oikeudellisessa asemassa olevia kihlalapsia. Tästä aiheutuvan sekaannuksen poistamiseksi ehdotetaan uutta lakia sovellettavaksi takautuvasti myös sellaisiin lapsiin, jotka ovat syntyneet tammikuun 1 päivän 1966 ja tämän lainmuutoksen voimaantulopäivän välisenä aikana.

Eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista vuonna 1963 annetun lain 1 §:ssä olevaa viittausta avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:ään ei ole muodollisesti kumottu. Ensiksi mainittu lainkohta on tosin ollut tältä osin käyttämättömänä perintökaaren voimaantulosta alkaen, koska mainittu viittaus on kohdistunut lainkohtaan, jossa ei enää ole ollut säännöstä vuoden 1963 laissa tarkoitetuista lapsista. Kun avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n sisältö kihlalapsen osalta saatetaan vastaamaan lainkohdalla ennen perintökaaren voimaantuloa ollutta sisältöä, mainittu vuoden 1963 lain 1 §:n säännös on sellaisenaan jälleen sovellettavissa myös kosketelluissa tapauksissa.

Edellä esitetyn perusteella, ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmistelevana, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan avioliittolain voimaanpanosta 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun lain (235/29) 6 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 5 päivänä helmikuuta 1965 annetulla lailla (41/65), näin kuuluvaksi:

6 §.

Lapsella, joka on kihlakumppanien siittämä tai jonka vanhemmat sittemmin ovat kihlautuneet, on samanlainen oikeudellinen asema kuin sellaisella avioliiton ulkopuolella syntyneellä lapsella, jonka lapsen isä on säädetyssä järjestyksessä tunnustanut.

Niihin lapsiin, jotka on siitetty ennen avioliittolain voimaantuloa, sovelletaan aikaisemman lain säännöksiä lasten oikeudellisesta asemasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 ja on sitä sovellettava niissä tapauksissa, jolloin 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu lapsi on syntynyt 1 päivänä tammikuuta 1966 tai sen jälkeen.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Lakivaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 2 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 93. Valiokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina professorit Aarno Turunen ja Aulis Aarnio sekä lainsäädäntöneuvos Harald af Hällström oikeusministeriöstä.

Lapsella, joka oli kihlakumppanien siittämä ai jonka vanhemmat sittemmin olivat kihlauneet, oli ennen perintökaaren voimaanpanosa annetulla lailla tapahtunutta avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n 1 momentin kumoamista samanlainen oikeudellinen asema kuin sellaisella avioliiton ulkopuolella syntyneellä lapsella, jonka lapsen isä on säädetyssä järjestyksessä tunnustanut. Sanotun lainkohdan kumoamisen jälkeen tällaisen kihlalapsen asema ei muissa kuin perintöoikeudellisissa suhteissa enää poikkea muun avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen oikeusasemasta. Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksena on palauttaa kihlalapselle tunnustetun lapsen asema, mikä merkitsee käytännössä lähinnä oikeutta isän sukunimeen ja oikeutta työeläkelaeissa tarkoitettuun perhe-eläkkeeseen isän jälkeen. Sitä vastoin väkisin maaten siitetylle lapselle, jolla myös ennen sanotun 6 §:n 1 momentin kumoamista on ollut samanlainen oikeudellinen asema kuin tunnustetulla lapsella, ei palautettaisi aikaisempaa oikeusasemaa. Vaikka kihlalapsen asema ilmeisesti tullaan harkitsemaan uudelleen suunniteltaessa avioliittolainsäädännön tarkistamisen yhteydessä, valiokunta pitää ehdotettua avioliittolain voimaanpanosta annetun lain muuttamista jo tässä vaiheessa tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että muutettua lakia sovellettaisiin takautuvasti myös sellaisiin lapsiin, jotka ovat syntyneet tammikuun 1 päivän 1966 ja ehdotetun lainmuutoksen voimaantulopäivän välisenä aikana. Tämän on katsottu tarkoittavan sitä, että tällainen kihlalapsi saisi toistuvaissuorituksia esim. perhe-eläkettä jo lain voimaantuloa edeltäneeltä ajalta. Valiokunnan mielestä on kuitenkin asianmukaista, että kysymyksessä olevasta kihlalapsen oikeudellisesta asemasta ei säädettäisi tässä mielessä takautuvasti, vaan ennen lain voimaantuloa syntyneen kihlalapsen, jolla ei ole samanlaista asemaa kuin tunnustetulla lapsella, tulisi saada se vasta lain voimaantulosta lähtien. Kun kumottu avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n 1 momentti ja ehdotettu uusi säännös ovat kihlalapsen osalta asiallisesti samansisältöiset, tulisivat ehdotetun lain voimaantulon jälkeen kaikki kihlalapset, jotka on siitetty aviolittolain voimaantulon jälkeen, ilman eri voimaanpanosäännöstäkin samanlaiseen oikeudelliseen asemaan. Näin ollen lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen ehdotettu soveltamissäännös olisi tarpeeton.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan avioliittolain voimaanpanosta 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun lain (235/29) 6 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna *12 päivänä joulukuuta 1957 annetulla lailla (409/57) ja* 5 päivänä helmikuuta 1965 annetulla lailla (41/65), näin kuuluvaksi:

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 . *(poist.).*

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen ja jäsenet Huotari, Kauppila, Poutanen, Raatikainen, Siikaniemi, Tuominen, Tähkämaa ja Vikatmaa sekä varajäsenet Asunmaa ja Jaatinen.

Vastalause.

Lakiesityksen tarkoituksena on oikeudellisesti samanarvoisen aseman palauttaminen kihlalapselle kuin niille avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille, jotka isä on säädetyssä järjestyksessä tunnustanut. Tämän samanarvoisen aseman palauttamiseksi on välttämätöntä sovelluttaa lakia takautuvasti myös sellaisiin lapsiin, jotka ovat syntyneet perintökaaren voimaanpanosta annetun lain (41/65) voimaantulon jälkeen, millä lailla kumottiin aikaisempi yleissäännös kihlalapsen asemasta, mutta syntyneet ennen tämän uuden lain voimaantuloa, jolla kihlalapsen oikeudet palautetaan. Muussa tapauksessa ryhmä lapsia jää mielivaltaisesti vain syntymävuoden johdosta tämän lain suomien oikeuksien ulkopuolelle. Näin ollen on lakiesityksen voimaantulosäännökseen lisättävä tätä koskeva soveltamissäännös, joka oli hallituksen alkuperäisessä esityksessä.

Edellisen johdosta ehdotan,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin seuraavassa muodossa:

Laki

avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 ja on sitä sovellettava niissä tapauksissa, jolloin 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu lapsi on syntynyt 1 päivänä tammikuuta 1966 tai sen jälkeen.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Mirjam Tuominen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 170 hallituksen esityksen johdosta laiksi avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 17 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 93 laiksi avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 17 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 170, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

avioliittolain voimaanpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan avioliittolain voimaanpanosta 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun lain (235/29) 6 §,sellaisena kuin se on osittain muutettuna 12 päivänä joulukuuta 1957 annetulla lailla (409/57) ja 5 päivänä helmikuuta 1965 annetulla lailla (41/65), näin kuuluvaksi:

6 §.

Lapsella, joka on kihlakumppanien siittämä tai jonka vanhemmat sittemmin ovat kihlautuneet, on samanlainen oikeudellinen asema kuin sellaisella avioliiton ulkopuolella syntyneellä lapsella, jonka lapsen isä on säädetyssä järjestyksessä tunnustanut.

Niihin lapsiin, jotka on siitetty ennen avioliittolain voimaantuloa, sovelletaan aikaisemman lain säännöksiä lasten oikeudellisesta asemasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sotaväen rikoslain sekä sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annetun lain muuttamisesta.

Voimassa oleva sotaväen rikoslaki on annettu 30 päivänä toukokuuta 1919 ja laki sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä 16 päivänä huhtikuuta 1920. Pitkäaikaisen valmistelutyön jälkeen annettiin eduskunnalle 23 päivänä helmikuuta 1968 hallituksen esitys uudeksi sotilasrikoslaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (n:o 15/1968 vp.) ja 20 päivänä syyskuuta 1968 hallituksen esitys sotilastuomioistuinlaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (n:o 75/1968 vp.). Näiden esitysten tarkoituksena oli sotilasrikoslainsäädännön ja sotilasoikeudenkäyntiä koskevan lainsäädännön uudistaminen siten, että erillistä sotilasrikoslakia edellyttävä järjestelmä ja erilliset sotilastuomioistuimet säilytetään. Sanottuihin esityksiin sisältyvien lakiehdotusten toteutuminen olisi merkinnyt eräiden sotaväen rikoslain ja sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annetun lain soveltamisessa ilmenneiden epäkohtien poistumista ja sotilasoikeudenkäyntiä koskevien säännösten saattamista vakinaiselle kannalle. Eduskunnan toinen lakivaliokunta katsoi kuitenkin uutta sotilasrikoslakia koskevan esityksen johdosta 21 päivänä marraskuuta 1969 antamassaan mietinnössä (n:o 1/1969 vp.) ja sotilastuomioistuinlakia koskevan esityksen johdosta 22 päivänä tammikuuta 1970 antamassaan mietinnössä (n:o 2/1969 vp.), että sotilasrangaistussäännökset olisi sisällytettävä yleiseen rikoslakiin ja että sotilasrikosasiat olisi siirrettävä rauhan aikana raastuvanoikeuksien käsiteltäväksi. Tämän jälkeen hallituksen sanotut esitykset peruutettiin.

Edellä esitetyn johdosta hallituksen tarkoituksena on valmistella tarpeelliset lakiehdotukset kysymyksessä olevan lainsäädännön uudistamiseksi siltä pohjalta, että nykyisestä erillisjärjestelmästä luovutaan. Valmistelutyö tulee kuitenkin tehtävän laajuuden vuoksi ilmeisesti kestämään useiden vuosien ajan. Tämän vuoksi on tarpeellista tarkistaa puheena olevan lainsäädäntöuudistuksen toteutumiseen saakka voimaan jääviä sotaväen rikoslakia ja sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettua lakia niiltä osin, kuin niiden soveltamisessa on havaittu epäkohtia. Edellä mainittua kokonaisuudistusta odotettaessa on muutokset tarkoituksenmukaisuussyistä rajoitettava koskemaan vain sellaisia säännöksiä, joiden soveltaminen nykyisessä muodossaan saattaa aiheuttaa kohtuuttomia rangaistusseuraamuksia tai joiden muuttaminen muusta syystä on katsottava erityisen kiireelliseksi. Näin ollen muuttunut lainsäädäntö tai muuttuneet olosuhteet taikka säännösten vanhentunut kieliasu eivät sinänsä aiheuttaisi muutoksia sotaväen rikoslakiin tai sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin. Sotaväen rikoslain erinäisiä rikoksia koskevien säännösten osalta tarkistaminen olisi välttämätöntä vain yleisesti esiintyviä rikoksia koskevien säännösten kohdalta. Tämän vuoksi esim. sotaväen rikoslain ainoastaan sodan aikana esiintyviä erinäisiä rikoksia koskeviin vanhentuneiksi katsottaviin säännöksiin ei ole syytä tässä yhteydessä puuttua.

Edellä mainitussa uutta sotilasrikoslakia koskevassa mietinnössä toinen lakivaliokunta on, ehdottaessaan sanotun esityksen hylättäväksi, lausunut, että sotaväen rikoslakia olisi kiireellisesti muutettava niin, että eräät sen soveltamisessa havaitut epäkohdat poistuisivat. Tällaisina epäkohtina valiokunta piti ensinnäkin sitä, ettei sotilasrikoksista voida käyttää ehdollista rangaistustuomiota samoin edellytyksin kuin yleisen rikoslain mukaan rangaistavista teoista. Edelleen valiokunta katsoi, että sotaväen rikoslain 89, 90, 98, 99, 107, 136, 138, 141, 143 ja 144 §:n rangaistusasteikkoja olisi tarkistettava ja arestirangaistuksen kärsimistä koskevat säännökset muutettava niin, että palveluksesta vapautunut henkilö voisi kärsiä arestirangaistuksensa päävartiossa. Lisäksi olisi

sotaväen rikoslain 76 ja 82 §:stä poistettava nykyoloissa merkityksettömäksi käynyt palveluspaikkakunnan käsite ja 142 §:ään lisättävä viittaus yleisen rikoslain 38 luvun 6 a §:n säännökseen. Vielä olisi valiokunnan mielestä aikaisemmin kärsitty kurinpitotoimin määrätty rangaistus voitava vähentää samassa asiassa tuomioistuimessa tuomitusta rangaistuksesta sekä sotaväen rikoslakiin tehtävä eräiden lisärangaistusten poistamisesta 10 päivänä tammikuuta 1969 annetun lain vaatimat muutokset.

Hallitus katsoo, että samassa yhteydessä toisen lakivaliokunnan ehdottamien muutosten kanssa olisi tehtävä myös eräitä muita muutoksia, joista tärkeimmät ovat rikoslain muuttamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetusta laista ja 23 päivänä huhtikuuta 1920 annetun sotaväen järjestyssäännön jäljempänä selostettavasta uudistamisesta aiheutuvat.

Valtioneuvosto asetti 2 päivänä maaliskuuta 1961 komitean laatimaan ehdotuksen sotaväen järjestyssääntöä vastaavaksi uudeksi asetukseksi. Kun edellä mainittua uutta sotilasrikoslakia koskevaa ehdotusta valmisteltaessa kuitenkin edellytettiin, että sotilaskurinpitomenettelyn perusteista oli säädettävä lailla, ei komitean laatima asetusehdotus johtanut toimenpiteisiin, vaan komitean tehtävää muutettiin 5 päivänä huhtikuuta 1968 siten, että sen tehtäväksi annettiin laatia ehdotus sotilaskurinpitomenettelyä koskevaksi laiksi ja tämän lain nojalla annettavaksi asetukseksi. Uutta sotilasrikoslakia koskevan hallituksen esityksen tultua peruutetuksi ei komitea kuitenkaan voinut saattaa työtään loppuun. Ehdottaessaan uutta sotilasrikoslakia ja sotilastuomioistuinlakia koskevat hallituksen esitykset hylättäväksi toinen lakivaliokunta edellytti, että valmisteltaessa sotilasrangaistussäännösten siirtämistä yleiseen rikoslakiin ja sotilasrikosasioiden käsittelemisen siirtämistä yleisiin alioikeuksiin tarkoittavia lakiehdotuksia samalla laadittaisiin ehdotus sotilaskurinpitomenettelyä koskevaksi laiksi. Koska kysymyksessä olevan uuden lainsäädännön valmisteleminen ilmeisesti kestää, niin kuin edellä on todettu, useiden vuosien ajan, on välttämätöntä, että vanhentuneeksi katsottava sotaväen järjestyssääntö uudistetaan väliaikaisesti. Tämä edellyttää eräitä muutoksia voimassa olevaan sotaväen rikoslakiin. Sanottu uuden sotaväen järjestyssäännön sisältävä asetus saatettaisiin voimaan samanaikaisesti kuin tässä esityksessä ehdotettu sotaväen rikoslain muutokset käsittävä laki.

Edellä mainitussa uutta sotilasrikoslakia koskevassa mietinnössä toinen lakivaliokunta katsoi, että sotilasrikoksia koskevan seuraamusjärjestelmän tuli, siinä määrin kuin oli mahdollista, vastata yleisen rikoslain rangaistusjärjestelmää. Sotaväen rikoslain 26 §:ssä on lueteltu lukuisia vain sanotun lain alaisia henkilöitä koskevia järjestysrangaistusmuotoja. Näitä ovat eri arestilajien lisäksi mm. työn suorittaminen ja palveluksessa olo vuorotta, muistutukset ja nuhteet sekä poistaminen päällikkyydestä ja syylliselle uskotusta erityisestä toimesta. Tuomioistuimet eivät kuitenkaan ole nykyisen lain aikana, vaikka niillä olisi ollut siihen mahdollisuus, tuominneet juuri muita järjestysrangaistuksia kuin yksinkertaista arestia tai vartioarestia ja upseereille myös muistutuksia. Kun sotaväen järjestyssäännön uudistamista valmisteltaessa on lähdetty siitä, että järjestysrangaistusmuotoja olisi tarkoituksenmukaisuussyistä vähennettävä ja kun toisaalta toinen lakivaliokunta on mainituin tavoin edellyttänyt arestirangaistusten täytäntöönpanoa koskevien säännösten muuttamista niin, että myös palveluksesta vapautunut henkilö voisi kärsiä arestirangaistuksensa päävartiossa, on pidettävä asianmukaisena, että sotaväen rikoslain järjestysrangaistuksia ja arestirangaistusten täytäntöönpanoa koskevat vanhentuneiksi katsottavat säännökset jo tässä vaiheessa kokonaan uudistetaan.

Lakiehdotuksen mukaan järjestysrangaistuksia olisivat ainoastaan aresti, joka olisi yksilajinen, ja varoitus. Tätä koskeva säännös ehdotetaan sijoitettavaksi sotaväen rikoslain rangaistuslajeja koskevaan 12 §:ään. Sotaväen rikoslain 14 §:ää taas ehdotetaan muutettavaksi siten, että esimiehellä olisi oikeus kurinpitotoimin, paitsi määrätä sanottuja järjestysrangaistuksia, myös ojentaa sotaväen rikoslain alaista henkilöä niin kuin siitä asetuksella säädetään. Kurinpito-ojennuksia olisivat muistutus, ylimääräinen palvelus enintään kahdeksan kertaa ja poistumiskielto enintään neljäksi viikoksi. Hallituksen mielestä on tarkoituksenmukaista, että päälliköllä olisi oikeus määrätä kurinpitomenettelyä käyttäen vaihtoehtoisesti järjestysrangaistus tai kurinpito-ojennus sellaisesta sotaväen rikoslaissa rangaistavaksi säädetystä teosta, josta saattaa seurata järjestysrangaistus. Vaikka kurinpitomenettelyä koskevat tarkemmat säännökset ehdotuksen 14 §:n mukaan on tarkoitettu annettavaksi asetuksessa, on katsottu aiheelliseksi säätää kurinpito-ojennuksista laissa sen vuoksi, että esimiehen

kurinpitovallan rajat tulisivat tältä käskynalaisen oikeusturvaa erityisesti koskevalta osalta laissa tarkasti määrätyksi.

Sotaväen rikoslain 17 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös arestin vähimmäis- ja enimmäismäärästä. Lakiehdotuksen mukaan arestia tuomittaisiin vähintään yksi ja enintään kolmekymmentä vuorokautta niin kuin voimassa olevan lain mukaan yksinkertaista arestia ja vartioarestia. Sanotussa 17 §:ssä olevaa säännöstä sakon käyttämisestä järjestysrangaistuksen sijasta ja viimeksi mainitun rangaistuksen käyttämisestä sakon asemesta ehdotetaan muutettavaksi paitsi siten, että tuomioistuimen harkintavalta sakon käyttämisen osalta laajenee, myös siten, että yleisessä laissa säädetyn sakkorangaistuksen sijasta voidaan tuomita ainoastaan arestia. Näin ollen toista järjestysrangaistusmuotoa varoitusta saadaan käyttää vain sellaisesta sotilasrikoksesta, josta on säädetty seuraamukseksi järjestysrangaistus. Lisäksi 17 §:ään otettaisiin säännös, jonka mukaan varoitusta olisi käytettävä vain silloin, kun sitä tehdyn rikoksen vähäisyys, rikoksentekijän aikaisempi palvelus ja muut olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä riittävänä rangaistuksena. Aresti olisi siten edelleen säännönmukaisesti käytettävä järjestysrangaistusmuoto. Ehdotettujen muutosten johdosta olisi sotaväen rikoslain 26 § tarpeettomana kumottava.

Sotaväen rikoslain 41 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei arestirangaistusta enää yhdistettäisi määräaikaiseen vapausrangaistukseen. Yhdistämättä jättämistä puoltaa lähinnä se, että arestirangaistus on luonteeltaan ensi sijassa kurinpidollinen. Lisäksi voidaan todeta, että voimassa olevan lain mukaan yhdistäminen toimitetaan vain silloin, kun arestirangaistus on tuomittu samalla kertaa kuin määräaikainen vapausrangaistus. Aresti ehdotetaan siinäkin suhteessa asetettavaksi samaan asemaan kuin sakko, ettei arestirangaistuksia ole yhdistettävä myöskään keskenään, vaan yhdistäminen tapahtuisi, samalla tavoin kuin sakosta on säädetty, vasta rangaistuksia täytäntöönpantaessa. Sitä vastoin aresti ja varoitus sotaväen rikoslain 40 §:n mukaan edelleen sisältyisivät kuolemanrangaistukseen ja elinkautiseen kuritushuonerangaistukseen. Arestirangaistusten yhdistämistä koskevien säännösten muuttamisen johdosta olisi sotaväen rikoslain 38 a § sekä 42—44 § tarpeettomina kumottava.

Sotaväen rikoslain arestirangaistusten täytäntöönpanoa koskevista pykälistä 27 § ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen otettaisiin säännös, jonka mukaan kuritushuone- ja vankeusrangaistus sekä sakko pannaan täytäntöön yleisen lain säännöksiä noudattaen. Tällöin 24 § olisi tarpeettomana kumottava. Sotaväen rikoslain 28 §:ään tulisi arestin ja varoituksen täytäntöönpanoa yleensä koskevat säännökset ja 28 a §:ään arestirangaistuksen yhdistämistä täytäntöönpanossa koskevat säännökset. Lakiehdotuksen mukaan arestirangaistus, jota ei ole pantava täytäntöön samalla kertaa kuin kuritushuone- tai vankeusrangaistus taikka sakon muuntorangaistus, olisi aina kärsittävä päävartiossa tai muussa vartiossa, esim. sellaisessa kasarmi- tai aluevartiossa, jossa on varattu huoneita arestilaisia varten. Näin ollen myös palveluksesta vapautuneen henkilön olisi kärsittävä arestirangaistuksensa tällaisessa vartiossa eikä enää vankeudeksi muunnettuna yleisessä rangaistuslaitoksessa. Sanotun muutoksen johdosta olisi sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annetun lain 77 §:n 3 momentti, jossa säädetään arestirangaistuksen muuntamisesta vankeudeksi, tarpeettomana kumottava. Ehdotettu arestirangaistuksen täytäntöönpanoa koskeva muutos olisi tarkoituksenmukainen sen tähden, että palveluksesta vapautuneen asevelvollisen toimittamista lyhyeksi ajaksi yleiseen rangaistuslaitokseen ei rikospoliittiselta kannalta voida pitää suositeltavana. Voimassa olevan lain mukainen menettely voi myös johtaa kohtuuttomaan tulokseen etenkin, jos arestirangaistuksen täytäntöönpano on viivästynyt tuomitusta riippumattomasta syystä, esim. virallisen syyttäjän valituksen johdosta. Koska on pidettävä asianmukaisena, että palveluksesta vapautunut henkilö kärsiessään arestirangaistusta päävartiossa tai muussa vartiossa on sotaväen rikoslain alainen, ehdotetaan sanotun lain 3 §:ään lisättäväksi tästä säännös. Sotaväen rikoslain 28 §:ään ehdotetaan lisäksi otettavaksi eräitä säännöksiä arestirangaistuksen ja varoituksen täytäntöönpanosta, kuitenkin niin että tarkemmat määräykset siitä annetaan asetuksella. Ehdotuksen mukaan aresti voitaisiin sodan aikana tai erityisestä syystä muulloinkin, kuten sotaharjoitusten aikana tai arestihuoneiden puuttuessa, panna täytäntöön muuallakin kuin vartiossa. Arestirangaistusta kärsivä voitaisiin myös määrätä osallistumaan palvelukseen tai tekemään työtä niin kuin siitä asetuksella tarkemmin säädetään. Viimeksi mainittu menettely olisi tarpeellinen sekä puolustuslaitoksen että arestilaisen itsensä kannalta. Sotaväen rikoslain 28 a

§:ssä olevat säännökset arestirangaistusten yhdistämisestä täytäntöönpanossa ehdotetaan kirjoitettavaksi uudelleen huomioon ottaen sen, että ehdotuksen mukaan aresti olisi yksilajinen.

Kun kansalaisluottamuksen menettäminen ja maan palvelukseen kelvottomuus on mainitulla eräiden lisärangaistusten poistamisesta annetulla lailla poistettu rangaistusjärjestelmästä, on sotaväen rikoslain 20 ja 21 §:ssä olevat viraltapanoa ja virasta erottamista sekä korpraalin ja ylimatruusin arvon menettämistä koskevat säännökset uudistettava. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan ole syytä saattaa sotaväen rikoslain ja yleisen rikoslain viran menettämistä koskevia rangaistusseuraamuksia samankaltaisiksi, koska se vaatisi laajempaa puuttumista ensiksi mainitun lain erinäisiä rikoksia koskeviin säännöksiin. Kun yleisen rikoslain 2 luvun 10 §:ssä viran menettäminen on kytketty rikoksesta tuomittavaan rangaistusseuraamukseen, ehdotetaan sotaväen rikoslain 20 ja 21 §:ää muutettavaksi vastaavalla tavalla. Lakiehdotuksen mukaan tuomioistuimelle annetaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen tuomitun osalta oikeus harkita, onko hänet tuomittava virasta erotettavaksi. Tämän johdosta sotaväen rikoslain 20 §:n 4 momenttia vastaava sodan aikaa koskeva erityissäännös käy tarpeettomaksi. Sillä seikalla, että viraltapano tai virasta erottaminen on sotaväen rikoslaissa säädetty rangaistusseuraamukseksi eräistä rikoksista, ei ole käytännössä mainittavaa merkitystä, koska toisaalta tuomioistuimet eivät ole noita seuraamuksia yleensä käyttäneet ja toisaalta puolustuslaitoksessa palvelevat sotilasviran- tai toimenhaltijat voidaan aina vapauttaa virastaan tai toimestaan hallintotoimin. Edellä mainitun eräiden lisärangaistusten poistamisesta annetun lain perusteella ovat sotaväen rikoslakiin sisältyvät rangaistussäännökset lakanneet olemasta voimassa niiltä osin kuin rikoksentekijä on tuomittava tai voidaan tuomita kysymyksessä oleviin lisärangaistuksiin, minkä vuoksi sotaväen rikoslain säännösten muuttaminen tällä perusteella ei muilta osin ole tarpeen.

Ehdollisen rangaistustuomion käyttämisestä sotilasrikoksista on saatu myönteisiä kokemuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan ehdollisen tuomion käyttäminen sotilasrikoksien osalta asetettavaksi samaan asemaan kuin muiden rikosten osalta. Koska nuorista rikoksentekijöistä 31 päivänä toukokuuta 1940 annetun lain säännöksiä lain 27 §:n mukaan ei ole sovellettava sotaväen rikoslain mukaan rangaistaviin tekoihin, olisi viimeksi mainittuun lakiin otettava nuorista rikoksentekijöistä annetun lain 7 §:ää vastaava säännös. Selvyyden vuoksi sotaväen rikoslakiin olisi otettava vielä maininta siitä, ettei järjestysrangaistusta eli arestia tai varoitusta saa tuomita ehdollisesti. Ehdollisesta rangaistustuomiosta 20 päivänä kesäkuuta 1918 annetun lain 4 §:n mukaan ehdollista tuomiota ei saa käyttää virkarikoksesta, jonka on tehnyt 21 vuotta täyttänyt henkilö. Kun asevelvollisena puolustuslaitoksessa palvelevaa ei katsota virkamieheksi eikä hän niin ollen voi syyllistyä ehdollisesta rangaistustuomiosta annetussa laissa tarkoitettuun virkarikokseen, ei näytä olevan aihetta ottaa sotaväen rikoslakiin tältä kohdin ensiksi mainitusta laista poikkeavaa säännöstä.

Sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annetun lain 41 §:n mukaan ei se seikka, että jollekulle on kurinpitotoimin määrätty sotaväen rikoslaissa rangaistavaksi säädetystä teosta rangaistus, estä nostamasta samasta rikoksesta syytettä tuomioistuimessa. Sotaväen rikoslain voimassa olevan 34 §:n 2 momentin mukaan on silloin tuomioistuimessa rangaistusta määrättäessä pidettävä lieventävänä asianhaarana sitä, että rikoksentekijää on jo aikaisemmin kurinpitotoimin rangaistu, olipa rangaistus pantu täytäntöön tai ei. Sanottu seikka on siis otettava huomioon rangaistuksen määräämisperusteena. Säännös ei ole tässä muodossaan asianmukainen. Sillä seikalla, että tuomitulle on aikaisemmin kurinpitotoimin määrätty rangaistus, ei ole mitään tekemistä itse rangaistuksen määräämisessä, vaan kysymys on yleisen rikoslain 3 luvun 11 §:ssä tarkoitetusta tutkintavankeuden vähentämiseen rinnastettavasta tapauksesta. Tämän vuoksi ehdotetaan sanottu sotaväen rikoslain 34 §:n 2 momentti muutettavaksi mainittua rikoslain säännöstä vastaavaksi. Näin ollen kurinpitotoimin määrättyä järjestysrangaistusta tai kurinpito-ojennusta ei enää otettaisi huomioon asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä, ellei sitä ole ehditty panna täytäntöön. Toisaalta on tarkoitus asetuksella säätää, ettei järjestysrangaistusta tai kurinpito-ojennusta saa panna täytäntöön sen jälkeen kun asia on määrätty tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos aikaisemmin on määrätty kurinpito-ojennus tai varoitus, on tuomioistuimen silloinkin tehtävä tuomitsemastaan rangaistuksesta

harkintansa mukainen vähennys, ellei ole perusteltua aihetta jättää vähennystä tekemättä. Ehdotettu säännös on siinä mielessä laajempi kuin yleisen rikoslain 3 luvun 11 §:n säännös, että vähennysperusteeksi riittää sellainenkin rangaistus tai kurinpito-ojennus, joka ei ole aikaan sidottu, mitä kantaa voidaan perustella kohtuussyillä.

Sotaväen rikoslain 76 ja 82 §:ssä oleva käsite palveluspaikkakunta on ymmärretty niin, että se tarkoittaa sen kunnan aluetta, johon joukko-osasto tai muu puolustuslaitoksen osa on vakinaisesti sijoitettu. Tästä on ollut seurauksena, että sotilasta, joka on poistunut joukko-osastostaan, mutta pysytellyt sen sijoituskunnan alueella vaikkapa pitkänkin aikaa, ei ole voitu tuomita rangaistukseen luvattomasta poistumisesta palveluspaikkakunnalta tai karkaamisesta, vaan ainoastaan järjestysmääräysten rikkomisesta. Tästä aiheutuva epäkohta on sitäkin ilmeisempi, kun todetaan, että määräaikana loman päätyttyä palvelukseen saapumatta jääminen voidaan sotaväen rikoslain 85 §:n mukaan rangaista karkaamisena tai luvattomana poissaolona, vaikka rikoksentekijä olisikin oleskellut koko poissaolonsa ajan palveluspaikkakunnallaan. Käsitteellä palveluspaikkakunta ei ole merkitystä enää senkään puolesta, että varusmiesten alueelliset liikkumisrajoitukset vapaa-aikana on poistettu. Kun voimassa olevien säännösten mukaan sotilas siis voidaan tuomita asiallisesti katsoen samasta teosta eri lainkohtien nojalla, joiden rangaistusasteikotkin ovat toisistaan eroavat, ehdotetaan sanottuja 76 ja 82 §:n säännöksiä muutettavaksi siten, ettei määräävänä enää ole palveluspaikkakunnalta poistuminen, vaan tosiasiallinen poissaolo palveluksesta. Nykyisen palvelusajan lyhyyden takia ei myöskään ole syytä asettaa niitä sotilaita, jotka ovat palvelleet vähemmän aikaa kuin kuusi kuukautta, poissaolon pituuteen nähden eri asemaan kuin muita sotilaita, minkä vuoksi sanottua 76 §:n säännöstä ehdotetaan muutettavaksi myös tältä kohdin. Sotaväen rikoslain 76 §:n 2 momentin mukaan luvatonta poissaoloa ei ole rangaistava karkaamisena, jos asianhaarat selvästi osoittavat, ettei asianomaisen sotilaan tarkoituksena ole ollut vapautua sotapalveluksesta. Koska sotapalveluksesta vapautuminen on osoittautunut tulkintaerimielisyyksiä aiheuttavaksi ilmaisuksi, ehdotetaan säännöstä selvennettäväksi. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös sotaväen rikoslain 82 §:n, 83 §:n 2 momentin ja 85 §:n 2 momentin säännöksiin.

Sotaväen rikoslain 79 §:n 1 momentin, 89, 90 ja 98 §:n, 141 §:n 2 momentin sekä 143 ja 144 §:n rangaistusasteikot ovat käytännössä usein osoittautuneet liian ankariksi mm. sen johdosta, että monesti ajattelemattomuudesta tai hetkellisestä kiihtymyksestä taikka muusta kuin rikoslain 3 luvun 4 §:ssä tarkoitetusta henkisestä häiriytyneisyydestä aiheutunut merkityksetön teko saattaa täyttää jonkin sanotuissa pykälissä mainitun rikoksen tunnusmerkistön. Koska kysymyksessä olevat rikokset toisaalta saattavat ilmetä myös törkeässä muodossa, ei ole syytä rangaistusasteikkojen lieventämiseen yleensä, vaan tuomioistuimelle on varattava mahdollisuus mitata kussakin yksityistapauksessa riittävän lievä rangaistus. Ellei näin menetellä, on vaarana, että rangaistusasteikoltaan liian ankaria lainkohtia vältetään soveltamasta sellaisissa tapauksissa, joissa niitä lain sanamuodon ja tarkoituksen mukaan olisi käytettävä. Sotilasrikoksia koskevan rangaistusjärjestelmän yleistä lieventämistä rauhan aikana on perusteltu puolustuslaitoksessa tapahtuneella kehityksellä ja yhteiskuntaolojen yleisellä muuttumisella. Tässä yhteydessä voidaan kuitenkin puuttua vain eräisiin käytännössä tavallisimmin esiintyviä rikoksia koskeviin rangaistusasteikkoihin.

Milloin kaksi tai useampi siitä keskenään sovittuaan syyllistyy karkaamisrikokseen, on lievimmäksi rangaistukseksi rikoksesta sotaväen rikoslain 79 §:n 1 momentissa säädetty kuusi kuukautta vankeutta. Koska tällainen sopimus saattaa johtua sattumanvaraisista seikoista ja koska yhdessä karkaaminen ei useinkaan aiheuta vaaraa, olisi tuomioistuimelle annettava oikeus tuomita yhdessä karkaamisesta sama rangaistus kuin muustakin rauhan aikana tapahtuneesta karkaamisesta. Tämän vuoksi ehdotetaan sotaväen rikoslain 79 §:n 1 momentista poistettavaksi vähimmäisrangaistusta koskeva säännös. Sotaväen rikoslain 89 §:n 1 momentissa mainitusta vilpillisestä menettelystä palveluksesta vapautumisen tarkoituksessa ja 90 §:ssä säädetystä palveluskunnon vahingoittamisesta sekä 98 §:n a) kohdassa tarkoitetusta rauhan aikana joukon läsnä ollessa tapahtuneesta kieltäytymisestä täyttämästä esimiehen palveluksessa antamaa käskyä ei voimassa olevan lain mukaan voi seurata järjestysrangaistusta. Näistä rikoksista kuritushuone- tai van-

keusrangaistus voi kuitenkin olla joissakin tapauksissa kohtuuton etenkin silloin, kun tunnusmerkistön täyttävä teko ei vaaranna kuria ja järjestystä eikä syyllistä ole aikaisemmin tuomittu sanotunlaiseen vapausrangaistukseen. Sen vuoksi ehdotetaan mainituista rikoksista vaihtoehtoiseksi rangaistukseksi järjestysrangaistus. Lisäksi on sanotut säännökset pyritty lakiehdotuksessa kirjoittamaan yleisempään muotoon. Sotaväen rikoslain 100 §:n säännös esimiehen palveluksessa antaman käskyn tahallisesta täyttämättä jättämisestä ehdotetaan siirrettäväksi 98 §:ään säännösten läheisen keskinäisen yhteyden takia. Jos sanottu rikos on tehty huolimattomuudesta tai varomattomuudesta, voidaan syyllinen sotaväen rikoslain 157 §:n nojalla tuomita rangaistukseen palvelusvelvollisuuden rikkomisesta, joten 100 §:ssä olevat tuottamuksesta tehtyä rikosta koskevat säännökset eivät ole tarpeellisia. Näin ollen sanottu pykälä olisi kumottava. Ehdotuksen mukaan sotaväen rikoslain 98 §:ssä tarkoitetusta kieltäytymisesta ei enää voisi seurata kuolemanrangaistusta.

Sotaväen rikoslain 136 §:n 3 momentissa mainitusta kavaltamisrikoksesta ja 138 §:n 1 momentissa tarkoitetusta väärentämisestä on säädetty lievimmäksi rangaistukseksi kaksi vuotta kuritushuonetta. Kun näitä säännöksiä vastaavat yleisen rikoslain 40 luvun 6 §:n 1 ja 2 momentti ja 7 §:n 3 momentti on 29 päivänä kesäkuuta 1961 muutettu siten, että kysymyksessä olevista virkamiehen tekemistä rikoksista voidaan myös, jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, tuomita vankeutta vähintään kuusi kuukautta, ehdotetaan sotaväen rikoslain mainitut säännökset muutettavaksi vastaavalla tavalla. Lisäksi olisi sanotussa 136 §:n 3 momentissa säädetty vähimmäisrangaistus kaksi vuotta kuritushuonetta alennettava yleisen rikoslain 40 luvun 7 §:n 3 momentin säännöksen mukaiseksi eli yhdeksi vuodeksi. Sotaväen rikoslain sanotut säännökset eivät ole asiallisesti eivätkä lakiteknillisesti tyydyttäviä varsinkaan 138 §:n osalta, mutta koska vastaavia yleisen rikoslain säännöksiä ei ole vielä uudistettu, ei erillistä muutosta sotaväen rikoslain osalta ole katsottu aiheelliseksi ehdottaa.

Sotaväen rikoslain 141 §:ssä on vartiomiehen suorittama varkaus sekä varkaus esimieheltä tai palveluskumppanilta asetettu ankaramman rangaistusuhan alaiseksi kuin muu varkaus. Vartiomiehen suorittaman varkauden rinnastaminen törkeään varkauteen on hänen asemansa huomioon ottaen perusteltua. Koska kuitenkin yleisen rikoslain törkeää varkautta koskevassa säännöksessä on eri asteikko erittäin lieventävien asianhaarain vallitessa tehtyjen tekojen varalta, ehdotetaan sotaväen rikoslain 141 §:n 1 momenttia vastaavasti muutettavaksi, kuitenkin niin ettei vankeusrangaistukselle asetettaisi vähimmäismäärää. Sitä vastoin nykyoloissa näyttää tarpeettomalta, että esimieheltä tai palveluskumppanilta varastaminen rangaistaisiin ankarammin kuin muu varkaus. Jos varkaus kohdistuu henkilöön, jonka luokse sotilas on majoitettu, on tapausta arvosteltava samalla tavalla. Sanotut erityiset seikat voidaan tarvittaessa ottaa huomioon mitattaessa rangaistusta varkaudesta säädetyn rangaistusasteikon mukaan. Näin ollen ehdotetaan mainittuja erityistapauksia koskevat sotaväen rikoslain 141 §:n 2 momentin säännökset kumottavaksi. Kun sotaväen rikoslain 137 §:n 2 momentissa vartiomiehen suorittamasta vahingonteosta on säädetty sama rangaistusuhka kuin vartiomiehen suorittamasta varkaudesta, ehdotetaan sanotun lainkohdan rangaistusasteikkoa muutettavaksi lakiehdotuksen 141 §:n 1 momenttia vastaavaksi. Sitä vastoin sotaväen rikoslain 137 §:n 3 momenttiin, jossa säädetään esimiehen tai palveluskumppanin omaisuuteen kohdistuvasta vahingonteosta rangaistusseuraamukseksi myös järjestysrangaistus, ei tässä yhteydessä puututtaisi.

Sotaväen rikoslain 143 §:n mukaan sotilaan juopumuksesta palveluksessa saattaa seurata ainoastaan vankeusrangaistus. Tätä on monessa tapauksessa pidettävä kohtuuttomana. Koska sanottu pykälä on lisäksi kielellisesti epäselvä, ehdotetaan sitä muutettavaksi niin, että pykälän ensimmäisessä momentissa säädetään sotilaan juopumuksesta palveluksessa, josta ehdotuksen mukaan saattaisi seurata vapausrangaistuksen ohella järjestysrangaistus, sekä toisessa momentissa sotilaan muusta juopumuksesta. Ensiksi mainitusta rikoksesta olisi rangaistava sitä, joka on palveluksessa siinä määrin päihtyneenä, että hänen kykynsä suorittaa palvelusta on katsottava alentuneen, riippumatta siitä, onko hän päihdyttänyt itsensä palveluksen aikana tai ennen sitä. Viimeksi mainitussa tapauksessa rangaistavuuden edellytyksenä kuitenkin olisi, että palvelus oli ennakolta määrätty tai ainakin odotettavissa. Jos sitä vastoin päihtynyt henkilö ei ryhdy suorittamaan palvelustehtäväänsä, ei häntä myöskään voida tuomita juopumuksesta palveluksessa,

vaan useimmissa tapauksissa kysymyksessä olisi tällöin palvelusvelvollisuuden laiminlyöminen. Sotilaan juopumus vapaa-aikana olisi rangaistavaa vain, jos hän esiintyy juopuneena puolustuslaitoksen käytössä olevassa paikassa taikka julkisessa paikassa tai tilaisuudessa. Sen sijaan kotona, vaikka koti olisi puolustuslaitoksen alueellakin, tai yksityisessä tilaisuudessa tapahtunut itsensä päihdyttäminen ei olisi enää rangaistava teko. Rangaistavuuden supistamisen vapaa-aikana tapahtuneen juopumuksen osalta ei voida katsoa olennaisesti vaikuttavan sotilaiden valmiuteen suorittaa sellaisia palvelustehtäviä, jotka ennakolta eivät ole tiedossa. Mikäli erityinen valmius siinä suhteessa on tarpeen, voidaan asia järjestää esimiesten yksityistapauksissa antamilla määräyksillä.

Huumausaineiden käytön yleistyminen on havaittavissa myös varusmiesten keskuudessa. Koska kuitenkin sotilas, joka palveluksessa esiintyy huumausaineen vaikutuksen alaisena, voidaan tuomita mahdollisen palvelusvelvollisuuden täyttämättä jättämisen ohella rangaistukseen sotilaan arvolle sopimattomasta käyttäytymisestä, ei tässä vaiheessa ole katsottu aiheelliseksi ehdottaa sanottuun 143 §:ään sisällytettäväksi erityistä säännöstä huumausaineen vaikutuksen alaisena esiintymisestä.

Sotaväen rikoslain 144 §:n mukaan rangaistaan ohjesäännöissä tai muuten annettujen järjestysmääräysten rikkominen, jos teko ei samalla käsitä palvelusvelvollisuuden rikkomista, sekä sopimaton käyttäytyminen. Kun lainkohdassa on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vankeutta enintään yksi vuosi, on rikoksen uusijana järjestysmääräysten rikkomiseen tai sopimattomaan käyttäytymiseen syyllistynyt tuomittava, ellei rikosta ole katsottava tehdyksi lieventävissä olosuhteissa, vapausrangaistukseen. Koska tällaista rangaistusta ei aina voida pitää asianmukaisena lainkohdan tarkoittamista vähäisistä rikkomuksista, ehdotetaan vankeusrangaistuksen enimmäismääräksi kolme kuukautta vankeutta, jolloin uusimissäännöksiä ei jouduttaisi soveltamaan. Lisäksi sanottu pykälä on pyritty kirjoittamaan yleisempään muotoon kuin nykyisessä laissa.

Kun pahoinpitelyrikoksia koskevat yleisen rikoslain säännökset edellä mainitulla 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetulla lailla uudistettiin, luovuttiin sanottujen rikosten osalta ns. seurausvastuuperiaatteesta. Pahoinpitelystä tuomittava rangaistus ei yleisen rikoslain mukaan enää määräydy rikoksen seurauksen mukaan. Sotilasrikoslainsäädännön uudistamista koskevan, sittemmin peruutetun esityksen ollessa vireillä eduskunnassa samanaikaisesti kuin kysymyksessä olevasta rikoslain muuttamisesta päätettiin, ei asianomainen valiokunta ryhtynyt sotaväen rikoslain pahoinpitelyä koskevien säännösten muuttamiseen samassa yhteydessä. Koska sotaväen rikoslain 104, 105, 107, 112 ja 113 §:ssä tarkoitettuja pahoinpitelyrikoksia saattaa esiintyä myös rauhan aikana, olisi sanotut säännökset hallituksen mielestä muutettava jo tässä vaiheessa yleisen rikoslain säännöksiä vastaaviksi. Sitä vastoin ei nyt puututtaisi eräisiin vain sodan aikana esiintyviä rikoksia koskeviin säännöksiin, joista rangaistus määräytyy pahoinpitelyn seurauksen mukaan. Tällaisista rikoksista on kysymys sotaväen rikoslain 124 §:n 4 momentissa, 129 §:n 2 momentissa ja 130 §:n 1 momentissa.

Sotaväen rikoslain 99 §:ssä on lakiteknillisesti yleisen rikoslain 16 luvun 1 §:ää vastaava säännös esimiehen väkivaltaisesta vastustamisesta. Ensiksi mainitussa säännöksessä ei kuitenkaan ole säädetty väkivallasta virkatehtävää toimittavaa esimiestä vastaan sinänsä eikä myöskään väkivallasta jonkin virkatoimen johdosta, vaan näistä teoista on säädetty sotaväen rikoslain 104 ja 105 §:ssä teon seurauksesta riippuva rangaistus. Seurausvastuuperiaatteesta luopumisen johdosta pahoinpitelyrikosten osalta ehdotetaan mainitut sotaväen rikoslain säännökset yhdistettäväksi siten, että esimieheen kohdistuva väkivalta on teon seurauksesta riippumatta aina rangaistava sanotun 99 §:n mukaan. Jos käytetty väkivalta on sellaista, että se täyttää myös jonkin pahoinpitelyrikoksen tunnusmerkistön, olisi sovellettava yleisen rikoslain 7 luvun rikosten yhtymistä koskevia säännöksiä. Kun esimiehen väkivaltainen vastustaminen saattaa esiintyä hyvin lievässäkin muodossa, näyttää sotaväen rikoslain 99 §:n vähimmäisrangaistus, kolme kuukautta vankeutta, liian ankaralta, etenkin kun yleisen rikoslain 16 luvun 1 §:n mukaan erittäin lieventävien asianhaarain vallitessa tapahtuneesta virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta voidaan tuomita sakkoa. Tämän vuoksi ehdotetaan sanottu vähimmäisrangaistus poistettavaksi, minkä lisäksi puheena oleva säännös on pyritty ehdotuksessa kirjoittamaan nykyistä yleisempään muotoon.

Sotaväen rikoslain 107 §:ssä on säädetty esimiehen pahoinpitelystä silloin kun esimies

ei toimita virkatehtävää tai pahoinpitely ei tapahdu virkatoimen johdosta, 112 §:ssä vertaisen ja eräiden muiden sotaväen rikoslain alaisten henkilöiden surmaamisesta, pahoinpitelemisestä tai kunnian loukkaamisesta ja 113 §:ssä vastaavista alaiseen kohdistuvista rikoksista. Sotaväen rikoslain 106 §:ssä säädetään esimiehen herjaamisesta tai solvaamisesta ankarampi rangaistusuhka kuin yleisessä rikoslaissa vastaavista rikoksista. Kaikki mainittuihin lainkohtiin sisältyvät yleisestä laista poikkeavat säännökset on katsottava tarpeettomiksi. Sotaväen rikoslain alaisen henkilön surmaamisesta muussa kuin lakiehdotuksen 103 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa, pahoinpitelystä, herjaamisesta tai solvaamisesta tai näiden rikosten rangaistavasta yrityksestä olisi siten rangaistus tuomittava yleisen rikoslain mukaan.

Sotaväen rikoslain 103 §:ssä on erityissäännös esimiehen tai esimiehen vertaisen surmaamisesta, jota on muutettu 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetulla lailla (493/69). Se jäisi edelleen voimaan, kuitenkin niin että maininta esimiehen vertaisesta, mikä pahoinpitelyä ja kunnianloukkausta koskevien säännösten uudistamisen johdosta poistetaan muualta laista, jäisi pois myös tästä pykälästä. Samalla olisi sotaväen rikoslain 36 §:n 3 momentti muutettava siltä osin kuin siinä viitataan esimiehen vertaiseen ja 163 §:n 2 momentin säännös, jossa käsite esimiehen vertainen on määritelty, kumottava.

Lakiehdotuksen 98, 99 ja 103 §:ään on sisällytetty sotaväen rikoslain voimassa olevia 101 ja 110 §:ää vastaavat säännökset siitä, että sotilasvartioon kuuluvaan sotilaaseen, vartiomieheen, päivystäjään tai poliisitehtäviä suorittavaan sotilaaseen kohdistuva kolmessa ensiksi mainitussa lainkohdassa tarkoitettu rikos on rangaistava samalla tavalla kuin esimieheen kohdistunut teko. Sotaväen rikoslain 101 §:n 2 momentissa olevat vanhentuneiksi katsottavat määritelmät vartioista ja vartiomiehestä eivät ole tarpeellisia, koska nämä käsitteet määräytyvät ohjesääntöjen mukaan.

Lakiehdotuksen mukaan sotaväen rikoslain 100, 101, 106, 107, 110, 112 ja 113 § kumottaisiin tarpeettomina. Sitä vastoin sotaväen rikoslain 102 ja 108 §:ää, jotka koskevat, ensiksi mainittu aiheettoman tyytymättömyyden ilmaisemista ja viimeksi mainittu kunnioituksen osoittamatta jättämistä ja aiheetonta kantelua, ei ole katsottu tarpeelliseksi muuttaa tämän ehdotuksen yhteydessä.

Sotaväen rikoslain 98, 99, 100, 105, 106 ja 113 §:ssä on säädetty erityisenä päärangaistuksena viraltapano tai virasta erottaminen. Koska näitä rangaistuksia ei yleensä ole käytetty, ei niitä ole otettu lakiehdotukseen vastaaviin pykäliin, vaan viraltapano ja virasta erottaminen tulisivat kysymykseen vain lisärangaistuksena, milloin lakiehdotuksen 20 §:ssä mainitut edellytykset ovat olemassa.

Nykyään on oikeuskäytännössä esiintynyt epäselvyyttä siitä, onko sotilaan suorittama toisen sotilaan moottoriajoneuvon luvaton käyttöönottaminen käsiteltävä sotilastuomioistuimessa ja rangaistava sotaväen rikoslain 142 §:n mukaan sotilasrikoksena vai onko syyte siitä käsiteltävä yleisessä alioikeudessa. Kun tällaiset rikokset varusmiesten käyttäessä palvelusaikanaan yhä enenevässä määrin omia autojaan ovat jatkuvasti lisääntyneet ja on tarkoituksenmukaista käsitellä näitä sotilasrikoksina samalla tavoin kuin sotilaan omaisuuteen kohdistuvia anastusrikoksia, ehdotetaan sotaväen rikoslain 142 §:ään lisättäväksi siitä selventävä säännös.

Lakiehdotuksessa on vielä katsottu aiheelliseksi muuttaa sotaväen rikoslain 1, 2, 3, 9, 11, 16 ja 17 luvun otsakkeet ja tehdä lain 3 §:n 1 momentin 6 kohtaan eräs kielellinen selvennys. Sotilasrikoksia eivät ole 23 päivänä joulukuuta 1964 annetun kirkkolain (635/64) 444 §:ssä ja ortodoksisesta kirkkokunnasta 8 päivänä elokuuta 1969 annetun lain (521/69) 59 §:ssä tarkoitetut papin virka- ja käytösvirheet, joista rangaistus on säädetty mainituissa laeissa, vaan sotilaspapin tekemiä sellaisia virheitä koskevat asiat on ensimmäisenä oikeusasteena tuomiokapitulin tai kirkollishallituksen käsiteltävä. Koska sotaväen rikoslain 5 §:n 2 momentin säännöksessä on otettu huomioon vain kirkkolain nojalla rangaistavat virka- ja käytösvirheet, ehdotetaan sanottu säännös täydennettäväksi ja kirjoitettavaksi uudelleen. Koska eräät sotaväen rikoslain kohdat, joihin sen 11 §:ssä on viitattu, on ehdotettu muutettavaksi ja kun lain 15 §:ssä mainitusta taposta ja muun kuin edellä mainitussa 103 §:ssä tarkoitetun sotilaan murhasta ei enää voi seurata kuolemanrangaistusta, ehdotetaan myös sanottuihin lainkohtiin tehtäväksi tarpeelliset muutokset. Sotaväen rikoslain 26 §:n kumoamisen johdosta olisi lisäksi lain 84, 118, 119 ja 162 §:ää tarkistettava. Ehdotuksen 84 §:n mukaan olisi luvaton poistuminen arestista

tai vartioituna ollessa sekä kurinpito-ojennuksena määrättävän poistumiskiellon rikkominen edelleen rangaistava teko. Sotaväen rikoslain 118 ja 119 §:ssä olevat säännökset esimiehen rankaisuvallan väärinkäyttämisestä ehdotetaan kirjoitettavaksi yhteen ja yleisempään muotoon, jolloin sanottu 119 § olisi tarpeettomana kumottava. Ehdotuksen mukaan sanottua rikosta koskevat rangaistusasteikot lievenisivät. Koska sotaväen rikoslain 162 §:ään perustuvia määräyksiä ei viimeksi käytyjen sotien aikana ole annettu ja säännös siten on osoittautunut tarpeettomaksi, ehdotetaan se kumottavaksi.

Esitetyn perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluvat lakiehdotukset:

Laki

sotaväen rikoslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 30 päivänä toukokuuta 1919 annetun sotaväen rikoslain 24, 26, 38 a, 42, 43, 44, 100, 101, 106, 107, 110, 112, 113, 119 ja 162 § sekä 163 §:n 2 momentti, *muutetaan* lain 1, 2, 3, 9, 11, 16 ja 17 luvun otsake sekä sen 3 §:n 1 momentin 6 kohta, 5 §:n 2 momentti, 11, 14, 15, 17, 20, 21, 27, 28, 28 a ja 29 §, 34 §:n 2 momentti, 36 §:n 3 momentti, 41 ja 76 §, 79 §:n 1 momentti, 82 §, 83 §:n 2 momentti, 84 §, 85 §:n 2 momentti, 89, 90, 98 ja 99 §, 103 §:n 1 momentti, 104, 105 ja 118 §, 136 §:n 3 momentti, 137 §:n 2 momentti, 138 §:n 1 momentti, 141 §, 142 §:n 1 momentti, 143 ja 144 § sekä *lisätään* lain 3 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta ja 12 §:ään uusi 2 momentti, jolloin entinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi,

näistä 3 § sellaisena kuin se on muutettuna 5 päivänä tammikuuta 1922 annetussa laissa (3/22), 11, 17, 29, 84, 90, 99, 105 ja 144 § sellaisina kuin ne ovat muutettuina 10 päivänä maaliskuuta 1944 annetussa laissa (155/44), 20 § sellaisena kuin se on muutettuna mainitussa 10 päivänä maaliskuuta 1944 annetussa laissa ja 18 päivänä joulukuuta 1953 annetussa laissa (496/53), 21 § sellaisena kuin se on muutettuna viimeksi mainitussa laissa, 28 ja 142 § sellaisina kuin ne ovat muutettuina 15 päivänä helmikuuta 1924 annetussa laissa (51/24), 28 a § sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1940 annetussa laissa (721/40), 38 a § sellaisena kuin se on 17 päivänä marraskuuta 1939 annetussa laissa (403/39), 43 ja 113 § sellaisina kuin ne ovat muutettuina viimeksi mainitussa laissa, 44 § sellaisena kuin se on muutettuna mainitussa 13 päivänä joulukuuta 1940 annetussa laissa, 79 § sellaisena kuin se on muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1944 annetussa laissa (426/44), 82, 83 ja 85 § sellaisina kuin ne ovat muutettuina 20 päivänä maaliskuuta 1942 annetussa laissa (215/42), 103 § sellaisena kuin se on muutettuna 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (493/69), 136 ja 141 § sellaisina kuin ne ovat muutettuina 14 päivänä kesäkuuta 1946 annetussa laissa (457/46) ja 143 § sellaisena kuin se on muutettuna 11 päivänä lokakuuta 1941 annetussa laissa (720/41), seuraavasti:

1 luku.

Lain soveltamisala.

3 §.

Sotaväkeen luetaan tämän lain mukaan myös:

— — — — — — — — — — — — — — — —

6) ne, jotka palvelevat sotilasjohdon alaiseksi määrätyssä liikenne- tai tiedotuslaitoksessa; ja

7) ne, jotka eivät enää ole palveluksessa, mutta kärsivät arestirangaistusta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

5 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain mukaan ei ole tuomittava pappisvirassa tehdyistä virka- ja käytösvirheistä, joista säädetään rangaistus kirkkolaissa tai ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa.

11 §.

Jos joku, joka on tämän lain alainen, tekee rikoksen, joka ei ole sotilasrikos, on sotatuomioistuimessa ja yleisessä tuomioistuimessa syyllistä rangaistukseen tuomittaessa noudatettava yleistä lakia soveltaen myös tämän lain

17 §:n, 19—21 §:n, 30, 32 ja 33 §:n, 34 §:n 2 momentin, 35 §:n, 37 §:n 2 momentin sekä 38, 40, 41, 48 ja 49 §:n säännöksiä, kuitenkin niin, ettei henkilöä, joka ei enää ole palveluksessa, ole tuomittava järjestysrangaistukseen.

2 luku.

Rangaistukset ja niiden täytäntöönpano.

12 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Järjestysrangaistuksia ovat aresti ja varoitus.

— — — — — — — — — — — — — — —

14 §.

Esimiehellä on oikeus kurinpitotoimin määrätä järjestysrangaistus tämän lain alaiselle henkilölle ja ojentaa häntä niin kuin siitä asetuksella erikseen säädetään.

Kurinpito-ojennuksena käytetään muistutusta, ylimääräistä palvelusta enintään kahdeksan kertaa tai poistumiskieltoa enintään neljäksi viikoksi.

15 §.

Kuolemanrangaistusta sotilasrikoksista älköön, paitsi valtio-, maan- ja sotapetoksesta sekä murhasta, käytettäkö muulloin kuin sodan aikana tai paikkakunnalla, joka on julistettu sotatilaan. Kuolemanrangaistus pannaan täytäntöön ampumalla, ja on soveltuvilta kohdin noudatettava, mitä yleisessä laissa on kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanosta säädetty.

17 §.

Arestia tuomitaan vähintään yksi ja enintään kolmekymmentä vuorokautta.

Jos tämän lain alainen henkilö on tuomittava rangaistukseen yleisen lain mukaan ja sovellettavassa lainkohdassa on säädetty sakkoa, voidaan sakon sijasta tuomita arestia.

Järjestysrangaistuksen sijasta saadaan tämän lain alainen henkilö tuomita sakkoon.

Varoitus voidaan tuomita, milloin sitä tehdyn rikoksen vähäisyys, rikoksentekijän aikaisempi palvelus ja muut olosuhteet huomioon ottaen on pidettävä riittävänä.

20 §.

Jos viran tai toimen haltija tuomitaan kuolemanrangaistukseen tai kuritushuoneeseen elinkaudeksi, on hänet myös tuomittava viralta pantavaksi.

Milloin viran tai toimen haltija tuomitaan kuritushuoneeseen määräajaksi, on hänet tuomittava virasta erotettavaksi, jollei tuomioistuin katso, että rikos on tehty lieventävissä olosuhteissa ja että se ei osoita syyllistä sopimattomaksi olemaan virassaan tai toimessaan.

Jos viran tai toimen haltija tuomitaan vankeuteen tahallisesta rikoksesta, voidaan hänet, milloin rikos osoittaa syyllisen sopimattomaksi olemaan virassaan tai toimessaan, samalla tuomita virasta erotettavaksi.

21 §.

Jos korpraali tai ylimatruusi tuomitaan kuolemanrangaistukseen tai kuritushuoneeseen, on hänet tuomittava menettämään sanottu arvonsa.

Jos hänet tuomitaan vankeusrangaistukseen, on hänet niin ikään tuomittava menettämään sanottu arvonsa, milloin rikoksen laatu ja asianhaarat antavat siihen aihetta.

27 §.

Kuritushuone- ja vankeusrangaistus sekä sakko pannaan täytäntöön yleisen lain säännöksiä noudattaen.

28 §.

Arestirangaistus, jota ei ole pantava täytäntöön samalla kertaa kuin kuritushuone- tai vankeusrangaistus taikka sakon muuntorangaistus, pannaan täytäntöön päävartiossa tai muussa vartiossa. Jollei arestirangaistusta sodan aikana tai erityisestä syystä muulloin voida panna täytäntöön vartiossa, on se pantava täytäntöön tarkoitukseen sopivassa vartioidussa huoneessa tai teltassa taikka lukitussa hytissä tai muussa vastaavassa paikassa.

Arestirangaistusta kärsivä voidaan määrätä osallistumaan palvelukseen tai tekemään työtä.

Varoitus pannaan täytäntöön julkaisemalla se päiväkäskyssä.

Tarkemmat säännökset arestirangaistuksen ja varoituksen täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

28 a §.

Jos samalla kertaa pannaan täytäntöön ainoastaan arestirangaistuksia, on sen esimiehen, jolle rangaistusten täytäntöönpano voimassa olevien määräysten mukaan kuuluu, toimitettava rangaistusten yhdistäminen. Arestirangaistusten yhdistäminen täytäntöönpanossa tapahtuu siten, että rangaistusten ajat lasketaan täysin määrin

yhteen. Jos rangaistusten yhteenlaskettu aika on pitempi kuin kuusikymmentä vuorokautta, on rangaistukset kuitenkin yhdistettävä kuudeksikymmeneksi vuorokaudeksi.

Kun arestirangaistus on pantava täytäntöön samalla kertaa kuin kuritushuone- tai vankeusrangaistus taikka sakon muuntorangaistus, on myös arestirangaistus pantava täytäntöön yleisessä rangaistuslaitoksessa. Rangaistuksia yhteenlaskettaessa on arestirangaistus muunnettava vankeudeksi siten, että yksi vuorokausi arestia vastaa yhtä päivää vankeutta. Jos tällöin on täytäntöönpantavana kaksi tai useampia arestirangaistuksia, on vankilanjohtajan ensin ne yhdistettävä 1 momentin säännöstä noudattaen.

Milloin arestirangaistus on 2 momentissa mainituin tavoin laskettu yhteen muun rangaistuksen kanssa, katsotaan tuomitun ensin kärsivän arestin muuntorangaistuksen ja vasta sen jälkeen muun rangaistuksen.

29 §.

Ehdollisen rangaistustuomion käyttämisestä sotilasrikoksista on voimassa, mitä ehdollisesta rangaistustuomiosta annetussa laissa on säädetty.

Mitä ehdollisesta rangaistustuomiosta annetun lain 2 §:ssä on säädetty, ei estä sellaisen rangaistustuomion käyttämistä teosta, jonka tämän lain alainen henkilö on tehnyt ennen kuin hän on täyttänyt 21 vuotta.

Arestia ja varoitusta ei saa tuomita ehdollisesti.

3 luku.

Perusteet, jotka poistavat rangaistavuuden tai sitä vähentävät tai enentävät, sekä yritys, osallisuus ja uusiminen.

34 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos rikoksentekijä on kärsinyt rikoksesta kurinpitotoimin määrätyn järjestysrangaistuksen tai kurinpito-ojennuksen joko kokonaan tai osaksi ja hänet tuomitaan sen jälkeen samasta rikoksesta kuritushuoneeseen määräajaksi, vankeuteen, arestiin tai sakkoon, on tuomitusta rangaistuksesta vähennettävä kohtuullinen määrä, jollei ole perusteltua aihetta jättää vähennystä tekemättä tai pitää kärsittyä järjestysrangaistusta tai kurinpito-ojennusta hänen tekonsa täytenä rangaistuksena.

36 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos sotilaan tekemä rikos on aiheutunut siitä, että esimies oli siinä tilaisuudessa, jossa rikos tehtiin, virkavaltaansa väärinkäyttämällä taikka muuten arvottomalla tai sopimattomalla käyttäytymisellä rikoksentekijän vihastuttanut, on tätä rangaistusta määrättäessä pidettävä erittäin lieventävänä asianhaarana.

4 luku.

Rikosten yhtyminen.

41 §.

Arestirangaistusta ei yhdistetä määräaikaiseen kuritushuonerangaistukseen eikä vankeusrangaistukseen. Rangaistuksia tuomittaessa tai määrättäessä ei arestirangaistusta myöskään yhdistetä toiseen arestirangaistukseen.

8 luku.

Karkaaminen sekä luvaton poisjääminen palveluksesta.

76 §.

Milloin joku luvattomasti poistuu joukosta tai paikasta, jossa hänen on palveltava, katsotaan hänen syyllistyneen karkaamisrikokseen, jos poissaolo on kestänyt rauhan aikana enemmän kuin viisi vuorokautta tai sodan aikana enemmän kuin vuorokauden. Jos asianhaarat kuitenkin selvästi osoittavat, että rikoksentekijän tarkoituksena ei ole ollut pysyvästi tai pitemmän aikaa karttaa palvelusta tai välttää osallistumista erityiseen sotatoimeen, ei poistumista ole pidettävä karkaamisena.

79 §.

Milloin kaksi tai useampi siitä keskenään sovittuaan syyllistyy karkaamiseen rauhan aikana, on kukin heistä tuomittava kuritushuoneeseen enintään kuudeksi vuodeksi tai vankeuteen.

— — — — — — — — — — — — — — —

82 §.

Jos sotilas luvattomasti poistuu joukosta tai paikasta, jossa hänen on palveltava, ja poissaolo on kestänyt lyhyemmän ajan kuin 76 §:ssä on sanottu tai asianhaarat selvästi osoittavat, ettei hänen tarkoituksenaan ole ollut pysyvästi tai pitemmän aikaa karttaa palvelusta tai vält-

tää osallistumista erityiseen sotatoimeen, on hänet tuomittava vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi tai järjestysrangaistukseen, jos teko on tapahtunut rauhan aikana, mutta kuritushuoneeseen enintään kahdeksi vuodeksi tai vankeuteen taikka järjestysrangaistukseen, jos se on tapahtunut sodan aikana.

83 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos poissaolo on kestänyt lyhyemmän ajan kuin 76 §:ssä on sanottu tai asianhaarat selvästi osoittavat, ettei rikoksentekijän tarkoituksena ole ollut pysyvästi tai pitemmän aikaa karttaa palvelusta tai välttää osallistumista erityiseen sotatoimeen, on hänet tuomittava 82 §:ssä säädettyyn rangaistukseen.

84 §.

Joka luvattomasti poistuu arestista tai ollessaan vartioituna taikka rikkoo 14 §:ssä tarkoitetun poistumiskiellon, on tuomittava vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi tai järjestysrangaistukseen.

85 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos poissaolo on kestänyt lyhyemmän ajan kuin 1 momentissa on sanottu tai asianhaarat selvästi osoittavat, ettei rikoksentekijän tarkoituksena ole ollut pysyvästi tai pitemmän aikaa karttaa palvelusta tai välttää osallistumista erityiseen sotatoimeen, on hänet tuomittava 82 §:ssä säädettyyn rangaistukseen.

9 luku.

Vilpillinen menettely palveluksesta vapautumiseksi ja palveluskunnon vahingoittaminen.

89 §.

Sotilas, joka antamalla valheellisen ilmoituksen tai muulla tavoin menettelee vilpillisesti vapautuakseen palveluksesta tai hankkiakseen itselleen lomaa taikka saadakseen helpotusta palvelustehtävissä, on tuomittava vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi tai järjestysrangaistukseen.

90 §.

Sotilas, joka vioittamalla itseään tai vahingoittamalla terveyttään tahallaan saattaa itsensä pysyvästi tai joksikin aikaa kykenemättömäksi palvelukseen tai mainitulla tavalla heikentää palveluskuntoaan, on tuomittava kuritushuoneeseen enintään viideksi vuodeksi tai vankeuteen taikka järjestysrangaistukseen.

Edellä 1 momentissa säädettyyn rangaistukseen on myös tuomittava tämän lain alainen henkilö, joka sotilaan pyynnöstä tai suostumuksella suorittaa mainitun vioittamisen tai vahingoittamisen.

Yritys on rangaistava.

11 luku.

Käskynalaisen kuuliaisuusrikokset.

98 §.

Sotilas, joka kieltäytyy täyttämästä esimiehen hänelle palveluksessa antamaa käskyä taikka tahallaan jättää sen oikein täyttämättä tai viivyttää sen täyttämistä, on tuomittava kuritushuoneeseen enintään kuudeksi vuodeksi tai vankeuteen taikka järjestysrangaistukseen.

Edellä 1 momentissa säädettyyn rangaistukseen on tuomittava myös sotilas, joka ei noudata, mitä sotilasvartioon kuuluva sotilas, vartiomies, päivystäjä tai poliisitehtäviä suorittava sotilas annetun käskyn mukaan häneltä vaatii.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu rikos tehdään sellaisessa tilanteessa, jossa kosketus viholliseen on olemassa tai välittömästi odotettavissa, taikka merihädässä tai muuten olosuhteissa, joissa kuuliaisuuden säilyminen on erityisen tärkeätä, on syyllinen tuomittava kuritushuoneeseen elinkaudeksi tai määräajaksi.

99 §.

Milloin sotilas, väkivaltaa käyttäen tai sillä uhaten, vastustaa esimiehen palveluksessa antaman käskyn täyttämistä taikka mainituin tavoin pakottaa tai koettaa pakottaa esimiestä tekemään tai tekemättä jättämään jotakin taikka muuten tekee esimiehelle väkivaltaa tämän ollessa palveluksessa tai palvelustoimen johdosta, on hänet tuomittava kuritushuoneeseen enintään kahdeksaksi vuodeksi tai vankeuteen.

Edellä 1 momentissa säädettyyn rangaistukseen on tuomittava myös sotilas, joka syyllistyy siinä tarkoitettuun tekoon sotilasvartioon kuuluvaa sotilasta, vartiomiestä, päivystäjää tai poliisitehtäviä suorittavaa sotilasta vastaan.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu rikos tehdään 98 §:n 3 momentissa mainituissa olosuhteissa, on syyllinen tuomittava kuoleman-

rangaistukseen taikka kuritushuoneeseen elinkaudeksi tai määräajaksi, vähintään kahdeksi vuodeksi.

12 luku.

Murha, tappo, pahoinpitely, kunnianloukkaus, perätön kantelu ja sopimaton käyttäytyminen esimiestä kohtaan.

103 §.

Joka tahallaan surmaa esimiehensä taikka sotilasvartioon kuuluvan sotilaan, vartiomiehen, päivystäjän tai poliisitehtäviä suorittavan sotilaan, on tuomittava taposta kuritushuoneeseen määräajaksi, vähintään neljäksi vuodeksi.

— — — — — — — — — — — — — —

104 §.

Joka tahallaan surmaa muun kuin 103 §:ssä tarkoitetun tämän lain alaisen henkilön taikka pahoinpitelee henkilöä, joka on tämän lain alainen, tai tekee näiden rikosten rangaistavan yrityksen, on tuomittava rangaistukseen yleisen rikoslain mukaan, ellei tekoa ole tässä laissa erikseen säädetty rangaistavaksi.

105 §.

Joka herjaa tai solvaa toista tämän lain alaista henkilöä, on tuomittava rangaistukseen yleisen rikoslain mukaan.

14 luku.

Esimiehen vallan väärinkäyttäminen.

118 §.

Jos esimies tahallaan kurinpitotoimin määrää järjestysrangaistuksen tai kurinpito-ojennuksen syyttömälle tai ylittää hänelle kuuluvan kurinpitovallan, on hänet tuomittava vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi tai järjestysrangaistukseen.

Jos rikos on tehty huolimattomuudesta, laiminlyönnistä tai muusta tuottamuksesta, on syyllinen tuomittava järjestysrangaistukseen.

16 luku.

Varallisuus- ja väärennysrikokset.

136 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos rikoksentekijä, salatakseen kavaltamisen, on kirjoittanut väärän tai väärentänyt tililaskun tahi kirjan taikka kätkenyt tai salannut tililaskun, kirjan tahi muun sellaisen asiakirjan taikka tuonut esiin tietensä väärän otteen tililaskusta tai kirjasta tahi tietensä väärän, niihin kuuluvan todisteen, on hänet tuomittava, vaikka hän korvaakin kavaltamansa tai antaa siitä vakuuden, kuritushuoneeseen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi taikka, jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi.

137 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos vartiomies tai muu vartiotehtävään määrätty sotilas tahallaan hävittää tai vahingoittaa tai antaa toisen hävittää tai vahingoittaa hänen vartioitavakseen uskottua omaisuutta, on hänet tuomittava kuritushuoneeseen enintään kuudeksi vuodeksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, vankeuteen.

— — — — — — — — — — — — — —

138 §.

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä tai toista vahingoittaakseen väärentää tai tahallaan hävittää, vahingoittaa, kätkee tai salaa tililaskuja, tilikirjoja, todisteita tai muita puolustuslaitosta koskevia asiakirjoja, jotka toimen puolesta tai päällystön määräyksestä on hänelle uskottu tai ovat hänen saatavissaan, on tuomittava kuritushuoneeseen vähintään kahdeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, vankeuteen vähintään kuudeksi kuukaudeksi.

— — — — — — — — — — — — — —

141 §.

Jos vartiomies tai muu vartiotehtävään määrätty sotilas varastaa tai tahallaan antaa toisen varastaa hänen vartioitavakseen uskottua omaisuutta, on hänet tuomittava kuritushuoneeseen enintään kuudeksi vuodeksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin lieventävät, vankeuteen.

Yritys on rangaistava.

142 §.

Jos joku saadakseen omaisuutta, joka kuuluu puolustuslaitokselle tai on tarkoitettu sen tarpeisiin käytettäväksi tai joka kuuluu yksityiselle sotilaalle, syyllistyy varkauteen, näpistämiseen, murtoon, kavaltamiseen, ryöstöön, kiristämiseen, petokseen, väärennykseen tai väärennetyn asiakirjan käyttämiseen taikka puolus-

tuslaitokselta tai yksityiseltä sotilaalta varastetun tavaran kätkemiseen tai muuhun ryhtymiseen rikoksella saatuun sellaiseen omaisuuteen taikka puolustuslaitokselle tai yksityiselle sotilaalle kuuluvan moottoriajoneuvon tai muun omalla konevoimalla kulkevan kulkuvälineen luvattomaan käyttöönottamiseen taikka mainittujen rikosten rangaistavaan yritykseen, on hänet tuomittava rangaistukseen yleisen rikoslain mukaan, ellei tekoa ole tässä laissa erikseen säädetty rangaistavaksi.

— — — — — — — — — — — — — —

17 luku.

Muut sotilasrikokset.

143 §.

Sotilas, joka palveluksessa on siinä määrin päihtyneenä, että hänen kykynsä suorittaa palvelusta on katsottava alentuneen, on tuomittava vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi tai järjestysrangaistukseen.

Sotilas, joka puolustuslaitoksen käytössä olevassa paikassa taikka yleisellä tiellä, kadulla tai muulla julkisella paikalla taikka julkisessa tilaisuudessa esiintyy juopuneena, on tuomittava, ellei 1 momenttia ole sovellettava, järjestysrangaistukseen.

144 §.

Joka jättää noudattamatta niitä määräyksiä, jotka hyvän järjestyksen voimassa pitämiseksi on annettu, taikka meluaa tai muuten käyttäytyy sotilaan arvolle sopimattomasti, on tuomittava vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi tai järjestysrangaistukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Laki

sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annetun lain 77 §:n 3 momentin kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä 16 päivänä huhtikuuta 1920 annetun lain (93/20) 77 §:n 3 momentti, jolloin pykälän entinen 4 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Lain luonteisessa rangaistusten täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (jäljempänä lyhennettynä RTA) säädetään vapausrangaistusten täytäntöönpanosta. Sen lisäksi siinä on säännöksiä kuolemanrangaistuksen sekä sakon ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanosta. Mainittu asetus on vuodelta 1889 kuten rikoslakikin. Siten myös se on monista osittaisuudistuksista huolimatta perusteiltaan vanhentunut. Toisaalta siitä puuttuvat jokseenkin kokonaan esimerkiksi avolaitosten toimintaa koskevat säännökset. Jo edellä esitetyistä syistä rangaistusten täytäntöönpanosta annettu asetus on kokonaisuudistuksen tarpeessa. Samoin kuin rikoslain yhteydessä näyttää tämän asetuksenkin kohdalla vaiheittainen eteneminen tarkoituksenmukaisimmalta lopulliseen tavoitteeseen pyrittäessä.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ja täydennettäviksi lähinnä sellaisia vapausrangaistusten ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia yleisiä säännöksiä, joiden on käytännön vankeinhoitotyössä todettu olevan puutteellisia tai johtavan nykyistä oikeuskäsitystä vastaamattomiin lopputuloksiin. Esityksen ulkopuolelle jätetyissä säännöksissä on myös sellaisia, joihin liittyy vastaavia epäkohtia. Uudistuksen jouduttamiseksi on nyt kuitenkin rajoituttu kysymyksiin, joiden yhteydessä ei tarvitse puuttua suurempiin säännösryhmiin. Oikeusministeriössä on jo vireillä laajempana rangaistusten täytäntöönpanosta annettuun asetukseen vaikuttavana uudistuksena yksilajiseen vapausrangaistukseen siirtyminen ja vankikäsittelyssä vallitsevasta kaavamaisesta progressiivijärjestelmästä luopuminen.

Nykyisessä vapausrangaistusten täytäntöönpanojärjestelmässä ei juuri oteta huomioon erilaisia täytäntöönpanoon liittyviä sivuvaikutuksia. Sen vuoksi esimerkiksi tuomitun perhe-elämää ja perhettä kohtaavat vaikeudet sekä työ- tai koulutuspaikan menetys liittyvät varsinaisiin rangaistuksiin hyvinkin vaihtelevalla ja usein kohtuuttomalla tavalla. Rikosten seuraamusjärjestelmä kokonaisuudessaan ei toimi tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti, ellei sivuvaikutuksia pystytä poistamaan tai niiden esiintymistä varsinaisten rangaistusten ohella muulla tavoin järjestämään. Vankeinhoidon virallisena tavoitteena on tuomitun yhteiskuntakelpoisuuden vahvistaminen. Ratkaisevina esteinä tämän tavoitteen saavuttamiselle ovat monessa tapauksessa täytäntöönpanoon liittyvät haitalliset sivuvaikutukset. Tästäkin syystä niihin on kiinnitettävä huomiota. Rangaistuksen täytäntöönpanoon kuulumattomien haitallisten sivuvaikutusten merkityksen vähentämistä voidaan pitää esityksen keskeisten uudistusehdotusten periaatteellisena taustana.

2 luku.

Yleisiä säännöksiä vapausrangaistuksista ja sakon muuntorangaistuksesta.

Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 2 luvussa on säännöksiä, joita sovelletaan kuritushuone- ja vankeusrangaistuksen sekä sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanossa. Luvun otsake ehdotetaan muutettavaksi siten, että vapausrangaistuksella tarkoitetaan kuritushuonetta ja vankeutta. Ehdotetuissa säännöksissä vapausrangaistus merkitsee samoin näitä kahta vapausrangaistuksen lajia. Jos arestirangaistus on pantava täytäntöön yleisessä rangaistuslaitoksessa muun vapausrangaistuksen täytäntöönpanon yhteydessä, joudutaan vapausrangaistusta koskevia säännöksiä soveltamaan myös sen täytäntöönpanoon. Sitä vastoin sakon muuntorangaistus mainitaan aina erikseen, jos säännös koskee myös sitä. Näin edistetään lain kielellistä selvyyttä ja eron tekeminen välittömästi tuomitun ja muun vapausrangaistuksen välillä käy tarpeettomaksi. Arestirangaistusta koskevia erityissäännöksiä ei rangaistusten täytäntöönpanosta annettuun asetukseen sisälly, vaan ne ovat sotilasrikos- ja sotilasrikosprosessilainsäädännössä.

Toisena huomattavampana kielellisenä uudistuksena on rangaistuksen "suorittamisen" käyttäminen "kärsimisen" ja "sovittamisen" sijasta suomenkielisessä lakitekstissä. Viimeksi mainitut ovat vallitsevan rikosoikeudellisen järjestelmän kannalta väärällä tavalla leimaavia ja sen vuoksi epäonnistuneita. Ruotsinkielisessä lakitekstissä on, kuten tähänkin asti, käytetty sanoja "avtjäna" ja "undergå".

Kielellisten uudistusten tekeminen laajan säädöksen osan muuttamisen yhteydessä tekee säädöksen pakostakin kielellisesti epäyhtenäiseksi. Tätä on kuitenkin tässä yhteydessä pidetty pienempänä haittana kuin vanhan kieliasun säilyttämistä. Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen uudistamisen jatkuessa voidaan näin menetellen vähitellen päästä eroon vanhentuneesta kielestä.

Säännösten täydentäminen on kasvattanut jo ennestään laajoja 1 ja 3 §:iä siten, että ne on katsottu tarkoituksenmukaiseksi jakaa useammaksi pykäläksi.

1 §. Tämä pykälä vastaa nykyisen 1 §:n 1 ja 2 momenttia, joissa säädetään täytäntöönpanon aloittamisen ajankohdasta.

Jos tuomittu ei ole asian takia vangittuna, vapausrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano olisi 1 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan edelleen aloitettava viipymättä tuomion saatua lainvoiman. Rangaistuslaitoksiin saapuvien henkilöiden määrän satunnainen vaihtelu saattaa kuitenkin aiheuttaa tilapäistä ylikuormitusta. Tästä johtuvat hankaluudet laitoksiin ja työtoimintaan sijoittamisessa ovat yleensä haitallisia sekä vankeinhoitolaitoksen että tuomitun kannalta. Joustamaton rangaistuslaitokseen toimittaminen saattaa aiheuttaa vaikeuksia myös koottaessa sopivaa ryhmää rangaistuslaitoksessa annettavaa ammattikoulutusta varten. Nämä voitaisiin ainakin osaksi välttää antamalla oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle mahdollisuus säädellä ja tasoittaa laitoksiin saapuvien henkilöiden määrää. Tämä olisi tarkoituksenmukaisesti järjestettävissä oikeusministeriön toimesta täytäntöönpanoviranomaisille, lähinnä maistraateille ja nimismiehille, annettavilla yleismääräyksillä. Uuden vastaanottojärjestelmän kehittäminen edellyttää vankiluvun kehityksen valvonnan tehostamista. Sen vuoksi järjestelmää ei ehdoteta pakolliseksi ja siten välittömästi käyttöön otettavaksi. Koska yleensä on tuomitun edun mukaista päästä aloittamaan rangaistuksen suorittaminen melko pian tuomion jälkeen, on saapuvien henkilöiden määrän säätelystä aiheutuvalle täytäntöönpanon alkamisen siirtymiselle asetettu ehdoton enimmäisaika. Täksi esitetään neljää kuukautta tuomion lainvoimaiseksi tulosta. Käytettävissä oleva järjestelyaika olisi tätäkin lyhyempi, koska osa ajasta aina kuluu täytäntöönpanokirjan valmistamiseen ja lähettämiseen tuomioistuimesta lääninhallituksen kautta alitäytäntöönpanijalle.

Asian takia vangitun osalta täytäntöönpanon aloittamisesta säädettäisiin edelleen 1 §:n 2 momentissa. Täytäntöönpano voisi entiseen tapaan alkaa välittömästi, jos tuomittu tyytyy tuomioon ja suostuu täytäntöönpanon aloittamiseen. Tätä ei estäisi toisen asianosaisen valituskaan. Lisäksi täytäntöönpanon aloittaminen ehdotetaan tehtäväksi mahdolliseksi silloinkin, kun tuomittu tyytyy tuomioon siltä osin kuin hänet on määrätty suorittamaan vapausrangaistusta, mutta valittaa siitä muilta osin. Siten jos tuomittu valittaa vain esimerkiksi tuomitusta sakkorangaistuksesta tai vahingonkorvauksesta, voitaisiin vapausrangaistuksen täytäntöönpano hänen suostumuksellaan aloittaa. Sen sijaan jos henkilö olisi tuomittu useasta rikoksesta vapausrangaistukseen, ei hän voisi aloittaa rangaistuksen suorittamista, vaikka hänen valituksensa koskisi vain osaa vapausrangaistukseen johtaneista rikoksista. Vastaavasti jos hän tyytyisi uudesta rikoksesta tuomittuun vapausrangaistukseen, mutta valittaisi ehdollisesti tuomitun vapausrangaistuksen täytäntöönpantavaksi määräämisestä tai ehdonalaisen vapauden menettämisestä, ei hän voisi aloittaa rangaistuksen suorittamista. Päinvastainen järjestely johtaisi helposti täytäntöönpanon yhtenäisyyden rikkoutumiseen. Lisäksi se aiheuttaisi käytännöllisiä hankaluuksia, joista osa perustuu rikoslain 7 luvun monimutkaisiin rikoksien yhtymistä ja rangaistusten yhdistämistä koskeviin säännöksiin. Samoin esimerkiksi tuomiota seuraavan rikosprosessuaalisen vangitsemisen liittyminen rangaistusten muodostamaan kokonaisuuteen sekä kuritushuone- ja vankeusrangaistuksen ero aiheuttaisivat mutkikkaita tilanteita. Koko ongelman merkitys vähentynee ratkaisevasti, jos meilläkin rikoslain 7 luvun vireillä olevan uudistuksen yhteydessä päädytään yhtenäisrangaistusjärjestelmään.

Käytännöllisistä syistä ei tässä vaiheessa ole katsottu mahdolliseksi ehdottaa yleisesti siirryttäväksi siihen, että tuomittu aina halutessaan voisi aloittaa vapausrangaistuksen suorit-

tamisen välittömästi tyydyttyään tuomioon. Tämän periaatteellisesti hyväksyttävän ja tavoiteltavan järjestelyn kannalta ongelmallisia ovat lyhytaikaiset vapausrangaistukset — pitempiaikaisen rangaistuksen yhteydessä tuomittu yleensä on vangittuna ja voi jo nyt aloittaa välittömästi rangaistuksen suorittamisen. Jos muutoksenhakuaste muuttaisi tuomiota vapausrangaistuksen osalta joko lievemmäksi tai ankarammaksi, syntyisi mutkallisia tilanteita, jos tuomittu olisi jo ehtinyt suorittaa alemman oikeusasteen tuomitseman rangaistuksen loppuun tai päästä ehdonalaiseen vapauteen. Sen vuoksi näissä tapauksissa olisi päästävä nopeampaan käsittelyyn muutoksenhakuasteessa. Lisäksi muutos edellyttäisi tuomioistuinten toiminnassa muitakin järjestelyjä, esimerkiksi täytäntöönpanon välittömän aloittamisen edellyttämän uuden täytäntöönpanokirjan käyttöönottoa, jotka viivyttäisivät tämän uudistuksen toteuttamista. Välittömän täytäntöönpanon järjestelmän toimiminen edellyttää myös rangaistuslaitosten vastaanottojärjestelmän kehittämistä. Niinpä olisi huolehdittava siitä, että työsiirtoloihin määrättävät pääsisivät sinne yleensä suoraan eikä vankilan kautta. Edellä esitetyistä syistä asia on jätetty pois tästä esityksestä otettavaksi esille heti, kun se käytännöllisten järjestelyjen puolesta on mahdollista.

1 a §. Rangaistusten yhteenlaskemista koskevat, RTA 2 luvun 1 §:n 3 momenttia vastaavat säännökset on ehdotuksessa säilytetty kielellisiä muutoksia lukuunottamatta entisellään. Rangaistusten yhteenlaskemista koskeviin säännöksiin jouduttaneen asiallisesti puuttumaan rikoslain 7 luvun uudistamisen yhteydessä. Säännökseen vielä liittyvä, mutta merkityksettömäksi käynyt lausuma lisärangaistuksista on poistettu.

1 b §. Mielisairasta tai muuten vaikeasti sairasta ei RTA 2 luvun 1 §:n 4 ja 5 momentin mukaan yleensä ole toimitettu vapausrangaistusta suorittamaan ennen sairaudesta toipumista tai parantumista. Lisäksi mielisairas, jonka toipumisesta ei ole päteviä toiveita, on voitu 6 momentin mukaan laskea vapaaksi. Tällöin rangaistusaika on edelleen kulunut. Näihin säännöksiin ehdotetaan tehtäviksi merkittäviä täydennyksiä 1 b §:ssä.

Rangaistuslaitokseen toimittaminen olisi edelleen kiellettyä niin kauan kuin tuomittu on mielisairas. Tämä perustuu osittain siihen, että rangaistuslaitokseen toimittaminen saattaisi vaikuttaa vahingollisesti tuomitun terveydentilaan, ja osittain siihen, ettei mielisairas tilansa vuoksi ole rangaistuslaitoskelpoinen. Häntä ei yleensä voitaisi saattaa normaalin vankilajärjestyksen alaisuuteen ja hänen käsityksensä täytäntöönpanosta saattaisi olla vajavainen. Samat perusteet ulottuvat eräissä tapauksissa muullakin tavoin sairaisiin ja vammautuneisiin. Koska ei ole mitään syytä erottaa mielisairaita täysin eri asemaan, ehdotetaan vakavasti sairaat ja vaikeasti vammautuneet 1 momentissa asetettaviksi eräin rajoituksin samaan asemaan kuin mielisairaat.

Tämän käytännössä todennäköisesti poikkeukselliseksi jäävän säännöksen soveltamisalan rajoittamiseksi on muun kuin mielisairauden osalta edellytetty sairauden vakavuutta tai vamman vaikeutta. Sen lisäksi tuomitun olisi oltava sellaisessa tilassa, että hänen hoitonsa vaarantuisi rangaistuslaitokseen toimittamisesta. Jos sairaus ei olisi vakava tai vamma vaikea, mutta esimerkiksi tuomitun saaman erikoishoidon loppuunsaattamisen takia olisi perusteltua lykätä täytäntöönpanon aloittamista, olisi asia tarvittaessa järjestettävissä ehdotetun 1 d §:n nojalla. On myös ajateltavissa, että tuomittu olisi muun kuin vakavan sairauden tai vaikean vamman takia sellaisessa tilassa kuin 1 b §:n 1 momentissa edellytetään. Silloinkin täytäntöönpanon lykkääminen olisi perustettava 1 d §:ään. Vakavan sairauden ja vaikean vamman käsitteitä käytetään myös törkeän pahoinpitelyn yhteydessä rikoslain 21 luvun 6 §:ssä, jonka tulkinnasta olisi saatavissa johtoa tähän yhteyteen.

Mielisairaiden osalta ei edellä selostettuja rajoituksia ehdoteta tehtäviksi. Sairauden luonteen vuoksi olisi vaikeaa vetää rajoja. Samasta syystä yleinen oikeustaju hyväksynee aina mielisairauden yhteydessä täytäntöönpanon lykkäämisen välittömäksi perusteeksi yhteiskunnan edun, mikä puoltaa 1 b §:n soveltumista kaikkiin mielisairaisiin. Ehdotetun 1 d §:n yhteydessä ei yhteiskunnan etu ole ensisijaisena lykkäämisen perusteena.

Sekä yleisen että tuomitun edun vuoksi rangaistuslaitokseen toimittamista koskeva kielto olisi ehdoton ja otettava viran puolesta huomioon. Tuomitun henkilökohtaiselle käsitykselle asiasta ei olisi annettava merkitystä. Koska 1 momenttiin perustuvan täytäntöönpanon lykkäytymisen perusteita saattaa olla vaikea todeta, on asiasta päättäminen ehdotettu jätet-

täväksi käytännön yhtenäisyyden takaamiseksi oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle.

Jos henkilö jo on toimitettu rangaistuslaitokseen rangaistusta tai pakkotyötä suorittamaan taikka tutkintavankina tai on pakkolaitoksessa eristettynä, kun hän joutuu 1 momentin alussa määriteltyyn tilaan, ei voi syntyä rangaistuslaitokseen toimittamiseen liittyviä haittavaikutuksia hänelle tuomitun uuden rangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisesta. Tuomittu ei ole tosin tällöinkään rangaistuskuntoinen, vaan on tilansa vuoksi yleensä hoidettavana rangaistuslaitokseen liittyvässä tai yleisessä sairaalassa. Erityisesti silloin kun tuomittu on sairastuessaan suorittamassa aikaisemmin täytäntöönpantavaksi tullutta rangaistusta, olisi hänen kannaltaan kohtuutonta, jos sairastuminen estäisi uuden rangaistuksen täytäntöönpanon. Jo laitoksessa olevan kannalta sairastumisen ja rangaistuksen täytäntöönpantavaksi saapumisen keskinäinen ajallinen suhde on sattumanvarainen ja merkityksetön. Sen vuoksi ehdotetaan, että tällaisissa tapauksissa täytäntöönpano voisi alkaa, vaikka tuomittu olisi 1 momentin alussa määritellyssä tilassa. Käytännössä tämä merkitsisi, että tuomitun tarvitsema hoito edelleen jatkuisi. Rangaistuksen täytäntöönpanon alkuun pääsemisen takia henkilö olisi samassa asemassa kuin vanki, joka rangaistusaikana sairastuu vakavasti. Siten jatkotoimenpiteet määräytyisivät 1 b §:n 2 momentin mukaan.

Edellisen momentin periaatteita seuraten ehdotetaan 1 b §:n 2 momentissa laajennettavaksi sairauden perusteella laitoksesta vapauttamista koskevaa säännöstä. Se koskisi paitsi jatkuvasti mielisairaita myös muita vastaavalla tavalla sairaita, pitkäaikaista erikoishoitoa tarvitsevia vankeja. Laitoksesta vapauttaminen olisi edelleen hyvin poikkeuksellinen toimenpide. Sen käyttö on perusteltua silloin, kun vanki todennäköisesti tulisi koko jäljellä olevan rangaistusajan olemaan kykenemätön osallistumaan normaaliin laitoselämään. Tämä edellyttää sairauden jatkuvuutta. Vaikka sairaus olisi hyvinkin vakava, mutta asianmukaisella hoidolla suhteellisen nopeasti hoidettavissa, ei vankia olisi syytä vapauttaa. Toisaalta sairauden jatkuvuus ja pitkäaikaisen hoidon tarve eivät riitä, ellei sairas tarvitse jatkuvaa laitoshoitoa tai siihen rinnastettavaa täydellistä hoitoa. Jos hoito sallisi osittaisenkin osallistumisen siviilielämään, ei yleensä voisi olla kysymyksessä vapauttamista edellyttävä tapaus. Muiden kuin mielisairauksien osalta on tässäkin yhteydessä asetettu vähimmäisedellytykset sekä sairauden tai vamman asteelle että sen vallitsevalle vaiheelle. Pitkäaikaista vakavaakin sairautta poteva voi ajoittain olla suhteellisen hyväkuntoinen. Toisaalta käytännössä esiintynee vain harvoin tapauksia, joissa henkilö olematta vakavasti sairas tai vaikeasti vammautunut on hengenvaarassa tai erikoishoitoa vaativassa tilassa.

Sairauden tai vamman ajankohtaista vaihetta kuvaava hengenvaara on suhteellisen selväpiirteinen merkitykseltään. Siihen rinnastetaan epämääräisempi "erikoishoitoa vaativa tila". Avoimeksi jäävä rinnastus antaa lainsoveltajalle, oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle, joustavan mahdollisuuden päästä tyydyttävään lopputulokseen.

Sairauden tai vamman astetta ja tilaa koskeviin edellytyksiin liittyy vielä se, että hoidon järjestäminen vankeinhoitoviranomaisten toimesta olisi erityisen vaikeaa. Vankeinhoitoviranomaisten on tietysti aina järjestettävä sairastuneelle vangille tarpeellinen hoito joko rangaistuslaitoksen sisä- tai ulkopuolella. Jos vanki joudutaan siirtämään siviilisairaalaan, vastaa hoitokustannuksista vankeinhoitolaitos. Erityisen vaikeaksi vankeinhoitolaitoksen kannalta muodostuu hoidon järjestäminen silloin, kun vangin tila edellyttää jatkuvaa, korkeatasoista erikoishoitoa. Olisi keinotekoista jättää tällaisen potilaan sairaanhoidosta huolehtimisen siirtyminen vankeinhoitolaitokselta asianomaiselle ja hänen kotikunnalleen ehdonalaista tai lopullista vapauttamista koskevien säännösten varaan. Myös inhimilliset näkökohdat puoltavat 2 momentissa tarkoitetussa tilassa olevan vapauttamista hoidettavaksi rangaistuslaitoksen ulkopuolella.

Vapauttamisen ajankohdan niveltämiseksi laitoksen ulkopuolelta järjestyvään hoitopaikkaan on näyttänyt tarkoituksenmukaiselta antaa oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle harkintavalta vapauttamista koskevan päätöksen tekemisessä.

Jos mielisairas on toimitettu rangaistuslaitokseen vastoin RTA 2 luvun 1 §:n 4 momentin kieltoa, käytännössä on menetelty siten, että rangaistuslaitokseen toimitettu henkilö on vapautettu. Nimenomaista säännöstä asiasta ei lakiin sisälly. Ehdotuksen mukaan olisi laitoksesta vapauttamiseen sovellettava 1 b §:n 2 momentin säännöstä, silloinkin kun tuomittu on toimitettu rangaistuslaitokseen vastoin 1 momentin kieltoa. Tällaiset tapaukset sinänsä

jäänevät edelleenkin harvinaisiksi ja koskenevat etupäässä vain mielisairaita. Luonnollisista syistä ei juuri liene ajateltavissa, että muu 1 momentissa tarkoitetussa tilassa oleva henkilö toimitettaisiin rangaistuslaitokseen. Ehdotettu muutos on perusteltavissa lähinnä sillä, että se johtaa mahdollisimman tarkoituksenmukaiseen lopputulokseen. Jos vastoin 1 momentin säännöstä rangaistuslaitokseen toimitettu olisi ehtinyt toipua, seuraisi vapauttamista välittömästi uudelleen rangaistuslaitokseen toimittaminen. Jos taas sairaus tai vamma olisi hoidettavissa vankeinhoitoviranomaisten toimesta, on myös epätarkoituksenmukaista toimittaa tuomittua hoitoajaksi pois rangaistuslaitoksen kirjoista. Ehdotuksen mukaan tällainen henkilö joutuisi samaan asemaan kuin 1 momentin jälkiosassa tarkoitettu tuomittu tai rangaistusaikana sairastunut vanki. Jos henkilö jo on rangaistuslaitoksessa, voitaneen sairauden alkamisajankohtaa pitää epäolennaisena verrattuna vallitsevaan tilanteeseen, joka olisi kaikissa kolmessa edellä tarkoitetussa tapauksessa sama. Ajatellen 1 momentin alussa olevaa kieltoa on "pahin" tapahtunut juuri rangaistuslaitokseen toimittamisessa eikä sitä enää voida korjata toimittamalla henkilö pois rangaistuslaitoksesta. Jos taas vastoin 1 momentin kieltoa rangaistuslaitokseen toimitettu olisi jatkuvasti 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sairas, hänet voitaisiin sanotussa momentissa mainitulla perusteella vapauttaa.

Lakiehdotuksen 1 b §:n 3 momentissa on rangaistusajan kulumista vapaudessa koskeva säännös. Se vastaa nykyistä RTA 2 luvun 1 §:n 6 momenttia. Asiallisesti se on laajempi kuin voimassa oleva säännös. Tämä johtuu 1 b §:n 2 momentin aikaisempaan verrattuna laajemmasta sisällöstä. Jos tuomittua ei toimiteta rangaistuslaitokseen 1 momentin säännöksestä johtuen, ei myöskään rangaistusaika ala kulua. Jos henkilö toimitetaan rangaistuslaitokseen, rangaistusaikakin alkaa kulua tavalliseen tapaan. Jos vanki 2 momentin perusteella vapautetaan, jatkuu rangaistusajan kuluminen. Siinä tapauksessa, että vapaaksi päästetty toipuu ennen rangaistusajan päättymistä, hänet on säännösehdotuksen mukaan toimitettava takaisin rangaistuslaitokseen suorittamaan rangaistuksen jäljellä olevaa osaa.

1 c §. Lähinnä inhimillisistä syistä ei raskaana olevaa naista toimiteta rangaistuslaitokseen ennen kuin synnytys ja siitä toipuminen on tapahtunut. Nykyinen säännös on RTA 2 luvun 1 §:n 5 momentissa. Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi 1 c §:ään.

Säännös ehdotetaan säilytettäväksi harkinnanvaraisena. Siten oikeusministeriöllä olisi mahdollisuus määrätä raskaana oleva nainen rangaistusta suorittamaan vastoin naisen tahtoakin. Tämä on perusteltua esimerkiksi silloin, kun nainen on asian takia vangittuna tai hänen voidaan olettaa pakoilevan täytäntöönpanoa. Samoin jos lyhytaikaisen rangaistuksen suorittaminen raskausaikana olisi selvästi naisen ja hänen odottamansa lapsen edun mukaista, saattaisi rangaistuksen välitön täytäntöönpano olla paikallaan, vaikkei tuomittu itse sitä haluaisikaan.

Harkinnanvaraisena 1 c § on toissijainen ehdotettuun 1 d §:ään verrattuna, jossa täytäntöönpanon lykkäämisen edellytykset ovat toisaalta rajoitetummat. Siten jos raskaana olevan naisen kohdalla täyttyisivät 1 d §:n soveltamisen edellytykset, täytäntöönpanon alkamista olisi joka tapauksessa lykättävä 1 d §:n nojalla.

Naisvangin lapsen hoitamista rangaistuslaitoksessa koskevat säännökset ovat tällä hetkellä vankeinhoitolaitoksesta helmikuun 17 päivänä 1950 annetun asetuksen (86/50) 49 §:ssä. Koska lapsen hoidettavaksi ottaminen saatetaan käsittää rangaistuslaitoksessa säilyttämiseksi ja lapsen vapauden rajoittamiseksi, on pidetty tarpeellisena ehdottaa perussäännösten siirtämistä lainasteiseen säädökseen. Lapsia varten on naisvankilana toimivan Hämeenlinnan keskusvankilan yhteyteen perustettu erityinen lastenosasto, jossa lapsia voidaan hoitaa nykyisen säännöksen mukaan korkeintaan kahden vuoden ikäisiksi. Koska hoidon keskeyttäminen täsmälleen tämän ikärajan kohdalla tai tämän ikärajan ylittäneen lapsen hoidettavaksi ottamisen ehdoton kieltäminen ei aina ole lapsen edun mukaista, ei lakiin ehdoteta otettavaksi mitään ikärajaa. Kuitenkin selvyyden vuoksi käytetään sanontaa "pieni lapsi". Vanhempien lapsien kohdalla jatkuva kosketus äitiin ei ole samalla tavalla merkityksellinen eikä heidän kohdallaan siten ole vastaavaa tarvetta rangaistuslaitokseen hoitoon ottamiseen. Yleiseksi edellytykseksi lapsen ottamiselle rangaistuslaitokseen hoidettavaksi on asetettu lapsen etu. Jos lapselle voidaan järjestää hoitopaikka esimerkiksi isän tai muun lähiomaisen luona, saattaa olla lapsen kannalta edullisempaa, ettei häntä oteta rangaistuslaitokseen. Äitiyteen liittyvien inhimillisten tekijöiden takia ehdotetaan edellytettäväksi myös, että tuomittu itse

haluaa lapsen ottamista hoidettavaksi rangaistuslaitokseen. Säännös olisi sovellettavissa paitsi naisvangin omaan myös hänen ottolapseensa. Sen sijaan kasvattilapsi jäisi sen soveltamisalan ulkopuolelle.

1 d §. Tässäkin pykälässä on kysymys täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämisestä. Kaikki lykkäämisperusteet ovat uusia, joskin esimerkiksi 1 momentin säännösehdotukset olisivat sovellettavissa eräisiin sairaustapauksiin, joita vastaavissa täytäntöönpanon aloittamista on voitu tähän asti lykätä RTA 2 luvun 1 §:n 5 momentin nojalla.

Täytäntöönpanon lykkäämisen perusteiden laajentamisella pyritään vähentämään rangaistusten täytäntöönpanoon liittyviä haitallisia sivuvaikutuksia. Esimerkiksi on sekä yhteiskunnan että tuomitun edun kannalta epätarkoituksenmukaista katkaista täytäntöönpanon aloittamiseksi viime vaiheessa olevaa koulunkäyntiä tai opiskelua. Ilmeisesti kuitenkin useimpien tuomittujen kohdalla mahdollisimman nopeasti tapahtuva rangaistuksen suorittaminen on edelleenkin edullisinta. Tästä huolimatta on inhimillistä, että moni haluaisi lykätä rangaistuksen täytäntöönpanoa. Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että täytäntöönpanon lykkäämistä olisi jatkuvasti pidettävä poikkeuksellisena toimenpiteenä. Turhien lykkäyspyyntöjen välttämiseksi olisi lykkäämisperusteet määriteltävä mahdollisimman yksiselitteisesti. Perusteltuja ja samanarvoisia syitä lykkäämiselle on kuitenkin niin monenlaisia, ettei niiden kaikkien yksilöiminen laissa näytä mahdolliselta. Tämän takia 1 d §:n pääsääntö 1 momentissa on laadittu yleissäännöksen muotoon.

Ehdotettu yleissäännös koskisi kaikkia oikeusministeriön alaisissa rangaistuslaitoksissa suoritettavia rangaistuksia. Täytäntöönpanon lykkääminen 1 momentin nojalla edellyttäisi, että välittömästi tapahtuva täytäntöönpano aiheuttaisi poikkeuksellisia ja huomattavia menetyksiä tai vaikeuksia tuomitulle, hänen perheelleen tai työnantajalleen taikka yhteiskunnalle ja etteivät rangaistuksen välitöntä täytäntöönpanoa puoltavat näkökohdat olisi haittavaikutuksiin verrattuina olennaisesti merkittävämmät.

Vapautta rajoittavien rangaistusten täytäntöönpanoon liittyy yleensä haittavaikutuksia tuomitun itsensä kannalta. Näistä merkittävimpiä ovat ihmissuhteitten katkeaminen ja usein rangaistuslaitokseen joutumiseen liittyvä taloudellisen ja yhteiskunnallisen aseman laskeminen. Samoin tulevaisuutta ajatellen haitallisiksi voivat muodostua rangaistuslaitoksessa tapahtuva kiinnittyminen vankiyhteisöön ja laitoselämään. Niistä irtautumisen vaikeus vapautumisen jälkeen saattaa tuottaa ylimääräisiä ongelmia vapautuneelle. Tällaisia haittavaikutuksia ei voida poistaa täytäntöönpanon lykkäämisellä, vaan vapausrangaistusten käyttöä vähentämällä ja tehokasta jälkihuoltoa lisäämällä. Sen vuoksi lykkäämisen edellytykseksi on asetettu vaikeuksien tai menetysten poikkeuksellisuus. Jos taas sinänsä poikkeuksellinen haittavaikutus ei ole määrällisesti merkittävä, ei myöskään ole perusteltua lykätä täytäntöönpanoa. Sen vuoksi haittavaikutusten olisi oltava huomattavia. Menetysten tai vaikeuksien huomattavuutta arvioitaessa olisi luonnollisesti kiinnitettävä huomiota myös kysymyksessä olevassa tapauksessa esiintyviin muihin olosuhteisiin. Esimerkiksi rahamääräisesti samansuuruinen menetys kohtaa eri tavalla taloudellisissa vaikeuksissa olevaa tuomittua kuin vakavaraista henkilöä. Haittavaikutusten poikkeuksellisuutta ja huomattavuutta ei voida pitää riittävinä perusteina täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämiselle, jos merkittävämmät näkökohdat puoltavat välitöntä täytäntöönpanoa. Tällaiset rangaistuksen välitöntä täytäntöönpanoa puoltavat näkökohdat voivat olla joko tuomittua henkilökohtaisesti koskevia tai yleisiä. Viimeksi mainituista ilmeisesti yleisestävillä näkökohdilla olisi eniten merkitystä. Käytännössä saattaa olla vaikeaa verrata toisaalta täytäntöönpanon välitöntä aloittamista toisaalta täytäntöönpanon lykkäämistä puoltavia näkökohtia. Tässäkin yhteydessä voidaan hyväksyttävänä ratkaisuperiaatteena pitää sitä, että epätietoisissa tapauksissa on päädyttävä tuomitulle edullisempaan lopputulokseen. Sen vuoksi ehdotetaan, että välitöntä täytäntöönpanoa puoltavien näkökohtien on oltava olennaisesti merkittävämmät kuin täytäntöönpanon aloittamisesta koituvat haittavaikutukset.

Haittavaikutusten olisi oltava menetyksiä tai vaikeuksia, jotka merkitykseltään menevät osittain päällekkäin. Menetys on yleensä konkreettisempaa. Se voi olla joko suoranainen taloudellinen menetys taikka työ-, koulutus- tai hoitopaikan menetys. Myös puhtaasti inhimillinen menetys, esimerkiksi mahdollisuus vakavasti sairaana olevan lähiomaisen hoitamiseen ja auttamiseen, voisi tulla kysymykseen. Vaikeudet ovat taas enimmäkseen yleisempiä joko

taloudellisia tai inhimillisiä haittavaikutuksia. Esimerkkinä voidaan ajatella perheen toimeentulon vaikeutumista toisen huoltajan sairauden takia tai muuhun kuin 1 b §:ssä tarkoitettuun sairauteen liittyviä vaikeuksia. Luonnollisista syistä olisivat haittavaikutukset ensisijaisesti tuomittua itseään kohtaavia. Näihin ovat rinnastettavissa hänen perheelleen aiheutuvat menetykset tai vaikeudet. Lisäksi yleisen edun vuoksi ehdotetaan, että myös työnantajalle tai yhteiskunnalle koituvat haitat voisivat olla lykkäämisen perusteina.

Lykkäämisen poikkeuksellisuuden takia se käsitettäneen tuomittujen taholta eduksi, josta kaikki eivät voi päästä osallisiksi. Tasa-arvoisuuden takia on välttämätöntä varmistaa tuomittujen yhtäläinen kohtelu. Tämän takia ehdotetaan päätöksenteon keskittämistä oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle, jolla myös epäilemättä on paras kriminaalipoliittinen asiantuntemus lykkäämisjärjestelmän hoitamiseksi tarkoituksenmukaisella tavalla. Edellä selostettujen edellytysten osalta säännösehdotukset jäävät pakostakin osittain avoimiksi ja jättävät siten lopullisen harkintavallan lainsoveltajalle. Sen sijaan jos lain käyttämisessä lopullisesti vakiintuneet edellytykset täyttyvät, ei vankeinhoito-osastolla olisi harkintavaltaa, vaan lykkäys olisi aina myönnettävä. Lykkäysaika olisi ehdotuksen mukaan enintään yksi vuosi. Sen pituus yksityistapauksessa jäisi riippumaan perusteen edellyttämästä tarpeesta. Enimmäisajan asettamista juuri vuodeksi voidaan perustella sillä, että se mahdollistaa erilaisten oppilaitosten lukuvuoden sekä lähes kaikenlaisten työelämään liittyvien kausivaihtelujen huomioon ottamisen. Useimmiten vuosi on myös riittävä aika asioiden järjestämiseen ja sitä pitempää aikaa vaativissa tapauksissa ei yleensä enää ole kysymys sellaisesta poikkeuksellisesta ja tilapäisluonteisesta haittavaikutuksesta, jonka perusteella lykkäystä olisi myönnettävä. Lykkäyshakemuksen voisi tehdä muukin kuin tuomittu itse, mutta tällöin vaadittaisiin aina tuomitun suostumus. Vastoin tuomitun tahtoa täytäntöönpanon aloittamista ei milloinkaan voitaisi lykätä 1 d §:n nojalla.

Poikkeuksellisesti saattaisi olla aiheellista jatkaa lykkäystä yli yhden vuoden. Tämä saattaisi olla perusteltua, jos esimerkiksi tuomitun opintojen loppuunsaattaminen vaarantuisi, ellei lykkäystä myönnettäisi. On luonnollista, että jatkolykkäyksen myöntämisen olisi oltava erittäin poikkeuksellista. Sen takia sen myöntämisen perusteeksi ehdotetaan asetettavaksi paitsi edellä mainittujen edellytysten täyttyminen sen oleminen myös yleisen edun mukaista. Yleinen etu edellyttäisi tällöin tapauksen erityistä poikkeusluonteisuutta, jotteivät tasa-arvoisuuden periaate ja vapausrangaistusten käytön perusteena oleva yleisestävyys joutuisi vaaraan. Edellytysten rajoittuneisuuden takia ei jatkolykkäykselle ole katsottu tarpeelliseksi asettaa muuta enimmäisaikaa kuin ettei se saa olla yhtä vuotta enempää kerrallaan.

Jos tuomittu on asian takia vangittuna ja siten jo menettänyt vapautensa, ei yleensä enää esiinny samassa määrin tarvetta rangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämiseen kuin vapaana olevan tuomitun kohdalla. Lisäksi täytäntöönpanon lykkääminen useimmiten olisi ristiriidassa vangitsemisen perusteen kanssa. Sen vuoksi 2 momentissa ehdotetaan, ettei asian takia vangitulle olisi myönnettävä lykkäystä 1 momentin nojalla. Vangittuun on rinnastettu henkilö, jonka kohdalla on perusteltua aihetta olettaa esiintyvän täytäntöönpanon pakoilua. Edelliseen liittyen ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että lykkäys olisi peruutettava, jos sen myöntämisen jälkeen ilmenisi paon vaara. Samoin olisi lykkäys peruutettava, jos 1 momentissa tarkoitettuja lykkäyksen edellytyksiä ei enää olisi olemassa.

Täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämistä koskevien asioiden keskittäminen oikeusministeriölle tekee asian hoitamisesta suhteettoman monimutkaisen, jos tuomitulle riittäisi aivan lyhytaikainen lykkäys. Sen vuoksi 3 momentissa ehdotetaan annettavaksi alitäytäntöönpanijana toimivalle maistraatille tai nimismiehelle valta lykätä täytäntöönpanotoimenpiteiden loppuunsaattamista enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut. On selvää, että lykkäämisen myöntämisessä tulisi tällöin esiintymään jonkin verran epäyhtenäistä käytäntöä alitäytäntöönpanijoiden suuren määrän takia. Tämä ei kuitenkaan ratkaisevasti vaaranna tuomittujen oikeusturvaa. Alitäytäntöönpanijan kielteisen suhtautumisen jälkeen on aina mahdollista kääntyä oikeusministeriön vankeinhoito-osaston puoleen. Toisaalta saattaisi esiintyä myös tapauksia, joissa alitäytäntöönpanija myöntäisi lykkäyksen väljemmillä perusteilla kuin vankeinhoito-osasto. Tätäkään ei kuitenkaan voitane pitää ehdotetun järjestelyn esteenä, jos lykkäysaika säilytetään suhteellisen rajoitettuna. Lykkäämisperusteiden osalta 3

momentissa viitataan 1 momenttiin. Lisäksi olisi soveltuvilta osin otettava huomioon 2 momentin rajoitukset. Näistä voisi käytännössä tulla kysymykseen vain paon vaara. Sen jälkeen kun lykkäämisen edellytys olisi poistunut, alitäytäntöönpanijan myös olisi viipymättä saatettava täytäntöönpanotoimenpiteet päätökseen. Ellei oikeusministeriö myöntäisi pitempää lykkäystä, olisi täytäntöönpanotoimenpiteet saatettava loppuun kolmessa kuukaudessa. Siten alitäytäntöönpanijalla ei olisi valtaa myöntää minkäänlaista jatkolykkäystä.

2 §. Vuosin ja kuukausin määrätty rangaistusaika on rikoslain 2 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan luettava kalenteriajan mukaan. Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi RTA 2 luvun 2 §:ään, jolloin kaikki rangaistusajan laskemista koskevat säännökset löytyisivät samasta paikasta. Rikoslain 2 luvun 15 §:n säännös jäisi siten koskemaan muita rikoslaissa edellytettyjä ajanlaskuja. Elinkautisesta kuritushuonerangaistuksesta ei luonnollisista syistä tarvita tällaista säännöstä. Määräaikaisen vapausrangaistuksen aika olisi vuosien ja kuukausien osalta laskettava kalenteriajan mukaan. Jos tuomioon sisältyisi päiviä, olisi ne lisättävä kalenteriajan mukaan laskettuun aikaan. Jos vapausrangaistuksen täytäntöönpanossa tapahtuisi keskeytys esimerkiksi karkaamisen tai lomalta palaamatta jäämisen takia, olisi sen vaikutus rangaistusaikaan laskettava samalla tavalla. Keskeytymisajan täydet vuodet ja kuukaudet laskettaisiin kalenteriajan mukaan ja tähän tulisivat lisäksi päivät. Selvyyden vuoksi ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että aina päivin tuomittavan sakon muuntorangaistuksen aika on laskettava päiväluvun mukaan. Vapausrangaistuksen kanssa yhteenlaskettuna täytäntöönpantavan muuntorangaistuksen, joka RTA 2 luvun 1 a §:n mukaan olisi katsottava suoritettavaksi ensin, aika laskettaisiin niin ikään päivien mukaan. Vastaavasti vapausrangaistuksen täytäntöönpanon kestäessä suoritettavaksi tulevan muuntorangaistuksen vaikutus yhteenlaskemalla muodostuvaan rangaistusaikaan olisi luettava päivien mukaan.

Rangaistusajan alkamisajankohtaan ehdotetaan 2 ja 3 momentissa tehtäväksi huomattavia muutoksia. Nykyisen 2 §:n mukaan rangaistusaika luetaan alkavaksi yleisesti siitä päivästä, jona täytäntöönpano voi alkaa. Ehdotuksen mukaan olisi tehtävä ero täytäntöönpanon tosiasiallisen ja rangaistuksen laskemisen alkamisajankohdan välillä. Nämä voisivat yhtyä, mutta useimmiten kuitenkin sattuisivat eri ajankohtiin. Esimerkiksi jos syytetty ei ole vangittuna ja menettää vapautensa vasta rangaistuslaitokseen toimittamista varten, alkaisi täytäntöönpano hänen saapumisestaan rangaistuslaitokseen. Rangaistusaika sitä vastoin luettaisiin ehdotuksen mukaan jo kiinniottamisesta. Vastaavasti asian takia vangittuna olevan ja tuomioon tyytyvän rangaistuksen täytäntöönpano voi alkaa vasta siitä ajankohdasta, jolloin hän rangaistuslaitoksessa ilmoittaa suostuvansa täytäntöönpanon aloittamiseen. Rangaistusaika taas luettaisiin tällaisessa tapauksessa tuomion julistamisesta tai antamisesta. Näin "välipäivät" tulisivat tuomitun hyväksi päinvastoin kuin nykyisin. Tämä tuntuu oikeudenmukaiselta varsinkin sen takia, että esimerkiksi kuljetusolosuhteista riippuen välin pituus saattaa vaihdella usealla päivälläkin. Nykyisen joustamattoman järjestelmän epäkohtia on käytännössä pyritty vähentämään RTA 2 luvun 3 §:n 3 momentin säännöksen avulla. Sen mukaan oikeusministeriö voi määrätä luettavaksi rangaistusajaksi sen ajan, jonka täytäntöönpanon alkaminen on vangitun syyttä viivästynyt. Tämä on kuitenkin kiertotie, joka kävisi tarpeettomaksi.

Selvyyden vuoksi ehdotetaan säännökset jaettaviksi kahteen osaan siten, että 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa tuomittu ei ole vangittuna, ja 3 momentissa asian takia vangittuna olevaa koskevista tapauksista.

Jos tuomittu ei ole vangittuna, on erotettavissa neljä erilaista perustilannetta: 1) tuomittu otetaan kiinni rangaistuslaitokseen toimittamista varten, 2) tuomittu ilmoittautuu rangaistuslaitoksessa täytäntöönpanoa varten, 3) tuomittu on menettänyt vapautensa muusta syystä, esimerkiksi juopumuspidätyksen vuoksi, ja häntä ei lasketa vapaaksi vaan hänet toimitetaan etsintäkuulutuksen perusteella edelleen rangaistuslaitokseen sekä 4) tuomittu on jo rangaistuslaitoksessa suorittamassa toista rangaistusta tai muun asian takia tutkintavankina. Ensimmäisessä ja toisessa tapauksessa rangaistusaika luettaisiin alkavaksi siitä, kun tuomittu menettää vapautensa. Kolmannessa tapauksessa tulisi ratkaisevaksi se ajankohta, josta lähtien muuta perustetta vapaudenmenetykselle ei enää ole ja se jatkuu vain rangaistuslaitokseen toimittamista varten. Neljännessä tapauksessa rangaistusaika luettaisiin alkavaksi lainvoimaisesti tuomittua rangaistusta koskevan täytäntöönpanokirjan saapumista välittömästi seuraavasta täytäntöönpanon aloittamisesta. Jos täl-

löin kuitenkin jouduttaisiin suorittamaan rangaistusten yhteenlaskeminen, olisi noudatettava 1 a §:n säännöksiä. Yhteenlasketun rangaistuksen suorittaminen ja rangaistusajan laskeminen on 1 a §:n mukaan katsottava alkaneeksi aikaisemmassa vaiheessa täytäntöönpantavaksi tulleen rangaistuksen suorittamisen alkamisen yhteydessä. Uuden rangaistuksen täytäntöönpantavaksi tulemiseen liittyvä yhteenlaskeminen vaikuttaa siten tosiasiallisesti vain kokonaisrangaistuksen päättymisajankohdan määräämiseen. Lisäksi uuden rangaistuksen ollessa kovemmanlajinen jatkuu täytäntöönpano kuritushuoneena.

Jos tuomittu on asian takia vangittuna, olisi rangaistusaika luettava alkavaksi viimeistään tuomion lainvoimaiseksi tulosta. Tämän jälkeen täytäntöönpanon alkamiseen kuluva aika on aina lähinnä teknillisistä syistä johtuvaa väliaikaa. Periaatteessa lainvoimainen tuomio onkin viipymättä pantava täytäntöön. Tämä periaate voidaan käytännössä toteuttaa loppuun asti lukemalla rangaistusaika tuomion lainvoimaiseksi tulosta. Siten esimerkiksi rangaistusaika luettaisiin yleensä alkavaksi korkeimman oikeuden päätöksen antopäivästä eikä enää siitä päivästä, jolloin jäljennös päätöksestä lääninhallituksen kautta saapuu rangaistuslaitokseen. RTA 2 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan täytäntöönpano voisi alkaa ennen tuomion lainvoimaakin. Tämän edellytyksenä on aina tuomitun suostumus. Tällöin rangaistusaika luettaisiin alkavaksi viimeistään sinä päivänä, jona tuomio tulee täytäntöönpanokelpoiseksi. Esimerkiksi jos toinen asianosainen valittaa ja tuomittu suostuu täytäntöönpanon aloittamiseen valitusaikana, mutta kuitenkin tyytymättömyyden ilmoittamiselle varatun ajan päätyttyä, luettaisiin rangaistusaika siitä päivästä, jona hän suostuu täytäntöönpanon aloittamiseen. Tätäkin aikaisemmasta ajankohdasta luettaisiin rangaistusaika 3 momentin toisen virkkeen mukaan. Jos tuomiosta saa varsinaisin muutoksenhakukeinoin valittaa ja tuomittu tyytymättömyyden ilmoittamiselle varattuna aikana ilmoittaa suostuvansa täytäntöönpanon aloittamiseen, rangaistusaika luettaisiin tuomion julistamisesta tai antamisesta. Siten tuomitun olisi vangitulle tyytymättömyyden ilmoittamista varten varattuna aikana päätettävä, valittaako hän ja kielteisessä tapauksessa, suostuuko hän täytäntöönpanon aloittamiseen. Jollei vangittu mainitun ajan kuluessa suostuisi täytäntöönpanon aloittamiseen, rangaistusaika luettaisiin vasta siitä päivästä, jolloin hän myöhemmin suostuu täytäntöönpanon aloittamiseen tai tuomio tulee lainvoimaiseksi. Tyytymättömyyden ilmoittamiselle varattu aika on alioikeuden tuomion osalta viikko, kuitenkin siten, että vangittu henkilö, jonka tulo vankilaan on hänen syyttään viivästynyt, saa aina ilmoittaa tyytymättömyytensä vielä perille tulonsa jälkeisenä päivänä. Hovioikeuden tuomioon on ilmoitettava tyytymättömyyttä 21 päivässä tuomion antamisesta. Kun tieto hovioikeuden päätöksestä ehtii vankilaan yleensä muutamassa päivässä tuomion antamisesta, jäisi vangitulle tässä tapauksessa suhteellisen pitkä miettimisaika. Tätä ei kuitenkaan voitane pitää esteenä ehdotetulle säännökselle.

Kolmanneksi virkkeeksi 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi eräitä erityistilanteita koskeva säännös. Kahteen ensimmäiseen virkkeeseen sisältyvät pääsäännöt eivät johda tyydyttävään lopputulokseen niissä tapauksissa, joissa tuomittu ei ole menettänyt vapauttaan vielä sinä ajankohtana, jona rangaistusaika niiden mukaan laskettaisiin alkavaksi. Tämä on mahdollista silloin kun tuomittu vasta asiassa lopulliseksi jäävässä tuomiossa määrätään vangittavaksi ja vapaudenmenetys tämän määräyksen perusteella tosiasiallisesti tapahtuu tuomion julistamis- tai antopäivää myöhemmin. Tällaisissa tilanteissa rangaistusaika laskettaisiin kolmannen virkkeen mukaan alkavaksi aikaisintaan sinä päivänä, jona vapaudenmenetys tapahtuu. Esimerkiksi, jos hovioikeus määrää tuomitun vangituksi ja vangitseminen ja suostuminen täytäntöönpanon aloittamiseen tapahtuu tyytymättömyyden ilmoittamiselle varattuna aikana, rangaistusaikaa ei lasketa tuomion antopäivästä vaan vapauden menettämisen päivästä. Jos vangitseminen tapahtuisi vasta tyytymättömyyden ilmoittamiselle varatun ajan jälkeen, rangaistusaika alkaa 3 momentin ensimmäisen virkkeen pääsäännön mukaan sinä ajankohtana, jona tuomio tulee täytäntöönpanokelpoiseksi.

Viimeisessä, 4 momentissa on säännös vapaaksi päästämisen ajankohdasta. Se on asiallisesti samanlainen kuin nykyinen säännös 2 §:n 2 momentissa.

3 §. Rangaistusajan laskemista koskeva säännös sen tapauksen varalta, että täytäntöönpanon alkaminen on viivästynyt tai täytäntöönpano keskeytynyt vangin syyttä ehdotetaan säilytettäväksi entisellään. Kuitenkin näyttää tarkoituksenmukaiselta, että vankilanjohtaja voisi päättää asiasta yksinkertaisemmissa tapauksissa oi-

keusministeriön antamien yleisohjeiden mukaan. Tältä osin ehdotus poikkeaa asiallisesti nykyisestä 3 §:n 3 momentista. Päätösvallan siirtäminen jäisi käytännön tarpeen perusteella vankeinhoito-osaston harkinnan varaan.

3 a §. Tässä pykälässä käsitellään varsinaista loman luonteista poistumista lukuunottamatta tapaukset, joissa vanki saadaan toimittaa rangaistuslaitoksen ulkopuolelle. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisesti, että vanki saadaan toimittaa sairaalaan tai vastaavaan laitokseen hoidettavaksi tai tutkittavaksi. Sairaalle annettavaa hoitoa koskeva yleissäännös, joka tässä vaiheessa jäisi entiselleen, on RTA 2 luvun 8 §:n 4 momentissa. Sen mukaan sairaalle on annettava tarpeellinen hoito. Jos tätä ei voida järjestää rangaistuslaitoksessa tai rangaistuslaitoksen yhteydessä toimivassa sairaalassa, vanki on toimitettava laitoksen ulkopuolelle sairaalaan tai vastaavaan hoito- tai tutkimuslaitokseen. Nykyisen vankeinhoitolaitoksesta annetun asetuksen 84 §:n 1 momentin mukaan tämä edellyttää vankeinhoito-osaston suostumusta. Erillistä suostumusta ei kuitenkaan kiireellisissä tapauksissa ehditä hankkia. Lisäksi asia voidaan hyvin eräissä muissakin tapauksissa jättää vankilanjohtajan vankeinhoito-osaston annettavien yleisohjeiden mukaan suoritettavan harkinnan varaan. Sen takia ehdotetaan asiasta päättäminen jätettäväksi oikeusministeriölle tai sen antamien ohjeiden mukaan rangaistuslaitoksen johtajalle. Selvyyden vuoksi on ehdotuksessa erikseen mainittu sairaalassa tai vastaavassa laitoksessa suoritettava tutkimus. Kysymyksessä voi olla sairaudentilan toteamista koskeva tai sairaudesta riippumaton tutkimus, esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettu mielentilatutkimus.

Tällä hetkellä ei ole olemassa yhtenäisiä säännöksiä vangin toimittamisesta rangaistuslaitoksesta tuomioistuimeen. Tästä johtuen käytäntö asiassa on ollut jonkin verran epäyhtenäistä. Johtoa asian ratkaisemiselle on saatu nykyisestä RTA 2 luvun 3 §:n 2 momentin säännöksestä, jossa kuitenkin säädetään vain tuomioistuimessa käyntiin kuluvan ajan lukemisesta rangaistusajaksi. Tältäkin osin on sitä paitsi ollut havaittavissa erilaista käytäntöä. Puutteellisten säännösten sijaan tulisivat 2 momentin uudet säännökset. Niiden mukaan olisi erotettava kaksi perustilannetta.

Ensinnäkin vanki on eräissä tapauksissa velvollinen olemaan läsnä tuomioistuimessa siellä käsiteltävän asian takia. Velvollisuus voi puolestaan perustua joko suoraan lakiin tai tuomioistuimen päätökseen. Vangittuna olevan vastaajan on aina oltava läsnä tuomioistuimessa käsiteltäessä hänen asiaansa. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 1 §:ssä on tällainen velvollisuus asetettu rikosjutun vastaajalle eräissä muissakin tapauksissa. Todistajan on myös luonnollisesti tultava henkilökohtaisesti saapuville. Lisäksi tuomioistuin voi asian selvittämiseksi määrätä asianosaisen muissakin tapauksissa saapumaan henkilökohtaisesti paikalle. Edellä tarkoitetuissa tilanteissa vanki olisi aina kutsuttava ja toimitettava tuomioistuimeen. Tosin muista säännöksistä johtuvat rajoitukset saattavat tulla sovellettaviksi näissäkin tapauksissa ja estää vangin toimittamisen tuomioistuimeen. Esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 7 §:n mukaan tuomioistuimen on kieltäydyttävä ottamasta vastaan näyttöä asiaan vaikuttamattomasta tai selvitetystä seikasta tai sellaista näyttöä, joka olisi huomattavasti vähemmällä vaivalla tai kustannuksella saatavissa toisella tavalla.

Muulloin asia jäisi ratkaistavaksi erikseen tapaus tapaukselta. Yleensä olisi pyrittävä siihen, että vanki käyttää asiamiestä, jos tämä helposti käy päinsä. Jos asian käsitteleminen taas voisi yhtä hyvin tapahtua vasta vangin vapauduttua, vankia ei olisi ensinkään kutsuttava tuomioistuimeen. On kuitenkin olemassa asioita, joiden käsittelyä ei voida viivyttää eikä toisaalta edellyttää vangin hankkivan itselleen asiamiestä. Tällaisia ovat usein avioero- ja muut perheoikeudelliset asiat. Myös tällöin vanki olisi kutsuttava tuomioistuimeen.

Kutsumisvalta ehdotetaan annettavaksi tuomioistuimelle ja sen puheenjohtajalle. Ennen kuin asia on ollut esillä tuomioistuimessa on useimmiten tarkoituksenmukaista, että puheenjohtaja huolehtii vangin tilaamisesta. Jos taas asian käsittely joudutaan siirtämään myöhempään oikeudenkäyntitilaisuuteen, voidaan kutsuminen sopivasti liittää tuomioistuimen välipäätökseen. Joustavuuden säilyttämiseksi ei ole pidetty tarpeellisena määrätä, milloin kutsu olisi tuomioistuimen, milloin sen puheenjohtajan toimivallassa. Tuomioistuimen puheenjohtajan päätöksestä valittaminen ei olisi missään tapauksessa mahdollista. Tällaisen mahdollisuuden varaaminen tuomioistuimenkaan asiassa koskevasta päätöksestä ei näytä tarpeelliselta. Nykyisten säännösten mukaan ei myöskään tuomioistuimessa käyntiin kuluvan ajan lukemisesta rangaistusajaksi annetusta päätöksestä saa valittaa. Sen vuoksi ehdotetaan nimenomaisesti

lausuttavaksi, ettei tuomioistuimeen kutsumista koskevasta päätöksestä saa valittaa. Siten päätöksen muuttamiseen tähtäävänä oikeussuojakeinona olisi käytettävissä vain yleinen kantelumahdollisuus.

Nykyisin ei ole ollenkaan olemassa säännöksiä vangin toimittamisesta rangaistuslaitoksen ulkopuolelle kuultavaksi muussa viranomaisessa kuin tuomioistuimessa. Muut viranomaiset eivät useinkaan joudu kutsumaan vankeja kuultaviksi. Kuitenkin se eräissä tapauksissa suoraan lain määräyksenkin perusteella olisi tarpeellista. Esimerkiksi vankia olisi voitava kuulla sosiaalilautakunnan edessä hänen lapsensa huostaanottoa koskevassa asiassa samoin kuin rikoksen selvittämisen sitä vaatiessa poliisiviranomaisen luona tai rikospaikalla. Tapausten erilaisuuden takia asiasta päättäminen ehdotetaan jätettäväksi oikeusministeriölle. Näin voitaneen parhaiten päästä tasapuoliseen ja tarkoituksenmukaiseen lopputulokseen.

Viimeisessä, 4 momentissa on edellä käsiteltyjä tapauksia koskevat yhteiset säännökset vangille rangaistuslaitoksen ulkopuolella järjestettävästä valvonnasta ja laitoksen ulkopuolella kuluvan ajan lukemisesta rangaistusajaksi. Valvonnan osalta ehdotetaan säännös jätettäväksi avoimeksi. Siten asia olisi joustavasti järjestettävissä käytännön tarpeiden mukaan. Aika, jonka vanki olisi edellä 3 a §:ssä tarkoitetussa tapauksessa rangaistuslaitoksen ulkopuolella, olisi aina luettava rangaistusajaksi. Koska vanki koko ajan on vapautta vailla ja valvonnan alainen, ei näytä olevan perusteltua syytä erotella tapauksia. Sen vuoksi ehdotuksessa onkin päädytty yleisesti siihen, että aika olisi luettava rangaistusajaksi. Tämä merkitsisi osittaista muutosta tuomioistuimessa käyntiin kuluvan ajan osalta.

Voimassa olevan 3 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuimen on aina erikseen päätettävä, luetaanko aika rangaistusajaksi. Jos vanki itse on ollut vastaajana rikosasiassa, ei aikaa yleensä ole luettu rangaistusajaksi. Tuskin voidaan sanoa, että vangin olot olisivat matkan aikana mukavammat tai muutenkaan helpommat kuin rangaistuslaitoksessa. Siten vanki ei pääsisi tämänkään puolesta parempaan asemaan kuin muut vangit, vaikka aika aina luettaisiin rangaistusajaksi. Nykyisillä säännöksillä lienee osittain pyritty vaikuttamaan siihen, etteivät vangit aiheettomasti yrittäisi päästä käymään rangaistuslaitoksen ulkopuolella panemalla toisiaan vastaan vireille oikeudenkäyntejä tuomioistuimissa. Edellä selostetun 2 momentin nojalla voisi tuomioistuin tai sen puheenjohtaja kuitenkin kieltäytyä kutsumasta vankia, jos välittömästi tapahtuva asian käsittely havaittaisiin tarpeettomaksi. Tältäkään kannalta ei ole syytä jättää asiaa rangaistusajan laskemista koskevan säännöksen varaan. Tuomioistuinten kannalta asia yksinkertaistuisi, kun ajan hyväksilukemisesta ei enää tarvitsisi lausua päätöksessä.

3 b §. Edellä 3 a §:n yhteydessä selostettujen tapausten lisäksi vangilla on RTA 2 luvun 3 §:n 4 momentin mukaan mahdollisuus päästä rangaistuslaitoksen ulkopuolelle tapaamaan heikkona sairaana olevaa läheistä omaistaan sekä saattamaan läheistä omaistaan hautaan. Sen sijaan muista syistä ei vanki ole voinut päästä lomalle. Pakkolaitokseen eristetty voi päästä enintään kahdeksi viikoksi vuodessa koevapauteen ja nuorisovankilaan määrätty enintään viikoksi kerrallaan tapaamaan tulevaa työnantajaansa ja muiden asioiden järjestämiseksi.

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvien haittavaikutusten vähentäminen edellyttää lomamahdollisuuksien laajentamista. Toisaalta olisi pitkäaikaista vapausrangaistusta suorittaville annettava mahdollisuus poistua laitoksesta lyhyeksi ajaksi mielenterveydellisistä syistä. Laitoselämän yksitoikkoisuuden keskeyttäminen vähentäisi laitostumista ja sen vaaroja sekä tarjoaisi mahdollisuuden yhteyksien säilyttämiseen ulkomaailmaan. Voidaan myös olettaa, että kurinpitorikkomusten lukumäärä vähentyisi. Toisaalta kaikkien vankien kohdalla voi esiintyä sellaisia sosiaalisia, erittäin tärkeitä syitä, joiden perusteella olisi oltava mahdollisuus laitoksesta poistumiseen. Tällainen tärkeä syy saattaisi olla työpaikan hankkiminen, asuntokysymyksen järjestäminen rangaistusajan lähetessä loppuaan tai osallistuminen jossakin oppilaitoksessa järjestettävään koetilaisuuteen, johon vanki on valmistautunut.

Poistumismahdollisuuksien lisäämiseen liittyy erinäisiä käytännöllisiä seikkoja, jotka perustelevat asian kehittämistä vaiheittain päätymättä heti periaatteellisesti tavoiteltavaan ja hyväksyttävään lopputulokseen. Käytännöllisten kokemusten puuttuessa on vaikea arvioida lisättyihin lomiin liittyviä väärinkäytöksiä. Tasaarvoinen kohtelu puolestaan edellyttää, että kaikille pystyttäisiin järjestämään ilmainen kuljetus ja riittävästi käyttövaroja. Pitempiaikaista rangaistusta suorittavien kohdalla olisi ilmeisesti kiinnitettävä huomiota myös yhtä aikaa laitoksesta poistuvien määrään, jottei lomista aiheutuisi haittaa työtoiminnalle. Lomien myön-

tämiseen liittyvien varausten takia ei ainakaan vielä tässä vaiheessa ole katsottu mahdolliseksi ottaa käyttöön määrättyihin edellytyksiin liittyvää lomaoikeutta.

Ehdotuksen mukaan rangaistuslaitoksesta poistuminen jäisi aina riippumaan oikeusministeriön tai, sen antamien ohjeiden mukaan, rangaistuslaitoksen johtajan myöntämästä luvasta. Tämä ei tietenkään saisi merkitä mielivaltaa, vaan kokemusten mukaan kehittyvää lomajärjestelmää. Järjestelmän kehittymisen mahdollistamiseksi on ehdotuksessa päädytty yleissäännöksiin. Poistumislupa voitaisiin antaa, jos siihen on erittäin tärkeä syy tai jos sitä rangaistusajan pituuden takia muuten on pidettävä perusteltuna. Poistumisajan pituutta ei myöskään ehdoteta täsmällisesti määriteltäväksi laissa, koska tältäkin osin näyttää tarkoituksenmukaiselta jättää asian kehittyminen käytännön kokemusten ja tosiasiallisten edellytysten parantumisen varaan. Koska poistumisaika ei missään tapauksessa voisi eikä saisi muodostua kovin pitkäksi, ehdotetaan nimenomaisesti sanottavaksi, että poistumislupa voidaan antaa lyhyeksi ajaksi. Nykyisen säännöksen mukaan vangille voidaan määrätä saattaja. Tämän mahdollisuuden säilyttäminen on edelleen tarpeellista.

Poistumislupaan saattaa olla tarpeellista liittää muitakin kuin takaisinpaluuta koskevia ehtoja. Saattaa esimerkiksi olla paikallaan nimenomaisesti edellyttää vangin hoitavan sen asian, jonka perusteella hänelle on myönnetty lupa poistua laitoksesta. Jos vanki noudattaisi poistumislupaan liittyviä ehtoja, olisi aika, jonka hän on rangaistuslaitoksen ulkopuolella, 2 momentin säännösehdotuksen mukaan aina luettava rangaistusajaksi. Muissa tapauksissa olisi oikeusministeriön tai sen antamien ohjeiden mukaan rangaistuslaitoksen johtajan määrättävä, luetaanko aika kokonaan, osaksi tai lainkaan rangaistusajaksi. Lisäksi määräaikana palaamatta jäämistä olisi pidettävä rikkomuksena vankilan järjestystä vastaan ja sellaisena se johtaisi RTA 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettuun kurinpitomenettelyyn. Lupaan liitettyjen ehtojen noudattamatta jättäminen vaikuttaisi käytännössä todennäköisesti myös seuraavan poistumisluvan ajankohtaa harkittaessa. Sen sijaan vankia ei olisi tällöin ehdotuksen mukaan katsottava karanneeksi niin kuin asia on tällä hetkellä, jos sairasta tapaamassa tai hautajaislomalla oleva vanki ei palaa määrättynä aikana takaisin. Rangaistuksen tuomitseminen edellä mainittujen seuraamusten lisäksi näyttää tarpeettomalta ja kohtuuttomalta. Lomalta määräaikana palaamatta jääminen on luonteeltaan erilaista kuin rangaistuslaitoksesta tapahtuva karkaaminen.

3 c §. Rangaistusajan laskemisesta karkaamisen yhteydessä säädetään nykyisin RTA 2 luvun 3 §:n 5 momentissa. Säännökseen ei 3 c §:ssä ehdoteta tehtäväksi asiallisia muutoksia.

4 luku.

Vankeusrangaistuksesta.

1 a §. Edellä selostetuista säännöksistä täysin erillisenä ehdotetaan muutettavaksi myös säännöstä rangaistusajan laskemisesta siinä tapauksessa, että työsiirtolassa rangaistusta suorittava siirretään vankilaan. Nykyisen RTA 4 luvun 1 a §:n 3 momentin mukaan työsiirtola-aikaa ei lueta lainkaan rangaistusajaksi, jos vankilaan lähettämisen perusteena on se, ettei työsiirtolaan määrätty sinne määräajassa saavu tai noudata siellä vaadittavaa järjestystä tai että hän poistuu sieltä luvatta. Tämän säännöksen on todettu johtavan kohtuuttomaan lopputulokseen erityisesti silloin, kun vankilaan lähettäminen tapahtuu vain vähän ennen työsiirtolasta vapautumista. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi asiasisällöltään samanlaiseksi kuin vastaava vankisiirtolaa koskeva säännös RTA 2 luvun 11 a §:n 2 momentissa. Työsiirtolan asettamiselle tässä suhteessa eri asemaan kuin vankisiirtola ei näytä olevan perustetta. Ehdotuksen mukaan työsiirtolaan määrätty on lähetettävä vankilaan rangaistusta suorittamaan, jollei hän saavu sinne määräajassa tai noudata siellä vaadittavaa järjestystä taikka jos hän poistuu sieltä luvatta. Tällöin työsiirtola-aikaa ei luettaisi rangaistusajaksi, ellei oikeusministeriö erityisistä syistä toisin määrää. Erityisiä syitä olisivat lähinnä kohtuusnäkökohdat ja asianomaisen tekemän rikkomuksen laatu. Jos vankilaan siirtäminen tapahtuisi muusta syystä, esimerkiksi työkyvyttömyyden takia, olisi työsiirtola-aika aina kokonaisuudessaan luettava rangaistusajaksi niin kuin nykyisinkin.

Yleisten lain voimaantuloa koskevien periaatteiden mukaan uusia säännöksiä olisi sovellettava kaikkien sellaisten ennen lain voimaantuloa tuomittujen rangaistusten täytäntöönpanossa, joiden suorittamista rangaistuslai-

toksessa tuomittu ei vielä ollut aloittanut lain voimaantullessa. Vastaavasti ennen lain voimaantuloa rangaistuslaitoksessa rangaistuksen suorittamisen aloittaneen henkilön rangaistuksen jäljellä olevan osan täytäntöönpanossa olisi soveltuvilta osin noudatettava 2 luvun 1 b §:n 2 ja 3 momenttia, 3, 3 a, 3 b ja 3 c §:ää sekä 4 luvun 1 a §:n 3 momenttia. Sitä vastoin on katsottu tarpeelliseksi ottaa voimaantulosäännökseen maininta siitä, ettei rangaistusajan laskemista koskevaa 2 luvun 2 §:ää sovelleta niihin rangaistuksiin, joiden täytäntöönpano on alkanut ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun asetuksen 2 luvun otsake, saman luvun 1, 2 ja 3 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 § 19 päivänä toukokuuta 1944 ja 17 päivänä tammikuuta 1969 annetuissa laeissa (339/44 ja 30/69), 2 § 14 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa (51/25) ja 3 § mainitussa 19 päivänä toukokuuta 1944 annetussa laissa, sekä asetuksen 4 luvun 1 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 10 päivänä joulukuuta 1954 annetussa laissa (506/54), ja *lisätään* asetuksen 2 lukuun uusi 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 3 a, 3 b ja 3 c § seuraavasti:

2 luku.

Yleisiä säännöksiä vapausrangaistuksista ja sakon muuntorangaistuksesta.

1 §.

Vapausrangaistukseen tai sakon muuntorangaistukseen tuomittu on viipymättä tuomion saatua lainvoiman toimitettava suorittamaan rangaistustaan. Rangaistuslaitoksiin saapuvien henkilöiden määrän vaihteluiden tasoittamiseksi oikeusministeriö voi antaa määräyksiä siitä, minä päivinä rangaistuslaitokset ottavat vastaan rangaistukseen tuomittuja. Täytäntöönpanon alkaminen ei kuitenkaan tästä syystä saa siirtyä yli neljää kuukautta tuomion lainvoimaiseksi tulosta.

Jos tuomittu on asian takia vangittuna ja tyytyy tuomioon siltä osin kuin hänet on tuomittu vapausrangaistukseen tai muuten määrätty suorittamaan vapausrangaistusta, saadaan rangaistuksen täytäntöönpano hänen suostumuksellaan aloittaa heti, vaikka tuomittu muilta osin tai toinen asianosainen valittaa tuomiosta. Aika, minkä tuomittu on ennen lainvoimaisen tuomion täytäntöönpantavaksi tulemista suorittanut rangaistusta, on tällöin luettava hänen hyväkseen. Jos rangaistuksen lajia on valituksen johdosta muutettu, on noudatettava, mitä rikoslaissa säädetään vankeuden muuntamisesta kuritushuoneeksi.

1 a §.

Jos tuomitun on rangaistuslaitoksessa samalla kertaa suoritettava useampia vapausrangaistuksia, joita ei ole toisiinsa yhdistettävä, ja niiden ohella tai erikseen sakon muuntorangaistuksia, joiden asemesta ei ole määrättävä yhteistä muuntorangaistusta, rangaistuslaitoksen johtajan on, muunnettuaan, milloin rangaistukset ovat erilajisia, lievemmänlajiset kovemmanlajisiksi, laskettava ne yhteen täysin määrin. Kuitenkin on elinkautisen kuritushuonerangaistuksen katsottava käsittävän kaikki määräaikaiset vapausrangaistukset ja sakon muuntorangaistukset. Määräaikaisen kuritushuonerangaistuksen yhteenlaskettu aika ei saa olla pitempi kuin kaksikymmentäviisi vuotta, vankeusrangaistuksen pitempi kuin kymmenen vuotta eikä sakon muuntorangaistuksen pitempi kuin satakahdeksankymmentä päivää. Kun vapausrangaistus ja sakon muuntorangaistus on laskettu yhteen, tuomitun on katsottava ensin suorittavan muuntorangaistuksen.

1 b §.

Jos tuomittu on vakavan sairauden tai vaikean vamman takia sellaisessa tilassa, että hänen hoitonsa vaarantuisi rangaistuslaitokseen toimittamisesta, taikka mielisairas, oikeusministeriön on lykättävä rangaistuksen täytäntöönpanon aloittaminen, kunnes tuomittu on toipunut. Jos henkilö kuitenkin jo on rangaistus-

tai pakkolaitoksessa taikka vankeinhoitoviranomaisten toimesta laitoksen ulkopuolella hoidettavana, kun rangaistuksen täytäntöönpano voisi alkaa, rangaistus saadaan panna täytäntöön.

Jos vanki on jatkuvasti vakavan sairauden tai vaikean vamman takia hengenvaarassa tai erikoishoitoa vaativassa tilassa taikka mielisairas ja hänen hoitamisensa vankeinhoitoviranomaisten toimesta olisi erityisen vaikeaa, oikeusministeriö voi rangaistuslaitoksen johtajan esityksestä tai häntä kuultuaan laskea vangin vapaaksi laitoksen ulkopuolella hoidettavaksi.

Jos 2 momentissa tarkoitettu vapaaksi laskettu henkilö toipuu ennen tänäkin aikana jatkuvaksi katsottavan rangaistusajan päättymistä, hänet on toimitettava suorittamaan rangaistuksen jäljellä olevaa osaa.

1 c §.

Jos vapausrangaistukseen tai sakon muuntorangaistukseen tuomittu on raskaana, oikeusministeriö voi määrätä rangaistuksen täytäntöönpanon alkamisen lykkäytymään, kunnes synnytys ja siitä toipuminen on tapahtunut.

Naisvangin pieni lapsi voidaan ottaa hoidettavaksi rangaistuslaitokseen, jos se on lapsen edun mukaista ja nainen itse sitä haluaa.

1 d §.

Jos vapausrangaistuksen tai sakon muuntorangaistuksen välittömästi tapahtuva täytäntöönpano aiheuttaisi poikkeuksellisia ja huomattavia menetyksiä tai vaikeuksia tuomitulle, hänen perheelleen tai työnantajalleen taikka yhteiskunnalle eivätkä rangaistuksen välitöntä täytäntöönpanoa puoltavat näkökohdat ole haittavaikutuksiin verrattuina olennaisesti merkittävämmät, oikeusministeriön on tuomitun hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan määrättävä rangaistuksen täytäntöönpanon alkaminen lykkäytymään, kuitenkin enintään yhdellä vuodella ministeriön päätöksen antamisesta lukien. Edellä mainituilla edellytyksillä ja jos se on yleisen edun mukaista, oikeusministeriö voi uudestaan lykätä täytäntöönpanon aloittamista enintään yhdellä vuodella kerrallaan.

Jos tuomittu on asian takia vangittuna tai on perusteltua aihetta olettaa hänen pakoilevan täytäntöönpanoa, lykkäystä ei saa myöntää. Lykkäys on peruutettava, jos sen myöntämisen jälkeen ilmenee paon vaara tai jos 1 momentissa tarkoitettuja edellytyksiä ei enää ole olemassa.

Edellä 1 momentissa mainitulla perusteella sekä soveltuvilta osin ottaen huomioon 2 momenttiin sisältyvät rajoitukset täytäntöönpanoviranomaisena toimiva maistraatti tai nimismies saa lykätä täytäntöönpanotoimenpiteiden loppuunsaattamista enintään kolmella kuukaudella siitä, kun täytäntöönpanokirja on saapunut asianomaiselle maistraatille tai nimismiehelle.

2 §.

Määräaikaisen vapausrangaistuksen aika lasketaan vuosien ja kuukausien osalta kalenteriajan mukaan. Tuomioon mahdollisesti sisältyvät päivät lisätään näin saatuun aikaan. Sakon muuntorangaistuksen aika lasketaan päiväluvun mukaan.

Jos tuomittu ei ole asian takia vangittuna, rangaistus luetaan alkavaksi sinä päivänä, jona hän menettää vapautensa rangaistuksen täytäntöönpanoa varten taikka hänen muusta syystä tapahtunut vapaudenmenetyksensä jatkuu vain hänen toimittamisekseen rangaistuslaitokseen tai, jos hän jo muusta syystä on rangaistuslaitoksessa, tuomio tulee täytäntöönpanokelpoiseksi.

Jos tuomittu on asian takia vangittuna, rangaistus luetaan alkavaksi sinä päivänä, jona tuomio saa lainvoiman, tai, jos tuomio sitä ennen tulee täytäntöönpanokelpoiseksi, viimeksi mainittuna ajankohtana. Jos tuomittu suostuu täytäntöönpanon aloittamiseen tyytymättömyyden ilmoittamiselle varattuna aikana, rangaistus luetaan kuitenkin alkavaksi tuomion julistamisesta tai antamisesta. Jos tuomittu vangituksi määräämisen perusteella menettää vapautensa myöhemmin kuin edellä tarkoitettuna rangaistusajan laskemisen alkamisajankohtana, rangaistusaika luetaan alkavaksi aikaisintaan sinä päivänä, jona vapaudenmenetys tapahtuu.

Jos vapausrangaistuksen aika on määrätty vuosin tai kuukausin, tuomittu on päästettävä vapaaksi sinä päivänä, joka numerolleen vastaa sitä, josta ajanlaskeminen alkaa, taikka, jos vastaavaa numeroa ei ole siinä kuukaudessa, johon laskeminen päättyy, sen kuukauden viimeisenä päivänä.

3 §.

Jos rangaistuksen täytäntöönpanon alkaminen on viivästynyt tai täytäntöönpano keskeytynyt vangin syyttä, oikeusministeriön tai, sen antamien ohjeiden mukaan, rangaistuslaitoksen johtajan on määrättävä, onko tähän kulunut aika kokonaan, osaksi tai lainkaan luettava rangaistusajaksi.

3 a §.

Vanki saadaan oikeusministeriön tai, sen antamien ohjeiden mukaan, rangaistuslaitoksen johtajan toimesta toimittaa rangaistuslaitoksen ulkopuolelle sairaalaan tai vastaavaan laitokseen hoidettavaksi tai tutkittavaksi.

Jos vangin on oltava henkilökohtaisesti saapuvilla tuomioistuimessa siellä vireillä olevan asian takia taikka tuomioistuin tai sen puheenjohtaja muuten katsoo vangin henkilökohtaisen läsnäolon tarpeelliseksi eikä asian käsittelyä haitatta voida siirtää, kunnes vanki on vapautunut, tuomioistuimen tai sen puheenjohtajan on kutsuttava vanki kuultavaksi tuomioistuimeen. Tuomioistuimeen kutsumista koskevasta päätöksestä ei saa valittaa.

Jos vanki kutsutaan kuultavaksi muuhun viranomaiseen kuin tuomioistuimeen, oikeusministeriön on päätettävä, päästetäänkö vanki tämän takia rangaistuslaitoksen ulkopuolelle.

Tässä pykälässä tarkoitetusta syystä rangaistuslaitoksen ulkopuolella olevalle vangille on järjestettävä tarpeellinen valvonta. Aika, jonka vanki on rangaistuslaitoksen ulkopuolella, luetaan rangaistusajaksi.

3 b §.

Oikeusministeriö tai, sen antamien ohjeiden mukaan, rangaistuslaitoksen johtaja voi antaa vangille luvan poistua lyhyeksi ajaksi rangaistuslaitoksesta, jos siihen on erittäin tärkeä syy tai jos sitä rangaistusajan pituuden takia on pidettävä muuten perusteltuna. Tarvittaessa hänelle voidaan määrätä saattaja.

Aika, jonka vanki 1 momentissa tarkoitetun luvan nojalla on rangaistuslaitoksen ulkopuolella, luetaan rangaistusajaksi, jos hän on noudattanut lupaan liittyviä ehtoja. Muussa tapauksessa oikeusministeriön tai, sen antamien ohjeiden mukaan, rangaistuslaitoksen johtajan on määrättävä, luetaanko aika kokonaan, osaksi tai lainkaan rangaistusajaksi.

3 c §.

Jos vanki karkaa, rangaistusajaksi ei lueta aikaa sen päivän alusta, jolloin hän karkasi, sen päivän loppuun, jolloin hän palasi rangaistuslaitokseen.

4 luku.

Vankeusrangaistuksesta.

1 a §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jollei työsiirtolaan määrätty saavu sinne määräajassa tai noudata siellä vaadittavaa järjestystä taikka jos hän poistuu sieltä luvatta, hänet on lähetettävä vankilaan suorittamaan rangaistustaan. Tällöin työsiirtola-aikaa ei lueta rangaistusajaksi, ellei oikeusministeriö erityisistä syistä toisin määrää.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Rangaistusajan laskemista koskevaa 2 luvun 2 §:ää ei sovelleta niihin rangaistuksiin, joiden täytäntöönpano on alkanut ennen lain voimaantuloa. Harkittaessa rangaistuslaitoksessa hoidettavana olevan naisvangin lapsen hoidon jatkamista on sovellettava, mitä 2 luvun 1 c §:n 2 momentissa säädetään hoidettavaksi ottamisesta.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Liite

Asetus

ehdotonta vapausrangaistusta määräävän päätöksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Oikeusministerin esittelystä *muutetaan* ehdotonta vapausrangaistusta määräävän päätöksen täytäntöönpanosta 21 päivänä joulukuuta 1928 annetun asetuksen 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 2 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa asetuksessa (246/67), 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1944 annetussa asetuksessa (969/44), sekä 5 §:n 1, 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 momentti mainitussa 2 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa asetuksessa sekä 2 ja 3 momentti 19 päivänä joulukuuta 1940 annetussa asetuksessa (742/40), ja *lisätään* asetukseen uusi 7 a, 7 b, 7 c ja 7 d § seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Kun vapausrangaistukseen tuomittu on asian takia vangittuna, vankipassiin on merkittävä sellaiset tiedot, että täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä vankipassin perusteella.

4 §.

Kun 2 tai 3 §:ssä mainittu täytäntöönpanokirja on tullut lääninhallitukselle, täytäntöönpanokirja on heti lähetettävä, jos se koskee asian takia vangittua henkilöä, sen vankilan johtajalle, missä tuomittua säilytetään, mutta muussa tapauksessa, sitten kun lääninhallitus on hankkinut selvityksen siitä, että tuomio on saanut lainvoiman, tuomitun asuinpaikkakunnan maistraatille tai nimismiehelle.

— — — — — — — — — — — — — —

5 §.

Vankilanjohtaja on velvollinen hänelle tulleen vankipassin tai täytäntöönpanokirjan mukaisesti panemaan tuomittua koskevan päätöksen täytäntöön viipymättä, sen jälkeen kun se lain mukaan voi tapahtua.

Jos tuomittu on asian takia vangittuna ja kahden todistajan läsnäollessa ilmoittaa vankilanjohtajalle suostuvansa suorittamaan hänelle tuomittua tai muuten hänen suoritettavakseen määrättyä vapausrangaistusta, vaikka tuomio ei ole saanut lainvoimaa, johtajan on yhdessä todistajain kanssa tehtävä siitä merkintä täytäntöönpanokirjaan tai vankipassiin ja toimitettava vanki viipymättä rangaistusta suorittamaan.

Jos vangittu ei suostu rangaistuksen täytäntöönpanoon ennen kuin tuomio on saanut lainvoiman, vaikka hän ei olekaan valittanut tuomiosta siltä osin kuin hänet on tuomittu vapausrangaistukseen tai muuten määrätty suorittamaan vapausrangaistusta, johtajan on ilmoitettava siitä lääninhallitukselle täytäntöönpanon edellyttämän selvityksen saamiseksi.

— — — — — — — — — — — — — —

7 a §.

Jos vapausrangaistukseen tuomittu todennäköisesti on vakavan sairauden tai vaikean vamman takia sellaisessa tilassa, että hänen hoitonsa vaarantuisi vankilaan toimittamisesta, taikka mielisairas, täytäntöönpanoviranomaisena toimivan maistraatin tai nimismiehen on lähetettävä täytäntöönpanokirja oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle sekä liitettävä mukaan saatavissa oleva selvitys tuomitun terveydentilasta.

7 b §.

Jos oikeusministeriön vankeinhoito-osastolle on tehty esitys tai hakemus vapausrangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämisestä, vankeinhoito-osaston on, jollei esitystä tai hakemusta heti hylätä, ilmoitettava siitä täytäntöönpanoviranomaisena toimivalle lääninhallitukselle. Asianomaisen lääninhallituksen taikka maistraatin tai nimismiehen on vankeinhoito-osaston pyynnöstä toimitettava täytäntöönpanokirja vankeinhoito-osastolle. Täytäntöönpanoviranomaisen on keskeytettävä täytän-

töönpanotoimenpiteet saatuaan tiedon tässä momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta tai pyynnöstä.

Sen jälkeen kun täytäntöönpano vankilassa on alkanut, täytäntöönpanotoimenpiteitä ei enää 1 momentissa tarkoitetun esityksen tai hakemuksen johdosta saa keskeyttää.

7 c §.

Ratkaistuaan täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämistä koskevan asian oikeusministeriön vankeinhoito-osaston on lähetettävä ilmoitus päätöksestään ja täytäntöönpanokirja asianomaiselle lääninhallitukselle. Kun täytäntöönpanoa on jatkettava, lääninhallituksen on lähetettävä täytäntöönpanokirja edellä 4 §:ssä tarkoitetulle maistraatille tai nimismiehelle.

Täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämistä koskevasta vankeinhoito-osaston päätöksestä lääninhallituksen on annettava tieto tuomitulle niin kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa 15 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (232/66) erityistiedoksiannosta säädetään.

7 d §.

Jos maistraatti tai nimismies siirtää rangaistuslaitoksiin saapuvien henkilöiden määrän vaihteluiden tasoittamiseksi annetun oikeusministeriön määräyksen nojalla tuomitun vankilaan toimittamista taikka lykkää sitä laissa tarkoitetusta syystä, tästä on peruste mainiten tehtävä merkintä täytäntöönpanokirjaan. Täytäntöönpanotoimenpiteitä on sen jälkeen jatkettava siten, että tuomittu voi aloittaa rangaistuksen suorittamisen säädetyssä ajassa.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Asetus

sakon ja sen muuntorangaistuksen sekä eräiden muiden rikosoikeudellisten seuraamusten ja valtiolle maksettaviksi tuomittujen korvausten täytäntöönpanosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Oikeusministerin esittelystä *lisätään* sakon ja sen muuntorangaistuksen sekä eräiden muiden rikosoikeudellisten seuraamusten ja valtiolle maksettaviksi tuomittujen korvausten täytäntöönpanosta 23 päivänä toukokuuta 1969 annettuun asetukseen (321/69) uusi 42 a § seuraavasti:

42 a §.

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämisestä ja siirtämisestä on soveltuvilta kohdin voimassa, mitä ehdottoman vapausrangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisestä ja siirtämisestä on säädetty.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Asetus

vankeinhoitolaitoksesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Oikeusministerin esittelystä *kumotaan* vankeinhoitolaitoksesta 17 päivänä helmikuuta 1950 annetun asetuksen (86/50) 62 §, *muutetaan* asetuksen 49, 56, 71, 77, 81, 84, 88, 99 ja 125 §, 136 §:n 1 momentti sekä 3 luvun K-kohdan otsake, näistä 81 § sellaisena kuin se on 9 päivänä huhtikuuta 1954 annetussa asetuksessa (194/54), ja *lisätään* asetukseen uusi 103 a, 103 b ja 103 c § sekä 2 päivänä kesäkuuta 1967 annetulla asetuksella (245/67) kumotun 141 §:n sijaan uusi 141 § seuraavasti:

49 §.

Ketään ei saa ottaa vankilaan ilman asianmukaista passitusta tai muuta kirjallista määräystä.

Naisvangin pienen lapsen ottamisesta hoidettavaksi vankilaan päättää vankilan johtaja. Sen selvittämiseksi, onko hoidettavaksi ottaminen lapsen edun mukaista, johtajan on hankittava lapsen kotipaikan lastensuojeluasioita käsittelevän kunnallisen viranomaisen ja sen lisäksi lääkärin lausunto.

Jos naisvanki haluaisi kaksi vuotta täyttäneen lapsensa hoitamista vankilassa, vankeinhoito-osaston on ratkaistava asia.

Lapsia on hoidettava vankilan yhteydessä toimivassa erityisessä lastenosastossa lääkärin ja lastenhoitajien valvonnassa sen mukaan kuin siitä erikseen määrätään. Äidille on annettava mahdollisuus lapsensa tapaamiseen niin usein, kuin se vankilan järjestystä häiritsemättä käy päinsä.

56 §.

Rangaistuksen täytäntöönpano on järjestettävä siten, ettei se tarpeettomasti vaikeuta, vaan mahdollisuuksien mukaan edistää vangin sijoittumista vapaaseen yhteiskuntaan.

Ryhmään 1 kuuluvien vankien kohdalla on kiinnitettävä erityistä huomiota heidän yhteiskuntaan sopeutumisessa esiintyneiden vaikeuksiensa vähentämiseen sekä heidän henkiseen ja ruumiilliseen kehittämiseensä.

71 §.

Vangeille on varattava tilaisuus osallistua vankilassa järjestettäviin jumalanpalveluksiin ja hartaushetkiin sekä suotava, mahdollisuuksien mukaan, tilaisuus puhutella omaan uskontokuntaansa kuuluvaa sielunhoitajaa.

Vangeille on niin ikään järjestettävä mahdollisuus keskusteluun henkilökohtaisista vaikeuksistaan jonkun vankilan henkilökuntaan kuuluvan tai muun sopivan henkilön kanssa.

77 §.

Vankien käytettävissä on oltava kehittävää lukemista käsittävä kirjasto, josta he voivat lainata kirjoja sekä aikakaus- ja sanomalehtiä vapaa-aikoina luettavaksi.

Johtajan suostumuksella vanki saa ottaa vastaan ja omalla kustannuksellaan hankkia muutakin tieto- ja kaunokirjallisuutta, aikakaus- ja sanomalehtiä, sekä askartelun ja harrastustoiminnan harjoittamisessa tarpeellisia välineitä.

81 §.

Miespuolisille vangeille on järjestettävä mahdollisuus hiusten leikkuuseen ja parranajoon. Naisvangeille on varattava tilaisuus kohtuulliseen kauneudenhoitoon.

84 §.

Jollei sairastunutta vankia voida asianmukaisesti hoitaa vankilassa tai suorittaa siellä vangin sairauden toteamiseksi tai terveydentilan määrittelemiseksi tarpeellista tutkimusta, hänet saadaan vankeinhoito-osaston suostumuksella siirtää vankilan ulkopuolelle sairaalaan tai vastaavaan laitokseen hoidettavaksi tai tutkittavaksi. Kiireellisissä ja muissa erikseen määrättävissä tapauksissa johtaja saa toimittaa vangin hoidettavaksi tai tutkittavaksi vankilan ulkopuolelle ilman vankeinhoito-osaston etukäteen antamaa suostumusta. Asiasta on kuitenkin ilmoitettava vankeinhoito-osastolle välittömästi, kun se voi tapahtua.

Jos vanki on jatkuvasti vakavan sairauden tai vaikean vamman takia hengenvaarassa tai muuten pitkäaikaisen erikois- tai mielisairaalahoidon tarpeessa, johtajan on ilmoitettava asiasta vankeinhoito-osastolle sen ratkaisemiseksi, onko vanki laskettava vapaaksi vankilan ulkopuolella hoidettavaksi.

Raskaana oleva naisvanki on siirrettävä synnytyksen ajaksi riittävän ajoissa sairaalaan vankilan ulkopuolelle. Raskauden ja synnytyksen vuoksi naisvanki on vapautettava työvelvollisuudesta vähintään kahden kuukauden ajaksi, joka alkaa kolme viikkoa ennen laskettua synnytysaikaa. Jos synnytys tapahtuu aikaisemmin kuin kolme viikkoa ennen laskettua synnytysaikaa, vapautus alkaa synnytyspäivästä. Edellä tarkoitettuna aikana vanki on oikeutettu saamaan äitiysrahana korotettua säästörahaa sen mukaan kuin siitä erikseen määrätään.

Jos vapautuva vanki on sairaana eikä häntä voida muulla tavoin hoitaa, hänelle saadaan rangaistusajan päätyttyäkin antaa vankilassa tarpeellinen hoito, jos hän sitä pyytää.

88 §.

Vangin terveydentilan tai raskauden taikka uskonnollisen tai muun vakaumuksen edellyttäessä poikkeamista yleisestä ruokajärjestyksestä johtajan on lääkärin esityksestä tai häntä kuultuaan määrättävä asiasta.

K. Vankien kirjeenvaihto, tapaaminen ja poistumisluvat.

99 §.

Vanki saa tavata omaisiaan ja hänen taloudellisia tai muita tärkeitä asioitaan hoitavia henkilöitä niin usein, kuin se vankilan järjes-

tystä tai työtoimintaa häiritsemättä on mahdollista.

103 a §.

Jos vangin suoritettavan rangaistuksen pituus on enintään neljä kuukautta, hänelle voidaan antaa lupa poistua vankilasta vain vakavasti sairaana olevan läheisen omaisen tapaamiseksi, läheisen omaisen hautaan saattamiseksi tai muun erittäin tärkeän syyn takia.

Neljää kuukautta pitempää rangaistusta suorittavalle voidaan muutenkin antaa lupa lyhyeksi ajaksi poistua vankilasta. Luvan myöntämisen yleiset perusteet vahvistaa oikeusministeriö.

103 b §.

Luvan myöntämisestä läheisen omaisen tapaamiseksi tai hautaan saattamiseksi päättää johtaja. Luvan myöntämisestä muun erittäin tärkeän syyn tai rangaistusajan pituuden perusteella päättää vankeinhoito-osasto tai johtaja sen mukaan kuin siitä erikseen määrätään.

103 c §.

Poistumisluvassa on mainittava, onko vangille määrätty saattaja. Lisäksi siitä on selvästi käytävä ilmi kaikki ne ehdot, joiden noudattamatta jättäminen voi aiheuttaa sen, ettei luvan nojalla poistumiseen käytettyä aikaa lueta rangaistusajaksi.

125 §.

Jos vanki on mielisairauden tai muun vakavan sielullisen sairauden takia pitkäaikaisen sairaalahoidon tarpeessa, lääkärin on ilmoitettava asiasta vankeinhoito-osastolle. Vankeinhoito-osaston on päätettävä, jatketaanko hoitoa vankimielisairaalassa vai lasketaanko vanki vapaaksi vankilan ulkopuolella hoidettavaksi.

Jos vanki edellä tarkoitetuissa tapauksissa on vankeinhoito-osaston määräyksestä laskettava vapaaksi, on soveltuvilta osin noudatettava 124 §:n 2 momentin säännöksiä.

136 §.

Päätöksestä, joka koskee virkaan tai toimeen nimittämistä tai määräämistä sitä hoitamaan, toimen haltijan siirtoa toiseen toimeen tai vapauttamista toimesta, asunnon luovuttamista, erokirjan antamista eroamisiän saavuttaneelle viran tai toimen haltijalle tai varoitusta, ei saa valittaa. Valittaa ei saa myöskään täytäntöönpanon aloittamisen lykkäämistä eikä vangin kohtelua, rankaisemista tai muuten vankia henkilökohtaisesti koskevasta päätöksestä.

— — — — — — — — — — — — —

141 §.

Jos vanki asiassa, jonka takia häntä ei ole julistettu vangituksi, haluaa saada lakiin perustuvasta syystä hänelle tuomitun uuden rangaistuksen täytäntöönpanon alkamista lykätyksi, hänen on tehtävä asiaa koskeva hakemus vankeinhoito-osastolle niin ajoissa, että asia ehditään käsitellä ennen uutta rangaistusta koskevan täytäntöönpanokirjan vankilaan saapumista. Samoin on meneteltävä, jos hakijana on joku muu kuin vanki itse.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Harkittaessa vankilassa hoidettavana olevan naisvangin lapsen hoidon jatkamista on sovellettava, mitä 49 §:ssä säädetään hoidettavaksi ottamisesta.

Hallituksen esitys Eduskunnalle holhouksen järjestämistä eräissä tapauksissa koskevaksi lainsäädännöksi.

Huhtikuun 10 päivänä 1970 annetulla lailla (275/70), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, on huoltoapulain (116/56) 52 § kumottu. Näin kumotun lainkohdan mukaan henkilö, joka huoltoapuna sai hoitoa mielisairaanhoitolaitoksessa, oli siellä ollessaan sosiaalilautakunnan holhouksen alainen. Tällainen henkilö vapautuu lain voimaantulosäännöksen mukaan sosiaalilautakunnan holhouksesta kuuden kuukauden kuluttua lain voimaan tulosta. Holhouksen täten tapahtuvasta päättymisestä sosiaalilautakunnan on viivytyksettä ilmoitettava asianomaiselle tuomioistuimelle ja holhouslautakunnalle.

Lastensuojelulain (52/36) mukaan lapsi ja nuori henkilö, joka on otettu sosiaalilautakunnan huostaan, on lautakunnan holhouksen alainen. Tätä järjestelmää on kuitenkin pidetty oikeusturvan kannalta arveluttavana. Huostaanotettujen lasten ja nuorten holhous jouduttaneenkin lastensuojelulain muuttamisen yhteydessä uudistamaan niin, että sosiaalilautakunta näissäkin tapauksissa vapautuu holhoojan tehtävästä.

Vuonna 1967 sai huoltoapuna hoitoa mielisairaanhoitolaitoksessa 20 100 henkilöä. Lastensuojelulain nojalla oli seuranneena vuonna 13 754 lasta ja nuorta henkilöä otettu sosiaalilautakunnan huostaan.

Holhoojan hankkiminen tuottaa usein vaikeuksia, koska tehtävään sopivia ja halukkaita henkilöitä ei aina ole saatavissa. Holhoojantoimen vastaanottaminen on tosin kansalaisvelvollisuus, josta voidaan kieltäytyä vain laissa erikseen mainituista syistä, mutta kokemus on osoittanut, ettei vastoin asianomaisen tahtoa annettu holhoojanmääräys luo toimen hoitamiselle suotuisia edellytyksiä.

Näiden vaikeuksien voittamiseksi on eräissä kunnissa ryhdytty erityisjärjestelyihin. Niinpä Helsingin kaupungissa on holhoojantointen hoitamista varten perustettu erityinen virka, jonka haltija on velvollinen ryhtymään sellaisten henkilöiden holhoojaksi tai uskotuksi mieheksi, joille vähävaraisuuden vuoksi tai muusta syystä ei ole saatavissa sopivaa edustajaa. Tampereella taas holhouslautakunnan päätoiminen sihteeri on virkansa puolesta velvollinen ottamaan vastaan tällaisia holhoojantoimia.

Vaikeudet holhoojien hankkimisessa varsinkin vähävaraisille tai eri hoitolaitoksissa hoidettavina oleville vajaavaltaisille, joilla itsellään ei ole tällaiseen toimeen soveliasta ja halukasta sukulaista tai tuttavaa, tulevat nyt toteutetun huoltoapulain muutoksen johdosta olennaisesti kasvamaan. Vaikeudet lisääntyisivät vielä enemmän lastensuojelulain odotettavissa olevan muutoksen johdosta. Ilmeistä onkin, ettei näistä vaikeuksista voida selviytyä ilman erityisiä lainsäädäntötoimenpiteitä. Hallitus on tämän johdosta päättänyt antaa Eduskunnalle esityksen, jonka tarkoituksena on helpottaa holhoojien hankkimista eräissä tapauksissa.

Huolehtiminen siitä, että vajaavaltaisella on holhooja, on tähän asti ollut ennen muuta holhouslautakunnan asiana ja siten lähinnä kunnallinen velvollisuus. Koska tarvittavien, lähinnä väliaikaisten säännösten antaminen on huoltoapulakiin tehdyn muutoksen johdosta kiireellinen tehtävä, hallitus ei tässä yhteydessä ole pitänyt mahdollisena puuttua kysymykseen siitä, onko velvollisuus huolehtia siitä, että vajaavaltaisella on holhooja, säilytettävä kunnilla, vai olisiko mainittu velvollisuus paremminkin katsottava kuuluvan valtion tehtäväpiiriin. Kun sanottu kysymys sopivimmin tulee ratkaistavaksi komiteassa parhaillaan valmisteltavana olevan holhouslainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä, jäisi edellä mainitusta tehtävästä huolehtiminen edelleen toistaiseksi kunnille. Tämä velvollisuutensa tulisi kunnan lakiehdotuksen mukaan täyttää joko siten, että se nimeää tarpeellisen määrän tehtävään sopivia henkilöitä tai siten, että kunta tätä tehtävää varten perustaa erityisen viran, jonka haltijaa lakiehdotuksessa sanotaan virkaholhoojaksi.

Kun holhoojantoimen vastaanottaminen holhouslain mukaan, niin kuin edellä on mainittu, on jokaisen kansalaisvelvollisuus, olisi holhouksen järjestäminen ehdotetulla tavalla rajoitettava tapauksiin, jolloin holhoojaa ei muuten voida saada tai holhoojan saaminen vapaaehtoista tietä tuottaisi suuria vaikeuksia. Uuden järjestelmän soveltaminen tulisi lähinnä kysymyk-

seen niissä tapauksissa, joissa holhottava on vähävarainen tai hänelle erityisistä syistä ei ole sopivasti saatavissa holhoojaa. Tarkemmin ei kunnan velvollisuutta lainsäädännössä ole syytä rajata. Sen kysymyksen ratkaiseminen, milloin ehdotettua järjestelmää holhoojien hankkimiseksi olisi sovellettava, jäisi näin ollen holhouslautakunnan ja tuomioistuimen harkittavaksi lautakunnan esittäessä tuomioistuimelle holhoojan määräämistä. Selvää on, että vähävaraisena on tällöin pidettävä henkilöä, jolla ei ole lainkaan omia varoja.

Säännökset lakiehdotuksessa tarkoitetuista henkilöistä, jotka kunta nimeäisi holhoojantoimia varten sisältyvät ehdotuksen 2, 3 ja 4 §:ään. Nimeämisen tulee perustua asianomaisen henkilön antamaan suostumukseen. Kunnallishallitus, jonka tehtäviin nimeäminen kuuluisi, voisi esimerkiksi kehottaa halukkaita ilmoittautumaan. Hankittuaan yleisen käytännön mukaan holhouslautakunnan lausunnon, kunnallishallitus nimeäisi ilmoittautuneista tarpeellisen määrän tehtävään sopivia henkilöitä ja ilmoittaisi siitä holhouslautakunnalle ja sille tuomioistuimelle, jonka tuomiopiiriin kunta kuuluu. Näin nimetyistä henkilöistä tuomioistuin tarpeen ilmaantuessa määräisi holhoojaksi kussakin tapauksessa sopivimmaksi katsomansa henkilön.

Holhoojaksi voidaan määrätä ainoastaan henkilö, joka täyttää holhouslaissa asetetut kelpoisuusehdot. Kysymykseen tuleva henkilö olisi tässä suhteessa samassa asemassa kuin muu holhooja. Kunnallishallituksen olisi sen vuoksi varmistauduttava siitä, että nimetty henkilö täyttää sanotut kelpoisuusehdot. Kun nimeäminen tapahtuu asianomaisen suostumuksen perusteella, ei nimetty henkilö voi kieltäytyä vastaanottamasta holhoojantointa, jota lakiehdotuksessa tarkoitetaan. Suostumuksensa asianomainen henkilö kuitenkin voi peruuttaa ilmoittamalla siitä kunnallishallitukselle. Peruuttamisesta on kunnallishallituksen ilmoitettava holhouslautakunnalle ja asianomaiselle tuomioistuimelle (2 §). Suostumuksen peruuttamisen jälkeen ei nimettyä enää voida määrätä hoitamaan lakiehdotuksessa tarkoitettuja holhoojantoimia, mutta hänellä jo olevat holhoojantoimet hänen jatkuvasti tulee hoitaa. Hänellä ei myöskään ole oikeutta saada vapautusta holhoojantoimestaan, ellei tuomioistuin pidä holhouslain 29 §:n 1 momentissa tarkoitettua seikkaa esteenä toimen asianmukaiselle hoitamiselle (3 §). Holhoojanmääräystä ei myöskään ole peruutettava yksistään siitä syystä, että holhottava myöhemmin saa varoja.

Holhouslain mukaan holhoojalla on oikeus saada hänen vaivojansa kohtuullisesti vastaava ja holhouksen laadun mukainen palkkio holhotin varoista. Palkkion suuruus määräytyy käytännössä holhotin tulojen perusteella. Vähävaraisen holhotin holhoojantoimen hoitamisesta tuleva palkkio ei yleensä vastaa siitä aiheutunutta työmäärää. Jotta voitaisiin saada henkilöitä ilmoittautumaan lakiehdotuksessa tarkoitetuiksi holhoojiksi, heille olisi taattava kohtuullinen palkkio holhoojantoimen hoitamisesta. Ehdotuksen 4 §:ään on tämän johdosta otettu säännös, jonka mukaan 2 §:n perusteella määrätylle holhoojalle on suoritettava kohtuullinen palkkio kunnan varoista, mikäli holhotin varoista tulevaa palkkiota ei holhoojan työmäärään ja vaivaan nähden ole katsottava riittäväksi. Palkkiota holhoojan on vuosittain haettava holhouslautakunnalta. Hakemus on jätettävä vuositilin yhteydessä tai, mikäli vuositiliä ei tarvitse tehdä, kalenterivuosittain ennen seuraavan vuoden huhtikuun 1 päivää. Holhouslautakunta vahvistaa palkkion suuruuden ottaen huomioon sen määrän, jonka holhooja voi saada holhotin varoista. Palkkiosta annetaan holhoojalle todistus, jonka nojalla hän on oikeutettu nostamaan palkkionsa kunnan kassasta.

Mikäli ei ole saatavissa tarpeellista määrää holhoojaksi halukkaita, on kuntaan perustettava kunnallinen virkaholhoojan virka. Jollei kunnallinen viranomainen tee aloitetta viran perustamiseksi, tulee tuomioistuimen, mikäli se katsoo virkaholhoojan viran perustamisen tarpeelliseksi, ehdotuksen 8 §:n mukaan ilmoittaa asiasta kunnallishallitukselle. Jollei kunta ilmoituksen johdosta ryhdy viran perustamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin, tulee tuomioistuimen ilmoittaa siitä lääninhallitukselle.

Holhouslaki edellyttää, että holhoojantointa hoitaa yksilöllisesti määrätty luonnollinen henkilö. Kun holhous uskotaan virkaholhoojalle, holhoojantointa hoitaa virkatehtävänä asianomainen viranhaltija (9 §). Tästä on seurauksena, että viranhaltijan vaihtuessa uutta holhoojanmääräystä ei tarvita, vaan edellisen viranhaltijan hoitamat holhoojantoimet siirtyvät ilman eri määräystä viran uudelle haltijalle. Viranhaltijan vuosiloman aikana tai hänen ollessaan estynyt virkaansa hoitamasta toimii holhoojana se henkilö, joka viransijaisena hoitaa virkaa.

Virkaholhoojan virka voisi olla joko pää- tai sivutoiminen. Voidaan kuitenkin olettaa, että vain muutamissa kunnissa nyt kysymyksessä olevat holhoojantoimet antaisivat viranhaltijalle työtä päätoimisesti. Tämän vuoksi kunnilla tulisi olla oikeus yhteisesti perustaa sanotunlainen virka. Kun holhooja kuitenkin toimii tuomioistuimen valvonnan alaisena, on kuntain välinen yhteistoiminta kihlakunnanoikeuden tuomiopiirissä ehdotuksen 5 §:n 2 momentin mukaan rajoitettu niihin kuntiin, jotka kuuluvat samaan käräjäkuntaan. Täten saattaisi samaan virkaholhoojapiiriin kuulua yksi tai useampia kuntia, mutta virkaholhooja olisi aina yhden tuomioistuimen alainen. Mikäli tarve vaatii, voidaan virkaholhoojapiiriin perustaa useampia virkaholhoojan virkoja. Viran johtosäännössä olisi silloin mainittava peruste, jonka mukaan holhoojantoimet olisi jaettava virkaholhoojien kesken.

Virkaholhoojan ottamisessa on noudatettava, mitä kunnan virkasäännössä sekä viran johtosäännössä on määrätty. Ennen viran täyttämistä on virkaholhoojapiirin holhouslautakunnille varattava tilaisuus antaa lausuntonsa. Vaali on alistettava tuomioistuimen vahvistettavaksi (6 §).

Virkaholhoojaksi otettavan tulee tietenkin täyttää holhouslaissa holhoojalle asetetut kelpoisuusehdot. Suotavaa on, että hänellä olisi tehtävään soveltuva koulutus ja käytännössä saavutettu perehtyneisyys nimenomaan alaikäisten ja vanhusten ongelmiin. Kun olosuhteet maan eri osissa suuresti vaihtelevat, ei hänelle ehdotuksessa ole määrätty muita kelpoisuusehtoja, vaan on edellytetty, että niistä voidaan määrätä viran johtosäännöllä (7 §).

Virkaholhooja voi erota virastaan ja kunta erottaa hänet noudattaen kunnan virkasäännössä ja viran johtosäännössä olevia määräyksiä. Holhoojantoimessaan virkaholhooja myös on tuomioistuimen valvonnan alainen. Jos virkaholhooja oleellisesti on laiminlyönyt tai rikkonut velvollisuutensa, tuomioistuin voi erottaa hänet tietystä holhoojantoimesta noudattaen holhouslain säännöksiä. Jos virkaholhooja syyllistyy rikoslaissa virkarikokseksi määriteltyyn tekoon, voidaan hänet siitä tuomita viraltapanoon tai erotettavaksi viran toimittamisesta.

Virkaholhooja määrätään holhoojaksi kussakin tapauksessa erikseen annettavalla holhoojanmääräyksellä. Holhoojanmääräystä ei kuitenkaan annettaisi viranhaltijalle henkilökohtaisesti vaan virkaholhoojapiirin virkaholhoojalle. Tämä ei tietenkään viranhaltijana voi kieltäytyä nyt puheena olevista holhoojantoimista (9 §).

Ehdotuksen 11 §:n mukaan virkaholhoojalla ei olisi oikeutta palkkansa lisäksi holhoojanpalkkioon, vaan tämä suoritettaisiin kunnalle. Ehdotuksen toteuttamisesta aiheutuisi kunnille tosin erinäisiä menoja, mutta kunnan holhoojanpalkkion muodossa saaman korvauksen lisäksi on otettava huomioon, että sosiaalilautakuntien työmäärä tulisi vähenemään sen johdosta, että virkaholhoojan hoidettaviksi siirtyisi sosiaalilautakuntien nyt hoidettavina olevat holhoojantoimet.

Mikäli ei ole säädetty toisin, on lakiehdotuksessa tarkoitettujen holhoojien ja holhoojantointen osalta noudatettava holhouslain säännöksiä (12 §). Virkaholhoojalta ei kuitenkaan voitaisi vaatia holhouslain 56 §:ssä tarkoitettua vakuutta (10 §). Ilman eri säännöstäkin lienee pidettävä selvänä, että virkaholhooja myös voidaan määrätä toimimaan 1 §:ssä tarkoitetun henkilön uskottuna miehenä.

Kuten edellä olevasta ilmenee, poikkeavat lakiehdotuksen säännökset eräiltä osin holhouslain vastaavista säännöksistä. Tämän johdosta on holhouslakiin ehdotettu lisättäväksi uusi 31 a §, jonka mukaan holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa on säädetty erikseen.

Esitetyn perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tämän lain mukaan voidaan järjestää sellaisen henkilön holhous, jolle vähävaraisuuden tai muun erityisen syyn takia ei muuten ole sopivasti saatavissa holhoojaa.

2 §.

Kunnan holhouslautakunnan valvonnassa olevia, edellä 1 §:ssä tarkoitettuja holhouksia hoitamaan kunnallishallitus voi nimetä henkilöitä, jotka ovat suostuneet toimimaan holhoojina 3 ja 4 §:ssä säädetyin edellytyksin. Nimeämisestä on ilmoitettava holhouslautakunnalle ja sille tuomioistuimelle, jonka tuomiopiiriin kunta kuuluu. Jos suostumus on peruutettu, on siitäkin tehtävä ilmoitus.

3 §.

Edellä 2 §:n mukaisesti nimetty henkilö ei saa kieltäytyä tässä laissa tarkoitetusta holhoojantoimesta. Tuomioistuimen on kuitenkin harkittava, onko holhouslain 29 §:n 1 momentissa mainittua seikkaa pidettävä esteenä holhoojantoimen asianmukaiselle hoitamiselle.

4 §.

Sellaisen holhoojantoimen hoitamisesta, joka on uskottu 2 §:ssä tarkoitetulle henkilölle, suoritetaan kunnan varoista kohtuullinen palkkio, jollei holhotin varoista tulevaa palkkiota ole holhoojan työmäärään ja vaivaan nähden katsottava riittäväksi.

Hakemus palkkion suorittamisesta on holhoojan tehtävä holhouslautakunnalle vuositilin yhteydessä taikka, milloin vuositiliä ei tarvitse antaa, kultakin kalenterivuodelta ennen seuraavan vuoden huhtikuun 1 päivää. Holhouslautakunta vahvistaa holhoojalle kunnan varoista maksettavan palkkion määrän ja antaa holhoojalle sitä koskevan todistuksen.

5 §.

Jollei tässä laissa tarkoitettuja holhouksia hoitamaan ole saatavissa 2 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä, tulee kunnan tätä tarkoitusta varten perustaa virka, jonka haltijaa tässä laissa sanotaan virkaholhoojaksi.

Kaksi tai useammat kunnat, jotka kuuluvat samaan käräjäkuntaan, voivat yhteisesti perustaa virkaholhoojan viran.

Kunnassa tai 2 momentissa tarkoitetuissa kunnissa voi olla useita virkaholhoojan virkoja.

6 §.

Ennen virkaholhoojan ottamista virkaansa holhouslautakunnalle on varattava tilaisuus antaa lausuntonsa.

Virkaholhoojan virkaan ottamista koskeva päätös on alistettava 2 §:ssä tarkoitetun tuomioistuimen vahvistettavaksi.

Virkaholhoojan viran täyttämisestä on ilmoitettava holhouslautakunnalle.

7 §.

Vaalikelpoinen virkaholhoojan virkaan on henkilö, joka holhouslain 28 §:n mukaan saa olla holhoojana ja joka lisäksi täyttää ne kelpoisuusehdot, jotka viran johtosäännössä ehkä on määrätty.

8 §.

Milloin tuomioistuin katsoo virkaholhoojan viran perustamisen tarpeelliseksi, tulee sen ilmoittaa siitä kunnallishallitukselle.

Jollei kunta, saatuaan ilmoituksen, perusta virkaholhoojan virkaa, tulee tuomioistuimen ilmoittaa siitä lääninhallitukselle.

9 §.

Virkaholhooja ei saa kieltäytyä tässä laissa tarkoitetusta holhoojantoimesta. Holhoojanmääräys on annettava virkaholhoojalle eikä viranhaltijalle henkilökohtaisesti.

10 §.

Virkaholhoojalta ei vaadita holhouslain 56 §:ssä tarkoitettua vakuutta.

11 §.

Palkkio, johon virkaholhoojalla holhouslain 49 §:n nojalla olisi oikeus, menee kunnalle.

12 §.

Jollei edellä ole toisin säädetty, on tässä laissa tarkoitettujen holhoojien ja holhoojantointen osalta soveltuvin kohdin noudatettava holhouslain säännöksiä.

13 §.

Virkaholhoojalla on oikeus tarvittaessa saada sosiaalilautakunnalta virka-apua holhottinsa huoltoa koskevassa asiassa.

14 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan kuitenkin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

holhouslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 19 päivänä elokuuta 1898 annettuun holhouslakiin uusi 31 a § seuraavasti:

31 a §.

Holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa on säädetty erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Lakivaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta holhouksen järjestämistä eräissä tapauksissa koskevaksi lainsäädännöksi.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 2 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 96. Valiokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Harald af Hällström oikeusministeriöstä, hallitussihteeri Toivo Setälä sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylijohtaja Veijo Lappalainen sosiaalihallituksesta, varatuomari Sakari Kallio Suomen Kaupunkiliitosta sekä varatuomari Aune Nuutilainen Suomen Kunnallisliitosta.

Huoltoapulain 52 §:n mukaan henkilö, joka huoltoapuna saa hoitoa mielisairaanhoitolaitoksessa, on siellä ollessaan sosiaalilautakunnan holhouksen alainen. Tämän säännöksen kumoava laki tulee voimaan vuoden 1971 alusta. Voimaantulosäännöksen mukaan edellä tarkoitettu henkilö vapautuu sosiaalilautakunnan holhouksesta viimeistään kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Hallituksen esityksen mukaan vuonna 1967 sai huoltoapuna hoitoa mielisairaanhoitolaitoksessa 20 100 henkilöä.

Lastensuojelulain 21 §:n mukaan sosiaalilautakunnan huostaan otettu lapsi tai nuori henkilö on lautakunnan holhouksen alainen. Myös tämän säännöksen muutos on hallituksen esityksen perustelujen mukaan odotettavissa. Valiokunnan saamien tietojen mukaan on todennäköistä, että tällöinkin pyritään sosiaalilautakunta vapauttamaan holhoojan tehtävistä.

Holhoojan hankkiminen varsinkin vähävaraiselle holhottavalle on lisäksi osoittautunut holhouslain puitteissa eräissä tapauksissa vaikeaksi.

Koko holhouslainsäädännön uudistaminen on parhaillaan vireillä ja asiaa valmistelee vuonna 1965 asetettu erityinen komitea. Tämän uudistustyön laajuuden takia siitä ei ole saatavissa apua lähinnä huoltoapulain 52 §:n kumoamisen aiheuttaman tilanteen selvittämiseksi. Tämän takia hallitus on antanut esityksen erityiseksi laiksi holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa. Valiokunta on käsittänyt esityksen käytännöllisten näkökohtien sanelemaksi pikaratkaisuksi. Koko laajuudessaan kysymys holhouksien järjestämisestä tulee esille holhouslain uudistamisen yhteydessä. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä eräin muutoksin.

Esityksen mukaan uusia menettelytapoja holhouksen järjestämiseksi olisi kaksi. Ensisijaisesti olisi asia pyrittävä hoitamaan siten, että saataisiin yksityishenkilöitä holhoojiksi. Keinona yksityishenkilöiden saamiseksi käytettäisiin ehdotuksen mukaan sitä, että kunnan varoista taattaisiin kohtuullinen palkkio holhoojantoimen hoitamisesta. Jollei yksityishenkilöitä tästä huolimatta saataisi riittävästi, olisi kunnan perustettava erityinen virkaholhoojan virka.

Holhottavan kannalta henkilökohtainen kosketus holhoojaan on säännönmukaisesti toivottavaa. Tätä ajatellen yksityishenkilö on yleensä sopivampi kuin erityinen virkamies hoitamaan holhoojantointa. Sen vuoksi valiokunta edellyttää, että myös käytännössä yritetään mahdollisimman pitkälle tulla toimeen holhouslain mukaan määrättyjen tai lakiehdotuksen 2 §:ssä tarkoitettujen holhoojien avulla. Samasta syystä on käytännössä aiheellista kiinnittää huomiota yhden henkilön hoidettavien holhoojantoimien määrään, vaikka lakiehdotuksessa ei olekaan tässä suhteessa asetettu minkäänlaista ylärajaa.

Virkaholhoojan virka jouduttaneen ainakin pienemmissä kunnissa järjestämään sivutoimiseksi. Valiokunnassa on keskusteltu siitä, olisiko tällöin suotavaa, että myös sosiaalihallinnon virassa tai toimessa palveleva henkilö samalla toimisi virkaholhoojana. Periaatteellisesti olisi parempi, etteivät virkaholhoojat olisi sosiaalihallinnon virkamiehiä. Kuitenkin käytännöllisten näkökohtien vuoksi valiokunta ei ole halunnut sulkea pois tällaista mahdollisuutta ja on siten asettunut tältä osin hallituksen esityksen kannalle.

Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan kunnallishallituksen olisi nimettävä ne henkilöt, jotka ovat suostuneet toimimaan holhoojina. Kunnallishallituksen nimeämä henkilö ei saisi kieltäytyä ottamasta vastaan holhoojantointa. Varsinaisen holhoojanmääräyksen tällaisellekin henkilölle antaisi holhoustuomioistuin. Valiokunnan mielestä on tarpeetonta määrätä holhoojiksi suostuneiden henkilöiden nimeämistä kunnallishallituksen tehtäväksi. Tämän tehtävän voi tarkoituksenmukaisesti hoitaa holhouslautakunta.

Lakiehdotuksen 4 §:stä ilmenee suoranaisesti ja 5 §:stä epäsuorasti, että ehdotetusta järjestelmästä aiheutuvat menot tulevat kuntien rasitukseksi. Valiokunta ei ole voinut saada selvää käsitystä siitä, kuinka suurista kustannuksista tässä yhteydessä on kysymys. Asian selvittämiseksi tilannetta on aiheellista seurata, jotta holhouslain kokonaisuudistuksen yhteydessä päästäisiin tältäkin kannalta varmalle pohjalle. Kustannuskysymys liittyy periaatteelliseen ongelmaan siitä, onko holhoustoimen järjestäminen valtion vai kuntien tehtävä. Valiokunta ei ole tässä vaiheessa pitänyt tarkoituksenmukaisena ottaa kantaa tähän asiaan. Siten hallituksen esityksen hyväksymisestä ja uusista järjestelyistä aiheutuvien kustannusten jättämisestä kuntien rasitukseksi ei ole tehtävä periaatekysymystä koskevia johtopäätöksiä.

Holhouslaissa ei ole erityistä säännöstä holhoojan holhottavan asioita koskevasta salassapitovelvollisuudesta. On tietysti tilanteita, joissa holhoojan holhottavan edun vuoksi on saatava kertoa viranomaiselle tai muulle kolmannelle henkilölle holhottavansa henkilökohtaisista asioista. Myös yleinen etu saattaa vaatia holhoojaa ilmoittamaan jostakin holhottavalle epäedullisestakin seikasta. Valiokunnan mielestä ei kuitenkaan ole paikallaan, että holhooja tarpeettomasti levittää tietoja holhottavaa koskevista seikoista sivullisille. Tämän estämiseksi on syytä tutkia, olisiko tarkoituksenmukaista ottaa uuteen holhouslakiin nimenomainen holhoojan salassapitovelvollisuutta koskeva säännös. Koska virkamiehelle voidaan asettaa suurempia velvoitteita kuin yksityishenkilölle, valiokunta on katsonut mahdolliseksi ottaa jo nyt käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen virkaholhoojan salassapitovelvollisuutta koskevan säännöksen uuteen 10 §:ään. Sen mukaan virkaholhoojan on pidettävä salassa holhottavaa koskevat asiat, joista hän virkansa perusteella on saanut tietää, mikäli jonkin erityisen seikan ilmoittaminen ei ole tarpeen holhottavan tai yleisen edun kannalta. Tämän velvollisuuden rikkominen olisi rangaistava rikoslain mukaan.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että ehdotus laiksi holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Kunnan *holhouslautakunta voi nimetä* edellä 1 §:ssä tarkoitettuja holhouksia hoitamaan *henkilöitä,* jotka ovat suostuneet toimimaan holhoojina 3 ja 4 §:ssä säädetyin edellytyksin. Nimeämisestä on ilmoitettava (*poist.*) sille tuomioistuimelle, jonka tuomiopiiriin kunta kuuluu. Jos suostumus on peruutettu, on siitäkin tehtävä ilmoitus.

3—9 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

10 §.

Virkaholhoojan on pidettävä salassa holhottavaa koskevat asiat, joista hän virkansa perusteella on saanut tietää, mikäli jonkin erityisen seikan ilmoittaminen ei ole tarpeen holhottavan tai yleisen edun kannalta.

11—16 §.

(Kuten 10—15 § hallituksen esityksessä.)

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen, jäsenet Friberg, Hemmi, Huotari, Kauppila, Koskinen, H. Niskanen, Poutanen, Poutiainen, Raatikainen, Siikaniemi, Särkkä, Tuominen, Tähkämaa ja Vikatmaa.

Vastalause.

Antaessaan esityksen holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa koskevaksi lainsäädännöksi, on Hallitus esityksessään edellyttänyt, että kunnat joutuisivat korvaamaan tarvittaessa perustettavien virkaholhoojien toimista aiheutuvat kustannukset.

Kuntien taloudellinen kantokyky on jo ennestäänkin ylikuormitettu, joten on kohtuutonta lakisääteisesti lisätä kuntien rasitteita. Tämän ovat jo lakivaliokunnassa asiantuntijoina kuultavina olleet Suomen Kunnallisliiton ja Suomen Kaupunkiliiton edustajat käsityksenään ilmaisseet.

Yhtyen asiantuntijana kuullun Suomen Kaupunkiliiton edustajan, varatuomari Sakari Kallion tekemään ehdotukseen, että lain 5 §:ään lisättäisiin 4 momentti, jossa esitetään palkkiot maksettavaksi valtion varoista.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1970.

Kalevi Huotari.

Yhtyen muilta osin valiokunnan mietintöön, esitämme kunnioittaen seuraavaa:

5 §.

Jollei tässä laissa tarkoitettuja holhouksia hoitamaan ole saatavissa 2 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä, tulee kunnan tätä tarkoitusta varten perustaa virka, jonka haltijaa tässä laissa sanotaan virkaholhoojaksi.

Kaksi tai useammat kunnat, jotka kuuluvat samaan käräjäkuntaan, voivat yhteisesti perustaa virkaholhoojan viran.

Kunnassa tai 2 momentissa tarkoitetuissa kunnissa voi olla useita virkaholhoojan virkoja.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitetun virkaholhoojan tarpeelliset palkkausmenot valtio korvaa kunnalle siltä osin, kuin niitä ei saada perityiksi holhottien varoista.

Eino Poutiainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 120 hallituksen esityksen johdosta holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa koskevaksi lainsäädännöksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 15 tehtyjä ehdotuksia, kuitenkin jäljempänä näkyvin muodollisin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—9 §.

(Kuten lakivaliokunnan mietinnössä.)

10 §.

Virkaholhoojan on pidettävä salassa *holhottia* koskevat asiat, joista hän virkansa perusteella on saanut tietää, mikäli jonkin erityisen seikan ilmoittaminen ei ole tarpeen *holhotin* tai yleisen edun kannalta.

11—16 §.

(Kuten lakivaliokunnan mietinnössä.)

Samalla suuri valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen holhouksen järjestämistä eräissä tapauksissa koskevaksi lainsäädännöksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 96 holhouksen järjestämistä eräissä tapauksissa koskevaksi lainsäädännöksi, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 15 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 120, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Tämän lain mukaan voidaan järjestää sellaisen henkilön holhous, jolle vähävaraisuuden tai muun erityisen syyn takia ei muuten ole sopivasti saatavissa holhoojaa.

2 §.

Kunnan holhouslautakunta voi nimetä edellä 1 §:ssä tarkoitettuja holhouksia hoitamaan henkilöitä, jotka ovat suostuneet toimimaan holhoojina 3 ja 4 §:ssä säädetyin edellytyksin. Nimeämisestä on ilmoitettava sille tuomioistuimelle, jonka tuomiopiiriin kunta kuuluu. Jos suostumus on peruutettu, on siitäkin tehtävä ilmoitus.

3 §.

Edellä 2 §:n mukaisesti nimetty henkilö ei saa kieltäytyä tässä laissa tarkoitetusta holhoojantoimesta. Tuomioistuimen on kuitenkin harkittava, onko holhouslain 29 §:n 1 momentissa mainittua seikkaa pidettävä esteenä holhoojantoimen asianmukaiselle hoitamiselle.

4 §.

Sellaisen holhoojantoimen hoitamisesta, joka on uskottu 2 §:ssä tarkoitetulle henkilölle, suoritetaan kunnan varoista kohtuullinen palkkio, jollei holhotin varoista tulevaa palkkiota ole holhoojan työmäärään ja vaivaan nähden katsottava riittäväksi.

Hakemus palkkion suorittamisesta on holhoojan tehtävä holhouslautakunnalle vuositilin yhteydessä taikka, milloin vuositiliä ei tarvitse antaa, kultakin kalenterivuodelta ennen seuraavan vuoden huhtikuun 1 päivää. Holhouslautakunta vahvistaa holhoojalle kunnan varoista maksettavan palkkion määrän ja antaa holhoojalle sitä koskevan todistuksen.

5 §.

Jollei tässä laissa tarkoitettuja holhouksia hoitamaan ole saatavissa 2 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä, tulee kunnan tätä tarkoitusta varten perustaa virka, jonka haltijaa tässä laissa sanotaan virkaholhoojaksi.

Kaksi tai useammat kunnat, jotka kuuluvat samaan käräjäkuntaan, voivat yhteisesti perustaa virkaholhoojan viran.

Kunnassa tai 2 momentissa tarkoitetuissa kunnissa voi olla useita virkaholhoojan virkoja.

6 §.

Ennen virkaholhoojan ottamista virkaansa holhouslautakunnalle on varattava tilaisuus antaa lausuntonsa.

Virkaholhoojan virkaan ottamista koskeva päätös on alistettava 2 §:ssä tarkoitetun tuomioistuimen vahvistettavaksi.

Virkaholhoojan viran täyttämisestä on ilmoitettava holhouslautakunnalle.

7 §.

Vaalikelpoinen virkaholhoojan virkaan on henkilö, joka holhouslain 28 §:n mukaan saa olla holhoojana ja joka lisäksi täyttää ne kelpoisuusehdot, jotka viran johtosäännössä ehkä on määrätty.

8 §.

Milloin tuomioistuin katsoo virkaholhoojan viran perustamisen tarpeelliseksi, tulee sen ilmoittaa siitä kunnallishallitukselle.

Jollei kunta, saatuaan ilmoituksen, perusta virkaholhoojan virkaa, tulee tuomioistuimen ilmoittaa siitä lääninhallitukselle.

9 §.

Virkaholhooja ei saa kieltäytyä tässä laissa tarkoitetusta holhoojantoimesta. Holhoojanmääräys on annettava virkaholhoojalle eikä viranhaltijalle henkilökohtaisesti.

10 §.

Virkaholhoojan on pidettävä salassa holhottia koskevat asiat, joista hän virkansa perusteella on saanut tietää, mikäli jonkin erityisen seikan ilmoittaminen ei ole tarpeen holhotin tai yleisen edun kannalta.

11 §.

Palkkio, johon virkaholhoojalla holhouslain 49 §:n nojalla olisi oikeus, menee kunnalle.

12 §.

Jollei edellä ole toisin säädetty, on tässä laissa tarkoitettujen holhoojien ja holhoojantointen osalta soveltuvin kohdin noudatettava holhouslain säännöksiä.

13 §.

Virkaholhoojalla on oikeus tarvittaessa saada sosiaalilautakunnalta virka-apua holhottinsa huoltoa koskevassa asiassa.

14 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan kuitenkin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

holhouslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 19 päivänä elokuuta 1898 annettuun holhouslakiin uusi 31 a § seuraavasti:

31 a §.

Holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa on säädetty erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Toisen valtion tuomioistuimen tuomiota tai hallintoviranomaisen päätöstä ei Suomen oikeuden mukaan sellaisenaan voida täällä panna täytäntöön. Täytäntöönpano on mahdollinen ainoastaan siinä tapauksessa, että siitä on tehty sopimus tai säädetty vastavuoroisuuteen perustuva laki. Toisen valtion tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanokelpoisuudesta Suomessa onkin tehty useita kansainvälisiä sopimuksia. Viiden pohjoismaan välillä on tehty sopimus tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa on pohjoismaissa vastavuoroisuuteen perustuva lainsäädäntö. Näiden valtioiden välisen lakiyhteistyön tuloksena voidaan toisessa pohjoismaassa annettu tuomio yleensä panna täytäntöön toisen pohjoismaan alueella.

Hallintoviranomaisen päätös ei sitä vastoin yleensä ole täytäntöönpanokelpoinen sen valtion ulkopuolella, missä päätös on annettu (päätösvaltio). Pohjoismaiden välinen vilkas muuttoliike on tehnyt tästä aiheutuvat haittavaikutukset ilmeisiksi. Pohjoismaiden neuvosto on käsitellessään kysymystä pohjoismaan kansalaisen oikeusasemasta toisessa pohjoismaassa (suositus n:o 7/1953) kiinnittänyt tähän asiaintilaan huomiota. Suosituksen johdosta pohjoismaiden oikeusministerit päättivät ottaa pohjoismaisen yhteistyön kohteeksi kysymyksen hallintoviranomaisen päätöksen täytäntöönpanosta toisessa pohjoismaassa. Vuonna 1956 pitämässään kokouksessa oikeusministerit päättivät rajoittaa toimeksiannon koskemaan vain hallinto-oikeudellista vapaudenriistoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa. Toimeksiannon vaatima selvitystyö annettiin Ruotsissa asetetulle komitealle, jonka tehtävänä oli oikeudellisten takeiden lisäämistä hallinto-oikeudellisessa vapaudenriistossa koskevan kysymyksen selvittäminen. Suomessa asetettiin vuonna 1962 toimikunta asiaa valmistelemaan.

Komitean ja toimikunnan yhteistyössä Norjan ja Tanskan valtuutettujen kanssa laatimat mietinnöt valmistuivat vuonna 1963. Niissä ehdotettiin mainittujen päätösten täytäntöönpano järjestettäväksi kussakin valtiossa säädettävällä lailla. Mietintöihin sisältyviä ehdotuksia käsiteltiin oikeusministeriöiden edustajain yhteisessä kokouksessa vuonna 1965. Ruotsin taholta tulleesta toivomuksesta työ tämän jälkeen keskeytettiin ja päättävä kokous pidettiin vasta syksyllä 1968. Viimeksi mainittuihin kokouksiin on myös sosiaali- ja terveysministeriön edustaja ottanut osaa. Hallituksen esitys perustuu edellä mainitussa yhteistyössä saavutettuihin tuloksiin. Norjassa ja Ruotsissa yhteistyö on jo johtanut lainsäädäntötoimenpiteisiin. Tanskassa annetaan esitys eduskunnalle syksyllä 1970.

Saadakseen selville, missä laajuudessa vapaudenriistopäätöksen täytäntöönpano on vaikeutunut tai estynyt päätöksessä tarkoitetun henkilön muuhun pohjoismaahan siirtymisen johdosta ja siitä, missä laajuudessa tällaisia henkilöitä on saatu palautetuiksi päätösvaltioon, toimikunta lähetti asiasta tiedustelun eräille poliisija huoltolaitoksille, sosiaalilautakunnille ja koulukodeille. Saaduista tiedoista ilmeni, että Suomen viranomaiset vain harvoissa tapauksissa olivat myötävaikuttaneet hallinto-oikeudellisen vapaudenriistopäätöksen kohteeksi joutuneen henkilön palauttamiseksi toiseen pohjoismaahan. Suomesta muihin pohjoismaihin luvattomasti poistuneiden suurimmat ryhmät muodostivat lapset ja nuoret henkilöt, jotka olivat karanneet koulukodeista, sekä elatusavun laiminlyöjät ja huoltoavun korvausvelvolliset, jotka olivat karanneet työlaitoksista. Koulukodeista karanneet oli tiedustelun tarkoittamana aikana kaikki saatu poliisiviranomaisten toimesta palautetuiksi, mutta muissa ryhmissä oli vapaudenriistopäätös eräissä tapauksissa jäänyt täytäntöön panematta.

Käytännön huoltotyössä hallinto-oikeudellisen vapaudenriiston kohteeksi joutuneen henkilön siirtyminen toiseen pohjoismaahan ei siten ole aiheuttanut kovinkaan suurta ongelmaa. Asiallisia huomautuksia sitä tapaa vastaan, millä

poliisiviranomaiset ovat hoitaneet luovuttamiset, ei myöskään voida esittää. Menettelyn laillisuuspohja saattaa sitä vastoin olla kyseenalainen. Palauttamisen ilmoitettiin tapahtuneen joko ulkomaalaislainsäädännön nojalla taikka perustuneen asianomaisen henkilön antamaan suostumukseen.

Ulkomaalaisasetuksen (187/58) nojalla on mahdollista passittaa Suomesta ulkomaalainen, jonka oleskelu maassa ei ole suotava. Milloin valtion turvallisuus tai muu tärkeä syy vaatii, voidaan ulkomaalainen karkoittaa maasta. Sellaisenaan ei toisessa valtiossa annettu hallinto-oikeudellinen vapaudenriistopäätös siten voine olla passittamisen tai karkoittamisen perusteena. Ulkomaan viranomaisella ei tämän asetuksen mukaan myöskään ole mahdollisuutta tehdä asianomaisen henkilön palauttamista tarkoittavaa esitystä. Mitä sitten tulee asianomaisen henkilön antamaan suostumukseen, on huomattava, että luovuttaminen usein kohdistuu henkilöön, joka on oikeustoimikelpoisuutta vailla. Suostumuksen merkitys luovuttamisen perusteena on siten kyseenalainen.

Huollettavan tai hoidettavan henkilön kannalta olisi kuitenkin useimmissa tapauksissa parasta, jos päätettyjä toimenpiteitä niin pian kuin mahdollista voitaisiin jatkaa päätösvaltiossa. Ennen kuin siinä valtiossa, mihin asianomainen henkilö on siirtynyt (oleskeluvaltio), voidaan ryhtyä vastaaviin toimenpiteisiin, saattaa kulua paljon aikaa ja koko huollon tai hoidon antamista tarkoittavan menettelyn toistaminen siellä on epätarkoituksenmukaista. Kaikissa yhteistyöhön osallistuneissa valtioissa onkin todettu tarvetta sellaisten säännösten aikaansaamiseen, joiden perusteella huollettava tai hoidettava henkilö voitaisiin luovuttaa siihen valtioon, missä hänelle on päätetty antaa huoltoa tai hoitoa.

Ehdotettavan lain, jota jäljempänä sanotaan luovuttamislaiksi, tarkoituksena on luoda lakisääteinen pohja käytännössä noudatetulle luovuttamismenettelylle. Kun luovuttamispyyntö perustuu toisen pohjoismaan hallinto- tai oikeusviranomaisen antamaan ratkaisuun, on menettely voitu tehdä joustavaksi ja yksinkertaiseksi luovutettavaksi pyydetyn oikeusturvaa silti vaarantamatta. Pohjoismaitten läheisen oikeusyhteisyyden ja yhteisen oikeuskehityksen vuoksi voidaan lähteä siitä, että ratkaisu on syntynyt sellaisessa menettelyssä, joka takaa päätöksen objektiivisen oikeutuksen ja yksilön riittävän oikeusturvan.

Lakiehdotuksessa on säännöksiä ainoastaan siitä menettelystä, jota on noudatettava Suomen ollessa luovuttavana valtiona. Siinä määrätään luovuttamisen edellytykset, annetaan säännöksiä asian käsittelystä ja asiaa käsittelevistä viranomaisista sekä niistä turvaamistoimenpiteistä, joihin luovuttamisen varmistamiseksi voidaan ryhtyä. Sitä vastoin ehdotukseen ei ole otettu säännöksiä menettelystä luovuttamista pyydettäessä eikä niistä viranomaisista, jotka ovat oikeutetut tekemään luovuttamispyynnön. Näistä seikoista on tarkoitus säätää asetuksella.

Yhteistyön lähtökohtana oli hallinto-oikeudellisen vapaudenriistopäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden laajentaminen kaikkiin pohjoismaihin. Yhteisissä neuvotteluissa päädyttiin kuitenkin siihen, että luovuttamislakien soveltamisalat olisi tässä vaiheessa rajoitettava niihin vapaudenriistopäätöksiin, joiden merkitys on suurin. Tämän mukaisesti ehdotettua luovuttamislakia sovellettaisiin, mikäli vapaudenriistopäätös perustuu lasten ja nuorten, sielullisesti sairaitten, vajaamielisten tahi alkoholistien huoltoa tai hoitoa taikka yksityis- tahi julkisoikeudellisen elatusvelvollisuutensa laiminlyöneitä henkilöitä taikka irtolaisia koskevaan lainsäädäntöön.

Edellä mainitun lainsäädännön nojalla voidaan kaikissa pohjoismaissa ryhtyä asianomaisen henkilön vapautta rajoittaviin toimenpiteisiin. Eräitä poikkeuksia on tässä suhteessa kuitenkin olemassa. Niinpä Norjan oikeuden mukaan vajaamielistä ei voida viranomaisen yksipuolisella päätöksellä sijoittaa laitoshoitoon. Ruotsin ja Tanskan alkoholisteja koskeva lainsäädäntö ei koske narkoottisten aineiden väärinkäyttäjiä. Ruotsissa ei myöskään tunneta henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvaa pakkokeinoa elatusavun perinnässä. Yhteisissä neuvotteluissa on sovittu siitä, että luovuttamislakeja sovellettaisiin myös nyt kosketelluissa tapauksissa. Luovuttaminen voisi näin ollen myös lakiehdotuksen mukaan perustua päätösvaltion lainsäädännön nojalla annettuun vapaudenriistopäätökseen, vaikka vastaava toimenpide ei olisi mahdollinen Suomessa.

Edellä mainittujen eroavuuksien lisäksi on tässä yhteydessä mainittava, että Norjan oikeuden mukaan elatusvelvollisuuden laiminlyömisestä ja irtolaisuudesta voidaan tuomita rangaistus rikosprosessuaalisessa järjestyksessä. Tässä järjestyksessä annetun päätöksen täytäntöön panemiseksi ei luovuttaminen lakiehdotuksen mukaan olisi mahdollista.

Lain soveltamisala määritellään sen 1 ja 2 §:ssä. Luovuttaminen olisi sallittua, jos luovuttamispyyntö perustuu päätökseen, joka on annettu lapsiin ja nuoriin, mielisairaisiin, vajaamielisiin, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjiin, elatusvelvollisuutensa laiminlyöneisiin tai irtolaisiin kohdistuvia toimenpiteitä koskevan lainsäädännön nojalla. Kysymys siitä, perustuuko luovuttamispyyntö edellä luetellun lainsäädännön nojalla annettuun päätökseen, ratkaistaan luovuttamista pyytävän valtion sisäisen lainsäädännön mukaan. Täytäntöönpanoviranomaisten työn helpottamiseksi on yhteisten neuvottelujen aikana laadittu selostus edellä mainitusta lainsäädännöstä kaikissa yhteistyöhön osallistuneissa valtioissa. Selostus on otettu tämän esityksen liitteeksi.

Luovuttamisen edellytyksenä olisi ehdotuksen mukaan lisäksi, että edellä tarkoitetussa päätöksessä määrätään huollon tai hoidon antamisesta ja että toimenpiteen kohteena olevalta henkilöltä siinä tarkoituksessa riistetään vapaus tai rajoitetaan sitä. Kysymyksen tulee siis olla huollosta tai hoidosta, johon ryhdytään asianomaisen tahdosta riippumatta. Päätökseen tulee sisältyä määräys asianomaisen ottamisesta laitokseen. Ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi siinäkin tapauksessa, että laitokseen ottaminen on tapahtunut asianomaisen omalla suostumuksella, mutta hänet on myöhemmin määrätty pidettäväksi laitoksessa vastoin tahtoaan.

Laitokseen ottamista koskevaan päätökseen rinnastetaan ehdotuksessa päätös, jossa luovutettavaksi pyydetty on määrätty oleskelemaan erityisesti hänelle osoitetussa paikassa. Suomen osalta tulee tällöin lähinnä kysymykseen sosiaalilautakunnan huostaan otetun lapsen sijoittaminen kasvatuskotiin ja vajaamielisen sijoittaminen laitoksen valvonnan alaiseen perhehoitoon. Valvonnan alaisen henkilön asuinpaikasta tai asunnosta irtolaislain (57/36) tai päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain (96/61) nojalla annettua määräystä ei kuitenkaan voida pitää lakiehdotuksessa tarkoitettuna määräyksenä oleskella asianomaiselle erityisesti osoitetussa paikassa.

Lakiehdotuksen mukaista menettelyä noudattaen voitaisiin myös luovuttaa työlaitoksesta tai huoltolasta ehdollisesti vapautettu henkilö, joka on määrätty palautettavaksi laitokseen. Edelleen olisi mahdollista luovuttaa henkilö, johon on kohdistettu väliaikainen turvaamistoimenpide.

Luovuttaminen edellyttää ehdotuksen 2 §:n mukaan lisäksi, että luovuttamispyynnön perusteena oleva päätös on täytäntöönpanokelpoinen päätösvaltiossa. Luovuttamista pyytävässä valtiossa tulee siis viranomaisella olla oikeus käyttää pakkokeinoja päätöksessä mainitun toimenpiteen toteuttamiseksi. Kysymys päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta ratkaistaan luovuttamista pyytävän valtion sisäisen lainsäädännön mukaan. Kun täytäntöönpanokelpoisuuden arvosteleminen toisessa valtiossa voi olla vaikeata, edellytetään luovuttamista pyytävän viranomaisen esittävän vakuutuksen, että päätös on tämän valtion lainsäädännön mukaan täytäntöönpanokelpoinen. Siitä, missä muodossa tämän tulisi tapahtua ja mitä selvityksiä luovuttamispyyntöön olisi liitettävä, on tarkoitus säätää asetuksella.

Ehdotettua lakia ei sovellettaisi rikoksentekijän luovuttamiseen, vaan sellaisessa tapauksessa olisi noudatettava rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annettua lakia (270/60). Norjassa tehdään näin ollen elatusvelvollisuutensa laiminlyöneen henkilön ja irtolaisen luovuttamista koskeva pyyntö sanotun lain mukaisessa järjestyksessä. Esitys ymmärrystä vailla olevana rangaistukseen tuomitsematta jätetyn ja mielisairaalaan hoidettavaksi otetun henkilön luovuttamisesta Suomeen tehdään sitä vastoin lakiehdotuksen mukaisessa järjestyksessä.

Eräiden pohjoismaiden rikoslainsäädännön mukaan voi tuomioistuin rikoksen seuraamuksena jättää tuomitun hallintoviranomaiselle hoitotoimenpidettä varten. Näissä tapauksissa tuottaa rajankäynti edellä mainitun lain ja lakiehdotuksen välillä vaikeuksia. Asiasta käydyissä neuvotteluissa on sovittu siitä, että niissä tapauksissa, joissa hallintoviranomainen ei itsenäisesti voi päättää hoidon antamisesta, sovellettaisiin tämän viranomaisen päätöksen perusteella laitokseen otetun henkilön luovuttamisasiaan rikoksentekijäin luovuttamislakia. Mikäli tuomioistuin sitä vastoin on antanut hallintoviranomaiselle oikeuden itsenäisesti harkita hoitotoimenpiteen tarpeellisuutta ja päättää hoitotoimenpiteestä, sovellettaisiin ehdotettua luovuttamislakia, jos tuomittu hallintoviranomaisen päätöksellä on määrätty laitokseen tai oleskelemaan erityisesti hänelle osoitetussa paikassa.

Huollon ja hoidon antamisesta sitä tarvitsevalle päättää yleensä hallintoviranomainen. Muissa pohjoismaissa voi myös tuomioistuin

eräissä muissakin kuin edellä mainituissa tapauksissa antaa sitä koskevan päätöksen. Lakiehdotuksessa ei tehdä eroa näitten tapausten välillä, vaan luovuttaminen olisi sallittua myös tuomioistuimen antaman päätöksen perusteella, jollei päätös ole seuraamus rikoksesta.

Luovuttamismenettelyä voidaan lähinnä luonnehtia virka-avun antamiseksi sosiaali- tai terveysviranomaisille huolto- tai hoitopäätöksen täytäntöön panemiseksi. Luovuttamisesta päättävä viranomainen voi siten yleensä tyytyä toteamaan, että luovuttamisen muodolliset edellytykset ovat olemassa. Ehdotuksen mukaan ei kuitenkaan ole velvollisuutta luovuttaa, vaan luovuttamisesta päättävä viranomainen voi kussakin tapauksessa harkita, onko pyyntö asiallisilla perusteilla hylättävä. Sääntönä on pidettävä, että muodolliset edellytykset täyttävään pyyntöön suostutaan, jollei erityisiä vastasyitä ole. Tällaisina vastasyinä voidaan mainita, että päätöksen antamisen jälkeen on kulunut pitkähkö aika tai että luovutettavaksi pyydetty on täällä epäiltynä tai syytteessä rikoksesta.

Suomen kansalaisen luovuttaminen toiseen valtioon siellä sijoitettavaksi laitokseen saisi tulla kysymykseen vain erityisen painavista syistä. Ehdotuksen 3 §:n mukaan Suomen kansalaisen luovuttaminen edellyttää, että päätöksen tarkoituksena on huollon tai hoidon antaminen hänelle ja että tämä tarkoituksenmukaisimmin voi tapahtua siinä valtiossa, missä päätös on annettu. Sen lisäksi luovutettavaksi pyydetyllä tulee olla kotipaikka päätösvaltiossa. Säännöksen sanamuodosta seuraa, ettei esimerkiksi elatusvelvollisuutensa laiminlyönyttä Suomen kansalaista voida luovuttaa.

Luovuttamisasian vireille tulo oleskeluvaltiossa edellyttää luovuttamispyynnön esittämistä. Kaikkien pohjoismaitten lainsäädännön mukaan sosiaali- ja terveysviranomaisilla on oikeus saada poliisiviranomaisilta virka-apua, jollei laitokseen määrätty henkilö saavu laitokseen tai jos hän luvatta poistuu sieltä. Niihin toimenpiteisiin, joihin poliisiviranomaiset virka-apupyynnön johdosta voivat ryhtyä asianomaisen henkilön tavoittamiseksi, kuuluu myös esityksen tekeminen hänen luovuttamisestaan toisesta pohjoismaasta. Ruotsin luovuttamislaissa sen enempää kuin Suomen ja Tanskan ehdotuksissakaan ei kuitenkaan ole säännöstä luovuttamispyynnön tekemiseen oikeutetuista viranomaisista. Määräyksen antaminen siitä on katsottu kunkin valtion sisäiseksi asiaksi. Norjan luovuttamislakiin on sitä vastoin otettu säännös, jonka mukaan luovuttamispyynnön voi esittää päätösvaltion poliisi- tai syyttäjäviranomainen tahi muu viranomainen, josta asianomaiset valtiot ovat keskenään sopineet.

Luovuttamispyyntö on ehdotuksen 4 §:n mukaan lähetettävä sen läänin lääninhallitukselle, jonka toimialueella luovutettavaksi pyydetty oleskelee. Lääninhallituksen tulee toimittaa pyyntö edelleen sen poliisipiirin päällikölle, jonka alueella kysymyksessä oleva henkilö oleskelee. Jollei oleskelupaikkaa tiedetä, lähetetään pyyntö Uudenmaan lääninhallitukselle. Viimeksi mainitun lääninhallituksen tulee tässä tapauksessa ryhtyä toimenpiteisiin luovutettavaksi pyydetyn etsimiseksi. Sen jälkeen kun hänet on tavattu, on asiakirjat toimitettava asianomaisen poliisipiirin päällikölle. Luovuttamispyyntö voidaan Norjan ja Ruotsin luovuttamislakien mukaan esittää suoraan luovutettavaksi pyydetyn oleskelupaikkakunnan poliisiviranomaiselle. Tanskan ehdotukseen sisältyy vastaava säännös. Jollei oleskelupaikkaa tiedetä, voidaan hakemus Norjan lain mukaan lähettää valtakunnansyyttäjälle (riksadvokaten), joka on maan korkein syyttäjäviranomainen, Ruotsin lain mukaan poliisihallitukselle (rikspolisstyrelsen) ja Tanskan ehdotuksen mukaan ylipoliisipäällikölle (rigspolitichefen).

Ratkaisuvalta luovuttamiskysymyksessä kuuluu ehdotuksen mukaan ensisijaisesti sen poliisipiirin päällikölle, missä luovutettavaksi pyydetty oleskelee (5 §). Poliisipiirin päällikkö voi kuitenkin ratkaista kysymyksen vain selvissä tapauksissa, toisin sanoen jos luovuttamisen edellytykset ovat olemassa eikä luovuttamiselle ole estettä. Hän voi siten antaa ainoastaan myönteisen päätöksen. Jos poliisipiirin päällikkö katsoo, ettei luovuttamisen edellytyksiä ole tai että pyyntö muusta syystä on hylättävä, tulee hänen, päätöstä asiassa tekemättä, saattaa asia lääninhallituksen käsiteltäväksi. Muodollisen puutteen korjaamiseksi hänen kuitenkin olisi otettava yhteys suoraan hakijaan.

Ehdotettu luovuttamislaki tulisi etupäässä koskemaan lapsia, nuoria henkilöitä ja muita vajaavaltaisia, jotka eivät pysty tehokkaasti valvomaan oikeuksiaan. Kun yleisessä lainsäädännössämme ei ole nimenomaista säännöstä kuulusteltavan oikeudesta käyttää avustajaa poliisikuulustelussa, on ehdotuksen 7 §:ään otettu säännös, jonka mukaan luovutettavaksi pyydetyllä aina on tällainen oikeus. Avustajan hankkiminen voi kuitenkin tuottaa luovutettavaksi

pyydetylle vaikeuksia. Tämän johdosta on luovuttamisasiaa käsittelevälle viranomaiselle ehdotettu säädettäväksi velvollisuus hankkia avustaja hänelle. Tällainen velvollisuus olisi viranomaisella siinä tapauksessa, ettei luovutettavaksi pyydetty itse pysty hankkimaan avustajaa, vaikka hänen oikeutensa valvominen asiassa vaatisi avustajan määräämistä, tai että hän itse sitä pyytää. Avustajalle suoritettaisiin kohtuullinen palkkio ja korvaus tarpeellisista kuluista valtion varoista.

Ehdotuksen 8 §:ään on otettu säännös niistä toimenpiteistä, joihin luovuttamisen varmistamiseksi voidaan ryhtyä. Turvautuminen tällaisiin toimenpiteisiin on ehdotuksen mukaan sallittu vain, jos on syytä varoa, että luovutettavaksi pyydetty koettaa välttää luovuttamista. Kun kysymyksessä on huollon tai hoidon tarpeessa oleva henkilö, on tämä otettava huomioon myös turvaamistoimenpiteitä käytettäessä. Ehdotetuista turvaamistoimenpiteistä olisi ensisijaisesti käytettävä lievintä eli kieltoa poistua siltä paikkakunnalta, missä luovutettavaksi pyydetty oleskelee. Mikäli luovutettavaksi pyydetyn vapauden riistäminen osoittautuisi välttämättömäksi, voitaisiin hänet sijoittaa laitokseen. Tällöin olisi otettava huomioon hänen sen hetkinen hoidon tarpeensa ja mikäli mahdollista määrättävä hänet laitokseen, joka vastaa sitä laitosmuotoa, johon hänet luovuttamispyynnön perusteena olevassa päätöksessä on määrätty sijoitettavaksi. Koska monet huolto- ja hoitolaitokset ovat kunnan, kuntainliiton tai muun kuntayhtymän omistamia tai ylläpitämiä, on turvaamistoimenpiteistä päättävälle viranomaiselle annettu oikeus väliaikaisesti sijoittaa toimenpiteen kohteena oleva henkilö tällaiseen laitokseen riippumatta siitä menettelystä, jota muutoin noudatetaan hoidettavien ottamisessa laitokseen. Oleskelusta kunnan, kuntainliiton tai muun kuntayhtymän omistamalle tai ylläpitämälle laitokselle aiheutuneet kustannukset olisi korvattava valtion varoista. Kun sopivia huolto- ja hoitolaitoksia kuitenkin on verrattain vähän, olisi viranomaisille annettava oikeus sijoittaa luovutettavaksi pyydetty myös poliisisäilöön. Lasten sijoittaminen poliisisäilöön ei kuitenkaan saisi tulla kysymykseen. Turvaamistoimenpiteeseen ryhtymisestä päättää se viranomainen, joka luovuttamisasiaa kulloinkin käsittelee.

Ehdotuksen 9 §:n mukaan saadaan ryhtyä edellä selostettuihin turvaamistoimenpiteisiin myös siinä tapauksessa, että muussa pohjoismaassa annetun, lakiehdotuksen 2 §:ssä tarkoitetun päätöksen johdosta on julkaistu etsintäkuulutus Suomessa. Päätös turvaamistoimenpiteestä saadaan kuitenkin antaa ainoastaan, jos on todennäköistä, että luovuttamista tullaan pyytämään ja että pyyntöön tullaan suostumaan. Turvaamistoimenpiteestä olisi viivytyksettä ilmoitettava sille viranomaiselle, jonka pyynnöstä etsintäkuulutus on julkaistu. Jollei luovuttamispyyntö ole tullut viiden päivän kuluessa, on asianomainen henkilö päästettävä vapaaksi. Sen jälkeen kun luovuttamispyyntö on tullut, on ehdotuksen 8 §:n säännöksiä noudattaen tehtävä uusi päätös, mikäli turvaamistoimenpide edelleen katsotaan tarpeelliseksi.

Ehdotettu vastavuoroisuuteen perustuva luovuttamislainsäädäntö edellyttää, että kukin valtio vastaa niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat sen alueella tapahtuvasta luovuttamismenettelystä. Tapausten vähälukuisuuden takia ei ole odotettavissa, että lain soveltamisesta aiheutuisi valtiolle sanottavasti kustannuksia.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain mukaan voidaan Suomesta luovuttaa henkilö, joka toisessa pohjoismaassa on epäiltynä, syytteessä tai tuomittu rikoksesta. Lain 4 §:n 2 momentin nojalla voidaan rangaistuksen täytäntöönpanoa varten luovuttaa vain, jos luovuttamispyyntö koskee pyytävässä valtiossa rikoksesta tuomittua vapausrangaistusta tai siihen rinnastettavaa laitokseen ottamista. Vapausrangaistukseen rinnastettavalla laitokseen ottamisella tarkoitetaan niitä turvaamistoimenpiteitä, joihin rikoksen johdosta voidaan ryhtyä. Kun turvaamistoimenpiteet pohjoismaissa ovat varsin erilaiset, luovuttaminen on, niin kuin lain perusteluissa aikanaan on mainittu, sanotulla määräyksellä tahdottu rajoittaa sellaisiin turvaamistoimenpiteisiin, jotka meidän oikeudessamme ovat sellaisinaan tunnetut tai jotka ovat niihin rinnastettavissa. Tästä on seurauksena, että henkilöä, joka muussa pohjoismaassa rikoksen johdosta on määrätty sijoitettavaksi laitokseen, jota ei voida rinnastaa rangaistuslaitokseen Suomessa, ei tämän lain mukaan voida luovuttaa täältä. Tällaista rajoitusta ei ole muiden pohjoismaiden vastaavissa laeissa. Kun laitokseen sijoittaminen tässäkin tapauksessa on seuraamus rikoksesta, olisi luovuttamisessa noudatettava rikoksentekijäin luovuttamisesta annettuja säännöksiä. Tämän johdosta esitetään kysymyksessä oleva säännös

tässä yhteydessä muutettavaksi siten, että luovuttaminen näissäkin tapauksissa tapahtuisi rikoksentekijäin luovuttamisesta voimassa olevassa järjestyksessä.

Siihen nähden, että hallitusmuodon 7 §:n 1 momentin säännöksen on katsottava sisältävän esteen Suomen kansalaisen luovuttamiselle, olisi nyt puheena olevat lait säädettävä perustuslain säädäntöjärjestyksessä.

Esitetyn perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Tämän lain mukaan voidaan henkilö, jonka Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan viranomaisen antaman päätöksen mukaisesti tulee olla huollossa tai hoidossa, pyynnöstä luovuttaa Suomesta mainittuun valtioon päätöksen täytäntöönpanoa varten.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä on säädetty erikseen.

2 §.

Luovuttamiseen voidaan suostua ainoastaan edellytyksin,

että pyyntö perustuu päätökseen, joka on annettu asianomaisen valtion lasten ja nuorten huoltoa, mielisairaanhoitoa, vajaamielishuoltoa, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoa taikka elatusvelvollisuutensa laiminlyöneitä henkilöitä tai irtolaisia koskevan lainsäädännön nojalla,

että luovutettavaksi pyydetty päätöksessä on määrätty otettavaksi laitokseen tai pidettäväksi laitoksessa taikka oleskelemaan erityisesti hänelle osoitetussa paikassa ja

että päätös on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu.

3 §.

Suomen kansalaisen luovuttaminen edellyttää lisäksi,

että hänellä on kotipaikka siinä valtiossa, missä päätös on annettu,

että päätös koskee huoltoa tai hoitoa ja

että huolto tai hoito voidaan tarkoituksenmukaisimmin antaa hänelle mainitussa valtiossa.

4 §.

Luovuttamispyyntö lähetetään sille lääninhallitukselle, jonka toimialueella luovutettavaksi pyydetty oleskelee. Jollei oleskelupaikkaa tiedetä, lähetetään pyyntö Uudenmaan lääninhallitukselle.

Lääninhallitus toimittaa pyynnön edelleen sen poliisipiirin päällikölle, missä 1 momentissa tarkoitettu henkilö oleskelee.

5 §.

Poliisipiirin päällikkö voi suostua luovuttamispyyntöön, jos luovuttamisen edellytykset ovat olemassa eikä luovuttamiselle ole estettä.

Jollei poliisipiirin päällikkö suostu luovuttamiseen, hänen on kiireellisesti saatettava asia lääninhallituksen käsiteltäväksi. Lääninhallituksessa asian ratkaisee lääninoikeus.

6 §.

Poliisipiirin päällikön on kuulusteltava luovutettavaksi pyydettyä, jollei hänen kuulustelemisensa ole asian selvittämisen kannalta merkityksetöntä.

Luovuttamispäätöstä ei saa antaa varaamatta luovutettavaksi pyydetylle tilaisuutta tulla kuulluksi asiassa.

7 §.

Luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää avustajaa. Jollei hän itse voi avustajaa hankkia, tulee sen viranomaisen, jonka käsiteltävänä asia on, hankkia hänelle avustaja, jos hän sitä pyytää tai hänen oikeutensa valvominen asiassa sitä vaatii. Avustajalle suoritetaan valtion varoista kohtuullinen palkkio ja korvaus tarpeellisista kuluista.

8 §.

Jos on syytä varoa, että luovutettavaksi pyydetty koettaa välttää luovuttamista, voi se viranomainen, jonka käsiteltävänä asia on, kieltää häntä ilman lupaa poistumasta siltä paikkakunnalta missä hän oleskelee tai määrätä, että häntä on säilytettävä valtion, kunnan, kuntainliiton tai muun kuntayhtymän omistamassa tahi ylläpitämässä huolto- tai hoitolaitoksessa. Jollei tarkoitukseen soveltuvaa laitosta ole läheisyydessä, voidaan määrätä, että hänet on tilapäisesti otettava säilöön.

Edellä 1 momentissa mainittu turvaamistoimenpide on voimassa, kunnes luovuttamisasiassa on annettu päätös. Luovuttamispäätöksessä voidaan myös määrätä vastaavasta turvaamistoimenpiteestä, kunnes täytäntöönpano tapahtuu.

Turvaamistoimenpiteestä annettu päätös on viivytyksettä peruutettava, kun toimenpiteeseen ei enää ole aihetta.

9 §.

Mikäli henkilö täällä on etsintäkuulutettu päätöksen johdosta, jonka nojalla hänet tämän lain mukaan voidaan luovuttaa, voi sen poliisipiirin päällikkö, missä etsintäkuulutettu oleskelee, päättää ryhtyä 8 §:ssä tarkoitettuun turvaamistoimenpiteeseen, vaikka pyyntöä hänen luovuttamisestaan ei olisi tullut. Tällainen päätös voidaan tehdä ainoastaan, jos on todennäköistä, että luovuttamispyyntöön tullaan suostumaan, ja on syytä varoa, että etsintäkuulutettu koettaa välttää luovuttamista. Turvaamistoimenpiteestä on viivytyksettä ilmoitettava etsintäkuulutusta pyytäneelle viranomaiselle.

Turvaamistoimenpiteestä annettu päätös on viivytyksettä peruutettava, jollei luovuttamispyyntö ole tullut viiden päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätöksessä mainittu toimenpide suoritettiin taikka kun aihetta turvaamistoimenpiteeseen ei enää ole. Kun luovuttamispyyntö on tullut, turvaamistoimenpiteestä on tarvittaessa tehtävä uusi päätös noudattaen, mitä 8 §:ssä on säädetty.

10 §.

Luovuttamisasiassa on päätös tehtävä viivytyksettä. Jos luovutettavaksi pyydetty 8 §:n nojalla on määrätty pidettäväksi laitoksessa tai otettavaksi säilöön, on lääninhallituksen annettava päätöksensä, jollei erityistä estettä ole, viiden päivän kuluessa siitä, kun asiakirjat ovat saapuneet lääninhallitukseen tahi jos laitokseen tai säilöön ottaminen on tapahtunut sen jälkeen, samassa ajassa siitä päivästä.

Kun luovuttamispäätös taikka päätös 8 tai 9 §:ssä säädetystä turvaamistoimenpiteestä on annettu, on päätös tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetyssä järjestyksessä kiireellisesti annettava tiedoksi sille, jota päätös koskee.

11 §.

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa säädetyssä järjestyksessä. Valitusaika poliisipiirin päällikön päätöksestä on neljätoista päivää siitä päivästä, jona valittaja sai tiedon päätöksestä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Säilössä oleva saa antaa valituskirjansa sille säilön sijaitsemispaikkakunnalla virantoimituksessa olevalle virkamiehelle, jonka välittömässä valvonnassa säilö on. Mainitun virkamiehen on toimitettava valituskirja edelleen valitusviranomaiselle. Valitus katsotaan tehdyksi silloin, kun valituskirja on annettu puheena olevalle virkamiehelle.

Valitettaessa lääninhallituksen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen valituskirja voidaan toimittaa myös lääninhallitukseen. Lääninhallituksen on tällöin viivytyksettä toimitettava asiakirjat omine lausuntoineen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

12 §.

Päätös 8 tai 9 §:ssä säädetystä turvaamistoimenpiteestä voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Luovuttamispäätös voidaan panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman, jos poliisipiirin päällikkö tai lääninhallitus erityisestä syystä niin määrää.

13 §.

Tämän lain nojalla tapahtuvaan luovuttamiseen on vastaavasti sovellettava, mitä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/60) 7 ja 21 §:ssä on säädetty.

14 §.

Henkilö, joka luovutetaan 1 §:ssä mainitusta valtiosta toiseen samassa pykälässä mainittuun valtioon, saadaan ilman erityistä lupaa kuljettaa Suomen alueen kautta.

15 §.

Luovuttamisasiasta aiheutuneet kustannukset suoritetaan valtion varoista.

16 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Asetuksella säädetään tämän lain soveltamisesta kuhunkin 1 §:ssä mainittuun valtioon nähden.

Luovuttamiseen voidaan suostua siitä huolimatta, että päätös, jonka johdosta luovuttamista pyydetään, on annettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/60) 4 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

4 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tuomion täytäntöönpanoa varten voidaan luovuttaa vain, jos luovuttamispyyntö koskee pyytävässä valtiossa rikoksesta tuomittua vapausrangaistusta tai muuta laitokseen ottamista.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Liite

Selostus Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan lainsäädännöstä, jonka nojalla annetun päätöksen täytäntöön panemiseksi henkilö voidaan luovuttaa Suomesta tai pyytää luovutettavaksi Suomeen

SUOMI

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta 10 päivänä helmikuuta 1961 annetussa laissa (96/61) mainittujen huoltotoimenpiteitten kohteeksi voi joutua henkilö, joka viettää juopottelevaa elämää taikka muutoin toistuvasti käyttää väärin päihdyttävää ainetta, jolla tarkoitetaan paitsi alkoholipitoista myös muun muassa lääke- ja huumausainetta.

Huollettava voidaan määrätä huoltolassa hoidettavaksi. Päätöksen tekee lääninhallitus omaisen, sosiaalilautakunnan tai poliisipäällikön esityksestä. Jos ehdollisesti huoltolasta päästetty ja valvontaan asetettu huollettava käyttää väärin päihdyttäviä aineita, voidaan hänet sosiaalihallituksen päätöksellä palauttaa huoltolaan.

Vaaralliseen huollettavaan nähden poliisiviranomaisella on oikeus ryhtyä tarpeellisiin turvallisuustoimenpiteisiin jo ennen huoltolaan määräämistä. Jos laitoshuollon tarve muutoin on erittäin kiireellinen, voidaan huollettava sosiaalilautakunnan puheenjohtajan, poliisipäällikön ja lääkärin yksimielisellä päätöksellä toimittaa huoltolaan, sairaalaan tai vastaavaan huoltolaitokseen jo ennen kuin lääninhallitus on antanut päätöksensä. Jos laitoshoidon tarve huollettavan vaarallisuuden vuoksi tai muutoin on erittäin kiireellinen, lääninhallitus voi huollettavaa kuulematta määrätä huollettavan säilytettäväksi huoltolassa tai muussa laitoksessa, ei kuitenkaan vankilassa, kunnes asia lopullisesti on ratkaistu.

Vapaaehtoisesti huoltolaan hoidettavaksi tullutta huollettavaa voidaan pitää siellä vastoin hänen tahtoaankin sitoumuksessa mainitun ajan loppuun asti.

Huollettava, joka ei ota ojentuakseen huoltolassa kärsimistään kurinpitoseuraamuksista tai joka karkaa huoltolasta, voidaan sosiaalihallituksen päätöksellä siirtää suljettuun huoltolaan.

Tammikuun 17 päivänä 1936 annetun *lastensuojelulain* (52/36) mukaan voidaan lapsi tai nuori henkilö eri syistä ottaa sosiaalilautakunnan huostaan joko vanhempien tai holhoojan suostumuksella taikka vastoin näitten tahtoa. Päätös on viimeksi mainitussa tapauksessa alistettava sosiaalihallituksen vahvistettavaksi.

Kiireellisessä tapauksessa sosiaalilautakunnan puheenjohtaja tai lautakunnan siihen valtuuttama toimihenkilö voi väliaikaisesti sijoittaa lapsen tai nuoren henkilön kodin ulkopuolella kasvatettavaksi. Jos tällaiseen toimenpiteeseen on ryhdytty vanhempien suostumuksetta, on asia viivytyksettä esitettävä sosiaalilautakunnan käsiteltäväksi.

Sosiaalilautakunnan on sijoitettava huostaan otettu yksityiskotiin tai lastenkotiin taikka ryhdyttävä toimenpiteisiin huostaan otetun tarvitseman erityisen hoidon hankkimiseksi. Eräissä tapauksissa voidaan lapsi tai nuori henkilö sijoittaa kasvatuslaitokseen.

Toukokuun 2 päivänä 1952 annetun *mielisairaslain* (187/52) mukaan voidaan mielisairas omaisensa tai eräiden viranomaisten esityksestä ottaa vastoin tahtoaan hoidettavaksi mielisairaalaan tai kunnalliskodin mielisairasosastoon. Päätöksen sairaalaan ottamisesta tekee sen vastuunalainen lääkäri ja kunnalliskodin mielisairasosastoon ottamisesta laitoksen mielisairaanhoidosta huolehtiva lääkäri. Hoidettavaksi otettu on poistettava sairaalasta tai laitoksesta, kun hän tai hänen omaisensa sitä vaatii. Jos lääkäri katsoo, että poistaminen voi aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle tai sairaalle itselleen on hänen alistettava kysymys sairaalasta poistamisesta lääkintöhallituksen ratkaistavaksi.

Poliisi- tai muun viranomaisen tulee toimittaa mielisairaaksi epäilty mielisairaalaan mielentilan tutkimusta varten. Eräissä tapauksissa lääkintöhallitus voi antaa määräyksen tutkittavaksi ottamisesta. Tutkimus on sairaalassa toimitettava viivyttelemättä, ja tutkittavaa saa tässä tarkoituksessa pitää sairaalassa korkeintaan kuukauden, jollei lääkintöhallitus anna lupaa tutkimusajan pidentämiseen. Jos tutkitun havaitaan olevan mielisairaalahoidon tarpeessa, lääkintöhallitus voi määrätä hänet jäämään mielisairaalaan hoidettavaksi.

Irtolaisena pidätetty tai työlaitoksessa tekemästään järjestysrikkomuksesta rangaistavaksi saatettu henkilö voidaan toimittaa mielentilan tutkimusta varten mielisairaalaan. Määräyksen antaa lääkintöhallitus. Joissakin tapauksissa voidaan mielisairaalaan tutkittavaksi otettu henkilö tutkimuksen päätyttyä määrätä jäämään mielisairaalaan hoidettavaksi.

Mielisairaalahoitoa on eräissä tapauksissa annettava henkilölle, joka sairaalloisen mielentilansa vuoksi on syytteestä vapautettu tai ymmärrystä vailla olevana jätetty rangaistukseen tuomitsematta tai jätetty määräämättä työlaitokseen tai pakkotyöhön taikka joka pysyvästi mielisairaaksi havaittuna on vapautettu rangaistusta kärsimästä.

Vajaamielishuollosta on säännöksiä 7 päivänä maaliskuuta 1958 annetussa vajaamielislaissa (107/58).

Mikäli vajaamielinen on katsottava itselleen tai ympäristölleen vaaralliseksi, tai siihen on muita painavia syitä, voidaan hänet vajaamielislaitoksen johtajan tai johtokunnan sosiaalilautakunnan esityksestä tekemällä päätöksellä sijoittaa laitoshuoltoon tutkimusta tai hoitoa varten ilman hänen omaa, hänen vanhempiensa tai holhoojansa suostumusta. Päätös on kuitenkin alistettava sosiaalihallituksen vahvistettavaksi.

Vajaamielinen voidaan sijoittaa valtion, kunnalliseen tai yksityiseen vajaamielislaitokseen tai sen osastoon. Itselleen tai ympäristölleen vaarallista taikka vahvasti rikollisia taipumuksia osoittanutta vajaamielistä voidaan huoltaa erityisessä laitoksessa tai laitososastossa.

Vanhempien tai holhoojan hakemuksesta tai sosiaalilautakunnan esityksestä on laitoshuolto lopetettava. Jollei johtaja siihen suostu, on asia alistettava sosiaalihallituksen ratkaistavaksi. Vaarallisena huoltoon otetun vajaamielisen laitoshuollon lopettamisesta päättää laitoksen johtajan esityksestä sosiaalihallitus.

Elatusvelvollisuutensa laiminlyöneitä henkilöitä koskevasta hallinto-oikeudellisesta vapaudenriistosta on säännöksiä lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (432/65).

Lääninhallitus voi sosiaalilautakunnan esityksestä määrätä elatusvelvollisen työlaitokseen työllään suorittamaan elatusavusta maksamatta olevat erät tai osan niistä.

Jos on syytä varoa, että elatusvelvollinen karkaa tai piileksii, lääninhallitus voi häntä kuulematta määrätä, että hänet on pidätettävä ja säilytettävä työlaitoksessa toistaiseksi ja enintään siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Tammikuun 17 päivänä 1936 annetun *irtolaislain* (57/36) mukaan poliisipäällikkö voi vangita irtolaisuuden vuoksi pidätetyn henkilön. Irtolaisena vangitun voi lääninhallitus tai poliisipäällikkö tutkimuksen ajaksi määrätä säilytettäväksi työlaitoksessa tai muussa kunnallisessa laitoksessa.

Lääninhallitus voi sosiaalilautakunnan tai poliisipäällikön esityksestä määrätä irtolaisen työlaitokseen tai pakkotyöhön. Työlaitokseen otetun, joka ei ota ojentuakseen kärsimistään kurinpitorangaistuksista tai joka karkaa, voi lääninhallitus laitoksen johtokunnan ilmoituksesta määrätä pidettäväksi pakkotyölaitoksessa.

Työlaitoksesta ehdollisesti päästetyn irtolaisen palauttamisesta päättää sosiaalihallitus. Pakkotyölaitoksesta ehdollisesti päästetyn palauttamisesta laitokseen päättää oikeusministeriö.

NORJA

Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta on voimassa 26 päivänä helmikuuta 1932 annettu laki (lov om edruskapsvern og edruskapsnemnder).

Huoltotoimenpiteen kohteeksi voi joutua henkilö, joka käyttää alkoholia taikka muuta päihdyttävää tai huumaavaa ainetta ilmeiseksi vahingoksi itselleen tai ympäristölleen.

Alkoholin väärinkäyttäjä voidaan ottaa sairaalaan tutkittavaksi tai hoitoon enintään 30 päivän ajaksi. Päätöksen tekee edruskapsnemnd niminen lautakunta. Sairaalan vastuunalaisen lääkärin määräyksestä lautakunta voi pidentää sairaalassa oloa 30 päivää kerrallaan; kuitenkaan väärinkäyttäjää ei voida vuoden aikana pitää sairaalassa yhteensä enemmän kuin 90 päivää.

Mikäli alkoholin taikka muun päihdyttävän tai huumaavan aineen väärinkäyttäjä jättää noudattamatta lautakunnan antamia määräyksiä tai lautakunta muutoin harkitsee sen tarpeelliseksi, lautakunta voi päättää, että tämä otetaan huoltolaitokseen (kursted) enintään kahden vuoden ajaksi.

Jos on aihetta pelätä, että huollettava, joka on määrätty otettavaksi huoltolaitokseen, saattaa tuottaa vakavaa vahinkoa itselleen tai muille, lautakunta voi päättää hänen säilyttämisestään vankilassa (fengslig forvaring).

Omasta hakemuksestaan laitokseen otettua alkoholin tai muun päihdyttävän tai huumaavan aineen väärinkäyttäjää voidaan pitää laitoksessa vastoin tahtoaan sitoumuksessa mainitun hoitoajan loppuun, kuitenkin enintään kaksi vuotta.

Lasten ja nuorten huollosta on voimassa 17 päivänä heinäkuuta 1953 annettu laki (lov om barnevern).

Alle 18 vuotias lapsi voidaan ottaa lastensuojelulautakunnan (barnevernsnemnd) huostaan ja sijoittaa kasvatettavaksi kodin ulkopuolelle. Ennen kuin lautakunta päättää ottaa lapsen huostaansa, tulee sen koettaa saada vanhempien suostumus toimenpiteeseen. Jollei suostumusta saada tai jos se myöhemmin peruutetaan, voidaan lapsi siitä huolimatta ottaa lautakunnan huostaan, mutta on asia tällöin käsiteltävä erityisessä järjestyksessä. Lapsi, josta kukaan ei pidä huolta, on ilman muuta otettava lautakunnan huostaan.

Huostaan otettu lapsi sijoitetaan kasvatuskotiin taikka lastenkotiin. Lapsi, joka on erityisen hoidon, opetuksen tai kasvatuksen tarpeessa, voidaan sijoittaa erityiskouluun (spesialskola), tarkkailukouluun (observationsskola) tai muuhun laitokseen.

Erityiskouluista 23 päivänä marraskuuta 1951 annetun lain (lov om spesialskoler) mukaan lapsi ja nuori henkilö, joka ei ole täyttänyt 21 vuotta, voidaan ottaa erityiskouluun. Sellaisia lapsia ja nuoria henkilöitä varten, joilla on sopeutumisvaikeuksia, on myös erityisiä kouluja. Esityksen lapsen ottamisesta kouluun voi tehdä lautakunta, jos lapseen nähden on ryhdytty lastensuojelutoimenpiteeseen, tai vanhemmat, jos lapsi ei ole täyttänyt 18 vuotta. Kirkko- ja opetusministeriö päättää oppilaan ottamisesta kouluun ja päästämisestä koulusta. Kokeeksi koulusta päästetty oppilas voidaan milloin tahansa ministeriön päätöksellä palauttaa kouluun.

Mielisairaanhoidosta on voimassa 28 päivänä huhtikuuta 1961 annettu laki (lov om psykisk helsevern).

Omasta hakemuksestaan sairaalaan hoidettavaksi otettua mielisairasta voidaan pitää sairaalassa vastoin hänen tahtoaan enintään kolmen viikon ajan.

Sairaan ottamisesta tutkittavaksi ja hoidettavaksi mielisairaalaan tai muuhun laitokseen päättää asianomainen lääkäri sairaan omaisen tai eräiden viranomaisten esityksestä. Vastoin sairaan tahtoa ei häntä voida pitää sairaalassa tai laitoksessa kolmea viikkoa kauemmin, jollei ole olemassa laissa mainittuja edellytyksiä sairaalaan ottamiseen vastoin asianomaisen tahtoa.

Vakavasti mielisairas voidaan ilman omaa suostumustaan ottaa sairaalaan omaisensa tai eräiden viranomaisten esityksestä sairaalan ylilääkärin päätöksellä. Samoin edellytyksin voidaan sairaalassa olevaa mielisairasta pitää siellä.

Hoidettavaksi otettu mielisairas on poistettava sairaalasta, jos hän tai joku hänen omaistaan sitä pyytää. Sairaalan ylilääkäri voi kuitenkin kieltäytyä pyyntöön suostumasta, jos edellytykset sairaalaan ottamiseen vastoin asianomaisen tahtoa ovat olemassa.

Vajaamielisten osalta ei ole vapaudenriistoa tarkoittavia säännöksiä.

Perheoikeudellisen *elatusvelvollisuuden laiminlyömisestä* on säädetty rangaistus.

Myös *irtolaisuus* on saatettu rangaistavaksi. Säännökset siitä sisältyvät toukokuun 31 päivänä 1900 annettuun lakiin (lov om løsgjengeri, betleri og drukkenskab).

Poliisiviranomainen voi velvoittaa irtolaisen palaamaan kotipaikkakunnalleen. Jos hänellä ei sellaista ole, voidaan hänet velvoittaa sellainen hankkimaan, ja jos hän sen laiminlyö, voidaan hänelle osoittaa kotipaikka. Kunnes kotipaikalle toimittaminen voidaan suorittaa taikka osoitus kotipaikasta antaa, irtolaista voidaan säilyttää vankilassa. Tästä tekee päätöksen tuomioistuin.

RUOTSI

Alkoholin väärinkäyttäjien huollosta on voimassa 27 päivänä heinäkuuta 1954 annettu laki (lag om nykterhetsvård).

Lain mukaan voidaan huoltotoimenpiteisiin ryhtyä, jos joku käyttää alkoholipitoisia aineita ilmeiseksi vahingoksi itselleen tai toiselle, eikä väärinkäyttö ole vain tilapäistä. Muitten päihdyttävien tai huumaavien aineiden väärinkäyttäjistä laissa ei ole säännöksiä.

Alkoholin väärinkäyttäjä voidaan vastoin hänen tahtoaan ottaa huoltolaan. Päätöksen tekee lääninhallitus raittiuslautakunnan tai poliisiviranomaisen esityksestä. Jos on todennäköistä, että henkilö väärinkäyttää alkoholia, poliisiviranomainen voi ottaa hänet huostaansa ennen huoltolaan määräämistä. Lääninhallitus voi häntä kuulematta määrätä hänen säilyttämisestään huoltolassa, kunnes asiassa on annettu lopullinen päätös.

Huoltolasta ennen huoltoajan loppumista päästetty voidaan lääninhallituksen päätöksellä palauttaa laitokseen.

Vapaaehtoisesti huoltolaan hoidettavaksi tullutta huollettavaa voidaan pitää siellä vastoin tahtoaan sitoumuksessa mainitun ajan loppuun.

Lasten ja nuorten huollosta on voimassa 29 päivänä huhtikuuta 1960 annettu lastenhuoltolaki (lag om samhällets vård av barn och ungdom).

Jos alle 18 vuotias henkilö tarvitsee hoitoa ja kasvatusta sen johdosta, että hänen vanhempansa ovat kuolleet tai hänet hylänneet, lastensuojelulautakunnan tulee, jollei hoitoa ja kasvatusta muutoin voida järjestää, ottaa hänet yhteiskunnan huostaan. Kuitenkaan ei 15 vuotta täyttänyttä yleensä saa ottaa huostaan ilman omaa suostumustaan.

Jos alustavat suojelutoimenpiteet ovat osoittautuneet hyödyttömiksi, lastensuojelulautakunta voi ottaa alle 20 vuotiaan huostaansa ilman vanhempien tai holhoojan suostumusta. Lautakunta voi ennen asian lopullista ratkaisemista ottaa hänet huostaansa tutkimusta varten. Edelleen poliisiviranomainen voi ottaa alaikäisen säilöön, kunnes lautakunta on asiasta päättänyt.

Huostaan otettu voidaan sijoittaa yksityiskotiin tai laitokseen.

Mielisairaanhoidosta on säännöksiä 16 päivänä kesäkuuta 1966 annetussa laissa (lag om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall).

Psyykkiseen sairauteen rinnastetaan laissa muu psyykkinen poikkeavuus, joka ei ole aiheutunut älyllisen kehityksen estymisestä.

Sairaalaan ottamisesta päättää sairaalan ylilääkäri sairaan omaisen ja eräitten viranomaisten esityksestä.

Jos on todennäköistä, että henkilö on psyykkisesti sairas ja itselleen tai toisille vaarallinen, voi poliisiviranomainen ottaa hänet huostaansa. Edelleen voi tuomioistuin määrätä henkilön suljettuun psykiatriseen hoitoon, ja tulee sosiaalihallituksen tällöin viivytyksettä toimittaa kysymyksessä oleva henkilö sairaalaan.

Vajaamielishuollosta on voimassa 15 päivänä joulukuuta 1967 annettu laki (lag angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda).

Henkisessä kehityksessään häiriintynyt henkilö on erityiskouluvelvollinen. Erityiskouluvelvollinen tulee toimittaa erityiskouluun. Kehityksessään häiriintyneen lapsen, joka ei ole saavuttanut kouluvelvollisuusikää, saa ottaa erityiskouluun, jos lapsi on otettu yhteiskunnan huostaan.

Erityiskoulun oppilas voi päästä koulusta kokeeksi enintään kuuden kuukauden ajaksi. Erityiskouluopetus saattaa alkaa uudestaan, mikäli olosuhteet sitä vaativat. Sellainen oppilas tulee päästää koulusta lopullisesti, kun kouluvelvollisuus lakkaa.

Henkisessä kehityksessään häiriintynyt henkilö, joka on täyttänyt 15 vuotta, saatetaan hänen suostumuksestaan riippumatta toimittaa hoitoon hoitokotiin tai erityissairaalaan, jos hoito on välttämättömän tarpeen vaatima ottaen huomioon häiriön asteen ja eräät muut seikat. Hoitokotiin ottamisesta päättää hoitopäällikkö ja erityissairaalaan ottamisesta sairaalan ylilääkäri. Jos jollekin on tuomiolla määrätty annettavaksi erityissairaalahoitoa, tulee sosiaalihallituksen viivyttelemättä huolehtia hänen toimittamisestaan sellaiseen sairaalaan. Hoitokotiin tai erityissairaalaan otettu voidaan päästää sieltä kokeeksi enintään kuuden kuukauden ajaksi, mutta hänet voidaan uudelleen ottaa hoitokotiin tai erityissairaalaan, jos olosuhteet sitä vaativat.

Elatusvelvollisuutensa laiminlyöneitä koskevat hallinto-oikeudellista vapaudenriistoa tarkoittavat säännökset on nyttemmin kumottu.

Irtolaisten osalta on voimassa 4 päivänä kesäkuuta 1964 annettu laki (lag om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet).

Yleinen tuomioistuin voi tämän lain mukaan määrätä työlaitokseen 20 vuotta täyttäneen henkilön, jonka asosiaalisesta elämäntavasta aiheutuu ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Työlaitokseen otettua voidaan pitää siellä enintään kaksi vuotta.

Työlaitokseen otettu voidaan ehdollisesti vapauttaa laitoksesta. Jollei työlaitoksesta ehdollisesti päästetty noudata hänelle annettuja määräyksiä, valvontalautakunta (övervakningsnämnden) voi päättää hänen palauttamisestaan työlaitokseen.

TANSKA

Alkoholin väärinkäyttäjien huollosta on määräyksiä 31 päivänä toukokuuta 1961 annetussa huoltolaissa (lov om offentlig forsorg).

Huoltotoimenpiteen kohteeksi voi joutua henkilö, joka alkoholin väärinkäytön takia on perheelleen tai muulle omaiselleen rasitukseksi. Muiden päihdyttävien tai huumaavien aineiden väärinkäyttäjistä laissa ei ole säännöksiä.

Alkoholin väärinkäyttäjä voidaan vastoin hänen tahtoaan ottaa tarkoitukseen hyväksyttyyn laitokseen tai mahdollisesti sairaalaan hoidettavaksi. Esityksen hoitoon ottamisesta voi tehdä hänen perheensä jäsen, muu omaisensa, poliisi- tai muu viranomainen taikka lääkäri. Det sociale udvalg niminen kunnallinen lautakunta päättää laitokseen ottamisesta lääkärin lausunnon perusteella.

Laitokseen tai sairaalaan otettua voidaan pitää siellä enintään puoli vuotta. Mikäli hän vapauduttuaan ei noudata niitä määräyksiä, joita hänelle vapauttamisen yhteydessä on annettu, voidaan hänet ottaa uudelleen laitokseen tai sairaalaan enintään vuodeksi.

Toimenpiteeseen voidaan edelleen ryhtyä, jos alkoholin väärinkäytön takia on annettu huoltoapua henkilölle tai hänen perheelleen taikka jos børne- og ungdomsværnet niminen kunnallinen lautakunta on esittänyt asianomaisen hoitoon ottamista (kur for alkoholisme), jotta vältyttäisiin sijoittamasta lasta kodin ulkopuolelle.

Lasten ja nuorten huollosta on voimassa 4 päivänä kesäkuuta 1964 annettu laki (lov om børne- og ungdomsforsorg).

Børne- og ungdomsværnet saattaa eräissä tapauksissa ilman vanhempien tai holhoojan suostumusta sijoittaa lapsen tai alle 18 vuotiaan nuoren henkilön kodin ulkopuolelle.

Vaikka lapsen tai nuoren henkilön sijoittaminen kodin ulkopuolelle on tapahtunut vanhempien tai holhoojan suostumuksella, voi børne- og ungdomsværnet vastoin vanhempien tai holhoojan tahtoa päättää, että lapsi tai nuori henkilö on pidettävä laitoksessa niin kauan kuin huollon tai hoidon tarvetta on olemassa.

Eräissä tapauksissa voidaan ryhtyä tilapäisiin toimenpiteisiin jo ennen asian ratkaisemista. Päätös kodin ulkopuolelle sijoittamisesta voidaan tässä tapauksessa tehdä enintään kahden kuukauden ajaksi.

Lapsen tai nuoren henkilön sijoituspaikkana voi olla joko yksityinen perhe tai hoitokoti (plejehjem), sisäoppilaitos (kostskole), lasten- ja nuortenkoti (børne- og ungdomshjem), sairaala (sygehus) tai muu laitos.

Kokeeksi vapautettu lapsi tai nuori henkilö voidaan kahden vuoden aikana vapauttamisesta palauttaa laitokseen.

Säännökset *mielisairaanhoidosta* ovat 13 päivänä huhtikuuta 1938 annetussa laissa (lov om sindssyge personers hospitalsophold).

Lain mukaan voidaan mielisairas ottaa valtion tai kunnan sairaalaan taikka yksityiseen laitokseen, jonka oikeusministeriö on tarkoitukseen hyväksynyt.

Kun mielisairas on hoidon tarpeessa, ovat omaiset oikeutettuja ryhtymään toimenpiteisiin hänen mielisairaalaan saattamisekseen. Jos lääkäri havaitsee sairaan olevan vaarallisen itselleen tai muille, ovat omaiset velvollisia ryhtymään hänen sairaalaan sijoittamisekseen tarpeellisiin toimenpiteisiin. Sama velvollisuus syntyy omaisille, jos lääkäri havaitsee sairaan parantumismahdollisuuksien olennaisesti vähenevän, ellei häntä oteta sairaalaan. Jos omaiset eivät ryhdy toimenpiteisiin, on asianomaisen poliisi- viranomaisen puututtava asiaan. Päätöksen sairaalaan ottamisesta tekee asianomainen ylilääkäri. Eräissä tapauksissa sairaalalääkäri voi evätä pyynnön päästä mielisairaalasta.

Sellaisen mielisairaan suhteen, jota lääkärinlausunnon mukaan sairautensa vuoksi voidaan pitää oikeusturvallisuudelle vaarallisena, tulee yliviranomaisen (overøvrigheden) ryhtyä turvallisuustoimenpiteisiin.

Vajaamielishuollosta on säännöksiä kesäkuun 5 päivänä 1959 annetussa laissa (lov om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede).

Yleinen koulutusvelvollisuus on voimassa vajaamielisiin nähden. Mikäli forsorgscentret nimisen toimielimen ohjeita ja päätöksiä on toteutettava pakkotoimin, sovelletaan alle 18 vuotiaaseen lapseen nähden lasten ja nuorten huoltoa koskevia säännöksiä. Forsorgscentret päättää sitä vastoin sellaisen 18 vuotta täyttäneen

nuoren henkilön koulutusvelvollisuuden täyttämisestä, jonka suhteen ei ole ryhdytty lastensuojelutoimenpiteeseen.

Vajaamielisiin aikuisiin nähden voidaan pakkotoimenpiteisiin ryhtyä ainoastaan siinä tapauksessa, että vajaamielinen on vaarallinen itselleen taikka muille.

Elatusvelvollisuutensa laiminlyöneisiin kohdistuvaa hallinto-oikeudellista vapaudenriistoa koskevia säänöksiä on 24 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa (lov om inddrivelse af underholdsbidrag) ja mainitussa huoltolaissa (lov om offentlig forsorg).

Jos elatusvelvollinen on laiminlyönyt elatusavun suorittamisen, voidaan hänet ensiksi mainitun lain nojalla määrätä sovittamaan (afsona) elatusapu. Sovittaminen käsittää vapaudenriiston, jonka kestoaika riippuu maksamatta jääneen elatusavun suuruudesta. Päätöksen sovittamisesta tekee asianomainen poliisimestari ja Kööpenhaminassa "overpræsidenten". Täytäntöönpano tapahtuu samoja sääntöjä noudattaen kuin "straf af hæfte".

Jos avuntarvitsijalle on annettu huoltoapua sen johdosta, että elatusvelvollinen on laiminlyönyt elatusvelvollisuutensa eikä huoltoapua ole korvattu, voi det sociale udvalg huoltolain nojalla päättää elatusvelvollisen sijoittamisesta huoltokotiin (forsorgshjem) ja siellä, mikäli tarpeelliseksi osoittauttu, suljettuun osastoon. Elatusvelvollista voidaan pitää laitoksessa kunnes korvaus on suoritettu, enintään kuitenkin kolme kuukautta. Sama on voimassa jos elatusavun ennakkoa on suoritettu yleisistä varoista eikä ennakkoa ole korvattu.

Irtolaisista on säännöksiä mainitussa huoltolaissa (lov om offentlig forsorg).

Tällainen henkilö (erhvervs- og subsistensløs), voidaan asianomaisen virkamiehen (amtmand) määräyksestä ottaa huoltokotiin (forsorgshjem) ja siellä, mikäli tarpeelliseksi osoittautuu, suljettuun osastoon tai työsiirtolaan (arbejdskoloni) taikka mahdollisesti alkoholistien vierottamislaitokseen.

Det sociale udvalg voi päättää henkilön tilapäisestä sijoittamisesta huoltokotiin tai sen suljettuun osastoon. Kodin johdon tulee sen jälkeen ryhtyä kiireesti toimenpiteisiin asian saattamiseksi amtmand'in ratkaistavaksi.

Lakivaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 2 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 97. Valiokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina osastopäällikkö Kai Korte ja lainsäädäntöneuvos Harald af Hällström oikeusministeriöstä, ylijohtaja Veijo Lappalainen sosiaalihallituksesta, Helsingin poliisilaitoksen lainoppinut apulaispoliisimestari Viljo Lehkonen, Helsingin lastensuojeluviraston lastenhuollontarkastaja Maija Kario sekä sosiaalityöntekijä Aulis Junes.

Huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta ei ole tähän mennessä ollut nimenomaista lainsäädäntöä. Pohjoismaiden viranomaisten yhteistyönä on valmisteltu ehdotukset asian järjestämiseksi pohjoismaasta toiseen tapahtuvan luovuttamisen osalta. Tarkoituksenmukaisimpana menettelytapana on pidetty sitä, että kunkin maan kansalliseen lainsäädäntöön liitetään laki, jossa säädetään luovuttamisesta asianomaisesta maasta muihin pohjoismaihin. Siten hallituksen esittämä ehdotuskin sisältää säännökset luovuttamisen edellytyksistä ja menettelystä Suomesta tapahtuvalle luovuttamiselle. Tarkoituksena on saattaa vastaavat lait voimaan ainakin Norjassa, Ruotsissa, Tanskassa ja Suomessa vuoden 1971 alusta. Ehdotetun lainsäädännön merkitys on ensisijaisesti siinä, että luovuttaminen saadaan lailliselle pohjalle ja käytäntö yhdenmukaiseksi. Valiokunta pitää ehdotettua lainsäädäntöä tarpeellisena ja puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotuksen hyväksymistä eräin muutoksin.

Ehdotuksen 7 §:n mukaan luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää avustajaa. Tämän säännöksen, jota valiokunta ei ehdota muutettavaksi, käytännöllinen merkitys jää vähäiseksi, jollei asianomainen ole tietoinen tästä oikeudestaan eikä siitä myöskään viranomaisten toimesta hänelle ilmoiteta. Varsinkin kun on kysymys alaikäisestä, mielisairaasta tai vajaamielisestä, on valiokunnan mielestä lähdettävä siitä, että luovutettavaksi pyydetyn oikeuden valvominen vaatii avustajan käyttämistä. Sen vuoksi asiaa käsittelevän viranomaisen olisi tällöin saatettava 7 §:n sisältö luovutettavaksi pyydetyn henkilön tietoon ja tarvittaessa hankittava hänelle avustaja.

Avustajan käyttämisen yhteydessä on ollut esillä myös kysymys sosiaaliviranomaisen kuulemisen tarpeellisuudesta luovuttamismenettelyn yhteydessä. Yksinkertaisissa ja selvissä tapauksissa, joissa luovutettavaksi pyydetty itse vielä suostuu luovuttamiseen, tämä ei yleensä näytä tarpeelliselta. Mutta varsinkin jos joudutaan käyttämään 8 §:ssä tarkoitettuja turvaamistoimenpiteitä ja luovutettavaksi pyydetty itse vastustaa luovuttamista, on ehkä paikallaan kuulla myös suomalaista sosiaaliviranomaista. Valiokunta edellyttää, että asia tutkitaan ja tarvittaessa otetaan sitä koskeva säännös lakiin liittyvään asetukseen.

Lakiehdotuksen 8 §:n mukaan luovutettavaksi pyydettyä ei voitaisi ottaa säilytettäväksi yksityiseen huolto- tai hoitolaitokseen. Valiokunnan saamien tietojen mukaan meillä on eräitä tällaisia laitoksia, jotka sijaintipaikkansa ja muiden olosuhteittensa puolesta soveltuisivat käytettäviksi. Sen vuoksi ja koska näin voidaan osaltaan vähentää poliisin säilytystiloihin sijoittamista, valiokunta on muuttanut 8 §:ää siten, että luovutettavaksi pyydetty voidaan, asianomaisen laitoksen suostumuksella, sijoittaa myös yksityiseen huolto- tai hoitolaitokseen.

Asian luonteesta johtuen luovuttamisasia on käsiteltävä ja ratkaistava mahdollisimman nopeasti. Jottei syntyisi epäselvyyttä siitä, että 10 §:n 1 momentin 1. virke edellyttää asian viivy-

tyksetöntä käsittelyä luovuttamismenettelyn kaikissa vaiheissa, se on erotettu omaksi momentikseen.

Luovutettavaksi pyydetyn edun mukaista on, että hänen asiansa ehditään tutkia riittävän perusteellisesti. Tämä on oikeusturvan kannalta merkityksellistä varsinkin silloin, kun luovutettavaksi pyydetty itse vastustaa luovuttamista. Perusteellisen tutkimisen kannalta näyttää 10 §:ssä asetettu viiden päivän määräaika liian tiukalta. Näin on asia erityisesti silloin, kun tähän aikaan sattuu useampia pyhäpäiviä. Tämän takia valiokunta on muuttanut ajan viideksi arkipäiväksi. Arkilauantai, vaikka se ei olisikaan työpäivä, olisi tällöin laskettava määräaikaan. Arkipyhä ei siihen sen sijaan sisältyisi.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1—7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

8 §.

Jos on syytä varoa, että luovutettavaksi pyydetty koettaa välttää luovuttamista, voi se viranomainen, jonka käsiteltävänä asia on, kieltää häntä ilman lupaa poistumasta siltä paikkakunnalta, missä hän oleskelee, tai määrätä, että häntä on säilytettävä valtion, kunnan, kuntainliiton tai muun kuntayhtymän *taikka, asianomaisen laitoksen suostumuksella, yksityisen* omistamassa tahi ylläpitämässä huolto- tai hoitolaitoksessa. Jollei tarkoitukseen soveltuvaa laitosta ole läheisyydessä, voidaan määrätä, että hänet on tilapäisesti otettava säilöön.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

9 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

10 §.

Luovuttamisasiassa on päätös tehtävä viivytyksettä.

Jos luovutettavaksi pyydetty 8 §:n nojalla on määrätty pidettäväksi laitoksessa tai otettavaksi säilöön, on lääninhallituksen annettava päätöksensä, jollei erityistä estettä ole, viiden *arki*päivän kuluessa siitä, kun asiakirjat ovat saapuneet lääninhallitukseen tahi jos laitokseen tai säilöön ottaminen on tapahtunut sen jälkeen, samassa ajassa siitä päivästä.

(3 mom. kuten 2 momentti hallituksen esityksessä.)

11—17 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1970.

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä molemmat lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen, jäsenet Friberg, Hemmi, Huotari, Kauppila, Koskinen, H. Niskanen, Poutanen, Poutiainen, Raatikainen, Siikaniemi, Suksi, Tuominen, Tähkämaa ja Vikatmaa.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 90 hallituksen esityksen johdosta laiksi huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisena; ja

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä molemmat hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 97 laiksi huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan sekä laiksi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta, ja Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 10 sekä Suuri valtiokunta mietintönsä n:o 90.

Milloin lakia sovellettaessa joudutaan käyttämään 8 §:ssä tarkoitettuja turvaamistoimenpiteitä ja luovutettavaksi pyydetty itse vastustaa luovuttamista, on Eduskunnan mielestä ehkä paikallaan kuulla myös suomalaista sosiaaliviranomaista. Eduskunta edellyttää, että asia tutkitaan ja tarvittaessa otetaan sitä koskeva säännös lakiin liittyvään asetukseen.

Eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Tämän lain mukaan voidaan henkilö, jonka Islannin, Norjan, Ruotsin tai Tanskan viranomaisen antaman päätöksen mukaisesti tulee olla huollossa tai hoidossa, pyynnöstä luovuttaa Suomesta mainittuun valtioon päätöksen täytäntöönpanoa varten.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä on säädetty erikseen.

2 §.

Luovuttamiseen voidaan suostua ainoastaan edellytyksin,

että pyyntö perustuu päätökseen, joka on annettu asianomaisen valtion lasten ja nuorten huoltoa, mielisairaanhoitoa, vajaamielishuoltoa, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoa taikka elatusvelvollisuutensa laiminlyöneitä henkilöitä tai irtolaisia koskevan lainsäädännön nojalla,

että luovutettavaksi pyydetty päätöksessä on määrätty otettavaksi laitokseen tai pidettäväksi laitoksessa taikka oleskelemaan erityisesti hänelle osoitetussa paikassa ja

että päätös on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, missä se on annettu.

3 §.

Suomen kansalaisen luovuttaminen edellyttää lisäksi,

että hänellä on kotipaikka siinä valtiossa, missä päätös on annettu,

että päätös koskee huoltoa tai hoitoa ja

että huolto tai hoito voidaan tarkoituksenmukaisimmin antaa hänelle mainitussa valtiossa.

4 §.

Luovuttamispyyntö lähetetään sille lääninhallitukselle, jonka toimialueella luovutettavaksi pyydetty oleskelee. Jollei oleskelupaikkaa tiedetä, lähetetään pyyntö Uudenmaan lääninhallitukselle.

Lääninhallitus toimittaa pyynnön edelleen sen poliisipiirin päällikölle, missä 1 momentissa tarkoitettu henkilö oleskelee.

5 §.

Poliisipiirin päällikkö voi suostua luovutta-

mispyyntöön, jos luovuttamisen edellytykset ovat olemassa eikä luovuttamiselle ole estettä.

Jollei poliisipiirin päällikkö suostu luovuttamiseen, hänen on kiireellisesti saatettava asia lääninhallituksen käsiteltäväksi. Lääninhallituksessa asian ratkaisee lääninoikeus.

6 §.

Poliisipiirin päällikön on kuulusteltava luovutettavaksi pyydettyä, jollei hänen kuulustelemisensa ole asian selvittämisen kannalta merkityksetöntä.

Luovuttamispäätöstä ei saa antaa varaamatta luovutettavaksi pyydetylle tilaisuutta tulla kuulluksi asiassa.

7 §.

Luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää avustajaa. Jollei hän itse voi avustajaa hankkia, tulee sen viranomaisen, jonka käsiteltävänä asia on, hankkia hänelle avustaja, jos hän sitä pyytää tai hänen oikeutensa valvominen asiassa sitä vaatii. Avustajalle suoritetaan valtion varoista kohtuullinen palkkio ja korvaus tarpeellisista kuluista.

8 §.

Jos on syytä varoa, että luovutettavaksi pyydetty koettaa välttää luovuttamista, voi se viranomainen jonka käsiteltävänä asia on, kieltää häntä ilman lupaa poistumasta siltä paikkakunnalta, missä hän oleskelee, tai määrätä, että häntä on säilytettävä valtion, kunnan, kuntainliiton tai muun kuntayhtymän taikka, asianomaisen laitoksen suostumuksella, yksityisen omistamassa tahi ylläpitämässä huolto- tai hoitolaitoksessa. Jollei tarkoitukseen soveltuvaa laitosta ole läheisyydessä voidaan määrätä, että hänet on tilapäisesti otettava säilöön.

Edellä 1 momentissa mainittu turvaamistoimenpide on voimassa, kunnes luovuttamisasiassa on annettu päätös. Luovuttamispäätöksessä voidaan myös määrätä vastaavasta turvaamistoimenpiteestä, kunnes täytäntöönpano tapahtuu.

Turvaamistoimenpiteestä annettu päätös on viivytyksettä peruutettava, kun toimenpiteeseen ei enää ole aihetta.

9 §.

Mikäli henkilö täällä on etsintäkuulutettu päätöksen johdosta, jonka nojalla hänet tämän lain mukaan voidaan luovuttaa, voi sen poliisipiirin päällikkö, missä etsintäkuulutettu oleskelee, päättää ryhtyä 8 §:ssä tarkoitettuun turvaamistoimenpiteeseen, vaikka pyyntöä hänen luovuttamisestaan ei olisi tullut. Tällainen päätös voidaan tehdä ainoastaan, jos on todennäköistä, että luovuttamispyyntöön tullaan suostumaan, ja on syytä varoa, että etsintäkuulutettu koettaa välttää luovuttamista. Turvaamistoimenpiteestä on viivytyksettä ilmoitettava etsintäkuulutusta pyytäneelle viranomaiselle.

Turvaamistoimenpiteestä annettu päätös on viivytyksettä peruutettava, jollei luovuttamispyyntö ole tullut viiden päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätöksessä mainittu toimenpide suoritettiin taikka kun aihetta turvaamistoimenpiteeseen ei enää ole. Kun luovuttamispyyntö on tullut, turvaamistoimenpiteestä on tarvittaessa tehtävä uusi päätös noudattaen, mitä 8 §:ssä on säädetty.

10 §.

Luovuttamisasiassa on päätös tehtävä viivytyksettä.

Jos luovutettavaksi pyydetty 8 §:n nojalla on määrätty pidettäväksi laitoksessa tai otettavaksi säilöön, on lääninhallituksen annettava päätöksensä, jollei erityistä estettä ole, viiden arkipäivän kuluessa siitä, kun asiakirjat ovat saapuneet lääninhallitukseen tahi jos laitokseen tai säilöön ottaminen on tapahtunut sen jälkeen, samassa ajassa siitä päivästä.

Kun luovuttamispäätös taikka päätös 8 tai 9 §:ssä säädetystä turvaamistoimenpiteestä on annettu, on päätös tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetyssä järjestyksessä kiireellisesti annettava tiedoksi sille, jota päätös koskee.

11 §.

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa säädetyssä järjestyksessä. Valitusaika poliisipiirin päällikön päätöksestä on neljätoista päivää siitä päivästä, jona valittaja sai tiedon päätöksestä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Säilössä oleva saa antaa valituskirjansa sille säilön sijaitsemispaikkakunnalla virantoimituksessa olevalle virkamiehelle, jonka välittömässä valvonnassa säilö on. Mainitun virkamiehen on toimitettava valituskirja edelleen valitusviranomaiselle. Valitus katsotaan tehdyksi silloin, kun valituskirja on annettu puheena olevalle virkamiehelle.

Valitettaessa lääninhallituksen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen valituskirja voidaan toimittaa myös lääninhallitukseen. Lääninhallituksen on tällöin viivytyksettä toimi-

tettava asiakirjat omine lausuntoineen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

12 §.

Päätös 8 tai 9 §:ssä säädetystä turvaamistoimenpiteestä voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Luovuttamispäätös voidaan panna täytäntöön, ennen kuin se on saanut lainvoiman, jos poliisipiirin päällikkö tai lääninhallitus erityisestä syystä niin määrää.

13 §.

Tämän lain nojalla tapahtuvaan luovuttamiseen on vastaavasti sovellettava, mitä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/60) 7 ja 21 §:ssä on säädetty.

14 §.

Henkilö, joka luovutetaan 1 §:ssä mainitusta valtiosta toiseen samassa pykälässä mainittuun valtioon, saadaan ilman erityistä lupaa kuljettaa Suomen alueen kautta.

15 §.

Luovuttamisasiasta aiheutuneet kustannukset suoritetaan valtion varoista.

16 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Asetuksella säädetään tämän lain soveltamisesta kuhunkin 1 §:ssä mainittuun valtioon nähden.

Luovuttamiseen voidaan suostua siitä huolimatta, että päätös, jonka johdosta luovuttamista pyydetään, on annettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (270/60) 4 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

4 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tuomion täytäntöönpanoa varten voidaan luovuttaa vain, jos luovuttamispyyntö koskee pyytävässä valtiossa rikoksesta tuomittua vapausrangaistusta tai muuta laitokseen ottamista.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta.

Opintolainojen valtiontakausjärjestelmään liittyvä korkotuki on syyskuun 1 päivästä 1969 lukien koskenut korkeakoulutasoisissa oppilaitoksissa opiskelevien henkilöiden valtiontakaamia opintolainoja ja heinäkuun 1 päivästä 1970 lukien lisäksi opistoasteisissa oppilaitoksissa opiskelevien henkilöiden valtiontakaamia opintolainoja. Valtion takaamiin opintolainoihin liittyvän korkotuen ulkopuolelle ovat vielä jääneet alemmanasteisissa ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat henkilöt. Hallituksen mielestä korkotukea saavien piiriä tulisi heinäkuun 1 päivästä 1971 lukien laajentaa siten, että korkotuki voitaisiin myöntää kaikkiin valtion takaamiin opintolainoihin.

Korkotukijärjestelmän ulkopuolella olevissa oppilaitoksissa opiskelee arviolta noin 70 000 opiskelijaa lähinnä teknillisissä kouluissa, kauppakouluissa, terveyden- ja sairaanhoitoalan kouluissa, lasten- ja kodinhoitoalan kouluissa, yleisissä ammattikouluissa sekä ammatillisilla kursseilla lukuun ottamatta työllisyyskursseja. Korkotuen laajentamisesta ei vielä vuoden 1971 aikana aiheudu sanottavia lisäkustannuksia. Korkotukimenot kokonaisuudessaan tulevat vuoteen 1974 mennessä nousemaan noin 30 miljoonaan markkaan, josta määrästä nyt esitetyn laajennuksen osuus tulee olemaan noin 4 miljoonaa markkaa.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta 16 päivänä tammikuuta 1970 annetun lain (40/70) 1 § ja 4 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

1 §.

Opiskelumahdollisuuksien parantamiseksi voidaan Suomen kansalaiselle, joka harjoittaa opintoja vähintään kahdeksan kuukauden ajan vuodessa julkisen valvonnan alaisessa ammattiin valmistavassa oppilaitoksessa tai ammattikurssilla, myöntää hakemuksesta opintolainan valtiontakaus ja korkotuki.

4 §.

Tämän lain 1 §:ssä tarkoitetuista opintolainoista valtio maksaa luottolaitoksille korkohyvityksenä enintään neljä prosenttia vuodessa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan heinäkuun 1 päivänä 1971.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Meeri Kalavainen*

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 2 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 98. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut asiantuntijoina esittelijä L. Nederströmiä opetusministeriöstä ja budjettisihteeri H. Seppälää valtiovarainministeriöstä, kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kanantamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole huomautettavaa myöskään lakiehdotuksen muodollisen puolen johdosta, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Honkonen, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Ahde, Hetemäki, Häkämies, Karhuvaara, Kortesalmi, Sundqvist, Tuomioja, Westerholm, Ääri sekä varajäsen Vikatmaa.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 76 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 11 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 98 laiksi ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 11 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 76, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammattiin valmistavissa oppilaitoksissa sekä ammattikursseilla opiskelevien henkilöiden opintolainojen valtiontakauksesta ja korkotuesta 16 päivänä tammikuuta 1970 annetun lain (40/70) 1 § ja 4 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

1 §.

Opiskelumahdollisuuksien parantamiseksi voidaan Suomen kansalaiselle, joka harjoittaa opintoja vähintään kahdeksan kuukauden ajan vuodessa julkisen valvonnan alaisessa ammattiin valmistavassa oppilaitoksessa tai ammattikurssilla, myöntää hakemuksesta opintolainan valtiontakaus ja korkotuki.

4 §.

Tämän lain 1 §:ssä tarkoitetuista opintolainoista valtio maksaa luottolaitoksille korkohyvityksenä enintään neljä prosenttia vuodessa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan heinäkuun 1 päivänä 1971.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta vuonna 1971.

Valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain 26 d §:n (328/60) mukaan työnantaja, joka tapaturmavakuutuslain mukaan on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on myös velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksun, joka peritään tapaturmavakuutuslain mukaisista vakuutuksista maksuunpannun vakuutusmaksun lisämaksuna. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksut suoritetaan työttömyyskassojen keskuskassalle, joka näin kertyneistä varoista maksaa työttömyyskassoille, oilla on oikeus saada apurahaa valtionvaroista, erityistä tukimaksua. Mainitun lain 26 e §:n mukaan työttömyysmaksun suuruus oli ¼ % työnantajan suorittamien työpalkkojen määrästä vuosina 1961 ja 1962, minkä jälkeen suoritettavan maksun suuruus oli vahvistettava erikseen lailla. Sanotun maksun suuruus on vahvistettu vuodelle 1970 0.4 %:ksi suoritettujen palkkojen määrästä 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (810/69). Maksuun sisältyi työttömyyskassojen keskuskassan eläketurvakeskukselle suorittama työeläkkeisiin tulevista työttömyyslisistä johtuva maksu sekä keskuskassan eroraharahastolle suoritettava maksu.

Kun työttömyyskassojen keskuskassa myös ensi vuonna joutuu suorittamaan eläketurvakeskukselle ja eroraharahastolle edellä mainitut maksut, ehdotetaan, vaikka työllisyystilanne onkin parantunut, työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudeksi vuodelle 1971 0.4 % maksetuista palkoista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta vuonna 1971.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus on 0.4 prosenttia työnantajan suorittamien työpalkkojen määrästä vuonna 1971.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta vuonna 1971.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 2 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 99. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaali- ja terveysministeriöstä, sosiaaliasiainsihteeri Kauno Liukkosta Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, toimitusjohtaja Veikko Hallenbergia eroraharahastosta sekä johtaja Timo Laatusta Suomen Työnantajain Keskusliitosta, joka viimeksi mainittu edusti myös työttömyyskassojen keskuskassaa, valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudeksi vuonna 1971 säädettäisiin 0.4 prosenttia maksetuista palkoista, kuten se on ollut kuluvanakin vuonna. Sanottu maksu, jota on peritty vuodesta 1961 alkaen, suoritetaan työttömyyskassojen keskuskassalle sen työttömyyskassoille suoritettavien tukimaksujen rahoittamista varten. Keskuskassa joutuu myös työntekijäin eläkelain 12 a §:n (690/68) mukaan suorittamaan vuosittain eläketurvakeskukselle sanotun lain mukaisiin eläkkeisiin työttömyysajan perusteella tulevia työttömyyslisiä varten vakuutusmaksun, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä keskuskassan tukimaksuista. Ministeriö on kuluvaa vuotta varten vahvistanut sanotun vakuutusmaksun 18 prosentiksi keskuskassan tukimaksuista. Keskuskassa joutuu lisäksi työntekijäin erorahasta annetun lain (169/70) 4 §:n mukaan suorittamaan varoistaan eroraharahastolle vuosittain määrän, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamana prosenttimääränä työnantajain asianomaisena vuotena maksamista työpalkoista. Kuluvaa vuotta varten ministeriö on vahvistanut sanotun maksun 0.1 prosentiksi palkoista.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä olevaan viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Aro, Granvik, Kainulainen, Ensio Laine, H. Linna, Luja, Männistö, A. Niemelä, Terästö sekä varajäsenet Stenbäck ja Tiilikainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 62 hallituksen esityksen johdosta laiksi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta vuonna 1971.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta vuonna 1971.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 99 laiksi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta vuonna 1971, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 62, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruudesta vuonna 1971.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun suuruus on 0.4 prosenttia työnantajan suorittamien työpalkkojen määrästä vuonna 1971.

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle radiovastuulaiksi ja laiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta.

Ehdotus radiovastuulaiksi.

Radion juridisella vastuulla tarkoitetaan vastuuta teosta, jonka rangaistavuus perustuu lähetetyn ohjelman sisältöön. Suomen oikeudessa ei tätä vastuuta ole nimenomaisin määräyksin säännelty. Radio- ja televisiotoiminnan alalla tapahtuva jatkuva voimakas kehitys ja ohjelmamäärän lisääntyminen vaativat vastuukysymysten järjestämistä.

Radion juridista vastuuta koskevaa kysymystä on käsitelty Pohjoismaiden neuvostossa jäsenen ehdotuksen perusteella vuosina 1963 ja 1964 yhteispohjoismaisen lainsäädännön aikaansaamiseksi. Käsittelyn päättyessä kuitenkin todettiin, että riittäviä edellytyksiä yhteistyölle ei ollut olemassa. Tämä kannanotto perustui lähinnä siihen, että vastuulainsäädännön jokaisessa maassa tulisi olla samankaltainen radion ja lehdistön osalta, ja koska eri maiden painovapauslait poikkesivat oleellisesti toisistaan, katsottiin, ettei yhtenäiseen lainsäädäntöön tällä alalla voitu päästä. Myös radioyritysten toisistaan poikkeava oikeudellinen ja hallinnollinen rakenne sekä ohjelmatoiminnan erilaisuus asettivat tähän esteitä.

Sen jälkeen kun asian käsittely Pohjoismaiden neuvostossa oli päättynyt, annettiin Ruotsissa 30 päivänä joulukuuta 1966 radiovastuulaki, joka tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1967. Tarkemmat määräykset radiovastuulain soveltamisesta annettiin 25 päivänä toukokuuta 1967. Muissa pohjoismaissa ei toistaiseksi ole erityisiä säännöksiä radion juridisesta vastuusta, vaan yleisradiolähetyksissä tapahtuviin rikoksiin sovelletaan yleisiä rangaistus- ja vahingonkorvaussääntöjä. Muuallakaan tuota vastuuta ei ole yleensä järjestetty lainsäädäntöteitse. Vain Saksan Liittotasavallassa on eräitä asiaa koskevia säännöksiä. Yleensä on niissä maissa, joissa ei ole erityistä radiovastuuta koskevaa lainsäädäntöä, radiotoiminnan harjoittajalla siviilioikeudellinen vahingonkorvausvastuu yhdessä vahingon aiheuttaneen kanssa.

Radion juridista vastuuta koskevien nimenomaisten säännösten puuttumisesta voimassa olevasta laistamme seuraa, että se, joka on lähetettyyn ohjelmaan sisältyvällä lausumalla, kuvallisella esityksellä tai muulla tavoin syyllistynyt rikolliseen tekoon, vastaa siitä yleisten rikosoikeudellisten säännösten mukaisesti. Kysymys on siis vastuusta, johon sovelletaan samoja säännöksiä kuin jos radion sijasta olisi käytetty muunlaista laissa erikseen säätelemätöntä tiedotustapaa, esimerkiksi painovapauslain määräysten ulkopuolelle jäävää kirjoitusta tai julkisessa tilaisuudessa pidettyä puhetta.

Vahingonkorvausvelvollisuuden osalta on lähtökohtana pidettävä rikoslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin säännöstä, jonka mukaan rikoksen kautta toiselle saatettu vahinko on syyllisen korvattava, olkoonpa rikos tahallinen taikka tuottamuksesta tapahtunut. Säännöksestä seuraa, että milloin on tapahtunut rikos, jonka rangaistavuus perustuu lähetetyn radio-ohjelman sisältöön, ja rikoksesta on aiheutunut vahinkoa, on rikoksen tekijän ja rikokseen osallisen korvattava vahinko. Niin sanottua isännänvastuuta koskevista oikeusperiaatteista seuraa, että sanottujen henkilöiden ohella myös yleisradiotoiminnan harjoittaja on laajalti vastuussa vahingosta. Näin on laita ainakin silloin, kun yleisradiotoiminnan harjoittaja itse tai hänen työnjohtonsa on tapahtumaan syypää joko oman teon tai valvontavelvollisuuden laiminlyömisen kautta.

Kun ohjelman valmistaa harvoin ainoastaan yksi henkilö ja kun sen lähettämiseen osallistuu runsaasti teknistä henkilökuntaa, voi olla vaikeata todeta, keitä on pidettävä tekijöinä, kun ohjelma on ollut sisällöltään rikollista.

Sitä vastoin on useimmissa tapauksissa selvää, että ylempiasteinen toimihenkilö, joka on hyväksynyt ohjelman lähettämisen, on vastuussa joko rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.

Oikeudenloukkauksesta vastuussa olevan osoittaminen saattaa edellä selostettujen olosuhteiden vuoksi tuottaa vaikeuksia varsinkin

ulkopuoliselle. Jotta lähetetyssä ohjelmassa oikeudenloukkauksen kohteeksi joutuneen ei tarvitsisi olla epävarma siitä, kehen hän voi kohdistaa asiasta aiheutuvat vaatimuksensa, olisi tärkeätä luoda sellainen järjestelmä, jonka perusteella tämä voidaan helposti todeta.

Suomessa valtakunnallisena yleisradioyrityksenä toimivan Oy. Yleisradio Ab:n sisäisten sääntöjen mukaan ohjelmien ennakkotarkastus on periaatteessa järjestetty niin, että tarkastuksen suorittaa asianomaisen ohjelmallisen yksikön päällikkö tai hänen vastuullaan yksikön toimihenkilö. Jos tarkastuksen suorittajalla on epäilyjä siitä, täyttääkö tarkastuksen alainen ohjelma ne arvokkuuden, asiallisuuden ja puolueettomuuden vaatimukset, jotka ohjelmalle on asetettava, on hän velvollinen alistamaan ohjelman lähimmän esimiehensä tarkastettavaksi. Samoin on meneteltävä esiintyjän sitä vaatiessa. Ohjelman ennakkotarkastus on suoritettava hyvissä ajoin ennen ohjelman lähettämistä.

Sisäisen tarkastuksen alaisia eivät kuitenkaan ole tasavallan presidentin puheet, eduskunnan puhemiehen puheet, milloin hän esiintyy eduskunnan puhemiehen ominaisuudessa, pääministerin puheet, milloin hän esiintyy hallituksensa edustajana, puheet radioitavissa eduskunnan istunnoissa, arkkipiispan puheet, milloin hän esiintyy arkkipiispan ominaisuudessa, sekä suorat lähetykset, mikäli niissä ei käytetä käsikirjoituksia, jotka voidaan ennakolta tarkastaa.

Jumalanpalveluksia ja niihin verrattavia kirkollisia tilaisuuksia sekä Oy. Yleisradio Ab:n järjestämiä varsinaisia sananjulistusohjelmia valvoo erityinen hartausohjelmien valvontaelin, jonka muodostavat evankelisluterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkon, muiden uskonnollisten yhdyskuntien sekä Oy. Yleisradio Ab:n nimeämät edustajat.

Ohjelmien ennakkotarkastuksesta televisiossa ovat soveltuvin osin voimassa samat määräykset kuin radiossa. Tämän lisäksi on television osalta annettu muun muassa seuraavat erityisohjeet: Jokaisella ohjelmalla tulee olla vastuunalainen tuottaja, jonka velvollisuutena on seurata ohjelmansa tuotantoa. Jokaisen tuottajan on päivittäiseen ohjelmaluetteloon nimikirjoituksellaan vahvistettava ohjelman lähetyskelpoisuus. Ohjelmapäällikkö tai vastaava muu henkilö saa antaa lähetysluvan vain sellaisille ohjelmille, jotka tällaisin nimikirjoitusvahvistuksin on ilmoitettu tuottajan hyväksymiksi.

Oy. Yleisradio Ab:ssä on siten sisäisesti vastuussa se henkilö, joka on porrastuksessa viimeisenä hyväksynyt ohjelman lähetettäväksi. Siirtämällä ratkaisun ohjelman lähettämisestä porrasta ylemmäksi asianomainen toimihenkilö vapautuu itse vastuusta yhtiön sisällä.

Kun radio- ja televisiotoimintaa monessa suhteessa voidaan verrata lehdistön toimintaan, näyttää luonnollinen esikuva radiovastuulakia säädettäessä olevan painovapauslaki ja lähinnä sen määräykset vastuusta aikakautisesta painokirjoituksesta. Todettakoon, että Ruotsin radiovastuulaki myös soveltuvin osin seuraa sikäläisen painovapausasetuksen aikakautista painokirjoitusta koskevia määräyksiä. Koska painovapautta koskevat säännöt kuitenkin huomattavasti eroavat toisistaan Suomessa ja Ruotsissa, ei Ruotsin radiovastuulain mukaista järjestelmää voida sellaisenaan käyttää mallina meillä.

Painovapauslakimme 31 §:n mukaan vastaa teosta, jonka rangaistavuus perustuu julkaistun painokirjoituksen sisällykseen, se tai ne, joita rikoslain mukaan on rikoksentekijöinä tai osallisina pidettävä. Tähän säännökseen liittyen ehdotetaan radiovastuulain 1 §:ssä säädettäväksi, että teosta, jonka rangaistavuus perustuu yleisradiotoiminnassa lähetetyn ohjelman sisältöön, vastaa se, jota rikoslain mukaan on pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.

Painovapauslain 19 §:n mukaan tulee aikakautisella painokirjoituksella olla päätoimittaja, joka valvoo kirjoituksen julkaisemista ja määrää sen sisällön. Kuten edellä esitetystä käy ilmi, on toimiluvan varassa toimivan valtakunnallisen yleisradioyrityksemme sisäisissä säännöksissä vastuu ohjelmien sisällöstä vahvistettu. Päätoimittajan vastuuseen verrattavissa olevaa vastuuta ei kenelläkään yleisradiotoiminnan piirissä kuitenkaan ole. Tämän puutteen poistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että yleisradiotoiminnan harjoittaja on velvollinen määräämään jokaista lähetettävää ohjelmaa varten vastaavan ohjelmatoimittajan, jonka tehtävänä on valvoa ohjelmaa ja estää sisällöltään rikollisen ohjelman lähettäminen (2 §). Osoitukseksi siitä, että vastaavalla ohjelmatoimittajalla on oikeus määrätä ohjelman sisällöstä, ehdotetaan samassa lainkohdassa säädettäväksi, ettei mitään ohjelmaa saa lähettää vastoin vastaavan ohjelmatoimittajan tahtoa.

Vastaavia ohjelmatoimittajia voisi ehdotuksen 2 §:n mukaan olla useampia. Yleisradiotoiminnan harjoittajan harkinnasta jäisi riippumaan, kuinka monta vastaavaa ohjelmatoimittajaa eri ohjelmia varten on tarpeen määrätä. Sama vastaava ohjelmatoimittaja, esimerkiksi ohjelmallisen yksikön päällikkö, voisi luonnollisesti olla

vastuussa kaikista yksikön ohjelmista. Tässä yhteydessä voidaan mainita, että Ruotsin radiovastuulaki sisältää samankaltaisen valvontajärjestelmän.

Painovapauslain 32 §:n mukaan voidaan päätoimittaja, ellei hän ole vastuunalainen aikakautisen painokirjoituksen sisällykseen perustuvasta rikoksesta, rangaista painovapauden tuottamuksellisesta väärinkäyttämisestä sakolla tai korkeintaan yhden vuoden vankeudella, ellei hän pysty näyttämään rikkomuksen estämiseksi noudattaneensa kaikkea asianaan ollutta varovaisuutta.

Radiovastuulakiehdotuksen 3 §:n mukaan voitaisiin vastaava ohjelmatoimittaja, jos häntä ei voida katsoa syylliseksi ohjelman sisältöön perustuvaan rikokseen, kuitenkin tuomita valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä sakkoon tai enintään vuodeksi vankeuteen, ellei hän voi näyttää noudattaneensa kaikkea asianaan ollutta varovaisuutta rikoksen estämiseksi. Valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuisi siten vastaavalle ohjelmatoimittajalle yhtä ankara rangaistus kuin päätoimittajalle, joka syyllistyy painovapauden tuottamukselliseen väärinkäyttämiseen.

Kun otetaan huomioon vahingon kärsineen asema sekä ennalta ehkäiseviin seikkoihin liittyvät näkökohdat, näyttää aiheelliselta laajentaa yleisradiotoiminnan harjoittajan vahingonvastuuta siitä, mikä se on nykyisen yleisen isännänvastuun perusteella, ja ulottaa vastuu koskemaan kaikkia tapauksia, jolloin vahinkoa on aiheutettu sisällöltään rikollisen ohjelman lähettämisellä. Asiaa koskeva säännös on otettu lakiehdotuksen 4 §:ään. Säännös merkitsisi yleisradiotoiminnan harjoittajan vastuun ulottamista niihinkin tapauksiin, jolloin ohjelman rikolliseen sisältöön on syypää henkilö, jolla ei ole yhteyttä yleisradiotoiminnan harjoittajaan, viimeksi mainitun itsensä tai hänen työnjohtonsa samalla syyllistymättä vastuun perustavaan tekoon tai laiminlyöntiin. Radioyrityksen vahingonvastuu on Ruotsin radiovastuulain mukaan yhtä laaja.

Lakiehdotukseen ei ole otettu säännöstä yleisradiotoiminnan harjoittajan ja hänen palveluksessaan olevan työntekijän tai muun työnsuorittajan korvausvastuun lieventämisestä. Tämä kysymys samoin kuin eräät muut vahingonvastuuta koskevat kysymykset on tarkoitus järjestää vahingonkorvauslainsäädännön yleisen uudistamisen yhteydessä, jota tarkoittava lainvalmistelukunnan ehdotus on äskettäin valmistunut (lainvalmistelukunnan julkaisuja n:o 3/1970).

Jotta olisi mahdollista vaivatta saada selville, kuka kussakin tapauksessa toimii tai on toiminut vastaavana ohjelmatoimittajana, ehdotetaan 5 §:ssä säädettäväksi, että määräys vastaavasta ohjelmatoimittajasta on merkittävä yleisön nähtävissä pidettävään luetteloon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja.

Jollei vastaavaa ohjelmatoimittajaa ole määrätty tai jollei määräystä ole ennen ohjelman lähettämistä merkitty edellä sanottuun luetteloon, on ehdotuksen 6 §:n mukaan vastaavana ohjelmatoimittajana pidettävä sitä, joka on ollut velvollinen sellaisen määräämään. Luettelosta tulisi myös ilmetä se, jota tässä tapauksessa on pidettävä vastaavana ohjelmatoimittajana.

Koska on tärkeää, että lainkäyttö muodostuu mahdollisimman samanlaiseksi radio-ohjelmien sisältöön perustuvia asioita käsiteltäessä, esitetään ehdotuksen 7 §:ssä lailliseksi tuomioistuimeksi tällaisissa asioissa Helsingin raastuvanoikeutta.

Ehdotus laiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta maaliskuun 25 päivänä 1966 annetulla lailla (176/66) lisättiin sanotun luvun 24 §:ään säännös, jonka mukaan painokirjoituksen julkaisija, päätoimittaja, kustantaja tai kirjanpainaja saa kieltäytyä vastaamasta kysymykseen, kuka on painokirjoitukseen otetun kirjoituksen tai tiedonannon laatija tahi kuka on antanut kirjoituksen taikka tiedonannon perusteena olevat tiedot, samoin kuin kysymykseen, johon ei voi vastata paljastamatta laatijaa tai tiedonantajaa. Sama koskee soveltuvin osin aikakautiseen painokirjoitukseen otetun kirjoituksen tai tiedonannon laatijaa sekä sitä, joka on saanut tiedon edellä mainituista seikoista ollessaan asianomaisen kustantajan, toimituksen tai kirjanpainajan palveluksessa. Milloin edellä tarkoitettu asia koskee rikosta, josta saattaa tulla kuritushuonetta kuusi vuotta tai ankarampi rangaistus, tahi sanotunlaisen rikoksen yritystä tai osallisuutta siihen, taikka tietoa, joka on annettu vastoin sellaista salassapitovelvollisuutta, jonka rikkomisesta on erikseen säädetty rangaistus, voidaan sanotut henkilöt kuitenkin velvoittaa vastaamaan puheenaolevaan kysymykseen.

Vaikka yleisradioyrityksen asema uutisten välittäjänä jo siihen aikaan, kun edellä selos-

tettu niin sanottua lehdistön anonymiteettisuojaa koskeva säännös annettiin, oli verrattavissa lehdistön asemaan tässä suhteessa, ei säännöstä silloin ulotettu koskemaan yleisradioyritystä. Tämä johtui siitä, ettei kysymystä radion juridisesta vastuusta ollut lainsäädännössä järjestetty tyydyttävällä tavalla.

Kun annettavaksi ehdotetussa radiovastuulaissa vastuu yleisradio-ohjelman sisällöstä tulee säännellyksi, on kysymys anonymiteettisuojasta ratkaistava myös yleisradiotoiminnan osalta. Tällöin voidaan todeta samalla tavalla kuin lehdistön kohdalta aikanaan (hall. es. n:o 193/1965 vp.) todettiin, että yleisradioyritys hankkii uutisensa eri uutislähteiden kautta ja että uutisten antajat usein haluavat pysyä tuntemattomina. Samoin voidaan katsoa, että yhtä hyvin kuin lehdistön on yleisradioyrityksenkin tehtävänä, paitsi välittää tavanomaisia uutisia, tuoda julki yhteiskunnassa vallitsevia epäkohtia ja asiallisessa mielessä arvostella muun muassa viranomaisten toimintaa ja että tämän tarkoitusperän saavuttaminen voi yleisradioyrityksenkin osalta vaarantua, jollei sillä ole oikeutta suojata lähteitään. Edellä lausutun perusteella hallitus katsoo, että yleisradioyrityksen oikeus olisi tässä suhteessa turvattava samalla tavalla kuin jo on tapahtunut lehdistön osalta.

Tämä ehdotetaan toteutettavaksi lisäämällä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:ään uusi 3 momentti, jonka mukaan vastaavaan ohjelmatoimittajaan ja muuhun yleisradiotoiminnan palveluksessa olevaan sekä tiedonannon laatijaan olisi, milloin on kysymys radiovastuulaissa tarkoitetussa yleisradiotoiminnassa lähetettyyn ohjelmaan sisältyneestä tiedonannosta, vastaavasti sovellettava, mitä sanotun pykälän 2 momentissa on säädetty lehdistön anonymiteettisuojasta. Pykälän nykyinen 3 momentti, jossa anonymiteettisuojaa eräitä rikoksia koskevissa tapauksissa rajoitetaan, siirtyisi 4 momentiksi siten muutettuna, että siinä on viittaus paitsi 2 momenttiin myös uuteen 3 momenttiin.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 34 §:n 1 momenttiin ehdotetaan niin ikään lisättäväksi viittaus saman luvun 24 §:n uuteen 3 momenttiin. Tällöin olisi myös yleisradioyrityksen piiriin kuuluvaa henkilöä samalla tavoin kuin lehdistön piiriin kuuluvaa henkilöä kuulusteltava suljetuin ovin niissä tapauksissa, joissa hänet lain mukaan voidaan velvoittaa todistamaan.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Radiovastuulaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Teosta, jonka rangaistavuus perustuu yleisradiotoiminnassa lähetetyn ohjelman sisältöön, vastaa se, jota rikoslain mukaan on pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.

2 §.

Yleisradiotoiminnan harjoittaja on velvollinen määräämään jokaista lähetettävää ohjelmaa varten vastaavan ohjelmatoimittajan, jonka tehtävänä on valvoa ohjelmaa ja estää sisällöltään rikollisen ohjelman lähettäminen. Mitään ohjelmaa ei saa lähettää vastoin vastaavan ohjelmatoimittajan tahtoa.

Vastaavan ohjelmatoimittajan tulee olla tässä maassa pysyvästi asuva henkilö, joka hallitsee itseänsä ja omaisuuttansa.

3 §.

Jos vastaava ohjelmatoimittaja ei ole 1 §:n mukaan vastuussa lähetetyn ohjelman sisältöön perustuvasta rikoksesta, tuomittakoon hänet kuitenkin valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä sakkoon tai enintään vuodeksi vankeuteen, jollei hän voi näyttää rikoksen estämiseksi noudattaneensa kaikkea asianaan ollutta varovaisuutta.

4 §.

Yleisradiotoiminnan harjoittaja on rikoksen tekijän ja siihen osallisen sekä valvontavelvollisuuden laiminlyöneen vastaavan ohjelmatoimittajan ohella velvollinen korvaamaan vahingon, joka on aiheutunut sisällöltään rikollisen ohjelman lähettämisestä.

5 §.

Määräykset, joita 2 §:ssä tarkoitetaan, on yleisradiotoiminnan harjoittajan ennen ohjelman lähettämistä merkittävä yleisön nähtävissä pidettävään luetteloon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja.

6 §.

Jollei vastaavaa ohjelmatoimittajaa ole määrätty tai jollei määräyksestä ole tehty 5 §:ssä tarkoitettua merkintää, on vastaavana ohjelmatoimittajana pidettävä yleisradiotoiminnan harjoittajaa tai sitä, joka tämän puolesta on velvollinen määräämään vastaavan ohjelmatoimittajan.

Edellä 5 §:ssä mainitusta luettelosta tulee myös ilmetä se, jota 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa on pidettävä vastaavana ohjelmatoimittajana.

7 §.

Laillinen tuomioistuin jutussa, jossa vaaditaan rangaistusta lähetetyn ohjelman sisältöön perustuvasta rikoksesta tai tässä laissa tarkoitetun valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä taikka jossa esitetään sellaisiin rikoksiin perustuva muu vaatimus, on Helsingin raastuvanoikeus.

8 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

9 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Laki

oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 3 momentti ja 34 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 25 päivänä maaliskuuta 1966 annetussa laissa (176/66), sekä lisätään 24 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

17 luku.

Todistelusta.

24 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin on kysymys radiovastuulaissa (/) tarkoitetussa yleisradiotoiminnassa lähetettyyn ohjelmaan sisältyneestä tiedonannosta, on vastaavaan ohjelmatoimittajaan ja muuhun yleisradiotoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön sekä tiedonannon laatijaan vastaavasti sovellettava, mitä 2 momentissa on säädetty.

Milloin 2 tai 3 momentissa tarkoitettu asia koskee rikosta, josta saattaa tulla kuritushuonetta kuusi vuotta tai ankarampi rangaistus, tahi sanotunlaisen rikoksen yritystä tai osallisuutta siihen, taikka tietoa, joka on annettu vastoin sellaista salassapitovelvollisuutta, jonka rikkomisesta on erikseen säädetty rangaistus, voidaan sanotuissa momenteissa mainittu henkilö kuitenkin velvoittaa vastaamaan niissä tarkoitettuun kysymykseen.

34 §.

Kun todistajan on sallittu, sen mukaan kuin 23 §:ssä on sanottu, jossakin asiassa ilmaista sellaista, mikä hänen muuten on salassa pidettävä, taikka hänet on velvoitettu ilmaisemaan sellainen seikka tai 24 §:n 1 momentissa mainittu liike- tai ammattisalaisuus, tahi kun viimeksi sanotun pykälän 2 tai 3 momentissa mainittu henkilö on velvoitettu vastaamaan näissä

momenteissa tarkoitettuun kysymykseen, kuulusteltakoon todistajaa suljetuin ovin.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta radiovastuulaiksi ja laiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 9 päivältä viime lokakuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 100. Valiokunta on esityksen johdosta saanut lakivaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka seuraa tämän mietinnön liitteenä. Valiokunta, jossa ovat olleet kuultavina oikeusministeriöstä lainsäädäntöneuvos Henry Ådahl, Oy Yleisradio Ab:n johtaja, varatuomari Matti Anderzén sekä Radio- ja televisiotoimittajien yhdistyksen puheenjohtaja, yhteiskuntatieteiden kandidaatti Olavi Laine, on käsitellyt asian ja esittää kunnioittaen seuraavaa.

Käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen tarkoituksena on järjestää rikosoikeudellinen vastuu teosta, jonka rangaistavuus perustuu yleisradiotoiminnassa lähetetyn ohjelman sisältöön. Sanotun lakiehdotuksen mukaan tällaisesta teosta vastaisi se, jota rikoslain mukaan on pidettävä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena. Lakiehdotus rakentuu näin ollen samoille perusteille kuin 4 päivänä tammikuuta 1919 annetun painovapauslain, lähinnä sen 6 luvun säännökset. Kun yleisradiotoiminnan piirissä ei kenelläkään ole painovapauslain mukaan päätoimittajan vastuuseen verrattavissa olevaa vastuuta, lakiehdotuksessa on ehdotettu rikoksesta vastaavien piiriä laajennettavaksi ja säädettäväksi, että yleisradiotoiminnan harjoittaja on velvollinen määräämään jokaista lähetettävää ohjelmaa varten vastaavan ohjelmatoimittajan, jonka tehtävänä olisi valvoa ohjelmaa ja estää sisällöltään rikollisen ohjelman lähettäminen. Valiokunnan saaman tiedon mukaan lakiehdotus koskisi kaikkea yleisradiotoiminnassa lähetettyä ohjelmaa, joten sen piiriin kuuluisivat varsinaisen ohjelman lisäksi myös ohjelmia koskevat kuulutukset samoin kuin televisiossa esitetyt mainoksetkin. Vastaavia ohjelmatoimittajia voisi lakiehdotuksen mukaan olla useampia. Yleisradiotoiminnan harjoittajan harkinnasta jäisi riippumaan, kuinka monta vastaavaa ohjelmatoimittajaa eri ohjelmia varten on tarpeen määrätä. Määräykset siitä, keitä nimitettäisiin vastaaviksi ohjelmatoimittajiksi jäisivät täytäntöönpanoasetuksen ja käytännön varaan.

Yhtäpitävästi lakivaliokunnan asiasta antaman lausunnon kanssa valiokunta on saanut tietää, että hallituksen esitykseen sisältyvä radiovastuulakiehdotus ei tulisi olemaan yleisradiotoiminnan kannalta kovinkaan keskeinen laki. Yleisradiotoimintaan kohdistuva julkinen valvonta ja yleisradioyhtiön sisäinen ohjelmatarkkailu ovat tähänkin asti pystyneet estämään suoranaisten ohjelmiin sisältyvien rikosten esiintymisen. Ohjelmien sisällön perusteella ei tähän mennessä ole jouduttu panemaan vireille rikosjuttuja. Ehdotettua radiovastuulakia voidaan kuitenkin pitää merkittävänä periaatteellisesti ja sen vuoksi, että se olisi ensimmäinen radion ja television ohjelmatoimintaa säätelevä erityislaki.

Vastaavan ohjelmatoimittajan asemaan liittyvän poliittisen ja yhteiskunnallisen vallan ja vastuun takia vastaavan toimittajan olisi lakivaliokunnan mielestä aina oltava Suomen kansalainen. Tästä sinänsä hyväksyttävästä ja oikeaan osuneesta perustelusta huolimatta voidaan valiokunnan mielestä myös hallituksen omaksumaa kannanottoa, jonka mukaan vastaavana toimittajana voisi toimia muukin kuin Suomen kansalainen, pitää perusteltuna. Suomen kansalaisuuden asettaminen lakisääteiseksi edellytykseksi puheena olevaan tehtävään ei valiokunnan mielestä ole tarpeellista eikä tarkoituksenmukaistakaan, koska yleisradiotoiminnan harjoittajan harkinnasta kuitenkin aina viime kädessä riippuu, ketkä kulloinkin määrätään vastaaviksi ohjelmatoimittajiksi ja koska tällöin kussakin tapauksessa erikseen voidaan ottaa huomioon vastuunalaisen tehtävän edellyttämät erityiset vaatimukset. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan näin on asian laita myös Ruotsissa. Sikäläisen radiovastuulain mukaan vastaavana ohjelmatoimittajana voi toimia muukin kuin Ruotsin kansalainen. Kun Ruotsin radion palveluksessa toimii myös Suomen kansalaisia ja kun heidät siellä voidaan määrätä vastaavaksi toimittajaksi, olisi meillä vastavuoroisesti oltava samanlainen mahdollisuus Ruotsin kansalaisten suhteen. Kun yleis-

radiotoiminnan alalla sitä paitsi olisi valiokunnan mielestä pyrittävä pohjoismaissa yhdenmukaiseen lainsäädäntöön ja kun yhteispohjoismaiset työmarkkinat huomioon ottaen olisi meilläkin voitava tarvittaessa määrätä vastaavaksi ohjelmatoimittajaksi myös jonkin muun pohjoismaan kansalainen, valiokunta on saamansa selvityksen perusteella päättänyt asettua hallituksen esityksen hyväksymisen kannalle.

Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan ennen ohjelman lähettämistä nimettävä vastaava ohjelmatoimittaja on merkittävä yleisön nähtävissä pidettävään luetteloon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja. Kun tekijänoikeudellisista syistä kunkin ohjelman yhteydessä on mainittava useiden henkilöiden nimet, valiokunnan mielestä ei ole tarkoituksenmukaista kuluttaa lähetysaikaa ilmoittamalla tai merkitsemällä näkyviin jokaisen ohjelman kohdalla myös vastaavan ohjelmatoimittajan nimeä. Tämän vuoksi ja kun tarvittaessa kuitenkin aina voidaan saada selville ohjelman vastaava toimittaja yleisradiotoiminnan harjoittajan pitämästä luettelosta, valiokunnan mielestä ei näytä olevan aihetta puuttua sanotun pykälän sisältöön. Valiokunnan mielestä on sitä vastoin tarpeen ja asianmukaista, että yleisradiotoiminnan harjoittaja aika ajoin sopivalla tavalla selvittää yleisölle, mistä ja miten kansalaiset voivat saada tietoja puheena olevasta luettelosta. Valiokunta ilmoittaa pitävänsä tärkeänä, että tätä tarkoittavat säännökset sisällytetään täytäntöönpanoasetukseen.

Lakiehdotuksen nimike antaa lakivaliokunnan mielestä harhaanjohtavan kuvan lain sisällöstä, koska siinä ei järjestetä kaikkia yleisradion ohjelmatoimintaan liittyviä vastuukysymyksiä. Valiokunta ei kuitenkaan ole voinut pitää lakivaliokunnan ehdottamaa nimikettä "Laki rikokseen perustuvasta radiovastuusta" onnistuneena. "Laki rikosoikeudellisesta radiovastuusta" olisi valiokunnan mielestä kielellisesti parempi ilmaisu. Kun hallituksen ehdottama nimike lyhyytensä vuoksi on käytännöllinen ratkaisu ja kun Ruotsissa voimassa olevan vastaavan lain nimike on esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen nimikkeen kaltainen, valiokunta on asiaa harkittuaan päättänyt asettua kannattamaan hallituksen ehdottaman nimikkeen hyväksymistä.

Kun annettavaksi ehdotetussa radiovastuulaissa vastuu yleisradio-ohjelmien sisällöstä tulee säännellyksi, hallituksen esitykseen sisältyvässä toisessa lakiehdotuksessa on vastaavan ohjelmatoimittajan ja muun yleisradiotoiminnan harjoittajan palveluksessa olevan henkilön oikeus olla ilmoittamatta tietolähdettään ehdotettu järjestettäväksi samalla tavalla kuin aikakautisen painokirjoituksen tekijän tai toimittajan vastaava oikeus on järjestetty oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta 25 päivänä maaliskuuta 1966 annetulla lailla. Lakivaliokunnan lausuntoon yhtyen valiokunnan mielestä on luonnollista ja asianmukaista, että rikosoikeudellisten vastuusuhteitten järjestämisen jälkeen asetetaan sekä painovapaus- että radiovastuulain puitteissa toimivat tiedonvälittäjät samaan asemaan.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina, minkä vuoksi valiokunta, joka ei ole havainnut lakiehdotusten muodollisenkaan puolen johdosta huomautettavaa ja joka ei ole katsonut olevan riittävän painavia perusteita lakivaliokunnan lausunnossa esiintuotujen kaikkien näkökohtien huomioon ottamiselle, on päättänyt asettua kannattamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä sellaisinaan.

Hyväksyessään lakiehdotukset valiokunta samalla tässä yhteydessä lakivaliokunnan kannanottoon yhtyen ilmoittaa odottavansa, että hallitus viipymättä antaa valmisteilla olevan radiolakiehdotuksen eduskunnan käsiteltäväksi, jotta yleisradiotoimintaan liityvät, käytännön kannalta merkittävät vastuu- ja oikeusturvakysymykset saataisiin lainsäädäntöteitse järjestetyiksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paananen, varapuheenjohtaja Ruokola, jäsenet Aitio, Heino, Hemmi, Kaipainen, Kauppi, Lehmonen, L, Linna, Myyryläinen, Paasivuori, Sigfrids, Sutinen, Tiilikainen ja Vaittinen.

EDUSKUNNAN
LAKIVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
20 päivänä marraskuuta 1970.
Lausunto n:o 2.

Talousvaliokunnalle.

Talousvaliokunta on 13 päivänä lokakuuta 1970 päivätyssä kirjeessään pyytänyt, eduskunnan päätöksen mukaisesti, lakivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 100 radiovastuulaiksi ja laiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta. Lakivaliokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Henry Ådahl oikeusministeriöstä, johtaja, varatuomari Matti Anderzén Oy Yleisradio Ab:stä, toimittaja, valtiotieteen maisteri Olavi Laine Radio- ja televisiotoimittajien yhdistyksestä, professori V. Merikoski sekä lainopin kandidaatti Lars Bruun. Talousvaliokunnan pyynnön johdosta lakivaliokunta esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen ehdottamassa radiovastuulaissa järjestettäisiin rikosoikeudellinen vastuu teosta, jonka rangaistavuus perustuu yleisradiotoiminnassa lähetetyn ohjelman sisältöön. Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus oikeudenkäymiskaaren 17 luvun täydentämisestä säännöksillä yleisradiotoiminnan harjoittajan palveluksessa olevan henkilön oikeudesta olla ilmoittamatta tietolähdettään.

Radiovastuulaki hallituksen esittämässä muodossa ei olisi yleisradiotoiminnan kannalta kovinkaan keskeinen säädös. Tähänkään asti radio- tai televisio-ohjelman sisällön perusteella ei juuri ole jouduttu panemaan vireille rikosjuttuja. Yleisradiotoimintaan kohdistuva julkinen valvonta ja yleisradioyhtiön sisäinen ohjelmatarkkailu pystyvät yleensä estämään suoranaisten ohjelmiin sisältyvien rikosten esiintymisen. Suuren yleisön ja myös yleisradioyhtiön toimihenkilöiden kannalta merkittävämpiä ovatkin ohjelmatoimintaa, sen tasapuolisuuden valvontaa ja ohjelmiin sisältyvien virheiden oikaisumenettelyä koskevat säännökset. Ehdotettua radiovastuulakia voidaan kuitenkin pitää merkittävänä periaatteellisesti ja sen vuoksi, että se olisi ensimmäinen radion ja television ohjelmatoimintaa säätelevä erityislaki.

Radiovastuulakiehdotus rakentuu samoille perusteille kuin tammikuun 4 päivänä 1919 annettu painovapauslaki kuitenkin siten, että radiovastuulakiin sisältyisivät vain painovapauslain 6 lukua vastaavat säännökset. Radiovastuulaissakaan ei rajoitettaisi yleistä rikosoikeudellista vastuuta (1 §). Päätoimittajaa vastaisi radiovastuulaissa vastaava ohjelmatoimittaja. Tarkemmat määräykset siitä, keitä nimitettäisiin vastaaviksi ohjelmatoimittajiksi jäisivät täytäntöönpanoasetuksen ja käytännön varaan. Lakivaliokunnassa on herättänyt keskustelua erityisesti suoriin ohjelmiin liittyvät vastuukysymykset. Tällöin on todettu, ettei uutis- ja tiedonvälitykselle ilmeisestikään olisi eduksi, jos vastaavaksi ohjelmatoimittajaksi suorassa ohjelmassa nimitettäisiin ohjelmaa tekevä toimittaja. Käytännöllisistä hankaluuksista huolimatta asia olisi pystyttävä järjestämään siten, ettei vastaavan ohjelmatoimittajan asema rajoittaisi toimittajan keskittymistä ohjelmansa tekemiseen.

Ehdotetun 2 §:n 2 momentin mukaan voisi vastaavana ohjelmatoimittajana toimia muukin kuin Suomen kansalainen. Vastaavan ohjelmatoimittajan asemaan liittyvän poliittisen ja yhteiskunnallisen vallan ja vastuun takia lakivaliokunta on sitä mieltä, että vastaavan ohjelmatoimittajan olisi aina oltava Suomen kansalainen. Painovapauslain 21 §:n mukaan aikakautisen painokirjoituksen päätoimittajana voi toimia niin ikään vain Suomen kansalainen.

Vastaavan ohjelmatoimittajan asemaan suorissa lähetyksissä on kiinnitetty huomiota myös 3 §:n yhteydessä. Sanotussa säännöksessä laajennetaan yleistä rikosoikeudellista vastuuta. Vastaava ohjelmatoimittaja voidaan sen mukaan tuomita rangaistukseen valvontavelvollisuuden laiminlyönnistä. Kuitenkaan rangaistusta ei ole tuomittava, jos vastaava ohjelmatoimittaja näyttää rikoksen estämiseksi noudattaneensa kaikkea asianaan ollutta varovaisuutta. Juuri suo-

rissa ohjelmissa on ilmeisen vaikea välttää yllättäen esille tulevaa ja suoraan julkisuuteen menevää rikollista esitystä. Kuitenkin voidaan edellyttää, että esimerkiksi suorissa keskusteluissa vastaava ohjelmatoimittaja huolehtii ennen ohjelman alkamista riittävien ohjeiden antamisesta keskustelijoille.

Aikakautisen painokirjoituksen päätoimittaja ilmoitetaan joka numerossa. Ehdotuksen 5 §:n mukaan ennen ohjelman lähettämistä nimettävä vastaava toimittaja ilmenisi vain luettelosta, joka olisi tarvittaessa yleisön nähtävissä. Vastaavan ohjelmatoimittajan nimen mainitseminen erikseen jokaisen ohjelman yhteydessä kuluttaisi jonkin verran lähetysaikaa ja saattaisi ainakin radion osalta olla rasitus kuuntelijoille. Siitä huolimatta ja vaikka radiovastuulaissa edellytettyä tarvetta vastaavan ohjelmatoimittajan selvittämiseen esiintyisi käytännössä ilmeisesti vain harvoin, lakivaliokunta ei ole ollut täysin tyytyväinen 5 §:n sanamuotoon ja sisältöön.

Radiovastuulaki ei vaikuta sopivalta nimikkeeltä ehdotetulle laille. Radiovastuulaki antaa harhaanjohtajan kuvan lain sisällöstä, koska siinä ei järjestetä kaikkia yleisradion ohjelmatoimintaan liittyviä vastuukysymyksiä. Sen vuoksi parempi lain nimikkeeksi olisi esimerkiksi "Laki rikokseen perustuvasta radiovastuusta".

Vastaavan ohjelmatoimittajan ja muun yleisradiotoiminnan harjoittajan palveluksessa olevan henkilön oikeus olla ilmoittamatta tietolähdettään vastaisi aikakautisen painokirjoituksen tekijän tai toimittajan vastaavaa oikeutta. Asiaa koskeva lakiehdotus on perusteltu. Rikosoikeudellisten vastuusuhteitten järjestämisen jälkeen ei toisaalta painovapauslain toisaalta radiovastuulain puitteissa toimivia tiedonvälittäjiä ole syytä asettaa eri asemaan.

Vaikka lakivaliokunta puoltaakin lakiehdotusten hyväksymistä olisi samassa yhteydessä kiirehdittävä valmisteilla olevaa radiolakia, jotta edellä esitetyt käytännön kannalta merkittävät vastuu- ja oikeusturvakysymykset saataisiin lainsäädäntöteitse järjestetyiksi. Lakivaliokunnassa on kiinnitetty huomiota myös painovapauslain eräiden osien vanhentuneisuuteen. Kun nyt rikokseen perustuva radiovastuu sidotaan painovapauslaissa omaksuttuun järjestelmään, merkitsee se tämän uudenkin lain osalta osittain vanhentunutta lähtökohtaa. Siten painovapauslain edessä olevan uudistamisen yhteydessä olisi vastaavasti harkittava uudestaan myös rikokseen perustuvaa radiovastuuta koskevan lain perusteet.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen esittää lausuntonaan,

että esitys radiovastuulaiksi ja laiksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun muuttamisesta olisi hyväksyttävä ottaen huomioon edellä esitetyt näkökohdat.

Lakivaliokunnan puolesta:

Georg C. Ehrnrooth.

Olavi Heinonen.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rakennuslain muuttamisesta.

Rakennuslain 93 §:n 1—3 momentin mukaan kaupungit ja kauppalat saavat kauko- tai kauttakulkuliikenteelle tärkeiden katujen ajoradan rakentamisen kustannuksista korvatuiksi puolet valtionapuna. Tie- ja vesirakennushallituksen asiana on yksittäistapauksittain ratkaista, mitä katuja on pidettävä kauko- tai kauttakulkuliikenteelle tärkeinä. Valtionapuhakemukset käsittelee sisäasiainministeriö. Sanotun pykälän 4 momentin mukaan voidaan harkinnanvaraista valtionavustusta antaa moottoriajoneuvoliikenteelle tärkeään katuun liittyvän kallisrakenteisen sillan, tunnelin, leikkauksen ja penkereen rakentamiseen tai erityisessä tapauksessa rakentaa sellainen kokonaankin valtion varoilla. Viimeksi mainittuja avustuksia sisäasiainministeriö on myöntänyt vuosittain rakennuslain mukaisia harkinnanvaraisia valtionavustuksia varten varatusta määrärahasta.

Puheena olevan lainkohdan tarkoittamat rakennushankkeet, varsinkin kallisrakenteisten siltojen rakentaminen, liittyvät oleellisesti valtakunnallisen tieliikenneverkon yleissuunnitteluun. Niiden toteuttamisen, vaikka se onkin kaupunkien ja kauppaloiden asiana, tulisi sen vuoksi tapahtua kiinteässä yhteistyössä valtionhallinnon liikennepoliittisen johdon kanssa. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että edellä mainittujen valtionavustusasioiden käsittely siirretään sisäasainministeriöltä liikenneministeriölle.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

rakennuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain (370/58) 93 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

93 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Kaupungin on haettava 1 momentissa säädettyä korvausta liikenneministeriöltä viimeistään työn päättymistä seuraavan vuoden aikana, uhalla, että oikeus korvaukseen on menetetty, jollei näytetä hakemuksen myöhästyneen pätevästi katsottavan syyn takia.

Jos moottoriajoneuvoliikenteelle tärkeään katuun liittyy kallisrakenteinen silta tai tunneli, voidaan sen rakentamiseen harkinnan mukaan antaa valtion avustusta tai erityisessä tapauksessa se kokonaankin rakentaa valtion varoilla. Laki on sama kalliista leikkauksesta ja penkereestä. Avustusta on haettava liikenneministeriöltä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sisäasiainministeri *Artturi Jämsén*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksen johdosta laiksi rakennuslain muuttamisesta.

Eduskunta on 9 päivänä lokakuuta 1970 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 101. Kuultuaan asiantuntijana hallitusneuvos Veijo Vuorimiestä liikenneministeriöstä valiokunta esittää seuraavaa.

Rakennuslain 93 §:n mukaan kaupungin ja kauppalat saavat kauko- tai kauttakulkuliikenteelle tärkeiden katujen ajoradan rakentamisen kustannuksista puolet korvatuiksi valtionapuna. Harkinnanvaraista valtionavustusta voidaan antaa moottoriajoneuvoliikenteelle tärkeään katuun liittyvän kallisrakenteisen sillan, tunnelin, leikkauksen ja penkereen rakentamiseen. Mainitut rakennushankkeet liittyvät oleellisesti valtakunnallisen tieliikenneverkon yleissuunnitteluun, minkä vuoksi hallitus esittää lain 93 §:n 3 ja 4 momenttia siten muutettavaksi, että puheena olevien valtionavustusasioiden käsittely siirrettäisiin sisäasiainministeriöltä liikenneministeriölle.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää lainmuutosta aiheellisena ja lakiehdotuksen säännöksiä asianmukaisina.

Edellä olevan johdosta valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja Mäkinen, jäsenet Jokinen, R. Kangas, Katajavuori, Loikkanen, Pekonen, Salmivuori, Stenbäck, Tikkanen ja S. Westerlund sekä varajäsenet Järvenpää, Lillqvist ja Salmenkivi.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 69 hallituksen esityksen johdosta laiksi rakennuslain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 9 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi rakennuslain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 101 laiksi rakennuslain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 9 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 69, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

rakennuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 16 päivänä elokuuta 1958 annetun rakennuslain (370/58) 93 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

93 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Kaupungin on haettava 1 momentissa säädettyä korvausta liikenneministeriöltä viimeistään työn päättymistä seuraavan vuoden aikana, uhalla, että oikeus korvaukseen on menetetty, jollei näytetä hakemuksen myöhästyneen pätevästi katsottavan syyn takia.

Jos moottoriajoneuvoliikenteelle tärkeään katuun liittyy kallisrakenteinen silta tai tunneli, voidaan sen rakentamiseen harkinnan mukaan antaa valtion avustusta tai erityisessä tapauksessa se kokonaankin rakentaa valtion varoilla. Laki on sama kalliista leikkauksesta ja penkereestä. Avustusta on haettava liikenneministeriöltä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä valtion tulo- ja menorvioksi vuodelle 1971 ehdotetaan 27.12.01. momentin kohdalla yhden uuden tutkimusapulaisen peruspalkkaisen toimen perustamista. Tämän ehdotuksen hyväksyminen edellyttäisi puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista 6 päivänä kesäkuuta 1952 annetun lain (241/52) 2 §:n muuttamista, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 29 päivänä kesäkuuta 1961, 21 päivänä joulukuuta 1961, 22 päivänä maaliskuuta 1963, 13 päivänä maaliskuuta 1964, 10 päivänä helmikuuta 1965, 29 päivänä joulukuuta 1967 ja 9 päivänä tammikuuta 1970 annetuilla laeilla (349/61, 560/61, 145/63, 116/64, 67/65, 670/67 ja 8/70).

Edellä lausutun nojalla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista 6 päivänä kesäkuuta 1952 annetun lain (241/52) 2 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 29 päivänä kesäkuuta 1961, 21 päivänä joulukuuta 1961, 22 päivänä maaliskuuta 1963, 13 päivänä maaliskuuta 1964, 10 päivänä helmikuuta 1965, 29 päivänä joulukuuta 1967 ja 9 päivänä tammikuuta 1970 annetuilla laeilla (349/61, 560/61, 145/63, 116/64, 67/65, 670/67 ja 8/70), uusi 8 momentti seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Puolustuslaitokseen voidaan edellä tässä pykälässä mainittujen virkojen ja toimien lisäksi perustaa tutkimusapulaisen peruspalkkainen toimi.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Puolustusministeri *Kristian Gestrin*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 23 hallituksen esityksen johdosta laiksi puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on kuluvan lokakuun 9 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 102 laiksi puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Haukipuro, Isomursu, Koppanen, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Hara, Kainulainen, Knuuti, Procopé ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 65 hallituksen esityksen johdosta laiksi puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 23 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 102 laiksi puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 23 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 65 on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään puolustusministeriön ja puolustuslaitoksen viroista ja toimista 6 päivänä kesäkuuta 1952 annetun lain (241/52) 2 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 29 päivänä kesäkuuta 1961, 21 päivänä joulukuuta 1961, 22 päivänä maaliskuuta 1963, 13 päivänä maaliskuuta 1964, 10 päivänä helmikuuta 1965, 29 päivänä joulukuuta 1967 ja 9 päivänä tammikuuta 1970 annetuilla laeilla (349/61, 560/61, 145/63, 116/64, 67/65, 670/67 ja 8/70), uusi 8 momentti seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Puolustuslaitokseen voidaan edellä tässä pykälässä mainittujen virkojen ja toimien lisäksi perustaa tutkimusapulaisen peruspalkkainen toimi.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta.

Suomen Pankin ohjesäännön 4 § muutettiin 30 päivänä joulukuuta 1965 annetulla lailla (744/65) siten, että pankin kantarahaston määrä korotettiin 100 milj. markasta 300 milj. markkaan. Korotus toteutettiin siirtämällä tarpeellinen määrä järjestelytileillä olleita varoja kantarahastoon. Samalla lailla muutettiin myös ohjesäännön 30 §:n 1 momenttia siten, että pankin kanta- ja vararahastojen yhteismäärä, jonka saavuttamiseen saakka pankin vuosivoitosta ainakin puolet on käytettävä vararahaston kartuttamiseen, säädettiin 500 milj. markaksi.

Suomen Pankin kanta- ja vararahastot ovat tällä hetkellä noin 14.4 % taseen loppusummasta ja kaikki omat varat, järjestelytilit mukaan luettuina, noin 29 % sanotusta summasta. Kanta- ja vararahastojen yhteismäärä on nyt 500 335 685,35 mk. Koska omien varojen suhdetta taseen loppusummaan ei pankin sitoumusten kasvu huomioon ottaen voida pitää tyydyttävänä ja kun kanta- ja vararahastojen yhteismäärä viime tilinpäätöksessä jo ylitti 500 milj. markan rajan, olisi eduskunnan pankkivaltuusmiesten tekemän esityksen mukaisesti tehtävä pankin omia varoja ja voiton käyttöä koskeviin Suomen Pankin ohjesäännön 4 ja 30 §:ään tilanteen vaatimat muutokset. Pankkivaltuusmiesten ehdotukseen yhtyen pitää hallitus tarkoituksenmukaisena, että Suomen Pankin kantarahaston määrä nostettaisiin 600 milj. markkaan, mikä tapahtuisi siten, että tarpeellinen määrä vararahaston ja järjestelytilien varoja siirretään kantarahastoon, sekä että pankin kanta- ja vararahastojen yhteismäärä, jonka saavuttamiseen saakka vuosivoitosta ainakin puolet on käytettävä vararahaston kartuttamiseen, vahvistettaisiin 1 000 milj. markaksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä joulukuuta 1925 annetun Suomen Pankin ohjesäännön 4 ja 30 §, sellaisina kuin 4 § ja 30 §:n 1 momentti ovat 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (744/65) sekä 30 §:n 2 momentti 18 päivänä marraskuuta 1955 annetussa laissa (453/55), näin kuuluviksi:

4 §.

Pankin rahastot ovat:

kantarahasto, joka on saatettava kuudensadan miljoonan markan suuruiseksi ja siinä määrässä pysytettävä; sekä

vararahasto, jota on kartutettava, niin kuin jäljempänä tässä ohjesäännössä säädetään, ja johon ei saa lukea pankin kiinteistöjen ja kaluston eikä pankin omistamien osakkeiden arvoa.

30 §.

Kunnes pankin kanta- ja vararahastot ovat yhteensä nousseet tuhanteen miljoonaan mark-

kaan, on pankin vuosivoitosta ainakin puolet käytettävä vararahaston kartuttamiseen. Sen jälkeen on vähintään kolmannes vuosivoitosta siirrettävä vararahastoon. Sen osan voitosta, joka ei ole menevä pankin rahastojen kartuttamiseen, saattaa eduskunta määrätä yleisiin tarkoituksiin käytettäväksi.

Jos pankin liike on tuottanut tappiota, on se korvattava pankin käyttämättömistä voittovaroista. Jolleivät ne tarpeeseen riitä, on vajaus peitettävä vararahastosta. Jos vararahasto on siten vähentynyt, on seuraavien vuosien voitto lähinnä käytettävä rahaston palauttamiseksi sen entiseen määrään.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. valtiovarainministeri *Valto Käkelä*

Pankkivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 9 päivältä kuluvaa lokakuuta lähettänyt pankkivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 103. Kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Pauli Heinilää valtiovarainministeriöstä ja Suomen Pankin johtokunnan jäsentä pankinjohtaja Heikki Valvannetta valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa:

Valiokunta toteaa, että se esitti Suomen Pankin hallintoa ja tilaa vuonna 1969 koskevan tarkastuksen johdosta antamassaan mietinnössä n:o 1 pankkivaltuusmiesten harkittavaksi, olisiko ryhdyttävä toimenpiteisiin edellä mainitussa hallituksen esityksessä tarkoitetun Suomen Pankin ohjesäännön muutoksen aikaansaamiseksi.

Valiokunta pitää perusteltuna ehdotettua kantarahaston määrän nostamista sekä kanta- ja vararahastojen yhteismäärän uutta vahvistamista huomioonottaen pankin omien varojen suhteen taseen loppusummaan. Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota myös siihen, että pankin sitoumukset ovat olennaisesti kasvaneet edellisestä vastaavasta ohjesäännön muutoksen ajankohdasta. Hallituksen esitykseen sisältyvää muutosesitystä tukee kanta- ja vararahastojen yhteismäärää koskevalta osalta sekin seikka, että tämä yhteismäärä on jo ylittänyt ohjesäännön mukaisen 500 milj. markan rajan. Valiokunnan käsityksen mukaan ovat myös ne määrät, joihin kantarahasto on ehdotettu nostettavaksi sekä sen ja vararahaston yhteismäärä vahvistettavaksi, asianmukaiset.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä puheena olevaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn ovat valiokunnassa ottaneet osaa puheenjohtaja Rytkönen, jäsenet Alenius, Ilaskivi, Jaatinen, Korsbäck, Maijala, Myyryläinen, Niskanen E. ja Virtanen sekä varajäsen Penttinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 97 hallituksen esityksen johdosta laiksi Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan pankkivaliokunnan mietinnössä n:o 3 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 103 laiksi Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Pankkivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 3 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 97, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Suomen Pankin ohjesäännön muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä joulukuuta 1925 annetun Suomen Pankin ohjesäännön 4 ja 30 §, sellaisina kuin 4 § ja 30 §:n 1 momentti ovat 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (744/65) sekä 30 §:n 2 momentti 18 päivänä marraskuuta 1955 annetussa laissa (453/55), näin kuuluviksi:

4 §.

Pankin rahastot ovat:

kantarahasto, joka on saatettava kuudensadan miljoonan markan suuruiseksi ja siinä määrässä pysytettävä; sekä

vararahasto, jota on kartutettava, niin kuin jäljempänä tässä ohjesäännössä säädetään, ja johon ei saa lukea pankin kiinteistöjen ja kaluston eikä pankin omistamien osakkeiden arvoa.

30 §.

Kunnes pankin kanta- ja vararahastot ovat yhteensä nousseet tuhanteen miljoonaan markkaan, on pankin vuosivoitosta ainakin puolet käytettävä vararahaston kartuttamiseen. Sen jälkeen on vähintään kolmannes vuosivoitosta siirrettävä vararahastoon. Sen osan voitosta, joka ei ole menevä pankin rahastojen kartuttamiseen, saattaa eduskunta määrätä yleisiin tarkoituksiin käytettäväksi.

Jos pankin liike on tuottanut tappiota, on se korvattava pankin käyttämättömistä voittovaroista. Jolleivät ne tarpeeseen riitä, on vajaus peitettävä vararahastosta. Jos vararahasto on siten vähentynyt, on seuraavien vuosien voitto lähinnä käytettävä rahaston palauttamiseksi sen entiseen määrään.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Valtion viljavarastosta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain (595/61) voimassaoloaika päättyy kuluvan vuoden lopussa. Maatalousministeriö asetti 11 päivänä syyskuuta 1969 toimikunnan laatimaan esityksen laiksi valtion viljavarastosta. Toimikunta jätti mietintönsä maatalousministeriölle 23 päivänä kesäkuuta 1970. Kun kuitenkin toimikunnan laatiman esityksen käsittelyä eri toimielimissä ei saada päätökseen ennen vuoden 1970 loppua, olisi valtion viljavarastosta annetun nyt voimassa olevan lain voimassaoloaikaa jatkettava.

Kotimaisen leipäviljan tuotannon kohottua on valtion viljavarasto toimintansa rahoittamiseksi entistä enemmän joutunut turvautumaan lainapääomiin. Kun luoton määrä jo on saavuttanut lainanottovaltuuksien ylärajan 60 miljoonaa markkaa, edellyttää tehtävien jatkuva hoitaminen ylärajan korottamista. Tästä syystä esitetään tämä raja korotettavaksi 80 miljoonaan markkaan.

Valtion viljavarastosta annetun lain 14 §:n mukaan valtioneuvosto määrää valtion viljavaraston johtokunnan varapuheenjohtajan ja jäsenet kolmeksi vuodeksi. Valtion viljavaraston nykyisen johtokunnan toimikausi päättyy vuoden 1970 lopussa. Kun valtion viljavarastosta annetun lain voimassaoloaikaa esitetään jatkettavaksi vain yhdellä vuodella, olisi myös valtion viljavaraston johtokunnan varapuheenjohtajan ja jäsenten toimikaudeksi säädettävä yksi vuosi.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion viljavarastosta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain (595/61) 13 §, 14 §:n 2 momentti ja 18 §, näistä 14 §:n 2 momentti ja 18 § sellaisina kuin ne ovat 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (261/67), näin kuuluviksi:

13 §.

Milloin viljavarastorahaston varat osoittautuvat riittämättömiksi valtion viljavarastolle kuuluvien tehtävien rahoittamiseen, valtion viljavarasto voi valtioneuvoston luvalla ja sen hyväksymillä ehdoilla ottaa toimintaansa varten lainaa, jonka määrä ei saa kerrallaan ylittää kahdeksaakymmentä miljoonaa markkaa.

14 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Johtokunnan puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja. Valtioneuvosto määrää johtokunnan varapuheenjohtajan ja muut jäsenet yhdeksi vuodeksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

18 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1971 loppuun. Sillä kumotaan valtion viljavarastosta 26 päivänä lokakuuta 1951 annettu laki (535/51) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä valtion viljavaraston lainanottovaltuuksista

10 päivänä marraskuuta 1961 annettu laki (496/61).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 2 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 9 päivältä kuluvaa lokakuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 104. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousneuvos Eino Lähdeojaa maatalousministeriöstä ja toimitusjohtaja R. Vasaraa Valtion Viljavarastosta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on jatkaa valtion viljavarastosta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain (595/61) voimassaoloaikaa, joka päättyy kuluvan vuoden lopussa, vuodella. Samalla ehdotetaan valtion viljavaraston lainanottovaltuuksien yläraja korotettavaksi nykyisestä 60 miljoonasta markasta 80 miljoonaan markkaan.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisena ja siihen sisältyviä säännöksiä tarkoituksenmukaisina. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole esityksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on asettunut puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että esitykseen sisältyvä lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, varapuheenjohtaja Nevalainen, jäsenet Antila, Järvenpää, Lepistö, Lillqvist, H. Linna, Mustonen, Nikkilä, Puhakka, Raatikainen, I. Suominen, H. Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet L. Linna ja Seppä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 77 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 5 ehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 104 laiksi valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 5 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 77, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion viljavarastosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan valtion viljavarastosta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain (595/61) 13 §, 14 §:n 2 momentti ja 18 §, näistä 14 §:n 2 momentti ja 18 § sellaisina kuin ne ovat 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (261/67), näin kuuluviksi:

13 §.

Milloin viljavarastorahaston varat osoittautuvat riittämättömiksi valtion viljavarastolle kuuluvien tehtävien rahoittamiseen, valtion viljavarasto voi valtioneuvoston luvalla ja sen hyväksymillä ehdoilla ottaa toimintaansa varten lainaa, jonka määrä ei saa kerrallaan ylittää kahdeksaakymmentä miljoonaa markkaa.

14 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Johtokunnan puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja. Valtioneuvosto määrää johtokunnan varapuheenjohtajan ja muut jäsenet yhdeksi vuodeksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

18 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1971 loppuun. Sillä kumotaan valtion viljavarastosta 26 päivänä lokakuuta 1951 annettu laki (535/51) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä valtion viljavaraston lainanottovaltuuksista 10 päivänä marraskuuta 1961 annettu laki (496/61).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja koulujärjestelmän perusteista annettuun lakiin.

Väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (487/60) mukaan kunnalla on oikeus omien kansakoulurakennusten hankkimiseksi saada valtiolta kansakoululain mukaista avustusta ja kuoletuslainaa laissa säädetyin poikkeuksin vain, jos se rakennustyötä varten on saanut opetusministeriöltä rakennusluvan. Mainitun lain voimassaoloaika päättyy 31 päivänä joulukuuta 1970.

Hallitus katsoo, että toistaiseksi on välttämätöntä jatkaa sitä valtion menojen säännöstelyä, jota kansakoulujen rakennuslupajärjestelmä merkitsee, ja samalla ulottaa rakennuslupajärjestelmä myös peruskoulujen rakennuksia koskevaksi. Valtion ja kuntien taloudellisen tilan huomioon ottaen on rakennusmenojen kasvamista pyrittävä mahdollisuuksien mukaan välttämään ja menojen tarpeellisuuden sekä tarkoituksenmukaisuuden valvontaa tehostamaan. Jotta kansakoulu- ja peruskoulurakennusten avustamiseen käytettävissä olevat määrärahat tulisivat tarkoituksenmukaisimmin käytetyiksi, olisi edelleen välttämätöntä, että rakennettavien kansa- ja peruskoulujen tarpeellisuus ja tärkeysjärjestys vuosittain selvitetään tavalla, josta asetuksessa tarkemmin säädetään. Selvitys tapahtuisi valtion viranomaisten toimesta samanaikaisesti kaikkien rakentamista aikovien kuntien osalta ja tämän selvityksen perusteella myönnettäisiin kunnille rakennuslupia niin suurta valtionavustus- ja lainamäärärahaa vastaten kuin valtion rahatilanne kulloinkin sallii.

Voimassa oleviin säännöksiin nähden lakiehdotuksessa ei ole muuta asiallisesti uutta, kuin että rakennuslupajärjestelmä koskee kansakoulurakennusten lisäksi myös peruskoulurakennuksia. Rakennuslupajärjestelmä on tarkoitettu edelleenkin väliaikaiseksi ja ehdotetaan olemaan voimassa vuoden 1980 loppuun.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja koulujärjestelmän perusteista annettuun lakiin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Heinäkuun 1 päivänä 1957 annetun kansakoululain (247/57) sekä koulujärjestelmän perusteista 26 päivänä heinäkuuta 1968 annetun lain (467/68) säännöksistä poiketen on kunnalla oikeus tämän lain voimassa ollessa saada omien kansakoulu- tai peruskoulurakennusten hankkimiseksi valtiolta avustusta ja kuoletuslainaa ainoastaan, jos se rakennustyötä varten on saanut opetusministeriöltä rakennusluvan. Rakennuslupa ei kuitenkaan ole tarpeen sellaisen rakennuksen hankkimista varten, jolle määrätty normaalihinta ei ylitä 40 000 markkaa.

Rakennusluvan antamista harkittaessa on erityisesti huomiota kiinnitettävä niihin tapauksiin, jolloin puuttuu koulun toiminnalle välttämätön huonetila, jota ei ole muutoin saatavissa kohtuullisin ehdoin.

Rakennuslupa raukeaa, jollei työtä, jota varten rakennuslupa on myönnetty, ole aloitettu viimeistään sen kalenterivuoden loppuun mennessä, jonka aikana rakennusluvan myöntämisestä on kulunut kaksi vuotta.

Tämä laki ei koske kansakoululain 74 §:n 4 momentissa, eikä koulujärjestelmän perusteista annetun lain 24 §:n 6 momentissa tarkoitettua valtion rahoitusta.

2 §.

Kuntaa, jolle 1 §:n säännöksestä johtuen ei ole voitu myöntää rakennusavustusta ja -lainaa, älköön velvoitettako rakennustoimeen, vaikka se muun säännöksen nojalla olisi siihen velvollinen.

3 §.

Kunnalla, joka väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (487/60) nojalla on kansakoulurakennustyötä varten saanut opetusministeriön rakennusluvan, on oikeus, jos rakennuslupa ei ole rauennut, sen perusteella saada tämän lain voimassa ollessa rakennusavustusta ja kuoletuslainaa kansakoululain mukaan.

4 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja se on voimassa vuoden 1980 loppuun.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Opetusministeri *Jaakko Itälä*

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja koulujärjestelmän perusteista annettuun lakiin.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 20 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 105. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut asiantuntijoina varatuomari U. Ahoa Suomen Kunnallisliitosta, osastopäällikkö S. Kalliota Suomen Kaupunkiliitosta, osastopäällikkö V. Kalliota opetusministeriöstä, osastopäällikkö V. Maarvalaa ja yliarkkitehti V. J. Myyrinmaata kouluhallituksesta, vt. professori E. Saarsalmea koulurakennustoimikunnasta ja budjettisihteeri H. Seppälää valtiovarainministeriöstä, kunnioittavasti esittää seuraavaa:

Yhtyen siihen, mitä hallituksen esityksen perusteluissa on lausuttu kansakoulujen rakennuslupajärjestelmän jatkamisesta toistaiseksi ja ulottamisesta koskemaan myös peruskoulujen rakennuksia, valiokunta pitää ehdotetun lain aikaansaamista tarpeellisena ja on näin ollen asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut aiheelliseksi tehdä seuraavat muutosehdotukset.

Rakennuslupajärjestelmää on lakiehdotuksen 1 §:n 1 momenttiin sisällytetyllä säännöksellä ehdotettu väljennettäväksi siten, ettei kunnan tarvitse hakea avustuksen tai kuoletuslainan saannin edellytyksenä olevaa opetusministeriön lupaa sellaisen rakennuksen hankkimista varten, jolle määrätty normaalihinta ei ylitä 40 000 markkaa. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan tämä merkitsee sitä, että kunta voisi nykyisen kustannustason vallitessa hankkia ilman lupaa kansakoulua tai peruskoulua varten lisätilaa käyttötarkoituksesta riippuen enintään noin 40—45 m². Tämän enimmäismäärän puitteissa kuntien mahdollisuudet korjata koulurakennuksissa esiintyviä puutteita puhumattakaan koulujen toiminnan kehittämisen kannalta tarpeellisten uudistusten toteuttamisesta olisivat jokseenkin vähäiset. Esimerkiksi asianmukaisten terveydenhoitotilojen hankkiminen ainakin suurten koulujen kohdalla samoin kuin talonmiehen asunnon rakentaminen jäisi useimmiten luvasta riippuvaksi. Kunnilla ei myöskään olisi sanottavia mahdollisuuksia ilman aikaa vievää lupamenettelyä rakentaa koulujen yhteyteen sellaisia tiloja, jotka sekä palvelisivat koulun varsinaista tarkoitusta että samalla edistäisivät koulujen tilojen käyttöä muihin hyväksyttäviin tarkoituksiin kuten aikuiskasvatukseen, nuorisotoimintaan ja vapaa-ajan viettoon. Koulun tilojen käytön tehostamiseksi ja monipuolistamiseksi se olisi kuitenkin useissa tapauksissa tarkoituksenmukaista. Sanotun 40 000 markan enimmäismäärän merkitystä tarkasteltaessa on lisäksi otettava huomioon, että rakennuslupajärjestelmä on tarkoitettu olemaan voimassa verrattain pitkän ajan, hallituksen esityksen mukaan vuoden 1980 loppuun, ja että tänä aikana saattaa sekä kustannustasossa että rahan arvossa tapahtua huomattaviakin muutoksia.

Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ja ottaen toisaalta huomioon, mitä hallituksen esityksen perusteluissa on lausuttu valtion viranomaisten taholta tapahtuvan valvonnan tarpeellisuudesta, valiokunta on päätynyt ehdottamaan puheena oleavn 40 000 markan enimmäismäärän korottamista tässä vaiheessa 60 000 markkaan ja lain voimassaoloajan lyhentämistä vuoden 1975 loppuun. Valiokunta on tehnyt tätä tarkoittavat muutokset lakiehdotuksen 1 §:n 1 momenttiin ja 5 §:ään.

Lakiehdotuksen nimikkeeseen valiokunta on tehnyt muodollista laatua olevan korjauksen.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja *lakiin* koulujärjestelmän perusteista *(poist.)*.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Heinäkuun 1 päivänä 1957 annetun kansakoululain (247/57) sekä koulujärjestelmän perusteista 26 päivänä heinäkuuta 1968 annetun lain (467/68) säännöksistä poiketen on kunnalla oikeus tämän lain voimassa ollessa saada omien kansakoulu- tai peruskoulurakennusten hankkimiseksi valtiolta avustusta ja kuoletuslainaa ainoastaan, jos se rakennustyötä varten on saanut opetusministeriöltä rakennusluvan. Rakennuslupa ei kuitenkaan ole tarpeen sellaisen rakennuksen hankkimista varten, jolle määrätty normaalihinta ei ylitä 60 000 markkaa.

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

2—4 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja se on voimassa vuoden 1975 loppuun.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Honkonen, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Ahde, Hetemäki, Häkämies, O. Kangas, Karhuvaara, Sundqvist, Suokas, Suomi, Toivanen, Tuomioja, Westerholm, Ääri sekä varajäsen Uusitalo,

Suuren valiokunnan mietintö n:o 98 hallituksen esityksen johdosta laiksi väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja koulujärjestelmän perusteista annettuun takiin.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 12 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja koulujärjestelmän perusteista annettuun lakiin.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 105 laiksi väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja koulujärjestelmän perusteista annettuun lakiin, ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 98, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin ja lakiin koulujärjestelmän perusteista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Heinäkuun 1 päivänä 1957 annetun kansakoululain (247/57) sekä koulujärjestelmän perusteista 26 päivänä heinäkuuta 1968 annetun lain (467/68) säännöksistä poiketen on kunnalla oikeus tämän lain voimassa ollessa saada omien kansakoulu- tai peruskoulurakennusten hankkimiseksi valtiolta avustusta ja kuoletuslainaa ainoastaan, jos se rakennustyötä varten on saanut opetusministeriöltä rakennusluvan. Rakennuslupa ei kuitenkaan ole tarpeen sellaisen rakennuksen hankkimista varten, jolle määrätty normaalihinta ei ylitä 60 000 markkaa.

Rakennusluvan antamista harkittaessa on erityisesti huomiota kiinnitettävä niihin tapauksiin, jolloin puuttuu koulun toiminnalle välttämätön huonetila, jota ei ole muutoin saatavissa kohtuullisin ehdoin.

Rakennuslupa raukeaa, jollei työtä, jota varten rakennuslupa on myönnetty, ole aloitettu viimeistään sen kalenterivuoden loppuun mennessä, jonka aikana rakennusluvan myöntämisestä on kulunut kaksi vuotta.

Tämä laki ei koske kansakoululain 74 §:n 4 momentissa, eikä koulujärjestelmän perusteista annetun lain 24 §:n 6 momentissa tarkoitettua valtion rahoitusta.

2 §.

Kuntaa, jolle 1 §:n säännöksestä johtuen ei ole voitu myöntää rakennusavustusta ja -lainaa, älköön velvoitettako rakennustoimeen, vaikka se muun säännöksen nojalla olisi siihen velvollinen.

3 §.

Kunnalla, joka väliaikaisesta poikkeuksesta kansakoululakiin 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (487/60) nojalla on kansakoulurakennustyötä varten saanut opetusministeriön rakennusluvan, on oikeus, jos rakennuslupa ei ole rauennut, sen perusteella saada tämän lain voimassa ollessa rakennusavustusta ja kuoletuslainaa kansakoululain mukaan.

4 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja se on voimassa vuoden 1975 loppuun.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.

Valtioneuvosto asetti vuonna 1953 valtion opetuselokuvatoimikunnan, joka on opetusministeriön alainen ja jonka jäsenet ministeriö kutsuu kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toimikunnalla on vuodesta 1957 alkaen ollut päätoiminen sihteeri. Toimikunta, jossa on edustettuna eri hallinnonaloja, on luonteeltaan suunnitteleva ja neuvotteleva toimielin. Toimikunta suorittaa tämän lisäksi monia käytännön toimia ja sillä on tämänlaatuisten tehtävien hoitamista varten toimisto, jonka nimenä on Valtion opetuselokuvakeskus. Sillä on käytettävissään ajanmukainen ASLA-varoilla hankittu elokuvalaboratorio. Kun opetuselokuvatoimikunnan toimisto sijaitsee Helsingin yliopiston kuvalaitoksen yhteydessä, on toimikunnalla mahdollisuus käyttää hyväksi kuvalaitoksen laboratorioita ja henkilökuntaa. Tehtäviensä suorittamiseen toimikunnalla on valtion vuoden 1970 tulo- ja menoarviossa osoitettu 105 500 markan suuruinen määräraha.

Valtion opetuselokuvatoimikunnan suoritettavina olevat käytännön toimet ovat osoittautuneet toiminnan hoitamisen kannalta vaikeasti järjestettäviksi. Esimerkiksi audiovisuaalisen opetusmateriaalin jakelun on täytynyt tapahtua maksuttomasti. Toimikunta ei ole voinut myöskään suunnitelmallisesti tuottaa ja hankkia audiovisuaalista materiaalia, koska sen jakeluun ei ole ollut edellytyksiä. Audiovisuaalisen materiaalin tuottamisen ja jakelun tarkoituksenmukainen järjestely kuitenkin edellyttäisi, että opetuselokuvatoimikunnan palveluksista voitaisiin periä valtiolle aiheutuneita kustannuksia vastaavat maksut. Tähän nähden ehdotetaan, että opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista säädettäisiin lailla.

Lakiehdotuksesta ei aiheudu valtiolle lisämenoja.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Valtion opetuselokuvatoimikunta perii toimituskirjoistaan ja virkatoimistaan maksut, jotka määrätään siten kuin eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetun lain (806/42) 2 §:ssä on säädetty. Myymästään ja lainaamastaan audiovisuaalisesta aineistosta sekä suorittamistaan tehtävistä voi opetuselokuvatoimikunta periä toimikunnalle niistä aiheutuvia välittömiä kustannuksia ja työtä vastaavat maksut ja hinnat.

2 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Opetusministeri *Jaakko Itälä*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.

Eduskunta on viime lokakuun 20 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 106 laiksi valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.

Hallituksen esityksen mukaan valtion opetuselokuvatoimikunnalle myönnettäisiin oikeus periä toimituskirjoistaan ja virkatoimistaan maksut siten kuin eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista annetussa (806/42) laissa säädetään. Niinikään opetuselokuvatoimikunta voisi periä myymästään ja lainaamastaan audiovisuaalisesta aineistosta sekä suorittamistaan tehtävistä välittömiä kustannuksia ja työtä vastaavat maksut ja hinnat.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarpeelliseksi ja asianmukaiseksi. Tämän vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Eskman, Haukipuro, Koivunen, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Rosnell, Salla, Sandelin, Tamminen, Teir, Vainio sekä varajäsenet Ahonen, Hara, Kaarlonen, Kurppa, Mykkänen, Turunen ja Vartia.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 116 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamana valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 34 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 106 laiksi valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 34 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 116, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion opetuselokuvatoimikunnan toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavien maksujen perusteista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Valtion opetuselokuvatoimikunta perii toimituskirjoistaan ja virkatoimistaan maksut, jotka määrätään siten kuin eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetun lain (806/42) 2 §:ssä on säädetty. Myymästään ja lainaamastaan audiovisuaalisesta aineistosta sekä suorittamistaan tehtävistä voi opetuselokuvatoimikunta periä toimikunnalle niistä aiheutuvia välittömiä kustannuksia ja työtä vastaavat maksut ja hinnat.

2 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maataloushallinnosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Maatalousministeriön toimialaan kuuluvasta valtion hallinnosta hoitaa maataloushallitus ja sen johdon tai valvonnan alainen organisaatio lähinnä ne tehtävät, jotka koskevat kasvinviljelyä, kotieläintaloutta, puutarhataloutta ja kalataloutta sekä niihin liittyvää opetustoimintaa sekä maatalouden hinta- ja tuotantopoliittista tukemistoimintaa. Asutushallituksen ja sen alaisen kenttäorganisaation pääasiallisena tehtävänä on hoitaa, valvoa ja edistää valtion harjoittamaa asutustoimintaa.

Maataloushallituksen alaisina toimivat sen jälkeen, kun maanviljelysinsinööripiirit on siirretty vesihallituksen alaisiksi vesipiireiksi, 3 hevoskantakirjakonsulenttia, valtion siementarkastuslaitos, valtion maatalouskemian laitos, valtion maitotalouskoelaitos, maitotaloustuotteiden tarkastuslaitos, valtion hevosjalostuslaitos ja maatalouskoneiden tutkimuslaitos, 44 valtion maatalousoppilaitosta ja 61 valtion koulutilaa. Maataloushallituksen valvonnan alaisena on myös 27 yksityisluontoista maatalousoppilaitosta. Maataloushallituksella ei ole maatalouden ja kalatalouden alalla varsinaista omaa kenttäorganisaatiota.

Asutushallituksen piirihallinnon muodostaa 20 asutuspiiriä, joista on 19 vakinaista ja 1 ylimääräinen. Kunkin asutuspiirin yhteydessä toimii maankäyttötoimikunta. Asutushallinnon paikallisina toimieliminä ovat kunnalliset asutuslautakunnat.

Maataloushallituksen palveluksessa oli 1. 10. 1969 300 ja maanviljelysinsinööripiirien palveluksessa 705 virkamiestä eli, kun otetaan huomioon edellä mainitut 3 hevoskantakirjakonsulenttia, maataloushallituksen ja sen alaisessa viranomaisorganisaatiossa yhteensä 1 008 virkamiestä. Näistä on siirtynyt vesihallintoon 796 virkamiestä. Asutushallituksen henkilökuntaan kuului samana ajankohtana 250 virkamiestä ja piiriorganisaatioon 358 virkamiestä eli yhteensä 608 virkamiestä.

Käsitellessään vuoden 1965 valtiopäivillä hallituksen esitystä laiksi asutushallinnosta sekä laeiksi maankäyttölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, eduskunta on katsonut, että olisi selvitettävä, millä tavalla asutustoiminta entistä paremmin voisi mukautua kulloinkin noudatettavaan maatalouspolitiikkaan, ja että tämän päämäärän saavuttaminen olisi ilmeisesti tarkoituksenmukaisimmin hoidettavissa yhdistämällä maataloushallitus ja asutushallitus yhdeksi keskusvirastoksi. Tällöin tulisi myös maatalouden sisäinen ja ulkoinen rationalisointi ilmeisesti nykyistä keskitetymmin ja tehokkaammin hoidetuksi, kun toiminta tapahtuisi yhden keskusviraston johdon ja valvonnan alaisena. Edellä sanotun perusteella eduskunta lausui toivomuksen, että hallitus selvityttäisi, olisiko maataloushallitus ja asutushallitus yhdistettävä tarpeellisine kenttäorganisaatioineen yhdeksi keskusvirastoksi, ja ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, joihin selvitys antaa aihetta. Asia on sittemmin ollut kahden eri komitean selvitettävänä.

Maatalouden hallinnosta on maataloushallitus huolehtinut olemassa olevien tilojen osalta. Asutushallitus on taas hoitanut tilattoman väestön asuttamista perustamalla uusia tiloja ja itsenäistämällä vuokra-alueita sekä huolehtinut lisäksi olemassa olevien tilojen elinkelpoisuuden parantamisesta lisämaita ja lainoja antamalla. Tämä työnjako on ollut tarpeen erityisesti silloin, kun laajamittaiset tilattoman väestön kertatehtävän luonteiset asutustoimenpiteet ovat vaatineet tehostettua hallinnollista järjestelyä. Kun nämä kertatehtävät on jo saatettu päätökseen ja uusien tilojen muodostaminen on muutoinkin lopetettu maatalouden tärkeimpien tuotteiden ylituotannon johdosta, ei enää ole olemassa perusteita maatalouden hallinnon jakamiselle kahden keskusviraston hoidettavaksi. Seurauksena olosuhteiden muuttumisesta on jo nyt ollut, että asutushallitus on yhä enemmän saanut hoidettavakseen tehtäviä, jotka entisten työnjakoperusteiden mukaan olisivat kuuluneet maataloushal-

litukselle. Niinpä sen hoidettaviksi on annettu eräitä maataloustuotannon tasapainottamiseen tähtääviä tehtäviä sekä maatalouden rationalisointiin liittyvät rahoitustehtävät lähes kokonaan. Tähän kehitykseen on osaltaan vaikuttanut myös se, että asutushallituksella on oma kenttäorganisaatio.

Jotta maatalouden tuotantokustannusten alentamiseen tähtäävät maatalouden ulkoinen ja sisäinen rationalisointi sekä maataloustuotannon tasapainottamispyrkimykset voitaisiin hoitaa keskitetysti maatalouden kokonaistavoitteet huomioon ottaen, ehdotetaan maatalous-hallitus ja asutushallitus yhdistettäväksi maatilahallitukseksi ja sen piirihallintoa varten muodostettavaksi nykyisistä asutuspiireistä maatalouspiirit. Mainittujen keskusvirastojen yhdistäminen on tullut entistä ajankohtaisemmaksi sen jälkeen, kun vesihallintoa koskeva uudelleenjärjestely on toteutettu.

Siirtyminen keskitettyyn maataloushallintoon tultaisiin suorittamaan siten, että maatalous-hallituksen tehtävät, lukuun ottamatta kalatalousosaston ja kalataloudellisen tutkimustoimiston tehtäviä, samoin kuin asutushallituksen tehtävät siirtyisivät maatilahallitukselle. Maataloushallinnon alaisena piirihallintona toimisivat maatalouspiirit, joissa kussakin olisi maataloustoimisto. Maataloushallituksen kalatalousosaston tehtävät, jotka luonteensa puolesta olennaisesti poikkeavat maatalous-hallituksen toimialaan kuuluvista muista tehtävistä, on tarkoitus siirtää hoidettaviksi välittömästi maatalousministeriöstä, jossa ne yhdessä ministeriön toimesta ennestään välittömästi hoidettujen metsästys- ja poronhoito-asioiden kanssa tulisivat muodostamaan oman tehtäväryhmänsä. Maataloushallituksen kalatalo-udellisen tutkimustoimiston tehtävät siirtyisivät, siten kuin jäljempänä on tarkemmin mainittu, valtion riistantutkimuslaitoksesta ja sanotusta tutkimustoimistosta muodostettavalle riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle. Kun hevoskantakirjakonsulenttien suorittama hevosten kantakirjaan ottaminen ja muu hevostalouden edistämistyö on tarkoituksenmukaisinta siirtää pääosaltaan hevosjalostusjärjestöjen hoidettavaksi yhdenmukaisesti sen käytännön kanssa, mikä on jo nyt toteutettu lämminveristen ratsuhevosten ja ponihevosten osalta ja mitä karjanjalostuksessa on hyvällä menestyksellä jo alunperin noudatettu, ehdotetaan hevoskantakirjakonsulenttien virat ja piirit uudelleenjärjestelyn yhteydessä lakkautettaviksi.

Maatilahallituksen tehtävänä olisi huolehtia maatalouden yleisestä kehittämistoiminnasta ja sen sopeuttamisesta yhteiskunnan muuhun kehittämistoimintaan, kehittää maataloustuotantoa maatalouden kokonaistavoitteet huomioon ottaen, edistää maatalouden alueellista suunnittelua sekä maatilojen rakennerationalisointia, hoitaa toimialaansa kuuluvaa maan hankkimista ja käyttämistä sekä lainoitustoimintaa, huolehtia maatalouden hintapoliittisista tukitoimenpiteistä, huolehtia maatalouslaskennasta ja muusta maataloustilastosta, johtaa ja valvoa maataloustuotteita, -koneita ja -tarvikkeita koskevaa tarkastustoimintaa, edistää ja kehittää maatalousneuvontaa sekä valvoa valtionapua saavia maatalouden neuvontajärjestöjä ja niiden toimintaa, hoitaa maatilatalouden kehittämisrahastoa ja huolehtia hallinnossaan olevasta valtion omaisuudesta. Maatilahallitus toimisi kolleegisena keskusvirastona ja sen samoin kuin maatalouspiirien organisaatiosta säädettäisiin asetuksella.

Asutushallinnon paikallisina toimieliminä ovat nykyisin kunnalliset asutuslautakunnat. Maataloushallinnon tehtävät huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista edelleenkin käyttää paikallisina toimieliminä kunnallisia lautakuntia. Ehdotukseen laiksi maatalouslautakunnista on otettu tällaisia lautakuntia koskevat määräykset. Ehdotuksen mukaan maatalouslautakunnan tehtävänä olisi seurata maatilatalouden sekä maatilojen rakenteen kehitystä toimialueellaan sekä tehdä niitä koskevia aloitteita ja esityksiä, antaa valtion ja toisten kuntien viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja selvityksiä sekä hoitaa maatalouden lainoitustoimintaan liittyvät ja muut asutuslautakunnille nykyisin kuuluvat samoin kuin maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvät tehtävät. Maatalouslautakunnan toimintaa valvoisivat maatilahallitus ja maataloustoimistot. Maatalouslautakunnan osalta olisi pääpiirteissään voimassa, mitä asutuslautakunnista nyt on säädetty, kuitenkin niin, että asutusneuvojat muuttuisivat nimeltään kunnanagrologeiksi ja että lautakunnan jäseniä ei valittaisi määrätyistä väestöryhmistä. Kelpoisuusehtona vaadittaisiin, että he ovat maatilataloutta tuntevia. Puheenjohtajalta vaadittaisiin edelleenkin, että hän on hyvin perehtynyt maatilatalouteen. Ehdotetun lain tultua voimaan toimisivat aikaisemmin valitut asutuslautakunnat maatalouslautakuntina siksi kunnes kuntaan on valittu uusi maatalouslautakunta. Vuonna

1969 alkaneeksi toimikaudeksi valitun lautakunnan toimikausi päättyisi kuitenkin vuoden 1972 lopussa.

Metsästyslain (290/62) 54 §:n 2 momentin mukaan on metsästys- ja riistanhoitotoimenpiteiden luontaisen perustan selvittämistä ja riistanhoidon jatkuvaa kehittämistä varten perustettu valtion riistantutkimuslaitos. Hallituksen käsityksen mukaan edellä tarkoitettu riistantutkimustoiminta ja maataloushallituksen kalatalousdellisen tutkimustoimiston kalatalouden alalla suorittama tutkimustoiminta voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla hoitaa saman tutkimuslaitoksen toimesta. Tämän vuoksi ehdotetaan edellä mainituista tutkimusyksiköistä muodostettavaksi riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, joka tulisi toimimaan maatalousministeriön alaisena. Tätä tarkoittavat säännökset on otettu riista- ja kalatalouden tutkimuslaitosta koskevaan lakiehdotukseen ja ehdotukseen laiksi metsästyslain muuttamisesta.

Maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain (434/65) mukaan kunnat ovat velvollisia kohtuullista korvausta vastaan hoitamaan tehtäviä, jotka liittyvät sellaisen hinnanalennuksen, avustuksen, korvauksen tai muun tuen myöntämiseen valtion varoista, jolla vaikutetaan maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hintoihin tai joka jaetaan välittömänä tukena suoraan viljelijöille tai karjanhaltijoille tahi joka myönnetään viljelijöille satovahinkojen johdosta taikka jolla alennetaan elintarvikkeiden hintoja ja myönnetään vastaava etu niiden tuottajalle. Edellä tarkoitetut asiat hoitaa nykyisin kunnallishallitus, ellei kunnallisvaltuusto ole siirtänyt niitä muulle kunnan elimelle. Eräissä tapauksissa edellä tarkoitettua tukea myöntää maataloushallitus tai lääninhallitus. Kansanhuoltoasiain hoitamisesta lääninhallituksessa annetun asetuksen (849/49) ja maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun asetuksen (453/65) mukaan lääninhallituksen asiana on maatalousministeriön antamien ohjeiden mukaisesti erityisesti valvoa maatalouden tukemiseen myönnettyjen valtion varojen jaon suorittamista samoin kuin valvoa, että kuntain viranomaisten esitykset maatalouden tukemiseen myönnettyjen valtion varojen jakamisesta on tehty voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita noudattaen, sekä tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin jaon yhteydessä tapahtuneitten virheiden oikaisemiseksi. Kun edellä tarkoitetut tehtävät ovat maataloushallinnon alaan kuuluvia ja kun on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että maatalouden kenttäorganisaatiolla on kokonaiskäsitys ja -vastuu kaikista valtion taholta kentällä hoidettavista maatalouden tukemiseen ja muuhun maatalouspolitiikan toteuttamiseen kuuluvista tehtävistä, ehdotetaan puheena olevat tehtävät siirrettäviksi maataloushallinnon organisaation hoidettaviksi. Tämän mukaan hoitaisivat maatilahallitus, maataloustoimistot ja kunnalliset maatalouslautakunnat edellä tarkoitetut ja niihin liittyvät valvonta- ja muut tehtävät, kuitenkin niin, että Ahvenanmaalla, jossa ei ole maataloustoimistoa, hoitaisivat kysymyksessä olevat tehtävät edelleenkin lääninhallitus ja kunnallishallitukset tai puheenalaisia tehtäviä hoitamaan asetetut kunnalliset lautakunnat. Hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta on kunnille suoritettu korvaus sen mukaan kuin valtioneuvosto on kunakin vuonna erikseen päättänyt. Korvaus on määrätty tiettynä markkamääränä hakemusta kohti. Kun kysymyksessä olevien tehtävien hoito, Ahvenanmaata lukuun ottamatta, tulisi ehdotetun lain mukaan kuulumaan maatalouslautakunnille, joiden menot valtion antamien muiden tehtävien hoitamisesta korvattaisiin kunnille samojen perusteiden mukaan kuin nykyisten asutuslautakuntien menot, olisi viimeksi mainittu korvausjärjestelmä ulotettava koskemaan myös jatkuvasti toistuvia hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyviä tehtäviä. Ahvenanmaan kunnille suoritettavista korvauksista päättäisi valtioneuvosto. Satunnaisesti esiintyvistä tehtävistä, kuten luonnonvoimien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja sosiaalivoin jakamistehtävien hoitamisesta, olisi kuitenkin voitava tarpeen vaatiessa antaa kunnille lisäkorvausta tulo- ja menoarvion rajoissa sen mukaan kuin valtioneuvosto erikseen määrää.

Hallituksen esityksen mukaan tulisivat siihen sisältyvät lakiehdotukset voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971. Ilmeistä on, että asutushallituksen ja maataloushallituksen yhdistäminen yhdeksi keskusvirastoksi tulee aiheuttamaan henkilökunnan määrässä jonkin verran supistumista.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maataloushallinnosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maataloushallintoa johtaa ja valvoo maatalousministeriön alaisena keskusvirastona maatilahallitus.

Piirihallintoa varten jaetaan maa valtioneuvoston päätöksellä maatalouspiireihin. Kussakin maatalouspiirissä on maataloustoimisto.

Paikallisina toimieliminä ovat kuntien maatalouslautakunnat, joista on erikseen lailla säädetty.

2 §.

Maatilahallituksen tehtävänä on, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty:

1) huolehtia maatalouden yleisestä kehittämistoiminnasta ja sen sopeuttamisesta yhteiskunnan muuhun kehittämistoimintaan,

2) kehittää maataloustuotantoa maatalouden kokonaistavoitteet huomioon ottaen,

3) edistää maatalouden alueellista suunnittelua sekä maatilojen rakennerationalisointia,

4) hoitaa toimialaansa kuuluvaa maan hankkimista ja käyttämistä sekä lainoitustoimintaa,

5) huolehtia maatalouden hintapoliittisista tukitoimenpiteistä,

6) huolehtia maatalouslaskennasta ja muusta maataloustilastosta,

7) johtaa ja valvoa maataloustuotteita, -koneita ja -tarvikkeita koskevaa tarkastustoimintaa,

8) edistää ja kehittää maatalousneuvontaa sekä valvoa valtionapua saavia maatalouden neuvontajärjestöjä ja niiden toimintaa,

9) hoitaa maatilatalouden kehittämisrahastoa sekä

10) huolehtia hallinnassaan olevasta valtion omaisuudesta.

Maatilahallitus ja sen alainen hallinto suorittavat lisäksi ne muut tehtävät, jotka on säädetty tai määrätty niiden hoidettaviksi.

3 §.

Maatilahallituksessa voi olla:

pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön, asianvalvojan, toimistoagronomin, lakimiehen, toimistometsänhoitajan, toimistoinsinöörin, ylitarkastajan, tarkastajan, kamreerin, aktuaarin ja insinöörin virkoja; sekä

toimistorakennusmestarin, osastosihteerin, pääkirjanpitäjän, toimistosihteerin, kirjaajan, arkistonhoitajan, kirjanpitäjän, kassanhoitajan, apulaiskirjaajan, kanslistin, apulaiskanslistin, piirtäjän, konekirjoittajan, toimistoapulaisen, puhelunvälittäjän, ylivahtimestarin ja vahtimestarin toimia.

Pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön ja toimistopäällikön virat voivat olla sopimuspalkkaisia.

4 §.

Piirihallinnossa voi olla piiripäällikön, agronomin, lakimiehen ja metsänhoitajan virkoja sekä toimistorakennusmestarin, agrologin, metsäteknikon, tarkastajan, kirjanpitäjän, kartanpiirtäjän, konekirjoittajan ja toimistoapulaisen toimia.

5 §.

Edellä 3 ja 4 §:ssä mainittuja virkoja ja toimia voi olla eri luokkaisia.

Maataloushallinnossa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä.

6 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

7 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971, ja sillä kumotaan asutushallinnosta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (406/65) ja sen nojalla annetut säännökset, lukuun ottamatta sanotun lain 5 §:n säännöstä toimivallan siirrosta.

Maataloushallinnon tulee suorittaa ne tehtävät, jotka ennen tämän lain voimaantuloa on säädetty tai määrätty asutushallinnon tai maataloushallituksen suoritettaviksi, lukuun ottamatta kalataloutta ja kalataloudellista tutkimusta koskevia tehtäviä sekä niitä tehtäviä, jotka on siirretty vesihallinnon suoritettaviksi.

Tässä laissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan perustaa ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään asutushallinnon ja maataloushallituksen asianomainen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen maataloushallinnossa, maatalousministeriössä tai riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä 3 momentissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa täyttää maataloushallinnon ylimääräiset ja tilapäiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanon aloittamiseksi sen voimaan tullessa.

Laki

maatalouslautakunnista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jokaisessa kunnassa tulee olla maatalouslautakunta, joka paikallisena toimielimenä hoitaa maataloushallintoa. Maatilahallitus voi kunnallisvaltuuston esityksestä kuitenkin päättää, ettei kuntaan toistaiseksi ole asetettava maatalouslautakuntaa. Kunnallishallituksen on tällöin huolehdittava maatalouslautakunnan tehtävistä.

2 §.

Maatalouslautakunnan tehtävänä on:

1) seurata maatilatalouden sekä maatilojen rakenteen kehitystä toimialueellaan ja tehdä niitä koskevia aloitteita ja esityksiä,

2) antaa valtion ja toisten kuntien viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja selvityksiä sekä

3) hoitaa muut sen suoritettaviksi säädetyt ja määrätyt tehtävät.

Maatalouslautakunnan toimintaa valvovat maatilahallitus ja maataloustoimisto.

3 §.

Maatalouslautakunnasta sekä sen puheenjohtajasta ja jäsenistä on voimassa, jollei tässä laissa ole toisin säädetty, mitä kunnallisista lautakunnista ja kunnallisista luottamusmiehistä on säädetty.

4 §.

Maatalouslautakunnassa on puheenjohtaja ja neljä jäsentä, minkä lisäksi kullakin jäsenellä on varajäsen.

Lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet sekä varajäsenet kunnallisvaltuusto valitsee neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunta valitsee samaksi ajaksi keskuudestaan varapuheenjohtajan.

5 §.

Puheenjohtajan on oltava maatilatalouteen hyvin perehtynyt ja jäsenten maatilataloutta tuntevia.

Maataloutta varten valtion varoista annettavia lainoja tai lainoja, joista valtio maksaa korkohyvitystä, myöntävän rahalaitoksen palveluksessa tai asiamiehenä olevaa tahi sen hallitukseen kuuluvaa taikka sen hallintoneuvoston tai isäntien puheenjohtajaa tai varapuheenjohtajaa älköön valittako maatalouslautakuntaan.

6 §.

Kunnallisvaltuusto voi, maatilahallitusta kuultuaan, vapauttaa maatalouslautakunnan puheenjohtajan toimestaan, kun erityistä syytä siihen harkitaan olevan. Tällöin on uusi puheenjohtaja viipymättä valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

7 §.

Maatalouslautakunta on päätösvaltainen, kun saapuvilla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä kaksi jäsentä.

8 §.

Maatalouslautakunnan tai, milloin kunnallishallitus huolehtii maatalouslautakunnan tehtä-

vistä, kunnallishallituksen antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla päätöksestä maatilahallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Valituskirja voidaan sanotun määräajan kuluessa antaa myös maatalouslautakunnalle tai, milloin on kysymyksessä kunnallishallituksen päätös, myös kunnallishallitukselle. Maatalouslautakunnan ja kunnallishallituksen tulee tällöin toimittaa valitusasiakirjat lausuntonsa ohella maatilahallitukselle.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei sovelleta, milloin laissa tai asetuksessa on muutoksenhausta toisin säädetty tai muutoksenhaku kielletty, eikä myöskään, milloin maatalouslautakunnan päätös on sen laatuinen, että se kunnallislain 95 §:n mukaan voidaan alistaa kunnallishallituksen tutkittavaksi.

Muutoksenhausta maatalouslautakunnan puheenjohtajan antamaan päätökseen on erikseen säädetty.

9 §.

Maatalouslautakunnan avuksi kunta voi ottaa pää- tai sivuvirkaisen kunnanagrologin. Kunnat voivat, mikäli ne niin keskenään sopivat, ottaa yhteisen kunnanagrologin.

Kunnanagrologin tulee olla maatalousopiston tai sitä vastaavan aikaisemman maatalousoppilaitoksen oppimäärän tahi sitä korkeamman maataloudellisen tutkinnon suorittanut.

Maatilahallituksen luvalla voidaan sivuvirkaiseksi kunnanagrologiksi ottaa henkilö, joka ei täytä 2 momentissa mainittuja kelpoisuusehtoja, jos hänellä muutoin harkitaan olevan kunnanagrologin tehtävien hoitamiseen tarvittava taito ja kyky.

10 §.

Jollei kunnassa ole kunnanagrologia, maatilahallitus voi kunnan hakemuksesta tai kunnallisvaltuustoa kuultuaan valtion tulo- ja menoarvion rajoissa päättää, että maatalouslautakunnan puheenjohtajalle maksetaan kuukausipalkkiota.

11 §.

Maatalouslautakunnan menot maksetaan kunnan varoista.

Kunnalle korvataan valtion varoista 65 sadalta kunnanagrologin palkasta ja siihen liittyvistä menoista sekä eläkekustannuksista, maatalouslautakunnan puheenjohtajalle mahdollisesti suoritettavasta kuukausipalkkiosta samoin kuin maatalouslautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja kunnanagrologin kokouspalkkioista sekä matkakustannusten korvauksista ja päivärahoista.

Tulo- ja menoarvion rajoissa voidaan sellaisille kunnille, joiden taloudellinen kantokyky on heikko ja joille maatalouslautakunnan menot muuten tulisivat kohtuullista raskaammiksi, kunnanagrologin palkasta ja eläkekustannuksista sekä niihin liittyvistä menoista korvata enemmänkin kuin 2 momentissa on sanottu.

12 §.

Valtiovarainministeriö vahvistaa ottaen huomioon valtion vastaavanlaatuisista tehtävistä suorittamat etuudet niiden palkka- ja eläke-etujen sekä matkakustannusten korvausten ja päivärahojen perusteet, joiden mukaan kunnille voidaan 11 §:n perusteella suorittaa korvausta.

13 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

14 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971, ja sillä kumotaan asutuslautakunnista 28 päivänä joulukuuta 1962 annettu laki (695/62). Viimeksi mainitun lain mukaan valittu asutuslautakunta toimii tämän lain voimaantulosta lukien lautakunnan toimikauden loppuun maatalouslautakuntana tai kunnes maatilahallitus on päättänyt, ettei kuntaan ole asetettava maatalouslautakuntaa.

Maatalouslautakunnan tulee suorittaa myös ne tehtävät, jotka ennen tämän lain voimaantuloa on säädetty tai määrätty asutuslautakunnan suoritettaviksi.

Tämän lain tullessa voimaan siirtyvät asutusneuvojat ilman eri toimenpiteitä vastaaviksi kunnanagrologeiksi.

Laki

maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maatilahallitus, maataloustoimistot ja kunnalliset maatalouslautakunnat hoitavat, mikäli toisin ei ole säädetty tai määrätty, ne tehtävät, jotka koskevat sellaisen hinnanalennuksen, avustuksen, korvauksen tai muun tuen myöntämistä valtion varoista, jolla vaikutetaan maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hintoihin, maataloustuotannon määrään tai suuntaukseen taikka joka jaetaan välittömänä tukena suoraan viljelijälle tai karjanhaltijalle tahi joka myönnetään viljelijälle satovahinkojen johdosta taikka jolla alennetaan elintarvikkeiden hintoja ja myönnetään vastaava etu niiden tuottajalle. Niin ikään hoitavat sanotut viranomaiset edellä mainittuun toimintaan liittyvät valvonta- ja muut tehtävät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavat Ahvenanmaalla lääninhallitus ja kunnallishallitukset tai puheenalaisia tehtäviä hoitamaan asetetut kunnalliset lautakunnat.

2 §.

Milloin 1 §:ssä tarkoitettua tukea on myönnetty hakemuksen mukaisesti, katsotaan postisiirtokorttiin merkitty tai ostotodisteen ohella annettu tiedoksianto tuen myöntäneen viranomaisen päätökseksi. Jos maatalouslautakunta on myöntänyt tukea hakemuksesta poiketen tai se on hylännyt hakemuksen, annetaan hakijalle päätökseksi ote maatalouslautakunnan pöytäkirjasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan toimittaa hakijan tiedoksi myös kirjatussa kirjeessä.

3 §.

Jos hakija on saanut tässä laissa tarkoitettua tukea perusteettomasti tai enemmän kuin hänelle olisi voitu myöntää, voi tuen myöntänyt viranomainen, aikaisemman päätöksensä lainvoimaisuuden sitä estämättä, päättää perusteettomasti tai liikaa myönnetyn määrän takaisin perimisestä. Takaisin perittävän määrän osalta ei peritä korkoa ja saadaan periminen toimittaa siinä järjestyksessä kuin verojen ulosotosta on säädetty.

Takaisin periminen voidaan toimittaa myös siten, että asianomaiselle myöhemmin saman viranomaisen toimesta suoritettavaa tässä laissa tarkoitettua tukea vähennetään takaisin perittävällä määrällä.

Milloin hakija on saanut tukea vähemmän kuin hänen olisi pitänyt saada tai jos hänen hakemuksensa on perusteettomasti kokonaan hylätty, voi asian ratkaissut viranomainen, jos tarkoitukseen on varoja käytettävissä, itse oikaista virheellisen päätöksensä.

4 §.

Tässä laissa tarkoitettua tukea koskevista viranomaisten toimituskirjoista ei peritä leimaveroa eikä lähetysmaksua.

5 §.

Milloin tuen saaminen riippuu hakijan tilan tai karjan suuruudesta taikka hakijan omaisuudesta tai tuloista, tulee verolautakunnan maksutta antaa hakijaa koskevista verotusasiakirjoista tarpeelliset tiedot asianomaisille viranomaisille.

6 §.

Maatalouslautakunnan tässä laissa tarkoitetun päätöksen tiedoksi saamisesta on voimassa, mitä säädetään asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain 4 §:ssä, sellaisena kuin se on 15 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (233/66).

7 §.

Tässä laissa tarkoitettujen jatkuvasti toistuvien tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista menoista suoritetaan kunnalle korvausta sen mukaan kuin maatalouslautakunnista päivänä kuuta 197 annetun lain (/7) 11 §:n 2 momentissa on säädetty, kuitenkin niin, että tämän lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa suoritetaan kunnalle korvausta valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti. Satunnaisista tehtävistä voidaan tulo- ja menoarvion rajoissa suorittaa kunnalle kohtuullinen lisäkorvaus sen mukaan kuin valtioneuvosto erikseen määrää.

8 §.

Maataloustoimiston ja maatalouslautakunnan tässä laissa tarkoitetussa asiassa antamaan pää-

tökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla maatalouslautakunnan päätöksestä maataloustoimistoon ja maataloustoimiston päätöksestä maatilahallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Valituskirja voidaan sanotun määräajan kuluessa antaa myös maatalouslautakunnalle tai, milloin kysymyksessä on maataloustoimiston päätös, myös maataloustoimistolle. Maatalouslautakunnan ja maataloustoimiston tulee tällöin toimittaa valitusasiakirjat lausuntonsa ohella maatilahallitukselle.

Maatilahallituksen tässä laissa tarkoitetussa muussa kuin 7 §:ssä mainitussa asiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhausta 1 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tässä laissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen on voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty, kuitenkin niin, että lääninhallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa valtioneuvosto.

10 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971, ja sillä kumotaan maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (434/65). Kunnallis- ja lääninhallituksissa lain voimaan tullessa vireillä olevat 1 §:ssä tarkoitetut asiat siirtyvät, Ahvenanmaata lukuun ottamatta, vastaavasti maatalouslautakuntien ja maataloustoimistojen hoidettaviksi.

Laki

riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Riistatalouden ja kalatalouden tutkimus- ja koetoimintaa varten perustetaan riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on maatalousministeriön alainen.

Tutkimus- ja koetoimintaa varten tutkimuslaitoksella on tutkimusasemia.

2 §.

Tutkimuslaitoksessa voi olla osastonjohtajan ja erikoistutkijan virkoja sekä tutkimusmestarin, tutkimusapulaisen, laboratorioapulaisen ja toimistoapulaisen toimia.

Tutkimuslaitoksessa voi olla ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

Tutkimuslaitoksen johtajana toimii maatalousministeriön kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä osastonjohtaja.

3 §.

Tutkimuslaitoksella on oikeus ottaa vastaan lahjoituksia tutkimus- ja koetoimintaansa varten.

4 §.

Tutkimuslaitoksella on oikeus periä pyynnöstä suoritetuista selvityksistä, tutkimuksista ja lausunnoista sekä muista palveluksista maksuja eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaisesti sen mukaan kuin valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrätään.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Tässä laissa tarkoitettuja virkoja ja toimia voidaan perustaa ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään maataloushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston ja valtion riistantutkimuslaitoksen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan vir-

kaan tai toimeen riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa täyttää riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ylimääräiset ja tilapäiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanon aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Laki

metsästyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 13 päivänä huhtikuuta 1962 annetun metsästyslain (290/62) 54 §:n 2 momentti ja muutetaan lain 52 §:n 2 momentin 2 kohta seuraavasti:

52 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta määrärahasta voidaan suorittaa seuraavat menot:

— — — — — — — — — — — — — — —

2) riistanhoidon edistämistä tarkoittavat avustukset sekä riistanhoitotoimenpiteistä ja riistantutkimuksesta aiheutuvat menot niihin luettuna riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kustannukset riistatalouden tutkimus- ja koetoiminnan osalta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloushallinnosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 20 päivältä viime lokakuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 107. Esityksen johdosta valiokunta on saanut laki- ja talousvaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä. Kuultuaan asiantuntijoina kansliapäällikkö Pauli Lehtosaloa, metsäneuvos Tapio Korpelaa ja toimistopäällikkö Tauno Mäkeä maatalousministeriöstä, kansliapäällikkö Aarno Hannusta sisäasiainministeriöstä, virastovaltuutettu Seppo Salmista valtiovarainministeriöstä, pääjohtaja Urho Kähöstä asutushallituksesta, pääjohtaja Hans Perttulaa ja kalastusneuvos Tauno Kaartotietä maataloushallituksesta, ylijohtaja P. W. Jokista metsähallituksesta, maisteri Kai Westmania Kalataloudellisesta tutkimustoimistosta, professori Pekka Grenquistia Valtion riistantutkimuslaitoksesta, piiripäälliköitä Eino Pitkästä, Olavi Järvistä ja Ilkka Takalaa Hämeenlinnaan, Iisalmen ja Kuopion asutustoimistoista, metsäneuvos V. J. Palosuota Keskusmetsälautakunta Tapiosta, toimitusjohtaja Kauko Salovaaraa Maatalouskeskusten Liitosta, oikeustieteen kandidaatti Tapani Peltosta Agronomien Yhdistyksestä, agrologi Kauko Mannilaa Suomen Agrologien Liitosta, toiminnanjohtaja Tauno Savolaista Asutus- ja maatilatalousliitosta, toiminnanjohtaja Heikki Haavistoa Maataloustuottajain Keskusliitosta, maisteri Göran Engströmiä Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, maisteri Gösta Bergmania Suomen Kalastusyhdistyksestä, varatuomari Voitto Ala-Kurhilaa Suomen Kaupunkiliitosta sekä varatuomari Juhani Maljosta ja diplomi-insinööri Mikko Vähä-Piikkiötä Suomen Kunnallisliitosta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on saada aikaan nykyistä keskitetympi maataloushallinto. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan maataloushallitus ja asutushallitus yhdistettäväksi maatilahallitukseksi ja sen piirihallintoa varten muodostettavaksi nykyisistä asutuspiireistä maatalouspiirit. Paikallisina toimieliminä tulisivat olemaan, kuten nykyisinkin on asian laita asutushallinnon alalla, kunnalliset lautakunnat, joiden nimi kuitenkin muuttuisi asutuslautakunnasta maatalouslautakunnaksi. Siirtyminen keskitettyyn maataloushallintoon tultaisiin suorittamaan siten, että maataloushallituksen tehtävät, lukuun ottamatta kalatalousosaston ja kalataloudellisen tutkimustoimiston sekä maatalousoppilaitoksiin ja niihin liittyviin koulutiloihin kuuluvia tehtäviä, samoin kuin asutushallituksen tehtävät siirtyisivät maatilahallitukselle. Maataloushallituksen kalatalousosaston tehtävät siirrettäisiin hoidettaviksi välittömästi maatalousministeriöstä, jossa ne yhdessä ministeriön toimesta ennestään välittömästi hoidettujen metsästys- ja poronhoitoasioiden kanssa tulisivat muodostamaan oman tehtäväryhmänsä. Maataloushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston tehtävät siirtyisivät valtion riistantutkimuslaitoksesta ja sanotusta tutkimustoimistosta muodostettavalle riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle. Erikseen annettavan lain nojalla siirtyisivät maatalousoppilaitoksiin ja niihin liittyviin koulutiloihin kuuluvat tehtävät opetusministeriölle ja sen alaiselle ammattikasvatushallitukselle.

Maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetussa laissa tarkoitetut asiat hoitaa nykyisin eräin poikkeuksin kunnanhallitus. Lääninhallituksen asiana on maatalousministeriön antamien ohjeiden mukaan erityisesti valvoa maatalouden tukemiseen myönnettyjen valtion varojen jaon suorittamista samoin kuin valvoa, että kuntain viranomaisten esitykset maatalouden tukemiseen myönnettyjen varojen jakamisesta on tehty voimassa olevia määräyksiä noudattaen, sekä tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin jaon yhteydessä tapah-

tuneitten virheiden oikaisemiseksi. Kun edellä tarkoitetut tehtävät ovat maataloushallinnon alaan kuuluvia ja kun on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että maatalouden kenttäorganisaatiolla on kokonaiskäsitys ja -vastuu kaikista valtion taholta kentällä hoidettavista maatalouden tukemiseen ja muuhun maatalouspolitiikan toteuttamiseen kuuluvista tehtävistä, ehdotetaan puheena olevat tehtävät siirrettäviksi maataloushallinnon organisaation hoidettaviksi.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä tarpeellisena. Esityksen yksityiskohtien osalta valiokunta tekee kuitenkin seuraavat huomautukset ja muutosehdotukset.

Maatilahallituksen tehtävät huomioon ottaen olisi sen hallinnonalalla kiinnitettävä erityistä huomiota pysyväisluonteiseen suunnittelutyöhön. Tämän vuoksi valiokunta on lisännyt maataloushallintoa koskevan lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin virkanimikeluetteloon suunnittelijan viran sekä saman pykälän 2 momenttiin maininnan siitä, että suunnittelijan virka voi olla myös sopimuspalkkainen. Valiokunta on muuttanut myös lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin sanamuotoa siten, että maataloushallinnossa voi olla, kuten nykyisinkin sekä maataloushallituksessa että asutushallinnossa on asian laita, myös työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa. Lakiehdotuksen 7 §:n 2 ja 4 momenttiin tehdyt muutosehdotukset aiheutuvat siitä, että maatalousoppilaitoksia ja niihin liittyviä koulutiloja koskevat asiat on tarkoitus siirtää maaliskuun 1 päivästä 1971 lukien opetusministeriön ja sen alaisena toimivan ammattikasvatushallituksen hoidettaviksi.

Maatalouslautakuntia koskevassa lakiehdotuksessa, jonka säännösehdotukset olennaisilta osin ovat samanlaiset kuin säännökset kumottavaksi ehdotetussa laissa asutuslautakunnista, on eräiltä osin poikettu kunnallisoikeuden yleisistä periaatteista. Kun valiokunta ei katso olevan tällaisiin poikkeamiin riittäviä perusteita, se on muuttanut lakiehdotuksen 4 §:n 1 momenttia siten, ettei jäsenten lukumäärää rajoiteta neljään, vaan että puheenjohtajan lisäksi maatalouslautakunnassa on vähintään neljä muuta jäsentä. Siitä johtuen, että myös puheenjohtaja on jäsen, on lisäksi aiheutunut muodollista laatua oleva muuots lakiehdotuksen 3 §:ään ja 4 §:n 2 momenttiin. Lakiehdotuksen 6 §:n, jonka mukaan kunnallisvaltuusto voi, maatilahallitusta kuultuaan, vapauttaa puheenjohtajan toimestaan, kun erityistä syytä siihen harkitaan olevan, valiokunta ehdottaa poistettavaksi. Huomioon ottaen 4 §:n 1 momenttiin tekemänsä muutosehdotukset ja kun kunnallisen lautakunnan päätösvaltaisuudesta on säädetty kunnallislain 25 §:n 2 momentissa (616/62), valiokunta ehdottaa poistettavaksi myös maatalouslautakunnan päätösvaltaisuutta koskevan 7 §:n.

Lakiehdotuksen 5 §:n 2 momenttiin on tehty muodollista laatua oleva muutos. Valiokunta on muotoillut uudelleen myös muutoksenhakua koskevan 6 (8) §:n, jonka 3 momentista on lisäksi tarpeettomana poistettu viittaus kunnallislain 95 §:ään. Sanotusta pykälästä on poistettu myös sen neljäs momentti, koska maatalouslautakunnan puheenjohtaja ei enää voi tehdä päätöksiä, joista voitaisiin hakea muutosta valittamalla.

Lakiehdotuksen 7 (9) §:n mukaan kunta voi ottaa maatalouslautakunnan avuksi pää- tai sivuvirkaisen kunnangrologin. Valiokunnan mielestä ehdotettu virkanimike kunnanagrologi on kuitenkin epäonnistunut, koska se ei luontevasti sovellu kaupungissa ja kauppalassa käytettäväksi ja koska pykälän 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa henkilö, jolla ei ole agrologin pätevyyttä, voisi käyttää agrologin nimeä. Valiokunta on tämän vuoksi korvannut kunnanagrologin virkanimikkeen nimikkeellä maataloussihteeri. Tästä on aiheutunut muutoksia myös lakiehdotuksen 8 (10) §:ään sekä 9 (11) §:n 2 momenttiin ja 12 (14) §:n 3 momenttiin. Kun valiokunnan mielestä ei myöskään maataloussihteeri saisi olla lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö, valiokunta on lisännyt sanottua kieltoa koskevan uuden 4 momentin lakiehdotuksen 7 (9) §:ään. Tästä on aiheutunut muutos myös 12 (14) §:n 3 momenttiin.

Maatalouslautakuntia koskevan lakiehdotuksen 11 §:ään ja maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamista koskevan lakiehdotuksen 7 §:ään on sisällytetty säännösehdotukset niistä perusteista, joiden mukaan kunnalle suoritetaan korvausta maatalouslautakunnan menoista. Kun maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta kunnille on tähän asti suoritettu kohtuullinen korvaus, ja kun kuntien tehtävät tältä osin siirrettäisiin maatalouslautakuntien hoidettaviksi, ei maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvistä tehtävistä enää suoritettaisi erikseen korvausta, vaan maatalouslautakuntia koskevan la-

kiehdotuksen 11 §:n mukainen korvausjärjestelmä ulotettaisiin koskemaan myös jatkuvasti toistuvia hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyviä tehtäviä. Huomioon ottaen, että maatalouslautakuntia koskevan lakiehdotuksen 11 §:n mukaiset korvausperusteet ovat täysin samanlaiset kuin voimassa olevassa laissa asutuslautakunnista, on ilmeistä, että kunnille aiheutuva taloudellinen rasitus puheena olevien tehtävien hoitamisesta tulee nykyisestään nousemaan. Kun valiokunnalla ei ole mahdollisuuksia kysymyksen perusteelliseen selvittämiseen, se edellyttää, että kunnille maatalouslautakunnan tehtävistä suoritettavia korvauksia koskeva kysymys kokonaisuudessaan kiireellisesti selvitetään hallituksen toimesta. Valiokunta on kuitenkin muuttanut maatalouslautakuntia koskevan lakiehdotuksen 9 (11) §:n 2 momenttia siten, että siinä tarkoitetuista menoista suoritetaan kunnille korvausta kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (665/67) mukaan valtioneuvoston vuosittain vahvistaman kantokykyluokituksen perusteella määräytyvä osa. Kantokykyluokkiin 5—10 kuuluvien kuntien osalta korvaus olisi nykyisen suuruinen eli 65 %:ia ja kantokykyluokkiin 4—1 kuuluvien kuntien osalta vastaavasti porrastaen 70—85 %:ia. Tämän muutoksen johdosta on pykälän 3 momentti poistettu. Momenttiin on lisäksi tehty muodollista laatua oleva selvennys.

Maatalouslautakuntia koskevan lakiehdotuksen 10 (12) §:ään on selvyyden vuoksi lisätty sivulause "mikäli kunnallisia virkaehtosopimuksia koskevista säännöksistä ei muuta johdu." Lakiehdotuksen 12 (14) §:n 3 momenttia on niin ikään selvyyden vuoksi muutettu siten, että asutusneuvojat siirtyvät suostumuksellaan lain voimaan tullessa vastaaviksi maataloussihteereiksi.

Kun riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksessa valiokunnan mielestä tulisi voida olla myös vakinaisia tutkijoita, valiokunta on lisännyt riista- ja kalatalouden tutkimuslaitosta koskevan lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin virkanimikeluetteloon myös tutkijan viran.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

Laki

maataloushallinnosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

3 §.

Maatilahallituksessa voi olla:

pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön, *suunnittelijan,* asianvalvojan, toimistoagronomin, lakimiehen, toimistometsänhoitajan, toimistoinsinöörin, ylitarkastajan, tarkastajan, kamreerin, aktuaarin ja insinöörin virkoja; sekä

toimistorakennusmestarin, osastosihteerin, pääkirjanpitäjän, toimistosihteerin, kirjaajan, arkistonhoitajan, kirjanpitäjän, kassanhoitajan, apulaiskirjaajan, kanslistin, apulaiskanslistin, piirtäjän, konekirjoittajan, toimistoapulaisen, puhelunvälittäjän, ylivahtimestarin ja vahtimestarin toimia.

Pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön, (*poist.*), toimistopäällikön *ja suunnittelijan* virat voivat olla sopimuspalkkaisia.

4 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Maataloushallinnossa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä *sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.*

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

7 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Maataloushallinnon tulee suorittaa ne tehtävät, jotka ennen tämän lain voimaantuloa on säädetty tai määrätty asutushallinnon tai maataloushallituksen suoritettaviksi, lukuun ottamatta kalataloutta ja kalataloudellista tutkimusta koskevia tehtäviä sekä niitä tehtäviä, jotka on siirretty *opetusministeriön ja ammat-*

tikasvatushallituksen sekä vesihallinnon suoritettaviksi.

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Tämän lain tullessa voimaan siirretään asutushallinnon ja maataloushallituksen asianomainen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen maataloushallinnossa, maatalousministeriössä, (*poist.*) riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksessa *tai ammattikasvatushallituksessa* taikka, mikäli häntä ei sanotun tavoin siirretä edellä tarkoitettuun virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

(5 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

maatalouslautakunnista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

3 §.

Maatalouslautakunnasta sekä sen puheenjohtajasta ja *muista* jäsenistä on voimassa, jollei tässä laissa ole toisin säädetty, mitä kunnallisista lautakunnista ja kunnallisista luottamusmiehistä on säädetty.

4 §.

Maatalouslautakunnassa on puheenjohtaja ja *vähintään* neljä *muuta* jäsentä *sekä jokaisella henkilökohtainen* (*poist.*) varajäsen.

Lautakunnan puheenjohtajan ja *muut* jäsenet sekä varajäsenet kunnallisvaltuusto valitsee neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunta valitsee samaksi ajaksi keskuudestaan varapuheenjohtajan.

5 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Maataloutta varten valtion varoista annettavia lainoja tai lainoja, joista valtio maksaa korkohyvitystä, myöntävän rahalaitoksen palveluksessa tai asiamiehenä oleva (*poist.*) tahi sen hallitukseen kuuluva (*poist.*) *henkilö* taikka sen hallintoneuvoston tai isäntien puheenjohtaja (*poist.*) tai varapuheenjohtaja (*poist.*) älköön *olko jäsenenä* (*poist.*) maatalouslautakun*nassa.*

(6 ja 7 §.)

(*Poist.*)

6 (8) §.

Maatalouslautakunnan (*poist.*) päätökseen (*poist.*) saa hakea (*poist.*) muutosta valittamalla (*poist.*) maatilahallitukseen *30* päivän kuluessa päätöks*en* tiedo*ksi* saa*misesta. Valituskirja voidaan sanotun määräajan kuluessa toimittaa myös maatalouslautakunnalle, jonka tällöin on lausuntonsa ohella lähetettävä se maatilahallitukselle.*

Milloin maatalouslautakunnan tehtävistä huolehtii kunnallishallitus, sovelletaan siihen vastaavasti, mitä 1 momentissa on maatalouslautakunnasta säädetty.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei sovelleta, milloin laissa tai asetuksessa on muutoksenhausta toisin säädetty tai muutoksenhaku kielletty (*poist.*).

(*Poist.*)

7 (9) §.

Maatalouslautakunnan avuksi kunta voi ottaa pää- tai sivuvirkaisen *maataloussihteerin.* Kunnat voivat (*poist.*) ottaa yhteisen *maataloussihteerin.*

Maataloussihteerin tulee olla maatalousopiston tai sitä vastaavan aikaisemman maatalousoppilaitoksen oppimäärän tahi sitä korkeamman maataloudellisen tutkinnon suorittanut.

Maatilahallituksen luvalla voidaan sivuvirkaiseksi *maataloussihteeriksi* ottaa henkilö, joka ei täytä 2 momentissa mainittuja kelpoisuusehtoja, jos hänellä muutoin harkitaan olevan *maataloussihteerin* tehtävien hoitamiseen tarvittava taito ja kyky.

Maataloussihteerinä ei saa olla 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö.

8 (10) §.

Jollei kunnassa ole *maataloussihteeriä,* maatilahallitus voi kunnan hakemuksesta tai kunnanvaltuustoa kuultuaan valtion tulo- ja menoarvion rajoissa päättää, että maatalouslautakunnan puheenjohtajalle maksetaan kuukausipalkkiota.

9 (11) §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Kunnalle korvataan valtion varoista *kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (665/67) mukaan valtioneuvoston vuosittain vahvistaman kantokykyluokituksen perusteella määräytyvä osa* (*poist.*) *maataloussihteerin* palkasta ja siihen liittyvistä menoista sekä eläkekustannuksista, maatalouslautakunnan puheenjohtajalle *10 §:n mukaan vahvistetusta* (*poist.*) kuukausipalkkiosta samoin kuin maatalouslautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja *maataloussihteerin* kokouspalkkioista sekä matkakustannusten korvauksista ja päivärahoista. *Valtionavun suuruus määräytyy seuraavan asteikon mukaisesti:*

kantokykyluokka	*valtionapu*
1	*85 %*
2	*80 %*
3	*75 %*
4	*70 %*
5—10	*65 %*

(*Poist.*)

10 (12) §.

Valtiovarainministeriö vahvistaa, ottaen huomioon valtion vastaavanlaatuisista tehtävistä suorittamat etuudet, niiden palkka- ja eläke-etujen sekä matkakustannusten korvausten ja päivärahojen perusteet, joiden mukaan kunnille voidaan 9 §:n perusteella suorittaa korvausta, *mikäli kunnallisia virkaehtosopimuksia koskevista säännöksistä ei muuta johdu.*

11 (13) §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

12 (14) §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Tämän lain tullessa voimaan siirtyvät asutusneuvojat *suostumuksellaan ja 9 §:n 4 momentin säännöksen estämättä* ilman eri toimenpiteitä vastaaviksi *maataloussihteereiksi.*

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä neljäs lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Tutkimuslaitoksessa voi olla osastonjohtajan, (*poist.*) erikoistutkijan *ja tutkijan* virkoja sekä tutkimusmestarin, tutkimusapulaisen, laboratorioapulaisen ja toimistoapulaisen toimia.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

3—6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Vielä valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä viides lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Lopuksi valiokunta ehdottaa eduskunnan päätettäväksi toivomuksen,

että hallitus kiirellisesti selvityttäisi, onko valtion varoista nyt hyväksytyn

lain mukaan kunnille suoritettava korvaus maatalouslautakuntien tehtävistä liian pieni, ja antaisi eduskunnalle sellaisen esityksen, johon selvitys antaa aihetta.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, varapuheenjohtaja Nevalainen, jäsenet Antila, Järvenpää, Lillqvist (osittain), Lottanen (osittain), Mustonen, Puhakka, Raatikainen, I. Suominen (osittain), Vartia, H. Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet L. Linna, Salo (osittain) ja Tähkämaa (osittain).

Vastalause.

Me allekirjoittaneet emme ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan hallituksen esityksen n:o 107 laiksi maataloushallinnosta ja siihen liittyvistä laeista hyväksymiseen lain voimaantulon osalta. Koska esitystämme lakiehdotusten voimaantulosäännöksen muuttamisesta siten, että lait tulisivat voimaan vasta 1. 3. 1973 lukien, ei hyväksytty, esitimme hallituksen esityksen hylättäväksi. Hylkäysesityksen, samoin kuin voimaantulosäännöksen muutosesityksen teimme sen vuoksi, että käsityksemme mukaan näin merkittävä valtiohallinnon organisaatiouudistus olisi valmisteltava ilman, että sitä koskevat määrärahaesitykset on jo ennen lakiesityksen antamista hallituksen esityksestä tehty valtion tulo- ja menoarvioon, joka osaltaan on sitonut valiokuntaa lakiesityksen käsittelyssä.

Kun lisäksi on oletettavissa, että nyt esitetyllä lailla tullaan hidastuttamaan tervettä asutustoimintaa ja edesauttamaan piirihallinnon supistamista tarpeettomasti, ehdotamme kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Lauri Linna.

Pentti Antila.

EDUSKUNNAN
LAKI- JA TALOUSVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
24 päivänä marraskuuta 1970.
Lausunto n:o 5.

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on 22 päivänä lokakuuta 1970 päivätyssä kirjeessään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt laki- ja talousvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 107 laiksi maataloushallinnosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Kuultuaan asiantuntijoina kansliapäällikkö, hallitusneuvos Pauli Lehtosaloa ja toimistopäällikkö Tauno Mäkeä maatalousministeriöstä, kansliapäällikkö, hallitusneuvos Arno Hannusta sisäasiainministeriöstä, pääjohtaja Hans Perttulaa, toimistopäällikkö Keijo Sipilää ja kalastusneuvos Tauno Kaartotietä maataloushallituksesta, ylijohtaja Kaarlo Muuramoa asutushallituksesta, osastopäällikkö Mauno Kangasniemeä ja diplomi-insinööri Mikko Vähä-Piikkiötä Suomen Kunnallisliitosta, varatuomari Voitto Ala-Kurhilaa Suomen Kaupunkiliitosta, varatuomari Viking Sundströmiä Finlands svenska kommunförbundista ja oikeustieteen kandidaatti Tapani Peltosta Agronomien Yhdistyksestä valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Jotta maatalouden tuotantokustannusten alentamiseen tähtäävät maatalouden ulkoinen ja sisäinen rationalisointi sekä maataloustuotannon tasapainoittamispyrkimykset voitaisiin hoitaa keskitetysti maatalouden kokonaistavoitteet huomioon ottaen, hallitus ehdottaa, että maataloushallitus ja asutushallitus yhdistettäisiin maatilahallitukseksi ja sen piirihallintoa varten muodostettaisiin nykyisistä asutuspiireistä maatalouspiirit. Siirtyminen keskitettyyn maataloushallintoon tultaisiin suorittamaan siten, että maataloushallituksen tehtävät, lukuun ottamatta kalatalousosaston ja kalataloudellisen tutkimustoimiston tehtäviä, samoin kuin asutushallituksen tehtävät siirtyisivät maatilahallitukselle. Maataloushallinnon alaisena piirihallintona toimisivat maatalouspiirit, joissa kussakin olisi maataloustoimisto. Maataloushallituksen kalatalousosaston tehtävät, jotka luonteensa puolesta olennaisesti poikkeavat maataloushallituksen toimialaan kuuluvista muista tehtävistä, siirrettäisiin hoidettaviksi välittömästi maatalousministeriöstä, jossa ne yhdessä ministeriön toimesta ennestään välittömästi hoidettujen metsästys- ja poronhoitoasioiden kanssa tulisivat muodostamaan oman tehtäväryhmänsä. Maataloushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston tehtävät siirtyisivät valtion riistantutkimuslaitoksesta ja sanotusta tutkimustoimistosta muodostettavalle riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle. Asutushallinnon paikallisina toimieliminä ovat nykyisin asutuslautakunnat. Maataloushallinnon tehtävät huomioon ottaen hallitus katsoo, että olisi tarkoituksenmukaista edelleenkin käyttää paikallisina toimieliminä kunnallisia lautakuntia. Ehdotukseen laiksi maatalouslautakunnista on otettu tällaisia lautakuntia koskevat säännökset.

Maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain mukaan kunnat ovat velvollisia kohtuullista korvausta vastaan hoitamaan tehtäviä, jotka liittyvät sellaisen hinnanalennuksen, avustuksen, korvauksen tai muun tuen myöntämiseen valtion varoista, jolla vaikutetaan maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hintoihin tai joka jaetaan välittömänä tukena suoraan viljelijöille tai karjanhaltijoille tahi joka myönnetään viljelijöille satovahinkojen johdosta taikka jolla alennetaan elintarvikkeiden hintoja ja myönnetään vastaava etu niiden tuottajalle. Edellä tarkoitetut asiat hoitaa nykyisin eräin poikkeuksin kunnallishallitus. Kun edellä tarkoitetut tehtävät ovat maataloushallinnon alaan kuuluvia ja kun on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että maatalouden kenttäorganisaatiolla on kokonaiskäsitys ja -vastuu kaikista valtion taholta kentällä hoidettavista maatalouden tukemiseen ja muuhun maatalouspolitiikan toteuttamiseen kuuluvista tehtävistä, hallitus ehdottaa puheena olevat tehtävät siirrettäviksi maataloushallinnon organisaation hoidettaviksi. Tämän mukaan hoitaisivat maatilahallitus, maataloustoimistot ja kunnalliset maatalouslautakunnat edellä tarkoi-

tetut ja niihin liittyvät valvonta- ja muut tehtävät.

Valiokunnalla ei ole huomauttamista hallituksen esitykseen sisältyvien ensimmäisen, neljännen ja viidennen lakiehdotuksen osalta, mutta toisesta ja kolmannesta lakiehdotuksesta valiokunta esittää seuraavaa.

Laki maatalouslautakunnista.

Valiokunta katsoo, että lakiehdotus, joka pääkohdiltaan on sama kuin kumottavaksi ehdotettu laki asutuslautakunnista, olisi sopeutettava, vaikka maatalouslautakunnan erityisluonnekin otetaan huomioon, kunnallisoikeuden yleisiin periaatteisiin, minkä vuoksi valiokunta katsoo olevan aihetta seuraaviin muutosesityksiin, jotka osaksi ovat laadultaan muodollisia. Muutosesitykset seuraavat hallituksen esityksen pykäläjärjestystä.

2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan maatalouslautakunta olisi velvollinen antamaan virka-apua toisten kuntien viranomaisille. Vaikka onkin selvää, että myös oman kunnan viranomaisille on annettava virka-apua, voitaisiin säännöstä ehkä siten muuttaa, että poistetaan sana "toisten".

3 §. Kun kysymyksessä on kunnallinen lautakunta ja siihen siten sovelletaan kunnallislakia, poistettaneen pykälä tarpeettomana.

4 §. Kuntien itsemääräämisoikeutta ei ole syytä rajoittaa siten, että jäsenten lukumäärä rajoitetaan neljäksi. Tämän vuoksi, ja kun puheenjohtajakin on jäsen, valiokunta esittää, että 4 §:n 1 momentti muutettaisiin näin kuuluvaksi: Maatalouslautakunnassa on puheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä sekä jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Vastaavasti muuttuisi 2 momentti: Lautakunnan puheenjohtajan ja muut jäsenet — — —.

5 §:n 2 momentin mukaan älköön siinä mainittua henkilöä valittako maatalouslautakuntaan. Vaikka kunnallislain 20 §:n mukaan kunnalliseen luottamustoimeen valitun menettäessä vaalikelpoisuutensa lakkaa hänen toimensa, valiokunta esittää, että sanamuotoa muutettaisiin: — — — älköön olko jäsenenä maatalouslautakunnassa.

6 §. Sellaista poikkeamista kunnallisoikeuden periaatteista, mikä sisältyy ehdotettuun 6 §:ään, ei ole pidettävä hyväksyttävänä, minkä vuoksi valiokunta esittää, että 6 § poistettaisiin.

7 §. Kunnallisen lautakunnan päätösvaltaisuudesta on säädetty kunnallislain 25 §:n 2 momentissa (616/62), minkä vuoksi säännös tässä on tarpeeton. Tämän vuoksi ja ottaen myös huomioon 4 §:ään esittämänsä muutokset, valiokunta esittää, että 7 § poistettaisiin.

8 §. Muutoksenhakua koskevat säännökset olisi valiokunnan mielestä tarkistettava ottaen huomioon yleiset muutoksenhakua ja asiakirjojen lähettämistä koskevat säännökset. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että 8 §:n 1 ja 2 momentti voitaisiin kirjoittaa seuraavaan tapaan:

Maatalouslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maatilahallitukselle 30 päivän kuluessa tiedoksi saamisesta. Valituskirja voidaan toimittaa myös maatalouslautakunnalle, jonka tällöin on lausuntonsa ohella lähetettävä se maatilahallitukselle.

Milloin maatalouslautakunnan tehtävistä huolehtii kunnallishallitus, sovelletaan siihen vastaavasti, mitä 1 momentissa on maatalouslautakunnasta säädetty.

Saman pykälän 3 momentissa oleva viittaus kunnallislain 95 §:ään voitaneen poistaa, koska lakiehdotuksessa ei muuallakaan ole viitattu lainkohtiin, ja 4 momentissa oleva sana "antamaan" on tarpeeton.

9 §. Valiokunta katsoo, että ehdotettu virkanimike kunnanagrologi on epäonnistunut, koska se ei sovellu kaupungissa ja kauppalassa ja koska 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa henkilö, jolla ei ole agrologin pätevyyttä, saisi käyttää agrologin nimeä. Valiokunta esittää sen vuoksi, että kunnanagrologi korvattaisiin jollakin muulla nimikkeellä, ja pitää puolestaan maataloussihteeriä sopivana. Valiokunta esittää, että 1 momenttiin tehtäisiin myös eräitä muodollisia muutoksia, jolloin se voisi kuulua esim. seuraavasti: Maatalouslautakunnan apuna kunnalla voi olla pää- tai sivuvirkainen maataloussihteeri. Kunnat voivat ottaa yhteisen maataloussihteerin.

Virkanimikkeen muuttaminen aiheuttaisi vastaavat muutokset myös 9 §:n 2 ja 3 momenttiin, 10 §:ään, 11 §:n 2 ja 3 momenttiin sekä 14 §:n 3 momenttiin.

11 §. Valiokunnan saamien tietojen mukaan kunnat eivät ole saaneet asutuslautakuntien aiheuttamista menoista edes kohtuullista korvausta valtion varoista. Jos hallituksen esitys tältä osalta hyväksyttäisiin, joutuisivat sellaiset kunnat, joiden taloudellinen kantokyky on

heikko, entistäkin huonompaan asemaan. Tämän vuoksi valiokunta esittää, että korvattaviin menoihin luettaisiin myös toimistotarvike-, kalusto- ja huoneistomenot sekä toimistohenkilökunnan palkat niihin liittyvine menoineen ja eläkekustannuksineen. Samalla valiokunta esittää, että valtionapu porrastettaisiin kantokykyluokitukseen perustuen. Valiokunta esittää, että 11 §:n 2 momentti muutettaisiin esim. näin kuuluvaksi:

Kunnalle korvataan valtion varoista kuntien kantokykyluokituksen mukaan määräytyvä osa maataloussihteerin palkasta ja siihen liittyvistä menoista sekä eläkekustannuksista, maatalouslautakunnan puheenjohtajalle mahdollisesti suoritettavasta kuukausipalkkiosta samoin kuin maatalouslautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja maataloussihteerin kokouspalkkioista ja niihin liittyvistä menoista sekä matkakustannusten korvauksista ja päivärahoista. Samoin perustein korvattaviin menoihin luetaan myös toimistotarvike-, kalusto- ja huoneistomenot sekä toimistohenkilökunnan palkat niihin liittyvine menoineen ja eläkekustannuksineen. Kunnalle myönnetään valtionapua kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (665/67) mukaan valtioneuvoston vuosittain vahvistamaan kantokykyluokitukseen perustuen seuraavan asteikon mukaisesti:

	valtionapu
1 luokassa	85 %
2 „	80 %
3 „	75 %
4 „	70 %
5 „	65 %
6 „	60 %
7 „	55 %
8 „	50 %
9 „	45 %
10 „	40 %

Valiokunta pitää suotavana, että kunnille suoritettaisiin ennakkoa ko. tarkoituksiin valtion varoista. Tällöin voitaisiin ehkä 11 §:ään lisätä uusi 4 momentti, jossa lausuttaisiin esim. seuraavaa: Kulumassa olevan vuoden menoja varten suoritetaan kunnalle ennakkoa 80—90 prosenttia siitä valtionavusta, joka kunnalle on tuleva sanotulta vuodelta hyväksytyn talousarvion mukaan. Ennakko on suoritettava kahtena yhtä suurena eränä helmi- ja elokuussa.

Kun säännöksiä ennakosta ei kuitenkaan sisälly hallituksen esitykseen, valiokunta esittää maa- ja metsätalousvaliokunnan harkittavaksi, voidaanko säännös lisätä, vai olisiko eduskunnan siitä annettava lausuma.

12 §:n loppuun valiokunta esittää lisättäväksi: mikäli kunnallisia virkaehtosopimuksia koskevista säännöksistä ei muuta johdu.

Virkaehtosopimuslainsäädännön mukaan maataloussihteerin, joka on kunnallinen viranhaltija, palkkaus- ym. etuudet tulevat ilmeisesti vahvistettaviksi virkaehtosopimuksin. Kun eduskunnan palkkavaltuuskunta on hyväksynyt valtionapupalkkaisia viranhaltijoita koskevat virkaehtosopimukset siltä osin, mikä koskee valtionavustusten suorittamista sopimusten edellyttämiin palkkaus- ym. kustannuksiin, valtionavustukset on suoritettava tämän mukaisesti.

14 §:n 3 momentin säännös olisi valiokunnan mielestä kirjoitettava täydellisempään muotoon ottaen huomioon, että kysymys on sekä maataloussihteerin viroista tai tilapäisistä virkasuhteista että maataloussihteerin viroissa vakinaisina tai väliaikaisina olevista henkilöistä. Jos esim. asutusneuvojan virassa on lain voimaantullessa virkaatoimittava, ei olisi asianmukaista, että hänestä lain nojalla tulisi kunnan vakinainen virkamies. Tämän vuoksi valiokunta esittää, että 14 §:n 3 momentti muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

Kunnan asutusneuvojan viran vakinainen haltija siirretään suostumuksellaan kuntaan perustettuun maataloussihteerin virkaan julistamatta tätä haettavaksi ja siitä riippumatta, täyttääkö asianomainen 9 §:n 2 momentissa säädetyn kelpoisuusehdon, ei kuitenkaan, mikäli virat eivät kumpikin ole päävirkoja tai toisiaan suunnilleen vastaavia sivuvirkoja taikka mikäli valtuusto painavista syistä päättää toisin.

Tällöin olisi ehkä aihetta lisätä 14 §:ään uusi 4 momentti (tai lisätä 3 momenttiin): Mitä 3 momentissa (tässä) on säädetty, noudatetaan soveltuvin osin myös, milloin asutusneuvojan virka on kuntien yhteinen.

Laki maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta.

Lain maatalouslautakunnista 11 §:n 2 (ja 4) momenttiin esittämiensä muutosten johdosta ja katsoen, ettei ole asianmukaista panna eri asemaan valtionavun saantiin nähden kunnille aiheutuvia jatkuvasti toistuvia tehtäviä ja satunnaisia tehtäviä, valiokunta esittää, että 7 §

muutetttaisiin esim. näin kuuluvaksi (ensimmäisissä suluissa oleva vain siinä tapauksessa, että toisen lakiehdotuksen 11 §:ään lisätään ennakkoa koskeva 4 momentti):

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista menoista suoritetaan kunnalle korvausta (sekä maksetaan ennakkoa) sen mukaan kuin maatalouslautakunnista päivänä kuuta 197 annetun lain (/7) 11 §:ssä on säädetty, kuitenkin niin, että tämän lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa suoritetaan kunnalle korvausta valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti.

Edellä olevan johdosta valiokunta esittää kunnioittavasti lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät ensimmäinen, neljäs ja viides lakiehdotus hyväksytttäisiin muuttamattomina sekä toinen ja kolmas lakiehdotus siten muutettuina kuin edellä on esitetty.

Valiokunnan puolesta:

Mikko Kaarna.

Aapo Lehtovirta.

Eriävä mielipide.

Valiokunnan enemmistön kannasta poiketen katsomme, että maatalouslautakunnista annetun lain 11 § ja maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetun lain 7 § tulisi hyväksyä hallituksen esityksen mukaisina.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Reino Breilin. **Ville Tikkanen.**
Kaarle Salmivuori. **V. O. Mäkinen.**

Suuren valiokunnan mietintö n:o 145 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloushallinnosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 29 tehtyjä ehdotuksia, kuitenkin jäljempänä näkyvin muodollisin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaisina;

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän kolmannen lakiehdotuksen muuttamattomana;

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän neljännen lakiehdotuksen maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotuksen mukaisena; sekä

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän viidennen lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

metsästyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 13 päivänä huhtikuuta 1962 annetun metsästyslain (290/62) 54 §:n 2 momentti ja *muutetaan* lain 52 §:n 2 momentin 2 kohta, *sellaisena kuin se on 31 päivänä tammikuuta 1969 annetussa laissa (18/69),* seuraavasti:

52 § ja voimaantulosäännös.
(Kuten maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maataloushallinnosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 107 laiksi maataloushallinnosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 29 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 145, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maataloushallinnosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maataloushallintoa johtaa ja valvoo maatalousministeriön alaisena keskusvirastona maatilahallitus.

Piirihallintoa varten jaetaan maa valtioneuvoston päätöksellä maatalouspiireihin. Kussakin maatalouspiirissä on maataloustoimisto.

Paikallisina toimieliminä ovat kuntien maatalouslautakunnat, joista on erikseen lailla säädetty.

2 §.

Maatilahallituksen tehtävänä on, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty:

1) huolehtia maatalouden yleisestä kehittämistoiminnasta ja sen sopeuttamisesta yhteiskunnan muuhun kehittämistoimintaan,

2) kehittää maataloustuotantoa maatalouden kokonaistavoitteet huomioon ottaen,

3) edistää maatalouden alueellista suunnittelua sekä maatilojen rakennerationalisointia,

4) hoitaa toimialaansa kuuluvaa maan hankkimista ja käyttämistä sekä lainoitustoimintaa,

5) huolehtia maatalouden hintapoliittisista tukitoimenpiteistä,

6) huolehtia maatalouslaskennasta ja muusta maataloustilastosta,

7) johtaa ja valvoa maataloustuotteita, -koneita ja -tarvikkeita koskevaa tarkastustoimintaa,

8) edistää ja kehittää maatalousneuvontaa sekä valvoa valtionapua saavia maatalouden neuvontajärjestöjä ja niiden toimintaa,

9) hoitaa maatilatalouden kehittämisrahastoa sekä

10) huolehtia hallinnassaan olevasta valtion omaisuudesta.

Maatilahallitus ja sen alainen hallinto suorittavat lisäksi ne muut tehtävät, jotka on säädetty tai määrätty niiden hoidettaviksi.

3 §.

Maatilahallituksessa voi olla:

pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön, suunnittelijan, asianvalvojan, toimistoagronomin, lakimiehen, toimistometsänhoitajan, toimistoinsinöörin, ylitarkastajan, tarkastajan, kamreerin, aktuaarin ja insinöörin virkoja; sekä

toimistorakennusmestarin, osastosihteerin, pääkirjanpitäjän, toimistosihteerin, kirjaajan, arkistonhoitajan, kirjanpitäjän, kassanhoitajan, apulaiskirjaajan, kanslistin, apulaiskanslistin, piirtäjän, konekirjoittajan, toimistoapulaisen, puhelunvälittäjän, ylivahtimestarin ja vahtimestarin toimia.

Pääjohtajan, ylijohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön ja suunnittelijan virat voivat olla sopimuspalkkaisia.

4 §.

Piirihallinnossa voi olla piiripäällikön, agronomin, lakimiehen ja metsänhoitajan virkoja sekä toimistorakennusmestarin, agrologin, metsäteknikon, tarkastajan, kirjanpitäjän, kartanpiirtäjän, konekirjoittajan ja toimistoapulaisen toimia.

5 §.

Edellä 3 ja 4 §:ssä mainittuja virkoja ja toimia voi olla eri luokkaisia.

Maataloushallinnossa voi olla myös ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

6 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

7 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971, ja sillä kumotaan asutushallinnosta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (406/65) ja sen nojalla annetut säännökset, lukuun ottamatta sanotun lain 5 §:n säännöstä toimivallan siirrosta.

Maataloushallinnon tulee suorittaa ne tehtävät, jotka ennen tämän lain voimaantuloa on säädetty tai määrätty asutushallinnon tai maataloushallituksen suoritettaviksi, lukuun ottamatta kalataloutta ja kalataloudellista tutkimusta koskevia tehtäviä sekä niitä tehtäviä, jotka on siirretty opetusministeriön ja ammattikasvatushallituksen sekä vesihallinnon suoritettaviksi.

Tässä laissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan perustaa ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään asutushallinnon ja maataloushallituksen asianomainen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen maataloushallinnossa, maatalousministeriössä, riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksessa tai ammattikasvatushallituksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä 3 momentissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa täyttää maataloushallinnon ylimääräiset ja tilapäiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanon aloittamiseksi sen voimaan tullessa.

Laki

maatalouslautakunnista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Jokaisessa kunnassa tulee olla maatalouslautakunta, joka paikallisena toimielimenä hoitaa maataloushallintoa. Maatilahallitus voi kunnallisvaltuuston esityksestä kuitenkin päättää, ettei kuntaan toistaiseksi ole asetettava maatalouslautakuntaa. Kunnallishallituksen on tällöin huolehdittava maatalouslautakunnan tehtävistä.

2 §.

Maatalouslautakunnan tehtävänä on:

1) seurata maatilatalouden sekä maatilojen rakenteen kehitystä toimialueellaan ja tehdä niitä koskevia aloitteita ja esityksiä,

2) antaa valtion ja toisten kuntien viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja selvityksiä sekä

3) hoitaa muut sen suoritettaviksi säädetyt ja määrätyt tehtävät.

Maatalouslautakunnan toimintaa valvovat maatilahallitus ja maataloustoimisto.

3 §.

Maatalouslautakunnasta sekä sen puheenjohtajasta ja muista jäsenistä on voimassa, jollei tässä laissa ole toisin säädetty, mitä kunnallisista lautakunnista ja kunnallisista luottamusmiehistä on säädetty.

4 §.

Maatalouslautakunnassa on puheenjohtaja ja vähintään neljä muuta jäsentä sekä jokaisella henkilökohtainen varajäsen.

Lautakunnan puheenjohtajan ja muut jäsenet sekä varajäsenet kunnallisvaltuusto valitsee neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunta valitsee samaksi ajaksi keskuudestaan varapuheenjohtajan.

5 §.

Puheenjohtajan on oltava maatilatalouteen hyvin perehtynyt ja jäsenten maatilataloutta tuntevia.

Maataloutta varten valtion varoista annettavia lainoja tai lainoja, joista valtio maksaa korkohyvitystä, myöntävän rahalaitoksen palveluksessa tai asiamiehenä oleva tahi sen hallitukseen kuuluva henkilö taikka sen hallintoneuvoston tai isäntien puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja älköön olko jäsenenä maatalouslautakunnassa.

6 §.

Maatalouslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maatilahallitukseen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Valituskirja voidaan sanotun määräajan kuluessa toimittaa myös maatalouslautakunnalle, jonka tällöin on lausuntonsa ohella lähetettävä se maatilahallitukselle.

Milloin maatalouslautakunnan tehtvistä huolehtii kunnallishallitus, sovelletaan siihen vastaavasti, mitä 1 momentissa on maatalouslautakunnasta säädetty.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei sovelleta, milloin laissa tai asetuksessa on muutoksenhausta toisin säädetty tai muutoksenhaku kielletty.

7 §.

Maatalouslautakunnan avuksi kunta voi ottaa pää- tai sivuvirkaisen maataloussihteerin. Kunnat voivat ottaa yhteisen maataloussihteerin.

Maataloussihteerin tulee olla maatalousopiston tai sitä vastaavan aikaisemman maatalousoppilaitoksen oppimäärän tahi sitä korkeamman maataloudellisen tutkinnon suorittanut.

Maatilahallituksen luvalla voidaan sivuvirkaiseksi maataloussihteeriksi ottaa henkilö, joka ei täytä 2 momentissa mainittuja kelpoisuusehtoja, jos hänellä muutoin harkitaan olevan *maataloussihteerin* tehtävien hoitamiseen tarvittava taito ja kyky.

Maataloussihteerinä ei saa olla 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilö.

8 §.

Jollei kunnassa ole maataloussihteeriä, maatilahallitus voi kunnan hakemuksesta tai kunnanvaltuustoa kuultuaan valtion tulo- ja menoarvion rajoissa päättää, että maatalouslautakunnan puheenjohtajalle maksetaan kuukausipalkkiota.

9 §.

Maatalouslautakunnan menot maksetaan kunnan varoista.

Kunnalle korvataan valtion varoista kuntien kantokykyluokituksesta annetun lain (665/67) mukaan valtioneuvoston vuosittain vahvistaman kantokykyluokituksen perusteella määräytyvä osa maataloussihteerin palkasta ja siihen liittyvistä menoista sekä eläkekustannuksista, maatalouslautakunnan puheenjohtajalle 10 §:n mukaan vahvistetusta kuukausipalkkiosta samoin kuin maatalouslautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja maataloussihteerin kokouspalkkioista sekä matkakustannusten korvauksista ja päivärahoista. Valtionavun suuruus määräytyy seuraavan asteikon mukaisesti:

kantokykyluokka	valtionapu
1	85 %
2	80 %
3	75 %
4	70 %
5—10	65 %

10 §.

Valtiovarainministeriö vahvistaa, ottaen huomioon valtion vastaavanlaatuisista tehtävistä suorittamat etuudet, niiden palkka- ja eläke-etujen sekä matkakustannusten korvausten ja päivärahojen perusteet, joiden mukaan kunnille voidaan 9 §:n perusteella suorittaa korvausta, mikäli kunnallisia virkaehtosopimuksia koskevista säännöksistä ei muuta johdu.

11 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

12 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971, ja sillä kumotaan asutuslautakunnista 28 päivänä joulukuuta 1962 annettu laki (695/62). Viimeksi mainitun lain mukaan valittu asutuslautakunta toimii tämän lain voi-

maantulosta lukien lautakunnan toimikauden loppuun maatalouslautakuntana tai kunnes maatilahallitus on päättänyt, ettei kuntaan ole asetettava maatalouslautakuntaa.

Maatalouslautakunnan tulee suorittaa myös ne tehtävät, jotka ennen tämän lain voimaantuloa on säädetty tai määrätty asutuslautakunnan suoritettaviksi.

Tämän lain tullessa voimaan siirtyvät asuneuvojat suostumuksellaan ja 7 §:n 4 momentin säännöksen estämättä ilman eri toimenpiteitä vastaaviksi maataloussihteereiksi.

Laki

maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maatilahallitus, maataloustoimistot ja kunnalliset maatalouslautakunnat hoitavat, mikäli toisin ei ole säädetty tai määrätty, ne tehtävät, jotka koskevat sellaisen hinnanalennuksen, avustuksen, korvauksen tai muun tuen myöntämistä valtion varoista, jolla vaikutetaan maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hintoihin, maataloustuotannon määrään tai suuntaukseen taikka joka jaetaan välittömänä tukena suoraan viljelijälle tai karjanhaltijalle tahi joka myönnetään viljelijälle satovahinkojen johdosta taikka jolla alennetaan elintarvikkeiden hintoja ja myönnetään vastaava etu niiden tuottajalle. Niin ikään hoitavat sanotut viranomaiset edellä mainittuun toimintaan liittyvät valvonta- ja muut tehtävät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavat Ahvenanmaalla lääninhallitus ja kunnallishallitukset tai puheenalaisia tehtäviä hoitamaan asetetut kunnalliset lautakunnat.

2 §.

Milloin 1 §:ssä tarkoitettua tukea on myönnetty hakemuksen mukaisesti, katsotaan postisiirtokorttiin merkitty tai ostotodisteen ohella annettu tiedoksianto tuen myöntäneen viranomaisen päätökseksi. Jos maatalouslautakunta on myöntänyt tukea hakemuksesta poiketen tai se on hylännyt hakemuksen, annetaan hakijalle päätökseksi ote maatalouslautakunnan pöytäkirjasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan toimittaa hakijan tiedoksi myös kirjatussa kirjeessä.

3 §.

Jos hakija on saanut tässä laissa tarkoitettua tukea perusteettomasti tai enemmän kuin hänelle olisi voitu myöntää, voi tuen myöntänyt viranomainen, aikaisemman päätöksensä lainvoimaisuuden sitä estämättä, päättää perusteettomasti tai liikaa myönnetyn määrän takaisin perimisestä. Takaisin perittävän määrän osalta ei peritä korkoa ja saadaan periminen toimittaa siinä järjestyksessä kuin verojen ulosotosta on säädetty.

Takaisin periminen voidaan toimittaa myös siten, että asianomaiselle myöhemmin saman viranomaisen toimesta suoritettavaa tässä laissa tarkoitettua tukea vähennetään takaisin perittävällä määrällä.

Milloin hakija on saanut tukea vähemmän kuin hänen olisi pitänyt saada tai jos hänen hakemuksensa on perusteettomasti kokonaan hylätty, voi asian ratkaissut viranomainen, jos tarkoitukseen on varoja käytettävissä, itse oikaista virheellisen päätöksensä.

4 §.

Tässä laissa tarkoitettua tukea koskevista viranomaisten toimituskirjoista ei peritä leimaveroa eikä lähetysmaksua.

5 §.

Milloin tuen saaminen riippuu hakijan tilan tai karjan suuruudesta taikka hakijan omaisuudesta tai tuloista, tulee verolautakunnan maksutta antaa hakijaa koskevista verotusasiakirjoista tarpeelliset tiedot asianomaisille viranomaisille.

6 §.

Maatalouslautakunnan tässä laissa tarkoitetun päätöksen tiedoksi saamisesta on voimassa, mitä säädetään asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain 4 §:ssä, sellaisena kuin se on 15 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (233/66).

7 §.

Tässä laissa tarkoitettujen jatkuvasti toistuvien tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista menoista suoritetaan kunnalle korvausta sen mukaan kuin maatalouslautakunnista päivänä kuuta 197 annetun lain (/7) 11 §:n 2 momentissa on säädetty, kuitenkin niin, että tämän lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa suoritetaan kunnalle korvausta valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisesti. Satunnaisista tehtävistä voidaan tulo- ja menoarvion rajoissa suorittaa kunnalle kohtuullinen lisäkorvaus sen mukaan kuin valtioneuvosto erikseen määrää.

8 §.

Maataloustoimiston ja maatalouslautakunnan tässä laissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla maatalouslautakunnan päätöksestä maataloustoimistoon ja maataloustoimiston päätöksestä maatilahallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Valituskirja voidaan sanotun määräajan kuluessa antaa myös maatalouslautakunnalle tai, milloin kysymyksessä on maataloustoimiston päätös, myös maataloustoimistolle. Maatalouslautakunnan ja maataloustoimiston tulee tällöin toimittaa valitusasiakirjat lausuntonsa ohella maatilahallitukselle.

Maatilahallituksen tässä laissa tarkoitetussa muussa kuin 7 §:ssä mainitussa asiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhausta 1 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tässä laissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen on voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty, kuitenkin niin, että lääninhallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa valtioneuvosto.

10 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971, ja sillä kumotaan maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (434/65). Kunnallis- ja lääninhallituksissa lain voimaan tullessa vireillä olevat 1 §:ssä tarkoitetut asiat siirtyvät, Ahvenanmaata lukuun ottamatta, vastaavasti maatalouslautakuntien ja maataloustoimistojen hoidettaviksi.

Laki

riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Riistatalouden ja kalatalouden tutkimus- ja koetoimintaa varten perustetaan riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on maatalousministeriön alainen.

Tutkimus- ja koetoimintaa varten tutkimuslaitoksella on tutkimusasemia.

2 §.

Tutkimuslaitoksessa voi olla osastonjohtajan, erikoistutkijan ja tutkijan virkoja sekä tutkimusmestarin, tutkimusapulaisen, laboratorioapulaisen ja toimistoapulaisen toimia.

Tutkimuslaitoksessa voi olla ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

Tutkimuslaitoksen johtajana toimii maatalousministeriön kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä osastonjohtaja.

3 §.

Tutkimuslaitoksella on oikeus ottaa vastaan lahjoituksia tutkimus- ja koetoimintaansa varten.

4 §.

Tutkimuslaitoksella on oikeus periä pyynnöstä suoritetuista selvityksistä, tutkimuksista ja lausunnoista sekä muista palveluksista maksuja eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaisesti sen mukaan kuin valtioneuvoston päätöksessä tarkemmin määrätään.

5 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Tässä laissa tarkoitettuja virkoja ja toimia voidaan perustaa ennen lain voimaantuloa.

Tämän lain tullessa voimaan siirretään maataloushallituksen kalataloudellisen tutkimustoimiston ja valtion riistantutkimuslaitoksen viran tai pysyvän toimen haltija säädettyä järjestystä noudattaen hänelle soveltuvaan virkaan tai toimeen riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksessa taikka, mikäli häntä ei sanotuin tavoin siirretä edellä tarkoitettuun virkaan tai toimeen, asetetaan lakkautuspalkalle.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut virat ja toimet voidaan täyttää ennen tämän lain voimaantuloa. Niin ikään voidaan ennen tämän lain voimaantuloa täyttää riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ylimääräiset ja tilapäiset toimet sekä ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin tämän lain täytäntöönpanon aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Laki

metsästyslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 13 päivänä huhtikuuta 1962 annetun metsästyslain (290/62) 54 §:n 2 momentti ja *muutetaan* lain 52 §:n 2 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on 31 päivänä tammikuuta 1969 annetussa laissa (81/69), seuraavasti:

52 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta määrärahasta voidaan suorittaa seuraavat menot:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

2) riistanhoidon edistämistä tarkoittavat avustukset sekä riistanhoitotoimenpiteistä ja riistantutkimuksesta aiheutuvat menot niihin luettuna riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kustannukset riistatalouden tutkimus- ja koetoiminnan osalta.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Samalla Eduskunta on päättänyt lausua toivomuksen,

että Hallitus kiireellisesti selvityttäisi, onko valtion varoista nyt hyväksytyn lain mukaan kunnille suoritettava korvaus maatalouslautakuntien tehtävistä liian pieni, ja antaisi eduskunnalle sellaisen esityksen, johon selvitys antaa aihetta.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.

Vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/62) 1 §:n 1 momentin mukaan on vuokrasuhteen järjestelyn edellytyksenä muun muassa se, että vuokramies vuokra-alueella omistaa asuinrakennuksen, jossa hän vakituisesti asuu ja jota ynnä vuokra-aluetta käytetään pääasiallisesti tähän asuntotarkoitukseen. Mainitun säännöksen perusteella kuuluu lain soveltamisalan piiriin esimerkiksi sellainen vuokramies, joka on pystynyt asumaan väljemmin ja pitämään vuokra-alueella olevan rakennuksen pääasiallisesti itsensä ja perheensä asuntona. Sitä vastoin sellainen henkilö, joka hänelle välttämättömien tulojen saamiseksi on joutunut antamaan vuokra-alueella olevasta rakennuksestaan vuokralle yli puolet, jää lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaista tulosta ei kuitenkaan voida pitää tarkoituksenmukaisena ja se johtaa ilmeiseen kohtuuttomuuteen sellaiseen vuokramieheen nähden, joka on sijoittanut säästövaransa rakennuksiinsa niitä ehkä suurentaen enemmän kuin oman asunnon tarve edellyttää tai jonka on täytynyt, menetettyään esimerkiksi työkykynsä, supistaa omassa käytössä oleva huoneistotila mahdollisimman vähiin ja antaa suurin osa rakennuksesta vuokralle. Puheena olevaa säännöstä ehdotetaan sen vuoksi muutettavaksi siten, että vuokramiehellä on oikeus saada vuokrasuhteensa turvatuksi, jos hän itse vakituisesti asuu vuokra-alueella olevassa rakennuksessa ja rakennus on sellainen, että sitä sekä vuokra-aluetta pääasiallisesti käytetään asuntotarkoitukseen. Kun lainmuutoksella ei kuitenkaan ole tarkoitus saada lain soveltamisalan piiriin pääasiallisesti niin sanottuina vuokrakasarmeina käytettyjä rakennuksia, laki ehdotetaan säädettäväksi koskemaan kerrosalaltaan enintään 400 m²:n rakennuksia, jolloin suurempiin rakennuksiin sovellettaisiin aikaisempia säännöksiä. Kerrosalan laskemisessa olisi sovellettava rakennuslain 131 a §:n säännöstä.

Kun lähes kaikkien hakemusten osalta jo on lainvoimaisesti päätetty, kuuluvatko hakijat vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain soveltamisalan piiriin vai eivät, olisi lain voimaantulo- ja soveltamissäännöksellä varattava mahdollisuus hakemuksen tekemiseen niille vuokramiehille, joiden hakemus ennen lain voimaantuloa on lainvoimaisesti hylätty tai jotka ovat hakemuksensa peruuttaneet. Kohtuussyistä olisi sama mahdollisuus annettava niillekin vuokramiehille, jotka aikanaan eivät ole lainkaan hakemusta tehneet. Hakemuksen hyväksymisen edellytyksenä olisi kuitenkin 1 §:n 1 momentissa mainittujen seikkojen lisäksi se, että vuokramies 1 päivänä tammikuuta 1963 olemassa olleen vuokrasuhteen nojalla lain voimaan tullessa jatkuvasti asuu vuokra-alueella omistamassaan rakennuksessa.

Kun ehdotettu laki tulisi kajoamaan hallitusmuodon 6 §:ssä tarkoitettua omaisuuden suojaa, olisi laki säädettävä perustuslain säätämisestä voimassa olevassa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa 9 päivänä maaliskuuta 1962 annetun lain (218/62) 1 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

1 §.

Milloin vuokramies vuokraoikeudella hallitsee toisen omistamaa maata kaupungin tai eri kuntana olevan kauppalan alueella ja omistaa

vuokra-alueella asuinrakennuksen, jossa hän vakituisesti asuu ja jota ynnä vuokra-aluetta käytetään pääasiallisesti asuntotarkoitukseen, turvataan hänen oikeutensa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään. Sama on laki kuolinpesän osakkaista, jos joku heistä asuu vuokra-alueella.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sitä sovelletaan myös sellaiseen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun vuokramieheen, joka on tehnyt vuokraoikeutensa turvaamista tarkoittavan ilmoituksen, mutta jonka vaatimus vuokrasuhteen järjestelystä on lainvoimaisella päätöksellä hylätty, tai joka on ilmoituksensa peruuttanut. Tätä lakia sovelletaan niin ikään sellaiseen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun vuokramieheen, joka ei ole tehnyt ilmoitusta. Lain soveltamisen edellytyksenä on kuitenkin, että vuokramies 1 päivänä tammikuuta 1963 olemassa olleen vuokrasuhteen nojalla sanottuna ajankohtana on asunut ja tämän lain voimaan tullessa edelleen asuu 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla vuokra-alueella omistamassaan asuinrakennuksessa, jonka rakennuslain (370/58) 131 a §:n mukainen kerrosala on enintään 400 neliömetriä. Vuokramieheen, jonka vuokra-alueella omistaman asuinrakennuksen kerrosala on yli 400 neliömetriä, sovelletaan aikaisemman lain säännöksiä. Tässä laissa tarkoitetuissa tapauksissa on vuokraoikeuden turvaamista tarkoittava ilmoitus tehtävä, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Ilmoitus ei kuitenkaan ole tarpeen, milloin järjestelymenettely on tämän lain voimaantullessa vireillä.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivänä marraskuuta 1970 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 108. Kuultuaan asiantuntijoina taloussihteeri Seppo Havua maatalousministeriöstä, asessori Tauno Aminoffia maanmittaushallituksesta, osastopäällikkö Eino Östermania Suomen Kaupunkiliitosta ja hovioikeudenneuvos Antti Poukkaa Suomen Pienkiinteistöliitosta valiokunta on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Puheena olevan lain 1 §:n 1 momentin mukaan on vuokrasuhteen järjestelyn edellytyksenä muun muassa se, että vuokramies vuokra-alueella omistaa asuinrakennuksen, jossa hän vakituisesti asuu ja jota ynnä vuokra-aluetta käytetään pääasiallisesti tähän asuntotarkoitukseen. Mainitun säännöksen perusteella kuuluu lain soveltamisalan piiriin esimerkiksi sellainen vuokramies, joka on pystynyt asumaan väljemmin ja pitämään vuokra-alueella olevan rakennuksen pääasiallisesti itsensä ja perheensä asuntona. Sitä vastoin sellainen henkilö, joka hänelle välttämättömien tulojen saamiseksi on joutunut antamaan vuokra-alueella olevasta rakennuksestaan vuokralle yli puolet, jää lain soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaista tulosta ei kuitenkaan voida pitää tarkoituksenmukaisena ja se johtaa ilmeiseen kohtuuttomuuteen sellaiseen vuokramieheen nähden, joka on sijoittanut säästövaransa rakennuksiinsa niitä ehkä suurentaen enemmän kuin oman asunnon tarve edellyttää, tai jonka on täytynyt, menetettyään esimerkiksi työkykynsä, supistaa omassa käytössä oleva huoneistotila mahdollisimman vähiin ja antaa suurin osa rakennuksesta vuokralle. Säännöstä ehdotetaan sen vuoksi muutettavaksi siten, että vuokramiehellä on oikeus saada vuokrasuhteensa turvatuksi, jos hän itse vakituisesti asuu vuokra-alueella olevassa rakennuksessa ja rakennus on sellainen, että sitä pääasiallisesti käytetään asuntotarkoitukseen ja kerrosalaltaan enintään 400 m². Hallitus ehdottaa, että myös niille vuokramiehille, joiden hakemus ennen lain voimaantuloa on lainvoimaisesti hylätty tai jotka ovat hakemuksensa peruuttaneet, varattaisiin tilaisuus puheena olevaan etuun.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä ja saamansa selvityksen nojalla valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä esitetyn johdosta valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja Mäkinen, jäsenet Breilin, Jokinen, R. Kangas, Katajavuori, Liedes, Mäki, Pekonen, Rytkönen, Salmivuori, Stenbäck, Syrjä, S. Westerlund ja Volotinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 138 hallituksen esityksen johdosta laiksi vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 12 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 108 laiksi vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 12 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 138, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa 9 päivänä maaliskuuta 1962 annetun lain (218/62) 1 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

1 §.

Milloin vuokramies vuokraoikeudella hallitsee toisen omistamaa maata kaupungin tai eri kuntana olevan kauppalan alueella ja omistaa vuokra-alueella asuinrakennuksen, jossa hän vakituisesti asuu ja jota ynnä vuokra-aluetta käytetään pääasiallisesti asuntotarkoitukseen, turvataan hänen oikeutensa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään. Sama on laki kuolinpesän osakkaista, jos joku heistä asuu vuokra-alueella.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sitä sovelletaan myös sellaiseen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun vuokramieheen, joka on tehnyt vuokraoikeutensa turvaamista tarkoittavan ilmoituksen, mutta jonka vaatimus vuokrasuhteen järjestelystä on lainvoimaisella päätöksellä hylätty, tai joka on ilmoituksensa peruuttanut. Tätä lakia sovelletaan niin ikään sellaiseen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun vuokramieheen, joka ei ole tehnyt ilmoitusta. Lain soveltamisen edellytyksenä on kuitenkin, että vuokramies 1 päivänä tammikuuta 1963 olemassa olleen vuokrasuhteen nojalla sanottuna ajankohtana on asunut ja tämän lain voimaan tullessa edelleen asuu 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla vuokra-alueella omistamassaan asuinrakennuksessa, jonka rakennuslain (370/58) 131 a §:n mukainen kerrosala on enintään 400 neliömetriä. Vuokramieheen, jonka vuokra-alueella omistaman asuinrakennuksen kerrosala on yli 400 neliömetriä, sovelletaan aikaisemman lain säännöksiä. Tässä laissa tarkoitetuissa tapauksissa on vuokraoikeuden turvaamista tarkoittava ilmoitus tehtävä, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Ilmoitus ei kuitenkaan ole tarpeen, milloin järjestelymenettely on tämän lain voimaantullessa vireillä.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Kansainvälisen maantieliikenteen voimakkaasta kehityksestä johtuneiden ongelmien poistamiseksi on Suomi tehnyt useita maantieliikennettä koskevia sopimuksia. Ensimmäisenä näistä allekirjoitettiin 5. 11. 1958 Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välinen tiekuljetussopimus (SopS 1/59). Tämän jälkeen on kansainvälistä maantieliikennettä koskevia sopimuksia tehty 27. 10. 1967 Ranskan kanssa (SopS 23/68, täydennetty noottienvaihdolla 31. 3. 1969 SopS 40/69), 10. 11. 1967 Unkarin kanssa (SopS 26/68), 1. 4. 1968 Romanian kanssa (SopS 55/68), 18. 10. 1968 Neuvostoliiton kanssa (SopS 19/69), 15. 11. 1968 Belgian kanssa (SopS 10/69) sekä 18. 10. 1969 Puolan kanssa (SopS 18/70). Bulgarian kanssa on allekirjoitettu sopimus 5. 2. 1970 ja sitä koskeva hallituksen esitys on jo annettu eduskunnalle. Pohjoismaiden välinen sopimus on parhaillaan uudistettavana.

Suomen ja Tšekkoslovakian väliset ja Tšekkoslovakian kautta tapahtuvat maantiekuljetukset eivät ole sopimuksen puuttuessa voineet kehittyä Suomen taloudellisten etujen vaatimalla tavalla. Saksan Liittotasavallan sekä ajolupien että maksujen osalta harjoittaman rajoittavan maantiekuljetuspolitiikan vuoksi on myös käynyt tarpeelliseksi huolehtia toisen kuljetusreitin varaamisesta suomalaisille liikennöitsijöille Itävaltaan ja Unkariin suuntautuvaa liikennettä varten. Sopimuspohjainen liikenne Tšekkoslovakian kautta samalla Saksan Demokraattisen Tasavallan maanteitä hyväksi käyttäen helpottaa liikennepainetta Saksan Liittotasavallan alueella ja on taloudellisesti sekä liikenneteknisesti edullisempaa. Mainittu reitti on jo tällä hetkellä ruotsalaisten liikennöitsijöiden käytettävissä.

Suomen liikenneviranomaiset ovat äskettäin sopineet Saksan Demokraattisen Tasavallan liikenneviranomaisten kanssa sen alueen kautta kulkevan liikenteen järjestelyistä. Näin ollen kyseisen reitin avautuminen riippuu ainoastaan Tšekkoslovakian kanssa tehdyn sopimuksen voimaantulosta.

Tšekkoslovakiassa nykyisin kannettava lupa- ja tiemaksu on noussut noin 137 markkaan kuorma-autoa kohti. Suomalaisten liikennöitsijöiden nykyisen kuljetustarpeen ollessa noin 40 kuljetusta kuukaudessa Tšekkoslovakian alueen kautta ja noin 5 kuljetusta kuukaudessa Tšekkoslovakiaan, on maksu jo nykyisellään merkinnyt huomattavaa valuuttamenoa. Suomen kansainvälisten maantiekuljetusten lisääntyessä noin 30 prosenttia vuodessa tulisi mainittu menoerä vielä tuntuvasti suurenemaan vuosittain. Tämän lisäksi kummankin maan liikenteenharjoittajat ovat tähän asti myös joutuneet osoittamaan lupahakemuksensa toisen maan liikenneviranomaisille. Tämä menettely on osoittautunut hitaaksi ja hankalaksi.

Edellä mainittujen epäkohtien poistamiseksi ja liikenteen edellytysten parantamiseksi käytiin Suomen aloitteesta Prahassa 20—23. 10. 1969 ja Helsingissä 16—23. 2. 1970 neuvotteluja maantieliikennesopimuksen aikaansaamiseksi. Neuvottelujen tuloksena allekirjoitettiin Helsingissä helmikuun 23 päivänä 1970 Suomen ja Tšekkoslovakian välinen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskeva sopimus.

Sopimuksen 4 artiklan mukaan ei satunnaisiin henkilökuljetuksiin eikä 7 artiklassa määriteltyihin erityisiin tavarankuljetuksiin vaadita lupaa. Säännöllisiin henkilö- ja tavarakuljetuksiin vaaditaan 2 ja 6 artiklan mukaan lupa.

Epäsäännöllisten henkilökuljetusten osalta, jotka eivät ole 4 artiklan tarkoittamia satunnaisia kuljetuksia, on 3 artiklassa säädetty, että hakemus tulee lähettää suoraan toisen sopimuspuolen asianomaiselle viranomaiselle. Tämä menettely on yksinkertaisempi kuin säännöllisen henkilöliikenteen suhteen noudatettava lupien hakumenettely.

Sopimuksen 9 artiklan mukaan ajoneuvon rekisteröintivaltion viranomaiset antavat luvat tavaraliikenteen osalta toisen sopimuspuolen viranomaisten puolesta asianomaisten viranomaisten vuosittain yhdessä vastavuoroisuuden pohjalta määräämien kiintiöiden puitteissa.

Sopimuksen 11 artiklassa rajoitetaan oikeutta harjoittaa liikennettä siten, että liikenteenharjoittaja ei saa suorittaa matkustajien ja tavaroiden kuljetuksia kahden toisen valtion alueella sijaitsevan pisteen välillä. Ilman erikoislupaa ei kuljetuksia myöskään saa suorittaa toisen valtion alueen ja kolmannen maan välillä.

Sopimuksen 13 artiklan mukaan ei mitään veroja, palkkioita eikä maksuja peritä henkilöliikennelupien antamisesta tai toisessa valtiossa rekisteröityjen ajoneuvojen liikennöimisestä tai hallussapidosta. Tavaraliikenteen osalta ei mitään veroja, palkkioita eikä maksuja peritä 9 artiklan 1 kohdassa mainitun kiintiön puitteissa suoritetuista kuljetuksista eikä 7 artiklan tarkoittamista kuljetuksista.

Sopimuksen 17 artiklan mukaan sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun molempien sopimuspuolten hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen, että voimaantulon vaatimat perustuslailliset muodollisuudet on täytetty.

Hallitus katsoo, että tämä sopimus parantaa suomalaisten liikenteenharjoittajien asemaa Tšekkoslovakiaan ja muualle Keski-Eurooppaan suuntautuvassa liikenteessä.

Edellä lausuttuun viitaten esitetään Hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti:

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Tšekkoslovakian kanssa tehdyn kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 1970 tehdyn Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. ulkoasiainministeri *Olavi J. Mattila.*

(Suomennos)

Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välinen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskeva

SOPIMUS

Suomen Tasavallan hallitus ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallitus;

haluten edistää henkilö- ja tavarakuljetuksia molempien valtioiden välillä ja niiden alueiden kautta;

ovat sopineet seuraavasta:

I Henkilöliikenne

1 artikla

1. Kaikkiin molempien valtioiden välillä tai niiden kautta linja-autolla suoritettaviin henkilökuljetuksiin, lukuun ottamatta 4 artiklassa mainittuja kuljetuksia, tarvitaan lupa.

2. Tässä sopimuksessa ymmärretään "linja-autolla" henkilöiden kuljetukseen tarkoitettua moottoriajoneuvoa, jossa kuljettajan paikan lisäksi on enemmän kuin kahdeksan istumapaikkaa.

2 artikla

1. Säännöllisiin henkilökuljetuksiin linja-autolla molempien valtioiden välillä tai niiden alueiden kautta tarvitaan edeltäkäsin annettava lupa.

2. Kummankin sopimuspuolen asianomaiset viranomaiset antavat luvan omalla alueellaan suoritettavaa kuljetuksen osaa varten.

3. Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset määräävät yhdessä lupien antomenettelyn ja -ehdot.

3 artikla

Kaikkiin muihin epäsäännöllisiin kuljetuksiin linja-autolla kuin tämän sopimuksen

AGREEMENT

between the Government of the Republic of Finland and the Government of the Czechoslovak Socialist Republic on International Road Transport

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Czechoslovak Socialist Republic;

Desirous of promoting the carriage of passengers and goods by road between the two States and in transit across their territories;

Have agreed as follows:

I Passanger Transport

Article 1

1. All passenger transport operations by bus between the two States or in transit across their territories, except those specified in Article 4 of this Agreement, are subject to licencing.

2. For the purpose of this Agreement the term "bus" shall mean a motor vehicle used for the carriage of passengers and having more than eight seats in addition to the driver's seat.

Article 2

1. Regular passenger services by bus between the two States or in transit across their territories shall be subject to prior licencing.

2. The competent authorities of each Contracting Party shall issue the licence for the part of the operation which is performed in its territory.

3. The procedure and conditions for the issue of licences shall be jointly determined by the competent authorities of the Contracting Parties.

Article 3

All non-regular services by bus, other than those referred to in Article 4 of this Agree-

4 artiklassa mainittuihin satunnaisiin kuljetuksiin tarvitaan edeltäkäsin annettava lupa. Hakemukset tulee lähettää suoraan toisen sopimuspuolen asianomaiselle viranomaiselle.

4 artikla

Satunnaisiin henkilökuljetuksiin linja-autolla ei tarvita lupaa. Tällaisesta kuljetuksesta on kysymys, kun samoja henkilöitä kuljetetaan samalla ajoneuvolla joko

a) kiertomatkalla, joka alkaa ajoneuvon rekisteröintivaltiosta ja joka on tarkoitettu päättymään sinne ("kiertomatkat suljetuin ovin"), tai

b) matkalla, joka alkaa ajoneuvon rekisteröintivaltiossa sijaitsevalta paikkakunnalta ja päättyy toisen valtion alueella sijaisevaan määräpaikkaan edellyttäen, että ellei muuta lupaa ole, ajoneuvo poistuu alueelta tyhjänä.

5 artikla

Edellämainituissa kuljetuksissa epäkuntoon joutuneen linja-auton korvaaminen toisella linja-autolla samoin kuin rikkoutuneen linja-auton kuljetus, sallitaan myös ilman lupaa.

II Tavaraliikenne

6 artikla

Muihin kuin tämän sopimuksen 7 artiklassa määriteltyihin tavarakuljetuksiin molempien valtioiden välillä tai niiden alueiden kautta tarvitaan lupa.

7 artikla

Lupaa ei vaadita

a) rikkoutuneen ajoneuvon korvaamiseen toisella ajoneuvolla ja/tai rikkoutuneen ajoneuvon kuljetukseen;

b) taideteosten kuljetukseen;

c) satunnaiseen yksinomaan mainostukseen tai opetukseen tarkoitettujen tavaroiden ja varusteiden kuljetukseen;

d) lavasteiden, varusteiden tai eläinten kuljetukseen, teatteri-, musiikki-, elokuva-, sirkus- tai urheilutilaisuuksiin taikka näyttelyihin tahi messuille taikka radio-, televisio- tai elokuvaohjelmien valmistuspaikoille tai sieltä pois;

e) tavaroiden kuljetukseen messuja tai näyttelyitä varten;

ment, are subject to prior licencing. The applications shall be submitted directly to the competent authority of the other Contracting Party.

Article 4

Occasional carriage of passengers by bus is not subject to licencing. Such carriage takes place when the same persons are carried by the same vehicle either

a) on a round trip beginning and intended to end in the state of registration of the vehicle ("closed-door tours"), or

b) on a journey starting at a place in the state of registration of the vehicle and ending at a destination in the territory of the other state, provided that, save where otherwise authorized, the vehicle leaves that territory empty.

Article 5

The replacement by another bus of a bus which has become unserviceable while engaged on any of the above services shall also be permitted without a licence as well as the carriage of the damaged bus.

II Goods Transport

Article 6

Goods transport operations between the two States or in transit across their territories, except those specified in Article 7 of this Agreement, are subject to licencing.

Article 7

No licence shall be required for:

a) a vehicle being substituted for a damaged vehicle and/or carriage of damaged vehicles;

b) carriage of works of art;

c) occasional carriage of articles and equipment exclusively for publicity or educational purposes;

d) carriage of properties, equipment or animals to or from theatrical, musical, cinematographic or circus performances or sporting events, exhibitions or fairs, or to or from the making of radio or television broadcasts or films;

e) carriage of goods for fairs and exhibitions;

f) hautauskuljetuksiin;
g) postin kuljetukseen;
h) kotitaloustavaroiden kuljetukseen;
i) tavarankuljetuksiin tähän tarkoitetuilla moottoriajoneuvoilla, joiden todellinen kokonaispaino (perävaunu mukaanluettuna) ei ylitä 1000 kg;
j) lentoreittien muutoksista aiheutuneisiin tavaroiden kuljetuksiin lentokentille ja lentokentiltä;
k) mehiläisten ja kalanpoikasten kuljetukseen.

f) funeral transports;
g) carriage of mail;
h) carriage of household effects;
i) carriage of goods in motor goods vehicles the laden weight of which (including any trailer) does not exceed 1.000 kilograms;
j) carriage of goods to and from airports in cases where air services are re-routed;
k) carriage of bees and fish fry.

8 artikla

1. Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset voivat sopia seuraavanlaisten lupien käytöstä:

a) määräaikaiset luvat, jotka oikeuttavat rajoittamattomaan määrään kuljetuksia tänä aikana; tai
b) luvat yhtä kuljetusta varten.

2. Lupa oikeuttaa myös yhteen paluumatkaan toisen valtion alueelta tai yhteen kauttakulkumatkaan kumpaankin suuntaan tämän alueen kautta.

3. Lupaa saa käyttää ainoastaan liikenteenharjoittaja, jolle se on annettu.

4. Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset sopivat yhdessä luvan mallista.

Article 8

1. The competent authorities of the Contracting Parties may agree on the use of:

a) Licences for a specified period authorizing any number of transport operations performed within this period; or
b) Licences for one transport operation.

2. A licence also authorizes one return journey from the territory of the other state or a transit journey in both directions through that territory.

3. The licence may only be used by the carrier to whom it is issued.

4. The competent authorities of the Contracting Parties jointly agree on the lay-out of the licence.

9 artikla

1. Ajoneuvon rekisteröintivaltion asianomaiset viranomaiset antavat luvat toisen sopimuspuolen asianomaisten viranomaisten puolesta sopimuspuolten asianomaisten viranomaisten vuosittain yhdessä vastavuoroisuuden pohjalta määräämien kiintiöiden rajoissa.

2. Jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä voidaan määrätyn kiintiön lisäksi antaa ylimääräisiä lupia.

Article 9

1. The licences shall be delivered by the competent authorities of the state of registration of the vehicle on behalf of the competent authorities of the other Contracting Party within the quotas determined jointly every year on the basis of reciprocity by the competent authorities of the Contracting Parties.

2. On demand of one of the Contracting Parties further licences may be issued in addition to the determined quota.

10 artikla

Jos kuljetusta suorittavan ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän painot tai päämitat ylittävät toisessa valtiossa sallitut enimäismäärät, tarvitaan tähän 8 artiklassa mainitun luvan lisäksi tämän valtion asianomaisen viranomaisen antama erikoislupa.

Article 10

If the weights or dimensions of a vehicle or combination of vehicles performing the transport operation exceed the permissible maximum in the other state a special permit of the competent authority in that state is required in addition to the licence mentioned in Article 8.

III Yleisiä määräyksiä

11 artikla

1. Liikenteenharjoittaja ei saa suorittaa henkilö- tai tavarakuljetuksia kahden toisen valtion alueella sijaitsevan pisteen välillä.

2. Liikenteenharjoittaja ei saa suorittaa kuljetuksia toisen valtion alueen ja kolmannen maan välillä, ellei hän ole saanut siihen erikoislupaa tämän valtion asianomaisilta viranomaisilta.

12 artikla

Lupien on oltava mukana kaikilla matkoilla toisen valtion alueella ja ne on vaadittaessa esitettävä tarkastusviranomaisille.

13 artikla

1. Mitään veroja, palkkioita tai maksuja ei kummassakaan valtiossa peritä henkilöliikennelupien antamisesta tai toisessa valtiossa rekisteröityjen ajoneuvojen liikennöimisestä tai hallussapidosta.

2. Tämän sopimuksen 9 artiklan 1 kohdassa mainitun kiintiön rajoissa ei mitään veroja, palkkioita tai maksuja peritä tavaraliikenteen osalta ajoneuvoilta, jotka on rekisteröity jommassakummassa valtiossa ja suorittavat kuljetuksia toisessa valtiossa eikä tällaisten ajoneuvojen liikennöimisestä ja hallussapidosta. Mitään maksuja ei myöskään peritä lupien antamisesta.

3. Tämän sopimuksen 7 artiklan mukaisesti suoritetut kuljetukset ovat myös vapautettuja veroista, palkkioista ja maksuista.

4. Määrätyn kiintiön ylittäviä tavarakuljetuksia varten annetuista luvista samoin kuin kuljetuksista ja ajoneuvojen hallussapidosta on suoritettava verot, palkkiot tai maksut kyseisellä alueella voimassa olevien kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti.

14 artikla

Sellaisiin kysymyksiin, joita ei ole käsitelty tässä sopimuksessa tai missään kansainvälisessä yleissopimuksessa, jonka osapuolina molemmat valtiot ovat, sovelletaan asianomaisen sopimuspuolen voimassaolevia kansallisia lakeja ja määräyksiä.

III General Provisions

Article 11

1. A carrier may not undertake the carriage of passengers or goods between two points in the territory of the other State.

2. A carrier may not perform transport operations between the territory of the other State and a third country unless specially authorized thereto by the competent authorities of that State.

Article 12

The licences must be carried on all journeys in the territory of the other State and produced on demand to the inspection officials.

Article 13

1. No taxes, charges or fees shall be levied in one State in respect of the issue of licences for passenger transport operations, or in respect of the circulation or possession of vehicles which are registered in the other State.

2. Within the quota referred to in Article 9, paragraph 1 of this Agreement no taxes, charges or fees shall be levied in respect of goods transport by vehicles which are registered in one State and perform transport operations in the other State, as well as in respect of the circulation or possession of vehicles. Likewise no fees shall be levied in respect of the issue of licences.

3. Transport operations performed in accordance with Article 7 of this Agreement are also exempted from taxes, charges and fees.

4. Licences issued for the transport of goods in addition to the determined quota, as well as the transport operations or possession of vehicles, shall be subject to taxes, charges and fees in accordance with the national laws and regulations in force in the State concerned.

Article 14

As regards questions not contemplated in this Agreement or in any international convention to which both States are parties, the national laws and regulations in force of each Contracting Party are applicable.

15 artikla

Sopimuspuolten asianomaiset viranomaiset ilmoittavat toisen sopimuspuolen asianomaisille viranomaisille kaikista tämän sopimuksen määräysten vakavista rikkomuksista ja ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin tällaisten rikkomusten estämiseksi.

16 artikla

1. Sopimuspuolet sopivat tämän sopimuksen soveltamista koskevista kysymyksistä.

2. Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolet voivat muodostaa sekakomitean.

3. Sekakomitea kokoontuu jommankumman sopimuspuolen vaatimuksesta.

4. Sopimuspuolet ilmoittavat toisilleen, mitkä ovat asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset.

17 artikla

1. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun molempien sopimuspuolten hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen, että tämän sopimuksen voimaantuloon tarvittavat perustuslailliset muodollisuudet on täytetty.

2. Sopimus on voimassa yhden vuoden voimaantulostaan lukien ja sen voimassaolo jatkuu sen jälkeen automaattisesti vuoden kerrallaan, ellei jompikumpi sopimuspuoli sano sitä irti kolmea kuukautta ennen kalenterivuoden päättymistä.

Tehty Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 1970 kahtena englanninkielisenä kappaleena, jotka ovat kumpikin yhtä todistusvoimaisia.

Suomen Tasavallan hallituksen puolesta:

Henrik Blomstedt

Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen puolesta:

dr. Podzimek Jar.

Article 15

The competent authorities of a Contracting Party shall communicate to the competent authorities of the other Contracting Party any serious infringement of the provisions of this Agreement and shall take appropriate measures to avert such infringements.

Article 16

1. The Contracting Parties shall regulate questions regarding the application of this Agreement.

2. For this purpose the Contracting Parties may establish a Joint Committee.

3. The Joint Committee shall meet at the request of either Contracting Party.

4. The Contracting Parties shall notify each other of which are the competent authorities concerned.

Article 17

1. The Agreement shall enter into force thirty days after the Governments of both Contracting Parties have notified each other that the required constitutional formalities for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

2. The Agreement shall remain in force for a period of one year after its entry into force and its validity shall thereafter be tacitly extended from year to year unless denounced by one of the Contracting Parties three months before the end of any calendar year.

Done in two copies at Helsinki on February 23, 1970 in the English language, both copies being equally authentic.

For the Government of the Republic of Finland

Henrik Blomstedt

For the Government of the Czechoslovak Socialist Republic

dr. Podzimek Jar.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivältä viime lokakuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 109. Kuultuaan esityksestä hallitusneuvos Mauno Satulia liikenneministeriöstä valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esitykseen sisältyvä sopimus liittyy niiden sopimusten sarjaan, jotka Suomi viime vuosina eri valtioiden kanssa on tehnyt kansainvälistä maantieliikennettä harjoittavien suomalaisten yrittäjien toimintaedellytysten parantamiseksi. Käsiteltävänä oleva sopimus noudattelee niitä periaatteita, joille sanotut maantieliikennesopimukset rakentuvat. Liikennelupien myöntämistä koskevaa menettelyä yksinkertaistamalla sekä liikenteen harjoittamiseen liittyviä veroja, palkkioita ja maksuja poistamalla pyritään sopimuksella parantamaan suomalaisten liikenteenharjoittajien asemaa Tšekkoslovakiaan ja sen alueen kautta muualle Keski-Eurooppaan suuntautuvassa liikenteessä.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää kysymyksessä olevaa maantieliikennesopimusta maamme kannalta tarpeellisena ja sen vuoksi puoltaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä.

Viitaten siihen, mitä edellä on lausuttu, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Sorsa, jäsenet Flinck, Haarla, Holkeri, Honkonen, Lindeman, Lähteenmäki, Perheentupa, Rönkkö, Tarjanne, Tuomioja, Uusitalo, Vennamo ja Virolainen sekä varajäsenet Juvela ja Stenbäck.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 106 hallituksen esityksen johdosta Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 11 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 109 Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 11 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 106, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Tšekkoslovakian kanssa tehdyn kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 1970 tehdyn Suomen Tasavallan hallituksen ja Tšekkoslovakian Sosialistisen Tasavallan hallituksen välisen kansainvälisiä maantiekuljetuksia koskevan sopimuksen määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Sveitsin Valaliiton kanssa tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta hyväksyi 30 päivänä huhtikuuta 1957 ne Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välillä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla 27 päivänä joulukuuta 1956 tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen. Samalla eduskunta hyväksyi lain mainitun sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (SopS 6/57).

Uuden elinkeinotulon verottamista koskevan lain aikaansaaminen Suomessa on ollut syynä siihen, että Suomen solmimia verosopimuksia on pyritty muuttamaan niin, että ne vastaisivat uutta lakia. Sveitsin kanssa asiasta on sovittu noottienvaihdolla, kuten jäljempänä käy ilmi.

Tulo- ja omaisuusverolain 24 §:n 4 kohdan mukaan tuloksi ei katsottu, mitä kotimainen osakeyhtiö tai osuuskunta, joka ei harjoittanut kauppaa arvopapereilla, sai osinkona osakeyhtiöstä. Maksava osakeyhtiö saattoi olla myös ulkomainen yhtiö.

Uuden elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 5 kohdan mukaan veronalaista tuloa eivät ole kotimaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat osingot ja osuuspääoman korot eräin lainkohdassa tarkemmin mainituin rajoituksin. Lainmuutos teki siten ulkomailta saadun osingon veronalaiseksi tuloksi myös valtion verotuksessa.

Muutoksen tarkoituksena ei kuitenkaan ollut niin kutsutun tytäryhtiöetuuden poistaminen kansainvälisissä suhteissa. Tämä etuus, jota erilaisten osittaisten huojennusten muodossa sovelletaan monien maiden lainsäädännössä, on täyden vapautuksen muodossa myönnetty verosopimuksilla, kuten esimerkiksi Ruotsissa. Näin on pyritty menettelemään myös Suomen osalta ja on tytäryhtiöosingon vapaus sisällytetty kaikkiin uuden lainsäädännön jälkeen tehtyihin sopimuksiin, minkä ohessa Suomi on muille sopimusmaille tehnyt ehdotukset entisten sopimusten täydentämiseksi asian vaatimalla tavalla.

Asianomaisten viranomaisten käsitellessä Suomen hallituksen Sveitsin hallitukselle tekemää muutosehdotusta, huomautettiin Sveitsin taholta, että kysymys valaliiton kannalta katsottuna lähinnä koski yksinomaan Suomessa sovellettavia verosäännöksiä. Kun valaliiton osalta vastaavanlaisesta vapaudesta säätäminen ei ollut tarpeen, sopimuksen tai sopimuspöytäkirjan muodossa tapahtuvan järjestelyn vieminen liittopäivien käsiteltäväksi olisi aiheetonta. Sen vuoksi Sveitsin puolelta ehdotettiin asian sopimista noottien vaihdolla, joka sopimusmaiden osalta hyväksyttäisiin asian kussakin maassa vaatimaa perustuslaillista järjestystä noudattaen. Tämä merkitsisi, että sopimukselle olisi vain Suomessa hankittava eduskunnan hyväksyminen.

Käydyissä keskusteluissa voitiin todeta, että Sveitsin sisäisessä lainsäädännössä myönnetään tytäryhtiöosingoille varsin huomattavia huojennuksia, minkä vuoksi esitetyn kaltainen muutos ei Sveitsin näkökulmasta ollut tarpeen. Toisaalta kuitenkin Suomessa suoritettu lainmuutos oli muuttanut sopimuksella luotua tilannetta siinä, että Sveitsin antaessa Suomesta tuleville osingoille samat huojennukset, jotka se myönsi kotimaisille osingoille, Sveitsistä suomalaiselle osakeyhtiölle maksettavat osingot joutuisivat uudessa tilanteessa syrjinnän kohteeksi vastaavanlaisiin suomalaisiin osinkoihin verrattuna.

Näin syntyneen tilanteen oikaisemiseksi ehdotettiin Sveitsin puolelta asian järjestämistä nyt hyväksyttäväksi esitettävällä noottien vaihdolla. Kuten noottien sanamuoto osoittaa, nii-

den oleellisena sisältönä on, että kumpikin sopimuspuoli myöntää toisesta sopimusmaasta tuleville osingoille omassa maassaan niin sanotun kansallisen kohtelun. Sopimusmaasta tulevaa osinkoa kohdellaan samoin kuin kotimaista osinkoa.

Nyt esitettyä sopimusta täydentävää muutosta on ottamalla huomioon Suomen ja Sveitsin välinen perinteellisesti merkittävä taloudellinen kanssakäyminen, pidettävä tärkeänä.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään Hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta hyväksyisi ne Sveitsin kanssa noottienvaihdolla tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Sveitsin Valaliiton kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Sveitsin Valaliiton kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla 27 päivänä joulukuuta 1956 tehdyn sopimuksen muuttamisesta 27 päivänä toukokuuta 1970 noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. Tarkemmat säännökset määräysten täytäntöönpanemiseksi annetaan asetuksella.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. ulkoasiainministeri *Olavi J. Mattila.*

(Suomennos)

NOOTTIENVAIHTO

Sveitsin valaliiton ulkoasiainministeri Suomen suurlähettiläälle.

Bernissä 27 päivänä toukokuuta 1970

Herra Suurlähettiläs,

Minulla on Sveitsin Liittoneuvoston toimeksiannosta kunnia ilmoittaa Teille, että Valaliiton ja kantonien voimassa olevan verolainsäädännön mukaan sveitsiläis-suomalaisen 27 päivänä joulukuuta 1956 kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehdyn sopimuksen 10 artiklan 2 a) kohdassa tarkoitetut tuotot (osingot), jotka sveitsiläinen osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, rajavastuuyhtiö tai osuuskunta saa suomalaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta, saavat sveitsiläisessä verotuksessa samat edut, mitkä ne saisivat, milloin näiden tuottojen suorittajana olisi sveitsiläinen osakeyhtiö tai osuuskunta.

Olisin kiitollinen, jos Te haluaisitte ilmoittaa minulle, että myös Suomi myöntää vastaavasti sveitsiläiseltä osakeyhtiöltä, kommandiittiyhtiöltä, rajavastuuyhtiöltä ja osuuskunnalta saaduille tuotoille saman aseman kuin suomalaisesta osakeyhtiöstä tai osuuskunnasta saaduille tuotoille.

Vastaanottakaa jne.

Pierre Graber

Bern, den 27. Mai 1970.

Herr Botschafter,

Ich habe die Ehre, Ihnen im Auftrag des Schweizerischen Bundesrates mitzuteilen, dass dem geltenden Steuerrecht des Bundes und der Kantone Erträgnisse (Dividenden) im Sinne von Artikel 10 Absatz 2 Buchstabe a des schweizerisch-finnischen Abkommens vom 27. Dezember 1956 zur Vermeidung der Doppelbesteuerung auf dem Gebiet der Steuern vom Einkommen und vom Vermögen, die eine schweizerische Aktiengesellschaft, Kommanditaktiengesellschaft, Gesellschaft mit beschränkter Haftung oder Genossenschaft bezieht, bei der Erhebung der schweizerischen Steuer die gleichen Vergünstigungen geniessen, die zustehen würden, wenn diese Erträgnisse von einer schweizerischen Aktiengesellschaft oder Genossenschaft ausgerichtet würden.

Ich wäre Ihnen dankbar, wenn Sie mir bestätigen wollten, dass auch Finnland eine entsprechende Gleichstellung der Erträgnisse aus schweizerischen Aktiengesellschaften, Kommanditaktiengesellschaften, Gesellschaften mit beschränkter Haftung und Genossenschaften mit denjenigen aus finnischen Aktiengesellschaften und Genossenschaften gewährt.

Ich versichere Sie, Herr Botschafter, meiner ausgezeichneten Hochachtung.

Pierre Graber

Suomen Suurlähettiläs Sveitsin valaliiton ulkoasiainministerille

Bernissä 27 päivänä toukokuuta 1970

Herra Liittoneuvos,

Minulla on Suomen hallituksen toimeksiannosta kunnia tunnustaa vastaanottaneeni Teidän 27 päivänä toukokuuta 1970 päivätty kirjeenne, joka oli näin kuuluva:

— — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — —

Minulla on kunnia ilmoittaa Teille, että niin kauan kuin sveitsiläisen verolainsäädännön kirjeessänne mainittu yhdenvertaisuus on voimassa, suomalaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan sveitsiläiseltä osakeyhtiöltä, kommandiittiyhtiöltä, rajavastuuyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat tuotot (osingot) saavat suomalaisessa verotuksessa samat edut, mitkä ne saisivat, milloin tuottojen suorittajana olisi suomalainen osakeyhtiö tai osuuskunta.

Nämä säännökset tulevat voimaan Suomen hallituksen ilmoitettua Sveitsin hallitukselle Suomessa tarvittavien perustuslain muotojen tulleen täytetyiksi ja niitä sovelletaan tuottoihin, jotka lankeavat maksettavaksi joulukuun 31 päivän 1968 jälkeen.

Vastaanottakaa, Herra Liittoneuvos . . .

Björn-Olof Alholm

Bern, den 27. Mai 1970.

Herr Bundesrat,

Ich habe die Ehre, Ihnen im Auftrag der finnischen Regierung den Empfang Ihres Schreibens vom 27. Mai 1970 zu bestätigen, das folgenden Inhalt hatte:

— — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — —

Ich beehrte mich, Ihnen mitzuteilen, dass, solange nach schweizerischen Steuerrecht die von Ihnen erwähnte Gleichstellung besteht, in Finnland Erträgnisse (Dividenden), die eine finnische Aktiengesellschaft oder Genossenschaft von einer schweizerischen Aktiengesellschaft, Kommanditaktiengesellschaft, Gesellschaft mit beschränkter Haftung oder Genossenschaft bezieht, bei der Erhebung der finnischen Steuer die gleichen Vergünstigungen geniessen, die zustehen würden, wenn diese Erträgnisse von einer finnischen Aktiengesellschaft oder Genossenschaft ausgerichtet würden.

Diese Regelung tritt in Kraft, nachdem die finnische Regierung der schweizerischen Regierung bekanntgeben hat, dass das in Finnland hierfür notwendige verfassungsgemässige Verfahren abgeschlossen ist; sie findet auf solche Erträgnisse Anwendung, die nach dem 31. Dezember 1968 fällig werden.

Ich versichere Sie, Herr Bundesrat, meiner ausgezeichnesten Hochachtung.

Björn-Olof Alholm

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta Sveitsin Valaliiton kanssa tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivältä viime lokakuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 110. Saatuaan esityksestä valtiovarainvaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka on pantu tämän mietinnön liitteeksi, sekä kuultuaan ylijohtaja Lauri Honkavaara valtiovarainministeriöstä ja osastopäällikkö Henrik Blomstedtia ulkoasiainministeriöstä ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 (360/68) annetun lain mukaan veronalaista tuloa eivät ole kotimaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat osingot ja osuuspääoman korot eräin rajoituksin. Sanotun lainuudistuksen johdosta ulkomailta saadut osingot tulivat siten veronalaiseksi tuloksi valtion verotuksessa. Niinkuin esityksen perusteluissa huomautetaan, uuden lainsäädännön tarkoituksena ei kuitenkaan ollut niin sanotun tytäryhtiöetuuden poistaminen kansainvälisissä suhteissa. Tytäryhtiöosingon verovapaus onkin sisällytetty Suomen kysymyksessä olevan lainuudistuksen jälkeen tekemiin verosopimuksiin. Myös käsiteltävänä olevaan esitykseen sisältyvällä noottienvaihdolla tehdyllä sopimuksella sopimusmaan yhtiöltä ja osuuskunnalta saadut tuotot (osingot) tulevat toisessa sopimusmaassa saamaan verotuksessa samat edut kuin jos tuottojen suorittajana olisi ollut kotimainen osakeyhtiö tai osuuskunta. Kumpikin sopimuspuoli myöntää siten toisesta sopimusmaasta tuleville osingoille omassa maassaan niin sanotun kansallisen kohtelun.

Hallituksen esityksen ja valtiovarainvaliokunnan lausunnon perusteluissa mainituista syistä ulkoasiainvaliokunta yhtyy kannattamaan esitykseen sisältyvää sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä, kuitenkin jäljempänä esitetyin muodollisin muutoksin.

Edellä lausutun perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan, noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

Sveitsin Valaliiton kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Sveitsin Valaliiton kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla 27 päivänä joulukuuta 1956 tehdyn sopimuksen muuttamisesta 27 päivänä toukokuuta 1970 noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen määräykset *ovat,* mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. *(Poist.)*

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Sorsa, varapuheenjohtaja Melin, jäsenet Flinck, Haarla, Holkeri, Kuusinen, Lähteenmäki, Perheentupa, Sinisalo, Tarjanne, Tuomioja, Uusitalo ja Vennamo sekä varajäsen Friberg.

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
11 päivänä marraskuuta 1970.

Lausunto n:o 4.

Ulkoasiainvaliokunnalle.

Ulkoasiainvaliokunta on 27 päivänä lokakuuta 1970 päivätyssä kirjelmässään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt valtiovarainvaliokuntaa antamaan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 110 Sveitsin Valaliiton kanssa tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tuloja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) voimaantulosta johtuen ulkomailta saadut osingot ja osuuspääoman korot tulivat veronalaisiksi tuloiksi valtionverotuksessa, vaikka lain tarkoituksena ei nimenomaan ollutkaan poistaa siihen saakka kansainvälisissä suhteissa noudatettua niin sanottua tytäryhtiöetuutta. Sveitsin Valaliiton ja Suomen Tasavallan vaihtamien noottien sisältönä on, että sopimusmaan yhtiöltä ja osuuskunnalta saadut tuotot (osingot) saavat verotuksessa samat edut kuin jos tuottojen suorittajana olisi kotimainen osakeyhtiö tai osuuskunta.

Valiokunta pitää nyt kysymyksessä olevia noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen määräyksiä tarpeellisina ja asianmukaisina, minkä vuoksi valiokunta pyydettynä lausuntonaan kunnioittaen esittää,

että hallituksen esitys ja siihen sisältyvä lakiehdotus olisi hyväksyttävä.

Valiokunnan puolesta:

Erkki Huurtamo.

Tarmo Kivilaakso.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 141 hallituksen esityksen johdosta Sveitsin Valaliiton kanssa tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä nainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän akiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannatamaan lakiehdotuksen hyväksymistä ulkoiainvaliokunnan mietinnön n:o 13 toisessa onnessa tehdyn ehdotuksen mukaisena ja hdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Sveitsin Valaliiton kanssa tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 110 Sveitsin Valaliiton kanssa tehdyn Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 13 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 141, on päättänyt

hyväksyä Suomen Tasavallan ja Sveitsin Valaliiton välistä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehtyä sopimusta muuttavan, noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Sveitsin Valaliiton kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Sveitsin Valaliiton kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla 27 päivänä joulukuuta 1956 tehdyn sopimuksen muuttamisesta 27 päivänä toukokuuta 1970 noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun lain 2 §:n (507/49) nojalla on maanhankintalain mukaan maansaantiin oikeutettujen henkilöiden vuosina 1950—1960 perustamille kaikkiaan 58 asunto-osakeyhtiöille myönnetty asutusvaroista 99 kerrostalon hankintakustannusten rahoittamista varten asunto-osakeyhtiölainoja yhteensä noin 26 428 000 markkaa. Näistä oli 31 päivänä maaliskuuta 1970 maksamatta takaisin noin 19 697 000 markkaa. Yhtiöiden osakkaille on vastaavasti myönnetty 2 033 asunto-osakelainaa, yhteismäärältään noin 8 075 000 markkaa, josta oli 31 päivänä maaliskuuta 1970 maksamatta takaisin noin 3 659 000 markkaa. Lainojen laina-aika on 36 vuotta. Viiden ensimmäisen vuoden aikana ei lainasta tarvinnut maksaa korkoa eikä lyhennystä.

Asunto-osakeyhtiölainojen ja asunto-osakelainojen myöntämisestä 19 päivänä tammikuuta 1950 annetun valtioneuvoston päätöksen (45/50) 4 §:n mukaan on edellä mainittujen asunto-osakeyhtiöiden yhtiöjärjestyksiin ollut otettava osakkeiden omistusta ja luovutusta sekä huoneistojen hallintaa koskevia erityisiä rajoitusmääräyksiä. Osakkeenomistajilla ei ole ollut mahdollisuutta maksaa osakekohtaisesti yhtiön lainaa tai ottaa sitä henkilökohtaisesti vastattavakseen. Vaikka sanotunlainen takaisinmaksaminen olisikin ollut mahdollista, ei osakkeiden omistamisen perusteella hallittavan huoneiston osalta kuitenkaan olisi voitu vapautua edellä tarkoitetuista rajoitusmääräyksistä.

Maanhankintalain mukaan maansaantiin oikeutettujen perustamat asunto-osakeyhtiöt ovat kuitenkin käytännöllisesti katsoen samassa asemassa kuin ne asunto-osakeyhtiöt, joita on tuettu aikaisemman, ennen 22 päivänä huhtikuuta 1966 annettua asuntotuotantolakia voimassa olleen asuntotuotantolainsäädännön nojalla myönnetyillä lainoilla. Kun asuntotuotantolainsäädännön mukaan lainoitettujen asunto-osakeyhtiöiden lainojen osakekohtainen takaisinmaksaminen on nyttemmin tehty mahdolliseksi, olisi vastaava muutos tehtävä maansaantiin oikeutettuja henkilöitä koskevaan puheena olevaan lainsäädäntöön. Tämän vuoksi ehdotetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annettuun lakiin lisättäväksi uusi 13 a §. Sen mukaan maanhankintalain 157 a §:n nojalla asunto-osakeyhtiölainan saaneen asunto-osakeyhtiön osakkaan velvollisuus tarjota osakkeensa asunto-osakeyhtiön hallitukselle lunastettaviksi ja yhtiön lunastusoikeus lakkaavat, jos osakkeille laskettava osuus yhtiölle myönnetystä asunto-osakeyhtiölainasta ja osakkeitten hankkimiseen myönnetty asunto-osakelaina maksetaan takaisin. Yhtiöjärjestykseen tehtävistä muutoksista määrättäisiin valtioneuvoston päätöksellä. Tarkoituksena on sellaisten muutosten tekeminen yhtiöjärjestykseen, ettei siihen edellä mainitun valtioneuvoston päätöksen (45/50) 4 §:n mukaisesti otettuja määräyksiä sovelleta niihin osakkeisiin, joiden osalta asunto-osakeyhtiölaina sekä osakkeen hankkimiseen myönnetty asunto-osakelaina on maksettu takaisin.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annettuun lakiin (360/58) uusi 13 a § seuraavasti:

13 a §.

Siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun lain 2 §:n nojalla myönnettyjen asunto-osakeyhtiölainojen ja asunto-osakelainojen myöntämisen ehtona ollut velvollisuus tarjota asunto-osakeyhtiön osake lunastettavaksi ja yhtiön lunastusoikeus lakkaavat, kun osakkeelle laskettava osuus yhtiölle myönnetystä asunto-osakeyhtiölainasta ja osakkeen hankkimiseen myönnetty asunto-osakelaina on maksettu kokonaisuudessaan takaisin, ja asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestys on muutettu valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin määrättävällä tavalla.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksen johdosta laiksi asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 23 päivältä viime lokakuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 111. Kuultuaan asiantuntijoina vs. hallitusneuvos Heikki Liipolaa maatalousministeriöstä ja asutusneuvos Reino Jänttiä asutushallituksesta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisena ja siihen sisältyviä säännöksiä tarkoituksenmukaisina. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole esityksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on asettunut puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Nevalainen, jäsenet Järvenpää, Lepistö, H. Linna, Lottanen, Mustonen, Puhakka, Raatikainen, I. Suominen, H. Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet Salo ja Seppä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 114 hallituksen esityksen johdosta laiksi asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 24 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 111 laiksi asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 24 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 114, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä 16 päivänä elokuuta 1958 annettuun lakiin (360/58) uusi 13 a § seuraavasti:

13 a §.

Siirtoväen ja rintamasotilaiden asuttamisen rahoittamisesta 5 päivänä toukokuuta 1945 annetun lain 2 §:n nojalla myönnettyjen asunto-osakeyhtiölainojen ja asunto-osakelainojen myöntämisen ehtona ollut velvollisuus tarjota asunto-osakeyhtiön osake lunastettavaksi ja yhtiön lunastusoikeus lakkaavat, kun osakkeelle laskettava osuus yhtiölle myönnetystä asunto-osakeyhtiölainasta ja osakkeen hankkimiseen myönnetty asunto-osakelaina on maksettu kokonaisuudessaan takaisin, ja asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestys on muutettu valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin määrättävällä tavalla.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta.

Ilma-aluksen päällikön oikeudellista asemaa koskevan kysymyksen oltua vuosikymmenien ajan ilmailuoikeudellisia määräyksiä valmistelevien kansainvälisten elinten käsiteltävänä allekirjoitettiin Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 yleissopimus rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksessa (Convention on offences and certain other acts committed on board aircraft, jäljempänä yleissopimus). Yleissopimus, johon on otettu eräitä tärkeitä ilma-aluksen päällikön oikeudellista asemaa koskevia määräyksiä, jakaantuu seitsemään lukuun. Ensimmäinen luku (1—2 artikla) sisältää yleissopimuksen sovellutusalaa koskevat määräykset, toinen luku (3—4 artikla) käsittää määräykset tuomiovallasta, kolmas luku (5—10 artikla) ilma-aluksen päällikön oikeuksista, neljäs luku (11 artikla) ilma-aluksen laittomasta haltuunotosta, viides luku (12—15 artikla) valtioiden oikeuksista ja velvollisuuksista, kuudes luku (16—18 artikla) muut määräykset ja seitsemäs luku (19—26 artikla) loppumääräykset.

Yleissopimuksen tarkoitus ja sisältö huomioon ottaen hallituksen mielestä Suomen liittyminen siihen on tarkoituksenmukaista ja Suomen harjoittaman kansainvälisen lentoliikenteen kannalta tarpeellista. Määräykset ovat lisäksi sellaisia, että niiden soveltaminen myös kotimaan liikenteessä on asianmukaista, koska vastaavanlaisia tilanteita, kysymyksessä olevan laatuisia rikoksia ja turvallisuutta ilma-aluksessa vaarantavia tekoja voi ilmetä käytännössä niin kotimaan kuin kansainvälisessä liikenteessä. Yleissopimukseen ei myöskään sisälly sellaisia periaatteellisia kannanottoja, jotka eivät olisi oikeusjärjestyksemme kannalta hyväksyttäviä ja joita ei voitaisi meillä vaikeuksitta soveltaa. Tämän vuoksi ja kun Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö (ICAO) on eri yhteyksissä esittänyt kehotuksen liittymisestä sopimukseen, joka on voimassa jo muiden pohjoismaiden osalta, hallitus on katsonut tarpeelliseksi antaa Eduskunnalle nyt puheena olevan esityksen.

Yleissopimuksen johtavia periaatteita on, että tuomiovalta ilma-aluksessa tehdyistä rangaistavista teoista on järjestettävä niin, että jokaisessa tapauksessa on olemassa toimivaltainen tuomioistuin näiden asioiden käsittelyä varten. Kun ilma-alukset liikkuvat useinkin huomattavissa korkeuksissa suurella nopeudella, ei rikoksen tekopaikka ole aina varmuudella määrättävissä. Tämän vuoksi onkin yleissopimuksen 3 artiklassa määrätty, että ilma-aluksen rekisteröintivaltio on toimivaltainen harjoittamaan tuomiovaltaa ilma-aluksessa tehdyistä rikoksista ja muista teoista. Ottaen huomioon oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 22 §, sellaisena kuin sanottu lainkohta on 20 päivänä kesäkuuta 1963 annetussa laissa (325/63) ja rikoslain 1 luvun 6 §, sellaisena kuin sanottu lainkohta on samana päivänä annetussa laissa (320/63), sanottu periaate ei vaadi lainsäädäntötoimenpiteitä.

Yleissopimuksessa määritellään ilma-aluksen päällikön oikeudet, kun siinä joku syyllistyy rikokseen tai tekoon, joka vaarantaa ilma-aluksen tai siinä olevien henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuden, olipa teko rangaistava tai ei. Päällikölle tosin ei ole annettu sellaisia poliisivaltuuksia, joita hän voisi jokaisen järjestysrikkomuksen johdosta käyttää, mutta hän voi ryhtyä pakkotoimenpiteisiin, kun turvallisuuden vaarantuminen hätätilanteessa niin vaatii. Yleissopimuksessa edellytetyt ilma-aluksen päällikön oikeudet voidaan johtaa jo voimassa olevasta kansallisesta lainsäädännöstämme. Kun päällikön puheena olevat oikeudet on kuitenkin yleissopimuksessa, lähinnä sen 6—9 artiklassa, varsin yksityiskohtaisesti määritelty, olisi myös ilmailulain (595/64) vastaavat säännökset syytä saattaa yhdenmukaisiksi yleissopimuksen kanssa. Sanotun lain 25 §:n 2 momenttia ehdotetaankin siten muutettavaksi, että hätätoimenpiteet ovat sallittuja myös aluksen tai siinä olevien henkilöiden tai tavaran turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi (katso yleissopi-

muksen 1 artiklan 1 momentin b) kohtaa ja 6 artiklan 1 momenttia). Lisäksi olisi sanottuun momenttiin lisättävä lause, jonka mukaan myös matkustajalla on päällikön kehotuksesta oikeus antaa päällikölle tässä momentissa tarkoitettua apua (katso yleissopimuksen 6 artiklan 2 momenttia). Edelleen olisi ilmailulain 25 §:ään lisättävä uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi. Uuden 3 momentin mukaan miehistöön kuuluvalla ja matkustajalla olisi myös oikeus ryhtyä puolustettavissa oleviin estäviin toimenpiteisiin ilman päällikön kehotusta, kun on olemassa syytä uskoa, että toimenpide on välittömästi välttämätön ilma-aluksen tai siinä olevien henkilöiden tai tavaran turvallisuuden suojelemiseksi.

Edelleen olisi ilmailulain 26 §:n 2 ja 3 momenttia muutettava vastaamaan yleissopimuksen 7 ja 9 artiklaa. Sanotun pykälän 2 momenttiin tehtäväksi ehdotettu muutos johtuu siitä, että yleissopimuksen 7 artiklan 1 momentin c) kohdan mukaan pidätettynä olo voi jatkua ilma-aluksen laskun jälkeenkin, jos pidätetty edelleen pidätettynä suostuu jatkamaan matkaa. Kun Suomella on ulkomaanedustuksesta 30 päivänä joulukuuta 1963 annetun lain (651/63) 1 §:n mukaan valtion ja Suomen kansalaisten oikeuksien ja etujen valvomiseksi ulkomailla diplomaattisia ja konsuliedustustoja ja kun 25 päivänä maaliskuuta 1964 ulkomaanedustuksesta annetun asetuksen (159/64) 37—39 §:n mukaan tässä tarkoitettuja tehtäviä ulkomailla hoitavat niin diplomaatti- kuin konsuliedustustot, olisi ilmailulain 26 §:n 2 momenttia lisäksi muutettava niin, että sanan "konsuliviranomaiselle" tilalle kirjoitettaisiin "edustustolle". Kun sanotussa lainkohdassa ei ole säännöstä Suomen konsuliviranomaiselle (edustustolle) luovutetun henkilön pidätettynä olon jatkamisesta tarpeen vaatiessa, olisi siihen lisättävä jatkettuun pidätettynä oloon oikeuttava säännös. Yleissopimuksen 9 artiklan 3 momentin johdosta ehdotetaan vielä ilmailulain 26 §:n 3 momenttiin lisättäväksi lause, jonka mukaan päällikön on annettava poliisimiehelle tai 2 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle tiedot rikoksesta ja luovutettava haltuunottamansa esineet.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta antaisi suostumuksensa Suomen liittymiseen Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun yleissopimukseen rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksessa,

ja annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ilmailulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 11 päivänä joulukuuta 1964 annetun ilmailulain (595/64) 25 §:n 2 momentti sekä 26 §:n 2 ja 3 momentti ja lisätään 25 §:ään uusi 3 momentti, jolloin entinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

25 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin alus on vaarassa tai hätä muutoin niin vaatii, on päälliköllä oikeus käyttää kaikkia keinoja, jotka ovat välttämättömät kuuliaisuuteen pakottamiseksi tai järjestyksen palauttamiseksi tahi aluksen tai siinä olevien henkilöiden tai tavaran turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tällöin on jokainen miehistöön kuuluva velvollinen ilman eri käskyä antamaan päällikölle tarvittavaa apua. Päällikön kehotuksesta on myös matkustajalla oikeus antaa sellaista apua.

Miehistöön kuuluvalla ja matkustajalla on oikeus ryhtyä estäviin toimenpiteisiin ilman päällikön kehotusta, kun on syytä uskoa, että toimenpide on välttämätön ilma-aluksen taikka siinä olevien henkilöiden tai tavaran turvallisuuden suojelemiseksi välittömästi uhkaavalta vaaralta.

Jos on käytetty enemmän väkivaltaa kuin tilanne vaatii, noudatettakoon, mitä rikoslaissa on sellaisen tapauksen varalta säädetty.

26 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Päällikön on, mikäli olosuhteet sallivat, huolehdittava, että rikoksentekijä ei pakene. Päällikkö voi paon estämiseksi pidättää rikoksentekijän ja pitää hänet pidätettynä. Pidätettynä olo ei saa ilman pidätetyn suostumusta jatkua kauemmin kuin että hänet voidaan luovuttaa suomalaiselle poliisimiehelle tai, Suomen ulkopuolella, asianomaiselle ulkomaiselle viranomai-

selle taikka, jollei estettä ole, Suomen edustustolle. Milloin henkilö on luovutettu Suomen edustustolle, on hänen jatkuvasta pidätettynä pitämisestään voimassa, mitä rikoslain voimaanpanemisesta annetussa asetuksessa on pidättämisestä säädetty.

Esineen, jolla voidaan otaksua olevan merkitystä rikoksen selvittämiselle, voi päällikkö ottaa haltuunsa. Päällikön on annettava poliisimiehelle tai 2 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle tiedot rikoksesta ja samalla luovutettava haltuunottamansa esineet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1970.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Liikenneministeri *Veikko Saarto.*

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi ilmailulain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivältä viime marraskuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 112. Saatuaan esityksestä lakivaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka on pantu tämän mietinnön liitteeksi, sekä kuultuaan hallitussihteeri Veli-Martti Metsälampea liikenneministeriöstä, lentokapteeni Carl Henrik Wredeä Suomen liikennelentäjien yhdistyksestä, osastopäällikkö Henrik Blomstedtia ulkoasiainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Per Lindholmia oikeusministeriöstä ja oikeustieteen tohtori Kaarlo Ståhlbergia ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevan esityksen perusteluissa hallitus, viitaten hallitusmuodon 33 §:ään, pyytää eduskunnan suostumusta Suomen liittymiseen Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun yleissopimukseen rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksessa. Sanotun yleissopimuksen sopimustekstit, joita ei ole liitetty hallituksen esitykseen, on erikseen toimitettu valiokunnan käytettäväksi. Sopimustekstit on liitetty tämän mietinnön oheen. Jotta Suomi voisi liittyä yleissopimukseen, on myös lainsäädäntöämme yleissopimuksen edellyttämällä tavalla täydennettävä. Tässä tarkoituksessa hallitus esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa ehdottaa ilmailulakiimme tehtäväksi tarpeelliset muutokset.

Esityksessä käsitellyssä yleissopimuksessa ei ole kysymys vain viime aikoina huomiota herättäneiden lentokaappausten aiheuttamista vastatoimenpiteistä, vaan yleensä lentoturvallisuutta vaarantavista teoista ja tilanteista. Esityksen perusteluissa mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta pitää asianmukaisena Suomen liittymistä sanottuun yleissopimukseen. Todettakoon myös, että muiden Pohjoismaiden osalta yleissopimus on jo saatettu voimaan.

Esitykseen sisältyvän, ilmailulain muuttamista koskevan lakiehdotuksen säännökset on pyritty saamaan vastaamaan kysymyksessä olevan yleissopimuksen määräyksiä. Ulkoasiainvaliokunnan mielestä 25 §:n uuden 3 momentin säännös, joka koskee ilma-aluksen miehistöön kuuluvan ja matkustajan oikeutta ryhtyä säännöksen tarkoittamiin toimenpiteisiin ilman päällikön kehotusta, olisi kuitenkin tarpeellista muuttaa jäljempänä esitettyyn, yleissopimusta paremmin vastaavaan muotoon. Näin muutetussa muodossa momentti olisi sopusoinnussa myös momenttia koskevien hallituksen esityksen perustelujen kanssa. Lakiehdotuksessa 26 §:n 2 momenttiin lisättäväksi ehdotetun, Suomen ulkomaan edustustolle luovutetun henkilön jatkettuun pidätettynä oloon oikeuttavan säännöksen ulkoasiainvaliokunta samalla ehdottaa poistettavaksi lakiehdotuksesta, koska edustustoilla ei ole sanotun säännöksen edellyttämiä valtuuksia. Voimaantulosäännöksen mukaan ehdotettu laki tulisi voimaan jo kuluvan vuoden aikana. Tämä ei kuitenkaan enää ole mahdollista. Kun lisäksi ehdotetun lain perustana on Suomen liittyminen esityksessä käsiteltyyn yleissopimukseen, valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöksen muutettavaksi niin, että lain voimaantuloaika jätettäisiin avoimeksi, jolloin laki voitaisiin saattaa voimaan samanaikaisesti sopimuksen voimaansaattamisen kanssa.

Edellä lausutun perusteella ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta antaisi suostumuksensa Suomen liittymiseen Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun yleissopimukseen rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksessa.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

ilmailulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 11 päivänä joulukuuta 1964 annetun ilmailulain (595/64) 25 §:n 2 momentti sekä 26 §:n 2 ja 3 momentti ja lisätään 25 §:ään uusi 3 momentti, jolloin entinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

25 §.

Milloin alus on vaarassa tai hätä muutoin niin vaatii, on päälliköllä oikeus käyttää kaikkia keinoja, jotka ovat välttämättömät kuuliaisuuteen pakottamiseksi tai järjestyksen palauttamiseksi tahi aluksen tai siinä olevien henkilöiden tai tavaran turvallisuutta uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tällöin on jokainen miehistöön kuuluva velvollinen ilman eri käskyä antamaan päällikölle tarvittavaa apua. Päällikön kehotuksesta on myös matkustajalla oikeus antaa sellaista apua.

Miehistöön kuuluvalla ja matkustajalla on oikeus ryhtyä *puolustettavissa oleviin* estäviin toimenpiteisiin ilman päällikön kehotusta, kun on *perusteltua* syytä uskoa, että toimenpide on *välittömästi* välttämätön *aluksen* taikka siinä olevien henkilöiden tai tavaran turvallisuuden suojelemiseksi *(poist.)*.

Jos on käytetty enemmän väkivaltaa kuin tilanne vaatii, noudatettakoon, mitä rikoslaissa on sellaisen tapauksen varalta säädetty.

26 §.

Päällikön on, mikäli olosuhteet sallivat, huolehdittava, että rikoksentekijä ei pakene. Päällikkö voi paon estämiseksi pidättää rikoksentekijän ja pitää hänet pidätettynä. Pidätettynä olo ei saa ilman pidätetyn suostumusta jatkua kauemmin kuin että hänet voidaan luovuttaa suomalaiselle poliisimiehelle tai, Suomen ulkopuolella, asianomaiselle ulkomaiselle viranomaiselle taikka, jollei estettä ole, Suomen edustustolle. *(Poist.)*.

Esineen, jolla voidaan otaksua olevan merkitystä rikoksen selvittämiselle, voi päällikkö ottaa haltuunsa. Päällikön on annettava poliisimiehelle tai 2 momentissa tarkoitetulle viranomaiselle tiedot rikoksesta ja samalla luovutettava haltuunottamansa esineet.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta *197* .

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Sorsa, jäsenet Flinck, Haarla, Holkeri, Honkonen, Lindeman, Lähteenmäki, Perheentupa, Sinisalo, Tarjanne, Tuomioja ja Uusitalo sekä varajäsenet Friberg, Juvela, Stenbäck ja Väyrynen.

EDUSKUNNAN
LAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,
19 päivänä marraskuuta 1970.
Lausunto n:o 1.

Ulkoasiainvaliokunnalle.

Ulkoasiainvaliokunta on 4 päivänä kuluvaa marraskuuta päivätyssä kirjeessään pyytänyt, eduskunnan päätöksen mukaisesti, lakivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 112 laiksi ilmailulain muuttamisesta. Kuultuaan asiantuntijoina hallitussihteeri Veli-Martti Metsälampea liikenneministeriön ilmailuosastolta ja lentokapteeni Carl Henrik Wredeä Suomen liikennelentäjien yhdistyksestä lakivaliokunta esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Lakivaliokunta on katsonut lausuntopyynnön tarkoittavan vain ehdotusta laiksi ilmailulain muuttamisesta eikä sen vuoksi ole käsitellyt hallituksen esityksessä eduskunnalta pyydettyä suostumusta Suomen liittymiseen Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun yleissopimukseen rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksessa.

Lakiehdotuksella pyritään muuttamaan ja täydentämään ilmailulain säännökset sellaisiksi, että Suomi voi liittyä edellä mainittuun yleissopimukseen. Tässä sopimuksessa ei ole kysymys vain viime aikoina huomiota herättäneiden lentokonekaappausten aiheuttamista vastatoimenpiteistä vaan yleensä lentoturvallisuutta vaarantavista teoista ja tilanteista.

Lakivaliokunnan käsityksen mukaan ehdotetut säännökset on pyritty saamaan mahdollisimman tarkoin vastaamaan yleissopimuksen tekstiä. Sen vuoksi eivät esimerkiksi ilmailulain 25 §:n säännökset täysin vastaa hätävarjelua koskevia rikoslain 3 luvun säännöksiä. Ehdotetut säännökset eivät kuitenkaan näytä poikkeavan siinä määrin lainsäädännössämme omaksutuista periaatteista, etteikö niitä voitaisi hyväksyä.

Valiokunnan saamien tietojen mukaan liikennelentäjien piirissä on herättänyt epäilyksiä se, että uusi 25 §:n 3 momentti sallii matkustajan ryhtyä turvatoimenpiteisiin ilman aluksen päällikön kehotusta. Tämän on arveltu johtavan jopa siihen, että aseistettuja vartijoita sijoitettaisiin lentokoneisiin matkustajina. Ilmailuviranomaisten taholta on kuitenkin torjuttu nämä epäilykset ja katsottu, että aseistettujen vartijoiden sijoittamista koneisiin voidaan ajatella vain miehistöön kuuluvina tai poliisiviranomaisina. Viimeksi mainitun huomioon ottaen valiokunta on katsonut voivansa hyväksyä 25 §:n 3 momentin.

Ehdotetussa 26 §:n 2 momentin viimeisessä virkkeessä viitataan pidätyksen jatkumisen osalta rikoslain voimaanpanemisesta annettuun asetukseen. Jotta tätä säännöstä ei tarvitsisi muuttaa, jos rikoksen johdosta tapahtuvaa pidättämistä koskevat säännökset sijoitetaan johonkin muuhun säädökseen, lakivaliokunta ehdottaa, että sanottu virke kirjoitettaisiin: "Milloin henkilö on luovutettu Suomen edustustolle, on hänen jatkuvasti pidätettynä pitämisestään voimassa, mitä *rikoksen johdosta tapahtuvasta pidättämisestä on* säädetty".

Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan laki tulisi voimaan jo kuluvan vuoden aikana. Koska ei ole varmuutta siitä, onko tämä enää mahdollista, olisi voimaantulosäännöksen vuosiluku jätettävä avoimeksi.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen esittää lausuntonaan,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin ottaen huomioon edellä 26 §:n 2 momentin ja voimaantulosäännöksen osalta tehdyt huomautukset.

Lakivaliokunnan puolesta:

Georg C. Ehrnrooth.

Olavi Heinonen.

(Suomennos) *Liite*

YLEISSOPIMUS

rikoksista ja eräistä muista teoista ilma-aluksissa.

Tämän yleissopimuksen jäsenvaltiot ovat sopineet seuraavaa:

I luku

Yleissopimuksen sovellutusala

1 artikla

1. Tätä yleissopimusta sovelletaan:

a) rangaistaviin tekoihin,

b) tekoihin, jotka katsomatta siihen, ovatko ne rikoksia tai ei, vaarantavat ilma-aluksen tai siinä olevien henkilöiden tahi omaisuuden turvallisuuden tai saattavat sitä vaarantaa taikka vaarantavat hyvän järjestyksen tahi kurin ilma-aluksessa.

2. Jollei III luvun määräyksistä muuta johdu, tätä yleissopimusta sovelletaan rikoksiin tai muihin tekoihin, jotka on tehty sopimusvaltiossa rekisteröidyssä ilma-aluksessa, kun alus on lennolla tai aavan meren pinnalla tai maassa muulla alueella, joka ei kuulu minkään valtion alueeseen.

3. Tätä yleissopimusta sovellettaessa on ilma-aluksen katsottava olevan lennolla siitä hetkestä, jolloin ilma-aluksen moottorien tehoa lisätään ilmaa nousua varten, siihen hetkeen asti, jolloin laskukiito päättyy.

4. Tätä yleissopimusta ei sovelleta ilma-aluksiin, joita käytetään sotilas-, tulli- tai poliisipalveluksessa.

2 artikla

Lukuunottamatta 4 artiklassa tarkoitettuja tapauksia minkään tämän yleissopimuksen määräyksen ei saa tulkita oikeuttavan tai velvoittavan ryhtymään mihinkään toimenpiteeseen rikosten johdosta, jotka ovat luonteeltaan poliittisia tai jotka perustuvat rodulliseen tai uskon-

CONVENTION

on offences and certain other acts committed on board aircraft.

The states Parties to this Convention have agreed as follows:

Chapter I

Scope of the Convention

Article 1

1. This Convention shall apply in respect of:

a) offences against penal law;

b) acts which, whether or not they are offences, may or do jeopardize the safety of the aircraft or of persons or property therein or which jeopardize good order and discipline on board.

2. Except as provided in Chapter III, this Convention shall apply in respect of offences committed or acts done by a person on board any aircraft registered in a Contracting State, while that aircraft is in flight or on the surface of the high seas or of any other area outside the territory of any State.

3. For the purposes of this Convention, an aircraft is considered to be in flight from the moment when power is applied for the purpose of take-off until the moment when the landing run ends.

4. This Convention shall not apply to aircraft used in military, customs or police services.

Article 2

Without prejudice to the provisions of Article 4 and except when the safety of the aircraft or of persons or property on board so requires, no provision of this Convention shall be interpreted as authorizing or requiring any action in respect of offences against penal

nolliseen syrjintään, jollei ilma-aluksen tai siinä olevien henkilöiden tai omaisuuden turvallisuus edellytä tällaisia toimenpiteitä.

II luku

Tuomiovalta

3 artikla

1. Ilma-aluksen rekisteröintivaltiolla on oikeus käyttää tuomiovaltaa rikoksiin sekä muihin tekoihin, jotka on tehty ilma-aluksessa.

2. Jokaisen sopimusvaltion on ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat olla tarpeellisia, jotta se ilma-aluksen rekisteröintivaltiona voi käyttää tuomiovaltaa rikoksiin, jotka on tehty tässä valtiossa rekisteröidyssä ilma-aluksessa.

3. Tämä yleissopimus ei estä rikosoikeudellisen tuomiovallan käyttöä kansallisen lain mukaan.

4 artikla

Sopimusvaltio, joka ei ole ilma-aluksen rekisteröintivaltio, ei saa puuttua ilma-alukseen sen ollessa lennolla käyttääkseen rikosoikeudellista tuomiovaltaansa aluksessa tehdyn rikoksen johdosta, paitsi seuraavissa tapauksissa:

a) rikos vaikuttaa sellaisen valtion alueeseen;

b) rikoksen on tehnyt sellaisen valtion kansalainen tai siellä pysyvästi asuva henkilö taikka rikos on tehty tällaista henkilöä vastaan;

c) rikos kohdistuu sellaisen valtion turvallisuutta vastaan;

d) rikos käsittää rikkomuksen sellaisessa valtiossa voimassa olevia ilma-aluksen lentoa tai liikettä koskevia säännöksiä vastaan;

e) tuomiovallan käyttö on välttämätöntä jostakin monenkeskisestä kansainvälisestä sopimuksesta sellaiselle valtiolle johtuvien velvoitteiden noudattamisen turvaamiseksi.

III luku

Ilma-aluksen päällikön oikeudet

5 artikla

1. Tämän luvun määräyksiä ei sovelleta rikoksiin tai muihin tekoihin, jotka joku henkilö on tehnyt tai ollut tekemäisillään ilma-aluksessa

laws of a political nature or those based on racial or religious discrimination.

Chapter II

Jurisdiction

Article 3

1. The State of registration of the aircraft is competent to exercise jurisdiction over offences and acts committed on board.

2. Each Contracting State shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction as the State of registration over offences committed on board aircraft registered in such State.

3. This Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised in accordance with national law.

Article 4

A Contracting State which is not the State of registration may not interfere with an aircraft in flight in order to exercise its criminal jurisdiction over an offence committed on board except in the following cases:

a) the offence has effect on the territory of such State;

b) the offence has been committed by or against a national or permanent resident of such State;

c) the offence is against the security of such State;

d) the offence consists of a breach of any rules or regulations relating to the flight or manoeuvre of aircraft in force in such State;

e) the exercise of jurisdiction is necessary to ensure the observance of any obligation of such State under a multilateral international agreement.

Chapter III

Powers of the aircraft commander

Article 5

1. The provisions of this Chapter shall not apply to offences and acts committed or about to be committed by a person on board an

sen ollessa lennolla rekisteröintivaltion ilmatilassa tai aavan meren yläpuolella tahi millä muulla alueella tahansa, joka ei kuulu minkään valtion alueeseen, jollei viimeinen ilmaannousupaikka tai seuraavaksi aiottu laskupaikka sijaitse muussa kuin rekisteröintivaltiossa tahi jos ilma-alus ei heti senjälkeen lennä sellaisen valtion ilmatilaan, joka on muu kuin rekisteröintivaltio, ja sellainen henkilö on edelleen ilma-aluksessa.

2. Huolimatta 1 artiklan 3 kohdan määräyksistä ilma-aluksen on tätä lukua sovellettaessa katsottava olevan lennolla siitä hetkestä lähtien, kun ilma-alukseen nousun jälkeen kaikki aluksen ulko-ovet on suljettu, siihen saakka, kun jokin näistä ovista on avattu ilma-aluksesta poistumista varten. Pakkolaskutapauksessa tämän luvun määräyksiä sovelletaan ilma-aluksessa tehtyihin rikoksiin ja siinä tapahtuneisiin muihin tekoihin aina siihen saakka, kun jonkin valtion toimivaltainen viranomainen ottaa vastatakseen ilma-aluksesta sekä siinä olevista henkilöistä ja omaisuudesta.

aircraft in flight in the airspace of the State of registration or over the high seas or any other area outside the territory of any State unless the last point of take-off or the next point of intended landing is situated in a State other than that of registration, or the aircraft subsequently flies in the airspace of a State other than that of registration with such person still on board.

2. Notwithstanding the provisions of Article 1, paragraph 3, an aircraft shall for the purposes of this Chapter, be considered to be in flight at any time from the moment when all its external doors are closed following embarkation until the moment when any such door is opened for disembarkation. In the case of a forced landing, the provisions of this Chapter shall continue to apply with respect to offences and acts committed on board until competent authorities of a State take over the responsibility for the aircraft and for the persons and property on board.

6 artikla

1. Ilma-aluksen päälliköllä on oikeus, kun hänellä on riittävä syy uskoa, että joku henkilö on tehnyt tai on tekemäisillään ilma-aluksessa 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun rikoksen tai muun teon, ryhtyä tätä henkilöä vastaan kohtuullisiksi katsottaviin toimenpiteisiin, pidättäminen mukaanluettuna, jotka ovat välttämättömiä:

a) ilma-aluksen tai siinä olevien henkilöiden tahi omaisuuden turvallisuuden suojelemiseksi; tai

b) hyvän järjestyksen ja kurin ylläpitämiseksi ilma-aluksessa; tahi

c) voidakseen luovuttaa sellaisen henkilön toimivaltaiselle viranomaiselle tai poistaa hänet ilma-aluksesta tämän luvun määräysten mukaisesti.

2. Ilma-aluksen päälliköllä on oikeus vaatia apua muulta miehistön jäseneltä tai hän voi oikeuttaa tämän antamaan apua ja hän voi pyytää tai oikeuttaa, mutta ei vaatia, matkustajan antamaan apua sellaisen henkilön pidättämiseksi, jonka pidättämiseen päälliköllä on oikeus. Jokaisella miehistön jäsenellä tai matkustajalla on myös oikeus ryhtyä kohtuullisiksi katsottaviin ehkäisytoimenpiteisiin ilman tällaista valtuu-

Article 6

1. The aircraft commander may, when he has reasonable grounds to believe that a person has committed, or is about to commit, on board the aircraft, an offence or act contemplated in Article 1, paragraph 1, impose upon such person reasonable measures including restraint which are necessary:

a) to protect the safety of the aircraft, or of persons or property therein; or

b) to maintain good order and discipline on board; or

c) to enable him to deliver such person to competent authorities or to disembark him in accordance with the provisions of this Chapter.

2. The aircraft commander may require or authorize the assistance of other crew members and may request or authorize, but not require, the assistance of passengers to restrain any person whom he is entitled to restrain. Any crew member or passenger may also take reasonable preventive measures without such authorization when he has reasonable grounds to believe that such action is immediately

tusta, jos hänellä on riittävä syy uskoa, että sellainen toimenpide on välittömästi välttämätön ilma-aluksen tai siinä olevien henkilöiden tahi omaisuuden turvallisuuden suojelemiseksi.

7 artikla

1. Pidättämistoimenpiteitä, joihin on ryhdytty henkilöä vastaan 6 artiklan mukaisesti, saa jatkaa vain siihen saakka, kun ilma-alus laskeutuu, jollei:

a) sellainen laskupaikka ole tähän yleissopimukseen kuulumattoman valtion alueella ja sen viranomaiset kieltäytyvät sallimasta tämän henkilön poistamisen ilma-aluksesta taikka näihin toimenpiteisiin ole ryhdytty 6 artiklan 1 c) kohdan nojalla, jotta hänen luovuttamisensa toimivaltaisille viranomaisille mahdollistettaisiin;

b) ilma-alus tee pakkolaskua ja ilma-aluksen päällikkö ei pysty luovuttamaan tätä henkilöä toimivaltaisille viranomaisille; tahi

c) tämä henkilö suostu kuljetuksen jatkamiseen edelleen pidätettynä.

2. Ilma-aluksen päällikön tulee niin pian kuin käy päinsä ja, mikäli mahdollista, ennen ilma-aluksen laskua valtion alueelle mukanaan henkilö, joka on pidätetty 6 artiklan määräysten mukaisesti, ilmoittaa tämän valtion viranomaisille siitä, että henkilö on ilma-aluksessa pidätettynä, ja pidättämisen syystä.

8 artikla

1. Jos 6 artiklan 1 a) tai b) kohtaa sovellettaessa on välttämätöntä, on ilma-aluksen päälliköllä oikeus poistaa henkilö ilma-aluksesta maahan jokaisen valtion alueella, johon ilma-alus laskee, kun päälliköllä on riittävä syy uskoa, että tämä henkilö on tehnyt ilma-aluksessa sellaisen teon, jota tarkoitetaan 1 artiklan 1 b) kohdassa tai on tekemäisillään sellaisen teon.

2. Ilma-aluksen päällikön tulee ilmoittaa sellaisen valtion viranomaisille, jonka alueella hän poistaa henkilön tämän artiklan mukaisesti, ilma-aluksesta poistamisesta ja sen syistä.

9 artikla

1. Ilma-aluksen päälliköllä on oikeus luovuttaa jokaisen sopimusvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka alueelle ilma-alus laskee,

necessary to protect the safety of the aircraft, or of persons or property therein.

Article 7

1. Measures of restraint imposed upon a person in accordance with Article 6 shall not be continued beyond any point at which the aircraft lands unless:

a) such point is in the territory of a non-Contracting State and its authorities refuse to permit disembarkation of that person or those measures have been imposed in accordance with Article 6, paragraph 1 c) in order to enable his delivery to competent authorities;

b) the aircraft makes a forced landing and the aircraft commander is unable to deliver that person to competent authorities; or

c) that person agrees to onward carriage under restraint.

2. The aircraft commander shall as soon as practicable, and if possible before landing in the territory of a State with a person on board who has been placed under restraint in accordance with the provisions of Article 6, notify the authorities of such State of the fact that a person on board is under restraint and of the reasons for such restraint.

Article 8

1. The aircraft commander may, in so far as it is necessary for the purpose of subparagraph a) or b) of paragraph 1 of Article 6, disembark in the territory of any State in which the aircraft lands any person who he has reasonable grounds to believe has committed, or is about to commit, on board the aircraft an act contemplated in Article 1, paragraph 1 b).

2. The aircraft commander shall report to the authorities of the State in which he disembarks any person pursuant to this Article, the fact of, and the reasons for, such disembarkation.

Article 9

1. The aircraft commander may deliver to the competent authorities of any Contracting State in the territory of which the aircraft

henkilö, jonka hän riittävillä perusteilla uskoo tehneen ilma-aluksessa teon, joka hänen mielestään on ilma-aluksen rekisteröintivaltion lain mukaan törkeä rikos.

2. Ilma-aluksen päällikön tulee niin pian kuin käy päinsä ja, mikäli mahdollista, ennen ilma-aluksen laskeutumista sopimusvaltion alueelle mukanaan henkilö, jonka ilma-aluksen päällikkö aikoo luovuttaa edellisen momentin mukaisesti, ilmoittaa aikomuksestaan ja sen syistä tämän valtion viranomaisille.

3. Ilma-aluksen päällikön tulee antaa viranomaiselle, jolle rikoksesta epäilty henkilö on luovutettu, tämän artiklan määräysten mukaisesti, ne todisteet ja tiedot, jotka ilma-aluksen rekisteröintivaltion lain mukaan ovat laillisesti hänen hallinnassaan.

10 artikla

Niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tämän yleissopimuksen mukaisesti, ei ilma-aluksen päällikköä, muuta miehistön jäsentä, matkustajaa, ilma-aluksen omistajaa tai haltijaa eikä henkilöä, jonka lukuun lento on suoritettu, ole saatettava vastuuseen oikeudenkäynnissä, jossa käsitellään sen henkilön kohtelua, jota toimenpiteet koskivat.

lands any person who he has reasonable grounds to believe has committed on board the aircraft an act which, in his opinion, is a serious offence according to the penal law of the State of registration of the aircraft.

2. The aircraft commander shall as soon as practicable and if possible before landing in the territory of a Contracting State with a person on board whom the aircraft commander intends to deliver in accordance with the preceding paragraph, notify the authorities of such State of his intention to deliver such person and the reasons therefor.

3. The aircraft commander shall furnish the authorities to whom any suspected offender is delivered in accordance with the provisions of this Article with evidence and information which, under the law of the State of registration of the aircraft, are lawfully in his possession.

Article 10

For actions taken in accordance with this Convention, neither the aircraft commander, any other member of the crew, any passenger, the owner or operator of the aircraft, nor the person on whose behalf the flight was performed shall be held responsible in any proceeding on account of the treatment undergone by the person against whom the actions were taken.

IV luku

Ilma-aluksen laiton haltuunotto

11 artikla

1. Jos joku ilma-aluksessa oleva henkilö on laittomasti pakolla tai pakon uhkauksella puuttunut ilma-alukseen tai ottanut sen hallintaansa tahi muutoin lainvastaisesti valvontaansa, kun ilma-alus on lennolla, taikka jos sellainen teko on tapahtumaisillaan, jäsenvaltioiden on ryhdyttävä kaikkiin asianmukaisiin toimenpiteisiin palauttaakseen ilma-aluksen valvonnan sen lailliselle päällikölle tai säilyttääkseen aluksen hänen valvonnassaan.

2. Edellisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa on jäsenvaltion, johon ilma-alus laskee, sallittava sen matkustajien ja miehistön jatkaa matkaansa niin pian kuin on mahdollista

Chapter IV

Unlawful Seizure of Aircraft

Article 11

1. When a person on board has unlawfully committed by force or threat thereof an act of interference, seizure, or other wrongful exercise of control of an aircraft in flight or when such an act is about to be committed, Contracting States shall take all appropriate measures to restore control of the aircraft to its lawful commander or to preserve his control of the aircraft.

2. In the cases contemplated in the preceding paragraph, the Contracting State in which the aircraft lands shall permit its passengers and crew to continue their journey as soon

sekä palautettava ilma-alus ja sen lasti siihen laillisesti oikeutetun henkilön hallintaan.

as practicable, and shall return the aircraft and its cargo to the persons lawfully entitled to possession.

V luku

Valtioiden oikeudet ja velvollisuudet

12 artikla

Jokaisen sopimusvaltion on sallittava toisessa sopimusvaltiossa rekisteröidyn ilma-aluksen päällikön poistaa kuka tahansa henkilö ilma-aluksesta 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Chapter V

Powers and Duties of States

Article 12

Any Contracting State shall allow the commander of an aircraft registered in another Contracting State to disembark any person pursuant to Article 8, paragraph 1.

13 artikla

1. Jokaisen sopimusvaltion tulee ottaa vastaan jokainen henkilö, jonka ilma-aluksen päällikkö luovuttaa 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Jokaisen sopimusvaltion on, vakuututtuaan olosuhteiden siihen oikeuttavan, suoritettava pidättäminen tai ryhdytttävä muuhun toimenpiteeseen varmistaakseen 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta teosta epäillyn henkilön tai vastaanottamansa henkilön läsnä olo. Pidättämisessä ja muussa toimenpiteessä tulee noudattaa tämän valtion lakia, mutta sitä voidaan jatkaa vain sen ajan, mikä kohtuudella on välttämätön, jotta voidaan ryhtyä rikosoikeudellisiin tai rikoksentekijän luovuttamista tarkoittaviin toimenpiteisiin.

3. Jokaisen edellisen kohdan mukaan pidätetyn henkilön tulee saada apua päästäkseen yhteyteen sen valtion lähimmän asianomaisen edustajan kanssa, jonka kansalainen hän on.

4. Jokaisen sopimusvaltion, jolle henkilö on luovutettu 9 artiklan 1 kohdan mukaan, tai jonka alueelle ilma-alus laskee sen jälkeen, kun 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu teko on tehty, tulee viipymättä toimittaa esitutkinta asiassa.

5. Kun valtio on tämän artiklan mukaisesti pidättänyt henkilön, sen tulee viipymättä ilmoittaa ilma-aluksen rekisteröintivaltiolle ja sille valtiolle, jonka kansalainen pidätetty on, ja, jos katsotaan asianmukaiseksi, muulle asiaan osalliselle valtiolle siitä, että sellainen henkilö on pidätettynä, ja niistä seikoista, jotka oikeuttavat hänen pidättämiseensä. Valtion, joka suorittaa esitutkinnan, jota 4 kohdassa tarkoite-

Article 13

1. Any Contracting State shall take delivery of any person whom the aircraft commander delivers pursuant to Article 9, paragraph 1.

2. Upon being satisfied that the circumstances so warrant, any Contracting State shall take custody or other measures to ensure the presence of any person suspected of an act contemplated in Article 11, paragraph 1 and of any person of whom it has taken delivery. The custody and other measures shall be as provided in the law of that State but may only be continued for such time as is reasonably necessary to enable any criminal or extradition proceedings to be instituted.

3. Any person in custody pursuant to the previous paragraph shall be assisted in communicating immediately with the nearest appropriate representative of the State of which he is a national.

4. Any Contracting State, to which a person is delivered pursuant to Article 9, paragraph 1, or in whose territory an aircraft lands following the commission of an act contemplated in Article 11, paragraph 1, shall immediately make a preliminary enquiry into the facts.

5. When a State, pursuant to this Article, has taken a person into custody, it shall immediately notify the State of registration of the aircraft and the State of nationality of the detained person and, if it considers it advisable, any other interested State of the fact that such person is in custody and of the circumstances which warrant his detention. The State which makes the preliminary enquiry

taan, on ilmoitettava viipymättä mainituille valtioille tutkinnan tuloksista ja siitä, aikooko se käyttää tuomiovaltaansa.

14 artikla

1. Kun henkilö on 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti poistettu ilma-aluksesta tai 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti luovutettu tai tehtyään 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun teon, poistettu ilma-aluksesta, ja kun sellainen henkilö ei voi tai ei halua jatkaa matkaansa ja laskupaikan valtio kieltäytyy ottamasta häntä vastaan, tämä valtio voi, jos kysymyksessä oleva henkilö ei ole sanotun valtion kansalainen tai oleskele pysyvästi tässä valtiossa, palauttaa hänet sen valtion alueelle, jonka kansalainen tai pysyvä asukas hän on tai josta hän aloitti lentomatkansa.

2. Ilma-aluksesta poistamista tai luovuttamista tahi pidättämistä tai muita toimenpiteitä, joita tarkoitetaan 13 artiklan 2 kohdassa, eikä myöskään kysymyksessä olevan henkilön palauttamista ole katsottava myöntymiseksi pääsyyn asianomaisen sopimusvaltion alueelle sen maahanpääsyä koskevan lain tarkoittamassa mielessä, eikä mikään tässä yleissopimuksessa vaikuta henkilön maasta karkottamista koskevan sopimusvaltion lain soveltamiseen.

15 artikla

1. Lukuunottamatta, mitä 14 artiklassa on määrätty, jokaisella henkilöllä, joka on poistettu ilma-aluksesta 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti tai luovutettu 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti tahi joka on poistettu aluksesta tehtyään 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun teon, ja joka haluaa jatkaa matkaansa, on oikeus, niin pian kuin on mahdollista, jatkaa valintansa mukaan matkaansa mihin tahansa määräpaikkaan, jollei sen maan, johon lasku on tapahtunut, lain mukaan hänen läsnä olonsa ole välttämätön luovuttamista tai rikosoikeudellisia toimenpiteitä varten.

2. Sen estämättä, mitä sen sopimusvaltion laissa on säädetty oikeudesta päästä maahan, luovuttamisesta ja karkottamisesta sen alueelta, jonka alueelle joku on poistettu ilma-aluksesta 8 artiklan 1 kohdan tai luovutettu 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti tai joku on poistunut ja häntä epäillään syylliseksi 11 artikcontemplated in paragraph 4 of this Article shall promptly report its findings to the said States and shall indicate whether it intends to exercise jurisdiction.

Article 14

1. When any person has been disembarked in accordance with Article 8, paragraph 1, or delivered in accordance with Article 9, paragraph 1, or has disembarked after committing an act contemplated in Article 11, paragraph 1, and when such person cannot or does not desire to continue his journey and the State of landing refuses to admit him, that State may, if the person in question is not a national or permanent resident of that State, return him to the territory of the State of which he is a national or permanent resident or to the territory of the State in which he began his journey by air.

2. Neither disembarkation, nor delivery, nor the taking of custody or other measures contemplated in Article 13, paragraph 2, nor return of the person concerned, shall be considered as admission to the territory of the Contracting State concerned for the purpose of its law relating to entry or admission of persons and nothing in this Convention shall affect the law of a Contracting State relating to the expulsion of persons from its territory.

Article 15

1. Without prejudice to Article 14, any person who has been disembarked in accordance with Article 8, paragraph 1, or delivered in accordance with Article 9, paragraph 1, or has disembarked after committing an act contemplated in Article 11, paragraph 1, and who desires to continue his journey shall be at liberty as soon as practicable to proceed to any destination of his choice unless his presence is required by the law of the State of landing for the purpose of extradition or criminal proceedings.

2. Without prejudice to its law as to entry and admission to, and extradition and expulsion from its territory, a Contracting State in whose territory a person has been disembarked in accordance with Article 8, paragraph 1, or delivered in accordance with Article 9, paragraph 1 or has disembarked and is suspected

lan 1 kohdassa tarkoitettuun tekoon, sopimusvaltion tulee käsitellä asianomaista, kysymyksen ollessa hänen suojelustaan ja turvallisuudestaan, tavalla, joka ei ole epäedullisempi kuin millä tässä valtiossa kohdellaan vastaavien asianhaarojen vallitessa omia kansalaisia.

of having committed an act contemplated in Article 11, paragraph 1, shall accord to such person treatment which is no less favourable for his protection and security than that accorded to nationals of such Contracting State in like circumstances.

VI luku

Muut määräykset

16 artikla

1. Sopimusvaltiossa rekisteröidyssä ilma-aluksessa tehtyjä rikoksia on käsiteltävä, kun on kysymys rikoksentekijän luovuttamisesta, niin kuin ne olisi tehty, ei vain paikassa, jossa ne ovat tapahtuneet, vaan myös ilma-aluksen rekisteröintivaltion alueella.

2. Lukuunottamatta edellisen momentin määräyksiä ei minkään tässä sopimuksessa ole katsottava luovan velvollisuutta rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen.

17 artikla

Suorittaessaan tutkinta- tai pidättämistoimenpiteitä tai muutoin harjoittaessaan tuomiovaltaa asiassa, joka koskee ilma-aluksessa tehtyä rikosta, sopimusvaltion on otettava huomioon lentoliikenteen turvallisuus ja muut intressit ja toimittava niin, että vältetään tarpeetonta ilma-aluksen matkustajien, miehistön tai lastin viivytystä.

18 artikla

Jos sopimusvaltiot perustavat yhteisiä ilmakuljetusta harjoittavia järjestöjä tai kansainvälisiä lentoliikenneyrityksiä jotka käyttävät sellaisia ilma-aluksia, joita ei ole rekisteröity missään valtiossa, näiden valtioiden tulee asianhaarojen mukaan määrätä keskuudestaan se valtio, jota tätä yleissopimusta sovellettaessa on pidettävä ilma-aluksen rekisteröimisvaltiona, ja ilmoittaa siitä Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle, jonka on saatettava ilmoitus kaikkien tämän yleissopimuksen jäsenvaltioiden tietoon.

Chapter VI

Other Provisions

Article 16

1. Offences committed on aircraft registered in a Contracting State shall be treated, for the purpose of extradition, as if they had been committed not only in the place in which they have occurred but also in the territory of the State of registration of the aircraft.

2. Without prejudice to the provisions of the preceding paragraph, nothing in this Convention shall be deemed to create an obligation to grant extradition.

Article 17

In taking any measures for investigation or arrest or otherwise exercising jurisdiction in connection with any offence committed on board an aircraft the Contracting States shall pay due regard to the safety and other interests of air navigation and shall so act as to avoid unnecessary delay of the aircraft, passengers, crew or cargo.

Article 18

If Contracting States establish joint air transport operating organizations or international operating agencies, which operate aircraft not registered in any one State those States shall, according to the circumstances of the case, designate the State among them which, for the purposes of this Convention, shall be considered as the State of registration and shall give notice thereof to the International Civil Aviation Organization which shall communicate the notice to all States Parties to this Convention.

VII luku

Loppumääräykset

19 artikla

Siihen päivään asti, kun tämä yleissopimus tulee voimaan 21 artiklan määräysten mukaisesti, se on jokaisen valtion allekirjoitettavavissa, joka silloin on Yhdistyneiden Kansakuntien tai sen erityisjärjestöjen jäsen.

20 artikla

1. Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus valtiosääntönsä mukaisessa järjestyksessä.

2. Ratifioimisasiakirjat on talletettava Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön huostaan.

21 artikla

1. Kun kaksitoista allekirjoittajavaltiota on tallettanut tämän yleissopimuksen ratifioimisasiakirjansa, se tulee voimaan näiden valtioiden välillä yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä lukien, kun kahdestoista ratifioimisasiakirja on talletettu. Yleissopimus tulee voimaan jokaisen ratifioivan valtion osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä lukien, kun tämä valtio on tallettanut ratifioimisasiakirjansa.

2. Tämän yleissopimuksen tultua voimaan on Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön rekisteröitävä se Yhdistyneiden Kansakuntien Pääsihteerin luona.

22 artikla

1. Tähän yleissopimukseen voi sen voimaantulon jälkeen liittyä jokainen valtio, joka on Yhdistyneiden Kansakuntien tai sen erityisjärjestöjen jäsen.

2. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymisasiakirja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön huostaan ja se tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun tallettaminen on tapahtunut.

23 artikla

1. Jokainen sopimusvaltio voi irtisanoa tämän yleissopimuksen ilmoittamalla siitä Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle.

2. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun Kansainvälinen

Chapter VII

Final Clauses

Article 19

Until the date on which this Convention comes into force in accordance with the provisions of Article 21, it shall remain open for signature on behalf of any State which at that date is a Member of the United Nations or of any of the Specialized Agencies.

Article 20

1. This Convention shall be subject to ratification by the signatory States in accordance with their constitutional procedures.

2. The instruments of ratification shall be deposited with the International Civil Aviation Organization.

Article 21

1. As soon as twelve of the signatory States have deposited their instruments of ratification of this Convention, it shall come into force between them on the ninetieth day after the date of the deposit of the twelfth instrument of ratification. It shall come into force for each State ratifying thereafter on the ninetieth day after the deposit of its instrument of ratification.

2. As soon as this Convention comes into force, it shall be registered with the Secretary-General of the United Nations by the International Civil Aviation Organization.

Article 22

1. This Convention shall, after it has come into force, be open for accession by any State Member of the United Nations or of any of the Specialized Agencies.

2. The accession of a State shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the International Civil Aviation Organization and shall take effect on the ninetieth day after the date of such deposit.

Article 23

1. Any Contracting State may denounce this Convention by notification addressed to the International Civil Aviation Organization.

2. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt by the International

siviili-ilmailujärjestö on vastaanottanut irtisanomisilmoituksen.

24 artikla

1. Jokainen kahden tai useamman sopimusvaltion välinen riitakysymys, joka koskee tämän yleissopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja jota ei voida selvittää neuvotteluilla, on, jonkun niistä sitä pyytäessä, saatettava välitysmenettelyyn. Jos osapuolet eivät ole kuuden kuukauden kuluessa siitä lukien, kun välitysmenettelyä on pyydetty, voineet sopia välitysmenettelystä, jokainen näistä valtioista voi jättää riitakysymyksen Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi pyytämällä sitä tuomioistuimen perussäännön mukaisesti.

2. Jokaisella valtiolla on oikeus allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan tämän yleissopimuksen tahi liittyessään siihen, selittää, etteivät edellisen momentin määräykset sitä sido. Toiset sopimusvaltiot eivät ole sidottuja 1 momentin määräyksiin sen valtion osalta, joka on tehnyt tällaisen varauman.

3. Jokainen sopimusvaltio, joka on tehnyt varauman edellisen momentin mukaisesti, voi milloin tahansa peruuttaa tämän varauman ilmoittamalla siitä Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle.

25 artikla

Muita kuin 24 artiklassa tarkoitettuja varaumia ei saa tehdä tähän yleissopimukseen.

26 artikla

Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön on ilmoitettava jokaiselle Yhdistyneiden Kansakuntien tai sen erityisjärjestöjen jäsenvaltioille:

a) jokaisesta tämän yleissopimuksen allekirjoittamisesta ja sen päivämäärästä;

b) jokaisen ratifioimis- tai liittymisasiakirjan tallettamisesta ja sen päivämäärästä;

c) päivästä, jolloin tämä yleissopimus tulee voimaan 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

d) jokaisen irtisanomisilmoituksen vastaanottamisesta ja sen päivämäärästä; ja

e) jokaisen 24 artiklan mukaan tehdyn selityksen tai ilmoituksen vastaanottamisesta ja sen päivämäärästä.

Civil Aviation Organization of the notification of denunciation.

Article 24

1. Any dispute between two or more Contracting States concerning the interpretation or application of this Convention which cannot be settled through negotiation, shall, at the request of one of them, be submitted to arbitration. If within six months from the date of the request for arbitration the Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in conformity with the Statute of the Court.

2. Each State may at the time of signature or ratification of this Convention or accession thereto, declare that it does not consider itself bound by the preceding paragraph. The other Contracting States shall not be bound by the preceding paragraph with respect to any Contracting State having made such a reservation.

3. Any Contracting State having made a reservation in accordance with the preceding paragraph may at any time withdraw this reservation by notification to the International Civil Aviation Organization.

Article 25

Except as provided in Article 24 no reservation may be made to this Convention.

Article 26

The International Civil Aviation Organization shall give notice to all States Members of the United Nations or of any of the Specialized Agencies:

a) of any signature of this Convention and the date thereof;

b) of the deposit of any instrument of ratification or accession and the date thereof;

c) of the date on which this Convention comes into force in accordance with Article 21, paragraph 1;

d) of the receipt of any notification of denunciation and the date thereof; and

e) of the receipt of any declaration or notification made under Article 24 and the date thereof.

Minkä vakuudeksi allekirjoittaneet, asianmukaisesti siihen valtuutettuina, ovat tämän yleissopimuksen allekirjoittaneet.

Tehty Tokiossa neljäntenätoista päivänä syyskuuta tuhat yhdeksänsataa kuusikymmentäkolme kolmena alkuperäisenä kappaleena, englannin-, ranskan- ja espanjankielellä.

Tämä yleissopimus on talletettava Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön huostaan, jossa se on 19 artiklan mukaisesti oleva allekirjoitettavissa ja sanotun järjestön on lähetettävä oikeaksi todistetut jäljennökset siitä kaikille Yhdistyneiden Kansakuntien tai sen erityisjärjestöjen jäsenvaltioille.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries, having been duly authorized, have signed this Convention.

Done at Tokyo on the fourteenth day of September One Thousand Nine Hundred and Sixty-three in three authentic texts drawn up in the English, French and Spanish languages.

This Convention shall be deposited with the International Civil Aviation Organization with which, in accordance with Article 19, it shall remain open for signature and the said Organization shall send certified copies thereof to all States Members of the United Nations or of any Specialized Agency.

Hallituksen esitys Eduskunnalle mallioikeuslaiksi.

Kaikissa maissa on lainsäädännön avulla pyritty edistämään ja suojaamaan teollisuuden ja kaupan kehityksen edellytyksiä. Tässä tarkoituksessa on mm. luotu teollisuuden ja kaupan suojalainsäädäntöjärjestelmä, joka meilläkin sisältää patentti-, tavaramerkki- ja toiminimisuojan. Eräät tekijänoikeuden säännökset laajentavat tätä suojapiiriä taiteen alalle. Kaikilla näillä säännöksillä on pyritty määrätyissä rajoissa turvaamaan yksinoikeus korkean henkisen luomistyön tekijälle luomaansa tuotteeseen.

Eräs teollisoikeuden alaan kuuluva suojamuoto meiltä on kuitenkin puuttunut, nimittäin mallisuoja, joka henkisen työn tuloksena syntyneen mallin luojalle turvaisi yksinoikeuden käyttää hyväkseen työnsä tuloksia. Meillä ei tällainen mallin luoja, suunnittelija taikka haltija ole voinut estää toista jäljittelemästä mallin mukaan valmistettuja tuotteita. Tämän puutteen ovat meillä tuntuvana kokeneet luovat muotoilijamme sekä teollisuuden ja kaupan harjoittajat. Hallitus on siksi katsonut tarpeelliseksi saada aikaan meilläkin mallin suojaa koskevan lainsäädännön ja on sitä varten tehnyt tämän esityksen.

Kansainväliset sopimukset.

Kaikki Pohjoismaat, Suomi vuonna 1921, ovat liittyneet Pariisin liittosopimukseen vuodelta 1883 teollisoikeuden suojelemiseksi. Liittosopimuksen tekstiä on moneen kertaan tarkistettu, muun muassa Lontoossa vuonna 1934, Lissabonissa vuonna 1958 ja viimeksi Tukholmassa vuonna 1967. Pohjoismaista Norja on ratifioinut sopimuksen Lissabonissa vuonna 1964 hyväksytyssä muodossa. Ruotsi, Suomi ja Tanska kuuluvat liittosopimukseen Lontoossa tarkistetun tekstin mukaisesti.

Pariisin liittosopimuksen 1 artiklan mukaan teollisuusoikeuden suojelu kohdistuu mm. patentteihin, hyödyllisyysmalleihin (nk. Gebrauchsmuster) sekä ammatissa käytettäviin malleihin ja kaavoihin. Liittosopimuksen 2 artiklan mukaan tulee jokaisen liittomaan kansalaisten nauttia kaikissa muissa liittomaissa teollisoikeuden suojaan nähden samoja oikeuksia, kuin eri lainsäädännöt tätä nykyä tai vastedes suovat ao. maan omille kansalaisille. Liittosopimus asettaa myös eräitä vähimmäisvaatimuksia eri suojamuotoihin nähden. Lissabonin tarkistuskonferenssissa vuonna 1958 liitettiin liittosopimuksen 5 artiklaan uusi viides kohta, jonka mukaan mallien tulee nauttia suojaa jokaisessa liittosopimukseen kuuluvassa maassa.

Pohjoismaat ovat lisäksi liittyneet Bernin liittosopimukseen vuodelta 1886 kirjallisten ja taiteellisten teoksien suojelemiseksi. Suomi liittyi Bernin sopimukseen vuonna 1928. Sopimustekstiä on uudistettu useita kertoja, mm. Brysselissä vuonna 1948 ja viimeksi Tukholmassa vuonna 1967. Pohjoismaat ovat ratifioineet sopimuksen Brysselin tekstin mukaisena vuosina 1961—1963.

Liittosopimuksen Brysselin tekstin mukaan on suojakohteiden luetteloa täydennetty liittämällä siihen myös käyttötaiteen teokset. Sopimusmaat ovat kuitenkin oikeutetut itse päättämään, missä laajuudessa heidän lainsäädäntönsä tulee suojata tällaisia teoksia ja teollisuusmalleja. Sellaiset teokset, jotka kotimaassa nauttivat suojaa vain malleina, eivät muissakaan sopimusmaissa voi nauttia muuta kuin mallisuojaa.

Mallien suojaa tarkoittaa myös Haagin sopimus vuodelta 1925, joka koskee mallien kansainvälistä tallettamista. Sen tarkoituksena on korvata kussakin liittosopimusmaassa erikseen tapahtuva mallien rekisteröinti sallimalla mallien tallettamisen Pariisin ja Bernin sopimusliittojen ylläpitämässä Kansainvälisessä Toimistossa. Pohjoismaat eivät ole liittyneet tähän sopimukseen. Haagin sopimuksen tekstiä on niinikään usein muutettu mm. Haagissa 1960 ja viimeksi Tukholmassa vuonna 1967. Maini-

tut sopimustekstit eivät kuitenkaan ole tulleet voimaan, koska riittävän monet maat eivät ole niitä vielä ratifioineet.

Mallisuojaa koskevat lainsäädäntötoimenpiteet Suomessa ja muissa Pohjoismaissa.

Vuonna 1904 Suomen senaatti antoi lainvalmistelukunnalle tehtäväksi laatia ehdotuksen "tavarakaavojen" suojelemista tarkoittavaksi lainsäädännöksi. Lainvalmistelukunnan ehdotuksen pohjalta annettiin vuonna 1907 lakiehdotus valtiopäiville, jotka sen sitten hyväksyivät pienin muutoksin. Lakia ei kuitenkaan koskaan vahvistettu.

Sen jälkeen asia tuli esille vasta 1926—27, kun Pohjoismaiden välillä käytiin yhteisiä mallisuojaa koskevia neuvotteluja. Vuonna 1930 asetettiin Suomessa komitea tehtävänään laatia ehdotus mallisuojaa koskevaksi lainsäädännöksi. Ehdotus mallisuojalaiksi ja sen soveltamisasetukseksi valmistuikin vuonna 1934. Kun ehdotuksesta hankituissa lausunnoissa oltiin eri mieltä lain tarpeellisuudesta ja kun sitä vastustettiin monella taholla, raukesivat enemmät toimenpiteet lain aikaansaamiseksi.

Vanhin mallisuojalaki Pohjoismaissa on Ruotsissa vuodelta 1899. Tämä laki koskee kuitenkin vain metalliteollisuuden tuotteiden malleja ja sitä sovellettaessa sen on katsottu koskevan vain metalliteollisuustuotteiden ns. koristemalleja. Lain mukaan mallisuoja saadaan mallin rekisteröinnillä, jonka suorittaa patentti- ja rekisteriviranomainen uutuuden ja muiden edellytysten tutkimisen perusteella. Mallisuoja myönnetään viideksi vuodeksi.

Seuraavana Pohjoismaista sai mallisuojalain Norja vuonna 1910. Sen mukaan mallisuoja myönnetään teollisuustuotteiden ulkomuodon uusille esikuville. Mallisuojan saaminen edellyttää rekisteröintiä ja suoja-aika on enintään 15 vuotta, mutta voidaan hakea yhdeksi tai useammaksi kolmivuotiskaudeksi. Mallin uutuutta ei rekisteröinnin yhteydessä tutkita.

Tanskan mallisuojalaki on vuodelta 1936. Lain mukaan suojataan teollisuus- ja käsityötuotteiden ulkomuodon esikuvat merkityttämällä uusi ja omalaatuinen malli mallirekisteriin. Suoja-aika on enintään 15 vuotta, mutta voi olla pyydettäessä vain kolme vuotta kerrallaan. Myöskään Tanskan lain mukaan mallin uutuustutkimusta ei suoriteta.

Ainoastaan Islannilla ja Suomella Pohjoismaista ei siis vielä ole mallisuojalainsäädäntöä.

Pohjoismainen yhteistyö.

Kuten edellä todettiin, Pariisin teollisoikeuden suojelemista koskevan liittosopimuksen Lissabonissa vuonna 1958 tarkistetun tekstin mukaan mallien tulee siis nauttia suojaa jokaisessa liittosopimukseen kuuluvassa maassa. Sopimusta on tulkittu siten, etteivät Suomi, jolla ei ole mallisuojalainsäädäntöä lainkaan, eikä Ruotsi, jonka mallisuojalaki koskee yksinomaan metalliteollisuuden malleja, voi ratifioida sanottua Pariisin liittosopimusta Lissabonissa tarkistetussa muodossa ennen kuin näissä maissa on saatettu voimaan uuden sopimustekstin minimivaatimukset täyttävä mallisuojalainsäädäntö. Tämän johdosta Ruotsi teki vuonna 1958 esityksen Pohjoismaiden välisen yhteistyön aikaansaamiseksi mallisuojalainsäädännön alalla. Näin asetettiin mallisuojakomiteat Norjassa, Ruotsissa, Tanskassa ja Suomessa.

Viimeisten kymmenen vuoden ajan Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa on ollut siten valmisteilla mallisuojalainsäädännön uudistaminen ja meillä sen aikaansaaminen. Nämä komiteat ja niiden työvaliokunnat ovat pitäneet yhteisiä kokouksia ja niiden yhteistyön tuloksena on kussakin maassa jätetty mietinnöt ja lähes yhdenmukaiset lakiehdotukset. Lakiehdotuksissa on otettu huomioon useissa suurimmissa teollisuusmaissa mallisuojalainsäädännön alalla tapahtunut kehitys. Ruotsin komitean mietintö valmistui lokakuussa 1965 (Statens Offentliga utredningar 1965: 61), Norjan kesäkuussa 1967 (Innstilling til lov om mønster), Tanskan toukokuussa 1966 (Betaenkning nr 417/1966) sekä Suomen marraskuun 23 päivänä 1966 (Komiteamietintö 1966: A 13). Kussakin maassa on sen jälkeen hankittu teollisuuden ja elinkeinoelämän elinten ja järjestöjen lausunnot. Suomessa kaikki lausunnon antajat, kuten Oikeusministeriö, Keskuskauppakamari, Suomen Teollisuusliitto ja Teollisuudenharjoittajain liitto, Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliitto, Pienteollisuuden Keskusliitto, Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto ry, Suomen Työnantajain Keskusliitto, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys r.y., Suomen Arkkitehtiliitto, Teknillinen Korkeakoulu, Teollisuustaiteen Liitto Ornamo r.y. ja Sisustusarkkitehdit, ovat puoltaneet mallioikeuslainsäädännön aikaansaamista ja hyväksyneet komitean ehdotuksessa esitetyt pääperiaatteet.

Lain valmistelu- ja tarkistustyötä on sitten jatkettu kiinteässä yhteistyössä Pohjoismaiden

kesken. Suomessa asetettiin huhtikuun 24 päivänä 1967 asiaa hoitamaan uusi toimikunta tehtävänään tarkistaa mallisuojakomitean laatima ehdotus mallisuojalainsäädännön aikaansaamiseksi. Toimikunnan tuli tehtävää suorittaessaan ottaa käsiteltäväkseen mallisuojakomitean mietinnön johdosta hankitut lausunnot.

Lakiehdotus on aineellisilta säännöksiltään ja muodollisestikin eräitä prosessuaalisista säännöksistä johtuvia pieniä eroavuuksia lukuunottamatta yhdenmukainen muiden Pohjoismaiden vastaavien ehdotusten kanssa. Näin pyritään aikaansaamaan merkittävä täydennys immateriaalioikeudelliseen lainsäädäntöön ja täyttämään teollisoikeudellisen lainsäädännön piirissä ollut huomattava aukko. Mallioikeuslaki liittyisi siten osana patenttilakia vuodelta 1967 (550/67), tavaramerkkilakia vuodelta 1964 (7/64) sekä tekijänoikeudesta kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin vuodelta 1961 annettua lakia (404/61) koskevaan lainsäädäntötyöhön. Täydelliseksi mainittu lainsäädäntö tulee, kun vilpillistä kilpailua koskevan lainsäädännön uudistus on Pohjoismaissa saatu valmiiksi.

Yleisperustelut.

Mallisuojan tarve.

Mallisuoja on teollisoikeuden alaan kuuluva suojamuoto, jolla henkisen työn tuloksena syntyneen mallin luojalle, suunnittelijalle turvataan määrätyissä rajoissa yksinoikeus käyttää ammattimaisesti hyväkseen työnsä tuloksia, niin kuin on vastaavasti patentinhaltijalle sekä kirjailijalle, säveltäjälle ja muille taiteilijoille säädetty yksinoikeus työnsä tuloksiin. Tätä yksinoikeutta sanotaan lakiehdotuksessa *mallioikeudeksi*. Mallin osalta on kyseessä sellaisen henkisen luomistyön suojaaminen, joka tosin edustaa uutta luomusta, mutta joka ei kuitenkaan saavuta sitä taiteellista tasoa, jota pidetään tekijänoikeuden mukaisen suojan saamisen edellytyksenä, eikä myöskään edusta sellaista teknillistä ideaa, että patentin myöntäminen saattaisi tulla kysymykseen. *Malli* on uusi, muista eroava, näköaistimilla havaittava, henkisen luomistyön tuloksena syntynyt tavaran ulkomuodon tai koristeen esikuva, joka on tarkoitettu käytettäväksi teollisessa tuotannossa ja liiketoiminnassa.

Mallin suunnittelijan yksinoikeus ei nykyisin, kuten sanottu, ole meillä turvattu. Vilpillisestä kilpailusta annetun lain säännökset saattavat eräissä tapauksissa antaa suojaa vilpillistä kilpailua vastaan, mutta näiden säännösten soveltaminen jäljittelytapauksiin on tulkinnanvaraista. Erityisesti design-tuotteiden, kuten ruokailuvälineiden, lasitavaroiden, huonekalujen, pukumallien ja tekstiilien kohdalla suojan puute on tuntuva. Mallin suunnittelija ja mallin mukaisen tuotteen teollinen valmistaja voivat vapaan jäljittelymahdollisuuden johdosta menettää tavaran suunnitteluun ja tuotantoon kiinnittämänsä varat, kun toinen voi vapaasti käyttää hyväkseen niiden tulokset. *Mallioikeus* on siis mallin suunnittelijan ja sen perusteella valmistetun tavaran tuottajan suojaa oikeudetonta käyttöä ja epärehellistä kilpailua vastaan.

Mallin suojaamisen tarpeellisuutta ja oikeudellisuutta harkittaessa on asiaa tarkasteltava myös siltä kannalta, onko mallioikeuden aikaansaaminen yleisen edun mukaista ja edistääkö vai jarruttaako se uusien mallien ja niihin perustuvan tuotannon syntymistä. Yleensä taloudellinen kilpailu, jota meillä kilpailunedistämislailla pyritään edistämään ja turvaamaan, vaikuttaa markkinatalousmaissa siten, että tuotteiden hinnat kilpailun johdosta alenevat. Kilpailuolosuhteissa myös tavaravalikoima monipuolistuu, laatuja on tarjolla useita, uutuuksia ilmaantuu markkinoille, minkä lisäksi kilpailu, mikäli se on tehokasta, karsii huonot ja kalliit tuotteet. Mallioikeudella samoin kuin patentilla taas pyritään yksinoikeuden avulla turvaamaan oikeuden haltijalle määräajaksi luomistyöstään saatava hyöty. On kuitenkin huomattava, että niin patentteihin kuin malleihin nähden on aina olemassa tai syntyy kilpailevia tuotteita, joilla keksintöihin ja malleihin perustuvat tuotteet voidaan korvata. Suojajärjestelmä näin ollen pikemminkin kiihoittaa uutta keksijätoimintaa ja uusien mallien luomista kuin estää sitä ja vaikuttaa siten, ettei yksinoikeutta voida käyttää hintojen kohtuuttomaan korottamiseen. Mallioikeuden kohdistuessa nimenomaan vain tavaran ulkomuotoon on olemassa lukuisia mahdollisuuksia tuottaa toisenlaisia tavaroita, jotka tyydyttävät samoja tarpeita kuin suojatun mallin mukaan valmistetut tuotteet. Mallioikeudelle esitetään samantapaista ajallista rajoitusta kuin patenteille, jonka jälkeen malli samoin kuin keksintö tulee vapaasti käytettäväksi. Suoja-ajan tarve mallien osalta on lyhyempi kuin keksintöjen, mikä on luonnollista, sillä mallit ovat usein ihmisten mielipiteiden mukaan vaihtuvia ja nopeasti vanhentuvia. Tä-

män vuoksi esitetäänkin mallin suoja-ajaksi viisi vuotta, kun se keksintöjen kohdalla on seitsemäntoista vuotta.

Viimeaikainen kehitys osoittaa, että maamme teollisuuden menestyminen kansainvälisessä kilpailussa, eritoten uusviennin osalta on ratkaisevasti ollut korkeatasoisen tuotesuunnittelumme tulos. Sunnittelijoiden oikeuksien turvaaminen on ilmeisesti omiaan tukemaan tätä myönteistä kehitystä. Kun teollisessa tuotannossa tarvittavan malliston luomiseen ja suurtuotannon edellyttämien koneiden hankintaan on ryhdyttävä useita kuukausia, ehkä vuosia ennen kuin tuotteet voidaan saattaa markkinoille, on ilmeistä, että uuden tuotannon aloittamiseen liittyvä taloudellinen riski voi muodostua liian suureksi, ellei yrittäjille turvata määräaikaista yksinoikeutta niihin malleihin, joiden varaan investoinnit on suunniteltu. Tältäkin kannalta arvostellen mallioikeuslainsäädännön aikaansaaminen on hallituksen käsityksen mukaan välttämätöntä.

Mallisuojan kohde.

Uuden suojalainsäädännön ollessa kyseessä on tarpeen perusteellisesti selvittää myös suojan kohteena olevan mallin käsite. Malli on, kuten kielellinen ilmaisukin ilmoittaa, esikuva. Se ehdotetaan laissa rajoitettavaksi tavaran ulkonäön tai ulkomuodon esikuvaa koskevaksi. Se on näköaistimilla havaittava ja erotettava. Mallissa niin ollen ulkonäkö ja -muoto on ratkaiseva. Tyypillisenä mallina voidaan mainita piirustus, kaava ja mallikappale, joka valmistetaan ennen tavaran jatkuvaa valmistusta esikuvaksi.

Ulkomaiset mallioikeuslait koskevat yleensä vain koristemalleja eli siis malleja, joiden ulkomuoto määräytyy koristeellisten tekijöiden mukaan. Eräissä tapauksissa on hyötynäkökohtien suojatarpeen varteenottamiseksi patentin ja tavallisen mallioikeuden rinnalle otettu käyttöön myös erikoinen suojamuoto niin sanottuja *hyödyllisyysmalleja* varten, ("modèles d'utilité", "utility models", "Gebrauchsmuster"). On olemassa periaatteellinen ero Gebrauchsmuster-suojamuodon ja varsinaisen mallioikeuden välillä. Ensin mainittu koskee teknisiä ideoita, jotka eivät ulotu patentoitavien keksintöjen tasolle. Mallioikeus koskee taas tavaran muotoa ja ulkonäköä. Tämän johdosta voidaan toisaalta puhua ideasuojasta, joka periaatteessa on verrattavissa patenttiin, ja toisaalta muotosuojasta tai ulkonäkösuojasta. Näiden suojamuotojen erottamisella toisistaan on merkitystä silloin kun on määrättävä suojan laajuus molemmissa tapauksissa. Mallioikeus sulkee piiriinsä ainoastaan ulkomuodon, huolimatta siitä, että siihen samalla voi myös kytkeytyä teknillinen idea. Hyödyllisyysmalli (Gebrauchsmuster) suojaa teknisen idean sen ulkomuodosta riippumatta. Pohjoismaissa ei kuitenkaan ole katsottu aiheelliseksi suositella Gebrauchsmuster-tyyppisen suojamuodon käyttöön ottamista. Mainittakoon, että meillä lausunnon antaneet järjestöt olivat yhtä lukuunottamatta samaa mieltä.

Tarkoituksenmukaista on kuitenkin ulottaa mallioikeuden vaikutukset tavaran ulkomuotoon riippumatta siitä, onko muotoilu määräytynyt esteettisten vai käytännöllisten näkökohtien mukaan. Mitä tulee käyttöesineisiin, joiden osalta mallisuojan tarve on suurin, on otettava huomioon, että tällaiset esineet valmistetaan määrättyä käytännöllistä tehtävää varten sekä että niiden muotoilussakin on tällaisilla näkökohdilla painava merkitys. Teollisen muotoilun kehityksen kannalta on tärkeätä, ettei liiaksi rajoitetun mallioikeuslainsäädännön johdosta kehitystä johdeta yksinomaan käyttöesineiden pinnalliseen koristeluun, vaan luodaan edellytykset todella rakentavalle muotoilulle, jossa myös esineen käyttökelpoisuudelle ja sen valmistukseen liittyville taloudellisille näkökohdille annetaan riittävä osuus. Muotoilijoiden ja teollisuuden kannalta on näin ollen tärkeätä, että on olemassa mahdollisuus saada suojaa sekä koristemalleille että malleille, joiden muotoilu määräytyy käytännöllisten näkökohtien mukaan. Kummassakin tapauksessa on muotoilun kehitystä edistettävä tarjoamalla lainsäädäntöteitse tehokas keino jäljittelyä vastaan. Pohjoismaiset mallisuojakomiteat ovat tämän johdosta katsoneet, että mallioikeuden ei tulisi kohdistua ainoastaan *koristemalleihin,* vaan myös käytännöllisten näkökohtien perusteella syntyneisiin malleihin, joita kutsutaan *hyötymalleiksi.* Näitä ei pidä sekoittaa edellä mainittuihin hyödyllisyysmalleihin, joiden muotoilun pohjana ja suojan kohteena on tekninen idea ja jota tällä lainsäädännöllä ei siis esitetä suojattavaksi.

Mallioikeus, joka myös kohdistuu hyötymalleihin, tarjoaa mahdollisuuden suojata malleina myös patentoitavan keksinnön määrättyä toteuttamismuotoa. Näin varsinkin kun mallin rekisteröintimenettely ilmeisesti tulee olemaan

nopeampi, yksinkertaisempi ja halvempi kuin patentin. Tällöin on kuitenkin muistettava, että mallioikeus ei ulotu käsittämään keksinnön teknistä ideaa, vaan kohdistuu yksinomaan mallin ulkomuotoon, jolloin keksinnön muut ko. mallista poikkeavat toteuttamismuodot jäävät suojapiirin ulkopuolelle. Huomioon ottaen tämän patentin ja mallioikeuden välisen eroavuuden ei liene pelättävissä, että patentoitaviin keksintöihin suuremmassa määrin tullaan hakemaan mallioikeutta.

Mallioikeus esitetään annettavaksi kaikenlaisiin malleihin, olivatpa ne koriste- tai hyötymalleja tai kaksi- tai kolmiulotteisia. Kuitenkin suojattava malli rajoitetaan koskemaan vain tavaran ulkonäköä tai muotoa. Tavarakäsite taas on merkitykseltään sama kuin yleisessä kielenkäytössä. Mallista tulee ilmetä tavaran koko ulkonäkö tai -muoto. Tavaran osan, esimerkiksi pullon kaulan malli ei voi olla suojakohteena. Sellaisetkin esineet, kuten oven kahvat, pöydän jalat tai muut suurempaan kokonaisuuteen liitettävät valmisteet voivat olla itsenäisesti liikevaihdon kohteina ja ovat siis lain tarkoittamia tavaroita, joiden mallit voidaan suojata.

Suojattava malli ei kuitenkaan voi olla esimerkiksi muotti, kuvalaatta tai muu sellainen, vaan sen tulee välittömästi esittää itse tavaran tai koristeen ulkomuoto sellaisenaan. Esimerkiksi kakku-, juusto-, kynttilä- tai rautavalumuotti tahi sabloona ei voi olla sellainen esikuva, joka voitaisiin mallina suojata. Ainoastaan sellainen esikuva, joka välittömästi osoittaa tavaran, esimerkiksi kakun, juuston, kynttilän, metalli- tai puuesineen tai ornamentin ulkomuodon, voi olla suojattava malli. Tavaran ulkomuoto saattaa käsittää myös tavaran sisäpuolen asun.

Mallioikeuden kohteena olevan esineen tulee olla konkreettinen. Sitä esimerkiksi työselostukset, käyttöohjeet, sisustuspiirustukset, puutarhasuunnitelmat, ikkunasomistukset eivät voi olla mallisuojan kohteina. Suojattava esikuva voi olla kokoonpantava, siinä voi olla liikkuvia tai pyöriviä osia. Tällöin esineen ulkomuodon osoittaa lepotilassa oleva, välittömästi nähtävä kokonaismuoto. Kuitenkaan vaihtoehtoja omaavaa mallia ei voida suojata. Vain täsmälleen määrätty malli voi olla suojan kohteena. Sen sijaan tavaran koko ei vaikuta mallisuojan saavuttamisen mahdollisuuteen. Suurtenkin tuotteiden, kuten sarjavalmisteisten alusten, tehdasvalmisteisten talojen, kesämökkien ja saunojen mallit voidaan suojata, jos ne tavaroina ovat vaihdannan kohteina.

On kuitenkin olemassa koristeaiheita, joilla ei ole välitöntä yhteyttä jonkun määrätyn tavaran ulkomuotoon, vaan jotka on tarkoitettu käytettäviksi erilaisten tavaroiden somistamiseen. Tällainen koristemalli *(ornamentti)* voi olla luovutuksen kohteena ja vastaa siis tässä mielessä tavaran käsitettä. Kun sitä sen lisäksi voidaan käyttää eri tavaralajien, kuten kankaasta, paperista tai muovista valmistettujen tuotteiden koristeluun, on sitä pidettävä itsenäisenä, erillisenä mallina. Näin ollen ei ole aihetta sulkea tällaisia koristeaiheita pois mallioikeuden piiristä. Hallitus esittääkin, että myös ornamentti otetaan mallioikeuden kohteeksi.

Yleiset suojaedellytykset.

Edellytyksenä mallioikeuden saamiselle on, että kysymyksessä olevaa esinettä voidaan pitää mallina eli siis tavaran ulkomuodon tai koristeen esikuvana. Edelleen vaaditaan, että suojaa annetaan vain sille, joka on itse luonut mallin henkisen työn avulla. Pelkät jäljennökset eivät ole tällaisia henkisen työpanoksen tuloksia, eivätkä siis suojakelpoisia. Tästä johtuu, että mallioikeuden saamiselle asetetaan melko ankara uutuusvaatimus. Siihen liittyy läheisesti kysymys mallin eroavuudesta muihin malleihin nähden, samoin kuin kysymys mallin omalaatuisuudesta. Uutuus- ja eroavuusvaatimuksen asettaminen edellyttävät puolestaan säännöksiä siitä, miten suojakysymys ratkaistaan, kun hakemukset koskevat samoja tai ulkomuodoltaan samankaltaisia malleja. Lopuksi on ratkaistava onko mallioikeuden saavuttamisen edellytykseksi asetettava jonkun tarkemmin määrätyn tosiseikaston olemassaolo, kuten asia on järjestetty tekijänoikeuden alalla, vai onko mieluimmin seurattava patenttilainsäädännön tarjoamaa esimerkkiä ja perustettava suojan myöntäminen viranomaisen toimenpiteeseen.

Henkisen työpanoksen vaatimus.

Kun mallioikeuslainsäädännön tarkoituksena samoin kuin patentti- ja tekijänoikeudenkin on henkisen luomistyön kannustaminen, on mallioikeuden myöntämisen edellytyksenä, että malli on syntynyt luovan henkisen työn tuloksena. Tämä voidaan ilmaista myös kielteisesti,

toteamalla että malli ei saa olla epäitsenäisen jäljittelyn tulos. Kun mallioikeus ehkä ennen muuta on tarkoitettu koskemaan jokapäiväisten käyttöesineiden malleja, joiden ulkomuoto usein on käyttötarkoituksen kiinteästi määräämä ja joiden muotoilussa tekijän mielikuvituksen liikkuma-ala on rajoitettu, ei suojan edellytykseksi voi asettaa mallin omaperäisyyttä tai taiteellista tasoa tarkoittavaa vaatimusta. Milloin mallin valmistuksessa on käytetty esikuvana luonnonesinettä tai muita jo tunnettuja muotoja, voi esikuvan muotoaminen tuotannossa mallina käytettäväksi sisältää riittävän itsenäisen työpanoksen, taikka tämä sisältyy jo siihen oivallukseen, että esimerkiksi luonnonesineiden kauneusarvoja voidaan soveltaa tavaroita muotoiltaessa. Itsenäisen työpanoksen vaatimuksesta johtuu, että mallioikeus voidaan antaa vain mallin luojalle tai tämän oikeuden haltijalle.

Rekisteröinti.

Useimmat maat ovat omaksuneet rekisteröintimenettelyn mallioikeuden saamisen edellytykseksi. Tekijänoikeuden mukainen oikeuden syntyminen muotovapaasti ei tämän käsityksen mukaan vastaa käytännön vaatimuksia, vaan mallioikeuden perustaksi on asetettu julkisen viranomaisen päätös ja viranomaisen pitämä mallirekisteri, josta yleisö ja teollisuus voivat saada tarpeelliset tiedot malleista ja niihin liittyvistä seikoista. Hallitus esittääkin, että mallioikeus voidaan saada vain rekisteröimällä malli.

Patentti- ja rekisterihallitus, joka jo ennestään pitää teollisoikeuden alaan kuuluvia rekistereitä, olisi se viranomainen, jonka tehtäväksi tulisi antaa mallirekisterin pitäminen ja tätä silmällä pitäen ehdotetaan, että tähän virastoon perustetaan erityinen toimisto mallioikeusasioita varten ja siihen tarvittavat virat ja toimet.

Uutuusvaatimus.

Harkittaessa mallin suojaedellytyksiä on jouduttu määrittelemään kanta myös siihen kysymykseen, tulisiko mallisuojalainsäädännön perustua patenttioikeuden mukaiseen ehdottomaan ja objektiiviseen uutuuteen vai tekijäoikeuden mukaiseen omintakeisuutta ja alkuperäisyyttä edellyttävään vaatimukseen. Kansainvälisellä tasolla ei tässä kysymyksessä ole olemassa yhtenäistä linjaa. Pohjoismaissa mallisuojakomiteoissa käydyissä keskusteluissa on päädytty puoltamaan objektiivisen uutuuden vaatimusta.

Tämän mukaan ei sellaiseen malliin, joka jo ennestään on ollut jokaisen katseltavissa tai käytettävissä, voida myöntää yksinoikeutta, vaikka mallin suunnittelija voisikin osoittaa, ettei hän ole saanut ennestään tunnetusta mallista mitään vaikutteita. Kun mallioikeuden päätarkoituksena on edistää uutta muotoilua, tämä saavutettaneen parhaiten vaatimalla, että mallin tulee olla objektiivisesti katsoen uusi.

Uutuuskäsitteen sisältö.

Mallin uutuutta on arvosteltava joko ehdottomien tai suhteellisten vaatimusten mukaan. *Ehdottomalla uutuudella* tarkoitetaan tällöin, että kysymyksessä oleva malli ei aikaisemmin ylipäänsä ole esiintynyt missään. Käytännössä tämä kuitenkin merkitsee sitä, ettei malli aikaisemmin ole ollut yleisön saatavissa. Tämän mukaisesti uutuuden esteenä eivät ole sellaiset esineet, jotka tosin ovat olleet olemassa, mutta joita yleisö ei ole voinut havaita tai käyttää hyväksi. Tällainen ehdoton uutuuden vaatimus, joka tunnetaan myös patenttioikeudessa, on ilmeisesti sopiva myös mallioikeuden alalla käytettäväksi.

Jos uutuutta arvosteltaisiin suhteellisten vaatimusten pohjalta, niin otettaisiin huomioon vain sellainen aineisto, joka on esiintynyt rajoitetulla alueella, esimerkiksi omalla kansallisella maaperällä, tai vain aineisto, joka on ollut yleisesti tunnettu tietyn ajanjakson sisällä. Kun kuitenkin suhteelliset uutuuden arvosteluperusteet johtaisivat sekä käytännölliseltä että periaatteelliselta kannalta epätyydyttäviin ratkaisuihin, hallitus katsoo, että mallille asetettavan objektiivisen uutuuden vaatimuksen tulee luonteeltaan olla melko absoluuttinen. Tämän vuoksi kaikki mikä on tullut julkiseksi katsotaan tunnetuksi ja jää näin ollen mallisuojan ulkopuolelle. Tämä periaate vastaa pohjoismaisissa patenttilaeissa omaksuttua kantaa. Ei ole ollut mitään syytä olla käyttämättä näiden toisiaan läheisten yksinoikeuksien alalla samansisältöistä uutuuden käsitettä.

Sen ajankohdan määrääminen, milloin mallin on katsottava tulleen yleisön saatavissa olevaksi eli julkiseksi, saattaa tietyissä tapauksissa

aiheuttaa epäselvyyttä, mutta asia on silloin arvosteltava kulloinkin vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen. Julkisena mallia on yleensä pidettävä silloin, kun se on ollut suurehkon tai epämääräisen, yleisöä edustavan piirin saatavissa.

Samoin kuin patenttioikeudessa on mallioikeudenkin alalla myönnettävä määrättyjä yleisiä poikkeuksia mallin uutuutta koskevasta vaatimuksesta. Tällaisena poikkeuksena on mainittava mallin esittäminen kansainvälisessä näyttelyssä. Pariisin liittosopimuksessa säädetään (11 art), että sopimusmaiden tulee sellaisten tavaroiden osalta, jotka asetetaan näytteille jossain näissä maissa järjestettävissä kansainvälisissä, julkisissa tai julkisiksi tunnustetuissa näyttelyissä, kunkin maan oman lainsäädännön puitteissa myöntää väliaikainen suoja hyödyllisyys- ja teollisuusmalleille. Mainittu Pariisin liittosopimuksen artikla tarkoittaa pelkästään kansainvälisiä näyttelyjä koskevan vuoden 1928 Pariisin sopimuksen tarkoittamia näyttelyitä.

Milloin toinen henkilö on saattanut mallin julkisuuteen vastoin mallinhaltijan tahtoa on malli tällöin periaatteessa menettänyt uutuutensa. Jos kuitenkin mallinhaltija — samoin kuin tämän oikeudenomistaja — on tehnyt voitavansa estääkseen mallin julkiseksi pääsemisen ja malli tästä huolimatta on saatettu julkisuuteen, on kohtuullista, ettei tällaista julkisuutta pidetä uutuuden esteenä silloin, kun mallinhaltija ilmoittaa mallin rekisteröitäväksi. Tämän johdosta hallitus niinikään patenttilainsäädännössä noudatettujen periaatteiden mukaisesti esittää, että lakiin edellä mainitun näyttelysuojaa koskevan poikkeussäännöksen ohella otetaan säännös, jonka mukaan mallioikeus voidaan saada sen estämättä, että malli kuuden kuukauden kuluessa ennen rekisteröintihakemuksen tekemistä on tullut julkiseksi, mikäli tämä on seuraus siitä, että mallin tuntemista on ilmeisesti käytetty väärin hakijaa tai jotakuta vastaan, jolta tämä johtaa oikeutensa.

Määriteltäessä ajankohta, jolloin uutuusedellytys on oltava täytetty, esitetään hyväksyttäväksi sama periaate kuin patenttioikeudessa eli että rekisteröinnin hakemispäivä on ratkaiseva. Samana päivänä tehdyt hakemukset eivät tällöin muodostaisi toisilleen estettä.

Pariisin liittosopimuksen säännöksistä johtuu, että hakemus eräin edellytyksin voidaan hakijan sitä pyytäessä katsoa tehdyksi samanaikaisesti kuin toisessa sopimusmaassa tehty hakemus *(sopimusetuoikeus)*.

Eroavuusvaatimus.

Jos rekisteröitäväksi haettu malli on aivan samanlainen kuin aikaisemmin tunnettu malli, identtinen, se selvästi ei ole uusi eikä suojaa voida myöntää. Käytännössä identtisyystapaukset kuitenkin ovat perin harvinaisia; kysymys on useimmiten mallien välisestä samankaltaisuudesta. Tällöin joudutaan ratkaisemaan miten suuressa määrin rekisteröitäväksi ilmoitetun mallin on erottava ennestään tunnetuista malleista, jotta se olisi lain tarkoittamassa mielessä uusi. Ratkaistaessa kysymystä mallien eroavuudesta rekisteröintiedellytyksenä ratkaistaan samalla kysymys mallioikeuden lajuudesta.

Lakiehdotuksen 2 §:ssä käytetään käsitettä olennainen ero. Rekisteröitäväksi ilmoitetun ja jo ennestään tunnetun mallin ero on olennainen, jos mallit kokonaisuutena arvosteltuna eroavat niin selvästi toisistaan, että ensiksi mainittua voidaan pitää itsenäisen luomistyön tuloksena. Useimmissa tapauksissa ei jonkun yksityiskohdan toisenlainen muotoileminen tee mallia uudeksi, mutta arvostelussa on myös otettava huomioon, että mallin kuvaaman esineen käyttötarkoitus voi siinä määrin pakottaa mallin luojan turvautumaan tiettyihin perusmuotoihin, että jo pienikin ero on katsottava olennaiseksi. Milloin mallin käyttäminen toisella tuotannon alalla tai toiseen tarkoitukseen kuin mitä mallin suunnittelija on oivaltanut osoittaa huomattavasti luovaa mielikuvitusta, voi jo sinänsä merkityksetön muutos tällöin merkitä sitä, että mallia tässä tapauksessa on pidettävä uutena. Sen sijaan toisen valmistusaineen valitsemista tai mallin koon muuttamista ei sellaisenaan voida pitää tässä mielessä luovana työnä. Sama koskee säännönmukaisesti myös värin muuttamista. Mutta milloin erikoista värisävyä tai -yhdistelmää käytetään sinänsä vähäistä eroavuutta osoittavassa mallissa, voi tämä seikka puolestaan riittää uutuusvaatimuksen täyttämiseksi. Eroavuusarvostelun perustana on niin ollen aina itsenäisen työpanoksen olemassaolon toteaminen.

Malli, joka ilmenee rekisteröidystä mallista tai aikaisemmin tehdystä rekisteröintihakemuksesta, muodostaa uutuuden esteen myöhemmin jätetylle hakemukselle. Hakijan oma aikaisempi

rekisteröintikin voi siis olla esteenä hänen uudelle myöhemmälle hakemukselleen, jollei mallien eroavuus ole riittävä. Tämä on tilanne erityisesti milloin samaa perusaihetta käyttäen mallista on luotu useita muunnoksia, jotka eivät täytä lain edellyttämää keskinäistä eroavuusvaatimusta.

Tällaisissa tapauksissa ei itsenäisen mallioikeuden saavuttaminen kuhunkin muunnokseen tarkasti katsoen ole tarpeellista, koska se, mikä on uutuuden este, myös kuuluu mallioikeuden suojapiiriin. Käytännössä on kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa voida vedota välittömästi kunkin muunnoksen rekisteröintiin kuin luottaa siihen, että suojapiirin laajuus myös mahdollisessa loukkausjutussa arvosteltaisiin samoin kuin eroavuuskysymys malleja rekisteröitäessä. Koska uutuuden esteenä otetaan huomioon vain se, mikä on tullut tunnetuksi ennen rekisteröinnin hakemispäivää, eivät siis samana päivänä tehdyt hakemukset ole esteenä toisilleen. Tämän vuoksi hallitus katsoo, että uutuusvaatimusta on sovellettava siten, ettei saman hakijan samana päivänä tekemiä hakemuksia, vaikkeivät ne keskenään riittävästi eroakaan toisistaan, pidetä toistensa uutuuden esteenä. Kustakin muunnoksesta on kuitenkin tehtävä eri hakemus ja suoritettava eri hakemusmaksu.

Rekisteröintimenettely.

Niin kuin edellä jo on mainittu, esitetään mallioikeus saatavaksi vain rekisteröimällä malli, eli siis merkitsemällä malli hakemuksesta patentti- ja rekisterihallituksen pitämään mallirekisteriin. Rekisteröintimenettelystä päätettäessä on kuitenkin ratkaistava, onko rekisteriviranomaisen ennen mallin rekisteröintiä tutkittava sen uutuus *(ennakkotutkimusmenettely)* vai onko malli muodollisia seikkoja koskevan tarkastelun jälkeen välittömästi merkittävä rekisteriin *(ilmoitusmenettely)*. Ensin mainitun menettelyn mukaan rekisteriviranomainen tutkii mallin rekisteröintiedellytykset, jolloin rekisteröinti antaa joltisenkin varmuuden mallin uutuudesta, lisää oikeusvarmuutta ja on omiaan estämään mallin uutuutta koskevien riitojen syntymistä. Jos pyritään mahdollisimman perusteellisen ennakkotutkimuksen suorittamiseen, muodostuu menettely kuitenkin hitaanlaiseksi ja kustannuksia vaativaksi. Ilmoitusmenettely puolestaan taas on nopea ja halpa, mutta rekisteröidyksi saattaa silloin tulla ennestään tunnettuja ja sen johdosta suojattavuuden kannalta arvottomia malleja, mistä taas on seurauksena tietty epävarmuus ja lukuisia riitoja. Teollisuudelle aiheutuisi tällöin vaivaa ja kustannuksia rekisteröinnin valvonnasta.

Kun rajoitettukin vähintään rekisteriviranomaisen oman rekisterin käsittävä uutuustutkimus antaisi hakijalle ainakin sen varmuuden, ettei aikaisempi kansallinen rekisteröinti estä mallin käyttöä ja kun samalla olisi pyrittävä edes jossain määrin lisäämään yksinoikeuden saavuttamisen todennäköisyyttä, ehdotetaan, että rekisteriviranomainen velvoitetaan ennakolta tutkimaan rekisteröitäväksi ilmoitetun mallin uutuus. Jotta ennakkotutkimus ei muodostuisi liian kalliiksi ja aikaa vieväksi tullaan käytettävästä uutuusaineistosta myöhemmin asetuksella antamaan rajoittavia määräyksiä. Muiden Pohjoismaiden kanssa käytävien neuvottelujen perusteella otettaisiin ensisijaisena uutuusaineistona huomioon kuulutetut oman maan rekisteröintihakemukset ja rekisteröidyt mallit sekä muissa Pohjoismaissa kuulutetut hakemukset.

Ehdotettua rajoitettua ennakkotutkimusta ehdotetaan täydennettäväksi samanlaisella väitemenettelyllä kuin mitä patenttioikeuden alalla sovelletaan. Tällöin ulkopuolisille, kuten mallien suunnittelijoille ja kilpailevalle teollisuudelle, varataan tilaisuus saada tieto mallin rekisteröintihakemuksesta rekisteriviranomaisen säännöllisesti julkaisemasta lehdestä ja mahdollisuus kirjallisesti ilmoittaa rekisteriviranomaiselle mallin rekisteröinnin esteestä. Ilmoitus, joka olisi maksuton, esitetään tehtäväksi kahden kuukauden kuluessa hakemuksen julkaisemisesta. Väitemenettely täydentää täten rajoitettua uutuustutkimusta. Lakiin ehdotettu säännös, jonka mukaan mallisuojahakemuksessa tulee olla hakijan antama vakuutus, ettei malli hakijan tietämän mukaan ole ennestään tunnettu, on myös omiaan rajoittamaan jäljittelymallien tarjontaa rekisteriin.

Mallisuoja-asian käsittelyssä tullaan ottamaan käyttöön vuoden 1968 Locarnon sopimuksen mukainen, kansainvälinen mallien luokitusjärjestelmä. Malleista, joille haetaan rekisteröinti eri tavaralajeja varten ja jotka täten tullaan sijoittamaan eri luokkiin, peritään eri maksu kustakin kysymykseen tulevasta luokasta. Tällaisen maksun perimistä voidaan perustella toisaalta sillä, että uutuudentutkimuksen ulottaminen useampaan luokkaan aiheuttaa lisäkustannuksia, toisaalta sillä, että yleensä on pyrit-

tävä välttämään, että mallit rekisteröidään koskemaan muita kuin niitä luokkia, joilla hakijan kannalta tosiaan on merkitystä.

Hakemuksen julkisuus.

Koska mallioikeuteen perustuva yksinoikeus ehdotetaan alkavaksi rekisteröintihakemuksen tekemispäivästä ja koska yleisön on tästä päivästä alkaen voitava ottaa tämä oikeus huomioon, esitetään, että mallin rekisteröintiä tarkoittava hakemus asiakirjoineen pääsääntöisesti tulee heti julkiseksi. Kuitenkin eräissä tapauksissa saattaa olla mallin haltijan edun mukaista, että hakemusasiakirjat pidetään määräajan salaisina. Esimerkiksi mallin mukaisen tavaran valmistuksen, markkinoinnin, suunnittelun ja muun vastaavan syyn vuoksi voi olla tarpeen, etteivät ulkopuoliset saa heti mallista tietoa. Tämän vuoksi on hakemuksen salassapitomahdollisuus omaksuttu monissa maissa ja salassa pitäminen on Suomessakin käytännössä saavutettavissa hakemalla mallille suojaa ensiksi jossakin tällaista menettelyä soveltavassa maassa ja vasta myöhemmin sopimusetuoikeuteen vedoten Suomessa. Tämän vuoksi esitetään meilläkin säädettäväksi, että hakija voi hakemuksensa yhteydessä pyytää julkiseksi tulon lykkäämistä enintään kuuden kuukauden ajaksi hakemuksen tekemispäivästä tai, jos samaa mallia koskeva rekisteröintihakemus on tehty ulkomailla, siitä päivästä, mistä etuoikeus siellä tehdyn hakemuksen perusteella on pyydetty. Päiväkirjamerkinnät ovat kuitenkin tällöinkin välittömästi julkisia.

Mallioikeuden sisältö.

Mallioikeus on varallisuusoikeuksiin kuuluva oikeus, joka voi olla yksityisoikeudellisten oikeustoimien ja seuraannon kohteena, kuten patentti- ja tavaramerkkioikeudetkin.

Mallioikeuslainsäädännön tarkoituksesta johtuu, että vain se, joka on luonut mallin tai jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, voi rekisteröimällä mallin saada yksinoikeuden mallin ammattimaiseen käyttöön. Tämä yksinoikeus sisältää sen, ettei muu kuin mallioikeuden haltija ilman tämän lupaa saa ammattimaisesti käyttää mallia valmistamalla, maahan tuomalla, myytäväksi tarjoamalla, kaupaksi pitämällä, luovuttamalla tai vuokraamalla tavaroita, jotka ulkomuodoltaan eivät olennaisesti eroa mallista tai joihin on otettu jotain, joka ei olennaisesti eroa siitä. Joka näin menettelee, syyllistyy mallioikeuden loukkaamiseen.

Koska malli on tavaran ulkomuodon esikuva, muodostaa tavaran valmistaminen mallioikeuteen perustuvan yksinoikeuden keskeisen sisällön. Tavaran ammattimainen valmistaminen on näin ollen mallioikeuden loukkauksen tyyppitapaus. Mallioikeuden haltijalla tulee nimenomaan olla mahdollisuus estää mallin luvaton ammattimainen käyttäminen esikuvana tavaran valmistuksessa. Valmistus, joka ei tapahdu ammattimaisesti, vaan tarkoittaa ainoastaan henkilökohtaisen tarpeen tyydyttämistä, on yleensä vailla taloudellista merkitystä, joten se voidaan jättää mallioikeuden ulkopuolelle.

Kun Suomen mallioikeuslaki ei ulotu vaikutukseltaan maan rajojen ulkopuolelle, niin voidaan ulkomailla Suomessa myönnetyn mallioikeuden estämättä valmistaa mallioikeuden suojaamia tavaroita. Jos vieraassa maassa valmistettu, mallioikeutta loukkaava tavara saataisiin esteettä tuoda Suomeen, niin olisi Suomessa saatu mallioikeus arvoton. Sen vuoksi esitetään säädettäväksi, että tuonti rinnastetaan valmistukseen mallioikeuden haltijalle kuuluvana yksinoikeuden käyttömuotona.

Koska ulkomailla valmistettujen tavaroiden luvattomaan maahantuontiin voi olla vaikeaa puuttua, on välttämätöntä ulottaa mallioikeuden haltijan yksinoikeus käsittämään myös maahantuonnin ja valmistuksen tyypilliset kaupalliset jatkotoimenpiteet, myytäväksi tarjoamisen, kaupaksi pitämisen ja luovuttamisen. Jotta luovutuskieltoa ei voitaisi vuokraamisella kiertää, on lisäksi myös vuokraus katsottu tarkoituksenmukaiseksi sisällyttää mallioikeuden piiriin.

Lakiehdotuksessa on edellä mainitut mallioikeuteen sisältyvät suojatun mallin käyttömuodot lueteltu tyhjentävästi, eikä kuten patenttilaissa esimerkinomaisesti. Tästä johtuu, että luvattomasti luovutetun tavaran ammattimaistakaan käyttämistä ei ole pidettävä mallioikeuden loukkauksena, ellei tavaran käyttäjä itse ole syyllistynyt johonkin laissa lueteltuun, mallioikeuden haltijan yksinoikeuteen kuuluvaan, mallin käyttöä tarkoittavaan tekoon. Poikkeus patenttilaissa omaksutusta periaatteesta on kuitenkin käytännössä vähäinen kun otetaan huomioon, että valtaosa mallioikeuden tarkoittamista tuotteista on sellaisia kaupasta ostettavia tavaroita, joiden osalta myös patenttilain 3 §:n 3 momentin mukaan on tehty patentinhaltijan yksinoikeutta rajoittava poikkeus.

Tässä yhteydessä on jouduttu harkitsemaan kysymystä olisiko mallinluojalle perustettava myös *aatteellinen oikeus* (droit moral), eli siis oikeus tulla mainituksi mallin tekijänä ja oikeus estää mallin käyttämistä muunnetussa muodossa. On kuitenkin katsottu, että mallin luomisessa muotoilijan henkilökohtainen panos ei usein ole yhtä merkityksellinen kuin tekijänoikeuden alaisen teoksen ollessa kysymyksessä. Tämän vuoksi ja koska malli nimenomaan tavaroiden esikuvana on voitava mukauttaa tuotannon ja markkinoinnin vaatimuksia vastaavaksi, on pidetty tarkoituksenmukaisena, että muotoilijan eduista näissä suhteissa sovitaan muotoilijan ja valmistajan välisin sopimuksin. Näin ollen ei ole katsottu olevan syytä esittää otettavaksi lakiin mallinluojan aatteellisia etuja koskevia säännöksiä.

Mallioikeuden laajuus.

Mallioikeuden sisältöön nähden muodostuu tärkeäksi kysymys, mihin tavaralajeihin mallisuoja ulottuu. Mallien rekisteröimisellä luokitusjärjestelmää käyttäen voitaisiin mallioikeus käytännössä helposti rajoittaa koskemaan vain sen luokan tavaralajeja, joita varten malli on rekisteröity. Teollisuuden kannalta on tärkeää, että se saa tietää, mitä voidaan esteettä valmistaa, ja että sen tällöin ei tarvitse tutkia rekisteröintejä muiden luokkien osalta kuin mitkä vastaavat sen omaa tuotantoalaa. Mallin suunnittelija ei myöskään kohtuudella voi vaatia suojaa laajemmalti kuin mikä vastaa sitä sovellutusalaa, joka alkuaan mallille oli tarkoitettu.

Kuinka laajalle mallin suoja-ala ulottuu eri tavaralajeihin nähden, riippuu lähinnä mallin rekisteröinnin hakijasta. Hänen on hakemuksessaan ilmoitettava ne tavarat, joiden esikuvana mallia halutaan käyttää. Jottei ilmoituksen pohjalta tapahtuva mallin rekisteröinti johtaisi mallin suojaamiseen tarkoitettua suppeampaa tavaralajia tai -valikoimaa koskevaksi, esitetään säädettäväksi, että mallioikeus käsittää samat ja samankaltaiset tavarat. Näin ollen mallin suoja-ala tarkoittaa mallin käyttämistä hakemuksessa ilmoitettujen ja samankaltaisten tavaroiden esikuvana. Kun suoja-ala määräytyy edellä mainitulla tavalla ja kun luokitusjärjestelmä on tarkoitettu vain hallinnolliseksi apukeinoksi mallirekisterin pitämisessä, niin ei mallin sijoittamisella määrättyyn tavaraluokkaan ole ratkaisevaa merkitystä mallioikeuden laajuuteen nähden.

Mallioikeuden laajuutta samankaltaisten tavaroiden suhteen arvosteltaessa on, kuten edellä on todettu, noudatettava samaa olennaisen eroavaisuuden vaatimusta kuin mallisuojan myöntämisen edellytyksiä punnittaessa. Tämä on nimen omaan ilmaistu lain 2 ja 5 §:ssä.

Oikeus työsuhteessa syntyneeseen malliin.

Kysymys oikeudesta työsuhteessa syntyneisiin malleihin on lain valmistelua koskevissa pohjoismaisissa neuvotteluissa katsottu tässä vaiheessa voitavan jättää käytännön ja voimassaolevien säännösten varaan. Varsinaiseen mallioikeuslakiin ei niin ollen ole pidetty tarpeellisena ottaa tästä erityisiä säännöksiä eikä myöskään ole katsottu olevan aihetta erillisen lain säätämiseen, ennenkuin asiassa saadaan kokemusta ja selvitystä erikoislain tarpeellisuudesta.

Vaikka työntekijä ja työnantaja voivat aina sopia oikeudesta työntekijän luomiin malleihin, niin saattaa kuitenkin käytännössä esiintyä monenlaisia tapauksia, milloin näin ei ole tehty ja siten ilmaantua vaikeasti selvitettäviä tilanteita. Mallioikeuslain 1 §:n mukaan oikeus malliin kuuluu sen tekijälle tai hänen oikeuden omistajalleen. Milloin ja missä laajuudessa työsopimuksessa on katsottava edellytetyn työsuhteen puitteissa syntyneen mallin kuuluvan työnantajalle, jolloin tätä on pidettävä mallioikeuslaissa tarkoitettuna mallin luojan oikeudenomistajana, on ratkaistava työsopimuksen tulkinnan avulla. Jollei asiasta ole työsopimuksessa tai muuten sovittu, on asia ratkaistava työ- ja teollisoikeudessa noudatettavien periaatteiden ja mallioikeuslain säännösten pohjalta.

Tekijänoikeuden ja mallioikeuden välinen ero.

Milloin rekisteröinnin perusteella suojattu malli käsittää teoksen, joka samalla on tekijänoikeuslain mukaan suojattava teos, on malliin nähden olemassa kaksi itsenäistä oikeutta rinnakkain. Tällöin malli tulee nauttimaan kaksoissuojaa.

Kun tekijän on itse vaikeata päättää, onko tuotetta pidettävä taideteoksena ja koska hänen ei myöskään ole mahdollista nopeasti saada tästä ratkaisua, on hänelle tärkeää saada turvautua mallioikeuden tarjoamaan suojaan menettä-

mättä sen johdosta mahdollisuutta tekijänoikeuden mukaiseen suojaan. Tuotteen rekisteröiminen mallina muodostaa täten tärkeän varmuustoimenpiteen, silloin kun on epätietoista, täyttääkö tuote tekijänoikeuden mukaiset vaatimukset.

Vaikka malli eräissä tapauksissa voi niin ollen saada kaksoissuojan, hallituksen mielestä ei kuitenkaan ole syytä rajoittaa tekijänoikeuden vaikutuspiiriä.

Kun nyt mallioikeudesta säädetään oma laki, esitetään samalla tekijänoikeuslain 10 §:ään selvyyden vuoksi lisättäväksi maininta, että mallin oikeussuojasta säädetään erikseen.

Yksityiskohtaiset perustelut.

1 luku.

Yleisiä säännöksiä.

1 §. Tässä pykälässä määritellään mallin ja mallioikeuden käsitteet. Malli on sen mukaan tavaran ulkomuodon tai koristeen *(ornamentin)* esikuva. Mallioikeus on mallin rekisteröinnillä saatu yksinoikeus mallin ammattimaiseen käyttöön.

Mallioikeus voidaan saada kaikenlaisille tavaran ulkomuodon esikuville, jotka välittömästi esittävät tavaran ulkomuodon. Yksinoikeus käyttää mallia ammattimaisesti tarkoittaa sen hyväksikäyttöä elinkeino- ja liiketarkoituksessa sekä teollisesti että käsityönä. Mallin käsitteen sisältöä on selostettu yleisperusteluissa.

Kyseessä olevan tavaran tulee olla konkreettinen, kuten yleisperusteluissa on sanottu. Siten eivät esimerkiksi työselostukset, sisustussuunnitelmat, käyttöohjeet ja muut sellaiset voi olla mallioikeuden kohteina. Sen sijaan suurtenkin tavaroiden mallit, kuten puutalojen voivat olla tällaisia suojattavia kohteita.

Ornamentti ei varsinaisesti ole itsenäinen esine, vaan se liittyy aina toiseen esineeseen koristeena. Se on pintakoriste tai reliefi. Sama ornamentti voi olla erilaisten tavaroiden koristeena.

Pykälän toinen momentti sisältää periaatteen, että mallin tulee olla syntynyt luovan henkisen työn tuloksena. Momentin viittaus lain myöhempiin säännöksiin tarkoittaa mallioikeuden saamisen sekä muodollisia että aineellisia edellytyksiä.

2 §. Pykälässä säädetään mallin rekisteröintiedellytyksistä. Mallioikeuden saamisen edellytykset ovat periaatteessa samat kuin patentin myöntämisen edellytykset. Kuten yleisperusteluissa on selostettu, mallin on oltava uusi, sen tulee siis olennaisesti erota siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen mallioikeuden hakemispäivää. Aikaisemmin tehtyyn hakemukseen sisältyvä malli voi siten olla uutuuden este myöhemmin tehtyjen hakemusten hyväksymiselle. Hakemispäivä on uutuuteen nähden ratkaiseva. Samana päivänä tehdyt itsenäiset rekisteröintihakemukset, jotka koskevat samaa tai samankaltaista mallia, eivät sen sijaan ole uutuuden esteenä toisilleen.

Kuten yleisperusteluissa on esitetty, on eräillä teollisuuden aloilla tarve saada rekisteröidyksi samalla kertaa saman perusmallin pohjalta luodut useat muunnosmallit. Jos perusmallin muunnoksia koskevat hakemukset tehdään samana päivänä, eivät ne edellä selostetun periaatteen mukaan muodosta toisiinsa nähden uutuuden estettä. Kaikista muunnoksista on tehtävä eri hakemukset ja niistä on kustakin suoritettava erikseen asianomaiset maksut.

Uutuus on rekisteröintiviranomaisen tutkittava. Kaikki, mikä on tullut tunnetuksi ennen rekisteröinnin hakemispäivää on otettava huomioon. Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi kuvaamisella, näytteille panemisella, kaupaksi pitämisellä tai muulla tavalla. Nämä seikat on lainkohdassa mainittu vain esimerkkeinä.

Uutuuden esteenä voi myös olla aikaisemmassa hakemuksessa oleva, salassa pidettäväksi pyydetty malli. Jos hakemusasiakirjat tällaisen kuulutuksen lykkäämispyynnön johdosta eivät ole julkisia, niin niissä oleva malli on uutuuden esteenä hakemispäivästään lukien, mikäli hakemus 18 §:n mukaan tulee sittemmin julkiseksi. Estettä ei synny, jos tällainen salassa pidettävä vanhempi hakemus hylätään tai jätetään sillensä ennen kuin se tulee julkiseksi.

Kun myös patentti- ja tavaramerkkihakemukseen saattaa sisältyä malleja, säädetään pykälän 2 momentissa, että malli, joka ilmenee patentti- ja tavaramerkkihakemuksessa ja joka ei oleellisesti eroa myöhemmin tehdyssä rekisteröintihakemuksessa esitetystä mallista, katsotaan tunnetuksi ja muodostaa uutuuden esteen, jos tuo vanhempi hakemus siihen sisältyvine malleineen asianomaisen viranomaisen toimesta saatetaan julkiseksi.

3 §. Pykälässä säädetään Pariisin liittosopimuksen mukaisesti niistä edellytyksistä, joiden perusteella ennen rekisteröinnin hakemispäivää julkiseksi tulleelle mallille voidaan poikkeuksellisesti myöntää mallisuoja. Säännöksen mukaan malli voidaan rekisteröidä, vaikka se on tullut julkiseksi sen vuoksi, että hakija tai se, jolta hän johtaa oikeutensa, on esittänyt mallin virallisessa tai viralliseksi tunnustetussa kansainvälisessä näyttelyssä, taikka milloin julkiseksi tulo on johtunut ilmeisestä väärinkäytöstä hakijaa tai sitä kohtaan, jolta tämä johtaa oikeutensa. Rekisteröinnin edellytyksenä on kuitenkin kummassakin tapauksessa, ettei julkitulosta ole kulunut kuutta kuukautta pitempää aikaa rekisteröintihakemuksen tekemiseen mennessä.

4 §. Tämän pykälän ensimmäisessä momentissa on mainittu yleiset, ehdottomat (absoluuttiset) rekisteröinnin esteet ja toisen momentin neljässä kohdassa on lueteltu erityiset, luvan varaiset esteet. Viimemainituista b, c ja d-kohtien säännökset tarkoittavat yksityisen edun suojelua. Tämän pykälän säännökset vastaavat tavaramerkkilain (7/64) 14 §:ssä olevia määräyksiä.

Mallin rekisteröinnin yleisinä, absoluuttisina esteinä on säädetty, että jos malli tai sen käyttö on hyvien tapojen tai yleisen järjestyksen vastainen, sitä ei saa rekisteröidä. Malli, joka loukkaa siveellisyyttä, on hyvien tapojen vastainen. Yleisen järjestyksen vastaisina taas on pidettävä sellaisia malleja, jotka voimassa olevien säännösten mukaan on katsottava yleistä järjestystä loukkaaviksi ja joiden käyttö näin ollen käsittää rangaistavan teon.

Asianomaisen luvalla saa mallin rekisteröidä pykälän toisessa momentissa mainituissa tapauksissa. Asianomaisen luvalla tarkoitetaan a-kohdassa mainituissa tapauksissa yleensä viranomaisen lupaa. Luvanvaraisiksi suojakohteiksi on esitetty periaatteessa samat kohteet kuin tavaramerkkilain 14 §:n 1 momentissa mainitut kuitenkin täydennettynä niillä lisäyksillä, joita edellytetään Pariisin liittosopimuksen 6 artiklassa siinä muodossa kuin artikla on hyväksytty Lissabonin konferenssissa vuonna 1958.

Toisen momentin b kohdan säännöksen tarkoituksena on kieltää ilman asianmukaista lupaa ottamasta malliin sellaista, mikä aiheuttaa sekaannuksen toisen toiminimeen, tunnus- tai tavaramerkkiin, nimeen tai muotokuvaan. Nämä tässä kohdassa luetellut oikeudet ovat tosin suojattuja niistä annettujen erikoislakienkin nojalla, mutta tässä lainkohdassa annettu säännös täydentää tätä suojaa nimenomaan mallina käyttämistä vastaan.

Momentin c kohdassa kielletään malliin sisällyttämästä ilman lupaa mitään sellaista, mikä aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen suojatun kirjallisen tuotteen tai taideteoksen nimestä, jos tuo nimi on omaperäinen, tai sellaista, joka loukkaa toisen tekijänoikeutta tällaiseen teokseen tai toisen oikeutta valokuvaan. Vastaava säännös on tavaramerkkilain 14 §:n 5 kohdassa. Tällä säännöksellä pyritään estämään jo mallin rekisteröintivaiheessa toisen tekijänoikeussuojaan sisältyvän teoksen tai valokuvan käyttö mallissa ja siten ehkäistä mahdollinen loukkaus.

Momentin d kohdassa kielletään rekisteröitävään malliin ottamasta toisen nimeen jo aikaisemmin tässä maassa rekisteröityä mallia tai osaakaan siitä ilman mallinhaltijan lupaa. Tässä siis kielletään rekisteröimästä sellaista mallia, joka kylläkin kokonaisvaikutukseltaan eroaa olennaisesti jo rekisteröidystä mallista, mutta johon sisältyy rekisteröity malli.

Eräiden tähän pykälään sisältyvien rekisteröintiesteiden olemassaolo on ilmeisesti vaikea selvittää viran puolesta, mutta nekin on kuitenkin tutkittava niin hyvin kuin on mahdollista tarpeettomasti viivyttämättä asian käsittelyä.

5 §. Mallioikeuteen sisältyvät käytön muodot luetellaan tyhjentävästi tässä pykälässä. Ne ovat tavaran ammattimainen valmistaminen, maahan tuominen, myytäväksi tarjoaminen, kaupaksi pitäminen, luovuttaminen ja vuokraaminen. Yksityinen mallin käyttäminen ei sisälly mallioikeuteen eikä muunlaista ammattimaista käyttöä ole taloudelliselta merkitykseltään vähäisenä katsottu tarpeelliseksi sisällyttää mallioikeuteen.

Sen lisäksi, että mallin haltija voi luovuttaa mallioikeutensa toiselle kokonaan tai myöntää toiselle mallin käyttöluvan *(lisenssi)*, on mallin käyttö ilman mallin haltijan lupaa patenttilaissakin sovellettujen periaatteiden mukaisesti jouduttu eräissä tapauksissa sallimaan. Tärkeimpinä tällaisina poikkeuksina ovat laissa mainitut ennakkokäyttöoikeus (6 §), vieraisiin ilma-aluksiin kohdistuva oikeus (7 §) ja pakkolupa (28 §).

Pykälän 2 momentin säännöksen mukaan mallioikeus käsittää vain ne tavarat, joita varten malli on rekisteröity, ja samankaltaiset tavarat. Tämä vastaa 1 momentin säännöstä, ettei mallioikeuden haltijan luvatta saa siinä luetel-

luilla tavoilla ammattimaisesti käyttää tavaraa, joka ulkomuodoltaan ei olennaisesti eroa mallista tai johon on otettu jotain, joka ei olennaisesti eroa siitä.

6 §. Jos joku tässä maassa ammattimaisesti käyttää mallia silloin, kun toinen hakee mallin rekisteröintiä, saa hän rekisteröinnin estämättä jatkaa mallin käyttöä. Samanlainen käyttöoikeus *(ennakkokäyttöoikeus)* on myös sillä, joka on ryhtynyt olennaisiin eli siis taloudellisia uhrauksia vaativiin toimenpiteisiin mallin ammattimaiseksi käyttämiseksi tässä maassa. Mallin käytössä tarkoitetaan niitä käytön muotoja, jotka on mainittu 5 §:ssä.

Ennakkokäyttöoikeuden saamisen edellytyksenä on, että mallia sinä ajankohtana, jolloin toinen on tehnyt rekisteröintihakemuksen, käytetään ammattimaisesti tai ainakin on ryhdytty oleellisia taloudellisia uhrauksia vaatineisiin toimenpiteisiin tässä tarkoituksessa. Jos hakija pyytää 8 §:n nojalla etuoikeutta muussa maassa tehdyn hakemuksen perusteella, ennakkokäyttöoikeus voi perustua vain toimenpiteisiin, jotka on suoritettu ennen kuin etuoikeutta perustava hakemus tuossa muussa maassa tehtiin.

Ennakkokäyttöoikeuden saamisen edellytyksenä on edelleen, ettei mallin käyttö sisällä mallin tuntemisen ilmeistä väärinkäyttöä hakijaa tai sitä kohtaan, jolta hän johtaa oikeutensa. Käyttö ei siis saa sisältää sellaista luvatonta mallin anastamista tai luottamuksen väärinkäyttöä, jota tarkoitetaan lain 3 §:ssä.

Ennakkokäyttöoikeus on siten rajoitettu, että käyttöä ei saa muuttaa muuksi kuin mitä se oli hakemuksen tekemishetkellä. Jos käyttö esimerkiksi on koskenut mallin mukaisten tavaroiden valmistusta, ei käyttöä voida muuttaa ryhtymällä myös tuomaan maahan mallin mukaisia tavaroita. Estettä ei kuitenkaan ole valmistuksen määrälliseen lisäämiseen.

Tällainen mallin ennakkokäyttöoikeus voi vain siirtyä sen liikkeen mukana, jossa se on syntynyt tai jossa sen käyttö on tarkoitettu tapahtuvaksi.

7 §. Pykälän säännös perustuu kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen (331/49) 27 artiklaan ja tehdään siinä vastavuoroisuuden perusteella mahdolliseksi tarpeen vaatiessa asetuksella määrätä, että vieraan kotipaikan omaavien ilma-alusten korjaamiseksi saadaan mallisuojan estämättä maahan tuoda tarpeellisia varaosia ja tarvikkeita sekä käyttää niitä korjaustyössä täällä.

8 §. Pykälä sisältää Pariisin liittosopimuksen Lissabonissa tarkistetun tekstin 4 artiklan edellyttämät etuoikeutta koskevat säännökset. Tämä etuoikeus tarkoittaa sitä, että milloin hakija, tehtyään mallin suojaamista tarkoittavan hakemuksen jossakin vieraassa maassa, tietyn ajan kuluessa tämän jälkeen hakee samalle mallille suojaa toisessa maassa, viimeksi mainittu hakemus katsotaan hakijan pyynnöstä tehdyksi samanaikaisesti ensimmäisen hakemuksen kanssa. Viimeksi tehty hakemus saa siis ensimmäisen hakemuksen tekopäivästä lukien sopimusetuoikeuden.

Viittaus 2 §:ään tarkoittaa sitä, että uutuutta arvosteltaessa on ratkaiseva sen hakemuksen tekopäivä, johon etuoikeutta pyydettäessä viitataan. Liittosopimuksen 4 B-artiklan mukaan ei etuoikeusaikana voi syntyä ennakkokäyttöoikeutta, jota lain 6 §:ssä tarkoitetaan. Etuoikeutta on pyydettävä 10 §:n mukaan jo rekisteröintihakemuksessa. Sopimusetuoikeus ei vaikuta mallin suoja-ajan pituuteen, sillä suoja-aika lasketaan aina 24 §:n mukaan täällä tehdyn rekisteröintihakemuksen tekemispäivästä.

2 luku.

Rekisteröintihakemus ja sen käsittely.

9 §. Rekisteriviranomaisena mallioikeusasioissa on patentti- ja rekisterihallitus, joka myös toimii rekisteriviranomaisena muissakin teollisoikeuden alaan kuuluvissa asioissa kuten patentti-, tavaramerkki- ja kaupparekisteriasioissa.

10 §. Rekisteröintihakemus tehdään kirjallisesti rekisteriviranomaiselle. Hakemuksessa on ilmoitettava ne tavarat, joita varten malli halutaan rekisteröidä. Käytännössä tavaroiden ilmoittaminen yksilöi riittävästi hakemuksen ja viranomaisen on helppo luokittaa hakemus ja suorittaa uutuustutkimus sen perusteella. Tavaraluetteloa ei saa myöhemmin laajentaa.

Hakemuksessa on aina ilmoitettava mallin luoja. Tähän velvoitukseen lakiehdotuksessa on päädytty kaikissa Pohjoismaissa yhdenmukaisesti patenttilaissa hyväksytyn periaatteen mukaisesti. Jos muu kuin mallin luoja tekee hakemuksen, on hakijan selvitettävä oikeutensa malliin. Tarkemmat säännökset siitä, millainen selvitys hakijan on annettava mallin luojan oikeuden siirtymisestä hänelle, annettaisiin asetuksella.

Rekisteröitävän mallin yksilöimiseksi on hakemusta tehtäessä annettava mallin kuva. Jos mallin ulkomuoto ei käy selville yhdestä kuvasta, voidaan jättää useampia kuvia. Kuvana voidaan pitää myös piirustusta. Hakemukseen voidaan kuvan lisäksi liittää myös mallikappale, mikä on jätettävä ennenkuin hakemuksesta kuulutetaan. Jos tällöin mallikappale annetaan, niin tämän on katsottava esittävän mallin. Hakemusta ei 13 §:n 1 momentin mukaan katsota tehdyksi, ellei kuvaa tai mallikappaletta ole annettu. Tarkemmat määräykset kuvien ja mallikappaleiden koosta ja määrästä ja muista seikoista annettaisiin asetuksella. Hakemuksesta säädetään perittäväksi asetuksella tarkemmin määrättävä hakemusmaksu sekä lisämaksuja, muun ohella luokkamaksu ja mallikappaleen säilyttämisestä säilytysmaksu.

Hakijan on annettava vakuutus siitä, että malli ei hänen tietämänsä mukaan ole ennestään tunnettu. Tässä yhteydessä viitataan 2 §:ään sisältyvään säännökseen tunnetuksi katsottavasta mallista. Hakijan vakuutus täydentää viranomaisen melko rajoitettua uutuustutkimusta ja kuulutukseen liittyvää väitemenettelyä. Jos hakija tahallaan antaa väärän vakuutuksen, häntä voidaan rangaista rikoslain säännösten nojalla.

11 §. Jos tavarat, joiden mallien rekisteröintiä haetaan, valmistuksen ja käytön kannalta kuuluvat yhteen, voidaan yhdellä hakemuksella hakea useampien, kuitenkin enintään 20 mallin rekisteröintiä. Eräissä tapauksissa milloin kysymyksessä ovat esimerkiksi samaan ruokailuvälineistöön kuuluvat lusikka, haarukka ja veitsi tai samaan pukuun kuuluvat takki, liivit ja housut, on usein vaikeata päättää, onko kysymyksessä yksi vai useampi malli. Käytännöllisistä syistä lienee tällöin tarkoituksenmukaista sallia tällaisten mallien sisällyttäminen samaan hakemukseen. Tämä kuitenkin edellyttää, että tavarat, joita varten mallit rekisteröidään, kuuluvat yhteen sekä valmistuksen että käytön kannalta. Hyväksyttävinä yhteisrekisteröinnin kohteina voidaan lisäksi mainita myös shakkipelin ja korttipakan eri osat. Samaan hakemukseen sen sijaan ei voida sisällyttää esimerkiksi ruokailuvälineistöä ja astiastoa, jotka valmistuksen kannalta säännönmukaisesti eivät kuulu yhteen tai lakanat ja verhot, jotka taas käytön kannalta eivät kuulu yhteen.

Ehdotus, että yhteisrekisteröinnillä voidaan rekisteröidä enintään 20 mallia, johtuu mallien kansainvälistä talletusta koskevan Haagin sopimuksen vuoden 1960 tekstistä, jonka mukaan sama talletus (dépôt multiple) ei saa käsittää useampia kuin 20 mallia. Asian laadusta johtuu, ettei yhteisrekisteröinti voi koskea koristemalleja.

Yhteishakemuksesta säädetään perittäväksi tavallinen hakemusmaksu ja sen lisäksi kustakin hakemukseen sisältyvästä eri mallista erityinen lisämaksu, joka on normaalia hakemusmaksua pienempi. Lisämaksun periminen johtuu siitä, että tällaisessakin tapauksessa on suoritettava tavanmukainen uutuustutkimus ja että jokainen malli julkaistaan erikseen kuulutuksen yhteydessä.

12 §. Mallin rekisteröintiä hakevalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla täällä asiamies. Tästä voidaan kuitenkin vastavuoroisuuden perusteella myöntää poikkeus, kuten 46 §:ssä säädetään. Mallioikeuden haltijan velvollisuudesta nimetä asiamies, on taas säädetty 45 §:ssä. Asiamiehen tulee täyttää oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:ssä säädetty kelpoisuus.

Asiamiespakko on ehdotettu määrättäväksi vain ulkomaalaisille ja se johtuu käytännöllisistä syistä, koska ulkomailla asuvaa hakijaa muuten olisi vaikea riittävän nopeasti tavoittaa. Jos hakija jättää noudattamatta asiamiehen valtuuttamisen, siitä on seurauksena 14 ja 15 §:n mukaan hakemuksen sillensä jättäminen tai hylkääminen.

13 §. Rekisteröintihakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona hakemus annetaan rekisteriviranomaiselle. Koska mallin kuvan tai mallikappaleen perusteella suoritetaan uutuustutkimus, niin jomman kumman antaminen rekisteriviranomaiselle on ehdoton edellytys hakemuksen käsittelemiselle. Tämän johdosta esitetään säädettäväksi, että vasta kun kuva tai mallikappale on annettu rekisteriviranomaiselle, katsotaan hakemus tehdyksi. Hakemispäivänä on pidettävä sitä päivää, jolloin hakemus sen mukaan kuin edellä on mainittu, on katsottava tehdyksi. Hakemispäivästä on eräitä seurauksia, kuten 2, 3, 6, 8, 10 ja 24 §:ssä on säädetty.

Pykälän 2 momentissa on säädetty, ettei hakemusta saa muuttaa koskemaan toista mallia tai muita tavaroita kuin mitä alunperin on ilmoitettu. Sama tavarakohtaisuuden periaate ilmenee lain 5 §:n 2 momentista ja 10 §:n 2 momentista. Hakemusta voi kuitenkin muuttaa mallien lukumäärää tai tavarailmoitusta rajoittamalla.

14 §. Rekisteröintihakemuksen tutkimisesta ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin asetuksella. Hakemuksen tutkiminen käsittää malli-oikeuden saamisen muodollisten ja aineellisten edellytysten selvittämisen. Uutuustutkimus aiotaan säätää käsittämään Suomessa rekisteröidyt mallit sekä täällä vireillä olevat mallin rekisteröintihakemukset sekä Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa tämän lain voimaantultua kuulutetut hakemukset.

Mikäli tutkimuksessa todetaan, että hakemus ei täytä laissa säädettyjä muodollisia edellytyksiä tai että hakemuksen hyväksymiselle ilmenee asiallinen este, niin hakijaa on välipäätöksellä kehotettava antamaan määräajassa lausumansa tai korjaamaan hakemuksessa oleva puutteellisuus uhalla, että hakemus muuten jätetään sillensä.

Hakijalle saattaa olla tarpeellista saada sillensä jätetty hakemus uudelleen käsiteltäväksi samoin kuin on mahdollista patenttilainkin mukaan. Jos hakija kahden kuukauden kuluessa välipäätöksessä määrätyn ajan päättymisestä lukien pyytää hakemuksensa uudelleen käsittelemistä, ja samalla antaa lausumansa tai korjaa hakemuksen ja suorittaa uudelleenkäsittelymaksun, otetaan hakemus uudelleen käsiteltäväksi. Hakemus voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi vain kerran.

15 §. Pykälän mukaan hakemus on hylättävä, milloin hakijan 14 §:n mukaan antaman lausuman jälkeen este hakemuksen hyväksymiselle edelleen on olemassa. Seuraamus on sama, milloin hakija on ryhtynyt toimenpiteisiin puutteellisuuden poistamiseksi, mutta puutteellisuuden edelleen on katsottava olevan olemassa. Viranomaisella on kuitenkin mahdollisuus antaa uusi välipäätös hakemuksen korjaamiseksi ennen asian ratkaisua, mikäli katsoo sen aiheelliseksi.

16 ja 17 §. Vastaavasti kuin patenttilaissa on 16 ja 17 §:ään otettu säännökset sen varalta, että joku väittää hänellä olevan paremman oikeuden kyseiseen malliin kuin mallin rekisteröintiä hakeneella. Tällainen väite paremmasta oikeudesta, joka ei ole väite 18 §:n tarkoittamassa mielessä, voidaan tehdä milloin tahansa, kuitenkin ennen kuin rekisteröintihakemuksesta on annettu lopullinen päätös.

Jos tällainen väitteen tekijä ei pysty riidattomasti selvittämään oikeuttaan malliin, niin rekisteriviranomainen voi kehottaa väitteen tekijää välipäätöksessä määrätyn ajan kuluessa nostamaan kanteen asiasta tuomioistuimessa uhalla, että väite muuten jätetään huomiotta rekisteröintihakemusta edelleen käsiteltäessä. Jos väitteen tekijä näyttää nostaneensa kanteen, voidaan hakemuksen käsittely keskeyttää siksi, kunnes juttu on lopullisesti ratkaistu.

Milloin väitteen tekijä näyttää, että hänellä on 1 §:n mukaan parempi oikeus malliin kuin hakijalla, on rekisteriviranomaisen siirrettävä hakemus väitteen tekijälle, jos tämä sitä vaatii ja suorittaa uuden hakemusmaksun.

Jottei siirtovaatimuksen esittänyt kärsisi oikeuden menetystä, ei hakijan hakemusta saa muuttaa, jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä, ennenkuin siirtovaatimus on lopullisesti ratkaistu.

18 §. Rekisteriviranomaisen suorittama uutuustutkimus on, niinkuin jo on esitetty, melko rajoitettu. Sen vuoksi ehdotetaan tässä samoinkuin patentti- ja tavaramerkkilaissa, että uutuustutkimuksen täydentämiseksi yleisölle varataan mahdollisuus tekemällä väite esittää huomautuksensa hakemuksen hyväksymistä vastaan. Väite on tehtävä kahden kuukauden kuluessa kuulutuspäivästä lukien. Tätä varten hakemuksesta kuulutetaan heti sen jälkeen, kun viranomainen on todennut hakemuksen muodollisesti oikein tehdyksi eikä ole todennut olevan estettä mallin rekisteröimiselle. Kuulutus julkaistaan patentti- ja rekisterihallituksen julkaisemassa lehdessä.

Tämän pykälän 2 momenttiin on otettu säännökset siitä, miten hakija yleisperusteluissa mainituista syistä voi estää hakemusasiakirjojen julkiseksi tulemisen pyytämällä hakemuksessa kuulutuksen lykkäämistä.

19 §. Rekisteröintihakemus ja siihen liittyvät asiakirjat ovat julkisia, jollei hakija ole pyytänyt kuulutuksen lykkäämistä, jolloin ne on pidettävä salaisina, kuitenkin enintään 6 kuukautta hakemispäivästä tai jos etuoikeutta on pyydetty 8 §:n nojalla, etuoikeuden alkupäivästä lukien. Jos hakemus salassapitoaikana päätetään jättää sillensä tai hylätä, jäävät asiakirjat salaisiksi, jollei hakija pyydä hakemuksen uudelleenkäsittelyä tai hae muutosta.

Hakija, joka hakemuksessaan on pyytänyt kuulutuksen lykkäämistä, voi milloin tahansa peruuttaa pyyntönsä, jolloin asiakirjat tulevat julkisiksi.

20 §. Kun väitteentekoaika on kulunut, joutuu hakemus jatkokäsittelyyn, jossa sovelle-

taan 14—17 §:n säännöksiä. Tällöin ratkaistaan lopullisesti, onko hakemus hyväksyttävä vai hylättävä.

Jos rekisteriviranomainen toteaa, ettei väitettä ole tehty eikä estettä hakemuksen hyväksymiselle ole ilmaantunut, on malli välittömästi rekisteröitävä. Jos taas väite on tehty, on se annettava tiedoksi hakijalle ja hänelle varattava tilaisuus lausuman antamiseen ennenkuin viranomainen ratkaisee asian. Milloin väite on ilmeisesti aiheeton, voi ratkaisu tapahtua lausuntoa hakijalta vaatimatta. Milloin hakemus väitteestä huolimatta hyväksytään, on väitteen tekijällä valitusoikeus. Mallia ei tällöin voida merkitä rekisteriin ennenkuin päätös on saanut lainvoiman.

21 §. Samoin kuin patenttilaissa esitetään mallioikeuslaissakin, että valitusoikeus viranomaisen rekisteröimishakemusta koskevasta lopullisesta päätöksestä on hakijalla, jos päätös on hänelle vastainen, ja väitteen tekijällä, jos hakemus on hyväksytty väitteestä huolimatta. Rekisteriviranomaisen hakemusmenettelyn aikana antamista etuoikeutta, määräaikoja, mallin luokitusta ynnä muuta koskevista ratkaisuista ei voida erikseen valittaa, vaan vasta lopullisen päätöksen yhteydessä, jos päätös on hakijalle vastainen. Väitteen tekijän valitusoikeus edellyttää, että väite on aikanaan tehty 18 §:n 3 momentin säännöksiä noudattaen.

Milloin väitteen tekijä peruuttaa muutoksenhakunsa ja siten luopuu valituksestaan ennen kuin valitusviranomainen on asian ratkaissut, voi valitusviranomainen siitä huolimatta tutkia ja ratkaista asian, jos siihen on erityisiä syitä. Tällaisena syynä voi olla se, että valituksen johdosta havaitaan rekisteriviranomaisen antama päätös virheelliseksi, jolloin se yleisen edun vuoksi on oikaistava.

Uudelleenkäsittelyhakemukseen annettu hylkäyspäätös ja siirtovaatimuksen hyväksymispäätös ovat myös hakijaan nähden rekisteriviranomaisen antamia lopullisia päätöksiä, joihin hakija saa hakea muutosta valittamalla. Niinikään hakemuksen siirtovaatimuksen ja rekisteröinnin uudistamishakemuksen hylkäyspäätökseen, saa esityksen tehnyt hakea muutosta valittamalla.

22 §. Pykälän 1 momentissa ovat säännökset muutoksen hakemisesta rekisteriviranomaisen lopulliseen päätökseen. Tässä kohdassa on poikettu patenttilain valitusoikeutta koskevista säännöksistä siten, että oikeudesta hakea muutosta kaikkiin rekisteriviranomaisen tekemiin lopullisiin päätöksiin, siis myös muihin kuin hakemusta koskeviin säädetään tässä, kun patenttilaissa valitusoikeudesta säädetään kahden pykälän kohdalla. Esim. mahdollisuudesta valittaa rekisteröidyn mallin siirron merkitsemistä koskevaan päätökseen säädetään tässä. Valitusaika on kuusikymmentä päivää. Patenttilain vastaavasta valitusajan laskemistavasta poiketen ehdotetaan, että mallioikeuslaissa noudatettaisiin yleistä hallintovalitusajan laskemistapaa eli järjestelmää, jonka mukaan valitusaika alkaa päätöksen tiedoksiantamisesta. Saman ajan kuluessa on valittajan suoritettava patentti- ja rekisterihallitukselle valitusmaksu uhalla, ettei valitusta muuten tutkita.

Muutosta valitusosaston päätökseen haetaan vastaavasti korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

23 §. Jos rekisteröintihakemus on hyväksytty, eikä väitettä ole tehty, on päätös katsottava lainvoimaiseksi ja malli otettava mallirekisteriin. Jos hakemusta vastaan on tehty väite, ei päätös ole lainvoimainen ennenkuin valitusaika on kulunut umpeen. Jos rekisteriviranomaisen päätöksestä on valitettu, päätös ei saavuta lainvoimaa ennenkuin asiasta on annettu valitusinstanssin lopullinen päätös. Vasta lainvoimaisen päätöksen perusteella malli otetaan rekisteriin ja päätöksestä kuulutetaan. Mallirekisteriin otettaessa tehtävistä merkinnöistä ja kuulutuksesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

3 luku.

Rekisteröinnin voimassaoloaika.

24 §. Rekisteröidyn mallin suoja-aika on viisi vuotta hakemuksen tekemispäivästä lukien ja se voidaan hakemuksesta pidentää kahdesti viisivuotiskaudeksi kerrallaan. Enimmäissuoja-aika on siis 15 vuotta.

25 §. Rekisteröinnin uudistamista haetaan kirjallisesti. Sitä voi hakea myös käyttöluvan tai pantin haltija. Jos muu kuin mallioikeuden haltija hakee rekisteröinnin uudistamista, uudistetaan mallioikeus kuitenkin mallirekisteriin merkitylle mallioikeuden haltijalle, jollei uudistamisen hakija näytä, että mallioikeus on siirtynyt hänelle.

Uudistamista voidaan hakea aikaisintaan vuotta ennen rekisterikauden umpeen kulumista ja saman ajan kuluessa on suoritettava uudistamismaksu. Jos uudistamista ei ole haet-

tu ennen suoja-ajan päättymistä, mutta sitä kuitenkin halutaan jatkaa, voidaan uudistamishakemus tehdä vielä kuuden kuukauden kuluessa edellisen kauden päättymisestä, mutta silloin on suoritettava uudistamismaksu korotettuna. Säännös perustuu Pariisin liittosopimuksen 5 artiklaan.

Mallia ei näin ollen voida välittömästi poistaa rekisteröintikauden päätyttyä mallirekisteristä ennen kuin on todettu, onko rekisteröinnin uuditusta haettu kuuden kuukauden kuluessa edellisen kauden päätyttyä.

4 luku.

Luovutus sekä käyttö- ja pakkolupa.

26 §. Mallioikeus voi olla erilaisten oikeustointen kohteena. Niinpä se voidaan siirtää kokonaan toiselle tai luovuttaa siihen vain käyttöoikeus. Käyttöoikeutta, joka sisältää oikeuden käyttää mallia ammattimaisesti teollisuudessa tai elinkeinon harjoittamisessa, sanotaan *käyttöluvaksi* eli lisenssiksi.

Käyttölupaa ei sen haltija ole oikeutettu siirtämään kolmannelle, ellei hän ole saanut siihen mallioikeuden haltijalta lupaa. Sen sijaan käyttölupa voi siirtyä liikkeen mukana mallioikeuden haltijan luvattakin, jollei sitä ole sopimuksessa kielletty. Luovuttaja vastaa kuitenkin liikkeen luovutuksen tapahduttuakin mallioikeuden haltijalle siitä, että käyttöluvan ehdot täytetään mm. siten, että mallioikeuden haltija saa lisenssimaksun alunperin sovitun mukaisesti.

27 §. Mallioikeuden siirtymisestä, käyttöluvan luovuttamisesta ja mallisuojan panttauksesta voidaan 1 momentin mukaan pyynnöstä tehdä merkintä mallirekisteriin. Poiketen muiden Pohjoismaiden ehdotuksista on katsottu aiheelliseksi meidän patentti- ja tavaramerkkilakiemme mukaisesti ottaa lakiehdotukseen säännös mallioikeuden panttausmahdollisuudesta ja panttausta koskevan merkinnän vaikutuksesta.

Merkinnän tekemistä mallirekisteriin on pyydettävä kirjallisesti. Siirron, panttauksen taikka käyttöluvan luovutuksen selvittämiseksi on esitettävä sitä koskeva asiakirja. Vastaavasti milloin mallioikeuden haltija osoittaa, että käyttölupa tai panttaus on lakannut, on tästä tehtävä pyydettäessä merkintä mallirekisteriin.

Milloin yhteisrekisteröinnillä 11 §:n mukaan on saatu useita malleja koskeva mallioikeus, joka mallirekisteriinkin on merkitty yhdellä rekisterinumerolla, voidaan tällaisen mallioikeuden siirto rekisteröidä vain kaikkia kyseisiä malleja koskevaksi. Säännös ei kuitenkaan kiellä luovuttamasta osaa yhteisrekisteröintiin kuuluvista malleista. Tällainen siirto sitoo sopimuspuolia kuten muukin sopimus, mutta sitä ei voida merkitä rekisteriin. Sen sijaan käyttölupa voi myös koskea vain osaa yhteisrekisteröidyistä malleista, ja voidaan tällaisen käyttöluvan siirto merkitä mallirekisteriin.

Mallioikeuden haltijana riita- ja rikosasioissa on pidettävä sitä, joka on viimeksi sellaisena merkitty mallirekisteriin. Säännös on yhdenmukainen patenttilain 44 §:n 4 momentin säännöksen kanssa. Tämä merkitsee sitä, että mallia koskeva asia aina voidaan panna vireille sitä vastaan, joka on mallirekisteriin merkitty mallioikeuden haltijaksi. Tällainen asiavaltuus on välttämätön kolmannen henkilön edun kannalta.

Neljännessä momentissa on säännös vilpittömän mielen suojasta kolmatta vastaan kuten on patenttilaissakin.

28—30 §. Pykälissä on säännökset pakkoluvasta, jolla tarkoitetaan tuomioistuimen määrätylle henkilölle myöntämää lupaa kohtuullista korvausta vastaan käyttää toiselle rekisteröityä mallia vastoin mallioikeuden haltijan mieltä. Mainittuja säännöksiä on niiden poikkeusluontoisuuden tähden tulkittava ahtaasti.

Pakkolupa esitetään myönnettäväksi silloin, kun joku tietämättä vireillä olevasta mallin rekisteröimishakemuksesta ja omaamatta 6 §:ssä tarkoitettua ennakkokäyttöoikeutta, on hakemispäivän tai etuoikeuspäivän jälkeen, mutta ennen kuin hakemusasiakirjat ovat tulleet julkisiksi alkanut ammattimaisesti käyttää mallia tässä maassa. Samanlainen mahdollisuus pakkoluvan saantiin on sillä, joka edellä mainittuna aikana on ryhtynyt olennaisiin toimiin mallin ammattimaiseksi käyttämiseksi. Pakkoluvan saaminen edellyttää lisäksi erityisiä syitä. Tällaisena syynä on pidettävä muun muassa sitä, että asianomainen on todella uhrannut melkoisesti työtä ja varoja mallin ammattimaista käyttöä varten, niin että käytön lopettaminen tai aloittamisen estäminen aiheuttaisi kohtuuttomia tappioita. Pakkoluvan saajalta edellytetään lisäksi, että hän ei ole tiennyt toisen hakemuksesta eikä myöskään kohtuudella ole voinut saada tietoa siitä.

Pakkolupa voidaan 29 §:n 1 momentin mukaan myöntää vain sille, jolla katsotaan olevan edellytyksiä hyväksyttävällä tavalla käyttää mallia ammattimaisesti. Pakkoluvan saajan pitää ammatillisten edellytystensä ja varojensa puolesta pystyä käyttämään mallia siten, ettei käyttö esimerkiksi tuotteiden alhaisen laadun vuoksi huononna mallin mainetta.

Edellä tarkoitettu käyttö ei kuitenkaan saa olla esteenä mallioikeuden haltijan tai käyttöluvan haltijan kyseisen mallin käytölle. Pakkolupa voi siirtyä toiselle vain sen liikkeen mukana, jossa mallia käytetään.

Ainoastaan tuomioistuin voi myöntää pakkoluvan sekä määrätä luvan laajuuden ja siitä mallioikeuden ja käyttöluvan haltijalle tulevan korvauksen ja muut ehdot. Olosuhteiden muututtua tuomioistuin voi asianomaisen vaatimuksesta muuttaa pakkoluvan ehtoja tai sen kumota.

5 luku.

Mallioikeuden lakkaaminen.

31 §. Kun mallioikeuden saaminen perustuu rajoitettuun tutkimukseen, saattaa rekisteröinti osoittautua virheelliseksi. Tuomioistuimessa ajettavan kanteen nojalla voidaan rekisteröinnit tällöin kumota. Kumoamisperusteena niin ollen on mm. mallin rekisteröinti muulle kuin 1 §:n mukaan siihen oikeutetulle ts. muulle kuin mallin luojalle tai hänen oikeutensa omistajalle. Tällaisen kanteen voi panna vireille vain mallin rekisteröintiin oikeutettu ja se on tehtävä vuoden kuluessa siitä, kun hän oli saanut tiedon rekisteröinnistä ja kanteen perustana olleista muista seikoista. Jos mallioikeuden saanut on ollut vilpittömässä mielessä, ei kannetta saa panna vireille myöhemmin kuin kolme vuotta rekisteröinnin jälkeen.

Jos rekisteröinti on tapahtunut 2 §:n säännösten vastaisesti, voi kumoamiskannetta ajaa rekisteröinnistä haittaa kärsinyt. Tällaisia kumoamistapauksia ovat esim. se, että malli osoittautuukin ennen rekisteröintiä tunnetuksi tahi että se ei eroa olennaisesti jo ennen rekisteröidystä mallista, taikka että malli sisältyy vanhempaan patentti-, tavaramerkki- tai mallioikeushakemukseen, joka ei ollut tullut julkiseksi kyseisen mallin rekisteröintihakemusta ratkaistaessa.

Milloin malli on rekisteröity 4 §:ssä lueteltujen estesäännösten vastaisesti, voidaan rekisteröinti kumota siitä haittaa kärsineen kanteen johdosta, jos rekisteröintieste on edelleen olemassa.

Milloin rekisteröidyn mallin tai sen käytön voidaan katsoa olevan hyvien tapojen tai yleisen järjestyksen vastaista tai milloin rekisteröinti on tapahtunut vastoin 4 §:n 2 momentin a) kohdan säännöksiä, on yleisen edun kannalta pidettävä välttämättömänä, että viranomainen syyttäjä voi nostaa kanteen rekisteröinnin kumoamiseksi.

32 §. Mallinluojan tai hänen oikeudenomistajansa kannalta saattaa olla tarkoituksenmukaisempaa vaatia kanteella rekisteröinnin kumoamisen asemesta rekisteröinnin siirtämistä itselleen, koska kumottu rekisteröinti muodostaa uutuusesteen saman mallin rekisteröimiselle sen oikealle haltijalle. Tämän vuoksi pykälässä on annettu säännökset oikeudettoman rekisteröinnin siirtämisestä mallin oikealle omistajalle.

Kanteen vireillepanoon nähden on säädetty yhden vuoden määräaika rekisteröinnin tiedoksisaannista. Hyvässä uskossa ollutta mallioikeuden haltijaa vastaan ei kannetta kuitenkaan voida nostaa myöhemmin kuin kolme vuotta rekisteröinnin jälkeen.

Vastaavasti kuin patenttilain 53 §:ssä on tämän pykälän toisessa momentissa säädetty vilpittömässä mielessä toimineen edellisen rekisteröinnin haltijan oikeudesta jatkaa mallin ammattimaista käyttöä oikeuden määräämää kohtuullista vastiketta vastaan ja muuten kohtuullisilla ehdoilla, vaikka rekisteröinti onkin siirretty toiselle. Vastaavanlainen oikeus aloittaa mallin käyttö on vilpittömässä mielessä toimineella mallin haltijalla, joka on tehnyt huomattavia uhrauksia mallin käytön aloittamiseksi. Näissä tapauksissa käyttäjän tulee pysyttää käytön yleinen luonne muuttumattomana. Vastaavasti vilpittömässä mielessä toimiva käyttöluvan haltija saa jatkaa mallin käyttöä, jos käyttölupa on merkitty mallirekisteriin.

Edellä mainittu oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan sen liikkeen mukana, jossa mallia on käytetty tai sitä on aiottu käyttää.

33 §. Rekisteröintikauden kuluttua malli poistetaan rekisteristä huomioonottaen se varaus, josta 25 §:n kohdalla on mainittu. Kesken suojakauden malli poistetaan rekisteristä, jos mallioikeuden haltija sitä pyytää kirjallisesti tai oikeus on lainvoiman saaneella päätöksellä kumonnut rekisteröinnin. Jos mallioikeus on ulosmitattu tai sitä koskeva pantti-

oikeus on rekisteriin merkitty taikka riita mallioikeuden siirrosta on vireillä, ei mallia kuitenkaan saa poistaa rekisteristä ennen kuin ulosmittaus tai panttaus on rauennut tai siirtoasia on lopullisesti ratkaistu. Viime mainitulla säännöksellä pyritään suojaamaan ulosmittausta hakeneen, panttioikeuden haltijan ja siirtokanteen nostaneen oikeuksia.

Milloin mallioikeus on kumottu 31 §:n nojalla ja päätös on saanut lainvoiman, on oikeuden 44 §:n mukaan lähetettävä jäljennös päätöksestään rekisterin pitäjälle mallin rekisteristä poistamiseksi. Siitä, miten mallin poistamisesta rekisteristä samoin kuin muista mallioikeutta koskevista asioista on kuulutettava, annetaan säännökset asetuksella.

6 luku.

Ilmoitusvelvollisuus.

Lain 34 §:n 1 momenttiin esitetään otettavaksi säännökset mallioikeuden hakijan velvollisuudesta sallia toisen tutustua hakemusasiakirjoihin ennen kuin ne ovat tulleet julkisiksi. Kysymyksessä on toisen oikeus saada tarkistaa, onko hänen käyttämänsä malli ristiriidassa mallioikeushakemuksen kanssa. Tällaisen tarkistusoikeuden saa toinen, jos mallioikeuden hakija vetoamalla omaan hakemukseensa on esittänyt toiselle tämän käyttämää mallia koskevan vaatimuksen.

Tämän pykälän 2 momentti koskee sellaisia tapauksia, jolloin joku yleisölle ilmoittaa, että mallille on haettu rekisteröintiä tai että se on saatu ilmoituksessa kuitenkaan mainitsematta hakemus- tai rekisteröintinumeroa. Tällöin on mallioikeuden hakija tai haltija velvollinen kenen pyynnöstä tahansa ilmoittamaan hakemus- tai rekisteröintinumeron.

7 luku.

Vastuu ja korvausvelvollisuus.

35 §. Mallioikeuden tahallisesta loukkauksesta esitetään säädettäväksi seuraamukseksi sakko- tai vapausrangaistus ja vahingonkorvausvelvollisuus. Lisäksi esitetään, että tuomioistuin voi asianomaisen vaatimuksesta kieltää loukkaavan teon jatkamisen ja toistamisen. Samanlaatuiset seuraamukset on Suomessa säädetty patentti- ja tavaramerkkioikeudessa. Kieltotuomio voi tulla kysymykseen myös siinä tapauksessa, että loukkaaja on toiminut vilpittömässä mielessä. Tällöin rangaistusseuraamusta ei tuomita. Mallioikeuden loukkaus on aina asianomistajarikos.

36 §. Pykälässä esitetään, että loukkaaja on velvollinen suorittamaan kohtuullisen korvauksen mallin hyväksikäyttämisestä ja korvauksen muusta vahingosta, jonka loukkaus on aiheuttanut. Ensiksi mainittu korvaus tarkoittaa käytännössä kohtuullista lisenssimaksua vastaavan korvauksen suorittamista mallin käyttämisestä ja se sisältää vähimmäissäännöksen vahingonkorvauksen suuruutta määrättäessä. Sikäli kuin asianomistaja voi näyttää kärsineensä mallioikeuden loukkauksen johdosta muutakin vahinkoa, esimerkiksi myynnin vähentymisestä ja menetystä sen johdosta, ettei tuotantovälineitä ole voitu mallioikeuden loukkauksen vuoksi käyttää, on myös tämä vahinko korvattava. Säännöksellä pyritään mallioikeuden haltijan kärsimän vahingon täyteen korvaukseen.

Jos tuottamus on vähäinen, voidaan vahingonkorvausta sovitella. Jos mallioikeuden loukkausta ei ole katsottava edes tuottamukselliseksi, on korvausta suoritettava, jos ja siinä määrin kuin sitä pidetään kohtuullisena.

Koska myös käyttöluvan haltija voi mallioikeuden loukkauksen johdosta kärsiä vahinkoa, on hänellä mallioikeuden haltijan ohella oikeus ajaa itsenäisesti korvauskannetta tämän pykälän säännösten perusteella.

Korvauskanne on pantava vireille viiden vuoden kuluessa vahingon syntymisestä korvausoikeuden menettämisen uhalla.

37 §. Tässä pykälässä on säännökset siitä, miten niiden tavaroiden ja välineiden suhteen on meneteltävä, jotka on luvattomasti valmistettu tai maahan tuotu tai joiden käyttäminen sisältää mallioikeuden loukkauksen. Loukatun vaatimuksesta tuomioistuin voi, mikäli se katsoo sen kohtuulliseksi, loukkauksen jatkamisen estämiseksi määrätä kyseiset tavarat ja välineet hävitettäviksi, muutettaviksi tai pantaviksi talteen mallin jäljellä olevaksi suojaajaksi. Luvattomasti valmistetut tai maahan tuodut tavarat voidaan kuitenkin edellä mainitun seuraamuksen asemesta määrätä luovutettaviksi lunastusta vastaan loukatulle, jos hän sitä vaatii.

Vilpittömässä mielessä tavarat tai omaisuuden haltuunsa saanut henkilö, joka ei itse ole kyseistä mallioikeutta loukannut, ei saamansa

omaisuuden suhteen kuitenkaan joudu edellä lueteltujen seuraamusten alaiseksi.

Toisen momentin mukaan voidaan 1 momentissa tarkoitettu omaisuus määrätä takavarikkoon otettavaksi, jos mallioikeuden loukkausta on pidettävä tahallisena.

Kolmannessa momentissa on annettu poikkeussäännökset 1 momentin määräyksistä mallioikeutta loukanneen hyväksi. Jos loukkaaja vaatii saada jatkaa luvattomasti tuotettujen tavaroiden tai omaisuuden hallintaa ja 1 momentin säännösten soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuten, niin tuomioistuin voi määrätä, että tavaroiden tai omaisuuden haltija saa hallita niitä kohtuullista vastiketta vastaan ja kohtuullisilla ehdoilla jäljellä olevan suoja-ajan tai osan siitä. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä on, että siihen on erityisiä syitä. Tämä voi eräissä tapauksissa johtaa pakkoluvan tapaisen oikeuden myöntämiseen loukkaajalle.

38 §. Korvausvelvollisuus luvattomasta käytöstä alkaa hakemuksen tekopäivästä tai etuoikeuden alkupäivästä ja korvauksen suhteen on noudatettava 36 §:n säännöksiä, myös korvauskanteen vireillepanemisen vanhenemiseen nähden. Kun kannetta ei voi panna vireille ennen mallin rekisteröintiä ja jottei vahingonkorvausoikeus vanhenisi 36 §:n 3 momentin säännöksen mukaan, esitetään, että kanne voidaan panna vireille vuoden kuluessa rekisteröinnistä.

39 §. Pykälässä on säännökset mallin rekisteröimisen kumoamisen vaikutuksista mallioikeuden loukkauksesta aiheutuviin seuraamuksiin nähden. Jos mallin rekisteröinti kumotaan, ei voida pitää oikeudenmukaisena, että mallioikeuden loukkauksesta voitaisiin tuomita rangaistukseen ja muihin seuraamuksiin.

Toisessa momentissa on säännös sen tapauksen varalta, että mallioikeuden loukkausta koskevassa asiassa tehdään väite rekisteröinnin mitättömyydestä. Tällöin tuomioistuimen on vastaajan vaatimuksesta lykättävä asian käsittely tai ratkaiseminen, kunnes väitteentekijä on tuomioistuimen määräämässä ajassa nostanut kanteen rekisteröinnin mitättömäksi julistamisesta ja kunnes sitä koskeva kanne on lopullisesti ratkaistu. Määräajan noudattamatta jättämisestä on seurauksena mallioikeuden loukkausta koskevan asian käsittelyn jatkaminen ja ratkaiseminen väitteestä huolimatta.

40 §. Edellä 34 §:n mukaisen ilmaisuvelvollisuuden täyttämättä jättämisestä on 40 §:n 1 momentissa säädetty sakkorangaistus. Väärän tiedon antamisesta on sama seuraus, jollei teosta rikoslaissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

Ilmaisuvelvollisuuden rikkoja on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Jos tuottamus on lievä, joutuu hän korvaamaan vahingon sen mukaan kuin tuomioistuin harkitsee kohtuulliseksi. Nämä rikokset ovat asianomistajarikoksia.

8 luku.

Oikeudenkäyntisäännöksiä.

41 §. Milloin mallioikeuden käyttö- tai pakkoluvan haltija on epätietoinen käyttöoikeutensa laajuudesta ja siitä on haittaa hänelle, on hänellä pykälän nojalla mahdollisuus nostaa vahvistuskanne sen toteamiseksi, onko määrätty menettely mallioikeutta loukkaava. Vaikka vahvistuskanteen käyttö on mahdollinen ilman nimenomaista säännöstäkin, on silti katsottu tarkoituksenmukaiseksi ottaa lakiehdotukseen siitä nimenomainen säännös, kuten patentti- ja tavaramerkkilaeissakin on tehty.

Myös kuka liikkeenharjoittaja tahansa tai sellaiseksi aikova voi nostaa kanteen siitä, onko jonkin mallin rekisteröinti esteenä hänen liiketoiminnalleen.

42 §. Pykälään sisältyy säännökset kanteen vireille panijan tiedonantovelvollisuudesta rekisteriviranomaiselle ja eräille oikeuden haltijoille. Sen mukaan rekisteriviranomaiselle ja rekisteriin merkitylle käyttöluvan tai panttioikeuden haltijalle on ilmoitettava oikeudenkäynnistä, joka koskee mallin rekisteröinnin kumoamista, sen siirtämistä tai pakkolupaa. Käyttöluvan haltijan on ilmoitettava mallioikeuden haltijalle vireille panemastaan mallioikeuden loukkausta koskevasta oikeudenkäynnistä tai vahvistuskanteesta. Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset viranomaiselle tehtyjen ilmoitusten merkitsemisestä mallirekisteriin.

Ilmoituksen muodosta on säännös 2 momentissa ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuvista seuraamuksista on säännökset 3 momentissa. Tässä mainittu ilmoitusvelvollisuus on edellä sanotunlaisen kanteen ehdoton prosessiedellytys.

43 §. Yhtyen talouselämän järjestöjen toivomuksiin esitetään, että laillisena tuomioistuimena mallioikeutta koskevissa asioissa on Hel-

singin raastuvanoikeus. Tähän on ollut syynä se, että mallioikeutta koskevat asiat ovat siinä määrin erityislaatuisia ja asiantuntemusta vaativia, että yhdenmukaisuuden aikaansaaminen ja oikeudenkäynnin nopeuttamisen tarve edellyttävät niiden keskittämistä saman tuomioistuimen käsiteltäväksi. Helsingin raastuvanoikeus on näin ollen yksinomainen ja ehdoton oikeuspaikka kaikissa mallioikeusasioissa riippumatta siitä ajetaanko niitä siviili- vai rikosperustein.

44 §. Jotta rekisteriviranomainen voisi pitää mallirekisterin merkinnät ajan tasalla, on pykälässä esitetty säädettäväksi tuomioistuimelle velvollisuus lähettää jäljennös päätöksistään rekisteriviranomaiselle jutuissa, jotka koskevat parempaa oikeutta malliin, pakkolupaa, rekisteröinnin kumoamista, hakemuksen ja rekisteröinnin siirtämistä, mallin loukkausta ja vahvistuskannetta.

9 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

45 §. Mikäli mallioikeuden haltijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, esitetään hänelle vastaavanlainen velvollisuus pitää tässä maassa asuvaa valtuutettua asiamiestä kuin patentin haltijalle on patenttilain 71 §:ssä säädetty. Syynä tähän on haasteiden, muiden tiedoksiantojen ja mallioikeutta koskevien vaatimusten ja tiedustelujen esittämisen helpottaminen. Asiamies ja hänen osoitteensa on ilmoitettava mallirekisteriin.

Pykälän 2 momentissa on säännökset tiedoksiantamisesta, milloin 1 momentissa tarkoitetulla mallioikeuden haltijalla ei ole rekisteriin ilmoitettua asiamiestä.

46 §. Pykälässä annetaan valtuus asetuksella vastavuoroisuuden perusteella säätää, että mallioikeuden haltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, ei tarvitse olla 45 §:ssä tarkoitettua täällä asuvaa asiamiestä, vaan riittää kun hänellä on omassa maassaan asuva ja täällä mallirekisteriin merkitty asiamies, jolla on oltava 45 §:ssä tarkoitettu toimivalta. Samoin mallin rekisteröintiä hakevalla voi 12 §:n säännöksestä poiketen olla muualla kuin täällä asuva asiamies, joka on täällä merkitty mallirekisteriin.

47 §. Pykälässä luetellaan lain edellyttämät maksut ja ne esitetään vahvistettaviksi asetuksella. Maksujen määriä vahvistettaessa on otettava huomioon teollisoikeudessa noudatettu, jo Pariisin sopimuksessa lausuttu periaate, että maksujen tulee kattaa rekisteröintimenettelystä ja rekisterinpidosta valtiolle aiheutuvat kustannukset.

48 §. Tarkemmat määräykset lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta esitetään annettavaksi asetuksella. Tällaisia ovat muun ohella hakemus- ja rekisteröintimenettelyä, kuulutusmenettelyä, väitteen käsittelyä ja rekisterinpitoa koskevat määräykset.

49 §. Pykälä sisältää voimaantulosäännöksen.

Mallioikeuslaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Mallilla tarkoitetaan tässä laissa tavaran ulkomuodon tai koristeen (ornamentin) esikuvaa.

Joka on luonut mallin tai jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, voi rekisteröimällä mallin saada yksinoikeuden mallin ammattimaiseen käyttöön *(mallioikeuden)* sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Malli rekisteröidään vain, jos se olennaisesti eroaa siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen rekisteröinnin hakemispäivää.

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kuvaamisella, näytteillepanemisella, kaupaksi pitämisellä tai muulla tavalla. Myös malli, joka ei ole vielä tullut julkiseksi, katsotaan tunnetuksi, jos se ilmenee tässä maassa tehdystä patenttihakemuksesta tahi tavaramerkin tai mallin rekisteröintihakemuksesta, joka on tehty tai joka sen mukaan kuin siitä on säädetty on katsottava tehdyksi ennen

1 momentissa tarkoitettua päivää, ja joka malli sittemmin hakemuksen käsittelyn yhteydessä tulee julkiseksi.

3 §.

Malli voidaan kuitenkin rekisteröidä, vaikka se kuuden kuukauden kuluessa ennen rekisteröintihakemuksen tekemistä on tullut julkiseksi

1) ilmeisen väärinkäytöksen johdosta hakijaa tai sitä kohtaan, jolta tämä johtaa oikeutensa; tai

2) sen johdosta, että hakija tai se, jolta tämä johtaa oikeutensa, on esittänyt mallin virallisessa tai viralliseksi tunnustetussa kansainvälisessä näyttelyssä.

4 §.

Mallia ei rekisteröidä

1) jos malli tai sen käyttö on hyvien tapojen tai yleisen järjestyksen vastainen;

2) jos malliin ilman asianomaista lupaa on otettu:

a) valtion vaakuna, lippu tai muu tunnuskuva, rekisteröitävän mallin käyttökohteena olevia tai niiden kaltaisia tavaroita koskeva virallinen tarkastus- tai takuumerkki taikka tarkastus- tai takuuleima, suomalainen kunnallisvaakuna taikka kansainvälisen, valtioiden keskeisen järjestön lippu, vaakuna tai muu tunnuskuva, nimitys tai nimen lyhennys taikka myös kuvio, nimitys tai nimen lyhennys, jos se on sanotunlaiseen tunnuskuvaan, merkkiin, nimitykseen tai nimen lyhennykseen sekoitettavissa;

b) sellaista, joka voi aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen toiminimestä tai toiselle tässä maassa elinkeinotoiminnassa vakiinnutetusta tunnusmerkistä, tavaramerkistä taikka toisen sukunimestä, taiteilijanimestä tai vastaavanlaisesta nimestä tahi toisen muotokuvasta, jollei nimi tai muotokuva ilmeisesti tarkoita jotakin kauan sitten kuollutta henkilöä;

c) sellaista, joka voi aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen suojatun kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimestä, mikäli nimi on omaperäinen, tai sellaista, joka loukkaa toisen tekijänoikeutta sanotunlaiseen teokseen tai oikeutta valokuvaan; tai

d) sellaista, joka ei olennaisesti eroa tässä maassa toiselle rekisteröidystä mallista.

5 §.

Mallioikeus sisältää jälempänä säädetyin poikkeuksin sen, ettei muu kuin mallioikeuden haltija ilman tämän lupaa saa ammattimaisesti käyttää mallia valmistamalla, maahan tuomalla, myytäväksi tarjoamalla, kaupaksi pitämällä, luovuttamalla tai vuokraamalla tavaroita, jotka ulkomuodoltaan eivät olennaisesti eroa mallista tai joihin on otettu jotain, joka ei olennaisesti eroa siitä.

Mallioikeus käsittää vain ne tavarat, joita varten malli on rekisteröity ja samankaltaiset tavarat.

6 §.

Joka mallin rekisteröintihakemuksen tekemishetkellä tässä maassa ammattimaisesti käytti mallia, saa toisen mallioikeuden estämättä jatkaa käyttöä pysyttämällä entisellään sen yleisen luonteen, jollei hyväksikäyttö sisältänyt ilmeistä väärinkäyttöä rekisteröinnin hakijaa tai sitä kohtaan, jolta tämä johtaa oikeutensa. Samanlainen käyttöoikeus on vastaavilla edellytyksillä myös sillä, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin käyttääkseen mallia ammattimaisesti tässä maassa.

Edellä 1 momentin mukainen oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan liikkeen mukana, jossa se on syntynyt tai jossa sen käyttö oli tarkoitettu tapahtuvaksi.

7 §.

Asetuksella voidaan säätää, että ilma-aluksien varaosia ja tarvikkeita saadaan mallioikeuden estämättä tuoda maahan täällä käytettäviksi sellaisten ilma-alusten korjaamiseen, joilla on kotipaikka vieraassa maassa, joka myöntää vastaavat edut suomalaisille ilma-aluksille.

8 §.

Asetuksella voidaan säätää, että mallin rekisteröintihakemus, joka tarkoittaa valtakunnan ulkopuolella tehdyssä suojahakemuksessa aikaisemmin esitettyä mallia, on 2 ja 6 §:ää sovellettaessa hakijan pyynnöstä katsottava tehdyksi samanaikaisesti kuin valtakunnan ulkopuolella tehty hakemus.

Asetuksessa on mainittava tarkemmat ehdot, joilla tällainen etuoikeus saadaan.

2 luku.

Rekisteröintihakemus ja sen käsittely.

9 §.

Rekisteriviranomaisena on patentti- ja rekisterihallitus.

10 §.

Mallin rekisteröintihakemus tehdään kirjallisesti rekisteriviranomaiselle.

Hakemuksessa on mainittava ne tavarat, joita varten malli halutaan rekisteröidä. Hakemuksessa on ilmoitettava mallin luoja. Jos mallin rekisteröintiä hakee muu kuin mallin luoja, hakijan on selvitettävä oikeutensa malliin.

Hakemukseen on liitettävä kuva, joka esittää mallin. Jos hakija ennen kuin hakemuksesta 18 §:n mukaisesti kuulutetaan, antaa lisäksi mallikappaleen, tämän on katsottava esittävän mallin. Hakemuksen tulee sisältää hakijan antama vakuutus, ettei malli hakijan tietämän mukaan ole ennen hakemispäivää tullut tunnetuksi tavalla, joka 2 ja 3 §:n mukaan estää mallin rekisteröinnin.

Hakijan on hakemuksen yhteydessä suoritettava 47 §:ssä mainitut hakemus- ja lisämaksut.

11 §.

Hakemus saa käsittää useita malleja, jos ne tavarat, joita varten mallit halutaan rekisteröidä, valmistuksen ja käytön kannalta kuuluvat yhteen. Tällainen yhteisrekisteröintihakemus saa käsittää enintään 20 mallia.

Yhteisrekisteröinti ei koske koristemalleja.

12 §.

Hakijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla täällä asuva asiamies, joka on oikeutettu edustamaan häntä kaikissa hakemusta koskevissa asioissa.

13 §.

Rekisteröintihakemus katsotaan tehdyksi vasta kun hakija on antanut rekisteriviranomaiselle mallia esittävän kuvan tai mallikappaleen.

Hakemusta ei saa muuttaa koskemaan toista mallia tai muita tavaroita kuin mitä hakemuksessa on ilmoitettu.

14 §.

Mallin rekisteröintihakemusta käsiteltäessä rekisteriviranomaisen on asetuksella tarkemmin säädetyssä laajuudessa tutkittava, ovatko edellytykset mallin rekisteröimiseksi olemassa. Jos hakija ei ole noudattanut hakemuksesta säädettyjä määräyksiä tai viranomainen havaitsee olevan muita esteitä hakemuksen hyväksymiselle, hakijaa on välipäätöksellä kehotettava määräajassa antamaan lausumansa tai korjaamaan hakemus.

Jollei hakija välipäätöksessä määrätyn ajan kuluessa anna lausumaa tai ryhdy toimenpiteisiin korjatakseen puutteellisuuden, josta on huomautettu, hakemus on jätettävä sillensä. Edellä 1 momentin mukaan annetussa välipäätöksessä on mainittava tästä seuraamuksesta.

Sillensä jätetty hakemus otetaan uudelleen käsiteltäväksi, mikäli hakija kahden kuukauden kuluessa välipäätöksessä määrätyn ajan päättymisestä sitä pyytää sekä antaa lausumansa tai ryhtyy toimenpiteisiin puutteellisuuden korjaamiseksi ja saman ajan kuluessa suorittaa vahvistetun uudelleenkäsittelymaksun. Uudelleen käsittely voi tapahtua vain kerran.

15 §.

Jos hakijan antaman lausuman jälkeen vielä on olemassa este hakemuksen hyväksymiselle, ja hakijalla on ollut tilaisuus antaa lausumansa esteestä, on hakemus hylättävä, jollei ole aihetta antaa hakijalle uutta välipäätöstä.

16 §.

Milloin joku rekisteriviranomaiselle väittää, että hänellä on parempi oikeus malliin kuin hakijalla ja mikäli asia näyttää epäselvältä, viranomainen voi välipäätöksellä kehottaa häntä määrätyn ajan kuluessa nostamaan kanteen tuomioistuimessa uhalla, että väite jätetään huomioon ottamatta hakemusta edelleen käsiteltäessä.

Mikäli tuomioistuimessa on vireillä riita paremmasta oikeudesta malliin, rekisteröintihakemuksen käsittely voidaan keskeyttää siihen asti, kunnes juttu on lopullisesti ratkaistu.

17 §.

Milloin joku rekisteriviranomaiselle näyttää, että hänellä on parempi oikeus malliin kuin hakijalla, rekisteriviranomaisen tulee hänen vaatimuksestaan siirtää hakemus hänelle. Sen, joka saa hakemuksen siirretyksi itselleen, on suoritettava uusi hakemusmaksu.

Milloin siirtoa on vaadittu ja ennen kuin vaatimus on lopullisesti ratkaistu, ei hakemusta saa muuttaa eikä jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä.

18 §.

Mikäli hakemusasiakirjat ovat säännösten mukaiset eikä katsota olevan estettä hakemuksen hyväksymiselle, on hakemuksesta kuulutettava tilaisuuden varaamiseksi yleisölle väitteen tekemiseksi hakemusta vastaan.

Hakijan pyynnöstä voidaan kuulutus kuitenkin lykätä enintään kuusi kuukautta siitä päivästä, jona rekisteröintihakemus tehtiin, tai josta etuoikeutta 8 §:n mukaan on pyydetty. Kuulutuksen lykkäyspyyntö on esitettävä rekisteröintihakemuksessa.

Väite tehdään rekisteriviranomaiselle kirjallisesti kahden kuukauden kuluessa hakemuksen kuulutuspäivästä lukien.

19 §.

Rekisteröintihakemusasiakirjat ovat julkisia, jollei niitä hakijan tekemän 18 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen lykkäämistä koskevan pyynnön johdosta ole pidettävä salaisina.

Jos kuulutuksen lykkäämistä on pyydetty, tulevat hakemusasiakirjat julkisiksi pyydetyn määräajan päätyttyä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua rekisteröinnin hakemispäivästä tai siitä päivästä, josta etuoikeutta 8 §:n mukaan on pyydetty. Jos viranomainen tänä aikana on päättänyt jättää hakemuksen sillensä tai sen hylätä, asiakirjat tulevat julkisiksi vain siinä tapauksessa, että hakija pyytää hakemuksen uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta.

20 §.

Kun 18 §:n 3 momentissa säädetty väitteentekoaika on päättynyt, on hakemus otettava jatkokäsittelyyn. Tässä käsittelyssä on 14—17 §:n säännöksiä sovellettava.

Jos asiassa on tehty väite, on se annettava hakijalle tiedoksi. Jollei väite ole ilmeisesti perusteeton, on hakijalle lisäksi varattava tilaisuus lausuman antamiseen.

21 §.

Mallin rekisteröintihakemusta koskevaan rekisteriviranomaisen lopulliseen päätökseen hakija voi hakea muutosta, jos päätös on hänelle vastainen. Päätökseen, jolla hakemus asianmukaisesti tehdystä väitteestä huolimatta on hyväksytty, voi väitteentekijä hakea muutosta. Jos väitteentekijä peruuttaa muutoshakemuksensa, voidaan asia kuitenkin tutkia, mikäli siihen on erityisiä syitä.

Päätökseen, jolla 14 §:n 3 momentissa tarkoitettu pyyntö hakemuksen ottamisesta uudelleen käsiteltäväksi on hylätty tai 17 §:ssä tarkoitettu vaatimus hakemuksen siirtämisestä on hyväksytty, hakija voi hakea muutosta. Päätökseen, jolla hakemuksen siirtämistä koskeva vaatimus on hylätty, esityksen tehnyt voi hakea muutosta.

22 §.

Muutosta rekisteriviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla patentti- ja rekisterihallituksen valitusosastoon kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on annettu asianomaiselle tiedoksi. Saman ajan kuluessa on valittajan suoritettava vahvistettu valitusmaksu uhalla, ettei valitusta oteta tutkittavaksi.

Muutosta valitusosaston päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on annettu asianomaiselle tiedoksi.

23 §.

Jos mallin rekisteröintihakemus hyväksytään ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman, on malli otettava mallirekisteriin ja rekisteröinnistä kuulutettava.

Jos hakemus, josta on kuulutettu 18 §:n mukaan, jätetään sillensä tai hylätään, on päätöksestä kuulutettava sen saatua lainvoiman.

3 luku.

Rekisteröinnin voimassaoloaika.

24 §.

Mallin rekisteröinti on voimassa viisi vuotta rekisteröinnin hakemispäivästä lukien, ja se voidaan hakemuksesta uudistaa kahdesti viideksi vuodeksi kerrallaan. Jokainen rekisteröintikausi lasketaan edellisen rekisteröintikauden päättymisestä.

25 §.

Rekisteröinnin uudistamista haetaan kirjallisesti rekisteriviranomaiselta aikaisintaan vuotta ennen rekisteröintikauden päättymistä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa sen päättymisen jälkeen. Saman ajan kuluessa on suoritettava 47 §:ssä mainitut uudistamis- ja lisämaksut uhalla, että hakemus muuten hylätään.

Rekisteröinnin uudistamisesta on kuulutettava.

4 luku.

Luovutus sekä käyttö- ja pakkolupa.

26 §.

Mallioikeus voidaan luovuttaa toiselle.

Milloin toiselle on annettu oikeus ammattimaisesti käyttää mallia *(käyttölupa)*, tämä

saa luovuttaa oikeutensa edelleen ainoastaan, mikäli siitä on sovittu.

Milloin käyttölupa kuuluu liikkeeseen, saadaan se kuitenkin luovuttaa liikkeen mukana, jollei muuta ole sovittu. Tällöin luovuttaja vastaa edelleen siitä, että käyttöluvan ehtoja noudatetaan.

27 §.

Milloin mallioikeus tai sen käyttölupa on siirtynyt toiselle, siitä on pyynnöstä vahvistettua maksua vastaan tehtävä merkintä mallirekisteriin. Sama koskee mallioikeuden panttausta. Jos näytetään, että rekisteriin merkitty käyttölupa tai panttioikeus on lakannut olemasta voimassa, merkintä on poistettava rekisteristä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on vastaavasti sovellettava pakkolupaan ja 32 §:n 2 momentissa tarkoitettuun oikeuteen.

Yhteisrekisteröinnissä voidaan mallioikeuden siirto rekisteröidä vain, mikäli se koskee kaikkia malleja.

Mallioikeutta koskevissa riita- ja muissa asioissa katsotaan mallioikeuden haltijaksi se, joka sellaisena on viimeksi merkitty mallirekisteriin.

Milloin joku on pyytänyt rekisteriin merkittäväksi, että mallioikeus on siirtynyt hänelle tai että hän on saanut siihen käyttöluvan tai panttioikeuden, ja mikäli hän silloin oli oikeuteensa nähden vilpittömässä mielessä, ei mallioikeuden, tai sitä koskevan oikeuden aikaisempi luovutus toiselle ole voimassa häntä vastaan, ellei toinen sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä mallirekisteriin.

28 §.

Joka on tässä maassa ammattimaisesti käyttänyt mallia silloin, kun hakemusasiakirjat tulivat julkisiksi, ja jolla silloin ei ole ollut tietoa mallin rekisteröintihakemuksesta eikä hän kohtuudella ole voinut hankkia siitä tietoa, voi saada *pakkoluvan* mallin käyttöön, mikäli siihen on erityisiä syitä ja hakemus johtaa rekisteröintiin. Vastaavilla edellytyksillä voi sellaisen pakkoluvan saada myös se, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin mallin ammattimaiseksi käyttämiseksi tässä maassa. Pakkolupa voi käsittää myös rekisteröintiä edeltäneen ajan.

29 §.

Pakkolupaa ei saa myöntää muulle kuin sille, jolla voidaan katsoa olevan edellytyksiä hyväksyttävällä tavalla käyttää mallia pakkoluvan mukaisesti.

Pakkolupa ei estä mallioikeuden haltijaa itse käyttämästä mallia tai luovuttamasta sen käyttölupaa. Pakkolupa voi siirtyä toiselle ainoastaan liikkeen mukana, jossa sitä käytetään tai jossa se oli tarkoitettu käytettäväksi.

30 §.

Pakkoluvan myöntää tuomioistuin, joka myös määrää missä laajuudessa mallia saa käyttää, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkoluvan ehdot. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuin voi asianomaisen vaatimuksesta kumota pakkoluvan tai vahvistaa sille uudet ehdot.

5 luku.

Mallioikeuden lakkaaminen.

31 §.

Milloin malli on rekisteröity 1—4 §:n vastaisesti ja este rekisteröinnille on edelleen olemassa, tuomioistuimen on kanteesta kumottava rekisteröinti. Rekisteröintiä ei kuitenkaan voida kumota sillä perusteella, että mallioikeuden saanut on ollut oikeutettu vain määrättyyn osuuteen siitä.

Kannetta rekisteröinnin kumoamiseksi sillä perusteella, että rekisteröinti on myönnetty muulle kuin 1 §:n mukaan malliin oikeutetulle, voi ajaa ainoastaan se, joka väittää olevansa oikeutettu malliin. Kanne on pantava vireille vuoden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut tiedon rekisteröinnistä ja muista kanteen perusteena olevista seikoista. Jos mallioikeuden haltija on ollut vilpittömässä mielessä, kun malli rekisteröitiin tai mallioikeus siirtyi hänelle, kannetta ei saa panna vireille myöhemmin kuin kolme vuotta rekisteröinnin jälkeen.

Muissa tapauksissa kannetta voi ajaa jokainen, jolle rekisteröinnistä on haittaa. Kannetta, joka perustuu 4 §:n 1 kohdan tai 2 a-kohdan säännöksiin, voi myös ajaa virallinen syyttäjä.

32 §.

Jos malli on rekisteröity muulle kuin 1 §:n mukaan siihen oikeutetulle, on tuomioistuimen malliin oikeutetun kanteesta siirrettävä rekisteröinti hänelle. Kanne on pantava vireille 31 §:n 2 momentissa säädetyssä ajassa.

Jos se, jonka rekisteröinti julistetaan menetetyksi, on ollut vilpittömässä mielessä alkaessaan ammattimaisesti käyttää mallia tässä maassa tai ryhtyessään sitä varten oleellisiin toimenpiteisiin, saa hän kohtuullisesta vastikkeesta ja muutoin kohtuullisilla ehdoilla jatkaa mallin käyttöä tai aloittaa aiottu käyttö pysyttämällä sen yleisen luonteen. Sellainen oikeus on vastaavilla edellytyksillä myös rekisteriin merkityn käyttöluvan haltijalla.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan sen liikkeen mukana, jossa sitä käytetään tai jossa se oli tarkoitettu käytettäväksi.

33 §.

Jos mallioikeuden haltija kirjallisesti ilmoittaa luopuvansa mallin rekisteröinnistä, on rekisteriviranomaisen poistettava malli rekisteristä.

Jos mallioikeus on ulosmitattu tai siihen on olemassa rekisteriin merkitty panttioikeus tai riita rekisteröinnin siirtämisestä toiselle on vireillä, mallia ei saa mallioikeuden haltijan pyynnöstä huolimatta poistaa rekisteristä niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa tai riita ei ole lopullisesti ratkaistu.

6 luku.

Ilmoitusvelvollisuus.

34 §.

Jos rekisteröinnin hakija vetoamalla hakemukseensa esittää vaatimuksen toiselle ennen kuin hakemusasiakirjat ovat tulleet julkisiksi, hänen on pyynnöstä sallittava tämän tutustua asiakirjoihin.

Joka kääntymällä suoraan toisen puoleen, ilmoituksessa taikka tavarassa tai sen päällyksessä olevassa kirjoituksessa tahi muulla tavoin ilmoittaa, että mallin rekisteröintiä on haettu tai että se on myönnetty ilmaisematta kuitenkaan samalla hakemuksen tai rekisteröinnin numeroa, on velvollinen pyynnöstä viipymättä antamaan sanotun tiedon. Mikäli ilmoituksesta ei nimenomaan käy ilmi, että rekisteröintiä on haettu tai että rekisteröinti on myönnetty, mutta jos se on omiaan aikaansaamaan sellaisen käsityksen, asianomaisen on pyynnöstä viipymättä ilmoitettava, onko rekisteröintiä haettu tai onko se myönnetty.

7 luku.

Vastuu ja korvausvelvollisuus.

35 §.

Jos joku loukkaa mallioikeutta, tuomioistuin voi kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa. Milloin mallioikeuden loukkaus on tahallinen, rangaistus siitä on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

36 §.

Joka tahallisesti tai tuottamuksesta loukkaa mallioikeutta, on velvollinen suorittamaan kohtuullisen korvauksen mallin käyttämisestä sekä korvauksen muusta vahingosta, jonka loukkaus on aiheuttanut. Jos tuottamus on vähäinen, voidaan vahingonkorvausta sovitella.

Milloin mallioikeuden loukkaus ei ole tahallinen tai tuottamuksellinen, loukkaaja on velvollinen suorittamaan korvausta mallin käyttämisestä siinä määrin kuin se katsotaan kohtuulliseksi.

Mallioikeuden loukkauksen perusteella on korvauskanne pantava vireille viiden vuoden kuluessa vahingon syntymisestä uhalla, että oikeus korvaukseen menetetään.

37 §.

Sen vaatimuksesta, jonka mallioikeutta on loukattu, tuomioistuin voi, sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi, jatketun loukkauksen estämiseksi määrätä, että tavarat, jotka vastoin toisen mallioikeutta on valmistettu tai maahan tuotu tai esine, jonka käyttäminen sisältää mallioikeuden loukkauksen, on määrätyllä tavalla muutettava tai pantava talteen mallin jäljellä olevaksi suoja-ajaksi tai hävitettävä, taikka, jos kysymyksessä ovat luvattomasti valmistetut tai maahan tuodut tavarat, luovutettava loukatulle lunastusta vastaan. Edellä sanottu ei koske sitä, joka vilpittömässä mielessä on saanut sanotun omaisuuden tai erityisen oikeuden siihen, eikä itse ole loukannut mallioikeutta.

Ensimmäisessä momentissa tarkoitettu omaisuus voidaan takavarikoida, milloin 35 §:ssä mainitun rikoksen voidaan olettaa tapahtuneen. Tällöin on sovellettava, mitä takavarikosta rikosasioissa yleensä on säädetty.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tuomioistuin voi, jos siihen on erityisiä syitä,

vaadittaessa määrätä, että 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden haltija saa hallita sitä kohtuullisesta vastikkeesta ja muutoin kohtuullisilla ehdoilla jäljellä olevan suoja-ajan tai osan siitä.

38 §.

Jos joku sen jälkeen, kun hakemusasiakirjat ovat tulleet julkisiksi, käyttää luvatta ammattimaisesti mallia, jonka rekisteröintiä on haettu, on mallioikeuden loukkausta koskevia säännöksiä vastaavasti sovellettava, mikäli hakemus johtaa rekisteröintiin. Rangaistukseen ei tällöin kuitenkaan voida tuomita ja vahingonkorvaukseen siitä käytöstä, joka on tapahtunut ennen 18 §:ssä tarkoitettua rekisteröintihakemuksen kuuluttamista, on sovellettava, mitä 36 §:n 2 momentissa on säädetty.

Mitä edellä 36 §:n 3 momentissa on säädetty, ei ole sovellettava, jos korvauskanne pannaan vireille vuoden kuluessa mallin rekisteröimisestä.

39 §.

Jos mallin rekisteröinti on lainvoiman saaneella tuomiolla kumottu, ei 35—38 §:ssä säädettyä rangaistusta, korvausta tai muuta seuraamusta voida tuomita.

Milloin mallioikeuden loukkausta koskevassa asiassa tehdään väite mallin rekisteröinnin mitättömyydestä, tuomioistuimen on vastaajan vaatimuksesta lykättävä asian käsittely tai ratkaiseminen siihen saakka, kunnes rekisteröinnin kumoamista koskeva kanne on lopullisesti ratkaistu. Jollei kannetta ole pantu vireille, tuomioistuimen on jutun lykätessään asetettava vastaajalle määräaika, jonka kuluessa kanne on pantava vireille.

40 §.

Joka tahallisesti tai tuottamuksesta, joka ei ole vähäinen, laiminlyö täyttää sen, mihin hän 34 §:n mukaan on velvollinen, rangaistaan sakolla.

Samaan rangaistukseen on tuomittava myös se, joka sanotussa pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa antaa väärän tiedon, jollei teosta ole säädetty rangaistusta rikoslaissa.

Joka syyllistyy tässä pykälässä mainittuun rikokseen, on velvollinen korvaamaan siitä aiheutuneen vahingon. Jos tuottamus on vähäinen, voidaan vahingonkorvausta sovitella.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä tässä pykälässä tarkoitetusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

8 luku.

Oikeudenkäyntisäännöksiä.

41 §.

Mallioikeuden haltija tai se, jolla käyttö- tai pakkoluvan perusteella on oikeus käyttää mallia, voi ajaa vahvistuskannetta siitä, nauttiiko hän rekisteröinnin perusteella suojaa toista vastaan, jos asiasta on epätietoisuutta ja siitä on haittaa hänelle.

Samoilla edellytyksillä voi se, joka harjoittaa tai aikoo harjoittaa liiketoimintaa, ajaa vahvistuskannetta mallioikeuden haltijaa vastaan siitä, onko tietty mallin rekisteröinti tälle liiketoiminnalle esteenä.

Jos 1 momentissa tarkoitetussa asiassa tehdään väite rekisteröinnin mitättömyydestä, on vastaavasti sovellettava mitä 39 §:n 2 momentissa on säädetty.

42 §.

Sen, joka tahtoo nostaa kanteen mallin rekisteröinnin kumoamisesta, sen siirtämisestä tai pakkoluvan saamisesta, on siitä ilmoitettava rekisteriviranomaiselle sekä annettava tieto jokaiselle rekisteriin merkitylle käyttöluvan ja panttioikeuden haltijalle. Mikäli käyttöluvan haltija tahtoo nostaa loukkauskanteen tai 41 §:n 1 momentissa tarkoitetun vahvistuskanteen, hänen on annettava siitä tieto mallioikeuden haltijalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedoksiantovelvollisuus katsotaan täytetyksi, kun ilmoitus on kirjattuna lähetyksenä jätetty postin kuljetettavaksi mallirekisteriin merkityllä osoitteella.

Jos kannetta nostettaessa ei näytetä, että edellä säädetty ilmoitus tai tiedoksianto on tapahtunut 1 momentin säännösten mukaisesti, tuomioistuimen on asetettava kantajalle sitä varten määräaika. Ellei tätä noudateta, kannetta ei oteta tutkittavaksi.

43 §.

Laillisena tuomioistuimena parempaa oikeutta malliin, rekisteröinnin kumoamista, hakemuksen tai rekisteröinnin toiselle siirtämistä, mallioikeuden loukkausta sekä pakkolupaa, 32 §:n 2 momentissa tarkoitettua oikeutta, 40 §:ssä tarkoitettua rikkomusta ja korvausta ja 41 §:ssä tarkoitettua vahvistuskannetta koskevissa asioissa on Helsingin raastuvanoikeus.

44 §.

Tuomioistuimen on lähetettävä rekisteriviranomaiselle jäljennös lopullisesta päätöksestään jutuissa, joita tarkoitetaan 16, 30—32, 35—38 sekä 41 §:ssä.

9 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

45 §.

Mallioikeuden haltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla täällä asuva asiamies, jolla on oikeus hänen puolestaan ottaa vastaan haasteen tiedoksiantoja, kutsuja ja muita asiakirjoja mallioikeutta koskevissa asioissa, lukuun ottamatta rikosasioita koskevaa haastetta ja määräystä, jolla asianosainen on velvoitettu henkilökohtaisesti saapumaan oikeuteen. Asiamies on ilmoitettava mallirekisteriin merkittäväksi.

Jos mallioikeuden haltijalla ei ole 1 momentissa mainittua asiamiestä, voi tiedoksiantaminen tapahtua lähettämällä tiedoksi annettava asiakirja hänelle postitse kirjattuna kirjeenä hänen mallirekisteriin merkityllä osoitteellaan. Jollei rekisteriin ole merkitty täydellistä osoitetta, tiedoksiantaminen voi tapahtua kuuluttamalla virallisessa lehdessä. Tiedoksiantamisen katsotaan tapahtuneen, kun edellä mainitut toimenpiteet on suoritettu.

46 §.

Asetuksella voidaan vastavuoroisuuden edellytyksellä säätää, ettei 12 tai 45 §:n säännöksiä ole sovellettava sellaiseen hakijaan tai mallioikeuden haltijaan, jonka kotipaikka on vieraassa valtiossa tai jolla on siinä valtiossa asuva ja tässä maassa rekisteriin merkitty asiamies, jolla on sanotuissa pykälissä tarkoitettu toimivalta.

47 §.

Mallin rekisteröintihakemuksen ja rekisteröinnin uudistamishakemuksen yhteydessä on suoritettava hakemus- ja uudistamismaksu sekä asian laadun mukaan seuraavat lisämaksut: luokkamaksu jokaiselta tavaraluokalta ensimmäisen jälkeen, yhteisrekisteröintimaksu jokaiselta mallilta ensimmäisen jälkeen, säilytysmaksu mallikappaleen säilytyksestä ja kuulutusmaksu jokaiselta kuvalta ensimmäisen kuvan jälkeen. Uudistamismaksu, joka suoritetaan kulumassa olevan rekisteröintikauden jälkeen on suoritettava korotettuna.

Tässä laissa tarkoitetut maksut vahvistetaan asetuksella.

48 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

49 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Kauppa- ja Teollisuusministeri *Arne Berner.*

Lakivaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta mallioikeuslaiksi.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 113. Samassa yhteydessä valiokunta on käsitellyt sen valmisteltavaksi 29 päivänä toukokuuta 1970 lähetetyn ed. S. Westerlundin ym. toivomusaloitteen n:o 106, jossa ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin mallisuojaa tarkoittavan lainsäädännön aikaansaamiseksi. Asian valmistelua varten valiokunta on asettanut keskuudestaan jaoston, joka on asiantuntijana kuullut pääjohtaja Erkki Tuulta ja jonka kokouksiin pysyvänä asiantuntijana on osallistunut apulaisosastopäällikkö Eero Toivila patentti- ja rekisterihallituksesta. Valiokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina pääjohtaja Tuuli, ylitarkastaja Edgar Naupert kauppa- ja teollisuusministeriöstä, johtaja Sten Finne Suomen Teollisuusliitosta, sisustusarkkitehti Juhani Manner ja muotoilija Leif Eriksson Teollisuustaiteen Liitto Ornamosta, hovioikeuden auskultantti Åke Kolster ja diplomi-insinööri Auri Risku Suomen Patenttiasiamiesyhdistyksestä sekä professori Berndt Godenhielm.

Luovan henkisen työn edistäminen on yhteiskunnan etujen mukaista. Erityisesti työn tulosten suojan järjestäminen on yhteiskunnan tehtävä. Tekijänoikeutta ja patenttia koskevan lainsäädännön rinnalle esitetään nyt säädettäväksi erityinen mallioikeuslaki. Mallilla ymmärretään esityksessä tavaran ulkomuodon tai koristeen (ornamentin) esikuvaa. Mallisuojan aikaansaaminen on tullut tarpeen vaatimaksi muotoilun merkityksen lisääntymisen takia. Erilaisessa tuotannossa kiinnitetään yhä enemmän huomiota siihen, että tuotteet ovat paitsi tarkoitustaan vastaavia myös ulkomuodoltaan käyttökelpoisia ja miellyttäviä.

Henkisen työn tuotteet ovat monessa tapauksessa kysyttyjä kotimaansa ulkopuolellakin. Suomalainen muotoilu on viime vuosina vakiinnuttanut asemaansa laajalti ulkomailla. Tämänkin vuoksi mallisuojan järjestäminen yleiselle kansainväliselle tasolle on perusteltua. Lakiehdotuksessa on tosin kysymys vain Suomessa rekisteröitävien mallien suojasta, jota saisivat yhtä hyvin suomalaiset kuin ulkomaalaiset tuotteet, mutta kansallisen lainsäädännön järjestäminen on edellytyksenä alan kansainvälisiin yleissopimuksiin liittymiselle. Nämä puolestaan takaisivat sitten suomalaisen muotoilun kansainvälisen suojan.

Lakiehdotus on valmisteltu pohjoismaisena yhteistyönä. Ruotsissa vastaava laki on tullut voimaan kuluvan vuoden lokakuun alusta. Lakiehdotus poikkeaa asiallisesti ruotsalaisesta laista vain eräissä vähemmän merkittävissä yksityiskohdissa.

Valiokunta pitää mallisuojan järjestämistä tarpeellisena ja kiireellisenä. Sen vuoksi valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä ja on tehnyt siihen vain vähäisiä muutoksia.

Mallin luojan oikeuden turvaamiseksi on rekisteröintiä haettaessa aina ilmoitettava mallin luoja. Jos mallin rekisteröintiä hakee muu kuin mallin luoja, hakijan on selvitettävä oikeutensa malliin (10 §:n 2 momentti). Valiokunnan saaman käsityksen mukaan tämä ei kuitenkaan riittävästi suojaa mallin luojan oikeutta työsuhteen puitteissa syntyvään malliin. Esityksen perustelujen mukaan työnantajan ja -tekijän oikeudet malliin on selvitettävä ensisijaisesti työsopimuksen tulkinnan avulla. Vastaavien tulkintakysymysten poistamiseksi työsuhdekeksintöjen osalta on säädetty erityinen laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (656/67). Valiokunta edellyttää, että mallioikeuslain voimaantultua saatavien kokemusten pohjalta ryhdytään tarvittaessa välittömästi lainsäädäntötoimenpiteisiin työsuhdemallia koskevien kysymysten järjestämiseksi.

Mallioikeuslain säätäminen edellyttää muutoksia patentti- ja rekisterihallituksesta annettuun lakiin (749/65) sekä eräisiin muihin la-

keihin, joista esityksen perusteluissa on mainittu tekijänoikeuslaki. Sanottuja muutosehdotuksia ei kuitenkaan ole sisällytetty esitykseen. Koska mallioikeuslain hyväksymisen estäviä ristiriitaisuuksia ei kuitenkaan näytä olevan olemassa, valiokunta on käsitellyt ehdotuksen mallioikeuslaiksi erikseen. Valiokunta kuitenkin edellyttää, että edellä tarkoitetut lait kiireellisesti muutetaan mallioikeuslain säätämisen edellyttämällä tavalla.

Lakiehdotuksen 10 §:n 3 momentissa käytetty käsite hakemispäivä ei viittaa riittävän selvästi ehdotuksen 8 §:n mukaan määräytyvään rekisteröinnin hakemispäivään, minkä vuoksi ensiksi mainittuun pykälään ehdotetaan otettavaksi siitä selventävä viittaus. Lakiehdotuksen 38 §:ään ehdotetaan tehtäväksi ainoastaan eräs sanonnallinen korjaus. Rekisteröityä mallia koskevissa asioissa suoritettavista maksuista lakiehdotuksen 47 §:ssä on mainittu uudistamismaksu ja lisämaksut, mutta ei mallirekisteriin uudesta haltijasta, käyttöluvasta tai panttioikeudesta tehtävästä merkinnästä perittäväksi aiottuja maksuja. Koska on asianmukaista, että kaikkien mallirekisteriä koskevien maksujen perusteista säädetään laissa, ehdotetaan sanottu pykälä täydennettäväksi. Ne vähäiset eroavuudet, jotka lakiehdotusta yksityiskohtaisesti käsiteltäessä on todettu esityksen ja Ruotsin vastaavan lainsäädännön välillä, ovat perusteltavissa, koska mallioikeuslainsäädäntö tulee siten olemaan sopusoinnussa muun teollisuuden ja kaupan suojalainsäädäntöjärjestelmän ja erityisesti patenttilain kanssa.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Mallioikeuslaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleisiä säännöksiä.

1—9 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

10 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Hakemukseen on liitettävä kuva, joka esittää mallin. Jos hakija ennen kuin hakemuksesta 18 §:n mukaisesti kuulutetaan, antaa lisäksi mallikappaleen, tämän on katsottava esittävän mallin. Hakemuksen tulee sisältää hakijan antama vakuutus, ettei malli hakijan tietämän mukaan ole ennen hakemispäivää *tai sitä päivää, jota 8 §:n mukaan on pidettävä hakemispäivänä,* tullut tunnetuksi tavalla, joka 2 ja 3 §:n mukaan estää mallin rekisteröinnin.

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

11—37 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

38 §.

Jos joku sen jälkeen, kun hakemusasiakirjat ovat tulleet julkisiksi, käyttää luvatta ammattimaisesti mallia, jonka rekisteröintiä on haettu, on mallioikeuden loukkausta koskevia säännöksiä vastaavasti sovellettava, mikäli hakemus johtaa rekisteröintiin, *kuitenkin niin, ettei häntä saa tuomita* rangaistukseen. *(poist.)* Vahingonkorvaukseen siitä käytöstä, joka on tapahtunut ennen 18 §:ssä tarkoitettua rekisteröintihakemuksen kuuluttamista, on *tällöin* sovellettava, mitä 36 §:n 2 momentissa on säädetty.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

39—46 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

47 §.

Mallin rekisteröintihakemuksen ja rekisteröinnin uudistamishakemuksen yhteydessä on suoritettava hakemus- ja uudistamismaksu sekä asian laadun mukaan seuraavat lisämaksut: luokkamaksu jokaiselta tavaraluokalta ensimmäisen jälkeen, yhteisrekisteröintimaksu jokaiselta mallilta ensimmäisen jälkeen, säilytysmaksu mallikappaleen säilytyksestä ja kuulutusmaksu jokaiselta kuvalta ensimmäisen kuvan jälkeen, *sekä eri maksu mallirekisteriin muista seikoista tehtävistä merkinnöistä.* Uudistamismaksu, joka suoritetaan kulumassa olevan re-

kisteröintikauden jälkeen, on suoritettava korotettuna.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

48 ja 49 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Lisäksi valiokunta ehdottaa, *että toivomusaloite n:o 106 hylättäisiin.*

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth sekä jäsenet Friberg (osittain), Huotari (osittain), Kauppila, Koskinen, H. Niskanen, Poutanen, Raatikainen, Siikaniemi, Suksi (osittain), Särkkä, Tuominen (osittain), Tähkämaa ja Vikatmaa sekä varajäsenet Asunmaa (asittain) ja Jaatinen (osittain).

Suuren valiokunnan mietintö n:o 156 hallituksen esityksen johdosta mallioikeuslaiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä lakivaliokunnan mietinnössä n:o 16 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen mallioikeuslaiksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 113, ja Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 16 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 156.

Esityksen perustelujen mukaan työnantajan ja -tekijän oikeudet malliin on selvitettävä ensisijaisesti työsopimuksen tulkinnan avulla. Vastaavien tulkintakysymysten poistamiseksi työsuhdekeksintöjen osalta on säädetty erityinen laki oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (656/67). Eduskunta edellyttää, että mallioikeuslain voimaantultua saatavien kokemusten pohjalta ryhdytään tarvittaessa välittömästi lainsäädäntötoimenpiteisiin työsuhdemallia koskevien kysymysten järjestämiseksi.

Mallioikeuslain säätäminen edellyttää muutoksia patentti- ja rekisterihallituksesta annettuun lakiin (749/65) sekä eräisiin muihin lakeihin, joista esityksen perusteluissa on mainittu tekijänoikeuslaki. Sanottuja muutosehdotuksia ei kuitenkaan ole sisällytetty esitykseen. Koska mallioikeuslain hyväksymisen estäviä ristiriitaisuuksia ei kuitenkaan näytä olevan olemassa, Eduskunta on käsitellyt ehdotuksen mallioikeuslaiksi erikseen. Eduskunta kuitenkin edellyttää, että edellä tarkoitetut lait kiireellisesti muutetaan mallioikeuslain säätämisen edellyttämällä tavalla.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Mallioikeuslaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku.

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Mallilla tarkoitetaan tässä laissa tavaran ulkomuodon tai koristeen (ornamentin) esikuvaa.

Joka on luonut mallin tai jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, voi rekisteröimällä mallin saada yksinoikeuden mallin ammattimaiseen käyttöön *(mallioikeuden)* sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Malli rekisteröidään vain, jos se olennaisesti eroaa siitä, mikä on tullut tunnetuksi ennen rekisteröinnin hakemispäivää.

Tunnetuksi katsotaan kaikki, mikä on tullut julkiseksi, joko kuvaamisella, näytteillepanemisella, kaupaksi pitämisellä tai muulla tavalla. Myös malli, joka ei ole vielä tullut julkiseksi, katsotaan tunnetuksi, jos se ilmenee tässä maassa tehdystä patenttihakemuksesta tahi tavaramerkin tai mallin rekisteröintihakemuksesta, joka on tehty tai joka sen mukaan kuin siitä on säädetty on katsottava tehdyksi ennen 1 momentissa tarkoitettua päivää, ja joka malli sittemmin hakemuksen käsittelyn yhteydessä tulee julkiseksi.

3 §.

Malli voidaan kuitenkin rekisteröidä, vaikka se kuuden kuukauden kuluessa ennen rekisteröintihakemuksen tekemistä on tullut julkiseksi

1) ilmeisen väärinkäytöksen johdosta hakijaa tai sitä kohtaan, jolta tämä johtaa oikeutensa; tai

2) sen johdosta, että hakija tai se, jolta tämä johtaa oikeutensa, on esittänyt mallin virallisessa tai viralliseksi tunnustetussa kansainvälisessä näyttelyssä.

4 §.

Mallia ei rekisteröidä

1) jos malli tai sen käyttö on hyvien tapojen tai yleisen järjestyksen vastainen;

2) jos malliin ilman asianomaista lupaa on otettu:

a) valtion vaakuna, lippu tai muu tunnuskuva, rekisteröitävän mallin käyttökohteena olevia tai niiden kaltaisia tavaroita koskeva virallinen tarkastus- tai takuumerkki taikka tarkastus- tai takuuleima, suomalainen kunnallisvaakuna taikka kansainvälisen, valtioiden keskeisen järjestön lippu, vaakuna tai muu tunnuskuva, nimitys tai nimen lyhennys taikka myös kuvio, nimitys tai nimen lyhennys, jos se on sanotunlaiseen tunnuskuvaan, merkkiin, nimitykseen tai nimen lyhennykseen sekoitettavissa;

b) sellaista, joka voi aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen toiminimestä tai toiselle tässä maassa elinkeinotoiminnassa vakiinnutetusta tunnusmerkistä, tavaramerkistä taikka toisen sukunimestä, taiteilijanimestä tai vastaavanlaisesta nimestä tahi toisen muotokuvasta, jollei nimi tai muotokuva ilmeisesti tarkoita jotakin kauan sitten kuollutta henkilöä;

c) sellaista, joka voi aiheuttaa käsityksen, että kysymys on toisen suojatun kirjallisen tai taiteellisen teoksen nimestä, mikäli nimi on omaperäinen, tai sellaista, joka loukkaa toisen tekijänoikeutta sanotunlaiseen teokseen tai oikeutta valokuvaan; tai

d) sellaista, joka ei olennaisesti eroa tässä maassa toiselle rekisteröidystä mallista.

5 §.

Mallioikeus sisältää jäljempänä säädetyin poikkeuksin sen, ettei muu kuin mallioikeuden haltija ilman tämän lupaa saa ammattimaisesti käyttää mallia valmistamalla, maahan tuomalla, myytäväksi tarjoamalla, kaupaksi pitämällä, luovuttamalla tai vuokraamalla tavaroita, jotka ulkomuodoltaan eivät olennaisesti eroa mallista tai joihin on otettu jotain, joka ei olennaisesti eroa siitä.

Mallioikeus käsittää vain ne tavarat, joita varten malli on rekisteröity ja samankaltaiset tavarat.

6 §.

Joka mallin rekisteröintihakemuksen tekemishetkellä tässä maassa ammattimaisesti käytti mallia, saa toisen mallioikeuden estämättä jatkaa käyttöä pysyttämällä entisellään sen yleisen luonteen, jollei hyväksikäyttö sisältänyt ilmeistä väärinkäyttöä rekisteröinnin hakijaa tai sitä kohtaan, jolta tämä johtaa oikeutensa. Samanlainen käyttöoikeus on vastaavilla edellytyksillä myös sillä, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin käyttääkseen mallia ammattimaisesti tässä maassa.

Edellä 1 momentin mukainen oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan liikkeen mukana, jossa se on syntynyt tai jossa sen käyttö oli tarkoitettu tapahtuvaksi.

7 §.

Asetuksella voidaan säätää, että ilma-aluksien varaosia ja tarvikkeita saadaan mallioikeuden estämättä tuoda maahan täällä käytettäviksi sellaisten ilma-alusten korjaamiseen, joilla on kotipaikka vieraassa maassa, joka myöntää vastaavat edut suomalaisille ilma-aluksille.

8 §.

Asetuksella voidaan säätää, että mallin rekisteröintihakemus, joka tarkoittaa valtakunnan ulkopuolella tehdyssä suojahakemuksessa aikaisemmin esitettyä mallia, on 2 ja 6 §:ää sovellettaessa hakijan pyynnöstä katsottava tehdyksi samanaikaisesti kuin valtakunnan ulkopuolella tehty hakemus.

Asetuksessa on mainittava tarkemmat ehdot, joilla tällainen etuoikeus saadaan.

2 luku.

Rekisteröintihakemus ja sen käsittely.

9 §.

Rekisteriviranomaisena on patentti- ja rekisterihallitus.

10 §.

Mallin rekisteröintihakemus tehdään kirjallisesti rekisteriviranomaiselle.

Hakemuksessa on mainittava ne tavarat, joita varten malli halutaan rekisteröidä. Hakemuksessa on ilmoitettava mallin luoja. Jos mallin rekisteröintiä hakee muu kuin mallin luoja, hakijan on selvitettävä oikeutensa malliin.

Hakemukseen on liitettävä kuva, joka esittää mallin. Jos hakija ennen kuin hakemuksesta 18 §:n mukaisesti kuulutetaan, antaa lisäksi mallikappaleen, tämän on katsottava esittävän mallin. Hakemuksen tulee sisältää hakijan antama vakuutus, ettei malli hakijan tietämän mukaan ole ennen hakemispäivää tai sitä päivää, jota 8 §:n mukaan on pidettävä hakemis-

päivänä, tullut tunnetuksi tavalla, joka 2 ja 3 §:n mukaan estää mallin rekisteröinnin.

Hakijan on hakemuksen yhteydessä suoritettava 47 §:ssä mainitut hakemus- ja lisämaksut.

11 §.

Hakemus saa käsittää useita malleja, jos ne tavarat, joita varten mallit halutaan rekisteröidä, valmistuksen ja käytön kannalta kuuluvat yhteen. Tällainen yhteisrekisteröintihakemus saa käsittää enintään 20 mallia.

Yhteisrekisteröinti ei koske koristemalleja.

12 §.

Hakijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla täällä asuva asiamies, joka on oikeutettu edustamaan häntä kaikissa hakemusta koskevissa asioissa.

13 §.

Rekisteröintihakemus katsotaan tehdyksi vasta kun hakija on antanut rekisteriviranomaiselle mallia esittävän kuvan tai mallikappaleen.

Hakemusta ei saa muuttaa koskemaan toista mallia tai muita tavaroita kuin mitä hakemuksessa on ilmoitettu.

14 §.

Mallin rekisteröintihakemusta käsiteltäessä rekisteriviranomaisen on asetuksella tarkemmin säädetyssä laajuudessa tutkittava, ovatko edellytykset mallin rekisteröimiseksi olemassa. Jos hakija ei ole noudattanut hakemuksesta säädettyjä määräyksiä tai viranomainen havaitsee olevan muita esteitä hakemuksen hyväksymiselle, hakijaa on välipäätöksellä kehotettava määräajassa antamaan lausumansa tai korjaamaan hakemus.

Jollei hakija välipäätöksessä määrätyn ajan kuluessa anna lausumaa tai ryhdy toimenpiteisiin korjatakseen puutteellisuuden, josta on huomautettu, hakemus on jätettävä sillensä. Edellä 1 momentin mukaan annetussa välipäätöksessä on mainittava tästä seuraamuksesta.

Sillensä jätetty hakemus otetaan uudelleen käsiteltäväksi, mikäli hakija kahden kuukauden kuluessa välipäätöksessä määrätyn ajan päättymisestä sitä pyytää sekä antaa lausumansa tai ryhtyy toimenpiteisiin puutteellisuuden korjaamiseksi ja saman ajan kuluessa suorittaa vahvistetun uudelleenkäsittelymaksun. Uudelleen käsittely voi tapahtua vain kerran.

15 §.

Jos hakijan antaman lausuman jälkeen vielä on olemassa este hakemuksen hyväksymiselle, ja hakijalla on ollut tilaisuus antaa lausumansa esteestä, on hakemus hylättävä, jollei ole aihetta antaa hakijalle uutta välipäätöstä.

16 §.

Milloin joku rekisteriviranomaiselle väittää, että hänellä on parempi oikeus malliin kuin hakijalla ja mikäli asia näyttää epäselvältä, viranomainen voi välipäätöksellä kehottaa häntä määrätyn ajan kuluessa nostamaan kanteen tuomioistuimessa uhalla, että väite jätetään huomioon ottamatta hakemusta edelleen käsiteltäessä.

Mikäli tuomioistuimessa on vireillä riita paremmasta oikeudesta malliin, rekisteröintihakemuksen käsittely voidaan keskeyttää siihen asti, kunnes juttu on lopullisesti ratkaistu.

17 §.

Milloin joku rekisteriviranomaiselle näyttää, että hänellä on parempi oikeus malliin kuin hakijalla, rekisteriviranomaisen tulee hänen vaatimuksestaan siirtää hakemus hänelle. Sen, joka saa hakemuksen siirretyksi itselleen, on suoritettava uusi hakemusmaksu.

Milloin siirtoa on vaadittu ja ennen kuin vaatimus on lopullisesti ratkaistu, ei hakemusta saa muuttaa eikä jättää sillensä, hylätä tai hyväksyä.

18 §.

Mikäli hakemusasiakirjat ovat säännösten mukaiset eikä katsota olevan estettä hakemuksen hyväksymiselle, on hakemuksesta kuulutettava tilaisuuden varaamiseksi yleisölle väitteen tekemiseksi hakemusta vastaan.

Hakijan pyynnöstä voidaan kuulutus kuitenkin lykätä enintään kuusi kuukautta siitä päivästä, jona rekisteröintihakemus tehtiin, tai josta etuoikeutta 8 §:n mukaan on pyydetty. Kuulutuksen lykkäyspyyntö on esitettävä rekisteröintihakemuksessa.

Väite tehdään rekisteriviranomaiselle kirjallisesti kahden kuukauden kuluessa hakemuksen kuulutuspäivästä lukien.

19 §.

Rekisteröintihakemusasiakirjat ovat julkisia, jollei niitä hakijan tekemän 18 §:ssä tarkoitetun kuulutuksen lykkäämistä koskevan pyynnön johdosta ole pidettävä salaisina.

Jos kuulutuksen lykkäämistä on pyydetty, tulevat hakemusasiakirjat julkisiksi pyydetyn määräajan päätyttyä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua rekisteröinnin hakemispäivästä tai siitä päivästä, josta etuoikeutta 8 §:n mukaan on pyydetty. Jos viranomainen tänä aikana on päättänyt jättää hakemuksen sillensä tai sen hylätä, asiakirjat tulevat julkisiksi vain siinä tapauksessa, että hakija pyytää hakemuksen uudelleen käsiteltäväksi tai hakee muutosta.

20 §.

Kun 18 §:n 3 momentissa säädetty väitteentekoaika on päättynyt, on hakemus otettava jatkokäsittelyyn. Tässä käsittelyssä on 14—17 §:n säännöksiä sovellettava.

Jos asiassa on tehty väite, on se annettava hakijalle tiedoksi. Jollei väite ole ilmeisesti perusteeton, on hakijalle lisäksi varattava tilaisuus lausuman antamiseen.

21 §.

Mallin rekisteröintihakemusta koskevaan rekisteriviranomaisen lopulliseen päätökseen hakija voi hakea muutosta, jos päätös on hänelle vastainen. Päätökseen, jolla hakemus asianmukaisesti tehdystä väitteestä huolimatta on hyväksytty, voi väitteentekijä hakea muutosta. Jos väitteentekijä peruuttaa muutoshakemuksensa, voidaan asia kuitenkin tutkia, mikäli siihen on erityisiä syitä.

Päätökseen, jolla 14 §:n 3 momentissa tarkoitettu pyyntö hakemuksen ottamisesta uudelleen käsiteltäväksi on hylätty tai 17 §:ssä tarkoitettu vaatimus hakemuksen siirtämisestä on hyväksytty, hakija voi hakea muutosta. Päätökseen, jolla hakemuksen siirtämistä koskeva vaatimus on hylätty, esityksen tehnyt voi hakea muutosta.

22 §.

Muutosta rekisteriviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan valittamalla patentti- ja rekisterihallituksen valitusosastoon kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on annettu asianomaiselle tiedoksi. Saman ajan kuluessa on valittajan suoritettava vahvistettu valitusmaksu uhalla, ettei valitusta oteta tutkittavaksi.

Muutosta valitusosaston päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen kuudenkymmenen päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on annettu asianomaiselle tiedoksi.

23 §.

Jos mallin rekisteröintihakemus hyväksytään ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman, on malli otettava mallirekisteriin ja rekisteröinnistä kuulutettava.

Jos hakemus, josta on kuulutettu 18 §:n mukaan, jätetään sillensä tai hylätään, on päätöksestä kuulutettava sen saatua lainvoiman.

3 luku.

Rekisteröinnin voimassaoloaika.

24 §.

Mallin rekisteröinti on voimassa viisi vuotta rekisteröinnin hakemispäivästä lukien, ja se voidaan hakemuksesta uudistaa kahdesti viideksi vuodeksi kerrallaan. Jokainen rekisteröintikausi lasketaan edellisen rekisteröintikauden päättymisestä.

25 §.

Rekisteröinnin uudistamista haetaan kirjallisesti rekisteriviranomaiselta aikaisintaan vuotta ennen rekisteröintikauden päättymistä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa sen päättymisen jälkeen. Saman ajan kuluessa on suoritettava 47 §:ssä mainitut uudistamis- ja lisämaksut uhalla, että hakemus muuten hylätään.

Rekisteröinnin uudistamisesta on kuulutettava.

4 luku.

Luovutus sekä käyttö- ja pakkolupa.

26 §.

Mallioikeus voidaan luovuttaa toiselle.

Milloin toiselle on annettu oikeus ammattimaisesti käyttää mallia *(käyttölupa)*, tämä saa luovuttaa oikeutensa edelleen ainoastaan, mikäli siitä on sovittu.

Milloin käyttölupa kuuluu liikkeeseen, saadaan se kuitenkin luovuttaa liikkeen mukana, jollei muuta ole sovittu. Tällöin luovuttaja vastaa edelleen siitä, että käyttöluvan ehtoja noudatetaan.

27 §.

Milloin mallioikeus tai sen käyttölupa on siirtynyt toiselle, siitä on pyynnöstä vahvistettua maksua vastaan tehtävä merkintä mallirekisteriin. Sama koskee mallioikeuden panttausta. Jos näytetään, että rekisteriin merkitty käyttölupa tai panttioikeus on lakannut olemasta voimassa, merkintä on poistettava rekisteristä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on vastaavasti sovellettava pakkolupaan ja 32 §:n 2 momentissa tarkoitettuun oikeuteen.

Yhteisrekisteröinnissä voidaan mallioikeuden siirto rekisteröidä vain, mikäli se koskee kaikkia malleja.

Mallioikeutta koskevissa riita- ja muissa asioissa katsotaan mallioikeuden haltijaksi se, joka sellaisena on viimeksi merkitty mallirekisteriin.

Milloin joku on pyytänyt rekisteriin merkittäväksi, että mallioikeus on siirtynyt hänelle tai että hän on saanut siihen käyttöluvan tai panttioikeuden, ja mikäli hän silloin oli oikeuteensa nähden vilpittömässä mielessä, ei mallioikeuden, tai sitä koskevan oikeuden aikaisempi luovutus toiselle ole voimassa häntä vastaan, ellei toinen sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä mallirekisteriin.

28 §.

Joka on tässä maassa ammattimaisesti käyttänyt mallia silloin, kun hakemusasiakirjat tulivat julkisiksi, ja jolla silloin ei ole ollut tietoa mallin rekisteröintihakemuksesta eikä hän kohtuudella ole voinut hankkia siitä tietoa, voi saada *pakkoluvan* mallin käyttöön, mikäli siihen on erityisiä syitä ja hakemus johtaa rekisteröintiin. Vastaavilla edellytyksillä voi sellaisen pakkoluvan saada myös se, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin mallin ammattimaiseksi käyttämiseksi tässä maassa. Pakkolupa voi käsittää myös rekisteröintiä edeltäneen ajan.

29 §.

Pakkolupaa ei saa myöntää muulle kuin sille, jolla voidaan katsoa olevan edellytyksiä hyväksyttävällä tavalla käyttää mallia pakkoluvan mukaisesti.

Pakkolupa ei estä mallioikeuden haltijaa itse käyttämästä mallia tai luovuttamasta sen käyttölupaa. Pakkolupa voi siirtyä toiselle ainoastaan liikkeen mukana, jossa sitä käytetään tai jossa se oli tarkoitettu käytettäväksi.

30 §.

Pakkoluvan myöntää tuomioistuin, joka myös määrää missä laajuudessa mallia saa käyttää, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkoluvan ehdot. Kun oleellisesti muuttuneet olosuhteet niin vaativat, tuomioistuin voi asianomaisen vaatimuksesta kumota pakkoluvan tai vahvistaa sille uudet ehdot.

5 luku.

Mallioikeuden lakkaaminen.

31 §.

Milloin malli on rekisteröity 1—4 §:n vastaisesti ja este rekisteröinnille on edelleen olemassa, tuomioistuimen on kanteesta kumottava rekisteröinti. Rekisteröintiä ei kuitenkaan voida kumota sillä perusteella, että mallioikeuden saanut on ollut oikeutettu vain määrättyyn osuuteen siitä.

Kannetta rekisteröinnin kumoamiseksi sillä perusteella, että rekisteröinti on myönnetty muulle kuin 1 §:n mukaan malliin oikeutetulle, voi ajaa ainoastaan se, joka väittää olevansa oikeutettu malliin. Kanne on pantava vireille vuoden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut tiedon rekisteröinnistä ja muista kanteen perusteena olevista seikoista. Jos mallioikeuden haltija on ollut vilpittömässä mielessä, kun malli rekisteröitiin tai mallioikeus siirtyi hänelle, kannetta ei saa panna vireille myöhemmin kuin kolme vuotta rekisteröinnin jälkeen.

Muissa tapauksissa kannetta voi ajaa jokainen, jolle rekisteröinnistä on haittaa. Kannetta, joka perustuu 4 §:n 1 kohdan tai 2 a-kohdan säännöksiin, voi myös ajaa virallinen syyttäjä.

32 §.

Jos malli on rekisteröity muulle kuin 1 §:n mukaan siihen oikeutetulle, on tuomioistuimen malliin oikeutetun kanteesta siirrettävä rekisteröinti hänelle. Kanne on pantava vireille 31 §:n 2 momentissa säädetyssä ajassa.

Jos se, jonka rekisteröinti julistetaan menetetyksi, on ollut vilpittömässä mielessä alkaessaan ammattimaisesti käyttää mallia tässä maassa tai ryhtyessään sitä varten oleellisiin toimenpiteisiin, saa hän kohtuullisesta vastikkeesta ja muutoin kohtuullisilla ehdoilla jatkaa mallin käyttöä tai aloittaa aiottu käyttö pysyttämällä sen yleisen luonteen. Sellainen oikeus on vastaavilla edellytyksillä myös rekisteriin merkityn käyttöluvan haltijalla.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu oikeus voi siirtyä toiselle ainoastaan sen liikkeen mukana, jossa sitä käytetään tai jossa se oli tarkoitettu käytettäväksi.

33 §.

Jos mallioikeuden haltija kirjallisesti ilmoittaa luopuvansa mallin rekisteröinnistä, on rekisteriviranomaisen poistettava malli rekisteristä.

Jos mallioikeus on ulosmitattu tai siihen on olemassa rekisteriin merkitty panttioikeus tai riita rekisteröinnin siirtämisestä toiselle on vireillä, mallia ei saa mallioikeuden haltijan pyynnöstä huolimatta poistaa rekisteristä niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa tai riita ei ole lopullisesti ratkaistu.

6 luku.

Ilmoitusvelvollisuus.

34 §.

Jos rekisteröinnin hakija vetoamalla hakemukseensa esittää vaatimuksen toiselle ennen kuin hakemusasiakirjat ovat tulleet julkisiksi, hänen on pyynnöstä sallittava tämän tutustua asiakirjoihin.

Joka kääntymällä suoraan toisen puoleen, ilmoituksessa taikka tavarassa tai sen päällyksessä olevassa kirjoituksessa tahi muulla tavoin ilmoittaa, että mallin rekisteröintiä on haettu tai että se on myönnetty ilmaisematta kuitenkaan samalla hakemuksen tai rekisteröinnin numeroa, on velvollinen pyynnöstä viipymättä antamaan sanotun tiedon. Mikäli ilmoituksesta ei nimenomaan käy ilmi, että rekisteröintiä on haettu tai että rekisteröinti on myönnetty, mutta jos se on omiaan aikaansaamaan sellaisen käsityksen, asianomaisen on pyynnöstä viipymättä ilmoitettava, onko rekisteröintiä haettu tai onko se myönnetty.

7 luku.

Vastuu ja korvausvelvollisuus.

35 §.

Jos joku loukkaa mallioikeutta, tuomioistuin voi kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa. Milloin mallioikeuden loukkaus on tahallinen, rangaistus siitä on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

36 §.

Joka tahallisesti tai tuottamuksesta loukkaa mallioikeutta, on velvollinen suorittamaan kohtuullisen korvauksen mallin käyttämisestä sekä korvauksen muusta vahingosta, jonka loukkaus on aiheuttanut. Jos tuottamus on vähäinen, voidaan vahingonkorvausta sovitella.

Milloin mallioikeuden loukkaus ei ole tahallinen tai tuottamuksellinen, loukkaaja on velvollinen suorittamaan korvausta mallin käyttämisestä siinä määrin kuin se katsotaan kohtuulliseksi.

Mallioikeuden loukkauksen perusteella on korvauskanne pantava vireille viiden vuoden kuluessa vahingon syntymisestä uhalla, että oikeus korvaukseen menetetään.

37 §.

Sen vaatimuksesta, jonka mallioikeutta on loukattu, tuomioistuin voi, sen mukaan kuin katsotaan kohtuulliseksi, jatketun loukkauksen estämiseksi määrätä, että tavarat, jotka vastoin toisen mallioikeutta on valmistettu tai maahan tuotu tai esine, jonka käyttäminen sisältää mallioikeuden loukkauksen, on määrätyllä tavalla muutettava tai pantava talteen mallin jäljellä olevaksi suoja-ajaksi tai hävitettävä, taikka, jos kysymyksessä ovat luvattomasti valmistetut tai maahan tuodut tavarat, luovutettava loukatulle lunastusta vastaan. Edellä sanottu ei koske sitä, joka vilpittömässä mielessä on saanut sanotun omaisuuden tai erityisen oikeuden siihen, eikä itse ole loukannut mallioikeutta.

Ensimmäisessä momentissa tarkoitettu omaisuus voidaan takavarikoida, milloin 35 §:ssä mainitun rikoksen voidaan olettaa tapahtuneen. Tällöin on sovellettava, mitä takavarikosta rikosasioissa yleensä on säädetty.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tuomioistuin voi, jos siihen on erityisiä syitä, vaadittaessa määrätä, että 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden haltija saa hallita sitä kohtuullisesta vastikkeesta ja muutoin kohtuullisilla ehdoilla jäljellä olevan suoja-ajan tai osan siitä.

38 §.

Jos joku sen jälkeen, kun hakemusasiakirjat ovat tulleet julkisiksi, käyttää luvatta ammattimaisesti mallia, jonka rekisteröintiä on haettu, on mallioikeuden loukkausta koskevia säännöksiä vastaavasti sovellettava, mikäli hakemus johtaa rekisteröintiin, kuitenkin niin, ettei häntä saa tuomita rangaistukseen. Vahingonkorvaukseen siitä käytöstä, joka on tapahtunut ennen 18 §:ssä tarkoitettua rekisteröintihakemuksen kuuluttamista, on tällöin sovellettava, mitä 36 §:n 2 momentissa on säädetty.

Mitä edellä 36 §:n 3 momentissa on säädetty, ei ole sovellettava, jos korvauskanne

pannaan vireille vuoden kuluessa mallin rekisteröimisestä.

39 §.

Jos mallin rekisteröinti on lainvoiman saaneella tuomiolla kumottu, ei 35—38 §:ssä säädettyä rangaistusta, korvausta tai muuta seuraamusta voida tuomita.

Milloin mallioikeuden loukkausta koskevassa asiassa tehdään väite mallin rekisteröinnin mitättömyydestä, tuomioistuimen on vastaajan vaatimuksesta lykättävä asian käsittely tai ratkaiseminen siihen saakka, kunnes rekisteröinnin kumoamista koskeva kanne on lopullisesti ratkaistu. Jollei kannetta ole pantu vireille, tuomioistuimen on jutun lykätessään asetettava vastaajalle määräaika, jonka kuluessa kanne on pantava vireille.

40 §.

Joka tahallisesti tai tuottamuksesta, joka ei ole vähäinen, laiminlyö täyttää sen, mihin hän 34 §:n mukaan on velvollinen, rangaistaan sakolla.

Samaan rangaistukseen on tuomittava myös se, joka sanotussa pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa antaa väärän tiedon, jollei teosta ole säädetty rangaistusta rikoslaissa.

Joka syyllistyy tässä pykälässä mainittuun rikokseen, on velvollinen korvaamaan siitä aiheutuneen vahingon. Jos tuottamus on vähäinen, voidaan vahingonkorvausta sovitella.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä tässä pykälässä tarkoitetusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

8 luku.

Oikeudenkäyntisäännöksiä.

41 §.

Mallioikeuden haltija tai se, jolla käyttö- tai pakkoluvan perusteella on oikeus käyttää mallia, voi ajaa vahvistuskannetta siitä, nauttiiko hän rekisteröinnin perusteella suojaa toista vastaan, jos asiasta on epätietoisuutta ja siitä on haittaa hänelle.

Samoilla edellytyksillä voi se, joka harjoittaa tai aikoo harjoittaa liiketoimintaa, ajaa vahvistuskannetta mallioikeuden haltijaa vastaan siitä, onko tietty mallin rekisteröinti tälle liiketoiminnalle esteenä.

Jos 1 momentissa tarkoitetussa asiassa tehdään väite rekisteröinnin mitättömyydestä, on vastaavasti sovellettava mitä 39 §:n 2 momentissa on säädetty.

42 §.

Sen, joka tahtoo nostaa kanteen mallin rekisteröinnin kumoamisesta, sen siirtämisestä tai pakkoluvan saamisesta, on siitä ilmoitettava rekisteriviranomaiselle sekä annettava tieto jokaiselle rekisteriin merkitylle käyttöluvan ja panttioikeuden haltijalle. Mikäli käyttöluvan haltija tahtoo nostaa loukkauskanteen tai 41 §:n 1 momentissa tarkoitetun vahvistuskanteen, hänen on annettava siitä tieto mallioikeuden haltijalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedoksiantovelvollisuus katsotaan täytetyksi, kun ilmoitus on kirjattuna lähetyksenä jätetty postin kuljetettavaksi mallirekisteriin merkityllä osoitteella.

Jos kannetta nostettaessa ei näytetä, että edellä säädetty ilmoitus tai tiedoksianto on tapahtunut 1 momentin säännösten mukaisesti, tuomioistuimen on asetettava kantajalle sitä varten määräaika. Ellei tätä noudateta, kannetta ei oteta tutkittavaksi.

43 §.

Laillisena tuomioistuimena parempaa oikeutta malliin, rekisteröinnin kumoamista, hakemuksen tai rekisteröinnin toiselle siirtämistä, mallioikeuden loukkausta sekä pakkolupaa, 32 §:n 2 momentissa tarkoitettua oikeutta, 40 §:ssä tarkoitettua rikkomusta ja korvausta ja 41 §:ssä tarkoitettua vahvistuskannetta koskevissa asioissa on Helsingin raastuvanoikeus.

44 §.

Tuomioistuimen on lähetettävä rekisteriviranomaiselle jäljennös lopullisesta päätöksestään jutuissa, joita tarkoitetaan 16, 30—32, 35—38 sekä 41 §:ssä.

9 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

45 §.

Mallioikeuden haltijalla, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, tulee olla täällä asuva asiamies, jolla on oikeus hänen puolestaan ottaa vastaan haasteen tiedoksiantoja, kutsuja ja muita asiakirjoja mallioikeutta koskevissa asioissa, lukuun ottamatta rikosasioita koskevaa

haastetta ja määräystä, jolla asianosainen on velvoitettu henkilökohtaisesti saapumaan oikeuteen. Asiamies on ilmoitettava mallirekisteriin merkittäväksi.

Jos mallioikeuden haltijalla ei ole 1 momentissa mainittua asiamiestä, voi tiedoksiantaminen tapahtua lähettämällä tiedoksi annettava asiakirja hänelle postitse kirjattuna kirjeenä hänen mallirekisteriin merkityllä osoitteellaan. Jollei rekisteriin ole merkitty täydellistä osoitetta, tiedoksiantaminen voi tapahtua kuuluttamalla virallisessa lehdessä. Tiedoksiantamisen katsotaan tapahtuneen, kun edellä mainitut toimenpiteet on suoritettu.

46 §.

Asetuksella voidaan vastavuoroisuuden edellytyksellä säätää, ettei 12 tai 45 §:n säännöksiä ole sovellettava sellaiseen hakijaan tai mallioikeuden haltijaan, jonka kotipaikka on vieraassa valtiossa tai jolla on siinä valtiossa asuva ja tässä maassa rekisteriin merkitty asiamies, jolla on sanotuissa pykälissä tarkoitettu toimivalta.

47 §.

Mallin rekisteröintihakemuksen ja rekisteröinnin uudistamishakemuksen yhteydessä on suoritettava hakemus- ja uudistamismaksu sekä asian laadun mukaan seuraavat lisämaksut: luokkamaksu jokaiselta tavaraluokalta ensimmäisen jälkeen, yhteisrekisteröintimaksu jokaiselta mallilta ensimmäisen jälkeen, säilytysmaksu mallikappaleen säilytyksestä ja kuulutusmaksu jokaiselta kuvalta ensimmäisen kuvan jälkeen, sekä eri maksu mallirekisteriin muista seikoista tehtävistä merkinnöistä. Uudistamismaksu, joka suoritetaan kulumassa olevan rekisteröintikauden jälkeen, on suoritettava korotettuna.

Tässä laissa tarkoitetut maksut vahvistetaan asetuksella.

48 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

49 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta.

Vakuutusyhtiölain (450/52) 4 §:ssä säädettyjä, toimiluvan antamisen edellytyksinä olevia yhtiön omien rahastojen sekä lain 5 §:ssä säädettyjä toimintapääoman vähimmäismääriä korotettiin rahan arvon heikentymisen vuoksi 50 %:lla vakuutusyhtiölain muuttamisesta 20 päivänä joulukuuta 1963 annetulla lailla (588/63). Kun sanottuja vähimmäismääriä ei enää voida pitää vakuutettuja etuja riittävästi turvaavina, ehdotetaan, että ne korotettaisiin alkuperäisistä kaksinkertaisiin määriin.

Vakuutusyhtiölain 5 §:n mukainen toimintapääoma on mitoitettu lähinnä vakuutusyhtiön riskiliikkeen mukaisesti. Sanotun pykälän viimeisessä momentissa oleva vakuutustulon määritelmä on tämän mukainen. Työeläkevakuutuksen voimaantulo on luonut uudet olosuhteet, joihin pykälän nykyinen sanamuoto ei ole sopiva. Työeläkevakuutuksessa on huomattava osa ja yrittäjäeläkevakuutus kokonaan sellaista liikettä, josta yhteisvastuusäännösten takia mikään yhtiö ei ole yhtiökohtaisesti vastuussa. Näiden vakuutuslajien osalta kysymyksessä ei ole siis sellainen riskiliike, jota varten vakuutuksenottajien ja korvauksensaajien turvaamiseksi toimintapääoma on tarkoitettu. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 5 §:n 4 momenttia muutettavaksi siten, että työeläkevakuutuksesta ja yrittäjäeläkevakuutuksesta otettaisiin huomioon vain se liikkeen osa, josta itse kukin vakuutusyhtiö on yhtiökohtaisesti vastuussa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1952 annetun vakuutusyhtiölain 4 § sekä 5 §:n 1 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (588/63), näin kuuluviksi:

4 §.

Vakuutusyhtiön toimiluvan antaa valtioneuvosto. Lupaan älköön pantako ehtoja tai rajoituksia, joita hakemuksessa ei ole edellytetty.

Milloin henkivakuutusta harjoittamaan aiotun vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä ovat vähintään 1 600 000 markkaa, palo- tai merivakuutusta harjoittamaan aiotun yhtiön vähintään 1 000 000 markkaa tahi muun yhtiön vähintään 500 000 markkaa, on toimilupa annettava, jollei aiotun vakuutusliikkeen harkita vaarantavan tervettä kehitystä vakuutusalalla.

Toimilupaa älköön annettako, ellei osakepääoma tahi takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä ole vähintään puolet 2 momentissa sanotusta määrästä.

5 §.

Vakuutusyhtiön toimintapääoman tulee olla vähintään 200 000 markkaa lisättynä 20 prosentilla yhtiön vakuutustulon keskimäärästä kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana, kuitenkin niin, että keskimäärän ollessa suurempi kuin 4 000 000 markkaa lisäys ylittävältä osalta on 10 prosenttia.

— — — — — — — — — — — — — — —

Vakuutustulolla tarkoitetaan tilinpäätöksen mukaista vakuutusmaksujen määrää lisättynä 68 §:ssä mainittuna etuna annetuilla maksualennuksilla, 5 prosentilla tilivuoden alussa olleesta vakuutusrahastosta ja tilivuoden alussa olleella vakuutusmaksurahastolla sekä vähennettynä vuoden lopussa olleella vakuutusmaksurahastolla. Yrittäjien eläkelain (468/69) mu-

kaista liikettä, sikäli kuin se ei perustu sanotun lain 11 §:n 1 momenttiin, ei oteta huomioon vakuutustuloa laskettaessa, ja sanotussa lainkohdassa tarkoitetusta liikkeestä samoin kuin työntekijäin eläkelain (395/61) mukaisesta liikkeestä otetaan huomioon vain kolmannes. Merivakuutusten ja myönnettyjen jälleenvakuutusten osalta otetaan vakuutustuloa laskettaessa huomioon vain yhtiön omalla vastuulla oleva liike, kuitenkin siten, että kummankin vakuutuslajin osuus vakuutustulosta on vähintään puolet siitä, mikä se olisi, jos kummankin vakuutuslajin koko liike otettaisiin perusteeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Vakuutusyhtiön on korotettava toimintapääomansa yhden vuoden ja vakuutusyhtiölain 5 §:n 2 momentissa mainitut rahastot kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta siinä säädettyihin määriin.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen*

Lakivaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 114. Valiokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina osastopäällikkö Erkki Pesonen sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä toimitusjohtaja Tauno Suontausta Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta.

Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi vakuutusyhtiöiden omien rahastojen ja toimintapääoman vähimmäismääriä vuodelta 1952 oleviin alkuperäisiin määriin verrattuina kaksinkertaisiksi. Tämä vastaa suunnilleen tänä aikana tapahtunutta rahanarvon alentumista. Jos vuoden 1951 elinkustannusindeksiä merkitään pisteluvulla 100, on se tällä hetkellä jo jonkin verran yli 220. Käytännöllisistä syistä rahamäärät ehdotetaan pidettäviksi tasaisina.

Lisäksi ehdotetaan vakuutusyhtiölain 5 §:n 4 momenttiin sisältyvää vakuutustulon määrittelyä muutettavaksi työeläke- ja yrittäjäeläkevakuutusten osalta. Näissä on kysymys edellisessä osittain ja jälkimmäisessä kokonaan yhteisvastuusäännösten johdosta riskivapaasta liikkeestä. Sen vuoksi vakuutuksenottajien ja korvauksensaajien etuja ei vaaranneta, vaikkei tätä toimintaa otetakaan huomioon vakuutustuloa laskettaessa.

Edellä selostettuja muutoksia voidaan pitää johdonmukaisina seurauksina toisaalta rahanarvon alentumisesta toisaalta muussa lainsäädännössä tapahtuneista uudistuksista. Sen vuoksi valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä olevaan viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen, jäsenet Huotari, Kauppila, Koskinen, Poutanen, Poutiainen, Raatikainen, Siikaniemi, Tähkämaa ja Vikatmaa sekä varajäsen Sigfrids.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 94 hallituksen esityksen johdosta laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 12 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 114 laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 12 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 94, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1952 annetun vakuutusyhtiölain 4 § sekä 5 §:n 1 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 20 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (588/63), näin kuuluviksi:

4 §.

Vakuutusyhtiön toimiluvan antaa valtioneuvosto. Lupaan älköön pantako ehtoja tai rajoituksia, joita hakemuksessa ei ole edellytetty.

Milloin henkivakuutusta harjoittamaan aiotun vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä ovat vähintään 1 600 000 markkaa, palo- tai merivakuutusta harjoittamaan aiotun yhtiön vähintään 1 000 000 markkaa tahi muun yhtiön vähintään 500 000 markkaa, on toimilupa annettava, ellei aiotun vakuutusliikkeen harkita vaarantavan tervettä kehitystä vakuutusalalla.

Toimilupaa älköön annettako, ellei osakepääoma tahi takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä ole vähintään puolet 2 momentissa sanotusta määrästä.

5 §.

Vakuutusyhtiön toimintapääoman tulee olla vähintään 200 000 markkaa lisättynä 20 prosentilla yhtiön vakuutustulon keskimäärästä kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana, kuitenkin niin, että keskimäärän ollessa suurempi kuin 4 000 000 markkaa lisäys ylittävältä osalta on 10 prosenttia.

— — — — — — — — — — — — — —

Vakuutustulolla tarkoitetaan tilinpäätöksen mukaista vakuutusmaksujen määrää lisättynä 68 §:ssä mainittuna etuna annetuilla maksualennuksilla, 5 prosentilla tilivuoden alussa olleesta vakuutusrahastosta ja tilivuoden alussa olleella vakuutusmaksurahastolla sekä vähennettynä vuoden lopussa olleella vakuutusmaksurahastolla. Yrittäjien eläkelain (468/69) mukaista liikettä, sikäli kuin se ei perustu sanotun lain 11 §:n 1 momenttiin, ei oteta huomioon vakuutustuloa laskettaessa, ja sanotussa lainkohdassa tarkoitetusta liikkeestä samoin kuin työntekijäin eläkelain (395/61) mukaisesta liikkeestä otetaan huomioon vain kolmannes. Merivakuutusten ja myönnettyjen jälleenvakuutusten osalta otetaan vakuutustuloa laskettaessa huomioon vain yhtiön omalla vastuulla oleva liike, kuitenkin siten, että kummankin vakuutuslajin osuus vakuutustulosta on vähintään puolet siitä, mikä se olisi, jos kummankin vakuutuslajin koko liike otettaisiin perusteeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Vakuutusyhtiön on korotettava toimintapääomansa yhden vuoden ja vakuutusyhtiölain 5 §:n 2 momentissa mainitut rahastot kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta siinä säädettyihin määriin.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Vuoden 1970 alusta tulivat voimaan maatalousyrittäjien eläkelaki (467/69) ja yrittäjien eläkelaki (468/69), joilla itsenäisille yrittäjille järjestettiin ansiotasoon suhteutettu eläketurva. Maatalousyrittäjien eläkelakia sovelletaan maatilatalouden harjoittajiin ja kalastajiin ja yrittäjien eläkelakia muihin yrittäjiin.

Nykyisten säännösten mukaan porotalouden harjoittaminen on katsottava yrittäjien eläkelain piiriin kuuluvaksi yrittäjätoiminnaksi. Koska tämän lain ulkopuolelle kuitenkin jäävät sellaiset henkilöt, joiden vuotuinen työtulo ei nouse laissa säädettyyn vähimmäismäärään eli vuonna 1970 noin 3 000 markkaan, pääsevät vain harvat porotalouden harjoittajat tämän toimintansa osalta eläketurvan piiriin.

Suurin osa porotalouden harjoittajista viljelee samalla maatilaa tai harjoittaa ammattimaista kalastusta ja kuuluu tämän vuoksi maatalousyrittäjien eläkejärjestelmään. Jos myös poronhoitotyö liitettäisiin maatalousyrittäjien eläkelain piiriin, voitaisiin siitä saatu työtulo, vaikka se olisi vähäinenkin, lukea hyväksi maatalousyrittäjälle muusta toiminnasta jo vahvistetun työtulon lisäksi. Kun maatalousyrittäjien eläkelain soveltamiseksi vaadittava vähimmäisansioraja on yrittäjien eläkelaissa säädettyä rajaa alhaisempi eli tällä hetkellä 500 markkaa vuodessa, tulisivat siten eläketurvan piiriin myös ne yksinomaan porotaloutta harjoittavat henkilöt, jotka vähänkään merkittävässä määrin harjoittavat poronhoitotyötä. Ottaen vielä huomioon, että poronhoito luonnonvaraisena elinkeinona on rinnastettavissa maatilatalouteen ja kalastukseen, ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelakia muutettavaksi siten, että myös poronhoito luettaisiin sen piiriin kuuluvaksi.

Lakia olisi sovellettava poronomistajaan tai hänen perheenjäseneensä edellyttäen, että hän joko osallistuu poronhoitotyöhön paliskunnassa tai hoitaa poroja itsenäisesti. Koska muut henkilöt vain hyvin harvoin osallistuvat poronhoitotyöhön, tulisi käytännöllisesti katsoen kaikki poronhoitotyö kuulumaan maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen eläketurvan piiriin. Aina vaadittaisiin kuitenkin poronhoitotyöhön osallistumista, joten porojen omistaminen ja niiden tuoton hyväksi käyttäminen ei sinänsä oikeuttaisi eläketurvaan.

Poronhoitotyötä tekevän henkilön työtuloksi vahvistettaisiin, kuten muillakin maatalousyrittäjillä, se työtulo, jonka hänen voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti saavan lain piiriin kuuluvasta toiminnastaan. Lähtökohdaksi otettaisiin hänen omistamiensa, poroluetteloon merkittyjen vuotta vanhempien porojen lukumäärä. Poronomistajan työtulo olisi 35 markkaa edellä mainittua lukuporoa kohden. Jos kuitenkin poronomistaja tekee enemmän tai vähemmän poronhoitotyötä kuin hänen omistamiensa porojen lukumäärä edellyttää, voitaisiin edellä mainitusta kaavamaisesta laskutavasta poiketa. Niinpä esimerkiksi, kun poronhoitaja tekee työtä perheenjäsentensä omistukseen merkittyjen porojen edestä, otettaisiin tämä huomioon työtuloa määrättäessä.

Poronhoitajien eläke-etuudet ja vakuutusmaksut määräytyisivät samalla tavalla kuin muiden maatalousyrittäjien. Vakuutusmaksu olisi siten työtulon mukaan porrastettu ja valtio ottaisi osaa poronhoitajien eläkkeiden kustantamiseen.

Lainmuutos ehdotetaan tulemaan voimaan tammikuun alusta vuonna 1971. Uusi laki ei koskisi eläketapahtumia, jotka ovat sattuneet sitä ennen. Jotta poronhoitajien eläketurva muodostuisi täysitehoiseksi ja he tässä suhteessa tulisivat samaan asemaan kuin muut maatalousyrittäjät, olisi poronhoitajien yrittäjänäoloajaksi luettava myös ennen lainmuutoksen voimaantuloa kulunut aika samalla tavoin kuin tämä aika on luettu muiden maatalousyrittäjien hyväksi. Kuitenkaan tätä aikaa ei luettaisi eläkkeeseen oikeuttavaksi, jos poronhoitotyön perusteella on samalta ajalta voimassa yrittäjien eläkelain mukainen vakuutus. Lakiin olisi niin ikään otettava säännökset niitä tapauksia varten, joissa poronhoidosta saatu työtulo joudutaan takautuvasti lisäämään maatalousyrittäjätoiminnasta jo vahvistettuun työtuloon. Lainmuutoksen johdosta aiheutuvia vakuutus-

maksuja ei kuitenkaan perittäisi ennen lainmuutoksen voimaantuloa kuluneelta ajalta.

Ehdotettu lainmuutos tulisi koskemaan noin 4 000 poronhoitajaa, joista noin 800 harjoittaa porotaloutta päätoimenaan. Lainmuutoksen johdosta aiheutuisi valtiolle menoja ensimmäisinä toimeenpanovuosina noin 50 000 markkaa vuodessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 1, 8 ja 15 § sekä *lisätään* 19 §:ään, sellaisena kuin se on 6 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (171/70), uusi 5 momentti seuraavasti:

1 §.

Suomessa asuva maatalousyrittäjä on vakuutettava vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan

1) maatilatalouden harjoittajaa, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maatilataloutta vähintään kaksi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä viljelmällä;

2) kalastajaa, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta;

3) poronomistajaa, joka omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun tekee poronhoitotyötä; ja

4) henkilöä, joka tekee 1—3 kohdissa tarkoitettua työtä perheenjäsenenä.

Tämä laki ei kuitenkaan koske

1) maatalousyrittäjää, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, eikä toimintaa, joka ei ole maatalousyrittäjän täytettyä sanotun iän yhdenjaksoisesti jatkunut vähintään neljää kuukautta; eikä

2) maatalousyrittäjää, jonka 8 §:ssä tarkoitettu työtulo sanotun pykälän säännösten mukaan arvioituna ei vastaa vähintään 500 markan vuosituloa.

Tätä lakia ei myöskään sovelleta maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon yhteydessä harjoitettuun toimintaan, jota on pidettävä eri yrityksenä.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava määrättyyn henkilöön tai määrättyyn toimintaan, ratkaisee asian asianomaisen tai 16 §:ssä mainitun maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus.

8 §.

Eläkkeen perusteena olevan työtulon määräämistä varten maatalousyrittäjälle vahvistetaan se työtulo, jonka hänen voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti saavan tämän lain piiriin kuuluvasta toiminnastaan.

Maatilataloudesta katsotaan isännän ja emännän yhteenlasketun vuotuisen työtulon olevan 500 markkaa maatalousmaan hehtaaria kohden 12 hehtaarilta sekä sen jälkeen 120 markkaa hehtaarilta, yhteensä kuitenkin enintään 30 hehtaarilta. Emännän vuotuisena työtulona pidetään 1 800 markkaa, kuitenkin enintään puolet sanotusta yhteenlasketusta työtulosta. Yhteenlaskettu työtulo ja sen jakautuminen isännän ja emännän kesken määrätään kuitenkin edellä sanotusta poiketen, jos poikkeuksellinen viljelystapa tai työnjako viljelmällä taikka muu erityinen syy niin edellyttää.

Jos isännän tai emännän työtä samalla viljelmällä suorittaa kaksi tai useampia henkilöitä yhteiseen lukuun, määrätään heille yhteinen työtulo jakamalla ensin maatalousmaan pinta-ala isännän työtä tekevien lukumäärällä ja määräämällä kullekin osa-alalle erikseen 2 momentissa tarkoitettu työtulo. Emännän työtä tekevien työtulo määrätään 2 momentin mukaisesti niin, että se on enintään puolet koko sanotulla tavalla määrätystä työtulosta viljelmällä. Muu osa sanotusta työtulosta jaetaan, jollei erityistä syytä muuhun ole, tasan isännän työtä tekevien kesken.

Maatilatalouden työhön osallistuvan muun perheenjäsenen työtulona pidetään hänelle maksettavaa palkkaa, kuitenkin enintään, mitä 2 momentin mukaisesti isännälle on laskettava työtuloa.

Poronomistajan vuotuiseksi työtuloksi katsotaan hänen omistamaansa ja paliskunnan toimesta luettua vuotta vanhempaa poroa kohden 35 markkaa. Jos poronomistaja tekee tämän lain piiriin kuuluvaa poronhoitotyötä olennaisesti enemmän tai vähemmän kuin hänen edellä tarkoitettujen lukuporojensa määrä edellyt-

tää, korotetaan tai alennetaan vastaavasti työtuloa.

Vakuutuksen alkaessa maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa maatalousyrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa älköön kuitenkaan muutettako takautuvasti.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo saadaan jakamalla vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tarkistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

Eläketurvakeskus voi antaa eläkelaitokselle yleisiä ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

15 §.

Edellä 1 §:n 5 momentissa ja 4 §:ssä tarkoitettuihin eläketurvakeskuksen päätöksiin sekä 8 §:n 6 momentissa tarkoitettuihin eläkelaitoksen päätöksiin saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaissa on säädetty.

19 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Paliskunnat ja paliskuntain yhdistys ovat velvollisia antamaan eläkelaitokselle tämän lain toimeenpanossa tarvittavat tiedot vuosittain poronhoitovuoden päätyttyä, siten kuin eläkelaitos tarkemmin määrää. Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus tarvittaessa muulloinkin saada näitä tietoja paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Tämä laki ei koske sellaista poronomistajaa tai hänen perheenjäsentään, joka on täyttänyt 65 vuotta ennen lain voimaantuloa. Oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen ei heillä myöskään ole sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen lain voimaantuloa.

Jos poronomistaja tai hänen perheenjäsenensä tekee tässä laissa tarkoitettua poronhoitotyötä lain voimaantullessa, eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan myös aika, jonka hänen sanottu toimintansa on jatkunut vuoden 1969 jälkeen, sikäli kuin hänellä tämän toiminnan perusteella ei ole voimassa vakuutusta yrittäjien eläkelain (468/69) mukaan.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 6 momentissa on säädetty, saadaan poronomistajalle tai hänen perheenjäsenelleen maatalousyrittäjänä jo vahvistettu työtulo muuttaa takautuvasti tämän lain voimaantulon johdosta.

Tämän lain mukainen vakuutus on otettava kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, jos vakuuttamisvelvollisuus on alkanut sanottuna aikana. Jos oikeus eläkkeen saamiseen alkaa tänä aikana ennen vakuutuksen ottamista, eläke maksetaan niin kuin vakuutus olisi ollut voimassa jo vakuuttamisvelvollisuuden alkaessa, mutta eläkkeestä pidätetään, mitä vakuutusmaksuna olisi ollut suoritettava.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivänä lokakuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 115. Valiokunta on esityksen yhteydessä samaa asiaa koskevana käsitellyt ed. P. Väyrysen ym. toivomusaloitteen n:o 1763 poromiesten saattamisesta maatalouden yrittäjäeläkelain piiriin.

Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaali- ja terveysministeriöstä ja johtaja Heimer Sundbergia Eläketurvakeskuksesta valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että poronhoito luettaisiin maatalousyrittäjien eläkelain piiriin kuuluvaksi. Lakia sovellettaisiin poronomistajaan tai hänen perheenjäseneensä edellyttäen, että hän osallistuu poronhoitotyöhön. Täten porojen omistaminen ei sinänsä oikeuta eläketurvaan. Poronomistajan ja perheenjäsenen vuotuiseksi työtuloksi katsottaisiin 35 markkaa hänen hoitamaansa vuotta vanhempaa poroa kohden.

Saamansa selvityksen nojalla ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja on sen vuoksi asettunut puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta ehdottaa kuitenkin tehtäväksi voimaantulosäännöksen 2 momenttiin erään muodollista laatua olevan korjauksen.

Ed. P. Väyrysen ym. toivomusaloitteessa n:o 1763 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin maatalousyrittäjien eläkelain muuttamiseksi siten, että myös poromiehet tulisivat sen piiriin. Toivomusaloitteen johdosta valiokunta toteaa, että siinä ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelakia muutettavaksi juuri sillä tavoin kuin hallitus on esittänyt. Tämän vuoksi ei aloite enää anna aihetta sanotun toivomuksen esittämiseen hallitukselle.

Edellä olevaan viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki
maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 1, 8 ja 15 § sekä *lisätään* 19 §:ään, sellaisena kuin se on 6 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (171/70), uusi 5 momentti seuraavasti:

1, 8, 15 ja 19 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Tämä laki ei koske sellaista poronomistajaa tai hänen perheenjäsentään, joka on täyttänyt 65 vuotta ennen lain voimaantuloa. Oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen ei *(poist.)* myöskään ole sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen lain voimaantuloa.
(3—6 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta vielä ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 1763 hylättäisiin.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, jäsenet Granvik, Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, H. Linna, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsenet Kaipainen, Pursiainen, Stenbäck ja Vaittinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 121 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 16 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 115 laiksi maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaaliva-liokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 16 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 121, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 1, 8 ja 15 § sekä *lisätään* 19 §:ään, sellaisena kuin se on 6 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (171/70), uusi 5 momentti seuraavasti:

1 §.

Suomessa asuva maatalousyrittäjä on vakuutettava vanhuuden, työkyvyttömyyden ja kuoleman varalta siten kuin tässä laissa säädetään.

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan

1) maatilatalouden harjoittajaa, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maatilataloutta vähintään kaksi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä viljelmällä;

2) kalastajaa, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta;

3) poronomistajaa, joka omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun tekee poronhoitotyötä; ja

4) henkilöä, joka tekee 1—3 kohdissa tarkoitettua työtä perheenjäsenenä.

Tämä laki ei kuitenkaan koske

1) maatalousyrittäjää, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, eikä toimintaa, joka ei ole maatalousyrittäjän täytettyä sanotun iän yhdenjaksoisesti jatkunut vähintään neljää kuukautta; eikä

2) maatalousyrittäjää, jonka 8 §:ssä tarkoitettu työtulo sanotun pykälän säännösten mukaan arvioituna ei vastaa vähintään 500 markan vuosituloa.

Tätä lakia ei myöskään sovelleta maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon yhteydessä harjoitettuun toimintaan, jota on pidettävä eri yrityksenä.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko tätä lakia sovellettava määrättyyn henkilöön tai määrättyyn toimintaan, ratkaisee asian asianomaisen tai 16 §:ssä mainitun maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hakemuksesta eläketurvakeskus.

8 §.

Eläkkeen perusteena olevan työtulon määräämistä varten maatalousyrittäjälle vahvistetaan se työtulo, jonka hänen voidaan kohtuudella arvioida jatkuvasti saavan tämän lain piiriin kuuluvasta toiminnastaan.

Maatilataloudesta katsotaan isännän ja emännän yhteenlasketun vuotuisen työtulon olevan 500 markkaa maatalousmaan hehtaaria kohden 12 hehtaarilta sekä sen jälkeen 120 markkaa hehtaarilta, yhteensä kuitenkin enintään 30 hehtaarilta. Emännän vuotuisena työtulona pidetään 1 800 markkaa, kuitenkin enintään puolet sanotusta yhteenlasketusta työtulosta. Yhteenlaskettu työtulo ja sen jakautuminen isännän ja emännän kesken määrätään kuitenkin edellä sanotusta poiketen, jos poikkeuksellinen viljelystapa tai työnjako viljelmällä taikka muu erityinen syy niin edellyttää.

Jos isännän tai emännän työtä samalla viljelmällä suorittaa kaksi tai useampia henkilöitä yhteiseen lukuun, määrätään heille yhteinen työtulo jakamalla ensin maatalousmaan pinta-ala isännän työtä tekevien lukumäärällä ja määräämällä kullekin osa-alalle erikseen 2 momentissa tarkoitettu työtulo. Emännän työtä tekevien työtulo määrätään 2 momentin mukaisesti niin, että se on enintään puolet koko sanotulla tavalla määrätystä työtulosta viljelmällä. Muu osa sanotusta työtulosta jaetaan, jollei erityistä syytä muuhun ole, tasan isännän työtä tekevien kesken.

Maatilatalouden työhön osallistuvan muun perheenjäsenen työtulona pidetään hänelle maksettavaa palkkaa, kuitenkin enintään, mitä 2 momentin mukaisesti isännälle on laskettava työtuloa.

Poronomistajan vuotuiseksi työtuloksi katsotaan hänen omistamaansa ja paliskunnan toimesta luettua vuotta vanhempaa poroa kohden 35 markkaa. Jos poronomistaja tekee tämän lain piiriin kuuluvaa poronhoitotyötä olennaisesti enemmän tai vähemmän kuin hänen edellä tarkoitettujen lukuporojensa määrä edellyttää, korotetaan tai alennetaan vastaavasti työtuloa.

Vakuutuksen alkaessa maatalousyrittäjien eläkelaitos vahvistaa maatalousyrittäjän työtulon. Jos työtuloon vaikuttavat seikat myöhemmin olennaisesti muuttuvat, tarkistetaan se hakemuksesta. Eläkelaitos voi myös omasta aloitteestaan tarkistaa työtulon. Työtuloa älköön kuitenkaan muutettako takautuvasti.

Eläkkeen perusteena oleva työtulo saadaan jakamalla vahvistettujen ja työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti tarkistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla.

Eläketurvakeskus voi antaa eläkelaitokselle yleisiä ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

15 §.

Edellä 1 §:n 5 momentissa ja 4 §:ssä tarkoitettuihin eläketurvakeskuksen päätöksiin sekä 8 §:n 6 momentissa tarkoitettuihin eläkelaitoksen päätöksiin saa hakea muutosta ja päätöksen poistamista siten kuin työntekijäin eläkelaissa on säädetty.

19 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Paliskunnat ja paliskuntain yhdistys ovat velvollisia antamaan eläkelaitokselle tämän lain toimeenpanossa tarvittavat tiedot vuosittain poronhoitovuoden päätyttyä, siten kuin eläkelaitos tarkemmin määrää. Eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella on oikeus tarvittaessa muulloinkin saada näitä tietoja paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Tämä laki ei koske sellaista poronomistajaa tai hänen perheenjäsentään, joka on täyttänyt 65 vuotta ennen lain voimaantuloa. Oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen ei myöskään ole sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen lain voimaantuloa.

Jos poronomistaja tai hänen perheenjäsenensä tekee tässä laissa tarkoitettua poronhoitotyötä lain voimaantullessa, eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan myös aika, jonka hänen sanottu toimintansa on jatkunut vuoden 1969 jälkeen, sikäli kuin hänellä tämän toiminnan perusteella ei ole voimassa vakuutusta yrittäjien eläkelain (468/69) mukaan.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 6 momentissa on säädetty, saadaan poronomistajalle tai hänen perheenjäsenelleen maatalousyrittäjänä jo vahvistettu työtulo muuttaa takautuvasti tämän lain voimaantulon johdosta.

Tämän lain mukainen vakuutus on otettava kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, jos vakuuttamisvelvollisuus on alkanut sanottuna aikana. Jos oikeus eläkkeen saamiseen alkaa tänä aikana ennen vakuutuksen ottamista, eläke maksetaan niin kuin vakuutus olisi ollut voimassa jo vakuuttamisvelvollisuuden alkaessa, mutta eläkkeestä pidätetään, mitä vakuutusmaksuna olisi ollut suoritettava.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa.

Valtion eläkelain (280/66) säätämisen yhteydessä muutettiin kansaneläkelain 30 §:n 2 momenttia 20 päivänä toukokuuta 1966 annetulla lailla (295/66) siten, että vuoden 1967 alusta lukien kansaneläkkeen tukiosaa myönnettäessä vuosituloksi ei lueta valtion eläkelain, kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain, Suomen Pankin eläkesäännön, postisäästöpankin eläkesäännön, kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain ja ortodoksisen kirkon eläkesäännön mukaista peruseläkettä eikä puolta peruseläkkeen ylittävästä vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeestä.

Kun valtion lisäeläketurvaan oikeutetut edunsaajat sanotun säännöksen mukaan voivat valtion eläkelain nojalla määräytyvien täysimääräistenkin eläke-etujen lisäksi saada myös kansaneläkkeen tukiosan, saattoi heidän yhteenlaskettujen eläkkeittensä summa ylittää tukiosaa vastaavalla määrällä 66 %:a yhteensovitusperusteesta. Sama koski myös niitä, joilla oli lisäeläketurva edellä mainittujen muiden säännösten tai eläkesääntöjen perusteella.

Eläketurvan ja ansiotason edellä mainitun keskinäisen epäsuhteen tasoittamiseksi muutettiin muun eläketurvan perusteella määräytyviä etuja rajoittamatta kansaneläkelain 30 §:n 2 momentin 3 kohtaa 30 päivänä joulukuuta 1966 annetulla lailla (719/66) väliaikaisesti siten, että työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituista eläkkeistä työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukainen eläke ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain nojalla myönnetty eläke ovat samalla tavoin kuin vuoden 1966 loppuun voimassa olleen lain mukaan etuoikeutettua tuloa tukiosaa määrättäessä ja että muista sanotussa lainkohdassa mainituista eläkkeistä on etuoikeutettua tuloa määrä, joka vastaa kunkin eläkkeen osalta eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/9 %:a jokaiselta eläkettä määrättäessä huomioon otetulta kuukaudelta, ei kuitenkaan useammalta kuin 360 kuukaudelta.

Sanottu lainmuutos oli voimassa vuoden 1967 loppuun. Lain voimassaoloaikaa pitennettiin kuitenkin viimeksi 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (807/69) vuoden 1970 loppuun, jolloin lakiin sisällytettiin myös maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaiset vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet. Vastaavasti eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (720/66) säädetyt määräajat pitennettiin vuoden 1971 loppuun 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (808/69). Sanotussa laissa oleva säännös kunnallisen eläkelaitoksen oikeudesta hyväksyä eläkeoikeuden valintaa tarkoittavan ilmoituksen peruutus kumottiin kuitenkin 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetulla lailla (466/70).

Syynä edellä mainittuun väliaikaiseen järjestelyyn on ollut vireillä ollut kysymys eläketulon ja työtulon saattamisesta tukiosan saamiseen nähden nykyistä oikeudenmukaisempaan suhteeseen keskenään. Sanottu kysymys on valtioneuvoston 10 päivänä toukokuuta 1968 asettaman eläkejärjestelmäkomitean tutkittavana. Kun komitean ehdotusta tältä osin ei ole vielä jätetty, esitetään, että laki kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta säädettäisiin olemaan voimassa vielä vuoden 1971 ajan ja että eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemistä varten säädetyt määräajat pitennettäisiin vuoden 1972 loppuun.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta 19 päivänä joulukuuta 1969 annettu laki (807/69) on edelleen voimassa vuoden 1971 ajan.

Laki

eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Toukokuun 20 päivänä 1966

annetun valtion eläkelain voimaanpanolain (281/66) 4 §:ssä;

kunnallisista terveyssisarista annetun lain muuttamisesta annetun lain (288/66) voimaantulosäännöksen 2 momentissa;

kunnan kätilöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (289/66) voimaantulosäännöksen 2 momentissa;

maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain muuttamisesta annetun lain (292/66) voimaantulosäännöksen 1 momentissa;

metsäoppilaitoksista annetun lain muuttamisesta annetun lain (293/66) voimaantulosäännöksen 1 momentissa;

annetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/66) voimaantulosäännöksen 3 momentissa; sekä

työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (299/66) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus eläkeoikeuden säilyttämisestä voidaan, sen estämättä mitä kussakin edellä mainitussa lainkohdassa on säädetty, tehdä vielä vuoden 1972 aikana.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sillä kumotaan eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa 19 päivänä joulukuuta 1969 annettu laki (808/69).

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivänä lokakuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 116. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaali- ja terveysministeriöstä ja toimistopäällikkö Risto Vaarakaria kansaneläkelaitoksesta valiokunta ilmoittaa kunnioittaen seuraavaa.

Niin kuin hallituksen esityksen perusteluista käy selville, on kysymys eläketulon ja työtulon saattamiseksi kansaneläkkeen tukiosan saamiseen nähden nykyistä oikeudenmukaisempaan suhteeseen edelleen vireillä eläkejärjestelmäkomiteassa. Tästä johtuen ennen asian lopullista ratkaisemista hallitus ehdottaa pitennettäväksi vuoden 1971 loppuun myös kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia, jolla on rajoitettu muun muassa valtion eläkelain ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaisten vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden osalta sitä liian suurena pidettyä eläkkeen osaa, mitä ei ns. etuoikeutettuna tulona oteta huomioon kansaneläkkeen tukiosaa määrättäessä. Kun toisaalta ns. vanhojen eläkejärjestelmien mukaiset eläkkeet ovat kokonaan tuloa tukiosaa määrättäessä, valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvässä toisessa lakiehdotuksessa ehdotettua valintaoikeuden ajan vastaavaa pitentämistä hyvin perusteltuna, koska asianomaisilla on täten mahdollisuus suorittaa valintansa eri eläkejärjestelmien välillä sen jälkeen, kun valintaan omalta osaltaan vaikuttava kysymys eläkkeiden vaikutuksesta kansaneläkkeen tukiosaan on saatu pysyväisesti ratkaistuksi.

Ehdottaessaan hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäviksi valiokunta joutuu kuitenkin toteamaan, että kunnan viranhaltijain ja työntekijäin osalta aika eläkkeen valintaa koskevan ilmoituksen peruuttamista varten päättyy kuluvana vuonna annettujen lakien (466 ja 467/70) mukaan jo tämän vuoden lopussa, joten viimeksi mainitut jäävät tässä suhteessa eri asemaan muihin julkisen hallinnon palveluksessa oleviin nähden.

Edellä olevaan viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Granvik (osittain), Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, Männistö, A. Niemelä, Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsenet Poutanen, Suokas ja Tiilikainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 118 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 14 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 116 laiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 14 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 116, on päättänyt hyväksyä seuraavat lait:

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimassaoloajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta 19 päivänä joulukuuta 1969 annettu laki (807/69) on edelleen voimassa vuoden 1971 ajan.

Laki

eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Toukokuun 20 päivänä 1966

annetun valtion eläkelain voimaanpanolain (281/66) 4 §:ssä;

kunnallisista terveyssisarista annetun lain muuttamisesta annetun lain (288/66) voimaantulosäännöksen 2 momentissa;

kunnan kätilöistä annetun lain muuttamisesta annetun lain (289/66) voimaantulosäännöksen 2 momentissa;

maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain muuttamisesta annetun lain (292/66) voimaantulosäännöksen 1 momentissa;

metsäoppilaitoksista annetun lain muuttamisesta annetun lain (293/66) voimaantulosäännöksen 1 momentissa;

annetun evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/66) voimaantulosäännöksen 3 momentissa; sekä

työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (299/66) voimaantulosäännöksen 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus eläkeoikeuden säilyttämisestä voidaan, sen estämättä mitä kussakin edellä mainitussa lainkohdassa on säädetty, tehdä vielä vuoden 1972 aikana.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sillä kumotaan eläkeoikeuden valintaa koskevan ilmoituksen tekemisestä eräissä tapauksissa 19 päivänä joulukuuta 1969 annettu laki (808/69).

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Kansaneläkelain 24 §:n mukaan työkyvyttömyyseläke voidaan evätä tai sitä vähentää vakuutetulta, joka on tahallisesti aiheuttanut työkyvyttömyyteen johtaneen sairauden tai vamman tai jonka rikollinen teko, törkeä huolimattomuus tai päihtymys on olennaisesti myötävaikuttanut hänen työkyvyttömyytensä syntymiseen. Eläkkeen tukiosa voidaan kansaneläkelain 25 §:n nojalla evätä tai sitä vähentää, jos vakuutettu on heikontanut taloudellista asemaansa siinä määrin, että se on vaikuttanut hänen oikeuteensa saada tukiosa tai olennaisesti tukiosan määrään edellyttäen, että hän on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää, että hän siten voi aiheuttaa sellaisen seurauksen taikka jos hän hakemuksessaan tai ilmoituksessaan on tahallisesti antanut vääriä tietoja omista tai puolisonsa tuloista tai omaisuudesta. Kun työkyvyttömyyseläke tai tukiosa on evätty tai niitä vähennetty, voivat asianomaisen taloudelliset olot myöhemmin niin olennaisesti huonontua, että epäämis- tai vähentämispäätös on kohtuuton. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että kansaneläkelaitos saisi oikeuden oikaista päätöksen. Säännös tästä sisältyy lakiin lisättäväksi ehdotettuun uuteen 32 a §:ään.

Kansaneläkelain 39 §:n 4 momentin mukaan voidaan työkyvyttömyyseläke myöntää sairausvakuutuslain mukaisen päivärahaoikeuden päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien, jos eläkettä on haettu kolmen kuukauden kuluessa päivärahaoikeuden päättymisestä. Samoin voidaan työkyvyttömyyseläke myöntää päivärahan hakemista seuraavan kuukauden alusta, jos päivärahahakemus on hylätty ja työkyvyttömyyseläkettä haetaan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun päivärahahakemuksen hylkäämispäätös on saavuttanut lainvoiman. Sairausvakuutuslain 30 §:ää muutettiin 15 päivänä heinäkuuta 1970 annetulla lailla (499/70), joka tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1970, siten, että sanotussa pykälässä säädetty päivärahan hakuaika pitennettiin kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Tämän vuoksi olisi myös kansaneläkelain 39 §:n 4 momentissa tarkoitettu työkyvyttömyyseläkkeen hakuaika muutettava kuudeksi kuukaudeksi, jotta päivärahan ja työkyvyttömyyseläkkeen välille ei syntyisi mitään katkoa. Samassa yhteydessä olisi korjattava eräissä tapauksissa todettu epäkohta, joka aiheutuu siitä, että päivärahapäätös on annettu vasta päivärahaoikeuden päättymisen jälkeen, jolloin kolmen kuukauden hakuaika on jo päivärahapäätöksen antamishetkellä kulunut umpeen. Asian viivästyminen johtuu usein hakijasta riippumattomista seikoista. Näissä tapauksissa olisi työkyvyttömyyseläkkeen hakuaika laskettava päivärahaa koskevan päätöksen antamisesta lukien.

Kansaneläkelain 42 §:n mukaan keskeytetään eläkkeen maksaminen kansaneläkeasetuksella määrätyissä tapauksissa silloin, kun eläkkeensaaja on joutunut julkiseen laitoshoitoon, jonka voidaan otaksua jatkuvan vähintään kolmen kuukauden ajan. Kansaneläkeasetuksen 61 §:n mukaan keskeytetään eläkkeen maksaminen muun muassa silloin, kun eläkkeensaaja on joutunut mielisairaslain (187/52) 34 §:n 2 momentissa ja 35 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa mielisairaalaan. Kysymyksessä olevissa tapauksissa, joissa mielisairaalaan määräämisen perusteena on ollut rikoksesta vireille pantu syyte, olisi kuitenkin kohtuullisena pidettävä, että eläkkeensaajalle itselleen suoritettaisiin osa hänen eläkkeestään hänen omaan käyttöönsä henkilökohtaisia tarpeitaan varten. Eläkkeen osa vahvistettaisiin asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 39 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (705/65) ja 42 §:n 1 momentti sekä *lisätään* lakiin uusi 32 a § seuraavasti:

32 a §.

Jos lainvoimainen päätös, jolla työkyvyttömyyseläke 24 §:n nojalla tai eläkkeen tukiosa 25 §:n nojalla on evätty tai sitä vähennetty, myöhemmin havaitaan vakuutetulle kohtuuttomaksi, eläkelaitos voi oikaista päätöksen.

39 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, voidaan työkyvyttömyyseläke myöntää sairausvakuutuslain mukaisen päivärahaoikeuden päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien, jos eläkettä on haettu kuuden kuukauden kuluessa päivärahaoikeuden päättymisestä tai, mikäli päivärahaa koskeva päätös on annettu päivärahaoikeuden päättymisen jälkeen, saman ajan kuluessa päätöksen antamisesta lukien. Samoin voidaan työkyvyttömyyseläke myöntää päivärahan hakemista seuraavan kuukauden alusta, jos päivärahahakemus on hylätty ja työkyvyttömyyseläkettä haetaan kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun päivärahahakemuksen hylkäämispäätös on saavuttanut lainvoiman.

42 §.

Eläkkeen maksaminen keskeytetään seuraavan eläkejakson alkamisesta lukien, kun eläkkeensaaja on alkanut kärsiä vähintään kolme kuukautta kestävää vapausrangaistusta, ja asetuksella määrätyissä tapauksissa silloin, kun eläkkeensaaja on joutunut julkiseen laitoshoitoon, jonka voidaan otaksua jatkuvan vähintään kolmen kuukauden ajan. Jos eläkkeen maksaminen on keskeytetty mielisairaslain (187/52) 34 §:n 2 momentissa ja 35 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, saadaan eläkkeensaajalle kuitenkin suorittaa hänen omaan käyttöönsä henkilökohtaisia tarpeita varten asetuksella erikseen vahvistettu eläkkeen osa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 23 päivänä lokakuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 117. Valiokunta on esityksen yhteydessä samaa asiaa koskevina käsitellyt ed. Karkisen lakialoitteen n:o 295 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ja ed. Kaupin ym. toivomusaloitteen n:o 1463 mielisairaalain kriminaalipotilaiden ja muiden potilaiden etuuksien yhdenmukaistamisesta.

Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Olavi Alankoa sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä toimistopäällikkö Risto Vaarakaria kansaneläkelaitoksesta valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Kansaneläkelain 24 §:n mukaan työkyvyttömyyseläke voidaan evätä tai sitä vähentää siltä, joka on tahallisesti ja sitä tarkoittaen aiheuttanut pysyvään työkyvyttömyyteen johtaneen sairauden tai vamman sekä eräissä muissakin tapauksissa. Lain 25 §:n mukaan eläkkeen tukiosa voidaan myös määrätyissä tapauksissa evätä tai vähentää vakuutetun tahallisesti heikontaessa taloudellista asemaansa tai antaessa vääriä tietoja omista tai puolisonsa tuloista tai omaisuudesta. Asianomaisen olosuhteet ovat kuitenkin voineet työkyvyttömyyseläkettä tai tukiosaa koskevan eväämis- tahi vähentämispäätöksen jälkeen olennaisesti huonontua tahi sanottujen etuuksien saamiseen oikeuttavat säännökset muuttua. Tämän vuoksi on valiokunnan mielestä oikein ottaa lakiin säännös (32 a §), jonka tarkoituksena on antaa kansaneläkelaitokselle kohtuusnäkökohtien mukaan mahdollisuus lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta oikaista lainvoimainen päätös, jolla työkyvyttömyyseläke tai eläkeen tukiosa on 24 tai 25 §:n nojalla evätty tai sitä vähennetty.

Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 39 §:n 4 momentin muuttamisella pyritään sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan enimmäisajan pitentämisen johdosta tarkistamaan myös päivärahaoikeutta seuraavan työkyvyttömyyseläkkeen hakuaikaa, jotta sanottujen etuuksien välille ei syntyisi katkoa. Samalla on kysymyksessä olevaa lainkohtaa ehdotettu käytännössä saatujen kokemusten perusteella muutettavaksi myös siten, että hakuaika, joka muutoin alkaa päivärahan päättymisestä, lasketaan kuitenkin päivärahaa koskevan päätöksen antamisesta lukien silloin, jos päätös on annettu päivärahaoikeuden päättymisen jälkeen. Ed. Karkisen lakialoitteeseen n:o 295 sisältyvässä lakiehdotuksessa pyritään myös asianomaisen edun turvaamiseen siinä tilanteessa, kun hän päivärahaoikeuden päätyttyä siirtyy työkyvyttömyyseläkkeelle. Kun hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus täyttää tämän tarkoituksen paremmin, valiokunta on asettunut hallituksen esityksen kannalle.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan edelleen kansaneläkelain 42 §:ää muutettavaksi niin, että eläkkeensaajalle, jonka eläkkeen maksaminen on sanotun lainkohdan ja kansaneläkeasetuksen 61 §:n nojalla keskeytetty hänen jouduttuaan mielisairaslain 34 §:n 2 momentissa ja 35 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ns. kriminaalipotilaana mielisairaalaan, voitaisiin maksaa sanotulta ajalta hänen henkilökohtaisia tarpeitaan varten asetuksella erikseen vahvistettu eläkkeen osa. Valiokunta pitää ehdotusta hyvin perusteltuna, koska se saattaa sanotut potilaat käyttövaroihin nähden samaan asemaan muiden mielisairaanhoitolaitoksissa hoidettavien potilaiden kanssa. Ed. Kaupin ym. toivomusaloitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin tarvittavien lainmuutosten aikaansaamiseksi niin, ettei joutuminen kriminaalipotilaana mielisairaalaan merkitsisi kansaneläkelaissa ja sairausvakuutuslaissa säädettyjen etuuksien menetystä. Aloitteen johdosta valiokunta aluksi toteaa, että sairausvakuutuslain osalta valiokunnan saamien tietojen mukaan asiaa parhaillaan tutkitaan. Mitä tu-

lee kansaneläkelain muuttamiseen, mistä hallituksen esityksessä on kysymys, valiokunta katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotettua käyttövarojen maksamista kriminaalipotilaille voidaan pitää riittävänä ottaen huomioon sen, että hoito on asianomaiselle ilmainen ja hänen ollessa perheellinen voidaan voimassa olevan lain mukaan eläke tai osa siitä maksaa hänen perheensä huoltoon. Edellä olevan perusteella valiokunta ei katso olevan aihetta ehdotetun toivomuksen esittämiseen hallitukselle.

Edellä olevaan viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 295 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Lopuksi valiokunta vielä ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 1463 hylättäisiin.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Granvik, Juvela (osittain), Kainulainen, Ensio Laine, Lankinen, H. Linna, Männistö, A. Niemelä, Partanen (osittain), Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsenet Kaipainen ja Pursiainen (osittain).

Suuren valiokunnan mietintö n:o 119 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. Karkisen lakialoitteen n:o 295, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 15 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 295 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 117 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 15 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 119, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 39 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (705/65), ja 42 §:n 1 momentti sekä *lisätään* lakiin uusi 32 a § seuraavasti:

32 a §.

Jos lainvoimainen päätös, jolla työkyvyttömyyseläke 24 §:n nojalla tai eläkkeen tukiosa 25 §:n nojalla on evätty tai sitä vähennetty, myöhemmin havaitaan vakuutetulle kohtuuttomaksi, eläkelaitos voi oikaista päätöksen.

39 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, voidaan työkyvyttömyyseläke myöntää sairausvakuutuslain mukaisen päivärahaoikeuden päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien, jos eläkettä on haettu kuuden kuukauden kuluessa päivärahaoikeuden päättymisestä tai, mikäli päivärahaa koskeva päätös on annettu päivärahaoikeuden päättymisen jälkeen, saman ajan kuluessa päätöksen antamisesta lukien. Samoin voidaan työkyvyttömyyseläke myöntää päivärahan hakemista seuraavan kuukauden alusta, jos päivärahahakemus on hyvitty ja työkyvyttömyyseläkettä haetaan kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun päivärahahakemuksen hylkäämispäätös on saavuttanut lainvoiman.

42 §.

Eläkkeen maksaminen keskeytetään seuraavan eläkejakson alkamisesta lukien, kun eläkkeensaaja on alkanut kärsiä vähintään kolme kuukautta kestävää vapausrangaistusta, ja asetuksella määrätyissä tapauksissa silloin, kun eläkkeensaaja on joutunut julkiseen laitoshoitoon, jonka voidaan otaksua jatkuvan vähintään kolmen kuukauden ajan. Jos eläkkeen maksaminen on keskeytetty mielisairaslain (187/52) 34 §:n 2 momentissa ja 35 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, saadaan eläkkeensaajalle kuitenkin suorittaa hänen omaan käyttöönsä henkilökohtaisia tarpeita varten asetuksella erikseen vahvistettu eläkkeen osa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle eräiksi muutoksiksi eduskunnan oikeusasiamiestä koskevaan lainsäädäntöön.

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on hallitusmuodon 49 §:n ja sen perusteella 10 päivänä tammikuuta 1920 annetun eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännön mukaan valvoa, että tuomarit ja muut virkamiehet noudattavat lakeja ja asetuksia sekä viranomaisille annettuja johtosääntöjä. Oikeusasiamiehen valvonnan kohteina ovat valtion, kuntien ja muiden itsehallintoyhdyskuntien viranomaiset ja virkamiehet sekä muut henkilöt, jotka suorittavat julkista tehtävää virkavastuun alaisina.

Tehtävänsä suorittamisessa oikeusasiamiehellä on apunaan kansliahenkilökunta, johon kuuluu kolme päätoimista sihteeriä, kirjaaja ja kanslia-apulainen. Kansliassa on lisäksi usean vuoden ajan ollut kaksi sivutoimista sihteeriä puolin esittelyvelvollisuuksin.

Oikeusasiamies toimittaa valvontatehtäväänsä enimmäkseen tutkimalla tehtyjen kanteluiden perusteella tai omasta aloitteestaan epäilyksiä herättäviä tapauksia ja pitämällä tarkastuksia viranomaisten luona. Kantelujen määrä on jatkuvasti kasvanut. Vuosittainen kantelujen määrä oli 1930 luvulla 150—500, 1950 luvulla yleensä 800—900 ja 1960 luvulla yhtä poikkeusta lukuunottamatta runsaasti yli 1 000, mm. 1967 1 544, 1968 1 215 ja 1969 1 313. Omasta aloitteestaan oikeusasiamies on viime vuosina ryhtynyt suorittamaan tutkimuksia vuosittain 20—30 tapauksessa. Virastoissa ja laitoksissa pitämiinsä tarkastuksiin oikeusasiamies on käyttänyt 30—40 työpäivää vuodessa.

Suurin osa oikeusasiamiehen työmäärästä aiheutuu kanteluista. Kantelut ovat hyvin erilaisia, useat ovat aiheettomia ja aiheellisten kantelujen synnyttämien asioiden laajakantoisuus ja periaatteellinen merkitys poikkeavat suuresti toisistaan. Voidaan tosin sanoa, että kaikki kanteluasiat ovat tärkeitä kantelijan itsensä mielestä ja niillä siten on merkitystä yksityisen kansalaisen oikeusturvan kannalta. Kanteluteitse, samoin kuin muullakin tavoin oikeusasiamiehen tutkittaviksi tulevien asioiden joukossa on kuitenkin sellaisia, joissa on kysymys kansalaisten perusoikeuksien ylläpitämisestä ja laajakantoisten epäkohtien korjaamisesta tai ehkäisemisestä. Näiden asioiden merkitys on laajemmalle ulottuva kuin muiden asioiden. Oikeusasiamiehen toimenpiteet näissä asioissa vaativat perusteellisia tutkimuksia ja vievät paljon aikaa tavallisen kantelun käsittelyaikaan verrattuna.

Epäkohtana oikeusasiamiehen toiminnassa on nykyisin se, että hänelle ei jää muilta kanteluasioilta riittävästi aikaa syventyä edellä tarkoitettuihin suuriin asioihin. Samasta syystä hänelle ei jää riittävästi aikaa myöskään tarkastustoimintaan. Tarkastustoimintaa olisi valvonnan kannalta parhaan hyödyn saamiseksi voitava lisätä nykyisestään, koska tarkastuksen yhteydessä laitoksesta ja sen toiminnasta sekä mahdollisista epäkohdista on saatavissa parempi selko kuin kirjallisista selvityksistä. Laitoksen asianmukaista hoitamista on omiaan edistämään jo tieto siitä, että tarkastuksia toimitetaan.

Eduskunta on käsitellessään edustaja Gestrinin ym. lakialoitetta hallitusmuodon muuttamisesta (n:o 2/1966 vp.) lausunut 11 päivänä maaliskuuta 1969 toivomuksen, että hallitus kiireellisesti valmistuttaisi ja antaisi eduskunnalle ehdotuksen laiksi hallitusmuodon 49 §:n muuttamisesta siten, että eduskunnan oikeusasiamiehen rinnalle valittaisiin toinen oikeusasiamies. Valtioneuvosto asetti 30 päivänä lokakuuta 1969 komitean laatimaan eduskunnan toivomuksessa tarkoitetun ehdotuksen laiksi hallitusmuodon muuttamisesta. Komitea, joka otti nimekseen Oikeusasiamiesinsituution kehittämiskomitea, on antanut mietintönsä valtioneuvostolle 27 päivänä helmikuuta 1970.

Oikeusasiamiehen suorittaman valvonnan saattamiseksi käytännössä nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi olisi oikeusasiamies vapautettava tutkimasta osaa kanteluasioista. Koska eduskunnan puolesta ja sen lukuun lain noudattamisen valvontaa toimittavan tulee olla eduskunnalta valtuutuksen saanut, tähän tulokseen ei päästä lisäämällä oikeusasiamiehen kansliahenkilökuntaa, vaan valitsemalla, niin kuin eduskuntakin on toivomuksessaan lausunut, oikeusasiamiehen rinnalle toinen henkilö hoitamaan oikeusasiamiehelle kuuluvia tehtäviä.

Hallituksen mielestä toisella oikeusasiamiehellä tulisi olla periaatteessa samat valtuudet kuin oikeusasiamiehellä on. Oikeusasiamiehen valtuuksiin kuuluu kuitenkin myös eräitä

oikeuksia, kuten oikeus olla saapuvilla eduskunnan istunnoissa ja ottaa osaa niissä keskusteluihin sekä oikeus valvontatehtäviä toimittaessaan olla läsnä valtioneuvoston istunnossa. Nämä oikeudet sopivat paremmin jakamattomina yhdelle henkilölle. Olisi asianmukaista, että toinen oikeusasiamiehistä käyttäisi näitä oikeuksia yksin. Siis vain toinen oikeusasiamies esiintyisi oikeusasiamiehenä ja toinen astuisi tarvittaessa hänen sijaansa. Oikeusasiamiesten toiminta muodostuisi joustavammaksikin, kun toisella olisi oikeus käyttää oikeusasiamiehelle kuuluvaa valtaa. Käytännössä tällainen ratkaisu merkitsisi sitä, että nykyinen oikeusasiamiehen toimi jäisi entiselleen ja että toinen oikeusasiamies tulisi toimimaan oikeusasiamiehen apuna samalla tavalla kuin nykyisin apulaisoikeuskansleri toimii oikeuskanslerin apuna. Kokemukset oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin toiminnasta ovat myönteiset.

Edellä olevan perusteella hallitus ehdottaa eduskunnan oikeusasiamiestä koskevat perussäännökset sisältävän hallitusmuodon 49 §:n muuttamista siten, että eduskunta valitsee oikeusasiamiehen lisäksi apulaisoikeusasiamiehen, joka avustaa oikeusasiamiestä ja tarvittaessa astuu hänen sijaansa. Apulaisoikeusasiamiehen kelpoisuusehtojen tulisi olla samat kuin oikeusasiamiehen kelpoisuusehdot ja niin ikään vaali olisi toimitettava samassa järjestyksessä. Kummankin toimikausi olisi neljä vuotta.

Apulaisoikeusasiamies astuisi oikeusasiamiehen sijaan silloin kun oikeusasiamies toimikauden kestäessä kuolisi tai eroaisi toimestaan eikä eduskunta olisi ehtinyt valita uutta oikeusasiamiestä ja myös silloin kun oikeusasiamies vuosiloman, sairauden tai muun syyn takia olisi estynyt hoitamasta tehtäviään. Apulaisoikeusasiamies joutuisi tänä aikana hoitamaan siis kaikki ne tehtävät, jotka oikeusasiamiehille yhdessä kuuluvat. Oikeusasiamiehen pitempiaikaisen esteen aikana saattaisi kuitenkin osa virkatehtävistä jäädä hoitamatta. Samanlaiseksi saattaisi tilanne muodostua silloin kun apulaisoikeusasiamies kuolisi tai eroaisi taikka hänelle sattuisi pitempiaikainen este. Tämän vuoksi olisi hallituksen mielestä tarpeen valita varamies, joka tarvittaessa hoitaisi apulaisoikeusasiamiehen tehtävät. Lyhytaikaisen esteen sattuessa varamiestä ei tarvitsisi kutsua virantoimitukseen.

Apulaisoikeusasiamiehen toimen perustaminen aiheuttaisi myös eduskunnan oikeusasiamiehen eläkkeestä ja hänen kuoltuaan suoritettavasta perhe-eläkkeestä 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (284/66) täydentämisen. Eduskunnan oikeusasiamiehen johtosääntöön olisi lisättävä määräyksiä apulaisoikeusasiamiehen tehtävistä ja oikeuksista. Muutoksen johtosääntöön vahvistaa eduskunta puhemiesneuvoston esityksestä.

Uudelleenjärjestelyn johdosta nykyinen oikeusasiamiehen varamiehen toimi lakkaisi. Kun uusi varamies olisi ensi sijaisesti apulaisoikeusasiamiehen varamies, tulisi apulaisoikeusasiamies ja varamies valita samanaikaisesti ja siten, että varamiehen toimikausi olisi sama kuin apulaisoikeusasiamiehen toimikausi. Oikeusasiamiesten toiminnan tehokkuuden kannalta olisi eduksi, että apulaisoikeusasiamiehen ja hänen mukaansa varamiehen toimikausi ei olisi sama kuin oikeusasiamiehen toimikausi, vaan alkaisi ja päättyisi kesken oikeusasiamiehen toimikauden.

Hallitusmuodon 49 §:n sanamuoto on hieman epäselvä, koska sen mukaan oikeusasiamiehen neljän vuoden toimikausi voitaisiin määrätä alkamaan kesken edellisen toimikauden niissä tapauksissa, joissa oikeusasiamies on kuollut tai eronnut toimesta. Lakitekstin sanamuoto ei ole esteenä sillekään, että oikeusasiamiehen toimikausi määrättäisiin alkamaan edellisen toimikauden päättymisen jälkeisestä satunnaisesti valitusta ajankohdasta, jollei eduskunta esim. ole ehtinyt ajoissa valita oikeusasiamiestä. Eduskunnan nykyisen käytännön mukaan oikeusasiamies on valittu neljäksi kalenterivuodeksi. Oikeusasiamiehen erottua toimestaan kesken toimikauden, niin kuin kuluvana vuonna on tapahtunut, oikeusasiamies on valittu edellisen oikeusasiamiehen toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi.

Hallituksen mielestä nykyinen käytäntö olisi vahvistettava säätämällä nimenomaan, että oikeusasiamiehen toimikausi on kalenterivuotinen ja että kesken toimikauden kuolleen tai toimesta eronneen oikeusasiamiehen jälkeen valitaan uusi oikeusasiamies vain silloin jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Saman tulisi koskea apulaisoikeusasiamiestä ja hänen mukaansa varamiestä.

Uuden apulaisoikeusasiamiehen ja varamiehen toimikauden sopiva alkamisajankohta olisi tammikuun 1 päivä 1972. Kun nykyisen oikeusasiamiehen toimikausi päättyy vuoden 1973 lopussa, päästäisiin siihen, että oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen toimikaudet päättyisivät toistensa puolivälissä.

Uudelleenjärjestelystä aiheutuvat kustannukset olisivat apulaisoikeusasiamiehen palkkio ja varamiehen palkkion lisääntyminen sen johdosta, että hän joutuisi säännönmukaisesti olemaan toimessa sekä oikeusasiamiehen että apulaisoikeusasiamiehen vuosiloman ajan. Vuotuismenojen lisäys olisi noin 70 000 markkaa. Muita sanottavia lisämenoja ei uudelleenjärjestelystä aiheutuisi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

hallitusmuodon muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan hallitusmuodon 49 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä huhtikuuta 1957 annetussa laissa (176/57), näin kuuluvaksi:

49 §.

Varsinaisilla valtiopäivillä on, siinä järjestyksessä kuin eduskunnan puhemiehen vaalista on säädetty, neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan valittava eteväksi laintuntijaksi tietty henkilö eduskunnan oikeusasiamiehenä valvomaan, eduskunnan hänelle laatiman johtosäännön mukaan, lakien noudattamista tuomioistuinten ja muiden viranomaisten toiminnassa. Jos oikeusasiamies kuolee tai eroaa toimestaan ennen toimikauden päättymistä, eduskunta voi valita toimikauden loppuajaksi uuden oikeusasiamiehen. Samassa järjestyksessä ja yhtä pitkäksi ajaksi valitaan myös apulaisoikeusasiamies, joka avustaa oikeusasiamiestä ja tarvittaessa astuu hänen sijaansa, sekä varamies, joka apulaisoikeusasiamiehen estyneenä ollessa tarpeen mukaan hoitaa hänen tehtäviään.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1972. Lain voimaantullessa lakkaa aikaisemman lain mukainen eduskunnan oikeusasiamiehen varamiehen toimi.

Apulaisoikeusasiamiehen ja tämän lain mukaisen varamiehen ensimmäinen toimikausi alkaa lain voimaantulopäivästä. Vaali voidaan toimittaa ennen lain voimaantuloa.

Laki

eduskunnan oikeusasiamiehen eläkkeestä ja hänen kuoltuaan suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eduskunnan oikeusasiamiehen eläkkeestä ja hänen kuoltuaan suoritettavasta perhe-eläkkeestä 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (284/66) 1 §, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (778/68), näin kuuluvaksi:

1 §.

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen oikeudesta vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä heidän jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on säädetty erikseen.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Liite

Muutoksia

Eduskunnan oikeusasiamiehen johtosääntöön.

Eduskunta on päivänä kuuta 197 päättänyt muuttaa 10 päivänä tammikuuta 1920 annetun Eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännön (2/20) 11—18 §:n sekä lisätä siihen uudet 19, 20, 21, 22 ja 23 §:t seuraavasti:

11 §.

Oikeusasiamiehellä on yksinään päätäntävalta kaikissa hänen toimialaansa kuuluvissa asioissa.

12 §.

Oikeusasiamiehen kanslian työjärjestyksessä annetaan tarkemmat määräykset tehtävien jakamisesta oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen kesken.

Työjärjestyksen vahvistaa oikeusasiamies.

13 §.

Apulaisoikeusasiamies käsittelee ja ratkaisee samalla vallalla kuin oikeusasiamies ne asiat, jotka työjärjestyksessä on hänelle uskottu tai jotka oikeusasiamies on hänen ratkaistavikseen määrännyt. Apulaisoikeusasiamiehelle ei saa määrätä 2, 4 tai 5 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä.

Varamiehen hoitaessa apulaisoikeusasiamiehen tehtäviä on häneen nähden vastaavasti voimassa, mitä tässä johtosäännössä on säädetty apulaisoikeusasiamiehestä.

14 §.

Oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamies eivät saa toimikautensa kestäessä hoitaa muuta julkista virkaa.

Jos oikeusasiamieheksi tai apulaisoikeusasiamieheksi valittu on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän on oikeusasiamiehenä tai apulaisoikeusasiamiehenä.

15 §.

Jos oikeusasiamies toimikautensa kestäessä kuolee tai eroaa toimestaan eikä eduskunta ole valinnut uutta oikeusasiamiestä, apulaisoikeusasiamies hoitaa oikeusasiamiehen tehtäviä.

Apulaisoikeusasiamies hoitaa niin ikään oikeusasiamiehen tehtäviä tämän estyneenä ollessa. Työjärjestyksessä määrätään tarkemmin, milloin apulaisoikeusasiamies näissä tapauksissa astuu oikeusasiamiehen sijaan.

16 §.

Jos apulaisoikeusasiamies toimikautensa kestäessä kuolee tai eroaa toimestaan eikä eduskunta ole valinnut uutta apulaisoikeusasiamiestä, varamies hoitaa apulaisoikeusasiamiehen tehtäviä.

Oikeusasiamies voi tarvittaessa kutsua varamiehen hoitamaan apulaisoikeusasiamiehen tehtäviä.

17 §.

Oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamies saavat toimestaan palkkion. Oikeusasiamiehen palkkio määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin oikeuskanslerin palkkaus ja apulaisoikeusasiamiehen palkkio samojen perusteiden mukaan kuin apulaisoikeuskanslerin palkkaus. Varamies saa hoitaessaan apulaisoikeusasiamiehen tehtäviä saman palkkion kuin apulaisoikeusasiamies.

Jos oikeusasiamies tai apulaisoikeusasiamies on valtion virassa tai toimessa, hänen tulee luopua siihen kuuluvista palkkaeduista taikka hänelle oikeusasiamiehenä tai apulaisoikeusasiamiehenä tulevaa palkkiota vastaavasta palkkaetujen osasta. Sama koskee vastaavasti varamiestä hänen hoitaessaan apulaisoikeusasiamiehen tehtäviä.

18 §.

Oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamies saavat kumpikin puolentoista kuukauden vuosiloman.

19 §.

Oikeusasiamies ja apulaisoikeusasiamies ovat virallisista syyttäjistä säädetyn vastuun alaisia syytteistä, joita he ajavat tai ajattavat.

20 §.

Oikeusasiamiehen kansliassa on yksi vanhemman sihteerin ja kaksi nuoremman sihteerin tointa sekä kirjaajan ja kanslia-apulaisen toimet.

Määräykset kanslian henkilökunnan tehtävistä annetaan työjärjestyksessä.

21 §.

Oikeusasiamiehen kansliassa on pidettävä luetteloja kaikista oikeusasiamiehelle ilmoitetuista asioista sekä toimituskirjoista ja toimenpiteistä, joihin hän on ryhtynyt.

22 §.

Oikeusasiamiehen kanslia on pidettävä arkipäivinä, ei kuitenkaan lauantaina, avoinna yleisölle oikeusasiamiehen määräämänä aikana.

23 §.

Oikeusasiamies, apulaisoikeusasiamies tai oikeusasiamiehen kanslian henkilökuntaan kuuluva ei saa ilmaista, mitä hän toimessaan on saanut tietää sellaista, mikä asian laadun mukaan on pidettävä salassa.

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 30 hallituksen esityksen johdosta eräiksi muutoksiksi eduskunnan oikeusasiamiestä koskevaan lainsäädäntöön.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 29 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 118. Samassa tarkoituksessa eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1970 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan ed. Kohtalan ym. lakialoitteen n:o 397, joka sisältää ehdotuksen laiksi hallitusmuodon muuttamisesta. Valiokunta on käsitellyt hallituksen esityksen ja lakialoitteen samaa asiaa koskevina toistensa yhteydessä. Kuultuaan asian johdosta oikeuskansleri Risto Leskistä, eduskunnan oikeusasiamiestä Kaarlo L. Ståhlbergia, professori Paavo Kastaria ja oikeustieteen tohtori Antero Jyränkiä perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan oikeusasiamiehen käsiteltäviksi vuosittain tulevien kanteluiden ja muiden asioiden määrän jatkuvasti kasvaneen. Osa näistä asioista on sellaisia, joissa on kysymys kansalaisten perusoikeuksien ylläpitämisestä ja laajakantoisten epäkohtien korjaamisesta tai ehkäisemisestä. Näiden asioiden merkitys ulottuu laajemmalle kuin muiden ja oikeusasiamiehen toimenpiteet niissä vaativat perusteellisia, paljon aikaa vieviä tutkimuksia. Nykyisin oikeusasiamiehelle ei jää muilta kanteluasioilta riittävästi aikaa syventyä noihin laajakantoisiin asioihin eikä myöskään tarkastustoiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen.

Esityksen mukaan olisi oikeusasiamiehen suorittaman valvonnan saattamiseksi nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi valittava oikeusasiamiehen lisäksi toinen henkilö, joka hoitaisi osan oikeusasiamiehen tehtävistä. Tarpeellinen uudelleenjärjestely ehdotetaan toteutettavaksi siten, että perustetaan apulaisoikeusasiamiehen toimi, jolloin oikeusasiamiehen toimi jäisi entiselleen ja apulaisoikeusasiamiehen tehtävänä olisi avustaa oikeusasiamiestä sekä tarvittaessa astua hänen sijaansa. Edelleenkin valittaisiin varamies, joka apulaisoikeusasiamiehen estyneenä ollessa tarvittaessa astuisi hänen sijaansa. Toiminnan tehokkuuden kannalta olisi esityksen mukaan edullisempaa järjestää oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen nelivuotiset vaalikaudet alkamaan ja päättymään eri aikoina. Varamiehen toimikausi tulisi olemaan sama kuin apulaisoikeusasiamiehen, jonka tehtäviä varamies tarvittaessa tulisi hoitamaan. Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus uudelleenjärjestelyn aikaansaamiseksi tarvittavan muutoksen tekemisestä hallitusmuodon 49 §:ään. Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus uudistuksen johdosta tarpeelliseksi käyvän muutoksen tekemisestä lakiin eduskunnan oikeusasiamiehen eläkkeestä ja hänen kuoltuaan maksettavasta perhe-eläkkeestä.

Ed. Kohtalan ym. lakialoitteessa lähdetään niin ikään siitä, että eduskunnan oikeusasiamiehelle keskittyvää laillisuusvalvontaa olisi syytä kehittää. Aloitteessa se on kuitenkin ehdotettu toteutettavaksi niin, että nykyisen oikeusasiamiehen toimen rinnalle perustettaisiin toinen oikeusasiamiehen toimi, jolloin oikeusasiamiehet tulisivat toimimaan tasa-arvoisina. Tätä järjestelmää on aloitteessa pidetty parempana kuin hallituksen esityksen mukaista, valtioneuvoston oikeuskanslerin osalta käytössä olevaa päällikkövaltaista järjestelmää. Jokaiseen laillisuusvalvonnan alaan kuuluvaan kanteluun olisi aloitteen mukaan suhtauduttava periaatteessa samalla tavalla. Kantelun osoittaminen apulaisoikeusasiamiehen ratkaistavaksi merkitsisi sen luokittelemista vähemmän tärkeisiin kuuluvaksi ja ilmeistä on, että apulaisoikeusasiamiehen ratkaisuille ei annettaisi sitä arvoa kuin oikeusasiamiehen ratkaisuille kuuluu. Rinnakkaisjärjestelmään ei liittyisi vastaavaa luokittelua, vaan kaikki kantelut johtaisivat yhtä arvovaltaiseen ratkaisuun. Aloitteen mukaan ehkä voimakkaimmin puoltaa rinnakkaisjärjestelmää valvottavina olevien viranomaisten monilukuisuus ja erilaisuus. Rinnakkaisjärjestelmä jakaisi kentän

ja helpottaisi oikeusasiamiehen keskittymistä ja siten oman alueensa hallitsemista. Toimialajako voitaisiin myös ottaa huomioon oikeusasiamiehiä valittaessa. Lisäksi aloitteessa katsotaan olevan tarkoituksenmukaista, että oikeusasiamiehet ja varamies valitaan kaikki samanaikaisesti.

Perustuslakivaliokunta pitää tarpeellisena parantaa oikeusasiamiehen toimintamahdollisuuksia valitsemalla toinen henkilö hoitamaan osaa oikeusasiamiehelle kuuluvista tehtävistä. Hallituksen esityksen perusteluissa esitetyistä syistä valiokunta katsoo, että tämä uudistus olisi toteutettava hallituksen ehdottamalla tavalla. Kun perustuslakivaliokunnalla ei myöskään ole huomauttamista hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten yksityiskohtien johdosta, valiokunta puoltaa sanottujen lakiehdotusten hyväksymistä sellaisenaan. Ed. Kohtalan ym. lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksyminen edellyttäisi muutoksen tekemistä myös hallitusmuodon 59 §:ään, valtiopäiväjärjestyksen 59 §:ään ja valtakunnanoikeudesta annettuun lakiin, mutta niitä ei aloitteessa ole ehdotettu, eikä voitukaan ehdottaa muutettaviksi. Siitäkin syystä olisi aloitteeseen sisältyvä lakiehdotus hylättävä. Hallitus on 9 päivänä lokakuuta 1970 asettanut valtiosäännön uudistamista varten komitean, jonka eräänä tehtävänä on harkita, miten ylimpien laillisuusvalvontaa harjoittavien toimielinten työskentelyä voidaan tehostaa. Perustuslakivaliokunta edellyttää, että tätä kysymystä tutkittaessa myös harkitaan, olisiko oikeusasiamiesjärjestelmää syytä pyrkiä muuttamaan siihen suuntaan, että valittaisiin kaksi rinnakkain ja tasa-arvoisina omilla toimialoillaan laillisuusvalvontaa suorittavaa oikeusasiamiestä.

Edellä lausuttuun viitaten perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus laiksi hallitusmuodon muuttamisesta käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että ed. Kohtalan ym. lakialoitteeseen n:o 397 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Hjerppe, Kohtala, Koivisto (osittain), Maijala, Niinikoski (osittain), Pekkala, Salmenkivi, Seppä (osittain), Silander, I. Suominen (osittain), Tarjanne (osittain), Vilponiemi (osittain) ja Åsvik sekä varajäsen Kainulainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 125 hallituksen esityksen johdosta eräiksi muutoksiksi eduskunnan oikeusasiamiestä koskevaan lainsäädäntöön.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. Kohtalan ym. lakialoitteen n:o 397, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 30 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokunta puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Edelleen suuri valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 397 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen eräiksi muutoksiksi eduskunnan oikeusasiamiestä koskevaan lainsäädäntöön.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 118 eräiksi muutoksiksi eduskunnan oikeusasiamiestä koskevaan lainsäädäntöön, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 30 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 125.

Hallitus on 9 päivänä lokakuuta 1970 asettanut valtiosäännön uudistamista varten komitean, jonka eräänä tehtävänä on harkita, miten ylimpien laillisuusvalvontaa harjoittavien toimielinten työskentelyä voidaan tehostaa. Eduskunta edellyttää, että tätä kysymystä tutkittaessa myös harkitaan, olisiko oikeusasiamiesjärjestelmää syytä pyrkiä muuttamaan siihen suuntaan, että valittaisiin kaksi rinnakkain ja tasa-arvoisina omilla toimialoillaan laillisuusvalvontaa suorittavaa oikeusasiamiestä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait, niistä ensimmäisen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen:

Laki

hallitusmuodon muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan hallitusmuodon 49 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä huhtikuuta 1957 annetussa laissa (176/57), näin kuuluvaksi:

49 §.

Varsinaisilla valtiopäivillä on, siinä järjestyksessä kuin eduskunnan puhemiehen vaalista on säädetty, neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan valittava eteväksi laintuntijaksi tietty henkilö eduskunnan oikeusasiamiehenä valvomaan, eduskunnan hänelle laatiman johtosäännön mukaan, lakien noudattamista tuomioistuinten ja muiden viranomaisten toiminnassa. Jos oikeusasiamies kuolee tai eroaa toimestaan ennen toimikauden päättymistä, eduskunta voi valita toimikauden loppuajaksi uuden oikeusasiamiehen. Samassa järjestyksessä ja yhtä pitkäksi ajaksi valitaan myös apulaisoikeusasiamies, joka avustaa oikeusasiamiestä ja tarvittaessa astuu hänen sijaansa, sekä varamies, joka apulaisoikeusasiamiehen estyneenä ollessa tarpeen mukaan hoitaa hänen tehtäviään.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1972. Lain voimaantullessa lakkaa aikaisemman lain mukainen eduskunnan oikeusasiamiehen varamiehen toimi.

Apulaisoikeusasiamiehen ja tämän lain mukaisen varamiehen ensimmäinen toimikausi alkaa lain voimaantulopäivästä. Vaali voidaan toimittaa ennen lain voimaantuloa.

Laki

eduskunnan oikeusasiamiehen eläkkeestä ja hänen kuoltuaan suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eduskunnan oikeusasiamiehen eläkkeestä ja hänen kuoltuaan suoritettavasta perhe-eläkkeestä 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (284/66) 1 §, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (778/68), näin kuuluvaksi:

1 §.

Eduskunnan oikeusasiamiehen ja apulais-oikeusasiamiehen oikeudesta vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä heidän jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on säädetty erikseen.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle kihlakunnantuomarien palkkausjärjestelmää koskevien säännösten muuttamisesta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kihlakunnantuomarinviran haltija vastaa lähes kaikista viran hoidon edellyttämistä kustannuksista. Osaksi näiden menojen rahoittamiseksi ja osaksi korvauksena tehdystä työstä, toisin sanoen palkkauksena varsinaisen palkkauksen lisäksi hänellä on oikeus saada antamistaan toimituskirjoista lunastusta ja eräistä virkatoimistaan toimituspalkkiota. Kihlakunnantuomarin oikeus virkasivutulojen kantamiseen perustuu nykyisin 17 päivänä lokakuuta 1942 annettuun lakiin eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista (806/42). Lunastusmaksujen ja toimituspalkkioiden suuruus on vahvistettu samana päivänä annetulla asetuksella toimituskirjain lunastuksesta ja toimituspalkkioista (807/42), jota rahan arvon alenemisen johdosta on useita kertoja muutettu.

Mainitunlainen tuomarien palkkausjärjestelmä soveltuu varsin huonosti oikeuslaitoksen asemaan nykyaikaisessa yhteiskunnassa eikä se muutenkaan vastaa nykyisin vallitsevaa käsitystä virkamiesten palkkauksesta. Koska oikeusjärjestyksen ylläpitäminen on valtiovallan keskeisimpiä tehtäviä, valtiovallan tulisi huolehtia myös kaikista oikeuslaitoksen menoista ja tuomarin saada tietty kiinteä, riittävän korkea palkka tekemästään työstä, jotta hän voisi taloudellisessakin suhteessa asianosaisista täysin riippumattomana keskittyä tuomarintehtävänsä hoitamiseen. Nykyisen järjestelmän puitteissa kihlakunnantuomarien palkkaustaso muodostuu useista satunnaisistakin seikoista johtuen erilaiseksi eri tuomiokunnissa. Vallitsevasta palkkausjärjestelmästä aiheutuu myös huomattavassa määrin muita epäkohtia, joista pahimpia ovat sen muodostamat esteet oikeudenkäyntilaitoksen ja oikeudenkäyntimenettelyn uudistamiselle nykyajan vaatimuksia vastaaviksi.

Eduskunta on hyväksyessään 21 päivänä toukokuuta 1965 hallituksen vuoden 1964 valtiopäiville antaman esityksen n:o 38 lainhuudatusja kiinnitysasiain pöytäkirjan yksinkertaistamista koskevaksi lainsäädännöksi kiinnittänyt huomiota siihen, että alioikeuksissa palkkausjärjestelmä rakentuu suurelta osalta toimituspalkkioiden varaan. Sen vuoksi eduskunta on katsonut, että edellytyksiä kokonaispalkkausjärjestelmään siirtymiseksi olisi tutkittava.

Siirtyminen kokonaispalkkausjärjestelmään alituomarien kohdalla on nähty välttämättömäksi ratkaisuksi kaikkien niiden oikeudenkäyntilaitoksen kokonaisuudistusehdotusten yhteydessä, joita maassamme itsenäisyyden aikana on valmistettu. Kuten edellä on mainittu, eduskuntakin on pitänyt tärkeänä pyrkimystä siirtää alituomarit kokonaispalkkaukseen. Tällä tavoin olisi mahdollista myös raivata tietä valmisteltavana olevalle oikeudenkäyntimenettelyn uudistamiselle, joka on tarkoitus aloittaa rikosasiain oikeudenkäynnistä ja saattaa asteittain voimaan siten, että prosessilainsäädäntö kokonaisuudessaan uudistetaan. Tämän vuoksi hallitus on katsonut, että siirtymistä alituomarien kohdalla kokonaispalkkaukseen on ryhdyttävä toteuttamaan niin pian kuin suinkin.

Kihlakunnantuomarien siirtyminen kokonaispalkkausjärjestelmään voitaisiin aloittaa niiden tuomiokuntien kohdalla, joissa kihlakunnantuomarin virka jo on avoinna tai tulee avoimeksi. Näissä tuomiokunnissa kannettavat toimituskirjain lunastukset ja toimituspalkkiot siirrettäisiin samalla valtiolle. Tällainen menettely tarjoaisi mahdollisuuden saada sopivimmin kokemuksia siitä, paljonko ja minkälaista henkilökuntaa valtion tulisi palkata sellaiseen tuomiokuntaan, jossa kokonaispalkkausjärjestelmää sovelletaan, minkä kokoisia tällaisten tuomiokuntien tulisi olla, jotta työvoiman käyttö olisi niissä tehokkaimmin järjestettävissä, sekä mitä lisämenoja ja -tuloja järjestelmästä valtiolle aiheutuu. Kun kokemuksia kokonaispalkkausjärjestelmästä on saatu riittävästi, olisi otettava esille ratkaisun tekeminen siitä, voitai-

siinko erillisellä lainsäädäntötoimella siirtyä kokonaispalkkaukseen myös niissä tuomiokunnissa, joissa on entisin palkkaeduin nimitetyt viranhaltijat. Uusi järjestely merkitsisi joka tapauksessa periaatteellista ratkaisua siitä, että virkasivutuloista vastedes tullaan luopumaan kaikissa alioikeuksissa.

Suunniteltu asteittainen siirtyminen kokonaispalkkausjärjestelmään eräissä tuomiokunnissa voidaan saada aikaan muuttamalla 7 päivänä kesäkuuta 1935 annettua, säännöksiä tuomiokuntain hoidosta sisältävää lakia (220/35), jonka nimike ehdotetaan samalla yksinkertaistettavaksi. Ehdotuksen mukaan lain 3 §:ää muutettaisiin siten, että vastaisuudessa tulisi olemaan kahdenlaisia tuomiokuntia. Toisissa kihlakunnantuomari saisi edelleenkin peruspalkkansa lisäksi annetuista toimituskirjoista lunastukset ja suoritetuista virkatoimista toimituspalkkiot niin kuin siitä erikseen on säädetty, mutta toisissa tuomiokunnissa ei enää perittäisi lunastuksia ja toimituspalkkioita. Viimeksi mainitut tuomiokunnat määrättäisiin asetuksella. Tällainen määräys voitaisiin saattaa koskemaan vain tuomiokuntaa, jossa kihlakunnantuomarin virka on tullut avoimeksi. Koska tällaisessa tuomiokunnassa toimiva tuomari jää vaille virkasivutuloja, ehdotetaan lakiin määräystä siitä, että puheena oleva seikka on otettava huomioon määrättäessä, mihin palkkausluokkaan tuomarinvirat sanotuissa tuomiokunnissa on luettava. Tarkoituksena on, että valtion tuloja menoarvioon varataan nyt aluksi vuosittain määrärahat kokonaispalkkaukseen siirtymistä varten niissä tuomiokunnissa, joissa vuoden aikana kihlakunnantuomarin virka tulee avoimeksi.

Toimituskirjain lunastusten ja toimituspalkkioiden siirtämiseksi valtiolle niissä tuomiokunnissa, joissa kihlakunnantuomari siirtyy kokonaispalkkaukseen, ehdotetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 5 §:ää muutettavaksi siten, että asetuksella voitaisiin määrätä ne tuomiokunnat, joissa annettavista toimituskirjoista suoritetaan ainoastaan leimaveroa. Leimaverolakiin ehdotetaan samalla lisättäväksi uusi 8 a §, jonka mukaan edellä mainituissa tuomiokunnissa annetut toimituskirjat on varustettava joko leimaverolaissa ennestään säädetyn leiman lisäksi tai yksinomaan leimalla, joka vastaa muissa tuomiokunnissa perittävää lunastusta tai toimituspalkkiota. Kun kysymyksessä on tosiasiallisesti aikaisemman lunastusmaksun muuttaminen leimaksi, on tarpeen tehdä leimaverolain 12 §:ään lisäys, jonka mukaan sanotussa pykälässä säädetty leimaverovapaus ei koske puheena olevaa 8 a §:ssä tarkoitettua leimaveroa. Luonnollista on, että ne tuomiokunnat, joissa annetuista toimituskirjoista asetuksella määrätään suoritettavaksi ainoastaan leimaveroa, ovat samat kuin ne asetuksella määrätyt tuomiokunnat, joissa ei enää peritä lunastuksia ja toimituspalkkioita.

Niissä tuomiokunnissa, joissa kihlakunnantuomari siirtyy kokonaispalkkausjärjestelmään, vastaa valtio niin hyvin kaikista henkilökunnan palkkausmenoista kuin muistakin tuomiokunnan hoitokustannuksista. Tämän vuoksi on lakiin otettava säännökset niistä viroista ja toimista, joita tuomiokunnan hoidossa tarvitaan. Kokonaispalkkausjärjestelmän piiriin tulevat tuomiokunnat saattavat olla kooltaan ja työvoiman tarpeeltaan varsin erisuuruisia. Sen vuoksi on välttämätöntä, että laissa tässä vaiheessa tehdään mahdolliseksi järjestellä työvoimaa tuomiokunnissa joustavasti. Käytännössä tullaan menettelemään siten, että eduskunnan myönnettyä valtion tulo- ja menoarviossa tarvittavat varat, virkoja perustetaan asetusteitse tuomiokuntiin lain sallimissa puitteissa ja siinä määrin kuin se osoittautuu tarpeelliseksi. Luonnollista on myös, että kokonaispalkkausjärjestelmään kuuluvissa tuomiokunnissa on valtion varoilla hankittava kanslioihin kalusto sekä tarvittavat nykyaikaiset konttorikoneet ja -tarvikkeet.

Lakiehdotuksen mukaan voisi tuomiokunnassa olla sen päällikkönä toimivan kihlakunnantuomarin lisäksi yksi tai useampia käräjätuomareita. Käräjätuomari, josta olisi voimassa, mitä kihlakunnantuomarista on säädetty, nimitettäisiin virkaansa samassa järjestyksessä kuin kihlakunnantuomari. Tuomiokunnan kansliatehtävistä huolehtisivat työsopimussuhteessa valtioon olevat kanslistit, toimistoapulaiset ja konekirjoittajat. Heidät ottaisi tehtäviinsä kihlakunnantuomari ja valtio suorittaisi heidän palkkauksensa. Notaareita ja tuomioistuinharjoittelua suorittavia lainoppineita apulaisia koskevat säännökset on lakiehdotuksessa jätetty ennalleen. Hovioikeuden tehtävänä olisi määrätä työjärjestys niihin tuomiokuntiin, joissa on useampia kuin yksi tuomari tai notaari.

Sekä kihlakunnantuomarin virat että muutkin vakinaiset virat on tarkoitus aluksi täyttää kokonaispalkkausjärjestelmään siirtyvissä tuomiokunnissa vain viranhoitomääräyksin, jolloin

virkojen ja tarvittaessa myös tuomiopiirien järjestely on kaiken aikaa mahdollista. Tämä ylimenokausi on tietenkin järjestettävä mahdollisimman lyhyeksi, koska näin tärkeiden virkojen jättämistä pitkiksi ajoiksi viranhoitomääräysten varaan ei voida pitää asianmukaisena. Jotta myös ylimenokauden aikana olisi mahdollista saada tuomiokuntia hoitamaan päteviä ja kokeneita tuomareita, ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös, jonka mukaan muun tuomioistuimen jäsen tai valtion virkamies, joka on määrätty hoitamaan tuomarin virkaa tuomiokunnassa, vapautuu siksi ajaksi virkansa hoitamisesta.

Niissä tuomiokunnissa, joissa on käräjätuomari, kihlakunnantuomari ja käräjätuomari voisivat hoitaa toistensa virkoja loman sekä esteen tai esteellisyyden sattuessa, joten muita sijaisia ei yleensä tarvittaisi. Jos sijaista kuitenkin tarvittaisiin, tulisi hänen periaatteessa saada viranhoitoajalta virkaa vastaava palkka kuten kaikissa muissakin valtion virastoissa. Kun toistaiseksi olisi mahdollista käyttää käräjäharjoittelua suorittavia hovioikeuden auskultantteja sijaisina ja käräjien toimittajina myös kokonaispalkkaukseen siirtyneissä tuomiokunnissa, on perusteltua, ettei heitä ylimenokautena aseteta parempaan asemaan kuin vanhaan palkkausjärjestelmään kuuluvissa tuomiokunnissa palvelevat auskultantit. Sen vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että sijaiset kokonaispalkkaukseen kuuluvissa tuomiokunnissa saavat valtion varoista palkkiota samojen perusteiden mukaan kuin vanhaan järjestelmään kuuluvissa tuomiokunnissa.

Kokonaispalkkaukseen siirtyneiden kihlakunnantuomareiden ja heidän alaistensa tuomarien ja virkamiesten tulisi olla muun muassa vuosilomaan ja muihin sosiaalisiin etuihin nähden samassa asemassa kuin muut valtion virkamiehet. Vuosiloman kohdalta asia tullaan hoitamaan muuttamalla tuomiokuntain hoidosta 7 päivänä toukokuuta 1943 annetun asetuksen (394/43) 11 §:ää. Tässä yhteydessä ehdotetaan tuomiokuntain hoidosta annetun lain 9, 12, 13 ja 14 §:ssä oleva nimitys virkaloma muutettavaksi nykyisin virkamieslainsäädännössä käytetyksi vuosilomaksi. Samalla on lakitekstiin tehty eräitä vähäisiä kielellisiä korjauksia.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana, annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

säännöksiä tuomiokuntain hoidosta sisältävän lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 7 päivänä kesäkuuta 1935 annetun, säännöksiä tuomiokuntain hoidosta sisältävän lain (220/35) nimike ja 2 luvun otsake sekä 1 §, sellaisena kuin se on 12 päivänä toukokuuta 1967 annetussa laissa (215/67), 2 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 12 päivänä toukokuuta 1967 annetulla lailla, 3 §, sellaisena kuin se on 26 päivänä tammikuuta 1951 annetussa laissa (42/51) ja sanotussa 12 päivänä toukokuuta 1967 annetussa laissa, 4 §, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, 9 §, sellaisena kuin se on 7 päivänä toukokuuta 1943 annetussa laissa (393/43), 12 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna sanotulla 12 päivänä toukokuuta 1967 annetulla lailla, 13 §:n 2 momentti ja 16 § sekä *lisätään* 14 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 12 päivänä toukokuuta 1967 annetulla lailla, uusi 3 momentti ja lakiin uusi 3 a, 8 a ja 15 a § seuraavasti:

Laki tuomiokuntain hoidosta.

1 luku.

Tuomiokuntain virkamiehet ja apulaiset.

1 §.

Tuomiokunnan päällikkönä on kihlakunnantuomari. Hänen lisäkseen tuomiokunnassa voi olla käräjätuomareita.

Jokaiseen tuomiokuntaan asetetaan yksi tai useampia tuomarinvirkaa varten säädetyt opinnäytteet suorittaneita notaareja. Tuomioistuinharjoittelua varten voidaan tuomiokuntaan ottaa edellä tarkoitetut opinnäytteet suorittaneita apulaisia. Tuomiokunnassa voi olla lisäksi kanslisteja, toimistoapulaisia ja konekirjoittajia.

Tuomiokunnat, joissa on useampia kuin yksi tuomari tai yksi notaari, määrätään asetuksella.

2 §.

Käräjätuomari nimitetään samassa järjestyksessä kuin kihlakunnantuomarin nimittämisestä on säädetty.

Notaarin määrää hovioikeus kihlakunnantuomarin saatua tilaisuuden antaa lausuntonsa siitä, kenet toimeen on otettava. Määräys notaarille voidaan antaa enintään vuodeksi kerrallaan. Hovioikeus voi, milloin syytä on, peruuttaa antamansa määräyksen.

Edellä 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun apulaisen, kanslistin, toimistoapulaisen ja konekirjoittajan ottaa kihlakunnantuomari.

3 §.

Kihlakunnantuomari saa peruspalkkansa lisäksi tuomiokunnassa annetuista toimituskirjoista lunastukset ja suoritetuista virkatoimista toimituspalkkiot niin kuin siitä erikseen on säädetty. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä ne tuomiokunnat, joissa sen jälkeen kun lunastuksia ja toimituspalkkioita saaneen kihlakunnantuomarin virka on tullut avoimeksi ei enää peritä lunastuksia ja toimituspalkkioita. Tämä on otettava huomioon määrättäessä, mihin palkkausluokkaan tuomarinvirat sanotuissa tuomiokunnissa on luettava.

Notaari saa valtion varoista palkkiota sen mukaan kuin siitä asetuksella tarkemmin määrätään.

3 a §.

Niissä tuomiokunnissa, joissa ei peritä lunastuksia ja toimituspalkkioita, otetaan kanslistit, toimistoapulaiset ja konekirjoittajat työsopimussuhteeseen ja he saavat palkkauksensa valtiolta. Valtio vastaa näissä tuomiokunnissa myös muista tuomiokunnan hoitokustannuksista. Muissa tuomiokunnissa on kihlakunnantuomarin palkattava tuomiokunnan asianmukaista hoitoa varten tarvittava kansliahenkilökunta sekä vastattava niistä tuomiokunnan hoitokustannuksista, joista ei ole muuta säädetty.

Edellä 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulle apulaiselle voidaan, niin kuin siitä asetuksella säädetään, suorittaa tulo- ja menoarvion rajoissa palkkiota valtion varoista.

4 §.

Kihlakunnantuomari johtaa ja valvoo tuomiokunnan hoitoa. Hänen on myös huolehdittava siitä, että notaari ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu apulainen saavat riittävän harjaannuksen tuomarin tehtävissä.

8 a §.

Milloin tuomiokunnassa on useampia kuin yksi tuomari tai notaari, hovioikeus vahvistaa tuomiokunnalle työjärjestyksen. Muutoin on käräjätuomarista voimassa, mitä kihlakunnantuomarista on säädetty.

2 luku.

Kihlakunnantuomarin vuosilomasta ja virkavapaudesta.

9 §.

Kihlakunnantuomarin vuosilomasta on voimassa, mitä siitä asetuksella säädetään.

12 §.

Milloin hovioikeus tai korkein oikeus myöntää kihlakunnantuomarille virkavapautta tai vapautusta virkatehtävistä, tulee saman tuomioistuimen määrätä sijainen. Hovioikeus määrää myös sijaisen vuosiloman ajaksi sekä kun sijaista muissa kuin jo mainituissa tapauksissa tarvitaan enintään kolmeksi kuukaudeksi, mutta korkein oikeus pitemmäksi ajaksi tarvittavan sijaisen. Kunnes korkein oikeus on sen ratkaistavasta asiasta päättänyt, hovioikeuden on pidettävä huolta viran hoitamisesta.

Kihlakunnantuomarin vuosiloman tai virkavapauden taikka virkatehtävistä myönnetyn vapautuksen ajaksi voidaan määrätä useita sijaisia.

13 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Milloin vuosiloman ajaksi tai tilapäisen esteen sattuessa kihlakunnantuomarille tai käräjätuomarille tarvitaan sijainen, määrättäköön sellaiseksi tuomiokunnassa toimiva notaari, jos hän on tehtävään kelpoinen ja se muuten katsotaan sopivaksi.

14 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Notaarille, joka hoitaa tuomarinvirkaa kihlakunnantuomarin vuosiloman aikana tai tilapäisen esteen sattuessa, ei ole siitä tuleva eri korvausta. Milloin vuosiloman ajaksi määrätään muu sijainen, saa hän korvauksen valtion varoista.

Niissä tuomiokunnissa, joissa ei peritä lunastuksia ja toimituspalkkioita, määrää hovioikeus

1 momentissa mainittujen perusteiden mukaan kihlakunnantuomarin ja käräjätuomarin sijaisen palkkion, joka suoritetaan valtion varoista.

15 a §.

Tuomioistuimen jäsen tai valtion virkamies, joka on määrätty hoitamaan avoinna olevaa kihlakunnantuomarin tai käräjätuomarin virkaa, vapautuu vakinaisen virkansa hoitamisesta siksi ajaksi, jonka viranhoitomääräys on voimassa.

3 luku.

Erityisiä säännöksiä.

16 §.

Kihlakunnantuomaria, käräjätuomaria ja notaaria syytetään virkavirheestä hovioikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Laki

leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 5 §:n 1 ja 2 momentti sekä lisätään lakiin uusi 8 a § ja 12 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

5 §.

Edellä 4 §:n 1—4 ryhmiin kuuluvien viranomaisten ja eräiden asetuksella erikseen määrättyjen 5 ryhmään luettujen oikeuslaitokseen kuuluvien viranomaisten toimituskirjoista suoritetaan ainoastaan leimaveroa.

Muiden kuin edellä tarkoitettujen ryhmään 5 luettujen sekä ryhmään 6 kuuluvien viranomaisten toimituskirjoista maksetaan leimaveron lisäksi tai yksinomaan lunastusta tai muita maksuja sen mukaan kuin erikseen säädetään. Sama on voimassa myös niistä karttajäljennöksistä ja -otteista, jotka laaditaan maanmittaushallituksessa ja maanmittauskonttoreissa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

8 a §.

Niiden 5 ryhmään kuuluvien viranomaisten antamat asiakirjat, joiden toimituskirjoista suoritetaan ainoastaan leimaveroa, on varustettava edellä 6 §:ssä tarkoitetun leiman lisäksi tai yksinomaan leimalla, joka vastaa muiden samaan ryhmään kuuluvien viranomaisten ottamaa lunastusta tai toimituspalkkiota.

12 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Edellä tässä pykälässä säädetty leimaverovapaus ei kuitenkaan koske 8 a §:ssä tarkoitettua leimaveroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Liite

Asetus

tuomiokuntain hoidosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Oikeusministerin esittelystä *muutetaan* tuomiokuntain hoidosta 7 päivänä toukokuuta 1943 annetun asetuksen (394/43) 2 luvun nimike sekä 11, 12 ja 17 §, niistä 12 § sellaisena kuin se on 22 päivänä syyskuuta 1967 annetussa asetuksessa (430/67), ja *lisätään* asetukseen uusi 19 c § seuraavasti:

2 luku.

Kihlakunnantuomarin vuosilomasta, virkavapaudesta ja sijaisesta.

11 §.

Vuosilomaa saa kihlakunnantuomari vuosittain kuusi viikkoa. Jollei kihlakunnantuomarilla ole oikeutta saada toimituskirjain lunastuksia ja toimituspalkkioita, hänen oikeutensa vuosilomaan määräytyy kuitenkin samojen perusteiden mukaan kuin valtion viran ja toimen haltijain vuosilomista on säädetty. Vuosiloma on pidettävä hovioikeuden määräämänä aikana.

12 §.

Vuosilomansa aika tulee kihlakunnantuomarin vuosittain viimeistään 14 päivää aikaisemmin ehdottaa hovioikeudelle ja ilmoittaa, tuleeko erityisen tärkeitä asioita sinä aikana tuomiokunnassa käsiteltäviksi sekä tehdä ehdotuksensa viran hoitamisesta loman aikana.

17 §.

Milloin kihlakunnantuomarin vuosiloman ajaksi määrätään muu sijainen kuin notaari, suoritetaan sijaiselle valtion varoista korvaus, joka vastaa notaarin palkkiota. Siitä on myös vastaavasti noudatettava, mitä 10 §:ssä on sanottu.

19 c §.

Hovioikeus vahvistaa tuomiokunnalle työjärjestyksen kihlakunnantuomarin esityksestä.

Työjärjestys on laadittava siten, että kihlakunnantuomari sen ohella, että hän johtaa ja valvoo tuomiokunnan hoitoa, määrätään pääasiallisesti toimimaan puheenjohtajana kihlakunnanoikeuden istunnossa. Milloin istuntopäivien lukumäärä on niin suuri, ettei kihlakunnantuomari ehdi toimittaa kaikkia käräjiä, tulee hänen toimia kihlakunnanoikeuden puheenjohtajana käsiteltäessä riita-asioita ja sellaisia rikosasioita, joita niiden laatuun tai laajuuteen katsoen on pidettävä vaikeana ratkaista.

Käräjätuomarin tehtäväksi on määrättävä ensisijaisesti tuomiokunnan kansliassa käsiteltävien asioiden ratkaiseminen sekä puheenjohtajana toimiminen kihlakunnanoikeuden istunnossa käsiteltäessä muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja asioita. Jos tuomiokunnassa käsiteltävien riita-asioiden lukumäärä on suuri, voidaan käräjätuomari määrätä toimimaan puheenjohtajana myös käsiteltäessä sellaisia riita-asioita, joita niiden laatuun ja laajuuteen katsoen ei ole pidettävä vaikeana ratkaista.

Notaari voidaan työjärjestyksessä määrätä käsittelemään ja ratkaisemaan asioita tuomiokunnan kansliassa niin kuin siitä on erikseen säädetty.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä päivänä kuuta 197 .

Tasavallan Presidentti

Oikeusministeri

Liite

Asetus

lunastusten ja toimituspalkkioiden perinnän lakkauttamisesta eräissä tuomiokunnissa.

Oikeusministerin esittelystä säädetään tuomiokuntain hoidosta 7 päivänä kesäkuuta 1935 annetun lain (220/35) 3 §:n nojalla, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 197 annetussa laissa (/) ja 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 5 §:n nojalla, sellaisena kuin se on mainittuna päivänä kuuta 197 annetussa laissa (/):

1 §.

Lunastuksia ja toimituspalkkioita ei peritä :n, :n ja :n tuomiokunnassa annetuista asiakirjoista ja suoritetuista virkatoimista.

2 §.

Edellä mainituissa tuomiokunnissa annetuista asiakirjoista suoritetaan ainoastaan leimaveroa siten kuin siitä erikseen on säädetty.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä päivänä kuuta 197 .

Tasavallan Presidentti

Oikeusministeri

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asiakirjain lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain (74/54) 1 §:n mukaan sellaisen kirjallisen hakemuksen, valituksen, selityksen ja muun asiakirjan, jonka voi valtion hallintoviranomaiselle antaa valtuutetun asiamiehen välityksellä, saa asiallinen myös, omalla vastuullaan, lähettää sille maksettuna postilähetyksenä tai lähetin välityksellä. Mainittu säännös koskee siis asiakirjan toimittamista valtion hallintoviranomaiselle. Saman lain 5 §:n 1 momentin säännös kuuluu: Mitä tässä laissa säädetään valtion hallintoviranomaisesta, sovellettakoon myös tasavallan hallitukseen, korkeimpaan hallinto-oikeuteen, virkaylioikeuteen ja vakuutusoikeuteen sekä, haettaessa muutosta vakuutusoikeuden päätökseen, korkeimpaan oikeuteen, samoin kuin valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusneuvostoon, työtuomioistuimeen, maistraattiin, järjestysoikeuteen ja kunnallisiin hallintoviranomaisiin.

Liikevaihtovero-oikeudesta 5 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (745/69) perustettu, kuluvan vuoden maaliskuun 1 päivänä toimintansa aloittanut liikevaihtovero-oikeus on hallinnollinen erikoistuomioistuin, jonka tehtävänä on käsitellä liikevaihtoveroa ja eräitä muita välillisiä veroja koskevia muutoksenhakuasioita. Koska liikevaihtovero-oikeus ei ole valtion hallintoviranomainen eikä sitä ole mainittu asiakirjain lähettämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentin edellä olevassa luettelossa, ja kun liikevaihtovero-oikeudesta annetussa laissa tai 5 päivänä joulukuuta 1963 annetussa liikevaihtoverolaissa (532/63) tai muuallakaan laissa ei ole asiaa koskevia nimenomaisia säännöksiä, on aiheutunut epäselvyyttä, voidaanko asiakirjoja lähettää postitse tai lähetin välityksellä liikevaihtovero-oikeuteen. Liikevaihtovero-oikeuden tehtäviä ennen sen perustamista hoitanut liikevaihtoverokonttori oli valtion hallintoviranomainen ja siihen oli sovellettava asiakirjain lähettämisestä annetun lain säännöksiä.

Koska ei ole perusteltua syytä olla ulottamatta edellä mainittuja yksinkertaisia ja asianosaisten kannalta edullisia asiakirjain toimittamistapoja koskemaan myös liikevaihtovero-oikeutta, jossa tapahtuva asiain käsittely on samantapaista kuin muissakin asiakirjain lähettämisestä annetun lain 5 §:n 1 momentissa mainituissa tuomioistuimissa, ehdotetaan sanottu momentti muutettavaksi siten, että siinä mainitaan myös liikevaihtovero-oikeus.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asiakirjain lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain (74/54) 5 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

5 §.

Mitä tässä laissa säädetään valtion hallintoviranomaisesta, sovellettakoon myös tasavallan hallitukseen, korkeimpaan hallinto-oikeuteen, virkaylioikeuteen, liikevaihtovero-oikeuteen ja vakuutusoikeuteen sekä, haettaessa muutosta

vakuutusoikeuden päätökseen, korkeimpaan oikeuteen, samoin kuin valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusneuvostoon, työtuomioistuimeen, maistraattiin, järjestysoikeuteen ja kunnallisiin hallintoviranomaisiin.

— — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Lakivaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi asiakirjain lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 29 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 120. Valiokunnassa on asiantuntijana ollut kuultavana vt. lainsäädäntöneuvos Lars W. Johansson.

Kuluvan vuoden maaliskuun alusta toimintansa aloittanut liikevaihtovero-oikeus käsittelee liikevaihtoveroa ja eräitä muita välillisiä veroja koskevia asioita muutoksenhakuasteena. Aikaisemmin vastaavat tehtävät kuuluivat liikevaihtoverokonttorille.

Koska liikevaihtoverokonttori oli luonteeltaan sellainen valtion hallintoviranomainen, jota tarkoitetaan asiakirjain lähettämisestä helmikuun 26 päivänä 1954 annetun lain (74/54) 1 §:ssä, voitiin asiat hoitaa siellä myös postitse tai lähetin välityksellä. Liikevaihtovero-oikeus on sen sijaan luonteeltaan hallinnollinen erikoistuomioistuin, johon asiakirjain lähettämisestä annettua lakia ei mainitun 1 §:n yleissäännöksen nojalla voida soveltaa. Sen vuoksi hallitus esittää, että lain soveltamisalaa koskevaan 5 §:n 1 momentin erityissäännökseen lisättäisiin nimenomainen maininta liikevaihtovero-oikeudesta, jolloin se tulisi samaan asemaan kuin muut vastaavat hallinnolliset erikoistuomioistuimet.

Valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen, jäsenet Hemmi, Huotari, Kauppila, Koskinen, Poutanen, Raatikainen, Siikaniemi, Särkkä, Tähkämaa ja Vikatmaa sekä varajäsenet Asunmaa ja Åsvik.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 108 hallituksen esityksen johdosta laiksi asiakirjain lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 13 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi asiakirjain lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 120 laiksi asiakirjain lähettämisestä annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 13 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 108, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

asiakirjain lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annetun lain (74/54) 5 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

5 §.

Mitä tässä laissa säädetään valtion hallintoviranomaisesta, sovellettakoon myös tasavallan hallitukseen, korkeimpaan hallinto-oikeuteen, virkaylioikeuteen, liikevaihtovero-oikeuteen ja vakuutusoikeuteen sekä, haettaessa muutosta vakuutusoikeuden päätökseen, korkeimpaan oikeuteen, samoin kuin valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusneuvostoon, työtuomioistuimeen, maistraattiin, järjestysoikeuteen ja kunnallisiin hallintoviranomaisiin.

— — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta.

Voin kotimaisen kulutuksen lisäämiseksi maidontuottajien piirissä annettiin 24 päivänä kesäkuuta 1969 laki voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta (428/69). Lain nojalla on maidontuottajille ja heidän ruokakunnilleen myyty 1 päivästä kesäkuuta 1969 lähtien voita 3 markan hinnanalennuksella enintään 2 kiloa kalenterikuukaudessa ruokakunnan jäsentä kohti. Voin hinnan alentamisen mahdollistamiseksi on valtion varoista myönnetty meijeriliikkeen harjoittajille voin hinnanalennuskorvausta, jonka rahoittamiseksi on kannettu voin hinnanalennusmaksua. Lain tähänastisena soveltamisaikana voin hinnanalennusmaksu, joka on vahvistettu kerrallaan kolmen kalenterikuukauden pituista vahvistamiskautta varten, on vaihdellut maidon tuotannon voimakkaasta kausivaihtelusta johtuen huomattavasti. Kuluvan vuoden viimeiselle vahvistamiskaudelle ei voin hinnanalennusmaksua ole tarvinnut aikaisemmin kannettujen maksujen määrän vuoksi vahvistaa ollenkaan. Tätä ennen on voin hinnanalennusmaksu vaihdellut 1,81 pennistä 3,03 penniin maitolitralta.

Nykyisessä muodossaan voin hinnanalennusmaksun on katsottava alentavan liian paljon maidon tilityshintaa, minkä vuoksi ja kun on otaksuttavissa, että nykyistä vähäisempi voin hinnan alentaminen ei olennaisesti vaikuta viljelijäväestön voin kulutusta alentavasti, on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa lain 2 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että voin hinnanalennuksen suuruus olisi 2 markkaa voikilolta.

Lain 6 §:n 1 momentin mukaan kulloinkin kannettavan voin hinnanalennusmaksun suuruus määritetään siten, että maksun vahvistamiskuukautta edeltäneiden kahden kalenterikuukauden aikana myönnettyjen hinnanalennuskorvausten yhteismäärä on jaettu meijeriliikkeiden samana aikana vastaanottamalla maitolitramäärällä. Tästä hinnanalennusmaksun määritystavasta ja maidontuotannon kausivaihtelusta johtuen on hinnanalennusmaksun suuruus vaihdellut haitallisessa määrin. Vaihtelun estämiseksi tai sen saamiseksi mahdollisimman pieneksi ehdotetaan mainittua lainkohtaa muutettavaksi siten, että voin hinnanalennusmaksua määritettäessä vahvistamiskautta vastaavana edellisen kalenterivuoden aikana alennettuun hintaan myydyn voin yhteenlaskettu kilomäärä kerrotaan kahdella markalla eli 1 päivästä tammikuuta 1971 alkaen myönnettävällä voin hinnanalennusmäärällä ja näin saatu tulo jaetaan samana aikana meijeriliikkeisiin vastaanotetulla maitolitramäärällä. Kun maidontuotanto on hinnanalennusmaksun määrittämisessä käytettävänä vertailuajanjaksona kausivaihtelun vaikutuksen poisjäämisen vuoksi suurin piirtein sama kuin vahvistamiskautena, on hinnanalennusmaksun uuden määritystavan puitteissa mahdollista päästä verrattain oikeaan maksun suuruuteen sekä samalla siihen, ettei myönnettyjen korvausten ja perittyjen maksujen erotus muodostu kovin suureksi ja siten pääse sanottavasti vaikuttamaan myöhemmille vahvistamiskausille määrättävään voin hinnanalennusmaksuun.

Lain 6 §:n 1 momentin edellä ehdotetusta muutoksesta on seurauksena, että 9 §:n 1 momentin säännös on tarpeeton. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että se käsittäisi vain nykyisen 2 momentin säännöksen. Muutoksen johdosta on 10 §:n 1 momentissa oleva viittaus 9 §:n 2 momenttiin muutettava koskemaan 9 §:ää. Kun käytännössä on meijeriliikkeen harjoittajille osoittautunut vaikeaksi antaa 9 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus säännöksessä tarkoitetun kuukauden 15 päivään mennessä, ehdotetaan 9 §:ää tältä osin samalla muutettavaksi siten, että ilmoitus tulisi tehdä asianomaisen kuukauden 25 päivään mennessä.

Voimassa olevan lain mukaan on miten pieni lisää suoritettava tai takaisin maksettava määrä tahansa perittävä voin hinnanalennusmaksun suorittamisen velvolliselta tai maksettava hänelle takaisin. Kun tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, ehdotetaan lain 11 §:ään lisättäväksi uusi kolmas momentti, jonka mukaan asetuksella säädettäisiin, mikä on pienin määrä, jota ei tarvitsisi periä tai maksaa takaisin.

Lain 15 §:n 2 momentin mukaan maataloushallituksen päätöksestä tehtyyn valitukseen on muun muassa liitettävä selvitys siitä, milloin päätös on annettu valittajalle tiedoksi. Maataloushallituksen päätös taas on annettava tiedoksi voin hinnanalennusmaksun suorittamiseen velvolliselle sillä tavoin kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) on säädetty. Siten maataloushallitus on suorittanut päätösten tiedoksiantamisen yleensä postin välityksellä saantitodistusmenettelyä käyttäen. Kun tämä tiedoksiantamistapa on käytännössä osoittautunut hankalaksi, ehdotetaan lain 15 §:ään lisättäväksi uusi kolmas momentti, jonka mukaan maataloushallituksen päätös toimitettaisiin meijeriliikkeen harjoittajalle tiedoksi postin välityksellä kirjatussa kirjeessä. Tiedoksisaannin katsottaisiin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätöksen sisältävä asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi.

Voin hinnanalennusmaksun nykyisestä määrittämistavasta on ollut seurauksena, että kuluvan vuoden osalta myönnettyjen voin hinnanalennuskorvausten ja kannettujen hinnanalennusmaksujen yhteismäärät eivät vastaa toisiaan. Hinnanalennusmaksun uuden määrittämistavan käytäntöön ottamisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista päästä siihen, että kuluvan vuoden korvausten ja maksujen erotus voitaisiin ottaa yhdellä kertaa huomioon hinnanalennusmaksuja ensi vuoden osalle vahvistettaessa. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen otettavaksi säännös siitä, että vuodelta 1970 maksettujen hinnanalennuskorvausten ja perittyjen hinnanalennusmaksujen kokonaismäärien erotus otettaisiin huomioon voin hinnanalennusmaksua 1 päivänä huhtikuuta 1971 alkavalle vahvistamiskaudelle vahvistettaessa. Tämän erotuksen vaikutusta ei tietenkään otettaisi huomioon hinnanalennusmaksua myöhempiä vahvistamiskausia varten vahvistettaessa.

Hallituksen esitykseen sisältyvä laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 1971 alkavalle voin hinnanalennusmaksun vahvistamiskaudelle määrättävään hinnanalennusmaksuun.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta 24 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (428/69) 2 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 9 § ja 10 §:n 1 momentti sekä lisätään lain 11 §:ään uusi 3 momentti ja 15 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §.

Voin hinnanalennuskorvausta myönnetään määrä, jolla maidontuottajalle ja hänen ruokakunnalleen myytävän voin hintaa voidaan alentaa kahdella markalla kilolta. Näin alennetulla hinnalla saadaan voita myydä enintään kaksi kiloa kalenterikuukaudessa ruokakunnan jäsentä kohti.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 §.

Voin hinnanalennusmaksuna on suoritettava maidontuottajilta vastaanotetulta kultakin maitolitralta määrä, joka saadaan kertomalla kaksi markkaa hinnanalennusmaksun kolmen kalenterikuukauden pituista vahvistamiskautta vastaavana edellisen kalenterivuoden aikana 2 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla alennettuun hintaan myydyn voin yhteenlasketulla kilomäärällä ja jakamalla näin saatu tulo meijeriliikkeen harjoittajien samana aikana maidontuottajilta vastaanottamalla maitolitramäärällä. Hinnanalennusmaksu vahvistetaan täysin sadasosapennein.

— — — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Meijeriliikkeen harjoittajan on annettava maataloushallitukselle kultakin 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulta vahvistamiskaudelta viimeistään seuraavan kalenterikuukauden 25 päivään mennessä ilmoitus kalenterikuukausittain suorittamistaan voin hinnanalennusmaksuista ja maidontuottajilta vastaanottamistaan maitomääristä.

10 §.

Maataloushallituksen tulee saamansa ilmoituksen perusteella viipymättä toimittaa meijeriliikkeen harjoittajan 9 §:ssä tarkoitetulta vahvistamiskaudelta suoritettavien voin hinnanalennusmaksujen määrääminen.

— — — — — — — — — — — — — — —

11 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jos lisää suoritettava tai takaisin maksettava määrä, sen korko tai viivästyskorko on asetuksella säädettävää määrää pienempi, ei lisää suoritettavaa määrää peritä eikä takaisin maksettavaa määrää makseta takaisin.

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain nojalla tehty maataloushallituksen päätös toimitetaan meijeriliikkeen harjoittajalle tiedoksi postin välityksellä kirjatussa kirjeessä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen kun päätöksen sisältävä asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Asiakirjaan on tehtävä merkintä päivästä, jolloin se on annettu postin kuljetettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sitä sovelletaan ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 1971 alkavalle voin hinnanalennusmaksun vahvistamiskaudelle määrättävään hinnanalennusmaksuun kuitenkin niin, että voin hinnanalennusmaksua 1 päivänä huhtikuuta 1971 alkavalle vahvistamiskaudelle vahvistettaessa lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun, hinnanalennusmaksun määräämisen perusteena olevaan tuloon lisätään tai siitä vähennetään vuodelta 1970 maksettujen hinnanalennuskorvausten ja perittyjen hinnanalennusmaksujen kokonaismäärien erotus.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksen johdosta laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on viime lokakuun 29 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 121 laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. H. Linnan ym. lakialoitteen n:o 398, joka sisältää ehdotuksen laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta. Eduskunta on lähettänyt valiokuntaan tämän lakialoitteen kuluvan marraskuun 6 päivänä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että voin hinnanalennusmaksun nykyisessä muodossa on katsottava alentavan liian paljon maidon tilityshintaa ja että otaksuttavasti nykyistä vähäisempi voin hinnan alentaminen ei olennaisesti vaikuttaisi viljelijäväestön voin kulutusta alentavasti. Hallitus ehdottaakin muun ohella lakia muutettavaksi siten, että voin hinnanalennuksen suuruus olisi kaksi markkaa voikilolta ja että voin hinnanalennusmaksua määritettäessä vahvistamiskautta vastaavana edellisen kalenterivuoden aikana alennettuun hintaan myydyn voin yhteenlaskettu kilomäärä kerrotaan kahdella markalla eli 1 päivästä tammikuuta 1971 alkaen myönnettävällä voin hinnanalennusmäärällä ja näin saatu tulo jaetaan samana aikana meijeriliikkeisiin vastaanotetulla maitolitramäärällä.

Ed. H. Linnan ym. lakialoitteessa n:o 398 ehdotetaan voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annettua lakia muutettavaksi siten, että voin hinnanlaennuskorvausta voisi valtioneuvosto myöntää määrän, jolla maidontuottajalle ja hänen ruokakunnalleen myytävän voin hintaa voidaan alentaa enintään kahdella markalla kilolta. Näin alennetulla hinnalla saataisiin voita myydä enintään kaksi kiloa kalenterikuukaudessa ruokakunnan jäsentä kohti.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut nyt lakiin ehdotetut muutokset tarpeellisiksi ja tarkoituksnmukaisiksi. Tämän vuoksi valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Aloitteeseen nähden valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. H. Linnan ym. lakialoitteeseen n:o 398 sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Eskman, Haukipuro, Koivunen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir ja Vainio sekä varajäsenet Ahonen, Karpola, Kurppa, Lintilä, Mykkänen ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 126 hallituksen esityksen johdosta laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. H. Linnan ym. lakialoitteen n:o 398, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 35 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 398 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 121 laiksi voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 35 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 126, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* voin hinnanalennuskorvauksesta ja hinnanalennusmaksusta 24 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (428/69) 2 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 9 § ja 10 §:n 1 momentti sekä *lisätään* 11 §:ään uusi 3 momentti ja 15 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §.

Voin hinnanalennuskorvausta myönnetään määrä, jolla maidontuottajalle ja hänen ruokakunnalleen myytävän voin hintaa voidaan alentaa kahdella markalla kilolta. Näin alennetulla hinnalla saadaan voita myydä enintään kaksi kiloa kalenterikuukaudessa ruokakunnan jäsentä kohti.

— — — — — — — — — — — — — —

6 §.

Voin hinnanalennusmaksuna on suoritettava maidontuottajilta vastaanotetulta kultakin maitolitralta määrä, joka saadaan kertomalla kaksi markkaa hinnanalennusmaksun kolmen kalenterikuukauden pituista vahvistamiskautta vastaavana edellisen kalenterivuoden aikana 2 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla alennettuun hintaan myydyn voin yhteenlasketulla kilomäärällä ja jakamalla näin saatu tulo meijeriliikkeen harjoittajien samana aikana maidontuottajilta vastaanottamalla maitolitramäärällä. Hinnanalennusmaksu vahvistetaan täysin sadasosapennein.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Meijeriliikkeen harjoittajan on annettava maataloushallitukselle kultakin 6 §:n 2 momentissa tarkoitetulta vahvistamiskaudelta viimeistään seuraavan kalenterikuukauden 25 päivään mennessä ilmoitus kalenterikuukausittain suorittamistaan voin hinnanalennusmaksuista ja maidontuottajilta vastaanottamistaan maitomääristä.

10 §.

Maataloushallituksen tulee saamansa ilmoituksen perusteella viipymättä toimittaa meijeriliikkeen harjoittajan 9 §:ssä tarkoitetulta vahvistamiskaudelta suoritettavien voin hinnanalennusmaksujen määrääminen.

— — — — — — — — — — — — — —

11 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos lisää suoritettava tai takaisin maksettava määrä, sen korko tai viivästyskorko on asetuksella säädettävää määrää pienempi, ei lisää suoritettavaa määrää peritä eikä takaisin maksettavaa määrää makseta takaisin.

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain nojalla tehty maataloushallituksen päätös toimitetaan meijeriliikkeen harjoittajalle tiedoksi postin välityksellä kirjatussa kirjeessä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen kun päätöksen sisältävä asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi. Asiakirjaan on tehtävä merkintä päivästä, jolloin se on annettu postin kuljetettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja sitä sovelletaan ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 1971 alkavalle voin hinnanalennusmaksun vahvistamiskaudelle määrättävään hinnanalennusmaksuun kuitenkin niin, että voin hinnanalennusmaksua 1 päivänä huhtikuuta 1971 alkavalle vahvistamiskaudelle vahvistettaessa lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun, hinnanalennusmaksun määräämisen perusteena olevaan tuloon lisätään tai siitä vähennetään vuodelta 1970 maksettujen hinnanalennuskorvausten ja perittyjen hinnanalennusmaksujen kokonaismäärien erotus.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Tammikuun 4 päivänä 1968 annetulla lailla ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta (3/68) keskitettiin suurin osa ammatillisesta koulutuksesta opetusministeriön ja ammattikasvatushallituksen johdon ja valvonnan alaisuuteen. Tällöin siirrettiin ammattikasvatushallituksen alaisiksi maataloushallituksen alaisina olleet kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitokset mutta ei maatalousoppilaitoksia.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarvioksi on ehdotettu ammatillisen koulutuksen suunnittelun ja johdon koordinoinnin tehostamiseksi maatalousoppilaitosten ja niihin liittyvien koulutilojen siirtämistä maataloushallituksen alaisuudesta ammattikasvatushallituksen alaisuuteen 1 päivästä maaliskuuta 1971 lukien. Tämä edellyttää ammattikasvatushallituksesta annetun lain 1 §:n 3 momentin ja 2 §:n 1 momentin säännösten muuttamista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammattikasvatushallituksesta 7 päivänä heinäkuuta 1965 annetun lain (392/65) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä tammikuuta 1968 annetussa laissa (3/68), ja 2 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ammattikasvatushallituksen tulee myös käsitellä ne maatalousoppilaitoksia, kotiteollisuusoppilaitoksia, kotitalousoppilaitoksia, invalidien ammattioppilaitoksia, kodinhoitajia, kotisisaria ja lastenkotien johtajia kouluttavia laitoksia, valtion ammattikoulukotia ja edellä mainituille ammattikoulutusaloille opettajia valmistavia erityisiä opettajainvalmistuslaitoksia, sairaanhoitokoulutusta ja siihen läheisesti liittyvää muuta koulutusta koskevat ja niihin liittyvät asiat, jotka maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista 19 päivänä tammikuuta 1962 annetun lain (62/62), 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun invaliidihuoltolain (907/46), siltä osin kuin tämä koskee invalidien ammattioppilaitoksia ja niille valtion varoista suoritettavia korvauksia, kunnallisesta kodinhoitoavusta 6 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (270/66) 4 luvun, valtion ammattikoulukodista 10 päivänä tammikuuta 1947 annetun lain (12/47), sairaanhoitotoimen harjoittajien ja muun vastaavanlaisen henkilöstön kouluttamisesta 22 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain (598/67) sekä mainittuihin lakeihin liittyvien tai niiden nojalla annettujen säännösten tai muiden lakien, asetusten taikka määräysten mukaan kuuluvat maataloushallitukselle, lääkintöhallitukselle tai sosiaali- ja terveysministeriölle, kuitenkin niin, että ne sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvat asiat, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava, samoin kuin ne asiat, joista asetuksella niin määrätään, käsittelee opetusministeriö. Edellä mainittujen säännösten mukaan maatalousministeriölle kuuluvat asiat tässä momentissa tarkoitettujen koulujen osalta käsittelee opetusministeriö.

2 §.

Ammattikasvatushallitukseen voidaan perustaa pääjohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön, ylitarkastajan, tarkastajan ja kamreerin virkoja sekä apulaiskirjaajan, kanslistin, apulaiskanslistin, toimistoapulaisen ja konekirjoittajan toimia.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971. Maatalousministeriössä ja maataloushallituksessa vireillä olevat edellä tarkoitetut asiat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa vastaavasti opetusministeriön ja ammattikasvatushallituksen käsiteltäviksi, ei kuitenkaan niiden valtionavustusten ja korvausten osalta, jotka kohdistuvat tämän lain voimaantuloa edeltävään aikaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin ammattikasvatushallituksen virkojen ja toimien täyttämiseksi sekä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen tämän lain tullessa voimaan.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Ministeri *Meeri Kalavainen*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on kuluvan marraskuun 3 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 122 laiksi ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Esityksessään hallitus toteaa, että valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarvioesityksessä on ehdotettu ammatillisen koulutuksen suunnittelun ja johdon koordinoinnin tehostamiseksi maatalousoppilaitosten ja niihin liittyvien koulutilojen siirtämistä maataloushallituksen alaisuudesta ammattikasvatushallituksen alaisuuteen 1 päivästä maaliskuuta 1971 lukien. Hallituksen esitys tarkoittaakin tällä hetkellä maataloushallituksen alaisina olevien maatalousoppilaitosten siirtämistä ammattikasvatushallituksen alaisiksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen asettunut puoltamaan siinä ehdotettua lainmuutosta. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Kaarlonen, Kainulainen, Karpola, Kurppa, Lintilä, Mykkänen, Nieminen, Turunen ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 111 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 32 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 122 laiksi ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 32 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 111, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

ammattikasvatushallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammattikasvatushallituksesta 7 päivänä heinäkuuta 1965 annetun lain (392/65) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 4 päivänä tammikuuta 1968 annetussa laissa (3/68), ja 2 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ammattikasvatushallituksen tulee myös käsitellä ne maatalousoppilaitoksia, kotiteollisuusoppilaitoksia, kotitalousoppilaitoksia, invalidien ammattioppilaitoksia, kodinhoitajia, kotisisaria ja lastenkotien johtajia kouluttavia laitoksia, valtion ammattikoulukotia ja edellä mainituille ammattikoulutusaloille opettajia valmistavia erityisiä opettajainvalmistuslaitoksia, sairaanhoitokoulutusta ja siihen läheisesti liittyvää muuta koulutusta koskevat ja niihin liittyvät asiat, jotka maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista 19 päivänä tammikuuta 1962 annetun lain (62/62), 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun invaliidihuoltolain (907/46), siltä osin kuin tämä koskee invalidien ammattioppilaitoksia ja niille valtion varoista suoritettavia korvauksia, kunnallisesta kodinhoitoavusta 5 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (270/66) 4 luvun, valtion ammattikoulukodista 10 päivänä tammikuuta 1947 annetun lain (12/47), sairaanhoitotoimen harjoittajien ja muun vastaavanlaisen henkilöstön kouluttamisesta 22 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain (598/67) sekä mainittuihin lakeihin liittyvien tai niiden nojalla annettujen säännösten tai muiden lakien, asetusten taikka määräysten mukaan kuuluvat maataloushallitukselle, lääkintöhallitukselle tai sosiaali- ja terveysministeriölle, kuitenkin niin, että ne sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvat asiat, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava, samoin kuin ne asiat, joista asetuksella niin määrätään, käsittelee opetusministeriö. Edellä mainittujen säännösten mukaan maatalousministeriölle kuuluvat asiat tässä momentissa tarkoitettujen koulujen osalta käsittelee opetusministeriö.

2 §.

Ammattikasvatushallitukseen voidaan perustaa pääjohtajan, osastopäällikön, toimistopäällikön, ylitarkastajan, tarkastajan ja kamreerin virkoja sekä apulaiskirjaajan, kanslistin, apulaiskanslistin, toimistoapulaisen ja konekirjoittajan toimia.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971. Maatalousministeriössä ja maataloushallituksessa vireillä olevat edellä tarkoitetut asiat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa

vastaavasti opetusministeriön ja ammattikasvatushallituksen käsiteltäviksi, ei kuitenkaan niiden valtionavustusten ja korvausten osalta, jotka kohdistuvat tämän lain voimaantuloa edeltävään aikaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin ammattikasvatushallituksen virkojen ja toimien täyttämiseksi sekä muihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen tämän lain tullessa voimaan.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta sekä laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Heinäkuun 1 päivänä 1957 annetun kansakoululain (247/57) 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun kansakouluun kuuluvan keskikoulun samoin kuin kansakoululain mukaisten peruskoulun yläasteiden lehtoreiden palkkaus ja työvelvollisuus ovat olleet järjestettyinä samalla tavoin kuin valtion keskikoulujen lehtoreilla. Kansakoululaitoksessa palvelevien keskikoulun lehtoreiden sijoittamisesta palkkausluokkiin sekä heidän opetusvelvollisuudestaan on säädetty 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetussa kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetussa laissa (248/57) ja 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (278/67) kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta. Näiden lehtoreiden osalta on ylituntipalkkion suuruudesta, johtajan palkkiosta ja luokan ulkopuolisen työn korvauksesta säädetty siten, että ensiksi mainitussa laissa viitataan valtion keskikoulua koskeviin vastaaviin säännöksiin ja määräyksiin. Valtion keskikouluja koskevat säännökset ja määräykset on annettu asetuksella sekä valtioneuvoston ja opetusministeriön päätöksillä.

Valtioneuvosto teki 7 päivänä heinäkuuta 1970 valtion virkamiespalkkausten tarkistamisesta 24 päivänä heinäkuuta 1964 annetun lain 12 §:n ja 19 §:n, sellaisena kuin viimeksi mainittu lainkohta on 12 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (766/69), sekä valtioneuvoston 30 päivänä joulukuuta 1969 tekemän valtion virkamiespalkkausten tarkistamista koskevan päätöksen nojalla periaatepäätöksen eräiden valtion oppilaitosten viranhaltijain palkkauksen ja työvelvollisuuden tarkistamisesta, jonka mukaisesti on sittemmin muutettu valtion oppikouluja koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Kysymyksessä olevan palkkaratkaisun mukaiset järjestelyt olisi tähän saakka noudatetun käytännön mukaisesti ulotettava koskemaan myös kansakoululaitoksessa palvelevia keskikoulun lehtoreita. Tästä syystä ehdotetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain 3 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että keskikoulun lehtoreiden sijoituspalkkausluokkaa nostetaan kahdella palkkausluokalla, mikä vastaa valtion oppikoulujen opettajien osalta suoritettua palkkaustarkistusta. Samalla ehdotetaan lain 3 §:n 2 momentista poistettavaksi säännökset keskikoulun lehtoreiden palkkausluokan korottamisesta 10 vuoden palveluksen perusteella, mutta laajennettavaksi lehtoreiden oikeutta lukea hyväkseen palvelusaikaa viiden vuoden palveluksen perusteella annettavaan palkkausluokan korotukseen. Lain 40 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnallisen keskikoulun lehtorin opetusvelvollisuus tulee samansuuruiseksi kuin valtion keskikoulun lehtorin opetusvelvollisuus. Niiden akateemisten loppututkintojen piiriä, jotka oikeuttavat keskikoulun lehtorin saamaan palkkausta korkeamman palkkausluokan mukaan, ehdotetaan niin ikään laajennettavaksi.

Edellä olevan nojalla ehdotetaan myös kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annettua lakia muutettavaksi vastaavasti.

Lakiehdotuksista valtiolle aiheutuvat lisämenot ovat noin 380.000 markkaa vuodessa.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi näin kuuluvat lakiehdotukset:

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun lain 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (428/68), ja 2 momentti sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (277/67) sekä 40 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetussa laissa (485/70), seuraavasti:

3 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 14, yläkansakoulunopettaja A 18, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä kansakoulun toisen kotimaisen kielen tai vieraan kielen opettaja A 19, keskikoulun lehtori A 22 ja oppilasasuntolan hoitaja A 13 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin, valtiotieteen kandidaatin tai kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon tai voimistelunopettajana toimiva liikuntatieteiden kandidaatin tutkinnon tai kotitalousopettajana toimiva maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 24 palkkausluokan ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tahi kuvaamataidon, käsityön, kotitalouden tai musiikin opettajan tutkinnon, A 23 palkkausluokan mukaan.

Muun 1 momentissa tarkoitetun viran kuin oppilasasuntolan hoitajan viran haltijalle, joka on palvellut tällaisissa viroissa vakinaisena, koeajaksi määrättynä, väliaikaisena tai viransijaisena yhteensä vähintään viisi vuotta, suoritetaan palkkaus yhtä palkkausluokkaa korkeampana kuin virassa muuten suoritetaan.

— — — — — — — — — — — — — —

40 §.

Opettajanvirkojen haltijain viikottainen opetusvelvollisuus on: alakansakoulunopettajan 24, yläkansakoulunopettajan 30 ja erityisopettajan 28, kansalaiskoulunopettajan sekä toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan 26, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä erityiskoulujen ja -luokkien opettajan samoin kuin kahdessa tai useammassa toimipaikassa opettavan, koulujen yhteisen toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan 24 viikkotuntia. Keskikoulun lehtoreiden opetusvelvollisuudesta on voimassa, mitä valtion oppikoulujen nuorempien lehtoreiden opetusvelvollisuudesta on määrätty.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä syyskuuta 1970 lukien, kuitenkin siten, että elokuulta 1970 tuleva opettajan palkkaus tarkistetaan tämän lain mukaiseksi sekä keskikoulun, kokeiluperuskoulun yläasteen ja peruskoulun yläasteen johtajan palkkio ja opetusvelvollisuuden huojennus tarkistetaan niistä valtion oppikouluissa 1 päivänä syyskuuta 1970 voimassa olevien määräysten mukaiseksi.

Milloin 1 päivänä elokuuta 1970 virassa olleelle keskikoulun lehtorille tämän lain säännösten mukaan tuleva palkkaus on oleellisesti pienempi kuin vastaavien aikaisempien säännösten mukainen palkkaus, voi opetusministeriö kouluhallituksen esityksestä määrätä asianomaiselle maksettavaksi henkilökohtaista palkkauksen lisää.

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetun lain (278/67) 2 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (429/68), seuraavasti:

2 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 15, yläkansakoulunopettaja A 19, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä kansakoulun toisen kotimaisen kielen tai vieraan kielen opettaja A 20, keskikoulun lehtori A 22 ja oppilasasuntolan hoitaja A 15 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin, valtiotieteen kandidaatin tai kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon tai voimistelunopettajana toimiva liikuntatieteen kandidaatin tutkinnon tai kotitalousopettajana toimiva maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 24 palkkausluokan ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tahi kuvaamataidon, käsityön, kotitalouden tai musiikin opettajan tutkinnon A 23 palkkausluokan mukaan.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä syyskuuta 1970 lukien, kuitenkin siten, että elokuulta 1970 tuleva opettajan palkkaus tarkistetaan tämän lain mukaiseksi sekä keskikoulun, kokeiluperuskoulun yläasteen ja peruskoulun yläasteen johtajan palkkio ja opetusvelvollisuuden huojennus tarkistetaan niistä valtion oppikouluissa 1 päivänä syyskuuta 1970 voimassa olevien määräysten mukaiseksi.

Milloin 1 päivänä elokuuta 1970 virassa olleelle keskikoulun lehtorille tämän lain säännösten mukaan tuleva palkkaus on oleellisesti pienempi kuin vastaavien aikaisempien säännösten mukainen palkkaus, voi opetusministeriö kouluhallituksen esityksestä määrätä asianomaiselle maksettavaksi henkilökohtaista palkkauksen lisää.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Opetusministeri *Jaakko Itälä.*

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta sekä laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 3 päivältä marraskuuta 1970 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 123. Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä ed. Toivasen ym. lakialoitteen n:o 226, joka sisältää ehdotuksen laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta. Kuultuaan asiantuntijoina toiminnanjohtaja M. Alasaarta Oppikoulunopettajain Keskusjärjestöstä, toimistopäällikkö K. Hakamaa kouluhallituksesta, päätoimittaja A. Henttosta Suomen Opettajain Liitosta, opetusministeri J. Itälää, osastopäällikkö V. Kalliota opetusministeriöstä, ylitarkastaja R. Latolaa kouluhallituksesta, oikeustieteen kandidaatti M. Pylkkästä Suomen Opettajain Liitosta, toiminnanjohtaja T. Rehulaa Finlands svenska folkskollärarförbund nimisestä yhdistyksestä, pääsihteeri J. Reiniä Teknisten Liitosta ja hallitussihteeri K. Salmista valtiovarainministeriöstä valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on asettunut kannattamaan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa myöskään lakiehdotusten muodollisen puolen johdosta.

Helsingissä 17 päivänä marraskuuta 1970.

Samalla valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että keskikoulun lehtorin pätevyyteen perustuvan kahden palkkausluokan korotuksen ulkopuolelle jää eräitä korkeakoulututkinnon suorittaneita, joiden tutkinnot ovat sekä tason että soveltuvuuden puolesta rinnastettavissa korotukseen oikeuttaviin tutkintoihin. Tämän vuoksi valiokunta edellyttää, että hallitus selvityttää asian ja ryhtyy selvityksen aiheuttamiin toimenpiteisiin epäkohdan korjaamiseksi.

Lakialoitteessa n:o 226 on ehdotettu eduskunnan hyväksyttäväksi lakiehdotus, joka tarkoittaa kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain 3 §:n 2 momentin muuttamista. Kun valiokunta on asettanut puoltamaan tätä lainkohtaa hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa, ehdotetaan lakialoite hylättäväksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi lakialoitteeseen n:o 226 sisältyvän lakiehdotuksen.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Honkonen, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Ahde, Hetemäki, Häggblom, Häkämies, O. Kangas, Pursiainen, Salama, Suokas, Suomi, Toivanen, Tuomioja, Westerholm, Ääri sekä varajäsen Vikatmaa.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 117 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta sekä laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. Toivasen ym. lakialoitteen n:o 226, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 13 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 226 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta sekä laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 123 laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta sekä laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta, ja Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 13 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 117.

Eduskunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että keskikoulun lehtorin pätevyyteen perustuvan kahden palkkausluokan korotuksen ulkopuolelle jää eräitä korkeakoulututkinnon suorittaneita, joiden tutkinnot ovat sekä tason että soveltuvuuden puolesta rinnastettavissa korotukseen oikeuttaviin tutkintoihin. Tämän vuoksi Eduskunta edellyttää, että Hallitus selvityttää asian ja ryhtyy selvityksen aiheuttamiin toimenpiteisiin epäkohdan korjaamiseksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksesta ja eläkkeistä 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun lain 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (428/68), ja 2 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (277/67), sekä 40 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetussa laissa (485/70), seuraavasti:

3 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 14, yläkansakoulunopettaja A 18, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä kansakoulun toisen kotimaisen kielen tai vieraan kielen opettaja A 19, keskikoulun lehtori A 22 ja oppilasasuntolan hoitaja A 13 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin, valtiotieteen kandidaatin tai kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon tai voimistelunopettajana toimiva liikuntatieteiden kandidaatin tutkinnon tai kotitalousopettajana toimiva maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 24 palkkausluokan ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tahi kuvaamataidon, käsityön, kotitalouden tai musiikin opettajan tutkinnon, A 23 palkkausluokan mukaan.

Muun 1 momentissa tarkoitetun viran kuin oppilasasuntolan hoitajan viran haltijalle, joka on palvellut tällaisissa viroissa vakinaisena, koeajaksi määrättynä, väliaikaisena tai viransijaisena yhteensä vähintään viisi vuotta, suori-

tetaan palkkaus yhtä palkkausluokkaa korkeampana kuin virassa muuten suoritetaan.

— — — — — — — — — — — — — — —

40 §.

Opettajanvirkojen haltijain viikottainen opetusvelvollisuus on: alakansakoulunopettajan 24, yläkansakoulunopettajan 30 ja erityisopettajan 28, kansalaiskoulunopettajan sekä toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan 26, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä erityiskoulujen ja -luokkien opettajan samoin kuin kahdessa tai useammassa toimipaikassa opettavan, koulujen yhteisen toisen kotimaisen tai vieraan kielen opettajan 24 viikkotuntia. Keskikoulun lehtoreiden opetusvelvollisuudesta on voimassa, mitä valtion oppikoulujen nuorempien lehtoreiden opetusvelvollisuudesta on määrätty.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä syyskuuta 1970 lukien, kuitenkin siten, että elokuulta 1970 tuleva opettajan palkkaus tarkistetaan tämän lain mukaiseksi sekä keskikoulun, kokeiluperuskoulun yläasteen ja peruskoulun yläasteen johtajan palkkio ja opetusvelvollisuuden huojennus tarkistetaan niistä valtion oppikouluissa 1 päivänä syyskuuta 1970 voimassa olevien määräysten mukaiseksi.

Milloin 1 päivänä elokuuta 1970 virassa olleelle keskikoulun lehtorille tämän lain säännösten mukaan tuleva palkkaus on oleellisesti pienempi kuin vastaavien aikaisempien säännösten mukainen palkkaus, voi opetusministeriö kouluhallituksen esityksestä määrätä asianomaiselle maksettavaksi henkilökohtaista palkkauksen lisää.

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansakoululaitoksen viranhaltijain palkkauksen ja eläkkeiden tarkistamisesta 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetun lain (278/67) 2 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (429/68), seuraavasti:

2 §.

Viranhaltijat saavat peruspalkkaa valtion peruspalkkaisten viran tai toimen haltijain palkkauksesta voimassa olevien palkkausluokkien mukaan seuraavasti: alakansakoulunopettaja A 15, yläkansakoulunopettaja A 19, kansalaiskoulun, apukoulun, tarkkailuluokkien sekä muiden erityiskoulujen ja -luokkien opettaja ja erityisopettaja sekä kansakoulun toisen kotimaisen kielen tai vieraan kielen opettaja A 20, keskikoulun lehtori A 22 ja oppilasasuntolan hoitaja A 15 palkkausluokan mukaan. Keskikoulun lehtori, joka on suorittanut filosofian kandidaatin, valtiotieteen kandidaatin tai kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon tai uskonnonopettajana toimiva teologian kandidaatin tutkinnon tai voimistelunopettajana toimiva liikuntatieteen kandidaatin tutkinnon tai kotitalousopettajana toimiva maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkinnon, saa kuitenkin palkkauksen A 24 palkkausluokan ja lehtori, joka on suorittanut muun yliopistollisen loppututkinnon tahi kuvaamataidon, käsityön, kotitalouden tai musiikin opettajan tutkinnon A 23 palkkausluokan mukaan.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä syyskuuta 1970 lukien, kuitenkin siten, että elokuulta 1970 tuleva opettajan palkkaus tarkistetaan tämän lain mukaiseksi sekä keskikoulun, kokeiluperuskoulun yläasteen ja peruskoulun yläasteen johtajan palkkio ja opetusvelvollisuuden huojennus tarkistetaan niistä valtion oppikouluissa 1 päivänä syyskuuta 1970 voimassa olevien määräysten mukaiseksi.

Milloin 1 päivänä elokuuta 1970 virassa olleelle keskikoulun lehtorille tämän lain säännösten mukaan tuleva palkkaus on oleellisesti pienempi kuin vastaavien aikaisempien säännösten mukainen palkkaus, voi opetusministeriö kouluhallituksen esityksestä määrätä asianomaiselle maksettavaksi henkilökohtaista palkkauksen lisää.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.

Eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille 21 päivänä joulukuuta 1956 annetulla lailla (634/56) perustettiin erityiseksi luonnonsuojelualueeksi eli kansallispuistoksi muun muassa noin 39 000 hehtaarin suuruinen Lemmenjoen alue. Lemmenjoen kansallispuiston ja Norjan rajan välille jää huomattavan laaja alue, jota voidaan pitää erämaana tämän sanan todellisessa merkityksessä. Kun Norjan kansallispuistosuunnitelmiin kuuluu noin 112 000 hehtaarin suuruisen Övre Anarjokka nimisen kansallispuiston perustaminen Suomen rajaa vasten Inarinjoen latvoille, on Norjan ja Suomen luonnonsuojeluviranomaisten välillä käyty neuvotteluja Lemmenjoen kansallispuiston laajentamisesta länteen valtakunnan rajaan asti. Koska kansallispuistoon ei sisälly mitään huomattavampia suoalueita, täydentäisi myös sen eteläpuolella sijaitsevan laajan aapasuoalueen liittäminen kansallispuistoon alueen luonnon kokonaiskuvaa merkittävästi.

Mainituista syistä ehdotetaan Lemmenjoen kansallispuistoa laajennettavaksi etelä- ja länsisuunnassa noin 133 000 hehtaarilla. Tämä alue on kokonaan suojametsäaluetta, ja sen metsätaloudellinen merkitys on varsin vähäinen. Uudessa kansallispuistossa tultaisiin säilyttämään nykyisellä tavalla paikallisten asukkaiden ja retkeilijöiden oikeudet, jotka koskevat muun muassa poronhoitoa, puun käyttöä ja kullanhuuhdontaa.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille 21 päivänä joulukuuta 1956 annetun lain (634/56) 20 § näin kuuluvaksi:

20 §.

Lemmenjoen kansallispuiston raja kulkee:

koillisessa Inarin kunnan Paadarin kylässä olevan Siltajoensuun tilan RN:o 12[2] pyykistä n:o 12 pyykkiin n:o 11 ja siitä Kolshamoaivin tunturin laelle sekä sen jälkeen Joenkielisen laelle;

idässä Joenkieliseltä Jänispään laelle ja siitä eteläsuunnassa Menesjärven Pokan tielle;

etelässä Menesjärven Pokan tietä pitkin Repojoelta noin 2 kilometriä lounaaseen sijaitsevaan kohtaan, siitä Ratkajärven etelärannalle ja tästä Enontekiön ja Inarin kuntien rajalle noin 10 kilometriä valtakunnan rajasta etelään olevaan kohtaan; sekä

lännessä etelärajan päätekohdasta Enontekiön ja Inarin kuntien rajaa seuraten valtakunnan rajalle sekä siitä valtakunnan rajaa pitkin edellä mainitun Siltajoensuun tilan pyykkiin n:o 12.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 29 päivänä lokakuuta 1970 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 124. Kuultuaan asiantuntijoina metsäneuvos Tapio Korpelaa maatalousministeriöstä, metsätaloustarkastaja Yngvar Blomgrenia metsähallituksesta, luonnonsuojelunvalvoja, professori Reino Kalliolaa sekä pastori Nilla Outakoskea ja metsänhoitaja Kaarle E. Klemolaa Lapin Sivistysseuran edustajina sekä saatuaan Paliskuntain Yhdistyksen kirjallisen lausunnon valiokunta, jolle on myös esitetty Lapin lääninhallituksen ja Inarin kunnanhallituksen asian valmisteluvaiheessa antamat lausunnot, on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Hallitus ehdottaa Lemmenjoen kansallispuistoa laajennettavaksi etelä- ja länsisunnassa noin 133 000 hehtaarilla. Tämä alue on kokonaan suojametsäaluetta, ja sen metsätaloudellinen merkitys on varsin vähäinen. Uudessa kansallispuistossa tultaisiin säilyttämään nykyisellä tavalla paikallisten asukkaiden ja retkeilijöiden oikeudet, jotka koskevat muun ohessa poronhoitoa, puun käyttöä ja kullanhuuhdontaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää ehdotetun luonnonsuojelualueen perustamista aiheellisena. Alueella on kuitenkin tapahtunut eräs jakotoimitus ja on ilmennyt, että alueella on ainakin yksi yksityinen tilus, minkä vuoksi valiokunta saamansa selvityksen perusteella ehdottaa, että sanamuotoa vastaavasti muutettaisiin.

Puoltaessaan lakiehdotuksen hyväksymistä siihen ehdottaminsa muutoksin valiokunta edellyttää, ettei porotaloutta ja paikallisten asukkaiden oikeutta metsästykseen ja kalastukseen sekä muiden elinkeinojen harjoittamiseen luonnonsuojelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä asetuksella ja järjestyssäännöillä tarpeettomasti vaikeuteta sekä että hallitus, kuultuaan myös saamelaisväestön edustajia, ryhtyy toimenpiteisiin luonnonsuojelualueen laajentamiseksi.

Edellä esitetyn johdosta valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille 21 päivänä joulukuuta 1956 annetun lain (634/56) 20 § näin kuuluvaksi:

20 §.

Lemmenjoen kansallispuiston raja kulkee:

koillisessa Inarin kunnan Paadarin kylässä olevan Siltajoensuun tilan RN:o *12II Kesäpaikka nimisen palstan* pyykistä n:o 12 pyykkiin n:o 11 ja siitä Kolshamoaivin tunturin laelle sekä sen jälkeen Jonkielisen laelle;

idässä Joenkieliseltä Jänispään laelle ja siitä eteläsuunnassa Menesjärven Pokan tielle;

etelässä Menesjärven Pokan tietä pitkin Repojoelta noin 2 kilometriä lounaaseen sijaitsevaan kohtaan, siitä Ratkajärven etelärannalle ja tästä Enontekiön ja Inarin kuntien rajalle noin 10 kilometriä valtakunnan rajasta etelään olevaan kohtaan; sekä

lännessä etelärajan päätekohdasta Enontekiön ja Inarin kuntien rajaa seuraten valtakunnan rajalle sekä siitä valtakunnan rajaa pitkin edellä mainitun Siltajoensuun tilan *Kesäpaikka nimisen palstan* pyykkiin n:o 12.

Kansallispuistoon ei kuitenkaan lueta rajojen sisällä olevia yksityisiä tiluksia. Milloin tällainen tilus joutuu valtion omistukseen, luetaan se kansallispuistoon.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, jäsenet Breilin, Jokinen, Katajavuori, Liedes, Mäki, Pekonen, Rytkönen, Salmivuori, Syrjä, S. Westerlund ja Volotinen sekä varajäsenet Kohtala ja Lillqvist.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 158 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 17 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

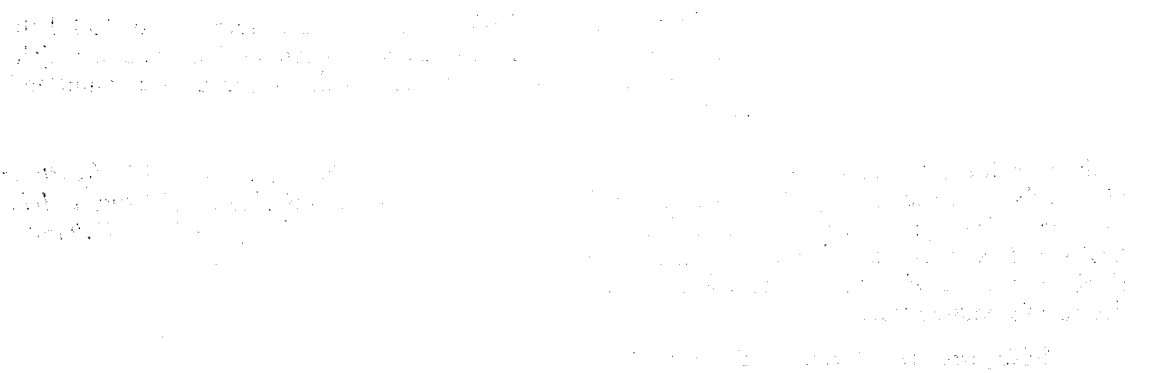

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 124 laiksi eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta, ja Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 17 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 158.

Hyväksyessään lakiehdotuksen Eduskunta edellyttää, ettei porotaloutta ja paikallisten asukkaiden oikeutta metsästykseen ja kalastukseen sekä muiden elinkeinojen harjoittamiseen luonnonsuojelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä asetuksella ja järjestyssäännöillä tarpeettomasti vaikeuteta sekä että Hallitus, kuultuaan myös saamelaisväestön edustajia, ryhtyy toimenpiteisiin luonnonsuojelualueen laajentamiseksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille 21 päivänä joulukuuta 1956 annetun lain (634/56) 20 § näin kuuluvaksi:

20 §.

Lemmenjoen kansallispuiston raja kulkee:

koillisessa Inarin kunnan Paadarin kylässä olevan Siltajoensuun tilan RN:o 12[11] Kesäpaikka nimisen palstan pyykistä n:o 12 pyykkiin n:o 11 ja siitä Kolshamoaivin tunturin laelle sekä sen jälkeen Joenkielisen laelle;

idässä Joenkieliseltä Jänispään laelle ja siitä eteläsuunnassa Menesjärven Pokan tielle;

etelässä Menesjärven Pokan tietä pitkin Repojoelta noin 2 kilometriä lounaaseen sijaitsevaan kohtaan, siitä Ratkajärven etelärannalle ja tästä Enontekiön ja Inarin kuntien rajalle noin 10 kilometriä valtakunnan rajasta etelään olevaan kohtaan; sekä

lännessä etelärajan päätekohdasta Enontekiön ja Inarin kuntien rajaa seuraten valtakunnan rajalle sekä siitä valtakunnan rajaa pitkin edellä mainitun Siltajoensuun tilan Kesäpaikka nimisen palstan pyykkiin n:o 12.

Kansallispuistoon ei kuitenkaan lueta rajojen sisällä olevia yksityisiä tiluksia. Milloin tällainen tilus joutuu valtion omistukseen, luetaan se kansallispuistoon.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kaavoitusalueiden jakolain sekä yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Rakennuslain muuttamisesta 19. 9. 1969 annettu laki (626/69), joka sisältää rantakaavajärjestelmää koskevat säännökset, edellyttää tehtäväksi muutoksia kaavoitusalueiden jakolakiin, kuten hallituksen esityksessä mainituksi laiksi (1969 Vp. n:o 3) lausuttiin. Nämä muutokset on sisällytetty nyt annettavaan hallituksen esitykseen.

Rakentamiselle ja asema- tai rakennuskaavan muullekin toteuttamiselle saattaa aiheutua vaikeuksia siitä, etteivät tilojen rajat ja rasiteoikeudet aina sopeudu kaavaan. Kaavoitusalueiden jakolaissa onkin säännöksiä, jotka toisaalta sallivat eräiden maanmittaustoimitusten suorittamisen, vaikkei jakolaissa säädettyjä edellytyksiä olisi olemassa, ja toisaalta määräävät maanmittaustoimitukset suoritettaviksi kaavan tarkoitusta vastaavalla tavalla. Kun rantakaava-alueilla tilanne näiltä osin on periaatteessa sama kuin asema- ja rakennuskaava-alueilla, esitetään sanottujen säännösten soveltamisalaa laajennettavaksi koskemaan myös rantakaava-aluetta (4, 6, 9, 9 a, 15, 17, 21, 24, 45 §). Samalla esitetään tehtäväksi mahdolliseksi 9 a §:ssä tarkoitettujen rasitteiden perustaminen silloin, kun rakennuskaavaa rakennuslain 128 §:n mukaan on kaupungissa tai kauppalassa edelleen noudatettava.

Rakennuslain rantakaavasäännösten vuoksi olisi täydennettävä myös niitä kaavoitusalueiden jakolain säännöksiä, jotka kaavoituksellisista syistä rajoittavat maanmittaustoimitusten suorittamista niillä alueilla, joilla ei vielä ole yksityiskohtaista kaavaa (22, 23, 25 §) tai jotka antavat oikeuden kaavoitukseen sopeutumattoman määräalan luovutussopimuksen purkamiseen (30 §).

Koska rantakaavasäännökset aiheuttavat rakennus- ja maanmittaustoimien yhtymäkohtien lisääntymistä, esitetään toimitusinsinöörin velvollisuutta ilmoittaa maanmittaustoimituksen suorittamisesta kunnalle vastaavasti laajennettavaksi (27 §).

Ainakin eräissä tapauksissa olisi tarkoituksenmukaista, että rakennuspaikkojen lohkominen ja eräät muutkin maanmittaustoimitukset voitaisiin suorittaa rantakaavatoimituksen yhteydessä (16 a §).

Uuden tilan muodostaminen olisi kiellettävä rakennuslain 123 a §:n 1 momentissa tarkoitetulla alueella, jolla myös uudisrakennuksen rakentaminen rakennuslain 123 b §:n 1 momentin nojalla on kielletty siitäkin huolimatta, että rakentamisen ja kiinteistönmuodostuksen lähtökohdat lähinnä jo olevaan asuntoon tai maanviljelystilaan kuuluvan talousrakennuksen osalta ovat jossain määrin erilaiset. Maanmittaustoimitusten joutuisan suorittamisen vuoksi esitetään, että toimitus muulla ranta-alueella voidaan suorittaa, milloin toimitusmiehet pitävät selvänä, ettei rantakaava ole tarpeellinen, tai sen suorittaminen jättää sikseen, milloin toimitusmiesten mielestä on selvää, että rantakaava on tarpeellinen. Tämä vastaa myös sitä, mitä rakennuslaissa on säädetty rakennusluvan myöntämisestä. Epäselvissä tapauksissa olisi asia sen sijaan siirrettävä kaupungin osalta sisäasiainministeriön ja maalaiskunnan osalta lääninhallituksen ratkaistavaksi. Siirron tulisi tapahtua maanmittauskonttorin kautta, jolla rakennuslain nojalla muutoinkin on oikeus tehdä esitys asiassa. Kuitenkin on tapauksia, joissa maanmittaustoimitus pitäisi voida suorittaa, vaikka rantakaavan laatimista on pidettävä tarpeellisena. Näitä tapauksia varten esitetään, että toimitus saataisiin suorittaa silloin kun toimitusmiehet harkitsevat olevan ilmeistä, ettei toimituksen suorittamisesta aiheudu haittaa laadittavan kaavan toteuttamiselle tai kaavan vahvistava viranomainen on toimitukseen suostunut taikka antanut sellaisen poikkeusluvan, jonka nojalla kysymyksessä olevalle alueelle saa rantakaavasäännösten estämättä rakentaa (25 §).

Toimitusten tarkastamiseen liittyvien tehtävien lisäksi ehdotetaan, että maanmittauskont-

tori voisi toimitusinsinöörin alistuksesta, ennen toimituksen lopettamistakin ratkaista kysymyksen siitä, onko ilmeistä, ettei toimituksen suorittamisesta aiheudu haittaa laadittavan rantakaavan toteuttamiselle. Maanjako-oikeuden olisi tutkittava sen käsiteltäviksi joutuvat maanmittaustoimitukset myös rantakaavasäännösten osalta ja olisi maanjako-oikeudella valta pyytää lääninhallitusta maalaiskunnan osalta ja sisäasiainministeriötä kaupungin osalta ottamaan tutkittavakseen kysymys rantakaavan tarpeellisuudesta (28 §).

Sikäli kuin rakennuslain 14 a luvun säännöksistä ei muuta johdu, on rantakaavatoimituksessa rakennuslain 123 f §:n 1 momentin nojalla noudatettava mitä yksityisistä teistä annetussa laissa on määrätty tietoimituksessa noudatettavaksi (33 § 2 momentti). Rantakaavatoimitusta koskevia säännöksiä olisi kuitenkin lähinnä maanmittausteknisistä syistä täydennettävä eräiltä osin. Tarkka rajanveto kaavoitusalueiden jakolaissa ja rakennuslaissa säädettävien määräysten välillä on vaikeata. Tällainen saattaisi johtaa myös ilmeisen vaikeaselkoisiin säännöksiin. Mainituista syistä on kaavoitusalueiden jakolakiin esitetty sisällytettäväksi myös eräitä rantakaavatoimitusta koskevia säännöksiä.

Kun yksityisiin teihin joudutaan yleensä luovuttamaan sekä pinta-alaltaan että arvoltaan suhteellisen vähäisiä alueita, ei yksityistielakiin ole otettu säännöksiä, jotka varmistaisivat maanomistajalle tulevan korvauksen perimisen tai turvaisivat kiinnityksenhaltijan oikeudet. Yksityisistä teistä annetun lain 92 §:ssä vain kielletään ryhtymästä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka aiheuttamasta vahingosta tai haitasta on maksettava kertakaikkinen korvaus, ennenkuin korvaus on suoritettu tai sen maksamisesta on annettu vakuus. Yhteiskäyttöalueiden perustamisen osalta on asianlaita kuitenkin toinen. Yhteiskäyttöoikeuden luovutuksesta maksettava korvaus saattaa olla huomattavan suuri. Lisäksi tila tai sen arvokas osa voi rantakaavassa tulla kuulumaan yhteiskäyttöalueeseen, jolloin tilan vakuusarvo lakkaa tai vähenee. Yhteiskäyttöoikeuden luovuttajan aseman turvaamiseksi esitetään säädettäväksi, että hänen saamisellaan on korvausvelvollisen tilaan samanlainen panttioikeus kuin julkisoikeudellisilla maksuilla. Kiinnityksen haltijan aseman järjestämiseksi taas esitetään säädettäväksi, että korvaus on talletettava lääninhallitukseen tai sen määräämään rahalaitokseen, milloin kiinteistön arvo yhteiskäyttöoikeuden perustamisen vuoksi alentuu niin, ettei voida olettaa kiinteistön olevan täytenä vakuutena saamisesta eikä oikeuden haltija ole antanut suostumustaan korvauksen maksamiseksi maanomistajalle. Velkojan oikeudesta talletettuun korvaukseen ja sen suorittamisesta olisi vastaavasti voimassa, mitä kaavoitusalueiden jakolain 42 §:ssä on säädetty talletetusta lunastushinnasta. Kun saattaa olla tulkinnanvaraista, voidaanko yhteiskäyttöalueen käyttöönottoa katsoa yksityisistä teistä annetun lain 92 §:ssä tarkoitetuksi toimenpiteeksi, esitetään säädettäväksi, että yhteiskäyttöoikeus ei korvauksen saajan suostumuksetta tule voimaan, ennen kuin siitä määrätty korvaus on maksettu tai sen maksamisesta annettu vakuus. Tämä säännös on tarpeen jo siitä syystä, ettei kaikilla rantaosakkailla tule olemaan tilaa, joka voisi olla panttina rantakaavatoimituksessa suoritettavaksi määrätystä korvauksesta (16 b §).

Kaavoitusalueiden jakolain 9 §:n mukaan on rasitteiden poistaminen ja järjestäminen sallittu kaavan toteuttamisen edistämiseksi. Tämä tapahtuu yleensä vain asianosaisten aloitteesta. Yhteiskäyttöalueilla olevat tarpeettomat rasitteet olisi rantakaavatoimituksessa voitava aina poistaa jo rekisterijärjestelmän selkeyden ja luotettavuuden parantamiseksi. Muiden yhteiskäyttöalueisiin kohdistuvien rasitteiden poistamis- tai muu järjestämistarve riippuu siitä, missä määrin ne haittaavat rantakaavan tarkoitusta ja siitä, soveltuvatko ne edelleen käytettäväksi rinnan yhteiskäyttöoikeuden kanssa. Kun rantakaavan toteuttamisesta johtuvat korvauskysymykset muodostavat yhden kokonaisuuden olisi rasitteet, siltä osin kuin yhteiskäyttöoikeus estää tai haittaa niiden käyttämistä, aina järjestettävä rantakaavatoimituksessa. Noudattaen muutoin lain 9 §:n säännöksiä voitaisiin rasitteet näin sovittaa rantakaavaan ja yhteiskäyttöoikeuteen niin ettei siitä muodostu kenellekään kohtuutonta haittaa. Kun rantakaavan toteuttamista saattavat haitata myös kohtuuttomiksi muodostuvat rasitteen poistamisesta aiheutuvat kustannukset jäisi, sikäli kuin tätä ei rantakaavassa ole yksityiskohtaisesti määrätty, ratkaistavaksi miten rasitteet parhaiten voidaan järjestää rantakaavan tarkoitukseen soveltuviksi (21 b §).

Tiealueen käyttäminen muihin kuin tietarkoituksiin ei tien luonteesta johtuen juuri voi tulla kysymykseen. Sen sijaan muilla yhteiskäyttöalueilla on tilanne periaatteessa toinen

ja maanomistajalle voi jäädä niihin taloudellistakin merkitystä omaava käyttöoikeus. Vaikka yhteiskäyttöalueeseen perustettavat oikeudet on yleensä syytä vaatia selvitettäviksi jo rantakaavassa ja vaikka yhteiskäyttöoikeutta perustettaessa on luonnollisesti otettava huomioon rantakaavan määräykset, tullee käytännössä kuitenkin esiintymään verraten usein tapauksia, joissa yhteiskäyttöoikeudesta aiheutuvien korvausten määräämiseksi on tarpeen täsmentää yhteiskäyttöoikeuden sisältö rantakaavatoimituksessa. Näin ollen olisi korvausten määräämisen perustaksi ja riitaisuuksien välttämiseksi kussakin tapauksessa erikseen voitava rantakaavatoimituksessa selvittää, miten laajaksi yhteiskäyttöoikeus perustetaan ja millä tavoin maanomistaja saa käyttää yhteiskäyttöaluetta (21 c §).

Kaavoitusalueiden jakolain muuttamisen yhteydessä esitetään yksityisistä teistä annettua lakia (358/62) muutettavaksi siten, että asianosaisten kutsuminen tietoimitukseen tulisi joustavammaksi. Voimassa olevan yksityisistä teistä annetun lain mukaisen kutsumismenettelyn rinnalla esitetään sallittavaksi jakolain mukainen tiedottamismenettely.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraavat lakiehdotukset:

Laki
kaavoitusalueiden jakolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 20 päivänä helmikuuta 1960 annetun kaavoitusalueiden jakolain (101/60) 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 9 a §:n 1 momentti, 15 §:n 1 momentti, 17 ja 22 §, 23 §:n 1 momentti, 24 §:n 3 momentti, 26 §, 27 §:n 1 momentti, 28 §, 30 §:n 1 momentti ja 45 §:n 1 momentti, sellaisina kuin 9 a §:n 1 momentti, 23 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentti sekä 28 §:n 2 momentti ovat 19 päivänä tammikuuta 1968 annetussa laissa (40/68), ja *lisätään* lakiin uudet 16 a, 16 b, 21 a, 21 b ja 21 c § sekä 21 §:ään uusi 3 momentti, 25 §:ään uusi 3 momentti ja 33 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

4 §.

Jos asemakaava-, rakennuskaava- tai rantakaava-alueella tilojen sijainti vaikeuttaa kaavan toteuttamista ja tästä johtuva haitta voidaan poistaa tai sitä vähentää toimittamalla pakollinen tilusvaihto tai uusjako, saadaan tällainen toimitus suorittaa, vaikkei jakolaissa säädettyjä edellytyksiä olisi olemassa.

6 §.

Pakollisessa tilusvaihdossa ja uusjaossa ei saa, jollei siihen ole erityistä syytä tai jolleivät asianosaiset asiasta sovi, vaihtaa asemakaava-alueella rakennuskortteliin kuuluvaa maata tai katualuetta, sekä rakennuskaava- tai rantakaava-alueella rakennusmaata tai liikenneväyläksi taikka yhteiskäyttöalueeksi tarkoitettua maata muunlaiseen maahan. Tilusvaihtoon pitää olla kiinnityksen haltijan kirjallinen suostumus ainoastaan silloin, kun vaihdettavaksi aiotulla alueella sijaitsee arvokas rakennus tai muu siihen verrattava laite.

9 §.

Asemakaava-, rakennuskaava- tai rantakaava-alueella voidaan vastoin asianosaisen tahtoa poistaa tai siirtää toiseen paikkaan maanmittaustoimituksessa perustettu rasite taikka perustaa poistetun sijaan uusi rasite, jos toimenpide edistää kaavan toteuttamista, eikä siitä koidu kenellekään huomattavaa haittaa. Rasitteen poistamisesta tai siirtämisestä taikka uuden rasitteen perustamisesta aiheutuva haitta tai vahinko korvataan rahana.

9 a §.

Asemakaava-alueella maalaiskunnassa tai rakennuskaava- taikka rantakaava-alueella voidaan, jos asianosaiset siitä sopivat, perustaa tilaa varten toiselle tilalle rasitteena pysyvä oikeus autojen säilytys- ja pysäköimispaikkojen, väestönsuojelua varten tarvittavien rakennelmien sekä yhteisen lämpökeskuksen sijoittamiseen ja käyttämiseen. Rasitteen perustamisesta aiheutuva haitta tai vahinko korvataan rahana.

15 §.

Asemakaava-alueella rakennuskorttelissa taikka rakennuskaava- tai rantakaava-alueella rakennusmaalla sijaitsevaan tilaan voidaan erityisessä maanmittaustoimituksessa siirtää määrätty alue toisesta tilasta taikka tilojen yhteinen alue tai sen osa, jos sellainen toimenpide edistää rakennuskorttelissa suunnitellun tai vahvistetun tonttijaon mukaisten tonttien tai rakennusmaalla tarkoituksenmukaisten rakennuspaikkojen muodostamista. Tilasta siirrettävä alue saa olla enintään puolet sen maatilusten kokonaisalasta.

— — — — — — — — — — — — — —

16 a §.

Lohkominen, piirirajankäynti, 4 §:ssä tarkoitettu tilusvaihto, 9 §:ssä tarkoitettu rasitteen poistaminen, siirtäminen ja perustaminen, 9 a §:ssä tarkoitettu rasitteen perustaminen ja 15 §:ssä tarkoitettu alueen tai sen osan siirtäminen tilaan voidaan, jos sitä on pidettävä tarkoituksenmukaisena, ilman eri määräystä suorittaa rantakaavatoimituksen yhteydessä ja sen toimitusmiesten toimesta. Myös niille, jotka ovat toimituksessa asianosaisia vain edellä mainittuja toimenpiteitä käsiteltäessä, on toimituskokouksista tiedotettava sillä tavoin kun rantakaavatoimituksesta on säädetty.

16 b §.

Rantakaavatoimituksessa perustettu rakennuslain 123 f §:n 1 momentissa tarkoitettu yhteiskäyttöoikeus, jonka luovuttamisesta maanomistajalle on määrätty korvausta, ei korvauksensaajan suostumuksetta tule voimaan, ennen kuin korvaus on suoritettu tai, jos korvausta ei ole lainvoimaisesti vahvistettu, sen suorittamisesta korkoineen on annettu vakuus.

Rantakaavatoimituksessa määrätystä korvauksesta kuuden prosentin korkoineen, on korvausvelvollisen tila panttina ja saadaan sanottu saaminen korkoineen ottaa tilasta, riippumatta siitä, kuinka kauan ne ovat olleet maksamatta, samalla etuoikeudella kuin kiinteistöstä menevistä julkisoikeudellisista maksuista on säädetty.

Milloin kiinteistön arvo yhteiskäyttöoikeuden perustamisen vuoksi alentuu niin, ettei voida olettaa kiinteistön olevan täytenä vakuutena saamisesta, josta se kiinnityksen johdosta tai maksamattoman kauppahinnan oikeutta koskevien säännösten nojalla vastaa, eikä oikeuden haltija ole antanut kirjallista suostumusta siihen, että korvaus saadaan suorittaa maanomistajalle on toimitusmiesten rantakaavatoimituksessa määrättävä korvaus talletettavaksi lääninhallitukseen tai sen hyväksymään rahalaitokseen. Velkojan oikeudesta talletettuun korvaukseen ja sen suorittamisesta on vastaavasti voimassa, mitä 42 §:ssä on säädetty talletetusta lunastushinnasta. Joka on laiminlyönyt tallettamisen, on velvollinen korvaamaan kiinnityksen haltijalle siitä aiheutuneen vahingon.

17 §.

Asemakaava-, rakennuskaava- tai rantakaava-alueella ei maanmittaustoimitusta saa suorittaa niin, että vaikeutetaan kaavan tai tonttijaon toteuttamista taikka voimassa olevaan asemakaavaan perustuvan tonttijaon laatimista.

21 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tilaan, joka rantakaava-alueella on tarkoitettu rakennuspaikaksi, ei saa sisällyttää kysymyksessä olevan rakennuskorttelin ulkopuolella olevia tiluksia, jollei maanmittauskonttori erityisestä syystä myönnä poikkeusta.

21 a §.

Rantakaava-alueella ei maanmittaustoimitusta saa suorittaa siten, että kaavassa osoitetulle yhteiskäyttöalueelle syntyy uusi kiinteistöraja eikä siten, että yhteiskäyttöalue tai sen osa erotetaan tilojen yhteiseksi alueeksi. Myöskään ei saa perustaa yhteiskäyttöalueeseen kohdistuvaa rasitetta.

Erityisistä syistä voi maanmittauskonttori myöntää poikkeuksen 1 momentin säännöksistä.

21 b §.

Milloin yhteiskäyttöoikeus estää tai haittaa rasitteen käyttämistä, on rasite rantakaavatoimituksessa järjestettävä noudattaen 9 §:n 1 momentin säännöksiä. Tarpeettomaksi käynyt rasite on rantakaavatoimituksessa aina poistettava.

21 c §.

Milloin rantakaavassa ei ole määrätty yhteiskäyttöoikeuden sisältöä eikä sitä, millä tavoin maanomistaja saa käyttää yhteiskäyttöaluetta, niin yksityiskohtaisesti kuin alueen tulevan käytön kannalta ja korvausten määräämiseksi on tarpeen, on tämä tehtävä rantakaavatoimituksessa.

22 §.

Alueella, jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa, rakennuskaavaa tai rantakaavaa, saadaan suorittaa halkominen, lohkominen tai erillisen alueen tilaksi muodostaminen ainoastaan hajaasutusta varten, jollei ole myönnetty rakennuslain 5 §:n 2 momentissa säädettyä lupaa alueen käyttämiseen sanotussa laissa tarkoitettuun taaja-asutukseen.

23 §.

Maalaiskunnan sellaisella alueella, jolle ei ole vahvistettu asemakaavaa, rakennuskaavaa tai rantakaavaa, saadaan rakennuspaikkana käytettäväksi tarkoitettu alue muodostaa tilaksi vain siinä tapauksessa, että alue on alaltaan vähintään 2 000 neliömetriä ja muutoin sellainen kuin rakennuslain 121 §:n 1 momentissa on säädetty taikka että muussa tapauksessa rakennuslautakunta sanotun lainkohdan 2 momentin tai lääninhallitus rakennuslain 132 §:n 1 momentin nojalla on sallinut rakentamisen.

24 §.

Alueella, jolla on voimassa rakennusjärjestyksessä rakennuslain 13 §:n nojalla annettuja määräyksiä alueen käyttämisestä, mutta ei asemakaavaa, rakennuskaavaa tai rantakaavaa, ei saa suorittaa 1 momentissa mainittua toimitusta, jos se on ristiriidassa alueen käyttämisestä rakennustarkoituksiin ja rakennuspaikan suuruudesta annettujen määräysten kanssa.

25 §.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua toimitusta ei myöskään saa suorittaa ranta-alueella, ennen kuin rantakaava on vahvistettu, milloin kaavaa rakennuslain 123 a §:n 1 momentin säännösten mukaan on pidettävä tarpeellisena. Milloin syntyy epätietoisuutta siitä, onko alueelle laadittava rantakaava, on toimitusinsinöörin siirrettävä asia tältä osin maanmittauskonttorin kautta kaupungissa sisäasiainministeriön ja maalaiskunnassa lääninhallituksen ratkaistavaksi siinä järjestyksessä kuin rakennuslain 123 b §:n 3 momentissa on säädetty. Kuitenkin voidaan toimitus suorittaa, jos on ilmeistä, että siitä ei aiheudu haittaa laadittavan rantakaavan toteuttamiselle tai jos sisäasiainministeriö kaupungin osalta tai lääninhallitus maalaiskunnan osalta on antanut toimituksen suorittamiseen suostumuksensa tahi myöntänyt rakennuslain 132 §:n 1 momentin nojalla poikkeuksen saman lain 123 a §:n 1 momentin säännöksestä taikka jos toimituksen suorittaminen on tarpeen rakennuslain 123 b §:n 2 momentissa tarkoitetun uudisrakennuksen rakentamiseksi.

26 §.

Kunnalla on alueellaan suoritettavassa maanmittaustoimituksessa oikeus tehdä tähän lakiin perustuvia vaatimuksia ja samalla tavoin kuin asianosainen saattaa ne tuomioistuimen tutkittaviksi.

Kunnan puhevallasta rantakaavatoimituksessa on säädetty rakennuslain 123 g §:n 2 momentissa.

27 §.

Kaupungin alueella suoritettavasta maanmittaustoimituksesta on toimitusinsinöörin ilmoitettava kaupunginhallitukselle kirjeellä, joka on joko kirjattuna jätettävä postissa kuljetettavaksi tai kuittausta vastaan toimitettava saajalle vähintään 14 päivää ennen toimituksen alkukokousta. Maalaiskunnassa on toimitusinsinöörin samalla tavalla ilmoitettava kunnanhallitukselle toimituksesta, joka suoritetaan alueella, jolle on vahvistettu yleiskaava, asemakaava, rakennuskaava tai rantakaava tahi alueella, jota tarkoitetaan 25 §:n 1 momentissa tai rakennuslain 123 a §:n 1 momentissa taikka alueella, jonka osalta toimitusinsinööri pitää 25 §:n 3 momentissa tarkoitettua rantakaavan tarpeellisuutta koskevaa alistusta mahdollisena.

28 §.

Sen lisäksi, mitä on säädetty maanmittaustoimitusten tarkastamisesta, on maanmittauskonttorin valvottava, että 17—25 §:ssä olevia säännöksiä noudatetaan. Jos maanmittauskonttori katsoo, että toimitus on tehty vastoin sanottuja säännöksiä, on toimitus palautettava toimitusinsinöörille korjattavaksi. Jollei toimitusta korjata siten, että se voidaan hyväksyä, on maanmittauskonttorin alistettava asia maanjako-oikeuden tutkittavaksi.

Kuitenkin on maanmittauskonttorin toimitusta tarkastaessaan tai muutoinkin toimitusinsinöörin alistuksesta tutkittava ja ratkaistava 25 §:n 3 momentissa tarkoitetulla alueella kysymys siitä, onko ilmeistä, ettei toimituksen suorittamisesta aiheudu haittaa laadittavan rantakaavan toteuttamiselle.

Jos maanmittauskonttori toimitusta tarkastaessaan katsoo, että toimitusinsinöörin olisi 25 §:n 3 momentin mukaan ollut siirrettävä kysymys rantakaavan tarpeellisuudesta sisäasiainministeriön tai lääninhallituksen ratkaistavaksi, on maanmittauskonttorin pyydettävä sanottua viranomaista ottamaan tämä kysymys ratkaistavakseen. Toimituksen suhteen saadaan tällöin jo ennen sanotun kysymyksen ratkaisemista menetellä siten kuin 2 momentissa on säädetty.

Jos rakennusjärjestys, asemakaava tai muu kaava taikka sen muutos vahvistetaan, rakennuskielto annetaan tai tulee voimaan rakennuslain 42 §:n 2 momentin tai 100 §:n 2 momentin nojalla tai ne syyt, joiden perusteella rantakaavan laatimista on pidettävä tarpeellisena, ovat syntyneet maanmittaustoimituksen lopettamisen jälkeen, ei se ole tarkastuksessa esteenä toimituksen hyväksymiselle.

Milloin maanmittaustoimitus on alistuksen tai valituksen johdosta joutunut maanjako-oikeuden käsiteltäväksi, sen on tarkastettava toimitus myös 1 momentissa mainittujen säännösten noudattamisen osalta. Mitä 2 ja 3 momentissa on maanmittauskonttorista säädetty, koskee tällöin myös maanjako-oikeutta.

30 §.

Milloin tilasta, tämän lain tultua voimaan, luovutetun alueen lohkominen jätetään 17, 18, 22—24 §:n taikka 25 §:n 1 tai 3 momentin nojalla sikseen, on luovutuksen saajalla tai sillä, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, oikeus saada luovutussopimus puretuksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

33 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rantakaavatoimituksessa sovelletaan, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, mitä rakennuslaissa sekä yksityisistä teistä annetussa laissa (358/62) on säädetty.

45 §.

Milloin rakennuskaava- tai rantakaava-alueella rakennusmaalla sijaitsevan tilaan tai tällaisella alueella olevaan, tilaksi muodostettavaan määräalaan on kaavaan sopeutuvan ja tarkoituksenmukaisen rakennuspaikan muodostamiseksi välttämätöntä liittää toiselle kuuluvaa maata eikä tarpeellista muutosta rajoihin saada aikaan tilusvaihdolla eikä myöskään ole sovittu 15 §:ssä tarkoitetun toimituksen suorittamisesta, sellainen alue voidaan sanotun tilan omistajan hakemuksesta suoritettavassa maanmittaustoimituksessa *(rakennuspaikan osan lunastamistoimitus)* lunastaa rahalla ja siirtää lunastajan tilaan.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 ja sitä on sovellettava myös niihin jo silloin aloitetuissa toimituksissa ilmaantuviin kysymyksiin, jotka sen jälkeen otetaan käsiteltäviksi.

Laki

yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yksityisistä teistä 15 päivänä kesäkuuta 1962 annetun lain (358/62) 43 § ja 45 §:n 2 momentti seuraavasti:

43 §.

Toimitusinsinöörin on kutsuttava asianosaiset tietoimitukseen tiedottamalla kokouksen ajasta ja paikasta kuulutuksella kunnan ilmoitustaululla ja yhdessä tai kahdessa paikkakunnalla leviävässä sanomalehdessä vähintään neljätoista päivää ennen kokousta.

Lisäksi on hakijalle sekä myös sellaiselle toisesta kunnasta olevalle asianosaiselle, jonka asuinpaikka on asiakirjoissa mainittu tai muutoin toimitusinsinöörin tiedossa, tiedotettava kokouksesta erityisellä kutsukirjeellä. Milloin kysymys on kiinteistöstä, jolla on useita omistajia, riittää kuitenkin ilmoitus yhdelle omistajista. Mikäli toimitus koskee valtion, kunnan tai seurakunnan omistamaa tai hallitsemaa kiinteistöä, on toimitusinsinöörin tiedotettava kokouksesta sille viranomaiselle, jonka hoidossa tai valvonnassa kiinteistö on. Tässä tarkoitettu ilmoitus on katsottava asianmukaisesti annetuksi, jos kirje vähintään neljätoista päivää

ennen kokouksen alkamista on kirjattuna annettu postin kuljetettavaksi.

Jos kaikille niille, jotka ovat toimituksessa asianosaisia, tiedotetaan kokouksesta erityisellä kutsukirjeellä niin kuin 2 momentissa on säädetty, ei kuulutuksen julkaiseminen sanomalehdessä ole tarpeen. Tässä tapauksessa on, milloin ei ole tietoa asianosaisen asuinpaikasta, kirje osoitettava sille kiinteistölle, jota asia koskee.

Kuulutuksessa ja ilmoituksessa on asianosaisia kehotettava saapumaan toimitukseen sekä esittämään siinä puhevallan käyttämiseen oikeuttavat saanto- ja muut asiakirjansa.

Jos todetaan, että kaikki ne, jotka ovat toimituksessa asianosaisia, ovat saapuneet toimitukseen, voidaan toimitus suorittaa, vaikka kokouksesta ei ole tässä pykälässä säädetyllä tavalla kuulutettu ja ilmoitettu.

45 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos tietoimituksesta on tiedotettu 43 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla eikä kaikkien niiden kiinteistöjen omistajille, joiden alueita tarvitaan tietarkoituksiin, taikka niille, jotka velvoitetaan osallistumaan tienpitoon, ole annettu sanotussa lain kohdassa tarkoitettua henkilökohtaista kutsua eivätkä he ole saapuneet toimitukseen, on toimitusta lopettamatta heille toimitettava sellainen kutsu seuraavaan kokoukseen. Tämä ei kuitenkaan koske sitä tapausta, että tarvittava alue on ennestään olevaa tietä tai useammalle kiinteistölle yhteistä aluetta. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, on vastaavasti voimassa, kun tietoimituksesta on tiedotettu 43 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetulla tavalla ja toimituksessa toimitusinsinööri saa tietää jonkun asianosaisen, joka ei ole saanut sanotussa 2 momentissa tarkoitettua kutsua eikä ole saapunut toimitukseen, asuvan toisessa kunnassa ja hänen osoitteensa siellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maankäyttölain muuttamisesta.

Maankäyttölain 73 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan asutushallitus voi päättää, että hallintasopimus on lakkaava, jos asukas jättää kokonaan tai olennaisessa määrässä suorittamatta kunakin vuonna hänelle määrätyt työt tai muuten olennaisesti jättää täyttämättä, mitä hänen velvollisuudekseen on säädetty tai määrätty. Peltoalan vähentämiseen tähtäävät pyrkimykset huomioon ottaen ei hallituksen mielestä ole kuitenkaan tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista vaatia asukasta hallintasopimuksen lakkauttamisen uhalla suorittamaan sellaisia työvelvoitteita, joita on pidettävä sanottujen pyrkimysten vastaisina. Tämän vuoksi esitetään mainittua lainkohtaa muutettavaksi siten, ettei työvelvoitteiden osittain laiminlyömisen johdosta voida hallintasopimusta lakkauttaa. Milloin velvoitteita ei olisi lainkaan suoritettu, tulisi lakkauttamispäätös kuitenkin voida tehdä.

Maankäyttölain 83 §:n mukaan voidaan kauppakirja antaa asukkaalle yleensä vain siinä tapauksessa, että hänen on katsottava pääasiallisesti täyttäneen hallintasopimuksen määräykset. Edellä olevaan maankäyttölain 73 §:n 2 momenttia koskevaan muutosehdotukseen liittyen esitetään kysymyksessä oleva pykälä siten muutettavaksi, että kauppakirja voidaan antaa, vaikka hallintasopimuksen työntekovelvoitteita koskevat määräykset on vain osaksi täytetty.

Asutushallitus ostaa maankäyttölain 33 §:n nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoilla maata vapaaehtoisin kaupoin maankäyttölain tarkoituksiin käytettäväksi. Tällä tavoin hankitusta maasta muodostettavalla ja pitkäaikaisin maksuehdoin myytävällä viljelystilalla saa olla maatalousmaata enintään 20 muunnettua peltohehtaaria ja metsämaata enintään 75—125 kiintokuutiometrin tuottoa vastaava määrä. Mainituista enimmäismääristä voidaan poiketa vain, milloin maankäyttölain 8 §:n 6 momentissa tarkoitettu kompensaatiomenettely tulee sovellettavaksi. Tilan ja lisäalueen hinnan vuotuinen korko on yksi prosentti. Jos viljelystilan osto tapahtuu ilman valtion välitystä, voidaan hankinta rahoittaa maankäyttölain 30 §:n 2 momentin mukaisella maatilatalouden kehittämisrahaston varoista annettavalla lainalla, vaikka hankittava maatila taikka tilan tai alueen hankkimisen kautta muodostuva maatila käsittäisi edellä mainittua suuremmankin, ei kuitenkaan puolitoista kertaa suurempaa aluetta. Tällaisen suuremman tilan hankkimista varten annetun lainan vuotuinen korko on viisi prosenttia. Muissa tapauksissa on myös maanosto- ja sisarosuuslainan vuotuinen korko yksi prosentti.

Huomioon ottaen nykyiset pyrkimykset tilakoon suurentamiseksi ja kun ei muutoinkaan voida pitää asianmukaisena, että valtion toimesta muodostetun tilan ja valtion lainoitustuen turvin hankitun tilan enimmäiskokoa koskevat säännökset sekä vastaavasti myyntihinnan ja lainan korkoa koskevat säännökset poikkeavat toisistaan, ehdotetaan kysymyksessä olevat säännökset yhdenmukaistettavaksi siten, että myös tilan ja lisäalueen enimmäiskoon ja hinnan koron osalta voitaisiin noudattaa vastaavia lainoituksessa jo nyt noudatettavia säännöksiä. Tätä tarkoittavat muutosehdotukset on sisällytetty maankäyttölain 8, 16 ja 94 §:ään. Koska käytännössä on esiintynyt vaikeuksia maankäyttölain 30 §:n 4 momenttiin sisältyvän sanonnan "sivuansiot huomioon ottaen" tulkinnassa, ehdotetaan asian selventämiseksi se korvattavaksi sanonnalla "muut ansiot huomioon ottaen". Lisäksi on lain 16 a ja 30 §:ään ehdotettu tehtäväksi muodollista laatua olevat muutokset.

Maankäyttölainojen markkamääräisistä enimmäismääristä päättäminen, joka aikaisemmin kuului maatalousministeriölle, on vuoden 1969 huhtikuusta alkaen ollut asutushallituksen asiana. Koska asutustilan tai asuntotontin hinta tai sen osa, joka annetaan asukkaalle velaksi, on rinnastettavissa siihen luottoon, joka annetaan maankäyttölainan muodossa, on hallituksen mielestä asianmukaista, että asutushallitus päättää myös siitä, kuinka suuri markkamääräinen osa sellaisen asutustilan tai asuntotontin myyntihinnasta, joka hallintasopimusta tekemättä myydään asukkaaksi hyväksytylle, voidaan enintään antaa velaksi tavanmukaisin maksuehdoin. Nykyisin kysymyksessä olevasta luoton markkamääräisestä rajasta päättää maatalousministeriö. Asiaa koskeva muutosehdotus sisältyy maankäyttölain 93 §:n 6 momenttiin.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 16 päivänä elokuuta 1958 annetun maankäyttölain (353/58) 8 §:n 6 momentti, 16 §:n 1 momentti, 16 a §:n 1 momentti, 30 §:n 2 ja 4 momentti, 73 §:n 2 momentin 1 kohta, 83 §, 93 §:n 6 momentti ja 94 §:n 4 momentti, niistä 8 §:n 6 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 30 §:n 4 momentti sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä elokuuta 1967 annetussa laissa (376/67), 16 a §:n 1 momentti, 30 §:n 2 momentti ja 94 §:n 4 momentti sellaisina kuin ne ovat 31 päivänä tammikuuta 1969 annetussa laissa (82/69), 73 §:n 2 momentin 1 kohta sellaisena kuin se on 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetussa laissa (408/65), 83 § sellaisena kuin se on 13 päivänä joulukuuta 1963 annetussa laissa (557/63) ja 93 §:n 6 momentti sellaisena kuin se on 21 päivänä joulukuuta 1962 annetussa laissa (627/62), sekä *lisätään* 8 §:ään uusi 7 momentti, nykyisen 7 momentin siirtyessä 8 momentiksi seuraavasti:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, voidaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta muodostaa viljelystila, jonka pinta-ala on enintään puolitoista kertainen 1—5 momentissa tarkoitetun viljelystilan pinta-alasta.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, voidaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta antaa viljelystilaan maatalousmaata, milloin metsämaata ei voida antaa 2 tai 6 momentissa tarkoitettua määrää, vastaavasti enemmän sekä metsämaata, milloin maatalousmaata ei voida antaa 1 tai 6 momentissa mainittua määrää, myös vastaavasti enemmän, maatalousmaata kuitenkin enintään 1 tai 6 momentissa mainitun peltohehtaarimäärän puolitoistakertainen määrä ja metsämaata enintään 2 tai 6 momentissa mainitun määrän kaksinkertainen määrä.

— — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

Viljelys-, asuntoviljelys-, kalastus- tai asuntotilaksi katsottavaan tilaan on pyrittävä, milloin se on tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, hankkimaan lisäaluetta sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuja alueita ja osuuksia. Lisäaluetta annetaan enintään niin paljon, että tilasta muodostuu 8 §:n 1—5 momentin säännöksiä vastaava viljelystila. Milloin lisäaluetta annetaan vapaaehtoisella kaupalla hankitusta maasta, on muodostuvan viljelystilan koosta lisäksi voimassa, mitä siitä on 8 §:n 6—8 momentissa säädetty.

— — — — — — — — — — — — — — — —

16 a §.

Jos tila, joka muodostaa maatilan tai kuuluu siihen, ositetaan tahi maatilaan kuuluva tila tai osa siitä luovutetaan kaupan, vaihdon, lahjan, sovintojaon tai muun oikeustoimen kautta, ei tämän lain mukaisia toimenpiteitä saa kohdistaa tällä tavoin muodostuneen maatilan hyväksi, milloin se on 8 §:n 1—5 momentissa tarkoitetun viljelystilan, myös 8 §:n 7 momentin säännös huomioonottaen, enimmäiskokoa pienempi.

— — — — — — — — — — — — — — — —

30 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ellei kysymys ole 8 §:n 8 momentissa tarkoitetusta viljelystilasta, älköön 1 momentin 3—10 kohdassa tarkoitettuja lainoja annettako tilaa tai aluetta varten, milloin se käsittää 8 §:n 1—5 momentissa tarkoitettua melkoista suuremman alueen, älköönkä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja lainoja, milloin hankittava maatila taikka tilan tai alueen hankkimisen kautta muodostuva maatila käsittää 8 §:n 6 momentissa tarkoitettua suuremman alueen, myös 8 §:n 7 momentin säännös huomioon ottaen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa on säädetty, voidaan siinä tarkoitettuja lainoja antaa, milloin suuruudeltaan asuntoviljelystilaan verrattavalla tilalla tai alueella on kooltaan riittäväksi katsottava, vähintään tyydyttävässä kunnossa oleva asuin- tai kotieläinrakennus, ja hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta muut ansiot huomioon ottaen toimeentulon. Niin ikään voidaan 3 momentin estämättä antaa 1 momentin 3—5 sekä 7 ja 8 kohdassa mainittuja lainoja, mikäli tila tai alue

on ollut hakijan tahi hänen vanhempiensa tai jommankumman heistä taikka sellaisen kuolinpesän, jonka osakkaana hakija on, omistuksessa 1 päivänä tammikuuta 1959, ja tilaa tai aluetta on tämän jälkeen jatkuvasti asuttu, edellyttäen, että hakija saa itselleen ja perheelleen tilalta tai alueelta muut ansiot huomioon ottaen toimeentulon. Mitä edellä on säädetty vanhemmista, on vastaavasti sovellettava myös ottovanhempiin.

— — — — — — — — — — — — —

73 §.

— — — — — — — — — — — — —

Hallintasopimus on, jos asutushallitus niin päättää, heti lakkaava:

1) jos asukas jättää kokonaan suorittamatta hänelle määrätyt työt tai muuten olennaisesti jättää täyttämättä, mitä hänen velvollisuudekseen on säädetty tai määrätty;

— — — — — — — — — — — — —

83 §.

Asutushallitus hankkikoon ennen sovitun tai 68 §:n 1 momentin nojalla pitennetyn hallintasopimusajan päättymistä kauppakirjan antamista varten asukkaalle hallintasopimuksen ja lausunnon siitä, millä tavoin asukas on täyttänyt hallintasopimuksen määräykset. Kauppakirja voidaan antaa asukkaalle, vaikka hallintasopimuksen työvelvoitteita koskevat määräykset on vain osaksi täytetty. Erityisistä syistä voidaan kauppakirja antaa asukkaalle, vaikkei muitakaan hallintasopimuksen määräyksiä ole kaikilta osin noudatettu.

93 §.

— — — — — — — — — — — — —

Milloin sellaisen asutustilan tai asuntotontin myyntihinta, joka hallintasopimusta tekemättä myydään asukkaaksi hyväksytylle, on asutushallituksen vahvistamaa määrää suurempi, voidaan ylimenevä osa määrätä maksettavaksi kauppakirjaa allekirjoitettaessa tai kauppakirjassa määrättynä aikana, jota ei saa määrätä viittä vuotta pitemmäksi kaupantekopäivästä lukien.

— — — — — — — — — — — — —

94 §.

— — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa on säädetty on maanosto- ja sisarosuuslainan vuotuinen korko viisi prosenttia, milloin se on myönnetty 8 §:n 1—5 momentissa tarkoitettua viljelystilaa, myös sanotun pykälän 7 momentin säännös huomioon ottaen, suuremman tilan tai alueen hankkimista varten tai, jos kysymys on lisäalueen hankkimisen rahoittamista varten myönnetystä maanostolainasta, maatilasta muodostuu sanotunlaista viljelystilaa suurempi tila. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty maanostolainan korosta, noudatetaan vastaavin edellytyksin tilan ja lisäalueen hinnan koron osalta.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi eräiden asutusluottojen korkoa koskevien lakien soveltamisajan pitentämisestä.

Maankäyttölain 94 §:n 1 momenttiin sisältyvät maankäyttölain mukaisten saamisten korkoa koskevat säännökset ovat maankäyttölain muuttamisesta 4 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (2/68) soveltamisajan pitentämisestä 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (869/69) mukaan voimassa vain vuoden 1970 loppuun. Niin ikään ovat asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain 15 §:n 3 momenttiin sisältyvät maanhankintalainsäädännön mukaisten saamisten korkoa koskevat säännökset asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta 4 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (1/68) soveltamisajan pitentämisestä 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (868/69) mukaan voimassa vain vuoden 1970 loppuun. Tämän vuoksi ja kun uutta lainsäädäntöä edelleen valmistellaan, ehdotetaan kysymyksessä olevien asutusluottojen korkoa koskevien lakien soveltamisaikaa pitennettäväksi vielä vuodella.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta annetun lain soveltamisajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten muutetaan maankäyttölain muuttamisesta 4 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (2/68) soveltamissäännöstä siten, että lakia sovelletaan myös saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät ennen vuoden 1971 loppua.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta annetun lain soveltamisajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta 4 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (1/68) soveltamissäännöstä siten, että lakia sovelletaan, mikäli asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain (360/58) 13 §:stä ei muuta johdu, myös saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät ennen vuoden 1971 loppua.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Maatalousministeri Nestori Kaasalainen

15327/70

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laeiksi eräiden asutusluottojen korkoa koskevien lakien soveltamisajan pitentämisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 29 päivältä viime lokakuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 127. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta pitää esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä tarpeellisena ja niihin sisältyviä säännöksiä tarkoituksenmukaisina. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole esityksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on asettunut puoltamaan siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, jäsenet Antila, Järvenpää, Lepistö, Lillqvist, H. Linna, Lottanen, Mustonen, Nikkilä, Puhakka, Raatikainen, Syrjä ja Vilmi.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 91 hallituksen esityksen johdosta laeiksi eräiden asutusluottojen korkoa koskevien lakien soveltamisajan pitentämisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 14 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi eräiden asutusluottojen korkoa koskevien lakien soveltamisajan pitentämisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 127 laeiksi eräiden asutusluottojen korkoa koskevien lakien soveltamisajan pitentämisestä, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 14 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 91, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maankäyttölain muuttamisesta annetun lain soveltamisajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten muutetaan maankäyttölain muuttamisesta 4 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (2/68) soveltamissäännöstä siten, että lakia sovelletaan myös saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät ennen vuoden 1971 loppua.

Laki

asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta annetun lain soveltamisajan pitentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten muutetaan asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta 4 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (1/68) soveltamissäännöstä siten, että lakia sovelletaan, mikäli asutuslainsäädännön kumoamiseen liittyvistä toimenpiteistä annetun lain (360/58) 13 §:stä ei muuta johdu, myös saamisiin, jotka ovat syntyneet tai syntyvät ennen vuoden 1971 loppua.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle huumausainelaiksi.

Vuoden 1961 huumausaineyleissopimus kumosi tätä koskevat aikaisemmat sopimukset. Suomi on ratifioinut tämän sopimuksen 11 päivänä kesäkuuta 1965. Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen voimaansaattamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun asetuksen (439/65) mukaan sopimus tuli voimaan maassamme 5 päivänä elokuuta 1965. Tähän nähden ja kun huumausaineista 23 päivänä marraskuuta 1956 annettu laki (572/56) rangaistussäännöksenkin osalta kaipaa tarkistusta, on pidettävä tarkoituksenmukaisena säätää uusi huumausaineita koskeva laki.

Mainitun huumausaineyleissopimuksen 36 artiklassa painotetaan, mikäli perustuslaillisista määräyksistä, oikeusjärjestyksestä tai sisäisestä lainsäädännöstä ei muuta johdu, että törkeästä rikoksesta määrätään riittävä rangaistus, etupäässä vankeutta tai muita vapausrangaistuksia. Kun huumausainerikollisuus on maassamme lisääntynyt ja saanut törkeämmän luonteen, jota osoittaa muun muassa se, että viranomaiset ovat takavarikoineet yhä suurempia eriä laittomasti valmistettuja tai maahantuotuja huumausaineita, on ilmeistä, etteivät huumausaineista voimassa olevan lain rangaistussäännökset, jotka on säädetty kokonaan toisenlaisia olosuhteita silmällä pitäen, enää vastaa näiden rikosten vaarallisuutta. Myös muissa pohjoismaissa huumausainerikosten enimmäisrangaistukset on todettu riittämättömiksi. Niinpä Norjassa on kesäkuussa 1968, Ruotsissa huhtikuussa 1969 ja Tanskassa kesäkuussa 1969 korotettu näiden rikosten enimmäisrangaistukset törkeämpien rikosten kohdalla kuudeksi vuodeksi vankeutta. Pohjoismaisen rikoslainsäädännön yhdenmukaistaminenkin vaatii näin ollen mainittujen rangaistusten korottamista myös meidän maassamme. Kun huumausainerikollisuudelle on ominaista kansainvälisyys ja suuri liikkuvuus, saattaa rangaistusten epäyhtenäisyys johtaa useissakin suhteissa kriminaalipoliittisesti epätyydyttäviin tuloksiin.

Yleisenä pyrkimyksenä on keskittää varsinaisia rikoksia koskevat säännökset rikoslakiin. Erityislakeihin on sijoitettu yleensä vain politiarikoksia koskevia säännöksiä. Tästä tavoitteesta on tarkoituksenmukaisuussyistä jouduttu luopumaan esimerkiksi alkoholilain ja tieliikennelain kohdalla. Koska tässäkään tapauksessa kaikkia tarvittavia rikosoikeudellisia säännöksiä ei voida tarkoituksenmukaisesti sisällyttää rikoslakiin, näyttää paremmalta sijoittaa kaikki säännökset samaan erityislakiin.

Huumausaineiden tehokkaan valvonnan kannalta on huumausaineyleissopimuksessa määrätty kaikki huumausaineita koskevat toiminnat tapahtuvaksi asianmukaisen luvan perusteella. Ilman asianmukaista lupaa tapahtuva toiminta on rangaistavaa. Näin olisi rangaistavaa myös huumausaineiden käyttö, kuten on asianlaita Norjassa. Huumausaineiden käyttö, samoin kuin alkoholin väärinkäyttö, on seurausta muista yhteiskunnallisista ja yksilökohtaisista ongelmista. Rikosoikeudellisilla toimenpiteillä ei yleensä pystytä vaikuttamaan jo riippuvuustilaan joutuneisiin huumausainekäyttäjiin. Tämän vuoksi ei huumausaineiden käyttöä olisi katsottava rangaistavaksi teoksi. Luopumalla käytön rankaisemisesta voidaan myös edistää käyttäjien hoitoon hakeutumista ja siten paremmin kuin rangaistuksella estää väärinkäytöstä aiheutuvia vahinkoja ja haittoja. On kuitenkin otettava huomioon huumausaineyleissopimuksen määräys: "Sopimuspuolten ei tule sallia huumausaineiden hallussa pitoa ilman laillista valtuutusta." Kun lisäksi otetaan huomioon, että saman sopimuksen 36 artiklan mukaan luvaton hallussapito on saatettava rangaistuksen alaiseksi, tulee huumausaineiden käyttäjä useammissa tapauksissa tuomittavaksi rangaistukseen huumausaineiden luvattomasta hallussapidosta.

Siihen, että mainitun 36 artiklan mukaan törkeästä rikoksesta on määrättävä riittävä rangaistus, etupäässä vankeutta tai muuta vapausrangaistusta, liittyy luonnollisena seurauksena

rangaistavien tekojen porrastaminen, joka on lakiehdotuksessa toteutettu erottamalla törkeät huumausainerikokset erillisen rangaistussäännöksen alaisuuteen.

Huumausainerikoksena rangaistaan huumausaineiden luvaton valmistaminen, valmistuttaminen, kuljettaminen, kaupaksi tarjoaminen, ostaminen, myyminen, välittäminen tai muulla tavoin levittäminen tai sen yrittäminen kuin myös huumausaineiden luvaton hallussapito tai sen saantiin oikeuttavan asiakirjan tai lääkemääräyksen luovuttaminen. Törkeänä huumausainerikoksena rangaistaisiin nämä samat tekomuodot silloin, kun teossa on kysymys suuremmassa laajuudessa tai ammattimaisesti harjoitetusta toiminnasta taikka erityisen vaarallisesta tai vahingollisesta huumausaineesta tai huomattavan suuresta määrästä huumausainetta ja tekoa on edellämainituissa tai muissa tapauksissa, huomioon ottaen rikokseen johtaneet ja siitä ilmenevät seikat kokonaisuudessaan, pidettävä törkeänä.

Huumausainerikosten ehkäisemisen kannalta on pidettävä tarpeellisena ulottaa rangaistavuus myös valmisteluun, jota koskeva säännös on sisällytetty lakiehdotukseen.

Myös huumausaineiden luvatonta maahantuontia ja maastavientiä koskevat rangaistussäännökset ehdotetaan otettaviksi huumausainelakiin. Näitä rikoksia tulisi siitä huolimatta edelleenkin käsitellä tullirikoksina. Jotta tässä suhteessa ei aiheutuisi epätietoisuutta, rikokselle on lakiehdotuksen 5 §:ssä annettu nimeksi huumausaineen salakuljetus.

Huumausainerikkomuksesta ehdotetaan tuomittavaksi jokainen, joka muulla kuin edellä tarkoitetulla tavalla rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä.

Rangaistukseksi huumausainerikoksesta ehdotetaan enintään kaksi vuotta vankeutta tai sakkoa, törkeästä huumausainerikoksesta kuritushuonetta enintään kuusi vuotta tai vankeutta vähintään yksi vuosi, huumausainerikoksen valmistelusta vankeutta enintään yksi vuosi tai sakkoa sekä huumausainerikkomuksesta sakkoa. Törkeän huumausainerikoksen enimmäisrangaistus tulisi olemaan sama kuin muissa pohjoismaissa. Viime vuosina omaksuttua käytäntöä noudattaen on lakiehdotuksessa rangaistuslaji, joka on tarkoitettu käytettäväksi säännönmukaisissa tapauksissa, mainittu asianomaisen lainkohdan rangaistusasteikossa ensiksi.

Huumausaineen salakuljetuksen rangaistusasteikko on sama kuin huumausainerikoksen ja törkeän huumausaineen salakuljetuksen sama kuin törkeän huumausainerikoksen. Myös törkeän huumausaineen salakuljetuksen määrittely vastaa törkeän huumausainerikoksen määrittelyä.

Huumausainerikokseen syyllistynyt on useissa tapauksissa ennättänyt myydä tai muulla tavoin toimittaa rikoksen kohteena olleen huumausaineen edelleen. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan ei myydyn tai hukatun huumausaineen arvoa kuitenkaan voida julistaa menetetyksi valtiolle paitsi milloin on kyse salakuljetetusta aineesta. Kun huumausaineen arvo saattaa olla varsin huomattava, ei nykyistä asiantilaa voida pitää tyydyttävänä. Tämän vuoksi esitetään huumausainelakiin otettavaksi säännös, jonka nojalla huumausaineen arvo joko kokonaan tai osittain voidaan julistaa menetetyksi. Arvon julistaminen menetetyksi vain osittain tulisi olla mahdollinen niitä tapauksia silmällä pitäen, joissa rikoksen tekijällä on ollut vain vähäinen osuus aineen levittämisessä. Asianomaiseen lainkohtaan on katsottu aiheelliseksi ehdottaa lisäksi otettavaksi viittaus rikoksen välineiden sekä sen tuottaman hyödyn menetyksi tuomitsemista koskeviin rikoslain säännöksiin.

Lakiehdotukseen on otettu alkoholilain (459/68) 90 §:ää vastaava säännös (8 §), jonka mukaan samaa huumausaine-erää tai sen osaa koskevista useammista lakiehdotuksessa tarkoitetuista rikoksista on tuomittava vain yksi rangaistus. Rangaistus määräytyy sen lainkohdan mukaan, jossa on säädetty ankarin rangaistus.

Annettavaan asetukseen on tarkoitus ottaa säännös, jonka mukaan maahantuontia ja maastavientiä koskevia määräyksiä ei sovelleta sellaisten rajoitettujen huumausainemäärien kansainväliseen kuljetukseen aluksilla ja ilmaaluksilla, joita määriä saatetaan tarvita matkan aikana ensiaputarkoituksiin tai hätätilanteissa, eikä myöskään huumausaineeseen, jonka matkustaja tuo mukanaan vähäisessä määrin lääkeaineeksi henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettuna.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Huumausainelaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sen lisäksi, mitä 5 päivänä joulukuuta 1935 annetussa apteekkitavaralaissa (374/35) on apteekkitavaroista säädetty, voidaan asetuksella kieltää vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen alaisten aineiden ja valmisteiden maahantuonti, maastavienti, valmistus ja kauppa sekä antaa muita huumausaineiden väärinkäytön ehkäisemiseksi tarpeellisia, näitä aineita ja valmisteita koskevia määräyksiä.

Asetuksella voidaan myös määrätä, että muihinkin aineisiin, joilla on huumaava tai siihen rinnastettava vaikutus, on tarpeellisin kohdin sovellettava 1 momentin nojalla annettuja määräyksiä.

Huumausaineella tarkoitetaan tässä laissa 1 ja 2 momentin nojalla annetussa asetuksessa mainittuja aineita ja valmisteita.

2 §.

Joka luvattomasti valmistaa tai valmistuttaa, kuljettaa, kaupaksi tarjoaa, ostaa, myy, välittää tai muulla tavoin levittää huumausainetta tai sitä yrittää taikka pitää huumausainetta hallussaan tai luovuttaa lääkemääräyksen tai muun huumausaineen saantiin oikeuttavan asiakirjan, on tuomittava *huumausainerikoksesta* vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi tai sakkoon.

3 §.

Jos 2 §:ssä tarkoitetussa teossa on kysymys suuremmassa laajuudessa tai ammattimaisesti harjoitetusta toiminnasta taikka erityisen vaarallisesta tai vahingollisesta huumausaineesta tai huomattavan suuresta määrästä huumausainetta ja tekoa on edellä mainituissa tai muissa tapauksissa, huomioon ottaen rikokseen johtaneet ja siitä ilmenevät seikat kokonaisuudessaan, pidettävä törkeänä, on rikoksentekijä tuomittava *törkeästä huumausainerikoksesta* kuritushuoneeseen enintään kuudeksi vuodeksi tai vankeuteen vähintään yhdeksi vuodeksi.

4 §.

Joka 3 §:ssä tarkoitetun rikoksen tekemistä varten hankkii siihen tarvittavia välineitä taikka sanotussa tarkoituksessa luovuttaa, välittää tai ottaa vastaan rahaa tai tavaraa, on tuomittava *törkeän huumausainerikoksen valmistelusta* vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi tai sakkoon.

5 §.

Joka luvattomasti tuo maahan tai vie maasta huumausainetta taikka sitä yrittää, on tuomittava *huumausaineen salakuljetuksesta* vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi tai sakkoon.

Jos 1 momentissa tarkoitetussa teossa on kysymys suuremmassa laajuudessa tai ammattimaisesti harjoitetusta toiminnasta taikka erityisen vaarallisesta tai vahingollisesta huumausaineesta tai huomattavan suuresta määrästä huumausainetta ja tekoa on edellä mainituissa tai muissa tapauksissa, huomioon ottaen rikokseen johtaneet ja siitä ilmenevät seikat kokonaisuudessaan, pidettävä törkeänä, on rikoksentekijä tuomittava *törkeästä huumausaineen salakuljetuksesta* kuritushuoneeseen enintään kuudeksi vuodeksi tai vankeuteen vähintään yhdeksi vuodeksi.

6 §.

Joka muulla kuin 2—5 §:ssä tarkoitetulla tavalla rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, on tuomittava, jollei teosta muualla ole säädetty ankarampaa rangaistusta, *huumausainerikkomuksesta* sakkoon.

7 §.

Tässä laissa mainitun rikoksen kohteena ollut huumausaine on tuomittava valtiolle menetetyksi. Jos huumausaine on siirtynyt toiselle taikka hukattu tai hävitetty, on sen arvo kokonaan tai osaksi tuomittava menetetyksi.

Menetetyksi on tuomittava myös rikoksentekijälle tai sille, jonka puolesta tai hyväksi hän on toiminut, kuuluva moottoriajoneuvo tai muu kuljetusväline, jolla on arvoltaan tai määrältään pääasiallisena lastina luvattomasti kuljetettu tai yritetty kuljettaa huumausainetta tai jota pääasiassa on käytetty huumausaineen luvatonta kuljettamista tarkoittavaan matkaan, ei kuitenkaan, milloin kuljetettu tai kuljetettavaksi aiottu ainemäärä on ollut niin vähäinen, että menetetyksi tuomitsemista olisi pidettävä kohtuuttomana. Jos mainitulla tavalla käytettyä kuljetusvälinettä ei voida tuomita omistajaltaan menetetyksi, on sen arvo vastaavasti tuomittava menetetyksi.

Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty, on noudatettava, mitä rikoslaissa on säädetty rikoksen tuottaman taloudellisen hyödyn sekä rikoksen tekemiseen käytetyn taikka

yksinomaan tai pääasiallisesti rikoksen tekemistä varten valmistetun tai hankitun esineen tai omaisuuden menetettäväksi tuomitsemisesta.

8 §.

Joka syyllistyy kahteen tai useampaan tässä laissa mainituista rikoksista siten, että kukin rikos koskee samaa erää huumausainetta tai sen osaa, on tuomittava, jollei jokin näistä rikoksista jo sisälly toiseen, kaikista rikoksista yhteen rangaistukseen sen lainkohdan säätämissä rajoissa, jossa on säädetty ankarin rangaistus.

9 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 , ja sillä kumotaan huumausaineista 23 päivänä marraskuuta 1956 annettu laki (572/56).

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

AHTI KARJALAINEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä allekirjoitettiin 22 päivänä toukokuuta 1954 Kööpenhaminassa sopimus yhteisistä työmarkkinoista (SopS 22/54). Tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen on Pohjoismaiden neuvosto kiinnittänyt erityistä huomiota lääkintäalaan kuuluvien ryhmien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevaan kysymykseen. Näitä työmarkkinoita koskevilla pohjoismaisilla erityissopimuksilla on pyritty aikaansaamaan mahdollisimman yhtenäinen lääkintäalan koulutus ja lainsäädäntö, ja samalla on katsottu, että mahdollisuus lääkintäalalla toimivien henkilöiden vapaaseen siirtymiseen pohjoismaasta toiseen voi koitua hyödyksi näiden maiden lääketieteelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle.

Lääkintäalan yhteispohjoismaisia sopimuksia on tähän mennessä solmittu seuraavasti: Sopimus lääkärien yhteispohjoismaisista työmarkkinoista (SopS 25 ja 26/66), hammaslääkärien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskeva sopimus (SopS 59 ja 60/67) sekä sairaanhoitajien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskeva sopimus (SopS 27 ja 28/70).

Nyt kysymyksessä olevan farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen 1 artiklan mukaan tulee sopimusvaltioiden kansalaisten, jotka ovat suorittaneet omassa maassaan asianmukaisen alan tutkinnon, voida saada viranomaisilta lupa toimia proviisorina apteekissa muissa sopimusvaltioissa.

Tammikuun 4 päivänä 1928 apteekkilaitoksesta annetun lain (4/28) 19 §:n mukaan saadaan apteekkia omalla vastuullaan hoitamaan määrätä henkilö, joka täyttää apteekkioikeuden saamista varten säädetyt ehdot. Lain 3 §:n mukaan vaaditaan siltä, joka tahtoo saada apteekkioikeuden, muun ohella, että hän on Suomen kansalainen ja että hän suoritettuaan opinnäytteet on julistettu oikeutetuksi pitämään apteekkia.

Farmasian virkatutkinnosta tammikuun 27 päivänä 1961 annetun asetuksen (64/61) 8 §:n mukaan farmasian virkatutkintoja ovat farmaseutin tutkinto ja proviisorin tutkinto. Suoritettu proviisorin tutkinto oikeuttaa pitämään apteekkia vuoden palvelun jälkeen.

Proviisorin tutkinnon suorittaneet ovat meillä pääasiallisesti yksityisten palveluksessa apteekeissa, lääketehtaissa ja apteekkitavara-alan tukkuliikkeissä. Virkamiehinä toimii proviisoreita kuntainliittojen omistamissa keskussairaaloissa, sotilasapteekeissa ja sairausvakuutuslaitoksessa.

Edellä mainitun sopimuksen 1 artiklan sanamuodon mukaan sopimusvaltioiden kansalaisten "tulee voida sopimuksessa mainituin edellytyksin saada viranomaisten lupa toimia proviisorina apteekissa muissa sopimusvaltioissa". Näin ollen sopimus on siis tarkoitettu koskemaan proviisoreita, jotka tulevat toimimaan apteekissa ja joilla on kelpoisuus hoitaa sitä omalla vastuullaan. Sopimus ei siis oikeuta saamaan apteekkioikeutta toisessa valtiossa. Sopimuksen mukaan on kuitenkin mahdollista, että muiden sopimusvaltioiden kansalaiset voivat eräissä tapauksissa päästä valtion tai kunnan virkoihin. Näin ollen sopimus on ristiriidassa hallitusmuodon 84 §:n kanssa, jonka mukaan virkamiesten tulee olla Suomen kansalaisia. Sopimus on ristiriidassa myöskin apteekkilain 19 §:n kanssa, koska sanotun lainkohdan mukaan vain Suomen kansalainen voi saada oikeuden hoitaa apteekkia omalla vastuullaan.

Tästä johtuen on sopimus saatettava meillä voimaan perustuslainsäätämisjärjestyksessä. Tarvittavat säännökset on otettu tämän esityksen lopussa olevaan lakiehdotukseen.

Sopimuksen 2 ja 3 artiklat koskevat pätevyysvaatimuksia ja 4 artikla tapauksia, joissa annettu lupa toimia proviisorina apteekissa voidaan peruuttaa.

Jonkin sopimusvaltion apteekissa proviisoreina toimivien farmaseuttisen tutkinnon suorittaneiden henkilöiden tulee sopimuksen 5 artiklan mukaan olla samassa asemassa siinä valtiossa vastaavan tutkinnon suorittaneiden palkan ja eläkkeen sekä muiden toimeen liittyvien velvollisuuksien ja oikeuksien osalta. Suomen kohdalta on todettava, etteivät toukokuun 20 päivänä 1956 annettu valtion eläkelaki (280/66), kesäkuun 8 päivänä 1956 annettu kansaneläkelaki (347/56) eikä heinäkuun 8 päivänä 1961 annettu työntekijäin eläkelaki (395/61) tee erotusta omien kansalaisten ja ulkomaalaisten kesken. Tältä osin ei lainsäädäntöä siis tarvitse muuttaa.

Yksityisessä palveluksessa oleville henkilöille ei Suomessa yleensä ole asetettu kielitaitovaatimuksia, mutta yleinen etu vaatii kuitenkin, että proviisorin asemassa olevalla henkilöllä tulee olla asianomaisen maan kielen tai kielten taito. Näin on myös edellytetty sopimuksen 2 artiklassa, jonka mukaan proviisorilta voidaan vaatia toimipaikkana olevan valtion kielen tyydyttävää taitoa. Suomessa vaaditaan tämän mukaisesti ruotsinkielen ohella myös suomenkielen taito.

Kun lääkintöhallitus toimii meillä sellaisena lääkintäalan keskusviranomaisena, jota viimeksimainitulla tässä sopimuksessa tarkoitetaan, on lääkintöhallituksen tehtävänä antaa sopimuksen 1 artiklassa tarkoitettu viranomaisen lupa toimia proviisorina apteekissa Suomessa, joten sen tehtävänä on lupia myöntäessään myös valvoa, että sopimuksessa edellytetyt kielitaitoynnä muut vaatimukset ovat täytetyt ennen luvan myöntämistä.

Sopimuksen 6 artiklan mukaan tulee jokaisen sopimusvaltion siinä laajuudessa kuin mahdollista toimeenpanna muutoksia voimassaoleviin määräyksiin tai vaikuttaa niiden muuttamiseen 5 artiklassa mainittujen palkka-, eläke- ja muiden etujen ja oikeuksien sekä velvollisuuksien suhteen.

Työmarkkinoilla tapahtuvan kehityksen seuraamiseksi on sopimuksen 7 artiklassa lääkintäalan keskusviranomaisille asetettu velvollisuus seurata tätä kehitystä tarkoin ja milloin erityiset toimenpiteet näyttävät sitä vaativan, tehtävä asianmukainen ilmoitus alussa mainitussa yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevassa sopimuksessa edellytetylle työmarkkinakomissiolle. Tällä tavoin voidaan vaikuttaa muun muassa työvoiman tasaiseen siirtymiseen maasta toiseen.

Sopimus, joka allekirjoitettiin Kööpenhaminassa joulukuun 2 päivänä 1969, on ratifioitava ja tulee voimaan niin pian kuin kaikki ratifioimiskirjat on talletettu. Jokainen sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen 6 kuukauden irtisanomisajalla päättyväksi 1 päivänä heinäkuuta tai 1 päivänä tammikuuta.

Hallituksen käsityksen mukaan olisi tämän sopimuksen voimaansaattamiseksi Suomessa tarpeellista säätää perustuslainsäätämisjärjestyksessä laki farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, sekä sopimuksen soveltamisesta, mihin lakiin sisällytettäisiin erityissäännökset niistä seikoista, joihin edellä on kiinnitetty huomiota.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne tähän liitettyyn Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumusta.

Kun tämä sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään edelleen Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä ja 69 §:n 1 momentissa määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista 2 päivänä joulukuuta 1969 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

2 §.

Toisen sopimusvaltion kansalainen, jota tarkoitetaan sopimuksen 1 artiklassa, voi saada luvan toimia Suomessa proviisorina apteekissa sen estämättä, että hän ei ole Suomen kansalainen.

3 §.

Toisen sopimusvaltion kansalaisen, joka hakee lupaa saada toimia proviisorina apteekissa Suomessa, on osoitettava, että hänellä on tyydyttävä suomen- ja ruotsinkielen taito, johon myös kuuluu maassa yleisesti käytetyn farmaseuttisen nimistön tuntemus, riittävä Suomen lääkintä- ja sosiaalialan lainsäädännön tuntemus, sekä tarvittava käytännöllinen palvelu suomalaisessa apteekissa, sen mukaan kuin lääkintöhallitus määrää näistä asioista.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ulkoasiainministeri *Väinö Leskinen*

SOPIMUS

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista

Sopimusvaltiot,

jotka Islantia lukuunottamatta aikaisemmin ovat tehneet sopimuksen yhteispohjoismaisista työmarkkinoista,

jotka periaatteessa katsovat, että mahdollisuus farmaseuttisen työvoiman vapaaseen siirtymiseen Pohjoismaasta toiseen koituu hyödyksi kehitykselle näissä valtioissa,

jotka katsovat, että farmaseuttinen peruskoulutus on suurin piirtein samanarvoinen asianomaisissa valtioissa,

jotka katsovat, että Pohjoismaissa on aikaansaatava mahdollisimman yhdenmukainen farmaseuttinen koulutus, ja

jotka haluavat pyrkiä mahdollisimman yhdenmukaiseen farmaseuttista henkilökuntaa koskevaan lainsäädäntöön,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Sopimusvaltioiden kansalaisten, jotka ovat suorittaneet

farmasian kandidaattitutkinnon Tanskassa,
proviisoritutkinnon Suomessa,
apteekkaritutkinnon Norjassa tai
apteekkaritutkinnon Ruotsissa

tulee voida tässä sopimuksessa mainituin edellytyksin saada viranomaisten lupa toimia proviisorina apteekissa muissa sopimusvaltioissa.

Se, mitä tässä sopimuksessa on säädetty luvasta tai oikeudesta toimia proviisorina, vastaa Ruotsin osalta apteekkariksi laillistusta.

2 artikla

Ehtona 1 artiklan mukaiselle luvan saannille voi sopimusvaltio vaatia, että asianomainen farmasian tutkinnon suorittanut henkilö osoit-

SAMNINGUR

milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um norrænan vinnumarkað fyrir lyfjafræðinga

Samningsríkin

sem, að Íslandi undanskildu, áður hafa gert með sér samning um norrænan vinnumarkað,

sem telja að í grundvallarartiðum muni möguleiki á óhindruðum flutningi á vinnuafli lyfjafræðinga innan Norðurlandanna verða til gagns fyrir próun ríkjanna,

sem telja að menntun lyfjafræðinga sé í aðalatriðum jafngild í ríkjunum,

sem telja að koma beri á sem mestri samræmingu í menntun lyfjafæðinga á Norðurlöndum og

sem vilja vinna að sem mestri samræmingu í löggjöf um starfslið á siði lyfjafræði,

hafa komið sér saman um eftirfarandi:

1. gr.

Ríkisborgarar samningsríkjanna, sem lokið hafa:

dönsku "farmaceutisk kandidateksamen",
finnsku "provisorexamen",
norsku "apotekereksamen" eða
sænsku "apotekareexamen"

skulu, með þeim skilyrðum, sem samningur þessi setur, geta fengið leyfi yfirvalda til að mega starfa sem lyfjafræðingar í lyfjabúð í hinum samningsríkjunum.

Það sem í samningi þessum er ákveðið um leyfi eða rétt til að starfa sem lyfjafræðingur í lyfjabúð jafngildir að því er Svíþjóð varðar löggildingu sem "apoteker".

2. gr.

Samningsríki getur gert það að skilyrði fyrir leyfisveitingu samkvæmt 1. gr. að lyfjafræðingurinn sanni að hann hafi aflað sér nægileg-

taa hankkineensa tarvittavat tiedot kyseessä olevan maan virallisista, lääkkeenvalmistusta koskevien ohjekirjojen kokoelmista ja lääkintä-, mahdollisesti sosiaalilainsäädännöstä. Lisäksi voidaan vaatia tyydyttävää kielitaitoa, johon kuuluu maassa yleisesti käytetyn farmaseuttisen nimistön tuntemus, sekä lyhyehkön ajan käytännöllistä palvelua jossakin maan apteekissa.

3 artikla

Sopimusvaltion kansalaisen, joka 1—2 artiklan nojalla haluaa saada luvan toimia proviisorina toisen sopimusvaltion apteekissa, tulee viimeksimainitun maan lääkintäalan keskusviranomaiselle jättää todistus siitä, että hän täyttää 1 ja 2 artiklassa olevat ehdot. Hänen tulee samalla esittää kotimaansa lääkintäalan keskusviranomaisen välittömästi tätä ennen antama selvitys siitä, että hän on oikeutettu toimimaan proviisorina tämän maan apteekissa.

Hakijalla, joka täyttää nämä ehdot, on oikeus saada haettu lupa, ellei ole olemassa sellaisia olosuhteita, jotka voivat aiheuttaa annetun luvan peruuttamisen.

Ilmoitus täten annetusta luvasta tulee antaa sen valtion lääkintäalan keskusviranomaiselle, jossa kyseinen henkilö on suorittanut tutkintonsa, sekä mahdollisesti sen tai niiden valtioiden lääkintäalan keskusviranomaiselle, joissa kyseinen henkilö aikaisemmin on saanut vastaavan luvan.

4 artikla

Jos farmasian tutkinnon suorittanut henkilö jossakin sopimusvaltiossa suoritetun tutkinnon jälkeen sanotussa valtiossa voimassa olevien määräysten mukaan myöhemmin on tuomittu menettämään tai on muuten menettänyt oikeuden toimia proviisorina apteekissa, 1—2 artiklan nojalla annettu lupa on peruutettava toisessa sopimusvaltiossa. Muutoin voidaan annettu lupa peruuttaa vain niiden oikeuden menettämistä toimia proviisorina apteekissa koskevien määräysten perusteella, jotka ovat voimassa siinä valtiossa, jossa lupa on annettu, kuitenkin siten, että tällöin voidaan ottaa huomioon myös toisessa sopimusvaltiossa tehty rikos tai toiminnassa osoitettu sopimattomuus.

Siinä tapauksessa, että farmasian tutkinnon suorittanut henkilö tuomitaan menettämään tai hän muulla tavoin menettää oikeuden toimia proviisorina apteekissa jossakin sopimusvaltiossa þekkingar á löggiltum lyfjaforskriftum og lyfseðlasöfnum í landinu og lyfjalöggjöf og jafnvel félagslöggjöf. Einnig má gera kröfur um nægjanlega málakunnáttu, sérstaklega í algengum lyfjaheitum í landinu, ásamt nokkrum strafstíma í lyfjabúð í landinu.

3. gr.

Ríkisborgari samningsríkis, sem óskar eftir leyfi samkvæmt 1. og 2. gr. til að mega starfa sem lyfjafræðingur í lyfjabúð í öðru samningsríki, skal framvísa fyrir heilbrigðisstjórn síðar nefnda ríkisins sönnun fyrir því að hann uppfylli skilyrði samkvæmt 1. og 2. gr. Skal hann m. a. framvísa nýútgefinni yfdlýsingu frá heilbrigðisstjórn heimalands síns um að hann hafi leyfi til að starfa sem lyfjafræðingur í lyfjabúð í því landi.

Umsækjandi, sem fullnægir þessum skilyrðum, á rétt á að fá útgefið umbeðið leyfi enda séu ekki fyrir hendi aðstæður, sem kynnu að valda leyfissviptingu væri það útgefið.

Tilkynna skal heilbrigðisstjórn þess ríkis, þar sem viðkomandi hefur tekið próf, um útgáfu leyfis samkvæmt framangreindu, og hafi viðkommandi fengið áður útgefið samsvarandi leyfi í öðru ríki eða ríkjum, skal einnig tilkynna það viðkomandi heilbrigðisstjórum eða stjórum.

4. gr.

Hafi lyfjafræðingur, sem lokið hefur prófi í samningsríki, síðar, eftir reglum þess sama ríkis, verið með dómi sviptur rétti til að vinna sem lyfjafræðingur í lyfjabúð eða misst þann rétt á annan hátt, skal afturkalla leyfi, sem veitt hefur verið í samræmi við 1. og 2. gr. í öðru samningsríki. Að öðru leyti má aðeins afturkalla veitt leyfi eftir þeim reglum, sem gilda um missi réttar til að starfa sem lyfjafræðingur í lyfjabúð í því ríki sem leyfi er veitt í, en þó er einnig heimilt við slíka ákvörðum að taka tillit til afbrots sem framið hefur verið í öðru samningsríki eða þess að viðkomandi hefur þar sýnt sig að því að vera óhæfur til starfsins.

Þegar um það er að ræða, að lyfjafræðingur er í einhverju samningsríki sviptur með dómi rétti til að starfa sem lyfjafræðingur í lyfjabúð eða missir þann rétt á annan hátt, er heilbrig-

tiossa, on kysymyksessä olevan sopimusvaltion lääkintäalan keskusviranomainen velvollinen ilmoittamaan siitä toisen sopimusvaltion viranomaisille, mikäli asianomainen henkilö on suorittanut tutkinnon tai saanut 1—2 artiklan perusteella luvan toimia tässä toisessa valtiossa.

5 artikla

Farmasian tutkinnon suorittaneet henkilöt, jotka ovat 1—2 artiklan perusteella saaneet luvan toimia proviisoreina jonkin sopimusvaltion apteekissa, tulee periaatteessa olla samassa asemassa tässä valtiossa koulutettujen farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden kanssa palkan, eläkkeen sekä muiden toimeen liittyvien velvollisuuksien ja oikeuksien osalta. Aikaisempi farmaseuttinen palvelus jossakin sopimusvaltiossa tulee rinnastaa vastaavaan palvelukseen siinä valtiossa, jossa kyseinen henkilö nyt toimii.

6 artikla

Jokaisen sopimusvaltion tulee tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen siinä laajuudessa kuin on mahdollista toimeenpanna muutoksia voimassa oleviin määräyksiin tai vaikuttaa määräysten muuttamiseen 5 artiklassa mainittujen periaatteiden mukaisesti.

7 artikla

Sopimusvaltioiden lääkintäalan keskusviranomaisten tulee tarkoin seurata farmasian alan työmarkkinoiden kehitystä asianomaisissa valtioissa, ja milloin erikoiset toimenpiteet näyttävät sitä vaativan, tehdä ilmoitus tästä 22 päivänä toukokuuta 1954 tehdyn sopimuksen 5 artiklan mukaan asetetulle yhteiselle työmarkkinakomissiolle.

Lääkintäalan keskusviranomaisten tulee säännöllisesti antaa toisilleen ne ilmoitukset ja tiedot, joilla on merkitystä farmasian alan työmarkkinoiden kehityksen arvioimiselle asianomaisissa valtioissa.

8 artikla

Tämä sopimus on ratifioitava, ja ratifioimiskirjat talletetaan Tanskan ulkoasiainministeriön arkistoon.

Sopimus tulee voimaan niin pian kuin kaikki ratifioimiskirjat on talletettu.

ðisstjórn þess ríkis skylt að tilkynna það heilbrigðisstjórn annars samningsríkis, hafi viðkomandi lokið þar prófi eða verið veitt þar leyfi samkvæmt 1. og 2. gr.

5. gr.

Lyfjafræðingum, sem samkvæmt 1. og 2. gr. hefur verið veitt leyfi til að starfa sem lyfjafræðingar í lyfjabúð í samningsríki, skullu í grundvallaratriðum vera jafnsettir lyfjafræðingum, sem menntaðir eru í því ríki að því er tekur til launa og eftirlauna, svo og annarra réttinda og skyldna sem starfinu fylgja. Fyrra starf sem lyfjafræðingur í einhverju samningsríki skal jafngilda samsvarandi strafi í því ríki þar sem viðkomandi nú starfar.

6. gr.

Sérhvert samningsríki skal, eftir að samningur þessi hefur verið undirritaður, eftir því sem mögulegt er, gera, eða stuðla að því að gerðar séu, breytingar á gildandi ákvæðum til samræmis við þau grundvallaratriði, sem sett eru fram í 5. gr.

7. gr.

Heilbrigðisstjórnir samningsríkjanna skulu fylgjast nákvæmlega með þróun vinnumarkaðs lyfjafræðinga í viðkomandi ríkjum, og þegar sérstakra ráðstafana virðist þörf, tilkynna það til nefndar samkvæmt 5. gr. samnings frá 22. maí 1954 um sameiginlegan vinnumarkað.

Heilbrigðisstjórnirnar skulu að staðaldri skiptast á tilkynningum og upplýsingum sem hafa þýðingu við mat á þróun vinnumarkaðs lyfjafræðinga í viðkomandi ríkjum.

8. gr.

Þessi samningur skal staðfestur og staðfestingarskjölin geymed í skjalasafni utanríkisráðuneytisins danska.

Samningurinn tekur gildi þegar er öll staðfestingarskjölin hafa verið lögð inn.

Jokainen sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen 6 kuukauden irtisanomisajalla päättyväksi 1 päivänä heinäkuuta tai 1 päivänä tammikuuta.

Jokainen sopimusvaltio voi välittömin vaikutuksin peruuttaa sopimuksen yhteen tai useampaan valtioon nähden sodan tai sodanvaaran sattuessa, tai muiden kansallisten tai kansainvälisten olosuhteiden tehdessä sen välttämättömäksi. Asianomaisten valtioiden hallituksille on välittömästi ilmoitettava päätöksestä.

Tämän vakuudeksi ovat asianomaisten valtioiden valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Kööpenhaminassa 2 päivänä joulukuuta 1969 yhtenä kappaleena islannin-, norjan-, ruotsin-, suomen- ja tanskankielellä, josta Tanskan ulkoasiainministeriö luovuttaa oikeaksi todistetut jäljennökset muiden sopimusvaltioiden hallituksille.

P. K. Tarjanne

Sérhvert samningsríkjanna getur sagt samningnum upp með 6 mánaða fyrirvara til að falla úr gildi 1. júlí eða 1. janúar.

Sérhvert samningsríki getur numið samninginn úr gildi gagnvart einu eða fleirum samningsríkjum, með gildistöku þegar í stað, ef um er að ræða styrjöld eða styrjaldarhættu, eða ef aðrar innanríkis eða alþjóðlegar aðstæður gera slíkt nauðsynlegt. Tilkynna skal ríkisstjórnum viðkomandi ríkja slíka ákvörðun þegar í stað.

Þessu til staðfestu hafa umboðsmenn ríkjanna undirritað samning þennan og látið setja á hann innsigli sín.

Gjört í Kaupmannahöfn, hinn 2. desember 1969 í einu eintaki á dönsku, finnsku, íslenzku, norsku og sænsku, sem danska utanríksráðuneytið lætur hinum samningsríkjunum í té staðfest endurrit af.

Gunnar Thoroddsen

ÖVERENSKOMMELSE

mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om gemensam nordisk arbetsmarknad för farmaceuter

De fördragsslutande staterna,

som, bortsett från Island, tidigare har träffat överenskommelse om en gemensam nordisk arbetsmarknad,

som i princip finner, att möjligheterna till fri rörlighet för den farmaceutiska arbetskraften mellan de nordiska staterna skulle vara till nytta för utvecklingen i dessa stater,

som finner, att den grundläggande utbildningen av farmaceuter i stort sett är likvärdig i respektive stater,

som finner, att största möjliga likformighet bör åstadkommas i den farmaceutiska utbildningen i de nordiska staterna,

som vill eftersträva största möjliga likformighet i lagstiftningen om den farmaceutiska personalen,

har enats om följande:

Artikel 1

Medborgare i de fördragsslutande staterna, som har avlagt

dansk farmaceutisk kandidateksamen,
finsk provisorexamen,
norsk apotekarexamen, eller
svensk apotekarexamen

skall under de i denna överenskommelse angivna förutsättningarna kunna erhålla myndigheternas tillstånd att inneha anställning som provisor på ett apotek i de övriga fördragsslutande staterna.

Vad i denna överenskommelse är stadgat om tillstånd eller rätt att inneha anställning som provisor motsvaras för Sveriges del av legitimation som apotekare.

Artikel 2

Som villkor för att lämna tillstånd enligt artikel 1 kan en fördragsslutande stat kräva, att vederbörande farmaceut intygar, att erforderliga kunskaper inhämtats om vederbörande lands samlingar av läkemedelsformler samt medicinal- och socialförfattningar. Dessutom kan det ställas krav på tillfredsställande språkkunskaper, därunder inbegripet kännedom om den i landet allmänt använda farmaceutiska nomenklaturen, samt på kortare tids praktisk tjänstgöring på ett apotek i landet.

Artikel 3

Medborgare i en fördragsslutande stat, som med hänsyn till artiklarna 1—2 önskar erhålla tillstånd att inneha anställning som provisor på ett apotek i en annan fördragsslutande stat, skall till den centrala hälsovårdsmyndigheten i den sistnämnda staten ingiva intyg om att han uppfyller villkoren i artiklarna 1 och 2. I samband härmed skall han förete en omedelbart dessförinnan av den centrala hälsovårdsmyndigheten i hans hemland utfärdad förklaring om att han är berättigad att inneha anställning som provisor på apotek i detta land.

Sökande som uppfyller dessa villkor har rätt att bli beviljad det sökta tillståndet, såvida icke sådana förhållanden föreligger att ett beviljat tillstånd kan återkallas.

Underrättelse om ett sålunda beviljat tillstånd skall tillställas den centrala hälsovårdsmyndigheten i den stat, där vederbörande har avlagt examen samt i förekommande fall hälsovårdsmyndigheten i den eller de stater, där vederbörande tidigare har erhållit motsvarande tillstånd.

Artikel 4

Om en farmaceut efter avlagd examen i en av de fördragsslutande staterna senare i enlighet med i denna stat gällande bestämmelser har blivit fråntagen eller eljest har förverkat

rätten att inneha anställning som provisor på apotek, bör ett med stöd av artiklarna 1—2 beviljat tillstånd i annan fördragsslutande stat återkallas. För övrigt kan ett beviljat tillstånd återkallas endast i enighet med de bestämmelser som gäller för förverkande av rätt att inneha anställning som provisor på apotek i den stat, där tillståndet är beviljat. Härvid kan emellertid hänsyn även tagas till ett i annan fördragsslutande stat begånget brott eller påvisad olämplighet för verksamheten.

Om en farmaceut fråntages eller på annat sätt förverkar rätten att inneha anställning som provisor på apotek i en av de fördragsslutande staterna, är de centrala hälsovårdsmyndigheterna i vederbörande stat förpliktade att underrätta myndigheterna i annan fördragsslutande stat, om vederbörande har avlagt examen eller erhållit tillstånd i den andra staten med stöd av artiklarna 1—2.

Artikel 5

Farmaceuter, som med stöd av artiklarna 1—2 har erhållit tillstånd att inneha anställning som provisor på apotek i en av de fördragsslutande staterna, bör i princip vara likställda med farmaceuter utbildade i denna stat i vad avser lön och pension samt övriga med tjänsten förenade förpliktelser och rättigheter. Tidigare tjänster som farmaceut i en av de fördragsslutande staterna bör likställas med motsvarande tjänster i den stat, där vederbörande nu är verksam.

Artikel 6

Var och en av de fördragsslutande staterna skall efter undertecknandet av denna överenskommelse i den utsträckning det är möjligt genomföra eller medverka till genomförandet av ändringar i gällande bestämmelser i överensstämmelse med de i artikel 5 angivna principerna.

Artikel 7

De centrala hälsovårdsmyndigheterna i de fördragsslutande staterna skall noga följa utvecklingen på arbetsmarknaden för farmaceuter i respektive stater och när särskilda åtgärder anses påkallade göra anmälan härom till den med stöd av artikel 5 i överenskommelsen den 22 maj 1954 om gemensam arbetsmarknad tillsatta kommissionen.

De centrala hälsovårdsmyndigheterna skall fortlöpande lämna varandra de meddelanden och upplysningar, som är av betydelse vid bedömningen av utvecklingen på arbetsmarknaden för farmaceuter i respektive stater.

Artikel 8

Denna överenskommelse skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten deponeras i det danska utrikesdepartementets arkiv.

Överenskommelse träder i kraft så snart samtliga ratifikationsinstrument deponerats.

Var och en av de fördragsslutande staterna kan med ett varsel på sex månader uppsäga överenskommelsen att upphöra den 1 juli eller den 1 januari.

Var och en av de fördragsslutande staterna kan med omedelbar verkan sätta överenskommelsen ur kraft i förhållande till en eller flera av de övriga staterna i händelse av krig eller krigsfara eller om andra nationella eller internationella förhållanden gör det nödvändigt. Vederbörande staters regeringar skall omgående underrättas om sådant beslut.

Till bekräftelse härav har de befullmäktigade ombuden för respektive stater undertecknat denna överenskommelse och försett densamma med sina sigill.

Som skedde i Köpenhamn den 2 december 1969 i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska språken, av vilket danska utrikesministeriet skall överlämna bestyrkta avskrifter till de övriga fördragsslutande staternas regeringar.

R. Belding

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 6 päivältä kuluvaa marraskuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 129. Kuultuaan esityksestä jaostopäällikkö Eero Yrjölää ulkoasiainministeriöstä ja apteekkineuvos Pentti Tuomista lääkintöhallituksesta ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan allekirjoitettua 22 päivänä toukokuuta 1954 sopimuksen yhteisistä työmarkkinoista Pohjoismaiden neuvosto on kiinnittänyt erityistä huomiota lääkintäalaan kuuluvien ryhmien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita koskevien erityissopimusten aikaansaamiseen. Hallituksen esitykseen sisältyvä, farmasian tutkinnon suorittaneita henkilöitä koskeva sopimus liittyy neljäntenä näiden erityissopimusten sarjaan. Jo voimaan saatetut sopimukset koskevat lääkärien, hammaslääkärien ja sairaanhoitajien yhteispohjoismaisia työmarkkinoita. Näiden sopimusten periaatteille rakentuu myös käsiteltävänä oleva sopimus.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on päättänyt puoltaa kysymyksessä olevaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä. Sopimuksen 7 artiklan mukaan sopimusvaltioiden lääkintäalan keskusviranomaisten on tarkoin seurattava farmasian alan työmarkkinoiden kehitystä asianomaisissa valtioissa ja, milloin erityiset toimenpiteet näyttävät sitä vaativan, tehtävä tästä ilmoitus edellä mainitussa yhteisistä työmarkkinoista vuonna 1954 tehdyssä sopimuksessa edellytetylle työmarkkinakomissiolle. Valiokunnan mielestä lääkintäviranomaistemme olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden saanti Suomessa, erityisesti maamme syrjäseuduilla ei enää nykyisestään vaikeudu.

Edellä sanotun perusteella, ja kun valiokunnan saaman selvityksen mukaan muut Pohjoismaat jo ovat ratifioineet käsiteltävänä olevan sopimuksen, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi ne Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista Kööpenhaminassa 2 päivänä joulukuuta 1969 tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Sorsa, varapuheenjohtaja Melin, jäsenet Flinck, Holkeri, Honkonen, Kuusinen, Lindeman, Lähteenmäki, Rönkkö, Tarjanne, Tuomioja, Uusitalo, Vennamo ja Virolainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 123 hallituksen esityksen johdosta Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 12 toisessa ponnessa tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä kysymyksessä olevan lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 129 Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 12 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 123, on päättänyt

hyväksyä ne Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista Kööpenhaminassa 2 päivänä joulukuuta 1969 tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa ja 69 §:n 1 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä ja 69 §:n 1 momentissa määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä farmasian tutkinnon suorittaneiden henkilöiden yhteispohjoismaisista työmarkkinoista 2 päivänä joulukuuta 1969 tehtyyn sopimukseen sisältyvät määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

2 §.

Toisen sopimusvaltion kansalainen, jota tarkoitetaan sopimuksen 1 artiklassa, voi saada luvan toimia Suomessa proviisorina apteekissa sen estämättä, että hän ei ole Suomen kansalainen.

3 §.

Toisen sopimusvaltion kansalaisen, joka hakee lupaa saada toimia proviisorina apteekissa Suomessa, on osoitettava, että hänellä on tyydyttävä suomen- ja ruotsinkielen taito, johon myös kuuluu maassa yleisesti käytetyn farmaseuttisen nimistön tuntemus, riittävä Suomen lääkintä- ja sosiaalialan lainsäädännön tuntemus, sekä tarvittava käytännöllinen palvelu suomalaisessa apteekissa, sen mukaan kuin lääkintöhallitus määrää näistä asioista.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Belgian verolainsäädäntö uudistettiin perusteellisesti vuonna 1963. Aikaisempi tulolähteittäinen verottamiseen perustunut järjestelmä muutettiin yhtenäiseksi kokonaistulon verottamiselle rakentuvaksi järjestelmäksi.

Uudistukset merkitsevät muutoksia myös Belgian kansainvälisissä verosuhteissa, minkä vuoksi myös verosopimusverkko jouduttiin uudistamaan eräiltä osilta. Kun lisäksi taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) hyväksymä sopimussuositus oli kehittänyt aikaisempia sopimusrakenteita, Belgia katsoi aiheelliseksi esittää myös eräitä muita lainsäädäntömuutoksesta erillisiä täydennyksiä sopimuksiin. Toisaalta ei kuitenkaan kaikkien voimassaolevien sopimusten kokonaisuudistuksia pidetty tarpeellisena.

Belgian hallituksen Suomen hallitukselle tekemästä maiden välillä voimassa olevan, helmikuun 11 päivänä 1954 tehdyn verosopimuksen (SopS 15/55) muuttamista koskevasta esityksestä neuvoteltiin Helsingissä elokuussa 1966. Tuolloin valmistavasti sovittuun tekstiin on sittemmin molempien maiden osalta tehty täydentäviä muutoksia. Suomen puolesta ovat tällöin olleet tärkeimpinä uuden elinkeinoverolainsäädännön yhtiöiden välisten osinkojen verotusta koskeneiden uusien säännösten aiheuttamat muutokset. Lisäsopimus allekirjoitettiin Brysselissä toukokuun 21 päivänä 1970.

Nyt käsiteltävänä olevan lisäsopimuksen erikoispiirteenä on, että se ilmaisuiltaan teknillisesti seuraa läheisesti Belgian uuden lainsäädännön rakennetta ja sanamuotoa. Täsmällisen suomenkielisen vastineen löytäminen tekstin ranskankielisille ilmaisuille ei siten ole ollut vailla vaikeuksia.

Lisäsopimuksen I artikla koskee sopimukseen tehtyjä aineellisia muutoksia. Sen 1 kohdassa luetellaan Belgian uuden verolainsäädännön verot, minkä ohessa Suomen osalta veroihin on lisätty merimiesvero. Kiinteästä omaisuudesta saadun tulon verottamista koskevasta sopimuksen 4 artiklasta on poistettu kiinnitettyjen velkojen korot, minkä ohessa verovelvollinen voi pyytää kiinteistötuloon sovellettavaksi kiinteän toimipaikan verottamisessa käytettävää menettelyä.

Sopimuksen 5 artiklan 5 ja 6 §:ään tehdyt muutokset ovat lähinnä teknillisiä selvennyksiä. Sen sijaan muutokset sopimuksen kiinteätä toimipaikkaa koskevaan 6 artiklaan sisältävät useita OECD:n mallisopimuksen soveltamisesta johtuvia lisäyksiä ja täsmennyksiä.

Belgian verosopimuksen 8 artiklaan ovat vanhastaan kuuluneet sekä osingot ja korot ja on niiden yhteisnimityksenä käytetty sanontaa "liikkuvasta pääomasta saadut tulot". Lisäsopimuksen mukaan on mainitun artiklan 2 §:ssä lähdevaltion verotusoikeus Suomen osalta osingon suhteen pysynyt entisellään Belgian vastaavan verotuksen alentuessa entisestä 20 prosentista 15 prosenttiin. Lähdeveroon sisältyy Suomen osalta myös omaisuusveron osuus.

Korkojen lähdevero on säilynyt entisen 15 prosentin suuruisena, mutta artiklaa on täydennetty korkoja koskevalla yksityiskohtaisella tulon määrittelyllä. Artiklan 3 §:n uusi sanamuoto ei sido kysymyksessä olevien tulojen täysimääräistä verotusta lähdemaassa olevan kiinteän toimipaikan olemassa oloon yleensä, vaan on tällaisen menettelyn edellytykseksi asetettu OECD-suosituksen mukaisesti, että pääoma on sijoitettu itse kiinteään toimipaikkaan.

Rojalteja koskevan 9 artiklan sanamuotoa on rojaltin määritelmän osalta täydennetty, minkä ohessa artiklan 2 kohdan sanonta on kiinteän toimipaikan suhteen muutettu äskeen mainitun korkoja koskeneen sanonnan mukaiseksi.

Kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskeva sopimuksen 18 artikla on uusittu perusteellisesti lisäämällä siihen uudet 2—4 §:t. Pääsääntöisesti molemmat valtiot vapauttavat verostaan progressioehdoin ne tuloerät, joista verotetaan toisessa sopimusmaassa. Mitä tulee osinkoihin ja korkoihin, Suomi myöntää artiklan uuden 2 §:n mukaisesti verostaan vähennyksenä Belgiassa maksetun veron määrän. Belgia vuorostaan myöntää sanotunlaisista Suomesta saaduista tuloista siellä pantavasta verosta erityisen vähennyksen, mikä sopimusta tehtäessä oli määrältään 15 prosenttia osinkojen ja korkojen kokonaismäärästä, milloin saajana on luonnollinen henkilö.

Belgialainen emäyhtiö on vapaa verosta Suomesta saamansa osingon osalta ja saa korkotulosta mainitun 15 prosentin hyvityksen. Suomalainen yhtiö on vastaavasti artiklan uuden 4 §:n a kohdan mukaan vapaa Belgiasta saatujen osinkojen osalta sekä valtion tuloverosta että kunnallis- ja kirqollisverosta, sikäli kuin verovapaus myönnettäisiin, jos myös maksava yhtiö olisi kotimainen yhtiö.

Edelleen sisältyy 4 §:n b kohtaan edellistä täydentävä säännös siitä, että belgialaiset osakkeet ovat vapaat myös Suomen omaisuusverosta, milloin niistä saadut osingot ovat vapaat Suomen tuloverosta. Saman pykälän c kohdassa vapautetaan belgialainen emäyhtiö myös osingosta kannettavan Belgian veron ennakkoverosta erinäisin edellytyksin.

Sopimuksen syrjinnän kieltämistä koskevaa 22 artiklaa on täydennetty kiinteän toimipaikan verotusta koskien niin, että belgialaisen yhtiön kiinteälle toimipaikalle Suomessa annetaan kansallinen kohtelu kotimaiseen yhtiöön verrattuna. Samaa tarkoittava korkojen ja rojaltien sekä muiden menojen vähennyskelpoisuutta koskeva syrjintäkielto on sisällytetty artiklan uuteen 4 §:ään.

Kauppamatkustajien verotusta koskeva sopimuksen päättöpöytäkirjan sanonta on muutettu vastaamaan Belgian uutta lainsäädäntöä.

Lisäsopimuksen II artiklan voimaantuloa koskevasta säännöstöstä mainittakoon tässä, että se periaatteessa rakentuu ratifioimiskirjojen vaihtovuotta seuraavaan vuodenvaihteeseen. Belgian uutta lainsäädäntöä on kuitenkin sovellettu sen voimaantulosta lähtien, jolloin lähdeverona on kannettu 20 prosenttia. Lisäpöytäkirjan voimaantulon jälkeen sanottu lähdevero alenee 15 prosenttiin.

Belgian lainsäädännön aiheuttamat muutokset eivät lukuisuudestaan huolimatta ole merkinneet suurta muutosta entiseen kokonaisverorasitukseen. Sen sijaan voidaan emäyhtiön verovapauden ulottamista osinkoihin pitää Suomen kannalta katsottuna vastaisuutta silmällä pitäen tärkeänä muutoksena.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta hyväksyisi Brysselissä toukokuun 21 päivänä 1970 tehdyn Suomen ja Belgian välistä kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Brysselissä toukokuun 21 päivänä 1970 tehdyn Suomen ja Belgian välisen kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 1954 allekirjoitettua sopimusta ja

päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ulkoasiainministeri *Väinö Leskinen*

Suomen ja Belgian välillä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 1954 allekirjoitettua sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttava ja täydentävä

LISÄSOPIMUS

Suomen Tasavallan Presidentti ja Hänen Majesteettinsa Belgian Kuningas haluten osittain muuttaa ja täydentää, Belgian verotuslainsäädännön yleisten periaatteiden muutokset ja tämän alan käsitteiden kehityksen huomioon ottaen, kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 1954 allekirjoitettua sopimusta ja päättöpöytäkirjaa,

ovat päättäneet, mainitun sopimuksen 2 artiklan 2 §:n 2 kohdan viimeisen lauseen mukaisesti, tehdä siinä tarkoituksessa lisäsopimuksen ja nimenneet sitä varten valtuutetuikseen:

Suomen Tasavallan Presidentti:

Reino HONKARANNAN, täysivaltaisen erikoissuurlähettilään;

Hänen Majesteettinsa Belgian Kuningas:

Pierre HARMELIN, ulkoasiainministerin,

jotka vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa ovat sopineet seuraavista määräyksistä:

I artikla

Tällä sopimuksella muutetaan ja täydennetään Belgian ja Suomen välillä 11 päivänä helmikuuta 1954 allekirjoitetun sopimuksen ja päättöpöytäkirjan määräyksiä seuraavasti:

CONVENTION

modifiant et complétant la Convention entre la Finlande et la Belgique tendant a éviter les doubles impositions et a régler certaines autres questions en matière d'impôts sur les revenus et sur la fortune et le protocole final, signés à Helsinki, le 11 février 1954.

Le Président de la République de Finlande et sa Majesté le Roi des Belges, désireux de modifier et de compléter sur certains points, compte tenu des changements affectant les principes généraux de la législation fiscale belge et de l'évolution des conceptions en cette matière, la Convention tendant à éviter les doubles impositions et à régler certaines autres questions en matière d'impôts sur les revenus et sur la fortune et le Protocole final, signés à Helsinki, le 11 février 1954,

Ont décidé, conformément à l'article 2, § 2, alinéa 2, in fine, de la convention précitée, de conclure dans ce but une convention complémentaire et ont nommé, à cet effet, pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Le Président de la République de Finlande:

Monsieur Reino HONKARANTA, Ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire;

Sa Majesté le Roi des Belges:

Monsieur Pierre HARMEL, Ministre des Affaires étrangères,

Lesquels, aprés avoir échangé leurs pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article I

Les dispositions de la Convention entre la Belgique et la Finlande et du Protocole final signés à Helsinki le 11 février 1954 sont modifiées et complétées comme suit par la présente convention complémentaire:

1. Sopimuksen 1 artiklan 2 § kumotaan.
2. Sopimuksen 2 artiklan 1 § muutetaan näin kuuluvaksi:

"1 § Tämä sopimus vahvistaa seuraaviin veroihin soveltuvat säännökset:

A) Belgian osalta:

1) luonnollisten henkilöiden vero (l'impôt des personnes physiques);

2) yhtiövero (l'impôt des sociétés);
3) oikeushenkilövero (l'impôt des personnes morales);

4) ulkomaalaisvero (l'impôt des non-resident);

mukaan luettuina eräiden verojen ennakot ja täydennysmaksut.

B) Suomen osalta:

1) valtion tulo- ja omaisuusvero;

2) kunnallinen tulovero;
3) kirkollisvero;
4) merimiesvero.

Tässä pykälässä luetellut verot käsittävät kaikki perusmaksut, korotukset, lisäykset (Belgian osalta mukaan luettuna luonnollisten henkilöiden veron perusteella määrättävä kunnallinen lisävero), korot, kulut ja muut lisämaksut, joita kannetaan valtion tai julkisten yhdyskuntien hyväksi."

3. Sopimuksen 4 artikla muutetaan näin kuuluvaksi:

"4 artikla

1 §. Kiinteästä omaisuudesta — tähän luettuna kaivokset, kivennäisesiintymät ja muut luonnonrikkaudet — saatuja tuloja samoin kuin tämän omaisuuden luovutuksesta saatua voittoa verotetaan vain siinä valtiossa, missä omaisuus sijaitsee.

Kiinteästä omaisuudesta saadut tulot eivät käsitä ainoastaan kiinteän omaisuuden välittömästä hoidosta, nautinnasta ja käytöstä johtuvia tuloja, vaan myös sellaiset tulot, jotka saadaan, millä perusteella tahansa, sanottua omaisuutta koskevasta huoneenvuokrasta tai maanvuokrasta taikka muusta sen käyttö- tai nautintaoikeuden luovutuksesta, sekä metsästys-, kalastus-, linnustus- ja muiden sellaisten oikeuksien luovutuksesta.

2 §. Jos sopimusvaltion verovelvollisella, joka siinä valtiossa harjoittaa teollista tai kau-

1. L'article 1er, § 2, est supprimé.
2. A l'article 2, le § 1er est remplacé par ce qui suit:

"§ 1er. La présente Convention détermine les régles applicables aux impôts suivants:

A) Pour la Belgique:

1) l'impôt des personnes physiques,

2) l'impôt des sociétés,
3) l'impôt des personnes morales,

4) l'impôt des non-résidents,

y compris les précomptes et compléments de précomptes se rapportant à ces impôts.

B) Pour la Finlande:

1) l'impôt d'Etat sur le revenu et la fortune,
2) l'impôt communal sur le revenu,
3) l'impôt ecclésiastique,
4) l'impôt sur les salaires des gens de mer.

Les impôts énumérés au présent paragraphe comprennent tous montants en principal, accroissements, additionnels (y compris, en ce qui concerne la Belgique, la taxe communale additionnelle à l'impôt des personnes physiques), intérêts, frais et autres accessoires, au profit de l'Etat et des collectivités publiques".

3. L'article 4 est remplacé par ce qui suit:

"Article 4

§ 1er. Les revenus des biens immobiliers — y compris les mines, gisements minéraux et toutes autres ressources nautrelles — ainsi que les profits résultant de l'aliénation de ces biens, ne sont imposables que dans l'Etat où ces biens sont situés.

Les revenus de biens immobiliers s'entendent non seulement de ceux qui proviennent de la gestion, de la jouissance ou de l'exploitation directe de biens immobiliers, mais aussi de ceux qui sont obtenus, à quelque titre que ce soit, par la location, l'affermage ou toute autre concession du droit de jouissance ou d'exploitation desdits biens, des droits de chasse, de pêche, de tenderie et d'autres droits analogues.

§ 2. Lorsqu'un contribuable de l'un des deux Etats contractants y exploitant une entre-

pallista toimintaa, on toisessa valtiossa tämän artiklan 1 §:ssä mainittuja tuloja tai etuja, hän voi, mikäli hän sitä pyytää toisen valtion veroviranomaisilta ennen verotuksen toimittamista, saada hyväkseen sen, että tällä perusteella verotettava määrä vahvistetaan samalla tavoin kuin jos nämä tulot ja edut olisivat hänen tässä toisessa valtiossa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta harjoittamastaan toiminnasta saatuja tuloja. Tämän säännöksen nojalla ei kuitenkaan kiinteistötuloista menevän veron ennakon ja mahdollisen kiinteistötulon ennakkoveron lisäyksen alaista tuloa voida vahvistaa pienemmäksi kuin Belgian lainsäädännön mukainen maakirjatulo."

4. Sopimuksen 5 artiklan 5 ja 6 § muutetaan näin kuuluviksi:

"5 §. Muiden oikeushenkilöiden kuin osakeyhtiöiden ja osakekommandiittiyhtiöiden yhtiöasioiden hoitamiseen tai valvontaan osallistuvien osakkaiden saamia kiinteitä tai vaihtuvia palkkioita ja voitto-osuuksia käsitellään, ellei 8 artiklan 2 § 1 kohdan soveltamisesta muuta johdu, kuten tämän artiklan 1 §:ssä tarkoitettuja tuloja ja ikäänkuin yritys, jolta ne saadaan, olisi näiden osakkaiden itsensä ja heidän omaan lukuunsa harjoittama.

6 §. Tämän artiklan 1 §:n määräyksistä riippumatta voidaan sitä voittoa tai hyötyä, jonka jommakumman sopimusvaltion verovelvollisen harjoittama yritys välittömästi tai välillisesti missä muodossa tahansa saa toisen sopimusvaltion verovelvollisen harjoittamalta yritykseltä, verottaa tässä toisessa valtiossa, kun tämän voiton olisi säännön mukaan pitänyt lisätä jälkimmäisen yrityksen tuloja ja kun edellinen on saanut voiton sen johdosta, että se näiden kahden välisissä teollisissa, kaupallisissa tai finanssisuhteissa on nauttinut suositumpaa kohtelua kuin mikä säännön mukaan olisi myönnetty toisistaan tosiasiallisesti riippumattomien yritysten kesken. Tässä tapauksessa sanottujen voittojen ja etujen kaksinkertainen verotus ehkäistään tämän sopimuksen hengen mukaisesti, milloin ne toisessa valtiossa on katsottu 8 artiklan 2 §:n 1 tai 2 kohdissa tai 9 artiklan 2 §:ssä mainituiksi tuloiksi."

prise industrielle ou commerciale bénéficie dans l'autre Etat de revenus ou profits mentionnés au § 1er du présent article, il pourra, sur demande adressée avant imposition aux autorités fiscales de l'autre Etat, obtenir que le montant imposable à ce titre soit déterminé de la même manière que si ces revenus ou profits constituaient des revenus obtenus par son entreprise dans un établissement stable situé dans cet autre Etat. Toutefois, cette disposition ne pourra avoir pour effet de réduire à un montant inférieur au revenu cadastral déterminé conformément à la législation belge, le revenu soumis au précompte immobilier et éventuellement au complément de précompte immobilier".

4. A l'article 5, les §§ 5 et 6 sont remplacés par ce qui suit:

"§ 5. Les rémunérations fixes ou variables et les parts de bénéfices obtenues par des associés participant à la gestion ou à la surveillance des affaires sociales dans les personnes morales, autres que les sociétés anonymes et les sociétés en commandite par actions, sont, sous réserve d'application de l'article 8, § 2, 1), traitées comme des revenus visés au § 1er du présent article et comme si l'entreprise dont elles proviennent était exploitée par lesdits associés eux-mêmes et pour leur propre compte.

§ 6. Nonobstant les dispositions du § 1er du présent article, les profits et avantages qu'une entreprise exploitée par un contribuable de l'un des Etats contractants retire, directement ou indirectement et sous une forme quelconque, d'une entreprise exploitée par un contribuable de l'autre Etat contractant, peuvent être imposés dans cet autre Etat, lorsqu'ils auraient dû normalement accroître les revenus de la seconde entreprise et lorsqu'ils ont été acquis par la première parce qu'elle a bénéficié, dans leurs relations industrielles, commerciales ou financières, de conditions plus favorables que celles qui auraient normalement été faites entre des entreprises effectivement indépendantes. Dans cette éventualité, la double imposition desdits profits et avantages sera évitée conformément à l'esprit de la convention, lorsque ceux-ci ont été assimilés dans l'autre Etat susvisé à des revenus mentionnés à l'article 8, § 2, 1) ou 2), ou à l'article 9, § 2".

5. Sopimuksen 6 artikla muutetaan näin kuuluvaksi:

"6 artikla

1 §. Tätä sopimusta sovellettaessa pidetään kiinteinä toimipaikkoina, ellei 3 §:n säännöksistä muuta johdu, tosiasiallisen johdon sijaintipaikkoja, tehtaita, työpajoja, haaraliikkeitä, kauppoja, toimistoja, laboratorioita, konttoreita, varastoja sekä yleensä kaikkia laitoksia, joita jommankumman valtion verovelvollinen käyttää pysyvällä tavalla itsenäisen voittoa tuottavan toiminnan harjoittamiseen.

2 §. Pysyvän edustajan tai asioimiston pitäminen muodostaa myös kiinteän toimipaikan, jos agentti tavanomaisesti käyttää yleistä valtuutusta neuvotella ja tehdä sitoumuksia tai hyväksymisiä yrityksen puolesta, tai jos yrityksellä on asioimiston sijaintivaltion alueella tarvike- tai tavaravarastoja, joita säännöllisesti käytetään tämän asioimiston vastaanottamien tilausten täyttämiseen.

Mitä tulee jommankumman valtion verovelvollisen harjoittamiin vakuutusyrityksiin, muodostaa niiden toisessa valtiossa oleva edustus kuitenkin kiinteän toimipaikan heti kun agentti, vaikkei hänellä olisikaan oikeutta tehdä sitoumuksia yrityksen puolesta, ei suorita yksinomaan puhtaasti hallinnollisia tehtäviä, vaan harjoittaa toimintaa sellaisessa laajuudessa, että sen luonteen ja merkityksen nojalla voidaan katsoa yrityksen harjoittavan tämän agentin välityksellä tavanomaista liiketoimintaa tässä toisessa valtiossa.

3 §. Kiinteän toimipaikan pitämistä sopimusvaltiossa ei merkitse pelkästään se, että toisen valtion verovelvollinen

1) ylläpitää kaupallisia suhteita ensiksi mainitussa valtiossa välittäjän tai kaupinta-agentin välityksellä, joka toimii sellaisena säännöllisen toimintansa puitteissa, tai oikeudellisesti erillisen yhtiön (esim. tytäryhtiön) välityksellä;

2) omistaa ensiksi mainitussa valtiossa, vaikkapa pysyvän laitoksen muodossa, konttorin, jonka toiminta rajoittuu tarvikkeiden tai tavarain ostamiseen tämän verovelvollisen lukuun;

5. L'article 6 est' remplacé par ce qui suit:

"Article 6

§ 1er. Pour l'application de la présente Convention, sont considérés comme des établissements stables, sous réserve des dispositions du § 3 ci-aprés, les sièges de direction effective, les fabriques, les ateliers, les succursales, les magasins, les bureaux, les laboratoires, les comptoirs, les dépôts et, en général, toute installation affectée de façon durable par un contribuable de l'un des deux Etats à l'exercice d'activités lucratives indépendantes.

§ 2. Une représentation ou agence permanente constitue également un établissement stable, lorsque l'agent fait habituellement usage d'un pouvoir général lui permettant d'engager l'entreprise par la négociation et la souscription ou l'acceptation de contrats, ou lorsque l'entreprise dispose, sur le territoire de l'Etat où est établie l'agence, de stocks ou dépôts de matières ou produits régulièrement affectés à l'exécution de commandes recueillies par cette agence.

En ce qui concerne les entreprises d'assurances exploitées par un contribuable de l'un des deux Etats, leur représentation dans l'autre Etat constitue toutefois un établissement stable dès l'instant où l'agent, même s'il n'a pas le pouvoir d'engager l'entreprise, n'effectue pas exclusivement des opérations purement administratives, mais se livre à une activité suffisante, eu égard à sa nature et à son importance, pour permettre de considérer l'entreprise comme exerçant par l'intermédiaire de cet agent une activité commerciale habituelle dans cet autre Etat.

§ 3. N'implique pas ipso facto la possession d'un établissement stable dans l'un des Etats contractants le fait qu'un contribuable de l'autre Etat:

1) entretient des relations commerciales dans le premier Etat par l'intermédiaire d'un courtier ou commissionnaire "bona fide" et agissant comme tel dans le cadre de son activité normale, ou par l'entremise d'une société juridiquement distincte (filiale, par exemple);

2) possède dans le premier Etat, même sous la forme d'une installation permanente, un comptoir dont l'activité se borne à l'achat de matiéres ou produits pour le compte de ce contribuable;

3) omistaa ensiksi mainitussa valtiossa verotettavan oikeushenkilön pääomasta vaikkapa merkittävän tai määräävän osan;

4) käyttää ensiksi mainitussa valtiossa tiloja pelkästään yritykselleen kuuluvien tavaroiden varastoimiseen, näytteillä pitämiseen tai lähettämiseen;

5) pitää ensiksi mainitussa valtiossa yritykselleen kuuluvaa tavaravarastoa pelkästään varastoimista, näytteillä pitämistä tai lähettämistä tahi toisen yrityksen toimesta tapahtuvaa muokkaamista tai jalostamista varten;

6) pitää ensiksi mainitussa valtiossa kiinteää liikepaikkaa pelkästään yrityksensä lukuun tapahtuvaa tietojen keruuta ja hankkimista, mainontaa, tieteellistä tutkimusta tai muuta niihin verrattavaa, luonteeltaan valmistelevaa tai avustavaa toimintaa varten."

6. Sopimuksen 8 artiklan 2 ja 3 § muutetaan näin kuuluviksi:

"2 §. Ottaen huomioon kummankin sopimusvaltion verolainsäädännön menetellään seuraavasti:

1) Mitä tulee oikeushenkilön luonteen omaavien yhtiöiden tai yhteisöjen osakkeista tai osuuksista saatuihin osinko- tai muihin tuloihin, niihin luettuina sen sopimusvaltion, jossa jakavalla yhtiöllä tai yhteisöllä on verotuskotipaikkansa, verolainsäädännön mukaan osakkeista saatuihin tuloihin sovellettavia säännöksiä vastaavan menettelyn alaiset tulot, ei sopimusvaltiossa tällaisista siinä valtiossa olevista lähteistä toisen sopimusvaltion verovelvolliselle kuuluvista tuloista pidätettävä vero saa olla suurempi kuin

a) 15 % tulon kokonaismäärästä, mikäli jakavalla yhtiöllä tai yhteisöllä on verotuskotipaikka Belgiassa;

b) 10 % tulon kokonaismäärästä, mikäli jakavalla yhtiöllä tai yhteisöllä on verotuskotipaikka Suomessa.

Sen veron lisäksi, mikä Suomessa kannetaan sanottujen yhtiöiden ja yhteisöjen verotettavien tulojen ja pääomien kokonaismäärästä, ei tässä valtiossa voida määrätä edellisessä kappaleessa tarkoitetusta tulosta eikä sanottuja tuloja tuottavien osakkeiden tai osuuksien muodostamasta omaisuudesta muuta kuin sanotussa kappaleessa mainittu vero.

Milloin Belgiassa verotuskotipaikan omaava yhtiö lunastaa omia osakkeitaan tai osuuksiaan

3) possède une participation même importande ou prédominante dans le capital d'une personne morale, contribuable du premier Etat;

4) fait usage dans le premier Etat d'installations aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison de marchandises appartenant à son entreprise;

5) entrepose dans le premier Etat, aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison, ou de transformation par une autre entreprise, des marchandises appartenant à son entreprise;

6) utilise pour son entreprise dans le premier Etat une installation fixe d'affaires aux seules fins de recueillement ou de fourniture d'informations, de publicité, de recherches scientifiques ou d'activités analogues qui ont un caractère préparatoire ou auxiliaire".

6. A l'article 8, les §§ 2 et 3 sont remplacés par ce qui suit:

"§ 2. Compte tenu de la législation fiscale respective des deux Etats contractants, il sera procédé comme suit:

1) En ce qui concerne les dividendes et autres revenus d'actions ou parts quelconques de sociétés ou associations possédant la personnalité juridique, y compris les revenus soumis à un régime similaire à celui des revenus d'actions par la législation fiscale de l'Etat contractant où la société ou association distributrice a son domicile fiscal, l'impôt prélevé dans un Etat contractant sur les revenus de l'espèce qui ont leur source dans cet Etat et qui sont attribués à un contribuable de l'autre Etat contractant ne pourra excéder:

a) 15 p.c. de leur montant brut lorsque la société ou association distributrice a son domicile fiscal en Belgique;

b) 10 p.c. de leur montant brut lorsque la société ou association distributrice a son domicile fiscal en Finlande.

En dehors de l'impôt perçu en Finlande sur l'ensemble des bénéfices et capitaux imposables desdites sociétés et associations, aucun impôt autre que celui qui est mentionné à l'alinéa précédent ne pourra être perçu dans cet Etat sur les revenus visés audit alinéa, ni sur la fortune constituée par les actions ou parts productives desdits revenus.

La disposition du premier alinéa ne fait pas obstacle à la taxation des sociétés ayant leur

tai jakaa yhtiöomaisuuttaan, ensimmäisen kappaleen säännökset eivät estä tällaisen yhtiön verottamista Belgian lainsäädännön mukaisen verokannan mukaan.

2) Mitä tulee muihin liikkuvasta pääomasta saatuihin tuloihin, sopimusvaltiossa siellä olevasta lähteestä saaduista toisen sopimusvaltion verovelvolliselle kuuluvista tuloista pidätettävä vero ei saa olla suurempi kuin 15 % tulon kokonaismäärästä.

Sanonta "muut liikkuvasta pääomasta saadut tulot" tarkoittaa korkoja, jotka on saatu valtion velkakirjoista, lainaobligaatioista, myös silloin kun niiden vakuutena on kiinnitys tai niihin liittyy ehto osallistumisesta voittoon, sekä, mikäli seuraavasta kappaleesta ei muuta johdu, saamisista tai talletuksista samoinkuin lainaosuuksista sekä kaikenlaisia muita tuottoja, joihin siinä valtiossa, missä niiden lähde on, sovelletaan lainatuista tai talletetuista varoista saatujen tulojen osalta voimassa olevia säännöksiä.

Sanonta ei kuitenkaan tarkoita:

a) korkoja, jotka katsotaan osakkeista tai osuuksista saaduiksi tuloiksi ja jotka 1 kohdan mukaan käsitellään sellaisina;

b) korkoja, jotka tulon lähdevaltiossa katsotaan 5 artiklan 5 §:n säännösten alaisiksi voitto-osuuksiksi;

c) tilisaamisten korkoja, myös kun saamisesta on annettu vekseli, jotka aiheutuvat maksuajalla tapahtuvasta kauppatavaroiden, tuotteiden tai palvelusten toimittamisesta;

d) shekkitilien tai pankkiliikkeitten välisten ennakkojen korkoja;

e) muiden kuin haltijalle asetettujen talletustodistusten osoittamien pankkiliikkeeseen tai julkiseen luottolaitokseen talletettujen rahamäärien korkoja.

Edellä b, c ja d-kohdissa tarkoitettuja korkoja käsitellään 5 artiklan mukaisesti ja e-kohdassa tarkoitettuja korkoja joko sanotun 5 artiklan mukaisesti, milloin ne kuuluvat yritykselle, tai muissa tapauksissa niinkuin 17 artiklassa on määrätty.

3 §. Tämän artiklan 2 §:n 1 ja 2 kohtia ei sovelleta

a) milloin tulon saajalla on sopimusvaltiossa, missä tulon lähde on, kiinteä toimipaikka,

domicile fiscal en Belgique aux taux prévus par la législation belge, en cas de rachat de leurs propres actions ou parts ou à l'occasion du partage de l'avoir social.

2) En ce qui concerne les autres revenus de capitaux mobiliers, l'impôt prélevé dans un Etat contractant sur les revenus qui ont leur source dans cet Etat et qui sont attribués à un contribuable de l'autre Etat contractant ne pourra excéder 15 p.c. de leur montant brut.

L'expression "autres revenus de capitaux mobiliers" désigne les intérêts produits par les fonds publics, par les obligations d'emprunts assortis ou non de garanties hypothécaires ou d'une clause de participation aux bénéfices et, sous réserve de l'alinéa ci-après, par les créances ou dépôts, ainsi que les lots d'emprunts et tous autres produits soumis dans l'Etat où ils ont leur source à un régime similaire à celui des revenus de sommes prêtées ou déposées.

Cette expression ne comprend cependant pas:

a) les intérêts considérés comme des revenus d'actions ou parts et traités comme tels, en vertu du 1);

b) les intérêts considérés dans l'Etat où ils ont leur source comme des parts de bénéfices soumises au régime prévu à l'article 5, § 5;

c) les intérêts de créances commerciales — y compris celles qui sont représentées par des effets de commerce — résultant du paiement à terme de fournitures de marchandises, produits ou services;

d) les intérêts de comptes courants ou d'avances entre des entreprises bancaires;

e) les intérêts de dépôts de sommes d'argent non représentées par des titres au porteur, effectués dans des entreprises bancaires, y compris les établissements publics de crédit.

Les intérêts visés sub b, c et d ci-avant sont traités conformément à l'article 5 et ceux qui sont mentionnés sub e sont soumis au régime soit dudit article 5 lorsquils sont attribués à des entreprises, soit de l'article 17 dans les autres cas.

§ 3. Les dispositions du § 2, 1) et 2), ne s'appliquent pas:

a) lorsque le bénéficiaire des revenus a, dans l'Etat contractant où ceux-ci ont leur source,

johon näitä tuloja tuottavat pääomat on sijoitettu; tällöin näistä tuloista verotetaan tässä valtiossa;

b) koron liikamäärään, milloin velallisen ja velkojan tai tallettajan välillä olevan erityisen suhteen vuoksi korko ylittää sen perusteena olevaan velkaan tai talletukseen katsoen määrän, mistä ilman tuollaista suhdetta olisi osapuolten kesken sovittu."

un établissement stable dans lequel sont investis les capitaux générateurs de ces revenus; dans ce cas, lesdits revenus sont imposables dans cet Etat;

b) à la partie excédentaire des intérêts lorsque, par suite de relations spéciales existant entre le débiteur et le créancier ou le déposant, le montant des intérêts excède, compte tenu de la créance ou du dépôt pour lequel ils sont attribués, le montant dont seraient convenus les intéressés en l'absence de pareilles relations".

7. Sopimuksen 9 artikla muutetaan näin kuuluvaksi:

7. L'article 9 est remplacé par ce qui suit:

"9 artikla

1§. Tämän artiklan 2 §:ssä tarkoitettuja poikkeuksia lukuunottamatta rojaltista ja muusta tuotosta, jonka sopimusvaltion alueella saa toisen valtion verovelvollinen joko irtaimen omaisuuden, kuten patentin, mallin, salaisen valmistusohjeen tai kaavan, tavaramerkin tai muun samanlaisen oikeuden sekä muiden kuin 4 artiklan mukaan kiinteänä omaisuutena pidettävien teollisten, kaupallisten tai tieteellisten laitteiden käytöstä tai käyttöoikeuden luovuttamisesta taikka teollisuuden, kaupan tai tieteen alalla hankittuun kokemukseen perustuvista tiedoista samoinkuin tekijän- ja monistusoikeuksista, ei veroteta ensiksi mainitussa valtiossa, ellei näiden tulojen saajalla ole siellä kiinteää toimipaikkaa, johon tuloa tuottava oikeus, omaisuus tai tieto välittömästi liittyvät. Tässä tapauksessa sanotuista tuloista verotetaan vain ensiksi mainitussa valtiossa ja niiden verotettava määrä vahvistetaan tämän sopimuksen 5 artiklan 2 ja 3 §:n mukaisesti.

Näitä säännöksiä sovelletaan myös edellisessä kappaleessa mainitun irtaimen omaisuuden myynnistä saatuun tuloon.

2 §. Sen estämättä, mitä tämän artiklan 1 §:ssä on sanottu, voidaan siinä mainituista rojalteista ja muista tuloista verottaa tuolloin ensiksi mainitussa valtiossa sen kansallisen lainsäädännön mukaan, jos ja siltä osin kuin nämä tulot tai rojaltit, johtuen velallisen ja velkojan tai näiden ja kolmannen henkilön kesken vallitsevista erityisistä suhteista, ylittävät kauppatapojen, sanotussa pykälässä tar-

Article 9

"§ 1er. Sous réserve des dérogations prévues au § 2 du présent article, les redevances et autres produits obtenus dans le territoire de l'un des Etats contractants par un contribuable de l'autre Etat, soit du chef de l'usage ou de la concession de l'usage de biens mobiliers, tels que les brevets d'invention, modèles, procédés et formules secrets, marques de fabrique et autres droits analogues, les équipements industriels, commerciaux ou scientifiques ne constituant pas des biens immobiliers visés à l'article 4, soit pour des informations ayant trait à une expérience acquise dans le domaine industriel, commercial ou scientifique, ainsi que les droits d'auteur et de reproduction, ne sont imposables dans le premier Etat que si le bénéficiaire de ces revenus y possède un établissement stable auquel se rattache effectivement le droit, le bien ou l'information qui produit ces revenus. Dans cette éventualité, lesdits revenus ne sont imposables que dans ce premier Etat et leur montant imposable est déterminé conformément à l'article 5, §§ 2 et 3, de la présente convention.

Ces régles s'appliquent également aux produits de la vente de biens mobiliers mentionnés au premier alinéa du présent paragraphe.

§ 2. En dehors du cas visé au § 1er, les redevances et produits y mentionnés peuvent être imposés, conformément à sa législation nationale, dans le premier Etat visé à cette disposition, lorsque et dans la mesure où, par suite de relations spéciales entre le débiteur et le créancier ou que l'un et l'autre entretiennent avec des tierces personnes, ces produits ou redevances excèdent un montant nor-

koitetun omaisuuden varsinaisen arvon ja sen hyväksikäytöstä saatavan todellisen tuoton perusteella normaalina pidettävän määrän.

Kun näitä korvauksia tai tuloja maksamaan velvollinen yritys on itse asiassa tuloista hyödyn saavasta yrityksestä riippuvainen tai sen valvonnan alainen tai päinvastoin taikka kun nämä molemmat yritykset ovat itse asiassa riippuvaisia kolmannesta yrityksestä tai samasta ryhmästä riippuvaisista yrityksistä tai niiden valvonnan alaisia voidaan korvausten tai tulon tavanmukainen määrä muiden paremmin soveltuvien perusteiden puuttuessa vahvistaa samaksi kuin ensiksi mainitulle yritykselle tavanmukaisesti laskettava osuus niiden — säännönmukaisella voitolla korotettujen — kulujen tosiasiallisesta määrästä, jotka tuloista hyödyn saavalla yrityksellä verotuskauden aikana on ollut tämän omaisuuden hankkimisesta, täydentämisestä tai kuoletuksesta sekä sen säilyttämisestä.

Tässä pykälässä tarkoitettujen korvausten tai tulojen tavanmukaisen määrän verosta vapauttamisen ehdoksi voidaan asettaa, että joko tuloista hyödyn saava tai sen valtion veroviranomainen, jossa tämän hyödyn saajan verotuskotipaikka sijaitsee, esittää kaikki tämän määrän määrittelemiseksi tarpeelliset selvitykset.

Erityisissä tapauksissa, milloin täsmällisten selvitysten esittäminen saattaisi tuottaa vaikeuksia, kummankin sopimusvaltion viranomaisten on neuvoteltava keskenään näiden tulojen ja korvausten tavanmukaisen määrän vahvistamiseksi kohtuullisella tavalla."

8. Sopimuksen 18 artiklan 1 §:n 2 kohta muutetaan näin kuuluvaksi:

"Mitä tulee Belgiaan, voidaan lisäksi henkilöiltä, jotka eivät vakinaisesti asu, mutta joilla siellä on käytettävissään asunto, kannettava ulkomaalaisvero Belgian lainsäädännön mukaisesti määrätä sellaisen vähimmäistulon perusteella, joka vastaa sanotun asunnon maakirjatulon kaksinkertaista määrää."

9. Sopimuksen 18 artiklan 2 § muutetaan 5 §:ksi ja seuraavat säännökset sisällytetään artiklaan sen 2—4 pykälinä:

"2 §. Milloin Suomessa verovelvollisella on 8 artiklan 2 §:n 1 tai 2 kohtien ja 3 §:n b-kohdan tai 9 artiklan 2 §:n mukaan Belgiassa verotettavaa tuloa, Suomi myöntää, mikäli tämän artiklan 4 §:n a-kohdan 1 tai 2 kappaleen säännösten soveltamisesta ei muuta johdu, samal, compte tenu des usages commerciaux, de la valeur intrinsèque des biens visés audit paragraphe et du rendement effectif produit par l'usage de ces biens.

Lorsque l'entreprise débitrice de ces redevances ou produits est, en fait, sous la dépendance ou sous le contrôle de l'entreprise bénéficiaire de ces revenus ou vice-versa ou encore lorsque ces deux entreprises sont, en fait, sous la dépendance ou sous le contrôle d'une tierce entreprise ou d'entreprises dépendant d'un même groupe, le montant normal des redevances ou produits peut, à défaut d'autres critères plus adéquats, être fixé à la quote-part normalement imputable à la première entreprise, dans le montant — augmenté d'un profit normal — des charges réellement supportées, pendant la période imposable, par l'entreprise bénéficiaire des revenus, pour l'acquisition et le perfectionnement ou pour l'amortissement, ainsi que pour la conservation de ces biens.

L'exonération du montant normal des redevances ou produits, visé au présent paragraphe, peut être subordonnée à la communication, soit par le bénéficiaire des revenus, soit par l'autorité fiscale de l'Etat où se trouve le domicile fiscal de ce bénéficiaire, de toutes justifications nécessaires pour déterminer ce montant.

Dans des cas spéciaux où la production de justifications précises se heurterait à des difficultés, les autorités fiscales des deux Etats contractants se concerteront en vue de déterminer de façon équitable le montant normal des produits et redevances".

8. A l'article 18, § 1er, l'alinéa 2 est remplacé par ce qui suit:

"En ce qui concerne la Belgique, l'impôt des non-résidents exigible à charge des non-habitants du Royaume qui y disposent d'une habitation pourra, en outre, conformément à la législation belge, être établi sur un minimum de revenu égal à deux fois le revenu cadastral de ladite habitation".

9. A l'article 18, le § 2 devient le § 5 et les dispositions ci-après sont insérées sous les §§ 2 à 4:

"§ 2. Lorsqu'un contribuable de la Finlande reçoit des revenus imposables en Belgique en vertu de l'article 8, § 2, 1) ou 2), et § 3, b, ou de l'article 9, § 2, la Finlande accorde sur l'impôt dont elle frappe les revenus de ce contribuable, sous réserve d'application

notun verovelvollisen tulosta määräämästään verosta vähennyksen, joka vastaa samasta tulosta Belgiassa maksettavaa veroa. Näin vähennetty määrä ei kuitenkaan voi olla suurempi kuin se osa ennen vähennyksen tekemistä lasketusta verosta, joka suhteellisesti vastaa sanottuja Belgiassa verotettavia tuloja.

3 §. Milloin Belgiassa verovelvollisella on 8 artiklan 2 §:n 1 tai 2 kohtien ja 3 §:n b-kohdan tai 9 artiklan 2 §:n mukaan Suomessa verotettavaa tuloa, Belgia myöntää Suomessa määrättyä veroa vastaavan, Belgian lainsäädännön mukaisten ehtojen ja verokannan mukaan lasketun vähennyksen toisaalta sellaisiin osinkoihin kohdistuvasta luonnollisten henkilöiden verosta ja toisaalta sanotunlaisiin korkoihin ja rojaltiin kohdistuvasta luonnollisten henkilöiden verosta tai yhtiöverosta, joita osinkoja, korkoja ja rojalteja on tosiasiallisesti verotettu Suomessa.

4 §. a) Milloin yhtiö, jolla on verotuskotipaikka sopimusvaltiossa, omistaa osakkeita tai osuuksia yhtiössä, jolla on verotuskotipaikka toisessa valtiossa, sille kuuluvat viimemainitun yhtiön maksamat osingot, jotka ovat veronalaisia tässä toisessa valtiossa sen kansallisen lainsäädännön sekä tämän sopimuksen 8 artiklan 2 §:n ensimmäisen kappaleen mukaisesti, ovat ensiksi mainitussa valtiossa verovapaat 2 artiklan 1 §:n 1 kappaleen A 2 ja B 1 kohdassa tarkoitetuista veroista sikäli kuin verovapaus myönnettäisiin, jos molemmilla yhtiöillä olisi verotuskotipaikka ensiksi mainitussa valtiossa.

Milloin ensiksi mainitulla yhtiöllä on verotuskotipaikka Suomessa, ovat 2 artiklan 1 §:n 1 kappaleen B 1 kohdassa tarkoitetusta verosta vapaat osingot vapaat myös 2 artiklan 1 §:n 1 kappaleen B 2 ja 3 kohdissa tarkoitetuista veroista.

Mikäli ensiksi mainitulla yhtiöllä on verotuskotipaikka Belgiassa, tämä määräys ei estä pääomatulosta menevän veron ennakon perimistä osingosta Belgian lainsäädännön mukaan, mutta milloin tämä yhtiö on jakanut sanotut osingot edelleen, ne ovat vapaat sanotusta veron ennakosta samalla tavoin kuin Belgiassa verotuskotipaikan omaavan yhtiön osingot.

b) Osakkeet tai osuudet yhtiössä, jolla on verotuskotipaikka Belgiassa, ovat vapaat 2 artiklan 1 §:n 1 kappaleen B 1 kohdassa tarkoitetusta Suomen omaisuusverosta, milloin näistä

du § 4, littera a), alinéas ler et 2 du présent article, une déduction égale à l'impôt payé de ce chef en Belgique. La somme ainsi déduite ne peut toutefois excéder la fraction de l'impôt, calculé avant la déduction, qui correspond proportionnellement auxdits revenus imposables en Belgique.

§ 3. Lorsqu'un contribuable de la Belgique reçoit des revenus imposables en Finlande en vertu de l'article 8, § 2, 1) ou 2), et § 3, b, ou de l'article 9, § 2, la Belgique accorde une déduction correspondant à la quotité forfaitaire d'impôt finlandais, déterminée dans les conditions et au taux prévus par la législation belge, d'une part, sur l'impôt des personnes physiques afférent auxdits dividendes et, d'autre part, sur cet impôt ou sur l'impôt des sociétés afférent auxdits intérêts et redevances qui ont été effectivement imposés en Finlande.

§ 4. a) Lorsqu'une société ayant son domicile fiscal dans l'un des deux Etats a la propriété d'actions ou parts d'une société par actions ayant son domicile fiscal dans l'autre Etat, les dividendes qui lui sont attribués par celle-ci et qui sont imposables dans cet autre Etat conformément à sa législation nationale et à l'article 8, § 2, 1), sont exemptés dans le premier Etat des impôts visés à l'article 2, § 1er, alinéa ler, A — 2), et B — 1), dans la mesure où cette exemption serait accordée si les deux sociétés avaient leur domicile fiscal dans le même Etat.

Lorsque la première société a son domicile fiscal en Finlande, les dividendes exemptés de l'impôt visé à l'article 2, § ler, alinéa ler, B — 1), sont également exemptés de l'impôt visé à l'article 2, § 1er, alinéa ler, B — 2) et 3).

Lorsque la première société a son domicile fiscal en Belgique, cette disposition n'exclut pas le prélèvement sur ces dividendes du précompte mobilier exigible suivant la législation belge, mais lorsque lesdits dividendes sont redistribués par cette société, ils sont exemptés dudit précompte dans la même mesure que s'il s'agissait de dividendes d'une société ayant son domicile fiscal en Belgique.

b) Les actions ou parts d'une société ayant son domicile fiscal en Belgique sont exemptées de l'impôt finlandais sur la fortune visé à l'article 2, § 1, alinéa ler, B — 1), chaque

osakkeista tai osuuksista saatavat osingot ovat a-kohdan 1 kappaleen nojalla vapaat 2 artiklan 1 §:n 1 kappaleen B 1 kohdassa tarkoitetusta Suomen verosta.

c) Jos tämän pykälän a-kohdan 1 kappaleessa tarkoitetun ensiksi mainitun yhtiön verotuskotipaikka on Belgiassa ja tämä yhtiö on yksinomistajana omistanut Suomessa verotuskotipaikan omaavan ja siellä 2 artiklan 1 §:n 1 kappaleen B 1 kohdassa tarkoitettujen verojen alaisen yhtiön osakkeita tai osuuksia tämän yhtiön koko tilikauden ajan, se on myöskin vapaa näiden osakkeiden tai osuuksien osingosta Belgian lainsäädännön mukaan perittävästä pääomatulosta menevän veron ennakosta, mikäli yhtiö sitä kirjallisesti pyytää viimeistään vuotuisen veroilmoituksensa jättämiselle säädetyn ajan kuluessa; mikäli kuitenkin yhtiö jakaa näin verosta vapautetut osingot edelleen omille osakkailleen, näitä osinkoja ei voida, Belgian lainsäädännöstä poiketen, vähentää pääomatulosta menevän veron ennakon alaisista jaetuista osingoista. Tätä vapautusta ei myönnetä, milloin ensiksi mainitun yhtiön tulosta määrätään vero yhtiön valinnan mukaan luonnollisten henkilöiden veron perusteella."

10. Sopimuksen 22 artiklan 3 §:ään lisätään seuraavat kappaleet:

"Tätä määräystä sovellettaessa eivät Belgiassa verotuskotipaikan omaavat yhtiöt, joilla on kiinteä toimipaikka Suomessa, ole tämän vuoksi Suomessa verovelvollisia sellaisista tulon tai omaisuuden osista, jotka vastaavanlaisilla Suomessa verotuskotipaikan omaavilla yhtiöllä ovat verosta vapaat.

Tämän pykälän ensimmäisen kappaleen säännös ei estä sopimusvaltiota lainsäädäntönsä mukaisesti verottamasta toisessa valtiossa verotuskotipaikan omaavaa yhtiötä tai mitä tahansa muuta yhtymää tai yhteisöä, jonka tosiasiallinen johtopaikka on viimeksimainitussa valtiossa, sen ensiksi mainitussa valtiossa olevalle kiinteälle toimipaikalle luettavasta kokonaistulosta, mutta verokanta ei saa olla suurempi kuin ensiksi mainitussa valtiossa verotuskotipaikan omaavien yhtiöiden jakamattomaan voittoon tai sen osaan sovellettava korkein verokanta."

11. Sopimuksen 22 artiklaan lisätään seuraava 4 §:

fois que les dividendes afférents à ces actions ou parts sont, conformément au littera a, alinéa ler, exemptés de l'impôt finlandais visé à l'article 2, 1°, alinéa ler, B 1).

c) Si la première société visée au littera a, alinéa ler, du présent paragraphe a son domicile fiscal en Belgique et a eu, pendant toute la durée de l'exercice social d'une société ayant son domicile fiscal en Finlande et soumise dans cet Etat aux impôts visés à l'article 2, § 1°, alinéa ler, B, la propriété exclusive d'actions ou parts de cette derniére société, elle est également exemptée du précompte mobilier exigible, suivant la législation belge, sur les dividendes de ces actions ou parts, à la condition d'en faire la demande par écrit au plus tard dans le délai prescrit pour la remise de sa déclaration annuelle; mais, lors de la redistribution à ses propres actionnaires des dividendes ainsi exemptés, ceux-ci ne peuvent, par dérogation à la législation belge, être déduits des dividendes distribués passibles du précompte mobilier. Cette exonération ne s'applique pas lorsque la première société a opté pour l'imposition de ses bénéfices à l'impôt des personnes physiques".

10. A l'article 22, § 3, il est ajouté les alinéas ci-après:

"Par application de cette disposition, les sociétés ayant leur domicile fiscal en Belgique qui possèdent un établissement stable en Finlande ne sont pas, de ce chef, soumises dans cet Etat aux impôts sur le revenu et sur la fortune en raison d'éléments de revenu ou de fortune qui sont exemptés dans le chef des sociétés similaires ayant leur domicile fiscal en Finlande.

La disposition du premier alinéa du présent paragraphe ne peut être interprétée comme empêchant l'un des deux Etats d'imposer conformément à sa législation nationale le total des bénéfices imputables à l'établissement stable dont dispose dans cet Etat une société ayant son domicile fiscal dans l'autre Etat, ou tout autre groupement ou société de personnes ayant son siège de direction effective dans cet autre Etat, mais le taux de cet impôt ne pourra excéder le taux maximal applicable à l'ensemble ou à une fraction des bénéfices non distribués des sociétés ayant leur domicile fiscal dans ce premier Etat".

11. A l'article 22, il est ajouté le § 4 ci-après:

"4 §. Sopimusvaltiossa verovelvollisen harjoittaman yrityksen toisen valtion verovelvolliselle suorittamat korot, rojaltit ja muut menot saadaan muulloin kuin 5 artiklan 6 §:ää, 8 artiklan 3 §:n b-kohtaa ja 9 artiklan 2 §:ää sovellettaessa vähentää tämän yrityksen verotettavaa tuloa määrättäessä samoin edellytyksin kuin jos ne olisi suoritettu ensiksi mainitussa valtiossa verovelvolliselle.

Samoin saadaan sopimusvaltiossa verovelvollisen harjoittaman yrityksen velat toisesssa valtiossa verovelvolliselle vähentää yrityksen verotettavaa omaisuutta määrättäessä samoin edellytyksin kuin jos velkojana olisi ensiksi mainitussa valtiossa verovelvollinen."

12. Päättöpöytäkirjan 2 kappale muutetaan näin kuuluvaksi:

"Niin kauan kuin Belgiassa verovelvollisten kauppamatkustajien on Suomessa maksettava maassaoleskeluajan pituuden mukaan määrättävää leimaveroa, voidaan tämän sopimuksen kaikista muista säännöksistä ja erittäinkin 13 artiklan 2 §:stä huolimatta Suomessa verovelvollisten kauppamatkustajien maksettavaksi heidän maassaoleskeluaikansa pituudesta riippumatta panna Belgiassa sen lainsäädännön mukaan tältä verovelvollisryhmältä kannettava ulkomaalaisvero."

II artikla

1. Tämä lisäsopimus on ratifioitava ja ratifioimiskirjat vaihdettava niin pian kuin mahdollista Helsingissä.

2. Tämä lisäsopimus katsotaan 11 päivänä helmikuuta 1954 tehdyn sopimuksen olennaiseksi osaksi; se tulee voimaan viidentenätoista päivänä ratifioimiskirjojen vaihtopäivästä lukien ja sen määräyksiä sovelletaan:

1) jommassakummassa valtiossa tuloista lähteellä perittäviin veroihin, milloin tulo on saatu tai erääntynyt sitä seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä lähtien, jonka aikana ratifioimiskirjat on vaihdettu;

2) muihin veroihin, jotka jommassakummassa valtiossa peritään sen vuoden joulukuun 31 päivän jälkeen päättyvien verokausien tuloista tai pääomista, jonka aikana ratifioimiskirjat on vaihdettu.

"§ 4. Sauf en cas d'application des articles 5, § 6, 8, § 3, b, et 9, § 2, les intérêts, redevances et autres frais payés par une entreprise exploitée par un contribuable de l'un des deux Etats à un contribuable de l'autre Etat sont déductibles pour la détermination des bénéfices imposables de cette entreprise dans les mêmes conditions que s'ils avaient été payés à un contribuable du premier Etat.

De même, les dettes d'une entreprise exploitée par un contribuable de l'un des deux Etats envers un contribuable de l'autre Etat sont déductibles, pour la détermination de la fortune imposable de cette entreprise, dans les mêmes conditions que si elles avaient été contractées envers un contribuable du premier Etat".

12. Au Protocole final, l'alinéa 2 est remplacé par ce qui suit:

"Aussi longtemps que les voyageurs de commerce, contribuables de la Belgique, seront soumis en Finlande à un droit de timbre déterminé suivant la durée de leur séjour dans cet Etat, les voyageurs de commerce, contribuables de la Finlande, pourront, nonobstant toute autre disposition de la convention et notamment l'article 13, § 2, être soumis, quelle que soit la durée de leur séjour en Belgique, à l'impôt des non-résidents exigible de cette catégorie de contribuables suivant la législation belge".

Article II

1. La présente Convention complémentaire sera ratifiée et les instruments de ratification seront échangés à Helsinki aussitôt que possible.

2. La présente Convention complémentaire sera considérée comme formant partie intégrante de la convention du 11 février 1954; elle entrera en vigueur le quinzième jour suivant celui de l'echange des instruments de ratification et ses dispositions seront applicables:

1) aux impôts dus à la source dans l'un des deux Etats sur les revenus attribués ou mis en paiement à partir du 1er janvier de l'année suivant celle au cours de laquelle les instruments de ratification auront été échangés;

2) aux autres impôts établis dans l'un des deux Etats sur des revenus et capitaux de périodes imposables clôturées postérieurement au 31 décembre de l'année pendant laquelle les instruments de ratification auront été échangés.

3. Belgian osalta 2 kohdasta poiketen

1) 2 artiklan 1 §:n A-kohdan määräyksiä, niinkuin se on muutettuna tämä lisäsopimuksen I artiklan 2 kohdassa, sovelletaan koko verokauden ajan noudattaen siten tapauksesta riippuen näissä määräyksissä mainittua jompaakumpaa veroa koskevia säännöksiä;

2) Tämän lisäsopimuksen I artiklan 3 kohdan määräyksiä sovelletaan vuodelta 1963 ja seuraavilta vuosilta perittäviin kiinteistötuloista menevään veron ennakkoon ja mahdolliseen täydennysmaksuun;

3) Tämän lisäsopimuksen I artiklan 6 kohdan määräyksiä sovelletaan veroihin, milloin tulo on saatu tai erääntynyt 1 päivästä tammikuuta 1963 lukien kuitenkin niin, että 8 artiklan 2 §:n 1 kohdan 1 kappaleessa, niinkuin se on muutettuna tämän lisäsopimuksen I artiklan 6 kohdassa, tarkoitettujen 1 päivästä tammikuuta 1963 lähtien, mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1966 saatujen tai maksettavaksi erääntyneiden Belgiassa verotuskotipaikan omaavan yhtiön jakamien tulojen osalta Belgiassa sanotuista tuloista perittävä veron ennakko voidaan laskea 15 % verokannan mukaan 85/70:stä tällaisen tulon kokonaismäärästä, josta on vähennetty saman yhtiön saamien samanluontoisten tulojen edelleen jaetuksi katsottu osa;

4) Niitä 3 §:n ja 4 §:n a-kohdan 1 ja 3 kappaleen määräyksiä, jotka sisältyvät 18 artiklaan tämän lisäsopimuksen I artiklan 9 kohdan mukaisesti, sovelletaan koko verokauden tuloihin noudattaen siten tapauksesta riippuen luonnollisten henkilöiden veroa tai yhtiöveroa koskevia säännöksiä;

5) Tämän lisäsopimuksen I artiklan 8 ja 12 kohdan määräyksiä sovelletaan joulukuun 31 päivänä 1962 tai sen jälkeen päättyvien verokausien tuloista perittäviin veroihin;

6) Tämän lisäsopimuksen I artiklan 10 kohdan määräyksiä sovelletaan joulukuun 31 päivänä 1962 tai sen jälkeen päättyvien verokausien tuloista perittäviin veroihin.

4. Tämä lisäsopimus pysyy voimassa 11 päivänä helmikuuta 1954 tehdyn sopimuksen 25 artiklan määräysten mukaisesti ja, mikäli sa-

3. Par dérogation au n° 2, en ce qui concerne la Belgique:

1) les dispositions de l'article 2, § 1er, A, tel qu'il a été modifié par l'article I, numéro 2, de la présente Convention complémentaire s'appliqueront pour toute période imposable donnant lieu, suivant le cas, à l'application de l'un ou l'autre des impôts énumérés à ces dispositions;

2) les dispositions de l'article I, numéro 3, de la présente Convention complémentaire s'appliqueront au précompte immobilier et éventuellement au complément de précompte immobilier dus sur les revenus de l'année civile 1963 et des années suivantes;

3) les dispositions de l'article I, numéro 6, de la présente Convention complémentaire s'appliqueront aux revenus attribués ou mis en paiement à partir du 1er janvier 1963; toutefois, en ce qui concerne les revenus visés à l'article 8, § 2, 1), alinéa 1er, tel qu'il a été modifié par l'article I, numéro 6, de la présente Convention complémentaire, qui sont distribués par une société ayant son domicile fiscal en Belgique et dont l'attribution ou la mise en paiement a lieu à partir du 1er janvier 1963 mais au plus tard le 31 décembre 1966, le précompte mobilier dû en Belgique sur lesdits revenus peut être calculé au taux de 15 p.c. sur les 85/70 du montant brut de ces revenus, diminué de la partie considérée comme redistribuée des revenus de même nature perçus par cette société;

4) les dispositions du § 3 et du § 4, littera a), alinéas 1er et 3, insérés à l'article 18 par l'article I, numéro 9, de la présente Convention complémentaire, s'appliqueront aux revenus de toute période imposable donnant lieu, suivant le cas, à l'application de l'impôt des personnes physiques ou de l'impôt des sociétés;

5) les dispositions de l'article I, numéros 8 et 12, de la présente Convention complémentaire s'appliqueront aux revenus des périodes imposables clôturées postérieurement au 31 décembre 1962;

6) les dispositions de l'article I, numéro 10, de la présente Convention complémentaire s'appliqueront aux revenus de périodes imposables clôturées à partir du 31 décembre 1962.

4. La présente Convention complémentaire restera en vigueur conformément aux dispositions de l'article 25 de la convention du 11

nottu sopimus irtisanotaan, lisäsopimuksen vaikutus päättyy samanaikaisesti sen kanssa.

Tämän vakuudeksi edellämainitut valtuutetut ovat allekirjoittaneet tämän lisäsopimuksen ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Brysselissä 21 päivänä toukokuuta 1970 kahtena suomen-, ranskan- ja hollanninkielisenä kappaleena kaikkien kolmen tekstin ollessa yhtä todistusvoimaisia.

Suomen Tasavallan Presidentin puolesta:

Reino Honkaranta

Hänen Majesteettinsa Belgian Kuninkaan puolesta:

Pierre Harmel

février 1954 et, en cas de dénonciation de cette convention, elle cessera ses effets en même temps que celle-ci.

En foi de quoi les Plénipotentiaires susmentionnés ont signé la présente Convention complémentaire et y ont apposé leurs sceaux.

Fait en double exemplaire, en langue finnoise, en langue française et en langue néerlandaise, les trois textes faisant également foi, à Bruxelles, le 21 mai 1970.

Pour le Président de la République de Finlande:

Reino Honkaranta

Pour Sa Majesté le Roi des Belges:

Pierre Harmel

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 6 päivältä viime marraskuuta lähettänyt ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 130. Saatuaan esityksestä valtiovarainvaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka on pantu tämän mietinnön liitteeksi, sekä kuultuaan ylijohtaja Lauri Honkavaaraa valtiovarainministeriöstä ja osastopäällikkö Henrik Blomstedtia ulkoasiainministeriöstä ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa selostetut, Suomen ja Belgian välillä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi vuonna 1954 allekirjoitettuun sopimukseen ja päättöpöytäkirjaan tehdyt muutokset ja täydennykset johtuvat lähinnä Belgiassa vuonna 1963 toimeenpannusta verolainsäädännön uudistuksesta. Suomen kohdalta on samalla otettu huomioon elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) yhtiöiden välisten osinkojen verotusta koskevista säännöksistä aiheutuvat muutokset. Esitykseen sisältyvä kysymyksessä olevia muutoksia ja täydennyksiä koskeva lisäsopimus allekirjoitettiin 21 päivänä toukokuuta 1970.

Hallituksen esityksen ja valtiovarainvaliokunnan lausunnon perusteluihin yhtyen ulkoasiainvaliokunta pitää esitykseen sisältyvää sopimusta maamme kannalta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi valiokunta puoltaa sopimusta koskevien hallituksen ehdotusten hyväksymistä, kuitenkin jäljempänä esitetyin muutoksin.

Viitaten siihen, mitä edellä on lausuttu, ulkoasiainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi Suomen ja Belgian välillä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehdyn sopimuksen ja päättöpöytäkirjan muuttamisesta ja täydentämisestä Brysselissä 21 päivänä toukokuuta 1970 allekirjoitetun lisäsopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin muutettuna:

Laki

Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

(Poist.) Suomen ja Belgian väli*llä* kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 1954 *tehdyn* sopimu*ksen* ja päättöpöytäkirja*n* muutta*misesta* ja täydentä*mi-*

sestä Brysselissä 21 päivänä toukokuuta 1970 allekirjoitetun lisäsopimuksen määräykset *ovat,* mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Sorsa, varapuheenjohtaja Melin, jäsenet Flinck, Haarla, Holkeri, Kuusinen, Lähteenmäki, Perheentupa, Sinisalo, Tarjanne, Tuomioja, Uusitalo ja Vennamo sekä varajäsen Friberg.

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
13 päivänä marraskuuta 1970.
Lausunto n:o 5.

Ulkoasiainvaliokunnalle.

Ulkoasiainvaliokunta on 10 päivänä kuluvaa marraskuuta päivätyssä kirjelmässään eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 130 Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Valiokunta on tarkastettuaan esityksen todennut, että siinä tarkoitettu, Brysselissä 21 päivänä toukokuuta 1970 allekirjoitettu lisäsopimus johtuu lähinnä Belgian sisäisessä verolainsäädännössä vuoden 1963 aikana toimeenpannusta perusteellisesta uudistuksesta. Lisäsopimuksessa on samalla voitu Suomen kohdalta ottaa huomioon elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) yhtiöiden välisten osinkojen verotusta koskevista säännöksistä johtuvat muutokset. Mahdollisuuksien mukaan nyt kysymyksessä olevassa lisäsopimuksessa on pyritty noudattamaan myös taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) hyväksymää suositussopimusta.

Valiokunta pitää käsiteltävänä olevaa lisäsopimusta tarpeellisena ja asianmukaisena, minkä vuoksi valiokunta pyydettynä lausuntonaan kunnioittaen esittää,

että hallituksen esitys ja siihen sisältyvä lakiehdotus olisi hyväksyttävä.

Valiokunnan puolesta:

Erkki Huurtamo

Tarmo Kivilaakso.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 142 hallituksen esityksen johdosta Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen osalta, päättänyt yhtyä kannattamaan lakiehdotuksen hyväksymistä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön n:o 14 toisessa ponnessa tehdyn ehdotuksen mukaisena ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 130 Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä, ja Eduskunta, jolle Ulkoasiainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 14 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 142, on päättänyt

hyväksyä Suomen ja Belgian välillä kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehdyn sopimuksen ja päättöpöytäkirjan muuttamisesta ja täydentämisestä Brysselissä 21 päivänä toukokuuta 1970 allekirjoitetun lisäsopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Samalla Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Belgian kanssa kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi tehtyä sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Brysselissä toukokuun 21 päivänä 1970 tehdyn Suomen ja Belgian välisen kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja eräiden muiden tulo- ja omaisuusverotusta koskevien kysymysten järjestämiseksi Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 1954 allekirjoitettua sopimusta ja päättöpöytäkirjaa muuttavan ja täydentävän lisäsopimuksen määräykset olkoot, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Voimassa oleva laki sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä (93/20) on annettu 16 päivänä huhtikuuta 1920. Tämä laki ei sodan aikana eräiltä osiltaan vastannut käytännön vaatimuksia. Sen vuoksi järjestettiin sotatuomioistuimien toiminta toisen maailmansodan aikana osaksi väliaikaisella lainsäädännöllä. Kun edellä mainitun pysyvän lain mukainen sotatuomioistuinjärjestelmä ei rauhan tultuakaan soveltunut oleviin oloihin, annettiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 laki eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin (268/47). Lain tarkoituksena oli järjestää sotatuomioistuinlien toiminta, kunnes niitä koskevan lainsäädännön täydellinen uudistaminen voitiin toteuttaa.

Edellä mainittu vuoden 1947 laki tarkoitti osittain jo sodan aikana käytäntöön otetun, alueperiaatteen pohjalle rakentuvan sotatuomioistuinjärjestelmän säilyttämistä. Sille on luonteenomaista, että kullekin alisotatuomioistuimelle on määrätty toimialue, tavallisesti sotilaspiiri, ja että sotaoikeuden tuomiopiiriin säännön mukaan kuuluvat kaikki sotilaspiirin alueella olevat joukko-osastot, muodostelmat ja laitokset. Muut lakiin sisältyvät tärkeimmät säännökset koskevat tuomioistuimen kokoonpanoa, syyttäjää ja muutoksenhakua.

Mainittu poikkeuslaki oli alkuaan määrätty olemaan voimassa vuoden 1948 loppuun. Sitä on kuitenkin sittemmin osittain muutettu ja sen voimassaoloaikaa jatkettu laeilla 17 päivältä joulukuuta 1948 (880/48), 24 päivältä marraskuuta 1950 (566/50), 11 päivältä marraskuuta 1955 (444/55), 16 päivältä joulukuuta 1960 (473/60), 22 päivältä lokakuuta 1965 (555/65) ja 20 päivältä joulukuuta 1968 (680/68). Viimeksi mainitun lain mukaan ovat väliaikaiset poikkeukset sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin voimassa kuluvan vuoden loppuun.

Pitkäaikaisen valmistelutyön jälkeen annettiin eduskunnalle 20 päivänä syyskuuta 1968 hallituksen esitys sotilastuomioistuinlaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (n:o 75/1968 vp.). Esityksen tarkoituksena oli sotilasoikeudenkäyntiä koskevan lainsäädännön uudistaminen siten, että erilliset sotilastuomioistuimet säilytetään. Siihen sisältyvien lakiehdotusten toteutuminen olisi merkinnyt sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annetun lain soveltamisessa ilmenneiden epäkohtien poistumista ja sotilasoikeudenkäyntiä koskevien säännösten saattamista vakinaiselle kannalle. Eduskunnan toinen lakivaliokunta katsoi kuitenkin sotilastuomioistuinlakia koskevan esityksen johdosta 22 päivänä tammikuuta 1970 antamassaan mietinnössä (n:o 2/1969 vp.), että sotilasrikosasiat olisi siirrettävä rauhan aikana raastuvanoikeuksien käsiteltäväksi, ja ehdotti esitykseen sisältyneiden lakiehdotusten hylkäämistä. Kun toinen lakivaliokunta oli jo aikaisemmin ehdottanut hylättäväksi hallituksen esityksen uudeksi sotilasrikoslaiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (n:o 15/1968 vp.) sillä perusteella, että sotilasrangaistussäännökset olisi sisällytettävä yleiseen rikoslakiin, peruutti hallitus sanotut sotilasoikeudenkäyntiä koskevan lainsäädännön ja sotilasrikoslainsäädännön kokonaisuudistusta tarkoittavat esitykset 30 päivänä tammikuuta 1970.

Edellä esitetyn johdosta valtioneuvosto on 21 päivänä lokakuuta 1970 asettanut komitean, jolle on annettu tehtäväksi kiireellisesti laatia tarvittavat lakiehdotukset kysymyksessä olevan lainsäädännön uudistamiseksi siltä pohjalta, että sotilasrikosasiat siirretään rauhan aikana raastuvanoikeuksien käsiteltäväksi ja että sotilasrangaistussäännökset sisällytetään yleiseen rikoslakiin. Komitealle asetettu määräaika päättyy vuoden 1972 lopussa. Tämän alkuvalmistelun jälkeen on vielä varattava aikaa lausuntomenettelyä, ehdotusten tarkistamista ja

koko laajan uudistuksen eduskuntakäsittelyä varten. Koska mainitussa vuoden 1947 laissa säädetyt väliaikaiset poikkeukset sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin ovat välttämättömiä puheena olevan sotilasoikeudenkäyntiä koskevan lainsäädäntöuudistuksen lopulliseen toteutumiseen saakka, hallitus ehdottaa, että sanotut väliaikaiset poikkeukset pysytettäisiin nykyisessä muodossaan voimassa vuoden 1974 loppuun.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annettu laki (268/47) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen on edelleen voimassa vuoden 1974 loppuun.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Oikeusministeri *E. O. Tuominen.*

Lakivaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein kuluvan marraskuun 6 päivältä lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 131. Valiokunnassa on asiantuntijana ollut kuultavana lainsäädäntöneuvos Erik Svinhufvud.

Väliaikaislaki, jonka voimassaoloajan pidentämisestä esityksessä on kysymys, on annettu jo vuonna 1947. Sen jälkeen on ollut jatkuvasti vireillä kokonaan uuden sotatuomioistuimia koskevan lainsäädännön aikaansaaminen. Tämän valmistelutyön viimeisimpänä vaiheena on lokakuun 21 päivänä 1970 asetettu komitea, jonka tehtävänä sotilasrikoksia koskevan lainsäädännön uudistamisen ohella on valmistella ehdotus sotatuomioistuimia koskevan lainsäädännön uudistamiseksi siltä pohjalta, että sotilasrikosasiat siirretään rauhan aikana yleisten tuomioistuinten käsiteltäviksi. Mainitun komitean työlle asetettu määräaika päättyy vuoden 1972 lopussa. Tämän jälkeen tarvittavan viimeistelytyön ja eduskuntakäsittelyn takia hallitus esittää väliaikaislain voimassaoloa jatkettavaksi vuoden 1974 loppuun. Vuodelta 1968 olevan lain mukaan väliaikaislain voimassaoloaika päättyy kuluvan vuoden lopussa.

Väliaikaislain avulla on voitu vähentää epäkohtia, jotka sisältyvät alkuperäiseen vuonna 1920 annettuun lakiin sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä. Tältä kannalta väliaikaislaki on edelleen tarpeellinen. Valiokunta edellyttää kuitenkin, että kokonaisuudistusta valmisteleva komitea pyrkii saamaan työnsä päätökseen mahdollisimman pian. Komiteanmietinnön valmistumisen jälkeen asian edistymistä on syytä edelleen jatkuvasti kiirehtiä, jotta vihdoinkin päästäisiin uuteen pysyväiseen lainsäädäntöön. Vaikka valiokunta on asettunut puoltamaan väliaikaislain voimassaoloajan jatkamista hallituksen esityksen mukaan vuoden 1974 loppuun, se odottaa, että valmisteilla oleva uusi lainsäädäntö saataisiin voimaan jo sitä ennen.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen, jäsenet Hemmi, Huotari, Kauppila, Koskinen, Poutanen, Raatikainen, Siikaniemi, Särkkä, Tähkämaa ja Vikatmaa sekä varajäsenet Asunmaa ja Åsvik.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 109 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 14 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 131 laiksi eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä, ja Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 14 sekä Suuri valiokunta mietinnönsä n:o 109.

Väliaikaislain avulla on voitu vähentää epäkohtia, jotka sisältyvät alkuperäiseen vuonna 1920 annettuun lakiin sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä. Tältä kannalta väliaikaislaki on edelleen tarpeellinen. Eduskunta edellyttää kuitenkin, että kokonaisuudistusta valmisteleva komitea pyrkii saamaan työnsä päätökseen mahdollisimman pian. Komiteanmietinnön valmistumisen jälkeen asian edistymistä on syytä edelleen jatkuvasti kiirehtiä, jotta vihdoinkin päästäisiin uuteen pysyväiseen lainsäädäntöön. Vaikka Eduskunta on hyväksynyt väliaikaislain voimassaololajan jatkamista Hallituksen esityksen mukaan vuoden 1974 loppuun, se odottaa, että valmisteilla oleva uusi lainsäädäntö saataisiin voimaan jo sitä ennen.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annetun lain voimassaoloajan pidentämisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Eräistä väliaikaisista poikkeuksista sotatuomioistuimista ja oikeudenkäynnistä niissä annettuun lakiin 11 päivänä huhtikuuta 1947 annettu laki (268/47) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen on edelleen voimassa vuoden 1974 loppuun.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Hedelmien kulutus on maassamme kansainvälisesti katsoen vaatimattomalla tasolla. Oleellisena syynä tähän on tuontihedelmien korkea hinta, johon taas vaikuttaa maahantuonnin yhteydessä perittävien tuontimaksujen suuruus. Ravintofysiologisesti tärkeimpien hedelmien, appelsiinien, mandariinien ja klementiinien tuontimaksut tulevat tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) puitteissa käydyissä niin sanotuissa Kennedy-kierrosneuvotteluissa sovitut asteittaiset alennuksetkin huomioon ottaen jäämään lähivuosina vielä suhteellisen korkeiksi. Maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain (376/68) nojalla ovat mainittujen hedelmien tuontimaksut vuosina 1969—1972 seuraavat:

	1969	1970	1971	1972
appelsiinit:				
— tullattaessa aikana 1. 1.—30. 6.	24 %	21 %	18 %	15 %
— tullattaessa aikana 1. 7.—31. 12.	40 %	40 %	40 %	40 %
mandariinit ja klementiinit:				
— tullattaessa aikana 1. 1.—30. 6.	—,30	—,27	—,23	—,19
— tullattaessa aikana 1. 7.—31. 12.	—,30	—,30	—,30	—,30

Mainitut hedelmät ovat Ruotsissa kautta vuoden tulli- ja tuontimaksuvapaat. Norjassa ja Tanskassa tullit ovat nimellistä 1—2 prosentin suuruusluokkaa.

Jotta sitrushedelmien kulutus voisi nykyistä alhaisemman kuluttajahintatason pohjalta kehittyä tarkoituksenmukaisella tavalla, hallitus on harkinnut tuontimaksujen alentamista enemmän kuin Kennedy-kierrosneuvotteluissa on sovittu. Tässä yhteydessä on kuitenkin otettu huomioon, että perusteena syyskaudella ylläpidettävälle korkeammalle tuontimaksutasolle on kotimaisen hedelmäsadon menekin turvaaminen. Viime vuosina saatujen kokemusten pohjalta on kuitenkin voitu todeta, että alempaan tuontimaksuun voidaan siirtyä jo marraskuun 15 päivästä lähtien aiheuttamatta häiriötä kotimaisten omenien myynnille.

Hedelmien tuontimaksujen alentaminen on tullut ajankohtaiseksi myös kauppapoliittisista syistä. Suomen ulkomaankaupan kehittäminen eräiden kaupparyhmittymiin kuulumattomien maiden kanssa on jo pitkähkön aikaa ollut tutkittavana, ja tässä yhteydessä on muun ohella pyritty selvittämään mahdollisuuksia helpottaa hedelmien tuontia Suomeen sellaisista maista, joissa hedelmien viennillä on tärkeä asema. Osa näistä maista on kehitysmaita ja osa maita, joiden talous on yksipuolisesti kehittynyt. Suomen kauppa viimeksi mainittujen maiden kanssa on ollut siinä määrin vientivoittoista, että kaupan yksipuolisuus on ollut jatkuvana uhkana viennin edelleen kehittymiselle. Eräänä edellytyksenä maamme viennin laajentamiselle nämä maat näkevät hedelmien tuonnin lisäämisen Suomeen.

Ottaen huomioon edellä esitetyt pyrkimykset sitrushedelmien kuluttajahintatason alentamiseen kotimaisen hedelmäsadon menekkiä vaarantamatta sekä maamme ulkomaankaupan laajentamiseen ja vientietujen turvaamiseen liittyvät näkökohdat hallitus on päätynyt esittämään appelsiinien tuontimaksun alentamista marraskuun 15 päivän ja kesäkuun 30 päivän välisenä aikana 10 prosentiksi sekä mandariinien ja klementiinien tuontimaksun alentamista samana aikana 15 penniksi kilolta.

Samalla hallitus esittää, että muutos saatettaisiin tässä vaiheessa voimaan kansallisena (autonomisena) ja määräaikaisena, jolloin muutoksen pysyvyyden edellytykseksi voidaan asettaa vastaavien etujen saaminen maamme viennille asianomaisissa maissa. Tuontimaksujen palauttaminen entiselle tasolle ei tällöin myöskään vaatisi neuvotteluja GATT-maiden kanssa.

Ottaen huomioon tuonnin odotettavissa olevan lisäyksen arvioidaan alennuksen vähentävän valtion tuontimaksutuloja vuonna 1970 0,5 miljoonalla markalla ja vuonna 1971 2,6 miljoonalla markalla.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (376/68) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraavat väliaikaiset muutokset:

Nimikkeen n:o	Tavara	Tuontimaksumäärä alla mainituista päivämääristä lukien			
		———	. .1970	1. 1. 1971	1. 1. 1972
1.	2.	———	4.	5.	6.
	8. Ryhmä **Syötävät hedelmät; citrushedelmien ja melonin kuoret**				
08.02	Citrushedelmät, tuoreet tai kuivatut:				
	I. appelsiinit, tullattaessa aikana 15. 11.—30. 6.		10 %	10 %	15 %
	II. mandariinit ja klementiinit, tullattaessa aikana 15. 11.—30. 6. ..... p. 1 kg		—,15	—,15	—,19

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja on voimassa vuoden 1971 kesäkuun loppuun.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunta on kuluvan marraskuun 6 päiänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 132 iiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista anetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on lisäi maassamme kansainvälisesti katsoen vaatiattomalla tasolla olevaa hedelmien kulutusta itrushedelmien kuluttajahintatasoa alentamali kotimaisen hedelmäsadon menekkiä vaaranamatta. Tämän ohella esityksen tarkoituksena n kauppapoliittisista syistä helpottaa hedelien tuontia Suomeen sellaisista maista, joissa edelmien viennillä on tärkeä asema ja joiden anssa Suomen kauppa on ollut siinä määrin ientivoittoista, että kaupan yksipuolisuus on llut uhkana viennin kehitykselle ja vientietuen turvaamiselle.

Hallitus ehdottaa appelsiinien tuontimaksun alentamista marraskuun 15 päivän ja kesäkuun 30 päivän välisenä aikana 10 %:ksi sekä mandariinien ja klementiinien tuontimaksun alentamista samana aikana 15 penniksi kilolta. Ehdotetun alennuksen arvioidaan vähentävän valtion tuontimaksutuloja vuonna 1970 noin 0,5 milj. markalla ja vuonna 1971 noin 2,6 milj. markalla.

Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella todennut tuontimaksutaulukkoon ehdotetut väliaikaiset muutokset tarpeellisiksi ja myös asianmukaisiksi. Valiokunta sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat otaeet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapueenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, oppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Kaarlonen, Kainulainen, Karpola, Kurppa, Lintilä, Mykkänen, Nieminen, Turunen ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 112 hallituksen esityksen johdosta laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 33 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 132 laiksi maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 33 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 112, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti tehdään maataloustuotteiden tuontimaksuista 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (376/68) 2 §:n tuontimaksutaulukkoon seuraavat väliaikaiset muutokset:

Nimikkeen n:o	Tavara	Tuontimaksumäärä alla mainituista päivämääristä lukien			
		———	. . 1970	1. 1. 1971	1. 1. 1972
1.	2.	———	4.	5.	6.
	8. Ryhmä				
	Syötävät hedelmät; citrushedelmien ja melonin kuoret				
08.02	Citrushedelmät, tuoreet tai kuivatut:				
	I. appelsiinit, tullattaessa aikana 15. 11.—30. 6.		10 %	10 %	15 %
	II. mandariinit ja klementiinit, tullattaessa aikana 15. 11.—30. 6. ..... p. 1 kg		—,15	—,15	—,19

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja on voimassa vuoden 1971 kesäkuun loppuun.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Maatilatalouden tuloverolain (543/67) mukaan rakennuksen, lukuun ottamatta verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona käytettyä rakennusta tai sen osaa, hankinta- ja perusparannusmenot vähennetään yhtäsuurin vuotuisin poistoin sinä aikana, jona rakennusta todennäköisesti voidaan maataloudessa taloudellisesti käyttää. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) mukaan rakennuksen hankintameno vähennetään sen sijaan degressiivisin, poistamatta olevan hankintamenon osan perusteella määritettävin poistoin. Hyväksyessään lain elinkeinotulon verottamisesta Eduskunta samalla edellytti, että degressiiviset poistot otetaan käyttöön myös maatalouden rakennusten hankintamenoja poistettaessa.

Poistojärjestelmän, jota sovelletaan maatalouden rakennusten hankintamenoihin, tulisi olla yksinkertainen. Sen vuoksi olisi samaa poistoprosenttia voitava soveltaa mahdollisimman monen tilalla olevan rakennuksen hankintamenoihin. Asuinrakennusten ja talousrakennusten taloudelliset käyttöiät poikkeavat kuitenkin siksi paljon toisistaan, ettei niiden hankintamenoihin voida soveltaa samaa poistoprosenttia. Sen sijaan kaikkien talousrakennusten, kasvihuoneita sekä muita kevyitä rakennuksia ja rakennelmia lukuun ottamatta, hankintamenoihin voidaan soveltaa samaa poistoprosenttia, sillä mm. puisten ja kivisten talousrakennusten taloudelliset käyttöiät poikkeavat suhteellisen vähän toisistaan. Myös kivisten ja puisten asuinrakennusten hankintamenoihin voidaan soveltaa samaa poistoprosenttia, varsinkin kun verovelvollisen omassa käytössä olevan asuinrakennuksen hankintamenoista ei saa tehdä poistoja. Edellä mainituista syistä ja sen perusteella, mitä hallituksen esityksessä (172/67) laiksi elinkeinotulon verottamisesta oli korkotekijän merkityksestä ja siitä johtuvasta poistojen etupainoisuudesta sanottu, hallitus ehdottaa myös maatilalla olevien rakennusten ja rakennelmien hankintamenojen poistamisessa siirryttäväksi degressiiviseen poistojärjestelmään ja poistojen suuruuden mahdollisimman yhdenmukaiseksi elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa olevien poistojen kanssa. Maatilatalouden tuloverolain 9 §:ää ehdotetaan tästä syystä niin muutettavaksi, että rakennuksen ja rakennelman hankintameno, johon luetaan myös rakennuksen ja rakennelman 6 §:n 4 kohdassa tarkoitetut perusparannusmenot, vähennetään poistamatta olevan hankintamenon osan perusteella määrättävin poistoin. Verovuoden poiston suuruus saisi lakiehdotuksen mukaan olla enintään 10 prosenttia talousrakennuksen poistamattomasta hankintamenosta ja enintään 6 prosenttia asuin-, toimisto- tai muun niihin verrattavan rakennuksen poistamattomasta hankintamenosta sekä enintään 20 prosenttia kasvihuoneen ja muun kevyen rakennelman poistamattomasta hankintamenosta. Yhdenmukaisuuden vuoksi ehdotetaan lain 6 §:n 7 kohta muutettavaksi koskemaan myös rakennelmaa.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan rakennuksesta, jonka verovelvollinen on omistanut 10 vuotta lyhyemmän ajan, saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset ovat maatalouden veronalaisia tuloja. Mainitusta säännöksestä seuraa, että myös verovelvollisen ja hänen perheensä omassa käytössä olevasta asuinrakennuksesta saadut luovutushinnat, mikäli rakennus on luovutettu erikseen, sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset ovat maatalouden veronalaisia tuloja, vaikka tällaisen rakennuksen hankinta- ja perusparannusmenot eivät 7 §:n 2 kohdan mukaan ole vähennyskelpoisia maatalouden menoja. Kun tätä

ei voida pitää kohtuullisena, ehdotetaan 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa niin muutettavaksi, ettei luovutushinnan sekä vahingon-, vakuutus- ja muun korvauksen veronalaisuus koskisi sellaisesta rakennuksesta tai sen osasta, joka on ollut verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona, saatuja vastikkeita ja korvauksia. Vielä ehdotetaan puheena olevaan 2 kohtaan lisättäväksi rakennukseen rinnastettava käsite "rakennelma" sekä tehtäväksi jäljempänä maatilatalouden tuloverolain 7 §:n 2 kohtaa koskevassa perustelujenosassa selostettu muutos.

Maatilatalouden tuloverolain 21 §:n mukaan maatilan luovutuksesta saadut voitot verotetaan satunnaisen myyntivoiton verotusta koskevien yleisten säännösten mukaan. Verotuskäytännössä on maatilan tai sen osan luovutuksen yhteydessä myös rakennuksista saadut voitot otettu huomioon satunnaista myyntivoittoa laskettaessa eikä rakennusten luovutusvoittoihin ole tällöin siis sovellettu lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan säännöstä. Tätä jo käytännössä omaksuttua menettelyä tarkoittava selvennys ehdotetaan lisättäväksi viimeksi mainittuun säännökseen. Sen ohessa lain 21 §:ää ehdotetaan selvennettäväksi siten, että se jo sanamuotonsakin mukaan koskisi myös maatilan osan luovuksesta saatuja voittoja. Samalla ehdotetaan maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaan sisältyvä edellä tarkoitettujen luovutushintojen ja korvausten jaksottamista sääntelevä normi muutettavaksi vastaavan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 43 §:ään sisältyvän normin mukaiseksi ja siirrettäväksi sille paremmin sopivaan kohtaan, 5 §:n 2 momenttiin. Sen mukaan mainitut luovutushinnat ja korvaukset tuloutetaan hankintamenon poistamatonta osaa vastaavaa määrää lukuun ottamatta vähentämällä ne uuden tai korjatun rakennuksen hankinta- tai perusparannusmenoista. Vielä ehdotetaan 5 §:n 2 momentissa mainittu kahden vuoden aika muutettavaksi kolmeksi vuodeksi eli samaksi kuin elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa tarkoitettu vastaava aika.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan maatalouden veronalaisia tuloja ovat valtiolta maataloustuotannon tukemiseksi saadut avustukset ja korvaukset, lukuun ottamatta uudis- ja kivenraivauspalkkioita sekä muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia. Mainittua säännöstä ehdotetaan niin selvennettäväksi, että verovelvollisen tai hänen perheensä asunnoksi tarkoitetun rakennuksen, rakennelman tai sen osan hankintaa ja perusparannuksia varten saadut avustukset lisätään säännöksessä olevaan verovapaiden avustusten luetteloon. Tähänkin lainkohtaan ehdotetaan vielä tehtäväksi jäljempänä maatilatalouden tuloverolain 7 §:n 2 kohtaa koskevassa perustelujenosassa selostettu muutos.

Keventääkseen sellaisten pienillä tiloilla maataloutta harjoittavien verotusta, joiden maatilataloudestaan saamat tulot ovat vähäiset ja joilla ei ole sanottavasti muitakaan tuloja, on hallitus katsonut tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa, että pinta-alalisä, jota ainakin osittain voidaan pitää luonteeltaan sosiaalisena avustuksena, vapautettaisiin veronalaisuudesta. Sen vuoksi sitä tarkoittava säännös ehdotetaan lisättäväksi edellä mainitun 5 §:n 1 momentin 4 kohdan verovapaiden avustusten luetteloon.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan koneista, kalustosta ja laitteista, hevosista sekä muista tuotantovälineistä saatujen vuokrien ja muiden käyttökorvausten ohella pidetään maatalouden tulona myös verovelvollisen ja maa- tai metsätaloutta varten palkattujen työntekijöiden työstä käyttökorvausten yhteydessä saatuja palkkoja ja muita korvauksia. Vastaavasti mainittujen tulojen hankkimisesta aiheutuneet menot ovat lain 6 §:n perusteella vähennyskelpoisia maatalouden menoja.

Edellä mainitusta johtuen ja oikeuskäytännössä jo omaksutun kannan mukaisesti mainituista korvauksista ja palkoista, milloin niiden saajana on maatilatalouden harjoittaja ja hän käyttää ajotyössä maa- ja metsätalouteen kuuluvaa traktoria tai hevosta, ei ole toimitettava ennakonpidätystä silloinkaan, kun ko. työ on suoritettu teettäjän johdolla ja valvonnassa. Sen vuoksi ei, huomioon ottaen työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 ja 2 §:n säännökset, edellä tarkoitetuista käyttökorvauksista ja niihin liittyvistä palkoista ole suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksuakaan. Kun maanviljelijät suorittavat mainittuja töitä yleensä teettäjän johdolla ja valvonnassa ja ovat sen vuoksi työn teettäjään nähden työsopimuslain tarkoittamassa työsuhteessa, säilyttävät he kuitenkin mainittuun työsopimussuhteeseen perustuvat oikeudet vuosilomaan eläkkeeseen ja korvaukseen työtapaturmasta.

Tällaisesta verotusmenettelystä on ollut seurauksena, että ennakonkannossa perittävän veron suuruuden määrääminen on osoittautunu

vaikeaksi ja verojohtajat ovat joutuneet verovelvollisten tekemien selvitysten jälkeen määräämään hyvin usein ennakon uudelleen ja antamaan korjatun ennakkoverolipun. Myös verovalmistelussa on tämän johdosta aiheutunut vaikeuksia, kun mainituista käyttökorvauksista ja niihin liittyvistä palkoista ei verotoimistoihin saada automaattisesti tarkkailuilmoituksia. Lisäksi tiettyjä sosiaalisia etuja varten on ko. kokonaisansioista jouduttu palkan osuus kuitenkin erottamaan, mikä jako ei ole tapahtunut kaikissa tapauksissa yhdenmukaisten perusteiden mukaan.

Edellä mainituilla perusteilla hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että käyttökorvausten ja niihin liittyvien palkkojen verotusta muutetaan niin, että verovelvollisen omasta työstään hevosta tai traktoria metsäajossa tai muissa töissä käytettäessä käyttökorvausten yhteydessä saamat palkat katsottaisiin henkilökohtaisiksi palkkatuloiksi silloin, kun työ on suoritettu työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Muu osa kokonaisansiosta katsottaisiin hevosesta tai traktorista saaduksi käyttökorvaukseksi, joka luettaisiin maatalouden tuloksi. Sen suuruudeksi katsottaisiin, ellei muuta esitetä, 50 prosenttia mainitusta työstä saadusta kokonaisansiosta. Tätä tarkoittava muutos ehdotetaan tehtäväksi edellä mainittuun 5 §:n 1 momentin 8 kohtaan.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 12 kohdan mukaan maatalouden tuloa on verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden todennäköinen luovutushinta. Kun ne tilat, joiden liikevaihto on suhteellisen pieni viljelijäperheen tilalta saatujen hyödykkeiden omakulutukseen verrattuna, ovat joutuneet vaikeaan asemaan ja kun edellä tarkoitettujen hyödykkeiden määrän ja hinnan arvioiminen johtaa helposti kohtuuttomuuksiin, hallitus ehdottaa, että verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden luovutushintaa ei katsottaisi maatalouden veronalaiseksi tuloksi. Tämän mukaisesti ehdotetaan maatilatalouden tuloverolain 4 § muutettavaksi sekä lain 5 §:n 1 momentin 12 kohta kumottavaksi.

Aviopuolison ja alle 16 vuotiaitten perheenjäsenten verovelvollisen maatalouden hyväksi suorittama työ, jonka arvo vanhan verotusjärjestelmän mukaan ei ollut veronalaista tuloa, korottaa varsinkin perheviljelmillä maatalouden puhdasta tuloa, koska edellä tarkoitetuille henkilöille maksettu palkka ei maatilatalouden tuloverolain 7 §:n 1 kohdan mukaan ole vähennyskelpoista maatalouden menoa. Kun 14—16 vuotiaat lapset osallistuvat monilla tiloilla maataloustöihin, katsoo hallitus, että myös heille maksettu rahapalkka tulisi saada vähentää maatalouden tuloista. Sen vuoksi ehdotetaan 7 §:n 1 kohtaa niin muutettavaksi, että siinä mainittu 16 vuoden ikäraja alennetaan 14 vuodeksi. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös 12 §:n 2 momenttiin. Tasapuolisuuden vuoksi hallitus pitää välttämättömänä, että sama vähennysoikeus ulotetaan koskemaan myös muita verovelvollisia. Sen vuoksi ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 26 §:n 1 momentin 3 kohtaan ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 1 kohtaan tehtäväksi vastaava muutos.

Maatilatalouden tuloverolain 7 §:n 2 kohdan mukaan vähennyskelpoisia menoja eivät ole verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankinta- ja perusparannusmenot. Kun on asianmukaista, että näiden menojen vähennyskelvottomuus koskee verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan lisäksi muuta yksityistaloudessa käytettävää rakennusta, rakennelmaa tai sen osaa, esim. saunaa, ehdotetaan lainkohtaan tehtäväksi tätä koskeva, sen tulkintaa selventävä muutos. Niinkuin edellä on mainittu, ehdotetaan yhdenmukaisuuden vuoksi vastaava muutos tehtäväksi 5 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohtaan.

Maatilatalouden tuloverolain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 2 kohdan mukainen säännös siitä, että tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole verovapaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot, kuitenkin niin, että verovapaan tulon ylittävä osa menoista katsotaan vähennyskelpoiseksi. Tämä sääntö on verolainsäädännössä yleisesti hyväksytty ja se vastaa myös meillä oikeuskäytännössä omaksuttua kantaa.

Maatilatalouden tuloverolain 10 §:ään ehdotetaan lisättäväksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 38 §:n mukainen yksinomaan selventävä säännös siitä, että soran- ja hiekanottopaikan, kivilouhoksen, turvesuon ja muun sellaisen omaisuuden hankintamenosta poistetaan kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa. Mikäli verovelvollinen

aloittaa maatilataloutta varten hankkimallaan tai saamallaan maa-alueella kaivos-, soranotto- tai muun sen substanssia hyväksi käyttävän elinkeinotoiminnan, siirretään ko. alueen hankintameno mainitun elinkeinotoiminnan muodostamaan tulolähteeseen. Sen verotukselliset vaikutukset määräytyvät tällöin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 51 §:n mukaan.

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa, joissa myös metsätalouden verotus perustuu todellisiin tuloihin, metsätaloudesta saatuna puhtaana tulona pidetään lain 11 §:n 2 momentin mukaan verovelvollisen verovuotena tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saamia luovutushintoja ja muita vastikkeita sekä vahingon-, vakuutus- ja muita korvauksia, joista on vähennetty verovelvolliselle verovuotta edeltäneiden viiden vuoden aikana metsänhoidosta ja sen uudistamisesta aiheutuneet ne menot, joita ei aikaisemmin ole verotuksessa vähennetty. Mainittua säännöstä ehdotetaan niin selvennettäväksi, että puhtaan tulon laskemisessa otettaisiin vähennyskelpoisina menoina huomioon puun korjuusta ynnä muusta sellaisesta johtuneet menot sekä ne verovuoden ja viiden sitä edeltäneen vuoden aikana aiheutuneet metsän hoito- ja hallintomenot, joita ei ole aikaisemmin verotuksessa vähennetty.

Maatilatalouden tuloverolain 16 §:n 1 momentin mukaan ei vajaatuottoisten metsien ja joutomaiden uudistusalueille eikä soiden ojitusalueille, milloin ne ovat yksityismetsälain (412/67) nojalla rauhoitetulla alueella, voida myöntää lain 15 §:ssä säädettyä verovapautta. Metsän kasvun turvaamiseksi rauhoitetaan yleensä maatilan metsä kokonaisuudessaan, vaikka hävityshakkuu olisi kohdistunut vain tiettyyn metsän osaan. Hävitetyn alueen ulkopuolella saattaa kuitenkin olla ojitettavia soita ja sellaisia uudistettavia alueita, esim. vanhastaan aukeita alueita, jotka täyttävät verovapauden saamisen edellytykset ja jotka omistaja haluaisi ojittaa tai uudistaa, mutta joille verovapautta ei voida myöntää rauhoituksen aikana. Tämän on katsottava olevan merkittävän esteen metsänuudistamis- ja soiden ojittamistoiminnalle, kun otetaan huomioon, että rauhoitusten määrä oli esim. vuonna 1967 n. 8 500 vastaten pinta-alaltaan n. 350 000 ha. Edellä selostetun epäkohdan poistamiseksi hallitus ehdottaa maatilatalouden tuloverolain 16 §:n 1 momentin säännöstä siten muutettavaksi, että verovapaus rauhoitetulla metsäalueella, mikäli sille muutoin on edellytykset olemassa, voitaisiin myöntää siltä osalta rauhoitettua metsää, jolla ei ole suoritettu yksityismetsälain vastaista hakkuuta. Verovapaus evättäisiin näin ollen vain siltä osalta rauhoitettua aluetta, jossa on suoritettu yksityismetsälain vastainen metsänhakkuu.

Maatilatalouden tuloverolaki on kumonnut eräistä toimenpiteistä vajaatuottoisten metsien uudistamiseksi 22 päivänä lokakuuta 1943 annetun lain (834/43) kuitenkin niin, että tuota lakia sovelletaan edelleenkin, milloin lain 5 §:ssä tarkoitettu verovapaus on alkanut ennen maatilatalouden tuloverolain voimaantuloa. Kun uudistusalueen verovapaus edellä mainitun 5 §:n nojalla alkaa lähinnä seuraavasta vuodesta uudistamistöiden päättymisestä lukien, koskee säännös niitä uudistamistöitä, jotka ovat päättyneet viimeistään vuonna 1966. Maatilatalouden tuloverolain säännöksiä taas sovelletaan niihin uudistustöihin, jotka suoritetaan vuonna 1968 tai sen jälkeen. Näin ollen jäävät ne uudistusalat, joissa uudistustyöt ovat päättyneet vuonna 1967, kokonaan verovapautta vaille. Kun tätä ei voida pitää kohtuullisena, hallitus ehdottaa, että tämän lain voimaantulosäännökseen otettaisiin verovapaussäännös, jonka mukaan eräistä toimenpiteistä vajaatuottoisten metsien uudistamiseksi annetun lain 5 §:n säännöksiä sovellettaisiin myös niihin sanotun pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin uudistusalueisiin, joissa uudistustyöt ovat päättyneet vuoden 1967 aikana.

Ennen maatalousverotuksen uudistusta luettiin maa- tai metsätaloutta harjoittavan kuolinpesän tai muun yhtymän tuloksi myös se osakkaan tai jäsenen tahi tämän perheenjäsenen pesän ja yhteisön maa- tai metsätalouden hyväksi tekemän työn arvo, joka oli katsottava muiden työn arvoa suuremmaksi. Vastaavasti kuolinpesällä ja yhtymällä oli tällaisen osakkaan tai jäsenen tahi tämän perheenjäsenen ja hänen lastensa osalta oikeus tehdä tietyt sosiaaliset vähennykset, mikäli heidän omat tulonsa eivät riittäneet vähennysten tekemiseen tai niitä ei saanut heidän omista tuloistaan tehdä. Muiden osakkaiden tai jäsenten ja heidän perheenjäsentensä kuolinpesän tai yhtymän maa- ja metsätalouden hyväksi suorittaman työn arvo luettiin asianomaisen omaksi veronalaiseksi tuloksi, josta he voivat tehdä myös edellä mainitut vähennykset.

Maatalousverotuksen uudistuksen jälkeen myös maatalouden piirissä toimivat kuolinpesät

ja muut yhtymät voivat lukea jäsenelleen tai osakkaalleen maksamansa kohtuullisen palkan kuolinpesän tai yhtymän harjoittaman maatalouden vähennyskelpoiseksi menoksi lukuun ottamatta kuolinpesässä eloonjääneelle puolisolle ja sellaiselle osakkaalle tai osakkaan lapselle, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 16 vuotta, maksettua palkkaa. Vastaavasti mainittu palkka luetaan jäsenen tai osakkaan veronalaiseksi tuloksi, josta ko. jäsen tai osakas voi tehdä myös edellä tarkoitetut sosiaaliset vähennykset. Vain jakamattoman kuolinpesän osakkaana olevan vainajan lapsen tai ottolapsen, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, sekä kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta voidaan mainitut vähennykset tehdä pesän tulosta siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Edellä mainitun muutoksen kautta maataloutta harjoittavat kuolinpesät ja muut yhteisöt tulivat verotuksessa samaan asemaan muiden vastaavien yhtymien kanssa. Kun maatalousyhtymissä ei kuitenkaan ainakaan vuonna 1968 maksettu palkkaa osakkaille kuin harvoissa tapauksissa, aiheutui verotuksessa tapahtuneesta muutoksesta, ettei osakkaiden osalta edellä tarkoitettuja sosiaalisia vähennyksiä voitu tehdä, ellei osakkaalla ollut muita henkilökohtaisia tuloja. Palkan maksaminen osakkaille on jo vuonna 1969 tullut yleisemmäksi kuin edellisenä vuonna, mutta siitä huolimatta se on maatalousyhtymissä ilmeisesti vähäisempää kuin muissa yhtymissä. Suunnitteilla olevan yhtymäverotuksen yleisen uudistamisen yhteydessä myös kysymyksessä oleva epäkohta tulee korjatuksi. Sanottu uudistus ei kuitenkaan toteudu siten, että sitä voitaisiin soveltaa jo vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa. Sen vuoksi hallitus ehdottaa mainitun epäkohdan korjattavaksi maatilataloutta harjoittavien kuolinpesien ja yhtymien osalta siten, että kysymyksessä olevat sosiaaliset vähennykset tehdään kuolinpesän ja muun yhteisön tulosta sellaisen osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen ja hänen lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen. Edellä mainittua muutosta koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi tulo- ja omaisuusverolain 29 §:ään, maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 12 b kohtaan ja kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen 55 §:n 6 b kohtaan.

Tulo- ja omaisuusverolain 28 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaan saa valtionverotuksessa verovelvollinen vähentää 10 % sellaisesta osasta ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena verovelvollisen ammatissaan, liikkeessään ja maatilataloudessaan suorittamasta työstä. Palkkatuloista sekä niihin verrattavista eräistä muista tuloista saa verovelvollinen sen sijaan vähentää 20 %, kuitenkin niin, että 10 000 markan ylittävältä osalta mainittu vähennys on 15 %. Prosenttivähennyksen yhteismäärä on kuitenkin enintään 3 500 markkaa. Sitä, että mainittu vähennys on ammatti- ja liiketulon sekä maatilatalouden tulon osalta pienempi kuin palkkatulon osalta, on perusteltu muun muassa sillä, että ensiksi mainittua tuloa on ollut verotuksessa mahdollista tasata eri vuosien kesken, kun taas palkkatulon osalta sitä mahdollisuutta ei ole. Kun sosiaaliset edut ovat huomattavasti parantuneet entisestään, ei sanotulla erolla voida katsoa olevan enää sitä merkitystä kuin aikaisemmin. Siitä johtuen ei myöskään ole riittävää perustetta enää prosenttivähennyksen erilaisuudelle palkkatulon ja toisaalta ammatti- ja liiketuloon sekä maatilatalouden tuloon sisältyvän oman työn arvon välillä. Vireillä olevaan verotuksen yksinkertaistamissuunnitelmaan sisältyy tätä vastaava uudistus, mutta sen toteuttaminen ei ole mahdollista vielä vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa. Sen vuoksi hallitus ehdottaa mainitun prosenttivähennyksen tehtäväksi ammatti- ja liiketuloon sekä maatilatalouden tuloon sisältyvästä oman työn arvosta samansuuruisena kuin palkkatulosta. Tätä merkitsevä muutos ehdotetaan tehtäväksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (884/69) 28 §:n 1 momentin 11 kohtaan. Muutosehdotuksessa on otettu huomioon hallituksen yrittäjäeläkkeiden huomioimista verotuksessa koskevaan esitykseen n:o 53/1970 sisältyvä, kysymyksessä olevan lainkohdan sanamuotoon ehdotettu muutos.

Edellä mainittuja muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa verotuksessa, kuitenkin niin, että maatilatalouden tuloverolakiin ehdotettua, hevosesta tai traktorista saatujen käyttökorvausten ja niihin liittyvien palkkojen käsittelyä verotuksessa koskevaa muutosta sekä

edellä mainittuun lakiin, elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin ja tulo- ja omaisuusverolakiin ehdotettua, alaikäisille lapsille suoritettavan palkan vähennyskelpoisuutta koskevaa muutosta olisi sovellettava ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa. Näiden muutosehdotusten myöhempi voimaantulo on katsottu tarkoituksenmukaiseksi siitä syystä, että niihin liittyy työnantajan suoritettavia, ennakonpidätystä ja työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevia toimenpiteitä, joita ei ole asianmukaista edellyttää taannehtivasti suoritettaviksi. Alaikäisille lapsille suoritettavien palkkojen osalta on lisäksi ilmeistä, etteivät maatilatalouden harjoittajat ja muut yrittäjät ole vielä kuluvana vuonna maksaneet 14—15 vuotiaille lapsilleen varsinaista palkkaa, joten muutoksella kuluvaa vuotta koskevana ei olisi merkitystä.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun maatilatalouden tuloverolain (543/67) 5 §:n 1 momentin 12 kohta, *muutetaan* 4 §, 5 §:n 1 momentin 2, 4 ja 8 kohta sekä 2 momentti, 6 §:n 1 momentin 4 ja 7 kohta, 7 §:n 1 ja 2 kohta, 9 §, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 21 § sekä *lisätään* lain 7 §:ään uusi 6 kohta ja 10 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

4 §.

Maatalouden verovuoden puhdas tulo on maataloudesta sekä siihen tai metsätalouteen liittyvästä sellaisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, rahana tai rahanarvoisena etuutena verovuonna saatujen tulojen, joihin ei kuitenkaan lueta verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden luovutushintaa, ja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen erotus.

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

— — — — — — — — — — — — — — — —

2) rakennuksesta ja rakennelmasta, jonka verovelvollinen on omistanut 10 vuotta lyhyemmän ajan, saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, lukuun ottamatta verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona taikka muuten heidän yksityistaloudessaan käytetystä rakennuksesta, rakennelmasta tai sen osasta saatuja luovutushintoja ja korvauksia, kuitenkin niin, että maatilan tai sen osan luovutuksen yhteydessä myös rakennuksista ja rakennelmista saadut voitot verotetaan 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla;

— — — — — — — — — — — — — — — —

4) valtiolta maataloustuotannon tukemiseksi saadut avustukset ja korvaukset, lukuun ottamatta pinta-alalisää sekä uudis- ja kivenraivauspalkkioita ynnä muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia ja verovelvollisen tai hänen perheensä asunnoksi taikka muuten heidän yksityistaloudessaan käytettäväksi tarkoitetun rakennuksen, rakennelman tai sen osan hankintaa ja perusparannuksia varten saatuja avustuksia, kuitenkin niin, että koneiden, kaluston ja laitteiden hankkimista tai perusparannuksia varten saadut avustukset ja korvaukset tuloutetaan 8 §:ssä ja salaojitusavustukset 10 §:ssä säädetyllä tavalla sekä rakennusten ja rakennelmien hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset vähentämällä ne vastaavista hankinta- tai perusparannusmenoista;

— — — — — — — — — — — — — — — —

8) koneista, kalustosta ja laitteista, hevosista sekä muista tuotantovälineistä saadut vuokrat ja muut käyttökorvaukset sekä verovelvollisen ja maa- tai metsätaloutta varten palkattujen työntekijöiden työstä käyttökorvausten yhteydessä saadut palkat ja muut korvaukset, kuitenkin niin, että verovelvollisen käyttäessä hevosta tai traktoria metsäajossa tai muussa työssä toisen johdon ja valvonnan alaisena, katsotaan hevosesta tai traktorista saaduksi käyttökorvaukseksi, ellei muuta näytetä, 50 prosenttia mainitusta työstä saadusta kokonaisansiosta ja muu osa kokonaisansiosta työstä saaduksi henkilökohtaisena tulona verotettavaksi palkaksi;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Mikäli verovelvollinen jatkaa tilalla maataloutta ja rakentaa uuden rakennuksen tai rakennelman taikka korjaa vahingoittunutta rakennusta tai rakennelmaa, niistä saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset tuloutetaan, hankintamenon poistamatonta osaa vastaavaa määrää lukuun ottamatta, vähentämällä ne uuden tai korjatun rakennuksen tai rakennelman hankinta- tai perusparannusmenoista. Ellei rakennuksesta tai rakennelmasta saatua luovutushintaa tai vahingon-, vakuutus- ja muuta korvausta ole tuloutettu edellä mainituin tavoin sinä verovuonna, jona rakennus tai rakennelma on luovutettu, tuhoutunut tai vahingoittunut eikä kolmena seuraavana verovuotena, luetaan luovutushinta tai korvaus taikka sen tulouttamatta jäänyt osa sen verovuoden tuotoksi, jonka aikana se olisi viimeistään pitänyt vähentää hankinta- tai perusparannusmenoista.

6 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

— — — — — — — — — — — — — — —

4) tilalla olevien rakennusten ja rakennelmien, maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot 7 §:ssä säädetyin poikkeuksin;

— — — — — — — — — — — — — — —

7) tilalla olevien rakennusten ja rakennelmien, maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston, laitteiden, ojien, siltojen, aitojen, teiden sekä muun sellaisen korjauksesta ja kunnossapidosta johtuneet menot;

— — — — — — — — — — — — — — —

7 §.

Vähennyskelpoisia menoja eivät ole:

1) palkat, eläkkeet ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut puolisolleen taikka sellaiselle lapselleen tai muulle perheenjäsenelleen, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 14 vuotta, eikä, jos verovelvollisena on kuolinpesä, eloonjääneelle puolisolle ja sellaiselle osakkaalle tai osakkaan lapselle, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 14 vuotta;

2) verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona tai muuten heidän yksityistaloudessaan käytetyn rakennuksen, rakennelman tai sen osan hankinta- ja perusparannusmenot:

— — — — — — — — — — — — — — —

6) verovapaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot, kuitenkin niin, että verovapaan tulon ylittävä osa menoista katsotaan vähennyskelpoiseksi.

9 §.

Rakennuksen ja rakennelman hankintameno, johon luetaan myös rakennuksen ja rakennelman 6 §:n 4 kohdassa tarkoitetut perusparannusmenot, vähennetään poistamatta olevan hankintamenon osan perusteella määrättävin poistoin.

Verovuoden poiston suuruus saa olla enintään:

1) 10 prosenttia talousrakennuksen poistamattomasta hankintamenosta;

2) 6 prosenttia asuin-, toimisto- tai muun niihin verrattavan rakennuksen poistamattomasta hankintamenosta; sekä

3) 20 prosenttia kasvihuoneen ja muun kevyen rakennelman poistamattomasta hankintamenosta.

Jos verovelvollinen osoittaa, että tässä pykälässä tarkoitetun rakennuksen tai rakennelman käypä arvo on verovuoden päättyessä omaisuuden arvonalenemisen, tuhoutumisen, vahingoittumisen tai muun syyn vuoksi sen poistamatonta hankintamenon osaa pienempi, saadaan hankintamenosta tehdä sellainen lisäpoisto, joka alentaa poistamattoman hankintamenon osan käyvän arvon suuruiseksi.

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Soran- ja hiekanottopaikan, kivilouhoksen, turvesuon ja muun sellaisen omaisuuden hankintamenosta poistetaan kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa.

11 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa on säädetty, pidetään Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa harjoitetusta metsätaloudesta saatuna puhtaana tulona verovelvollisen verovuotena tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saamia luovutushintoja ja muita vastikkeita ja metsästä saatuja vahingon-, vakuutus- ja muita korvauk-

sia vähennettynä puun korjuusta ynnä muusta sellaisesta johtuneilla menoilla sekä niillä verovuoden ja viiden sitä edeltäneen vuoden aikana aiheutuneilla metsän hoito- ja hallintomenoilla, joita ei aikaisemmin ole verotuksessa vähennetty. Valtionmaiden hallintomenot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia.

12 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen työn arvo, minkä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen kotona oleva lapsi tai muu perheenjäsen, joka ennen verovuotta on täyttänyt 14 vuotta, on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun myynnin yhteydessä, katsotaan lapsen tai perheenjäsenen veronalaiseksi tuloksi.

— — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

Edellä 15 §:ssä tarkoitetun verovapauden saamisen edellytyksenä on, että metsittäminen tai ojittaminen on tehty piirimetsälautakunnan tai mikäli on kysymys valtion maalla suoritettavasta metsittämisestä tai ojittamisesta, sen viranomaisen, jonka hallinnassa alue on, ennen työhön ryhtymistä alueelle hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Verovapautta ei myönnetä, jos on kysymys alueesta, jonka metsittäminen ei edellytä kylvöä tai istutusta tai jonka ojittamista ei kasvupaikan metsäntuottokyvyn parantamisen kannalta voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä myöskään, milloin kysymys on alueesta, jossa on suoritettu yksityismetsälain vastainen hakkuu.

— — — — — — — — — — — — — — — —

21 §.

Maatilan tai sen osan luovutuksesta saadut voitot verotetaan tulo- ja omaisuusverolain, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen säännösten edellyttämällä tavalla.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa kuitenkin niin, että lain 5 §:n 1 momentin 8 kohtaa, 7 §:n 1 kohtaa ja 12 §:n 2 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Sen estämättä, mitä maatilatalouden tuloverolain 24 §:ssä on säädetty, sovelletaan eräistä toimenpiteistä vajaatuottoisten metsien uudistamiseksi 22 päivänä lokakuuta 1943 annetun lain (834/43) 5 §:n säännöksiä vuodelta 1970 ja sen jälkeen toimitettavissa verotuksissa myös niihin sanotun pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin uudistusalueisiin, joissa uudistustyöt ovat päättyneet vuoden 1967 aikana.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 26 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68), ja lisätään 29 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti:

26 §.

Tulon hankkimisesta johtuneiksi kustannuksiksi katsotaan myös:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) palkka, ravinto ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut sellaisille ansiotoiminnassaan jatkuvasti työskennelleille, kotona oleville lapsilleen taikka muille perheenjäsenilleen, jotka ennen verovuotta ovat täyttäneet 14 vuotta, puolisoa lukuun ottamatta, ei kuitenkaan enempää, kuin mitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle maksettava;

— — — — — — — — — — — — — — — —

29 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Suomessa olevalla kuolinpesällä ja muulla yhteisöllä on niin ikään oikeus saada 5 momentissa mainitut vähennykset sellaisen osakkaansa tai jäsenensä taikka tämän perheenjäsenen ja

hänen lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa valtionverotuksessa, kuitenkin niin, että lain 26 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa valtionverotuksessa.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 24 päivänä kesäkuuta 1968 elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 16 §:n 1 kohta näin kuuluvaksi:

16 §.

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

1) verovelvollisen puolison sekä sellaisen lapsen tai muun perheenjäsenen, joka ei ennen verovuotta ole täyttänyt 14 vuotta, palkat, eläkkeet tai muut etuudet;

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa.

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen (21/98) 82 §:n 12 b kohta, sellaisena kuin se on 15 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (545/67), näin kuuluvaksi:

82 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

12 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 8 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 8 d, 8 e ja 9 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 8 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 8 c kohdassa tarkoitetut iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 8 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen. Kuolinpesällä ja muulla yhteisöllä on niin ikään oikeus saada edellä tässä kohdassa mainitut vähennykset sellaisen osakkaansa tai jäsenensä taikka tämän perheenjäsenen ja hänen lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen

taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen (40/73) 55 §:n 6 b kohta, sellaisena kuin se on 15 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (546/67), näin kuuluvaksi:

55 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 2 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 2 d, 2 e ja 3 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 2 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 2 c kohdassa tarkoitetun iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 2 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen. Kuolinpesällä ja muulla yhteisöllä on niin ikään oikeus saada edellä tässä kohdassa mainitut vähennykset sellaisen osakkaansa tai jäsenensä taikka tämän perheenjäsenen ja hänen lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (884/69) 28 §:n 1 momentin 11 kohta näin kuuluvaksi:

28 §.

Verovelvollisella on oikeus tuloistaan vähentää:

— — — — — — — — — — — — — — —

11) palkkatuloista sekä eläketuloista ja poronhoidon hyväksi tehdyn työn arvosta sekä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen lapsen tai muun perheenjäsenen verovelvollisen metsästä tapahtuneen puutavaran hankinta-myynnin yhteydessä suorittaman työn arvosta, niin myös sellaisesta osasta ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena verovelvol-

lisen ammatissaan, liikkeessään ja maatilataloudessaan suorittamasta työstä, kaksikymmentä sadalta, kuitenkin niin, että kymmenentuhannen markan ylittävältä osalta mainittu vähennys on viisitoista sadalta, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin kolmetuhattaviisisataa markkaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on viime marraskuun 19 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 133 laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta. Tämän asian yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Eskmanin ym. lakialoitteen n:o 403, joka sisältää ehdotuksen laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, ed. O. Kankaan ym. lakialoitteen n:o 51, ed. Karpolan ym. lakialoitteen n:o 52, ed. H. Linnan ym. lakialoitteen n:o 53, ed. L. Linnan ym. lakialoitteen n:o 55 ja ed. Puhakan ym. lakialoitteen n:o 59, jotka kaikki sisältävät ehdotuksen laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta. Eduskunta on lähettänyt valiokuntaan aloitteen n:o 403 viime marraskuun 13 päivänä sekä aloitteet n:ot 51, 52, 53, 55 ja 59 viime toukokuun 5 päivänä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti valiokunta on pyytänyt hallituksen esityksestä laki- ja talousvaliokunnan lausunnon, minkä lisäksi valiokunta on pyytänyt edellä mainituista lakialoitteista laki- ja talousvaliokunnan lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Hallituksen esitys samoin kuin tässä mainitut lakialoitteetkin tarkoittavat poistaa niitä epäkohtia, joita ilmeni vuonna 1967 annettua maatilatalouden tuloverolakia ensi kerran sovellettaessa vuodelta 1968 toimitetussa valtion- ja kunnallisverotuksessa. Hyväksyessään lain elinkeinotulon verottamisesta eduskunta samalla edellytti, että degressiiviset poistot otetaan käytäntöön myös maatalouden rakennusten hankintamenoja poistettaessa. Tämä eduskunnan lausuma on otettu myös huomioon nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä.

Valiokunta on käsitellyt asian ja pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja asianmukaisina. Valiokunta on siten, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä kuitenkin eräin muutoksin.

Valiokunta ei pidä tarpeellisena hallituksen esitykseen sisältyvään lakiehdotukseen maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta 7 §:ään otettua uutta 6 kohtaa, minkä vuoksi valiokunta esittää sen poistettavaksi. Koska vuodelta 1969 maksettavat pinta-alalisät maksamisajankohdasta johtuen eivät saisi joutua verotuksessa erilaiseen asemaan, valiokunta on tässä kohdin lisännyt edellä mainitun lakiehdotuksen soveltamissäännökseen säännöksen siitä, että vuodelta 1969 maksettu pinta-alalisä on veronalaista tuloa siitä riippumatta, milloin se on maksettu.

Edelleen valiokunta on katsonut tarpeelliseksi selventää hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta 28 §:n 11 kohtaa perhe-eläkken osalta.

Aloitteisiin nähden valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset näin kuuluvina:

Laki

maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun maatilatalouden tuloverolain (543/67) 5 §:n 1 momentin 12 kohta, *muutetaan* 4 §, 5 §:n 1 momentin 2, 4 ja 8 kohta sekä 2 momentti, 6 §:n 1 momentin 4 ja 7 kohta, 7 §:n 1 ja 2 kohta, 9 §, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 21 § sekä *lisätään* (*poist.*) 10 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

4—6 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

7 §.
1 mom. 1 ja 2 kohdat (Kuten hallituksen esityksessä.)
6 kohta *(poist.)*

9, 10—12, 16 ja 21 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa kuitenkin niin, että *vuodelta 1969 maksettu pinta-alalisä on veronalaista tuloa siitä riippumatta, milloin se on maksettu, ja että* lain 5 §:n 1 momentin 8 kohtaa, 7 §:n 1 kohtaa ja 12 §:n 2 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.
2 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 26 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68), ja *lisätään* 29 §:ään *15 päivänä joulukuuta 1967 annetulla lailla (544/67) kumotun 6 momentin tilalle* uusi 6 momentti seuraavasti:

26 ja 29 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaaan (*poist.*) elinkeinotulon verottamisesta *24 päivänä kesäkuuta 1968* annetun lain (360/68) 16 §:n 1 kohta näin kuuluvaksi:

16 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen (*poist.*) 82 §:n 12 b kohta, sellaisena kuin se on 15 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (545/67), näin kuuluvaksi:

82 §.	Soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)	(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukisesti muutetaan kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen (*poist.*) 55 §:n 6 b kohta, sellaisena kuin se on 15 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (546/67), näin kuuluvaksi:

55 §.	Soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)	(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan (poist.) tulo- j omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta *30 päivänä joulukuuta 1969* annetun lain (884/69) 28 §:n 1 momentin 11 kohta *sellaisena kuin se on päivänä kuuta 19 annetussa laissa (/) näin kuuluvaksi:*

28 §.

Verovelvollisella on oikeus tuloistaan vähentää:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

11) palkkatuloista sekä eläketuloista, *joiksi luetaan myös perhe-eläkkeet,* ja poronhoidon hyväksi tehdyn työn arvosta sekä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen lapsen tai muun perheenjäsenen verovelvollisen metsästä tapahtuneen puutavaran hankintamyynnin yhteydessä suorittaman työn arvosta, niin myös sellaisesta osasta ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena verovelvollisen ammatissaan, liikkeessään ja matilataloudessaan suorittamasta työstä, kaksikymmentä *prosenttia,* kuitenkin niin, että kymmenentuhannen markan ylittävältä osalta mainittu vähennys on viisitoista *prosenttia,* ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin kolmetuhattaviisisataa markkaa; *sekä*

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Eskmanin ym. lakialoitteeseen n:o 403, ed. O. Kankaan ym. lakialoitteeseen n:o 51, ed. Karpolan ym. lakialoitteeseen n:o 52, ed. H. Linnan ym. lakialoitteeseen n:o 53, ed. L. Linnan ym. lakialoitteeseen n:o 55 ja ed. Puhakan ym. lakialoitteeseen n:o 59 sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Hara, Koskenniemi, Kurppa, Lintilä ja Nieminen.

Vastalauseita.

I.

Hallituksen esitys maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta on tullut valtiovarainvaliokunnassa hyväksytyksi. Käsityksemme mukaan laki tulee aiheuttamaan merkittävää vähennystä maatalousvaltaisten kuntien äyrimäärissä, joten verorasitus niissä kunnissa tulee yhä enemmän palkansaajaväestön kannettavaksi. Eräiden tulojen hyväksyminen verovapaiksi maatilatalouden piirissä aiheuttaa suurta eriarvoisuutta eri veronmaksajapiirien välillä. Erityisesti omaan käyttöön tilalla tuotettujen tuotteiden verovapaus sekä ns. pinta-alalisien täydellinen verosta vapauttaminen eivät vastaa yleistä verotuskäytäntöä ja muodostuvat erityisiksi verohuojennuksiksi yhdelle väestöryhmälle.

Katsomme, että lakiesitys olisi tullut hyväksyä rinnakkaisaloitteemme n:o 403 osoittamassa muodossa seuraavasti:

Laki

maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun maatilatalouden tuloverolain (543/67) 4 §, 5 §:n 1 momentin 2, 4 ja 8 kohta sekä 2 momentti, 6 §:n 1 momentin 4 ja 7 kohta, 7 §:n 1 ja 2 kohta, 9 §, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 21 § sekä lisätään lain 7 §:ään uusi 6 kohta ja 10 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

4 §.

Maatalouden verovuoden puhdas tulo on maataloudesta sekä siihen tai metsätalouteen liittyvästä sellaisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, rahana tai rahanarvoi-

sena etuutena verovuonna saatujen tulojen ja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen erotus.

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

— — — — — — — — — — — — — — — —

2) (Kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

4) valtiolta maataloustuotannon tukemiseksi saadut avustukset ja korvaukset, lukuun ottamatta uudis- ja kivenraivauspalkkioita ynnä muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia ja verovelvollisen tai hänen perheensä asunnoksi taikka muuten heidän yksityistaloudessaan käytettäväksi tarkoitetun rakennuksen, rakennelman tai sen osan hankintaa ja perusparannuksia varten saatuja avustuksia, kuitenkin niin, että koneiden, kaluston ja laitteiden hankkimista tai perusparannuksia varten saadut avustukset ja korvaukset tuloutetaan 8 §:ssä ja salaojitusavustukset 10 §:ssä säädetyllä tavalla, rakennusten ja rakennelmien hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset vähentämällä ne vastaavista hankinta- tai perusparannusmenoista sekä pinta-alalisä seuraavan asteikon mukaan:

alle 5.00	hehtaaria	0	sadalta
5.00—6.00	„	20	„
6.00—7.00	„	40	„
7.00—8.00	„	60	„
8.00—9.00	„	80	„

— — — — — — — — — — — — — — — —

)8 (Kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

2 mom. (Kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

— — — — — — — — — — — — — — — —

4) (Kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

7) (Kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

7 §.

Vähennyskelpoisia menoja eivät ole:

1) palkat, eläkkeet ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut puolisolleen taikka sellaiselle lapselleen tai muulle perheenjäsenelleen, joka ei ennen verovuodn alkua ole täyttänyt 15 vuotta, eikä, jos verovelvollisena on kuolinpesä, eloonjääneelle puolisolle ja sellaiselle osakkaalle tai osakkaan lapselle, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 15 vuotta;

2) (Kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

6) (Kuten hallituksen esityksessä.)

9 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

(Kuten hallituksen esityksessä.

11 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

(Kuten hallituksen esityksessä.

12 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

(Kuten hallituksen esityksessä.

— — — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.

— — — — — — — — — — — — — — — —

21 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.

Soveltamissäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 26 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68), ja lisätään 29 §:ään uusi 6 momentti seuraavasti:

26 §.

Tulon hankkimisesta johtuneiksi kustannuksiksi katsotaan myös:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

3) palkka, ravinto ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut sellaisille ansiotoiminnassaan jatkuvasti työskenneille, kotona oleville lapsilleen taikka muille perheenjäsenilleen, jotka ennen verovuotta ovat täyttäneet 15 vuotta, puolisoa lukuun ottamatta, ei kuitenkaan enempää, kuin mitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle maksettava;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

29 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Soveltamissäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 24 päivänä kesäkuuta 1968 elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 16 §:n 1 kohta näin kuuluvaksi:

16 §.

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

1) verovelvollisen puolison sekä sellaisen lapsen tai muun perheenjäsenen, joka ei ennen verovuotta ole täyttänyt 15 vuotta, palkat, eläkkeet tai muut etuudet;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Soveltamissäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Margit Eskman. Lyyli Aalto.
Sylvi Siltanen. U. H. Voutilainen.
Valdemar Sandelin.

II.

Maamme perhe- ja pienviljelmillä on ollut jatkuvia taloudellisia vaikeuksia ja pääoman kierto on niillä hidas. Kun myös lainakorko on maassmme korkea, on maamme viljelijäväestön toimeentulo yleensä vaikea.

SMP kannattaa todellisten tulojen mukaista verotusta. Tällöin verotus ei saa kuitenkaan yksinomisesti rakentua liikeverotuksen yksittäistapauksissa kohtuuttomiin tuloksiin johtaviin teoreettisiin perusteisiin, vaan on otettava riittävästi huomioon perhe- ja pienviljelmiemme erikoisolosuhteet ja myös ylimääräiset rasitukset. Vasta tämän jälkeen perhe- ja pienviljelmien verotus rakentuu todellisten tulojen perustalle ja on myös oikeudenmukaisessa suhteessa muihin elinkeinoihin nähden.

Kun hallituksen korjausesitykset perhe- ja pienviljelmien uuteen verolakiin ei täytä kuin pieneltä osalta edellämainitut vaatimukset, esitämme lakeihin tehtäväksi seuraavat muutokset:

Laki

maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta.

— — — — — — — — — — — — — — —

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

1) maatalous- ja puutarhatuotteista, myös kotieläimistä, saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet sekä niistä ja sadonvarasta ynnä muusta sellaisesta saadut vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset kuitenkin niin, että milloin olennainen osa kotieläimistä myydään tai menetetään verovuoden aikana, jaetaan saadut luovutushinnat tai korvaukset, *samoin kuin tilalla erityisistä syistä saatu poikkeuksellisen suuri tulo,* verovelvollisen vaatiessa yhtä suurina erinä verovuoden ja kahden sitä seuraavan verovuoden veronalaisiksi tuotoiksi;

— — — — — — — — — — — — — — —

12) kumotaan (verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden todennnäköinen luovutushinta; sekä)

13) kumotaan (verovelvollisen ja hänen perheensä tilalla olevan asunnon sekä sen lämmityksen ja valaistuksen todennäköinen vuokra ja korvaus, kuitenkin niin, että todennäköisen vuokran suuruutta määrättäessä on otettava huomioon, ettei asuntona käytetyn rakennuksen tai sen osan hankintameno ole vähennyskelpoinen.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

— — — — — — — — — — — — — — —

4) tilalla olevien rakennusten ja rakennelmien, maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot 7 §:ssä säädetyin poikkeuksin, *samoinkuin valtion toimesta suoritettujen viljelysmaiden peruskuivatuskustannusten perusteella maatalouskiinteistölle maksuunpannut vuotuismaksut:*

— — — — — — — — — — — — — — —

Lisätään uusi 3 momentti: "Edellä tässä pykälässä mainittujen vähennyskelpoisten menojen lisäksi verovelvollisella on oikeus maataloustulostaan vähentää tapaturman tai sairauden johdosta kuolleista tai teurastetuista eläimistä omistajalle aiheutunut nettovahinkoarvoa vastaava meno."

Lisätään uusi 4 momentti: "Tässä pykälässä mainittuja vähennyskelpoisia menoja ovat myös kaikki sellaiset menot, jotka aiheutuvat tilan elinkelpoisuuden parantamisesta, kuten kiinteistösaannon leimavero ja maanmittauspalkkiot."

— — — — — — — — — — — — — — —

Erityisiä säännöksiä.

17 §.

Maatilatalouden tulosta vähennetään maatilataloudesta johtuneen velan korot tulo- ja omaisuusverolain, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen ja maalaiskuntain

kunnallishallinnosta annetun asetuksen säännösten edellyttämällä tavalla sekä indeksi- ja kurssitappiot.

Lisätään uusi 2 momentti: "Maatalouden tulosta vähennetään tilakohtainen peruspoisto, jonka suuruuden määrää kutakin verovuotta varten valtioneuvosto, mutta joka on vähintään 3 600 mk."

18 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lisätään uusi 4 momentti: "Jos verovelvollinen on arvioinut tässä pykälässä mainitun omaisuuden hankintamenon liian alhaiseksi on hänellä oikeus korjata omaisuuden hankintamenon arvo todellisuutta vastaavaksi ja näin korjatusta arvosta tehdä tämän lain mukaiset poistot."

19 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lisätään uusi 2 momentti: "Jos verovelvollinen on ostamalla tai vaihtamalla hankkinut maatalouskiinteistön eikä maatalouden rakennusten, koneiden, kaluston ja laitteiden sekä 10 §:ssä tarkoitettujen hyödykkeiden hankintameno ole yksilöitävissä kokonaiskauppahinnasta, pidetään mainitun omaisuuden hankintamenona sen käypää hintaa."

— — — — — — — — — — — — — — —

21 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lisätään uusi 2 momentti: "Jos ennen tämän lain voimaantuloa verovelvolliselle maksuunpantu vero on selvästi kohtuuton, voi lääninhallitus hakemuksesta sen poistaa joko kokonaan tai osittain."

Voimaantulosäännökseen lisätään uusi toinen kappale:

"Jos verovelvollinen on joutunut tämän lain voimaantullessa kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi, on hänellä oikeus vähentää tämän vuoksi maksamansa liikavero tämän lain voimaantulon jälkeen hänelle seuraavan verovuoden tuloista maksuunpannuista veroista tai vaihtoehtoisesti hakemuksesta saada se poistetuksi."

(Voimaantulosäännöksen kolmas kappale kuten hallituksen esityksen toinen kappale)

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

28 §.

Verovelvollisella on oikeus tuloistaan vähentää:

— — — — — — — — — — — — — — —

Lisäys 1 momentin 11 kohtaan: "Verovelvollisella on oikeus maatilatalouden tulosta vähentää karjataloutta harjoittavan tilan ja tilalla elävän perheensä hyväksi työskentelevän aviopuolisonsa suorittaman työn arvona 1 500 markkaa."

Helsingissä 21 päivänä joulukuut 1970.

Mauno Kurppa. Mikko Vainio.

EDUSKUNNAN
LAKI- JA TALOUSVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
4 päivänä joulukuuta 1970.
Lausunto n:o 6.

Valtiovarainvaliokunnalle.

Valtiovarainvaliokunta on kirjeessään 20 päivänä lokakuuta 1970 eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt laki- ja talousvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 133 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta. Kirjeessään 17 päivänä marraskuuta 1970 valtiovarainvaliokunta on pyytänyt lasuntoa ed. Eskmanin ym. lakialoitteesta n:o 403, joka sisältää ehdotukset laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä kirjeessään 20 päivänä marraskuuta 1970 ed. O. Kankaan ym. lakialoitteesta n:o 51, ed. Karpolan ym. lakialoitteesta n:o 52, ed. H. Linnan ym. lakialoitteesta n:o 53, ed. L. Linnan ym. lakialoitteesta n:o 55 ja ed. Puhakan ym. lakialoitteesta n:o 59, jotka sisältävät kukin ehdotuksen laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta. Käsiteltyään asiat yhdessä ja kuultuaan asiantuntijoina ylijohtaja Lauri Honkavaaraa valtiovarainministeriöstä, apulaisjohtaja Eero Koivukoskea Suomen Kunnallisliitosta ja osastopäällikkö Eino Östermania Suomen Kaupunkiliitosta valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Maatilatalouden tuloverotusta toimitettaessa on havaittu, että vuonna 1967 annetussa ja ensi kerran vuodelta 1968 toimitetussa verotuksessa sovelletussa maatilatalouden tuloverolaissa on puutteellisia ja tulkinnanvaraisia säännöksiä, jotka eräissä tapauksissa ovat johtaneet verotuksessa epäoikeudenmukaiseen tulokseen. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa maatilatalouden tuloverolakia ja sen yhteydessä eräitä muita säännöksiä muutettaviksi.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan rakennuksen hankintameno vähennetään degressiivisin, poistamatta olevan hankintamenon osan perusteella määritettävin poistoin. Hyväksyessään lain elinkeinotulon verottamisesta eduskunta samalla edellytti, että degressiiviset poistot otetaan käyttöön myös maatalouden rakennusten hankintamenoja poistettaessa. Maatilatalouden tuloverolain 9 §:ää ehdotetaan niin muutettavaksi, että rakennuksen ja rakennelman hankintameno, johon luetaan myös rakennuksen ja rakennelman 6 §:n 4 kohdassa tarkoitetut perusparannusmenot, vähennetään poistamatta olevan hankintamenon osan perusteella määrättävin poistoin. Verovuoden poiston suuruus saisi lakiehdotuksen mukaan olla enintään 10 prosenttia talousrakennuksen poistamattomasta hankintamenosta ja enintään 6 prosenttia asuin-, toimisto- tai muun niihin verrattavan rakennuksen poistamattomasta hankintamenosta sekä enintään 20 prosenttia kasvihuoneen ja muun kevyen rakennelman poistamattomasta hankintamenosta. Yhdenmukaisuuden vuoksi ehdotetaan lain 6 §:n 7 kohta muutettavaksi koskemaan myös rakennelmaa. Samalla ehdotetaan 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa niin muutettavaksi, ettei luovutushinnan sekä vahingon-, vakuutus- ja muun korvauksen veronalaisuus koskisi sellaisesta rakennnuksesta tai sen osasta, joka on ollut verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona, saatuja vastikkeita ja korvauksia. Vielä ehdotetaan puheena olevaan 2 kohtaan lisättäväksi rakennukseen rinnastettava käsite "rakennelma".

Verotuskäytännössä on maatilan tai sen osan luovutuksen yhteydessä myös rakennuksista saadut voitot otettu huomioon satunnaista myyntivoittoa laskettaessa, eikä rakennusten luovutusvoittoihin ole tällöin siis sovellettu lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan säännöstä. Tätä jo käytännössä omaksuttua menettelyä tarkoittava

selvennys ehdotetaan lisättäväksi viimeksi mainittuun säännökseen. Sen ohessa lain 21 §:ää ehdotetaan selvennettäväksi siten, että se jo sanamuotonsakin mukaan koskisi myös maatilan osan luovutuksesta saatuja voittoja. Samalla ehdotetaan maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaan sisältyvä edellä tarkoitettujen luovutushintojen ja korvausten jaksottamista sääntelevä normi muutettavaksi vastaavan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 43 §:ään sisältyvän normin mukaiseksi ja siirrettäväksi sille paremmin sopivaan kohtaan, 5 §:n 2 momenttiin.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan niin selvennettäväksi, että verovelvollisen tai hänen perheensä asunnoksi tarkoitetun rakennuksen, rakennelman tai sen osan hankintaa ja perusparannuksia varten saadut avustukset lisätään säännöksessä olevaan verovapaiden avustusten luetteloon. Hallitus on katsonut tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa, että pinta-alalisä, jota ainakin osittain voidaan pitää luonteeltaan sosiaalisena avustuksena, vapautettaisiin veronalaisuudesta. Sen vuoksi sitä tarkoittava säännös ehdotetaan lisättäväksi 5 §:n 1 momentin 4 kohdan verovapaiden avustusten luetteloon.

Hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että käyttökorvausten ja niihin liittyvien palkkojen verotusta muutetaan niin, että verovelvollisen omasta työstään hevosta tai traktoria metsäajossa tai muissa töissä käytettäessä käyttökorvausten yhteydessä saamat palkat katsottaisiin henkilökohtaisiksi palkkatuloiksi silloin, kun työ on suoritettu työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Muu osa kokonaisansiosta katsottaisiin hevosesta tai traktorista saaduksi käyttökorvaukseksi, joka luettaisiin maatalouden tuloksi. Sen suuruudeksi katsottaisiin, ellei muuta esitetä, 50 prosenttia mainitusta työstä saadusta kokonaisansiosta. Tätä tarkoittava muutos ehdotetaan tehtäväksi 5 §:n 1 momentin 8 kohtaan.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 12 kohdan mukaan maatalouden tuloa on verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden todennäköinen luovutushinta. Kun ne tilat, joiden liikevaihto on suhteellisen pieni viljelijäperheen tilalta saatujen hyödykkeiden omakulutukseen verrattuna, ovat joutuneet vaikeaan asemaan ja kun edellä tarkoitettujen hyödykkeiden määrän ja hinnan arvioiminen johtaa helposti kohtuuttomuuksiin, hallitus ehdottaa, että verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden luovutushintaa ei katsottaisi maatalouden veronalaiseksi tuloksi. Tämän mukaisesti ehdotetaan maatilatalouden tuloverolain 4 § muutettavaksi sekä lain 5 §:n 1 momentin 12 kohta kumottavaksi.

Kun 14—16 vuotiaat lapset osallistuvat monilla tiloilla maataloustöihin, katsoo hallitus, että myös heille maksettu rahapalkka tulisi saada vähentää maatalouden tuloista. Sen vuoksi ehdotetaan 7 §:n 1 kohtaa niin muutettavaksi, että 16 vuoden ikäraja alennetaan 14 vuodeksi. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös 12 §:n 2 momenttiin. Tasapuolisuuden vuoksi hallitus pitää välttämättömänä, että sama vähennysoikeus ulotetaan koskemaan myös muita verovelvollisia. Sen vuoksi ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 26 §:n 1 momentin 3 kohtaan ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 1 kohtaan tehtäväksi vastaava muutos. Maatilatalouden tuloverolain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 2 kohdan mukainen säännös siitä, että tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole verovapaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot, kuitenkin niin, että verovapaan tulon ylittävä osa menoista katsotaan vähennyskelpoiseksi. Tämä sääntö on verolainsäädännössä yleisesti hyväksytty ja se vastaa myös meillä oikeuskäytännössä omaksuttua kantaa.

Hallitus ehdottaa maatilatalouden tuloverolain 16 §:n 1 momentin säännöstä siten muutettavaksi, että verovapaus rauhoitetulla metsäalueella, mikäli sille muutoin on edellytykset olemassa, voitaisiin myöntää siltä osalta rauhoitettua metsää, jolla ei ole suoritettu yksityismetsälain vastaista hakkuuta. Verovapaus evättäisiin näin ollen vain siltä osalta rauhoitettua aluetta, jossa on suoritettu yksityismetsälain vastainen metsänhakkuu. Hallitus ehdottaa, että maatilatalouden tuloverolain voimaantulosäännökseen otettaisiin verovapaussäännös, jonka mukaan eräistä toimenpiteistä vajaatuottoisten metsien uudistamiseksi annnetun lain 5 §:n säännöksiä sovellettaisiin myös niihin sanotun pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin uudistusalueisiin, joissa uudistustyöt ovat päättyneet vuoden 1967 aikana.

Hallitus ehdottaa vielä, että ns. sosiaaliset vähennykset tehtäisiin kuolinpesän ja muun yhteisön tulosta sellaisen osakkaan tai jäsenen

taikka tämän perheenjäsenen ja hänen lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen. Edellä mainittua muutosta koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi tulo- ja omaisuusverolain 29 §:ään, maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 12 b kohtaan ja kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen 55 §:n 6 b kohtaan.

Ns. prosenttivähennys ehdotetaan tehtäväksi ammatti- ja liiketuloon sekä maatilatalouden tuloon sisältyvästä oman työn arvosta samansuuruisena kuin palkkatulosta. Tätä tarkoittava muutos ehdotetaan tehtäväksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (884/69) 28 §:n 1 momentin 11 kohtaan.

Lisäksi hallitus ehdottaa mainittuihin lakeihin tehtäväksi osaksi teknillisluontoisia ja osaksi tulkintaa selventäviä muutoksia.

Lakialoitteen n:o 403 perusteluissa viitataan siihen, että hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 12 kohta, joka koskee tilalla käytettyjen omien tuotteiden luovutushinnan verottamista. Lisäksi on mainittujen tuotteiden verottomuutta koskeva maininta lisätty lain 4 pykälään. Tämä muutos laajentaisi maatalousyrittäjien verohuojennuksia perheessä käytettyjen tuotteiden osalta huomattavasti edullisemmaksi kuin muiden veronmaksajaryhmien kohdalla on verotuskäytäntö, varsinkin kuin maatilataloudenharjoittajat pääsevät osallisiksi myös esim. kaikista palkansaajille myönnettävistä verohelpotuksista. Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtion maksama pinta-alalisä ei olisi saajan veronalaista tuloa. Mainitun tulon verovapautta hallitus perustelee tulon sosiaalisella luonteella. Pinta-alalisä ei ole sosiaalinen avustus, vaan kiinteä osa maatilatalouden tuloa, joka myös maatalouden kannattavuuslaskelmissa luetaan maatalouden tuottoon kuuluvaksi. Maataloustulon vakaannuttamisesta annetun lain mukaan pinta-alalisän kokonaismäärää korotetaan hinnakorotuksia vastaavasti. Valtioneuvoston tekemän päätöksen mukaan voivat pinta-alalisän saajien tulot kohota vuodelta 1968 toimitetun verotuksen perusteella enintään 8 550 markkaan Etelä-Suomessa ja 9 290 markkaan Lapin, Oulun, Kuopion ja Pohjois-Karjalan lääneissä. Huomattava osa näiden rajatulojen alapuolelle jäävistä ei voi olla sosiaaliseen avustukseen perustuvan verovapauden tarpeessa, jos verrataan heidän verotettavan tulonsa määriä esim. pienipalkkaisten palkansaajien verotettaviin tuloihin. Pinta-alalisän verovapaus asettaa nämä pienituloiset ryhmät eri asemaan verotukseen nähden. Koska pinta-alalisä on tarkoitettu korvaamaan pienille tiloille niillä kertymätöntä taloudellista kasvua suurempiin tilayksiköihin verrattuna voidaan katsoa, että alle 5 peltohehtaarin tiloilla sen verovapaus voi olla jossakin määrin perusteltua, koska Etelä-Suomessa myönnetään pinta-alalisää enintään 12 ha:n, Keski-Suomessa 15 ha:n ja Pohjois-Suomessa aina 20 peltohehtaariin saakka oleville tiloille, aloitteentekijät eivät voi pitää asianmukaisena ulottaa pinta-alalisän verovapautta näin suuria tiloja koskevaksi.

Aloitteentekijät ehdottavat, että maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 12 kohtaa ei kumottaisi eikä 4 §:ään tehtäisi hallituksen ehdottamia muutoksia. Saman lain 5 §:n 1 momentin 4 kohta ehdotetaan muilta osilta hyväksyttäväksi siinä muodossa kuin hallitus on esittänyt, mutta pinta-alalisät olisivat maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja seuraavan asteikon mukaan:

alle 5.00	hehtaaria	0	sadalta
5.00—6.00	„	20	„
6.00—7.00	„	40	„
7.00—8.00	„	60	„
8.00—9.00	„	80	„

Kun hallituksen esityksen mukaan 14 vuotta täyttäneiden lasten palkat saataisiin vähentää yrityksen veronalaisesta tulosta, antaisi se aloitteentekijäin mielestä tosiasiallisen mahdollisuuden kahdenkertaisen lapsivähennyksen tekemiseen. Aloitteentekijät ehdottavat sanotuksi ikärajaksi 15 vuotta maatilatalouden tuloverolain 7 §:n 1 kohdassa sekä tulo- ja omaisuusverolain 26 §:n 1 momentin 3 kohdassa. Ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, mutta ei palkkatuloa, on mahdollisuus tasata eri vuosien kesken. Näin ollen ei aloitteentekijäin mielestä olisi oikeudenmukaista, että palkkatyöntekijäin kustannuksella mainituista tuloista saataisiin vastaava prosenttivähennys kuin palkkatulosta. Tämän vuoksi aloitteentekijät ehdottavat, että hallituksen esitykseen

sisältyvä ehdotus laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta hylättäisiin.

Lakialoitteen n:o 51 perusteluissa lausutaan, että kun uusi maatilatalouden tuloverolaki säädettiin, tulivat pinta-alalisät verotettavaksi tuloksi. Tällä toimenpiteellä vesitettiin pinta-alalisän maksamisen perusteet ja se tulos, johon aikanaan pyrittiin, eikä tämän lisän määrää vahvistettaessa ole laisinkaan otettu huomioon sitä, että se luettaisiin veronalaiseksi tuloksi. Niin ikään on lypsylehmien teurastamisesta saatava palkkio mainitun lain mukaan veronalaista tuloa. Aloitteentekijät ehdottavat maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 4 kohtaa siten muutettavaksi, että pinta-alalisät ja lypsylehmien teurastuspalkkiot eivät olisi veronalaista tuloa.

Lakialoitteen n:o 52 perusteluissa huomautetaan, että voidaan pätevillä perusteilla pitää epäoikeudenmukaisena, ettei kivenraivauskustannuksia ole katsottu tulonhankkimis- ja säilyttämiskustannuksiksi ja ehdottavat sen vuoksi maatilatalouden tuloverolain 6 §:n 1 momentin 4 kohtaa siten muutettavaksi, että kivenraivausmenot katsottaisiin vähennyskelpoisiksi.

Lakialoitteessa n:o 53 ehdotetaan vastaavaa muutosta maatilatalouden tuloverolain 7 §:n 1 momentin 1 kohtaan kuin hallituksen esityksessä.

Lakialoitteen n:o 55 perusteluissa lausutaan, että viljelijäperheen yksityistaloudessa käyttämien tilalta saatujen tuotteiden tulouttaminen samoin kuin asuntoedun verottaminen tulisi kokonaan poistaa, koska kummankin tulon määrittely on epämääräinen, minkä vuoksi aloitteentekijät ehdottavat, että maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 12 ja 13 kohta kumottaisiin. Aloitteentekijät ehdottavat myös, että 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että 16 vuotta täyttäneille perheenjäsenille tilalta maksetuista palkoista ennakonpidätysvelvollisuus olisi ainoastaan siltä osalta, minkä ennakonpidätys ylittää 500 markkaa. Vielä aloitteentekijät ehdottavat, että lain 17 § muutettaisiin siten, että maatilatalouden menoksi hyväksyttäisiin maataloudesta aiheutuneet velkojen korot ja niihin kuuluvat kulut rajoituksetta, jakotoimituksista aiheutuneet kulut, osamaksukaupan korot ja lisät, maatalousammattiin liittyvät jäsenmaksut sekä maataloudellisille osuuskunnille ja yhdistyksille maksetut liittymismaksut.

Lakialoitteen n:o 59 perusteluissa kiinnitetään huomiota maatilatalouden tuloverolain epäkohtiin. Pienviljelijäin verotuksen lievittämiseksi olisi palautettava pinta-alalisien verovapaus, suoritettava metsätöistä traktorin ja hevosen kanssa saadun tulon irroittaminen maatilatalouden tuloverotuksen yhteydestä sekä myönnettävä 20 prosentin vähennysoikeus karjatalouden bruttotuloista, kuitenkin enintään 2 000 markkaa tiloilla, joilla käytetään palkattua työvoimaa enintään 30 päivää vuodessa. Pienviljelijäin verotuksen helpottamiseksi on myös välttämätöntä, että kunnallisverotuksessa emännän maatalouden hyväksi suorittaman työn arvo irroitetaan maatalouden tulosta ja ryhdytään verottamaan erikseen, jolloin köyhimmät viljelijät ja heidän emäntänsä tulisivat perusvähennyksen piiriin. Vielä aloitteentekijät ehdottavat, että koneiden, kaluston ja laitteiden poisto-oikeutta vähennettäisiin siirtymällä niiden hankinta- ja perusparannusmenojen vähentämiseen yhtä suurin vuotuisin poistoin eli 12 prosenttia hankinta- ja perusparannusmenoista. Aloitteentekijät ehdottavat sen vuoksi, että maatilatalouden tuloverolain 8 §:n 3, 5 ja 6 momentti kumottaisiin, 5 §:n 1 momentin 4 ja 8 kohtaa sekä 8 §:n 2, 4 ja 7 momenttia muutettaisiin, 5 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti ja lakiin uusi 17 a §.

Valiokunta yhtyy hallituksen esityksen perusteluihin ja pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia aiheellisina ja niiden säännöksiä asianmukaisina, mutta katsoo, että hallituksen maatilatalouden tuloverolain 7 §:ään lisättäväksi ehdottama uusi 6 kohta, jonka mukaan vähennyskelpoisia eivät olisi verovapaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot, kuitenkin niin, että verovapaan tulon ylittävä osa menoista katsottaisiin vähennyskelpoiseksi, on tarpeeton ja esittää sen vuoksi, että se poistettaisiin.

Yhtyen lakialoitteen n:o 59 perusteluihin niiltä osin kuin ne koskevat aloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen 8 ja 17 a §:ää, valiokunta esittää, että maatilatalouden tuloverolain 8 §:n 3, 5 ja 6 momentti kumottaisiin ja saman pykälän 2, 4 ja 7 momentti muutettaisiin seuraavan sisältöiseksi:

8 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen koneiden, kaluston ja laitteiden hankintamenot vähennetään yhtä suurin vuotuisin poistoin.

Verovuoden poiston suuruus saa olla 12 % hankintamenosta.

Hankintamenona pidetään myös koneiden, kaluston ja laitteiden perusparannusmenoja. Poistojen perustana olevaa hankintamenoa laskettaessa otetaan huomioon koneiden, kaluston ja laitteiden hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset.

— — — — — — — — — — — — — —

Samalla valiokunta esittää, että lakiin lisättäisiin näin kuuluva uusi

17 a §:

Kunnallisverotuksessa emännän työn arvo irroitetaan maatalouden tulosta ja verotetaan erikseen.

Yhtyessään lausunnossaan puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä, ensimmäisen lakiehdotuksen osalta edellä esittäminsä muutoksin, valiokunta edellyttää, että hallitus tarkoin seuraa uudistettavan lainsäädännön mukaista verotusta käytännössä ja epäkohtien ilmaantuessa antaa tarvittavat esitykset eduskunnalle mahdollisimman täydellisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi.

Valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittavasti,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin hallituksen esityksen ja lakialoitteen n:o 59 pohjalta siten muutettuna kuin edellä on esitetty ja muut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina sekä että puheena oleviin lakialoitteisiin n:o 403, 51, 52, 53 ja 55 sisältyvät lakiehdotukset sekä lakialoitteeseen n:o 59 sisältyvän lakiehdotuksen 5 § hylättäisiin.

Valiokunnan puolesta:

Mikko Kaarna.

Aapo Lehtovirta.

Eriäviä mielipiteitä.

I.

Verotusta uudistettaessa myöskin kysymyksen ollessa maatilatalouden tuloverotuksesta on päämääränä ollut verottaminen todellisten tulojen mukaan. Kun eduskunta aikoinaan esitti hallitukselle toivomuksen uuden maatilatalouden tuloverolain soveltamisessa ilmenneiden epäkohtien korjaamisesta, tarkoituksena ei ollut edellä mainitusta periaatteesta luopuminen, vaan maatalouden sisäisessä verotuksessa ilmenneiden epäkohtien korjaaminen keventäen nimenomaan pientilojen verotusta. Mainittu periaate on lausuttu julki myös hallitusohjelmassa. Hallituksen esitys maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta ei ole sopusoinnussa edellä mainitun eduskunnan lausuman toivomuksen ja hallitusohjelman kanssa, koska se ei riittävästi tekisi oikeutta pienviljelijöille, mutta sen sijaan siirtäisi verorasitusta palkansaajille entistä enemmän.

Tämän vuoksi emme ole voineet eräiltä tärkeiltä osilta yhtyä laki- ja talousvaliokunnan hallituksen esityksestä n:o 133 maatilatalouden tuloverolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä ed. Eskmanin ym. lakialoitteesta n:o 403 valtiovarainvaliokunnalle antamaan lausuntoon n:o 6, jossa valiokunta on asettunut puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muilta osilta, mutta esittänyt poistettavaksi maatitalouden tuloverolain 7 §:ään lisättäväksi ehdotetun uuden 6 momentin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 12 kohta, jolloin verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden luovutushinta tulisi verovapaaksi. Tätä emme voi hyväksyä. Se saattaisi maatalousväestön muita elinkeinonharjoittajia ja palkansaajia edullisempaan asemaan, koska muut verovelvolliset eivät saa vähentää verotuksessa elinkustannuksiaan ja kuitenkin maataloudenharjoittajat pääsevät osallisiksi kaikista palkansaajille myönnettävistä veronhuojennuksista.

Hallituksen esityksen 4 §:n hyväksymisellä maatilatalouden harjoittajat saisivat verotuksellisen etuoikeuden, jonka ulottaminen esimerkiksi palkansaajaryhmiin ei ole mahdollista. Hallituksen mainittu esitys aikaansaa eriarvoisuutta. Päämääränä tulee olla sellainen verolainsäädäntö, joka jättää verotuksen ulkopuolelle välttämättömään toimeentuloon tarvittavat tulot, mutta tämä on toteutettava toimenpitein, jotka eivät aiheuta eriarvoisuutta eri kansalaisryhmien kesken.

Maatilatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 4 kohtaa hallitus ehdottaa muutettavaksi siten, että valtion maksama pinta-alalisä ei olisi saajan veronalaista tuloa. Pinta-alalisä ei ole sosiaalinen avustus, vaan kiinteä osa maatilatalouden tuloa. Koska pinta-alalisällä on tarkoitus korvata pienille tiloille niillä kertymätöntä taloudellista kasvua suurempiin tilayksiköihin nähden, voidaan mielestämme katsoa, että alle 5 peltohehtaarin tilalla sen verovapaus voi olla eräissä tapauksissa perusteltua. Koska Etelä-Suomessa myönnetään pinta-alalisää enintään 12 ha:n, Keski-Suomessa 15 ha:n ja Pohjois-Suomessa aina 20 peltohehtaariin saakka oleville tiloille, emme voi pitää asianmukaisena ulottaa pinta-alalisän verovapautta näinkin suurille tiloille. Tämän johdosta esitämme lainkohtaa siten muutettavaksi kuin lakialoitteessa n:o 403 on ehdotettu, jolloin pinta-alalisän verovapaus olisi porrastettu tilakoon mukaan.

Hallitus ehdottaa, että 14 vuotta täyttäneiden lasten palkat saataisiin vähentää yrityksen veronalaisesta tulosta. Kun muutos antaisi tosiasiallisen mahdollisuuden kahdenkertaisen lapsivähennyksen tekemiseen, katsomme, että puheena oleva vähennysoikeus olisi rajoitettava niihin, jotka ennen verovuoden alkua ovat täyttäneet 15 vuotta.

Valiokunta on yhtynyt hallituksen esitykseen myös siinä, että verovelvollinen saisi tehdä maatilatalouden tulon osalta vastaavan suuruisen prosenttivähennyksen kuin palkkatyöntekijä saa tehdä palkkatulostaan. Ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, mutta ei palkkatuloa, on mahdollista tasata eri vuosien kesken. Ei olisi näin ollen oikeudenmukaista, että palkkatyöntekijöiden kustannuksella mainituista tuloista sallittaisiin tehdä vastaavan suuruinen vähennys kuin palkkatulosta.

Edellä olevan johdosta esitämme kunnioittavasti, että ed. Eskmanin ym. lakialoite n:o 403 otettaisiin käsittelyn pohjaksi ja hallituksen esi-

tykseen sisältyviin lakiehdotuksiin tehtäisiin sellaiset muutokset kuin lakialoitteessa n:o 403 ehdotetaan ja että maatilatalouden tuloverolain 12 §:n 2 momentissa oleva 14 vuoden ikä muutettaisiin 15 vuodeksi. Lakialoitteen n:o 403 mukaisesti ehdotamme, ettei maatalouden tuloverolain 5 §:n 1 momentin 12 kohtaa kumottaisi. Vielä ehdotamme, että valiokunnan lisäämä 17 a § poistettaisiin ja että mainitun lain 7 §:ään lisättäväksi ehdotettu uusi 6 kohta jonka valiokunta on esittänyt poistettavaksi, pysytettäisiin, koska vastaava säännös on elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 2 kohdassa ja se on verolainsäädännössä yleisesti hyväksytty. Sen poistaminen lisäisi edelleen eri yritysmuotojen ja kansalaisten eriarvoisuutta verotuksessa aiheuttaen uusia epäkohtia.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Väinö Mäkinen. Ville Tikkanen.
Reino Breilin. Kaarle Salmivuori.
Seppo Westerlund.

II.

Emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan ed. Puhakan ym. lakialoitteessa n:o 59 esitetyn 8 §:n hyväksymiseen, koska siinä esitetyt poistot ehdotetaan suoritettavaksi yhtä suurin vuotuisin poistoin, poiston ollessa 12 % hankinamenoista.

Hallituksen esityksen perustelujen ensimmäisestä kappaleesta ilmenee, että hyväksyessään lain elinkeinotulon verottamisesta eduskunta samalla edellytti, että poistojärjestelmä maatilatalouden verotuksessa yhdenmukaistettaisiin elinkeinotulon verotuslain kanssa. Hallituksen esitykseen sisältyvän maatilatalouden tuloverolain 9 §:n mukaan yhdenmukaistaminen rakennusten osalta toteutetaan. Valiokunta on asettunut puoltamaan 9 §:n muutosehdotusta.

Lakialoitteeseen n:o 59 sisältyvän lakiehdotuksen 8 §:n hyväksyminen poikkeaisi niistä periaatteista, jotka 9 §:ssä hyväksytään, eikä se olisi yhdenmukaista elinkeinotulon verotuslain kanssa.

Esitys poikkeaa sikäli peruslinjasta, että yleensä pyritään menojäännöspoistoihin, eikä esitys jätä verovelvolliselle mahdollisuutta hankintojen osalta ajoittaa poistoja eri vuosille verorasituksen tasaamiseksi.

Verotus olisi myöskin hankala suorittaa, koska kaikki koneet, kalusto ja laitteet jouduttaisiin luetteloimaan ja jokaisen osalta erikseen laskemaan poisto.

Ehdotamme 8 §:n muutosehdotuksen hylättäväksi.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Mikko Kaarna. Pär Stenbäck.
Reino Kangas. Esko Pekonen.
Seppo Westerlund.

III.

Kun esillä olevat lait eivät kokonaisuutena merkitse veronalennusta vaan ainoastaan veronsuorittamisen siirtoja ryhmiltä toisille, en voi hyväksyä valiokunnan enemmistön kantaa maatilatalouden tuloverolain 4 §:n osalta. Sen sijaan olisi lain 5 §:n 1 momentin 12 kohta säilytettävä siten muutetuna, että itse käytettyjen tuottyjen tuotteiden arvo määritellään omakustannushintaa vastaavaksi, kuten elinkeinoverolaissakin, jolloin tältä osin tapahtuu verotettavan tulon alentuminen, mutta ei rikota yhtenäisiä verotusperiaatteita. Kun valiokunta on lisäksi

poistanut 7 §:n 6 kohdan myönnetään verovapaan tulon hankkimisen kustannukset vielä vähennettäväksi muusta tulosta, joka ei ole oikein.

En myöskään hyväksy Puhakan aloitteen osalta valiokunnan enemmistön päättämiä maatilatalouden tuloverolain 8 ja 17 a §:ien muutoksia. Poistojen tulee olla yhtenäiset eri elinkeinon harjoittajilla ja sitä paitsi 8 §:stä on muodollisesti tullut muihin säädöksiin verraten epäonnistunut. Mikäli puolison työosuuden erillisverotus toteutetaan, sen tulee tapahtua samanaikaisesti muidenkin verovelvollisten osalta. Näin ollen kumpaakaan näistä pykälistä ei voida hyväksyä.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Timo Mäki.

IV.

Vaikka hallituksen esitykseen sisältyykin ehdotuksia helpotuksiksi maatalouden verotukseen, olisi mielestämme vielä tehtävä seuraavat muutokset:

Metsäajossa on kautta aikojen ollut sellainen käytäntö, että miehen ja hevosen yhteisestä ansiosta on luettu 60 % hevosen osuudeksi. Tämä osuus on jätetty verottamatta ja katsottu, että hevosesta aiheutuvat kustannukset ovat niin suuret, että verotettavaa tuloa ei hevosen osuudesta synny.

Laki eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä sisältää myös nämä säännökset. Pienviljelijät eivät saavuta tätä etua siitä syystä, että verotuslain mukaan hevosen tulo lasketaan maatilatalouden tuloksi. Hallituksen esitys ei korjaa tätä epäkohtaa, koska puolet hevosen tulosta laskettaisiin edelleenkin maatilan- ja puolet viljelijän henkilökohtaiseksi tuloksi. Virhe olisi oikaistava ottamalla lakiin säännös, jonka mukaan hevosen osuuta metsäajotulosta ei katsottaisi maatilatalouden tuloksi, vaan se jätettäisiin verovapaaksi kuten sitä koskeva poikkeuslaki edellyttää.

Pienviljelijäin verotuksen keventämiseksi olisi lisäksi sallittava ns. karjatalousvähennys, joka määrältään olisi 20 % karjatalouden tulosta kuitenkin enintään 1 000 mk vuodessa.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Veikko J. Rytkönen. Pentti Liedes.

Anna-Liisa Jokinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 174 hallituksen esityksen johdosta laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä seuraavat lakialoitteet: ed. O. Kankaan ym. n:o 51, ed. Karpolan ym. n:o 52, ed. H. Linnan ym. n:o 53, ed. L. Linnan ym. n:o 55, ed. Puhakan ym. n:o 59 ja ed. Eskmanin ym. n:o 403, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 57 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisina.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:o 51—53, 55, 59 ja 403 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 133 laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta, tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta, maalaiskuntain kunnallishallinnosta ja kunnallishallituksesta kaupungissa annettujen asetusten muuttamisesta sekä tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 57 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 174, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki
maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 15 päivänä joulukuuta 1967 annetun maatilatalouden tuloverolain (543/67) 5 §:n 1 momentin 12 kohta, *muutetaan* 4 §, 5 §:n 1 momentin 2, 4 ja 8 kohta sekä 2 momentti, 6 §:n 1 momentin 4 ja 7 kohta, 7 §:n 1 ja 2 kohta, 9 §, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 21 § sekä *lisätään* 10 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

4 §.

Maatalouden verovuoden puhdas tulo on maataloudesta sekä siihen tai metsätalouteen liittyvästä sellaisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä, rahana tai rahanarvoisena etuutena verovuonna saatujen tulojen, joihin ei kuitenkaan lueta verovelvollisen ja hänen perheensä yksityistaloudessa käytettyjen tilalta saatujen maatalous- ja puutarhatuotteiden luovutushintaa, ja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen erotus.

5 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja maatalouden verovuoden veronalaisia tuloja ovat muun ohessa:

— — — — — — — — — — — — — — —

2) rakennuksesta ja rakennelmasta, jonka verovelvollinen on omistanut 10 vuotta lyhyemmän ajan, saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset, lukuun ottamatta verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona taikka muuten heidän yksityistaloudessaan käytetystä rakennuksesta, rakennelmasta tai sen osasta saatuja luovutushintoja ja korvauksia, kuitenkin niin, että maatilan tai sen osan luovutuksen yhteydessä myös rakennuksista ja rakennelmista saadut voitot verotetaan 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla;

— — — — — — — — — — — — — — —

4) valtiolta maataloustuotannon tukemiseksi saadut avustukset ja korvaukset, lukuun ottamatta pinta-alalisää sekä uudis- ja kivenraivauspalkkioita ynnä muita niihin verrattavia maanparannusavustuksia ja verovelvollisen tai hänen perheensä asunnoksi taikka muuten heidän yksityistaloudessaan käytettäväksi tarkoitetun rakennuksen, rakennelman tai sen osan hankintaa ja perusparannuksia varten saatuja avustuksia, kuitenkin niin, että koneiden, kaluston ja laitteiden hankkimista tai perusparannuksia varten saadut avustukset ja korvaukset

tuloutetaan 8 §:ssä ja salaojitusavustukset 10 §:ssä säädetyllä tavalla sekä rakennusten ja rakennelmien hankintaan ja perusparannuksiin saadut avustukset vähentämällä ne vastaavista hankinta- tai perusparannusmenoista;

— — — — — — — — — — — — — — —

8) koneista, kalustosta ja laitteista, hevosista sekä muista tuotantovälineistä saadut vuokrat ja muut käyttökorvaukset sekä verovelvollisen ja maa- tai metsätaloutta varten palkattujen työntekijöiden työstä käyttökorvausten yhteydessä saadut palkat ja muut korvaukset, kuitenkin niin, että verovelvollisen käyttäessä hevosta tai traktoria metsäojassa tai muussa työssä toisen johdon ja valvonnan alaisena, katsotaan hevosesta tai traktorista saaduksi käyttökorvaukseksi, ellei muuta näytetä, 50 prosenttia mainitusta työstä saadusta kokonaisansiosta ja muu osa kokonaisansiosta työstä saaduksi henkilökohtaisena tulona verotettavaksi palkaksi;

— — — — — — — — — — — — — — —

Mikäli verovelvollinen jatkaa tilalla maataloutta ja rakentaa uuden rakennuksen tai rakennelman taikka korjaa vahingoittunutta rakennusta tai rakennelmaa, niistä saadut luovutushinnat sekä vahingon-, vakuutus- ja muut korvaukset tuloutetaan, hankintamenon poistamatonta osaa vastaavaa määrää lukuun ottamatta, vähentämällä ne uuden tai korjatun rakennuksen tai rakennelman hankinta- tai perusparannusmenoista. Ellei rakennuksesta tai rakennelmasta saatua luovutushintaa tai vahingon-, vakuutus- ja muuta korvausta ole tuloutettu edellä mainituin tavoin sinä verovuonna, jona rakennus tai rakennelma on luovutettu, tuhoutunut tai vahingoittunut eikä kolmena seuraavana verovuotena, luetaan luovutushinta tai korvaus taikka sen tulouttamatta jäänyt osa sen verovuoden tuotoksi, jonka aikana se olisi viimeistään pitänyt vähentää hankinta- tai perusparannusmenoista.

6 §.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

— — — — — — — — — — — — — — —

4) tilalla olevien rakennusten ja rakennelmien, maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston ja laitteiden sekä salaojien, siltojen, patojen ja muiden sellaisten hyödykkeiden hankinta- ja perusparannusmenot 7 §:ssä säädetyin poikkeuksin;

— — — — — — — — — — — — — — —

7) tilalla olevien rakennusten ja rakennelmien, maataloudessa käytettyjen koneiden, kaluston, laitteiden, ojien, siltojen, aitojen, teiden sekä muun sellaisen korjauksesta ja kunnossapidosta johtuneet menot;

— — — — — — — — — — — — — — —

7 §.

Vähennyskelpoisia menoja eivät ole:

1) palkat, eläkkeet ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut puolisolleen taikka sellaiselle lapselleen tai muulle perheenjäsenelleen, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 14 vuotta, eikä, jos verovelvollisena on kuolinpesä, eloonjääneelle puolisolle ja sellaiselle osakkaalle tai osakkaan lapselle, joka ei ennen verovuoden alkua ole täyttänyt 14 vuotta;

2) verovelvollisen tai hänen perheensä asuntona tai muuten heidän yksityistaloudessaan käytetyn rakennuksen, rakennelman tai sen osan hankinta- ja perusparannusmenot:

— — — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Rakennuksen ja rakennelman hankintameno, johon luetaan myös rakennuksen ja rakennelman 6 §:n 4 kohdassa tarkoitetut perusparannusmenot, vähennetään poistamatta olevan hankintamenon osan perusteella määrättävin poistoin.

Verovuoden poiston suuruus saa olla enintään:

1) 10 prosenttia talousrakennuksen poistamattomasta hankintamenosta;

2) 6 prosenttia asuin-, toimisto- tai muun niihin verrattavan rakennuksen poistamattomasta hankintamenosta; sekä

3) 20 prosenttia kasvihuoneen ja muun kevyen rakennelman poistamattomasta hankintamenosta.

Jos verovelvollinen osoittaa, että tässä pykälässä tarkoitetun rakennuksen tai rakennelman käypä arvo on verovuoden päättyessä omaisuuden arvonalenemisen, tuhoutumisen, vahingoittumisen tai muun syyn vuoksi sen poistamatonta hankintamenon osaa pienempi, saadaan hankintamenosta tehdä sellainen lisäpoisto, joka alentaa poistamattoman hankintamenon osan käyvän arvon suuruiseksi.

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Soran- ja hiekanottopaikan, kivilouhoksen,

turvesuon ja muun sellaisen omaisuuden hankintamenosta poistetaan kunakin verovuonna käytettyä ainesosamäärää vastaava osa.

11 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa on säädetty, pidetään Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa harjoitetusta metsätaloudesta saatuna puhtaana tulona verovelvollisen verovuotena tapahtuneesta puun myynnistä tai käytöstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saamia luovutushintoja ja muita vastikkeita ja metsästä saatuja vahingon-, vakuutus- ja muita korvauksia vähennettynä puun korjuusta ynnä muusta sellaisesta johtuneilla menoilla sekä niillä verovuoden ja viiden sitä edeltäneen vuoden aikana aihuetuneilla metsän hoito- ja hallintomenoilla, joita ei aikaisemmin ole verotuksessa vähennetty. Valtionmaiden hallintomenot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia.

12 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sen työn arvo, minkä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen kotona oleva lapsi tai muu perheenjäsen, joka ennen verovuotta on täyttänyt 14 vuotta, on tehnyt 1 momentissa tarkoitetun myynnin yhteydessä, katsotaan lapsen tai perheenjäsenen veronalaiseksi tuloksi.

— — — — — — — — — — — — — — —

16 §.

Edellä 15 §:ssä tarkoitetun verovapauden saamisen edellytyksenä on, että metsittäminen tai ojittaminen on tehty piirimetsälautakunnan tai mikäli on kysymys valtion maalla suoritettavasta metsittämisestä tai ojittamisesta, sen viranomaisen, jonka hallinnassa alue on, ennen työhön ryhtymistä alueelle hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Verovapautta ei myönnetä, jos on kysymys alueesta, jonka metsittäminen ei edellytä kylvöä tai istutusta tai jonka ojittamista ei kasvupaikan metsäntuottokyvyn parantamisen kannalta voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä myöskään, milloin kysymys on alueesta, jossa on suoritettu yksityismetsälain vastainen hakkuu.

— — — — — — — — — — — — — — —

21 §.

Maatilan tai sen osan luovutuksesta saadut voitot verotetaan tulo- ja omaisuusverolain, kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen säännösten edellyttämällä tavalla.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa kuitenkin niin, että vuodelta 1969 maksettu pinta-alalisä on veronalaista tuloa siitä riippumatta, milloin se on maksettu, ja että lain 5 §:n 1 momentin 8 kohtaa, 7 §:n 1 kohtaa ja 12 §:n 2 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Sen estämättä, mitä maatilatalouden tuloverolain 24 §:ssä on säädetty, sovelletaan eräistä toimenpiteistä vajaatuottoisten metsien uudistamiseksi 22 päivänä lokakuuta 1943 annetun lain (834/43) 5 §:n säännöksiä vuodelta 1970 ja sen jälkeen toimitettavissa verotuksissa myös niihin sanotun pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin uudistusalueisiin, joissa uudistustyöt ovat päättyneet vuoden 1967 aikana.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 26 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68), ja *lisätään* 29 §:ään 15 päivänä joulukuuta 1967 annetulla lailla (544/67) kumotun 6 momentin tilalle uusi 6 momentti seuraavasti:

26 §.

Tulon hankkimisesta johtuneiksi kustannuksiksi katsotaan myös:

— — — — — — — — — — — — — — —

3) palkka, ravinto ja muut etuudet, mitkä verovelvollinen on suorittanut sellaisille ansiotoiminnassaan jatkuvasti työskennelleille, kotona oleville lapsilleen taikka muille perheen-

jäsenilleen, jotka ennen verovuotta ovat täyttäneet 14 vuotta, puolisoa lukuun ottamatta, ei kuitenkaan enempää, kuin mitä työstä olisi ollut palkatulle henkilölle maksettava;

— — — — — — — — — — — — — — —

29 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Suomessa olevalla kuolinpesällä ja muulla yhteisöllä on niin ikään oikeus saada 5 momentissa mainitut vähennykset sellaisen osakkaansa tai jäsenensä taikka tämän perheenjäsenen ja hänen lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa valtionverotuksessa, kuitenkin niin, että lain 26 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa valtionverotuksessa.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (360/68) 16 §:n 1 kohta näin kuuluvaksi:

16 §.

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

1) verovelvollisen puolison sekä sellaisen lapsen tai muun perheenjäsenen, joka ei ennen verovuotta ole täyttänyt 14 vuotta, palkat, eläkkeet tai muut etuudet;

— — — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa.

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen 82 §:n 12 b kohta, sellaisena kuin se on 15 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (545/67), näin kuuluvaksi:

82 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

12 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 8 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 8 d, 8 e ja 9 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 8 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 8 c kohdassa tarkoitetut iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 8 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen. Kuolinpesällä ja muulla yhteisöllä on niin ikään oikeus saada edellä tässä kohdassa mainitut vähennykset sellaisen osakkaansa tai jäsenensä taikka tämän perheenjäsenen ja hänen

lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan joulukuuta 1873 annetun asetuksen 55 §:n 6 b kuuta 1967 annetussa laissa (546/67), näin kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä kohta, sellaisena kuin se on 15 päivänä joulukuuluvaksi:

55 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

6 b) Milloin Suomessa olevan jakamattoman kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai ottolapsi, joka on verovuonna saanut elatuksensa pesän varoista, pesälle myönnetään lapsen osalta 2 c kohdassa tarkoitettu vähennys henki- tai muusta henkilövakuutuksesta johtuvista maksuista sekä 2 d, 2 e ja 3 kohdassa tarkoitetut vähennykset, 2 e kohdassa tarkoitetusta vähennyksestä kuitenkin enintään niin paljon, kuin sitä on lapsen elättämisen takia korotettava. Milloin leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään mainitut sekä 2 c kohdassa tarkoitetun iän ja työ- ja toimintakyvyn alentumisen perusteella myönnettävät vähennykset sekä 2 f kohdassa tarkoitettu vähennys myös lesken osalta. Jos leskellä on verovuonna ollut sellaista tuloa, josta häntä on erikseen verotettava, tehdään edellä mainitut lapsen ja kuolinpesän osakkaana olevan lesken osalta tehtävät vähennykset pesän tulosta vain siltä osin, kuin niitä ei saada lesken tulosta vähentää tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen. Kuolinpesällä ja muulla yhteisöllä on niin ikään oikeus saada edellä tässä kohdassa mainitut vähennykset sellaisen osakkaansa tai jäsenensä taikka tämän perheenjäsenen ja hänen lastensa osalta, joka on työskennellyt kuolinpesän tai muun yhteisön harjoittaman maatilatalouden hyväksi, siltä osin kuin näitä vähennyksiä ei saada tehdä osakkaan tai jäsenen taikka tämän perheenjäsenen tulosta tai se ei riitä näiden vähennysten tekemiseen.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1970 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (884/69) 28 §:n 1 momentin 11 kohta sellaisena kuin se on päivänä kuuta 19 annetussa laissa (/) näin kuuluvaksi:

28 §.

Verovelvollisella on oikeus tuloistaan vähentää:

— — — — — — — — — — — — — — —

11) palkkatuloista sekä eläketuloista, joiksi luetaan myös perhe-eläkkeet, ja poronhoidon hyväksi tehdyn työn arvosta sekä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen lapsen tai

muun perheenjäsenen verovelvollisen metsästä tapahtuneen puutavaran hankintamyynnin yhteydessä suorittamaan työn arvosta, niin myös sellaisesta osasta ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena verovelvollisen ammatissaan, liikkeessään ja maatilataloudessaan suorittamasta työstä, kaksikymmentä prosenttia, kuitenkin niin, että kymmenentuhannen markan ylittävältä osalta mainittu vähennys on viisitoista prosenttia, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin kolmetuhattaviisisataa markkaa; sekä

— — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Tulo- ja omaisuusverotuksessa noudatettavat veroasteikot ja muut verokantaa koskevat tai sen suuruuteen vaikuttavat säännökset on viime vuosina säädetty vuosittain annetuilla väliaikaisilla laeilla. Viimeksi on tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta annettu 30 päivänä joulukuuta 1969 laki (884/69), johon sisältyvät vuodelta 1970 toimitettavaa valtionverotusta koskevat luonnollisten henkilöiden ja yhteisöjen tuloverokantaa koskevat tai sen suuruuteen vaikuttavat tulo- ja omaisuusverolain säännökset.

Luonnollisten henkilöiden ja muiden progressiivisen verokannan mukaan verotettavien verovelvollisten tuloveroasteikko on tulo- ja omaisuusverolain 48 §:ssä. Nykyisen muotonsa veroasteikko on saanut tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta 20 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (666/66), ja on sitä siten sovellettu ensimmäisen kerran vuodelta 1967 toimitetussa verotuksessa. Valtiontaloudellisista syistä on välttämätöntä, että tulovero vuodelta 1971 kannetaan luonnollisilta henkilöitä saman veroasteikon mukaan kuin kuluvalta vuodelta. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa luonnollisten henkilöiden ja muiden progressiivisen verokannan mukaan verotettavien verovelvollisten tuloveroasteikon pysytettäväksi vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa samana kuin edellä mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa. Verokannan suuruuteen vaikuttava tulo- ja omaisuusverolain 28 § ehdotetaan säädettäväksi muuten samansisältöiseksi kuin se on mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa väliaikaislaissa paitsi, että 28 §:n 1 momentin 11 kohdan säännöstä ehdotetaan muutettavaksi maatalousverotuksen tarkistamista koskevan hallituksen esityksen mukaisesti siten, että prosenttivähennys saataisiin tehdä ammatti- ja liiketuloon sekä maatilatalouden tuloon sisältyvästä oman työn arvosta samansuuruisena kuin palkkatulosta. Tämän ohessa 28 §:ssä on otettu huomioon yrittäjäeläkkeiden huomioimista verotuksessa koskevaan hallituksen esitykseen n:o 53/1970 sisältyvä kysymyksessä olevan lainkohdan sanamuotoon ehdotettu muutos.

Osakeyhtiöiden ja muiden suhteellisen verokannan mukaan verotettavien yhteisöjen varsinainen tuloverokanta, jota koskeva säännös on tulo- ja omaisuusverolain 50 §:n 1 momentissa, on kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa 43 prosenttia. Ottaen huomioon toisaalta valtiontaloudelliset syyt ja toisaalta elinkeinotulon verottamista koskevan lain (360/68) vaikutukset yhteisöjen verotettavien tulojen määrään ehdotetaan näiden verovelvollisten tuloverokanta säädettäväksi vuodelta 1971 toimitettavassa valtionverotuksessa samaksi kuin yhteisöjen varsinainen tuloverokanta on kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa eli 43 prosentiksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 28 §, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68), 48 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1947 annetussa laissa (951/47), ja 50 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (613/67), seuraavasti:

28 §.

Verovelvollisella on oikeus tuloistaan vähentää:

1) velkain korot;

2) suorittamansa avustus, joka on mainittu 21 §:n 5 kohdassa;

4) tulolähteensä tappio, mikäli se ei johdu elantokustannuksista;

5) edellä 21 §:n 6 kohdassa tarkoitetusta voitosta sen hankkimisesta olleet menot;

6) omaisuuden satunnaisesta luovutuksesta saadusta voitosta samanlaatuisesta luovutuksesta verovuonna aiheutunut tappio;

7) sosiaaliturvamaksu ja työttömyysvakuutusmaksu, jotka hän työnantajana on suorittanut;

8) milloin kummallakin puolisolla on ollut ansiotuloa tai eläketuloa, sen puolison ansio- tai eläketulosta, joka on saanut sellaista tuloa vähemmän, tuhatviisisataa markkaa sekä tämän määrän ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin kolmetuhatta markkaa;

10) lahjoitukset yleishyödylliseen tarkoitukseen, sen mukaan kuin asetuksella säädetään;

11) palkkatuloista sekä eläketuloista ja poronhoidon hyväksi tehdyn työn arvosta sekä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen lapsen tai muun perheenjäsenen verovelvollisen metsästä tapahtuneen puutavaran hankintamyynnin yhteydessä suorittaman työn arvosta, niin myös sellaisesta osasta ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena verovelvollisen ammatissaan, liikkessään ja maatilataloudessaan suorittamasta työstä, kaksikymmentä sadalta, kuitenkin niin, että kymmenentuhannen markan ylittävältä osalta mainittu vähennys on viisitoista sadalta, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin kolmetuhattaviisisataa markkaa; sekä

12) osingoista ja osuuspääoman koroista, mitkä luonnollinen henkilö tai jakamaton kuolinpesä on saanut kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta, neljäsataa markkaa.

Edellä 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetaan palkkatulolla kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, osapalkkiota sekä muuta etuutta tai korvausta, joka suoritetaan virasta tai toimesta, samoin kuin työstä, tehtävästä taikka palveluksesta, jonka tulon tai palkan saaja korvausta vastaan on sitoutunut työn tai tehtävän antajalle tekemään ja jossa tulon tai palkan saajaa ei ole, porotalouden harjoittajaa lukuun ottamatta, pidettävä itsenäisenä elinkeinon-, liikkeen- tai ammatinharjoittajana. Edellä 1 momentin 8 ja 11 kohdassa tarkoitetaan eläketulolla aikaisempaan virka- tai työsuhteeseen taikka siihen liittyvään vakuutukseen perustuvaa eläkettä tahi maatalousyrittäjien eläkelaissa (467/69), yrittäjien eläkelaissa (468/69) taikka lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua eläkettä.

Milloin 1 momentin 8 ja 11 kohdassa tarkoitetun tulon saajalla on ollut sen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita kustannuksia tai hänellä on oikeus 29 a §:ssä säädettyyn vähennykseen, on nämä kustannukset ja 29 a §:n mukainen vähennys vähennettävä tulosta ennen mainituissa kohdissa tarkoitettujen vähennysten suuruuden määräämistä.

Henkilöllä, joka ei ole koko verovuotta asunut Suomessa, niin myös ulkomaisella valtiolla, yhteisöllä, laitoksella ja säätiöllä on oikeus tässä pykälässä mainittuun vähennykseen ainoastaan, mikäli vähennys kohdistuu sellaiseen tuloon tai omaisuuteen, josta täällä on suoritettava veroa.

48 §.

Veroa tulon perusteella suoritetaan, mikäli 50 §:ssä ei toisin säädetä, seuraavan asteikon mukaan:

Verotettava tulo mk	Veroluokka I: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	I: Vero-% alarajan ylittävästä tulon osasta	II: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	II: Vero-% alarajan ylittävästä tulon osasta	III: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	III: Vero-% alarajan ylittävästä tulon osasta
2 500— 3 400	12	13	—	—	—	—
3 400— 4 400	129	13	12	13	—	—
4 400— 6 000	259	13	142	13	12	13
6 000— 8 000	467	18.15	350	13	220	13
8 000— 10 000	830	24.25	610	20.5	480	14.5
10 000— 12 000	1 315	30.5	1 020	25.5	770	16.5
12 000— 15 000	1 925	32	1 530	28	1 100	24.5
15 000— 20 000	2 885	32.3	2 370	28.6	1 835	27.7
20 000— 30 000	4 500	34.5	3 800	32.2	3 220	30
30 000— 40 000	7 950	38	7 020	35.8	6 220	32.3
40 000— 60 000	11 750	40.25	10 600	38	9 450	35.75
60 000—100 000	19 800	42.5	18 200	40.75	16 600	39
100 000—200 000	36 800	48.3	34 500	48.3	32 200	48.3
200 000 tai enemmän	85 100	53	82 800	52	80 500	51

Jos verovelvollinen on verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan, on III veroluokan mukaisesta verosta vähennettävä jokaisesta lapsesta kuusikymmentä markkaa, ei kuitenkaan enempää kuin veron koko määrä.

50 §.

Osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, laitokset ja säätiöt ynnä muut yhteisöt, lukuun ottamatta 46 §:n 2 momentissa mainittuja yhtiöitä ja yhtymiä, suorittavat veroa tulon perusteella neljäkymmentäkolme sadalta.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunta on viime marraskuun 6 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 134 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Sinisalon ym. lakialoitteet n:o 43 ja 44, ed. Vartian ym. lakialoitteen n:o 45, ed. Asunmaan ym. lakialoitteen n:o 47, ed. Eskmanin ym. lakialoitteen n:o 402 ja ed. Ilaskiven ym. lakialoitteen n:o 404, jotka kaikki sisältävät ehdotuksen laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta. Lakialoitteet n:o 43, 44, 45 ja 47 eduskunta on lähettänyt valiokuntaan 5 päivänä toukokuuta 1970 sekä lakialoitteet n:o 402 ja 404 viime marraskuun 13 päivänä.

Esityksessään hallitus toteaa valtiontaloudellisista syistä olevan välttämätöntä, että tulovero vuodelta 1971 kannetaan luonnollisilta henkilöiltä samojen perusteiden mukaan kuin kuluvalta vuodelta. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa luonnollisten henkilöiden ja muiden progressiivisen verokannan mukaan verotettavien verovelvollisten tuloveroasteikon pysytettäväksi vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa samana kuin kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa. Tulo- ja omaisuusverolain 28 § ehdotetaan säädettäväksi muuten samansisältöisiksi kuin se on edellä mainitussa laissa paitsi, että 28 §:n 1 momentin 11 kohdan säännöstä ehdotetaan muutettavaksi maatalousverotuksen tarkistamista koskevan hallituksen esityksen mukaisesti siten, että prosenttivähennys saataisiin tehdä ammatti- ja liiketuloon sekä maatilatalouden tuloon sisältyvästä oman työn arvosta saman suuruisena kuin palkkatulosta. Ottaen huomioon toisaalta valtiontaloudelliset syyt ja toisaalta elinkeinotulon verottamista koskevan lain (360/68) vaikutukset yhteisöjen verotettavien tulojen määrään ehdotetaan näiden verovelvollisten tuloverokanta säädettäväksi vuodelta 1971 toimitettavassa valtionverotuksessa samaksi kuin yhteisöjen varsinainen tuloverokanta on kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa eli 43 %:ksi.

Ed. Sinisalon ym. lakialoitteessa n:o 43 ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 28 §:ssä tarkoitetun puolisovähennyksen vähimmäismäärää korotettavaksi 1 500 markasta 3 500 markkaan ja enimmäismäärä 3 000 markasta 5 000 markkaan. — Valtiovarainministeriössä tehtyjen laskelmien mukaan tietäisi aloitteen mukainen muutos verotuoton pienenemistä noin 100—130 milj. markalla.

Ed. Sinisalon ym. lakialoitteessa n:o 44 ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 50 §:ään sisältyvä yhteisöjen tuloveroprosentti korotettavaksi 43:sta 49:ään %:iin, milloin verotettava tulo on suurempi kuin 500 000 markkaa.

Ed. Vartian ym. lakialoitteessa n:o 45 ja ed. Asunmaan ym. lakialoitteessa n:o 47 ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 28 §:ssä tarkoitetun palkkatuloista tehtävän ns. prosenttivähennyksen korottamista 20 %:iin verovelvollisen maatilataloudessaan suorittaman työn arvosta.

Ed. Eskmanin ym. lakialoitteessa n:o 402 ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 28 §:ssä tarkoitetun puolisovähennyksen vähimmäismäärä korotettavaksi 1 500 markasta 2 500 markkaan ja enimmäismäärä 3 000 markasta 4 000 markkaan. Lisäksi ehdotetaan, että palkkatuloista tehtävä prosenttivähennys olisi 10 % sellaisesta osasta ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena verovelvollisen ammatissaan, liikkeessään ja maatilataloudessaan suorittamasta työstä. — Valtiovarainministeriössä tehtyjen laskelmien mukaan tietäisi aloitteen mukainen muutos verotuoton pienenemistä noin 50—70 milj. markalla.

Ed. Ilaskiven ym. lakialoitteessa n:o 404 ehdotetaan tulo- ja omaisuusverolain 48 §:ään sisältyvä luonnollisten henkilöiden tuloveroasteikko säädettäväksi sellaiseksi, että edes osa verotuksen noususta voitaisiin mitätöidä. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan tuloveroasteikon ve-

rotettavan tulon kynnyksiä ja niitä vastaavia veron markkamääräisiä vakioeriä korotettaviksi 10 %:lla marginaaliveroprosenttilukujen pysyessä hallituksen esityksen mukaisina. — Valtiovarainministeriössä tehtyjen laskelmien mukaan aloitteen mukainen veroasteikko tietäisi verotuoton pienenemistä hallituksen esityksen mukaisen asteikon tuottoon verrattuna noin 150 milj. markalla.

Valiokunta on käsiteltyään hallituksen esityksen katsonut voivansa ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksen tässä käsittelyvaiheessa todeta, että valtion tulojen ja menojen tasapainoon saattaminen vuoden 1971 aikana välttämättä vaatii tulo- ja omaisuusveron kantamista sellaisten perusteiden mukaan, ettei verotuotto pienene kuluvan vuoden verotuottoon verrattuna. Valiokunta on siten, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Kuitenkin valiokunta on pitänyt tarpeellisena selventää hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 28 §:n 2 momenttia perhe-eläkkeen osalta.

Hyväksyessään hallituksen esityksen valiokunta kiinnittää hallituksen huomiota siihen, että esitykseen sisältyvä lakiehdotus on jouduttu käsittelemään jälleen ilman, että valiokunnan käytettävissä olisi ollut riittävästi selvitystä siitä, miten tulo- ja omaisuusvero viime vuosien kuluessa on jakautunut eri tuloluokissa olevien verovelvollisten kesken. Valiokunta katsoo, että verotilastojen jälkeenjääneisyys ja riittämättömyys on pahana esteenä verorasituksen oikeudenmukaiseen jakautumiseen pyrkivää lainsäädäntöä kehitettäessä. Valiokunta edellyttää myös, että veroasteikkoa vastaisuudessa muutetaan niin, että progressio lievenee alemmissa tuloryhmissä ja verovapaan tulon alarajaa korotetaan.

Aloitteisiin nähden valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 28 §, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68), 48 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1947 annetussa laissa (951/47) ja 50 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (613/67), seuraavasti:

28 §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Edellä 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetaan palkkatulolla kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, osapalkkiota sekä muuta etuutta tai korvausta, joka suoritetaan virasta tai toimesta, samoin kuin työstä, tehtävästä taikka palveluksesta, jonka tulon tai palkan saaja korvausta vastaan on sitoutunut työn tai tehtävän antajalle tekemään ja jossa tulon tai palkan saaja ei ole, porotalouden harjoittajaa lukuun ottamatta, pidettävä itsenäisenä elinkeinon-, liikkeen- tai ammatinharjoittajana. Edellä 1 momentin 8 ja 11 kohdassa tarkoitetaan eläketulolla aikaisempaan virka- tai työsuhteeseen taikka siihen liittyvään vakuutukseen perustuvaa eläkettä *ja perhe-eläkettä* tahi maatalousyrittäjien eläkelaissa (467/69), yrittäjien eläkelaissa (468/69) taikka lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua eläkettä *ja perhe-eläkettä.*

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

48 ja 50 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Sinisalon ym. lakialoitteisiin n:o 43 ja 44, ed. Vartian ym. lakialoitteeseen n:o 45, ed. Asunmaan ym. lakialoitteeseen n:o 47, ed. Eskmanin ym. lakialoitteeseen n:o 402 ja ed. Ilaskiven ym. lakialoitteeseen n:o 404 sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Tamminen, Vainio ja Voutilainen sekä varajäsenet Hara, Kaarlonen, Koskenniemi, Kurppa, Mykkänen ja Procopé.

Vastalauseita.

I.

Emme voi hyväksyä valiokunnan enemmistön kielteistä kantaa hallituksen esityksessä n:o 134 olevan tulo- ja omaisuusverolain väliaikaista muuttamista koskevan lain 48 §:ssä tarkoitetun tuloveroasteikon korjaamiseen nähden. Koska mainitun asteikon tarkistaminen on välttämätöntä ja kohtuullista jo rahanarvon muuttumisen johdosta, esitämme, että puheena olevan lakiehdotuksen 48 § hyväksyttäisiin lakialoitteen n:o 404 edellyttämässä muodossa.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Erkki Hara. **Victor Procopé.**
Esko J. Koppanen. **Jouni Mykkänen.**

II.

Viime vuosien taloudellisen korkeasuhdanteen seurauksena yhtiöillä on varaa maksaa veroja jopa entistä enemmän. Kun valiokunnan enemmistön samoin kuin hallituksenkin esitys jättää huomioon ottamatta korkeasuhdanteen antamat mahdollisuudet ja kun valtion tulojen kertyminen muutoinkin vuoden 1971 tulo- ja menoarviossa on todettu erittäin vaikeaksi, emme katso aiheelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan ja hallituksen esitykseen, vaan edellytämme, että yhtiöiden tulovero korotettaisiin hallituksen esittämästä 43:sta sadalta 49:ään sadalta.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi lakiesityksen seuraavassa muodossa:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

28 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

48 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — — — — — — — — — — — — —

50 §.

Osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, laitokset ja säätiöt ynnä muut yhteisöt, lukuun ottamatta 46 §:n 2 momentissa mainittuja yhtiöitä ja yhtymiä, suorittavat veroa tulon perusteella *neljäkymmentäyhdeksän sadalta.*

Voimaanpanosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Niilo Koskenniemi. **Irma Rosnell.**
Kauko Tamminen. **Matti Koivunen.**

III.

Hallituksen eduskunnalle antama esitys laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta ei vastaa pienituloisten ja pienyrittäjän eikä maatilatalouden harjoittajan etujen mukaista ratkaisua. Näiden ammattialojen kannettavaksi jää edelleen päävastuu tulo- ja omaisuusveron tuotosta, kun sitä vastoin suurteollisuuslinja pääsee helpolla verrattuna luonnollisen henkilön verotaakkaan. Puolisoverotus jatkuu edelleen eikä hallitus esitä edes välttämätöntä toimeentulon vaatimaa poistomäärää vähemmän ansaitsevan puolison tulosta. Lapsiperheiden kohdalla hallitus jatkaa kylmää unohtavaa linjaansa kolmannenkin veroluokan kohdalla. Hallituksen esityksen 28 § 1 momentin 11 kohta ei turvaa elintason alentumisen mukanaan tuomia menetyksiä vähennysoikeutena, näin ollen emme voi hyväksyä hallituksen esitystä, vaan olemme pakotetut kantanamme esiintuomaan, että laki tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta korjataan seuraavasti:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 28 §, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68) 48, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1947 annetussa laissa (951/47) ja 50 §:n 1. momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (613/67) seuraavasti:

28 §.

Verovelvollisella on oikeus tuloistaan vähentää:

(1—7 kohdat kuten hallituksen esityksessä.)

8) milloin kummallakin puolisolla on ollut ansiotuloa tai eläketuloa, sen puolison ansio- tai eläketulosta, joka on saanut sellaista tuloa vähemmän, *kolmetuhattakuusisataa* markkaa sekä tämän määrän ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin *viisituhatta* markkaa.

10—12 kohdat (Kuten hallituksen esityksessä.)

2 mom. (Kuten valtiovarainvaliokunnan mietintö.)

3—4 mom. (Kuten hallituksen esitys.)

48 §.

Veroa tulon perusteella suoritetaan, mikäli 50 §:ssä ei toisin säädetä seuraavan asteikon mukaan:

Verotettava tulo mk	Veroluokka I Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	I Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta	II Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	II Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta	III Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	III Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta
3 600— 6 000		11		10		6
6 000— 8 000	264	15	240	10	144	8
			440	18	304	11
10 000— 12 000	1 004	28	800	23	524	14
12 000— 15 000	1 564	31	1 260	27	804	23
15 000— 20 000	2 494	33	2 070	29	1 494	27
20 000— 30 000	4 144	35	3 520	33	2 844	30
30 000— 40 000	7 644	39	6 820	37	5 844	33
40 000— 60 000	11 544	415	10 520	39.5	9 144	37
60 000—100 000	19 844	44	18 420	42.5	16 544	41
100 000—200 000	37 444	55	36 420	55	32 941	55
200 000—tai enemmän ..	92 444	60	91 420	60	87 944	60

Jos verovelvollinen on verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan on III veroluokan mukaisesta verosta vähennettävä jokaisesta lapsesta *sata-markkaa,* ei kuitenkaan enempää kuin veron määrä.

Mauno Kurppa.

Mikko Vainio.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 157 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä seuraavat lakialoitteet: ed. Sinisalon ym. n:o 43 ja 44, ed. Martian ym. n:o 45, ed. Asunmaan ym. n:o 47, ed. Eskmanin ym. n:o 402 ja ed. Ilaskiven n. n:o 404, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 43 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 43—45, 47, 402 ja 404 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 134 laiksi tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta, ja Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 43 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 157.

Eduskunta kiinnittää Hallituksen huomiota siihen, että esitykseen sisältyvä lakiehdotus on jouduttu käsittelemään jälleen ilman, että Eduskunnan käytettävissä olisi ollut riittävästi selvitystä siitä, miten tulo- ja omaisuusvero viime vuosien kuluessa on jakautunut eri tuloluokissa olevien verovelvollisten kesken. Eduskunta katsoo, että verotilastojen jälkeenjääneisyys ja riittämättömyys on pahana esteenä verorasituksen oikeudenmukaiseen jakautumiseen pyrkivää lainsäädäntöä kehitettäessä. Eduskunta edellyttää myös, että veroasteikkoa vastaisuudessa muutetaan niin, että progressio lievenee alemmissa tuloryhmissä ja verovapaan tulon alarajaa korotetaan.

Hyväksyessään lakiehdotuksen Eduskunta edellyttää Hallituksen kiirehtivän toimenpiteitä luonnollisten henkilöiden kokonaisverouudistuksen valmistelemiseksi ja korostaa Eduskunnan aikaisemmin esittämää toivomusta siitä, että mahdollisuus kiinnittämättömien velkojen korkojen vähennysoikeuden rajoittamiseksi verotuksessa kiireellisesti selvitetään.

Eduskunta edellyttää myös, että Hallitus suorituttaa kiireellisesti tutkimuksen, jossa selvitetään mahdollisuus saada oman lapsen lisäksi muukin verovelvollisen huollossa oleva lapsi verovähennysoikeuden piiriin.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

tulo- ja omaisuusverolain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 19 päivänä marraskuuta 1943 annetun tulo- ja omaisuusverolain (888/43) 28 §, sellaisena kuin se on 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetussa laissa (364/68), 48 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1947 annetussa laissa (951/47), ja 50 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (613/67), seuraavasti:

28 §.

Verovelvollisella on oikeus tuloistaan vähentää:

1) velkain korot;

2) suorittamansa avustus, joka on mainittu 21 §:n 5 kohdassa;

4) tulolähteensä tappio, mikäli se ei johdu elantokustannuksista;

5) edellä 21 §:n 6 kohdassa tarkoitetusta voitosta sen hankkimisesta olleet menot;

6) omaisuuden satunnaisesta luovutuksesta saadusta voitosta samanlaatuisesta luovutuksesta verovuonna aiheutunut tappio;

7) sosiaaliturvamaksu ja työttömyysvakuutusmaksu, jotka hän työnantajana on suorittanut;

8) milloin kummallakin puolisolla on ollut ansiotuloa tai eläketuloa, sen puolison ansio- tai eläketulosta, joka on saanut sellaista tuloa vähemmän, tuhatviisisataa markkaa sekä tämän määrän ylittävältä osalta puolet, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin kolmetuhatta markkaa;

10) lahjoitukset yleishyödylliseen tarkoitukseen, sen mukaan kuin asetuksella säädetään;

11) palkkatuloista sekä eläketuloista ja poronhoidon hyväksi tehdyn työn arvosta sekä maatilataloutta harjoittavan verovelvollisen lapsen tai muun perheenjäsenen verovelvollisen metsästä tapahtuneen puutavaran hankintamyynnin yhteydessä suorittaman työn arvos-

ta, niin myös sellaisesta osasta ammatti- ja liiketuloa sekä maatilatalouden tuloa, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena verovelvollisen ammatissaan, liikkessään ja maatilataloudessaan suorittamasta työstä, kaksikymmentä sadalta, kuitenkin niin, että kymmenentuhannen markan ylittävältä osalta mainittu vähennys on viisitoista sadalta, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin kolmetuhattaviisisataa markkaa; sekä

12) osingoista ja osuuspääoman koroista, mitkä luonnollinen henkilö tai jakamaton kuolinpesä on saanut kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta, neljäsataa markkaa.

Edellä 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetaan palkkatulolla kaikenlaatuista palkkaa, palkkiota, osapalkkiota sekä muuta etuutta tai korvausta, joka suoritetaan virasta tai toimesta, samoin kuin työstä, tehtävästä taikka palveluksesta, jonka tulon tai palkan saaja korvausta vastaan on sitoutunut työn tai tehtävän antajalle tekemään ja jossa tulon tai palkan saajaa ei ole, porotalouden harjoittajaa lukuun ottamatta, pidettävä itsenäisenä elinkeinon-, liikkeen- tai ammatinharjoittajana. Edellä 1 momentin 8 ja 11 kohdassa tarkoitetaan eläketulolla aikaisempaan virka- tai työsuhteeseen taikka siihen liittyvään vakuutukseen perustuvaa eläkettä ja perhe-eläkettä tahi maatalousyrittäjien eläkelaissa (467/69), yrittäjien eläkelaissa (468/69) taikka lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua eläkettä ja perheeläkettä.

Milloin 1 momentin 8 ja 11 kohdassa tarkoitetun tulon saajalla on ollut sen hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneita kustannuksia tai hänellä on oikeus 29 a §:ssä säädettyyn vähennykseen, on nämä kustannukset ja 29 a §:n mukainen vähennys vähennettävä tulosta ennen mainituissa kohdissa tarkoitettujen vähennysten suuruuden määräämistä.

Henkilöllä, joka ei ole koko verovuotta asunut Suomessa, niin myös ulkomaisella valtiolla, yhteisöllä, laitoksella ja säätiöllä on oikeus tässä pykälässä mainittuun vähennykseen ainoastaan, mikäli vähennys kohdistuu sellaiseen tuloon tai omaisuuteen, josta täällä on suoritettava veroa.

48 §.

Veroa tulon perusteella suoritetaan, mikäli 50 §:ssä ei toisin säädetä, seuraavan asteikon mukaan:

Verotettava tulo mk	Veroluokka I: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	Veroluokka I: Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta	Veroluokka II: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	Veroluokka II: Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta	Veroluokka III: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	Veroluokka III: Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta
2 500— 3 400	12	13	—	—	—	—
3 400— 4 400	129	13	12	13	—	—
4 400— 6 000	259	13	142	13	12	13
6 000— 8 000	467	18.15	350	13	220	13
8 000— 10 000	830	24.25	610	20.5	480	14.5
10 000— 12 000	1 315	30.5	1 020	25.5	770	16.5
12 000— 15 000	1 925	32	1 530	28	1 100	24.5
15 000— 20 000	2 885	32.3	2 370	28.6	1 835	27.7
20 000— 30 000	4 500	34.5	3 800	32.2	3 220	30
30 000— 40 000	7 950	38	7 020	35.8	6 220	32.3
40 000— 60 000	11 750	40.25	10 600	38	9 450	35.75
60 000—100 000	19 800	42.5	18 200	40.75	16 600	39
100 000—200 000	36 800	48.3	34 500	48.3	32 200	48.3
200 000 tai enemmän	85 100	53	82 800	52	80 500	51

Jos verovelvollinen on verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan, on III veroluokan mukaisesta verosta vähennettävä jokaisesta lapsesta kuusikymmentä markkaa, ei kuitenkaan enempää kuin veron koko määrä.

50 §.

Osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, laitokset ja säätiöt ynnä muut yhteisöt, lukuun ottamatta 46 §:n 2 momentissa mainittuja yh-

tiöitä ja yhtymiä, suorittavat veroa tulon perusteella neljäkymmentäkolme sadalta.

Tätä lakia sovelletaan vuodelta 1971 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta.

Kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen 55 §:n 4 kohdan mukaan on verovelvollisen henkilön tulosta, jos se ei ole siitä tehtyjen vähennysten jälkeen 1 600 markkaa suurempi, vähennettävä sen mukaan kuin kaupunginvaltuusto kutakin vuotta varten päättää, vähintään 1 000 markan ja enintään 1 600 markan suuruinen perusvähennys, tai jos tulo on 1 600 markkaa suurempi, mainittu vähennysmäärä vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä, jolla tulo ylittää 1 600 markkaa. Maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 10 kohdan mukaan on perusvähennyksen määrä, jos verovelvollisen tulo ei ole 1 300 markan määrää suurempi, vähintään 800 markkaa ja enintään 1 300 markkaa, tai jos tulo on 1 300 markkaa suurempi, mainittu vähennysmäärä vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä, jolla tulo ylittää 1 300 markkaa. Perusvähennyksen mainitut vähimmäis- ja enimmäismäärät on säädetty 30 päivänä joulukuuta 1969 annetuissa laeissa (887 ja 888/69), joita ensimmäisen kerran sovelletaan vuodelta 1970 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Eduskunnan hallituksen esitykseen antamassa, edellä mainittuja lakeja koskevassa vastauksessa edellytettiin, että hallitus ensi tilassa suorituttaa tutkimuksen perusvähennysten määrien korottamiseksi vähimmäistoimeentulotasoa vastaaviksi ja myös siten, että ero eri kuntamuodoissa tältä osalta poistetaan tai sitä ainakin vähennetään. Tuloverotuksen yksinkertaistamista ja perheverotuksen uudistamista koskevan, parhaillaan vireillä olevan lainvalmistelutyön yhteydessä tulee esille kaikille kuntamuodoille yhteisen kunnallisverolain säätäminen ja siihen sisältyvien kunnallisverotuksessa myönnettävien vähennysten, muun muassa perusvähennyksen suuruuden määrääminen. Mainittu uudistus voidaan kuitenkin saattaa koskemaan aikaisintaan vuodelta 1972 toimitettavaa verotusta. Kun kunnallisverotuksessa myönnettäviä perusvähennyksiä on toteutetusta korotuksesta huolimatta pidettävä liian pieninä, hallitus katsoo, että perusvähennysten määriä olisi mainittua kokonaisuudistusta odottamatta jossain määrin korotettava jo vuodelta 1971 toimitettavassa kunnallisverotuksessa. Tästä syystä ja kun eri kuntamuotoja ei perusvähennyksen suhteen ole asianmukaista pitää toisistaan poikkeavassa asemassa, hallitus ehdottaa kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen 55 §:n 4 kohtaa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 10 kohtaa niin muutettaviksi, että kunnallisverotuksessa myönnettävän täyden perusvähennyksen määrä olisi, sen mukaan kuin kunnallisvaltuusto päättää, kuntamuodosta riippumatta vähintään 1 100 ja enintään 2 000 markkaa. Mainitut perusvähennykset myönnettäisiin täysimääräisinä enintään 2 000 markan tuloista. Näiden määrien ylittävien tulojen osalta perusvähennys vähenisi yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä. Säännöksiä näin muutettuina olisi sovellettava ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Perusvähennysmäärien edellä esitetyllä tavalla tapahtuvan korotuksen veroäyrimääriä vähentävä vaikutus vaihtelee eri kunnissa kunnan verovelvollisten tulorakenteesta riippuen. Suurissa kaupunkikunnissa korotuksella on aivan vähäinen merkitys veroäyrin hintaan kun sitä vastoin sellaisissa kunnissa, joissa keskimääräinen tulostaso on alhainen, muutos saattaa merkitä veroäyrin hinnan kohoamista. Mikäli perusvähennysmäärien ehdotetusta muutoksesta aiheutuu joissakin kunnissa veroäyrin hinnan huomattavaa kohoamista, hallituksen tarkoituksena on antaa tällaisille kunnille taloudellista tukea niin, ettei veroäyrin hinta pääse kohoamaan kohtuuttoman korkeaksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen 55 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (887/69), näin kuuluvaksi:

55 §.

Verotettavaa tuloa taksoitettaessa on, jollei elinkeinotoiminnan tuloksen ja maatilatalouden tulon vahvistamisesta muuta erikseen säädetä, noudatettava seuraavia säännöksiä:

— — — — — — — — — — — — — —

4) Jos verovelvollisen henkilön tulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 2 000 markan määrää suurempi, vähennettäköön siitä vielä sen mukaan kuin kaupunginvaltuusto kutakin vuotta varten päättää, vähintään 1 100 markan ja enintään 2 000 markan suuruinen perusvähennys, tai jos tulo on 2 000 markkaa suurempi, mainittu vähennysmäärä vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä, jolla tulo ylittää 2 000 markan määrän.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 1971 tulojen perusteella toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen 82 §:n 10 kohta, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetusssa laissa (888/69), näin kuuluvaksi:

82 §.

Tuloa taksoitettaessa on, jollei elinkeinotoiminnan tuloksen vahvistamisesta muuta erikseen säädetä, noudatettava seuraavia säännöksiä:

— — — — — — — — — — — — — —

10) Jos verovelvollisen henkilön tulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 2 000 markan määrää suurempi, vähennettäköön vielä, sen mukaan kuin kunnanvaltuusto kutakin vuotta varten päättää, vähintään 1 100 markan ja enintään 2 000 markan suuruinen perusvähennys, tai jos tulo on 2 000 markkaa suurempi, mainittu vähennysmäärä vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä, jolla tulo ylittää 2 000 markan määrän.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 1971 tulojen perusteella toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksen johdosta laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntien kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 6 päivänä marraskuuta 1970 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi allituksen edellä mainitun esityksen n:o 135. Käsiteltyään asian ja sen yhteydessä ed. Aallon m. lakialoitteen n:o 174 ja ed. Bernerin ym. lakialoitteen n:o 175, jotka sisältävät ehdotukset laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta sekä kuultuaan asiantuntijoina ylijohtaja Lauri Honkavaaraa valtiovarainministeriöstä, apulaisjohtaja Eero Koivuoskea Suomen Kunnallisliitosta, joka edusti myös Finlands svenska kommunförbundia, ja sihteeripäällikkö Eino Östermania Suomen Kaupunkiliitosta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallitus ehdottaa kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen 55 §:n 4 kohtaa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen 82 §:n 10 kohtaa niin muutettavaksi, että kunnallisverotuksessa myönnettävän täyden perusvähennyksen määrä olisi, sen mukaan kuin kunnallisvaltuusto päättää, kuntamuodosta riippumatta vähintään 1 100 ja enintään 2 000 markkaa. Mainitut perusvähennykset myönnettäisiin täysimääräisinä enintään 2 000 markan tuloista. Näiden määrien ylittävien tulojen osalta perusvähennys vähenisi yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä. Säännöksiä näin muutettuina olisi sovellettava ensimmäisen kerran vuodelta 1971 toimitettaessa kunnallisverotuksessa.

Lakialoitteessa n:o 174 ehdotetaan lainkohtia niiden muutettavaksi, että perusvähennyksen määrä olisi kaupungeissa vähintään 1 300 markkaa ja enintään 2 000 markkaa sekä maalaiskunnissa vähintään 1 000 markkaa ja enintään 1 600 markkaa sekä lakialoitteessa n:o 175 kaikissa kunnissa vähintään 1 400 markkaa ja enintään 2 000 markkaa.

Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Esityksen perusteluissa lausutaan, että mikäli perusvähennysmäärien ehdotetusta muutoksesta aiheutuu joissakin kunnissa veroäyrin hinnan huomattavaa kohoamista, hallituksen tarkoituksena on antaa tällaisille kunnille taloudellista tukea niin, ettei veroäyrin hinta pääse kohoamaan kohtuuttoman korkeaksi. Kun valiokunnan saamien tietojen mukaan lainmuutos merkitsee useiden kuntien osalta tuntuvaa verotulojen vähennystä, valiokunta yhtyy perusteluihin tältäkin osalta ja edellyttää, että hallitus seuraa tilanteen kehitystä ja tarvittaessa ryhtyy sen vaatimiin toimenpiteisiin.

Yhtyessään puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä valiokunta ehdottaa, että puheena oleviin lakialoitteisiin sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:o 174 ja 175 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja Mäkinen, jäsenet Jokinen, R. Kangas, Katajavuori, Liedes, Loikkanen, Mäki, Pekonen, Rytkönen, Salmivuori, Stenbäck, Syrjä, Tikkanen, S. Westerlund ja Volotinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 137 hallituksen esityksen johdosta laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä lakialoitteet, ed. Aallon ym. n:o 174 ja ed. Bernerin ym. n:o 175, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 11 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttumattomina.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 174 ja 175 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntien kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 135 laeiksi kunnallishallituksesta kaupungissa ja maalaiskuntain kunnallishallinnosta annettujen asetusten muuttamisesta, ja Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 11 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 137.

Esityksen perusteluissa lausutaan, että mikäli perusvähennysmäärien ehdotetusta muutoksesta aiheutuu joissakin kunnissa veroäyrin hinnan huomattavaa kohoamista, Hallituksen tarkoituksena on antaa tällaisille kunnille taloudellista tukea niin, ettei veroäyrin hinta pääse kohoamaan kohtuuttoman korkeaksi. Kun Eduskunnan saamien tietojen mukaan lainmuutos merkitsee useiden kuntien osalta tuntuvaa verotulojen vähennystä, Eduskunta on yhtynyt esityksen perusteluihin tältä osalta ja edellyttää, että Hallitus seuraa tilanteen kehitystä ja tarvittaessa ryhtyy sen vaatimiin toimenpiteisiin.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallishallituksesta kaupungissa 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun asetuksen 55 §:n 4 kohta, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (887/69), näin kuuluvaksi:

55 §.

Verotettavaa tuloa taksoitettaessa on, jollei elinkeinotoiminnan tuloksen ja maatilatalouden tulon vahvistamisesta muuta erikseen säädetä, noudatettava seuraavia säännöksiä:

— — — — — — — — — — — — — —

4) Jos verovelvollisen henkilön tulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 2 000 markan määrää suurempi, vähennettäköön siitä vielä sen mukaan kuin kaupunginvaltuusto kutakin vuotta varten päättää, vähintään 1 100 markan ja enintään 2 000 markan suuruinen perusvähennys, tai jos tulo on 2 000 markkaa suurempi, mainittu vähennysmäärä vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä, jolla tulo ylittää 2 000 markan määrän.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 1971 tulojen perusteella toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Laki

maalaiskuntain kunnallishallinnosta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maalaiskuntain kunnallishallinnosta 15 päivänä kesäkuuta 1898 annetun asetuksen 82 §:n 10 kohta, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetusssa laissa (888/69), näin kuuluvaksi:

82 §.

Tuloa taksoitettaessa on, jollei elinkeinotoiminnan tuloksen vahvistamisesta muuta erikseen säädetä, noudatettava seuraavia säännöksiä:

— — — — — — — — — — — — — —

10) Jos verovelvollisen henkilön tulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 2 000 markan määrää suurempi, vähennettäköön vielä, sen mukaan kuin kunnanvaltuusto kutakin vuotta varten päättää, vähintään 1 100 markan ja enintään 2 000 markan suuruinen perusvähennys, tai jos tulo on 2 000 markkaa suurempi, mainittu vähennysmäärä vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 10 markan määrästä, jolla tulo ylittää 2 000 markan määrän.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 1971 tulojen perusteella toimitettavassa kunnallisverotuksessa.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä 22 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (582/67) on säädetty ne keskimääräiset vähennykset, jotka verovelvollinen saa verotuksessa ilman eri selvitystä vähentää palkkatuloistaan moottorisahan, hevosen ja ajovälineiden sekä traktorin käytöstä aiheutuneina kustannuksina, milloin hän on käyttänyt moottorisahaa puun kaadossa tai puutavaran valmistamisessa tahi hevosta tai traktoria metsä- tai muussa ajossa. Täten saamastaan palkkatulosta saa mainitun lain mukaan moottorisahan käyttäjä vähentää 30 prosenttia sekä hevosta tai traktoria käyttänyt verovelvollinen metsäajossa 60 prosenttia ja muussa ajossa 50 prosenttia. Jos verovelvollinen esittää selvityksen kustannusten suuruudesta, voidaan moottorisahan, hevosen ja ajovälineiden sekä traktorin käytöstä aiheutuneet kustannukset lain mukaan hyväksyä edellä mainittuja määriä suurempinakin.

Puheena olevan lain muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (886/69) mukaan sovelletaan mainittuja säännöksiä vuosilta 1968—1970 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Hyväksyessään lain koskemaan vuotta 1969 Eduskunta lausui edellyttävänsä, että hallitus seuraa tarkoin metsätyömenetelmissä tapahtuvaa kehitystä sekä moottorisahakustannusten todellista muodostumista sekä tutkii sanotun vähennysoikeuden korvaamista riittävän työkalukorvauksen tai muun erillisen lisän muodossa, jolloin moottorisahan aiheuttamat kustannukset tulisivat todellisina verovapauden piiriin.

Sosiaali- ja terveysministeriön sekä sen yhteyteen asetetun metsäpalkkalautakunnan esityksestä metsäntutkimuslaitos onkin suorittanut tutkimuksen metsätyömiesten moottorisahakustannuksista. Tässä tutkimuksessa on todettu, että moottorisahan käytöstä aiheutuneet kustannukset ovat nousseet. Samanaikaisesti ovat kuitenkin moottorisahaa käyttävien metsätyömiesten kokonaisansiot kohonneet niin, että kustannusten osuus kokonaisansiosta ei näytä oleellisesti muuttuneen niistä perusteista, joiden mukaan verotuksessa myönnettävät vähennykset on vahvistettu vuosiksi 1968—1970. Tähän nähden ja kun vähennysten määrät vuodelle 1971 on ennakkoperinnän vuoksi vahvistettava ennen sanotun vuoden alkua, hallitus ehdottaa, että lakia sovellettaisiin nykyisessä muodossa vuodelta 1971 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Hallituksen mielestä moottorisahasta johtuvien kustannusten hyvittämistä metsätyömiehelle verovähennyksenä tai muulla tavoin tulisi kuitenkin edelleen tutkia oikeudenmukaisen ja pysyvän korvausjärjestelmän aikaansaamiseksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä 22 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain 7 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (886/69), näin kuuluvaksi:

7 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosilta 1968—1971 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on viime marraskuun 6 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 136 laiksi eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Pekkarisen ym. lakialoiteen n:o 401 laiksi eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta sekä ed. Pekkalan ym. toivomusaloitteen n:o 390 moottorisahavähennyksen korottamisesta metsätyöntekijäin verotuksessa, ed. Pekkarisen ym. toivomusaloitteen n:o 398 moottorisahavähennyksen korottamisesta verotuksessa ja ed. Syrjän ym. toivomusaloitteen n:o 479 moottorisahavähennyksen korottamisesta verotuksessa. Eduskunta on lähettänyt valiokuntaan lakialoitteen n:o 401 viime marraskuun 13 päivänä sekä toivomusaloitteet n:ot 390, 398 ja 479 viime toukokuun 29 päivänä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annettua lakia (528/67) sovellettavaksi nykyisessä muodossaan vielä vuodelta 1971 toimitettavissa valtion ja kunnallisverotuksissa. Mainitussa laissa on säädetty ne keskimääräiset vähennykset, jotka verovelvollinen saa verotuksessa ilman eri selvitystä tehdä palkkatuloistaan moottorisahan, hevosen ja ajovälineiden sekä traktorin käytöstä aiheutuneina, tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneina kustannuksina, milloin hän on käyttänyt moottorisahaa puunkaadossa tai puutavaran valmistamisessa tahi hevosta tai traktori metsä- tai muussa ajossa.

Ed. Pekkarisen ym. lakialoitteessa n:o 401 ehdotetaan eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain voimassaoloajan jatkamista vuodella ja lakia samalla muutettavaksi niin, että vuodelta 1971 toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa moottorisahan käyttäjä saisi vähentää palkkatuloistaan 40 %.

Ed. Pekkalan ym. toivomusaloitteessa n:o 390 ehdotetaan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus kiireellisesti ryhtyisi toimenpiteisiin moottorisahavähennyksen korottamiseksi metsätyöntekijöille 40 %:iin.

Ed. Pekkarisen ym. toivomusaloitteessa n:o 398 ehdotetaan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin metsätöissä käytettävän moottorisahan verovapaan osuuden korottamiseksi 30 %:sta 40 %:iin.

Ed. Syrjän ym. toivomusaloitteessa n:o 479 ehdotetaan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin moottorisahan osuuden verotuksessa korottamiseksi 30 %:sta 40 %:iin ja jos todistettavasti osoitetaan, että moottorisahan osuus on tästä poikkeava, sen myös verotuksessa huomioon ottamiseksi.

Valiokunta on käsiteltyään hallituksen esityksen todennut, että ne syyt, jotka puolsivat lain eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä säätämistä, edelleen ovat olemassa. Valiokunta on sen vuoksi katsonut voivansa asettua kannattamaan hallituksen ehdotusta lain soveltamisajan jatkamisesta yhdellä vuodella. Tämän lisäksi valiokunta on päättänyt ehdottaa 1 §:ään lisättäväksi uuden 2 momentin, jonka mukaan verojohtajan tulee yksinään työskentelevän verovelvollisen pyynnöstä määrätä, että verovelvollisen palkkatulosta vähennetään moottorisahan käytöstä aiheutuneina kustannuksina 40 prosenttia.

Aloitteisiin nähden valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä 22 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain (*582/67*) 7 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (886/69) *ja lisätään lain 1 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:*

1 §.	7 §.
— — —

nattavansa 30 prosentin vähennysoikeuden hyväksymistä ja tätä tukee myös syksyllä 1970 valmistunut, Sosiaali- ja Terveysministeriön toimeksiannosta Metsäntutkimuslaitoksen suorittama selvitys moottorisahan aiheuttamista todellisista kustannuksista. Selvityksen mukaan todelliset kustannukset jäävät alle 20 prosentin kokonaisansioista.

Valiokunnan enemmistön kannanotosta seuraa, että metsätyötä tekevien miesten, mikäli he valitsevat 40 prosentin vähennysoikeuden, sosiaaliset edut vähenevät sekä lyhyellä että pitkällä tähtäyksellä tuntuvasti. Vähennys koskee erityisesti vuosilomakorvausta, työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkettä, perhe-eläkettä, tapaturmakorvausta ja sairauspäivärahaa. Menettely aiheuttaa eriarvoisuutta samanlaisissa olosuhteissa työskentelevien metsätyöntekijäin välillä sekä verotuksessa että sosiaalisessa turvassa.

Lisäksi katsomme, että valintaan perustuva käytäntö ei ole sovelias verotuslainsäädännön piiriin.

Helsingissä, joulukuun 16 päivänä 1970.

Margit Eskman.
Arvo Ahonen.
Valdemar Sandelin.
Lyyli Aalto.
Sylvi Siltanen.

Ville Virtanen
Arvo Ahonen

Kirkonkylän koulukunta 16 oppilasta (1970)

Takana Tuomo Salminen, Pekka Heikkinen, Jorma Kinnunen, Matti Leppänen, Reijo Mäkinen, Seppo Rantanen, Veikko Lehtonen, Jaakko Virtanen, Olavi Koskinen, Pentti Ahonen, Kalevi Turunen, Aarne Hämäläinen, Eino Rautiainen, Sakari Nieminen

Edessä Helena Virtanen, Sirkka Leinonen, Tuula Mäkelä, Anja Koskinen, Marjatta Ruotsalainen, Liisa Heikkilä, Kaisa Lehtinen, Merja Salonen, Päivi Koskela, Tarja Hämäläinen, Sinikka Rautiainen, Ritva Nieminen, Leena Turunen

Suuren valiokunnan mietintö n:o 162 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. Pekkarisen n. lakialoitteen n:o 401, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 42 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Samalla suuri valiokunta puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 401 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys :o 136 laiksi eräistä palkkatuloista verotuk-:ssa tehtävistä vähennyksistä annetun lain ıuuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarain-valiokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 42 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 162, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* eräistä palkkatuloista verotuksessa tehtävistä vähennyksistä 22 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain (582/67) 7 §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (886/69), ja *lisätään* lain 1 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Verojohtajan tulee yksinään työskentelevän erovelvollisen pyynnöstä määrätä, että vero-elvollisen palkkatulosta 1 momentin säännös-:n estämättä vähennetään moottorisahan käy-östä aiheutuneina kustannuksina 40 prosenttia.

7 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosilta 1968—1971 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa.

Tämän lain 1 §:n 2 momenttia sovelletaan vain vuodelta 1971 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kuopion korkeakoulusta.

Maaliskuun 25 päivänä 1966 annettiin laki Kuopion korkeakoulun perustamisesta (185/66), jonka 1 §:n mukaan akateemisen työvoiman tarpeen tyydyttämiseksi lisätään opiskelumahdollisuuksia perustamalla opetusministeriön alaisena toimiva, ensi sijassa lääketieteellistä, hammaslääketieteellistä ja luonnontieteellistä opetusta antava ja näiden alojen tutkimusta suorittava korkeakoulu Kuopion kaupunkiin. Perustettavan korkeakoulun järjestysmuodosta, opetusalasta sekä viroista ja toimista on saman pykälän mukaan säädettävä erikseen. Lain 2 §:n mukaan asetetaan korkeakoulun suunnittelua ja toiminnan aloittamisen valmistelua varten väliaikainen hallintoelin, josta säädetään asetuksella.

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi Kuopion korkeakoulun perustamisesta eduskunta ilmoitti edellyttävänsä, että myöhemmin ryhdytään toimenpiteisiin opetuksen laajentamiseksi myös muille aloille, joiden kehittämiseen Kuopion korkeakoulussa on erityistä aihetta, ja totesi samalla, että korkein yliopistollinen opetus ja tutkimus olisi Itä-Suomessa pyrittävä mahdollisimman suuressa määrin keskittämään yhdelle paikkakunnalle.

Opetusministeriö asetti 14 päivänä huhtikuuta 1966 Kuopion korkeakoulun valmistelutoimikunnan, joka on antanut valtioneuvostolle kaksi mietintöä (Komiteanmietinnöt 1967: B 55 ja 1969: B 61). Valmistelutoimikunnan I osamietinnössä käsitellään lähinnä Kuopion korkeakoulun laajuutta, opinaloja ja opetussairaalakysymystä. Työn jatkamista koskevien opetusministeriön ohjeiden ja I osamietinnöstä annettujen lausuntojen perusteella valmistelutoimikunta II osamietinnössään tarkisti aikaisemmin tekemiään esityksiä sekä käsitteli yksityiskohtaisesti opetuksen ja tutkimuksen järjestämistä, korkeakoulun laitoksia, opetussairaalakysymyksen ratkaisua, opettajien määrää, hallintoa, korkeakoulun ja sairaalan rakentamista, opiskelijoiden tiloja, opetuksen aloittamista ja rakentamisen aikataulua sekä korkeakoulun aluekysymystä.

Valmistelutoimikunta lähti siitä, että Kuopion korkeakouluun tulisi vuoden 1981 loppuun mennessä 1 100 lääketieteellistä opiskelijapaikkaa ja 900 matemaattis-luonnontieteellistä opiskelijapaikkaa. Korkeakoulun yleisrakenteen on suunniteltu perustuvaksi lääketieteen ja luonnontieteiden väliseen läheiseen yhteistyöhön, jonka toimikunta on katsonut olevan perusedellytyksenä mainittujen tieteenalojen jatkuvalle kehitykselle. Tämän mukaisesti huomattava osa lääkärikoulutuksesta tultaisiin antamaan samoissa laitoksissa, joissa vastaavien alojen luonnontieteiden opetus ja tutkimus tapahtuu. Ehdotettu menettely merkitsee huomattavaa säästöä korkeakoulun toiminnan aiheuttamissa kustannuksissa. Toimikunta on lisäksi esittänyt, että opetusohjelmaa laadittaessa perusteellisesti harkittaisiin nykyisin käytössä olevan opetusohjelman osittaista korvaamista aiheopetusohjelmalla (topic teaching), mikä antaisi opiskelijoille paremman kokonaisnäkemyksen. Samalla se eräiden arvioiden mukaan voisi lyhentää lääkäriksi valmistumisaikaa jopa yhdellä vuodella.

Maassamme on tällä hetkellä huomattava lääkärivajaus, jota lähivuosina suoritettavat sairaanhoidon organisaatiomuutokset tulevat vielä jossain määrin lisäämään. Lääkärivajausta tulee esiintymään ennen muuta Itä-Suomen alueella, minkä vuoksi hallitus katsoo, että lääketieteen opetus Kuopion korkeakoulussa tulisi aloittaa jo syyslukukaudella 1972. Myös luonnontieteen opetusta on pyrittävä käynnistämään niin varhaisessa vaiheessa kuin se käytettävissä olevissa tiloissa on mahdollista. Tähän on hallituksen mielestä mahdollisuuksia sen vuoksi, että lääketieteen peruskoulutuksessa tarvittavalla opettajavoimalla on mahdollista antaa opetusta myöskin luonnontieteen opiskelijoille.

Kuopion korkeakoulussa tulee hallituksen kannan mukaan käyttää hyväksi kaikkia mahdollisuuksia, joilla lääkäreiden koulutusaikaa voidaan lyhentää. Sen vuoksi hallitus pitää tärkeänä sitä, että Kuopion korkeakoulun alustavassa opetusohjelmassa esitetty lääkäreiden peruskoulutusvaiheesta alkava linjajakoisuus toteutetaan. Tällöin Kuopion korkeakoulussa tulee pääpaino asettaa avosairaanhoitoon koulutettavien lääkäreiden valmistumiselle, joskin hallitus edellyttää, että opetuksen tason ja opetussairaalan toiminnan turvaamiseksi myöskin lääketieteen tutkija- ja sairaalalääkäreiden koulutusta tullaan järjestämään. Jotta korkeakoulussa tarjoutuisi hyvät mahdollisuudet avosairaanhoidon lääkäreiden perus- ja jatkokoulutukselle, hallitus edellyttää, että niin hyvin korkeakoulun tähän koulutukseen osallistuvien laitosten kuin sairaalankin suunnittelussa otetaan huomioon tämän koulutuksen aiheuttamat erityisvaatimukset. Kun Kuopion korkeakoulusta tällä tavalla lääketieteen osalta kehittyy tyypillisesti avohoidon palvelukseen kouluttava laitos, on hallituksen mielestä pyrittävä järjestämään myöskin avohoidon lääkäreiden ajankohtaista täydennyskoulutusta Kuopion korkeakoulun yhteydessä.

Hallitus pitää tärkeänä, että Kuopion korkeakoulussa voidaan järjestää mahdollisimman suotuisat olosuhteet erityisesti avosairaanhoidon lääkärikoulutusta ajatellen. Tässä tarkoituksessa hallitus esittää, että Kuopion korkeakouluun perustetaan avosairaanhoidon kannalta keskeistä kansanterveystieteen tutkimusta varten kansanterveystieteen tutkimuslaitos, joka toimisi kansanterveystieteen osaston kanssa läheisessä yhteistoiminnassa. Kansanterveystieteen tutkimuslaitos suorittaa tutkimustyötä sairauksien levinneisyydestä ja esiintymisestä varsinkin Itä-Suomessa, jossa sairastavuus on tunnetusti korkein maassamme, kiinnittäen erityistä huomiota sairaiden elinympäristöissä vallitseviin erityisolosuhteisiin ja niiden mahdollisiin syy-yhteyksiin sairauksien esiintymisessä. Kansanterveystieteen tutkimuslaitoksen tutkimustoimintaa vahvistavat ja täydentävät luonnontieteiden osastot, eritoten ekologian osasto, joka suunnitellussa muodossaan tulee olemaan tärkeä yhdysside ekologisista luonnontieteistä kansanterveystieteen opetus- ja tutkimuskenttään.

Kuopion korkeakoulussa annettava luonnontieteiden opetus ja siellä harjoitettava tutkimus on välttämätön perusopetus huomioon ottaen pyrittävä suuntaamaan sovellettuihin luonnontieteisiin, erityisesti lääketiedettä, sairaalalaitosta, terveydenhuoltoa, ympäristönhuoltoon ja yhdyskuntasuunnitteluun kohdistuvaa tutkimustyötä sekä teollisia sovellutuksia palveleville aloille. Kuopion korkeakouluun tulevan opetuksen täydentäminen yhteiskuntatieteellisillä aineilla on välttämätöntä sen vuoksi, että edellä esitetty opiskelijoiden kouluttaminen sovellettujen luonnontieteiden palvelukseen jää biologiankin osalta muussa tapauksessa puutteelliseksi. Kaikilla mainituilla aloilla erityiskoulutettujen luonnontieteilijöiden tarve maassamme on ilmeinen. Tämä suuntaus tarjoaa samalla hyvät mahdollisuudet Kuopion korkeakoulun suunnitelmalliseen omaleimaisuuteen ja poistaa suurelta osin vaarat naapurikorkeakoulujen opetusohjelmien haitallisista päällekkäisyyksistä. Luonnontieteiden eri alojen opetussuunnitelmat on kuitenkin laadittava Kuopion korkeakoulussa siten, että ne tarjoavat sitä haluaville opiskelijoille mahdollisuuden myös alan koulunopettajiksi valmistumiseen. Tarkoituksena on, että Kuopion korkeakoulu tulee valmistelemaan luonnontieteiden opetusohjelmien yksityiskohdat ja mahdolliset erityisjärjestelyt yhteistyössä Joensuun korkeakoulun kanssa.

Kuopion korkeakoulun hallintojärjestelmästä hallitus katsoo, että se korkeakoulun yleisrakenteen perusteella luontevimmin voidaan rakentaa osasto-pohjalle, mikä tarjoaa suuremmat mahdollisuudet tarkoituksenmukaiseen aineyhdistelmien valintaan ja opettajavoiman hyväksikäyttöön kuin nykyisin useimmissa korkeakouluissa käytössä oleva tiedekuntajako. Hallinnollisesti korkeakouluun tulee kolme tasoa: laitokset, osastot ja keskushallinto. Kuopion korkeakoulussa on näiden suhteen syytä noudattaa soveltuvilta osin samanlaista käytäntöä kuin muissakin Suomen korkeakouluissa tullaan noudattamaan.

Korkeakoulussa tulee näin ollen olemaan kahdeksan osastoa: matematiikan, fysiikan ja kemian osasto, yleisen biologian osasto, ekologian osasto, kansanterveystieteen osasto, yhteiskuntatieteiden osasto, lääketieteen kliinis-teoreettinen osasto, hammaslääketieteen osasto ja lääketieteen kliininen osasto.

Kuopion korkeakoulun valmisteluelinten laatimien suunnitelmien mukaan korkeakoulussa tulisivat olemaan seuraavat laitokset.

Matematiikan, fysiikan ja kemian osasto jakaantuu kolmeen laitokseen, jotka ovat sovel-

letun matematiikan laitos, fysiikan laitos ja kemian laitos.

Yleisen biologian osastossa on viisi laitosta: biokemian, anatomian, fysiologian ja mikrobiologian sekä perinnöllisyystieteen laitokset.

Ekologian osasto jakaantuu biotaksonomian laitokseen, ekologian laitokseen ja maantieteen ja sosiaaliekologian laitokseen.

Kansanterveystieteen osastoon kuuluvat seuraavat laitokset: kansanterveystieteen laitos ja sosiaalilääketieteen laitos sekä lääketieteellisen sosiologian ja psykologian laitos.

Yhteiskuntatieteiden osaston ja hammaslääketieteen osaston kohdalta ovat yksityiskohtaiset suunnitelmat vielä valmisteilla.

Lääketieteen kliinis-teoreettinen osasto käsittää seuraavat laitokset: farmakologian laitos, patologian laitos ja kliinisen mikrobiologian laitos sekä näiden lisäksi tarvittavat tilat kliinisen alan tutkijoille.

Lääketieteen kliininen osasto tulee toimimaan korkeakoulun ja asianomaisten kuntien yhteisesti omistamassa yliopistollisessa keskussairaalassa, jonka pääosan tulee muodostamaan nykyinen Kuopion keskussairaala, täydennettynä siitä puuttuvilla erityisaloilla sekä laajennettuna korkeakoulun opetuksen tarpeita vastaavaksi.

Laajan itäisen Suomen terveydenhoito- ja kulttuuritarpeiden kannalta hallitus pitää tärkeänä sitä, että Kuopion korkeakoulun toiminta voidaan aloittaa mahdollisimman pian eli syyslukukaudella 1972, kuten edellä on esitetty. Tämän lain edellyttämät perustamis- ja rakentamistoimenpiteet toteutetaan asteittain sitä mukaa kuin valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen myönnetään määrärahoja.

Kuopion korkeakoulun toiminta tullaan aloittamaan väliaikaisissa tiloissa, joita hallituksen saamien selvitysten mukaan Kuopiossa on saatavissa ja joiden kunnostamisessa Kuopion kaupunki on lupautunut avustamaan. Korkeakoulun varsinaisiin rakennustöihin tulisi päästä v. 1973 ja pääosa rakennuskustannuksista, jotka valmistelutoimikunta on arvioinut 71.92 miljoonaksi markaksi, sijoittuisi 1970-luvun jälkipuoliskolle ja seuraavan vuosikymmenen vaihteeseen.

Hallitus on edellä kerrotun pohjalta valmistanut oheisen ehdotuksen laiksi Kuopion korkeakoulusta. Ehdotuksen eräistä yksityiskohdista hallitus lausuu vielä seuraavaa:

1 §. Niistä aloista, joiden tulee olla edustettuina Kuopion korkeakoulussa mainitaan laissa korkeakoulun perustamisesta erityisesti lääketiede, hammaslääketiede ja luonnontieteet. Näiden lisäksi tulevat ensisijaisina kysymykseen yhteiskuntatieteet, joiden merkitys lääketieteen ja luonnontieteiden yhteydessä on yhä kasvamassa ja joiden opetusta ja tutkimusta on sen vuoksi tärkeää järjestää korkeakoulun kokonaisuuden kannalta sopivassa määrin.

10 §. Joustavuuden lisäämiseksi virkoja täytettäessä on hallituksen mielestä mahdollisuuksia professorin ja apulaisprofesorin viran täyttämiseen kutsusta sopivalla tavalla laajennettava. Tässä mielessä hallitus katsoo, että kutsumisen edellytyksenä tulee olla, että asianomaisen henkilön pätevyys virkaan on todettu ja että hänen nimittämisensä on korkeakoulun tehtävän kannalta tarkoituksenmukaista.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Kuopion korkeakoulusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kuopion korkeakoulun tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta ja tieteellistä sivistystä sekä antaa ylintä opetusta korkeakoulussa edustetuilla aloilla.

2 §.

Korkeakoulun kotipaikkana on Kuopion kaupunki.

Tarvittaessa voidaan korkeakoulun laitoksia sijoittaa myös muille paikkakunnille.

3 §.

Korkeakoulu on opetusministeriön alainen. Sisäisissä asioissaan korkeakoululla on itsehallinto siten kuin asetuksella säädetään.

4 §.

Korkeakoulussa on matematiikan, fysiikan ja kemian osasto, yleisen biologian osasto, ekologian osasto, kansanterveystieteen osasto, yhteiskuntatieteiden osasto, lääketieteen kliinisteoreettinen osasto, hammaslääketieteen osasto ja lääketieteen kliininen osasto.

Korkeakoulussa on lisäksi kansanterveyden tutkimuslaitos, joka suorittaa kansanterveyteen vaikuttavien tekijöiden tutkimusta ja edistää yleistä tietämystä tällä alalla.

Korkeakoulussa voi olla tulo- ja menoarvion rajoissa muitakin tutkimus- ja palvelulaitoksia.

5 §.

Korkeakouluun voidaan perustaa seuraavia virkoja ja toimia: professorin, apulaisprofessorin, sihteerin, kirjastonjohtajan, kirjastonhoitajan, laboratorioinsinöörin, toimistopäällikön, yliassistentin, lehtorin ja amanuenssin virkoja sekä toimistosihteerin, kanslistin, apulaiskanslistin ja toimistoapulaisen toimia.

Lisäksi voidaan korkeakouluun nimittää dosentteja ja ottaa ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä. Korkeakoulussa voi myös olla työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

6 §.

Korkeakoulun hallinnosta säädetään asetuksella.

Yliopistollisista keskussairaaloista annetussa laissa (392/56) tarkoitetun lääketieteellisen tiedekunnan tehtäviä tulee Kuopion korkeakoulussa hoitamaan asetuksella määrätty hallintoelin.

7 §.

Korkeakoulun virka- ja opetuskielenä on suomi.

Ulkomaalainen opettaja, joka on määrätty joko tilapäisesti tai hallitusmuodon 84 §:n mukaan vakinaisesti toimimaan opettajana korkeakoulussa, saa käyttää opetuskielenä muuta kuin suomen kieltä.

Opiskelijain oikeudesta käyttää kuulusteluissa ja tutkinnoissa muuta kuin suomen kieltä säädetään asetuksella.

8 §.

Korkeakoulun opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaaditaan, että virkaan tai toimeen pyrkivä on asetuksessa säädetyllä tavalla osoittanut riittävästi hallitsevansa suomen kieltä. Opettajalta vaadittavasta ruotsin kielen taidosta säädetään asetuksella.

Muuhun kuin opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaadittavasta kielitaidosta on voimassa mitä valtion virkamieheltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (149/22) on säädetty.

9 §.

Asetuksella säädetään, millä edellytyksillä henkilö, joka ei ole suorittanut ylioppilastutkintoa, voi päästä opiskelijaksi korkeakouluun.

10 §.

Avoinna olevaan professorin tai apulaisprofessorin virkaan voidaan kutsusta nimittää henkilö, jonka pätevyys virkaan on todettu ja jonka nimittäminen on korkeakoulun tehtävän kannalta tarkoituksenmukaista.

11 §.

Korkeakoululla on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja, joiden hoitamisesta ja käyttämisestä säädetään asetuksella.

12 §.

Professorin tai muun opettajan viran perustamisesta korkeakouluun lahjavaroilla säädetään kussakin tapauksessa annettavalla asetuksella.

Tällaisen viran haltijalla on samat oikeudet ja soveltuvin osin samat velvollisuudet kuin muulla vastaavalla korkeakoulun opettajalla.

13 §.

Korkeakoulu ja sen laitokset voivat suorittaa valtion ja kunnan viranomaisille sekä yksityisille ja yhteisöille näiden tilaamia tieteellisiä tutkimuksia ja muita palvelutehtäviä. Tilatuista tutkimuksista ja palvelutehtävistä perittävistä maksuista säädetään asetuksella.

Edellä tarkoitetut maksut määrätään eräiden viranomaisten virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

14 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Jo ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Opetusministeri *Jaakko Itälä.*

13705/70

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi Kuopion korkeakoulusta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 6 päivältä marraskuuta 1970 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 137. Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä samaa asiaa koskevana ed. Linkolan ym. lakialoitteen n:o 400, joka niin ikään sisältää ehdotuksen laiksi Kuopion korkeakoulusta. Asiantuntijoina valiokunta on kuullut lainsäädäntöneuvos M. Ahoa lainvalmistelukunnasta, Kuopion korkeakoulun rehtoria O. Castrenia, valtiotieteiden ylioppilas K. Eskolaa Suomen Ylioppilaskuntien Liitosta, opetusministeri J. Itälää, Helsingin yliopistosta apulaisprofessori J. Jalasta, professori H. Jokelaa ja professori M. Juvaa, Kuopion kaupunginjohtajaa E. Luukkosta, valtiotieteiden ylioppilas J. Mäkelää Suomen Ylioppilaskuntien Liitosta, hallitusneuvos U. Nevalaa sosiaali- ja terveysministeriöstä, pääjohtaja L. Noroa lääkintöhallituksesta, korkeakouluneuvos J. Nummista opetusministeriöstä, dosentti E. Pulliaista Helsingin yliopistosta, humanististen tieteiden kandidaatti M. Pyhälää Suomen Ylioppilaskuntien Liitosta ja Suomen Medisiinariliiton pääsihteeriä M. Rimpelää. Hallituksen esityksen ja lakialoitteen käsiteltyään valiokunta kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää ehdotetun lain aikaansaamista tarpeellisena ja on näin ollen asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut aiheelliseksi tehdä seuraavat huomautukset ja muutosehdotukset.

Valiokunnan mielestä on opiskelijoiden etujen kannalta välttämätöntä, että opintoihin kohdistuva ohjaus ja neuvonta, opintojen yleinen suunnittelu sekä opiskeluun liittyvät opiskelijoille tarpeelliset käytännön järjestelyt hoidetaan korkeakoulussa mahdollisimman tehokkaasti ja asiantuntevasti. Tämän vuoksi korkeakouluun tulisi voida perustaa näitä tehtäviä varten erityinen opintosihteerin virka, jonka kelpoisuusehtona on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto. Valiokunta on tehnyt tätä tarkoittavan lisäyksen lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentissa olevaan virkaluetteloon.

Opetuksen ja tutkimuksen tehokas järjestäminen edellyttää, että korkeakoulussa on, sen aloittaessa toimintansa, professorien ja muiden tutkijoiden ja opettajien ohella myös riittävä määrä dosentteja ja assistentteja. Tämän vuoksi valiokunta on katsonut tarpeelliseksi lisätä lakiehdotuksen 5 §:n 2 momenttiin assistentteja koskevan nimenomaisen maininnan.

Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että korkeakoulussa kiinnitetään riittävästi huomiota opiskelijoiden fyysisen kunnon ylläpitämiseen ja kehittämiseen, ja edellyttää, että korkeakouluun palkataan tätä taräoittavaa toimintaa varten asianmukaisen koulutuksen saanut päätoiminen liikunnanohjaaja.

Edelleen valiokunta pitää tärkeänä, että kansanterveyden tutkimuslaitoksen toiminta suunnataan ensisijaisesti Itä-Suomeen ja että tällöin kiinnitetään erityistä huomiota sanotulla alueella yleisesti esiintyviin sairauksiin niin kuin sydänsairauksiin ja syöpään.

Lakiehdotuksen 4 §:n 2 momenttiin, 6 §:n 2 momenttiin ja 13 §:n 2 momenttiin valiokunta on tehnyt mahdollista laatua olevat korjaukset.

Kun valiokunta on asettunut kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä, ehdotetaan lakialoitteeseen n:o 400 sisältyvä lakiehdotus hylättäväksi.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki
Kuopion korkeakoulusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—3 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
Lisäksi korkeakoulussa on (*poist.*) kansanterveyden tutkimuslaitos, joka suorittaa kansanterveyteen vaikuttavien tekijöiden tutkimusta ja edistää yleistä tietämystä tällä alalla.
(3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

5 §.
Korkeakouluun voidaan perustaa seuraavia virkoja ja toimia: professorin, apulaisprofessorin, sihteerin, kirjastonjohtajan, kirjastonhoitajan, laboratorioinsinöörin, toimistopäällikön, yliassistentin, lehtorin, (*poist.*) amanuenssin *ja opintosihteerin* virkoja sekä toimistosihteerin, kanslistin, apulaiskanslistin ja toimistoapulaisen toimia.
Lisäksi voidaan korkeakouluun nimittää dosentteja ja ottaa *assistentteja ja muita* ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä. Korkeakoulussa voi myös olla työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

6 §.
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
Yliopistollisista keskussairaaloista annetussa laissa (392/56) tarkoitet*tuja* lääketieteellisen tiedekunnan tehtäviä *hoitaa* Kuopion korkeakoulussa (*poist.*) *se* hallintoelin, *jolle nämä tehtävät asetuksella säädetään. Mitä sanotussa laissa muutoin on lääketieteellisestä tiedekunnasta säädetty, koskee vastaavasti Kuopion korkeakoulun lääketieteellisiä osastoja.*

7—12 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

13 §.
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
Edellä tarkoitetut maksut määrätään eräiden viranomaisten *toimituskirjoista* ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

14 ja 15 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi lakialoitteeseen n:o 400 sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Honkonen, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Ahde, Hetemäki, Häggblom, Häkämies, O. Kangas, Karhuvaara, Pursiainen, Salama, Sundqvist, Suokas, Suomi, Toivanen, Tuomioja, Westerholm ja Ääri.

Vastalause.

Hyväksymme täysin Kuopion korkeakoulun toiminnan aloittamista ja kehittämistä koskevat hallituksen perustelut, mutta emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan lakiesityksen yksityiskohdissa.

Asiasta tehdyssä rinnakkaisaloitteessa n:o 400 esitetyin perustein ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

Kuopion korkeakoulusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 § (uusi).

Korkeakouluun kuuluvat sen opettajat ja muu henkilökunta sekä sen kirjoissa olevat opiskelijat ja tutkijat.

3 § (uusi).

Korkeakoulun opettajalla ja tutkijalla on opetuksen ja tutkimuksen vapaus.

4 (2) §.

(1 mom. kuten 2 §:n 1 mom. hallituksen esityksessä.)

(Poist.) Korkeakoulun laitoksia *ja muita toimintayksiköitä voidaan* sijoittaa myös muille paikkakunnille.

5 (3) §.

(1 mom. kuten 3 §:n 1 mom. hallituksen esityksessä.)

Sisäisissä asioissaan korkeakoululla on itsehallinto (*poist.*).

6 (4) §.

Korkeakoulussa *annetaan opetusta ja tehdään tutkimusta seuraavissa aineryhmissä: matematiikka ja fysiikka sekä kemia, yleinen biologia, ekologia, yhteiskuntatieteet, kansanterveystiede, kliinis-teoreettinen lääketiede, kliininen lääketiede ja hammaslääketiede.*

Korkeakoulussa on (*poist.*) kansanterveyden tutkimuslaitos, joka suorittaa kansanterveyteen vaikuttavien tekijöiden tutkimusta ja edistää yleistä tietämystä tällä alalla.

Korkeakoulussa voi olla (*poist.*) muitakin tutkimus- ja palvelulaitoksia.

7 (5) §.

Korkeakouluun voidaan perustaa seuraavia peruspalkkaisia virkoja ja toimia: professorin, apulaisprofessorin, sihteerin, kirjastonjohtajan, kirjastonhoitaja, laboratorioinsinöörin, toimistopäällikön, yliassistentin, lehtorin, (*poist.*) amanuenssin, *apintosihteerin ja liikunnanohjaajan* virkoja sekä toimistosihteerin, kanslistin, apulaiskanslistin ja toimistoapulaisen toimia.

(2 mom. kuten 5 §:n 2 mom. hallituksen esityksessä.)

8 (6) §.

Korkeakoulun hallin*toa hoitavat lähinnä rehtorinvirasto, hallitus ja muut asetuksella tarkemmin järjestettävät hallintoelimet.*

Kolleegiseen tapaan järjestetyissä hallintoelimissä on opettajien, muun henkilökunnan ja tutkijoiden sekä opiskelijoiden edustajia.

(3 mom. kuten 6 §:n 2 mom. hallituksen esityksessä.)

9 (7) §.

(1 mom kuten 7 §:n 1 mom. hallituksen esityksessä.)

Ulkomaalainen opettaja, joka on määrätty (*poist.*) toimimaan opettajana korkeakoulussa, saa käyttää opetuskielenä muuta kuin suomen kieltä.

(3 mom. kuten 7 §:n 3 mom. hallituksen esityksessä.)

10 (8) §.

Korkeakoulun opettajan vir*an* tai toim*en haltijalta* vaadit*tavasta kielitaidosta säädetään asetuksella.*

(*Poist.*)

11 (9) §.

Oikeudesta päästä opiskelemaan korkeakouluun ja korkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista säädetään erikseen.

12 (10) §.

(Kuten 10 § hallituksen esityksessä.)

13 (11 ja 12) §.

(1 mom. kuten 11 § hallituksen esityksessä.)

Jos korkeakouluun perustetaan lahjavaroilla virka, on tällaisen viran haltijalla samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muun vastaavan viran haltijalla.

14 (13) §.

(Kuten 13 § hallituksen esityksessä.)

15 § (uusi).

Muutoksenhausta korkeakoulun hallintoelinten päätöksiin säädetään erikseen.

16 (14) §.

(Kuten 14 § hallituksen esityksessä.)

17 (15) §.

(Kuten 15 § hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Anna-Liisa Linkola.
Juha Vikatmaa.
Erkki Häkämies.
Sinikka Karhuvaara.
Elsi Hetemäki.
Raino Westerholm.
Viljo Suokas.
Ingvar S. Melin.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 169 hallituksen esityksen johdosta laiksi Kuopion korkeakoulusta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. Linkolan ym. lakialoitteen n:o 400, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 15 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sivistysvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 400 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Kuopion korkeakoulusta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 137 laiksi Kuopion korkeakoulusta, ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 15 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 169, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Kuopion korkeakoulusta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kuopion korkeakoulun tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta ja tieteellistä sivistystä sekä antaa ylintä opetusta korkeakoulussa edustetuilla aloilla.

2 §.

Korkeakoulun kotipaikkana on Kuopion kaupunki.

Tarvittaessa voidaan korkeakoulun laitoksia sijoittaa myös muille paikkakunnille.

3 §.

Korkeakoulu on opetusministeriön alainen.

Sisäisissä asioissaan korkeakoululla on itsehallinto siten kuin asetuksella säädetään.

4 §.

Korkeakoulussa on matematiikan, fysiikan ja kemian osasto, yleisen biologian osasto, ekologian osasto, kansanterveystieteen osasto, yhteiskuntatieteiden osasto, lääketieteen kliinisteoreettinen osasto, hammaslääketieteen osasto ja lääketieteen kliininen osasto.

Lisäksi korkeakoulussa on kansanterveyden tutkimuslaitos, joka suorittaa kansanterveyteen vaikuttavien tekijöiden tutkimusta ja edistää yleistä tietämystä tällä alalla.

Korkeakoulussa voi olla tulo- ja menoarvion rajoissa muitakin tutkimus- ja palvelulaitoksia.

5 §.

Korkeakouluun voidaan perustaa seuraavia virkoja ja toimia: professorin, apulaisprofessorin, sihteerin, kirjastonjohtajan, kirjastonhoitajan, laboratorioinsinöörin, toimistopäällikön, yliassistentin, lehtorin, amanuenssin ja opintosihteerin virkoja sekä toimistosihteerin, kanslistin, apulaiskanslistin ja toimistoapulaisen toimia.

Lisäksi voidaan korkeakouluun nimittää dosentteja ja ottaa assistentteja ja muita ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä. Korkeakoulussa voi myös olla työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

6 §.

Korkeakoulun hallinnosta säädetään asetuksella.

Yliopistollisista keskussairaaloista annetussa laissa (392/56) tarkoitettuja lääketieteellisen tiedekunnan tehtäviä hoitaa Kuopion korkeakoulussa se hallintoelin, jolle nämä tehtävät asetuksella säädetään. Mitä sanotussa laissa muutoin on lääketieteellisestä tiedekunnasta säädetty, koskee vastaavasti Kuopion korkeakoulun lääketieteellisiä osastoja.

7 §.

Korkeakoulun virka- ja opetuskielenä on suomi.

Ulkomaalainen opettaja, joka on määrätty joko tilapäisesti tai hallitusmuodon 84 §:n mukaan vakinaisesti toimimaan opettajana korkeakoulussa, saa käyttää opetuskielenä muuta kuin suomen kieltä.

Opiskelijain oikeudesta käyttää kuulusteluissa ja tutkinnoissa muuta kuin suomen kieltä säädetään asetuksella.

8 §.

Korkeakoulun opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaaditaan, että virkaan tai toimeen pyrkivä on asetuksessa säädetyllä tavalla osoittanut riittävästi hallitsevansa suomen kieltä. Opettajalta vaadittavasta ruotsin kielen taidosta säädetään asetuksella.

Muuhun kuin opettajan virkaan tai toimeen pääsemiseksi vaadittavasta kielitaidosta on voimassa mitä valtion virkamieheltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa (149/22) on säädetty.

9 §.

Asetuksella säädetään, millä edellytyksillä henkilö, joka ei ole suorittanut ylioppilastutkintoa, voi päästä opiskelijaksi korkeakouluun.

10 §.

Avoinna olevaan professorin tai apulaisprofessorin virkaan voidaan kutsusta nimittää henkilö, jonka pätevyys virkaan on todettu ja jonka nimittäminen on korkeakoulun tehtävän kannalta tarkoituksenmukaista.

11 §.

Korkeakoululla on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja, joiden hoitamisesta ja käyttämisestä säädetään asetuksella.

12 §.

Professorin tai muun opettajan viran perustamisesta korkeakouluun lahjavaroilla säädetään kussakin tapauksessa annettavalla asetuksella.

Tällaisen viran haltijalla on samat oikeudet ja soveltuvin osin samat velvollisuudet kuin muulla vastaavalla korkeakoulun opettajalla.

13 §.

Korkeakoulu ja sen laitokset voivat suorittaa valtion ja kunnan viranomaisille sekä yksityisille ja yhteisöille näiden tilaamia tieteellisiä tutkimuksia ja muita palvelutehtäviä. Tilatuista tutkimuksista ja palvelutehtävistä perittävistä maksuista säädetään asetuksella.

Edellä tarkoitetut maksut määrätään eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavain maksujen perusteista 17 päivänä lokakuuta 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

14 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Jo ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annettu laki (434/65), sellaisena kuin se on muutettuna 14 päivänä marraskuuta 1969 annetulla lailla (689/69), on voimassa vuoden 1970 loppuun. Koska lain säännökset ovat edelleen tarpeellisia vuoden 1971 aikana maatalouden hintapoliittista tukea jaettaessa, esitetään, että lain voimassaoloaikaa pidennetään vuoden 1971 loppuun.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun lain 10 §, sellaisena kuin se on 14 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (689/69), näin kuuluvaksi:

10 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1971 loppuun.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 6 päivänä marraskuuta 1970 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 138. Kuultuaan asiantuntijoina kansliapäällikkö, hallitusneuvos Pauli Lehtosaloa maatalousministeriöstä, toimistopäällikkö Keijo Sipilää maataloushallituksesta, osastopäällikkö Mauno Kangasniemeä Suomen Kunnallisliitosta, joka ilmoitti edustavansa myös Suomen Kaupunkiliittoa, ja varatuomari Viking Sundströmiä Finlands svenska kommunförbundista, valiokunta esittää seuraavaa.

Puheena oleva laki on voimassa kuluvan vuoden loppuun. Hallitus esittää, että lain voimassaoloaikaa jatkettaisiin vuoden 1971 loppuun.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys n:o 107 laiksi maataloushallinnosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitys sisältää muun ohessa ehdotuksen laiksi maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta. Viimeksi mainitun lakiehdotuksen 10 §:n mukaan laki tulisi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971 ja sillä kumottaisiin maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annettu laki. Tämän vuoksi ja kun vuoden 1971 tammi-helmikuun aikana ei olisi lainkaan lakia puheena olevien tehtävien hoitamisesta valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja Mäkinen, jäsenet Breilin, Jokinen, R. Kangas, Liedes, Loikkanen, Mäki, Pekonen, Rytkönen, Stenbäck, Syrjä, Tikkanen, S. Westerlund ja Volotinen sekä varajäsen Salmenkivi.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 113 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 10 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 138 laiksi maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 10 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 113, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalouden hintapoliittisen tuen jakamiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun lain 10 §, sellaisena kuin se on 14 päivänä marraskuuta 1969 annetussa laissa (689/69), näin kuuluvaksi:

10 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1971 loppuun.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Valtion varmuusvarastoista 23 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain 1 §:n 2 momentti on viimeksi 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (805/69) muutettu väliaikaisesti siten, että varastoituja tavaroita voidaan myydä tai vaihtaa paitsi lain 1 momentissa mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi ja tavaran pilaantumisvaaran tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi myös, milloin kauppa- tai valuuttapoliittiset syyt niin vaativat. Kauppa- ja valuuttapoliittisia syitä myynnin tai vaihdon edellytyksinä voidaan kuitenkin käyttää vain kuluvan vuoden loppuun saakka, minkä jälkeen lain 1 §:n 2 momentti tulee jälleen voimaan sellaisena kuin se oli ennen lain väliaikaista muuttamista.

Lain suomia valtuuksia myydä varmuusvarastoituja tavaroita kauppa- tai valuuttapoliittisista syistä on edellisenä vuosina jouduttu käyttämään eräissä poikkeusluontoisissa tapauksissa. Samoin kuin tähänkin asti Hallituksen olisi edelleenkin voitava välttämättömän tarpeen vaatiessa varautua myymään varmuusvarastoituja tavaroita edellä mainituista syistä voidakseen helpottaa kauppasopimusten toteuttamista ja estääkseen vaihtokelpoisten valuuttojen tarpeetonta supistumista. Tämän vuoksi esitetään varmuusvarastolain 1 §:n 2 momenttia edelleenkin väliaikaisesti muutettavaksi aikaisempaa vastaavalla tavalla vuoden 1971 loppuun.

Edellä olevan perusteella esitetään Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion varmuusvarastoista 23 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain (531/58) 1 §:n 2 momentti väliaikaisesti näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Varastoituja tavaroita voidaan 1 momentissa mainitun tarkoituksen toteuttamiseksi ja myös, milloin se tavaran pilaantumisvaaran tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi on tarpeen taikka milloin kauppa- tai valuuttapoliittiset syyt niin vaativat, myydä tai vaihtaa.

Tämä laki, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, on voimassa vuoden 1971 loppuun, minkä jälkeen valtion varmuusvarastoista annetun lain 1 §:n 2 momentti tulee jälleen voimaan sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1958 annetussa laissa (531/58).

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Arne Berner*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunta on kuluvan marraskuun 6 päivänä ähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltaaksi hallituksen esityksen n:o 139 laiksi valion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaiesta muuttamisesta.

Esityksen tarkoituksena on jatkaa varmuusarastolain väliaikaista muuttamista koskevan ain (612/61) voimassaloaikaa ja siten mahollistaa se, että varmuusvarastoihin sijoitettuja avaroita saadaan ensi vuodenkin aikana myydä, aitsi tavaran käyttökelpoisuuden ylläpitämieksi, myös silloin, kun kauppa- tai valuuttapoiittiset syyt niin vaativat.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut ehdotetun lainmuutoksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Valiokunta on siten, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsitttelyyn valiokunnassa ovat ottaeet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenohtaja Siltanen ja jäsenet Eskman, Haukipuro, Koivunen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir ja Vainio, sekä varajäsenet Ahonen, Karpola, Kurppa, Lintilä, Mykkänen ja Turunen.

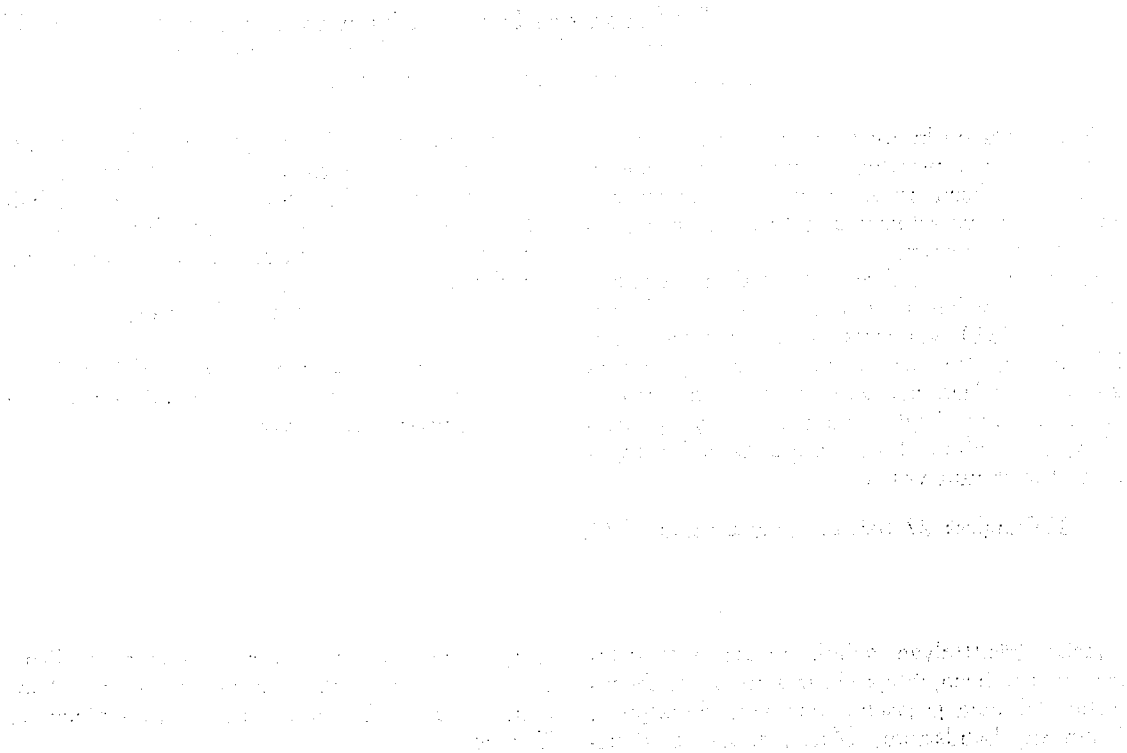

Suuren valiokunnan mietintö n:o 127 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 36 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys :o 139 laiksi valtion varmuusvarastoista anetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, ja duskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 36 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 127, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtion varmuusvarastoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtion varmuusvarastoista 23 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain (531/58) 1 §:n 2 momentti väliaikaisesti näin kuuluvaksi:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Varastoituja tavaroita voidaan 1 momentissa ainitun tarkoituksen toteuttamiseksi ja myös, illoin se tavaran pilaantumisvaaran tai muun ihen verrattavan syyn vuoksi on tarpeen ikka milloin kauppa- tai valuuttapoliittiset yt niin vaativat, myydä tai vaihtaa.

Tämä laki, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, on voimassa vuoden 1971 loppuun, minkä jälkeen valtion varmuusvarastoista annetun lain 1 §:n 2 momentti tulee jälleen voimaan sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1958 annetussa laissa (531/58).

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sosiaalihallituksesta annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamisesta.

Valtioneuvosto on 30 päivänä marraskuuta 1967 tehnyt periaatepäätöksen lääninhallinnon järjestysmuodon kehittämisestä muun muassa siten, että eri alojen piirihallintoa siltä osin, kuin se katsotaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi sijoitetaan lääninhallinnon yhteyteen. Lääninhallinnon yhteyteen järjestetyn piirihallinnon osalta lääninhallitus tulisi kuitenkin olemaan päätöksen mukaan asianomaisen hallinnonalan keskushallinnon alainen.

Mainittu uudistus, joka on tarkoitus toteuttaa tarpeen mukaan vaiheittain, on jo suoritettu opetushallinnon osalta. Seuraavassa vaiheessa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa siirrettäväksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alaan kuuluvan piirihallinnon tehtävien hoito lääninhallituksille.

Mainittujen tehtävien hoitamista varten perustettaisiin lääninhallituksiin, Ahvenanmaan lääninhallitusta lukuunottamatta, sosiaali- ja terveysosasto. Tälle osastolle keskitettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvan piirihallinnon tehtävistä sosiaalihuollon ohjaus ja valvonta, lääninlääkärien, lääninterveyssisarten ja lääninkätilöiden tehtävien hoito, kunnallisen raittiustyön ohjaus sekä ammattientarkastuksen piirihallinto. Lääninhallitus toimisi näitä tehtäviä hoitaessaan tehtävien laadusta riippuen joko sosiaalihallituksen tai lääkintöhallituksen taikka sosiaali- ja terveysministeriön alaisena.

Tehtävien siirto on tarkoitus toteuttaa 1 päivästä maaliskuuta 1971 lukien.

Organisaatiomuutoksella on tarkoitus lisätä keskitystä ja koordinointia hallintotoiminnassa läänin puitteissa sekä luoda entistä paremmat edellytykset eri viranomaisten yhteistoimintaan ja yhteistyössä tapahtuvaan läänin olojen kehittämiseen. Lääninhallitukset saisivat tämän keskityksen kautta lisää monipuolista erityisasiantuntemusta ja samalla tulisi myös sosiaali- ja terveysministeriön alaisen piirihallinnon käyttöön lääninhallituksen asiantuntemus hallintoasioiden hoidossa.

Puheena olevalla organisaatiomuutoksella ei kuitenkaan vielä sellaisenaan saavuteta kaikkia keskitetyn hallinnon etuja, ellei samalla jossain määrin vahvisteta piirihallinnon toimintamahdollisuuksia. Sosiaalihuollon osalta edellytetään nykyisen henkilökunnan lisäksi lääninhallituksiin perustettavaksi yksitoista lääninsosiaaliohjaajan virkaa. Lähivuosina olisi vielä tarpeen perustaa lääneihin myös apulaistarkastajien virat. Myös terveyden- ja sairaanhoidon alalle edellytetään henkilökuntaa lisättäväksi perustamalla lääneihin lääninterveystarkastajan ylimääräisiä toimia. Kun raittiustoiminnan ohjausta varten on nykyisin vain seitsemän tilapäistä tointa, olisi tämänkin tehtävän hoitamismahdollisuuksia parannettava perustamalla tilapäisten toimien tilalle kahdeksan ylimääräistä raittiustoiminnan ohjaajan tointa. Ammattientarkastuksen osalta tulee henkilökunnan tarve harkittavaksi erikseen.

Terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnon uudelleen järjestämisestä on eduskunnalle annettu erillinen hallituksen esitys laiksi terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta. Muilta osin organisaatiomuutos on saatavissa aikaan sosiaalihuollon osalta muuttamalla sosiaalihallituksesta annettua lakia (24/68), sosiaalihuollon hallinnosta annettua lakia (34/50), huoltoapulakia (116/56), päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annettua lakia (96/61), erityislapsilisälakia (538/60), lastenkotien valtionavusta annettua lakia (852/49) ja kunnallisesta kodinhoitoavusta annettua lakia (270/66) sekä ammattientarkastuksen osalta muuttamalla ammattientarkastuslakia (72/27). Kunnallisen raittiustyön valvonnan ja ohjauksen siirto lääninhallituksiin edellyttää puolestaan asetusteitse annettavia säännöksiä. Tarkoituksenmukaisena on pidetty ehdottaa, että myös lainmuutosten voimaantulosta annet-

taisiin tarpeelliset säännökset asetuksella. Organisaatiomuutos edellyttää lisäksi muutoinkin asetusteitse annettavia täydentäviä säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

sosiaalihallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään sosiaalihallituksesta 12 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (24/68) 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä edellä tässä laissa tai muualla on säädetty, voidaan sosiaalihallitukselle kuuluvia asioita asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan sosiaalihuollon hallinnosta 20 päivänä tammikuuta 1950 annetun lain (34/50) 22 §:n 3 momentti ja muutetaan 2 §, 7 §, 13 §:n 2 momentti ja 15 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §.

Sosiaalihallituksen alaisina sosiaalihuollon piirihallintoviranomaisina ovat lääninhallitukset.

Lääninhallituksen tehtävänä on sosiaali- ja terveysministeriön ja sosiaalihallituksen ohjeiden mukaan johtaa ja valvoa toimialaansa kuuluvaa sosiaalihuoltoa sekä suunnitella ja ohjata sen kehittämistä.

Lääninhallituksessa sosiaalihuollon hallinnon tehtäviä varten olevista viroista säädetään erikseen.

7 §.

Sosiaalilautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen, lisäjäsenen ja varajäsenen vaalikelpoisuudesta sekä valitun oikeudesta kieltäytyä tointa vastaanottamasta tai erota siitä on vastaavasti voimassa, mitä kunnan luottamustoimesta yleensä on säädetty. Vaalikelpoisia lautakuntaan eivät kuitenkaan ole maaherra, lääninneuvos, lääninkamreeri, lääninasessori, sosiaalihuoltoa koskevia asioita esittelevä lääninhallituksen, sosiaalihallituksen ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamies, poliisipäällikkö, virallinen syyttäjä eikä lautakunnan alainen viranhaltija.

13 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaalihallituksella on 1 momentin säännöksestä poiketen oikeus, hankittuaan asiasta lääninhallituksen ja asianomaisen kuntien keskusjärjestön lausunnon, sosiaalihuollon tarpeen vähäisyyden vuoksi vapauttaa kunta sosiaalijohtajan tai sosiaalisihteerin asettamisesta tai, milloin sosiaalihuollon asianmukainen toteuttaminen niin vaatii, velvoittaa kunta siihen.

— — — — — — — — — — — — — — —

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Kunnallisen huoltolaitoksen johtajan ja apulaisjohtajan sekä sellaisen laitoksen sairasosaston ja mielisairasosaston osastonhoitajan vaali

on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi. Jollei vaalia vahvisteta, on asia palautettava kunnallisen viranomaisen edelleen käsiteltäväksi. Virkaan valittuun, jonka vaalin lääninhallitus vahvistaa, älköön sovellettako valtion tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annettua lakia (202/26).

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

huoltoapulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä helmikuuta 1956 annetun huoltoapulain (116/56) 18 §:n 3 momentti näin kuuluvaksi:

18 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaalihallitus voi hakemuksesta sekä hankittuaan asiasta lääninhallituksen lausunnon toistaiseksi tai määräajaksi vapauttaa kunnan velvollisuudesta hankkia 1 momentissa tarkoitettu laitos tai osuus sellaiseen, jos kunta sosiaalihuolto-oloihinsa nähden ei sellaista tarvitse tai jos laitoksen perustamisen lykkääminen on taloudellisista syistä välttämätöntä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta 10 päivänä helmikuuta 1961 annetun lain (96/61) 23 §:n 3 momentti seuraavasti:

23 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Lääninhallitus voi tarpeen mukaan hankkia esityksestä lääkintöhallituksen, poliisiviranomaisen, sosiaalilautakunnan tai muun viranomaisen lausunnon tai kutsua kuultavaksi huollettavan, asiantuntijoita ja todistajia tahi määrätä todistajain kuulustelun toimitettavaksi tuomioistuimessa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

erityislapsilisälain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1960 annetun erityislapsilisälain (538/60) 9 §, 12 §:n 2 momentti ja 18 § näin kuuluviksi:

9 §.

Sosiaalilautakunnan päätös erityislapsilisähakemukseen sekä 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun esityksen johdosta on asiakirjoineen lähetettävä 10 päivän kuluessa lääninhallitukselle tiedoksi.

12 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lääninhallituksen esityksestä sosiaalilautakunnan on otettava käsiteltäväksi ja päätettäväksi erityislapsilisän suorittamista tai lopettamista koskeva asia.

18 §.

Sosiaalilautakunnan tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä on asianosaisella sekä 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sillä lääninhallituksen virkamiehellä, jonka tehtäväksi valtionasiamiehenä muutoksen hakeminen sosiaalilautakunnan sanotunlaisiin päätöksiin on määrätty, oikeus kirjallisesti valittaa sosiaalihallitukseen viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä siitä lukien, kun asianomainen sai päätöksestä tiedon, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituskirjelmä voidaan myös antaa sosiaalilautakunnalle, jonka silloin on viipymättä lähetettävä valituskirjat omine lausuntoineen sosiaalihallitukselle. Valittajan katsotaan, jollei hän muuta näytä, saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, jona päätös on sosiaalilautakunnasta hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postiin. Sosiaalihallituksen valituksen johdosta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

lastenkotien valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lastenkotien valtionavusta 30 päivänä joulukuuta 1949 annetun lain (852/49) 4 § näin kuuluvaksi:

4 §.

Valtionapua maksetaan lastenkodille pikkulapsen hoidosta enintään siihen saakka, kun lapsi täyttää kaksi vuotta, ja sitä vanhemman lapsen huollosta muussa kuin tavallisessa lastenkodissa enintään yhden vuoden ajalta, jollei lääninhallitus ole todennut lapsen vielä senkin jälkeen olevan lastenkotihoidon tarpeessa.

Lääninhallituksen 1 momentissa mainitussa asiassa antamasta päätöksestä on oikeus valittaa sosiaalihallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen antamispäivästä lukien.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallisesta kodinhoitoavusta 6 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (270/66) 2 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

2 §.

Kunnallinen kodinhoitotoiminta on sosiaalihallituksen ja lääninhallituksen ohjauksen ja valvonnan alainen.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

ammattientarkastuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä maaliskuuta 1927 annetun ammattientarkastuslain (72/27) 1 § ja lisätään lakiin uusi 1 a § seuraavasti:

1 §.

Työntekijäin suojelua koskevien säännösten noudattamista, sikäli kuin se on säädetty ammattientarkastusviranomaisten tehtäväksi, valvovat sosiaali- ja terveysministeriö, lähinnä ministeriön ammattienylitarkastaja ja naispuolinen apulaisylitarkastaja, sekä lääninhallitus. Kunnissa on lisäksi kunnan ammattientarkastajia.

1 a §.

Lakien ja asetusten mukaan sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvia ammattientarkastusta koskevia asioita, lukuun ottamatta sellaisia, jotka ministeriön toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava, voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistaviksi.

Tämä laki kumoaa muissa laeissa olevat säännökset siltä osin, kuin ne ovat ristiriidassa tämän lain kanssa.

Tämän lain tullessa voimaan siirtyvät valtion ammattientarkastajille kuuluvat asiat lääninhallituksen käsiteltäviksi. Mitä näiden tehtävistä on säädetty tai määrätty, sovelletaan vastaavasti lääninhallituksen tehtäviin, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Helsingissä 30 päivänä lokakuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laeiksi sosiaalihallituksesta annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 6 päivänä marraskuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 140. Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina kansliapäällikkö Aarne Tarasti, vt. osastopäällikkö Veikko Kanerva ja ammattienylitarkastaja Allen Järvenpää sosiaali- ja terveysministeriöstä, kansliapäällikkö Arno Hannus sisäasiainministeriöstä, virastovaltuutettu Seppo Salminen valtiovarainministeriöstä, ylijohtaja Veijo Lappalainen sosiaalihallituksesta, sosiaaliasiainsihteeri Kauno Liukkonen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalihuollon piiritarkastaja Mauno Nevalainen, kunnallisen raittiuslautakuntatoiminnan piiriohjaaja Lauri Kaisalmi sekä naispuolinen ammattientarkastaja Hilkka Linna. Käsiteltyään asian valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esitys perustuu valtioneuvoston 30 päivänä marraskuuta 1967 tekemään periaatepäätökseen lääninhallinnon järjestysmuodon kehittämiseksi muun muassa siten, että eri alojen piirihallintoa siltä osin, kuin se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, sijoitetaan lääninhallinnon yhteyteen. Näin järjestetyn piirihallinnon osalta lääninhallitus tulisi kuitenkin olemaan asianomaisen hallinnonalan keskushallinnon alainen.

Hallituksen esitys kuuluu osana siihen organisatiomuutokseen, jonka tarkoituksena on siirtää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alaan kuuluvien piirihallinnon tehtävien hoitoa lääninhallituksille. Esityksessä ehdotetaan sosiaalihallinnon osalta sosiaalihuollon piiritarkastuksen sekä ammattientarkastuksen piirihallinnon keskittämistä lääninhallituksiin. Niin ikään on esityksen perustelujen mukaan tarkoitus menetellä samoin kunnallisen raittiuslautakuntatoiminnan valvonnan ja ohjauksen kohdalla, mikä puolestaan edellyttää asetusteitse annettavia säännöksiä. Puheena oleva esitys liittyy läheisesti parhaillaan eduskunnassa käsiteltävinä oleviin hallituksen esitykseen n:o 80 laiksi terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta ja hallituksen esitykseen n:o 144 laiksi eläinlääkintähuollon muuttamisesta, joissa ehdotetaan myös sanottujen alojen piiriorganisatiot siirrettäviksi lääninportaaseen. Esitysten perustelujen mukaan perustettaisiin lääninhallituksiin edellä mainittujen tehtävien hoitamista varten sosiaali- ja terveysosasto.

Valiokunta toteaa, että läänin hallinnon kehittämiseen ehdotetulla tavalla liittyy monia etuja. Niinpä täten voidaan vahvistaa lääninhallituksen asemaa yleishallintoviranomaisena ja samalla luoda nykyistä paremmat edellytykset eri viranomaisten yhteistoiminnalle.

Niin kuin edellä on jo mainittu, käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyy lakiehdotuksia, joilla sosiaalihallinnon alueella piirihallinto sekä sosiaalihuollon että ammattientarkastuksen osalta ehdotetaan siirrettäväksi väliportaaseen, jolloin lääninhallitus toimisi näitä tehtäviä hoitaessaan asioiden laadusta riippuen joko sosiaalihallituksen tahi sosiaali- ja terveysministeriön alaisena. Mitä tulee sosiaalihuollon piiritarkastuksen keskittämiseen lääninhallitukseen, valiokunta pitää uudistusta tarkoituksenmukaisena. Keskitetyn hallinnon etujen saavuttamiseksi valiokunta kuitenkin samalla edellyttää, että sosiaalihuollon piiritarkastajien ja ensi vuoden tulo- ja menoarviossa perustettavaksi ehdotettujen lääninsosiaaliohjaajien virkojen lisäksi ensi tilassa lääneihin perustetaan myös apulaistarkastajien virat.

Edellä sanotun perusteella valiokunta on päättänyt asettua kannattamaan esitykseen si-

sältyvien ensimmäisen, kolmannen, neljännen, viidennen, kuudennen ja seitsemännen lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sosiaalihuollon lainsäädäntö Ahvenanmaalla kuuluu suurimmalta osaltaan maakuntalainsäädännön alaan, joskin on olemassa myös valtakunnan lainsäädäntöön kuuluvia lakeja, jotka antavat tehtäviä valtakunnan viranomaisille. Tämän vuoksi ja kun Ahvenanmaan lääninhallitukseen ei valiokunnalle annettujen tietojen mukaan ole tarkoitus perustaa sosiaali- ja terveysosastoa, ei sosiaalihuollon piirihallintoa Ahvenanmaan läänissä ole syytä järjestää hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen mukaisesti. Tästä syystä valiokunta on päättänyt ehdottaa sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 2 §:n loppuun lisättäväksi uuden 4 momentin, jonka mukaan valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan on raittiustoiminnan ohjausta varten tarkoitus perustaa nykyisen seitsemän tilapäisen toimen tilalle kahdeksan ylimääräistä raittiustoiminnan ohjaajan tointa ja sanotun kunnallisen raittiustyön valvonnan ja ohjauksen siirto lääninhallituksiin tulisi toteutettavaksi asetusteitse. Kun suunnitelman mukaan jokaiseen lääniin ei näin ollen tulisi sijoitettavaksi raittiustoiminnan ohjaajaa, valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että molempiin kieliryhmiin kuuluvien väestönosien tarpeet tulevat suoritetuissa järjestelyissä tyydyttävällä tavalla huomioon otetuiksi.

Hallituksen esitykseen sisältyvänä kahdeksantena lakiehdotuksena on laki ammattientarkastuslain muuttamisesta, jonka mukaan työntekijäin suojelua koskevien säännösten noudattamista ammattientarkastuksen osalta valvoisivat sosiaali- ja terveysministeriö, lähinnä ministeriön ammattienylitarkastaja ja naispuolinen apulaisylitarkastaja sekä lääninhallitus. Lakiehdotuksen johdosta valiokunta toteaa aluksi, että ammattientarkastuspiirit, jotka ovat muotoutuneet lähinnä teollisuuden sijainnin perusteella, eivät vastaa lääninjakoa. Ehdotettu ammattientarkastuksen piirihallinnon siirtäminen väliportaaseen, mikä edellyttäisi ainakin yhden tarkastajan sijoittamista jokaiseen lääninhallitukseen, johtaisi valiokunnan saaman selvityksen mukaan eräiden lääninhallitusten sijaitsemispaikkakuntien teollisuustoimipaikkojen lukumäärän huomioon ottaen ammattientarkastuksen tehon ja palvelumahdollisuuksien vähenemiseen. Toisaalta tärkeille teollisuuspaikkakunnille jouduttaisiin edelleen sijoittamaan useita tarkastajia, mikä merkitsisi toiminnallisten keskusten lukumäärän lisääntymistä ja siitä aiheutuvia lisäkustannuksia. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä myös huomiota kansainvälisen työjärjestön hyväksymään ja Suomessa ratifioituun ammattientarkastusta teollisuudessa ja kaupassa koskevaan sopimukseen (857/49), jossa tähdennetään tarkastushenkilökunnan itsenäistä asemaa. Kun lisäksi ammattientarkastuslainsäädännön kokonaisuudistus on parhaillaan kiireellisesti valmisteltavana sosiaali- ja terveysministeriössä ja ensi vuoden alussa tulee ammattientarkastukselle lisätehtäviä uuden työsopimuslain sekä talonmiesten työaikalain johdosta, valiokunta ei tässä vaiheessa pidä tarkoituksenmukaisena eikä hallinnon tehokkuutta ajatellen perusteltuna ammattientarkastuksen piirihallinnon siirtämistä lääninhallituksiin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa esitykseen sisältyvän kahdeksannen lakiehdotuksen hylättäväksi.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät ensimmäinen, kolmas, neljäs, viides, kuudes ja seitsemäs lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina sekä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan sosiaalihuollon hallinnosta 20 päivänä tammikuuta 1950 annetun lain (34/50) 22 §:n 3 momentti ja muutetaan 2 §, 7 §, 13 §:n 2 momentti ja 15 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §.

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

7, 13 ja 15 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Edellä olevaan viitaten valiokunta samalla ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä kahdeksas lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Juvela, Lankinen, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsenet Pursiainen, Stenbäck ja Tiilikainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 147 hallituksen esityksen johdosta laeiksi sosiaalihallituksesta annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 17 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen muuttamattomana;

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisena;

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän kolmannen, neljännen, viidennen, kuudennen ja seitsemännen lakiehdotuksen muuttamattomina; sekä

että Eduskunta päättäisi hylätä hallituksen esitykseen sisältyvän kahdeksannen lakiehdotuksen.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi sosiaalihallituksesta annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 140 laeiksi sosiaalihallituksesta annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 17 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 147, on, hyläten Hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen laiksi ammattientarkastuslain muuttamisesta, hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

sosiaalihallituksesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään sosiaalihallituksesta 12 päivänä tammikuuta 1968 annetun lain (24/68) 2 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä edellä tässä laissa tai muualla on säädetty, voidaan sosiaalihallitukselle kuuluvia asioita asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistaviksi.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

sosiaalihuollon hallinnosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* sosiaalihuollon hallinnosta 20 päivänä tammikuuta 1950 annetun lain (34/50) 22 §:n 3 momentti ja *muutetaan* 2 ja 7 §, 13 §:n 2 momentti ja 15 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §.

Sosiaalihallituksen alaisina sosiaalihuollon piirihallintoviranomaisina ovat lääninhallitukset.

Lääninhallituksen tehtävänä on sosiaali- ja terveysministeriön ja sosiaalihallituksen ohjeiden mukaan johtaa ja valvoa toimialaansa kuuluvaa sosiaalihuoltoa sekä suunnitella ja ohjata sen kehittämistä.

Lääninhallituksessa sosiaalihuollon hallinnon tehtäviä varten olevista viroista säädetään erikseen.

Valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

7 §.

Sosiaalilautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen, lisäjäsenen ja varajäsenen vaalikelpoisuudesta sekä valitun oikeudesta kieltäytyä tointa vastaanottamasta tai erota siitä on vastaavasti voimassa, mitä kunnan luottamustoimesta yleensä on säädetty. Vaalikelpoisia lautakuntaan eivät kuitenkaan ole maaherra, lääninneuvos, lääninkamreeri, lääninasessori, sosiaalihuoltoa koskevia asioita esittelevä lääninhallituksen, sosiaalihallituksen ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamies, poliisipäällikkö, virallinen syyttäjä eikä lautakunnan alainen viranhaltija.

13 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaalihallituksella on 1 momentin säännöksestä poiketen oikeus, hankittuaan asiasta lääninhallituksen ja asianomaisen kuntien keskusjärjestön lausunnon, sosiaalihuollon tarpeen vähäisyyden vuoksi vapauttaa kunta sosiaalijohtajan tai sosiaalisihteerin asettamisesta tai, milloin sosiaalihuollon asianmukainen toteuttaminen niin vaatii, velvoittaa kunta siihen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

15 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Kunnallisen huoltolaitoksen johtajan ja apulaisjohtajan sekä sellaisen laitoksen sairasosaston ja mielisairasosaston osastonhoitajan vaali on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi. Jollei vaalia vahvisteta, on asia palautettava kunnallisen viranomaisen edelleen käsiteltäväksi. Virkaan valittuun, jonka vaalin lääninhallitus vahvistaa, älköön sovellettako valtion tai pysyväisen toimen haltijain nimittämiskirjoista sekä heidän oikeudestaan pysyä virassaan tai toimessaan annettua lakia (202/26).

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki
huoltoapulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä helmikuuta 1956 annetun huoltoapulain (116/56) 18 §:n 3 momentti näin kuuluvaksi:

18 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaalihallitus voi hakemuksesta sekä hankittuaan asiasta lääninhallituksen lausunnon toistaiseksi tai määräajaksi vapauttaa kunnan velvollisuudesta hankkia 1 momentissa tarkoitettu laitos tai osuus sellaiseen, jos kunta sosiaalihuolto-oloihinsa nähden ei sellaista tarvitse tai jos laitoksen perustamisen lykkääminen on taloudellisista syistä välttämätöntä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki
päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta 10 päivänä helmikuuta 1961 annetun lain (96/61) 23 §:n 3 momentti seuraavasti:

23 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Lääninhallitus voi tarpeen mukaan hankkia esityksestä lääkintöhallituksen, poliisiviranomaisen, sosiaalilautakunnan tai muun viranomaisen lausunnon tai kutsua kuultavaksi huollettavan, asiantuntijoita ja todistajia tahi määrätä todistajain kuulustelun toimitettavaksi tuomioistuimessa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki
erityislapsilisälain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1960 annetun erityislapsilisälain (538/60) 9 §, 12 §:n 2 momentti ja 18 § näin kuuluviksi:

9 §.

Sosiaalilautakunnan päätös erityislapsilisähakemukseen sekä 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun esityksen johdosta on asiakirjoineen lähetettävä 10 päivän kuluessa lääninhallitukselle tiedoksi.

12 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Lääninhallituksen esityksestä sosiaalilautakunnan on otettava käsiteltäväksi ja päätettäväksi erityislapsilisän suorittamista tai lopettamista koskeva asia.

18 §.

Sosiaalilautakunnan tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä on asianosaisella sekä 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sillä lääninhallituksen virkamiehellä, jonka tehtäväksi valtionasiamiehenä muutoksen hakeminen sosiaalilautakunnan sanotunlaisiin päätöksiin on määrätty, oikeus kirjallisesti valittaa sosiaalihallitukseen viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä siitä lukien, kun asianomainen sai päätöksestä tiedon, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituskirjelmä voidaan myös antaa sosiaalilautakunnalle, jonka silloin on viipymättä lähetettävä valituskirjat omine lausuntoineen sosiaalihallitukselle. Valittajan katsotaan, jollei hän muuta näytä, saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, jona päätös on sosiaalilautakunnasta hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postiin. Sosiaalihallituksen valituksen johdosta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki
lastenkotien valtionavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lastenkotien valtionavusta 30 päivänä joulukuuta 1949 annetun lain (852/49) 4 § näin kuuluvaksi:

4 §.

Valtionapua maksetaan lastenkodille pikkulapsen hoidosta enintään siihen saakka, kun lapsi täyttää kaksi vuotta, ja sitä vanhemman lapsen huollosta muussa kuin tavallisessa lastenkodissa enintään yhden vuoden ajalta, jollei lääninhallitus ole todennut lapsen vielä senkin jälkeen olevan lastenkotihoidon tarpeessa.

Lääninhallituksen 1 momentissa mainitussa asiassa antamasta päätöksestä on oikeus valittaa sosiaalihallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen antamispäivästä lukien.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Laki

kunnallisesta kodinhoitoavusta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kunnallisesta kodinhoitoavusta 6 päivänä toukokuuta 1966 annetun lain (270/66) 2 §:n 1 momentti näin kuuluvaksi:

2 §.

Kunnallinen kodinhoitotoiminta on sosiaalihallituksen ja lääninhallituksen ohjauksen ja valvonnan alainen.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Kehitysaluelainsäädäntöä uudistettaessa annettiin muun muassa laki kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista (894/69), jossa säädetyt veronhuojennukset eivät kuitenkaan koske kehitysalueiden matkailuyritystoimintaa. Hallituksen mielestä olisi myös tätä yritystoimintaa kehitysalueilla tuettava myöntämällä sille huojennuksia välittömistä veroista. Tässä tarkoituksessa hallitus on valmistanut esityksen laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista. Lakia sovellettaisiin niissä kunnissa, joita tarkoitetaan kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 joulukuun 30 päivänä 1969 annetussa laissa (876/69).

Lakiehdotuksen mukaan matkailuyrityksenä pidettäisiin hotellia, motellia, matkustajakotia, yömajaa ja muuta siihen verrattavaa majoitusliikettä sekä majoitusliikkeen omistajan sen yhteydessä harjoittamaa ravitsemistoimintaa. Tämän määritelmän ulkopuolelle jäisi osa kehitysalueiden matkailuyritystoiminnasta, mutta lain soveltamisen vuoksi hallituksen mielestä on ollut rajoituttava matkailuyritystoiminnan kannalta keskeiseen majoitustoimintaan ja sen yhteydessä harjoitettuun ravitsemistoimintaan.

Veronhuojennukset myönnettäisiin verovelvolliselle, joka vuosien 1971—1975 aikana perustaa kehitysalueelle uuden matkailuyrityksen taikka laajentaa kehitysalueella olevaa matkailuyritystään tahi uudistaa sen kalustoa tai laitteita niin, että yrityksen toimintakyky olennaisesti kasvaa taikka laatutaso olennaisesti nousee. Tällaisella verovelvollisella olisi oikeus siltä verovuodelta, jona uutta yritystä tahi laajennusta tai uudistusta varten hankittu käyttöomaisuus otetaan käyttöön sekä yhdeksältä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa poistoina vähentää veronalaisesta tulostaan sanotun uuden käyttöomaisuuden hankintamenosta määrä, mikä verovelvollisen kirjanpidossa on tällaisena poistona vähennetty. Uutta matkailuyritystä tahi matkailuyrityksen laajennusta tai uudistusta varten hankittua käyttöomaisuutta ei pidettäisi veronalaisina varoina sanotuilta vuosilta toimitettavissa tulo- ja omaisuusverotuksissa. Kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä olisi edellä mainitulla verovelvollisella oikeus sanottuina vuosina vähentää veronalaisesta tulostaan muiden lainsäädännössä myönnettyjen vähennysten lisäksi kunakin vuotena määrä, joka on 3 prosenttia uuteen yritykseen, laajennukseen tai uudistukseen sijoitetun edellä tarkoitetun käyttöomaisuuden hankintamenoista. Käyttöomaisuudella tarkoitetaan lakiehdotuksessa irtainta kuluvaa käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, jota käytetään matkailuyrityksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

Lakiehdotukseen sisältyy myös kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetussa laissa olevaa säännöstä vastaava säännös, jonka mukaan kunnallisverotuksessa harkintaverotusta ei saisi soveltaa uudesta matkailuyrityksestä saatuun tuloon niinä vuosina, joilta veronhuojennukset myönnetään. Tällainen säännös huojentaisi jossakin määrin kehitysalueille perustettavien uusien matkailuyritysten verotusta.

Ensimmäisinä toimintavuosina ovat varsinkin uudet matkailuyritykset tappiollisia, eivätkä voi tällöin käyttää hyväkseen veronhuojennuksia. Kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä myönnettäväksi ehdotetun ns. 3 prosentin vähennyksen osalta ehdotetaan tästä syystä säädettäväksi, että tämä vähennys otettaisiin huomioon vahvistettaessa tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa (362/68) tarkoitettua verovelvollisen tappiota.

Lakia ehdotetaan sovellettavaksi vuosilta 1971—1984 toimitettavissa tulo- ja omaisuusverotuksissa sekä kunnallisverotuksissa.

Leimaverolakiin 30 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (895/69) lisätyn 30 a §:n mukaan kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 annetussa laissa tarkoitetuilla kehitysalueilla olevan kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja ja kehitysalueilla sijaitsevassa kaupungissa tai kauppalassa olevaa vuokratonttia rakennuksineen koskeva luovutuskirja on leimaverosta vapaa, jos luovutus tapahtuu vuosina 1970—1975 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetussa laissa tarkoitettua uutta tuotantolaitosta tai tuotantolaitoksen laajennusta varten, tai vastaanottajan ollessa keskinäinen kiinteistöyhtiö, sellaisen uuden rakennuksen omistamista ja hallintaa varten, jonka huoneistot rakennuksen valmistuttua ovat pääasiallisesti edellä mainitussa laissa tarkoitettua tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten hallinnassa. Edellä tarkoitetuissa tapauksissa ei luovutuskirja kuitenkaan ole leimaverosta vapaa suuremmalta osalta kauppahintaa, kuin mikä siitä on selvitetty kohdistuvan tuotannollisen toiminnan kannalta tarpeellisiin rakennuksiin ja niiden tonttimaahan. Hallituksen käsityksen mukaan kehitysalueiden matkailuyritystoimintaa voitaisiin edistää myös leimaveroista myönnettävin huojennuksin. Tämän vuoksi ehdotetaan leimaverolain 30 a §:ää muutettavaksi siten, että siinä säädettyjä huojennuksia vastaavasti sovellettaisiin, jos luovutus tapahtuu vuosina 1971—1975 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan veronhuojennuslaissa tarkoitettua uutta matkailuyritystä tai matkailuyrityksen laajennusta varten.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 joulukuun 30 päivänä 1969 annetussa laissa (876/69) tarkoitettujen kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnetään tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa veronhuojennuksia sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Verovelvollisella, joka vuosien 1971—1975 aikana perustaa kehitysalueelle uuden matkailuyrityksen taikka laajentaa kehitysalueella olevaa matkailuyritystään tahi uudistaa sen kalustoa tai laitteita niin, että yrityksen toimintakyky olennaisesti kasvaa taikka laatutaso olennaisesti nousee, on oikeus siltä verovuodelta, jona uutta yritystä tahi laajennusta tai uudistusta varten hankittu käyttöomaisuus otetaan käyttöön, sekä yhdeksältä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa poistoina vähentää veronalaisesta tulostaan sanotun uuden käyttöomaisuuden hankintamenoista määrä, mikä verovelvollisen kirjanpidossa on tällaisena poistona vähennetty.

Milloin 1 momentissa mainittu uuden matkailuyrityksen perustaminen tai matkailuyrityksen laajennus tahi uudistus on tapahtunut kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä, verovelvollisella on oikeus sanotussa momentissa tarkoitettuina verovuosina vähentää veronalaisesta tulostaan muiden lainsäädännössä myönnettyjen vähennysten lisäksi kunakin vuotena määrä, joka on 3 prosenttia uuteen yritykseen, laajennukseen tai uudistukseen sijoitetun 1 momentissa tarkoitetun käyttöomaisuuden hankintamenoista.

Edellä 2 momentissa mainittu 3 prosentin vähennys otetaan huomioon vahvistettaessa

tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa (362/68) tarkoitettua verovelvollisen tappiota.

3 §.

Edellä 2 §:ssä tarkoitettua uutta matkailuyritystä tahi matkailuyrityksen laajennusta tai uudistusta varten hankittua käyttöomaisuutta ei pidetä veronalaisina varoina samassa pykälässä mainituilta verovuosilta toimitettavissa tulo- ja omaisuusverotuksissa.

4 §.

Tässä laissa tarkoitettuna matkailuyrityksenä pidetään hotellia, motellia, matkustajakotia, yömajaa ja muuta siihen verrattavaa majoitusliikettä sekä majoitusliikkeen omistajan sen yhteydessä harjoittamaa ravitsemistoimintaa.

Käyttöomaisuudella tarkoitetaan tässä laissa irtainta kuluvaa käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, jota käytetään 1 momentissa tarkoitetun matkailuyrityksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

5 §.

Kunnallisverotuksessa älköön harkintaverotusta sovellettako uudesta matkailuyrityksestä saatuun tuloon niinä verovuosina, joina 2 §:n säännöksiä on siihen sovellettava.

6 §.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta kunnallisverotukseen Ahvenanmaan maakunnassa olevien kehitysalueina pidettävien kuntien osalta.

Jos Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä annetaan tarvittavat säännökset, voidaan asetuksella säätää, että laki tulee voimaan myös 1 momentissa tarkoitetussa verotuksessa.

7 §.

Asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

8 §.

Tätä lakia ovelletaan vuosilta 1971—1984 toimitettavissa verotuksissa.

Laki

leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 30 a §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (895/69), näin kuuluvaksi:

30 a §.

Kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 annetussa laissa (876/69) tarkoitetuilla kehitysalueilla olevan kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja ja kehitysalueilla sijaitsevassa kaupungissa tai kauppalassa olevaa vuokratonttia rakennuksineen koskeva luovutuskirja on leimaverosta vapaa, jos luovutus tapahtuu vuosina 1970—1975 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetussa laissa (894/69) tarkoitettua uutta tuotantolaitosta tai tuotantolaitoksen laajennusta varten, tai vastaanottajan ollessa tulo- ja omaisuusverolain 24 §:n 5 kohdassa tarkoitettu osakeyhtiö tai osuuskunta, sellaisen uuden rakennuksen omistamista ja hallintaa varten, jonka huoneistot rakennuksen valmistuttua ovat pääasiallisesti edellä mainituissa laeissa tarkoitettua tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten hallinnassa.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on vastaavasti noudatettava, jos luovutus tapahtuu vuosina 1971—1975 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetussa laissa (/) tarkoitettua uutta matkailuyritystä tai matkailuyrityksen laajennusta varten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ei luovutuskirja kuitenkaan ole lei-

maverosta vapaa suuremmalta osalta kauppahintaa, kuin mitä siitä asianomaisen verotoimiston antamalla todistuksella on selvitetty kohdistuvan tuotannollisen toiminnan tai matkailuyritystoiminnan kannalta tarpeellisiin rakennuksiin ja niiden tonttimaahan.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37 hallituksen esityksen johdosta laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunta on viime marraskuun 13 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 141 laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kehitysaluelainsäädäntöä uudistettaessa annettu laki kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista (894/69) ei koskenut kehitysalueiden matkailuyritystoimintaa. Kun hallituksen mielestä myös tätä yritystoimintaa olisi kehitysalueilla tuettava myöntämällä sille veronhuojennuksia välittömistä veroista, hallitus on tässä tarkoituksessa valmistanut esityksen laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista. Ehdotettua lakia sovellettaisiin niissä kunnissa, joita tarkoitetaan kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 joulukuun 30 päivänä 1969 annetussa laissa (876/69).

Hallituksen esityksen mukaan matkailuyrityksenä pidettäisiin hotellia, motellia, matkustajakotia, yömajaa ja muuta siihen verrattavaa majoitusliikettä sekä majoitusliikkeen omistajan sen yhteydessä harjoittamaa ravitsemistoimintaa. Lakiehdotuksen soveltamisen ulkopuolelle tulisi jäämään osa kehitysalueiden matkailuyritystoimintaa, koska hallituksen mielestä siinä on ollut rajoituttava matkailuyritystoiminnan kannalta keskeiseen majoitustoimintaan ja sen yhteydessä harjoitettuun ravitsemistoimintaan. Lakiehdotukseen sisältyy myös säännös, jonka mukaan kunnallisverotuksessa harkintaverotusta ei saisi soveltaa uudesta matkailuyrityksestä saatuun tuloon niinä vuosina, joilta verohuojennukset myönnetään.

Hallitus esittää myös leimaverolakia muutettavaksi siten, että leimaverolain 30 a §:ssä säädettyjä huojennuksia sovellettaisiin, jos luovutus tapahtuu vuosina 1971—1975 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan verohuojennuslaissa tarkoitettua uutta matkailuyritystä tai matkailuyrityksen laajennusta varten.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen todennut lakiehdotukset niissä omaksutun verohuojennusjärjestelmän osalta tarpeellisiksi ja tarkoituksenmukaisiksi. Tämän vuoksi valiokunta on katsonut voivansa asettua puoltamaan lakiehdotusten hyväksymistä.

Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen, jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koppanen, Landström, Mäkihakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sandelin, Sillantaus, Tamminen, Teir ja Vainio sekä varajäsenet Koskenniemi, Kurppa ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 128 hallituksen esityksen johdosta laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 37 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 141 laiksi kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 37 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 128, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 joulukuun 30 päivänä 1969 annetussa laissa (876/69) tarkoitettujen kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnetään tulo- ja omaisuusverotuksessa sekä kunnallisverotuksessa veronhuojennuksia sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Verovelvollisella, joka vuosien 1971—1975 aikana perustaa kehitysalueelle uuden matkailuyrityksen taikka laajentaa kehitysalueella olevaa matkailuyritystään tahi uudistaa sen kalustoa tai laitteita niin, että yrityksen toimintakyky olennaisesti kasvaa taikka laatutaso olennaisesti nousee, on oikeus siltä verovuodelta, jona uutta yritystä tahi laajennusta tai uudistusta varten hankittu käyttöomaisuus otetaan käyttöön, sekä yhdeksältä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa poistoina vähentää veronalaisesta tulostaan sanotun uuden käyttöomaisuuden hankintamenoista määrä, mikä verovelvollisen kirjanpidossa on tällaisena poistona vähennetty.

Milloin 1 momentissa mainittu uuden matkailuyrityksen perustaminen tai matkailuyrityksen laajennus tahi uudistus on tapahtunut kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä, verovelvollisella on oikeus sanotussa momentissa tarkoitettuina verovuosina vähentää veronalaisesta tulostaan muiden lainsäädännössä myönnettyjen vähennysten lisäksi kunakin vuotena määrä, joka on 3 prosenttia uuteen yritykseen, laajennukseen tai uudistukseen sijoitetun 1 momentissa tarkoitetun käyttöomaisuuden hankintamenoista.

Edellä 2 momentissa mainittu 3 prosentin vähennys otetaan huomioon vahvistettaessa tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa (362/68) tarkoitettua verovelvollisen tappiota.

3 §.

Edellä 2 §:ssä tarkoitettua uutta matkailuyritystä tahi matkailuyrityksen laajennusta tai uudistusta varten hankittua käyttöomaisuutta ei pidetä veronalaisina varoina samassa pykälässä mainituilta verovuosilta toimitettavissa tulo- ja omaisuusverotuksissa.

4 §.

Tässä laissa tarkoitettuna matkailuyrityksenä pidetään hotellia, motellia, matkustajakotia, yömajaa ja muuta siihen verrattavaa majoitusliikettä sekä majoitusliikkeen omistajan sen yhteydessä harjoittamaa ravitsemistoimintaa.

Käyttöomaisuudella tarkoitetaan tässä laissa irtainta kuluvaa käyttöomaisuutta sekä rakennusta ja rakennelmaa, jota käytetään 1 momentissa tarkoitetun matkailuyrityksen toimintaan välittömästi liittyvään tarkoitukseen.

5 §.

Kunnallisverotuksessa älköön harkintaverotusta sovellettako uudesta matkailuyrityksestä

saatuun tuloon niinä verovuosina, joina 2 §:n säännöksiä on siihen sovellettava.

6 §.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta kunnallisverotukseen Ahvenanmaan maakunnassa olevien kehitysalueina pidettävien kuntien osalta.

Jos Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä annetaan tarvittavat säännökset, voidaan asetuksella säätää, että laki tulee voimaan myös 1 momentissa tarkoitetussa verotuksessa.

7 §.

Asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

8 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosilta 1971—1984 toimitettavissa verotuksissa.

Laki

leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain 30 a §, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (895/69), näin kuuluvaksi:

30 a §.

Kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 annetussa laissa (876/69) tarkoitetuilla kehitysalueilla olevan kiinteistön omistusoikeuden luovutuskirja ja kehitysalueilla sijaitsevassa kaupungissa tai kauppalassa olevaa vuokratonttia rakennuksineen koskeva luovutuskirja on leimaverosta vapaa, jos luovutus tapahtuu vuosina 1970—1975 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetussa laissa (894/69) tarkoitettua uutta tuotantolaitosta tai tuotantolaitoksen laajennusta varten, tai vastaanottajan ollessa tulo- ja omaisuusverolain 24 §:n 5 kohdassa tarkoitettu osakeyhtiö tai osuuskunta, sellaisen uuden rakennuksen omistamista ja hallintaa varten, jonka huoneistot rakennuksen valmistuttua ovat pääasiallisesti edellä mainituissa laeissa tarkoitettua tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten hallinnassa.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on vastaavasti noudatettava, jos luovutus tapahtuu vuosina 1971—1975 vastaanottajalle, joka on hankkinut kiinteistön kehitysalueiden matkailuyritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetussa laissa (/) tarkoitettua uutta matkailuyritystä tai matkailuyrityksen laajennusta varten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ei luovutuskirja kuitenkaan ole leimaverosta vapaa suuremmalta osalta kauppahintaa, kuin mitä siitä asianomaisen verotoimiston antamalla todistuksella on selvitetty kohdistuvan tuotannollisen toiminnan tai matkailuyritystoiminnan kannalta tarpeellisiin rakennuksiin ja niiden tonttimaahan.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansakoululain muuttamisesta.

Uuteen koulujärjestelmään siirtyminen tulee pääsäännön mukaan tapahtumaan valtioneuvoston vahvistamien alueellisten toimeenpanosuunnitelmien mukaan. Toimeenpanosuunnitelmat on siten vahvistettava, että koulujärjestelmälaissa tarkoitettu kunnan koululaitos perustetaan maan kaikkiin kuntiin vuoteen 1980 mennessä. Siirtyminen uuteen koulujärjestelmään tapahtuu näin ollen eri osissa maata eri aikaan. Maan sisäisen muuttoliikkeen vuoksi on välttämätöntä, että suurimpiin muuttovoittokuntiin jo siirtymäkauden alkuvaiheessa tulee sellaisia kouluja, joissa muilta paikkakunnilta muuttaneet, peruskoulussa aloittaneet oppilaat voivat jatkaa koulunkäyntiään peruskoulun opetussuunnitelman mukaan, vaikkakaan kunta ei tässä vaiheessa kokonaisuudessaan siirry uuteen järjestelmään. Tällaista järjestelyä tarvitaan myös opettajainvalmistuslaitosten yhteydessä olevien harjoituskoulujen muuttamiseksi peruskouluiksi. Koulujärjestelmän perusteista annetun lain mukaan tämä ei ole mahdollista, sillä laki edellyttää, että koko kunta siirretään samanaikaisesti peruskoulujärjestelmään. Sensijaan peruskoulun ja vanhamuotoisen koulujärjestelmän ylläpitäminen samassa kunnassa on mahdollista niissä tapauksissa, joissa peruskoulun yläaste on muodostettu kansakoululain säännösten perusteella. Kansakoululain 14 §:n 2 momentin mukaan, sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (275/67), opetusministeriö voi myöntää kunnalle, joka on saanut luvan kansakouluun kuuluvan keskikoulun tai kokeilukeskikoulun perustamiseen, luvan sellaisen kokeilukoulun järjestämiseen, missä kansalaiskoulu ja keskikoulu on yhdistetty peruskoulun yläasteeksi. Kansakoululain 14 a §:n 1 momentin, sellaisena kuin se on 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetussa laissa (459/69), mukaan valtioneuvosto voi myöntää kansalaiskoulun ja kansakouluun kuuluvan keskikoulun yhdistämisluvan, mikäli kansalaiskoulun ja keskikoulun oppilasmäärien koulumuotopohjainen jakautuma on haitallisen tasapainoton. Kansakoululain mukaan yläaste voidaan muodostaa vain kansalaiskoulu ja kunnallinen keskikoulu yhdistämällä. Koska ei ole tarpeellista, että kunta ensin perustaa kunnallisen keskikoulun saadakseen peruskoulun yläasteen ja koska kunnallisen keskikoulun perustaminen kansakouluasetuksen 36 §:n 1 momentin perusteella ei kaikissa kunnissa ole edes mahdollista, ehdotetaan kansakoululain 14 a §:ää siten muutettavaksi, että edellä tarkoitetuissa tapauksissa yläaste voidaan perustaa.

Kansakoululain 46 §:n 1 momentin mukaan lapsi kuuluu siihen kansakoulupiiriin, jonka alueella hänen huoltajansa asuu tai työansiolla oleskelee. Kansakoululain 47 §:n 3 momentin mukaan lapsella on oikeus päästä vieraan piirin varsinaiseen kansakouluun edellyttäen, ettei sen johdosta oman piirin opettajanvirka tule tarpeettomaksi tai toisessa piirissä ole kustannettava muuten tarpeetonta virkaa tai hankittava lisähuoneistoja. Lapsen oikeudesta päästä muun kuin varsinaisen kansakoulun vieraaseen piiriin ei ole säännöksiä lukuunottamatta kunnallisia keskikouluja. Kansakouluasetuksen 104 §:n 2 momentin mukaan vieraasta piiristä oleva oppilas on otettava keskikouluun vain siinä tapauksessa, ettei omasta piiristä tulevia hyväksyttyjä pyrkijöitä ole niin paljon kuin luokalle saadaan ottaa oppilaita. Poikkeuksen tästä säännöstä muodostavat ne kunnalliset keskikoulut, jotka yksityisoppikoulun muuttamisesta kunnalliseksi kouluksi annetun lain nojalla on muodostettu yksityisoppikouluista. Yksityisoppikoulun muuttamisesta kunnalliseksi kouluksi annetun asetuksen 9 §:n mukaan toisesta kunnasta olevalla yksityisen keskikoulun tai yliopistoon johtavan koulun keskikouluasteen oppilaalla on oikeus jatkaa opiskeluaan kansakouluun kuuluvaksi keskikouluksi muutetussa koulussa.

Vaikkakin pääsääntönä on pidettävä, että oppilas käy sen piirin koulua, jonka alueella hänen huoltajansa asuu, on yksittäistapauksissa tarkoituksenmukaista, että oppilaalle annetaan oikeus käydä vieraan piirin kansalaiskoulua, keskikoulua, peruskoulun yläastetta, apukoulua tai muuta erikoiskoulua. Piirijakoa ei voida siten suunnitella, ettei joidenkin oppilaiden koulunkäynti olisi oppilaan kannalta helpommin järjestettävissä vieraan piirin koulussa. Tällaisia tapauksia esiintyy erikoisesti kuntien raja-alueilla. Lisäksi tällaista vieraassa piirissä tapahtuvaa koulunkäyntiä on sallittava kaupunkien sosiaali- ja lastensuojelulautakuntien maaseudulle sijoittamien lasten osalta. Koska näiden yksittäisten piirijaosta poikkeamisten ennakointi on vaikeaa ja koska toisaalta piirijaon muutos näiden oppilaiden vuoksi aiheuttaisi varsin monimutkaisen ohjesääntömenettelyn maalaiskunnissa, olisi kansakoululain säännöksiä muutettava siten, että muillakin kuin varsinaisen kansakoulun oppilailla olisi rajoitettu oikeus käydä vieraan piirin koulua. Tarkemmat määräykset niistä edellytyksistä, joiden mukaan lapsella on oikeus päästä muunkin kuin varsinaisen kansakoulun vieraan piirin kouluun, olisi annettava asetuksella. Sijaintikunnalla tulisi olla oikeus saada valtionapua niistä lisäkustannuksista, joita vieraan piirin oppilaasta on aiheutunut, samojen perusteiden mukaan kuin kunta saa omista oppilaistaan valtionapua. Opetusministeriön tulisi määrätä ne perusteet, joiden mukaan lapsen kotikunta on velvollinen korvaamaan vieraalle kunnalle lapsen koulunkäynnistä.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun kansakoululain (247/57) 47 §:n 4 momentti, muutetaan 14 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetussa laissa (484/70), ja 47 §:n 3 momentti sekä lisätään 14 a §:ään uusi 2 momentti, jolloin entinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 82 §:ään sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä kesäkuuta 1967 ja 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetuilla laeilla (275/67 ja 459/69), uusi 3 momentti, seuraavasti:

14 a §.

— — — — — — — — — — — — — —

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle, jossa paikkakunnalle muuttaneiden oppilaiden koulunkäynnin jatkamismahdollisuudet tai opettajainvalmistuksen järjestäminen edellyttävät peruskoulun yläastetta, luvan kansalaiskoulun tai kansakouluun kuuluvan keskikoulun muuttamiseen peruskoulun yläasteeksi tai sellaisen perustamiseen. Yläasteen osalta voidaan poiketa tämän luvun säännöksistä, niin kuin siitä asetuksella säädetään.

Niistä perusteista, joiden mukaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun peruskoulun yläasteen, 14 §:n 2 momentissa tarkoitetun kokeiluperuskoulun yläasteen tai 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun keskikoulun opettajan sekä kunnan omistaman lukion käsittävän yksityisoppikoulun opettajan opetusvelvollisuuteen saadaan lukea mainitun toisen koulumuodon opetustehtäviä, säädetään asetuksella. Asetuksella voidaan myös säätää niistä perusteista, joiden mukaan kunnan omistaman yksityisen lukion ja tässä momentissa tarkoitetun keskikoulun tai peruskoulun yläasteen yhteiset ylläpitomenot jaetaan koulujen kesken.

47 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Lapsella on oikeus päästä myös muuhun omakieliseen varsinaiseen kansakouluun, jollei sen johdosta oman piirin opettajanvirka tule tarpeettomaksi tai toisessa piirissä ole kustannettava muuten tarpeetonta virkaa taikka hankittava lisähuoneistoja. Oppilaiden ottamisesta keskikouluun, kansalaiskouluun, peruskoulun yläasteelle, kokeiluperuskoulun yläasteelle, apukouluun ja muihin erikoiskouluihin on voimassa, mitä siitä asetuksella säädetään. Opetusministeriö määrää ne perusteet, joiden mukaan lapsen kotikunta on velvollinen suorittamaan vieraalle kunnalle korvausta lapsen koulunkäynnistä, siten että korvaus likipitäen vastaa niitä

todellisia lisäkustannuksia, joita koulunkäynti on aiheuttanut vieraalle kunnalle.

— — — — — — — — — — — — — —

82 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Kunnalla on oikeus saada 47 §:n 3 momentissa tarkoitetuista vieraan kunnan oppilaista aiheutuvista kustannuksista valtionapua samojen perusteiden mukaan kuin se saa omista oppilaistaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Kunnalla on kuitenkin oikeus saada ennen tämän lain voimaantuloa mutta joulukuun 31 päivän 1968 jälkeen vieraan kunnan oppilaista aiheutuneista kustannuksista valtionapua samojen perusteiden mukaan kuin se saa omista oppilaistaan.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Opetusministeri *Jaakko Itälä*

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 13 päivältä marraskuuta 1970 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 142. Tämän johdosta valiokunta, joka on kuullut asiantuntijoina toiminnanjohtaja M. Alasaarta Oppikoulunopettajain Keskusjärjestöstä, päätoimittaja A. Henttosta Suomen Opettajain Liitosta, opetusministeri J. Itälää, osastopäällikkö S. Kalliota Suomen Kaupunkiliitosta, osastopäällikkö V. Kalliota opetusministeriöstä, toimistopäällikkö L. Lehtisaloa kouluhallituksesta, suunnittelija J. Sarjalaa opetusministeriöstä, budjettisihteeri H. Seppälää valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja J. Tammista kouluhallituksesta ja koulusuunnittelija E. Toivosta Suomen Kunnallisliitosta, esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta pitää ehdotettujen lainmuutosten aikaansaamista tarpeellisena ja on näin ollen asettunut puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Kansakoululain 47 §:n 3 momentin mukaan opetusministeriö määrää ne perusteet, joiden mukaan lapsen kotikunta on velvollinen suorittamaan vieraalle kunnalle korvausta lapsen koulunkäynnistä, siten että korvaus likipitäen vastaa niitä todellisia likäkustannuksia, joita koulunkäynti on aiheuttanut vieraalle kunnalle. Jotta sanottu korvaus olisi kulloinkin vallitsevan kustannustason mukainen, valiokunta pitää tärkeänä, että opetusministeriö tarkistaa korvauksen perusteet vuosittain, ja on tehnyt puheena olevaan lainkohtaan tätä tarkoittavan lisäyksen.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun kansakoululain (247/57) 47 §:n 4 momentti, muutetaan 14 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetussa laissa (484/70), ja 47 §:n 3 momentti sekä lisätään 14 a §:ään uusi 2 momentti, jolloin entinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 82 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 13 päivänä kesäkuuta 1967 ja 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetuilla laeilla (275/67 ja 459/69), uusi 3 momentti seuraavasti:

14 a §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

47 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lapsella on oikeus päästä myös muuhun omakieliseen varsinaiseen kansakouluun, jollei sen johdosta oman piirin opettajanvirka tule tarpeettomaksi tai toisessa piirissä ole kustannettava muuten tarpeetonta virkaa taikka hankittava lisähuoneistoja. Oppilaiden ottamisesta keskikouluun, kansalaiskouluun, peruskoulun yläasteelle, kokeiluperuskoulun yläasteelle, apukouluun ja muihin erikoiskouluihin on voimassa, mitä siitä asetuksella säädetään. Opetusministeriö määrää *vuosittain* ne perusteet,

joiden mukaan lapsen kotikunta on velvollinen suorittamaan vieraalle kunnalle korvausta lapsen koulunkäynnistä, siten että korvaus likipitäen vastaa niitä todellisia lisäkustannuksia, joita koulunkäynti on aiheuttanut vieraalle kunnalle.

82 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Honkonen, varapuheenjohtaja Linkola, jäsenet Ahde, Hetemäki, Häkämies, O. Kangas, Karhuvaara, Pursiainen, Sundqvist, Suokas, Suomi, Toivanen, Tuomioja, Westerhelm ja Ääri.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 139 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sivistysvaliokunnan mietinnössä n:o 14 tehtyä ehdotusta, kuitenkin jäljempänä näkyvin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun kansakoululain (247/57) 47 §:n 4 momentti, *muutetaan* 14 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetussa laissa (484/70), ja 47 §:n 3 momentti sekä *lisätään* 14 a §:ään uusi 2 momentti, jolloin entinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 82 §:ään, sellaisena kuin se on *(poist.)* 13 päivänä kesäkuuta 1967 ja 4 päivänä heinäkuuta 1969 annet*uissa* la*eissa* (275/67 ja 459/69), uusi 3 momentti seuraavasti:

14 a, 47 ja 82 §.
(Kuten sivistysvaliokunnan mietinnössä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös.
(Kuten sivistysvaliokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 142 laiksi kansakoululain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Sivistysvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 14 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 139, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kansakoululain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 1 päivänä heinäkuuta 1957 annetun kansakoululain (247/57) 47 §:n 4 momentti, *muutetaan* 14 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 7 päivänä heinäkuuta 1970 annetussa laissa (484/70), ja 47 §:n 3 momentti sekä *lisätään* 14 a §:ään uusi 2 momentti, jolloin entinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 82 §:ään sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1967 ja 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetuissa laeissa (275/67 ja 459/69), uusi 3 momentti, seuraavasti:

14 a §.

— — — — — — — — — — — — — —

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle, jossa paikkakunnalle muuttaneiden oppilaiden koulunkäynnin jatkamismahdollisuudet tai opettajainvalmistuksen järjestäminen edellyttävät peruskoulun yläastetta, luvan kansalaiskoulun tai kansakouluun kuuluvan keskikoulun muuttamiseen peruskoulun yläasteeksi tai sellaisen perustamiseen. Yläasteen osalta voidaan poiketa tämän luvun säännöksistä, niin kuin siitä asetuksella säädetään.

Niistä perusteista, joiden mukaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun peruskoulun yläasteen, 14 §:n 2 momentissa tarkoitetun kokeiluperuskoulun yläasteen tai 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun keskikoulun opettajan sekä kunnan omistaman lukion käsittävän yksityisoppikoulun opettajan opetusvelvollisuuteen saadaan lukea mainitun toisen koulumuodon opetustehtäviä, säädetään asetuksella. Asetuksella voidaan myös säätää niistä perusteista, joiden mukaan kunnan omistaman yksityisen lukion ja tässä momentissa tarkoitetun keskikoulun tai peruskoulun yläasteen yhteiset ylläpitomenot jaetaan koulujen kesken.

47 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Lapsella on oikeus päästä myös muuhun omakieliseen varsinaiseen kansakouluun, jollei sen johdosta oman piirin opettajanvirka tule tarpeettomaksi tai toisessa piirissä ole kustannettava muuten tarpeetonta virkaa taikka hankittava lisähuoneistoja. Oppilaiden ottamisesta keskikouluun, kansalaiskouluun, peruskoulun yläasteelle, kokeiluperuskoulun yläasteelle, apukouluun ja muihin erikoiskouluihin on voimassa, mitä siitä asetuksella säädetään. Opetusministeriö määrää vuosittain ne perusteet, joiden mukaan lapsen kotikunta on velvollinen suorittamaan vieraalle kunnalle korvausta lapsen koulunkäynnistä, siten että korvaus likipitäen vastaa niitä todellisia lisäkustannuksia, joita koulunkäynti on aiheuttanut vieraalle kunnalle.

— — — — — — — — — — — — — —

82 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Kunnalla on oikeus saada 47 §:n 3 momentissa tarkoitetuista vieraan kunnan oppilaista aiheutuvista kustannuksista valtionapua samo-

jen perusteiden mukaan kuin se saa omista oppilaistaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Kunnalla on kuitenkin oikeus saada ennen tämän lain voimaantuloa mutta joulukuun 31 päivän 1968 jälkeen vieraan kunnan oppilaista aiheutuneista kustannuksista valtionapua samojen perusteiden mukaan kuin se saa omista oppilaistaan.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yhteismetsäosuuksien lunastamisesta ja laiksi yhteismetsälain muuttamisesta.

Säännökset yhteismetsien hallinnosta ja käytöstä sisältyvät 14 päivänä heinäkuuta 1969 annettuun yhteismetsälakiin (485/69) ja eräiltä osin asutusyhteismetsistä 16 päivänä elokuuta 1958 annettuun lakiin (356/58) sekä niiden nojalla annettuihin säädöksiin. Sen tarkoituksen turvaamiseksi, jota varten yhteismetsät on muodostettu, on katsottu tarpeelliseksi pysyttää yhteismetsäosuudet niihin tiloihin kuuluvina, joille sanotunlaista osuutta on annettu. Sen vuoksi on säädetty, että tilaa halottaessa tai lohkottaessa saavat muodostettavat tilat osalukuaan vastaavan osuuden yhteismetsään. Luovutetusta määräalasta muodostettu tila saa siten jakolain (604/51) 191 §:n 1 momenttiin sisältyvästä, lohkottavaan tilaan kuuluvia etuuksia koskevasta yleisestä säännöksestä poiketen sanotunlaisen osuuden siinäkin tapauksessa, että osuuden antamisesta erotettavalle tilalle ei olisi asianosaisten kesken tehty mitään sopimusta. Tästä pääsäännöstä muodostaa kuitenkin poikkeuksen yhteismetsälain 6 §:n 3 momentti, jonka mukaan maanmittaustoimituksessa toimitusmiehet voivat, mikäli asianosaiset niin sopivat, muodostaa sellaisen tilan, jota ei käytetä pääasiallisesti maatilatalouden harjoittamiseen tai joka on pinta-alaltaan vähäinen, siten että siihen ei tule kuulumaan osuutta yhteismetsään.

Kun viime aikoina on yhä enenevässä määrässä ositettu huvila-, teollisuus- ynnä muihin sellaisiin tarkoituksiin tiloja, joihin kuuluu osuus yhteismetsään, on yhteismetsäosuuksia tullut huomattavassa määrin kuulumaan muihin kuin maatilatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen käytettäviin tiloihin. Tämä on vastoin sitä tarkoitusta, jota varten yhteismetsät on muodostettu. Näillä useimmiten vähäisillä yhteismetsäosuuksilla ei ole sanottavaa taloudellista merkitystä asianomaisille osakkaille itselleen. Toisaalta on osakkaiden lukumäärän lisääntymisestä haittaa yhteismetsän hallinnon hoidolle. Näihin epäkohtiin on myös eduskunta kiinnittänyt huomiota käsitellessään hallituksen esitystä yhteismetsälaiksi. Vastauksessaan sanottuun esitykseen eduskunta on 18 päivänä huhtikuuta 1969 lausunut, että hallitus kiireellisesti selvityttäisi, millä tavoin voitaisiin estää tiloja ositettaessa niihin kuuluvien yhteismetsäosuuksien jakaantuminen sellaisiin tiloihin kuuluviksi, joita ei käytetä pääasiallisesti maatilatalouden harjoittamiseen, ja tällaiset jo siirtyneet osuudet saada liitetyiksi sellaisiin tiloihin, joita käytetään pääasiallisesti maatilatalouden harjoittamiseen, sekä antaisi selvityksen perusteella asiasta esityksen eduskunnalle.

Mahdollisuuksien luomiseksi edellä selostettujen epäkohtien poistamiseen on laadittu tähän esitykseen sisältyvät lakiehdotukset.

Laiksi yhteismetsäosuuksien lunastamisesta laaditun ehdotuksen mukaan olisi yhteismetsän osakaskunnalla oikeus käyvästä hinnasta lunastaa sellainen yhteismetsäosuus, joka ei kuulu pääasiallisesti maatilatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen käytettävään tilaan tai tilaan, joka yksin tai yhdessä muiden samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvien tilojen kanssa käsittää maatiluksia enintään kaksi hehtaaria. Lunastamisen vireillepanosta päätettäisiin osakaskunnan tai sen edustajiston kokouksessa. Yhteismetsälain 21 §:n säännöksestä poiketen tulisi sillä osakkaalla, jonka osuuden lunastamisesta on kysymys, olla oikeus osallistua päätöksen tekoon. Kun yleistä tuomioistuinta ei voida pitää sopivana elimenä ratkaisemaan kysymystä, kuuluuko yhteismetsäosuus pääasiallisesti maatilatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen käytettävään tilaan vai ei, on asianmukaista, ettei osakkaalle, yhteismetsälain 32 §:n säännöksestä poiketen, anneta oikeutta sanotulla perusteella nostaa moitekannetta lunastusoikeuden käyttämistä koskevaa osakaskunnan päätöstä vastaan. Jotta estettäi-

siin epätarkoituksenmukaiset lunastukset ja erityisesti sellaiset, jotka kohtuuttomasti rasittaisivat osakaskunnan taloutta, olisi lunastamiseen saatava metsähallituksen lupa.

Yhteismetsäosuuden lunastamisesta päätettäisiin osakaskunnan kustannuksella suoritettavassa maanmittaustoimituksessa. Tässä toimituksessa ratkaistaisiin, onko kysymyksessä yhteismetsäosuus, joka ei kuulu pääasiallisesti maatilatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen käytettävään tilaan, sekä määrättäisiin lunastushinta. Toimituksesta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä jakolaissa on säädetty pakollisesta tilusvaihdosta, ja voitaisiin toimitus jakolain mukaan saattaa maanjako-oikeuden ja viime kädessä korkeimman oikeuden ratkaistavaksi. Lunastettu yhteismetsäosuus tulisi kuulumaan osakasten tiloihin niiden yhteismetsäosuuksien keskinäistä suhdetta muuttamatta.

Kiinnityksen haltijan, maksamattomaan kauppahintaan oikeutetun henkilön tai toistuvan raha- tai tavaratulon kantamiseen oikeutetun henkilön oikeuksien turvaamiseksi olisi osakaskunnan talletettava lunastushinta ja sille suoritettava kuuden prosentin vuotuinen korko lääninhallitukseen. Varoja jaettaessa ja maksettaessa olisi noudatettava, mitä varojen jakamisesta ja maksamisesta on voimassa kiinteätä omaisuutta yleiseen tarpeeseen pakkolunastettaessa, jolloin velkojalla on lunastushintaan ja sen korkoon sama oikeus kuin hänellä on siihen tilaan, josta yhteismetsäosuus on lunastettu. Tallettamista ei kuitenkaan tarvitsisi toimittaa, jos lunastushinta on enintään tuhat markkaa, paitsi milloin tila on ulosmitattu, myymis- ja hukkaamiskiellon alainen tai kuuluu konkurssipesään.

Lunastamista koskeva toimitus voitaisiin merkitä maarekisteriin vasta sen jälkeen kun on esitetty selvitys siitä, että lunastushinta korkoineen on talletettu lääninhallitukseen tai maksettu tilan omistajalle.

Kun kysymyksessä olevassa yhteismetsäosuuksien lunastamisessa kajottaisiin yhteismetsän osakkaitten omistusoikeuteen, olisi puheena oleva lakiehdotus käsiteltävä perustuslain säätämisestä voimassa olevassa järjestyksessä.

Esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus aiheutuu siitä, että yhteismetsälain 6 §:n 3 momentin mukaan voidaan niin kuin edellä on mainittu, muodostettava tila pääsäännöstä poiketen jättää halkomisessa ja lohkomisessa ilman yhteismetsäosuutta, mikäli tilaa ei käytetä maatilatalouden harjoittamiseen tai jos se on pinta-alaltaan vähäinen. Tätä säännöstä ehdotetaan yhdenmukaisesti lunastamisen edellytyksiä koskevan säännöksen kanssa muutettavaksi siten, että muodostettavan tilan käyttäminen metsätalouden harjoittamiseen rinnastetaan maatilatalouden harjoittamisen kanssa sekä että muodostettava tila, joka vähäisen kokonsa vuoksi voidaan jättää ilman yhteismetsäosuutta, määriteltäisiin kooltaan vastaavasti kuin edellä on lunastamisen osalta ehdotettu säädettäväksi.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki
yhteismetsäosuuksien lunastamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Yhteismetsän osakaskunnalla on oikeus lunastaa käyvästä hinnasta yhteismetsäosuus sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Lunastaa voidaan sellaiseen tilaan kuuluva yhteismetsäosuus, jossa yksin tai yhdessä muiden samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvien tilojen kanssa on maatiluksia enintään kaksi hehtaaria. Mainitulla tavalla laskettuna suurempaankin tilaan kuuluva yhteismetsäosuus voidaan lunastaa, jos tilaa käytetään pääasiallisesti muuhun tarkoitukseen kuin maatilatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen.

Samaa taloudellista kokonaisuutta katsotaan olevan vain niiden tilojen, jotka kuuluvat samalle omistajalle tai jotka aviopuolisot erikseen tai yhdessä omistavat.

2 §.

Yhteismetsäosuuden lunastamisen edellytyk-

senä on, että metsähallitus on antanut osakaskunnalle siihen luvan.

Lupakysymyksen ratkaisemisessa on otettava huomioon tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat ja se, ettei lunastaminen tule kohtuuttomasti rasittamaan osakaskunnan taloutta.

3 §.

Osakaskunnan lunastusoikeuden käyttämisestä päätetään osakaskunnan tai sen edustajiston kokouksessa. Päätöksen tekemiseen kokouksessa saa sen estämättä, mitä 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yhteismetsälain (485/69) 21 §:ssä on säädetty, osallistua myös osakas, jonka osuuden lunastamisesta on kysymys.

4 §.

Yhteismetsäosuuden lunastamisesta päätetään maanmittaustoimituksessa, josta on soveltuvin osin voimassa, mitä jakolaissa (604/51) on säädetty pakollisesta tilusvaihdosta. Toimitusta on haettava siltä maanmittauskonttorilta, jonka alueella yhteismetsä tai pääosa siitä on. Hakemukseen on liitettävä 2 §:ssä tarkoitettu metsähallituksen lupa.

Kustannukset 1 momentissa tarkoitetusta maanmittaustoimituksesta on osakaskunnan suoritettava.

5 §.

Maanmittauskonttorin on viipymättä ilmoitettava osakaskunnalle ja sille, jonka osuus on lunastettu, toimituksen hyväksymisestä tai, jos toimituksesta on valitettu, maanjako-oikeuden lainvoimaisesta päätöksestä tai korkeimman oikeuden ratkaisusta. Maanmittaushallituksen on lähetettävä jäljennös korkeimman oikeuden ratkaisusta maanmittauskonttorille.

6 §.

Lunastushinta ja sille suoritettava korko on talletettava lääninhallitukseen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 5 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on annettu osakaskunnalle tiedoksi. Jos lunastushinta on enintään tuhat markkaa, saadaan se korkoineen saman ajan kuluessa suorittaa tilan omistajalle tallettamista toimittamatta, jollei tila ole ulosmitattu, myymis- ja hukkaamiskiellon alainen tai kuulu konkurssipesään.

7 §.

Lunastushinnalle on suoritettava korkoa kuusi prosenttia toimituksen lopettamisen tai, jos toimituksesta on valitettu, sen lainvoimaiseksi tulon ja tallettamisen tai tilan omistajalle maksamisen väliseltä ajalta.

Talletettuja varoja jaettaessa ja maksettaessa on soveltuvilta kohdin noudatettava, mitä varojen jakamisesta ja maksamisesta on voimassa kiinteätä omaisuutta yleiseen tarpeeseen pakkolunastettaessa, ja on velkojalla lunastushintaan ja sen korkoon sama oikeus kuin hänellä on siihen tilaan, josta yhteismetsäosuus on lunastettu.

Lunastettu yhteismetsäosuus vapautuu vastaamasta sitä tilaa, josta osuus on lunastettu, kiinnityksen johdosta tai maksamattoman kauppahinnan oikeutta koskevien tai muiden säännösten nojalla rasittavista saamisista.

8 §.

Lunastusmenettely raukeaa, jollei 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua maanmittaustoimitusta ole pantu vireille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun 2 §:ssä mainittu metsähallituksen lupa on annettu, tai jos vireille pantu toimitus jätetään sikseen tahi jollei lunastushintaa ja sille suoritettavaa korkoa talleteta lääninhallitukseen tai makseta tilan omistajalle 6 §:ssä sanotun ajan kuluessa.

Toimitusta älköön merkittäkö maarekisteriin, ennen kuin on esitetty selvitys siitä, että lunastushinta korkoineen on talletettu lääninhallitukseen tai maksettu tilan omistajalle. Toimitus on lainvoimainen, kun maarekisteriin merkitseminen on tapahtunut.

9 §.

Yhteismetsäosuuden lunastaminen ei aiheuta muutosta osakastilojen yhteismetsäosuuksien keskinäisiin suhteisiin eikä myöskään muutosta tilojen manttaaleihin.

10 §.

Lunastusoikeuden käyttämistä koskevaa osakaskunnan päätöstä vastaan ei yhteismetsälain 32 §:n nojalla saa nostaa moitekannetta sillä perusteella, kuuluuko yhteismetsäosuus pääasiallisesti maatilatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen käytettävään tilaan vai ei.

11 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Laki
yhteismetsälain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaan muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yhteismetsälain (485/69) 6 §:n 3 momentti näin kuuluvaksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen estämättä, mitä 2 momentissa on sanottu, voidaan toimituksessa, mikäli asianosaiset niin sopivat, sellainen tila, jota ei käytetä pääasiallisesti maatilatalouden tai metsätalouden harjoittamiseen taikka jossa yksin tai yhdessä muiden samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvien tilojen kanssa on maatiluksia enintään kaksi hehtaaria, muodostaa siten, ettei siihen tule kuulumaan osuutta yhteismetsään.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Valtioneuvosto on 30 päivänä marraskuuta 1967 tehnyt periaatepäätöksen lääninhallinnon järjestysmuodon kehittämisestä muun muassa siten, että eri alojen piirihallintoa siltä osin kuin se katsotaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi, sijoitetaan lääninhallinnon yhteyteen. Lääninhallinnon yhteyteen järjestetyn piirihallinnon osalta lääninhallitus tulisi kuitenkin olemaan sanotun päätöksen mukaan asianomaisen hallinnonalan keskushallinnon alainen.

Mainittu uudistus, joka on tarkoitus toteuttaa tarpeen mukaan vaiheittain, on jo suoritettu opetushallinnon alalla. Eduskunnalle on annettu sosiaalihallituksesta annetun lain ja eräiden muiden sosiaali- ja terveysministeriön piirihallintoa koskevien lakien muuttamista sekä terveyden- ja sairaanhoidon piirihallintoa koskevat hallituksen esitykset, joiden mukaan sosiaalihuoltoa, ammattientarkastusta sekä terveyden- ja sairaanhoitoa koskevien piirihallinnon tehtävien hoito siirtyisi lääninhallituksille. Maatalousministeriön alainen eläinlääkintähuollon piirihallinto, joka on vielä järjestämättä eläinlääkintähuoltolaissa edellytetyllä tavalla, liittyy tehtäviltään läheisesti sekä eräisiin lääninhallitusten nykyisiin että niille edellä mainituissa hallituksen esityksissä siirrettäviksi ehdotettuihin tehtäviin. Sekin olisi näin ollen järjestettävä lääninhallituksen toimesta hoidettavaksi, ettei läänineläinlääkäreistä tulisi yksittäisviranomaisia, mitä olisi pidettävä epätarkoituksenmukaisena.

Kaikkien edellä tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten on lääninhallituksiin, Ahvenanmaan lääninhallitusta lukuun ottamatta, tarkoitus perustaa sosiaali- ja terveysosasto, jolle tulisi kuulumaan ne tehtävät, jotka nykyisin kuuluvat läänineläinlääkäreille. Eläinlääkintähuoltolaissa edellytetyt läänineläinlääkärin ja apulaisläänineläinlääkärin virat olisi perustettava lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoihin kuuluvina virkoina ja piirieläinlääkärin virat lakkautettaisiin vaiheittain siten kuin eläinlääkintähuoltolaki edellyttää.

Eläinlääkintähuoltolain 3 §:n mukaan läänineläinlääkärin nimittää valtioneuvosto. Kun ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että tämän laatuiset virat olisi valtioneuvoston täytettävä, on tarkoituksena sosiaali- ja terveysosastoa koskevassa asetuksessa määrätä, että läänineläinlääkärin ja apulaisläänineläinlääkärin nimittää maatalousministeriö, joten edellä mainittu 3 § ehdotetaan kumottavaksi.

Uusi organisaatio edellyttää, että kunnaneläinlääkärin toimialue rajoittuu läänin rajoihin, joten 11 §:n 2 momentti ehdotetaan poistettavaksi laista. Saman pykälän 1 momenttiin ehdotettu muutos aiheutuu siitä, että lääninhallitus tulisi toimimaan piirihallintoviranomaisena.

Lääninhallitukseen perustettava sosiaali- ja terveysosasto antaa entistä paremmat edellytykset läänintason eläinlääkintähuollon järjestämiseen, jolloin lääninhallitus vastaisuudessa saattaisi hoitaa myös joitakin nykyisin maatalousministeriölle kuuluvia tehtäviä. Tämän johdosta on pidetty asianmukaisena tässä yhteydessä sisällyttää lakiehdotukseen säännös, minkä mukaan maatalousministeriölle ja sen eläinlääkintöosastolle kuuluvia asioita, lukuun ottamatta sellaisia, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava, voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistavaksi.

Yhdenmukaisesti muiden edellä mainittujen hallituksen esitysten kanssa ehdotetaan, että tämän lain voimaantulosta säädettäisiin asetuksella.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun eläinlääkintöhuoltolain (431/65) 3 §, *muutetaan* 1 §, 2 §:n 1 momentti, 4 ja 11 § sekä lisätään lakiin uusi 1 a § seuraavasti:

1 §.

Maatalousministeriön alaisina piirihallintoviranomaisina eläinlääkintähuollon alalla ovat lääninhallitukset.

Lääninhallituksissa voi olla läänineläinlääkärin ja apulaislääninеläinlääkärin virkoja.

Mitä tässä laissa on säädetty läänineläinlääkäristä, koskee soveltuvin osin myös apulaislääninеläinlääkäriä.

1 a §.

Lakien ja asetusten mukaan maatalousministeriölle ja sen eläinlääkintöosastolle kuuluvia eläinlääkintähuoltoa koskevia asioita, lukuun ottamatta sellaisia, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava, voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistaviksi.

2 §.

Kunnissa on kunnan-, kaupungin- ja kauppalaneläinlääkäreitä.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §.

Lääninhallituksen tehtävänä on maatalousministeriön eläinlääkintöosaston ohjeiden mukaan läänissä:

1) johtaa eläintautien ennakkoehkäisy- ja vastustamistyötä sekä muuta eläinlääkintähuoltoa ja suorittaa siihen liittyvät sen hoidettaviksi säädetyt tai määrätyt tehtävät;

2) valvoa eläinlääkärien suorittamaa eläinkunnasta saatujen myytäviksi tarkoitettujen elintarvikkeiden tarkastusta sekä elintarvikehygieniaan kohdistuvaa valvontaa ja itsekin osaltaan suorittaa sanottua valvontaa, niin kuin siitä on muualla säädetty; sekä

3) valvoa kunnan- ja kaupungineläinlääkärien sekä muiden eläinlääkärintointa harjoittavien toimintaa samoin kuin kunnallisten viranomaisten ja eri yhteisöjen toimintaa eläinlääkintähuoltoon liittyvien tehtävien suorittamisessa.

11 §.

Kunnan- ja kaupungineläinlääkäri on virassaan terveydenhoitolautakunnan alainen. Hän on tässä laissa tarkoitetuissa virkatehtävissään velvollinen noudattamaan maatalousministeriön eläinlääkintöosaston ja lääninhallituksen antamia määräyksiä ja ohjeita.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Talousvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 13 päivältä viime marraskuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 144. Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina sisäasiainministeriöstä kansliapäällikkö Arno Hannus, valtioneuvoston kansliasta kansliapäällikkö Kauko Sipponen, valtiovarainministeriöstä osastopäällikkö Seppo Salminen, maatalousministeriöstä toimistopäällikkö Klaus Tapani ja v.s. nuorempi hallitussihteeri Jukka Nevala, lääkintöhallituksesta lääkintöneuvos Aimo Ojala, maaherrat Kaarlo Pitsinki ja Esa Timonen, Suomen Eläinlääkäriliiton puheenjohtaja, kaupungineläinlääkäri Turkka Elonheimo ja liiton toiminnanjohtaja, oikeustieteen kandidaatti Kari Tuominen. Käsiteltään asian valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Maatalousministeriön alainen eläinlääkintähuollon piirihallinto, joka vielä on järjestämättä eläinlääkintähuoltolain edellyttämällä tavalla, liittyy tehtäviltään läheisesti sekä eräisiin lääninhallitusten nykyisiin että niille valiokunnan tänään hyväksymässään mietinnössä n:o 11 mainituissa hallituksen esityksissä siirrettäviksi ehdotettuihin tehtäviin. Käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa onkin eläinlääkintähuollon piirihallinto ehdotettu järjestettäväksi yhdenmukaisesti terveyden- ja sairaanhoidon sekä sosiaalihuollon piirihallinnon kanssa lääninhallituksen toimesta hoidettavaksi, jotta läänineläinlääkäreistä ei tulisi yksittäisviranomaisia, mitä läänin hallinnon kehittämispyrkimykset huomioon ottaen ei voitaisi pitää tarkoituksenmukaisena.

Edellä sanotun perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta, joka tässä yhteydessä viittaa myös siihen, mitä puheena olevasta hallinnon uudistuksesta on yleisemmin kokonaisuuden kannalta lausuttu valiokunnan mietinnössä n:o 11, on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja on näin ollen päättänyt asettua puoltamaan sen hyväksymistä.

Mitä lakiehdotuksen yksityiskohtiin tulee, valiokunta viittaa Ahvenanmaan läänissä järjestettävän eläinlääkintähuollon piirihallinnon osalta soveltuvilta osin siihen, mitä terveyden- ja sairaanhoidon piirihallinnosta Ahvenanmaalla on valiokunnan mietinnössä n:o 11 sanottu, ja ehdottaa saamansa selvityksen perusteella lisättäväksi lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen samansisältöisen uuden 2 momentin kuin terveyden- ja sairaanhoidon piirihallintoa koskevaan lakiehdotukseen.

Valiokunnan johtolauseeseen tekemät muutosehdotukset ovat muodollisia korjauksia.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun eläinlääkintähuoltolain (431/65) 3 §, *muutetaan* 1 §, 2 §:n 1 momentti, 4 ja 11 § sekä *lisätään* lakiin uusi 1 a § seuraavasti:

1, 1 a, 2, 4 ja 11 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paananen, varapuheenjohtaja Ruokola, jäsenet Aitio, Hemmi, Kaipainen, Kauppi, Myyryläinen, Paasivuori, Penttinen, Räsänen, Sigfrids, Sutinen, Tiilikainen ja Vaittinen sekä varajäsen Männistö.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 134 hallituksen esityksen johdosta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä talousvaliokunnan mietinnössä n:o 12 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 144 laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 12 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 134, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 23 päivänä heinäkuuta 1965 annetun eläinlääkintöhuoltolain (431/65) 3 §, *muutetaan* 1 §, 2 §:n 1 momentti, 4 ja 11 § sekä *lisätään* lakiin uusi 1 a § seuraavasti:

1 §.

Maatalousministeriön alaisina piirihallintoviranomaisina eläinlääkintähuollon alalla ovat lääninhallitukset.

Lääninhallituksissa voi olla läänineläinlääkärin ja apulaisläänineläinlääkärin virkoja.

Mitä tässä laissa on säädetty läänineläinlääkäristä, koskee soveltuvin osin myös apulaisläänineläinlääkäriä.

1 a §.

Lakien ja asetusten mukaan maatalousministeriölle ja sen eläinlääkintöosastolle kuuluvia eläinlääkintähuoltoa koskevia asioita, lukuun ottamatta sellaisia, jotka ministeriöiden toimialaa koskevien säännösten mukaan on ministeriön ratkaistava, voidaan asetuksella siirtää lääninhallituksen ratkaistaviksi.

2 §.

Kunnissa on kunnan-, kaupungin- ja kauppalaneläinlääkäreitä.

— — — — — — — — — — — — — —

4 §.

Lääninhallituksen tehtävänä on maatalousministeriön eläinlääkintöosaston ohjeiden mukaan läänissä:

1) johtaa eläintautien ennakkoehkäisy- ja vastustamistyötä sekä muuta eläinlääkintähuoltoa ja suorittaa siihen liittyvät sen hoidettaviksi säädetyt tai määrätyt tehtävät;

2) valvoa eläinlääkärien suorittamaa eläinkunnasta saatujen myytäviksi tarkoitettujen elintarvikkeiden tarkastusta sekä elintarvikehygieniaan kohdistuvaa valvontaa ja itsekin osaltaan suorittaa sanottua valvontaa, niin kuin siitä on muualla säädetty; sekä

3) valvoa kunnan- ja kaupungineläinlääkärien sekä muiden eläinlääkärintointa harjoittavien toimintaa samoin kuin kunnallisten viranomaisten ja eri yhteisöjen toimintaa eläinlääkintähuoltoon liittyvien tehtävien suorittamisessa.

11 §.

Kunnan- ja kaupungineläinlääkäri on virassaan terveydenhoitolautakunnan alainen. Hän on tässä laissa tarkoitetuissa virkatehtävissään velvollinen noudattamaan maatalousministeriön eläinlääkintöosaston ja lääninhallituksen antamia määräyksiä ja ohjeita.

Tämän lain voimaantulosta säädetään asetuksella.

Valtakunnan hallintoviranomaisille tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan läänissä säädetään asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa on nykyisin voimassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annettu laki (545/55), sellaisena kuin se on muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (655/67). Se sisältää valtuudet asetuksella säännöstellä maasta vietävän käyttöpuun vientisatamassa tai muussa vientipaikassa tapahtuvaa lopullista mittausta. Sanottu valtuuslaki on ollut voimassa kolmivuotiskausittain nykyisen lain ja sen nojalla mittaustoimen säännöstelystä voimassa olevan asetuksen (546/55) voimassaolon päättyessä kuluvan vuoden lopussa.

Mittaustoimen säännöstelyn eräänä tärkeänä perusteena on ollut tehdä valuuttaviranomaisille mahdolliseksi valvoa riittävän tarkasti ulkomaille vietävän pyöreän puutavaran määriä. Siten lainsäädäntö on muodostanut välttämättömän osan pyöreän puutavaran yleisestä vientitarkkailusta. Sitä paitsi asianmukaisen ja joustavan vientitoiminnan kannalta on tarpeellista, että puheena olevaa mittaustointa harjoittavat vain pätevät mittaajat yhtenäisiä mittausohjeita soveltaen.

Koska ne syyt, jotka ovat aiheuttaneet puheena olevien valtuuslakien antamisen, ovat eräiltä osin edelleenkin olemassa, Hallitus pitää tarpeellisena, että lain voimassaoloaikaa jatketaan uudella kolmivuotiskaudella. On myös huomattava, että nyt kysymyksessä olevaan lainsäädäntöön perustuva mittaustoiminta on jo vakiintunut, minkä vuoksi sekä ostajat että myyjät ovat siihen tottuneet.

Kysymyksessä oleva laki olisi säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla ja käsiteltävä kiireellisenä.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (655/67), näin kuuluvaksi:

2 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1973 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut säännökset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltaminen on jo sitä ennen lakkaava.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Arne Berner*

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksen johdosta laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 13 päivältä marraskuuta 1970 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 145. Kuultuaan asiasta kaupallista sihteeriä Christian Anderssonia kauppa- ja teollisuusministeriöstä perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esitys tarkoittaa käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annetun lain (545/55), joka alkuaan on määrätty olemaan voimassa kolme vuotta ja jonka voimassaoloaikaa on sen jälkeen kolmivuotiskausittain jatkettu, kuluvan vuoden lopussa päättyvän voimassaoloajan pitentämistä jälleen kolmella vuodella eli vuoden 1973 loppuun. Esityksen perusteluissa lausuttuun yhtyen perustuslakivaliokunta pitää lakiehdotusta, joka johtolauseensa mukaisesti on käsiteltävä perustuslain säätämisjärjestyksessä, tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Sen vuoksi valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Hjerppe, Kohtala, Koivisto, Maijala, Pekkala, Salmenkivi, Silander, I. Suominen, Tarjanne, Vilponiemi ja Åsvik sekä varajäsen Kainulainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 122 hallituksen esityksen johdosta laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 29 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 145 laiksi käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 29 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 122, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan käyttöpuun mittaustoimesta vientikaupassa 23 päivänä joulukuuta 1955 annetun lain 2 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (655/67), näin kuuluvaksi:

2 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1973 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut säännökset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltaminen on jo sitä ennen lakkaava.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Korkeakoululaitoksen ylin hallinto kuuuu nykyisin pääosaltaan opetusministeriölle. Kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen kuuluvat kuitenkin edelleen teknilliset korkeakoulut ja kauppakorkeakoulut sekä maatalousministeriön alaisuuteen eläinlääketieteellinen korkeakoulu.

Korkeakoululaitoksen kehittäminen edellyttää kaikki korkeakoulut käsittävää kokonaisvaltaista suunnittelua ja yhteistyötä sekä eri korkeakouluja koskevien toimenpiteiden yhteensäistämistä. Korkeakoululaitoksen hallinnon nykyinen hajainaisuus haittaa kuitenkin tätä toimintaa. Tämän vuoksi olisi korkeakoululaitoksen ylin johto ja valvonta keskitettävä yhteen ministeriöön ja tässä tarkoituksessa siirrettävä kauppa- ja teollisuusministeriön sekä maatalousministeriön alaiset korkeakoulut opetusministeriön alaisiksi.

Metsätalouden merkitys on jatkuvasti lisääntynyt. Kun maataloutta vakiintuneesti käytetään metsätalouden rinnakkaiskäsitteenä, on pidettävä asianmukaisena, että nämä maatalousministeriön toimialan kaksi tärkeintä toimintahaaraa esiintyvät myös ministeriön nimessä.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta 30 päivänä maaliskuuta 1922 annetun lain (78/22) 1 §:n 1 momentin 7 kohta ja 3 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat 9 päivänä tammikuuta 1970 annetussa laissa (16/70), näin kuuluviksi:

1 §.

Valtioneuvostossa on yleistä hallitusta ja eri hallinnonhaaroja varten yksitoista ministeriötä, nimittäin:

— — — — — — — — — — — — — — —

7) maa- ja metsätalousministeriö,

— — — — — — — — — — — — — — —

3 §.

Valtioneuvostolle kuuluvista asioista käsittelee:

— — — — — — — — — — — — — — —

7) opetusministeriö asiat, jotka koskevat yleistä opetustointa, ammattikasvatusta, evankelis-luterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä muita uskonnollisia yhdyskuntia, sikäli kuin ne eivät kuulu jollekin muulle ministeriölle, korkeakoululaitosta, tiedettä ja taidetta sekä urheilua;

8) maa- ja metsätalousministeriö asiat, jotka koskevat maataloutta, metsätaloutta, maanmittausta, asutustoimintaa, eläinlääkintää, metsästystä ja kalastusta sekä valtion vesihallintoa lukuun ottamatta vesiliikennettä;

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee 1 §:n 1 momentin 7 kohdan ja 3 §:n 1 momentin 8 kohdan osalta voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Mitä muualla on säädetty maatalousministeriöstä, koskee sanotusta ajankohdasta lukien maa- ja metsätalousministeriötä.

Muilta osin tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1971.

Mitä teknillisiä korkeakouluja ja kauppakorkeakouluja koskevissa asioissa on säädetty tai määrätty kauppa- ja teollisuusministeriöstä sekä eläinlääketieteellistä korkeakoulua koskevissa asioissa maatalousministeriöstä tai maa- ja metsätalousministeriötä, koskee 1 päivästä heinäkuuta 1971 lukien vastaavasti opetusministeriötä.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä sekä maa- ja metsätalousministeriössä vireillä olevat edellä mainittuja korkeakouluja koskevat asiat siirtyvät 1 päivänä heinäkuuta 1971 opetusministeriölle, ei kuitenkaan niiden valtionavustusten ja korvausten osalta, jotka kohdistuvat tämän lain edeltävään aikaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen edellä mainittuja korkeakouluja koskevien asioiden siirtämiseksi opetusministeriön käsiteltäviksi.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Pääministeri *Ahti Karjalainen*

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 32 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 20 päivältä marraskuuta 1970 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 146. Kuultuaan asian johdosta osastopäällikkö Jaakko Nummista opetusministeriöstä, vanhempaa hallitussihteeriä Olavi Tirkkosta kauppa- ja teollisuusministeriöstä, nuorempaa hallitussihteeriä Stig Segercrantzia valtioneuvoston kansliasta, kauppakorkeakoulun rehtoria Jaakko Honkoa, teknillisen korkeakoulun rehtoria Pentti Laasosta ja eläinlääketieteellisen korkeakoulun rehtoria Kaarlo Kallelaa perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on muuttaa valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annettua lakia ensinnäkin niin, että kaikki korkeakoululaitosta koskevat asiat tulisivat opetusministeriön käsiteltäviksi. Kun kauppakorkeakoulut ja teknilliset korkeakoulut ovat nykyisin kauppa- ja teollisuusministeriön alaisia ja eläinlääketieteellinen korkeakoulu maatalousministeriön alainen, tulisivat nekin lainmuutoksen jälkeen opetusministeriön alaisiksi. Esityksen perusteluissa on tältä osin lausuttu, että korkeakoululaitoksen kehittäminen edellyttää kaikki korkeakoulut käsittävää kokonaisvaltaista suunnittelua ja eri korkeakouluja koskevien toimenpiteiden yhtenäistämistä, mitä korkeakoululaitoksen hallinnon hajanaisuus nykyisin haittaa. Edellä mainittua lakia on samalla tarkoitus muuttaa lisäksi niin, että maatalousministeriön nimi muutetaan maa- ja metsätalousministeriöksi, jonka katsotaan nykyistä paremmin vastaavan ministeriön toimialaa.

Yhtyen hallituksen esityksen perusteluissa esitettyihin näkökohtiin perustuslakivaliokunta pitää esityksessä tarkoitettua korkeakoulujen ylimmän johdon keskittämistä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Sen vuoksi valiokunta, jolla ei ole huomauttamista esityksen johdosta siltäkään osin kuin siinä on kysymys maatalousministeriön nimen muuttamisesta maa- ja metsätalousministeriöksi, puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Asiaa perustuslakivaliokunnassa käsiteltäessä ovat eräät kuulluista asiantuntijoista lausuneet epäilevänsä, onko opetusministeriön organisaatio tarpeeksi tehokas ja korkeakouluja koskevia asioita käsittelemään tuleva henkilökunta riittävä turvaamaan sen, että maan kaikkia korkeakouluja koskevat asiat voidaan ministeriössä hoitaa asianmukaisella tavalla. Asettuessaan puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä perustuslakivaliokunta edellyttää, että hallitus huolehtii lain täytäntöönpanossa tarpeellisiksi havaittavista uudelleenjärjestelyistä opetusministeriössä sekä tarvittavan lisähenkilöstön hankkimisesta ministeriöön korkeakoululaitosta koskevia asioita käsittelemään.

Edellä lausuttuun viitaten perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola sekä jäsenet Hjerppe, Hykkäälä, Kohtala, Koivisto, Maijala, Niinikoski, Pekkala, Salmenkivi, Seppä, Silander, I. Suominen, Tarjanne, Vilponiemi ja Åsvik.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 140 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 32 yhtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys 1:o 146 laiksi valtioneuvoston ministeriöiden ukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun ain muuttamisesta, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 32 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 140.

Hyväksyessään lain Eduskunta edellyttää, että Hallitus huolehtii lain täytäntöönpanossa tarpeellisiksi havaittavista uudelleenjärjestelyistä opetusministeriössä sekä tarvittavan lisähenkilöstön hankkimisesta ministeriöön korkeakoululaitosta koskevia asioita käsittelemään.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta 30 päivänä maaliskuuta 1922 annetun lain (78/22) 1 §:n 1 momentin 7 kohta ja 3 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, sellaisina kuin mainitut lainkohdat ovat 9 päivänä tammikuuta 1970 annetussa laissa (16/70), näin kuuluviksi:

1 §.

Valtioneuvostossa on yleistä hallitusta ja eri hallinnnonhaaroja varten yksitoista ministeriötä, nimittäin:

— — — — — — — — — — — — — — —

7) maa- ja metsätalousministeriö,

— — — — — — — — — — — — — — —

3 §.

Valtioneuvostolle kuuluvista asioista käsittelee.

— — — — — — — — — — — — — — —

7) opetusministeriö asiat, jotka koskevat yleistä opetustointa, ammattikasvatusta, evankelis-luterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä muita uskonnollisia yhdyskuntia, ikäli kuin ne eivät kuulu jollekin muulle ministeriölle, korkeakoululaitosta, tiedettä ja taiteita sekä urheilua;

8) maa- ja metsätalousministeriö asiat, jotka koskevat maataloutta, metsätaloutta, maanmittausta, asutustoimintaa, eläinlääkintää, metsästystä ja kalastusta sekä valtion vesihallintoa lukuun ottamatta vesiliikennettä;

— — — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee 1 §:n 1 momentin 7 kohdan ja 3 §:n 1 momentin 8 kohdan osalta voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Mitä muualla on säädetty maatalousministeriöstä, koskee sanotusta ajankohdasta lukien maa- ja metsätalousministeriötä.

Muilta osin tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1971.

Mitä teknillisiä korkeakouluja ja kauppakorkeakouluja koskevissa asioissa on säädetty tai määrätty kauppa- ja teollisuusministeriöstä sekä eläinlääketieteellistä korkeakoulua koskevissa asioissa maatalousministeriöstä tai maa- ja metsätalousministeriötä, koskee 1 päivästä

heinäkuuta 1971 lukien vastaavasti opetusministeriötä.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä sekä maa- ja metsätalousministeriössä vireillä olevat edellä mainittuja korkeakouluja koskevat asiat siirtyvät 1 päivänä heinäkuuta 1971 opetusministeriölle, ei kuitenkaan niiden valtionavustusten ja korvausten osalta, jotka kohdistuvat tämän lain edeltävään aikaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen edellä mainittuja korkeakouluja koskevien asioiden siirtämiseksi opetusministeriön käsiteltäviksi.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.

Vientimaksusta 15 päivänä syyskuuta 1957 annetun lain (310/57) mukaan oli osa vientimaksusta kertyneistä varoista käytettävä, sen mukaan kuin siitä lailla säädetään, halpakorkoisina lainoina metsäteollisuuden rakentamiseen ja laajentamiseen etenkin vajaatyöllisyysalueilla sekä muihin maan luonnonvarojen hyväksikäyttöä edistäviin tarkoituksiin. Asiasta säädettiin lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista 14 päivänä kesäkuuta 1958 annetulla lailla (249/58). Viimeksi mainittuun lakiin lisättiin 1 päivänä joulukuuta 1961 annetulla lailla (525/61) uusi 5 a §, jonka mukaan myönnetyistä lainoista suoritettavia kuoletusmaksuja, ylimääräisiä lyhennyksiä, korkoja sekä indeksihyvityksiä vastaava määrä myönnetään valtion varoista lainoina samoihin tarkoituksiin. Lainoja ei kuitenkaan saa myöntää enää 31 päivän joulukuuta 1970 jälkeen.

Edellä mainittuun lainojen myöntämistä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain 5 a §:ään sittemmin lisätyn 3 momentin mukaan, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (734/65), lainoitustoimintaan käytetään vain lainojen kuoletuksia ja ylimääräisiä lyhennyksiä vastaava määrä.

Vuonna 1969 valtioneuvosto myönsi vientimaksulainojen kuoletuksina kertyneistä varoista 12 392 000 markkaa lainoina ensisijassa puunjalostusteollisuuden jätevesien käsittelyä varten tarvittaviin investointeihin sekä 2 300 000 markkaa teknillistieteelliseen tutkimustoimintaan kohdistuviin investointeihin.

Hallituksen esityksessä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 on momentin 32.82.83 (Vientimaksulainojen kuoletuksista myönnettävät lainat) kohdalla ehdotettu 9 000 000 markan määräraha käytettäväksi lainojen myöntämiseen erityisesti teollisuuden vesiensuojeluinvestointien lainoittamiseksi ja samalla ilmoitettu, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain voimassaoloajan jatkamisesta.

Kun vasta eräiden vireillä olevien selvitysten valmistumisen jälkeen voidaan päättää vientimaksulainojen lyhennyksistä kertyvien varojen vastaisesta käytöstä pitemmällä aikavälillä, ehdotetaan puheena olevan lain muuttamista tässä vaiheessa siten, että näistä varoista voitaisiin myöntää edelleen lainoja vuoden 1972 loppuun saakka.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista 14 päivänä kesäkuuta 1958 annetun lain 5 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 1 päivänä joulukuuta 1961 annetussa laissa (525/61), näin kuuluvaksi:

5 a §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Lainoja älköön 1 momentin nojalla kuitenkaan enää myönnettäkö 31 päivän joulukuuta 1972 jälkeen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40 hallituksen esityksen johdosta laiksi lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on viime marraskuun 20 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 147 laiksi lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista 14 päivänä kesäkuuta 1958 annettuun lakiin (249/58) lisättiin 1 päivänä joulukuuta 1961 annetulla lailla (525/61) 5 a §, jonka mukaan vientimaksulainojen lyhennyksistä kertyvistä varoista lainoja ei saa myöntää enää 31 päivän joulukuuta 1970 jälkeen. Hallituksen esityksessä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 on vientimaksulainojen kuoletuksista myönnettäviä lainoja varten kuitenkin ehdotettu 9 milj. markan määräraha käytettäväksi lainojen myöntämiseen erityisesti teollisuuden vesiensuojeluinvestointien lainoittamiseksi ja samalla ilmoitettu, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain voimassaoloajan jatkamisesta. Hallitus ehdottaa nyt lakia muutettavaksi siten, että vientimaksulainojen lyhennyksistä kertyvistä varoista voitaisiin myöntää edelleen lainoja vuoden 1972 loppuun saakka.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen katsonut voivansa asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Tamminen, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Kainulainen, Kurppa, Nieminen, Turunen ja Vartia.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 152 hallituksen esityksen johdosta laiksi lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 40 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 147 laiksi lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 40 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 152, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lainojen myöntämisestä vientimaksuna kertyvistä varoista 14 päivänä kesäkuuta 1958 annetun lain 5 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 1 päivänä joulukuuta 1961 annetussa laissa (525/61), näin kuuluvaksi:

5 a §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Lainoja älköön 1 momentin nojalla kuitenkaan enää myönnettäkö 31 päivän joulukuuta 1972 jälkeen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Laki laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annettiin 19 päivänä heinäkuuta 1956 (445/56). Lakia on myöhemmin muutettu 6 päivänä kesäkuuta 1958 annetulla lailla (236/58), 30 päivänä joulukuuta 1959 annetulla lailla (527/59), 7 päivänä huhtikuuta 1961 annetulla lailla (191/61) ja 30 päivänä joulukuuta 1965 annetulla lailla (724/65). Sen tarkoituksena oli luoda kotimaisille laivanrakennusta ja metalliteollisuutta harjoittaville yrityksille edellytykset kilpailla tilauksista vastaavien ulkomaisten yritysten kanssa. Kun nämä saattoivat myöntää hankintojensa maksuajoissa huomattavan pitkiä lykkäyksiä alhaisella korolla, eivät kotimaiset yritykset meillä vallitsevan korkean korkokannan vuoksi olleet voineet myöntää tilaajille vastaavia etuja. Tämän vuoksi katsottiin tarpeelliseksi varata myöskin kotimaisille yrityksille mahdollisuus myöntää tilaajilleen luottoa yhtä edullisilla ehdoilla ja yhtä alhaisella korolla, kuin vastaavat ulkomaiset yritykset sitä myönsivät. Sen tappion korvaamiseksi, mikä yrityksille niiden myöntäessä luottoa alhaista korkoa vastaan aiheutui, säädettiin kauppahinnan maksamisessa vähintään kahdentoista kuukauden ajaksi tilaajalle myönnetyn lykkäyksen johdosta maksettava korko valtion- ja kunnallisverotuksessa verovapaaksi siltä osin, joka ei ylitä neljää prosenttia, samalla kuin itse saatava säädettiin valtionverotuksessa verovapaaksi. Voimassaolevan lain mukaan koskevat nämä veronhuojennukset ennen vuoden 1970 loppua tehdyn hankintasopimuksen perusteella myönnettyjä maksuajan lykkäyksiä.

Metalliteollisuutemme on pääomaköyhyydestään huolimatta viime vuosina menestynyt kansainvälisessä kilpailussa suhteellisen hyvin muun muassa kasvattamalla voimakkaasti pääomatavaroiden vientiään. Tähän on osaltaan vaikuttanut puheena oleva veronhuojennuslaki, jolla siten on ollut myös olennaista merkitystä metalliteollisuutemme työllisyyden ylläpitäjänä. Kun edelleenkin on katsottava jo työllisyyden ylläpitämisen kannalta tärkeäksi, että kysymyksessä oleva teollisuus saa jatkuvasti tilauksia ja kun lain voimassaoloaikana luottokilpailu kansainvälisillä markkinoilla on jatkuvasti kiristynyt ja luottoajat pitentyneet, katsoo hallitus tarpeelliseksi ehdottaa, että lain voimassaoloaikaa jatkettaisiin siten, että sen säännöksiä sovellettaisiin ennen vuoden 1975 loppua tehtyjen hankintasopimusten perusteella kauppahinnan maksamisessa myönnettäviin lykkäyksiin, tosin vuosina 1971—1973 tehtävien hankintasopimusten osalta veronhuojennusta nykyisestään supistaen. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 1 §:n 1 momenttia siten muutettavaksi, että valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa ei veronalaiseksi tuloksi katsota korkoa saamisesta, joka on syntynyt siten, että laivanrakennusta tai muuta metalliteollisuutta harjoittava yritys on ennen vuoden 1975 loppua tehdyn hankintasopimuksen perusteella myöntänyt aluksen tai muiden metalliteollisuustuotteiden kauppahinnan maksamisessa tilaajalle lykkäyksen vähintään kahdentoista kuukauden ajaksi. Samalla ehdotetaan edelleen säädettäväksi, että tämä veronhuojennus myönnetään samaan hankintasopimukseen perustuvan saatavan korkojen osalta siltä verovuodelta, jona hankintasopimuksen edellyttämä toimitus on tapahtunut, ja enintään kymmeneltä seuraavalta verovuodelta.

Milloin kysymyksessä on kotimaiselle tilaajalle tapahtuva toimitus, veronhuojennus myönnetään voimassa olevan lain mukaan vain niissä tapauksissa, joissa tilaajalle toimitetaan alus, kone, koneisto tai laite, joka on tarkoitettu ti-

laajan omassa yrityksessä käytettäväksi ja jonka kauppahinta on vähintään 200 000 markkaa. Käytännössä tätä säännöstä on tulkittu siten, ettei veronhuojennusta ole myönnetty tapauksessa, milloin toimitus on käsittänyt useita koneita tai laitteita, jotka eivät ole muodostaneet teknistä kokonaisuutta ja joista yhdenkään hinta ei ole kohonnut 200 000 markkaan. Kun usein on erittäin vaikea ratkaista, milloin kysymyksessä on teknisen kokonaisuuden muodostava koneisto tai laite, ja kun säännöksen tarkoituksena on vain ollut rajoittaa veronhuojennukset pääomatavaroihin, hallitus ehdottaa lain 1 §:n 1 momenttia vielä niin muutettavaksi, että veronhuojennukset myönnettäisiin kotimaiselle tilaajalle tapahtuvissa toimituksissa niissä tapauksissa, joissa tilaajalle toimitetaan hänen omassa yrityksessään käytettäväksi alus tai koneita, koneistoja tahi laitteita, joiden yhteinen kauppahinta on vähintään kaksisataatuhatta markkaa.

Lähivuosien suhdannenäkymät ja sen huomioon ottaen, etteivät kaikki yritykset ole voineet täysimääräisesti käyttää hyväkseen nykyisiä veronhuojennuksia, hallitus katsoo, että aivan lähivuosien aikana tehtävien hankintasopimusten osalta on mahdollista supistaa laivanrakennus- ja muulle metalliteollisuudelle puheena olevan lain nojalla myönnettäviä veronhuojennuksia. Hallitus ehdottaa tästä syystä, että vuosien 1971—1973 aikana tehtyihin hankintasopimuksiin perustuvien saamisten osalta verovapaan korkotulon ylärajaksi säädettäisiin nykyisen neljän prosentin sijasta kaksi prosenttia. Kun on ilmeistä, että mainittujen vuosien jälkeen laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden kilpailukyvyn säilyttäminen ja työllisyyden ylläpitäminen jälleen edellyttävät ainakin nykyisen suuruisia veronhuojennuksia, hallitus ehdottaa, että vuosien 1974—1975 aikana tehtävien hankintasopimusten osalta verovapaan korkotulon ylärajaksi säädettäisiin neljä prosenttia.

Vuosina 1967—1969 on puheena olevan lain 4 §:ssä tarkoitettu neuvottelukunta antamissaan lausunnoissa todennut kauppahinnan maksamisessa myönnettyjen maksunlykkäysten olevan tässä laissa tarkoitettua velkaa vuonna 1967 noin 142 milj. markan, vuonna 1968 noin 292 milj. markan ja vuonna 1969 noin 269 milj. markan yhteismäärästä.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista 19 päivänä heinäkuuta 1956 annetun lain 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (724/65), näin kuuluvaksi:

1 §.

Valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa ei veronalaiseksi tuloksi katsota korkoa saamisesta, joka on syntynyt siten, että laivanrakennusta tai muuta metalliteollisuutta harjoittava yritys on ennen vuoden 1975 loppua tehdyn hankintasopimuksen perusteella myöntänyt aluksen tai muiden metalliteollisuustuotteiden kauppahinnan maksamisessa tilaajalle lykkäyksen vähintään kahdentoista kuukauden ajaksi. Tämä veronhuojennus myönnetään samaan hankintasopimukseen perustuvan saatavan korkojen osalta siltä verovuodelta, jona hankintasopimuksen edellyttämä toimitus on tapahtunut, ja enintään kymmeneltä seuraavalta verovuodelta sekä, milloin kysymyksessä on kotimaiselle tilaajalle tapahtuva toimitus, vain niissä tapauksissa, joissa tilaajalle toimitetaan hänen omassa yrityksessään käytettäväksi alus tai koneita, koneistoja tahi laitteita, joiden yhteinen kauppahinta on vähintään kaksisataatuhatta markkaa.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 1971 aikana tehdyn hankintasopimuk-

sen perusteella syntyneeseen saamiseen. Vuosien 1971—1973 aikana tehtyihin hankintasopimuksiin perustuvien saamisten osalta tämän lain mukaisena verovapaana korkona ei kuitenkaan pidetä korkoa siltä osin, kuin korko ylittää kaksi prosenttia.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39 hallituksen esityksen johdosta laiksi laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on viime lokakuun 20 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 148 laiksi laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Esityksessään hallitus ehdottaa laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden veronhuojennuslain voimassaoloaikaa jatkettavaksi siten, että sen säännöksiä sovellettaisiin ennen vuoden 1975 loppua tehtyjen hankintasopimusten perusteella kauppahinnan maksamisessa myönnettäviin lykkäyksiin. Vuosien 1971—1973 aikana tehtyihin hankintasopimuksiin perustuvien saamisten osalta ehdotetaan verovapaan korkotulon ylärajaa supistettavaksi nykyisestä neljästä prosentista kahteen prosenttiin. Samalla ehdotetaan lain 1 §:n 1 momenttia vielä niin muutettavaksi, että veronhuojennukset myönnettäisiin kotimaiselle tilaajalle tapahtuvissa toimituksissa niissä tapauksissa, joissa tilaajalle toimitetaan hänen omassa yrityksessään käytettäväksi alus tai koneita, koneistoja tahi laitteita, joiden yhteinen kauppahinta on vähintään 200 000 markkaa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen katsonut voivansa asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Rosnell, Sandelin, Teir, Vainio sekä varajäsenet Ahonen, Kaarlonen, Kurppa, Lintilä, Nieminen, Turunen ja Weckman.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 151 hallituksen esityksen johdosta laiksi laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 39 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 148 laiksi laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 39 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 151, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan laivanrakennus- ja muun metalliteollisuuden tuotannon ja viennin edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista 19 päivänä heinäkuuta 1956 annetun lain 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (724/65), näin kuuluvaksi:

1 §.

Valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa ei veronalaiseksi tuloksi katsota korkoa saamisesta, joka on syntynyt siten, että laivanrakennusta tai muuta metalliteollisuutta harjoittava yritys on ennen vuoden 1975 loppua tehdyn hankintasopimuksen perusteella myöntänyt aluksen tai muiden metalliteollisuustuotteiden kauppahinnan maksamisessa tilaajalle lykkäyksen vähintään kahdentoista kuukauden ajaksi. Tämä veronhuojennus myönnetään samaan hankintasopimukseen perustuvan saatavan korkojen osalta siltä verovuodelta, jona hankintasopimuksen edellyttämä toimitus on tapahtunut, ja enintään kymmeneltä seuraavalta verovuodelta sekä, milloin kysymyksessä on kotimaiselle tilaajalle tapahtuva toimitus, vain niissä tapauksissa, joissa tilaajalle toimitetaan hänen omassa yrityksessään käytettäväksi alus tai koneita, koneistoja tahi laitteita, joiden yhteinen kauppahinta on vähintään kaksisataatuhatta markkaa.

— — — — — — — — — — — — — —

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 1971 aikana tehdyn hankintasopimuksen perusteella syntyneeseen saamiseen. Vuosien 1971—1973 aikana tehtyihin hankintasopimuksiin perustuvien saamisten osalta tämän lain mukaisena verovapaana korkona ei kuitenkaan pidetä korkoa siltä osin, kuin korko ylittää kaksi prosenttia.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja leimaverolain muuttamisesta.

Vuonna 1944 säädetty laki aluksesta saadun tulon verottamisesta eräissä tapauksissa sekä toimenpiteistä merenkulun edistämiseksi oli ensimmäinen merenkulkua koskeva veronhuojennuslaki. Mainitulla lailla pyrittiin helpottamaan sotatilan aikana ja sen jälkeisissä poikkeuksellisissa oloissa taloudellisissa vaikeuksissa olevan laivanvarustuselinkeinon asemaa. Merenkulkua koskevia veronhuojennuksia on sittemmin jatkettu vuosina 1953, 1958 ja 1966 säädetyillä laeilla.

Mainittujen lakien mukaiset veronhuojennukset ovat pääpiirteissään olleet samanluontoisia. Lakien voimassaoloaikana hankittujen alusten hankinta-arvosta on verotuksessa saatu tehdä ylimääräisiä poistoja sekä tallettaa verosta vapaasti osa tuloista Suomen Pankkiin vastaisia alushankintoja varten. Edelleen on laeissa ollut säännös alusten suurten korjauskustannusten, ns. luokitusmenojen, jaksottamisesta usealle vuodelle.

Nykyisin voimassa oleva laki merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista (229/66) annettiin 6 päivänä huhtikuuta 1966. Sen säännöksiä ylimääräisistä arvonvähennyksistä sovelletaan vuosina 1966—1970 Suomessa rakennettavaksi tilattuihin tai vuosina 1966—1968 ulkomailta ostettuihin, aikaisemmin liikenteessä olleisiin, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksiin. Näiden säännösten lisäksi sisältyy tähänkin lakiin säännökset vastaisia alushankintoja varten tehtävistä talletuksista ja luokituskustannusten jaksottamisesta. Lakia, jonka mukaiset veronhuojennukset ovat vastaavia aikaisempia veronhuojennuksia rajoitetumpia, sovelletaan vuosilta 1966—1973 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa. Kuluva vuosi on viimeinen vuosi, jonka aikana rakennettavaksi tilattuihin aluksiin lakia voidaan soveltaa.

Maamme kauppalaivaston sotien jälkeiseen myönteiseen kehitykseen on merenkulkua koskevilla veronhuojennuslaeilla ollut oleellinen vaikutus. Toteutetuista toimenpiteistä huolimatta on kauppalaivastomme nykyinen kasvunopeus ja nuorentuminen ollut hitaampaa kuin maamme kanssa merikuljetuksista kilpailevissa merenkulkumaissa, eivätkä ne vastaa lisääntyvää kuljetuskyvyn tarvetta. Maailman kauppatonnisto on vuodesta 1963 kasvanut noin 50 prosenttia vastaavan luvun ollessa Suomen osalta vain 31 prosenttia. Ulkomaankauppamme tavaranvaihdosta kuljetetaan noin 85 prosenttia meritse. Vuonna 1969 kuljetetusta 30.3 milj. tonnista oli suomalaisten alusten osuus 50.5 prosenttia. Mainitun vuoden tuonnista oli suomalaisten alusten osuus 53.1 prosenttia ja viennistä 43.8 prosenttia. Vuosina 1967 ja 1968 olivat vastaavat prosenttiluvut tuonnin osalta 59.6 ja 54.7 sekä viennin osalta 45.5 ja 44.0. Edellä olevien lukujen perusteella on todettavissa, että olemme menettämässä kuljetustehtäviä ulkomaalaiselle tonnistolle.

Maamme talouselämän kehittyminen ja elintason nousu ovat olennaisesti riippuvaisia ulkomaankaupasta. Tasapainoinen taloudellinen kasvu voi Suomessa ulkomaankaupan ollessa vapaata tapahtua vain sillä edellytyksellä, että viennin kasvu on suhteellisesti kansantulon kasvua suurempi. Toisaalta elinkeinoelämän kehittyminen ja taloudellinen hyvinvointi edellyttävät Suomessa huomattavaa tuontia. Ulkomaankaupan häiriintymättömän kulun turvaamisessa taas riittävän voimakkaalla ja kilpailukykyisellä omalla kauppalaivastolla on tärkeä merkitys. Ulkomailla toteutetut tukitoimenpiteet huomioon ottaen on välttämätöntä, että kauppalaivastomme kilpailukyvyn säilyttämiseksi ja sen kehittymisen edistämiseksi myös Suomessa edelleen tuetaan merenkulkuelinkeinoa valtion veropoliittisin toimenpitein. Tämän vuoksi hallitus ehdottaa, että säädettäisiin rajoitetun ajan voimassa oleva uusi merenkulun veronhuojennuslaki.

Uusi laki rakentuisi aikaisemmissa veronhuojennuslaeissa omaksutuille periaatteille mm. siten, että veronhuojennuksia myönnettäisiin laivanvarustustoimintaa harjoittaville verovelvollisille valtion- ja kunnallisverotuksessa poistojen säännönmukaista aikaisemman alkamisajankoh-

dan ja ylimääräisten poisto-oikeuksien muodossa. Näitä veronhuojennuksia koskevissa säännösehdotuksissa on samalla pyritty ottamaan huomioon maamme laivanrakennusteollisuuden työllisyysnäkökohdat. Aikaisempien veronhuojennuslakien säännöksistä poiketen saataisiin verotuksessa tietyin edellytyksin ja rajoituksin vähentää erityiseen rahastoon siirrettyä määrää vastaava määrä sekä tehdä luokitusvaraus. Veronhuojennuksilla tuettaisiin kuten tähänkin saakka sellaisia aluksia, joiden nettovetoisuus on vähintään 19 rekisteritonnia. Uutta lakia sovellettaisiin vuosilta 1970—1978 toimitettavissa verotuksissa ja se koskisi pääsääntöisesti aluksia, jotka on tilattu tai ostettu vuosina 1970—1975.

Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan verovelvollisella olisi oikeus tehdä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 30 §:ssä tarkoitettu poisto aluksen hankintamenosta siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana hankintasopimus on tehty. Edellytyksenä tähän olisi, että kysymyksessä on nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen tilaaminen sitovin kirjallisin sopimuksin kiinteään koti- tai ulkomaanrahan määräiseen hintaan vuosina 1970—1973 Suomessa tai ulkomailla taikka vuosina 1974—1975 Suomessa rakennettavaksi. Sama oikeus olisi verovelvollisella, joka vuosina 1970—1975 ostaa ulkomailta aikaisemmin liikenteessä olleen, nettovetoisuudeltaan edellä mainitun suuruisen, iältään enintään 10 vuotta vanhan aluksen, siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana kauppasopimus on tehty. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 30 §:n mukaan poisto saadaan tehdä verovuoden aikana käyttöön otetusta käyttöomaisuudesta. Lakiehdotuksen 2 §:ssä omaksuttu tästä poikkeava periaate on uusien alusten osalta katsottava asianmukaiseksi alusten pitkän rakentamisajan vuoksi. Kun ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena veronhuojennuksin edistää kovin vanhojen alusten hankkimista ulkomailta Suomeen, on veronhuojennusten saamisen ratkaisevaksi aluksen iäksi ehdotettu 10 vuotta.

Lakiehdotuksen 3 § sisältää säännökset ylimääräisestä poisto-oikeudesta. Säännöksen mukaan verovelvollisella, joka on tehnyt elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa tarkoitetun säännönmukaisen poiston täysimääräisenä, olisi oikeus vähentää lakiehdotuksen 2 §:ssä tarkoitetun ja siinä mainituin tavoin vuosina 1970—1973 Suomessa tai ulkomailla taikka vuosina 1974 ja 1975 Suomessa rakennettavaksi tilaamansa tai vuosina 1970—1975 ulkomailta ostamansa aluksen hankintamenosta ylimääräisenä poistona enintään 40 prosenttia säännönmukaisen poiston jälkeen laskettavasta laivanvarustustoiminnan verotettavasta tulosta. Kotimaisten telakoiden työllisyysnäkökohdat huomioon ottaen on ehdotuksessa päädytty siihen, että poistojen säännönmukaista aikaisempi alkamisajankohta ja ylimääräinen poisto-oikeus tulisivat pääsääntöisesti sovellettaviksi uusien alusten osalta, mikäli on kysymys vuosista 1974 ja 1975, vain Suomessa mainittuina vuosina rakennettavaksi tilattuihin aluksiin. Valtiovarainministeriö voisi kuitenkin hakemuksesta myöntää verovelvolliselle oikeuden ylimääräisen tai säännönmukaista aikaisemmin tehtävän poiston tekemiseen vuosina 1974 ja 1975 myös ulkomailla rakennettavan aluksen hankintamenosta, mikäli verovelvollinen näyttää, ettei vastaavanlaista alusta voida kohtuullisessa ajassa tai ollenkaan rakentaa Suomessa. Kun kotimaisten telakoiden työllisyystilanteen on arvioitu olevan hyvä ainakin vuoden 1973 loppuun saakka, on säännönmukaista aikaisemmin tehtävä ja ylimääräinen poisto katsottu asianmukaiseksi sallia vuosina 1970—1973 rakennettavien alusten osalta myös niitä ulkomailta tilattaessa. Näissä säännöksissä on pyritty ottamaan huomioon OECD:n suositus laivanvarustuselinkeinon kilpailuolosuhteiden tervehdyttämiseksi.

Käytetyn aluksen hankinta on eräissä tapauksissa laivanvarustajalle taloudellisesti edullista. Tähän nähden ja kun valuuttapolitiikankin kannalta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena aluskannan lisäämistä käytettyjen alusten hankintaa edistämällä, sallittaisiin lakiehdotuksen 3 §:n mukaan vuosina 1970—1975 ulkomailta käytettynä ostetun aluksen hankintamenosta tehdä edellä mainittu ylimääräinen poisto. Kun kotimaisten laivanvarustajien keskeiset käytettyjen alusten myynnit eivät vaikuta maan yhteenlaskettuun aluskantaan, eivät edellä tarkoitetut veronhuojennukset koskisi kotimaasta ostettuja aluksia.

Nykyisin voimassa olevan merenkulun veronhuojennuslain mukaan laivanvarustusliikkeen verotettavasta tulosta laskettavan enintään 40 prosentin suuruisen ylimääräisen poiston ovat vain eräät laivanvarustajat voineet tehdä täysimääräisenä. Kaikki laivanvarustajat eivät ole voineet tehdä sitä edes osittaisena. Ilmeistä on, että tulevaisuudessakin laivanvarustajat voisivat tehdä nykyisen veronhuojennuslain mukaisia

ylimääräisiä poistoja suuremmat poistot alustensa hankintamenoista vain niinä verovuosina, joina korkeasuhdanne laivanvarustamoalalla on ollut erittäin voimakas. Tämän vuoksi ei ole katsottu perustelluksi ehdottaa lakiehdotuksen 3 §:ssä tarkoitettua ylimääräistä poistoa suuremmaksi kuin nykyisin eli 40 prosentiksi säännönmukaisen poiston jälkeen laskettavasta laivanvarustustoiminnan verotettavasta tulosta.

Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan poistot tehtäisiin kustakin aluksesta erikseen. Poistona verovelvollinen ei saisi vähentää suurempaa määrää kuin mitä hän on verovuonna ja aikaisemmin kirjanpidossaan vähentänyt. Lainkohtaan sisältyy vielä määräyksiä siitä, miten verotuksessa on meneteltävä, jos aluksen hankintasopimus puretaan, siirretään kolmannelle henkilölle tai käy pätemättömäksi taikka jos alus luovutetaan tai menetetään muusta syystä.

Suomalaisille laivanvarustajille aiheutuu taloudellista lisärasitusta muiden maiden laivanvarustajiin verrattuna siitä, että Suomen vesillä talvisin liikennöivät alukset on vahvistettava jäissä liikkumista varten. Tämän vuoksi lakiehdotuksen 6 §:ään on sisällytetty säännös siitä, että verovelvollisella, joka vuosina 1970—1975 tilaa I A tai sitä korkeampaan suomalaiseen jäämaksuluokkaan rakennettavan, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, olisi oikeus siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, sekä kolmelta seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta muiden sallittujen vähennysten lisäksi kunakin vuonna määrä, joka olisi 3 prosenttia aluksen hankintamenosta. Vähennys otettaisiin huomioon vahvistettaessa tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa (362/68) tarkoitettua tappiota.

Laivanvarustusliikettä harjoittavat verovelvolliset voivat nykyisen merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain mukaan varautua aluksen hankintaan tallettamalla määrätyn rahamäärän Suomen Pankkiin erityiselle tilille. Tämän määrän he saavat vähentää verotettavasta tulostaan. Kun suhdanteiden ja alusten hintojen nopeiden vaihtelujen vuoksi on tärkeää, että varustamot voivat suorittaa alushankinnat mahdollisimman edullisena aikana, ehdotetaan nykyinen järjestelmä eräiltä osiltaan muutettuna säilytettäväksi. Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan olisi verovelvollisella, joka on vuosilta 1970—1975 tehtävissä tilinpäätöksissään siirtänyt varoja aluksen vastaista hankintaa varten rahastoon, oikeus vähentää siirretty määrä laivanvarustustoiminnan tulosta edellyttäen, että verovelvollinen kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä tallettaa Suomen Pankkiin erityisesti avattavalle tilille rahamäärän, joka vastaa rahastoidusta määrästä menevää valtion- ja kunnallisveroa. Tämän mukaisesti ehdotetaan talletettavaksi määräksi osakeyhtiöiden ja osuuskuntien osalta 58 prosenttia ja muiden verovelvollisten osalta 53 prosenttia rahastoon siirretystä määrästä. Ylimääräisten poistojen rajoittamista käsiteltäessä selostetuista syistä olisi edellä tarkoitetun alushankintavarauksen ja ylimääräisen poiston määrä kuitenkin rajoitettava siten, että alushankintavaraus ja ylimääräinen poisto saisivat olla yhteensä enintään 40 prosenttia säännönmukaisen poiston jälkeen laskettavasta laivanvarustustoiminnan verotettavasta tulosta.

Verohallitus antaisi luvan edellä tarkoitetun talletuksen tai sen osan nostamiseen, kun sille esitetään selvitys siitä, että alushankintarahasto tai sen osa on käytetty tai tullaan käyttämään aluksen hankkimiseen. Jos rahastoon siirrettyä määrää tai sen osaa ei ole verotuksessa hyväksytty vähennettäväksi, olisi verovelvollisella, mikäli verotus on tältä osin saanut lainvoiman, oikeus nostaa talletus tai vastaava osa siitä. Muutoin saataisiin talletettuja varoja nostaa aikaisintaan kahden vuoden kuluttua sen verovuoden päättymisestä, jonka veronalaisesta tulosta alushankintarahastoon siirrettyä määrää vastaava vähennys on tehty. Alushankintarahastoon siirretty määrä katsottaisiin tällöin nostettuja varoja vastaavalta osalta sen verovuoden veronalaiseksi tuotoksi, jona talletus tai sen osa on nostettu. Rahaston määrä, jota ei ole käytetty vuoden 1978 loppuun mennessä, katsottaisiin sanotun vuoden veronalaiseksi tuloksi. Rahaston muodostamisen johdosta tehdylle talletukselle maksaisi Suomen Pankki 3 prosentin vuotuisen koron, mutta vain siinä tapauksessa, että alushankintarahastoa käytetään aluksen hankintaan. Investointirahastolaissa omaksutun periaatteen mukaisesti olisivat talletus ja sille maksettava korko valtion- ja kunnallisverotuksessa verovapaita.

Lakiehdotuksen 8 §:n mukaan aluksen hankintaan alushankintarahastosta siirretty määrä olisi käytettävä aluksen hankintamenon kattamiseen tai tuloutettava sinä verovuonna, jona talletus on nostettu. Edellä mainituin tavoin katettu aluksen hankintameno tai sen osa ei olisi vähennyskelpoinen meno. Poistoja ei siten

saisi tehdä siitä aluksen hankintamenon osasta, joka on katettu rahastoon siirretyllä määrällä ja josta veroetu on saatu jo etukäteen.

Käyttöomaisuuden vastaisia korjausmenoja varten tehtäviä varauksia ei maamme verolainsäädännön mukaan saada vähentää verotettavasta tulosta. Kansainvälisen käytännön ja luokituskustannusten määräaikaisuuden huomioon ottaen ehdotetaan uuteen lakiin otettavaksi säännös siitä, että verovelvollisella olisi oikeus verotuksessa tehdä ns. luokitusvaraus. Lakiehdotuksen 10 §:n mukaan nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen luokituskustannusvaraus saisi olla enintään 2 prosenttia aluksen hankintamenosta. Varaus, jota ei saisi tehdä sinä verovuonna, jona alus luokitetaan, olisi tuloutettava sinä verovuonna, jona luokitus on suoritettu tai alus on luovutettu tahi sen menetys todettu, mikäli varausta ei ole käytetty luokituskustannusten kattamiseen.

Niin kuin aikaisemmin jo on todettu, uutta merenkulun edistämiseksi myönnettäviä veronhuojennuksia koskevaa lakia sovellettaisiin vuosilta 1970—1978 toimitettavissa verotuksissa. Kun nykyistä lakia sovelletaan vielä vuonna 1970 rakennettavaksi tilattuihin aluksiin, ehdotetaan uutta lakia sovellettavaksi vaihtoehtoisesti nykyisen lain kanssa puheena olevana vuotena rakennettavaksi tilattuihin aluksiin. Tästä sisältyy säännös lakiehdotuksen 12 §:ään.

Leimaverolain 28 §:n mukaan, sellaisena kuin se on muutettuna 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetulla lailla (332/56), alusta tai sen osuutta koskeva luovutuskirja on, kun luovutus ilmoitetaan alusrekisteriin, varustettava leimamerkein. Leimaveron määrä on 3 prosenttia aluksen arvosta. Lain 32 §:ssä taas on säädetty, että luovutuskirja on 28 §:ssä säädetystä verosta vapaa, kun alus ensi kerran Suomessa ilmoitetaan kauppamerenkulkua varten rekisteröitäväksi taikka kun rakennusaikana tapahtunut luovutus ilmoitetaan rekisteriin merkittäväksi. Veroa ei mainitun lainkohdan mukaan myöskään suoriteta, milloin alus ilmoitetaan rekisteristä poistettavaksi alusrekisterilain (211/27) 20 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Edellä selostettujen leimaverolain säännösten mukaan joutuvat leimaverotuksen kohteeksi lähinnä vain suomalaisten laivanomistajien väliset aluskaupat. Kun laivanvarustustoiminnan harjoittajien toimintaedellytyksiä ajatellen ei ole syytä asettaa heitä leimaverotuksessa erilaisen kohtelun alaisiksi sen mukaan, hankkivatko he ulkomailta aluksen, Suomessa ensi kerran rekisteröitävän aluksen vaiko kotimaasta jo kerran rekisteröidyn aluksen ja kun alusten luovutuksista kertyvän leimaveron määrällä on valtiontalouden kannalta vain vähäinen merkitys, ehdotetaan, että leimaverolain 28 § ja siihen liittyvä 32 § kumottaisiin.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Laivanvarustustoimintaa harjoittavalle verovelvolliselle myönnetään valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa veronhuojennuksia sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Verovelvollisella, joka sitovin kirjallisin sopimuksin kiinteään koti- tai ulkomaanrahan määräiseen hintaan tilaa vuosina 1970—1973 Suomessa tai ulkomailla taikka vuosina 1974 ja 1975 Suomessa rakennettavaksi nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus verotuksessa tehdä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 30 §:ssä tarkoitettu poisto aluksen hankintamenosta siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana hankintasopimus on tehty. Sama oikeus on verovelvollisella, joka vuosina 1970—1975 ostaa ulkomailta aikaisemmin liikenteessä olleen, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin ja iältään enintään 10 vuotta vanhan aluksen, siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana kauppasopimus on tehty.

3 §.

Verovelvollisella, joka on tehnyt elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 30 §:ssä tar-

koitetun säännönmukaisen poiston täysimääräisenä, on oikeus vähentää edellä 2 §:ssä tarkoitetun ja siinä mainituin tavoin vuosina 1970—1973 Suomessa tai ulkomailla taikka vuosina 1974 ja 1975 Suomessa rakennettavaksi tilaamansa tai vuosina 1970—1975 ulkomailta ostamansa aluksen hankintamenosta ylimääräisenä poistona enintään 40 prosenttia säännönmukaisen poiston jälkeen laskettavasta laivanvarustustoiminnan verotettavasta tulosta.

4 §.

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta myöntää verovelvolliselle oikeuden edellä 2 ja 3 §:ssä tarkoitetun poiston tekemiseen vuosina 1974 ja 1975 ulkomailla rakennettavan, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen hankintamenosta, mikäli verovelvollinen näyttää, ettei vastaavanlaista alusta voida kohtuullisessa ajassa tai ollenkaan rakentaa Suomessa.

5 §.

Edellä 2—4 §:ssä tarkoitetut poistot tehdään kunkin aluksen hankintamenosta erikseen. Poistona verovelvollinen ei saa vähentää suurempaa määrää kuin mitä hän on verovuonna ja aikaisemmin kirjanpidossaan vähentänyt.

Jos hankintasopimus, jonka perusteella edellä 2—4 §:ssä tarkoitettu poisto on tehty, puretaan tai siirretään kolmannelle henkilölle tahi jos sopimus käy pätemättömäksi, aluksen hankintamenosta poistettu määrä katsotaan sen verovuoden tuotoksi, jona sopimus on purettu tai siirretty tahi käynyt pätemättömäksi.

Vahingoittuneesta sekä luovutetusta ja tuhoutuneesta tai muusta syystä menetetystä aluksesta, jonka hankintameno tai sen osa on edellä 2—4 §:ssä säädetyin tavoin vähennetty, saatu luovutushinta tai muu vastike tuloutetaan ja sen hankintamenon poistamaton osa vähennetään sinä verovuonna, jona alus on luovutettu tai menetys on todettu.

Mikäli verovelvollinen jatkaa laivanvarustustoimintaa ja tekee todennäköiseksi aikovansa hankkia uuden aluksen tai korjata vahingoittuneen aluksen, tuloutetaan edellä 3 momentissa tarkoitetusta aluksesta saatu veronalainen luovutushinta ja muu vastike hankintamenon poistamatonta osaa lukuunottamatta vähentämällä se uuden aluksen hankintamenosta tai vahingoittuneen aluksen kuntoon saattamisesta johtuneista menoista. Luovutushinta ja vastike tai niiden osa, jota ei ole edellämainituin tavoin vähennetty sinä verovuonna, jona alus on luovutettu, tuhoutunut tai vahingoittunut, eikä kahtena tai, mikäli sen läänin lääninverotoimisto, jonka alueella verovelvollisen kotipaikka on, verovelvollisen hakemuksesta erityisistä syistä niin päättää, useampana sitä seuraavana verovuotena, luetaan sen verovuoden tuotoksi, minkä aikana se olisi viimeistään ollut aluksen hankintamenosta vähennettävä.

6 §.

Verovelvollisella, joka vuosina 1970—1975 tilaa I A tai sitä korkeampaan suomalaiseen jäämaksuluokkaan rakennettavan nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, sekä kolmelta seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta muiden sallittujen vähennysten lisäksi kunakin vuonna määrä, joka on kolme prosenttia aluksen hankintamenosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vähennys otetaan huomioon vahvistettaessa tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa (362/68) tarkoitettua tappiota.

7 §.

Verovelvollisella, joka on vuosilta 1970—1975 tehtävissä tilinpäätöksissään siirtänyt varoja alushankintarahastoon edellä 2 tai 4 §:ssä tarkoitetun aluksen vastaista hankintaa varten, on oikeus vähentää siirretty määrä laivanvarustustoiminnan tulosta edellyttäen, että verovelvollinen kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä tallettaa Suomen Pankkiin erityisesti avattavalle tilille rahamäärän, joka, milloin kysymyksessä on osakeyhtiö tai osuuskunta, on vähintään 58 prosenttia ja, milloin kysymyksessä on muu laivanvarustustoimintaa harjoittava verovelvollinen, 53 prosenttia alushankintarahastoon siirretystä määrästä. Tämä vähennys ja edellä 3 §:ssä tarkoitetut ylimääräiset poistot eivät kuitenkaan saa olla yhteensä enempää kuin 40 prosenttia elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 30 §:ssä tarkoitetun täysimääräisen poiston jälkeen laskettavasta laivanvarustustoiminnan verotettavasta tulosta.

Verohallitus antaa luvan 1 momentissa tarkoitetun talletuksen tai sen osan nostamiseen, kun sille esitetään selvitys siitä, että alushankintarahasto tai sen osa on käytetty tai tullaan

käyttämään 1 momentissa tarkoitetun aluksen hankkimiseen. Mikäli rahastoon siirrettyä määrää tai sen osaa ei ole verotuksessa hyväksytty vähennettäväksi veronalaisesta tulosta ja verotus on tältä osin saanut lainvoiman, verovelvollisella on niin ikään oikeus nostaa talletus tai vastaava osa siitä.

Muutoin kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saadaan talletettuja varoja nostaa aikaisintaan kahden vuoden kuluttua sen verovuoden päättymisestä, jonka veronalaisesta tulosta alushankintarahastoon siirrettyä määrää vastaava vähennys on tehty. Alushankintarahastoon siirretty määrä katsotaan tällöin nostettuja varoja vastaavalta osalta sen verovuoden veronalaiseksi tuotoksi, jona talletus tai sen osa on nostettu.

Suomen Pankki maksaa talletuksesta varoja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa nostettaessa kolmen prosentin vuotuisen koron kullekin nostettavalle erälle.

Tämän lain nojalla maksettua korkoa ei katsota tulojen perusteella toimitettavissa verotuksissa veronalaiseksi tuloksi eikä tämän lain nojalla tehtyä talletusta omaisuuden perusteella toimitettavissa verotuksissa veronalaisiksi varoiksi.

8 §.

Aluksen hankintaan alushankintarahastosta siirretty määrä on käytettävä aluksen hankintamenon kattamiseen tai tuloutettava sinä verovuonna, jona edellä 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu talletus on nostettu.

Alushankintarahastolla katettu aluksen hankintameno tai hankintamenon osa ei ole vähennyskelpoinen meno.

9 §.

Verovelvollisen, joka on tehnyt aluksen hankintamenosta poiston tämän lain nojalla tai käyttänyt alushankintarahastoa aluksen hankintaan, on liitettävä veroilmoitukseensa selvitys aluksen alkuperäisestä hankintamenosta, alushankintarahaston käytöstä aluksen hankintamenon kattamiseen, hankintamenosta aikaisemmin tehdyistä poistoista, verovuoden poistoista sekä aluksen poistamattomasta hankintamenosta verovuoden päättyessä.

Verovelvollisen, joka on 5 §:n 4 momentin mukaisesti vähentänyt aluksen luovutushinnan tai muun vastikkeen tahi niiden osan uuden aluksen hankintamenosta tai vahingoittuneen aluksen kuntoon saattamisesta johtuneista menoista, taikka aikoo vähentää luovutushinnan tai muun vastikkeen osan seuraavien verovuosien aikana käyttöön otettavan aluksen hankintamenosta, on liitettävä siitä selvitys veroilmoitukseen.

10 §.

Verovelvollisella on oikeus vuosittain vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen luokitusvarauksena määrä, joka on enintään kaksi prosenttia aluksen hankintamenosta. Luokitusvarausta ei kuitenkaan saa tehdä sinä verovuonna, jona alus luokitetaan.

Verovelvollisella on oikeus vähentää luokitusvaraus kuluna vain, mikäli vastaava kirjaus on tehty kirjanpidossa.

Luokitusvaraus, jota ei ole käytetty edellä 1 momentissa tarkoitettujen menojen kattamiseen, on tuloutettava sinä verovuonna, jona luokitus on suoritettu tai alus on luovutettu tahi sen menetys todettu.

11 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta ja täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

12 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosilta 1970—1978 toimitettavissa verotuksissa, vuoden 1970 aikana rakennettavaksi tilattujen alusten osalta kuitenkin vain, jos verovelvollinen ei ole tehnyt aluksen hankintamenosta poistoja merenkulun veronhuojennuksista 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetun lain (229/66) nojalla.

Alushankintarahaston määrä, jota ei ole käytetty vuoden 1978 loppuun mennessä, katsotaan sanotun vuoden veronalaiseksi tuotoksi.

Laki

leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 28 §, sellaisena kuin se on 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa laissa (332/56) sekä 32 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1958 annetulla lailla (551/58).

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 52 hallituksen esityksen johdosta laeiksi merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunta on viime marraskuun 20 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 149 laeiksi merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja leimaverolain muuttamisesta.

Hallitus perustelee esityksen antamista sillä, että maamme kauppalaivaston sotien jälkeiseen myönteiseen kehitykseen on merenkulkua koskevilla veronhuojennuslaeilla ollut oleellinen vaikutus. Toteutetuista toimenpiteistä huolimatta on kauppalaivastomme nykyinen kasvunopeus ja nuorentuminen ollut hitaampaa kuin maamme kanssa merikuljetuksista kilpailevissa merenkulkumaissa ja kauppalaivastomme ei vastaa lisääntyvää kuljetuskyvyn tarvetta. Ulkomaankaupan häiriintymättömän kulun turvaamisessa riittävän voimakkaalla ja kilpailukykyisellä omalla kauppalaivastolla on tärkeä merkitys. Ulkomailla toteutetut tukitoimenpiteet huomioon ottaen on välttämätöntä, että kauppalaivastomme kilpailukyvyn säilyttämiseksi ja sen kehittymisen edistämiseksi myös Suomessa edelleen tuetaan merenkulkuelinkeinoa valtion veropoliittisiin toimenpitein.

Hallituksen esitykseen sisältyvää uutta merenkulun veronhuojennuslakia sovellettaisiin vuosilta 1970—1978 toimitettavissa valtion- ja kunnallisverotuksissa ja se koskisi pääsääntöisesti aluksia, jotka on tilattu tai osettu vuosina 1970—1975.

Kun laivanvarustustoiminnan harjoittajien toimintaedellytyksiä ajatellen ei ole syytä asettaa heitä leimaverotuksessa erilaisen kohtelun alaiseksi sen mukaan, hankkivatko he ulkomailta aluksen, Suomessa ensi kerran rekisteröitävän aluksen, vaiko kotimaasta jo kerran rekisteröidyn aluksen ja kun alusten luovutuksista kertyvän leimaveron määrällä on valtiontalouden kannalta vain vähäinen merkitys, hallitus ehdottaa myös, että leimaverolain 28 § ja siihen liittyvä 32 § kumottaisiin.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen katsonut, että kauppalaivastomme kilpailukyvyn säilyttämiseksi ja sen kehittymisen edistämiseksi on tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, että kauppamerenkulkumme tukemista jatketaan hallituksen ehdottamalla uudella veronhuojennuslailla. Valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä, kuitenkin eräin muutoksin.

Valiokunnan hallituksen esitykseen tekemät muutokset ovat osaksi muodollisia ja osaksi niiden tarkoituksena on selventää hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta laiksi merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista. Niinpä valiokunnan mielestä talletus, joka merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain (229/66) 2 §:n 1 momentin mukaisesti on vuonna 1970 tehty Suomen Pankkiin ja jota vastaavaa määrää verovelvollinen ei ole vähentänyt veronalaisesta tulostaan vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa, olisi katsottava hallituksen esitykseen sisältyvän merenkulun veronhuojennuslain 7 §:ssä tarkoitetuksi talletukseksi. Valiokunta onkin ottanut tätä tarkoittavat säännökset 12 §:n uuteen 3 momenttiin.

Edellä lausuttuun viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset näin kuuluvina:

Laki

merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Verovelvollisella, joka sitovin kirjallisin sopimuksin kiinteään koti- tai ulkomaanrahan määräiseen hintaan *(poist.)* vuosina 1970—1973 *tilaa* Suomessa tai ulkomailla *rakennettavaksi* taikka vuosina 1974 ja 1975 *tilaa* Suomessa rakennettavaksi nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus verotuksessa tehdä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 30 §:ssä tarkoitettu poisto aluksen hankintamenoista siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana hankintasopimus on tehty. Sama oikeus on verovelvollisella, joka vuosina 1970—1975 ostaa ulkomailta aikaisemmin liikenteessä olleen, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin ja iältään enintään 10 vuotta vanhan aluksen, siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana kauppasopimus on tehty.

3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta myöntää verovelvolliselle oikeuden edellä 2 ja 3 §:ssä tarkoitetun poiston tekemiseen vuonna 1974 tai 1975 *tilatun* ulkomailla rakennettavan, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen hankintamenosta, mikäli verovelvollinen näyttää, ettei vastaavanlaista alusta voida kohtuullisessa ajassa tai ollenkaan rakentaa Suomessa.

5—11 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

12 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosilta 1970—1978 toimitettavissa verotuksissa, vuoden 1970 aikana rakennettaviksi tilattujen alusten osalta kuitenkin vain, jos verovelvollinen ei ole tehnyt aluksen hankintamenoista poistoja merenkulun *edistämiseksi myönnettävistä* veronhuojennuksista 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetun lain (229/66) nojalla.

Alushankintarahaston määrä, jota ei ole käytetty vuoden 1978 loppuun mennessä, katsotaan sanotun vuoden veronalaiseksi tuotoksi.

Talletus, joka merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain (229/66) 2 §:n 1 momentin mukaisesti on vuonna 1970 tehty Suomen Pankkiin ja jota vastaavaa määrää verovelvollinen ei ole vähentänyt veronalaisesta tulostaan vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa, katsotaan tämän lain 7 §:ssä tarkoitetuksi talletukseksi.

Laki

leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *säädetään:*

Täten kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 28 §, sellaisena kuin se on 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa laissa (332/56) sekä 32 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1958 annetulla lailla (551/58).

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sandelin, Sillantaus, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Hara, Kaarlonen, Kurppa, Lintilä, Nieminen, Procopé ja Weckman.

Vastalause.

Koska katsomme, että pienien varustamoiden toimintamahdollisuuksia on esilläolevan lainsäädännön kautta tehokkaasti edistettävä, ehdotamme, että lain 7 §:n 1 momentissa oleva vähennysten ja ylimääräisten poistojen yläraja korotetaan 40 prosentista 60 prosenttiin.

Helsingissä, joulukuun 18 päivänä 1970.

Erkki Hara.
Victor Procopé.
Esko J. Koppanen.
Pentti Sillantaus.
Pentti Mäki-Hakola.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 172 hallituksen esityksen johdosta laeiksi merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja leimaverolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 52 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisina.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 149 laeiksi merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista ja leimaverolain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 52 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 172, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Laivanvarustustoimintaa harjoittavalle verovelvolliselle myönnetään valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa veronhuojennuksia sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Verovelvollisella, joka sitovin kirjallisin sopimuksin kiinteään koti- tai ulkomaanrahan määräiseen hintaan vuosina 1970—1973 tilaa Suomessa tai ulkomailla rakennettavaksi taikka vuosina 1974 ja 1975 tilaa Suomessa rakennettavaksi nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus verotuksessa tehdä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 30 §:ssä tarkoitettu poisto aluksen hankintamenoista siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana hankintasopimus on tehty. Sama oikeus on verovelvollisella, joka vuosina 1970—1975 ostaa ulkomailta aikaisemmin liikenteessä olleen, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin ja iältään enintään 10 vuotta vanhan aluksen, siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana kauppasopimus on tehty.

3 §.

Verovelvollisella, joka on tehnyt elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 30 §:ssä tarkoitetun säännönmukaisen poiston täysimääräisenä, on oikeus vähentää edellä 2 §:ssä tarkoitetun ja siinä mainituin tavoin vuosina 1970—1973 Suomessa tai ulkomailla taikka vuosina 1974 ja 1975 Suomessa rakennettavaksi tilaamansa tai vuosina 1970—1975 ulkomailta ostamansa aluksen hankintamenosta ylimääräisenä poistona enintään 40 prosenttia säännönmukaisen poiston jälkeen laskettavasta laivanvarustustoiminnan verotettavasta tulosta.

4 §.

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta myöntää verovelvolliselle oikeuden edellä 2 ja 3 §:ssä tarkoitetun poiston tekemiseen vuosina 1974 ja 1975 tilatun ulkomailla rakennettavan, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen hankintamenosta, mikäli verovelvollinen näyttää, ettei vastaavanlaista alusta voida kohtuullisessa ajassa tai ollenkaan rakentaa Suomessa.

5 §.

Edellä 2—4 §:ssä tarkoitetut poistot tehdään kunkin aluksen hankintamenosta erikseen. Poistona verovelvollinen ei saa vähentää suurempaa määrää kuin mitä hän on verovuonna ja aikaisemmin kirjanpidossaan vähentänyt.

Jos hankintasopimus, jonka perusteella edellä 2—4 §:ssä tarkoitettu poisto on tehty, puretaan tai siirretään kolmannelle henkilölle tahi jos sopimus käy pätemättömäksi, aluksen hankintamenosta poistettu määrä katsotaan sen verovuoden tuotoksi, jona sopimus on purettu tai siirretty tahi käynyt pätemättömäksi.

Vahingoittuneesta sekä luovutetusta ja tuhoutuneesta tai muusta syystä menetetystä aluksesta, jonka hankintameno tai sen osa on edellä 2—4 §:ssä säädetyin tavoin vähennetty, saatu luovutushinta tai muu vastike tuloutetaan ja sen hankintamenon poistamaton osa vähennetään sinä verovuonna, jona alus on luovutettu tai menetys on todettu.

Mikäli verovelvollinen jatkaa laivanvarustustoimintaa ja tekee todennäköiseksi aikovansa hankkia uuden aluksen tai korjata vahingoittuneen aluksen, tuloutetaan edellä 3 momentissa tarkoitetusta aluksesta saatu veronalainen luovutushinta ja muu vastike hankintamenon poistamatonta osaa lukuunottamatta vähentämällä se uuden aluksen hankintamenosta tai vahingoittuneen aluksen kuntoon saattamisesta johtuneista menoista. Luovutushinta ja vastike tai niiden osa, jota ei ole edellämainituin tavoin vähennetty sinä verovuonna, jona alus on luovutettu, tuhoutunut tai vahingoittunut, eikä kahtena tai, mikäli sen läänin lääninverotoimisto, jonka alueella verovelvollisen kotipaikka on, verovelvollisen hakemuksesta erityisistä syistä niin päättää, useampana sitä seuraavana verovuotena, luetaan sen verovuoden tuotoksi, minkä aikana se olisi viimeistään ollut aluksen hankintamenosta vähennettävä.

6 §.

Verovelvollisella, joka vuosina 1970—1975 tilaa I A tai sitä korkeampaan suomalaiseen jäämaksuluokkaan rakennettavan nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, sekä kolmelta seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta muiden sallittujen vähennysten lisäksi kunakin vuonna määrä, joka on kolme prosenttia aluksen hankintamenosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu vähennys otetaan huomioon vahvistettaessa tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetussa laissa (362/68) tarkoitettua tappiota.

7 §.

Verovelvollisella, joka on vuosilta 1970—1975 tehtävissä tilinpäätöksissään siirtänyt varoja alushankintarahastoon edellä 2 tai 4 §:ssä tarkoitetun aluksen vastaista hankintaa varten, on oikeus vähentää siirretty määrä laivanvarustustoiminnan tulosta edellyttäen, että verovelvollinen kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä tallettaa Suomen Pankkiin erityisesti avattavalle tilille rahamäärän, joka, milloin kysymyksessä on osakeyhtiö tai osuuskunta, on vähintään 58 prosenttia ja, milloin kysymyksessä on muu laivanvarustustoimintaa harjoittava verovelvollinen, 53 prosenttia alushankintarahastoon siirretystä määrästä. Tämä vähennys ja edellä 3 §:ssä tarkoitetut ylimääräiset poistot eivät kuitenkaan saa olla yhteensä enempää kuin 40 prosenttia elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 30 §:ssä tarkoitetun täysimääräisen poiston jälkeen laskettavasta laivanvarustustoiminnan verotettavasta tulosta.

Verohallitus antaa luvan 1 momentissa tarkoitetun talletuksen tai sen osan nostamiseen, kun sille esitetään selvitys siitä, että alushankintarahasto tai sen osa on käytetty tai tullaan käyttämään 1 momentissa tarkoitetun aluksen hankkimiseen. Mikäli rahastoon siirrettyä määrää tai sen osaa ei ole verotuksessa hyväksytty vähennettäväksi veronalaisesta tulosta ja verotus on tältä osin saanut lainvoiman, verovelvollisella on niin ikään oikeus nostaa talletus tai vastaava osa siitä.

Muutoin kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa saadaan talletettuja varoja nostaa aikaisintaan kahden vuoden kuluttua sen verovuoden päättymisestä, jonka veronalaisesta tulosta alushankintarahastoon siirrettyä määrää vastaava vähennys on tehty. Alushankintarahastoon siirretty määrä katsotaan tällöin nostettuja varoja vastaavalta osalta sen verovuoden veronalaiseksi tuotoksi, jona talletus tai sen osa on nostettu.

Suomen Pankki maksaa talletuksesta varoja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa nostettaessa kolmen prosentin vuotuisen koron kullekin nostettavalle erälle.

Tämän lain nojalla maksettua korkoa ei katsota tulojen perusteella toimitettavissa verotuksissa veronalaiseksi tuloksi eikä tämän lain nojalla tehtyä talletusta omaisuuden perusteella toimitettavissa verotuksissa veronalaisiksi varoiksi.

8 §.

Aluksen hankintaan alushankintarahastosta siirretty määrä on käytettävä aluksen hankintamenon kattamiseen tai tuloutettava sinä verovuonna, jona edellä 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu talletus on nostettu.

Alushankintarahastolla katettu aluksen hankintameno tai hankintamenon osa ei ole vähennyskelpoinen meno.

9 §.

Verovelvollisen, joka on tehnyt aluksen hankintamenosta poiston tämän lain nojalla tai käyttänyt alushankintarahastoa aluksen hankintaan, on liitettävä veroilmoitukseensa selvitys aluksen alkuperäisestä hankintamenosta, alushankintarahaston käytöstä aluksen hankintamenon kattamiseen, hankintamenosta aikaisemmin tehdyistä poistoista, verovuoden poistoista sekä aluksen poistamattomasta hankintamenosta verovuoden päättyessä.

Verovelvollisen, joka on 5 §:n 4 momentin mukaisesti vähentänyt aluksen luovutushinnan tai muun vastikkeen tahi niiden osan uuden aluksen hankintamenosta tai vahingoittuneen aluksen kuntoon saattamisesta johtuneista menoista, taikka aikoo vähentää luovutushinnan tai muun vastikkeen osan seuraavien verovuosien aikana käyttöön otettavan aluksen hankintamenosta, on liitettävä siitä selvitys veroilmoitukseen.

10 §.

Verovelvollisella on oikeus vuosittain vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen luokitusvarauksena määrä, joka on enintään kaksi prosenttia aluksen hankintamenosta. Luokitusvarausta ei kuitenkaan saa tehdä sinä verovuonna, jona alus luokitetaan.

Verovelvollisella on oikeus vähentää luokitusvaraus kuluna vain, mikäli vastaava kirjaus on tehty kirjanpidossa.

Luokitusvaraus, jota ei ole käytetty edellä 1 momentissa tarkoitettujen menojen kattamiseen, on tuloutettava sinä verovuonna, jona luokitus on suoritettu tai alus on luovutettu tahi sen menetys todettu.

11 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta ja täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

12 §.

Tätä lakia sovelletaan vuosilta 1970—1978 toimitettavissa verotuksissa, vuoden 1970 aikana rakennettaviksi tilattujen alusten osalta kuitenkin vain, jos verovelvollinen ei ole tehnyt aluksen hankintamenoista poistoja merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetun lain (229/66) nojalla.

Alushankintarahaston määrä, jota ei ole käytetty vuoden 1978 loppuun mennessä, katsotaan sanotun vuoden veronalaiseksi tuotoksi.

Talletus, joka merenkulun edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista annetun lain (229/66) 2 §:n 1 momentin mukaisesti on vuonna 1970 tehty Suomen Pankkiin ja jota vastaavaa määrää verovelvollinen ei ole vähentänyt veronalaisesta tulostaan vuodelta 1969 toimitettavassa verotuksessa, katsotaan tämän lain 7 §:ssä tarkoitetuksi talletukseksi.

Laki

leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 28 §, sellaisena kuin se on 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa laissa (332/56) sekä 32 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1958 annetulla lailla (551/58).

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Helposti leviävien eläintautien vastustamisesta 16 päivänä joulukuuta 1960 annetussa laissa on eläinkulkutautien vastustamiseen tarpeelliset määräykset. Poikkeuksellisissa oloissa saattaa kuitenkin esiintyä myös muusta syystä kuin varsinaisista eläinkulkutaudeista johtuvaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa taikka eläimet tai eläintuotteet voivat saada sellaisen tartunnan tai siten saastua, että siitä on terveydellistä vaaraa maan väestölle. Tämän vuoksi ehdotetaan edellä mainitun lain 1 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan mainitun lain säännöksiä on soveltuvin osin noudatettava, milloin maassa ilmenee tai on syytä olettaa ilmenevän muusta kuin eläinkulkutaudista johtuvaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa taikka kun eläimet ovat saaneet tai on syytä olettaa niiden saaneen sellaisen tartunnan tai siten saastuneen, että siitä on terveydellistä vaaraa maan väestölle. Tällöin olisi eläinlääkintäosastolla mahdollisuus esimerkiksi tilanteissa, joissa radioaktiivinen laskeuma jollakin alueella olisi aiheuttanut tai voisi aiheuttaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa, määrätä eläinlääkärit, eläinlääketieteen kandidaatit ja eläinlääketieteen ylioppilaat suorittamaan mainitusta laskeumasta johtuvia tehtäviä.

Siitä huolimatta, että valtion eläinlääketieteellinen laitos ja alueelliset laboratoriot suorittavat eläintaudeista johtuvia tutkimuksia, saattaa poikkeuksellisissa oloissa esiintyä tilanteita, joissa sanottujen tutkimusten suorittaminen jossakin maidon- ja lihantarkastamossa olisi ainakin tilapäisesti ja tiettyjen tutkimusten osalta tarkoituksenmukaista. Kunnallista maidon- ja lihantarkastamoa, eikä muutakaan kunnan, yhteisön tai yksityisen omistamaa laboratoriota voida voimassa olevien säännösten ja määräysten nojalla velvoittaa suorittamaan sanottuja tehtäviä. Tämän vuoksi ehdotetaan mainittuun lakiin uusi 12 a §, jonka mukaan eläinlääkintöosastolla olisi oikeus mainitunlaiseen velvoittamiseen.

Sen perusteella, mitä edellä on esitetty, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, lisätään helposti leviävien eläintautien vastustamisesta 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (488/60) 1 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 12 a § seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain säännöksiä on soveltuvin osin myös noudatettava, milloin maassa ilmenee tai on syytä olettaa ilmenevän muusta kuin eläintaudista johtuvaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa taikka kun eläimet ovat saaneet tai on syytä olettaa niiden saaneen sellaisen tartunnan tai siten saastuneen, että siitä on terveydellistä vaaraa maan väestölle.

12 a §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa on maatalousministeriön eläinlääkintöosastolla oikeus velvoittaa eläinlääkärin johtama tai val-

voma elintarvikkeiden tarkastukseen hyväksytty laboratorio eläinlääkintöosaston määräämää kohtuullista korvausta vastaan suorittamaan sellaisia eläinten sairastumisen määrityksseen ja ehkäisyyn sekä elintarvikkeiden nautintakelpoisuuden toteamiseen liittyviä tutkimuksia, joiden suorittaminen ei muutoin ole mainitun laboratorion velvollisuutena.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Talousvaliokunnan mietintö n:o 15 hallituksen esityksen johdosta laiksi helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 20 päivältä viime marraskuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 150. Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina maatalousministeriöstä eläinlääkintöneuvos Klaus Tapani, Suomen Kaupunkiliitosta pääsihteeri Eero Vahtera, Suomen Kunnallisliitosta varatuomari Uolevi Aho, joka samalla edusti myös Finlands Svenska Kommunförbund nimistä liittoa, Suomen Eläinlääkäriliiton hallituksen varapuheenjohtaja, eläinlääkäri Toivo J. Salmi ja liiton toiminnanjohtaja, oikeustieteen kandidaatti Kari Tuominen. Käsiteltyään asian valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Eläinkulkutautien torjuntatyössä tarvittavat määräykset sisältyvät muun muassa helposti leviävien eläintautien vastustamisesta 16 päivänä joulukuuta 1960 annettuun lakiin. Poikkeuksellisissa oloissa saattaa kuitenkin esiintyä myös muusta syystä kuin varsinaisista eläinkulkutaudeista johtuvaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa taikka eläimet voivat siten saastua, että siitä on terveydellistä vaaraa maan väestölle. Kun esimerkiksi radioaktiivinen laskeuma tai kemialliset saasteet voivat aiheuttaa tuhoa karjan keskuudessa ja kun tällöin eläinkunnasta saatavat elintarvikkeet voivat saastua ja aiheuttaa ihmisille terveydellisiä haittoja taikka tulla ihmisravinnoksi kelpaamattomiksi, käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on ehdotettu edellä mainittua lakia täydennettäväksi siten, että sitä olisi soveltuvin osin noudatettava, milloin maassa ilmenee tai on syytä olettaa ilmenevän muusta kuin eläinkulkutaudista johtuvaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa taikka kun eläimet ovat saaneet tai on syytä olettaa niiden saaneen sellaisen tartunnan tai siten saastuneen, että siitä on terveydellistä vaaraa maan väestölle. Esityksessä on niin ikään ehdotettu maatalousministeriön eläinlääkintöosastolle annettavaksi oikeus puheena olevissa tilanteissa velvoittaa elintarvikkeiden tarkastukseen hyväksytyt kunnan, yhteisön tai yksityisen omistamat laboratoriot suorittamaan kohtuullista korvausta vastaan sellaisia tutkimuksia, joihin ne nykyisten säännösten mukaan eivät muutoin olisi velvollisia.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja on näin ollen päättänyt asettua puoltamaan sen hyväksymistä. Lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut olevan aihetta seuraavaan lisäysehdotukseen.

Kun voimassa olevan helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain 1 §:n mukaan sanotussa laissa tarkoitettua eläintautia sanotaan mainitussa laissa eläinkulkutaudiksi, on valiokunta saamansa selvityksen perusteella päättänyt ehdottaa käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentissa olevan sanan eläintaudista täsmennettäväksi muotoon eläinkulkutaudista, jolloin puheena olevan momentin sanonta vastaisi myös esityksen perustelujen sanontaa.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, lisätään helposti leviävien eläintautien vastustamisesta 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (488/60) 1 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 12 a § seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain säännöksiä on soveltuvin osin myös noudatettava, milloin maassa ilmenee tai on syytä olettaa ilmenevän muusta kuin eläin*kulku*taudista johtuvaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa taikka kun eläimet ovat saaneet tai on syytä olettaa niiden saaneen sellaisen tartunnan tai siten saastuneen, että siitä on terveydellistä vaaraa maan väestölle.

12 a §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paananen, jäsenet Aitio, Heino, Kaipainen, Kauppi, Lehmonen, Paasivuori, Penttinen, Räsänen, Sutinen, Tiilikainen ja Vaittinen sekä varajäsenet Luja ja Perheentupa.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 143 hallituksen esityksen johdosta laiksi helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan talousvaliokunnan mietinnössä n:o 15 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen talousvaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 150 laiksi helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 15 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 143, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, lisätään helposti leviävien eläintautien vastustamisesta 16 päivänä joulukuuta 1960 annetun lain (488/60) 1 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 12 a § seuraavasti:

1 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain säännöksiä on soveltuvin osin myös noudatettava, milloin maassa ilmenee tai on syytä olettaa ilmenevän muusta kuin eläinkulkutaudista johtuvaa eläinten joukkosairastumista tai -kuolemaa taikka kun eläimet ovat saaneet tai on syytä olettaa niiden saaneen sellaisen tartunnan tai siten saastuneen, että siitä on terveydellistä vaaraa maan väestölle.

12 a §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa on maatalousministeriön eläinlääkintöosastolla oikeus velvoittaa eläinlääkärin johtama tai valvoma elintarvikkeiden tarkastukseen hyväksytty laboratorio eläinlääkintöosaston määräämää kohtuullista korvausta vastaan suorittamaan sellaisia eläinten sairastumisen määritykseen ja ehkäisyyn sekä elintarvikkeiden nautintakelpoisuuden toteamiseen liittyviä tutkimuksia, joiden suorittaminen ei muutoin ole mainitun laboratorion velvollisuutena.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

II

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Yritystoiminnan edistäminen on eräs kehitysaluepolitiikan tärkeimpiä toimintamuotoja. Jo usean vuoden ajan on valtion toimenpitein muun muassa helpotettu kehitysalueilla suoritettavia investointeja varten otettujen luottojen ehtoja myöntämällä valtion varoista korkotukea yrityksien edellä mainitussa tarkoituksessa ottamista lainoista. Rahoitustuen antamisesta on säädetty 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa kehitysalueluottolaissa (881/69). Tämän lain mukaan rahoitustukea voidaan antaa lain 1 §:ssä tarkoitettua yritystoimintaa varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseen taikka sen muutos- tai parannustöiden suorittamiseen. Huomattavin rahoitustuen kohde on tällöin yrityksen tarvitsemien omien tuotantorakennusten rakentaminen. Milloin yritys toimii vuokratiloissa, rajoittuu rahoitustuki yrityksen toiminnalle välttämättömän irtaimen käyttöomaisuuden hankkimiseen.

Viime vuosina ovat useat kunnat rakentaneet kunnan alueella jo toimivaa tai sinne siirtyvää yritystä varten tarpeelliset toimitilat. Milloin tämä rakentaminen on tapahtunut pienteollisuutta silmällä pitäen, ovat useat pienyritykset tätä kautta voineet sijoittautua samaan rakennukseen. Tämä rakennustoiminta on nimenomaan ollut tarpeellista sellaisten yritysten osalta, joilla itsellään ei ole ollut riittävästi varoja käytettävissä oman tuotantorakennuksen rakentamiseksi. Jotta tällaisten yritysten toimintaedellytyksiä kehitysalueilla voitaisiin nykyisestään vielä parantaa, olisi valtion rahoitustukea voitava antaa myös luotolle, jonka kehitysalueella sijaitseva kunta on ottanut tuotantorakennuksen rakentamista varten. Hallituksen esityksessä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 on momentin 32.87.41 (Kehitysalueluottojen korkotuki) perusteluissa edellytetty, että eduskunnalle annetaan tätä tarkoittava lakiesitys. Tähän liittyen hallitus on laatinut ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Välttämättömänä on pidettävä, että jo laissa säädetään ne yritystoiminnan alat, joiden tarvitseman tuotantotilan aikaansaamista pyritään valtion varoista maksettavalla korkotuella edistämään. Tällaisiksi yritysmuodoiksi on katsottava parhaiten soveltuviksi teollisuus-, työliike- ja matkailuyritykset. Tästä on otettu säännös lakiehdotuksen 1 §:ään. Toisaalta on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että ainoastaan pienet ja keskisuuret yritykset taikka suuren teollisuuden niitä vastaavat osastot voisivat sijoittua nyt kysymyksessä oleviin tuotantorakennuksiin. Rajankäynnin epäselvyyden vuoksi ei tästä kuitenkaan ole otettu nimenomaista säännöstä lakiehdotukseen.

Kun valtion antama korkotuki viime kädessä olisi tultava asianomaisen yrityksen hyväksi, on lakiehdotuksen 2 §:ssä ehdotettu säädettäväksi, että kunnan tulee myöntää korkotukea vastaava helpotus tuotantorakennuksen vuokranneelle yritykselle vuokran tai muun vastikkeen perimisen yhteydessä.

Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin mukaan kauppa- ja teollisuusministeriö päättäisi, mitkä luotot hyväksytään lakiehdotuksessa tarkoitetuiksi luotoiksi. Tarvittaessa tulisi ministeriön olla yhteydessä lääninhallituksiin, jotka valvovat kuntien lakisääteistä toimintaa, lisäselvitysten saamiseksi asian käsittelyä varten. Tarkoituksena on, että kauppa- ja teollisuusministeriö ottaa huomioon laissa mainittujen edellytysten lisäksi myös tuotantorakennushankkeen taloudelliset menestymisedellytykset. Varsinkin sen seikan selvittämistä, että tuotantorakennuksella voidaan arvioida olevan riittävä käyttö, on pidettävä tärkeänä. Tuotantorakennuksen riittävänä käyttönä voitaneen tällöin pitää sitä, että noin 2/3 rakennuksesta tulee viipymättä sen valmistuttua tuotannollisen toiminnan käyttöön.

Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan velallisen maksettavaksi jäävä korko olisi kehitysalueen ensimmäisellä vyöhykkeellä 5 prosenttia ja toisella 6 prosenttia. Luoton takaisinmaksuaika

saisi olla enintään 20 vuotta. Lakiehdotuksessa on siten omaksuttu nykyisestä kehitysalueluottolaista poiketen aikaisempi korkotukijärjestelmä, jota on pidettävä nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa tarkoituksenmukaisempana.

Muut lakiehdotuksen säännökset vastaavat oleellisilta osin muissa korkotukijärjestelmissä noudatettavia samansisältöisiä säännöksiä.

Lakiehdotukseen sisältyvillä säännöksillä ei ole tarkoitus puuttua kunnan yleisen toimialan määräytymiseen tuotantorakennusten rakentamisessa. Lakiehdotuksessa lähdetään siitä, että kunnan mahdollisuudet niiden rakentamiseen toimialakysymyksen kannalta määräytyvät vallitsevien periaatteiden mukaan. Erityisesti todettakoon, että 2 §:n säännös ei tarkoita yritystoiminnan taloudellista tukemista yksittäistapauksissa kunnan toimesta vaan ainoastaan valtion varoin rahoitetun korkotuen muodostaman edun siirtämistä yrityksen hyväksi.

Sen nojalla, mitä edellä on esitetty, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (876/69) tarkoitetuilla kehitysalueilla sijaitseville kunnille voidaan teollisuus-, työliike- ja matkailuyritysten toiminnalle tarpeellisten tuotantorakennusten ja -rakennelmien rakentamiseen myönnetyistä luotoista maksaa valtion varoista korkotukea siten, kuin tässä laissa säädetään.

Luottoa, jolle korkotukea maksetaan, nimitetään tässä laissa kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoksi.

2 §.

Milloin kunta saa valtion varoista tässä laissa tarkoitettua korkotukea, kunnan tulee myöntää tuotantorakennuksen tai -rakennelman vuokranneelle 1 §:ssä tarkoitetulle yritykselle korkotukea vastaava helpotus vuokran tai muun vastikkeen perimisen yhteydessä.

3 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö päättää, mitkä luotot hyväksytään kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoiksi.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoiksi voidaan hyväksyä ne luotot, joita pankit, luotto-osakeyhtiöt, Postipankki ja vakuutuslaitokset, joista tässä laissa käytetään yhteistä nimitystä luottolaitos, myöntävät tämän lain mukaisiin tarkoituksiin.

4 §.

Milloin kunta kokonaan tai osaksi luovuttaa toiselle tässä laissa tarkoitetun tuotantorakennuksen tai -rakennelman, jota varten kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotto on myönnetty, voi luottolaitos kokonaan tai osaksi siirtää luoton tässä laissa tarkoitettuna korkotukiluottona luovutuksen saajan vastattavaksi, mikäli luovutuksen saaja on 1 §:ssä mainittu yritys ja kauppa- ja teollisuusministeriö hyväksyy siirtämispäätöksen.

5 §.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotot sisältyvät kehitysalueluottojen enimmäismäärään, josta päätetään vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä.

6 §.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotto voi kehitysalueen ensimmäisellä vyöhykkeellä olla enintään 60 prosenttia ja toisella vyöhykkeellä enintään 50 prosenttia 1 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä.

7 §.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoista velallisen maksettavaksi jäävä vuotuinen korko on tässä laissa tarkoitetun valtion varoista suoritettavan korkohyvityksen jälkeen kehitysalueen ensimmäisellä vyöhykkeellä 5 prosenttia ja toisella vyöhykkeellä 6 prosenttia. Luoton takaisinmaksuaika saa olla enintään 20 vuotta.

8 §.

Mikäli kunnan tuotantorakennusten tai -rakennelmien rakentamiseen käytetään valtion lainoja tai avustuksia taikka sellaisia luottolaitosten lainoja, joista valtio maksaa korkotukea, ei näiden ja kuntien tuotantorakennusten korkotukiluoton yhteismäärä prosentteina laskettuna käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä saa ylittää 6 §:ssä mainittuja prosenttimääriä.

9 §.

Korko, jonka luottolaitos perii kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotosta, saa olla enintään sen koron suuruinen, mitä luottolaitos yleisesti kulloinkin soveltaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettäviin luottoihin.

Luottolaitokset voivat periä 1 momentissa tarkoitetuista luotoista enintään sen suuruisen koron, minkä valtioneuvosto kehitysalueluottolain (881/69) 10 §:n 2 momentin nojalla päättää.

10 §.

Korkotuki annetaan kunnille siten, että valtion varoista maksetaan luottolaitoksille 9 §:ssä tarkoitetun koron ja luotonsaajalta 7 §:n mukaisesti perittävän koron erotus.

Korkotukea ryhdytään maksamaan tuotantorakennuksen tai -rakennelman valmistumisesta lukien.

11 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö valvoo tämän lain mukaisia kunnan tuotantorakennusten korkotukiluottoja.

Luottolaitoksen on valvottava, että kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotot käytetään myöntämispäätöksessä edellytettyyn tarkoitukseen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Korkotukiluoton saaja on velvollinen antamaan luottolaitokselle valvontaa varten tarvittavat tiedot.

Luottolaitos ja kunnan tuotantorakennusten korkotukiluoton saaja ovat velvolliset antamaan kauppa- ja teollisuusministeriölle tietoja, jotka tarvitaan sen toteamiseksi, onko luottoehtoja noudatettu. Näiden seikkojen selvittämiseksi kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus suorittaa luotonsaajan luona tarkastuksia.

12 §.

Valtion avustusten ja lainojen sekä korkotukilainojen työllisyysehdoista annettuja yleisiä määräyksiä ei sovelleta kunnan tuotantorakennusten korkotukiluottoon.

13 §.

Jos luotonsaaja on käyttänyt kunnan tuotantorakennusten korkotukiluoton varoja muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on myönnetty, luottoa hakiessaan antanut olennaisessa kohdassa erheellisen tiedon tai salannut luoton myöntämiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai kieltäytynyt antamasta 11 §:ssä tarkoitettuja tietoja, kauppa- ja teollisuusministeriö voi määrätä myönnetyn korkotuen menetetyksi.

Luotonsaaja voidaan tällöin velvoittaa valtiolle kokonaan tai osaksi suorittamaan valtion varoista maksettu korkohyvitys sekä lisäksi vuotuista sakkokorkoa kaksi prosenttia luoton kulloinkin nostettuna olleelle määrälle.

14 §.

Milloin kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotolla rakennettu tuotantorakennus tai -rakennelma vuokrataan muulle kuin 1 §:ssä tarkoitetulle yritykselle tai jos olosuhteet muutoin ovat muuttuneet sellaisiksi, ettei luotto enää täytä kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotolle säädettyjä tai määrättyjä edellytyksiä ja ehtoja, voi kauppa- ja teollisuusministeriö päättää, ettei korkotukea valtion varoista enää suoriteta siitä ajankohdasta lukien, jolloin edellä tarkoitettu vuokraus tai muu olosuhteen muutos on katsottava tapahtuneen.

Jos valtion varoista on jo maksettu korkotukea 1 momentissa tarkoitetun ajankohdan jälkeen, sovelletaan vastaavsti mitä 13 §:n 2 momentissa on säädetty.

15 §.

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen, lukuunottamatta 13 ja 14 §:ssä tarkoitettua päätöstä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituksesta huolimatta voidaan 13 ja 14 §:ssä tarkoitettu päätös kuitenkin heti panna täytäntöön.

16 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa tarvittaessa kauppa- ja teollisuusministeriö.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen tässä laissa tarkoitetun lainaustoiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Tätä lakia sovelletaan vuosina 1971—1975 kauppa- ja teollisuusministeriölle tulleiden hakemusten nojalla kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoiksi hyväksyttyihin luottoihin, jotka käytetään vuosina 1971—1976 aloitettavien investointien rahoittamiseen.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Ministeri *Olavi J. Mattila*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41 hallituksen esityksen johdosta laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Eduskunta on viime marraskuun 20 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 151 laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Hallitus viittaa esityksessään valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarvioesityksen momentin 32.87.41 perusteluihin, mihin liittyen se on laatinut ehdotuksen laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista. Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 joulukuun 30 päivänä 1969 annetussa laissa (876/69) tarkoitetuilla kehitysalueilla sijaitseville kunnille voitaisiin teollisuus-, työliike- ja matkailuyritysten toiminnalle tarpeellisten tuotantorakennusten ja -rakennelmien rakentamiseen myönnetyistä luotoista maksaa valtion varoista korkotukea. Kun valtion antama korkotuki viime kädessä olisi tultava asianomaisen yrityksen hyväksi, ehdotetaan lakiehdotuksen 2 §:ssä säädettäväksi, että kunnan tulee myöntää korkotukea vastaava helpotus tuotantorakennuksen vuokranneelle yritykselle vuokran tai muun vastikkeen perimisen yhteydessä. Kauppa- ja teollisuusministeriö päättäisi, mitkä luotot hyväksytään lakiehdotuksessa tarkoitetuiksi luotoiksi. Velallisen maksettavaksi jäävä korko olisi kehitysalueen ensimmäisellä vyöhykkeellä 5 % ja toisella 6 %. Luoton takaisinmaksuaika saisi olla enintään 20 vuotta.

Käsiteltyään hallituksen esityksen valiokunta on todennut kehitysalueiden kuntien yritystoiminnan edistämisen tukemisen olevan esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa tarkoitetulla tavalla tarpeellista ja tarkoituksenmukaista, minkä vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Tamminen, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Kainulainen, Kurppa, Nieminen, Turunen ja Vartia.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 153 hallituksen esityksen johdosta laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 41 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 151 laiksi kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 41 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 153, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kehitysalueiden kunnille yritystoiminnan edistämiseksi myönnettävistä korkotukiluotoista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (876/69) tarkoitetuilla kehitysalueilla sijaitseville kunnille voidaan teollisuus-, työliike- ja matkailuyritysten toiminnalle tarpeellisten tuotantorakennusten ja -rakennelmien rakentamiseen myönnetyistä luotoista maksaa valtion varoista korkotukea siten, kuin tässä laissa säädetään.

Luottoa, jolle korkotukea maksetaan, nimitetään tässä laissa kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoksi.

2 §.

Milloin kunta saa valtion varoista tässä laissa tarkoitettua korkotukea, kunnan tulee myöntää tuotantorakennuksen tai -rakennelman vuokranneelle 1 §:ssä tarkoitetulle yritykselle korkotukea vastaava helpotus vuokran tai muun vastikkeen perimisen yhteydessä.

3 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö päättää, mitkä luotot hyväksytään kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoiksi.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoiksi voidaan hyväksyä ne luotot, joita pankit, luotto-osakeyhtiöt, Postipankki ja vakuutuslaitokset, joista tässä laissa käytetään yhteistä nimitystä luottolaitos, myöntävät tämän lain mukaisiin tarkoituksiin.

4 §.

Milloin kunta kokonaan tai osaksi luovuttaa toiselle tässä laissa tarkoitetun tuotantorakennuksen tai -rakennelman, jota varten kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotto on myönnetty, voi luottolaitos kokonaan tai osaksi siirtää luoton tässä laissa tarkoitettuna korkotukiluottona luovutuksen saajan vastattavaksi, mikäli luovutuksen saaja on 1 §:ssä mainittu yritys ja kauppa- ja teollisuusministeriö hyväksyy siirtämispäätöksen.

5 §.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotot sisältyvät kehitysalueluottojen enimmäismäärään, josta päätetään vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä.

6 §.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotto voi kehitysalueen ensimmäisellä vyöhykkeellä olla enintään 60 prosenttia ja toisella vyöhykkeellä enintään 50 prosenttia 1 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä.

7 §.

Kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoista velallisen maksettavaksi jäävä vuotuinen korko on tässä laissa tarkoitetun valtion varoista suoritettavan korkohyvityksen jälkeen kehitysalueen ensimmäisellä vyöhykkeellä 5 pro-

senttia ja toisella vyöhykkeellä 6 prosenttia. Luoton takaisinmaksuaika saa olla enintään 20 vuotta.

8 §.

Mikäli kunnan tuotantorakennusten tai -rakennelmien rakentamiseen käytetään valtion lainoja tai avustuksia taikka sellaisia luottolaitosten lainoja, joista valtio maksaa korkotukea, ei näiden ja kuntien tuotantorakennusten korkotukiluoton yhteismäärä prosentteina laskettuna käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä saa ylittää 6 §:ssä mainittuja prosenttimääriä.

9 §.

Korko, jonka luottolaitos perii kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotosta, saa olla enintään sen koron suuruinen, mitä luottolaitos yleisesti kulloinkin soveltaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettäviin luottoihin.

Luottolaitokset voivat periä 1 momentissa tarkoitetuista luotoista enintään sen suuruisen koron, minkä valtioneuvosto kehitysalueluottolain (881/69) 10 §:n 2 momentin nojalla päättää.

10 §.

Korkotuki annetaan kunnille siten, että valtion varoista maksetaan luottolaitoksille 9 §:ssä tarkoitetun koron ja luotonsaajalta 7 §:n mukaisesti perittävän koron erotus.

Korkotukea ryhdytään maksamaan tuotantorakennuksen tai -rakennelman valmistumisesta lukien.

11 §.

Kauppa- ja teollisuusministeriö valvoo tämän lain mukaisia kunnan tuotantorakennusten korkotukiluottoja.

Luottolaitoksen on valvottava, että kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotot käytetään myöntämispäätöksessä edellytettyyn tarkoitukseen sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Korkotukiluoton saaja on velvollinen antamaan luottolaitokselle valvontaa varten tarvittavat tiedot.

Luottolaitos ja kunnan tuotantorakennusten korkotukiluoton saaja ovat velvolliset antamaan kauppa- ja teollisuusministeriölle tietoja, jotka tarvitaan sen toteamiseksi, onko luottoehtoja noudatettu. Näiden seikkojen selvittämiseksi kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus suorittaa luotonsaajan luona tarkastuksia.

12 §.

Valtion avustusten ja lainojen sekä korkotukilainojen työllisyysehdoista annettuja yleisiä määräyksiä ei sovelleta kunnan tuotantorakennusten korkotukiluottoon.

13 §.

Jos luotonsaaja on käyttänyt kunnan tuotantorakennusten korkotukiluoton varoja muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on myönnetty, luottoa hakiessaan antanut olennaisessa kohdassa erheellisen tiedon tai salannut luoton myöntämiseen olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai kieltäytynyt antamasta 11 §:ssä tarkoitettuja tietoja, kauppa- ja teollisuusministeriö voi määrätä myönnetyn korkotuen menetetyksi.

Luotonsaaja voidaan tällöin velvoittaa valtiolle kokonaan tai osaksi suorittamaan valtion varoista maksettu korkohyvitys sekä lisäksi vuotuista sakkokorkoa kaksi prosenttia luoton kulloinkin nostettuna olleelle määrälle.

14 §.

Milloin kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotolla rakennettu tuotantorakennus tai -rakennelma vuokrataan muulle kuin 1 §:ssä tarkoitetulle yritykselle tai jos olosuhteet muutoin ovat muuttuneet sellaisiksi, ettei luotto enää täytä kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotolle säädettyjä tai määrättyjä edellytyksiä ja ehtoja, voi kauppa- ja teollisuusministeriö päättää, ettei korkotukea valtion varoista enää suoriteta siitä ajankohdasta lukien, jolloin edellä tarkoitettu vuokraus tai muu olosuhteen muutos on katsottava tapahtuneen.

Jos valtion varoista on jo maksettu korkotukea 1 momentissa tarkoitetun ajankohdan jälkeen, sovelletaan vastaavasti mitä 13 §:n 2 momentissa on säädetty.

15 §.

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen, lukuunottamatta 13 ja 14 §:ssä tarkoitettua päätöstä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituksesta huolimatta voidaan 13 ja 14 §:ssä tarkoitettu päätös kuitenkin heti panna täytäntöön.

16 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa tarvittaessa kauppa- ja teollisuusministeriö.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toinenpiteisiin, jotka ovat tarpeen tässä laissa tarkoitetun lainaustoiminnan aloittamiseksi lain tullessa voimaan.

Tätä lakia sovelletaan vuosina 1971—1975 kauppa- ja teollisuusministeriölle tulleiden hakemusten nojalla kunnan tuotantorakennusten korkotukiluotoiksi hyväksyttyihin luottoihin, jotka käytetään vuosina 1971—1976 aloitettavien investointien rahoittamiseen.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Yleisestä lääkärinhoidosta 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetun lain (141/51) 17 §:n mukaan, sellaisena kuin se on 20 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (308/67), kaupungin- ja kunnanlääkäri saa eläkettä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin perustuvan sellaisen vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan, joka on voimassa useimpien peruskuntien kohdalla. Eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan tällöin huomioon kunnan tai kuntayhtymän virkatehtävistä suoritettavien palkkaetujen lisäksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti lääkärin virkatoimessaan vastaanottamilta potilailta perityistä palkkioista kertyvä työansio.

Valtioneuvosto on vahvistanut edellä tarkoitetut perusteet 23 päivänä marraskuuta 1967 antamallaan päätöksellä (515/67), jota on muutettu 30 päivänä joulukuuta 1969 annetulla valtioneuvoston päätöksellä (828/69). Mainitun päätöksen mukaan kaupungin- ja kunnanlääkärin virat jaetaan kahdeksaan eläkeryhmään lääkärin virkatoimessaan vastaanottamilta potilailta perityistä palkkioista kertyvän työansion huomioon ottamiseksi eläkkeen perusteena olevaa palkkaa vahvistettaessa. Valtioneuvoston päätöksessä on lueteltu, mikä edellä tarkoitettujen palkkioiden kokonaismäärä vastaa kutakin eläkeryhmää. Eläkeryhmä valitaan kussakin tapauksessa tästä luettelosta asianomaisen lääkärinviran haltijan osalta viimeksi toimitetussa verotuksessa vahvistettujen kyseessä olevien palkkioiden kokonaismäärän perusteella. Eläkeryhmään sijoittamisesta päättää mainitun valtioneuvoston päätöksen mukaan lääkintöhallitus kunnallishallituksen esityksestä.

Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin 27 päivänä toukokuuta 1970 antamassaan päätöksessä katsonut, että valtioneuvosto ei ole voinut tähän oikeuttavan lainsäännöksen puuttuessa edellä mainitussa päätöksessään määrätä, että kaupungin- ja kunnanlääkärin viran eläkeryhmään sijoittamisesta päättää lääkintöhallitus. Koska edellä tarkoitettua menettelyä on pidettävä tarkoituksenmukaisena, ehdotetaan yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain 17 §:ää muutettavaksi siten, että tähän saakka noudatettua käytäntöä voidaan jatkaa.

Mainitun lain 3 §:n mukaan lääninlääkärin ja apulaislääninlääkärin nimittää valtioneuvosto. Eduskunnan käsiteltävänä olevan terveyden- ja sairaanhoidon piirihallintoa koskevan hallituksen esityksen tultua hyväksytyksi, on tarkoituksena lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastosta annettavassa asetuksessa määrätä, että tämän luontoiset piirihallinnon virat täyttää asianomainen ministeriö, jonka vuoksi ehdotetaan edellä mainittu 3 § kumottavaksi. Kun tämän pykälän kumoaminen tulee tapahtua siitä päivästä, jolloin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastoa koskeva asetus tulee voimaan ja kun tämän ajankohdan määrittely tässä vaiheessa ei ole mahdollista, ehdotetaan, että tämän lain voimaantulo tältä osin määrätään asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan yleisestä lääkärinhoidosta 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetun lain (141/51) 3 § sekä muutetaan 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 20 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (308/67), seuraavasti:

17 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Eläkettä kaupungin- ja kunnanlääkäri saa kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin perustuvan sellaisen vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan, joka on voimassa useimpien peruskuntien kohdalla. Eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan tällöin huomioon kunnan tai kuntayhtymän virkatehtävistä suorittamien palkkaetujen lisäksi lääkärin virkatoimessaan vastaanottamilta potilailta perityistä palkkioista kertyvä työansio sen mukaan kuin

lääkintöhallitus valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti päättää.

Tämän lain 17 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967.

Lain 3 §:n kumoamisajankohdasta säädetään asetuksella.

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Talousvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 20 päivältä viime marraskuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 152. Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina sosiaali- ja terveysministeriöstä hallitusneuvos Uuno Nevala, valtiovarainministeriöstä vanhempi hallitussihteeri Lasse Sinivirta, lääkintöhallituksesta apulaiskamreeri Aino Laasonen, Kunnallisen eläkelaitoksen johtaja, varatuomari Armas Miettinen ja Suomen Lääkäriliiton asiamies, varatuomari Aarno Schrey. Käsiteltyään asian valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain 17 §:n 2 momentin mukaan kaupungin- ja kunnanlääkärien eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan huomioon kunnan tai kuntayhtymän virkatehtävistä suorittamien palkkausetujen lisäksi valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti lääkärin virkatoimessaan vastaanottamilta potilailta perityistä palkkioista kertyvä työansio. Tämän säännöksen nojalla valtioneuvosto on vahvistanut perusteet lääkärin virkasivutulojen huomioon ottamisesta eläkepohjaa laskettaessa ja samalla päätöksellään siirtänyt sanotun työansion markkamäärän vahvistamisen lääkintöhallituksen ratkaistavaksi. Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin viime toukokuun 27 päivänä antamassaan päätöksessä katsonut, että valtioneuvostolla ei olisi ollut oikeutta siirtää edellä mainittujen yksityiskohtaisten päätösten antamista lääkintöhallitukselle tähän oikeuttavan lainsäännöksen puuttuessa. Kun valtioneuvoston päätökseen sisältyvää menettelyä on kuitenkin pidettävä tarkoituksenmukaisena, käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on yleisestä lääkärinhoidosta annettua lakia ehdotettu muutettavaksi siten, että tähän saakka noudatettua ja käytännössä tarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta menettelyä voitaisiin edelleen jatkaa.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on edelleen ehdotettu yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain 3 §, jonka mukaan lääninlääkärin ja apulaislääninlääkärin nimittää valtioneuvosto, kumottavaksi, koska eduskunnalle annetun ja valiokunnan tänään hyväksymän terveyden- ja sairaanhoidon piirihallintoa koskevan hallituksen esityksen mukaan on tarkoitus eri lainsäädännöllä määrätä, että tämän luontoiset piirihallinnon virat täyttää asianomainen ministeriö.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta, joka tässä yhteydessä viittaa myös kunnan- ja kaupungineläinlääkärien eläkejärjestelyn yhteydessä 1 päivänä viime lokakuuta omaksumaansa, mietinnöstä n:o 6 ilmi käyvään vastaavanlaiseen kannanottoon, on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja asianmukaisena. Tämän vuoksi ja kun valiokunta ei ole havainnut lakiehdotuksen muodollisenkaan puolen johdosta huomautettavaa, valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paananen, varapuheenjohtaja Ruokola, jäsenet Aitio, Hemmi, Kaipainen, Kauppi, Myyryläinen, Paasivuori, Penttinen, Räsänen, Sigfrids, Sutinen, Tiilikainen ja Vaittinen sekä varajäsen Männistö.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 135 hallituksen esityksen johdosta laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan talousvaliokunnan mietinnössä n:o 13 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 152 laiksi yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 13 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 135, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

yleisestä lääkärinhoidosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* yleisestä lääkärinhoidosta 9 päivänä maaliskuuta 1951 annetun lain (141/51) 3 § sekä *muutetaan* 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 20 päivänä kesäkuuta 1967 annetussa laissa (308/67), seuraavasti:

17 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Eläkettä kaupungin- ja kunnanlääkäri saa kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelakiin perustuvan sellaisen vaihtoehtoisen järjestelmän mukaan, joka on voimassa useimpien peruskuntien kohdalla. Eläkkeen perusteena olevana palkkana otetaan tällöin huomioon kunnan tai kuntayhtymän virkatehtävistä suorittamien palkkaetujen lisäksi lääkärin virkatoimessaan vastaanottamilta potilailta perityistä palkkioista kertyvä työansio sen mukaan kuin lääkintöhallitus valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti päättää.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain 17 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1967.

Lain 3 §:n kumoamisajankohdasta säädetään asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Euroopan vapaakauppaliiton puitteissa tapahtuneessa veroyhteistyössä on usein tullut esille kysymys verosopimuksen tekemisestä Suomen ja Portugalin välillä. Suomen puolelta asiaan on tunnettu kiinnostusta jo pitemmän aikaa, koska suomalaisen yritystoiminnan oli tiedetty pyrkivän toimimaan myös Portugalissa. Portugal ei kuitenkaan ennen vapaakauppa-alueen muodostamista ollut osallistunut verosopimustyöhön, minkä vuoksi käytännölliset syyt olivat esteenä suunnitelman toteuttamiselle.

Käytännöllisten esteiden poistuttua voitiin sopimusneuvottelut aloittaa marraskuussa 1967 Lissabonissa ja niitä jatkettiin Helsingissä kesäkuussa 1968. Helsingissä pidetyt neuvottelut päättyivät yhteisen sopimusluonnoksen parafointiin. Sopimus allekirjoitettiin Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 1970.

Nyt käsiteltävänä olevan sopimuksen yleispiirteenä on, että se seuraa rakenteeltaan varsin tiiviisti Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD:n) mallisopimusta. Sopimuksessa olevat poikkeamat mallisopimuksesta ovat suhteellisen vähäisiä ja ne koskevat joko kohtia, joissa sopimusvaltioille kansainvälisestikin on jätetty mahdollisuus vaihtoehtoisiin ratkaisuihin tai määräyksiä, jotka on täytynyt muotoilla ottamalla huomioon sopimusmaiden sisäisen lainsäädännön erityiset piirteet.

Osinkojen (10 art.), korkojen (11 art.) ja rojaltien (13 art.) verotuksessa Portugal on sopimuksissaan periaatteessa asettunut lähdeverotuksen kannalle. Vaikka Suomen kanta tässä suhteessa on ollut toinen, ei estettä ole katsottu olevan sille, että molemminpuolisessa suhteessa tehdään poikkeuksia yleisestä linjasta. Suomi on aikaisemmin hyväksynyt näiden tulojen melko korkean lähdeverotuksen muun muassa Israelin ja Yhdistyneen Arabitasavallan kanssa tekemissään verosopimuksissa.

Käsiteltävänä olevan sopimuksen mukaan sopimusvaltio on osingoista oikeutettu kantamaan 10 prosentin lähdeveron, milloin osingon saaja on yhtiö, joka omistaa välittömästi vähintään 25 prosenttia maksavan yhtiön pääomasta. Muissa tapauksissa lähdevero on 15 prosenttia. Sanotut lähdeveromäärät eivät suuruudeltaan poikkea käytetyn lähdeveron suuruudesta, milloin sitä sovelletaan.

Korkojen osalta lähdeveron määräksi on sovittu 15 prosenttia koron määrästä, mitä on jo pidettävä melkoisena poikkeuksena tavanmukaisesta. Sama on todettava rojaltien osalta perittävästä 10 prosentin lähdeverosta. Portugalin sisäisestä lainsäädännöstä johtuen on tehty tiettyjä poikkeamia kiinteätä omaisuutta, yhtiöveron ja myyntivoiton verotusta koskevien sopimussäännösten kohdalla. Sopimuksen 6 artiklan kiinteätä omaisuutta koskevan säännöksen 3 kohdan sovellutus on melko laaja sen jättäessä kiinteän omaisuuden määrittelyn täysin riippumaan verottavan maan sisäisestä lainsädännöstä. Toisaalta on myös suomalaisesta asunto-osakkeesta saatu vuokratulo rinnastettu kiinteästä omaisuudesta saatuun tuloon ja verotetaan siitä siten Suomessa. Myyntivoittoa koskevan 13 artiklan 4 kohta sisältää Portugalin oikeusjärjestelmälle ominaisen piirteen sen säätäessä sellaisen voiton verottamisesta, joka syntyy varausten liittämisestä yhtiön pääomaan ja etuoikeudella yhtiön osakkaalle tapahtuvasta osakeannista.

Sopimuksen 21 artiklaan sisältyy Portugalin verolainsäädännössä omaksuttu veronalaisuusehto, jonka mukaan toinen sopimusvaltio voi verottaa sellaisesta tulosta,

jonka verottaminen sopimuksen mukaan on annettu toiselle sopimusvaltiolle, mutta tulo siellä ei ole veronalaista tuloa.

Kaksinkertaisen verotuksen poistamismenetelmiä koskevassa 23 artiklassa Portugal artiklan 1 kohdassa soveltaa veron hyvittämismenetelmää ja vähentää tulosta menevästä verosta Suomessa suoritetun veron määrän. Artiklan 2 kohdassa Suomi seuraa vapauttamismenetelmää. Artiklan 3 kohdassa Suomi kuitenkin osinkojen, korkojen ja rojaltien suhteen noudattaa hyvitysmenetelmää sallien Portugalissa maksetun veron vähennettäväksi Suomessa sanotusta tulosta pantavasta verosta. Uuden elinkeinotuloverolain yhtiöiden välisiä osinkoja koskevien uusien määräysten vuoksi on artiklan 4 kohdassa sopimusmääräyksellä vapautettu Portugalista suomalaiselle yhtiölle maksettavat osingot Suomen verosta siinä laajuudessa kuin nämä osingot Suomen lainsäädännön mukaan olisivat vapaat Suomen verosta, milloin molemmat yhtiöt olisivat suomalaisia yhtiöitä.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan kuukauden kuluttua ratifioimiskirjojen vaihtamisesta lukien. Sopimusta sovelletaan ensimmäisen kerran voimaantulovuotta seuraavan kalenterivuoden aikana kertyvään tuloon.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä ne Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 1970 Suomen ja Portugalin välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnalle hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen hallituksen ja Portugalin hallituksen välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 1970 allekirjoitetun sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat tarkemmat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. ulkoasiainministeri *Olavi J. Mattila*

(Suomennos)

Suomen hallituksen ja Portugalin hallituksen välinen

SOPIMUS

tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi

Suomen hallitus ja Portugalin hallitus, haluten tehdä sopimuksen tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi,

ovat sopineet seuraavista artikloista:

I luku

Sopimuksen soveltamisala

1 artikla

Henkilökohtainen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan jommassakummassa tai kummassakin sopimusvaltiossa asuviin henkilöihin.

2 artikla

Sopimuksen tarkoittamat verot

1. Tätä sopimusta sovelletaan sopimusvaltiolle tai sen paikalliselle viranomaiselle taikka julkisyhteisölle (personnes morales de droit public) tulon ja omaisuuden perusteella suoritettaviin veroihin niiden kantotavasta riippumatta.

2. Tulon ja omaisuuden perusteella suoritettavina veroina pidetään kaikkia kokonaistulosta ja -omaisuudesta taikka tulon ja omaisuuden osasta maksettavia veroja niihin luettuina irtaimen tai kiinteän omaisuuden luovuttamisesta saadusta tulosta samoin kuin omaisuuden arvonnousun perusteella määrättävät verot.

3. Verot, joihin tätä sopimusta sovelletaan, ovat tällä hetkellä erityisesti:

CONVENTION

between the Government of Finland and the Government of Portugal for the avoidance of double taxation on income and capital

The Government of Finland and the Government of Portugal,

Desiring to conclude a Convention for the avoidance of double taxation with respect to taxes on income and capital,

Have agreed upon the following Articles:

Chapter I

Scope of the Convention

Article 1

Personal scope

This Convention shall apply to persons who are residents of one or both of the Contracting States.

Article 2

Taxes covered

1. This Convention shall apply to taxes on income and on capital imposed on behalf of each Contracting State or of its local authorities or public communities (personnes morales de droit public), irrespective of the manner in which they are levied.

2. There shall be regarded as taxes on income and on capital all taxes imposed on total income, on total capital, or on elements of income or of capital, including taxes on gains from the alienation of movable or immovable property, as well as taxes on capital appreciation.

3. The existing taxes to which the Convention shall apply are, in particular:

a) Portugalissa:

1) omaisuusvero (contribuição predial);

2) maatalousvero (imposto sobre a indústria agricola);

3) teollisuusvero (contribuição industrial);

4) liikkuvasta pääomasta saadusta tulosta maksettava vero (imposto de capitais);

5) ammativero (imposto profissional);

6) lisävero (imposto complementar);

7) merentakaista puolustusta ja kehittämistä varten kannettava vero (imposto para a defesa e valorização do ultramar);

8) myyntivoitosta kannettava vero (imposto de mais-valias);

9) edellä mainittujen verojen lisäverot;

10) kohdissa 1—8 mainittujen verojen yhteydessä paikallisten viranomaisten hyväksi kannettavat muut verot sekä niiden lisäverot.

(Tämän jälkeen käytetään näistä veroista sanontaa "Portugalin vero").

b) Suomessa:

1) tulo- ja omaisuusvero;

2) kunnallisvero;

3) kirkollisvero;

4) merimiesvero.

(Tämän jälkeen käytetään näistä veroista sanontaa "Suomen vero").

4. Tätä sopimusta sovelletaan myös kaikkiin samanlaisiin tai olennaisesti samanluonteisiin nykyisten lisäksi tai tilalle säädettäviin veroihin. Sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten on kunkin vuoden alussa ilmoitettava toisilleen verolainsäädäntöönsä edellisenä vuonna tehdyistä muutoksista.

a) In the case of Portugal:

1) the property tax (contribuição predial);

2) the agricultural tax (imposto sobre a indústria agricola);

3) the industrial tax (contribuição industrial);

4) the tax on income from movable capital (imposto de capitais);

5) the professional tax (imposto profissional);

6) the complementary tax (imposto complementar);

7) the tax for overseas defence and development (imposto para a defesa e valorização do ultramar);

8) the tax on capital gains (imposto de mais-valias);

9) any surcharges on the preceding taxes;

10) other taxes charged by reference to the taxes referred to in heads 1) to 8) for the benefit of local authorities and the corresponding surcharges;

(hereinafter referred to as "Portuguese tax").

b) In the case of Finland:

1) State income and capital tax (Tulo- ja omaisuusvero);

2) Communal tax (Kunnallisvero);

3) Church tax (Kirkollisvero);

4) Sailors' tax (Merimiesvero);

(hereinafter referred to as "Finnish tax").

4. The Convention shall also apply to any indentical or substantially similar taxes which are subsequently imposed in addition to, or in place of, the existing taxes. At the beginning of each year, the competent authorities of the Contracting States shall notify to each other any changes which have been made in their respective taxation laws during the preceding year.

II luku

Määritelmät

3 artikla

Yleiset määritelmät

1. Tässä sopimuksessa, jollei asiayhteydestä muuta johdu:

Chapter II

Definitions

Article 3

General definitions

1. In this Convention, unless the context otherwise requires:

a) sanonnat "sopimusvaltio" ja "toinen sopimusvaltio" tarkoittavat Suomea tai Portugalia sen mukaan kuin asiayhteys edellyttää;

b) sanonta "Portugal" tarkoittaa eurooppalaista Portugalia, joka käsittää mannermaahan kuuluvan alueen ja Azorien ja Madeiran saaristot sekä Portugalin aluemeren ulkopuolella olevat alueet, jotka kansainvälisen oikeuden ja Portugalin mannermaajalustaa koskevien lakien mukaan on määritelty tai määritellään alueeksi, jolla Portugal voi käyttää oikeuksiaan merenpohjaan ja sen sisustaan sekä niiden luonnonvaroihin;

c) sanonta "Suomi" tarkoittaa Suomen Tasavaltaa, sisällyttäen tähän sanontaan myös Suomen aluemeren ulkopuolella olevat alueet, joilla kansainvälisen oikeuden ja Suomen mannermaajalustaa koskevien lakien mukaan Suomi voi käyttää oikeuksiaan meren pohjaan ja sen sisustaan sekä niiden luonnonvaroihin;

d) sanonta "henkilö" käsittää luonnollisen henkilön, yhtiön ja muun henkilöyhteenliittymän;

e) sanonta "yhtiö" tarkoittaa kaikkia oikeushenkilöitä ja kaikkia yhteisöjä, joita verotuksessa käsitellään oikeushenkilöinä;

f) sanonnat "sopimusvaltiossa oleva yritys" ja "toisessa sopimusvaltiossa oleva yritys" tarkoittavat vastaavasti sopimusvaltiossa asuvan henkilön ja toisessa sopimusvaltiossa asuvan henkilön harjoittamaa yritystä;

g) sanonta "asianomaiset viranomaiset" tarkoittaa:

1) Portugalissa valtiovarainministeriä, verohallinnon pääjohtajaa (Director-Geral das Contribuições e Impostos) tai heidän valtuuttamaansa edustajaa;

2) Suomessa valtiovarainministeriötä tai sen valtuuttamaa edustajaa;

h) sanonta "kansainvälinen liikenne" tarkoittaa sopimusvaltion yrityksen toimesta suoritettua laiva- tai lentomatkaa, joka ei rajoitu yksinomaan toiseen sopimusvaltioon.

2. Sopimusta sopimusvaltiossa sovellettaessa on jokaisella sanonnalla, jota tässä sopi-

a) the terms "a Contracting State" and "the other Contracting State" mean Portugal or Finland, as the context requires;

b) the term "Portugal" means European Portugal comprising the continental territory and the archipelagoes of Açores and Madeira and includes any area outside the territorial sea of Portugal which in accordance with international law has been or may hereafter be designated under the laws of Portugal concerning the Continental Shelf, as an area within which the rights of Portugal with respect to the sea-bed and subsoil and their natural resources may be exercised;

c) the term "Finland" means the Republic of Finland, including any area outside the territorial sea of Finland within which in accordance with international law and under the laws of Finland concerning the Continental Shelf the rights of Finland with respect to the sea-bed and subsoil and their natural resources may be exercised;

d) the term "person" comprises an individual, a company and any other body of persons;

e) the term "company" means any body corporate or any entity which is treated as a body corporate for tax purposes;

f) the terms "enterprise of a Contracting State" and "enterprise of the other Contracting State" mean respectively an enterprise carried on by a resident of a Contracting State and an enterprise carried on by a resident of the other Contracting State;

g) the term "competent authorities" means:

1) in the case of Portugal, the Minister of Finance, the Director General of Taxation (Director-Geral das Contribuições e Impostos) or their authorized representative;

2) in the case of Finland, the Ministry of Finance or its authorized representative;

h) the term "international traffic" includes any voyage of a ship or aircraft operated by an enterprise of a Contracting State other than a voyage confined solely to the other Contracting State.

2. As regards the application of the Convention by a Contracting State any term not

muksessa ei ole toisin määritelty ja jonka suhteen asiayhteydestä ei muuta johdu, se merkitys, mikä sillä on sitä soveltavan sopimusvaltion sopimuksessa tarkoitettuja veroja koskevien lakien mukaan.

4 artikla

Verotuksellinen kotipaikka

1. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan sanonnalla "sopimusvaltiossa asuva henkilö" henkilöä, joka kysymyksessä olevan valtion lainsäädännön mukaan on siellä verovelvollinen asumisen, pysyväisen oleskelun, liikkeen johtopaikan tai muun sellaisen perusteen nojalla.

2. Milloin luonnollinen henkilö 1 kohdan määräysten mukaan on kummassakin sopimusvaltiossa asuva, ratkaistaan asia seuraavien sääntöjen mukaan:

a) Hänen katsotaan asuvan siinä sopimusvaltiossa, missä hänellä on käytettävänään pysyvä asunto. Jos hänellä on käytettävänään pysyvä asunto molemmissa sopimusvaltioissa, katsotaan hänen asuvan siinä sopimusvaltiossa, johon hänellä on kiinteimmät henkilökohtaiset ja taloudelliset siteet (elintujen keskus);

b) Milloin ei voida todeta, kummassa sopimusvaltiossa hänen elinetujensa keskus on, taikka milloin hänellä ei ole pysyvää asuntoa käytettävänään kummassakaan sopimusvaltiossa, katsotaan hänen asuvan siinä sopimusvaltiossa, missä hän tavanomaisesti oleskelee;

c) Milloin hän oleskelee tavanomaisesti molemmissa sopimusvaltioissa tai ei tavanomaisesti oleskele kummassakaan niistä, katsotaan hänen asuvan siinä sopimusvaltiossa, jonka kansalainen hän on;

d) Milloin hän on molempien sopimusvaltioiden kansalainen taikka ei ole kummankaan valtion kansalainen, on sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten pyrittävä sopimuksin ratkaisemaan asia.

3. Milloin muu kuin luonnollinen henkilö on 1 kohdan määräysten mukaan molemmissa sopimusvaltioissa asuva, on sen katsottava asuvan siinä sopimusvaltiossa, missä sen tosiasiallinen johtopaikka sijaitsee.

otherwise defined shall, unless the context otherwise requires, have the meaning which it has under the laws of that Contracting State relating to the taxes which are the subject of the Convention.

Article 4

Fiscal domicile

1. For the purposes of this Convention, the term "resident of a Contracting State" means any person who, under the law of that State, is liable to taxation therein by reason of his domicile, residence, place of management or any other criterion of a similar nature.

2. Where by reason of the provisions of paragraph 1 an individual is a resident of both Contracting States, then this case shall be determined in accordance with the following rules:

a) He shall be deemed to be a resident of the Contracting State in which he has a permanent home available to him. If he has a permanent home available to him in both Contracting States, he shall be deemed to be a resident of the Contracting State with which his personal and economic relations are closest (centre of vital interests);

b) If the Contracting State in which he has his centre of vital interests cannot be determined, or if he has not a permanent home available to him in either Contracting State, he shall be deemed to be a resident of the Contracting State in which he has an habitual abode;

c) If he has an habitual abode in both Contracting States or in neither of them, he shall be deemed to be a resident of the Contracting State of which he is a national;

d) If he is a national of both Contracting States or of neither of them, the competent authorities of the Contracting States shall endeavour to settle the question by mutual agreement.

3. Where by reason of the provisions of paragraph 1 a person other than an individual is a resident of both Contracting States, then it shall be deemed to be a resident of the Contracting State in which its place of effective management is situated.

5 artikla

Kiinteä toimipaikka

1. Sanonnalla "kiinteä toimipaikka" tarkoitetaan tässä sopimuksessa kiinteätä liikepaikkaa, jossa yrityksen liiketoimintaa yksinomaisesti tai osaksi harjoitetaan.

2. Kiinteäksi toimipaikaksi katsotaan erityisesti:

a) liikkeen johtopaikka;

b) sivuliike;

c) toimisto;

d) tuotantolaitos;

e) työpaja;

f) kaivos, louhos tai muu luonnonvarojen irroittamispaikka;

g) yli kahdentoista kuukauden ajan kestävän rakennus- tai asennustyön suorituspaikka.

3. Kiinteänä toimipaikkana ei pidetä:

a) tilojen käyttämistä pelkästään yritykselle kuuluvien tavaroiden varastoimiseen, näytteillä pitämiseen tai lähettämiseen;

b) yritykselle kuuluvan tavaravaraston pitämistä ainoastaan varastoimista tai näytteillä pitämistä taikka lähettämistä varten;

c) yritykselle kuuluvien, mutta pelkästään toisen yrityksen muokattavaksi tai jalostettavaksi tarkoitettujen tavaroiden varastoimista;

d) kiinteän liikepaikan pitämistä pelkästään tavaroiden ostamista tai tietojen hankkimista varten yritykselle;

e) kiinteän liikepaikan pitämistä pelkästään yrityksen lukuun tapahtuvaa mainontaa, tietojen keruuta, tieteellistä tutkimusta tai muuta sellaista luonteeltaan valmistelevaa tai avustavaa toimintaa varten.

4. Henkilön, joka olematta 5 kohdassa tarkoitettu itsenäinen edustaja, toimii sopimusvaltiossa toisessa sopimusvaltiossa olevan yrityksen puolesta, katsotaan muodostavan kiinteän toimipaikan ensiksi mainitussa valtiossa, mikäli hänellä on valtuus tehdä tässä valtiossa sopimuksia yrityksen nimissä ja hän sitä siellä tavanomaisesti käyttää, paitsi mil-

Article 5

Permanent establishment

1. For the purposes of this Convention, the term "permanent establishment" means a fixed place of business in which the business of the enterprise is wholly or partly carried on.

2. The term "permanent establishment" shall include especially:

a) a place of management;

b) a branch;

c) an office;

d) a factory;

e) a workshop;

f) a mine, quarry or other place of extraction of natural resources;

g) a building site or construction or assembly project which exists for more than twelve months.

3. The term "permanent establishment" shall not be deemed to include:

a) the use of facilities solely for the purpose of storage, display or delivery of goods or merchandise belonging to the enterprise;

b) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of storage, display or delivery;

c) the maintenance of a stock of goods or merchandise belonging to the enterprise solely for the purpose of processing by another enterprise;

d) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of purchasing goods or merchandise, or for collecting information, for the enterprise;

e) the maintenance of a fixed place of business solely for the purpose of advertising, for the supply of information, for scientific research or for similar activities which have a preparatory or auxiliary character, for the enterprise.

4. A person acting in a Contracting State on behalf of an enterprise of the other Contracting State — other than an agent of an independent status to whom paragraph 5 applies — shall be deemed to be a permanent establishment in the first-mentioned State if he has, and habitually exercises in that State, an authority to conclude contracts in the

loin hänen toimintansa rajoittuu tavaroiden ostamiseen yritykselle.

5. Sopimusvaltiossa olevalla yrityksellä ei katsota olevan kiinteää toimipaikkaa toisessa sopimusvaltiossa pelkästään sen vuoksi, että se harjoittaa liiketoimintaa siinä valtiossa välittäjän, yleisen kaupinta-agentin tai muun itsenäisen edustajan välityksellä, milloin nämä henkilöt toimivat säännöllisen liiketoimintansa rajoissa.

6. Pelkästään se seikka, että sopimusvaltiossa asuvalla yhtiöllä on määräämisvalta yhtiössä tai siinä on määräämisvalta yhtiöllä, joka on toisessa sopimusvaltiossa asuva taikka joka siellä (joko kiinteästä toimipaikasta tai muuten) suorittaa liiketoimia, ei tee kumpaakaan näistä yhtiöistä tuon toisen yhtiön kiinteäksi toimipaikaksi.

name of the enterprise, unless his activities are limited to the purchase of goods or merchandise for the enterprise.

5. An enterprise of a Contracting State shall not be deemed to have a permanent establishment in the other Contracting State merely because it carries on business in that other State through a broker, general commission agent or any other agent of an independent status, where such persons are acting in the ordinary course of their business.

6. The fact that a company which is a resident of a Contracting State controls or is controlled by a company which is a resident of the other Contracting State, or which carries on business in that other State (whether through a permanent establishment or otherwise), shall not of itself constitute either company a permanent establishment of the other .

III luku

Tulon verottaminen

6 artikla

Kiinteästä omaisuudesta saatu tulo

1. Kiinteästä omaisuudesta saadusta tulosta voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, missä omaisuus on.

2. Sanonta "kiinteä omaisuus" määräytyy sen sopimusvaltion lainsäädännön mukaan, missä omaisuus on. Tämä sanonta käsittää kuitenkin aina kiinteän omaisuuden tarpeiston, maa- ja metsätalousyrityksen elävän ja elottoman irtaimiston, oikeudet, joihin sovelletaan yleisen lain kiinteätä omaisuutta koskevia säännöksiä, kiinteistön käyttöoikeuden samoin kuin oikeudet kivennäislöydösten, lähteiden ja muiden luonnonvarojen hyväksikäytöstä tai oikeudesta niiden hyväksi käyttöön saataviin määrältään muuttuviin tai kiinteisiin korvauksin; aluksia ja ilma-aluksia ei pidetä kiinteänä omaisuutena.

3. Tämän artiklan 1 kohdan määräyksiä sovelletaan sekä kiinteistön välittömästä käytöstä että sen vuokralle antamisesta samoin kuin mistä muusta käytöstä tahansa saatuun tuloon. Näitä määräyksiä sovelletaan myös omaisuudesta saatuun tuloon, jota sen sopimusvaltion verolainsäädännön mukaan, missä

Chapter III

Taxation of income

Article 6

Income from immovable property

1. Income from immovable property may be taxed in the Contracting State in which such property is situated.

2. The term "immovable property" shall be defined in accordance with the law of the Contracting State in which the property in question is situated. The term shall in any case include property accessory to immovable property, livestock and equipment used in agriculture and forestry, rights to which the provisions of general law respecting landed property apply, usufruct of immovable property and rights to variable or fixed payments as consideration for the working of, or the right to work, mineral deposits, sources and other natural resources; ships, boats and aircraft shall not be regarded as immovable property.

3. The provisions of paragraph 1 shall apply to income derived from the direct use, letting, or use in any other form of immovable property. Those provisions shall also apply to income from property which, under the taxation law of the Contracting State in which the property in question is situated,

omaisuus sijaitsee, käsitellään kiinteästä omaisuudesta saatuna tulona. Niitä sovelletaan myös tuloon, joka on saatu korvauksena kiinteän omaisuuden käyttöoikeudesta tai käytöstä.

4. Tämän artiklan 1 ja 3 kohdan määräyksiä sovelletaan myös yrityksen kiinteästä omaisuudesta saamaan tuloon samoin kuin vapaan ammatin harjoittamisessa käytetystä kiinteästä omaisuudesta saatuun tuloon.

7 artikla

Liiketulo

1. Sopimusvaltiossa olevan yrityksen tuottamasta tulosta verotetaan vain siinä valtiossa, jollei yritys harjoita toisessa sopimusvaltiossa liiketoimintaa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta. Mikäli yritys harjoittaa liiketoimintaa edellä sanotuin tavoin, voidaan tuossa toisessa valtiossa verottaa yrityksen tuottamasta tulosta, mutta vain kiinteään toimipaikkaan kuuluvasta tulon osasta.

2. Milloin sopimusvaltiossa oleva yritys harjoittaa liiketoimintaa toisessa sopimusvaltiossa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta, on kummassakin valtiossa kiinteään toimipaikkaan kuuluvaksi katsottava se tulo, minkä toimipaikka olisi voinut tuottaa, jos se olisi ollut samalla tai samanlaisella alalla samojen tai samanlaisten edellytysten vallitessa toimiva erillinen yritys, joka vapaasti päättää liiketoimista.

3. Kiinteän tomipaikan tuloa määrättäessä on vähennykseksi hyväksyttävä toimipaikan hyväksi suoritetut kustannukset, niiksi luettuina myös johto- ja muut yleiset hallintokulut riippumatta siitä, onko ne suoritettu siinä sopimusvaltiossa, missä kiinteä toimipaikka on, vai muualla. Tämän kohdan määräykset eivät kuitenkaan oikeuta vähennykseen, jota ei saisi tehdä, jos kiinteä toimipaikka olisi erillinen yritys.

4. Sikäli kuin sopimusvaltiossa noudatetun käytännön mukaan kiinteään toimipaikkaan kuuluva tulo määrätään jakamalla yrityksen kokonaistulo yrityksen eri osien kesken, eivät tämän artiklan 2 kohdan määräykset estä tätä sopimusvaltiota määräämästä verotettavaa tuloa sellaista käytännössä olevaa jakais treated as income from immovable property. They shall also apply to income derived as consideration for the occupation of or the right to occupy immovable property.

4. The provisions of paragraphs 1 and 3 shall also apply to the income from immovable property of an enterprise and to income from immovable property used for the performance of professional services.

Article 7

Business profits

1. The profits of an enterprise of a Contracting State shall be taxable only in that State unless the enterprise carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein. If the enterprise carries on business as aforesaid, the profits of the enterprise may be taxed in the other State but only so much of them as is attributable to that permanent establishment.

2. Where an enterprise of a Contracting State carries on business in the other Contracting State through a permanent establishment situated therein, there shall in each Contracting State be attributed to that permanent establishment the profits which it might be expected to make if it were a distinct and separate enterprise engaged in the same or similar activities under the same or similar conditions and dealing wholly independently.

3. In the determination of the profits of a permanent establishment, there shall be allowed as deductions expenses which are incurred for the purposes of the permanent establishment including executive and general administrative expenses so incurred, whether in the State in which the permanent establishment is situated or elsewhere. Nothing in this paragraph shall however authorize a deduction for expenses which would not be deductible if the permanent establishment were a separate enterprise.

4. Insofar as it has been customary in a Contracting State to determine the profits to be attributed to a permanent establishment on the basis of an apportionment of the total profits of the enterprise to its various parts, nothing in paragraph 2 shall preclude that Contracting State from determining the

mistapaa noudattaen. Jakamistavan on kuitenkin johdettava tässä artiklassa sanottujen periaatteiden mukaiseen tulokseen.

5. Tuloa ei ole katsottava muodostuvan kiinteälle toimipaikalle sen perusteella, että kiinteä toimipaikka on ainoastaan ostanut tavaroita yrityksen lukuun.

6. Sovellettaessa edellä olevien kohtien määräyksiä on kiinteään toimipaikkaan kuuluva tulo vuodesta toiseen määrättävä samaa menetelmää noudattaen, jollei pätevistä syistä muuta johdu.

7. Mikäli tuloon sisältyy tuloeriä, joita on käsitelty erikseen tämän sopimuksen muissa artikloissa, tämän artiklan määräykset eivät saa vaikuttaa sanottujen artikloiden määräyksiin.

profits to be taxed by such an apportionment as may be customary; the method of apportionment adopted shall, however, be such that the result shall be in accordance with the principles laid down in this Article.

5. No profits shall be attributed to a permanent establishment by reason of the mere purchase by that permanent establishment of goods or merchandise for the enterprise.

6. For the purposes of the preceding paragraphs, the profits to be attributed to the permanent establishment shall be determined by the same method year by year unless there is good and sufficient reason to the contrary.

7. Where profits include items of income which are dealt with separately in other Articles of this Convention, then the provisions of those Articles shall not be affected by the provisions of this Article.

8 artikla

Meri- ja ilmakuljetus

1. Kansainvälisen laiva- ja ilmaliikenteen harjoittamisesta saadusta tulosta verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, missä yrityksen tosiasiallinen johtopaikka on.

2. Milloin merikuljetusyrityksen tosiasiallinen johtopaikka on aluksella, sen on katsottava olevan siinä sopimusvaltiossa, missä aluksen kotisatama on, tahi, milloin tuollaista kotisatamaa ei ole, siinä sopimusvaltiossa, jossa liikkeenharjoittaja asuu.

Article 8

Shipping and air transport

1. Profits from operation of ships or aircraft in international traffic shall be taxable only in the Contracting State in which the place of effective management of the enterprise is situated.

2. If the place of effective management of a shipping enterprise is aboard a ship, then it shall be deemed to be situated in the Contracting State in which the home harbour of the ship is situated, or, if there is no such home harbour, in the Contracting State of which the operator of the ship is a resident.

9 artikla

Kiinteässä yhteydessä keskenään olevat yritykset

Milloin

a) sopimusvaltiossa oleva yritys välittömästi tai välillisesti osallistuu toisessa sopimusvaltiossa olevan yrityksen johtoon tai valvontaan tahi omistaa osan sen pääomasta, taikka

b) samat henkilöt välittömästi tai välillisesti osallistuvat sopimusvaltioissa olevien yritysten johtoon tai valvontaan tahi omistavat osan niiden pääomasta,

Article 9

Associated enterprises

Where

a) an enterprise of a Contracting State participates directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of the other Contracting State or

b) the same persons participate directly or indirectly in the management, control or capital of an enterprise of a Contracting State and an enterprise of the other Contracting State,

ja jos näissä tapauksissa molempien yritysten välillä on niiden kaupallisissa tai taloudellisissa suhteissa sovittu ehdoista tai sovellettu ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mitä riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu, voidaan tulo, joka olisi voinut kertyä toiselle yritykselle, jollei noita ehtoja olisi ollut, lukea tuon yrityksen tuloon ja verottaa tämän mukaisesti.

and in either case conditions are made or imposed between the two enterprises in their commercial or financial relations which differ from those which would be made between independent enterprises, then any profits which would, but for those conditions, have accrued to one of the enterprises, but, by reason of those conditions, have not so accrued, may be included in the profits of that enterprise and taxed accordingly.

10 artikla

Osingot

1. Sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle jakamista tai maksamista osingoista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Sopimusvaltio, minkä asukas osingon maksava yhtiö on, voi kuitenkin verottaa osingosta oman lainsäädäntönsä mukaisesti, mutta maksettava vero ei saa olla suurempi kuin:

a) 10 prosenttia osinkojen kokonaismäärästä, milloin osingonsaaja on yhtiö, joka omistaa välittömästi vähintään 25 prosenttia maksavan yhtiön pääomasta;

b) muissa tapauksissa 15 prosenttia osinkojen kokonaismäärästä.

Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset sopivat keskenään siitä menettelytavasta, miten tätä rajoitusta sovelletaan.

Tämän kohdan määräykset eivät saa vaikuttaa sen yhtiön verotukseen, jonka voitosta osinko maksetaan.

3. Sanonnalla "osinko" tarkoitetaan tässä artiklassa tuloa, joka on saatu osakkeista, voitto-osuustodistuksista tai -oikeuksista, kaivososakkeista, perustajaosuuksista tai muista oikeuksista, jotka osallistuvat voittoon olematta velkasuhteeseen perustuvia saatavia, samoin kuin muista yhtiöoikeuksista saatua tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, missä asuva maksun suorittava yhtiö on, katsotaan osakkeista saaduksi tuloksi. Sanonnalla tarkoitetaan myös voittoa, joka on jaettu osallistumista voittoon koskevan sopimuksen perusteella (conta em participaçâo).

4. Milloin sopimusvaltiossa asuvalla osingonsaajalla on toisessa sopimusvaltiossa, missä asuva osingon maksava yhtiö on, kiinteä toi-

Article 10

Dividends

1. Dividends attributed or paid by a company which is a resident of a Contracting State to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such dividends may be taxed in the Contracting State of which the company paying the dividends is a resident, and according to the law of that State, but the tax so charged shall not exceed:

a) 10 per cent of the gross amount of the dividends if the recipient is a company which holds directly at least 25 per cent of the capital of the company paying the dividends;

b) in all other cases, 15 per cent of the gross amount of the dividends.

The competent authorities of the Contracting States shall by mutual agreement settle the mode of application of this limitation.

This paragraph shall not affect the taxation of the company in respect of the profits out of which the dividends are paid.

3. The term "dividends" as used in this Article means income from shares, "jouissance" shares or "jouissance" rights, mining shares, founders' shares or other rights, not being debtclaims, participating in profits, as well as income from other corporate rights assimilated to income from shares by the taxation law of the State of which the company making the distribution is a resident. The term also includes profits attributed under an arrangement for participation in profits (conta em participação).

4. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the recipient of the dividends, being a resident of a Contracting

mipaikka, johon osingon maksamisen perustana olevat oikeudet välittömästi liittyvät, ei 1 ja 2 kohdan määräyksiä sovelleta. Tässä tapauksessa voidaan osingoista verottaa tuossa toisessa sopimusvaltiossa sen verolainsäädännön mukaan.

5. Milloin sopimusvaltiossa asuva yhtiö saa voittoa tai tuloa toisesta sopimusvaltiosta, ei tämä toinen valtio saa määrätä veroa osingoista, jotka yhtiö maksaa henkilöille, jotka eivät ole tuossa valtiossa asuvia, eikä myöskään määrätä yhtiön jakamattomasta voitosta jakamattomaan voittoon kohdistuvaa veroa, vaikka maksetut osingot tai jakamattomat voittovarat kokonaan tai osaksi koostuisivatkin tässä toisessa valtiossa kertyneestä voitosta tai tulosta. Tämä määräys ei rajoita tämän toisen valtion oikeutta verottaa sellaisesta osallistumisesta johtuvia osinkoja, joka liittyy kiinteästi tässä toisessa valtiossa sijaitsevaan sellaisen henkilön pitämään kiinteään toimipaikkaan, joka ei ole siellä asuva.

State, has in the other Contracting State, of which the company paying the dividends is a resident, a permanent establishment with which the holding by virtue of which the dividends are paid is effectively connected. In such a case, dividends may be taxed in that other State and according to its taxation law.

5. Where a company which is a resident of a Contracting State derives profits or income from the other Contracting State, that other State may not impose any tax on the dividends paid by the company to persons who are not residents of that other State, or subject the company's undistributed profits to a tax on undistributed profits, even if the dividends paid or the undistributed profits consist wholly or partly of profits or income arising in such other State; this provision shall not be construed as restricting the right of that other State to tax dividends having regard to a participation which is effectively connected with a permanent establishment carried on in that other State by a person who is not a resident of such State.

11 artikla

Korot

1. Sopimusvaltiosta kertyneistä toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle tulevista tai maksetuista koroista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Koroista voidaan kuitenkin verottaa siinä sopimusvaltiossa, mistä ne kertyvät, tämän valtion lainsäädännön mukaan, mutta perittävän veron määrä ei saa olla suurempi kuin 15 prosenttia koron määrästä. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset sopivat keskenään siitä menettelytavasta, miten tätä rajoitusta sovelletaan.

3. Sanonnalla "korko" tarkoitetaan tässä artiklassa tuloa, joka on saatu valtion velkakirjoista, obligaatioista tai debentuureista myös silloin, kun niiden vakuutena on kiinnitys tai niihin liittyy oikeus voittoon, tai mistä tahansa muusta saatavasta, samoin kuin muunkinlaista tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, josta tulo kertyy, katsotaan velaksiannosta saaduksi tuloksi. Sanonnalla tarkoitetaan myös tuloa, joka kertyy sopimusvaltion yrityksen harjoittaman tietyn elinkeinon tai teollisen tahi

Article 11

Interest

1. Interest arising in a Contracting State and attributed or paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such interest may be taxed in the Contracting State in which it arises, and according to the law of that State, but the tax so charged shall not exceed 15 per cent of the amount of the interest. The competent authorities of the Contracting States shall by mutual agreement settle the mode of application of this limitation.

3. The term "interest" as used in this Article means income from Government securities, bonds or debentures, whether or not secured by mortgage and whether or not carrying a right to participate in profits, and other debt-claims of every kind as well as all other income assimilated to income from money lent by the taxation law of the State in which the income arises. The term also includes revenue amounts attributed for the suspension or reduction of a particular industrial, commercial or business activity

kaupallisen toiminnan keskeyttämisestä tai rajoittamisesta.

4. Milloin sopimusvaltiossa asuvalla koronsaajalla on toisessa sopimusvaltiossa, mistä korko kertyy, kiinteä toimipaikka, johon koron perusteena oleva saatava välittömästi liittyy, 1 ja 2 kohdan määräyksiä ei sovelleta. Tässä tapauksessa korosta voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa sen verolainsäädännön mukaan.

5. Koron katsotaan kertyvän sopimusvaltiosta, kun sen maksaa kysymyksessä oleva valtio, sen paikallinen viranomainen, julkisyhteisö (personne morale de droit public), taikka tässä valtiossa asuva henkilö. Milloin kuitenkin koron maksajalla, riippumatta siitä, onko hän sopimusvaltiossa asuva, on sopimusvaltiossa kiinteä toimipaikka, johon koron perusteena oleva velka liittyy ja jota tuo korko rasittaa, katsotaan sanotun koron kertyvän siitä sopimusvaltiosta, missä kiinteä toimipaikka on.

6. Milloin suoritettu korko maksajan ja saajan tai heidän molempien ja kolmannen henkilön välillä olevan erityisen suhteen vuoksi ylittää koron perusteena olevaan velkaan katsoen sen määrän, mistä velallinen ja velkoja ilman tällaista suhdetta olisivat sopineet, sovelletaan tämän artiklan määräyksiä vain viimeksi tarkoitetun määrän osalta. Tässä tapauksessa verotetaan ylimenevästä osasta asianomaisen sopimusvaltion lakien mukaan ottaen asianmukaisesti huomioon tämän sopimuksen muut määräykset.

12 artikla

Rojaltit

1. Sopimusvaltiossa kertyneistä toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle tulevista tai maksetuista rojalteista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Tällaisista rojalteista voidaan kuitenkin verottaa siinä sopimusvaltiossa, mistä ne kertyvät, sen lakien mukaisesti, mutta veron määrä ei saa olla suurempi kuin 10 prosenttia rojaltien kokonaismäärästä. Sopi-

carried on, or formerly carried on, by an enterprise of a Contracting State.

4. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the recipient of the interest, being a resident of a Contracting State, has in the other Contracting State in which the interest arises a permanent establishment with which the debt-claim from which the interest arises is effectively connected. In such a case, interest may be taxed in that other State and according to its taxation law.

5. Interest shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is that State itself, a local authority, a public community (personne morale de droit public) or a resident of that State. Where, however, the person paying the interest, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment in connection with which the indebtedness on which the interest is paid was incurred, and such interest is borne by such permanent establishment, then such interest shall be deemed to arise in the Contracting State in which the permanent establishment is situated.

6. Where, owing to a special relationship between the payer and the recipient or between both of them and some other person, the amount of the interest paid, having regard to the debt-claim for which it is paid, exceeds the amount which would have been agreed upon by the payer and the recipient in the absence of such relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In that case, the excess part of the payments shall remain taxable according to the law of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Convention.

Article 12

Royalties

1. Royalties arising in a Contracting State and attributed or paid to a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State.

2. However, such royalties may be taxed in the Contracting State in which they arise, and according to the law of that State, but the tax so charged shall not exceed 10 per cent of the gross amount of the royalties.

musvaltioiden asianomaiset viranomaiset sopivat keskenään, miten tätä rajoitusta sovelletaan.

3. Sanonnalla "rojalti" tarkoitetaan tässä artiklassa kaikenlaatuisia korvauksia, jotka tulevat tai on maksettu kirjallisen, taiteellisen tai tieteellisen teoksen, mukaan lukien elokuvat ja radio- ja televisiolähetyksissä esitettävät filmit ja nauhat, tekijänoikeuden, samoin kuin patenttien, tavaramerkkien, mallien tai muottien, kaavojen, salaisten valmistusohjeiden tai menettelytapojen käyttämisestä tai käyttöoikeudesta tahi teollisen, kaupallisen tai tieteellisen välineistön käyttämisestä tai käyttöoikeudesta taikka teollisia, kaupallisia tahi tieteellisiä kokemuksia koskevista tiedoista.

4. Milloin sopimusvaltiossa asuvalla rojaltinsaajalla on toisessa sopimusvaltiossa, josta rojalti kertyy, kiinteä toimipaikka, johon rojaltien perusteena olevat oikeudet ja omaisuus välittömästi liittyvät, 1 ja 2 kohdan määräyksiä ei sovelleta. Tässä tapauksessa voidaan verottaa rojalteista tuossa toisessa sopimusvaltiossa sen verolainsädännön mukaan.

5. Rojaltin katsotaan kertyvän sopimusvaltiossa, kun sen maksaa kysymyksessä oleva valtio, sen paikallinen viranomainen, julkisyhteisö (personne morale de droit public) tai tässä valtiossa asuva henkilö. Milloin kuitenkin rojaltin maksajalla, riippumatta siitä, onko hän sopimusvaltiossa asuva, on sopimusvaltiossa kiinteä toimipaikka, johon rojaltin maksuvelvollisuus liittyy ja jota rojalti rasittaa, katsotaan sanotun rojaltin syntyvän siinä sopimusvaltiossa, missä kiinteä toimipaikka sijaitsee.

6. Milloin maksettu rojalti sen maksajan ja saajan tai heidän molempien ja kolmannen henkilön välillä olevan erityisen suhteen vuoksi ylittää rojaltin perusteena olevaan käyttöön, oikeuteen tai tietoon katsoen määrän, mistä maksaja ja saaja, jollei tällaista suhdetta olisi, olisivat sopineet, sovelletaan tämän artiklan määräyksiä vain viimeksi tarkoitetun määrän osalta. Tässä tapauksessa verotetaan ylimenevästä osasta asianomaisen sopimusvaltion lakien mukaan, ottaen asian-

The competent authorities of the Contracting States shall by mutual agreement settle the mode of application of this limitation.

3. The term "royalties" as used in this Article means remunerations of any kind attributed or paid for the use of, or the right to use, any copyright of literary, artistic or scientific work including cinematograph films and films or tapes for radio or television broadcasting, any patent, trade mark, design or model, plan, secret formula or process, or for the use of, or the right to use, industrial, commercial, or scientific equipment, or for information concerning industrial, commercial or scientific experience.

4. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not apply if the recipient of the royalties, being a resident of a Contracting State, has in the other Contracting State in which the royalties arise a permanent establishment with which the right or property giving rise to the royalties is effectively connected. In such a case, royalties may be taxed in that other State, and according to its taxation law.

5. Royalties shall be deemed to arise in a Contracting State when the payer is that State itself, a local authority, a public community (personne morale de droit public) or a resident of that State. Where, however, the person paying the royalties, whether he is a resident of a Contracting State or not, has in a Contracting State a permanent establishment in connection with which the obligation to pay the royalties was incurred, and the royalties are borne by the permanent establishment, then the royalties shall be deemed to arise in the Contracting State in which the permanent establishment is situated.

6. Where, owing to a special relationship between the payer and the recipient or between both of them and some other person, the amount of the royalties paid, having regard to the use, right or information for which they are paid, exceeds the amount which would have been agreed upon by the payer and the recipient in the absence of such relationship, the provisions of this Article shall apply only to the last-mentioned amount. In that case, the excess part of the

mukaisesti huomioon tämän sopimuksen muut määräykset.

13 artikla

Myyntivoitto

1. Voitosta, joka on saatu 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kiinteän omaisuuden luovutuksesta, voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, missä omaisuus on.

2. Voitosta, joka on saatu sopimusvaltiossa olevan yrityksen toisessa sopimusvaltiossa pitämän kiinteän toimipaikan käyttöomaisuuteen kuuluvan irtaimen omaisuuden tai sopimusvaltiossa asuvan henkilön toisessa sopipimusvaltiossa vapaan ammatin harjoittamista varten käytettävänä olevaan kiinteään paikkaan kuuluvan irtaimen omaisuuden luovutuksesta, niin myös tuollaisen kiinteän toimipaikan (joko erillisenä tai koko yrityksen ohella) tai kiinteän paikan luovutuksesta saadusta voitosta voidaan verottaa tuossa toisessa sopimusvaltiossa. Voitosta, joka on saatu 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta irtaimesta omaisuudesta, verotetaan kuitenkin vain siinä sopimusvaltiossa, missä tästä omaisuudesta sanotun artiklan mukaan on verotettava.

3. Minkä tahansa muun kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu.

4. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita Portugalin oikeutta verottaa voitosta, joka saadaan varausten liittämisestä yhtiöpääomaan tai etuoikeudella yhtiön osakkaille tapahtuvasta osakeannista yhtiössä, jonka pääkonttori tai tosiasiallinen johtopaikka sijaitsee Portugalissa.

14 artikla

Itsenäinen henkilökohtainen työ

1. Sopimusvaltiossa asuvan henkilön vapaan ammatin harjoittamisesta tai muusta samanluonteisesta itsenäisestä toiminnasta saamasta tulosta verotetaan vain tuossa valtiossa, jollei hänellä ole toimintaansa varten toisessa sopimusvaltiossa kiinteätä paikkaa,

payments shall remain taxable according to the law of each Contracting State, due regard being had to the other provisions of this Convention.

Article 13

Capital gains

1. Gains from the alienation of immovable property, as defined in paragraph 2 of Article 6, may be taxed in the Contracting State in which such property is situated.

2. Gains from the alienation of movable property forming part of the business property of a permanent establishment which an enterprise of a Contracting State has in the other Contracting State or of movable property pertaining to a fixed base available to a resident of a Contracting State in the other Contracting State for the purpose of performing professional services, including such gains from the alienation of such a permanent establishment (alone or together with the whole enterprise) or of such a fixed base, may be taxed in the other State. However, gains from the alienation of movable property of the kind referred to in paragraph 3 of Article 22 shall be taxable only in the Contracting State in which such movable property is taxable according to the said Article.

3. Gains from the alienation of any property other than those mentioned in paragraphs 1 and 2, shall be taxable only in the Contracting State of which the alienator is a resident.

4. The provisions of this Article shall not be construed as restricting the right of Portugal to levy tax on gains from the incorporation of reserves in the capital of companies with head office or effective management in Portugal or issue of shares with right of preference for the members of such companies.

Article 14

Independent personal services

1. Income derived by a resident of a Contracting State in respect of professional services or other independent activities of a similar character shall be taxable only in that State unless he has a fixed base regularly available to him in the other Con-

joka on säännöllisesti hänen käytettävänään. Jos hänellä on sellainen kiinteä paikka, voidaan kiinteään paikkaan kuuluvasta osasta tuloa verottaa tässä toisessa sopimusvaltiossa.

2. Sanonta "vapaa ammatti" käsittää erityisesti itsenäisen tieteellisen, kirjallisen, taiteellisen, kasvatuksellisen tai opetuksellisen toiminnan sekä itsenäisen toiminnan lääkärinä, asianajajana, insinöörinä, arkkitehtinä, hammaslääkärinä ja tilintarkastajana.

15 artikla

Työsuhteen perusteella suoritettu työ

1. Mikäli 16, 18, 19 ja 20 artikloiden määräyksistä ei muuta johdu, verotetaan sopimusvaltiossa asuvan henkilön henkilökohtaisesta työstä saamista palkoista, palkkioista ja muista vastaavista hyvityksistä vain tuossa valtiossa, jollei työtä ole tehty toisessa sopimusvaltiossa. Jos työ on siellä tehty, voidaan siitä saadusta hyvityksestä verottaa tuossa toisessa valtiossa.

2. Tämän artiklan 1 kohdan määräyksistä huolimatta verotetaan sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle toisessa sopimusvaltiossa tehdystä henkilökohtaisesta työstä maksetusta hyvityksestä ainoastaan ensiksi mainitussa valtiossa, jos:

a) hyvityksen saaja oleskelee tässä toisessa valtiossa yhdessä tai useammassa jaksossa yhteensä enintään 183 päivää kalenterivuoden aikana, ja

b) työnantaja, joka suorittaa hyvityksen tai jonka puolesta se suoritetaan, ei ole tässä toisessa valtiossa asuva, sekä

c) hyvityksellä ei rasiteta työnantajan toisessa valtiossa olevaa kiinteää toimipaikkaa tai kiinteää paikkaa.

3. Edellä tässä artiklassa olevista määräyksistä huolimatta voidaan kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella tai ilma-aluksella tehdystä henkilökohtaisesta työstä saadusta hyvityksestä verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa yrityksen tosiasiallinen johtopaikka on.

16 artikla

Johtajanpalkkiot

Sopimusvaltiossa asuvan henkilön toisessa sopimusvaltiossa olevan yhtiön johto- tai hal-

tracting State for the purpose of performing his activities. If he has such a fixed base, the income may be taxed in the other Contracting State but only so much of it as is attributable to that fixed base.

2. The term "professional services" includes, especially independent scientific, literary, artistic, educational or teaching activities as well as the independent activities of physicians, lawyers, engineers, architects, dentists and accountants.

Article 15

Employments

1. Subject to the provisions of Articles 16, 18, 19 and 20, salaries, wages and other similar remuneration derived by a resident of a Contracting State in respect of an employment shall be taxable only in that State unless the employment is exercised in the other Contracting State. If the employment is so exercised, such remuneration as is derived therefrom may be taxed in that other State.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1, remuneration derived by a resident of a Contracting State in respect of an employment exercised in the other Contracting State shall be taxable only in the first-mentioned State if:

a) the recipient is present in the other State for a period or periods not exceeding in the aggregate 183 days in the calendar year concerned, and

b) the remuneration is paid by, or on behalf of an employer who is not a resident of the other State, and

c) the remuneration is not borne by a permanent establisment or a fixed base which the employer has in the other State.

3. Notwithstanding the preceding provisions of this Article, remuneration in respect of an employment exercised aboard a ship or aircraft in international traffic may be taxed in the Contracting State in which the place of effective management of the enterprise is situated.

Article 16

Directors' fees

Directors' fees and similar payments derived by a resident of a Contracting State

lintoelimen (Portugalissa conselho de admistração) tai osakkeenomistajien neuvoston (Portugalissa conselho fiscal) jäsenyydestä saamista johtajanpalkkioista ja muista sellaisista suorituksista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa ottamalla kuitenkin huomioon, että yhtiön johtokunnan jäsenelleen jatkuvasta toiminnasta maksamasta korvauksesta on verotettava 15 artiklan määräysten mukaisesti.

in his capacity as a member of the board of directors (in Portugal, conselho de administração) or shareholders' committee (in Portugal, conselho fiscal) of a company which is a resident of the other Contracting State may be taxed in that other State, provided that remuneration paid by that company to a member of its board of directors in respect of the exercise of a continuous activity shall be taxable according to the provisions of Article 15.

17 artikla

Taiteilijat ja urheilijat

Tämän sopimuksen 14 ja 15 artiklan määräysten estämättä voidaan ammattimaisten taiteilijoiden, kuten teatteri-, elokuva-, radio- tai televisiotaiteilijoiden, ja muusikkojen samoin kuin urheilijoiden tässä ominaisuudessa henkilökohtaisesti harjoittamasta toiminnasta saamista tuloista verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa tätä toimintaa on harjoitettu.

Article 17

Artistes and athletes

Notwithstanding the provisions of Articles 14 and 15, income derived by public entertainers, such as theatre, motion picture, radio or television artistes, and musicians, and by athletes, from their personal activities as such may be taxed in the Contracting State in which these activities are exercised.

18 artikla

Eläkkeet

Mikäli 19 artiklan 1 kohdan määräyksistä ei muuta johdu, verotetaan aikaisempaan palvelukseen perustuvista, sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksetuista eläkkeistä ja muista samanluonteisista hyvityksistä vain tuossa valtiossa.

Article 18

Pensions

Subject to the provisions of paragraph 1 of Article 19, pensions and other similar remuneration paid to a resident of a Contracting State in consideration of past employment shall be taxable only in that State.

19 artikla

Julkiset suoritukset jne.

1. Hyvityksistä samoin kuin eläkkeistä, jotka suoritetaan sopimusvaltion, sen paikallisen viranomaisen tai julkisyhteisön (personne morale de droit public) varoista tai rahastoista luonnolliselle henkilölle tämän tuolle valtiolle, sen paikalliselle viranomaiselle tai julkisyhteisölle (personne morale de droit public) tekemien palvelusten perusteella, voidaan verottaa tuossa valtiossa.

2. Tämän sopimuksen 15, 16 ja 18 artikloiden määräyksiä sovelletaan hyvityksiin ja eläkkeisiin, jotka suoritetaan toisen sopimusvaltion, sen paikallisen viranomaisen tai julkisyhteisön (personne morale de droit public) harjoittaman elinkeino- ja liiketoiminnan yhteydessä tehdyistä palveluksista.

Article 19

Public remuneration, etc.

1. Remuneration, including pensions, paid by, or out of funds created by, a Contracting State, a local authority or a public community (personne morale de droit public) thereof to any individual, in respect of services rendered to that State, or local authority or public community (personne morale de droit public) thereof may be taxed in that State.

2. The provisions of Article 15, 16 and 18 shall apply to remuneration or pensions in respect of services rendered in connection with any trade or business carried on by one of the Contracting States or local authority or public community (personne morale de droit public) thereof.

20 artikla

Opiskelijat

Sopimusvaltiossa asuvaa tai aikaisemmin asunutta henkilöä, joka tilapäisesti oleskelee toisessa sopimusvaltiossa ainoastaan

a) opiskelijana yliopistossa, korkeakoulussa tai koulussa, tai

b) kotivaltion asianomaisen viranomaisen toiselle viranomaiselle välittämänä kaupan, maa- ja metsätalouden tai tekniikan harjoittelijana, tahi

c) pääasiassa opiskelua tai tutkimustyötä varten uskonnollisen, hyväntekeväisyys-, tieteellisen tai kasvatusjärjestön antaman stipendin, apurahan tai palkkion saajana,

ei ole verotettava tässä toisessa valtiossa hänen ylläpitoa, koulutusta tai harjoittelua varten saamistaan rahamääristä tai hänelle myönnetyistä apurahoista. Tämä koskee myös tässä toisessa valtiossa suoritetuista palveluksista maksettuja korvauksia, mikäli tällaiset palvelukset liittyvät hänen opintoihinsa tai koulutukseensa tai ovat välttämättömiä hänen ylläpitoaan varten.

21 artikla

Erikseen mainitsemattomat tulot

Sopimusvaltiossa asuvan henkilön saamista tämän sopimuksen edellä olevissa artikloissa nimenomaisesti mainitsemattomista tuloista verotetaan vain siinä valtiossa. Mikäli nämä tulot eivät ole sen valtion lainsäädännön mukaan siellä veronalaisia, niistä voidaan kuitenkin verottaa toisessa sopimusvaltiossa sen lainsäädännön mukaisesti.

IV luku

Omaisuuden verottaminen

22 artikla

Omaisuus

1. Tämän sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa määritellystä kiinteästä omaisuudesta voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, missä omaisuus on.

Article 20

Students

A person who is, or was formerly, resident of a Contracting State and who is temporarily present in the other Contracting State solely:

a) as a student at a university, college or school, or

b) as a commercial, agricultural, forestry or technical apprentice for the purpose of training, to be communicated to the other competent authority by the competent authority of the Contracting State of which he is, or was, a resident, or

c) as a recipient of a grant, allowance or award for the primary purpose of study or research from a religious, charitable, scientific or educational organisation

shall not be taxed in that other State in respect of remittances received for the purposes of his maintenance, education or training or in respect of a scholarship grant. The same shall apply to any amount representing remuneration for services rendered in that other State, provided that such services are in connection with his studies or training or are necessary for the purpose of his maintenance.

Article 21

Income not expressly mentioned

Items of income of a resident of a Contracting State which are not expressly mentioned in the foregoing Articles of this Convention shall be subject to tax only in that State. However, if those items of income are not subject to tax according to the legislation of that State, they may be taxed in the other Contracting State in accordance with the legislation of that other State.

Chapter IV

Taxation of capital

Article 22

Capital

1. Capital represented by immovable property, as defined in paragraph 2 of Article 6, may be taxed in the Contracting State in which such property is situated.

2. Irtaimesta omaisuudesta, joka liikeomaisuutena kuuluu yrityksen kiinteään toimipaikkaan, tai ammattitoiminnan harjoittamiseen kiinteässä paikassa käytetystä irtaimesta omaisuudesta voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, missä kiinteä toimipaikka tai kiinteä paikka on.

3. Kansainvälisessä liikenteessä olevista aluksista ja ilma-aluksista sekä tällaisissa aluksissa ja ilma-aluksissa käytetystä irtaimesta omaisuudesta verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, missä yrityksen tosiasiallinen johtopaikka on.

4. Kaikesta muunlaisesta sopimusvaltiossa asuvan henkilön omaisuudesta verotetaan vain tässä valtiossa.

2. Capital represented by movable property forming part of the business property of a permanent establishment of an enterprise, or by movable property pertaining to a fixed base used for the performance of professional services, may be taxed in the Contracting State in which the permanent establishment or fixed base is situated.

3. Ships and aircraft operated in international traffic, and movable property pertaining to the operation of such ships and aircraft, shall be taxable only in the Contracting State in which the place of effective management of the enterprise is situated.

4. All other elements of capital of a resident of a Contracting State shall be taxable only in that State.

V luku

Kaksinkertaisen verotuksen poistamismenetelmät

23 artikla

1. Milloin Portugalissa asuva henkilö saa tuloja, josta tämän sopimuksen määräysten mukaan voidaan verottaa Suomessa, Portugalin on vähennettävä tämän henkilön tulosta menevästä verosta Suomessa suoritetun veron määrä.

Tällainen vähennys ei saa kuitenkaan olla suurempi kuin se osa ennen vähennyksen tekemistä menevästä Portugalin verosta, joka johtuu Suomessa verotetusta tulosta.

2. Milloin Suomessa asuvalla henkilöllä on tuloa tai omaisuutta, joista tämän sopimuksen määräysten mukaisesti voidaan verottaa Portugalissa, Suomen on, mikäli tämän artiklan 3 kohdan määräyksistä ei muuta johdu, vähennettävä Suomessa maksettavasta verosta se Suomessa maksettavan veron osa, joka johtuu Portugalista saadusta tulosta tai siellä olevasta omaisuudesta.

3. Milloin Suomessa asuvalla henkilöllä on tuloa, josta 10, 11 ja 12 artiklan määräysten mukaisesti voidaan verottaa Portugalissa, Suomen on vähennettävä tämän henkilön tulosta Suomessa menevästä verosta Portugalissa suoritetun veron määrä. Tämän vähennyksen määrä ei saa kuitenkaan olla suurempi kuin se osa ennen vähennyksen teke-

Chapter V

Methods for elimination of double taxation

Article 23

1. Where a resident of Portugal derives income which in accordance with the provisions of this Convention, may be taxed in Finland, Portugal shall allow as a deduction from the tax on the income of that person an amount equal to the income tax paid in Finland.

Such deduction shall not, however, exceed that part of the Portuguese tax, as computed before the deduction is given, which is appropriate to the income taxed in Finland.

2. Where a resident of Finland derives income or owns capital which in accordance with the provisions of this Convention, may be taxed in Portugal, Finland shall, subject to the provisions of paragraph 3 of this Article, allow as a deduction from the Finnish tax that part of the Finnish tax, which is appropriate, to the income derived from or the capital owned in Portugal.

3. Where a resident of Finland derives income, which, in accordance with the provisions of Articles 10, 11 and 12, may be taxed in Portugal, Finland shall allow as a deduction from the Finnish tax on the income of that person an amount equal to the tax paid in Portugal. Such deduction shall not, however, exceed that part of the Finnish

mistä menevästä Suomen verosta, joka johtuu suhteellisesti Portugalissa saadusta tulosta.

4. Tämän artiklan 3 kohdan määräysten estämättä ovat Portugalissa asuvan yhtiön Suomessa asuvalle yhtiölle maksamat osingot vapaat Suomen verosta siinä laajuudessa kuin nämä osingot Suomen lainsäädännön mukaan olisivat vapaat Suomen verosta, jos molemmat yhtiöt olisivat suomalaisia yhtiöitä.

5. Milloin osingoista, koroista ja rojalteista menevästä Portugalin tuloverosta on myönnetty täydellinen vapautus tai sitä on alennettu, 3 kohdan määräyksiä sovelletaan niin kuin sellaista vapautusta tai alennusta ei olisi myönnetty.

tax, as computed before the deduction is given, which is appropriate to the income derived from Portugal.

4. Notwithstanding the provisions of paragraph 3, dividends attributed by a company which is a resident of Portugal to a company which is a resident of Finland shall be exempt from Finnish tax, to the extent that the dividends would have been exempt under Finnish law if both companies had been Finnish companies.

5. The provisions of paragraph 3 shall also apply when the Portuguese income tax appropriate to dividends, interest and royalties has been wholly relieved or reduced as if no such relief had been given or no such reduction had been allowed.

VI luku

Erityiset määräykset

24 artikla

Syrjinnän kieltäminen

1. Sopimusvaltion kansalaiset eivät toisessa sopimusvaltiossa saa joutua sellaisen verotuksen tai siihen liittyvän velvoituksen kohteeksi, joka on muunlainen tai raskaampi kuin verotus tai siihen liittyvä velvoitus, jonka kohteeksi tuon toisen valtion kansalaiset samoissa olosuhteissa joutuvat tai saattavat joutua.

2. Sanonta "kansalainen" tarkoittaa:

a) kaikkia luonnollisia henkilöitä, joilla on sopimusvaltion kansalaisuus;

b) kaikkia oikeushenkilöitä ja yhteenliittymiä, jotka on perustettu sopimusvaltion voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

3. Sopimusvaltiossa olevan yrityksen toisessa sopimusvaltiossa olevaan kiinteään toimipaikkaan kohdistuva verotus ei tuossa toisessa valtiossa saa olla epäedullisempi kuin siinä valtiossa oleviin samalla alalla toimiviin yrityksiin kohdistuva verotus.

Tämän säännöksen ei ole katsottava velvoittavan sopimusvaltiota myöntämään toisessa sopimusvaltiossa asuville henkilöille sitä oikeutta henkilökohtaisten vähennysten tekemiseen taikka huojennusten tai veronalennusten saamiseen verotuksessa siviilisäädyn taikka perheen huoltovelvollisuuden vuoksi, minkä se myöntää siellä asuville henkilöille.

Chapter VI

Special provisions

Article 24

Non-discrimination

1. The nationals of a Contracting State shall not be subjected in the other Contracting State to any taxation or any requirement connected therewith which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which nationals of that other State in the same circumstances are or may be subjected.

2. The term "nationals" means:

a) all individuals possessing the nationality of a Contracting State;

b) all legal persons, partnerships and associations deriving their status as such from the law in force in a Contracting State.

3. The taxation on a permanent establishment which an enterprice of a Contracting State has in the other Contracting State shall not be less favourably levied in that other State than the taxation levied on enterprises of that other State carrying on the same activities.

This provision shall not be construed as obliging a Contracting State to grant to residents of the other Contracting State any personal allowances, reliefs and reductions for taxation purposes on account of civil status or family responsibilities which it grants to its own residents.

4. Sopimusvaltiossa olevalle yritykselle, jonka pääoman välittömästi tai välillisesti joko kokonaan tai osaksi omistaa tai jonka pääomasta siten määrää toisessa sopimusvaltiossa asuva henkilö tai henkilöt, ei ensiksi mainitussa sopimusvaltiossa saa määrätä muita tai raskaampia veroja taikka verotukseen liittyviä velvoituksia kuin joiden kohteeksi ensiksi mainitussa valtiossa olevat muut samanlaiset yritykset joutuvat tai saattavat joutua.

5. Sanonta "verotus" tarkoittaa tässä artiklassa kaikenlaatuisia veroja.

4. Enterprises of a Contracting State, the capital of which is wholly or partly owned or controlled, directly or indirectly, by one or more residents of the other Contracting State, shall not be subjected in the first-mentioned Contracting State to any taxation or any requirement connected therewith which is other or more burdensome than the taxation and connected requirements to which other similar enterprises of that first-mentioned State are or may be subjected.

5. In this Article the term "taxation" means taxes of every kind and description.

25 artikla

Keskinäinen sopimusmenettely

1. Milloin sopimusvaltiossa asuva henkilö katsoo, että jommankumman tai molempien sopimusvaltioiden toimenpiteet ovat johtaneet tai johtavat hänen osaltaan verotukseen, joka ei ole tämän sopimuksen mukainen, hän voi näiden valtioiden sisäisen lainsäädännön varaamista muutoksenhakukeinoista huolimatta kääntyä asiassaan sen sopimusvaltion asianomaisen viranomaisen puoleen, missä hän asuu.

Vaade asiassa on tehtävä kahden vuoden kuluessa viimeksi määrätyn veron tiedoksiantamisesta tai mikäli on kysymys lähteellä pidättämisestä, siitä päivästä, jolloin pidätyksen alainen tulo maksettiin.

2. Jos asianomainen viranomainen havaitsee huomautuksen perustelluksi, mutta ei itse voi saada aikaan tyydyttävää ratkaisua, sen on pyrittävä hoitamaan asia toisen sopimusvaltion asianomaisen viranomaisen kanssa molemminpuolisin sopimuksin siten, että verotus, joka ei ole tämän sopimuksen mukainen, vältetään.

3. Sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten on pyrittävä keskenään sopimaan kaikkien tämän sopimuksen tulkinnassa tai soveltamisessa esiintyvien vaikeuksien tai epätietoisuutta aiheuttavien kysymysten poistamisesta. Ne voivat myös neuvotella kaksinkertaisen verotuksen estämisestä sellaisissa tapauksissa, joita tässä sopimuksessa ei ole käsitelty.

4. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset voivat välittömästi neuvotella keske-

Article 25

Mutual agreement procedure

1. Where a resident of a Contracting State considers that the actions of one or both of the Contracting States result or will result for him in taxation not in accordance with this Convention, he may, notwithstanding the remedies provided by the national laws of those States, present his case to the competent authority of the Contracting State of which he is a resident.

The claim has to be lodged within a period of two years from the date of the notification of the tax lastly imposed or in the case of witholding at source from the date of the payment of the income subject to such withholding.

2. The competent authority shall endeavour, if the objection appears to it to be justified and if it is not itself able to arrive at an appropriate solution, to resolve the case by mutual agreement with the competent authority of the other Contracting State, with a view to the avoidance of taxation not in accordance with the Convention.

3. The competent authorities of the Contracting States shall endeavour to resolve by mutual agreement any difficulties or doubts arising as to the interpretation or application of the Convention. They may also consult together for the elimination of double taxation in cases not provided for in the Convention.

4. The competent authorities of the Contracting States may communicate with each

nään sopimukseen pääsemiseksi edellisissä kohdissa tarkoitetussa mielessä. Milloin suullinen ajatustenvaihto sopimukseen pääsemiseksi näyttää tarkoituksenmukaiselta, voidaan tuollainen ajatustenvaihto toimeenpanna sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten edustajista kootussa toimikunnassa.

other directly for the purpose of reaching an agreement in the sense of the preceding paragraphs. When it seems advisable in order to reach agreement to have an oral exchange of opinions, such exchange may take place through a Commission consisting of representatives of the competent authorities of the Contracting States.

26 artikla

Tietojen vaihtaminen

1. Sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten on vaihdettava keskenään sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeellisia tämän sopimuksen sekä sopimusvaltion tässä sopimuksessa tarkoitettuja veroja koskevan sisäisen lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi, sikäli kuin niiden perusteella tapahtuva verotus kuuluu tämän sopimuksen piiriin. Kaikki näin vaihdetut tiedot on pidettävä salaisina eikä niitä saa ilmaista muille kuin henkilöille tai viranomaisille, joiden tehtävänä on tässä sopimuksessa tarkoitettujen verojen määrääminen tai kantaminen.

2. Kuitenkaan ei 1 kohdan määräyksiä ole tulkittava siten, että ne velvoittavat sopimusvaltioita:

a) suorittamaan hallintotoimia, jotka ovat ristiriidassa sen tai toisen sopimusvaltion lakien tai hallintokäytännön kanssa;

b) ilmaisemaan yksityiskohtia, joita sen tai toisen sopimusvaltion lakien tai säännönmukaisen hallintomenettelyn puitteissa ei voida hankkia;

c) ilmaisemaan tietoja, jotka paljastavat kaupallisen, teollisen tai ammatillisen salaisuuden tai menettelytavan, taikka tietoja, joiden ilmaiseminen loukkaisi julkista järjestystä (ordre public).

Article 26

Exchange of information

1. The competent authorities of the Contracting States shall exchange such information as is necessary for the carrying out of this Convention and of the domestic laws of the Contracting States concerning taxes covered by this Convention insofar as the taxation thereunder is in accordance with this Convention. Any information so exhanged shall be treated as secret and shall not be disclosed to any persons or authorities other than those concerned with the assessment or collection of the taxes which are the subject of the Convention.

2. In no case shall the provisions of paragraph 1 be construed so as to impose on one of the Contracting States the obligation:

a) to carry out administrative measures at variance with the laws or the administrative practice of that or of the other Contracting State;

b) to supply particulars which are not obtainable under the laws or in the normal course of the administration of that or of the other Contracting State;

c) to supply information which would disclose any trade, business, industrial, commercial or professional secret or trade or industrial process, or information, the disclosure of which would be contrary to public policy (ordre public).

27 artikla

Diplomaatit ja konsulit

Tämä sopimus ei koske kansainvälisen oikeuden yleisten sääntöjen tai erityisten sopimusten määräysten mukaisia diplomaattisten tai konsulivirkamiesten verotuksellisia erioikeuksia.

Article 27

Diplomatic and consular officials

Nothing in this Convention shall affect the fiscal privileges of diplomatic or consular officials under the general rules of international law or under the provisions of special agreements.

28 artikla

Alueellinen laajentaminen

1. Tämä sopimus voidaan ulottaa, joko sellaisenaan tai tarpeellisin rajoituksin käsittämään minkä hyvänsä Portugalin alueen osan, joka nimenomaisesti on sopimuksen soveltamisalan ulkopuolella ja joka kantaa olennaisesti samanluonteisia veroja kuin sopimuksen tarkoittamat verot. Jokainen sellainen laajentaminen tulee voimaan siitä päivästä lukien ja sellaisin rajoituksin ja ehdoin sopimuksen lakkaaminen mukaan luettuna kuin sopimuspuolten välisellä diplomaattiteitse tapahtuvalla noottienvaihdolla tai muutoin niiden perustuslakien edellyttämää menettelyä noudattaen sovitaan.

2. Jolleivät sopimuspuolet toisin sovi, päättää sopimuspuolen 30 artiklan mukaisesti suorittama sopimuksen irtisanominen tuossa artiklassa määrätyllä tavalla sopimuksen soveltamisen jokaiseen Portugalin alueen osaan, jota se tämän artiklan perusteella on laajennettu koskemaan.

Article 28

Territorial extension

1. This Convention may be extended, either in its entirety or with any necessary modifications, to any part of the territory of Portugal which is implicitly excluded from the application of the Convention and which imposes taxes substantially similar in character to those to which the Convention applies. Any such extension shall take effect from such date and subject to such modifications and conditions, including conditions as to termination, as may be specified and agreed between the Contracting States in notes to be exchanged through diplomatic channels or in any other manner in accordance with their constitutional procedure.

2. Unless otherwise agreed by both Contracting States, the denunciation of the Convention by one of them under Article 30 shall terminate, in the manner provided for in that Article, the application of the Convention to any part of the territory of Portugal to which it has been extended under this Article.

VII luku

Muut määräykset

29 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus on ratifioitava ja ratifiointikirjat on vaihdettava mahdollisimman pian Lissabonissa.

2. Sopimus tulee voimaan kuukauden kuluttua ratifiointikirjojen vaihtamista ja sen määräyksiä sovelletan ensimmäisen kerran:

a) niiden lähteellä pidätettävien verojen osalta, joiden soveltamisen perusteena oleva tosiasia tapahtuu sopimuksen voimaantulovuotta lähinnä seuraavan vuoden tammikuun 1 päivänä tai sen jälkeen;

b) muiden tuloverojen osalta sopimuksen voimaantuloa seuraavan kalenterivuoden aikana kertyvään tuloon;

Chapter VII

Final provisions

Article 29

Entry into force

1. This Convention shall be ratified and the instruments of ratification shall be exchanged at Lisbon as soon as possible.

2. The Convention shall enter into force one month after the exchange of instruments of ratification and its provisions shall have effect for the first time:

a) in respect of taxes withheld at source, the fact giving rise to them appearing on or after the 1st January in the calendar year next following that in which the Convention enters into force;

b) in respect of other taxes on income, as to income arising in the calendar year next following that in which the Convention enters into force;

c) omaisuusverojen osalta sopimuksen voimaantuloa seuraavana kalenterivuotena omistettuun omaisuuteen.

30 artikla

Päättyminen

Tämä sopimus on voimassa, kunnes jompikumpi sopimusvaltio sen irtisanoo. Kumpikin sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen diplomaattista tietä vähintään kuusi kuukautta ennen kalenterivuoden päättymistä tehtävällä irtisanomisella. Tässä tapauksessa lakkaa sopimus olemasta voimassa:

a) niiden lähteellä pidätettävien verojen osalta, joiden perusteena oleva tosiasia tapahtuu irtisanomisvuotta lähinnä seuraavan kalenterivuoden tammikuun 1 päivänä tai sen jälkeen;

b) muiden tuloverojen osalta irtisanomisvuotta lähinnä seuraavan kalenterivuoden tammikuun 1 päivänä tai sen jälkeen kertyvään tuloon;

c) omaisuusverojen osalta irtisanomisvuotta lähinnä seuraavan kalenterivuoden tammikuun 1 päivänä tai sen jälkeen omistettuun omaisuuteen.

Tämän vakuudeksi kummankin valtion täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet sopimuksen ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Helsingissä kahtena englanninkielisenä kappaleena 27 päivänä huhtikuuta 1970.

Suomen hallituksen puolesta:

Paul Gustafsson

Portugalin hallituksen puolesta:

João Rodrigues Affra

c) in respect of taxes on capital, as to capital owned in the calendar year next following that in which the Convention enters into force.

Article 30

Termination

This Convention shall remain in force until denounced by one of the Contracting States. Either Contracting State may denounce the Convention, through diplomatic channels, by giving notice of termination at least six months before the end of any calendar year. In such event, the Convention shall cease to have effect:

a) in respect of taxes withheld at source, the fact giving rise to them appearing on or after the 1st January in the calendar year next following that in which the notice is given;

b) in respect of other taxes on income, as to income arising on or after the 1st January in the calendar year next following that in which the notice is given;

c) in respect of taxes on capital, as to capital owned on or after the 1st January in the calendar year next following that in which the notice is given.

In witness whereof the Plenipotentiaries of the two States have signed the Convention and have affixed thereto their seals.

Done in duplicate at Helsinki, this 27th day of April, 1970, in the English language.

For the Government of Finland:

Paul Gustafsson

For the Government of Portugal:

João Rodrigues Affra

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi liikevaihtovero-oikeudesta ja Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettujen lakien muuttamisesta.

Verohallinnon uudistamisen yhteydessä on 5 päivänä joulukuuta 1969 annettu laki liikevaihtovero-oikeudesta (745/69). Sanotulla lailla on perustettu liikevaihtoveroasioiden valitusviranomaiseksi liikevaihtovero-oikeus, jolle on siirretty liikevaihtoverokonttorille aikaisemmin kuuluneet lainkäyttötehtävät. Laki liikevaihtovero-oikeudesta on tullut voimaan ja sanotun oikeuden toiminta on alkanut 1 päivänä maaliskuuta 1970.

Liikevaihtovero-oikeus on erikoistuomioistuin, jonka tehtävänä on käsitellä liikevaihtoveroa ja eräitä muita välillisiä veroja koskevia muutoksenhakuasioita. Liikevaihtovero-oikeuden jäsenillä on hallitusmuodossa tuomareille säädetty virassapysymisoikeus. Liikevaihtovero-oikeus toimii jaostoihin jakautuneena. Jaoston istunnossa on puheenjohtajana veroylituomari tai verotuomari sekä muina jäseninä asessori ja vero-oikeuden sihteeri. Liikevaihtovero-oikeus on päätösvaltainen jaoston istunnossa kolmijäsenisenä ja täysistunnossa viisijäsenisenä. Jäsenten virkojen täyttämisestä on säädetty liikevaihtovero-oikeudesta 16 päivänä tammikuuta 1970 annetun asetuksen (28/70) 18 §:ssä. Sen mukaan korkein oikeus on osallisena veroylituomarin ja verotuomarin viran täyttämisessä sekä nimittää asessorin ja vero-oikeuden sihteerin.

Koska liikevaihtovero-oikeuteen valtiontaloudellisista syistä johtuen ei voitu perustaa sitä määrää vakinaisia virkoja, minkä verohallintotoimikunta asiaa koskevassa mietinnössään (Komiteanmietintö 1969: B 37) oli ehdottanut perustettavaksi, liikevaihtovero-oikeuden toiminnassa on ilmennyt alkuvaiheessa vaikeuksia. Vaikeudet pyrittiin poistamaan muuttamalla liikevaihtovero-oikeudesta annetun asetuksen 6 §:ää 20 päivänä maaliskuuta 1970 annetulla asetuksella (231/70) siten, että liikevaihtovero-oikeuteen voidaan määräajaksi nimittää verotuomareita, asessoreita ja vero-oikeuden sihteereitä. Mainitun 6 §:n muutoksen mukaan määräajaksi nimitetyt eivät kuitenkaan saa olla enemmistönä ratkaistaessa asioita liikevaihtovero-oikeudessa.

Liikevaihtovero-oikeudessa on tällä hetkellä vakinaisina jäseninä veroylituomari, verotuomari, kaksi asessoria ja kolme vero-oikeuden sihteeriä sekä määräajaksi nimitettyinä kymmenen vero-oikeuden sihteeriä. Määräajaksi nimitettäviä yhtä verotuomaria ja yhtä asessoria varten on määrärahat, mutta nimitysmenettelyyn ei ole vielä ryhdytty.

Mainittujen jo nimitettyjen ja vielä nimittämättä olevien jäsenten toimintaa ei pystytä voimassa olevien säännösten puitteissa järjestämään niin, että liikevaihtovero-oikeus voisi toimia tehokkaasti kolmijaostoisena. Jäsenten lukumäärä on kyllä riittävä, mutta liikevaihtovero-oikeudessa ei ole tarpeeksi vakinaisia jäseniä, jotta he voisivat olla säännönmukaisesti enemmistönä asioita käsiteltäessä ja ratkaistaessa.

Liikevaihtovero-oikeuden saattamiseksi täysin toimintakykyiseksi olisi muutettava edellä mainittua säännöstä, että määräajaksi nimitetyt eivät saa olla enemmistönä ratkaistaessa asioita liikevaihtovero-oikeudessa. Säännöksen tarkoituksena on turvata se, että lakia sovelletaan samalla tavalla samanlaisissa tapauksissa ja että oikeuskäytännön yhtenäisyys säilyy. Hallituksen mielestä tämä tarkoitus saavutettaisiin jo sillä, että yksi vakinainen puheenjohtaja- tai tarkastajajäsen (veroylituomari, verotuomari tai asessori) olisi läsnä asiaa ratkaistaessa. Hovioikeuden kohdalta on katsottu riittäväksi, että jaoston istunnossa on yksi vakinainen jäsen saapuvilla (A hovioikeuksista 17. 7. 1952/288, 14 § 3 mom. 16. 7. 1954/322). Kun muutettava säännös koskee liikevaihtovero-oikeuden päätösvaltaisuutta, olisi säännös hallituksen mielestä siirrettävä liikevaihtovero-oikeudesta annetusta asetuksesta lakiin. Samalla

voitaisiin poistaa lain 4 §:n 4 momentissa oleva säännös, että liikevaihtovero-oikeus on täysistunnossa päätösvaltainen viisijäsenisenä, koska täysistunnon merkitystä on tarpeetonta korostaa lisäämällä asian ratkaisemiseen osallistuvien jäsenten vähimmäislukumäärää. Sen sijaan voitaisiin säätää, että täysistunnossa tulee kahden vakinaisen puheenjohtajan tai asessorin olla läsnä.

Liikevaihtovero-oikeudesta annettuun lakiin on jäänyt myös eräitä vähäisiä epäselvyyksiä. Auto- ja moottoripyöräverosta 14 päivänä marraskuuta 1967 annetun lain (482/67) 21 §:n mukaan kotimaisten valmistajien mainittua veroa koskevista liikevaihtoverotoimistojen päätöksistä valitetaan liikevaihtovero-oikeuteen. Tästä ei ole kuitenkaan säännöstä liikevaihtovero-oikeuden tehtäväpiiriä koskevassa liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain 2 §:ssä. Liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain 3 §:stä, verrattuna 4 §:ään, taas ei käy täysin selvästi ilmi, ketkä ovat sanotun oikeuden jäseniä. Hallituksen mielestä mainittuja säännöksiä voitaisiin tässä yhteydessä samalla selventää.

Korkein oikeus on tasavallan presidentille osoitetussa 18 päivälle helmikuuta 1970 päivätyssä kirjelmässä hallitusmuodon 58 §:n nojalla esittänyt ryhdyttäväksi sellaiseen lainsäädäntötoimeen, että liikevaihtovero-oikeuden jäsenten nimittämisestä säädettäisiin lailla sekä että korkein hallinto-oikeus saisi liikevaihtovero-oikeutta ja muitakin hallintotuomioistuimia koskevissa oikeushallintoasioissa samankaltaisen aseman kuin korkeimmalla oikeudella nykyisin on alaisiinsa tuomioistuimiin nähden.

Hallituksen tarkoituksena on ollut pyrkiä toteuttamaan liikevaihtovero-oikeutta koskevien nimitys- ja muiden oikeushallintoasioiden siirto korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle lääninoikeuksia koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä. Samalla on tarkoitus järjestää yleisesti hallintotuomioistuimia koskevien vastaavien asioiden käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Lääninoikeuksia koskeva uusi lainsäädäntö on parhaillaan valmisteltavana lainvalmistelukunnassa. Koska liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain edellä mainittu, käytännön vaatima muuttaminen on hallituksen käsityksen mukaan joka tapauksessa tehtävä erikseen ja kiireellisestikin, liikevaihtovero-oikeutta koskevat nimitys- ja muut oikeushallintoasiat voitaisiin hallituksen mielestä jo tämän lainmuutoksen yhteydessä siirtää korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Kun hallitusmuodon 88 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle ei kuulu muiden kuin sen omien virkojen täyttäminen, olisi muutos säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Korkeimman oikeuden esityksen mukaisesti olisi liikevaihtovero-oikeuden jäsenten nimittämistä koskevat säännökset siirrettävä liikevaihtovero-oikeudesta annettuun lakiin ja sijoitettava uudeksi 5 a §:ksi. Hallitusmuodon 60 §:n 1 momentin säännöksen perusteella olisi lakiin otettava myös perussäännös siitä, että liikevaihtovero-oikeuteen voidaan nimittää määräajaksi ylimääräisiä jäseniä, sekä säännökset virkavapauden myöntämisestä liikevaihtovero-oikeuden jäsenille ja virkojen hoitamisesta virkavapauden aikana ja viran avoimena ollessa.

Liikevaihtovero-oikeutta koskevien nimitys- ja muiden oikeushallintoasioiden siirtäminen korkeimmalle hallinto-oikeudelle edellyttää myös Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain (74/18) 3 §:n täydentämistä ja 4 §:n selventämistä.

Niin kuin edellä esitetystä käy ilmi, hallituksen esitys on tilapäisratkaisu siltä osalta kuin on kysymys liikevaihtovero-oikeutta koskevien asioiden käsittelemisestä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Korkeimmalle hallinto-oikeudelle kuuluvia oikeushallintoasioita ja niiden käsittelytapaa korkeimmassa hallinto-oikeudessa koskeva lääninoikeusuudistukseen liittyvä lainsäädäntö, johon tämänhetkisen arvion mukaan tulisi liittymään myös esitys hallitusmuodon muuttamisesta, on suunniteltu antaa eduskunnalle vuoden 1971 valtiopäivien alussa.

Esitysehdotuksesta on korkein hallinto-oikeus antanut lausunnon (ks. liite).

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, *muutetaan* liikevaihtovero-oikeudesta 5 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (745/69) 2 ja 3 § sekä 4 §:n 2 ja 4 momentti sekä *lisätään* lain 5 §:ään uusi 2 momentti ja 6 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 5 a ja 6 a § seuraavasti:

2 §.

Liikevaihtovero-oikeuden tehtävänä on käsitellä ja ratkaista:

1) liikevaihtoverotoimistojen liikevaihtoveroa, vakuutusmaksuveroa sekä auto- ja moottoripyöräveroa samoin kuin niiden ennakkotietoa koskevista päätöksistä tehdyt valitukset sekä

2) autorekisterikeskuksen auto- ja moottoripyöräveroa sekä moottoriajoneuvoveroa koskevista päätöksistä tehdyt valitukset.

3 §.

Liikevaihtovero-oikeudessa on veroylituomarin, verotuomarin, asessorin ja vero-oikeuden sihteerin virkoja.

Liikevaihtovero-oikeudessa voi olla määräajaksi nimitettäviä ylimääräisiä verotuomareita, asessoreita ja vero-oikeuden sihteereitä. Jos he ovat ennestään valtion virassa tai toimessa, tämä virkasuhde ei lakkaa nimityksen vuoksi.

Liikevaihtovero-oikeudessa on lisäksi ylitarkastajan ja valtionasiamiehen virkoja sekä kirjaajan ja vahtimestarin toimia. Liikevaihtovero-oikeudessa voi niin ikään olla ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jaoston istunnossa on puheenjohtajana veroylituomari tai verotuomari. Muina jäseninä ovat asessori ja vero-oikeuden sihteeri, jonka tehtävänä on käsiteltävänä olevan asian esittely. Määräajaksi nimitetty verotuomari voi olla jaoston puheenjohtajana.

— — — — — — — — — — — — — — —

Liikevaihtovero-oikeus on tuomionvoipa kolmijäsenisenä siten, että veroylituomarin taikka virassa vakinaisen verotuomarin tai asessorin tulee olla jaoston istunnossa ja kahden heistä täysistunnossa saapuvilla. Verotuomari tai asessori katsotaan virassa vakinaiseksi sen estämättä, että hän hoitaa toista liikevaihtovero-oikeuden virkaa, ja asessori myös sen estämättä, että hänet on määräajaksi nimitetty ylimääräiseksi verotuomariksi.

5 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sama kelpoisuus vaaditaan ylimääräiseltä verotuomarilta, asessorilta ja vero-oikeuden sihteeriltä.

5 a §.

Veroylituomarin nimittää tasavallan presidentti korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä.

Verotuomarin nimittää niin ikään tasavallan presidentti viran oltua haettavana liikevaihtovero-oikeudelta, liikevaihtovero-oikeuden tehtyä virkaehdotuksen ja korkeimman hallinto-oikeuden annettua ehdotuksesta lausunnon.

Asessorin ja vero-oikeuden sihteerin nimittää korkein hallinto-oikeus viran oltua haettavana liikevaihtovero-oikeudelta ja liikevaihtovero-oikeuden tehtyä virkaehdotuksen.

Ylimääräisen verotuomarin, asessorin ja vero-oikeuden sihteerin nimittää korkein hallinto-oikeus liikevaihtovero-oikeuden esityksestä. Heille maksetaan palkkausta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavan vakinaisen viran haltijalle.

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Sama virassapysymisoikeus on ylimääräisellä verotuomarilla, asessorilla ja vero-oikeuden sihteerillä sinä määräaikana, joksi heidät on nimitetty.

6 a §.

Veroylituomarille myöntää virkavapautta korkein hallinto-oikeus.

Verotuomarille, asessorille ja vero-oikeuden sihteerille myöntää virkavapautta liikevaihtovero-oikeus, verotuomarille ja asessorille kuitenkin enintään kolmen kuukauden ajaksi vuodessa. Virkavapauden pitemmäksi ajaksi myöntää korkein hallinto-oikeus.

Ylimääräiselle verotuomarille, asessorille ja vero-oikeuden sihteerille myönnetään virka-

vapautta samassa järjestyksessä kuin vakinaisen viran haltijalle.

Määräyksen edellä tässä pykälässä mainittujen virkojen hoitamisesta virkavapauden aikana tai viran avoimena ollessa antaa sama viranomainen, joka myöntää virkavapauden. Valtionasiamiestä ei saa määrätä hoitamaan sanottuja virkoja eikä niihin kuuluvia tehtäviä.

Laki

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain (74/18) 4 § ja lisätään lain 3 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäviä ovat lisäksi liikevaihtovero-oikeuden jäsenten virkojen täyttämistä ja hoitamista sekä sanotun oikeuden työjärjestystä koskevat asiat sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään.

4 §.

Nimitysasioita koskevat valitukset, lukuun ottamatta 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa tehtyjä valituksia, käsittelee valtioneuvosto. Valtioneuvosto käsittelee niin ikään valitukset asioissa, jotka lain mukaan on alistettu valtioneuvoston tutkittaviksi.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS *Liite.*

Helsingissä,
12 päivänä lokakuuta 1970
N:o 4623 a.

Viite: Valtiovarainministeriön kirje 17. 6. 1970 N:o VM 15/13 —22/70.

Valtiovarainministeriö

Ministeriö on viitekirjeessä pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laeiksi liikevaihtovero-oikeudesta ja korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettujen lakien muuttamisesta.

Lausuntonaan korkein hallinto-oikeus kunnioittavasti esittää seuraavaa.

Liikevaihtovero-oikeus, joka verohallinnon uudistamisen yhteydessä perustettiin liikevaihtoveroasioiden valitusviranomaiseksi käsittelemään aikaisemmin liikevaihtoverokonttorille kuuluneita muutoksenhakuasioita ja eräitä muita välillisiä veroja koskevia valituksia, on järjestetty alemmanasteiseksi erityiseksi hallintotuomioistuimeksi. Tämä lainsäädäntöuudistus, jonka tarkoituksena lakiesityksen mukaan oli pyrkiä lisäämään nopeutta ja oikeudenmukaisuutta valitusasioissa, on arvokas saavutus hallintolainkäytön kehittämispyrkimyksiä silmällä pitäen. Liikevaihtovero-oikeuden tehokkaan toiminnan edellytyksiä ei kuitenkaan ole turvattu. Liikevaihtovero-oikeuteen ei ole perustettu sitä määrää vakinaisia virkoja, minkä verohallintotoimikunta mietinnössään oli ehdottanut. Liikevaihtovero-oikeuden toiminnassa tämän johdosta ilmenneet vaikeudet on pyritty poistamaan muuttamalla liikevaihtovero-oikeudesta annettua asetusta siten, että siihen otettiin säännökset oikeuteen määräajaksi nimitettävistä jäsenistä. Määräaikaisten jäsenten nimittäminen ei kuitenkaan ole tilannetta parantanut, koska vakinaisten jäsenten liian pienen lukumäärän vuoksi liikevaihtovero-oikeuden toimintaa ei voimassa olevien säännösten puitteissa ole voitu järjestää siten, että oikeus voisi toimia kolmijaostoisena, mikä taas asioiden ruuhkautumisen estämiseksi on vältämätöntä. Esitysehdotuksen tarkoituksena on tehostaa ja nopeuttaa liikevaihtovero-oikeuden toimintaa.

Hallintotuomioistuinlaitoksen kehittämispyrkimysten tavoitteena tulee olla moitteettoman oikeussuojan antaminen. Tämä edellyttää muun muassa, että lainkäyttö muodostuu nopeaksi ja tehokkaaksi. Hallintoviranomaisen muodostamisesta tuomioistuimeksi ei saa aiheutua lainkäytön hidastumista ja toiminnan tehokkuuden heikentymistä, niin kuin liikevaihtovero-oikeuden kohdalla on tapahtunut riittämättömistä taloudellisista edellytyksistä ja organisaation alimitoituksesta johtuen. Sen vuoksi on tärkeätä, että liikevaihtovero-oikeudesta annettuja säännöksiä kiireellisesti muutetaan siten, että ne luovat edellytykset tuomioistuimen tehokkaalle toiminnalle.

Liikevaihtovero-oikeuden jäsenten virkojen täyttämisestä on säädetty asetuksella, vaikka tuomarinvirkojen täyttämisestä on muutoin aina säädetty lailla. Jäsenten nimittämistoimet on uskottu korkeimmalle oikeudelle, vaikka liikevaihtovero-oikeus hallintotuomioistuimena on korkeimman hallinto-oikeuden valvonnan alainen. Korkein oikeus onkin tasavallan presidentille osoitetussa kirjelmässään 18. 2. 1970 esittänyt ryhdyttäväksi sellaiseen lainsäädäntötoimeen, että liikevaihtovero-oikeuden jäsenten nimittämisestä säädettäisiin lailla sekä että korkein hallinto-oikeus saisi liikevaihtovero-oikeutta ja muitakin hallintotuomioistuimia koskevissa oikeushallintoasioissa samankaltaisen aseman kuin korkeimmalla oikeudella nykyisin on alaisiinsa tuomioistuimiin nähden.

Esitysehdotuksessa on ehdotettu edellä mainittujen nimitys- ja eräitä muita kysymyksiä koskevien puutteellisuuksien poistamista sekä

liikevaihtovero-oikeutta koskevien nimitys- ja muiden oikeushallintoasioiden siirtämistä tässä yhteydessä korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Esitysehdotuksen perustelujen mukaan ehdotus on tilapäisratkaisu siltä osalta kuin on kysymys liikevaihtovero-oikeutta koskevien oikeushallintoasioiden käsittelemisestä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Hallintotuomioistuimia yleisesti koskevien oikeushallintoasioiden käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa on esitysehdotuksen mukaan tarkoitus jättää lääninoikeuksia koskevan lainsäädännön vireillä olevan uudistamisen yhteydessä.

Uudistettaessa yleisiä alemmanasteisia hallintotuomioistuimia, lääninoikeuksia, koskevaa lainsäädäntöä ja kehitettäessä hallintotuomioistuinlaitosta yleensäkin tulevat tärkeinä kysymyksinä esille nimittämis- ja muiden oikeushallintoasioiden käsittelyn järjestäminen ja kehittäminen. Esitysehdotuksessa on tältä osin omaksuttu periaatteellisesti samankaltainen järjestely, jota nykyisin noudatetaan yleisten tuomioistuinten piirissä. Korkeimman hallinto-oikeuden asema hallintotuomioistuinjärjestelmässä muodostuisi täten pääpiirteiltään samanlaiseksi kuin korkeimman oikeuden asema yleisten tuomioistuinten joukossa. Kun kehittymässä oleva hallintotuomioistuinlaitos muodostaa elimellisen osan koko tuomioistuinlaitoksestamme, ei hallintotuomioistuinlaitosta luotaessa olekaan syytä ilman perusteltua aihetta poiketa tuomioistuinlaitoksessa yleisesti voimassa olevasta järjestelmästä. Toisaalta on kuitenkin tähdennettävä sitä, että hallintotuomioistuimien osalta on niiden mahdolliset erityiset olosuhteet ja hallintolainkäytön kehitystarpeet otettava huomioon. Uusia tuomioistuimia suunniteltaessa on lisäksi otettava esille kysymys mahdollisuudesta kehittää entisiä järjestelmiä ja menettelytapoja nykyaikaisen oikeuslaitoksen vaatimusten mukaisesti.

Korkeimmalla hallinto-oikeudella ei kuitenkaan ole ollut nyt esillä olevan asian yhteydessä mahdollisuuksia ryhtyä tutkimaan edellä tarkoitettuja laajakantoisia kysymyksiä, jotka osittain liittyvät koko oikeuslaitoksen kehittämiseen. Tällaisen selvittelyn suorittaminen hidastaisi liikevaihtovero-oikeuden toiminnan tehostamiseen tähtäävän lainsäädäntöuudistuksen aikaansaamista, mitä on pidettävä kiireellisenä, niin kuin esitysehdotuksessakin todetaan. Näin ollen ja kun esitysehdotus siltä osin kuin se koskee korkeimman hallinto-oikeuden asemaa hallintotuomioistuinlaitoksessa, pääpiirteissään vastaa tuomioistuinlaitoksessa nykyisin voimassa olevaa järjestelmää, korkein hallinto-oikeus katsoo voivansa puoltaa esitysehdotukseen sisältyviä lakiehdotuksia. Korkein hallinto-oikeus tähdentää kuitenkin sitä, että kysymys on, niin kuin esitysehdotuksessa mainitaan, asian kiireellisyydestä johtuvasta tilapäisjärjestelystä ja että nimitys- ja muiden oikeushallintoasioiden käsittelyjärjestys tulee lääninoikeuslainsäädännön uudistuksen yhteydessä harkittavaksi koko kehittyvää hallintotuomioistuinlaitosta ajatellen.

Korkein hallinto-oikeus kiinnittää jo tässä yhteydessä huomiota eräisiin hallintotuomioistuinlaitosta kehitettäessä esille tuleviin periaatteellisiin kysymyksiin. Nimittämismenettelyä uudistettaessa tulisi julkisuutta lisäämällä pyrkiä edistämään ansioituneiden hakijoiden löytymistä. Tämän vuoksi joudutaan harkitsemaan hakemusmenettelyn käyttämistä alempien oikeusasteiden korkeimpienkin virkojen osalta. Nimittämismenettelyä olisi samalla myös pyrittävä kehittämään yksinkertaiseksi ja nopeaksi. Nimittämismenettelyn keskeisiä kysymyksiä on nimitysvallan käytön jakautuminen tuomioistuinten ja hallitusvallan kesken. Sitä ei voida kuitenkaan ratkaista vain hallintotuomioistuimia koskevana erillisenä kysymyksenä, vaan taustalla on nähtävä näiden tuomioistuinten liittyminen koko tuomioistuinlaitokseen.

Esitysehdotukseen sisältyviä lakiehdotuksia on, kun otetaan huomioon edellä mainitut seikat, pidettävä hyväksyttävinä. Eräisiin yksityiskohtiin on korkeimman hallinto-oikeuden mielestä kuitenkin aihetta kiinnittää huomiota.

Liikevaihtovero-oikeuden saattamiseksi täysin toimintakykyiseksi on esitysehdotuksessa ehdotettu luovuttavaksi siitä, liikevaihtovero-oikeudesta annetun asetuksen 6 §:ään nyt sisältyvästä periaatteesta, että liikevaihtovero-oikeuteen määräajaksi nimitetyt jäsenet eivät saa olla enemmistönä asioita ratkaistaessa. Tässä tarkoituksessa on esitysehdotuksessa lakiin otettu muutetut liikevaihtovero-oikeuden päätösvaltaisuutta koskevat säännökset (esitysehdotukseen sisältyvän liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain 3 § 2 mom. ja 4 § 2 ja 4 mom.). Oikeana onkin pidettävä, että mainitusta laajakantoisesta periaatteellisesta kysymyksestä jo senkin vuoksi, että se koskee oikeuden päätösvaltaisuutta, säädetään lailla. Periaatetta, että vakinaisten jäsenten ei tarvitsisi muodostaa liikevaihtovero-oikeuden

enemmistöä, lienee kuitenkin tarkoitettu käytännössä sovellettavaksi vain poikkeuksellisten työolosuhteiden vallitessa. Määräaikaisten ylimääräisten jäsenten nimittäminen tuomioistuimiin on meillä käytännössä hyväksytty, mutta korkeimman hallinto-oikeuden mielestä olisi pyrittävä siihen, että tuomioistuimen säännönmukaisen toiminnan vaatima työvoima on vakinaista ja että ylimääräiset jäsenet ovat lähinnä tarkoitetut asioiden ruuhkautumistilanteiden selvittämistä varten. Liikevaihtovero-oikeuteen olisikin perustettava vakinaisia tuomarinvirkoja niin paljon, että vakinaiset jäsenet voivat säännönmukaisesti olla enemmistönä asioita ratkaistaessa.

Ehdotetut säännökset liikevaihtovero-oikeuden jäsenten nimittämisestä sisältyvät liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 5 a §:ään ja ehdotukseen laiksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain muuttamisesta. Mainitun 5 a §:n mukaan tasavallan presidentti nimittää veroylituomarin korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä. Verotuomarin nimittää tasavallan presidentti viran oltua haettavana liikevaihtovero-oikeudelta, liikevaihtovero-oikeuden tehtyä virkaehdotuksen ja korkeimman hallinto-oikeuden annettua ehdotuksesta lausunnon. Asessorin ja vero-oikeuden sihteerin nimittää korkein hallinto-oikeus viran oltua haettavana liikevaihtovero-oikeudelta ja liikevaihtovero-oikeuden tehtyä virkaehdotuksen.

Esitysehdotukseen yhtyen korkein hallinto-oikeus katsoo, että liikevaihtovero-oikeuden jäsenten nimittämisestä on säädettävä lailla. Kun liikevaihtovero-oikeus on hallintotuomioistuin, on sitä koskevien nimitys- ja muiden oikeushallintoasioiden siirtämistä korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle pidettävä oikeana.

Hallitusmuodon 54 §:n 2 momentin mukaan ne oikeushallintoasiat, jotka erityisten säännösten mukaan kuuluvat korkeimman oikeuden käsiteltäviin, valmistellaan siinä ministeriössä, johon oikeushallintoa koskevat asiat on luettu, ja ministeri on mukana korkeimmassa oikeudessa niitä käsittelemässä. Eräät asiat, kuten esityksen tekeminen tasavallan presidentille hovioikeuden presidentin ja vakuutusylituomarin viran täyttämisestä, käsitellään kuitenkin korkeimmassa oikeudessa ministerin olematta läsnä. Esitysehdotuksessa edellytetään, että korkeimmalle hallinto-oikeudelle kuuluvat oikeushallintoasiat valmistellaan korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja että ne käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa ministerin olematta mukana niitä käsittelemässä.

Lakiehdotuksen mukaan veroylituomarin virkaa ei julisteta haettavaksi. Muut liikevaihtovero-oikeuden vakinaiset jäsenet sitä vastoin nimitetään viran oltua haettavana. Kun veroylituomarin virkoja on vain yksi ja esitysehdotuksessa ehdotettu menettely on sen osalta sama kuin esimerkiksi hovioikeuden presidentin ja vakuutusylituomarin virkojen kohdalta on säädetty, voidaan lakiehdotuksen mukaista menettelyä pitää ainakin tässä vaiheessa hyväksyttävänä.

Verotuomarin viran osalta on asianmukaista, että nimitysmenettelyyn osallistuvat ehdotetuin tavoin sekä korkein hallinto-oikeus että liikevaihtovero-oikeus.

Nimityskysymysten siirtäminen korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle merkitsee esitysehdotuksen mukaan asessorin ja vero-oikeuden sihteerin virkojen osalta sitä, että mainitut virat täyttää korkein hallinto-oikeus. On syytä todeta, että liikevaihtovero-oikeuden jäsenten nimittämisjärjestys poikkeaa muun muassa hovioikeuksien jäsenten nimittämisessä noudatettavasta menettelystä sikäli, että kaikki hovioikeuden jäsenet nimittää tasavallan presidentti. Tämäkin kysymys liittyy niihin muihin kysymyksiin, joita lääninoikeusuudistuksen yhteydessä joudutaan harkitsemaan silmällä pitäen hallintotuomioistuinlaitosta kokonaisuudessaan.

Esitysehdotuksen mukaan ylimääräisen verotuomarin, asessorin ja vero-oikeuden sihteerin nimittää korkein hallinto-oikeus liikevaihtovero-oikeuden esityksestä. Voitaisiin ajatella, että nimittäminen ylimääräisiinkin virkoihin tapahtuisi virkojen oltua haettavaksi julistettuina. Kun kuitenkin nimittäminen määräajaksi tapahtuu valtion vuotuisen tulo- ja menoarvion puitteissa ja esitysehdotuksen mukainen menettely saattaa olla hakemusmenettelyä nopeampi ja muutenkin joustavampi, voidaan sitä pitää tarkoituksenmukaisena. Se kysymys, mille viranomaiselle ylimääräisten oikeuden jäsenten nimittäminen on uskottava, liittyy vakinaisten jäsenten nimittämiskysymyksiin. Tässä vaiheessa on asianmukaista, että ylimääräiset oikeuden jäsenet nimitetään esitysehdotuksessa ehdotetulla tavalla.

Lakiehdotuksen 6 a §:n 1—3 momentissa ovat säännökset virkavapauden myöntämisestä

liikevaihtovero-oikeuden jäsenille. Lakiehdotuksen mukaan virkavapauden veroylituomarille myöntää sen kestoajasta riippumatta korkein hallinto-oikeus ja muille jäsenille liikevaihtovero-oikeus, verotuomarille ja asessorille kuitenkin enintään kolmen kuukauden ajaksi vuodessa. Sitä pitemmäksi ajaksi myöntää virkavapauden viimeksi mainituille jäsenille korkein hallinto-oikeus. Saman pykälän 4 momentissa ovat säännökset liikevaihtovero-oikeuden jäsenten virkojen hoitamisesta virkavapauden aikana tai viran ollessa avoimena, mistä nyt ei ole säännöksiä. Esitysehdotuksen mukaan määräyksen virkojen hoitamisesta mainituissa tapauksissa antaa sama viranomainen, joka myöntää virkavapauden. Tarkoituksenmukaista on, että oikeushallintoon kuuluvat asiat voitaisiin hoitaa joustavasti ja nopeasti. Korkeimman hallinto-oikeuden mielestä olisi syytä vastaisuudessa tutkia mahdollisuuksia menettelyn yksinkertaistamiseen tässäkin kohden. Tähän liittyy myös kysymys korkeimman hallinto-oikeuden päätösvallan käytön järjestelystä oikeushallintoasioissa.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa presidentti Nuorvala sekä hallintoneuvokset Hämäläinen, Helomaa, Rankama, Canth, Salo, Pesonen ja Pekkanen. Lausunto on annettu erimielisyydettä.

Korkeimman hallinto-oikeuden puolesta:

Aarne Nuorvala

Leena Hoviniemi

Lakivaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksen johdosta laeiksi liikevaihtovero-oikeudesta ja Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettujen lakien muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 27 päivältä marraskuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 154. Valiokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina hallitusneuvos Olli Sakki valtiovarainministeriöstä, veroylituomari Rainer Artti liikevaihtovero-oikeudesta ja lainsäädäntöneuvos Matti Paloheimo oikeusministeriöstä.

Kuluvan vuoden maaliskuun alusta toimintansa aloittanut liikevaihtovero-oikeus, jonka tehtävänä on käsitellä liikevaihtoveroa ja eräitä muita välillisiä veroja koskevia asioita, on joutunut toiminnassaan vaikeuksiin sen johdosta, ettei liikevaihtovero-oikeuteen ole perustettu sitä määrää vakinaisia virkoja kuin alunperin oli edellytetty. Tämän johdosta liikevaihtovero-oikeudesta annettuun asetukseen on otettu säännökset oikeuteen määräajaksi nimitettävistä jäsenistä. Vakinaisten jäsenten puutteen takia tilanne ei kuitenkaan ole parantunut, koska liikevaihtovero-oikeuden toimintaa ei voimassa olevien säännösten puitteissa ole voitu järjestää siten, että oikeus voisi toimia kolmijaostoisena. Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksena on tehostaa ja nopeuttaa liikevaihtovero-oikeuden toimintaa sekä siirtää liikevaihtovero-oikeutta koskevien nimitys- ja muiden oikeushallinto-asioiden käsitteleminen korkeimmalta oikeudelta korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valiokunta katsoo, että liikevaihtovero-oikeuteen olisi perustettava niin paljon vakinaisia oikeuden jäsenten virkoja, että tuomioistuimen säännönmukaisen toiminnan vaatima työvoima olisi vakinaista ja että ylimääräiset jäsenet määrättäisiin lähinnä asioiden ruuhkautumisen selvittämistä varten. Näin meneteltäessä ei eräitä esityksen perusteluissa mainittuja vaikeuksia olisi muodostunut. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena sanottujen nimitys- ja muiden oikeushallintoasioiden siirtämistä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Myös on asianmukaista, että liikevaihtovero-oikeuden jäsenten virkojen täyttämisestä säädetään lailla.

Liikevaihtovero-oikeuden tehtävän määrittelevään ehdotuksen 2 §:ään ehdotetun täydennyksen osalta valiokunnalla ei ole huomauttamista.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä on lueteltu liikevaihtovero-oikeuden virat ja toimet sekä 5 §:ssä säädetty liikevaihtovero-oikeuden jäsenten kelpoisuusehdoista, 5 a §:ssä heidän nimittämisjärjestyksestään, 6 §:ssä virassapysymisoikeudesta ja 6 a §:ssä virkavapauden myöntämisestä. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotuksen 3 §:ssä mainitun ylitarkastajan osalta ei ole vastaavia säännöksiä edellä luetelluissa pykälissä. Koska valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan ylitarkastaja tulisi toimimaan liikevaihtovero-oikeudessa sellaisten asioitten esittelijänä, jotka vaativat erityistä kirjanpidon tuntemusta, valiokunnan mielestä on asianmukaista, että hänet rinnastetaan oikeuden jäsenenä toimivaan vero-oikeuden sihteeriin. Tästä aiheutuu muutoksia lakiehdotuksen 3, 4, 5, 5 a, 6 ja 6 a §:ään sekä lisäksi olisi liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain 8 ja 14 § täydennettävä. Huomioonottaen ylitarkastajan tehtävän kirjanpidon asiantuntijana on soveliasta vaatia häneltä kelpoisuusehtona kauppakorkeakoulussa suoritettu ekonomin tutkinto.

Liikevaihtovero-oikeuden saattamiseksi toimintakykyiseksi on luovuttu siitä periaatteesta, että liikevaihtovero-oikeuteen määräajaksi nimitetyt jäsenet eivät saa olla enemmistönä asioita ratkaistaessa, minkä vuoksi lakiehdotuksen 4 §:n 4 momenttiin on otettu muutetut päätösvaltaisuutta koskevat säännökset. Ehdotuksen mukaan poistettaisiin myös se vaatimus, että liikevaihtovero-oikeus olisi tuomionvoipa täysistunnossa viisijäsenisenä. Tästä vaatimuksesta, jota valiokunta pitää oikeusturvan kan-

nalta tärkeänä, ei ole ehdotettujen muiden muutosten jälkeen syytä luopua. Valiokunta ei pidä ehdotettua muutosta liikevaihtovero-oikeuden jaoston kokoonpanossa periaatteessa hyväksyttävänä, mutta kun liikevaihtovero-oikeuden saattaminen nykyoloissa toimintakykyiseksi ilmeisesti vaatii sen toteuttamista, valiokunta ei ole asettunut sitä vastustamaan. Periaatteena olisi kuitenkin pidettävä, että ehdotettujen säännösten mukaista mahdollisuutta, että määräajaksi nimitetyt jäsenet voivat muodostaa liikevaihtovero-oikeuden jaostossa enemmistön, olisi sovellettava käytännössä vain poikkeustapauksissa.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain muuttamisesta hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, *muutetaan* liikevaihtovero-oikeudesta 5 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (745/69) 2 ja 3 §, *(poist.)* 4 §:n 2 ja 4 momentti *ja 6, 8 ja 14 §* sekä *lisätään* lain 5 §:ään uusi 2 *ja 3* momentti *(poist.)* sekä lakiin uusi 5 a ja 6 a § seuraavasti:

2 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

3 §.

Liikevaihtovero-oikeudessa on veroylituomarin, verotuomarin, asessorin, *ylitarkastajan* ja vero-oikeuden sihteerin virkoja.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Liikevaihtovero-oikeudessa on lisäksi *(poist.)* valtionasiamiehen virkoja sekä kirjaajan ja vahtimestarin toimia. Liikevaihtovero-oikeudessa voi niin ikään olla ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jaoston istunnossa on puheenjohtajana veroylituomari tai verotuomari. Muina jäseninä ovat asessori *sekä ylitarkastaja tai* vero-oikeuden sihteeri. *Ylitarkastajan tai vero-oikeuden sihteerin* tehtävänä on käsiteltävänä olevan asian esittely. Määräajaksi nimitetty verotuomari voi olla jaoston puheenjohtajana.

— — — — — — — — — — — — — — —

Liikevaihtovero-oikeus on tuomionvoipa *jaoston istunnossa* kolmijäsenisenä siten, että veroylituomarin taikka virassa vakinaisen verotuomarin tai asessorin tulee olla jaoston istunnossa *saapuvilla,* ja *täysistunnossa viisijäsenisenä siten, että* kahden heistä *on oltava läsnä istunnossa (poist.).* Verotuomari tai asessori katsotaan virassa vakinaiseksi sen estämättä, että hän hoitaa toista liikevaihtovero-oikeuden virkaa, ja asessori myös sen estämättä, että hänet on määräajaksi nimitetty ylimääräiseksi verotuomariksi.

5 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Ylitarkastajalta vaaditaan kauppakorkeakoulussa suoritettu ekonomin tutkinto.

5 a §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Asessorin, *ylitarkastajan* ja vero-oikeuden sihteerin nimittää korkein hallinto-oikeus viran oltua haettavana liikevaihtovero-oikeudelta ja liikevaihtovero-oikeuden tehtyä virkaehdotuksen.

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

Veroylituomarilla, verotuomarilla, asessorilla, ylitarkastajalla ja vero-oikeuden sihteerillä on hallitusmuodossa tuomareille säädetty virassapysymisoikeus.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

6 a §.

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Verotuomarille, asessorille, *ylitarkastajalle* ja vero-oikeuden sihteerille myöntää virkavapautta liikevaihtovero-oikeus, verotuomarille ja

asessorille kuitenkin enintään kolmen kuukauden ajaksi vuodessa. Virkavapauden pitemmäksi ajaksi myöntää korkein hallinto-oikeus. (3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

8 §.

Ylitarkastaja ja vero-oikeuden sihteeri esittelevät asiat liikevaihtovero-oikeudessa.

Ylitarkastaja ja vero-oikeuden sihteeri voivat asiaa esittelemättä liikevaihtovero-oikeuden puolesta vaatia selityksiä ja lausuntoja sekä ryhtyä muihin valmisteleviin toimenpiteisiin.

14 §.

Virkasyytteet veroylituomaria, verotuomaria, asessoria, ylitarkastajaa ja vero-oikeuden sihteeriä vastaan käsittelee Helsingin hovioikeus. Muita liikevaihtovero-oikeuden virkamiehiä syytetään virkarikoksesta asianomaisessa alioikeudessa.

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä ensimmäisen lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen ja jäsenet Friberg, Hemmi, Huotari, Kauppila, Koskinen, H. Niskanen, Poutanen, Poutiainen, Raatikainen, Siikaniemi, Suksi, Särkkä, Tuominen, Tähkämaa ja Vikatmaa.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 171 hallituksen esityksen johdosta laeiksi liikevaihtovero-oikeudesta ja Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettujen lakien muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 19 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen lakivaliokunnan ehdotuksen mukaisena; sekä

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi liikevaihtovero-oikeudesta ja Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettujen lakien muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 154 laeiksi liikevaihtovero-oikeudesta ja Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettujen lakien muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 19 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 171, on hyväksynyt seuraavat lait, niistä ensimmäisen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen:

Laki

liikevaihtovero-oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, *muutetaan* liikevaihtovero-oikeudesta 5 päivänä joulukuuta 1969 annetun lain (745/69) 2 ja 3 §, 4 §:n 2 ja 4 momentti ja 6, 8 ja 14 § sekä *lisätään* lain 5 §:ään uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 5 a ja 6 a § seuraavasti:

2 §.

Liikevaihtovero-oikeuden tehtävänä on käsitellä ja ratkaista:

1) liikevaihtoverotoimistojen liikevaihtoveroa, vakuutusmaksuveroa sekä auto- ja moottoripyöräveroa samoin kuin niiden ennakkotietoa koskevista päätöksistä tehdyt valitukset sekä

2) autorekisterikeskuksen auto- ja moottoripyöräveroa sekä moottoriajoneuvoveroa koskevista päätöksistä tehdyt valitukset.

3 §.

Liikevaihtovero-oikeudessa on veroylituomarin, verotuomarin, asessorin, ylitarkastajan ja vero-oikeuden sihteerin virkoja.

Liikevaihtovero-oikeudessa voi olla määräajaksi nimitettäviä ylimääräisiä verotuomareita, asessoreita ja vero-oikeuden sihteereitä. Jos he ovat ennestään valtion virassa tai toimessa, tämä virkasuhde ei lakkaa nimityksen vuoksi.

Liikevaihtovero-oikeudessa on lisäksi valtionasiamiehen virkoja sekä kirjaajan ja vahtimestarin toimia. Liikevaihtovero-oikeudessa voi niin ikään olla ylimääräisiä toimenhaltijoita ja tilapäisiä toimihenkilöitä sekä työsopimussuhteessa olevaa henkilökuntaa.

4 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jaoston istunnossa on puheenjohtajana veroylituomari tai verotuomari. Muina jäseninä ovat asessori sekä ylitarkastaja tai vero-oikeuden sihteeri. Ylitarkastajan tai vero-oikeuden sihteerin tehtävänä on käsiteltävänä olevan asian esittely. Määräajaksi nimitetty verotuomari voi olla jaoston puheenjohtajana.

— — — — — — — — — — — — — —

Liikevaihtovero-oikeus on tuomionvoipa jaoston istunnossa kolmijäsenisenä siten, että veroylituomarin taikka virassa vakinaisen verotuomarin tai asessorin tulee olla jaoston istunnossa saapuvilla ja täysistunnossa viisijäsenisenä siten, että kahden heistä on oltava läsnä istunnossa. Verotuomari tai asessori katsotaan virassa vakinaiseksi sen estämättä, että hän hoitaa toista liikevaihtovero-oikeuden virkaa, ja asessori myös sen estämättä, että hänet on määräajaksi nimitetty ylimääräiseksi verotuomariksi.

5 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Sama kelpoisuus vaaditaan ylimääräiseltä verotuomarilta, asessorilta ja vero-oikeuden sihteeriltä.

Ylitarkastajalta vaaditaan kauppakorkeakoulussa suoritettu ekonomin tutkinto.

5 a §.

Veroylituomarin nimittää tasavallan presidentti korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä.

Verotuomarin nimittää niin ikään tasavallan presidentti viran oltua haettavana liikevaihtovero-oikeudelta, liikevaihtovero-oikeuden tehtyä virkaehdotuksen ja korkeimman hallinto-oikeuden annettua ehdotuksesta lausunnon.

Asessorin, ylitarkastajan ja vero-oikeuden sihteerin nimittää korkein hallinto-oikeus viran oltua haettavana liikevaihtovero-oikeudelta ja liikevaihtovero-oikeuden tehtyä virkaehdotuksen.

Ylimääräisen verotuomarin, asessorin ja vero-oikeuden sihteerin nimittää korkein hallinto-oikeus liikevaihtovero-oikeuden esityksestä. Heille maksetaan palkkausta samojen perusteiden mukaan kuin vastaavan vakinaisen viran haltijalle.

6 §.

Veroylituomarilla, verotuomarilla, asessorilla, ylitarkastajalla ja vero-oikeuden sihteerillä on hallitusmuodossa tuomareille säädetty virassapysymisoikeus.

Sama virassapysymisoikeus on ylimääräisellä verotuomarilla, asessorilla ja vero-oikeuden sihteerillä sinä määräaikana, joksi heidät on nimitetty.

6 a §.

Veroylituomarille myöntää virkavapautta korkein hallinto-oikeus.

Verotuomarille, asessorille, ylitarkastajalle ja vero-oikeuden sihteerille myöntää virkavapautta liikevaihtovero-oikeus, verotuomarille ja asessorille kuitenkin enintään kolmen kuukauden ajaksi vuodessa. Virkavapauden pitemmäksi ajaksi myöntää korkein hallinto-oikeus.

Ylimääräiselle verotuomarille, asessorille ja vero-oikeuden sihteerille myönnetään virkavapautta samassa järjestyksessä kuin vakinaisen viran haltijalle.

Määräyksen edellä tässä pykälässä mainittujen virkojen hoitamisesta virkavapauden aikana tai viran avoimena ollessa antaa sama viranomainen, joka myöntää virkavapauden. Valtionasiamiestä ei saa määrätä hoitamaan sanottuja virkoja eikä niihin kuuluvia tehtäviä.

8 §.

Ylitarkastaja ja vero-oikeuden sihteeri esittelevät asiat liikevaihtovero-oikeudessa.

Ylitarkastaja ja vero-oikeuden sihteeri voivat asiaa esittelemättä liikevaihtovero-oikeuden puolesta vaatia selityksiä ja lausuntoja sekä ryhtyä muihin valmisteleviin toimenpiteisiin.

14 §.

Virkasyytteet veroylituomaria, verotuomaria, asessoria, ylitarkastajaa ja vero-oikeuden sihteeriä vastaan käsittelee Helsingin hovioikeus. Muita liikevaihtovero-oikeuden virkamiehiä syytetään virkarikoksesta asianomaisessa alioikeudessa.

Laki

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain (74/18) 4 § ja *lisätään* lain 3 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäviä ovat lisäksi liikevaihtovero-oikeuden jäsenten virkojen täyttämistä ja hoitamista sekä sanotun oikeuden työjärjestystä koskevat asiat sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään.

4 §.

Nimitysasioita koskevat valitukset, lukuun ottamatta 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa tehtyjä valituksia, käsittelee valtioneuvosto. Valtioneuvosto käsittelee niin ikään valitukset asioissa, jotka lain mukaan on alistettu valtioneuvoston tutkittaviksi.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi henkikirjoittajista.

Väestökirjalaki (141/69) ja sen nojalla annettu väestökirja-asetus (198/70) tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Silloin siirtyvät henkikirjoittajilta väestörekisterikeskukselle useat sellaiset tehtävät, joista henkikirjoittajat ovat siihen saakka olleet oikeutettuja perimään toimituskirjamaksuja. Tämän vuoksi ehdotetaan henkikirjoittajat siirrettäväksi nykyisestä osaksi virkasivutuloihin perustuvasta palkkausjärjestelmästä kokonaispalkkausjärjestelmään vuoden 1971 alusta.

Uuteen palkkausjärjestelmään siirtyminen edellyttää nykyisten henkikirjoittajan virkojen lakkauttamista ja uusien kokonaispalkkausjärjestelmään perustuvien henkikirjoittajan virkojen perustamista.

Nykyisistä henkikirjoittajan viroista ei ole säädetty lailla. Kun nämä virat tullaan lakkauttamaan ja tilalle perustamaan uudet kokonaispalkkausjärjestelmään kuuluvat henkikirjoittajan virat, ehdotetaan uusista viroista säädettäväksi lailla.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

henkikirjoittajista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Paikallisten väestökirjojen pitämistä ja henkikirjoituksen toimittamista sekä eräiden erikseen säädettyjen ja määrättyjen tehtävien suorittamista varten perustetaan kuhunkin lääniin henkikirjoittajan virkoja. Henkikirjoittajan virat voivat olla eri luokkaisia.

2 §.

Henkikirjoittajat ovat lääninhallituksen käskynalaisia. Väestökirjanpitoa koskevissa asioissa henkikirjoittajat kuitenkin ovat suoraan väestörekisterikeskuksen alaisia.

3 §.

Tämän lain voimaan tullessa siirretään henkikirjoittajan virkojen uudelleenjärjestelyn johdosta lakkautettavan viran haltija tässä laissa säädettyyn vastaavaan virkaan. Jollei häntä siirretä sanotunlaiseen virkaan, asetetaan hänet lakkautuspalkalle.

4 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Tässä laissa tarkoitetut virat voidaan täyttää ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sisäasiainministeri *Artturi Jämsén*

16687/70/22

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta laiksi henkikirjoittajista.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 27 päivänä marraskuuta 1970 lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 155. Kuultuaan asiantuntijoina hallitusneuvos Veikko Kangasta sisäasiainministeriöstä, hallitussihteeri Pentti Virmalaista valtiovarainministeriöstä, väestörekisterikeskuksen johtajaa Jorma Hartiota ja Suomen Henkikirjoittajayhdistyksen puheenjohtajaa, henkikirjoittaja Veijo Perkonsaloa valiokunta on käsitellyt asian ja esittää seuraavaa.

Väestökirjalaki tulee voimaan vuoden 1971 alusta, jolloin henkikirjoittajilta siirtyvät väestörekisterikeskukselle useat sellaiset tehtävät, joista henkikirjoittajat ovat olleet oikeutettuja perimään toimituskirjamaksuja. Henkikirjoittajan viroista ei ole säädetty lailla. Virat tullaan lakkauttamaan ja tilalle perustetaan uudet kokonaispalkkausjärjestelmään kuuluvat virat, joista hallitus ehdottaa säädettäväksi lailla.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja sen säännöksiä asianmukaisina, minkä vuoksi valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä.

Edellä mainituin perustein valiokunta ehdottaa kunnioittavasti,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnasa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kaarna, varapuheenjohtaja Mäkinen, jäsenet Breilin, R. Kangas, Liedes, Loikkanen, Mäki, Pekonen, Rytkönen, Salmivuori, Stenbäck, Syrjä, Tikkanen, S. Westerlund ja Volotinen.

Vastalause.

Kun on ilmoitettu, että uudistuksen yhteydessä kaikki henkikirjoittajain virkain haltijat siirtyvät vastaaviin uusiin virkoihin, on lakiesityksen 3 §:n viimeinen lause asiallisesti tarpeeton. Sitäpaitsi tarvittaessa on käytettävissä yleinen lakkautuspalkalle siirtämistä koskeva laki. — Kun mainitunlainen lausuma saattaa aiheuttaa virkain nykyisissä haltijoissa epävarmuutta, on aiheellista poistaa mainittu lakiesityksen 3 §:n viimeinen lause, jossa suhteessa olen valiokunnan enemmistön kanssa eri mieltä, vaikka tämä kanta äänestyksessä on valiokunnassa jäänyt vähemmistöksi.

Helsingissä joulukuun 8 päivänä 1970.

Timo Mäki.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 144 hallituksen esityksen johdosta laiksi henkikirjoittajista.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 13 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi henkikirjoittajista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 155 laiksi henkikirjoittajista, ja Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 13 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 144, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki
henkikirjoittajista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Paikallisten väestökirjojen pitämistä ja henkikirjoituksen toimittamista sekä eräiden erikseen säädettyjen ja määrättyjen tehtävien suorittamista varten perustetaan kuhunkin lääniin henkikirjoittajan virkoja. Henkikirjoittajan virat voivat olla eri luokkaisia.

2 §.

Henkikirjoittajat ovat lääninhallituksen käskynalaisia. Väestökirjanpitoa koskevissa asioissa henkikirjoittajat kuitenkin ovat suoraan väestörekisterikeskuksen alaisia.

3 §.

Tämän lain voimaan tullessa siirretään henkikirjoittajan virkojen uudelleenjärjestelyn johdosta lakkautettavan viran haltija tässä laissa säädettyyn vastaavaan virkaan. Jollei häntä siirretä sanotunlaiseen virkaan, asetetaan hänet lakkautuspalkalle.

4 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Tässä laissa tarkoitetut virat voidaan täyttää ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.

Hämeenlinnan kaupungin aloitteesta on maataloushallituksen ja Hämeenlinnan kaupungin kesken käyty neuvotteluja aluevaihdosta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä. Hämeenlinnan kaupunki haluaisi saada omistukseensa virkistysalueeksi valtion omistaman, Lepaan koulutilaan kuuluvan Tyrvännön kunnassa sijaitsevan Vanajaniemen yksinäistaloa olevan Vanajan tilan RN:o 1^{7}, jonka pinta-ala on 33.60 hehtaaria, sekä luovuttaisi vastikkeeksi valtiolle Loimaan kunnan Kauhanojan kylässä olevan Korpi-Jaakolan tilan RN:o 1^{31}, Tyrvännön kunnan Lahdentaan kylässä olevan Mäkipään tilan RN:o 2^{128} ja Tyrvännön kunnassa sijaitsevasta Lepaan yksinäistaloa olevasta Mäkipään tilasta RN:o 1^{34} 8.396 hehtaarin suuruisen määräalan eli yhteensä maata noin 131.36 hehtaaria, josta peltoa 60.74 hehtaaria, luonnonlaidunta 0.67 hehtaaria, metsämaata 67.018 hehtaaria, tonttimaata 0.81 hehtaaria sekä tie- ja joutomaata 2.12 hehtaaria.

Valtion omistamaan Vanajan tilaan kuuluu tonttimaata 10.33 hehtaaria, josta ranta-aluetta 7 hehtaaria, sekä varsinaista metsämaata 23.27 hehtaaria. Luovutukseen sisältyisi myös tilaan kuuluva 377.33 hehtaarin suuruinen vesialue. Vanajan tilan arvo on vaihdossa arvioitu 481 353 markaksi käyttäen hintana tonttimaan osalta keskimäärin 2,85 mk/m^2 ilman puustoa ja varsinaisen metsämaan osalta 0,20 mk/m^2 ilman puustoa sekä koko tilan osalta 1,43 mk/m^2 puustoineen. Erikseen arvioituna on puuston arvoksi 5 prosentin tukkualennus huomioon ottaen saatu 139 913 markkaa, joten maapohjan hinnaksi jää 1,02 mk/m^2. Hämeenlinnan kaupungin vastikkeeksi tarjoamien Korpi-Jaakolan tilan, Mäkipään tilan RN:o 2^{128} ja määräalan Mäkipään tilasta RN:o 1^{34} hinta puustoineen sekä Korpi-Jaakolan tilaan kuuluvine rakennuksineen on yhteensä 476 093 markkaa. Korpi-Jaakolan tilan hinta on vaihdossa arvioitu 420 000 markaksi. Tilaan kuuluu tonttimaata 0.81 hehtaaria, peltoa 54.13 hehtaaria, luonnonlaidunta 0.67 hehtaaria ja metsämaata 51.91 hehtaaria. Käyttäen hintana tonttimaan osalta 8 000 mk/ha, pellon osalta 4 500 mk/ha, luonnonlaitumen osalta 2 000 mk/ha ja metsämaan osalta taimistoineen ja puustoineen Lounais-Suomen piirimetsälautakunnan arvion mukaan 129 666 markkaa sekä rakennusten osalta rakennushallituksen arvion mukaan 58 000 markkaa on Korpi-Jaakolan tilan arvoksi laskettu 439 071 markkaa. Tilan pellot ovat kauttaaltaan erittäin hyvää savimultamaata. Mäkipään tilaan RN:o 2^{128} kuuluu metsämaata 13.325 hehtaaria. Tilan arvo on vaihdossa arvioitu 28 215 markaksi käyttäen hintana metsämaan osalta 300 mk/ha ilman puustoa. Puuston arvoksi on 5 prosentin tukkualennus huomioon ottaen saatu 24 218 markkaa. Määräalaan Mäkipään tilasta RN:o 1^{34} kuuluu peltoa 6.613 hehtaaria ja metsämaata 1.783 hehtaaria. Tilan rakennukset ja noin 4 000 m^2:n suuruinen tontti jäisivät luovutuksen ulkopuolelle. Määräalan arvo on vaihdossa arvioitu 27 878 markaksi käyttäen hintana pellon osalta 4 000 mk/ha ja metsämaan osalta 800 mk/ha puustoineen.

Maataloushallituksen ja Hämeenlinnan kaupungin kesken on sovittu, että valtiolla olisi oikeus hakata puustoa luovuttamiltaan alueilta vaihtoarvojen erotusta 5 260 markkaa vastaava määrä, jolloin yksikköhintoina käytettäisiin samoja arvoja, joilla Vanajan tilan puusto on arvioitu. Näin ollen aluevaihto tapahtuisi ilman rahasuorituksia.

Jatkuvasti kehittyvän Loimaan maatalousoppilaitoksen koulutilaan kuuluu peltoa 40 hehtaaria ja metsämaata vain 28.96 hehtaaria. Lisämaan saannin jälkeen voitaisiin oppilaitokseen perustaa uudeksi opintosuunnaksi maatalous-teknillinen koulu, joka teknillistyneen maatalouden kannalta on alueelle erittäin tarpeellinen. Oppilaitoksessa on jo nykyaikainen konehalli- ja työpajarakennus kalustoineen ja välineineen tehokkaan maatilataloutta palvelevan koneopetuksen järjestämistä varten. Tyrvännön kunnan alueelta saatavat vastikemaat

liitettäisiin Lepaan koulutilaan. Mäkipään tilan RN:o 2^{128} metsäpalsta soveltuu käytettäväksi metsäopetustarkoituksiin koulutilalle sijoitetulle maanviljelyskoulun I-vuosikurssille. Määräala Mäkipään tilasta RN:o 1^{34} liittyy Lepaan koulutilaan, josta se pika-asutuslain nojalla on erotettu. Määräalaan kuuluva metsämaa on luonnonkaunista Vanajaveden rantaharjua, joka liittyy koulutilaan kuuluvaan Vahopäänniemeen. Hämeenlinnan kaupungin kannalta on tärkeätä saada luonnonkaunis Vanajaniemi kaupungin asukkaiden virkistysalueeksi.

Edellä sanotun nojalla annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioneuvosto oikeutetaan määräämillään ehdoilla luovuttamaan Hämeenlinnan kaupungille Tyrvännön kunnassa sijaitseva Vanajaniemen yksinäistaloa oleva Vanajan tila RN:o 1^{7} edellyttäen, että Hämeenlinnan kaupunki luovuttaa valtiolle Loimaan kunnan Kauhanojan kylässä olevan Korpi-Jaakolan tilan RN:o 1^{31}, Tyrvännön kunnan Lahdentaan kylässä olevan Mäkipään tilan RN:o 2^{128} ja Tyrvännön kunnassa sijaitsevasta Lepaan yksinäistaloa olevasta Mäkipään tilasta RN:o 1^{34} 8.396 hehtaarin suuruisen määräalan.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 50 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.

Eduskunta on viime marraskuun 27 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 156 laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.

Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella todennut hallituksen esityksessä tarkoitetun aluevaihdon tarpeelliseksi sekä yleisen edun kannalta tarkoituksenmukaiseksi ja on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sillantaus, Tamminen, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Kurppa, Lintilä ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 167 hallituksen esityksen johdosta laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 50 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 156 laiksi aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 50 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 167, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

aluevaihdon suorittamisesta valtion ja Hämeenlinnan kaupungin välillä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioneuvosto oikeutetaan määräämillään ehdoilla luovuttamaan Hämeenlinnan kaupungille Tyrvännön kunnassa sijaitseva Vanajaniemen yksinäistaloa oleva Vanajan tila RN:o 1^{7} edellyttäen, että Hämeenlinnan kaupunki luovuttaa valtiolle Loimaan kunnan Kauhanojan kylässä olevan Korpi-Jaakolan tilan RN:o 1^{31}, Tyrvännön kunnan Lahdentaan kylässä olevan Mäkipään tilan RN:o 2^{128} ja Tyrvännön kunnassa sijaitsevasta Lepaan yksinäistaloa olevasta Mäkipään tilasta RN:o 1^{34} 8.396 hehtaarin suuruisen määräalan.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi toimenpiteistä lentoliikenteen turvaamiseksi eräissä tapauksissa.

Viime aikoina ovat erityisesti kansainväliseen lentoliikenteeseen kohdistuvat rikolliset teot jatkuvasti lisääntyneet. Useimmissa tapauksissa on ollut kysymys ilma-aluksen laittomasta haltuun ottamisesta (kaappaus). Lisäksi on ilma-aluksia tuhottu tai vahingoitettu sekä suoritettu aseellisia hyökkäyksiä ja muita tällaisia tekoja lentoasemilla. Seurauksena on ollut ihmishenkien menetyksiä, suuria aineellisia vahinkoja sekä vaaroja ja haittoja lentomatkustajille, ilma-alusten miehistölle ja lentoliikenteen turvallisuudelle ja säännöllisyydelle. Tällainen rikollinen toiminta on saattanut lentoliikenteen kaikkialla maailmassa vaaravyöhykkeeseen. Rikollisen toiminnan estämiseksi ja siitä aiheutuvien vahingollisten seurausten vähentämiseksi on ryhdyttävä kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin sekä kansainvälisissä että kansallisissa puitteissa. Tällaisten toimenpiteiden tarpeellisuutta on korostettu muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien eräissä päätöslauselmissa. Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö (ICAO), jonka tehtäviin siviili-ilmailun kehittäjänä kuuluvat erityisesti lentoturvallisuuskysymykset, on parin viime vuoden aikana valmistellut suunnitelmia kansainvälisiksi ja kansallisiksi toimenpiteiksi ilma-aluksiin ja lentoliikenteeseen kohdistuvien rikollisten tekojen osalta. Tämän työn tuloksena, johon myös Suomi ICAO:n jäsenvaltiona on aktiivisesti osallistunut, on muun muassa valmistettu kaksi luonnosta kansainvälisiksi yleissopimuksiksi, joista toinen koskee ilma-alusten kaappausta ja toinen ilma-alukseen ja sen matkustajiin kohdistettuja hyökkäyksiä ja muita näihin verrattavia rikollisia tekoja. Luonnosten tarkoittamissa sopimuksissa on kysymys toimenpiteistä, joista valtioiden tulisi huolehtia rikollisen teon tapahduttua (rikollisen pidättäminen, rankaiseminen tai luovutus). Vähintään yhtä tärkeä merkitys on kuitenkin toimenpiteillä, jotka tähtäävät tämän laatuisen rikollisen toiminnan ennalta tapahtuvaan estämiseen. Tällaisia turvaamistoimenpiteitä, jotka osittain ovat puhtaasti teknisiä, osittain edellyttävät lainsäädäntö- ja hallintotoimia, on tutkittu ja suunniteltu sekä ICAO:n puitteissa että eri valtioiden toimesta erikseen.

Kuluvan vuoden kesäkuussa turvaamistoimenpiteitä koskevassa ICAO:n ylimääräisessä yleiskokouksessa järjestö hyväksyi päätöslauselman, jossa jäsenvaltioita kehotettiin ryhtymään erinäisiin toimenpiteisiin lentoliikenteen turvaamiseksi. Suoritettavina toimenpiteinä mainitaan päätöslauselmassa muun muassa lentoasemalla tapahtuvan vartioinnin tehostaminen, oleskelun ja liikkumisen sovelias rajoittaminen, hälytysjärjestelmän parantaminen sekä lentomatkustajien, heidän matkatavaransa, rahdin sekä ilma-alusten tarkastukset. Tarkastusmenettelyä turvaamistoimenpiteenä on viime aikoina ryhdytty soveltamaan kansainvälisillä lentoasemilla kautta maailman.

Myös Suomi on velvollinen huolehtimaan asianmukaisista turvallisuustoimenpiteistä lentoasemillaan lentoliikenteen sekä kuljetettavien matkustajien, matkatavaran ja rahdin turvaamiseksi. Toimenpiteistä huolehtimisen on katsottu kuuluvan lähinnä liikenneministeriölle, jolle ilmailulaissa (595/64) ja sen perusteella annetuissa säädöksissä on annettu tehtäväksi huolehtia ilmailun ja siihen sisältyvän lentoliikenteen turvallisuudesta niin maaorganisaation, lentotoiminnan kuin ilma-alusten ja ilma-alusten teknisen kelpoisuuden ja miehistön osalta.

Liikenneministeriön toimesta onkin ryhdytty erinäisiin turvaamistoimiin lähinnä Helsingin lentoasemalla. Muun ohella on tehostettu valvontaa lentoasemalla ja ryhdytty suorituttamaan lähtevien matkustajien ja matkatavaran tarkastuksia. Turvaamistoimenpiteissä ovat huomattavalla tavalla avustaneet tulliviranomaiset suorittamalla tarkastuksia tullilainsäädännön osoittamissa puitteissa. Tarkastuksissa ja muissa turvaamistoimenpiteissä ovat avustaneet myös poliisi sekä sen rahdinkuljettajan (lentoyhtiön) henkilökunta, jonka käyttämää ilma-alusta tar-

kastus kulloinkin on koskenut. Tarkastustoimenpiteet ovat tapahtuneet useissa tapauksissa rahdinkuljettajan pyynnöstä.

Kun kuitenkaan ilmailulainsäädännössä enempää kuin muuallakaan laissa ei ole nimenomaista säännöstä viranomaisten oikeudesta tarkastusten suorittamiseen lentoturvallisuutta vaarantavien rikosten estämiseksi ja kun tulliviranomaisille kuuluva oikeus tarkastusten suorittamiseen ei kaikissa tapauksissa ole riittävä tarkastustoimenpiteen tarkoitus huomioon ottaen, hallitus pitää tarpeellisena, viitaten myös Suomelle kuuluviin velvollisuuksiin Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön jäsenenä, erityisen lain säätämistä, joka tekisi mahdolliseksi tarvittavien turvaamistoimenpiteiden suorittamisen. Tätä silmällä pitäen on laadittu oheinen ehdotus laiksi toimenpiteistä lentoliikenteen turvaamiseksi eräissä tapauksissa.

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan voitaisiin lentoasemalla määrätä suoritettavaksi erilaisia turvaamistoimenpiteitä lentoliikennettä vaarantavien rikollisten tekojen estämiseksi. Ehdotetun lain tarkoituksena ei ole, että siinä mainittuja toimenpiteitä suoritettaisiin pysyvästi ja jatkuvasti esimerkiksi siten, että matkustajien henkilöön voitaisiin puuttua milloin tahansa. Ehdotuksen tarkoittamilla säännöksillä pyritään suojaamaan lentoliikenne ja matkustajat vain sellaisina ajankohtina, jolloin esimerkiksi kansainvälisestä lentoliikenteestä saatujen tietojen perusteella tai muista tämän kaltaisista syistä on pelättävissä lentoturvallisuutta vaarantavia rikoksia. Tämä turvaamistoimenpiteiden käyttämistä koskeva ajallinen rajoitus on myös sisällytetty 1 §:n 1 momenttiin.

Edellä mainitussa 1 §:ssä on määritetty ne kohteet, joita tarkastustoimenpiteet saattaisivat koskea. Säännöksellä ei ole tarkoitus puuttua niihin oikeuksiin, joita posti- ja lennätinlaitoksella sekä tullihallinnolla on tarkastusten suorittamiseen postin sekä lähtevien matkustajien ja tavaran osalta. Tältä osin ehdotetulla säännöksellä on tarkoitus vain varmistaa mahdollisuus tarkastusten suorittamiseen yksinomaan lentoturvallisuutta silmällä pitäen (2 mom.).

Ilma-aluksen ja siinä kuljetettavien henkilöiden ja omaisuuden turvallisuuden varmistamiseksi saattaa olla asianmukaista määrätä, etteivät ilma-aluksessa olevat saa lennon aikana pitää hallussaan ampuma-aseita tai vaarallisuudeltaan näihin verrattavia esineitä tai aineita, vaikka heillä olisi siihen muutoin laillinen oikeus, vaan tällaiset esineet olisi luovutettava rahdinkuljettajan edustajalle, tavallisimmin asianomaisen ilma-aluksen päällikölle tai hänen osoittamalleen henkilölle erikseen säilytettäviksi. Tätä tarkoittava säännös on otettu ehdotuksen 2 §:ään.

Asian selventämiseksi lakiehdotuksen 3 §:ään on otettu säännös velvollisuudesta alistua tällaiseen toimenpiteeseen. Näyttää kuitenkin aiheelliselta, ettei toimenpiteistä kieltäytyvää henkilöä tarvitsisi kaikissa tapauksissa pakottaa tarkastukseen tai katsastukseen, vaan että hänet yksinkertaisesti voitaisiin poistaa lentoasemalta ja mikäli kysymys on matkustajasta tai koneen miehistön jäsenestä, kieltää häneltä pääsy ilma-alukseen.

Henkilöön käyvissä tarkastuksissa ja katsastuksissa sekä muissakin tarkastuksissa ehdotetaan 4 §:ssä noudatettavaksi soveltuvin osin takavarikosta ja etsinnästä rikosasioissa annetun lain (260/59) säännöksiä. Kun turvaamistoimenpiteiden ei tulisi häiritä lentoliikennettä enempää kuin ehdottomasti on välttämätöntä (vertaa ehdotuksen 5 §), toimenpiteistä ei kuitenkaan tarvitsisi pitää pöytäkirjaa, jollei siihen ole erityistä syytä.

Kysymys siitä, missä laajuudessa ja minkä laatuisia turvaamistoimenpiteitä tämän lain puitteissa suoritetaan, on suuressa määrin riippuvainen kulloinkin vallitsevasta tilanteesta, Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön antamista suosituksista sekä kansainvälisestä käytännöstä näissä asioissa. Tämän vuoksi olisi toisaalta huolehdittava siitä, että turvaamistoimenpiteitä suoritettaisiin riittävän tehokkaasti ja riittävässä laajuudessa sekä toisaalta siitä, että näissä rajoitutaan vain sellaisiin toimenpiteisiin, jotka kulloinkin katsotaan välttämättömiksi. Tämä edellyttää, että turvaamistoimenpiteistä voidaan tarvittaessa antaa yleisiä määräyksiä varsin nopeasti ja että näitä määräyksiä voidaan tarpeen mukaan joustavasti muuttaa. Tätä silmällä pitäen ehdotetaan lain 6 §:ssä, että tarkempien määräysten antaminen tässä laissa tarkoitetuista turvaamistoimenpiteistä olisi liikenneministeriön asiana. Kun kysymys on lentoturvallisuudesta ja lentoliikenteen suojaamisesta, näyttää asianmukaiselta, että päättäminen turvaamistoimenpiteen suorittamisesta yksittäistapauksissa kuuluisi asianomaiselle lentoaseman päällikölle, joka huolehtisi myös toimenpiteen suorittamisesta. Mitä erityisesti tarkastustoimenpiteisiin tulee, tulisi olla mahdollista, että näitä suoritettaisiin jonkun toisen viranomaisen toimesta. Tällöin tulisivat lähinnä kysymykseen

lentoasemalla toimivat poliisi- ja tulliviranomaiset, joilla on sekä asiantuntemusta että teknisiä mahdollisuuksia tällaisten tarkastusten suorittamiseen. Tämän lisäksi olisi kuitenkin annettava mahdollisuus asetuksella määrätä muukin valtion palveluksessa oleva henkilö turvaamistoimenpiteitä suorittamaan (lakiehdotuksen 6 §).

Ilmailulaissa ja -asetuksessa on säännöksiä, jotka koskevat ilma-aluksen päällikön oikeuksia ja velvollisuuksia toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on turvata järjestys ja turvallisuus ilma-aluksessa. Kun tähän lakiehdotukseen otetuilla säännöksillä ei ole tarkoitus puuttua tai rajoittaa näitä oikeuksia ja velvollisuuksia, on tästä katsottu tarpeelliseksi ottaa erillinen säännös (7 §).

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

toimenpiteistä lentoliikenteen turvaamiseksi eräissä tapauksissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sellaisten lentoliikennettä vaarantavien rikollisten tekojen estämiseksi, jotka kohdistuvat ilma-aluksiin tai niiden miehistöön, ilma-aluksissa kuljetettaviin matkustajiin, matkatavaraan tai rahtiin, lennonvarmistuslaitteisiin taikka lentotoimintaan yleensä, voidaan, milloin vaara tällaisten rikosten tekemiseen on olemassa, lentoasemalla suorittaa turvaamistoimenpiteitä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Edellä 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa voidaan suorittaa erilaisia vartiointi-, tarkastus- ja muita näihin rinnastettavia toimenpiteitä kuten matkustajiin ja, milloin siihen katsotaan olevan erityistä syytä, lentoasemalla työskenteleviin tahi muutoin siellä oleskeleviin henkilöihin kohdistuvia, henkilöön käyviä tarkastuksia ja katsastuksia, samoin kuin lentoaseman rakennusten, huonetilojen ja säilytyspaikkojen sekä kuljetettavan rahdin, postin ja matkatavaran tarkastuksia.

2 §.

Ampuma- ja muut aseet, räjähdysaineet sekä näihin rinnastettavat esineet tai aineet, joita matkustajalla on asianmukaisen luvan nojalla tai muutoin laillisesti oikeus kuljettaa mukanaan, voidaan ennen lennon alkamista määrätä luovutettaviksi rahdinkuljettajan edustajalle ilma-aluksessa erikseen säilytettäviksi.

3 §.

Tarkastettava henkilö on velvollinen alistumaan henkilöön käyvään tarkastukseen ja katsastukseen.

Henkilö voidaan poistaa lentoasemalta, mikäli hänen voidaan epäillä olevan vaaraksi turvallisuudelle tai milloin siihen muutoin on erityistä syytä ja, milloin kysymys on matkustajasta tai miehistön jäsenestä, kieltää häneltä pääsy ilma-alukseen.

4 §.

Tarkastuksia sekä henkilöön käyvää tarkastusta ja katsastusta suoritettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä takavarikosta ja etsinnästä rikosasioissa 12 päivänä kesäkuuta 1959 annetussa laissa (260/59) on säädetty, kuitenkin niin, ettei pöytäkirjaa toimenpiteestä ole pidettävä, jollei siihen ole erityistä syytä.

5 §.

Turvaamistoimenpiteet on suoritettava niin, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa niille henkilöille, joihin toimenpiteet kohdistetaan, ja ettei niillä tarpeettomasti vaikeuteta tai häiritä lentoliikennettä ja lentoasemalla tapahtuvaa muuta toimintaa.

6 §.

Turvaamistoimenpiteistä päättää lentoaseman päällikkö liikenneministeriön antamien ohjeiden mukaisesti.

Poliisi on velvollinen lentoaseman päällikön pyynnöstä suorittamaan turvaamistoimenpiteitä. Asetuksella voidaan säätää, että tulliviranomaisia ja myös muita valtion palveluksessa olevia henkilöitä voidaan käyttää suorittamaan näitä tehtäviä.

7 §.

Ilma-aluksen päällikön oikeudesta ja velvollisuudesta järjestyksen pitämiseksi ja turvallisuuden säilyttämiseksi ilma-aluksessa sekä toimenpiteistä ilma-aluksessa tapahtuneen rikoksen johdosta on säädetty 11 päivänä joulukuuta 1964 annetussa ilmailulaissa (595/64).

8 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

9 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Liikenneministeri *Veikko Saarto*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Yliopistollisista keskussairaaloista 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain (392/56) 3 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 29 päivänä lokakuuta 1965 annetussa laissa (562/65), yliopistollisesta keskussairaalaliitosta sekä sen perustamisesta, järjestysmuodosta ja toiminnasta on sanotusta laista aiheutuvin poikkeuksin voimassa, mitä kunnallisista yleissairaaloista 29 päivänä lokakuuta 1965 annetussa laissa (561/65) on säädetty keskussairaalapiirin kuntainliitosta.

Viimeksi mainitussa laissa ei kuitenkaan ole säännöstä, jossa olisi todettu, että keskussairaalapiirin kuntainliitosta ovat, sikäli kuin laista ei muuta johdu, voimassa 27 päivänä elokuuta 1948 annettuun kunnallislakiin (642/48) sisältyvät yleiset säännökset kuntainliitosta. Tämähän onkin selvää ilman nimenomaista toteamistakin. Mutta tällaisen säännöksen puuttuessa yliopistollisesta keskussairaalaliitosta, jossa kuntien ohella on jäsenenä asianomainen yliopisto ja joka ei ole kuntainliitto, keskussairaalaliittoon ei oikeastaan voida soveltaa, vaikka niin onkin käytännössä tehty, mitä kuntainliitoista on kunnallislain mukaan voimassa.

Tämän vuoksi yliopistollisista keskussairaaloista annettuun lakiin olisi otettava nimenomainen säännös siitä, että keskussairaalaliitoista on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntainliitoista on kunnallislaissa säädetty. Näin saadaan selväksi muun muassa se, että vuoden 1971 alusta voimaan tulevaa uutta kunnallisia virka- ja työehtosopimuksia koskevaa lainsäädäntöä on sovellettava myös yliopistollisissa keskussairaalaliitoissa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yliopistollisista keskussairaaloista 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä lokakuuta 1965 annetussa laissa (562/65), näin kuuluvaksi:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Keskussairaalaliitosta sekä sen perustamisesta, järjestysmuodosta ja toiminnasta on voimassa, sikäli kuin tästä laista ei muuta johdu, mitä kunnallisista yleissairaaloista annetussa laissa on säädetty keskussairaalapiirin kuntainliitosta, sekä soveltuvin osin, mitä kunnallislaissa on säädetty kuntainliitosta. Yliopistolla on oikeus valita ensiksi mainitun lain 13 §:ssä tarkoitettuun kuntien edustajainkokoukseen edustajansa, jolla on kokouksessa yhtä suuri äänimäärä kuin suurimman äänimäärän omaavan jäsenkunnan edustajalla, ei kuitenkaan rakennustoimikunnan jäsenten vaalia toimitettaessa.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Talousvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 27 päivältä viime marraskuuta lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 158. Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina sosiaali- ja terveysministeriöstä hallitusneuvos Uuno Nevala, lääkintöhallituksesta apulaiskamreeri Aino Laasonen, Sairaalaliiton lakimies, lainopin kandidaatti Helge Lundell ja Suomen Lääkäriliiton asiamies, varatuomari Aarno Schrey. Käsiteltyään asian valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Yliopistolliseen keskussairaalaliittoon, jossa kuntien ohella on jäsenenä asianomainen yliopisto ja joka ei ole kuntainliitto, ei oikeastaan olisi voitu soveltaa, mitä kuntainliitoista on kunnallislain mukaan voimassa, vaikka niin onkin käytännössä jouduttu menettelemään. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on selventää ylioppistollisista keskussairaaloista annettua lakia siten, että keskussairaalaliitoista on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntainliitoista on kunnallislaissa säädetty. Tällöin on selvää, että muun muassa ensi vuoden alusta voimaan tuleva kunnallisia virka- ja työehtosopimuksia koskeva lainsäädäntö on ulotettava koskemaan myös yliopistollisia keskussairaalaliittoja.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä valiokunta on pitänyt esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena lakiteknisenä korjauksena, minkä vuoksi valiokunta, joka ei ole havainnut lakiehdotuksen muodollisenkaan puolen johdosta huomautettavaa, on päättänyt asettua puoltamaan sen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paananen, varapuheenjohtaja Ruokola, jäsenet Aitio, Hemmi, Kaipainen, Kauppi, Myyryläinen, Paasivuori, Penttinen, Räsänen, Sigfrids, Sutinen, Tiilikainen ja Vaittinen sekä varajäsen Männistö.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 136 hallituksen esityksen johdosta laiksi yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan talousvaliokunnan mietinnössä n:o 14 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttumattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 158 laiksi yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 14 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 136, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

yliopistollisista keskussairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yliopistollisista keskussairaaloista 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä lokakuuta 1965 annetussa laissa (562/65), näin kuuluvaksi:

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Keskussairaalaliitosta sekä sen perustamisesta, järjestysmuodosta ja toiminnasta on voimassa, sikäli kuin tästä laista ei muuta johdu, mitä kunnallisista yleissairaaloista annetussa laissa on säädetty keskussairaalapiirin kuntainliitosta, sekä soveltuvin osin, mitä kunnallislaissa on säädetty kuntainliitosta. Yliopistolla on oikeus valita ensiksi mainitun lain 13 §:ssä tarkoitettuun kuntien edustajainkokoukseen edustajansa, jolla on kokouksessa yhtä suuri äänimäärä kuin suurimman äänimäärän omaavan jäsenkunnan edustajalla, ei kuitenkaan rakennustoimikunnan jäsenten vaalia toimitettaessa.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle eräiksi sotilasvammalainsäädäntöä koskeviksi muutoksiksi.

Hallituksen esitys perustuu pääasiallisesti eläkejärjestelmäkomitean IV osamietintöön 14 päivältä toukokuuta 1970. Sotilasvammakorvausten määriä ehdotetaan tarkistettaviksi, minkä lisäksi sotilasvammalainsäädäntöön ehdotetaan eräitä muita muutoksia, jotka lähinnä kohdistuvat korvausperusteisiin.

Ehdotus laiksi sotilasvammalain muuttamisesta.

Vuoden 1948 sotilasvammalain mukaiset korvaukset on valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain muuttamisesta 16 päivänä maaliskuuta 1962 ja 12 päivänä marraskuuta 1965 annetuilla laeilla määrätty tarkistettaviksi samassa suhteessa kuin valtion viran ja toimen haltijain eläkkeet tarkistetaan.

Valtion viran ja toimen haltijain eläketaso on kuitenkin parantunut voimakkaammin kuin sotilasvammakorvausten taso. Tämä on lähinnä johtunut vuonna 1962 toteutetuista palkkausluokituksen tarkistuksista ja sittemmin hallinnon eri aloilla tapahtuneista palkkausluokkasiirtymistä, jotka ovat olleet keskimäärin kahta palkkausluokkaa suuremmat ja merkinneet yli 10 %:n määräistä palkka- ja eläketason todellista nousua. Näitä muutoksia vastaavasti ei sotilasvammakorvauksia ole tarkistettu, vaan niiden taso on jäänyt jälkeen valtion viran ja toimen haltijain eläketurvan kehityksestä. Myös muu eläketurva on kehittynyt suhteellisesti enemmän kuin sotilasvammakorvaukset. Tämän vuoksi on harkittu tarpeelliseksi esittää sotilasvammakorvauksiin 1 päivästä lokakuuta 1971 lukien keskimäärin 15 %:n korotus. Tähän tarkistukseen sisältyisi vuoden 1971 alusta toteutettava valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain mukainen korotus. Puheena oleva 15 %:n korotus esitetään toteutettavaksi siten, että sotilasvammalaissa mainitut korvausten määrät muutetaan tätä korotusta ja valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain nojalla aikaisemmin tapahtuneita korotuksia vastaaviksi.

Tarkoituksenmukaisuussyistä sekä korvaustason turvaamiseksi myös tulevaisuudessa ehdotetaan sotilasvammakorvausten taso sidottavaksi työntekijäin eläkelaissa tarkoitettuun palkkaindeksiin samalla tavoin kuin valtion eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistamisesta on säädetty. Sanottu tarkistamismenettely tulisi noudatettavaksi sotilasvammakorvauksiin 1 päivästä tammikuuta 1972 lukien soveltaen tällöin ensimmäisen kerran marraskuussa 1971 vahvistettavaa palkkaindeksilukua. Korvausten tarkistamista koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi sotilasvammalain 43 a §:ään. Nykyisin voimassa olevat sotilasvammakorvausten tarkistamista koskevat säännökset olisi näin ollen kumottava.

Sotilasvammalain 2 §:n mukaan pidetään korvaukseen oikeuttavana ruumiinvammaa, joka on saatu palvelusalueella tai palvelus- taikka lomamatkalla, sekä sairautta, jonka palvelukseen liittyneet erityiset olosuhteet ovat aiheuttaneet. Niin ikään pidetään korvaukseen oikeuttavana sairautta, jonka ilmaantumiseen tai pahentumiseen palvelukseen liittyneiden erityisten olosuhteiden on katsottava olennaisesti vaikuttaneen. Sama koskee sanotunlaisten ruumiinvammojen tahi sairauksien seurauksia. Mainitun lainkohdan 3 momentin mukaan pidetään korvaukseen oikeuttavina myös ruumiinvammaa tai sairautta, joka ilmeisesti liittyy edellä tarkoitetun korvattavan vamman tai sairauden synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen.

Sotavankeudessa olleiden kohdalla on ilmennyt korvauksen myöntämisen ja määrityksen edellytyksiä harkittaessa erityisiä vaikeuksia lähinnä siksi, ettei sotavankeusajalta yleensä ole vammautumisista ja sairastumisista riittä-

vää selvitystä saatavissa. Myös sotavankien palautusten yhteydessä toimitettujen lääkärintarkastusten pohjalta kertynyt aineisto on jäänyt niukaksi. Sotavankina olleiden ruumiinvammojen ja sairauksien korvattavuuden edellytyksiä olisi näin ollen kohtuullista laajentaa siten, että korvaukseen oikeuttaviksi säädettäisiin myös sellaiset ruumiinvammat ja sairaudet, mitkä ilmeisesti liittyvät sotavankeudessa vallinneiden erikoisten olojen synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen. Sanottu muutos sisältyy lakiehdotuksen 2 §:n 3 momenttiin.

Lain 6 §:n 3 momentissa määrätään sairaanhoitona korvattavaksi työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä, jos korvaukseen oikeutetun työkyvyttömyysaste on vähintään 30 %, määräaikainen lääkärintarkastus ja erityisessä laitoksessa annettu huolto, milloin hän on joutunut tämän lain mukaan korvatun tai muunkin ruumiinvamman tai sairauden johdosta sellaisen laitoshuollon tarpeeseen. Tarkoituksenmukaisuussyistä sekä vahingoittuneiden ja sairastuneiden määräaikaisista lääkärintarkastuksista sekä kuntouttamisesta saadut kokemukset huomioon ottaen määräaikaisten lääkärintarkastusten korvaaminen olisi ilmeisen aiheellista toteuttaa myös lievemmin vammautuneille. Toisaalta olisi vaikeavammaisten kuntouttaminen määrättävä korvattavaksi myös silloin, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Nämä muutokset sisältyvät ehdotuksen 6 §:n 3 momenttiin.

Lain 9 §:n mukaan suoritetaan päiväraha ja elinkorko tässä lainkohdassa mainituin edellytyksin korotettuna eräiden vahingoittuneen tai sairastuneen omaisten elättämisen perusteella. Korotuksen suuruus on 9 §:n 1 momentin mukaan 30 % ensimmäiseltä ja, mikäli korvaukseen oikeutetun työkyvyttömyysaste on vahvistettu 30 %:ksi tai sitä suuremmaksi, 20 %, mutta muutoin 15 % jokaiselta seuraavalta omaiselta. Tämän omaiskorotuksen suuruuden porrastaminen erilaiseksi toisesta huollettavasta omaisesta lukien korvauksensaajan työkyvyttömyysasteen suuruudesta riippuen on osoittautunut korvauskäytännössä hankalaksi ja epätarkoituksenmukaiseksi. Tämän vuoksi ehdotetaan sotilasvammalain 9 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että korotuksen suuruus toisesta huollettavasta omaisesta lukien olisi aina 20 %.

Vahingoittuneen tai sairastuneen lapsesta, joka ennen 17 vuoden ikää syntyneen ruumiillisen tai henkisen vajavuutensa vuoksi on kykenemätön elättämään itseään, voidaan suorittaa elinkorkoon korotusta vain, jos sitä on hänestä ennen hänen sanotun iän saavuttamista suoritettu. Koska tätä ei voida pitää kohtuullisena, olisi lain 9 §:n 3 momenttia muutettava siten, että oikeus elinkoron korotukseen tulee riippumattomaksi siitä, onko lapsi otettu korotukseen oikeuttavana huomioon ennen mainittua ikää vai ei.

Jos vahingoittuneen tai sairastuneen toimeentulo on vaikeutunut oman tai eräiden omaisten sairauden aiheuttamien kustannusten takia tai muusta erityisestä syystä, hänelle voidaan suorittaa elinkoron lisäysosana sairausapulisää. Sen saamisen edellytyksenä on, että vammautuneen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 %. Kun lähinnä ikääntymisen vuoksi myös lievemmin vammautuneiden tuen tarve on kysymyksessä olevassa suhteessa kasvanut, ehdotetaan lain 10 §:n 1 momentin 5 kohtaa muutettavaksi siten, että mainitun lisäysosan saamisen edellytyksenä oleva työkyvyttömyysasteraja alennetaan 20 %:ksi.

Sotapalveluksessa kuolleen tai kadonneen ottovanhempien oikeus huoltoeläkkeeseen on nykyisin suppeampi kuin muiden vanhempien huoltoeläkeoikeus. Kohtuussyistä olisi ottovanhemmille annettava sama oikeus korvaukseen kuin muillekin vanhemmille. Muutos sisältyy lakiehdotuksen 5 §:n 2 momenttiin.

Sotilasvammalain nojalla vanhemmille suoritettavan huoltoeläkkeen määrä on lain 14 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan molempien vanhempien eläessä pienempi kuin vain toisen vanhemman eläessä. Korvauskäytännössä ilmenneiden epäkohtien poistamiseksi ja sotilasvammalain säännösten yhdenmukaistamiseksi muun tapaturmavakuutuslainsäädännön kanssa, ehdotetaan sotilasvammalain nojalla vanhemmille suoritettavan huoltoeläkkeen määrä säädettäväksi kaikissa tapauksissa yhtä suureksi korottamalla se yksinäiselle vanhemmalle suoritettavan huoltoeläkkeen määräiseksi.

Lain 15 §:n 1 momentin mukaan on ruumiinvamman syntymisen tai sairauden ilmaantumisen jälkeen solmitusta lapsettomasta avioliitosta leskeksi jääneellä oikeus huoltoeläkkeeseen vain, jos avioliitto on kestänyt vähintään 10 vuotta. Tämä aika olisi muutettava kolmeksi vuodeksi, jolloin se tulisi samaksi, mikä on valtion perhe-eläkkeen saannin edellytyksenä.

Oikeus huoltoeläkkeeseen olisi kohtuussyistä annettava myös aviopuolison lapselle silloin, kun tämä on ollut viimeiset kolme vuotta ennen vahingoittuneen tai sairastuneen kuolemaa tämän elätettävänä samoin kuin vahingoittumisen tai sairastumisen jälkeen lapseksi otetulle, jos ottolapsisuhde on kestänyt vähintään kolme vuotta. Sanotut muutokset sisältyvät lakiehdotuksen 15 §:n 1 momenttiin.

Kuoleman johdosta huoltoeläkkeeseen oikeutettujen piiri määräytyy sotilasvammalain 5 ja 15 §:n mukaan muun muassa niin, että vahingoittuneen tai sairastuneen 17 vuotta täyttäneellä lapsella, joka ennen sanottua ikää syntyneen ruumiillisen tai henkisen vajavuutensa vuoksi on kykenemätön elättämään itseään, ei ole oikeutta samansuuruiseen huoltoeläkkeeseen kuin hänellä olisi ollut, jos korvaukseen oikeuttava huoltajan kuolema olisi sattunut ennen kuin hän on saavuttanut mainitun iän. Koska tällaista eroavuutta huoltoeläkkeen saannin edellytyksissä ei voida pitää kohtuullisena, ehdotetaan lain 15 §:n 4 momenttia muutettavaksi vastaavasti siten kuin edellä on elinkoron korotuksen osalta ehdotettu.

Sotilasvammalain 14 §:n 3 momentin mukaan suoritetaan tässä lainkohdassa tarkoitettua osahuoltoeläkettä vain silloin, kun kuoleman johdosta ei ole suoritettava korvausta tapaturmavakuutuslain tai siinä säädettyjen perusteiden mukaisesti. Kun kuitenkin sotilasvammalain mukaan määräytyvä osahuoltoeläke on eräissä tapauksissa suurempi kuin tapaturmavakuutuslaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti määräytyvä korvaus, ehdotetaan sotilasvammalain 14 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että lainkohdassa tarkoitetun osahuoltoeläkkeen suorittaminen tulee mahdolliseksi myös sikäli ja siltä osin kuin se on mainittua muuta korvausta suurempi. Myös lain 16 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lisähuoltoeläkkeen suorittaminen tulee mahdolliseksi leskelle, vaikkei hän mainitusta syystä saakaan varsinaista huoltoeläkettä.

Lain 17 §:n mukaan suoritetaan vahingoittuneen tai sairastuneen kuoleman johdosta hautausapua silloin, kun kuolema on seurannut korvattavasta vammasta tai sairaudesta sekä muulloinkin, jos työkyvyttömyysaste kuollessa on ollut vähintään 30 %. Kohtuussyistä ehdotetaan mainittu raja alennettavaksi 20 %:ksi.

Lain 18 §:n nojalla voidaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 %, myöntää toimeentulon turvaamiseksi täydennyskorkoa. Ikääntymisestä, sairaalloisuudesta ja muistakin seikoista johtuvan ansaitsemisedellytysten ja toimeentulon huonontumisen takia kuitenkin myös lievemmin vammautuneiden kohdalla ilmenee täydennyskoron tarvetta. Tämän vuoksi ehdotetaan sotilasvammalain 18 §:n 1 momentti muutettavaksi siten, että myös sellaiselle vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on pienempi kuin 30 %, mutta kuitenkin vähintään 20 %, voitaisiin myöntää täydennyskorkoa. Täydennyskoron määrä näissä tapauksissa tulisi olemaan enintään kaksi kolmasosaa vaikeampivammaisille suoritettavan täydennyskoron enimmäismääristä.

Ehdotus laiksi sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Kihlatun naisen oikeudesta sotatapaturmalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen 27 päivänä lokakuuta 1944 annetun lain (738/44) mukaan on kihlattuna olleella naisella, joka on tullut kihlakumppanistaan raskaaksi, mutta jonka avioliitto tämän kanssa on jäänyt sodan vuoksi päättämättä sen johdosta, että mies on kuollut sotatapaturmalain mukaan korvattavaan ruumiinvammaan tai sairauteen taikka on sotatoimien yhteydessä joutunut kadoksiin sellaisissa olosuhteissa, että hänen kaatumistaan voidaan pitää todennäköisenä, ollut oikeus saada sotatapaturmalain mukaista huoltoeläkettä. Tätä huoltoeläkettä oli haettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Kun mainittu hakuaika oli ehdoton eivätkä myöhemmin säädetyt uudet hakuajat ole koskeneet näitä tapauksia, olisi kysymyksessä oleville henkilöille varattava uusi hakuaika niin kuin on tapahtunut kaikille muillekin sotilasvammalainsäädännön alaisille henkilöryhmille. Tämän vuoksi ehdotetaan sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain 1 §:n 2 momenttiin lisättäväksi uusi 13 kohta, jolla huoltoeläkkeen saanti edellä tarkoitetuissa tapauksissa järjestettäisiin uudelleen sotilasvammalain mukaisin huoltoeläkkein.

Sotilasvammalain 15 §:n 3 momentin mukaan puolisonsa jälkeen huoltoeläkkeeseen oikeutettu leski menettää huoltoeläkeoikeutensa solmiessaan uuden avioliiton. Hänelle suoritetaan kuitenkin tällöin yhdellä kertaa huoltoeläke kolmelta vuodelta. Kun sodan johdosta puolisonsa menettäneet usein solmivat uuden avioliiton poikkeuksellisissa olosuhteissa, monet

heistä ovat avioliiton purkauduttua joutuneet taloudellisesti vaikeaan asemaan. Niissä tapauksissa, joissa aikaisemmin huoltoeläkettä saaneen työ- tai ansiokyky ja varallisuus ovat niin vähäiset, että hän on jäänyt vaille kohtuullista elatusta, olisi huoltoeläkkeen uudelleen suorittaminen oikeudenmukaista sen jälkeen, kun uuden avioliiton purkautumisesta on kulunut kolme vuotta. Tämän vuoksi ehdotetaan sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain 3 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan huoltoeläkettä voidaan viimeksi mainituissa tapauksissa jälleen suorittaa.

Sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain 7 a §:n nojalla tapaturmavirasto voi, jos oikeus korvaukseen ruumiinvamman, sairauden tai kuoleman johdosta on lainvoimaisesti evätty, milloin oikeuskäytännössä on tapahtunut olennainen muutos tai oikeutta korvaukseen ei ole tutkittu sotilasvammalain 2 §:ssä mainituin korvattavuuden edellytyksin, ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi sotilasvammalain mukaisesti aikaisemman päätöksen tätä estämättä. Jos kuitenkin vahingoittunut tai sairastunut on kuollut, jälkeenjääneen oikeus huoltoeläkkeeseen voidaan ottaa uudelleen käsiteltäväksi vain sen perusteen osalta, onko kuolema ollut vamman tai sairauden seuraus vai ei. Sitä vastoin oikeutta lain 14 §:ssä tarkoitettuun työkyvyttömyysasteen perusteella määräytyvään huoltoeläkkeeseen ei voida ottaa uudelleen käsiteltäväksi, koska työkyvyttömyysastetta ei ole aikaisemmin vahvistettu. Jotta omaiset viimeksi mainituissa tapauksissa eivät jäisi muita omaisia huonompaan asemaan, ehdotetaan sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain 7 a §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan vamman ja sairauden korvattavuutta sekä työkyvyttömyysasteen suuruutta koskeva asia voidaan ottaa käsiteltäväksi myös vahingoittuneen tai sairastuneen kuoleman jälkeen silloin, kun on kysymys oikeudesta työkyvyttömyysasteen perusteella määräytyvään huoltoeläkkeeseen.

Ehdotus laiksi sotilasvammalain mukaisen elinkoron uudelleen suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Sotilasvammalain mukaisen elinkoron uudelleen suorittamisesta eräissä tapauksissa 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lain mukaan on vahingoittuneella tai sairastuneella, jolle sotilasvammalain mukainen elinkorko tai sen osa on ennen 1 päivää toukokuuta 1960 vaihdettu sitä vastaavaksi pääomaksi, oikeus jälleen saada elinkorkoa laissa määrätystä ajankohdasta lukien. Ensiksi mainitun lain antamisen jälkeen ovat sotilasvammalain mukaiset etuudet olennaisesti parantuneet. Jotta nämä uudet etuudet, joita ei ole voitu ottaa huomioon pääomituksessa, tulisivat hyvitetyiksi myös elinkorkonsa pääomittaneille, ehdotetaan elinkoron uudelleen suorittamisen alkamisajankohtaa eräissä tapauksissa muutettavaksi aikaisemmaksi. Muutos sisältyy lain 2 §:n 2 momenttiin.

Kustannukset.

Hallituksen esityksen alussa mainitusta sotilasvammakorvausten 15 %:n suuruisesta yleistarkistuksesta aiheutuva valtion menojen lisäys on arvioitu noin 30 miljoonaksi markaksi vuodessa. Tähän menoerään kuitenkin sisältyy myös vuoden 1971 alusta toteutettava valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain mukainen korotus. Viimeksi mainittua korotusta mukaan lukematta olisi menojen lisäys todennäköisesti noin 20 miljoonaa markkaa vuodessa. Muista edellä ehdotetuista muutoksista aiheutuva menojen lisäys on arvioitu kuudeksi miljoonaksi markaksi vuodessa. Näin ollen olisi menojen lisäys valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain mukaista korotusta mukaan lukematta yhteensä noin 26 miljoonaa markkaa vuodessa. Kun esitetyt lainmuutokset on ehdotettu saatettaviksi voimaan 1 päivästä lokakuuta 1971 alkaen, olisi hallituksen esityksestä suoranaisesti aiheutuva vuoden 1971 menojen lisäys noin 6,5 miljoonaa markkaa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

sotilasvammalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/48) 22 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on 3 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (622/65), *muutetaan* 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä maaliskuuta 1967 annetussa laissa (122/67), 5 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (138/62) ja 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1953 annetussa laissa (289/53), 6 §:n 3 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 ja 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 3 momentti, 15 §:n 1 ja 4 momentti, 16 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §, 18 §:n 1 momentti, 19 §, 21 §:n 4 momentti ja 32 §:n 2 momentti, näistä 14 §:n 3 momentti ja 18 §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat 19 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (809/69) ja muut 3 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (622/65), sekä *lisätään* 42 §:ään uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 43 a § seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Ruumiinvammaa tai sairautta, joka ilmeisesti liittyy 1 tai 2 momentin nojalla korvattavan vamman tai sairauden taikka sotavankeudessa vallinneiden erityisten olojen synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen, pidetään olosuhteiden mukaan joko kokonaan tai osaksi korvattavana.

5 §.

Omaisella tarkoitetaan tässä laissa:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

3) seitsemäätoista vuotta vanhempia lapsia sekä mainittua ikää nuorempia lapsenlapsia ja sisaruksia samoin kuin isovanhempia, jos mainittujen henkilöiden työ- tai ansiokyky sekä varallisuus ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat huomattavasti riippuvaisia vahingoittuneesta tai sairastuneesta.

Lapsena pidetään myös ottolasta, aviopuolison lasta sekä sellaista avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, johon nähden vahingoittuneen tai sairastuneen elatusvelvollisuus on oikeuden päätöksellä tai sopimuksella vahvistettu. Vanhempana pidetään myös ottovanhempaa.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Sen mukaan kuin asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä erityisessä laitoksessa annettu huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata kuntouttaminen ja laitoshuolto myös milloin niiden tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

7 §.

Päivärahaa annetaan, jos vahingoittunut tai sairastunut on ollut kykenemätön hoitamaan tehtäviään tai tekemään työtään vähintään kolmena peräkkäisenä päivänä 21 markkaa päivältä sellaisen työkyvyttömyyden alkamispäivästä siihen saakka, kunnes vamma tai sairaus on parantunut, kuitenkin enintään yhden vuoden ajalta vamman syntymisestä tai sairauden ilmaantumisesta lukien.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

8 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Elinkoron täysi määrä on 5 000 markkaa vuodessa. Sen vuoden alusta, jona vahingoittunut tai sairastunut täyttää viisikymmentäkuusi vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää kuusikymmentäviisi vuotta, elinkoron täysi määrä on kuitenkin 5 400 markkaa vuodessa. Elinkoron täydestä määrästä annetaan vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysasteen osoittama osa.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Päiväraha ja elinkorko maksetaan sille, jonka elätettävänä on hänen aviovaimonsa ja 5 §:ssä tarkoitettuja seitsemäätoista vuotta nuorempia lapsia, korotettuna 30 prosentilla päivärahasta tai elinkorosta ensimmäiseltä ja 20 prosentilla jokaiselta seuraavalta omaiselta.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Jos vahingoittuneen tai sairastuneen elätettävänä oleva lapsi seitsemäntoista vuotta täytettyään sitä ennen syntyneen ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia on kykenemätön itseään elättämään, voidaan hakemuksesta määrätä, että päiväraha tai elinkorko on maksettava 1 momentissa mainituin määrin korotettuna niin kauan kuin tämä tila kestää. Jos lapsi seitsemäntoista vuotta täytettyään opiskelun takia ei voi olla ansiotyössä eikä hän voi omilla tuloillaan opiskeluaan kustantaa, suoritetaan päiväraha tai elinkorko hakemuksesta 1 momentissa mainituin määrin korotettuna, kunnes lapsi täyttää kaksikymmentäneljä vuotta.

10 §.

Päivärahan ja elinkoron lisäysosana voidaan antaa

1) sille, joka ruumiinvamman tai sairauden johdosta on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen apua tai jonka vaikea vamma tai sairaus muutoin aiheuttaa hänelle poikkeuksellista haittaa, enintään 17 markkaa päivältä niin kauan kuin sanotut edellytykset ovat olemassa, ei kuitenkaan siltä ajalta, jona hänelle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa kahta kuukautta kauemmin;

2) sille, jonka tekojäsen tai muu apuneuvo taikka vamma tahi sairaus sinänsä aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista, enintään 540 markkaa vuodessa;

3) sille, jolla on moottorikäyttöinen invaliidipyörä tai sen sijasta muu moottorikäyttöinen ajoneuvo, käyttö- ja huoltokustannuksia varten 250 markkaa vuodessa;

4) sokealle, jolla on koulutettu opaskoira, 2 markkaa 70 penniä päivältä; sekä

5) sille, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia ja jonka toimeentulo oman taikka 9 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetun omaisen sairauden aiheuttamien, lääkärin määräämistä hoitotoimenpiteistä johtuneiden kustannusten takia tahi muusta erityisestä syystä on vaikeutunut, enintään 1 700 markkaa vuodessa.

— — — — — — — — — — — — — — —

14 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Huoltoeläkkeen vuotuismäärä on:

1) leskelle 3 200 markkaa;

2) lapselle 1 800 markkaa ja täysorvolle sen lisäksi 1 800 markkaa;

3) vanhemmalle 1 800 markkaa; sekä

4) muulle omaiselle 800 markkaa.

Muussa kuin 1 momentissa mainitussa tapauksessa suoritetaan, milloin vahingoittuneella tai sairastuneella kuollessaan oli vähintään 30 prosentiksi arvioidun työkyvyttömyysasteen mukainen, ainakin yhdeksi vuodeksi vahvistettu elinkorko, hänen 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle omaiselleen huoltoeläkkeenä kolmeneljännestä sen 2 momentissa mainitusta vuotuismäärästä, jos työkyvyttömyysaste oli vähintään 60 prosenttia, puolet sen vuotuismäärästä, jos työkyvyttömyysaste oli pienempi kuin 60, mutta vähintään 50 prosenttia ja kolmannes sen vuotuismäärästä, jos työkyvyttömyysaste oli sitä pienempi. Jos kuoleman johdosta on suoritettava korvausta tapaturmavakuutuslain tai siinä säädettyjen perusteiden mukaisesti, suoritetaan tässä momentissa säädettyä huoltoeläkettä vain sikäli ja siltä osin, kuin se ylittää samalta ajalta tapaturmavakuutuslain mukaisesti määräytyvän korvauksen.

— — — — — — — — — — — — — — —

15 §.

Milloin avioliitto on solmittu ruumiinvamman syntymisen tai sairauden ilmaantumisen jälkeen, ei leskellä ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, ellei avioliitosta ole syntynyt lasta tai ellei avioliitto ole kestänyt kolmea vuotta. Aviopuolison lapsella ei ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, ellei lapsi ole ollut ainakin kolmea vuotta ennen vahingoittuneen tai sairastuneen kuolemaa hänen elätettävänään. Myöskään ottolapsella, joka on lapseksi otettu ruumiinvamman syntymisen tai sairauden ilmaantumisen jälkeen, ei ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, ellei ottolapsisuhde ole kestänyt kolmea vuotta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lapselle, lapsenlapselle ja sisarukselle huoltoeläkettä suoritetaan seitsemäntoista vuoden ikään saakka. Jos sellainen huoltoeläkkeen saaja tai lapsi, joka vahingoittuneen tai sairastuneen kuollessa oli täyttänyt seitsemäntoista vuotta, sitä ennen syntyneen ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia on kykenemätön itseään elättämään, voidaan hakemuksesta huoltoeläkettä suorittaa niin kauan kuin tämä tila kestää. Samoin suoritetaan huoltoeläkettä saaneelle lapselle, jos lapsi seitsemäntoista vuotta täytettyään opiskelun takia ei voi olla ansiotyössä eikä hän voi omilla tuloillaan opiskeluaan kustantaa, hakemuksesta huoltoeläkettä kunnes hän täyttää kaksikymmentäneljä vuotta. Huolto-

eläkettä suoritetaan tässä säädetyin edellytyksin ja saman suuruisena myös vahingoittuneen tai sairastuneen lapselle, joka tämän kuollessa oli hänen elätettävänään ja oli täyttänyt seitsemäntoista vuotta.

16 §.

Leskelle, joka saa huoltoeläkettä, tai jolta huoltoeläke on 14 §:n 3 momentissa mainitun muun korvauksen vuoksi evätty, voidaan hakemuksesta myöntää määräaikainen lisähuoltoeläke, jos hänen toimeentulonsa omien tulojen turvin on ansiokyvyttömyyden, sairauden tai huoltoeläkettä saavien lastensa sairauden takia tai muusta erityisestä syystä vaikeutunut.

— — — — — — — — — — — — — —

Lisähuoltoeläkkeen vuotuismäärä leskelle ja täysorvolle lapselle on enintään 3 700 markkaa sekä vanhemmalle enintään 2 000 markkaa.

17 §.

Milloin vamman tai sairauden seurauksena on ollut kuolema tai milloin vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste hänen kuollessaan oli vähintään 20 prosenttia, suoritetaan hautausapua 1 200 markkaa vainajan kuolinpesälle, jos sen varoista on suoritettu hautauskustannukset tai jos hautausta vainajan ruumiin katoamisen vuoksi ei ole voitu toimittaa. Muussa tapauksessa suoritetaan hautausapua sille, joka on pitänyt huolta hautaamisesta, siitä aiheutuneiden kustannusten määrä, ei kuitenkaan enempää kuin kuolinpesälle saadaan suorittaa.

18 §.

Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste 8 §:n säännösten mukaan on vahvistettu vähintään 20 prosentiksi, voidaan hakemuksesta antaa määräajaksi täydennyskorko. Täydennyskoron täysi määrä on, jos hakijan työkyvyttömyysaste on vahvistettu vähintään 30 prosentiksi, vahingoittuneen tai sairastuneen vakinaisen asuinpaikan kalleudesta riippuen 4 800, 4 100 tai 3 400 markkaa vuodessa sekä, jos työkyvyttömyysaste on vahvistettu pienemmäksi kuin 30 prosentiksi, vastaavasti 3 200, 2 750 tai 2 300 markkaa vuodessa. Paikkakuntien kalleusluokituksen määrää sosiaali- ja terveysministeriö.

— — — — — — — — — — — — — —

19 §.

Ilman erityisiä syitä älköön 10 §:ssä tarkoitettua päivärahan tai elinkoron lisäysosaa, lukuun ottamatta avuttomuuden perusteella myönnettävää, annettako taannehtivasti pitemmältä ajalta kuin yhdeltä vuodelta eikä lisähuoltoeläkettä, täydennyskorkoa, vanhempien elättämisen perusteella 9 §:n 2 momentin mukaan tai sanotun pykälän 3 momentin mukaan suoritettavaa korotusta tai 15 §:n 4 momentin mukaan suoritettavaa huoltoeläkettä pitemmältä ajalta kuin kolmelta kuukaudelta ennen siitä päivää, jona hakemus on saapunut tapaturmavirastolle.

21 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Mitä 2 momentissa on korvauksen hakemisesta säädetty, olkoon noudatettavana myös sellaiseen korvauksen lajiin tai lisään nähden, joka on säädetty suoritettavaksi eri hakemuksesta. Vanhempain elättämisen perusteella 9 §:n 2 momentin mukaan ja sanotun pykälän 3 momentin mukaan suoritettavaa korotusta, 15 §:n 4 momentin mukaan suoritettavaa huoltoeläkettä sekä päivärahan tai elinkoron lisäysosaa, lisähuoltoeläkettä ja täydennyskorkoa voidaan kuitenkin hakea määräajasta riippumatta, niin myös vanhemman huoltoeläkettä, jos kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus, kuolema tai katoaminen tämän lain mukaiseen korvaukseen, on hänen, muun hakijan tai viranomaisen toimesta tullut määräajassa tapaturmavirastossa vireille eikä tätä oikeutta ole evätty.

32 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Näissä tapauksissa maksetaan kuitenkin vahingoittuneen tai sairastuneen 9 §:ssä tarkoitetuille omaisille päivärahan tai elinkoron siinä mainitut korotukset sekä viidennes päivärahan tai elinkoron määrästä.

42 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Aiheettomasti maksettu korvaus tai suoritus saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään vastaisista korvaussuorituksista. Kulloinkin suoritettavasta korvauserästä älköön kuitenkaan vähennettäkö ilman korvauksen saajan suostumusta enempää kuin kuudennes.

Aiheettomasti maksettu korvaussuoritus voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen korvauksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tahi, jos takaisin periminen olisi muutoin ilmeisen kohtuutonta.

43 a §.

Tämän lain mukaisesti suoritettavien korvausten määrät tarkistetaan kalenterivuosittain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain soveltamista varten.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971. Lain 43 a §:ssä säädettyä korvausten tarkistamismenettelyä noudatetaan 1 päivästä tammikuuta 1972 soveltaen tällöin marraskuussa 1971 vahvistettavaa palkkaindeksiä. Lakia sovelletaan myös, jos ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneen vahingoittumisen tai sairastumisen johdosta on suoritettava sotilasvammalain mukaista korvausta.

Omaiselle, jonka huoltoeläke lain voimaan tullessa on tämän lain mukaista huoltoeläkettä pienempi, suoritetaan huoltoeläke ilman eri hakemusta lain voimaan tulosta tämän lain mukaisena.

Jos korvausvaatimus perustuu 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun sotavankeudessa vallinneiden erityisten olojen synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen liittyvään vammaan tai sairauteen, on, milloin vamma tai sairaus tahi kuolema on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, korvausta haettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Muutoin on omaisella, jolla lain voimaan tullessa ei ole ollut oikeutta tässä laissa tarkoitettuun huoltoeläkkeeseen, oikeus hakea huoltoeläkettä määräajasta riippumatta ja otetaan hakemus tutkittavaksi aikaisempien päätösten estämättä. Huoltoeläke suoritetaan aikaisintaan sen kalenterivuosineljänneksen alusta lukien, jolloin hakemus on saapunut tapaturmavirastolle.

Korvauksen hakemisessa ja maksamisessa on sovellettava muutoin sotilasvammalain säännöksiä.

Laki

sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain (390/56) 1 §:n 2 momenttiin uusi 13 kohta, 3 §:ään uusi 2 momentti ja 7 a §:ään uusi 2 momentti, mainitut 3 ja 7 a § sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä huhtikuuta 1966 (249/66) annetussa laissa, seuraavasti:

1 §.

Edellä tarkoitetut lait ja valtioneuvoston päätökset ovat:

— — — — — — — — — — — — — —

13) 27 päivänä lokakuuta 1944 annettu laki kihlatun naisen oikeudesta sotatapaturmalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen (738/44).

3 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos 1 momentissa tarkoitetun vahingoittuneen, sairastuneen tai kadonneena kuolleeksi julistetun leskellä uuden avioliiton solmimisen vuoksi ei ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, voi tapaturmavirasto, milloin myöhemmin solmittu avioliitto on purkautunut ja purkautumisesta on kulunut vähintään kolme vuotta, hakemuksesta myöntää hänelle oikeuden sotilasvammalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen, mikäli hänen työ- ja ansiokykynsä sekä varallisuutensa ovat niin vähäiset, että hän on vailla kohtuullista elatusta.

7 a §.

— — — — — — — — — — — — — —

Mikäli ruumiinvamma tai sairaus 1 momentin mukaan olisi korvattava, mutta työkyvyt-

tömyysasteen suuruutta ei ole ennen vahingoittuneen tai sairastuneen kuolemaa vahvistettu, tapaturmavirasto voi, milloin on kysymys oikeudesta sotilasvammalain 14 §:ssä tarkoitettuun työkyvyttömyysasteen perusteella määräytyvään huoltoeläkkeeseen, ottaa mainitun huoltoeläkeoikeuden perustetta koskevan asian käsiteltäväkseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971. Lain 1 §:n 2 momentin 13 kohdan, 3 §:n 2 momentin ja 7 a §:n 2 momentin nojalla myönnettävä huoltoeläke suoritetaan aikaisintaan sen kalenterivuosineljänneksen alusta lukien, jolloin hakemus on saapunut tapaturmavirastolle. Lain 3 §:n 2 momenttiin perustuva hakemus otetaan käsiteltäväksi aikaisempien päätösten estämättä.

Laki

sotilasvammalain mukaisen elinkoron uudelleen suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sotilasvammalain mukaisen elinkoron uudelleen suorittamisesta eräissä tapauksissa 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lain (139/62) 2 § näin kuuluvaksi:

2 §.

Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, joka on vaihtanut elinkorkonsa sitä vastaavaksi pääomaksi ennen vuotta 1948, suoritetaan elinkorkoa tammikuun 1 päivästä 1961 lukien.

Muutoin alkaa elinkoron suorittaminen elinkoron vaihtoajan ja vahingoittuneen tai sairastuneen syntymävuoden mukaan seuraavassa taulukossa mainituista päivämääristä lukin:

Syntymävuosi	Elinkoron vaihtoaika v. 1948—1954	v. 1955—30. 4. 1960
1900 tai aikaisempi	1. 7. 1965	1. 7. 1968
1901—1905	1. 7. 1966	1. 7. 1969
1906—1910	1. 7. 1967	1. 7. 1971
1911—1915	1. 7. 1968	1. 7. 1972
1916—1920	1. 7. 1969	1. 7. 1973
1921—1925	1. 7. 1970	1. 7. 1974
1926—1930	1. 7. 1971	1. 7. 1975
1931 tai myöh. ...	1. 7. 1972	1. 7. 1976

Elinkoron vaihtoajalla tarkoitetaan sitä päivää, josta alkaen pääoma on tullut elinkoron sijaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971.

Laki

valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (278/60) 1 §:n 9 kohta sellaisena kuin se on 12 päivänä marraskuuta 1965 annetussa laissa (596/65).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971.

Laki

sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta annettujen eräiden lakien kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta 23 päivänä helmikuuta 1962 annettu laki (168/62) sekä eräiden sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta 28 päivänä kesäkuuta 1963 ja 18 päivänä joulukuuta 1964 annetut lait (353/63 ja 616/64).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta eräiksi sotilasvammalainsäädäntöä koskeviksi muutoksiksi.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 27 päivänä marraskuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 159. Valiokunta on esityksen yhteydessä käsitellyt ed. Laation ym. lakialoitteen n:o 349, ed. Voutilaisen ym. lakialoitteen n:o 350, ed. Koskisen ym. lakialoitteen n:o 351, ed. E. Niemelän ym. lakialoitteen n:o 352 ja ed. Rytkösen ym. lakialoitteen n:o 353, jotka kaikki sisältävät ehdotuksen laiksi sotilasvammalain muuttamisesta, ed. Salon ym. lakialoitteen n:o 355 laiksi sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain muuttamisesta, ed. Bernerin ym. toivomusaloitteen n:o 1378 ylimääräisten korvausten suorittamisesta sotilasvammalain mukaisiin elinkorkoihin ja huoltoeläkkeisiin, ed. Haran ym. toivomusaloitteen n:o 1396 sotilasvammakorvausta saavien sosiaaliturvan parantamisesta, ed. Kainulaisen ym. toivomusaloitteen n:o 1442 sotainvalidien elin-, täydennys- ja lisäkoron korottamisesta, ed. Lankisen ym. toivomusaloitteen n:o 1504 määrärahasta sotilasvammalain nojalla maksettavien korvausten jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi, ed. Loikkasen ym. toivomusaloitteen n:o 1523 sotilasvammalainsäädännön nojalla maksettujen korvausten jälkeenjääneisyyden poistamisesta, ed. Mäen ym. toivomusaloitteen n:o 1544 sotilasvammalain mukaisten lisäetujen ulottamisesta lievempivammaisiinkin sotainvalideihin, ed. Poutiaisen ym. toivomusaloitteen n:o 1586 sota- ja siviili-invalidien elinkoron korottamisesta ja ed. Suokkaan ym. toivomusaloitteen n:o 1673 sotainvalidin omaisten eläketurvan takaamisesta.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina esittelijä Matti Marjanen sosiaali- ja terveysministeriöstä, ylijohtaja Jukka Wallenius valtiovarainministeriöstä, johtaja Soini Helle ja asiantuntijalääkäri Anders Ulfves Tapaturmavirastosta, toiminnanjohtaja Jaakko Ranta-Knuuttila ja varatuomari Kaapro Kojonen Sotainvalidien Veljesliitosta sekä toiminnanjohtaja Veikko Miettinen Kaatuneiden Omaisten Liitosta. Käsiteltyään asian valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset voidaan jakaa kahteen ryhmään. Toisaalta ehdotetaan sotilasvammakorvausten jälkeenjääneisyyden poistamiseksi korvausten korottamista 15 prosentilla. Korvausten pysyttämiseksi vastaisuudessa yleisen palkkakehityksen tasolla ehdotetaan korvausten tarkistusmenettelyä muutettavaksi siten, että korvaukset sidotaan työntekijäin eläkelaissa tarkoitettuun palkkaindeksiin. Mainitut muutosehdotukset koskevat kaikkia korvauksensaajia ja korvauksia. Toisaalta esitykseen sisältyy joukko sellaisia muutosehdotuksia, jotka kohdistuvat vain tiettyihin korvauksensaajaryhmiin. Näistä mainittakoon täydennyskoron sekä elinkoron lisäosana maksettavan sairausapulisän suorittamisen edellytyksenä olevan työkyvyttömyysasteen alentaminen 30 prosentista 20 prosenttiin.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää sotilasvammalainsäädännössä olevien puutteiden korjaamista sekä korvausten tason korottamista ehdotetulla tavalla tarpeellisena, minkä vuoksi valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä. Valiokunta haluaa samalla kiirehtiä niitä toimenpiteitä, joilla on tarkoitus nopeuttaa korvausasioiden käsittelyä Tapaturmavirastossa. Valiokunta joutuu tässä yhteydessä toteamaan myös sairausinvalidien saamien etuuksien tason jälkeenjääneisyyden ja yleensä invalidien erilaisen aseman riippuen olosuhteista, missä vamma tai sairaus syntyy.

Lakialoitteessa n:o 349 ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 15 §:n 1 momenttia siten, että siinä tarkoitettu huoltoeläkkeen maksamisen edellytyksenä oleva kymmenen vuoden avioliittoaika muutetaan kolmeksi vuo-

deksi. Lakialoitteissa n:ot 350 ja 352 ehdotetaan molemmissa täydennyskoron suorittamisen edellytyksenä olevan kolmenkymmenen prosentin työkyvyttömyysasteen alentamista kahteenkymmeneen prosenttiin. Lakialoitteessa n:o 351 ehdotetaan sotilasvammalain 9 §:n 1 momenttia muutettavaksi niin, että omaiskorotuksen suuruus päivärahaan ja elinkorkoon olisi toisesta omaisesta alkaen 20 prosenttia. Lakialoitteessa n:o 353 ehdotetaan muun muassa päivärahan ja elinkoron lisäysosan korottamista. Lakialoitteessa n:o 355 sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan, että vamman ja sairauden korvattavuutta sekä työkyvyttömyysasteen suuruutta koskeva asia voitaisiin ottaa käsiteltäväksi myös vahingoittuneen tai sairastuneen kuoleman jälkeen eräissä tapauksissa.

Kun valiokunta on päättänyt ottaa käsittelyn pohjaksi hallituksen esityksen, valiokunta on asettunut hylkäävälle kannalle lakialoitteisiin nähden, jotka ovat saman suuntaisia kuin hallituksen esitys.

Toivomusaloitteessa n:o 1378 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ylimääräisten korvausten suorittamiseksi sotilasvammalain mukaisiin korvauksiin. Toivomusaloitteessa n:o 1396 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi tarpeellisiin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, miten sotilasvammalainsäädännön nojalla korvausta saavien henkilöiden sosiaaliturvaa olisi nykyisissä oloissa parannettava. Toivomusaloitteessa n:o 1442 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sotainvalidien elinkoron, täydennyskoron ja lisäkoron nostamiseksi ainakin 30 prosentilla nykyisistä määristä. Toivomusaloitteessa n:o 1504 ehdotetaan, että hallitus ottaisi vuoden 1971 tulo- ja menoarvioesitykseen riittävän määrärahan myös sotainvalidien elinkorkojen, kaatuneiden omaisten huoltoeläkkeiden sekä muiden sotilasvammalain nojalla maksettavien korvausten jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi. Toivomusaloitteessa n:o 1523 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin sotainvalidien elinkorkojen, huoltoeläkkeiden sekä muiden sotilasvammalainsäännön nojalla maksettujen korvausten jälkeenjääneisyyden poistamiseksi sekä korvausten jälkeenjääneisyyden syntymisen ja lisääntymisen estämiseksi vastaisuudessa sitomalla korvausten taso työeläkelainsäädännössä eläkkeiden tarkistuksessa noudatettuun ansiotasoindeksiin. Toivomusaloitteessa n:o 1544 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin sotilasvammalainsäädännön mukaisten täydentävien korvausetujen ulottamiseksi myös vaikeata lievemmin vammautuneisiin sotainvalideihin siten, että lääkinnällisen kuntoutuksen, määräaikaisten lääkärintarkastusten ja laitoshoidon samoin kuin elinkoron lisäysosien ja täydennyskoron saannin edellytyksenä olevan korvattavan työkyvyttömyysasteen raja alennetaan nykyisestä 30 %:n määrästään. Toivomusaloitteessa n:o 1586 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin sota- ja siviili-invalidien elinkoron korottamiseksi 15 prosentilla ja elinkoron maksamiseksi 20 prosentin invaliditeetistä alkaen. Toivomusaloitteessa n:o 1673 ehdotetaan, että hallitus ryhtyisi tarpeellisiin toimenpiteisiin riittävän eläketurvan takaamiseksi ansiotyötä tehneen, työtapaturman johdosta surmansa saaneen sotainvalidin omaisille, niin että he voivat nauttia samaa eläketurvaa kuin vastaavanasteisen, korvattavan vamman omaavan, jo ansiotyöstä luopumaan joutuneen sotavammaisen omaiset.

Toivomusaloitteiden johdosta valiokunta toteaa, että niissä ehdotetaan sellaisia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, jotka sisältyvät jo pääasiallisesti käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen. Valiokunnan mielestä ei tämän vuoksi ole aihetta sanottujen toivomusten esittämiseen hallitukselle. Mitä tulee toivomusaloitteeseen n:o 1504 valiokunta toteaa, että sen johdosta, ettei valiokunta ole ehtinyt käsitellä aloitetta ennen kuin valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarvioesitys annettiin eduskunnalle, on aloite katsottava rauenneeksi.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Samalla valiokunta edellä olevaan viitaten ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 349—353 ja 355 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Lisäksi valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 1378, 1396, 1442, 1523, 1544, 1586 ja 1673 hylättäisiin.

Lopuksi valiokunta vielä ehdottaa,

että toivomusaloite n:o 1504 katsottaisiin rauenneeksi.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Aro, Juvela, Ensio Laine, Lankinen, H. Linna, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsenet Pursiainen, Stenbäck ja Tiilikainen.

Vastalauseita.

I.

Valiokunnan enemmistö on yhtynyt hallituksen esitykseen siinä, että sotilasvammalain muuttaminen ja siihen liittyvät neljä muuta lakia tulisivat voimaan vasta 1 päivänä lokakuuta 1971. Sotilasvammakorvauksia on nostettu viimeksi vuonna 1960. Vuonna 1966 suoritetussa tutkimuksessa todettiin, että ne olivat jo siihen mennessä jääneet jälkeen noin 15 prosenttia. Tällä hetkellä jälkeenjääneisyys arvioidaan jo lähes 20 prosentiksi. Jos ehdotetut korotukset toteutettaisiin vasta 1 päivänä lokakuuta 1971, olisi jälkeenjääneisyys siihen mennessä kasvanut arviolta jo noin 25 prosenttiin.

Edellä mainitut selvät tilastoihin ja laskelmiin perustuvat tiedot osoittavat, että korotukset olisi toteutettava mahdollisimman pikaisesti. Vaikeudet sotavammaisten ja sotavankeudessa olleiden keskuudessa ovat nyt jo liian suuret.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten voimaantulopäivä olisi 1 päivä heinäkuuta 1971.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Sirkka Lankinen. **Pertti Salolainen.**

II.

Sotilasvammalain sekä sotilasvammakorvausten tarkistuksesta on annettu hallituksen esitys n:o 159 Eduskunnalle. Esitys perustuu pääasiallisesti eläkejärjestelmäkomitean 4 osamietintöön 14 päivältä toukokuuta 1970. Hallituksen esitykseen sisältyy monia parannusehdotuksia. Itse sotilasvammalakiin esitetään parannuksia, jotka antavat oikeudenmukaisemman korvaus linjan ja näin useampi tarpeessa oleva invalidi pääsee korvausten piiriin. Hallituksen antamassa esityksessä esitetään korvausmäärien tarkistamista 15 %:lla jälkeenjääneisyyden poistamiseksi ja lainvoimaantulo säännös edellyttää toimeksipanoa 1 päivänä lokakuuta 1971. Tämän myöhäisen toimeenpanoajan huomioiden katsomme, että Hallituksen esittämä 15 %:n korotus jälkeenjääneisyyden poistamiseksi on riittämätön eikä se näin ollen poista jälkeenjääneisyyttä siten, kuin sotainvalidit toivovat.

Edellä sanotun perusteella esitämme,

että Eduskunta hyväksyisi sotilasvammakorvausten jälkeenjääneisyyden poistamiseksi korvausperusteita korotettavaksi 20 %:lla.

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 1970.

Arttur Niemelä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 148 hallituksen esityksen johdosta eräiksi sotilasvammalainsäädäntöä kiskeviksi muutoksiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä seuraavat lakialoitteet: ed. Laation ym. n:o 349, ed. Voutilaisen ym. n:o 350, ed. Koskisen ym. n:o 351, ed. E. Niemelän ym. n:o 352, ed. Rytkösen ym. n:o 353 ja ed. Salon ym. n:o 355, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 18 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotuksen muuttamattomina.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 349—353 ja 355 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen eräiksi sotilasvammalainsäädäntöä koskeviksi muutoksiksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 159 eräiksi sotilasvammalainsäädäntöä koskeviksi muutoksiksi, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 18 sekä Suuri valiokunta mietintönsä n:o 148, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

sotilasvammalain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/48) 22 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on 3 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (622/65), *muutetaan* 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä maaliskuuta 1967 annetussa laissa (122/67), 5 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1962 annetussa laissa (138/62) ja 2 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1953 annetussa laissa (289/53), 6 §:n 3 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 2 momentti, 9 §:n 1 ja 3 momentti, 10 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 3 momentti, 15 §:n 1 ja 4 momentti, 16 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §, 18 §:n 1 momentti, 19 §, 21 §:n 4 momentti ja 32 §:n 2 momentti, näistä 14 §:n 3 momentti ja 18 §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat 19 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (809/69) ja muut 3 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (622/65), sekä *lisätään* 42 §:ään uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 43 a § seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ruumiinvammaa tai sairautta, joka ilmeisesti liittyy 1 tai 2 momentin nojalla korvattavan vamman tai sairauden taikka sotavankeudessa vallinneiden erityisten olojen synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen, pidetään olosuhteiden mukaan joko kokonaan tai osaksi korvattavana.

5 §.

Omaisella tarkoitetaan tässä laissa:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3) seitsemäätoista vuotta vanhempia lapsia sekä mainittua ikää nuorempia lapsenlapsia ja sisaruksia samoin kuin isovanhempia, jos mainittujen henkilöiden työ- tai ansiokyky sekä varallisuus ovat niin vähäiset, että he elatukseensa nähden ovat huomattavasti riippuvaisia vahingoittuneesta tai sairastuneesta.

Lapsena pidetään myös ottolasta, aviopuolison lasta sekä sellaista avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, johon nähden vahingoittuneen tai sairastuneen elatusvelvollisuus on oikeuden päätöksellä tai sopimuksella vahvistettu. Vanhempana pidetään myös ottovanhempaa.

— — — — — — — — — — — — — — — —

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen mukaan kuin asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä erityisessä laitoksessa annettu huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata kuntouttaminen ja laitoshuolto myös milloin niiden tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

7 §.

Päivärahaa annetaan, jos vahingoittunut tai sairastunut on ollut kykenemätön hoitamaan tehtäviään tai tekemään työtään vähintään

kolmena peräkkäisenä päivänä 21 markkaa päivältä sellaisen työkyvyttömyyden alkamispäivästä siihen saakka, kunnes vamma tai sairaus on parantunut, kuitenkin enintään yhden vuoden ajalta vamman syntymisestä tai sairauden ilmaantumisesta lukien.

— — — — — — — — — — — — — —

8 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Elinkoron täysi määrä on 5 000 markkaa vuodessa. Sen vuoden alusta, jona vahingoittunut tai sairastunut täyttää viisikymmentäkuusi vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää kuusikymmentäviisi vuotta, elinkoron täysi määrä on kuitenkin 5 400 markkaa vuodessa. Elinkoron täydestä määrästä annetaan vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysasteen osoittama osa.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Päiväraha ja elinkorko maksetaan sille, jonka elätettävänä on hänen aviovaimonsa ja 5 §:ssä tarkoitettuja seitsemäätoista vuotta nuorempia lapsia, korotettuna 30 prosentilla päivärahasta tai elinkorosta ensimmäiseltä ja 20 prosentilla jokaiselta seuraavalta omaiselta.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos vahingoittuneen tai sairastuneen elätettävänä oleva lapsi seitsemäntoista vuotta täytettyään sitä ennen syntyneen ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia on kykenemätön itseään elättämään, voidaan hakemuksesta määrätä, että päiväraha tai elinkorko on maksettava 1 momentissa mainituin määrin korotettuna niin kauan kuin tämä tila kestää. Jos lapsi seitsemäntoista vuotta täytettyään opiskelun takia ei voi olla ansiotyössä eikä hän voi omilla tuloillaan opiskeluaan kustantaa, suoritetaan päiväraha tai elinkorko hakemuksesta 1 momentissa mainituin määrin korotettuna, kunnes lapsi täyttää kaksikymmentäneljä vuotta.

10 §.

Päivärahan ja elinkoron lisäysosana voidaan antaa

1) sille, joka ruumiinvamman tai sairauden johdosta on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen apua tai jonka vaikea vamma tai sairaus muutoin aiheuttaa hänelle poikkeuksellista haittaa, enintään 17 markkaa päivältä niin kauan kuin sanotut edellytykset ovat olemassa, ei kuitenkaan siltä ajalta, jona hänelle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa kahta kuukautta kauemmin;

2) sille, jonka tekojäsen tai muu apuneuvo taikka vamma tahi sairaus sinänsä aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista, enintään 540 markkaa vuodessa;

3) sille, jolla on moottorikäyttöinen invaliidipyörä tai sen sijasta muu moottorikäyttöinen ajoneuvo, käyttö- ja huoltokustannuksia varten 250 markkaa vuodessa;

4) sokealle, jolla on koulutettu opaskoira, 2 markkaa 70 penniä päivältä; sekä

5) sille, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia ja jonka toimeentulo oman taikka 9 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetun omaisen sairauden aiheuttamien, lääkärin määräämistä hoitotoimenpiteistä johtuneiden kustannusten takia tahi muusta erityisestä syystä on vaikeutunut, enintään 1 700 markkaa vuodessa.

— — — — — — — — — — — — — —

14 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Huoltoeläkkeen vuotuismäärä on:

1) leskelle 3 200 markkaa;

2) lapselle 1 800 markkaa ja täysorvolle sen lisäksi 1 800 markkaa;

3) vanhemmalle 1 800 markkaa; sekä

4) muulle omaiselle 800 markkaa.

Muussa kuin 1 momentissa mainitussa tapauksessa suoritetaan, milloin vahingoittuneella tai sairastuneella kuollessaan oli vähintään 30 prosentiksi arvioidun työkyvyttömyysasteen mukainen, ainakin yhdeksi vuodeksi vahvistettu elinkorko, hänen 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle omaiselleen huoltoeläkkeenä kolmeneljännestä sen 2 momentissa mainitusta vuotuismäärästä, jos työkyvyttömyysaste oli vähintään 60 prosenttia, puolet sen vuotuismäärästä, jos työkyvyttömyysaste oli pienempi kuin 60, mutta vähintään 50 prosenttia ja kolmannes sen vuotuismäärästä, jos työkyvyttömyysaste oli sitä pienempi. Jos kuoleman johdosta on suoritettava korvausta tapaturmavakuutuslain tai siinä säädettyjen perusteiden mukaisesti, suoritetaan tässä momentissa säädettyä huoltoeläkettä vain sikäli ja siltä osin, kuin se ylittää samalta ajalta tapaturmavakuutuslain mukaisesti määräytyvän korvauksen.

— — — — — — — — — — — — — —

15 §.

Milloin avioliitto on solmittu ruumiinvamman syntymisen tai sairauden ilmaantumisen jälkeen, ei leskellä ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, ellei avioliitosta ole syntynyt lasta tai ellei avioliitto ole kestänyt kolmea vuotta. Aviopuolison lapsella ei ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, ellei lapsi ole ollut ainakin kolmea vuotta ennen vahingoittuneen tai sairastuneen kuolemaa hänen elätettävänään. Myöskään ottolapsella, joka on lapseksi otettu ruumiinvamman syntymisen tai sairauden ilmaantumisen jälkeen, ei ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, ellei ottolapsisuhde ole kestänyt kolmea vuotta.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lapselle, lapsenlapselle ja sisarukselle huoltoeläkettä suoritetaan seitsemäntoista vuoden ikään saakka. Jos sellainen huoltoeläkkeen saaja tai lapsi, joka vahingoittuneen tai sairastuneen kuollessa oli täyttänyt seitsemäntoista vuotta, sitä ennen syntyneen ruumiillisen tai henkisen vajavuuden takia on kykenemätön itseään elättämään, voidaan hakemuksesta huoltoeläkettä suorittaa niin kauan kuin tämä tila kestää. Samoin suoritetaan huoltoeläkettä saaneelle lapselle, jos lapsi seitsemäntoista vuotta täytettyään opiskelun takia ei voi olla ansiotyössä eikä hän voi omilla tuloillaan opiskeluaan kustantaa, hakemuksesta huoltoeläkettä kunnes hän täyttää kaksikymmentäneljä vuotta. Huoltoeläkettä suoritetaan tässä säädetyin edellytyksin ja saman suuruisena myös vahingoittuneen tai sairastuneen lapselle, joka tämän kuollessa oli hänen elätettävänään ja oli täyttänyt seitsemäntoista vuotta.

16 §.

Leskelle, joka saa huoltoeläkettä, tai jolta huoltoeläke on 14 §:n 3 momentissa mainitun muun korvauksen vuoksi evätty, voidaan hakemuksesta myöntää määräaikainen lisähuoltoeläke, jos hänen toimeentulonsa omien tulojen turvin on ansiokyvyttömyyden, sairauden tai huoltoeläkettä saavien lastensa sairauden takia tai muusta erityisestä syystä vaikeutunut.

— — — — — — — — — — — — — — —

Lisähuoltoeläkkeen vuotuismäärä leskelle ja täysorvolle lapselle on enintään 3 700 markkaa sekä vanhemmalle enintään 2 000 markkaa.

17 §.

Milloin vamman tai sairauden seurauksena on ollut kuolema tai milloin vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste hänen kuollessaan oli vähintään 20 prosenttia, suoritetaan hautausapua 1 200 markkaa vainajan kuolinpesälle, jos sen varoista on suoritettu hautauskustannukset tai jos hautausta vainajan ruumiin katoamisen vuoksi ei ole voitu toimittaa. Muussa tapauksessa suoritetaan hautausapua sille, joka on pitänyt huolta hautaamisesta, siitä aiheutuneiden kustannusten määrä, ei kuitenkaan enempää kuin kuolinpesälle saadaan suorittaa.

18 §.

Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste 8 §:n säännösten mukaan on vahvistettu vähintään 20 prosentiksi, voidaan hakemuksesta antaa määräajaksi täydennyskorko. Täydennyskoron täysi määrä on, jos hakijan työkyvyttömyysaste on vahvistettu vähintään 30 prosentiksi, vahingoittuneen tai sairastuneen vakinaisen asuinpaikan kalleudesta riippuen 4 800, 4 100 tai 3 400 markkaa vuodessa sekä, jos työkyvyttömyysaste on vahvistettu pienemmäksi kuin 30 prosentiksi, vastaavasti 3 200, 2 750 tai 2 300 markkaa vuodessa. Paikkakuntien kalleusluokituksen määrää sosiaali- ja terveysministeriö.

— — — — — — — — — — — — — — —

19 §.

Ilman erityisiä syitä älköön 10 §:ssä tarkoitettua päivärahan tai elinkoron lisäysosaa, lukuun ottamatta avuttomuuden perusteella myönnettävää, annettako taannehtivasti pitemmältä ajalta kuin yhdeltä vuodelta eikä lisähuoltoeläkettä, täydennyskorkoa, vanhempien elättämisen perusteella 9 §:n 2 momentin mukaan tai sanotun pykälän 3 momentin mukaan suoritettavaa korotusta tai 15 §:n 4 momentin mukaan suoritettavaa huoltoeläkettä pitemmältä ajalta kuin kolmelta kuukaudelta ennen sitä päivää, jona hakemus on saapunut tapaturmavirastolle.

21 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Mitä 2 momentissa on korvauksen hakemisesta säädetty, olkoon noudatettavana myös sellaiseen korvauksen lajiin tai lisään nähden, joka on säädetty suoritettavaksi eri hakemuksesta. Vanhempain elättämisen perusteella 9 §:n 2 momentin mukaan ja sanotun pykälän 3 momentin mukaan suoritettavaa korotusta, 15 §:n 4 momentin mukaan suoritettavaa huoltoeläkettä sekä päivärahan tai elinkoron lisäysosaa,

lisähuoltoeläkettä ja täydennyskorkoa voidaan kuitenkin hakea määräajasta riippumatta, niin myös vanhemman huoltoeläkettä, jos kysymys siitä, oikeuttaako ruumiinvamma, sairaus, kuolema tai katoaminen tämän lain mukaiseen korvaukseen, on hänen, muun hakijan tai viranomaisen toimesta tullut määräajassa tapaturmavirastossa vireille eikä tätä oikeutta ole evätty.

32 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Näissä tapauksissa maksetaan kuitenkin vahingoittuneen tai sairastuneen 9 §:ssä tarkoitetuille omaisille päivärahan tai elinkoron siinä mainitut korotukset sekä viidennes päivärahan tai elinkoron määrästä.

42 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Aiheettomasti maksettu korvaus tai suoritus saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään vastaisista korvaussuorituksista. Kulloinkin suoritettavasta korvauserästä älköön kuitenkaan vähennettäkö ilman korvauksen saajan suostumusta enempää kuin kuudennes.

Aiheettomasti maksettu korvaussuoritus voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen korvauksen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tahi, jos takaisin periminen olisi muutoin ilmeisen kohtuutonta.

43 a §.

Tämän lain mukaisesti suoritettavien korvausten määrät tarkistetaan kalenterivuosittain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain soveltamista varten.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971. Lain 43 a §:ssä säädettyä korvausten tarkistamismenettelyä noudatetaan 1 päivästä tammikuuta 1972 soveltaen tällöin marraskuussa 1971 vahvistettavaa palkkaindeksiä. Lakia sovelletaan myös, jos ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneen vahingoittumisen tai sairastumisen johdosta on suoritettava sotilasvammalain mukaista korvausta.

Omaiselle, jonka huoltoeläke lain voimaan tullessa on tämän lain mukaista huoltoeläkettä pienempi, suoritetaan huoltoeläke ilman eri hakemusta lain voimaan tulosta tämän lain mukaisena.

Jos korvausvaatimus perustuu 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun sotavankeudessa vallinneiden erityisten olojen synnyttämään poikkeukselliseen alttiuteen tai taipumukseen liittyvään vammaan tai sairauteen, on, milloin vamma tai sairaus tahi kuolema on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, korvausta haettava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Muutoin on omaisella, jolla lain voimaan tullessa ei ole ollut oikeutta tässä laissa tarkoitettuun huoltoeläkkeeseen, oikeus hakea huoltoeläkettä määräajasta riippumatta ja otetaan hakemus tutkittavaksi aikaisempien päätösten estämättä. Huoltoeläke suoritetaan aikaisintaan sen kalenterivuosineljänneksen alusta lukien, jolloin hakemus on saapunut tapaturmavirastolle.

Korvauksen hakemisessa ja maksamisessa on sovellettava muutoin sotilasvammalain säännöksiä.

Laki

sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta 15 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain (390/56) 1 §:n 2 momenttiin uusi 13 kohta, 3 §:ään uusi 2 momentti ja 7 a §:ään uusi 2 momentti, mainitut 3 ja 7 a § sellaisina kuin ne ovat 22 päivänä huhtikuuta 1966 (249/66) annetussa laissa, seuraavasti:

1 §.

Edellä tarkoitetut lait ja valtioneuvoston päätökset ovat:

— — — — — — — — — — — — — —

13) 27 päivänä lokakuuta 1944 annettu laki kihlatun naisen oikeudesta sotatapaturmalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen (738/44).

3 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jos 1 momentissa tarkoitetun vahingoittuneen, sairastuneen tai kadonneena kuolleeksi julistetun leskellä uuden avioliiton solmimisen vuoksi ei ole oikeutta huoltoeläkkeeseen, voi tapaturmavirasto, milloin myöhemmin solmittu avioliitto on purkautunut ja purkautumisesta on kulunut vähintään kolme vuotta, hakemuksesta myöntää hänelle oikeuden sotilasvammalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen, mikäli hänen työ- ja ansiokykynsä sekä varallisuutensa ovat niin vähäiset, että hän on vailla kohtuullista elatusta.

7 a §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Mikäli ruumiinvamma tai sairaus 1 momentin mukaan olisi korvattava, mutta työkyvyttömyysasteen suuruutta ei ole ennen vahingoittuneen tai sairastuneen kuolemaa vahvistettu, tapaturmavirasto voi, milloin on kysymys oikeudesta sotilasvammalain 14 §:ssä tarkoitettuun työkyvyttömyysasteen perusteella määräytyvään huoltoeläkkeeseen, ottaa mainitun huoltoeläkeoikeuden perustetta koskevan asian käsiteltäväkseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971. Lain 1 §:n 2 momentin 13 kohdan, 3 §:n 2 momentin ja 7 a §:n 2 momentin nojalla myönnettävä huoltoeläke suoritetaan aikaisintaan sen kalenterivuosineljänneksen alusta lukien, jolloin hakemus on saapunut tapaturmavirastolle. Lain 3 §:n 2 momenttiin perustuva hakemus otetaan käsiteltäväksi aikaisempien päätösten estämättä.

Laki

sotilasvammalain mukaisen elinkoron uudelleen suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan sotilasvammalain mukaisen elinkoron uudelleen suorittamisesta eräissä tapauksissa 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lain (139/62) 2 § näin kuuluvaksi:

2 §.

Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, joka on vaihtanut elinkorkonsa sitä vastaavaksi pääomaksi ennen vuotta 1948, suoritetaan elinkorkoa tammikuun 1 päivästä 1961 lukien.

Muutoin alkaa elinkoron suorittaminen elinkoron vaihtoajan ja vahingoittuneen tai sairastuneen syntymävuoden mukaan seuraavassa taulukossa mainituista päivämääristä lukien:

Syntymävuosi	Elinkoron vaihtoaika v. 1948—1954	v. 1955—30. 4. 1960
1900 tai aikaisempi	1. 7. 1965	1. 7. 1968
1901—1905	1. 7. 1966	1. 7. 1969
1906—1910	1. 7. 1967	1. 7. 1971
1911—1915	1. 7. 1968	1. 7. 1972
1916—1920	1. 7. 1969	1. 7. 1973
1921—1925	1. 7. 1970	1. 7. 1974
1926—1930	1. 7. 1971	1. 7. 1975
1931 tai myöh. ...	1. 7. 1972	1. 7. 1976

Elinkoron vaihtoajalla tarkoitetaan sitä päivää, josta alkaen pääoma on tullut elinkoron sijaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971.

Laki

valtion eläkkeiden tarkistamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan valtion eläkkeiden tarkistamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1960 annetun lain (278/60) 1 §:n 9 kohta sellaisena kuin se on 12 päivänä marraskuuta 1965 annetussa laissa (596/65).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971.

Laki

sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta annettujen eräiden lakien kumoamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Täten kumotaan sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta 23 päivänä helmikuuta 1962 annettu laki (168/62) sekä eräiden sotilasvammalain mukaisten korvausten korottamisesta 28 päivänä kesäkuuta 1963 ja 18 päivänä joulukuuta 1964 annetut lait (353/63 ja 616/64).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1971.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1971 sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Vuoden 1968 alkupuoliskolta lähtien toteutetun vakauttamispolitiikan keskeisenä tavoitteena on ollut torjua hinta- ja kustannustason voimakkaan kohoamisen uhka. Tärkeätä osaa tässä politiikassa on näytellyt irtaantuminen taloudellista kehitystä vaarantavista tulo- ja hintasidonnaisuuksista työ- ja rahoitusmarkkinoilla. Tämän johdosta poistettiin taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetulla lailla eli niin kutsutulla vakauttamislailla (207/68) eräitä poikkeuksia lukuunottamatta sitoumuksissa, sopimuksissa ja muissa välipuheissa olleet elinkustannus-, tukkuhinta-, rakennuskustannus- tai muun niihin verrattavan indeksin muutoksiin perustuvat indeksiehdot siltä osin, kuin ne kohdistuivat sanotun lain voimaantulon jälkeiseen aikaan. Kysymyksessä oli lopullinen toimenpide, joten näissä vanhoissa sitoumuksissa, sopimuksissa ja muissa välipuheissa oleviin indeksiehtoihin ei ole voitu poistetulta osalta myöhemminkään vedota. Myös vakauttamislain voimaantulon jälkeen tehtyihin sitoumuksiin, sopimuksiin ja muihin välipuheisiin on indeksiehdon ottaminen ollut kielletty niin vakauttamislain kuin sen jälkeen vuoden 1970 alusta voimaan tulleen taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lainkin (754/69) aikana. Indeksiehdon käytön rajoittamisen ohella on vakauttamislailla ja taloudellisen kasvun turvaamislailla annettu eräitä muita vakaan taloudellisen kehityksen edellyttämiä säännöksiä hinta- ja kustannustason vakaana säilyttämiseksi.

Taloudellisen kasvun turvaamislain voimassaolo päättyy tämän vuoden lopussa. Koska myös sanotun ajankohdan jälkeen on välttämätöntä pitää huolta siitä, ettei indeksiehtojen laajalla käyttöön ottamisella eikä muutoinkaan päästä aiheuttamaan hintojen ja kustannusten yleistä nousua ja siten niiden tulosten menettämistä, joita maamme taloudessa on kuluneiden kahden vakauttamiskauden aikana saavutettu, hallitus katsoo, että vielä vuodeksi 1971 olisi annettava indeksiehdon käyttämisen rajoittamista tarkoittavia sekä hintavalvontavaltuudet sisältäviä säännöksiä.

Näistä syistä hallitus on valmistanut ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1971. Lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan elinkustannus-, tukkuhinta- tai rakennuskustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon ottaminen sitoumukseen, sopimukseen ja muuhun välipuheeseen olisi kielletty, mikäli siitä, mitä jäljempänä laissa säädetään, ei muuta johtuisi. Saman pykälän 2 momentin mukaan koskisi 1 momentissa säädetty indeksikielto myös sellaista muuta indeksiä tai tällaiseksi katsottavaa suhdelukua, joka osoittaa palkka-, ansio-, hinta- tai kustannustason muutoksia. Tällaisena indeksinä ei kuitenkaan pidettäisi sidonnaisuutta ulkomaan rahan kurssiin eikä sitä, että tarvikkeen hinta määräytyy sanotun tarvikkeen tai sen raaka-aineen määrättynä ajankohtana kotimaassa tai ulkomailla vallitsevan käyvän hinnan mukaan, eikä myöskään muuta niihin rinnastettavaa sopimusmääräystä. Lakiehdotuksen 1 §:n säännökset kielletyistä indeksiehdoista vastaavat niitä, jotka ovat taloudellisen kasvun turvaamislain 1 §:n 1 momentissa ja sanotun lain 1 §:n soveltamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (826/69) 1 §:ssä. Sidonnaisuus ulkomaan rahan kurssiin olisi katsottava sallituksi vain, jos tällaisen sidonnaisuuden tarkoituksena on sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen sisältyvän todellisen valuuttariskin siirtäminen toiselle osapuolelle.

Ehdotonta indeksiehtokieltoa ei voida jatkuvasti pitää voimassa varsinkaan eräiden pitkäaikaisten sopimusten osalta, koska tällainen kielto saattaa olennaisesti vaikeuttaa talouselämälle tärkeiden sopimusten tekemistä sekä johtaa kustannustason nousuun sopimusriskin kasvamisen huomioon ottamisen vuoksi. Näistä syistä tulisi indeksiehdon käyttäminen sallia eräissä lailla osoitettavissa tapauksissa.

Sopimuskauden poikkeuksellisen pituuden vuoksi tulisi elinkustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon olla välittömästi lain nojalla sallittua, edellyttäen että kysymys on uuden lain voimaantulon jälkeen tehdystä sopimuksesta, maanvuokralain (258/66) 2 luvussa tarkoitetussa tontinvuokrasopimuksessa, muussa maanvuokrasopimuksessa, joka on tehty määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista muulla kuin maanvuokralaissa säädetyllä perusteella, sekä huoneenvuokrasopimuksessa, joka on sovittu päättyväksi ilman irtisanomista aikaisintaan kymmenen vuoden kuluttua ja jossa ei ole sovittu oikeudesta irtisanoa sopimus päättymään ennen sanottua ajankohtaa. Samasta syystä tulisi tukkuhintaindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon olla sallittu sähköntoimitussopimuksessa, joka on tehty uuden lain voimaantulon jälkeen määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista. Viitenä ensimmäisenä vuotena sopimuksen tekemisestä saataisiin kuitenkin indeksin muutoksesta kulloinkin ottaa huomioon enintään puolet (2 §).

Muuten tulisi indeksiehdon käyttämisen pitkäaikaisissa sitoumuksissa, sopimuksissa tai muissa välipuheissa olla sallittua valtiovarainministeriön luvalla. Lakiehdotuksen 3 §:n säännösten mukaan ministeriö voisi päätöksellään sallia hyväksymänsä indeksiehdon ottamisen sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen, joka uuden lain voimaantulon jälkeen tehdään vähintään kymmeneksi vuodeksi ja jota ei voida irtisanoa päättymään sitä aikaisemmin. Tällöin kävisi mahdolliseksi ottaa indeksiehto muuhunkin kuin 2 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen, milloin tällainen sopimus on tehty vähintään kymmeneksi vuodeksi, kuten esimerkiksi kaukolämpöenergian myyntiä tai soran, kiven, turpeen ynnä muun sellaisen substanssihyödykkeen ottamista tarkoittavaan pitkäaikaiseen sopimukseen. Erittäin painavan syyn vaatiessa valtiovarainministeriö voisi kuitenkin lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin nojalla yksittäistapauksessa myöntää luvan, vaikka sopimuksen voimassaoloaika on kymentä vuotta lyhyempi.

Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan ei 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua lupaa voitaisi myöntää indeksiehdon käyttämiseen velkasuhteessa, joka perustuu velaksiantoon tai sopimuksesta johtuvan vastikkeen velaksi jättämiseen. — On syytä todeta, että lakiehdotuksen 4 §:ssä on velkasuhteesta käytetty toista ilmausta kuin vakauttamislain 4 §:n 1 momentissa ja taloudellisen kasvun turvaamislain 4 §:ssä. Asialliseen muutokseen ei tällä uudella, täsmennetyllä sanamuodolla kuitenkaan ole pyritty.

Lakiehdotuksen 1—4 § koskevat sitoumuksia, sopimuksia ja muita välipuheita, jotka tehdään uuden lain voimaantulon jälkeen. On mahdollista, että sopijapuolet haluavat saattaa indeksiehdon voimaan sopimussuhteessa, joka on syntynyt ennen sanottua ajankohtaa. Indeksiehdon käyttämistä koskevien lakiehdotukseen otettujen rajoitusten tulisi koskea myös tällaisia tapauksia. Sen vuoksi ehdotetaan 5 §:n 1 momentissa säädettäväksi, että mitä indeksiehdon ottamisesta tämän lain voimaantulon jälkeen tehtävään sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen on edellä säädetty, on vastaavasti sovellettava tällaisen ehdon ottamiseen sitoumukseen, sopimukseen taikka välipuheeseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Indeksiehtoa ei kuitenkaan voitaisi ottaa sitoumukseen, sopimukseen tai välipuheeseen, jonka voimassaolo päättyy ennen 1 päivää tammikuuta 1972.

Saman 5 §:n 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi taloudellisen kasvun turvaamislain 6 §:n 2 momenttia vastaava säännös. Sen mukaan valtioneuvosto voisi, mikäli se ilmeisen kohtuuttomuuden estämiseksi on välttämätöntä, antaa määräyksiä ennen vakauttamislain voimaantuloa indeksiehdoin tehtyjen urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien hintojen tarkistamisesta. Lisäksi ehdotetaan, että asetuksella säädettäisiin, minkä ajan kuluessa tällaista tarkistamista tarkoittava hakemus on viimeistään tehtävä.

Taloudellisen kasvun turvaamislain 3 §:n mukaan säädetään lailla eräiden ennen vakauttamislain voimaantuloa tai sen voimaantulon jälkeen tehtyjen tai ensiksi mainitun lain voimassaollessa tehtävien määrätynlaisten sopimusten tarkistamisesta. Tähän lakiesitykseen sisältyy lisäksi ehdotus laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä, jolla ensiksi mainitun lain 3 §:ssä olevan valtuuden voimassaoloaikaa pitennettäisiin. Hallituksen esitys laiksi, jota taloudellisen kasvun turvaamislaissa ja äsken mainitussa lakiehdotuksessa tarkoitetaan, annetaan eduskunnalle lähiaikoina.

Selvyyden vuoksi ehdotetaan viittaus sanottuun lakiin otettavaksi 5 §:n 3 momenttiin.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä on luettelo niistä sitoumuksista, sopimuksista ja muista välipuheista, joihin uuden lain 1—5 §:ää ei sovellettaisi. Rajoitukset liittyvät läheisesti taloudellisen kasvun turvaamislain 2 §:ssä olevaan säännökseen. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät siten eläkettä, hautausapua ja avioliittolain tai avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain mukaista elatusapua koskevat sitoumukset tai sopimukset, vakuutussopimukset, vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tappion varalta annettava valtion vientitakuu sekä sitoumukset, sopimukset ja muut välipuheet, jotka koskevat suomalaisten tavaroiden tai palvelusten myyntiä tai tarjontaa ulkomaille, Suomeen tarkoitettujen tuontitavaroiden tai palvelusten hankintaa ulkomailta taikka kansainvälisiä rahtimarkkinoita tai jotka muuten ovat kansainvälisluonteisia, vaikka sanottuihin sitoumuksiin, sopimuksiin ja muihin välipuheisiin muuten olisi sovellettava Suomen lakia. Lisäksi ehdotetaan lain soveltamisalan ulkopuolelle jätettäväksi vientikauppaan liittyvän luoton rahoittamista koskeva lainasopimus, silloin kun valtio osallistuu lainan myöntävän luottolaitoksen tällaisen toiminnan rahoitukseen.

Huoneenvuokralainsäädäntömme saattamiseksi pysyväisesti nykyistä tyydyttävämmälle kannalle on 13 päivänä marraskuuta 1970 annettu laki huoneenvuokralain muuttamisesta, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Uusi laki sisältää säännöksiä muun muassa asuinhuoneiston vuokralaisen irtisanomissuojasta, vuokraehtojen sovittelusta ja menettelystä silloin, kun vuokranantaja haluaa vuokrasuhteen aikana korottaa asuinhuoneiston vuokraa. Viimeksi mainitun kysymyksen osalta on omaksuttu se periaate, että vuokranantajalla on oikeus korottaa vuokraa, mutta että asiasta on ensin ilmoitettava vuokralaiselle. Vuokralainen, joka ei hyväksy vuokrankorotusta, voi saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi ja pyytää sitä vahvistamaan vuokran suuruus. Vuokralaisella on lisäksi uuden lain mukaan oikeus vuokrasuhteen aikana tuomioistuimessa vaatia asuinhuoneiston kohtuuttomaksi katsomansa vuokran alentamista.

Kun on ilmeistä, että vuodesta 1968 jatkunut huoneenvuokrien säännöstely on aiheuttanut jossain määrin painetta vuokratasoon, jonka paineen purkautuminen säännöstelyn päättyessä ehkä johtaisi hankaluuksiin ja edellä mainittujen huoneenvuokralain uusien säännösten johdosta tuomioistuimissa käsiteltäviin erimielisyyksiin, näyttää tarkoituksenmukaiselta, että säännöstelyä vielä jatketaan, varsinkin kun kysymys erityisten asunto-oikeuksien perustamisesta on vielä valmisteluasteella. Tätä varten esitetään lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäväksi, että valtioneuvosto voisi edelleen valvoa ja säännöstellä huoneenvuokria siinä laajuudessa, mikä on tarpeen, jotta vuokrat pysyvät kohtuullisina ja jotta vuokrataso ei aiheettomasti kohoa. Annettavien valtuuksien puitteissa tulisi valtioneuvosto edelleen, niin kuin tapahtui vuosina 1969 ja 1970, lieventämään säännöstelyä ja pyrkimään edellä selostetun vuokratasoon kohdistuvan paineen vähentämiseen.

Jotta jatkuvan noususuhdanteen aikana kansantaloutemme ei hinta- ja kustannustason liiallisen nousun vuoksi ajautuisi vaikeuksiin, on luotava riittävät edellytykset tämän tason vakaana säilyttämiselle. Ulkomaiden antama esimerkki ja kokemukset omasta maastamme osoittavat, että nykyaikaiseen markkinatalouteen perustuvassa talousjärjestelmässä valtiovalta jatkuvasti tarvitsee hintavalvontavaltuuksia. Lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan nämä valtuudet olisivat yhtä laajat kuin nykyisessä laissa. Hallituksen tarkoituksena ei ole käyttää valtuuksiaan laajemmalti kuin ehdottomasti vaaditaan, jotta tasaisen taloudellisen kasvun edellytykset voidaan turvata. Toisaalta hallituksen tarkistuksena on huolehtia siitä, että hintojen säännöstely toteutetaan tasapuolisuutta ja kohtuutta noudattaen.

Lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvostolla olisi valta, paitsi valvoa ja säännöstellä, myös määrätä säännösteltäviksi siinä tarkoitettuja hintoja. Tällä sanonnalla on yhdessä 11 §:ään sisältyvien säännösten kanssa haluttu selvästi ilmaista hintavalvontaan kuuluvien eriasteisten tehtävien jako toisaalta valtioneuvoston ja toisaalta toimeenpanevien viranomaisten kesken. Hintavalvonta on yläkäsite, joka tarkoittaa kaikkia siihen liittyviä ratkaisuja ja toimenpiteitä. Säännöstelemisellä tarkoitetaan taas pelkästään hintoihin välittömästi kohdistuvia toimenpiteitä, jotka tärkeimmiltä, nimittäin säännöstelyyn ryhtymistä, sen enimmäislaajuutta ja siinä noudatettavia perusteita koskevilta osiltaan edelleen jäisivät valtioneuvoston ratkaisuvaltaan. Hintojen vahvistaminen tulisi kuulumaan sille viranomaiselle, jonka valtioneuvosto määrää. Valtioneuvosto voisi kuiten-

kin aina pidättää itselleen vallan myös hinnan vahvistamiseen, kun se osoittautuu tarkoituksenmukaiseksi. Tällainen tehtävien jako on jo täysin vakiintunut ja vastaa käytännön vaatimuksia.

Eräillä aloilla on hintavalvonta osoittautunut vaikeaksi sen vuoksi, että säännöstelymääräyksiä on pyritty kiertämään muuttamalla tavaran laatua tai sen määrää. Tämän varalta on lakiehdotuksen 8 §:n 2 momenttiin otettu säännös, jonka mukaan valtioneuvostolla on valta antaa määräyksiä hyödykkeiden laadusta. Tämä valta olisi vain valtioneuvostolla, eikä sitä voitaisi siirtää toimeenpanevalle viranomaiselle. Sen käyttäminen tulisi ilmeisesti kysymykseen vain erityisen poikkeuksellisissa tapauksissa.

Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momenttiin sisältyy entisenlainen säännös mahdollisuudesta sallia tuoda maahan tavaroita tullitta tai tuontimaksutta taikka alennetuin tulli- tai tuontimaksuin. Kun eräät nykyiset valmisteverot ovat läheisesti kytketyt sanottuihin maksuihin ja kun hintapoliittisesti voi jossakin tilanteessa olla tarkoituksenmukaista tilapäisesti tarkistaa niin hyvin tulleja kuin vastaavia valmisteverojakin, on ehdotukseen otettu myös tätä tarkoittava säännös.

Saman pykälän 2 momentissa olevat säännökset suovat entiseen tapaan mahdollisuuden periä tai maksaa hinnaneroja silloin, kun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarvikkeen hinta olennaisesti kohoaa tai sitä valtiovallan välittömien toimenpiteiden johdosta alennetaan. Käytännössä säännöksen soveltaminen on osoittautunut merkityksettömäksi, koska kulutustavaroiden valmistevarastot ovat nykyään usein varsin vähäiset. Sen sijaan suurempi rahallinen arvo ja laajempi hintapoliittinen merkitys on vastaavilla valmistusainevarastoilla. Siksi on säännökseen lisätty valtuus myös valmistusaineiden hinnanerojen perimiseen tai maksamiseen. Koska kaikilla tärkeillä kulutustavaroilla ei ole varsinaisia vahvistettuja hintoja, ei lakiehdotukseen ole otettu mainintaa vahvistetuista hinnoista.

Lakiehdotuksen 11 §:n 1 momenttiin on otettu säännös, jonka mukaan valtioneuvosto voi määrätä viranomaisen valtioneuvoston päättämässä laajuudessa ja sen vahvistamien perusteiden mukaan säännöstelemään ehdotuksen 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hintoja sekä hoitamaan lain ja sen nojalla annettujen määräysten täytäntöönpanoa.

Pykälän 2 momentin säännös vastaa sekä vakuuttamislaissa että taloudellisen kasvun turvaamislaissa olleita säännöksiä sikäli, että valtioneuvosto voi ehdotuksen mukaan asettaa erityisen toimielimen käsittelemään ja valtioneuvoston tarpeelliseksi katsomassa laajuudessa myös ratkaisemaan muun muassa hintoja koskevia asioita. Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvosto päättäisi, minkälaajuinen tämän toimielimen ratkaisuvalta olisi. Tarkoituksena on, että toimielimessä olisivat toisaalta työntekijä-, toimihenkilö- ja virkamiesjärjestöjen sekä kuluttajapiirien ja toisaalta työnantajain, teollisuuden, kaupan ja maataloustuottajain järjestöt tasapuolisesti edustettuina. Toimielimen puheenjohtaja olisi puolueeton henkilö.

Voimassaolevien säännösten nojalla on viranomaisilla oikeus saada taloudellisen kasvun turvaamislaissa edellytettyä toimenpidettä tai lain nojalla annettujen määräysten toimeenpanoa ja valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Kun tällaisten tietojen saanti on hintojen ja huoneenvuokrien kehityksen seuraamisen tai niiden muodostukseen vaikuttavien tekijöiden selvittämisen kannalta tarpeellista, on esitykseen otettu vastaavanlainen, myös säännöstelyn ulkopuolella olevia hintoja ja huoneenvuokria koskeva valtuus. Muutoin ehdotus 3 momentin osalta vastaa voimassa olevia säännöksiä.

Lakiehdotuksen 12—16 §:ssä olevat säännökset ovat asiallisesti samansisältöiset kuin taloudellisen kasvun turvaamislain vastaavat säännökset.

Ehdotuksen 17 §:n mukaan laki esitetään olemaan voimassa vuoden 1971 loppuun.

Niin kuin edellä mainittiin, säädetään taloudellisen kasvun turvaamislain 3 §:n mukaan lailla eräiden ennen vakauttamislain voimaantuloa tai sen jälkeen tehtyjen tai taloudellisen kasvun turvaamislain voimassaollessa tehtävien määrätynlaisten sopimusten tarkistamisesta. Koska taloudellisen kasvun turvaamislain voimassaolo kuitenkin päättyy kuluvan vuoden lopussa, eikä varmuutta ole siitä, että jo ennen sanottua ajankohtaa voidaan antaa laki, jota taloudellisen kasvun turvaamislain 3 §:ssä tarkoitetaan, hallitus katsoo, että pitkäaikaisten sopimusten tarkistamisen turvaamiseksi tulisi erityiseen uuteen lakiin ottaa taloudellisen kasvun turvaamislain 3 §:n asiasisältöä vastaavat säännökset. Samaan uuteen lakiin tulisi myös ottaa säännös, jonka mukaan lailla voidaan säätää sellaisten, vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vuokramaksujen tarkistamisesta, joita on määrätty

joulukuun 31 päivän 1970 jälkeen päättyneissä järjestelytoimituksissa.

Ehdotus edellä tarkoitetuksi laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä sisältyy tähän hallituksen esitykseen. Myös tämä laki tulisi käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1971.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Elinkustannus-, tukkuhinta- tai rakennuskustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon ottaminen sitoumukseen, sopimukseen ja muuhun välipuheeseen on kielletty, mikäli siitä, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään, ei muuta johdu.

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös sellaista muuta indeksiä tai tällaiseksi katsottavaa suhdelukua, joka osoittaa palkka-, ansio-, hinta- tai kustannustason muutoksia. Tällaisena indeksinä ei kuitenkaan pidetä velvoitteen luonnetta vastaavaa sidonnaisuutta ulkomaan rahan kurssiin eikä sitä, että tarvikkeen hinta määräytyy sanotun tarvikkeen tai sen raaka-aineen määrättynä ajankohtana kotimaassa tai ulkomailla vallitsevan käyvän hinnan mukaan, eikä myöskään muuta niihin rinnastettavaa sopimusmääräystä.

2 §.

Elinkustannusindeksin muutoksiin perustuva indeksiehto on sallittu, edellyttäen että kysymys on tämän lain voimaantulon jälkeen tehdystä sopimuksesta, maanvuokralain (258/66) 2 luvussa tarkoitetussa tontinvuokrasopimuksessa, muussa maanvuokrasopimuksessa, joka on tehty määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista muulla kuin maanvuokralaissa säädetyllä perusteella, sekä huoneenvuokrasopimuksessa, joka on sovittu päättyväksi ilman irtisanomista aikaisintaan kymmenen vuoden kuluttua ja jossa ei ole sovittu oikeudesta irtisanoa sopimus päättymään ennen sanottua ajankohtaa.

Tukkuhintaindeksin muutoksiin perustuva indeksiehto on sallittu sähköntoimitussopimuksessa, joka on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa saadaan viitenä ensimmäisenä vuotena sopimuksen tekemisestä kuitenkin indeksin muutoksesta kulloinkin ottaa huomioon enintään puolet.

3 §.

Muissa kuin 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valtiovarainministeriö voi päätöksellään sallia hyväksymänsä indeksiehdon ottamisen määrätynlaatuisiin tämän lain voimaantulon jälkeen vähintään kymmeneksi vuodeksi tehtäviin sitoumuksiin, sopimuksiin tai muihin välipuheisiin, joita ei voida irtisanoa päättymään sitä aikaisemmin, ministeriön antamien ohjeiden mukaisesti.

Erittäin painavan syyn niin vaatiessa lupa voidaan yksittäistapauksessa kuitenkin myöntää, vaikka sopimuksen voimassaoloaika on kymmentä vuotta lyhyempi.

4 §.

Lupaa, jota 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetaan, ei voida myöntää indeksiehdon käyttämiseen velkasuhteessa, joka perustuu velaksiantoon tai sopimuksesta johtuvan vastikkeen velaksi jättämiseen.

5 §.

Mitä indeksiehdon ottamisesta tämän lain voimaantulon jälkeen tehtävään sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen on edellä säädetty, on vastaavasti sovellettava tällaisen ehdon ottamiseen sitoumukseen, sopimukseen taikka välipuheeseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Indeksiehtoa ei kuitenkaan voida ottaa sitoumukseen, sopi-

mukseen tai välipuheeseen, jonka voimassaolo päättyy ennen 1 päivää tammikuuta 1972.

Valtioneuvosto voi, mikäli se ilmeisen kohtuuttomuuden estämiseksi on välttämätöntä, antaa määräyksiä ennen taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetun lain (208/68) voimaantuloa indeksiehdoin tehtyjen urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien hintojen tarkistamisesta. Asetuksella säädetään, minkä ajan kuluessa tällaista tarkistamista tarkoittava hakemus on viimeistään tehtävä.

Eräiden ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen pitkäaikaisten sopimusten tarkistamisesta säädetään erikseen.

6 §.

Mitä edellä tässä laissa on säädetty, ei sovelleta:

1) eläkettä, hautausapua eikä avioliittolain tai avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain mukaista elatusapua koskevaan sitoumukseen tai sopimukseen;

2) vakuutussopimukseen;

3) vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tappion varalta annettavaan valtion vientitakuuseen;

4) vientikauppaan liittyvän luoton rahoittamista koskevaan lainasopimukseen, silloin kun valtio osallistuu lainan myöntävän luottolaitoksen tällaisen toiminnan rahoitukseen; sekä

5) sitoumuksiin, sopimuksiin eikä muihin välipuheisiin, jotka koskevat suomalaisten tavaroiden tai palvelusten myyntiä tai tarjontaa ulkomaille, Suomeen tarkoitettujen tuontitavaroiden tai palvelusten hankintaa ulkomailta taikka kansainvälisiä rahtimarkkinoita tai jotka muuten ovat kansainvälisluonteisia, vaikka sanottuihin sitoumuksiin, sopimuksiin ja muihin välipuheisiin muuten olisi sovellettava Suomen lakia.

7 §.

Valtioneuvostolla on valta valvoa ja säännöstellä huoneenvuokria siinä laajuudessa, mikä on tarpeen, jotta vuokrat pysyvät kohtuullisina ja jotta vuokrataso ei aiheettomasti kohoa.

Huoneenvuokralla tarkoitetaan tässä laissa huoneenvuokrasopimuksen perusteella maksettavaa vuokraa ja virkasuhdeasunnosta perittävää vastiketta.

8 §.

Valtioneuvostolla on valta, milloin se yleisten edellytysten luomiseksi taloudellisen kasvun turvaamiselle sekä hinta- ja kustannustason vakaana säilyttämiseksi on tarpeen, sopivin keinoin valvoa, säännöstellä ja määrätä säännösteltäväksi hyödykkeiden hintoja.

Valtioneuvostolla on myös valta antaa määräyksiä hyödykkeiden laadusta, sikäli kuin se on välttämätöntä hintoja säännösteltäessä.

9 §.

Valtioneuvosto voi määrätä, että tiettyjä tarvikkeita, milloin se 8 §:n 1 momentissa mainituista syistä on tarpeen, saa rajoituksitta tai tarpeellisiksi katsotuin rajoituksin tullitta tai tuontimaksutta taikka alennetuin tulli- ja tuontimaksuin tuoda maahan, sekä poistaa kotimaisesta tarvikkeesta suoritettavan valmisteveron tai alentaa sitä.

Milloin on odotettavissa, että 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarvikkeen hinta olennaisesti kohoaa lainsäädännön taikka valtioneuvoston tai muun valtionelimen päätöksen tai hintatasoon välittömästi vaikuttavan toimenpiteen johdosta, valtioneuvostolla on valta määrätä, että varastossa olevasta tai kaupan pidettävästä tarvikkeesta tai sen valmistusaineesta on uuden ja entisen hinnan välinen ero tai jokin osa siitä suoritettava valtiolle. Milloin tällaisen tarvikkeen hintaa samanlaisesta syystä alennetaan, valtioneuvosto voi vastaavasti määrätä hinnaneron tai jonkin osan siitä maksettavaksi asianomaiselle elinkeinonharjoittajalle.

10 §.

Tarvikkeella tarkoitetaan tässä laissa kaikenlaista irtainta omaisuutta paitsi rahaa ja muita maksuvälineitä, arvopapereita ja saamisoikeuksia ja -todisteita.

Hyödykkeen hinnalla tarkoitetaan tarvikkeen hintaa sekä henkilön ja tavaran kuljetuksesta, toisen kiinteistön, laitoksen, tarvikkeen tai muun omaisuuden käyttämisestä, sähkön, muun voiman, lämmön, kaasun tai veden luovuttamisesta, toisen hyväksi tulleesta palveluksesta sekä muista eduista ja työsuorituksista maksettavaa korvausta, mikäli kysymys ei ole huoneenvuokrasta tai virkasuhdeasunnon vastikkeesta eikä julkisoikeudellisen palvelusuhteen tai työsopimuslain alaisen työsopimussuhteen perusteella suoritettavasta palkasta.

11 §.

Valtioneuvosto voi päättämässään laajuudessa ja vahvistamiensa perusteiden mukaan määrätä viranomaisen säännöstelemään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hintoja sekä hoitamaan tämän

lain ja sen nojalla annettujen määräysten täytäntöönpanoa.

Valtioneuvosto voi asettaa erityisen toimielimen valtioneuvoston tarpeelliseksi katsomassa laajuudessa käsittelemään ja ratkaisemaan tässä laissa tarkoitettuja huoneenvuokria ja hintoja koskevia asioita.

Valtioneuvosto voi antaa määräyksiä tarkastusten toimittamisesta, tarvikkeiden ja valmistusaineiden inventoinnista sekä yhdyskuntien, yhteisöjen ja yksityisten velvollisuudesta antaa tietoja, milloin se on tarpeen tässä laissa edellytettyä toimenpidettä, tämän lain nojalla annettujen määräysten toimeenpanoa ja valvontaa taikka hintojen ja huoneenvuokrien tai niihin vaikuttavien tekijöiden selvittämistä varten.

12 §.

Valtioneuvosto voi antaa säännöksiä menettelystä ja muutoksenhakuoikeudesta tämän lain ja sen nojalla annettujen tai voimassa olevien määräysten täytäntöönpanossa.

13 §.

Tämän lain nojalla annettavilla määräyksillä ei saa rajoittaa Suomen kansalaiselle kuuluvaa oikeutta luvallisen elinkeinon harjoittamiseen, vaan on siitä voimassa, mitä erikseen on säädetty.

14 §.

Sitoumukseen tai sopimukseen sisältyvä ehto tahi erityinen välipuhe, joka on tämän lain tai sen nojalla annettujen ja voimassa olevien määräysten vastainen, sekä sellainen sitoumus, sopimus tai muu välipuhe, jonka tarkoituksena on edellä mainittujen säännösten tai määräysten kiertäminen, on mitätön.

15 §.

Kun tämän lain nojalla on julkaistu sellaisia säännöksiä, joiden antamiseen hallitusmuodon mukaan eduskunnan myötävaikutus on tarpeen, on niistä viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon heti tai, jollei eduskunta ole koolla, niin pian kuin se on kokoontunut, ja ne on kumottava, jos eduskunta niin päättää.

16 §.

Tämän lain 7 §:n 1 momentin, 8 §:n, 9 §:n 2 momentin, 11 §:n 3 momentin ja 12 §:n nojalla annettujen samoin kuin 17 §:n 2 momentin nojalla voimassa olevien säännöksien tai määräyksien rikkomisesta on rangaistus- ja muut seuraamukset tuomittava eräitä valtuuslakeja vastaan tehtyjen rikosten rankaisemisesta 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun lain (305/58) mukaan. Muutoinkin on mainittua lakia sovellettava edellä mainituissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitettuihin asioihin.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja on voimassa vuoden 1971 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut tai voimassa olevat määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Jo ennen lain voimaantuloa voidaan kuitenkin ryhtyä valmisteleviin toimenpiteisiin sen täytäntöön panemiseksi.

Hintavalvonnasta ja vuokrien valvonnasta aikaisemmin annetut päätökset ja määräykset, joiden antamiseen tämän lain nojalla on valtuudet, jäävät voimaan, kunnes niistä asianmukaisessa järjestyksessä toisin määrätään.

Laki

eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Lailla voidaan säätää sellaisten ennen taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetun lain (207/68) voimaantuloa tehtyjen sopimusten tarkistamisesta, joihin on sisältynyt sanotun lain 1 §:ssä tarkoitettu indeksiehto ja joita ei voida irtisanoa päättymään vuoden 1970 loppuun mennessä.

Lailla säädetään sellaisten 1 momentissa tarkoitetun lain tai taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) voimassa ollessa tehtyjen maanvuokrasopimusten

tarkistamisesta, joissa vuokra-aika on sovittu kahdeksikymmeneksiviideksi vuodeksi tai sitä pitemmäksi ajaksi ja joita ei voida irtisanoa muulla kuin maanvuokralaissa (258/66) säädetyllä perusteella.

2 §.

Mitä 1 §:ssä on säädetty, sovelletaan myös vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/62) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vuokrasuhteisiin.

3 §.

Lailla voidaan säätää myös taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain voimassa ollessa tehtyjen määrätynlaisten muidenkin kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten tarkistamisesta samoin kuin suoritettavasta tarkistuksesta, milloin taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetulla lailla on kumottu säädöksessä tai viranomaisen päätöksessä oleva indeksisidonnaisuuden noudattamista koskeva säännös tai määräys.

4 §.

Lailla voidaan niin ikään säätää sellaisten, vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vuokramaksujen tarkistamisesta, joita on määrätty joulukuun 31 päivän 1970 jälkeen päättyneissä järjestelytoimituksissa.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Pääministeri *Ahti Karjalainen*

Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1971 sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä sisältävän Hallituksen esityksen peruuttamisesta.

Eduskunnalle 20 päivänä marraskuuta 1970 annettu Hallituksen esitys n:o 160 laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1971 sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä peruutetaan täten.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Pääministeri *Ahti Karjalainen*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain eläkkeiden sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä.

Hallituksen esityksen Eduskunnalle valtion eläkelainsäädännön uudistamisesta ja eräiden siihen liittyvien lakien säätämisestä ja muuttamisesta (Esitys n:o 200/1965 vp.) perusteluissa on lausuttu, että valtion eläkelain taannehtivaa soveltamista koskevista säännöksistä huolimatta saattaa käytännössä esiintyä tapausryhmiä, joissa jo eläkkeellä olevat henkilöt jäävät eläketurvansa osalta niin paljon heikompaan asemaan lain soveltamispiiriin kuuluviin henkilöihin verrattuna, että tätä ei voida pitää kohtuullisena eikä oikeudenmukaisena. Hallituksen esitystä käsitellessään myös Eduskunta on kiinnittänyt asiaan huomiota ja edellytti, että hallitus selvityttää asian ja ryhtyy asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Eläkkeellä olevien valtion virkamiesten ja työntekijäin eläkkeet, joiden perusteena oleva eläketapahtuma on sattunut ennen 1 päivää heinäkuuta 1962, on tarkistettu ottaen huomioon edellä mainitut lausumat eräiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetulla lailla (457/69).

Valtio maksaa ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 sattuneen eläketapahtuman perusteella eläkkeitä myös kansakoululaitoksen viranhaltijoille, kaupungin- ja kunnanlääkäreille, kunnallisille terveyssisarille ja kunnan kätilöille samojen perusteiden mukaan kuin omille virkamiehilleen. Tämän vuoksi hallituksen mielestä on kohtuullista ja oikeudenmukaista tarkistaa myös mainituille henkilöryhmille valtion varoista suoritettavat vakinaiset eläkkeet, jotka on myönnetty tai myönnetään ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 sattuneen eläketapahtuman perusteella, niissä tapauksissa, joissa eläke, jos se olisi myönnetty valtion uuden eläketurvajärjestelmän mukaan, olisi muodostunut huomattavasti suuremmaksi kuin se nyt on.

Olennaisin ja edellä tarkoitettujen henkilöryhmien kohdalla huomattavimmin eläkkeen suuruuteen vaikuttava eroavuus valtion vanhan ja uuden eläketurvajärjestelmän välillä on työkyvyttömyyden perusteella myönnettävissä eläkkeissä. Eläke, joka vanhassa eläketurvajärjestelmässä on myönnetty työkyvyttömyyden perusteella, on laskettu ottamalla huomioon vain se aika, jonka asianomainen on ollut palveluksessa ja joka saadaan lukea hänen eläkevuosikseen. Kun uudessa eläketurvajärjestelmässä työkyvyttömyyseläkettä myönnettäessä otetaan yleensä huomioon myös aika työkyvyttömyyden alkamisesta eläkeiän saavuttamiseen, työkyvyttömyyseläke useimmissa tapauksissa muodostuu täysimääräisen vanhuuseläkkeen suuruiseksi. Tästä johtuen vanhassa eläketurvajärjestelmässä työkyvyttömyyden perusteella myönnetty eläke saattaa olla vain 1/3 siitä, mitä se voisi olla uudessa eläketurvajärjestelmässä. Tämän vuoksi ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 sattuneen sairaustapauksen johdosta osaeläkkeinä kansakoululaitoksen viranhaltijoille, kaupungin- ja kunnanlääkäreille, kunnallisille terveyssisarille ja kunnan kätilöille myönnetyt ja myönnettävät eläkkeet ehdotetaan tarkistettaviksi viran puolesta valtion eläkelaissa omaksutun periaatteen mukaisesti eli laskemalla eläkeajaksi eläkepäätöksessä huomioon otetun ajan lisäksi palveluksesta eroamisen ja virkaa varten säädetyn eläkeiän saavuttamisen välinen aika. Mainittujen eläkkeiden tarkistaminen aiheuttaisi noin 700 000 markan vuotuiset lisäkustannukset.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain eläkkeiden sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansakoululaitoksen viranhaltijain, kaupungin- ja kunnanlääkärien, kunnallisten terveyssisarten ja kunnan kätilöiden valtion varoista suoritettavat vakinaiset eläkkeet, jotka on myönnetty ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 sattuneen eläketapahtuman johdosta, järjestetään 1 päivästä tammikuuta 1971 seuraavalla tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun eläkkeen määrää, sellaisena kuin se maksetaan tämän lain tullessa voimaan, sanotaan tässä laissa vanhaksi peruseläkkeeksi ja tämän lain mukaan järjestettyä eläkettä uudeksi peruseläkkeeksi.

2 §.

Jos vanha peruseläke on myönnetty osaeläkkeenä eläkkeensaajan käytyä ruumiinvian tai vähentyneiden ruumiin- tai sielunvoimien vuoksi pysyväisesti kykenemättömäksi virkaansa, uusi peruseläke määrätään laskemalla eläkevuosiksi eläkepäätöksessä huomioon otetun ajan lisäksi virkasuhteen päättymisen ja virkaa varten säädetyn eläkeiän saavuttamisen välinen aika. Uusi peruseläke ei saa kuitenkaan ylittää täyden eläkkeen määrää.

Jos virkaa varten ei ole säädetty erityistä eläkeikää, eläkeikänä pidetään 63 vuotta tai jos virkaa varten on säädetty 63 vuotta alempi eroamisikä, tätä eroamisikää.

3 §.

Uudesta peruseläkkeestä on muutoin voimassa, mitä vanhasta peruseläkkeestä on säädetty.

4 §.

Valtiokonttori huolehtii tämän lain mukaisten eläkkeiden järjestelystä.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Valto Käkelä*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 19 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain eläkkeiden sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivänä joulukuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 161. Valiokunnassa ovat esityksen johdosta olleet kuultavina hallitussihteeri Lasse Sinivirta valtiovarainministeriöstä sekä Suomen Opettajain Liiton lakimies, oik.tiet.kand. Kari Arkiomaa. Käsiteltyään asian valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Eläkkeellä olevien valtion virkamiesten ja työntekijäin eläkkeitä, joiden kohdalla eläketapahtuma on sattunut ennen 1 päivää heinäkuuta 1962, on katsottu kohtuulliseksi tarkistaa, koska vanhan eläkejärjestelmän perusteella maksettava eläke on jäänyt eräissä tapauksissa huomattavasti pienemmäksi valtion eläkelain mukaiseen eläketurvaan nähden. Sanottua vanhan ja uuden eläkejärjestelmän mukaista eroa on pyritty tasoittamaan eräiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetulla lailla (457/69).

Edellä mainitun järjestelyn ulkopuolelle jäi tässä vaiheessa ryhmä henkilöitä, jotka eivät ole välittömästi valtion palveluksessa, mutta joiden eläkkeet maksetaan valtion varoista. Käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen tarkoituksena on tämän vuoksi tarkistaa kansakoululaitoksen viranhaltijain, kaupungin- ja kunnanlääkärien, kunnallisten terveyssisarten ja kunnan kätilöiden valtion varoista suoritettavat vakinaiset eläkkeet, jotka on myönnetty ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 sattuneen eläketapahtuman johdosta, vastaavasti samojen periaatteiden mukaan kuin valtion virkamiesten eläkkeet. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 sattuneen sairaustapauksen johdosta osaeläkkeinä yllä sanottuihin henkilöryhmiin kuuluville myönnetyt ja myönnettävät eläkkeet tarkistetaan viran puolesta laskemalla eläkeajaksi valtion eläkelaissa omaksutun periaatteen mukaisesti eläkepäätöksessä huomioon otetun ajan lisäksi palveluksesta eroamisen ja virkaa varten säädetyn eläkeiän saavuttamisen välinen aika.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja on tämän vuoksi päättänyt asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Granvik, Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, Lankinen, Luja, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo ja Salo sekä varajäsenet Kaipainen, Stenbäck ja Tiilikainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 154 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain eläkkeiden sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 19 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain eläkkeiden sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 161 laiksi kansakoululaitoksen viranhaltijain eläkkeiden sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä, ja Eduskunta, jolle Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 19 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 154, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kansakoululaitoksen viranhaltijain eläkkeiden sekä eräiden muiden valtion varoista suoritettavien eläkkeiden järjestelystä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kansakoululaitoksen viranhaltijain, kaupungin- ja kunnanlääkärien, kunnallisten terveyssisarten ja kunnan kätilöiden valtion varoista suoritettavat vakinaiset eläkkeet, jotka on myönnetty ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 sattuneen eläketapahtuman johdosta, järjestetään 1 päivästä tammikuuta 1971 seuraavalla tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun eläkkeen määrää, sellaisena kuin se maksetaan tämän lain tullessa voimaan, sanotaan tässä laissa vanhaksi peruseläkkeeksi ja tämän lain mukaan järjestettyä eläkettä uudeksi peruseläkkeeksi.

2 §.

Jos vanha peruseläke on myönnetty osaeläkkeenä eläkkeensaajan käytyä ruumiinvian tai vähentyneiden ruumiin- tai sielunvoimien vuoksi pysyväisesti kykenemättömäksi virkaansa, uusi peruseläke määrätään laskemalla eläkevuosiksi eläkepäätöksessä huomioon otetun ajan lisäksi virkasuhteen päättymisen ja virkaa varten säädetyn eläkeiän saavuttamisen välinen aika. Uusi peruseläke ei saa kuitenkaan ylittää täyden eläkkeen määrää.

Jos virkaa varten ei ole säädetty erityistä eläkeikää, eläkeikänä pidetään 63 vuotta tai jos virkaa varten on säädetty 63 vuotta alempi eroamisikä, tätä eroamisikää.

3 §.

Uudesta peruseläkkeestä on muutoin voimassa, mitä vanhasta peruseläkkeestä on säädetty.

4 §.

Valtiokonttori huolehtii tämän lain mukaisten eläkkeiden järjestelystä.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista 19 päivänä tammikuuta 1962 annetun lain (62/62) 9 §:n 3 momentin mukaan suoritetaan rehtorina tai johtajana toimivalle opettajalle tästä tehtävästä palkkio, joka, sen mukaan kuin maataloushallitus määrää, vastaa hänen opettajan virkansa palkkauksen ja sitä vähintään yhtä ja enintään kolmea palkkausluokkaa ylempään palkkausluokkaan kuuluvan viran palkkauksen erotusta. Eräiden valtion oppilaitosten rehtorien ja johtajien palkkioiden vahvistamisesta 22 päivänä heinäkuuta 1970 annetulla valtioneuvoston päätöksellä (523/70) on rehtorin ja johtajan tehtävistä suoritettavat lisäpalkkiot vahvistettu valtion kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitosten osalta 1 päivästä elokuuta 1970 lukien ja valtion maatalousoppilaitosten osalta 1 päivästä syyskuuta 1970 lukien markkamääräisinä. Tämän vuoksi olisi edellä mainittu lainkohta muutettava siten, että kysymyksessä olevaa lisäpalkkiota suoritetaan valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista 19 päivänä tammikuuta 1962 annetun lain (62/62) 9 §:n 3 momentti näin kuuluvaksi:

9 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Rehtorin tai johtajan tehtäviä hoitavalle opettajalle suoritetaan lisäpalkkiota valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaan.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä elokuuta 1970 lukien.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 30 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 3 päivältä kuluvaa joulukuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 162. Kuultuaan asiantuntijoina hallitussihteeri Pauli Nummelaa maatalousministeriöstä ja maatalousneuvos Matti Laamasta maatalushallituksesta valiokunta esittää seuraavaa.

Valiokunta pitää esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisena ja siihen sisältyviä säännöksiä tarkoituksenmukaisina. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole esityksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on asettunut puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, varapuheenjohtaja Nevalainen, jäsenet Antila, Järvenpää, Mustonen, Puhakka, Raatikainen, Vartia, H. Westerlund ja Vilmi sekä varajäsenet L. Linna ja Tähkämaa.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 146 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 30 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 162 laiksi maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 30 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 146, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maatalous-, kotitalous- ja kotiteollisuusoppilaitoksista 19 päivänä tammikuuta 1962 annetun lain (62/62) 9 §:n 3 momentti näin kuuluvaksi:

9 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Rehtorin tai johtajan tehtäviä hoitavalle opettajalle suoritetaan lisäpalkkiota valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaan.

Tätä lakia sovelletaan 1 päivästä elokuuta 1970 lukien.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle kasvatusneuvolalaiksi.

Kasvatusneuvolatyö on toimintaa, jonka tarkoituksena on neuvoin ja ohjein auttaa huoltajia, opettajia ja viranomaisia lasten ja nuorten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä, tutkia ja hoitaa lasten ja nuorten kasvatukseen ja kehitykseen liittyviä käyttäytymisongelmia ja psyykkisiä häiriötiloja lääketieteellisin, psykologisin ja sosiaalisin keinoin sekä muutoinkin antaa asiantuntija-apua alan kysymyksissä.

Kasvatusneuvolatoimintaa on lastensuojelua palvelevana työmuotona harjoitettu maassamme eräiden kuntien ja yleishyödyllisten järjestöjen toimesta jo 1920-luvun puolivälistä alkaen. Kasvatusneuvolain työtä ja asemaa ei kuitenkaan toistaiseksi ole lailla järjestetty. Tätä toimintaa ryhdyttiin valtion taholta taloudellisestikin tukemaan vasta vuonna 1950, jolloin annettiin valtioneuvoston päätös kasvatusneuvoloille myönnettävästä valtionavusta. Lokakuun 10 päivänä 1957 annettiin asiasta uusi päätös (336/57), joka on edelleen voimassa. Sen mukaan kunnalliselle ja yksityiselle kasvatusneuvolalle voidaan valtion tulo- ja menoarvion puitteissa myöntää valtionapua enintään puolet kasvatusneuvolan kohtuullisista toimintamenoista. Tulo- ja menoarviossa vuosittain tarkoitukseen varattu määräraha on kuitenkin riittänyt vain 6—8 %:n suuruiseen valtionapuun. Valtionavun vähäisyys on johtanut siihen, että uusia kasvatusneuvoloita ei ole perustettu lähimainkaan lastensuojelun tarvetta vastaavasti ja että eräät niistä ovat lopettaneet toimintansa tai siirtyneet mielisairaanhoitopiirien huoltotoimistoihin, jolloin ne ovat saaneet valtionapua 50 % menoistaan. Tällaista kehitystä ei voida pitää toivottavana eikä tarkoituksenmukaisena.

Kasvatusneuvolatoiminnalla on nykyisin tärkeä tehtävä maamme lastensuojelu- ja nuorisotyössä. Kasvatusneuvolan tehtäviin kuuluu tutkimuksen ohella lasta ja nuorta tukeva hoito, sosiaaliset järjestelyt asiakkaana olevan lapsen tai nuoren hyväksi sekä vanhempien opastaminen ja erilaisten kasvatuksellisten herätteiden antaminen. Neuvolatoiminnalla pyritään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa puuttumaan sellaisiin kasvatuksellisiin vaikeuksiin, jotka myöhemmin saattaisivat aiheuttaa ankarampien lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta.

Kasvatusneuvoloita on nykyisin toiminnassa 32, jotka kaikki ovat kunnallisia.

Kasvatusneuvolatoiminnan kasvavaan merkitykseen yhteiskunnassamme on kiinnitetty yhä suurempaa huomiota. Niinpä eduskunta vuoden 1957 valtiopäivillä esitti hallitukselle toivomuksen, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin kasvatusneuvoloiden työn tukemiseksi silloista tehokkaammin. Valtioneuvosto puolestaan asetti vuonna 1962 komitean laatimaan kokonaissuunnitelman kasvatusneuvolatoiminnan kehittämistä varten. Tammikuussa 1967 jättämässään mietinnössä kasvatusneuvolakomitea ehdotti lainsäädäntöä, jonka mukaan kuntainliittojen puitteissa olisi perustettava peruskasvatusneuvoloita niin, että jokaista 45 000 asukasta kohti tulisi yksi neuvola. Tämä merkitsisi noin 100 kasvatusneuvolan verkostoa.

Hallitus pitää tärkeänä, että kasvatusneuvolatoiminnan ja siihen myönnettävän valtionavun perusteista säädetään lailla, jotta toiminta saadaan kehittymään tarkoituksenmukaisesti ja tarvetta vastaavasti.

Eduskunnalle nyt annettavan lakiehdotuksen 1 §:ssä on määritelty kasvatusneuvolan käsite ja tehtävät. Osa neuvoloista tulisi toimimaan samalla myös koulutusneuvoloina, joiden tehtäviin neuvolan säännönmukaisten tehtävien lisäksi kuuluisi myös kasvatusneuvolain työntekijöiden koulutus.

Lakiehdotuksessa on edellytetty, että kun kasvatusneuvolatoiminta lähinnä tulisi palvelemaan kunnallista lastensuojelutyötä, sen tulisi pääasiassa olla kunnallista toimintaa ja sen kehittämisen kuulua kuntien tehtäviin. Yksityistenkin neuvoloiden perustaminen olisi kuitenkin mahdollista, joskin valtion taloudellinen tuki on lakiehdotuksessa rajoitettu koskemaan vain kunnallisia neuvoloita.

Lakiehdotuksen yleiset säännökset, jotka sisältyvät 1—7 §:ään, tulisivat koskemaan kaikkia neuvoloita riippumatta siitä, saisivatko ne valtionapua vai ei. Niiden mukaan kasvatusneuvolalla tulisi olla sosiaalihallituksen vahvistama ohjesääntö. Jotta kasvatusneuvolassa voitaisiin tutkia ja hoitaa ne lääketieteelliset, psyykkiset ja sosiaaliset ongelmat, joita lasten ja nuorten kasvatuksessa esiintyy, neuvolan henkilökuntaan tulisi kuulua ainakin yksi lastenpsykiatri, yksi psykologi ja yksi sosiaalityöntekijä.

Kasvatusneuvolan palvelujen antamisesta päättäisi neuvolan johtaja tai muu toimihenkilö, jolle tehtävä on ohjesäännössä määrätty. Kunnan asukkaiden tulisi voida maksuttomasti käyttää kasvatusneuvolan palveluksia, jotta neuvolan apuun tarvittaessa todella turvauduttaisiin. Tämän vuoksi on lakiehdotuksen 5 §:ään sisällytetty säännös, jonka mukaan kunnallisen kasvatusneuvolan sitä ylläpitävässä kunnassa asuvalle yksityiselle henkilölle antamat palvelukset olisivat maksuttomia. Sen sijaan tällaisen neuvolan muulle asiakkaalle antamista palveluista samoin kuin yksityisen neuvolan palveluista perittäisiin maksu neuvolan ohjesäännössä määrättyjen perusteiden mukaan.

Kun kasvatusneuvolatoiminta läheisesti liittyy lastensuojelutyöhön ja kun siinä joudutaan puuttumaan monesti varsin arkaluonteisiin ihmissuhteisiin, on lakiehdotuksen 6 §:ään sisällytetty säännös, jonka mukaan kasvatusneuvolatoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaalihallitukselle. Jokaisen kasvatusneuvolan olisi sosiaalihallitukselle annettava tällaisen valvonnan toteuttamista varten tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Kasvatusneuvolatoiminnan aloittamisesta olisi viipymättä tehtävä ilmoitus sosiaalihallitukselle ja asianomaiselle sosiaalihuollon piiriviranomaiselle. Sosiaalihallitus voisi tarvittaessa kieltää neuvolan toiminnan, mikäli se olisi vastoin nyt annettavaa lakia tai sen nojalla annettuja säädöksiä tai jos neuvolan toiminnassa muutoin todetaan sellaisia epäkohtia, jotka tekevät toiminnan epätarkoituksenmukaiseksi.

Lakiehdotuksen 8—15 §:ään sisältyvät säännökset kasvatusneuvolatoiminnan valtionavusta. Niin kuin edellä on todettu, valtio tukisi taloudellisesti vain kunnallisia kasvatusneuvoloita. Näiden käyttökustannuksiin myönnettäisiin kultakin kalenterivuodelta valtionapu, joka riippuisi kuntien taloudellisesta kantokyvystä siten, että osuuden määrä vaihtelisi 80—35 %:iin kunnan osalle tulevista kustannuksista riippuen siitä, mihin kantokykyluokkaan asianomainen kunta kuuluu. Keskimääräiseksi valtionavun määräksi tulisi tällöin noin 50 %. Koulutusneuvolaksi hyväksytyn kasvatusneuvolan valtionapu määräytyisi muutoin edellä mainittujen perusteiden mukaan, paitsi että valtion apu olisi 10 prosenttiyksikköä suurempi, ei kuitenkaan enempää kuin 80 prosenttia.

Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan olisi valtionavun myöntämisen edellytyksenä, että sosiaali- ja terveysministeriö on valtionavun suorittamista koskevan yleisen suunnitelman puitteissa myöntänyt kasvatusneuvolalle perustamis- tai laajentamisluvan, että sosiaalihallitus on hyväksynyt neuvolan tarkoitukseensa sekä vahvistanut sille ohjesäännön, että neuvolalla on tarkoituksenmukaiset toimintatilat ja että neuvolassa on riittävä ja kelpoisuusehdot täyttävä henkilökunta. Valtionapua saavat kasvatusneuvolat tulisivat siten toimintaedellytyksiinsä nähden vielä tarkemman valvonnan alaisiksi kuin muut kasvatusneuvolat, mitä neuvolatoiminnan riittävän tason turvaamiseksi on pidettävä tarkoituksenmukaisena.

Valtionavun myöntämistä ja suorittamista koskevat säännökset on muutoin laadittu noudattaen kuntien valtionavustuskomitean II mietintöön (komiteanmietintö 1968: A 8) sisältyviä ehdotuksia.

Kasvatusneuvolatoiminnan edellä mainitun luonteen huomioon ottaen on lakiehdotuksen 16 §:ään katsottu tarpeelliseksi sisällyttää säännökset salassapitovelvollisuudesta.

Jotta kasvatusneuvola tarkoitetulla tavalla tulisi palvelemaan lastensuojelutyötä, on lakiehdotuksessa kasvatusneuvolalle asetettu velvollisuus tarpeen mukaan toimia yhteistyössä valtion ja kunnan asianomaisten viranomaisten, erityisesti sosiaalilautakuntien kanssa.

Lakiehdotuksesta valtiolle aiheutuvat kustannukset on vuodeksi 1971 arvioitu 2.6 milj. markaksi. Mikäli kasvatusneuvoloiden luku valtionavun vaikutuksesta lisääntyisi seuraavien viiden vuoden aikana esimerkiksi kolmella vuodessa, aiheutuisi tästä valtiolle vuosittain lisäkustannuksia 50 %:n mukaan noin 200 000 markkaa.

Edellä sanotun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Kasvatusneuvolalaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Kasvatusneuvolan tehtävänä on edistää lasten ja nuorten tervettä psyykkistä kehitystä ja tässä tarkoituksessa:

1) neuvoin ja ohjein auttaa huoltajia, opettajia ja viranomaisia lasten ja nuorten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä;

2) tutkia ja hoitaa lasten ja nuorten kasvatukseen ja kehitykseen liittyviä käyttäytymisongelmia ja psyykkisiä häiriötiloja lääketieteellisin, psykologisin ja sosiaalisin keinoin; sekä

3) muutoinkin antaa asiantuntija-apua alan kysymyksissä.

Kasvatusneuvola voi toimia myös koulutusneuvolana, jonka tehtäviin 1 momentissa mainitun lisäksi kuuluu kasvatusneuvolain työntekijäin koulutus.

2 §.

Kasvatusneuvolalla tulee olla sosiaalihallituksen vahvistama ohjesääntö.

3 §.

Kasvatusneuvolan henkilökuntaan tulee kuulua ainakin yksi lastenpsykiatri, yksi psykologi ja yksi sosiaalityöntekijä.

4 §.

Kasvatusneuvolan palvelujen antamisesta päättää neuvolan johtaja tai muu toimihenkilö, jolle tehtävä on ohjesäännössä määrätty.

5 §.

Kunnallisen kasvatusneuvolan sitä ylläpitävässä kunnassa asuvalle yksityiselle henkilölle antamat palvelut ovat maksuttomia. Tällaisen neuvolan muulle asiakkaalle antamista palveluista samoin kuin yksityisen kasvatusneuvolan palveluista peritään maksu ohjesäännössä määrättyjen perusteiden mukaan.

6 §.

Kasvatusneuvolatoiminnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaalihallitukselle.

Kasvatusneuvola on velvollinen sosiaalihallitukselle antamaan sen pyytämiä valvontaa varten tarpeellisia tietoja ja selvityksiä.

7 §.

Kasvatusneuvolan toiminnan aloittamisesta on viipymättä tehtävä ilmoitus sosiaalihallitukselle ja asianomaiselle sosiaalihuollon piiriviranomaiselle.

Sosiaalihallitus voi kieltää kasvatusneuvolan toiminnan, jos se on vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säädöksiä tai jos neuvolan toiminnassa muutoin todetaan sellaisia epäkohtia, jotka tekevät toiminnan epätarkoituksenmukaiseksi.

Valtionapu.

8 §.

Kunnallisen kasvatusneuvolan jäljempänä mainittuihin kustannuksiin suoritetaan kultakin kalenterivuodelta valtionapu, joka kunkin kunnan osalta määrätään kuntien taloudellisen kantokyvyn mukaan kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (665/67) tarkoitettujen kantokykyluokkien perusteella seuraavasti:

kunnan kantokykyluokka	valtionavun osuus kustannuksista
1.	80 %
2.	75 %
3.	70 %
4.	65 %
5.	60 %
6.	55 %
7.	50 %
8.	45 %
9.	40 %
10.	35 %

Sosiaalihallituksen koulutusneuvolaksi hyväksymän kasvatusneuvolan valtionapu määräytyy muutoin edellä mainittujen perusteiden mukaan, paitsi että valtionapu on 10 prosenttiyksikköä suurempi, ei kuitenkaan enempää kuin 80 prosenttia.

9 §.

Valtionavun myöntämisen edellytyksenä on:

1) että sosiaali- ja terveysministeriö on valtionavun suorittamista koskevan yleisen suunnitelman puitteissa myöntänyt kasvatusneuvolalle perustamis- tai laajentamisluvan;

2) että sosiaalihallitus on hyväksynyt kasvatusneuvolan tarkoitukseensa ja että neuvolalla on sosiaalihallituksen vahvistama ohjesääntö;

3) että neuvolalla on tarkoituksenmukaiset toimintatilat;

4) että neuvolassa on riittävä ja kelpoisuusehdot täyttävä henkilökunta, jollei sosiaalihallitus erityisestä syystä myönnä tästä poikkeusta; sekä

5) että neuvola täyttää muutkin sosiaalihallituksen sen tarkoituksenmukaiselle toiminnalle tarpeellisiksi katsomat edellytykset.

10 §.

Milloin useammat kunnat yhdessä ylläpitävät kasvatusneuvolaa, määrätään kunkin kunnan osalle tuleva valtionapu kunnassa asuvien asiakkaiden käyntikertojen suhteessa niistä kustannuksista, joista valtionapu lasketaan.

Sosiaalihallitus antaa tarkemmat määräykset käyntikertojen laskentaperusteista.

11 §.

Valtionapua suoritetaan sellaisiin sosiaalihallituksen hyväksymiin kustannuksiin, jotka aiheutuvat:

1) kiinteän ja irtaimen omaisuuden käytöstä ja kunnossapidosta;

2) kiinteiden laitteiden ja irtainten omaisuusesineiden sekä kulutustarvikkeiden hankkimisesta;

3) lämmöstä, valosta, voimasta, vedestä, pesusta, puhtaanapidosta ja muusta sellaisesta;

4) palkkioista, palkkauksista, eläkkeistä ja sosiaaliturvasta;

5) kuljetuksista ja matkoista;

6) vuokrista, joihin rinnastetaan vuokra-arvot, ja ulkopuolisista palveluksista suoritettavista korvauksista sekä vakuutuksista;

7) tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnasta; sekä

8) muista neuvolan toiminnalle tarpeellisiksi katsotuista menoista.

Arvonvähennyksiin ja lainoista aiheutuviin kustannuksiin ei suoriteta valtionapua.

12 §.

Edellä 11 §:ssä tarkoitettujen kustannusten vähennykseksi luetaan valtionapua määrättäessä korvaukset, jotka peritään palvelusten käyttämisestä, vuokrat tai vuokra-arvot muuhun käyttöön luovutetuista tiloista mukaan luettuina, korvaukset, jotka saadaan tapaturma- ja sairausvakuutuksen perusteella sekä muut tulot siitä toiminnasta, mistä kustannukset aiheutuvat.

Kustannusten vähennykseksi ei kuitenkaan lueta kunnilta palvelusten käyttämisestä perittäviä korvauksia tai maksuosuuksia eikä tuloja sellaisesta toiminnasta, minkä kustannuksiin valtionapua ei suoriteta.

Milloin 1 momentissa mainittuja maksuja tai korvauksia palvelujen käyttämisestä ei peritä tai ne peritään alhaisempina kuin vastaavat korvaukset yleensä valtiolle sekä kunnille ja kuntainliitoille peritään, ne otetaan huomioon viimeksi mainitun määräisinä.

13 §.

Valtiovarainministeriö vahvistaa ottaen huomioon valtion vastaavanlaatuisista tehtävistä suorittamat etuudet niiden palkka- ja eläke-etujen sekä matkakustannusten korvausten ja päivärahojen perusteet, joiden mukaan valtionapu näihin menoihin suoritetaan.

14 §.

Valtionavusta sosiaalihallitus maksaa ennakkona kultakin vuosineljännekseltä sen toisen kuukauden 10 päivään mennessä neljännen osan edelliseltä vuodelta lasketun tai arvioitavan valtionavun kokonaismäärästä ja loppuerän kultakin vuodelta jälkikäteen.

Milloin kustannusten on arvioitava muodostuvan yleisen kustannustason muuttumisen takia vähintään 5 prosenttia suuremmiksi tai pienemmiksi kuin edellisenä vuotena, ennakko korotetaan tai alennetaan muutosta vastaavasti.

Mitä 2 momentissa on säädetty, noudatetaan myös, milloin kustannusten on arvioitava toiminnan tehostumisen tai laajentumisen taikka supistumisen tai muun syyn johdosta muodostuvan vähintään 10 prosenttia suuremmiksi tai pienemmiksi kuin edellisenä vuotena.

Ennakko määrätään arvion mukaan sellaisesta toiminnasta aiheutuvien kustannusten osalta, mitä ei edellisenä vuotena ole ollut tai mikä vasta sen aikana on aloitettu.

15 §.

Kunta tai kuntainliitto voidaan sosiaalihallituksen päätöksellä määrätä palauttamaan saamansa valtionapu tai osa siitä valtiolle takaisin 6 prosentin vuotuisine korkoineen sen kuukau-

den alusta lukien, minä valtionapu on ennakkona tai loppueränä maksettu;

1) jos valtionavun tai ennakon suorittamista varten on annettu virheellisiä tai erehdyttäviä tietoja;

2) jos tilien tarkastuksen yhteydessä tai muutoin käy selville, että valtionapu on suoritettu perusteettomasti; tai

3) jos valtionavun suorittamiseen liittyviä ehtoja ei ole noudatettu;

ei kuitenkaan, jos palauttamista olisi asianhaarat huomioon ottaen pidettävä kohtuuttomana.

Erinäisiä säännöksiä.

16 §.

Kasvatusneuvolatoimintaan osallistuva ei saa sivulliselle ilmaista, mitä hän tässä tehtävässään on saanut tietää kasvatusneuvolan palveluja käyttäneestä henkilöstä ja hänen perheestään, mikäli jonkin erityisen seikan ilmoittaminen ei ole tarpeen lapsen tai nuoren henkilön edun kannalta tai jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, suostu asian ilmaisemiseen.

17 §.

Kasvatusneuvolan tulee tarpeen mukaan toimia yhteistyössä koulu-, oikeus- ja sosiaalisekä muiden asianomaisten viranomaisten, erityisesti sosiaalilautakuntien kanssa, sekä antaa niille tietoja ja selvityksiä, jollei toisin ole säädetty.

18 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

19 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevan kasvatusneuvolan on alistettava 2 §:ssä tarkoitettu ohjesääntö sosiaalihallituksen vahvistettavaksi vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ja myöntää kasvatusneuvolalle 9 §:n 1 kohdassa tarkoitettu perustamis- tai laajentamislupa. Tällaista lupaa ei kuitenkaan vaadita neuvolalta, joka on aloittanut toimintansa ennen tammikuun 1 päivää 1971.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen*

11628/70

Hallituksen esitys Eduskunnalle kotiuttamisrahalaiksi.

Eduskunta on viimeksi 7 päivänä joulukuuta 1967 päivätyssä toivomuksessaan esittänyt, että hallitus tutkisi, mitä mahdollisuuksia on kotiuttamisrahan maksamiseen sitä tarvitseville asevelvollisille (Toiv.al. miet. n:o 123/67).

Mainitussa toivomuksessaan eduskunta on katsonut, että kotiuttamisrahan suorittaminen varusmiespalveluksesta vapautuvalle asevelvolliselle varsinkin vaikean työllisyystilanteen vallitessa olisi monessa tapauksessa tarpeen. Edelleen eduskunta on lausunut, että kotiuttamisrahan maksaminen samanlaisena kaikille johtaisi epäoikeudenmukaisuuteen, koska kaikki asevelvolliset eivät ole tuen tarpeessa, minkä vuoksi kotiuttamisrahan maksamisen tulisi tapahtua vain tietyin perustein sitä tarvitseville.

Kotiuttamisrahaa suoritetaan varusmiespalveluksesta vapautuville asevelvollisille muun muassa Ruotsissa ja Tanskassa. Erityistä kotiuttamisrahaa suoritettiin sotapalveluksesta vapautuville myös meidän maassamme viime sotien jälkeen.

Kotiuttamisrahan tarve sekä sen maksamisen toteuttamismahdollisuudet ovat olleet selvitettävänä toimikunnassa, joka on antanut asiasta mietintönsä (Komiteanmietintö 1970: B 29). Hallituksen esitys perustuu pääasiallisesti tähän mietintöön.

Varusmiespalvelusta suorittavien asevelvollisten taloudellisista olosuhteista suoritetussa tutkimuksessa on todettu, että osa kotiutettavista joutuu ainakin jonkin aikaa kotiuttamisen jälkeen olemaan vailla työpaikkaa. Monilla ei myöskään opiskelun vuoksi ole mahdollisuutta ansiotyöhön. Kun suurella osalla kotiutettavista ei myöskään ole mahdollisuutta saada toimeentuloaan oman tai vanhempiensa varallisuuden turvin, joutuvat eräät taloudellisesti vaikeaan asemaan. Sosiaaliviranomaisilta saatujen tietojen mukaan on useissa tapauksissa asevelvolliselle itselleen tai hänen perheelleen välittömästi kotiuttamisen jälkeen jouduttu suorittamaan huoltoapua.

Edellä mainitun tutkimuksen ja muiden selvitysten perusteella on käynyt ilmi, että kotiuttamisrahan suorittaminen on ainakin eräissä tapauksissa tarpeellista, kuten eduskuntakin on alussa mainitussa toivomuksessaan todennut.

Edellytyksenä kotiuttamisrahan suorittamiselle tulisi olla, että asevelvollinen on vailla riittävää toimeentuloa. Tätä koskeva säännös on otettu lakiehdotuksen 2 §:ään. Laissa ei ole mahdollista tarkemmin määritellä kotiuttamisrahan maksamisen edellytyksiä, vaan sen tulisi tapahtua sosiaali- ja terveysministeriön toimesta annettavin ohjein. Kotiuttamisrahan myöntämisestä päätettäessä olisi otettava huomioon asevelvollisen työnsaantimahdollisuudet, ansioiden suuruus sekä varallisuus, minkä lisäksi huomiota olisi kiinnitettävä myös hänen aviopuolisonsa ja vanhempiensa ansio- ja varallisuustasoon sekä heidän mahdollisuuksiinsa avustaa kotiutettavaa.

Kotiuttamisrahaa ehdotetaan suoritettavaksi vain vakinaisesta palveluksesta kotiutettavalle asevelvolliselle. Kun reservin kertausharjoituksiin kutsuttujen asevelvollisten varallisuusasema on jo olennaisesti toinen kuin varusmiesten ja kun heillä myös on mahdollisuus taloudellisista syistä vapautua kertausharjoituksista, ei ole katsottu mahdolliseksi esittää kotiuttamisrahaa maksettavaksi myös heille.

Kotiuttamisrahan suuruus tulisi määrätä siten, että kotiutettava asevelvollinen voisi sen turvin tulla toimeen kotiuttamista seuraavat noin kaksi viikkoa. Tämän johdosta kotiuttamisrahan määräksi ehdotetaan 150 markkaa.

Kun kotiuttamisraha on tarkoitettu auttamaan kotiutettavan toimeentuloa kotiuttamista välittömästi seuraavana lyhyehkönä ajanjaksona, tulisi sen hakeminen ja maksaminen järjestää ohjeilla siten, että raha olisi asevelvollisen käytettävissä heti kotiuttamisen jälkeen.

Kotiuttamisrahan suorittaminen liittyy läheisesti sotilasavustusta koskeviin järjestelyihin, joita suurelta osalta voidaan käyttää apuna järjestettäessä kotiuttamisrahan maksamista.

Kotiuttamisrahan myöntäisi hakemuksesta asianomaisen kotipaikkakunnan sosiaalilautakunta. Sosiaalilautakunta huolehtisi myös kotiuttamisrahan maksamisesta sekä muistakin lain täytäntöönpanoon kuuluvista tehtävistä kunnassa.

Muutoksenhausta kotiuttamisraha-asioissa, sosiaalilautakunnan tilitysvelvollisuudesta sekä lääninhallituksen kunnalle suorittamista korvauksista olisi soveltuvin osin voimassa, mitä niistä on sotilasavustuksen osalta säädetty. Niinpä sosiaalilautakunnan päätökseen tyytymätön saisi hakea siihen muutosta lääninhallitukselta. Eräissä tapauksissa tulisi sosiaalilautakunnan niinikään ottaa jo ratkaisemansa kotiuttamisraha-asia uudelleen käsiteltäväksi. Edelleen sosiaalilautakunnan tulisi vuosittain tehdä suorittamistaan kotiuttamisrahoista tilitys lääninhallitukselle, joka suorittaisi niistä korvauksen kunnalle.

Koska kotiuttamisrahan suorittaminen pienentää kunnan huoltoapumenoja, on perusteltua, että kunnan tulisi suorittaa sille kotiuttamisrahan maksamisesta aiheutuvat hallintomenot, samoin kuin on asianlaita sotilasavustuksenkin osalta.

Kotiuttamisrahan suorittamisesta valtiolle aiheutuvat menot on arvioitu 800 000—900 000 markaksi vuodessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Kotiuttamisrahalaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Vakinaisesta palveluksesta kotiutettavalle asevelvolliselle voidaan suorittaa valtion varoista kotiuttamisrahaa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Kotiuttamisrahaan on oikeutettu myös aseellisen palveluksen sijasta aseettomaan palvelukseen tai siviilipalvelukseen määrätty asevelvollinen.

2 §.

Kotiuttamisrahan saamisen edellytyksenä on, että asevelvollinen on kotiuttamisen tapahduttua varattomuuden, vähävaraisuuden tai työpaikan puuttumisen takia taikka muusta syystä vailla riittävää toimeentuloa.

3 §.

Kotiuttamisrahan määrä on 150 markkaa.

4 §.

Kotiuttamisrahan myöntää hakemuksesta sotilasavustuslain (556/48) 8 §:ssä mainittu sosiaalilautakunta.

Hakemus on annettava ennen kotiuttamista hakijan perusyksikön päällikölle tai sen laitoksen päällikölle, jossa hän suorittaa siviilipalvelusta, taikka sosiaalilautakunnalle.

Jos hakemus on tehty kotiuttamisen jälkeen, voidaan myöhästyminen kohtuussyistä jättää huomioon ottamatta, ei kuitenkaan mikäli hakemus on tehty myöhemmin kuin 14 päivän kuluttua kotiuttamisesta.

5 §.

Sosiaalilautakunnan puheenjohtajalla tai sosiaalijohtajalla taikka, milloin sosiaalilautakunta niin määrää, sosiaalisihteerillä on oikeus lautakunnan puolesta päättää kotiuttamisrahan myöntämisestä kiireellisessä tapauksessa. Tällainen päätös on ilmoitettava ja pöytäkirjaan merkittävä seuraavassa lautakunnan kokouksessa lautakunnan lopullista vahvistamista varten.

Oikeus myönnettyyn kotiuttamisrahaan on menetetty, jollei sitä nosteta yhden kuukauden kuluessa myöntämispäivästä lukien.

6 §.

Kotiuttamisrahasta on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä sotilasavustuslain 9—17 §:ssä, lukuunottamatta 9 §:n 4 kohtaa sekä 11 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 2 momenttia, on sotilasavustuksesta säädetty.

7 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1971.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 22 hallituksen esityksen johdosta kotiuttamisrahalaiksi.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 3 päivältä joulukuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmisteltavasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 164. Tämän johdosta sosiaalivaliokunta on saanut puolustusasiainvaliokunnalta eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytämänsä lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä. Käsiteltyään asian ja kuultuaan asiantuntijoina esittelijä Matti Marjasta sosiaali- ja terveysministeriöstä, hallitusneuvos O. P. Väänästä puolustusministeriöstä, budjettisihteeri Erkki Rantasta valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Usko Waismaata sosiaalihallituksesta, everstiluutnantti Toivo Lehmusvirtaa pääesikunnasta, puheenjohtaja Jouko Skinnaria ja varapuheenjohtaja Matti Vuorta Varusmiesliitosta sekä sosiaalijohtaja Henry Dahlbergia sosiaalivaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan suoritettaisiin varusmiespalveluksesta vapautuvalle asevelvolliselle 150 markan suuruinen kotiuttamisraha, jos hän kotiuttamisen tapahduttua on varattomuuden, vähävaraisuuden tai työpaikan puuttumisen takia taikka muusta syystä vailla riittävää toimeentuloa. Kotiuttamisraha, jonka myöntäisi sosiaalilautakunta, on tarkoitettu auttamaan kotiutettavan toimeentuloa vapauttamista välittömästi seuraavana lyhyehkönä ajanjaksona.

Saamansa selvityksen perusteella ja hallituksen esityksen perusteluihin pääasiallisesti yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Yksityiskohtien osalta valiokunta on kuitenkin katsonut olevan aihetta seuraavaan muutosehdotukseen ja huomautuksiin.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan, että laissa ei ole mahdollista tarkemmin määritellä kotiuttamisrahan maksamisen edellytyksiä, vaan sen tulisi tapahtua sosiaali- ja terveysministeriön toimesta annettavin ohjein. Yhtenäisen käytännön aikaansaamiseksi on valiokunnan mielestä välttämätöntä, että ministeriö vahvistaa tarkemmat perusteet, joiden mukaan ratkaistaan oikeus kotiuttamisrahaan. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 2 §:ään otetaan tätä tarkoittava nimenomainen säännös.

Lakiehdotuksen mukaan kunta joutuu suorittamaan sille kotiuttamisrahan maksamisesta aiheutuvat hallintomenot. Esityksen perustelujen mukaan tämä katsotaan perustelluksi, koska kotiuttamisrahan suorittaminen pienentää kunnan huoltoapumenoja. Kun valiokunta ei voi pitää oikeana, että kunnan velvoitteet lakiehdotuksen johdosta lisääntyisivät, valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa tilanteen kehitystä ja ryhtyy asian vaatimiin toimenpiteisiin, mikäli kotiuttamisrahalain soveltaminen johtaa kuntien menojen kasvamiseen.

Lopuksi valiokunta haluaa yhtyä oheisesta puolustusasiainvaliokunnan lausunnosta ilmenevään käsitykseen, että kotiuttamisrahalain valtiolle aiheuttamat kustannukset eivät saisi olla esteenä pyrittäessä muihin asevelvollisten asiaa parantaviin uudistuksiin.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Kotiuttamisrahalaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

Kotiuttamisrahan saamisen edellytyksenä *sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan* on, että asevelvollinen on kotiuttamisen tapahduttua varattomuuden, vähävaraisuuden tai työpaikan puuttumisen takia taikka muusta syystä vailla riittävää toimeentuloa.

3—8 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 11 päivänä tammikuuta 1971.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Granvik, Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, H. Linna, Luja, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo, Salo, Terästö sekä varajäsenet Pursiainen ja Vaittinen.

Vastalause.

Eräiden asiantuntijalausuntojen mukaan kotiuttamisrahalaista tulee raskas hoidettava ennestäänkin vaikeuksissa kamppaileville kunnille niin, että keskikokoista kuntaa kohti tulevat menot lain tehtävien hoitamisesta nousemaan n. 10 000—20 000 markkaan. Tämä jää kunnille korvaamatta.

Kotiuttamisrahan suuruus on riittämätön valiokunnan enemmistön hyväksymän 150 markan suuruisena, kun on kysymyksessä nuori, elämää aloitteleva henkilö, jolla on ongelmat ja sijoittumisvaikeudet hankalat, — kotiuttamisrahan riittämättömyys saattaa jopa lisätä Ruotsiin muuttoa. Emme pidä myöskään oikeana sitä valiokunnan enemmistön kantaa, että vanhempien varallisuus on otettava lähtökohdaksi asiaa tutkittaessa. Muutenkin ovat ihmisarvoa alentavat tällaisen asian yhteydessä suoritettavat kotikäynnit. Toivomustamme kotiuttamisrahan korottamisesta 300 markkaan ei valiokunnan enemmistö hyväksynyt. Varusmiesliiton erittäin pätevät asiantuntijalausunnot käyvät täysin yksiin käsityksiemme kanssa.

Emme myöskään hyväksy eräitä lain sanamuotoja, jotka huonontavat asevelvollisuuden suorittaneiden mahdollisuuksia kotiuttamisrahan saantiin nähden.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittavasti, että eduskunta hyväksyisi kotiuttamisrahalain seuraavassa muodossa:

Kotiuttamisrahalaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Vakinaisesta palveluksesta kotiutettavalle asevelvolliselle *suoritetaan* valtion varoista kotiuttamisrahaa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

2 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

3 §.

Kotiuttamisrahan määrä on *300* markkaa.

4 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

3. mom. viimeinen sivulause — — — "ei kuitenkaan mikäli hakemus on tehty myöhemmin kuin *30* päivän kuluttua kotiuttamisesta."

5 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

6 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

7 §.

Tämän lain toimeenpanosta kunnille aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion varoista.

8 §.

(Kuten hallituksen esityksessä 7 §.)

9 §.

(Kuten hallituksen esityksessä 8 §.)

Helsingissä, 11 päivänä tammikuuta 1971.

Heikki Kainulainen. **Arttur Niemelä.**

EDUSKUNNAN
PUOLUSTUSASIAINVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
10 päivänä joulukuuta 1970.
Lausunto n:o 2.

Sosiaalivaliokunnalle.

Sosiaalivaliokunta on 8 päivänä joulukuuta 1970 pyytänyt puolustusasiainvaliokuntaa antamaan lausuntonsa Hallituksen esityksestä n:o 164, joka sisältää esityksen kotiuttamisrahalaiksi. Kuultuaan asian johdosta hallitusneuvos O. P. Väänästä puolustusministeriöstä, budjettisihteeri E. Rantasta valtiovarainministeriöstä, varatuomari M. Marjasta sosiaaliministeriöstä, puheenjohtaja J. Skinnaria ja varapuheenjohtaja M. Vuorta Varusmiesliitosta ja everstiluutnantti T. Lehmusvirtaa pääesikunnasta puolustusasiainvaliokunta esittää seuraavaa.

Kotiuttamisraha on tarkoitettu auttamaan kotiutettavan toimeentuloa kotiuttamista välittömästi seuraavana lyhyehkönä ajanjaksona ja on raha asevelvollisen käytettävissä heti kotiuttamisen jälkeen. Puolustusasiainvaliokunta pitää tätä periaatetta asiallisena. Kuitenkin katsoo valiokunta, että kotiuttamisrahalain valtiolle aiheuttamat kustannukset eivät saisi olla esteenä pyrittäessä muihin asevelvollisten asemaa parantaviin uudistuksiin. Sellaisia ovat m.m. puolustusasiainvaliokunnan käsiteltävänä olevat asevelvollisten ilmaisliikenteen järjestelyä ja päivärahan korottamista koskevat aloitteet.

Edellä olevan perusteella puolustusasiainvaliokunta kunnioittaen esittää,

että Hallituksen esitykseen n:o 164 sisältyvä lakiehdotus kotiuttamisrahasta hyväksyttäisiin.

Puolustusasiainvaliokunnan puolesta:

S. Westerlund.

S. Wikberg.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 178 hallituksen esityksen johdosta kotiuttamisrahalaiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 22 ehdotetuin muutoksin ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen sosiaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisena.

Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 1971.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen kotiuttamisrahalaiksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 164 kotiuttamisrahalaiksi, ja Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 22 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 178.

Kun Eduskunta ei voi pitää oikeana, että kunnan velvoitteet lakiehdotuksen johdosta lisääntyisivät, Eduskunta edellyttää, että Hallitus seuraa tilanteen kehitystä ja ryhtyy asian vaatimiin toimenpiteisiin, mikäli kotiuttamisrahalain soveltaminen johtaa kuntien menojen kasvamiseen.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Kotiuttamisrahalaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Vakinaisesta palveluksesta kotiutettavalle asevelvolliselle voidaan suorittaa valtion varoista kotiuttamisrahaa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Kotiuttamisrahaan on oikeutettu myös aseellisen palveluksen sijasta aseettomaan palvelukseen tai siviilipalvelukseen määrätty asevelvollinen.

2 §.

Kotiuttamisrahan saamisen edellytyksenä sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan on, että asevelvollinen on kotiuttamisen tapahduttua varattomuuden, vähävaraisuuden tai työpaikan puuttumisen takia taikka muusta syystä vailla riittävää toimeentuloa.

3 §.

Kotiuttamisrahan määrä on 150 markkaa.

4 §.

Kotiuttamisrahan myöntää hakemuksesta sotilasavustuslain (566/48) 8 §:ssä mainittu sosiaalilautakunta.

Hakemus on annettava ennen kotiuttamista hakijan perusyksikön päällikölle tai sen laitoksen päällikölle, jossa hän suorittaa siviilipalvelusta, taikka sosiaalilautakunnalle.

Jos hakemus on tehty kotiuttamisen jälkeen, voidaan myöhästyminen kohtuussyistä jättää huomioon ottamatta, ei kuitenkaan mikäli hakemus on tehty myöhemmin kuin 14 päivän kuluttua kotiuttamisesta.

5 §.

Sosiaalilautakunnan puheenjohtajalla tai sosiaalijohtajalla taikka, milloin sosiaalilautakunta niin määrää, sosiaalisihteerillä on oikeus lautakunnan puolesta päättää kotiuttamisrahan myöntämisestä kiireellisessä tapauksessa. Tällainen päätös on ilmoitettava ja pöytäkirjaan merkittävä seuraavassa lautakunnan kokouksessa lautakunnan lopullista vahvistamista varten.

Oikeus myönnettyyn kotiuttamisrahaan on menetetty, jollei sitä nosteta yhden kuukauden kuluessa myöntämispäivästä lukien.

6 §.

Kotiuttamisrahasta on soveltuvin osin muutoin voimassa, mitä sotilasavustuslain 9—17 §:ssä, lukuunottamatta 9 §:n 4 kohtaa sekä 11 §:n 1 momentin 3 kohtaa ja 2 momenttia, on sotilasavustuksesta säädetty.

7 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa sosiaali- ja terveysministeriö.

8 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1971.

Helsingissä 15 päivänä tammikuuta 1971.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Kohtuuttomien vuokrien perimisen estämiseksi annettiin taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 koskevaan lainsäädäntöön liittyvänä 31 päivänä joulukuuta 1968 laki huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa (748/68). Lain voimassaoloaikaa jatkettiin sittemmin 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (804/69) vuoden 1970 loppuun. Laissa tarkoitettua sovittelumenettelyä on sovellettu ainoastaan Helsingin kaupungissa. Valtioneuvostolle on tosin annettu valta määrätä laki sovellettavaksi myös muissa erikseen mainittavissa kunnissa, joissa on todettu kohtuuttomia vuokria huomattavassa laajuudessa perittävän. Lain soveltamisalaa ei kuitenkaan ole toistaiseksi laajennettu Helsingin kaupungin ulkopuolelle.

Myös huoneenvuokralain muuttamisesta 19 päivänä marraskuuta 1970 annettu laki (697/70), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, sisältää säännökset vuokrasopimusehtojen sovittelemisesta. Sovitteluelimiä tämän lain mukaan toimivat yleiset tuomioistuimet. Lailla tosin voidaan erikseen säätää, että kaikki tai määrätynlaiset huoneenvuokralain mukaan ratkaistavat asiat käsittelee ja ratkaisee kuhunkin lääniin tai valtioneuvoston määräämään läänin osaan asetettava asunto-oikeus ja niissä asioissa, joissa muutoksenhakua ei kielletä, ylimpänä oikeusasteena asuntoylioikeus. Asunto-oikeuksia ja asuntoylioikeutta koskevaa lakia ei kuitenkaan ehdittäne aikaansaada ainakaan vielä vuoden 1971 loppuun mennessä. Näin ollen vuokrien sovittelua koskevat asiat tullaan huoneenvuokralain mukaan toistaiseksi käsittelemään yleisissä tuomioistuimissa, joiden työmäärä ainakin Helsingin kaupungissa ja sen lähikunnissa on niin suuri, että sovitteluasiain käsittely muodostuu niissä aikaa vieväksi ja hankalaksi. Lisäksi on jo tässä vaiheessa voitu todeta, että huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetussa laissa säädetty sovittelumenettely on luotettava ja verrattain nopea keino kohtuuttoman korkeiden ja alhaisten vuokrien tarkistamiseen niin, että vuokralaisten ja vuokranantajien edut tulevat tasapuolisesti otetuiksi huomioon. Tämän vuoksi ja kun ainakin Helsingin kaupungissa edelleen esiintyy erityisesti kohtuuttoman korkeiden vuokrien kohdalla tarvetta antaa asianosaisille mahdollisuus saattaa vuokra tasapuolisen sovittelun kohteeksi, ehdotetaan huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain voimassaoloaikaa jatkettavaksi vuodella eli vuoden 1971 loppuun.

Lain 1 §:n, sellaisena kuin se on 19 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (804/69), mukaan vuokran saattaminen sovittelun kohteeksi edellyttää, että vuokrasuhde on kestänyt vähintään kuuden kuukauden ajan. Huoneenvuokralaissa tarkoitettu vuokrasopimusehtojen sovittelu on kuitenkin säädetty mahdolliseksi myös kuutta kuukautta lyhyemmän ajan kestäneissä vuokrasuhteissa. Tämän vuoksi ei enää ole tarkoituksenmukaista säilyttää puheena olevaa vuokrasuhteen kestoaikaa koskevaa edellytystä myöskään nyt ehdotetussa laissa, joten sitä tarkoittava säännös ehdotetaan poistettavaksi lain 1 §:stä. Tästä aiheutuu muutos myös 4 ja 8 §:ään. Lisäksi 1 ja 8 §:n sanamuotoa on selvennetty.

Sovitteluelimien kustannukset suoritetaan lain mukaan valtion varoista. Helsingin kaupungissa nämä menot ovat 1 päivän tammikuuta 1969 ja 31 päivän lokakuuta 1970 väliseltä ajalta noin 45 500 markkaa. Siinä tapauksessa, että lakia tultaisiin soveltamaan myös Helsingin lähikunnissa voidaan sovittelujärjestelmän kustannusten arvioida olevan vuonna 1971 enintään 100 000 markkaa.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, muutetaan huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun lain 1, 4, 8 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (804/69), näin kuuluviksi:

1 §.

Helsingin kaupungissa ja sellaisissa valtioneuvoston määräämissä muissa kunnissa, joissa on todettu kohtuuttomia vuokria huomattavassa laajuudessa perittävän, on ennen 1 päivää tammikuuta 1969 valmistuneen asuinhuoneiston vuokraa soviteltaessa huoneenvuokralain säännöksistä poiketen noudatettava, mitä tässä laissa säädetään.

4 §.

Käsitellessään vuokranantajan tai vuokralaisen sen tutkittavaksi saattamaa asiaa vuokratoimikunnan tulee, varattuaan asianosaisille tasapuolisesti tilaisuuden oikeutensa valvomiseen, tilastollisen päätoimiston toimittaman ja asianosaisten asiassa esittämän sekä tämän lisäksi ehkä hankkimansa selvityksen nojalla sovitella vuokra 3 §:n määräysten mukaiseksi. Sovittelua koskevassa päätöksessä voidaan sen ohessa määrätä, että vuokralaiselle on palautettava, mitä hän sovitteluelimessä tapahtuneen asian vireillepanon jälkeen on liikaa suorittanut, tai että vuokralaisen on tuolta ajalta maksettava korvausta vuokranantajalle liian vähäisestä vuokrasta. Jos perityn vuokran suuruus on ollut erityisen kohtuuton, on vuokralaiselle palautettava liikaa maksettu määrä vuokrasuhteen alusta lukien, ei kuitenkaan pitemmältä ajalta kuin kuudelta kuukaudelta.

8 §.

Tämä laki koskee myös alivuokrasuhteita sekä niihin huoneenvuokralaissa rinnastettuja vuokrasuhteita samoin kuin niihin verrattavia huoneiston osan toisen käyttöön luovuttamista koskevia suhteita, paitsi milloin kysymyksessä on majoitus- ja ravitsemusliikkeistä annetun asetuksen (502/69) alainen elinkeinon harjoittaminen.

11 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1971 loppuun.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Ennen sanottua päivää vireille pannun vuokransovitteluasian osalta sovelletaan kuitenkin aikaisempaa lakia.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. sisäasiainministeri *Nestori Kaasalainen*

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 34 hallituksen esityksen johdosta laiksi huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 4 päivältä ulukuuta 1970 lähettänyt perustuslakivalioıntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituk:n edellä mainitun esityksen n:o 165. Kuulıaan asian johdosta vanhempaa hallitussihteeä Pekka Liakkaa sisäasiainministeriöstä, maisri Heikki Himankaa Helsingin kaupungin inteistöviraston asuntoasiaintoimistosta, toitusjohtaja Olavi Wiiasta Suomen Kiinteistötosta ja sihteeri Juhani Pitkästä Vuokralaisn Keskusliitosta perustuslakivaliokunta esitä seuraavaa.

Joulukuun 31 päivänä 1968 annettu laki ıoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kauıngissa ja eräissä muissa kunnissa (748/68) i alkuaan määrätty olemaan voimassa vain ıoden 1969 ajan, mutta 19 päivänä jouluıuta 1969 annetulla lailla (804/69) sen voiassaoloaikaa jatkettiin vuoden 1970 loppuun. allituksen esityksen tarkoituksena on jatkaa in voimassaoloaikaa edelleen vuoden 1971 ppuun. Samalla siihen on ehdotettu tehtäiksi eräitä muutoksia.

Puheena olevan lain nykyisen 1 §:n mukaan ıokran saattaminen sovittelun kohteeksi edelttää, että vuokrasuhde on kestänyt vähintään ıusi kuukautta. Huoneenvuokralaissa tarkoittu vuokrasopimusehtojen sovittelu on kuinkin huoneenvuokralain mukaan mahdollista kuutta kuukautta lyhyemmäkin ajan kestäneissä vuokrasuhteissa. Kun ei ole tarkoituksenmukaista säilyttää käsiteltävänä olevassa laissa edellä mainittua, huoneenvuokralaista poikkeavaa vuokrasuhteen kestoaikaa koskevaa edellytystä, on sitä koskeva säännös ehdotettu poistettavaksi lain 1 §:stä, jolloin pykälä on kirjoitettu uudelleen. Mainitun säännöksen poistaminen lain 1 §:stä aiheuttaa muutoksen myös sen 4 ja 8 §:ään. Samalla on viimeksi mainitun pykälän sanamuotoa selvennetty.

Hallituksen esityksen perusteluissa lausuttuun yhtyen perustuslakivaliokunta pitää käsiteltävänä olevaa, johtolauseensa mukaisesti perustuslain säätämisjärjestyksessä käsiteltävää lakia tarpeellisena. Kun valiokunnalla ei ole huomauttamista lakiehdotuksen yksityiskohtienkaan osalta, perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että puheena oleva lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohja Kantola, sekä jäsenet Hjerppe, Hykkäälä, Koivisto, Maijala, Niinikoski, Pekkala, Salmenkivi, Seppä, Silander, I. Suominen, Tarjanne, Vilponiemi ja Åsvik.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 150 hallituksen esityksen johdosta laiksi huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 34 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys o 165 laiksi huoneenvuokrien sovittelusta elsingin kaupungissa ja eräissä muissa kun-ssa annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, le Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 34 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 150, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun lain 1, 4, 8 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 19 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (804/69), näin kuuluviksi:

1 §.

Helsingin kaupungissa ja sellaisissa valtioneuvoston määräämissä muissa kunnissa, joissa todettu kohtuuttomia vuokria huomattassa laajuudessa perittävän, on ennen 1 päivä tammikuuta 1969 valmistuneen asuinhuoiston vuokraa soviteltaessa huoneenvuokran säännöksistä poiketen noudatettava, mitä ssä laissa säädetään.

4 §.

Käsitellessään vuokranantajan tai vuokralain sen tutkittavaksi saattamaa asiaa vuokraimikunnan tulee, varattuaan asianosaisille apuolisesti tilaisuuden oikeutensa valvomien, tilastollisen päätoimiston toimittaman ja anosaisten asiassa esittämän sekä tämän liksi ehkä hankkimansa selvityksen nojalla vitella vuokra 3 §:n määräysten mukaiseksi. vittelua koskevassa päätöksessä voidaan sen ohessa määrätä, että vuokralaiselle on palautettava, mitä hän sovitteluelimessä tapahtuneen asian vireillepanon jälkeen on liikaa suorittanut, tai että vuokralaisen on tuolta ajalta maksettava korvausta vuokranantajalle liian vähäisestä vuokrasta. Jos perityn vuokran suuruus on ollut erityisen kohtuuton, on vuokralaiselle palautettava liikaa maksettu määrä vuokrasuhteen alusta lukien, ei kuitenkaan pitemmältä ajalta kuin kuudelta kuukaudelta.

8 §.

Tämä laki koskee myös alivuokrasuhteita sekä niihin huoneenvuokralaissa rinnastettuja vuokrasuhteita samoin kuin niihin verrattavia huoneiston osan toisen käyttöön luovuttamista koskevia suhteita, paitsi milloin kysymyksessä on majoitus- ja ravitsemusliikkeistä annetun asetuksen (502/69) alainen elinkeinon harjoittaminen.

11 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1971 loppuun.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tamı kuuta 1971. Ennen sanottua päivää vireille pa nun vuokransovitteluasian osalta sovelleta kuitenkin aikaisempaa lakia.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Tanskan kanssa tehdyn tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suomen ja Tanskan välillä on voimassa 7 päivänä huhtikuuta 1964 tehty tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämistä koskeva sopimus (SopS 2/65). Tätä sopimusta on täydennetty 11 päivänä helmikuuta 1970 tapahtuneella noottien vaihdolla. Noottien vaihto kävi tarpeelliseksi Suomessa tammikuun 1 päivänä 1969 voimaan tulleen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) johdosta. Kyseisen lain — lyhennettynä EVL — mukaan osakeyhtiö ja osuuskunta maksavat periaatteessa veron kaikesta tulostaan. Osakeyhtiön ja osuuskunnan osinkona ja osuuspääoman korkona jakama voitto on näin ollen jo kertaalleen verotettu jakajan kädessä. Kun saajaa sitten vielä verotetaan osingosta tai osuuspääoman korosta, muodostuu verotus kaksinkertaiseksi. Tällaisen ketjuverotuksen suomalaisten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien keskinäisissä suhteissa estää EVL:n 6 §:n 5 kohdan säännös. Sen mukaan kotimaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan toiselta kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat osingot ja osuuspääoman korot eivät ole veronalaista tuloa. Raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksen sekä arvopaperikauppiaan veronalaista tuloa ovat kuitenkin saman lainkohdan mukaan muusta kuin käyttöomaisuuteen kuuluvasta osakkeesta tai osuudesta saadut osingot ja korot silloinkin, kun osingon tai koron on jakanut kotimainen yhteisö. Mainitut säännökset koskevat sekä valtion tuloveroa että kunnallisveroa.

Edellä tarkoitetut uudet säännökset muuttivat EVL:n voimaantuloon saakka tapahtunutta osinkojen verotusta muun muassa siten, ettei kotimaisen osakeyhtiön ulkomaiselta osakeyhtiönä pidettävältä oikeushenkilöltä saamaa osinkoa enää voitu katsoa valtion tuloverosta vapaaksi tuloksi, kuten verotuskäytännössä oli siihen saakka tehty. Ulkomailta saatu osinkotulo on ollut kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa, kuten se on EVL:n voimaantulonkin jälkeen.

Voimassa olevan vuonna 1964 tehdyn verosopimuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksamista osingoista verotetaan vain tässä toisessa sopimusvaltiossa. Yhtiöllä tarkoitetaan sanotussa sopimuksessa kaikkia oikeushenkilöitä ja yhteenliittymiä, joita verotuksessa käsitellään oikeushenkilöinä. Osingolla tarkoitetaan tuloa, joka on saatu osakkeista, voitto-osuustodistuksista tai -oikeuksista, perustajaosuuksista tai muista oikeuksista, jotka osallistuvat voittoon olematta velkasuhteeseen perustuvia saatavia, samoin kuin muista yhtiöoikeuksista saatua tuloa, joka sen valtion lainsäädännön mukaan, missä asuva maksun suorittava yhtiö on, katsotaan osakkeista saaduksi tuloksi.

Näin ollen Tanskasta Suomeen suomalaiselle osakeyhtiölle tai osuuskunnalle kertyvä osinko tai osuuspääoman korko olisivat täällä saajan kädessä veronalaista tuloa, jollei voimassa olevaa verosopimusta olisi noottienvaihdolla muutettu. Muutoksen ulottuessa kunnallisveroon, merkitsee se entisestään laajennettua verovapautta Tanskasta kertyville osingoille.

Suomesta Tanskaan kertyvän tulon osalta ei ole tapahtunut mitään muutoksia verotukselliseen kohteluun nähden.

Vaikka EVL:n voimaantulo muutti myös niistä maista kertyvän osinkotulon tai siihen verrattavan muun tulon verotusta Suomessa, joiden kanssa Suomi on solminut verosopimuksen, oli hallituksen tarkoituksena jälkikäteen verosopimuksia täydentämällä saattaa sanottujen tulojen verotuksellinen kohtelu Suomessa ennalleen. Tällaisesta muutoksesta on nyt kysymys myös Tanskan verosopimuksen osalta. Muutos on toteutettu siten, että Tanskan verosopimuksen 25 artiklaan on lisätty määräys, jonka mukaan osinkotulo tanskalaisesta yhtiöstä suomalaiselle yhtiölle on veroista vapaa täällä samoin ehdoin ja samassa laajuudessa kuin silloin olisi, jos molemmat yhtiöt olisivat suomalaisia.

Edellä mainitun muutoksen lisäksi on samalla noottien vaihdolla sovittu myös Tanskan verosopimuksen 26 artiklan muuttamisesta. Sa-

nottu artikla koskee syrjintäkieltoa. Voimassa olevan syrjintäkiellon on katsottava koskevan ainoastaan sellaisia verosopimuksen tarkoittamia veroja, jotka mainitaan sen 2 artiklassa. Suomen osalta nämä verot ovat tulo- ja omaisuusvero, kunnallisvero, merimiesvero ja kirkollisvero. Tanskan osalta vastaavat verot ovat valtiolle suoritettava tulo- ja omaisuusvero sekä kunnallinen tulovero. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) laatiman kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä koskevan mallisopimuksen vastaavassa artiklassa on syrjintäkielto ulotettu koskemaan kaikkia veroja ja siis myös sellaisia veroja, joita sanottu mallisopimus ei muilta osiltaan koske. Tällaisia veroja ovat esimerkiksi välilliset verot. Vastaavasti on Tanskan verosopimukseen noottien vaihdolla tehty muutos, jonka mukaan 26 artiklaan lisätään edellä tarkoitettua laajennusta koskeva 5 kohta. Samalla on samaan artiklaan lisätty myös uusi 4 kohta, jonka mukaan syrjintäkielto ulottuu sellaiseen sopimusvaltiossa olevaan yritykseen, jonka pääoman omistavat tai sitä valvovat toisessa sopimusvaltiossa asuvat henkilöt joko välittömästi tai välillisesti sekä joko kokonaan tai vain osittain. Tällainen muutos on katsottu tarpeelliseksi, koska sen avulla taataan sopimusvaltion alueella toimiville kaikille yrityksille sama verotuksellinen kohtelu riippumatta omistus- tai valvontasuhteista. Voimassa oleva Tanskan verosopimuksen 26 artikla sen sijaan koskee vain sopimusvaltion kansalaisten asemaa toisessa sopimusvaltiossa. Myös viimeksi mainittu muutos noudattaa OECD:n edellä tarkoitetun mallisopimuksen periaatteita.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta hyväksyisi ne Tanskan kanssa noottienvaihdolla tehdyn Suomen Tasavallan ja Tanskan Kuningaskunnan välistä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Tanskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tanskan Kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi 7 päivänä huhtikuuta 1964 tehdyn sopimuksen muuttamisesta 11 päivänä helmikuuta 1970 noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ulkoasiainministeri *Väinö Leskinen*

(Suomennos)

NOOTTIEN VAIHTO

1. *Suomen Kööpenhaminassa oleva suurlähettiläs Tanskan ulkoasiainministerille*

Kööpenhaminassa 11 päivänä helmikuuta 1970.

Herra Ministeri,

Suomen ja Tanskan asianomaisten viranomaisten sovittua Suomen Tasavallan ja Tanskan Kuningaskunnan välisestä Helsingissä 7 päivänä huhtikuuta 1964 tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämisestä tehdyn sopimuksen täydentämisestä minulla on kunnia ehdottaa seuraavien lisäysten tekemistä tähän sopimukseen:

1) 25 artiklaan uusi kappale:

"Tanskassa asuvan yhtiön Suomessa asuvalle yhtiölle maksamat osingot ovat vapaat Suomen verosta siinä laajuudessa kuin nämä osingot olisivat vapaat Suomen verosta, milloin molemmat yhtiöt olisivat Suomessa asuvia yhtiöitä."

2) 26 artiklan uudet 4 ja 5 kohdat:

"4. Sopimusvaltiossa olevalle yritykselle, jonka pääoman välittömästi tai välillisesti joko kokonaan tai osaksi omistaa tai jonka pääomasta siten määrää toisessa sopimusvaltiossa asuva henkilö tai henkilöt, ei saa ensinmainitussa valtiossa määrätä muita tai raskaampia veroja taikka verotukseen liittyviä velvoituksia kuin sellaisia, joiden kohteeksi ensiksi mainitussa sopimusvaltiossa olevat muut samanlaiset yritykset joutuvat tai saattavat joutua.

5. Sanonta "verotus" tarkoittaa tässä artiklassa kaikenlaatuisia veroja."

Jos Tanskan hallitus hyväksyy edellä olevan, minulla on kunnia ehdottaa, että tätä Noottia ja Teidän vastaustanne siihen pidettäisiin Suomen ja Tanskan hallitusten välillä asiasta tehtynä sopimuksena, joka tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä lukien, kun sopimuspuolten hallitukset ovat toisilleen ilmoittaneet täyttäneensä voimaantulon edellyttämät valtiosäännön mukaiset vaatimukset ja jota sovelletaan ensimmäistä kertaa voimaantulovuonna tapahtuvassa verotuksessa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, suurimman kunnioitukseni vakuutus.

P. K. Tarjanne

Köpenhamn, den 11 februari 1970.

Herr Minister,

Sedan mellan Finlands och Danmarks vederbörande myndigheter överenskommits om komplettering av det i Helsingfors den 7 april 1964 mellan Republiken Finland och Konungariket Danmark uppgjorda avtalet för undvikande av dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt förhindrande av kringgående av skatt, har jag äran härmer föreslå att avtalet kompletteras på följande sätt:

1) Nytt stycke till artikel 25:

"I sådana fall, då inkomsten utgöres av dividend från ett bolag, som anses bosatt i Danmark till ett bolag, som anses bosatt i Finland, skall dividenden vara fritagen från finsk skatt under de villkor och i den utsträckning, som fallet skulle ha varit enligt lagstiftningen i Finland, därest båda bolagen haft sitt skatterättsliga hemvist i Finland."

2) Nya punkter 4 och 5 till artikel 26:

"4. Företag i avtalsslutande stat, vars kapital direkt eller indirekt antingen helt eller delvis äges eller kontrolleras av en i den andra avtalsslutande staten bosatt person eller av där bosatta personer, må icke i den förstnämnda staten påföras andra eller tyngre skatter eller till beskattningen anslutna förpliktelser än andra liknande företag i sagda stat är eller kan bli underkastade.

5. I denna artikel avser uttrycket "beskattning" skatter av varje slag."

Om Danmarks regering godkänner det föregående, har jag äran föreslå, att denna Not och Edert svar på densamma skall anses utgöra ett avtal mellan Finlands och Danmarks regeringar, som träder i kraft den trettionde dagen efter det de avtalsslutande regeringarna meddelat varandra att de nödiga konstitutionella fordringarna för avtalets ikraftträdande uppfyllts och som tillämpas för första gången vid beskattningen som företages under året för ikraftträdandet.

Mottag, Herr Minister, försäkran om min mest utmärkta högaktning.

P. K. Tarjanne

2. *Tanskan ulkoasiainministeri Suomen suurlähettiläälle*

Kööpenhaminassa 11 päivänä helmikuuta 1970.

Herra Suurlähettiläs,

Minulla on kunnia tunnustaa vastaanottanetni Teidän tänään päivätyn näin kuuluvan noottinne:

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Tanskan hallitus hyväksyy tämän ehdotuksen ja on myös yhtä mieltä siitä, että Teidän Ylhäisyytenne nootin ja tämän vastauksen katsotaan muodostavan Tanskan ja Suomen hallituksen välillä sopimuksen, joka tulee edellä olevan mukaisesti voimaan.

Edellä mainittujen määräysten tanskankielinen käännös oheistetaan.

Sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtiosäännön mukaiset vaatimukset on Tanskan osalta täytetty.

Vastaanottakaa jne.

Poul Hartling

København, den 11. februar 1970.

Hr. Ambassadør,

Jeg har den ære at anerkende modtagelsen af Deres note af dags dato, der lyder som følger:

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Dette forslag kan godkendes af den danske regering, som ligeledes er enig i, at Deres Excellences note og nærværende svar betragtes som udgørende en overenskomst mellem Danmarks og Finlands regeringer, som træder i kraft i overensstemmelse med foranstående.

Teksten til ovennævnte bestemmelse vedlægges i oversættelse til dansk.

De forfatningsmæssige forudsætninger for aftalens ikrafttrædelse er opfyldt for Danmarks vedkommende.

Modtag, hr. Ambassadør, forsikringen om min mest udmærkede højagtelse.

Poul Hartling

Hallituksen esitys Eduskunnalle Espanjan kanssa tehdyn tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suomen ja Espanjan välillä on voimassa 15 päivänä marraskuuta 1967 tehty kaksinkertaisen verotuksen estämistä koskeva sopimus (SopS 67/68). Tätä sopimusta on täydennetty 18 ja 24 päivänä elokuuta 1970 tapahtuneella noottien vaihdolla. Noottien vaihto kävi tarpeelliseksi Suomessa tammikuun 1 päivänä 1969 voimaan tulleen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) johdosta. Kyseisen lain — lyhennettynä EVL — mukaan osakeyhtiö ja osuuskunta maksavat periaatteessa veron kaikesta tulostaan. Osakeyhtiön ja osuuskunnan osinkona ja osuuspääoman korkona jakama voitto on näin ollen jo kertaalleen verotettu jakajan kädessä. Kun saajaa sitten vielä verotetaan osingosta ja osuuspääoman korosta, muodostuu verotus kaksinkertaiseksi. Tällaisen ketjuverotuksen suomalaisten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien keskinäisissä suhteissa estää EVL 6 §:n 5 kohdan säännös. Sen mukaan kotimaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan toiselta kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat osingot ja osuuspääoman korot eivät ole veronalaista tuloa. Raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksen sekä arvopaperikauppiaan veronalaista tuloa ovat kuitenkin saman lainkohdan mukaan muusta kuin käyttöomaisuuteen kuuluvasta osakkeesta tai osuudesta saadut osingot ja korot silloinkin, kun osingon tai koron on jakanut kotimainen yhteisö. Mainitut säännökset koskevat sekä valtion tuloveroa että kunnallisveroa.

Edellä tarkoitetut uudet säännökset muuttivat EVL:n voimaantuloon saakka tapahtunutta osinkojen verotusta muun muassa siten, ettei kotimaisen osakeyhtiön ulkomaiselta osakeyhtiönä pidettävältä oikeushenkilöltä saamaa osinkoa enää voitu katsoa valtion tuloverosta vapaaksi tuloksi, kuten verotuskäytännössä oli siihen saakka tehty. Ulkomailta saatu osinkotulo on ollut kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa, kuten se on EVL:n voimaantulonkin jälkeen.

Voimassa olevan vuonna 1967 tehdyn verosopimuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksamista osingoista voidaan verottaa tässä toisessa sopimusvaltiossa. Saman artiklan 2 kohdan mukaan sopimusvaltio, jonka asukas osingon maksava yhtiö on, voi myös verottaa osingosta lainsäädäntönsä mukaisesti. Tällöin ei veron määrä kuitenkaan Espanjan verosopimuksen mukaan saa ylittää 10 prosenttia osingon kokonaismäärästä, jos vastaanottaja on yhtiö, joka omistaa välittömästi 25 prosenttia maksavan yhtiön pääomasta, eikä muissa tapauksissa 15 prosenttia osingon kokonaismäärästä.

Yhtiöllä tarkoitetaan sanotussa sopimuksessa kaikkia oikeushenkilöitä ja sellaisia yhteisöjä, joita verotuksellisesti käsitellään oikeushenkilöinä. Osingolla tarkoitetaan tuloa, joka on saatu osakkeista, voitto-osuustodistuksista tai -oikeuksista, kaivososakkeista, perustajaosuuksista tai muista oikeuksista, jotka osallistuvat voittoon olematta velkasuhteeseen perustuvia saatavia, samoin kuin muista yhtiöoikeuksista saatua tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, missä asuva maksun suorittava yhtiö on, katsotaan osakkeista saaduksi tuloksi.

Näin ollen Espanjasta Suomeen suomalaiselle osakeyhtiölle tai osuuskunnalle kertyvä osinko tai osuuspääoman korko olisivat täällä saajan kädessä veronalaista tuloa, jollei voimassa olevaa verosopimusta olisi muutettu. Muutoksen ulottuessa kunnallisveroon, merkitsee se ennestään laajennettua verovapautta Espanjasta kertyville osingoille. EVL:n voimaantulosta lähtien on suomalainen osakeyhtiö ja osuuskunta voinut vähentää sanotuista osinkotuloista ja osuuspääoman korkotuloista Suomessa maksettavasta verosta Espanjassa niistä suoritetun edellä mainitun enintään 10 tai 15 prosentin veron. Verosopimuksen muutoksen johdosta ei enää ole olemassa sellaista Suomen veroa, josta suomalainen osakeyhtiö tai osuuskunta voisi

vähentää osingoista menevän Espanjan veron.

Suomesta Espanjaan kertyvän tulon osalta ei ole tapahtunut mitään muutoksia verotukselliseen kohteluun nähden.

Vaikka EVL:n voimaantulo muutti myös niistä maista kertyvän osinkotulon tai siihen verrattavan muun tulon verotusta Suomessa, joiden kanssa Suomi on solminut verosopimuksen, oli hallituksen tarkoituksena jälkikäteen verosopimuksia täydentämällä saattaa sanottujen tulojen verotuksellinen kohtelu Suomessa ennalleen. Tällaisesta muutoksesta on nyt kysymys myös Espanjan verosopimuksen osalta. Muutos on toteutettu siten, että Espanjan verosopimuksen 23 artiklaan on lisätty määräys, jonka mukaan osinkotulo espanjalaisesta yhtiöstä suomalaiselle yhtiölle on verosta vapaa täällä samoin ehdoin ja samassa laajuudessa kuin silloin olisi, jos molemmat yhtiöt olisivat suomalaisia.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta hyväksyisi ne Espanjan kanssa noottienvaihdolla tehdyn Suomen Tasavallan ja Espanjan välistä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Espanjan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Espanjan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi 15 päivänä marraskuuta 1967 tehdyn sopimuksen muuttamisesta 18 ja 24 päivänä elokuuta 1970 noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ulkoasiainministeri *Väinö Leskinen*

NOOTTIENVAIHTO

Suomen suurlähettiläs Espanjan ulkoasiainministerille.

San Sebastiánissa 18 päivänä elokuuta 1970.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia viitata Suomen Tasavallan ja Espanjan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehtyyn sopimukseen, joka on allekirjoitettu 15 päivänä marraskuuta 1967, ja esittää, että Suomen ja Espanjan välillä tehdään sopimus, jolla edellä mainitun sopimuksen 23 artiklaan lisätään neljäs kohta, jonka sisältö kuuluisi seuraavasti:

"Tämän artiklan toisen kohdan määräysten estämättä ovat Espanjassa asuvan yhtiön Suomessa asuvalle yhtiölle maksamat osingot vapaat Suomen verosta samassa laajuudessa ja samoin ehdoin kuin tällainen verovapaus myönnettäisiin Suomen sisäisen lainsäädännön nojalla siinä tapauksessa, että molemmat yhtiöt olisivat Suomessa asuvia."

Mikäli tämä ehdotus voidaan Espanjan puolesta hyväksyä, minulla on kunnia edelleen esittää, että tämä nootti ja Teidän vastauksenne muodostavat Suomen ja Espanjan välisen sopimuksen tästä asiasta, ja että se tulee voimaan 30 päivänä sen jälkeen, kun sopimuspuolten hallitukset ovat toisilleen ilmoittaneet täyttäneensä voimaantulon edellyttämät valtiosäännön mukaiset vaatimukset, sekä että sitä sovelletaan ensimmäisen kerran voimaantulovuonna tapahtuvassa verotuksessa.

Vastaanottakaa ...

Juha Montonen

San Sebastián, 18 de Agosto de 1970.

Excelentísimo Señor Ministro:

Tengo la honra de referirme al Convenio entre la República de Finlandia y España para evitar la doble imposición en materia de impuestos sobre la renta y sobre el patrimonio, firmado el día 15 de Noviembre de 1967, y de proponer se establezca un convenio entre Finlandia y España, por el cual se agregue un cuarto párrafo al Artículo 23 de dicho Convenio, cuyo contenido sería el siguiente:

"No obstante 10 establecido en el párrafo 2 de este Artículo, los dividendos pagados por una sociedad residente de España, a una sociedad residente de Finlandia, estarán exentos del impuesto finlandés en la medida y condiciones en que tal desgravación sería concedida en virtud de la legislación interna de Finlandia en el caso de que ambas sociedades fuesen residentes de Finlandia."

En el caso de que pueda ser aceptada por parte de España esta proposición, tengo el honor de proponer asimismo que esta nota y au contestación formen el Convenio entre Finlandia y España sobre el particular, el cual entrará en vigor el trigésimo día despuós que les Gobiernos de los estados contratantes se havan comunicado reciprocamente que han cumplido las condiciones previas constitucionales, necesarias para su entrada en vigor, y que se aplicará per primera ves a la imposición, que tendrá lugar el año de la entrada en vigor del mismo.

Ruego acepte Vuestra Excelencia el testimonio de mi más alta y distinguida consideración.

Juha Montonen

Espanjan ulkoasiainministeri Suomen suurlähettiläälle.

San Sebastiánissa, elokuun 24 päivänä 1970.

Herra Suurlähettiläs:

Minulla on kunnia viitata kuluvan kuukauden 18 päivältä olevaan noottiinne, joka kuuluu seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

Minulla on kunnia ilmoittaa Teidän Ylhäisyydellenne, että Espanjan hallitus on yhtä mieltä edellä olevasta.

Vastaanottakaa ...

Gregorio López Bravo

San Sebastián, 24 de Agosto de 1970.

Señor Embajador:

Tengo la honra de referirme a su Nota de fecha 18 del mes en curso, que dice como sigue:

— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

Tengo la honra de manifestar a Vuestra Excelencia la conformidad del Gobierno español con cuanto antecede.

Le ruego acepte, señor Embajador, las seguridades de mi alta consideración.

Gregorio López Bravo

Hallituksen esitys Eduskunnalle lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys vuoden 1970 viidenneksi lisämenoarvioksi.

Tässä lisämenoarvioesityksessä ehdotetaan lisäystä menoihin 488 milj. markkaa ja tuloihin 683 milj. markkaa.

Menojen lisäysehdotuksista 451 milj. markkaa aiheutuu arviomäärärahojen lisäysehdotuksista, joista markkamääräisesti suurin osa koskee lakisääteisiä menoja.

Ehdotetuista lisämäärärahoista markkamääräisesti suurimmat lisäykset kohdistuvat maatalouteen, sosiaaliturvaan, terveydenhuoltoon, opetustoimeen sekä työllisyyden ylläpitoon. Näihin tarkoituksiin ehdotetaan lisämenoarviossa yhteensä 403 milj. markkaa eli 83 % kokonaislisäyksestä.

Maatalouden vaikea ylituotantotilanne vaatii kuluvana vuonna edelleen valtion määrärahojen lisäämistä huomattavasti yli varsinaisessa tulo- ja menoarviossa arvioidun tarpeen. Maidon tuotannossa tapahtuneesta lievästä laskusta huolimatta on maidon tuotanto edelleenkin ylijäämäistä, minkä vuoksi voin vientitukeen ehdotetaan voivarastojen pienentämiseksi ja voin varastoinnista valtiolle aiheutuvien menojen vähentämiseksi lisäystä noin 91 milj. markkaa. Maitojauheen vientitukeen ehdotetaan myös maidon ylituotannosta johtuen lisäystä 25.5 milj. markkaa. Toisaalta on voin tuotanto jäänyt maidon tuotannon alenemisesta sekä juuston ja maitojauheen valmistuksen lisäämisestä johtuen jonkin verran arvioitua pienemmäksi, joten meijerivoin hinnanalennuskorvauksen osalta syntyy säästöä 23.5 milj. markkaa. Lypsylehmien teurastuksen lisääntymisen vuoksi on naudanlihan tuotannon lisäys ollut huomattavasti suurempi kuin kulutuksen lisäys, minkä vuoksi naudanlihan vientitukeen ehdotetaan lisäystä 15 milj. markkaa. Vuoden 1969 huomattavan runsas vehnäsato on osaltaan vaikuttanut siihen, että vehnän vientitukeen ehdotetaan lisäystä noin 26 milj. markkaa. Kuluvan vuoden runsaan kaurasadon markkinoimiseksi ehdotetaan rehuviljan vientitukea varten markkinointimenoihin lisäystä 5 milj. markkaa. Yhteensä ehdotetaan maataloustuotteiden markkinoinnin edistämiseen lisäystä 139.9 milj. markkaa. Tämän lisäksi ehdotetaan siirtona viljavarastorahastoon sekä valtion viljavaraston lainanotosta aiheutuvien korkokustannusten korvaamiseen yhteensä 4.3 milj. markkaa.

Maataloustuotteiden markkinointimenot nousevat nyt ehdotettujen lisäysten jälkeen vuonna 1970 noin 790 milj. markkaan. Vuonna 1969 nämä menot olivat noin 700 milj. markkaa ja vuonna 1968 noin 520 milj. markkaa. Vaikka suoritetuilla maataloustuotannon tasapainottamiseen tähtäävillä toimenpiteillä on ollut halutunsuuntaisia vaikutuksia, on valtiontaloudellisista syistä edelleen tarpeen selvittää mahdollisia uusia toimenpiteitä maataloustuotteiden markkinointivarojen kasvun pysäyttämiseksi sekä maataloustuotannon edelleen supistamiseksi ja maataloustuotteiden vientitarpeen vähentämiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteiset määrärahat ovat eräiltä osin osoittautuneet riittämättömiksi. Niinpä valtion osuutena kansaneläkelaista johtuviin menoihin on laskettu tarvittavan lisäystä 17 milj. markkaa eläkkeiden indeksikorotuksista sekä kuluvan vuoden alusta voimaantulleesta tukiosaa koskevasta kansaneläkelain muutoksesta johtuen. Sotilasvammakorvauksiin ehdotetaan lisäystä 8 milj. markkaa sotilasvammalain mukaisen täydennyskoron enimmäismäärän korotuksen ja työkyvyttömyysasteen rajan alentamisen johdosta. Invalidihuoltoon ehdotetaan lisäystä noin 5 milj. markkaa lähinnä palkkojen tarkistuksesta, uusien virkojen perustamisesta ja invalidirahan saajien lukumäärän lisääntymisestä johtuen. Valtionapuna kunnalliseen sairaalatoimeen on sairaansijamäärän kasvun aiheuttaman henkilökunnan lisäyksen ja palkkakustannusten nousun johdosta laskettu tarvittavan lisäystä vielä kuluvana vuonna noin 40 milj. markkaa, josta valtionapuna yleissairauksien hoitoon noin 31 milj. markkaa ja mielisairauksien vastustamiseen ja hoitoon noin

9 milj. markkaa. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan menojen lisäys on kaikkiaan 95.2 milj. markkaa.

Opetustoimen alalle ehdotetusta 86 milj. markan lisäyksestä kohdistuvat markkamääräisesti suurimmat lisäykset kansakoulujen, yksityisoppikoulujen sekä kansalais- ja työväenopistojen valtionapuihin. Kansakoululaitoksen valtionapuun ehdotetaan lisäystä yhteensä 49.6 milj. markkaa, yksityisoppikoulujen valtionapuun 12.5 milj. markkaa ja kansalais- ja työväenopistojen valtionapuun 10 milj. markkaa. Opetustoimen osalta lisäykset aiheutuvat lähinnä uusien koulujen ja luokkien perustamisesta, opetustoiminnan muusta laajentumisesta sekä yksityisoppikoulujen kunnallistamisesta.

Työvoiman kysynnän voimakkaan kasvun ja työvoiman tarjonnan verraten vähäisen lisäyksen vuoksi työttömyys on alentunut vuoden 1968 huippulukemista ja työttömyysaste jäänee kuluvana vuonna alle 2 prosentin. Talvikautena on kuitenkin ilmennyt kaikkialla maassa kausityöttömyyttä. Lisäksi Pohjois- ja Itä-Suomessa alkutuotannon työvoiman tarpeen nopean vähenemisen vuoksi on esiintynyt edelleen rakennetyöttömyyttä, vaikka mm. ammattikurssitoimintaa on lisätty voimakkaasti. Tämän vuoksi on sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi tarvittu arvioitua enemmän varoja. Kuluvan syksyn aikana jo käytettyihin ja loppuvuoden aikana vielä tarvittaviin sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi ehdotetaan lisäystä 55.9 milj. markkaa. Tähän määrään sisältyvät Lahteen, Sköldvikiin ja Espooseen rakennettujen vastaanottoasuntoloiden perustamiskustannukset sekä Otaniemen ja Tampereen asuntoloiden laajentamisesta aiheutuneet menot.

Tuloihin ehdotetaan merkittäväksi ne lisäykset, joihin tulojen kertymisen perusteella on aihetta. Verotuloihin on merkitty lisäystä yhteensä 618 milj. markkaa, josta 220 milj. markkaa lisäyksenä tulo- ja omaisuusveroon, 185 milj. markkaa liikevaihtoveroon, 65 milj. markkaa tuontitulleihin, 10 milj. markkaa keskioluen ja vahvan oluen valmisteveroon, 30 milj. markkaa alkoholijuomaveroon, 20 milj. markkaa leimaveroon, 51 milj. markkaa auto- ja moottoripyöräveroon sekä 20 milj. markkaa Oy Alko Ab:n ylijäämään. Nämä tulojen lisäykset aiheutuvat suurelta osin taloudellisen aktiviteetin arvioitua voimakkaammasta lisäyksestä.

Sekalaisiin tuloihin on merkitty lisäystä yhteensä 25 milj. markkaa, josta opetusministeriön hallinnonalan muita tuloja 3 milj. markkaa, muita sekalaisia tuloja pysäköintivirhemaksuina 4 milj. markkaa sekä menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutuksia 11 milj. markkaa.

Tähän esitykseen liittyvään lisämenoarvioon on merkitty myös ne kuluvan vuoden menoarvion lisäykset ja muutokset, joista jo on eduskunnan päätös.

Ennen myönnetyt ja nyt ehdotetut menojen lisäykset jakaantuvat eri pääluokkiin seuraavasti:

Pääluokka	Eduskunnan aikaisemmin myöntämät lisäykset mk	Nyt ehdotetut lisäykset mk	Lisäys yhteensä mk
21	—	6 300	6 300
22	—	226 715	226 715
23	203 200	412 760	615 960
24	1 743 900	7 420 394	9 164 294
25	842 439	5 902 292	6 744 731
26	25 594 495	13 187 886	38 782 381
27	13 643 400	7 848 400	21 491 800
28	101 774 770	14 702 431	116 477 201
29	24 377 166	86 167 955	110 545 121
30	37 278 952	151 041 750	188 320 702
31	10 370 470	11 306 575	21 677 045
32	40 474 852	36 181 900	76 656 752
33	17 937 034	95 177 767	113 114 801
34	771 000	70 304 600	71 075 600
35	3 940 000	—	3 940 000
36	6 139 000	— 12 320 890	— 6 181 890
Lisäys menoihin yhteensä mk	285 090 678	487 566 835	772 657 513

Ennen merkityt ja nyt ehdotetut tulojen muutokset jakaantuvat eri osastoihin seuraavasti:

Osasto	Eduskunnan aikaisemmin myöntämät lisäykset mk	Nyt ehdotetut muutokset mk	Muutokset yhteensä mk
11	13 000 000	618 000 000	631 000 000
12	4 001 002	25 221 600	29 222 602
13	—	6 666 000	6 666 000
14	— 6 032 000	28 659 000	22 627 000
15	50 000 000	4 100 000	54 100 000
Lisäys tuloihin yhteensä mk	60 969 002	682 646 600	743 615 602

Kuluvan vuoden budjetoitujen tulojen ja menojen määrät tulisivat näin ollen olemaan seuraavat:

	Tulot mk	Menot mk
Varsinainen tulo- ja menoarvio	10 297 967 000	10 297 294 747
Lisämenoarviot	743 615 602	772 657 513
Yhteensä mk	11 041 582 602	11 069 952 260

Seuraavassa perustellaan yksityiskohtaisemmin niitä lisäyksiä ja muutoksia, joita tällä kertaa ehdotetaan tulo- ja menoarvioon tehtäväksi.

TULOT

Osasto 11

01. Tulon ja omaisuuden perusteella kannettavat verot

01. *Tulo- ja omaisuusvero*

Palkkasumman ja kokonaistuotannon arvioitua voimakkaamman kasvun johdosta momentille merkitään lisäystä 220 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 220 000 000
„ 1970 (tuloarvio) .... mk 2 380 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ... mk 2 275 346 708
„ 1968 „ .... mk 2 349 250 538

02. *Merimiesvero*

Momentille merkitään lisäystä 4 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 4 000 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 18 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 24 546 122
„ 1968 „ ..... mk 15 605 988

03. *Perintö- ja lahjavero*

Momentille merkitään lisäystä 2 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 2 000 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 32 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 34 074 723
„ 1968 „ ..... mk 28 742 314

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. *Liikevaihtovero*
Taloudellisen aktiviteetin arvioitua voimakkaamman lisääntymisen johdosta momentille merkitään lisäystä 185 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	185 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	2 495 000 000
„ 1969	(tilinpäätös) ...	mk	2 410 186 782
„ 1968	„ ...	mk	2 107 060 791

02. *Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero*
Eräistä vakuutusmaksuista suoritettavaa veroa on kertynyt arvioitua enemmän, minkä vuoksi momentille merkitään lisäystä 4 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	4 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	44 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	44 549 233
„ 1968	„	mk	39 214 145

03. *Apteekkimaksut*
Momentille merkitään lisäystä 3 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	3 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	18 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	19 844 161
„ 1968	„	mk	15 956 101

06. Tullit ja tuontimaksut

01. *Tuontitulli*
Tuonnin voimakkaan kasvun johdosta momentille merkitään lisäystä 65 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	65 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	230 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	257 135 771
„ 1968	„	mk	235 625 487

08. Valmisteverot

03. *Keskioluen ja vahvan oluen valmistevero*
Momentille merkitään lisäystä 10 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	10 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	147 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	148 097 527
„ 1968	„	mk	28 202 562

04. *Alkoholijuomavero*
Momentille merkitään lisäystä 30 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	30 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	360 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	359 574 877
„ 1968	„	mk	1 839 707

10. Muut verot

01. *Leimavero*
Momentille merkitään lisäystä 20 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	20 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	195 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	200 068 212
„ 1968	„	mk	183 758 369

03. *Auto- ja moottoripyörävero*
Henkilöautojen arvioitua runsaamman tuonnin johdosta merkitään momentille lisäystä 51 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	51 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	249 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	249 933 355
„ 1968	„	mk	143 028 544

04. *Moottoriajoneuvovero*
Momentille merkitään lisäystä 4 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 4 000 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 60 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 61 675 397
„ 1968 „ ..... mk 60 429 223

19. Muut veronluonteiset tulot

01. *Oy Alko Ab:n ylijäämä*
Momentille merkitään lisäystä 20 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 20 000 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 185 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) .... mk 367 778 018
„ 1968 „ .... mk 236 016 484

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala

63. *Poliisivarusvarikon tulot*
Viitaten momentin 26.63.22 perusteluihin momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 200 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 200 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 650 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 650 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 655 754
„ 1968 „ ..... mk 582 633

99. *Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä väestön keskusrekisterin käyttämisestä aiheutuvina tuloina 220 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 220 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) 60 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 2 900 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 899 305
„ 1968 „ ..... mk 3 250 769

27. Puolustusministeriön hallinnonala

20. *Tulot puolustuslaitoksen irtaimiston myynnistä*
Viitaten momentin 27.20.17. perusteluihin momentille merkitään lisäystä 1 400 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 1 400 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 1 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 684 085
„ 1968 „ ..... mk 1 401 585

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

54. *Pankkitarkastusviraston tulot*
Viitaten momentin 28.54.27. perusteluihin momentille merkitään lisäystä 10 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 10 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 63 718
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 860 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 186 796
„ 1968 „ ..... mk 180 389

29. Opetusministeriön hallinnonala

99. *Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä palautetuista valtionavuista, kiinteistöjen myynnistä ja eräistä lahjoituksista johtuen 3 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	3 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	3 800 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	4 256 088
„ 1968	„	mk	3 830 145

30. Maatalousministeriön hallinnonala

15. *Maitotaloustuotteiden tarkastuslaitoksen tulot*

Viitaten momentin 30.15.27. perusteluihin momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 10 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	10 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	900 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 031 719
„ 1968	„	mk	1 002 633

84. *Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen tulot*

Viitaten momentin 30.84.24 perusteluihin momentille merkitään lisäystä 630 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	630 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	1 200 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 587 611
„ 1968	„	mk	1 258 797

31. Liikenneministeriön ja työvoimaministeriön hallinnonalat

40. *Autorekisterikeskuksen tulot*

Odotettua runsaamman autojen rekisteröinnin johdosta momentille arvioidaan kertyvän lisäystä tunnusmerkkikorvauksina 300 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	300 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	13 915 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	13 602 691
„ 1968	„	mk	10 180 912

47. *Lentoliikenteen ja lentoasemien kiinteistöjen tulot*

Lentoliikenteen lisäys on ollut ennakoitua huomattavasti suurempi, minkä johdosta momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 1 900 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	1 900 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	10 150 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	10 830 158
„ 1968	„	mk	7 823 947

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

12. *Merenkulkuhallituksen karttapainon tulot*

Merikarttojen myyntitulojen kasvun johdosta momentille arvioidaan kertyvän lisäyksenä 200 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	200 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	160 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	184 060
„ 1968	„	mk	158 100

13. *Majakkamaksut*

Meriliikenteen vilkastumisen johdosta momentille arvioidaan kertyvän lisäyksenä 1 300 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	1 300 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	13 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	10 370 523
„ 1968	„	mk	9 699 010

15. *Luotsausmaksut*
Momentille merkitään lisäystä 500 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 500 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 3 800 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 3 131 502
„ 1968	„	mk 2 716 152

19. *Merenkulkulaitoksen muut tulot*
Momentille merkitään lisäystä 200 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 200 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 350 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 369 792
„ 1968	„	mk 323 798

64. *Otaniemen valtionalueen tulot*
Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 252 700 mk seuraavasti:

1. *Otaniemen lämpö- ja sähkölaitoksen tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lisää tuloja 250 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 350 000 mk.

2. *Muut tulot.* Alamomentille arvioidaan kertyvän lisäystä Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiölle vuokrattujen asuntolatonttien vuokrana 2 700 mk. Alamomentin loppusumma on 142 700 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 252 700
„ 1970	(tuloarvio)	mk 1 100 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 1 137 568
„ 1968	„	mk 983 247

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

72. *Kuntien osuudet keskussairaaloiden perustamisesta aiheutuvista menoista*
Keskussairaalan perustamiskustannusosuuksien suorittamisen helpottamiseksi ehdotetaan, että Kainuun ja Keski-Pohjanmaan keskussairaalan ja Oulun yliopistollisen keskussairaalan 1—4 kantokykyluokkaan kuuluville osakaskunnille voi valtioneuvosto myöntää lykkäystä niille vuoden 1970 aikana maksuunpantujen keskussairaalan perustamiskustannusosuuksien suorittamisesta edellyttäen, että kunta antaa kuluvan vuoden loppuun mennessä lääkintöhallitukselle sitoumuksen rästissä olevien maksuerien suorittamisesta tasaisesti maksuajan kuluessa seuraavien perusteiden mukaan:

kantokykyluokka	maksuaika enintään	korko
1	4 vuotta	3 %
2	3 „	4 %
3	2 „	5 %
4	1 „	6 %

Vastaava järjestely toteutettiin vuoden 1969 viidennen lisämenoarvion yhteydessä vuoden 1969 loppuun mennessä maksuunpantujen keskussairaalan perustamiskustannusosuuksien osalta.

V. 1970	(tuloarvio)	mk 17 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 20 958 210
„ 1968	„	mk 21 230 945

85. *Lääkintölaitoksen muut tulot*
Viitaten momentin 33.69.26 perusteluihin merkitään momentille lisäystä 12 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 12 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 100 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 169 931
„ 1968	„	mk 185 063

39. Muut sekalaiset tulot

04. *Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset*
Viitaten momentin 34.09.97 perusteluihin merkitään momentille lisäystä 9 407 000 mk ja momentin 31.24.77 perusteluihin viitaten 1 461 477 mk. Huomioon ottaen vielä eräät vuosien 1968 ja 1969 määrärahoista tehtävät peruutukset, arvioidaan momentille kertyvän lisäystä 11 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 11 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 30 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 35 066 233
„ 1968	„	mk 44 496 118

09. *Muut sekalaiset tulot*
Pysäköintivirhemaksuista annettu laki tuli voimaan 1. 9. 1970. Kuluvana vuonna pysäköintivirhemaksuja ja ajoneuvojen siirto- ja säilytyskustannusten korvauksia arvioidaan momentille kertyvän 200 000 mk. Kun alamomentin 33.76.35.2 perusteluihin viitaten merkitään momentille lisäystä 3 886 900 mk, on lisäys yhteensä 4 086 900 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	4 086 900
„ 1970	(tuloarvio)	mk	8 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	12 284 887
„ 1968	„	mk	6 982 458

Osasto 13

KORKO- JA OSINKOTULOT SEKÄ OSUUS VALTION RAHALAITOSTEN VOITOSTA

04. Osuus valtion rahalaitosten voitosta

01. *Osuus Suomen Pankin voitosta*
Momentille merkitään lisäystä 6 666 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	6 666 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	21 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	22 711 747
„ 1968	„	mk	20 430 410

Osasto 14

VALTION LIIKEYRITYKSET SEKÄ METSÄT JA MAATILAT

01. Valtionrautatiet

02. *Tavaraliikenteen tulot*
Momentille arvioidaan vuonna 1970 kertyvän 358 000 000 mk, minkä vuoksi lisäys on 29 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	29 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	329 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	344 675 984
„ 1968	„	mk	307 248 864

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtionrautateiden vajaus merkitty 144 816 300 markaksi. Kun valtionrautateiden käyttötuloihin merkitään lisäystä 29 000 000 mk ja kun käyttömenoihin ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 12 600 000 mk, vähenee valtionrautateiden vajaus 16 400 000 mk ja on 128 416 300 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys), vajaus ..	mk	128 416 300
„ 1970	(tuloarvio) „ ..	mk	144 816 300
„ 1969	(tilinpäätös) „ ..	mk	115 869 684
„ 1968	„ „ ..	mk	120 328 714

02. Valtionrautateiden tuotantolaitokset ja materiaalitoiminta

01. *Pääkonepajojen tulot*
Momentille merkitään lisäystä 900 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	900 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	139 409 500
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	137 646 411
„ 1968	„	mk	116 815 094

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtionrautateiden tuotantolaitosten ja materiaalitoiminnan käyttötulot ja -menot merkitty 153 465 500 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla ehdotetaan lisäystä 900 000 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 900 000 mk, joten valtionrautateiden tuotantolaitosten ja materiaalitoiminnan käyttötulot ja -menot merkitään 154 365 500 markaksi.

04. Posti- ja lennätinlaitos

01. *Postitoimen liikennetulot*

Postimaksujen korotusten sekä liikenteen lisääntymisen johdosta merkitään momentille lisäystä 25 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	25 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	207 650 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	184 649 323
„ 1968	„	mk	172 407 491

03. *Muilta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset*

Korvausten korotusten sekä liikenteen lisääntymisen johdosta merkitään momentille lisäystä 5 500 000 mk, josta 5 100 000 mk aiheutuu lisäyksenä postipankin tehtävien hoitamisesta sekä 400 000 mk lisäyksenä radio- ja televisiolupien perinnästä sekä tililleppanoista lupasiirtotileille.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	5 500 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	10 800 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	11 577 988
„ 1968	„	mk	10 284 667

04. *Teletoimen liikennetulot*

Telemaksujen korotusten sekä liikenteen lisääntymisen johdosta merkitään momentille lisäystä 26 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	26 000 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	294 500 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	271 660 927
„ 1968	„	mk	238 536 309

07. *Sekalaiset tulot*

Tulojen lisääntymisen johdosta merkitään momentille lisäystä 500 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	500 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	7 800 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	6 737 227
„ 1968	„	mk	7 448 367

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on posti- ja lennätinlaitoksen ylijäämäksi merkitty 47 257 300 mk. Kun posti- ja lennätinlaitoksen käyttötuloihin merkitään lisäystä 57 000 000 mk ja kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla on tämän vuoden kolmannessa lisämenoarviossa myönnetty 6 032 000 mk ja nyt ehdotetaan lisäystä 35 150 000 mk, lisääntyy posti- ja lennätinlaitoksen ylijäämä 15 818 000 mk ja on 63 075 300 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys))	mk	63 075 300
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	41 225 300
„ 1970	(tuloarvio)	mk	47 257 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	15 384 814
„ 1968	„	mk	9 652 204

05. Posti- ja lennätinlaitoksen konepajat

01. *Televan tulot*

Tuloja arvioidaan kertyvän 12 500 000 mk, joten momentille merkitään lisäystä 1 630 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	1 630 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	10 870 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	9 576 067
„ 1968	„	mk	8 607 048

02. *Turun asennuspajan tulot*

Tuloja arvioidaan kertyvän 7 360 000 mk, joten momentille merkitään lisäystä 1 400 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	1 400 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk	5 960 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	6 082 470
„ 1968	„	mk	4 792 347

03. Keskusautokorjaamon tulot

Tuloja arvioidaan kertyvän 1 900 000 mk, joten momentille merkitään lisäystä 200 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 200 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 1 700 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 1 689 272
„ 1968	„	mk 1 561 702

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on posti- ja lennätinlaitoksen konepajojen ylijäämä merkitty 1 234 000 markaksi. Kun konepajojen käyttötuloihin merkitään lisäystä 3 230 000 mk ja kun käyttömenoihin ehdotetaan lisäystä 3 714 000 mk, vähenee posti- ja lennätinlaitoksen konepajojen ylijäämä 484 000 mk ja on 750 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 750 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 1 234 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 707 196
„ 1968	„	mk 430 777

07. Valtion väliaikainen ravitsemiskeskus

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtion väliaikaisen ravitsemiskeskuksen käyttötulot ja -menot merkitty 6 500 000 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla ehdotetaan lisäystä 300 000 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 300 000 mk, joten valtion väliaikaisen ravitsemiskeskuksen käyttötulot ja -menot merkitään 6 800 000 markaksi.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk —
„ 1970	(tuloarvio)	mk —
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 138 432
„ 1968	„	mk 323 900

20. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta

01. Pukutehtaan tulot

Viitaten momentin 36.20.21 perusteluihin momentille merkitään lisäystä 576 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 576 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 5 315 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 5 053 789
„ 1968	„	mk 4 970 615

02. Vammaskosken tehtaan tulot

Viitaten momentin 36.20.22 perusteluihin momentille merkitään lisäystä 1 900 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 1 900 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 5 700 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 6 139 436
„ 1968	„	mk 4 985 130

03. Patruunatehtaan tulot

Viitaten momentin 36.20.23 perusteluihin momentille merkitään lisäystä 2 445 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 2 445 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 9 055 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 9 266 907
„ 1968	„	mk 7 673 129

04. Metsätaloustoiminnan tulot

Viitaten momentin 36.20.24 perusteluihin momentille merkitään lisäystä 200 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 200 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 2 350 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 2 654 041
„ 1968	„	mk 2 896 603

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminnan ylijäämä merkitty 1 478 000 markaksi. Kun käyttötuloihin merkitään lisäystä 5 121 000 mk ja kun käyttömenoihin ehdotetaan 36 pääluokan kohdalla lisäystä 4 928 000 mk, lisääntyy puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminnan ylijäämä 193 000 mk ja on 1 671 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk 1 671 000
„ 1970	(tuloarvio)	mk 1 478 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 1 537 487
„ 1968	„	mk 1 701 070

30. Valtion hankintakeskus

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtion hankintakeskuksen ylijäämä merkitty 331 700 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla nyt ehdotetaan lisäystä 13 180 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 13 180 mk, joten valtion hankintakeskuksen ylijäämä jää entiselleen ja on 331 700 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 331 700
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 331 700
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 514 597
„ 1968 „ ..... mk 373 097

32. Valtion polttoainekeskus

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on valtion polttoainekeskuksen ylijäämä merkitty 77 400 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla nyt ehdotetaan lisäystä 240 000 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 240 000 mk, joten valtion polttoainekeskuksen ylijäämä jää entiselleen ja on 77 400 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 77 400
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 77 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 773 560
„ 1968 „ ..... mk 926 490

40. Margariinitehdas

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on margariinitehtaan ylijäämä merkitty 119 500 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla nyt ehdotetaan lisäystä 31 500 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 31 500 mk, joten margariinitehtaan ylijäämä jää entiselleen ja on 119 500 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 119 500
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 119 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 407 907
„ 1968 „ ..... mk 506 606

43. Maanmittaushallituksen karttapaino

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on maanmittaushallituksen karttapainon ylijäämä merkitty 468 500 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla nyt ehdotetaan lisäystä 145 000 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 145 000 mk, joten maanmittaushallituksen karttapainon ylijäämä jää entiselleen ja on 468 500 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 468 500
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 468 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 279 031
„ 1968 „ ..... mk 352 435

45. Metsähallituksen metsät

01. *Puun pystymyyntitulot*

Puutavaran hintojen kohoamisen johdosta momentille merkitään lisäystä 1 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 1 000 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 1 990 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 905 106
„ 1968 „ ..... mk 4 090 436

02. *Puutavaran hankintatulot*

Puutavaran hintojen kohoamisen johdosta momentille merkitään lisäystä 7 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 7 000 000
„ 1970 (tuloarvio) ..... mk 158 710 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 168 525 042
„ 1968 „ ..... mk 154 829 831

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on metsähallituksen metsien ylijäämä merkitty 6 717 500 markaksi. Kun metsähallituksen metsien käyttötuloihin merkitään lisäystä 8 000 000 mk ja kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla nyt ehdotetaan lisäystä 900 000 mk, lisääntyy metsähallituksen metsien ylijäämä 7 100 000 markalla ja on 13 817 500 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 13 817 500
„	1970	(tuloarvio)	mk 6 717 500
„	1969	(tilinpäätös)	mk 19 585 029
„	1968	„	mk 10 133 869

46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on metsäntutkimuslaitoksen metsien käyttötulot ja -menot merkitty 2 312 300 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla nyt ehdotetaan lisäystä 115 000 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 115 000 mk, joten metsäntutkimuslaitoksen metsien käyttötulot ja -menot merkitään 2 427 300 markaksi.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk —
„	1970	(tuloarvio)	mk —
„	1969	(tilinpäätös), vajaus ..	mk 464 093
„	1968	„ „ ..	mk 293 948

60. Lääkintölaitoksen maatilat

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarviossa on lääkintölaitoksen maatilain käyttötulot ja -menot merkitty 263 300 markaksi. Kun käyttömenoihin pääluokan 36 kohdalla nyt ehdotetaan lisäystä 5 000 mk, merkitään käyttötuloihin vastaavasti lisäystä 5 000 mk, joten lääkintölaitoksen maatilain käyttötulot ja -menot merkitään 268 300 markaksi.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk —
„	1970	(tuloarvio)	mk —
„	1969	(tilinpäätös)	mk 2 831
„	1968	„	mk 23 065

Osasto 15

LAINAT

01. Takaisin maksetut lainat

05. *Maankäyttölain ja maanhankintalain mukaan muodostettujen tilojen lunastushintojen lyhennykset*

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 4 100 000 mk. Lisäys johtuu eräiden omistus- ja käyttöoikeusrajoitusten lieventämisestä johtuvasta kauppahintojen loppuun maksamisen lisääntymisestä.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 4 100 000
„	1970	(tuloarvio)	mk 5 900 000
„	1969	(tilinpäätös)	mk 10 403 659
„	1968	„	mk 5 832 502

MENOT

Pääluokka 21

TASAVALLAN PRESIDENTTI

02. Tasavallan Presidentin kanslia

29. *Muut kulutusmenot*

Kauko- ja paikallispuhelujen lisääntymisen sekä ulkomaisten päivä- ja aikakauslehtien hintojen nousun vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 6 300 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 6 300
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 63 300
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 60 805
„ 1968 „ ..... mk 61 432

Pääluokka 22

EDUSKUNTA

09. Valtiontilintarkastajat

19. *Painatus*

Valtiontilintarkastajain kertomuksen painosmäärän lisäämisen ja painatuskustannusten nousun vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 2 500 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 2 500
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 22 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 23 150
„ 1968 („) ..... mk 17 665

19. Eduskunnan kirjasto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 24 215 mk seuraavasti:

1. Peruspalkat. Eräiden kuluvana vuonna suoritettujen palkkojen tarkistusten johdosta ehdotetaan peruspalkkoihin lisäystä 10 515 mk. Alamomentin loppusumma on 323 672 mk.

2. Vuosipalkkiot. Palkkojen tarkistusten johdosta ehdotetaan lisäystä vuosipalkkioihin 2 445 mk. Alamomentin loppusumma on 72 036 mk.

3. Yleiset lisät. Palkkojen tarkistusten johdosta ehdotetaan lisäystä yleisiin lisiin 6 255 mk. Alamomentin loppusumma on 93 659 mk.

8. Muut palkat ja palkkiot. Sairaus- yms. lomasijaisten palkkaamiseksi ehdotetaan muihin palkkoihin ja palkkioihin lisäystä 5 000 mk. Alamomentin loppusumma on 14 800 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 24 215
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 558 700
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 504 594
„ 1968 („) ..... mk 456 792

25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha)

Kun valtuuskunnan toiminta on huomattavasti vilkastunut ja kun valtuuskunnan ns. yhteispohjoismaisten menojen suuruus on selvinnyt vasta varsinaisen menoarvion tultua hyväksytyksi, ehdotetaan momentille lisäystä 200 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 200 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 230 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 248 535
„ 1968 („) ..... mk 377 405

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTO

01. Valtioneuvosto

21. Käyttövarat

Lähinnä lisääntyneen kansainvälisen kanssakäymisen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 300 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 80 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 593 233
„ 1968 („) ..... mk 648 055

02. Valtioneuvoston kanslia

19. Painatus

Valtioneuvoston esittelijän oppaan painatustöitä varten momentille ehdotetaan lisäystä 15 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 15 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 33 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 29 615
„ 1968 („) ..... mk 23 000

99. Valtioneuvoston muut menot

08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha)

Ympäristönsuojelun eri aloilla tapahtuvan valmistelutyön koordinoimiseksi asetettavan ympäristönsuojelun neuvottelukunnan menoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 20 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 20 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 65 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 135 444
„ 1968 „ ..... mk 175 553

09. Kehitysalueiden neuvottelukunta

Kehitysalueiden väestön oloja ja asenteita koskevan, kehitysalueiden neuvottelukunnan toimesta suoritettavan tutkimuksen aloittamista varten sekä kehitysalueiden neuvottelukunnan toiminnan tehostumisen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 77 760 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 77 760
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 14 500
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 91 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 100 000

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma tai varaus mk
1. *Perus- ja sopimuspalkat*	3 352 371	+ 8 455	3 360 826
2. *Vuosipalkkiot*	564 350	— 5 390	558 960
3. *Yleiset lisät*	586 934	— 89 772	497 162
4. *Erityiset lisät*	42 550	+ 18 690	61 240
5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot*	747 160	+ 178 967	926 127
8. *Muut palkat ja palkkiot*	146 960	+ 108 719	255 679
Varaus	162 475	— 162 475	—

Muutosten perustelut:

a) Momentilta voidaan vähentää vuosipalkkioista 5 390 mk ja yleisistä lisistä 89 772 mk eli yhteensä 95 162 mk.

b) Perus- ja sopimuspalkkoihin ehdotetaan lisäystä 8 455 mk.

c) Erityisiin lisiin ehdotetaan lisäystä sunnuntaityökorvauksiin 15 200 mk ja ylityökorvauksiin 3 490 mk eli yhteensä 18 690 mk.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä ulkoasiainministeriön käytettäväksi asetettujen virkamiesten palkkauksiin 78 119 mk ja muihin palkkoihin ja palkkioihin 30 600 mk eli yhteensä 108 719 mk.

e) Tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin ehdotetaan lisäystä 178 967 mk, jotta tehtävien asianmukaisen suorittamisen takia välttämätöntä henkilökuntaa voitaisiin edelleen käyttää.

f) Momentilta vähennetään varaus 162 475 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 57 194 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 57 194
„ 1970	(menoarvio)	mk 5 602 800
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 4 885 046
„ 1968	„	mk 4 102 000

21. *Sähke-, posti- ja puhelinmenot* (arviomääräraha)

Toiminnan laajentumisen ja vilkastumisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 115 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 115 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 550 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 664 001
„ 1968	„	mk 717 527

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 610 000 mk seuraavasti.

1. *Käyttövarat.* Ulkoasiainministeriön hoitamista Suomessa tapahtuvista kansainvälisistä kauppa-, sopimus- ym. neuvotteluista ja vierailuista aiheutuvat menot on tähän asti maksettu lähes kokonaan valtioneuvoston käyttövaroista. Kun on tarkoituksenmukaisempaa budjetoida nämä menot tähän pääluokkaan, ehdotetaan alamomentille lisäystä 450 000 mk. Alamomentin loppusumma on 465 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan toiminnan laajentumisen johdosta lisäystä 160 000 mk. Alamomentin loppusumma on 386 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 610 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 241 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 360 820
„ 1968	„	mk 230 896

70. *Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Kaluston, konttorikoneiden ja laitteiden hankkimiseksi momentille ehdotetaan lisäystä 70 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 70 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 130 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 190 000
„ 1968 „ ..... mk 90 000

10. Edustustot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

4. *Erityiset lisät.* Paikalliskorotuksista voidaan vähentää 204 800 mk. Alamomentin loppusumma on 8 420 723 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Tilapäisten toimihenkilöiden paikalliskorotuksista voidaan vähentää 128 000 mk. Jotta toiminnan laajentumisen ja vilkastumisen aiheuttamat tehtävät voidaan hoitaa, alamomentille ehdotetaan tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin lisäystä 211 800 mk ja asemamaasta palkatun henkilökunnan palkkioihin 121 000 mk eli yhteensä 332 800 mk. Alamomentin loppusumma lisääntyy 204 800 mk ja on 5 675 618 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (III lisämenoarvio) mk 1 110 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 20 140 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 19 721 256
„ 1968 „ ..... mk 17 418 563

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Vuokratilojen hankinnan ja vuokrien kohoamisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 833 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 833 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 3 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 3 477 671
„ 1968 „ ..... mk 2 997 494

13. *Kiinteistöjen kunnossapito* (arviomääräraha)

Useiden edustustojen päälliköiden vaihdosten johdosta on virka-asuntojen kunnossapitotöitä arvioitua runsaammin. Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 300 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 710 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 844 153
„ 1968 „ ..... mk 1 009 679

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Toiminnan laajentumisen ja kustannusten nousun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 900 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 900 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 2 300 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 3 006 722
„ 1968 „ ..... mk 2 580 941

70. *Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Toiminnan laajentumisesta johtuen momentille ehdotetaan lisäystä 155 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 155 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 700 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 749 350
„ 1968 „ ..... mk 540 000

20. Kansainvälinen kehitysaputoiminta

69. *Suomen maksuosuus Islantia varten perustettuun pohjoismaiseen teollistamisrahastoon*

Islantia varten perustettua pohjoismaista teollistamisrahastoa koskeva sopimus saatettiin Suomessa voimaan 24. 3. 1970 annetulla asetuksella (246/70). Rahaston peruspääoma vastaa 14 milj. US $, josta Suomen maksuosuus on yhteensä 2,7 milj. US $. Maksuosuus suo-

ritetaan 4 vuoden aikana rahaston perustamisesta lukien yhtä suurina erinä, jolloin Suomen vuotuinen maksuosuus on 675 000 US $ eli 2 835 000 mk. Vuoden 1970 osalle tulevan rahaston maksuosuuden suorittamiseksi ehdotetaan momentille 2 835 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 2 835 000

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

21. *Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 300 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 800 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 249 646
„ 1968 „ ..... mk 1 829 878

25. *SALT-kokouksen järjestelyt* (siirtomääräraha)

Helsingissä marraskuusta 1970 lähtien pidettävän SALT-jatkokokouksen (strategisten aseiden rajoittamisneuvottelut) järjestelyistä aiheutuviin palkkaus-, vuokra-, kuljetus- ym. menoihin ehdotetaan momentille 600 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 600 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 700 000

26. *Eräät jäsenmaksut ja maksuosuudet*

Momentille ehdotetaan lisäystä EFTAn jäsenmaksun korotuksen ja aikaisempaan ajankohtaan siirretyn maksuajan johdosta 126 000 mk, Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsenmaksun nousun johdosta 11 000 mk, rotusyrjinnän poistamista käsittelevän komitean vuosimaksuun 5 200 mk ja Haagin kansainvälisen oikeuden akatemialle myönnettävänä kannatusmaksuna 3 000 mk eli yhteensä 145 200 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 145 200
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 329 900
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 420 900
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 146 873
„ 1968 „ ..... mk 4 067 014

27. *Kansainväliseen yhteistyöhön Suomessa liittyvät menot*

Momentille ehdotetaan lisäystä Suomen ja SNT-Liiton välisen kaupallis-taloudellisen yhteistyökomitean menoja varten 50 000 mk ja YK:n 25-vuotisjuhlavuoden viettoon liittyen 50 000 mk lehtimiesryhmän aiheuttamiin menoihin heidän seuratessaan New Yorkissa YK:n 25. yleiskokouksen juhlaistuntoa eli yhteensä 100 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 100 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 417 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 346 957

88. *Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen* (siirtomääräraha)

Dar es Salaamin edustuston päällikön virka-asunnon vuokraaminen on osoittautunut vaikeaksi ja epätaloudelliseksi. Talon ostamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 400 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 400 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 500 000

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Oikeusministeriö

19. *Painatus*

Painatustöiden lisääntymisen johdosta, mikä on pääosiltaan aiheutunut erinäisten viranomaisille toimitettavien lomakkeiden tarpeen kasvamisesta, ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 50 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 100 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 113 025
„ 1968 „ ..... mk 104 385

10. Korkein oikeus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Korkeimman oikeuden vuosikirjan hakemiston julkaisemiseksi myös ruotsin kielellä ehdotetaan alamomentille lisäystä 1 300 mk. Alamomentin loppusumma on 19 331 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 1 300
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 2 886 200
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 646 899
„ 1968 „ ..... mk 2 542 086

19. *Painatus*

Lähinnä korkeimman oikeuden vuosikirjan painatuskustannusten kohoamisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 3 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 3 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 16 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 16 392
„ 1968 „ ..... mk 15 532

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Kopiokoneen lisääntyneen käytön johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 5 000 mk. Alamomentin loppusumma on 47 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 5 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 43 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 36 998
„ 1968 „ ..... mk 41 223

11. Korkein hallinto-oikeus

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Kopiokoneen lisääntyneen käytön johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 3 000 mk. Alamomentin loppusumma on 52 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 3 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 50 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 56 900
„ 1968 „ ..... mk 57 263

20. Hovioikeudet

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Työskentelytilojen järjestämiseksi Vaasan hovioikeuden ylimääräiselle jaostolle ehdotetaan alamomentille lisäystä 3 000 mk. Alamomentin loppusumma on 108 400 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 3 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 109 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 85 981
„ 1968 „ ..... mk 71 827

39. Eräät oikeudenhoitomenot

21. *Maksuton oikeudenkäynti* (arviomääräraha)

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä aiheutuneiden menojen suorittamiseksi momentille ehdotetaan lisäystä 2 300 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 2 300 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 3 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 5 018 495
„ 1968 „ ..... mk 4 134 556

50. Vankeinhoitolaitos

20. *Matkat ja kuljetukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk sen johdosta, että valtionrautatiet ovat siirtyneet käyttämään laskutusperusteeltaan kalliimpia, 4-akselisia vankivaunuja aikaisemmin käytettyjen 2-akselisten sijasta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 200 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 670 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 891 069
„ 1968 „ ..... mk 925 448

23. *Työtoiminta* (arviomääräraha)

Raaka-aineiden hintojen noususta sekä työtoiminnan vilkastumisesta johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 700 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 700 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 7 300 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 7 787 516
„ 1968 „ ..... mk 7 416 879

25. *Terveydenhuolto* (arviomääräraha)

Vankien sairaanhoidon tehostamisesta ja hammashoidon lisäämisestä sekä keskussairaaloiden hoito- ja tutkimusmaksujen kohoamisesta johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 300 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 300 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 231 904
„ 1968 „ ..... mk 1 091 516

50. *Valtionapu kriminaalihuoltotyöhön*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 992 mk, mikä aiheutuu valtion virkamiespalkkausten tarkistuksen vaikutuksesta Kriminaalihuolto ry:n valtionapupalkkoihin.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 1 992
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 841 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 746 000
„ 1968 „ ..... mk 637 870

77. *Työ- ja vankisiirtoloille sekä työleireille järjestettävät työt* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 300 000 mk, jotta lain mukaan siirtolakelpoisia vankeja voitaisiin nykyistä runsaammin sijoittaa sovittamaan rangaistuksiaan työsiirtoloissa.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 2 300 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 24 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 25 000 000
„ 1968 „ ..... mk 29 000 000

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)

Valtioneuvoston 9. 10. 1970 asettaman ns. valtiosääntökomitean, jolla on mm. päätoiminen sihteeristö, työskentelystä aiheutuvia menoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 35 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 35 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 165 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 194 525
„ 1968 „ ..... mk 162 421

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sisäasiainministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä lähinnä kaavoitus- ja rakennusasiain osastoon palkatun tilapäisen henkilökunnan palkkioihin 43 886 mk. Alamomentin loppusumma on 177 777 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) ..... mk	43 886
„	1970	(menoarvio) ..... mk	3 211 900
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	2 661 641
„	1968	„ ..... mk	2 514 210

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 000 mk, joka johtuu lähinnä kahden uuden toimiston perustamisesta kaavoitus- ja rakennusasiain osastoon kuluvan vuoden alussa. Alamomentin loppusumma on 83 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	4 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	82 600
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	84 760
„	1968	„ ..... mk	81 503

70. *Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen*

Uusien virkojen ja toimien johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk kaluston ja konttorikoneiden hankintaan.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	10 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	30 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	18 983
„	1968	„ ..... mk	19 986

05. Lääninhallitukset

19. *Painatus*

Lääninhallitusten toiminnan laajenemisen johdosta ovat painatuskustannukset lisääntyneet, minkä vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 7 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	7 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	100 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	92 183
„	1968	„ ..... mk	85 505

06. Väestörekisterikeskus

27. *Väestön keskusrekisteri* (kertameno)

Väestön keskusrekisterin perustamistoimenpiteiden loppuun saattamiseksi ja rekisterin käytöstä aiheutuvia menoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 700 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) ..... mk	700 000
„	1970	(III lisämenoarvio) mk	50 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	3 000 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	1 398 901

29. *Muut kulutusmenot*

Työmäärän lisääntymisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 4 000 mk puhelujen lisääntymisen ja sekalaisten menojen kasvun vuoksi.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	4 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	20 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	14 989

07. Paikalliset väestörekisterit

20. *Matkat* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 6 000 mk, mikä aiheutuu kokous- ym. neuvottelutilaisuuksien järjestämisestä väestörekisteritoimen uudistuksen johdosta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 6 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 32 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 30 662
„ 1968 „ ..... mk 31 465

50. Kaupunkien poliisilaitokset

21. *Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito*
Moottoriajoneuvojen lukumäärän kasvun, käytön lisääntymisen ja vanhojen ajoneuvojen arvioitua suuremman korjaustarpeen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 100 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 130 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 149 400
„ 1968 „ ..... mk 1 033 691

29. *Muut kulutusmenot*
Momentille ehdotetaan lisäystä 106 000 mk seuraavasti:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä rikospoliisimiesten käyttövaroina 6 000 mk. Alamomentin loppusumma on 116 000 mk.

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan toimintojen lisääntymisen johdosta lisäystä 100 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 470 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 106 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 480 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 377 079
„ 1968 „ ..... mk 1 430 862

51. Nimismiespiirit

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk, joka aiheutuu nimismiespiireille vuokratuista uusista toimi- ja lisätiloista sekä valaistus- ja muiden menojen lisääntymisestä.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 200 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 800 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 901 315
„ 1968 „ ..... mk 1 744 300

29. *Muut kulutusmenot*
Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk, joka aiheutuu puhelinmenojen ja sekalaisten menojen kasvamisesta toimintojen lisääntyessä.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 100 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 300 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 254 088
„ 1968 „ ..... mk 1 215 548

60. Poliisiopisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että alamomentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 2 000 mk poliisiopiston johtokunnan palkkioiden maksamiseen. Alamomentin loppusumma ei tämän johdosta muuta.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 598 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 550 544
„ 1968 „ ..... mk 539 530

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 12 000 mk, mikä aiheutuu puhtaanapitokulujen ja vesimaksujen lisääntymisestä.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 12 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 30 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 39 211
„ 1968 „ ..... mk 34 453

63. Poliisivarusvarikko

22. *Varusteet ja tarvikkeet* (arviomääräraha)
Poliisimiesten vaatetus- ja varusesineiden lisääntyneen tarpeen ja uusien määräysten johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 200 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 200 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 650 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 650 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 705 350
„ 1968 „ ..... mk 638 329

69. Muut poliisimenot

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)
Viransijaisten tarpeen lisääntymisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 8 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 168 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 163 965
„ 1968 „ ..... mk 178 891

23. *Oikeuslääkeopilliset tutkimukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan tutkimusten lukumäärän kasvun vuoksi lisäystä 400 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 400 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 350 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 726 019
„ 1968 „ ..... mk 1 515 411

26. *Pohjoismaiden ulkomaalaisviranomaisten välinen yhteistyö*
Momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk, joka aiheutuu pohjoismaiden ulkomaalaisvaliokunnan kokousten lisääntymisestä.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 3 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 9 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 8 839
„ 1968 „ ..... mk 8 372

29. *Muut kulutusmenot*
Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk poliisikoirien hoidosta ja ruokinnasta aiheutuvia menoja sekä pysäköintivirhemaksujen ja ajoneuvojen siinto- ja säilytyskustannusten korvausten vastaanottamisesta pankeille suoritettavia kantopalkkioita varten.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) ... mk 3 500
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 89 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 77 885
„ 1968 „ ..... mk 68 707

70. Kaavoitus- ja rakennustoimi

23. *Rakennuskaavoitusmenot* (arviomääräraha)
Rakennuskaava-alueiden mittaamisesta ja kartoittamisesta aiheutuvien korvausten lisääntymisen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 400 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 400 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 396 464
„ 1968 „ ..... mk 321 554

30. *Valtionapu rakennustarkastajien palkkaukseen* (arviomääräraha)

Kunnallisten rakennustarkastajien lukumäärän lisääntymisen ja palkkausmenojen kasvun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	150 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 500 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 528 386
„ 1968	„	mk	2 318 359

33. *Valtion osuus seutukaavan laatimiseen* (arviomääräraha)

Lakisääteisen seutukaavoituksen laajentamisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 305 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	305 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 800 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 339 137
„ 1968	„	mk	1 480 443

75. Palotoimi

22. *Sammutusapu* (arviomääräraha)

Palolain (465/60) 20 ja 42 §:n nojalla momentille ehdotetaan kesällä raivonneisiin suuriin metsäpaloihin valtion kustannuksella lähetetyn sammutusavun maksamista varten lisäystä 1 664 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	1 664 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	10 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	379 724
„ 1968	„	mk	—

30. *Avustukset kunnille*

Kuluneena kesänä raivonneet metsäpalot aiheuttivat useille kunnille suuria sammutusmenoja. Näiden menojen korvaamiseksi palolain (465/60) 46 §:n 2 momentin nojalla myönnettäviä harkinnanvaraisia avustuksia varten momentille ehdotetaan 700 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	700 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	550 000

97. Yleiset rahoitusavustukset kunnille

30. *Vaikeuksiin joutuneiden kuntien valtionapu*

Momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 000 mk avustusten tai lisäavustusten myöntämiseksi sellaisille kunnille, joiden osalta sairaalakustannukset muodostavat kohtuuttoman osan veroäyrin hinnasta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	8 000 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	10 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	7 000 000
„ 1968	„	mk	6 999 371

99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)

Lääninhallitusten ja henkikirjoittajien viransijaisten palkkioihin ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	50 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	155 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	167 607
„ 1968	„	mk	155 870

22. *Ulkomaalaisten sotilashautojen hoito*

Neuvostoliittolaisten sotilaiden hautapaikkojen kunnostamisesta aiheutuvia menoja varten momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	5 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	15 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	9 234
„ 1968	„	mk	10 309

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustusministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 360 mk. Alamomentin loppusumma on 579 710 mk.

4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 360 mk lisääntyneitä kielitaitolisiä varten. Alamomentin loppusumma on 6 704 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 3 065 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 742 308
„ 1968 „ ..... mk 2 611 885

09. *Pysyvät toimikunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk asevelvollisten tutkijatoimikunnan menoihin työmäärän lisääntymisestä johtuen.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 95 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 92 739
„ 1968 „ ..... mk 92 327

10. Pääesikunta

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 86 000 mk. Alamomentin loppusumma on 2 948 236 mk.

4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä puolustuslaitoksen virkamiesten työajasta annetun lain (218/70) voimaantulosta johtuen 10 470 mk sunnuntaityökorvauksina ja 3 540 mk ilta- ja yötyölisinä eli yhteensä 14 010 mk. Alamomentin loppusumma on 801 540 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 31 990 mk voimassaolevien työehto- ja palkkasopimusten mukaisia palkkatarkistuksia varten. Alamomentin loppusumma on 885 289 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk valtion virkapukuavustuksista annetun asetuksen (850/69) mukaisiin virkapukineiden uusinta-avustuksiin. Alamomentin loppusumma on 162 088 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 14 904 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 13 529 101
„ 1968 „ ..... mk 12 843 510

12. Muun puolustuslaitoksen palkkausmenot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 2 246 500 mk. Alamomentin loppusumma on 30 762 058 mk.

4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 746 500 mk, josta 5 000 mk laskuvarjohyppylisinä johtuen hyppykertojen lisääntymisestä kertausharjoituksen ja uusien hyppymenetelmien kokeilujen takia, 162 000 mk meripalvelurahan korottamiseksi valtioneuvoston päätöksen (341/70) mukaisesti, lentolisinä ja tilapäisinä lentolisinä 129 500 mk, 150 000 mk toimenpidepalkkioina johtuen määrärahatarpeen kasvusta, 750 000 mk puolustuslaitoksen virkamiesten työajasta annetun lain (218/70) voimaantulosta johtuen sunnuntaityökorvauk-

sina, 300 000 mk ylityökorvauksina ja 250 000 mk ilta- ja yötyölisinä. Alamomentin loppusumma on 9 221 812 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 500 000 mk valtion virkapukuavustuksista annetun asetuksen (850/69) mukaisiin virkapukineiden uusinta-avustuksiin. Alamomentin loppusumma on 2 312 507 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio)	.... mk	190 848 100
„ 1969	(tilinpäätös)	.... mk	173 796 995
„ 1968	„	.... mk	163 244 691

14. Asevelvollisten ylläpitomenot

02. *Varusmiesten ja kadettien päivärahat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 293 400 mk opinto- ja työhönsijoittumisnäkökohtien vuoksi vapaaehtoisina asevelvollisuuttaan suorittamaan 16. 10. 1970 kutsuttujen 3 000 asevelvollisen päivärahoja varten.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	293 400
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	258 400
„ 1970	(menoarvio)	mk	14 314 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	15 816 832
„ 1968	„	mk	15 603 312

20. *Kuljetukset* (arviomääräraha)

Momentin 27.14.02. perusteluissa mainittujen vapaaehtoisten asevelvollisten kuljetuksia varten ehdotetaan lisäystä 71 300 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	71 300
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	64 100
„ 1970	(menoarvio)	mk	3 491 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	4 190 739
„ 1968	„	mk	3 507 200

21. *Muonitus* (arviomääräraha)

Momentin 27.14.02. perusteluissa mainittujen vapaaehtoisten asevelvollisten muonitusmenoja varten ehdotetaan lisäystä 627 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	627 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	552 400
„ 1970	(menoarvio)	mk	31 300 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	34 523 967
„ 1968	„	mk	32 703 651

22. *Vaatetus ja puhtaanapito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 616 500 mk, josta 316 500 mk momentin 27.14.02. perusteluissa mainittujen vapaaehtoisten asevelvollisten vaatetus- ja puhtaanapitomenoja varten ja 300 000 mk asevelvollisten vaatetustason parantamiseksi kotimaasta suoritettaviin hankintoihin.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	616 500
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	278 800
„ 1970	(menoarvio)	mk	15 965 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	18 124 235
„ 1968	„	mk	16 907 551

23. *Terveydenhuolto* (arviomääräraha)

1. *Yleiset terveydenhuoltomenot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 46 200 mk momentin 27.14.02. perusteluissa mainittujen vapaaehtoisten asevelvollisten terveydenhuoltomenoja varten. Alamomentin loppusumma on 2 488 900 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	46 200
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	40 700
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 760 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 548 296
„ 1968	„	mk	2 602 890

16. Koulutuksen erityismenot

20. *Koulutuspäivärahat ja -matkat* (arviomääräraha)

Puolustuslaitoksen virkamiesten työajasta annetun asetuksen (301/70) mukaisen sotaharjoituslisän maksamiseen tarvitaan kuluvana vuonna varoja sosiaaliturvamaksu mukaanluettuna 1 244 000 mk. Kun momentilta säästyy leiri- ja sotaharjoituksiin osallistuville suoritettavista päivärahoista 570 000 mk, ehdotetaan momentille lisäystä 674 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	674 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	3 286 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 678 952
„ 1968	„	mk	2 758 260

20. Varustuksen uusinta- ja perushankintamenot

17. *Uusinta käytöstä poistetun tilalle* (arviomääräraha)

Käytössä korjauskelvottomaksi loppuunkulunutta sekä puolustuslaitoksen kalustossa ja varustuksessa tapahtuneen uudistumisen takia vanhentunutta ja siten epäkuranttia irtainta omaisuutta joudutaan kuluvan vuoden aikana poistamaan ja myymään huomattavasti arvioitua enemmän. Tämän johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 1 400 000 mk tilalle tarvittavan varustuksen hankintaan ja poistetun materiaalin myyntikuluihin. Vastaavat tulot merkitään lisäyksenä tulomomentille 12.27.20.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	1 400 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	684 019
„ 1968	„	mk	1 369 048

25. Varustuksen käyttö- ja kunnossapitomenot

24. *Varustuksen käyttö ja kunnossapito*

Hallin lentokalustokorjaamon siirtyminen Valmet Oy:n hallintaan 1. 8. 1970 lukien on aiheuttanut ilmavoimien lentokonekorjaustoiminnassa muutoksia korjaustoiminnan menojen momentoinnin sekä laskutusperusteiden ja maksusuoritusten ajoituksen osalta. Tämän johdosta ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää lentokonekorjauksista aiheutuviin menoihin. Momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk. Vastaavasti syntyy luvun 27.28 kohdalla säästöä 450 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	450 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	55 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	34 999 913
„ 1968	„	mk	33 404 309

27. Kiinteistömenot

10. *Kiinteistöjen käyttö* (arviomääräraha)

2. *Maa- ja asuntovuokrat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk uimahallien, varastoluolien ja muiden tilojen vuokrausten lisääntymisestä johtuen. Alamomentin loppusumma on 1 020 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	100 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	31 075 100
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	28 924 904
„ 1968	„	mk	26 822 189

29. Puolustuslaitoksen muut menot

19. *Painatus*

Momentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk lomakevarastojen välttämätöntä täydentämistä varten.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 80 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 210 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 209 860
„ 1968 „ ..... mk 208 180

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk kuluvan vuoden aikana ilmavoimien lentokalustoa kohdanneista lento-onnettomuuksista muulle kuin puolustuslaitoksen omaisuudelle aiheutuneiden vahinkojen korvaamista varten. Alamomentin loppusumma on 1 636 300 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 150 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 19 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 587 300
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 498 421
„ 1968 „ ..... mk 1 430 122

30. Suomalainen valvontajoukko

22. *YK:n suomalaisen valvontajoukon menot* (siirtomääräraha)

Koska on mahdollista, että rauhanturvaamistoimintaa Kyproksella tullaan edelleen jatkamaan ja että Suomen hallitukselle tullaan esittämään pyyntö valvontajoukon käyttöön asettamisesta, ehdotetaan siltä varalta, että hallitus katsoo tarkoituksenmukaiseksi suostua tällaiseen pyyntöön, myönnettäväksi suomalaisen valvontajoukon toimikauden pidentämisestä kesäkuun 1971 loppuun aiheutuviin ylläpitomenoihin sekä koulutus-, varustamis- ja kotiuttamismenoihin aikaisempien myönnettyjen määrärahojen lisäksi 3 290 000 mk. Hallitus tulee jatkamaan toimenpiteitä, jotta suomalaisen valvontajoukon menot korvattaisiin Yhdistyneiden Kansakuntien toimesta maalle aikaisempina toimikausina noudatetun käytännön mukaan.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 3 290 000
„ 1970 (IV lisämenoarvio) mk 1 520 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 1 575 000
„ 1970 (I lisämenoarvio) mk 1 735 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 8 370 000
„ 1968 „ ..... mk 10 830 000

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 000 mk viransijaisuuspalkkiotapausten lisääntymisestä johtuen.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 40 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 222 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 262 800
„ 1968 „ ..... mk 242 800

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Valtiovarainministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)	V. 1970 menoarvio ja III lisämenoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Perus- ja sopimuspalkat*	2 076 819	+ 1 977	2 078 796
2. *Vuosipalkkiot*	1 576 630	— 1 023	1 575 607
3. *Yleiset lisät*	480 028	— 954	479 074

Muutosten perustelut:

a) Rakennus- ja kiinteistöhallinnon asianmukaista kehittämistä ja asioiden käsittelyn tehostamista varten tulo- ja menoarvio-osastoon on tarpeen perustaa rakennus- ja kiinteistöasiain toimisto. Tämän vuoksi osastoon ehdotetaan 16. 12. 1970 lukien perustettavaksi yksi hallitusneuvoksen, toimistopäällikkönä, virka (B 4). Lisäys on peruspalkkoina 1 977 mk. Samasta ajankohdasta lukien voidaan lakkauttaa yksi ylimääräinen budjettisihteerin toimi (A 30). Vähennys on vuosipalkkiona 1 023 mk ja yleisinä lisinä 239 mk. Lisäys on 715 mk.

b) Yleisistä lisistä voidaan vähentää 715 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (III lisämenoarvio) . mk 19 630
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 5 126 100
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 5 471 578
„ 1968 „ ..... mk 4 847 876

19. *Painatus*

Momentille ehdotetaan lisäystä painatuskustannusten nousun ja painatustöiden lisääntymisen vuoksi 95 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 95 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 270 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 329 225
„ 1968 „ ..... mk 265 000

21. *Palkkausten tarkistusmenettelystä aiheutuvat menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

1. *Käyttövarat.* Alamomentille ehdotetaan virkaehtosopimuslainsäädäntöasiain aiheuttamien neuvottelukulujen vuoksi lisäystä 10 000 mk. Alamomentin loppusumma on enintään 20 000 mk.

2. *Muut tarkistusmenettelystä aiheutuvat menot.* Alamomentilta voidaan vähentää 10 000 mk, jolloin sen loppusumma on 160 000 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 180 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 134 804
„ 1968 „ ..... mk 183 591

05. Valtiokonttori

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä eläkeosaston toiminnan laajentumisen ja tehostamisen johdosta 42 000 mk. Alamomentin loppusumma on 124 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 42 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 83 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 87 987
„ 1968 „ ..... mk 75 995

70. *Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 45 000 mk osoitepainokoneen hankkimiseksi eläkeosastolle.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	45 000
„ 1970	(III lisämenoarvio) ..	mk	21 500
„ 1970	(menoarvio)	mk	108 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	37 937
„ 1968	„	mk	46 680

21. Eräät hinnaneropalautukset

40. *Eräiden valmisteverolakien mukaiset hinnaneropalautukset* (arviomääräraha)

Eräiden valmisteverolakien mukaisten tuotteiden viennin kasvun vuoksi sekä raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnoissa tapahtuneesta hintakehityksestä ja siirtymisestä käyttämään sokerin maailmanmarkkinahinnan laskentaperusteena ns. Pariisin pörssin noteerausta aiheutuneiden hinnaneropalautusten lisääntymisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 11 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	11 000 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	69 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	68 971 005
„ 1968	„	mk	56 426 153

26. Lääninverotoimistot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 14 877 mk yksityisoikeudelliseen työsuhteeseen palkattujen maatalouden verotuksen tarkastustoiminnan tehostamiseen tarvittavien tarkastajien palkkoihin. Alamomentin loppusumma on 113 477 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	14 877
„ 1970	(menoarvio)	mk	9 752 800
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	8 026 295
„ 1968	„	mk	7 271 078

28. Verotoimistot

09. *Kokouspalkkiot ja muut lautakuntien menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 550 000 mk, josta kokouspalkkioiden korottamisen vuoksi 200 000 mk sekä maatilatalouden ja elinkeinoverotuksen uudistusten aiheuttamista kokousten määrän kasvusta johtuen 350 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	550 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	4 200 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	4 164 017
„ 1968	„	mk	3 691 551

23. *Henkikirjaotteiden ja muiden asiakirjojen lunastus* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 180 000 mk henkikirjoittajien palkkioiden korottamisen johdosta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	180 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	900 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	966 219
„ 1968	„	mk	861 126

36. Muut verotusmenot

08. *Valtionasiamiesten, verotusasiamiesten sekä tarkastusasiamiesten palkkiot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 145 000 mk, mikä aiheutuu asiamiesten palkkioiden korottamisesta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 145 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 722 100
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 661 938
„ 1968 „ ..... mk 623 631

40. Tullihallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

2. *Vuosipalkkiot.* Alamomentilta voidaan vähentää 6 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 267 423 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Siivouspinta-alan lisääntymisen ja siivoojien palkkojen nousun vuoksi ehdotetaan alamomentille lisäystä 6 000 mk. Alamomentille loppusumma on 84 000 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 3 694 200
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 3 058 368
„ 1968 „ ..... mk 2 789 357

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Lähinnä konttorikoneiden huoltokustannusten lisääntymisen ja nousun johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 25 000 mk. Alamomentin loppusumma on 193 550 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 25 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 170 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 157 519
„ 1968 „ ..... mk 139 951

45. Tullitoimipaikat

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
2. *Vuosipalkkiot*	11 605 756	— 263 000	11 342 756
3. *Yleiset lisät*	5 651 023	— 188 000	5 463 023
4. *Erityiset lisät*	3 698 641	+ 364 000	4 062 641
5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot*	662 930	+ 12 000	674 930
6. *Työsuhdepalkat*	283 000	+ 15 000	298 000
8. *Muut palkat ja palkkiot*	640 000	+ 60 000	700 000

Muutosten perustelut:

a) Momentilta voidaan vähentää vuosipalkkioina 263 000 mk ja yleisinä lisinä 188 000 mk eli yhteensä 451 000 mk.

b) Erityisiin lisiin ehdotetaan lisäystä 424 000 mk, josta auton ja moottoriveneen kuljettajan lisinä 6 000 mk, sunnuntaityökorvauksina 100 000 mk, ei-lakisääteisinä ylityökorvauksina 188 000 mk, ilta- ja yötyölisinä 80 000 mk ja lakisääteisinä ylityökorvauksina 50 000 mk.

c) Lakisääteisiä ylityökorvauksia varten ehdotetaan tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin lisäystä 12 000 mk.

d) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan siivoojien palkkoina lisäystä 15 000 mk.

e) Alamomenttijaottelun oikaisemiseksi ehdotetaan, että virkapukuavustuksia varten tar-

vittava määräraha 60 000 mk siirretään erityisistä lisistä muihin palkkoihin ja palkkioihin. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 33 891 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 31 263 924
„ 1968 „ ..... mk 28 603 153

29. *Muut kulutusmenot*

Lähinnä puhelinkustannusten lisääntymisen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 30 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 550 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 490 687
„ 1968 „ ..... mk 419 977

49. Tullilaitoksen muut menot

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)

Viransijaisuuspalkkiotapausten lisääntymisestä johtuen momentille ehdotetaan lisäystä 16 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 16 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 15 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 8 467
„ 1968 „ ..... mk 10 143

50. Rahapaja

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 61 404 mk seuraavasti:

1. *Sopimuspalkat.* Palkkajärjestelyn johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 404 mk. Alamomentin loppusumma on 74 286 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Rahanlyönnin huomattavan lisääntymisen johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk. Alamomentin loppusumma on 812 440 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 61 404
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 827 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 684 272
„ 1968 „ ..... mk 644 885

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

2. *Sekalaiset menot.* Rahanlyönnin lisääntymisen ja siitä aiheutuvan energia-, teollisuustarvike- sekä kone- ja työkalumenojen kasvun sekä meluntorjuntatoimenpiteiden suorittamisen johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 95 000 mk. Alamomentin loppusumma on 530 800 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 95 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 129 900
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 306 100
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 297 730
„ 1968 „ ..... mk 269 300

52. Tilastollinen päätoimisto

19. *Painatus*

Painatuskustannusten nousun johdosta sekä teollisuustilaston lomakkeiden uusimiseen ehdotetaan momentille lisäystä 69 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 69 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 293 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 292 368
„ 1968 „ ..... mk 248 472

54. Pankkitarkastusvirasto

27. *Automaattinen tietojenkäsittely* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan myönnettäväksi pankkeja koskevan tietorekisterin perustamiseen 10 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 000

60. Rakennushallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

6. *Työsuhdepalkat.* Vuoden 1969 III lisämenoarviossa myönnetyn lisäsiivoojan takia alamomentille ehdotetaan lisäystä 8 366 mk ja palkkojen nousun vuoksi 1 634 mk eli yhteensä 10 000 mk. Alamomentiin loppusumma on 77 638 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 10 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 2 159 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 2 163 391
„ 1968	„	mk 1 963 125

71. *Rakennushallituksen puhelinvaihteen laajennus* (siirtomääräraha)

Rakennushallituksen nykyinen puhelinvaihde ei riitä tyydyttämään kasvavaa puhelinliikennettä. Pitkien toimitusaikojen vuoksi olisi vaihteen laajennus voitava tilata vielä kuluvan vuoden aikana. Tämän vuoksi ehdotetaan momentille myönnettäväksi 150 900 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 150 900

62. Lääninrakennustoimistot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

3. *Yleiset lisät.* Alamomentille merkitään lisäystä 40 250 mk. Alamomentin loppusumma on 172 353 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 40 250
„ 1970	(menoarvio)	mk 3 184 800
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 3 073 283
„ 1968	„	mk 2 865 825

64. Eräiden valtion kiinteistöjen menot

74. *Valtion talonrakennusten suunnittelu* (siirtomääräraha)

Valmet Oy:n siirtäessä telakkatoimintansa pois Helsingin kaupungin Katajanokan alueelta ovat kaupunki ja valtio tehneet sopimuksen valtion omistaman maa-alueen käytöstä. Sopimuksen mukaan valtio ja kaupunki järjestävät yhdessä asemakaavakilpailun, jonka kustannusten valtion osuutta varten ehdotetaan momentille lisäystä 170 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 170 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 416 700
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 450 000
„ 1968	„	mk 400 000

89. *Orimattilan virastotalon hankkiminen* (siirtomääräraha)

Orimattilan kunnan rakennuttamaksi suunniteltu virastotalo ehdotetaan ostettavaksi valtiolle omakustannushintaan. Rakennuksen tilavuus on 8 700 m^3 ja hyötypinta-ala 2 003 m^2 sekä yksikköhinnat 218 mk/m^3 ja 949 mk/m^2. Kun rakennuksen kokonaiskustannusarvio on 1 900 000 mk, ehdotetaan momentille myönnettäväksi hankkeen rahoitusta varten 1 900 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 1 900 000

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot

50. *Sotainvalidien keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaaminen*

Sotainvalidien Veljesliiton jäsenyhdistykset ovat työnsä tukemiseksi vuosittain saaneet maanviljelijöiltä lahjoituksena viljaa, jonka ne ovat myyneet myllyille ja kauppaliikkeille.

Korkein hallinto-oikeus on katsonut, että kysymyksessä ei ole viljan ostaminen alkutuottajalta, vaan ei-verovelvollisilta yhdistyksiltä, joten viljan ostajilla ei ole oikeutta liikevaihtoverolain nojalla vähentää viljan ostohintaa myynnin verotusarvoa laskettaessa. Koska viljan ostajat ovat päätöksen antamisen jälkeen maksaneet liitolle keräysviljasta ainoastaan liikevaihtoveron määrällä alennetun hinnan, on liiton keräyksestä saama tuotto vastaavasti vähentynyt. Momentille ehdotetaan keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaamiseksi myönnettäväksi vuoden 1969 keräysviljan yleisten luovutushintojen yhteismäärästä 11 prosentin liikevaihtoveron mukaan laskettua veromäärää vastaava määräraha 53 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 53 000

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Opetusministeriö

19. *Painatus*

Toiminnan lisääntymisestä aiheutuneiden painatustöiden vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 20 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 26 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 29 988
„ 1968 „ ..... mk 23 975

29. *Muut kulutusmenot*

Toiminnan lisääntymisestä aiheutuneiden puhelin- ja monistustarvikemenojen arvioitua suuremman kasvun johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 20 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 80 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 78 594
„ 1968 „ ..... mk 71 981

16. Helsingin yliopisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)	V. 1970 menoarvio ja III lisämenoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
3. *Yleiset lisät*	4 577 849	— 164 256	4 413 593
4. *Erityiset lisät*	820 327	+ 62 120	882 447
5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot*	5 015 766	+ 22 136	5 037 902
6. *Työsuhdepalkat*	3 155 996	+ 35 000	3 190 996
8. *Muut palkat ja palkkiot*	4 634 496	+ 45 000	4 679 496

Muutosten perustelut:

a) Yleisistä lisistä voidaan vähentää ikälisinä 164 256 mk.

b) Erityisiin lisiin arvioidaan tarvittavan lisäystä 82 120 mk, josta apulaislääkäreiden, assistenttien, observaattorin ja amanuenssin ylimääräisten tointen määrävuosikorotuksia varten 46 500 mk, pätevyyslisiä varten 23 000 mk, lakisääteisiä ylityökorvauksia varten 5 000 mk sekä varallaolokorvauksia varten 7 620 mk.

c) Yliopiston maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa on Kellogg-säätiön lahjoittamilla varoilla ollut palkattuna elintarvikekemian- ja teknologian opetusta varten apulaisprofessori ja lehtori. Säätiön kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti säätiön avustus sanottujen henki-

löiden palkkaukseen päättyy 1. 9. 1970 lukien. Vastaavat virat on vuoden 1971 tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotettu perustettaviksi 1. 1. 1971 lukien. Mainittujen henkilöiden palkkaamiseksi 1. 9.—31. 12. 1970 väliseksi ajaksi ehdotetaan momentille lisäystä tilapäisten toimihenkilöiden palkkioina 22 136 mk.

d) Alamomenttijaottelun oikaisemiseksi ehdotetaan, että työsopimussuhteisten siivoojien määrävuosikorotuksia varten oleva 20 000 mk siirrettäisiin erityisistä lisistä työsuhdepalkkoihin. Kun näitä korotuksia varten on laskettu siivoojien lukumäärän lisääntymisen vuoksi tarvittavan yhteensä 35 000 mk, ehdotetaan tarkoitukseen myönnettäväksi lisäystä 15 000 mk.

e) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan dosenttien lukumäärän kasvamisen vuoksi dosenttipalkkioita varten lisäystä 45 000 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 53 182 466
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 45 891 098
„ 1968 „ ..... mk 40 268 589

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)

Viransijaisten lukumäärän lisääntymisen vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 250 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 250 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 295 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 330 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 598 273
„ 1968 „ ..... mk 346 301

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 420 000 mk, josta lisätilojen vuokria varten 7 100 mk sekä yliopiston saamien lisätilojen ja kustannusten nousun vuoksi lämmitys-, valaistus- ja puhtaanapitomenoja varten 412 900 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 420 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 400 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 218 878
„ 1968 „ ..... mk 3 734 960

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan virkamatkojen lisääntymisen vuoksi lisäystä 70 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 70 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 125 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 174 189
„ 1968 „ ..... mk 141 102

70. *Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

Valtioneuvoston lisärakennustöiden aloittamisen vuoksi siirretään kemian laitoksen fysikaalisen kemian osasto vuoden 1971 alussa uusiin tiloihin Meritullinkatu 1:een. Kunnostettaviin tiloihin tarvittavien uusien tutkimus- ja opetusvälineiden hankkimiseen ehdotetaan momentille lisäystä 100 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 100 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 750 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 750 000
„ 1968 „ ..... mk 4 187 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 100 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Ehdotetaan, että Lammin biologisen aseman rakentamiseen myönnetystä 2 436 000 markan määrärahasta saataisiin käyttää 75 000 mk aseman jäteveden puhdistuslaitokselle tarvittavien mittaus-, näytteenotto- ja tutkimuslaitteiden hankkimiseen. Alamomentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

2. *Talonrakennusten suunnittelu.* Yliopiston kemian laitos joudutaan siirtämään pois nykyisistä tiloistaan Hallituskatu 5:stä valtioneuvoston uudisrakennuksen rakennustöiden aloittamisen vuoksi. Pääosiltaan laitos tullaan sijoittamaan Vuorikatu 20:stä tarkoitusta varten valtiolle hankittuun kiinteistöön. Kemian perusopetusta varten tarvitaan kuitenkin vielä lisätilaa muualta. Perusopetus voidaan sijoittaa valtion omistamaan kiinteistöön Snellmaninkatu 10, jonka korjaus- ja muutostöiden kustannukset on arvioitu 1 000 000 markaksi. Korjaustöiden suunnittelua varten ehdotetaan alamomentille 100 000 mk. Alamomentin loppusumma on 600 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 100 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 6 236 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 550 000
„ 1968 „ ..... mk 4 960 000

21. Kuvalaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Kuvalaitoksen palveluksessa on tilapäisinä toimihenkilöinä äänitysteknikko, laboratorioteknikko ja laboratorioapulainen, joiden palkkaamiseen vuoden loppuun tarvitaan yhteensä 40 160 mk. Alamomentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 10 247 mk. Alamomentin loppusumma on 40 160 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 247
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 237 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 215 684
„ 1968 „ ..... mk 159 013

25. Jyväskylän yliopisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio ja III lisämenoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot*	1 083 184	+ 67 288	1 150 472
8. *Muut palkat ja palkkiot*	1 150 344	— 67 288	1 083 056

Muutosten perustelut:
Alamomenttien sisällön oikaisemiseksi ehdotetaan aikaisemmin muista palkoista ja palkkioista maksettujen englannin ja ruotsin aineopettajakurssien sekä erityisopettajakurssin tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot yhteensä 67 288 mk siirrettäväksi tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin. Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 11 722 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 9 013 071
„ 1968 „ ..... mk 7 486 984

13. *Rakennusten korjaus* (siirtomääräraha)
Tarpeellisten muutos- ja asennustöiden suorittamiseksi yliopiston laskentakeskusta varten vuokratuissa tiloissa, jotta niihin voidaan sijoittaa SITRAn tietokoneen pääteasema, ehdotetaan momentille myönnettäväksi 104 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 104 000

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Virkamatkojen tarpeen lisääntymisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 18 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 18 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 28 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 33 502
„ 1968 „ ..... mk 22 175

29. *Muut kulutusmenot*
2. *Sekalaiset menot.* Yliopiston jatkuva laajeneminen aiheuttaa erityisesti puhelin- ja lomakekulujen osalta ns. kansliamenojen kasvua. Meneillään oleva hallinnollisten uudistusten suunnittelu aiheuttaa informaatiotarpeen kasvua ja lisää kanslian jäljennemenoja. Kansliamenoja sekä oppilasrekisterin tietokoneella hoitamista varten alamomentille ehdotetaan lisäystä 60 000 mk. Alamomentin loppusumma on 298 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 60 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 240 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 214 976
„ 1968 „ ..... mk 203 199

26. Oulun yliopisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio ja III lisämenoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
3. *Yleiset lisät*	1 790 693	— 113 044	1 677 649
4. *Erityiset lisät*	527 735	+ 6 000	533 735
6. *Työsuhdepalkat*	1 085 381	+ 41 344	1 126 725
8. *Muut palkat ja palkkiot*	1 303 083	+ 65 700	1 368 783

Muutosten perustelut:

a) Yleisistä lisistä voidaan vähentää ikälisinä 113 044 mk.

b) Erityisiin lisiin ehdotetaan pätevyyslisinä lisäystä 6 000 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisääntyneiden huonetilojen vuoksi siivoojien palkkoina lisäystä 41 344 mk.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan asiantuntijain palkkioina lisäystä 27 000 mk.

e) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan tiedekuntien valintakokeiden järjestämisen takia lisäystä 5 700 mk.

f) Eräiden lehtoreiden opetusvelvollisuuden muuttumisen johdosta ehdotetaan muihin palkkoihin ja palkkioihin lisäystä tuntiopettajien palkkioina 33 000 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 16 906 200
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 13 672 277
„ 1968 „ ..... mk 11 283 733

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)

Momentilta palkattavien viransijaisten tarve on yliopiston nopean kasvun johdosta lisääntynyt. Tästä syystä ehdotetaan viransijaisten palkkioihin lisäystä 110 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 110 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 80 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 139 681
„ 1968 „ ..... mk 144 460

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Yliopiston vuokratilojen nettolisäys on kuluvana vuonna 4 684 m². Huonetilojen vuokriin ehdotetaan lisäystä 202 000 mk ja muihin rakennusten käyttömenoihin 4 400 mk eli momentille lisäystä yhteensä 206 400 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 206 400
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 2 300 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 330 328
„ 1968 „ ..... mk 2 130 827

13. *Rakennusten korjaus*

Yliopiston liittyminen SITRAn hankkiman tietokoneen käyttöön edellyttää ilmastointilaitteen hankintaa sekä eräitä asennus- ja vesijohtotöitä sekä rakennusteknillisiä töitä. Tarkoitukseen ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 45 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 45 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 15 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 13 814
„ 1968 „ ..... mk 14 938

22. *Laitosmäärärahat*

Käyttöperusteita ehdotetaan laajennettavaksi siten, että momentin määrärahaa saadaan käyttää eräissä tapauksissa välttämättömän suojavaatetuksen hankkimiseen. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 750 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 679 867
„ 1968 „ ..... mk 599 993

27. *Automaattinen tietojenkäsittely*

1. *Tietokoneen vuokraus ja huolto.* Alamomentin käyttöperusteita ehdotetaan muutettavaksi siten, että alamomentille syntyvää säästöä saadaan käyttää tietokoneajan vuokraamiseen valtion tietokonekeskuksen Oulun aluekeskuksesta. Alamomentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 400 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 312 120
„ 1968 „ ..... mk 275 252

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Toiminnan laajenemisen ja puhelinliikenteen automatisoinnin johdosta kasvaneiden puhelinmenojen sekä nopeasti lisääntyvän opetusmonisteiden käytön vuoksi alamomentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk. Alamomentin loppusumma on 325 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	20 000
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	320 000
„ 1969	(tilinpäätös) ..... mk	309 481
„ 1968	„ ..... mk	287 562

27. Joensuun korkeakoulu

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio ja III lisämenoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Peruspalkat*	416 961	— 44 000	372 961
4. *Erityiset lisät*	10 000	+ 25 000	35 000
5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot*	55 861	+ 44 000	99 861
6. *Työsuhdepalkat*	—	+ 12 850	12 850
8. *Muut palkat ja palkkiot*	80 000	+ 5 000	85 000

Muutosten perustelut:

a) Tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin ehdotetaan lisäystä 44 000 mk opetuksen väliaikaista järjestelyä varten syyslukukaudella 1970. Peruspalkoista voidaan vastaavasti vähentää 44 000 mk. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

b) Erityisiin lisiin ehdotetaan korkeakoulun kansakoulunopettajien ylituntien arvioitua suuremman tarpeen johdosta lisäystä opettajien ylituntipalkkioina 25 000 mk.

c) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan myönnettäväksi 12 850 mk pääasiassa lakkautetusta Itä-Suomen seminaarista korkeakoulun palvelukseen siirtyvän henkilökunnan palkkoina.

d) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan tuntiopetuksen arvioitua suuremman tarpeen johdosta luento- ja tuntiopetuspalkkioina lisäystä 5 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 42 850 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	42 850
„ 1970	(III lisämenoarvio) .. mk	31 328
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	650 400
„ 1969	(tilinpäätös) ..... mk	16 697

29. Turun yliopisto

50. *Valtionapu palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää valtion osuutena ikälisinä 100 000 mk ja kalliinpaikanlisinä 76 910 mk eli yhteensä 176 910 mk. Alamomentin loppusumma on 1 438 171 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan valtion osuutena lisäystä 6 910 mk opintotukiasioiden hoitoa varten palkattavien toimihenkilöiden palkkioina. Alamomentin loppusumma on 328 672 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan valtion osuutena lisäystä viransijaisuuksien arvioitua suuremman tarpeen vuoksi viransijaisten palkkioina 130 000 mk sekä tuntiopetuksen tarpeen vuoksi luento- ja tuntiopetuspalkkioina 40 000 mk eli lisäystä valtion

osuutena yhteensä 170 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 441 132 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 19 762 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 18 783 100
„ 1968 „ ..... mk 15 864 410

51. *Valtionapu muihin kulutusmenoihin* (arviomääräraha)

2. *Harkinnanvarainen valtionapu.* Ehdotetaan, että alamomentin määrärahaa saataisiin käyttää myös sairaanhoitajille maksettavia pukukorvauksia varten. Alamomentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (III lisämenoarvio) . mk 273 509
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 5 949 700
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 6 065 915
„ 1968 „ ..... mk 4 274 020

53. *Valtionapu rakennustoimintaan* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk Saaristomeren tutkimuslaitoksen julkisivujen korjaustöiden loppuunsaattamista varten.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 52 500
„ 1968 „ ..... mk 245 000

30. Åbo Akademi

53. *Ylimääräinen valtionapu syklotronin hankkimiseen* (siirtomääräraha)

Ydin- ja säteilyfysiikan alalla tapahtuvan tutkimus- ja opetustyön tehostamiseksi on tarpeellista hankkia Turkuun pienehkö syklotroni eli hiukkaskiihdytin, jota sekä Åbo Akademi että Turun yliopisto voisivat käyttää tutkimus- ja opetustyössään. Syklotroni tulisi lisäksi palvelemaan sairaanhoidon edistämistä, koska sitä voitaisiin käyttää sairaaloissa tarvittavien sairaanhoidossa yhä tärkeämmiksi osoittautuneiden isotooppien tuottamiseen.

Åbo Akademin uuteen instituuttirakennukseen on rakennettu erikoisvarustetut tilat syklotronin sijoittamista varten, joten tältä osin ei hankinnasta aiheutuisi lisäkustannuksia. Syklotroni tultaisiin hankkimaan Neuvostoliitosta ja sen hankintahinta kaikkine laitteineen on valmiiksi asennettuna noin 3 320 000 mk. Asennus tapahtuisi vuoden 1973 alkupuolella. Hinta voidaan suorittaa siten, että 25 % kauppahinnasta maksetaan hankintasopimuksen allekirjoituksen jälkeen, 25 % sen jälkeen, kun syklotroni on asennettu paikoilleen, ja 50 % viiden vuoden kuluttua asentamisesta lukien. Viimeiselle maksuerälle tulisi suorittaa 6 ½ %:n korko asentamisesta lukien. Ensimmäisen maksuerän suorittamista varten ehdotetaan momentille 830 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 830 000

31. Tampereen Yliopisto

50. *Valtionapu palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää ikälisinä valtion 75 %:n osuutena 70 000 mk. Alamomentin loppusumma on 444 912 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan viransijaisuuksien arvioitua suuremman tarpeen vuoksi lisäystä viransijaisten palkkioina valtion 75 %:n osuutena 23 000 mk sekä tuntiopetuksen arvioitua suuremman tarpeen vuoksi luento- ja tuntiopetuspalkkioina valtion 75 %:n osuutena 47 000 mk eli yhteensä 70 000 mk. Alamomentin loppusumma on 503 461 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 6 397 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 5 863 044
„ 1968 „ ..... mk 4 639 437

38. Kieli-instituutit

50. *Kieli-instituuttien valtionapu* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä sivukielen opetuksen alkamisen johdosta 34 500 mk sekä kuluvalle vuodelle siirtyneiden tilikauden 1966—1968 lopullisten valtionapujen maksamisen johdosta 53 500 mk eli yhteensä lisäystä 88 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	88 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 120 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 066 793
„ 1968	„	mk	850 578

41. Kouluhallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 52 406 mk seuraavasti:

1. *Perus- ja sopimuspalkat.* Kouluhallituksen sopimuspalkkaisten virkamiesten palkkauksia koskevien lisäsopimusten johdosta sopimuspalkkoihin ehdotetaan lisäystä 45 993 mk. Alamomentin loppusumma on 2 347 471 mk.

4. *Erityiset lisät.* Kouluhallituksen organisaatiomuutoksen johdosta lakkautuspalkkalain mukaisiin henkilökohtaisiin palkkauksenlisiin ehdotetaan 6 413 mk. Alamomentin loppusumma on 14 420 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	52 406
„ 1970	(menoarvio)	mk	3 672 200
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	3 309 086
„ 1968	„	mk	3 127 101

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)

Viransijaisuuksien arvioitua suuremman määrän johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 450 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	450 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	780 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 118 128
„ 1968	„	mk	924 513

04. *Sosiaaliturvamaksu* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 33 900 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	33 900
„ 1970	(menoarvio)	mk	300 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	287 740
„ 1968	„	mk	263 152

42. Valtion oppikoulut

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Peruspalkat*	37 849 328	+ 434 735	38 284 063
2. *Vuosipalkkiot*	11 310 885	+ 260 537	11 571 422
3. *Yleiset lisät*	14 197 356	+ 392 682	14 590 038
4. *Erityiset lisät*	26 563 918	— 142 725	26 421 193
8. *Muut palkat ja palkkiot*	22 572 876	+ 379 100	22 951 976

Muutosten perustelut:

a) Virkamiespalkkausten tarkistuksen johdosta merkitään momentille lisäystä peruspalkkoihin 434 735 mk, vuosipalkkioihin 260 537 mk, yleisiin lisiin 392 682 mk, erityisiin lisiin 1 133 000 mk ja muihin palkkoihin ja palk-

kioihin 270 000 mk. Vastaavasti voidaan vähentää ylituntipalkkioina erityisistä lisistä 1 288 872 mk. Lisäys on 1 202 082 mk.

b) Valtion iltaoppikoulussa hoidetaan opetus syyslukukaudella edelleen tuntiopetuksena, minkä vuoksi ehdotetaan lisäystä tuntiopetuspalkkioina muihin palkkoihin ja palkkioihin 100 600 mk.

c) Kemijärven ja Tornion seminaarien entisten lehtoreiden lakkautuspalkkalain mukaisina henkilökohtaisina palkkauksenlisinä ehdotetaan erityisiin lisiin lisäystä 13 147 mk.

d) Vahtimestarien rinnakkaisluokkapalkkio on vuoden 1970 alusta lukien korotettu 28 markasta 35 markkaan luokkaa kohden vuodessa, minkä vuoksi muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä 8 500 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 1 324 329 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	1 324 329
„ 1970	(menoarvio)	mk	117 562 500
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	107 499 672
„ 1968	„	mk	100 019 700

44. Yksityisoppikoulut

50. *Valtionapu yksityisoppikouluille* (arviomääräraha)

1. *Lakisidonnainen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan yksityisoppikoulujen valtionavusta annetun lain (493/50) 1—6 §:n mukaiseen valtionapuun oppikoulunopettajien palkkausten tarkistuksesta johtuen 2 400 000 mk sekä uusien koulujen ja luokkien perustamisesta ja lukusuunnitelman uudistamisesta johtuen 2 100 000 mk. Kun lisäksi kuluvalle vuodelle on siirtynyt maksettavaksi lopullisia valtionapuja tilikaudelta 1968—1969 arvioitua enemmän eli noin 8 000 000 mk, ehdotetaan alamomentille lisäystä 12 500 000 mk. Alamomentin loppusumma on 218 300 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	12 500 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	210 830 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	233 484 516
„ 1968	„	mk	191 849 244

51. *Vieraskielisten oppikoulujen valtionapu*

Helsingin Suomalais-Venäläisen Koulun Kannatusyhdistys r.y-niminen yhdistys, joka ylläpitää muun muassa venäjänkielistä yhtenäiskoulua, on taloudellisissa vaikeuksissa. Kun yhdistyksellä ei ole mahdollisuutta muulla tavoin rahoittaa sanotun yhtenäiskoulun toimintaa, ehdotetaan momentille myönnettäväksi 125 000 mk käytettäväksi ylimääräisen avustuksen myöntämiseen kannatusyhdistykselle yhtenäiskoulun oppikouluasteen toimintaa varten.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	125 000
„ 1970	(III lisämenoarvio) ..	mk	130 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	325 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	400 000
„ 1968	„	mk	250 000

48. Koulutoimen piirihallinto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä koulutoimen piirihallinnon organisaatiomuutoksen johdosta lakkautuspalkkalain mukaisina henkilökohtaisina palkkauksenlisinä 41 470 mk. Alamomentin loppusumma on 65 190 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	41 470
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 607 400
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 757 136
„ 1968	„	mk	1 674 029

29. *Muut kulutusmenot*

Henkilökunnan lisääntymisestä ja toiminnan laajentumisesta johtuen momentille ehdotetaan vuokriin, valaistukseen ja puhtaanapitoon sekä toimistotarvikkeisiin ja sekalaisiin menoihin lisäystä yhteensä 30 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 30 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 338 800
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 178 425
„ 1968	„	mk 177 450

50. Kansakoululaitoksen valtionapu

30. *Kaupunkien kansakoulujen valtionapu* (arviomääräraha)

1. *Lakisidonnainen valtionapu.* Alueliitosten ja kuntamuodon muutosten aiheuttamasta opettajien ja oppilaiden lukumäärän odotettua suuremmasta kasvusta sekä rakennusten kunnossapitokustannusten noususta johtuen alamomentille ehdotetaan lisäystä 9 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 80 240 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 9 000 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 71 540 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 65 956 799
„ 1968	„	mk 57 434 372

32. *Valtionapu maalais- ja kauppalakansakoulujen viranhaltijain palkkauksiin* (arviomääräraha)

Tilikauden 1967—1969 arvioitua suurempien lopullisten valtionapujen maksamisen, yksityisoppikoulujen kunnallistamisen sekä valtionapuperusteiden muutosten johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 17 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 17 000 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 322 370 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 322 116 799
„ 1968	„	mk 305 278 219

33. *Maalais- ja kauppalakansakoulujen muu valtionapu* (arviomääräraha)

Yksityisoppikoulujen muuttamisesta kunnallisiksi kouluiksi johtuvien perushankinta- ja ylläpitomenojen sekä koulujen muiden kunnossapitomenojen ja koulukaluston sekä opetusvälinemenojen odotettua suuremmasta kasvusta johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 13 700 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 13 700 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 85 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 87 079 018
„ 1968	„	mk 82 654 600

34. *Maalais- ja kauppalakansakoulujen rakennusavustukset* (arviomääräraha)

Utsjoen kunnan Nuorgamin kylän kansakoulussa suoritettavien sähköasennustöiden johdosta ehdotetaan, että momentin määrärahasta saataisiin käyttää kyseisistä asennustöistä aiheutuviin kustannuksiin 31 000 mk. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(menoarvio)	mk 17 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 15 159 667
„ 1968	„	mk 19 864 963

35. *Ylimääräinen valtionapu kansakoululaitoksen ylläpitomenoihin* (arviomääräraha)

Uusien kansakoulujen ja keskikoulujen perushankinta- ja ylläpitomenojen lisääntymisestä sekä kunnossapitomenojen ja muiden kansakoululaitoksen kustannusten odotettua suuremmasta noususta johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 7 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 7 000 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 25 500 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 28 706 782
„ 1968	„	mk 24 977 593

37. *Valtionapu yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi* (arviomääräraha)

Vuoden 1969 menoarviossa on valtioneuvosto oikeutettu myöntämään yksityisoppikoulun muuttamisesta kunnalliseksi kouluksi an-

netussa laissa (339/66) tarkoitettuja lupia enintään 4 000 000 markan avustusmäärän rajoissa siten, että avustusten maksatus voidaan aloittaa vuonna 1970. Kuluvan vuoden menoarviossa on näiden avustusten suorittamiseen myönnetty 2 000 000 mk. Kun kuluvan vuoden aikana maksettaviin avustuksiin tarvitaan yhteensä 3 685 000 mk, momentille ehdotetaan lisäystä 1 685 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	.....	mk 1 685 000
„ 1970	(menoarvio)	.....	mk 2 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	.....	mk 1 253 973
„ 1968	„	.....	mk 1 527 761

50. *Valtionapu yksityisten kansakoulujen ylläpitämiseen* (arviomääräraha)

1. *Valtionapu yksityisten kansakoulujen ylläpitämiseen.* Uusien yksityisten kansakoulujen perustamisen ja toiminnan laajenemisen vuoksi alamomentille ehdotetaan lisäystä 390 000 mk. Alamomentin loppusumma on 727 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)		mk 390 000
„ 1970	(menoarvio)	.....	mk 349 000
„ 1969	(tilinpäätös)	.....	mk 667 699
„ 1968	„	.....	mk 365 488

82. *Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi* (arviomääräraha)

Vuoden 1969 menoarviossa on valtioneuvosto oikeutettu myöntämään yksityisoppikoulun muuttamisesta kunnalliseksi kouluksi annetussa laissa (339/66) tarkoitettuja lupia enintään 3 500 000 markan lainamäärän rajoissa siten, että lainojen maksatus voidaan aloittaa vuonna 1970. Kuluvan vuoden menoarviossa on näiden lainojen suorittamiseen myönnetty 2 000 000 mk. Kun kuluvan vuoden aikana suoritettaviin lainoihin tarvitaan yhteensä 2 800 000 mk, momentille ehdotetaan lisäystä 800 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	.....	mk 800 000
„ 1970	(menoarvio)	.....	mk 2 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	.....	mk 1 678 240
„ 1968	„	.....	mk 973 852

51. Kansakoululaitoksen muut menot

29. *Muut kulutusmenot*

3. *Kokeilukoulujen ohjaustoiminta.* Opetussuunnitelmien yksityiskohtien suunnittelusta ja siihen liittyvän materiaalin kehittämistä suorittavista työryhmistä aiheutuvien kustannusten johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 40 000 mk. Samalla ehdotetaan, että alamomentilla olevasta määrärahasta saataisiin käytää 12 650 mk ohjaustoiminnassa tarvittavan audiovisuaalisen välineistön hankintaan. Alamomentin loppusumma on 380 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	40 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	.. mk	85 000
„ 1970	(menoarvio)	..... mk	520 000
„ 1969	(tilinpäätös)	..... mk	382 077
„ 1968	„	..... mk	101 309

53. Kansakoulunopettajaseminaarit

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Peruspalkat*	4 607 575	+ 80 260	4 687 835
2. *Vuosipalkkiot*	527 573	+ 324	527 897
3. *Yleiset lisät*	1 587 018	+ 45 000	1 632 018
4. *Erityiset lisät*	1 438 441	— 125 584	1 312 857

Muutosten perustelut:

a) Virkamiespalkkausten tarkistuksen johdosta merkitään momentille lisäystä peruspalkkoihin 80 260 mk, vuosipalkkioihin 324 mk

ja yleisiin lisiin 45 000 mk. Vastaavasti voidaan vähentää määrävuosikorotuksina erityisistä lisistä 11 900 mk. Lisäys on 113 684 mk.

b) Kansakoulunopettajaseminaarien toiminnan supistumisen ja luokkien vähenemisen johdosta voidaan vähentää ylituntipalkkioina erityisistä lisistä 113 684 mk. Tämän lisäksi jää erityisiin lisiin säästöä 186 316 mk sekä tuntiopetuspalkkioina muihin palkkoihin ja palkkioihin 100 000 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 9 583 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 8 516 144
„ 1968 „ ..... mk 8 584 314

29. *Muut kulutusmenot*

Hämeenlinnan seminaarin II ja III vuosikurssin opiskelijat suorittavat eräitä luokanopettajan tutkintoon kuuluvia arvosanoja ja muita tutkintoja Tampereen Yliopistossa. Yliopistolle maksettavien lukukausimaksujen suorittamista varten momentille ehdotetaan lisäystä 13 950 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 13 950
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 255 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 260 416
„ 1968 „ ..... mk 272 072

54. Väliaikaiset opettajakorkeakoulut

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
2. *Vuosipalkkiot*	649 701	+ 14 426	664 127
3. *Yleiset lisät*	196 953	+ 8 100	205 053
8. *Muut palkat ja palkkiot*	662 001	— 22 526	639 475

Muutosten perustelut:

a) Virkamiespalkkausten tarkistuksen johdosta merkitään momentille lisäystä vuosipalkkioihin 14 426 mk ja yleisiin lisiin 8 100 mk eli yhteensä 22 526 mk.

b) Opettajainvalmistuksen uudistuksen johdosta tuntiopetuspalkkioina voidaan vähentää muista palkoista ja palkkioista 22 526 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 1 775 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 086 655
„ 1968 „ ..... mk 1 256 302

56. Svenska social- och kommunalhögskolan

50. *Valtionapu palkkausmenoihin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 26 408 mk seuraavasti:

3. *Yleiset lisät*. Alamomentille ehdotetaan valtion 75 %:n osuutena lisäystä ikälisinä 5 963 mk ja kalliinpaikanlisinä 5 835 mk eli yhteensä 11 798 mk. Alamomentin loppusumma on 52 854 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot*. Alamomentille ehdotetaan lisäystä valtion 75 %:n osuutena kirjasto-opin kurssin järjestämistä varten 12 000 mk. Alamomentin loppusumma on 44 776 mk.

9. *Vakuutusmaksut*. Alamomentille ehdotetaan valtion osuutena lisäystä 2 610 mk. Alamomentin loppusumma on 24 015 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 26 408
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 345 600
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 305 599

57. Helsingin kotitalousopettajaopisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Peruspalkat*	302 512	+ 6 668	309 180
3. *Yleiset lisät*	116 137	+ 3 700	119 837
4. *Erityiset lisät*	136 677	— 10 368	126 309

Muutosten perustelut:

a) Virkamiespalkkausten tarkistuksen johdosta merkitään lisäystä peruspalkkoihin 6 668 mk, yleisiin lisiin 3 700 mk ja erityisiin lisiin 8 900 mk eli yhteensä 19 268 mk.

b) Ylituntien määrän vähenemisen johdosta voidaan ylituntipalkkioina vähentää erityisistä lisistä 19 268 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 681 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 522 549
„ 1968 „ ..... mk 510 056

58. Helsingin käsityönopettajaopisto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
2. *Vuosipalkkiot*	334 908	+ 7 452	342 360
3. *Yleiset lisät*	142 102	+ 4 200	146 302
4. *Erityiset lisät*	88 587	— 13 272	75 315
6. *Työsuhdepalkat*	40 978	+ 1 620	42 598

Muutosten perustelut:

a) Virkamiespalkkausten tarkistuksen johdosta merkitään momentille lisäystä vuosipalkkioihin 7 452 mk, yleisiin lisiin 4 200 mk ja erityisiin lisiin 8 900 mk eli yhteensä 20 552 mk.

b) Talonmies-lämmittäjän viikkoleposijaisen palkkausta varten ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 1 620 mk.

c) Opetussuunnitelman mukaisina ylituntipalkkioina voidaan vähentää erityisistä lisistä 22 172 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 833 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 656 522
„ 1968 „ ..... mk 646 948

60. Kuurojen- ja sokeainkoulut

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Peruspalkat*	1 831 474	+ 40 180	1 871 654
2. *Vuosipalkkiot*	519 694	+ 5 015	524 709
3. *Yleiset lisät*	655 451	+ 25 300	680 751
4. *Erityiset lisät*	245 748	+ 25 000	270 748
8. *Muut palkat ja palkkiot*	268 082	+ 4 000	272 082

Muutosten perustelut:

a) Virkamiespalkkausten tarkistuksen johdosta merkitään momentille lisäystä peruspalkkoihin 40 180 mk, vuosipalkkioihin 5 015 mk, yleisiin lisiin 25 300 mk, erityisiin lisiin 3 000 mk ja muihin palkkoihin ja palkkioihin 4 000 mk eli yhteensä 77 495 mk.

b) Ylituntien lisääntymisen johdosta ehdotetaan erityisiin lisiin lisäystä 16 000 mk.

c) Työvuorotaulukkojen mukaisina ilta- ja yötyölisinä ehdotetaan erityisiin lisiin lisäystä 6 000 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 99 495 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	99 495
„ 1970	(menoarvio)	mk	4 093 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	3 650 407
„ 1968	„	mk	3 382 933

62. Valtion kirjastotoimi

31. *Kirjastojen rakennusavustukset* (arviomääräraha)

Kirjastojen rakennustoiminnan noustua arvioitua suuremmaksi ehdotetaan kirjastolain (235/61) 7 §:n nojalla myönnettäviä rakennusavustuksia varten lisäystä 110 700 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	110 700
„ 1970	(menoarvio)	mk	400 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	391 565
„ 1968	„	mk	307 824

80. *Rakennuslainat kirjastoille* (arviomääräraha)

Kirjastojen rakennustoiminnan noustua arvioitua suuremmaksi ehdotetaan kirjastolain (235/61) 7 §:n nojalla myönnettäviä rakennuslainoja varten lisäystä 190 300 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	190 300
„ 1970	(menoarvio)	mk	400 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	352 670
„ 1968	„	mk	324 660

63. Yhteiskunnallinen sivistystyö

51. *Kansalais- ja työväenopistojen valtionapu* (arviomääräraha)

Opistojen lukumäärän kasvusta ja opiskelijamäärän jatkuvasta lisääntymisestä sekä toiminnan laajentumisesta johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	10 000 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	12 906 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	15 812 804
„ 1968	„	mk	11 999 661

65. Ammattikasvatushallitus

19. *Painatus*

Ammattikurssitoiminnan ja oppisopimuskoulutuksen laajentamisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 25 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	25 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	28 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	43 265
„ 1968	„	mk	23 224

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Kehitysalueiden ammattikoulutuksen laajentamisesta aiheutuneiden, näille alueille suoritettujen entistä lukuisampien matkojen sekä suunnitteluhenkilökunnan arvioitua lukuisammiksi osoittautuneiden matkojen johdosta ja pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuvia matkoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 35 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	35 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	37 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	50 408
„ 1968	„	mk	37 266

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Ammattikasvatushallituksen uusien virastotilojen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 25 000 mk lähinnä vuokria sekä puhelin-, sähkö- ja toimistotarvikekuluja varten. Alamomentin loppusumma on 100 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 25 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 76 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 75 615
„ 1968	„	mk 61 992

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Ammattikasvatushallituksen uusien virastotilojen tarpeellisten kalusteiden ja konttorikoneiden hankkimista varten ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 10 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk 5 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 6 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 20 000
„ 1968	„	mk 35 000

67. Ammattikoulujen opettajaopistot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma tai varaus mk
6. *Työsuhdepalkat*	32 159	+ 786	32 945
8. *Muut palkat ja palkkiot*	176 432	+ 6 612	183 044
Varaus	22 306	— 7 398	14 908

Muutosten perustelut:

a) Palkkojen nousun sekä työsopimussuhteiselle talonmiehelle suoritetun ylityökorvauksen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä työsuhdepalkkoina 786 mk.

b) Työnopettajan palkkaamiseksi harjoitustuntien valvontaa varten ehdotetaan momentille lisäystä tuntiopetuspalkkioihin muina palkkoina ja palkkioina 3 580 mk.

c) Ammattikoulujen Hämeenlinnan opettajaopiston uuden opetusohjelman aiheuttaman opettajaneuvoston kokousten lisääntymisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä kokouspalkkioihin 1 032 mk muina palkkoina ja palkkioina.

d) Taloudenhoitajien palkkioiden 1. 3. 1970 lukien tapahtuneen korotuksen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä taloudenhoitajien palkkioihin 2 000 mk muina palkkoina ja palkkioina.

e) Momentilta voidaan vähentää varauksesta 7 398 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio)	mk 817 400
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 640 230
„ 1968	„	mk 592 517

68. Valtion keskusammattikoulut

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

4. *Erityiset lisät.* Lukujärjestysten mukaisten ylituntipalkkioiden suorittamista varten ehdotetaan alamomentille lisäystä 150 000 mk. Alamomentin loppusumma on 3 324 025 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Lisääntyneen tuntiopetustarpeen vuoksi alamomentille ehdotetaan lisäystä 108 136 mk. Alamomentin loppusumma on 1 456 184 mk.

Momentilta voidaan vähentää varauksesta 258 136 mk, joten varaus on 98 799 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (III lisämenoarvio) . mk 80 812
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 13 189 200
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 11 144 722
„ 1968 „ ..... mk 10 089 913

23. *Oppilaskodit*

Lähinnä Lapin keskusammattikoulun Kemijärven sivuosaston oppilasasuntolan täydessä laajuudessa alkaneen toiminnan johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 239 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 214 014
„ 1968 „ ..... mk 198 385

29. *Muut kulutusmenot*

Lähinnä kehitysalueilla sijaitsevien keskusammattikoulujen sivuosastojen arvioitua suurempien oppikirja- ja opetus- sekä toimistotarvikehankintojen vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 40 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 40 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 400 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 399 677
„ 1968 „ ..... mk 376 764

69. Valtion kuuromykkäin ammattikoulu

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Lähinnä kohonneitten lämmitys- ja valaistuskustannusten johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 35 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 42 688
„ 1968 „ ..... mk 22 787

21. *Ravintomenot* (arviomääräraha)

Kahden uuden luokan aiheuttaman oppilasmäärän kasvun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 60 000

70. Valtion ammattikoulukoti

21. *Ravintomenot* (arviomääräraha)

Valtion ammattikoulukodin oman maatalous- ja karjataloustuotteiden tuotannon supistamisen ja hintojen nousun aiheuttaman ravintomenojen kohoamisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 59 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 66 000
„ 1968 „ ..... mk 55 311

71. Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset

30. *Valtionapu kunnallisille yleisille ja valmistaville ammattikouluille* (arviomääräraha)

Momentille merkitään ammattioppilaitoksista annetun lain (184/58) 11 ja 11 a §:n sekä 16 §:n 2 momentin mukaisesti lisäystä 1 747 000 mk, josta opetustoiminnan laajentumisesta johtuva palkkausmenojen lisäys on 890 000 mk ja muiden menojen lisäys 857 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 1 747 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) . mk 2 765 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 68 733 300
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 72 737 329
„ 1968 „ ..... mk 59 891 608

50. *Valtionapu yksityisille ammattikouluille* (arviomääräraha)

Momentille merkitään ammattioppilaitoksista annetun lain (184/58) 11 §:n ja 16 §:n 2 momentin mukaisesti lisäystä 1 396 000 mk, josta opetustoiminnan laajentumisesta johtuva palkkausmenojen lisäys on 730 000 mk ja muiden menojen lisäys 666 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 1 396 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 8 250 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 9 426 565
„ 1968 „ ..... mk 7 381 660

51. *Valtionapu yksityisille ammattioppilaskouluille* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 29 000 mk ja seuraava alamomenttijako:

1. *Lakisidonnainen valtionapu.* Alamomentin loppusumma on 124 800 mk.

2. *Ylimääräinen avustus.* Hammasteknikkokoululle ehdotetaan ylimääräisenä valtionavustuksena 29 000 mk. Alamomentin loppusumma on 29 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 29 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 124 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 110 713
„ 1968 „ ..... mk 94 676

72. Taideteollinen oppilaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

4. *Erityiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 5 000 mk. Alamomentin loppusumma on 64 469 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Jotta nykyinen siivoushenkilökunta voitaisiin palkata myös loppuvuodeksi, ehdotetaan alamomentille lisäystä siivoojien palkkoina 5 000 mk. Alamomentin loppusumma on 48 864 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 1 499 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 242 494
„ 1968 „ ..... mk 1 146 309

74. Valtion merimiesammattikoulut

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 7 832 mk Rauman merimiesammattikoulun vahtimestarin palkkaukseen varatussa määrärahassa olevan vajauksen johdosta sekä talonmiehen ja siivoojan palkkaamiseksi sanottuun kouluun uusien toimitilojen käyttöönoton johdosta. Alamomentin loppusumma on 72 623 mk.

Momentilta voidaan vähentää varauksesta 7 832 mk, joten varaus on 21 742 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 1 105 486
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 790 108
„ 1968 „ ..... mk 731 035

29. *Muut kulutusmenot*

Rauman merimiesammattikoulun toiminnan laajentamisen johdosta lisääntyneitä ilmoitus-, lomake- ja koulutarvikemenoja varten sekä Turun merimiesammattikoulun oppilaiden kuljettamiseksi Raumalle opetusohjelman mukaisten lastauslaiteharjoitusten suorittamista varten momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 3 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 40 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 30 210
„ 1968 „ ..... mk 32 940

75. Merenkulkuoppilaitokset

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma tai varaus mk
4. *Erityiset lisät*	263 257	— 9 390	253 867
5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot*	11 028	+ 2 795	13 823
6. *Työsuhdepalkat*	47 018	+ 6 000	53 018
8. *Muut palkat ja palkkiot*	143 128	+ 16 471	159 599
Varaus	22 372	— 15 876	6 496

Muutosten perustelut:

a) Momentilta voidaan vähentää erityisistä lisistä 9 390 mk ja varauksesta 15 876 mk eli yhteensä 25 266 mk.

b) Lisääntyneiden toimistotöiden aiheuttamasta tilapäisten toimistoapulaisten työtuntimäärien lisäyksestä johtuen ehdotetaan tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin lisäystä 2 795 mk.

c) Åbo Navigationsinstitut-nimisen oppilaitoksen talonmiehen vapaapäivien järjestämisek-si ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 6 000 mk.

d) Tuntiopetuspalkkioita varten ehdotetaan muihin palkkoihin ja palkkioihin lisäystä 16 471 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 827 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 671 311
„ 1968 „ ..... mk 597 512

76. Valtion teknilliset oppilaitokset

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Peruspalkat*	6 560 738	+ 167 420	6 728 158
2. *Vuosipalkkiot*	678 677	+ 26 792	705 469
4. *Erityiset lisät*	6 404 532	— 194 212	6 210 320

Muutosten perustelut:

a) Virkamiespalkkausten tarkistuksen johdosta merkitään lisäystä peruspalkkoihin 167 420 mk, vuosipalkkioihin 26 792 mk ja erityisiin lisiin 9 300 mk eli yhteensä 203 512 mk.

b) Momentilta voidaan vähentää erityisistä lisistä 203 512 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 26 093 100
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 20 891 060
„ 1968 „ ..... mk 19 137 407

78. Kauppaoppilaitokset

30. *Valtionapu kunnallisille kauppaoppilaitoksille* (arviomääräraha)

1. *Lakisidonnainen valtionapu.* Alamomentille ehdotetaan oppilaitosten arvioitua suuremman laajentumisen ja palkkojen nousun johdosta lisäystä 2 200 000 mk, josta palkkausmenojen osuus on 1 800 000 mk ja muiden menojen osuus 400 000 mk. Alamomentin loppusumma on 17 700 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	2 200 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	800 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	15 500 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	14 996 771
„ 1968	„	mk	14 576 366

50. *Valtionapua yksityisille kauppaoppilaitoksille* (arviomääräraha)

2. *Muut yksityiset kauppaoppilaitokset.* Alamomentille ehdotetaan oppilaitosten arvioitua suuremman laajentumisen ja palkkojen nousun johdosta lisäystä 1 600 000 mk, josta palkkausmenojen osuus on 1 300 000 mk ja muiden menojen osuus 300 000 mk. Alamomentin loppusumma on 10 400 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	1 600 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	350 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	10 380 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	11 109 406
„ 1968	„	mk	9 849 473

80. Valtion kotiteollisuusoppilaitokset

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset.

3. *Yleiset lisät.* Ikälisään oikeuttavan palvelusajan laskentaperusteiden muuttumisen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 4 880 mk. Alamomentin loppusumma on 74 628 mk.

4. *Erityiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 5 490 mk. Alamomentin loppusumma on 165 821 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Kanslia-apulaisen työssäoloajan pidentämiseksi lisääntyneiden kansliatöiden vuoksi yhdeksitoista kuukaudeksi kuluvana vuonna ehdotetaan alamomentille lisäystä 610 mk. Alamomentin loppusumma on 8 084 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio)	mk	513 200
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	407 736
„ 1968	„	mk	425 371

81. Yksityiset kotitalousoppilaitokset

50. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää ikälisinä 25 700 mk. Alamomentin loppusumma on 529 543 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Pitkäaikaisten viransijaisuuksien johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä viransijaisten palkkioihin 3 400 mk sekä opetusohjelmien mukaisten tuntiopetuspalkkioiden maksamista varten lisäystä tuntiopetuspalkkioihin 22 300 mk. Alamomentin loppusumma lisääntyy 25 700 mk ja on 120 208 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio)	mk	3 102 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 633 104
„ 1968	„	mk	2 412 744

52. *Muut ylläpitomenot* (arviomääräraha)

Uusien koulurakennusten ja lisääntyneen oppilasmäärän aiheuttamista arvioitua suuremmista kustannuksista sekä vuosiin 1968—69 kohdistuvista valtionavun tasausmaksuista johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 473 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	473 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 811 700
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 022 600
„ 1968	„	mk	1 683 034

82. Yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset

50. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 64 800 mk seuraavista syistä:

a) Kotiteollisuuskoulujen toiminnan uudelleen järjestämisen vuoksi ehdotetaan 1. 11. 1970 lukien perustettavaksi kolme ammattiopettajan tointa (A 20), joista yksi Ilmajoen kotiteollisuuskouluun ja kaksi Tammelan kotiteollisuuskouluun. Lisäys on palkkoina 6 984 mk, yleisinä lisinä 1 384 mk ja erityisinä lisinä 3 900 mk eli yhteensä 12 268 mk.

Vastaavasti voidaan samasta ajankohdasta lukien lakkauttaa Jalasjärven kotiteollisuuskoulun yksi ammatinopettajan ja Urjalan mieskotiteollisuuskoulun kaksi ammattiopettajan tointa (A 20). Vähennys on palkkoina 6 984 mk, yleisinä lisinä 1 384 mk ja erityisinä lisinä 3 900 mk eli yhteensä 12 268 mk.

b) Lukuisien viransijaisuuksien johdosta ehdotetaan momentille lisäystä viransijaisten palkkioihin 9 600 mk muina palkkoina ja palkkioina.

c) Hyväksyttyjen opetusohjelmien mukaisten tuntiopetuspalkkioiden maksamista varten ehdotetaan momentille lisäystä tuntiopetuspalkkioihin 55 200 mk muina palkkoina ja palkkioina.

Alamomentin loppusumma on 330 666 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	64 800
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	11 559
„ 1970	(menoarvio)	mk	5 399 700
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	4 805 039
„ 1968	„	mk	4 505 058

84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus

08. *Keskustoimikunnat*

Oppisopimuslain (422/67) mukaisten keskustoimikuntien kuluvan vuoden menoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 75 000 mk toiminnan laajentumisen johdosta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	75 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	150 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	197 591

27. *Kurssitoiminta* (arviomääräraha)

Oppisopimuslaissa edellytettyjen tietopuolisten kurssien menoja varten ehdotetaan kurssitoiminnan lisääntymisen vuoksi momentille lisäystä 300 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	300 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	360 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	164 065

86. Ammattikasvatuksen muut menot

25. *Ammattioppikirjojen laatiminen*

Ammattioppikirjojen laatimiseen momentille myönnetystä määrärahasta ehdotetaan käytettäväksi 67 500 mk kielten opetuksessa tarvittavien studionauhojen valmistamiseen. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(menoarvio)	mk	150 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	130 000
„ 1968	„	mk	100 000

88. Valtion tieteelliset toimikunnat (Suomen Akatemia) ja tiedeneuvosto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

1. *Sopimuspalkat.* Alamomentille ehdotetaan kuuden tutkijaprofessorin palkkoina lisäystä 1 112 mk määrärahan riittämättömyyden vuoksi. Alamomentin loppusumma on 112 345 mk.

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vä-

hentää ikälisinä 45 794 mk. Alamomentin loppusumma on 766 924 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk siivoojan palkkaa varten uusien vuokratilojen aiheuttaman lisäyksen vuoksi. Alamomentin loppusumma on 30 132 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä asiantuntijapalkkioiden lisääntymisen vuoksi 6 000 mk, kokouspalkkioihin toiminnan laajentumisen vuoksi 5 000 mk, tiedepoliittisia erityisselvityksiä varten merkittyyn määrärahaan 20 000 mk tieteen keskustoimikunnan asettamien jaostojen selvitystehtäviä varten ja puheenjohtajien palkkioihin 12 682 mk tieteen keskustoimikunnan puheenjohtajan palkkiota varten eli lisäystä yhteensä 43 682 mk. Alamomentin loppusumma on 139 500 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio)	mk 5 119 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 3 698 985
„ 1968	„	mk 3 430 531

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Hallinto- ja taloustoimistoa varten vuokrattujen lisätilojen vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 6 000 mk, josta vuokria varten 5 550 mk ja muita rakennusten käyttömenoja varten 450 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk 6 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 34 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 30 689
„ 1968	„	mk 30 610

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä yhteensä 21 700 mk, josta 3 000 mk aiheutuu pohjoismaisen tieteellisen yhteistyön arvioitua suuremmasta lisääntymisestä, 5 000 mk hallinto- ja taloustoimiston kansliamenojen lisääntymisestä, 8 700 mk Suomen osuudesta SCANDOCin jäsenmaksuun ja 5 000 mk hallinto- ja taloustoimiston kalustohankinnoista, jotka aiheutuvat uusien tilojen hankkimisesta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 21 700
„ 1970	(menoarvio)	mk 442 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 287 651
„ 1968	„	mk 195 491

90. Taiteen tukeminen

09. *Valtion taidetoimikunnat*

Momentille ehdotetaan toimikuntien laajentuneen toiminnan johdosta lisäystä 80 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 80 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 170 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 142 900
„ 1968	„	mk 99 243

95. Muinaistieteellinen toimikunta

13. *Rakennusten korjaus* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 280 000 mk seuraavasti:

a) Hämeen vanhan linnan korjaustöiden keskeytyksetöntä jatkamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 180 000 mk.

b) Valtio on kuluvan vuoden marraskuussa vastaanottanut lahjoituksena Ruoveden kunnan Pappilan kylässä sijaitsevan Pyynikkilän pappila-nimisen tilan RN:o 1[37] rakennuksineen ja muine laitteineen sekä irtaimistoineen. Lahjoitukseen liittyi myös rahapääoma 100 000 mk, joka tuloutetaan momentille 12.29.99.

Luovutuskirjan ehtojen mukaisesti valtio on sitoutunut kunnostamaan kiinteistön päärakennuksen museoksi. Alustavan kustannusarvion mukaisesti pappilan museon peruskorjaukset maksavat noin 150 000 mk ja museon näyttelyn rakentaminen noin 30 000 mk. Museon vuotuiskustannukset on arvioitu 25 000 markaksi ja tuotto 10 000 markaksi. Korjaustöiden suunnittelua ja aloittamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 100 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 280 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 1 215 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 1 160 000
„ 1968	„	mk 1 733 000

20. *Matkat* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 15 000 mk arvioitua suuremman virkamatkojen määrän vuoksi.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 15 000
„	1970	(menoarvio)	mk 98 000
„	1969	(tilinpäätös)	mk 114 121
„	1968	„	mk 96 706

98. Kansainvälinen yhteistyö

23. *Kansainvälisestä kulttuuritoiminnasta aiheutuvat menot*
Momentille ehdotetaan lisäystä 65 000 mk.

1. *Suomen kielen ja kulttuurin opetus ulkomailla.* Sorbonnen yliopiston Suomen kielen ja kulttuurin vierailevan professorin vaihtamisesta aiheutuneiden muuttokustannusten korvaamiseksi ehdotetaan alamomentille lisäystä 15 000 mk. Alamomentin loppusumma on 198 750 mk.

3. *Suomi-Neuvostoliitto-Seura ry:n valtionapu.* Suomi-Neuvostoliitto-Seura ry:n piirijärjestöjen taloudellisen aseman vakiinnuttamiseksi ehdotetaan alamomentille lisäystä 50 000 mk. Alamomentin loppusumma on 400 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 65 000
„	1970	(III lisämenoarvio) .	mk 76 000
„	1970	(menoarvio)	mk 1 538 700
„	1969	(tilinpäätös)	mk 1 486 980
„	1968	„	mk 1 255 978

24. *Suomen osuus pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuvista menoista*

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

2. *Pohjoismainen kulttuurirahasto.* Alamomentilta voidaan vähentää 10 000 mk. Alamomentin loppusumma on 518 000 mk.

8. *Opetusministeriön käytettäväksi pohjoismaisia hankkeita varten.* Pohjoismaiden neuvoston suosituksen johdosta ehdotetaan pohjoismaisen tiede-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyön tulevaa järjestelyä varten sekä lisääntyneen pohjoismaisen yhteistyön aiheuttamien kustannusten peittämiseksi alamomentille lisäystä 10 000 mk. Alamomentin loppusumma on 50 000 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V.	1970	(III lisämenoarvio) .	mk 10 000
„	1970	(menoarvio)	mk 2 434 100
„	1969	(tilinpäätös)	mk 1 911 601
„	1968	„	mk 1 497 803

99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot

08. *Komiteat ja asiantuntijat* (arviomääräraha)
Lähinnä koulujärjestelmän uudistamista valmistelemaan asetettujen komiteoiden ja toimikuntien lukumäärän lisääntymisen sekä toiminnan tehostamisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 500 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 500 000
„	1970	(menoarvio)	mk 350 000
„	1969	(tilinpäätös)	mk 643 399
„	1968	„	mk 347 608

Pääluokka 30

MAATALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Maatalousministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 13 813 mk. Alamomentin loppusumma on 203 539 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.*

Vesihallintoasioita käsittelevän tilapäisen toimistopäällikön toimen perustamisen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 13 813 mk. Alamomentin loppusumma on 159 769 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (III lisämenoarvio) . mk 141 252
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 479 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 306 664
„ 1968 „ ..... mk 1 236 205

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Virkamatkojen lisääntymisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 3 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 3 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 3 652
„ 1968 „ ..... mk 3 877

05. Valtion maatalousoppilaitokset

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 274 400 mk työsuhteessa olevien toimihenkilöiden palkkauksia varten. Alamomentin loppusumma on 1 497 909 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 274 400
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 9 048 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 8 403 786
„ 1968 „ ..... mk 7 543 242

07. Yksityiset maatalousoppilaitokset

50. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

1. *Palkat.* Reitkallin puutarhurikoulun puutarhaopettajan toimi (A 20) ehdotetaan siirrettäväksi Kiipulan puutarhakouluun. Alamomentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 3 225 300
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 841 423
„ 1968 „ ..... mk 2 766 229

52. *Muut ylläpitomenot* (arviomääräraha)

Momentin perusteluihin ehdotetaan seuraavat muutokset:

a) Ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää Kiipulan puutarhakoulun suorittamien invalidihuoltolain (682/62) 25 a §:n mukaisten menojen korvaamiseen vuosilta 1969 ja 1970 yhteensä enintään 64 600 markalla.

b) Koska Pohjois-Hämeen maatalousoppilaitos on joutunut vaikeaan taloudelliseen asemaan ehdotetaan momentin perusteluja muutettavaksi siten, että momentin määrärahaa saataisiin käyttää 30 000 markan lisäavustuksen antamiseen oppilaitokselle sen velkojen maksamista varten.

Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 2 728 900
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 676 371
„ 1968 „ ..... mk 2 577 099

09. Ammattikurssitoiminta

27. *Maatalouskoulujen ammattikurssitoiminta* (arviomääräraha)

2. *Työllisyyskurssit.* Työllisyyttä edistävien ammattikurssien lisääntymisen sekä oppilaille maksettavien avustusten maksuperusteiden muuttumisen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 330 000 mk. Alamomentin loppusumma on 720 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 330 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 840 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 857 406
„ 1968 „ ..... mk 787 848

10. Valtion maatalouskemian laitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 42 634 mk seuraavasti:

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 9 634 mk torjunta-ainelain (327/69) perusteella lisääntyneen torjunta-aineiden ja niiden jäämien tutkimustyön suorittamista varten tarvittavan laboratoriohenkilökunnan palkkaukseen. Alamomentin loppusumma on 105 691 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisääntyneen rehu- ja lannoitesekoittamoiden toiminnan vuoksi tarkastuspalkkioihin lisäystä 33 000 mk. Alamomentin loppusumma on 117 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	42 634
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 134 700
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 054 921
„ 1968	„	mk	992 791

12. Valtion siementarkastuslaitos

19. *Painatus*

Painatustöiden lisääntymisen johdosta momentille ehdotetaan lisäystä 1 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk	1 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	8 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	14 772
„ 1968	„	mk	14 162

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 800 mk työntekijäin terveydenhuoltomenoja ja sekalaisia menoja varten.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk	1 800
„ 1970	(menoarvio)	mk	35 500
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	29 208
„ 1968	„	mk	29 334

14. Maatalouskoneiden tutkimuslaitos

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Neljän lämminilmapuhaltimen käyttöön otosta aiheutuneen lisääntyneen lämmön ja sähkön kulutuksen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 6 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk	6 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	30 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	29 995
„ 1968	„	mk	29 700

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Maidonjäähdytyssäiliöiden ja maitosäiliöautojen koetuksessa tarvittavan ilmastoitavan laboratoriotilan sähköasennus- ja ilmakompressorin siirtoasennustöitä varten ehdotetaan momentille lisäystä 4 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk	4 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	9 500

15. Maitotaloustuotteiden tarkastuslaitos

27. *Asiakkaitten puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot* (arviomääräraha)

Maitotaloustuotteiden tarkastuslaitoksen toimipaikkojen ulkopuolella suoritettavien laadunarvostelutehtävien kasvaneesta määrästä johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 10 000 mk. Vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.15.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk	10 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	15 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	22 850
„ 1968	„	mk	14 390

19. Vesihallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan myönnettäväksi konekirjoituslisien maksamista varten 1 960 mk. Alamomentin loppusumma on 1 960 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 1 960
„ 1970 (III lisämenoarvio) . mk 84 129
„ 1970 (menoarvio) 1/2 v. . mk 3 599 800

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Kun vesihallituksen vuokramenot ovat olleet arvioituja korkeammat, ehdotetaan momentille lisäystä 45 000 mk. Vastaava säästö jää alamomentille 30.19.23.2.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 45 000
„ 1970 (menoarvio) ½ v. ... mk 235 300

23. *Vesien tutkimus ja suunnittelu* (arviomääräraha)

2. *Muu vesien tutkimus ja suunnittelu.* Edellyttäen, että momenteille 30.19.10 ja 30.19.70 sekä alamomentille 30.19.29.2 osoitetaan lisäyksinä niiden kohdalla ehdotetut määrät, säästetään tältä alamomentilta 115 000 mk.

V. 1970 (menoarvio) 1/2 v. .. mk 873 600

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Kun vesihallituksen muutto-, puhelin- ja toimistotarvikekustannukset, toimistokoneiden huoltokustannukset sekä muut sekalaiset menot ovat olleet arvioitua suuremmat, ehdotetaan alamomentille lisäystä 20 000 mk, josta vesihallitukselle vuokrattujen toimistotilojen muutostöihin 6 000 mk. Alamomentin loppusumma on 232 800 mk. Vastaava säästö jää alamomentille 30.19.23.2.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 20 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 50 000
„ 1970 (menoarvio) ½ v. ... mk 163 800

70. *Koneiden, kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen*

Vesihallituksen henkilökunnalle tarvittavien toimistokalusteiden ja toimistokoneiden hankkimiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk. Vastaava säästö jää alamomentille 30.19.23.2.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 50 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) ... mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ½ v. .... mk 42 000

22. Maankuivatustoiminnan tukeminen

40. *Valtionapu kuivatustöihin* (siirtomääräraha)

2. *Perimättä jätettävät lainaosuudet.* Edellyttäen, että momentille 30.22.83 myönnetään lisäystä 200 000 mk, jätetään tältä alamomentilta käyttämättä ja vuodelle 1971 siirtämättä 200 000 mk.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 4 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 7 550 000
„ 1968 „ ..... mk 8 900 000

83. *Lainat kuivatustöihin* (siirtomääräraha)

Kun metsänkuivatusten vuoksi myös eräät maankuivatushankkeet ovat tulleet kiireellisiksi laajojen yläpuolisten kuivatusten seurauksena tai sen johdosta, että hanke edellyttää metsänparannusrahojen lisäksi tämän momentin varoja ns. sekahankkeena, ehdotetaan momentille lisäystä 200 000 mk. Vastaava säästö jää alamomentille 30.22.40.2.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 200 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 2 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 050 000
„ 1968 „ ..... mk 5 800 000

24. Vesihuolto ja vesiensuojelu

09. *Vesiensuojelun neuvottelukunta*

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

1. *Sekalaiset menot.* Alamomentilta voidaan vähentää 600 mk. Alamomentin loppusumma on 22 900 mk.

2. *Kansainvälinen yhteistyö.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä Euroopan Taloudellisen Komission seminaariin osallistumisesta aiheutuneiden matkakustannusten suorittamiseen 600 mk. Alamomentin loppusumma on 5 600 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) 1/2 v. ... mk 28 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 52 082
„ 1968 „ ..... mk 47 489

29. Valtion viljavarasto

60. *Siirto viljavarastorahastoon*

Kun viljankeräilyliikkeiden, keskusliikkeiden ja viljelijöiden varastoissa vielä kuluvan vuoden heinäkuun lopussa oli huomattava määrä vehnää, joka satovuoden 1969/70 aikana oli saatava markkinoiduksi, oli vehnän maastaviennin ohella kotimaisen vehnän varastoja lisättävä. Kun valtion viljavarastolla ei enää valtion viljavarastosta annetun lain (595/61) mukaan kyseisenä ajankohtana ollut mahdollisuuksia lisälainan ottamiseen eikä sillä muutoinkaan ole varoja tarkoitukseen käytettävissä, ehdotetaan momentille siirtona viljavarastorahastoon 3 500 000 mk käytettäväksi vehnän varastoon ostoa varten.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 3 500 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 2 700 000
„ 1968 (tilinpäätös) ..... mk 12 000 000

61. *Valtion viljavaraston lainanotosta aiheutuvien korkokustannusten korvaaminen*

Vuonna 1969 saatiin vehnästä erittäin runsas sato, joka markkinoitiin osittain siten, että valtion viljavaraston vehnävarastoja lisättiin. Näiden ostojen rahoittamista varten joutui valtion viljavarasto kuluvan vuoden kesäkuussa ottamaan lisää lainaa. Momentille ehdotetaan 800 000 markkaa käytettäväksi mainitusta lisälainasta aiheutuvien korkokustannusten korvaamiseen valtion viljavarastolle.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 800 000

30. Maatalouden neuvontatyön avustaminen

40. *Maanviljelyn ja maatalouden rakennustoiminnan edistäminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 516 767 mk seuraavasti:

a) Suomenkielisten yleisneuvontajärjestöjen taloudellisen aseman parantamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 350 000 mk.

b) Virkamiespalkkausten tarkistuksen seurausvaikutuksena ehdotetaan järjestöjen kuluvan vuoden palkkojen tarkistusta varten lisäystä 166 767 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 516 767
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 8 641 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 8 927 650
„ 1968 „ ..... mk 8 608 577

41. *Kotieläintalouden edistäminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 376 310 mk seuraavasti:

1. *Karjatalouden edistäminen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 191 093 mk seuraavasti:

a) Suomenkielisten yleisneuvontajärjestöjen taloudellisen aseman parantamiseksi ehdotetaan alamomentille lisäystä 150 000 mk.

b) Virkamiespalkkausten tarkistuksen seurausvaikutuksena ehdotetaan järjestöjen kuluvan vuoden palkkojen tarkistusta varten alamomentille 41 093 mk.

Alamomentin loppusumma on 1 633 540 mk.

2. *Karjanjalostuksen edistäminen.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 173 970 mk seuraavasti:

a) Karjanjalostusyhdistysten taloudellisen aseman parantamiseksi ehdotetaan alamomentille lisäystä 150 000 mk.

b) Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 23 970 mk.

Alamomentin loppusumma on 1 358 350 mk.

3. *Sikatalouden edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 3 952 mk. Alamomentin loppusumma on 236 583 mk.

4. *Lammastalouden edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 2 560 mk. Alamomentin loppusumma on 158 618 mk.

5. *Siipikarjatalouden edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 1 587 mk. Alamomentin loppusumma on 139 705 mk.

6. *Mehiläistalouden edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 410 mk. Alamomentin loppusumma on 27 334 mk.

7. *Turkiseläintalouden edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 151 mk.

Alamomentin loppusumma on 22 708 mk.

8. *Laiduntalouden edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 1 846 mk. Alamomentin loppusumma on 182 731 mk.

9. *Hevostalouden edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan alamomentille lisäystä 741 mk. Alamomentin loppusumma on 150 741 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	.....	376 310
„ 1970	(menoarvio)	..... mk	3 534 000
„ 1969	(tilinpäätös)	..... mk	3 810 870
„ 1968	„	..... mk	3 401 015

43. *Maatalouskerhotoiminta*

Virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyen ehdotetaan momentille lisäystä 66 424 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	..... mk	66 424
„ 1970	(menoarvio)	..... mk	3 108 500
„ 1969	(tilinpäätös)	..... mk	3 069 800
„ 1968	„	..... mk	2 944 511

46. *Puutarhatalouden edistäminen*

Virkamiespalkkausten tarkistuksen seurausvaikutuksena ehdotetaan järjestöjen kuluvan vuoden palkkojen tarkistusta varten momentille lisäystä 6 731 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	..... mk	6 731
„ 1970	(menoarvio)	..... mk	382 100
„ 1969	(tilinpäätös)	..... mk	378 100
„ 1968	„	..... mk	289 622

47. *Muu neuvontatyön avustaminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 9 809 mk seuraavasti:

1. *Suoviljelyn edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistuksen seurausvaikutuksena ehdotetaan kuluvan vuoden palkkojen tarkistusta varten alamomentille lisäystä 1 093 mk. Alamomentin loppusumma on 66 853 mk.

2. *Salaojituksen edistäminen.* Virkamiespalkkausten tarkistuksen seurausvaikutuksena ehdotetaan kuluvan vuoden palkkojen tarkistusta varten alamomentille lisäystä 4 240 mk. Alamomentin loppusumma on 155 275 mk.

3. *Maatalouden rationalisointi ja työn tehostaminen.* Virkamiespalkkausten tarkistuksen seurausvaikutuksena ehdotetaan kuluvan vuoden palkkojen tarkistusta varten alamomentille lisäystä 4 476 mk. Alamomentin loppusumma on 395 281 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	9 809
„ 1970	(menoarvio)	..... mk	607 600
„ 1969	(tilinpäätös)	..... mk	590 985
„ 1968	„	..... mk	638 645

31. Maatalouden hintatuki

41. *Maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen* (arviomääräraha)

3. *Muu maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen.* Alamomen-

tille ehdotetaan lisäystä 139 850 000 mk. Alamomentin loppusumma on 789 850 000 mk ja sen käyttösuunnitelma seuraava:

	mk
Voin vientituki	180 750 000
Juuston vientituki	53 900 000
Kananmunien vientituki	39 200 000
Maitojauheen vientituki	65 500 000
Sianlihan vientituki	23 000 000
Naudanlihan vientituki	30 000 000
FAO:n elintarvikeohjelma	4 100 000
GATT:in viljasopimus	6 950 000
Vehnän käyttö vientiturkiseläimille	6 750 000
Öljyväkirehujen vientituki	800 000
Muu vientituki	5 250 000
Meijerivoin hinnanalennuskorvaus	256 500 000
Voin alennusmyynti teollisuudelle ja eräille sosiaaliryhmille	24 200 000
Kotivoin hinnanalennuskorvaus	1 200 000
Rukiin hinnanalennuskorvaus	11 200 000
Vehnän vientituki	46 400 000
Kotimaisen vehnän myynti rehuksi	2 700 000
Rehuviljan vientituki	5 000 000
Kotimaisen kasviöljyn hinnanalennuskorvaus	3 100 000
Kvarkin hinnanalennuskorvaus	1 100 000
Mallasohran hinnanalennuskorvaus	2 000 000
Perunajauhon hinnanalennuskorvaus	500 000
Voin varastointi	18 000 000
Öljyväkirehujen varastointi	750 000
Mallasohran varastointikorvaus	1 000 000
	789 850 000

Maataloustuotannon tasapainottamiseksi suoritettujen toimenpiteiden tuloksena on maidon tuotannossa ollut laskua. Tämä on johtunut lähinnä lypsylehmien lukumäärän vähenemisestä. Tästä laskusta huolimatta on maidon tuotannossa ollut edelleenkin huomattavaa ylijäämää, joten voin ja maitojauheen vientitukeen tarvitaan enemmän varoja kuin tarkoitukseen on varattu. Voivarastoja on myös supistettu käytettävissä olevien vientimahdollisuuksien puitteissa ja tästä on niin ikään aiheutunut vientitukeen tarvittavien varojen lisäystä. Juuston ja maitojauheen maailmanmarkkinatilanne on ollut huomattavasti helpompi kuin voin, minkä vuoksi niiden valmistusta on pyritty lisäämään. Tämä on maidon tuotannon alenemisen ohella johtanut siihen, että voin tuotanto jää pienemmäksi kuin tulo- ja menoarviota tehtäessä arvioitiin ja meijerivoin hinnanalennuskorvauksen osalta syntyy säästöä. Kun maataloustuotteiden myynti maailmanmarkkinahintaan laivoille ja ulkomaiden lähetystöille on huomattavasti lisääntynyt, aiheutuu tästä muun vientituen kohdalle lisäystä.

Tuotantopoliittiset toimenpiteet ovat johtaneet siihen, että naudanlihan, nimenomaan lehmänlihan, tuotanto on voimakkaasti lisääntynyt. Kun tuotannon lisäys on ollut huomattavasti suurempaa kuin kulutuksen lisäys, on naudanlihan vienti kasvanut ja vientitukeen tarvittavien varojen määrä lisääntynyt. Sen sijaan sianlihan vienti on laskenut kuluvan vuoden tulo- ja menoarviota tehtäessä arvioidusta määrästä, joten tältä osin syntyy jonkin verran säästöä. Kun vuoden 1968 vehnäsadosta siirtyi osa markkinoitavaksi kuluvan vuoden puolella ja kun vuonna 1969 vehnäsato oli huomattavan runsas, jouduttiin kuluvana vuonna vehnää viemään maasta huomattavia määriä, josta on aiheutunut vehnän vientitukeen lisävarojen tarvetta.

Kuluvana vuonna saatiin kaurasta runsas sato. Tähän on osaltaan vaikuttanut se, että valtion viljavaraston toimesta tehtiin rehuviljan viljelysopimuksia edellytyksellä, että viljelijät vähentävät vehnän viljelyalaa. Kun maailmanmarkkinoilla kauran hinta syyskaudella näyttää olevan poikkeuksellisen korkea, on valtiontalouden kannalta edullisempaa viedä kauraa maasta jo kuluvan vuoden puolella. Tämän vuoksi ehdotetaan käyttösuunnitelmaan otettavaksi uusi kohta rehuviljan vientitukea varten.

Viime kevään tilapäisestä rehun puutteesta johtuen myytiin rehun tarpeessa oleville varsinaisen viljelijäväestön sika- ja kanatalouksille 10 milj. kg leipäviljan laatuvaatimukset täyttävää vehnää. Leipäviljan laatuvaatimukset täyttävän vehnän myyntihinnan ja rehuvehnän myyntihinnan välisen erotuksen korvaamiseksi valtion viljavarastolle ehdotetaan käyttösuunnitelmaan merkittäväksi uutena kohtana määräraha kotimaisen vehnän rehuksi myyntiä varten.

Viime keväänä suoritetun hintaratkaisun yhteydessä korotettiin rukiin tavoitehintaa 2 p/kg. Jotta kuluttajahinnat tämän johdosta eivät nousisi, korotettiin ruisseoksen hinnanalennuskorvausta rukiin tavoitehinnassa tapahtunutta nousua vastaavasti, minkä johdosta momentille ehdotetaan tarpeellinen lisäys.

Kun kvarkin myynti turkiseläimille on kasvanut, tarvitaan kvarkin hinnanalennuskorvausta varten varoja enemmän kuin käyttö-

suunnitelma edellyttää. Rypsin sato jäi arvioitua pienemmäksi ja öljyjen maailmanmarkkinahinnoissa on tapahtunut huomattavaa nousua. Tästä aiheutuu kotimaisen kasviöljyn hinnanalennuskorvaukseen varatussa määrärahassa säästöä.

Lisäksi käyttösuunnitelmaan ehdotetaan eräitä vähäisempiä tarkistuksia sekä ehdotetaan, että kotivoin hinnanalennuskorvauksia saadaan kuten aikaisemminkin suorittaa myös varainhoitovuotta edeltäneeltä vuodelta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 139 850 000
„ 1970 (menoarvio) .... mk 650 600 000
„ 1969 (tilinpäätös) .... mk 690 877 745
„ 1968 „ .... mk 519 400 933

34. Maataloudelle aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen

42. *Raevahinkojen korvaaminen*

Kun raesadevahingot vuonna 1969 maataloushallituksen tekemän laskelman mukaan olivat noin 78 000 mk ja kun viljelijöille olisi suoritettava vahingoista kohtuulliseksi katsottava korvaus, ehdotetaan momentille myönnettäväksi 39 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 39 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 152 491
„ 1968 „ ..... mk 60 000

35. Porotalous

40. *Porotalouden edistäminen*

1. *Paliskuntain yhdistys.* Kuluvan vuoden alusta tapahtuneen palkkojen tarkistuksen johdosta ehdotetaan Paliskuntain yhdistyksen toimihenkilöiden palkkoja varten alamomentille lisäystä 3 360 mk, mistä varsinaisten palkkojen osuus on 2 646 mk, työnantajan sosiaaliturvamaksujen osuus 450 mk sekä eläkevakuutusmaksujen osuus 264 mk. Alamomentin loppusumma on 181 760 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 3 360
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 213 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 269 840
„ 1968 „ ..... mk 341 132

42. Asutuspiirit

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Edellyttäen, että momentille 30.42.29 myönnetään ehdotettu lisäys, merkitään tälle momentille säästöä 34 000 mk.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 650 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 536 246
„ 1968 „ ..... mk 561 699

29. *Muut kulutusmenot*

Momentilta suoritettavien menojen lisääntymisen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 34 000 mk. Vastaava säästö jää momentille 30.42.20.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 34 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 280 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 279 992
„ 1968 „ ..... mk 281 216

50. Metsähallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Palkkausten tarkistusten johdosta alamomentille ehdotetaan lisäystä 16 200 mk. Alamomentin loppusumma on 452 023 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Edellyttäen, että alamomentille 5 ehdotettu lisäys hyväksytään, voidaan tältä alamomentilta vähentää 16 200 mk. Alamomentin loppusumma on 236 820 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 1 378 912
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 208 124
„ 1968 „ ..... mk 1 018 052

52. Valtion metsäopetus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)	V. 1970 menoarvio ja III lisämenoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Peruspalkat*	538 895	+ 40 150	579 045
2. *Vuosipalkkiot*	414 342	+ 4 398	418 740
3. *Yleiset lisät*	348 302	— 21 467	326 835
4. *Erityiset lisät*	30 230	+ 300	30 530
6. *Työsuhdepalkat*	1 370 697	+ 149 164	1 519 861

Muutosten perustelut:

a) Palkkausten tarkistuksen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä peruspalkkoina 40 150 mk, vuosipalkkioina 4 398 mk sekä erityisinä lisinä 300 mk. Kun yleisistä lisistä voidaan vähentää 21 467 mk, on lisäys 23 381 mk.

b) Metsäopistojen, Tammelan metsätyönjohtajakoulun ja Satakunnan metsäkoulun taloushenkilöstön sekä metsätyön ammattiopetuksen oppilaitosten ja kurssitoiminnan henkilöstön palkkausten nousun johdosta kuluvan vuoden alusta lukien sekä taloushenkilöstön palkkaamista varten syyskuun alusta lukien Valtimon metsäkonekouluun, jonka tilat ovat valmistuneet suunniteltua aikaisemmin, ehdotetaan työsuhdepalkkoihin lisäystä 149 164 mk. Vastaavasti jätetään käyttämättä 36 000 mk alamomentilla 30.56.50.3.

Momentin loppusumma lisääntyy 172 545 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 172 545
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 113 159
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 3 188 200
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 503 748
„ 1968 „ ..... mk 1 418 314

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 80 000 mk syyskuun aikana valmistuvan ja luovutettavan Valtimon metsäkonekoulun menoihin, Jämsänkosken ja Taivalkosken metsätyökoulujen lisääntyneiden tilojen saattamiseksi opetuksen kannalta asianmukaiseen kuntoon, parakkitiloissa toimivien metsätyökoulujen odotettua suurempiin kunnossapitokustannuksiin sekä opetuskalustojen lisääntyneisiin käyttökustannuksiin. Alamomentin loppusumma on 788 700 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 80 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 711 100
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 148 429
„ 1968 „ ..... mk 146 974

70. *Kaluston hankkiminen* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 150 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

a) Valtion metsäoppilaitosten kaluston, koneiden tai laitteiden hankkimista varten ehdotetaan myönnettäväksi 50 000 mk.

b) Valtimon metsäkonekoulun uudisrakennukset valmistuivat ja luovutettiin käyttöön suunniteltua aikaisemmin kuluvan vuoden syyskuussa. Kun koulun toiminta alkaa vuoden 1971 alussa, ehdotetaan kalustohankintojen jatkamiseen 100 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 150 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 100 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 400 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 251 000
„ 1968 „ ..... mk 375 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Satakunnan metsäkoulun suunnittelua ja rakentamista varten on vuosien 1966, 1968 ja 1970 menoarvioissa myönnettyjä varoja käytettävissä yhteensä 2 635 000 mk. Rakennustyö aloitetaan vuoden 1970 syksyllä. Rakennuksen tarkistettu hyötypinta-ala on 3 807 m^2 ja tilavuus 18 200 m^3 sekä kustannusarvio 4 440 000 mk eli 1 166 mk/m^2 ja 244 mk/m^3. Rakennustyön loppuunsaattamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 1 805 000 mk.

Lisäksi ehdotetaan, että Tuomarniemen metsäopiston rakentamiseen varatusta määrärahasta saadaan käyttää enintään 60 000 mk tontti- ja puistoalueen peruskunnostamiseen. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 1 805 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 5 496 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 3 180 600
„ 1968	„	mk 2 370 000

56. Yksityinen metsäopetus

50. *Palkkaukset* (arviomääräraha)	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Palkat*	659 676	+ 9 680	669 356
3. *Yleiset lisät*	259 731	— 13 700	246 031
4. *Erityiset lisät*	16 730	+ 4 020	20 750

Muutosten perustelut:

a) Palkkausten tarkistuksen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä palkkoina 9 680 mk ja erityisinä lisinä 4 020 mk eli yhteensä 13 700 mk. Vastaavasti voidaan yleisistä lisistä vähentää 13 700 mk.

b) Edellyttäen, että alamomentille 30.52.01.6 ehdotettu lisämääräraha hyväksytään, voidaan tämän momentin alamomentilta 3 jättää käyttämättä kohdassa a mainitun vähennyksen lisäksi 36 000 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio) ..... mk	1 106 800
„ 1969	(tilinpäätös) ..... mk	835 714
„ 1968	„ ..... mk	798 874

52. *Muut ylläpitomenot* (arviomääräraha)

1. *Ylläpitomenot.* Metsäoppilaitosten talous- ja muun henkilökunnan palkkojen noususta sekä työajan lyhentämisestä aiheutuvista ylityö- ja sunnuntaityökorvauksista ja muiden metsäoppilaitoksista annetun lain (141/64) 11 §:ssä mainittujen menojen kohoamisesta johtuen ehdotetaan alamomentille lisäystä 70 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 181 600 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) ..... mk	70 000
„ 1970	(III lisämenoarvio) mk	180 000
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	942 600
„ 1969	(tilinpäätös) ..... mk	1 195 976
„ 1968	„ ..... mk	1 119 159

58. Yksityismetsätalous

40. *Valtionapu metsälautakunnille*

Momentille ehdotetaan lisäystä 783 553 mk seuraavasti:

1. *Valtionapu keskusmetsälautakunnille metsänparannustöiden yleismenoihin.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 756 253 mk, josta 681 253 mk aiheutuu keskusmetsälautakuntien metsänparannushenkilöstön palkkausmenoista ja 75 000 mk sekalaisten menojen kasvusta. Vastaavasti jätetään käyttämättä ja vuodelle 1971 siirtämättä 256 253 mk alamomentilla 30.58.42.1 ja 500 000 mk momentilla 30.58.84. Alamomentin loppusumma on 15 192 753 mk.

Lisäykset käyttösuunnitelmaan:

Palkkausmenot:	mk
suomenkieliselle keskusmetsälautakunnalle	635 476
ruotsinkieliselle keskusmetsälautakunnalle	45 777
Sekalaiset menot:	
suomenkieliselle keskusmetsälautakunnalle	75 000
Yhteensä mk	756 253

2. *Muu valtionapu keskusmetsälautakunnille.* Alamomentin käyttösuunnitelmaan ehdotetaan lisäystä 27 300 mk, joka aiheutuu ruot-

sinkielisen keskusmetsälautakunnan valtionavun korottamisesta, jotta sen toimintaa voitaisiin jatkaa nykyisessä laajuudessa. Alamomentin loppusumma on 1 599 190 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 783 553
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 4 952 890
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 27 971 600
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 29 995 358
„ 1968 „ ..... mk 26 911 416

42. *Valtionapu metsänparannustöihin* (siirtomääräraha)

1. *Valtionapu metsälautakuntien toimesta tai valvonnassa suoritettaviin metsänparannustöihin.* Alamomentilla jätetään käyttämättä ja vuoteen 1971 siirtämättä alamomentin 30.58.40.1 kohdalla tehtyyn esitykseen viitaten 256 253 mk sekä momentin 30.58.86 kohdalla tehtyyn esitykseen viitaten 300 000 mk eli yhteensä 556 253 mk.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 26 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 24 000 000
„ 1968 „ ..... mk 36 640 000

84. *Metsänparannustöiden ennakkorahoitus* (siirtomääräraha)

Edellyttäen, että alamomentin 30.58.40.1 kohdalla tehty ehdotus lisämäärärahan myöntämisestä hyväksytään, jätetään tältä momentilta käyttämättä ja vuodelle 1971 siirtämättä 500 000 mk.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 105 200
„ 1968 „ ..... mk 500 000

85. *Lainat taimituotannon tukemiseen* (siirtomääräraha)

Koillis-Suomen piirimetsälautakunnalle on momentin varoista myönnetty vuosina 1968—1969 lainaa vuokramaalle perustetun taimitarhan perusparannuksiin, rakennusten ja kaluston perushankintaan sekä perustamisvaiheen käyttöpääomaksi yhteensä 365 000 mk, joiden vakuudeksi lautakunta on luovuttanut omistamansa toimistohuoneiston osakekirjat. Lisäksi lautakunta on joutunut ottamaan samaan tarkoitukseen kaksi yhteensä 150 000 markan suuruista rahalaitoslainaa, joiden lyhennykset tulisi suorittaa viidessä vuodessa tästä vuodesta lukien. Kun taimitarhan tulot ajoittuvat täysimääräisinä vasta myöhempiin vuosiin, on lautakunta joutunut taloudellisiin vaikeuksiin. Tämän johdosta ehdotetaan, että momentin määrärahaa saataisiin käyttää Koillis-Suomen piirimetsälautakunnalle ilman lisävakuutta myönnettävään halpakorkoiseen lisälainaan enintään 150 000 markan osalta siten, että siitä 100 000 mk saataisiin käyttää perustamisvaiheen käyttöpääomana ja 50 000 mk kaluston perushankintaan. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 1 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 000 000
„ 1968 „ ..... mk 1 700 000

86. *Lainat metsäpuiden siementen hankintaan* (siirtomääräraha)

Runsaan kukinnan ja poikkeuksellisen edullisten sääolosuhteiden ansiosta muodostui kuluvasta vuodesta Pohjois-Suomessa hyvä kuusen siemenvuosi. Kun tämän alueen varsinaiseksi taimitarhasiemeneksi sopiva siemen on kuusen osalta lopussa, on välttämätöntä, että siementä kerätään tällaisena siemenvuotena, jottei siemenen puute aiheuttaisi häiriöitä metsänviljelytoiminnalle. Keräyksen toimeenpanoa varten ehdotetaan Keskusmetsälautakunta Tapiolle myönnettäväksi vakuudetonta ja korotonta lainaa 300 000 mk ehdolla, että valtiolle pidätetään oikeus määrätä siemenen hinnasta. Vastaavasti jätetään käyttämättä ja vuodelle 1971 siirtämättä 300 000 mk alamomentilta 30.58.42.1.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 300 000

59. Metsätalouden muut menot

21. *Metsien palovartiointi*

Kuivan alkukesän aiheuttaman tehostetun vartioinnin menoihin momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 30 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 80 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 80 000
„ 1968 „ ..... mk 76 261

77. *Yleiset uittoväylätyöt* (siirtomääräraha)

Kuhmon nippu-uittoreitin rakentamisen kustannusarvio on kohonnut 2 700 000 markasta 3 850 000 markkaan hintojen nousun sekä eräiden rakenteiden särkymisen johdosta tarvittavien vahvistustöiden takia. Lisäkustannuksista yhteensä 1 150 000 markasta on 605 000 mk rahoitettu momentin 34.06.77 määrärahasta ja 195 000 mk tämän momentin käyttösuunnitelmassa eräisiin muihin kohteisiin alunperin osoitetuilla varoilla. Puuttuva määrä 350 000 mk ehdotetaan myönnettäväksi lisäyksenä momentille.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	350 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 250 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	3 993 000
„ 1968	„	mk	4 600 000

64. Maanmittauskonttorit ja maanmittausinsinöörikunta

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk. Lisäys johtuu toiminnan kannalta välttämättömien ulkomailta hankittavien piirustusmuovien, filmien ja muiden tarvikkeiden käytön lisääntymisestä.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	20 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	280 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	249 907
„ 1968	„	mk	222 981

70. Maatalouden tutkimuskeskus

22. *Kasvinsuojelutoimenpiteet* (arviomääräraha)

Tilapäisen erikoistutkijan ja tilapäisen tarkastajan palkkaamiseksi 1. 10. 1970 lukien kasvinsuojelutehtäviä varten ehdotetaan momentille lisäystä 17 329 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	17 329
„ 1970	(III lisämenoarvio) ..	mk	60 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	144 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	144 915
„ 1968	„	mk	146 085

72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Tutkimuslaitoksen kannattavuustutkimustoimisto on joutunut vuoden 1970 aikana muuttamaan toiseen vuokrahuoneistoon, mistä aiheutuneen vuokramenojen kasvun vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 7 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	7 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	41 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	39 928
„ 1968	„	mk	39 243

76. Metsäntutkimuslaitos

19. *Painatus*

Valmiiden ja vielä tämän vuoden aikana valmistuvien tutkimusten julkaisemiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	50 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	80 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	136 000
„ 1968	„	mk	74 995

22. *Metsien inventointi-, puunkäyttö- ja metsäekonomiset tutkimukset* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 49 400 mk seuraavasti:

1. *Metsien inventointitutkimukset.* 1. 1. 1970 tapahtuneiden palkankorotusten sekä sosiaaliturva- ja LEL-maksujen kohoamisen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 18 400 mk. Alamomentin loppusumma on 553 200 mk.

2. *Puunkäyttö- ja metsäekonomiset tutkimukset.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 31 000 mk metsätyökoneiden kuljettajien ja käyttäjien työolosuhteita, palkkausperusteita ja ansioita selvittelevän tutkimuksen suorittamisen johdosta. Alamomentin loppusumma on 284 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 49 400
„	1970	(menoarvio)	mk 852 100
„	1969	(tilinpäätös)	mk 600 800
„	1968	„	mk 528 920

23. *Metsien tuoton kohottamistutkimukset* (siirtomääräraha)

Pohjois-Suomessa tapahtuvaan kuusen käpyjen keruuseen ja kerättyjen käpyjen varastoimiseen ja karistamiseen siemenen hankkimista varten momentille ehdotetaan lisäystä 78 000 mk seuraavasti:

2. *Metsäpuiden jalostus.* Viitaten momentin perusteluun alamomentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk. Alamomentin loppusumma on 730 000 mk.

3. *Pohjois-Suomen metsien hoito.* Viitaten momentin perusteluun alamomentille ehdotetaan lisäystä 48 000 mk. Alamomentin loppusumma on 484 900 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 78 000
„	1970	(III lisämenoarvio) .	mk 267 300
„	1970	(menoarvio)	mk 2 003 400
„	1969	(tilinpäätös)	mk 1 558 900
„	1968	„	mk 1 304 000

25. *Koe- ja tutkimusasemilla suoritettavat tutkimukset*

3. *Pyhäkosken tutkimusasema.* Ensi kertaa koko vuoden toiminnassa olevan aseman välttämättömiin ylläpitomenoihin ehdotetaan alamomentille lisäystä 20 000 mk. Alamomentin loppusumma on 120 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 20 000
„	1970	(menoarvio)	mk 547 000
„	1969	(tilinpäätös)	mk 422 433
„	1968	„	mk 305 354

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 18 100 mk seuraavasti:

2. *Osanotto kansainväliseen metsätieteelliseen tutkimustyöhön.* Kansainvälisen Luonnonsuojeluliiton jäsenmaksun kohoamisen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 8 100 mk. Alamomentin loppusumma on 30 300 mk.

3. *Sekalaiset menot.* Kohonneisiin puhelin-, postitus- ja konttoritarvikemenoihin sekä vanhentuneen autokannan korjauskustannuksiin ehdotetaan alamomentille lisäystä 10 000 mk. Alamomentin loppusumma on 207 700 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 18 100
„	1970	(menoarvio)	mk 220 900
„	1969	(tilinpäätös)	mk 200 179
„	1968	„	mk 180 695

82. Eläinlääketieteellinen korkeakoulu

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 928 mk seuraavasti:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää ikälisinä 47 387 mk ja kalliinpaikanlisinä 7 500 mk eli yhteensä 54 887 mk. Alamomentin loppusumma on 201 996 mk.

4. *Erityiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää määrävuosikorotuksina ja pätevyyslisinä 1 500 mk. Alamomentin loppusumma on 23 337 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan palveluksessa olevan työsopimussuhteisen henkilökunnan palkkaukseen lisäystä 24 984 mk. Alamomentin loppusumma on 435 512 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Korkeakoulun opiskelijoille Helsingin yliopistossa annettavan

opetuksen tuntiopetuspalkkioissa 1. 1. 1970 tapahtuneen korotuksen johdosta ehdotetaan alamomentille erikoisopetuspalkkioina lisäystä 32 331 mk. Alamomentin loppusumma on 127 767 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 928
„ 1970 (III lisämenoarvio) . mk 10 876
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 2 343 600
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 155 960
„ 1968 „ ..... mk 2 002 842

23. *Sisätautiopin ja kirurgian sekä synnytysopin ja gynekologian laitosten klinikat ja ambulatorinen klinikka* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 40 200 mk, joka johtuu lähinnä viisipäiväisen työviikon aiheuttamista lisäkustannuksista.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 40 200
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 370 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 391 905
„ 1968 „ ..... mk 399 048

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk, joka johtuu korkeakoulun kiinteiden laitteiden korjauksista aiheutuvista menoista, lisääntyneistä autojen ylläpito- ja käyttökustannuksista ja monistuksesta aiheutuneiden menojen nousta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 62 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 57 999
„ 1968 „ ..... mk 51 957

84. Valtion eläinlääketieteellinen laitos

24. *Ulkomaiset seerumit ja rokotusaineet* (arviomääräraha)

Erään minkkien tarttuvan virustaudin esiintymisen johdosta maan koko siitosminkkikannan rokottamiseen tarvittavien rokotteiden hankintaan ehdotetaan momentille lisäystä 630 000 mk. Vastaava tulo kertyy momentille 12.30.84.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 630 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 690 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 929 796
„ 1968 „ ..... mk 689 812

95. Kansainvälinen yhteistyö

21. *Suomen osanotto kansainvälisten yhtymäin vuotuisiin menoihin* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan jäsenmaksujen nousun johdosta lisäystä 167 500 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 167 500
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 740 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 668 016
„ 1968 „ ..... mk 706 601

Pääluokka 31

LIIKENNEMINISTERIÖN JA TYÖVOIMAMINISTERIÖN HALLINNONALAT

01. Liikenneministeriö

70. *Kaluston hankkiminen*

Ministeriön henkilökunnan kasvun ja toimitilojen korjauksen yhteydessä tarpeellisten hankintojen vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 8 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 8 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 15 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 9 607
„ 1968 „ ..... mk 7 918

10. Työvoimaministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Lisätyövoiman tarpeen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 8 400 mk. Alamomentin loppusumma on 589 184 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	8 400
„ 1970	(III lisämenoarvio) .	mk	29 584
„ 1970	(menoarvio)	mk	3 021 100
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 342 289
„ 1968	„	mk	2 247 773

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 59 000 mk, josta tilastollisen päätoimiston käytöstä palautettujen huonetilojen vuokriin 42 100 mk ja rakennusten muihin käyttömenoihin 9 000 mk sekä siivoustoimen uudelleen järjestelystä johtuen muihin käyttömenoihin 7 900 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	59 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	570 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	620 238
„ 1968	„	mk	611 931

19. *Painatus*

Työvoiman liikkuvuudesta ja ammattikurssitoiminnan lisääntymisestä sekä uuden ministeriön perustamisesta johtuen on lomakkeita jouduttu uusimaan ja lisäämään painoksia. Tämän vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 75 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	75 000
„ 1970	(III lisämenoarvio) ...	mk	50 600
„ 1970	(menoarvio)	mk	350 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	335 678
„ 1968	„	mk	297 326

29. *Muut kulutusmenot*

Toiminnan lisääntymisestä ja puhelinliikenteen automatisoimisesta johtuen puhelin- ja kansliatarvikemenoihin ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	50 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	220 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	261 602
„ 1968	„	mk	297 751

50. *Korvaus Suomi-seura ry:lle siirtolaisten tiedotus- ja neuvontatoiminnasta*

Palkkaus- ja kansliamenojen arvioimisessa tapahtuneen virheen oikaisemiseksi momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk	3 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	22 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	24 013
„ 1968	„	mk	22 000

51. *Harjoittelustipendit*

Momentille ehdotetaan lisäystä 25 000 mk. Lisäys johtuu Romanian ja Bulgarian harjoittelijain sijoittamisesta Suomeen vielä vuoden 1970 kuluessa ja perustuu Suomen ja ko. maiden välillä tehtyihin teknillis-taloudellisiin yhteistyösopimuksiin.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	25 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	125 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	73 497
„ 1968	„	mk	41 897

17. Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 30 000 mk seuraavasti:

3. *Yleiset lisät.* Ikälisiin merkitään lisäystä 4 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 067 294 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Siivoojien palkkausmäärärahojen arvioitua suuremmasta tarpeesta johtuen ehdotetaan alamomentille lisäystä 26 000 mk. Alamomentin loppusumma on 221 200 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	30 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	28 023
„ 1970	(menoarvio)	mk	8 007 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	7 301 062
„ 1968	„	mk	6 781 097

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Eräiden väistämättömien huoneistojärjestelyjen ja vuokranmuutosten johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	50 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 375 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 414 392
„ 1968	„	mk	1 374 980

29. *Muut kulutusmenot*

Paikkakuntien välisen työnvälitystoiminnan voimakkaan kasvun ja puhelinliikenteen automatisoimisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä puhelin-, kansliatarvike- ja ilmoitusmenoja varten 92 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	92 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	170 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	650 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	793 270
„ 1968	„	mk	688 227

61. *Työvoiman alueellista liikkuvuutta edistävät avustukset* (arviomääräraha)

Varsinkin maan eteläisissä työvoimapiireissä voimistuneen työvoiman kysynnän johdosta liikkuvuusavustuksiin ehdotetaan momentille lisäystä 1 300 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	1 300 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	500 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	587 362
„ 1968	„	mk	184 747

18. Ammatinvalinnanohjausasiain piiri- ja paikallishallinto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 11 700 mk. Alamomentin loppusumma on 621 315 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Siivoojia varten ehdotetaan alamomentille lisäystä 11 700 mk lisääntyneestä siivouspinta-alasta johtuen. Alamomentin loppusumma on 96 400 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio)	mk	4 016 400
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	3 512 462
„ 1968	„	mk	3 226 373

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 35 000 mk seitsemän uuden ammatinvalinnanohjaustoimiston perustamisesta viime vuosien aikana, ammatinvalinnanohjaustoiminnan tehostetusta informaatiotoiminnasta sekä puhelinliikenteen automatisoimisesta johtuen.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	35 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	210 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	209 981
„ 1968	„	mk	209 912

20. Tie- ja vesirakennushallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 55 000 mk seuraavasti:

4. *Erityiset lisät.* Ei-lakisääteisiin ylityökorvauksiin ehdotetaan alamomentille lisäystä 40 000 mk. Alamomentin loppusumma on 140 461 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Ei-lakisääteisiin ylityökorvauksiin ehdotetaan alamomentille lisäystä 7 000 mk ja työaikalain alaisten tilapäisten autonkuljettajien lakisääteisten ylityökorvausten suorittamiseksi 8 000 mk eli yhteensä 15 000 mk. Alamomentin loppusumma on 994 089 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	55 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	1 236 718
„ 1970	(menoarvio)	mk	14 861 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	14 705 517
„ 1968	„	mk	10 443 791

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 110 000 mk, mikä aiheutuu tie- ja vesirakennushallituksen käyttöön saaduista uusista yhtenäisistä 3580 m²:n vuokratiloista tie- ja vesirakennushallituksen luovuttua samalla eräistä erillisistä vuokratiloista.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	110 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 233 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 299 885
„ 1968	„	mk	1 127 569

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Viitaten alamomentin 31.24.77.16 perusteluun tie- ja vesirakennuslaitoksen kehittämistoimintaan liittyvän konsulttien käytön kustannuksiin ehdotetaan tälle alamomentille lisäystä 280 000 mk. Alamomentin loppusumma on 784 500 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	280 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	506 200
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	529 863
„ 1968	„	mk	399 714

70. *Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen* (siirtomääräraha)

2. *Laskentakalusto.* Tie- ja vesirakennuslaitoksen laskentakaluston täydentämiseen ja hankintahinnoissa tapahtuneisiin Länsi-Saksan markan revalvoinnin aiheuttamiin korotuksiin ehdotetaan alamomentille lisäystä 148 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 448 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	148 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 366 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	966 000
„ 1968	„	mk	40 000

22. Tie- ja vesirakennuslaitoksen piirihallinto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 425 000 mk seuraavasti:

4. *Erityiset lisät.* Ei-lakisääteisiin ylityökorvauksiin ehdotetaan alamomentille lisäystä 30 000 mk. Alamomentin loppusumma on 992 394 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Ei-lakisääteisten ylityökorvausten ja lakisääteisten yli- ja pyhätyökorvausten sekä ilta- ja yötyölisän maksamiseksi ehdotetaan alamomentille lisäystä 120 000 mk. Alamomentin loppusumma on 10 146 029 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Työehtosopimusten, erillissopimusten määrävuosi- ja vastaavien korotusten sekä yleiskorotuksen kuluvana vuonna aiheuttamasta työsuhteisten palkkausmenojen noususta johtuen huomioonottaen myös työsuhteisen henkilökunnan ylityökorvaukset ja terveydenhuollon menot ehdotetaan alamomentille lisäystä 275 000 mk. Alamomentin loppusumma on 7 506 014 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	425 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	298 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	55 523 900
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	52 156 520
„ 1968	„	mk	39 452 274

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Matkojen lisääntymisen vuoksi momentille ehdotetaan lisäystä 2 150 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	2 150 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	12 824 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	14 285 722
„ 1968	„	mk	12 246 077

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

1. *Keskeneräiset työt.* Turun tie- ja vesirakennuspiirin keskusvaraston rakennustyön kustannusarvio on noussut 890 000 markasta 1 000 000 markkaan eli 370 markkaan neliöltä ja 89 markkaan kuutiolta, mikä johtuu raken-

nuskustannusindeksin noususta sekä ammattitaitoisen työvoiman puutteen vaikutuksesta urakkahintoihin ja rakennustarvikkeiden hintojen noususta. Työn loppuun saattamiseksi alkuperäisen suunnitelman mukaan kuluvan vuoden aikana ehdotetaan alamomentille lisäystä 110 000 mk. Alamomentin loppusumma on 2 495 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 110 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 370 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 3 325 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 5 660 000
„ 1968 „ ..... mk 6 899 000

24. Tiet

14. *Yleisten teiden kunnossapito* (arviomääräraha)

Momentin perusteluja ehdotetaan täydennettäviksi siten, että momentin määrärahaa saadaan käyttää myös yleisten teiden kunnossapidon yhteydessä tapahtuneista laiminlyönneistä aiheutuneiden tienpitäjän vastattavien vahinkojen korvaamiseen. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (menoarvio) .... mk 217 037 000
„ 1969 (tilinpäätös) .... mk 202 980 963
„ 1968 „ .... mk 189 701 198

77. *Yleisten teiden tekeminen* (siirtomääräraha)

Momentin perusteluja ehdotetaan täydennettäviksi siten, että momentin alamomenttien määrärahoja saataisiin käyttää myös niillä rahoitettavan toiminnan yhteydessä kolmannelle henkilölle aiheutuneen sellaisen vahingon korvaamiseen, josta tienpitäjä työn teettäjänä on vastuussa yleisten vahingonkorvausoikeudellisten säännösten ja periaatteiden mukaan.

Momentille ehdotetaan myönnettäväksi lisäystä 5 553 175 mk seuraavasti:

Teiden rakentaminen ja parantaminen:

	Lisäys mk	Alamomentin loppusumma mk
2. *Turun tie- ja vesirakennuspiiri*	176 000	28 631 000
3. *Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri*	321 698	22 791 698
4. *Kymen tie- ja vesirakennuspiiri*	300 000	20 364 000
5. *Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri*	235 000	12 670 000
6. *Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri*	155 000	9 841 000
8. *Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri*	30 000	22 505 000
9. *Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri*	95 000	24 915 000
11. *Oulun tie- ja vesirakennuspiiri*	100 000	16 536 000
12. *Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri*	270 477	9 626 477
16. *Liikenneministeriön käytettäväksi*	3 770 000	4 770 000
Erillisten siltojen ja lauttojen rakentaminen:		
17. *Tie- ja vesirakennuslaitoksen erillisten siltojen ja lauttojen rakentaminen*	100 000	13 740 000

Alamomenttien 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12 ja 17 lisäyksiä eli yhteensä 1 461 477 mk vastaten peruutetaan vuoden 1967 määrärahasta 12 729 mk, vuoden 1968 määrärahasta 146 000 mk ja vuoden 1969 määrärahasta 1 302 748 mk, jotka tuloutetaan momentille 12.39.04.

Lisäksi ehdotetaan alamomenttien 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12 ja 17 käyttösuunnitelmiin jäljempänä olevat muutokset:

Käyttösuunnitelma:

Teiden rakentaminen ja parantaminen

	Työ	Pituus km Alk.vuosi	Kust.arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk		Muutos ± mk
2.	*Turun tie- ja vesirakennuspiiri*					
1.	Tampereen—Vaasan valtatien parantaminen välillä Mansoniemi—Parkano, Ikaalisten maalaiskunta ja Parkano	26.43 1962	16 388	14 963	—	494 000
3.	Turun—Säkylän maantien parantaminen välillä Niitynpää—Säkylän kunnan raja, Säkylä ja Köyliö	19.56+15.02 1965	18 447	13 460	—	636 000
8.	Merikarvian rakennuskaava-alueen pääteiden parantaminen tiejärjestelyineen, Merikarvia	8.4+0.6 1967	3 960	2 520	—	250 000
11.	Noormarkun—Parkanon kantatien parantaminen, Noormarkku, Pomarkku, Kankaanpään kauppala, Jämijärvi ja Parkano sekä Ikaalisten maalaiskunta	77.0+6.1 1962	36 630	30 776	—	420 000
12.	Rauman—Lauttakylän maantien päällysteen parantaminen välillä Ehtamo—Raijala, Köyliö, Kokemäki ja Huittinen	16.1+0.6 1968	3 896	2 476	+	176 000
20.	Naantalin—Rymättylän maantien parantaminen välillä Poikko—Taattistenjärvi, Rymättylä ja Merimasku	3.38 1970	1 700	185	+	350 000
21.	Parkanon—Virtain maantien parantaminen välillä Linnankylä—Kihniö, Parkano ja Kihniö	16.5+1.3 1968	5 970	3 273	+	206 000
22.	Kitulan—Kiikalan maantien parantaminen, Suomusjärvi ja Kiikala	12.3+1.0 1969	4 200	2 083	+	494 000
23.	Unajan—Pyhärannan maantien parantaminen, Rauman maalaiskunta ja Pyhäranta	21.0 1970	1 300	—	+	450 000
24.	Noormarkun—Lassilan maantien parantaminen, Noormarkku	5.8 1970	280	—	+	150 000
25.	Seikelän—Maskun maantien parantaminen, Masku	4.9 1970	300	—	+	150 000
		Alamomentti 2 yhteensä mk			+	176 000
3.	*Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri*					
1.	Riihimäen—Lahden maantien parantaminen välillä Riihimäki—Oitti—Järvelä, Riihimäki, Hausjärvi ja Kärkölä	33.3+4.6 1968	19 479	4 000	—	300 000

Työ	Pituus km Alk.vuosi	Kust.arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk		Muutos ± mk
11. Valtateiden 9 ja 11 rakentaminen moottoritieksi välillä Villilä—Rahola—Pispala, Tampere	4.8+1.9 1970	11 700	—	+	300 000
12. Valtatien n:o 3 rakentaminen moottoritieksi välillä Kulju—Tampere, Lempäälä ja Tampere	12.6+10.0 1966	34 900	32 800	+	321 698
Alamomentti 3 yhteensä mk				+	321 698
4. *Kymen tie- ja vesirakennuspiiri*					
2. Kaukopään—Puumalan maantien parantaminen välillä Virmutjoki—Syyspohja, Ruokolahti	10.78 1968	3 475	2 840	—	50 000
4. Valtatien n:o 12 parantaminen välillä Tillola—Koria, Iitti, Kuusankoski ja Elimäki	9.91 1968	5 762	3 860	—	160 000
6. Maantien rakentaminen valtatieltä n:o 6 Lappeenrannan kaupunkiin (ns. teollisuustie), Lappeenranta	1.5 1968	2 135	2 019	+	180 000
11. Vaalimaan—Lappeenrannan maantien parantaminen välillä Husu—Lappeenranta, Lappeenranta ja Ylämaa	39.5+7.2 1967	19 335	10 235	+	330 000
Alamomentti 4 yhteensä mk				+	300 000
5. *Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri*					
3. Valtatien n:o 13 parantaminen ja päällystäminen välillä Kymen läänin raja—Mikkeli, Mikkelin kaupunki ja maalaiskunta sekä Ristiina	33.30+0.16 1968	3 335	1 688	—	140 000
5. Makkolan—Anttolan—Silvolan maantien parantaminen välillä Louhen tienhaara—Silvola, Kerimäki	9.545+0.938 1968	3 072	1 755	—	165 000
10. Valtatien n:o 13 päällysrakenteen parantaminen välillä Harjumaa—Kangasniemi, Mikkelin maalaiskunta ja Kangasniemi	29.50 1970	4 485	530	+	140 000
11. Narilan—Virtasalmen maantien parantaminen, Juva ja Virtasalmi	15.4 1970	600	—	+	300 000
12. Sulkavan—Kallislahden maantien parantaminen välillä Iitlahti—Kallislahti, Sulkava ja Sääminki	15.79+0.35 1968	5 927	4 367	+	100 000
Alamomentti 5 yhteensä mk				+	235 000

Työ	Pituus km Alk.vuosi	Kust.arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk		Muutos ± mk
6. *Pohjois-Karjalan tie- ja vesirakennuspiiri*					
8. Valtatien n:o 6 päällysrakenteen parantaminen välillä Haapajoki—asemakaava-alueen raja, Joensuu	2.58+0.06 1970	378	200	+	155 000
Alamomentti 6 yhteensä mk				+	155 000
8. *Keski-Suomen tie- ja vesirakennuspiiri*					
2. Valtatien n:o 13 parantaminen Vaajakosken siltojen kohdalla, Jyväskylän maalaiskunta	1.585+0.41 1967	4 128	3 915	—	80 000
5. Saarijärven—Kannonkosken maantien parantaminen Autiolahden risteyksen kohdalla, Saarijärvi	1.6 1969	920	440	—	80 000
9. Jyväskylän—Kokkolan valtatien päällysrakenteen parantaminen välillä Saarijärvi—Kalmari, Saarijärvi	14.15 1970	2 520	2 520	—	470 000
11. Kantatien n:o 69 parantaminen välillä Kärkkäälä—Suntila, Konnevesi	9.33 1970	4 485	180	+	150 000
12. Jyväskylän—Oulun valtatien parantaminen välillä Viitajärvi—Keski-Pohjanmaan piirin raja, Viitasaari ja Pihtipudas	42.05 1970	9 008	630	+	120 000
13. Kangasniemen—Hankasalmen maantien parantaminen Hankasalmen kk:n kohdalla, Hankasalmi	0.725 1970	300	200	+	100 000
14. Parkanon—Keuruun maantien parantaminen välillä Hämeen piirin raja—Tiusala, Keuruu	25.6+18.80 1970	20 818	730	+	182 000
15. Multian—Uuraisen maantien parantaminen, Multia	0.99 1970	394	90	+	50 000
16. Mikkelin—Jyväskylän valtatien poikkikallistuksen suurentaminen Peiponsalmen yksityistien liittymän kohdalla, Toivakka	0.34 1970	58	—	+	58 000
Alamomentti 8 yhteensä mk				+	30 000
9. *Vaasan tie- ja vesirakennuspiiri*					
5. Vaasan—Kokkolan valtatien rakenteen ja päällysteen parantaminen välillä Kaitsor-Storsved, Vöyri, Oravainen ja Munsala	16.8 1968	6 683	2 432	—	142 000

Työ	Pituus km Alk.vuosi	Kust.arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk		Muutos ± mk
14. Oravaisten—Jepuan maantien parantaminen Rutsin sillan uudelleen rakentamisen johdosta, Oravainen	2.2 1970	1 097	—	+	142 000
15. Ähtärin—Lehtimäen maantien parantaminen, Ähtäri ja Lehtimäki	28.1 1970	2 305	1 410	+	95 000
	Alamomentti 9 yhteensä mk			+	95 000
10. *Keski-Pohjanmaan tie- ja vesirakennuspiiri*					
1. Haapajärven—Kärsämäen maantien perusparantaminen ja päällystäminen, Haapajärvi ja Kärsämäki	31.72+0.1 1968	3 465	1 795	—	250 000
4. Vimpelin—Vetelin maantien parantaminen välillä Varesharju—Tunkkari, Veteli	20.02+1.45 1967	6 647	4 222	—	1 050 000
5. Eskolan—Sievin asemaseudun maantien parantaminen, Kannus, Lohtaja ja Sievi ..	11.537+0.968 1968	3 925	2 775	—	70 000
7. Merijärven—Oulaisten maantien parantaminen, Merijärvi, Oulainen	20.5+3.2 1970	6 474	980	+	220 000
8. Valtatien n:o 4 parantaminen välillä Vaskilampi—Ruutikkala, Pyhäjärvi Ol., Kärsämäki	28.56+0.8 1970	9 364	450	+	550 000
9. Valtatien n:o 8 parantaminen välillä Vaasan piirin raja—Marinkainen ja Kokkolan—Kajaanin maantien parantaminen välillä Haavistonkangas—Kälviä, Kälviä ja Lohtaja	17.209+2.526 1970	8 160	600	+	400 000
10. Ylivieskan asematien parantaminen, Ylivieska	0.365 1970	212	—	+	200 000
	Alamomentti 10 yhteensä mk				—
11. *Oulun tie- ja vesirakennuspiiri*					
4. Oulun—Kemin valtatien parantaminen välillä Haukipudas—Lapin piirin raja, Haukipudas, Ii ja Kuivaniemi	52.58+4.55 1963	24 181	20 721	—	247 000
9. Valtatien n:o 8 parantaminen välillä Keski-Pohjanmaan piirin raja-Rautamulta, Saloinen, Raahe ja Pattijoki	28.1+13.0 1970	10 000	660	+	100 000

Työ	Pituus km Alk.vuosi	Kust.arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Muutos ± mk
12. Valtatien n:o 4 rakentaminen Oulun kaupungin kohdalla liittymäteineen, Oulu ja Haukipudas	15.32+12.80 1962	32 689	32 397	+ 247 000
	Alamomentti 11 yhteensä mk			+ 100 000

12. *Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri*

1. Hautakankaan—Vaalan maantien parantaminen, Vaala	14.89+0.56 1964	4 190	4 190	+ 130 477
3. Valtatien n:o 5 parantaminen välillä Ämmänsaari—Taivalkosken raja, Suomussalmi	71.65+3.10 1964	24 765	22 684	— 250 000
4. Kajaanin—Ämmänsaaren valtatien parantaminen Kirnukosken maantiesillan rakentamisen johdosta, Ristijärvi	21.6+0.34 1968	1 850	1 276	— 156 000
7. Kuhmon—Suomussalmen maantien parantaminen välillä Tönölänsalmi—Lentiira, Kuhmo	39.18+2.28 1967	10 170	7 356	+ 546 000
	Alamomentti 12 yhteensä mk			+ 270 477

Lisäperusteluina esitetään seuraavaa:

3. *Hämeen tie- ja vesirakennuspiiri*

12. Valtatien n:o 3 rakentamiseen moottoritieksi välillä Kulju—Tampere tarvitaan urakkasopimuksen kansainvälisen luonteen johdosta maksettavien indeksikorotusten johdosta lisää määrärahoja 321 698 mk.

Muilta osin käyttösuunnitelman muutokset merkitsevät kunkin alamomentin kohdalla eri työkohteilta kuluvalta ja aikaisemmilta vuosilta säästyneiden määrärahojen siirtoa muille kohteille.

16. *Liikenneministeriön käytettäväksi*

Tieliikenteen turvaamisesta liikennemerkein eräissä tapauksissa annetun lain (184/70) 1 §:ssä tarkoitettujen liikennemerkkien hankkimiseksi ja pystyttämiseksi yleisen ja yksityisen tien liittymäkohtaan arvioidaan tarvittavan lisäystä 4 050 000 mk. Kun alamomentilta voidaan vähentää alamomentille 31.20.29.2 ehdotettua lisäystä vastaavasti 280 000 mk, alamomentin loppusumma lisääntyy 3 770 000 mk.

Erillisten siltojen ja lauttojen rakentaminen

Työ	Pituus km Alk.vuosi	Kust.arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Muutos ± mk
17. *Tie- ja vesirakennuslaitoksen erillisten siltojen ja lauttojen rakentaminen Mikkelin tie- ja vesirakennuspiiri*				
14. Kapustasalmen, Syväsalmen, Kosken ja Nykälänkosken sillat sekä Haukivuoren—Porsaskosken maantien parantaminen, Haukivuori	4.40 1969	2 100	651	+ 100 000

Työ	Pituus km Alk.vuosi	Kust.arvio 1 000 mk	Myönnetty 1 000 mk	Muutos ± mk
Kainuun tie- ja vesirakennuspiiri				
31. Hirvensalmen silta ja Mustolan—Kuhmon maantien parantaminen, Sotkamo	0.62 1969	1 405	1 405	— 150 000
32. Niemenjoen ja Hukkajoen sillat sekä Tönölänsalmen—Hukkajärven maantien parantaminen, Kuhmo	0.64 1970	280	280	— 30 000
33. Kolkonojan ja Kellojoen sillat sekä Näljängän—Perangan maantien parantaminen, Suomussalmi	1.16 1970	350	350	— 70 000
36. Kaihlajoen silta ja Akonlahden—Iivantiiran maantien parantaminen sekä Pykäläjoen silta ja Iivantiiran—Moision maantien parantaminen, Kuhmo	0.57 1970	219	110	+ 60 000
37. Isojoen silta ja Akonlahden—Iivantiiran maantien parantaminen, Kuhmo	0.15 1970	110	—	+ 110 000
38. Selkäjoen silta ja Iivantiiran—Moision maantien parantaminen, Hyrynsalmi	0.13 1970	93	—	+ 80 000
			Alamomentti 17 yhteensä mk	+ 100 000

Alamomentin käyttösuunnitelman muutokset merkitsevät eri työkohteilta kuluvalta ja aikaisemmilta vuosilta säästyneiden määrärahojen siirtoa muille kohteille.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 5 553 175
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 3 000 000
„ 1970 (menoarvio) .... mk 352 418 000
„ 1969 (tilinpäätös) .... mk 395 401 846
„ 1968 „ .... mk 453 575 368

25. Saimaan kanava

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Matkojen lisääntymisen vuoksi sekä huomioon ottaen edellisen vuoden määrärahan käyttö ehdotetaan momentille lisäystä 27 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 27 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 43 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 69 939

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

1. *Sekalaiset menot.* Alamomentilta voidaan vähentää 102 700 mk. Alamomentin loppusumma on 117 300 mk.

3. *Eräät tiedotustoiminnasta aiheutuvat menot.* Saimaan kanavan elokuvaustyön loppuunsaattamiseksi tarpeellisten vieraskielisten versioiden ja lisäkopioiden valmistamiseen ehdotetaan alamomentille 51 300 mk sekä Saimaan kanavan rakentamista koskevan kirjan julkaisemiseen 51 400 mk. Alamomentin loppusumma on 102 700 mk. Tarkoituksena on jatkaa selvitystyötä siitä, ovatko aikaisemmat toimenpiteet elokuvaustyön osalta olleet asianmukaisia.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 1 070 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 077 604
„ 1968 „ ..... mk 547 131

78. *Rakennustyöt* (siirtomääräraha)

Momentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että Kivisillansalmen siltojen rakentamista koskevaan sopimukseen liittyvän ruplaluoton kuoletuksien ja korkojen maksamiseen käytetään 8 049 430 mk ja Saimaan kanavan rakentamiseen liittyviin vähäisiin lisätöihin, kuten kielto- ja varoitustaulujen asettamiseen sekä palokaivojen ja kiinnittymispoijujen rakentamiseen, 50 570 mk. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 8 100 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 10 151 000
„ 1968 „ ..... mk 32 725 000

40. Autorekisterikeskus ja moottoriajoneuvojen katsastus

22. *Tunnusmerkkikilpien hankinnat* (arviomääräraha)

Arvioitua runsaamman uusien ja käytettyjen autojen rekisteröinnin johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 400 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 400 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 928 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 130 955

47. Ilmailu

88. *Lentokenttien maanlunastukset* (arviomääräraha)

Vaasan lentokentän käynnissä olevan kiitoteiden korjaustyön edellyttämiin maanlunastuskorvauksiin ehdotetaan momentille lisäystä 230 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 230 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 400 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 100 000
„ 1968 „ ..... mk 1 375 000

50. Ilmatieteen laitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 78 000 mk seuraavasti:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 30 000 mk. Alamomentin loppusumma on 695 130 mk.

4. *Erityiset lisät.* Sunnuntaityön lisääntymisen vuoksi ja kun osa henkilökunnasta on siirretty työaikalain alaisuuteen, ehdotetaan alamomentille lisäystä sunnuntaityökorvauksiin 50 000 mk, lakisääteisiin ylityökorvauksiin 3 000 mk, yötyökorvauksiin 5 000 mk sekä ilta- ja yötyölisiin 50 000 mk. Alamomentin loppusumma lisääntyy 108 000 mk ja on 390 048 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 78 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 535 200
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 276 063
„ 1968 „ ..... mk 3 814 117

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Tietokoneen käyttöön otosta aiheutuneesta sähkön kulutuksen lisääntymisestä johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 5 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 5 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 55 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 51 450
„ 1968 „ ..... mk 54 110

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Kauppa- ja teollisuusministeriö

20. *Matkat* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä henkilökunnan kasvun johdosta 10 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 10 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 31 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 39 827
„ 1968	„	mk 32 396

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä lähinnä arvioitua suurempien toimistomenojen johdosta 20 000 mk. Alamomentin loppusumma on 153 900 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 20 000
„ 1970	(III lisämenoarvio) ..	mk 30 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 105 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 131 333
„ 1968	„	mk 84 948

14. Merenkulku- ja luotsipiirit

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 281 000 mk, josta yötyökorvauksiin 35 000 mk ja luotsausmaksutuloja vastaaviin luotsausmaksuosuuksiin 246 000 mk. Alamomentin loppusumma on 4 770 609 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 281 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 16 169 553
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 14 049 150
„ 1968	„	mk 12 985 209

70. *Teknillisten laitteiden hankkiminen* (siirtomääräraha)
Porvoon öljysatamaan kulkevan liikenteen varmistamiseksi on tarkoitus muuttaa Emäsalon tutka-asema tietokoneohjauksella toimivaksi. Tarvittavien laitteiden pitkän toimitusajan vuoksi ehdotetaan, että laitteet saadaan tilata jo nyt. Hankintaan tarvittava 400 000 markan määräraha on tarkoitus ehdottaa otettavaksi vuoden 1972 menoarvioon. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(menoarvio)	mk 730 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 330 000
„ 1968	„	mk 260 000

78. *Väylätyöt* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk.

Käyttösuunnitelma:

a) Kuluvan vuoden menoarviossa on arvioitu Etelä-Suomen talviväylän osuudella Emäsalo—Pellinge—Hamina vuonna 1970 suoritettavia töitä varten tarvittavan 3 400 000 mk. Talviväylän valmistumisen jouduttamiseksi momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk.
b) Väylien tutkimustoiminnan tehostamista varten arvioidaan tarvittavan lisäystä 100 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 700 000
„ 1970	(III lisämenoarvio) .	mk 450 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 4 250 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 1 100 000
„ 1968	„	mk 1 325 000

16. Merenkulkulaitoksen alukset ja muut kulkuvälineet

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 602 000 mk seuraavasti:

4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä jäänmurtajien käytön lisääntymisen vuoksi alusten päällystön ylityö- ja vastike-

aikakorvauksiin 381 500 mk. Alamomentin loppusumma on 2 222 381 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä tavallista pitemmän talvitoimikauden johdosta miehistön kuukausipalkkoihin, määrävuosikorotuksiin sekä ylityö- ym. korvauksiin yhteensä 282 000 mk. Alamomentilta voidaan vähentää jäänmurtaja Avun päällystön palkkaamiseen myönnetyt 161 500 mk. Alamomentin loppusumma lisääntyy 120 500 mk ja on 9 147 083 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä päällystön ravintokorvauksiin korvausperusteiden muutoksen vuoksi 100 000 mk. Alamomentin loppusumma on 285 400 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 602 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 1 139 500
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 13 482 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 12 881 057
„ 1968 „ ..... mk 10 819 210

04. *Sosiaaliturvamaksu* (arviomääräraha)
Momentille merkitään lisäystä 118 800 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 118 800
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 908 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 841 916
„ 1968 „ ..... mk 714 720

11. *Korjaus ja kunnossapito*
Jäänmurtaja Sammon pohjakosketuksesta johtuneita odottamattomia korjausmenoja varten momentille ehdotetaan lisäystä 486 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 486 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 320 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 594 464
„ 1968 „ ..... mk 3 869 896

19. Merenkulkulaitoksen yhteiset menot

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 20 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 10 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 21 939
„ 1968 „ ..... mk 9 486

20. Merenkulun avustaminen

40. *Valtionapu rannikkoliikenteen ylläpitämiseen*
Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk, joka aiheutuu Säämingin ja Puumalan kunnille myönnettävästä kelirikkoavustuksesta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 20 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 150 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 170 000

50. Teknillinen korkeakoulu

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

1. *Keskeneräiset työt.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 985 000 mk, josta 135 000 mk hinta- ja palkkaneuvoston 12. 6. 1970 tekemän päätöksen mukaisesti korkeakoulun sähköteknillisen osaston rakennusteknillisten töiden urakkasumman tarkistusta varten indeksin nousun osalta sekä 850 000 mk koneinsinööriosaston laivanrakennuslaboratorion ja rakennusinsinööriosaston vesirakennuslaboratorion rakennustöiden loppurahoitusta varten. Alamomentin loppusumma on 7 635 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 985 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 200 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 7 250 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 11 495 000
„ 1968 „ ..... mk 6 800 000

51. Tampereen teknillinen korkeakoulu

29. *Muut kulutusmenot*
Korkeakoululle opetustiloiksi Suomen Pankilta vuokrattavan huoneiston väliseinien purkamista sekä valaistuksen uusimista varten ehdotetaan momentille lisäystä 50 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 50 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 120 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 82 989
„ 1968	„	mk 67 989

54. Kauppakorkeakoulu

50. *Valtionapu palkkausmenoihin* (arviomääräraha)
8. *Muut palkat ja palkkiot.* Luento- ja tuntiopetuspalkkioita varten alamomentille ehdotetaan lisäystä 26 000 mk. Alamomentin loppusumma on 331 154 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 26 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 3 286 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 2 925 715
„ 1968	„	mk 2 527 028

51. *Valtionapu muihin kulutusmenoihin* (arviomääräraha)
Kauppakorkeakoulun lisätiloiksi syksyllä 1970 käyttöönotetun ns. Chydenia-kiinteistön hankinta- ja kunnossapitoarvon perusteella laskettua vuokra-arvoa varten ⅓ vuodelta ehdotetaan momentille lisäystä 147 100 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 147 100
„ 1970	(menoarvio)	mk 835 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 812 019
„ 1968	„	mk 634 864

62. Merentutkimuslaitos

23. *Jää- ym. tiedotukset* (arviomääräraha)
Poikkeuksellisen ankarasta jäätalvesta johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 15 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk 15 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 80 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 90 979
„ 1968	„	mk 77 220

63. Valtion teknillinen tutkimuslaitos

20. *Matkat* (arviomääräraha)
Ehdotetaan, että momentin määrärahaa saadaan käyttää myös ulkomaisiin virkamatkoihin kauppa- ja teollisuusministeriön päätösten mukaisesti. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(menoarvio)	mk 31 500
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 30 328
„ 1968	„	mk 16 761

71. *Tietokonelaitteiden hankkiminen* (siirtomääräraha)
Vuoden 1971 alussa aloitetaan SITRAn Univac 1108-tietokoneen käyttö valtion tietokonekeskuksessa. Tutkimuslaitoksen laboratoriotiloihin Otaniemeen on mahdollista sijoittaa mainitun tietokoneen päätelaitteita teknillistieteellisen ATK-toiminnan tehokkaaksi järjestämiseksi. Laitteiden hankintaa varten ehdotetaan momentille myönnettäväksi 500 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 500 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
2. *Uudet talonrakennustyöt.* Valtion teknillisen tutkimuslaitoksen ja Teknillisen korkeakoulun puulaboratorion varaston rakentamiseen on kuluvan vuoden menoarviossa myönnetty 150 000 mk. Hyväksytty alin urakkatarjous on 150 885 mk, minkä lisäksi arvioidaan rakennuttajan suunnittelu- ja valvontakustannuksiin

ym. tarvittavan noin 24 000 mk. Rakennuksen pinta-ala on 750 m² ja kustannusarvio 175 000 mk eli 234 mk/m². Tämän johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 25 000 mk. Alamomentin loppusumma on 175 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 25 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 850 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 718 000
„ 1968 „ ..... mk 1 700 000

64. Otaniemen valtionalue

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

6. *Työsuhdepalkat.* Uusien rakennusten valmistumisen ja lisääntyneiden korjaustehtävien vuoksi tarvittavan lisähenkilökunnan palkkoja varten ehdotetaan alamomentille lisäystä 102 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 922 400 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 102 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) . mk 30 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 825 700
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 664 153
„ 1968 „ ..... mk 1 423 976

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lähinnä terveydenhuoltomenojen kasvusta johtuen lisäystä 6 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 6 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 46 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 39 413
„ 1968 „ ..... mk 39 208

72. Varmuusvarastointi

(77/1968). *Säiliötilojen rakentaminen nestemäisiä polttoaineita varten* (siirtomääräraha)

Vuoden 1967 menoarvion momentin 13 Pl. XXI:51 ja vuoden 1968 menoarvion momentin 32.72.77 määrärahojen perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että määrärahoja saataisiin käyttää momenttien perustelujen lisäksi myös näillä varoilla rakennettujen ja parhaillaan rakennettavien varastojen käyttöönoton ja toiminnan kannalta välttämättömien tarvikkeiden, varaosien ja kaluston hankkimiseen eli sellaisiin menoihin, joita öljyvarastojen käyttöönotto ja valmiiksi saattaminen normaalisti edellyttää.

V. 1968 (tilinpäätös) ..... mk 24 000 000

74. Elintarvikevalvonta

29. *Muut kulutusmenot*

Elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimuksissa tarvittavien näytteiden ostamista varten momentille ehdotetaan lisäystä 3 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 3 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 48 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 33 065
„ 1968 „ ..... mk 26 338

83. Lainat voimatalouden edistämiseen

(84/1968) *Lainat atomivoimalaitoksen rakentamiseen vientimaksuvaroista* (siirtomääräraha)

Imatran Voima Osakeyhtiö on tilannut ensimmäisen atomivoimalaitoksensa Neuvostoliitosta ja valmistuu laitos sopimuksen mukaan kesäkuussa 1976. Laitoksen hankinnan yhteydessä on hallitus pitänyt tarkoituksenmukaisena, että kotimaiselle konepajateollisuudelle voitaisiin osoittaa sellaiset alihankinnat, että tämä teollisuus pääsisi hyvään alkuun atomivoimalaitosten osarakenteiden ja koneistojen valmistuksessa. Tähän mennessä on tehty sopimus noin 20,6 milj. markan alihankinnoista ja tarkoituksena on lisätä näitä yhteensä 37,5 milj. markkaan. Neuvostoliittolainen päähankkija ei kuitenkaan katso voivansa myöntää pitkäaikaista toimitusluottoa näiden alihankin-

tojen osalta eikä kotimaisella konepajateollisuudella ole mahdollisuuksia vastaavien toimitusluottojen myöntämiseen. Jotta voimalaitoksen tuottama sähkö ei tulisi alkuperäisiä laskelmia kalliimmaksi, ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin myöntämään määräämänsä ehdoin momentilla 32.83.84/1968 olevasta kuluvalle vuodelle siirretystä 110 milj. markan määrärahasta atomivoimalaitokseen tulevia kotimaisia alihankintoja vastaavan osan, kuitenkin enintään 37,5 milj. markkaa, lainasta sanotun menoarvion perusteluissa esitettyä 5 % alemmalla korolla. Laina-aika olisi tältäkin osin enintään 25 vuotta ja laina voitaisiin myöntää vakuuksia vaatimatta.

V. 1968 (tilinpäätös) .... mk 110 000 000

86. Viennin edistäminen

45. *Valtionapu vienninedistämisorganisaation kustannuksista* (siirtomääräraha)

Suomen Ulkomaankauppaliiton rahoitus on vienninedistämistoiminnan uudelleen organisoinnin yhteydessä järjestetty siten, että valtio ja toisaalta teollisuuden eräät järjestöt vastaavat yhtä suurella osuudella liiton hallinnon menoista. Liiton menojen noustua kuluvana vuonna 30 000 mk arvioitua suuremmiksi, ovat teollisuusjärjestöt jo lisänneet rahoitusosuuttaan 15 000 markalla. Valtion rahoitusosuuden lisäyksenä ehdotetaan momentille lisäystä 15 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 15 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 750 000

88. *Suomen Vientiluotto Oy — Finlands Exportkredit Ab:n osakepääoman korotus* (siirtomääräraha)

Suomen Vientiluotto Oy — Finlands Exportkredit Ab:n osakepääomasta, joka on 4,5 milj. markkaa, on valtio merkinnyt 2,5 milj. markkaa, kotimaiset liikepankit 1,2 milj. markkaa, ja suomalaiset vientiyritykset 0,8 milj. markkaa. Yhtiö kuuluu vuoden 1970 alussa voimaan tulleen luotto-osakeyhtiöistä annetun lain (546/69) säännösten piiriin. Luotto-osakeyhtiön oman pääoman on lain mukaan oltava vähintään 1/5 yhtiön sitoumuksista. Pankkitarkastusvirasto voi kuitenkin hakemuksesta hyväksyä mainitun osuuden alentamisen aina 1/22 osaan saakka määräajaksi. Yhtiön oman pääoman osuus sitoumuksista oli kesäkuun 1970 lopussa noin 1/44.

Lain asettamat vaatimukset ja yhtiön toiminnan ennakoitu kasvu lähimmän viiden vuoden aikana huomioon ottaen olisi yhtiön osakepääomaa tässä vaiheessa korotettava 4,5 milj. markasta 36,0 milj. markkaan. Korotukseen osallistuisi valtio samassa suhteessa kuin se nykyisin omistaa osakkeita yhtiössä eli 17,5 milj. markalla, muiden osakkaiden osuuden ollessa vastaavasti 14,0 milj. markkaa. Tarkoituksena on, että Suomen Vientiluotto Oy — Finlands Exportkredit Ab suorittaa osakemerkinnän yhteydessä valtiolle takaisin 17 500 000 mk yhtiölle vuoden 1970 menoarvion momentilla 32.86.83 (Debentuurilainat Suomen Vientiluotto Oy — Finlands Exporkredit Ab:lle) myönnetyistä debentuurilainoista.

Edellä olevan perusteella ja edellyttäen yhtiön suorittavan valtion sille myöntämistä debentuurilainoista takaisin edellämainitut 17 500 000 mk, ehdotetaan valtiolle tulevien Suomen Vientiluotto Oy — Finlands Exportkredit Ab:n uusien osakkeiden vuonna 1971 tapahtuvaa merkintää varten momentille 17 500 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 17 500 000

88. Matkailun edistäminen

21. *Ulkomailla suoritettava matkailun markkinointitoiminta*

Suomeen suuntautuvan matkailun voimakkaan kasvun johdosta syntyneen informatiotarpeen lisääntymisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 300 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 300 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 290 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 3 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 698 106
„ 1968 „ ..... mk 2 480 000

89. Muu elinkeinojen edistäminen

43. *Maaseudun sähköistämisen tukeminen* (siirtomääräraha)

Tarkoitukseen varattujen määrärahojen niukkuudesta johtuen ei lähinnä kehitysalueiden sähköistystä ole voitu tukea läheskään siinä määrin kuin jatkuvasti voimistunut kysyntä ja välttämätön tarve olisi edellyttänyt. Sähkölaitokset ovat kuitenkin useissa tapauksissa suorittaneet uudissähköistystä enemmän kuin mihin määräraha valtioneuvoston vahvistamien jakoperusteiden mukaan riittäisi. Jotta jälkeenjääneisyyttä avustusten maksamisessa ei pääsisi syntymään ja jotta välttämättömäksi katsottavaa sähköistystä kehitysalueilla voitaisiin nopeuttaa, ehdotetaan momentille lisäystä 550 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	550 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 950 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 950 000
„ 1968	„	mk	2 950 000

60. Siirto tuontikaupparahastoon

Momentti ehdotetaan jaettavaksi alamomentteihin. Lisäyksenä momentille ehdotetaan 13 700 000 mk seuraavasti:

1. *Tuontikaupparahaston alijäämän peittäminen.* Alamomentille ehdotetaan merkittäväksi kuluvan vuoden kolmannessa lisämenoarviossa tälle momentille myönnetty määräraha 14 200 000 mk.

2. *Sokerin hinnanalennuskorvaus.* Kuluvan vuoden kolmannessa lisämenoarviossa myönnettiin edellisessä alamomentissa tarkoitettuna siirtona tuontikaupparahastoon 14 200 000 mk, josta 10 500 000 mk sokerin tuonnin hinnanerokorvauksista syntyneen tuontikaupparahaston alijäämän peittämiseksi. Lisämenoarviossa hyväksyttyjen perusteluiden mukaisesti tuontikaupparahaston tehtävänä ei kuitenkaan ole sokerin kuluttajahinnan subventointi. Kun sokerin kuluttajahintaa ei kuitenkaan ole nostettu sokerin maailmanmarkkinahinnan nousua vastaavasti, ehdotetaan kuluvan vuoden loppuun mennessä tuotavan sokerin hinnanalennuskorvausta varten myönnettäväksi vielä tässä lisämenoarviossa 13 700 000 mk siirtona tuontikaupparahastoon.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	13 700 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	14 200 000

90. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen investointilainojen korkotuki

41. *Teollisuuden ja kehitysalueiden yritysten investointilainojen korkotuki* (arviomääräraha)

2. *Eräiden pienteollisuuden investointiluottojen korkotuki ja hallintomenot.* Pienteollisuuden korkotukiluottolakiin (879/69) viitaten ehdotetaan alamomentin käyttösuunnitelma muutettavaksi seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma:	mk
1) Korkotuki 12 kk:lta keskimäärin 3.9 % vuonna 1970 korkotukiluottolain (879/69) mukaisesti hyväksyttäville pienteollisuuden korkotukiluotoille n. 10 000 000 mk	390 000
2) Korkotuki 6 kk:lta vuonna 1970 hyväksyttäville pienteollisuuden korkotukiluotoille n. 15 000 000 mk	243 750
3) Hallintomenot	7 500
Yhteensä mk	641 250

Alamomentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(III lisämenoarvio)	mk	300 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	11 803 750

99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut menot

(19 Pl. II: 33/1966). *Avustuslaina Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnalle ylioppilasravintolan rakentamista varten* (siirtomääräraha)

Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnan osakuntatalo Dipoli valmistui vuonna 1966. Talon rakennuskustannukset irtaimistoineen nousivat 11.9 milj. markkaan ylittäen siten

huomattavasti alkuperäisen kustannusarvion 3.7 milj. markkaa. Dipolin tiloissa toimivan ylioppilasravintolan rakennuskustannusten rahoitukseen on valtio osallistunut myöntämällä vuosina 1971—1986 lyhennettäväksi tarkoitettuja lainoja yhteensä 750 000 mk ja avustuksia 750 000 mk.

Alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeava rakennuskustannuksien lisäys on osaksi hoidettu lyhytaikaisella rahoituksella ja osaksi jäänyt rahoitusvajaukseksi. Tästä syystä on ylioppilaskunta joutunut vaikeaan taloudelliseen asemaan. Ylioppilaskunnan taloudellisen aseman helpottamiseksi ehdotetaan valtion lainausrahastosta annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin (576/67) viitaten, että Eduskunta antaisi suostumuksensa valtion varoista vuonna 1966 Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnalle ylioppilasravintolan rakentamista varten myönnetyn 250 000 markan lainan takaisin maksamisesta vapauttamiseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sosiaali- ja terveysministeriö

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

	V. 1970 menoarvio ja III lisämenoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
1. *Perus- ja sopimuspalkat*	1 745 302	+ 2 341	1 747 643
2. *Vuosipalkkiot*	1 288 911	— 2 888	1 286 023
3. *Yleiset lisät*	482 991	+ 49 726	532 717
5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot*	660 085	+ 20 282	680 367
6. *Työsuhdepalkat*	113 165	+ 6 000	119 165
8. *Muut palkat ja palkkiot*	23 900	+ 5 000	28 900

Muutosten perustelut:

a) Yleisiin lisiin ehdotetaan lisäystä uusia ikälisiä varten 50 000 mk.

b) Terveydenhoito-osastoon on 1. 6. 1970 lukien palkattu tilapäinen konekirjoittaja, jonka palkkiota varten ehdotetaan momentille lisäystä 5 677 mk. Vastaavasti samasta ajankohdasta lukien jätetään täyttämättä yksi ylimääräinen toimistoapulaisen toimi (A 7), jolloin vuosipalkkioista vähennetään 4 981 mk ja yleisistä lisistä 343 mk eli yhteensä 5 324 mk. Lisäys on 353 mk.

c) Työsopimuslain (320/70) vähimmäispalkkasäännösten ja maatalouden työaikalain (31/70) edellyttämän valvonnan järjestämiseksi sekä muun työväensuojelutoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan ministeriön työsosastolle palkattavaksi neljä tilapäistä tarkastajaa. Näiden palkkausmenoja varten ehdotetaan tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin lisäystä 7 375 mk.

d) Lisätyövoiman tarpeen johdosta tilapäisten toimihenkilöiden palkkioihin ehdotetaan momentille lisäystä 7 230 mk.

e) Työsuhdepalkkoihin ehdotetaan lisäystä 6 000 mk, josta harjoittelijain palkkioita varten 2 400 mk, lähettien vuosilomasijaisten palkkioita varten 1 600 mk ja siivoojien palkkoihin siivottavan pinta-alan lisääntymisestä johtuen 2 000 mk.

f) Muihin palkkoihin ja palkkioihin ehdotetaan lisäystä työriitojen piirisovittelijain palkkioita varten 5 000 mk.

g) Työriitojen sovittelutoiminta laajenee sen johdosta, että virkaehtosopimuslainsäädännön mukaisesti myöskin virkamiehiä koskevat työ-

riidat tulevat sovittelutoimen piiriin. Tämän vuoksi ehdotetaan sovittelutoimintaa varten perustettavaksi 16. 12. 1970 lukien seuraava sopimuspalkkainen virka ja seuraavat ylimääräiset toimet:

	Palkkausluokka
Sopimuspalkkainen:	
1 valtakunnansovittelija	S 18
Ylimääräiset:	
1 sihteeri	B 2
1 toimistoapulainen	A 8

Lisäys on sopimuspalkkana 2 341 mk, vuosipalkkioina 2 093 mk ja yleisinä lisinä 69 mk eli yhteensä 4 503 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 80 461 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	80 461
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	49 500
„ 1970	(menoarvio)	mk	4 398 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	4 107 997
„ 1968	„	mk	4 740 404

09. *Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat*

Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk lähinnä huumausaineneuvottelukunnan kokous- ja sihteerin palkkioita varten.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	10 000
„ 1970	(III lisämenoarvio) ...	mk	50 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	17 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	12 332
„ 1968	„	mk	6 343

19. *Painatus*

Painatustöiden lisääntymisen ja kustannusten nousun vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 33 000 mk, sosiaalipoliittisen tutkimusosaston ja ministeriön muiden osastojen painatustöitä varten.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	33 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	110 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	100 286
„ 1968	„	mk	133 567

20. *Matkat* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 20 000 mk, josta kotimaisiin matkoihin 15 000 mk lähinnä työosaston virkamatkojen lisääntymisestä johtuen ja pohjoismaisiin matkoihin 5 000 mk, mikä aiheutuu pohjoismaisen yhteistyön jatkuvasta laajentumisesta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	20 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	80 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	79 951
„ 1968	„	mk	98 814

29. *Muut kulutusmenot*

2. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 42 000 mk hinta- ja palkkaneuvoston ja ministeriön hintaosaston menoja sekä lähinnä ministeriön käyttöön vuokratun suoramonistuskoneen vuokra- ja käyttömenoja varten. Alamomentin loppusumma on 188 150 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	42 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	147 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	165 363
„ 1968	„	mk	164 183

70. *Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen*

Momentille ehdotetaan lisäystä 45 150 mk, josta 38 150 mk valtakunnansovittelijan uuden toimiston kaluston, konttorikoneiden ja puhelinosuuksien hankintaan sekä puhelinlaitteiden asennustöihin ja 7 000 mk vuoden kuluessa palkatun uuden henkilökunnan aiheuttamiin kalusto- ja konttorikonehankintoihin ja työosastolle vuokratun lisähuoneiston kalustamiseen, puhelimien siirtoihin ja valaistuslaitteiden hankintaan.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	45 150
„ 1970	(III lisämenoarvio) ...	mk	3 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	10 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	30 298
„ 1968	„	mk	57 000

74. *Huoneiston hankkiminen*

Valtakunnansovittelijan toimiston käytössä olevat nykyiset huonetilat eivät riitä laajentuvan toiminnan hoitamiseen. Lisätilan tarpeen syynä on henkilökunnan lisääntyminen sekä se, että neuvottelutiloja tarvitaan lisää. Kun vuokrahuoneiston saaminen on osoittautunut mahdottomaksi, mutta tarkoitukseen sopiva huoneisto on tarjottu ostettavaksi, ehdotetaan momentille myönnettäväksi 595 000 mk noin 400 m^2:n suuruisen osakehuoneiston ostamiseksi.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 595 000

04. Ammattientarkastus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Työsopimuslain (320/70) vähimmäispalkkasäännösten edellyttämän valvonnan järjestämiseksi sekä ammattientarkastuksen tehostamiseksi ehdotetaan palkattavaksi ammattientarkastuspiireihin kaksikymmentä tilapäistä tarkastajaa 16. 12. 1970 lukien. Näiden palkkauksia varten ehdotetaan myönnettäväksi 12 100 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	12 100
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 278 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 134 898
„ 1968	„	mk	1 099 853

29. *Muut kulutusmenot*

Alamomentin 33.04.01.5 perustelujen kohdalla ehdotetun ammattientarkastushenkilökunnan työvälineiden hankintaa varten ehdotetaan momentille lisäystä 5 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	5 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	40 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	36 390
„ 1968	„	mk	40 220

14. Tapaturmavirasto

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 40 500 mk. Alamomentin loppusumma on 810 788 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Sotilasvammalain mukaisten hakemusten käsittelyyn ja ratkaisemiseen on tapaturmavirastossa jouduttu teettämään ylityötä. Palkkioita varten ehdotetaan alamomentille lisäystä 40 500 mk. Alamomentin loppusumma on 494 964 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V. 1970	(menoarvio)	mk	4 529 200
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	4 179 337
„ 1968	„	mk	3 919 364

21. *Lausunto- ja jäsenmaksut* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä jäsenmaksuja varten 24 425 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	24 425
„ 1970	(menoarvio)	mk	16 800
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	22 012
„ 1968	„	mk	9 233

16. Tapaturmakorvaukset

Tässä luvussa esitetyt lisäykset johtuvat palkkatason noususta ja 1. 1. 1970 voimaantulleista kalliinajanlisistä (VNp 132/70).

50. *Korvaukset valtion työssä sattuneista tapaturmista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 600 000 mk seuraavasti:

1. *Työntekijäin tapaturmakorvaukset.* Alamomentille merkitään lisäystä 200 000 mk. Alamomentin loppusumma on 4 400 000 mk.

2. *Viran ja toimen haltijain tapaturmakorvaukset.* Alamomentille merkitään lisäystä 400 000 mk. Alamomentin loppusumma on 2 100 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	600 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	5 900 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	5 838 884
„ 1968	„	mk	5 889 462

52. *Korvaukset palolain mukaan korvattavista ja ihmishenkeä pelastettaessa sattuneista tapaturmista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 52 000 mk seuraavasti:

1. *Korvaukset palolain mukaan.* Alamomentille merkitään lisäystä 40 000 mk. Alamomentin loppusumma on 380 000 mk.

2. *Korvaukset ihmishenkeä pelastettaessa sattuneista tapaturmista.* Alamomentille merkitään lisäystä 12 000 mk. Alamomentin loppusumma on 67 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 52 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 395 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 395 243
„ 1968 „ ..... mk 385 811

18. Työttömyysvakuutus

50. *Valtionapu työttömyyskassoille* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 5 000 000 mk, mikä aiheutuu avustusten arvioitua suuremmasta tarpeesta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 5 000 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 40 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 56 401 628
„ 1968 „ ..... mk 56 416 375

20. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus

50. *Valtion osuus merimieseläkekassan menoista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 300 000 mk, mikä johtuu kuluvan vuoden alusta eläkkeisiin tulleesta indeksikorotuksesta sekä eläkekannan kasvusta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 300 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 2 485 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 230 805
„ 1968 „ ..... mk 1 656 471

60. *Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 17 000 000 mk, mikä johtuu eläkkeiden indeksikorotuksista sekä kuluvan vuoden alussa voimaantulleesta tukiosaa koskevasta kansaneläkelain muutoksesta (208/70).

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 17 000 000
„ 1970 (menoarvio) .... mk 374 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) .... mk 380 823 508
„ 1968 „ .... mk 343 940 683

21. Sotilasvammakorvaukset

50. *Korvaukset sodasta ja sotapalveluksesta aiheutuneen ruumiinvamman tai sairauden johdosta* (arviomääräraha)

Sotilasvammalain muutoksesta (809/69) johtuen momentille merkitään lisäystä 8 000 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 8 000 000
„ 1970 (menoarvio) .... mk 197 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) .... mk 194 962 135
„ 1968 „ .... mk 181 856 257

26. Hintavalvonta ja kuluttajavalistus

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)
Lääninhallitusten hintatarkastajien matkakustannuksia ja tarverahamenoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 35 000 mk. Vastaava määrä jätetään käyttämättä alamomentilla 33.26.01.5.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	35 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	80 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	107 020
„	1968	„ ..... mk	98 873

50. *Tavaraselosteliiton valtionapu*
Pohjoismaiden tavaraselostejärjestöjen yhteistyön kehittämistä varten ehdotetaan tavaraselosteliitolle myönnettyyn valtionapuun lisäystä 16 000 mk käytettäväksi tavaraselosteliiton osuutena yhteispohjoismaisen koordinointisihteerin palkkauksesta aiheutuneisiin menoihin.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	16 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	7 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	5 000
„	1968	„ ..... mk	5 000

30. Sosiaalihallitus

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan seuraavat muutokset:

3. *Yleiset lisät.* Alamomentilta voidaan vähentää 30 000 mk. Alamomentin loppusumma on 530 662 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Sosiaalihallitukseen palkatun lisätyövoiman palkkausmenoja varten ehdotetaan alamomentille lisäystä 30 000 mk. Alamomentin loppusumma on 70 440 mk.

Momentin loppusumma jää ennalleen.

V.	1970	(menoarvio) ..... mk	2 473 900
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	2 255 847
„	1968	„ ..... mk	1 072 809

28. *Sosiaalihuollon koulutustoiminta*
Suojelukasvatuslaitosten lähikasvattajien jatkokoulutustoimintaa varten ehdotetaan momentille lisäystä 11 000 mk. Vastaava määrä jätetään käyttämättä momentilla 33.42.01.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) . mk	11 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	21 500
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	8 993
„	1968	„ ..... mk	4 044

29. *Muut kulutusmenot*
2. *Sekalaiset menot.* Kun sosiaalihallituksen puhelin-, toimistotarvike- ja koneiden huoltokulut ovat olleet arvioitua suuremmat, ehdotetaan alamomentille lisäystä 10 000 mk. Alamomentin loppusumma on 73 800 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) . mk	10 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	65 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	79 956
„	1968	„ ..... mk	46 341

34. Siirtoväen ja vanhusten huolto

21. *Pakolaishuolto*
Maikkulan vanhainkodin toiminnan lopettamisen vuoksi on siellä olleet huollettavat sijoitettu eri laitoksiin hoidettaviksi. Momentin määrärahasta ehdotetaan kodin lakkauttamisen jälkeen suoritettavaksi näiden huollettavien huolto- ja hoitokustannukset uusissa hoitopaikoissa. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V.	1970	(menoarvio) ..... mk	105 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	107 492
„	1968	„ ..... mk	94 550

35. Invalidihuolto

50. *Varsinainen huolto* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 746 600 mk seuraavasti:

a) Momentille ehdotetaan palkkausmenoja varten lisäystä 5 146 600 mk, josta summasta varsinaisena lisäyksenä 2 746 600 mk ja siirtona muihin toimintamenoihin varatusta määrärahasta säästyvät 2 400 000 mk. Palkkausmenoihin tarvittava lisäys aiheutuu palkkojen tarkistuksesta, uusien virkojen perustamisesta invalidien erityishuoltolaitoksiin ja vuoden alusta työkokeilulaitoksiksi hyväksyttyjen työklinikoiden palkkauksista. Momentin määrärahasta tulee siten käytettäväksi palkkausmenoihin 10 000 000 mk ja muihin toimintamenoihin 7 805 600 mk.

b) Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitto r.y. on rakentanut omistamansa Käpylän kuntouttamislaitoksen yhteyteen selkäydinvammaisia eli paraplegiapotilaita varten erityisen osaston. Sen kustannusarvio oli 2 800 000 mk. Eduskunta on valtion vuoden 1968 tulo- ja menoarviossa periaatteessa hyväksynyt rahoituksen järjestämisen siten, että niitten lainojen, jotka otetaan 2/3:aan kustannuksista, korot ja kuoletukset korvataan invaliidihuoltolain 25 a §:n 3 momentin 9 kohdan (682/62) mukaisesti laitokselle käyttötalousmenoina 10 vuoden aikana tämän momentin määrärahoista. Uudisrakennuksen hankintakustannukset ovat kuitenkin kohonneet niin, että hyväksyttyjen kustannusten määrä on 3 089 435,80 mk. Ehdotetaan, että valtion avustus kustannusten nousun, 289 435,80 mk, osalta järjestetään samojen periaatteiden mukaan kuin vuoden 1968 tulo- ja menoarviossa, jolloin vuosittainen menolisäys rakennuskustannusten nousun osalta olisi 19 295 mk. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	2 746 600
„ 1970	(menoarvio)	mk	15 059 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	15 086 207
„ 1968	„	mk	17 473 562

51. *Invalidiraha* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 215 000 mk, josta 1 352 800 mk aiheutuu invalidirahan saajien lukumäärän lisääntymisestä ja 862 200 mk virkamiespalkkausten tarkistukseen liittyvästä invalidirahan korottamisesta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	2 215 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	19 500 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	19 865 266
„ 1968	„	mk	18 553 624

83. *Invalidihuoltolain mukaiset lainat* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan invalidihuoltolain (907/46) nojalla myönnettäviin opinto- ja työhuoltolainoihin lisäystä 130 000 mk, mikä aiheutuu lainamäärien noususta ja myönnettyjen lainojen lukumäärän lisääntymisestä.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	130 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	110 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	159 520
„ 1968	„	mk	121 710

37. Perhekustannusten tasaus

53. *Erityislapsilisät* (arviomääräraha)
Tarkistettujen arvioiden mukaan tarvitaan momentille lisäystä 3 400 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	3 400 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	5 900 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	14 730 034
„ 1968	„	mk	15 955 128

38. Lastenhuolto ja -kasvatus

30. *Valtionapu kodinhoitajatoimintaan* (arviomääräraha)

1. *Kodinhoitajien palkkaukset.* Kodinhoitajien lukumäärän ja palkkauskustannusten arvioitua suuremman kasvun johdosta merkitään alamomentille lisäystä 3 418 000 mk. Alamomentin loppusumma on 13 412 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 3 418 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 10 094 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 9 422 925
„ 1968 „ ..... mk 7 966 040

42. Valtion koulukodit

29. *Muut kulutusmenot*

Ammattienedistämislaitoksen Kotiniemen koulukodissa järjestämien metallialan kurssien aiheuttamia menoja varten ehdotetaan momentille lisäystä 5 000 mk. Vastaava määrä jätetään käyttämättä momentilla 33.42.21.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 5 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 100 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 97 875
„ 1968 „ ..... mk 99 123

45. Valtion vajaamielislaitokset

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä puhelinkulujen ja moottoriajoneuvojen käyttökustannusten lisääntymisen johdosta 10 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 39 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 40 507
„ 1968 „ ..... mk 27 956

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Kuhankosken opetuskoti on suunnitellut retkeilymajan rakentamista oppilaita varten opetuskodin maihin kuuluvalle saarelle. Rakennusaineena käytettäisiin osaksi laitoksessa suoritettujen rakennustöiden yhteydessä purettua vanhaa riihtä ja työt suoritettaisiin pääasiassa laitoksen omaa työvoimaa käyttäen. Kun retkeilymaja olisi tarpeen laitoksen oppilaiden lomanviettopaikkana, ehdotetaan rakennuskustannuksia varten momentille lisäystä 11 000 mk. Vastaava määrä jää käyttämättä Kuhankosken opetuskodille vuonna 1968 momentilla 33.45.74 uusien oppilasasuntoloiden rakentamista varten myönnetystä ja kuluvalle vuodelle siirretystä määrärahasta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 11 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) . mk 67 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 503 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 100 000
„ 1968 „ ..... mk 790 000

46. Vajaamielisten hoidon avustaminen

61. *Vaarallisten vajaamielisten hoito* (arviomääräraha)

Vajaamielislaissa (107/58) tarkoitettujen vaarallisiksi katsottavien vajaamielisten lukumäärän lisääntymisestä johtuen merkitään momentille lisäystä 6 560 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 6 560
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 6 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 2 844
„ 1968 „ ..... mk 2 646

53. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltolat

29. *Muut kulutusmenot*

Huoltoloissa hoidettavien päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien hoitoaikojen lyhentymisestä ja huollettavien lukumäärän lisääntymisestä aiheutuvan sekalaisten kulutusmenojen nousun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 9 000 mk. Vastaava määrä jätetään käyttämättä alamomentilla 33.54.52.1.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) .	mk 9 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 60 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 69 066
„ 1968	„	mk 65 000

54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon avustaminen

52. *Valtionapu päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien vapaaehtoiseen huoltotyöhön*

2. *Muiden päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien vapaaehtoinen huoltotyö.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 25 000 mk Mannerheimin Lastensuojeluliiton Arkadian poliklinikan menojen peittämiseksi. Alamomentin loppusumma on 325 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 25 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 1 340 800

61. *Valtion osuus laitoshuollosta* (arviomääräraha)

Huoltoloiden hoitopäivämaksun 1. 1. 1970 tapahtuneen korottamisen, Itä-Suomen työlaitokseen perustetun huoltolan toiminnan aloittamisen ja sairaaloissa hoidettujen päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien lisääntymisen vuoksi ehdotetaan momentille lisäystä 178 000 mk. Vastaava määrä jätetään käyttämättä momenteilta 33.42.01 ja 33.30.01.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 178 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 700 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 597 934
„ 1968	„	mk 575 693

59. Muu sosiaaliturva

30. *Huoltoapulain mukaiset korvaukset* (arviomääräraha)

Huoltokustannusten nousun ja korvattavien huoltotapausten lisääntymisen johdosta merkitään momentille lisäystä 2 246 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 2 246 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 6 895 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 6 901 718
„ 1968	„	mk 6 359 441

50. *Sotilasavustuslain mukainen valtionapu sotapalveluksessa olevien omaisille* (arviomääräraha)

Sotilasavustuslain muuttamisesta annetun lain (658/68) aiheuttaman sotapalveluksessa olevien omaisille myönnettävien avustusten suuruuden ja lukumäärän nousun johdosta merkitään momentille lisäystä 1 500 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 1 500 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 9 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 8 496 618
„ 1968	„	mk 6 724 943

62. Läänien terveydenhuollon hallinto

29. *Muut kulutusmenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 26 000 mk, joka aiheutuu puhelinmenojen, toimistokoneiden vuotuishuoltojen ja toimistotarvikehankintojen lisääntymisestä.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 26 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 161 400
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 171 232
„ 1968	„	mk 173 728

64. Valtion sairaalat

	V. 1970 menoarvio mk	Muutos ± mk	Alamomentin loppusumma mk
01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)			
2. *Vuosipalkkiot*	15 095 725	+ 3 852	15 099 577
3. *Yleiset lisät*	3 625 382	+ 311	3 625 693
4. *Erityiset lisät*	6 343 057	+ 552 234	6 895 291

Muutosten perustelut:

a) Kätilöopiston sairaalaan ehdotetaan perustettavaksi 1. 11. 1970 lukien yksi ylimääräinen nukutusalan osastonlääkärin toimi (A 29). Lisäys on vuosipalkkiona 3 852 mk, yleisinä lisinä 311 mk ja erityisinä lisinä sairaalalisiin 2 290 mk eli yhteensä 6 453 mk.

b) Erityisiin lisiin ehdotetaan lisäystä sunnuntaityökorvauksina 447 728 mk ja ilta- ja yötyölisinä 102 216 mk eli yhteensä 549 944 mk.

Momentin loppusumma lisääntyy 556 397 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) ..... mk	556 397
„ 1970	(III lisämenoarvio) mk	494 756
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	29 962 300
„ 1969	(tilinpäätös) ..... mk	26 867 090
„ 1968	„ ..... mk	24 823 350

25. *Tutkimus- ja hoitomenot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 1 700 000 mk, mikä aiheutuu poliklinikkakäyntien kasvusta, kertakäyttöesineiden käytön lisääntymisestä, hintojen noususta ja toiminnan tehostamisesta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) ..... mk	1 700 000
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	9 000 000
„ 1969	(tilinpäätös) ..... mk	10 643 680
„ 1968	„ ..... mk	9 435 733

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk. Lisäys aiheutuu poliopotilaiden hoitokustannusten noususta.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) ..... mk	50 000
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	1 300 000
„ 1969	(tilinpäätös) ..... mk	1 190 025
„ 1968	„ ..... mk	1 138 419

65. Kansanterveyslaboratorio

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Kansanterveyslaboratorion keskuslaboratoriossa polioon ja keltatautiin kohdistuvien vasta-ainetutkimusten lisääntymisen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 13 836 mk yhden tilapäisen osastonjohtajan ja yhden tilapäisen biologin palkkausta varten. Alamomentin loppusumma on 583 836 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) ..... mk	13 836
„ 1970	(III lisämenoarvio) . mk	880
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	4 353 400

22. *Tarvikkeet ja tarveaineet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 50 000 mk, mikä aiheutuu kansanterveyslaboratorion keskuslaboratorion lisääntyneistä Salmonella-tutkimuksista sekä tarvikkeiden ja tarveaineiden kulutuksen lisääntymisestä.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	50 000
„ 1970	(menoarvio) ..... mk	417 000

27. *Automaattinen tietojenkäsittely*

Sosiaali- ja terveysministeriö oikeutti lääkintöhallituksen 23. 5. 1969 tekemään tutkimussopimuksen englantilaisen Systems Programming Limited-nimisen toiminimen kanssa kansanterveystyöhön ja kulkutautien vastustamiseen liittyvän selvityksen laatimisesta automaattisen tietojenkäsittelyn hyväksikäyttömahdollisuuksista valtion seerumlaitoksessa ja kansanterveyslaboratoriossa sekä myönsi tähän tarkoitukseen 3 500 engl. puntaa eli 35 081 mk momentilta 33.76.32 kulkutautien vastustamiseen varatusta määrärahasta. Suoritetun esitutkimuksen perusteella on tarkoitus, laitoksen

johtamisen tehostamiseksi, kulku- ja tartuntatautien seuraamismahdollisuuksien parantamiseksi, yksityisen potilaan bakteeri-infektioiden seuraamiseksi ja yhdenmukaisten tietojen hankkimiseksi ryhtyä soveltamaan automaattisia tietojenkäsittelymenetelmiä eräisiin laitoksen toimintoihin. Edellä olevan johdosta ehdotetaan momentille myönnettäväksi 153 700 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 153 700

29. *Muut kulutusmenot*

Momentille ehdotetaan lisäystä 90 000 mk, joka aiheutuu joukkotutkimusten ja kontrollinäytteiden aiheuttamasta tarvikkeiden käytön lisääntymisestä.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 90 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 11 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 484 000

66. Valtion seerumlaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

4. *Erityiset lisät.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 15 050 mk keskuslaboratorion sairaalalisiä vastaavina lisinä. Alamomentin loppusumma on 48 456 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) 15 050
„ 1970 (menoarvio) 564 800
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 3 230 516
„ 1968 „ ..... mk 3 002 232

69. Terveydenhuollon koulutus

26. *Erikoislääkäritutkinnon menot*

Erikoislääkäritutkinnon järjestämisestä (577/70) aiheutuviin kustannuksiin ehdotetaan momentille myönnettäväksi 12 000 mk. Vastaava määrä on otettu huomioon tulomomentilla 12.33.85.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) . mk 12 000

72. Keskussairaaloiden rakentaminen

74. *Keskussairaaloiden rakentaminen* (siirtomääräraha)

(2/69) *Turun yliopistollinen keskussairaala.* Alamomentin perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuoden 1969 menoarviossa alamomentilla 33.72.74.2 II rakennusvaiheen suunnitteluun ja hallintokuluihin myönnettyä 300 000 markan määrärahaa saataisiin käyttää myös II rakennusvaiheen tontin, ns. Kupittaan Saven alueen pakkolunastuksen johdosta aloitetusta oikeudenkäynnistä aiheutuvien kulujen maksamiseen. Alamomentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (II lisämenoarvio) . mk 13 199 264
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 43 100 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 49 684 300
„ 1968 „ ..... mk 45 400 500

76. Kunnallinen yleissairauksien vastustaminen ja hoito

30. *Valtionapu yleissairauksien hoitoon* (arviomääräraha)

Henkilökunnan lisäyksen ja palkkakustannusten nousun johdosta momentille merkitään lisäystä yhteensä 31 029 700 mk seuraavasti:

1. *Yliopistolliset keskussairaalat.* Alamomentille merkitään lisäystä 11 246 700 mk. Alamomentin loppusumma on 106 975 200 mk.

2. *Keskussairaalat.* Alamomentille merkitään lisäystä 9 783 000 mk. Alamomentin loppusumma on 115 795 200 mk.

3. *Alue- ja paikallissairaalat.* Alamomentille merkitään lisäystä 10 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 113 700 200 mk.

Alamomentin käyttöperustelujen mukaan maksetaan ns. entisille aluesairaaloille, jotka aluesairaaloiden ja sairasmajojen lakkauttamisesta annetun lain (142/51) perusteella ovat jatkaneet toimintaansa yleissairaaloina, ylimääräistä valtionapua siten, että kunnallisista yleissairaaloista annetun lain mukaisen ja ylimääräisen valtionavun yhteismäärä vaihtelee kun-

nan kantokykyluokan mukaan 78 ja 71 %:n välillä niin, että se keskimäärin on 75 %. Koska Sodankylän paikallissairaala, joka toimii samassa rakennuksessa varuskuntasairaalan kanssa, on paikalliset olot huomioon ottaen verrattavissa entisiin aluesairaaloihin, ehdotetaan, että Sodankylän paikallissairaalan käyttökustannuksiin saataisiin myöntää valtionapua edellä mainittujen perusteiden mukaan.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	31 029 700
„ 1970	(menoarvio)	mk	305 640 900
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	308 044 726
„ 1968	„	mk	272 782 040

33. *Valtion korvattava sairaalahoito* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 700 000 mk seuraavasti:

1. *Hengityshalvauspotilaat.* Kustannusten nousun johdosta merkitään alamomentille lisäystä 300 000 mk. Alamomentin loppusumma on 2 852 700 mk.

4. *Nettotappion korvaaminen.* Kun yliopistollisten ja muiden keskussairaaloiden hoitovuorokautta kohti lasketut käyttökustannukset ovat kohonneet ja kun ko. potilaiden määrä sairaansijamäärän kasvusta johtuen on lisääntynyt, ehdotetaan alamomentille myönnettäväksi lisäystä valtion vuonna 1970 korvattavien nettotappioiden määrärahaan 400 000 mk. Alamomentin loppusumma on 13 400 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	700 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	15 835 100
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	18 230 830
„ 1968	„	mk	13 508 117

34. *Valtion osuus yliopistollisten keskussairaaloiden laajentamisesta ja peruskorjauksista yliopistojen merkitsemien sairaansijojen osalta*

1. *Helsingin yliopistollinen keskussairaala.* Kun eräiden keskussairaalan rakennustöiden viivästymisen vuoksi osa vuoden 1966 menoarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta peruuntuu, ehdotetaan rakennustöiden loppuun saattamiseksi Helsingin yliopiston osuutena alamomentille lisäystä 79 708 mk. Alamomentin loppusumma on 1 557 433 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	79 708
„ 1970	(III lisämenoarvio) .	mk	337 734
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 042 100
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	709 922
„ 1968	„	mk	1 539 250

35. *Valtionapu keskussairaaloiden laajentamiseen, peruskorjauksiin ja perushankintoihin*

2. *Muut keskussairaalat.* Vuoden 1969 viidennessä lisämenoarviossa myönnettiin alamomentille 2 591 300 mk sen johdosta, että Hämeenlinnan, Lapin, Mikkelin ja Vaasan lääninsairaaloiden sekä Kemin ja Porin yleisten sairaaloiden luovutuksen perusteella asianomaisiin keskussairaalapiireihin kuuluvat kunnat suorittavat ensimmäisen viidesosan arviohinnasta. Kun bruttoperiaatteen vuoksi valtiolle tuloutetaan arviohinta kokonaisuudessaan, merkitään alamomentille vuoden 1970 osuutena 2 591 300 mk. Vastaavasti on merkitty 3 886 900 mk tulona momentille 12.39.09. Alamomentin loppusumma on 16 600 600 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	2 591 300
„ 1970	(menoarvio)	mk	21 959 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	13 859 666
„ 1968	„	mk	4 941 805

77. Kunnallinen mielisairauksien vastustaminen ja hoito

30. *Valtionapu mielisairauksien vastustamiseen ja hoitoon* (arviomääräraha)

Sairaansijamäärän kasvun aiheuttaman henkilökunnan lisäyksen ja palkkakustannusten nousun johdosta momentille merkitään lisäystä yhteensä 9 063 000 mk seuraavasti:

1. *A-luokan mielisairaanhoitolaitokset.* Alamomentille merkitään lisäystä 4 563 000 mk. Alamomentin loppusumma on 68 381 000 mk.

2. *B-luokan mielisairaanhoitolaitokset.* Alamomentille merkitään lisäystä 3 500 000 mk. Alamomentin loppusumma on 44 399 000 mk.

3. *Huoltotoimistot.* Alamomentille merkitään lisäystä 1 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 3 786 700 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	9 063 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	107 513 700
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	117 673 800
„ 1968	„	mk	102 209 462

34. *Mielentilatutkimuspotilaiden ja valtion huollossa olevien mielisairaiden hoito* (arviomääräraha)

Momentin nimike on muutettu.

Ehdotetaan, että momentin määrärahasta saadaan suorittaa myös mielisairaslain muuttamisesta annetun lain (495/69) mukaisesti mielisairaslain 33 §:ssä tarkoitetun, rikoksesta syytteessä olevan henkilön mielentilatutkimuksen suorittamisesta vankilassa aiheutuvat kustannukset. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(menoarvio)	mk	1 140 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	860 807
„ 1968	„	mk	1 140 000

80. Yksityiset sairaalat ja hoitolaitokset

50. *Valtionapu yksityisille sairaaloille*

1. *Sädehoitolaitokset.* Vaasan läänin Sädehoitokodin perustamiseen otettujen lainapääomien vuonna 1968 ja 1969 erääntyneet ja vuonna 1970 erääntyvät korot ovat 77 532 mk. Tämän johdosta ehdotetaan alamomentin perusteluja muutettavaksi siten, että myös Vaasan läänin Sädehoitokodin perustamiseen otettujen lainapääomien korot ajalta 1. 1.1968—31. 12. 1970 korvataan kahdelta kolmasosalta valtion varoista eli 51 688 mk edellytyksellä, että Vaasan keskussairaalapiirin osakaskunnat korvaavat yhden kolmasosan mainituista korkomenoista. Alamomentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970	(III lisämenoarvio) .	mk	2 933 715
„ 1970	(menoarvio)	mk	2 294 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 670 000
„ 1968	„	mk	4 700 000

51. *Valtionapu kaatumatautisten hoitoon* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä palkkojen ja hintojen nousun johdosta 158 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	158 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	898 100
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	1 123 000
„ 1968	„	mk	860 610

54. *Valtionapu reumatautisten hoitoon* (arviomääräraha)

Tälle momentille ehdotetut lisäykset yhteensä 139 500 mk aiheutuvat palkka- ja kustannustason noususta.

1. *Valtionapu kunnossapito- ja käyttökustannuksiin.* Alamomentille merkitään lisäystä 20 500 mk. Alamomentin loppusumma on 2 331 800 mk.

2. *Valtiolle varattujen sairaansijojen nettotappion korvaaminen.* Alamomentille merkitään lisäystä 119 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 205 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	139 500
„ 1970	(menoarvio)	mk	3 397 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	3 542 173
„ 1968	„	mk	2 920 000

85. Terveydenhuollon muut menot

02. *Viransijaisten palkkiot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 616 000 mk lääninlääkärien toimistoja, sairaaloita ja kansanterveyslaboratoriota varten.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	616 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 900 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	2 472 003
„ 1968	„	mk	2 347 161

04. *Sosiaaliturvamaksu* (arviomääräraha)
Momentille merkitään lisäystä 46 330 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 46 330
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 123 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 160 870
„ 1968 „ ..... mk 153 312

26. *Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut* (arviomääräraha)
Suomen maksuosuuden suorittamiseksi Maailman Terveysjärjestön tasausrahastoon (Working Capital Fund) ehdotetaan momentille lisäystä 12 946 mk (3 100 US $).

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 12 946
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 126 948
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 158 200
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 160 465
„ 1968 „ ..... mk 923 239

27. *Automaattinen tietojenkäsittely*
Automaattisesta tietojenkäsittelystä aiheutuvia kustannuksia varten ehdotetaan momentille lisäystä 156 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 156 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) .. mk 30 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 100 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 80 000
„ 1968 „ ..... mk 95 000

30. *Vuosilomakorvausten suorittaminen Kajaanin yleisen sairaalan toiminnan lopettamisen johdosta*
Kajaanin yleisen sairaalan lopetettua toimintansa 1. 8. 1969 lukien ehdotetaan sairaalan henkilökunnan valtion hallinnon aikana pitämättä jääneistä vuosilomista aiheutuvien korvausten maksamiseen Kainuun keskussairaalan kuntainliitolle, jonka palvelukseen henkilökunta välittömästi siirtyi, momentille myönnettäväksi 117 004 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 117 004

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut menot

26. *Kansainvälinen yhteistyö*
Momentille ehdotetaan lisäystä 10 000 mk, mikä aiheutuu jatkuvasti laajentuvasta kansainvälisestä yhteistyöstä ja ulkomaisten matkakustannusten noususta.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 10 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 120 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 99 877
„ 1968 „ ..... mk 77 312

Pääluokka 34

HALLINNONALOITTAIN JAKAMATTOMAT MENOT

01. Hallinnonaloittain jakamattomat palkkausmenot

01. *Eräät lisäpalkkiot*
4. *Erityiset lisät.* Valtion viran tai toimen haltijain palkkauksesta annetun lain (1030/42) 2 ja 14 §:n mukaisia palkanlisiä ja lisäpalkkioita varten ehdotetaan alamomentille lisäystä 484 000 mk, josta 384 000 mk johtuu vesihallinnon palvelukseen siirtyneiden eräiden teknillisten virkamiesten päivärahaetuuksien järjestelystä sekä 100 000 mk opetusalalla kuluvana vuonna tehdyn palkkaratkaisun toteuttamiseen liittyvien henkilökohtaisten palkanlisien suorittamisesta. Alamomentin loppusumma on 3 770 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 484 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 3 286 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 3 178 160
„ 1968 „ ..... mk 3 190 000

03. Eläkkeet

06. *Ylimääräiset eläkkeet* (arviomääräraha)

4. *Ylimääräisten lisäeläkkeiden myöntäminen eräille puolustusvoimain entisille viran tai toimen haltijoille.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä kuluvana vuonna vielä myönnettäviä ylimääräisiä eläkkeitä varten 600 000 mk. Alamomentin loppusumma on 850 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	600 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	13 894 800
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	11 351 988
„ 1968	„	mk	11 433 603

06. Erittelemättömät työllisyysmenot

01. *Ylimääräisten virastotyöntekijäin palkkaukset* (arviomääräraha)

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Ylimääräisiin virastotöihin sijoitettujen lukumäärän säilyttämiseksi ennallaan vuoden loppuun ehdotetaan alamomentille lisäystä 2 071 000 mk. Alamomentin loppusumma on 11 571 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	2 071 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	9 500 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	11 008 616
„ 1968	„	mk	10 242 425

04. *Sosiaaliturvamaksu* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 163 600 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	163 600
„ 1970	(menoarvio)	mk	617 500
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	714 094
„ 1968	„	mk	664 812

77. *Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 55 857 000 mk seuraavasti:

a) Työllisyyden turvaamiseksi ja lähinnä Pohjois- ja Itä-Suomen rakenteellisen työttömyyden lieventämiseksi on jouduttu rahoittamaan kuluvan vuoden varsinaisen työohjelman lisäksi kolme lisätyöohjelmaa. Näistä aiheutuvat menot 52 370 000 mk ehdotetaan momentille lisäyksenä.

b) Asuntotilanteen helpottamiseksi työvoimapulasta kärsivillä Etelä-Suomen paikkakunnilla on Lahteen, Sköldvikiin ja Espooseen rakennettu vastaanottoasuntoloita ja Tampereen ja Otaniemen asuntoloita laajennettu. Näiden aiheuttamiin menoihin sekä eräisiin vielä tehtäviin lisätöihin ja hankintoihin sekä vuoden 1971 aikana rakennettavien alueiden suunnittelukustannuksiin ehdotetaan momentille lisäystä 3 487 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	55 857 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	40 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	99 638 108
„ 1968	„	mk	42 076 609

09. Muut hallinnonaloittain jakamattomat menot

70. *Moottoriajoneuvojen hankkiminen eräille valtion virastoille*

Autojen hankkimista varten lähinnä SALT-neuvottelujen päävaltuutettujen ja heidän varamiestensä käyttöön ehdotetaan momentille lisäystä 140 000 mk. Neuvottelujen päätyttyä valtuutettujen ja heidän varamiestensä käyttöön asetetut autot on tarkoitus luovuttaa valtiovarainministeriön määräämällä tavalla valtion viranomaisten käyttöön.

V. 1970	(V lisämenoarvio-esitys)	mk	140 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	1 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	500 000
„ 1968	„	mk	700 000

97. *Tileistä poistot* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 10 989 000 mk seuraavasti:

a) Neuvostoliiton kanssa 22.12.1959 tehdyn tavaraluottosopimuksen mukaisesta tavaraluotosta tehtyjen tulorästien tileistä poistamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 10 881 100 mk. Momentille 12.39.04 tuloutetaan menorästien peruutuksina tavaraluottosopimuksen puitteissa myönnetyistä lainoista käyttämättä jääneet 3 707 000 mk ja vuoden 1966 toisen lisämenoarvion 19 Pl. II: 33 a momentilla Rautaruukki Oy:lle vakuuksitta myönnettäviä lainoja varten osoitetut 5.7 milj. mk eli yhteensä 9 407 000 mk.

b) Vuoden 1969 menoarviossa on luvun 29.27 kohdalla maininta, että Joensuun kaupunki on sitoutunut korvaamaan Joensuun korkeakoulun opetustoiminnasta vuonna 1969 aiheutuvat menot, jotka sisältyvät momentille 29.27.01, 04 ja 21 eli yhteensä 217 700 mk. Vastaavasti oli momentille 12.29.27 arvioitu kertyvän Joensuun kaupungin suorituksena 217 000 mk. Edellä mainituilta momenteilta suoritetut menot olivat kaikkiaan 217 365 mk. Koska Joensuun kaupunki on kuitenkin sitoutunut korvaamaan korkeakoulun toiminnasta vuonna 1969 aiheutuvat menot vain 110 000 markkaan saakka ja tuloksi on erehdyksessä merkitty 217 000 mk, ehdotetaan, että edellä tarkoitettuja menoja vastaavan 217 365 markan ja Joensuun kaupungin suorittaman 110 000 markan erotus 107 365 mk, joka on merkitty tulorästiksi, saataisiin poistaa tileistä tämän momentin määrärahaa veloittaen.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	.....	mk	10 989 000
„ 1970	(menoarvio)	.....	mk	200 000
„ 1969	(tilinpäätös)	.....	mk	1 170 860
„ 1968	„	.....	mk	124 897

Pääluokka 36

VALTION LIIKEYRITYKSET SEKÄ METSÄT JA MAATILAT

01. Valtionrautatiet

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 8 000 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset eläkkeet sekä ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Eläkkeiden vuotuistarkistuksesta sekä vanhojen eläkkeiden järjestelystä ja uusien eläkkeiden myöntämisestä johtuen ehdotetaan alamomentille lisäystä 5 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 86 246 500 mk.

3. *Perhe-eläkkeet ja hautausavut.* Perhe-eläkkeiden vuotuistarkistuksesta sekä uusien perhe-eläkkeiden myöntämisestä aiheutuneiden lisääntyneiden menojen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 3 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 20 000 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	.....	mk	8 000 000
„ 1970	(menoarvio)	....	mk	100 900 000
„ 1969	(tilinpäätös)	....	mk	93 056 694
„ 1968	„	....	mk	83 028 889

22. *Liikenteen hoidon ja markkinoinnin menot* (arviomääräraha)

1. *Sekalaiset menot.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 4 600 000 mk, mikä aiheutuu kustannusten noususta runsaasti lisääntyneessä itäisessä yhdysliikenteessä, lauttavuorojen lisäämisestä ja junalautan pääomakustannusten kohoamisesta läntisessä yhdysliikenteessä sekä tavarajunaliikenteeseen liittyvien kuorma-autokuljetusten lisääntymisestä. Alamomentin loppusumma on 31 440 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	.....	mk	4 600 000
„ 1970	(menoarvio)	.....	mk	28 400 000
„ 1969	(tilinpäätös)	.....	mk	28 734 539
„ 1968	„	.....	mk	12 873 273

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 600 000 mk seuraavasti:

1. *Keskeneräiset työt.* Valtionrautateiden sähköistämispäätöksen johdosta ei Kouvolaan

tulla rakentamaan dieselveturihallia. Veturihallirakennuksen rakentaminen siirtyy ainakin vuoteen 1974. Tämän vuoksi ehdotetaan tältä alamomentilta vähennettäväksi 220 000 mk. Alamomentin loppusumma on 5 770 000 mk.

2. *Uudet talonrakennustyöt.* Alamomentin käyttösuunnitelmaan ehdotetaan erittelemättömiä, kiireellisiä uudisrakennus- ja uusimistöitä varten lisäystä 820 000 mk. Vuoden 1969 menoarviossa alamomentin 36.01.74.2, kohdalla Kouvolan dieselveturihallin rakennustyöhön osoitettu määräraha 600 000 mk jää käyttämättä ja siirtämättä vuoteen 1971. Alamomentin loppusumma on 1 830 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	600 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	7 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	6 500 000
„ 1968	„	mk	6 480 000

02. Valtionrautateiden tuotantolaitokset ja materiaalitoiminta

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

1. *Vakinaiset eläkkeet sekä ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Eläkkeiden vuotuistarkistuksesta sekä vanhojen eläkkeiden järjestelystä ja uusien eläkkeiden myöntämisestä johtuen ehdotetaan alamomentille lisäystä 900 000 mk. Alamomentin loppusumma on 13 558 300 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	900 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	13 000 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	12 011 779
„ 1968	„	mk	10 578 413

04. Posti- ja lennätinlaitos

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 21 500 000 mk seuraavasti:

4. *Erityiset lisät.* Työaikajärjestelyistä, henkilökunnan vajauksesta sekä yötyön aikahyvitysjärjestelmän käyttöön ottamisesta eräiden henkilökuntaryhmien osalta aiheutuvien ylityökorvausten sekä ryhmäristisiteiden jakelupalkkioiden lisääntymisen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 2 000 000 mk. Alamomentin loppusumma on 16 896 623 mk.

5. *Tilapäisten toimihenkilöiden palkkiot.* Uusien tilapäisten toimihenkilöiden ottamisen johdosta puhelinliikennetehtäviin ehdotetaan alamomentille lisäystä tilapäisten toimihenkilöiden palkkioina 3 500 000 mk. Alamomentin loppusumma on 17 966 145 mk.

6. *Työsuhdepalkat.* Työsuhteisen henkilökunnan arvioitua suuremman tarpeen, palkkojen tarkistusten sekä lisääntyneen liikenteen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä toimihenkilöiden palkkoina 3 500 000 mk, siivoojien palkkoina 2 400 000 mk, maalaiskirjeenkantajien palkkoina 2 300 000 mk sekä sanomalehdenjakajien palkkoina 1 200 000 mk eli yhteensä 9 400 000 mk. Alamomentin loppusumma on 54 213 707 mk.

8. *Muut palkat ja palkkiot.* Lähinnä lisääntyneen liikenteen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä viransijaisten palkkioina 2 200 000 mk, satunnaisten apulaisten palkkoina 2 200 000 mk sekä postihaaraosastojen, -asemien ja -pysäkkien hoitajien palkkioina 2 200 000 mk eli yhteensä 6 600 000 mk. Alamomentin loppusumma on 49 236 928 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk	21 500 000
„ 1970	(III lisämenoarvio)	mk	5 651 000
„ 1970	(menoarvio)	mk	321 179 800
„ 1969	(tilinpäätös)	mk	309 752 788
„ 1968	„	mk	285 261 916

04. *Sosiaaliturvamaksu* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä 1 450 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 1 450 000
„ 1970 (III lisämenoarvio) mk 381 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 21 609 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 19 816 796
„ 1968 „ ..... mk 18 115 757

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 3 500 000 mk seuraavasti:

1. *Vakinaiset eläkkeet ja ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Eläkkeiden lukumäärän lisääntymisen ja niiden tarkistuksen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 2 900 000 mk. Alamomentin loppusumma on 20 644 000 mk.

3. *Perhe-eläkkeet ja hautausavut.* Perhe-eläkkeiden lukumäärän lisääntymisen ja niiden tarkistuksen johdosta ehdotetaan alamomentille lisäystä 600 000 mk. Alamomentin loppusumma on 3 533 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 3 500 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 21 779 500
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 21 147 871
„ 1968 „ ..... mk 17 929 322

10. *Rakennusten käyttö* (arviomääräraha)

Huonetilojen tarpeen jatkuvan kasvun sekä rakennusten hoitokustannusten nousun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 2 500 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 2 500 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 24 000 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 24 016 808
„ 1968 „ ..... mk 21 997 241

22. *Korvaukset postin kuljetuksista* (arviomääräraha)

Ulkomaisen postin kuljetuskorvausten lisääntymisen johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 700 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 700 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 17 600 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 17 853 774
„ 1968 „ ..... mk 16 878 427

29. *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

4. *Sekalaiset käyttömenot.* Painatuksista, tarve- ja kulutusaineista ja puhelinlaskujen perinnästä aiheutuvien menojen lisääntymisen johdosta sekä sen johdosta, että kansainvälisten postipaketti- ja kauttakulkumaksujen tilitysten kirjaamismenettelyssä on bruttoperiaatteen noudattamista entisestään tehostettu, ehdotetaan alamomentille lisäystä 5 500 000 mk. Alamomentin loppusumma on 24 827 600 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 5 500 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 19 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 19 065 637
„ 1968 „ ..... mk 15 997 954

88. *Tonttien sekä huoneisto-osakkeiden hankinta* (siirtomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 2 720 000 mk tonttien sekä huoneisto-osakkeiden ostamista varten.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 2 720 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 560 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 500 000
„ 1968 „ ..... mk 500 000

05. Posti- ja lennätinlaitoksen konepajat

21. *Televa* (arviomääräraha)

Palkkojen ja raaka-aineiden hintojen noususta ja tuotannon lisääntymisestä johtuen ehdotetaan momentille lisäystä 2 100 000 mk. Tuloihin on merkitty lisäystä 1 630 000 mk momentille 14.05.01.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 2 100 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 9 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 8 824 795
„ 1968 „ ..... mk 7 923 602

22. *Turun asennuspaja* (arviomääräraha)

Kustannustason nousun ja liiketoiminnan vilkastumisen johdosta sekä eräiden toimitusaikojen lyhentämiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 1 400 000 mk. Tuloihin on merkitty vastaava lisäys momentille 14.05.02.

V. 1970 (V lisämenoarvio-esitys) ..... mk 1 400 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 5 800 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 5 895 820
„ 1968 „ ..... mk 4 772 670

23. *Keskusautokorjaamo* (arviomääräraha)
Kustannus- ja palkkatason nousun johdosta ehdotetaan momentille lisäystä 214 000 mk. Tuloihin on merkitty lisäystä 200 000 mk momentille 14.05.03.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 214 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 630 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 637 868
„ 1968 „ ..... mk 1 499 999

07. Valtion väliaikainen ravitsemiskeskus

29. *Käyttömenot* (arviomääräraha)
Arvioitua suuremmasta liikevaihdosta johtuen momentille ehdotetaan lisäystä 300 000 mk. Vastaava lisäys on tehty momentille 14.07.01.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 300 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 6 500 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 7 334 803
„ 1968 „ ..... mk 8 946 166

16. Valtion tietokonekeskus

70. *Koneiden ja välineiden hankkiminen* (siirtomääräraha)
Pääteasemien ja muistilaitteiden hankintaa varten ehdotetaan momentille lisäystä 500 000 mk. Vastaava määrä jätetään käyttämättä momentilla 36.16.29.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 500 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 105 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 328 000
„ 1968 „ ..... mk 310 000

20. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

1. *Vakinaiset ja ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 197 000 mk eläkkeeseen oikeutettujen lisääntymisestä johtuen. Alamomentin loppusumma on 747 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 197 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 560 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 629 595
„ 1968 „ ..... mk 512 090

21. *Pukutehdas* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 644 000 mk tilauskannan lisääntymisestä johtuen lähinnä valtion virkapukuavustuksista annetun asetuksen (850/69) perusteella tehdyistä virkapukineiden hankintasopimuksista. Vastaavasti on momentille 14.20.01 merkitty lisäystä 576 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 644 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 4 876 400
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 732 524
„ 1968 „ ..... mk 4 686 583

22. *Vammaskosken tehdas* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 1 860 000 mk palkka- ja raaka-ainekustannusten noususta sekä tilauskannan lisääntymisestä johtuen. Vastaavasti on momentille 14.20.02 merkitty lisäystä 1 900 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 1 860 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 5 100 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 5 595 625
„ 1968 „ ..... mk 4 440 192

23. *Patruunatehdas* (arviomääräraha)
Momentille ehdotetaan lisäystä 2 200 000

mk palkka- ja raaka-ainekustannusten noususta sekä lisääntyneestä tilauskannasta johtuen lähinnä kotimaan siviilimarkkinoiden osalta. Vastaavasti on momentille 14.20.03 merkitty lisäystä 2 445 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 2 200 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 8 035 600
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 8 596 008
„ 1968	„	mk 7 152 559

24. *Metsätalous* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 27 000 mk arvioitua suurempien palkkausmenojen johdosta. Vastaavasti on momentille 14.20.04 merkitty lisäystä 200 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 27 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 1 655 000
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 1 432 232
„ 1968	„	mk 1 504 305

70. *Teollisuuslaitosten konehankinnat* (siirtomääräraha)

Valtion pukutehtaan liimaliinaprässi on tekniilliseltä suorituskyvyltään riittämätön nykyisiin tarpeisiin, minkä lisäksi se on usein epäkunnossa. Toistuvista korjauksista aiheutuu vakavia häiriöitä neulomoiden toiminnassa sekä huomattavia lisäyksiä kustannuksissa. Koska uuden käyttövarman erikoisprässin hankkimista on tehtaan toimituskyvyn säilyttämiseksi pidettävä kiireellisenä, ehdotetaan momentille lisäystä 45 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 45 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 1 700 000
„ 1968	(tilinpäätös)	mk 242 793

30. Valtion hankintakeskus

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille merkitään lisäystä vakinaisiin eläkkeisiin 13 180 mk. Lisäys johtuu eläkeläisten lukumäärän kasvusta ja eläkkeiden tarkistuksista.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 13 180
„ 1970	(menoarvio)	mk 41 300
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 45 566
„ 1968	„	mk 25 257

32. Valtion polttoainekeskus

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

1. *Vakinaiset eläkkeet sekä ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 240 000 mk eläkkeen saajien lukumäärän lisääntymisen johdosta. Alamomentin loppusumma on 1 220 000 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 240 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 1 004 600
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 968 210
„ 1968	„	mk 781 533

40. Margariinitehdas

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan henkilövaihdoksista ja palkkojen noususta johtuen lisäystä 14 000 mk. Alamomentin loppusumma on 84 700 mk.

V. 1970	(V lisämenoarvioesitys)	mk 14 000
„ 1970	(menoarvio)	mk 70 700
„ 1969	(tilinpäätös)	mk 77 328
„ 1968	„	mk 69 338

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan myönnettyjen uusien eläkkeiden ja kuluvana vuonna tapahtuneiden eläkkeiden tarkistusten vuoksi lisäystä 17 500 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 17 500
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 109 600
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 97 481
„ 1968 „ ..... mk 79 975

43. Maanmittaushallituksen karttapaino

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

6. *Työsuhdepalkat.* Alamomentille ehdotetaan lisäystä 145 000 mk. Alamomentin loppusumma on 1 465 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 145 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 1 320 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 1 397 128
„ 1968 „ ..... mk 1 294 810

45. Metsähallituksen metsät

05. *Eläkkeet* (arviomääräraha)

1. *Vakinaiset eläkkeet ja ennen myönnetyt ylimääräiset eläkkeet.* Alamomentille ehdotetaan eläkeläisten lukumäärän lisääntymisen ja eläkkeiden tarkistuksen vuoksi lisäystä 900 000 mk. Alamomentin loppusumma on 5 880 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) ..... mk 900 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 5 135 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 5 313 411
„ 1968 „ ..... mk 4 831 464

29. *Muut käyttömenot* (arviomääräraha)

2. *Sekalaiset menot.* Ehdotetaan, että alamomentin määrärahasta saadaan käyttää enintään 1 500 mk valtion virkapukuavustuksista annetun asetuksen (850/69) mukaisiin avustuksiin metsähallituksen autonkuljettajille. Momentin loppusumma ei tämän johdosta muutu.

V. 1970 (menoarvio) ..... mk 4 850 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 4 455 225
„ 1968 „ ..... mk 3 823 938

46. Metsäntutkimuslaitoksen metsät

21. *Metsien hoito* (siirtomääräraha)

Suonenjoen metsänviljelyn koeaseman taimitarha saavutti vuonna 1970 korkeamman valmiusasteen kuin vuoden 1970 tulo- ja menoarviota laadittaessa voitiin odottaa. Sen toiminta on ollut tämän vuoksi kuluvana vuonna myytävien taimien kysynnän kasvun johdosta arvioitua laajempaa. Kasvaneen toiminnan rahoittamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 115 000 mk. Vastaava lisäys on merkitty myös kokeilualueiden käyttötuloihin momentille 14.46.01.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 115 000
„ 1970 (menoarvio) ..... mk 480 000
„ 1969 (tilinpäätös) ..... mk 435 000
„ 1968 „ ..... mk 200 000

48. Maataloushallituksen maatilat

71. *Kehäsahan hankinta Jokioisten kartanoiden sahalle*

Sahan toiminnan jatkamiselle välttämättömän kehäsahan hankkimista varten ehdotetaan momentille myönnettäväksi 100 000 mk.

V. 1970 (V lisämenoarvioesitys) mk 100 000

88. *Maa-alueiden hankkiminen koulutiloille* (siirtomääräraha)

Opetustarkoitusta varten ehdotetaan hankittavaksi Orimattilan kunnan Viljamaan kylässä oleva Karjaportti niminen tila RN:o 9^{200} 30 000 markan hinnasta, Tyrvännön kunnan Lahdentaan kylässä olevasta Yhteislaidun nimisestä tilasta RN:o 2^{75} jäännökset 34 000 markan hinnasta sekä Haapajärven kunnan Haapajärven kylässä olevat Kytösuo RN:o 115^{27} ja Kuonanlaidun RN:o 64^{21} nimiset tilat 7 000 markan hinnasta. Näiden asutustarkoituksiin hankittujen ja yhteislaitumena käytettyjen tilojen hintojen asutushallitukselle maatilatalouden kehittämisrahastoon maksamista varten ehdotetaan momentille lisäystä 71 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	71 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	50 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	160 000
„	1968	„ ..... mk	100 000

50. Sosiaalihallituksen maatilat

70. *Työkoneiden ja kaluston hankkiminen*

Kotiniemen koulukodin karjatalousrakennuksen tulipalossa tuhoutuneiden tilalle hankittavien kahden traktorin ja niiden perävaunujen ostamiseksi ehdotetaan momentille lisäystä 36 000 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	36 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	50 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	100 000
„	1968	„ ..... mk	39 891

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha)

Vuoden 1969 menoarviossa on Perttulan keskuslaitoksen perunavaraston rakentamiseen myönnetty 25 000 mk. Kun rakennuskustannukset ovat nousseet, ehdotetaan keskeneräisten sähkö- ja viemäritöiden loppuunsaattamista varten momentille lisäystä 7 110 mk.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	7 110
„	1970	(menoarvio) ..... mk	90 000
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	265 463
„	1968	„ ..... mk	160 600

60. Lääkintölaitoksen maatilat

21. *Maatilatalouden menot* (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan lisäystä 5 000 mk harjoittelutilana toimivan Niuvanniemen sairaalan maatilan koneiden huoltoon ja korjauksiin.

V.	1970	(V lisämenoarvioesitys) mk	5 000
„	1970	(menoarvio) ..... mk	125 500
„	1969	(tilinpäätös) ..... mk	128 938
„	1968	„ ..... mk	110 325

Edellä esitetyn nojalla ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset, mikäli niistä ei jo ole Eduskunnan päätöstä, vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon

TULOT

Osasto 11

11.	**VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT**	**631 000 000**
01.	**Tulon ja omaisuuden perusteella kannettavat verot**	**226 000 000**
01.	Tulo- ja omaisuusvero, lisäystä	220 000 000
02.	Merimiesvero, lisäystä	4 000 000
03.	Perintö- ja lahjavero, lisäystä	2 000 000
04.	**Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut**	**192 000 000**
01.	Liikevaihtovero, lisäystä	185 000 000
02.	Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero, lisäystä	4 000 000
03.	Apteekkimaksut, lisäystä	3 000 000
06.	**Tullit ja tuontimaksut**	**65 000 000**
01.	Tuontitulli, lisäystä	65 000 000
08.	**Valmisteverot**	**40 000 000**
03.	Keskioluen ja vahvan oluen valmistevero, lisäystä	10 000 000
04.	Alkoholijuomavero, lisäystä	30 000 000
10.	**Muut verot**	**75 000 000**
01.	Leimavero, lisäystä	20 000 000
03.	Auto- ja moottoripyörävero, lisäystä	51 000 000
04.	Moottoriajoneuvovero, lisäystä	4 000 000
19.	**Muut veronluonteiset tulot**	**33 000 000**
01.	Oy Alko Ab:n ylijäämä, lisäystä	20 000 000
04.	Maidon ja vehnän markkinoimismaksut (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	13 000 000

Osasto 12

12. SEKALAISET TULOT	**29 222 602**
26. Sisäasiainministeriön hallinnonala	**1 130 000**
63. Poliisivarusvarikon tulot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 650 000 mk)	850 000
99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 60 000 mk)	280 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	**1 400 000**
20. Tulot puolustuslaitoksen irtaimiston myynnistä, lisäystä	1 400 000
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	**368 718**
28. Kuntien osuudet verotoimistojen menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	205 000
29. Kansaneläkelaitoksen osuus verotoimistojen menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	60 000
30. Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotoimistojen menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	30 000
54. Pankkitarkastusviraston tulot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 63 718 mk)	73 718
29. Opetusministeriön hallinnonala	**5 000 000**
91. Valtion osuus veikkausvoittovaroista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	2 000 000
99. Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot, lisäystä	3 000 000
30. Maatalousministeriön hallinnonala	**858 284**
10. Valtion maatalouskemian laitoksen tulot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	16 000
15. Maitotaloustuotteiden tarkastuslaitoksen tulot, lisäystä	10 000
84. Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen tulot, lisäystä	630 000
99. Maatalousministeriön hallinnonalan muut tulot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	202 284
31. Liikenneministeriön ja työvoimaministeriön hallinnonalat	**2 624 000**
18. Siirrettävien majoitustukikohtien tulot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	424 000
40. Autorekisterikeskuksen tulot, lisäystä	300 000
47. Lentoliikenteen ja lentoasemien kiinteistöjen tulot, lisäystä	1 900 000

32.	**Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala**	2 742 700
12.	Merenkulkuhallituksen karttapainon tulot, lisäystä	200 000
13.	Majakkamaksut, lisäystä	1 300 000
15.	Luotsausmaksut, lisäystä	500 000
19.	Merenkulkulaitoksen muut tulot, lisäystä	200 000
64.	Otaniemen valtionalueen tulot, lisäystä	252 700
88.	Matkailuyritysten osuus ulkomaisen markkinoinnin menoista (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	290 000
33.	**Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala**	12 000
85.	Lääkintölaitoksen muut tulot, lisäystä	12 000
39.	**Muut sekalaiset tulot**	15 086 900
04.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset, lisäystä	11 000 000
09.	Muut sekalaiset tulot, lisäystä	4 086 900

Osasto 13

13.	**KORKO- JA OSINKOTULOT SEKÄ OSUUS VALTION RAHALAITOSTEN VOITOSTA**	6 666 000
04.	**Osuus valtion rahalaitosten voitosta**	6 666 000
01.	Osuus Suomen Pankin voitosta, lisäystä	6 666 000

Osasto 14

14.	**VALTION LIIKEYRITYKSET SEKÄ METSÄT JA MAATILAT**	22 627 000

01. **Valtionrautatiet**

01.	Henkilöliikenteen tulot	99 000 000
02.	Tavaraliikenteen tulot	358 000 000
03.	Postinkuljetustulot	6 800 000
04.	Vuokra-, myynti- ja sekalaiset tulot	29 600 000
05.	Korvaus alennuskuljetuksista	10 000 000
	Käyttötulot yhteensä	503 400 000
	Käyttömenot (36.01.01—29)	631 816 300
	Vajaus	128 416 300

02.	**Valtionrautateiden tuotantolaitokset ja materiaalitoiminta**		
01.	Pääkonepajojen tulot	140 309 500	
02.	Muiden tuotantolaitosten ja materiaalitoiminnan tulot	14 056 000	
	Käyttötulot yhteensä	154 365 500	
	Käyttömenot (36.02.01—29)	154 365 500	
	Ylijäämä		—
04.	**Posti- ja lennätinlaitos**		
01.	Postitoimen liikennetulot	232 650 000	
02.	Valtiolta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	64 000 000	
03.	Muilta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	16 300 000	
04.	Teletoimen liikennetulot	320 500 000	
05.	Valtiolta teletoimen palveluksista saatavat korvaukset	1 600 000	
06.	Autoliikenteen tulot	17 500 000	
07.	Sekalaiset tulot	8 300 000	
	Käyttötulot yhteensä	660 850 000	
	Käyttömenot (36.04.01—29) (Eduskunnan päätöksen 25. 6. 1970 mukaan 562 624 700 mk)	597 774 700	
	Ylijäämä		63 075 300
05.	**Posti- ja lennätinlaitoksen konepajat**		
01.	Televan tulot	12 500 000	
02.	Turun asennuspajan tulot	7 360 000	
03.	Keskusautokorjaamon tulot	1 900 000	
	Käyttötulot yhteensä	21 760 000	
	Käyttömenot (36.05.21—28)	21 010 000	
	Ylijäämä		750 000
07.	**Valtion väliaikainen ravitsemiskeskus**		
01.	Ravitsemiskeskuksen käyttötulot	6 800 000	
	Käyttömenot (36.07.29)	6 800 000	
	Ylijäämä		—
20.	**Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta**		
01.	Pukutehtaan tulot	5 891 000	
02.	Vammaskosken tehtaan tulot	7 600 000	
03.	Patruunatehtaan tulot	11 500 000	
04.	Metsätaloustoiminnan tulot	2 550 000	
	Käyttötulot yhteensä	27 541 000	
	Käyttömenot (36.20.05—28)	25 870 000	
	Ylijäämä		1 671 000
30.	**Valtion hankintakeskus**		
01.	Hankintakeskuksen käyttötulot	3 031 980	
	Käyttömenot (36.30.01—29)	2 700 280	
	Ylijäämä		331 700

32. **Valtion polttoainekeskus**

01. Polttoainekeskuksen käyttötulot	66 070 400	
Käyttömenot (36.32.01—29)	65 993 000	
Ylijäämä		77 400

40. **Margariinitehdas**

01. Margariinitehtaan käyttötulot	5 601 500	
Käyttömenot (36.40.01—29)	5 482 000	
Ylijäämä		119 500

43. **Maanmittaushallituksen karttapaino**

01. Karttapainon käyttötulot	3 145 000	
Käyttömenot (36.43.01—29)	2 676 500	
Ylijäämä		468 500

45. **Metsähallituksen metsät**

01. Puun pystymyyntitulot	2 990 000	
02. Puutavaran hankintatulot	165 710 000	
03. Sekalaiset tulot	3 940 000	
04. Työkoneiden käyttötulot	4 200 000	
Käyttötulot yhteensä	176 840 000	
Käyttömenot (36.45.01—29)	163 022 500	
Ylijäämä		13 817 500

46. **Metsäntutkimuslaitoksen metsät**

01. Kokeilualueiden käyttötulot	2 427 300	
Käyttömenot (36.46.01—29)	2 427 300	
Ylijäämä		—

60. **Lääkintölaitoksen maatilat**

01. Maatilojen käyttötulot	268 300	
Käyttömenot (36.60.01—29)	268 300	
Ylijäämä		—

Osasto 15

15. LAINAT	**54 100 000**
01. Takaisin maksetut lainat	**54 100 000**
01. Asuntolainojen lyhennykset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	40 000 000
04. Muiden lainojen lyhennykset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	10 000 000
05. Maankäyttölain ja maanhankintalain mukaan muodostettujen tilojen lunastushintojen lyhennykset, lisäystä	4 100 000

Lisäys tuloihin:
743 615 602

MENOT

Pääluokka 21

21. TASAVALLAN PRESIDENTTI		**6 300**
02. Tasavallan Presidentin kanslia	(010)	6 300
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		6 300

Pääluokka 22

22. EDUSKUNTA		**226 715**
09. Valtiontilintarkastajat	(010)	2 500
19. Painatus, lisäystä		2 500
19. Eduskunnan kirjasto	(260)	24 215
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		24 215
25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta	(010)	200 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä		200 000

Pääluokka 23

23. VALTIONEUVOSTO		**615 960**
01. Valtioneuvosto	(010)	380 000
21. Käyttövarat, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 80 000 mk)		380 000
02. Valtioneuvoston kanslia	(010)	15 000
19. Painatus, lisäystä		15 000

03. **Oikeuskanslerinvirasto**	(010)	28 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		28 000
10. **Valtakunnansuunnittelutoimisto**	(510)	35 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 200
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		31 500
99. **Valtioneuvoston muut menot**	(010)	157 260
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha), lisäystä		20 000
09. Kehitysalueiden neuvottelukunta, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 14 500 mk)		92 260
25. Presidentti J. K. Paasikiven syntymän 100-vuotismuisto, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		45 000

Pääluokka 24

24. **ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**		9 164 294
01. **Ulkoasiainministeriö**	(030)	1 156 194
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		57 194
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		194 000
21. Sähke-, posti- ja puhelinmenot (arviomääräraha), lisäystä		115 000
28. Ulkoasiainhallinnon koulutustoiminta (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		110 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		610 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		70 000
10. **Edustustot**	(030)	3 298 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 110 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		833 000
13. Kiinteistöjen kunnossapito (arviomääräraha), lisäystä		300 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä		900 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		155 000
20. **Kansainvälinen kehitysaputoiminta**	(030)	2 835 000
69. Suomen maksuosuus Islantia varten perustettuun pohjoismaiseen teollistamisrahastoon		2 835 000

99.	**Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot** ..... (030)	**1 875 100**
21.	Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha), lisäystä	300 000
25.	SALT-kokouksen järjestelyt (siirtomääräraha)	600 000
26.	Eräät jäsenmaksut ja maksuosuudet, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 329 900 mk)	475 100
27.	Kansainväliseen yhteistyöhön Suomessa liittyvät menot, lisäystä ..	100 000
88.	Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä	400 000

Pääluokka 25

25.	**OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**6 744 731**
01.	**Oikeusministeriö** ..... (050)	**101 339**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	35 339
19.	Painatus, lisäystä	50 000
70.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	16 000
10.	**Korkein oikeus** ..... (060)	**9 300**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	1 300
19.	Painatus, lisäystä	3 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	5 000
11.	**Korkein hallinto-oikeus** ..... (060)	**3 000**
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	3 000
20.	**Hovioikeudet** ..... (060)	**3 000**
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	3 000
30.	**Kihlakunnanoikeudet** ..... (060)	**95 000**
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	75 000
70.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	20 000
39.	**Eräät oikeudenhoitomenot** ..... (060)	**2 300 000**
21.	Maksuton oikeudenkäynti (arviomääräraha), lisäystä	2 300 000
50.	**Vankeinhoitolaitos** ..... (100)	**4 189 192**
20.	Matkat ja kuljetukset (arviomääräraha), lisäystä	200 000
23.	Työtoiminta (arviomääräraha), lisäystä	700 000

25.	Terveydenhuolto (arviomääräraha), lisäystä	300 000
28.	Vankilavirkailijain koulutus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	3 000
50.	Valtionapu kriminaalihuoltotyöhön, lisäystä	1 992
74.	Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	675 000
77.	Työ- ja vankisiirtoloille sekä työleireille järjestettävät työt (siirtomääräraha), lisäystä	2 300 000
88.	Maa-alueiden hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	9 200
60.	**Kriminologinen tutkimuslaitos** (100)	**8 900**
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	8 900
99.	**Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot** (040)	**35 000**
08.	Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha), lisäystä	35 000

Pääluokka 26

26.	**SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**38 782 381**
01.	**Sisäasiainministeriö** (050)	**57 886**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	43 886
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	4 000
70.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä	10 000
05.	**Lääninhallitukset** (040)	**192 000**
19.	Painatus, lisäystä	7 000
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	35 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	150 000
06.	**Väestörekisterikeskus** (040)	**779 000**
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	25 000
27.	Väestön keskusrekisteri (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 000 mk)	750 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	4 000
07.	**Paikalliset väestörekisterit** (040)	**6 000**
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä	6 000

10.	**Asuntohallitus** ..... (530)	134 493
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	21 493
	27. Automaattinen tietojenkäsittely, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	113 000
12.	**Asuntotuotannon edistäminen** ..... (530)	22 000 000
	83. Asuntolainat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	22 000 000

Poliisi

50.	**Kaupunkien poliisilaitokset** ..... (070)	627 000
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	421 000
	21. Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, lisäystä	100 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	106 000
51.	**Nimismiespiirit** ..... (070)	581 000
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	281 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	200 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	100 000
54.	**Keskusrikospoliisi** ..... (070)	74 502
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	33 502
	21. Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	30 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	11 000
58.	**Liikkuva poliisi** ..... (070)	40 000
	21. Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	40 000
60.	**Poliisiopisto** ..... (070)	12 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	12 000
63.	**Poliisivarusvarikko** ..... (070)	850 000
	22. Varusteet ja tarvikkeet (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 650 000 mk)	850 000

69. **Muut poliisimenot**	(070)	424 500
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		8 000
23. Oikeuslääkeopilliset tutkimukset (arviomääräraha), lisäystä		400 000
26. Pohjoismaiden ulkomaalaisviranomaisten välinen yhteistyö, lisäystä		3 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 3 500 mk)		13 500
70. **Kaavoitus- ja rakennustoimi**	(510)	2 325 000
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		20 000
23. Rakennuskaavoitusmenot (arviomääräraha), lisäystä		400 000
30. Valtionapu rakennustarkastajien palkkaukseen (arviomääräraha), lisäystä		150 000
32. Rakennuslain mukaiset harkinnanvaraiset valtionavut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 450 000
33. Valtion osuus seutukaavan laatimiseen (arviomääräraha), lisäystä		305 000
75. **Palotoimi**	(090)	2 364 000
22. Sammutusapu (arviomääräraha), lisäystä		1 664 000
30. Avustukset kunnille		700 000
82. **Valtion väestönsuojelukoulu**	(170)	100 000
24. Siviilipalvelusmiesten ylläpitomenot (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		100 000
90. **Rajavartiolaitos**	(080)	160 000
21. Kuljetus- ja kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		160 000
97. **Yleiset rahoitusavustukset kunnille**	(990)	8 000 000
30. Vaikeuksiin joutuneiden kuntien valtionapu, lisäystä		8 000 000
99. **Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot**	(040)	55 000
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		50 000
22. Ulkomaalaisten sotilashautojen hoito, lisäystä		5 000

Pääluokka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		**21 491 800**
01. Puolustusministeriö	(150)	**10 000**
09. Pysyvät toimikunnat, lisäystä		10 000
Puolustuslaitos		
14. Asevelvollisten ylläpitomenot	(160)	**2 948 800**
02. Varusmiesten ja kadettien päivärahat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 258 400 mk)		551 800
17. Sairaanhoitokaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		100 000
20. Kuljetukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 64 100 mk)		135 400
21. Muonitus (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 552 400 mk)		1 179 400
22. Vaatetus ja puhtaanapito (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 278 800 mk)		895 300
23. Terveydenhuolto (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 40 700 mk)		86 900
16. Koulutuksen erityismenot	(160)	**674 000**
20. Koulutuspäivärahat ja -matkat (arviomääräraha), lisäystä		674 000
20. Varustuksen uusinta- ja perushankintamenot	(160)	**8 400 000**
17. Uusinta käytöstä poistetun tilalle (arviomääräraha), lisäystä		1 400 000
18. Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		7 000 000
25. Varustuksen käyttö- ja kunnossapitomenot	(160)	**450 000**
24. Varustuksen käyttö ja kunnossapito, lisäystä		450 000
27. Kiinteistömenot	(160)	**100 000**
10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha), lisäystä		100 000
29. Puolustuslaitoksen muut menot	(160)	**249 000**
19. Painatus, lisäystä		80 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 19 000 mk)		169 000

30. Suomalainen valvontajoukko	(030)	**8 620 000**
21. Valmiusjoukon menot (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		500 000
22. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätöksillä myönnetty 10. 3. 1970 1 735 000 mk, 25. 6. 1970 1 575 000 mk ja 13. 10. 1970 1 520 000 mk)		8 120 000
99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot	(160)	**40 000**
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		40 000

Pääluokka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA		**116 477 201**
01. Valtiovarainministeriö	(020)	**130 030**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		19 630
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 400
19. Painatus, lisäystä		95 000
05. Valtiokonttori	(020)	**181 642**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		73 142
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		42 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 21 500 mk)		66 500

Verotustoimi

18. Verohallitus	(020)	**160 480**
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		145 480
70. Kaluston ja konttorikoneiden sekä puhelimien hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 000
21. Eräät hinnaneropalautukset	(720)	**11 000 000**
40. Eräiden valmisteverolakien mukaiset hinnaneropalautukset (arviomääräraha), lisäystä		11 000 000

24. **Liikevaihtoverotoimistot**	(020)	53 700
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		53 700
26. **Lääninverotoimistot**	(020)	14 877
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		14 877
28. **Verotoimistot**	(020)	730 000
09. Kokouspalkkiot ja muut lautakuntien menot (arviomääräraha), lisäystä		550 000
23. Henkikirjaotteiden ja muiden asiakirjojen lunastus (arviomääräraha), lisäystä		180 000
36. **Muut verotusmenot**	(020)	645 000
08. Valtionasiamiesten, verotusasiamiesten sekä tarkastusasiamiesten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		145 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		500 000
38. **Suhdannevaraukset**	(890)	100 000 000
60. Siirto valtion suhdannerahastoon (Eduskunnan päätökset 19. 3. 1970 ja 25. 6. 1970)		100 000 000

Tullilaitos

40. **Tullihallitus**	(020)	25 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		25 000
45. **Tullitoimipaikat**	(020)	30 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		30 000
49. **Tullilaitoksen muut menot**	(020)	16 000
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		16 000
50. **Rahapaja**	(020)	741 304
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		61 404
22. Raaka-aineet (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		300 000

29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 129 900 mk)	224 900
70.	Koneiden hankkiminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	155 000
52.	**Tilastollinen päätoimisto** ..... (040)	**281 300**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	84 900
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	72 200
19.	Painatus, lisäystä	69 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	24 000
70.	Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	31 200
54.	**Pankkitarkastusvirasto** ..... (820)	**73 718**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	20 718
27.	Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha)	10 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	43 000
60.	**Rakennushallitus** ..... (040)	**210 900**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	10 000
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	50 000
71.	Rakennushallituksen puhelinvaihteen laajennus (siirtomääräraha)	150 900
62.	**Lääninrakennustoimistot** ..... (040)	**60 250**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	40 250
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	20 000
64.	**Eräiden valtion kiinteistöjen menot** ..... (040)	**2 070 000**
74.	Valtion talonrakennusten suunnittelu (siirtomääräraha), lisäystä	170 000
89.	Orimattilan virastotalon hankkiminen (siirtomääräraha)	1 900 000
99.	**Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot** ..... (020)	**53 000**
50.	Sotainvalidien keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaaminen	53 000

Pääluokka 29

29. OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		**110 545 121**
01. Opetusministeriö	(210)	**40 000**
19. Painatus, lisäystä		20 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		20 000

Ortodoksinen kirkko

12. Muut ortodoksisen kirkon menot	(280)	**62 000**
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		62 000

Helsingin yliopisto

16. Helsingin yliopisto	(240)	**4 822 000**
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 295 000 mk)		545 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		420 000
13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		837 000
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		70 000
70. Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		100 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä		100 000
88. Kiinteistön hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 750 000
21. Kuvalaitos	(240)	**10 247**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		10 247
25. Jyväskylän yliopisto	(240)	**231 600**
13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha)		104 000
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		18 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		60 000
70. Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		49 600
26. Oulun yliopisto	(240)	**381 400**
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		110 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		206 400
13. Rakennusten korjaus, lisäystä		45 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		20 000

27. **Joensuun korkeakoulu**	(240)	74 178
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 31 328 mk)		74 178
29. **Turun yliopisto**	(240)	422 467
51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		273 509
53. Valtionapu rakennustoimintaan (siirtomääräraha), lisäystä		10 000
88. Kiinteistön hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		138 958
30. **Åbo Akademi**	(240)	970 000
52. Valtionapu perushankintamenoihin, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		140 000
53. Ylimääräinen valtionapu syklotronin hankkimiseen (siirtomääräraha)		830 000
36. **Sibelius-Akatemia**	(240)	128 300
51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		128 300
37. **Muut korkeakoulumenot**	(240)	100 000
23. Korkeakoulujen sisäisen hallinnon kokeilutoiminta (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		100 000
38. **Kieli-instituutit**	(230)	88 000
50. Kieli-instituuttien valtionapu (arviomääräraha), lisäystä		88 000
39. **Opintotuki**	(230)	1 432 100
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		7 100
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		125 000
52. Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 300 000
41. **Kouluhallitus**	(220)	541 306
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		52 406
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		450 000
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä		33 900
70. Konttorikoneiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000

Oppikoulut

42.	**Valtion oppikoulut**	(220)	1 565 329
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		1 324 329
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		200 000
88.	Nykarleby samskola-nimisen oppilaitoksen ottaminen valtion haltuun (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		41 000
44.	**Yksityisoppikoulut**	(220)	12 755 000
50.	Valtionapu yksityisoppikouluille (arviomääräraha), lisäystä		12 500 000
51.	Vieraskielisten oppikoulujen valtionapu, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 130 000 mk)		255 000

Kansakoulut

48.	**Koulutoimen piirihallinto**	(220)	71 470
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		41 470
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		30 000
50.	**Kansakoululaitoksen valtionapu**	(220)	49 575 000
30.	Kaupunkien kansakoulujen valtionapu (arviomääräraha), lisäystä		9 000 000
32.	Valtionapu maalais- ja kauppalakansakoulujen viranhaltijain palkkauksiin (arviomääräraha), lisäystä		17 000 000
33.	Maalais- ja kauppalakansakoulujen muu valtionapu (arviomääräraha), lisäystä		13 700 000
35.	Ylimääräinen valtionapu kansakoululaitoksen ylläpitomenoihin (arviomääräraha), lisäystä		7 000 000
37.	Valtionapu yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha), lisäystä		1 685 000
50.	Valtionapu yksityisten kansakoulujen ylläpitämiseen (arviomääräraha), lisäystä		390 000
82.	Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha), lisäystä		800 000
51.	**Kansakoululaitoksen muut menot**	(220)	125 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 85 000 mk)		125 000
53.	**Kansakoulunopettajaseminaarit**	(230)	13 950
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		13 950
56.	**Svenska social- och kommunalhögskolan**	(230)	26 408
50.	Valtionapu palkkausmenoihin (arviomääräraha), lisäystä		26 408

60.	**Kuurojen- ja sokeainkoulut** ..... (220)	1 109 495
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	99 495
	28. Opettajain valmistus ja jatkokoulutus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	10 000
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	1 000 000
62.	**Valtion kirjastotoimi** ..... (260)	301 000
	31. Kirjastojen rakennusavustukset (arviomääräraha), lisäystä	110 700
	80. Rakennuslainat kirjastoille (arviomääräraha), lisäystä	190 300
63.	**Yhteiskunnallinen sivistystyö** ..... (260)	10 000 000
	51. Kansalais- ja työväenopistojen valtionapu (arviomääräraha), lisäystä	10 000 000
65.	**Ammattikasvatushallitus** ..... (230)	100 000
	19. Painatus, lisäystä	25 000
	20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä	35 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	25 000
	70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 5 000 mk)	15 000
68.	**Valtion keskusammattikoulut** ..... (230)	250 812
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	80 812
	23. Oppilaskodit, lisäystä	10 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	40 000
	70. Työkoneiden, kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	120 000
69.	**Valtion kuuromykkäin ammattikoulu** ..... (230)	20 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	10 000
	21. Ravintomenot (arviomääräraha), lisäystä	10 000
70.	**Valtion ammattikoulukoti** ..... (230)	10 000
	21. Ravintomenot (arviomääräraha), lisäystä	10 000
71.	**Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset** ..... (230)	9 237 000
	30. Valtionapu kunnallisille, yleisille ja valmistaville ammattikouluille (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 2 765 000 mk)	4 512 000

36.	Valtionapu yleisen ammattikoulun perustamiseen ja laajentamiseen kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	3 300 000
50.	Valtionapu yksityisille ammattikouluille (arviomääräraha), lisäystä	1 396 000
51.	Valtionapu yksityisille ammattioppilaskouluille (arviomääräraha), lisäystä	29 000
74.	**Valtion merimiesammattikoulut** (230)	**618 000**
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	3 000
70.	Kaluston, koneistojen ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	615 000
75.	**Merenkulkuoppilaitokset** (230)	**250 000**
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	250 000
76.	**Valtion teknilliset oppilaitokset** (230)	**50 000**
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	50 000
77.	**Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset** (230)	**210 000**
30.	Valtionapu kunnallisille teknillisille oppilaitoksille (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	210 000
78.	**Kauppaoppilaitokset** (230)	**4 950 000**
30.	Valtionapu kunnallisille kauppaoppilaitoksille (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 800 000 mk)	3 000 000
50.	Valtionapu yksityisille kauppaoppilaitoksille (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 350 000 mk)	1 950 000
81.	**Yksityiset kotitalousoppilaitokset** (230)	**473 000**
52.	Muut ylläpitomenot (arviomääräraha), lisäystä	473 000
82.	**Yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset** (230)	**76 359**
50.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 11 559 mk)	76 359

84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus	(230)	**375 000**
08. Keskustoimikunnat, lisäystä		75 000
27. Kurssitoiminta (arviomääräraha), lisäystä		300 000
85. Ammattikurssit	(230)	**5 550 000**
30. Ammatillisten kurssikeskusten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		50 000
70. Työllisyyskurssien kone- ja kalustohankinnat (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 500 000
74. Ammattikurssikeskusten rakentaminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 000 000
88. Valtion tieteelliset toimikunnat (Suomen Akatemia) ja tiedeneuvosto	(250)	**27 700**
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		6 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		21 700
89. Tieteen tukeminen	(250)	**400 000**
50. Valtion tieteellisten toimikuntien tutkimusmäärärahat ja stipendit (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		200 000
54. Veikkausvoittovarat tieteen tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		200 000
90. Taiteen tukeminen	(250)	**840 000**
09. Valtion taidetoimikunnat, lisäystä		80 000
53. Veikkausvoittovarat taiteen tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		700 000
58. Valtionapu Suomen Kansallisteatterille peruskorjauksiin (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		60 000
91. Urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen	(270)	**1 100 000**
50. Veikkausvoittovarat urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 000 000
51. Veikkausvoittovarat nuorisonkasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		100 000
95. Muinaistieteellinen toimikunta	(260)	**295 000**
13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha), lisäystä		280 000
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		15 000

98. Kansainvälinen yhteistyö	(030)	311 000
23. Kansainvälisestä kulttuuritoiminnasta aiheutuvat menot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 76 000 mk)		141 000
24. Suomen osuus pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuvista menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		10 000
88. Ulkomaalaisten valtionstipendiaattien asuntojen hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		160 000
99. Opetusministeriön hallinnonalan muut menot	(210)	**555 000**
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha), lisäystä		500 000
50. Eräät valtionavut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		55 000

Pääluokka 30

30. MAATALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		188 320 702
01. Maatalousministeriö	(710)	**159 252**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		141 252
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		3 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6.1970)		10 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000
03. Maataloushallitus	(720)	**5 000**
70. Konttorikoneiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000
05. Valtion maatalousoppilaitokset	(230)	**306 400**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		274 400
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		32 000
09. Ammattikurssitoiminta	(230)	**330 000**
27. Maatalouskoulujen ammattikurssitoiminta (arviomääräraha), lisäystä		330 000
10. Valtion maatalouskemian laitos	(760)	**42 634**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		42 634

12. Valtion siementarkastuslaitos	(760)	4 800
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000
19. Painatus, lisäystä		1 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		1 800
14. Maatalouskoneiden tutkimuslaitos	(760)	10 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		6 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä		4 000
15. Maitotaloustuotteiden tarkastuslaitos	(760)	10 000
27. Asiakkaitten puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot (arviomääräraha), lisäystä		10 000
19. Vesihallitus	(540)	266 089
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 84 129 mk)		86 089
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		45 000
19. Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 000 mk)		70 000
70. Koneiden, kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 10 000 mk)		60 000
20. Vesipiirit	(540)	727 346
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		87 346
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		40 000
77. Vesistötyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		600 000
22. Maankuivatustoiminnan tukeminen	(720)	200 000
83. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha), lisäystä		200 000
29. Valtion viljavarasto	(720)	7 000 000
60. Siirto viljavarastorahastoon (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 2 700 000 mk)		6 200 000
61. Valtion viljavaraston lainanotosta aiheutuvien korkokustannusten korvaaminen		800 000

30.	**Maatalouden neuvontatyön avustaminen** ..... (720)	976 041
	40. Maanviljelyn ja maatalouden rakennustoiminnan edistäminen, lisäystä	516 767
	41. Kotieläintalouden edistäminen, lisäystä	376 310
	43. Maatalouskerhotoiminta, lisäystä	66 424
	46. Puutarhatalouden edistäminen, lisäystä	6 731
	47. Muu neuvontatyön avustaminen, lisäystä	9 809
31.	**Maatalouden hintatuki** ..... (720)	154 089 600
	40. Liikevaihtoveron palauttaminen voin hinnanalennusmaksuista sekä maidon ja vehnän markkinoimismaksuista (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	9 130 000
	41. Maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen (arviomääräraha), lisäystä	139 850 000
	42. Viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	2 050 000
	43. Alueittainen hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	2 317 300
	45. Kylvösiementuotannon edistäminen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	242 300
	49. Maidon ja vehnän markkinoimismaksun palauttaminen eräissä tapauksissa (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	500 000
33.	**Eräät ylituotannon supistamista tarkoittavat menot** ..... (720)	13 000 000
	42. Lypsylehmien määrän vähentämisestä maksettavat palkkiot (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	13 000 000
34.	**Maataloudelle aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen** ..... (720)	39 000
	42. Raevahinkojen korvaaminen	39 000
35.	**Porotalous** ..... (720)	3 360
	40. Porotalouden edistäminen, lisäystä	3 360
37.	**Kalastus** ..... (750)	173 900
	21. Valtion kalastusten valvonta, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	173 900

Asutustoiminta

42.	**Asutuspiirit** ..... (740)	34 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	34 000
49	**Asutustoiminnan muut menot** ..... (740)	25 000
	42. Kalastusluoton menot (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	25 000

Metsätalous

52.	**Valtion metsäopetus** ..... (230)	**2 490 704**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 113 159 mk)	285 704
	28. Kurssit, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	70 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	80 000
	70. Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 100 000 mk)	250 000
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	1 805 000
56.	**Yksityinen metsäopetus** ..... (230)	**250 000**
	52. Muut ylläpitomenot (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 180 000 mk)	250 000
58.	**Yksityismetsätalous** ..... (730)	**6 036 443**
	40. Valtionapu metsälautakunnille, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 4 952 890 mk)	5 736 443
	86. Lainat metsäpuiden siementen hankintaan (siirtomääräraha)	300 000
59.	**Metsätalouden muut menot** ..... (730)	**380 000**
	21. Metsien palovartiointi, lisäystä	30 000
	77. Yleiset uittoväylätyöt (siirtomääräraha), lisäystä	350 000

Maanmittaus

64.	**Maanmittauskonttorit ja maanmittausinsinöörikunta** ..... (520)	**20 000**
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	20 000
70.	**Maatalouden tutkimuskeskus** ..... (760)	**77 329**
	22. Kasvinsuojelutoimenpiteet (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 60 000 mk)	77 329
72.	**Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos** ..... (760)	**7 000**
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	7 000
76.	**Metsäntutkimuslaitos** ..... (760)	**710 300**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	42 000

10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	38 000
19.	Painatus, lisäystä	50 000
22.	Metsien inventointi-, puunkäyttö- ja metsäekonomiset tutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä	49 400
23.	Metsien tuoton kohottamistutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 267 300 mk)	345 300
24.	Puun- ja metsätyöntutkimukset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	81 500
25.	Koe- ja tutkimusasemilla suoritettavat tutkimukset, lisäystä	20 000
26.	Muu koe- ja tutkimustoiminta, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	56 000
27.	Yhteispohjoismaiset metsäntutkimukset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	10 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	18 100

82.	**Eläinlääketieteellinen korkeakoulu**	(240)	**62 004**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 10 876 mk)		11 804
23.	Sisätautiopin ja kirurgian sekä synnytysopin ja gynekologian laitosten klinikat ja ambulatorinen klinikka (arviomääräraha), lisäystä		40 200
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		10 000

84.	**Valtion eläinlääketieteellinen laitos**	(760)	**630 000**
24.	Ulkomaiset seerumit ja rokotusaineet (arviomääräraha), lisäystä		630 000

88.	**Geodeettinen laitos**	(520)	**30 000**
19.	Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000
21.	Mittaus- ja tutkimustyöt, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		25 000

95.	**Kansainvälinen yhteistyö**	(720)	**219 500**
21.	Suomen osanotto kansainvälisten yhtymäin vuotuisiin menoihin (arviomääräraha), lisäystä		167 500
24.	Luonnonsuojeluvuosi 1970 (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		50 000
25.	Euroopan maatalouskomission työryhmän istunnon järjestäminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000

99.	**Maatalousministeriön hallinnonalan muut menot**	(710)	**5 000**
09.	Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000

Pääluokka 31

31.	**LIIKENNEMINISTERIÖN JA TYÖVOIMAMINISTERIÖN HALLINNONALAT**		**21 677 045**
01.	**Liikenneministeriö**	(610)	**23 000**
24.	Kansainvälinen yhteistyö (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 000
70.	Kaluston hankkiminen, lisäystä		8 000
10.	**Työvoimaministeriö**	(870)	**724 584**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 29 584 mk)		37 984
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		59 000
19.	Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 600 mk)		125 600
25.	Majoitustukikohtien käyttömenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		424 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		50 000
50.	Korvaus Suomi-seura ry:lle siirtolaisten tiedotus- ja neuvontatoiminnasta, lisäystä		3 000
51.	Harjoittelustipendit, lisäystä		25 000
17.	**Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto**	(870)	**1 670 023**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 28 023 mk)		58 023
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		50 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 170 000 mk)		262 000
61.	Työvoiman alueellista liikkuvuutta edistävät avustukset (arviomääräraha), lisäystä		1 300 000
18.	**Ammatinvalinnanohjausasiain piiri- ja paikallishallinto**	(870)	**115 000**
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		80 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		35 000

Tie- ja vesirakennuslaitos

20.	**Tie- ja vesirakennushallitus**	(620)	**1 829 718**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 1 236 718 mk)		1 291 718
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		110 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		280 000
70.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		148 000

22. Tie- ja vesirakennuslaitoksen piirihallinto	(620)	**3 353 000**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 298 000 mk)		723 000
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		2 150 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 370 000 mk)		480 000
24. Tiet	(620)	**10 553 175**
30. Valtionapu kunnille maantiealueiden lunastusta varten (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000 000
77. Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 3 000 000 mk)		8 553 175
25. Saimaan kanava	(640)	**27 000**
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		27 000
26. Muut vesitiet	(640)	**283 345**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		283 345
40. Autorekisterikeskus ja moottoriajoneuvojen katsastus	(620)	**1 000 000**
22. Tunnusmerkkikilpien hankinnat (arviomääräraha), lisäystä		400 000
74. Katsastusasemien rakentaminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		600 000
47. Ilmailu	(650)	**2 000 000**
14. Lentoasemien kunnossapito- ja käyttömenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		700 000
26. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		220 000
74. Lentokenttien talonrakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		850 000
88. Lentokenttien maanlunastukset (arviomääräraha), lisäystä		230 000
50. Ilmatieteen laitos	(860)	**83 000**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		78 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		5 000
60. Vesivoimatoimikunta ja vesistöjen säännöstelytoimisto	(840)	**15 200**
40. Valtion osuus Oulujärven säännöstelyhankkeen kustannuksista (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 200

Pääluokka 32

32. KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		**76 656 752**
01. Kauppa- ja teollisuusministeriö	(810)	**320 923**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		225 723
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 200
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		10 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 30 000 mk)		50 000
70. Kaluston hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		20 000
10. Merenkulkuhallitus	(640)	**2 868 693**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		13 693
21. Öljyvahinkojen torjunta (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 355 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		50 000
71. Öljyvahinkojen torjuntakalusto (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		680 000
77. Jäänmurtajalaituri (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		770 000
14. Merenkulku- ja luotsipiirit	(640)	**1 431 000**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		281 000
78. Väylätyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 450 000 mk)		1 150 000
16. Merenkulkulaitoksen alukset ja muut kulkuvälineet	(640)	**2 366 300**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 1 139 500 mk)		1 741 500
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä		118 800
11. Korjaus ja kunnossapito, lisäystä		486 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		20 000
19. Merenkulkulaitoksen yhteiset menot	(640)	**23 900**
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		20 000
26. Kansainvälinen yhteistyö, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		3 900
20. Merenkulun avustaminen	(640)	**20 000**
40. Valtionapu rannikkoliikenteen ylläpitämiseen, lisäystä		20 000

50.	**Teknillinen korkeakoulu** ..... (240)	1 366 786
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	181 786
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 200 000 mk)	1 185 000
51.	**Tampereen teknillinen korkeakoulu** ..... (240)	76 566
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	21 566
	20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	5 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	50 000
52.	**Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu** ..... (240)	1 456
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	1 456

Kauppakorkeakoulut

54.	**Kauppakorkeakoulu** ..... (240)	173 100
	50. Valtionapu palkkausmenoihin (arviomääräraha), lisäystä	26 000
	51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä ..	147 100
58.	**Vaasan Kauppakorkeakoulu** ..... (240)	85 000
	51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	85 000
61.	**Geologinen tutkimuslaitos** ..... (830)	31 000
	19. Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	31 000
62.	**Merentutkimuslaitos** ..... (860)	18 275
	23. Jää- ym. tiedotukset (arviomääräraha), lisäystä	15 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	3 275
63.	**Valtion teknillinen tutkimuslaitos** ..... (830)	525 000
	71. Tietokonelaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)	500 000
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	25 000
64.	**Otaniemen valtionalue** ..... (240)	158 000
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 30 000 mk)	132 000
	13. Rakennusten kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	20 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	6 000

65. **Patentti- ja rekisterihallitus**	(820)	**71 025**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		71 025
72. **Varmuusvarastointi**	(180)	**2 600 000**
21. Varmuusvarastorahastolle varmuusvarastoinnista aiheutuvat menot (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		600 000
60. Siirto varmuusvarastorahastoon, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000 000
74. **Elintarvikevalvonta**	(820)	**7 000**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		3 000
30. Valtionapu elintarviketutkimukseen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 000
76. **Atomienergian rauhanomainen käyttö**	(830)	**1 030 728**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		30 728
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 000 000
78. **Teknillisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen**	(830)	**2 250 000**
40. Teollisen tutkimustoiminnan tukeminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000 000
42. Ilmailuteollisuuden tutkimustoiminnan tukeminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		250 000
82. **Teollisuuden edistäminen**	(840)	**45 000**
23. Teollistamistutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		45 000
85. **Sijoitukset valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin**	(840)	**10 000 000**
88. Osakepääomien korotukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		10 000 000
86. **Viennin edistäminen**	(850)	**17 515 000**
45. Valtionapu vienninedistämisorganisaation kustannuksista (siirtomääräraha), lisäystä		15 000
88. Suomen Vientiluotto Oy — Finlands Exportkredit Ab:n osakepääoman korotus (siirtomääräraha)		17 500 000

88.	**Matkailun edistäminen** ..... (890)	**890 000**
21.	Ulkomailla suoritettava matkailun markkinointitoiminta, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 290 000 mk)	590 000
41.	Valtionapu matkailua palvelevalle laivaliikenteelle, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	240 000
83.	Lainat matkailua palvelevan laivaliikenteen harjoittajille, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	60 000
89.	**Muu elinkeinojen edistäminen** ..... (890)	**32 450 000**
43.	Maaseudun sähköistämisen tukeminen (siirtomääräraha), lisäystä	550 000
60.	Siirto tuontikaupparahastoon ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 14 200 000 mk)	27 900 000
83.	Avustuslaina Saimaan Kanavalaivat Oy:lle (siirtomääräraha), (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	4 000 000
90.	**Teollisuuden ja muiden elinkeinojen investointilainojen korkotuki** (840)	**300 000**
41.	Teollisuuden ja kehitysalueiden yritysten investointilainojen korkotuki (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	300 000
99.	**Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut menot** .. (820)	**32 000**
26.	Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	32 000

Pääluokka 33

33.	**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA** ..	**113 114 801**
01.	**Sosiaali- ja terveysministeriö** ..... (310)	**978 111**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 49 500 mk)	129 961
09.	Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 000 mk)	60 000
19.	Painatus, lisäystä	33 000
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä	20 000
28.	Koulutustoiminta (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	50 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	42 000
70.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 3 000 mk)	48 150
74.	Huoneiston hankkiminen	595 000
04.	**Ammattientarkastus** ..... (320)	**17 100**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	12 100
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	5 000

14. **Tapaturmavirasto**	(320)	**24 425**
21. Lausunto- ja jäsenmaksut (arviomääräraha), lisäystä		24 425
16. **Tapaturmakorvaukset**	(320)	**652 000**
50. Korvaukset valtion työssä sattuneista tapaturmista (arviomääräraha), lisäystä		600 000
52. Korvaukset palolain mukaan korvattavista ja ihmishenkeä pelastettaessa sattuneista tapaturmista (arviomääräraha), lisäystä		52 000
18. **Työttömyysvakuutus**	(330)	**5 000 000**
50. Valtionapu työttömyyskassoille (arviomääräraha), lisäystä		5 000 000
20. **Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus**	(350)	**17 300 000**
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha), lisäystä		300 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha), lisäystä		17 000 000
21. **Sotilasvammakorvaukset**	(380)	**8 000 000**
50. Korvaukset sodasta ja sotapalveluksesta aiheutuneen ruumiinvamman tai sairauden johdosta (arviomääräraha), lisäystä		8 000 000
26. **Hintavalvonta ja kuluttajavalistus**	(820)	**51 000**
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä		35 000
50. Tavaraselosteliiton valtionapu, lisäystä		16 000
30. **Sosiaalihallitus**	(310)	**21 000**
28. Sosiaalihuollon koulutustoiminta, lisäystä		11 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		10 000
35. **Invalidihuolto**	(350)	**5 091 600**
50. Varsinainen huolto (arviomääräraha), lisäystä		2 746 600
51. Invalidiraha (arviomääräraha), lisäystä		2 215 000
83. Invalidihuoltolain mukaiset lainat (arviomääräraha), lisäystä		130 000
37. **Perhekustannusten tasaus**	(360)	**3 400 000**
53. Erityislapsilisät (arviomääräraha), lisäystä		3 400 000

38.	**Lastenhuolto ja -kasvatus** ..... (360)	3 418 000
	30. Valtionapu kodinhoitajatoimintaan (arviomääräraha), lisäystä ..	3 418 000
42.	**Valtion koulukodit** ..... (360)	5 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	5 000
45.	**Valtion vajaamielislaitokset** ..... (370)	88 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	10 000
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 67 000 mk)	78 000
46.	**Vajaamielisten hoidon avustaminen** ..... (370)	206 560
	53. Yksityisen vajaamielisten avohuollon avustaminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	200 000
	61. Vaarallisten vajaamielisten hoito (arviomääräraha), lisäystä	6 560
53.	**Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltolat** ..... (390)	9 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	9 000
54.	**Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon avustaminen** .. (390)	203 000
	52. Valtionapu päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien vapaaehtoiseen huoltotyöhön, lisäystä	25 000
	61. Valtion osuus laitoshuollosta (arviomääräraha), lisäystä	178 000
59.	**Muu sosiaaliturva** ..... (400)	3 746 000
	30. Huoltoapulain mukaiset korvaukset (arviomääräraha), lisäystä ..	2 246 000
	50. Sotilasavustuslain mukainen valtionapu sotapalveluksessa olevien omaisille (arviomääräraha), lisäystä	1 500 000

Lääkintölaitos

60.	**Lääkintöhallitus** ..... (450)	94 200
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	90 200
	70. Kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	4 000
62.	**Läänien terveydenhuollon hallinto** ..... (450)	26 000
	29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä	26 000
64.	**Valtion sairaalat** ..... (470)	2 801 153
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 494 756 mk)	1 051 153
	25. Tutkimus- ja hoitomenot (arviomääräraha), lisäystä	1 700 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	50 000

65.	**Kansanterveyslaboratorio** ..... (460)	**319 416**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 880 mk)	14 716
	22. Tarvikkeet ja tarveaineet (arviomääräraha), lisäystä	50 000
	27. Automaattinen tietojenkäsittely	153 700
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 11 000 mk)	101 000
66.	**Valtion seerumlaitos** ..... (460)	**15 050**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	15 050
68.	**Säteilyfysiikan laitos** ..... (460)	**7 437**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	7 437
69.	**Terveydenhuollon koulutus** ..... (230)	**12 000**
	26. Erikoislääkäritutkinnon menot	12 000
72.	**Keskussairaaloiden rakentaminen** ..... (470)	**13 199 264**
	74. Keskussairaaloiden rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 19. 3. 1970)	13 199 264
74.	**Kunnallinen terveydenhoito** ..... (460)	**200 000**
	38. Valtionapu kunnanlääkärien virkatalojen rakentamiseen (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	200 000
76.	**Kunnallinen yleissairauksien vastustaminen ja hoito** ..... (470)	**34 738 442**
	30. Valtionapu yleissairauksien hoitoon (arviomääräraha), lisäystä ..	31 029 700
	33. Valtion korvattava sairaalahoito (arviomääräraha), lisäystä	700 000
	34. Valtion osuus yliopistollisten keskussairaaloiden laajentamisesta ja peruskorjauksista yliopistojen merkitsemien sairaansijojen osalta, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 337 734 mk)	417 442
	35. Valtionapu keskussairaaloiden laajentamiseen, peruskorjauksiin ja perushankintoihin, lisäystä	2 591 300
77.	**Kunnallinen mielisairauksien vastustaminen ja hoito** ..... (470)	**9 063 000**
	30. Valtionapu mielisairauksien vastustamiseen ja hoitoon (arviomääräraha), lisäystä	9 063 000

80. Yksityiset sairaalat ja hoitolaitokset ..... (470)		**3 231 215**
50. Valtionapu yksityisille sairaaloille, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 933 715
51. Valtionapu kaatumatautisten hoitoon (arviomääräraha), lisäystä		158 000
54. Valtionapu reumatautisten hoitoon (arviomääräraha), lisäystä ..		139 500
85. Terveydenhuollon muut menot ..... (460)		**1 160 228**
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		616 000
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä		46 330
22. Sairaalatoimen ohjaus, valvonta ja tutkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		55 000
26. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 126 948 mk)		139 894
27. Automaattinen tietojenkäsittely, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 30 000 mk)		186 000
30. Vuosilomakorvausten suorittaminen Kajaanin yleisen sairaalan toiminnan lopettamisen johdosta		117 004
99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut menot .... (400)		**36 600**
25. Kansainvälisten järjestöjen ja stipendiohjelmien jäsenmaksut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		26 600
26. Kansainvälinen yhteistyö, lisäystä		10 000

Pääluokka 34

34. HALLINNONALOITTAIN JAKAMATTOMAT MENOT	**71 075 600**
01. Hallinnonaloittain jakamattomat palkkausmenot ..... (990)	**584 000**
01. Eräät lisäpalkkiot, lisäystä	484 000
02. Lisähenkilökunnan ja virkamiesharjoittelijain palkkiot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	100 000
03. Eläkkeet ..... (990)	**600 000**
06. Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä	600 000
06. Erittelemättömät työllisyysmenot ..... (880)	**58 091 600**
01. Ylimääräisten virastotyöntekijäin palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	2 071 000
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä	163 600
77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (arviomääräraha), lisäystä	55 857 000

09. Muut hallinnonaloittain jakamattomat menot ..... (990)		11 800 000
60. Valtion osuus eroraharahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		671 000
70. Moottoriajoneuvojen hankkiminen eräille valtion virastoille, lisäystä		140 000
97. Tileistä poistot (arviomääräraha), lisäystä		10 989 000

Pääluokka 35

35. VALTIONVELKA	**3 940 000**
07. Ulkomaisen velan kuoletus ..... (910)	3 940 000
91. Ulkomaisen lyhytaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	3 940 000

Pääluokka 36

36. VALTION LIIKEYRITYKSET SEKÄ METSÄT JA MAATILAT, vähennys		**— 6 181 890**
01. Valtionrautatiet ..... (630)		
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä	8 000 000	
22. Liikenteen hoidon ja markkinoinnin menot (arviomääräraha), lisäystä	4 600 000	
Käyttömenot: 12 600 000		
Vähennys valtionrautateiden vajaukseen		— 16 400 000
60. Siirto valtionrautateiden uudistusrahastoon, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		3 300 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä		600 000
78. Ratojen parannukset ja lisäraiteet (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 000 000
Sijoitusmenot, siirto uudistusrahastoon ja vajaus: vähennys 11 500 000		
02. Valtionrautateiden tuotantolaitokset ja materiaalitoiminta ..... (630)		
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä	900 000	
Käyttömenot: 900 000		
04. Posti- ja lennätinlaitos ..... (660)		
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 5 651 000 mk)	27 151 000	
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä .. (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 381 000 mk)	1 831 000	

05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 3 500 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä .. 2 500 000
22. Korvaukset postin kuljetuksista (arviomääräraha), lisäystä 700 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha), lisäystä ... 5 500 000

Käyttömenot: 41 182 000

60. Siirto posti- ja lennätinlaitoksen uudistusrahastoon, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 1 530 000
88. Tonttien sekä huoneisto-osakkeiden hankinta (siirtomääräraha), lisäystä 2 720 000

Sijoitusmenot ja siirto uudistusrahastoon: 4 250 000

05. Posti- ja lennätinlaitoksen konepajat ..... (660)

21. Televa (arviomääräraha), lisäystä 2 100 000
22. Turun asennuspaja (arviomääräraha), lisäystä .. 1 400 000
23. Keskusautokorjaamo (arviomääräraha), lisäystä .. 214 000

Käyttömenot: 3 714 000

07. Valtion väliaikainen ravitsemiskeskus ..... (040)

29. Käyttömenot (arviomääräraha), lisäystä 300 000

Käyttömenot: 300 000

10. Valtion painatuskeskus ..... (840)

74. Valtion painatuskeskuksen tuotantolaitoksen suunnittelu, (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 200 000

Sijoitusmenot: 200 000

16. Valtion tietokonekeskus ..... (040)

70. Koneiden ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 500 000

Sijoitusmenot: 500 000

20. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta .. (840)

05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 197 000
21. Pukutehdas (arviomääräraha), lisäystä 644 000
22. Vammaskosken tehdas (arviomääräraha), lisäystä 1 860 000
23. Patruunatehdas (arviomääräraha), lisäystä 2 200 000
24. Metsätalous (arviomääräraha), lisäystä 27 000

Käyttömenot: 4 928 000

70. Teollisuuslaitosten konehankinnat (siirtomääräraha), lisäystä 45 000
74. Teollisuuslaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 50 000

Sijoitusmenot: 95 000

30. **Valtion hankintakeskus** ..... (040)
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 13 180
Käyttömenot: 13 180

32. **Valtion polttoainekeskus** ..... (040)
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 240 000
Käyttömenot: 240 000

40. **Margariinitehdas** ..... (840)
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä 14 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 17 500
Käyttömenot: 31 500

74. Margariinivaraston laajentaminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 11 000
Sijoitusmenot: 11 000

43. **Maanmittaushallituksen karttapaino** ..... (840)
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä 145 000
Käyttömenot: 145 000

45. **Metsähallituksen metsät** ..... (730)
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 900 000
Käyttömenot: 900 000

46. **Metsäntutkimuslaitoksen metsät** ..... (730)
21. Metsien hoito (siirtomääräraha), lisäystä 115 000
Käyttömenot: 115 000

77. Metsien perusparannukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 48 000
Sijoitusmenot: 48 000

48. **Maataloushallituksen maatilat** ..... (720)
71. Kehäsahan hankinta Jokioisten kartanoiden sahalle 100 000
88. Maa-alueiden hankkiminen koulutiloille (siirtomääräraha), lisäystä 71 000
Sijoitusmenot: 171 000

50. **Sosiaalihallituksen maatilat** ..... (720)

70. Työkoneiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä 36 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä 7 110

Sijoitusmenot: 43 110

60. **Lääkintölaitoksen maatilat** ..... (720)

21. Maatilatalouden menot (arviomääräraha), lisäystä 5 000

Käyttömenot: 5 000

Pääluokka 36:

Vähennys sijoitusmenoihin, siirtoihin uudistusrahastoihin ja vajauksiin: 6 181 890

Lisäys käyttömenoihin: 65 073 680

Lisäys menoihin: 772 657 513

Lisäksi ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa Valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1970 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44 hallituksen esityksen johdosta lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunta on 8 päivänä kuluvaa joulukuuta lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 168 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Esityksessään (viidennessä lisämenoarvioesityksessä) hallitus toteaa, että menojen 488 miljoonan markan lisäysehdotuksista markkamääräisesti suurimmat lisäykset kohdistuvat maatalouteen, sosiaaliturvaan, terveydenhuoltoon, opetustoimeen sekä työllisyyden ylläpitoon. Näihin tarkoituksiin ehdotetaan lisämenoarviossa yhteensä 403 miljoonaa markkaa. Kaikista menojen lisäysehdotuksista aiheutuu 451 miljoonaa markkaa arviomäärärahojen lisäysehdotuksista, joista markkamääräisesti suurin osa koskee lakisääteisiä menoja.

Tuloihin merkittäväksi ehdotettu verotulojen 618 miljoonan markan lisäys aiheutuu suurelta osin taloudellisen aktiviteetin arvioitua voimakkaammasta lisäyksestä. Sekalaisiin tuloihin ehdotetaan merkittäväksi lisäystä yhteensä 25 miljoonaa markkaa.

Tähän hallituksen esitykseen liittyvään lisämenoarvioon on merkitty myös ne kuluvan vuoden menoarvion lisäykset ja muutokset, joista jo on eduskunnan päätös.

Valiokunta on käsitellyt asian ja päättänyt asettua puoltamaan esityksen hyväksymistä. Yhtyen myös hallituksen esityksen perusteluihin valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset, mikäli niistä ei jo ole Eduskunnan päätöstä, vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon:

NUMEROTAULUKKO

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1970 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Pekkarinen, Rosnell, Sandelin, Tamminen, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Kaarlonen, Kurppa, Mykkänen, Nieminen, Procopé ja Vartia.

Vastalauseita.

I.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan maatalouden hintatukeen lisäystä 139 850 000 markkaa.

Kun emme ole tulleet vakuuttuneiksi siitä, että valtio olisi minkään lakimääräisen velvoitteen perusteella velvollinen osoittamaan hintapoliittiseen tukeen lisävaroja maatalouden ja sen tehdasmaiseksi paisutettujen toiminta-alojen koko tuotannolle, edellytämme hallituksen kiinnittävän huomiota koko tämän tukijärjestelmän korjaamisen tarpeeseen kuitenkin niin, että pienviljelijöiden elintasosta pidetään ensisijassa huoli. Mielestämme maatalouden tehdasmainen hintatuen varassa toimiva teollisuus olisi saatava luvasta riippuvaksi tai riittävän suurien markkinointimaksujen alaiseksi. Pinta-alalisää saamattomien ns. suurten tilojen hintatuelle olisi myös pyrittävä saamaan enimmäiskatto.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että mietinnössä yleisperustelujen kohdalla todettaisiin seuraavaa: "Maataloustuotannon tasapainottamista ja uudelleensuuntausta tarkoittavista toimenpiteistä huolimatta valtion tulo- ja menoarvion maatalousmenojen kasvua ei ole saatu riittävästi rajoitetuksi. Valtion tukitoimenpiteet kohdistuvat lähinnä hintatuen muodossa myös suuriin maatiloihin ja tehdasmaiseen maataloustuotantoon, mitä ei nykyisessä tilanteessa voida pitää tarkoituksenmukaisena. Valiokunta edellyttää hallituksen kiinnittävän huomiota tarpeeseen selvittää sellaista maatalouden hinta- ja tukijärjestelmää, joka sisältäisi suurten maatilojen osalta valtion tuen enimmäismäärää koskevan rajoituksen ja joka tehokkaasti rajoittaisi tehdasmaista maataloustuotantoa."

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Lyyli Aalto.
Sylvi Siltanen.
Uki Voutilainen.
Margit Eskman.
Niilo Nieminen.
Kauko Tamminen.
Matti Koivunen.
Irma Rosnell.
Valdemar Sandelin.

II.

Kuluvana vuonna tarvitaan nyt jo viides lisämenoarvio. Varsinaisessa menoarviossa osoitetut määrärahat ovat osoittautuneet kerta kerran jälkeen riittämättömiksi. Tämä on osaltaan osoitus siitä harkitsemattomasta ja tuhlailevasta varojen käytöstä, jota kaikilla valtion hallinnon aloilla on tapahtunut. Pidämme välttämättömänä, että tinkimätöntä säästäväisyyttä ja harkintaa noudatetaan yhteisten varojen käytössä.

Tuontikaupparahastoon on tehty laittomasti ja omavaltaisesti 13,7 miljoonan markan vajaus, ilman että eduskunta olisi tarkoitukseen myöntänyt varoja. Näillä varoilla on ostettu ulkolaista sokeria ja näin vaikeutettu kotimaisen sokerijuurikkaan viljelijän toimeentuloa. Nyt esitetään tämän laittomuuden peittämiseksi ja vaillingin täyttämiseksi 14 miljoonaa markkaa, vaikka perusteluissa nimenomaan todetaan, että tuontikaupparahaston varoja ei saa käyttää tällaiseen subventoimiseen. Tällainen menettely on jyrkästi tuomittava.

Heikosti palkattujen virastotyöntekijöiden palkkaukseen osoitetut määrärahat ovat riittämättömät, minkä johdosta niitä on tarpeen lisätä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että mietinnössä yleisperustelujen kohdalla todettaisiin seuraavaa: "Kun veronmaksajien varoja käytetään tuhlailevasti ja harkitsemattomasti ja kun määrärahoja ylitetään kaikilla hallinnon aloilla, valiokunta edellyttää, että kaikessa valtion varojen käytössä noudatetaan tinkimätöntä harkintaa ja erityisen tarkkaa säästäväisyyttä.

Kun tuontikaupparahastoon on tehty laittomasti 13,7 miljoonan markan vajaus, valiokunta edellyttää, että hallitus antaa kiireellisesti selvityksen eduskunnalle asian johdosta."

34.06.01. *Ylimääräisten virastotyöntekijäin palkkaukset* (arviomääräraha). Kun pienempipalkkaisten virastotyöntekijöiden palkkaukset ovat kohtuuttoman alhaiset, edellä esitettyyn viitaten ehdotamme,

että momentin alamomentille 8. Muut palkat ja palkkiot lisättäisiin 100 000 markkaa.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Mikko Vainio.

Mauno Kurppa.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 168 lisäyksistä ja muutoksista vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 44, on Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen päättänyt

hyväksyä seuraavat lisäykset ja muutokset, mikäli niistä ei jo ole Eduskunnan päätöstä, vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon:

Lisäyksiä ja muutoksia vuoden 1970 tulo- ja menoarvioon

TULOT

Osasto 11

11.	**VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT**	**631 000 000**
01.	**Tulon ja omaisuuden perusteella kannettavat verot**	**226 000 000**
01.	Tulo- ja omaisuusvero, lisäystä	220 000 000
02.	Merimiesvero, lisäystä	4 000 000
03.	Perintö- ja lahjavero, lisäystä	2 000 000
04.	**Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut**	**192 000 000**
01.	Liikevaihtovero, lisäystä	185 000 000
02.	Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero, lisäystä	4 000 000
03.	Apteekkimaksut, lisäystä	3 000 000
06.	**Tullit ja tuontimaksut**	**65 000 000**
01.	Tuontitulli, lisäystä	65 000 000
08.	**Valmisteverot**	**40 000 000**
03.	Keskioluen ja vahvan oluen valmistevero, lisäystä	10 000 000
04.	Alkoholijuomavero, lisäystä	30 000 000
10.	**Muut verot**	**75 000 000**
01.	Leimavero, lisäystä	20 000 000
03.	Auto- ja moottoripyörävero, lisäystä	51 000 000
04.	Moottoriajoneuvovero, lisäystä	4 000 000

19.	**Muut veronluonteiset tulot**	**33 000 000**
01.	Oy Alko Ab:n ylijäämä, lisäystä	20 000 000
04.	Maidon ja vehnän markkinoimismaksut (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	13 000 000

Osasto 12

12.	**SEKALAISET TULOT**	**29 222 602**
26.	**Sisäasiainministeriön hallinnonala**	**1 130 000**
63.	Poliisivarusvarikon tulot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 650 000 mk)	850 000
99.	Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 60 000 mk)	280 000
27.	**Puolustusministeriön hallinnonala**	**1 400 000**
20.	Tulot puolustuslaitoksen irtaimiston myynnistä, lisäystä	1 400 000
28.	**Valtiovarainministeriön hallinnonala**	**368 718**
28.	Kuntien osuudet verotoimistojen menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	205 000
29.	Kansaneläkelaitoksen osuus verotoimistojen menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	60 000
30.	Evankelisluterilaisten seurakuntien osuudet verotoimistojen menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	30 000
54.	Pankkitarkastusviraston tulot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 63 718 mk)	73 718
29.	**Opetusministeriön hallinnonala**	**5 000 000**
91.	Valtion osuus veikkausvoittovaroista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	2 000 000
99.	Opetusministeriön hallinnonalan muut tulot, lisäystä	3 000 000
30.	**Maatalousministeriön hallinnonala**	**858 284**
10.	Valtion maatalouskemian laitoksen tulot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	16 000
15.	Maitotaloustuotteiden tarkastuslaitoksen tulot, lisäystä	10 000
84.	Valtion eläinlääketieteellisen laitoksen tulot, lisäystä	630 000
99.	Maatalousministeriön hallinnonalan muut tulot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	202 284
31.	**Liikenneministeriön ja työvoimaministeriön hallinnonalat**	**2 624 000**
18.	Siirrettävien majoitustukikohtien tulot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	424 000
40.	Autorekisterikeskuksen tulot, lisäystä	300 000
47.	Lentoliikenteen ja lentoasemien kiinteistöjen tulot, lisäystä	1 900 000

32.	**Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala**	2 742 700
12.	Merenkulkuhallituksen karttapainon tulot, lisäystä	200 000
13.	Majakkamaksut, lisäystä	1 300 000
15.	Luotsausmaksut, lisäystä	500 000
19.	Merenkulkulaitoksen muut tulot, lisäystä	200 000
64.	Otaniemen valtionalueen tulot, lisäystä	252 700
88.	Matkailuyritysten osuus ulkomaisen markkinoinnin menoista (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	290 000
33.	**Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala**	12 000
85.	Lääkintölaitoksen muut tulot, lisäystä	12 000
39.	**Muut sekalaiset tulot**	15 086 900
04.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset, lisäystä	11 000 000
09.	Muut sekalaiset tulot, lisäystä	4 086 900

Osasto 13

13.	**KORKO- JA OSINKOTULOT SEKÄ OSUUS VALTION RAHALAITOSTEN VOITOSTA**	6 666 000
04.	**Osuus valtion rahalaitosten voitosta**	6 666 000
01.	Osuus Suomen Pankin voitosta, lisäystä	6 666 000

Osasto 14

14.	**VALTION LIIKEYRITYKSET SEKÄ METSÄT JA MAATILAT**	22 627 000

01. Valtionrautatiet

01.	Henkilöliikenteen tulot	99 000 000
02.	Tavaraliikenteen tulot	358 000 000
03.	Postinkuljetustulot	6 800 000
04.	Vuokra-, myynti- ja sekalaiset tulot	29 600 000
05.	Korvaus alennuskuljetuksista	10 000 000
	Käyttötulot yhteensä	503 400 000
	Käyttömenot (36.01.01—29)	631 816 300
	Vajaus	128 416 300

02.	**Valtionrautateiden tuotantolaitokset ja materiaalitoiminta**		
01.	Pääkonepajojen tulot	140 309 500	
02.	Muiden tuotantolaitosten ja materiaalitoiminnan tulot	14 056 000	
	Käyttötulot yhteensä	154 365 500	
	Käyttömenot (36.02.01—29)	154 365 500	
	Ylijäämä		—
04.	**Posti- ja lennätinlaitos**		
01.	Postitoimen liikennetulot	232 650 000	
02.	Valtiolta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	64 000 000	
03.	Muilta postitoimen palveluksista saatavat korvaukset	16 300 000	
04.	Teletoimen liikennetulot	320 500 000	
05.	Valtiolta teletoimen palveluksista saatavat korvaukset	1 600 000	
06.	Autoliikenteen tulot	17 500 000	
07.	Sekalaiset tulot	8 300 000	
	Käyttötulot yhteensä	660 850 000	
	Käyttömenot (36.04.01—29) (Eduskunnan päätöksen 25. 6. 1970 mukaan 562 624 700 mk)	597 774 700	
	Ylijäämä		63 075 300
05.	**Posti- ja lennätinlaitoksen konepajat**		
01.	Televan tulot	12 500 000	
02.	Turun asennuspajan tulot	7 360 000	
03.	Keskusautokorjaamon tulot	1 900 000	
	Käyttötulot yhteensä	21 760 000	
	Käyttömenot (36.05.21—28)	21 010 000	
	Ylijäämä		750 000
07.	**Valtion väliaikainen ravitsemiskeskus**		
01.	Ravitsemiskeskuksen käyttötulot	6 800 000	
	Käyttömenot (36.07.29)	6 800 000	
	Ylijäämä		—
20.	**Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta**		
01.	Pukutehtaan tulot	5 891 000	
02.	Vammaskosken tehtaan tulot	7 600 000	
03.	Patruunatehtaan tulot	11 500 000	
04.	Metsätaloustoiminnan tulot	2 550 000	
	Käyttötulot yhteensä	27 541 000	
	Käyttömenot (36.20.05—28)	25 870 000	
	Ylijäämä		1 671 000
30.	**Valtion hankintakeskus**		
01.	Hankintakeskuksen käyttötulot	3 031 980	
	Käyttömenot (36.30.01—29)	2 700 280	
	Ylijäämä		331 700

32.	**Valtion polttoainekeskus**		
	01. Polttoainekeskuksen käyttötulot	66 070 400	
	Käyttömenot (36.32.01—29)	65 993 000	
		Ylijäämä	77 400
40.	**Margariinitehdas**		
	01. Margariinitehtaan käyttötulot	5 601 500	
	Käyttömenot (36.40.01—29)	5 482 000	
		Ylijäämä	119 500
43.	**Maanmittaushallituksen karttapaino**		
	01. Karttapainon käyttötulot	3 145 000	
	Käyttömenot (36.43.01—29)	2 676 500	
		Ylijäämä	468 500
45.	**Metsähallituksen metsät**		
	01. Puun pystymyyntitulot	2 990 000	
	02. Puutavaran hankintatulot	165 710 000	
	03. Sekalaiset tulot	3 940 000	
	04. Työkoneiden käyttötulot	4 200 000	
	Käyttötulot yhteensä	176 840 000	
	Käyttömenot (36.45.01—29)	163 022 500	
		Ylijäämä	13 817 500
46.	**Metsäntutkimuslaitoksen metsät**		
	01. Kokeilualueiden käyttötulot	2 427 300	
	Käyttömenot (36.46.01—29)	2 427 300	
		Ylijäämä	—
60.	**Lääkintölaitoksen maatilat**		
	01. Maatilojen käyttötulot	268 300	
	Käyttömenot (36.60.01—29)	268 300	
		Ylijäämä	—

Osasto 15

15.	**LAINAT**	**54 100 000**
01.	**Takaisin maksetut lainat**	**54 100 000**
	01. Asuntolainojen lyhennykset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	40 000 000
	04. Muiden lainojen lyhennykset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	10 000 000
	05. Maankäyttölain ja maanhankintalain mukaan muodostettujen tilojen lunastushintojen lyhennykset, lisäystä	4 100 000

Lisäys tuloihin:
743 615 602

MENOT

Pääluokka 21

21.	**TASAVALLAN PRESIDENTTI**		6 300
02.	Tasavallan Presidentin kanslia	(010)	6 300
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		6 300

Pääluokka 22

22.	**EDUSKUNTA**		226 715
09.	Valtiontilintarkastajat	(010)	2 500
	19. Painatus, lisäystä		2 500
19.	Eduskunnan kirjasto	(260)	24 215
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		24 215
25.	Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta	(010)	200 000
	29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä		200 000

Pääluokka 23

23.	**VALTIONEUVOSTO**		615 960
01.	Valtioneuvosto	(010)	380 000
	21. Käyttövarat, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 80 000 mk)		380 000
02.	Valtioneuvoston kanslia	(010)	15 000
	19. Painatus, lisäystä		15 000

03. Oikeuskanslerinvirasto	(010)	28 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		28 000
10. Valtakunnansuunnittelutoimisto	(510)	35 700
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 200
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		31 500
99. Valtioneuvoston muut menot	(010)	157 260
08. Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha), lisäystä		20 000
09. Kehitysalueiden neuvottelukunta, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 14 500 mk)		92 260
25. Presidentti J. K. Paasikiven syntymän 100-vuotismuisto, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		45 000

Pääluokka 24

24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA		9 164 294
01. Ulkoasiainministeriö	(030)	1 156 194
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		57 194
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		194 000
21. Sähke-, posti- ja puhelinmenot (arviomääräraha), lisäystä		115 000
28. Ulkoasiainhallinnon koulutustoiminta (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		110 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		610 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		70 000
10. Edustustot	(030)	3 298 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 110 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		833 000
13. Kiinteistöjen kunnossapito (arviomääräraha), lisäystä		300 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä		900 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		155 000
20. Kansainvälinen kehitysaputoiminta	(030)	2 835 000
69. Suomen maksuosuus Islantia varten perustettuun pohjoismaiseen teollistamisrahastoon		2 835 000

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	(030)	**1 875 100**
21. Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluissa (arviomääräraha), lisäystä		300 000
25. SALT-kokouksen järjestelyt (siirtomääräraha)		600 000
26. Eräät jäsenmaksut ja maksuosuudet, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 329 900 mk)		475 100
27. Kansainväliseen yhteistyöhön Suomessa liittyvät menot, lisäystä		100 000
88. Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		400 000

Pääluokka 25

25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		**6 744 731**
01. Oikeusministeriö	(050)	**101 339**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		35 339
19. Painatus, lisäystä		50 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		16 000
10. Korkein oikeus	(060)	**9 300**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		1 300
19. Painatus, lisäystä		3 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		5 000
11. Korkein hallinto-oikeus	(060)	**3 000**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		3 000
20. Hovioikeudet	(060)	**3 000**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		3 000
30. Kihlakunnanoikeudet	(060)	**95 000**
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		75 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		20 000
39. Eräät oikeudenhoitomenot	(060)	**2 300 000**
21. Maksuton oikeudenkäynti (arviomääräraha), lisäystä		2 300 000
50. Vankeinhoitolaitos	(100)	**4 189 192**
20. Matkat ja kuljetukset (arviomääräraha), lisäystä		200 000
23. Työtoiminta (arviomääräraha), lisäystä		700 000

25.	Terveydenhuolto (arviomääräraha), lisäystä	300 000
28.	Vankilavirkailijain koulutus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	3 000
50.	Valtionapu kriminaalihuoltotyöhön, lisäystä	1 992
74.	Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	675 000
77.	Työ- ja vankisiirtoloille sekä työleireille järjestettävät työt (siirtomääräraha), lisäystä	2 300 000
88.	Maa-alueiden hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	9 200
60.	**Kriminologinen tutkimuslaitos** (100)	**8 900**
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	8 900
99.	**Oikeusministeriön hallinnonalan muut menot** (040)	**35 000**
08.	Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha), lisäystä	35 000

Pääluokka 26

26.	**SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**	**38 782 381**
01.	**Sisäasiainministeriö** (050)	**57 886**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	43 886
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	4 000
70.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä	10 000
05.	**Lääninhallitukset** (040)	**192 000**
19.	Painatus, lisäystä	7 000
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	35 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	150 000
06.	**Väestörekisterikeskus** (040)	**779 000**
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	25 000
27.	Väestön keskusrekisteri (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 000 mk)	750 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	4 000
07.	**Paikalliset väestörekisterit** (040)	**6 000**
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä	6 000

10.	**Asuntohallitus**	(530)	134 493
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		21 493
	27. Automaattinen tietojenkäsittely, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		113 000
12.	**Asuntotuotannon edistäminen**	(530)	22 000 000
	83. Asuntolainat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		22 000 000

Poliisi

50.	**Kaupunkien poliisilaitokset**	(070)	627 000
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		421 000
	21. Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, lisäystä		100 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		106 000
51.	**Nimismiespiirit**	(070)	581 000
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		281 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		200 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		100 000
54.	**Keskusrikospoliisi**	(070)	74 502
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		33 502
	21. Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		30 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		11 000
58.	**Liikkuva poliisi**	(070)	40 000
	21. Moottoriajoneuvojen käyttö ja kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		40 000
60.	**Poliisiopisto**	(070)	12 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		12 000
63.	**Poliisivarusvarikko**	(070)	850 000
	22. Varusteet ja tarvikkeet (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 650 000 mk)		850 000

69.	**Muut poliisimenot** ..... (070)	424 500
	02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä	8 000
	23. Oikeuslääkeopilliset tutkimukset (arviomääräraha), lisäystä	400 000
	26. Pohjoismaiden ulkomaalaisviranomaisten välinen yhteistyö, lisäystä	3 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	13 500
	(Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 3 500 mk)	
70.	**Kaavoitus- ja rakennustoimi** ..... (510)	2 325 000
	09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	20 000
	23. Rakennuskaavoitusmenot (arviomääräraha), lisäystä	400 000
	30. Valtionapu rakennustarkastajien palkkaukseen (arviomääräraha), lisäystä	150 000
	32. Rakennuslain mukaiset harkinnanvaraiset valtionavut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	1 450 000
	33. Valtion osuus seutukaavan laatimiseen (arviomääräraha), lisäystä	305 000
75.	**Palotoimi** ..... (090)	2 364 000
	22. Sammutusapu (arviomääräraha), lisäystä	1 664 000
	30. Avustukset kunnille	700 000
82.	**Valtion väestönsuojelukoulu** ..... (170)	100 000
	24. Siviilipalvelusmiesten ylläpitomenot (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	100 000
90.	**Rajavartiolaitos** ..... (080)	160 000
	21. Kuljetus- ja kulkuvälineiden käyttö ja kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	160 000
97.	**Yleiset rahoitusavustukset kunnille** ..... (990)	8 000 000
	30. Vaikeuksiin joutuneiden kuntien valtionapu, lisäystä	8 000 000
99.	**Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut menot** ..... (040)	55 000
	02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä	50 000
	22. Ulkomaalaisten sotilashautojen hoito, lisäystä	5 000

Pääluokka 27

27.	**PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**		**21 491 800**
01.	**Puolustusministeriö**	(150)	**10 000**
	09. Pysyvät toimikunnat, lisäystä		10 000
	Puolustuslaitos		
14.	**Asevelvollisten ylläpitomenot**	(160)	**2 948 800**
	02. Varusmiesten ja kadettien päivärahat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 258 400 mk)		551 800
	17. Sairaanhoitokaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		100 000
	20. Kuljetukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 64 100 mk)		135 400
	21. Muonitus (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 552 400 mk)		1 179 400
	22. Vaatetus ja puhtaanapito (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 278 800 mk)		895 300
	23. Terveydenhuolto (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 40 700 mk)		86 900
16.	**Koulutuksen erityismenot**	(160)	**674 000**
	20. Koulutuspäivärahat ja -matkat (arviomääräraha), lisäystä		674 000
20.	**Varustuksen uusinta- ja perushankintamenot**	(160)	**8 400 000**
	17. Uusinta käytöstä poistetun tilalle (arviomääräraha), lisäystä		1 400 000
	18. Perushankinnat, kokeilu- ja kehittämistyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		7 000 000
25.	**Varustuksen käyttö- ja kunnossapitomenot**	(160)	**450 000**
	24. Varustuksen käyttö ja kunnossapito, lisäystä		450 000
27.	**Kiinteistömenot**	(160)	**100 000**
	10. Kiinteistöjen käyttö (arviomääräraha), lisäystä		100 000
29.	**Puolustuslaitoksen muut menot**	(160)	**249 000**
	19. Painatus, lisäystä		80 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 19 000 mk)		169 000

30. **Suomalainen valvontajoukko**	(030)	8 620 000
21. Valmiusjoukon menot (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		500 000
22. YK:n suomalaisen valvontajoukon menot (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätöksillä myönnetty 10. 3. 1970 1 735 000 mk, 25. 6. 1970 1 575 000 mk ja 13. 10. 1970 1 520 000 mk)		8 120 000
99. **Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot**	(160)	40 000
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		40 000

Pääluokka 28

28. **VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA**		116 477 201
01. **Valtiovarainministeriö**	(020)	130 030
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		19 630
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 400
19. Painatus, lisäystä		95 000
05. **Valtiokonttori**	(020)	181 642
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		73 142
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		42 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 21 500 mk)		66 500

Verotustoimi

18. **Verohallitus**	(020)	160 480
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		145 480
70. Kaluston ja konttorikoneiden sekä puhelimien hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 000
21. **Eräät hinnaneropalautukset**	(720)	11 000 000
40. Eräiden valmisteverolakien mukaiset hinnaneropalautukset (arviomääräraha), lisäystä		11 000 000

24. **Liikevaihtoverotoimistot**	(020)	53 700
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		53 700
26. **Lääninverotoimistot**	(020)	14 877
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		14 877
28. **Verotoimistot**	(020)	730 000
09. Kokouspalkkiot ja muut lautakuntien menot (arviomääräraha), lisäystä		550 000
23. Henkikirjaotteiden ja muiden asiakirjojen lunastus (arviomääräraha), lisäystä		180 000
36. **Muut verotusmenot**	(020)	645 000
08. Valtionasiamiesten, verotusasiamiesten sekä tarkastusasiamiesten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		145 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		500 000
38. **Suhdannevaraukset**	(890)	100 000 000
60. Siirto valtion suhdannerahastoon (Eduskunnan päätökset 19. 3. 1970 ja 25. 6. 1970)		100 000 000

Tullilaitos

40. **Tullihallitus**	(020)	25 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		25 000
45. **Tullitoimipaikat**	(020)	30 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		30 000
49. **Tullilaitoksen muut menot**	(020)	16 000
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		16 000
50. **Rahapaja**	(020)	741 304
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		61 404
22. Raaka-aineet (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		300 000

29.	Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 129 900 mk)	224 900
70.	Koneiden hankkiminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	155 000
52.	**Tilastollinen päätoimisto** ..... (040)	**281 300**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	84 900
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	72 200
19.	Painatus, lisäystä	69 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	24 000
70.	Koneiden, laitteiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	31 200
54.	**Pankkitarkastusvirasto** ..... (820)	**73 718**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	20 718
27.	Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha)	10 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	43 000
60.	**Rakennushallitus** ..... (040)	**210 900**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	10 000
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	50 000
71.	Rakennushallituksen puhelinvaihteen laajennus (siirtomääräraha)	150 900
62.	**Lääninrakennustoimistot** ..... (040)	**60 250**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	40 250
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	20 000
64.	**Eräiden valtion kiinteistöjen menot** ..... (040)	**2 070 000**
74.	Valtion talonrakennusten suunnittelu (siirtomääräraha), lisäystä	170 000
89.	Orimattilan virastotalon hankkiminen (siirtomääräraha)	1 900 000
99.	**Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot** ..... (020)	**53 000**
50.	Sotainvalidien keräysviljan yleisen luovutushinnan ja liikevaihtoverolain säännöksistä johtuvan alemman hinnan välisen hinnaneron korvaaminen	53 000

Pääluokka 29

29.	**OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**		110 545 121
01.	**Opetusministeriö**	(210)	40 000
	19. Painatus, lisäystä		20 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		20 000

Ortodoksinen kirkko

12.	**Muut ortodoksisen kirkon menot**	(280)	62 000
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		62 000

Helsingin yliopisto

16.	**Helsingin yliopisto**	(240)	4 822 000
	02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 295 000 mk)		545 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		420 000
	13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		837 000
	20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		70 000
	70. Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		100 000
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä		100 000
	88. Kiinteistön hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 750 000
21.	**Kuvalaitos**	(240)	10 247
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		10 247
25.	**Jyväskylän yliopisto**	(240)	231 600
	13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha)		104 000
	20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		18 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		60 000
	70. Tutkimus- ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		49 600
26.	**Oulun yliopisto**	(240)	381 400
	02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		110 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		206 400
	13. Rakennusten korjaus, lisäystä		45 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		20 000

27.	**Joensuun korkeakoulu**	(240)	74 178
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 31 328 mk)		74 178
29.	**Turun yliopisto**	(240)	422 467
	51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		273 509
	53. Valtionapu rakennustoimintaan (siirtomääräraha), lisäystä		10 000
	88. Kiinteistön hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		138 958
30.	**Åbo Akademi**	(240)	970 000
	52. Valtionapu perushankintamenoihin, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		140 000
	53. Ylimääräinen valtionapu syklotronin hankkimiseen (siirtomääräraha)		830 000
36.	**Sibelius-Akatemia**	(240)	128 300
	51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		128 300
37.	**Muut korkeakoulumenot**	(240)	100 000
	23. Korkeakoulujen sisäisen hallinnon kokeilutoiminta (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		100 000
38.	**Kieli-instituutit**	(230)	88 000
	50. Kieli-instituuttien valtionapu (arviomääräraha), lisäystä		88 000
39.	**Opintotuki**	(230)	1 432 100
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		7 100
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		125 000
	52. Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 300 000
41.	**Kouluhallitus**	(220)	541 306
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		52 406
	02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		450 000
	04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä		33 900
	70. Konttorikoneiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000

Oppikoulut

42. Valtion oppikoulut	(220)	**1 565 329**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		1 324 329
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		200 000
88. Nykarleby samskola-nimisen oppilaitoksen ottaminen valtion haltuun (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		41 000
44. Yksityisoppikoulut	(220)	**12 755 000**
50. Valtionapu yksityisoppikouluille (arviomääräraha), lisäystä		12 500 000
51. Vieraskielisten oppikoulujen valtionapu, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 130 000 mk)		255 000

Kansakoulut

48. Koulutoimen piirihallinto	(220)	**71 470**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		41 470
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		30 000
50. Kansakoululaitoksen valtionapu	(220)	**49 575 000**
30. Kaupunkien kansakoulujen valtionapu (arviomääräraha), lisäystä		9 000 000
32. Valtionapu maalais- ja kauppalakansakoulujen viranhaltijain palkkauksiin (arviomääräraha), lisäystä		17 000 000
33. Maalais- ja kauppalakansakoulujen muu valtionapu (arviomääräraha), lisäystä		13 700 000
35. Ylimääräinen valtionapu kansakoululaitoksen ylläpitomenoihin (arviomääräraha), lisäystä		7 000 000
37. Valtionapu yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha), lisäystä		1 685 000
50. Valtionapu yksityisten kansakoulujen ylläpitämiseen (arviomääräraha), lisäystä		390 000
82. Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi kunnallisiksi kouluiksi (arviomääräraha), lisäystä		800 000
51. Kansakoululaitoksen muut menot	(220)	**125 000**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 85 000 mk)		125 000
53. Kansakoulunopettajaseminaarit	(230)	**13 950**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		13 950
56. Svenska social- och kommunalhögskolan	(230)	**26 408**
50. Valtionapu palkkausmenoihin (arviomääräraha), lisäystä		26 408

60.	**Kuurojen- ja sokeainkoulut** ..... (220)	1 109 495
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	99 495
28.	Opettajain valmistus ja jatkokoulutus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	10 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	1 000 000
62.	**Valtion kirjastotoimi** ..... (260)	301 000
31.	Kirjastojen rakennusavustukset (arviomääräraha), lisäystä	110 700
80.	Rakennuslainat kirjastoille (arviomääräraha), lisäystä	190 300
63.	**Yhteiskunnallinen sivistystyö** ..... (260)	10 000 000
51.	Kansalais- ja työväenopistojen valtionapu (arviomääräraha), lisäystä	10 000 000
65.	**Ammattikasvatushallitus** ..... (230)	100 000
19.	Painatus, lisäystä	25 000
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä	35 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	25 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 5 000 mk)	15 000
68.	**Valtion keskusammattikoulut** ..... (230)	250 812
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	80 812
23.	Oppilaskodit, lisäystä	10 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	40 000
70.	Työkoneiden, kaluston ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	120 000
69.	**Valtion kuuromykkäin ammattikoulu** ..... (230)	20 000
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	10 000
21.	Ravintomenot (arviomääräraha), lisäystä	10 000
70.	**Valtion ammattikoulukoti** ..... (230)	10 000
21.	Ravintomenot (arviomääräraha), lisäystä	10 000
71.	**Kunnalliset ja yksityiset ammattioppilaitokset** ..... (230)	9 237 000
30.	Valtionapu kunnallisille, yleisille ja valmistaville ammattikouluille (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 2 765 000 mk)	4 512 000

36.	Valtionapu yleisen ammattikoulun perustamiseen ja laajentamiseen kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	3 300 000
50.	Valtionapu yksityisille ammattikouluille (arviomääräraha), lisäystä	1 396 000
51.	Valtionapu yksityisille ammattioppilaskouluille (arviomääräraha), lisäystä	29 000
74.	**Valtion merimiesammattikoulut** (230)	**618 000**
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	3 000
70.	Kaluston, koneistojen ja opetusvälineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	615 000
75.	**Merenkulkuoppilaitokset** (230)	**250 000**
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	250 000
76.	**Valtion teknilliset oppilaitokset** (230)	**50 000**
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	50 000
77.	**Kunnalliset ja yksityiset teknilliset oppilaitokset** (230)	**210 000**
30.	Valtionapu kunnallisille teknillisille oppilaitoksille (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	210 000
78.	**Kauppaoppilaitokset** (230)	**4 950 000**
30.	Valtionapu kunnallisille kauppaoppilaitoksille (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 800 000 mk)	3 000 000
50.	Valtionapu yksityisille kauppaoppilaitoksille (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 350 000 mk)	1 950 000
81.	**Yksityiset kotitalousoppilaitokset** (230)	**473 000**
52.	Muut ylläpitomenot (arviomääräraha), lisäystä	473 000
82.	**Yksityiset kotiteollisuusoppilaitokset** (230)	**76 359**
50.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 11 559 mk)	76 359

84. Oppisopimukseen perustuva ammattikoulutus	(230)	**375 000**
08. Keskustoimikunnat, lisäystä		75 000
27. Kurssitoiminta (arviomääräraha), lisäystä		300 000
85. Ammattikurssit	(230)	**5 550 000**
30. Ammatillisten kurssikeskusten rakentamisen korkotuki (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		50 000
70. Työllisyyskurssien kone- ja kalustohankinnat (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 500 000
74. Ammattikurssikeskusten rakentaminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 000 000
88. Valtion tieteelliset toimikunnat (Suomen Akatemia) ja tiedeneuvosto	(250)	**27 700**
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		6 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		21 700
89. Tieteen tukeminen	(250)	**400 000**
50. Valtion tieteellisten toimikuntien tutkimusmäärärahat ja stipendit (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		200 000
54. Veikkausvoittovarat tieteen tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		200 000
90. Taiteen tukeminen	(250)	**840 000**
09. Valtion taidetoimikunnat, lisäystä		80 000
53. Veikkausvoittovarat taiteen tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		700 000
58. Valtionapu Suomen Kansallisteatterille peruskorjauksiin (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		60 000
91. Urheilun ja nuorisonkasvatustyön tukeminen	(270)	**1 100 000**
50. Veikkausvoittovarat urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 000 000
51. Veikkausvoittovarat nuorisonkasvatustyön tukemiseen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		100 000
95. Muinaistieteellinen toimikunta	(260)	**295 000**
13. Rakennusten korjaus (siirtomääräraha), lisäystä		280 000
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		15 000

98.	**Kansainvälinen yhteistyö** ..... (030)	311 000
23.	Kansainvälisestä kulttuuritoiminnasta aiheutuvat menot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 76 000 mk)	141 000
24.	Suomen osuus pohjoismaisesta yhteistyöstä aiheutuvista menoista, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	10 000
88.	Ulkomaalaisten valtionstipendiaattien asuntojen hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	160 000
99.	**Opetusministeriön hallinnonalan muut menot** ..... (210)	555 000
08.	Komiteat ja asiantuntijat (arviomääräraha), lisäystä	500 000
50.	Eräät valtionavut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) ..	55 000

Pääluokka 30

30.	**MAATALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA**	188 320 702
01.	**Maatalousministeriö** ..... (710)	159 252
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	141 252
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä	3 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6.1970) ..	10 000
70.	Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	5 000
03.	**Maataloushallitus** ..... (720)	5 000
70.	Konttorikoneiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	5 000
05.	**Valtion maatalousoppilaitokset** ..... (230)	306 400
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	274 400
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	32 000
09.	**Ammattikurssitoiminta** ..... (230)	330 000
27.	Maatalouskoulujen ammattikurssitoiminta (arviomääräraha), lisäystä	330 000
10.	**Valtion maatalouskemian laitos** ..... (760)	42 634
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	42 634

12.	**Valtion siementarkastuslaitos** ..... (760)	4 800
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	2 000
	19. Painatus, lisäystä	1 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä	1 800
14.	**Maatalouskoneiden tutkimuslaitos** ..... (760)	10 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	6 000
	74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä	4 000
15.	**Maitotaloustuotteiden tarkastuslaitos** ..... (760)	10 000
	27. Asiakkaitten puolesta suoritettavat takaisin perittävät menot (arviomääräraha), lisäystä	10 000
19.	**Vesihallitus** ..... (540)	266 089
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 84 129 mk)	86 089
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	45 000
	19. Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	5 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 000 mk)	70 000
	70. Koneiden, kaluston ja tutkimusvälineiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 10 000 mk)	60 000
20.	**Vesipiirit** ..... (540)	727 346
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	87 346
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	40 000
	77. Vesistötyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	600 000
22.	**Maankuivatustoiminnan tukeminen** ..... (720)	200 000
	83. Lainat kuivatustöihin (siirtomääräraha), lisäystä	200 000
29.	**Valtion viljavarasto** ..... (720)	7 000 000
	60. Siirto viljavarastorahastoon ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 2 700 000 mk)	6 200 000
	61. Valtion viljavaraston lainanotosta aiheutuvien korkokustannusten korvaaminen	800 000

30.	**Maatalouden neuvontatyön avustaminen**	(720)	**976 041**
40.	Maanviljelyn ja maatalouden rakennustoiminnan edistäminen, lisäystä		516 767
41.	Kotieläintalouden edistäminen, lisäystä		376 310
43.	Maatalouskerhotoiminta, lisäystä		66 424
46.	Puutarhatalouden edistäminen, lisäystä		6 731
47.	Muu neuvontatyön avustaminen, lisäystä		9 809
31.	**Maatalouden hintatuki**	(720)	**154 089 600**
40.	Liikevaihtoveron palauttaminen voin hinnanalennusmaksuista sekä maidon ja vehnän markkinoimismaksuista (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		9 130 000
41.	Maataloustuotteiden markkinoinnin edistäminen sekä markkinoinnin ja maatalouden hintatason vakaannuttaminen (arviomääräraha), lisäystä		139 850 000
42.	Viljelmäkoon mukaan maksettava hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 050 000
43.	Alueittainen hintapoliittinen tuki (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 317 300
45.	Kylvösiementuotannon edistäminen (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		242 300
49.	Maidon ja vehnän markkinoimismaksun palauttaminen eräissä tapauksissa (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		500 000
33.	**Eräät ylituotannon supistamista tarkoittavat menot**	(720)	**13 000 000**
42.	Lypsylehmien määrän vähentämisestä maksettavat palkkiot (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		13 000 000
34.	**Maataloudelle aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen**	(720)	**39 000**
42.	Raevahinkojen korvaaminen		39 000
35.	**Porotalous**	(720)	**3 360**
40.	Porotalouden edistäminen, lisäystä		3 360
37.	**Kalastus**	(750)	**173 900**
21.	Valtion kalastusten valvonta, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		173 900

Asutustoiminta

42.	**Asutuspiirit**	(740)	**34 000**
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		34 000
49	**Asutustoiminnan muut menot**	(740)	**25 000**
42.	Kalastusluoton menot (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		25 000

Metsätalous

52.	**Valtion metsäopetus**	(230)	2 490 704
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 113 159 mk)		285 704
28.	Kurssit, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		70 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		80 000
70.	Kaluston hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 100 000 mk)		250 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä		1 805 000
56.	**Yksityinen metsäopetus**	(230)	250 000
52.	Muut ylläpitomenot (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 180 000 mk)		250 000
58.	**Yksityismetsätalous**	(730)	6 036 443
40.	Valtionapu metsälautakunnille, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 4 952 890 mk)		5 736 443
86.	Lainat metsäpuiden siementen hankintaan (siirtomääräraha)		300 000
59.	**Metsätalouden muut menot**	(730)	380 000
21.	Metsien palovartiointi, lisäystä		30 000
77.	Yleiset uittoväylätyöt (siirtomääräraha), lisäystä		350 000

Maanmittaus

64.	**Maanmittauskonttorit ja maanmittausinsinöörikunta**	(520)	20 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		20 000
70.	**Maatalouden tutkimuskeskus**	(760)	77 329
22.	Kasvinsuojelutoimenpiteet (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 60 000 mk)		77 329
72.	**Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos**	(760)	7 000
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		7 000
76.	**Metsäntutkimuslaitos**	(760)	710 300
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		42 000

10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	38 000
19.	Painatus, lisäystä	50 000
22.	Metsien inventointi-, puunkäyttö- ja metsäekonomiset tutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä	49 400
23.	Metsien tuoton kohottamistutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 267 300 mk)	345 300
24.	Puun- ja metsätyöntutkimukset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	81 500
25.	Koe- ja tutkimusasemilla suoritettavat tutkimukset, lisäystä	20 000
26.	Muu koe- ja tutkimustoiminta, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	56 000
27.	Yhteispohjoismaiset metsäntutkimukset, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	10 000
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä	18 100

82.	**Eläinlääketieteellinen korkeakoulu**	(240)	62 004
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 10 876 mk)		11 804
23.	Sisätautiopin ja kirurgian sekä synnytysopin ja gynekologian laitosten klinikat ja ambulatorinen klinikka (arviomääräraha), lisäystä		40 200
29.	Muut kulutusmenot, lisäystä		10 000
84.	**Valtion eläinlääketieteellinen laitos**	(760)	630 000
24.	Ulkomaiset seerumit ja rokotusaineet (arviomääräraha), lisäystä		630 000
88.	**Geodeettinen laitos**	(520)	30 000
19.	Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000
21.	Mittaus- ja tutkimustyöt, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		25 000
95.	**Kansainvälinen yhteistyö**	(720)	219 500
21.	Suomen osanotto kansainvälisten yhtymäin vuotuisiin menoihin (arviomääräraha), lisäystä		167 500
24.	Luonnonsuojeluvuosi 1970 (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		50 000
25.	Euroopan maatalouskomission työryhmän istunnon järjestäminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000
99.	**Maatalousministeriön hallinnonalan muut menot**	(710)	5 000
09.	Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000

Pääluokka 31

31.	**LIIKENNEMINISTERIÖN JA TYÖVOIMAMINISTERIÖN HALLINNONALAT**		21 677 045
01.	**Liikenneministeriö**	(610)	23 000
	24. Kansainvälinen yhteistyö (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 000
	70. Kaluston hankkiminen, lisäystä		8 000
10.	**Työvoimaministeriö**	(870)	724 584
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 29 584 mk)		37 984
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		59 000
	19. Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 600 mk)		125 600
	25. Majoitustukikohtien käyttömenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		424 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		50 000
	50. Korvaus Suomi-seura ry:lle siirtolaisten tiedotus- ja neuvontatoiminnasta, lisäystä		3 000
	51. Harjoittelustipendit, lisäystä		25 000
17.	**Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinto**	(870)	1 670 023
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 28 023 mk)		58 023
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		50 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 170 000 mk)		262 000
	61. Työvoiman alueellista liikkuvuutta edistävät avustukset (arviomääräraha), lisäystä		1 300 000
18.	**Ammatinvalinnanohjausasiain piiri- ja paikallishallinto**	(870)	115 000
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		80 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		35 000

Tie- ja vesirakennuslaitos

20.	**Tie- ja vesirakennushallitus**	(620)	1 829 718
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 1 236 718 mk)		1 291 718
	10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä		110 000
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä		280 000
	70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä		148 000

22.	**Tie- ja vesirakennuslaitoksen piirihallinto** ..... (620)	**3 353 000**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 298 000 mk)	723 000
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä	2 150 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 370 000 mk)	480 000
24.	**Tiet** ..... (620)	**10 553 175**
30.	Valtionapu kunnille maantiealueiden lunastusta varten (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	2 000 000
77.	Yleisten teiden tekeminen (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 3 000 000 mk)	8 553 175
25.	**Saimaan kanava** ..... (640)	**27 000**
20.	Matkat (arviomääräraha), lisäystä	27 000
26.	**Muut vesitiet** ..... (640)	**283 345**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	283 345
40.	**Autorekisterikeskus ja moottoriajoneuvojen katsastus** ..... (620)	**1 000 000**
22.	Tunnusmerkkikilpien hankinnat (arviomääräraha), lisäystä	400 000
74.	Katsastusasemien rakentaminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	600 000
47.	**Ilmailu** ..... (650)	**2 000 000**
14.	Lentoasemien kunnossapito- ja käyttömenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	700 000
26.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	220 000
74.	Lentokenttien talonrakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	850 000
88.	Lentokenttien maanlunastukset (arviomääräraha), lisäystä	230 000
50.	**Ilmatieteen laitos** ..... (860)	**83 000**
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	78 000
10.	Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä	5 000
60.	**Vesivoimatoimikunta ja vesistöjen säännöstelytoimisto** ..... (840)	**15 200**
40.	Valtion osuus Oulujärven säännöstelyhankkeen kustannuksista (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	15 200

Pääluokka 32

32. KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA		**76 656 752**
01. Kauppa- ja teollisuusministeriö	(810)	**320 923**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		225 723
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		15 200
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		10 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 30 000 mk)		50 000
70. Kaluston hankkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		20 000
10. Merenkulkuhallitus	(640)	**2 868 693**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		13 693
21. Öljyvahinkojen torjunta (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 355 000
27. Automaattinen tietojenkäsittely (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		50 000
71. Öljyvahinkojen torjuntakalusto (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		680 000
77. Jäänmurtajalaituri (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		770 000
14. Merenkulku- ja luotsipiirit	(640)	**1 431 000**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		281 000
78. Väylätyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 450 000 mk)		1 150 000
16. Merenkulkulaitoksen alukset ja muut kulkuvälineet	(640)	**2 366 300**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 1 139 500 mk)		1 741 500
04. Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä		118 800
11. Korjaus ja kunnossapito, lisäystä		486 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		20 000
19. Merenkulkulaitoksen yhteiset menot	(640)	**23 900**
02. Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä		20 000
26. Kansainvälinen yhteistyö, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		3 900
20. Merenkulun avustaminen	(640)	**20 000**
40. Valtionapu rannikkoliikenteen ylläpitämiseen, lisäystä		20 000

50. **Teknillinen korkeakoulu**	(240)	1 366 786
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		181 786
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 200 000 mk)		1 185 000
51. **Tampereen teknillinen korkeakoulu**	(240)	76 566
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		21 566
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		5 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		50 000
52. **Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu**	(240)	1 456
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 456

Kauppakorkeakoulut

54. **Kauppakorkeakoulu**	(240)	173 100
50. Valtionapu palkkausmenoihin (arviomääräraha), lisäystä		26 000
51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä ..		147 100
58. **Vaasan Kauppakorkeakoulu**	(240)	85 000
51. Valtionapu muihin kulutusmenoihin (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		85 000
61. **Geologinen tutkimuslaitos**	(830)	31 000
19. Painatus, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		31 000
62. **Merentutkimuslaitos**	(860)	18 275
23. Jää- ym. tiedotukset (arviomääräraha), lisäystä		15 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		3 275
63. **Valtion teknillinen tutkimuslaitos**	(830)	525 000
71. Tietokonelaitteiden hankkiminen (siirtomääräraha)		500 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä		25 000
64. **Otaniemen valtionalue**	(240)	158 000
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 30 000 mk)		132 000
13. Rakennusten kunnossapito, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		20 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		6 000

65. **Patentti- ja rekisterihallitus**	(820)	71 025
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		71 025
72. **Varmuusvarastointi**	(180)	2 600 000
21. Varmuusvarastorahastolle varmuusvarastoinnista aiheutuvat menot (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		600 000
60. Siirto varmuusvarastorahastoon, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000 000
74. **Elintarvikevalvonta**	(820)	7 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		3 000
30. Valtionapu elintarviketutkimukseen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 000
76. **Atomienergian rauhanomainen käyttö**	(830)	1 030 728
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		30 728
29. Muut kulutusmenot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 000 000
78. **Teknillisen ja kaupallisen tutkimuksen tukeminen**	(830)	2 250 000
40. Teollisen tutkimustoiminnan tukeminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		2 000 000
42. Ilmailuteollisuuden tutkimustoiminnan tukeminen (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		250 000
82. **Teollisuuden edistäminen**	(840)	45 000
23. Teollistamistutkimukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		45 000
85. **Sijoitukset valtionenemmistöisiin osakeyhtiöihin**	(840)	10 000 000
88. Osakepääomien korotukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		10 000 000
86. **Viennin edistäminen**	(850)	17 515 000
45. Valtionapu vienninedistämisorganisaation kustannuksista (siirtomääräraha), lisäystä		15 000
88. Suomen Vientiluotto Oy — Finlands Exportkredit Ab:n osakepääoman korotus (siirtomääräraha)		17 500 000

88. Matkailun edistäminen	(890)	**890 000**
21. Ulkomailla suoritettava matkailun markkinointitoiminta, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 290 000 mk)		590 000
41. Valtionapu matkailua palvelevalle laivaliikenteelle, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		240 000
83. Lainat matkailua palvelevan laivaliikenteen harjoittajille, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		60 000
89. Muu elinkeinojen edistäminen	(890)	**32 450 000**
43. Maaseudun sähköistämisen tukeminen (siirtomääräraha), lisäystä		550 000
60. Siirto tuontikaupparahastoon (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 14 200 000 mk)		27 900 000
83. Avustuslaina Saimaan Kanavalaivat Oy:lle (siirtomääräraha), (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 000 000
90. Teollisuuden ja muiden elinkeinojen investointilainojen korkotuki	(840)	**300 000**
41. Teollisuuden ja kehitysalueiden yritysten investointilainojen korkotuki (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		300 000
99. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut menot	(820)	**32 000**
26. Kansainvälinen yhteistyö (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		32 000

Pääluokka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA		**113 114 801**
01. Sosiaali- ja terveysministeriö	(310)	**978 111**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 49 500 mk)		129 961
09. Pysyvät neuvottelu- ja toimikunnat, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 50 000 mk)		60 000
19. Painatus, lisäystä		33 000
20. Matkat (arviomääräraha), lisäystä		20 000
28. Koulutustoiminta (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		50 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		42 000
70. Kaluston ja konttorikoneiden hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 3 000 mk)		48 150
74. Huoneiston hankkiminen		595 000
04. Ammattientarkastus	(320)	**17 100**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä		12 100
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		5 000

14. **Tapaturmavirasto**	(320)	24 425
21. Lausunto- ja jäsenmaksut (arviomääräraha), lisäystä		24 425
16. **Tapaturmakorvaukset**	(320)	652 000
50. Korvaukset valtion työssä sattuneista tapaturmista (arviomääräraha), lisäystä		600 000
52. Korvaukset palolain mukaan korvattavista ja ihmishenkeä pelastettaessa sattuneista tapaturmista (arviomääräraha), lisäystä		52 000
18. **Työttömyysvakuutus**	(330)	5 000 000
50. Valtionapu työttömyyskassoille (arviomääräraha), lisäystä		5 000 000
20. **Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus**	(350)	17 300 000
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha), lisäystä		300 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha), lisäystä		17 000 000
21. **Sotilasvammakorvaukset**	(380)	8 000 000
50. Korvaukset sodasta ja sotapalveluksesta aiheutuneen ruumiinvamman tai sairauden johdosta (arviomääräraha), lisäystä		8 000 000
26. **Hintavalvonta ja kuluttajavalistus**	(820)	51 000
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä		35 000
50. Tavaraselosteliiton valtionapu, lisäystä		16 000
30. **Sosiaalihallitus**	(310)	21 000
28. Sosiaalihuollon koulutustoiminta, lisäystä		11 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		10 000
35. **Invalidihuolto**	(350)	5 091 600
50. Varsinainen huolto (arviomääräraha), lisäystä		2 746 600
51. Invalidiraha (arviomääräraha), lisäystä		2 215 000
83. Invalidihuoltolain mukaiset lainat (arviomääräraha), lisäystä		130 000
37. **Perhekustannusten tasaus**	(360)	3 400 000
53. Erityislapsilisät (arviomääräraha), lisäystä		3 400 000

38. Lastenhuolto ja -kasvatus	(360)	**3 418 000**
30. Valtionapu kodinhoitajatoimintaan (arviomääräraha), lisäystä		3 418 000
42. Valtion koulukodit	(360)	**5 000**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		5 000
45. Valtion vajaamielislaitokset	(370)	**88 000**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		10 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 67 000 mk)		78 000
46. Vajaamielisten hoidon avustaminen	(370)	**206 560**
53. Yksityisen vajaamielisten avohuollon avustaminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		200 000
61. Vaarallisten vajaamielisten hoito (arviomääräraha), lisäystä		6 560
53. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltolat	(390)	**9 000**
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		9 000
54. Päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollon avustaminen	(390)	**203 000**
52. Valtionapu päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien vapaaehtoiseen huoltotyöhön, lisäystä		25 000
61. Valtion osuus laitoshuollosta (arviomääräraha), lisäystä		178 000
59. Muu sosiaaliturva	(400)	**3 746 000**
30. Huoltoapulain mukaiset korvaukset (arviomääräraha), lisäystä		2 246 000
50. Sotilasavustuslain mukainen valtionapu sotapalveluksessa olevien omaisille (arviomääräraha), lisäystä		1 500 000

Lääkintölaitos

60. Lääkintöhallitus	(450)	**94 200**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		90 200
70. Kaluston hankkiminen, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		4 000
62. Läänien terveydenhuollon hallinto	(450)	**26 000**
29. Muut kulutusmenot (arviomääräraha), lisäystä		26 000
64. Valtion sairaalat	(470)	**2 801 153**
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 494 756 mk)		1 051 153
25. Tutkimus- ja hoitomenot (arviomääräraha), lisäystä		1 700 000
29. Muut kulutusmenot, lisäystä		50 000

65.	**Kansanterveyslaboratorio** ..... (460)	**319 416**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 880 mk)	14 716
	22. Tarvikkeet ja tarveaineet (arviomääräraha), lisäystä	50 000
	27. Automaattinen tietojenkäsittely	153 700
	29. Muut kulutusmenot, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 11 000 mk)	101 000
66.	**Valtion seerumlaitos** ..... (460)	**15 050**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	15 050
68.	**Säteilyfysiikan laitos** ..... (460)	**7 437**
	01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	7 437
69.	**Terveydenhuollon koulutus** ..... (230)	**12 000**
	26. Erikoislääkäritutkinnon menot	12 000
72.	**Keskussairaaloiden rakentaminen** ..... (470)	**13 199 264**
	74. Keskussairaaloiden rakentaminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 19. 3. 1970)	13 199 264
74.	**Kunnallinen terveydenhoito** ..... (460)	**200 000**
	38. Valtionapu kunnanlääkärien virkatalojen rakentamiseen (kertameno), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	200 000
76.	**Kunnallinen yleissairauksien vastustaminen ja hoito** ..... (470)	**34 738 442**
	30. Valtionapu yleissairauksien hoitoon (arviomääräraha), lisäystä ..	31 029 700
	33. Valtion korvattava sairaalahoito (arviomääräraha), lisäystä	700 000
	34. Valtion osuus yliopistollisten keskussairaaloiden laajentamisesta ja peruskorjauksista yliopistojen merkitsemien sairaansijojen osalta, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 337 734 mk)	417 442
	35. Valtionapu keskussairaaloiden laajentamiseen, peruskorjauksiin ja perushankintoihin, lisäystä	2 591 300
77.	**Kunnallinen mielisairauksien vastustaminen ja hoito** ..... (470)	**9 063 000**
	30. Valtionapu mielisairauksien vastustamiseen ja hoitoon (arviomääräraha), lisäystä	9 063 000

80.	**Yksityiset sairaalat ja hoitolaitokset** ..... (470)	**3 231 215**
50.	Valtionapu yksityisille sairaaloille, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	2 933 715
51.	Valtionapu kaatumatautisten hoitoon (arviomääräraha), lisäystä	158 000
54.	Valtionapu reumatautisten hoitoon (arviomääräraha), lisäystä ..	139 500
85.	**Terveydenhuollon muut menot** ..... (460)	**1 160 228**
02.	Viransijaisten palkkiot (arviomääräraha), lisäystä	616 000
04.	Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä	46 330
22.	Sairaalatoimen ohjaus, valvonta ja tutkiminen (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	55 000
26.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 126 948 mk)	139 894
27.	Automaattinen tietojenkäsittely, lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 30 000 mk)	186 000
30.	Vuosilomakorvausten suorittaminen Kajaanin yleisen sairaalan toiminnan lopettamisen johdosta	117 004
99.	**Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut menot** .... (400)	**36 600**
25.	Kansainvälisten järjestöjen ja stipendiohjelmien jäsenmaksut, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	26 600
26.	Kansainvälinen yhteistyö, lisäystä	10 000

Pääluokka 34

34.	**HALLINNONALOITTAIN JAKAMATTOMAT MENOT**	**71 075 600**
01.	**Hallinnonaloittain jakamattomat palkkausmenot** ..... (990)	**584 000**
01.	Eräät lisäpalkkiot, lisäystä	484 000
02.	Lisähenkilökunnan ja virkamiesharjoittelijain palkkiot, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)	100 000
03.	**Eläkkeet** ..... (990)	**600 000**
06.	Ylimääräiset eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä	600 000
06.	**Erittelemättömät työllisyysmenot** ..... (880)	**58 091 600**
01.	Ylimääräisten virastotyöntekijäin palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä	2 071 000
04.	Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä	163 600
77.	Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (arviomääräraha), lisäystä	55 857 000

09.	**Muut hallinnonaloittain jakamattomat menot** ..... (990)		11 800 000
60.	Valtion osuus eroraharahastosta johtuvista menoista (arviomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		671 000
70.	Moottoriajoneuvojen hankkiminen eräille valtion virastoille, lisäystä		140 000
97.	Tileistä poistot (arviomääräraha), lisäystä		10 989 000

Pääluokka 35

35.	**VALTIONVELKA**		3 940 000
07.	**Ulkomaisen velan kuoletus** ..... (910)		3 940 000
91.	Ulkomaisen lyhytaikaisen velan kuoletus (arviomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		3 940 000

Pääluokka 36

36.	**VALTION LIIKEYRITYKSET SEKÄ METSÄT JA MAATILAT, vähennys**		— 6 181 890
01.	**Valtionrautatiet** ..... (630)		
05.	Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä	8 000 000	
22.	Liikenteen hoidon ja markkinoinnin menot (arviomääräraha), lisäystä	4 600 000	
	Käyttömenot: 12 600 000		
	Vähennys valtionrautateiden vajaukseen		— 16 400 000
60.	Siirto valtionrautateiden uudistusrahastoon, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		3 300 000
74.	Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä		600 000
78.	Ratojen parannukset ja lisäraiteet (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970)		1 000 000
	Sijoitusmenot, siirto uudistusrahastoon ja vajaus: vähennys 11 500 000		
02.	**Valtionrautateiden tuotantolaitokset ja materiaalitoiminta** ..... (630)		
05.	Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä	900 000	
	Käyttömenot: 900 000		
04.	**Posti- ja lennätinlaitos** ..... (660)		
01.	Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä ..... (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 5 651 000 mk)	27 151 000	
04.	Sosiaaliturvamaksu (arviomääräraha), lisäystä .. (Eduskunnan päätöksellä 25. 6. 1970 myönnetty 381 000 mk)	1 831 000	

05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 3 500 000
10. Rakennusten käyttö (arviomääräraha), lisäystä .. 2 500 000
22. Korvaukset postin kuljetuksista (arviomääräraha), lisäystä 700 000
29. Muut käyttömenot (arviomääräraha), lisäystä ... 5 500 000

Käyttömenot: 41 182 000

60. Siirto posti- ja lennätinlaitoksen uudistusrahastoon, lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 1 530 000
88. Tonttien sekä huoneisto-osakkeiden hankinta (siirtomääräraha), lisäystä 2 720 000

Sijoitusmenot ja siirto uudistusrahastoon: 4 250 000

05. Posti- ja lennätinlaitoksen konepajat ..... (660)

21. Televa (arviomääräraha), lisäystä 2 100 000
22. Turun asennuspaja (arviomääräraha), lisäystä .. 1 400 000
23. Keskusautokorjaamo (arviomääräraha), lisäystä .. 214 000

Käyttömenot: 3 714 000

07. Valtion väliaikainen ravitsemiskeskus ..... (040)

29. Käyttömenot (arviomääräraha), lisäystä 300 000

Käyttömenot: 300 000

10. Valtion painatuskeskus ..... (840)

74. Valtion painatuskeskuksen tuotantolaitoksen suunnittelu, (siirtomääräraha) (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 200 000

Sijoitusmenot: 200 000

16. Valtion tietokonekeskus ..... (040)

70. Koneiden ja välineiden hankkiminen (siirtomääräraha), lisäystä 500 000

Sijoitusmenot: 500 000

20. Puolustuslaitoksen teollisuus- ja liiketoiminta .. (840)

05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 197 000
21. Pukutehdas (arviomääräraha), lisäystä 644 000
22. Vammaskosken tehdas (arviomääräraha), lisäystä 1 860 000
23. Patruunatehdas (arviomääräraha), lisäystä 2 200 000
24. Metsätalous (arviomääräraha), lisäystä 27 000

Käyttömenot: 4 928 000

70. Teollisuuslaitosten konehankinnat (siirtomääräraha), lisäystä 45 000
74. Teollisuuslaitosten rakennustyöt (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 50 000

Sijoitusmenot: 95 000

30. **Valtion hankintakeskus** ..... (040)
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 13 180
Käyttömenot: 13 180

32. **Valtion polttoainekeskus** ..... (040)
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 240 000
Käyttömenot: 240 000

40. **Margariinitehdas** ..... (840)
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä 14 000
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 17 500
Käyttömenot: 31 500

74. Margariinivaraston laajentaminen (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 11 000
Sijoitusmenot: 11 000

43. **Maanmittaushallituksen karttapaino** ..... (840)
01. Palkkaukset (arviomääräraha), lisäystä 145 000
Käyttömenot: 145 000

45. **Metsähallituksen metsät** ..... (730)
05. Eläkkeet (arviomääräraha), lisäystä 900 000
Käyttömenot: 900 000

46. **Metsäntutkimuslaitoksen metsät** ..... (730)
21. Metsien hoito (siirtomääräraha), lisäystä 115 000
Käyttömenot: 115 000

77. Metsien perusparannukset (siirtomääräraha), lisäystä (Eduskunnan päätös 25. 6. 1970) 48 000
Sijoitusmenot: 48 000

48. **Maataloushallituksen maatilat** ..... (720)
71. Kehäsahan hankinta Jokioisten kartanoiden sahalle 100 000
88. Maa-alueiden hankkiminen koulutiloille (siirtomääräraha), lisäystä 71 000
Sijoitusmenot: 171 000

50. **Sosiaalihallituksen maatilat** ..... (720)

70. Työkoneiden ja kaluston hankkiminen, lisäystä 36 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha), lisäystä 7 110

Sijoitusmenot: 43 110

60. **Lääkintölaitoksen maatilat** ..... (720)

21. Maatilatalouden menot (arviomääräraha), lisäystä 5 000

Käyttömenot: 5 000

Pääluokka 36:

Vähennys sijoitusmenoihin, siirtoihin uudistusrahastoihin ja vajauksiin: 6 181 890

Lisäys käyttömenoihin: 65 073 680

Lisäys menoihin: 772 657 513

Samalla Eduskunta on päättänyt

oikeuttaa Valtioneuvoston edellä mainittujen menojen suorittamiseen käyttämään valtiolle vuoden 1970 aikana kertyviä tuloja.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Finnair Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Finnair Oy:n kuluvan vuosikymmenen puoliväliin ulottuvan toimintasuunnitelman mukaan yhtiön olisi mm. kiireellisesti korvattava kotimaanliikenteessään käyttämä vanhentunut Convair 340/440 tyyppinen mäntämoottorikalusto ajanmukaisemmalla ja taloudellisemmalla suihkukonekalustolla. Kokonaistaloudeltaan edullisimmaksi ratkaisuksi on osoittautunut Convair kaluston korvaaminen kahdeksalla käytetyllä DC-9 tyyppisellä lentokoneella, joita on vapautunut yhtiön ostettavaksi edulliseen hintaan lentokoneiden valmistajalta McDonnell Douglas Corporationilta sen otettua nämä lentokoneet aikaisemmilta omistajilta myöhempien toimitusten osamaksuksi. Finnair Oy:n ja mainitun toiminimen kesken tehdyn alustavan sopimuksen mukaan lentokoneet toimitettaisiin yhtiölle vuosina 1971—1972 noin 90 000 000 markan kokonaishintaan. Tästä määrästä on Yhdysvaltain vientitoimituksia luotottava Export-Import Bank of the United States (Eximbank) sitoutunut myöntämään yhdessä myyjän kanssa seitsemän vuoden toimitusluoton ainakin 45 %:n osalle kokonaishinnasta, loppuosan tullessa katettavaksi liikepankeista otettavin lainoin.

Ulkomaanliikennettä koskevien suunnitelmiensa mukaisesti Finnair Oy:n on kansainvälisen kilpailukykynsä säilyttämiseksi ja vähintään nykyisen markkinaosuutensa turvaamiseksi hankittava kaukoliikenteeseensä lisää palvelutasoltaan korkealuokkaista lentokonekalustoa viimeistään kuluvan vuosikymmenen puolivälissä. Kun yhtiöllä ei ole mahdollisuuksia laajarunkoisen Boeing 747 tyyppisen lentokoneen käyttöön, yhtiö on päätynyt valinnassaan McDonnell Douglas Corporationin valmistamaan DC-10—30 tyyppiseen lentokoneeseen, joka parhaiten täyttää yhtiön kuljetuskysynnän vaatimukset. Kahden tämän tyyppisen lentokoneen ja niiden varaosien ja laitteiden kokonaishankintahinta on noin 200 000 000 markkaa. Eximbank on alustavasti ilmoittanut osallistuvansa myös tämän lentokonekaluston rahoitukseen yhdessä valmistajan kanssa myöntämällä luottoa 10 vuodeksi noin kolmannekselle kauppahinnasta edellyttäen, että yhtiö rahoittaa omilla varoillaan 10—18 %:n osuuden, loppuosan jäädessä rahoitettavaksi muista lähteistä hankittavin lainoin.

Edellä selostettujen lentokalustohankintojen lisäksi Finnair Oy:n on sijoitettava varoja myös eräisiin rakennuskohteisiin. Yhtiö joutuu nimittäin luovuttamaan nykyiset vuokraamansa pääkonttori- ja lentotoimistotilat kiinteistön omistajalle ja sen vuoksi yhtiön on ollut pakko ryhtyä rakennuttamaan taloa uutta pääkonttoriaan varten sekä uutta lentotoimistorakennusta. Näiden kokonaiskustannusten yhtiö on arvioinut nousevan 9 000 000 markkaan.

Kun uuden hankittavan lentokaluston toimitusluottojen kuoletusajat ovat kaluston poistoaikoja lyhyemmät ja kun yhtiön on samanaikaisesti huolehdittava myös nykyisen kalustonsa hakintaa varten ottamiensa luottojen maksamisesta sekä koska lisäksi uusiin lentokonetyyppeihin siirryttäessä syntyy huomattavia valmistelukustannuksia, on yhtiön, kyetäkseen rahoittamaan nämä menot sekä DC-10—30 lentokoneiden ennakkomaksut ja uuden kaluston hankintaan liittyvät välilliset investoinnit, varauduttava ottamaan vuosina 1970—1975 edellä selostettujen luottojen lisäksi arviolta 51 000 000 markan määrään saakka muuta luottoa.

Finnair Oy:n edellä selostettuja toimenpiteitä voidaan yhtiön toiminnan kehittämisen kannalta pitää suotavana. Hallitus on sen vuoksi sitä mieltä, että yhtiön näitä tarkoituksia varten ottamille ulko- ja kotimaisille lainoille olisi voitava antaa valtion takauksia niin kuin yhtiön aikaisempienkin lentokonehankintojen yhteydessä on menetelty. Kun valtiolla on yhtiössä osake-enemmistö ja valtio myös on vaikuttamassa päätettäviin hankintoihin, takaukset olisi voitava antaa vastavakuuksia vaatimatta. Lainan vakuudeksi annettavan valtion takauksen takausvastuu käsittäisi, jollei takausta annettaessa toisin sanota, lainan pääoman ja kor-

kojen maksamisen lisäksi myös muiden mahdollisten lainaehtojen täyttämisen.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Finnair Oy nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ja lentoliikennetoiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä varten ottamien yhteensä enintään 330 000 000 markkaan nousevien sekä ulko- että kotimaisten lainojen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1975 loppuun saakka.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46 hallituksen esityksen johdosta Finnair Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 8 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 169 Finnair Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että valtioneuvosto oikeutettaisiin antamaan vastavakuuksia vaatimatta valtion omavelkaisia takauksia Finnair Oy nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ja lentoliikennetoiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä varten ottamien yhteensä enintään 330 000 000 markkaan nousevien ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi. Valtion takausten takausvastuu tulisi käsittämään, jollei takausta annettaessa toisin sanota, lainan pääoman ja korkojen maksamisen lisäksi myös muiden mahdollisten lainaehtojen täyttämisen. Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitettyjen takausvaltuuksien myötämistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Finnair Oy nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ja lentoliikennetoiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä varten ottamien yhteensä enintään 330 000 000 markkaan nousevien sekä ulko- että kotimaisten lainojen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1975 loppuun saakka.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sillantaus, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Kurppa ja Turunen.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Finnair Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 169 Finnair Oy:n ulko- ja kotimaisten lainojen vakuudeksi annettavista valtion takauksista, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 46, päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia Finnair Oy nimisen yhtiön lentokonehankintojen rahoittamiseksi ja lentoliikennetoiminnan ylläpitämistä ja kehittämistä varten ottamien yhteensä enintään 330 000 000 markkaan nousevien sekä ulko- että kotimaisten lainojen vakuudeksi ja siten, että kunkin ulkomaisen lainan määrä tällöin lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan sekä siten, että takauksia voidaan antaa vuoden 1975 loppuun saakka.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta.

Suomen liityttyä 28 päivänä tammikuuta 1969 Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) jäseneksi, tuli Suomen osalta voimaan mainitun järjestön neuvoston 12 päivänä lokakuuta 1967 antama päätöslauselma n:o 96, jossa kehotetaan jäsenvaltioita ryhtymään toimenpiteisiin järjestön laatiman ulkomaisen omaisuuden suojelemista koskevan sopimusluonnoksen sisältämien periaatteiden toteuttamiseksi. Mainitussa sopimusluonnoksessa korostetaan oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun myöntämistä toisten sopimuspuolten kansalaisten omaisuudelle. Sopimusluonnoksen mukaan on kunkin osapuolen alueellaan myönnettävä tällaiselle omaisuudelle tehokasta suojelua ja turvaa, eikä omaisuuden hallintaa, käyttöä, nautintaa tai luovutusta saa syrjivin säännöksin häiritä.

Valuutan säännöstelystä annetun lain (441/59) 2 § voidaan tulkita edellä selostetun sopimusluonnoksen sisältämien periaatteiden vastaiseksi. Mainitun 2 §:n mukaan pidetään sitoumusta, sopimusta tai muuta välipuhetta, joka tehdään vastoin sanotun lain nojalla annettuja määräyksiä tai jonka tarkoituksena on näiden määräysten kiertäminen, mitättömänä. Tällä säännöksellä, joka on peräisin vuonna 1941 annetusta laista talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa ja joka silloisissa oloissa ja siinä yhteydessä oli tarpeellinen, ei kuitenkaan valuutan säännöstelyn kannalta nykyisissä oloissa ole sanottavaa merkitystä, koska maksujen suorittaminen ulkomaalla asuvan lukuun on joka tapauksessa ilman Suomen Pankin lupaa kielletty. Tämän ja edellä selostetun Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön päätöslauselman huomioonottaen, pidetään aiheellisena valuutan säännöstelystä annetun lain 2 §:n kumoamista tarpeettomana.

Koska sanotun lain voimassaoloaika päättyy kuluvan vuoden loppuun mennessä, ehdotetaan samalla lain voimassaoloajan jatkamista edelleen kahdella vuodella eli vuoden 1972 loppuun.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, *kumotaan* valuutan säännöstelystä 4 päivänä joulukuuta 1959 annetun lain (441/59) 2 § sekä *muutetaan* lain 5 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä marraskuuta 1968 annetussa laissa (647/68), näin kuuluvaksi:

5 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1972 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain sekä sen nojalla annettujen määräysten soveltaminen on jo ennen sitä lakkaava.

Tämä laki tulee 2 §:n osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 33 hallituksen esityksen johdosta laiksi valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 8 päivältä joulukuuta 1970 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 170. Kuultuaan asian johdosta esittelijä Annikki Saarelaa valtiovarainministeriöstä perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on pitentää valuutan säännöstelystä 4 päivänä joulukuuta 1959 annetun lain (441/59) voimassaoloaikaa, jota 29 päivänä marraskuuta 1968 annetulla lailla (647/68) on jatkettu päättyväksi kuluvan vuoden lopussa, jälleen kahdella vuodella eli vuoden 1972 loppuun. Samalla on ehdotettu kumottavaksi lain 2 §, jossa on määrätty pätemättömäksi sopimus, sitoumus ja muu välipuhe, joka on tehty vastoin puheena olevan lain nojalla annettuja määräyksiä tai jonka tarkoituksena on sanottujen määräysten kiertäminen. Tämä säännös on katsottu tarpeettomaksi sen johdosta, että sillä ei nykyisin ole sanottavaa merkitystä valuutan säännöstelyn kannalta, koska maksujen suorittaminen ulkomaalla asuvalle ilman Suomen Pankin lupaa on kaikissa tapauksissa kielletty. Lisäksi on katsottu, että säännös saattaa olla ristiriidassa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) päätöslauselman n:o 96 kanssa.

Saamansa selvityksen nojalla perustuslakivaliokunta katsoo että valuutan säännöstelystä annetun lain voimassaoloajan jatkaminen vuoden 1972 loppuun on tarpeen vaatimaa. Kun valiokunnalla ei ole huomauttamista hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen johdosta siltäkään osin, kuin siinä on ehdotettu kumottavaksi puheena olevan lain 2 §, perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Hjerppe, Hykkäälä, Koivisto, Maijala, Niinikoski, Pekkala, Salmenkivi, Seppä, Silander, I. Suominen, Tarjanne, Vilponiemi ja Åsvik.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 149 hallituksen esityksen johdosta laiksi valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 33 lehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 170 laiksi valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 33 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 149, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, *kumotaan* valuutan säännöstelystä 4 päivänä joulukuuta 1959 annetun lain (441/59) 2 § sekä *muutetaan* lain 5 §, sellaisena kuin se on 29 päivänä marraskuuta 1968 annetussa laissa (647/68), näin kuuluvaksi:

5 §.

Tämä laki on voimassa vuoden 1972 loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Asetuksella voidaan kuitenkin määrätä, että lain sekä sen nojalla annettujen määräysten soveltaminen on jo ennen sitä lakkaava.

Tämä laki tulee 2 §:n osalta voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Sairausvakuutuslain 76 §:n mukaan valtioneuvostolla on oikeus, jos maan yleinen palkkataso on olennaisesti noussut, korottaa päivä- ja äitiysrahaa koskevia lain 16 §:ssä säädettyjä markkamääriä enintään huhtikuusta 1963 alkaen laskettua palkkatason nousua vastaavaksi. Lain 16 §:ssä on päivärahan vähimmäismäärää koskevan markkamäärän lisäksi markkamäärä, jonka ylittävää työtulon osaa ei oteta huomioon päivärahaa laskettaessa, sekä se alin markkamäärä, mistä alkaen päiväraha lasketaan työtulon suuruuden perusteella promilleina. Kun ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että valtioneuvostolla olisi oikeus palkkatason nousun perusteella korottaa myös enimmäispäivärahan määrää eli sitä markkamäärää, jonka ylittävää työtulon osaa ei oteta huomioon päivärahaa laskettaessa, ehdotetaan 76 §:ää muutettavaksi siten, että korotusoikeus ei koskisi tätä työtuloa tarkoittavaa markkamäärää. Lisäksi ehdotetaan valtioneuvoston harkintavaltaa laajennettavaksi siten, että korotus voitaisiin toteuttaa pelkästään sillä perusteella, että palkkataso on noussut, vaatimatta, että nousun tulee olla olennainen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 76 § näin kuuluvaksi:

76 §.

Jos maan yleinen palkkataso on noussut, valtioneuvostolla on oikeus korottaa päivä- ja äitiysrahaa koskevia, tämän lain 16 §:ssä säädettyjä markkamääriä enintään huhtikuusta 1963 alkaen laskettua palkkatason nousua vastaavaksi, työtulon ylärajaa ei kuitenkaan 31 päivän joulukuuta 1970 jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 20 hallituksen esityksen johdosta laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 8 päivänä joulukuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 171. Valiokunnassa ovat esityksen johdosta olleet kuultavina hallitussihteeri Erkki Mäkelä sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä osastopäällikkö Olavi Suihko kansaneläkelaitoksesta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Voimassa olevan sairausvakuutuslain 76 §:n mukaan valtioneuvostolla on oikeus korottaa päivä- ja äitiysrahaa koskevia tämän lain 16 §:ssä säädettyjä markkamääriä enintään huhtikuusta 1963 alkaen laskettua palkkatason nousua vastaavaksi, jos maan yleinen palkkataso on olennaisesti noussut. Lain 16 §:ssä on päivärahan vähimmäismäärää koskevan markkamäärän lisäksi markkamäärä, jonka ylittävää työtulon osaa ei oteta huomioon päivärahaa laskettaessa, sekä se alin markkamäärä, mistä alkaen päiväraha lasketaan työtulon suuruuden perusteella promilleinä. Valtioneuvosto on viimeksi 30 päivänä joulukuuta 1969 antamallaan päätöksellä 1 päivästä helmikuuta 1970 alkaen korottanut sanottuja markkamääriä, jolloin vähimmäispäivä- ja -äitiysraha on noussut 6 markkaan 80 penniin päivässä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain 76 §:ää muutettavaksi siten, että valtioneuvostolla ei enää ensi vuoden alusta alkaen olisi oikeutta palkkatason noustessa korottaa sitä markkamäärää, jonka ylittävää työtulon osaa ei oteta huomioon päivärahaa laskettaessa. Toisaalta ehdotetaan laajennettavaksi valtioneuvoston harkintavaltaa siten, että vähimmäispäivä- ja -äitiysrahaa voitaisiin korottaa palkkatason nousua vastaavasti riippumatta siitä, onko palkkatason nousu ollut olennainen.

Hallituksen esityksen johdosta valiokunta toteaa, että sillä pyritään hallituksen ohjelmaan sisältyvän periaatteen mukaisesti tasoittamaan sosiaaliturvaeroja. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen tarkoituksena olisi sen jälkeen, kun käsiteltävänä oleva lakiehdotus on tullut hyväksytyksi, korottaa vähimmäispäivä- ja -äitiysrahaa 6 markasta 80 pennistä 7 markkaan 40—50 penniin päivässä.

Parhaillaan harkittavana oleva tulopoliittinen kokonaisratkaisu tähtää muun muassa runsaan 500 markan suuruisen kuukausipalkan turvaamiseen palkanansaitsijoille. Tämä merkitsisi puolestaan vähintään 9 markan suuruista päivärahaa asianomaisen tullessa sairauden perusteella oikeutetuksi sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan. Tältä pohjalta lähtien valiokunta ei voi pitää riittävänä vähimmäispäivä- ja -äitiysrahan korottamista suunniteltuun 7 markkaan 40—50 penniin päivässä, mikä tulisi mahdolliseksi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen nojalla. Kun vähimmäispäivärahan ja -äitiysrahan korottaminen valiokunnan tarpeelliseksi katsomaan, vähintään 9 markkaan päivässä edellyttäisi sairausvakuutuslain 16 §:n muuttamista, mikä ei nyt ole käsittelyn alaisena, valiokunta ei voi tässä yhteydessä tehdä puheena olevaa ehdotusta.

Asettuessaan puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä valiokunta lausuu samalla odottavansa, että suunniteltu vähimmäispäivärahan ja -äitiysrahan korotus pyrittäisiin toteuttamaan jo ensi vuoden alussa.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen, jäsenet Aro (osittain), Granvik (osittain), Juvela, Kainulainen, Ensio Laine, Lankinen, H. Linna, Luja, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo ja Salo sekä varajäsenet Kaipainen (osittain), Stenbäck (osittain) ja Tiilikainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 160 hallituksen esityksen johdosta laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 20 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 171 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, ja Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 20 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 160.

Hyväksyessään Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen Eduskunta lausuu samalla odottavansa, että suunniteltu vähimmäispäivärahan ja -äitiysrahan korotus pyrittäisiin toteuttamaan jo ensi vuoden alussa.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 76 § näin kuuluvaksi:

76 §.

Jos maan yleinen palkkataso on noussut, valtioneuvostolla on oikeus korottaa päivä- ja äitiysrahaa koskevia, tämän lain 16 §:ssä säädettyjä markkamääriä enintään huhtikuusta 1963 alkaen laskettua palkkatason nousua vastaavaksi, työtulon ylärajaa ei kuitenkaan 31 päivän joulukuuta 1970 jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi huoltoapulain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Huhtikuun 10 päivänä 1970 annetulla lailla huoltoapulain muuttamisesta (275/70), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, toteutettiin lain osittaisuudistus, jolla korjattiin kiireellisintä tarkistusta vaatineet säännökset. Tämän jälkeen on kuitenkin osoittautunut tarpeelliseksi muuttaa eräitä kohtia sekä alkuperäisessä huoltoapulaissa että edellä mainitussa, huoltoapulain muuttamisesta annetussa laissa. Huoltoapulain muutokset edellyttävät lisäksi eräitä muutoksia lastensuojelulaissa ja vajaamielislaissa.

Jotta sosiaalilautakunnat voisivat mahdollisimman joustavasti ja huoltoavun takaisinperimistä koskevista säännöksistä riippumatta edelleen antaa huoltoapulain 2 §:ssä tarkoitettua avustusta myös lainan muodossa, ehdotetaan ko. pykälään tätä tarkoittava nimenomainen säännös. Tällaisia lainoja koskevat riidat olisi niiden julkisoikeudellisen luonteen huomioon ottaen käsiteltävä hallinto-oikeudellisessa lainkäyttöjärjestyksessä.

Huoltoapulain 27 §:n mukaan on kunnalliskodin tai sen osaston tahi lain 18 §:ssä tarkoitetun muun laitoksen perustamista tai toisin järjestämistä koskeville rakennuspiirustuksille hankittava sosiaaliministeriön, nyttemmin sosiaalihallituksen vahvistus. Kunnallisten huoltolaitosten rakennuspiirustukset ovat tulleet sosiaalihallituksen vahvistettaviksi vasta lopullisessa muodossaan, jolloin niihin usein on jouduttu tekemään sellaisia muutoksia, jotka olisi voitu välttää, jos rakennus- tai muutossuunnitelma jo alkuvaiheessaan olisi saatettu sosiaalihallituksen hyväksyttäväksi. Tämän vuoksi hallitus siinä esityksessään, jonka perusteella alussa mainittu laki huoltoapulain muuttamisesta tuli hyväksytyksi, ehdotti lain 27 §:ää siten muutettavaksi, että huoltolaitoksen tai sen osaston perustamis- tai muutossuunnitelmalle olisi hankittava sosiaalihallituksen hyväksyminen sekä rakennuspiirustuksille sosiaalihallituksen vahvistus. Eduskunta hyväksyi kuitenkin huoltoapulain 27 §:lle sanamuodon, jonka mukaan lain 18 §:ssä tarkoitetun laitoksen tai sen osaston rakennuspiirustuksille on hankittava sosiaalihallituksen vahvistus vain, mikäli kunta haluaa saada rakentamiseen 60 §:n 2 momentissa tarkoitettua lainaa. Kun kysymyksessä olevaan tarkoitukseen ei nykyisin ole käytettävissä valtion varoja eikä ole varmuutta niiden saamisesta vastaisuudessakaan, jää säännös tällaisessa muodossa käytännössä vaille merkitystä.

Huoltoapulaissa tarkoitettujen huoltolaitosten suunnittelu ja rakentaminen liittyy lähinnä vanhusten huoltoon. Tällöin on koko yhteiskunnan kannalta tärkeää toisaalta se, ettei vanhusten huolto muodostu tarpeettoman laitosvaltaiseksi, vaan avohuollon palveluksien kehittämiseen kiinnitetään riittävästi huomiota, toisaalta se, että rakentamisessa otetaan huomioon tietyt alueelliset kokonaisuudet ja suunniteltujen kuntauudistusten vaikutukset sekä tämän puitteissa pidetään huolta siitä, että eri tyyppisten paikkojen, eli vanhainkotipaikkojen, asuntojen sekä sairaansijojen osuudet on oikein mitoitettu. Pyrkimyksenä onkin, että jokaisella kunnalla olisi alueellisen kokonaisuuden huomioon ottava yleissuunnitelma vanhusten huollon järjestämisestä, minkä suunnitelman puitteissa toteutettaisiin myös laitosten rakentaminen.

Jotta edellä tarkoitetut valtakunnalliset ja alueelliset näkökohdat tulisivat riittävästi otetuiksi huomioon huoltolaitosten suunnittelussa ja jotta kunnat edelleenkin voisivat saada valtion viranomaisilta asiantuntija-apua tällaisten laitosten suunnittelussa ja rakentamisessa, hallitus pitää tärkeänä huoltoapulain 27 §:n muuttamista siten, että huoltolaitoksen tai sen osaston perustamis- tai muutossuunnitelmasta sekä siihen liittyvistä rakennuspiirustuksista on hankittava lääninhallituksen lausunto. Huoltoapulain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetun lainan myöntämisen edellytyksenä kuitenkin olisi, että sosiaalihallitus on hyväksynyt suunnitelman ja rakennuspiirustukset. Sosiaalihallituksen asiana olisi lisäksi antaa yleisiä ohjeita huoltolaitosten suunnittelusta.

Huoltoapulain muutosten voimaantultua voi huoltoavun takaisinperiminen sen saajalta tulla kysymykseen vain eräissä sanotussa laissa määritellyissä tapauksissa. Tämä pitää paikkansa myös silloin kun huoltoapua annetaan laitoshoitona. Huoltoapulain 34 §:n mukaan sosiaalilautakunnalla on kuitenkin oikeus nostaa huollettavan eläkkeet ja eräät muut etuudet, milloin huoltoapua annetaan hoitona huoltoapulain 18 §:ssä tarkoitetussa laitoksessa. Kun erityisesti niissä tapauksissa, joissa huoltoapua on annettu ennakon luonteisesti odotettavissa olevasta eläkkeestä tai muusta jatkuvasta tulosta, on tarpeen varata sosiaalilautakunnalle mahdollisuus muulloinkin suoraan saada huoltoavusta korvausta tällaisesta tulosta, ehdotetaan lain 34 §:ää muutettavaksi siten, että huoltoapua saavan henkilön osalta sosiaalilautakunta voisi periä ja nostaa avunsaajalle tulevat eläkkeet, elinkorot, elatusavut, päivärahat, avustukset ja muut jatkuvat tai kertakaikkiset tulot ja saamiset ja käyttää niitä hänen hoitoonsa ja huoltoapunsa korvaamiseen aina, milloin huoltoapulain nojalla on tehty päätös korvauksen perimisestä.

Kun 38 §:n säännös huoltoavun korvausvaatimuksen vireillepanemisesta olisi vaikeasti sovellettavissa niissä tapauksissa, joissa tällainen vaatimus halutaan kohdistaa vasta avunsaajan kuolinpesään, on sanotun pykälän säännöksiä ehdotettu tältä osin tarkistettaviksi.

Kuntien välisten korvausvaatimusten rajoittamiseksi siten, ettei kovin lyhytaikaisesta huollosta voitaisi hakea korvausta, esitetään lain 40 §:ään sisällytettäväksi sellainen rajoitus, että laitoshoidon kustannuksista voidaan vaatia toiselta kunnalta korvausta vain siinä tapauksessa, että hoito on kestänyt vähintään 14 vuorokautta. Lisäksi on 40 §:ään sisältyviä korvauksen hakemista koskevia säännöksiä ehdotettu jossain määrin muutettaviksi. Edelleen on kotipaikkakunnan määrittely täsmennetty viittaamalla lain 51 §:n 1 momenttiin, mitä puolestaan on esitetty muutettavaksi siten, että siinä henkikirjoituksen sijasta viitataan lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuun ja väestökirjalain mukaan määräytyvään kotipaikkaan.

Huoltoapulain 56 §:n 3 momentti esitetään muutettavaksi siten, että muutoksenhaku tulisi mahdolliseksi lain 27 ja 59 §:ssä tarkoitetuissa asioissa eli asioissa, jotka koskevat kunnallisen huoltolaitoksen perustamis- tai muutossuunnitelman ja rakennuspiirustusten hyväksymistä sekä yksityisen tai seurakunnan vanhainkodin perustamissuunnitelmaa ja piirustuksia sekä ohjesääntöä.

Huoltoapulain 55 § esitetään muutettavaksi siten, että siitä poistetaan pakkotyötä koskeva säännös sekä lievennetään siihen sisältyviä järjestyksenpitoa työlaitoksissa koskevia säännöksiä, jotka edelleenkin tulevat sovellettaviksi huoltoapulain 25 §:n nojalla työlaitokseen otettuihin henkilöihin ja lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetussa laissa tarkoitettuihin elatusvelvollisiin. Mainitun pykälän muutos edellyttää myös edellä mainitun huoltoapulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamista. Tähän voimaantulosäännökseen on myös lisätty säännös huoltoapulain 25 §:n nojalla työlaitokseen otetun samoin kuin elatusturvalaissa tarkoitetun elatusvelvollisen, joka on määrätty pakkotyöhön, päästämisestä sieltä kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Ennen 1 päivänä tammikuuta 1971 annettujen huoltoapujen takaisinperintä tulisi edelleenkin eräin rajoituksin tapahtumaan aikaisempien säännösten mukaan. Jotta nämä korvausasiat kuitenkin voitaisiin selvittää mahdollisimman lyhyessä ajassa, esitetään lain voimaantulosäännökseen sisällytettäväksi niiden vireillepanon määräaikaa koskeva erityinen säännös.

Lastensuojelulain 40 §:n 1 momentin mukaan on, kun lapsi tai nuori henkilö otetaan sosiaalilautakunnan huostaan, lautakunnan otettava talteen omaisuus, joka silloin hänelle kuuluu tai jonka hän saa lautakunnan huostassa ollessaan, sekä siitä otettava korvaus huostassapidon aiheuttamista kustannuksista, jollei lautakunta harkitse olevan syytä luopua korvauksesta tai sen osasta.

Kun ei ole pidettävä kohtuullisena, että lapsen tai nuoren henkilön omaisuutta käytetään hänen huostaan ottamisestaan yhteiskunnalle aiheutuvien kustannusten korvaamiseen varsinkaan niissä tapauksissa, joissa huostaan ottaminen on aiheutunut vanhemmista riippuvista syistä, on lastensuojelulain 40 §:n 1 momenttiin ehdotettu sisällytettäviksi säännökset, joiden mukaan huostaan ottamisen aiheuttamien kustannusten suorittamiseen ja näiden kustannusten korvaamiseen voitaisiin käyttää vain lapsesta tai nuoresta henkilöstä huostaan ottamisen ajalta suoritettavat jatkuvat tai kertakaikkiset tulot ja saamiset.

Lastensuojelulain 40 §:n 3 momentin mukaan sosiaalilautakunnan huostaan otetun lapsen tai nuoren henkilön aiheuttamista kustannuksista tulee lautakunnan saada korvaus lapsen tai nuoren henkilön vanhemmilta tai muilta elatusvelvollisilta, niin kuin huoltoapulaissa säädetään, ellei lautakunta katso olevan syytä luopua korvauksesta. Huoltoapulain muutoksella on yksityisen henkilön korvausvelvollisuus kuitenkin rajoitettu tavalla, joka ei sellaisenaan sovellu lapsen huostaan ottamisen aiheuttamien kustannusten korvaamiseen. Tämän vuoksi on lastensuojelulain mainittua säännöstä ehdotettu muutettavaksi siten, että sosiaalilautakunnalla olisi oikeus huostassa pitämisen aiheuttamista kustannuksista periä korvaus huoltoapulain 3 §:ssä tarkoitetuilta elatusvelvollisilta. Tässä yhteydessä on myös lastensuojelulain 40 §:ään esitetty sisällytettäviksi säännökset edellä mainitun korvauksen perimisen edellytyksistä ja korvauksen hakemisesta, mitkä seikat tulisivat järjestettäviksi viittauksin huoltoapulakiin.

Lastensuojelulain 41 §:ään, jonka nykyinen sanamuoto on käytännössä menettänyt merkityksensä, ehdotetaan sisällytettäviksi säännökset kuntien välisestä korvausvelvollisuudesta, mikäli koskee lapsen huollon aiheuttamia kustannuksia.

Vajaamielislain 25 §:n mukaan kunnan oikeudesta periä suorittamistaan vajaamielishuollon kustannuksista korvausta huollon saajalta tai hänen elatusvelvolliseltaan tahi saada niistä huoltoapulaissa tarkoitettua korvausta valtiolta, on voimassa mitä huoltoapulaissa siinä kohden on säädetty. Kun ne huoltoapulain säännökset, joita tässä on sovellettu, on edellä mainitulla lainmuutoksella muutettu sellaisiksi, etteivät ne sovellu vajaamielishuollon kustannusten korvaamiseen, esitetään vajaamielislain 25 §:ään sisällytettäviksi erilliset säännökset sanottujen kustannusten suorittamisesta ja korvaamisesta. Mahdollisuus saada vajaamielisen elatusvelvolliselta korvausta, mikä nykyisinkin on ollut mahdollista vain erityisestä syystä, on tällöin kokonaan poistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

huoltoapulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 17 päivänä helmikuuta 1956 annetun huoltoapulain (116/56) 27 §, 30 §, 30 b §:n 1 momentti, 34 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 51 §:n 1 momentti, 55 §, jonka 5 momentti on kumottu 10 päivänä huhtikuuta 1970 annetulla lailla (275/70), ja 56 §:n 3 momentti, näistä 27 §, 30 §, 30 b §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti ja 56 §:n 3 momentti sellaisina kuin ne ovat mainitussa 10 päivänä huhtikuuta 1970 annetussa laissa sekä *lisätään* lain 2 §:ään uusi 2 momentti ja 38 §:ään, sellaisena kuin se on edellä mainitussa 10 päivänä huhtikuuta 1970 annetussa laissa, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Edellä 1 momentissa tarkoitettu avustus voidaan huollettavan suostumuksella antaa myös lainana, milloin se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Tällaiseen lainaan ei ole sovellettava, mitä tässä laissa on säädetty huoltoavun korvauksesta. Sosiaalilautakunta voi kuitenkin luopua lainan takaisin perimisestä, milloin siihen katsotaan olevan syytä.

27 §.

Edellä 18 §:ssä tarkoitetun laitoksen tai sen osaston perustamis- tai muutossuunnitelmasta sekä siihen liittyvistä rakennuspiirustuksista on hankittava lääninhallituksen lausunto. Jäljempänä 60 §:n 2 momentissa tarkoitetun lainan myöntämisen edellytyksenä on kuitenkin, että sosiaalihallitus on hyväksynyt perustamis- tai muutossuunnitelman ja rakennuspiirustukset.

Ennen kuin 18 §:ssä tarkoitettu laitos tai sen osasto otetaan käytettäväksi, on lääninhallituksen hyväksyttävä se tarkoitukseensa.

Sosiaalihallitus antaa ohjeita huoltolaitoksen suunnittelusta sekä menettelystä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa.

30 §.

Sosiaalilautakunta voi periä huoltoavun kustannuksista korvauksen avustuksen saajalta, kun huoltoavun antamisen jälkeen on käynyt selville, että sen myöntäminen on perustunut hänen, hänen puolisonsa tai lapsensa antamiin erehdyttäviin tietoihin tai vastaavasti avustuksen saajan elatusvelvolliselta silloin, kun tämä on antanut tällaisia tietoja.

30 b §.

Korvausvelvollisen asuntoa ja tarpeellista asuntoirtaimistoa sekä tarpeellisia työvälineitä älköön muissa kuin 35 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa hänen elinaikanaan vastoin hänen tahtoaan käytettäkö huollon kustantamiseen tai huoltoavun kustannusten korvaamiseen.

— — — — — — — — — — — — — —

34 §.

Milloin sosiaalilautakunta on tämän lain nojalla määrännyt perittäväksi korvausta huoltoavun kustannuksista, lautakunnalla on oikeus siksi, kunnes korvaus on peritty, periä ja nostaa avunsaajalle tulevat eläkkeet, elinkorot, elatusavut, päivärahat, avustukset ja muut jatkuvat tai kertakaikkiset tulot ja saamiset ja käyttää niitä hänen hoitoonsa ja huoltoapunsa korvaamiseen, sitä osaa lukuunottamatta, joka voimassa olevien säännösten mukaan on jätettävä tai muutoin lautakunnan päätöksellä kohtuullisena osana varataan huollettavan omaan käyttöön hänen henkilökohtaisia tarpeitaan varten sekä huomioon ottaen lisäksi, mitä sellaisen suorituksen käyttämisestä on ehkä muualla säädetty tai määrätty. Näistä varoista on pidettävä erillistä tiliä, josta pyydettäessä on annettava ote avunsaajalle.

— — — — — — — — — — — — — —

38 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin 29 §:ssä tarkoitettua päätöstä tehtäessä huoltoapu on päätetty periä takaisin avunsaajan varoista vasta hänen kuoltuaan, on vaatimus huoltoavun korvaamisesta pantava vireille vuoden kuluessa avunsaajan kuolemasta.

40 §.

Antamastaan vähintään neljätoista vuorokautta kestäneestä laitoshoidosta sekä huollettavan toimittamisesta 51 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kuntaan aiheutuvista kustannuksista on huollettavan oleskelukunnalla oikeus hakemuksesta saada korvaus siltä kunnalta, jolle huoltoavun antaminen 7 §:n 2 momentin mukaan olisi kuulunut. Erityisen painavista syistä voidaan korvauksen määrää kuitenkin sovitella kohtuuden mukaan.

Kunnan, joka haluaa saada 1 momentissa tarkoitettua korvausta, on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava laitoshoidon antamisesta sen kunnan sosiaalilautakunnalle, jolle huoltoavun antaminen olisi 7 §:n 2 momentin mukaan kuulunut. Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että sitä tarkoittava hakemus on pantu vireille yhdeksänkymmenen päivän kuluessa siitä, kun päätös laitoshoidon antamisesta on tehty. Jollei hakemusta panna vireille sanotussa määräajassa, menettää kunta oikeuden saada korvausta siitä huoltoavusta, jonka se on antanut ennen hakemuksen vireille panoa.

— — — — — — — — — — — — — —

51 §.

Jatkuvasti laitoshoidossa tai sen tarpeessa olevan henkilön, jolla ei ole kunnassa 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua kotipaikkaa, voi lääninhallitus oikeuttaa sosiaalilautakunnan toimittamaan siihen kuntaan, jossa hänellä on mainittu kotipaikka.

— — — — — — — — — — — — — —

55 §.

Jos työlaitokseen otettu henkilö ei noudata laitoksen ohjesäännön määräyksiä tai muulla tavoin rikkoo laitoksen järjestystä, on laitoksen johtajalla oikeus, sen mukaan kuin laitoksen ohjesäännössä on määrätty, vähentää hänelle tulevia etuisuuksia tahi pitää häntä eristettynä valoisassa huoneessa enintään kolme vuorokautta. Tällaisena toimenpiteenä ei kuitenkaan saa käyttää ravinnon vähentämistä.

Milloin ankarampi toimenpide katsotaan tarpeelliseksi, voi laitoksen johtokunta määrätä rikkojan valoisaan eristyshuoneeseen enintään seitsemäksi päiväksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainituista toimenpiteistä on pidettävä kirjaa.

Jos työlaitokseen otettu henkilö karkaa tai yrittää karata laitoksesta, on hänet palautettava takaisin laitokseen, ja on laitoksen johtajalla oikeus saada pyynnöstä poliisiviranomaiselta siihen tarpeellista virka-apua. Väkivallan käyttämisestä tällaisessa tapauksessa on vastaavasti voimassa, mitä siitä on rikoslaissa säädetty vangitun henkilön osalta.

56 §.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sosiaalihallituksen päätökseen 44 §:ssä tarkoitetussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Laki

huoltoapulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan huoltoapulain muuttamisesta 10 päivänä huhtikuuta 1970 annetun lain (275/70) voimaantulosäännöksen 2, 3 ja 6 momentti näin kuuluviksi:

— — — — — — — — — — — — — — — —

Sen köyhäinhoidon, jota on annettu vuonna 1956 tai sitä ennen, sekä ennen tämän lain voimaantuloa annetun huoltoavun osalta sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä kuitenkin niin, että hakemus köyhäinhoidon tai huoltoavun korvauksen saamiseksi yksityiseltä on pantava vireille kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, ettei korvausta huoltoavun kustannuksista voida enää määrätä korvattavaksi työllä työlaitoksessa ja että tämän lain 30 b § tulee lain voimaan tullessa näissäkin asioissa noudatettavaksi sekä ettei lain voimaantuloa edeltäneeltä vuodelta kunnalle enää suoriteta huoltoapulain 43 ja 45—48 §:ssä, sellaisina kuin ne olivat ennen tämän lain voimaantuloa, tarkoitettua valtionapua.

Lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annettua lakia (432/65) sovellettaessa noudatetaan kuitenkin, mitä huoltoapulain 40, 41 ja 42 §:ssä, sellaisina kuin ne olivat ennen tämän lain voimaantuloa, on säädetty elatusavun työllä suorittamisesta ja elatusvelvollisen työlaitoksessa pitämisestä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan siellä. Pakkotyöhön määrätty elatusvelvollinen on, jollei häntä ole aikaisemmin vapautettava, päästettävä pakkotyöstä kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain voimaantullessa työlaitoksessa oleva henkilö, joka on toimitettu sinne huoltoapulain 25 tai 40 §:n nojalla, sellaisina kuin ne olivat ennen tämän lain voimaantuloa, on, jollei häntä aikaisemmin ole vapautettava, päästettävä laitoksesta kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Laki

lastensuojelulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1936 annetun lastensuojelulain (52/36) 40 §:n 1, 2 ja 3 momentti sekä 41 ja 51 §, johon 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetulla lailla (395/68) on lisätty uusi 4 momentti, näin kuuluviksi:

40 §.

Sosiaalilautakunnalla on oikeus periä ja nostaa lautakunnan huostaan otetusta lapsesta tai nuoresta henkilöstä huostassa pitämisen ajalta suoritettavat huoltoapulain 34 §:ssä tarkoitetut jatkuvat tai kertakaikkiset tulot ja saamiset sekä, ottaen huomioon huoltoapulain 31 §:n säännökset käyttää niitä huostassa pitämisen aiheuttamien kustannusten suorittamiseen ja näiden kustannusten korvaamiseen. Näistä varoista on voimassa olevien säännösten mukaan tai muutoin lautakunnan päätöksellä

varattava kohtuullinen osa lapsen tai nuoren henkilön omaan käyttöön hänen henkilökohtaisia tarpeitaan varten. Lisäksi on otettava huomioon, mitä sellaisen suorituksen käyttämisestä on ehkä muualla säädetty tai määrätty. Sosiaalilautakunta voi kuitenkin luopua korvauksen perimisestä, milloin siihen katsotaan olevan syytä. Edellä mainituista varoista on pidettävä erillistä tiliä, josta on pyydettäessä annettava ote lapselle tai nuorelle henkilölle, tämän vanhemmille tai muulle holhoojalle.

Jos sosiaalilautakunta on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun maksun suorittajalle, että lapsi tai nuori henkilö on sosiaalilautakunnan huostassa, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain sosiaalilautakunnalle.

Sosiaalilautakunnan huostaan otetun lapsen tai nuoren henkilön huostassa pitämisen aiheuttamista kustannuksista voi lautakunta periä korvauksen siltä tai niiltä, jotka huoltoapulain 3 §:n mukaan ovat velvollisia pitämään huolta lapsen tai nuoren henkilön elatuksesta ja hoidosta, jollei lautakunta katso olevan syytä luopua korvauksesta. Korvauksen perimisessä on kuitenkin noudatettava, mitä huoltoapulain 30 a §:n 1 momentissa ja 30 b §:ssä on säädetty. Korvauksen perimisestä ja hakemisesta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä huoltoapulain 31 ja 38 §:ssä on säädetty huoltoavun korvaamisesta sanotun lain 29 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

— — — — — — — — — — — — — —

41 §.

Milloin lapsi tai nuori henkilö on joutunut kodin ulkopuolella annettavan hoidon ja kasvatuksen tarpeeseen ja muu kuin 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu kunta on tilapäisesti järjestänyt lapsen huollon, on tällä kunnalla oikeus saada antamastaan huollosta korvaus 13 §:n 1 momentissa tarkoitetulta kunnalta.

Kunnan, joka haluaa saada 1 momentissa tarkoitettua korvausta, on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava huollon antamisesta 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kunnan sosiaalilautakunnalle. Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että sitä tarkoittava hakemus on pantu vireille yhdeksänkymmenen päivän kuluessa siitä, kun päätös huollon antamisesta on tehty. Jollei hakemusta panna vireille sanotussa määräajassa, menettää kunta oikeuden saada korvausta siitä huollosta, jonka se on antanut ennen hakemuksen vireille panoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut korvausasiat ratkaisee se lääninhallitus, jonka toimialueella huoltoa antanut kunta on.

51 §.

Sosiaalilautakunnan 23, 25 ja 28 §:n nojalla tekemästä päätöksestä on asianomaisella oikeus kirjallisesti valittaa sosiaalihallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Lääninhallituksen päätökseen, joka on tehty sosiaalilautakunnan 38 §:n nojalla antamasta päätöksestä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhausta lääninhallituksen päätökseen 41 §:ssä tarkoitetussa asiassa on vastaavasti voimassa, mitä huoltoapulain 56 a §:ssä ja 57 §:n 2 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Sosiaalilautakunnan huostaan otetun lapsen tai nuoren henkilön huostaanotosta ennen tämän lain voimaantuloa aiheutuneiden kustannusten osalta sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä kuitenkin niin, ettei korvausta lastensuojelun kustannuksista voida enää määrätä korvattavaksi työllä työlaitoksessa ja että huoltoapulain 30 b § tulee lain voimaan tullessa näissäkin asioissa noudatettavaksi.

Laki

vajaamielislain 25 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 7 päivänä maaliskuuta 1958 annetun vajaamielislain (107/58) 25 § näin kuuluvaksi:

25 §.

Kunta saa periä korvausta suorittamistaan vajaamielishuollon kustannuksista jäljempänä tässä pykälässä säädetyin tavoin.

Sosiaalilautakunnalla, jonka esityksestä vajaamielinen saa 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua huoltoa, on oikeus periä ja nostaa hänestä tältä ajalta suoritettavat huoltoapulain 34 §:ssä

tarkoitetut tulot ja saamiset ja, ottaen huomioon huoltoapulain 31 §:n säännökset käyttää niitä tästä huollosta aiheutuvien kustannusten suorittamiseen ja näiden kustannusten korvaamiseen. Näistä varoista on voimassa olevien säännösten mukaan tai muutoin lautakunnan päätöksellä varattava kohtuullinen osa vajaamielisen omaan käyttöön hänen henkilökohtaisia tarpeitaan varten. Lisäksi on otettava huomioon, mitä sellaisen suorituksen käyttämisestä on ehkä muualla säädetty tai määrätty. Lautakunta voi kuitenkin luopua korvauksen perimisestä, milloin siihen katsotaan olevan syytä.

Jos sosiaalilautakunta on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun maksun suorittajalle, että vajaamielinen saa 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua huoltoa, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain sosiaalilautakunnalle. Huollon päättymisestä sosiaalilautakunnan on välittömästi ilmoitettava maksun suorittajalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista varoista lautakunnan on pidettävä erillistä tiliä, josta pyydettäessä on annettava ote vajaamieliselle tai hänen holhoojalleen, joille myös varat on tilitettävä huollon päättyessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Ennen tämän lain voimaantuloa annetun vajaamielishuollon kustannusten osalta sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä kuitenkin niin, ettei korvausta vajaamielishuollon kustannuksista voida enää määrätä korvattavaksi työllä työlaitoksessa ja että huoltoapulain 30 b § tulee lain voimaan tullessa näissäkin asioissa noudatettavaksi.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen*

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 21 hallituksen esityksen johdosta laeiksi huoltoapulain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 8 päivänä joulukuuta 1970 lähettänyt sosiaalivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 172. Esityksen johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina kansliapäällikkö Aarne Tarasti sosiaali- ja terveysministeriöstä, pääjohtaja Alli Lahtinen ja ylijohtaja Veijo Lappalainen sosiaalihallituksesta, sosiaalihuollon piiritarkastajat Mauno Nevalainen ja Veikko Ryyttäri, osastopäällikkö Sakari Kallio Suomen Kaupunkiliitosta, lakit. lis. Aune Nuutilainen Suomen Kunnallisliitosta sekä varatuomari Jacob Söderman Finlands Svenska Kommunförbund-nimisestä yhdistyksestä. Käsiteltyään asian valiokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Niin kuin hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, toteutettiin huhtikuun 10 päivänä 1970 annetulla lailla huoltoapulain muuttamisesta (275/70), joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, lain osittaisuudistus, jolla korjattiin kiireellisintä tarkistusta vaatineet säännökset. Tämän jälkeen on kuitenkin esityksen perustelujen mukaan osoittautunut tarpeelliseksi muuttaa eräitä kohtia sekä alkuperäisessä että edellä mainitussa huoltoapulain muuttamisesta annetussa laissa. Hallituksen esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset laiksi huoltoapulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta, laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä laiksi vajaamielislain 25 §:n muuttamisesta.

Huoltoapulain muuttamista koskevan lakiehdotuksen johdosta valiokunta toteaa aluksi, että siihen sisältyy joukko teknillisiä tarkennuksia ja selvennyksiä, mutta toisaalta myös eräitä luonteeltaan periaatteellisia muutoksia. Viimeksi mainittujen suhteen valiokunta on voinut havaita, että eräät valiokunnassa kuullut asiantuntijat ovat esittäneet näkökohtia ja käsityksiä, jotka poikkeavat hallituksen esitykseen sisältyvistä ehdotuksista. Valiokunta on lakiehdotuksen yksityiskohtien osalta kiinnittänyt erityisesti huomiota seuraaviin seikkoihin.

Huoltoapulain 2 §:ään ehdotetaan sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan sanotussa lainkohdassa tarkoitettua avustusta voitaisiin antaa huollettavan suostumuksella myös lainana, milloin se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Valiokunnan käsityksen mukaan säännöksen vaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty ja on olemassa epäilyksiä siitä, että tämä saattaisi epätarkoituksenmukaisella tavalla laajentaa huoltoavun takaisinperimistä.

Ensi vuoden alussa voimaan tulevan huoltoapulain 27 §:n mukaan huoltolaitoksen rakennuspiirustuksille on, mikäli kunta haluaa saada rakentamiseen 60 §:n 2 momentissa tarkoitettua lainaa, hankittava sosiaalihallituksen vahvistus. Esityksen perusteluissa on lausuttu, ettei kysymyksessä olevaan tarkoitukseen nykyisin ole käytettävissä valtion varoja, minkä vuoksi säännös tällaisessa muodossa jää käytännössä vaille merkitystä. Esityksen perusteluissa todetaan edelleen, että huoltoapulaissa tarkoitettujen huoltolaitosten suunnittelu ja rakentaminen liittyy lähinnä vanhusten huoltoon. Tällöin on koko yhteiskunnan kannalta tärkeää toisaalta se, ettei vanhusten huolto muodostu tarpeettoman laitosvaltaiseksi, toisaalta se, että rakentamisessa otetaan huomioon tietyt alueelliset kokonaisuudet ja suunniteltujen kuntauudistusten vaikutukset sekä tämän puitteissa pidetään huolta siitä, että eri tyyppisten paikkojen, eli vanhainkotipaikkojen, asuntojen sekä sairaansijojen osuudet on oikein mitoitettu. Näihin näkökohtiin pääasiallisesti viitaten ehdotetaan huoltoapulain 27 §:ää muutettavaksi siten, että huoltolaitoksen perustamis- tai muutossuunnitelmasta sekä siihen liittyvistä rakennuspiirustuksista on hankittava lääninhallituksen lausunto. Huoltoapulain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetun lainan myöntämisen edellytyksenä olisi kuitenkin, että sosiaalihallitus on hyväksynyt suunnitelman ja rakennuspiirustukset. Sosiaalihallitus antaisi lisäksi ohjeita huoltolaitoksen suunnittelusta sekä menettelystä edellä tarkoitetuissa asioissa. Kun esityksen perustelujen

mukaan lisäksi pidetään tärkeänä, että valtakunnalliset näkökohdat tulisivat riittävästi huomioon otetuiksi huoltolaitosten suunnittelussa, olisi valiokunnan mielestä aiheellista vielä selvittää, antaako lakiehdotus hallituksen esittämässä muodossa sosiaalihallitukselle tarpeelliset mahdollisuudet toimia sanottujen periaatteiden mukaisesti.

Huoltoapulain 30 b §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvausvelvollisen asunto ja tarpeellinen asuntoirtaimisto voitaisiin 35 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vastoin hänen tahtoaan käyttää huollon kustantamiseen ja huoltoavun kustannusten korvaamiseen. Vaikka kysymys onkin henkilöstä, joka saa huoltoapua laitoshoitona, jonka voidaan otaksua kestävän hänen koko loppuikänsä, ei valiokunta näe riittäviä perusteita puheena olevan muutoksen tekemiselle.

Voimassa olevan huoltoapulain 34 §:n mukaan sosiaalilautakunnalla on oikeus nostaa huollettavan eläkkeet ja eräät muut etuudet, milloin huoltoapua annetaan hoitona huoltoapulain 18 §:ssä tarkoitetussa laitoksessa. Sanottua lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että muunkin kuin laitoshoitona huoltoapua saavan osalta sosiaalilautakunta voisi periä ja nostaa avunsaajalle tulevat eläkkeet ja eräät muut etuudet ja käyttää niitä hänen hoitonsa ja huoltoapunsa korvaamiseen aina, milloin huoltoapulain nojalla on tehty päätös korvauksen perimisestä. Samalla kuin valiokunta toteaa, että huoltoavun takaisinperimistä on ensi vuoden alussa voimaan tulevilla säännöksillä huomattavasti rajoitettu, valiokunta ei voi kuitenkaan pitää huollettavan kannalta kohtuullisena laajentaa sosiaalilautakunnan oikeuksia ehdotetulla tavalla. Valiokunnan mielestä puheena olevaa säännöstöä kehitettäessä tulisi ottaa riittävästi huomioon huollettavan oikeusturvaa suojaavat näkökohdat.

Huoltoapulain 51 §:n muutosehdotus sisältää eräitä täsmennyksiä. Vaikka sanotussa lainkohdassa ei ole esitetty muutoksia niihin säännöksiin, jotka koskevat huollettavan toimittamista kotikuntaansa, valiokunta haluaa tässä yhteydessä kiinnittää huomiota pohjoismaiden huoltoapulainsäädäntöä yhtenäistämään asetetun pohjoismaiden sosiaalipoliittisen komitean jaoston ehdotukseen, jossa on valiokunnan saaman tiedon mukaan asetuttu kielteiselle kannalle kysymyksessä olevaan menettelyyn nähden.

Puuttumatta hallituksen esityksen sisältämän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtiin laajemmalti, on lakiehdotuksessa edellä esitetyn perusteella valiokunnan mielestä sen laatuisia ja siksi merkittäviä epäkohtia, ettei valiokunta, huomioon ottaen lisäksi, ettei sen toimesta ole mahdollista suorittaa selvityksiä, jotka olisivat tarpeen lakiehdotuksen korjaamiseksi, ole voinut asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä. Samalla kun valiokunta edellyttää, että hallitus kiirehtisi huoltoapulain kokonaisuudistuksen valmisteluja, valiokunta lausuu odottavansa, että hallitus antaa ensi tilassa esityksen muun muassa huoltoapulain 27 §:n muuttamisesta, jossa otetaan huomioon valiokunnan esittämät näkökohdat, sekä 55 §:n muuttamisesta pakkotyötä koskevien säännösten poistamiseksi.

Mitä tulee hallituksen esitykseen sisältyvään toiseen lakiehdotukseen, valiokunta on ensimmäisen lakiehdotuksen hylkäämisehdotuksesta ja sen edellyttämistä muutoksista ja korjauksista johtuen asettunut siihenkin nähden hylkäävälle kannalle.

Esitykseen sisältyvien kolmannen ja neljännen lakiehdotuksen osalta valiokunta on saamansa selvityksen nojalla ja esityksen perusteluihin yhtyen päättänyt asettua puoltamaan niiden hyväksymistä.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu, sosiaalivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät ensimmäinen ja toinen lakiehdotus hylättäisiin sekä kolmas ja neljäs lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Hostila, varapuheenjohtaja Salolainen (osittain), jäsenet Aro (osittain), Granvik, Juvela, Kainulainen (osittain), Ensio Laine, Lankinen, H. Linna, Luja, Mäkelä, Männistö, A. Niemelä, Partanen, Saimo, Salo ja Terästö sekä varajäsenet Kaipainen (osittain) ja Tiilikainen (osittain).

Vastalause.

Hallituksen esitys laeiksi huoltoapulain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden. Valiokunnan enemmistö on kuitenkin poistanut huoltoapulain muuttamista koskevasta lakiesityksestä eräitä kohtia, jotka ovat uudistuksen kannalta hyvinkin keskeisiä. Lain 34 § hyväksyttynä hallituksen esityksen mukaisena tekisi sosiaalilautakuntien työn nykyistä huomattavasti joustavammaksi. Sen puuttuminen merkitsisi lisäksi kunnille huomattavia tulon menetyksiä, joten sen poisjättämiseen ei ole perusteltuja syitä. Aiheellisena ei myöskään mielestäni voida pitää lakiesityksen 51 §:n poistamista, koska siinä täsmennetään nykyistä tarkemmin kotipaikkakunnan määrittely.

Edellä sanotun perusteella ehdotan kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin hallituksen esittämässä muodossa.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1970.

Sirkka Lankinen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 161 hallituksen esityksen johdosta laeiksi huoltoapulain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan sosiaalivaliokunnan mietinnössä n:o 21 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hylätä hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen; sekä

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän kolmannen ja neljännen lakiehdotuksen muuttamattomina.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laeiksi huoltoapulain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 172 laeiksi huoltoapulain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, ja Sosiaalivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 21 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 161.

Puuttumatta hallituksen esityksen sisältämän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtiin laajemmalti, on lakiehdotuksessa Eduskunnan mielestä sen laatuisia ja siksi merkittäviä epäkohtia, ettei Eduskunta, huomioon ottaen lisäksi, ettei sen toimesta ole mahdollista suorittaa selvityksiä, jotka olisivat tarpeen lakiehdotuksen korjaamiseksi, ole voinut hyväksyä lakiehdotusta. Samalla kun Eduskunta edellyttää, että Hallitus kiirehtisi huoltoapulain kokonaisuudistuksen valmisteluja, Eduskunta lausuu odottavansa, että Hallitus antaa ensi tilassa esityksen muun muassa huoltoapulain 27 §:n muuttamisesta, jossa otetaan huomioon Eduskunnan esittämät näkökohdat, sekä 55 §:n muuttamisesta pakkotyötä koskevien säännösten poistamiseksi.

Mitä tulee Hallituksen esitykseen sisältyvään toiseen lakiehdotukseen, Eduskunta on ensimmäisen lakiehdotuksen hylkäämisen ja sen edellyttämistä muutoksista ja korjauksista johtuen asettunut siihenkin nähden hylkäävälle kannalle.

Eduskunta on, hyläten Hallituksen esitykseen sisältyvät ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen, hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

lastensuojelulain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1936 annetun lastensuojelulain (52/36) 40 §:n 1, 2 ja 3 momentti sekä 41 ja 51 §, johon 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetulla lailla (395/68) on lisätty uusi 4 momentti, näin kuuluviksi:

40 §.

Sosiaalilautakunnalla on oikeus periä ja nostaa lautakunnan huostaan otetusta lapsesta tai nuoresta henkilöstä huostassa pitämisen ajalta suoritettavat huoltoapulain 34 §:ssä tarkoitetut jatkuvat tai kertakaikkiset tulot ja saamiset sekä, ottaen huomioon huoltoapulain 31 §:n säännökset käyttää niitä huostassa pitämisen aiheuttamien kustannusten suorittamiseen ja näiden kustannusten korvaamiseen. Näistä varoista on voimassa olevien säännösten mukaan tai muutoin lautakunnan päätöksellä varattava kohtuullinen osa lapsen tai nuoren henkilön omaan käyttöön hänen henkilökohtaisia tarpeitaan varten. Lisäksi on otettava huomioon, mitä sellaisen suorituksen käyttämisestä on ehkä muualla säädetty tai määrätty. Sosiaalilautakunta voi kuitenkin luopua korvauksen perimisestä, milloin siihen katsotaan olevan syytä. Edellä mainituista varoista on pidettävä erillistä tiliä, josta on pyydettäessä annettava ote lapselle tai nuorelle henkilölle, tämän vanhemmille tai muulle holhoojalle.

Jos sosiaalilautakunta on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun maksun suorittajalle, että lapsi tai nuori henkilö on sosiaalilautakunnan huostassa, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain sosiaalilautakunnalle.

Sosiaalilautakunnan huostaan otetun lapsen tai nuoren henkilön huostassa pitämisen aiheuttamista kustannuksista voi lautakunta periä korvauksen siltä tai niiltä, jotka huoltoapulain

3 §:n mukaan ovat velvollisia pitämään huolta lapsen tai nuoren henkilön elatuksesta ja hoidosta, jollei lautakunta katso olevan syytä luopua korvauksesta. Korvauksen perimisessä on kuitenkin noudatettava, mitä huoltoapulain 30 a §:n 1 momentissa ja 30 b §:ssä on säädetty. Korvauksen perimisestä ja hakemisesta on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä huoltoapulain 31 ja 38 §:ssä on säädetty huoltoavun korvaamisesta sanotun lain 29 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

— — — — — — — — — — — — — —

41 §.

Milloin lapsi tai nuori henkilö on joutunut kodin ulkopuolella annettavan hoidon ja kasvatuksen tarpeeseen ja muu kuin 13 §:n 1 momentissa tarkoitettu kunta on tilapäisesti järjestänyt lapsen huollon, on tällä kunnalla oikeus saada antamastaan huollosta korvaus 13 §:n 1 momentissa tarkoitetulta kunnalta.

Kunnan, joka haluaa saada 1 momentissa tarkoitettua korvausta, on viipymättä kirjallisesti ilmoitettava huollon antamisesta 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kunnan sosiaalilautakunnalle. Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että sitä tarkoittava hakemus on pantu vireille yhdeksänkymmenen päivän kuluessa siitä, kun päätös huollon antamisesta on tehty. Jollei hakemusta panna vireille sanotussa määräajassa, menettää kunta oikeuden saada korvausta siitä huollosta, jonka se on antanut ennen hakemuksen vireille panoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut korvausasiat ratkaisee se lääninhallitus, jonka toimialueella huoltoa antanut kunta on.

51 §.

Sosiaalilautakunnan 23, 25 ja 28 §:n nojalla tekemästä päätöksestä on asianomaisella oikeus kirjallisesti valittaa sosiaalihallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Lääninhallituksen päätökseen, joka on tehty sosiaalilautakunnan 38 §:n nojalla antamasta päätöksestä, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhausta lääninhallituksen päätökseen 41 §:ssä tarkoitetussa asiassa on vastaavasti voimassa, mitä huoltoapulain 56 a §:ssä ja 57 §:n 2 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Sosiaalilautakunnan huostaan otetun lapsen tai nuoren henkilön huostaanotosta ennen tämän lain voimaantuloa aiheutuneiden kustannusten osalta sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä kuitenkin niin, ettei korvausta lastensuojelun kustannuksista voida enää määrätä korvattavaksi työllä työlaitoksessa ja että huoltoapulain 30 b § tulee lain voimaan tullessa näissäkin asioissa noudatettavaksi.

Laki

vajaamielislain 25 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 7 päivänä maaliskuuta 1958 annetun vajaamielislain (107/58) 25 § näin kuuluvaksi:

25 §.

Kunta saa periä korvausta suorittamistaan vajaamielishuollon kustannuksista jäljempänä tässä pykälässä säädetyin tavoin.

Sosiaalilautakunnalla, jonka esityksestä vajaamielinen saa 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua huoltoa, on oikeus periä ja nostaa hänestä tältä ajalta suoritettavat huoltoapulain 34 §:ssä tarkoitetut tulot ja saamiset ja, ottaen huomioon huoltoapulain 31 §:n säännökset käyttää niitä tästä huollosta aiheutuvien kustannusten suorittamiseen ja näiden kustannusten korvaamiseen. Näistä varoista on voimassa olevien säännösten mukaan tai muutoin lautakunnan päätöksellä varattava kohtuullinen osa vajaamielisen omaan käyttöön hänen henkilökohtaisia tarpeitaan varten. Lisäksi on otettava huomioon, mitä sellaisen suorituksen käyttämisestä on ehkä muualla säädetty tai määrätty. Lautakunta voi kuitenkin luopua korvauksen perimisestä, milloin siihen katsotaan olevan syytä.

Jos sosiaalilautakunta on ilmoittanut 1 momentissa tarkoitetun maksun suorittajalle, että vajaamielinen saa 5 §:n 1 momentissa tarkoi-

tettua huoltoa, voi suoritus tapahtua laillisin vaikutuksin vain sosiaalilautakunnalle. Huollon päättymisestä sosiaalilautakunnan on välittömästi ilmoitettava maksun suorittajalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista varoista lautakunnan on pidettävä erillistä tiliä, josta pyydettäessä on annettava ote vajaamieliselle tai hänen holhoojalleen, joille myös varat on tilitettävä huollon päättyessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Ennen tämän lain voimaantuloa annetun vajaamielishuollon kustannusten osalta sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä kuitenkin niin, ettei korvausta vajaamielishuollon kustannuksista voida enää määrätä korvattavaksi työllä työlaitoksessa ja että huoltoapulain 30 b § tulee lain voimaan tullessa näissäkin asioissa noudatettavaksi.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä.

Kehitysalueiden elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantaminen ja sitä kautta koko kehitysalueiden väestön hyvinvoinnin ja toimeentulon edistäminen on tärkeä yhteiskuntapoliittinen tavoite ja siten keskeinen julkiselle vallalle kuuluva aluepoliittinen tehtävä. Maassamme harjoitettavalla kehitysaluepolitiikalla pyritään alueen tuotantorakenteen monipuolistamiseen, tulotason kohottamiseen, työpaikkojen luomiseen, toimeentulon turvaamiseen sekä palvelutason säilyttämiseen, kohottamiseen ja monipuolistamiseen niissä osissa maata, jotka ovat jääneet maan keskimääräisestä tasosta jälkeen. Kehitysaluepoliittisten toimenpiteiden valikoimaa on jatkuvasti monipuolistettu ja toimenpiteitä tehostettu aikaisemmin harjoitetusta kehitysaluepolitiikasta saatujen kokemusten kertyessä. Aktiivisen kokonaisvaltaisen kehitysaluepolitiikan harjoittaminen on meillä kuitenkin vasta alussa.

Erityisesti tulisi edistää yritystoiminnan kehittymistä ja monipuolistumista, jotka ovat pitkällä aikavälillä kehitysalueiden hyvinvoinnin lisääntymisen edellytyksiä. Valtion toimenpitein olisi pyrittävä poistamaan niitä kehitysalueiden elinkeinotoiminnan kehittymisen esteenä olevia tekijöitä, joihin voidaan valtion toimenpitein vaikuttaa. Tähän mennessä toteutetut kehitysaluepoliittiset toimenpiteet eivät ole kaikilta osin osoittautuneet riittäviksi.

Suoritettujen tutkimusten ja luotonannon yhteydessä saatujen kokemusten nojalla voidaan kehitysalueiden elinkeinoelämän pahimpina kasvuesteinä pitää seuraavia tekijöitä: yrittäjien ja työntekijöiden puutteellinen koulutus, sopivien tuotteiden sekä tuote- ja tuotantoideoiden puute, pitkät etäisyydet ja harva asutus, heikot tietoliikenneyhteydet sekä oman pääoman ja lainarahoituksen puute.

Kehitysalueilla toimivien yritysten mahdollisuus saada lainapääomaa sekä kyky käyttää pääomaa tuottavasti eivät yksin riitä, ellei muillakin tavoin voida poistaa kasvun esteitä. Elinkeinoelämän vilkastuttaminen ja tuotantorakenteen monipuolistaminen voivat onnistua vain, jos kehitysalueilla saadaan syntymään tai siirtymään entistä enemmän sellaista tuotanto- ja palvelutoimintaa, jonka tuotteilla ja palveluksilla on riittävä kysyntä ja joiden aikaansaaminen — sovellettavat tukitoimenpiteetkin huomioon ottaen — muodostuu kannattavaksi.

Hallitus pitää näistä syistä tarpeellisena, että eräitä kehitysaluepoliittisia toimenpiteitä varten perustetaan jäljempänä yhtiöksi mainittava Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab, jolle on kehitysalueiden yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantamisen lisäksi uskottava myös eräitä muita tuotantotoiminnan kasvukapeikkojen poistamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Perustettavaksi ehdotettu yhtiö olisi valtionenemmistöinen luotto-osakeyhtiö. Yhtiöön sovellettaisiin osakeyhtiöistä ja luotto-osakeyhtiöistä annettua lainsäädäntöä, ja pankkitarkastusvirasto valvoisi yhtiön toimintaa luotto-osakeyhtiölain mukaisesti. Lakiehdotuksessa luetellaan ne luonnolliset ja juridiset henkilöt, jotka voisivat olla yhtiön osakkaina. Luettelo on katsottu tarpeelliseksi, jotta esimerkiksi kuntien oikeudesta omistaa yhtiön osakkeita ei syntyisi epäselvyyttä.

Hallituksen tarkoituksena on, että yhtiön kotipaikka tulee kehitysalueelle. Valtioneuvosto hyväksyessään aikanaan yhtiölle yhtiöjärjestyksen normaalikäytännön mukaisesti määrää tässä yhteydessä myös yhtiön kotipaikan.

Yhtiön tukitoimenpiteet ehdotetaan kohdistettavaksi kulloinkin voimassa olevassa kehitysaluelainsäädännössä määriteltyihin kehitysalueisiin.

Jotta yhtiön toiminta voisi muodostua aluepolitiikan ja elinkeinoelämän kehittämisen kannalta merkittäväksi, on sen toiminnan yleinen tarkoitus määritelty melko laajaksi. Yh-

tiön tarkoituksena on edistää elinkeinoelämää kehitysalueilla erityisesti silmälläpitäen väestön toimeentuloa. Kehitysalueilla sijaitsevalla yrityksellä tarkoitetaan sellaista yritystä, joka harjoittaa tai joka perustetaan harjoittamaan näillä alueilla tuotanto- tai palvelutoimintaa.

Yhtiön toiminnan piiriin kuuluisivat lakiesityksen mukaan kehitysalueluottolaissa määriteltyjen elinkeinoalojen yritykset suuruudesta riippumatta: teollisuus, matkailu, turkistarhaus, kalanviljely, kauppapuutarha- ja taimitarhayritykset, turvetuotanto sekä työliikkeet.

Lainoja yhtiö voisi myöntää käyttöomaisuusinvestointeihin enintään samoilla eduilla kuin mitä yritykset voivat saada kehitysalueluotoiksi hyväksyttyihin lainoihin, jolloin erot kehitysalueiden I ja II vyöhykkeen välillä voitaisiin ottaa huomioon. Yhtiö perisi siten käyttöomaisuusinvestointiin myönnetystä lainasta vähintään sellaisen koron, minkä kehitysalueluoton saaja joutuu maksamaan kehitysalueluottolain mukaan kehitysalueluotosta. Etuuksien enimmäismäärä on tarpeen säätää laissa, jotta ne yritykset, jotka saavat rahoituksensa järjestettyä muista lähteistä, eivät joutuisi yhtiön asiakkaita huonompaan asemaan. Kun kehitysalueluottolain mukaan voidaan korkotukea myöntää kehitysalueiden I vyöhykkeellä enintään 60 prosentille ja II vyöhykkeellä enintään 50 prosentille hyväksyttävästä investoinnin kustannusarviosta ja kun loppurahoituksen saaminen voi kehitysalueilla tuottaa ylivoimaisia vaikeuksia, oikeutetaan yhtiö myöntämään investointiin lisärahoitusta normaalein korkoehdoin, kuitenkin siten, että yhtiön lainoitusosuus saa yhteensä olla enintään 75 prosenttia investoinnin kokonaismäärästä.

Investointitoiminnan rahoittamisen on katsottava sisältävän myös pysyvänluontoisen käyttöpääomantarpeen rahoittamisen. Mainittuja korkoetuja ei kuitenkaan annettaisi tällaisiin tarkoituksiin myönnetyille lainoille. Yhtiö voisi myöntää lainoja myös ilman turvaavaa vakuutta.

Yrityksestä ja suoritettavasta investoinnista olisi aina ennen lainan myöntämistä hankittava riittävän yksityiskohtainen yritystutkimus. Yhtiö voisi suorittaa tutkimuksen itse tai käyttää hyväkseen muiden, kuten Pienteollisuuden takauslaitoksen tai Teollistamisrahasto Oy:n suorittamia yritystutkimuksia edellyttäen kuitenkin, että asianomainen yritys antaa tähän suostumuksensa. Yritystutkimuksen suorittamista ennen lainan myöntämistä on pidettävä täysin välttämättömänä toisaalta lainapäätösten perustaksi sekä toisaalta tutkimuksen suorittamisen yhteydessä ja tulosten perusteella avautuvien yritysten konsultointimahdollisuuksien vuoksi.

Yritysten terveen rahoitusrakenteen saavuttamiseksi on välttämätöntä, että yhtiö voisi osallistua yritysten rahoittamiseen myös hankkimalla niiden osakkeita ja osuuksia, mikäli se on yritysten kehittämisen kannalta tarpeellista, kuitenkin yleensä enintään puolet yritysten osake- tai osuuspääomasta. Yritysten osake- ja osuusomistus ei kuitenkaan voisi olla luonteeltaan pysyvää. Tämän vuoksi yhtiön tulisi sijoittaa tällaiset varansa yleensä takaisinosto- tai takaisinlunastussopimuksiin.

Hallitus edellyttää, että yhtiö ei osallistu valtionenemmistöisten yhtiöiden investointitoiminnan rahoittamiseen.

Koska valtiolla on erityislaitos, Pienteollisuuden takauslaitos, joka on erikoistunut vakuusriskin kantamiseen, ei ole tarkoituksenmukaista myöntää takauksenanto-oikeutta yhtiölle.

Tutkimus- ja tuotekehittämistoimintaa sekä markkinointitutkimuksia yhtiö edistäisi myöntämällä yksityisille henkilöille, tutkijaryhmille, yrityksille ja muille yhteisöille lainoja tai avustuksia näiden käyttöön tutkimustoimintaa varten sekä järjestämällä oma-aloitteisesti tutkimustoimintaa. Tuotekehitystoiminnan ja tavoitetutkimuksen edistämiseksi yhtiön tulisi olla yhteistoiminnassa kauppa- ja teollisuusministeriön, tutkimuslaitosten sekä Suomen Itsenäisyyden Juhlavuoden 1967 Rahaston ja Sponsor Oy:n kanssa. Yhtiö voisi itse järjestää koulutus- ja neuvontatilaisuuksia sekä myöntäisi avustuksia niiden järjestämiseen.

Yhtiön suorituttamien ja rahoittamien tutkimusten tulisi olla tavoitteellisia, ja niiden tulisi välittömästi tai välillisesti palvella tuotanto- tai palvelutoimintaa. Toimiessaan edellä mainituin tavoin yhtiö toteuttaisi sen tarkoituksena olevaa aktiivista aluepoliittista tehtävää elinkeinoelämän innovaatiotoiminnan käynnistäjänä ja tukijana.

Yhtiö voisi ilman takaisinmaksuvelvollisuutta rahoittaa yksityisten tai yhteisöjen toimesta tapahtuvaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä markkinatutkimuksia ja muita tuotannollisen toiminnan kehittämistä tarkoittavia selvityksiä. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukeminen on välttämätöntä kehitysalueiden yritysten kilpailukyvyn ja erityisesti oikean tuotevalikoiman aikaansaamisen kannalta ja niiden haittojen vähentämiseksi, joita aiheutuu yritysten sijainti-

paikasta. Yhtiön toiminnan tulisi muihin koulutustoimintaa harjoittaviin organisaatioihin verrattuna olla erikoistuneempaa ja palvella välittömämmin elinkeinoelämän tarpeita. Koulutus-, neuvonta- ja tutkimustoiminnan tukemisen tarkempi määrittely jäisi yhtiön hallintoelinten tehtäväksi.

Yhtiön ei kuitenkaan tulisi yleensä osallistua sellaisen koulutus-, neuvonta- tai tutkimustoiminnan rahoittamiseen, joka jo kuuluu jollekin valtion viranomaiselle tai jota muuten rahoitetaan valtion tulo- ja menoarviosta saaduin varoin.

Yhtiö pyrkisi helpottamaan alueen yrittäjien mahdollisuuksia käyttää teknillistä ja liikkeenjohdollista konsulttiapua maksamalla osittain konsulttikustannuksia ja hankkimalla yritysten käyttöön konsultteja sekä asettamalla tällaisten käytön rahoitustoimenpiteidensä ehdoksi. Yhtiö pyrkisi myös toimimaan siten, että alueen yrittäjät hankkisivat ja heillä olisi mahdollisuuksia hankkia palvelukseensa pätevää henkilökuntaa, joka olisi saanut riittävän korkeatasoisen koulutuksen.

Yhtiön olisi tutkittava mahdollisuuksia 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa kehitysalueluottolaissa (881/69) mainittujen elinkeinoalojen kehittämiseksi kehitysalueilla ja tehdä tässä tarkoituksessa aloitteita tällaisten elinkeinoalojen yritysten perustamiseksi ja laajentamiseksi kehitysalueilla.

Yhtiön toiminnan tulisi johtaa kehitysalueilla pääoman tarjonnan riittävän suureen nettolisäykseen. Yhtiön rahoitustoiminnan ensisijaisina kohteina olisivat alueen pienet ja keskisuuret yritykset, joskaan rajoitusta yrityskoon suhteen ei lakiin ehdoteta otettavaksi. Hallitus arvioi, että pääomantarjontaa kehitysalueilla olisi lisättävä noin 100 milj. mk vuodessa kehitysalueiden yritysten pääomasaannin helpottamiseksi. Tämä edellyttää, että yhtiölle varmistettaisiin vuosittain käyttöön noin 100 milj. markan pääoma. Tämän pääoman yhtiö saisi osakepääomana ja ottolainauksena. Hallituksen tarkoituksena on, että valtio merkitsisi vuosina 1971—1975 kunakin vuonna yhtiöön osakkeita 30 milj. markan arvosta valtion tulo- ja menoarvioihin otettavilla määrärahoilla. Osakepääoman tulisi olla suhteellisen korkea yhtiön vakavaraisuuden säilyttämiseksi ja sen takia, että riittävän korkea vakavaraisuussuhde on yleensä välttämätön ehto ottolainaustoiminnan harjoittamiselle ulkomaisilla pääomamarkkinoilla.

Valtion tulisi antaa yhtiölle avustusta yhtiön hallintomenoja sekä tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaan myönnettäviä avustuksia varten. Yritystutkimusvelvollisuuden sekä toiminnan aktiivisen luonteen vuoksi arvioidaan, että yhtiön palvelukseen tulisi jo alkuvaiheessa noin viisitoista henkilöä, joista noin kymmenen olisi yritystutkijaa. Ilman valtion avustusta ei yhtiöllä myöskään olisi mahdollisuuksia myöntää ainakaan toimintansa alkuvuosina avustuksia kehittämiseen, koulutukseen ja tutkimukseen eikä mahdollisuuksia harjoittaa itse tutkimustoimintaa. Tämän vuoksi on tarpeellista, että valtio tukee yhtiön toimintaa, kunnes korkotuotot riittävät turvaamaan yhtiön toiminnan jatkuvuuden. Hallitus edellyttää, että yhtiön toiminta vuosittain järjestetään edellä mainittujen avustusmäärärahojen puitteissa tapahtuvaksi.

Lakiehdotukseen on otettu säännös valtion takauksesta yhtiön ottamille lainoille sekä sitoumuksesta siitä, että valtio maksaa osittain tai kokonaan yhtiön ottamien lainojen koron ja ulkomaisista luotoista mahdollisesti syntyvän kurssitappion.

Tämän lisäksi on varauduttava siihen, että valtio joutuu korvaamaan yhtiön luotonantotoiminnassa mahdollisesti syntyviä luottotappioita. Lakiehdotukseen sisältyy säännös sitoumuksen antamisesta yhtiölle näiden tappioiden maksamisesta.

Muun kehitysaluelainsäädännön uusimisen yhteydessä on tarkoitus tutkia uudestaan, millaisen rahoitustuen tarpeessa yhtiön toiminta edelleen on.

Yhtiö kuuluisi kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon alaan. Yhtiön hallintoelimiä olisivat hallintoneuvosto ja johtokunta, joita koskevat yksityiskohtaisemmat määräykset sisältyisivät yhtiöjärjestykseen. Hallituksen tarkoituksena on, että yhtiön hallintoneuvostossa kehitysalueiden väestön ja elinkeinoelämän edustajilla olisi enemmistö.

Ottaen huomioon kehitysaluerahaston toiminnan yleiset tarkoitusperät on perusteltua, että sille myönnetään vapautus tulon ja omaisuuden perusteella suoritettavista veroista. Tästä annetaan erillinen esitys Eduskunnalle.

Edellä lausuttuun viitaten annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kulloinkin voimassa olevassa kehitysaluelainsäädännössä määriteltyjen kehitysalueiden elinkeinoelämän edistämiseksi perustetaan Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-niminen valtionenemmistöinen osakeyhtiö, jota tässä laissa nimitetään yhtiöksi.

Yhtiön osakkeista on aina vähintään viisikymmentäyksi prosenttia oltava valtion välittömässä omistuksessa ja hallinnassa ja yhtiöön sovelletaan luotto-osakeyhtiöistä 29 päivänä elokuuta 1969 annettua lakia (546/69), mikäli tässä laissa ei toisin säädetä.

Yhtiön muina osakkaina voivat olla kunta, maakunta, luottolaitos, vakuutuslaitos, osakeyhtiö, kaupparekisteriin merkitty avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö tai muu yhteisö ja yksityinen henkilö.

Yhtiöllä on oikeus käyttää erikseen suomenja ruotsinkielistä sekä kauppa- ja teollisuusministeriön luvalla myös muunkielistä toiminimeä.

2 §.

Yhtiön tulee tutkia mahdollisuuksia 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa kehitysalueluottolaissa (881/69) mainittujen elinkeinoalojen kehittämiseksi kehitysalueilla ja tehdä tässä tarkoituksessa aloitteita tällaisten elinkeinoalojen yritysten perustamiseksi ja laajentamiseksi kehitysalueilla.

Yhtiö myöntää kehitysalueilla sijaitseville tai sinne sijoittuville 1 momentissa mainituille yrityksille lainoja ja voi myös hankkia tällaisten yritysten osakkeita ja osuuksia.

Yhtiö voi voittovaroistaan tai tähän tarkoitukseen saamistaan varoista rahoittaa 1 momentissa mainittujen yritysten toiminnan edistämiseksi tutkimus- ja kehittämistoimintaa, koulutusta ja selvityksiä.

3 §.

Yhtiö voi myöntää lainoja 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten toimintaa varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseen taikka sen muutos- tai parannustöiden suorittamiseen sekä tällaisten yritysten pysyvänluontoisen käyttöpääomantarpeen rahoittamiseen.

Lainaa myönnetään yhteensä enintään 75 prosenttia investoinnin kokonaismäärästä.

Käyttöomaisuusinvestointiin myönnetystä lainasta yhtiö voi myöntää helpotusta koron maksamisesta, kuitenkin enintään sen määrän, minkä kehitysalueluoton saaja saa kehitysalueluottolain 11 §:n mukaisesti. Korkotuen antamisen tulee tapahtua kehitysalueluottolain 6 §:ssä säädetyissä rajoissa, jolloin myös sanotun pykälän 2 momentissa tarkoitetut lainat ja avustukset sekä samaan hankkeeseen hyväksytyt kehitysalueluotot on otettava huomioon laskettaessa mainitun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja prosenttimääriä.

Lainoja voidaan myöntää myös ilman turvaavaa vakuutta.

Lainoitettavan yrityksen kehitysedellytyksistä ja lainoituskohteen tuotto-odotuksista on ennen lainan myöntämistä suoritettava riittävän yksityiskohtainen yritystutkimus.

4 §.

Yhtiö voi hankkia kehitysalueilla sijaitsevien tai sinne sijoittuvien 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten osakkeita tai osuuksia, mikäli se on yritysten kehittämisen kannalta tarpeellista.

Yhtiö älköön kuitenkaan hankkiko yli puolta minkään yrityksen osake- tai osuuspääomasta, ellei se ole yhtiön saatavien turvaamiseksi tai muusta erityisestä syystä välttämätöntä.

Yhtiö ei voi omistaa yritysten osakkeita tai osuuksia pysyvästi niiden osakkeiden ja osuuksien lisäksi, joiden omistaminen on yhtiön toiminnalle välttämätöntä.

5 §.

Yhtiö voi myöntää lainoja 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten tai niiden yhteisomistuksessa olevien tutkimuslaitosten suorittaman tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoittamiseen. Jos tutkimus- ja kehittämistyön päätyttyä siitä aiheutuneiden kustannusten arvioidaan ylittävän näiden tuloksena tuotantotoiminnassa saavutettavan taloudellisen hyödyn, lainat voidaan kokonaan tai osittain muuttaa avustuksiksi.

6 §.

Kehitysalueiden elinkeinoelämän toiminta-edellytysten parantamiseksi yhtiö voi antaa avustuksia

1) edellä 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten tai niiden yhteisomistuksessa olevien tutkimuslaitosten toimesta tapahtuvaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä markkinointitutkimuksiin ja muihin tuotannollisen toiminnan kehittämistä tarkoittaviin selvityksiin; sekä

2) yksityisten tai yhteisöjen toimesta tapahtuvien koulutus- ja neuvontatilaisuuksien järjestämiseen.

7 §.

Yhtiön tulee tehdä, teettää tai avustaa tutkimuksia kehitysalueiden elinkeinoelämän yleisistä edellytyksistä ja niiden kehittämisestä kuten ammatti- ja muun koulutuksen tehostamisesta, raaka-ainevaroista ja elinkeinojen kustannusrakenteesta.

Yhtiö voi järjestää koulutus- ja neuvontatilaisuuksia sekä edistää erityis- ja ammattihenkilökunnan saantia kehitysalueilla toimiviin yrityksiin.

8 §.

Yhtiö ei saa myöntää takauksia.

9 §.

Valtio merkitsee vuosina 1971—1975 yhtiön osakkeita kunakin vuonna tulo- ja menoarvioihin otettavien määrärahojen puitteissa.

Vuosina 1971—1975 otetaan valtion tulo- ja menoarvioihin tarvittavat määrärahat yhtiölle maksettavana avustuksena sen hallintomenoja sekä tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaan myönnettäviä avustuksia varten.

10 §.

Valtioneuvostolla on oikeus antaa vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia yhtiön ottamien vasta-arvoltaan enintään 350 000 000 markkaan nousevien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Kunkin ulkomaisen lainan määrä lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan. Takauksia voidaan antaa vuoden 1975 loppuun saakka.

11 §.

Valtioneuvosto antaa määräämillään ehdoilla yhtiölle sitoumuksia siitä

1) että valtio maksaa tulo- ja menoarvion puitteissa yhtiön luotonantotoimintaa varten vuosina 1971—1975 ottamien enintään 350 000 000 markkaan nousevien lainojen korot tai osan niistä, jolloin korkona otetaan huomioon myös luottoa otettaessa tai lainaa liikkeeseen laskettaessa käytetyn nimellisarvosta poikkeavan kurssin sekä lainapääomasta tehtyjen vähennysten vaikutus;

2) että valtio korvaa yhtiölle sen luotonantotoiminnassa mahdollisesti syntyneitä luottotappioita; sekä

3) että valtio maksaa yhtiön ottamasta ulkomaisesta luotosta mahdollisesti aiheutuvan kurssitappion.

12 §.

Yhtiö kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon alaan.

13 §.

Yhtiöllä on hallintoneuvosto ja johtokunta.

14 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa asetuksella.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 . Toimenpiteisiin yhtiön perustamiseksi ja sen toiminnan aloittamiseksi voidaan kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Olavi J. Mattila*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47 hallituksen esityksen johdosta laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 8 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 173 laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on kehitysaluepoliittisin toimenpitein edistää yritystoiminnan kehittymistä ja monipuolistamista kehitysalueilla. Elinkeinoelämän vilkastuttamisen ja tuotantorakenteen monipuolistamisen onnistumisen edellytyksenä katsotaan olevan, että kehitysalueilla saadaan syntymään tai sinne siirtymään entistä enemmän sellaista, tukitoimenpiteetkin huomioon ottaen kannattavaa tuotanto- ja palvelustoimintaa, jonka tuotteilla ja palveluksilla on riittävä kysyntä. Hallitus pitääkin tarpeellisena, että eräitä kehitysaluepoliittisia toimenpiteitä varten perustetaan Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-niminen valtionenemmistöinen osakeyhtiö, jolle olisi kehitysalueiden yritysten rahoitusmahdollisuuksien parantamisen lisäksi uskottava myös eräitä muita tuotantotoiminnan kasvukapeikkojen poistamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Valiokunta on käsitellyt asian ja saamansa selvityksen perusteella todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Tämän vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Mäkihakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sillantaus, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Kurppa, Lintilä ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 164 hallituksen esityksen johdosta laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab- nimisestä osakeyhtiöstä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 47 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 173 laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 47 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 164, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Kulloinkin voimassa olevassa kehitysaluelainsäädännössä määriteltyjen kehitysalueiden elinkeinoelämän edistämiseksi perustetaan Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-niminen valtionenemmistöinen osakeyhtiö, jota tässä laissa nimitetään yhtiöksi.

Yhtiön osakkeista on aina vähintään viisikymmentäyksi prosenttia oltava valtion välittömässä omistuksessa ja hallinnassa ja yhtiöön sovelletaan luotto-osakeyhtiöistä 29 päivänä elokuuta 1969 annettua lakia (546/69), mikäli tässä laissa ei toisin säädetä.

Yhtiön muina osakkaina voivat olla kunta, maakunta, luottolaitos, vakuutuslaitos, osakeyhtiö, kaupparekisteriin merkitty avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö tai muu yhteisö ja yksityinen henkilö.

Yhtiöllä on oikeus käyttää erikseen suomen- ja ruotsinkielistä sekä kauppa- ja teollisuusministeriön luvalla myös muunkielistä toiminimeä.

2 §.

Yhtiön tulee tutkia mahdollisuuksia 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa kehitysalueluottolaissa (881/69) mainittujen elinkeinoalojen kehittämiseksi kehitysalueilla ja tehdä tässä tarkoituksessa aloitteita tällaisten elinkeinoalojen yritysten perustamiseksi ja laajentamiseksi kehitysalueilla.

Yhtiö myöntää kehitysalueilla sijaitseville tai sinne sijoittuville 1 momentissa mainituille yrityksille lainoja ja voi myös hankkia tällaisten yritysten osakkeita ja osuuksia.

Yhtiö voi voittovaroistaan tai tähän tarkoitukseen saamistaan varoista rahoittaa 1 momentissa mainittujen yritysten toiminnan edistämiseksi tutkimus- ja kehittämistoimintaa, koulutusta ja selvityksiä.

3 §.

Yhtiö voi myöntää lainoja 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten toimintaa varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseen taikka sen muutos- tai parannustöiden suorittamiseen sekä tällaisten yritysten pysyvänluontoisen käyttöpääomantarpeen rahoittamiseen.

Lainaa myönnetään yhteensä enintään 75 prosenttia investoinnin kokonaismäärästä.

Käyttöomaisuusinvestointiin myönnetystä lainasta yhtiö voi myöntää helpotusta koron maksamisesta, kuitenkin enintään sen määrän, minkä kehitysalueluoton saaja saa kehitysalueluottolain 11 §:n mukaisesti. Korkotuen antamisen tulee tapahtua kehitysalueluottolain 6 §:ssä säädetyissä rajoissa, jolloin myös sanotun pykälän 2 momentissa tarkoitetut lainat ja avustukset sekä samaan hankkeeseen hyväksytyt kehitysalueluotot on otettava huomioon laskettaessa mainitun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja prosenttimääriä.

Lainoja voidaan myöntää myös ilman turvaavaa vakuutta.

Lainoitettavan yrityksen kehitysedellytyksistä ja lainoituskohteen tuotto-odotuksista on ennen lainan myöntämistä suoritettava riittävän yksityiskohtainen yritystutkimus.

4 §.

Yhtiö voi hankkia kehitysalueilla sijaitsevien tai sinne sijoittuvien 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten osakkeita tai osuuksia, mikäli se on yritysten kehittämisen kannalta tarpeellista.

Yhtiö älköön kuitenkaan hankkiko yli puolta minkään yrityksen osake- tai osuuspääomasta, ellei se ole yhtiön saatavien turvaamiseksi tai muusta erityisestä syystä välttämätöntä.

Yhtiö ei voi omistaa yritysten osakkeita tai osuuksia pysyvästi niiden osakkeiden ja osuuksien lisäksi, joiden omistaminen on yhtiön toiminnalle välttämätöntä.

5 §.

Yhtiö voi myöntää lainoja 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten tai niiden yhteisomistuksessa olevien tutkimuslaitosten suorittaman tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoittamiseen. Jos tutkimus- ja kehittämistyön päätyttyä siitä aiheutuneiden kustannusten arvioidaan ylittävän näiden tuloksena tuotantotoiminnassa saavutettavan taloudellisen hyödyn, lainat voidaan kokonaan tai osittain muuttaa avustuksiksi.

6 §.

Kehitysalueiden elinkeinoelämän toiminta-edellytysten parantamiseksi yhtiö voi antaa avustuksia

1) edellä 2 §:n 1 momentissa mainittujen yritysten tai niiden yhteisomistuksessa olevien tutkimuslaitosten toimesta tapahtuvaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä markkinointitutkimuksiin ja muihin tuotannollisen toiminnan kehittämistä tarkoittaviin selvityksiin; sekä

2) yksityisten tai yhteisöjen toimesta tapahtuvien koulutus- ja neuvontatilaisuuksien järjestämiseen.

7 §.

Yhtiön tulee tehdä, teettää tai avustaa tutkimuksia kehitysalueiden elinkeinoelämän yleisistä edellytyksistä ja niiden kehittämisestä kuten ammatti- ja muun koulutuksen tehostamisesta, raaka-ainevaroista ja elinkeinojen kustannusrakenteesta.

Yhtiö voi järjestää koulutus- ja neuvontatilaisuuksia sekä edistää erityis- ja ammattihenkilökunnan saantia kehitysalueilla toimiviin yrityksiin.

8 §.

Yhtiö ei saa myöntää takauksia.

9 §.

Valtio merkitsee vuosina 1971—1975 yhtiön osakkeita kunakin vuonna tulo- ja menoarvioihin otettavien määrärahojen puitteissa.

Vuosina 1971—1975 otetaan valtion tulo- ja menoarvioihin tarvittavat määrärahat yhtiölle maksettavana avustuksena sen hallintomenoja sekä tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoimintaan myönnettäviä avustuksia varten.

10 §.

Valtioneuvostolla on oikeus antaa vastavakuuksia vaatimatta, mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisia takauksia yhtiön ottamien vasta-arvoltaan enintään 350 000 000 markkaan nousevien kotimaisten ja ulkomaisten lainojen ja niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Kunkin ulkomaisen lainan määrä lasketaan takausta annettaessa voimassa olevan virallisen kurssin mukaan. Takauksia voidaan antaa vuoden 1975 loppuun saakka.

11 §.

Valtioneuvosto antaa määräämillään ehdoilla yhtiölle sitoumuksia siitä

1) että valtio maksaa tulo- ja menoarvion puitteissa yhtiön luotonantotoimintaa varten vuosina 1971—1975 ottamien enintään 350 000 000 markkaan nousevien lainojen korot tai osan niistä, jolloin korkona otetaan huomioon myös luottoa otettaessa tai lainaa liikkeeseen laskettaessa käytetyn nimellisarvosta poikkeavan kurssin sekä lainapääomasta tehtyjen vähennysten vaikutus;

2) että valtio korvaa yhtiölle sen luotonantotoiminnassa mahdollisesti syntyneitä luottotappioita; sekä

3) että valtio maksaa yhtiön ottamasta ulkomaisesta luotosta mahdollisesti aiheutuvan kurssitappion.

12 §.

Yhtiö kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon alaan.

13 §.

Yhtiöllä on hallintoneuvosto ja johtokunta.

14 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa asetuksella.

15 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 . Toimenpiteisiin yhtiön perustamiseksi ja sen toiminnan aloittamiseksi voidaan kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kehitysalueluottolain muuttamisesta.

Kehitysalueluottolain (881/69) 6 §:n 1 momentin mukaan kehitysalueluotto voi kehitysalueen ensimmäisellä vyöhykkeellä olla enintään 60 prosenttia ja toisella vyöhykkeellä enintään 50 prosenttia kehitysalueluottolain 4 §:ssä tarkoitetun käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä. Mikäli investointiin käytetään valtion lainoja tai avustuksia taikka sellaisia luottolaitosten lainoja, joista valtio maksaa korkotukea, ei näiden ja kehitysalueluoton yhteismäärä kehitysalueluottolain 6 §:n 2 momentin mukaan laskettuna prosentteina käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä saa ylittää edellä mainittuja prosenttimääriä.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab-nimisestä osakeyhtiöstä edellytetään yhtiön voivan valtion avustusten turvin myöntää lainoja käyttöomaisuusinvestointeihin enintään samoilla korkoeduilla kuin mitä yritykset voivat saada kehitysalueluotoiksi hyväksyttyihin lainoihin. Kun on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että kehitysalueluottolain mukaisia kehitysalueluottoja hyväksyttäessä otetaan huomioon myös ne Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab:n antamat lainat, joiden osalta sanottu yhtiö myöntää helpotusta koron maksamisessa, hallitus ehdottaa muutettavaksi kehitysalueluottolain 6 §:n 2 momentti tällä tavoin.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

kehitysalueluottolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun kehitysalueluottolain (881/69) 6 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Mikäli investointiin käytetään valtion lainoja tai avustuksia taikka sellaisia luottolaitosten lainoja, joista valtio maksaa korkotukea, tahi sellaisia Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab:n antamia lainoja, joiden osalta sanottu yhtiö myöntää helpotusta koron maksamisessa, ei näiden ja kehitysalueluoton yhteismäärä laskettuna prosentteina käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä saa ylittää edellä 1 momentissa mainittuja prosenttimääriä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Olavi J. Mattila*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48 hallituksen esityksen johdosta laiksi kehitysalueluottolain muuttamisesta.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 8 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 174 laiksi kehitysalueluottolain muuttamisesta.

Esityksessään hallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että kehitysluottolain (881/69) mukaisia kehitysalueluottoja hyväksyttäessä otetaan huomioon myös ne Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab:n antamat lainat, joiden osalta sanottu yhtiö myöntää helpotusta koron maksamisessa. Hallituksen esitys tarkoittaa muuttaa kehitysalueluottolain 6 §:n 2 momenttia niin, että mainitun lainkohdan säännökset tulisivat koskemaan myös Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab:n antamia lainoja, joiden osalta sanottu yhtiö myöntää helpotusta koron maksamisessa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen katsonut voivansa asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sillantaus, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Kurppa ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 165 hallituksen esityksen johdosta laiksi kehitysalueluottolain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 48 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi kehitysalueluottolain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 174 laiksi kehitysalueluottolain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 48 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 165, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kehitysalueluottolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun kehitysalueluottolain (881/69) 6 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Mikäli investointiin käytetään valtion lainoja tai avustuksia taikka sellaisia luottolaitosten lainoja, joista valtio maksaa korkotukea, tahi sellaisia Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab:n antamia lainoja, joiden osalta sanottu yhtiö myöntää helpotusta koron maksamisessa, ei näiden ja kehitysalueluoton yhteismäärä laskettuna prosentteina käyttöomaisuusinvestoinnin hyväksyttävän kustannusarvion kokonaismäärästä saa ylittää edellä 1 momentissa mainittuja prosenttimääriä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Alankomaiden Kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunta hyväksyi 14 päivänä tammikuuta 1955 Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevan 29 päivänä maaliskuuta 1954 tehdyn sopimuksen säännökset ja määräykset, mikäli ne kuuluivat lainsäädännön alaan. Samalla eduskunta hyväksyi lain mainitun sopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä (603/55). Tähän sopimukseen 16 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetulla lisäsopimuksella tehdyt muutokset eduskunta hyväksyi 20 päivänä kesäkuuta 1967 (363/67).

Mainittua sopimusmuutosta tehtäessä, mikä johtui Alankomaiden uudesta sisäisestä lainsäädännöstä, voitiin todeta pääsopimuksen jääneen jälkeen verotuksen alalla tapahtuneesta kansainvälisestä kehityksestä. Tämä jälkeenjääneisyys oli ilmeinen verrattaessa sopimusta Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) hyväksymän mallisopimuksen rakenteeseen ja määräyksiin. Tuolloin sovittiinkin valmistavasti sopimuksen uudistusta tarkoittavien neuvottelujen aloittamisesta ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa. Neuvotteluihin ryhdyttiin syyskuussa 1967 Haagissa ja niitä jatkettiin Helsingissä kesäkuussa 1968. Helsingissä käytyjen keskustelujen tuloksena parafoitiin nyt käsiteltävänä oleva sopimus, johon sittemmin on kirjeenvaihdolla tehty eräitä muutoksia. Sopimus allekirjoitettiin Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 1970.

Sopimus seuraa rakenteeltaan ja sisällöltään oleellisesti OECD:n mallisopimusta. Mallisopimuksen tekstiä oli kuitenkin eräillä kohdin täydennettävä lähinnä hollantilaisen Suomessa tapahtuvan yritystoiminnan turvaamiseksi eräiltä syrjintään viittaavilta menettelyiltä. Nämä yksityiskohdat selostetaan jäljempänä tarkemmin.

Suomen osalta sopimus koskee tulo- ja omaisuusveroa, kunnallisveroa, kirkollisveroa ja merimiesveroa. Vakiintuneen kaavan mukaisina on siihen otettu henkilökohtaista soveltamisalaa (1 art.), yleisiä määritelmiä (3 art.), verotuksellista kotipaikkaa (4 art.), kiinteätä toimipaikkaa (5 art.), kiinteästä omaisuudesta saatua tuloa (6 art.), liiketuloa (7 art.), kiinteässä yhteydessä keskenään olevia yrityksiä (9 art.), johtajanpalkkioita (17 art.), taiteilijoita ja urheilijoita (18 art.), eläkkeitä (19 art.), julkisista tehtävistä maksettuja korvauksia (20 art.), erikseen mainitsemattomia tuloja (23 art.), omaisuutta (24 art.), syrjinnän kieltämistä (26 art.), keskinäistä sopimusmenettelyä (27 art.) ja diplomaatteja ja konsuleja (31 art.) koskevat sopimusmääräykset. Myös henkilökohtaista työtä koskevat määräykset (15 ja 16 art.) ovat tavanmukaiset, paitsi merimiespalkan kohdalla, koska verotusoikeus on annettu merimiehen kotimaalle. Tämä poikkeuksellinen määräys johtuu siitä, ettei Alankomaat sisäisen lainsäädäntönsä mukaan voi verottaa hollantilaisella aluksella palvelevaa ulkomaalaista merimiestä.

Merkitykseltään tärkeitä osinkoja (10 art.), korkoja (11 art.) ja rojalteja (12 art.) koskevat määräykset eivät rakenteeltaan poikkea vakiintuneesta kaavasta. Osingoista on sovittu puolin ja toisin lähdeveron käytöstä siten, että se peritään pääsääntöisesti 15 prosentin suuruisena. Tämä ei koske tytäryhtiösuhdetta, jolloin lähdeveroa ei lainkaan kanneta, mikäli emäyhtiön osakeomistus on vähintään 25 prosenttia.

Koroista ja rojalteista verotetaan yhdenmukaisesti monien Suomen tekemien sopimusten kanssa vain siinä valtiossa, jossa tulon saava henkilö asuu. Molempien tulomuotojen osalta sisältyy määräyksiin kuitenkin merkittävä täydennys, joka on samantapainen kuin Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen Kuningaskunnan osalta vastaaviin artikloihin tehty lisäys. Nämä määräykset, jotka korkojen osalta ovat 11 artiklan 5 kohdassa ja rojaltien osalta 12 artiklan 4 kohdassa, sisältävät asialli-

sesti syrjinnän kieltämisen, mistä tavallisesti sovitaan yksinomaan erillisessä artiklassa, joka tässä sopimuksessa vastaa 26 artiklaa. Yleisluontoista artiklaa on hollantilaiselta taholta pidetty riittämättömänä ja samalla välttämättömänä lausua, ettei ole sovellettava sopimusmaan lainsäädännön määräyksiä, jotka määräävät yrityksen toiselle yritykselle maksamat korot ja rojaltit jätettäväksi huomioon ottamatta vähennyksenä yrityksen verotettavaa tuloa määrättäessä.

Kysymys on ollut erityisen merkittävä ennen osakeyhtiöiden omaisuusverotuksen poistamista tulo- ja omaisuusverolain 37 §:n 2 momentin soveltamisen yhteydessä. Milloin tytäryhtiön velkaa emäyhtiölle on pidetty pääoman sijoituksena, ei siitä maksettavaa korkoa myöskään ole hyväksytty vähennyskelpoiseksi koroksi. Eräissä tapauksissa, milloin Suomen Pankki valuutan säännöstelymääräyksiin nojautuen ei ole voinut hyväksyä tiettyjä korkosopimuksia, verottaja ei myöskään ole hyväksynyt kyseisiä korkoja vähennyskelpoisena menona. Kun korosta kuitenkin on verotettu toisessa sopimusmaassa, tässä tapauksessa Alankomaissa, on syntynyt asiallinen kaksinkertainen verotus. Alankomaiden taholta huomautettiin erityisesti, että nyt selostetulla käytännöllä on kielteinen vaikutus hollantilaiseen sijoitustoimintaan Suomessa. Näissä kohdissa omaksutun periaatteen on myös Suomen Pankki hyväksynyt, koska määräykset eivät sinänsä estä pankin oikeutta määrätä tulojen siirrosta maasta pois. Mainittakoon, että molemmat nyt tarkoitetut sopimusmääräykset on tehty sellaisia tapauksia koskevin varauksin, joissa saaja ja maksaja ovat sopineet muista ehdoista kuin mitä kahden itsenäisen yrityksen välillä olisi sovittu. Peitetyt pääoman siirrot eivät siten voi tulla kysymykseen.

Samantapainen syrjinnän estämistä tarkoittava määräys sisältyy allekirjoituspöytäkirjan VI kohtaan. Sanotun kohdan tarkoituksena on Suomessa olevaan hollantilaiseen tytäryhtiöön nähden soveltaa kansallista kohtelua, milloin kysymyksessä ovat tietyt tytäryhtiön velkana emäyhtiölle olevat kustannukset, esimerkiksi korvaukset emäyhtiön tutkimustoiminnallaan suorittamista palveluksista. Periaate on melko uusi, mutta on vastaavanlaatuinen säännös sisällytetty myös Alankomaiden ja Norjan väliseen uuteen verosopimukseen.

Tietojen vaihtamista koskevan sopimuksen 28 artikla poikkeaa sanonnaltaan jossain määrin vakiintuneesta kaavasta, mutta kun otetaan huomioon 30 artiklan määräykset, tietojen vaihtamisen ala ja laatu on suunnilleen tavanomainen. Sopimuksen 29 artiklaan on otettu hallinnollista oikeusapua koskevat perusmääräykset. Virka-apua tullaan antamaan sopimuksessa tarkoitettujen verojen kannossa, jolloin mukaan luetaan korot, maksut ja veronlisäykset sekä sellaiset sakot, jotka eivät ole rangaistuksen luontoisia. Artikla on pyritty muotoilemaan niin täydelliseksi, että yksityiskohtaisten soveltamisohjeiden antamisesta voitaisiin sopia asianomaisten ministeriöiden välillä. Tällaisista toimeenpanomääräyksistä on täydentäviä määräyksiä vielä lisäksi sopimuksen 32 artiklassa.

Kaksinkertaisen verotuksen poistamismenettelyn osalta soveltavat molemmat sopimusmaat vapautusmenetelmää. Alankomaiden lainsäädännön erikoispiirteistä johtuu, että kumpikin maa vapautusmenetelmää määritellessään käyttää erilaista sanontaa. Molemmat maat käyttävät osinkojen kohdalla hyvitysmenetelmää, minkä lisäksi ovat Suomen osalta 25 artiklan 5 kohdassa hollantilaiselta yhtiöltä Suomessa asuvalle yhtiölle maksetut osingot vapaat Suomen verosta samoilla edellytyksillä kuin millä verovapaus myönnettäisiin molempien yhtiöiden ollessa suomalaisia yhtiöitä.

Sopimukseen liittyy erikseen allekirjoitettu pöytäkirja, joka on sopimuksen olennainen osa ja joka sisältää sopimuksen määräysten selvennyksiä.

Sopimus tulee voimaan ratifioimiskirjojen vaihdon tapahduttua ja sen määräyksiä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 1968 tai sen jälkeen alkavina verovuosina.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä ne Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 1970 Alankomaiden Kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnalle hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Alankomaiden Kuningaskunnan kanssa tehdyn tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 1970 tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu. Mainittujen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavat tarkemmat määräykset annetaan asetuksella.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ulkoasiainministeri *Väinö Leskinen.*

Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välinen

SOPIMUS

tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi

Suomen Tasavallan Presidentti ja Hänen Majesteettinsa Alankomaiden Kuningatar, tahtoen tehdä uuden sopimuksen Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1954 allekirjoitetun, tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamista tulon ja omaisuuden verottamista koskevissa asioissa koskevan sopimuksen sijaan, sellaisena kuin se on muutettuna Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetulla lisäsopimuksella, ovat määränneet tässä tarkoituksessa valtuutetuikseen

Suomen Tasavallan Presidentti:

Osastopäällikkö *Paul Gustafssonin*

Hänen Majesteettinsa Alankomaiden Kuningatar:

Helsingissä olevan täysivaltaisen erikoissuurlähettilään *E. L. Hechtermans'in*

jotka esitettyään valtakirjansa ja todettuaan niiden olevan oikeat ja asianmukaiset ovat sopineet seuraavasta:

VERDRAG

tussen de Republiek Finland en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen

De President van de Republiek Finland en Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, de wens koesterende het op 29 maart 1954 te Helsinki ondertekende Verdrag tussen de Republiek Finland en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het vaststellen van regelen voor wederzijdse administratieve hulp met betrekking tot belastingen van inkomsten en van vermogen, zoals dit is gewijzigd bij het op 16 december 1966 te 's-Gravenhage ondertekende Aanvullende Verdrag, te vervangen door een nieuw verdrag, hebben daartoe tot hun gevolmachtigden benoemd:

De President van de Republiek Finland:

de Heer *Paul Gustafsson*
Chef van de Directie

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

de Heer *E. L. Hechtermans*,
Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur te Helsinki

die, na elkaar mededeling te hebben gedaan van hun volmachten, welke in goede en behoorlijke vorm werden bevonden, het volgende zijn overeengekomen:

I LUKU

Sopimuksen soveltamisala

1 artikla

Henkilökohtainen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan jommassakummassa tai kummassakin valtiossa asuviin henkilöihin.

2 artikla

Sopimuksen tarkoittamat verot

1. Tätä sopimusta sovelletaan valtiolle tai sen osalle taikka paikalliselle viranomaiselle tulon ja omaisuuden perusteella suoritettaviin veroihin niiden kantotavasta riippumatta.

2. Tulon ja omaisuuden perusteella suoritettavina veroina pidetään kaikkia kokonaistulosta ja -omaisuudesta taikka tulon ja omaisuuden osasta maksettavia veroja niihin luettuina irtaimen tai kiinteän omaisuuden luovuttamisesta saadusta tulosta sekä yritysten maksamien työpalkkojen ja palkkioiden kokonaismäärien samoin kuin omaisuuden arvonnousun perusteella määrättävät verot.

3. Verot, joihin tätä sopimusta sovelletaan, ovat tällä hetkellä erityisesti:

a) Alankomaissa:
— tulovero (de inkomstenbelasting);
— palkkavero (de loonbelasting);
— yhtiövero (de vennootschapsbelasting);
— osinkovero (de dividendbelasting);
— johtajanpalkkiota koskeva vero (de commissarissenbelasting);
— omaisuusvero (de vermogensbelasting);

(Tämän jälkeen käytetään näistä veroista sanontaa "Alankomaiden vero");

b) Suomessa:
— tulo- ja omaisuusvero;

— kunnallisvero;

HOOFDSTUK I

Reikwijdte van het Verdrag

Artikel 1

Personen op wie het Verdrag van toepassing is

Dit Verdrag is van toepassing op personen die inwoner zijn van een van de Staten of van beide Staten.

Artikel 2

Belastingen waarop het Verdrag van toepassing is

1. Dit Verdrag is van toepassing op belastingen naar het inkomen en naar het vermogen die, ongeacht de wijze van heffing, worden geheven ten behoeve van elk van de Staten of van de staatkundige onderdelen of plaatselijke publiekrechtelijke lichamen daarvan.

2. Als belastingen naar het inkomen en naar het vermogen worden beschouwd alle belastingen die worden geheven naar het gehele inkomen, naar het gehele vermogen of naar bestanddelen van het inkomen of van het vermogen, daaronder begrepen belastingen naar voordelen verkregen uit de vervreemding van roerende of onroerende zaken, belastingen naar het bedrag van de door ondernemingen betaalde lonen of salarissen, alsmede belastingen naar waardevermeerdering.

3. De bestaande belastingen waarop het Verdrag van toepassing is, zijn met name:

a) voor Nederland:
— de inkomstenbelasting,
— de loonbelasting,
— de vennootschapsbelasting,
— de dividendbelasting,
— de commissarissenbelasting,

— de vermogensbelasting,

(hierna te noemen: "Nederlandse belasting");

b) voor Finland:
— tulo- ja omaisuusvero (de nationale inkomsten- en vermogensbelasting),
— kunnallisvero (de gemeentelijke belasting),

— kirkollisvero;
— merimiesvero;

(Tämän jälkeen käytetään näistä veroista sanontaa "Suomen vero").

4. Tätä sopimusta sovelletaan myös kaikkiin samanlaisiin tai olennaisesti samanlaisiin nykyisten lisäksi tai tilalle säädettäviin veroihin. Valtioiden asianomaisten viranomaisten on kunkin vuoden lopussa ilmoitettava toisilleen verolainsäädännössään tapahtuneista oleellisista muutoksista.

— kirkollisvero (de kerkelijke belasting),
— merimiesvero (de belasting van zeelieden),
(hierna te noemen: "Finse belasting").

4. Het Verdrag is ook van toepassing op alle gelijke of in wezen gelijksoortige belastingen die in de toekomst naast of in de plaats van de bestaande belastingen worden geheven. De bevoegde autoriteiten van de Staten delen elkaar alle wezenlijke wijzigingen die in hun onderscheiden belastingwetgevingen zijn aangebracht, mede.

II LUKU

Määritelmät

3 artikla

Yleiset määritelmät

1. Tässä sopimuksessa, jollei asiayhteydestä muuta johdu:

a) sanonta "valtio" tarkoittaa Alankomaita tai Suomea sen mukaan kuin asiayhteys edellyttää;
sanonta "valtiot" tarkoittaa Alankomaita ja Suomea;

b) sanonta "Alankomaat" käsittää sen osan Alankomaista, joka sijaitsee Euroopassa ja sen osan merenpohjasta ja sen sisustasta Pohjanmeren alla, johon Alankomailla on rajoittamaton oikeus kansainvälisen oikeuden perusteella;

c) sanonta "Suomi" tarkoittaa Suomen Tasavaltaa, sisällyttäen tähän sanontaan myös Suomen aluemeren ulkopuolella olevat alueet, joilla kansainvälisen oikeuden ja Suomen mannermaajalustaa koskevien lakien mukaan Suomi voi käyttää oikeuksiaan merenpohjaan ja sen sisustaan sekä niiden luonnonvaroihin;

d) sanonta "henkilö" käsittää luonnolliset henkilöt, yhtiöt ja kaikki muut henkilöiden muodostamat yhteenliittymät;

e) sanonta "yhtiö" tarkoittaa kaikkia oikeushenkilöitä ja kaikkia yhteisöjä, joita verotuksessa käsitellään oikeushenkilöinä;

HOOFDSTUK II

Begripsbepalingen

Artikel 3

Algemene begripsbepalingen

1. In dit Verdrag, tenzij het zinsverband anders vereist:

a) betekent de uitdrukking "Staat" Nederland of Finland, al naar het zinsverband vereist;
betekent de uitdrukking "Staten" Nederland en Finland;

b) omvat de uitdrukking "Nederland" het deel van het Koninkrijk der Nederlanden dat in Europa is gelegen, en het onder de Noordzee gelegen deel van de zeebodem en de ondergrond daarvan waarop het Koninkrijk der Nederlanden in overeenstemming met het internationale recht soevereine rechten heeft;

c) betekent de uitdrukking "Finland" de Republiek Finland, daaronder begrepen elk gebied buiten de territoriale wateren van Finland, waarbinnen in overeenstemming met het internationale recht en ingevolge de wetgeving van Finland inzake het continentaal plat de rechten van Finland met betrekking tot de zeebodem en de ondergrond daarvan en hun natuurlijke rijkdommen kunnen worden uitgeoefend;

d) omvat de uitdrukking "persoon" een natuurlijke persoon, een lichaam en elke andere vereniging van personen;

e) betekent de uitdrukking "lichaam" elke rechtspersoon of elke eenheid die voor de belastingheffing als een rechtspersoon wordt behandeld;

f) sanonnat "valtiossa oleva yritys" ja "toisessa valtiossa oleva yritys" tarkoittavat vastaavasti valtiossa asuvan henkilön ja toisessa valtiossa asuvan henkilön harjoittamaa yritystä;

g) sanonta "asianomainen viranomainen" tarkoittaa;

1) Alankomaissa valtiovarainministeriä tai hänen valtuuttamaansa edustajaa;

2) Suomessa valtiovarainministeriötä tai tämän valtuuttamaa edustajaa.

2. Valtioiden soveltaessa sopimusta on jokaisella sanonnalla, jota tässä sopimuksessa ei ole toisin määritelty ja jonka suhteen asiayhteydestä ei muuta johdu, se merkitys, mikä sillä on sitä soveltavan valtion sopimuksessa tarkoitettuja veroja koskevien lakien mukaan.

4 artikla

Verotuksellinen kotipaikka

1. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan sanonnalla "valtiossa asuva henkilö" henkilöä, joka kysymyksessä olevan valtion lainsäädännön mukaan on siellä verovelvollinen asumisen, pysyväisen oleskelun, liikkeen johtopaikan tai muun sellaisen perusteen nojalla.

2. Tässä sopimuksessa luonnollisen henkilön, joka kuuluu valtion diplomaattiseen- tai konsuliedustustoon toisessa valtiossa tai kolmannessa valtiossa ja joka on lähettäjävaltion kansalainen, katsotaan asuvan lähettäjävaltiossa.

3. Milloin luonnollinen henkilö 1 kohdan määräysten mukaan on kummassakin valtiossa asuva, ratkaistaan asia seuraavien sääntöjen mukaan:

a) Hänen katsotaan asuvan siinä valtiossa, missä hänellä on käytettävänään pysyvä asunto. Jos hänellä on käytettävänään pysyvä asunto molemmissa valtioissa, katsotaan hänen asuvan siinä valtiossa, johon hänellä on kiinteimmät henkilökohtaiset ja taloudelliset siteet (elinetujen keskus).

b) Milloin ei voida todeta, kummassa valtiossa hänen elinetujensa keskus on, taikka milloin hänellä ei ole pysyvää asuntoa käytet-

f) betekenen de uitdrukkingen "onderneming van een van de Staten" en "onderneming van de andere Staat" onderscheidenlijk een onderneming gedreven door een inwoner van een van de Staten en een onderneming gedreven door een inwoner van de andere Staat;

g) betekent de uitdrukking "bevoegde autoriteit":

1) in Nederland: de Minister van Financiën of zijn bevoegde vertegenwoordiger;

2) in Finland: het Ministerie van Financiën of de bevoegde vertegenwoordiger daarvan.

2. Voor de toepassing van het Verdrag door elk van de Staten heeft, tenzij het zinsverband anders vereist, elke niet anders omschreven uitdrukking de betekenis welke die uitdrukking heeft volgens de wetgeving van die Staat met betrekking tot de belastingen die het onderwerp van dit Verdrag uitmaken.

Artikel 4

Fiscale woonplaats

1. Voor de toepassing van dit Verdrag betekent de uitdrukking "inwoner van een van de Staten" iedere persoon die, ingevolge de wetgeving van die Staat, aldaar aan belasting is onderworpen op grond van zijn woonplaats, verblijf, plaats van leiding of enige andere soortgelijke omstandigheid.

2. Voor de toepassing van dit Verdrag wordt een natuurlijke persoon die deel uitmaakt van een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van een van de Staten in de andere Staat of in een derde Staat en die onderdaan is van de zendstaat, geacht inwoner van de zendstaat te zijn.

3. Indien een natuurlijke persoon ingevolge de bepaling van het eerste lid inwoner van beide Staten is, gelden de volgende regels:

a) hij wordt geacht inwoner te zijn van de Staat waar hij een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft. Indien hij in beide Staten een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft, wordt hij geacht inwoner te zijn van de Staat waarmede zijn persoonlijke en economische betrekkingen het nauwst zijn (middelpunt van de levensbelangen);

b) indien niet kan worden bepaald in welke Staat hij het middelpunt van zijn levensbelangen heeft, of indien hij in geen

tävänään kummassakaan valtiossa, katsotaan hänen asuvan siinä valtiossa, missä hän tavanomaisesti oleskelee.

c) Milloin hän oleskelee tavanomaisesti molemmissa valtioissa tai ei tavanomaisesti oleskele kummassakaan niistä, katsotaan hänen asuvan siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on.

d) Milloin hän on molempien valtioiden kansalainen taikka ei ole kummankaan valtion kansalainen, on valtioiden asianomaisten viranomaisten sopimuksin ratkaistava asia.

4. Milloin muu kuin luonnollinen henkilö on 1 kohdan määräysten mukaan molemmissa valtioissa asuva, on sen katsottava asuvan siinä valtiossa, missä sen tosiasiallinen johtopaikka sijaitsee.

5 artikla

Kiinteä toimipaikka

1. Sannonnalla "kiinteä toimipaikka" tarkoitetaan tässä sopimuksessa kiinteätä liikepaikkaa, jossa yrityksen liiketoimintaa yksinomaisesti tai osaksi harjoitetaan.

2. Kiinteäksi toimipaikaksi katsotaan erityisesti:

a) liikkeen johtopaikka;
b) sivuliike;
c) toimisto;
d) tuotantolaitos;
e) työpaja;
f) kaivos, louhos tai muu luonnonvarojen irroittamispaikka;

g) yli kahdentoista kuukauden ajan kestävän rakennus- tai asennustyön suorituspaikka.

3. Kiinteänä toimipaikkana ei pidetä:

a) tilojen käyttämistä pelkästään yritykselle kuuluvien tavaroiden varastoimiseen, näytteillä pitämiseen tai lähettämiseen;

b) yritykselle kuuluvan tavaravaraston pitämistä ainoastaan varastoimista tai näytteillä pitämistä tai lähettämistä varten;

c) yritykselle kuuluvien, mutta pelkästään

van de Staten een duurzaam tehuis tot zijn beschikking heeft, wordt hij geacht inwoner te zijn van de Staat waar hij gewoonlijk verblijft;

c) indien hij in beide Staten of in geen van beide gewoonlijk verblijft, wordt hij geacht inwoner te zijn van de Staat waarvan hij onderdaan is;

d) indien hij onderdaan is van beide Staten of van geen van beide, regelen de bevoegde autoriteiten van de Staten de aangelegenheid in onderlinge overeenstemming.

4. Indien een andere dan een natuurlijke persoon ingevolge de bepaling van het eerste lid inwoner van beide Staten is, wordt hij geacht inwoner te zijn van de Staat waar de plaats van zijn werkelijke leiding is gelegen.

Artikel 5

Vaste inrichting

1. Voor de toepassing van dit Verdrag betekent de uitdrukking "vaste inrichting" een vaste bedrijfsinrichting waarin de werkzaamheden van de onderneming geheel of gedeeltelijk worden uitgeoefend.

2. De uitdrukking "vaste inrichting" omvat in het bijzonder:

a) een plaats waar leiding wordt gegeven;
b) een filiaal;
c) een kantoor;
d) een fabriek;
e) een werkplaats;
f) een mijn, een steengroeve of een andere plaats waar natuurlijke rijkdommen worden gewonnen;
g) de plaats van uitvoering van een bouwwerk of van constructie- of montagewerkzaamheden, waarvan de duur twaalf maanden overschrijdt.

3. Een vaste inrichting wordt niet aanwezig geacht, indien:

a) gebruik wordt gemaakt van inrichtingen, uitsluitend voor de opslag, uitstalling of aflevering van aan de onderneming toebehorende goederen of koopwaar;

b) een voorraad van aan de onderneming toebehorende goederen of koopwaar wordt aangehouden, uitsluitend voor de opslag, uitstalling of aflevering;

c) een voorraad van aan de onderneming

toisen yrityksen muokattavaksi tai jalostettavaksi tarkoitettujen tavaroiden varastoimista;

d) kiinteän liikepaikan pitämistä pelkästään tavaroiden ostamista tai tietojen hankkimista varten yritykselle;

e) kiinteän liikepaikan pitämistä pelkästään yrityksen lukuun tapahtuvaa mainontaa, tietojen keruuta, tieteellistä tutkimusta tai muuta sellaista luonteeltaan valmistelevaa tai avustavaa toimintaa varten.

4. Henkilön, joka toimii yhdessä valtioista toisessa valtiossa olevan yrityksen puolesta olematta 5 kohdassa tarkoitettu itsenäinen edustaja, katsotaan muodostavan kiinteän toimipaikan ensiksi mainitussa valtiossa, mikäli hänellä on valtuus tehdä tässä valtiossa sopimuksia yrityksen nimissä ja hän sitä siellä tavanomaisesti käyttää, paitsi milloin hänen toimintansa rajoittuu tavaroiden ostamiseen yritykselle.

5. Valtiossa olevalla yrityksellä ei katsota olevan kiinteää toimipaikkaa toisessa valtiossa pelkästään sen vuoksi, että se harjoittaa liiketoimintaa siinä valtiossa välittäjän, yleisen kaupinta-agentin tai muun itsenäisen edustajan välityksellä, milloin nämä henkilöt toimivat säännöllisen liiketoimintansa rajoissa.

6. Pelkästään se seikka, että valtiossa asuvalla yhtiöllä on määräämisvalta yhtiössä tai siinä on määräämisvalta yhtiöllä, joka on toisessa valtiossa asuva taikka joka siellä (joko kiinteästä toimipaikasta tai muuten) suorittaa liiketoimia, ei tee kumpaakaan näistä yhtiöistä tuon toisen yhtiön kiinteäksi toimipaikaksi.

III LUKU

Tulon verottaminen

6 artikla

Kiinteästä omaisuudesta saatu tulo

1. Kiinteästä omaisuudesta saadusta tulosta voidaan verottaa siinä valtiossa, missä omaisuus on.

toebehorende goederen of koopwaar wordt aangehouden, uitsluitend voor de bewerking of verwerking door een andere onderneming;

d) een vaste bedrijfsinrichting wordt aangehouden, uitsluitend om voor de onderneming goederen of koopwaar aan te kopen of inlichtingen in te winnen;

e) een vaste bedrijfsinrichting wordt aangehouden, uitsluitend voor reclamedoeleinden, voor het geven van inlichtingen, voor wetenschappelijk onderzoek of voor soortgelijke werkzaamheden voor de onderneming die van voorbereidende aard zijn of het karakter van hulpwerkzaamheden hebben.

4. Een persoon die in een van de Staten voor een onderneming van de andere Staat werkzaam is — niet zijnde een onafhankelijke vertegenwoordiger in de zin van het vijfde lid — wordt als een in de eerstbedoelde Staat aanwezige vaste inrichting beschouwd, indien hij een machtiging bezit om namens de onderneming overeenkomsten af te sluiten en dit recht in die Staat gewoonlijk uitoefent, tenzij zijn werkzaamheden beperkt blijven tot de aankoop van goederen of koopwaar voor de onderneming.

5. Een onderneming van een van de Staten wordt niet geacht een vaste inrichting in de andere Staat te bezitten op grond van de enkele omstandigheid dat zij aldaar zaken doet door middel van een makelaar, commissionair of enige andere onafhankelijke vertegenwoordiger, indien deze personen in de normale uitoefening van hun bedrijf handelen.

6. De enkele omstandigheid dat een lichaam dat inwoner is van een van de Staten, een lichaam beheerst of door een lichaam wordt beheerst, dat inwoner is van de andere Staat of dat in die andere Staat zaken doet (hetzij met behulp van een vaste inrichting, hetzij op andere wijze), stempelt een van de beide lichamen niet tot een vaste inrichting van het andere.

HOOFDSTUK III

Belastingheffing naar het inkomen

Artikel 6

Inkomsten uit onroerende goederen

1. Inkomsten uit onroerende goederen mogen worden belast in de Staat waar deze goederen zijn gelegen.

2. Sanonta "kiinteä omaisuus" määräytyy sen valtion lainsäädännön mukaan, missä omaisuus on. Tämä sanonta käsittää kuitenkin aina kiinteän omaisuuden tarpeiston, maa- ja metsätalousyrityksen elävän ja elottoman irtaimiston, oikeudet, joihin sovelletaan yleisen lain kiinteätä omaisuutta koskevia säännöksiä, kiinteistön käyttöoikeuden samoin kuin oikeudet kivennäislöydösten, lähteiden ja muiden luonnonvarojen hyväksikäytöstä tai oikeudesta niiden hyväksi käyttöön saataviin määrältään muuttuviin tai kiinteisiin korvauksiin; aluksia, laivoja ja ilma-aluksia ei pidetä kiinteänä omaisuutena.

3. Tämän artiklan 1 kohdan määräyksiä sovelletaan sekä kiinteistön välittömästä käytöstä että sen vuokralle antamisesta samoin kuin mistä muusta käytöstä tahansa saatuun tuloon.

4. Tämän artiklan 1 ja 3 kohdan määräyksiä sovelletaan myös yrityksen kiinteästä omaisuudesta saamaan tuloon samoin kuin vapaan ammatin harjoittamisessa käytetystä kiinteästä omaisuudesta saatuun tuloon.

2. De uitdrukking "onroerende goederen" heeft de betekenis die daaraan wordt toegekend door de wetgeving van de Staat waar de desbetreffende goederen zijn gelegen. De uitdrukking omvat in ieder geval de goederen die bij de onroerende goederen behoren, levende en dode have van landbouw- en bosbedrijven, rechten waarop de bepalingen van het privaatrecht betreffende de grondeigendom van toepassing zijn, vruchtgebruik van onroerende goederen en rechten op veranderlijke of vaste vergoedingen ter zake van de exploitatie, of concessie tot exploitatie, van minerale aardlagen, bronnen en andere natuurlijke rijkdommen; schepen en luchtvaartuigen worden niet als onroerende goederen beschouwd.

3. De bepaling van het eerste lid is van toepassing op de inkomsten verkregen uit de rechtstreekse exploitatie, uit het verhuren of verpachten, of uit elke andere vorm van exploitatie van onroerende goederen.

4. De bepalingen van het eerste en derde lid zijn ook van toepassing op inkomsten uit onroerende goederen van een onderneming en op inkomsten uit onroerende goederen gebezigd voor de uitoefening van een vrij beroep.

7 artikla

Liiketulo

1. Valtiossa olevan yrityksen tuottamasta tulosta verotetaan vain siinä valtiossa, jollei yritys harjoita toisessa valtiossa liiketoimintaa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta. Mikäli yritys harjoittaa liiketoimintaa edellä sanotuin tavoin, voidaan tuossa toisessa valtiossa verottaa yrityksen tuottamasta tulosta, mutta vain kiinteään toimipaikkaan kuuluvasta tulon osasta.

2. Milloin valtiossa oleva yritys harjoittaa liiketoimintaa toisessa valtiossa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta, on kummassakin valtiossa kiinteään toimipaikkaan kuuluvaksi katsottava se tulo, minkä toimipaikka olisi voinut tuottaa, jos se olisi ollut samalla tai samanlaisella alalla samojen tai samanlaisten edellytysten vallitessa toimiva erillinen yritys, joka vapaasti päättää liiketoimista sen yrityksen kanssa, jonka kiinteä toimipaikka se on.

Artikel 7

Winst uit onderneming

1. De voordelen van een onderneming van een van de Staten zijn slechts in die Staat belastbaar, tenzij de onderneming in de andere Staat haar bedrijf uitoefent met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting. Indien de onderneming aldus haar bedrijf uitoefent, mogen de voordelen van de onderneming in de andere Staat worden belast, maar slechts in zoverre als zij aan die vaste inrichting kunnen worden toegerekend.

2. Indien een onderneming van een van de Staten in de andere Staat haar bedrijf uitoefent met behulp van een aldaar gevestigde vaste inrichting, worden in elk van de Staten aan die vaste inrichting de voordelen toegerekend die zij geacht zou kunnen worden te behalen, indien zij een zelfstandige onderneming zou zijn die dezelfde of soortgelijke werkzaamheden zou uitoefenen onder dezelfde of soortgelijke omstandigheden en die geheel onafhankelijk transacties zou aangaan met de onderneming waarvan zij een vaste inrichting is.

3. Kiinteän toimipaikan tuloa määrättäessä on vähennykseksi hyväksyttävä toimipaikan hyväksi suoritetut kustannukset, niiksi luettuina myös johto- ja muut yleiset hallintokulut riippumatta siitä, onko ne suoritettu siinä sopimusvaltiossa, missä kiinteä toimipaikka on, vai muualla.

4. Sikäli kuin valtiossa noudatetun käytännön mukaan kiinteään toimipaikkaan kuuluva tulo määrätään jakamalla yrityksen kokonaistulo yrityksen eri osien kesken, eivät tämän artiklan 2 kohdan määräykset estä tätä valtiota määräämästä verotettavaa tuloa sellaista käytännössä olevaa jakamistapaa noudattaen. Jakamistavan on kuitenkin johdettava tässä artiklassa sanottujen periaatteiden mukaiseen tulokseen.

5. Tuloa ei ole katsottava muodostuvan kiinteälle toimipaikalle pelkästään sen perusteella, että kiinteä toimipaikka on ostanut tavaroita yrityksen lukuun.

6. Sovellettaessa edellä olevien kohtien määräyksiä on kiinteään toimipaikkaan kuuluva tulo vuodesta toiseen määrättävä samaa menetelmää noudattaen, jollei pätevistä syistä muuta johdu.

7. Mikäli tuloon sisältyy tuloeriä, joita on käsitelty erikseen tämän sopimuksen muissa artikloissa, tämän artiklan määräykset eivät saa vaikuttaa sanottujen artikloiden määräyksiin.

3. Bij het bepalen van de voordelen van een vaste inrichting worden in aftrek toegelaten kosten — daaronder begrepen kosten van de leiding en algemene beheerskosten — die ten behoeve van de vaste inrichting zijn gemaakt, hetzij in de Staat waar de vaste inrichting is gevestigd, hetzij elders.

4. Voor zover het in een van de Staten gebruikelijk is de aan een vaste inrichting toe te rekenen voordelen te bepalen op basis van een verdeling van de totale winst van de onderneming over haar verschillende delen, belet het tweede lid die Staat niet de te belasten voordelen te bepalen volgens de gebruikelijke verdeling; de gevolgde methode van verdeling moet echter zodanig zijn, dat het resultaat in overeenstemming is met de in dit artikel neergelegde beginselen.

5. Geen voordelen worden aan een vaste inrichting toegerekend enkel op grond van aankoop door die vaste inrichting van goederen of koopwaar voor de onderneming.

6. Voor de toepassing van de voorgaande leden worden de aan de vaste inrichting toe te rekenen voordelen van jaar tot jaar volgens dezelfde methode bepaald, tenzij er een goede en genoegzame reden bestaat om hiervan af te wijken.

7. Indien in de voordelen bestanddelen zijn begrepen die afzonderlijk in andere artikelen van dit Verdrag worden behandeld, worden de bepalingen van die artikelen niet aangetast door de bepalingen van dit artikel.

8 artikla

Meri- ja ilmakuljetus

1. Kansainvälisen laiva- ja ilmaliikenteen harjoittamisesta saadusta tulosta voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, missä yrityksen tosiasiallinen johtopaikka on.

2. Milloin merikuljetusyrityksen tosiasiallinen johtopaikka on aluksella, sen on katsottava olevan siinä valtiossa, missä aluksen kotisatama on, tahi, milloin tuollaista kotisatamaa ei ole, valtiossa, jonka asukas liikkeenharjoittaja on.

Artikel 8

Zeevaart en luchtvaart

1. Voordelen uit de exploitatie van schepen of luchtvaartuigen in internationaal verkeer mogen worden belast in de Staat waar de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming is gelegen.

2. Indien de plaats van de werkelijke leiding van een scheepvaartonderneming zich aan boord van een schip bevindt, wordt deze plaats geacht te zijn gelegen in de Staat waar de thuishaven van het schip is gelegen, of, indien er geen thuishaven is, in de Staat waarvan de exploitant van het schip inwoner is.

9 artikla

Kiinteässä yhteydessä keskenään olevat yritykset

Milloin

a) valtiossa oleva yritys välittömästi tai välillisesti osallistuu toisessa valtiossa olevan yrityksen johtoon tai valvontaan tahi omistaa osan sen pääomasta, taikka

b) samat henkilöt välittömästi tai välillisesti osallistuvat toisessa valtiossa olevien yritysten johtoon tai valvontaan tahi omistavat osan niiden pääomasta,

ja jos näissä tapauksissa molempien yritysten välillä on niiden kaupallisissa tai taloudellisissa suhteissa sovittu ehdoista tai sovellettu ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mitä riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu, voidaan tulo, joka olisi voinut kertyä toiselle yritykselle, jollei noita ehtoja olisi ollut, lukea tuon yrityksen tuloon ja verottaa tämän mukaisesti.

Artikel 9

Gelieerde ondernemingen

Indien:

a) een onderneming van een van de Staten onmiddellijk of middellijk deelneemt aan de leiding van, aan het toezicht op dan wel in het kapitaal van een onderneming van de andere Staat, of

b) dezelfde personen onmiddellijk of middellijk deelnemen aan de leiding van, aan het toezicht op dan wel in het kapitaal van een onderneming van een van de Staten en een onderneming van de andere Staat,

en in het ene of in het andere geval tussen de beide ondernemingen in haar handelsbetrekkingen of financiële betrekkingen voorwaarden worden aanvaard of opgelegd, die afwijken van die welke zouden worden overeengekomen tussen onafhankelijke ondernemingen, mogen alle voordelen die zonder deze voorwaarden zouden zijn opgekomen aan een van de ondernemingen, maar ten gevolge van die voorwaarden haar niet zijn opgekomen, worden begrepen in de voordelen van die onderneming en dienovereenkomstig worden belast.

10 artikla

Osingot

1. Valtiossa asuvan yhtiön toisessa valtiossa asuvalle henkilölle maksamista osingoista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Valtiossa, minkä asukas osingon maksava yhtiö on, voidaan kuitenkin verottaa osingosta tuon valtion lainsäädännön mukaisesti, mutta maksettava vero ei saa olla suurempi kuin 15 prosenttia osinkojen kokonaismäärästä.

3. Tämän artiklan 2 kohdan määräysten estämättä valtio ei verota siellä asuvan yhtiön sellaiselle toisessa valtiossa olevalle yhtiölle maksamista osingoista, jonka pääoma kokonaan tai osaksi on jaettu osakkeisiin ja joka omistaa vähintään 25 prosenttia osinkoa maksavan yhtiön pääomasta.

Artikel 10

Dividenden

1. Dividenden betaald door een lichaam dat inwoner is van een van de Staten aan een inwoner van de andere Staat, mogen in die andere Staat worden belast.

2. Deze dividenden mogen echter in de Staat waarvan het lichaam dat de dividenden betaalt inwoner is, overeenkomstig de wetgeving van die Staat worden belast, maar de aldus geheven belasting mag 15 percent van het bruto-bedrag van de dividenden niet overschrijden.

3. Niettegenstaande de bepalingen van het tweede lid mag de Staat waarvan het lichaam inwoner is, geen belasting heffen op dividenden betaald door dat lichaam aan een lichaam waarvan het kapitaal geheel of gedeeltelijk in aandelen is verdeeld en dat inwoner is van de andere Staat en onmiddellijk ten minste 25 percent bezit van het kapitaal van het lichaam dat de dividenden betaalt.

4. Valtioiden asianomaiset viranomaiset sopivat keskenään siitä, miten tämän artiklan 2 ja 3 kohtaa on sovellettava.

5. Tämän artiklan 2 ja 3 kohdan määräykset eivät saa vaikuttaa sen yhtiön verotukseen, jonka voitosta osinko maksetaan.

6. Sanonnalla "osinko" tarkoitetaan tässä artiklassa tuloa, joka on saatu osakkeista, voitto-osuustodistuksista tai -oikeuksista, kaivososakkeista, perustajaosuuksista tai muista oikeuksista, jotka osallistuvat voittoon olematta velkasuhteeseen perustuvia saatavia, samoin kuin muista yhtiöoikeuksista saatua tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, missä asuva maksun suorittava yhtiö on, katsotaan osakkeista saaduksi tuloksi.

7. Milloin valtiossa asuvalla osingonsaajalla on toisessa valtiossa, missä osingon maksava yhtiö on, kiinteä toimipaikka, jossa harjoitettuun liiketoimintaan osingon maksamisen perustana olevat oikeudet välittömästi liittyvät, 1, 2 ja 3 kohdan määräyksiä ei sovelleta. Tässä tapauksessa sovelletaan 7 artiklan määräyksiä.

8. Milloin valtiossa asuva yhtiö saa voittoa tai tuloa toisesta valtiosta, ei tämä toinen valtio saa määrätä veroa osingoista, jotka yhtiö maksaa henkilöille, jotka eivät ole tuossa valtiossa asuvia, eikä myöskään määrätä yhtiön jakamattomasta voitosta jakamattomaan voittoon kohdistuvaa veroa, vaikka maksetut osingot tai jakamattomat voittovarat kokonaan tai osaksi koostuisivatkin tässä toisessa valtiossa kertyneestä voitosta tai tulosta.

4. De bevoegde autoriteiten van de Staten regelen in onderlinge overeenstemming de wijze van toepassing van het tweede en derde lid.

5. De bepalingen van het tweede en derde lid laten onverlet de belastingheffing van het lichaam ter zake van de winsten waaruit de dividenden worden betaald.

6. De uitdrukking "dividenden", zoals gebezigd in dit artikel, betekent inkomsten uit aandelen, winstaandelen of winstbewijzen, mijnaandelen, oprichtersaandelen of andere rechten — met uitzondering van schuldvorderingen — die aanspraak geven op een aandeel in de winst, alsmede inkomsten uit andere vennootschappelijke rechten die door de belastingwetgeving van de Staat waarvan het lichaam dat de uitdeling doet inwoner is, met inkomsten uit aandelen worden gelijkgesteld.

7. De bepalingen van het eerste, tweede en derde lid zijn niet van toepassing, indien de genieter van de dividenden, die inwoner is van een van de Staten, in de andere Staat waarvan het lichaam dat de dividenden betaalt inwoner is, een vaste inrichting heeft en het aandelenbezit uit hoofde waarvan de dividenden worden betaald, tot het bedrijfsvermogen van die vaste inrichting behoort. In een zodanig geval zijn de bepalingen van artikel 7 van toepassing.

8. Indien een lichaam dat inwoner is van een van de Staten, voordelen of inkomsten verkrijgt uit de andere Staat, mag die andere Staat geen belasting heffen op de dividenden betaald door het lichaam aan personen die geen inwoner zijn van die andere Staat, noch de niet-uitgedeelde winst van het lichaam onderwerpen aan een belasting op niet-uitgedeelde winst, zelfs indien de betaalde dividenden of de niet-uitgedeelde winst geheel of gedeeltelijk bestaan uit voordelen of inkomsten die uit die andere Staat afkomstig zijn.

11 artikla

Korot

1. Valtiosta kertyneistä toisessa valtiossa asuvalle henkilölle maksetuista koroista verotetaan vain tässä toisessa valtiossa.

Artikel 11

Interest

1. Interest afkomstig uit een van de Staten en betaald aan een inwoner van de andere Staat, is slechts in die andere Staat belastbaar.

2. Valtioiden asianomaiset viranomaiset sopivat keskenään siitä, mitä menettelytapaa käyttämällä valtio, josta korot kertyvät, luopuu niiden verottamisesta.

3. Sanonnalla "korko" tarkoitetaan tässä artiklassa tuloa, joka on saatu valtion velkakirjoista, obligaatioista tai debentuureista myös silloin, kun niiden vakuutena on kiinnitys tai niihin liittyy oikeus voittoon, tai mistä tahansa muusta saatavasta, samoin kuin muunkinlaista tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, josta tulo kertyy, katsotaan velaksiannosta saaduksi tuloksi.

4. Mikäli valtiossa asuvalla koronsaajalla on toisessa valtiossa, mistä korko kertyy, kiinteä toimipaikka, johon maksetun koron perusteena oleva saatava välittömästi liittyy, ei 1 kohdan määräyksiä sovelleta. Tässä tapauksessa sovelletaan 7 artiklan määräyksiä.

5. Tämän artiklan 6 kohdan määräyksiä rajoittamatta ei toisen valtion lainsäädännön määräystä, joka edellyttää yrityksen korkovelvoitteen jättämistä huomioon ottamatta vähennyksenä yrityksen verotettavaa tuloa määrättäessä, ole sovellettava toisessa valtiossa asuvalle henkilölle suoritettavaan korkoon, jos sanottu henkilö on velvollinen maksamaan tuloveroa tuossa toisessa valtiossa sellaisesta korosta.

6. Milloin suoritettu korko maksajan ja koron saajan tai heidän molempien ja kolmannen henkilön välillä olevan erityisen suhteen vuoksi ylittää koron perusteena olevaan velkaan katsoen sen määrän, mistä maksaja ja saaja ilman tällaista suhdetta olisivat sopineet, sovelletaan tämän artiklan määräyksiä vain viimeksi mainittuun määrään. Tässä tapauksessa verotetaan ylimenevästä osasta kysymykseen tulevan valtion lakien mukaan ottaen asianmukaisesti huomioon tämän sopimuksen muut määräykset.

2. De bevoegde autoriteiten van de Staten treffen in onderlinge overeenstemming een regeling voor de wijze waarop de Staat waaruit de interest afkomstig is van zijn belastingheffing afziet.

3. De uitdrukking "interest", zoals gebezigd in dit artikel, betekent inkomsten uit overheidsleningen, obligaties of schuldbewijzen, al dan niet verzekerd door hypotheek en al dan niet aanspraak gevende op een aandeel in de winst, en schuldvorderingen van welke aard ook, alsmede alle andere inkomsten die door de belastingwetgeving van de Staat waaruit de inkomsten afkomstig zijn, met inkomsten uit geldlening worden gelijkgesteld.

4. De bepaling van het eerste lid is niet van toepassing, indien de genieter van de interest, die inwoner is van een van de Staten, in de andere Staat waaruit de interest afkomstig is, een vaste inrichting heeft en de vordering uit hoofde waarvan de interest verschuldigd is, tot het bedrijfsvermogen van die vaste inrichting behoort. In een zodanig geval zijn de bepalingen van artikel 7 van toepassing.

5. Onder voorbehoud van het zesde lid van dit artikel zijn bepalingen in de wetgeving van een van de Staten die voorschrijven dat interest verschuldigd door een onderneming niet als aftrekpost in aanmerking wordt genomen bij de berekening van de belastbare winst van de onderneming, niet van kracht met betrekking tot interest die verschuldigd is aan een inwoner van de andere Staat, indien die inwoner ter zake van die interest in die andere Staat aan een belasting naar het inkomen is onderworpen.

6. Indien, tengevolge van een bijzondere verhouding tussen de schuldenaar en de schuldeiser of tussen hen beiden en een derde, het bedrag van de betaalde interest, in aanmerking nemende de schuldvordering ter zake waarvan zij wordt betaald, hoger is dan het bedrag dat zonder zulk een verhouding door de schuldenaar en de schuldeiser zou zijn overeengekomen, vinden de bepalingen van dit artikel slechts op het laatstbedoelde bedrag toepassing. In dat geval blijft het daarboven uitgaande deel van het betaalde bedrag belastbaar overeenkomstig de wetgeving van elk van de Staten, zulks met inachtneming van de overige bepalingen van dit Verdrag.

12 artikla

Rojaltit

1. Valtiosta kertyneistä toisessa valtiossa asuvalle henkilölle maksetuista rojalteista verotetaan vain tässä toisessa valtiossa.

2. Sanonnalla "rojalti" tarkoitetaan tässä artiklassa kaikenlaatuisia suorituksia, jotka vastaanotetaan korvauksena kirjallisten, taiteellisten tai tieteellisten teosten, niihin luettuina elokuvat, tekijänoikeuden samoin kuin patenttien, tavaramerkkien, mallien tai muottien, kaavojen, salaisten valmistusohjeiden tai menettelytapojen käyttämisestä tai käyttöoikeudesta tahi teollisen, kaupallisen tai tieteellisen välineistön käyttämisestä tai käyttöoikeudesta taikka teollisia, kaupallisia tai tieteellisiä kokemuksia koskevista tiedoista.

3. Milloin valtiossa asuvalla rojaltien saajalla on toisessa valtiossa, mistä rojalti kertyy, kiinteä toimipaikka, johon rojaltien perusteena oleva oikeus tai omaisuus välittömästi liittyy, ei 1 kohdan määräyksiä sovelleta. Tässä tapauksessa sovelletaan 7 artiklan määräyksiä.

4. Tämän artiklan 5 kohdan määräyksiä rajoittamatta ei toisen valtion lainsäädännön määräystä, joka edellyttää yrityksen rojaltivelvoitteen jättämistä huomioon ottamatta vähennyksenä yrityksen verotettavaa tuloa määrättäessä, ole sovellettava toisessa valtiossa asuvalle henkilölle suoritettaviin rojalteihin, jos sanottu henkilö on velvollinen maksamaan tuloveroa tuossa toisessa valtiossa sellaisista rojalteista.

5. Milloin maksettu rojalti sen maksajan ja saajan tai heidän molempien ja kolmannen henkilön välillä olevan erityisen suhteen vuoksi ylittää rojaltin perusteena olevaan käyttöön, oikeuteen tai tietoon nähden määrän, mistä maksaja ja saaja ilman tällaista suhdetta olisivat sopineet, sovelletaan tämän artiklan määräyksiä vain viimeksi tarkoitetun määrän osalta. Tässä tapauksessa verotetaan ylimenevästä osasta kummankin sopi-

Artikel 12

Royalty's

1. Royalty's afkomstig uit een van de Staten en betaald aan een inwoner van de andere Staat, zijn slechts in die andere Staat belastbaar.

2. De uitdrukking "royalty's", zoals gebezigd in dit artikel, betekent vergoedingen van welke aard ook voor het gebruik van, of voor het recht van gebruik van, een auteursrecht op een werk op het gebied van letterkunde, kunst of wetenschap — daaronder begrepen films —, van een octrooi, een fabrieks- of handelsmerk, een tekening of model, een plan, een geheim recept of een geheime werkwijze, dan wel voor het gebruik van, of het recht van gebruik van, nijverheids- en handelsuitrusting of wetenschappelijke uitrusting, of voor inlichtingen omtrent ervaringen op het gebied van nijverheid, handel of wetenschap.

3. De bepaling van het eerste lid is niet van toepassing, indien de genieter van de royalty's die inwoner is van een van de Staten, in de andere Staat waaruit de royalty's afkomstig zijn, een vaste inrichting heeft en het recht of de zaak uit hoofde waarvan de royalty's verschuldigd zijn, tot het bedrijfsvermogen van die vaste inrichting behoort. In een zodanig geval zijn de bepalingen van artikel 7 van toepassing.

4. Onder voorbehoud van het vijfde lid van dit artikel zijn bepalingen in de wetgeving van een van de Staten die voorschrijven dat royalty's verschuldigd door een onderneming niet als aftrekpost in aanmerking worden genomen bij de berekening van de belastbare winst van de onderneming, niet van kracht met betrekking tot royalty's die verschuldigd zijn aan een inwoner van de andere Staat, indien die inwoner ter zake van die royalty's in die andere Staat aan een belasting naar het inkomen is onderworpen.

5. Indien, tengevolge van een bijzondere verhouding tussen de schuldenaar en de schuldeiser of tussen hen beiden en een derde, het bedrag van de betaalde royalty's in aanmerking nemende het gebruik, het recht of de inlichtingen waarvoor zij worden betaald, hoger is dan het bedrag dat zonder zulk een verhouding door de schuldenaar en de schuldeiser zou zijn overeengekomen, vinden de bepalingen van dit artikel slechts op

musvaltion lakien mukaan, ottaen asianmukaisesti huomioon tämän sopimuksen muut määräykset.

13 artikla

Rajoitukset 10, 11 ja 12 artiklaan

Kansainväliset järjestöt, elimet ja niiden virkamiehet ja kolmansien valtioiden diplomaattisten- tai konsuliedustustojen jäsenet, jotka oleskelevat jommassakummassa valtiossa, eivät toisessa valtiossa ole oikeutettuja siinä valtiossa kertyvien osinkojen, korkojen ja rojaltien osalta tämän sopimuksen 10, 11 ja 12 artiklassa tarkoitettuun veron alennukseen tai verovapauteen, milloin nämä tulot eivät ole tuloveron alaisia ensiksi mainitussa valtiossa.

14 artikla

Myyntivoitto

1. Voitosta, joka on saatu 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kiinteän omaisuuden luovutuksesta, voidaan verottaa siinä valtiossa, missä omaisuus on.

2. Myyntivoitosta, joka on saatu valtiossa olevan yrityksen toisessa valtiossa pitämän kiinteän toimipaikan käyttöomaisuuteen kuuluvan irtaimen omaisuuden tai valtiossa asuvan henkilön toisessa valtiossa vapaan ammatin harjoittamista varten käytettävänä olevaan kiinteään paikkaan kuuluvan irtaimen omaisuuden luovutuksesta, niin myös tuollaisen kiinteän toimipaikan (joka erillisenä tai koko yrityksen ohella) tai kiinteän paikan luovutuksesta saadusta voitosta voidaan verottaa tuossa toisessa valtiossa.

3. Tämän artiklan 2 kohdan määräysten estämättä voidaan kansainvälisessä liikenteessä käytettyjen alusten ja ilma-alusten sekä niiden käyttöön liittyvän irtaimen omaisuuden luovutuksesta saadusta myyntivoitosta verottaa siinä valtiossa, missä yrityksen johtopaikka sijaitsee. Tässä kohdassa tarkoitettu laatstbedoelde bedrag toepassing. In dat geval blijft het daarboven uitgaande deel van het betaalde bedrag belastbaar overeenkomstig de wetgeving van elk van de Staten, zulks met inachtneming van de overige bepalingen van dit Verdrag.

Artikel 13

Beperking van de artikelen 10, 11 en 12

Internationale organisaties, hun organen en functionarissen, alsmede personen die deel uitmaken van een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van een derde Staat, die in een van de Staten verblijven, hebben in de andere Staat geen recht op de verminderingen of vrijstellingen van belasting voorzien in de artikelen 10, 11 en 12, met betrekking tot uit die andere Staat afkomstige dividenden, interest en royalty's, indien die inkomsten in de eerstbedoelde Staat niet aan een belasting naar het inkomen zijn onderworpen.

Artikel 14

Vermogenswinsten

1. Voordelen verkregen uit de vervreemding van onroerende goederen, zoals omschreven in artikel 6, tweede lid, mogen worden belast in de Staat waar deze goederen zijn gelegen.

2. Voordelen verkregen uit de vervreemding van roerende zaken deel uitmakende van het bedrijfsvermogen van een vaste inrichting die een onderneming van een van de Staten in de andere Staat heeft, of van roerende zaken behorende tot een vast middelpunt dat een inwoner van een van de Staten in de andere Staat tot zijn beschikking heeft voor de uitoefening van een vrij beroep — daaronder begrepen voordelen verkregen uit de vervreemding van de vaste inrichting (alleen of te zamen met de gehele onderneming) of van het vaste middelpunt — mogen in die andere Staat worden belast.

3. Niettegenstaande de bepaling van het tweede lid, mogen voordelen verkregen uit de vervreemding van schepen en luchtvaartuigen die in internationaal verkeer worden geëxploiteerd, en van roerende zaken die worden gebruikt bij de exploitatie van deze schepen en luchtvaartuigen, worden belast in

tetuissa tapauksissa sovelletaan 8 artiklan 2 kohdan määräyksiä.

4. Minkä tahansa muun kuin 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun omaisuuden luovutuksesta saadusta myyntivoitosta verotetaan vain siinä valtiossa, jossa luovuttaja asuu.

5. Tämän artiklan 4 kohdan määräykset eivät vaikuta kummankaan valtion oikeuteen verottaa lainsäädäntönsä mukaan valtiossa asuvan sellaisen yhtiön osakkeiden tai voitto-osuustodistusten luovutuksesta saadusta voitosta, jonka pääoma kokonaan tai osittain on jaettu osakkeisiin, milloin saajana on toisessa valtiossa asuva, ensiksi mainitussa valtiossa viisi osakkeiden tai voitto-osuustodistusten luovutusta lähinnä edeltänyttä vuotta asunut luonnollinen henkilö.

de Staat waar de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming is gelegen. De bepalingen van artikel 8, tweede lid, vinden hierbij toepassing.

4. Voordelen verkregen uit de vervreemding van alle andere zaken dan die genoemd in het eerste, tweede en derde lid zijn slechts belastbaar in de Staat waarvan de vervreemder inwoner is.

5. De bepaling van het vierde lid tast niet aan het recht van elk van de Staten overeenkomstig zijn eigen wetgeving belasting te heffen op voordelen uit de vervreemding van aandelen of winstbewijzen in een lichaam waarvan het kapitaal geheel of gedeeltelijk in aandelen is verdeeld en dat inwoner is van die Staat, verkregen door een natuurlijke persoon die inwoner is van de andere Staat en die in de loop van de laatste vijf jaren voorafgaande aan de vervreemding van de aandelen of winstbewijzen inwoner van de eerstbedoelde Staat is geweest.

15 artikla

Itsenäinen henkilökohtainen työ

1. Valtiossa asuvan henkilön vapaan ammatin harjoittamisesta tai muusta samanluonteisesta itsenäisestä toiminnasta saamasta tulosta verotetaan vain tuossa valtiossa, jollei hänellä ole toimintaansa varten toisessa valtiossa kiinteätä paikkaa, joka on säännöllisesti hänen käytettävänään. Jos hänellä on sellainen kiinteä paikka, voidaan kiinteään paikkaan kuuluvasta osasta tuloa verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Sanonta "vapaa ammatti" käsittää itsenäisen tieteellisen, kirjallisen, taiteellisen, kasvatuksellisen tai opetuksellisen toiminnan sekä itsenäisen toiminnan lääkärinä, asianajajana, insinöörinä, arkkitehtina, hammaslääkärinä ja tilintarkastajana.

Artikel 15

Zelfstandige arbeid

1. Voordelen verkregen door een inwoner van een van de Staten in de uitoefening van een vrij beroep of ter zake van andere zelfstandige werkzaamheden van soortgelijke aard zijn slechts in die Staat belastbaar, tenzij hij in de andere Staat voor het verrichten van zijn werkzaamheden geregeld over een vast middelpunt beschikt. Indien hij over zulk een vast middelpunt beschikt, mogen de voordelen in de andere Staat worden belast, maar slechts in zoverre als zij aan dat vaste middelpunt kunnen worden toegerekend.

2. De uitdrukking "vrij beroep" sluit in zelfstandige werkzaamheden op het gebied van wetenschap, letterkunde, kunst, opvoeding of onderwijs, alsmede de zelfstandige werkzaamheden van artsen, advocaten, technici, architecten, tandartsen en accountants.

16 artikla

Epäitsenäinen henkilökohtainen työ

1. Mikäli tämän sopimuksen 17, 19, 20, 21 ja 22 artikloiden määräyksistä ei muuta johdu, verotetaan valtiossa asuvan henkilön henkilökohtaisesta työstä saamista palkkioista, palkoista ja muista vastaavista hyvityksistä

Artikel 16

Niet-zelfstandige arbeid

1. Onder voorbehoud van de bepalingen van de artikelen 17, 19, 20, 21 en 22 zijn salarissen, lonen en andere soortgelijke beloningen verkregen door een inwoner van een van de Staten ter zake van een dienst-

vain tuossa valtiossa, jollei työtä ole tehty toisessa valtiossa. Jos työ on siellä tehty, voidaan siitä saadusta hyvityksestä verottaa tuossa toisessa valtiossa.

2. Tämän artiklan 1 kohdan määräyksistä huolimatta verotetaan valtiossa asuvalle henkilölle toisessa valtiossa tehdystä henkilökohtaisesta työstä maksetusta hyvityksestä ainoastaan ensiksi mainitussa valtiossa, jos:

a) hyvityksen saaja oleskelee toisessa valtiossa yhdessä tai useammassa jaksossa yhteensä enintään 183 päivää verovuoden aikana; ja
b) työnantaja, joka suorittaa hyvityksen tai jonka puolesta se suoritetaan, ei ole toisessa valtiossa asuva; sekä
c) hyvityksellä ei rasiteta työnantajan toisessa valtiossa olevaa kiinteää toimipaikkaa tai kiinteää paikkaa.

3. Edellä tässä artiklassa olevista määräyksistä huolimatta voidaan valtiossa asuvan henkilön kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella tai ilma-aluksella tekemästä työstä saamasta hyvityksestä verottaa ainoastaan siinä valtiossa.

17 artikla

Johtajanpalkkiot

1. Alankomaissa asuvan henkilön Suomessa asuvan yhtiön johto- tai hallintoelimen jäsenyydestä saamista johtajanpalkkioista ja muista tällaisista suorituksista voidaan verottaa Suomessa.

2. Hyvityksestä ja muusta korvauksesta, jonka Suomessa asuva henkilö on saanut "bestuurder" tai "commissaris" ominaisuudessa Alankomaissa asuvalta yhtiöltä, voidaan verottaa Alankomaissa.

18 artikla

Taiteilijat ja urheilijat

Tämän sopimuksen 15 ja 16 artiklan määräysten estämättä voidaan ammattimaisten taiteilijoiden, kuten teatteri-, elokuva-, radio-

betrekking slechts in die Staat belastbaar, tenzij de dienstbetrekking in de andere Staat wordt uitgeoefend. Indien de dienstbetrekking aldaar wordt uitgeoefend, mag de ter zake daarvan verkregen beloning in die andere Staat worden belast.

2. Niettegenstaande de bepalingen van het eerste lid is de beloning verkregen door een inwoner van een van de Staten ter zake van een in de andere Staat uitgeoefende dienstbetrekking slechts in de eerstbedoelde Staat belastbaar, indien:

a) de genieter in de andere Staat verblijft gedurende een tijdvak of tijdvakken, die in het desbetreffende belastingjaar een totaal van 183 dagen niet te boven gaan, en
b) de beloning wordt betaald door of namens een werkgever die geen inwoner van de andere Staat is, en
c) de beloning niet ten laste komt van een vaste inrichting die, of van een vast middelpunt dat de werkgever in de andere Staat heeft.

3. Niettegenstaande de voorgaande bepalingen van dit artikel is de beloning verkregen door een inwoner van een van de Staten ter zake van een dienstbetrekking uitgeoefend aan boord van een schip of luchtvaartuig in internationaal verkeer, slechts in die Staat belastbaar.

Artikel 17

Bestuurders- en commissarissenbeloningen

1. Bestuurders- en commissarissenbeloningen en soortgelijke betalingen, verkregen door een inwoner van Nederland in zijn hoedanigheid van lid van de raad van beheer of van de raad van toezicht van een lichaam dat inwoner van Finland is, mogen in Finland worden belast.

2. Beloningen en andere betalingen, verkregen door een inwoner van Finland in zijn hoedanigheid van bestuurder of commissaris van een lichaam dat inwoner van Nederland is, mogen in Nederland worden belast.

Artikel 18

Artiesten en sportbeoefenaars

Niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 15 en 16 mogen voordelen of inkomsten, verkregen door beroepsartiesten

tai televisiotaiteilijoiden ja muusikkojen, samoin kuin urheilijoiden tässä ominaisuudessa henkilökohtaisesti harjoittamasta toiminnasta saamista tuloista verottaa siinä valtiossa, jossa tätä toimintaa on harjoitettu.

19 artikla

Eläkkeet

Mikäli 20 artiklan 1 kohdan määräyksistä ei muuta johdu, verotetaan aikaisempaan palvelukseen perustuvista, valtiossa asuvalle henkilölle maksetuista eläkkeistä ja muista samanluonteisista hyvityksistä vain tuossa valtiossa.

20 artikla

Julkiset tehtävät

1. Hyvityksistä samoin kuin eläkkeistä, jotka suoritetaan valtion, sen osan tai paikallisen viranomaisen varoista tai rahastoista luonnolliselle henkilölle hänen tuolle valtiolle, sen osalle tai paikalliselle viranomaiselle virkamiehenä tekemiensä palvelusten perusteella voidaan verottaa tässä valtiossa.

2. Tämän sopimuksen 16, 17 ja 19 artikloiden määräyksiä sovelletaan kuitenkin hyvityksiin ja eläkkeisiin, jotka suoritetaan toisen valtion, sen osan tai paikallisen viranomaisen harjoittaman elinkeino- tai liiketoiminnan yhteydessä tehdyistä palveluksista.

21 artikla

Professorit ja opettajat

1. Korvauksesta, jonka valtiossa asuva professori tai opettaja, joka oleskelee toisessa valtiossa korkeintaan kaksi vuotta opettaakseen tai harjoittaakseen siellä tieteellistä tutkimusta yliopistossa, korkeakoulussa tai muussa oppi- tai tutkimuslaitoksessa, saa tällaisesta opetus- tai tutkimustyöstä, verotetaan ainoastaan ensiksi mainitussa valtiossa.

2. Tätä artiklaa ei sovelleta tutkimustyöstä saatuun tuloon, milloin tutkimustyötä ei suoriteta yleiseksi hyödyksi, vaan ensisijaisesti

zoals toneelspelers, film-, radio- of televisieartiesten en musici, alsmede door sportbeoefenaars, uit hun persoonlijke werkzaamheden als zodanig, worden belast in de Staat waarin deze werkzaamheden worden verricht.

Artikel 19

Pensioenen

Onder voorbehoud van de bepalingen van artikel 20, eerste lid, zijn pensioenen en andere soortgelijke beloningen betaald aan een inwoner van een van de Staten ter zake van een vroegere dienstbetrekking, slechts in die Staat belastbaar.

Artikel 20

Overheidsfuncties

1. Beloningen, daaronder begrepen pensioenen, betaald door, of uit fondsen in het leven geroepen door, een van de Staten of een staatkundig onderdeel of een plaatselijk publiekrechtelijk lichaam daarvan aan een natuurlijke persoon ter zake van diensten bewezen aan die Staat of aan dat onderdeel of dat plaatselijke publiekrechtelijke lichaam daarvan in de uitoefening van overheidsfuncties, mogen in die Staat worden belast.

2. De bepalingen van de artikelen 16, 17 en 19 zijn evenwel van toepassing op beloningen of pensioenen ter zake van diensten, bewezen in het kader van een op winst gericht bedrijf uitgeoefend door een van de Staten of een staatkundig onderdeel of een plaatselijk publiekrechtelijk lichaam daarvan.

Artikel 21

Professoren en leraren

1. Vergoedingen die een professor of leraar, die inwoner is van een van de Staten en die in de andere Staat verblijft met het doel gedurende een tijdvak van ten hoogste twee jaar onderwijs te geven of zich met wetenschappelijk onderzoek bezig te houden aan een universiteit, hogeschool of andere inrichting voor onderwijs of wetenschappelijk onderzoek in die andere Staat, voor dat onderwijs of dat onderzoek ontvangt, zijn slechts in de eerstbedoelde Staat belastbaar.

2. Dit artikel vindt geen toepassing op inkomsten verkregen met het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, indien dit on-

tietyn henkilön tai tiettyjen henkilöiden yksityisen edun vuoksi.

22 artikla

Opiskelijat

1. Rahamääristä, jotka valtiossa asuva tai asunut opiskelija tai liikealan harjoittelija, joka oleskelee toisessa valtiossa yksinomaan opiskelun tai harjoittelun vuoksi, saa ylläpitoaan, opiskeluaan tai harjoitteluaan varten, ei veroteta tässä toisessa valtiossa, mikäli nämä rahamäärät tulevat hänelle sen ulkopuolella olevista lähteistä.

2. Jommassakummassa valtiossa olevan yliopiston, korkeakoulun, koulun tai vastaavan oppilaitoksen opiskelijaa, joka oleskelee toisessa valtiossa verovuoden aikana yhdessä tai useammassa jaksossa enintään 100 päivää, ei tuossa toisessa valtiossa veroteta hänen tuona aikana koulutustaan varten tarpeellisen käytännöllisen kokemuksen hankkimiseksi suorittamistaan henkilökohtaisista palveluksista saamistaan korvauksista.

23 artikla

Erikseen mainitsemattomat tulot

Valtiossa asuvan henkilön saamista tämän sopimuksen edellä olevissa artikloissa nimenomaisesti mainitsemattomista tuloista verotetaan vain tässä valtiossa.

IV LUKU

Omaisuuden verottaminen

24 artikla

1. Tämän sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa määritellystä kiinteästä omaisuudesta voidaan verottaa siinä valtiossa, missä omaisuus on.

2. Irtaimesta omaisuudesta, joka liikeomaisuutena kuuluu yrityksen kiinteään toimipaikkaan tai ammattitoiminnan harjoittamiseen käytettyyn kiinteään paikkaan, voi-

derzoek niet wordt verricht in het algemeen belang, maar in de eerste plaats voor het persoonlijke nut van een bepaalde persoon of personen.

Artikel 22

Studenten

1. Betalingen die een student of een voor een beroep of bedrijf in opleiding zijnde persoon, die inwoner van een van de Staten is of vroeger was en die uitsluitend voor zijn studie of opleiding in de andere Staat verblijft, ontvangt ten behoeve van zijn onderhoud, studie of opleiding, zijn in die andere Staat niet belastbaar, mits deze betalingen aan hem worden gedaan uit bronnen buiten die andere Staat.

2. Beloningen die een student aan een universiteit, hogeschool, school of soortgelijke onderwijsinstelling in een van de Staten ontvangt ter zake van werkzaamheden of persoonlijke diensten verricht in de andere Staat gedurende een tijdvak of tijdvakken van in totaal niet meer dan 100 dagen in het belastingjaar ten einde praktische ervaring op te doen in verband met zijn studie of opleiding, zijn in die andere Staat niet belastbaar.

Artikel 23

Overige inkomsten

Bestanddelen van het inkomen van een inwoner van een van de Staten, die niet uitdrukkelijk in de voorgaande artikelen van dit Verdrag zijn vermeld, zijn slechts in die Staat belastbaar.

HOOFDSTUK IV

Belastingheffing naar het vermogen

Artikel 24

1. Vermogen, voor zover bestaande uit onroerende goederen, zoals omschreven in artikel 6, tweede lid, mag worden belast in de Staat waar deze goederen zijn gelegen.

2. Vermogen, voor zover bestaande uit roerende zaken die deel uitmaken van het bedrijfsvermogen van een vaste inrichting van een onderneming, of uit roerende zaken

daan verottaa siinä valtiossa, missä kiinteä toimipaikka tai kiinteä paikka on.

3. Kansainvälisessä liikenteessä olevista aluksista ja ilma-aluksista sekä tällaisissa aluksissa tai ilma-aluksissa käytetystä irtaimesta omaisuudesta voidaan verottaa siinä valtiossa, missä yrityksen tosiasiallinen johtopaikka on. Tässä kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan 8 artiklan 2 kohdan määräyksiä.

4. Kaikesta muunlaisesta valtiossa asuvan henkilön omaisuudesta verotetaan vain tässä valtiossa.

die behoren tot een vast middelpunt gebezigd voor de uitoefening van een vrij beroep, mag worden belast in de Staat waar de vaste inrichting of het vaste middelpunt is gelegen.

3. Schepen en luchtvaartuigen geëxploiteerd in internationaal verkeer en roerende zaken die worden gebruikt bij de exploitatie van deze schepen en luchtvaartuigen, mogen worden belast in de Staat waar de plaats van de werkelijke leiding van de onderneming is gelegen. De bepalingen van artikel 8, tweede lid, vinden hierbij toepassing.

4. Alle andere bestanddelen van het vermogen van een inwoner van een van de Staten zijn slechts in die Staat belastbaar.

V LUKU

Kaksinkertaisen verotuksen poistamismenetelmät

25 artikla

1. Kumpikin valtio voi verottaessaan siellä asuvia henkilöitä sisällyttää siihen määrään, jonka perusteella vero lasketaan, ne tulon ja omaisuuden osat, joista tämän sopimuksen määräysten mukaan voidaan verottaa toisessa valtiossa.

2. Alankomaat myöntää kaksinkertaisen verotuksen estämistä tarkoittavien yksipuolisten säännöstensä tappioiden korvaamista koskevien määräysten soveltamista rajoittamatta tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti lasketusta verosta vähennyksen. Vähennys käsittää sellaisen osan verosta, joka on samassa suhteessa mainittuun veroon kuin tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun määrään sisällytetyn ja tämän sopimuksen 6, 7 ja 8 artiklan, 10 artiklan 7 kohdan, 11 artiklan 4 kohdan, 12 artiklan 3 kohdan, 14 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan, 15 artiklan, 16 artiklan 1 kohdan, 17 artiklan 1 kohdan, 18 ja 20 artiklan sekä 24 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaan Suomessa verotettava tulon tai omaisuuden osa on tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun veron perusteena olevaan kokonaistuloon tai -omaisuuteen.

Alankomaat myöntävät näin lasketusta Alankomaiden verosta edelleen vähennyksen

HOOFDSTUK V

Wijze van vermijding van dubbele belasting

Artikel 25

1. Elk van de Staten is bevoegd bij het heffen van belasting van zijn inwoners in de grondslag waarnaar de belasting wordt geheven, de bestanddelen van het inkomen of het vermogen te begrijpen die overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag in de andere Staat mogen worden belast.

2. Onder voorbehoud van de toepassing van de bepalingen betreffende de verliescompensatie in de eenzijdige voorschriften tot het vermijden van dubbele belasting, verleent Nederland een vermindering op het overeenkomstig het eerste lid van dit artikel berekende belastingbedrag. Deze vermindering is gelijk aan dat gedeelte van het belastingbedrag dat tot dat belastingbedrag in dezelfde verhouding staat, als het gedeelte van het inkomen of het vermogen dat in de in het eerste lid van dit artikel bedoelde grondslag is begrepen en dat volgens de artikelen 6, 7, 8, 10, zevende lid, 11, vierde lid, 12, derde lid, 14, eerste, tweede en derde lid, 15, 16, eerste lid, 17, eerste lid, 18, 20 en 24, eerste, tweede en derde lid, van dit Verdrag in Finland mag worden belast, staat tot het bedrag van het gehele inkomen of vermogen dat de in het eerste lid van dit artikel bedoelde grondslag vormt.

Nederland verleent voorts een vermindering op de aldus berekende belasting voor

sellaisten tulojen perusteella, joista tämän sopimuksen 10 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 5 kohdan nojalla voidaan verottaa Suomessa ja jotka sisältyvät tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun veron perusteena olevaan määrään. Tämän vähennyksen tulee olla samansuuruinen kuin pienempi seuraavista määristä:

a) Suomen veroa vastaava määrä;

b) Alankomaiden veron määrä, joka on samassa suhteessa tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti laskettuun veron määrään kuin sanottujen tuloerien yhteismäärä on tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun veron perusteena olevaan määrään.

3. Milloin Suomessa asuvalla henkilöllä on tuloa tai omaisuutta, josta tämän sopimuksen määräysten mukaan voidaan verottaa Alankomaissa, Suomen on, mikäli tämän artiklan 4 kohdan määräyksistä ei muuta johdu, vähennettävä Suomen verosta se osa Suomen veroa, mikä vastaa Alankomaista saatua tuloa tai siellä olevaa omaisuutta.

4. Milloin Suomessa asuvalla henkilöllä on tuloa, josta tämän sopimuksen 10 artiklan määräysten mukaan voidaan verottaa Alankomaissa, Suomen on vähennettävä Suomessa tämän henkilön tulosta menevästä verosta Alankomaissa suoritetun veron määrä. Tämän vähennyksen määrä ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin se osa ennen vähennyksen tekemistä menevästä Suomen verosta, joka johtuu Alankomaissa saadusta tulosta.

5. Tämän artiklan 4 kohdan määräyksien estämättä ovat Alankomaissa asuvan yhtiön Suomessa asuvalle yhtiölle maksamat osingot vapaat Suomen verosta. Tätä vapautusta ei sovelleta, elleivät osingot Suomen lainsäädännön mukaan olisi vapaat Suomen verosta jos ensiksi mainittu yhtiö olisi Suomessa eikä Alankomaissa asuva yhtiö.

die bestanddelen van het inkomen die volgens de artikelen 10, tweede lid, en 14, vijfde lid, in Finland mogen worden belast en die in de in het eerste lid van dit artikel bedoelde grondslag zijn begrepen. Het bedrag van deze vermindering is het laagste van de volgende bedragen:

a) het bedrag dat gelijk is aan de in Finland geheven belasting;

b) het bedrag van de Nederlandse belasting dat tot het overeenkomstig het eerste lid van dit artikel berekende belastingbedrag in dezelfde verhouding staat, als het bedrag van de genoemde bestanddelen van het inkomen staat tot het bedrag van het inkomen dat de in het eerste lid van dit artikel bedoelde grondslag vormt.

3. Indien een inwoner van Finland inkomen verkrijgt of vermogen bezit dat overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag in Nederland mag worden belast, verleent Finland, onder voorbehoud van de bepalingen van het vierde lid van dit artikel, een vermindering op de Finse belasting tot dat deel van de Finse belasting dat kan worden toegerekend aan het inkomen dat hij uit Nederland verkrijgt of aan het vermogen dat hij in Nederland bezit.

4. Indien een inwoner van Finland inkomen verkrijgt dat overeenkomstig de bepalingen van artikel 10 in Nederland mag worden belast, verleent Finland een vermindering op de Finse belasting naar het inkomen van die persoon tot een bedrag dat gelijk is aan de in Nederland betaalde belasting. Deze vermindering overschrijdt echter niet dat deel van de Finse belasting, zoals deze berekend is vóór het verlenen van de vermindering, dat aan het uit Nederland verkregen inkomen kan worden toegerekend.

5. Niettegenstaande de bepalingen van het vierde lid van dit artikel, zijn dividenden betaald door een lichaam dat inwoner van Nederland is aan een lichaam dat inwoner van Finland is, vrijgesteld van Finse belasting. Deze vrijstelling vindt slechts toepassing indien de dividenden overeenkomstig de wetgeving van Finland van Finse belasting zouden zijn vrijgesteld indien het eerstbedoelde lichaam inwoner van Finland en niet inwoner van Nederland was geweest.

VI LUKU

Erityiset määräykset

26 artikla

Syrjinnän kieltäminen

1. Valtion kansalaiset, riippumatta siitä, ovatko he tässä valtiossa asuvia henkilöitä, eivät toisessa valtiossa saa joutua sellaisen verotuksen tai siihen liittyvän velvoituksen kohteeksi, joka on muunlainen tai raskaampi kuin verotus tai siihen liittyvä velvoitus, jonka kohteeksi tuon toisen valtion kansalaiset samoissa olosuhteissa joutuvat tai saattavat joutua.

2. Sanonta "kansalainen" tarkoittaa:

a) kaikkia luonnollisia henkilöitä, joilla on valtion kansalaisuus;

b) kaikkia oikeushenkilöitä ja yhteenliittymiä, jotka on perustettu valtion voimassa olevan lainsäädännön mukaan.

3. Valtiossa olevan yrityksen toisessa valtiossa olevaan kiinteään toimipaikkaan kohdistuva verotus ei tuossa toisessa valtiossa saa olla epäedullisempi kuin siinä valtiossa oleviin samalla alalla toimiviin yrityksiin kohdistuva verotus.

Tämän säännöksen ei ole katsottava velvoittavan valtiota myöntämään toisessa sopimusvaltiossa asuville henkilöille sitä oikeutta henkilökohtaisten vähennysten tekemiseen taikka huojennusten tai veronalennusten saamiseen verotuksessa siviilisäädyn taikka perheen huoltovelvollisuuden vuoksi, minkä se myöntää siellä asuville henkilöille.

4. Valtiossa olevalle yritykselle, jonka pääoman välittömästi tai välillisesti joko kokonaan tai osaksi omistaa tai jonka pääomasta siten määrää toisessa valtiossa asuva henkilö tai henkilöt, ei ensiksi mainitussa valtiossa saa määrätä muita tai raskaampia veroja taikka verotukseen liittyviä velvoituksia kuin joiden kohteeksi ensiksi mainitussa valtiossa olevat muut samanlaiset yritykset joutuvat tai saattavat joutua.

HOOFDSTUK VI

Bijzondere bepalingen

Artikel 26

Non-discriminatie

1. Onderdanen van een van de Staten, ongeacht of zij inwoner zijn van die Staat of niet, worden in de andere Staat niet aan enige belastingheffing of daarmede verband houdende verplichting onderworpen, die anders of zwaarder is dan de belastingheffing en daarmede verband houdende verplichtingen, waaraan onderdanen van die andere Staat onder dezelfde omstandigheden zijn of kunnen worden onderworpen.

2. De uitdrukking "onderdanen" betekent:

a) alle natuurlijke personen die de nationaliteit van een van de Staten bezitten;

b) alle rechtspersonen, vennootschappen en verenigingen die hun rechtspositie als zodanig ontlenen aan de wetgeving die in een van de Staten van kracht is.

3. De belastingheffing van een vaste inrichting die een onderneming van een van de Staten in de andere Staat heeft, is in die andere Staat niet ongunstiger dan de belastingheffing van ondernemingen van die andere Staat die dezelfde werkzaamheden uitoefenen.

Deze bepaling mag niet aldus worden uitgelegd, dat zij een van de Staten verplicht aan inwoners van de andere Staat bij de belastingheffing de persoonlijke aftrekken, tegemoetkomingen en verminderingen uit hoofde van de samenstelling van het gezin of gezinslasten te verlenen, die eerstbedoelde Staat aan zijn eigen inwoners verleent.

4. Ondernemingen van een van de Staten, waarvan het kapitaal geheel of gedeeltelijk, onmiddellijk of middellijk, in het bezit is van of wordt beheerst door een of meer inwoners van de andere Staat, worden in de eerstbedoelde Staat niet aan enige belastingheffing of daarmede verband houdende verplichting onderworpen, die anders of zwaarder is dan de belastingheffing en daarmede verband houdende verplichtingen, waaraan andere soortgelijke ondernemingen van die eerstbedoelde Staat zijn of kunnen worden onderworpen.

5. Sanonta "verotus" tarkoittaa tässä artiklassa kaikenlaatuisia veroja.

27 artikla

Keskinäinen sopimusmenettely

1. Milloin valtiossa asuva henkilö katsoo, että jommankumman tai molempien valtioiden toimenpiteet ovat johtaneet tai johtavat hänen osaltaan verotukseen, joka ei ole tämän sopimuksen mukainen, hän voi näiden valtioiden sisäisen lainsäädännön varaamista muutoksenhakukeinoista huolimatta kääntyä asiassaan sen valtion asianomaisen viranomaisen puoleen, missä hän asuu.

2. Jos asianomainen viranomainen havaitsee huomautuksen perustelluksi, mutta ei itse voi saada aikaan tyydyttävää ratkaisua, sen on pyrittävä toisen valtion asianomaisen viranomaisen kanssa molemminpuolisin sopimuksin hoitamaan asia siten, että vältetään verotus, joka ei ole tämän sopimuksen mukainen.

3. Valtioiden asianomaisten viranomaisten on pyrittävä keskenään sopimaan kaikkien tämän sopimuksen tulkinnassa tai soveltamisessa esiintyvien vaikeuksien tai epätietoisuutta aiheuttavien kysymysten poistamisesta. Ne voivat neuvotella kaksinkertaisen verotuksen estämisestä myös sellaisissa tapauksissa, joita tässä sopimuksessa ei ole käsitelty.

4. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset voivat välittömästi neuvotella keskenään sopimukseen pääsemiseksi edellisissä kohdissa tarkoitetussa mielessä.

28 artikla

Tietojen vaihtaminen

Valtioiden asianomaisten viranomaisten on vaihdettava sellaisia tietoja (jotka näillä viranomaisilla on asianomaisessa järjestyksessä käytettävänään), jotka ovat tarpeellisia tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi ja erityisesti veronkavallusten sekä veronkiertämisen estämiseksi annettujen määräysten hallinnolliseksi soveltamiseksi tässä sopimuksessa tarkoitettujen verojen osalta. Kaikki

5. In dit artikel ziet de uitdrukking "belastingheffing" op belastingen van elke soort en benaming.

Artikel 27

Regeling voor onderling overleg

1. Indien een inwoner van een van de Staten van oordeel is dat de maatregelen van een van de Staten of van beide Staten voor hem leiden of zullen leiden tot een belastingheffing die niet in overeenstemming is met dit Verdrag, kan hij, onverminderd de rechtsmiddelen waarin de nationale wetgeving van die Staten voorziet, zijn geval voorleggen aan de bevoegde autoriteit van de Staat waarvan hij inwoner is.

2. De bevoegde autoriteit tracht, indien het bezwaar hem gegrond voorkomt en indien hij niet zelf in staat is tot een bevredigende oplossing te komen, de aangelegenheid in onderlinge overeenstemming met de bevoegde autoriteit van de andere Staat te regelen ten einde een belastingheffing die niet in overeenstemming is met dit Verdrag, te vermijden.

3. De bevoegde autoriteiten van de Staten trachten moeilijkheden of twijfelpunten die mochten rijzen met betrekking tot de uitlegging of de toepassing van dit Verdrag in onderlinge overeenstemming op te lossen. Zij kunnen ook met elkaar overleg plegen ten einde dubbele belasting ongedaan te maken in gevallen waarvoor in dit Verdrag geen voorziening is getroffen.

4. De bevoegde autoriteiten van de Staten kunnen zich rechtstreeks met elkaar in verbinding stellen ten einde een overeenstemming als bedoeld in de voorgaande leden te bereiken.

Artikel 28

Uitwisseling van inlichtingen

De bevoegde autoriteiten van de Staten wisselen zodanige inlichtingen uit (zijnde inlichtingen die deze autoriteiten geordend voorhanden hebben) als nodig zijn om uitvoering te geven aan dit Verdrag, in het bijzonder om fraude te voorkomen, alsmede om uitvoering te geven aan wettelijke voorzieningen tegen het ontgaan van belasting met betrekking tot de belastingen waarop dit

näin vaihdetut tiedot on pidettävä salaisina eikä niitä saa ilmaista muille kuin henkilöille tai viranomaisille, joiden tehtävänä on tässä sopimuksessa tarkoitettujen verojen määrääminen tai kantaminen.

29 artikla

Virka-apu

1. Valtiot sitoutuvat antamaan virka-apua toisilleen tässä sopimuksessa tarkoitettujen verojen perimisessä, niihin luettuina korot, kulut ja veronlisäykset sekä sellaiset sakot, jotka eivät ole rangaistuksen luonteisia.

2. Verojen pakkotäytäntöönpanoa haettaessa tulee molempien valtioiden lopullisesti määrätyt verovaateet hyväksyä täytäntöönpantaviksi ja kantaa verot asianomaisessa valtiossa sen omien verojen täytäntöönpanoa ja perimistä koskevien lakien mukaisesti, kuitenkin niin, että tällaisilla vaateilla ei ole etuoikeutta viimeksi mainitussa valtiossa. Suomalaisten verovaateiden on katsottava olevan lopullisesti määrättyjä, kun niihin ei enää voida hakea muutosta säännönmukaisella hallintolainkäyttöön kuuluvalla valituksella. Valtio, jolle hakemus esitetään, ei ole velvollinen käyttämään sellaisia pakkokeinoja, joita koskevaa määräystä ei ole hakemuksen esittävän valtion lainsäädännössä.

3. Jokaiseen hakemukseen tulee liittää asiakirjaselvitys siitä, että verot on tämän artiklan 2 kohdan tarkoittamalla tavalla lopullisesti määrätty hakemuksen esittäneen valtion lainsäädännön mukaisesti.

4. Tässä artiklassa tarkoitettua virka-apua ei anneta, milloin kysymyksessä on sen valtion kansalainen tai yhtiö, jolle hakemus esitetään.

30 artikla

Artikloja 28 ja 29 koskevat rajoitukset

Artiklojen 28 ja 29 määräyksiä ei ole tulkittava siten, että ne velvoittavat kumpaakaan valtiota:

a) suorittamaan hallintotoimia, jotka ovat ristiriidassa sen tai toisen valtion lakien tai hallintokäytännön kanssa;

Verdrag van toepassing is. Elke aldus uitgewisselde inlichting wordt geheim gehouden en niet ter kennis gebracht van andere personen of autoriteiten dan die belast met de vaststelling of invordering van de belastingen die het onderwerp van dit Verdrag uitmaken.

Artikel 29

Hulp en bijstand

1. De Staten nemen op zich elkaar hulp en bijstand te verlenen bij de invordering van de belastingen die het onderwerp van dit Verdrag uitmaken, met inbegrip van interest, kosten, verhogingen van belasting en boeten van niet-strafrechtelijke aard.

2. In geval van verzoeken tot invordering van belastingen worden onherroepelijk vaststaande belastingvorderingen van elk van de Staten door de andere Staat ter invordering aanvaard en in die Staat geïnd overeenkomstig de wetgeving die van toepassing is voor de invordering en inning van zijn eigen belastingen, met dien verstande dat zulke vorderingen in de laatstbedoelde Staat geen wettelijke voorrang genieten. Finse belastingvorderingen worden als onherroepelijk vaststaand beschouwd, indien zij niet meer kunnen worden gewijzigd langs de normale weg van administratief beroep. De aangezochte Staat is niet gehouden over te gaan tot executoriale maatregelen waarvoor de wetgeving van de verzoekende Staat geen voorziening inhoudt.

3. Elk verzoek dient vergezeld te gaan van bescheiden waaruit blijkt dat volgens de wetgeving van de verzoekende Staat de belastingen onherroepelijk zijn komen vast te staan in de zin van het tweede lid van dit artikel.

4. De hulp, bedoeld in dit artikel, wordt niet verleend ten aanzien van onderdanen of lichamen van de aangezochte Staat.

Artikel 30

Beperking van de artikelen 28 en 29

In geen geval worden de bepalingen van de artikelen 28 en 29 aldus uitgelegd dat zij een van de Staten de verplichting opleggen:

a) maatregelen te nemen die in strijd zijn met de wetgeving of het gebruik van die of van de andere Staat;

b) ilmaisemaan yksityiskohtia, joita sen tai toisen valtion lakien tai yleisen hallintotoiminnan puitteissa ei voida hankkia;

c) ilmaisemaan tietoja, jotka paljastaisivat kauppa-, liike-, teollisuus- tai ammattisalaisuuden tai kaupallisen menettelytavan tai tiedon, jonka paljastaminen loukkaisi julkista järjestystä.

b) bijzonderheden te verstrekken die niet verkrijgbaar zijn volgens de wetgeving of in de normale gang van zaken in de administratie van die of van de andere Staat;

c) inlichtingen te verstrekken die een handels-, bedrijfs-, nijverheids- of beroepsgeheim of een fabrieks- of handelswerkwijze zouden onthullen, dan wel inlichtingen waarvan het verstrekken in strijd zou zijn met de openbare orde.

31 artikla

Diplomaatit ja konsulit

Tämä sopimus ei koske kansainvälisen oikeuden yleisten sääntöjen tai erityisten sopimusten määräysten mukaisia diplomaattisten tai konsulivirkamiesten verotuksellisia erioikeuksia.

Artikel 31

Diplomatieke en consulaire ambtenaren

De bepalingen van dit Verdrag tasten in geen enkel opzicht de fiscale voorrechten aan die diplomatieke of consulaire ambtenaren en beambten ontlenen aan de algemene regelen van het volkenrecht of aan de bepalingen van bijzondere overeenkomsten.

32 artikla

Toimeenpanomääräykset

1. Kummankin valtion asianomaiset viranomaiset voivat valtiossa olevan käytännön mukaisesti antaa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa varten tarpeellisia määräyksiä.

2. Asianomaiset viranomaiset voivat yhteisesti sopien antaa tämän sopimuksen tietojen vaihtoa ja keskinäistä virka-apua verojen perimisessä koskevien määräysten osalta menettelytapoja, hakemusten ja vastausten muotoa, valuutan vaihtoa, kannettujen varojen käyttöä, kannettavien varojen vähimmäismääriä ja vastaavia seikkoja koskevia määräyksiä.

Artikel 32

Uitvoeringsvoorschriften

1. De bevoegde autoriteiten van elk van de Staten kunnen, in overeenstemming met het gebruik van die Staat, uitvoeringsvoorschriften vaststellen die nodig zijn om de bepalingen van dit Verdrag uit te voeren.

2. Ten aanzien van de bepalingen van dit Verdrag met betrekking tot de uitwisseling van inlichtingen en de wederkerige bijstand bij de invordering van belastingen, kunnen de bevoegde autoriteiten in gemeenschappelijk overleg regelen vaststellen betreffende de te volgen gedragslijn, de formulieren voor aanvragen en voor antwoorden daarop, de herleiding van de munteenheid, de beschikking over de geïnde bedragen, de minima der voor invordering in aanmerking komende bedragen en daarmede verband houdende aangelegenheden.

33 artikla

Alueellinen ulottuvuus

1. Tämä sopimus voidaan ulottaa, joko sellaisenaan tai tarpeellisin varaumin joko Surinamiin tai Alankomaiden Antilleihin tai molempiin maihin, mikäli asianomaisen maan verot ovat oleellisesti samanlaisia kuin ne, joita tämä sopimus koskee. Sopimuksen ulottaminen tulee voimaan siitä päivästä lukien sekä sellaisin varaumin ja ehdoin, sopimuk-

Artikel 33

Uitbreiding tot andere gebieden

1. Dit Verdrag kan, hetzij in zijn geheel, hetzij met de noodzakelijke wijzigingen, worden uitgebreid tot de landen Suriname en de Nederlandse Antillen of tot een van die landen, indien het desbetreffende land belastingen heft die in wezen gelijksoortig zijn aan de belastingen waarop dit Verdrag van toepassing is. Zulk een uitbreiding wordt van

sen lakkaaminen mukaan luettuna, kuin diplomaattiteitse tapahtuvalla noottien vaihdolla määrätään ja sovitaan.

2. Ellei toisin sovita, ei tämän sopimuksen voimassaolon päättyessä sen soveltaminen lakkaa alueeseen, jota se tämän artiklan perusteella on ulotettu koskemaan.

kracht met ingang van een datum en met inachtneming van wijzigingen en voorwaarden, daaronder begrepen voorwaarden ten aanzien van de beëindiging, nader vast te stellen en overeen te komen bij diplomatieke notawisseling.

2. Tenzij anders is overeengekomen, wordt door de beëindiging van dit Verdrag niet tevens de toepasselijkheid van dit Verdrag op het land waartoe het ingevolge dit artikel is uitgebreid, beëindigd.

VII LUKU

Loppumääräykset

34 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus on ratifioitava ja ratifioimiskirjat vaihdettava Haagissa mahdollisimman pian.

2. Sopimus tulee voimaan ratifioimiskirjojen vaihdon tapahduttua ja sen määräyksiä sovelletaan niinä verovuosina ja -kausina, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 1968 tai sen jälkeen.

3. Alankomaiden Kuningaskunnan ja Suomen Tasavallan välillä Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1954 allekirjoitettu sopimus tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi ja vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun antamista koskevien säännösten vahvistamiseksi tulon ja omaisuuden verottamista koskevissa asioissa, jota on muutettu Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1966 allekirjoitetulla lisäsopimuksella, lakkaa olemasta voimassa tämän sopimuksen määräysten tullessa voimaan. Ensiksi mainitun sopimuksen määräyksiä sovelletaan kuitenkin verovuosiin ja -kausiin, jotka ovat päättyneet ennen tämän sopimuksen määräysten voimaan tuloa.

35 artikla

Päättyminen

Tämä sopimus on voimassa, kunnes jompikumpi korkea sopimuspuoli sen irtisanoo. Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa sopi-

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 34

Inwerkingtreding

1. Dit Verdrag dient te worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zo spoedig mogelijk te 's-Gravenhage worden uitgewisseld.

2. Het Verdrag treedt in werking op het ogenblik van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging en de bepalingen ervan vinden toepassing voor belastingjaren en -tijdvakken die op of na 1 januari 1968 aanvangen.

3. Het op 29 maart 1954 te Helsinki ondertekende Verdrag tussen de Republiek Finland en het Koninkrijk der Nederlanden tot het vermijden van dubbele belasting en tot het vaststellen van regelen voor wederzijdse administratieve hulp met betrekking tot belastingen van inkomsten en van vermogen, zoals dit is gewijzigd bij het op 16 december 1966 te 's-Gravenhage ondertekende Aanvullende Verdrag, houdt op toepassing te vinden op het tijdstip waarop de bepalingen van dit Verdrag van toepassing worden. De bepalingen van het eerstgenoemde Verdrag blijven echter van toepassing voor belastingjaren en -tijdvakken die zijn verstreken vóór het tijdstip waarop de bepalingen van dit Verdrag van toepassing worden.

Artikel 35

Beëindiging

Dit Verdrag blijft van kracht totdat het door een van de Hoge Verdragsluitende Partijen is opgezegd. Elk van de Partijen

muksen diplomaattista tietä vähintään kuusi kuukautta ennen minkä tahansa vuoden 1974 jälkeen tulevan kalenterivuoden päättymistä tehtävällä irtisanomisella.

Tässä tapauksessa sopimus lakkaa olemasta voimassa niiltä verovuosilta ja -kausilta, jotka alkavat sen kalenterivuoden päättymisen jälkeen, jolloin irtisanominen on tapahtunut.

Tämän vakuudeksi edellä mainitut valtuutetut ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 1970 kahtena suomen- ja hollanninkielisenä kappaleena, jotka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

kan het Verdrag langs diplomatieke weg opzeggen door ten minste zes maanden voor het einde van enig kalenderjaar na het jaar 1974 een kennisgeving van beëindiging te zenden.

In dat geval houdt het Verdrag op van toepassing te zijn met betrekking tot belastingjaren en -tijdvakken die aanvangen na het einde van het kalenderjaar waarin de kennisgeving van beëindiging is gedaan.

Ten blijke waarvan de bovengenoemde gevolmachtigden dit Verdrag hebben ondertekend en er hun zegels aan hebben gehecht.

Gedaan te Helsinki, de 13de maart 1970, in de Finse en in de Nederlandse taal, in twee exemplaren, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek.

Suomen Tasavallan puolesta:

Paul Gustafsson

Voor het Koninkrijk der Nederlanden:

Hechtermans

Pöytäkirja

Allekirjoittaessaan tänään Suomen Tasavallan ja Alankomaiden Kuningaskunnan välillä tehdyn sopimuksen tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi ovat allekirjoittaneet valtuutetut sopineet, että seuraavat määräykset muodostavat sopimuksen olennaisen osan:

I

1. Milloin Alankomaissa asuva henkilö on sopimuksen määräysten mukaan vapautettu Suomen verosta tai oikeutettu huojennukseen, myönnetään sama vapautus tai huojennus kuolleen henkilön jakamattomalle kuolinpesälle, mikäli yksi tai useampi edunsaajista on Alankomaissa asuva henkilö.

2. Mikäli kuolleen henkilön jakamattoman kuolinpesän tulosta tai omaisuudesta on sopimuksen määräysten mukaan maksettava Suomessa veroa ja tulo kertyy Alankomaissa asuvalle edunsaajalle, Alankomaat myöntävät sopimuksen 25 artiklan 2 kohdan mukaisen vähennyksen.

II

Artiklaan 4

Aluksella olevan luonnollisen henkilön, jolla ei ole kotipaikkaa kummassakaan valtiossa, katsotaan asuvan aluksen kotipaikan valtiossa.

III

Artiklaan 10

Hakemus 10 artiklan määräysten vastaisesti kannetun veron palauttamisesta on teh-

Protocol

Bij de ondertekening van het Verdrag tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, heden tussen de Republiek Finland en het Koninkrijk der Nederlanden gesloten, zijn de gevolmachtigden die dit Protocol hebben ondertekend, overeengekomen dat de volgende bepalingen een integrerend deel van het Verdrag vormen.

I

1. Indien ingevolge de bepalingen van het Verdrag een inwoner van Nederland is vrijgesteld van of recht heeft op vermindering van Finse belasting, is een soortgelijke vrijstelling of vermindering van toepassing op de onverdeelde nalatenschappen van overledenen, voor zover een of meer van de begunstigden inwoner van Nederland is.

2. Voor zover de voordelen of inkomsten of het vermogen van een onverdeelde nalatenschap van een overledene ingevolge de bepalingen van het Verdrag onderworpen zijn aan Finse belasting en toekomen aan een begunstigde die inwoner van Nederland is, verleent Nederland een vermindering op de voet van artikel 25, tweede lid, van het Verdrag.

II

Ad artikel 4

Een natuurlijke persoon die aan boord van een schip woont zonder een woonplaats in een van de Staten te hebben, wordt geacht inwoner te zijn van de Staat waar het schip zijn thuishaven heeft.

III

Ad artikel 10

Verzoeken om teruggaaf van belasting die in strijd met de bepalingen van artikel 10

tävä veron kantaneen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana vero on kannettu.

IV

Artiklaan 20

Sopimuksen 20 artiklan määräysten tarkoittamissa tapauksissa Suomen julkisyhteisöt rinnastetaan Suomeen tai sen osaan tahi Suomen paikalliseen viranomaiseen.

V

Artiklaan 25

Sopimuksen 25 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla perusteella ymmärretään Alankomaiden tulo- tai yhtiöveron osalta Alankomaiden tuloverolain tai yhtiöverolain sanontoja "onzuivere inkomen" tai "winst".

VI

Artiklaan 26, kohta 4

Kustannuksia, jotka valtiossa oleva yritys on velvollinen suorittamaan toisessa valtiossa asuvalle henkilölle, pidetään tuon yrityksen verotettavaa tuloa määrättäessä vähennyskelpoisena samoilla ehdoilla kuin jos nämä kustannukset olisi suoritettava ensiksi mainitussa valtiossa asuvalle henkilölle.

VII

Artiklaan 28

Tietojen vaihtamista koskeva velvollisuus ei koske pankeista ja niihin verrattavista laitoksista saatuja tietoja. Sanonta "niihin verrattavat laitokset" tarkoittaa myös vakuutusyhtiöitä.

VIII

Artiklaan 29

Alankomaita ei vaadita kantamaan veroja velkavankeuteen turvautumalla.

is geheven, moeten bij de bevoegde autoriteit van de Staat die de belasting heeft geheven, worden ingediend binnen een tijdvak van drie jaren na het einde van het kalenderjaar waarin de belasting is geheven.

IV

Ad artikel 20

Voor de toepassing van de bepalingen van artikel 20 worden Finse publiekrechtelijke gemeenschappen gelijkgesteld met Finland of een staatkundig onderdeel of een plaatselijk publiekrechtelijk lichaam van Finland.

V

Ad artikel 25

Het is wel te verstaan dat, wat de Nederlandse inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting betreft, de grondslag bedoeld in artikel 25, eerste lid, is het onzuivere inkomen of de winst in de zin van de Nederlandse wetten op de inkomstenbelasting, onderscheidenlijk de vennootschapsbelasting.

VI

Ad artikel 26, vierde lid

Het is wel te verstaan, dat kosten die door een onderneming van een van de Staten aan een inwoner van de andere Staat verschuldigd zijn, bij de berekening van de belastbare winst van de onderneming onder dezelfde voorwaarden aftrekbaar zijn als wanneer de kosten verschuldigd waren aan een inwoner van de eerstbedoelde Staat.

VII

Ad artikel 28

De verplichting tot het uitwisselen van inlichtingen strekt zich niet uit tot inlichtingen die verkregen zijn van banken of van daarmede gelijkgestelde instellingen. De uitdrukking "daarmede gelijkgestelde instellingen" omvat mede verzekeringsmaatschappijen.

VIII

Ad artikel 29

Nederland is niet gehouden lijfsdwang toe te passen ter invordering van belastingen.

Tämän vakuudeksi ovat asianmukaisesti valtuutetut edustajat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Helsingissä 13 päivänä maaliskuuta 1970 kahtena suomen- ja hollanninkielisenä kappaleena, jotka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Ten blijke waarvan de ondergetekenden, daartoe behoorlijk gevolmachtigd, dit Protocol hebben ondertekend en er hun zegels aan hebben gehecht.

Gedaan te Helsinki, de 13de maart 1970, in de Finse en in de Nederlandse taal, in twee exemplaren, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek.

Suomen Tasavallan puolesta:

Paul Gustafsson

Voor het Koninkrijk der Nederlanden:

Hechtermans

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain muuttamisesta.

Vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä heinäkuun 9 päivänä 1953 annetussa laissa (317/53) säädetään, että jos se, joka on kärsinyt kahdesta tai useammasta rikoksesta joko kuritushuone- tai välittömästi tuomittua vankeusrangaistusta vähintään kolme vuotta, tekee uuden rikoksen, mistä hänet rikoslain 6 luvun 2 §:n toista lausetta soveltaen tuomitaan rikoksenuusijana määräajaksi, vähintään yhdeksi vuodeksi kuritushuoneeseen, taikka jos se, joka on kärsinyt kuritushuone- tai välittömästi tuomittua vankeusrangaistusta vähintään vuoden, tekee rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitetussa mielentilassa uuden rikoksen, mistä hänet rikoslain 6 luvun 2 §:ää soveltaen tuomitaan rikoksenuusijana vähintään yhden vuoden vapausrangaistukseen, tuomioistuimen tulee, milloin tuomittua aikaisemman elämänsä, rikoksensa vaikutinten tai sen teossa ilmaantuneiden asianhaarain taikka mielentilansa perusteella on pidettävä yleiselle tai yksityiselle turvallisuudelle vaarallisena, tuomitessaan hänet rangaistukseen samalla päättää, että tuomittu voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen.

Pakkolaitokseen määräämismenettely on kaksivaiheinen. Yleinen tuomioistuin päättää, että tuomittu voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen. Tällainen alioikeuden tuomio on alistettava ylioikeuden tarkastettavaksi. Lopullisen päätöksen rikoksenuusijan eristämisestä pakkolaitokseen tekee vankilaoikeus. Vankilaoikeuden on, ennen kuin rangaistus on täydelleen suoritettu, tehtävä tällainen päätös, jos rangaistusta täytäntöön pantaessa havaitaan tai jos muusta syystä katsotaan, ettei rangaistus paranna vaarallista rikoksenuusijaa.

Nykyistä lakia edeltäneeseen, vaarallisista rikoksenuusijoista toukokuun 27 päivänä 1932 annettuun lakiin verrattuna eristämisen edellytyksiä väljennettiin. Ennen vuoden 1932 lakia ei maassamme ollut erityisiä toimenpiteitä vaarallisia rikoksenuusijoita varten. Voimassa olevaa lakia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että marraskuun 17 päivänä 1939 annetuilla laeilla tapahtunutta ja tammikuun 1 päivänä 1941 voimaan tullutta rikoslain uusimissäännösten uudistamista seurannut varkausrikosten rangaistusten lieventyminen oli vaikuttanut pakkolaitoslain soveltamisalaa olennaisesti rajoittavasti. Siten yhteiskunta oli ilmeisesti jäänyt sitä turvaa vaille, joka pakkolaitoslain olisi pitänyt sille taata. Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan edelleen, että vaarallisten rikoksenuusijain joukossa oli huomattava osa rikoksentekijöitä, jotka jatkuvasti syyllistyivät lukuisiin varkausrikoksiin, niiden silti olematta törkeitä. Yhteiskunnan suojelun kannalta katsottiin olevan tärkeätä, että eristämismahdollisuuksia tältä osin lisättäisiin. Vielä kiinnitettiin huomiota sellaisiin vaarallisiin rikoksenuusijoihin, jotka rakenteellisesti vahvasti poikkeavina, pysyvästi epänormaaleina tai vajaakykyisinä henkilöinä oli rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaisesti tuomittava täyttä ymmärrystä vailla olevina normaalia lievempään rangaistukseen. Yhteiskunnan suojelemiseksi pidettiin välttämättömänä, että pakkolaitoslain soveltamisalaa laajennettaisiin käsittämään myös tällaiset vaaralliset epänormaalit rikoksentekijät.

Eristämisen edellytysten väljentämisestä on ollut seurauksena tuomioistuimien antamien pakkolaitoslausumien samoin kuin vankilaoikeuden pakkolaitokseen eristettäviksi määräämien ja pakkolaitoksessa säilytettävien rikoksenuusijoiden lukumäärän huomattava kohoaminen.

Aivan viime vuosina eristettyjen määrä on laskenut voimakkaasti. Ratkaisevana syynä tähän ei voitane pitää rikollisuudessa vaan eristämiskäytännössä tapahtuneita muutoksia.

Seuraavasta asetelmasta käy ilmi vankilaoikeuden pakkolaitokseen eristettäviksi määräämien lukumäärä sekä pakkolaitokseen eristettyjen määrä vuoden lopussa vuosina 1955—1969.

Vuosi	Vankilaoikeus määrännyt eristettäväksi pakkolaitokseen	Pakkolaitoksessa olevien määrä vuoden lopussa
1955	5	96
1956	28	93
1957	42	90
1958	61	128
1959	65	181
1960	104	196
1961	67	300
1962	53	326
1963	64	312
1964	54	327
1965	50	348
1966	52	369
1967	43	389
1968	27	325
1969	11	254

Vuoden 1970 aikana pakkolaitoksessa olevien eristettyjen määrä on edelleen vähentynyt ja eristettyjä oli 1. 12. 1970 yhteensä 221. Lisäksi oli samaan aikaan pakkolaitokseen eristettyjä, mutta sieltä rangaistuslaitokseen rangaistusta suorittamaan siirrettyjä 64.

Vuoden 1967 lokakuun alussa pakkolaitokseen eristettyinä olleiden nimilehdistä saatujen tietojen mukaan päärikoksista, joiden johdosta eristämistä koskeva päätös on annettu, oli 74 % omaisuusrikoksia, 21 % väkivaltarikoksia, 3 % seksuaalirikoksia ja 2 % muunlaisia rikoksia. Pakkolaitokseen eristettyjen aikaisemmassa rikollisuudessa oli samojen tietojen mukaan omaisuusrikoksia 64 %:ssa, väkivaltarikoksia 5 %:ssa, väkivalta- ja omaisuusrikoksia 28 %:ssa ja erilaisia rikoksia 3 %:ssa tapauksista.

Nykyinen eristämisjärjestelmä on joutunut lisääntyvän arvostelun kohteeksi myös eräiden viranomaisten taholta. Erityisesti on arvosteltu omaisuusrikoksiin syyllistyneiden suurta osuutta eristetyistä. Toistuvastikin omaisuusrikoksiin, lähinnä varkauksiin, syyllistyneiden *vaarallisuus* yhteiskunnalle on asetettu kyseenalaiseksi — toisin kuin vuoden 1953 lakia säädettäessä ajateltiin. Mutta myöskään yhteiskunnalle todella vaarallisia rikoksentekijöitä — lähinnä väkivaltarikoksiin tai muihin vastaaviin toisen hengelle tai terveydelle vaarallisiin rikoksiin syyllistyneitä — koskevan erillisen eristämisjärjestelmän välttämättömyys ei ole kiistaton. Nykyistenkin säännösten mukaan osa tällaisista rikoksentekijöistä saattaa joutua hoidon tarpeen mukaan määräytyvään mielisairashoitoon tai tulla tuomituksi elinkaudeksi kuritushuoneeseen — lähinnä murhasta. Vielä on mainittava rikoksen uusimista koskeva säännöstö, jota soveltamalla voidaan tavallisen vapausrangaistusjärjestelmän puitteissa päästä jotakuinkin samaan päämäärään kuin pakkolaitokseen eristämisellä. Mielisairashoitoon joutumisen, elinkautiseen kuritushuonerangaistukseen tuomitsemisen tai uusimissäännösten soveltamisen edellytyksiä tiukentamalla tai väljentämällä voidaan vaikuttaa siihen, miten laajalti nykyisenlaista eristämisseuraamusta erillisenä vapaudenmenetysmuotona mahdollisesti tarvitaan vaarallisten rikoksentekijöiden saattamiseksi yhteiskunnalle vaarattomiksi.

Näin ollen nykyisenlainen erillinen eristämisjärjestelmä ei ole ainoa eikä ehkä tarkoituksenmukaisinkaan keino vaarallisiksi katsottujen rikoksentekijöiden saattamiseksi yhteiskunnalle vaarattomiksi. Varsinkin kun on ilmeistä, että yhteiskunnalle todella vaarallisia rikoksentekijöitä on yhteensä ehkä enintään satakunta, on aiheellista perusteellisesti tutkia muiden edellä mainittujen järjestelmien kehittämistä ja erillisen eristämisjärjestelmän poistamista kokonaisuudessaan. Erillisen järjestelmän poistaminen edellyttänee ainakin rikoslain 3 luvun syyntakeisuutta ja 6 luvun uusimista koskevien säännösten uudistamista. Lisäksi on selvitettävä vaarallisten psykopaattien hoitomahdollisuudet joko nykyisen sairaalajärjestelmän puitteissa tai perustamalla uusi psykopaattisairaala.

Sanotut uudistus- ja selvitystyöt vaativat pitkähkön valmisteluajan. Esimerkiksi rikoslain 3 luvun syyntakeisuutta koskevat säännökset ovat yhteispohjoismaisesti uudisteilla. Kun muissa pohjoismaissa niin ikään on voimassa vaarallisia rikoksentekijöitä koskevat erilliset eristämisjärjestelmät, eristämisjärjestelmän poistaminen saattaa olennaisesti riippua muissa pohjoismaissa tapahtuvasta kehityksestä. Kun toisaalta nykyiseen eristämisjärjestelmään sisältyvät pahimmat epäkohdat kaipaavat kiireellistä uudistusta, näyttää perustellulta ryhtyä tässä vaiheessa osittaisuudistukseen.

Koska tämä uudistus edellä esitetyistä syistä on vain välivaihe — mahdollisesti suhteellisen lyhytaikaiseksikin jäävä, ei ole näyttänyt tarkoituksenmukaiselta uusia kokonaisuudessaan nykyistä eristämistä koskevaa lainsäädäntöä. Osittaisuudistukseen tyytymisen takia ei yleensä ole puututtu sellaisiin nykyisen lain säännöksiin, jotka ehkä ovat uudistamisen tarpeessa

mutta joihin ei kuitenkaan liity suurempia käytännöllisiä epäkohtia.

Ehkä kiireellisimmän korjauksen tarpeessa on eristämisen edellytyksiä koskeva säännös. Eristämismahdollisuus on tarkoituksenmukaista rajoittaa koskemaan yhteiskunnalle todella vaarallisia rikoksentekijöitä. Sellaisina ei voitane yleensä pitää varallisuusrikoksiin syyllistyneitä. Jatkuvasti varallisuusrikoksiin syyllistyvät rikoksentekijät lienevät pikemmin enemmän tai vähemmän haitallisia yhteiskunnalle. Heidän epäsosiaalisen käyttäytymisensä perimmäisenä syynä on usein poikkeuksellisen runsas alkoholin käyttö. Yhteiskunnan tulisi pyrkiä eliminoimaan tällaisten henkilöiden aiheuttamat haitat muilla keinoilla kuin pakkolaitokseen eristämisellä. Tämän vuoksi säännös ehdotetaan muutettavaksi siten, että eristää voidaan vain säännösehdotuksessa tarkemmin mainituin tavoin toisen hengelle tai terveydelle vaarallisena pidettävä rikoksentekijä.

Vaarallisuuden arviointia ei enää esitetä kytkettäväksi rikoksentekijän aikaisemmin suorittamien rangaistusten määrään. Teollaan hyvinkin suurta vaarallisuutta osoittava rikollinen on nykyisin jätettävä eristämättä, jollei hän ennen rikokseen syyllistymistään ole suorittanut lain edellyttämää määrää rangaistusta.

Yhteiskunnan suojelemiseksi toisten ihmisten hengelle tai terveydelle vaarallisia rikoksentekijöitä vastaan ehdotetaan eristämistä poikkeuksellisesti mahdolliseksi silloinkin, kun rikoksentekijä ei ole aikaisemmin tehnyt lainkaan rikoksia tai ei ainakaan useampia edellä tarkoitettua vaarallisuutta osoittavia rikoksia. Tätä mahdollisuutta eristämiseen olisi kuitenkin pidettävä äärimmäisenä keinona, johon turvautumista olisi pyrittävä välttämään niin pitkälle kuin mahdollista.

Ehdotukseen ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa erityisiä säännöksiä vähentyneesti syyntakeisista rikoksentekijöistä. Käytännössä ei nykyistäkään erityissäännöstä juuri ole sovellettu vaan vähentyneesti syyntakeisetkin on eristetty yleissäännöksen puitteissa.

Nykyisin virallinen syyttäjä saattaa syytteen yhteydessä vaatia tuomioistuimen lausumaa siitä, että tuomittu voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen. Tämä ei kuitenkaan ole voimassa olevan lain mukaan välttämätöntä mainitunlaisen päätöksen tekemiseksi, vaan tuomioistuin voi ja sen tuleekin aina harkita eristämiskysymystä syyttäjän vaatimuksesta riippumatta. Tästä on seurauksena, että eristämislausuma voidaan antaa tuomioistuimessa ilman, että tuomittu on tiennyt puolustautua nimenomaan mainittua toimenpidettä vastaan. Kun alioikeuden päätös, jolla eristämislausuma on annettu, on aina alistettava hovioikeuden tutkittavaksi, tuomittu saa antaa muistutuskirjoituksen hovioikeudelle. Sen sijaan tuomitulla ei ole tällaistakaan mahdollisuutta silloin, kun ylempi oikeus syyttäjän valitettua alemman tuomioistuimen tuomiosta määrää eristämisestä ilman, että syyttäjä on sellaista toimenpidettä vaatinut. Kyseinen epäkohta ehdotetaan korjattavaksi siten, että pakkolaitokseen eristettäväksi määräämistä koskeva lausuma voitaisiin antaa vain virallisen syyttäjän vaatimuksesta.

Ennen kuin vankilaoikeus päättää vaarallisen rikoksenuusijan eristämisestä pakkolaitokseen, vankilaoikeuden on kirjallisesti annettava tuomitulle tiedoksi ne syyt, joiden katsotaan eristämistä vaativan, ja varattava hänelle tilaisuus vankilaoikeuden istunnossa tehdä asiassa muistutuksia. Muistutusten esittämistä ja muistutuskirjelmän laatimista varten vaarallisella rikoksenuusijalla on oikeus saada avustaja sekä käyttää asiamiestä. Kuitenkaan vankilaoikeudessa tutkittavana oleva vanki ei voi saada maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain nojalla avustajaa valtion varoilla. Tämän vuoksi vangilla ei useinkaan ole mahdollisuutta saada ulkopuolista avustajaa vankilaoikeuden istuntoon. Tämän, vangin oikeusturvaa koskevan puutteen korjaamiseksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan vankilaoikeudessa voidaan myöntää maksuton oikeudenkäynti ja määrätä rikoksentekijälle maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetussa laissa tarkoitettu oikeudenkäyntiavustaja.

Voimassa olevan lain mukaan vankilaoikeuden on, ennen kuin rangaistus on täydelleen suoritettu, määrättävä vaarallinen rikoksenuusija eristettäväksi pakkolaitokseen, jos rangaistusta täytäntöönpantaessa havaitaan tai jos muusta syystä katsotaan, ettei rangaistus paranna häntä. Käytännössä kysymys eristämisestä otetaan harkittavaksi vankilaoikeudessa siinä vaiheessa, kun rikoksenuusijalla olisi mahdollisuus päästä ehdonalaiseen vapauteen. Tämä merkitsee, että eristämislausuman saanut rikoksentekijä on pitkään epävarmuuden tilassa mahdollisesta eristetyksi joutumisestaan.

Vallitsevan oikeuskäytännön mukaan henkilö, joka tuomitaan ehdonalaisen vapauden aikana ennen koeajan umpeenkulumista teh-

dystä rikoksesta, tuomitaan useimmiten menettämään ehdonalainen vapautensa. Jos henkilö tällöin on ehdonalaisessa vapaudessa rikoksesta, josta tuomioistuin on antanut eristämislausuman mutta jonka johdosta vankilaoikeus ei ole määrännyt eristettäväksi, kysymys hänen eristämisestään tulee jälleen ajankohtaiseksi. Käytännössä vankilaoikeus on tällöin pääsääntöisesti määrännyt asianomaisen pakkolaitokseen. Näin on menetelty silloinkin, kun uusi rikos on ollut jokseenkin merkityksetön.

Näitä säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että eristämiskysymys olisi otettava viipymättä esille ja mahdollisimman nopeasti ratkaistava vankilaoikeudessa eristämislausuman sisältäneen tuomioistuimen tuomion saatua lainvoiman.

Lakiin ehdotetaan lisäksi otettaviksi säännökset siitä, että vankilaoikeus eräissä poikkeustapauksissa voisi ottaa jo ratkaisemansa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Nykyisten säännösten mukaan pakkolaitokseen eristettäväksi määrätyn on kokonaan suoritettava hänelle tuomittu rangaistus sekä senkin jälkeen oltava rangaistus- ja pakkolaitoksessa yhteensä vuoden yli tuomitun vapausrangaistusajan, kuitenkin kaikkiaan vähintään kaksi vuotta. Vasta sitten vankilaoikeus voi määrätä hänet päästettäväksi ehdonalaiseen vapauteen viisi vuotta kestävin koeajoin, jos häntä ei enää katsota yleiselle tai yksityiselle turvallisuudelle vaaralliseksi. Vankilaoikeus voi pidentää koeaikaa yhteensä enintään kahdella vuodella, jos rikoksentekijä ei noudata hänelle annettuja määräyksiä ja ohjeita. Ehdonalainen vapaus voidaan peruuttaa ja rikoksentekijä määrätä palautettavaksi pakkolaitokseen, paitsi uuden rikoksen, myös käytösrikkomuksen johdosta, mikäli tuo rikkomus osoittaa hänen olevan yleiselle tai yksityiselle turvallisuudelle vaarallinen. Esimerkiksi valvojalle ilmoittautumisen laiminlyöminen sekä valvonnasta irroittautuminen ja siirtyminen ilman lupaa toiselle paikkakunnalle on käytännössä tulkittu pyrkimykseksi jatkaa rikollista toimintaa valvontaa välttämällä. Sen johdosta sanotunlainen menettely on usein aiheuttanut ehdonalaisen vapauden menettämisen.

Palauttaminen pakkolaitokseen uuden rikoksen johdosta on voimassa olevan lain mukaan ehdotonta, sillä tuomioistuimen on poikkeuksetta peruutettava ehdonalainen vapaus, jos pakkolaitoksesta päästetty on ehdonalaisessa vapaudessa ollessaan syyllistynyt rikokseen, josta hänet tuomitaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen. Näin ollen ehdonalainen vapaus on peruutettava jopa tuottamuksellisen rikoksen johdosta ilman, että millään tavoin edellytettäisiin sen osoittavan rikoksentekijän olevan vaarallinen yksityiselle tai yleiselle turvallisuudelle.

Näitä säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että eristettäväksi määrätyn päästämistä ehdonalaiseen vapauteen olisi harkittava hänen kokonaan suoritettuaan rangaistuksensa. Jollei hän tuolloin pääsisi ehdonalaiseen vapauteen, kysymys olisi otettava uudelleen esille enintään kuuden kuukauden väliajoin. Ehdonalaiseen vapauteen päästämistä ja sen peruuttamista harkittaessa ratkaisevaa olisi, onko eristettyä pidettävä säännösehdotuksessa tarkemmin mainituin tavoin toisen hengelle tai terveydelle vaarallisena rikoksentekijänä.

Ehdonalaisen vapauden kestäessä tehty rikos ei enää milloinkaan automaattisesti johtaisi ehdonalaisen vapauden peruuttamiseen. Vain jos ehdonalaisessa vapaudessa olevaa olisi pidettävä koeaikana ilmenneiden seikkojen perusteella vaarallisena toisten ihmisten hengelle tai terveydelle, olisi ehdonalainen vapaus määrättävä peruutetuksi.

1 §. Pykälän 1 momentissa säädetään eristämisen perusteena olevalle rikokselle asetettavista vaatimuksista. Toisin kuin voimassa olevassa säännöksessä ehdotuksessa on kysymykseen tulevien rikosten laatu rajoitettu. Eristämisen perusteena voisi olla vain

1) tahallinen henkirikos, törkeä pahoinpitely tai muu törkeää väkivaltaisuutta taikka muunlaista erityistä vaarallisuutta toisen hengelle tai terveydelle osoittava rikos,

2) yhdellä teolla tehdyt rikokset tai jatkettu rikos, joihin sisältyy sanotunlaista väkivaltaisuutta tai vaarallisuutta, taikka

3) edellä tarkoitettua väkivaltaisuutta tai vaarallisuutta osoittava rikoksen yritys tai osallisuus rikokseen.

Edellä 1 kohdassa tarkoitettuina rikoksina voivat tulla kysymykseen paitsi tahalliset henkirikokset — lähinnä tappo ja murha — sekä törkeä pahoinpitely, myös esimerkiksi tappelu, väkisinmakaaminen, ryöstö, murhapoltto, törkeä liikennerikos — lähinnä yksin teoin tehty rattijuoppous ja törkeä varomattomuus liikenteessä — sekä eräät huumausainerikokset. Ratkaiseva ei siis olisi rikostyyppi — poikkeuksina

tahalliset henkirikokset ja törkeä pahoinpitely — vaan kysymyksessä olevan teon vaarallisuus toisten ihmisten hengelle tai terveydelle.

Eristämisrikoksen törkeysaste on toisaalta rajoitettu tuomittavan rangaistuksen suuruudella. Sen tulisi ehdotuksen mukaan olla määräaikaista vapausrangaistusta vähintään kaksi vuotta. Siten elinkautiseen kuritushuonerangaistukseen tuomittua ei ehdotuksenkaan mukaan voitaisi eristää.

Lisäksi tuomioistuimen eristämislausuma edellyttäisi, että virallinen syyttäjä on tehnyt vaatimuksen syytetyn eristämisestä.

Koska eristämisseuraamus puuttuu henkilön perusoikeuksiin vielä syvemmin kuin tavallinen vapausrangaistus ja vaarallisuusennusteessa on päädyttävä niin muodoin erittäin suureen todennäköisyyteen ennen eristämisseuraamuksen määräämistä, tuomioistuimen harkinnan ja eristämislausuman, samoinkuin viime kädessä vankilaoikeuden päätöksen, on perustuttava mahdollisimman seikkaperäiseen ja luotettavaan aineistoon. Ensimmäisessä momentissa on selvyyden vuoksi sanottu, että tuomioistuimen eristämislausuman edellytyksenä on kaikkien 1 §:ssä, siis myös 2 tai 3 momentissa, asetettujen vaatimusten täyttyminen.

Lähemmin käsitellään eristämisen edellytyksiä 1 §:n 2 ja 3 momentissa. Toisin kuin voimassa olevassa laissa ei ehdoteta mitään muodollisesti tarkkoja vaatimuksia aikaisemman rikollisuuden eikä aikaisemmin suoritettujen rangaistusten määrän suhteen. Näin ollen on luovuttu siitä, että rikoksentekijän on täytettävä rikoslain 6 luvun 2 §:n uusimisen edellytykset. Tämä merkitsee samalla sitä, että myös nuori henkilö voidaan eristää, mikä joissakin harvoissa poikkeustapauksissa saattaa olla perusteltua, koska elinkautinen vapausrangaistus ei voi tulla kysymykseen nuoren henkilön kohdalla. — 2 momenttiin on otettu eristämisen edellytykset normaalitapauksia varten. Vaarallisuusarviointi perustuisi kolmeen eri seikkaan, nimittäin eristämisrikosta edeltävään rikollisuuteen, kysymyksessä olevaan rikokseen ja rikoksentekijän henkilöön. Viimeksi mainittu liittyy luonnollisesti hyvin kiinteästi kahteen ensimmäiseen seikkaan.

Aikaisemman rikollisuuden osalta edellytetään, että rikoksentekijä on tehnyt vähintään kaksi sellaista rikosta, jotka osoittavat törkeää väkivaltaisuutta tai muunlaista erityistä vaarallisuutta toisen hengelle tai terveydelle. Rikosten on siis laadultaan oltava samanlaisia kuin uusi rikos. Sen sijaan ei edellytetä, että rikoksentekijä olisi tuomittu eikä myöskään että hän olisi suorittanut rangaistusta aikaisemmista rikoksistaan. Siten olisi mahdollista, että rikoksentekijä tuomitaan kaikista rikoksista samalla kertaa. Vastaavasti ei ole asetettu mitään muodollisia rajoja taaksepäinkään. Tietysti yleensä mitä vanhemmasta rikoksesta on kysymys sitä vähemmän se osoittaa vallitsevasta tilanteesta.

Käsitteellä rikoksenuusija olisi näin ollen toinen merkityssisältö kuin rikoslaissa ja sillä tarkoitettaisiin henkilöä, joka toistuvasti on tehnyt rikoksia. Selvyyden vuoksi ehdotetaan lakiin otettavaksi nimenomainen maininta siitä, että 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua rikoksentekijää sanotaan vaaralliseksi rikoksenuusijaksi. Henkilö voisi siten olla vaarallinen rikoksenuusija, vaikkei hän ole rikoksenuusija rikoslain tarkoittamassa mielessä. Useimmiten olisi kuitenkin kysymys henkilöstä, joka aikaisemmin on tuomittu ja suorittanut rangaistusta tekemistään rikoksista ja joka on rikoksenuusija myös rikoslain 6 luvun tarkoittamassa mielessä.

Samoin kuin aikaisempi rikollisuus on myös uusi rikos tärkeä tekijä vaarallisuusarvioinnissa. Ehdotuksessa tämä ilmaistaan siten, että uuteen rikokseen johtaneisiin ja siitä ilmeneviin seikkoihin on kiinnitettävä huomiota. Lähinnä tulevat kysymykseen rikoksen motiivit ja tekotapa. Mutta käytetty sanontatapa osoittaa, että vaarallisuusarvioinnin perusteeksi on otettava uusi rikos kokonaisuudessaan.

Kolmanneksi on kiinnitettävä huomiota rikoksentekijän henkilöön. Tällöin on otettava huomioon asianomaisen luonteenlaatu, asenteet ja psykofyysinen tila. Nämä seikat ilmenevät ainakin osaksi henkilön aikaisemmasta rikollisuudesta, elämäntavoista ja kyseessä olevasta rikoksesta. Yleensä eristämistä harkittaessa olisi tarkoituksenmukaista turvautua lääketieteelliseen asiantuntemukseen. Todennäköisesti rikoksentekijä monessa tapauksessa muutenkin on määrättävä mielentilatutkimukseen sen seikan selville saamiseksi, onko hän rikoksensa tehdessään ollut syyntakeinen. Muissa tapauksissa tuomioistuin voisi rikoksentekijän luonteenlaadun selville saamiseksi ehdotetun 3 §:n mukaan joko hankkia lääkintöhallituksen lausunnon tai määrätä hänet oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettuun mielentilatutkimukseen.

Poikkeuksellisesti eristäminen ehdotetaan tehtäväksi mahdolliseksi sellaisenkin rikoksen-

tekijän kohdalla, joka ei ennen uutta rikosta ole tehnyt lainkaan 2 momentissa tarkoitettuja rikoksia tai on tehnyt korkeintaan yhden tällaisen rikoksen. Tällaisten rikoksentekijöiden eristämisen pitämistä poikkeukselliseksi tarkoitettuna toimenpiteenä perustelee se, että vaarallisuusennuste ensi- tai toiskertaisen taikka lievemmänlaatuisiin rikoksiin syyllistyneen rikoksentekijän kohdalla kokemusperäisesti jää melko epävarmaksi eikä sitä sen vuoksi yleensä voida tuomitun oikeusturvaa vaarantamatta hyväksyä eristämisen perusteeksi. Toisaalta saattaa kuitenkin joskus löytyä sellaisia henkilöitä, joiden voidaan heidän ominaisuuksiensa ja ensimmäisen rikoksensa perusteella todeta olevan erittäin vaarallisia ympäristölleen yleensä tai tietylle henkilölle. Sellaisia voivat olla esimerkiksi eräät henkirikokseen syyllistyneet, sielullisesti ja sukupuolivietiltään poikkeavat tai väkivaltaiset henkilöt. Sielullinen poikkeavuus esiintyy tällöin usein luonnevikaisuutena ja harvemmin mielisairautena. Siten nämä henkilöt eivät ole ymmärrystä vailla vaan tuomitaan yleensä täyttä ymmärrystä vailla olevina rikoslain 3 luvun 4 §:n mukaan. Tällöin saattaa voimassa olevan lain mukaan ainoastaan määräaikainen vapausrangaistus tulla kysymykseen. Heitä ei voimassa olevien säännösten nojalla yleensä myöskään voida ottaa mielisairashoitoon. Heidät on näin ollen laskettava vapaiksi rangaistusajan umpeenkuluttua, vaikka he vielä tällöin muodostaisivat suuren vaaran toisten ihmisten turvallisuudelle.

Edellä tarkoitettujen rikoksentekijöiden eristämistä koskevan 3 momentin säännöksen soveltamisalan tulisi tuomittujen oikeussuojan turvaamiseksi olla suppea. Tähän säännökseen perustuvan eristämisen on ajateltu tulevan lähinnä elinkautisen kuritushuonerangaistuksen sijaan, silloin kun rikoksentekijä tuomitaan rangaistukseen soveltaen rikoslain 3 luvun 4 §:ää. Eristämisen edellytyksenä olisi 1 momentissa mainittujen edellytysten lisäksi, että henkilöä voidaan *ilmeisesti* pitää *erittäin* vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle. Näillä sanonnoilla on haluttu ilmaista toisaalta vaadittava todennäköisyyden aste, toisaalta vaarallisuuden laatu. Sanalla "ilmeisesti" tarkoitetaan hyvin suurta kokemusperäistä varmuutta asianomaisen vaarallisuudesta. Sanonnalla "erittäin vaarallinen" tarkoitetaan taas sitä, ettei "lievä" vaarallisuus esimerkiksi alttius lieviin pahoinpitelyrikoksiin, eikä "tavallinenkaan" vaarallisuus riitä vaan vaaditaan mahdollisuutta toisten ihmisten hengen ja terveyden kannalta todella vaarallisiin tekoihin.

Vaikka henkilö, johon 3 momenttia voidaan soveltaa, saattaa olla rikoksenuusija rikoslain tarkoittamassa mielessä, hän on tämän lain mukaan "ensikertainen". Sen vuoksi on katsottu välttämättömäksi ottaa säännökseen nimenomainen maininta siitä, että häneen on vastaavasti sovellettava, mitä vaarallisesta rikoksenuusijasta on säädetty.

2 §. Voimassa olevan lain 2 §:ssä säädetään, ettei lakia sovellettaessa ole otettava lukuun niistä rikoksista tuomittuja rangaistuksia, joista säädetään rikoslain 11, 12 ja 14 luvussa sekä 16 luvun 24 §:ssä ja sotaväen rikoslain 7 ja 8 luvussa. Mainituissa lainpaikoissa on kysymys poliittisista rikoksista ja sotilaan karkaamisrikoksista. Myös ehdotuksessa lähdetään siitä, ettei poliittisia rikoksia saa ottaa huomioon lakia sovellettaessa. Tämä merkitsisi sitä, ettei tällaisen rikoksen perusteella voida määrätä eristettäväksi, vaikka muut edellytykset olisivat olemassa, ja ettei näitä rikoksia saa ottaa huomioon aikaisempina rikoksina 1 §:n 2 momentin mukaan. Koska rikoslain 16 luvun 24 §:ssä ja sotaväen rikoslain 8 luvussa tarkoitetut rikokset eivät kuitenkaan voi olla senlaatuisia kuin 1 §:ssä tarkoitetaan, näitä lainpaikkoja ei mainita ehdotetussa 2 §:ssä. Muilta osin on 2 § muutettu vastaamaan ehdotettua 1 §:ää.

3 §. Tässä pykälässä säädettäisiin edelleenkin selvityksen hankkimisesta syytetyn henkilöstä. Kuitenkin ehdotettu säännös koskisi kaikkia tapauksia, joissa tuomioistuin harkitsee eristämislausuman sisällyttämistä tuomioonsa.

Perusselvitys syytetyn henkilöstä on saatavissa niistä asiakirjoista, lähinnä poliisitutkintapöytäkirjasta ja rikosrekisterinotteesta, jotka virallinen syyttäjä aina jättää tuomioistuimelle. Samoin keskusvankirekisterissä säilytettävät syytetyn aikaisempaa rikollisuutta koskevat asiakirjat voivat valaista syytetyn henkilöä. Jos tuomioistuin tämän lisäksi pitäisi selvityksen hankkimista tarpeellisena, olisi sillä 3 §:n mukaan käytettävissään kaksi mahdollisuutta.

Ensinnäkin tuomioistuin voisi pyytää lääkintöhallitukselta lausunnon. Tällaista yksinkertaisempaa menettelyä saatettaisiin käyttää sellaisissa tapauksissa, joissa lääkintöhallitus syytetyn aikaisemman mielentilatutkimuksen tai mielisairaalahoidon perusteella voi antaa lausuntonsa suhteellisen nopeasti toimitettavan

tutkimuksen perusteella. Lääkintöhallituksen lausunnon pyytämistä ei kuitenkaan ole rajoitettu vain edellä mainittuihin tapauksiin, vaan se tulisi kysymykseen muulloinkin tuomioistuimen harkinnan mukaan.

Jos tuomioistuin kuitenkin pitäisi perusteellisempaa tutkimusta tarpeellisena, se voisi määrätä syytetyn tutkittavaksi hänen mielentilansa ja luonteenlaatunsa selville saamiseksi. Tällöin olisi sovellettava, mitä rikoksesta syytetyn mielentilan selville saamiseksi toimitettavasta tutkimuksesta on säädetty oikeudenkäymiskaaressa ja mielisairaslaissa.

7 §. Lopullisen eristämispäätöksen tekeminen kuuluisi edelleenkin vankilaoikeudelle. Kaksivaiheinen järjestelmä on omiaan takaamaan eristämislausuman saaneiden henkilöiden yhdenmukaisen käsittelyn.

Voimassa olevan lain mukaan vankilaoikeuden on, ennen kuin rangaistus on täydelleen suoritettu, määrättävä vaarallinen rikoksenuusija eristettäväksi, jos rangaistusta täytäntöönpantaessa havaitaan tai jos muusta syystä katsotaan, ettei rangaistus paranna häntä. Vankilaoikeuden käytännössä kysymys eristämisestä otetaan tavallisesti harkittavaksi rangaistusajan loppupuolella. Nykyinen laki perustuu osaksi siihen ajatukseen, että rangaistuksella on parantava vaikutus ja että rangaistusaikana voi sekä rikoksentekijässä että hänen olosuhteissaan tapahtua sellaisia muutoksia, joiden johdosta eristämisseuraamus käy tarpeettomaksi. Joissakin tapauksissa saattaa tällaisia muutoksia tapahtua rangaistusaikana, mutta ne ovat yleensä ennalta laskettavissa. Toisaalta on osoittautunut, että eristämislausuman saaneet vangit ovat erittäin suuren sielullisen paineen alaisia niin kauan kuin eristämiskysymystä ei ole ratkaistu. He ovat hermostuneita, kykenevyys normaaliin kanssakäymiseen on alentunut ja alttius väkivaltaisuuteen lisääntynyt. Asianomaisten henkilöiden mielenterveyden ja käsittelyn kannalta on sen vuoksi perusteltua ratkaista eristämiskysymys mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämän mukaisesti ehdotetaan 7 §:ää muutettavaksi siten, että kysymys eristämisestä on viipymättä otettava esille ja tarpeellisen selvityksen hankkimisen jälkeen mahdollisimman nopeasti ratkaistava vankilaoikeudessa sen jälkeen kun tuomioistuimen tuomio, jonka mukaan rikoksentekijä voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, on saanut lainvoiman. Rikoksentekijä olisi tällöin määrättävä eristettäväksi, jos häntä on pidettävä vaarallisena ehdotetun 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Vankilaoikeus ratkaisisi näin ollen eristämiskysymyksen samojen perusteiden mukaan kuin tuomioistuimen on päätettävä eristämislausuman antamisesta.

8 §:n 2 ja 3 mom. Pakkolaitokseen eristäminen 1 §:n 3 momentin nojalla olisi poikkeuksellisuudessaan niin voimakas puuttuminen yksilön oikeusasemaan, että syytetyn oikeusturvan takeisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Mahdollisimman täydellisen selvityksen saamiseksi syytetyn henkilöstä ehdotetaan 8 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan eristäminen 1 §:n 3 momentin nojalla edellyttäisi aina syytetyn täydellistä mielentilatutkimusta. Jos tätä ei olisi toimitettu asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä joko oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:n tai tämän lain edellä esitetyllä tavalla muutettavaksi ehdotetun 3 §:n nojalla, vankilaoikeuden olisi määrättävä mielentilatutkimus suoritettavaksi. Tällöin olisi sovellettava, mitä rikoksesta syytetyn mielentilan selville saamiseksi toimitettavasta tutkimuksesta on erikseen säädetty. On todennäköistä, että mielentilatutkimus vain hyvin harvoin joudutaan määräämään suoritettavaksi 8 §:n 2 momentin nojalla, koska yleensä on kysymys sellaisista vähentyneesti syyntakeisista henkilöistä, joiden mielentilatutkimus jo tuomioistuinmenettelyn yhteydessä on säännönmukaisesti paikallaan.

Jos vankilaoikeus harkinnassaan päätyy sellaiseen tulokseen, ettei tuomittua ole syytä eristää, ei mielentilatutkimuksen toimittaminen olisi tarpeen.

Uuden 8 §:n 3 momentin mukaan vankilaoikeudessa voitaisiin tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä myöntää maksuton oikeudenkäynti ja määrätä rikoksentekijälle oikeudenkäyntiavustaja, niin kuin maksuttomasta oikeudenkäynnistä toukokuun 6 päivänä 1955 annetussa laissa säädetään.

Maksuttoman oikeudenkäynnin ja oikeudenkäyntiavustajan saamisella olisi merkitystä lähinnä niissä tapauksissa, joissa vankilaoikeudessa tapahtuu suullinen käsittely, johon asianomaisella itsellään on mahdollisuus osallistua. Koska laissa ei säädetä, milloin vankilaoikeudessa on järjestettävä tällainen käsittely, ja toisaalta maksuttomalla oikeudenkäynnillä saattaisi olla merkitystä joissakin muissakin tapauk-

sissa, ehdotetaan asiasta päättäminen jätettäväksi vankilaoikeuden harkintaan. Sen olisi päätettävä maksuttomasta oikeudenkäynnistä niissä rajoissa, jotka ilmenevät maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetusta laista. Koska maksuttoman oikeudenkäynnin pyytäjä näissä tapauksissa olisi yleensä sellainen, jolle maksuton oikeudenkäynti voidaan myöntää, ehdotetaan 8 §:n 3 momentissa tehtäväksi poikkeus maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain 4 §:n 2 momentin säännöksestä. Siten kirjallista vakuutusta varallisuusoloista ja elatusvelvollisuudesta ei tarvitse esittää, ellei vankilaoikeus toisin määrää. Maksuttoman oikeudenkäynnnin myöntämisen ja avustajan määräämisen edellytykset olisivat samat kuin yleisessä tuomioistuimessa.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain soveltaminen merkitsee, että myös vankilaoikeuden puheenjohtaja voisi lain 4 §:n 1 momentin mukaan myöntää väliaikaisesti maksuttoman oikeudenkäynnin.

9 §. Nykyisen 9 §:n mukaan vankilaoikeuden päätös on heti pantava täytäntöön niin kuin lainvoimaisesta päätöksestä on säädetty. Tämä merkitsee käytännössä, että eristettäväksi määrätty henkilö on vankilaoikeuden päätöksen saavuttua asianomaiseen rangaistuslaitokseen välittömästi siirrettävä pakkolaitokseen. Näin ollen rikoksentekijä suorittaa osan rangaistuksestaan pakkolaitoksessa. Tämä järjestelmä tulisi ehdotuksen mukaan säilymään kuitenkin 7 §:stä johtuen sillä erolla, että eristetty tulisi olemaan suurimman osan eristämisen perusteena olevasta rikoksesta tuomitun rangaistuksen ajasta pakkolaitoksessa. Jos taas vankilaoikeus päättää, ettei henkilöä ole eristettävä, hänen olisi suoritettava rangaistuksensa, niin kuin vapausrangaistuksen suorittamisesta on säädetty.

Vankilaoikeuden päätökseen ei voida hakea muutosta. Saattaa kuitenkin esiintyä tapauksia, joissa ilmeiset perusteet vaativat päätöksen muuttamista. Epäselvää on, voidaanko vankilaoikeuden päätöstä muuttaa ja minkä viranomaisen toimivaltaan muutoksen tekeminen kuuluu. Sikäli kuin on kysymys päätöksestä, jolla rikoksentekijä on määrätty eristettäväksi, ehdotetaan 9 §:n uudessa 2 momentissa säädettäväksi, että vankilaoikeuden olisi otettava jo ratkaisemansa asia uudelleen käsiteltäväksi, jos päätös perustuu erehdykseen, joka on voinut vaikuttaa päätökseen, tai asiaan saatu uusi selvitys osoittaa, että eristäminen on ilmeisesti tarpeeton.

Jos vankilaoikeuden päätös perustuu erehdykseen tai asiaan saatu uusi selvitys osoittaa, että eristettäväksi määrääminen sitä koskevaa päätöstä tehtäessä oli tarpeeton, päätöksen muuttaminen on epäilyksittä paikallaan. Eristämisen tarkoituksena on yhteiskunnan ja sen jäsenten suojeleminen. Eristäminen käy tarpeettomaksi, jos eristetty ei enää ole vaarallinen toisten ihmisten hengelle tai terveydelle. Kun eristämispäätös nyt tulisi tehtäväksi uuden 7 §:n mukaan mahdollisimman pian eristämislausuman sisältävän tuomion saatua lainvoiman, saattaisi, ennen kuin eristetty on kokonaan suorittanut hänelle tuomitun rangaistuksen, ilmetä seikkoja, jotka selvästi osoittavat eristämisen tarpeettomaksi. Varsinkin jos jäljellä oleva rangaistusaika on pitkä, olisi kohtuutonta, jollei vankilaoikeus voisi muuttaa eristettäväksi määräämistä koskevaa päätöstään.

Jos vankilaoikeus muuttaa aikaisemman päätöksensä, rikoksentekijä olisi heti siirrettävä rangaistuslaitokseen. Tällöin hänen vapautumisensa määräytyisi vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevien säännösten mukaan.

Voimassa olevan lain mukaan vankilaoikeus voi päättää rikoksentekijän eristämisestä aina siihen saakka, kun eristämislausuman perusteena olevasta rikoksesta tuomittu rangaistus on täydelleen suoritettu. Rangaistus on nykyisten säännösten mukaan kokonaan suoritettu joko kun tuomittu on ollut koko rangaistusajan rangaistuslaitoksessa tai, päästyään ehdonalaiseen vapauteen, kun koeaika on kulunut umpeen. Jos ehdonalaisessa vapaudessa oleva tuomitaan koeaikana tehdystä rikoksesta tai jos hänet tuomitaan ennen eristämislausuman aiheuttanutta rikosta tekemästään rikoksesta vapausrangaistukseen, ajankohta, jolloin eristämislausuman aiheuttaneesta rikoksesta tuomittu rangaistus tulee täydelleen suoritetuksi, voi lykkääntyä melkoisen pitkälle tulevaisuuteen. Tämä aiheuttaa sen, että tuomioistuimen antama eristämislausuma voi olla voimassa hyvinkin kauan. Vankilaoikeus voi tällöin esimerkiksi uuden rikoksen johdosta määrätä henkilön eristettäväksi, vaikka uusi rikos on toisarvoinen tuomitun vaarallisuuden kannalta.

Toisaalta ei voitane myöskään lähteä siitä, että vankilaoikeuden ratkaisu, jossa on päätetty, ettei rikoksentekijää ole eristettävä, olisi lopullinen ja sitova. Sen vuoksi olisi tältäkin

osin luotava mahdollisuus asian uudelleen käsiteltäväksi ottamiselle. Tämä on tarpeellista erityisesti sen takia, että eristämispäätös on uuden 7 §:n mukaan tehtävä melko pian tuomitun saavuttua rangaistuslaitokseen. Jos tässä vaiheessa olisi tehtävä ehdottoman lopullinen ratkaisu, se saattaisi johtaa eristämisseuraamuksen tarpeettoman laajaan käyttämiseen. Rangaistusaikana saattaa poikkeuksellisesti ilmetä, että henkilöä kaikesta huolimatta on pidettävä vaarallisena sillä tavalla kuin uuden 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetaan. Esimerkiksi tuomittu käyttäytyy rangaistuslaitoksessa väkivaltaisesti tai syyllistyy uusiin väkivaltarikoksiin joko laitoksessa tai karkaamisen yhteydessä.

Edellä olevan johdosta ehdotetaan 9 §:n 3 momentissa säädettäväksi, että vankilaoikeuden olisi otettava kysymys eristämisestä uudelleen harkittavaksi, jos rikoksentekijää on asiaan saadun uuden selvityksen perusteella pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle. Asian käsiteltäväksi ottaminen edellyttäisi oikeusministeriön esitystä, mikä on omiaan korostamaan tämän mahdollisuuden poikkeusluonteisuutta.

Kuitenkaan henkilöä ei saisi määrätä eristettäväksi enää sen jälkeen, kun tuomittu on ensimmäisen kerran päästetty ehdonalaiseen vapauteen tai hän on kokonaan suorittanut rangaistuksensa. Eristäminen tämän ehdottoman rajan ylittämisen jälkeen edellyttäisi tuomioistuimen antamaa uutta eristämislausumaa.

Rangaistuksen loppuunsuorittaminen on luonnollinen raja 9 §:n 3 momentin sinänsä poikkeukselliselle eristämismahdollisuudelle. Tämä ei kuitenkaan riittävästi rajoita eristämismahdollisuuden ajallista ulottuvuutta, koska uudet rikokset saattavat jatkuvasti siirtää aikaisemmin tuomitun rangaistuksen loppuunsuorittamisen hetkeä. Ehdotettu toinen ääriraja, ensimmäinen ehdonalaiseen vapauteen pääsemisen hetki, on tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuva.

Viimeisenä momenttina 9 §:ssä on vankilaoikeuden päätöksen raukeamista koskeva säännösehdotus. Sen mukaan päätös raukeaisi, jollei sitä ole pantu täytäntöön kymmenen vuoden kuluessa päätöksen antamisesta tai, jos täytäntöönpano on keskeytynyt, samassa ajassa keskeytymisestä lukien.

13 §. Voimassa olevassa 13 §:ssä on säännöksiä eräistä rikosten yhtymistilanteista. Jos pakkolaitokseen eristetty tuomitaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen tai hänen on suoritettava sakon muuntorangaistus, on rangaistukset yhdistettävä tai yhteenlaskettava niin kuin siitä on erikseen säädetty. Vankilaoikeuden on sitten ratkaistava, onko tuomittu toimitettava ja kuinka pitkäksi ajaksi rangaistuslaitokseen suorittamaan rangaistustaan. Säännös koskee siis sekä ennen eristämistuomion antamista että sen jälkeen tehtyjä rikoksia. Sitä on 13 §:n 2 momentin mukaan sovellettava myös siihen, joka ehdonalaisessa vapaudessa ollessaan tai sen jälkeen tuomitaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen koeaikana tehdystä rikoksesta. Paitsi eräitä kielellisiä tarkistuksia, säännöstä ehdotetaan muutettavaksi vain siten, että yhdistetty tai yhteenlaskettu rangaistus aina pantaisiin täytäntöön pakkolaitoksessa. Ei tunnu nimittäin perustellulta välillä toimittaa vaarallisuutensa vuoksi erityiseen laitokseen eristettyä henkilöä suorittamaan vapausrangaistusta rangaistuslaitokseen. Sitä paitsi ero rangaistuslaitoksen ja pakkolaitoksen välillä jää edelleenkin vain aste-eroksi.

Ehdotetussa muodossaan 13 § tulisi koskemaan myös ennen eristämistuomiota tuomittuja, vielä täytäntöönpanematta olevia vapausrangaistuksia ja sakon muuntorangaistuksia.

Selvyyden vuoksi nykyinen 2 momentti ehdotetaan säilytettäväksi.

14 §. Nykyiseen säännökseen ehdotetaan vain eräitä kielellisiä tarkistuksia ja selvennyksiä, joiden avulla säännös saadaan sopusointuun rangaistuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen muutettavaksi ehdotetun sisällön kanssa (ks. hallituksen esitys n:o 95/1970 vp.).

Säännöksen mukaan pakkolaitokseen eristetyn katsottaisiin kokonaan suorittaneen rangaistuksensa, kun hänen vapaudenmenetyksensä rangaistus- ja pakkolaitoksessa on kestänyt täytäntöönpantavaksi tullutta rangaistusta vastaavan ajan luettuna siitä päivästä, josta vapausrangaistuksen aika luetaan alkavaksi. Ilmaisu "täytäntöönpantavaksi tullut rangaistus" tarkoittaa myös useita vapausrangaistuksia, jotka eri aikoina ovat tulleet täytäntöönpantaviksi ja joista sitten 13 §:n mukaan on muodostettu "täytäntöönpantava rangaistus".

Rangaistusajan laskemisen alkamisajankohta määräytyisi rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen säännösten mukaan.

15 §. Pakkolaitokseen eristetyn, joka on ollut rangaistus- ja pakkolaitoksessa yhteensä vuoden yli tuomitun vapausrangaistusajan, kuiten-

kin kaikkiaan vähintään kaksi vuotta, vankilaoikeus voi nykyisen 15 §:n 1 momentin mukaan määrätä päästettäväksi ehdonalaiseen vapauteen viisi vuotta kestävin koeajoin, jos häntä ei enää katsota yleiselle tai yksityiselle turvallisuudelle vaaralliseksi. Pykälän 3 momentissa säädetään edelleen, että jos eristettyä ei ole edellä tarkoitetun lyhimmän ajan kuluttua päästetty ehdonalaiseen vapauteen, kysymys siitä on sen jälkeen otettava ainakin kerran vuodessa uudelleen harkittavaksi.

Koska eristämisseuraamus perustuu asianomaisen henkilön vaarallisuuteen, se voi periaatteessa kestää eliniän. Toisaalta seuraamuksen tulisi päättyä heti, kun eristettyä ei enää voida pitää vaarallisena. Erilaisissa eristämisjärjestelmissä on yleensä käytössä jokin vähimmäisaika, joko laissa säädetty tai tuomioistuimen määräämä. Voimassa olevassa laissamme säädetty vähimmäisaika on tarpeettoman pitkä, kun otetaan huomioon, että tuomitut vapausrangaistukset meillä ovat yleensä huomattavasti pitempiä kuin esimerkiksi muissa pohjoismaissa. Sen vuoksi tuomitun vapausrangaistuksen aika vaikuttaa sopivalta vähimmäisajalta.

Ehdotetun 15 §:n 1 momentin mukaan eristetty olisi päästettävä ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on kokonaan suorittanut rangaistuksensa, jollei vankilaoikeus katso, että häntä on edelleen pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle.

Jollei eristettyä ole päästetty ehdonalaiseen vapauteen hänen suoritettuaan kokonaan rangaistuksensa, asia olisi otettava uudelleen käsiteltäväksi enintään kuuden kuukauden väliajoin. Jos eristetty joko koevapaudessa tai pakkolaitoksessa tekemänsä rikoksen johdosta tuomitaan uuteen vapausrangaistukseen, sanottua kuuden kuukauden väliaikaa ei tietenkään tarvitsisi noudattaa, jos väliin tullut vapausrangaistuksen täytäntöönpano vielä on kesken. Sellaisessa tapauksessa kysymys henkilön ehdonalaiseen vapauteen päästämisestä olisi otettava esille uuden rangaistusajan lähestyessä loppuaan, minkä jälkeen edellä tarkoitettu kuuden kuukauden väliaika jälleen tulisi sovellettavaksi, jos vankilaoikeuden päätös on epäävä.

Nykyisen 15 §:n 2 momentin mukaan vankilaoikeus voi määräämillään ehdoilla myöntää pakkolaitoksessa olevalle, joka on kokonaan suorittanut rangaistuksensa, koevapautta yhteensä enintään kaksi viikkoa vuodessa. Lisäksi pakkolaitoksesta annetun asetuksen (278/54) 13 §:n 1 momentin nojalla on käytännössä katsottu voitavan antaa eristetylle rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen 2 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu lupa päästä tapaamaan heikkona sairaana olevaa läheistä omaistaan tai saattamaan läheistä omaistaan hautaan.

Koevapaus säilyisi uuden 15 §:n 2 momentin mukaan periaatteessa samansisältöisenä kuin nykyisessä laissa. Kuitenkin ehdotuksen mukaan vuosittain myönnettävän koevapauden enimmäisaika nousisi neljään viikkoon. Lisäksi erittäin painavista syistä voitaisiin koevapautta myöntää sellaisellekin eristetylle, joka ei ole täysin suorittanut rangaistustaan.

Koevapautta pakkolaitoksesta myöntämällä pyritään edistämään eristetyn palaamista vapaaseen yhteiskuntaan. Eristetyn käyttäytymisen tarkkailemiseksi koevapauden aikana voidaan järjestää valvonta. Valvonnan avulla voidaan saada selvitystä, joka on tarpeen harkittaessa, onko edellytyksiä eristetyn päästämiseen ehdonalaiseen vapauteen. Vankilaoikeuden tehtävänä olisi antaa valvontaa varten tarpeellisiksi katsomansa määräykset, jotka se asiantuntemuksensa perusteella voi sopeuttaa kunkin eristetyn olosuhteita vastaaviksi.

Koska koevapautta annettaisiin lähinnä vain niille oletettavasti harvoiksi jääville eristetyille, jotka eivät pääse ehdonalaiseen vapauteen oltuaan pakkolaitoksessa rangaistustaan vastaavan ajan, on katsottu mahdolliseksi kaksinkertaistaa koejan vuosittainen enimmäismäärä. Ne eristetyt, joilla ei olisi näin pitkän ajan menoja varten tarpeellisia rahavaroja eikä muutakaan toimeentulon turvaa, eivät voisi saada ehdotetun pituista, yhtäjaksoista neljän viikon koevapautta, vaikka vankeinhoidolliset edellytykset olisivat olemassa. Kun ehdonalaiseen vapauteen päästämistä olisi harkittava puolivuosittain, saattaisi olla tarkoituksenmukaista myöntää myös koevapaus kahtena enintään kahden viikon pituisena jaksona.

Erittäin painavana syynä koevapauden myöntämiselle jo ennen kuin eristetty on täysin suorittanut rangaistuksensa saattaisi tulla kysymykseen odotettavissa oleva ehdonalaiseen vapauteen pääseminen ja siihen valmistautuminen.

Muuten eristetyn poistuminen pakkolaitoksesta jäisi 3 momentin varaan. Tähän momenttiin on selvyyden vuoksi otettu nimenomainen viittaus muutettaviksi ehdotettuihin rangaistusten täytäntöönpanosta annetun asetuksen sään-

nöksiin (ks. 2 luvun 3 a ja 3 b § hallituksen esityksessä n:o 95/1970 vp.). Eristettyjen vaarallisuuden takia on lähdetty siitä, ettei rangaistuslaitoksesta lyhyeksi ajaksi poistumista koskevia säännöksiä voida sellaisinaan soveltaa eristettyihin. Sen vuoksi ehdotetaan, että oikeusministeriö saisi määrätä missä laajuudessa niitä olisi sovellettava eristettyjen pakkolaitoksesta lyhyeksi ajaksi poistumiseen.

Aika, jonka eristetty 2 tai 3 momentissa tarkoitetun oikeusministeriön antaman luvan tai vankilaoikeuden myöntämän koevapauden nojalla on laitoksen ulkopuolella, luettaisiin 15 §:n 3 momentin mukaan eristetyn hyväksi 14 §:ää sovellettaessa, jos eristetty on noudattanut annettuja määräyksiä. Muussa tapauksessa oikeusministeriön tai, sen antamien ohjeiden mukaan, laitoksen johtajan olisi määrättävä, luetaanko aika kokonaan, osaksi tai lainkaan hänen hyväkseen.

16 §. Pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen lasketun koeaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi viidestä kolmeen vuoteen. Tätä perustelee lähinnä se, että ehdonalainen vapaus aina myös rajoittaa yhteiskuntaan sijoittumista. Sen vuoksi sen kestoa ei ole syytä ulottaa välttämätöntä pitemmälle.

Koeajan supistamiseen tarjoaa mahdollisuuden myös ehdotuksessa vankilaoikeudelle jätetty valta määrätä koeaika kolmea vuotta lyhyemmäksi tai lyhentää alunperin kolmeksi vuodeksi määrättyä koeaikaa. Kuitenkaan koeaikaa ei saisi määrätä yhtä vuotta lyhyemmäksi. Edellytyksenä koeajan määräämiselle kolmea vuotta vähäisemmäksi on ehdotuksen mukaan se, että tähän olisi erityisiä syitä. Koeajan lyhentäminen olisi tarkoituksenmukaista esimerkiksi, jos tällä tavoin voidaan helpottaa ehdonalaiseen vapauteen päästetyn sijoittumista yhteiskuntaan.

Vastaavasti vankilaoikeus saisi ehdotuksen mukaan pidentää koeaikaa enintään kahdella vuodella. Tämä saattaisi olla aiheellista lähinnä silloin, kun ehdonalaisessa vapaudessa oleva ei noudata hänelle annettuja määräyksiä ja ohjeita.

Lakiehdotukseen ei ole otettu säännöksiä valvonnan lakkauttamisesta koeajan vielä jatkuessa. Liitteessä 1 olevan asetusehdotuksen 6 §:stä ilmenee kuitenkin, että valvonnan lakkauttamista pakkolaitoksesta ehdonalaisessa vapaudessa olevan kohdallakin on pidetty mahdollisena. Erityissäännösten puuttuessa tähän voidaan päätyä liitteessä 2 olevan asetusluonnoksen 13 §:n 2 momentin nojalla.

Lisäksi 16 §:n 1 momentissa säädettäisiin edelleenkin ehdonalaisen vapauden peruuttamisesta. Perusteena ehdonalaisen vapauden menettämiselle olisi vapautetun koeaikana ilmennyt vaarallisuus. Kuitenkin vain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu vaarallisuus tulisi kysymykseen. — Ehdotuksessa lähdetään siitä, että 1 §:n 2 ja 3 momentin nojalla eristetyt olisivat vielä tässäkin vaiheessa eri asemassa. Siten 1 §:n 3 momentin nojalla eristettyä, ehdonalaisessa vapaudessa olevaa olisi pidettävä ilmeisesti erittäin vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle, jotta vankilaoikeus voisi määrätä hänen ehdonalaisen vapautensa peruutetuksi.

Vaarallisuus on arvioitava koeaikana ilmenneiden seikkojen perusteella. Tällaisena seikkana voisi olla niin uusi rikos kuin muullakin tavalla ilmennyt käyttäytyminen. Periaatteessa täytyisi olla kysymys nimenomaan koeaikana eikä aikaisemmin sattuneesta mutta vasta koeaikana paljastuvasta tapahtumasta. Vaarallisuusarviointia ei kuitenkaan ole mahdollista irroittaa aikaisemmin tapahtuneista, 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista seikoista. Sen vuoksi myös menneisyyteen ajoittuvilla asioilla on edelleenkin merkitystä vaarallisuutta tässä vaiheessa harkittaessa.

Vankilaoikeus saisi peruuttaa ehdonalaisen vapauden 16 §:n 1 momentin nojalla, vain jos valvoja tai poliisipiirin päällikkö on koeajan kuluessa ilmoittanut asiasta vankilaoikeudelle.

Jos ehdonalaisessa vapaudessa oleva tekee uuden rikoksen, josta hänet tuomitaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen, rangaistuksen määräävän tuomioistuimen olisi 2 momentin mukaan samalla päätettävä, voidaanko eristetyn ehdonalainen vapaus peruuttaa. Jos eristetyn uudesta rikoksesta seuraa vapausrangaistusta vähäisempi rangaistus, ei se, että tuomittu on ollut ehdonalaisessa vapaudessa pakkolaitoksesta, mitenkään vaikuttaisi tuomioon. Tällainen vähäisempi rikos voi olla merkityksellinen korkeintaan vankilaoikeuden harkitessa ehdonalaisen vapauden peruuttamista 16 §:n 1 momentin nojalla. Toisaalta jos uudesta rikoksesta seuraa elinkautinen kuritushuonerangaistus, tuomittua ei voida määrätä pakkolaitokseen. Sen vuoksi tuomioistuimen ei myöskään olisi lausuttava mitään tällaisen rikoksen vaikutuksesta ehdonalaiseen vapauteen.

Tuomioistuimen on annettava ehdonalaista vapautta koskeva menettämislausuma, jos uusi rikos osoittaa tuomitun vaaralliseksi. Vaikka tässä kohdassa ei nimenomaisesti viitata 1 §:n 2 tai 3 momenttiin, niin samassa momentissa

edempänä oleva viittaus näihin säännöksiin osoittaa, että samanlaista vaarallisuutta on tarkoitettu tässäkin yhteydessä.

Jos tuomioistuin päättäisi, ettei ehdonalaista vapautta voida peruuttaa uuden rikoksen johdosta, vankilaoikeus ei pelkästään uuden rikoksen perusteella voisi määrätä ehdonalaista vapautta peruutetuksi 16 §:n 1 momentin nojalla. Tällöinkin uusi rikos kyllä voisi olla eräs vaarallisuutta osoittava seikka, joka muiden ohessa on näyttönä 16 §:n 1 momentin soveltamista harkittaessa.

Ehdotettu 16 §:n 2 momentti on kirjoitettu siten, että tuomioistuimen olisi aina tuomitessaan pakkolaitoksesta ehdonalaisessa vapaudessa olevan määräaikaiseen vapausrangaistukseen koeaikana tehdystä rikoksesta lausuttava, voidaanko ehdonalainen vapaus peruuttaa.

Jos tuomioistuin päättää, että tuomitun ehdonalainen vapaus voidaan peruuttaa eikä tuomittua julisteta vangituksi uuden rikoksen johdosta, tuomioistuin voi määrätä hänet vangittavaksi 2 momentin nojalla. Koska saattaa esiintyä tapauksia, joissa vangittavaksi määrääminen ei ole tarpeellista huolimatta ehdonalaisen vapauden menettämistä koskevasta lausumasta, vangittavaksi määräämistä koskevaa säännöstä ei enää ehdoteta ehdottomaksi vaan harkinnanvaraiseksi.

Tuomioistuimen ehdonalaisen vapauden menettämistä koskeva lausuma on rinnastettavissa 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun eristämislausumaan. Sen jälkeen kun lausuman sisältävä tuomio on saanut lainvoiman, asia olisi viipymättä otettava esille ja ratkaistava vankilaoikeudessa. Vankilaoikeuden olisi määrättävä ehdonalainen vapaus peruutetuksi, jos tuomittua on pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle. Kielteisessä tapauksessa uudesta rikoksesta tuomittu rangaistus pantaisiin täytäntöön tavalliseen tapaan. Uuden rangaistuksen täytäntöönpano ei suoranaisesti vaikuttaisi ehdonalaiseen vapauteen. Sen koeaika kuluisi uuden rangaistuksen täytäntöönpanon aikanakin.

Uudestaan ehdonalaiseen vapauteen päästämisestä säädettäisiin edelleen 16 §:n 3 momentissa. Edellisten pykälien muutoksista johtuvien tarkistuksien lisäksi tätä momenttia ehdotetaan muutettavaksi vain uuteen ehdonalaiseen vapauteen päästämistä edeltävän ehdottoman vähimmäisajan osalta. Nykyisen säännöksen mukaan eristetyn on oltava pakkolaitoksessa ehdonalaisen vapauden peruuttamisen jälkeen vähintään yksi vuosi. Tämä aika ehdotetaan laskettavaksi kuuteen kuukauteen. Tavallaan tämäkin muutos on vain seurausta vastaavasta aikarajan tarkistuksesta 15 §:n yhteydessä.

Vankilaoikeuden puheenjohtajan vangitsemisoikeutta koskevaa 16 §:n 4 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että vankilaoikeuden puheenjohtajalla olisi oikeus määrätä ehdonalaisessa vapaudessa oleva eristetty vangittavaksi, sen jälkeen kun ehdonalaisen vapauden peruuttaminen 16 §:n 1 momentin nojalla on otettu tai päätetty ottaa käsiteltäväksi vankilaoikeudessa.

18 §. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, milloin viimeistään ehdonalainen vapaus on määrättävä peruutetuksi koeaikana tapahtuneen uuden rikoksen johdosta.

Koeaikana tapahtuneen uuden rikoksen osalta ei ehdoteta minkäänlaista erityissäännöstä. Siten asia jäisi lähinnä syyteoikeuden vanhentumista koskevien yleissäännösten varaan. Näin ollen yleensä niin kauan kuin uudesta rikoksesta voidaan tuomita rangaistus, voitaisiin sen perusteella antaa myös ehdonalaisen vapauden menettämistä koskeva lausuma ja ehdonalainen vapaus määrätä peruutetuksi. Tässäkin yhteydessä on luonnollista, että mitä vanhemmasta rikoksesta on kysymys yleensä sitä vähäisempi on sen merkitys rikoksentekijän ajankohtaista vaarallisuutta arvioitaessa.

Voimaantulosäännös on tavallista laajempi huomioonotettavien tilanteiden lukuisuuden takia. Tarkoituksena on, että useat voimaantulosäännöksessä tarkoitetuista asioista ehdittäisiin hoitaa ennen lain voimaantuloa. Sen vuoksi ehdotetaan 1 momenttiin otettavaksi yleissäännös, jonka mukaan jo ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanoa varten tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Rikoslain muutosten yhteydessä noudatetaan ylimenokauteen ajoittuvissa tapauksissa yleensä lievemmän lain periaatetta. Tämä periaate ei kuitenkaan turvaamistoimenpiteiden osalta ole täysin vakiintunut. Sen vuoksi on tässä yhteydessä katsottu selvyyden vuoksi tarpeelliseksi ehdottaa 2 momenttiin otettavaksi nimenomainen säännös ylimenotapauksista. Jos rikos on tehty ennen lain voimaantuloa, mutta tuomio annetaan vasta tämän jälkeen, tuomioistuin

voisi antaa eristämislausuman vain jos sille olisi olemassa edellytykset sekä uuden että aikaisemman lain mukaan.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa käsitellään sitä tapausta, että tuomioistuin on ennen lain voimaantuloa antanut tuomion, joka sisältää pakkolaitoslausuman, mutta vankilaoikeus ei ole vielä käsitellyt asiaa. Tämä tuomio vastaisi ehdotuksen mukaan uudessa 1 §:ssä tarkoitettua, pakkolaitoslausuman sisältävää tuomiota. Kuitenkin jos tuomittu rangaistus olisi kahta vuotta lievempi, lausuma siitä, että tuomittu voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, raukeaisi. Samoin raukeaisi lausuma, jos rikoksentekijä on vankilaoikeuden suostumuksella päästetty ehdonalaiseen vapauteen. Tällöin tuomittua ei ole todettu vaaralliseksi vanhankaan lain tarkoittamassa mielessä ja olisi vastoin uuden lain 9 §:n 3 momentista ilmenevää periaatetta, jos hänet vielä ehdonalaiseen vapauteen päästämisen jälkeenkin voitaisiin määrätä eristettäväksi aikaisemman eristämislausuman nojalla. Raukeaminen olisi vankilaoikeuden todettava. Tällöin päästäisiin siihen, että esimerkiksi rikosrekisteriin saataisiin vankilaoikeuden ilmoituksen perusteella merkintä lausuman raukeamisesta.

Jos rikoksenuusija olisi vankilaoikeuden ennen uuden lain voimaantuloa tekemän päätöksen perusteella eristettynä pakkolaitokseen, asia olisi 4 momentin mukaan otettava uudelleen käsiteltäväksi. Säännöksessä tarkoitetaan kaikkia niitä tapauksia, joissa vankilaoikeus on jo määrännyt rikoksenuusijan eristettäväksi eikä hän vielä ole päässyt pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen. Jos tuomioistuimen eristämislausuma olisi 3 momentin mukaan rauennut, raukeaisi myös vankilaoikeuden päätös, jolla rikoksenuusija on määrätty eristettäväksi.

Vankilaoikeuden olisi käsitellessään voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momentissa tarkoitettua asiaa 5 momentin mukaan määrättävä rikoksentekijä eristettäväksi, jos edellytykset siihen uuden 1 §:n mukaan ovat olemassa. Tällöin pakkolaitokseen eristettäväksi määrättyä, rangaistus- tai pakkolaitoksessa olevaa olisi pidettävä pakkolaitoksessa, jollei vankilaoikeus katsoisi uuden lain mukaisia edellytyksiä ehdonalaiseen vapauteen päästämiselle olevan olemassa. Vankilaoikeuden pakkolaitoksesta vapautettavaksi määräämä henkilö, jolla on vapausrangaistusta suorittamatta, olisi siirrettävä rangaistuslaitokseen rangaistustaan suorittamaan. Tällöin saatettaisiin eräissä tapauksissa joutua välittömästi harkitsemaan myös rangaistuslaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen päästämistä.

Ennen uuden lain voimaantuloa pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen päästetyn osalta olisi vankilaoikeuden 6 momentin mukaan todettava, onko hänet kokonaan vapautettava pakkolaitoksesta vankilaoikeuden päätöksen raukeamisen johdosta tai sen vuoksi, ettei häntä ole pidettävä 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla vaarallisena. Pakkolaitoksesta ehdonalaisessa vapaudessa olevan, joka ei edellä mainituilla perusteilla vapautuisi ehdottomasti pakkolaitoksesta, koeaika olisi kolme vuotta siitä, kun hänet on päästetty ehdonalaiseen vapauteen. Ehdonalaisen vapauden lyhentämisessä, pidentämisessä ja peruuttamisessa sekä päästämisessä uudelleen ehdonalaiseen vapauteen olisi sovellettava uuden lain säännöksiä.

Varsinkin pakkolaitoksessa olevien osalta olisi uuden lain vaikutus heidän asemaansa saatava todetuksi mahdollisimman nopeasti, koska osa laitoksessa olevista lain voimaantullessa vapautuisi. Sen vuoksi 7 momentissa ehdotetaan määrättäväksi, että vankilaoikeuden olisi käsiteltävä jo ennen lain voimaantuloa edellä voimaantulosäännöksessä tarkoitetut, rangaistus- tai pakkolaitoksessa olevaa eristettyä koskevat asiat, jollei eristetyn mielentilan tutkiminen tai muu erityinen syy vaadi pitempää aikaa. Vankilaoikeuden ennen lain voimaantuloa tekemät päätökset tulisivat voimaan uuden lain voimaantulopäivänä. Ne olisivat myös välittömästi täytäntöönpanokelpoisia, koska vankilaoikeuden päätökseen ei voida hakea muutosta. Rangaistus- tai pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen päästetyn osalta vankilaoikeuden olisi käsiteltävä edellä voimaantulosäännöksessä tarkoitetut asiat ehdonalaisessa vapaudessa olevan pyynnöstä tai hänen asiansa tullessa muuten vankilaoikeuden käsiteltäväksi. Jos vankilaoikeus ei lain voimaantuloon mennessä olisi käsitellyt voimaantulosäännöksessä tarkoitettua asiaa, sovellettaisiin eristettyyn vanhan lain säännöksiä, kunnes asia olisi ratkaistu uuden lain mukaan. Kuitenkin on luonnollista, että laitoksessa oleva eristetty pääsisi osalliseksi uuden lainsäädännön laitoselämää koskevista eduista ja helpotuksista heti uusien säännösten voimaantullessa.

Edellä esitetyn perusteella ja asian oltua laintarkastuskunnan antaman lausunnon pohjalta lainvalmistelukunnassa valmisteltavana annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä 9 päivänä heinäkuuta 1953 annetun lain (317/53) 1 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 20 päivänä kesäkuuta 1963 annetulla lailla (330/63), 2, 3, 7, 9, 13, 14, 15, 16 ja 18 § sekä *lisätään* 8 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §.

Jos rikoksentekijä tuomitaan

1) tahallisesta henkirikoksesta, törkeästä pahoinpitelystä tai muusta törkeää väkivaltaisuutta taikka muunlaista erityistä vaarallisuutta toisen hengelle tai terveydelle osoittavasta rikoksesta tai

2) yhdellä teolla tehdyistä rikoksista tai jatketusta rikoksesta, joihin sisältyy sanotunlaista väkivaltaisuutta tai vaarallisuutta, taikka

3) edellä tarkoitettua väkivaltaisuutta tai vaarallisuutta osoittavasta rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta rikokseen

määräaikaiseen, vähintään kahden vuoden vapausrangaistukseen, tuomioistuin voi tässä pykälässä säädetyin edellytyksin virallisen syyttäjän vaatimuksesta rangaistuksen tuomitessaan samalla päättää, että tuomittu voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, niin kuin tässä laissa säädetään.

Edellytyksenä pakkolaitokseen eristämiselle on lisäksi, että rikoksentekijää aikaisemmin tekemiensä törkeää väkivaltaisuutta tai muunlaista erityistä vaarallisuutta toisen hengelle tai terveydelle osoittavien rikosten, uuteen rikokseen johtaneiden ja siitä ilmenevien seikkojen sekä muun hänen henkilöstään saadun selvityksen perusteella on pidettävä vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle. Tässä momentissa tarkoitettua rikoksentekijää sanotaan vaaralliseksi rikoksenuusijaksi.

Jos rikoksentekijä ei ole aikaisemmin tehnyt edellä 2 momentissa tarkoitettuja rikoksia, mutta häntä on muun selvityksen perusteella ilmeisesti pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle, hänet voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, jolloin häneen on sovellettava vastaavasti, mitä vaarallisesta rikoksenuusijasta on säädetty.

2 §.

Tätä lakia sovellettaessa ei oteta huomioon niitä rikoksia, joista säädetään rikoslain 11, 12 ja 14 luvussa sekä sotaväen rikoslain 7 luvussa.

3 §.

Ennen 1 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tuomioistuimen on, jos lisäselvitys syytetyn henkilöstä on tarpeen, hankittava siitä lääkintöhallituksen lausunto. Tuomioistuin voi myös määrätä syytetyn tutkittavaksi hänen mielentilansa ja luonteenlaatunsa selville saamiseksi. Tällöin on sovellettava, mitä rikoksesta syytetyn mielentilan selville saamiseksi toimitettavasta tutkimuksesta erikseen on säädetty.

7 §.

Kun tuomio, jonka mukaan rikoksentekijä voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, on saanut lainvoiman, kysymys eristämisestä on viipymättä otettava esille ja tarpeellisen selvityksen hankkimisen jälkeen mahdollisimman nopeasti ratkaistava vankilaoikeudessa. Vankilaoikeuden on määrättävä rikoksentekijä eristettäväksi pakkolaitokseen, jos häntä on pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle.

8 §.

Ennen kuin rikoksentekijä määrätään eristettäväksi 1 §:n 3 momentin nojalla, on hänen mielentilansa tutkittava. Jos tutkimusta ei ole suoritettu asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä, vankilaoikeuden on määrättävä se toimitettavaksi. Tällöin on sovellettava, mitä rikoksesta syytetyn mielentilan selville saamiseksi toimitettavasta tutkimuksesta erikseen on säädetty.

Vankilaoikeudessa voidaan tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä myöntää maksuton oikeudenkäynti ja määrätä rikoksentekijälle oikeudenkäyntiavustaja, niin kuin maksuttomasta oikeudenkäynnistä toukokuun 6 päivänä 1955 annetussa laissa (212/55) säädetään, kuitenkin siten, ettei kirjallista vakuutusta varallisuusoloista ja elatusvelvollisuudesta tarvitse esittää, ellei vankilaoikeus toisin määrää.

9 §.

Jos vankilaoikeus määrää rikoksentekijän eristettäväksi, hänet on välittömästi siirrettävä pakkolaitokseen. Muussa tapauksessa hänen on suoritettava rangaistuksensa, niin kuin vapausrangaistuksen suorittamisesta on säädetty.

Vankilaoikeuden on otettava jo ratkaisemansa asia uudelleen käsiteltäväksi, jos päätös, jolla rikoksentekijä on määrätty eristettäväksi, perustuu erehdykseen, joka on voinut vaikuttaa päätökseen, tai asiaan saatu uusi selvitys osoittaa, että eristäminen on ilmeisesti tarpeeton.

Jos rikoksentekijää, jota vankilaoikeus ratkaistessaan kysymyksen eristämisestä ei ole määrännyt eristettäväksi, on asiaan saadun uuden selvityksen perusteella pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle, vankilaoikeuden on oikeusministeriön esityksestä otettava kysymys eristämisestä uudelleen harkittavaksi. Sen jälkeen kun tuomittu on rangaistuslaitoksesta ensimmäisen kerran päästetty ehdonalaiseen vapauteen tai hän on kokonaan suorittanut rangaistuksensa, ei häntä enää saa määrätä eristettäväksi.

Vankilaoikeuden päätös on rauennut, jollei sitä ole pantu täytäntöön kymmenen vuoden kuluessa päätöksen antamisesta tai, jos täytäntöönpano on keskeytynyt, samassa ajassa keskeytymisestä lukien.

13 §.

Jos pakkolaitokseen eristetty on tuomittu tai tuomitaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen tai sakon muuntorangaistukseen, rangaistukset on yhdistettävä tai yhteenlaskettava, niin kuin rangaistusten yhdistämisestä ja yhteenlaskemisesta niitä täytäntöönpantaessa on säädetty. Yhdistetty tai yhteenlaskettu rangaistus pannaan täytäntöön pakkolaitoksessa.

Mitä 1 momentissa on säädetty, on sovellettava myös siihen, jonka ehdonalainen vapaus on 16 §:n 2 momentin tai 18 §:n nojalla peruutettu.

14 §.

Pakkolaitokseen eristetyn katsotaan kokonaan suorittaneen rangaistuksensa, kun hänen vapaudenmenetyksensä rangaistus- ja pakkolaitoksessa on kestänyt täytäntöönpantavaksi tullutta rangaistusta vastaavan ajan luettuna siitä päivästä, josta vapausrangaistuksen aika luetaan alkavaksi.

15 §.

Pakkolaitokseen eristetty on päästettävä ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on kokonaan suorittanut rangaistuksensa, jollei vankilaoikeus katso, että häntä on edelleen pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle. Jollei eristettyä ole edellä sanotun mukaisesti päästetty ehdonalaiseen vapauteen, asia on otettava uudelleen esille enintään kuuden kuukauden väliajoin.

Vankilaoikeus voi myöntää pakkolaitoksessa olevalle eristetylle koevapautta määräämillään ehdoilla enintään neljä viikkoa vuodessa. Eristetylle, joka ei ole täysin suorittanut rangaistustaan, saadaan koevapautta myöntää vain erittäin painavista syistä.

Pakkolaitokseen eristetyn toimittamisesta sairaalaan tai vastaavaan laitokseen hoidettavaksi tai tutkittavaksi taikka tuomioistuimeen tai muuhun viranomaiseen on vastaavasti voimassa, mitä vangin osalta on säädetty. Mitä luvan myöntämisestä poistua rangaistuslaitoksesta lyhyeksi ajaksi on vangin osalta säädetty, on sovellettava eristettyyn sen mukaan kuin oikeusministeriö tarkemmin määrää.

Aika, jonka eristetty 2 tai 3 momentin nojalla on laitoksen ulkopuolella, luetaan 14 §:ää sovellettaessa hänen hyväkseen, jos hän on noudattanut annettuja määräyksiä. Muussa tapauksessa oikeusministeriön tai, sen antamien ohjeiden mukaan, laitoksen johtajan on määrättävä, luetaanko aika kokonaan, osaksi tai lainkaan hänen hyväkseen.

16 §.

Pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen päästetyn koeaika on kolme vuotta. Vankilaoikeus voi erityisistä syistä lyhentää tai pidentää koeaikaa enintään kahdella vuodella. Jos ehdonalaisessa vapaudessa olevaa on koeaikana ilmenneiden seikkojen perusteella pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena, vankilaoikeuden on peruutettava ehdonalainen vapaus, milloin valvoja tai poliisipiirin päällikkö on koeajan kuluessa ilmoittanut asiasta vankilaoikeudelle.

Milloin ehdonalaisessa vapaudessa oleva tekee koeaikana rikoksen, josta hänet tuomitaan määräaikaiseen vapausrangaistukseen, on rangaistuksen tuomitsevan tuomioistuimen samalla päätettävä, voidaanko eristetyn ehdonalainen vapaus hänen vaarallisuutensa takia peruuttaa.

Jos tuomioistuin päättää, että tuomitun ehdonalainen vapaus voidaan peruuttaa, se voi, jollei eristetty jo ole vangittuna, samalla määrätä hänet vangittavaksi. Kun tuomio, jonka mukaan eristetyn ehdonalainen vapaus voidaan peruuttaa, on tullut pantavaksi täytäntöön, vankilaoikeuden on viipymättä ratkaistava, onko eristettyä pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle. Jos eristettyä on pidettävä sanotulla tavalla vaarallisena, on vankilaoikeuden määrättävä ehdonalainen vapaus peruutetuksi.

Sen, jonka ehdonalainen vapaus on peruutettu, vankilaoikeus voi uudelleen päästää ehdonalaiseen vapauteen, kun hän on ollut pakkolaitoksessa vähintään kuusi kuukautta eikä häntä enää ole pidettävä 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle. Kuitenkin se, joka on koeaikana tehdystä rikoksesta tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen, voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen ainoastaan 15 §:n 1 momentissa säädetyillä edellytyksillä.

Sen jälkeen kun ehdonalaisen vapauden peruuttaminen 1 momentin nojalla on otettu tai päätetty ottaa käsiteltäväksi vankilaoikeudessa, vankilaoikeuden puheenjohtajalla on oikeus määrätä ehdonalaisessa vapaudessa oleva eristetty vangittavaksi.

18 §.

Jos ehdonalaisesti vapautettu koeajan päätyttyä tuomitaan koeaikana tehdystä rikoksesta rangaistukseen, ehdonalainen vapaus voidaan peruuttaa soveltamalla, mitä 16 §:n 2 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanoa varten tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Tuomioistuin voi tuomitessaan rikoksentekijän rangaistukseen ennen tämän lain voimaantuloa tehdystä rikoksesta samalla päättää, että tuomittu voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, vain milloin sekä tämän lain että aikaisemman lain mukaiset edellytykset sellaisen lausuman antamiseen ovat olemassa.

Ennen tämän lain voimaantuloa annettuun tuomioon sisältyvä lausuma, jonka mukaan rikoksentekijä voidaan vaarallisena rikoksenuusijana määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, vastaa tämän lain 1 §:ssä tarkoitettuun tuomioon sisältyvää eristämislausumaa. Jos lausuma on annettu tuomittaessa rikoksentekijä ennen tämän lain voimaantuloa vapausrangaistukseen kahta vuotta lyhyemmäksi ajaksi tai jos hänet on vankilaoikeuden suostumuksella päästetty ehdonalaiseen vapauteen, lausuma kuitenkin raukeaa. Vankilaoikeuden on todettava, onko lausuma rauennut.

Jos rikoksenuusija on vankilaoikeuden ennen tämän lain voimaantuloa tekemän päätöksen perusteella eristettynä pakkolaitokseen, asia on otettava uudelleen käsiteltäväksi. Milloin tuomioistuimen lausuma on 3 momentin mukaisesti rauennut, raukeaa myös vankilaoikeuden päätös, jolla rikoksenuusija on määrätty eristettäväksi.

Mikäli vankilaoikeus 3 tai 4 momentissa mainittua asiaa käsitellessään katsoo, että rikoksenuusijaa, joka on tuomittu vähintään kahden vuoden vapausrangaistukseen tämän lain 1 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta, on pidettävä sanotun pykälän 2 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallisena, hänet on määrättävä eristettäväksi pakkolaitokseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen päästetyn osalta vankilaoikeuden on todettava, onko hänet kokonaan vapautettava pakkolaitoksesta vankilaoikeuden päätöksen raukeamisen johdosta tai sen vuoksi, ettei häntä ole pidettävä 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla vaarallisena. Pakkolaitoksesta ehdonalaisessa vapaudessa olevan koeaika on kolme vuotta siitä, kun hänet on päästetty ehdonalaiseen vapauteen. Vankilaoikeuden on soveltaen tämän lain säännöksiä myös todettava ehdonalaiseen vapauteen päästetyn jäljellä olevan koeajan pituus ja päätettävä sen lyhentämisestä tai pidentämisestä, ehdonalaisen vapauden peruuttamisesta sekä eristetyn uudelleen ehdonalaiseen vapauteen päästämisestä ja valvonnasta.

Vankilaoikeuden on ennen tämän lain voimaantuloa käsiteltävä tässä voimaantulosäännöksessä tarkoitetut, rangaistus- tai pakkolaitoksessa olevaa eristettyä koskevat asiat, jollei eristetyn mielentilan tutkiminen tai muu erityinen syy vaadi pitempää aikaa. Vankilaoikeuden siten tekemät päätökset tulevat voimaan tämän lain voimaantulopäivänä. Rangaistus- tai pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen pääs-

tetyn osalta vankilaoikeuden on käsiteltävä tässä voimaantulosäännöksessä tarkoitetut asiat hänen pyynnöstään tai hänen asiansa tullessa muuten vankilaoikeuden käsiteltäväksi. Jos vankilaoikeus ei lain voimaantuloon mennessä ole asiaa käsitellyt, eristettyyn sovelletaan vanhan lain säännöksiä, kunnes asia on ratkaistu uuden lain mukaan.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. oikeusministeri *Kristian Gestrin.*

Liite 1.

Asetus

vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Oikeusministerin esittelystä muutetaan vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta 21 päivänä kesäkuuta 1954 annetun asetuksen (277/54) 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 § näin kuuluviksi:

1 §.

Pakkolaitokseen eristämistä koskevassa jutussa virallinen syyttäjä tai tuomioistuin voi hankkia oikeusministeriöstä siellä ehkä olevat syytettyä koskevat asiakirjat, jos on oletettavissa, että niistä saataisiin selvitystä syytetyn henkilöstä. Lainvoimaisen tuomion antaneen tuomioistuimen on palautettava oikeusministeriöstä hankitut asiakirjat ministeriöön.

Kun tuomio, jonka mukaan rikoksentekijä voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, on saanut lainvoiman, asianomaisen tuomioistuimen on viipymättä toimitettava jäljennös tuomiostaan ja sen perusteena olevat muut kuin 1 momentissa tarkoitetut asiakirjat vankilaoikeudelle. Vankilaoikeuden on aikanaan palautettava asiakirjat asianomaiselle tuomioistuimelle.

2 §.

Päätettyään hankkia lääkintöhallituksen lausunnon lisäselvityksen saamiseksi syytetyn henkilöstä tuomioistuimen on viipymättä toimitettava syytettyä koskevat asiakirjat lääkintöhallitukselle. Lääkintöhallitus määrää yhden tai useamman psykiatrin tai psykologin, joiden tehtävänä on viipymättä antaa lausuntoehdotuksensa lääkintöhallitukselle. Toimittaessaan asiaa koskevan lausunnon tuomioistuimelle lääkintöhallituksen on oheistettava mainittu lausuntoehdotus ja palautettava muut syytettyä koskevat asiakirjat.

3 §.

Kun rikoksentekijä on saapunut rangaistuslaitokseen rangaistuksensa suorittamista varten ja tuomio, jonka mukaan hänet voidaan määrätä eristettäväksi pakkolaitokseen, on saanut lainvoiman, rangaistuslaitoksen johtajan on viipymättä ilmoitettava siitä vankilaoikeudelle.

4 §.

Vankilaoikeuden on rangaistuslaitoksen johtajan välityksellä kirjallisesti ilmoitettava rikoksentekijälle syyt, joiden katsotaan vaativan hänen eristämistään pakkolaitokseen. Ilmoitukseen on liitettävä vankilaoikeudella olevat häntä koskevat asiakirjat, joihin rikoksentekijällä on oikeus vankilaoikeuden määräämän ajan kuluessa valvonnan alaisena tutustua.

Rangaistuslaitoksen johtajan on annettava 1 momentissa mainitulle rikoksentekijälle apua muistutusten esittämisessä. Niin ikään johtajan on autettava rikoksentekijää maksuttoman oikeudenkäynnin pyytämisessä vankilaoikeudelta. Jos rikoksentekijä haluaa omalla kustannuksellaan ottaa avustajan tai asiamiehen rangaistuslaitoksen ulkopuolelta, sitä ei saa häneltä kieltää.

Avustajalle tai asiamiehelle on varattava tilaisuus tutustua 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin ja neuvotella päämiehensä kanssa.

5 §.

Kun tuomio, jonka mukaan eristetyn ehdonalainen vapaus voidaan peruuttaa, on saanut lainvoiman, asianomaisen tuomioistuimen on viipymättä ilmoitettava siitä vankilaoikeudelle sekä samalla toimitettava sille tuomion perusteena olevat asiakirjat. Vankilaoikeuden on aikanaan palautettava asiakirjat asianomaiselle tuomioistuimelle.

6 §.

Milloin valvoja katsoo, että ehdonalaisessa vapaudessa olevan eristetyn koeaikaa on pidennettävä sen johdosta, ettei vapaudessa oleva noudata hänelle annettuja määräyksiä ja ohjeita, taikka että hänen ehdonalainen vapautensa on peruutettava sen johdosta, että häntä on pidettävä vaarallisena toisen hengelle tai terveydelle, valvojan on viipymättä ilmoitettava siitä sekä asiassa ilmenneet seikat vankilaoikeudelle. Poliisipiirin päällikön on valvojan pyynnöstä suoritettava tutkinta asian selvittämiseksi. Poliisipiirin päällikkö voi ilmoittaa asiasta vankilaoikeudelle, vaikkei hän ole ehdonalaisessa vapaudessa olevan valvoja. Jollei ehdonalaisessa vapaudessa oleva ole valvonnan alainen, poliisipiirin päällikön on tehtävä edellä tarkoitettu ilmoitus, kun hän havaitsee siihen olevan aihetta.

7 §.

Vankilaoikeuden päätökset ja muut asiakirjat allekirjoittaa vankilaoikeuden puolesta puheenjohtaja. Allekirjoitukset varmentaa sihteeri.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Liite 2.

Asetus
pakkolaitoksesta.

Oikeusministerin esittelystä säädetään vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä 9 päivänä heinäkuuta 1953 annetun lain (317/53) 10 §:n nojalla:

1 §.

Pakkolaitoksena toimii valtion ylläpitämä erityinen laitos tai muun laitoksen osasto, jonka oikeusministeriö on siihen tarkoitukseen määrännyt.

Pakkolaitos on oikeusministeriön ylimmän johdon ja valvonnan alainen. Paikallinen hallinto ja hoito kuuluvat laitoksen johtokunnalle ja johtajalle.

2 §.

Pakkolaitoksessa on puoliavoin, avoin ja suljettu osasto.

3 §.

Pakkolaitokseen eristettyä on aluksi pidettävä puoliavoimessa osastossa.

Niin pian kuin eristetyn hänen laitoksessa pitämisensä varmuuden huomioon ottaen voidaan olettaa sopeutuvan avoimen osaston järjestykseen ja oloihin, johtokunnan on siirrettävä hänet sinne. Jollei puoliavoimessa osastossa olevaa eristettyä ole vuoden kuluessa hänen saapumisestaan pakkolaitokseen siirretty avoimeen osastoon, johtokunnan on alistettava kysymys vankilaoikeuden ratkaistavaksi. Tämän jälkeen on tällaisen eristetyn siirtäminen avoimeen osastoon alistettava vankilaoikeuden ratkaistavaksi enintään kuuden kuukauden väliajoin, jollei häntä jo ole siirretty sinne.

Jos eristetyn laitoksessa pitämisen varmuus sitä vaatii tai jollei hän muusta syystä sopeudu avoimen osaston järjestykseen tai oloihin, vankilaoikeus voi johtokunnan esityksestä siirtää hänet avoimesta osastosta puoliavoimeen osastoon. Kiireellisessä tapauksessa johtokunta voi siirtää hänet puoliavoimeen osastoon, mutta sen on viipymättä alistettava asia vankilaoikeuden ratkaistavaksi. Siirtämisessä takaisin avoimeen osastoon on noudatettava 2 momentin säännöksiä.

4 §.

Laitoksen muiden osastojen järjestykseen tai oloihin sopeutumattoman eristetyn vankilaoikeus voi johtokunnan esityksestä määrätä pidettäväksi suljetussa osastossa. Kiireellisessä tapauksessa johtokunta voi siirtää hänet suljettuun osastoon, mutta sen on viipymättä alistettava asia vankilaoikeuden ratkaistavaksi.

Suljetussa osastossa eristettyä ei saa pitää kauemmin kuin 1 momentissa mainitusta syystä on välttämätöntä. Siirtämisestä puoliavoimeen tai avoimeen osastoon päättää johtokunta. Kuitenkin kysymys on enintään kolmen kuukauden väliajoin alistettava vankilaoikeuden ratkaistavaksi, jollei eristettyä jo ole siirretty suljetusta osastosta.

5 §.

Jos eristetyn ehdonalainen vapaus peruutetaan, vankilaoikeuden on päätettävä, mihin osastoon hänet sijoitetaan. Tämän jälkeen on osastosta toiseen siirtämisessä noudatettava 3 §:n 2 ja 3 momentin sekä 4 §:n säännöksiä. Kuitenkin 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu ensimmäinen alistus on suoritettava kuuden kuukauden kuluessa eristetyn saapumisesta pakkolaitokseen.

6 §.

Puoliavoimessa ja avoimessa osastossa olevan eristetyn sijoittamisessa asumaan yksinäis- tai yhteishuoneeseen on mahdollisuuksien mukaan

otettava huomioon hänen oma toivomuksensa. Jollei johtaja erityisistä syistä toisin päätä, tällainen eristetty saa tehdä työnsä ja viettää vapaa-aikansa yhdessä toisten eristettyjen kanssa.

7 §.

Avoimen osaston asunto- ja työhuoneiden ovet voivat olla lukitsematta. Tällaisessa osastossa olevaa eristettyä voidaan pitää työssä ilman vartiointia tarpeellisen valvonnan alaisena laitoksen ulkopuolellakin. Hänen vaatetuksensa on erottava tavallisesta vankeusvangin vaatetuksesta. Muutenkin avoimessa osastossa olevan vapaudelle on asetettava vain sellaisia rajoituksia, joita hänen laitoksessa pitämisensä varmuus ja järjestyksen säilyminen vaativat.

8 §.

Suljetussa osastossa oleva eristetty on sijoitettava asumaan yksinäishuoneeseen. Johtajan luvalla hän saa tehdä työnsä ja, jos siihen on erityisiä syitä, viettää vapaa-aikansa yhdessä toisten eristettyjen kanssa.

9 §.

Johtaja voi antaa eristetylle luvan osallistua laitoksen ulkopuolella järjestettävään tilaisuuteen, jos se yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantamatta käy päinsä ja tarpeellinen valvonta on järjestettävissä.

10 §.

Eristetty on velvollinen tekemään työtä valtion hyväksi tai omaksi hyödykseen.

Omaksi hyödykseen eristetty saa tehdä sellaista työtä, joka soveltuu pakkolaitoksessa tehtäväksi ja jota hänen tai laitoksen välineillä voi tehdä.

Vapaa-aikanaan eristetty saa tehdä omaksi hyödykseen sellaista työtä, joka haitatta soveltuu hänen tai laitoksen välineillä pakkolaitoksessa tehtäväksi.

11 §.

Eristetylle on maksettava valtion hyväksi tehdystä työstä työosuusrahaa oikeusministeriön määräämien perusteiden mukaan. Työsuorituksen mukaan työosuusraha voidaan maksaa erisuuruisena.

Eristetyn omaksi hyödykseen tekemästä työstä saatavista tuloista peritään pakkolaitokselle puolet, sen jälkeen kun niistä on vähennetty käytettyjen aineiden arvo. Eristetyn vapaa-aikana omaksi hyödykseen tekemästä työstä saatavat tulot kuuluvat kokonaan hänelle, mutta hänen on itse kustannettava siinä tarvittavat aineet.

Eristetylle, joka pätevästä syystä ei ole voinut tehdä työtä valtion hyväksi eikä omaksi hyödykseen, on maksettava säästörahaa oikeusministeriön antamien ohjeiden mukaan.

12 §.

Edellä 11 §:ssä tarkoitettuja työosuus- tai säästörahaa taikka tuloja ei saa eristetyn tekemän rikoksen tai järjestysrikkomuksen johdosta määrätä pakkolaitokselle menetetyiksi.

13 §.

Eristettyjen oikeuksista ja velvollisuuksista eri osastoissa annetaan tarkempia määräyksiä pakkolaitoksen ohjesäännössä, jonka oikeusministeriö vahvistaa. Muuten eristettyihin on sovellettava, mitä vangista yleensä ja ylimmässä osastossa vankeusrangaistusta suorittavasta on säädetty.

Pakkolaitokseen ja siellä olevaan tai pakkolaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen päästettyyn on muuten sovellettava, mitä rangaistuslaitoksesta ja siellä olevasta tai rangaistuslaitoksesta ehdonalaiseen vapauteen päästetystä on säädetty.

14 §.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 197 . Sillä kumotaan pakkolaitoksesta 21 päivänä kesäkuuta 1954 annettu asetus (278/54) siihen tehtyine muutoksineen.

Jo ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanoa varten tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Asetuksen 3 §:n 2 momentissa ja 5 §:ssä tarkoitetut määräajat on ensimmäisellä kerralla laskettava asetuksen voimaantulopäivästä.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi shekkilain 54 §:n muuttamisesta.

Vuonna 1969 annetuilla liikepankkilailla (540/69), säästöpankkilailla (541/69), osuuspankkilailla (542/69), postipankkilailla (511/69) ja kiinnitysluottopankkilailla (545/69) uudistettiin pankkilainsäädäntömme vuoden 1970 alusta lukien. Kolmen ensiksimainitun lain 1 §:ssä säädetään, että vain liike-, säästö-, osuus- ja Postipankilla on oikeus ottaa talletuksia yleisöltä. Vielä on samassa pykälässä säädetty, että ainoastaan säästökassatoimintaa harjoittavilla osuuskunnilla on edellä mainittujen lisäksi oikeus ottaa talletuksia pankkitoiminnassa yleisesti käytetyille tileille. Toisaalta ovat pankit oikeutetut ottamaan yleisöltä talletuksia ainoastaan pankkitarkastusviraston hyväksymille tileille (LiikepankkiL 33 § 1 mom.) SäästöpankkiL 38 § 1 mom. ja OsuuspankkiL 29 § 1 mom.).

Edellä mainittuihin säännöksiin perustuu nykyään pankkilainsäädännön osalta mainittujen pankkien oikeus pitää shekkitiliä. Osuuskuntien säästökassoilla ei kuitenkaan ole ollut aikaisemmin eikä uudenkaan lainsäädännön voimaan tultua oikeutta ottaa vastaan talletuksia shekkitileille.

Heinäkuun 14 päivänä 1932 annetun shekkilain (244/32) 1 ja 54 §:n mukaan katsotaan pankeiksi pankkiliikkeen harjoittajan lisäksi sellaiset yhtiöt tai laitokset, joille on asetuksella erikseen annettu oikeus pitää shekkitiliä. Shekkilain 54 §:n nojalla onkin sittemmin annettu seuraavat asetukset; 1) asetus eräiden rahalaitosten oikeudesta pitää shekkitiliä (246/32) joka koskee Suomen Kiinteistöpankki Oy:n ja Osuuskassojen Keskuslainarahasto Osakeyhtiön oikeutta shekkitilin pitämiseen, 2) asetus osuuskassojen eli lainausliikettä harjoittavien osuuskuntien oikeudesta pitää shekkitiliä (282/32) ja 3) asetus postisäästöpankin oikeudesta pitää shekkitiliä (143/64).

Näistä asetuksista on asetus osuuskassojen eli lainausliikettä harjoittavien osuuskuntien oikeudesta pitää shekkitiliä kumottu osuuspankkilain 97 §:n säännöksellä. Kun pankkilainsäädännön uudistamisen jälkeen kiinnitysluottopankeilla ei ole enää oikeutta ottaa talletuksia yleisöltä ja Osuuspankkien Keskuspankki Oy:llä (aikaisemmin Osuuskassojen Keskuslainarahasto Osakeyhtiö) on oikeus pitää shekkitiliä liikepankkilain 1 §:n perusteella, ei asetus eräiden rahalaitosten oikeudesta pitää shekkitiliä enää vastaa muuttuneita olosuhteita. Samoin on asetus postisäästöpankin oikeudesta pitää shekkitiliä käynyt postipankkilain säätämisen vuoksi tarpeettomaksi.

Kun uusi pankkilainsäädäntö ei sisällä nimenomaisia määräyksiä oikeudesta pitää shekkitiliä, on asianmukaista, että shekkilain 54 §:ssä on kokoava määräys siitä, mitä shekkilain mukaan on pidettävä pankkina. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan enää ole tarpeen varata mahdollisuutta säätää shekkitilin pitämisestä asetuksella. Shekkilain 54 §:ää olisi näin ollen muutettava siten, että pankkeina pidettäisiin shekkilain mukaan Suomen Pankkia, Postipankkia, liikepankkia, säästöpankkia ja osuuspankkia.

Edellä esitetyn perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

shekkilain 54 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan heinäkuun 14 päivänä 1932 annetun shekkilain (244/32) 54 § näin kuuluvaksi:

54 §.

Tässä laissa tarkoitetaan pankilla Suomen Pankkia, Postipankkia, liikepankkia, säästöpankkia ja osuuspankkia.

Täten kumotaan eräiden rahalaitosten oikeudesta pitää shekkitiliä 14 päivänä heinäkuuta 1932 annettu asetus (246/32) ja postisäästöpankin oikeudesta pitää shekkitiliä 13 päivänä maaliskuuta 1964 annettu asetus (143/64).

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. oikeusministeri *Kristian Gestrin.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Lapsiperheiden asumistuesta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan asumistuen määrä lasketaan prosentteina huoneistosta suoritettavasta asuntohallituksen hyväksymästä vuokrasta ja lämmityskustannuksista. Lain 2 §:ää on kuitenkin muutettu 20 päivänä marraskuuta 1970 annetulla lailla (710/70) niin, että lapsiperheiden asumistukiasioiden hoito siirtyy 1 päivästä maaliskuuta 1971 lukien asuntohallitukselta sosiaalihallitukselle. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 7 §:n 1 momenttia muutettavaksi niin, että myös edellä tarkoitettu vuokran ja lämmityskustannusten hyväksyminen tulee sanotusta päivästä alkaen sosiaalihallituksen asiaksi.

Lapsiperheiden asumistuesta annetun lain 9 §:n 1 momentissa on säädetty, että asumistuki myönnetään kerrallaan seuraavan kalenterivuoden loppuun ja että jos asumistuen myöntämisen edellytykset ovat lakanneet tai muuttuneet, otetaan muutos huomioon muutoksen tapahtumista seuraavan kuukauden alusta lukien, paitsi milloin muutos koskee huollettavana olevan lapsen koulunkäynnin tai opintojen jatkumista tai on muutoin vähäinen, jolloin se voidaan jättää huomioon ottamatta. Lainkohdan tarkoituksena on, että asumistuen edellytykset voidaan tarkistaa kuukausittain. Näin ollen ja kun on pidettävä tarkoituksenmukaisena, että ne muutokset, joiden asumistukea myönnettäessä tiedetään tapahtuvan ennen seuraavan kalenterivuoden loppua, voidaan ottaa huomioon jo asumistukea myönnettäessä, ehdotetaan kysymyksessä olevaa lainkohtaa muutettavaksi niin, että asumistuki myönnetään kerrallaan enintään seuraavan kalenterivuoden loppuun. Lisäksi lainkohdan sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi.

Ehdotetut muutokset eivät lisää valtion menoja.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lapsiperheiden asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan lapsiperheiden asumistuesta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun lain 7 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 26 päivänä kesäkuuta 1970 annetussa laissa (439/70), näin kuuluviksi:

7 §.

Asumistukea myönnetään alennettuna, tavallisena tai korotettuna ja on sen määrä huollettavien lasten luvusta ja perheen tuloista sekä asunnon huoneluvusta riippuen 20—70 prosenttia huoneistosta suoritettavasta, sosiaalihallituksen hyväksymästä vuokrasta ja lämmityskustannuksista.

9 §.

Asumistuki myönnetään kerrallaan enintään seuraavan kalenterivuoden loppuun. Jos asumistuen myöntämisen edellytykset ovat lakanneet tai muuttuneet, voidaan muutos ottaa huomioon asumistuen myöntämisen edellytyksissä tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta lukien, paitsi milloin muutos koskee

huollettavana olevan lapsen koulunkäynnin tai opintojen jatkumista tai on muutoin vähäinen, jolloin se voidaan jättää huomioon ottamatta. Milloin asumistukea saavan perheen talouteen kuuluvien henkilöiden luku on lisääntynyt niin, että asukasluku huoneistossa ylittää 5 §:n mukaisen määrän, voidaan asumistukea kuitenkin myöntää vielä enintään kahden vuoden aikana.

Tämän lain 7 §:n 1 momentti tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1971.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sisäasiainministeri *Artturi Jämsén.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valtion eläkelain, valtion perhe-eläkelain ja eräiden muiden eläkelakien muuttamisesta sekä laiksi ennakkotiedosta, oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta eräissä eläkeasioissa.

Eläkelainsäädäntöä viime vuosina uudistettaessa on valtion eläketurvan piiriin tullut uusia henkilöryhmiä. Kun eläketurvasta huolehtivan valtiokonttorin päätökseen saadaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, on eläkeasioiden lukumäärä korkeimmassa hallinto-oikeudessa vastaavasti lisääntynyt. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui vuonna 1965 171, 1966 198, 1967 345, 1968 385 ja 1969 325 eläkeasiaa. Kun vuodelta 1968 siirtyi ratkaisematta 337 eläkeasiaa, oli vuonna 1969 yhteensä käsiteltävänä 662 eläkeasiaa. Näistä ratkaistiin 428 ja vuodelle 1970 siirtyi ratkaisematta 234 eläkeasiaa.

Valtiokonttorin päätös, jolla eläke myönnetään, annetaan erityisellä päätöslomakkeella, jossa ilmoitetaan eläkkeen myöntämisen perusteena olevat lainkohdat. Päätökseen on liitetty eläkelaskelma. Kun esimerkiksi jokin palveluaika on jätetty eläkettä myönnettäessä hyväksi lukematta, ei tätä eläkepäätöksessä erikseen perustella. Perusteltu päätös eläkehakemukseen annetaan yleensä ainoastaan silloin, kun hakemus kokonaisuudessaan hylätään.

Käytäntö on osoittanut suuren osan valituksista aiheutuvan siitä, että eläkkeen hakijat eivät ole eläkehakemuksensa yhteydessä esittäneet tarpeellista selvitystä jostakin eläkkeen saamiseen tai sen määrään vaikuttavasta seikasta, vaan huomaavat sen tarpeellisuuden vasta eläkepäätöksen saatuaan. Tällöin korkein hallinto-oikeus usein joutuu esitetyn uuden selvityksen johdosta palauttamaan asian valtiokonttorille uudelleen käsiteltäväksi. Osa valituksista aiheutuu siitä, että eläkkeen saajat eivät aina käsitä valtiokonttorin eläkepäätökseen liitettyä eläkkeen perusteena olevaa laskelmaa tai eivät perustelujen puuttuessa tiedä, mistä syystä eläkeaika tai jokin muu kohta laskelmassa on toisin kuin eläkkeen saajan mielestä pitäisi olla. Täten korkeimpaan hallinto-oikeuteen tehdään usein valituksia sellaisissakin tapauksissa, jotka ilmeisesti voitaisiin saada selvitetyiksi välittömästi valtiokonttorin toimesta.

Hallituksen mielestä on harkittava toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin yksinkertaistaa menettelyä ja samalla vähentää eläkeasioiden lukumäärää korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Muutoksenhakurajoitukset eläkeasioissa tuskin voivat tulla kysymykseen.

Eri mahdollisuuksista pitää hallitus tässä vaiheessa, asian oltua KHO-komiteassa valmisteltavana, tarkoituksenmukaisena oikaisuvaatimusmenettelyä, jonka mukaan valtiokonttorin eläkehakemukseen antamaan päätökseen ei saa välittömästi hakea muutosta valittamalla, vaan on vaadittava oikaisua valtiokonttorilta. Tällöin asia useissa tapauksissa voitaneen saada oikaistuksi valtiokonttorin toimesta ja, jos valtiokonttori ei voi hyväksyä oikaisuvaatimusta, asianosainen saa siltä perustellun päätöksen riitakysymyksestä. Korkeimmalta hallinto-oikeudelta saataisiin hakea muutosta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Valtiokonttorilla on valtion eläkelain (280/66) 24 §:n mukaan nykyisinkin mahdollisuus oikaisuvaatimusmenettelyyn lainvoiman saaneiden eläkepäätösten osalta valtion eläkelakiin perustuvissa eläkeasioissa. Edellä tarkoitettu oikaisun hakeminen valtiokonttorilta, ennenkuin asia valituksin saatetaan korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi, merkitsee siten laissa jo nytkin olevan menettelyn yleistämistä.

Hallitus katsoo, että oikaisuvaatimusmenettely olisi otettava keskeisiin eläkelakeihin, valtion eläkelakiin (280/66) ja valtion perhe-eläkelakiin (774/68) sekä muutoksenhakujärjestelmän yhdenmukaisuuden säilyttämiseksi myös kansanedustajain eläkelakiin (329/67) ja kansanedustajain perhe-eläkelakiin (791/68). Samoin ehdotetaan valtion eläkelain voimaanpanolakia (281/66) ja valtion perhe-eläkelain voimaanpanolakia (775/68) muutettaviksi niin, että uudistus tulisi koskemaan myös aikaisempiin lakeihin ja asetuksiin perustuvia eläkkeitä koskevia päätöksiä. Nämä ovat laki virkamieseläkkeistä (459/50), laki upseerien, aliupseerien ja lentomestarien oikeudesta eläk-

keeseen (463/50), asetus virkamieseläkkeistä (460/50), asetus eräiden puolustuslaitoksen viran tai toimen haltijain oikeudesta eläkkeeseen (465/52), asetus ylimääräisten toimenhaltijain eläkkeistä (461/50), asetus valtion työntekijäin eläkkeistä (331/60), asetus eräiden rajavartiolaitoksen viran tai toimen haltijain eläkeoikeudesta (103/62), laki valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista (696/56) ja asetus valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista (697/56). Samalla esitetään näissä laeissa ja asetuksissa muutoksenhausta olevat, aikaisemmat säännökset kumottaviksi. Oikaisuvaatimusmenettely on tarkoitettu koskemaan myös valtion eläkelain voimaanpanolain 7 §:n 3 momentissa ja valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain 5 §:n 6 momentissa säädettyjä eläkkeen muuntamishakemuksia.

Kun lukuisissa muissa laeissa ja asetuksissa on säädetty, että asianomaisella on oikeus eläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä taikka oikeus perheeläkkeeseen soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olleen henkilön jälkeen, on pidetty tarpeellisena uudistuksen ulottamista koskemaan myös näitä valtiokonttorin käsiteltäviä eläkeasioita. Tämän vuoksi hallitus esittää säädettäväksi erityisen ennakkotietoa, oikaisuvaatimusta ja muutoksenhakua eräissä eläkeasioissa koskevan lain, jossa viitataan valtion eläkelain (280/66) ja valtion perhe-eläkelain (774/68) vastaaviin säännöksiin.

Ehdotettavan uudistuksen mukaan saa asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies kirjallisesti vaatia oikaisua valtiokonttorin eläkehakemukseen antamaan päätökseen valtiokonttorilta kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksisaannista. Aika luetaan eläkeasiamiehen osalta päätöksen tekemisestä. Vasta oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa. Esityksen mukaan saadaan muutosta muuhun kuin eläkehakemukseen annettuun päätökseen edelleen hakea suoraan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Sellaisen päätöksen osalta, jolla on kieltäydytty antamasta ennakkotieto, jää muutoksenhakukielto edelleen voimaan. Ylimääräinen muutoksenhaku tulee luonnollisesti kysymykseen vasta sitten, kun oikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika on kulunut.

On otaksuttavissa valtiokonttorin voivan välittömästi oikaista ainakin sellaiset päätökset, jotka se esitetyn lisäselvityksen perusteella tai muutoin havaitsee virheellisiksi. Näin on mahdollista useissa tapauksissa välttää valitusten tekeminen. Jos taas valtiokonttorin päätöksestä valitetaan, asiat tulevat paremmin selvitettyinä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistaviksi. Oikaisuvaatimusmenettelyn yleistämisestä aiheutuu valtiokonttorille jonkin verran lisätyötä, mutta samalla vähenee valtiokonttorissa lausuntojen antamisesta korkeimmalle hallinto-oikeudelle ja korkeimman hallinto-oikeuden palauttamista asioista aiheutuva työ.

Tässä yhteydessä olisi mainittuja eläkelakeja muutettava myös siten, että valituskirja olisi mahdollista antaa myös valtiokonttorille korkeimmalle hallinto-oikeudelle toimitettavaksi.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki
valtion eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 23 § näin kuuluvaksi:

23 §.

Eläkehakemukseen annettuun päätökseen tai päätökseen, jolla on kieltäydytty antamasta tämän lain 22 §:ssä tarkoitettu ennakkotieto, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies, joka on tyytymätön eläkehakemukseen annettuun päätökseen, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua valtiokonttorilta. Oikaisuvaatimus on annettava valtiokonttorille kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksisaannista tai, jos vaatimuksen tekijä on eläkeasiamies, päätöksen tekemisestä. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Oikaisuvaatimukseen annettuun valtiokonttorin päätökseen sekä muuhun kuin eläkehakemukseen annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä. Valituskirja saadaan antaa myös valtiokonttorille sen toimittamiseksi korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevanakin, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomainen kiellä täytäntöönpanemista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen on kuitenkin voimassa, mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Laki

valtion perhe-eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 20 § näin kuuluvaksi:

20 §.

Perhe-eläkehakemukseen annettuun päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies, joka on päätökseen tyytymätön, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua valtiokonttorilta. Oikaisuvaatimus on annettava valtiokonttorille kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksisaannista tai, jos vaatimuksen tekijä on eläkeasiamies, päätöksen tekemisestä. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Oikaisuvaatimukseen annettuun valtiokonttorin päätökseen ja muuhun kuin perhe-eläkehakemukseen annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä. Valituskirja saadaan antaa myös valtiokonttorille sen toimittamiseksi korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevanakin, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomainen kiellä täytäntöönpanemista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen on kuitenkin voimassa, mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Laki

valtion eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 20 päivänä toukokuuta 1966 annettuun valtion eläkelain voimaanpanolakiin (281/66) uusi näin kuuluva 7 a §:

7 a §.

Ennakkotiedosta, oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta edellä 7 §:n 1 momentissa mainittuihin lakeihin ja asetuksiin perustuvissa valtiokonttorin käsiteltävissä eläkeasioissa sekä tähän lakiin perustuvissa asioissa on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä valtion eläkelaissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 , ja sillä kumotaan virkamies-

eläkkeistä annetun lain (459/50) 15 §, sikäli kuin se koskee muutoksen hakemista valtiokonttorin päätökseen, ja valtion työntekijäin eläkkeistä annetun asetuksen (331/60) 13 §.

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun valtiokonttorin päätökseen on kuitenkin voimassa, mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Laki

valtion perhe-eläkelain voimaanpanolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 31 päivänä joulukuuta 1968 annettuun valtion perhe-eläkelain voimaanpanolakiin (775/68) uusi näin kuuluva 5 a §:

5 a §.

Oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta edellä 5 §:n 1 momentissa mainittuun lakiin ja asetukseen perustuvissa perhe-eläkettä, hautausapua ja hautauskustannusten korvausta koskevissa asioissa sekä tähän lakiin perustuvissa asioissa on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä valtion perhe-eläkelaissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 , ja sillä kumotaan valtion virkamiesten perhe-eläkkeistä ja hautausavuista annetun lain (696/56) 21 §:n 1 momentti.

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen on kuitenkin voimassa, mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Laki

kansanedustajain eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1967 annetun kansanedustajain eläkelain (329/67) 17 § näin kuuluvaksi:

17 §.

Eläkehakemukseen annettuun päätökseen tai päätökseen, jolla on kieltäydytty antamasta tämän lain 16 §:ssä tarkoitettu ennakkotieto, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies, joka on tyytymätön eläkehakemukseen annettuun päätökseen, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua valtiokonttorilta. Oikaisuvaatimus on annettava valtiokonttorille kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksisaannista tai, jos vaatimuksen tekijä on eläkeasiamies, päätöksen tekemisestä. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Oikaisuvaatimukseen annettuun valtiokonttorin päätökseen sekä muuhun kuin eläkehakemukseen annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä. Valituskirja saadaan antaa myös valtiokonttorille sen toimittamiseksi korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevanakin, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomainen kiellä täytäntöönpanemista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen on kuitenkin voimassa, mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Laki

kansanedustajain perhe-eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun kansanedustajain perhe-eläkelain (791/68) 11 § ja lisätään lakiin uusi 19 § seuraavasti:

11 §.

Perhe-eläkehakemukseen annettuun päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Asianosainen ja valtiokonttorin eläkeasiamies, joka on tyytymätön päätökseen, saa kirjallisesti vaatia siihen oikaisua valtiokonttorilta. Oikaisuvaatimus on annettava valtiokonttorille kuudenkymmenen päivän kuluessa tiedoksisaannista tai, jos vaatimuksen tekijä on eläkeasiamies, päätöksen tekemisestä. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Oikaisuvaatimukseen annettuun valtiokonttorin päätökseen sekä muuhun kuin perhe-eläkehakemukseen annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin on säädetty muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa. Eläkeasiamiehen valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä. Valituskirja saadaan antaa myös valtiokonttorille sen toimittamiseksi korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Päätös saadaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevanakin, jollei muutoksen hakeminen täytäntöönpanon vuoksi käy hyödyttömäksi tai valitusviranomainen kiellä täytäntöönpanemista.

19 §.

Oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta edellä 18 §:n 1 momentissa mainittuun lakiin perustuvissa eläkeasioissa on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä 11 §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen on kuitenkin voimassa, mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Laki

ennakkotiedosta, oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta eräissä eläkeasioissa.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Mitä ennakkotiedosta valtiokonttorin käsiteltävässä eläkeasiassa sekä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta valtiokonttorin päätökseen on valtion eläkelaissa säädetty, on vastaavasti voimassa niitä eläkkeitä koskevissa valtiokonttorin käsiteltävissä asioissa, joihin asianomaisella eri lakien tai asetusten nojalla on oikeus valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevalla henkilöllä.

2 §.

Mitä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta on säädetty valtion perhe-eläkelaissa, on vastaavasti voimassa niitä perhe-eläkkeitä koskevissa asioissa, joihin asianomaisella eri la-

kien tai asetusten nojalla on oikeus valtion varoista soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olleen henkilön jälkeen.

3 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun päätökseen on kuitenkin voimassa, mitä aikaisemmassa laissa on säädetty.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Valto Käkelä.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.

Karvian entisen erityistyölaitoksen vuonna 1969 lopetettua toimintansa siirrettiin laitoksen hallinnassa olleet valtion maat rakennuksineen metsäntutkimuslaitoksen hallintaan ja hoitoon. Metsäntutkimuslaitos, joka ei itse tarvitse työlaitoksen rakennuksia, ei ole saanut niitä vuokratuksi paikan syrjäisen sijainnin ja sen vuoksi, että kysymyksessä olevia maataloustarkoituksiin tehtyjä rakennuksia on vaikeata käyttää muihin tarkoituksiin ilman huomattavia lisäinvestointeja tarvittaviin korjauksiin ja parannuksiin. Maatalousministeriön päätöksen mukaan työlaitoksen alueita rakennuksineen ei ole saanut vuokrata maataloustarkoituksiin.

Kun kyseessä olevien rakennusten vuotuiset ylläpitomenot kohoavat noin 30 000 markkaan, olisi valtiolle tarpeettomat rakennukset tontteineen pyrittävä myymään halukkaille yrittäjille. Rouva Terttu Stjernvallin tekemän ostotarjouksen mukaan alueesta tulisi myytäväksi lähinnä teollisuustarkoituksiin Alkkianmaan valtionpuistosta noin 3.2 ja Kihniön I valtionpuistosta noin 5.3 hehtaaria eli yhteensä noin 8.5 hehtaarin suuruinen määräala sillä olevine asuin- ja talousrakennuksineen, jotka tiilirakenteista lämpökeskusta lukuun ottamatta ovat puurakenteisia käsittäen erilaatuista vanhaa rakennustilaa yhteensä noin 17 400 m^3. Luovutettavalla alueella olevien rakennusten arvo on arvioitu 23 800 markaksi ja tontin arvo puustoineen 30 030 markaksi. Luovutettavan omaisuuden käypä arvo on tarjouksen mukaan 70 000 markkaa. Määräalan ulkopuolella sijaitsevat työlaitoksen muut rakennukset, kuten kasvihuone, puutarhurin asunto, kaksi muuta asuinrakennusta, puusepänverstas ja autotalli jäisivät edelleen metsäntutkimuslaitoksen hallintaan.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan Karvian kunnassa sijaitsevasta Karvian entisen erityistyölaitoksen hallinnassa olleesta Alkkianmaan ja Kihniön I valtionpuistoja olevasta valtion maasta noin 8.5 hehtaarin suuruinen määräala rakennuksineen 70 000 markan kauppahinnasta sekä muutoin valtioneuvoston määrättävin ehdoin.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

17383/70

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 51 hallituksen esityksen johdosta laiksi määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 15 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 180 laiksi määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.

Valiokunta on saamansa selvityksen perusteella todennut hallituksen esityksessä tarkoitetun aluevaihdon tarpeelliseksi sekä valtiolle edulliseksi ja on sen vuoksi, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, päättänyt asettua puoltamaan siihen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sillantaus, Tamminen, Teir, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Kaarlonen, Kainulainen, Kurppa ja Lintilä.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 168 hallituksen esityksen johdosta laiksi määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 51 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 180 laiksi määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 51 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 168, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

määräalan rakennuksineen luovuttamisesta valtion Karvian kunnassa omistamasta maasta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan Karvian kunnassa sijaitsevasta Karvian entisen erityistyölaitoksen hallinnassa olleesta Alkkianmaan ja Kihniön I valtionpuistoja olevasta valtion maasta noin 8.5 hehtaarin suuruinen määräala rakennuksineen 70 000 markan kauppahinnasta sekä muutoin valtioneuvoston määrättävin ehdoin.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

Pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain soveltamisesta tähän mennessä saadut kokemukset ovat tehneet tarpeelliseksi ehdottaa muutettaviksi eräitä lakiin sisältyviä määräyksiä. Näin voitaisiin parantaa kehityskykyisiksi arvioitavien yritysten mahdollisuuksia saada toimintansa rahoittamista varten vierasta pääomaa. Muutoksia pidetään tästä syystä jäljempänä mainittavin perusteluin tarpeellisina, vaikka valtiontakauksista aiheutuva riski niiden johdosta saattaa kasvaa.

Takausluoton käyttötarkoitus on nykyisin voimassa olevan lain 2 §:ssä määrätty sillä tavoin, että valtiontakausten myöntäminen ns. käyttöpääomaluottojen vakuudeksi ei yleensä ole mahdollista. Vain erityisistä syistä on valtiontakaus voitu myöntää, milloin luoton käyttötarkoituksena on ollut luoton saajan omaan tuotantoon käytettävän vaihto-omaisuuden hankkiminen. On kuitenkin pidettävä tarpeellisena, että valtiontakauksia voitaisiin myöntää käyttöpääomaluottojen vakuudeksi ilman edellä mainittuja rajoituksia. Tämän vuoksi ehdotetaan lakia muutettavaksi niin, että takausluoton käyttötarkoitukseksi voidaan hyväksyä myös yrityksen käyttöpääoman hankkiminen silloin kun yrityksessä toiminnan aloittamisen tai laajentamisen yhteydessä tarvitaan tällaista luottoa.

Lakiin sisältyvät määräykset eivät tee mahdolliseksi valtiontakauksen myöntämistä takausluoton perimiskulujen vakuudeksi. Luottoehtojen mukaiseen viivästyskorkoon ei takaus myöskään kohdistu. Kun takausluotonantajalle luotosta näiltä osin jäävä riski on myös omiaan heikentämään valtiontakauksen arvoa vakuutena, ehdotetaan lain 3 §:ään sellaista muutosta, että valtiontakaus voitaisiin antaa kaikkien takausluoton ehtojen mukaisten maksusuoritusten vakuudeksi. Tästä johtuu myös lain 6 §:ään ehdotettu muutos.

Takausluoton vakuutta koskevia 5 §:n määräyksiä ehdotetaan muutettaviksi sellaisiksi, että valtiontakauksen myöntäminen tulisi mahdolliseksi poikkeustapauksessa silloinkin kun takausluotolle ei voitaisi ollenkaan saada vakuutta. Lain 5 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan viittaus vakuuksiin.

Nykyisin voimassa olevan lain 5 §:n sisältämät takausluoton vakuuksia koskevat säännökset huomioon ottaen valtiontakaukseen perustuva maksuvelvollisuus alkaa silloin, kun konkurssissa tai ulosotossa tahi muulla luotettavalla tavalla on lopullisesti todettu, ettei takausluottoa kokonaisuudessaan ole saatu perityksi takausluoton saajalta eikä sen vakuuksista. Valtiontakaukseen perustuva suoritus maksetaan luotonantajalle näinollen vasta usein hyvinkin pitkän perimismenettelyn jälkeen. Tämä on omiaan vähentämään luotonantajien mielenkiintoa valtiontakauksiin ja niiden avulla suoritettaviin yritysten laajentamishankkeisiin. Tämän johdosta ehdotetaan lain 5 §:ää muutettavaksi myös siten, ettei takausluoton vakuuksien rahaksi muuttaminen enää olisi takauskorvausten maksamisen edellytyksenä. Valtiontakaus olisi tällöin kauppakaaren 10 luvun 8 §:n mukainen laillinen takaus ilman vakuuksien realisoimista koskevaa lisäehtoa. Takausluottoon perustuvat oikeudet vakuuksineen siirtyisivät lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulle takauslaitokselle sen suoritettua luotonantajalle takaussitoumukseen perustuvan korvauksen sen jälkeen kun velallisen maksukyvyttömyys on laillista takausta koskevien säännösten mukaisesti todettu. Takauslaitos jatkaisi maksun suoritettuaan takausluoton perimistä ja sen vakuuksien rahaksi muuttamista.

Kun kysymyksessä olevaan lakiin vuonna 1966 tehdyn muutoksen mukaan valtiontakauksen myöntäminen on mahdollista useiden eri elinkeinoalojen luottojen vakuudeksi, ei lain soveltamista ja täytäntöönpanoa hoitavan laitoksen nimi ole enää sen tehtävien mukainen. Pienteollisuuden takauslaitoksen nimi ehdote-

taan lain 8 §:ssä muutettavaksi Valtiontakauslaitokseksi. Vastaavat muutokset ehdotetaan pienteollisuuden takausrahaston nimitykseen 9 §:ssä ja 10 §:ssä.

Pienteollisuuden takauslaitoksen yritystutkimuksiin perehtynyttä henkilökuntaa ja työskentelymenetelmiä voitaisiin käyttää myös muiden vastaavaa asiantuntemusta edellyttävien tehtävien suorittamiseen. Tämän johdosta on 8 §:ään ehdotettu otettavaksi lausuma siitä, että kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa takauslaitokselle muitakin valtion rahoitustukitoimenpiteitä koskevia tutkimus- ja selvittelytehtäviä.

Antaessaan 1963 vuoden valtiopäivillä esityksen kysymyksessä olevan lain säätämisestä hallitus perusteluissaan lausui muun muassa, että käsitykset siitä, mitä pienteollisuudella ja keskisuurella teollisuudella kulloinkin ymmärretään, muuttuvat taloudellisen kehityksen mukana, joten niitä ei voida pysyvästi määritellä. Hallitus ei tällaista sitovaa määritelmää lakiesitykseen sisällyttänytkään, vaan mahdollisuudet rajojen vetämiseen on jätetty lakia käytäntöön sovellettaessa tapahtuviksi. Lakiesityksen perusteluissa hallitus kuitenkin ilmoitti, minkä kokoisia yrityksiä silloin oli lähinnä pidettävä pieneen ja keskisuureen teollisuuteen kuuluvina. Valtion vuoden 1967 tulo- ja menoarvioesityksen perusteluissa on mainittu, että lakia sovellettaessa katsotaan keskisuureen teollisuuteen kuuluviksi lähinnä sellaiset yritykset, joiden työntekijämäärä on enintään 500 ja joiden vuotuinen liikevaihto ei ylitä 10 000 000 markkaa. Muiden takaustoiminnan piiriin kuuluvien yritysten kuten matkailualan yritysten, turkistarhauksen, kalanviljelyn, puutarhaviljelyn ja turvetuotannon osalta on hallitus 1965 vuoden valtiopäiville antamassaan lainmuutosesityksessä (Esitys n:o 203), lausunut, ettei näiden yritysten valtiontakausten myöntämiselle olisi asetettava sellaisia rajoituksia yritystoiminnan laajuuden tai osakaskunnan kokoonpanon suhteen, jotka voisivat vaikuttaa haitallisesti omien pääomien tai lainavarojen hankkimiseen.

Kansainvälisen kaupan rajoitusten vähenemisen seurauksena teollisten yritysten entistä suurempaa kokoa on useissa tapauksissa pidettävä välttämättömänä muun muassa tehokkaan vientitoiminnan aikaansaamiseksi ja kilpailumahdollisuuksien lisäämiseksi ulkomaisten yritysten kanssa. Tätä pyrkimystä olisi voitava edistää myös nyt kysymyksessä olevalla lailla myöntämällä valtiontakauksia sellaisille teollisuus- ja työliikeyrityksille, jotka edellä mainittujen aikaisempien käsitysten mukaan eivät kokonsa perusteella olisi lain soveltamisalaan kuuluneet. Työntekijöiden lukumäärään ei olisi kiinnitettävä huomiota harkittaessa kuuluuko yritys lakia sovellettaessa pienteollisuuteen tai keskisuureen teollisuuteen. Hallitus katsookin, että lakia sovellettaessa olisi keskisuureen teollisuuteen katsottava nykyisin kuuluviksi lähinnä sellaiset yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto ei ylitä 15 000 000 markkaa. Tätä koskevaa määritelmää ei nytkään esitetä lakiin sisällytettäväksi, vaan edelleen olisi lakia käytäntöön sovellettaessa kussakin tapauksessa erikseen harkittava kuuluuko yritys pienteollisuuteen tai keskisuureen teollisuuteen.

Edellä mainitussa vuonna 1963 annetussa lakiesityksessä on edellytetty, että myös yrityksen riippuvuus tytär- ja sisaryhtiösuhteista olisi otettava huomioon harkittaessa kuuluuko yritys pienteollisuuteen tai keskisuureen teollisuuteen. Matkailualan ja eräiden muiden yritysten osalta on voimassa erilainen, vuoden 1965 valtiopäiville annetun lakiesityksen mukainen periaate. Kun laki on 1 §:n 1 momentin mukaan tarkoitettu sovellettavaksi vain pieniin ja keskisuuriin teollisuus- ja työliikeyrityksiin, olisi niiden osalta sisar- ja tytäryritysten liikevaihto edelleenkin otettava huomioon takaushakemuksia ratkaistaessa. Takausten myöntämisen edellytykseksi ei kuitenkaan tulisi enää asettaa sitä, että hakijan pääasiallinen toiminta on lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun elinkeinon harjoittamista, vaan esimerkiksi kaupan harjoittajan perustama pieni tai keskisuuri teollisuusyksikkö tulisi sisällyttää takaustoiminnan piiriin. Harkittaessa, onko yritystä tällöin pidettävä lain soveltamisalaan kuuluvana, olisi hakijan koko toiminnan laajuus otettava huomioon.

Edellä mainittujen muutosten johdosta esitetään voimassa olevien takausten enimmäismäärää 4 §:ssä lisättäväksi nykyisestä 100 000 000 markasta 200 000 000 markkaan. Samalla sanotun lainkohdan sanamuotoa on ehdotettu täsmennettäväksi.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (375/63) 2 §, 3 §, 4 §, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §, 8 §:n 1 momentti, 9 § ja 10 §:n 2 momentti, sellaisina kuin 2 ja 4 § ovat 1 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (210/66), näin kuuluviksi:

2 §.

Takausluoton käyttötarkoituksena tulee olla 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua yritystoimintaa varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkiminen, sen muutos-, korjaus- ja parannustyöt sekä aikaisintaan kaksi vuotta ennen takauksen hakemista aloitetuista edellä mainituista investoinneista aiheutuneiden lyhytaikaisten velkojen vakauttaminen.

Takausluoton käyttötarkoitukseksi voidaan hyväksyä myös yritystoimintaa varten tarvittavan käyttöpääoman rahoittaminen silloin kun yrityksessä toiminnan aloittamisen tai laajentamisen yhteydessä tällaista luottoa tarvitaan.

3 §.

Valtiontakaus voidaan antaa takausluoton pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi.

Valtiontakaus on kauppakaaren 10 luvun 8 §:n mukainen takaus.

4 §.

Takausluottoja ja 1 §:n 2 momentissa mainittuja lainoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 200 000 000 markan määrä korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia sekä luotoista 7 §:n mukaisesti luotonantajan vastuulla olevia osia mukaan lukematta. Ulkomaan rahan määräinen luoton vasta-arvo lasketaan tällöin takausta annettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle vahvistaman virallisen myyntikurssin mukaan.

5 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Takausluotolle on annettava 8 §:ssä mainittu takauslaitoksen hyväksymä vakuus. Poikkeustapauksessa voidaan valtiontakaus antaa tällaista vakuutta vaatimatta. Takausluoton vakuudet ovat myös vakuutena takauslaitoksen takautumissaatavasta. Valtiontakaukselle ei vaadita muuta vastavakuutta.

Valtiontakauksia myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota yrityksen merkitykseen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen elinkeinojen yleisen taloudellisen kehittymisen ja tarkoituksenmukaisen alueellisen sijoituksen sekä työllisyyden turvaamisen kannalta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä yrityksen toiminnan taloudellisiin edellytyksiin ja kehityskelpoisuuteen sekä yrittäjän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

6 §.

Mikäli valtiontakaus on myönnetty vain osalle takausluottoa, luetaan takausluottoa vapaaehtoisesti takaisin maksettaessa lyhennyserät ensi sijassa valtion vastuulla olevan luotonosan lyhennyksiksi siihen saakka, kunnes valtio kokonaan vapautuu vastuusta.

8 §.

Tämän lain täytäntöönpanoa ja soveltamista varten on kauppa- ja teollisuusministeriön alainen Valtiontakauslaitos jota jäljempänä sanotaan takauslaitokseksi. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa takauslaitokselle muitakin valtion rahoitustukitoimenpiteitä koskevia tutkimus- ja selvittelytehtäviä.

9 §.

Takauslaitoksen toiminnasta kertyvistä varoista sekä määrärahoista, jotka takauslaitokselle valtion tulo- ja menoarviossa osoitetaan, muodostetaan tulo- ja menoarvion ulkopuolella oleva valtiontakausrahasto, joka on takauslaitoksen hoidossa.

Valtiontakausrahaston varoja käytetään valtiontakauksiin perustuvien maksujen suorittamiseen ja takauslaitoksen hallintokustannuksiin sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden ostamiseen. Jos valtion varoista on

ilman turvaavaa vakuutta annettu 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja lainoja, korvataan myös niistä aiheutunut luottotappio takausrahaston varoista.

10 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Takauslaitoksen toiminnasta syntyvä tappio, mikäli valtiontakausrahaston varat eivät riitä tappion peittämiseen, korvataan rahastolle tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otettavasta määrärahasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Takauslaitoksen ennen tämän lain voimaantuloa antamat takaussitoumukset saadaan ehdoiltaan muuttaa tämän lain mukaisiksi.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Ministeri *K. F. Haapasalo*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 hallituksen esityksen johdosta laiksi pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 15 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 181 laiksi pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain soveltamisesta tähän mennessä saadut kokemukset ovat tehneet tarpeelliseksi ehdottaa muutettaviksi eräitä lain säännöksiä. Näin voitaisiin parantaa kehityskykyisiksi arvioitavien yritysten mahdollisuuksia saada toimintansa rahoittamista varten vierasta pääomaa. Hallitus pitää muutoksia tästä syystä tarpeellisina, vaikka valtiontakauksista aiheutuva riski niiden johdosta saattaa kasvaa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen katsonut voivansa asettua puoltamaan esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo ja jäsenet Aalto, Eskman, Hanhirova, Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sillantaus, Tamminen, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Ahonen, Kurppa ja Turunen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 166 hallituksen esityksen johdosta laiksi pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 49 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 181 laiksi pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 49 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 166, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan pienteollisuuden ja keskisuuren teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen valtiontakauksista 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (375/63) 2 §, 3 §, 4 §, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §, 8 §:n 1 momentti, 9 § ja 10 §:n 2 momentti, sellaisina kuin 2 ja 4 § ovat 1 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (210/66), näin kuuluviksi:

2 §.

Takausluoton käyttötarkoituksena tulee olla 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua yritystoimintaa varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkiminen, sen muutos-, korjaus- ja parannustyöt sekä aikaisintaan kaksi vuotta ennen takauksen hakemista aloitetuista edellä mainituista investoinneista aiheutuneiden lyhytaikaisten velkojen vakauttaminen.

Takausluoton käyttötarkoitukseksi voidaan hyväksyä myös yritystoimintaa varten tarvittavan käyttöpääoman rahoittaminen silloin kun yrityksessä toiminnan aloittamisen tai laajentamisen yhteydessä tällaista luottoa tarvitaan.

3 §.

Valtiontakaus voidaan antaa takausluoton pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi.

Valtiontakaus on kauppakaaren 10 luvun 8 §:n mukainen takaus.

4 §.

Takausluottoja ja 1 §:n 2 momentissa mainittuja lainoja saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 200 000 000 markan määrä korkoja ja muita pääoman lisäksi mahdollisesti maksettavia suorituksia sekä luotoista 7 §:n mukaisesti luotonantajan vastuulla olevia osia mukaan lukematta. Ulkomaan rahan määräinen luoton vasta-arvo lasketaan tällöin takausta annettaessa voimassa olleen Suomen Pankin asianomaiselle valuutalle vahvistaman virallisen myyntikurssin mukaan.

5 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Takausluotolle on annettava 8 §:ssä mainittu takauslaitoksen hyväksymä vakuus. Poikkeustapauksessa voidaan valtiontakaus antaa tällaista vakuutta vaatimatta. Takausluoton vakuudet ovat myös vakuutena takauslaitoksen takautumissaatavasta. Valtiontakaukselle ei vaadita muuta vastavakuutta.

Valtiontakauksia myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota yrityksen merkitykseen 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen elinkeinojen yleisen taloudellisen kehittymisen ja tarkoituksenmukaisen alueellisen sijoituksen sekä työllisyyden turvaamisen kannalta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä yrityksen toiminnan taloudellisiin edellytyksiin ja kehityskelpoisuuteen sekä yrittäjän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

6 §.

Mikäli valtiontakaus on myönnetty vain osalle takausluottoa, luetaan takausluottoa vapaaehtoisesti takaisin maksettaessa lyhennyserät ensi sijassa valtion vastuulla olevan luotonosan lyhennyksiksi siihen saakka, kunnes valtio kokonaan vapautuu vastuusta.

8 §.

Tämän lain täytäntöönpanoa ja soveltamista varten on kauppa- ja teollisuusministeriön alainen Valtiontakauslaitos jota jäljempänä sanotaan takauslaitokseksi. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi antaa takauslaitokselle muitakin valtion rahoitustukitoimenpiteitä koskevia tutkimus- ja selvittelytehtäviä.

— — — — — — — — — — — — — —

9 §.

Takauslaitoksen toiminnasta kertyvistä varoista sekä määrärahoista, jotka takauslaitokselle valtion tulo- ja menoarviossa osoitetaan, muodostetaan tulo- ja menoarvion ulkopuolella oleva valtiontakausrahasto, joka on takauslaitoksen hoidossa.

Valtiontakausrahaston varoja käytetään valtiontakauksiin perustuvien maksujen suorittamiseen ja takauslaitoksen hallintokustannuksiin sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun omaisuuden ostamiseen. Jos valtion varoista on ilman turvaavaa vakuutta annettu 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja lainoja, korvataan myös niistä aiheutunut luottotappio takausrahaston varoista.

10 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Takauslaitoksen toiminnasta syntyvä tappio, mikäli valtiontakausrahaston varat eivät riitä tappion peittämiseen, korvataan rahastolle tuloja menoarvioon tarkoitusta varten otettavasta määrärahasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Takauslaitoksen ennen tämän lain voimaantuloa antamat takaussitoumukset saadaan ehdoiltaan muuttaa tämän lain mukaisiksi.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Kansainvälisen työkonferenssin 52. istuntokaudellaan vuonna 1968 hyväksymästä vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien elin- ja työehtojen parantamista koskevasta suosituksesta.

Kansainvälinen työjärjestö (ILO) piti vuonna 1968 säännönmukaisen yleiskokouksensa, 52. kansainvälisen työkonferenssin, jossa hyväksyttiin vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäryhmien elin- ja työehtojen parantamista koskeva suositus n:o 132.

Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan 6 b kohdan mukaan on suositukset saatettava eduskunnan käsiteltäväksi niiden johdosta mahdollisesti katsottaviin toimenpiteisiin ryhtymiseksi.

Suosituksen johdannossa todetaan, että siinä tarkoitettujen työntekijäryhmien elin- ja työehtojen parantamista koskevat ehdotukset ovat vain osa maauudistuksen kokonaisratkaisusta, joka asia laajakantoisuutensa vuoksi vaatii yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen kesken.

Suomen osalta voidaan todeta, että maauudistus meillä toteutettiin jo vuonna 1918, jolloin lokakuun 15 päivänä annettiin laki vuokra-alueiden lunastamisesta (135/1918). Uudistuksen jatkuvuus turvattiin marraskuun 6 päivänä 1936 annetulla asutuslailla (332/1936) ja sittemmin elokuun 16 päivänä 1958 annetulla maankäyttölailla (353/1958), jolla kumottiin edellinen laki.

Suositusta sovelletaan kaikkiin maataloustyöntekijöihin, jotka maksavat viljelemästään maasta kiinteän vuokran rahassa, luonnossa tai työllä. Suositus koskee sekä niitä työntekijöitä, jotka maksavat vuokransa luonnossa sovitunsuuruisena osana tuotosta että niitä, jotka saavat palkan osuutena tuotosta, silloin kun he viljelevät maata itse tai perheensä avustuksella tai kun he määrätyissä rajoissa käyttävät ulkopuolista apua.

Suosituksen tarkoittamista ryhmistä esiintyy Suomessa ainoastaan vuokraviljelijöitä. Viljelysmaan vuokrauskin on maassamme melko vähäistä. Vuonna 1959 toimitetun yleisen maatalouslaskennan mukaan vain noin 3 % maan peltoalasta oli vuokrattuna.

Suosituksen päätarkoituksena on antaa hallituksille ohjeet niistä menetelmistä, joita tulisi käyttää, jotta edistettäisiin kyseessä olevien ryhmien hyvinvointia ja varmistettaisiin heille pysyväinen ja turvallinen työ ja toimeentulo. Ryhtymällä suosituksessa ehdotettuihin toimenpiteisiin luotaisiin suurempaa tasavertaisuutta maanomistajien ja työntekijäryhmien välille.

Maanvuokrasuhteiden lainsäädännöllinen järjestely saatiin jo aikaan maassamme mm. kesäkuun 19 päivänä 1902 annetulla lailla maanvuokrasta maalla (19/1902) ja maaliskuun 12 päivänä 1909 annetulla asetuksella torpan, lampuotitilan ja mäkitupa-alueen vuokrauksesta (12/1909), mikä lainsäädäntö sittemmin kumottiin huhtikuun 29 päivänä 1966 annetulla, nyt voimassa olevalla maanvuokralailla (258/1966). Maanvuokralaki sääntelee perusteellisesti vuokranantajan ja vuokralaisen väliset suhteet. Vuokralaisia ei maassamme pidetä työntekijöinä vaan itsenäisinä yrittäjinä, jotka viljelevät maata vuokranantajan kanssa tekemänsä vuokrasopimuksen perusteella. Vuokralaisilla on sama sosiaalinen ja taloudellinen asema kuin maata omistavilla maanviljelijöillä mikäli tuotonmäärän ja tuotonsuuntauksen edellytykset ovat samanlaiset.

Suosituksessa määritellään asiakirjan täytäntöönpanotavat ja tässä yhteydessä sanotaan, että mikäli kansallinen lainsäädäntö ei vastaa suosituksen tavoitteita, olisi sitä muutettava. Olisi muun muassa ryhdyttävä toimenpiteisiin ja otettava käytäntöön maan olosuhteisiin soveltuvia menettelytapoja viljelmien vuokrien pitämiseksi sellaisina, että molemmat osapuolet saavat riittävän ja oikeudenmukaisen tulon. Lisäksi pitäisi varmistaa maankäyttäjille mahdollisuus ihmisarvon mukaisen elintason ylläpitämi-

seen sekä mahdollisuudet viljelysmenetelmien parantamiseen. Vuokranmaksua pitäisi voida lykätä tai vuokraa alentaa, mikäli viljelmää on kohdannut kato tai luonnononnettomuus. Täytäntöönpanotapoja koskevan osan muut säännökset käsittelevät mm. turvatoimenpiteiden järjestelyä sen estämiseksi, etteivät työntekijäryhmät joudu maanomistajien vaatimuksesta suorittamaan näille henkilökohtaisia palveluksia maksua vastaan tai ilmaiseksi, nopeiden riitojenselvittämismenetelmien aikaansaamista sekä lisäksi vuokrasopimuksen muotoa koskevia säännöksiä. Sopimus olisi mieluummin tehtävä kirjallisesti tai määrätyn mallisopimuksen mukaan ja siihen tulisi sisältyä määrätyt vuokraehdot, mikäli tästä ei ole riittäviä määräyksiä kansallisessa lainsäädännössä.

Täydentäviä toimenpiteitä koskevassa suosituksen osassa esitetään mm., että kysymyksessä olevien ryhmien hyväksi ryhdyttäisiin toimenpiteisiin osuustoiminnallisten yritysten perustamiseksi, riittävien halpakorkoisten luottojen myöntämiseksi ja ammattikoulutuksen järjestämiseksi. Lisäksi esitetään, että viranomaisten tulisi kiinnittää erityistä huomiota maaseudun työllisyyden edistämistä tarkoittaviin näkökohtiin sekä huolehtia siitä, että nämä työntekijäryhmät kuuluvat sosiaaliturvajärjestelmään.

Suosituksella ei, niin kuin edellä esitetystä käy ilmi, ole käytännöllistä merkitystä Suomen kannalta, ja vuokraviljelijöiden osalta on Suomessa voimassa olevan lainsäädännön katsottava vastaavan suosituksen periaatteita. Hallitus katsoo edellä olevan perusteella ja kuultuaan edustavia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, ettei suositus antaisi aihetta Eduskunnan taholta toimenpiteisiin.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

(Suomennos) *Liite A*

Suositus (N:o 132), joka koskee vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien elin- ja työehtojen parantamista

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 5 päivänä kesäkuuta 1968 52. istuntokautensa ja

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien elin- ja työehtojen parantamista, mikä kysymys on neljäntenä kohtana istuntokauden päiväjärjestyksessä, ja

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan suosituksen muotoon, ja

ottaen huomioon, että nämä ehdotukset muodostavat vain yhden puolen maareformikysymyksestä ja että ne on asetettava laajempaan yhteyteen, ja

todeten, että Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvoston päätöslauselmissa kehoitetaan Yhdistyneitä Kansakuntia ja sen erityisjärjestöjä, erikoisesti Kansainvälistä työjärjestöä ja Yhdistyneiden Kansakuntien Elintarvike- ja maatalousjärjestöä, kiinnittämään suurempaa huomiota maareformin kaikkiin näkökohtiin, ja

todeten lisäksi, että maareformin sangen erilaisiin näkökohtiin kohdistuvien toimenpiteiden onnistumisen kannalta on tärkeää, että ylläpidetään läheistä yhteistyötä kunkin järjestön erikoisalan osalta Yhdistyneiden Kansakuntien ja erityisjärjestöjen, erikoisesti Yhdistyneiden Kansakuntien Elintarvike- ja maatalousjärjestön kanssa, jonka viimeksi mainitun järjestön tärkeän osuuden maareformissa Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvosto on tunnustanut, ja

todeten, että seuraavat normit on näin ollen laadittu yhteistyössä Yhdistyneiden Kansakun-

Recommendation (No. 132) concerning the Improvement of Conditions of Life and Work of Tenants, Share-croppers and Similar Categories of Agricultural Workers

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing body of the International Labour Office, and having met in its Fifty-second Session on 5 June 1968, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to improvement of conditions of life and work of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation, and

Considering that these proposals constitute only one aspect of the problem of agrarian reform, and must be placed in that wider framework, and

Noting that the United Nations and the specialised agencies, in particular the International Labour Organisation and the Food and Agriculture Organisation of the United Nations, have been called upon in resolutions of the Economic and Social Council of the United Nations to devote greater attention to all aspects of land reform, and

Noting further that, for the success of action relating to the very varied aspects of agrarian reform, it is essential that close co-operation be maintained in their respective fields between the United Nations and the specialised agencies, and especially the Food and Agriculture Organisation of the United Nations, whose major role regarding land reform has been recognised by the Economic and Social Council of the United Nations, and

Noting that the following standards have accordingly been framed in co-operation with

tien ja Yhdistyneiden Kansakuntien Elintarvike- ja maatalousjärjestön kanssa, ja että kaksinkertaisen työn välttämiseksi ja asianmukaisen koordinaation varmistamiseksi tätä yhteistyötä tullaan jatkamaan k.o. normien soveltamista edistettäessä ja varmistettaessa,

todeten erityisesti, että kaikki raportit, joita jäsenvaltiot esittävät Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan mukaisesti, tullaan asettamaan Yhdistyneiden Kansakuntien ja Yhdistyneiden Kansakuntien Elintarvike- ja maatalousjärjestön käytettäviksi, jotta nämä voisivat ottaa huomioon nämä raportit omassa maareformia koskevassa työssään ja raporteissa, joita Yhdistyneiden Kansakuntien Talous- ja sosiaalineuvosto saattaa pyytää niiltä maareformin edistymisestä,

hyväksyy tänä 25 päivänä kesäkuuta 1968 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on "Vuokraviljelijöiden ja osuuspalkkaisten elin- ja työehtoja koskeva suositus, 1968":

the United Nations and the Food and Agriculture Organisation of the United Nations and that, with a view to avoiding duplication and to ensuring appropriate co-ordination, there will be continuing co-operation in promoting and securing the application of the standards, and

Noting in particular that any reports submitted by Members in pursuance of article 19 of the Constitution of the International Labour Organisation would be made available to the United Nations and the Food and Agriculture Organisation of the United Nations to enable them to take account of such reports in their own work regarding land reform and for any reports on progress of land reform requested by the Economic and Social Council of the United Nations,

adopts this twenty-fifth day of June of the year one thousand nine hundred and sixty eight the following Recommendation, which may be cited as the Tenants and Share-croppers Recommendation, 1968:

I. Soveltamisala

1. 1) Tätä suositusta sovelletaan maataloustyöntekijöihin,

a) jotka maksavat kiinteän vuokran rahassa, luonnossa, työllä tai kaikki nämä maksutavat sisältävässä muodossa;

b) jotka maksavat vuokran luonnossa sovitun suuruisena osana tuotosta;

c) jotka saavat palkan osuutena tuotosta, mikäli heihin ei ole sovellettava palkansaajia koskevaa lainsäädäntöä,

silloin kun he viljelivät maata itse tai perheensä avustuksella tai kun he käyttävät ulkopuolista apua maan lainsäädännössä määrätyissä rajoissa.

2) Näitä työntekijöitä kutsutaan seuraavassa "vuokraviljelijöiksi, osuuspalkkaisiksi ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluviksi".

2. Tämä suositus ei koske kiinteällä palkalla työskenteleviä työntekijöitä.

3. Tämän suosituksen "maanomistajiin" viittaavia määräyksiä sovelletaan jokaiseen henkilöön, jonka kanssa suosituksen tarkoittama

I. Scope

1. 1) This Recommendation applies to agricultural workers —

a) who pay a fixed rent in cash, in kind, in labour, or in a combination of these,

b) who pay rent in kind consisting of an agreed share of the produce,

c) who are remunerated by a share of the produce, in so far as they are not covered by laws or regulations applicable to wage earners,

when they work the land themselves or with the help of their family, or when they engage outside help within limits prescribed by national laws or regulations.

2) These workers are hereinafter referred to as "tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers".

2. This Recommendation does not apply to employment relationships in which work is remunerated by a fixed wage.

3. The provisions of this Recommendation which refer to "landowners" apply to any person with whom a worker covered thereby

työntekijä tekee vuokraviljely-, osuuspalkkaisuus- tai siihen verrattavan sopimuksen, olipa tämä henkilö maanomistaja, maanomistajan edustaja tai muu henkilö, jolla on valtuus tehdä tällainen sopimus.

enters into a tenancy, share-cropping or similar arrangement, whether this person is the owner of the land, a representative of the owner of the land or any other person having the authority to enter into the contracts in question.

II. Tavoitteet

4. Sosiaali- ja talouspolitiikan tavoitteena tulee olla vuokraviljelijäin, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien hyvinvoinnin jatkuva edistäminen ja pysyvän ja varman työpaikan ja toimeentulon turvaaminen heille siinä laajuudessa kuin mahdollista, jolloin on pidettävä silmällä, että on tarpeen soveltaa tarkoituksenmukaisia viljelysmenetelmiä ja käyttää tehokkaasti hyväksi käytettävissä olevia luonnonvaroja ja taloudellisia mahdollisuuksia sekä ottaa huomioon k.o. maan rahoituskyky.

5. Jäsenvaltioiden tulee loukkaamatta maanomistajien olennaisia perusoikeuksia sopivilla toimenpiteillä varmistaa, että vuokraviljelijät, osuuspalkkaiset ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmät saavat päävastuun viljelmien hoidosta; jäsenvaltioiden tulee antaa heille tätä varten tarpeellista apua ja samalla varmistaa, että taloudellisia mahdollisuuksia ja luonnonvaroja käytetään hyväksi parhaalla mahdollisella tavalla ja että ne säilytetään asianmukaisesti.

6. Sen yleisen periaatteen mukaisesti, että kaikkien maataloustyöntekijäin ryhmien tulisi päästä käsiksi maahan, on ryhdyttävä toimenpiteisiin, milloin se on sopivaa taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen kannalta, vuokraviljelijäin, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien maansaannin helpottamiseksi.

7. On edistettävä ja helpotettava vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien etuja edustavien järjestöjen samoin kuin maanomistajien etuja edustavien järjestöjen perustamista ja kehittämistä vapaaehtoisuuden pohjalta.

8. On tunnustettava, että kaikki tässä suosituksessa edellytetyt toimenpiteet, joiden tarkoituksena on saavuttaa 4—7 kohdissa mainitut tavoitteet, olisivat tehokkaampia, jos ne sisällytettäisiin laajaan kansallista maareformia tarkoittavaan suunnitelmaan.

II. Objectives

4. It should be an objective of social and economic policy to promote a progressive and continuing increase in the well-being of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers and to assure them the greatest possible degree of stability and security of work and livelihood, account being taken of the need to follow good farming techniques and to make efficient use of natural and economic resources, and regard being had to the financial capacity of the country concerned.

5. Members should, without prejudice to the essential rights of landowners, take appropriate measures so that tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers may themselves have the main responsibility for managing their holding; they should give them necessary assistance to that end while ensuring that the resources are used to the greatest advantage and are properly maintained.

6. In conformity with the general principle that agricultural workers of all categories should have access to land, measures should be taken, where appropriate to economic and social development, to facilitate the access of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers to land.

7. The establishment and development, on a voluntary basis, of organisations representing the interests of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers and of organisations representing the interests of landowners should be encouraged and every facility provided to that end.

8. It should be recognised that all the measures provided for in this Recommendation with a view to attaining the objectives set out in paragraphs 4 to 7 would be more effective if they were integrated in a comprehensive national agrarian reform plan.

III. Täytäntöönpanotavat

9. Milloin edellä esitetyn politiikan tavoitteisiin, erityisesti 4 kohdassa mainittuihin, ei voida tyydyttävästi päästä voimassa olevan maanvuokra- tai työlainsäädännön avulla, tätä lainsäädäntöä on muutettava tai on hyväksyttävä erikoislakeja tai -asetuksia sen jälkeen kun on kuultu asianomaisia järjestöjä, tai jos ei sellaisia ole, asianomaisten osapuolten edustajia.

10. On ryhdyttävä toimenpiteisiin ja otettava käytäntöön maan olosuhteisiin soveltuvia menettelytapoja

a) sen varmistamiseksi, että vuokra pidetään tasolla, joka

i) tekee mahdolliseksi vuokralaiselle ihmisarvon mukaisen elintason ylläpitämisen;

ii) antaa molemmille osapuolille oikeudenmukaisen ja kohtuullisen tuoton;

iii) on suotuisa viljelysmenetelmien parantamiselle;

b) sen tuoton vähimmäisosuuden määräämiseksi, jonka 1 kohdan 1 c momentissa tarkoitetut henkilöt ovat oikeutetut saamaan;

c) vuokran määrän sovittelemiseksi tietyissä olosuhteissa, esim. silloin kun on tapahtunut huomattavia muutoksia tuotossa, hinnoissa ja maan arvossa;

d) vuokranmaksun lykkäämiseksi tai, jos olosuhteet vaativat, vuokran alentamiseksi, kun viljelmällä on sattunut kato tai muu onnettomuus, joka johtuu luonnonvoimista, joita vuokraviljelijä, osuuspalkkainen tai näihin verrattavaan ryhmään kuuluva maataloustyöntekijä ei voinut aavistaa tai estää.

11. On ryhdyttävä sopiviin järjestelyihin sen estämiseksi, etteivät vuokraviljelijät, osuuspalkkaiset ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvat henkilöt joudu maanomistajien vaatimuksesta suorittamaan näille mitään henkilökohtaisia palveluksia maksua vastaan tai ilmaiseksi. Jokaisen yrityksen tällaisten henkilökohtaisten palvelusten vaatimiseksi tulee johtaa asianomaisen viranomaisen määräämään sopivaan rangaistus- tai muuhun seuraamukseen.

12. Maan olosuhteisiin soveltuvalla asianmukaisella järjestelmällä on

a) varmistettava sellaisten lakien, asetusten, sopimusten tai tapaan perustuvien järjestelyiden täytäntöönpano, jotka edistävät vuokravil-

III. Methods of Implementation

9. Where the foregoing objectives of policy, and in particular those set in Paragraph 4, cannot be adequately attained on the basis of existing tenancy or labour legislation, such legislation should be amended or special laws or regulations should be adopted, after consultation with the organisations concerned or, where they do not exist, with representatives of those concerned.

10. Steps shoud be taken and procedures appropriate to national conditions established with a view to —

a) ensuring that rent is at a level which —

i) permits a standard of living for the occupant which is compatible with human dignity;

ii) gives each of the parties concerned a just and equitable return;

iii) promotes progressive husbandry;

b) determining the minimum share of the produce to which the persons referred to in Paragraph 1, subparagraph 1) c), are entitled;

c) making rent adjustments in certain circumstances such as substantial changes in yield, prices and value of land;

d) postponing the payment of rent and, where circumstances so require, reducing it in case of crop failure or other disasters affecting the holding, due to natural causes which the tenant, share-cropper or agricultural worker in a similar category could not foresee or control.

11. Appropriate provision should be made for the protection of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers against the imposition on them by landowners of the obligation to perform personal services in any form, paid or unpaid, and any attempts at such imposition should be subject to an appropriate penalty determined by the competent authority.

12. There should be appropriate machinery suited to national conditions for —

a) the enforcement of laws, regulations, contracts and customary arrangements which promote the well-being, encourage the spirit of

jelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvien hyvinvointia, lisäävät heidän yrityshaluaan ja antavat heille turvan;

b) tehtävä mahdolliseksi maanomistajien ja toisaalta vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvien henkilöiden välillä syntyvien riitojen nopea selvittäminen mahdollisimman pienin kustannuksin.

13. Vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja muiden näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmien etuja edustavien järjestöjen ja maanomistajien etuja edustavien järjestöjen tai, ellei tällaisia järjestöjä ole, asianomaisten osapuolten edustajien tulee osallistua 10 ja 12 kohdissa mainittujen menettelyn ja järjestelmän soveltamiseen samoin kuin 14 kohdan 1 a momentissa ja 15 kohdassa mainittujen sopimusten tutkimiseen.

14. 1) Sopimusten, joissa määritellään toisaalta maanomistajien ja toisaalta vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvien henkilöiden väliset suhteet, tulee

a) mieluummin olla kirjallisesti laaditut tai asianomaisen viranomaisen vahvistaman mallisopimuksen mukaiset;

b) olla solmitut määrätyn muodon mukaisesti ja jotta varmistettaisiin, että vuokraviljelijä, osuuspalkkainen tai näihin verrattavaan ryhmään kuuluva maataloustyöntekijä on täysin ymmärtänyt sopimuksesta johtuvat oikeudet ja velvoitukset, ne on tehtävä olosuhteissa, jotka takaavat riittävän valvonnan asianomaisen viranomaisen taholta;

c) olla kestoajaltaan riittävän pitkät ja sisältää sellainen määräys sopimuksen automaattisesta uusiutumisesta, että ne antavat varmuuden viljelmän hallinnasta ja rohkaisevat käyttämään hyviä viljelysmenetelmiä.

2) Maanomistajia on kiellettävä vaatimasta toiselta sopimuspuolelta erityisiä maksuja tai lahjoja tai muita suorituksia sopimuksen tekemisestä tai uusimisesta. Jokaisen tällaisen vaatimuksen yrityksen tulee johtaa asianomaisen viranomaisen määräämään sopivaan rangaistus- tai muuhun seuraamukseen.

15. 1) Sopimukseen tulee sisältyä kaikki tiedot, jotka asiaa koskevan lainsäädännön lisäksi saattavat olla tarpeelliset sopimuspuolten oikeuksien ja velvollisuuksien määrittelemiseksi.

initiative and ensure the protection of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers;

b) the speedy settlement, with minimum expense, of disputes between landowners, on the one hand, and tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers, on the other.

13. Organisations representing the interests of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers and organisations representing the interests of landowners or, where they do not exist, representatives of those concerned should be associated with the working of the procedures and machinery referred to in Paragraphs 10 and 12 and with the consideration of contracts referred to in Paragraph 14, subparagraph 1) a), and Paragraph 15.

14. 1) Contracts governing the relationship between landowners, on the one hand, and tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers, on the other —

a) should preferably be in writing or should conform to a model contract established by the competent authority;

b) should be agreed to in a prescribed manner and, in order to ensure that the tenant, share-cropper or agricultural worker in a similar category has fully understood the terms of the contract, under conditions which ensure adequate supervision by the competent authority;

c) should be of such duration, with such provision for automatic renewals, as to provide security of tenure and to encourage good agricultural practices.

2) The requirement by the landowner of any special fees or gifts, or of any other contribution, for the granting or the renewal of the contract should be prohibited and any attempt at such requirement should be subject to an appropriate penalty determined by the competent authority.

15. 1) Every contract should contain all such particulars as may be necessary in conjunction with relevant laws or regulations to define the rights and obligations of the parties.

2) Sopimukseen tulee joka tapauksessa sisältyä seuraavat tiedot:

a) sopimuspuolten nimet ja muut heidän henkilöllisyytensä toteamiseksi tarpeelliset tiedot;

b) viljelmän kuvaus ja sitä koskeva inventaario;

c) viljelmästä maksettava vuokra tai viljelmän haltijalle hänen työstään maksettava korvaus sekä maksutapa kummassakin tapauksessa.

3) Sopimuksen tulee, mikäli asiasta ei ole riittäviä määräyksiä kansallisessa lainsäädännössä, sisältää myös seuraavat tiedot:

a) sopimuksen voimassaoloaika ja voimassaoloajan laskutapa;

b) sopimuksen uusimista ja päättymistä ja, jos on asianmukaista, sopimuksen siirtoa ja alisopimuksen tekemisoikeutta koskevat määräykset;

c) niiden korjaustöiden määritteleminen, joista kumpikin sopimuspuoli vastaa;

d) sopimuspuolten oikeudet ja velvollisuudet tuotantokustannusten ja tilan tuoton sekä tuoton käytön osalta;

e) oikeus korvaukseen 17 kohdassa tarkoitetuista parannuksista, joita viljelmän haltija on tehnyt sopimuksen voimassaoloaikana;

f) oikeus korvaukseen 16 kohdan 4 momentissa tarkoitetusta häiriöstä, joka aiheutuu, jos maanomistaja purkaa sopimuksen ennen sen voimassaoloajan päättymistä;

g) sopimuspuolten oikeudet ja velvollisuudet rakennuksiin ja laitteisiin kohdistuvien vahinkojen osalta;

h) erimielisyyksien selvitystavat;

i) määräykset, joita on sovellettava viljelmän haltijan kuolemantapauksessa;

j) määräykset, joiden tarkoituksena on suojella osapuolten oikeuksia tilalla esiintyvien mineraali- ja vesivarojen ja muiden luonnonvarojen osalta.

4) Milloin sopivaksi katsotaan, tulee sopimuksen sisältää myös seuraavat tiedot:

a) viljelysmenetelmät, joita on käytettävä viljelmän pitämiseksi asianmukaisessa kunnossa ja sen luonnonvarojen säilyttämiseksi;

2) The particulars to be contained in the contract should in all cases include the following:

a) the names of the contracting parties and any other particulars necessary for their identification;

b) the description of the holding together with an inventory;

c) the rent to be paid for the holding or the remuneration due for the labour of the occupant and the form of payment in either case.

3) The particulars to be contained in the contract should also include the following, to the extent that they are not sufficiently provided for in national laws or regulations:

a) the duration of the contract and the method of calculating this duration;

b) provisions concerning the renewal and the termination of the contract and, as appropriate, the assignment of the contract, and subcontracts;

c) determination of the types of repairs for which each of the parties concerned would be responsible;

d) the respective rights and obligations of the parties concerning the costs of production and the produce of the holding and its disposal;

e) the right to compensation for improvements made by the occupant during the currency of the contract, as envisaged in Paragraph 17;

f) the right to compensation for disturbance in the case of termination of the contract by the landowner before its expiry, as envisaged in Paragraph 16, subparagraph 4;

g) the respective rights and obligations of the parties concerning damage to buildings and equipment;

h) procedures for settlement of disputes;

i) provision concerning the case of the death of the occupant;

j) provision to protect the respective rights of the parties relating to minerals, water and other resources connected with the holding.

4) Where appropriate, contracts should also contain the following particulars:

a) the methods of husbandry to be used to ensure the proper maintenance of the holding and its resources;

b) maanomistajan suoritettavat toimenpiteet, kuten asunnon ja muiden mukavuuksien järjestäminen;

c) maanviljelykseen liittyvien ja muiden vaarojen varalta otettavat vakuutukset ja niistä johtuvien vakuutusmaksujen jakaantuminen.

16. 1) Maanomistajan oikeus sopimuksen purkamiseen asiaankuuluvaa irtisanomisaikaa noudattaen ennen sopimuksen päättymispäivää on rajoitettava koskemaan lainsäädännössä määrättyjä tapauksia, esim. viljelmän haltijan huonoa viljelmänhoitoa tai viljelmän ottamista takaisin sen omistajan hallintaan asianomaisen viranomaisen oikeutettuna pitämää tarkoitusta varten.

2) Mikäli sopimus näin puretaan, on vuokraviljelijöille, osuuspalkkaisille ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluville annettava heidän valintansa mukaan riittävästi aikaa satonsa korjaamiseen tai maksettava heille siitä riittävä korvaus.

3) Vuokraviljelijöille, osuuspalkkaisille ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluville on annettava hyvissä ajoin kirjallinen ilmoitus, jos maanomistaja myy heidän hallinnassaan olevan viljelmän. Mikäli he ovat viljelleet sitä tyydyttävästi määrävuosien ajan, heillä tulee olla etuosto-oikeus viljelmään nähden.

4) Vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvien tulee olla oikeutetut saamaan korvausta hallinnan häiriintymisestä, milloin maanomistaja purkaa sopimuksen muista syistä kuin sovittujen velvollisuuksien laiminlyömisestä.

17. Vuokraviljelijöillä, osuuspalkkaisilla ja muilla näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvilla tulee olla oikeus tehdä hallussaan olevalla viljelmällä tarpeelliseksi katsottavia parannuksia ja heidän tulee olla oikeutetut, jos he ovat saaneet maanomistajan tai asianomaisen viranomaisen ennakkosuostumuksen tällaisten parannusten tekoon tai jos laissa annetaan lupa niiden tekoon, luovuttaessaan viljelmän vaatimaan korvausta sanottujen parannusten käyttämättä jääneestä lisäarvosta.

18. Milloin on tavanmukaista tai välttämätöntä, että vuokraviljelijät, osuuspalkkaiset ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvat henkilöt asuvat viljelmällä, on suositeltava, että maanomistajat hankkivat

b) the facilities to be provided by the landowner, such as housing and other amenities;

c) the insurance to be carried against agricultural and other risks, and responsibility for the cost of such insurance.

16. 1) The right of the landowner to terminate the contract before its expiry, after giving due notice, should be limited to cases prescribed by laws or regulations, such as bad husbandry on the part of the occupant or resumption of the occupancy of the holding for justifiable purposes determined by the competent authority.

2) Where a contract is so terminated, tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers should be given sufficient time to gather in their crops or be adequately compensated therefor, at their option.

3) Tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers should be given notice in writing, sufficiently in advance, in the case of sale by the landowner; where they have satisfactorily cultivated the holding which they occupy for a prescribed number of years, they should have the right of pre-emption over that holding.

4) Tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers should be entitled to compensation for disturbance in the case of termination of the contract by the landowner before its expiry for reasons other than failure to meet agreed commitments.

17. Tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers should have the rigt to make such improvements as may be necessary on the holding which they occupy, and should, if they obtain the prior approval of the landowner or of the competent authority to make such improvements, or in cases where these are authorised by law, be entitled to compensation for the unexhausted added value of such improvements on giving up the holding.

18. Where it is customary or necessary for the tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers to live on the holding, landowners should be encouraged to provide them with adequate housing con-

heille asianmukaiset asunnot, joiden tulee olla ihmisarvon vaatimusten mukaiset esimerkiksi lounnonvoimilta suojautumisen, juomaveden saannin, saniteettilaitteiden ja eläinten suojien erillisyyden osalta. Asianomaisen viranomaisen tulee ryhtyä tarkoituksenmukaisiin ja käytännössä toteutettavissa oleviin toimenpiteisiin maanomistajien auttamiseksi suoriutumaan tähän asiaan liittyvistä velvollisuuksista.

19. Milloin on mahdollista ja mikäli ei jo sopimuksen luonteesta seuraa, on vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattavien maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvien henkilöiden sallittava käyttää jotakin maapalstaa elintarvikkeiden tuottamiseen itselleen ja perheelleen.

20. Julkisen rekisteröintijärjestelmän puitteissa on ryhdyttävä sopiviin toimenpiteisiin vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattaviin maantaloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvien henkilöiden oikeuksien asianmukaiseksi, maksutta tapahtuvaksi kirjaamiseksi ja merkintöjen pitämiseksi ajan tasalla.

IV. Täydentävät toimenpiteet

21. Milloin on sopivaa, tulee asianomaisten viranomaisten mikäli mahdollista yhteistyössä asianomaisten järjestöjen kanssa rohkaista ja opastaa vuokraviljelijöitä, osuuspalkkaisia ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijöiden ryhmiin kuuluvia perustamaan osuustoiminnallisia yrityksiä, esim. maataloustuotteiden tuotanto- ja jalostusosuuskuntia, luotto-osuuskuntia, markkinointiosuuskuntia ja hankintaosuuskuntia, sekä kehittämään jo aikaisemmin perustettuja vastaavanlaisia osuuskuntia.

22. 1) Huomioon ottaen käytettävissä olevat kansalliset varat ja maassa vallitsevat olosuhteet on ryhdyttävä toimenpiteisiin riittävien halpakorkoisten luottojen myöntämiseksi joko rahassa tai luonnossa vuokraviljelijöille, osuuspalkkaisille ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluville erityisesti silmällä pitäen

a) tuotanto- ja kulutustason nousun edistämistä;

b) maansaannin helpottamista;

c) maareformin ja asutussuunnitelmien tehokkuuden lisäämistä.

2) Mikäli mahdollista, tällaisen luoton antamisen tulee tapahtua hyväksytyn ja valvotun

forming to standards compatible with human dignity with respect to such matters as protection against natural elements, provision of drinking-water, sanitary installations and separate accommodation for animals. The competent authority should take such measures as may be appropriate and practicable to assist the landowners in this responsibility.

19. Where appropriate, and in so far as this is not inherent in the nature of the contractual arrangement, tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers should be authorised to use some land for producing food for themselves and their families.

20. Appropriate steps should be taken within the framework of systems of public registration properly to record the rights of tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers, free of charge, and to maintain relevant entries up to date.

IV Complementary Measures

21. Where appropriate, the competent authorities, in collaboration in so far as possible with the organisations concerned, should encourage, and give instruction in, the organisation by tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers of co-operative institutions, such as production co-operatives, co-operatives for the processing of agricultural produce, credit co-operatives, marketing co-operatives and purchasing co-operatives, and the strengthening of such institutions where they already exist.

22. 1) Measures should be taken in the light of available national resources and conditions prevailing in the country to make adequate low-cost credit in cash and kind available to tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers so as, in particular, to—

a) contribute to raising levels of production and consumption;

b) promote access to land;

c) increase the effectiveness of agrarian reform and of land settlement projects.

2) So far as practicable, the provision of such credit should be associated with approved

maatilatalouden kehittämistä ja johtoa koskevan ohjelman puitteissa.

3) Maan olosuhteet huomioon ottaen on kiinnitettävä erityistä huomiota seuraaviin järjestelmiin, jotka koskevat

a) halpakorkoisia osuustoiminnallisia luottoja;

b) valvottuja luottoja;

c) halpakorkoisia pankkiluottoja;

d) korottomia valtion lainoja.

4) Vuokraviljelijöiltä, osuuspalkkaisilta tai näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvilta henkilöiltä ei ole vaadittava maanomistajan suostumusta viljelmän parantamiseen tarkoitetun luoton saamiseksi.

23. 1) Asianomaisten viranomaisten ja elinten tulee ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että yleisopetus sekä maatalousopetus- ja maatalouden ammattikoulutusohjelmat ovat vuokraviljelijöiden, osuuspalkkaisten ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvien henkilöiden ja heidän perheenjäsentensä käytettävissä tehokkaasti.

2) Milloin maareformi tai asutussuunnitelma sulkee piiriinsä tällaiset henkilöt, on kehitettävä erityinen opetus- ja koulutusohjelma, jotta he voisivat saada täyden hyödyn sellaisesta reformista tai suunnitelmasta.

3) Asianomaisten maatalousjärjestöjen edustajat on saatava yhteistyöhön niiden hallituksen elinten kanssa, jotka vastaavat tämän kohdan määräysten soveltamisesta.

24. Asianomaisten viranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota maaseudun työllisyyden edistämistä tarkoittaviin yhtenäistettyihin ohjelmiin ja sitä varten

a) annettava vuokraviljelijöille, osuuspalkkaisille ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluville henkilöille sekä heidän perheilleen tilaisuus käyttää täysin hyväksi työkykyään;

b) hankittava pysyviä työpaikkoja maatalouden ulkopuolelta niille, jotka eivät voi saada työtä maatalouden piiristä.

25. Asianomaisten viranomaisten tulee huolehtia siitä, että vuokraviljelijät, osuuspalkkaiset ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvat henkilöt

a) kuuluvat mikäli mahdollista asianmukaisen ja riittävän sosiaaliturvajärjestelmän piiriin; ja

and supervised farm development and management schemes.

3) Special consideration should be given in the light of national conditions to systems of—

a) low-cost co-operative credit;

b) supervised credit;

c) low-cost bank credit;

d) interest-free government loans.

4) Tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers should not be required to obtain the authorisation of landowners to obtain credit to be used for improving their holding.

23. 1) The competent authorities and bodies should take appropriate measures to ensure that general education as well as programmes of agricultural education and vocational training in agriculture are effectively available to tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers and their dependants.

2) Where such persons are covered by agrarian reform or land settlement projects, special programmes of education and training should be developed to enable them to benefit fully therefrom.

3) Representatives of agricultural organisations concerned should be associated with the work of governmental bodies responsible for the application of the provisions of this Paragraph.

24. Particular attention should be paid by the competent authorities to integrated programmes for rural employment promotion so as to—

a) give tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers, as well as their families, every opportunity of making fuller use of their capacity for work;

b) provide permanent non-agricultural employment for those unable to obtain employment in agriculture.

25. The competent authorities should ensure that tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers—

a) are covered in so far as practicable by appropriate and adequate social security schemes; and

b) pääsevät osallisiksi maaseudun kehittämisohjelmista, jotka koskevat esim. opetusta, terveydenhuoltoa, asunto-oloja ja sosiaalisia palveluksia, sivistys- ja virkistystoiminta mukaan luettuna, ja erityisesti yhdyskuntakehitystä tarkoittavista ohjelmista.

26. 1) Vuokraviljelijät, osuuspalkkaiset ja näihin verrattaviin maataloustyöntekijäin ryhmiin kuuluvat henkilöt on turvattava siinä laajuudessa kuin se on käytännössä mahdollista sitä vaaraa vastaan, että he menettävät tulojansa luonnononnettomuuden, kuten kuivuuden, tulvien, raesateiden, tulipalon tai eläin- ja kasvitautien seurauksena.

2) Mikäli on sopivaa ja mahdollista, tulee asianomaisten viranomaisten, ottaen huomioon maan tilanteen, ottaa käytäntöön tai tukea sellaisia vakuutusjärjestelmiä, jotka antavat näille työntekijöille turvan mainittujen vaarojen varalta, sekä osallistua huomattavalla tavalla sellaisten järjestelmien rahoittamiseen.

b) benefit from programmes for rural development concerned with matters such as education, public health, housing and social services, including cultural and recreational activities, and, in particular, from the extension of community development programmes to them.

26. 1) Tenants, share-croppers and similar categories of agricultural workers should be protected as far as possible and practicable against risks of loss in income resulting from natural calamities such as drought, floods, hail, fire and animal and plant diseases.

2) Where appropriate and practicable, the competent authorities, after taking into account the situation in the country, should introduce or encourage insurance schemes to cover these workers against such risks and play a prominent role in financing them.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Vuoden 1968 alkupuoliskolta lähtien toteutetun vakauttamispolitiikan keskeisenä tavoitteena on ollut torjua hinta- ja kustannustason voimakkaan kohoamisen uhka. Tärkeätä osaa tässä politiikassa on näytellyt irtaantuminen taloudellista kehitystä vaarantavista tulo- ja hintasidonnaisuuksista työ- ja rahoitusmarkkinoilla. Tämän johdosta poistettiin taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetulla lailla eli niin kutsutulla vakauttamislailla (207/68) eräitä poikkeuksia lukuunottamatta sitoumuksissa, sopimuksissa ja muissa välipuheissa olleet elinkustannus-, tukkuhinta-, rakennuskustannus- tai muun niihin verrattavan indeksin muutoksiin perustuvat indeksiehdot siltä osin, kuin ne kohdistuivat sanotun lain voimaantulon jälkeiseen aikaan. Kysymyksessä oli lopullinen toimenpide, joten näissä vanhoissa sitoumuksissa, sopimuksissa ja muissa välipuheissa oleviin indeksiehtoihin ei ole voitu poistetulta osalta myöhemminkään vedota. Myös vakauttamislain voimaantulon jälkeen tehtyihin sitoumuksiin, sopimuksiin ja muihin välipuheisiin on indeksiehdon ottaminen ollut kielletty niin vakauttamislain kuin sen jälkeen vuoden 1970 alusta voimaan tulleen taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lainkin (754/69) aikana. Indeksiehdon käytön rajoittamisen ohella on vakauttamislailla ja taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetulla lailla, josta tässä esityksessä jäljempänä käytetään nimitystä voimassaoleva turvaamislaki, annettu eräitä muita vakaan taloudellisen kehityksen edellyttämiä säännöksiä hinta- ja kustannustason vakaana säilyttämiseksi.

Voimassaolevan turvaamislain voimassaolo päättyy tämän vuoden lopussa. Koska myös sanotun ajankohdan jälkeen on välttämätöntä pitää huolta siitä, ettei indeksiehtojen laajalla käyttöön ottamisella eikä muutoinkaan päästä aiheuttamaan hintojen ja kustannusten yleistä nousua ja siten niiden tulosten menettämistä, joita maamme taloudessa on kuluneiden kahden vakauttamiskauden aikana saavutettu, hallitus katsoo, että vielä 1. 1. 1971—31. 3. 1972 väliseksi ajaksi olisi annettava indeksiehdon käyttämisen rajoittamista tarkoittavia sekä hintavalvontavaltuudet sisältäviä säännöksiä.

Näistä syistä hallitus on valmistanut ehdotuksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta. Lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan elinkustannus-, tukkuhinta- tai rakennuskustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon ottaminen sitoumukseen, sopimukseen ja muuhun välipuheeseen olisi kielletty, mikäli siitä, mitä jäljempänä laissa säädetään, ei muuta johtuisi. Saman pykälän 2 momentin mukaan koskisi 1 momentissa säädetty indeksikielto myös sellaista muuta indeksiä tai tällaiseksi katsottavaa suhdelukua, joka osoittaa palkka-, ansio-, hinta- tai kustannustason muutoksia. Tällaisena indeksinä ei kuitenkaan pidettäisi sidonnaisuutta ulkomaan rahan kurssiin eikä sitä, että tarvikkeen hinta määräytyy sanotun tarvikkeen tai sen raaka-aineen määrättynä ajankohtana kotimaassa tai ulkomailla vallitsevan käyvän hinnan mukaan, eikä myöskään muuta niihin rinnastettavaa sopimusmääräystä. Lakiehdotuksen 1 §:n säännökset kielletyistä indeksiehdoista vastaavat niitä, jotka ovat voimassaolevan turvaamislain 1 §:n 1 momentissa ja sanotun lain 1 §:n soveltamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen (826/69) 1 §:ssä. Sidonnaisuus ulkomaan rahan kurssiin olisi katsottava sallituksi vain, jos tällaisen sidonnaisuuden tarkoituksena on sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen sisältyvän todellisen valuuttariskin siirtäminen toiselle osapuolelle.

Ehdotonta indeksiehtokieltoa ei voida jatkuvasti pitää voimassa varsinkaan eräiden pitkäaikaisten sopimusten osalta, koska tällainen kielto saattaa olennaisesti vaikeuttaa talouselämälle tärkeiden sopimusten tekemistä sekä johtaa kustannustason nousuun sopimusriskin kasvamisen huomioon ottamisen vuoksi. Näistä syistä tulisi indeksiehdon käyttäminen sallia eräissä lailla osoitettavissa tapauksissa.

Sopimuskauden poikkeuksellisen pituuden vuoksi tulisi elinkustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon olla välittömästi lain nojalla sallittua, edellyttäen että kysymys on uuden lain voimaantulon jälkeen tehdystä sopimuksesta, maanvuokralain (258/66) 2 luvussa tarkoitetussa tontinvuokrasopimuksessa, muussa maanvuokrasopimuksessa, joka on tehty määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista muulla kuin maanvuokralaissa säädetyllä perusteella, sekä huoneenvuokrasopimuksessa, joka on sovittu päättyväksi ilman irtisanomista aikaisintaan kymmenen vuoden kuluttua ja jossa ei ole sovittu oikeudesta irtisanoa sopimus päättymään ennen sanottua ajankohtaa. Samasta syystä tulisi tukkuhintaindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon olla sallittu sähköntoimitussopimuksessa, joka on tehty uuden lain voimaantulon jälkeen määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista. Viitenä ensimmäisenä vuotena sopimuksen tekemisestä saataisiin kuitenkin indeksin muutoksesta kulloinkin ottaa huomioon enintään puolet (2 §).

Muuten tulisi indeksiehdon käyttämisen pitkäaikaisissa sitoumuksissa, sopimuksissa tai muissa välipuheissa olla sallittua valtiovarainministeriön luvalla. Lakiehdotuksen 3 §:n säännösten mukaan ministeriö voisi päätöksellään sallia hyväksymänsä indeksiehdon ottamisen sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen, joka uuden lain voimaantulon jälkeen tehdään vähintään kymmeneksi vuodeksi ja jota ei voida irtisanoa päättymään sitä aikaisemmin. Tällöin kävisi mahdolliseksi ottaa indeksiehto muuhunkin kuin 2 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen, milloin tällainen sopimus on tehty vähintään kymmeneksi vuodeksi, kuten esimerkiksi kaukolämpöenergian myyntiä tai soran, kiven, turpeen ynnä muun sellaisen substanssihyödykkeen ottamista tarkoittavaan pitkäaikaiseen sopimukseen. Erittäin painavan syyn vaatiessa valtiovarainministeriö voisi kuitenkin lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin nojalla yksittäistapauksessa myöntää luvan, vaikka sopimuksen voimassaoloaika on kymentä vuotta lyhyempi.

Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan ei 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua lupaa voitaisi myöntää indeksiehdon käyttämiseen velkasuhteessa, joka perustuu velaksiantoon tai sopimuksesta johtuvan vastikkeen velaksi jättämiseen. — On syytä todeta, että lakiehdotuksen 4 §:ssä on velkasuhteesta käytetty toista ilmausta kuin vakauttamislain 4 §:n 1 momentissa ja voimassaolevan turvaamislain 4 §:ssä. Asialliseen muutokseen ei tällä uudella, täsmennetyllä sanamuodolla kuitenkaan ole pyritty.

Lakiehdotuksen 1—4 § koskevat sitoumuksia, sopimuksia ja muita välipuheita, jotka tehdään uuden lain voimaantulon jälkeen. On mahdollista, että sopijapuolet haluavat saattaa indeksiehdon voimaan sopimussuhteessa, joka on syntynyt ennen sanottua ajankohtaa. Indeksiehdon käyttämistä koskevien lakiehdotukseen otettujen rajoitusten tulisi koskea myös tällaisia tapauksia. Sen vuoksi ehdotetaan 5 §:n 1 momentissa säädettäväksi, että mitä indeksiehdon ottamisesta tämän lain voimaantulon jälkeen tehtävään sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen on edellä säädetty, on vastaavasti sovellettava tällaisen ehdon ottamiseen sitoumukseen, sopimukseen taikka välipuheeseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Indeksiehtoa ei kuitenkaan voitaisi ottaa sitoumukseen, sopimukseen tai välipuheeseen, jonka voimassaolo päättyy ennen 1 päivää huhtikuuta 1972.

Saman 5 §:n 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassaolevan turvaamislain 6 §:n 2 momenttia vastaava säännös. Sen mukaan valtioneuvosto voisi, mikäli se ilmeisen kohtuuttomuuden estämiseksi on välttämätöntä, antaa määräyksiä ennen vakauttamislain voimaantuloa indeksiehdoin tehtyjen urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien hintojen tarkistamisesta. Lisäksi ehdotetaan, että asetuksella säädettäisiin, minkä ajan kuluessa tällaista tarkistamista tarkoittava hakemus on viimeistään tehtävä.

Voimassaolevan turvaamislain 3 §:n mukaan säädetään lailla eräiden ennen vakauttamislain voimaantuloa tai sen voimaantulon jälkeen tehtyjen tai ensiksi mainitun lain voimassaollessa tehtävien määrätynlaisten sopimusten tarkistamisesta. Tähän lakiesitykseen sisältyy lisäksi ehdotus laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä, jolla ensiksi mainitun lain 3 §:ssä olevan valtuuden voimassaoloaikaa pitennettäisiin. Hallituksen esitys laiksi, jota voimassaolevassa turvaamislaissa ja äsken mainitussa lakiehdotuksessa tarkoitetaan, annetaan eduskunnalle lähiaikoina. Selvyyden vuoksi ehdotetaan viittaus sanottuun lakiin otettavaksi 5 §:n 3 momenttiin.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä on luettelo niistä sitoumuksista, sopimuksista ja muista välipuheista, joihin uuden lain 1—5 §:ää ei sovellettaisi. Rajoitukset liittyvät läheisesti voimassaolevan turvaamislain 2 §:ssä olevaan säännökseen. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät siten eläkettä, hautausapua ja avioliittolain tai avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain mukaista elatusapua koskevat sitoumukset tai sopimukset, vakuutussopimukset, vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tappion varalta annettava valtion vientitakuu sekä sitoumukset, sopimukset ja muut välipuheet, jotka koskevat suomalaisten tavaroiden tai palvelusten myyntiä tai tarjontaa ulkomaille, Suomeen tarkoitettujen tuontitavaroiden tai palvelusten hankintaa ulkomailta taikka kansainvälisiä rahtimarkkinoita tai jotka muuten ovat kansainvälisluonteisia, vaikka sanottuihin sitoumuksiin, sopimuksiin ja muihin välipuheisiin muuten olisi sovellettava Suomen lakia. Lisäksi ehdotetaan lain soveltamisalan ulkopuolelle jätettäväksi vientikauppaan liittyvän luoton rahoittamista koskeva lainasopimus, silloin kun valtio osallistuu lainan myöntävän luottolaitoksen tällaisen toiminnan rahoitukseen.

Huoneenvuokralainsäädäntömme saattamiseksi pysyväisesti nykyistä tyydyttävämmälle kannalle on 13 päivänä marraskuuta 1970 annettu laki huoneenvuokralain muuttamisesta, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971. Uusi laki sisältää säännöksiä muun muassa asuinhuoneiston vuokralaisen irtisanomissuojasta, vuokraehtojen sovittelusta ja menettelystä silloin, kun vuokranantaja haluaa vuokrasuhteen aikana korottaa asuinhuoneiston vuokraa. Viimeksi mainitun kysymyksen osalta on omaksuttu se periaate, että vuokranantajalla on oikeus korottaa vuokraa, mutta että asiasta on ensin ilmoitettava vuokralaiselle. Vuokralainen, joka ei hyväksy vuokrankorotusta, voi saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi ja pyytää sitä vahvistamaan vuokran suuruus. Vuokralaisella on lisäksi uuden lain mukaan oikeus vuokrasuhteen aikana tuomioistuimessa vaatia asuinhuoneiston kohtuuttomaksi katsomansa vuokran alentamista.

Kun on ilmeistä, että vuodesta 1968 jatkunut huoneenvuokrien säännöstely on aiheuttanut jossain määrin painetta vuokratasoon, jonka paineen purkautuminen säännöstelyn päättyessä ehkä johtaisi hankaluuksiin ja edellä mainittujen huoneenvuokralain uusien säännösten johdosta tuomioistuimissa käsiteltäviin erimielisyyksiin, näyttää tarkoituksenmukaiselta, että säännöstelyä vielä jatketaan, varsinkin kun kysymys erityisten asunto-oikeuksien perustamisesta on vielä valmisteluasteella. Tätä varten esitetään lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäväksi, että valtioneuvosto voisi edelleen valvoa ja säännöstellä huoneenvuokria siinä laajuudessa, mikä on tarpeen, jotta vuokrat pysyvät kohtuullisina ja jotta vuokrataso ei aiheettomasti kohoa. Annettavien valtuuksien puitteissa tulisi valtioneuvosto edelleen, niin kuin tapahtui vuosina 1969 ja 1970, lieventämään säännöstelyä ja pyrkimään edellä selostetun vuokratasoon kohdistuvan paineen vähentämiseen.

Jotta jatkuvan noususuhdanteen aikana kansantaloutemme ei hinta- ja kustannustason liiallisen nousun vuoksi ajautuisi vaikeuksiin, on luotava riittävät edellytykset tämän tason vakaana säilyttämiselle. Ulkomaiden antama esimerkki ja kokemukset omasta maastamme osoittavat, että nykyaikaiseen markkinatalouteen perustuvassa talousjärjestelmässä valtiovalta jatkuvasti tarvitsee hintavalvontavaltuuksia. Lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan nämä valtuudet olisivat yhtä laajat kuin nykyisessä laissa. Hallituksen tarkoituksena ei ole käyttää valtuuksiaan laajemmalti kuin ehdottomasti vaaditaan, jotta tasaisen taloudellisen kasvun edellytykset voidaan turvata. Toisaalta hallituksen tarkoituksena on huolehtia siitä, että hintojen säännöstely toteutetaan tasapuolisuutta ja kohtuutta noudattaen.

Lakiehdotuksen 8 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvostolla olisi valta, paitsi valvoa ja säännöstellä, myös määrätä säännösteltäviksi siinä tarkoitettuja hintoja. Tällä sanonnalla on yhdessä 11 §:ään sisältyvien säännösten kanssa haluttu selvästi ilmaista hintavalvontaan kuuluvien eriasteisten tehtävien jako toisaalta valtioneuvoston ja toisaalta toimeenpanevien viranomaisten kesken. Hintavalvonta on yläkäsite, joka tarkoittaa kaikkia siihen liittyviä ratkaisuja ja toimenpiteitä. Säännöstelemisellä tarkoitetaan taas pelkästään hintoihin välittömästi kohdistuvia toimenpiteitä, jotka tärkeimmiltä, nimittäin säännöstelyyn ryhtymistä, sen enimmäislaajuutta ja siinä noudatettavia perusteita koskevilta osiltaan edelleen jäisivät valtioneuvoston ratkaisuvaltaan. Hintojen vahvistaminen tulisi kuulumaan sille viranomaiselle, jonka valtioneuvosto määrää. Valtioneuvosto voisi kuitenkin aina pidättää itselleen vallan myös hinnan vahvistamiseen, kun se osoittautuu tarkoituk-

senmukaiseksi. Tällainen tehtävien jako on jo täysin vakiintunut ja vastaa käytännön vaatimuksia.

Eräillä aloilla on hintavalvonta osoittautunut vaikeaksi sen vuoksi, että säännöstelymääräyksiä on pyritty kiertämään muuttamalla tavaran laatua tai sen määrää. Tämän varalta on lakiehdotuksen 8 §:n 2 momenttiin otettu säännös, jonka mukaan valtioneuvostolla on valta antaa määräyksiä hyödykkeiden laadusta. Tämä valta olisi vain valtioneuvostolla, eikä sitä voitaisi siirtää toimeenpanevalle viranomaiselle. Sen käyttäminen tulisi ilmeisesti kysymykseen vain erityisen poikkeuksellisissa tapauksissa.

Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momenttiin sisältyy entisenlainen säännös mahdollisuudesta sallia tuoda maahan tavaroita tullitta tai tuontimaksutta taikka alennetuin tulli- tai tuontimaksuin. Kun eräät nykyiset valmisteverot ovat läheisesti kytketyt sanottuihin maksuihin ja kun hintapoliittisesti voi jossakin tilanteessa olla tarkoituksenmukaista tilapäisesti tarkistaa niin hyvin tulleja kuin vastaavia valmisteverojakin, on ehdotukseen otettu myös tätä tarkoittava säännös.

Saman pykälän 2 momentissa olevat säännökset suovat entiseen tapaan mahdollisuuden periä tai maksaa hinnaneroja silloin, kun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarvikkeen hinta olennaisesti kohoaa tai sitä valtiovallan välittömien toimenpiteiden johdosta alennetaan. Käytännössä säännöksen soveltaminen on osoittautunut merkityksettömäksi, koska kulutustavaroiden valmistevarastot ovat nykyään usein varsin vähäiset. Sen sijaan suurempi rahallinen arvo ja laajempi hintapoliittinen merkitys on vastaavilla valmistusainevarastoilla. Siksi on säännökseen lisätty valtuus myös valmistusaineiden hinnanerojen perimiseen tai maksamiseen. Koska kaikilla tärkeillä kulutustavaroilla ei ole varsinaisia vahvistettuja hintoja, ei lakiehdotukseen ole otettu mainintaa vahvistetuista hinnoista.

Lakiehdotuksen 11 §:n 1 momenttiin on otettu säännös, jonka mukaan valtioneuvosto voi määrätä viranomaisen valtioneuvoston päättämässä laajuudessa ja sen vahvistamien perusteiden mukaan säännöstelemään ehdotuksen 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hintoja sekä hoitamaan lain ja sen nojalla annettujen määräysten täytäntöönpanoa.

Pykälän 2 momentin säännös vastaa sekä vakauttamislaissa että voimassaolevassa turvaamislaissa olleita säännöksiä sikäli, että valtioneuvosto voi ehdotuksen mukaan asettaa erityisen toimielimen käsittelemään ja valtioneuvoston tarpeelliseksi katsomassa laajuudessa myös ratkaisemaan muun muassa hintoja koskevia asioita. Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvosto päättäisi, minkälaajuinen tämän toimielimen ratkaisuvalta olisi. Tarkoituksena on, että toimielimessä olisivat toisaalta työntekijä-, toimihenkilö- ja virkamiesjärjestöjen sekä kuluttajapiirien ja toisaalta työnantajain, teollisuuden, kaupan ja maataloustuottajain järjestöt tasapuolisesti edustettuina. Toimielimen puheenjohtaja olisi puolueeton henkilö.

Voimassaolevien säännösten nojalla on viranomaisilla oikeus saada voimassaolevassa turvaamislaissa edellytettyä toimenpidettä tai lain nojalla annettujen määräysten toimeenpanoa ja valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Kun tällaisten tietojen saanti on hintojen ja huoneenvuokrien kehityksen seuraamisen tai niiden muodostukseen vaikuttavien tekijöiden selvittämisen kannalta tarpeellista, on esitykseen otettu vastaavanlainen, myös säännöstelyn ulkopuolella olevia hintoja ja huoneenvuokria koskeva valtuus. Muutoin ehdotus 3 momentin osalta vastaa voimassa olevia säännöksiä.

Lakiehdotuksen 12—16 §:ssä olevat säännökset ovat asiallisesti samansisältöiset kuin voimassaolevan turvaamislain vastaavat säännökset.

Ehdotuksen 17 §:n mukaan laki esitetään olemaan voimassa 1. 1. 1971—31. 3. 1972 välisen ajan.

Niin kuin edellä mainittiin, säädetään voimassaolevan turvaamislain 3 §:n mukaan lailla eräiden ennen vakauttamislain voimaantuloa tai sen jälkeen tehtyjen tai voimassaolevan turvaamislain voimassaollessa tehtävien määrätynlaisten sopimusten tarkistamisesta. Koska voimassaolevan turvaamislain voimassaolo kuitenkin päättyy kuluvan vuoden lopussa, eikä varmuutta ole siitä, että jo ennen sanottua ajankohtaa voidaan antaa laki, jota voimassaolevan turvaamislain 3 §:ssä tarkoitetaan, hallitus katsoo, että pitkäaikaisten sopimusten tarkistamisen turvaamiseksi tulisi erityiseen uuteen lakiin ottaa voimassaolevan turvaamislain 3 §:n asiasisältöä vastaavat säännökset. Samaan uuteen lakiin tulisi myös ottaa säännös, jonka mukaan lailla voidaan säätää sellaisten, vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vuokramaksujen tarkistamisesta, joita on määrätty joulukuun 31 päivän 1970 jälkeen päättyneissä järjestelytoimituksissa.

Ehdotus edellä tarkoitetuksi laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä sisältyy tähän hallituksen esitykseen. Myös tämä laki tulisi käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

taloudellisen kasvun turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Elinkustannus-, tukkuhinta- tai rakennuskustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon ottaminen sitoumukseen, sopimukseen ja muuhun välipuheeseen on kielletty, mikäli siitä, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään, ei muuta johdu.

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös sellaista muuta indeksiä tai tällaiseksi katsottavaa suhdelukua, joka osoittaa palkka-, ansio-, hinta- tai kustannustason muutoksia. Tällaisena indeksinä ei kuitenkaan pidetä velvoitteen luonnetta vastaavaa sidonnaisuutta ulkomaan rahan kurssiin eikä sitä, että tarvikkeen hinta määräytyy sanotun tarvikkeen tai sen raaka-aineen määrättynä ajankohtana kotimaassa tai ulkomailla vallitsevan käyvän hinnan mukaan, eikä myöskään muuta niihin rinnastettavaa sopimusmääräystä.

2 §.

Elinkustannusindeksin muutoksiin perustuva indeksiehto on sallittu, edellyttäen että kysymys on tämän lain voimaantulon jälkeen tehdystä sopimuksesta, maanvuokralain (258/66) 2 luvussa tarkoitetussa tontinvuokrasopimuksessa, muussa maanvuokrasopimuksessa, joka on tehty määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista muulla kuin maanvuokralaissa säädetyllä perusteella, sekä huoneenvuokrasopimuksessa, joka on sovittu päättyväksi ilman irtisanomista aikaisintaan kymmenen vuoden kuluttua ja jossa ei ole sovittu oikeudesta irtisanoa sopimus päättymään ennen sanottua ajankohtaa.

Tukkuhintaindeksin muutoksiin perustuva indeksiehto on sallittu sähköntoimitussopimuksessa, joka on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa saadaan viitenä ensimmäisenä vuotena sopimuksen tekemisestä kuitenkin indeksin muutoksesta kulloinkin ottaa huomioon enintään puolet.

3 §.

Muissa kuin 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valtiovarainministeriö voi päätöksellään sallia hyväksymänsä indeksiehdon ottamisen määrätynlaatuisiin tämän lain voimaantulon jälkeen vähintään kymmeneksi vuodeksi tehtäviin sitoumuksiin, sopimuksiin tai muihin välipuheisiin, joita ei voida irtisanoa päättymään sitä aikaisemmin, ministeriön antamien ohjeiden mukaisesti.

Erittäin painavan syyn niin vaatiessa lupa voidaan yksittäistapauksessa kuitenkin myöntää, vaikka sopimuksen voimassaoloaika on kymmentä vuotta lyhyempi.

4 §.

Lupaa, jota 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetaan, ei voida myöntää indeksiehdon käyttämiseen velkasuhteessa, joka perustuu velaksiantoon tai sopimuksesta johtuvan vastikkeen velaksi jättämiseen.

5 §.

Mitä indeksiehdon ottamisesta tämän lain voimaantulon jälkeen tehtävään sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen on edellä säädetty, on vastaavasti sovellettava tällaisen ehdon ottamiseen sitoumukseen, sopimukseen taikka välipuheeseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Indeksiehtoa ei kuitenkaan voida ottaa sitoumukseen, sopi-

mukseen tai välipuheeseen, jonka voimassaolo päättyy ennen 1 päivää huhtikuuta 1972.

Valtioneuvosto voi, mikäli se ilmeisen kohtuuttomuuden estämiseksi on välttämätöntä, antaa määräyksiä ennen taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetun lain (208/68) voimaantuloa indeksiehdoin tehtyjen urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien hintojen tarkistamisesta. Asetuksella säädetään, minkä ajan kuluessa tällaista tarkistamista tarkoittava hakemus on viimeistään tehtävä.

Eräiden ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen pitkäaikaisten sopimusten tarkistamisesta säädetään erikseen.

6 §.

Mitä edellä tässä laissa on säädetty, ei sovelleta:

1) eläkettä, hautausapua eikä avioliittolain tai avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain mukaista elatusapua koskevaan sitoumukseen tai sopimukseen;

2) vakuutussopimukseen;

3) vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tappion varalta annettavaan valtion vientitakuuseen;

4) vientikauppaan liittyvän luoton rahoittamista koskevaan lainasopimukseen, silloin kun valtio osallistuu lainan myöntävän luottolaitoksen tällaisen toiminnan rahoitukseen; sekä

5) sitoumuksiin, sopimuksiin eikä muihin välipuheisiin, jotka koskevat suomalaisten tavaroiden tai palvelusten myyntiä tai tarjontaa ulkomaille, Suomeen tarkoitettujen tuontitavaroiden tai palvelusten hankintaa ulkomailta taikka kansainvälisiä rahtimarkkinoita tai jotka muuten ovat kansainvälisluonteisia, vaikka sanottuihin sitoumuksiin, sopimuksiin ja muihin välipuheisiin muuten olisi sovellettava Suomen lakia.

7 §.

Valtioneuvostolla on valta valvoa ja säännöstellä huoneenvuokria siinä laajuudessa, mikä on tarpeen, jotta vuokrat pysyvät kohtuullisina ja jotta vuokrataso ei aiheettomasti kohoa.

Huoneenvuokralla tarkoitetaan tässä laissa huoneenvuokrasopimuksen perusteella maksettavaa vuokraa ja virkasuhdeasunnosta perittävää vastiketta.

8 §.

Valtioneuvostolla on valta, milloin se yleisten edellytysten luomiseksi taloudellisen kasvun turvaamiselle sekä hinta- ja kustannustason vakaana säilyttämiseksi on tarpeen, sopivin keinoin valvoa, säännöstellä ja määrätä säännösteltäväksi hyödykkeiden hintoja.

Valtioneuvostolla on myös valta antaa määräyksiä hyödykkeiden laadusta, sikäli kuin se on välttämätöntä hintoja säännösteltäessä.

9 §.

Valtioneuvosto voi määrätä, että tiettyjä tarvikkeita, milloin se 8 §:n 1 momentissa mainituista syistä on tarpeen, saa rajoituksitta tai tarpeellisiksi katsotuin rajoituksin tullitta tai tuontimaksutta taikka alennetuin tulli- ja tuontimaksuin tuoda maahan, sekä poistaa kotimaisesta tarvikkeesta suoritettavan valmisteveron tai alentaa sitä.

Milloin on odotettavissa, että 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarvikkeen hinta olennaisesti kohoaa lainsäädännön taikka valtioneuvoston tai muun valtionelimen päätöksen tai hintatasoon välittömästi vaikuttavan toimenpiteen johdosta, valtioneuvostolla on valta määrätä, että varastossa olevasta tai kaupan pidettävästä tarvikkeesta tai sen valmistusaineesta on uuden ja entisen hinnan välinen ero tai jokin osa siitä suoritettava valtiolle. Milloin tällaisen tarvikkeen hintaa samanlaisesta syystä alennetaan, valtioneuvosto voi vastaavasti määrätä hinnaneron tai jonkin osan siitä maksettavaksi asianomaiselle elinkeinonharjoittajalle.

10 §.

Tarvikkeella tarkoitetaan tässä laissa kaikenlaista irtainta omaisuutta paitsi rahaa ja muita maksuvälineitä, arvopapereita ja saamisoikeuksia ja -todisteita.

Hyödykkeen hinnalla tarkoitetaan tarvikkeen hintaa sekä henkilön ja tavaran kuljetuksesta, toisen kiinteistön, laitoksen, tarvikkeen tai muun omaisuuden käyttämisestä, sähkön, muun voiman, lämmön, kaasun tai veden luovuttamisesta, toisen hyväksi tulleesta palveluksesta sekä muista eduista ja työsuorituksista maksettavaa korvausta, mikäli kysymys ei ole huoneenvuokrasta tai virkasuhdeasunnon vastikkeesta eikä julkisoikeudellisen palvelusuhteen tai työsopimuslain alaisen työsopimussuhteen perusteella suoritettavasta palkasta.

11 §.

Valtioneuvosto voi päättämässään laajuudessa ja vahvistamiensa perusteiden mukaan määrätä viranomaisen säännöstelemään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hintoja sekä hoitamaan tämän

lain ja sen nojalla annettujen määräysten täytäntöönpanoa.

Valtioneuvosto voi asettaa erityisen toimielimen valtioneuvoston tarpeelliseksi katsomassa laajuudessa käsittelemään ja ratkaisemaan tässä laissa tarkoitettuja huoneenvuokria ja hintoja koskevia asioita.

Valtioneuvosto voi antaa määräyksiä tarkastusten toimittamisesta, tarvikkeiden ja valmistusaineiden inventoinnista sekä yhdyskuntien, yhteisöjen ja yksityisten velvollisuudesta antaa tietoja, milloin se on tarpeen tässä laissa edellytettyä toimenpidettä, tämän lain nojalla annettujen määräysten toimeenpanoa ja valvontaa taikka hintojen ja huoneenvuokrien tai niihin vaikuttavien tekijöiden selvittämistä varten.

12 §.

Valtioneuvosto voi antaa säännöksiä menettelystä ja muutoksenhakuoikeudesta tämän lain ja sen nojalla annettujen tai voimassa olevien määräysten täytäntöönpanossa.

13 §.

Tämän lain nojalla annettavilla määräyksillä ei saa rajoittaa Suomen kansalaiselle kuuluvaa oikeutta luvallisen elinkeinon harjoittamiseen, vaan on siitä voimassa, mitä erikseen on säädetty.

14 §.

Sitoumukseen tai sopimukseen sisältyvä ehto tahi erityinen välipuhe, joka on tämän lain tai sen nojalla annettujen ja voimassa olevien määräysten vastainen, sekä sellainen sitoumus, sopimus tai muu välipuhe, jonka tarkoituksena on edellä mainittujen säännösten tai määräysten kiertäminen, on mitätön.

15 §.

Kun tämän lain nojalla on julkaistu sellaisia säännöksiä, joiden antamiseen hallitusmuodon mukaan eduskunnan myötävaikutus on tarpeen, on niistä viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon heti tai, jollei eduskunta ole koolla, niin pian kuin se on kokoontunut, ja ne on kumottava, jos eduskunta niin päättää.

16 §.

Tämän lain 7 §:n 1 momentin, 8 §:n, 9 §:n 2 momentin, 11 §:n 3 momentin ja 12 §:n nojalla annettujen samoin kuin 17 §:n 2 momentin nojalla voimassa olevien säännöksien tai määräyksien rikkomisesta on rangaistus- ja muut seuraamukset tuomittava eräitä valtuuslakeja vastaan tehtyjen rikosten rankaisemisesta 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun lain (305/58) mukaan. Muutoinkin on mainittua lakia sovellettava edellä mainituissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitettuihin asioihin.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja on voimassa vuoden 1972 maaliskuun loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut tai voimassa olevat määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Jo ennen lain voimaantuloa voidaan kuitenkin ryhtyä valmisteleviin toimenpiteisiin sen täytäntöön panemiseksi.

Hintavalvonnasta ja vuokrien valvonnasta aikaisemmin annetut päätökset ja määräykset, joiden antamiseen tämän lain nojalla on valtuudet, jäävät voimaan, kunnes niistä asianmukaisessa järjestyksessä toisin määrätään.

Laki

eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Lailla voidaan säätää sellaisten ennen taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetun lain (207/68) voimaantuloa tehtyjen sopimusten tarkistamisesta, joihin on sisältynyt sanotun lain 1 §:ssä tarkoitettu indeksiehto ja joita ei voida irtisanoa päättymään vuoden 1970 loppuun mennessä.

Lailla säädetään sellaisten 1 momentissa tarkoitetun lain tai taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) voimassa ollessa tehtyjen maanvuokrasopimusten

tarkistamisesta, joissa vuokra-aika on sovittu kahdeksikymmeneksiviideksi vuodeksi tai sitä pitemmäksi ajaksi ja joita ei voida irtisanoa muulla kuin maanvuokralaissa (258/66) säädetyllä perusteella.

2 §.

Mitä 1 §:ssä on säädetty, sovelletaan myös vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/62) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vuokrasuhteisiin.

3 §.

Lailla voidaan säätää myös taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain voimassa ollessa tehtyjen määrätynlaisten muidenkin kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten tarkistamisesta samoin kuin suoritettavasta tarkistuksesta, milloin taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetulla lailla on kumottu säädöksessä tai viranomaisen päätöksessä oleva indeksisidonnaisuuden noudattamista koskeva säännös tai määräys.

4 §.

Lailla voidaan niin ikään säätää sellaisten, vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vuokramaksujen tarkistamisesta, joita on määrätty joulukuun 31 päivän 1970 jälkeen päättyneissä järjestelytoimituksissa.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Pääministeri *Ahti Karjalainen*

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksen johdosta laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Eduskunta on pöytäkirjanottein 15 päivältä joulukuuta 1970 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäviksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 183 sekä ed. S. Suomisen ym. lakialoitteen n:o 408 laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta. Valiokunta on käsitellyt hallituksen esityksen ja aloitteen samaa asiaa koskevina toistensa yhteydessä. Kuultuaan asian johdosta hallitusneuvos Pauli Heinilää valtiovarainministeriöstä perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan on vuoden 1968 alkupuoliskolta lähtien toteutetun vakauttamispolitiikan keskeisenä tavoitteena ollut torjua hinta- ja kustannustason voimakkaan kohoamisen uhka. Tärkeätä osaa tässä politiikassa on näytellyt irtaantuminen taloudellista kehitystä vaarantavista tulo- ja hintasidonnaisuuksista työ- ja rahoitusmarkkinoilla. Tästä syystä on taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetulla lailla (207/68) poistettu sitoumuksissa, sopimuksissa ja muissa välipuheissa olleet erilaisten indeksien muutoksiin perustuneet indeksiehdot eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta ja kielletty tällaisten ehtojen ottaminen lain voimassa ollessa tehtyihin sopimuksiin ja muihin välipuheisiin. Vastaava kielto sisältyy lakiin taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 (754/69). Indeksiehdon käytön rajoittamisen ohella on mainituilla laeilla annettu eräitä muita vakaan taloudellisen kehityksen edellyttämiä säännöksiä hinta- ja kustannustason vakaana säilyttämiseksi.

Taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain voimassaolo päättyy kuluvan vuoden lopussa. Hallituksen esityksen mukaan on sanotun ajankohdan jälkeenkin välttämätöntä pitää huolta siitä, ettei indeksiehtojen laajalla käyttöön ottamisella eikä muutoinkaan päästä aiheuttamaan hintojen ja kustannusten yleistä nousua ja siten niiden tulosten menettämistä, joita kuluneiden kahden vakauttamiskauden aikana on saavutettu. Sen vuoksi hallitus on katsonut, että vielä 1. 1. 1971—31. 3. 1972 väliseksi ajaksi olisi annettava indeksiehdon käyttämisen rajoittamista tarkoittavia sekä hintavalvontavaltuudet sisältäviä säännöksiä ja ehdottanut ne annettaviksi käsiteltävänä olevaan esitykseen sisältyvien ehdotusten mukaisilla laeilla.

Hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta ja laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä. Ensiksi mainittuun lakiehdotukseen sisältyvät esityksen perusteluissa tarkoitetut indeksiehdon käyttämisen rajoittamista sekä hintavalvontavaltuuksia koskevat säännökset. Viimeksi mainitulla, johtolauseensa mukaan perustuslain säätämisjärjestyksessä käsiteltäväksi tarkoitetulla lailla taas annettaisiin valtuutus tavallisella lailla säätää erinäisten, lakiehdotuksessa lähemmin määriteltyjen sellaisten pitkäaikaisten sopimusten tarkistamisesta, joissa olleet indeksiehdot on taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetulla lailla poistettu tai joihin sanotun lain taikka taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain voimassa ollessa tehtyinä ei ole voitu tällaista ehtoa ottaa. Vastaavanlaiset valtuutussäännökset ovat nytkin voimassa, mutta ne sisältyvät viimeksi mainittuun lakiin.

Ehdotus laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta vastaa pääkohdiltaan voimassa olevaa lakia taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970. Kuitenkin on hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen säännökset erityisesti indeksiehdon käyttämistä koskevien rajoitusten osalta voimassa olevan lain vastaavia säännöksiä väljemmät.

Elinkustannus-, tukkuhinta- tai rakennuskustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon ottaminen sitoutukseen, sopimukseen ja muuhun välipuheeseen olisi lakiehdotuksen 1 §:n 1 momentin mukaan edelleen kielletty.

Kuitenkin olisi lakiehdotuksen 2 §:n mukaan luvallista liittää elinkustannusindeksin muutoksiin perustuva indeksiehto samassa pykälässä mainittuihin pitkäaikaisiin sopimuksiin, joskin viitenä ensimmäisenä vuotena sopimuksen tekemisen jälkeen saataisiin indeksin muutoksesta kulloinkin ottaa huomioon enintään puolet. Lisäksi valtiovarainministeriöllä olisi lakiehdotuksen 3 §:n mukaan valta päätöksellään sallia hyväksymänsä indeksiehdon ottamisen määrätynlaisiin, lain voimaantulon jälkeen vähintään kymmeneksi vuodeksi tehtäviin sopimuksiin. Saman pykälän 2 momentin nojalla valtiovarainministeriöllä olisi valta yksittäistapauksissa erittäin painavan syyn niin vaatiessa myöntää sanottu lupa sen estämättä, että sopimuksen voimassaoloaika olisi kymmentä vuotta lyhyempi. Valtiovarainministeriöllä ei kuitenkaan lakiehdotuksen 4 §:n mukaan olisi oikeutta myöntää mainittuja lupia indeksiehdon käyttämiseen velkasuhteessa, joka perustuu velaksiantoon tai sopimuksesta johtuvan vastikkeen velaksi jättämiseen. Eräin edellytyksin olisi mahdollista sallia indeksiehdon ottaminen myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin (5 §). Lakiehdotuksen 6 §:ssä lueteltuihin sopimuksiin ja muihin välipuheisiin ei puheena olevan lain säännöksiä olisi sovellettava.

Edelleen lakiehdotukseen sisältyvät säännökset, joilla valtioneuvostolle annettaisiin valta valvoa ja säännöstellä huoneenvuokria siinä laajuudessa, mikä on tarpeen vuokrien pysyttämiseksi kohtuullisina ja jotta vuokrataso ei aiheettomasti kohoaisi (7 §), sekä valta säännöstellä ja määrätä säännösteltäviksi hyödykkeiden hintoja (8 §). Nämä säännökset vastaavat asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain sanottuja valtuuksia koskevia säännöksiä, joskin niitä on ehdotettu eräissä kohdin selvennettäväksi. Tarkoituksena on, että laki säädettäisiin olemaan voimassa 1 päivästä tammikuuta 1971 maaliskuun 31 päivään 1972.

Ed. S. Suomisen ym. aloitteeseen sisältyvä lakiehdotus on sisällöltään muutoin hallituksen ehdottaamaa lakia vastaava, paitsi että aloitteen mukaan olisi lain 8 §:ään lisättävä uutena momenttina säännös, jonka mukaan hintoja olisi vastaavasti korotettava, milloin tuotantokustannukset lain voimassa ollessa jollakin alalla kohoavat tuottavuuden kasvua enemmän. Aloitteessa on perusteltu tällaisen säännöksen ottamista lakiin lähinnä sillä, että kuluneiden vakauttamisvuosien aikana ovat erityisesti yrittäjät ja palveluelinkeinojen harjoittajat jääneet muita epäedullisempaan asemaan, kun he eivät ole saaneet korottaa tuotteidensa ja palveluksiensa hintoja kustannusten nousua vastaavasti.

Yhtyen hallituksen esityksen perusteluissa esitettyihin näkökohtiin perustuslakivaliokunta pitää esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Sen vuoksi valiokunta puoltaa niiden hyväksymistä sellaisina kuin ne sisältyvät hallituksen esitykseen.

Viitaten Tasavallan presidentin 4 päivänä joulukuuta 1970 eräille järjestöille tekemään ehdotukseen työehtosopimuksia ja tulopolitiikkaa koskevaksi kokonaisratkaisuksi sekä niihin periaatteisiin, joita hallitus lakiesityksensä perusteluissa toteaa tarkoituksenaan olevan noudattaa mm. hintavalvontaa suoritettaessa, valiokunta edellyttää, että hintojen säännöstelyä toteutetaan tasapuolisuutta ja kohtuullisuutta noudattaen.

Edellä lausuttuun viitaten perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että puheena olevat lakiehdotukset käsiteltäisiin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Vielä valiokunta edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen ehdottaa,

että ed. S. Suomisen ym. lakialoitteeseen n:o 408 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Hjerppe, Hykkäälä, Koivisto, Maijala, Niinikoski, Pekkala, Salmenkivi, Silander, I. Suominen, Tarjanne, Vilponiemi ja Åsvik sekä varajäsen Kainulainen.

Vastalause.

Hallitus, olipa se millainen tahansa, tarvitsee riittävät valtuudet pystyäkseen hoitamaan nykytilanteessa maan asiat. Hallituksen yksimielisesti antama esitys valtalaiksi ei käsityksemme mukaan kuitenkaan sisällä sellaisia kyllin riittäviä valtuuksia hallitukselle, jotta se pystyisi kunnolla vallitsevassa tilanteessa turvaamaan kansamme valtaosan ja pienyritteliäisyyden edut ja oikeudet yhäti kasvavan taloudellisen vallan ja yhteiskunnallisten voimatekijöiden sanelemassa yhteiskunnassa.

Lakiesityksen mukaan valtio saisi tehdä melkein mitä tahansa: korottaa vapaasti hintoja, maksuja ja veroja, mutta tavallista ihmistä ja tavallista yritteliäisyyttä pidetään kuitenkin kovassa puristuksessa. Piensäästäjät jätetään ilman indeksiturvaa ja pienituloiset jäävät laajasti inflaation vahingoilta suojaa vaille. Esitys ei liioin sisällä säännöksiä siitä, että kansan ostokyvyn parantamiseksi ja taloudellisen toiminnan elvyttämiseksi kansantulo maassamme jaettaisiin oikeudenmukaisesti niin, että kaikkien pienituloisten ansiot huomattavasti paranisivat. Esityksessään on hallitus ajatellut vain valtiota ja suurpääoman etuja unohtaen tyystin työ- ja yrityselämään osallistumattoman väestön, kuten vanhusten, työkyvyttömien, sairaiden, työttömien ja suuriperheisten perusturvan parantamisen, äidinpalkan toteuttamisen, lapsilisien ja sairauspäivärahojen korottamisen, nuorien työmahdollisuuksien sekä kehitysalueväestön toimeentulon ja työllisyyden parantamisen. Perheja pienviljelmien syrjintä ja köyhdyttäminen on myös vakava vääryys, johon valtalaissa on kiinnitettävä huomiota. Siksi laissa tarvitaan näissä ja tähän liittyvissä asioissa selvä määräys, jonka mukaan perhe- ja pienviljelmiä on mahdollisuus tukea työllisyyden parantamiseksi ja kehitysalueiden toimeentulon turvaamiseksi. Kuntien vaikeuksiin ja siitä johtuvaan verorasituksen kasvuun ei valtalakiesityksessä liioin ole kiinnitetty minkäänlaista huomiota. Ei liioin toimenpiteisiin pakkohuutokauppojen estämiseksi, vaikka rahan ja lainan saantia on uudelleen alettu kiristää, ja vaikka varmaa on, että taloudellisen tilanteen kiristyessä juuri pakkohuutokaupat tulevat ensimmäisinä ajankohtaisiksi ennenkaikkea työvaltaisten yritysten osalta. Vaikka asuntopula pahenee maassamme jatkuvasti kasvavissa asutuskeskuksissa virheellisen asuntopolitiikan sekä omistusasuntojen ja omakotitalojen syrjinnän vuoksi, niin siitä huolimatta ei valtalakiesitykseen ole otettu säännöstä, joka oikeuttaisi hallituksen ryhtymään toimenpiteisiin asuntotuotannon lisäämiseksi käyttämällä erityisesti hyväkseen kansalaisten omatoimisuutta ja lainojen myöntämistä kohtuullisella korolla ja riittävän pitkällä maksuajalla asuntoja tarvitseville. Valtalakiesityksestä puuttuvat niinikään säännökset työvaltaisten yritysten toiminnan edistämiseksi sekä autoilijapienyrittäjien toimeentulon parantamiseksi, vaikka julkisen ennusteen mukaan jo ensivuoden loppupuolella maassamme on jälleen kansaa köyhdyttävä työttömyys.

Kaikkeen edellä esitettyyn viitaten esitämme kunnioittaen,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esityksen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta näin kuuluvana:

Laki

taloudellisen kasvun turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1—7 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

8 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Valtioneuvostolla on valta:

— tukea perhe- ja pienviljelmiä väestön toimeentulon ja työllisyyden parantamiseksi,

— ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin erikoistoimenpiteisiin kehitysalueiden väestön ja elinkeinotoiminnan toimeentulon turvaamiseksi niin, että kehitysalueiden ja syrjäseutujen tyhjeneminen väestöstä estyy ja kansalaisille turvataan toimeentulo kotiseudullaan ainakin siksi, kunnes muita tuottavia työpaikkoja löytyy kotimaasta riittävästi,

— ohjata talouspolitiikkaa ja vähentää kuntien rasituksia niin, että kunnan veroäyrien hinnan ja kansalaisten verorasituksen nousut estyvät,

— ryhtyä tarpeen vaatimiin toimenpiteisiin pakkohuutokauppojen estämiseksi,

— ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin asuntotuotannon lisäämiseksi käyttämällä erityisesti hyväkseen kansalaisten omatoimisuutta ja lainojen myöntämistä kohtuullisella korolla ja riittävän pitkällä maksuajalla asuntoja tarvitseville,

— ryhtyä toimenpiteisiin puunjalostustuotteiden ulkomaille viennistä saatujen varojen jakamiseksi niin, että metsästä ansionsa saaville ja metsänomistajille annetaan oikeudenmukainen osuus kokonaisansiosta,

— ryhtyä työllisyyden parantamiseksi ja ylläpitämiseksi tarpeen vaatimiin toimenpiteisiin työvaltaisten yritysten toiminnan edistämiseksi tukemalla niitä lainoituksin ja muin sopivin keinoin,

— ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin autoilija -pienyrittäjien ja koneurakoitsijoiden toimeentulon parantamiseksi alentaen tarpeen vaatiessa polttoaineiden ja tarvikkeiden hintoja,

— pienentää tuloeroja ja alentaa suuria tuloja,

— turvata jokaiselle Suomen kansalaiselle työn oikeus ja kohtuullinen työttömyysvakuutus,

— turvata nuorisolle työmahdollisuudet ja kohtuullinen toimeentulo,

— turvata tarpeen vaatiessa siirtotyömailla ja muualla kotoa kaukana työskenteleville asianmukainen päiväraha, ja

— järjestää tarpeen vaatiessa piensäästäjille indeksiturva ja turvata heille kohtuullinen talletuskorko.

9 §.

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

Valtioneuvostolla on valta:

— myydä voita ja muita elintarviketuotteita valtion tuella maamme vähävaraisille kuluttajille alennettuun hintaan niin, että voi- ja viljavuoret poistuvat,

— kansantulon oikeudenmukaiseksi jakamiseksi parantaa työ- ja yrityselämään osallistumattoman väestön, kuten vanhusten, työkyvyttömien, sairaiden, työttömien ja suuriperheisten perusturvaa korottamalla kansaneläkeläisten, TEL- ja LEL eläkeläisten ja niihin verrattavien eläkkeitä sekä parantamalla perhe- ja yrittäjäeläkelakeja poistamalla niissä olevat puutteet, korottamalla sairauspäivärahaa ja lapsilisiä sekä toteuttamalla äidinpalkka, ja

— huolehtia siitä, että rintamaveteraanit, invaliidit ja sotalesket saavat kunnolliset eläkkeet ja muun tarpeellisen tuen.

10—17 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä joulukuun 17 päivänä 1970.

Matti Silander. Heikki Kainulainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 155 hallituksen esityksen johdosta laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä ed. S. Suomisen ym. lakialoitteen n:o 408, päättänyt yhtyä kannattamaan perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 35 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset muuttamattomina.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokuntakin ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Lopuksi suuri valiokuntakin puolestaan ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 408 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 183 laiksi taloudellisen kasvun turvaamisesta sekä laiksi eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 35 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 155.

Viitaten Tasavallan presidentin 4 päivänä joulukuuta 1970 eräille järjestöille tekemään ehdotukseen työehtosopimuksia ja tulopolitiikkaa koskevaksi kokonaisratkaisuksi sekä niihin periaatteisiin, joita Hallitus lakiesityksensä perusteluissa toteaa tarkoituksenaan olevan noudattaa mm. hintavalvontaa suoritettaessa, Eduskunta edellyttää, että hintojen säännöstelyä toteutetaan tasapuolisuutta ja kohtuullisuutta noudattaen.

Eduskunta on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavat lait:

Laki
taloudellisen kasvun turvaamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Elinkustannus-, tukkuhinta- tai rakennuskustannusindeksin muutoksiin perustuvan indeksiehdon ottaminen sitoumukseen, sopimukseen ja muuhun välipuheeseen on kielletty, mikäli siitä, mitä jäljempänä tässä laissa säädetään, ei muuta johdu.

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös sellaista muuta indeksiä tai tällaiseksi katsottavaa suhdelukua, joka osoittaa palkka-, ansio-, hinta- tai kustannustason muutoksia. Tällaisena indeksinä ei kuitenkaan pidetä velvoitteen luonnetta vastaavaa sidonnaisuutta ulkomaan rahan kurssiin eikä sitä, että tarvikkeen hinta määräytyy sanotun tarvikkeen tai sen raaka-aineen määrättynä ajankohtana kotimaassa tai ulkomailla vallitsevan käyvän hinnan mukaan, eikä myöskään muuta niihin rinnastettavaa sopimusmääräystä.

2 §.

Elinkustannusindeksin muutoksiin perustuva indeksiehto on sallittu, edellyttäen että kysymys on tämän lain voimaantulon jälkeen tehdystä sopimuksesta, maanvuokralain (258/66) 2 luvussa tarkoitetussa tontinvuokrasopimuksessa, muussa maanvuokrasopimuksessa, joka on tehty määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista muulla kuin maanvuokralaissa säädetyllä perusteella, sekä huoneenvuokrasopimuksessa, joka on sovittu päättyväksi ilman irtisanomista aikaisintaan kymmenen vuoden kuluttua ja jossa ei ole sovittu oikeudesta irtisanoa sopimus päättymään ennen sanottua ajankohtaa.

Tukkuhintaindeksin muutoksiin perustuva indeksiehto on sallittu sähköntoimitussopimuksessa, joka on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen määräajaksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi, ja jota ei voida irtisanoa päättymään ennen sanotun määräajan loppuun kulumista.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa saadaan viitenä ensimmäisenä vuotena sopimuksen tekemisestä kuitenkin indeksin muutoksesta kulloinkin ottaa huomioon enintään puolet.

3 §.

Muissa kuin 2 §:ssä tarkoitetuissa tapauk-

sissa valtiovarainministeriö voi päätöksellään sallia hyväksymänsä indeksiehdon ottamisen määrätynlaatuisiin tämän lain voimaantulon jälkeen vähintään kymmeneksi vuodeksi tehtäviin sitoumuksiin, sopimuksiin tai muihin välipuheisiin, joita ei voida irtisanoa päättymään sitä aikaisemmin, ministeriön antamien ohjeiden mukaisesti.

Erittäin painavan syyn niin vaatiessa lupa voidaan yksittäistapauksessa kuitenkin myöntää, vaikka sopimuksen voimassaoloaika on kymmentä vuotta lyhyempi.

4 §.

Lupaa, jota 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetaan, ei voida myöntää indeksiehdon käyttämiseen velkasuhteessa, joka perustuu velaksiantoon tai sopimuksesta johtuvan vastikkeen velaksi jättämiseen.

5 §.

Mitä indeksiehdon ottamisesta tämän lain voimaantulon jälkeen tehtävään sitoumukseen, sopimukseen tai muuhun välipuheeseen on edellä säädetty, on vastaavasti sovellettava tällaisen ehdon ottamiseen sitoumukseen, sopimukseen taikka välipuheeseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Indeksiehtoa ei kuitenkaan voida ottaa sitoumukseen, sopimukseen tai välipuheeseen, jonka voimassaolo päättyy ennen 1 päivää huhtikuuta 1972.

Valtioneuvosto voi, mikäli se ilmeisen kohtuuttomuuden estämiseksi on välttämätöntä, antaa määräyksiä ennen taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetun lain (207/68) voimaantuloa indeksiehdoin tehtyjen urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien hintojen tarkistamisesta. Asetuksella säädetään, minkä ajan kuluessa tällaista tarkistamista tarkoittava hakemus on viimeistään tehtävä.

Eräiden ennen tämän lain voimaantuloa tehtyjen pitkäaikaisten sopimusten tarkistamisesta säädetään erikseen.

6 §.

Mitä edellä tässä laissa on säädetty, ei sovelleta:

1) eläkettä, hautausapua eikä avioliittolain tai avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annetun lain mukaista elatusapua koskevaan sitoumukseen tai sopimukseen;

2) vakuutussopimukseen;

3) vientitakuulain 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tappion varalta annettavaan valtion vientitakuuseen;

4) vientikauppaan liittyvän luoton rahoittamista koskevaan lainasopimukseen, silloin kun valtio osallistuu lainan myöntävän luottolaitoksen tällaisen toiminnan rahoitukseen; sekä

5) sitoumuksiin, sopimuksiin eikä muihin välipuheisiin, jotka koskevat suomalaisten tavaroiden tai palvelusten myyntiä tai tarjontaa ulkomaille, Suomeen tarkoitettujen tuontitavaroiden tai palvelusten hankintaa ulkomailta taikka kansainvälisiä rahtimarkkinoita tai jotka muuten ovat kansainvälisluonteisia, vaikka sanottuihin sitoumuksiin, sopimuksiin ja muihin välipuheisiin muuten olisi sovellettava Suomen lakia.

7 §.

Valtioneuvostolla on valta valvoa ja säännöstellä huoneenvuokria siinä laajuudessa, mikä on tarpeen, jotta vuokrat pysyvät kohtuullisina ja jotta vuokrataso ei aiheettomasti kohoa.

Huoneenvuokralla tarkoitetaan tässä laissa huoneenvuokrasopimuksen perusteella maksettavaa vuokraa ja virkasuhdeasunnosta perittävää vastiketta.

8 §.

Valtioneuvostolla on valta, milloin se yleisten edellytysten luomiseksi taloudellisen kasvun turvaamiselle sekä hinta- ja kustannustason vakaana säilyttämiseksi on tarpeen, sopivin keinoin valvoa, säännöstellä ja määrätä säännösteltäväksi hyödykkeiden hintoja.

Valtioneuvostolla on myös valta antaa määräyksiä hyödykkeiden laadusta, sikäli kuin se on välttämätöntä hintoja säännösteltäessä.

9 §.

Valtioneuvosto voi määrätä, että tiettyjä tarvikkeita, milloin se 8 §:n 1 momentissa mainituista syistä on tarpeen, saa rajoituksitta tai tarpeellisiksi katsotuin rajoituksin tullitta tai tuontimaksutta taikka alennetuin tulli- ja tuontimaksuin tuoda maahan, sekä poistaa kotimaisesta tarvikkeesta suoritettavan valmisteveron tai alentaa sitä.

Milloin on odotettavissa, että 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarvikkeen hinta olennaisesti kohoaa lainsäädännön taikka valtioneuvoston tai muun valtionelimen päätöksen tai hintatasoon välittömästi vaikuttavan toimenpiteen johdosta, valtioneuvostolla on valta määrätä, että varastossa olevasta tai kaupan pidettävästä tarvikkeesta tai sen valmistusaineesta on uuden ja entisen hinnan välinen ero tai jokin osa siitä suoritettava valtiolle. Milloin tällaisen tarvikkeen hintaa samanlaisesta

syystä alennetaan, valtioneuvosto voi vastaavasti määrätä hinnaneron tai jonkin osan siitä maksettavaksi asianomaiselle elinkeinonharjoittajalle.

10 §.

Tarvikkeella tarkoitetaan tässä laissa kaikenlaista irtainta omaisuutta paitsi rahaa ja muita maksuvälineitä, arvopapereita ja saamisoikeuksia ja -todisteita.

Hyödykkeen hinnalla tarkoitetaan tarvikkeen hintaa sekä henkilön ja tavaran kuljetuksesta, toisen kiinteistön, laitoksen, tarvikkeen tai muun omaisuuden käyttämisestä, sähkön, muun voiman, lämmön, kaasun tai veden luovuttamisesta, toisen hyväksi tulleesta palveluksesta sekä muista eduista ja työsuorituksista maksettavaa korvausta, mikäli kysymys ei ole huoneenvuokrasta tai virkasuhdeasunnon vastikkeesta eikä julkisoikeudellisen palvelusuhteen tai työsopimuslain alaisen työsopimussuhteen perusteella suoritettavasta palkasta.

11 §.

Valtioneuvosto voi päättämässään laajuudessa ja vahvistamiensa perusteiden mukaan määrätä viranomaisen säännöstelemään 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hintoja sekä hoitamaan tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten täytäntöönpanoa.

Valtioneuvosto voi asettaa erityisen toimielimen valtioneuvoston tarpeelliseksi katsomassa laajuudessa käsittelemään ja ratkaisemaan tässä laissa tarkoitettuja huoneenvuokria ja hintoja koskevia asioita.

Valtioneuvosto voi antaa määräyksiä tarkastusten toimittamisesta, tarvikkeiden ja valmistusaineiden inventoinnista sekä yhdyskuntien, yhteisöjen ja yksityisten velvollisuudesta antaa tietoja, milloin se on tarpeen tässä laissa edellytettyä toimenpidettä, tämän lain nojalla annettujen määräysten toimeenpanoa ja valvontaa taikka hintojen ja huoneenvuokrien tai niihin vaikuttavien tekijöiden selvittämistä varten.

12 §.

Valtioneuvosto voi antaa säännöksiä menettelystä ja muutoksenhakuoikeudesta tämän lain ja sen nojalla annettujen tai voimassa olevien määräysten täytäntöönpanossa.

13 §.

Tämän lain nojalla annettavilla määräyksillä ei saa rajoittaa Suomen kansalaiselle kuuluvaa oikeutta luvallisen elinkeinon harjoittamiseen, vaan on siitä voimassa, mitä erikseen on säädetty.

14 §.

Sitoumukseen tai sopimukseen sisältyvä ehto tahi erityinen välipuhe, joka on tämän lain tai sen nojalla annettujen ja voimassa olevien määräysten vastainen, sekä sellainen sitoumus, sopimus tai muu välipuhe, jonka tarkoituksena on edellä mainittujen säännösten tai määräysten kiertäminen, on mitätön.

15 §.

Kun tämän lain nojalla on julkaistu sellaisia säännöksiä, joiden antamiseen hallitusmuodon mukaan eduskunnan myötävaikutus on tarpeen, on niistä viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon heti tai, jollei eduskunta ole koolla, niin pian kuin se on kokoontunut, ja ne on kumottava, jos eduskunta niin päättää.

16 §.

Tämän lain 7 §:n 1 momentin, 8 §:n, 9 §:n 2 momentin, 11 §:n 3 momentin ja 12 §:n nojalla annettujen samoin kuin 17 §:n 2 momentin nojalla voimassa olevien säännöksien tai määräyksien rikkomisesta on rangaistus- ja muut seuraamukset tuomittava eräitä valtuuslakeja vastaan tehtyjen rikosten rankaisemisesta 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun lain (305/58) mukaan. Muutoinkin on mainittua lakia sovellettava edellä mainituissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitettuihin asioihin.

17 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 ja on voimassa vuoden 1972 maaliskuun loppuun, jolloin myös sen nojalla annetut tai voimassa olevat määräykset lakkaavat olemasta voimassa. Jo ennen lain voimaantuloa voidaan kuitenkin ryhtyä valmisteleviin toimenpiteisiin sen täytäntöön panemiseksi.

Hintavalvonnasta ja vuokrien valvonnasta aikaisemmin annetut päätökset ja määräykset, joiden antamiseen tämän lain nojalla on valtuudet, jäävät voimaan, kunnes niistä asianmukaisessa järjestyksessä toisin määrätään.

Laki

eräiden sopimusten tarkistamisen järjestelystä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Lailla voidaan säätää sellaisten ennen taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetun lain (207/68) voimaantuloa tehtyjen sopimusten tarkistamisesta, joihin on sisältynyt sanotun lain 1 §:ssä tarkoitettu indeksiehto ja joita ei voida irtisanoa päättymään vuoden 1970 loppuun mennessä.

Lailla säädetään sellaisten 1 momentissa tarkoitetun lain tai taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) voimassa ollessa tehtyjen maanvuokrasopimusten tarkistamisesta, joissa vuokra-aika on sovittu kahdeksikymmeneksiviideksi vuodeksi tai sitä pitemmäksi ajaksi ja joita ei voida irtisanoa muulla kuin maanvuokralaissa (258/66) säädetyllä perusteella.

2 §.

Mitä 1 §:ssä on säädetty, sovelletaan myös vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain (218/62) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vuokrasuhteisiin.

3 §.

Lailla voidaan säätää myös taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain voimassa ollessa tehtyjen määrätynlaisten muidenkin kuin 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten tarkistamisesta samoin kuin suoritettavasta tarkistuksesta, milloin taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 annetulla lailla on kumottu säädöksessä tai viranomaisen päätöksessä oleva indeksisidonnaisuuden noudattamista koskeva säännös tai määräys.

4 §.

Lailla voidaan niin ikään säätää sellaisten, vuokra-alueiden järjestelystä kaupungeissa ja kauppaloissa annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vuokramaksujen tarkistamisesta, joita on määrätty joulukuun 31 päivän 1970 jälkeen päättyneissä järjestelytoimituksissa.

5 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta.

Hyväksyessään vuoden 1970 valtiopäiville annettuun hallituksen esitykseen n:o 39 sisältyvän ehdotuksen laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta eduskunta on vastauksessaan 16 päivältä lokakuuta 1970 edellyttänyt muun ohella, että hallitus viipymättä antaa Eduskunnalle lakiesityksen, jossa 1) irtisanomisperusteiden määrittely lain 37 §:n 2 kohdassa suoritetaan siten, että irtisanomisperusteeksi tulee myös tarve saada asunto käyttöön perheenjäsenen liikkeenharjoittamista varten ja 2) lain 48 §:n 2 momentissa oleva, sovittelun pohjaksi tuleva vuokra määritellään seuraavasti: "... jos se olennaisesti ylittää vuokra-arvoltaan samanveroisista huoneistoista paikkakunnalla maksetun kohtuullisen käyvän vuokran...".

Hallitus esittääkin nyt huoneenvuokralakia mainituissa kohdissa muutettavaksi eduskunnan edellyttämällä tavalla.

Huoneenvuokralain (HVL) 37 §:n 2 kohtaan lisättäväksi ehdotetut asuinhuoneiston vuokrasopimuksen irtisanomisperusteet ovat asiallisesti muutoin Eduskunnan vastaukseen sisältyvien lausumien mukaiset, paitsi että "liikkeen" harjoittamisen sijasta puhutaan "elinkeinon" harjoittamisesta, mitä sanontaa on ennestään käytetty puheenaolevassa lainkohdassa.

Ne muutokset, joita eduskunnan toivomuksen mukaisesti ehdotetaan tehtäväksi asuinhuoneiston vuokran alentamista koskevaan HVL 48 §:n 2 momenttiin, vaativat myös saman pykälän 3 momentissa olevan, liikaa maksetun vuokran palautusvelvollisuutta koskevan periaatteen tarkistamista. Lakiehdotuksen 48 §:n 2 momentin mukaan asuinhuoneiston vuokraa olisi nimittäin alennettava vain, jos se ilman huoneenvuokrasuhteissa hyväksyttäväksi katsottavaa syytä olennaisesti ylittää vuokra-arvoltaan samanveroisista huoneistoista paikkakunnalla maksetun kohtuullisen käyvän vuokran. Toisaalta voidaan tällöin sanoa, että mikäli vuokraa on alennettava, on sitä olennaisesti liikaa. Mikäli tuomioistuin näin ollen edellä mainitun säännön nojalla määrää vuokraa alennettavaksi, on myös oikein, että liikaa maksettu vuokra palautetaan ajalta, jona vuokra on ollut liian korkea. Jos kuitenkin aikaisemmin kohtuullista käypää vuokraa vastannut vuokra vasta olosuhteiden muututtua on tullut kohtuullista käypää vuokraa olennaisesti korkeammaksi, ei vuokraa ole palautettava ajalta ennen muutoksen tapahtumista. Vuokraa ei missään tapauksessa saisi määrätä palautettavaksi pitemmältä kuin yhden vuoden ajalta. Ehdotettu 3 momentin muutos koskee myös niitä tapauksia, jolloin muun kuin asuinhuoneiston vuokraa vaaditaan alennettavaksi 48 §:n 1 momentin nojalla.

Asuinhuoneiston vuokran korottamista vuokrasuhteen aikana koskevan 49 §:n 2 ja 4 momentin sisältöä esitetään samalla eräissä kohdin selvennettäväksi.

Muutettuun huoneenvuokralakiin ei sisälly sääntöä sen tapauksen varalta, jolloin muuta kuin asuinhuoneistoa koskevan, ilman irtisanomista päättyvän vuokrasuhteen vuokra-aika on kulunut loppuun, mutta vuokralainen siitä huolimatta on jäänyt paikoilleen. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 6 §:n 4 momentin loppuun lisättäväksi määräys, jonka mukaan vuokrasuhde tällaisissa tapauksissa jatkuisi irtisanomista edellyttävänä, jollei vuokranantaja kuukauden kuluessa vuokra-ajan päättymisestä kehoita vuokralaista muuttamaan. Tehdyn lisäyksen johdosta olisi myös lain 46 §:n 1 momenttia täydennettävä.

Alussa mainitussa Eduskunnan vastauksessa edellytetään niin ikään, että vuokrasuhteita koskevia riitoja tarkoittava oikeudenkäyntimenettely järjestetään siten, että nämä riidat voidaan ratkaista mahdollisimman nopeasti. Tätä

koskevat säännökset ovat asiaa tutkineen toimikunnan mietinnöstä hankittujen lausuntojen pohjalta valmisteltavana. Niin ikään ovat muut Eduskunnan vastauksessa mainitut näkökohdat edelleen hallituksen tutkittavina.

Edellä esitetyn perusteella ja asian oltua lainvalmistelukunnan valmisteltavana, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

huoneenvuokralain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 10 päivänä helmikuuta 1961 annetun huoneenvuokralain (82/61) 6 §:n 4 momentti, 37 §, 46 §:n 1 momentti, 48 §:n 2 ja 3 momentti ja 49 §:n 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 13 päivänä marraskuuta 1970 annetussa laissa (697/70), näin kuuluviksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Milloin on sovittu, että muuta kuin asuinhuoneistoa koskeva vuokrasuhde päättyy tiettynä ajankohtana ilman irtisanomista, on sitä noudatettava. Mikäli vuokralainen pysyy paikoillaan mainitun ajankohdan jälkeen, eikä vuokranantaja kuukauden kuluessa siitä kehota häntä muuttamaan, vuokrasuhde jatkuu irtisanomista edellyttävänä.

37 §.

Asuinhuoneistoa koskeva vuokrasuhde ei pääty vuokranantajan puolelta tapahtuneen irtisanomisen johdosta, jos vuokralainen haluaa edelleen pitää huoneistoa vuokralla, paitsi milloin:

1) vuokraoikeus on 31 §:n nojalla menetetty tai irtisanominen tapahtuu 26 §:n 1 tai 2 momentin, 27 §:n tai 29 §:n 1 momentin nojalla; tai

2) vuokranantaja tarvitsee huoneiston omaan, perheensä jäsenen, muun läheisen omaisensa tai työntekijänsä käyttöön asuntona tahi oman tai perheensä jäsenen elinkeinon harjoittamiseen, taikka irtisanomiseen on näihin rinnastettava tai muu erittäin painava syy.

46 §.

Kun sellainen vuokranantajan ilmoitus, jota tarkoitetaan 6 §:n 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 14 §:ssä, 22 §:n 2 momentissa, 26 §:n 3 momentissa tai 49 §:n 1 momentissa, taikka vuokranantajan kehotus, jota tarkoitetaan 6 §:n 4 momentissa, on jätetty kirjatussa kirjeessä vastaanottajan tavallisella osoitteella postin kuljetettavaksi, on lähettäjän katsottava täyttäneen, mitä hänen tehtäväkseen on kuulunut. Laki on sama vuokralaisen kehotuksesta, jota tarkoitetaan 16 §:ssä, niin myös 9 §:n 4 momentissa, 20 ja 29 §:ssä, 37 a §:n 1 momentissa ja 38 §:n 4 momentissa tarkoitetusta vuokralaisen ilmoituksesta.

— — — — — — — — — — — — — —

48 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tuomioistuimen on vuokralaisen vaatimuksesta harkintansa mukaan alennettava asuinhuoneiston vuokraa, jos se olennaisesti ylittää vuokra-arvoltaan samanveroisista huoneistoista paikkakunnalla maksetun kohtuullisen käyvän vuokran ilman huoneenvuokrasuhteissa hyväksyttäväksi katsottavaa syytä. Tällaisena syynä ei ole pidettävä sitä, että vapaina olevista huoneistoista vuokra-asuntojen tarjonnan niukkuuden johdosta ehkä tarjotaan ja tällaisista huoneistoista tehtyjen vuokrasopimusten nojalla maksetaan korkeampia vuokria kuin mitä maksetaan pitkähkön ajan jo kestäneissä vuokrasuhteissa.

Mikäli vuokraa tämän pykälän nojalla alennetaan, tuomioistuimen on samalla määrättävä kussakin yksittäisessä tapauksessa ilmenevät asianhaarat huomioon ottaen, miltä ajalta vuokranantajan on palautettava vuokralaiselle liikaa maksettu vuokra. Vuokraa ei kuitenkaan saa määrätä palautettavaksi pitemmältä kuin yhden vuoden ajalta.

49 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos vuokralainen kuukauden kuluessa vuokranantajan ilmoituksen saatuaan saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi, tulee tuomioistuimen 48 §:n 2 momentissa mainittuja perusteita soveltaen vahvistaa vuokran suuruus. Jos tuomioistuin osaksi tai kokonaan hyväk-

syy korotuksen, se tulee voimaan 1 momentissa tarkoitetusta ajankohdasta. Siihen asti kunnes tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, voidaan vuokra maksaa entisen suuruisena.

— — — — — — — — — — — — — —

Vuokralainen voi 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa korotuksen voimaantulon jälkeenkin vaatia 48 §:n 2 momentin perusteella vuokran alentamista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, ja sovelletaan sitä myös sanottuna päivänä voimassa oleviin huoneenvuokrasopimuksiin. Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, huoneenvuokrasuhdetta koskeva asia käsitellään ja ratkaistaan aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaista oikeudenkäyntimenettelyä ja muuttopäivän siirron osalta muutoinkin aikaisempia säännöksiä noudattaen.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Vt. oikeusministeri *Kristian Gestrin.*

Lakivaliokunnan mietintö n:o 18 hallituksen esityksen johdosta laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta.

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 15 päivältä joulukuuta 1970 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevaa käsittelyä varten hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 184. Valiokunnassa ovat asiantuntijoina olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Pentti Kurkela oikeusministeriöstä, kiinteistöneuvos Olavi Wiias Suomen Kiinteistöliitosta ja varatuomari Väinö Pitkänen Vuokralaisten Keskusliitosta.

Hyväksyessään vuoden 1970 valtiopäiville annettuun hallituksen esitykseen n:o 39 sisältyvän ehdotuksen laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta eduskunta on vastauksessaan 16 päivältä lokakuuta 1970 edellyttänyt, että hallitus antaisi eduskunnalle viipymättä lakiesityksen, joka sisältää seuraavat asiat:

1) Irtisanomisperusteiden määrittely lain 37 §:n 2 kohdassa suoritetaan niin, että irtisanomisperusteeksi tulee myös a) tarve saada asunto käyttöön perheenjäsenen liikkeenharjoittamista varten ja b) myynti sitä varten, että omistaja tarvitsee tästä saamansa varat hankkiakseen itselleen perheensä asumistarvetta vastaavan asunnon.

2) Lain 48 §:n 2 momentissa oleva sovittelun pohjaksi tuleva vuokra määritellään seuraavasti: "... jos se olennaisesti ylittää vuokrarvoltaan samanveroisista huoneistoista paikkakunnalla maksetun kohtuullisen käyvän vuokran ...".

Lisäksi eduskunta edellytti,

3) että vuokrasuhteita koskevia riitoja käsittelevä oikeudenkäyntimenettely järjestetään niin, että nämä riidat voidaan ratkaista nopeasti, ja

4) että hallitus kiireellisesti tutkituttaa, millä tavalla voitaisiin vapauttaa vuokrasäännöstelystä ne maamme alueet, joissa ei ole varsinaista asuntopulaa, ja että selvityksen jälkeen ryhdytään kiireellisesti toimenpiteisiin omakotitalojen ja omistusasuntojen vapauttamiseksi byrokraattisista vuokramääräyksistä vuokralaisten oikeusturvaa kaventamatta.

Nyt käsiteltävänä olevan esityksen tarkoituksena on 1 a ja 2 kohdassa mainittujen eduskunnan lausumien toteuttaminen. Lakiehdotuksen 37 §:n 2 kohta ja 48 §:n 2 momentti ja siihen liittyvä 3 momentti vastaavat asiallisesti sanottuja lausumia eivätkä olosuhteet toivomusten esittämisen jälkeen ole olennaisesti muuttuneet. Kun lisäksi lakiehdotuksen muihin pykäliin sisältyviä selvennyksiä ja täydennyksiä, joista ehdotuksen 49 §:n 2 momentin muutoksella vuokralaiselle varataan tilaisuus maksaa korotettua vuokraa jo ennen kuin tuomioistuimen sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman, on pidettävä tarkoituksenmukaisina, valiokunta on asettunut puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta pitää suotavana, että myös muut kuin edellä 1 a ja 2 kohdassa mainitut toivomukset mahdollisimman pian toteutettaisiin.

Lakiehdotuksen 37 §:n 2 kohdassa ehdotettu muutos vuokrasuhteen irtisanomisperusteisiin ja 48 §:n 2 momentissa ehdotettu vuokran alentamista koskevan säännöksen muuttaminen heikentävät vuokralaisen hallinnansuojaa. Näin ollen esitykseen sisältyvä lakiehdotus ei vähennä vuokranantajan oikeuksia omistajana eikä lakiehdotusta tällä perusteella ole käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Lakiehdotuksen mukaan se tulisi voimaan lakina 1 päivänä tammikuuta 1971 eli samana päivänä kuin edellä mainitun hallituksen esityksen n:o 39 perusteella huoneenvuokralain muuttamisesta 13 päivänä marraskuuta 1970 annettu laki. Kun vuokralainen tässä tapauksessa ei saisi ennen uuden lain voimaan tuloa aikaisemmassa laissa säädettyä laajempaa irtisanomissuojaa eikä oikeutta vuokran alennukseen siinä tarkoitetuin väljemmin perustein, ei hänen voida katsoa menettävän mitään saavutettua oikeutta. Lakiehdotusta ei olisi siten tälläkään perusteella säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Jos sitä vastoin lakiehdotusta ei ehdittäisi käsitellä eduskunnassa niin nopeasti,

että laki voidaan vahvistaa ennen sanottua ajankohtaa, tulisivat huoneenvuokralain muuttamisesta 13 päivänä marraskuuta 1970 annetun lain voimaanpanosäännöksen mukaan sen irtisanomissuojaa ja vuokran alentamista koskevat säännökset sellaisinaan sovellettaviksi myös 1 päivänä tammikuuta 1971 voimassa oleviin huoneenvuokrasopimuksiin. Tällöin myöhemmin voimaan tuleva ehdotuksen mukainen laki taannehtivana heikentäisi vuokralaisen saavuttamaa hallinnansuojaa. Koska kuitenkin huoneenvuokralain muuttamisesta 13 päivänä marraskuuta 1970 annettua lakia ja eduskunnan edellä mainittuja toivomuksia on tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena ja vuokralaisen hallinnansuojan näennäinen heikentyminen tässä tapauksessa aiheutuisi yksinomaan lainsäädäntöteknisestä syystä, ei valiokunnan mielestä lakiehdotusta olisi tämänkään vaihtoehdon toteutuessa käsiteltävä perustuslain säätämisjärjestyksessä.

Edellä olevaan viitaten lakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ehrnrooth, varapuheenjohtaja Karkinen ja jäsenet Friberg, Hemmi, Huotari, Kauppila, Koskinen, H. Niskanen, Poutanen, Poutiainen, Raatikainen, Siikaniemi, Suksi, Tuominen, Tähkämaa ja Vikatmaa sekä varajäsen Jaatinen.

Vastalauseita.

I.

Emme ole yhtyneet hallituksen esitykseen huoneenvuokralain muuttamisesta sellaisena kuin valiokunnan enemmistö on sen hyväksynyt. Mielestämme vuokralaisten irtisanomissuojaa ei pidä nykyisestään kaventaa kuten lain 37 §:n 2 kohdassa irtisanomisperusteiden muuttamisella pyritään. Emme hyväksy lain 48 §:n 2 momentin muuttamista siten, että sovittelun pohjaksi tuleva vuokra määritellään tavalla, joka sallii huoneenvuokrien kohoamisen käytännössä. Kun lakiesitys perustuu eduskunnassa niukan enemmistön lausumaan toivomuksen ja kun se edellämainituilta osiltaan huonontaa vuokralaisten oikeuksia, niin kunnioittaen ehdotamme,

että käsiteltävän lain 37 §:n 2 kohta ja 48 §:n 2 momentti muutetaan näin kuuluvaksi:

37 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

2) vuokranantaja tarvitsee huoneiston omaan, perheensä jäsenen, muun läheisen omaisensa tai työntekijänsä käyttöön asuntona tahi käytettäväkseen elinkeinon harjoittamiseen, taikka irtisanomiseen on näihin rinnastettava tai muu erittäin painava syy.

48 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tuomioistuimen on vuokralaisen hakemuksesta harkintansa mukaan alennettava asuinhuoneiston vuokraa, jos se ylittää vuokra-arvoltaan samanveroisista huoneistoista paikkakunnalla maksetun kohtuullisen käyvän vuokran ilman

huoneenvuokrasuhteissa hyväksyttäväksi katsottavaa syytä. Tällaisena syynä ei ole pidettävä sitä, että vapaina olevista huoneistoista vuokra-asuntojen tarjonnan niukkuuden johdosta ehkä tarjotaan ja tällaisista huoneistoista tehtyjen vuokrasopimusten nojalla maksetaan korkeampia vuokria kuin mitä maksetaan pitkähkön ajan jo kestäneissä vuokrasuhteissa.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Mirjam Tuominen. **Helvi Niskanen.** **Aarne Koskinen.**

II.

Lakivaliokunta on käsitellessään hallituksen esitystä huoneenvuokralain muuttamisesta (184/70) päätynyt ratkaisuun, jota me allekirjoittaneet valiokunnan jäsenet emme voi hyväksyä.

Hallituksen esityksellä kavennetaan vuokralaisten irtisanomissuojaa ennen kuin irtisanomissuojan määrittelevä laki edes on astunut voimaan. Hallituksen esitys ei myöskään anna vakuuttavaa kuvaa muutostarpeesta (37 §, 2 kohta). Koska kuitenkin saattaa olla tapauksia, missä perheenjäsenen elinkeinon harjoittaminen on hänelle jatkuvasti ainoa toimeentulon takaava tulolähde ja tämä varsinkin saattaa koskea pienyrittäjiä ja käsityön harjoittajia pidämme välttämättömänä, että hallituksen esitystä ratkaisevasti muutettaisiin niin, että vuokralaisten irtisanomissuojaa ei kavennettaisi, mutta tietty elinkeinonharjoitus olisi rajoitetuissa määrin mahdollinen.

Valiokunta on vähentänyt vuokralaisten oikeusturvaa myös laajentamalla sitä määritelmää (48 §), jonka perusteella vuokralainen voi tuomioistuimelta hakea vuokransa alentamista määrittelemällä alentamiseen edellyttävän vuokratason "olennaisesti" korkeammaksi kuin paikkakunnan kohtuullisen käyvän vuokratason.

Pidämme valitettavana, että valiokunta ei ole katsonut voivansa käsitellä tässä yhteydessä edustaja Väinö Vilponiemen lakialoitetta (25/70), jolla myös pyritään vuokralaisen etuja turvaamaan liikehuoneistoja vuokrattaessa elinkeinon harjoittamista varten siten, että vuokralainen ei joutuisi vuokranantajan taholta kytkykaupan uhriksi. Valiokunta ei myöskään ole katsonut tarpeelliseksi kuulla perustuslakivaliokunnan kantaa lainsäätämisjärjestyksestä vaikka hallituksen esitys koskee vuokralaisten perusoikeuksia. Emme myöskään voi hyväksyä sitä, että valiokunta mietintönsä perusteluissa lausuu verhottuja toivomuksia hallitukselle huoneenvuokralainsäädännöstä, jotka eivät ole asiallisessa yhteydessä käsiteltävään asiaan semminkin kun ne kannanotot, joihin valiokunnan enemmistö viittaa, syntyivät eduskunnassa erittäin niukan enemmistön turvin.

Ehdotamme yllä mainittuihin perusteluihin viitaten,

että käsiteltävänä olevan lain 37 §:n 2 kohta sekä 48 §:n 2 momentti muutetaan näin kuuluvaksi:

37 §.

— — — — — — — — — — — — — —

2) vuokranantaja tarvitsee huoneiston omaan, perheensä jäsenen, muun läheisen omaisensa tai työntekijänsä käyttöön asuntona tahi oman tai perheensä jäsenen elinkeinon harjoittamiseen, vain silloin kun se on perheenjäsenen jatkuvan toimeentulon turvaamiseksi välttämätöntä, taikka irtisanomiseen on näihin rinnastettava tai muu erittäin painava syy.

48 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Tuomioistuimen on vuokralaisen vaatimuksesta harkintansa mukaan alennettava asuinhuoneiston vuokraa, jos se ylittää vuokra-arvoltaan samanveroisista huoneistoista paikkakunnalla maksetun kohtuullisen käyvän vuokran ilman huoneenvuokrasuhteissa hyväksyttäväksi katsottavaa syytä. Tällaisena syynä ei ole pidettävä sitä, että vapaina olevista huoneistoista vuokra-asuntojen tarjonnan niukkuuden

johdosta ehkä tarjotaan ja tällaisista huoneistoista tehtyjen vuokrasopimusten nojalla maksetaan korkeampia vuokria kuin mitä maksetaan pitkähkön ajan jo kestäneissä vuokrasuhteissa.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Ralf Friberg.

Kaisa Raatikainen.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 175 hallituksen esityksen johdosta laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan lakivaliokunnan mietinnössä n:o 18 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

E 1313/70

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 184 laiksi huoneenvuokralain muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Lakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 18 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 175, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

huoneenvuokralain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 10 päivänä helmikuuta 1961 annetun huoneenvuokralain (82/61) 6 §:n 4 momentti, 37 §, 46 §:n 1 momentti, 48 §:n 2 ja 3 momentti ja 49 §:n 2 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 13 päivänä marraskuuta 1970 annetussa laissa (697/70), näin kuuluviksi:

6 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Milloin on sovittu, että muuta kuin asuinhuoneistoa koskeva vuokrasuhde päättyy tiettynä ajankohtana ilman irtisanomista, on sitä noudatettava. Mikäli vuokralainen pysyy paikoillaan mainitun ajankohdan jälkeen, eikä vuokranantaja kuukauden kuluessa siitä kehota häntä muuttamaan, vuokrasuhde jatkuu irtisanomista edellyttävänä.

37 §.

Asuinhuoneistoa koskeva vuokrasuhde ei pääty vuokranantajan puolelta tapahtuneen irtisanomisen johdosta, jos vuokralainen haluaa edelleen pitää huoneistoa vuokralla, paitsi milloin:

1) vuokraoikeus on 31 §:n nojalla menetetty tai irtisanominen tapahtuu 26 §:n 1 tai 2 momentin, 27 §:n tai 29 §:n 1 momentin nojalla; tai

2) vuokranantaja tarvitsee huoneiston omaan, perheensä jäsenen, muun läheisen omaisensa tai työntekijänsä käyttöön asuntona tahi oman tai perheensä jäsenen elinkeinon harjoittamiseen, taikka irtisanomiseen on näihin rinnastettava tai muu erittäin painava syy.

46 §.

Kun sellainen vuokranantajan ilmoitus, jota tarkoitetaan 6 §:n 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 14 §:ssä, 22 §:n 2 momentissa, 26 §:n 3 momentissa tai 49 §:n 1 momentissa, taikka vuokranantajan kehotus, jota tarkoitetaan 6 §:n 4 momentissa, on jätetty kirjatussa kirjeessä vastaanottajan tavallisella osoitteella postin kuljetettavaksi, on lähettäjän katsottava täyttäneen, mitä hänen tehtäväkseen on kuulunut. Laki on sama vuokralaisen kehotuksesta, jota tarkoitetaan 16 §:ssä, niin myös 9 §:n 4 momentissa, 20 ja 29 §:ssä, 37 a §:n 1 momentissa ja 38 §:n 4 momentissa tarkoitetusta vuokralaisen ilmoituksesta.

— — — — — — — — — — — — — — —

48 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tuomioistuimen on vuokralaisen vaatimuksesta harkintansa mukaan alennettava asuinhuoneiston vuokraa, jos se olennaisesti ylittää vuokra-arvoltaan samanveroisista huoneistoista paikkakunnalla maksetun kohtuullisen käyvän vuokran ilman huoneenvuokrasuhteissa hyväksyttäväksi katsottavaa syytä. Tällaisena syynä ei ole pidettävä sitä, että vapaina olevista huoneistoista vuokra-asuntojen tarjonnan niukkuuden johdosta ehkä tarjotaan ja tällaisista huoneistoista tehtyjen vuokrasopimusten nojalla maksetaan korkeampia vuokria kuin mitä maksetaan pitkähkön ajan jo kestäneissä vuokrasuhteissa.

Mikäli vuokraa tämän pykälän nojalla alennetaan, tuomioistuimen on samalla määrättävä kussakin yksittäisessä tapauksessa ilmenevät asianhaarat huomioon ottaen, miltä ajalta vuokranantajan on palautettava vuokralaiselle liikaa maksettu vuokra. Vuokraa ei kuitenkaan saa määrätä palautettavaksi pitemmältä kuin yhden vuoden ajalta.

49 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Jos vuokralainen kuukauden kuluessa vuokranantajan ilmoituksen saatuaan saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi, tulee tuomioistuimen 48 §:n 2 momentissa mainittuja perusteita soveltaen vahvistaa vuokran suuruus. Jos tuomioistuin osaksi tai kokonaan hyväksyy korotuksen, se tulee voimaan 1 momentissa tarkoitetusta ajankohdasta. Siihen asti kunnes tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman, voidaan vuokra maksaa entisen suuruisena.

— — — — — — — — — — — — — —

Vuokralainen voi 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa korotuksen voimaantulon jälkeenkin vaatia 48 §:n 2 momentin perusteella vuokran alentamista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971, ja sovelletaan sitä myös sanottuna päivänä voimassa oleviin huoneenvuokrasopimuksiin. Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, huoneenvuokrasuhdetta koskeva asia käsitellään ja ratkaistaan aikaisemmin voimassa olleiden säännösten mukaista oikeudenkäyntimenettelyä ja muuttopäivän siirron osalta muutoinkin aikaisempia säännöksiä noudattaen.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle suhdanneverolaiksi.

Puunjalostusteollisuutemme kansainvälinen kilpailukyky on muodostunut erittäin hyväksi lokakuun 11 päivänä 1967 suoritetun markan kansainvälisen perusarvon muuttamisen sekä maaliskuusta 1968 lukien toteutetun kokonaisvaltaisen tulopolitiikan ansiosta. Samaan aikaan on vientimme kannalta tärkeissä OECD-maissa vallinnut voimakas noususuhdanne, johon on liittynyt hintatason nopea kohoaminen. Tämän johdosta puunjalostusteollisuuden vientitulot ovat muodostuneet suuremmiksi kuin talouspolitiikkaa suunniteltaessa voitiin ennakoida. Suoritetuista laajamittaisista suhdannevarauksista huolimatta on vientisektorista peräisin oleva voimakas tulosysäys levinnyt kertaantuneena muihinkin kansantalouden sektoreihin ja kotimainen investointi- sekä kulutuskysyntä on pyrkinyt tänä vuonna paisumaan nopeammin kuin kotimainen tarjonta. Tästä on aiheutunut sekä painetta hintatasoa kohtaan että myös maan ulkomaisen maksutaseen heikkeneminen.

Puunjalostusteollisuuden kannattavuuden parannuttua edellä mainittujen toimenpiteiden ansiosta ovat tämän pääomavaltaisen teollisuuden investoinnit nopeasti laajentuneet. Rakennemuutosten nopeuttamiseksi ja työllisyyskysymysten hoitamiseksi olisi ollut suotavaa, että nykyistä suurempi osa puunjalostusteollisuudelle kertyneistä voitoista olisi kanavoitunut työvoimavaltaisemmille aloille.

Vielä nykyisessä korkeasuhdannevaiheessa olisi voitava tehostaa kotimaisen tarjonnan ylittävän kokonaiskysynnän kasvun hillitsemistä ja pyrittävä varautumaan rakennepolitiikan ja työllisyyskysymysten pitkän tähtäyksen hoidon kannalta tarvittavaan investointien painopisteen muuttamiseen seuraavina hitaamman taloudellisen kasvun vuosina. Tässä tarkoituksessa hallitus esittää suhdanneverolain säätämistä.

Suhdanneveroa olisi velvollinen suorittamaan jokainen, joka on myynyt ulkomaille maasta 1 päivän syyskuuta 1969 ja 31 päivän elokuuta 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaan luettuina, vietyjä eräitä tullitariffin 44., 47. ja 48. ryhmiin kuuluvia, lähinnä puunjalostusteollisuuden tuottamia tavaroita. Veronalaisia tavaroita olisivat 44. ryhmään kuuluvista puutavaroista muun muassa sahatavara, vaneri ja lastulevy, kaikki 47. ryhmään kohdistettavat tavarat, kuten selluloosa, sekä 48. ryhmään kuuluvista tuotteista muun muassa paperi ja pahvi, myös eri tavoin käsiteltynä, kuten kerröstettuna, aallotettuna, kyllästettynä tai eri tavoin päällystettynä, paperivanukkeesta valmistettu rakennuslevy sekä paperista ja pahvista valmistetut pakkauspäällykset, kuten laatikot, kartongit ja säkit.

Lakiehdotuksen 3 §:n mukaan verovelvollinen, joka ei ole valmistanut myymäänsä maasta vietyä tavaraa, saisi periä suorittamaansa suhdenneveroa vastaavan määrän veron erääntymispäivänä tavaran lopulliselta valmistajalta. Jollei veroa vastaavaa määrää edellä mainituin tavoin suoritettaisi, tullihallitus panisi verovelvollisen hakemuksesta veron ja sille laskettavan koron valmistajan maksettavaksi. Tällainen järjestely on katsottu asianmukaiseksi siitä syystä, että suhdannevero voitaisiin kohdistaa siihen, joka on saanut tavaran viennistä hyödyn.

Suhdanneveron suuruus olisi 2 ½ prosenttia edellä tarkoitettujen ulkomaille myytyjen, maasta vietyjen tavaroiden myyntihinnasta. Tavara katsottaisiin maasta viedyksi, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on lopullisesti tulliselvitettynä lähtenyt maasta. Postitse vietäessä katsottaisiin tavara maasta viedyksi silloin, kun tavara on otettu postin kuljetettavaksi. Vapaasatamassa tai vapaavarastossa oleva tavara katsottaisiin maasta viedyksi, kun se kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on edellä sanotuin tavoin lähtenyt ulkomaille. Myyntihinnalla tarkoitettaisiin sitä fob-hintaa, mikä tavaralla oli sitä tulliselvitettäessä. Myyntihinnasta saataisiin kuitenkin vähentää muun muassa todettu luottotappio.

Verovelvollisen olisi suoritettava suhdanneverosta kolmannes viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 1971, kolmannes viimeistään 30 päi-

vänä heinäkuuta 1971 sekä kolmannes viimeistään 30 päivänä marraskuuta 1971.

Verotuksen toimittamiseksi verovelvollisen olisi annettava suhdanneveroilmoitus tullikamarille viimeistään 15 päivänä helmikuuta 1971. Verotuksen toimittaisi koko maan osalta Helsingin I tullikamari. Verotuksen yleinen valvonta kuuluisi tullihallitukselle.

Jos verovelvollinen laiminlyö suhdanneveron suorittamisen viimeistään erääntymispäivänä, olisi suorittamatta jääneelle verolle maksettava viivästyskorkoa tullisäännön 139 §:n 2 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan erääntymispäivästä lukien. Suhdanneveroa, jonka määrä olisi 50 markkaa pienempi, ei perittäisi.

Menettelystä silloin, kun verovelvollinen on suorittanut suhdanneveroa liikaa, tai jos suhdannevero on jäänyt verovelvolliselle kokonaan tai osaksi määräämättä, sisältyvät säännökset lakiehdotuksen 11 ja 12 §:ään.

Verovelvollinen tai se, jonka lakiehdotuksen 3 §:n mukaan olisi suoritettava suhdannevero verovelvollisen sijasta, saisi vähentää suorittamansa suhdanneveron veronalaisista tuotoistaan joko siltä verovuodelta, jona vero on maksettu, tai sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

Kun suhdanneveron suorittaminen saattaisi muodostua joillekin verovelvollisille kohtuuttoman vaikeaksi, voisi valtioneuvosto vapauttaa verovelvollisen tällaisissa tapauksissa osittain tai kokonaan suorittamasta suhdanneveroa tai palauttaa jo maksetun veron tai osan siitä. Tullihallitus voisi kohtuussyistä myöntää määräämillään ehdoilla suhdanneveron maksamisen lykkäystä.

Suhdanneveron suorittamisesta sekä ilmoitusvelvollisuudesta, verotuksen toimittamisesta, muutoksenhausta, sekä salassapitovelvollisuudesta ja muutoinkin olisi, mikäli muuta ei ole säädetty, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai muutoin määrätty.

Suhdanneverosta kertyvät varat olisi käytettävä lakiehdotuksen 16 §:n mukaan siten, että kolme viidesosaa varoista käytettäisiin lainoina vuokra-asuntojen tuotannon rahoittamiseen paikkakunnilla, joilla teollisuustoiminnan laajentumista on jarruttanut asuntopula. Valtiontaloudellisista syistä valtion rahoitusosuutta yksityismetsien metsänparannustoiminnasta ei ole voitu nostaa MERA III ohjelmassa edellytetylle tasolle. Puuraaka-aineen lisääntyvän tarpeen vuoksi ehdotetaan, että yksi viidesosa kertyneistä varoista käytettäisiin lainoina tai avustuksina tehostetun metsänparannusohjelman edistämiseen. Eräänä keskeisenä tuotantokapeikkona on nykyisen korkeasuhdanteen aikana ollut asuntopulan lisäksi ammattitaitoisen työvoiman tarjonnan riittämättömyys. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yksi viidesosa varoista ohjattaisiin avustuksina ammattikoulutuksen tehostamiseen.

Asetuksella määrättäisiin ne korko- ja muut ehdot, joilla lainat ja avustukset myönnetään. Takaisin maksetut lainapääomat ja korot palautuisivat valtiovarastoon.

Suhdanneveroina kertyvät varat olisi talletettava, kunnes ne käytetään, erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin. Varojen käytöstä edellä mainittuihin tarkoituksiin päättäisi valtioneuvoston asettama lautakunta. Valtioneuvosto, Suomen Pankki, Suomen Työnantajain Keskusliitto ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö nimeäisivät kukin yhden jäsenen ja hänelle varamiehen lautakuntaan.

Suhdanneveroa on arvioitu kertyvän noin 125 miljoonaa markkaa.

Suhdannevero olisi taannehtiva vero, minkä vuoksi sitä koskeva laki on säädettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Suhdanneverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Valtiolle on suoritettava suhdanneveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Velvollinen suorittamaan suhdanneveroa on jokainen, joka on myynyt ulkomaille maasta

1 päivän syyskuuta 1969 ja 31 päivän elokuuta 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaan luettuina, vietyjä seuraaviin tullitariffin ryhmiin ja nimikkeisiin kuuluvia tavaroita:

44. Ryhmästä *Puu ja puuteokset; puuhiili:* nimikkeet 44.05, 44.07, 44.09, 44.13, 44.14.150, 44.15, 44.18 ja 44.19;

47. Ryhmä *Paperinvalmistusaineet;* sekä

48. Ryhmästä *Paperi ja pahvi; paperivanuke-, paperi- ja pahviteokset:* nimikkeet 48.01, 48.02, 48.03, 48.04, 48.05, 48.07, 48.09, 48.10, 48.15 ja 48.16.

3 §.

Verovelvollinen, joka ei ole itse valmistanut myymäänsä, maasta vietyä tavaraa, saa periä suorittamaansa suhdanneveroa vastaavan määrän tavaran lopulliselta valmistajalta veron erääntymispäivänä. Ellei tavaran valmistaja suorita veroa erääntymispäivänä, verovelvollinen on oikeutettu kolmen kuukauden kuluessa erääntymispäivästä hakemaan tullihallitukselta veron palauttamista ja asettamista lopullisen valmistajan maksettavaksi. Tullihallituksella on oikeus määrätä suhdannevero 10 §:ssä säädetyin tavoin laskettavine korkoineen alkuperäisen verovelvollisen sijasta valmistajan maksettavaksi ja poistaa alkuperäiselle verovelvolliselle maksuunpantu vero.

4 §.

Suhdannevero on 2 ½ prosenttia 2 §:ssä tarkoitettujen maasta vietyjen tavaroiden myyntihintojen yhteismäärästä.

5 §.

Tavara katsotaan maasta viedyksi, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on lopullisesti tulliselvitettynä lähtenyt maasta, postitse vietäessä kuitenkin, kun tavara on otettu postin kuljetettavaksi. Vapaasatamassa tai vapaavarastossa oleva tavara katsotaan maasta viedyksi, kun se kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on edellä sanotuin tavoin lähtenyt ulkomaalle.

6 §.

Myyntihinnalla tarkoitetaan sitä fob-hintaa, mikä tavaralla oli sitä vientiselvitettäessä. Jos tavara on myyty fas-ehdoin, käytetään myyntihintana kuitenkin fas-hintaa. Verovelvollisen vaatimuksesta vähennetään myyntihinnasta toteutuneet luottotappiot ja reklamaation johdosta tapahtuneet hinnanalennukset sekä maahan palautettujen tavaroiden fob- tai fas-arvo.

7 §.

Verotuksen yleinen valvonta kuuluu tullihallitukselle.

Verotuksen toimittaa Helsingin I tullikamari.

8 §.

Verovelvollisen on annettava vahvistetulla lomakkeella suhdanneveroilmoitus tullikamarille viimeistään 15 päivänä helmikuuta 1971.

9 §.

Verovelvollisen on suoritettava suhdanneverosta kolmannes viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 1971, kolmannes viimeistään 30 päivänä heinäkuuta 1971 sekä kolmannes viimeistään 30 päivänä marraskuuta 1971. Vero maksetaan tullikamarin postisiirtotulotilille.

Mikäli tullihallitus määrää 3 §:n mukaisesti suhdanneveron lopullisen valmistajan maksettavaksi, tullihallitus määrää samalla ajan, jonka kuluessa vero on viimeistään maksettava.

10 §.

Jollei verovelvollinen ole suorittanut suhdanneveroerää viimeistään erääntymispäivänä, on suorittamatta jääneelle verolle maksettava viivästyskorkoa tullisäännön 139 §:n 2 momentissa mainittujen perusteiden mukaan erääntymispäivästä lukien.

Suhdanneveroa, joka on 50 markkaa pienempi, ei peritä.

11 §.

Jos verovelvollinen tai valmistaja on suorittanut suhdanneveroa liian paljon, tullikamarin on hakemuksetta maksettava liikaa suoritettu määrä takaisin kuuden prosentin vuotuisine korkoineen.

12 §.

Jos suhdannevero on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, että verovelvollinen on jättänyt antamatta veroilmoituksen tai antanut veroilmoituksessaan puutteellisen, erehdyttävän tai väärän tiedon, jäänyt kokonaan tai osaksi määräämättä, tullikamarin on määrättävä verovelvollisen suoritettavaksi se vero, mikä mainitusta syystä on jäänyt hänelle panematta, sekä milloin aihetta on tullilain 83 §:ssä säädetty korotus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös on tehtävä viimeistään vuoden 1972 kuluessa.

13 §.

Verovelvollinen tai valmistaja, joka 3 §:n mukaisesti on veron suorittanut, saa vähentää

suorittamansa suhdanneveron veronalaisista tuotoistaan joko siltä verovuodelta, jona vero on maksettu, tai sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

14 §.

Valtioneuvosto voi kohtuussyistä osittain tai kokonaan vapauttaa verovelvollisen suorittamasta suhdanneveroa tai palauttaa jo maksetun veron määrän tahi osan siitä.

Tullihallitus voi kohtuussyistä määräämillään ehdoilla myöntää suhdanneveron maksamisen lykkäystä.

15 §.

Suhdanneveron suorittamisesta sekä ilmoitusvelvollisuudesta, verotuksen toimittamisesta, muutoksenhausta ja salassapitovelvollisuudesta sekä muutoinkin on, mikäli tässä laissa ei ole toisin säädetty, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai muutoin määrätty.

16 §.

Suhdanneveroina kertyneistä varoista on käytettävä

1) kolme viidesosaa lainoina vuokra-asuntotuotannon lisäämiseen paikkakunnilla, joilla asuntojen puute rajoittaa teollisuuden laajentumista;

2) yksi viidesosa lainoina tai avustuksina tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen; sekä

3) yksi viidesosa avustuksina ammattikoulutuksen edistämiseen.

Varat on talletettava, kunnes ne käytetään, erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin, josta ne saadaan siirtää valtiovarastoon käytettäviksi 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin sen mukaan kuin valtioneuvoston asettama lautakunta, johon valtioneuvosto, Suomen Pankki, Suomen Työnantajain Keskusliitto ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö nimeävät kukin yhden jäsenen ja tälle varamiehen, tarkemmin päättää.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun lautakunnan jäsenet toimivat virkavastuulla. Lautakunnan päätökseen ei voida hakea muutosta.

Suhdanneveroista kertyneistä varoista myönnettävien lainojen ja avustusten korko- ja muista ehdoista samoin kuin mahdollisista vakuuksista säädetään asetuksella.

17 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

18 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 54 hallituksen esityksen johdosta suhdanneverolaiksi.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 15 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 185 suhdanneverolaiksi. Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt ed. Sillantauksen ym. lakialoitteen n:o 409, ed. Vartian ym. lakialoitteen n:o 413 ja ed. Laation ym. lakialoitteen n:o 414, jotka kaikki sisältävät ehdotuksen suhdanneverolaiksi. Lakialoitteen n:o 409 eduskunta on lähettänyt valiokuntaan kuluvan joulukuun 17 päivänä sekä lakialoitteet n:o 413 ja 414 kuluvan joulukuun 18 päivänä.

Valiokunta on pyytänyt hallituksen esityksestä perustuslakivaliokunnalta lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Hallituksen esitys tarkoittaa vielä nykyisessä korkeasuhdannevaiheessa tehostaa kotimaisen tarjonnan ylittävän kokonaiskysynnän kasvun hillitsemistä ja pyrkiä varautumaan rakennepolitiikan ja työllisyyskysymysten pitkän tähtäyksen hoidon kannalta tarvittavaan investointien painopisteen muuttamiseen seuraavina hitaamman taloudellisen kasvun vuosina. Suhdanneveroa olisi velvollinen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan suorittamaan jokainen, joka on myynyt ulkomaille maasta syyskuun 1 päivän 1969 ja elokuun 31 päivän 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaanluettuina, vietyjä eräitä tullitariffin 44, 47 ja 48 ryhmiin kuuluvia, lähinnä puunjalostusteolilsuuden tuottamia tavaroita, 2 1/2 prosenttia vietyjen tavaroiden myyntihintojen yhteismäärästä.

Ed. Sillantauksen ym. lakialoitteessa n:o 409 ehdotetaan, että tullitariffin ryhmään 44.05 kuuluvan viennin osalta saataisiin vähentää myyntihinnan yhteismäärästä 500 000 markkaa.

Ed. Vartian ym. lakialoite n:o 413 tarkoittaa suhdanneveroprosentin porrastamista kannattavuudeltaan erilaisten tuotannonalojen kesken.

Ed. Laation ym. lakialoite n:o 414 tarkoittaa kehitysalueilla toimivien teollisuuslaitosten kokonaan tai osittain vapauttamista suorittamasta suhdanneveroa.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarpeelliseksi ja asianmukaiseksi. Tämän vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Aloitteisiin nähden valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hylätä ed. Sillantauksen ym. lakialoitteeseen n:o 409, ed. Vartian ym. lakialoitteeseen n:o 413 ja ed. Laation ym. lakialoitteeseen n:o 414 sisältyvät lakiehdotukset.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen, ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Rosnell, Salla (osittain), Sandelin, Sillantaus, Teir, Vainio, sekä varajäsenet Hara (osittain), Kaarlonen, Kainulainen (osittain), Kurppa, Lintilä, Mykkänen, Nieminen ja Weckman (osittain).

Vastalauseita.

I.

Suhdannevero merkitsee takautuvuutensa vuoksi varsin suuria vaikeuksia monille puunjalostuslaitoksille. Erityisen kipeästi se koskee piensahoja, joiden toimintaedellytykset muutoinkin ovat hyvien suhdanteiden varassa. Oikeudenmukaisen helpotuksen pienemmille sahoille toisi sahatun puutavaran viennin osittainen vapauttaminen vientiverosta. Jäljempänä esitetty lainmuutos merkitsisi sitä suurempaa suhteellista helpotusta mitä pienemmästä viennistä on kyse.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen seuraavassa muodossa:

Suhdanneverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään.

1—3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

Suhdannevero on 2,5 prosenttia 2 §:ssä tarkoitettujen maasta vietyjen tavaroiden myyntihintojen yhteismäärästä kuitenkin niin, että tullitarfiffin ryhmään 44.05 kuuluvan viennin osalta vähennetään myyntihinnan yhteismäärästä 500 000 markkaa.

5—18 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Pentti Sillantaus. P. Mäki-Hakola.
Esko J. Koppanen. Erkki Hara.
Jouni Mykkänen.

II.

Hallituksen esitys suhdanneverolaiksi (n:o 185/70) sisältää takautuvan 2,5 % veron puunjalostusteollisuudelle. Tämä merkitsee takautuvuutensa vuoksi varsin suuria vaikeuksia monille puunjalostuslaitoksille. Erityisen kipeästi se koskee piensahoja, joiden toimintaedellytykset muutoinkin ovat hyvien suhdanteitten varassa.

Oikeudenmukaisen helpotuksen pienemmille sahoille toisi sahatun puutavaran viennin osittainen vapauttaminen vientiverosta. Jäljempänä esitetty lainmuutos merkitsisi sitä suurempaa suhteellista helpotusta mitä pienemmästä viennistä on kyse.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Suhdanneverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1—3 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

4 §.

Suhdannevero on 2,5 prosenttia 2 §:ssä tarkoitettujen maasta vietyjen tavaroiden myyntihintojen yhteismäärästä kuitenkin niin, että tullitariffin ryhmään 44.05 kuuluvan viennin osalta vähennetään myyntihinnan yhteismäärästä 100 000 markkaa.

5—18 §.

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Mauno Kurppa. **Heikki Kainulainen.**

III.

Koska samansuuruisen suhdanneveroprosentin soveltaminen kaikkiin puunjalostusteollisuuden tuotteisiin johtaa epäoikeudenmukaisuuteen kannattavuudeltaan erilaisten tuotannonalojen kesken ja vaarantaa heikoimmin kannattavien tuotantohaarojen toimintaa, ehdotamme,

että suhdannevero, joka lasketaan ulkomaille myytyjen maasta vietyjen tavaroiden myyntihintojen perusteella on

1.5 prosenttia tullitariffinimikkeisiin 44.05, 44.07, 44.09, 44.13, 44.14.150, 44.15, 44.18, 44.19, ja 48.09 luettavista tavaroista;

2.35 prosenttia tullitariffinimikkeisiin 48.01, 48.02, 48.03, 48.04, 48.05, 48.07, 48.10, 48.15 ja 48.16 luettavista tavaroista;

4 prosenttia tullitariffiryhmään 47. luettavista tavaroista.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Erkki Hara. **Jouni Mykkänen.**
P. Mäki-Hakola. **Pentti Sillantaus.**

IV.

Hallituksen esityksen mukaan suhdanneveroa perittäisiin puunjalostusteollisuudelta n. 125 milj. markkaa. Kun kuitenkin yhtiöille samanakaisesti myönnettäisiin oikeus verotuksessa vähentää maksamansa suhdannevero, lain tosiasiallinen tuotto olisi hallituksen esittämässä muodossa vain 60—65 milj. markkaa.

Kun puunjalostusteollisuuden voitot ovat korkeasuhdanteen aikana muodostuneet huomattavan suuriksi, on mielestämme perusteltua määrätä suhdannevero hallituksen esittämän 2,5 prosentin sijasta 5 prosentin suuruiseksi, jolloin valtiovallalla olisi käytettävissään huomattava määräraha kansalaisia hyödyttäviin tarkoituksiin.

Edellä olevan perusteella esitämme, että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotuksen 4 § hyväksyttäisiin seuraavan sisältöisenä ja laista poistettaisiin 13 §.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Irma Rosnell.
Pekka Salla.

4 §.

Suhdannevero on 5 prosenttia 2 §:ssä tarkoitettujen maasta vietyjen tavaroiden myyntihintojen yhteismäärästä.

Kaisu Weckman.
Niilo Nieminen.

V.

Suhdanneverolaki on ristiriidassa kehitysaluepolitiikan kanssa. Ehdotettu suhdanneverohan tulisi rasittamaan erityisen voimakkaasti kehitysalueiden elinkeinoelämää, jonka elvyttämistä on tähän mennessä pidetty yhtenä kehitysaluepolitiikan tärkeimpänä päämääränä. Ristiriitaisuus lakiesityksen ja kehitysaluepolitiikan kanssa tulee myös selvästi esille lakiesityksen 16 §:ssä ehdotetussa suhdanneveroina kertyneiden verojen käyttämissuunnitelmassa. Sen mukaan pääosa kehitysalueiden puunjalostusteollisuudelta suhdanneveroina perittävistä varoista siirrettäisiin sellaisiin tarkoituksiin, jotka eivät koske kehitysalueita. Luonnollisena seurauksena olisi että kehitysalueiden elinkeinoelämä olisi muilla tukitoimenpiteillä tehostettava ja siihen käytettäviä varoja lisättävä. Tästä syystä kehitysalueilla toimivat teollisuuslaitokset olisikin vapautettava joko kokonaan tai osaksi suorittamasta suhdanneveroa.

Edellä esitetyn perusteella esitämme kunnioittavasti,

että Eduskunta hyväksyisi lakiehdotuksen seuraavassa muodossa:

Suhdanneverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1—13 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

14 §.

Valtioneuvosto voi kohtuussyistä osittain tai kokonaan vapauttaa verovelvollisien suorittamasta suhdanneveroa tai palauttaa jo maksetun veron määrän tahi osan siitä.

Suhdanneveroa ei määrätä kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970—1975 annetun lain (876/69) mukaisella ensimmäisellä vyöhykkeellä olevalle verovelvolliselle ja sitä määrätään yksi prosentti mainitun lain mukaisella toisella vyöhykkeessä olevalle verovelvolliselle.

Tullihalitus voi kohtuussyistä määräämillään ehdoilla myöntää suhdanneveron maksamisen lykkäystä.

15—18 §.
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Mauno Kurppa.
P. Mäki-Hakola.
Jouni Mykkänen.

Pentti Sillantaus.
Heikki Kainulainen.
Erkki Hara.

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite.

Helsingissä,
18 päivänä joulukuuta 1970.
Lausunto n:o 6.

Valtiovarainvaliokunnalle.

Valtiovarainvaliokunta on kirjeessään 16 päivältä joulukuuta 1970 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 185 suhdanneverolaiksi. Kuultuaan asian johdosta osastopäällikkö Osmo Kallialaa valtiovarainministeriöstä, professoreja Edward Anderssonia, Paavo Kastaria ja V. Merikoskea, oikeustieteen tohtoria Antero Jyränkiä ja hallintotieteiden lisensiaattia Esko Riepulaa perustuslakivaliokunta, joka on rajoittunut käsittelemään asiaa yksinomaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta, esittää seuraavaa.

Tarkastettuaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen perustuslakivaliokunta on aluksi kiinnittänyt huomiota siihen, että kysymyksessä oleva suhdanneveron nimellä perittävä suoritus on tarkoitus periä puunjalostusteollisuustuotteiden viejiltä niiden kokonaistulojen perusteella, jotka heillä lakiehdotuksessa mainittuna yhden vuoden pituisena aikana on ollut. Valiokunnan käsityksen mukaan puheena olevaa, suhdanneveron nimisenä perittävää suoritusta on pidettävä sinänsä veron luontoisena. Lakiehdotukseen sisältyy kuitenkin sellaisia säännöksiä, joista eräitä mainitaan jäljempänä, että niiden johdosta lakia ei voida pitää valtiopäiväjärjestyksen mukaan verolakina käsiteltävänä lakina.

Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan on tarkoituksena periä suhdanneveroa puunjalostusteollisuuden tuotteiden viejiltä niiden myyntitulojen mukaan, joita heillä on yhteensä ollut 1 päivän syyskuuta 1969 ja 31 päivän elokuuta 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaan luettuina. Siten on tarkoituksena määrätä vero taannehtivasti maksettavaksi. Lainsäädäntökäytännössämme on tosin katsottu mahdolliseksi säätää taannehtivastikin verovelvollisuus verotettavan tulon ja omaisuuden perusteella, jolloin verovelvollinen velvoitetaan suorittamaan verona määrätty osa hänellä verokauden aikana olleista tuloista tai tiettynä ajankohtana olleesta omaisuudesta. Välillisten verojen osalta on kuitenkin tässä kohdin otettava huomioon, että kun välillinen vero säännön mukaan otetaan lukuun veronalaisen tarvikkeen hintaa määrättäessä ja siten siirretään tarvikkeen kuluttajan lopullisesti kannettavaksi, ei se ole mahdollista taannehtivan välillisen veron osalta. Tällainen taannehtiva vero jää siten tarvikkeen myyjän itsensä rasitukseksi. Tällöin veron määräämisperusteena ei ole verovelvollisen omaisuus eikä hänen saamansa puhdas tuotto, vaan tietyn liiketoiminnan raha-arvo verokautena. Tämän johdosta perustuslakivaliokunta katsoo puheena olevan veron oikeudelliselta luonteeltaan siinä määrin poikkeavan verotuskäytännön mukaisesta verosta, että veron määrääminen käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaisesti loukkaa siihen sisältyvän konfiskatorisen piirteen johdosta verovelvolliselle hallitusmuodon 6 §:n mukaan säädettyä omaisuuden turvaa.

Lakiehdotuksen 16 §:n mukaan olisi lautakunnalla, jonka kokoonpano määriteltäisiin samassa pykälässä, valta päättää varsin yksityiskohtaisesti suhdanneverona perittävien, erilliselle tilille Suomen Pankkiin talletettavien varojen käytöstä. Siten lautakunnalla tulisi ilmeisesti olemaan myös valta päättää, milloin ja missä määrin varoja olisi otettava valtion tuloja menoarvioon käytettäväksi lakiehdotuksessa mainittuihin, mutta lautakunnan tarkemmin määrittelemiin tarkoituksiin. Kun näillä säännöksillä toisaalta delegoidaan valtion hallintoelimille kuuluvaa valtaa niihin kuulumattomalle, itsenäisesti toimivalle lautakunnalle ja ne toisaalta loukkaavat eduskunnan budjettivaltaa, edellyttävät nekin lakiehdotuksen käsittelemistä perustuslain säätämisjärjestystä noudattaen.

Suhdanneverona kertyneistä varoista myönnettävien lainojen ja avustusten korko- ja muista ehtoista samoin kuin mahdollisista vakuuksista säädettäisiin lakiehdotuksen 16 §:n 4 momentin mukaan asetuksella. Kun niihin tarkoituksiin, joihin suhdanneveroina kertyvät varat tultaisiin käyttämään, myönnettävien lainojen

ja avustusten ehdoista on aikaisemmin määräyksiä muualla lainsäädännössä, merkitsisi mainittu valtuutus antaa asetuksella näiden varojen osalta erikseen säännöksiä, sellaista lainsäädäntövallan delagointia, jota delagoinnin sisältävän säännöksen yleisluontoisuuden johdosta ei voida antaa tavallisen lain säätämisjärjestyksessä annettavalla lailla.

Edellä olevaan viitaten perustuslakivaliokunta kunnioittaen esittää lausuntonaan,

että puheena oleva lakiehdotus on johtolauseensa mukaisesti käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Juuso Häikiö.

Antti Okko.

Eriävä mielipide.

Perustuslakivaliokunnan enemmistön kanta, että lakiehdotus taannehtivuutensa johdosta olisi käsiteltävä VJ 67 §:n mukaisessa järjestyksessä, ei perustu mihinkään valtiosääntönormiin, eikä ole myöskään vakiintuneen lainsäädäntökäytännön mukainen (vrt. hallintot. lisesiaatti Riepulan kirjallinen asiantuntijalausunto sekä professorien Merikosken ja Kastarin sekä oikeust. tohtori Jyränin suulliset asiantuntijalausunnot). Näin ollen perustuslakivaliokunnan kantaa ei voida perustella minkäänlaisilla oikeudellisilla näkökohdilla, vaan kannanotto perustuu puhtaasti yhteiskuntapoliittisille tavoitteille, joten perustuslakivaliokunta on mennyt kannanotossaan selvästi valtiosäännön ulkopuolelle.

Valiokunnan enemmistön viittaus siihen, että lakiehdotus merkitsisi konfiskatorista verotusta, ei myöskään perustu mihinkään valtiosääntönormiin eikä sitä voida perustella edes lainsäädäntökäytännöllä. Jotta verolakia voitaisiin pitää konfiskatorisena lainsäädännössä käytännössä (vrt. esim. toinen omaisuudenluovutusvero v. 1945) on selvästi edellytetty veron konfiskatorisen luonteen ilmaisemista joko itse lakitekstissä tahi sitten esityksen perusteluissa. Tällaisia säännöksiä tai perusteluita ei käsillä olevaan hallituksen esitykseen sisälly. Pikemminkin juuri esityksen 3 ja 14 §:t puhuvat sen puolesta, että esityksessä on nimenomaan pyritty estämään lain konfiskatorinen soveltaminen.

Edellä esitetyn perusteella katsomme, että puheena olevan hallituksen esityksen käsittelemistä VJ 67 §:n mukaisesti ei ole kiistattomasti perusteltu.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Leo Kohtala. **Toivo Åsvik.**
Väinö Vilponiemi. **Lauri Kantola.**
Tellervo Koivisto.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 176 hallituksen esityksen johdosta suhdanneverolaiksi.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian ja sen yhteydessä seuraavat lakialoitteet: ed. Sillantauksen ym. n:o 409, ed. Vartian ym. n:o 413 ja ed. Laation ym. n:o 414, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 54 tehtyjä ehdotuksia ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Samalla suuri valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Lopuksi suuri valiokuntakin ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 409, 413 ja 414 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen suhdanneverolaiksi.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 185 suhdanneverolaiksi, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 54 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 176, on valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen hyväksynyt seuraavan lain:

Suhdanneverolaki.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyllä tavalla, säädetään:

1 §.

Valtiolle on suoritettava suhdanneveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Velvollinen suorittamaan suhdanneveroa on jokainen, joka on myynyt ulkomaille maasta 1 päivän syyskuuta 1969 ja 31 päivän elokuuta 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaan luettuina, vietyjä seuraaviin tullitariffin ryhmiin ja nimikkeisiin kuuluvia tavaroita:

44. Ryhmästä *Puu ja puuteokset; puuhiili:* nimikkeet 44.05, 44.07, 44.09, 44.13, 44.14.150, 44.15, 44.18 ja 44.19;

47. Ryhmä *Paperinvalmistusaineet;* sekä

48. Ryhmästä *Paperi ja pahvi; paperivanuke-, paperi- ja pahviteokset:* nimikkeet 48.01, 48.02, 48.03, 48.04, 48.05, 48.07, 48.09, 48.10, 48.15 ja 48.16.

3 §.

Verovelvollinen, joka ei ole itse valmistanut myymäänsä, maasta vietyä tavaraa, saa periä suorittamaansa suhdanneveroa vastaavan määrän tavaran lopulliselta valmistajalta veron erääntymispäivänä. Ellei tavaran valmistaja suorita veroa erääntymispäivänä, verovelvollinen on oikeutettu kolmen kuukauden kuluessa erääntymispäivästä hakemaan tullihallitukselta veron palauttamista ja asettamista lopullisen valmistajan maksettavaksi. Tullihallituksella on oikeus määrätä suhdannevero 10 §:ssä säädetyin tavoin laskettavine korkoineen alkuperäisen verovelvollisen sijasta valmistajan maksettavaksi ja poistaa alkuperäiselle verovelvolliselle maksuunpantu vero.

4 §.

Suhdannevero on 2 ½ prosenttia 2 §:ssä tarkoitettujen maasta vietyjen tavaroiden myyntihintojen yhteismäärästä.

5 §.

Tavara katsotaan maasta viedyksi, kun kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on lopullisesti tulliselvitettynä lähtenyt maasta, postitse vietäessä kuitenkin, kun tavara on otettu postin kuljetettavaksi. Vapaasatamassa tai vapaavarastossa oleva tavara katsotaan maasta viedyksi, kun se kulkuneuvo, johon tavara on lastattu, on edellä sanotuin tavoin lähtenyt ulkomaalle.

6 §.

Myyntihinnalla tarkoitetaan sitä fob-hintaa, mikä tavaralla oli sitä vientiselvitettäessä. Jos tavara on myyty fas-ehdoin, käytetään myyntihintana kuitenkin fas-hintaa. Verovelvollisen vaatimuksesta vähennetään myyntihinnasta toteutuneet luottotappiot ja reklamaation johdosta tapahtuneet hinnanalennukset sekä maahan palautettujen tavaroiden fob- tai fas-arvo.

7 §.

Verotuksen yleinen valvonta kuuluu tullihallitukselle.

Verotuksen toimittaa Helsingin I tullikamari.

8 §.

Verovelvollisen on annettava vahvistetulla lomakkeella suhdanneveroilmoitus tullikamarille viimeistään 15 päivänä helmikuuta 1971.

9 §.

Verovelvollisen on suoritettava suhdanneverosta kolmannes viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 1971, kolmannes viimeistään 30 päivänä heinäkuuta 1971 sekä kolmannes viimeistään 30 päivänä marraskuuta 1971. Vero maksetaan tullikamarin postisiirtotulotilille.

Mikäli tullihallitus määrää 3 §:n mukaisesti suhdanneveron lopullisen valmistajan maksettavaksi, tullihallitus määrää samalla ajan, jonka kuluessa vero on viimeistään maksettava.

10 §.

Jollei verovelvollinen ole suorittanut suhdanneveroerää viimeistään erääntymispäivänä, on suorittamatta jääneelle verolle maksettava viivästyskorkoa tullisäännön 139 §:n 2 momentissa mainittujen perusteiden mukaan erääntymispäivästä lukien.

Suhdanneveroa, joka on 50 markkaa pienempi, ei peritä.

11 §.

Jos verovelvollinen tai valmistaja on suorittanut suhdanneveroa liian paljon, tullikamarin on hakemuksetta maksettava liikaa suoritettu määrä takaisin kuuden prosentin vuotuisine korkoineen.

12 §.

Jos suhdannevero on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, että verovelvollinen on jättänyt antamatta veroilmoituksen tai antanut veroilmoituksessaan puutteellisen, erehdyttävän tai väärän tiedon, jäänyt kokonaan tai osaksi määräämättä, tullikamarin on määrättävä verovelvollisen suoritettavaksi se vero, mikä mainitusta syystä on jäänyt hänelle panematta, sekä milloin aihetta on tullilain 83 §:ssä säädetty korotus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös on tehtävä viimeistään vuoden 1972 kuluessa.

13 §.

Verovelvollinen tai valmistaja, joka 3 §:n mukaisesti on veron suorittanut, saa vähentää suorittamansa suhdanneveron veronalaisista tuotoistaan joko siltä verovuodelta, jona vero on maksettu, tai sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavassa valtion- ja kunnallisverotuksessa.

14 §.

Valtioneuvosto voi kohtuussyistä osittain tai kokonaan vapauttaa verovelvollisen suorittamasta suhdanneveroa tai palauttaa jo maksetun veron määrän tahi osan siitä.

Tullihallitus voi kohtuussyistä määräämillään ehdoilla myöntää suhdanneveron maksamisen lykkäystä.

15 §.

Suhdanneveron suorittamisesta sekä ilmoitusvelvollisuudesta, verotuksen toimittamisesta, muutoksenhausta ja salassapitovelvollisuudesta sekä muutoinkin on, mikäli tässä laissa ei ole toisin säädetty, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai muutoin määrätty.

16 §.

Suhdanneveroina kertyneistä varoista on käytettävä

1) kolme viidesosaa lainoina vuokra-asuntotuotannon lisäämiseen paikkakunnilla, joilla asuntojen puute rajoittaa teollisuuden laajentumista;

2) yksi viidesosa lainoina tai avustuksina tehostetun metsänparannusohjelman toteuttamiseen; sekä

3) yksi viidesosa avustuksina ammattikoulutuksen edistämiseen.

Varat on talletettava, kunnes ne käytetään, erityiselle valtion tilille Suomen Pankkiin, josta ne saadaan siirtää valtiovarastoon käytettäviksi 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin sen mukaan kuin valtioneuvoston asettama lautakunta, johon valtioneuvosto, Suomen Pankki, Suomen Työnantajain Keskusliitto ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö nimeävät kukin yhden jäsenen ja tälle varamiehen, tarkemmin päättää.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun lautakunnan jäsenet toimivat virkavastuulla. Lautakunnan päätökseen ei voida hakea muutosta.

Suhdanneveroista kertyneistä varoista myönnettävien lainojen ja avustusten korko- ja muista ehdoista samoin kuin mahdollisista vakuuksista säädetään asetuksella.

17 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

18 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rintamasotilaseläkkeestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Vuosien 1939—1945 sotatoimiin osallistuneille rintamasotilaille sotavuodet aiheuttivat henkisiä ja aineellisia menetyksiä. Iän karttuessa seuraukset usein ilmenevät raihnaisuutena ja kivuliaisuutena. Tämä heikentää työkykyisyyttä ja työnsaantimahdollisuuksia. Ikääntyneemmät joutuvat näin kärsimään sotavuosien seurauksista, varsinkin kun kansaneläkettä ryhdytään vanhuuseläkkeenä maksamaan vasta 65 vuotta täyttäneille. Osittain alentunut työkyky, vaikka se tosiasiassa estäisikin henkilön tekemästä tai saamasta hänelle sopivaa toimeentulon turvaavaa työtä, ei yleensä oikeuta kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen. Monilla rintamalla olleilla ei myöskään ole kansaneläkkeen lisäksi oikeutta ansioeläkkeisiin taikka niiden määrä on vähäinen.

Kun voimassa olevat eläkejärjestelmät eivät anna riittävästi turvaa rintamalla olleille, on rintamasotilaiden eläketurvaa lisättävä ja heidän henkisiä ja aineellisia menetyksiään korvattava erityisjärjestelyin. Tällöin on ensi sijassa otettava huomioon vanhimmat ikäluokat, joiden nykyinen sosiaaliturvakin on nuorempien ikäluokkien sosiaaliturvaa heikompi, mutta valittavan järjestelmän tulee tehdä oikeutta kaikille rintamasotilaille. Näin ollen on luotava sellainen järjestelmä, joka takaa tietyn ikärajan ylittäneille edes vähäisen korvauksen sodasta johtuneista menetyksistään. Tämän lisäksi rintamasotilaseläkejärjestelmän tulee antaa tyydyttävä toimeentuloturva myös sellaisille rintamasotilaille, jotka eivät ole oikeutettuja kansaneläkkeeseen, mutta ovat heikentyneen terveytensä vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa. Hallinnollisesti järjestelmän tulee niveltyä voimassa olevaan kansaneläkejärjestelmään.

Sanotuista syistä hallitus esittää säädettäväksi lain rintamasotilaseläkkeestä. Rintamasotilaalla tarkoitetaan tässä laissa 55 vuotta täyttänyttä henkilöä, jolle sen mukaan mitä siitä erikseen on säädetty, on annettu rintamasotilastunnus. Lain mukainen järjestelmä rakentuu pääosiltaan kansaneläkkeen tukiosan pohjalle. Järjestelmä käsittää etuuksien suhteen kolme ryhmää, jotka määräytyvät edunsaajan iän perusteella.

Niille 55—59 vuotiaille rintamasotilaille, jotka alentuneen työkykynsä vuoksi, olematta kuitenkaan oikeutettuja työkyvyttömyyseläkkeeseen, eivät pysty tekemään tai saamaan heille sopivaa ja toimeentulon turvaavaa työtä, maksettaisiin rintamasotilaseläke, joka vastaa markkamäärältään ja periaatteiltaan kansaneläkkeen tukiosaa. Sen enimmäismäärä I kalleusryhmään kuuluvassa kunnassa olisi yksinäiselle henkilölle tällä hetkellä 139 markkaa kuukaudessa.

Sellaisille 60—64 vuotiaille rintamasotilaille, jotka eivät saa kansaneläkettä, maksettaisiin kansaneläkkeen tukiosan ja tukilisän yhteismäärää vastaava rintamasotilaseläke. Myös tämä eläke, jonka enimmäismäärä vastaavasti ensi vuoden alusta olisi 242 markkaa kuukaudessa, myönnettäisiin tukiosan määräämisessä noudatettavia periaatteita soveltaen. Kuitenkin olisi rintamasotilaseläkejärjestelmän kannalta tarkoituksenmukaista lukea eräät kansaneläkelain 30 §:n 2 momentissa mainitut tulot, kuten esimerkiksi upseerieläkkeet, tukiosaa määrättäessä vuosituloksi.

Tämän lisäksi olisi rintamasotilaseläkejärjestelmän piiriin saatettava kansaneläkelain mukaan työkyvyttömiksi todetut tai jo vanhuuseläkkeellä olevat rintamasotilaat, koska ei voida pitää oikeudenmukaisena, että nämä työkyvyttömät ja iäkkäimmät jäisivät kokonaan vaille korvausta sodan heille aiheuttamista menetyksistä. Sen vuoksi olisikin edellä mainittujen rintamasotilaseläkkeiden ohella maksettava 55 vuotta täyttäneille kansaneläkkeen tukiosaa saaville rintamasotilaille kansaneläkkeen lisäksi rintamasotilaseläke, jonka määrä olisi 20 markkaa kuukaudessa. Niin ikään samansuuruinen eläke maksettaisiin niille, jotka välittömästi ennen vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistään ovat saaneet rintamasotilaseläkettä.

Lakiehdotuksessa mainitut eläkkeitä ilmaisevat markkamäärät vastaavat kansaneläkelaissa olevaa perustasoa ja ovat samalla tavalla kuin kansaneläkkeet sidottu elinkustannusten muutoksiin.

Arvion mukaan rintamasotilaseläkkeen saajia olisi lain voimaantulovaiheessa noin 85 000 ja siitä johtuvat kustannukset, jotka korvattaisiin valtion varoista, aluksi noin 60—70 miljoonaa markkaa vuodessa. Kustannusten lasketaan nousevan nykytason mukaan mitattuina vuoteen 1980 mennessä 80—90 miljonaan markkaan, jolloin ne olisivat korkeimmillaan.

Lain täytäntöönpano tulisi kansaneläkelaitoksen tehtäväksi. Esityksen 2 §:ssä tarkoitettujen

työkyvyn alentumisen ja työnsaantimahdollisuuksien harkitseminen edellyttää sekä lääketieteellistä asiantuntemusta että paikallisten olosuhteiden tuntemusta. Tämän vuoksi näiden kysymysten ratkaiseminen tapahtuisi soveliaimmin sairausvakuutustoimikunnassa.

Rintamasotilaiden ylimääräisistä sotaeläkkeistä 22 päivänä toukokuuta 1969 annettu valtioneuvoston päätös jäisi edelleen voimaan, mutta sitä sovellettaisiin ainoastaan sikäli ja siltä osin kuin sen nojalla jo myönnetyt etuudet ovat tämän lain mukaisia etuuksia suuremmat.

Uuden rintamasotilaseläkettä koskevan järjestelmän niveltyminen voimassa olevaan kansaneläkejärjestelmään edellyttää viimeksi mainittuun eräitä teknisluontoisia muutoksia. Sitä varten olisi rintamasotilaseläkelain säätämisen yhteydessä lisättävä kansaneläkelain 27 §:ään uusi 3 momentti ja 30 §:n 2 momenttiin uusi 12 kohta sekä muutettava kansaneläkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain 7 §:n 2 momenttia ja lisättävä saman lain 2 §:ään uusi 3 momentti.

Rintamasotilaseläkejärjestelmä ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 1971.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

rintamasotilaseläkkeestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Rintamasotilaalla, joka on täyttänyt 55 vuotta, on oikeus rintamasotilaseläkkeeseen sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Rintamasotilaalla tarkoitetaan henkilöä, jolle on annettu rintamasotilastunnus siten kuin siitä on erikseen säädetty.

Rintamasotilaseläke myönnetään vain Suomen kansalaiselle.

2 §.

Rintamasotilaalle, joka on täyttänyt 55 mutta ei 60 vuotta ja joka ei alentuneen työkykynsä vuoksi pysty tekemään tai saamaan hänelle sopivaa toimeentuloaan turvaavaa työtä eikä saa 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa kansaneläkelaissa (347/56) säädettyä työkyvyttömyyseläkettä, maksetaan rintamasotilaseläkkeenä kansaneläkkeen tukiosa.

3 §.

Rintamasotilaalle, joka on täyttänyt 60 mutta ei 65 vuotta eikä saa kansaneläkettä, maksetaan rintamasotilaseläkettä, jonka täysi määrä on vuodessa:

ensimmäisessä kuntaryhmässä 1 506 markkaa,
toisessa kuntaryhmässä 1 398 markkaa ja
kolmannessa kuntaryhmässä 1 290 markkaa.

4 §.

Oikeus 2 ja 3 §:n mukaiseen rintamasotilaseläkkeeseen vahvistetaan kansaneläkelain 30 §:ssä tarkoitetun vuositulon perusteella, kuitenkin niin, että kansaneläkelain 30 §:n 2 momentin 3, 4, 8, 10 ja 11 kohdissa mainitut tulot luetaan vuosituloiksi.

Kansaneläkelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettuja korotuksia ei sovelleta rintamasotilaseläkettä määrättäessä.

Mikäli tästä laista ei muuta johdu, on 2 ja 3 §:n mukaisesta rintamasotilaseläkkeestä muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kansaneläkkeen tukiosasta on säädetty.

5 §.

Rintamasotilaalle, joka on saanut 2 tai 3 §:n mukaista rintamasotilaseläkettä ja välittömästi sen jälkeen alkaa saada kansaneläkettä, maksetaan kansaneläkkeen lisäksi rintamasotilaseläkkeenä 126 markkaa vuodessa.

Mikäli 3 §:n mukaisen rintamasotilaseläkkeen muuttuessa kansaneläkkeeksi viimeksi mainittu jäisi edellistä pienemmäksi, maksetaan 1 momentin mukaisena eläkkeenä rintamasotilaseläkkeen ja kansaneläkkeen välinen erotus, kuitenkin vähintään 1 momentissa mainittu määrä.

6 §.

Mikäli samalta ajalta, jolta rintamasotilaalle myöhemmin myönnetään tämän lain mukainen rintamasotilaseläke, on maksettu rintamasotilaiden ylimääräisistä sotaeläkkeistä 22 päivänä toukokuuta 1969 annetun valtioneuvoston pää-

töksen (312/69) mukaista ylimääräistä sotaeläkettä, vähennetään rintamasotilaseläkkeestä vastaava ylimääräinen sotaeläke.

Mikäli samalta ajalta, jolta eläkkeensaajalle myöhemmin myönnetään kansaneläke, on maksettu rintamasotilaseläkettä, pidetään viimeksi mainittua kansaneläkkeen ja sen lisien osasuorituksena.

7 §.

Oikeuden kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen päättyessä myönnetään tämän lain mukainen rintamasotilaseläke samasta ajankohdasta lukien, jos sitä on haettu kuuden kuukauden kuluessa työkyvyttömyyseläkkeen lakkaamisesta.

Edellä 2 §:ssä tarkoitettu rintamasotilaseläke muutetaan hakemuksetta 3 §:ssä tarkoitetuksi rintamasotilaseläkkeeksi sen kuukauden alusta lukien, joka lähinnä seuraa eläkkeensaajan täytettyä 60 vuotta.

Oikeus 2 ja 3 §:n mukaiseen rintamasotilaseläkkeseen päättyy sen kuukauden alusta lukien, josta eläkkeensaajalle on myönnetty kansaneläke.

8 §.

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa kansaneläkelaitos noudattaen hallinnon osalta, mitä kansaneläkelaissa on säädetty, kuitenkin niin, että tämän lain 2 §:ssä tarkoitettu kysymys työkyvyn alentumisesta ratkaistaan sairausvakuutuslain mukaisessa sairausvakuutustoimikunnassa.

9 §.

Tämän lain nojalla myönnettävistä eläkkeistä kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista. Korvauksen maksamisesta on voimassa, mitä on säädetty valtion osuuden suorittamisesta kansaneläkkeen tukiosakustannuksista kansaneläkelaitokselle, kuitenkin niin, että valtio suorittaa etukäteen 90 prosenttia maksettavaksi lähetettyjen eläkkeiden määrästä. Tämän lain mukaisesta toiminnasta aiheutuvat hallintokulut luetaan kansaneläkelaitoksen hallintokustannuksiksi.

10 §.

Rintamasotilaseläke on vapaa valtiolle ja kunnalle suoritettavista veroista.

11 §.

Jollei tästä laista muuta seuraa, on soveltuvin osin vastaavasti voimassa, mitä kansaneläkelain 35—40, 42—46, 67, 69—76, 79 ja 81—89 §:ssä sekä kansaneläkelaissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetussa laissa (348/56) ja 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 46 ja 49 §:ssä on säädetty.

12 §.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

13 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1971.

Lain 5 §:n 1 momenttia sovelletaan myös 55 vuotta täyttäneeseen rintamasotilaaseen, joka tämän lain voimaan tullessa saa kansaneläkettä, mihin kuuluu tukiosa.

Ennen lain voimaantuloa kansaneläkelaitoksen on hyvissä ajoin ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin lain täytäntöönpanoa varten.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 27 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960 annetussa laissa (466/60), uusi 3 momentti, jolloin entinen 3, 4, 5, 6 ja 7 momentti siirtyvät 4, 5, 6, 7 ja 8 momentiksi, sekä 30 §:n 2 momenttiin uusi 12 kohta seuraavasti:

27 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Jos eläkkeensaajan puolisolle on myönnetty rintamasotilaseläkelain (/) 2 ja 3 §:n mukainen eläke, maksetaan kansaneläkkeen tukiosana puolet 2 momentissa tarkoitetusta tukiosasta.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

30 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Vuosituloksi ei lueta:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

12) rintamasotilaseläkelain mukaista rintamasotilaseläkettä.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1971.

Laki

kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkkeeseen suoritettavasta tukilisästä ja asumistuesta 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain (446/69) 7 §:n 2 momentti sekä lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on 20 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (208/70), uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Jos eläkkeensaajan puolisolle on myönnetty rintamasotilaseläkelain (/) 3 §:n mukainen rintamasotilaseläke, myönnetään tukilisänä puolet 2 momentissa tarkoitetusta tukilisästä.

7 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Vuosituloksi ei lueta tämän lain mukaan maksettavia etuuksia, kansaneläkelain mukaan maksettavaa kansaneläkettä mahdollisine lisineen, rintamasotilaseläkelain (/) mukaan maksettavaa rintamasotilaseläkettä, lapsen hoitotuesta annetun lain (444/69) mukaista hoitotukea, lapsilisälain (541/48) mukaan maksettavaa lapsilisää, erityislapsilisälain (538/60) mukaan maksettavaa erityislapsilisää, perhelisälain (375/43) mukaan maksettavaa perhelisää, huoltoapulain (116/56) mukaista huoltoapua, etua omaan tarpeeseen käytetystä asunnosta eikä valtion tai kunnan varoista suoritettavaa asumistukea. Omaisuudeksi ei lueta eläkkeensaajan tai hänen puolisonsa omistaman ja heidän käytössään olevan asunnon arvoa.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1971.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Katri-Helena Eskelinen.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden margariinien valmisteverosta.

Vuotta 1971 ja vuoden 1972 ensimmäistä neljännestä koskevien tulo- ja talouspoliittisten kokonaisratkaisujen yhteydessä on sovittu myös eräiden maataloutta koskevien ratkaisujen tekemisestä samanaikaisesti keskitetyn työmarkkinapoliittisen ratkaisun kanssa. Tähän sisältyy muun muassa voin ja margariinin hintasuhteen muuttaminen 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien siten, että voin vähittäismyyntihinta alennetaan 7,90 markkaan kilolta ja pehmeän margariinin vähittäismyyntihinta korotetaan 6,80 markaksi kilolta.

Hallitus esittää tämän vuoksi erityisen valmisteveron säätämistä sekä maassa valmistetuille että maahan tuoduille pehmeille margariineille. Lakiehdotuksen mukaan katsottaisiin veronalaisiksi jääkaappimargariinit, jotka + 5° C lämpötilassa vuorokauden säilytettyinä ovat helposti levitettäviä, joiden rasvaseoksessa on yli 97 prosenttia kasviöljyjä ja -rasvoja, joko sellaisinaan tai osittain kovetettuina, ja joiden seoksen rasvahappojen kokonaismäärästä vähintään 20 prosenttia on monityydyttymättömiä linoli- ja linoleenihappoja. Verotuksen alaisiksi tulisivat näin ollen nykyisin valmistettavat jääkaappimargariinit Flora, Solive, Pöytämainio, Raikas ja Sole.

Kun pöytärasioissa myytävien jääkaappimargariinien nykyinen vähittäismyyntihinta on yleensä 5,00 markkaa kilolta, olisi valmisteveron suuruudeksi, ottaen huomioon muut hintaan vaikuttavat tekijät, määrättävä 1,30 markkaa kilolta, jotta uudeksi vähittäismyyntihinnaksi tulisi 6,80 markkaa kilolta.

Verosta vapautettuja olisivat lakiehdotuksen mukaan margariinit, jotka viedään maasta tai siirretään vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tai verottomaan myymälään, samoin kuin margariinit, jotka maahan tuotaessa muiden säännösten tai määräysten kuin tullitariffilain nojalla ovat tullivapaat. Kotimainen valmistaja olisi oikeutettu vähentämään suoritettavasta verosta valmistuspaikalle viallisuuden tai huonontumisen vuoksi palautetuista margariineista kannetun veron määrän.

Veronkantoviranomainen olisi tullilaitos. Veron suorittamista ja muutoksenhakua koskevat samoin kuin eräät muut muodolliset säännökset on otettu lakiehdotukseen samansisältöisinä kuin ne ovat eräissä muissa voimassa olevissa valmisteverolaeissa.

Eräiden margariinien valmisteveron arvioidaan tuottavan vuodessa 14 700 000 markkaa. Kun jääkaappimargariinien kulutuksen arvioidaan samalla vähenevän 2.2 miljoonalla kilolla eli 13.5 miljoonasta kilosta vuonna 1970 11.3 miljoonaan kiloon vuonna 1971, tämä merkitsee margariinien raaka-aineista kannettavien tuontimaksujen tuoton pienenemistä 2 miljoonalla markalla.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden margariinien valmisteverosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Eräistä maassa valmistetuista ja maahan tuoduista margariineista on suoritettava valtiolle valmisteveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Veronalaisia ovat jääkaappimargariinit, jotka + 5° C lämpötilassa vuorokauden säilytettyinä ovat helposti levitettäviä, joiden rasvaseoksessa on yli 97 prosenttia kasviöljyjä ja -rasvoja, joko

sellaisinaan tai osittain kovetettuina, ja joiden seoksen rasvahappojen kokonaismäärästä vähintään 20 prosenttia on monityydyttymättömiä linoli- ja linoleenihappoja.

3 §.

Velvollinen suorittamaan eräiden margariinien valmisteveroa on jokainen, joka maassa ansiotarkoituksessa valmistaa tai maahan tuo tässä laissa tarkoitettuja margariineja.

4 §.

Veron määrä on 1,30 markkaa kilolta, laskettuna nettopainon mukaan.

5 §.

Vapautettuja verosta ovat:

1) margariinit, jotka tullivalvonnassa viedään maasta tai siirretään vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottomaan myymälään; sekä

2) margariinit, jotka tuodaan maahan, jos ne maahan tuotaessa muun lain, asetuksen tai määräyksen kuin tullitariffilain nojalla ovat tullivapaat.

6 §.

Milloin margariinista 5 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on vero jo suoritettu, on viejällä tai siirtäjällä oikeus saada takaisin kutakin maasta vietyä tai vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottoman myymälään siirrettyä margariinikiloa kohti 4 §:ssä mainittu veron määrä. Takaisinmaksua on haettava tullihallitukselta vuoden kuluessa siitä, kun vero on suoritettu.

7 §.

Kotimainen valmistaja on oikeutettu vähentämään kultakin kalenterikuukaudelta suoritettavasta verosta saman kalenterikuukauden aikana viallisuuden tai huonontumisen vuoksi valmistuspaikalle palautetuista margariineista kannetun veron määrän.

8 §.

Verotuksen yleinen valvonta kuuluu tullihallitukselle.

Maassa valmistetuista margariineista suoritettavan veron määrää sekä maksuunpanon ja kannon toimittaa tullihallitus valmistajan antaman veroilmoituksen ja saadun selvityksen perusteella. Tarkemmat määräykset veroilmoituksen muodosta ja antamisajasta annetaan asetuksella.

Maahan tuoduista margariineista suoritettavasta verosta sekä viennin ja tuonnin yhteydessä tapahtuvasta veron palauttamisesta on, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai määrätty.

9 §.

Maassa valmistetuista margariineista on vero maksettava kalenterikuukausittain viimeistään sen kalenterikuukauden viimeisenä arkipäivänä, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka aikana tuotteet on viety valmistuspaikalta.

10 §.

Maassa valmistetuista margariineista suoritettavalle verolle, jota ei ole maksettu määräaikana, on suoritettava veron lisäystä kultakin markalta yksi penni jokaiselta kalenterikuukaudelta tai sen osalta luettuna sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana vero viimeistään olisi ollut maksettava, maksupäivään.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä, että veron lisäystä on suoritettava edellä 1 momentissa säädettyä myöhemmästä ajankohdasta lukien.

11 §.

Jos valmistajalle ilman hänen syytään on jäänyt vero kokonaan tai osaksi määräämättä laskuvirheen tahi siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, että tullihallitus ei ole asiaa joltakin osalta tutkinut, tai jos valmistajalle on samanlaisesta syystä määrätty palautettavaksi liikaa veroa, on tullihallituksen oikaistava verotus vuoden kuluessa sen kalenterikuukauden päättymisestä lukien, jolta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi jolta päätös veron palauttamisesta tehtiin (*veronoikaisu*). Niin ikään on verotus saman ajan kuluessa oikaistava, jos tullihallitus havaitsee mainitusta syystä kannetun liikaa veroa tai palautetun sitä liian vähän, eikä asia ole muutoin vireillä tai valitukseen annetulla lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

12 §.

Jos vero on jäänyt kokonaan tai osaksi määräämättä tahi veroa on palautettu liikaa sen johdosta, että valmistaja on kokonaan taikka osittain laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tahi väärän veroilmoituksen taikka muun tiedon

tai asiakirjan, on tullihallituksen määrättävä valmistajan suoritettavaksi se vero, joka mainitusta syystä on jäänyt määräämättä tahi joka on palautettu liikaa (*jälkiverotus*). Jälkiverotus on toimitettava kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä lukien, johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta palautus määrättiin suoritettavaksi.

13 §.

Jos veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei oikaistunakaan voida panna verotuksen perusteeksi, on verotus, sen jälkeen kun valmistajalle on mikäli mahdollista annettu tilaisuus selvitysten esittämiseen, toimitettava arvion mukaan.

14 §.

Veroa voidaan korottaa:

1) jos veroilmoituksessa tahi muussa tiedossa tai asiakirjassa on vähäinen puutteellisuus eikä valmistaja ole noudattanut saamaansa kehotusta sen korjaamiseen, enintään 10 prosentilla;

2) jos valmistaja ilman pätevää syytä on laiminlyönyt veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan oikeassa ajassa antamisen taikka antanut sen olennaisesti vaillinaisena, enintään 20 prosentilla, ja jos hän säädetyn kehotuksen saatuaankin on ilman hyväksyttävää estettä jättänyt velvollisuutensa kokonaan tai osaksi täyttämättä, enintään kaksinkertaiseksi; sekä

3) jos valmistaja on törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut olennaisesti väärän veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan, enintään kaksinkertaiseksi.

Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laiminlyönti tai väärän veroilmoituksen, tiedon tahi asiakirjan antaminen on tapahtunut veron kavaltamisen tarkoituksessa, veroa on korotettava vähintään 50 prosentilla ja enintään kaksinkertaiseksi.

Milloin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai vaillinaisuus on koskenut vain tiettyä osaa valmistuspaikalta viedyistä tuotteista, on veronkorotus määrättävä vain tätä osaa vastaavasta verosta.

15 §.

Jos tarkastuksessa havaitaan vajausta, eikä voida tyydyttävästi selvittää, etteivät puuttuvat määrät ole joutuneet tai voineet joutua kulutukseen, on valmistajan suoritettava puuttuvista määristä vero sen mukaan kuin tullihallitus, ottaen huomioon asianhaarat, harkitsee oikeaksi määrätä.

16 §.

Maassa valmistetuista margariineista maksettava vero, veronkorotus ja veron lisäys määrätään ja palautetaan täysin markoin jättämällä yli menevät pennit lukuun ottamatta.

17 §.

Muutoksenhausta tullihallituksen tai muun tulliviranomaisen valmisteverotusta koskevaan päätökseen on noudatettava, mitä muutoksenhausta on laissa muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50) ja tullilaissa säädetty.

Verovelvollinen voi sillä perusteella, että maassa valmistettujen tuotteiden verotus on toimitettu lakia virheellisesti soveltaen taikka että asiaa käsiteltäessä tullihallituksessa on tapahtunut erehdys tai menettelyvirhe, jonka voidaan otaksua vaikuttaneen asian ratkaisuun, vaatia tullihallitukselta verotukseen oikaisua kolmen vuoden kuluessa veron määräämistä seuranneen kalenterivuoden alusta lukien (*oikaisuvaatimus*).

Muutoksenhausta huolimatta on vero maksettava säädetyssä ajassa ja järjestyksessä.

18 §.

Valmistaja on velvollinen pitämään kirjaa valmistettujen ja valmistuspaikalta vietyjen margarinien määristä, viimeksi mainituista suoritettavasta verosta sekä valmistuksessa syntyneiden margariineihin kelpaamattomien jätteiden määrästä.

Jos tullihallitus katsoo olevan erityisiä syitä, se voi määrätä, että valmistajan on pidettävä kirjaa myös raaka-aineista ja puolivalmisteista.

19 §.

Valmistaja on velvollinen asianomaiselle viranomaiselle tarkastusta varten vaadittaessa esittämään liikekirjat, kirjeenvaihdon ja kauppalaskut, näyttämään hallussaan olevat raaka-aine- ja valmistevarastot sekä antamaan muut tarpeelliset tiedot samoin kuin asettamaan käytettäväksi tarkastuksessa tarvittavat välineet.

20 §.

Jokaisen, joka harjoittaa tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden kauppaa tai myy valmistei-

taan tämän lain tarkoittamien tuotteiden valmistajalle, on tullihallituksen tai valtiovarainministeriön kehotuksesta määräajassa annettava toisen verotusta tai siitä aiheutunutta valitusasiaa varten tietoja ostamistaan tai myymistään tuotteista, mikäli vaaditut tiedot eivät koske sellaista asiaa, josta hänellä lain mukaan on oikeus kieltäytyä todistamasta.

21 §.

Jokaisen, joka ryhtyy valmistamaan tässä laissa tarkoitettuja margariineja, on viimeistään 15 päivää ennen valmistuksen alkamista toimitettava tullihallitukselle asiasta kirjallinen ilmoitus. Toiminnan keskeyttämisestä, jos se kestää kuukautta kauemmin, sekä toiminnan lopettamisesta on niin ikään tehtävä viipymättä ilmoitus.

22 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvonta on tulliviranomaisten ja poliisin asiana.

Ulosotonhaltija ja poliisi ovat velvollisia antamaan verotusviranomaisille tarpeellista virka-apua tässä laissa tarkoitettua veroa koskevissa asioissa.

23 §.

Tämän lain noudattamista valvova virkamies älköön muulle kuin asianomaiselle viranomaiselle luvatta ilmaisko, mitä hänen tietoonsa on tässä toimessa tullut.

24 §.

Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä, antamalla väärän veroilmoituksen tai muun verotuksen ohjeeksi tarkoitetun asiakirjan tai tiedon taikka muulla vilpillä pidättää tai yrittää pidättää valtiolta veroa, rangaistakoon niin kuin rikoslaissa säädetään.

Joka ilman sanottua tarkoitusta jättää antamatta ilmoituksen, tiedon tai asiakirjan, joka tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten mukaan on viranomaiselle annettava, taikka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, tuomittakoon, jollei siitä muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

25 §.

Jos verotusta toimittava tai muu virkamies hänelle tämän lain mukaan kuuluvassa tehtävässä menettelee lainvastaisesti tai laiminlyö hänelle tässä laissa säädetyn velvollisuuden taikka ilmaisee saamansa, salassa pidettävän tiedon, rangaistakoon niin kuin rikoslain 40 luvussa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuna virkamiehenä pidetään myös sitä, joka on määrätty tilapäisesti olemaan apuna verotuksessa.

26 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

27 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 ja sitä sovelletaan tuotteisiin, jotka viedään valmistuspaikalta tai luovutetaan tullivalvonnasta sanottuna päivänä tai sen jälkeen.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 53 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden margariinien valmisteverosta.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 15 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 187 laiksi eräiden margariinien valmisteverosta.

Hallituksen esityksessä todetaan, että vuotta 1971 ja vuoden 1972 ensimmäistä neljännestä koskevien tulo- ja talouspoliittisten kokonaisratkaisujen yhteydessä on sovittu muun muassa voin ja margariinin hintasuhteen muuttamisesta 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien siten, että voin vähittäismyyntihintaa alennetaan 7,90 markkaan kilolta ja pehmeän margariinin vähittäismyyntihinta korotetaan 6,80 markaksi kilolta. Tämän vuoksi hallitus esittää erityisen valmisteveron säätämistä sekä maassa valmistetuille että maahan tuoduille pehmeille margariineille. Lakiehdotuksen mukaan katsottaisiin veronalaisiksi jääkaappimargariinit, jotka + 5° C lämpötilassa vuorokauden säilytettyinä ovat helposti levitettäviä, joiden rasvaseoksessa on yli 97 prosenttia kasvisöljyjä ja -rasvoja, joko sellaisinaan tai osittain kovetettuina, ja joiden seoksen rasvahappojen kokonaismäärästä vähintään 20 prosenttia on monityydyttämättömiä linoli- ja linoleenihappoja.

Eräiden margariinien valmisteveron arvioidaan tuottavan vuodessa 14 700 000 markkaa. Jääkaappimargariinien kulutuksen vähenemisestä johtuva tuontimaksujen tuoton pieneneminen arvioidaan 2 miljoonaksi markaksi.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Tämän vuoksi valiokunta, hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen, on päättänyt asettua puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Pekkarinen, Rosnell, Salla, Sandelin, Sillantaus, Teir, Vainio, Voutilainen sekä varajäsenet Hara, Kaarlonen, Koskenniemi, Kurppa, Lintilä ja Nieminen.

Vastalause.

Hallitus esittää erityisen valmistusveron säätämistä ns. jääkaappimargariineille. Kun nimenomaan tämän margariinilaadun käyttö on erityisen laajaa vähävaraisten kansalaisten keskuudessa, joille voin käyttö suunnitellun hintasuhteen muutoksenkin jälkeen on edelleen

liian kallista, emme ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön kantaan lakiesityksen hyväksymisestä ja jääkaappimargariinin hinnan huomattavasta — jopa 36 prosentin korotuksesta. Aiottu korotus aiheuttaisi lisäksi muita hinnankorotuksia niiden tuotteiden osalta, joissa margariinia käytetään raaka-aineena. Kun peruselintarvikkeiden hinnankorotukset kohdistuvat kaikkein raskaimpina nimenomaan vähävaraisiin kansalaisiin, pienipalkkaisiin työnteki jöihin, eläkeläisiin ja lapsiperheisiin, emme vo pitää esitettyä jääkaappimargariinin hinnanko rotusta oikeudenmukaisena.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitys hylättäisiin.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Niilo Koskenniemi.
Irma Rosnell.

Niilo Nieminen.
Pekka Salla.

Suuren valiokunnan mietintö n:o 173 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden margariinien valmisteverosta.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 53 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräiden margariinien valmisteverosta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 187 laiksi eräiden margariinien valmisteverosta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 53 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 173, on valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentissa säädetyin määräenemmistöin hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden margariinien valmisteverosta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Eräistä maassa valmistetuista ja maahan tuoduista margariineista on suoritettava valtiolle valmisteveroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §.

Veronalaisia ovat jääkaappimargariinit, jotka + 5° C lämpötilassa vuorokauden säilytettyinä ovat helposti levitettäviä, joiden rasvaseoksessa on yli 97 prosenttia kasviöljyjä ja -rasvoja, joko sellaisinaan tai osittain kovetettuina, ja joiden seoksen rasvahappojen kokonaismäärästä vähintään 20 prosenttia on monityydyttymättömiä linoli- ja linoleenihappoja.

3 §.

Velvollinen suorittamaan eräiden margariinien valmisteveroa on jokainen, joka maassa ansiotarkoituksessa valmistaa tai maahan tuo tässä laissa tarkoitettuja margariineja.

4 §.

Veron määrä on 1,30 markkaa kilolta, laskettuna nettopainon mukaan.

5 §.

Vapautettuja verosta ovat:

1) margariinit, jotka tullivalvonnassa viedään maasta tai siirretään vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottomaan myymälään; sekä

2) margariinit, jotka tuodaan maahan, jos ne maahan tuotaessa muun lain, asetuksen tai määräyksen kuin tullitariffilain nojalla ovat tullivapaat.

6 §.

Milloin margariinista 5 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa on vero jo suoritettu, on viejällä tai siirtäjällä oikeus saada takaisin kutakin maasta vietyä tai vapaasatamaan, vapaavarastoon, muonitusvarastoon tahi verottomaan myymälään siirrettyä margariinikiloa kohti 4 §:ssä mainittu veron määrä. Takaisinmaksua on haettava tullihallitukselta vuoden kuluessa siitä, kun vero on suoritettu.

7 §.

Kotimainen valmistaja on oikeutettu vähentämään kultakin kalenterikuukaudelta suoritettavasta verosta saman kalenterikuukauden aikana viallisuuden tai huonontumisen vuoksi valmistuspaikalle palautetuista margariineista kannetun veron määrän.

8 §.

Verotuksen yleinen valvonta kuuluu tullihallitukselle.

Maassa valmistetuista margariineista suoritettavan veron määrää sekä maksuunpanon ja kannon toimittaa tullihallitus valmistajan antaman veroilmoituksen ja saadun selvityksen

perusteella. Tarkemmat määräykset veroilmoituksen muodosta ja antamisajasta annetaan asetuksella.

Maahan tuoduista margariineista suoritettavasta verosta sekä viennin ja tuonnin yhteydessä tapahtuvasta veron palauttamisesta on, mikäli tässä laissa ei toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on säädetty tai määrätty.

9 §.

Maassa valmistetuista margariineista on vero maksettava kalenterikuukausittain viimeistään sen kalenterikuukauden viimeisenä arkipäivänä, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka aikana tuotteet on viety valmistuspaikalta.

10 §.

Maassa valmistetuista margariineista suoritettavalle verolle, jota ei ole maksettu määräaikana, on suoritettava veron lisäystä kultakin markalta yksi penni jokaiselta kalenterikuukaudelta tai sen osalta luettuna sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana vero viimeistään olisi ollut maksettava, maksupäivään.

Tullihallitus voi erityisistä syistä määrätä, että veron lisäystä on suoritettava edellä 1 momentissa säädettyä myöhemmästä ajankohdasta lukien.

11 §.

Jos valmistajalle ilman hänen syytään on jäänyt vero kokonaan tai osaksi määräämättä laskuvirheen tahi siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, että tullihallitus ei ole asiaa joltakin osalta tutkinut, tai jos valmistajalle on samanlaisesta syystä määrätty palautettavaksi liikaa veroa, on tullihallituksen oikaistava verotus vuoden kuluessa sen kalenterikuukauden päättymisestä lukien, jolta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi jolta päätös veron palauttamisesta tehtiin (*veronoikaisu*). Niin ikään on verotus saman ajan kuluessa oikaistava, jos tullihallitus havaitsee mainitusta syystä kannetun liikaa veroa tai palautetun sitä liian vähän, eikä asia ole muutoin vireillä tai valitukseen annetulla lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

12 §.

Jos vero on jäänyt kokonaan tai osaksi määräämättä tahi veroa on palautettu liikaa sen johdosta, että valmistaja on kokonaan taikka osittain laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tahi väärän veroilmoituksen taikka muun tiedon tai asiakirjan, on tullihallituksen määrättävä valmistajan suoritettavaksi se vero, joka mainitusta syystä on jäänyt määräämättä tahi joka on palautettu liikaa (*jälkiverotus*). Jälkiverotus on toimitettava kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä lukien, johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta verotus toimitettiin tai olisi pitänyt toimittaa tahi johon kuuluvalta kalenterikuukaudelta palautus määrättiin suoritettavaksi.

13 §.

Jos veroilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei oikaistunakaan voida panna verotuksen perusteeksi, on verotus, sen jälkeen kun valmistajalle on mikäli mahdollista annettu tilaisuus selvitysten esittämiseen, toimitettava arvion mukaan.

14 §.

Veroa voidaan korottaa:

1) jos veroilmoituksessa tahi muussa tiedossa tai asiakirjassa on vähäinen puutteellisuus eikä valmistaja ole noudattanut saamaansa kehotusta sen korjaamiseen, enintään 10 prosentilla;

2) jos valmistaja ilman pätevää syytä on laiminlyönyt veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan oikeassa ajassa antamisen taikka antanut sen olennaisesti vaillinaisena, enintään 20 prosentilla, ja jos hän säädetyn kehotuksen saatuaankin on ilman hyväksyttävää estettä jättänyt velvollisuutensa kokonaan tai osaksi täyttämättä, enintään kaksinkertaiseksi; sekä

3) jos valmistaja on törkeästä huolimattomuudesta laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut olennaisesti väärän veroilmoituksen tahi muun tiedon tai asiakirjan, enintään kaksinkertaiseksi.

Jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laiminlyönti tai väärän veroilmoituksen, tiedon tahi asiakirjan antaminen on tapahtunut veron kavaltamisen tarkoituksessa, veroa on korotettava vähintään 50 prosentilla ja enintään kaksinkertaiseksi.

Milloin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu puutteellisuus tai vaillinaisuus on koskenut vain tiettyä osaa valmistuspaikalta viedyistä tuotteista, on veronkorotus määrättävä vain tätä osaa vastaavasta verosta.

15 §.

Jos tarkastuksessa havaitaan vajausta, eikä voida tyydyttävästi selvittää, etteivät puuttuvat määrät ole joutuneet tai voineet joutua kulutukseen, on valmistajan suoritettava puuttuvista määristä vero sen mukaan kuin tullihallitus, ottaen huomioon asianhaarat, harkitsee oikeaksi määrätä.

16 §.

Maassa valmistetuista margariineista maksettava vero, veronkorotus ja veron lisäys määrätään ja palautetaan täysin markoin jättämällä yli menevät pennit lukuun ottamatta.

17 §.

Muutoksenhausta tullihallituksen tai muun tulliviranomaisen valmisteverotusta koskevaan päätökseen on noudatettava, mitä muutoksenhausta on laissa muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50) ja tullilaissa säädetty.

Verovelvollinen voi sillä perusteella, että maassa valmistettujen tuotteiden verotus on toimitettu lakia virheellisesti soveltaen taikka että asiaa käsiteltäessä tullihallituksessa on tapahtunut erehdys tai menettelyvirhe, jonka voidaan otaksua vaikuttaneen asian ratkaisuun, vaatia tullihallitukselta verotukseen oikaisua kolmen vuoden kuluessa veron määräämistä seuranneen kalenterivuoden alusta lukien (*oikaisuvaatimus*).

Muutoksenhausta huolimatta on vero maksettava säädetyssä ajassa ja järjestyksessä.

18 §.

Valmistaja on velvollinen pitämään kirjaa valmistettujen ja valmistuspaikalta vietyjen margarinien määristä, viimeksi mainituista suoritettavasta verosta sekä valmistuksessa syntyneiden margariineihin kelpaamattomien jätteiden määrästä.

Jos tullihallitus katsoo olevan erityisiä syitä, se voi määrätä, että valmistajan on pidettävä kirjaa myös raaka-aineista ja puolivalmisteista.

19 §.

Valmistaja on velvollinen asianomaiselle viranomaiselle tarkastusta varten vaadittaessa esittämään liikekirjat, kirjeenvaihdon ja kauppalaskut, näyttämään hallussaan olevat raaka-aine- ja valmistevarastot sekä antamaan muut tarpeelliset tiedot samoin kuin asettamaan käytettäväksi tarkastuksessa tarvittavat välineet.

20 §.

Jokaisen, joka harjoittaa tässä laissa tarkoitettujen tuotteiden kauppaa tai myy valmisteitaan tämän lain tarkoittamien tuotteiden valmistajalle, on tullihallituksen tai valtiovarainministeriön kehotuksesta määräajassa annettava toisen verotusta tai siitä aiheutunutta valitusasiaa varten tietoja ostamistaan tai myymistään tuotteista, mikäli vaaditut tiedot eivät koske sellaista asiaa, josta hänellä lain mukaan on oikeus kieltäytyä todistamasta.

21 §.

Jokaisen, joka ryhtyy valmistamaan tässä laissa tarkoitettuja margariineja, on viimeistään 15 päivää ennen valmistuksen alkamista toimitettava tullihallitukselle asiasta kirjallinen ilmoitus. Toiminnan keskeyttämisestä, jos se kestää kuukautta kauemmin, sekä toiminnan lopettamisesta on niin ikään tehtävä viipymättä ilmoitus.

22 §.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvonta on tulliviranomaisten ja poliisin asiana.

Ulosotonhaltija ja poliisi ovat velvollisia antamaan verotusviranomaisille tarpeellista virka-apua tässä laissa tarkoitettua veroa koskevissa asioissa.

23 §.

Tämän lain noudattamista valvova virkamies älköön muulle kuin asianomaiselle viranomaiselle luvatta ilmaisko, mitä hänen tietoonsa on tässä toimessa tullut.

24 §.

Joka, hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä, antamalla väärän veroilmoituksen tai muun verotuksen ohjeeksi tarkoitetun asiakirjan tai tiedon taikka muulla vilpillä pidättää tai yrittää pidättää valtiolta veroa, rangaistakoon niin kuin rikoslaissa säädetään.

Joka ilman sanottua tarkoitusta jättää antamatta ilmoituksen, tiedon tai asiakirjan, joka tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten mukaan on viranomaiselle annettava, taikka muutoin rikkoo tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä, tuomittakoon, jollei siitä muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

25 §.

Jos verotusta toimittava tai muu virkamies hänelle tämän lain mukaan kuuluvassa tehtävässä menettelee lainvastaisesti tai laiminlyö hänelle tässä laissa säädetyn velvollisuuden taikka ilmaisee saamansa, salassa pidettävän tiedon, rangaistakoon niin kuin rikoslain 40 luvussa on säädetty.

Tässä pykälässä tarkoitettuna virkamiehenä pidetään myös sitä, joka on määrätty tilapäisesti olemaan apuna verotuksessa.

26 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan asetuksella.

27 §.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 ja sitä sovelletaan tuotteisiin, jotka viedään valmistuspaikalta tai luovutetaan tullivalvonnasta sanottuna päivänä tai sen jälkeen.

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Voimassa oleva laki maataloustulon vakaannuttamisesta (475/69) annettiin 14 päivänä heinäkuuta 1969, ja sen nojalla on määrätty maataloustuotteiden tavoitehinnat hinnoitteluvuodeksi 1970/71. Vakaan taloudellisen kehityksen turvaamiseksi ja kokonaisvaltaisen ratkaisun aikaansaamiseksi on katsottu perusteluksi, että maataloustuotteiden hintojen tarkistus tulisi tehdä keskitetysti työmarkkinapoliittisen ratkaisun kanssa. Tämä aiheuttaa taas sen, että maataloustulon vakaannuttamisesta annettua lakia on sovellettava tavoitehintojen sekä viljelmäkoon mukaisen että alueittaisen hintapoliittisen tuen määräämisen osalta aikaisemmasta käytännöstä poikkeavasti.

Nyt annettava esitys merkitsee sitä, että lain mukaan huhtikuun alusta suoritettava tarkistus suoritetaan tammikuun alusta, jolloin tavoitehintataso nousee 3,50 prosenttia ja toisen kerran syyskuun alusta, jolloin korotus on 1,75 prosenttia. Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki kalenterivuodelle 1971 määrätään siten, että tuen määrä eri kokoisilla viljelmillä nousee 5,3 prosenttia. Alueittaisen hintapoliittisen tuen kokonaismäärä tulee samoin nousemaan 5,3 prosenttia.

Uusia tavoitehintoja ryhdytään soveltamaan välittömästi niiden määräämisestä lukien ja ovat ne voimassa vuoden 1972 maaliskuun loppuun saakka. Poikkeuksen tekevät ruis ja vehnä, joiden osalta hintoja sovelletaan syyskuun 1971 alusta heinäkuun 1972 loppuun.

Maataloustuotteiden tavoitehintojen vahvistamisperusteet hinnoitteluvuodeksi 1972/73 selvitetään erikseen 4 päivänä joulukuuta 1970 tehdyn kokonaisvaltaista ratkaisua tarkoittavan sovitteluehdotuksen mukaisesti.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Poiketen siitä, mitä maataloustulon vakaannuttamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain (475/69) 3 §:ssä on tavoitehintojen ja 6 §:ssä viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen määräämisestä säädetty, määrää valtioneuvosto maatalousministeriön esityksestä vuoden 1970 joulukuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat vuoden 1971 alusta sekä rukiin ja vehnän tavoitehinnat vuoden 1971 syyskuun alusta lukien siten, että tavoitehintataso nousee 3,50 prosentilla edellisessä vahvistamisessa määrätystä tasosta. Samoin määrätään vuoden 1971 elokuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat 1 päivästä syyskuuta 1971 lukien siten, että tavoitehintataso nousee 1,75 prosentilla edellisessä vahvistamisesta määrätystä tasosta. Näin määrätyt tavoitehinnat ovat maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien osalta voimassa vuoden 1972 maaliskuun loppuun ja rukiin ja vehnän osalta vuoden 1972 heinäkuun loppuun. Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki kalenterivuodelle 1971 määrätään siten, että tuen määrä eri kokoisilla viljelmillä nousee

vuoden 1970 määrään verrattuna 5,3 prosenttia. Alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuodelle 1971 siten, että tuen kokonaismäärä nousee vuoden 1970 vastaavasta määrästä 5,3 prosenttia.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen.*

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 32 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein 15 päivältä kuluvaa joulukuuta lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 188. Kuultuaan asiantuntijoina maatalousneuvos Eino Lähdeojaa maatalousministeriöstä, tohtori Liisa Saulia Maataloustuottajain Keskusliitosta, maisteri Göran Engströmiä Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista ja maisteri Pekka Morria Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitosta valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on maataloustulon vakaannuttamisesta annetun lain (475/69) muuttaminen 4 päivänä joulukuuta 1970 tehdyn kokonaisvaltaista ratkaisua tarkoittavan sovitteluehdotuksen mukaisesti. Kun pyrkimyksenä siten on vakaan taloudellisen kehityksen turvaaminen, valiokunta pitää esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä tarpeellisena. Tämän vuoksi ja kun valiokunnalla ei ole lakiehdotuksen suhteen muutoinkaan huomauttamista, valiokunta on asettunut puoltamaan lakiehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mattila, jäsenet Antila, Järvenpää, Lepistö, Lillqvist, H. Linna, Lottanen, Mustonen, Nikkilä, Puhakka, Raatikainen, Syrjä, H. Westerlund ja Vilmi.

Vastalauseita.

I.

Me allekirjoittaneet emme voi yhtyä kaikilta osin valiokunnan enemmistön hyväksymään maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Valiokunnan hyväksymä lakiesitys lähtee siitä, että hintapoliittinen tuki ns. pinta-alalisinä ei tulisi nousemaan vuonna 1971 kuin 5.3 % eli samassa suhteessa mitä tavoitehintataso nostaa tuottajahintoja. Lakiesityksessä esitetään nostettavaksi myös rukiin ja vehnän hintaa 3.5 %, joka puolestaan tulee kannustamaan viljan viljelijöitä tuottamaan entistä

enemmän viljaa, jonka maastavienti on erittäin vaikeaa ja tulee maksamaan valtiolle paljon.

Mielestämme olisi viljan hinta tässä vaiheessa jätettävä ennalleen ja korotettava ainoastaan vuoden 1971 alusta maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehintoja 3.5 %, kuten lakiesityksessä esitetäänkin. Samoin määrätään vuoden 1971 elokuun loppuun mennessä maidon, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat 1 päivästä syyskuuta 1971 lukien siten, että tavoitehintataso nousee 1.40 %.

Edellä mainituilla muutoksilla voitaisiin pinta-alalisiä korottaa 16.2 % esitetyn 5.3 % asemesta ilman, että kokonaisuutena tarvittaisiin enemmän rahaa sanotun lain toteuttamiseen. Pinta-alalisien korotus tulisi olemaan noin kolminkertainen, jolla olisi tietty taloudellinen myönteinen merkitys vaikeuksissa oleville pienviljelijöille, ja tärkeimpien elintarvikkeiden hinnat eivät tulisi nousemaan siinä määrin kuin hallituksen lakiehdotuksessa edellytetään.

Edellä lausutun perusteella ehdotamme kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Poiketen siitä, mitä maataloustulon vakaannuttamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain (475/69) 3 §:ssä on tavoitehintojen ja 6 §:ssä viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen määräämisestä säädetty, määrää valtioneuvosto maatalousministeriön esityksestä vuoden 1970 joulukuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat vuoden 1971 alusta *(poist.)* siten, että tavoitehintataso nousee 3.50 prosentilla edellisessä vahvistamisessa määrätystä tasosta. Samoin määrätään vuoden 1971 elokuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat 1 päivästä syyskuuta 1971 lukien siten, että tavoitehinta nousee *1.40* prosentilla edellisessä vahvistamisessa määrätystä tasosta. Näin määrätyt tavoitehinnat ovat maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien osalta voimassa vuoden 1972 maaliskuun loppuun *(poist.)*. Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki kalenterivuodelle 1971 määrätään siten, että tuen määrä eri kokoisilla viljelmillä nousee vuoden 1970 määrään verrattuna *16.2* prosenttia. Alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuodelle 1971 siten, että tuen kokonaismäärä nousee vuoden 1970 vastaavasta määrästä 5.3 prosenttia. *Tavoitehintoja hinnoitteluvuodeksi 1972/73 määrättäessä lasketaan maataloustulon vakaannuttamisesta annetun lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut muiden tuote- ja kustannuserien hinnat tavoitehintoja hinnoitteluvuodeksi 1971/72 edellytetyn tason mukaan.*

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Pauli Puhakka. Heikki Mustonen.

Matti Järvenpää.

II.

Hallituksen esitys maataloustulolain muuttamiseksi pienentää perhe- ja pienviljelmien maataloustuloa muuttamalla nykyistä lakia väärään suuntaan. Muitten väestöpiirien ansiot kasvavat, mutta pienviljelijät joutuvat yhä ahtaammalle.

Näistä syistä hallituksen esitystä on muutettava vähintään niin, että nykyisen maataloustulolain takaama ansio säilyy. Lisäksi on lisättävä perhe- ja pienviljelmien ansioita ja maataloustulo-osuutta sekä kehitysalueiden hintatukea.

Mainituilla perusteilla ehdotamme kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Poiketen siitä, mitä maataloustulon vakaannuttamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain (475/69) 3 §:ssä on tavoitehintojen ja 6 §:ssä viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen määräämisestä säädetty, määrää valtioneuvosto maatalousministeriön esityksestä vuoden 1970 joulukuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat vuoden 1971 alusta sekä rukiin ja vehnän tavoitehinnat vuoden 1971 syyskuun alusta lukien siten, että tavoitehintataso *vastaa voimassa olevaa lakia ja siis* nousee *3.75* prosent*tia* edellisessä vahvistamisessa määrätystä tasosta. Samoin määrätään vuoden 1971 elokuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat 1 päivästä syyskuuta 1971 lukien siten, että tavoitehintataso nousee *2* prosentilla edellisessä vahvistamisessa määrätystä tasosta. Näin määrätyt tavoitehinnat ovat maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien osalta voimassa vuoden 1972 maaliskuun loppuun ja rukiin ja vehnän osalta vuoden 1972 heinäkuun loppuun. Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki kalenterivuodelle 1971 määrätään siten, että tuen määrä eri kokoisilla viljelmillä nousee vuoden 1970 määrään verrattuna *20* prosenttia. Alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuodelle 1971 siten, että tuen kokonaismäärä nousee vuoden 1970 vastaavasta määrästä *20* prosenttia.

Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 1970.

Pentti Antila. **Eino Syrjä.**

Suuren valiokunnan mietintö n:o 159 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään edellä mainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä n:o 32 tehtyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen laiksi eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 188 laiksi eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin, ja Eduskunta, jolle Maa- ja metsätalousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 32 ja Suuri valiokunta mietintönsä n:o 159, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräistä poikkeuksista maataloustulon vakaannuttamisesta annettuun lakiin.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Poiketen siitä, mitä maataloustulon vakaannuttamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain (475/69) 3 §:ssä on tavoitehintojen ja 6 §:ssä viljelmäkoon mukaisen ja alueittaisen hintapoliittisen tuen määräämisestä säädetty, määrää valtioneuvosto maatalousministeriön esityksestä vuoden 1970 joulukuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat vuoden 1971 alusta sekä rukiin ja vehnän tavoitehinnat vuoden 1971 syyskuun alusta lukien siten, että tavoitehintataso nousee 3,50 prosentilla edellisessä vahvistamisessa määrätystä tasosta. Samoin määrätään vuoden 1971 elokuun loppuun mennessä maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat 1 päivästä syyskuuta 1971 lukien siten, että tavoitehintataso nousee 1,75 prosentilla edellisessä vahvistamisesta määrätystä tasosta. Näin määrätyt tavoitehinnat ovat maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien osalta voimassa vuoden 1972 maaliskuun loppuun ja rukiin ja vehnän osalta vuoden 1972 heinäkuun loppuun. Viljelmäkoon mukainen hintapoliittinen tuki kalenterivuodelle 1971 määrätään siten, että tuen määrä eri kokoisilla viljelmillä nousee vuoden 1970 määrään verrattuna 5,3 prosenttia. Alueittainen hintapoliittinen tuki määrätään kalenterivuodelle 1971 siten, että tuen kokonaismäärä nousee vuoden 1970 vastaavasta määrästä 5,3 prosenttia.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvion voimassaoloajan väliaikaisesta jatkamisesta.

Kun saattaa olla mahdollista, että Eduskunta ei ehdi päättää valtion tulo- ja menoarviota vuodelle 1971 ennen sanotun vuoden alkua, olisi Hallitusmuodon 69 §:n 1 momenttiin mainitun tilanteen varalta jo sisältyvän säännöksen lisäksi välttämätöntä häiriöiden estämiseksi valtiontalouden hoidossa saada aikaan väliaikainen tulo- ja menoarvion järjestely vuotta 1971 varten. Tämä järjestely olisi sopivinta toteuttaa siten, että vuoden 1970 tulo- ja menoarvion voimassaoloaikaa väliaikaisesti jatketaan siihen asti kunnes valtion vuoden 1971 tulo- ja menoarvio on julkaistu, enintään kuitenkin sanotun vuoden maaliskuun loppuun saakka. Kuitenkin olisi harkinnanvaraisten sijoitusmenojen sekä valtion virkasuhteessa olevien henkilöiden palkkausmenojen osalta mainittuna aikana saatava noudattaa hallituksen ehdotusta vuoden 1971 tulo- ja menoarvioksi.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan Eduskunnan päätettäväksi,

että siihen asti, kunnes valtion tulo- ja menoarvio vuodelle 1971 on julkaistu, ei kuitenkaan sanotun vuoden maaliskuun 31 päivän jälkeen, saadaan soveltuvin osin väliaikaisesti noudattaa vuoden 1970 tulo- ja menoarviota, kuitenkin niin,

että harkinnanvaraisten sijoitusmenojen ja valtioon virkasuhteessa olevien henkilöiden palkkausmenojen osalta saadaan noudattaa hallituksen ehdotusta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 55 hallituksen esityksen johdosta valtion tulo- ja menoarvion voimassaoloajan väliaikaisesta jatkamisesta.

Eduskunta on kuluvan joulukuun 18 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 189 valtion tulo- ja menoarvion voimassaoloajan väliaikaisesta jatkamisesta.

Hallitus on, siltä varalta, ettei valtion tulo- ja menoarvio vuodelle 1971 ehdi valmistua ennen sanotun vuoden alkua, käsiteltävänä olevassa esityksessään ehdottanut hallitusmuodon 69 §:n 1 momenttiin jo sisältyvän säännöksen lisäksi, että kuluvan vuoden tulo- ja menoarvion voimassaoloaikaa väliaikaisesti jatkettaisiin siihen asti, kunnes vuoden 1971 tulo- ja menoarvio on julkaistu, ei kuitenkaan pitemmäksi ajaksi kuin sanotun vuoden maaliskuun loppuun saakka. Kuitenkin olisi harkinnanvaraisten sijoitusmenojen sekä valtion virkasuhteessa olevien henkilöiden palkkausmenojen osalta mainittuna aikana saatava noudattaa hallituksen ehdotusta vuoden 1971 tulo- ja menoarvioksi.

Kun valtion tulo- ja menoarvio vuodelle 1971 valmistuu eduskunnassa vasta ensi vuoden puolella, ja kun hallitusmuodon 69 §:n 1 momentissa oleva säännös ensi vuoden alussa syntyvän tilanteen varalta ei valiokunnankaaan mielestä anna riittävää ohjetta valtiontalouden hoidolle, on valiokunta päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitystä.

Valiokunta näin ollen kunnioittaen eduskunnan päätettäväksi ehdottaa,

että siihen asti, kunnes valtion tulo- ja menoarvio vuodelle 1971 on julkaistu, ei kuitenkaan sanotun vuoden maaliskuun 31 päivän jälkeen, saadaan soveltuvin osin väliaikaisesti noudattaa vuoden 1970 tulo- ja menoarviota, kuitenkin niin,

että harkinnanvaraisten sijoitusmenojen ja valtioon virkasuhteessa olevien henkilöiden palkkausmenojen osalta saadaan noudattaa hallituksen ehdotusta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Aalto, Eskman, Haukipuro, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, E. Niemelä, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Vainio sekä varaäsenet Kaarlonen, Kurppa, Lintilä, Nieminen ja Procopé.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen valtion tulo- ja menoarvion voimassaoloajan väliaikaisesta jatkamisesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 189 valtion tulo- ja menoarvion voimassaoloajan väliaikaisesta jatkamisesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 55, on päättänyt,

että siihen asti, kunnes valtion tulo- ja menoarvio vuodelle 1971 on julkaistu, ei kuitenkaan sanotun vuoden maaliskuun 31 päivän jälkeen, saadaan soveltuvin osin väliaikaisesti noudattaa vuoden 1970 tulo- ja menoarviota, kuitenkin niin,

että harkinnanvaraisten sijoitusmenojen ja valtion virkasuhteessa olevien henkilöiden palkkausmenojen osalta saadaan noudattaa hallituksen ehdotusta valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1970.

Hallituksen esitys Eduskunnalle Ranskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Ranskan kanssa solmittu voimassaoleva verosopimus on tehty 25 päivänä elokuuta 1958 Pariisissa. Verosopimuksia koskevan kansainvälisen kehityksen ja molempien sopimusvaltioiden verolainsäädännön muutosten vuoksi oli nykyisen verosopimuksen uudistaminen käynyt tarpeelliseksi. Tämän johdosta aloitettiin maiden väliset verosopimusneuvottelut joulukuussa 1969 Pariisissa ja ne saatiin päätetyiksi kesäkuussa 1970 Helsingissä. Neuvottelujen tuloksena parafoitiin sopimusluonnos 19 päivänä kesäkuuta 1970 ja on sen mukainen sopimus allekirjoitettu Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Uusi verosopimus ei sisällä huomattavia periaatteellisia muutoksia aikaisempaan sopimukseen verrattuna, mutta se on entistä sopimusta täydellisempi ja yksityiskohtaisempi. Erityisesti on uudessa sopimuksessa pyritty noudattamaan Suomen viimeaikaisen käytännön mukaisesti Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) verokomitean vuonna 1963 julkaisemaa verosopimusluonnosta. Siten uusi verosopimus noudattaa rakenteeltaan Suomen viimeaikoina solmimia verosopimuksia.

Verosopimus jakaantuu seitsemään lukuun, jotka ovat seuraavat: I Sopimuksen soveltamisala, II Määritelmät, III Tulon verottaminen, IV Omaisuuden verottaminen, V Määräykset kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi, VI Erityiset määräykset ja VII Loppumääräykset.

Sopimuksen soveltamisalaa koskevan I luvun säännösten mukaan verosopimusta sovelletaan jommassakummassa tai kummassakin sopimusvaltiossa asuviin henkilöihin (1 artikla). Tässä yhteydessä voidaan todeta, että 1 artiklan määräyksestä huolimatta ulottuvat syrjintää koskevat 24 artiklan määräykset myös sellaisiin sopimusvaltion kansalaisiin, jotka eivät asu kummassakaan sopimusvaltiossa.

Suomen osalta verosopimus koskee tulo- ja omaisuusveroa, kunnallisveroa, merimiesveroa ja kirkollisveroa sekä Ranskan osalta luonnollisten henkilöitten tuloveroa, luonnollisten henkilöitten lisäveroa ja yhtiöveroa. Voimassaolevaan verosopimukseen verrattuna on Suomen veroihin lisätty merimiesvero, josta ei aikaisemmin ollut mainintaa. On huomattava, että 24 artkialn 6 kappaleen mukaan syrjintäkielto koskee kaikenlaatuisia veroja, eikä vain sopimuksen soveltamisalaa koskevassa luvussa mainittuja veroja. Näin ollen verosopimus osittain ulottuu välillisiinkin veroihin.

Tärkeimmät yleismääritelmät on sijoitettu 3, 4 ja 5 artikloihin. Määritelmäartikloita nykyisen verosopimuksen vastaaviin kohtiin verrattaessa voidaan todeta, että uuden verosopimuksen määritelmät ovat yksityiskohtaisempia kuin entisen, vaikka ne sisällöltään noudattavatkin entisiä periaatteita. Poikkeuksena OECD:n mallisopimukseen voidaan mainita voimassa olevassakin verosopimuksessa oleva uuden verosopimuksen 5 artiklan 5 kappaleeseen sisältyvä määräys vakuutusyritysten kiinteästä toimipaikasta. Nykyiseen verosopimukseen ja OECD:n mallisopimukseen verrattuna on uutta 3 artiklan 1 kappaleen a kohtaan sijoitettu määräys mannermaajalustasta.

Verotuksellista kotipaikkaa koskevat määräykset sisältyvät uuden verosopimuksen 4 artiklaan. Näillä määräyksillä on keskeinen merkitys ratkaistaessa mm. ristiriitatilanne, joka syntyy saman henkilön ollessa sopimusmaiden kansallisten lakien nojalla yleisesti (kaikkialta kertyvistä tuloista) verovelvollinen kummassakin sopimusvaltiossa.

Verotusoikeuden määräytymisestä sopimusvaltioiden kesken, silloin kun sama henkilö on sopimusvaltioiden sisäisen lainsäädännön mukaan tulostaan verovelvollinen sekä asuinvaltiossa että tulon lähdevaltiossa, sisältyvät määräykset 6—22 artikloihin. Näiden määräysten mukaan verotusoikeus voi olla joko

molemmilla tai vain toisella sopimusvaltiolla. Jos verotusoikeus on yksinomaan toisella sopimusvaltiolla, on verosopimuksessa käytetty sanontaa "verotetaan vain". Jos lähdevaltiolla on verotusoikeus tai se on jaettu ja asuinvaltion asiana sen vuoksi on välttää kaksinkertaista verotusta, on sopimuksessa käytetty sanontaa "voidaan verottaa".

Mikäli 6—20 artikloissa ei nimenomaan ole toisin määrätty, verotetaan uuden verosopimuksen 21 artiklan mukaan sapimusvaltiossa asuvan henkilön saamasta tulosta vain siinä sopimusvaltiossa, jossa hän asuu. Tämä määräys on nykyisen verosopimuksen mukainen.

Kiinteästä omaisuudesta saatuja tuloja verotetaan nykyisen verosopimuksen mukaan ainoastaan siinä valtiossa, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee. Uuden verosopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen mukaan tällaista tuloa voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee. Tämä merkitsee sitä, että vaikka viimeksi mainittu valtio saa verottaa kiinteästä omaisuudesta saatua tuloa niin myös verovelvollisen asuinvaltiolla on sama oikeus, joskin tämän valtion on estettävä kaksinkertainen verotus myöntämällä joko hyvitys tai vapautus sen mukaan kuin jäljempänä tarkemmin selvitetään. Viimeisissä verosopimuksissa omaksutun käytännön mukaisesti on uuden sopimuksen 6 artiklan 2 kappaleeseen lisätty määräys, joka rinnastaa kiinteistön omistavan yhteisön — lähinnä asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sekä kiinteistöyhtiöiden — osakkeet tai osuudet kiinteään omaisuuteen.

Uuden verosopimuksen 7 artiklan mukaan liiketulosta verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, missä yritys on. Jos yrityksellä kuitenkin on kiinteä toimipaikka toisessa sopimusvaltiossa, yrityksen tulosta voidaan verottaa kiinteään toimipaikkaan kuuluvan tulon osalta siinä sopimusvaltiossa, jossa mainittu toimipaikka sijaitsee. Määräys vastaa OECD:n mallisopimusta ja on Suomen tekemien uusien sopimusten mukainen.

Meri- ja ilmakuljetuksia koskeva uuden verosopimuksen 8 artikla sisältää sen entisen periaatteen, että kyseisestä tulosta verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa yrityksen tosiasiallinen johto on. Uuteen sopimukseen on nykyisestä verosopimuksesta poiketen lisätty OECD:n mallisopimuksen mukainen 8 artiklan 2 kappale, joka koskee menettelyä silloin, kun yrityksen johto on aluksessa.

Voimassaolevan verosopimuksen konserniyritysten tulon verottamista koskeva määräys sisältyy uuden verosopimuksen 9 artiklaan.

Ranskassa voimassa ollut arvopapereiden suhteellinen voittovero on kumottu, minkä vuoksi nykyisen verosopimuksen 7 artiklaa vastaava määräys on tarpeettomana jätetty uudesta sopimuksesta pois.

Osinkotulojen verotusta koskevat määräykset sisältyvät uuden verosopimuksen 10 artiklaan, joka Suomen ja Ranskan verolainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi on saanut nykyisen sopimuksen vastaavaan artiklaan nähden oleellisesti erilaisen sisällön. Ranskassa verotetaan yhtiön voittoa myöntämättä siitä osingonjaon perusteella mitään vähennyksiä. Yhtiön jakamasta osingosta suoritetaan ennakkopidätys vain, mikäli osinko suoritetaan muulle kuin Ranskassa asuvalle henkilölle. Tämä lähdepidätys (" retenue à la source") on 25 prosenttia, ellei verosopimuksesta muuta johdu. Ketjuverotuksen ehkäisemiseksi palautetaan Ranskan valtion varoista osingonsaajalle yhtiön voitosta jo maksettu yhtiövero eli myönnetään verohyvitys ("avoir fiscal") sillä ehdolla, että kyseinen hyvitys sisällytetään osingonsaajan verotettavaan tuloon. Verotettavaksi tuloksi muodostuu tällöin osingonsaajan kädessä osinkojen ja verohyvityksen yhteismäärä. Verohyvityksen määrä on puolet osinkojen määrästä. Tämän lisäksi Ranskan yhtiöverotukselle on ominaista, milloin osingonjako suoritetaan voitosta, jonka pohjana olevista tuloista ei ole maksettu täyttä yhtiöveroa (verokanta 50 %), että sellaisesta osingosta on tehtävä korvaava ennakkovähennys ("précompte"), jonka suuruus on puolet netto-osingon määrästä eli kolmannes osingon ja verohyvitysten ("avoir fiscal") yhteismäärästä. Verohyvitys ("avoir fiscal") suoritetaan myös korvaavalla ennakkovähennyksellä ("precompte") vähennetystä osingosta. Ulkomailta Ranskaan kertyvät osinkotulot ovat Ranskassa sovellettavan territoriaaliperiaatteen vuoksi siellä verovapaata tuloa.

Vuoden 1969 alusta voimaan tulleen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (EVL) osinkotulojen verottamista koskevien säännösten mukaan kotimaisen osakeyhtiön tahi osuuskunnan toiselta kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat osingot ja osuuspääoman korot eivät ole veronalaista tuloa, raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksen saamat osingot ja osuuspääoman korot kuitenkin vain milloin

ne on saatu käyttöomaisuuteen kuuluvista osakkeista tai osuuksista. Tulo- ja omaisuusverolain (TOL) 24 §:n 4 kohdan mukaan taasen eivät kotimaisen osakeyhtiön ja osuuskunnan osakeyhtiöistä saamat osingot ole veronalaista tuloa. TOL:n 24 §:n mukaan verovapauden ehtona — toisin kuin EVL:ssä — ei siis ole, että osingot on saatu kotimaisesta osakeyhtiöstä. TOL:n säännös tulee sovellettavaksi, milloin osinkoa saava yhteisö ei harjota EVL:ssa tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Sen vuoksi, että EVL:n alaiset suomalaisten yhtiöiden ulkomailta saamat osingot ovat täällä veronalaista tuloa, on viimeaikaisessa verosopimuspolitiikassa pyritty, mikäli muiden maiden erityisistä olosuhteista ei muuta johdu, vapauttamaan ulkomaisen yhtiön suomalaiselle yhtiölle maksamat osingot verosta täällä.

Edellä selostettujen säännösten sisältämät periaatteet on otettu huomioon uuden verosopimuksen 10 artiklassa. Pääperiaate on entinen, ja sen mukaan osinkotuloja verotetaan vain saajavaltiossa. Sen vuoksi eivät suomalaisille Ranskasta tulevat osingot pääsääntöisesti joudu 25 prosentin suuruisen lähdepidätyksen ("retenue à la source") alaisiksi. OECD:n mallisopimuksesta poiketen vapautetaan yhtiön jakamat osingot toisessa sopimusvaltiossa asuvalle yhtiölle verosta tässä valtiossa, mikäli maan sisäinen laindäädäntö sallii sellaisen vapauttamisen kotimaisten yhtiöiden välisissä suhteissa. Kun Ranskan lainsäädännössä ei ole elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n 5 kohtaa vastaavaa säännöstä, koskee edellä selostettu määräys vain Suomea.

Verohyvitystä ("avoir fiscal") koskevat määräykset, jotka ulottavat sanotun edun Suomessa asuvien henkilöiden hyväksi, sisältyvät uuden sopimuksen 10 artiklan 3 kohtaan. Hyvityksestä Ranskassa suoritettava ennakonpidätys on suuruudeltaan 15 prosenttia.

Verohyvityksen saamisen ehtona on osingon veronalaisuus saajamaassa. Tämän vuoksi voivat suomalaiset raha-, vakuutus- ja eläkelaitokset sekä arvopaperikauppiaat saada muista kuin käyttöomaisuuteen kuuluvista osakkeista kertyvien osinkojen yhteydessä, sekä luonnolliset henkilöt aina, Ranskan valtiolta verohyvityksen. Sen sijaan muut osakeyhtiöt eivät pääse sanotusta edusta osallisiksi, koska niiden Ranskasta saamat osinkotulot ovat Suomessa verovapaata tuloa uuden verosopimuksen 10 artiklan 2 kappaleen nojalla. Ne voivat kuitenkin 10 artiklan 4 kappaleen nojalla vaatia korvaavan ennakkovähennyksen ("précompte") palautusta. Sopimuksen 10 artiklan 5 ja 6 kappale vastaavat OECD:n mallisopimuksen määräyksiä muuten paitsi, että 6 kappaleeseen on lisätty uusi loppuosa. Sanotun 6 kohdan alkuosan perusteella ei saman artiklan 4 kappaleen määräyksiä korvaavan ennakkovähennyksen ("précompte") palauttamisesta sovelleta, jos osinkoja saavalla yhtiöllä on osinkojen lähdevaltiossa kiinteä toimipaikka. Tällöin OECD:n periaatteiden mukaan osinkotulo verotetaan 7 artiklan mukaisena liiketulona ensisijaisesti lähdemaassa. Mainitun artiklan 6 kappaleen uuden loppuosan nojalla palautetaan korvaava ennakkovähennys ("précompte") myös suomalaisen yhtiön Ranskassa olevalle kiinteälle toimipaikalle, mutta siitä kannetaan Ranskassa 25 prosentin lähdepidätys ("retenue à la source").

Ranskan verosopimuksen 10 artiklan 7 kappaleen mukainen määräys on uusi, ja se on sijoitettu osinkoartiklaan, vaikka se sisältönsä vuoksi voisi olla verosopimuksessa erillisenä artiklana. Kysymyksessä olevan 10 artiklan 7 kappaleen perusteena on se, että vaikka yhtiöverokanta Ranskassa on 50 prosenttia, saattaa kokonaisverorasitus kuitenkin tietyissä tapauksissa nousta 62.5 prosenttiin, koska erillinen 25 prosentin lähdepidätys ("retenue à la source") kannetaan ulkomaisen yhtiön Ranskassa harjoittaman liiketoiminnan nettovoitosta, millä tarkoitetaan sanotun yhtiön omistaman kiinteän toimipaikan voittoa vähennettynä yhtiöverolla (50 %). Ranska on suostunut tällaisessa tapauksessa alentamaan lähdepidätystä, minkä vuoksi on laadittu 10 artiklan 7 kappaleen määräys. Sen mukaan lähdepidätys ("retenue à la source") ei saa ylittää 15 prosenttia yhtiöveron maksamisen jälkeen kiinteällä toimipaikalla olevan voiton kahdesta kolmasosasta.

Uuden verosopimuksen korkoja koskeva 11 artikla on yhdenmukainen OECD:n mallisopimuksen kanssa, joskin siinä on otettu huomioon korkojen verotuksellista käsittelyä koskeva kehitys. Pääsäännön, 11 artiklan 1 kappaleen, mukaan toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksetuista koroista voidaan verottaa saajavaltiossa. Kuitenkin voi maksajavaltio kantaa veron, joka ei kuitenkaan saa ylittää 10 prosenttia koron määrästä. Nykyisen verosopimuksen 9 artiklan mukaan korkotulosta vero-

tetaan ainoastaan siinä valtiossa, jossa velkojan kotipaikka on.

Rojalteja koskevan 12 artiklan mukaan toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksetuista rojalteista verotetaan vain hänen asuinvaltiossaan. Tämä OECD:n mallisopimuksen mukainen määräys vastaa nykyisen verosopimuksen 10 artiklan sisältöä.

Myyntivoiton verottamista koskevaa erityistä määräystä ei ole nykyisessä verosopimuksessa. Uuden verosopimuksen 13 artiklaan sitä vastoin sisältyy myyntivoittoa koskeva määräys olennaisesti OECD:n mallisopimuksen vastaavan määräyksen mukaisena.

Itsenäisestä henkilökohtaisesta työstä saatua tuloa verotetaan vain tällaisen työn suorittajan asuinvaltiossa, jollei hänellä ole kiinteää paikkaa toisessa sopimusvaltiossa. Jos hänellä on kiinteä paikka, voidaan siihen kuuluvaa tuloa 14 artiklan mukaan verottaa siinä valtiossa, missä kiinteä paikka on. Uuden sopimuksen kiinteän paikan käsite korvaa nykyisessä sopimuksessa olevan kiinteän keskuspaikan käsitteen.

Uuden sopimuksen epäitsenäistä henkilökohtaista työtä koskevan 15 artiklan mukaan ratkaisee verotusoikeuskysymyksen pääsääntöisesti työn tekemispaikka. Artikla vastaa sisällöltään nykyisen sopimuksen 14 artiklaan.

Johtajanpalkkioista, taiteilijain ja urheilijain tässä ominaisuudessa henkilökohtaisesti harjoittamasta toiminnasta saamista tuloista, eläkkeistä, julkisesta tehtävästä suoritetuista hyvityksistä sekä opiskelijain ja opettajain saamista tuloista sisältyvät määräykset uuden verosopimuksen 16—20 artikloihin, jotka ovat eräin poikkeuksin nykyisen verosopimuksen vastaavien artiklojen mukaisia. Uutta on lähinnä 17 artiklan 2 kappaleen määräys, jonka mukaan sellaista yhtiötä, joka välittää taiteilijoiden tai urheilijoiden palveluksia, voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, missä yhtiö on välittänyt taiteilijan tai urheilijan palveluksia. Opiskelijoita ja opettajia koskevat määräykset uuden sopimuksen 20 artiklassa ovat niin ikään uusia. Ne poikkeavat myöskin OECD:n mallisopimuksen vastaavan artiklan määräyksistä.

Uuden verosopimuksen 22 artikla, jota voimassaolevan verosopimuksen 20 artikla vastaa, on yhdenmukainen OECD:n mallisopimuksen kanssa. Kun Ranskassa ei ole omaisuusverotusta, koskee artikla vain Suomea.

Kansainvälinen kaksinkertainen verotus estetään silloin, kun kumpikin sopimusvaltio 6—22 artiklojen mukaan voi verottaa joko tulosta tai omaisuudesta niiden määräysten nojalla, jotka sisältyvät 23 artiklaan. Niissä tapauksissa, joissa verotusoikeus on sovittu annettavaksi yksinomaan toiselle sopimusvaltiolle ("verotetaan vain" -ilmaisu), ei menettelytapaa koskevia määräyksiä tarvita.

Suomessa on säännönmukaisesti omaksuttu kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi vapautusjärjestelmä ("exemption method"). Sen mukaan vapautetaan Ranskassa kertynyt tulo ja Ranskassa oleva omaisuus Suomen verosta, mikäli niistä verosopimuksen mukaan voidaan verottaa Ranskassa (esim. 7 artiklan 1 kappale). Tällä tavoin vapautettu tulo otetaan kuitenkin huomioon määrättäessä sitä verokantaa, jonka mukaan vero muusta osasta kyseisen henkilön tuloja on Suomessa maksettava. Tästä sisältyy määräys uuden verosopimuksen 23 artiklan 2 kappaleen c kohtaan.

Lähinnä valvontasyistä on Suomen viimeaikaisissa verosopimuksissa osinko- ja korkotuloihin nähden omaksuttu hyvitysmenettely ("credit method"), jonka mukaan Suomi myöntää Suomessa asuville henkilöille, jotka saavat sanotunlaista tuloa toisessa sopimusvaltiossa, toisessa sopimusvaltiossa kannettua veroa vastaavan hyvityksen. Suomen ja Ranskan välisessä uudessa verosopimuksessa on hyvitysmenettely Suomen osalta ulotettu paitsi niihin osinkoja koskeviin veroihin, jotka Ranskassa peritään pidätyksen muodossa (10 artiklan 3 kappaleen a kohta ja 7 kappale), myös korkotuloihin, johtajanpalkkioihin sekä urheilijoiden ja taiteilijoiden saamiin tuloihin nähden. Hyvitysmenettelyssä myönnettävä verohyvitys ei kuitenkaan saa ylittää asianomaisesta tulosta Suomessa kannettavan veron määrää.

Ranskan osalta on verosopimuksen 23 artiklassa edellä selostetun kaltaiset määräykset, joskaan Ranskan omaksumasta territoriaaliperiaatteesta johtuen 23 artiklan 1 kappaleen b kohta ei koske osinkotuloja.

Uusi verosopimus sisältää vielä artiklat syrjinnän kieltämisestä (24), keskinäisestä sopimusmenettelystä (25), tietojen vaihtamisesta (26), avunannosta verojen perinnässä (27), diplomaattien ja konsulien erioikeuksista (28), alueellisesta ulottuvuudesta (29), voimaantulosta (30) sekä päättymisestä (31).

Uutta verosopimusta sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1970.

Sen perusteella, mitä edellä on sanottu esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta hyväksyisi Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970 Ranskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen ehkäisemiseksi tehdyn sopimuksen ne määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Ranskan kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen Tasavallan ja Ranskan Tasavallan välillä Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970 tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ulkoasiainministeri *Väinö Leskinen*

Suomen Tasavallan Hallituksen ja Ranskan Tasavallan Hallituksen välinen

SOPIMUS

tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi

Suomen Tasavallan hallitus ja Ranskan Tasavallan hallitus, haluten solmia sopimuksen tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi,

ovat sopineet seuraavista määräyksistä:

I LUKU

Sopimuksen soveltamisala

1 artikla

Henkilökohtainen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan jommassakummassa tai kummassakin sopimusvaltiossa asuviin henkilöihin.

2 artikla

Sopimuksen tarkoittamat verot

1. Tätä sopimusta sovelletaan sopimusvaltiolle tai sen julkisoikeudelliselle yhdyskunnalle tulon ja omaisuuden perusteella suoritettaviin veroihin niiden kantotavasta riippumatta.

2. Tulon ja omaisuuden perusteella suoritettavina veroina pidetään kokonaistulosta ja kokonaisomaisuudesta tai tulon ja omaisuuden osasta maksettavia veroja, niihin luettuina irtaimen tai kiinteän omaisuuden luovutuksesta saadun voiton sekä omaisuuden arvonnousun perusteella määrättävät verot.

3. Verot, joihin tätä sopimusta sovelletaan, ovat tällä hetkellä:

CONVENTION

entre le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement de la République Française tendant à éviter les doubles impositions et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune

Le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement de la République Française, désireux de conclure une convention tendant à éviter les doubles impositions et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune,

Sont convenus des dispositions suivantes:

CHAPITRE I

Champ d'application de la convention

Article 1

Personnes visées

La présente convention s'applique aux personnes qui sont des résidents d'un Etat contractant ou de chacun des deux Etats.

Article 2

Impôts visés

1. La présente convention s'applique aux impôts sur le revenu et sur la fortune perçus pour le compte de chacun des Etats contractants ou de ses collectivités locales, quel que soit le système de perception.

2. Sont considérés comme impôts sur le revenu et sur la fortune les impôts perçus sur le revenu total, sur la fortune totale, ou sur des éléments du revenu ou de la fortune, y compris les impôts sur les gains provenant de l'aliénation de biens mobiliers ou immobiliers, ainsi que les impôts sur les plus-values.

3. Les impôts actuels auxquels s'applique la convention sont:

a) Ranskassa:

i) luonnollisten henkilöitten tulovero;

ii) luonnollisten henkilöitten tuloista suoritettava lisävero;

iii) yhtiövero,

siihen luettuna kaikki lähteellä pidätettävät verot ja edellä tarkoitettujen verojen ennakkoerät ja ennakot, (joita jäljempänä kutsutaan nimellä "Ranskan vero").

b) Suomessa:

i) tulo- ja omaisuusvero;
ii) kunnallisvero;
iii) kirkollisvero;
iv) merimiesvero;

(joita jäljempänä kutsutaan nimellä "Suomen vero").

4. Tätä sopimusta sovelletaan myös kaikkiin samanlaisiin tai olennaisesti samanluonteisiin nykyisten lisäksi tai tilalle säädettäviin veroihin. Sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten on ilmoitettava toisilleen verolainsäädännössään tapahtuneista muutoksista.

5. Jos näyttää aiheelliselta jommankumman sopimusvaltion verolainsäädännössä tapahtuneiden muutosten johdosta muuttaa tämän sopimuksen jotakin artiklaa ilman, että sopimuksen yleisiä periaatteita muutetaan, tarpeelliset muutokset voidaan toteuttaa yhteisin sopimuksin diplomaattiteitse tapahtuvalla noottien vaihdolla tai millä muulla valtiosäännön mukaisella menettelyllä tahansa.

a) en France:

i) l'impôt sur le revenu des personnes physiques;

ii) la taxe complémentaire sur le revenu des personnes physiques;

iii) l'impôt sur les sociétés;

y compris toutes retenues à la source, tous précomptes ou avances décomptés sur les impôts visés ci-dessus;

(ci-après dénommés "impôt français");

b) en Finlande:

i) l'impôt sur le revenu et sur la fortune;
ii) l'impôt communal sur le revenu;
iii) l'impôt ecclésiastique;
iv) l'impôt sur les salaires des gens de mer;

(ci-après dénommés "impôt finlandais").

4. La convention s'appliquera aussi aux impôts futurs de nature identique ou analogue qui s'ajouteraient aux impôts actuels ou qui les remplaceraient. Les autorités compétentes des Etats contractants se communiqueront les modifications apportées à leurs législations fiscales respectives.

5. S'il paraît opportun, en raison de changements intervenus dans la législation fiscale de l'un des Etats contractants, de modifier un article de la convention sans que les principes généraux de celle-ci en soient affectés, les modifications nécessaires pourront être effectuées d'un commun accord par échange de notes diplomatiques ou selon toute autre procédure conforme à leurs dispositions constitutionelles respectives.

II LUKU

Määritelmät

3 artikla

Yleiset määritelmät

1. Tässä sopimuksessa, jollei asiayhteydestä muuta johdu,

a) sanonta "Suomi" tarkoittaa Suomen tasavallan aluetta sekä Suomen aluevesien ulkopuolella olevaa vyöhykettä, jolla Suomi kansainvälisen oikeuden ja oman lainsäädäntönsä mukaan voi käyttää mannermaajalustaan, me-

CHAPITRE II

Définitions

Article 3

Définitions générales

1. Au sens de la présente convention, à moins que le contexte n'exige une interprétation différente:

a) Le terme "Finlande" désigne le territoire de la République de Finlande et les zones situées hors des eaux territoriales de la Finlande sur lesquelles, en conformité avec le droit international et selon sa législation, la

ren pohjaan ja niiden luonnonvaroihin kohdistuvia oikeuksiaan;

sanonta "Ranska" tarkoittaa Ranskan tasavallan eurooppalaisia ja merentakaisia departementteja (Guadeloupe, Guyane, Martinique ja Réunion) sekä Ranskan aluevesien ulkopuolella olevaa vyöhykettä, jolla Ranska kansainvälisen oikeuden ja oman lainsäädäntönsä mukaan voi käyttää mannermaajalustaan, meren pohjaan ja niiden luonnonvaroihin kohdistuvia oikeuksiaan;

b) sanonnat "sopimusvaltio" ja "toinen sopimusvaltio" tarkoittavat Suomea ja Ranskaa sen mukaan kuin asiayhteys edellyttää;

c) sanonta "henkilö" käsittää luonnolliset henkilöt, yhtiöt ja kaikki muut henkilöyhteenliittymät;

d) sanonta "yhtiö" tarkoittaa kaikkia oikeushenkilöitä ja kaikkia yhteisöjä, joita verotuksessa pidetään oikeushenkilöinä;

e) sanonnat "sopimusvaltiossa oleva yritys" ja "toisessa sopimusvaltiossa oleva yritys" tarkoittavat vastaavasti sopimusvaltiossa asuvan henkilön ja toisessa sopimusvaltiossa asuvan henkilön harjoittamaa yritystä;

f) sanonta "asianomainen viranomainen" tarkoittaa:

Suomen osalta valtiovarainministeriötä tai sen valtuuttamaa edustajaa,

Ranskan osalta talous- ja finanssiministeriä tai hänen valtuuttamaansa edustajaa.

2. Sopimusta sopimusvaltiossa sovellettaessa on jokaisella sanonnalla, jota ei ole tässä sopimuksessa toisin määritelty, ja ellei asiayhteydestä muuta johdu, se merkitys, mikä sillä on sanotun valtion tässä sopimuksessa tarkoitettuja veroja koskevassa lainsäädännössä.

Finlande peut exercer les droits relatifs au lit de la mer, au sous-sol marin et à leurs ressources naturelles;

Le terme "France" désigne les départements européens et les départements d'outre-mer (Guadeloupe, Guyane, Martinique et Réunion) de la République française et les zones situées hors des eaux territoriales de la France sur lesquelles, en conformité avec le droit international et selon sa législation, la France peut exercer les droits relatifs au lit de la mer, au sous-sol marin et à leurs ressources naturelles;

b) Les expressions "un Etat contractant" et "l'autre Etat contractant" désignent, suivant le contexte, la Finlande ou la France;

c) Le terme "personne" comprend les personnes physiques, les sociétés et tous autres groupements de personnes;

d) Le terme "société" désigne toute personne morale ou toute entité qui est considérée comme une personne morale aux fins d'imposition;

e) Les expressions "entreprise d'un Etat contractant" et "entreprise de l'autre Etat contractant" désignent respectivement une entreprise exploitée par un résident d'un Etat contractant et une entreprise exploitée par un résident de l'autre Etat contractant;

f) L'expression "autorité compétente" désigne:

dans le cas de la Finlande, le Ministère des Finances ou son représentant autorisé,

dans le cas de la France, le Ministre de l'Economie et des Finances ou son représentant autorisé.

2. Pour l'application de la convention par un Etat contractant, toute expression qui n'est pas autrement définie a le sens qui lui est attribué par la législation dudit Etat régissant les impôts faisant l'objet de la convention, à moins que le contexte n'exige une interprétation différente.

4 artikla

Verotuksellinen kotipaikka

1. Tässä sopimuksessa sanonta "sopimusvaltiossa asuva henkilö" tarkoittaa jokaista henkilöä, joka kysymyksessä olevan valtion lainsäädännön mukaan on siellä verovelvollinen asuinpaikan, pysyväisen oleskelun, liikkeen johtopaikan tai muun sellaisen perusteen nojalla.

Article 4

Domicile fiscal

1. Au sens de la présente convention, l'expression "résident d'un Etat contractant" désigne toute personne qui, en vertu de la législation dudit Etat, est assujettie à l'impôt dans cet Etat, en raison de son domicile, de sa résidence, de son siège de direction ou de tout autre critère de nature analogue.

2. Milloin luonnollinen henkilö 1 kappaleen määräysten mukaan on kummassakin sopimusvaltiossa asuva, asia ratkaistaan seuraavien sääntöjen mukaan:

a) henkilön katsotaan asuvan siinä sopimusvaltiossa, jossa hänellä on käytettävänään pysyvä asunto. Mikäli hänellä on käytettävänään pysyvä asunto kummassakin sopimusvaltiossa, hänen katsotaan asuvan siinä sopimusvaltiossa, johon hänellä on kiinteimmät henkilökohtaiset ja taloudelliset siteet (elinetujen keskus);

b) milloin ei voida todeta, kummassa sopimusvaltiossa henkilöllä on elinetujensa keskus tai jollei hänellä ole pysyvää asuntoa käytettävänään kummassakaan sopimusvaltiossa, hänen katsotaan asuvan siinä sopimusvaltiossa, jossa hän tavanomaisesti oleskelee;

c) milloin henkilö oleskelee tavanomaisesti kummassakin sopimusvaltiossa tai ei tavanomaisesti oleskele kummassakaan niistä, hänen katsotaan asuvan siinä sopimusvaltiossa, jonka kansalainen hän on;

d) milloin henkilö on kummankin sopimusvaltion kansalainen tai ei ole kummankaan valtion kansalainen, on sopimusvaltioitten asianomaisten viranomaisten keskenään sovittava asiasta.

3. Milloin muu kuin luonnollinen henkilö on 1 kappaleen määräysten mukaan kummassakin sopimusvaltiossa asuva, sen katsotaan asuvan siinä sopimusvaltiossa, jossa sen tosiasiallinen johtopaikka sijaitsee.

2. Lorsque, selon la disposition du paragraphe 1, une personne physique est considérée comme résident de chacun des Etats contractants, le cas est résolu d'après les règles suivantes:

a) Cette personne est considérée comme résident de l'Etat contractant où elle dispose d'un foyer d'habitation permanent. Lorsqu'elle dispose d'un foyer d'habitation permanent dans chacun des Etats contractants, elle est considérée comme résident de l'Etat contractant avec lequel ses liens personnels et économiques sont les plus étroits (centre des intérêts vitaux);

b) Si l'Etat contractant où cette personne a le centre de ses intérêts vitaux ne peut pas être déterminé, ou si elle ne dispose d'un foyer d'habitation permanent dans aucun des Etats contractants, elle est considérée comme résident de l'Etat contractant où elle séjourne de façon habituelle;

c) Si cette personne séjourne de façon habituelle dans chacun des Etats contractants ou si elle ne séjourne de façon habituelle dans aucun d'eux, elle est considérée comme résident de l'Etat contractant dont elle possède la nationalité;

d) Si cette personne possède la nationalité de chacun des Etats contractants ou si elle ne possède la nationalité d'aucun d'eux, les autorités compétentes des Etats contractants tranchent la question d'un commun accord.

3. Lorsque, selon la disposition du paragraphe 1, une personne autre qu'une personne physique est considérée comme résident de chacun des Etats contractants, elle est réputée résident de l'Etat contractant où se trouve son siège de direction effective.

5 artikla

Kiinteä toimipaikka

1. Tässä sopimuksessa sanonta "kiinteä toimipaikka" tarkoittaa kiinteätä liikepaikkaa, jossa yrityksen liiketoimintaa yksinomaisesti tai osaksi harjoitetaan.

2. Kiinteäksi toimipaikaksi katsotaan erityisesti:

a) liikkeen johtopaikka;
b) sivuliike;
c) toimisto;
d) tuotantolaitos;
e) työpaja;

Article 5

Etablissement stable

1. Au sens de la présente convention, l'expression "établissement stable" désigne une installation fixe d'affaires où l'entreprise exerce tout ou partie de son activité.

2. L'expression "établissement stable" comprend notamment:

a) un siège de direction;
b) une succursale;
c) un bureau;
d) une usine;
e) un atelier;

f) kaivos, louhos tai muu luonnonvarojen irroittamispaikka;
g) rakennus- tai asennustyömaa, milloin työ kestää yli kahdentoista kuukauden ajan.

3. Kiinteää toimipaikkaa ei katsota olevan olemassa, jos
a) tiloja käytetään yksinomaan yritykselle kuuluvien tavaroiden varastoimiseen, näytteillä pitämiseen tai lähettämiseen;
b) yritykselle kuuluvaa tavaravarastoa pidetään yksinomaan varastoimista, näytteillä pitämistä tai lähettämistä varten;
c) yritykselle kuuluvaa tavaravarastoa pidetään yksinomaan toisen yrityksen toimesta tapahtuvaa jalostamista tai muokkaamista varten;
d) kiinteää liikepaikkaa pidetään yksinomaan tavaroiden ostamiseksi tai tietojen keräämiseksi yritykselle;

e) kiinteää liikepaikkaa pidetään yksinomaan yrityksen lukuun tapahtuvaa mainontaa, tietojen hankkimista, tieteellistä tutkimusta tai muuta sellaista luonteeltaan valmistelevaa tai avustavaa toimintaa varten.

4. Henkilön, joka toimii sopimusvaltiossa toisessa sopimusvaltiossa olevan yrityksen lukuun olematta 6 kappaleessa tarkoitettu itsenäinen edustaja, katsotaan muodostavan kiinteän toimipaikan ensiksi mainitussa valtiossa, jos hänellä on tässä valtiossa valtuus tehdä sopimuksia yrityksen nimissä ja hän sitä siellä tavanomaisesti käyttää, paitsi jos hänen toimintansa rajoittuu tavaroiden ostamiseen yrityksen lukuun.

5. Sopimusvaltiossa olevalla vakuutusyrityksellä katsotaan olevan kiinteä toimipaikka toisessa sapimusvaltiossa siitä alkaen, jolloin se edustajan välityksellä kantaa vakuutusmaksuja viimeksi mainitussa valtiossa tai myöntää vakuutuksia tämän valtion alueella oleville riskeille.

6. Sopimusvaltiossa olevalla yrityksellä ei katsota olevan kiinteää toimipaikkaa toisessa sopimusvaltiossa pelkästään sen vuoksi, että se siellä harjoittaa toimintaa välittäjän, yleisen kaupinta-agentin tai muun itsenäisen edustajan välityksellä, milloin nämä henkilöt toimivat säännöllisen liiketoimintansa rajoissa.

f) une mine, une carrière ou tout autre lieu d'extraction de ressources naturelles;
g) un chantier de construction ou de montage dont la durée dépasse douze mois.

3. On ne considère pas qu'il y a établissement stable si:
a) il est fait usage d'installations aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison de marchandises appartenant à l'entreprise;
b) des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposées aux seules fins de stockage, d'exposition ou de livraison;
c) des marchandises appartenant à l'entreprise sont entreposées aux seules fins de transformation par une autre entreprise;

d) une installation fixe d'affaires est utilisée aux seules fins d'acheter des marchandises ou de réunir des informations pour l'entreprise;
e) une installation fixe d'affaires est utilisée, pour l'entreprise, aux seules fins de publicité, de fourniture d'informations, de recherches scientifiques ou d'activités analogues qui ont un caractère préparatoire ou auxiliaire.

4. Une personne agissant dans un Etat contractant pour le compte d'une entreprise de l'autre Etat contractant — autre qu'un agent jouissant d'un statut indépendant, visé au paragraphe 6 — est considérée comme "établissement stable" dans le premier Etat si elle dispose dans cet Etat de pouvoirs qu'elle y exerce habituellement lui permettant de conclure des contrats au nom de l'entreprise, à moins que l'activité de cette personne ne soit limitée à l'achat de marchandises pour l'entreprise.

5. Une entreprise d'assurance d'un Etat contractant est considérée comme ayant un établissement stable dans l'autre Etat contractant dès l'instant que, par l'intermédiaire d'un représentant, elle perçoit des primes sur le territoire de ce dernier Etat ou assure des risques situés sur ce territoire.

6. On ne considère pas qu'une entreprise d'un Etat contractant a un établissement stable dans l'autre Etat contractant du seul fait qu'elle y exerce son activité par l'entremise d'un courtier, d'un commissionnaire général ou de tout autre intermédiaire jouissant d'un statut indépendant, à condition que ces personnes agissent dans le cadre ordinaire de leur activité.

7. Se seikka, että sopimusvaltiossa asuvalla yhtiöllä on määräämisvalta toisessa sopimusvaltiossa asuvassa tai siellä toimintaansa harjoittavassa yhtiössä (harjoitettiinpa toimintaa kiinteästä toimipaikasta tai ei), tai että ensiksi mainittu yhtiö on tällaisen yhtiön määräämisvallan alainen, ei yksinään tee kummastakaan yhtiöstä toisen yhtiön kiinteää toimipaikkaa.

7. Le fait qu'une société qui est un résident d'un Etat contractant contrôle ou est contrôlée par une société qui est un résident de l'autre Etat contractant ou qui y exerce son activité (que ce soit par l'intermédiaire d'un établissement stable ou non) ne suffit pas, en lui-même, à faire de l'une quelconque de ces sociétés un établissement stable de l'autre.

III LUKU

Tulon verottaminen

6 artikla

Kiinteästä omaisuudesta saatu tulo

1. Kiinteästä omaisuudesta saadusta tulosta voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa omaisuus sijaitsee.

2. Sanonnalla "kiinteä omaisuus" on se merkitys, mikä sillä on sen sopimusvaltion lainsäädännössä, jossa sanottu omaisuus sijaitsee. Sanonta käsittää aina kiinteän omaisuuden tarpeiston, maa- ja metsätalousyrityksen elottoman ja elävän irtaimiston, oikeudet, joihin sovelletaan yleisen lainsäädännön kiinteää omaisuutta koskevia säännöksiä, kiinteistön käyttöoikeuden samoinkuin oikeuden kivennäislöydösten, lähteiden ja muiden luonnonvarojen hyväksikäytöstä saataviin määrältään muuttuviin tai kiinteisiin korvauksiin.

Tätä sopimusta sovellettaessa tällä sanonnalla tarkoitetaan myös sellaisen kiinteistön omistavan yhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka tuottavat oikeuden kiinteistön osan hallintaan.

Aluksia ja ilma-aluksia ei pidetä kiinteänä omaisuutena.

3. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä sovelletaan kiinteän omaisuuden välittömästä käytöstä, vuokralleannosta samoin kuin mistä muusta hyväksikäytöstä tahansa saatuun tuloon.

4. Tämän artiklan 1 ja 3 kappaleen määräyksiä sovelletaan myös yrityksen kiinteästä omaisuudesta saamaan tuloon samoin kuin vapaan ammatin harjoittamisessa käytetystä kiinteästä omaisuudesta saatuun tuloon.

CHAPITRE III

Imposition des revenus

Article 6

Revenus immobiliers

1. Les revenus provenant de biens immobiliers sont imposables dans l'Etat contractant où ces biens sont situés.

2. L'expression "biens immobiliers" est définie conformément à la législation fiscale de l'Etat contractant où les biens considérés sont situés. L'expression englobe en tous cas les accessoires, le cheptel mort ou vif des exploitations agricoles et forestières, les droits auxquels s'appliquent les dispositions du droit privé concernant la propriété foncière, l'usufruit des biens immobiliers et les droits à des redevances variables ou fixes pour l'exploitation ou la concession de l' exploitation de gisements minéraux, sources et autres richesses du sol.

Pour l'application de la présente convention, cette expression comprend également les actions ou les parts dans une société possédant un immeuble, qui donnent droit à la jouissance d'une fraction de cet immeuble.

Les navires, bateaux et aéronefs ne sont pas considérés comme biens immobiliers.

3. Les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent aux revenus provenant de l'exploitation directe, de la location ou de l'affermage, ainsi que de toute autre forme d'exploitation de biens immobiliers.

4. Les dispositions des paragraphes 1 et 3 s'appliquent également aux revenus provenant des biens immobiliers d'une entreprise ainsi qu'aux revenus des biens immobiliers servant à l'exercice d'une profession libérale.

7 artikla

Liiketulo

1. Sopimusvaltiossa olevan yrityksen tuottamasta tulosta verotetaan vain siinä valtiossa, jollei yritys harjoita liiketoimintaa toisessa sopimusvaltiossa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta. Jos yritys harjoittaa toimintaansa edellä sanotuin tavoin, yrityksen tulosta voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa, mutta vain sanottuun kiinteään toimipaikkaan kuuluvasta tulon osasta.

2. Milloin sopimusvaltiossa oleva yritys harjoittaa liiketoimintaa toisessa sopimusvaltiossa siellä olevasta kiinteästä toimipaikasta katsotaan kummassakin sopimusvaltiossa olevasta kiinteästä toimipaikasta saaduksi se tulo, jonka toimipaikka olisi voinut tuottaa, jos se olisi ollut samalla tai samanlaisella alalla, samojen tai samanlaisten edellytysten vallitessa toimiva itsenäinen ja erillinen yritys ja täysin riippumattomana päättänyt liiketoimista sen yrityksen kanssa, jonka kiinteä toimipaikka se on.

3. Kiinteän toimipaikan tuloa määritettäessä on hyväksyttävä vähennykseksi kaikki tämän kiinteän toimipaikan tarkoituksen hyväksi suoritetut menot, niihin luettuina myös johdon ja yleishallinnon menot riippumatta siitä, onko ne suoritettu siinä valtiossa, missä kiinteä toimipaikka sijaitsee, vai muualla.

4. Milloin kiinteästä toimipaikasta saaduksi katsottava tulo sopimusvaltiossa noudatetun käytännön mukaan määritetään jakamalla yrityksen kokonaistulo sen eri osien kesken, tämän artiklan 2 kappaleen määräykset eivät estä tätä sopimusvaltiota määrittämästä verotettavaa tuloa sanottua jakomenettelyä noudattaen. Käytettävän jakamistavan on kuitenkin johdettava tämän artiklan sisältämien periaatteiden mukaiseen tulokseen.

5. Kiinteästä toimipaikasta ei ole katsottava saaduksi mitään tuloa yksinomaan sillä perusteella, että se on ostanut tavaroita yrityksen lukuun.

6. Edellä olevien kappaleiden määräyksiä sovellettaessa kiinteän toimipaikan tulo on määrättävä vuodesta toiseen samaa menetelmää noudattaen, jollei ole pätevää ja riittävää syytä menetellä toisin.

Article 7

Bénéfices des entreprises

1. Les bénéfices d'une entreprise d'un Etat contractant ne sont imposables que dans cet Etat, à moins que l'entreprise n'exerce son activité dans l'autre Etat contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé. Si l'entreprise exerce son activité d'une telle façon, les bénéfices de l'entreprise sont imposables dans l'autre Etat mais uniquement dans la mesure où ils sont imputables audit établissement stable.

2. Lorsqu'une entreprise d'un Etat contractant exerce son activité dans l'autre Etat contractant par l'intermédiaire d'un établissement stable qui y est situé, il est imputé, dans chaque Etat contractant, à cet établissement stable les bénéfices qu'il aurait pu réaliser s'il avait constitué une entreprise distincte et séparée exerçant des activités identiques ou analogues dans des conditions identiques ou analogues et traitant en toute indépendance avec l'entreprise dont il constitue un établissement stable.

3. Dans le calcul des bénéfices d'un établissement stable, sont admises en déduction les dépenses exposées aux fins poursuivies par cet établissement stable, y compris les dépenses de direction et les frais généraux d'administration ainsi exposés, soit dans l'Etat où est situé cet établissement stable, soit ailleurs.

4. S'il est d'usage, dans un Etat contractant, de déterminer les bénéfices imputables à un établissement stable sur la base d'une répartition des bénéfices totaux de l'entreprise entre ses diverses parties, aucune disposition du paragraphe 2 n'empêche cet Etat contractant de déterminer les bénéfices imposables selon la répartition en usage; la méthode de répartition adoptée doit cependant être telle que le résultat obtenu soit conforme aux principes énoncés dans le présent article.

5. Aucun bénéfice n'est imputé à un établissement stable du fait que cet établissement stable a simplement acheté des marchandises pour l'entreprise.

6. Aux fins des paragraphes précédents, les bénéfices à imputer à l'établissement stable sont calculés chaque année selon la même méthode, à moins qu'il n'existe des motifs valables et suffisants de procéder autrement.

7. Mikäli tuloon sisältyy tuloeriä, joita käsitellään tämän sopimuksen muissa artikloissa, tämän artiklan määräykset eivät saa vaikuttaa sanottujen artiklain määräyksiin.

7. Lorsque les bénéfices comprennent des éléments de revenu traités séparément dans d'autres articles de la présente convention, les dispositions de ces articles ne sont pas affectées par les dispositions du présent article.

8 artikla

Meri- ja ilmakuljetus

1. Kansainvälisessä liikenteessä käytetyistä aluksista ja ilma-aluksista saadusta tulosta verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa yrityksen tosiasiallinen johto on.

2. Jos meriliikennettä harjoittavan yrityksen tosiasiallinen johto on aluksessa, johdon katsotaan olevan siinä sopimusvaltiossa, jossa sanotun aluksen kotisatama on, tai kotisataman puuttuessa, siinä sopimusvaltiossa, jossa liikenteen harjoittaja asuu.

Article 8

Navigation maritime et aérienne

1. Les bénéfices provenant de l'exploitation, en trafic international, de navires ou d'aéronefs ne sont imposables que dans l'Etat contractant où le siège de la direction effective de l'entreprise est situé.

2. Si le siège de la direction effective d'une entreprise de navigation maritime est à bord d'un navire, ce siège sera réputé situé dans l'Etat contractant où se trouve le port d'attache de ce navire ou, à défaut de port d'attache, dans l'Etat contractant dont l'exploitant du navire est un résident.

9 artikla

Kiinteässä yhteydessä keskenään olevat yritykset

Milloin

a) sopimusvaltiossa oleva yritys välittömästi tai välillisesti osallistuu toisessa sopimusvaltiossa olevan yrityksen johtoon tai valvontaan tahi omistaa osan sen pääomasta, taikka

b) samat henkilöt osallistuvat välittömästi tai välillisesti kummassakin sopimusvaltiossa olevien yritysten johtoon tai valvontaan tahi omistavat osan niiden pääomasta,

ja milloin tällaisten yritysten kesken on niiden kaupallisissa tai rahoitussuhteissa sovittu ehdoista tai noudatettu ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mitä toisistaan riippumattomien yritysten kesken olisi sovittu, voidaan tulo, jonka toinen yrityksistä olisi voinut saada, jollei sanottuja ehtoja olisi ollut, lukea sanotun yrityksen tuloon ja verottaa tämän mukaisesti.

Article 9

Entreprises associées

Lorsque

a) une entreprise d'un Etat contractant participe directement ou indirectement à la direction, au contrôle ou au capital d'une entreprise de l'autre Etat contractant, ou que

b) les mèmes personnes participent directement ou indirectement à la direction, au contrôle ou au capital d'une entreprise d'un Etat contractant et d'une entreprise de l'autre Etat contractant,

et que, dans l'un et l'autre cas, les deux entreprises sont, dans leurs relations commerciales ou financières, liées par des conditions acceptées ou imposées, qui diffèrent de celles qui seraient conclues entre des entreprises indépendantes, les bénéfices qui, sans ces conditions, auraient été obtenus par l'une des entreprises mais n'ont pu l'être en fait à cause de ces conditions, peuvent être inclus dans les bénéfices de cette entreprise et imposés en conséquence.

10 artikla

Osingot

1. Sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksamista

Article 10

Dividendes

1. Les dividendes payés par une société qui est un résident d'un Etat contractant à

osingoista verotetaan vain tässä toisessa valtiossa.

2. Sopimusvaltiossa asuvan yhtiön jakamat osingot toisessa sopimusvaltiossa asuvalle yhtiölle vapautetaan verosta viimeksi mainitussa valtiossa ikäänkuin molemmilla yhtiöillä olisi kotipaikkansa siellä, mikäli maan sisäinen lainsäädäntö sallii sellaisen vapauttamisen kotimaisten yhtiöiden välisissä suhteissa.

3. a) Milloin Ranskassa asuvan yhtiön maksama osinko, joka Ranskassa asuvan henkilön saamana antaisi oikeuden veronhyvitykseen (avoir fiscal), maksetaan Suomessa asuvalle luonnolliselle tai oikeushenkilöille, se tuottaa tälle oikeuden saada Ranskan valtionrahastosta (Trésor) suorituksen, jonka määrä vastaa sanotun veronhyvityksen määrää vähennettynä 1 kappaleen määräysten estämättä 15 %:n suuruisella verolla. Tämä vero lasketaan jaetun osingon ja edellä tarkoitetun suorituksen yhteismäärästä.

b) Edellä olevan a-kohdan määräyksiä sovelletaan seuraaviin Suomessa asuviin henkilöihin:

1) luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat Suomessa verovelvollisia Ranskassa asuvan yhtiön jakaman osingon kokonaismäärästä samoin kuin edellä a-kohdassa tarkoitetun tähän osinkoon liittyvän suorituksen bruttomäärästä;

2) yhtiöihin, jotka ovat Suomessa verovelvollisia Ranskassa asuvan yhtiön jakaman osingon kokonaismäärästä samoin kuin edellä a-kohdassa tarkoitetun tähän osinkoon liittyvän suorituksen kokonaismäärästä ja jotka omistavat vähemmän kuin 10 % osinkoa jakavan yhtiön pääomasta;

3) Suomessa asuviin sijoitusyhtiöihin ja sijoitusrahastoihin, joiden osakkeista tai osuuksista Suomessa asuvat henkilöt omistavat yli 80 %.

c) Tämän kappaleen a-kohdassa tarkoitetun suorituksen bruttomäärä katsotaan osingoksi tämän sopimuksen kaikkia määräyksiä sovellettaessa.

4. a) Suomessa asuva henkilö, joka saa Ranskassa asuvan yhtiön jakamaa osinkoa ja joka ei voi käyttää hyväkseen tämän artiklan 3 kappaleessa tarkoitettua suoritusta, voi vaatia tästä osingosta maksetun veroennakon (précompte) palauttamista, tarvittaessa osinkoa jakavan yhtiön välityksellä.

un résident de l'autre Etat contractant ne sont imposables que dans cet autre Etat.

2. Toutefois, les dividendes payés par une société résidente de l'un des Etats contractants à une société résidente de l'autre Etat, sont exonérés d'impôts dans cet autre Etat, dans la mesure et dans les conditions ou une telle exonération serait accordée en vertu de la législation interne de cet Etat, si l'une et l'autre sociétés étaient résidentes dudit Etat.

3. a) Les dividendes payés par une société résidente de France, qui donneraient droit à un avoir fiscal s' ils étaient reçus par un résident de France, ouvrent droit, lorsqu'ils sont payés à des personnes physiques ou morales résidentes de Finlande, à un payement du Trésor français d'un montant égal à cet avoir fiscal, sous déduction, nonobstant les dispositions du paragraphe 1, d'un impôt de 15 pour cent calculé sur le total constitué par le dividende mis en distribution et le payement visé ci-dessus.

b) Les dispositions de l'alinéa a) s'appliqueront aux résidents de Finlande énumérés ci-après:

1) Les personnes physiques assujetties à l'impôt finlandais à raison du montant total des dividendes distribués par la société résidente de France et du payement brut visé à l'alinéa a) afférent à ces dividendes;

2) Les sociétés qui sont assujetties à l'impôt finlandais à raison du montant total des dividendes distribués par la société résidente de France et du payement brut visé à l'alinéa a) afférent à ces dividendes et qui détiennent moins de 10 pour cent du capital de la société distributrice;

3) Les sociétés d'investissement ou les fonds d'investissement résidents de Finlande et dont plus de 80 pour cent des actions ou des parts sont détenues par des résidents de Finlande.

c) Le payement brut prévu à l'alinéa a) sera considéré comme un dividende pour l'application de l'ensemble des dispositions de la convention.

4. a) A moins qu'il ne bénéficie du payement prévu au paragraphe 3, un résident de Finlande qui reçoit des dividendes distribués par une société résidente de France peut demander le remboursement du précompte afférent à ces dividendes acquitté, le cas échéant, par la société distributrice.

b) Palautetun veroennakon bruttomäärä katsotaan osingoksi tämän sopimuksen kaikkia määräyksiä sovellettaessa.

5. Sanonta "osinko" tarkoittaa tässä artiklassa tuloa, joka on saatu osakkeista, nautintaosuuksista, kaivososuuksista, perustajaosuuksista tai muista oikeuksista, jotka osallistuvat voittoon olematta velkasuhteeseen perustuvia saamisia, samoin kuin muista yhtiöoikeuksista, joista saatu tulo sitä jakavan yhtiön asuinvaltion verolainsäädännön mukaan rinnastetaan osakkeista saatuun tuloon.

6. Tämän artiklan 1, 2, 3 ja 4 kappaleen määräyksiä ei sovelleta, milloin sopimusvaltiossa asuvalla osinkojen saajalla on toisessa sopimusvaltiossa, jossa osinkoa maksava yhtiö asuu, kiinteä toimipaikka, johon osinkoa tuottava osallistuminen tosiasiallisesti liittyy. Tällöin sovelletaan 7 artiklan määräyksiä.

Suomessa asuvan yhtiön Ranskassa oleva kiinteä toimipaikka on kuitenkin oikeutettu saamaan takaisin veroennakon vähennettynä Ranskan lainsäädännön määräämän verokannan mukaisella veronpidätyksellä.

7. Milloin sopimusvaltiossa asuvalla yhtiöllä on kiinteä toimipaikka toisessa sopimusvaltiossa, tässä valtiossa voidaan toimittaa veron pidätys lähteellä tämän sopimusvaltion lainsäädännön mukaan, mutta näin pidätetty vero ei saa ylittää 15 % tuon kiinteän toimipaikan tulon kahdesta kolmasosasta. Tulo määritetään vähentämällä sanotusta voitosta siitä menevä yhtiövero.

b) Le montant brut du précompte remboursé sera considéré comme un dividende pour l'application de l'ensemble des dispositions de la convention.

5. Le terme "dividendes" employé dans le présent article désigne les revenus provenant d'actions, actions ou bons de jouissance, parts de mine, parts de fondateur ou autres parts bénéficiaires à l'exception des créances, ainsi que les revenus d'autres parts sociales assimilés aux revenus d'actions par la législation fiscale de l'Etat dont la société distributrice est un résident.

6. Les dispositions des paragraphes 1, 2, 3 et 4, ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire des dividendes, résident d'un Etat contractant, a, dans l'autre Etat contractant dont la société qui paie les dividendes est un résident, un établissement stable auquel se rattache effectivement la participation génératrice des dividendes. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 sont applicables.

Toutefois, l'établissement stable en France d'une société résidente de Finlande bénéficie du remboursement du précompte sous déduction de la retenue à la source calculée au taux fixé par la législation française.

7. Lorsqu'une société résidente d'un Etat contractant a un établissement stable dans l'autre Etat contractant, elle peut y être assujettie à un impôt retenu à la source conformément à la législation de cet autre Etat contractant, mais cet impôt ne peut excéder 15 pour cent des deux-tiers du montant des bénéfices de l'établissement stable calculé après payement de l'impôt sur les sociétés afférent auxdits bénéfices.

11 artikla

Korot

1. Sopimusvaltiossa kertyneistä, toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksetuista koroista voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Näistä koroista voidaan kuitenkin verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa ne ovat kertyneet, tämän valtion lainsäädännön mukaan, mutta tämä vero ei saa ylittää 10 % koron määrästä.

Edellä sanotusta poiketen koroista, jotka saadaan Ranskassa ennen tammikuun 1 päivää

Article 11

Intérêts

1. Les intérêts provenant d'un Etat contractant et payés à un résident de l'autre Etat contractant sont imposables dans cet autre Etat.

2. Toutefois, ces intérêts peuvent être imposés dans l'Etat contractant d'où ils proviennent et selon la législation de cet Etat, mais l'impôt ainsi établi ne peut excéder 10 pour cent du montant des intérêts.

Par dérogation aux dispositions de l'alinéa précédent, les intérêts des obligations émises

1965 liikkeeseen lasketuista obligaatioista, voidaan tässä valtiossa periä 12 %:n suuruinen vero.

3. Poiketen 2 kappaleen määräyksistä 1 kappaleessa tarkoitetuista koroista ei voida verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa ne ovat kertyneet, mikäli ne

a) on maksettu teollisten, kaupallisten tai tieteellisten kojeiden myyntiin taikka teollisten, kaupallisten, tieteellisten tahi julkisia tarkoituksia palvelevien laitteiden rakentamiseen liittyvästä velasta tai osamaksusta,

b) on maksettu millaisesta tahansa pankkilaitoksen myöntämästä velasta,

c) on maksettu viivästymiskorvauksena velkomisen tai oikeudenkäynnin perusteella velasta, josta korkoa ei ollut sovittu maksettavaksi.

4. Sanonta "korko" tarkoittaa tässä artiklassa tuloa, joka on saatu valtion velkakirjoista, obligaatioista, riippumatta siitä, onko niiden vakuutena kiinnitys vai ei tai liittyykö niihin oikeus voitto-osuuden saantiin vai ei, sekä kaikenlaatuisista saamisista, samoin kuin kaikkea muuta tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, missä tulo on kertynyt, rinnastetaan velaksiannosta saatuun tuloon.

5. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä ei sovelleta, milloin sopimusvaltiossa asuvalla koron saajalla on toisessa sopimusvaltiossa, jossa korko on kertynyt, kiinteä toimipaikka, johon korkoa tuottava saaminen tosiasiallisesti liittyy. Tällöin sovelletaan 7 artiklan määräyksiä.

6. Koron katsotaan kertyvän sopimusvaltiossa, milloin sen maksaa tuo valtio itse, sen julkisoikeudellinen yhdyskunta tai tässä valtiossa asuva henkilö. Milloin kuitenkin koron maksajalla, asuipa hän sopimusvaltiossa tai ei, on sopimusvaltiossa kiinteä toimipaikka, johon velka, josta korkoa maksetaan, liittyy ja joka kantaa korkorasituksen, koron katsotaan kertyneen siinä sopimusvaltiossa, jossa sanottu kiinteä toimipaikka sijaitsee.

7. Milloin suoritetun koron määrä velallisen ja velkojan tai heidän molempien ja kolmannen henkilön välillä vallitsevien erityisten suhteiden vuoksi ylittää koron perusteena olevan määrän, jonka velallinen ja velkoja olisivat sopineet ilman tällaisia suhteita, sovelletaan tämän artiklan määräyksiä vain viimeksi mainittuun määrään. Tällöin ylimenevä osa verotetaan kunkin sopimusvaltion lainsäädännön mukaan ottaen huomioon muut tämän sopimuksen määräykset.

en France avant le 1er janvier 1965 peuvent être soumis dans cet Etat à un impôt de 12 pour cent.

3. Par dérogation aux dispositions du paragraphe 2, les intérêts mentionnés au paragraphe 1 ne peuvent pas être imposés dans l'Etat contractant d'où ils proviennent, lorsqu'ils

a) sont payés en vertu de contrats de prêt ou de payement différé afférents à des ventes d'équipements industriels, commerciaux ou scientifiques ou à la construction d'installations industrielles, commerciales ou scientifiques ou d'ouvrages publics;

b) sont payés sur un prêt de n'importe quelle nature consenti par un établissement bancaire;

c) sont payés à titre d'indemnité de retard, à la suite d'une sommation ou d'une action en justice, sur une créance pour laquelle un intérêt n'avait pas été stipulé.

4. Le terme "intérêts" employé dans le présent article désigne les revenus des fonds publics, des obligations d'emprunts, assortis ou non de garanties hypothécaires ou d'une clause de participation aux bénéfices, et des créances de toute nature, ainsi que tous autres produits assimilés aux revenus de sommes prêtées par la législation fiscale de l'Etat d'où proviennent les revenus.

5. Les dispositions des paragraphes 1 et 2 ne s'appliquent pas lorsque le bénéficiaire des intérêts, résident d'un Etat contractant, a, dans l'autre Etat contractant d'où proviennent les intérêts, un établissement stable auquel se rattache effectivement la créance génératrice des intérêts. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 sont applicables.

6. Les intérêts sont considérés comme provenant d'un Etat contractant lorsque le débiteur est cet Etat lui-même, une collectivité locale ou un résident de cet Etat. Toutefois, lorsque le débiteur des intérêts, qu'il soit ou non résident d'un Etat contractant, a dans un Etat contractant un établissement stable pour lequel l'emprunt générateur des intérêts a été contracté et qui supporte la charge de ces intérêts, lesdits intérêts sont réputés provenir de l'Etat contractant où l'établissement stable est situé.

7. Si, par suite de relations spéciales existant entre le débiteur et le créancier ou que l'un et l'autre entretiennent avec de tierces personnes, le montant des intérêts payés, dépasse, pour le motif susmentionné, celui qui aurait été convenu entre le débiteur et le créancier en l'absence de telles relations, les dispositions du présent article ne s'appliquent qu'à ce dernier montant. Dans ce cas, la partie excédentaire des paiements reste imposable selon la législation de chaque Etat contractant, compte tenu des autres dispositions de la présente Convention.

vaan velkaan katsoen määrän, mistä velallinen ja velkoja ilman tuollaisten suhteiden olemassaoloa olisivat sopineet, tämän artiklan määräyksiä sovelletaan vain viimeksi tarkoitettuun määrään. Tässä tapauksessa verotetaan ylimenevästä osasta asianomaisen sopimusvaltion lainsäädännön mukaan ja ottaen huomioon tämän sopimuksen muut määräykset.

compte tenu de la créance pour laquelle ils sont versés, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le créancier en l'absence de pareilles relations, les dispositions du présent article ne s'appliquent qu'à ce dernier montant. En ce cas, la partie excédentaire des payements reste imposable conformément à la législation de chaque Etat contractant et compte tenu des autres dispositions de la présente convention.

12 artikla

Rojaltit

1. Sopimusvaltiossa kertyneistä toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksetuista rojalteista verotetaan vain tässä toisessa valtiossa.

2. Sanonta "rojalti" tarkoittaa tässä artiklassa kaikenlaista korvausta kirjalliseen, taiteelliseen tai tieteelliseen teokseen, elokuvafilmit niihin luettuna, kohdistuvan tekijänoikeuden, patentin, tavaramerkin, piirustuksen tai mallin, kaavan, salaisen valmistusohjeen tai menettelytavan samoin kuin teollisen, kaupallisen tai tieteellisen välineistön käytöstä tai käyttöoikeudesta sekä teollisia, kaupallisia tai tieteellisiä kokemuksia koskevista tiedoista.

3. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä ei sovelleta, milloin sopimusvaltiossa asuvalla rojaltin saajalla on toisessa sopimusvaltiossa, jossa rojalti on kertynyt, kiinteä toimipaikka, johon rojaltin perusteena oleva oikeus tai omaisuus tosiasiallisesti liittyy. Tällöin sovelletaan 7 artiklan määräyksiä.

4. Milloin maksetun rojaltin määrä maksajan ja saajan tai heidän molempien ja kolmannen henkilön välillä vallitsevien erityisten suhteiden vuoksi ja ottaen huomioon käytön, oikeuden tai tiedon, josta rojalti maksetaan, ylittää sen määrän, mistä maksaja ja saaja ilman tuollaisten suhteiden olemassaoloa olisivat sopineet, tämän artiklan määräyksiä sovelletaan ainoastaan viimeksi tarkoitettuun määrään. Tässä tapauksessa verotetaan rojaltin ylimenevästä osasta asianomaisen sopimusvaltion lainsäädännön mukaan ja ottaen huomioon tämän sopimuksen muut määräykset.

Article 12

Redevances

1. Les redevances provenant d'un Etat contractant et payés à un résident de l'autre Etat contractant ne sont imposables que dans cet autre Etat.

2. Le terme "redevances" employé dans le présent article désigne les rémunérations de toute nature payées pour l'usage ou la concession de l'usage d'un droit d'auteur sur une oeuvre littéraire, artistique ou scientifique, y compris les films cinématographiques, d'un brevet, d'une marque de fabrique ou de commerce, d'un dessin ou d'un modèle, d'un plan, d'une formule ou d'un procédé secrets, ainsi que pour l'usage ou la concession de l'usage d'un équipement industriel, commercial ou scientifique et pour des informations ayant trait à une expérience acquise dans le domaine industriel, commercial ou scientifique.

3. Les dispositions du paragraphe 1 ne s' appliquent pas lorsque le bénéficiaire des redevances, résident d'un Etat contractant, a, dans l'autre Etat contractant d'où proviennent les redevances, un établissement stable auquel se rattache effectivement le droit ou le bien générateur des redevances. Dans ce cas, les dispositions de l'article 7 sont applicables.

4. Si, par suite de relations spéciales existant entre le débiteur et le créancier ou que l'un et l'autre entretiennent avec de tierces personnes, le montant des redevances payées, compte tenu de la prestation pour laquelle elles sont versées, excède celui dont seraient convenus le débiteur et le créancier en l'absence de pareilles relations, les dispositions de présent article ne s'appliquent qu'à ce dernier montant. En ce cas, la partie excédentaire des paiements reste imposable conformément à la législation de chaque Etat contractant et compte tenu des autres dispositions de la présente convention.

13 artikla

Myyntivoitto

1. Voitosta, joka on saatu luovutettaessa tämän sopimuksen 6 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettua kiinteää omaisuutta tai yhtiöosuuksia taikka niihin verrattavia oikeuksia yhtiössä, jonka varat muodostuvat pääasiassa kiinteästä omaisuudesta, verotetaan siinä sopimusvaltiossa, jossa sanottu kiinteä omaisuus sijaitsee.

2. Voitosta, joka saadaan luovutettaessa sopimusvaltiossa olevan yrityksen toisessa sopimusvaltiossa olevan kiinteän toimipaikan irtainta käyttöomaisuutta tai sopimusvaltiossa asuvan henkilön toisessa sopimusvaltiossa vapaan ammatin harjoittamista varten käyttämän kiinteän paikan irtainta omaisuutta, mukaan luettuna voitto koko sanotunlaisen kiinteän toimipaikan (erikseen tai koko yrityksen ohella) tai kiinteän paikan luovutuksesta saatu voitto, voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa. Voitosta, joka saadaan kansainvälisessä liikenteessä käytettävän aluksen tai ilma-aluksen ja sanotunlaisten alusten käyttöön liittyvän irtaimen omaisuuden luovutuksesta, verotetaan kuitenkin vain siinä sopimusvaltiossa, jossa yrityksen tosiasiallinen johto on.

3. Voitosta, joka saadaan minkä tahansa muun kuin edellä 1 ja 2 kappaleessa mainitun omaisuuden luovutuksesta, verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu.

Article 13

Gains en capital

1. Les gains provenant de l'aliénation des biens immobiliers, tels qu'ils sont définis au paragraphe 2 de l'article 6, ou de l'aliénation de parts ou de droits analogues dans une société dont l'actif est composé principalement de biens immobiliers, sont imposables dans l'Etat contractant où ces biens immobiliers sont situés.

2. Les gains provenant de l'aliénation de biens mobiliers faisant partie de l'actif d'un établissement stable qu'une entreprise d'un Etat contractant a dans l'autre Etat contractant, ou de biens mobiliers constitutifs d'une base fixe dont dispose un résident d'un Etat contractant dans l'autre Etat contractant pour l'exercice d'une profession libérale, y compris de tels gains provenant de l'aliénation globale de cet établissement stable (seul ou avec l'ensemble de l'entreprise) ou de cette base fixe, sont imposables dans cet autre Etat. Toutefois, les gains provenant de l'aliénation de navires ou d'aéronefs exploités en trafic international et de biens mobiliers affectés à l'exploitation desdits navires ou aéronefs ne sont imposables que dans l'Etat contractant où le siège de la direction effective de l'entreprise est situé.

3. Les gains provenant de l'aliénation de tous biens autres que ceux qui sont mentionnés aux paragraphes 1 et 2 ne sont imposables que dans l'Etat contractant dont le cédant est un résident.

14 artikla

Itsenäinen henkilökohtainen työ

1. Tulosta, jonka sopimusvaltiossa asuva henkilö saa vapaan ammatin harjoittamisesta tai muusta samankaltaisesta itsenäisestä toiminnasta, verotetaan vain tässä valtiossa, jollei sanottu henkilö säännöllisesti käytä toimintansa harjoittamiseen toisessa sopimusvaltiossa olevaa kiinteää paikkaa. Milloin hän käyttää tällaista kiinteää paikkaa, tulosta voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa, kuitenkin vain tuohon kiinteään paikkaan kuuluvaksi katsottavasta tulon osasta.

2. Sanonta "vapaa ammatti" tarkoittaa erityisesti itsenäistä tieteellistä, kirjallista, taiteel-

Article 14

Professions indépendantes

1. Les revenus qu'un résident d'un Etat contractant tire d'une profession libérale ou d'autres activités indépendantes de caractère analogue ne sont imposables que dans cet Etat, à moins que ce résident ne dispose de façon habituelle dans l'autre Etat contractant d'une base fixe pour l'exercice de ses activités. S'il dispose d'une telle base, les revenus sont imposables dans l'autre Etat mais uniquement dans la mesure où ils sont imputables à ladite base fixe.

2. L'expression "professions libérales" comprend en particulier les activités indépendantes

lista, kasvatuksellista tai opetuksellista toimintaa samoin kuin lääkärin, asianajajan, insinöörin, arkkitehdin, hammaslääkärin ja tilintarkastajan itsenäistä toimintaa.

15 artikla

Epäitsenäinen henkilökohtainen työ

1. Jollei tämän sopimuksen 16, 18 ja 19 artiklan määräyksistä muuta johdu, sopimusvaltiossa asuvan henkilön henkilökohtaisesta työstä saamasta palkasta, palkkiosta tai muusta samanlaisesta hyvityksestä verotetaan vain tässä valtiossa, jollei työtä ole tehty toisessa sopimusvaltiossa. Jos työ on tehty viimeksi mainitussa sopimusvaltiossa, siitä saadusta hyvityksesta voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräysten estämättä hyvityksestä, jonka sopimusvaltiossa asuva henkilö saa toisessa sopimusvaltiossa tehdystä työstä, verotetaan vain ensiksi mainitussa valtiossa, jos

a) saaja oleskelee tässä toisessa valtiossa yhdessä tai useammassa jaksossa verovuoden aikana yhteensä enintään 183 päivää,

b) työnantaja, joka hyvityksen maksaa tai jonka puolesta se maksetaan, ei asu tässä toisessa valtiossa ja

c) maksettu hyvitys ei rasita työnantajan toisessa valtiossa olevaa kiinteää toimipaikkaa tai kiinteää paikkaa.

3. Edellä tässä artiklassa olevien määräysten estämättä hyvityksestä, joka saadaan kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella tai ilma-aluksella tehdystä työstä, voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa yrityksen tosiasiallinen johto sijaitsee.

16 artikla

Johtajanpalkkiot

Osapalkkiosta, kokouspalkkiosta ja muusta samanlaisesta palkkiosta, jonka sopimusvaltiossa asuva henkilö saa toisessa sopimusvaltiossa asuvan yhtiön johto- tai hallintoelimen jäsenenä, voidaan verottaa tässä toisessa valtiossa.

d'ordre scientifique, littéraire, artistique, éducatif ou pédagogique, ainsi que les activités indépendantes des médecins, avocats, ingénieurs, architectes, dentistes et comptables.

Article 15

Professions dépendantes

1. Sous réserve des dispositions des articles 16, 18 et 19, les salaires, traitements et autres rémunérations similaires qu'un résident d'un Etat contractant reçoit au titre d'un emploi salarié ne sont imposables que dans cet Etat, à moins que l'emploi ne soit exercé dans l'autre Etat contractant. Si l'emploi y est exercé, les rémunérations reçues à ce titre sont imposables dans cet autre Etat.

2. Nonobstant les dispositions du paragraphe 1, les rémunérations qu'un résident d'un Etat contractant reçoit au titre d'un emploi salarié exercé dans l'autre Etat contractant ne sont imposables que dans le premier Etat si:

a) le bénéficiaire séjourne dans l'autre Etat pendant une période ou des périodes n'excédant pas au total 183 jours au cours de l'année fiscale considérée,

b) les rémunérations sont payées par un employeur ou au nom d'un employeur qui n'est pas résident de l'autre Etat, et

c) la charge des rémunérations n'est pas supportée par un établissement stable ou une base fixe que l'employeur a dans l'autre Etat.

3. Nonobstant les dispositions précédentes du présent article, les rémunérations au titre d'un emploi salarié exercé à bord d'un navire ou d'un aéronef en trafic international sont imposables dans l'Etat contractant où le siège de la direction effective de l'entreprise est situé.

Article 16

Tantièmes

Les tantièmes, jetons de présence et autres rétributions similaires qu'un résident d'un Etat contractant reçoit en sa qualité de membre du conseil d'administration au de surveillance d'une société qui est un résident de l'autre Etat contractant sont imposables dans cet autre Etat.

17 artikla

Taiteilijat ja urheilijat

1. Tämän sopimuksen 14 ja 15 artiklan määräyksistä poiketen ammattimaisten esiintyjien, kuten teatteri-, elokuva-, radio- tai televisiotaiteilijain sekä muusikkojen samoin kuin urheilijoiden tässä ominaisuudessa henkilökohtaisesti harjoittamastaan toiminnasta saamista tuloista voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa tällaista toimintaa on harjoitettu.

2. Tämän sopimuksen kaikkien muiden määräysten estämättä sopimusvaltiossa olevaa yhtiötä, joka toisessa sopimusvaltiossa välittää 1 kappaleessa tarkoitetun henkilön palveluksia, riippumatta siitä, asuuko tämä henkilö sopimusvaltiossa vai ei, voidaan verottaa tässä toisessa sopimusvaltiossa siitä tulosta, minkä se saa sanottujen palvelusten välittämisestä, ellei yhtiö näytä toteen, ettei se ole välittömästi eikä välillisesti tämän henkilön valvonnassa.

Article 17

Artistes et sportifs

1. Par dérogation aux dispositions des articles 14 et 15, les revenus que les professionnels du spectacle, tels les artistes de théâtre, de cinéma, de la radio ou de la télévision et les musiciens, ainsi que les sportifs retirent de leurs activités personnelles en cette qualité sont imposables dans l'Etat contractant où ces activités sont exercées.

2. Nonobstant toute autre disposition de la présente convention, une société d'un Etat contractant qui fournit dans l'autre Etat contractant les services d'une personne visée au paragraphe 1, résidente ou non d'un Etat contractant, est imposable dans cet autre Etat contractant sur les bénéfices qu'elle retire de cette prestation de services, à moins que cette société n'établisse qu'elle n'est pas contrôlée directement ou indirectement par cette personne.

18 artikla

Eläkkeet

Jollei 19 artiklan 1 kappaleen määräyksistä muuta johdu, verotetaan sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle aikaisemman palveluksen perusteella suoritettavasta eläkkeestä ja muusta vastaavasta hyvityksestä vain tässä valtiossa.

Article 18

Pensions

Sous réserve des dispositions du paragraphe 1 de l'article 19, les pensions et autres rémunérations similaires, versées à un résident d'un Etat contractant au titre d'un emploi antérieur, ne sont imposables que dans cet Etat.

19 artikla

Julkiset tehtävät

1. Hyvityksestä, siihen luettuna myös eläke, jonka sopimusvaltio tai sen julkisoikeudellinen yhdyskunta taikka tämän valtion julkinen laitos joko suoraan tai rahastoistaan suorittaa luonnolliselle henkilölle, tälle valtiolle, yhdyskunnalle tai laitokselle julkista tehtävää hoidettaessa tehdystä palveluksesta, voidaan verottaa tässä valtiossa.

2. Tämän sopimuksen 15, 16 ja 18 artiklan määräyksiä sovelletaan myös hyvitykseen ja eläkkeeseen, jonka toinen sopimusvaltioista tai sen julkisoikeudellinen yhdyskunta taikka julkinen laitos maksaa harjoittamansa kaupalli-

Article 19

Fonctions publiques

1. Les rémunérations, y compris les pensions, versées par un Etat contractant ou l'une de ses collectivités locales, ou un établissement public de cet Etat, soit directement soit par prélèvement sur des fonds qu'ils ont constitués, à une personne physique au titre de services rendus à cet Etat, à cette collectivité ou à cet établissement public, dans l'exercice de fonctions de caractère public, sont imposables dans cet Etat.

2. Les dispositions des articles 15, 16 et 18 s'appliquent aux rémunérations ou pensions versées au titre de services rendus dans le cadre d'une activité commerciale ou industrielle exercée par l'un des Etats contractants, l'une

sen tai teollisen toiminnan yhteydessä tehdystä palveluksesta.

20 artikla

Opiskelijat ja opettajat

1. a) Rahamääristä, jotka opiskelija tai harjoittelija, joka asuu tai on asunut sopimusvaltiossa ja oleskelee toisessa sopimusvaltiossa yksinomaan harjoittaakseen siellä opintoja tai täydentääkseen koulutustaan, saa elantoaan, opiskeluaan tai koulutustaan varten, ei veroteta tässä toisessa valtiossa.

b) Sama koskee hyvitystä, jonka sanotunlainen opiskelija tai harjoittelija saa henkilökohtaisesta työstä, jonka hän on tehnyt siinä sopimusvaltiossa, jossa hän harjoittaa opintojaan tai täydentää koulutustaan, milloin palkkio on ehdottoman välttämätön hänen toimeentulolleen.

2. Luonnollisen henkilön, joka asuu sopimusvaltiossa aloittaessaan oleskelun toisessa sopimusvaltiossa ja joka oleskelee jälkimmäisessä sopimusvaltiossa ensi sijassa antaakseen opetusta tai suorittaakseen tieteellistä tutkimustyötä taikka molemmissa näissä tarkoituksissa, tässä opetus- ja tutkimustoiminnassa tekemistä palveluksista saama tulo on vapaa verosta viimeksi mainitussa sopimusvaltiossa enintään kahden vuoden ajan luettuna hänen saapumisestaan tähän valtioon.

Tätä määräystä ei sovelleta opetus- ja tutkimustyöstä saatuun tuloon, ellei sanottuja tehtäviä ole suoritettu yleisen edun hyväksi vaan ensi sijassa erityisen hyödyn saamiseksi yhdelle tai useammalle määrätylle henkilölle.

21 artikla

Erikseen mainitsemattomat tulot

Sopimusvaltiossa asuvan henkilön saamasta tulosta, jota ei ole erityisesti mainittu tämän sopimuksen edellä olevissa artikloissa, veroteteaan vain sanotussa valtiossa.

de ses collectivités locales ou l'un de ses établissements publics.

Article 20

Etudiants et professeurs

1. a) Les sommes qu'un étudiant ou un stagiaire qui est, ou qui était auparavant, un résident d'un Etat contractant et qui séjourne dans l'autre Etat contractant à seule fin d'y poursuivre ses études ou sa formation, reçoit pour couvrir ses frais d'entretien, d'études ou de formation ne sont pas imposables dans cet autre Etat.

b) Il en est de même de la rémunération qu'un tel étudiant ou stagiaire reçoit, au titre d'un emploi exercé dans l'Etat contractant où il poursuit ses études ou sa formation à la condition que cette rémunération soit strictement nécessaire à son entretien.

2. Une personne physique qui est un résident d'un Etat contractant au début de son séjour dans l'autre Etat contractant et qui séjourne dans ce dernier Etat principalement dans le but d'enseigner ou de se livrer à des travaux de recherche, ou dans l'un et l'autre de ces buts, est exonérée d'impôt dans ce dernier Etat contractant, pendant une période n'excédant pas deux années à compter de la date de son arrivée dans ledit Etat, à raison de ses revenus qui proviennent de services personnels rendus aux fins d'enseignement ou de recherche.

Cette disposition n'est pas applicable aux revenus provenant de travaux d'enseignement et de recherche si ces travaux ne sont pas entrepris dans l'intérêt public mais principalement en vue de la réalisation d'un avantage particulier bénéficiant à une ou à des personnes déterminées.

Article 21

Revenus non expressément mentionnés

Les éléments du revenu d'un résident d'un Etat contractant qui ne sont pas expressément mentionnés dans les articles précédents de la présente convention ne sont imposables que dans cet Etat.

IV LUKU

Omaisuuden verottaminen

22 artikla

Omaisuus

1. Tämän sopimuksen 6 artiklan 2 kappaleessa määritellystä kiinteästä omaisuudesta voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa omaisuus sijaitsee.

2. Yrityksen kiinteään toimipaikkaan kuuluvasta irtaimesta liikeomaisuudesta sekä vapaan ammatin harjoittamiseen käytetyn kiinteän paikan irtaimesta omaisuudesta voidaan verottaa siinä sopimusvaltiossa, jossa kiinteä toimipaikka tai kiinteä paikka sijaitsee.

3. Kansainvälisessä liikenteessä käytetyistä aluksista ja ilma-aluksista samoin kuin niiden käyttöön liittyvästä irtaimesta omaisuudesta verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa yrityksen tosiasiallinen johto sijaitsee.

4. Sopimusvaltiossa asuvan henkilön kaikesta muusta omaisuudesta verotetaan vain tässä valtiossa.

CHAPITRE IV

Imposition de la fortune

Article 22

Fortune

1. La fortune constituée par des biens immobiliers, tels qu'ils sont définis au paragraphe 2 de l'article 6, est imposable dans l'Etat contractant où ces biens sont situés.

2. La fortune constituée par des biens mobiliers faisant partie de l'actif d'un établissement stable d'une entreprise ou par des biens mobiliers constitutifs d'une base fixe servant à l'excercice d'une profession libérale est imposable dans l'Etat contractant où est situé l'établissement stable ou la base fixe.

3. Les navires et les aéronefs exploités en trafic international ainsi que les biens mobiliers affectés à leur exploitation ne sont imposables que dans l'Etat contractant où le siège de la direction effective de l'entreprise est situé.

4. Tous les autres éléments de la fortune d'un résident d'un Etat contractant ne sont imposables que dans cet Etat.

V LUKU

Määräykset kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi

23 artikla

Kaksinkertainen verotus estetään seuraavalla tavalla:

1. Ranskan osalta:

a) Muut kuin jäljempänä tämän kappaleen b-kohdassa tarkoitetut tulot ovat vapaat 2 artiklan 3 kappaleen a-kohdassa mainitusta Ranskan verosta, milloin näistä tuloista tämän sopimuksen mukaan voidaan verottaa Suomessa.

b) Tämän sopimuksen 11, 16 ja 17 artiklassa tarkoitettujen tulojen osalta, joista on verotettu Suomessa sanottujen artiklain määräysten mukaisesti, Ranska myöntää Ranskassa asuville henkilöille, jotka saavat Suomesta sellaisia tuloja, Suomessa kannettua veroa vastaavan veronhyvityksen.

CHAPITRE V

Dispositions pour éliminer les doubles impositions

Article 23

La double imposition est évitée de la manière suivante:

1. Dans le cas de la France:

a) Les revenus autres que ceux visés à l'alinéa b) ci-dessous sont exonérés des impôts français mentionnés au sousparagraphe 3 a) de l'article 2, lorsque ces revenus sont imposables en Finlande en vertu de la présente convention.

b) En ce qui concerne les revenus visés aux articles 11, 16 et 17 qui ont supporté l'impôt finlandais conformément aux dispositions desdits articles, la France accorde aux résidents de France percevant de tels revenus de source finlandaise un crédit d'impôt correspondant à l'impôt perçu en Finlande.

Tämä veronhyvitys, jonka määrä ei voi ylittää asianomaisesta tulosta kannetun veron määrää, myönnetään 2 artiklan 3 kappaleen a-kohdassa mainituista veroista, joita määrättäessä sanotut tulot on otettu huomioon.

c) Tämän kappaleen a- ja b-kohtien määräysten estämättä Ranskan vero siitä tulon osasta, josta tämän sopimuksen mukaan verotetaan Ranskassa, voidaan määrätä sen verokannan mukaan, joka vastaa verotettavan tulon kokonaismäärää Ranskan lainsäädännön mukaan.

2. Suomen osalta:

a) Muut kuin jäljempänä tämän kappaleen b-kohdassa tarkoitetut tulot ja omaisuus ovat vapaat 2 artiklan 3 kappaleen b-kohdassa tarkoitetusta Suomen verosta, milloin näistä tuloista tai omaisuudesta tämän sopimuksen mukaan voidaan verottaa Ranskassa.

b) Tämän sopimuksen 10, 11, 16 ja 17 artiklassa tarkoitettujen tulojen osalta, joista on verotettu Ranskassa sanottujen artiklain määräysten mukaisesti, Suomi myöntää Suomessa asuville henkilöille, jotka saavat Ranskasta sellaisia tuloja, Ranskassa kannettua veroa vastaavan veronhyvityksen.

Tämä veronhyvitys, jonka määrä ei voi ylittää asianomaisesta tulosta kannetun veron määrää, myönnetään 2 artiklan 3 kappaleen b-kohdassa mainituista veroista, joita määrättäessä sanotut tulot on otettu huomioon.

c) Tämän kappaleen a- ja b-kohtien määräysten estämättä Suomen vero siitä tulon osasta, josta tämän sopimuksen mukaan verotetaan Suomessa, voidaan määrätä sen verokannan mukaan, joka vastaa verotettavan tulon kokonaismäärää Suomen verolainsäädännön mukaan.

Ce crédit d'impôt, qui ne peut excéder le montant de l'impôt perçu sur les revenus en cause, s'impute sur les impôts visés à l'alinéa 3) a) de l'article 2 dans les bases desquels lesdits revenus sont inclus.

c) Nonobstant, les dispositions des alinéas a) et b), l'impôt français peut être calculé sur le revenu imposable correspondant au montant global du revenu imposable conformément à la législation française.

2. Dans le cas de la Finlande:

a) Les revenus et les éléments de la fortune autres que ceux visés à l'alinéa b) ci-dessous sont exonérés des impôts finlandais mentionnés à l'alinéa 3 b) de l'article 2, lorsque ces revenus ou ces éléments de la fortune sont imposables en France en vertu de la précente convention.

b) En ce qui concerne les revenus visés aux articles 10, 11, 16 et 17 qui ont supporté l'impôt français conformément aux dispositions desdits articles, la Finlande accorde aux résidents de Finlande precevant de tels revenus de source française un crédit d'impôt correspondant à l'impôt perçu en France.

Ce crédit d'impôt, qui ne peut excéder le montant de l'impôt perçu sur les revenus en cause, s'impute sur les impôts visés à l'alinéa 3 b) de l'article 2 dans les bases desquels lesdits revenus sont inclus.

c) Nonobstant les dispositions des alinéas a) et b), l'impôt finlandais peut être calculé sur le revenu imposable en Finlande en vertu de la présente convention, au taux correspondant au montant global du revenu imposable conformément à la législation finlandaise.

VI LUKU

Erityiset määräykset

24 artikla

Syrjinnän kieltäminen

1. Sopimusvaltion kansalaiselle ei toisessa sopimusvaltiossa saada määrätä mitään veroa tai siihen liittyvää velvoitetta, joka olisi muunlainen tai raskaampi kuin mikä samoissa olo-

CHAPITRE VI

Dispositions spéciales

Article 24

Non-discrimination

1. Les nationaux d'un Etat contractant ne sont soumis dans l'autre Etat contractant à aucune imposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celle à laquelle

suhteissa määrätään tai voidaan määrätä tämän toisen valtion kansalaiselle.

2. Sanonta "kansalainen" tarkoittaa:

a) kaikkia luonnollisia henkilöitä, joilla on sopimusvaltion kansalaisuus;

b) kaikkia sopimusvaltiossa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti perustettuja oikeushenkilöitä, henkilöyhtymiä ja yhteenliittymiä.

3. Kansalaisuudettomalle henkilölle ei sopimusvaltiossa saada määrätä mitään veroa tai siihen liittyvää velvoitetta, joka olisi muunlainen tai raskaampi kuin mikä samoissa olosuhteissa määrätään tai voidaan määrätä tämän valtion kansalaiselle.

4. Sopimusvaltiossa olevan yrityksen toisessa sopimusvaltiossa olevaa kiinteää toimipaikkaa ei tässä toisessa valtiossa saada verottaa epäedullisemmin kuin tässä toisessa valtiossa olevaa samanlaista toimintaa harjoittavaa yritystä.

Tämän määräyksen ei voida katsoa velvoittavan sopimusvaltiota myöntämään toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle henkilökohtaisia vähennyksiä, veron alennuksia tai huojennuksia siviilisäädyn tai huoltovelvollisuuden perusteella niin kuin sopimusvaltiossa asuville.

5. Sopimusvaltiossa olevalle yritykselle, jonka pääoman välittömästi tai välillisesti joko kokonaan tai osaksi omistaa tai jota sanotuin tavoin hallitsee yksi tai useampi toisessa sopimusvaltiossa asuva henkilö, ei ensiksi mainitussa sopimusvaltiossa aseteta sitä koskevia määräyksiä tai velvollisuuksia, jotka ovat muunlaisia tai raskaampia kuin mitä asetetaan muille ensiksi mainitussa valtiossa oleville samanlaisille yrityksille.

6. Sanonta "verotus" tarkoittaa tässä artiklassa kaikenlaatuisia veroja.

25 artikla

Keskinäinen sopimusmenettely

1. Milloin sopimusvaltiossa asuva henkilö katsoo, että jommankumman tai molempien sopimusvaltioiden toimenpiteet ovat johtaneet tai johtavat hänen osaltaan verotukseen, joka ei ole tämän sopimuksen mukainen, hän voi näiden valtioiden sisäisen lainsäädännön mukaisten oikeussuojakeinojen lisäksi saattaa asiansa sen sopimusvaltion toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi, jonka kansalainen hän on tai jonka sopimusvaltiossa asuva henkilö hän on. Asia on saatettava käsiteltäväksi kolmen vuoden kuluessa siitä, kun ensimmäinen ilmoitus toimenpiteestä, joka johtaa tai johtaa tällaiseen verotukseen, on annettu.

sont ou pourront être assujettis les nationaux de cet autre Etat se trouvant dans la même situation.

2. Le terme "nationaux" désigne:

a) toutes les personnes physiques qui possèdent la nationalité d'un Etat contractant;

b) toutes les personnes morales, sociétés de personnes et associations constituées conformément à la législation en vigueur dans un Etat contractant.

3. Les apatrides ne sont soumis dans un Etat contractant à aucune imposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celle à laquelle sont ou pourront être assujettis les nationaux de cet Etat se trouvant dans la même situation.

4. L'imposition d'un établissement stable qu'une entreprise d'un Etat contractant a dans l'autre Etat contractant n'est pas établie dans cet autre Etat d'une façon moins favorable que l'imposition des entreprises de cet autre Etat qui exercent la même activité.

Cette disposition ne peut être interprétée comme obligeant un Etat contractant à accorder aux résidents de l'autre Etat contractant les déductions personnelles, abattements et réductions d'impôt en fonction de la situation ou des charges de famille qu'il accorde à ses propres résidents.

5. Les entreprises d'un Etat contractant, dont le capital est en totalité ou en partie, directement ou indirectement, détenu ou contrôlé par un ou plusieurs résidents de l'autre Etat contractant, ne sont soumises dans le premier Etat contractant à aucune disposition ou obligation y relative, qui est autre ou plus lourde que celle à laquelle sont ou pourront être assujetties les autres entreprises de même nature de ce premier Etat.

6. Le terme "imposition" désigne dans le présent article les impôts de toute nature ou dénomination.

Article 25

Procédure

1. Lorsqu'un résident d'un Etat contractant estime que les mesures prises par un Etat contractant ou par chacun des deux Etats entraînent ou entraîneront pour lui une imposition non conforme à la présente convention, il peut, indépendamment des recours prévus par la

kaisista muutoksenhakukeinoista riippumatta kääntyä asiassaan sen sopimusvaltion asianomaisen viranomaisen puoleen, jossa hän asuu.

2. Jos asianomainen viranomainen havaitsee huomautuksen perustelluksi, mutta ei itse voi saada aikaan tyydyttävää ratkaisua, sen on pyrittävä hoitamaan asia sopimusteitse yhteisymmärryksessä toisen sopimusvaltion asianomaisen viranomaisen kanssa siten, että tämän sopimuksen vastainen verotus vältetään.

3. Sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten on pyrittävä sopimusteitse yhteisymmärryksessä ratkaisemaan tämän sopimuksen soveltamisesta ehkä aiheutuvat vaikeudet. Ne voivat myös neuvotella kaksinkertaisen verotuksen estämisestä sellaisissa tapauksissa, joita tässä sopimuksessa ei ole käsitelty.

4. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset voivat välittömästi neuvotella keskenään päästäkseen sellaiseen sopimukseen, jota edellisissä kappaleissa tarkoitetaan. Milloin suullinen mielipiteiden vaihto näyttää helpottavan sopimukseen pääsyä, se voi tapahtua sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten edustajista kootussa toimikunnassa.

5. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset määräävät tätä sopimusta sovellettaessa noudatettavasta menettelystä.

26 artikla

Tietojen vaihtaminen

1. Sopimusvaltioiden asianomaisten viranomaisten on vaihdettava keskenään sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeelliset tämän sopimuksen ja sopimusvaltioiden sopimuksessa tarkoitettuja veroja koskevan sisäisen lainsäädännön määräysten soveltamiseksi siltä osin kuin niiden perusteella tapahtuva verotus kuuluu tämän sopimuksen piiriin. Kaikki näin vaihdetut tiedot on pidettävä salaisina eikä niitä saa ilmaista muille kuin niille henkilöille tai viranomaisille, joiden tehtävänä on tässä sopimuksessa tarkoitetujen verojen määrääminen tai kantaminen.

2. Kuitenkaan ei 1 kappaleen määräyksiä ole tulkittava niin, että ne velvoittavat sopimusvaltiota:

a) ryhtymään hallintotoimiin, jotka ovat ristiriidassa sen oman tai toisen sopimusvalvalt législation nationale de ces Etats, soumettre son cas à l'autorité compétente de l'Etat contractant dont il est résident.

2. Cette autorité s'efforcera, si la réclamation lui paraît fondée et si elle n'est pas elle-même en mesure d'apporter une solution satisfaisante, de régler la question par voie d'accord amiable avec l'autorité compétente de l'autre Etat contractant, en vue d'éviter une imposition non conforme à la convention.

3. Les autorités compétentes des Etats contractants s'efforcent, par voie d'accord amiable, de résoudre les difficultés auxquels peut donner lieu l'application de la convention. Elles peuvent aussi se concerter en vue d'éviter la double imposition dans les cas non prévus par la convention.

4. Les autorités compétentes des Etats contractants peuvent communiquer directement entre elles en vue de parvenir à un accord comme il est indiqué aux paragraphes précédents. Si des échanges de vues oraux semblent devoir faciliter cet accord, ces échanges de vues peuvent avoir lieu au sein d'une Commission composée de représentants des autorités compétentes des Etats contractants.

5. Les autorités compétentes des Etats contractants déterminent les modalités d'application de la présente convention.

Article 26

Echange de renseignements

1. Les autorités compétentes des Etats contractants échangeront les renseignements nécessaires pour appliquer les dispositions de la présente convention et celles des lois internes des Etats contractants relatives aux impôts visés par la convention dans la mesure où l'imposition qu'elles prévoient est conforme à la convention. Tout renseignement ainsi échangé sera tenu secret et ne pourra être communiqué qu'aux personnes ou autorités chargées de l'établissement ou du recouvrement des impôts visés par la présente convention.

2. Les dispositions du paragraphe 1 ne peuvent en aucun cas être interprétées comme imposant à l'un des Etats contractants l'obligation:

a) de prendre des dispositions administratives dérogeant à sa propre législation ou à sa

tion lainsäädännön taikka hallinnollisen käytännön kanssa;

b) ilmaisemaan tietoja, joita ei voida saada sen oman tai toisen sopimusvaltion lainsäädännön perusteella tai säännönmukaisen hallinnollisen käytännön puitteissa;

c) ilmaisemaan tietoja, jotka paljastaisivat kaupallisen, teollisen tai ammatillisen salaisuuden taikka kaupallisen menettelytavan tahi sellaisia tietoja, joiden ilmaiseminen olisi vastoin yleistä järjestystä (ordre public).

3. Tietojen vaihtaminen tapahtuu joko viran puolesta tai, yksittäistapauksissa, pyynnöstä. Sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset laativat yhdessä luettelon tiedoista, jotka annetaan viran puolesta.

pratique administrative ou à celle de l'autre contractant;

b) de fournir des renseignements qui ne pourraient être obtenus sur la base de sa propre législation ou dans le cadre de sa pratique administrative normale ou de celles de l'autre Etat contractant;

c) de transmettre des renseignements qui révèleraient un secret commercial, industriel, professionnel ou un procédé commercial ou des renseignements dont la communication serait contraire à l'ordre public.

3. L'échange de renseignements sera effectué soit d'office, soit sur demande en ce qui concerne des cas concrets. Les autorités compétentes des Etats contractants établiront d'un commun accord la liste des renseignements qui seront communiqués d'office.

27 artikla

Avunanto verojen perinnässä

1. Molemmat sopimusvaltiot sitoutuvat antamaan toisilleen vastavuoroisesti apua ja tukea periäkseen lainsäädäntöjensä määräysten mukaan tässä sopimuksessa tarkoitetut verot ja niihin liittyvät veronkorotukset, veronlisäykset, myöhästymiskorot, korot ja kulut, milloin ne ovat lopullisesti tulleet maksettaviksi pyynnön tehneen valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Tätä tarkoittavaan pyyntöön on liitettävä pyynnön tekevän valtion lainsäädännön mukaan tarvittavat asiakirjat sen seikan toteamiseksi, että perittävät määrät ovat lopullisesti tulleet maksettaviksi.

3. Näiden asiakirjojen saavuttua tiedoksiantaminen sekä kantamis- ja perimistoimenpiteet tapahtuvat pyynnön vastaanottaneessa valtiossa sen omien verojen kantamista ja perimistä koskevien lakien mukaisesti. Erityisesti on perimisasiakirjat saatettava täytäntöönpanokelpoisiksi tämän valtion lainsäädännössä määrätyssä muodossa.

4. Perittäviä verosaatavia ei ole pidettävä etuoikeutettuina saatavina pyynnön vastaanottaneessa valtiossa.

5. Mikäli kysymyksessä on verovaade, josta vielä voidaan valittaa, voi velkojavaltio oikeuksiensa turvaamiseksi pyytää toista valtiota ryhtymään niihin turvaamistoimenpiteisiin, jotka tämän lainsäädäntö sallii.

Article 27

Assistance au recouvrement

1. Les deux Etats contractants conviennent de se prêter mutuellement assistance et appui en vue de recouvrer, suivant les règles propres à leur législation, les impôts, auxquels s'applique la présente convention, les majorations de droits, droits en sus, indemnités de retard et intérêts et frais afférents à ces impôts, lorsque ces sommes sont définitivement dues en application des lois de l'Etat demandeur.

2. La demande formulée à cette fin doit être accompagnée des documents exigés par les lois de l'Etat requérant pour établir que les sommes à recouvrer sont définitivement dues.

3. Au vu de ces documents, les significations et mesures de recouvrement et de perception ont lieu dans l'Etat requis conformément aux lois applicables pour le recouvrement et la perception de ses propres impôts. Les titres de perception, en particulier, sont rendus exécutoires dans la forme prévue par la législation de cet Etat.

4. Les créances fiscales à recouvrer ne seront pas considérées comme des créances privilégiées dans l'Etat requis.

5. En ce qui concerne les créances fiscales qui seront encore susceptibles de recours, l'Etat créancier, pour la sauvegarde de ses droits, peut demander à l'autre Etat de prendre les mesures conservatoires que la législation de celui-ci autorise.

28 artikla

Diplomaattien ja konsulien erioikeudet

1. Tämän sopimuksen määräykset eivät koske diplomaattisten edustustojen jäsenten ja heidän yksityisen palveluskuntansa eikä konsulitoimipaikkojen jäsenten nauttimia verotuksellisia erioikeuksia, perustuivatpa nämä kansainvälisen oikeuden säännöksiin tai erityisiin sopimuksiin.

2. Tämä sopimus ei koske kansainvälisiä järjestöjä, niiden elimiä ja toimihenkilöitä eikä henkilöitä, jotka kolmansien valtioiden diplomaattisten tai konsuliedustustojen jäseninä oleskelevat sopimusvaltiossa ilman että heidän katsotaan, sikäli kuin on kysymys tulosta tai omaisuudesta menevistä veroista, asuvan jommassakummassa sopimusvaltiossa.

29 artikla

Alueellinen ulottuvuus

1. Tämä sopimus voidaan ulottaa, sellaisenaan tai tarpeellisin rajoituksin, koskemaan Ranskan merentakaisia alueita, jotka perivät samanluontoisia veroja kuin ne, joihin sopimusta sovelletaan. Sellainen laajennus tulee voimaan siitä päivästä lukien ja sellaisin rajoituksin ja ehdoin, mukaan luettuna soveltamisen lakkaamista koskevat ehdot, joista on sopimusvaltioiden kesken yhteisesti sovittu diplomaattiteitse tapahtuvalla noottien vaihdolla tai millä tahansa muulla niiden valtiosäännön määräysten mukaisella menettelyllä.

2. Milloin jompikumpi sopimusvaltio sanoo sopimuksen irti 31 artiklan mukaisesti, se lakkaa olemasta voimassa sanotussa artiklassa mainituin ehdoin kaikilla niillä alueilla, joita koskevaksi se on tämän artiklan mukaisesti laajennettu, jolleivät sopimusvaltiot toisin sovi.

Article 28

Fonctionnaires diplomatiques et consulaires

1. Les dispositions de la présente convention ne portent pas atteinte aux privilèges fiscaux dont bénéficient les membres des missions diplomatiques et leurs domestiques privés ainsi que les membres des postes consulaires en vertu soit des règles du droit des gens, soit de dispositions conventionelles.

2. La convention ne s'applique pas aux organisations internationales, à leurs organes et fonctionnaires, ni aux personnes qui, membres de missions diplomatiques ou consulaires d'Etats tiers, sont présentes dans un Etat contractant et ne sont pas considérées comme résidentes de l'un ou l'autre Etat contractant au regard des impôts sur le revenu et sur la fortune.

Article 29

Extension territoriale

1. La présente convention peut être étendue, telle quelle ou avec les modifications nécessaires, aux territoires d'outre-mer de la République française qui perçoivent des impôts de caractère analogue à ceux auxquels s'applique la convention. Une telle extension prend effet à partir de la date, avec les modifications et dans les conditions, y compris les conditions relatives à la cessation d'application, qui sont fixées d'un commun accord entre les Etats contractants par échange de notes diplomatiques ou selon toute autre procédure conforme à leurs dispositions constitutionnelles.

2. A moins que les deux Etats contractants n'en soient convenus autrement, lorsque la convention sera dénoncée par l'un d'eux en vertu de l'article 31, elle cessera de s'appliquer, dans les conditions prévues à cet article, à tout territoire auquel elle a été étendue conformément au présent article.

VII LUKU

Loppumääräykset

30 artikla

Voimaantulo

1. Kumpikin sopimusvaltio ilmoittaa toiselle, milloin sen lainsäädännön vaatimat tämän

CHAPITRE VII

Dispositions finales

Article 30

Entrée en vigueur

1. Chacun des Etats contractants notifiera à l'autre l'accomplissement des procédures

sopimuksen voimaan saattamiseksi tarvittavat toimenpiteet on suoritettu. Sopimus tulee voimaan jälkimmäisen ilmoituksen antamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

2. Sen määräyksiä sovelletaan ensimmäisen kerran

a) Ranskassa:

i) toisaalta osingoista ja koroista lähteellä pidätettävien verojen ja toisaalta 10 artiklan 3 ja 4 kappaleessa tarkoitettujen suoritusten osalta tuloihin, jotka maksetaan tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen;

ii) muiden tulosta maksettavien verojen osalta verovuodelta 1970 ja sitä seuraavilta vuosilta;

b) Suomessa:

i) osingoista ja koroista lähteellä pidätettävien verojen osalta tuloihin, jotka maksetaan tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen;

ii) muiden tulosta maksettavien verojen osalta verovuodelta 1970 ja sitä seuraavilta vuosilta.

3. Tämän sopimuksen tullessa voimaan lakkaa Suomen ja Ranskan kesken kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemiseksi tulo- ja omaisuusverojen alalla sekä niitä koskevan vastavuoroisen hallinnollisen virka-avun sääntöjen vahvistamiseksi 25 päivänä elokuuta 1958 tehty sopimus olemasta voimassa.

Viimeksi mainitun sopimuksen määräyksiä lakataan soveltamasta siitä päivästä lukien, jona tämän sopimuksen vastaavat määräykset tulevat ensimmäisen kerran voimaan tämän artiklan 2 kappaleen mukaisesti.

31 artikla

Päättyminen

Tämä sopimus pysyy voimassa jollei jompikumpi sopimusvaltioista sano sitä irti. Kumpikin sopimusvaltio voi sanoa sopimuksen irti diplomaattiteitse kunkin vuotta 1975 seuraavan kalenterivuoden kuuden ensimmäisen kuukauden aikana. Tällöin sopimusta lakataan soveltamasta:

requises par sa législation pour la mise en vigueur de la présente convention. Celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois suivant celui au cours duquel a eu lieu la dernière de ces notifications.

2. Ses dispositions s'appliqueront pour la première fois:

a) en France:

i) en ce qui concerne, d'une part les impôts perçus par voie de retenue à la source sur les dividendes et les intérêts, d'autre part les payements prévus à l'article 10 paragraphes 3 et 4, aux produits mis en payement à compter de la date de l'entrée en vigueur;

ii) en ce qui concerne les autres impôts sur le revenu, à l'année d'imposition 1970 et aux années suivantes;

b) en Finlande:

i) en ce qui concerne les impôts perçus par voie de retenue à la source sur les dividendes et les intérêts, aux produits mis en payement à compter de la date de l'entrée en vigueur;

ii) en ce qui concerne les autres impôts sur le revenu, à l'année d'imposition 1970 et aux années suivantes.

3. L'entrée en vigueur de la présente convention mettra fin à la convention du 25 août 1958 entre la Finlande et la France tendant à éviter les doubles impositions et à établir des règles d'assistance administrative réciproque en matière d'impôts sur les revenus et sur la fortune.

Les dispositions de cette convention cesseront de s'appliquer à compter de la date à laquelle les dispositions correspondantes de la présente convention entreront en vigueur pour la première fois conformément au paragraphe 2 ci-dessus.

Article 31

Dénonciation

La présente convention demeurera en vigueur tant qu'elle n'aura pas été dénoncée par l'une des Etats contractants. Chacun des Etats contractants peut dénoncer la convention par voie diplomatique dans les six premiers mois de chaque année civile suivant l'année 1975. Dans ce cas, la convention cessera d'être applicable:

a) Ranskassa:

i) toisaalta osingoista ja koroista lähteellä pidätettävien verojen ja toisaalta 10 artiklan 3 ja 4 kappaleessa tarkoitetujen suoritusten osalta tuloihin, jotka maksetaan kesäkuun 30 päivän jälkeen irtisanomisvuotta seuraavana vuotena;

ii) muiden tulosta maksettavien verojen osalta kaikkiin irtisanomisvuotta seuraaviin verovuosiin.

b) Suomessa:

i) koroista lähteellä pidätettävien verojen osalta tuloihin, jotka maksetaan kesäkuun 30 päivän jälkeen irtisanomisvuotta seuraavana vuotena;

ii) muiden tulosta maksettavien verojen osalta kaikkiin irtisanomisvuotta seuraaviin verovuosiin.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa asianmukaisesti siihen valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Helsingissä syyskuun 11 päivänä vuonna tuhatyhdeksänsataaseitsemänkymmentä kahtena kappaleena, kumpikin suomen ja ranskan kielellä molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaisia.

Suomen Tasavallan hallituksen puolesta:

Väinö Leskinen

Ranskan Tasavallan hallituksen puolesta:

Maurice Schumann

a) en France:

i) en ce qui concerne, d'une part les impôts perçus par voie de retenue à la source sur les dividendes et les intérêts, d'autre part les payements prévus à l'article 10 paragraphes 3 et 4, aux produits mis en payement après le 30 juin de l'année civile suivant immédiatement celle au cours de laquelle le préavis aura été notifié;

ii) en ce qui concerne les autres impôts sur le revenu, pour toute année d'imposition suivant l'année au cours de laquelle le préavis aura été notifié.

b) en Finlande:

i) en ce qui concerne les impôts perçus par voie de retenue à la source sur les intérêts, aux produits mis en payement après le 30 juin de l'année civile suivant immédiatement celle au cours de laquelle le préavis aura été notifié;

ii) en ce qui concerne les autres impôts sur le revenu, pour toute année d'imposition suivant l'année au cours de laquelle le préavis aura été notifié.

En foi de quoi, les soussignés dûment autorisés à cet effet par leurs Gouvernements respectifs ont signé la présente convention et y ont apposé leur sceau.

Fait à Helsinki, le 11 septembre mil neuf cent soixante dix, en deux originaux, chacun en langue finnoise et en langue française, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement de la République de Finlande:

Väinö Leskinen

Pour le Gouvernement de la République Française:

Maurice Schumann

Hallituksen esitys Eduskunnalle Israelin kanssa tehdyn tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Suomen ja Israelin välillä on voimassa 21 päivänä tammikuuta 1965 tehty kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämistä koskeva sopimus (SopS 7/66). Tätä sopimusta on täydennetty 19 päivänä lokakuuta 1970 tapahtuneella noottien vaihdolla. Noottien vaihto kävi tarpeelliseksi Suomessa tammikuun 1 päivänä 1969 voimaan tulleen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) johdosta. Kyseisen lain — lyhennettynä EVL — mukaan osakeyhtiö ja osuuskunta maksavat periaatteessa veron kaikesta tulostaan. Osakeyhtiön ja osuuskunnan osinkona ja osuuspääoman korkona jakama voitto on näin ollen jo kertaalleen verotettu jakajan kädessä. Kun saajaa sitten vielä verotetaan osingosta tai osuuspääoman korosta, muodostuu verotus kaksinkertaiseksi taloudellisessa mielessä, koska samaa tuloa verotetaan kahden eri verovelvollisen kädessä. Tällaisen ketjuverotuksen suomalaisten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien keskinäisissä suhteissa estää EVL 6 §:n 5 kohdan säännös. Sen mukaan kotimaisen osakeyhtiön tai osuuskunnan toiselta kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saamat osingot ja osuuspääoman korot eivät ole veronalaista tuloa. Raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksen sekä arvopaperikauppiaan veronalaista tuloa ovat kuitenkin saman lainkohdan mukaan muusta kuin käyttöomaisuuteen kuuluvasta osakkeesta tai osuudesta saadut osingot ja korot silloinkin, kun osingon tai koron on jakanut kotimainen yhteisö. Mainitut säännökset koskevat sekä valtion tuloveroa että kunnallisveroa.

Edellä tarkoitetut uudet säännökset muuttivat EVL:n voimaantuloon saakka tapahtunutta osinkojen verotusta muun muassa siten, ettei kotimaisen osakeyhtiön ulkomaiselta osakeyhtiönä pidettävältä oikeushenkilöltä saamaa osinkoa enää voitu katsoa valtion tuloverosta vapaaksi tuloksi, kuten verotuskäytännössä oli siihen saakka tehty. Ulkomailta saatu osinkotulo on ollut kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa, kuten se on EVL:n voimaantulonkin jälkeen.

Voimassa olevan vuonna 1965 tehdyn verosopimuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiossa asuvan yhtiön toisessa sopimusvaltiossa asuvalle henkilölle maksamista osingoista voidaan verottaa tässä toisessa sopimusvaltiossa. Kuitenkin on lähdemaalla ensisijainen osinkotulojen verotusoikeus. Siten saman artiklan 2 kohdan mukaan Israelissa asuvalle henkilölle maksetusta osingosta suoritettavan Suomen veron määrä ei saa olla suurempi kuin 15 prosenttia. Milloin Israelissa asuva henkilö on yhtiö, joka välittömästi tai välillisesti hallitsee vähintään 50 prosenttia osinkoja maksavan yhtiön koko äänimäärästä, Suomen veron määrä ei saa olla suurempi kuin 5 prosenttia. Israelissa asuvan yhtiön Suomessa asuvalle henkilölle maksamista osingoista suoritettava vero ei saa olla suurempi kuin 25 prosenttia osingoista.

Yhtiöllä tarkoitetaan kaikkia oikeushenkilöitä ja kaikkia yhteisöjä, joita verotuksellisesti käsitellään oikeushenkilöinä. Osingolla tarkoitetaan tuloa, joka on saatu osakkeista, perustajaosuuksista tai muista oikeuksista, jotka osallistuvat voittoon olematta velkasuhteeseen perustuvia saatavia, samoin kuin muista yhtiöoikeuksista saatua tuloa, joka sen valtion verolainsäädännön mukaan, missä asuva maksun suorittava yhtiö on, katsotaan osakkeista saaduksi tuloksi.

Näin ollen Israelista Suomeen suomalaiselle osakeyhtiölle tai osuuskunnalle kertyvä osinko tai osuuspääoman korko olisivat täällä saajan kädessä veronalaista tuloa, jollei voimassa olevaa verosopimusta olisi muutettu. Muutoksen ulottuessa kunnallisveroon, merkitsee se ennestään laajennettua verovapautta Israelista kertyville osingoille ja osuuspääoman koroille. EVL:n voimaantulosta lähtien on suomalainen osakeyhtiö ja osuuskunta voinut vähentää sanotuista osinkotuloista ja osuuspääoman korkotuloista

Suomessa maksettavasta verosta Israelissa niistä suoritetun enintään 25 prosentin veron. Verosopimuksen muutoksen johdosta ei enää ole olemassa sellaista Suomen veroa, josta suomalainen osakeyhtiö tai osuuskunta voisi vähentää osingoista tai osuuspääoman koroista menevän Israelin veron.

Suomesta Israeliin kertyvän tulon osalta ei ole tapahtunut mitään muutoksia verotukselliseen kohteluun nähden.

Vaikka EVL:n voimaantulo muutti myös niistä maista kertyvän osinkotulon tai siihen verrattavan muun tulon verotusta Suomessa, joiden kanssa Suomi on solminut verosopimuksen oli hallituksen tarkoituksena jälkikäteen verosopimuksia täydentämällä saattaa sanottujen tulojen verotuksellinen kohtelu Suomessa ennalleen. Tällaisesta muutoksesta on nyt kysymys myös Israelin verosopimuksen osalta. Muutos on toteutettu siten, että Israelin verosopimuksen 23 artiklaan on lisätty määräys, jonka mukaan osinkotulo israelilaisesta yhtiöstä suomalaiselle yhtiölle on verosta vapaa täällä samoin ehdoin ja samassa laajuudessa kuin silloin olisi, jos molemmat yhtiöt olisivat suomalaisia.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, esitetään hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti,

että Eduskunta hyväksyisi ne Israelin hallituksen kanssa noottienvaihdolla tehdyn Suomen tasavallan ja Israelin välistä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen sekä veron kiertämisen estämiseksi tehtyä sopimusta muuttavan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska kysymyksessä oleva sopimus sisältää säännöksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, esitetään samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

Israelin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Suomen hallituksen ja Israelin hallituksen välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi 21 päivänä tammikuuta 1965 tehdyn sopimuksen muuttamisesta 19 päivänä lokakuuta 1970 noottienvaihdolla tehdyn sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niinkuin niistä on sovittu.

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ulkoasiainministeri *Väinö Leskinen*

(Suomennos)

NOOTTIENVAIHTO

1. *Suomen suurlähettiläs Israelin ulkoasiainministerille*

Tel Aviv, lokakuun 19 päivänä 1970

No. 424

Teidän Ylhäisyytenne,

Minulla on kunnia viitata Jerusalemissa tammikuun 21 päivänä 1965 allekirjoitettuun, Suomen Tasavallan hallituksen ja Israelin hallituksen välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyyn sopimukseen sekä myöhempiin tämän suurlähetystön ja ulkoasiainministeriön välisiin neuvotteluihin, jotka koskevat uuden kolmannen kohdan lisäämistä sanotun sopimuksen 23 artiklaan.

Minulla on kunnia ehdottaa, että sopimuksen 23 artiklaan lisätään seuraava määräys kolmantena kohtana.

"3. Tämän artiklan 2 kappaleen määräysten estämättä ovat Israelissa asuvan yhtiön Suomessa asuvalle yhtiölle maksamat osingot vapaat Suomen verosta samassa laajuudessa kuin osingot olisivat olleet vapaat verosta Suomen lain mukaan, mikäli molemmat yhtiöt olisivat olleet Suomessa asuvia.

Tämä lisäsopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä lukien, jolloin sopimuspuolten hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä lisäsopimuksen voimaantulon edellyttämät valtiosäännön mukaiset vaatimukset, ja koskee siitä lähtien veroja, jotka kohdistuvat kalenterivuoden 1969 aikana tai minkä tahansa mainitun vuoden kuluessa päätetyn tilikauden aikana tai myöhemmin hankittuihin tuloihin.

Tämä lisäsopimus on voimassa rajoittamattoman ajan muodostaen erottamattoman osan 21 päivänä tammikuuta 1965 tehdystä sopimuksesta."

Tel Aviv, 19th October, 1970

No. 424

Excellency,

I have the honour to refer to the Convention between the Governments of the Republic of Finland and the State of Israel for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with respect to Taxes on Income and Capital, signed at Jerusalem on January 21st, 1965, and to the subsequent negotiations which have taken place between this Embassy and the Ministry for Foreign Affairs, concerning the addition of a new third paragraph to Article 23 of the said Convention.

I have the honour to propose that the following provision be added to Article 23 of the Convention as paragraph 3.

"3. Notwithstanding the provisions of paragraph 2 of this Article dividends paid by a company which is a resident of Israel to a company which is a resident of Finland shall be exempt from Finnish tax to the extent that the dividends would have been exempt from tax under Finnish law if both companies had been residents of Finland.

This Supplementary Convention shall enter into force on the 30th day after the date on which the Governments of the Contracting Parties have notified each other that the constitutional requirements for the entering into force of the Supplementary Convention have been complied with, and shall thereupon have effect in respect of taxes on income acquired during the calendar year of 1969 or during any accounting period closed in the course of that calendar year or on income acquired thereafter.

This Supplementary Convention shall continue in force indefinitely as though it were an integral part of the Convention of January 21, 1965."

Mikäli Israelin hallitus hyväksyy tämän ehdotuksen, minulla on kunnia esittää, että tämä nootti ja Teidän Ylhäisyytenne vastaus siihen muodostavat Suomen Tasavallan hallituksen ja Israelin hallituksen välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyyn sopimukseen kuuluvan lisäsopimuksen.

Vastaanottakaa ... jne.

Algar von Heiroth

If this proposal meets with the approval of the Government of Israel, I have the honour to propose that this Note and Your Excellency's reply to that effect, shall constitute a Supplementary Convention to the Convention between the Governments of Finland and Israel for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with respect to Taxes on Income and Capital.

Accept, Excellency, the assurances of my highest consideration.

Algar von Heiroth

2. *Israelin vt. ulkoasiainministeri Suomen suurlähettiläälle*

Jerusalem, lokakuun 26 päivänä 1970

Teidän Ylhäisyytenne,

Minulla on kunnia viitata 19 päivänä lokakuuta päivättyyn noottiinne n:o 424, joka koskee uuden kolmannen kohdan lisäämistä Jerusalemissa 21 päivänä tammikuuta 1965 allekirjoitetun Suomen Tasavallan hallituksen ja Israelin hallituksen välillä tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen 23 artiklaan.

Israelin hallitus hyväksyy uuden kolmannen kohdan lisäämisen 23 artiklaan nootin mukaisesti ja sen, että tämä vastausnootti ja Teidän noottinne muodostavat tätä koskevan sopimuksen hallitustemme välillä.

Vastaanottakaa . . . jne.

Y. Allon

Jerusalem, October 26, 1970

Your Excellency,

I have the honour to refer to your Note No. 424 of 19 October, concerning the proposal of the Government of the Republic of Finland to add a new third paragraph to Article 23 of the Convention between the Government of the Republic of Finland and the Government of the State of Israel for the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Fiscal Evasion with respect to Taxes on Income and Capital, signed at Jerusalem on 21 January 1965.

The Government of Israel accepts the addition of the new third paragraph to Article 23, as set out in the Note and agrees that this Note of reply together with your Note shall constitute an Agreement to that effect between the two Governments.

Accept, Your Excellency, the assurances of my high consideration.

Y. Allon

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Vuonna 1938 säädettiin laki säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta (154/38) eli ns. väestölaskentalaki. Väestölaskennan tavoitteena on perustietojen hankkiminen maamme väestöstä ja varsinkin sen jakautumisesta eri ominaisuuksien mukaan. Eräänä päätavoitteena oli lakia säädettäessä luotettavien ja seikkaperäisten tietojen hankinta väestömme ammatti- ja elinkeinojakautumista sekä asuntooloista. Väestölaskennat ovat edelleen pääläh-teitä tiedoille näistä asioista. Seuraava laskenta toimeenpannaan vuonna 1938 säädetyn lain mukaan vuoden 1970 päättyessä.

Väestölaskennassa kerätään tietoja yksinomaan tilastotarkoituksia varten. Tietojen käytöstä tilastotarkoituksiin ja niiden salassapidosta on annettu säännöksiä kolmessa väestölaskentoja koskevassa asetuksessa (769/49, 174/60 ja 128/70). Väestölaskentalakiin ei kuitenkaan sisälly säännöksiä tietojen muun käytön rajoittamisesta.

Tilastollisen päätoimiston toimesta on suoritettu erityisselvitys väestölaskentatietojen salassapitoa koskevista säännöksistä ja todettu niiden kaipaavan tarkistusta. Tämän vuoksi ja tähänastista selvemmän perustan luomiseksi väestölaskentatietojen salassapidolle Hallitus esittää, että väestölaskentalakia muutettaisiin. Lakiehdotuksen 4 §:n mukaan laskentaa varten annettuja tietoja saataisiin käyttää vain sellaisten tilastojen ja muiden tutkimusten laatimiseen, joista ei koidu vahinkoa eikä muuta haittaa ilmoitusvelvolliselle. Jokainen, joka joutuu käsittelemään laskentaa varten annettuja tietoja, olisi velvollinen lakiehdotuksen 6 §:n mukaan pitämään ne salaisina. Esityksen tarkoituksena ei ole muuttaa tähän asti noudatettuja salassapitoperiaatteita, vaan luoda niille lakisäädöksillä nykyistä vankempi pohja. Samalla esitetään (7 §) salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädettäväksi enimmäisrangaistus, joka vastaa enimmäisrangaistusta virkamiehen vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta.

Edelleen esitetään lakiehdotuksen 5 §:ssä, että yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain säännöksiä (83/51) ei sovellettaisi väestölaskentaa varten annettuihin tietoihin, koska ei ole asianmukaista, että näitä tietoja voitaisiin käyttää muihin kuin tilastotarkoituksiin.

Tässä yhteydessä esitetään vielä lain nimi muutettavaksi väestölaskentalaiksi.

Sen mukaisesti, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan säännöllisen, yleisen väestölaskennan toimittamisesta 8 päivänä huhtikuuta 1938 annetun lain (154/38) nimike ja 4 § sekä lisätään lakiin uusi 5, 6, 7 ja 8 § seuraavasti:

Väestölaskentalaki.

4 §.

Laskentaa varten annettuja tietoja sisältäviä asiakirjoja, karttoja, piirroksia, kuvia, filmejä, magneettinauhoja, reikäkortteja ja muuta niihin verrattavaa aineistoa saa käyttää vain sellaisten tilastojen ja muiden tutkimusten laatimiseen, joista ei koidu vahinkoa tai muuta haittaa ilmoitusvelvolliselle. Aineiston käyttä-

misen on tapahduttava laskennan suorittajan valvonnassa.

Edellä 1 momentissa säädetty ei koske tietoja rakennusten karttakoordinaateista. Näiden tietojen käytöstä säädetään asetuksella.

5 §.

Yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/51) säännöksiä ei ole sovellettava laskentaa varten annettuja tietoja sisältävään aineistoon.

6 §.

Jokainen laskennan toimittamiseen osallistuva tai laskentaa varten annettuja tietoja muutoin käsittelevä on velvollinen pitämään salassa, mitä hän laskentaa varten annetuista tiedoista tai aineistosta on saanut tietää ilmoitusvelvollisesta tai tämän olosuhteista.

7 §.

Joka rikkoo 6 §:ssä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden, on tuomittava, jollei tekoa ole rangaistava virkarikoksena, väestölaskentatietojen salassapitovelvollisuuden rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

8 §.

Tarkemmat määräykset tämän lain soveltamisesta annetaan asetuksella.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Valto Käkelä.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi metsästyslain 69 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 on momentille 30.35.41 (Petoeläinten tappamien porojen korvaaminen) esitetty tähän tarkoitukseen 160 000 markkaa, millä summalla petojen poroille aiheuttamat vahingot voitanee korvata täysimääräisinä. Kun vahingot korvataan täysimääräisinä, ei ole tarkoituksenmukaista maksaa enää tapporahaa suurpedoista, joiden kannat kaikissa pohjoismaissa ovat huomattavasti vähentyneet, jopa niin, että esimerkiksi suden väitetään olevan kuolemassa sukupuuttoon tällä alueella. Vaikka tapporahan poistamisella ei näiden petoeläinkantojen rippeiden pelastamisessa ole suurtakaan merkitystä, koska eräät paliskunnat maksavat huomattavia palkkioita petojen tappamisesta, ei myöskään luonnonsuojelun näkökohdat huomioon ottaen ole asiallista tapporahojen maksaminen suurpedoista.

Edellä lausutun perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi näin kuuluva lakiehdotus:

Laki

metsästyslain 69 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 13 päivänä huhtikuuta 1962 annetun metsästyslain 69 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 31 päivänä tammikuuta 1969 annetussa laissa (81/69), näin kuuluvaksi:

69 §.

Ketun ja hylkeen tappamisesta suoritetaan valtion varoista kahdenkymmenen markan suuruinen palkkio. Muiden petoeläinten tappamisesta voidaan suorittaa palkkiota tulo- ja menoarvion rajoissa.

— — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN.

Maatalousministeri *Nestori Kaasalainen*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi leimaverolain muuttamisesta.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 on ehdotettu, että 1 päivästä maaliskuuta 1971 lukien perustetaan uudeksi maatalousministeriön alaiseksi keskusvirastoksi maatilahallitus, joka muodostetaan samasta ajankohdasta lukien lakkautettavista maataloushallituksesta ja asutushallituksesta. Tätä koskeva hallituksen esitys laiksi maataloushallinnosta on parhaillaan Eduskunnan käsiteltävänä. Kun maatilahallitus tulee antamaan samoja päätöksiä, joita maataloushallitus ja asutushallitus nykyään antavat, on myös tämän uuden keskusviraston antamista päätöksistä perittävä leimaveroa. Tämän vuoksi ehdotetaan leimaverolain 4 §:n kolmatta viranomaisten ryhmää muutettavaksi siten, että siinä olevaan luetteloon otetaan maataloushallituksen ja asutushallituksen sijasta maatilahallitus.

Joulukuun 31 päivänä 1968 annetulla lailla (819/68) on perustettu sisäasiainministeriön alainen väestörekisterikeskus. Kun helmikuun 21 päivänä 1969 annetun väestökirjalain (141/69) tullessa voimaan tammikuun 1 päivänä 1971 väestörekisterikeskuksen tehtäväksi tulee muun muassa pitää väestön keskusrekisteriä ja antaa siitä todistuksia, otteita, jäljennöksiä ja muita tietoja, on asianmukaista, että näistä samoin kuin muista väestörekisterikeskuksen antamista toimituskirjoista peritään leimaveroa. Tämän vuoksi ehdotetaan leimaverolain 4 §:n kolmatta viranomaisten ryhmää täydennettäväksi siten, että siinä olevaan viranomaisten luetteloon lisätään väestörekisterikeskus.

Hallituksen esityksessä valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1971 ehdotetaan kihlakuntien henkikirjoittajat siirrettäväksi kokonaispalkkaukseen vuoden 1971 alusta, jolloin henkikirjoittajilla ei enää ole oikeutta periä lunastusta antamistaan asiakirjoista. Tämän vuoksi ehdotetaan henkikirjoittajat siirrettäväksi leimaverolain 4 §:n kuudennesta ryhmästä saman pykälän neljänteen ryhmään. Samasta syystä ehdotetaan leimaverolain 10 §:n säännös kaupparekisteriotteesta suoritettavasta leimaverosta muutettavaksi. Samalla esitetään lain 4 §:n kuudennessa viranomaisten ryhmässä mainittu rakennustarkastaja korvattavaksi voimassa olevan rakennuslainsäädännön mukaisella rakennuslautakunnalla.

Henkikirjoitusta koskevista toimituskirjoista on peritty yksinomaan lunastusta. Kun henkikirjoittajat eivät enää tule olemaan oikeutettuja perimään lunastusmaksuja, ehdotetaan leimaverolain 10 §:ään lisättäväksi säännös henkikirjan ja sen hakemiston otteista perittävästä leimasta sekä 12 §:n 5 kohdasta poistettavaksi määräys henkikirjoitusta koskevien toimituskirjojen leimaverovapaudesta. Viimeksi mainitussa lainkohdassa esiintyvät sanonnat "köyhäinhoito", "alkoholistihuolto" ja "sokeainavustus" ehdotetaan vanhentuneina korvattavaksi sanonnoilla "huoltoapu", "päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huolto" ja "invalidiraha", jotka ovat tosin entisiä sanontoja hiukan laajempia.

Kun rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien jäsenluettelot lakkaavat väestökirjalain voimaan tullessa olemasta virallisia väestörekistereitä, eivät viranomaiset ja yksityiset henkilöt enää ole velvollisia tekemään ilmoituksia yhdyskuntien tai niihin kuuluvien seurakuntien hallituksille jäsenten olosuhteissa tapahtuvista muutoksista. Yhdyskunnat eivät näin ollen voi entiseen tapaan pitää jäsenluettelojensa tietoja ajan tasalla.

Rekisteröidyillä uskonnollisilla yhdyskunnilla on kuitenkin mahdollisuus väestön keskusrekisteristä saada jäsenluettelojensa ajan tasalla pitämiseen tarvittavat tiedot. Jotteivät nämä yhdyskunnat joutuisi taloudellisesti epäedullisempaan asemaan kuin evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta, joiden viranomaiset saavat mainitut tiedot väestörekisteriviranomaisen ominaisuudessa, ehdotetaan leimaverolain 12 §:ään lisättäväksi 43 kohta, jonka mukaan todistus, joka annetaan väestön keskusrekisteristä rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan tai tällaiseen yhdyskun-

taan kuuluvan seurakunnan jäsenluetteloon tehtävää merkintää varten, on vapaa leimaverosta.

Kaupungissa, jossa henkikirjoitustoimi on yhdistetty poliisilaitokseen erityiseksi henkikirjoitustoimistoksi, on henkikirjoitustoimiston ollut annettava ote henkikirjasta ja sen aakkosellisesta luettelosta kaupungin viranomaisille maksutta. Kun väestökirjalain tullessa voimaan kaupunki joutuu edelleenkin ottamaan osaa poliisilaitoksen väestökirjaosaston tai -toimiston menoihin niin kuin kaupungin osanotosta poliisilaitoksen menoihin on säädetty, on kohtuullista, että kaupunki saa otteen henkikirjasta ja sen aakkosellisesta luettelosta maksutta. Tämän vuoksi ehdotetaan lain 12 §:ään lisättäväksi 44 kohta.

Vuoden 1970 alusta voimaan tulleen pankkilainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä tuli voimaan myös pankkitarkastuslaki (548/69), jonka mukaan liikepankkien, säästöpankkien, osuuspankkien, kiinnitysluottopankkien, luotto-osakeyhtiöiden ja pankkien vakuusrahastojen toiminnan valvontaa varten on valtiovarainministeriön alainen pankkitarkastusvirasto. Pankkilainsäädännön uudistamisen yhteydessä muutettiin myös sivukonttorien perustamislupaa koskevia säännöksiä siten, että luvan sivukonttorin perustamiseen antaa uuden pankkitarkastuslain mukaan pankkitarkastusvirasto. Koska pankkitarkastusvirastoa ei ollut mainittu leimaverolain 4 §:ssä niiden viranomaisten joukossa, joiden toimituskirjoista on suoritettava leimaveroa, lisättiin leimaverolakiin 11 päivänä maaliskuuta 1970 annetulla lailla (188/70) uusi 4 a § ja muutettiin lain 10 §:n Päätös nimikkeen 4 kohta vastaamaan sanamuodoltaan uutta pankkilainsäädäntöä. Koska pankkitarkastusvirasto on rinnastettavissa niihin keskusvirastoihin, jotka on mainittu leimaverolain 4 §:ään sisältyvässä kolmannessa viranomaisten ryhmässä ja joiden antamista toimituskirjoista peritään leimaveroa, on asianmukaista, että myös pankkitarkastusviraston antamista toimituskirjoista peritään leimaveroa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että leimaverolain 4 §:n kolmannessa viranomaisten ryhmässä olevaan luetteloon lisätään pankkitarkastusvirasto. Koska kaikista pankkitarkastusviraston antamista päätöksistä perittäisiin leimaveroa, voitaisiin 4 a § tarpeettomana kumota. Leimaverolain 15 a §:ssä säädetään pankin hallintoneuvoston päätöksen ja Osuuskassojen Keskusliitto r.y:n päätöksen leimaamisesta niiden antaessa luvan sivukonttorin perustamiseen. Liikepankkilain (540/69) ja osuuspankkilain (542/69) voimaan tultua pykälän sanamuoto ei enää ole pankkilainsäädännön mukainen eikä hallintoneuvoston ja Osuuskassojen Keskusliitto r.y:n päätöksillä enää voida perustaa sivukonttoreita. Koska leimaverolain 10 §:n Päätös nimikkeen 4 kohta on sanamuodoltaan uuden pankkilainsäädännön mukainen ja koska 15 a §:n säännökset eivät enää ole leimaverolaissa tarpeen, esitetään leimaverolain 15 a § kumottavaksi.

Joulukuun 15 päivänä 1967 annetulla patenttilailla (550/67) sekä tammikuun 4 päivänä 1968 annetulla patenttiasetuksella (4/68) ja asetuksella tavaramerkkiasetuksen muuttamisesta (5/68) on patentti- ja tavaramerkkiasioissa suoritettavat maksut vahvistettu samanlaisiksi kuin muissa pohjoismaissa sitä silmällä pitäen, ettei täälläkään patentti- ja tavaramerkkimaksujen lisäksi enää perittäisi sanotuissa asioissa leimaveroa. Patentti- ja tavaramerkkiasioita koskevat maksut korotettiin ottaen huomioon myös kohonneet asioiden hoidosta valtiolle aiheutuvat kustannukset. Näistä syistä ehdotetaan leimaveron perimisestä luovuttavaksi patentti- ja tavaramerkkiasioissa annettavan päätöksen, patenttikirjan ja patentin siirtoilmoituksen osalta. Vuonna 1969 kertyi leimaveroa päätöksistä patenttiasioissa 113 507 markkaa ja tavaramerkkiasioissa 74 595 markkaa, patenttikirjoista 86 450 markkaa sekä patentin siirtoilmoituksista 4 000 markkaa.

Toisaalta patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriosaston toiminnasta vuonna 1969 aiheutuneet menot ylittivät 203 373 markalla osaston toiminnasta, kaupparekisteri-ilmoituksista ja toimituskirjoista samana vuonna kertyneet leimaverotulot. Tämän vuoksi sekä lisäksi kustannusten noususta aiheutuvien menojen peittämiseksi esitetään leimaverolain 14 §:n kaupparekisteriin tehtävää ilmoitusta koskevaa nimikettä muutettavaksi siten, että yksityisen elinkeinonharjoittajan ilmoituksista suoritettava leimavero nostetaan 36 markasta 60 markkaan ja muiden ilmoituksista suoritettava leimavero 78 markasta 120 markkaan. Prokurasta, haarakonttorin perustamisesta ja muutosilmoituksesta menevä leimavero esitetään korotettavaksi vastaavasti 24 markasta 50 markkaan ja muutoksen koskiessa osuuskunnan sääntöjen muutosta 48 markasta 80 markkaan.

Paikallisviranomaisten antamista kaupparekisteriotteista on suoritettava leimaveroa 5 markkaa 50 penniä ja tämän lisäksi toimituskirjain lunastusta ensimmäiseltä aukeamalta 2 markkaa 45 penniä ja kultakin seuraavalta aukeamalta 1 markka 90 penniä ja patentti- ja rekisterihallituksen antamista otteista pelkästään leimaveroa 7 markkaa. Koska ei ole asianmukaista, että paikallisviranomaisten antamista otteista kannettavat maksut ylittävät keskusviraston antamista otteista kannettavan leimaveron, esitetään viimeksi tarkoitetun leimaveron markkamäärä korotettavaksi 7 markasta 10 markkaan.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

leimaverolain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *kumotaan* 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 4 a §, sellaisena kuin se on 11 päivänä maaliskuuta 1970 annetussa laissa (188/70), 10 §:n patenttikirjaa koskeva nimike, 14 §:n myönnetyn patenttioikeuden siirtämisestä tehtävää ilmoitusta koskeva nimike ja 15 a §, sellaisina kuin nämä ovat 20 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (669/66), *muutetaan* lain 4 §:ään sisältyvä kolmas viranomaisten ryhmä, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa (890/69), sekä neljäs ja kuudes viranomaisten ryhmä, sellaisina kuin ne ovat 25 päivänä maaliskuuta 1948 annetussa laissa (244/48), 10 §:n rekisteriotetta koskevan nimikkeen 2 kohta sekä 12 §:n 5 ja 29 kohta, sellaisina kuin ne ovat 15 päivänä joulukuuta 1950 annetussa laissa (597/50), ja 14 §:n kaupparekisteriin tehtävää ilmoitusta koskeva nimike sekä *lisätään* lain 10 §:ään otetta koskeva nimike ja 12 §:ään uusi 43 ja 44 kohta seuraavasti:

4 §.

Viranomaiset, joiden toimituskirjoista leimaveroa on suoritettava, luetaan leiman määrän puolesta kuuteen ryhmään seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — — — —

3 ryhmä:

Lääninhallitukset, väestörekisterikeskus, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, sota-arkisto, valtiokonttori, valtiontalouden tarkastusvirasto, tullihallitus, verohallitus, pankkitarkastusvirasto, tuomiokapitulit, ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallitus, kouluhallitus, ammattikasvatushallitus, valtionarkisto, maakunta-arkistot, maatilahallitus, metsähallitus, maanmittaushallitus, vesihallitus, metsäntutkimuslaitos, tie- ja vesirakennushallitus, rakennushallitus, autorekisterikeskus, ilmatieteen laitos, valtion vesivoimatoimikunta, merenkulkuhallitus, patentti- ja rekisterihallitus, tapaturmavirasto, sosiaalihallitus, lääkintöhallitus, rautatiehallitus sekä posti- ja lennätinhallitus.

4 ryhmä:

Henkikirjoittajat, poliisilaitokset, tullitoimistot, maanmittauskonttorit ja metsähallituksen piirikuntakonttorit.

— — — — — — — — — — — — — — — —

6 ryhmä:

Maanmittausinsinöörit, nimismiehet, apulaisnimismiehet, kaupunginviskaalit, kaupunginvoudit ja muut ulosmittauksen toimittajat sekä rakennuslautakunnat, joista säädetään rakennuslain (370/58) 10 §:ssä.

10 §.

Seuraavat toimituskirjat tai viranomaiselle esitettyyn asiakirjaan merkityt lupatodistukset, mikäli ne eivät ole leimaverosta vapaat, on 6 ja 8 §:ssä säädetyn leiman sijasta varustettava leimalla seuraaviin määriin:

— — — — — — — — — — — — — — — —

Ote:

1) henkikirjasta kultakin sivulta 2 markkaa,

2) henkikirjan aakkosellisesta luettelosta kultakin sivulta 1 markka 45 penniä.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Rekisteriote kultakin arkilta:

— — — — — — — — — — — — — — — —

2) kaupparekisteristä tai muusta patentti- ja rekisterihallituksessa pidetystä rekisteristä, jos ote annetaan patentti- ja rekisterihallituksesta, 10 markkaa, jos sen antaa henkikirjoittaja, 7 markkaa, muutoin 5 markkaa 50 penniä;

— — — — — — — — — — — — — — — —

12 §.

Leimaverosta ovat vapaat toimituskirjat:

— — — — — — — — — — — — — — —

asioissa, jotka koskevat:

— — — — — — — — — — — — — — —

5) huoltoapua, lastensuojelua, perhelisäavustuksia, lapsilisiä, irtolaishuoltoa, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoa, äitiysavustusta, työttömyyshuoltoa, invalidirahaa taikka sterilisointia;

— — — — — — — — — — — — — — —

29) patentti- ja rekisterihallituksen ja sen valitusosaston patentti- ja tavaramerkkiasiassa, kaupparekisteriin tehdyn ilmoituksen johdosta ja taloudellisen kilpailun edistämisasiassa antama päätös ja välipäätös;

— — — — — — — — — — — — — — —

43) todistus, joka väestön keskusrekisteristä annetaan rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan tai tällaiseen yhdyskuntaan kuuluvan seurakunnan jäsenluetteloon tehtävää merkintää varten;

44) ote henkikirjasta ja sen aakkosellisesta luettelosta, joka poliisilaitoksen väestökirjaosastosta tai -toimistosta vuosittain toimitetaan asianomaiselle kaupungille.

14 §.

Jäljempänä mainituista asiakirjoista, ilmoituksista ja voitoista, mikäli ne eivät ole leimaverosta vapaat, peritään leimavero seuraavin määrin:

— — — — — — — — — — — — — — —

Ilmoitus kaupparekisteriin:

1) kun toiminimi ilmoitetaan ensi kerran rekisteriin, 120 markkaa, paitsi yksityisen elinkeinonharjoittajan ilmoituksesta 60 markkaa;

2) kun prokura, haarakonttorin perustaminen tai rekisteriin tehtävä muutos ilmoitetaan, 50 markkaa, paitsi rekisteriin tehtävän muutoksen koskiessa osuuskunnan sääntöjen muuttamista, 80 markkaa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1971. Lain 4 §:ään sisältyvää kolmatta viranomaisten ryhmää koskeva säännös on helmikuun loppuun 1971 asti voimassa seuraavan sisältöisenä:

4 §.

Viranomaiset, joiden toimituskirjoista leimaveroa on suoritettava, luetaan leiman määrän puolesta kuuteen ryhmään seuraavasti:

— — — — — — — — — — — — — — —

3 ryhmä:

Lääninhallitukset, väestörekisterikeskus, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, sota-arkisto, valtiokonttori, valtiontalouden tarkastusvirasto, tullihallitus, verohallitus, pankkitarkastusvirasto, tuomiokapitulit, ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallitus, kouluhallitus, ammattikasvatushallitus, valtionarkisto, maakunta-arkistot, maataloushallitus, asutushallitus, metsähallitus, maanmittaushallitus, vesihallitus, metsäntutkimuslaitos, tie- ja vesirakennushallitus, rakennushallitus, autorekisterikeskus, ilmatieteen laitos, valtion vesivoimatoimikunta, merenkulkuhallitus, patentti- ja rekisterihallitus, tapaturmavirasto, sosiaalihallitus, lääkintöhallitus, rautatiehallitus sekä posti- ja lennätinhallitus.

— — — — — — — — — — — — — — —

Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Auto- ja moottoripyöräverosta 14 päivänä marraskuuta 1967 annetun lain (482/67) 7 §:n mukaan palautetaan ammattimaiseen liikenteeseen käytettäväksi rekisteröidystä autosta hakemuksesta autoveroa 60 % suoritetun veron määrästä, kuitenkin enintään 5 500 markkaa. Ennen sanotun lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan vero palautettiin kokonaan tällaisesta autosta. Kun moottoribensiinistä suoritettavaa valmisteveroa on päätetty korottaa, kohoavat ammattimaisessa liikenteessä olevien bensiinikäyttöisten autojen käyttökustannukset tämänkin johdosta. Kun kustannusten nousun vaikutusta tulisi hallituksen mielestä lieventää, ehdotetaan sanotuista autoista palautettavaa autoveron määrää korotettavaksi. Ehdotuksen mukaan palautuksena suoritettaisiin 70 % suoritetun autoveron määrästä, kuitenkin enintään 8 000 markkaa, milloin auton polttoaineena käytetään moottoribensiiniä. Dieselöljyä polttoaineenaan käyttävien autojen palautusmäärät samoin kuin veron palautuksen muut edellytykset säilyisivät ennallaan. Ehdotus lisäisi ammattimaisessa liikenteessä käytettävistä autoista palautettavan veron yhteismäärää arviolta 1 milj. markalla vuodessa.

Tammikuun 1 päivän 1971 jälkeen ensi kertaa käyttöön otettavissa henkilöautoissa tulee olla kutakin etuistuimella olevaa hyväksyttyä istumapaikkaa varten turvavyö. Kun hallituksen mielestä ei ole tarkoituksenmukaista, että turvavyö vaikuttaisi auton verotusarvoon, ehdotetaan, että turvavyöt jätettäisiin ottamatta huomioon ajoneuvon verotusarvoa määrättäessä.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan auto- ja moottoripyöräverosta 14 päivänä marraskuuta 1967 annetun lain (482/67) 5 §:n 3 momentti ja 7 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

5 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Ajoneuvon verotusarvoa määrättäessä katsotaan ajoneuvoon kuuluvan vähintään ne varusteet, jotka siinä, sen mukaan kuin erikseen on säädetty, tulee olla, jotta se voitaisiin hyväksyä liikenteeseen, tuulilasinpesijää, takaheijastimia, ulkopeilejä ja roiskesuojia, turvavöitä sekä tieliikennelaissa tarkoitettua erityistä laitetta ajoneuvon luvattoman käytön estämiseksi ja, mikäli auto tuodaan maahan ilman akkua, akkua kuitenkaan lukuun ottamatta, sekä sellaiset muut varusteet, joita, sen mukaan kuin liikenneministeriö määrää, on pidettävä Suomen oloissa tavanomaisina.

7 §.

Mikäli veronalaisena maahan tuotu auto on sitä ensi kertaa rekisteröitäessä merkitty rekisteriin ammattimaiseen liikenteeseen käytettäväksi, on se, joka tällöin on rekisteröity auton omistajaksi tai haltijaksi ja joka käyttää sitä pääasiallisesti ammattimaiseen liikenteeseen, oi-

keutettu, auton oltua haltijan käytössä kuitenkin vasta tämän tultua rekisteröidyksi auton omistajaksi, hakemuksesta saamaan tullihallitukselta takaisin 60 prosenttia maahan tuotaessa suoritetun autoveron määrästä, kuitenkin enintään 5 500 markkaa. Milloin auton polttoaineena käytetään moottoribensiiniä, palautuksena suoritetaan kuitenkin 70 prosenttia autoveron määrästä, enintään kuitenkin 8 000 markkaa. Palautusta on uhalla, että oikeus sen saamiseen on menetetty, haettava 6 kuukauden kuluessa siitä, kun hakija on merkitty autorekisteriin auton omistajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1971 ja sitä sovelletaan ajoneuvoihin, jotka luovutetaan tullivalvonnasta tai toimitetaan sanottuna päivänä tai sen jälkeen.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren.*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tullitariffin muuttamisesta.

Kesäkuun 28 päivänä 1968 annettuun ja heinäkuun 1 päivänä samana vuonna voimaan tulleeseen tullitariffilakiin (359/68) liittyvän tullitariffin, jota on muutettu heinäkuun 4 päivänä 1969 annetulla lailla (451/69) ja heinäkuun 7 päivänä 1970 annetulla lailla (494/70), on todettu elinkeinoelämän alalla tapahtuneen kehityksen johdosta olevan jäljempänä mainituissa nimikkeissä tarkistuksen tarpeessa.

15. Ryhmä. Eläin- ja kasvirasvat ja -öljyt sekä niiden hajottamistuotteet; valmistetut ravintorasvat; eläin- ja kasvivahat

Makeisteollisuuden toimintaedellytyksien kannalta on tärkeää, että se saa raaka-aineensa maailmanmarkkinahintaan. Heinäkuun 7 päivänä 1970 annetulla lailla tullitariffin muuttamisesta (494/70) lisättiin nimikkeeseen 15.07. C. II muistutus, jonka mukaan tähän alanimikkeeseen kuuluvat maapähkinäöljy ja kookosöljy, jotka teollisuus käyttää makeisvalmisteveronalaisten tuotteiden valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää. Tähän nähden esitetään, että edellä mainittuun muistutukseen lisätään myös soijaöljy, auringonkukkasiemenöljy, palmuöljy ja palmuydinöljy.

35. Ryhmä. Valkuaisaineet ja liimat

Tullitariffin nimikkeessä 35.03. B. on tulli vuoden 1971 alusta lähtien 17 % arvosta. Nimikkeeseen liittyy muistutus, jonka mukaan liimasta, jonka puunjalostusteollisuus käyttää paperin ja pahvin tai niistä tehtyjen tavaroiden valmistukseen, kannetaan tullia 5 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää. Koska luuliiman valmistus Suomessa on lopetettu, ei 5 %:n tulli enää tältä kannalta ole tarpeen, mistä syystä esitetään, että muistutuksessa mainittuun tarkoitukseen tuleva liima on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää. Tähän nimikkeeseen kuuluvaa liimaa käytetään myös hiomapaperin ja -kankaan valmistuksessa. Koska 17 %:n tulli vaikeuttaa kyseisen teollisuudenalan kilpailukykyä, esitetään, että nimikkeen 35.03. B. muistutukseen lisätään tullivapaus teollisuuden hiomapaperin ja -kankaan valmistukseen käyttämälle liimalle.

39. Ryhmä. Muovit, myös tekohartsit, selluloosaesterit ja -eetterit, sekä niistä valmistetut tuotteet

Tullitariffin nimikkeeseen 39.02. B. IV. a. kuuluvaa kelmua käytetään raaka-aineena tekosuolien valmistuksessa. Valmiiden tekosuolien ja tekosuolien valmistuksessa käytettävän muovikelmun tullien välillä vallitsee kuitenkin epäsuhde tekosuolen tullin ollessa 1. 1. 1972 lähtien 7.5 % ja muovikelmun tullin ollessa 10 %. Tämä haittaa teollisuuden kilpailukykyä kotimaan markkinoilla sekä muodostaa esteen vientipyrkimyksille. Tähän nähden esitetään, että tekosuolien valmistukseen käytettävä nimikkeeseen 39.02. B. IV. a. kuuluva kelmu, ei kuitenkaan letkuna, olisi tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

40. Ryhmä. Luonnonkautsu, synteettinen kautsu ja faktis sekä niistä valmistetut tuotteet

Ei-pneumaattiset renkaat kuuluvat tullitariffin nimikkeeseen 40.11. A., jossa niiden tulli on 30 % arvosta. Näitä renkaita käytetään muun muassa erilaisten kuljetuspyörien valmistukseen. Koska kotimainen kumiteollisuus ei pysty toimittamaan kyseisiä renkaita ja kun korkea tulli haittaa näitä renkaita käyttävän teollisuuden kilpailuedellytyksiä, esitetään, että nimikkeeseen 40.11. A. kuuluville renkaille säädettäisiin tullivapaus, kun niitä käytetään pyörien valmistukseen.

48. Ryhmä. Paperi ja pahvi; paperivanuke-, paperi- ja pahviteokset

Laadittaessa kesäkuun 28 päivänä 1968 annettuun tullitariffilakiin liittyvää tullitariffia otettiin nimikkeen 48.13. alajaoksi silloisen käyttötariffin tilastojako, jossa kaatonimike "muu" oli korvattu sanalla "siirtopaperi". Koska markkinoilla on nyt tuotteita, joiden sijoittaminen nykyisen alajaon nimikkeisiin on varsin tulkinnanvaraista, esitetään nimikkeen 48.13. C. sanamuotoa muutettavaksi siten, että "siirtopaperin" tilalle tulee sana "muut", eli kuten edellisessä tullitariffilaissa (235/60).

51. Ryhmä. Katkomattomat tekokuidut

Nauhateollisuus käyttää tuotannossaan kuparikuitulankaa, joka kuuluu tullitariffin nimikkeeseen 51.01. B. II. Kyseistä tuotetta ei valmisteta Suomessa eikä sitä ole saatavana myöskään EFTA-alueelta. Kyseisen nimikkeen tulli on 20 % ja kun kuparilanka on suhteellisen kallis tekstiilikuitu, haittaa raaka-aineesta suoritettava tulli kyseisen teollisuudenalan kilpailukykyä sekä kotimarkkinoilla että viennissä EFTA-maihin. Tämän johdosta esitetään, että nimikkeeseen 51.01. B. II. kuuluvalle kuparikuitulangalle säädettäisiin tullivapaus silloin, kun teollisuus käyttää sitä kudottujen nauhojen, kudottujen nimilappujen tai niiden kaltaisten kudottujen tavaroiden valmistukseen.

59. Ryhmä. Vanu ja huopa; side- ja purjelanka, nuora ja köysi; erikoiskudelmat; kylläste tyt tai päällystetyt kudelmat; tekniset tekstiilitavarat

Tullitariffin nimikkeeseen 59.07.B., jossa tulli on 30 % arvosta, kuuluu muun muassa hiomakankaan pohjakankaana käytettävä kangas. Hiomakankaan ja hiomakankaan valmistuksessa käytettävän pohjakankaan tullien välillä vallitsee selvä epäsuhde nimikkeeseen 68.06. A. kuuluvan hiomakankaan ollessa tullivapaa ja pohjakankaan tullin nimikkeessä 59.07. B. ollessa 30 %. Tarkoitukseen sopivaa kangasta ei ole saatavissa Suomesta. Kotimaisen tekstiiliteollisuuden tullisuojan säilyttämisen kannalta olisi kysymyksessä olevan kankaan tullin poistaminen järjestettävä teollisuustullietuna. Tähän nähden esitetään, että hiomakankaan pohjakankaana käytettävä nimikkeeseen 59.07. B. kuuluva kangas olisi tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.

62. Ryhmä. Muut sovitetut tekstiilitavarat

Pneumaattiset patjat ja tyynyt kuuluvat tullitariffin nimikkeeseen 62.04. B., jossa tulli on 1. 1. 1972 lähtien 35 % arvosta. Koska mainittuja tavaroita käytetään ulkoilu- ja retkeilyvälineinä ja kun niitä ei valmisteta kotimaassa, on tullin määrää pidettävä liian suurena, mistä syystä esitetään, että pneumaattisille patjoille ja tyynyille säädettäisiin 25 %:n tulli.

70. Ryhmä. Lasi ja lasiteokset

Tullitariffin nimikkeen 70.05.B. tulli on vuoden 1972 alusta lähtien 17 % arvosta tai vähintään 15 penniä kilolta. Tähän nimikkeeseen kuuluvaa värillistä lasia käytetään autojen kerrostettujen, sovitettujen lasien sekä peilien valmistukseen. Niiden valmistukseen tarvittava lasi on kuitenkin tuotava suurimmaksi osaksi EFTA-alueen ulkopuolelta, jolloin raaka-aineesta maksettava tulli haittaa tämän teollisuudenalan mahdollisuuksia kilpailla autotehtaitten alihankintatehtävistä. Tähän nähden esitetään nimikkeeseen 70.05. B. lisättäväksi muistutus, jossa säädetään tullivapaus lasille, jonka teollisuus käyttää peilien tai ajoneuvojen karkaistujen tai eri kerroksista valmistettujen, taivutettujen ja sovitettujen lasien valmistukseen.

84. Ryhmä. Höyrykattilat, koneet ja mekaaniset laitteet; niiden osat

Lasin valmistus- ja työstökoneiden osat kuuluvat nimikkeeseen 84.57. B., jossa tulli on 1. 1. 1971 lähtien 9 % ja 1. 1. 1972 lähtien 7.5 %. Tämän nimikkeen mukaan tullataan myös lasikuitujen valmistuksessa käytettävien koneiden platinaryhmän metalleista valmistetut osat. Koska kyseisistä tavaroista kannettava tulli, ottaen huomioon osien lyhyen käyttöiän sekä hyvin korkean hinnan, kohtuuttomasti rasittaa kyseistä teollisuudenalaa, esitetään, että nimikkeeseen 84.57. B. kuuluville platinaryhmän metalleista valmistetuille osille, jotka teollisuus käyttää lasikuidun valmistuksessa, säädettäisiin tullivapaus.

85. Ryhmä. Sähkökoneet, -laitteet ja -tarvikkeet; niiden osat

Sähkökuumennusvastukset kuuluvat tullitariffin nimikkeeseen 85.12.D., jossa tulli on 5 % arvosta. Tähän nimikkeeseen kuuluvat myös ns. höyrystyslaivat, joita käytetään metalloitaessa muovikalvoja. Höyrystyslaivoja ei valmisteta Suomessa eikä EFTA-alueella ja kun tulli, ottaen huomioon vastusten lyhyen käyttöajan ja melko korkean hankintahinnan, kohtuuttomasti rasittaa kyseistä teollisuutta, esitetään, että nimikkeeseen 85.12. D. kuuluvat höyrystyslaivat säädettäisiin tullivapaiksi silloin, kun niitä käytetään muovikalvojen ja sen kaltaisen tavaran metalloimiseen.

Brysselissä toimiva tulliyhteistyöneuvosto on tehnyt Brysselin nimikkeistön tekstiin eräitä muodollista laatua olevia tarkistuksia, jotka Suomi on nimikkeitä koskevaan yleissopimukseen liittyneenä maana velvollinen ottamaan

huomioon kansallisessa tullitariffissaan. Tästä syystä esitetään muutosta 29. ryhmän huomautukseen 2. (f), 32. ryhmän huomautukseen 1. (a) ja nimikkeen 32.09 nimiketekstiin. Lisäksi on havaittu tullitariffin nimikkeistön tekstin vaativan joissakin kohdin kielellisiä oikaisuja sekä painovirheiden korjauksia.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tullitariffin muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tullitariffiin, joka liittyy 28 päivänä kesäkuuta 1968 annettuun tullitariffilakiin (359/68), tehdään seuraavat muutokset:

Tuontitavarat

Nimikkeen n:o	Tavara	Tullimäärä allamainituista päivämääristä lukien			
		— — —	— — —	.. 1971	1. 1. 1972
1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
	III OSA				
	ELÄIN- JA KASVIRASVAT JA -ÖLJYT SEKÄ NIIDEN HAJOTTAMISTUOTTEET; VALMISTETUT RAVINTORASVAT; ELÄIN- JA KASVIVAHAT				
	15. Ryhmä				
	Eläin- ja kasvirasvat ja -öljyt sekä niiden hajottamistuotteet; valmistetut ravintorasvat; eläin- ja kasvivahat				
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
15.07	Rasvaiset kasviöljyt, juoksevat tai jähmeät, raa'at, raffinoidut tai puhdistetut:				
	A. risiiniöljy, kiinanpuuöljy (tungoil) ja oiticicaöljy			vapaa	vapaa
	B. pellavaöljy, sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumaton:				
	I. valkaisematon ..... 1 kg			—,06	—,06
	II. valkaistu ..... 1 kg			—,07	—,07
	C. muut:				
	I. sellaisenaan ihmisravinnoksi soveltumattomat:				
	a. oliivinjätteistä kemikaalien avulla uutettu öljy			vapaa	vapaa
	b. muut ..... (Muist.)			10 %	10 %
	II. muut ..... (Muist.)			16 %	16 %
	Muist. 1. alanimikkeeseen 15.07. C. I. b. Tähän alanimikkeeseen kuuluvista rasvoista ja öljyistä, ei kuitenkaan rapsi-, rypsi- eikä naurisöljystä, jotka teollisuus käyttää saippuan, nahkojen, voiteluöljyjen tai sulfonoitujen öljyjen valmistukseen, kannetaan tullia 5 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				

1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
	Muist. 2. alanimikkeeseen 15.07. C. II. Tähän alanimikkeeseen kuuluvasta oliiviöljystä, jonka teollisuus käyttää säilykkeiden, lääkkeiden, ihovoiteiden, shampoovalmisteiden tai saippuan valmistukseen, kannetaan tullia 5 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää. Muist. 3. alanimikkeeseen 15.07. C. II. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat soija-, maapähkinä-, auringonkukkasiemen-, palmu-, kookos- ja palmuydinöljy, jotka teollisuus käyttää makeisvalmisteveronalaisten tuotteiden valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				

VI OSA

KEMIAN TEOLLISUUDEN JA SIIHEN LIITTYVÄN TEOLLISUUDEN TUOTTEET

29. Ryhmä

Orgaaniset kemialliset yhdisteet

Huomautuksia

1.— Ellei nimikkeistöstä muuta käy ilmi, tähän ryhmään kuuluvat vain:

(b) saman orgaanisen yhdisteen kahden tai useamman isomeerin seokset (myös jos niissä on epäpuhtauksia), lukuun ottamatta tyydytettyjen tai tyydyttämättömien asyklisten hiilivetyisomeerien (muiden kuin stereoisomeerien) seoksia (27. ryhmä);

2.— Tähän ryhmään eivät kuulu:

(f) kasvi- tai eläinalkuperää olevat väriaineet (nimike 32.04); synteettiset orgaaniset väriaineet (myös pigmenttiväriaineet), synteettiset orgaaniset tuotteet, jollaisia käytetään luminoforeina, tuotteet, jollaisia käytetään kuituihin kiinnittyvinä optisina valkaisuaineina ja luonnon indigo (nimike 32.05) sekä liukoiset värit tai muut väriaineet, vähittäismyyntimuodoissa tai -pakkauksissa (nimike 32.09);

32. Ryhmä

Parkitus- ja väriuutteet; parkkihapot ja niiden johdannaiset; väriaineet, värit, maalit ja lakat; kitti, täyte- ja tiivistysaineet; painovärit, muste ja tushi

Huomautuksia

1.— Tähän ryhmään eivät kuulu:

(a) erilliset kemialliset alkuaineet ja erilliset kemiallisesti määritellyt yhdisteet (lukuun ottamatta nimikkeisiin 32.04 ja 32.05 kuuluvia väriaineita ym., nimikkeeseen 32.07 kuuluvia luminoforeina käytettäviä epäorgaanisia tuotteita sekä nimikkeeseen 32.09 kuuluvia liukoisia värejä ja muita väriaineita, vähittäismyyntimuodoissa tai -pakkauksissa);

1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
32.09	Lakat ja lakkamaalit; vesivärit; valmistetut vesipigmenttivärit, jollaisia käytetään nahan viimeistelyyn; maalivärit; pellavaöljyyn, raskasbensiiniin, tärpättiin, vernissaan tai muuhun maalien valmistuksessa käytettävään väliaineeseen hierretyt pigmenttivärit; pronssi- ja värilehtiset; liukoiset värit ja muut väriaineet, vähittäismyyntimuodoissa tai -pakkauksissa:				
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
	35. Ryhmä **Valkuaisaineet ja liimat**				
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
35.03	Gelatiini (myös suorakulmaisina lehtisinä, myös värjättyinä tai pintakäsiteltyinä) ja gelatiinijohdannaiset; luusta, nahasta, jänteistä tai niiden kaltaisista aineista valmistetut liimat sekä kalaliima; kalanrakkoselvikkeet:				
	A. gelatiini ja gelatiinijohdannaiset; kalaliima; kalanrakkoselvikkeet			3 %	2.5 %
	B. luu- ja nahkaliima ja niiden kaltaiset liimat (Muist.)			17 %	17 %
	M u i s t. alanimikkeeseen 35.03. B. Tähän alanimikkeeseen kuuluva liima, jonka puunjalostusteollisuus käyttää paperin ja pahvin tai niistä tehtyjen tavaroiden valmistukseen tai jonka muu teollisuus käyttää hiomapaperin tai -kankaan valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
	VII OSA **MUOVIT, MYÖS TEKOHARTSIT, SELLULOOSAESTERIT JA -EETTERIT, SEKÄ NIISTÄ VALMISTETUT TUOTTEET; LUONNONKAUTSU, SYNTEETTINEN KAUTSU JA FAKTIS SEKÄ NIISTÄ VALMISTETUT TUOTTEET**				
	39. Ryhmä **Muovit, myös tekohartsit, selluloosaesterit ja -eetterit, sekä niistä valmistetut tuotteet**				
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
39.02	Polymeraatio- ja sekapolymeraatiotuotteet (esim. polyetyleeni, polytetrahalogeenietyleenit, polyisobutyleeni, polystyreeni, polyvinyylikloridi, polyvinyyliasetaatti, polyvinyylikloori-asetaatti ja muut polyvinyylijohdannaiset, polyakryyli- ja polymetakryylijohdannaiset, kumaroni-indeenihartsit):				
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
	B. valmistetut:				
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				
	IV. laatat, levyt, kaistaleet ja kelmu (myös letkuna): a. kelmu (myös letkuna) ..... (Muist.)			12 %	10 %
	— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —				

1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
	Muist. 1. alanimikkeeseen 39.02. B. IV. a. Tähän alanimikkeeseen kuuluva pintapeitteetön kelmu, jonka teollisuus käyttää sellaisenaan sähkökondensaattorien tai pohja-aineena metalloidun sähkökondensaattorikelmun valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	Muist. 2. alanimikkeeseen 39.02. B. IV. a. Tähän nimikkeeseen kuuluva kelmu, ei kuitenkaan letkuna, jonka teollisuus käyttää tekosuolien valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	Muist. 3. alanimikkeeseen 39.02. B. IV. d. 2. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat vinyylimuovilevyt, jotka teollisuus käyttää kerrostetun varmuuslasin valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	40. Ryhmä **Luonnonkautsu, synteettinen kautsu ja faktis sekä niistä valmistetut tuotteet**				
40.11	Renkaat, ulkorenkaat, vaihdettavat ulkorenkaan kulutuspinnat, sisärenkaat ja kehänauhat, vulkanoidusta pehmeäkautsusta, kaikenlaisia pyöriä varten:				
	A. ei-pneumaattiset renkaat ..... (Muist.)			30 %	30 %
	B. sisärenkaat:				
	I. polkupyörien ja mopedien			20 %	20 %
	II. moottoripyörien ja skoottereiden ..... (Muist.)			25 %	25 %
	III. traktoreiden ..... (Muist.)			20 %	20 %
	IV. muiden ajoneuvojen ..... (Muist.)			30 %	30 %
	C. ulkorenkaat:				
	I. polkupyörien ja mopedien, ulkoläpimitaltaan enintään 2 ¼ tuumaa			25 %	25 %
	II. moottoripyörien ja skoottereiden ..... (Muist.)			30 %	30 %
	III. henkilöautojen ..... (Muist.)			26 %	25 %
	IV. kuorma-autojen ja linja-autojen:				
	a. metallilankarunkoiset, koko vähintään 7.50 × 20 tuumaa ..... (Muist.)			25 %	25 %
	b. muut ..... (Muist.)			26 %	25 %
	V. traktoreiden ..... (Muist.)			20 %	20 %
	VI. muiden ajoneuvojen ..... (Muist.)			27 %	27 %
	D. muut ..... (Muist.)			27 %	27 %
	Muist. 1. alanimikkeeseen 40.11. A. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat ei-pneumaattiset renkaat, jotka teollisuus käyttää pyörien valmistukseen, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	Muist. 2. alanimikkeisiin 40.11. B. II., B. III. ja B. IV., C. II., C. III., C. IV., C. V. ja C. VI sekä D. Näihin alanimikkeisiin kuuluvista, kuorma-autojen ja linja-autojen alustojen, kuorma-autojen perävaunujen, traktoreiden ja konekäyttöisten teollisuustrukkien sekä 84. ryhmään kuuluvien omalla kuljetuskoneistolla va-				

1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
	rustettujen koneiden tehdasmaiseen valmistukseen käytettävistä sisä- ja ulkorenkaista sekä kehänauhoista kannetaan tullia 13 % arvosta ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	X OSA **PAPERINVALMISTUSAINEET; PAPERI JA PAHVI SEKÄ TEOKSET NIISTÄ**				
	48. Ryhmä **Paperi ja pahvi; paperivanuke-, paperi- ja pahviteokset**				
48.05	Paperi ja pahvi, aallotettu (myös kiinniliimatuin littein pintalevyin), rypytetty, laskostettu, puristettu, kohopainettu tai rei'itetty, rullina tai arkkeina			6 %	5 %
48.13	Hiilipaperi ja muu kopiopaperi (myös vahakset paperista) sekä siirtopaperi, määrämuotoon leikatut, myös rasioissa:				
	A. hiilipaperi ja sen kaltainen kopiopaperi			18 %	15 %
	B. vahakset			12 %	10 %
	C. muut			6 %	5 %
	XI OSA **TEKSTIILIAINEET JA TEKSTIILITAVARAT**				
	51. Ryhmä **Katkomattomat tekokuidut**				
51.01	Lanka, katkomattomista tekokuiduista, ei kuitenkaan vähittäismyyntimuodoissa:				
	B. muuntokuiduista:				
	I. teksturoitu lanka			15 %	15 %
	II. muu ..... (Muist.)			20 %	20 %
	Muist. 3. alanimikkeeseen 51.01. B. II. Tähän alanimikkeeseen kuuluva kuparikuitulanka, jonka teollisuus käyttää kudottujen nauhojen, kudottujen nimilappujen tai niiden kaltaisten kudottujen tavaroiden valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				

1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
	59. Ryhmä				
	Vanu ja huopa; side- ja purjelanka, nuora ja köysi; erikoiskudelmat; kyllästetyt tai päällystetyt kudelmat; tekniset tekstiilitavarat				
59.07	Liimalla tai tärkkelyspitoisella aineella päällystetyt kudelmat, jollaisia käytetään kirjankansien ulkopuoliseen päällystämiseen tai sen kaltaiseen tarkoitukseen; kalkiokangas; maalausta varten käsitellyt kudelmat; jäykistekangas (buckram) ja sen kaltaiset kudelmat, hattujen valmistukseen tai sen kaltaiseen tarkoitukseen käytettävät:				
	A. kirjansidontakangas			30 %	30 %
	vähin tulli p. 1 kg			2,—	2,—
	B. muut ..... (Muist.)			30 %	30 %
	Muist. alanimikkeeseen 59.07. B. Tähän alanimikkeeseen kuuluva kudelma, jonka teollisuus käyttää hiomakankaan valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	62. Ryhmä				
	Muut sovitetut tekstiilitavarat				
62.04	Tavaranpeitteet, purjeet, ulkokaihtimet, aurinkokatokset, teltat ja leiriytymisvarusteet:				
	A. juuttia			25 %	25 %
	B. muuta tekstiiliainetta:				
	I. pneumaattiset patjat ja tyynyt			25 %	25 %
	II. muut			36 %	35 %
	XIII OSA				
	TEOKSET KIVESTÄ, KIPSISTÄ, SEMENTISTÄ, ASBESTISTA, KIILTEESTÄ TAI NIIDEN KALTAISESTA AINEESTA; KERAAMISET TUOTTEET; LASI JA LASITEOKSET				
	70. Ryhmä				
	Lasi ja lasiteokset				
70.05	Valmistamaton vedetty tai puhallettu lasi (myös verholasi), suorakulmaisina levyinä:				
	A. vedetty lasi, värjäämätön ..... (Muist.)			31 %	30 %
	vähin tulli P. 1 kg			—,25	—,25

1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
	B. muu ..... (Muist.) vähin tulli P. 1 kg			20 % —,18	17 % —,15
	Muist. 1. alanimikkeeseen 70.05. A. Tähän alanimikkeeseen kuuluva lasi, jonka teollisuus käyttää peilien valmistukseen tai ajoneuvojen eri kerroksista valmistettujen taivutettujen ja sovitettujen tuuli-, sivu- ja takalasien valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				
	Muist. 2. alanimikkeeseen 70.05. B. Tähän alanimikkeeseen kuuluva lasi, jonka teollisuus käyttää peilien valmistukseen tai ajoneuvojen karkaistujen tai eri kerroksista valmistettujen, taivutettujen ja sovitettujen tuuli-, sivu- ja takalasien valmistukseen, on tullivapaa ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				

XVI OSA

KONEET JA MEKAANISET LAITTEET; SÄHKÖTARVIKKEET; NIIDEN OSAT

84. Ryhmä

Höyrykattilat, koneet ja mekaaniset laitteet; niiden osat

Huomautuksia

1. — Tähän ryhmään eivät kuulu:

(b) koneet ja laitteet (esim. pumput), keraamisesta aineesta valmistetut; koneiden ja laitteiden osat, keraamisesta aineesta valmistetut (69. ryhmä);

(c) nimikkeeseen 70.17 kuuluva laboratoriolasitavara; koneet ja laitteet, lasista valmistetut; koneiden ja laitteiden osat, lasista valmistetut (nimike 70.20 tai 70.21);

84.57	Koneet ja laitteet lasin valmistusta tai työstöä varten (ei kuitenkaan lasitavaran valmistusta varten kylmässä tilassa); koneet sähköhehkulamppujen, purkauslamppujen tai elektroniputkien ja niiden kaltaisten putkien kokoamista varten:				
	A. koneet ja laitteet			9 % e vapaa	7.5 % e vapaa
	B. osat ..... (Muist.)			9 %	7.5 %
	Muist. alanimikkeeseen 84.57. B. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat platinaryhmän metalleista valmistetut osat, jotka teollisuus käyttää lasikuitujen valmistuksessa, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				

1.	2.	— — —	— — —	5.	6.
	85. Ryhmä **Sähkökoneet, -laitteet ja -tarvikkeet; niiden osat**				
85.12	Vedenkuumennuslaitteet ja kuumanvedenvaraajat sekä upotuskuumentimet, sähköiset; maan ja huoneen sähkölämmityslaitteet; sähköiset tukanhoitolaitteet (esim. tukankuivaajat, -kihartimet ja kiharruspihtien kuumentimet) ja sähkösilitysraudat; taloudessa käytettävät sähkölämpölaitteet; sähkökuumennusvastukset, ei kuitenkaan hiilestä valmistetut:				
	A. tukanhoitolaitteet; prässäys- ja silitysraudat			9 %	7.5 %
	B. liedet ja uunit sekä täydelliset keittolevyt			13 %	13 %
	C. muut laitteet			15 %	15 %
	D. sähkökuumennusvastukset ..... (Muist.)			5 %	5 %
	E. osat:				
	I. liesien ja uunien asennettavat keittolevyt			13 %	13 %
	II. sähkökuumennusvastuksien osat			3 %	2.5 %
	III. muut			10 %	9 %
	Muist. alanimikkeeseen 85.12. D. Tähän alanimikkeeseen kuuluvat ns. höyrystyslaivat, jotka teollisuus käyttää muovikalvoa tai sen kaltaista tavaraa metalloitaessa, ovat tullivapaat ehdoilla, jotka valtioneuvosto määrää.				

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 197 .

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Hallituksen esitys Eduskunnalle Mortgage Bank of Finland Oy:n ulkomaisen lainan vakuudeksi annettavasta valtion takauksesta.

Mortgage Bank of Finland Oy niminen pankki on käynyt neuvotteluja erään ulkomaisen rahalaitoksen kanssa vasta-arvoltaan enintään noin 85 milj. markkaan nousevasta ulkomaisesta obligaatiolainasta, jonka varat käytettäisiin maamme teollisuuden kehittämiseen. Lainan vakuudeksi vaatii lainanantaja Suomen valtion omavelkaisen takauksen.

Eduskunta on 7 päivänä maaliskuuta 1969 oikeuttanut valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta valtion omavelkaisia takauksia edellä mainitun pankin ottamien ulkomaisten lainojen vakuudeksi ehdolla, että takauksia tämän valtuutuksen nojalla saa samanaikaisesti olla voimassa yhteensä enintään 100 000 000 markkaan nousevista lainoista. Kun näitä valtuuksia on tällä hetkellä käyttämättä vain noin 37 milj. markkaa, on uuden valtuuden saaminen tarpeen valtion takauksen antamiseksi alussa tarkoitetulle obligaatiolainalle.

Edellä lausutun nojalla ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisen takauksen Mortgage Bank of Finland Oy:n ottaman vasta-arvoltaan enintään 85 000 000 markan määräisen ulkomaisen lainan ja sen ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 1971.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 59 hallituksen esityksen johdosta Mortgage Bank of Finland Oy:n ulkomaisen lainan vakuudeksi annettavasta valtion takauksesta.

Eduskunta on kuluvan tammikuun 13 päivänä lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmisteltavaksi hallituksen esityksen n:o 197 Mortgage Bank of Finland Oy:n ulkomaisen lainan vakuudeksi annettavasta valtion takauksesta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja hallituksen esityksen perusteluissa mainituista syistä katsonut voivansa asettua puoltamaan esitetyn takausvaltuuden myöntämistä. Valiokunta siten kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisen takauksen Mortgage Bank of Finland Oy:n ottaman vasta-arvoltaan enintään 85 000 000 markan määräisen ulkomaisen lainan ja sen ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 1971.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Huurtamo, varapuheenjohtaja Siltanen ja jäsenet Haukipuro, Koivunen, Koppanen, Landström, Mäki-Hakola, Rosnell, Sandelin, Sillantaus, Teir, Vainio sekä varajäsenet Ahonen, Kainulainen, Koskenniemi, Kurppa, Laaksonen, Mykkänen, Nieminen ja Weckman.

Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen Mortgage Bank of Finland Oy:n ulkomaisen lainan vakuudeksi annettavasta valtion takauksesta.

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys n:o 197 Mortgage Bank of Finland Oy:n ulkomaisen lainan vakuudeksi annettavasta valtion takauksesta, ja Eduskunta, jolle Valtiovarainvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 59, on päättänyt

oikeuttaa valtioneuvoston antamaan vastavakuuksia vaatimatta mutta muutoin määräämillään ehdoilla valtion omavelkaisen takauksen Mortgage Bank of Finland Oy:n ottaman vasta-arvoltaan enintään 85 000 000 markan määräisen ulkomaisen lainan ja sen ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Helsingissä 14 päivänä tammikuuta 1971.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta.

Syyskuun 15 päivänä 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/50) 13, 14 (221/66), 15 ja 47 §:n säännökset eivät ole nyttemmin käytännössä osoittautuneet tarkoituksenmukaisiksi. Täten sanottujen pykälien säännösten tarkistaminen on käynyt tarpeelliseksi.

Asevelvollisuuslain 13 §:n säännösten mukaan asevelvollinen, jota ei kutsunnassa toimitetun lääkärintarkastuksen perusteella voida heti kutsua palvelukseen, määrätään saapumaan uudelleen tarkastettavaksi, jollei häntä ole pysyväisesti palvelukseen kykenemättömänä kokonaan vapautettu asevelvollisuuden suorittamisesta. Määräys uudelleen tarkastamisesta voidaan uudistaa enintään 3 vuoden väliajoin. Jos uudelleen tarkastettavaksi määrättyä asevelvollista ei ole viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää 25 vuotta, voitu hyväksyä astumaan vakinaiseen palvelukseen tai vapautettu kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta, hänet vapautetaan palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana. Säännökset eivät näin ollen mahdollista asevelvollisen vapauttamista palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana jo kutsunnassa tai jälkitarkastustilaisuudessa, vaikka asianomaisen terveydelliset seikat puoltaisivat hänen vapauttamistaan rauhanaikaisesta palvelusvelvollisuudesta. Käytännössä tämä on johtanut siihen, että asevelvollinen joutuu voimassa olevien säännösten mukaan kutsunnan jälkeen saapumaan uudelleen kutsuntaan tai jälkitarkastustilaisuuteen vähintään kaksi kertaa, ennen kuin hänen palveluskelpoisuudestaan on voitu tehdä lopullinen ratkaisu. Tämä on ilmeinen epäkohta yksityisen asevelvollisen kannalta, koska se on omiaan monesti vaikeuttamaan ja haittaamaan muun muassa hänen työhön tai toimeen sijoittumistaan ja mahdollisuuksiaan ansiotoiminnassa.

Asevelvollisuuslain säännökset olisi voitava muuttaa siten, että kutsuntaviranomaisilla, kutsuntalautakunnalla ja sotilaspiirin päälliköllä, olisi mahdollisuus jo kutsunnassa tai sittemmin jälkitarkastustilaisuudessa vapauttaa asevelvollinen palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana, kun asianomaisen ruumiillisen kehityksen tai terveydellisten seikkojen perusteella on ilmeistä, että asevelvollinen ei tulisi saavuttamaan vakinaisessa palveluksessa vaadittavaa palveluskelpoisuutta viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää 25 vuotta. Samalla poistettaisiin säännös uudelleen tarkastusten välisestä enimmäisajasta, joten tarkastusten välinen aika jäisi mainittujen kutsuntaviranomaisten harkittavaksi yksityistapauksissa.

Edellä mainitut seikat olisi otettava huomioon myös asevelvollisuuslain 15 §:n säännösten kohdalla eli, kun vakinaisessa palveluksessa oleva asevelvollinen huomataan pitkähköksi ajaksi palvelukseen kykenemättömäksi, jonka vuoksi asianomaisen joukko-osaston komentaja on asevelvollisuuslain soveltamisesta 26 päivänä tammikuuta 1951 annetun asetuksen (63/51) 67 §:n säännösten mukaisessa järjestyksessä vapauttanut asevelvollisen palveluksesta toistaiseksi sekä saattanut asianomaisen sotilaspiirin päällikön ratkaistavaksi, onko asevelvollinen kokonaan vapautettava palveluksesta tai määrättävä myöhemmin saapumaan uudelleen tarkastettavaksi, vai onko hänet asevelvollisuuslain 13 §:ssä tarkoitetun iän saavuttaneena vapautettava palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana. Näin ollen ehdotetaan puheena olevia säännöksiä muutettavaksi 13 §:n säännöksiä vastaaviksi. Siten myös vakinaisessa palveluksessa oleva asevelvollinen (varusmies) voitaisiin vapauttaa palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana jo ennen kuin viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää 25 vuotta, kun asialliset edellytykset siihen ovat olemassa. Jos asevelvollinen on tällöin ollut vakinaisessa palveluksessa vähintään 6 kuukautta, hänen katsotaan suorittaneen palveluksensa vakinaisessa väessä.

Asevelvollisuuslain 13 ja 15 §:n säännösten muutokset loisivat samalla edellytykset myös palveluskelpoisuustarkastusta ja luokitusta koskevien säännösten ja määräysten tarkistamiseen.

Sotapalveluskelpoisuustarkastuksista 3 päivänä syyskuuta 1943 annetun asetuksen (772/43) säännökset ja sen perusteella annetun lääkärintarkastusohjesäännön (L.T.O.) määräykset eivät enää kaikilta osin vastaa nykyhetken vaatimuksia kutsuntaan tai palvelukseen saapuneen asevelvollisen palveluskelpoisuuden arvostelemisessa. Tämä koskee varsinkin edellä mainittua lääkärintarkastusohjesääntöä, missä on annettu yksityiskohtaiset määräykset asevelvollisten lääkärintarkastuksista sekä heidän kelpoisuudestaan ja sopivaisuudestaan palvelukseen eri aselajeissa. Tässä kohdin on huomattava, että viimeksi käytyjen sotien aikana muodollisesti uudelleen annettu ohjesääntö osoittautuu asiallisilta osin olevan yhdenmukainen sotapalveluskelpoisuustarkastuksista 27 päivänä elokuuta 1934 annetun asetuksen (331/34) nojalla 23 päivänä huhtikuuta 1935 puolustusministeriön päätöksellä (170/35) vahvistetun lääkärintarkastusohjesäännön kanssa. Mainitut seikat jo sinänsä edellyttävät puheena olevien säännösten ja määräysten tarkistamista ja uudistamista, sillä siksi olennaisesti ovat asevelvollisen palveluskelpoisuuden arvostelemiseen vaikuttavat lääkinnälliset seikat muuttuneet ja kehittyneet kuluneen 35 vuoden aikana.

Asevelvollisuuslain 14 §:ssä oleva lykkäyssäännöstö, sellaisena kuin se on 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (221/66), on käytännössä aiheuttanut eräissä kohdin tulkintaja soveltamisvaikeuksia. Niinpä on katsottu, että asevelvolliselle, joka on saanut lykkäystä esimerkiksi ammattiin tai toimeen valmistautumista varten, ei sittemmin voida myöntää lykkäystä puheena olevan pykälän 1 momentissa mainitulla muulla perusteella. Tämän kannan on ilmaissut muun muassa kutsunta-asiain keskuslautakunta eräässä vakinaisen palveluksen suorittamisen lykkäystä koskevassa valitusasiassa antamansa päätöksen perusteluissa. Puheena olevaan ennakkoluontoiseen ratkaisuun nojautuva käytäntö on kuitenkin osoittautunut yksittäistapauksissa johtavan ilmeiseen kohtuuttomuuteen. Toisaalta on ilmennyt tapauksia, että lykkäyksen saanut asevelvollinen, joka käy koulua tai harjoittaa opintoja, ei valmistu tai ei saa opintojaan loppuun yhteensä 6 vuoden lykkäysajan kuluessa. Koska tällaisissa tapauksissa ei ole laillisia edellytyksiä myöntää asevelvolliselle lisälykkäystä, hänet on määrättävä astumaan vakinaiseen palvelukseen. Näin ollen lykkäyssäännöstöä olisi tarkistettava ja muutettava siten, että lykkäystä myöntävillä viranomaisilla olisi nykyistä laajempi harkintavalta lykkäysasiain käsittelyssä.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan asevelvollisuuslain 14 §:n säännökset muutettavaksi siten, että asevelvollisella olisi mahdollisuus saada lykkäystä vakinaisen palveluksen suorittamisesta, kun lykkäys ammattiin valmistautumisen, opintojen harjoittamisen, taloudellisten olojen järjestämisen taikka niihin verrattavan muun erityisen henkilökohtaisen syyn vuoksi on katsottava hänelle erittäin tarpeelliseksi. Olennaisena asiallisena perusteena lykkäyksen tarpeellisuudelle tulisi näin ollen olemaan erityiset henkilökohtaiset syyt. Lykkäystä myöntävien viranomaisten harkintavaltaa rajoitettaisiin vain lykkäysaikaan nähden siten, että lykkäystä voitaisiin myöntää kerrallaan enintään 3 vuodeksi, ei kuitenkaan pitemmälle kuin sen vuoden loppuun, jona asevelvollinen täyttää 28 vuotta. Myönnettävän lykkäyksen määräaikaisuus näet loisi asianomaiselle viranomaiselle mahdollisuuden tarkistaa lykkäyksen tarpeellisuus tätä uudelleen haettaessa joko samasta tai muusta erityisestä henkilökohtaisesta syystä. Samoin myönnettäisiin lykkäystä kansanedustajana olevalle asevelvolliselle. Täten hänellä olisi mahdollisuus saada lykkäystä vakinaisen palveluksen suorittamisesta edustajatoimen vuoksi enintään kahden edustajakauden ajaksi.

Asevelvollisuuslain 47 §:n mukaan asevelvollisia voidaan tarpeen mukaan käyttää sellaisiin maanpuolustusta edistäviin tehtäviin, jotka eivät puolustusvoimille varsinaisesti kuulu. Nyky-yhteiskunnassa jo yleinen etu saattaa esiintuoda tilanteita, jolloin asevelvollisia olisi voitava käyttää muuhunkin kuin yksinomaan maanpuolustusta tai puolustuslaitokselle muuten kuuluviin sotilaallista koulutusta edistäviin tehtäviin. Niinpä puolustuslaitoksen on tullut antaa virka-apua laajemmaltikin, kuin mitä on säädetty sotaväen kutsumisesta antamaan virka-apua ja siitä mitä silloin on varteenotettava 20 päivänä tammikuuta 1896 annetussa julistuksessa. Näin ollen ja huomioon ottaen asevelvollisten lakisääteisen palvelusmuodon ja -suhteen olisi asianmukaista, että asevelvollisuuslaissa olisi selvä säännös asevelvollisten mahdollisesta käyttämisestä maanpuolustusta ja sotilaallista koulutusta edistävissä tehtävissä sekä eräinäisissä virka-aputapauksissa.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan asevelvollisuuslain 47 §:ää muutettavaksi siten, että asevelvollisia voitaisiin käyttää puolustuslaitok-

sen ulkopuolella tapahtuviin maanpuolustusta tai sotilaallista koulutusta edistäviin tehtäviin samoin kuin annettaessa muun muassa poliisi-, rajavartio- tai merenkulkuviranomaisille virka-apua suurissa öljyvahinko- ja onnettomuustapauksissa, ihmishenkien pelastamista koskevissa etsintä- ja pelastustoiminnoissa taikka paloviranomaisille suurpalojen torjunnassa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 15 päivänä syyskuuta 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/50) 13, 14 § sellaisena kuin se on 6 päivänä huhtikuuta 1966 annetussa laissa (221/66), 15 ja 47 § seuraavasti:

13 §.

Asevelvollinen, joka kutsuntaikään tultuaan ei ole saavuttanut tarpeellista ruumiillista tai henkistä kehitystä tai jota ruumiinvamman tai sairauden vuoksi ei voida heti hyväksyä vakinaiseen palvelukseen, määrätään saapumaan uudelleen tarkastettavaksi. Jos hänet sanottujen syiden vuoksi todetaan palvelukseen kykenemättömäksi niin pitkäksi ajaksi, että häntä ei ilmeisesti voitaisi myöhemminkään määrätä astumaan vakinaiseen palvelukseen, hänet voidaan vapauttaa palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana. Jos uudelleen tarkastettavaksi määrättyä ei ole viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää kaksikymmentäviisi vuotta, hyväksytty vakinaiseen palvelukseen tai kokonaan vapautettu asevelvollisuudesta, hänet vapautetaan palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana. Määräys uudelleen tarkastamisesta voidaan uudistaa yhden tai useamman kerran.

Asevelvollinen, joka on määrätty saapumaan uudelleen tarkastettavaksi, on oikeutettu ilmoittautumaan tarkastusta varten aikaisemminkin kuin sinä vuonna, jona uudelleen tarkastus on määrätty toimitettavaksi.

Palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana vapautettu asevelvollinen voidaan yleisen liikekannallepanon aikana kutsua palvelukseen, jos hänet uudelleen tarkastettuna todetaan palveluskelpoiseksi.

14 §.

Lykkäystä vakinaisen palveluksen suorittamisesta myönnetään rauhan aikana, siinä järjestyksessä kuin asetuksella tarkemmin säädetään, enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan asevelvolliselle, jolle lykkäys ammattiin valmistautumisen, opintojen harjoittamisen, taloudellisten olojen järjestämisen taikka niihin verrattavan muun erityisen henkilökohtaisen syyn vuoksi on katsottava erittäin tarpeelliseksi, samoin kuin kansanedustajana olevalle asevelvolliselle mainitun tehtävän hoitamiseksi, ei kuitenkaan pitemmälle kuin sen vuoden loppuun, jona hän täyttää kaksikymmentäkahdeksan vuotta.

Lykkäystä ei voida myöntää asevelvolliselle, joka ilman laillista estettä on jäänyt määräpäivänä vakinaiseen palvelukseen saapumatta.

15 §.

Jos vakinaisessa palveluksessa oleva asevelvollinen todetaan pitkähköksi ajaksi palvelukseen kykenemättömäksi, hänet vapautetaan palveluksesta toistaiseksi, kunnes uudessa tarkastuksessa voidaan ratkaista, onko hänen saavuttava uudelleen tarkastettavaksi vai onko hänet määrättävä jälleen vakinaiseen palvelukseen tahi vapautettava palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana tai kokonaan asevelvollisuudesta. Määräys uudelleen tarkastamisesta voidaan uudistaa yhden tai useamman kerran. Jos uudelleen tarkastettavaksi määrättyä ei ole viimeistään sinä vuonna, jona hän täyttää kaksikymmentäviisi vuotta, voitu määrätä palaamaan vakinaiseen palvelukseen tai kokonaan vapauttaa asevelvollisuudesta, hänet on vapautettava palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana.

Jos asevelvollinen, joka on 1 momentin nojalla vapautettu palveluksesta vakinaisessa väessä rauhan aikana, on ollut vähintään kuusi kuukautta vakinaisessa palveluksessa, hänen katsotaan suorittaneen palveluksensa vakinaisessa väessä.

Asevelvollinen voi ilmoittautua tarkastettavaksi aikaisemminkin kuin sinä vuonna, jona uudelleen tarkastaminen on määrätty toimitettavaksi.

Asevelvolliselta, joka päällystöltään pyytää terveydentilansa tarkastusta, ei sitä voida kieltää.

47 §.

Asevelvollisia voidaan tarvittaessa käyttää puolustuslaitoksen ulkopuolella tapahtuviin maanpuolustusta tai sotilaallista koulutusta edistäviin tehtäviin samoin kuin annettaessa virka-apua suurissa onnettomuustapauksissa, ihmishenkien pelastamista koskevissa etsintä- ja pelastustoiminnoissa taikka suurpalojen torjunnassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Helsingissä 15 päivänä tammikuuta 1971.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Puolustusministeri *Kristian Gestrin*

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi hammaslääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Voimassa olevassa hammaslääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa (219/34) ei ole säännöksiä johonkin hammaslääketieteen erikoisalaan perehtyneistä hammaslääkäreistä eli erikoishammaslääkäreistä. Nopeasti kehittyvä hammaslääketiede käsittää kuitenkin jo nykyään useita erikoisaloja, joista käytännössä ehkä tärkeimmät ovat oikomisoppi ja hammaskirurgia. Sosiaalisissa oloissa tapahtunut muutos, elintason kohoaminen ja väestömäärän lisääntyminen ovat rinnan hammaslääketieteen ja hammaslääkärien koulutuksessa tapahtuneen kehityksen kanssa olleet omiaan vaikuttamaan siihen, että erikoishammashoidon ja siten myös erikoishammaslääkärien tarve on jatkuvasti lisääntynyt maassamme. Samanaikaisesti kuin näin olisi tarpeen ryhtyä erikoishammaslääkäreiksi koulutettavien lukumäärää ratkaisevasti lisäämään, olisi myös erikoishammaslääkärien asema lainsäädännöllisestikin järjestettävä.

Tarkoituksenmukaisinta olisi antaa erikoishammaslääkäreistä säännökset, jotka noudattaisivat samoja suuntaviivoja kuin vastaavat erikoislääkäreitä koskevat säännökset. Tämän vuoksi hammaslääkärintoimen harjoittamisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, että hammaslääkärin tointa harjoittamaan oikeutettu henkilö ei saa esiintyä erikoishammaslääkärinä, ellei lääkintöhallitus ole todennut hänellä olevan riittävää pätevyyttä hammaslääketieteen asianomaisella erikoisalalla. Yleiset perusteet, joiden mukaan lääkintöhallitus toteaisi erikoishammaslääkärin pätevyyden, määrittelisi valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan asettama neuvottelukunta. Lääkintöhallituksella tulisi olla oikeus peruuttaa erikoishammaslääkärin oikeudet, milloin siihen harkitaan syytä olevan. Asetuksella olisi tarkoitus erikoishammaslääkärin oikeuden saamisen edellytyksenä olevan tutkinnon suorittamisesta määrätä kuulusteltavan suoritettavaksi kuulustelun järjestämisestä valtiolle aiheutuvien kustannusten ja kuulustelijoiden palkkioiden korvauksena maksu.

Kun nyt kysymyksessä olevassa laissa ei ole säännöstä hammaslääkärin vaitiolovelvollisuudesta, jota on pidettävä puutteena, niin ehdotetaan lakiin lisättäväksi 3 a §, jonka mukaan hammaslääkärin ja hänen ammattiapulaisensa salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä lääkärin salassapitovelvollisuudesta on erikseen säädetty tai säädetään.

Sen perusteella, mitä edellä on lausuttu, Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraava lakiehdotus:

Laki

hammaslääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään hammaslääkärintoimen harjoittamisesta 18 päivänä toukokuuta 1934 annettuun lakiin (219/34) uusi 2 b ja 3 a § sekä lain 3 §:ään, sellaisena kuin se on 6 päivänä kesäkuuta 1941 annetussa laissa (418/41), uusi 4 momentti seuraavasti:

2 b §.

Hammaslääkärintointa harjoittamaan oikeutettu henkilö ei saa tiedottaa olevansa perehtynyt johonkin hammaslääketieteen erikoisalaan tai erityisesti hoitavansa määrättyjä suu- ja hammassairauksia eikä muullakaan tavalla esiintyä erikoishammaslääkärinä, ellei lääkintöhallitus ole hänelle kirjallisesta hakemuksesta myöntänyt erikoishammaslääkärin oikeutta.

Erikoishammaslääkärin pätevyysvaatimusten määrittelemistä ja vahvistamista varten valtioneuvosto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan neuvottelukunnan, jossa tulee olla jäseninä vähintään neljä lääkintöhallituksen edustajaa ja yksi hammaslääketieteen edustaja kustakin maan lääketieteellisestä tiedekunnasta.

Lääkintöhallitus määrää neuvottelukuntaan edustajistaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Erikoishammaslääkärin oikeuden saamisen edellytyksenä olevan tutkinnon suorittamisesta voidaan asetuksella määrätä kuulusteltavan suoritettavaksi kuulustelun järjestämisestä valtiolle aiheutuvien kustannusten ja kuulustelijoiden palkkioiden korvauksena eräiden viranomaisten toimituskirjoista ja virkatoimista suoritettavair maksujen perusteista 17 päivänä lokakuut 1942 annetussa laissa (806/42) säädettyjer yleisten perusteiden mukaan vahvistettu maksu

3 §.

Lääkintöhallitus voi peruuttaa erikoishammaslääkärin oikeuden, jos siihen harkitaan olevan syytä.

3 a §.

Hammaslääkärin ja hänen ammattiapulaisensa salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä lääkärin salassapitovelvollisuudesta on erikseen säädetty tai säädetään.

Helsingissä 15 päivänä tammikuuta 1971.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

III

Asetus

maan ulkomaankaupan turvaamisesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Annettu Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 1970.

Kauppa- ja teollisuusministerin esittelystä muutetaan maan ulkomaankaupan turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1961 annetun asetuksen (614/61) 9 §:n 2 momentti näin kuuluvaksi:

9 §.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Vietäessä maasta tarvikkeita, joista 3 §:n 2 momentin mukaan on tehtävä vientitarkkailuilmoitus, tulliviranomaisen on tullikäsittelyssä valvottava, että vietävä tavaraerä vastaa lisenssiviraston hyväksymismerkinnällä varustettua vientitarkkailuilmoituksen kaksoiskappaletta, ja tehtävä siitä lisenssiviraston johtokunnan määräämissä tapauksissa merkintä sanottuun kaksoiskappaleeseen.

Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Grels Teir*

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 1 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu asetus maan ulkomaankaupan turvaamisesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Maan ulkomaankaupan turvaamisesta annetun asetuksen muuttamisesta 20 päivänä helmikuuta 1970 annettu asetus on maan ulkomaankaupan turvaamisesta 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun, marraskuun 28 päivänä 1969 annetulla lailla (750/69) muutetun lain 4 §:n nojalla asianmukaisesti saatettu eduskunnan tietoon ja eduskunta on pöytäkirjanottein 14 päivältä huhtikuuta 1970 lähettänyt asetuksen perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi. Valiokunta on asetuksen johdosta kuullut lisenssiviraston johtajaa Allan Arstilaa.

Käsiteltävänä olevalla asetuksella on pyritty helpottamaan tullikäsittelyä sellaisten vientitavaroiden osalta, joista on säädetty tehtäväksi vientitarkkailuilmoitus. Kun tulliviranomaisten oli aikaisempien määräysten mukaan tehtävä tarkastusmerkintä kaikista sanotunlaisista vientitavaroista niitä koskeviin, lisenssiviraston hyväksymismerkinnöillä varustettuihin vientitarkkailuilmoitusten kaksoiskappaleisiin, on tämä merkintä nyt säädetty tehtäväksi vain lisenssiviraston johtokunnan määräämissä tapauksissa. Koska eduskunnan tietoon saatettu asetus perustuu maan ulkomaankaupan turvaamisesta annettuun lakiin ja se on perustuslakivaliokunnan mielestä tarpeellinen, valiokunta kunnioittaen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi,

ettei puheena olevaa asetusta kumottaisi.

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola sekä jäsenet Ehrnrooth, Hykkäälä, Koivisto, Maijala, Niinikoski, Pekkala, Seppä, Silander, I. Suominen, Vilponiemi ja Åsvik.

Eduskunnan kirjelmä sen johdosta, että Eduskunnan tietoon on saatettu asetus maan ulkomaankaupan turvaamisesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan tietoon on saatettu 20 päivänä helmikuuta 1970 annettu asetus maan ulkomaankaupan turvaamisesta annetun asetuksen muuttamisesta, mikä asetus on maan ulkomaankaupan turvaamisesta 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun, 28 päivänä marraskuuta 1969 annetulla lailla muutetun lain 4 §:n mukaisesti ilmoitettu Eduskunnan Puhemiehelle, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 1, on, pitäen päätöstä tarpeellisena, päättänyt,

ettei puheena olevaa asetusta ole kumottava.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1970.

Asetus

Romanian Sosialistisen Tasavallan kanssa tehdyn pitkäaikaisen kauppasopimuksen voimaansaattamisesta.

Annettu Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Ulkoasiainministerin esittelystä säädetään suosituimmuuden soveltamisesta eräissä tapauksissa 30 päivänä joulukuuta 1955 annetun lain (568/55) sekä maan ulkomaankaupan turvaamisesta 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun lain (275/61), jonka voimassaoloaikaa on pidennetty 28 päivänä marraskuuta 1969 annetulla lailla (750/69), 3 §:n nojalla:

1 §.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 1970 Romanian Sosialistisen Tasavallan kanssa tehty kauppasopimus on voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §.

Tarkempia määräyksiä tämän asetuksen soveltamisesta antaa tarvittaessa valtioneuvosto.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1970.

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri *Olavi J. Mattila*

(Suomennos)

Suomen Tasavallan ja Romanian Sosialistisen Tasavallan välinen

PITKÄAIKAINEN KAUPPASOPIMUS

Suomen Tasavallan Hallitus ja Romanian Sosialistisen Tasavallan Hallitus, haluten edistää kaupan kasvua ja helpottaa taloudellisten suhteiden kehittymistä molempien maiden kesken tasa-arvoisuuden ja molemminpuolisen edun pohjalla, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Sopimuspuolet ovat päättäneet myöntää toisilleen suosituimman maan kohtelun tullien sekä kaikkien muiden maksujen ja verojen suhteen, joita sovelletaan tavaroiden tuontiin, vientiin tai kauttakulkuun.

2 artikla

1 artiklan määräyksiä ei sovelleta seuraaviin tapauksiin:

a) Etuoikeuksiin, joita jompikumpi sopimuspuoli on myöntänyt tai myöntää rajakaupan helpottamiseksi.

b) Erityisetuihin, jotka johtuvat tulliliitosta, vapaakauppa-alueesta tai senkaltaisista järjestelyistä, joista jompikumpi sopimuspuoli on sopinut tai sopii tulevaisuudessa.

3 artikla

Molemmat sopimuspuolet tekevät jatkuvasti parhaansa molempien maiden välistä tavaranvaihtoa koskevien rajoitusten poistamiseksi.

4 artikla

Molempien maiden välinen vuosittainen tavaranvaihto perustuu pöytäkirjoihin ja näihin pöytäkirjoihin liitettyihin tavaraluetteloihin "A", Romanian Sosialistisen Tasavallan vienti Suomen Tasavaltaan, ja "B", Suomen Tasavallan vienti Romanian Sosialistiseen Tasavaltaan.

LONG TERM TRADE AGREEMENT

between the Republic of Finland and the Socialist Republic of Romania

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Socialist Republic of Romania, desirous of promoting the expansion of trade and facilitating the development of economic relations between the two countries on the basis of equality and mutual benefit, have agreed as follows:

Article 1

The Contracting Parties have agreed to grant each other the most-favoured-nation treatment in respect of customs duties and all other charges and taxes applicable to importation, exportation or transit of commodities.

Article 2

The provisions in Article 1 above shall not apply to the following:

a) Privileges which are or may be granted by either of the Contracting Parties in order to facilitate frontier trade.

b) Any special advantages resulting from a customs union, a free-trade-area or similar arrangements which either of the Contracting Parties has concluded or may conclude in the future.

Article 3

The two Contracting Parties will continue to do their best in abolishing restrictions applied to the exchange of goods between the two countries.

Article 4

The annual exchange of goods between the two countries shall be governed by the Protocols and to these Protocols attached List "A", Exports from the Socialist Republic of Romanian to the Republic of Finland, and "B", Exports from the Republic of Finland to the Socialist Republic of Romania.

Molempien maiden viranomaiset myöntävät tarvittaessa vienti- ja tuontilisenssejä ainakin luetteloissa mainittuihin määriin tai arvoihin asti.

Molemmat sopimuspuolet ilmoittavat olevansa valmiit harkitsemaan myönteisesti kaikkia keinoja, joilla pyritään lisäämään ja monipuolistamaan kummankin maan välistä tavaranvaihtoa sekä luetteloissa mainittujen että niissä mainitsemattomien tavaroiden osalta, ja kiinnittämään erityistä huomiota taloudellisesta, teollisesta ja teknisestä yhteistyöstä tehdyn sopimuksen puitteissa tapahtuviin esityksiin.

5 artikla

Molempien sopimuspuolten edustajista koostuva sekakomissio perustetaan tekemään ehdotuksia molempien maiden välisten taloudellisten suhteiden kehittämiseksi; valvomaan ja tarkastamaan tämän sopimuksen sekä voimassaolevan maksusopimuksen noudattamista; ja laatimaan vuosittaiset lisäpöytäkirjat ja tavaraluettelot.

Komissio kokoontuu jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä vuoroin Bukarestissa ja Helsingissä.

6 artikla

Maksut molempien maiden välillä suoritetaan 14 päivänä maaliskuuta 1951 Suomen Tasavallan ja Romanian Sosialistisen Tasavallan välillä tehdyn maksusopimuksen ja siihen 30 päivänä joulukuuta 1967 tehtyjen muutosten määräysten mukaisesti.

7 artikla

Sopimuspuolet myöntävät toisilleen asianomaisten lakiensa ja määräystensä mukaisesti kohtuullisia helpotuksia kaupallisten messujen ja näyttelyjen järjestämisessä jommankumman sopimuspuolen alueella.

8 artikla

Tavaranvaihto sopimuspuolten välillä tapahtuu kyseessä olevien tuotteiden maailmanmarkkinahintojen perusteella.

9 artikla

Toimitukset, joista on sovittu tämän sopimuksen perusteella ja joita ei ole suoritettu en-

The Authorities of the two countries shall issue export and import licences, whenever required at least, up to the quantities or values mentioned in the Lists.

The two Contracting Parties declare their readiness to consider favourably all measures aiming at increasing and diversifying the exchange of goods between the two countries both in regard to the goods mentioned in the Lists and to goods not mentioned therein and to pay special attention to deliveries within the framework of the Agreement on Economic, Industrial and Technical Co-operation.

Article 5

A Mixed Commission composed of the representatives of the two Contracting Parties shall be established in order to make propositions aiming at developing the economic relations between the two countries; to supervise and review the application of this Agreement as well as the Payments Agreement in force; and to establish further annual Protocols and commodity Lists.

The Commission shall meet at the request of either Contracting Party alternately in Bucharest and Helsinki.

Article 6

Payments between the two countries shall be effected in accordance with the stipulations of the Payments Agreement concluded between the Republic of Finland and the Socialist Republic of Romania on March 14, 1951, with the amendments therein of December 30, 1967.

Article 7

Subject to their respective laws and regulations, the Contracting Parties agree to grant each other reasonable facilities for holding trade fairs and exhibitions on the territory of either Party.

Article 8

The exchange of goods between the Contracting Parties shall take place on the basis of world market prices of the commodities involved.

Article 9

The transactions concluded on basis of the present Agreement and not performed until

nen tämän sopimuksen voimassaoloajan päättymistä, suoritetaan sanotun ajan jälkeenkin tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

10 artikla

Molemmissa maissa voimassa olevien lakien ja säädösten mukaisesti nauttivat kummallekin sopimuspuolelle kuuluvat kauppalaivat ja niiden lastit, kaikkien merenkulkua, vapaata saapumista ulkomaankaupalle avoimiin satamiin, satamalaitteiden käyttöä, lastaus- ja purkausmaksuja, verojen suhteen myönnettyjä ja muita helpotuksia koskevien kysymysten suhteen sellaista kohtelua, joka ei ole missään suhteessa epäedullisempi kuin mille tahansa muille ulkomaisille aluksille myönnetty kohtelu lukuunottamatta jommankumman sopimuspuolen rannikkoliikenteessä toimiville laivoille annettuja myönnytyksiä, joita tämän artiklan perusteella ei myönnetä toiselle sopimuspuolelle.

11 artikla

Ottaen huomioon sen yhteistoiminnan tärkeyden, jota on tarkoitettu taloudellisesta, teollisesta ja teknisestä yhteistyöstä 25 päivänä syyskuuta 1969 Suomen Tasavallan ja Romanian Sosialistisen Tasavallan välillä tehdyssä sopimuksessa, molemmat sopimuspuolet ilmaisevat olevansa valmiit edistämään tätä yhteistyötä molempien maiden asianomaisten taloudellisten järjestöjen, yhdistysten ja yritysten välillä kaikilla sanotussa sopimuksessa mainituilla taloudellisen elämän aloilla.

12 artikla

Tämä sopimus korvaa 14 päivänä maaliskuuta 1951 tehdyn Suomen Tasavallan ja Romanian Sosialistisen Tasavallan välisen kauppasopimuksen ja 16 päivänä helmikuuta 1967 Suomen Tasavallan Hallituksen ja Romanian Sosialistisen Tasavallan Hallituksen välillä tehdyn pitkäaikaisen kaupallisen järjestelyn samoin kuin samaa kaupallista laatua olevat aikaisemmat sopimukset kuten myös kaikki niitä muuttavat asiakirjat.

13 artikla

Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971 sen jälkeen kun noottien vaihdolla on vahvistettu, että molempien sopimuspuolten perustuslakien edellyttämät vaatimukset sen hyväksymiseksi on täytetty.

the expiry date of the validity of the present Agreement shall be carried-out even after said time in accordance with the provisions of this Agreement.

Article 10

Subject to laws and regulations in force in both countries the merchant ships belonging to either of the two Contracting Parties together with their cargoes shall enjoy, in respect of all matters relating to navigation, free entry into the ports open to foreign trade, use of port facilities loading and unloading dues, taxes and other facilities, a treatment in no way less favourable than the treatment accorded to ships of any other foreign country except any concessions made to ships engaged in the coastal trade of either Party which shall not be available under this Article to the other Party.

Article 11

Taking into consideration the importance of the co-operation provided for the Agreement on Economic, Industrial and Technical Co-operation between the Republic of Finland and the Socialist Republic of Romania of September 25, 1969, the two Contracting Parties declare their readiness to promote this co-operation between the interested economic organisations, associations, and enterprises in the two countries in all sectors of the economic life mentioned in the same Agreement.

Article 12

The present Agreement replaces the Trade Agreement between the Republic of Finland and the Socialist Republic of Romania of March 14, 1951, and the Long Term Trade Arrangement between the Government of the Republic of Finland and the Government of the Socialist Republic of Romania of February 16, 1967, as well as all the previous agreements of the same comercial nature including all documents amending them.

Article 13

This Agreement shall enter into force on January 1, 1971, after an exchange of notes confirming its approval in accordance with the constitutional requirements of each Party.

Tämä sopimus on voimassa joulukuun 31 päivään 1975 asti.

Tämä sopimus katsotaan samoin edellytyksin automaattisesti uudistetuksi yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ellei kolmea kuukautta ennen sen voimassaoloajan päättymistä anneta kirjallista ilmoitusta sen päättymisestä.

Tehty Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 1970 kahtena englanninkielisenä alkuperäiskappaleena.

Suomen Tasavallan
Hallituksen puolesta:

Olavi J. Mattila

Romanian Sosialistisen Tasavallan
Hallituksen puolesta:

Cornel Burtica

This Agreement shall remain in force until December 31, 1975.

This Agreement shall be considered as automatically renewed in the same conditions for periods of one year each unless terminated by a written notice given three months before the expiry date.

Done in Helsinki, on September 28th 1970, in two original copies in the English language.

For the Government of the Republic of Finland:

Olavi J. Mattila

For the Government of the Socialist Republic of Romania:

Cornel Burtica

Valtioneuvoston päätös

huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Annettu Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 1970.

Sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1969 huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annetun valtioneuvoston päätöksen (852/69) 4 §:n 3 momentti, jolloin 4 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä lisätään päätöksen 2 §:ään uusi näin kuuluva 2 momentti:

2 §.

— — — — — — — — — — — — — — —

Päätöstä ei myöskään sovelleta vuokriin sellaisissa vuokra- tai asunto-osuuskuntataloissa, joiden osalta asuntohallitus asuntotuotantoa koskevan lainsäädännön nojalla vahvistaa vuokrat. Asuntohallituksen tulee kuitenkin ennen vuokrien korotuksen hyväksymistä tällaisessa talossa hankkia asiasta lausunto hinta- ja palkkaneuvoston vuokrajaostolta.

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 1970.

Sosiaali- ja terveysministeri *A-L. Tiekso*

Osastopäällikkö O. Ojala

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Joulukuun 9 päivänä 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) 14 §:n mukaisesti on valtioneuvoston 4 päivänä maaliskuuta 1970 antama päätös huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta saatettu eduskunnan tietoon ja eduskunta on pöytäkirjanottein 14 päivältä huhtikuuta 1970 lähettänyt päätöksen perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi. Valiokunta on päätöksen johdosta kuullut osastopäällikkö O. Ojalaa sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Käsiteltävänä olevalla päätöksellä on huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annettuun valtioneuvoston päätökseen lisätty säännös siitä, ettei sanottua valtioneuvoston päätöstä sovelleta vuokriin sellaisissa vuokra- ja asunto-osuuskuntataloissa, joiden osalta asuntohallitus asuntotuotantoa koskevan lainsäädännön nojalla vahvistaa vuokrat. Kun tämä päätös perustuu taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain säännöksiin ja se on perustuslakivaliokunnan mielestä tarpeellinen, valiokunta kunnioittaen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi,

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä kumottaisi.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Ehrnrooth, Hjerppe, Hykkäälä, Maijala, Niinikoski, Pekkala, I. Suominen, Vilponiemi ja Åsvik sekä varajäsenet Kainulainen ja E. Niskanen.

Eduskunnan kirjelmä sen johdosta, että Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston 4 päivänä maaliskuuta 1970 antama päätös huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuonna 1970 annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, joka 9 päivänä joulukuuta 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain 14 §:n säännösten mukaisesti on ilmoitettu Eduskunnan Puhemiehelle, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 4, on, pitäen päätöstä tarpeellisena, päättänyt,

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä ole kumottava.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1970.

Valtioneuvoston päätös

valuutan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Annettu Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 1970.

Valtioneuvosto on valtiovarainministeriön esittelystä muuttanut valuutan säännöstelystä 17 päivänä joulukuuta 1959 antamansa päätöksen (463/59) 10 §:n 1 momentin, 12 §:n 4 momentin ja 14 §:n, näistä kaksi viimeksi mainittua sellaisina kuin ne ovat valtioneuvoston 22 päivänä toukokuuta 1969 antamassa päätöksessä (317/69), sekä 21 §:n 2 momentin näin kuuluviksi:

10 §.

Tämän päätöksen nojalla luovutetuista ulkomaisista maksuvälineistä ja saamisista suoritetaan luovuttajalle korvaus Suomen markkoina sinä ajankohtana voimassa olevan Suomen Pankin ostokurssin mukaan, jona valuutta on Suomessa luovutettu taikka jona Suomen Pankki tai muu valuuttakaupan harjoittamiseen oikeutettu on vastaanottanut hyvitysilmoituksen valuutan suorittamisesta ulkomaalla pidetylle tililleen.

— — — — — — — — — — — — — —

12 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Ulkomaille suoritettavia maksuja varten Suomessa asetettuja ulkomaan rahan määräisiä shekkejä sekä Suomessa valuuttakaupan harjoittamiseen ja ulkomaisten maksujen välittämiseen oikeutetun vaihdettavan markkatilin velaksi asettamia shekkejä saadaan lähettää maasta postitse.

14 §.

Arvopapereiden ja saamistodisteiden maastavienti, lukuun ottamatta pankkikirjoja, on sallittu vain Suomen Pankin luvalla.

21 §.

— — — — — — — — — — — — — —

Myös muiden kuin 1 momentissa mainittujen sopimusten teko, jotka edellyttävät maksun suorittamista ulkomaalla asuvalle tai sellaisen lukuun, on sallittu ainoastaan Suomen Pankin luvalla.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1970.

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 1970.

Valtiovarainministeri *Eino Raunio*

Hallitusneuvos Osmo Kalliala

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös valuutan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Valuutan säännöstelystä 4 päivänä joulukuuta 1959 annetun ja viimeksi 29 päivänä marraskuuta 1968 annetulla lailla (647/68) muutetun lain 3 §:n mukaisesti on 18 päivänä maaliskuuta 1970 annettu valtioneuvoston päätös valuutan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta saatettu eduskunnan tietoon ja eduskunta on pöytäkirjanottein 14 päivältä huhtikuuta 1970 lähettänyt päätöksen perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi. Valiokunta on päätöksen johdosta kuullut hallitusneuvos Osmo Kallialaa valtiovarainministeriöstä.

Käsiteltävänä olevalla valtioneuvoston päätöksellä on valuutan säännöstelyä lievennetty siten, että päätöksessä mainituin edellytyksin on shekkien lähettäminen maasta postitse ja pankkikirjojen maastavienti sallittua ilman Suomen Pankin lupaa. Lisäksi on eräitä sanotun päätöksen säännöksiä selvennetty. Kun tämä päätös perustuu valuutan säännöstelystä annetun lain säännöksiin ja se on perustuslakivaliokunnan mielestä tarpeellinen, valiokunta kunnioittaen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi,

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä kumottaisi.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Ehrnrooth, Hjerppe, Hykkäälä, Maijala, Niinikoski, Pekkala, I. Suominen, Vilponiemi ja Åsvik sekä varajäsenet Kainulainen ja E. Niskanen.

Eduskunnan kirjelmä sen johdosta, että Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös valuutan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston 18 päivänä maaliskuuta 1970 antama päätös valuutan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, joka valuutan säännöstelystä 4 päivänä joulukuuta 1959 annetun lain 3 §:n mukaisesti on ilmoitettu Eduskunnan Puhemiehelle, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 3 on, pitäen päätöstä tarpeellisena, päättänyt,

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä ole kumottava.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 1970.

Valtioneuvoston päätös

paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta.

Annettu Helsingissä 14 päivänä heinäkuuta 1970.

Valtioneuvosto on 9 päivänä joulukuuta 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) 6 §:n 3 momentin nojalla sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä tehnyt tullitariffiin, joka liittyy 28 päivänä kesäkuuta 1968 annettuun tullitariffilakiin (359/68), muutoksen, että nimikkeeseen 09.01 kuuluvasta A. paahtamattomasta kahvista: I. hinnaltaan enintään 6,50 kilolta cif Helsinki, on suoritettava tullimäärä 50 penniä 1 kg.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1970 ja sitä sovelletaan paahtamattomaan kahviin, joka tullataan elokuun 1 päivän ja joulukuun 31 päivän 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaanluettuina.

Helsingissä 14 päivänä heinäkuuta 1970.

Ministeri *Alli Lahtinen*

Toimistopäällikkö Eino Aarne

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 13 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta.

Joulukuun 9 päivänä 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) 14 §:n mukaisesti on valtioneuvoston 14 päivänä heinäkuuta 1970 antama päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta saatettu eduskunnan tietoon ja eduskunta on pöytäkirjanottein 11 päivältä syyskuuta 1970 lähettänyt päätöksen perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi. Kuultuaan asian johdosta toimistopäällikkö Eino Aarnea sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä varatuomari Jorma Konttista Elintarviketeollisuusliitosta perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevalla valtioneuvoston päätöksellä on paahtamattomasta kahvista, jonka hinta on enintään 6 markkaa 50 penniä kilolta cif Helsinki, suoritettava tullimäärä alennettu 80 pennistä 50 penniin kilolta. Päätöstä on määrätty sovellettavaksi kahviin, joka tullataan elokuun 1 päivän ja joulukuun 31 päivän 1970 välisenä aikana. Kun tämä päätös, joka on annettu taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain 6 §:n 3 momentin säännösten nojalla, on valiokunnan saaman selvityksen mukaan jo lakannut olemasta voimassa sen johdosta, että siinä tarkoitetun kahvin tulli on nyttemmin annetulla uudella valtioneuvoston päätöksellä kokonaan poistettu, perustuslakivaliokunta kunnioittaen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi,

että puheena olevan valtioneuvoston päätöksen saattaminen Eduskunnan tietoon ei aiheuttaisi enempiä toimenpiteitä Eduskunnan puolelta.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Ehrnrooth, Hjerppe, Kohtala, Maijala, Niinikoski, Pekkala, Salmenkivi, Silander, I. Suominen, Tarjanne ja Åsvik.

Eduskunnan kirjelmä sen johdosta, että Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta.

Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston 14 päivänä heinäkuuta 1970 antama päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta, joka joulukuun 9 päivänä 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain 14 §:n mukaisesti on ilmoitettu Eduskunnan Puhemiehelle, ja Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 13.

Eduskunta on, koska päätös Eduskunnan saaman selvityksen mukaan jo on lakannut olemasta voimassa sen johdosta, että siinä tarkoitetun kahvin tulli on uudella valtioneuvoston päätöksellä kokonaan poistettu, päättänyt

että puheena olevan valtioneuvoston päätöksen saattaminen Eduskunnan tietoon ei aiheuta enempiä toimenpiteitä Eduskunnan puolelta.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1970.

Valtioneuvoston päätös

paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta.

Annettu Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Valtioneuvosto on 9 päivänä joulukuuta 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) 6 §:n 3 momentin nojalla sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä tehnyt tullitariffiin, joka liittyy 28 päivänä kesäkuuta 1968 annettuun tullitariffilakiin (359/68), sellaisen muutoksen, että nimikkeeseen 09.01 A.I. kohdistettava paahtamaton kahvi on tullivapaa.

Tätä päätöstä sovelletaan kahviin, joka tullataan syyskuun 14 päivän ja joulukuun 31 päivän 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaanluettuina.

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 1970.

Ministeri *Arne Berner*

Toimistopäällikkö Toivo Mutikainen

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 17 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta.

Joulukuun 9 päivänä 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) 14 §:n mukaisesti on valtioneuvoston 11 päivänä syyskuuta 1970 antama päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta saatettu eduskunnan tietoon ja eduskunta on pöytäkirjanottein 2 päivältä lokakuuta 1970 lähettänyt päätöksen perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi. Kuultuaan asian johdosta toimistopäällikkö Toivo Mutikaista sosiaali- ja terveysministeriöstä perustuslakivaliokunta esittää seuraavaa.

Käsiteltävänä olevalla valtioneuvoston päätöksellä on sellainen paahtamaton kahvi, jonka hinta on enintään 6 markkaa 50 penniä kilolta cif Helsinki, määrätty tullivapaaksi. Päätöstä on määrätty sovellettavaksi kahviin, joka tullataan syyskuun 14 päivän ja joulukuun 31 päivän 1970 välisenä aikana, mainitut päivät mukaanluettuina. Kun tämä päätös perustuu taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain säännöksiin ja se on perustuslakivaliokunnan mielestä tarpeellinen, valiokunta kunnioittaen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi,

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä kumottaisi.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Ehrnrooth, Hjerppe, Hykkäälä, Maijala, Niinikoski, Seppä, Silander, Tarjanne, Vilponiemi ja Åsvik sekä varajäsenet E. Niskanen ja Suksi.

Eduskunnan kirjelmä sen johdosta, että Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta.

Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston 11 päivänä syyskuuta 1970 antama päätös paahtamattoman kahvin tullimäärän alentamisesta, joka joulukuun 9 päivänä 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain 14 §:n mukaisesti on ilmoitettu Eduskunnan Puhemiehelle, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 17, on, pitäen päätöstä tarpeellisena, päättänyt

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä kumottaisi.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 1970.

Valtioneuvoston päätös

omenan ja päärynän tuontimaksun alentamisesta.

Annettu Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 1970.

Valtioneuvosto on 9 päivänä joulukuuta 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) 6 §:n 3 momentin nojalla sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä päättänyt, että maataloustuotteiden tuontimaksuista 28 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain (376/68) 2 §:ssä mainittuun nimikkeeseen 08.06 kuuluvista tuoreista omenista on suoritettava tuontimaksua 15 % ja samaan nimikkeeseen kuuluvista tuoreista päärynöistä 8 %.

Tämä päätös tulee voimaan omenien osalta 30 päivänä marraskuuta 1970 ja sitä sovelletetaan omeniin, jotka tullataan marraskuun 30 päivän ja joulukuun 9 päivän 1970 välisenä aikana, ja päärynöiden osalta 28 päivänä lokakuuta 1970 ja sitä sovelletaan lokakuun 28 päivän ja marraksuun 30 päivän 1970 välisenä aikana tullattaviin päärynöihin, mainitut päivät mukaanluettuina.

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 1970.

Ministeri *Arne Berner*

Toimistopäällikkö Eino Aarne

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 25 sen johdosta, että eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös omenan ja päärynän tuontimaksun alentamisesta.

Joulukuun 9 päivänä 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain (754/69) 14 §:n mukaisesti on valtioneuvoston 8 päivänä lokakuuta 1970 antama päätös omenan ja päärynän tuontimaksun alentamisesta saatettu eduskunnan tietoon ja eduskunta on pöytäkirjanottein 27 päivältä samaa lokakuuta lähettänyt päätöksen perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi. Valiokunnassa on asian johdosta ollut kuultavana toimistopäällikkö Eino Aarne sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Vaikka kotimainen omenasato onkin muodostunut jonkin verran paremmaksi kuin kahtena edellisenä vuotena, se ei kuitenkaan riitä tyydyttämään kaupan ja kuluttajain tarpeita normaaliin tuonnin alkamispäivään, joulukuun 10 päivään asti. Siitä johtuvan hedelmien puutteen poistamiseksi ja jotta omenain ja päärynäin tuonti kävisi mahdolliseksi ilman vähittäiskauppahinnan huomattavaa nousua on käsiteltävänä olevalla valtioneuvoston päätöksellä alennettu päärynöiden tuontimaksu lokakuun 28 päivästä alkaen sille tasolle, mikä maataloustuotteiden tuontimaksuista annetun lain (376/68) mukaan on voimassa joulukuun 1 päivästä alkaen eli 8 prosentiksi, ja omenien tuontimaksu 30 päivästä marraskuuta sille tasolle, eli 15 prosentiksi, mikä sanotun lain mukaan on voimassa joulukuun 10 päivästä alkaen. Kun tämä päätös perustuu taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain säännöksiin ja se on perustuslakivaliokunnan mielestä tarpeellinen, valiokunta kunnioittoen ehdottaa eduskunnan päätettäväksi,

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä ole kumottava.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1970.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häikiö, varapuheenjohtaja Kantola, jäsenet Ehrnrooth, Hjerppe, Hykkäälä, Kohtala, Maijala, Pekkala, Salmenkivi, Seppä, Silander, I. Suominen ja Åsvik.

Eduskunnan kirjelmä sen johdosta, että Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston päätös omenan ja päärynän tuontimaksun alentamisesta.

Eduskunnan tietoon on saatettu valtioneuvoston 8 päivänä lokakuuta 1970 antama päätös omenan ja päärynän tuontimaksun alentamisesta, mikä päätös on 9 päivänä joulukuuta 1969 taloudellisen kasvun turvaamisesta vuonna 1970 annetun lain 14 §:n mukaisesti ilmoitettu Eduskunnan Puhemiehelle, ja Eduskunta, jolle

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1970.

Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä n:o 25, on, pitäen päätöstä tarpeellisena, päättänyt,

ettei puheena olevaa valtioneuvoston päätöstä ole kumottava.

Valtioneuvoston päätös

valuutan säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Valtioneuvosto on valuutan säännöstelystä annetun lain muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain (865/70) nojalla valtiovarainministeriön esittelystä päättänyt:

Täten kumotaan valuutan säännöstelystä 17 päivänä joulukuuta 1959 annetun valtioneuvoston päätöksen (463/59) 23 §.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Valtiovarainministeri *Carl Olof Tallgren*

Esittelijä Annikki Saarela

Valtioneuvoston päätös

eräiden urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien hintojen tarkistamisesta.

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Valtioneuvosto on taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain (868/70) 5 §:n 2 momentin sekä 11 ja 12 §:n nojalla oikeusministeriön esittelystä päättänyt:

1 §.

Taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain (868/70) 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa, ennen 10 päivää huhtikuuta 1968 indeksiehdoin tehtyjen urakka-, hankinta- ja tavarantoimitussopimusten perusteella määräytyvien hintojen tarkistamisessa on noudatettava tämän päätöksen määräyksiä.

Mitä tässä päätöksessä on määrätty hinnasta, koskee soveltuvin osin myös sopimuksen perusteella erikseen suoritettavaa hinnan osaa.

Taloudellisen kehityksen turvaamisesta vuosina 1968—1969 9 päivänä huhtikuuta 1968 annettua lakia (207/68) nimitetään jäljempänä vakauttamislaiksi.

2 §.

Hintaa tarkistetaan, milloin vakauttamislain 1 §:ssä säädetystä indeksiehdon poistamisesta muutoin aiheutuisi ilmeistä kohtuuttomuutta.

Harkittaessa, aiheutuuko siitä, ettei indeksiehdon poistamisen johdosta vakauttamislain voimaantulon jälkeen tapahtunutta indeksin muutosta oteta lukuun hintaa korottavana perusteena, ilmeistä kohtuuttomuutta, on erityistä huomiota kiinnitettävä paitsi siihen, missä määrin hinta edellä mainitusta syystä on jäänyt sopimuksessa tarkoitettua alemmaksi, myös sopimuksen ja muiden voimassa olevien samankaltaisten sopimusten merkitykseen urakoitsijan, hankkijan tai tavaran toimittajan elinkeinotoiminnassa.

Milloin sopimuksen voimassaolo päättyy 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräajan jälkeen, voidaan myöhemminkin sopimuksen voimassaoloaikana todennäköisesti tapahtuva indeksin muutos harkinnan mukaan ottaa hintaa tarkistettaessa ennakolta huomioon, jos huolimatta siitä, että hintaa tarkistetaan edellä 2 momentissa säädetyin perustein, aiheutuisi ilmeistä kohtuuttomuutta.

3 §.

Hinnan tarkistusta koskevat asiat käsittelee ja ratkaisee sopijapuolten tai jommankumman heistä hakemuksesta hintaneuvoston nimissä sen sopimusjaosto, jollei asiaa ole erikseen säädetyssä järjestyksessä saatettu neuvoston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi.

Määräajasta, jonka kuluessa 1 momentissa tarkoitettu hakemus on viimeistään tehtävä, säädetään erikseen.

4 §.

Sen estämättä, mitä 3 §:ssä on säädetty, hintaneuvosto voi, milloin hintojen tarkistaminen neuvoston käsityksen mukaan on 2 §:n 1 momentin nojalla välttämätöntä, sopimusjaoston esityksestä päätöksellään sallia, että hintaa voidaan määrätynlaisissa tapauksissa tarkistaa sopijapuolten kesken neuvoston päätöksessä annettujen yleisten ohjeiden mukaisesti, jos sellaisen tarkistamisen sallimista on sopimusten lukumäärän vuoksi tai muusta syystä pidettävä aiheellisena.

Jos hinnan tarkistamisesta ei 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa ole sovittu sopijapuolten kesken, käsitellään ja ratkaistaan asia tehdystä hakemuksesta 3 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

5 §.

Sopijapuolten kesken sovittu hinnan tarkistus ei, lukuun ottamatta 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun hintaneuvoston päätöksen nojalla suoritettua tarkistusta, ole pätevä, ellei asiaa ole käsitelty ja ratkaistu 3 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

6 §.

Hintaneuvoston ja sen sopimusjaoston päätökseen hinnan tarkistamista koskevassa asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin muutoksenhausta ylemmän hallintoviranomaisen päätökseen on säädetty. Neuvoston päätökseen, jota 4 §:n 1 momentissa tarkoitetaan, ei kuitenkaan saa hakea muutosta.

Sopimusjaoston päätökseen asiassa, joka o saatettu hintaneuvoston käsiteltäväksi ja ra kaistavaksi, ei saa erikseen hakea muutosta.

Tässä pykälässä tarkoitetut valitukset o käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudess kiireellisesti.

7 §.

Hintaneuvoston päätös, jota 4 §:n 1 mo mentissa tarkoitetaan, julkaistaan virallisess lehdessä.

Hinnan tarkistamista koskevien asioiden kä sittelyssä hintaneuvostossa on soveltuvin koh din noudatettava, mitä hintaneuvostosta 3(päivänä joulukuuta 1970 annetussa valtioneu voston päätöksessä (876/70) on säädetty.

8 §.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Oikeusministeri *E. O. Tuominen*

Osastopäällikön sijainen,
lainsäädäntöneuvos Eevert Raunetsalo

Valtioneuvoston päätös

huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä.

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Valtioneuvosto on taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain (868/70) 7 ja 17 §:n nojalla sosiaaali- ja terveysministeriön esittelystä päättänyt:

1 §.

Huoneenvuokrien pysyttämiseksi kohtuullisina ja vuokratason aiheettoman kohoamisen ehkäisemiseksi valvotaan ja säännöstellään vuokrat siten kuin tässä päätöksessä säädetään.

Vuokralla tarkoitetaan tässä päätöksessä 10 päivänä helmikuuta 1961 annetussa huoneenvuokralaissa (82/61), sellaisena kuin se on siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, edellytetyn huoneenvuokrasopimuksen perusteella maksettavaa vuokraa ja siihen kuuluviksi sanotun lain 24 §:n 2 momentin mukaan luettavia korvauksia.

Mitä huoneistosta suoritettavasta vuokrasta tässä päätöksessä säädetään, koskee myös vuokraa, joka suoritetaan huoneiston osasta.

2 §.

Tätä päätöstä ei sovelleta vuokraan, jota suoritetaan

1) helmikuun 29 päivän 1968 jälkeen valmistuneessa tai sanotun päivän jälkeen perusteellisesti uudenaikaistetussa talossa sijaitsevasta huoneistosta;

2) kesä- tai muun lomanviettoasunnon käytöstä; eikä

3) sellaisesta autotallista tai autopaikasta, joka on erillisellä sopimuksella vuokrattu vuokralaisen hallinnassa olevan ajoneuvon säilytystilaksi.

Tätä päätöstä ei myöskään sovelleta asuinhuoneistojen vuokriin sellaisissa asunto-osuuskunta- tai vuokrataloissa, joiden vuokrat asuntohallitus tai Ahvenanmaan maakuntahallitus vahvistaa asuntotuotantoa koskevien säännösten nojalla. Asuntohallituksen ja maakuntahallituksen tulee kuitenkin, ennen kuin se hyväksyy tällaisten vuokrien korotuksen, hankkia asiasta lausunto hintaneuvoston vuokrajaostolta.

3 §.

Riippumatta siitä, milloin vuokrasopimus on tehty tai tehdään, on ylin sallittu vuokra:

1) 29 päivänä helmikuuta 1968 voimassa olleen sopimuksen mukainen vuokra siltä vuokranmaksukaudelta, johon mainittu päivä sisältyi;

2) huoneenvuokrien valvonnasta ja säännöstelystä vuosina 1969 ja 1970 voimassa olleiden säännösten perusteella tarkistettu vuokra; tai

3) huoneenvuokrien sovittelusta Helsingin kaupungissa ja eräissä muissa kunnissa 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun lain (748/68) säännöksiä noudattaen soviteltu ja sanotun lain 7 §:n mukaan ehkä tarkistettu vuokra.

Mikäli huoneistosta ei 1 momentin 1 kohdassa mainittuna päivänä ollut voimassa vuokrasopimusta, vuokra ei saa olla korkeampi kuin vastaavanlaisesta huoneistosta paikkakunnalla silloin yleensä maksettu kohtuullinen käypä vuokra.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetusta vuokrasta syntyy epäselvyyttä, vuokrajaosto voi määrätä, mitä on pidettävä huoneiston ylimpänä sallittuna tai kohtuullisena käypänä vuokrana, ellei kysymys ole sopimuksen tulkinnasta ja asia on niin epäselvä, että se on ratkaistava tuomioistuimessa.

Ylintä sallittua vuokraa saa korottaa vain, jos valtioneuvosto erikseen niin päättää tai hintaneuvoston vuokrajaosto antaa siihen suostumuksensa.

4 §.

Jos huoneistosta on huhtikuun 10 päivän 1968 jälkeiseltä ajalta maksettu korkeampaa vuokraa kuin 3 §:ssä edellytetään, on liikaa peritty määrä palautettava tai otettava vähennyksenä huomioon seuraavan tai lähinnä seuraavien vuokranmaksujen yhteydessä. Mikäli vuokraan 29 päivänä helmikuuta 1968 sisältyneitä vuokraetuuksia vähennetään, vuokraa on vastaavasti alennettava.

5 §.

Hintaneuvoston vuokrajaosto voi hakemuksesta antaa suostumuksensa vuokran korottamiseen, jos

1) huoneiston vuokra-arvo siinä tai talossa suoritettujen perusparannusten vuoksi on muuttunut siten, ettei siitä 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaan maksettavaa vuokraa enää voi pitää kohtuullisena;

2) huoneistoa 29 päivänä helmikuuta 1968 hallitsi vuokralainen, jonka suorittaman vuokran alhaisuus on aiheutunut sukulaisuudesta, työsopimuksesta tai muusta vastaavasta erityisestä syystä, ja tämä vuokrasuhde on päättynyt tai vuokran alhaisuuteen vaikuttaneissa olosuhteissa on tapahtunut oleellinen muutos;

3) huoneistosta 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaan maksettava vuokra ei vastaa huoneiston kohtuullisia hoito- ja pääomakustannuksia; tai

4) huoneistosta 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaan maksettava vuokra on olennaisesti alempi kuin vastaavanlaisesta huoneistosta paikkakunnalla 29 päivänä helmikuuta 1968 yleensä maksettu kohtuullinen käypä vuokra.

Vuokranantajalla ja vuokralaisella on oikeus keskenään sopia huoneistossa suoritettavista, sen vuokra-arvoon vaikuttavista korjauksista ja tästä vuokralaisen osalle tulevien kustannusten perimisestä kohtuullisessa määräajassa vuokranmaksun yhteydessä. Sopimuksen, jotta se olisi pätevä, tulee olla kirjallinen ja sisältää työselitelmä, kustannusarvio, määräys siitä, mikä osa kustannuksista tulee vuokralaisen maksettavaksi, sekä kuoletussuunnitelma.

Hintaneuvoston vuokrajaoston on, ennen kuin se antaa suostumuksensa vuokran korottamiseen, varattava vuokralaiselle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi, paitsi milloin asianomainen lääninhallitus suoritetun tarkastuksen perusteella on antanut hakemuksesta lausunnon.

Mikäli hintaneuvoston vuokrajaosto antaa suostumuksensa vuokran korottamiseen, vuokranantaja saa periä näin korotettua vuokraa aikaisintaan sen kalenterikuukauden alusta lukien, joka lähinnä seuraa kahden kuukauden kuluttua siitä, kun asia on tullut vireille vuokrajaostossa. Mikäli korotusperustetta hakemusta vireille pantaessa ei vielä ole, vuokrajaosto voi harkintansa mukaan määrätä, milloin korotettua vuokraa saa ryhtyä perimään.

6 §.

Vuokranantajan, joka haluaa korottaa vuokraa, tulee hakemukseensa liittää riittävä selvitys sen tueksi. Jollei sitä ole esitetty, vuokrajaosto voi hylätä hakemuksen. Tällainen päätös ei estä vuokranantajaa uudistamasta hakemustaan ja tällöin täydentämästä sitä. Mikäli korotusperusteen todetaan olleen olemassa jo silloin, kun korotettua vuokraa ensimmäisen hakemuksen perusteella olisi voitu ryhtyä perimään, vuokrajaosto voi harkintansa mukaan määrätä korotetun vuokran tulemaan voimaan aikaisintaan tästä ajankohdasta lukien.

7 §.

Tässä päätöksessä tarkoitettujen asioiden käsittelyssä on soveltuvin osin noudatettava, mitä hintaneuvostosta on säädetty.

8 §.

Mikäli vuokralainen katsoo, että vuokranantaja on hakemuksessaan esittänyt ilmeisesti vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, joiden voi olettaa vaikuttaneen päätökseen, hän voi saattaa asian kuukauden kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä, vuokrajaostossa uudelleen käsiteltäväksi.

Mikäli vuokrajaosto tällaisessa tapauksessa muuttaa päätöstään, on vuokralaiselta ehkä liikaa peritty määrä hänelle palautettava niin kuin 4 §:ssä säädetään.

9 §.

Tarkemmat määräykset tämän päätöksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa tarvittaessa hintaneuvoston nimissä sen vuokrajaosto. Päätöksen noudattamisen valvonnasta huolehtii sosiaali- ja terveysministeriö.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja määräyksiä koskeva päätös saatetaan tarvittaessa yleisesti tiedoksi julkaisemalla siitä tiedoksianto virallisen lehden perjantain numerossa.

10 §.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Hintaneuvoston vuokrajaostossa tämän päätöksen voimaan tullessa vireillä olevat vuokran korotusta koskevat hakemukset käsitellään ja ratkaistaan tämän päätöksen säännösten mukaisesti. Mikäli vuokrankorotukseen olisi jo vuonna 1970 voimassa olleiden säännösten nojalla voitu suostua, voidaan aikaisin ajankohta, josta lukien korotettua vuokraa saa periä, määrätä ottaen huomioon myös vuonna 1970 voimassa olleet säännökset.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Ministeri *Arne Berner*

Osastopäällikkö O. Ojala

Valtioneuvoston päätös
meijerivoin hinnoista.

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Valtioneuvosto on 30 päivänä joulukuuta 1970 taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain (869/70) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä päättänyt:

1 §.

Meijerivoilla tarkoitetaan meijerissä valmistettua voita ja ulkomailta tuotua voita.

Tässä päätöksessä mainittuihin hintoihin ja myyntipalkkioihin sisältyy liikevaihtovero.

2 §.

Meijerivoin ylimmät vähittäishinnat ovat kilolta seuraavat:

	mk
irrallaan	7,90
yhden kilon pakkauksissa	7,93
½ kilon pakkauksissa	7,96
¼ kilon pakkauksissa	8,—

Vahvistetuista vähittäishinnoista on myönnettävä vähittäismyyjälle alennusta 72 penniä kilolta irrallaan ja 71 penniä kilolta edellä mainituissa pakkauksissa myytävästä voista. Suurostajana pidettävälle yritykselle on sen lisäksi myönnettävä alennusta keskimäärin 1 penni kilolta.

Sairaalalle, valtion tai kunnan laitokselle tai muulle näihin verrattavalle laitokselle tukkupakkauksina myytävästä voista on tukkumyyjän myönnettävä ostajalle vähintään 2 momentissa mainittu alennus ja vähittäismyyjän siitä puolet.

Tukkupakkauksina toimitettavan voin osalta tarkoittaa tämän päätöksen mukainen tukkuhinta hintaa vapaasti vastaanottopaikkakunnalla. Tukkupakkausta pienemmän voierän lähettämisestä vastaanottajalle aiheutuvat todelliset, kuitenkin enintään kohtuulliset kuljetuskustannukset liikevaihtoveroineen saa tukkumyyjä erikseen veloittaa vastaanottajalta.

3 §.

Rasioissa sekä ¼ kiloa pienemmissä muunlaisissa pakkauksissa myytävän voin hinnat vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö.

4 §.

Tämä päätös, jolla kumotaan valtioneuvoston 31 päivänä toukokuuta 1968 meijerivoin hinnoista antama päätös (321/68), tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Ministeri *Arne Berner*

Toimistopäällikkö Toivo Mutikainen

Valtioneuvoston päätös

hintaneuvostosta.

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Valtioneuvosto on taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain (868/70) 11, 12 ja 17 §:n nojalla valtioneuvoston kanslian esittelystä päättänyt:

1 §.

Taloudellisen kasvun turvaamisesta 30 päivänä joulukuuta 1970 annetun lain (868/70) 11 §:n 2 momentissa tarkoitetuksi erityiseksi toimielimeksi asetetaan sosiaali- ja terveysministeriön alainen hintaneuvosto, jonka jäsenet toimivat virkavastuulla.

Hintaneuvostossa on puheenjohtaja, kaksi varapuheenjohtajaa sekä enintään 24 muuta jäsentä, joista kullakin on enintään kaksi henkilökohtaista varamiestä. Valtioneuvosto määrää hintaneuvoston puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi puolueettomat henkilöt ja muut jäsenet siten, että he edustavat tasapuolisesti toisaalta työntekijä-, toimihenkilö- ja virkamiesjärjestöjä sekä kuluttajapiirejä ja toisaalta työnantajain, teollisuuden, kaupan ja maataloustuottajain järjestöjä.

Hintaneuvoston tulee tehdä ratkaisunsa tasapuolisesti ja kohtuutta noudattaen.

2 §.

Hintaneuvoston tehtävänä on:

1) ohjata ja valvoa hintojen ja huoneenvuokrien säännöstelyä;

2) käsitellä ja ratkaista 5 §:ssä tarkoitettuja asioita;

3) ratkaista valtioneuvoston erikseen määräämiä asioita;

4) seurata hinta- ja vuokraolojen yleistä kehitystä sekä tehdä tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä ja aloitteita; sekä

5) antaa valtioneuvoston kanslialle ja ministeriöille niiden pyytämiä lausuntoja muistakin kuin 2 kohdassa tarkoitetuista neuvoston toimialaan kuuluvista asioista.

3 §.

Hintaneuvostossa on hintajaosto, vuokrajaosto ja sopimusjaosto.

Hintaneuvoston toimialaan kuuluvista asioista käsittelee ja ratkaisee hintajaosto 1 §:n 1 momentissa mainitun lain 8 §:ssä, vuokrajaosto 7 §:ssä ja sopimusjaosto 5 §:n 2 momentissa tarkoitetut asiat. Jos syntyy epätietoisuutta jonkin asian käsittelyjärjestyksestä, hintaneuvoston puheenjohtaja määrää, missä jaostossa asia on käsiteltävä.

Jaostojen puheenjohtajat, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet sekä heidän henkilökohtaiset varamiehensä määrää valtioneuvosto hintaneuvoston jäsenistä.

Hintaneuvosto voi neuvostossa taikka sen jaostossa käsiteltävien asioiden valmistelua varten asettaa toimikuntia, joiden jäsenenä voi olla muukin kuin neuvoston jäsen. Samanlaisen toimikunnan voi asettaa myös jaosto valmistelemaan jaoston toimialaan kuuluvia asioita.

4 §.

Hintaneuvoston jaoston tehtävänä on toimialaansa kuuluvissa asioissa:

1) ohjata ja valvoa hintojen ja huoneenvuokrien säännöstelyä;

2) käsitellä ja ratkaista hintaneuvoston nimissä 5 §:ssä tarkoitettuja asioita;
3) ratkaista hintaneuvoston nimissä valtioneuvoston määräämiä asioita;
4) tehdä hintaneuvostolle esityksiä ja aloitteita;
5) antaa hintaneuvoston nimissä valtioneuvoston kanslialle ja ministeriölle niiden pyytämiä lausuntoja; sekä
6) suorittaa muut hintaneuvoston sille määräämät tehtävät.

Jaostossa esillä ollut asia on saatettava hintaneuvoston käsiteltäväksi, jos yksi kolmasosa jaoston jäsenistä välittömästi sen jälkeen, kun jaoston päätös on tehty, sitä vaatii.

5 §.

Ministeriön ja sen alaisen valtion viranomaisen on saatava hintaneuvoston suostumus sellaiseen toimenpiteeseen, joka on omiaan korottamaan säännösteltyä hintaa tai huoneenvuokraa, mikäli toimenpide ei perustu valtioneuvoston päätökseen. Jollei edellä tarkoitettu viranomainen katso voivansa ratkaista asiaa neuvoston kannan mukaisesti, asia on alistettava valtioneuvoston ratkaistavaksi.

Hintaneuvosto voi antaa toimialaansa kuuluvissa asioissa yleisen ohjeen ja päättää, ettei asiassa, joka ratkaistaan sanotun yleisen ohjeen mukaisesti, ole erikseen hankittava neuvoston suostumusta.

6 §.

Ministeriö, jonka toimialaan asia kuuluu, voi saattaa hintaneuvoston päätöksellä ratkaistun hinta- ja vuokrajaoston käsiteltäviin kuuluvan asian kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta valtioneuvoston käsiteltäväksi. Jos neuvoston päätöstä muutetaan, älköön ilman erityistä syytä valtioneuvoston päätöstä määrättäkö tulemaan voimaan aikaisemmin kuin sen antamispäivästä.

7 §.

Hintaneuvoston ja sen jaoston sekä neuvoston tai jaoston asettaman toimikunnan jäsenille, sihteereille ja asiantuntijoille suoritetaan palkkiota ja matkakustannusten korvausta samojen perusteiden mukaan kuin komiteoista on voimassa. Neuvoston ja sen jaoston puheenjohtajien kuukausipalkkiot vahvistaa valtioneuvosto.

8 §.

Hintaneuvostolle asetetaan sihteeristö, johon valtioneuvosto ottaa toimihenkilöt. Muut neuvoston toimihenkilöt määrää tehtäviinsä neuvoston puheenjohtaja.

Hintaneuvoston sihteeristön toimihenkilöt toimivat neuvoston, sen jaostojen sekä toimikuntien sihteereinä. Jaosto voi ottaa sivutoimiseksi sihteerikseen ja asettamansa toimikunnan sivutoimiseksi sihteeriksi muunkin kuin sihteeristössä palvelevan henkilön.

9 §.

Hintaneuvosto ja sen jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on saapuvilla.

Jos hintaneuvoston tai sen jaoston kokouksessa ilmenee erimielisyyttä, päätetään asia äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

10 §.

Asioista, jotka käsitellään hintaneuvoston tai sen jaoston kokouksessa, laaditaan esityslista ja pöytäkirja. Asian esittelee, jollei neuvosto tai jaosto muuta päätä, neuvoston tai jaoston sihteeri.

Pöytäkirjaan merkitään, ketkä ovat ottaneet osaa asioiden käsittelyyn sekä kunkin asian kohdalle asiassa tehty päätös tai muu ratkaisu ja, milloin asiassa on äänestetty tai siinä on ilmoitettu eriävä mielipide, äänestys tai eriävä mielipide. Pöytäkirjan allekirjoittavat kokouksen puheenjohtaja, esittelijä ja sihteeri.

Hintaneuvoston ja sen jaoston päätökset ja kirjelmät allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

11 §.

Valtion viranomaiset ovat velvolliset tarvittaessa antamaan hintaneuvostolle sille kuuluvien tehtävien suorittamista varten tarpeellisia tietoja ja muuta virka-apua.

12 §.

Jokainen on velvollinen pitämään salassa, mitä hän hintaneuvostossa tai sen sihteerinä tai muuna toimihenkilönä toimiessaan on saanut tietää toisen taloudellisesta asemasta tai liikesuhteesta tai seikasta, joka lain tai erityisen määräyksen mukaan nimenomaan tai asian laadun vuoksi ilmeisesti on pidettävä salassa.

13 §.

Hintaneuvoston tai sen jaoston ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei valtio-

neuvosto joidenkin asioiden osalta toisin määrää.

14 §.

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1971.

Hinta- ja palkkaneuvostosta 30 päivänä joulukuuta 1969 annetun valtioneuvoston päätöksen (882/69) nojalla asetetut hinta- ja palkkaneuvosto sekä sen hintajaosto, vuokrajaosto ja sopimusjaosto toimivat 1 päivästä tammikuuta 1971 lukien tämän päätöksen mukaisina hintaneuvostona sekä sen hintajaostona, vuokrajaostona ja sopimusjaostona, kunnes tässä päätöksessä edellytetyt hintaneuvosto ja sen jaostot on asetettu. Vastaavasti pitennetään sanottuun ajankohtaan saakka hinta- ja palkkaneuvoston sekä sen jaostojen puheenjohtajien, varapuheenjohtajien ja muiden jäsenten sekä heidän henkilökohtaisten varamiestensä toimikautta.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Pääministeri *Ahti Karjalainen*

Vs. kansliapäällikkö Uolevi Hakavuori

Valtioneuvoston päätös

hyödykkeiden hintavalvonnasta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Valtioneuvosto on 30 päivänä joulukuuta 1970 taloudellisen kasvun turvaamisesta annetun lain (868/70) 8 §:n 1 momentin nojalla sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä päättänyt, ettei hyödykkeiden hintavalvonnasta 29 päivänä toukokuuta 1969 annetun valtioneuvoston päätöksen (340/69) määräyksiä ole sovellettava seuraaviin sanotun päätöksen 3 §:n 1 momentissa mainittujen kotimaisten tarvikkeiden hintoihin eikä seuraaviin 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin maksuihin:

Kotimaiset tarvikkeet (3 § 1 momentti)

Elintarvikkeet

konditoriatuotteet
korput, * keksit ja rinkelit
juustot, muut kuin emmental- ja edam-
alkoholijuomat
mallasjuomista III ja IV veroluokan olut
tupakkavalmisteet

Maksut (5 § 1 momentti)

nuohousmaksut
parturi- ja kampaamomaksut
jalkineiden korjausmaksut
pesu-, silitys- ja prässäysmaksut
televisiossa esitettävästä mainonnasta perittävät maksut
lentoliikenteen maksut kotimaan liikenteessä
autojen ja traktoreiden huolto- ja korjausmaksut
huonemaksut lääninhallituksen luvalla toimivissa majoitusliikkeissä
asuntotonttien vuokrat.

Tämä päätös tulee voimaan 5 päivänä tammikuuta 1971.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1970.

Ministeri *Arne Berner*

Osastopäällikkö Olavi Väyrynen